This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

UC-NRLF
B 3 785 708

ARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS

ADM. REV. P.

F. LUCII FERRARIS

Soler-Alexandrini, Ordinis Minor. Regul. Obſerv. S. P. Franciſci, Lectoris Jubilati, Exprovincial. Examin. Synodalis, ac S. O. Conſultoris

PROMPTA BIBLIOTHECA

CANONICA, JURIDICA, MORALIS, THEOLOGICA

NEC NON

ASCETICA, POLEMICA, RUBRICISTICA, HISTORICA

De Principalioribus, & fere Omnibus, quæ in dies occurrunt, nec penes omnes facile, ac prompte reperiri poſſunt,

EX UTROQUE JURE, PONTIFICIIS CONSTITUTIONIBUS, CONCILIIS, SACRARUM CONGREGATIONUM DECRETIS, SACRÆ ROMANÆ ROTÆ DECISIONIBUS, AC PROBATISSIMIS ET SELECTISSIMIS AUCTORIBUS

Accurate collecta, adaucta, in unum redacta, & ordine alphabetico congeſta,

AC IN DECEM TOMOS DISTRIBUTA.

Editio Noviſſima denuo recognita, aucta, & emendata, adjecto Indice Materiarum abſolutiſſimo.

TOMUS PRIMUS

A = BE

VENETIIS
Apud GASPAREM STORTI

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.
M. DCC. LXXXII.

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS

ſunt, in hac noſtra recentiſſima reperirentur, eaque in meliorem ordinem diſpoſita, atque in Indice materiarum perpetuo enucleata.

Fruere igitur noſtris hiſce laboribus, benevole Lector, & quod ipſe Auctor ſi adhuc inter vivos eſſet non recuſaret, grato hilarique animo Bibliothecam hanc copioſius inſtructam ingredere, quæ neque unico apice mutilata, neque innumeris erroribus, ut per alios lucem adſpexit, miſere fœdata, & quaqua verſus exagitata; ſed in omni parte ſervata immunis, atque integra, ad ſtudioſorum utilitatem aperta quidquid ad Sacram doctrinam aut eruditionem comparandam uſui eſſe poteſt, abunde ac prompte ſubminiſtrat.

Noſtra porro & tua quoque, B. L.; intereſt meminiſſe cui Typographorum hoc opus ab Auctore ipſo creditum, tot curis, expenſis ac periculis tunc primum editum referre debeas, a quibus vero aliis & quomodo poſtea recuſum; ut inde exiſtimes an eadem in omnibus ſit diligentia, fides atque religio. Vale.

AU-

AUCTORIS PRÆMONITIO.

NE Mireris, benevole Lector, ſi poſt tot illuſtrium Scriptorum Volumina, poſt tam innumerum Collectorum numerum, toties ab aliis ſcripta exſcribere auſerim, ſatis ſuperque jam prælo ſubmiſſa typis ediderim, uno verbo, rem actam egerim. Quamquam ex parte id verum; non penitus tamen ſupervacaneum fore cenſueris, ſi quod Sanctus Auguſtinus *lib. 1. de Trinit. cap.* 3. ſcripſit, mente revolveris; *Neque enim*, ait, *omnia, quæ ab omnibus conſcribuntur, in omnium manus veniunt, & fieri poteſt, ut nonnulli, qui hæc noſtra intelligere valent, illos planiores non inveniant libros, in iſtos ſaltim incidant. Ideoque utile eſt, plures a pluribus fieri diverſo ſtylo, non diverſa fide, etiam de quæſtionibus eiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat; ad alios ſic, ad alios autem ſic.* Cui jam præiverat S. Cyrillus Alexandrinus *præf. in Oſ. Proph. in init.* ſic ſibi objiciens; *Exiſtimabit fortaſſe quiſpiam otioſum eſſe quodammodo, & cum temeritate conjunctum, parumque conducibile etiam ante a pluribus diſputata, & explicata tantum uon refodere, perſcrutarique velle, & laboribus aliorum ſuperadditis novos ſuperaddere:* At *ibidem* ſibi reſpondet, quod ſcripta poſt alios, & ex aliis, ſi bona ſint, nemini unquam obeſſe, multis vero prodeſſe poſſint: *Nam* inquit, *ſi quidpiam proponatur cognitu præcipuum, ac neceſſarium, & ita ſuper eo multis, & a multis diſſeratur, nullum inde damnum ad quempiam, immo fructus maximus ad audientes perveniet.* Non enim omnes uno, ſed alio alius delectatur Scriptore; Alius ſtylum probat laconicum, improbat alius; Nec omnes omnia ſcripſerunt, ac collegerunt; Unde merito *Eccleſiaſtis cap.* 12. *n.* 12. dicitur, quod *faciendi plures libros nullus eſt finis.*

Hæc, aliaque mihi ſuggeſſerant ac in dies ſuggerebant Viri non pauci omni eruditione clari, & magni nominis, qua voce, qua litteris ſuadentes, urgentes, ac veluti imperio cogentes, ut publici Juris facerem, quæ pro privato meo commodo in promptu collegeram, ac diſpoſueram, ad ſolvenda, & decidenda dubia, tum Canonica, tum Moralia, tum alia promiſcua id genus, quæ paſſim ex diſſitis etiam Provinciis, Urbibus, ac Oppidis adventitabant. Flecti me alienis ſuaſionibus, precibus, ac imperiis, haud ſcio, an eſſem paſſus, niſi his inſuper rationibus ipſe me impuliſſem.

Sciebam cum Job *cap.* 5. *num.* 7. quod *homo naſcitur ad laborem*. Recogitabam, quod Religioſus nequit Superiorum, ac Majorum imperiis obſiſtere, cum non habeat velle, ac nolle, ut expreſſe cavetur *in cap. Si Religioſus* 27. *de Election. in 6. cap. Religioſus* 2. *de Teſtamentis item in 6. & cap. Religioſi* 5. *de Sepulturis etiam in 6.* Et ut ſacer eloquitur textus *Proverb.* 21. *num.* 28. *Vir obediens loquetur victorias*. Ponderabam, quod ut Seraphica canit Eccleſia de S.P. meo Franciſco *in* 1. *Antiph. ad Laudes ejus Solemnitatis. Sanctus Franciſcus præviis orationum ſtudiis quid faciat inſtructus, non ſibi ſoli vivere, ſed & aliis proficere vult Dei zelo ductus*. Et ut habet Baldus *in proœm. Decret. in princ. num.* 3. quod laudandus ſit ſcriptoris cujuſque conatus, quoniam levius in addiſcendo paſſurus ſit onus, qui collectas in unum materias lectitabit; Sicut e converſo reprehendendus, qui poſſit, & nolit poſteris ſtudioſis quidquam ſcriptum relinquere.

Hæc mecum reputans, ſpeque percipiens haud infelicem exitum, alienis ſuaſionibus, precibus, ac imperiis, licet invitus, ac non parum reluctans, tandem aliquando acquievi, & moliri opus cœpi, quod ſuadebant, rogabant, ac imperabant. Quæ igitur ſparſim ab aliis, & nec omnia ab omnibus ſunt hinc inde tradita, ac relata; hinc ex probatiſſimis, ac ſelectiſſimis Auctoribus fideliter collecta, ac ſatis adaucta, in unum redacta, & ordine alphabetico congeſta extrado, ad promptius præſertim Tyronum commodum, ac aliorum, vel copia librorum, vel voluntate, ſeu facultate omnes illos perluſtrandi carentium; qui maxima facilitate, & promptitudine in hoc uno Opere comperire poterunt, quæ nonniſi longiſſimo tempore, maximo labore, & diſpendio in immenſa Voluminum Claſſe, ac pene integris Bibliothecis comparare potuiſſent.

Hæc

Hæc contexere placuit in ſimplicitate Sermonis; tum quia multum eſt Legibus amica, ut advertitur in *Inſtitut. de Fideicommiſſariis hæreditatibus*, §. 7. ibi. *Et nobis in Legibus magis ſimplicitas, quam difficultas placet*. Tum etiam quia; ut expreſſe habetur in Can. *Marcion.* 64. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. vera doctrina non conſiſtit *in verbis, ſed in ſenſu, non in ſuperficie, ſed in medulla, non in ſermonum foliis, ſed in radice rationis;* Unde Apoſtolus venit non in ſublimitate ſermonis, nec in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis, ut expreſſe fatetur 1. *ad Corinth. cap.* 2. *num.* 1. & 4. ibi: *Et ego cum veniſſem ad vos, Fratres, veni non in ſublimitate ſermonis, aut ſapientiæ . . . . . Et ſermo meus, & prædicatio mea non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis;* Et ad Coloſſenſes ſcribens 2. *num.* 4. ipſos monet ne ſinant ſe decipi in ſublimitate ſermonum; *Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in ſublimitate ſermonum*.

Brevitati, quantum potui, ſtudui, utpote gnarus Modernos brevitate gaudere, ut advertit Gloſſa in *l.* 1. *ff. de eo, quod metus cauſa*. Tum quia in *l. Tanta* 2. §. 16. *Cod. de Veteri Jure enucleando*, expreſſe dicitur, *quod multo utilius eſt pauca idonee effundere* (ſeu ut alii legunt, effingere) *quam multis inutilibus homines prægravare*. Et Doctoris eſt non ſuperflua, nec verboſa Commentaria facere, ut habetur in *l. Facturus* 1. *ff. de origine Juris*, ibi: *Non quia velim verboſos Commentarios facere;* cum prolixitas, ſeu ſuperfluitas confuſionem, & difficultatem ſoleat generare, ut notatur in §. *Sane*, *Proœmii Decretalium Gregorii IX.* ibi: *Propter ſui prolixitatem confuſionem inducere videbantur*. Et infra, *Reſecatis ſuperfluis*. Et fruſtra fit per plura, quod per pauciora fieri poteſt; *l. Verba ſuperflua* 37. *Cod. de donationibus*, ibi: *Verba ſuperflua . . . penitus eſſe rejicienda;* Eam tamen brevitatem effugi, in quam ſic Horatius invehitur:

. . . . *dum brevis eſſe laboro,*
Obſcurus fio.

&

& ea ſum uſus, quam ſequentibus verſibus extollit Auſonius in Epiſtola ad Paulinum.

Eſt enim comis brevitas; Sic Fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert, cum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis; contra omnia, ſolum
Eſt, reſpondebat, vel non; O certa loquendi
Regula; Nam brevius nihil eſt, aut plenius iſtis,
Quæ firmata probant, aut infirmata reclinant:
Nemo ſilens placuit, multi brevitate loquendi.

In omnibus deciſionibus meis, quantum in me fuit, ſemper cavi, ut nec rigidiores ſectarer opiniones, nec aliam in oppoſitam deflecterem laxitatem, probe ſciens, quæ Seraphicus meus Doctor Bonaventura *lib. 2. Compend. Theolog. veritat. cap.* 12. recte ſcribit: *Cavenda eſt conſcientia nimis larga, & nimis ſtricta, nam prima generat præſumptionem, ſecunda deſperationem; prima ſæpe ſalvat damnandum; ſecunda e contra damnat ſalvandum.* Ubi jura aperta ſuppetebant, ſemper illis ſum uſus; ubi Jura non reperiebantur expreſſa, ſemper æquitate ſervata proceſſi, juxta id, quod ſtatuitur in *cap. Ex parte tua*, 2. *de tranſactionib.* ibi: *In his vero, ſuper quibus Jus non invenitur expreſſum, procedas æquitate ſervata, ſemper in humaniorem partem declinando ſecundum quod Perſonas, & cauſas & loca, & tempora videris poſtulare.*

Ingenue autem fateor, Amice Lector, hæc collectanea, hancque doctrinam ex libris multo deſumpſiſſe alienis; ſuperadditis tamen, ubi defuerant ſuis propriis locis utriuſque Juris Canonici, ac Civilis textibus, Pontificiis Conſtitutionibus, Conciliis, Sacrarum Congregationum Decretis, Sacræ Romanæ Rotæ Deciſionibus, Sanctorum Patrum, illuſtriorumque Doctorum ſcitis, & placitis. Hinc non fuerim ſanna verberandus, cenſura præſumptionis culpandus; Solum ad boni animi officium attendas velim: Non ſemel violatis noctis induciis, irrepentem in oculos ſomnum ſtudioſa manu deterſi, ut hanc promptam Bibliothecam tibi, poſteriſque relinquerem; Sicque, ut alii laboribus, ac vigiliis parcerent ſuis, non peperci ipſe meis; Unde pro grati animi argumento tuam omnimodam mereor humanitatem, ac benevolentiam; Et eo vel maxime ipſa me dignaberis, ſi in id, quod ſcribit Alcuinus *par.* 3. *Confeſſ. cap.* 40. mentem intenderis, ibi: *Modernos laudo Do-*

ctores, & eorum ſcripta libenter lectito, qui dum aliorum Dicta revolvunt, ex multorum lectione radicem veritatis rimando inveniunt. Quanto enim ſunt juniores, tanto perſpicaciores, & eo magis florent ingenio, quo de pluribus fontibus hauſerunt.

Ac inſuper animadverteris cum Plinio, quod ſicuti *in ratione conviviorum, quamvis a pleriſque cibis ſinguli temperemus, totam tamen cœnam laudare ſolemus, nec ea, quæ ſtomachus noſter recuſat, adimunt gratiam illis, a quibus capitur;* ita nullus ſit liber tam malus, ut non aliqua parte prodeſſe poſſit, id expreſſe atteſtante Plinio juniore *lib.* 3. *epiſt.* 5. Et ut ſcripſit Varro *lib.* 6. *de lingua latina*, quod ſicuti in *bona ſegete neque nullum eſt ſpicum nequam, neque in mala non aliquod bonum*, ita poſſis de magna librorum parte ſtatuere, quod de carminibus ſuis Martialis *lib.* 6.

Sunt bona, ſunt quædam mediocria, ſunt mala plura
Quæ legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

Quod ſi nec uni utilius fuero, mihi tamen maxime prodeſſe indubitanter ſperaverim, cum hac occupatione detentus otium, malorum omnium ſcaturiginem ſemper abegerim, ſequendo aureum illud Sancti Hieronymi conſilium relatum *in cap. Nunquam* 31. *diſt.* 5. *de conecration.* ibi: *Semper facito aliquid boni operis, ut te ſemper Diabolus occupatum inveniat, . . . Scribantur & libri, & manus operetur cibos, & anima ſaturetur lectione; In deſideriis autem eſt omnis otioſus.*

Scias, amice Lector, quod ut ſcribit dict. S. Hieronymus in *Epiſt. contra Vigilantium*, quod *qui ſcribit, multos ſumit Judices:* Hinc ſuſpende judicium: retarda ſententiam, donec totum hoc attente luſtraveris opus, juxta rectum monitum Sancti Auguſtini *lib. de mendacio cap.* 1. ſic expreſſe dicentis: *Sane quiſquis legis, nihil reprehendas, niſi cum totum legeris, atque ita minus reprehendes.* Accipe igitur grato animo, quod tibi gtate exhibeo, & ſufficiat mihi cum Ovidio dicere:

Et veniam pro laude peto, laudatus abunde
Non faſtiditus ſi tibi, Lector, ero.

Habes interim quod ſenſerim; ubi id recte perpenderis, non dubito, quin æqui bonique ſis conſulturus. Si quid minus rectum oculis

tuis

tuis occurrerit, vitio ſcribentis adſcribe; Si vero gratum aliquid, aut laude dignum deprehenderis, ſoli Deo attribue, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit diſertas, *Sapient. cap.* 10. *n.* 21. & a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum, *Jacob.* 1. *num.* 17. Interea omnia in toto hoc Opere contenta S. R. E. Judicio humillime ſubjicio; Et ſi quid præter intentum in progreſſu Operis ex ignorantia, ſeu inconſiderarione humana irrepſiſſet ejuſdem S. R. E. Judicio contrarium, id totum ex nunc velim expunctum, annullatum, & pleno animo retractatum, ceu verus filius ejuſdem Sanctæ R. E. & Seraphici mei P. Franciſci, qui ut Vir Catholicus, & totus Apoſtolicus Eccleſiæ Romanæ Fidem teneri docuit, ut Minoritica canit Eccleſia in 1. *Veſperis ejuſdem Solemnitatis Antiph.* 1. ibi: *Sanctus Franciſcus Vir Catholicus, & totus Apoſtolicus Eccleſiæ teneri Fidem Romanæ docuit.* Vale, & Deum mihi propitium exora.

AD-

ADPROBATIONES ORDINIS.

FRater Cajetanus a Laurino, Lector Jubilatus, Catholicæ Majeſtatis in Regali Congreſſu Matritenſi pro Immaculata Conceptione Theologus, ac totius Ordinis Fratrum Minorum S. P. N. Franciſci Miniſter Generalis, Commiſſarius, Viſitator Apoſtolicus, & in Domino Servus.

Cum opus compoſitum a R. P. F. Lucio Ferraris Soler-Alexandrino noſtræ Obſervantis Provinciæ S. Didaci Lectore Jubilato, atque Ex-Miniſtro Provinciali, cujus titulus eſt: *Prompta Bibliotheca Canonica, Juridico-Moralis, Theologica &c.* a duobus Patribus Theologis, quibus id commiſimus, reviſum, & approbatum fuerit, vigore præſentium facultatem eidem concedimus, quatenus, ſervatis ſervandis, illud Typis mandare poſſit: Dat. Romæ ex noſtro Araeælitano Conventu die nona Novembris 1743.

F. Cajetanus a Laurino, Miniſter Generalis.

Loco ✠ Sigilli.

De mandato Patern. Suæ Reverendiſs.
Fr. Benedictus de Neapoli,
Secret. Gen. Ordinis.

Cum interim Reverendiſs. Pater General. Cajetanus a Laurino e vivis deceſſerit, aſſertur etiam alia Facultas Reverendiſs. Generalis Succeſſoris, ut ſequitur.

FRater Raphael a Lugagnano, Lector Emeritus, Catholicæ Majeſtatis in Regali Congreſſu Matritenſi pro Immaculata Conceptione Theologus, ac totius Ordinis Fratrum Minorum S. P. N. Franciſci Miniſter Generalis, Commiſſarius, Viſitator Apoſtolicus, & in Domino Servus.

Cum Opus, cui titulus; *Prompta Bibliotheca Canonica &c.* a R. P. F. Lucio Ferraris Soler-Alexandrino, noſtræ Obſervantis Provinciæ S. Didaci Lectore Jubilato, & ex-Provinciali compoſitum, a duobus Patribus Theologis reviſum, & approbatum fuerit; vigore præſentium facultatem eidem concedimus, quatenus, ſervatis ſervandis, illud Typis mandare poſſit. Dat. Romæ, ex noſtro Aracælitano Conventu die 2. Januarii anno 1745.

F. Raphael a Lugagnano Miniſt. Generalis.

Loco ✠ Sigilli.

De Mandato Reverendiſs. in Christo Patris.
F. Joſeph Maria de Fano.
Def. Gen., & Secr. Gen. Ordinis.

NOI

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del *P. F. Gio: Tommaſo Maſcheroni* Inquiſitor General del Santo Offizio di Venezia nel Libro intitolato *Adm. R. P. F. Lucii Ferraris Bibliotheca &c. Tomi X. con aggiunte, ſtampate, e manoſcritte &c.* non v'eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza a *Gaſparo Storti* Stampator di Venezia, che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 15. Settembre 1781.

(ANDREA QUERINI RIFORMATOR.

(ALVISE VALLARESSO RIFORMATOR.

(GIROLAMO ASCANIO GIUSTINIAN K. RIF.

Regiſtrato in Libro a Carte 19. al Num. 191.

Davidde Marcheſini Segr.

Adì 1. *Agoſto* 1782. Venezia
Regiſtrato in Libro Privilegj dell'Univerſità de' Librari, e Stampatori.

NOMI.

NOMINA AUCTORUM,

QUI IN HOC OPERE REFERUNTUR,

ET DECLARATIO SIGLARUM,

Quæ in eorum citatione brevitatis cauſa adhibentur.

A

Abb. Nicolaus de Tudeſchis Benedictinus *Abbas* Monacenſis, Archiepiſcopus *Panormitanus*, qui utroque nomine citatur. Scripſit Commentaria in libros Decretalium; Conſilia; Quæſtiones; Practica &c.

Abbau. Abbaudus *Abbas*. De fractione Corporis Chriſti. Exſt. inter Analect. Mabillonii.

Abell. Ludovicus Abelly Epiſcopus Ruthenenſis. Medulla Theologica.

ab Inſul. Petrus ab Inſula Ordin. Minor. *Doctor Notabilis*. Commentar. in Pſalm. Davidis, in 4. libros Sententiarum &c.

a Borg. Ludovicus a Borgia. Propugnaculum Theolog. pro Conceptione B. M. V.

Abul. Alphonſus Toſtatus Epiſcopus *Abulenſis*, quo nomine ſolet citari. Commentaria in Sacram Scripturam.
Hic ſtupor eſt mundi, qui ſcibile diſcutis omne.

Act. Eccleſ. Mediolanen. Acta Eccleſiæ Mediolanenſis. Sunt ſeptem Concilia Provincialia noviſſime Bergomi impreſſa.

Ægyd. Rom. Ægydius Romanus e Columnenſium familia, Ordinis S. Auguſtini Prior Generalis, Archiepiſcopus Bituricenſis, S. Thomæ Aquinatis quondam Auditor, *Doctor fundatiſſimus*. In primum, & ſecundum Sentent. in Canticum, in Epiſtolam ad Romanos &c.

Alban. Cardinalis Albanus. Tractatus de poteſtate Papæ &c.

Albert. Magn. Albertus, ob ſingularem ſapientiam cognomento *Magnus*, natione Suevus, Ordin. S. P. Dominici, Epiſcopus Ratiſponenſis. Scripſit Summam Theolog. & in Magiſtrum, & alia pene innumera, quæ Trithemius recenſet.

Albert. Albertus de Albertis Societ. Jeſ. Paradoxa moralia de ornatu mulierum.

Andreas Alciatus, Juriſperitus maximus. Scripſit in Jus Civile, & de multis aliis. *Alciat.*

Aldanus. Compendium Canonicarum Reſolutionum. *Aldan.*

Alexander Alemanicus, Ordin. Minor. *Doctor Illibatus*. Comment. in Apocalyp. in 4. lib. Sent. *Alemanic.*

Alexander de Ales, ſeu *Alenſis*, Ord. S. P. Franciſci, *Doctor Irrefragabilis*, S. Bonaventuræ, Scoti, ac, ſecundum multos, etiam Divi Thomæ Præceptor; hinc dictus *Doctor Doctorum*. Scripſit in Magiſtrum, & in varios libros Sacræ Scripturæ. *Alenſ.*

Alexander ab Alexandria Miniſter Generalis totius Ordinis Minorum. Scripſit in Magiſtrum Sentent. Summam Quæſtionum S. Bonaventuræ, in 4. libros Sentent. Tractatum de Uſuris, Poſtillam in Eccleſiaſticum, Iſaiam, Tobiam, in Evangelium Joannis, in Epiſtolas Sancti Pauli, & multa alia. *Alex. ab Alexand.*

Joannes de Aloza Soc. Jeſu. Flores Summarum, ſive Alphabetum Morale caſuum Conſcientiæ. *Aloz.*

Lælius Altogradus Juriſconſult. Conſilia. *Altogr.*

Didacus Alvarez Dominicanus, Archiepiſcopus *Tranenſis*. Commentarium in Iſaiam &c. *Alvar.*

Alvarus Pelagius Ordin. S. P. Franciſci, Epiſcopus Silvenſis. De planctu Eccleſiæ: In 4. libros Sententiarum &c. *Alvar. Pel.*

Vincentius Alviſet Benedictinus. Murenulæ ſacræ veſtis. *Alviſ.*

Fortunatus Amalarius, Epiſc. Trevirenſis, Alcuini diſcipulus. Scripſit in 4. libros de Divinis Officiis, de myſteriis Miſſæ &c. *Amalar.*

S. Ambroſius Romanus, Archiepiſcopus Me- *Ambroſ.*

Me-

Mediolanenſis, Doctor Eccleſiæ. Plura ſcripſit ſtudio Monachorum S. Mauri collecta, & typis data.

Amendol. Thomas Amendolia Ordin. Prædicatorum. Opera Moralia de ſeptem Sacramentis.

Amen. Ludovicus de Ameno, Ordin. Minor. Practica criminalis de delictis, & pœnis.

Ameyd. Theodorus Ameyden, alias Ameydenius, Advocatus Romanus. De officio, & juriſdictione Datarii, necnon de Stylo Datariæ.

Ammon. Ammonius Chriſtianus Philoſophus, Origenis, & Plotini Ægyptii Magiſter. Scripſit de conſonantia Matris, & Jeſu; Item Canones Evangelicos.

a Moſtaz. Franciſcus a Moſtazo J. U. D. De cauſis piis in genere, & in ſpecie.

S. Anaſt. S. Anaſtaſius Sinaita, Epiſcopus Antiochenus. Scripſit Anagogicas contemplationes in Hexaemeron.

Anaſtaſ. Bibliot. Anaſtaſius S. R. E. Bibliothecarius. Hiſtoria Eccleſiaſtica de vitis Romanorum Pontificum.

Ancharan. Petrus de Ancharano Juriſconſultus. Scripſit in Decretales, & Clementinas.

Andr. Joannes Andreas Juriſconſ. Super Decretales Gloſſæ ad Jus Canonicum.

Andres. Antonius Andres, ſeu Andreas Hiſpanus, Ordin. Minor. *Doctor Dulcifluus*. In 4. libros Sententiarum &c.

Angelom. Angelomus Gallus Lexovienſis Monachus S. Benedicti. Scripſit in 4. lib. Regum, & in Canticum.

Angel. a Clavaſ. Angelus a Clavaſio Ordin. S. P. Franciſci Summa Angelica.

Angles. Joſeph Angles Ordin. Minor. Flores Theologicarum Quæſtionum.

Annat. Petrus Annatus. Apparatus Methodicus ad Theologiam poſitivam.

S. Anſelm. S. Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus, natione Italus ex Ordine S. Benedicti. Commentaria in Matthæum, Meditationes, Orationes. &c.

Antonell. Joannes Carolus Antonellus J. U. D. Epiſcopus Ferentinus. De Juribus & oneribus Cleric. de Regimine Eccleſiæ, de tempore Legati, de loco Legati &c.

S. Antonin. S. Antoninus Florentinus ex Ord. Præd. Florentiæ Archiepiſcopus. Summa Theologica. Summa Hiſtorialis &c.

S. Anton. de Pad. S. Antonius de Padua Or. Min. natione Luſitanus. Scripſit Expoſitionem Myſticam in omnes ferme Sacræ Scripturæ libros, Concordantias S. Scripturæ, & multa alia typis impreſſa Lugduni, & noviſſime Pedeponti una cum operibus S. P. Franciſci duobus voluminibus comprehenſa.

Anton. a Venet. Antonius a Venetiis Ord. Minor. Eccleſia Jeſu Chriſti contra Picenninum *Italice*.

Ant. Guev. Antonius Guevara ex Ord. Min. Epiſc. Mindonenſis, Concionator, Chronographus, & a Conſiliis Caroli V. Imperatoris. Scripſit Montem Calvariæ, Horologium Principum, & Libros Epiſtolarum &c.

Archidiac. Guido Boſius Archidiaconus Bononienſis. Edidit Commentarium in Decretum Gratiani *Roſarium* inſcriptum. Eſt & alter Archidiaconus Bononienſis, Joannes de Anania dictus, qui edidit Commentaria in Decretales, & Volumen unum Conſiliorum.

Arcud. Petrus Arcudius. De concordia Eccleſiæ occidentalis, & orientalis, in ſeptem Sacramentorum adminiſtratione.

Aret. Angelus Gambellinus ab Aretio ſua patria ſic dictus. Edidit Commentarium in Inſtituta, Conſilia &c.

Aretin. Franciſcus Aretinus Ord. Min. Scripſit in libros Sententiar. Practic. Criminal &c.

Armilla. Bartholomæus Fumus Ord. Prædicator. Armilla aurea, quo etiam nomine citatur.

Arnald. Antonius Arnaldus de frequenti Communione &c.

Arnaud. Claudius Arnaudus Theſauri Sacror. Rituum Epitome.

Arias. Franciſcus Arias Tractatus de Bello, & ejus juſtitia.

Ariſtot. Ariſtoteles Stagirita Nicomachi filius, Platonis diſcipulus, Alexandri Magni Præceptor; natus ante Chriſtum ann. 372. ſcripſit pene innumera.

Arriaga. Rodericus Arriaga Soc. Jeſu. Diſputariones Theologicæ in Divum Thomam.

Arrib. Franciſcus Arriba Ord. Minor. De concordia liberi arbitrii, Prædeſtinationis, & Gratiæ.

Arſd. Richardus Arſdekin Societ. Jeſ. Theologia Polemica, Practica, Sacra.

Artur. Arturus a Monaſterio . Ordin. Minor. Martyrologium Franciſcanum.

Aſculan. Franciſcus Aſculanus, Ord. Minor. *Doctor Succinctus*. Scripſit in 4. lib. Sententiarum, Reportata &c.

Aſte-

Aſteſan. Aſteſanus, Ord. Minor. Summa Aſtenſis.

S. Athanaſ. S. Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus. Opera multa Græca, Latine verſa, aucta, & illuſtrata a Benedictinis S. Mauri.

Averſa. Raphael Averſa a S. Severino Cleric. Regul. Minor. De Euchariſtia &c.

S. Auguſt. S. Auguſtinus Aurelius Hipponenſis Epiſcopus - Opera cum notis Benedictinorum Congreg. S. Mauri.

Avicen. Avvicenna Hiſpalenſis Arabs Medicus celeberrimus Plurima ſcripſit de re Medica, Alchimia, Logica, Metaphyſica &c.

Aureol. Petrus Aureolus Franciſcanu Cardin. & Aquenſis Archiepiſcopus *Doctor Facundus, & Elegans*. Commentaria in univerſam S. Scripturam; in quatuor libros Sententiarum &c.

Auctor Operis Imperfecti. Auctor Operis Imperfecti in Matthæum, qui non eſt Chryſoſtomus; & licet Homiliæ illæ 54. Operibus Chryſoſtomi inſerantur, ſcatent tamen hæreſibus, ut patet Homilia 49. &c.

Azor. Joannes Azorius Soc. Jeſu. Inſtitutiones Morales &c.

B

Babenſt. Ludovicus Babenſtueber, Ord. S. Benedicti, Curſus Tehologiæ, & Philoſophiæ Thomiſticæ.

Bacchin. Benedictus Bacchinus Ord. S. Benedicti. De Eccleſ. Hierarchiæ originibus.

Baccon. Rogerius Bacconius Ord. Min. *Doctor mirabilis* eruditus in omni ſcientiar. genere. Scripſit Commentar. in 4. lib. Senten. de poteſtate mirabili artis, naturæ, & fere de omni ſcientia, & arte.

Bacchon. Joannes de Baccho, ſeu Bacchonius Ord. Carmelit. *Doctor Reſolutus*. Scripſit in 4. libr. Sententiarum &c.

Bacci. Andreas Baccius Elpidianus. De duodecim gemmis S. Scripturæ. De Thermis, &c.

Baez. Didacus Baeza Soc. Jeſ. Comment. Allegorici, & Morales de Chriſto figurato in veter. Teſtam. in Evangelia &c.

Bail. Ludovicus Bail Doctor Theolog. Summa omnium Conciliorum.

Baling. Antonius Balingen Soc. Jeſ. in Pomeridiana Colloquia, & ex Scriptura indicem moralem.

Baldel. Nicolaus Baldellus Soc. Jeſ. Diſputationes ex Theologia Morali.

Bald. Petrus Baldus de Ubaldis J. C. Peruſinus, diſcipulus Bartoli. In Jus Civile, & Canonicum &c.

Ludovicus Bancelius, Ord. Præd Curſus Theologiæ Moralis & Scholaſticæ. *Bancel.*

Joannes Bandolzer, Soc. Jeſ. De Ethica Chriſtiana, ſeu morum. *Band.*

Dominicus Bannes, Ord. Præd. Commentaria Scholaſtica in primam partem, & ſæcundam ſecundæ D. Thomæ, &c. *Bann.*

Auguſtinus Barboſa, Epiſc. Uxentinus. In Jus Civile, Canonicum, de Jure Eccleſ. de Offic. Epiſc. &c. *A. Barb.*

Petrus Barboſa J. C. De præſcriptionibus. *P. Barb.*

Bonaventura Baro Ord. Min. Scotus defenſus, & amplificatus, de Angelis. *Bar.*

Cæſar Baronius, Congregationis Oratorii Card. Annales Eccleſiaſtici, &c. *Baron.*

Bartolus, celeberrimus I. C. Commentar. in Jus Civile, & Canonicum, &c. *Bart.*

Bartholomæus a S. Fauſto, Ciſtercienſis, Theſaurus Religioſor. Speculum Confeſſarior. & Pœnitentium. *Bart. a S. Fauſt.*

Hieronymus Barufaldus. Commentaria ad Rituale Romanum. *Baruſal.*

S. Baſilius Magnus Cæſareæ Epiſc. Eccleſ. Doctor. Opera multa Græca, Latine verſa cum Notis Benedict. S. Mauri. *S. Baſil.*

Clemens Baſſæus, Or. Min. Viridar. Scotic. *Baſſæ.*

Eligius Baſſæus, Capuccinus. Flores totius Theologiæ practicæ. *Baſſ.*

Ioannes Baſſolius Ord. Minor. *Doctor Ordinatiſſimus*. In 4. lib. Sentent. Miſcellan. Philoſophica, & Medica, &c. *Baſſol.*

Marcus Battaglini, Ep. Nucer. Hiſtoria univerſalis omnium Concilior. &c. *Ital.* *Battagl.*

Michael Bauldry, Ord. S. Benedicti. Manuale Sacrar. Cæremoniarum. *Bauld.*

Stephan. Baunes S. J. Summa Caſ. Conſcien. *Baun.*

Martinus Becanus, Soc. J. Summa Theol. Scholaſticæ, Analogia veter. & novi Teſt. de juſtitia & Jure, &c. *Bec.*

Suicardus Bech, Ord. Minor. Conciones morales de gravitate peccati. *Bech.*

Beda Anglo-Saxo Giruvicenſis Ord. S. Benedicti, dictus *Venerabilis*. Comment. in S. Scripturam, &c. *Beda.*

Ludovicus de Beja, Auguſtinianus. Reſponſiones Caſuum Conſcientiæ. *Beja.*

Ægidius Bellamera, Canoniſta. Scripſit Commentar. in Decretum Gratiani, &c. *Bellamer.*

Joannes Bellarinus, Cleric. Regul. Doctrina Concilii Trid. explicata. *Bellarin.*

Ven. Robertus Bellarminus, Soc. J. Card. & Archiep. Capuanus. Controverſiæ, & alia opera Theologica, &c. *Ven. Bell.*

Franciſ. Bellegambe, S. J. De Jubileo, &c. *Belleg.*

Jo. M. Bellettus. Diſquiſitio Clericalis, &c. *Bellet.*

ceſſione Epiſcopi Romani in eumdem Pontificatum, & de Appell. Eccl. African.

Capiſuc. Raymundus Capiſuccus, Ord. Præd. Card. Quæſtiones morales, & Dogmaticæ, &c.

Carac. Landulfus Caracciolus, Ord. Minor. Archiep. Amalphitanus *Doctor Collectivus*. Scripſit in 4. Evangelia, & in 4. libros Sententiarum &c.

Caram. Joannes Caramuel Ciſterc. Epiſc. Vigevan. Theologia fundamentalis, Moralis, Theologia Regularis, &c.

Caranz. Bartholomæus Caranza, Ord. Præd. Summa Conciliorum.

Carden. Joannes de Cardenas, Soc. Jeſ. Prima Criſis Theologica. Secunda Criſis Theologica circa propoſitiones ab Innocentio XI. damnatas, &c.

Carellus. Hieronynimus Carellus, Ord. Minor. Doctrina Sacror. Rit. ſuper Rubricas Breviarii Romani ad uſum Monialium ad modum Dialogi. *Italice.*

Carena. Cæſar Carena J. U. D. de officio Inquiſitorum.

Caron. Raymundus Caron, Ord. Minor. Controverſiæ Fidei contra Judæos, & Hæreticos.

Carthagn. Joannes a Carthagena, Ord. Min. Homiliæ Sacræ.

Caſarub. Alphonſus Caſarubios, Ord. Min. Compendium Privilegiorum.

Caſpenſ. Ludovicus Caſpenſis, Capuccinus. Theologia Sacra.

Caſtren. Paulus Caſtrenſis Juris conſultus. Conſilia, &c.

De Caſt. Alphonſus de Caſtro, Ord. Minor. De Hæreſibus, &c.

Caſtron. Hugo de Caſtronovo, Ord. Min. *Doctor Scholaſticus*. Scripſit in 4. libros Sententiarum, Reportata, de finali judicio, &c.

Caſtropal. Ferdinandus de Caſtropalao, Soc. Jeſ. Opera Moralia.

Catharin. Ambroſius Catharinus, Ord. Præd. Scripſit in Cajetanum, &c.

Cavalier. Joannes Michael Cavalieri, Ord. Eremit. S. Auguſtini. Commentar. ad Decreta Sacræ Congr. Rit. &c.

Ceccoper. Franciſcus Ceccoperius. Lucubrationes Canonicæ.

Ceneda. Petrus Ceneda. Practicæ, & Canonicæ Quæſtiones, Collectanea juris Canonici, &c.

Chapeau. Joannes Chapeauville, Pro-Vicarius Leodienſis. Theſaurus Caſuum reſervatorum.

Bartholomæus Chaſſanæus, J. U. D. Cathalogus gloriæ mundi. *Chaſſan.*

Bruno Chaſſaing, vel Chaſſainus, Ord. Minor. de Privilegiis Regularium. *Chaſſ.*

Flavius Cherubinus. Compendium Bullarum. *Cherub.*

Eraſmus a Chokier, J. C. De juriſdiction. Ordinarii. *Jo. Chok.*

Joannes a Chokier, Leodienſis Canonicus. In regulas Cancellariæ, de commutationibus Beneficiorum, &c.

S. Petrus Chryſologus, Archiepiſcopus Ravenn. Sermones aurei. Sermones in Evangelia. Opera varia. *S. Chryſologus.*

S. Joannes Chryſoſtomus, Archiep. Conſtantinopolitanus. Opera varia græca, latine verſa, & in XI. Tomos diſtributa cura Monachorum S. Mauri. *S. Chryſoſtom.*

Alphonſus Ciacconius, Ord. Præd. Vitæ & res geſtæ Pontificum Romanorum, & Cardinalium. *Ciacon.*

Alvarus Cienfuegos, Soc. Jeſ. Card Ænigma Theologicum. *Cienfueg.*

Julius Clarus, Alexandrinus, Celebris Jureconſul. Practica Criminalis. Opera juridica, Receptarum Sententiarum opera omnia. *Clarus.*

Joannes Clericatus, Præpoſitus Patavinus. Deciſiones Canonicæ & Sacramentales. de Sacrificio Miſſæ, &c. *Clericat.*

Collegium Salmaticenſe. Curſus Theologicus, Scholaſticus, Dogmaticus, & Moralis, &c. *Colleg. Salm.*

Paulus Comitolus, Soc. Jeſ. Conſilia, ſeu Reſponſa Moralia. *Comit.*

Joannes Baptiſta Confectius *Juris Canonici Doctor*. Collectio Privilegior. Ord. Mendicantium, & non Mendicantium. *Confect.*

Ægidius de Coninch, ſeu Conning, aut Konning, Soc. Jeſ. De actibus humanis, Fide, Spe, Charitate, Sacramentis, Cenſuris, &c. *Coninch.*

Antonius de Corduba, ſeu Cordubenſis, Ord. Minor. Scripſit Opera Moralia, & in Regul. Fratrum Minor. *Cordub.*

Jacobus Corenus, Ord. Minor. Clypeus patientiæ. *Coren.*

Franciſcus Longus a Coriolano, Capucin. De Caſibus reſervatis; Summa Conciliorum. *Coriolan.*

Corpus Juris Canonici. *Cor. J. C.*

Corpus Juris Civilis. *Cor. J. C.*

Pyrrhus Corradus, Canonicus Neapolitanus. Praxis Diſpenſationum. Praxis Beneficiaria. *Corrad.*

Ro-

Cotton. Robertus Cottonius, Ord. Minor. *Doctor Amænus*. Scripſit in libros Sententiarum. Abbreviationes ſuper eaſdem Sententias, Diſceptationes Magiſtrales, &c.

Covar. Didacus Covarruvias, J.C. inſignis Commentarium in V. & VI. Decretal. In Clementinas, de Regul. Juris. Varias Reſolutiones &c.

Cozza. Laurentius Cozza, Generalis totius Ord. Minor. Card. Hiſtoria Polemica de Græcorum ſchiſmate, Vindiciæ Areopagitæ, Commentarii in Librum S. Auguſtini de hæreſibus &c.

Creſp. Ludovicus Creſpinus a Borgia, Epiſc. Orioleníis. Quæſtiones Selectæ Morales.

Croix. Claudius La Croix, Soc. Jeſ. Theologia Moralis.

Chronolog. Seraph. Chronologia Seraphica Michaelis Angeli a Neapoli, & Julii a Venetiis Ord. Minor.

Crux. Joannes de la Crux, Ord. Præd. Directorium conſcientiæ, de Statu Religionis, & de Privilegiis.

Cujac. Jacobus Cujacius, J.C. Multa juris opera confecit decem voluminibus Pariſiis impreſſa.

Curiel. Joannes Alphonſus Curiel, *Doctor Salmaticenſis* in ſecundam ſecundæ Divi Thomæ.

S. Cyprianus. S. Cyprianus. Opera per Joannem Dodwellum collecta.

S. Cyrill. Alex. S. Cyrillus Alexandrinus Epiſc. Opera græca, latine edita a Joanne Auberto.

S. Cyrill. Hier. S. Cyrillus Hieroſolymitanus Epiſc. Opera cum notis, & diſſertationibus Antonii Auguſtini Touttee.

D

Dacher. Lucas Dacherius, Cong. S. Mauri. Spicilegium, ſive collectio veterum aliquot Scriptorum. Regula Solitariorum, ſeu exercitia pietatis.

Dallæus. Joannes Dallæus. De jejuniis, & Quadrageſima, de confeſſione auriculari.

Damaſc. S. Joannes Damaſcenus. Opera varia græca, latine edita cum notis le Quien Ord. Præd.

Daoix. Stephanus Daoix, Canonicus Regul. S. Auguſtini. Lexicon juris Civilis, & Canonici, &c.

De Alexand. Cajetanus de Alexandris, Clericus Regularis. Confeſſarius Monialium.

De Caſſia. Simon de Caſſia. Commentar. in Evangelia.

Decian. Tiberius Decianus, Juriſconſultus. Reſponſa &c.

Dec. Philippus Decius, Juriſconſultus Mediolanenſis. In Decretales &c.

Decre. Gratianus, Ord. S. Benedicti Decretum.

De Graſ. Jacobus de Graſſis, Cong. Caſſinen. Deciſiones aureæ.

De Juſtis. Vincentius de Juſtis, nobilis Lucenſis. De impedimentis, & diſpenſationibus Matrimonialibus.

Delbene. Thomas Delbene, Cleric. Regular. De immunitate Eccleſ. & de locis Theologicis &c.

De Lugo. Joannes de Lugo, Soc. Jeſ. Card. De juſtitia, & jure, De Sacramentis, De Incarnatione. Reſponſa Moralia, &c.

Del Pas. Angelus Del Pas, Ord. Minor. Commentaria in Marcum.

Del rio. Martinus Antonius Del rio, Soc. Jeſ. Diſquiſitiones Magicæ, Commentar. in Cantica, &c.

Deſch. Stephanus Deſchamps, Soc. Jeſ. Quæſtio facti circa opiniones probabiles.

Dian. Antoninus Diana, Clericus Regularis, Reſolutiones Morales &c.

Diaz. Joannes Bernardus Diaz, Calaris Archiepiſc. Practica criminalis Canonica.

S. Dion. Areop. S. Dionyſius Areopagita. Opera cum Scholiis S. Maximi, & paraphraſi Pachymeræ græce, & latine.

S. Dion. Cart. S. Dionyſius Carthuſianus. De quatuor hominis noviſſimis, De Immaculata Conceptione, &c.

Donat. Hyacinthus Donatus, Ord. Præd. Praxis rerum Regularium, &c.

Dript. Laurentius a Dript, Ord. S. Benedicti. Anti-Decalogus, Theologus politicus, &c.

Du Hamel. Baptiſta Du-Hamel, Profeſſor Pariſienſis. Theologia Speculatrix, & practica.

Du Paſquier. Sebaſtianus Dupaſquier, Ord. Min. Philoſophia, & Theologia Scholaſtica.

Dupin. Ludovicus Elies Dupinius, *Doctor Sorbonicus*. Nova Bibliotheca Auctorum Eccleſiaſticorum cum Tractatu de antiqua Eccleſiæ diſciplina, &c.

Durand. Bartholomæus Durandus, Ord. Minor. Clypeus Theologiæ Scholaſticæ, Fides vindicata, &c.

Guil. Durand. Guillelmus Durandus, J.C. Speculum juris tripartitum, ob id dictus *Speculator*.

Jo. Steph. Durand. Joannes Stephanus Durandus. De Ritibus Eccleſiæ Catholicæ.

Duval. Andreas Duvallius, Regius in Sorbona Profeſſor. In S. Thomam. De poteſtate Pontificis.

E

Ehrentr. ADamus Ehrentrcich, Soc. Jeſ. Principiorum de uſu probabilis opinionis declaratio.

Eliz. Michael de Elizalde, Soc. Jeſ. Recta doctrina morum.

Engel. Ludovicus Engel, Ord. S. Benedicti. Collegium univerſi juris Canonici.

Engelgr. Henricus Engelgrave, Soc. Jeſ. Lux Evangelica, Meditationes ſacræ, Cœlum Empyreum, &c.

S. Epiphanius. S. Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus, Panarium contra hæreſes, Anchoratum Fidei, de ponderibus, & menſuris, de vita Prophetarum &c.

Eſcob. Antonius de Eſcobar & Mendoza Soc. Jeſ. Univerſa Theologia Moralis.

Eſparſ. Martinus De Eſparſa, Soc. Jeſ. Curſus Theologicus.

Eug. Eugenius Lombardus, ideſt Cardinalis Sfondratus, Ord. S. Benedicti, Regale Sacerdotium.

F

A. Faber. ANtonius Faber, Juriſperitus celeberrimus, Sabaudiæ Senatus ProtoPræſes, plurima de jure egregie ſcripſit 4. tomis in fol. impreſſa, &c.

M. Fab. Mathias Faber, Soc. Jeſ. Opus Concionum tripartitum: Una Fides.

Ph. Fab. Philippus Faber, Ord. Minor. Scripſit in 4. libros Sententiarum.

X. Faber. Xaverius Faber, Ord. Minor. Compendium de caſibus reſervatis.

Fagnan. Proſper Fagnanus, Juriſconſult. Romanus. In libros Decretalium.

Fagund. Stephanus Fagundez, Soc. Jeſ. In præcepta Eccleſiæ, & Decalogi, de juſtitia, & contractibus.

Fargna. Franciſcus de Fargna, J. U. D. De jurepatronatus.

Farin. Proſper Farinacius, J. C. Romanus. Deciſiones Rotæ Romanæ, Theoria criminalis, Conſilia, &c.

Felin. Felinus Sandæus, Rotæ cauſarum Auditor. Commentarii in libro Decretalium.

Fenech. Joannes Lucas Fenech, J. U. D. Romæ Parochus. Flores caſuum conſcientiæ.

Fevardent. Franciſcus Fevardentius, Ord. Minorum. Theomachia Calviniſtica, Hiſtoria Jobi, Homiliæ, &c.

Petrus Filargus Ord. Minor. *Doctor Refulgidus*, deinde Summus Pontifex ſub nomine Alexandri V. Scripſit Commentar. in 4. libros Sententiar. Quodlibeta, Regulas Cancellariæ, &c. *Filarg.*

Vincentius Filliucius, Soc. Jeſ. Moralium qq. curſus. Appendix poſthuma de ſtatu Clericor. Beneficiis, &c. *Fil.*

Michael Antonius Frances de Urrutigoyti, Archidiac. Cæſaraugustanus. De Eccleſiis Cathedralibus. *M. Frances.*

Thomas Frances de Urrutigoyti, Ord. Min. Sanctorale Apoſtolicum, & Seraphicum, de Conceptione B. M. V. *Th. Frances.*

S. P. Franciſcus Aſſiſias Patriarcha Minorum. Scripſit Opuſcula varia, Orationes diverſas, Epiſtolas, Collationes Monaſticas, Apophtegmata, Familiaria Colloquia, Prophetias, Parabolas, Oracula, & Sententias, ac varia alia typis impreſſa Lugduni, & noviſſime Pedeponti una cum Operibus S. Antonii de Padua duobus tomis in fol. *S. Pat. Franciſ.*

Franciſcus a Marca, Ord. Minor. *Doctor Illuſtratus*. Scripſit in 4. Evangeliſtas, in 4. libros Sententiar. &c. *Franciſ. a Marc.*

Franciſcus de Candia, Ord. Minor. *Doctor Fertilis*. Scripſit in 4. libros Sententiar. & alia multa. *Franciſ. de Cand.*

Balthaſſar Francolinus, Soc. Jeſ. Tyrocinium Theologicum, Diſciplina Pœnitentiæ, &c. *Francol.*

Philippus Francus J. C. Commentar. in Decretales, &c. *Franc.*

Claudius Fraſſen, Ord. Minor. Scotus Academicus, Diſquiſitiones Biblicæ, &c. *Fraſſ.*

Paulus Fraxinellus. De Sacerdotum obligationibus ad Miſſas pro aliis ex juſtitia celebrandas, &c. *Fraxinel.*

Vincentius Fuga, Hiſtoriæ, & Geographiæ in Seminario Patavino Lector. Notitiæ Orbis ſacri, & profani. *Fug.*

S. Fulgentius Epiſc. Ruſp. Opera Theologica. *S. Fulg.*

Bartholomæus Fumus. Vide *Armilla*. *Fumus.*

G

GAbriel Biel, Tubingæ Profeſſor. In 4. libros Sententiar., & Expoſitio Canonis Miſſæ. *Biel.*

Andreas Gailus. Practicæ obſervationes. *Gail.*

Petrus Galatinus, Ord. Minor. De arcanis Catholicæ veritatis adverſus Judæos, in Apocalypſim, &c. *Galatin.*

Gal-

Galfrid. Galfridus de Fontibus, Ord. Min. *Doctor. Venerandus*. In 4. libros Sentent. Quodlibeta, &c.

Galli. Franciſcus Galli, J. C. Brixianus. De contractibus.

Gandav. Henricus Gandavenſis *Doctor Solemnis*. Scripſit in libr. Sent. Catalogum Scriptor. Eccleſiaſticor. &c.

Garc. Nicolaus Garcias, Canonicus Abulenſis. De Beneficiis, de Diſpenſationibus, &c.

Gavant. Bartholomæus Gavantus, Cler. Regul. Sancti Pauli. Theſaurus Sacr. Rit. in Rubricas Miſſal. & Breviar., Manuale Epiſcop. Praxis Diœceſanæ Synodi. Viſitationis Epiſcopalis, Octavarium Romanum.

Gaudent. Gaudentius, Capuccinus. Theologia Scholaſtica ad mentem S. Bonaventuræ.

Gelen. Victor Gelen Ord. Minor. Summa practica Theologiæ myſticæ.

Genuen. Marcus Antonius Genuenſis, Praxis Archiepiſcopalis Cutiæ Neapolitanæ.

Gerſon. Joannes Gerſon, cognomento Cancellarius, ex Ordine Cœleſtinorum, & ipſe Concellarius Pariſienſis. Plurima ſcripſit 4. tomis diſtincta.

Gigas. Hieronymus Gigas, Juriſperitus. De penſionibus Eccleſiaſticis, de crimine læſæ Majeſtatis, &c.

Giunip. Giuniparus, Ord. Minor. Defenſio juris Pontificii.

Gobat. Georgius Gobat, Soc. Jeſ. Experientiæ Sacramentales. Quinarium Tractatuum,&c.

Gothofr. Dionyſius Gothofredus, J. C. Scripſit originem juris, Praxim Civilem, Annotationes in Jus.

Gonet. Joannes Baptiſta Gonet, Ord. Prædic. Clypeus Theologiæ Thomiſticæ, de Legibus, &c.

Gonzag. Franciſcus Gonzaga, Generalis totius Ord. Minor. Epiſc. Papien. deinde Mantuanus. De origine Religionis Franciſcanæ.

E. Gonz. Emmanuel Tellez Gonzalez *Canoniſta celeberrimus*. Comment. in Decretales.

H. Gonz. Hieronymus Gonzalez. Gloſſema ad Regul. VIII. Cancellariæ. De reſervatione menſium, & alternativa Epiſcoporum.

T. Gonz. Thyrſus, Gonzalez, Soc. Jeſ. Fundamenta Theologiæ moralis, &c.

Gorm. Joannes Baptiſta Gormaz, Soc. Jeſ. Curſus Theologicus.

Gotti. Vincentius Gotti, Ord. Præd. Card. Colloquia Theologico Polemica. Theologia Scholaſtico Polemica, Veritas Religionis Chriſtianæ, &c.

Antonius Goudin, Ord. Præd. Theologia, & Philoſophia Thomiſtica. *Goudin.*

Jacobus de Graſſis. Vide *de Graſſis*. *Graſſ.*

Ludovicus, Granatenſis, Ord. Præd. Philoſophia Chriſtiana. Vita Chriſti, de Oratione, & Meditatione, &c. *Granat.*

Joannes Grancolas. Antiquæ Liturgiæ, vetus Eccleſiæ Sacramentarium, Tract. de Miſſa, & Officio Divino, &c. *Grancol.*

Gratianus, Ord. S. Bened. Compilator Decreti, ſeu primæ partis juris Canonici. *Gratian.*

Ignatius Hyacinthus Amat de Graveſon, Ord. Præd. Tract. de Scriptura Sacra, de Myſteriis & annis Chriſti, Hiſtoria Eccleſiaſtica, &c. *Graveſon.*

S. Gregorius Magnus Papa. Opera multa ſtudio Benedictinorum S. Mauri 4. tomis in fol. impreſſa. *S.Gregor.*

S. Gregorius Nazianzenus Epiſc. S. Hieronymi Præceptor cognomento Theologus. Orationes in dies Feſtos, Apologetici libri quatuor, Carmina de Virginitate, &c. *S.Gregor. Nazian.*

S. Gregorius Neocæſarienſis in Ponto Epiſc. cognomento Thaumaturgus, Auditor Origenis, cui inſcripſit Panegyricum Euchariſtiæ; item brevem Fidei Confeſſionem, &c. *S.Gregor. Neocæſ.*

S. Gregorius Nyſſenus Epiſc. S. Baſilii frater. De SS. Trinitate, de Reſurrectione, de octo Beatitudinibus, de vera Virginitate, &c. *S.Gregor. Nyſſen.*

Joannes Guallenſis, Ord. Minor. Tractatus Aſcetici de Pœnitentia. *Guallen.*

Sebaſtianus Guazinus, J. C. Tractatus ad defenſam Reorum, & condemnatorum. *Guazin.*

Dominicus de Gubernatis, Ord. Minor. Orbis Seraphicus, &c. *Gubern.*

Guevara. Vide *Antonius Guevara*. *Guevara.*

H

LUdovicus Habert, Doctor Sorbonicus, Praxis Pœnitentiæ, Opus Theologiæ integrum, de Legibus, &c. *Habert.*

Alexander Hallenſis, Ord. Minor. Commentar. in Apocalypſim, &c. *Hallenſ.*

Gabriel Henno, Soc. Jeſ. De ſcientia media, de Euchariſtia. *G.Henno.*

Franciſcus Henno, Ord. Minor. Theologia Dogmatica, Moralis, Scholaſtica. *F.Henno.*

Henricus a S. Ignatio, Carmelita. Ethica amoris. *Henric.*

Henricus Henriquez, Soc. Jeſ. Summa Theologiæ Moralis. *Henriq.*

Herincx. Guilielmus Herincx, Ord. Min. Theologia Scholaſtica, & Moralis.
Herr. Franciſcus de Herrera, Or. Min. Manuale Theologicum Parochorum, &c.
S. Hier. S. Hieronymus Eccleſiæ Doctor. Opera plurima ſtudio Monachor. S. Mauri quinque tom. in fol. impreſſa.
S. Hilar. S. Hilarius Pictavienſis Epiſc. Opera varia cum notis Monachor. S. Mauri.
Hojed. Alphonſus Hojeda. De incompoſſibilitate Beneficiorum, &c.
Homob. Homobonus de Bonis, Ord. Cleric. Regular. S. Pauli. Theologia Moralis.
Hoſtienſ. Henricus de Seguſia Card. & Epiſ. Hoſtienſ. quo nomine communiter appellatur. Summa aurea, Commentar. in Decretales, &c.
Hug. Car. Hugo Carenſis Card. Ord. Præd. Comm. in univerſam S. Script. Concordantiæ Biblior. Speculum Sacerdotum, &c.
Hugo de S. Vict. Hugo de S. Vict. Canonic. Regul. S. Auguſtini. Commentar. in Pentateuchum, lib. Reg. Pſalm. &c.
G. Hurt. Gaſpar Hurtado, S. J. de Sacramentis, &c.
P. Hurt. Petrus Hurtadus de Mendoza, Soc. Jeſ. De Fide, Spe, & Caritate, Juſtitia, actibus humanis, &c.
Th. Hurt. Thomas Hurtado, Clericus Regularis Minorum. De reſidentia &c.

I

Jankov. Joſeph Jankovinch a Valcovarino, Or. M. Promptuarium Commiſſarii Viſitatoris.
Janſen. Leonardus Janſen, S. J. Theol. Moralis.
Javel. Chriſtophorus Javellus Ord. Præd. Epitome in univerſam Moralem.
Illſung. Jacobus Illſung, Soc. J. Theologia practica univerſa.
Imolenſ. Alexander Tartagnus, Imolenſis J. C. Conſilia, &c.
Jo. Andr. Joannes Andreas. Vide *Andreas Joannes*.
S. Joan. de Capiſt. S. Joannes de Capiſtrano, Or. M. De auctoritate Papæ, in Extravagant. &c.
Jor. Pax. Jordanus Pax. Opera varia de rebus ſacris, Epiſcopis, ac Beneficiis.
S. Iren. S. Irenæus Epiſc. Lugdunenſ. Opera multa cum notis Benedictinorum græc. & lat.
S. Iſidor. S. Iſidorus Epiſc. Hiſpal. Enarrationes in S. Script. liber Etymologiarum, &c.
Jul. Clar. Julius Clarus. Vide *Clarus*.
Juven. Gaſpar Juveninus, Presbyter Oratorii. Commentar. Hiſtoricus & dogmaticus de Sacramentis, Inſtitutiones Theologicæ. Compendium Theologiæ.

a Drepano Juniperus, Ord. Minor. De caſibus reſervatis. *Junip.*
S. Juſtinus Martyr. Opera varia græc. & latina cum notis variorum edita. *S. J. M.*

K

Kilianus Kazenberger, Or. M. Supplement. Th. Moral. P. Patricii Sporer. *Kazenb.*
Ludovicus Kellen, Or. Min. Medulla Cedri, ſeu Conciones Dominicales, &c. *Kellen.*
Thomas a Kempis, Opera multa edita a Sommalio. *a Kempis.*
Simon Kerchm, S. J. Diſſertatio de actibus humanis. In quartum Decretalium. *Kerchm.*
Gaudentius Kerchove, Ord. Min. Commentar. in ſtatuta S. P. Franciſci. *Kerchov.*
Mathias Keul, Ord. Min. Roſetum Seraphicum, ſeu Compendium operum S. Bonaventuræ, &c. *Keul.*
Ferdinandus Krimer Soc. J. Quæſtion. Canonic. in quinque libros Decretalium. *Krimer.*
Creſcentius Kriſper, Ord. Min. Nubila Janſeniſmi, & Queſnellianiſmi, &c. *Kriſper.*
Joannes Kugler, S. J. Tract. Theolog. Canonicus, de Sponſalibus, & Matrimonio. *Kugler.*

L

Philippus Labbè. Soc. Jeſ. Ampla collectio Concilior. 18. Voluminibus in fol. impreſſa. Bibliotheca Bibliothecarum. Concordia Chronologica, &c. *Labbè.*
Claudius la Croix. Vide *Croix*. *LaCroix.*
Joannes La Haye, Ord. Min. in tot. Sac. Scripturam cum verſionibus, &c. *La Haye.*
Joannes Lallemandet, Ord. Min. Curſus Theologicus. *Lallem.*
Proſper Lambertini. Vide *Benedictus XIV*. *Lambert.*
Hieronymus Llamas Doctor Theol. Summa Eccleſ. ſive Inſtructio Confeſſarior. Methodus curandi animas. *Llamas.*
Thomas Llamazavez, Ord. Min. Theologia Scotiſtica. *Llamaz.*
Joannes Paulus Lancellotus, Juriſperitus celeberr. Inſtitutiones juris Canonici cum doctiſſimis notis. *Lancell.*
Carolus Lanterius, Ord. Min. Diſputationes in libros Sententiarum, &c. *Lanter.*
Angelus a Lantuſca, Ord. Min. Theatrum Regularium, &c. *Lantuſca.*
Cornelius a Lapide, S. J. Commentar. in Sacram Scripturam. *a Lapide.*
Zacharias la Selve, Ord. Minor. Annus Apoſtolicus. *La Selve.*
Laurentius Brancatius de Laurea, Ord. Mi- *Laurea.*

Minor. Card. Polyanthea Sacror. Can. coordinat. a Joanne Paulo Paravicino.

Lauren. Auguſtinus Laurentius Soc. Jeſ. Syntagmata Theologica.

Layman. Paulus Layman, Soc. Jeſ. Theologia Moralis. In libros Decretales.

Leander. Leander a SS. Sacramento Ord. SS. Trinit. Quæſtiones Morales Theologicæ.

B. Ledeſ. Bartholomæus Ledeſma, Dominicanus Epiſc. Antequitenſis. De Sacramentis.

P. Ledeſ. Petrus Ledeſma, Ord. Prædic. Theologia Moralis.

Ledrov. Petrus Lambertus Ledrou, Ord. Eremit. S. Aug. Epiſ. Porphyrienſis. De contritione, & attritione.

Legnano. Joannes de Legnano, J.C. In Decretales, &c.

S. Leo M. S. Leo Magnus I. Papa. Opera varia duobus tomis in fol. edita.

Leo. Joannes Franciſcus Leo Epiſc. Teleſiæ. Theſaurus fori Eccleſiaſtici.

Leitan. Franciſcus Leitan, Soc. Jeſ. Clypeus Pontificiæ Dignitatis.

Leſſius. Leonardus Leſſius, Soc. Jeſ. de juſtitia, & jure, Auctarium, &c.

Leuren. Petrus Leurenius, S.J. Forum Eccleſiaſticum, Forum Beneficiale, De Vicario Epiſcopi.

Lezana. Joannes Baptiſta de Lezana Carmelita. Summa quæſt. Regularium. Conſulta moralia, &c.

Lichet. Franciſcus Lichettus, Ord. Minor. In libros Sententiarum, Quodlibet. &c.

Lira. Nicolaus de Lira, dictus communiter Liranus, Ord. Minor. Scripſit Poſtillas, & Commentarios in univerſam Bibliam, in 4. libros Sententiarum, in Epiſtolas, & Evangelia, &c.

Lohner. Tobias Lohner, S.J. Inſtitutiones pro Confeſſariis, de Miſſa, Divino Officio, &c.

Lombard. Petrus Lombardus. Vide *Magiſter Sententiarum*.

Lopez. Ludovicus Lopez, Ord. Præd. Inſtructorium Conſcientiæ. De contractibus, &c.

Lorinus. Joannes Lorinus, Soc. Jeſ. Comment. in varios Sacræ Scripturæ libros.

Loth. Ludovicus Bertrandus Loth, Ord. Præd. Reſolutiones Theologicæ.

Lotterius. Melchior Lotterius, J. C. de re Beneficiaria, &c.

Luca. Joannes Baptiſta de Luca Card. Opera plurima Canonica, & Civilia, &c.

Lugo. Joannes de Lugo Card. Soc. Jeſ. De juſtitia, & jure, de Sacramentis, Reſponſa Moralia, &c.

Lugo. Franciſcus Lugo, Soc. Jeſ. frater Joannis. De Sacramentis.

Raymundus Lullus, Ord. Minor. Scripſit in 4. libros Sentent. Lib. de virtutibus, & peccatis, & innumera alia opera cujuslibet generis. *Lullus.*

Chriſtianus Lupus, Or. S. Auguſtini. Opera varia in 13. tom. in fol. comprehenſa. *Lupus.*

M

Joannes Mabillonius Cong. S. Mauri. De re Diplomatica, de Liturgia Gallicana, Iter Italic. &c. *Mabill.*

Franciſcus Macedo Ord. Minor. Collationes Scoti cum D. Thoma. Medulla Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, &c. *Macedo.*

Petrus Lombardus Epiſc. Pariſien. dictus *Magiſter Sententiarum*, quia Theologiam redegit in ſententias in 4. libros diſtributas, quas ſequentes Theologi explicarunt, & ampliarunt. *Magiſter Sent.*

Joannes Major, Profeſſor Pariſienſis. In 4. libros Sententiar. in Matthæum, &c. *Major.*

Franciſcus Mairon, Ord. Minorum. *Doctor Illuminatus*, Diſcipulus Scoti. Fuit inventor maximi actus Sorbonici, in quo Laureandus duodecim continuis horis ſolvit difficultates ſexaginta Arguentium; in cujus memoriam, ſeu præmium ſemper unus Franciſcanus actus Sorbonicos aperit, & Dominicanus alter claudit; unde in Gallia hoc currit adagium, *Franciſcanus aperit, Dominicanus Sorbonam claudit*. Scripſit in 4. libros Sentent. in S. Scriptur. & plurima alia opera. *Mairon.*

Joannes Malderus Epiſc. Antuerpien. Scripſit in primam S. Thomæ. Comment. in Cantic. Canticorum, &c. *Malder.*

Joannes Maldonatus, Soc. Jeſ. Comment. in præcipuos veteris Teſtamenti libros. *Mald.*

Valentinus Mangionus, Soc. Jeſ. De Religioſa paupertate. *Mangion.*

Joannes Henricus Manigiard. Praxis Paſtoralis, ſeu Manipulus Theologiæ Moralis. *Manig.*

Aloyſius Manſi J. C. Conſultationes. *Manſi.*

Franciſcus Mantica Card. De conjecturis ultimæ voluntat. *Mantica.*

Carolus Maranta. Speculum aureum. *Maranta.*

Petrus de Marca Archiepiſcopus Pariſien. Concordia Sacerdotii, & Imperii, &c. *de Mar.*

Jacobus Marchantius, Decanus Convenſis. Reſolutiones Paſtorales. *J. March.*

Petrus Marchantius, Ord. Min. Tribunal Sacramentale, &c. *P. Marc.*

Adamus de Marſica, Ord. Minor. Epiſc. *Marſica.*

Elienſis, *Doctor Illuſtratus*. Commentar. in 4. libros Sent. Elucidarium Sacræ Scripturæ, &c.

Marta. Doctor Marta, J. C. Summa totius ſucceſſionis Legalis.

Marulus. Silveſter Marulus. Oceanus Religionum.

Maſc. Joſeph Maſcardus J. C. de probationibus.

Maſſobr. Joannes Antonius Maſſobrius, Archipresbyter Cathedralis Alexandriæ, J. U. D. Praxis habendi concurſus, &c.

Maſtrio. Bartholomæus Maſtrio, Ordin. Minor. Theologia Moralis, Philoſophia, & Theologia Scholaſtica.

Matth. Auguſtinus Matthæuccius, Ord. Minor. Opus Dogmaticum Officialis Curiæ, Cautela Confeſſarii, &c.

Maurus. Silveſter Maurus, Soc. Jeſ. Quæſtiones Theologicæ.

Mean. Carolus de Mean, J. C. Definitiones ad Jus Civile.

Mediav. Richardus de Mediavilla, Ord. Minor. *Doctor Solidus & Copioſus*. Scripſit in univerſ. S. Script. in 4. lib. Sentent. &c.

B. Med. Bartholomæus de Medina, Ord. Præd. Expoſitiones in 1. 2. S. Thomæ.

J. Medin. Joannes Medina, Theologus Complutenſis. De reſtitutione, de contractibus, de Pœnitentia, &c.

M. Med. Michael Medina, Ord. Minor. De Pœnitentia ſalutari, de Purgatorio, de recta Fide in Deum, &c.

Mendo. Andreas Mendo, Soc. Jeſ. Statera Opinionum benignarum in Controverſ. Moralibus circa Sacramenta, ac Præcepta Decalogi, & Eccleſiæ. Epitome Opinionum Moralium.

Menen. Franciſcus Menenius. Scripſit de origine Ord. Militar. &c.

Mengo. Hieronymus Mengo, Ord. Min. Flagellum Dæmonum.

Menoch. Jacobus Menochius, J. C. Papien. De præſumptionib. de arbitrariis Judic. quæſtionibus &c.

Merati. Cajetanus Maria Merati, Cleric. Regul. Obſervationes, & additiones ad Gavantum.

Mercor. Julius Mercorus, Ord. Præd. Baſis Theologiæ Moralis.

Merlin. Mercurialius Merlinus J. U. D. De Legitima, de Pignoribus.

Meuriſſe. Martinus Meuriſſe, Ord. Minor. Tractatus de SS. Trinitate, &c.

Miranda. Ludovicus Miranda, Ord. Minor. Manuale Prælatorum Regularium, &c.

Miræus. Aubertus Miræus, Decanus Antuerpienſis. Bibliotheca Eccleſ. Origines Equeſtrium Ordinum, Chronica Ciſtercienſium, Præmonſtraten. &c.

Raymundus Miſſorius, Or. Min. Diſputationes Criticæ de non iterando Baptiſmo. *Miſſor.*

Andreas Molfeſius, Theatinus. Promptuarium triplicis juris, Divini, Canonici, & Civilis, ſeu Summa Moralis Theol. *Molfeſ.*

Ludovicus Molina, S. J. de juſtitia & jure, &c. *Molina.*

Evangeliſta Momigno, Ord. Min. Directorium Superior. Regular. & Eccleſiaſticor. *Momig.*

Franciſcus Monacellus. Formularium Legale practicum fori Eccleſiaſtici. *Monac.*

Joannes Monachus Card. Gloſſam compoſuit in ſextum, & in Extravagantes communes. *Monach.*

Petrus Montanus, Ord. Minor. Enarratio Paſſionis Dominicæ, &c. *Montan.*

Guillelmus de Monte Lauduno Juris peritus. Repertorium in aliquot titulos juris Civilis, Commentar. in Clementinas, & Extravagantes &c. *de Monte Lauduno.*

Lucas de Montoya Or. Min. Chronica Min. *Montoya.*

Joannes Morandus, Clericus Regularis. Theologia Moralis ſpeculativa. *Morand.*

Ludovicus Moreri, Gallus. Dictionarium Hiſtoricum, &c. *Moreri.*

Ludovicus Antonius Muratorius Doctor Collegii Ambroſiani. Anecdota notis, & Diſquiſitionibus aucta. Philoſophia Moralis. Hiſtoria rerum Italicarum, &c. *Murator.*

Paulus Morigia. Scripſit de Origine Religionum. *Morigia.*

Joannes Morinus, Cong. Oratorii. De Pœnitentia. *Morinus.*

Illuminatus Moronus, Ord. Min. Centum Reſponſa, &c. *Moronus.*

Matthæus de Moya, Soc. Jeſ. Quæſtiones ſelectæ Morales. *Moya.*

Thomas Munieſſa, Soc. Joc. Stimulus Conſcientiæ. *Munieſſa.*

Petrus Murga, Ord. S. Benedicti. Opera Canonica, & Moralia. *Murga.*

N.

NAtalia Alexander, Ord. Præd. Opera multa noviſſime Lucæ impreſſa. *Nat. Al.*

Marcus Antonius Natta. Conſilia, &c. *Natta.*

Martinus Navarr. Doct. Hiſpanus, Canonic. Regul. Commentarii in Jus Canonic. Enchiridion, ſeu Manuale. *M. Nav.*

Petrus Navarra, ſeu Navarrus Doctor. Hiſp. De damnis illatis redintegrandis, & reſtitutione in foro Conſcientiæ. *P. Nav.*

Di-

de Narbon. Didacus de Narbona. Tractatus de ætate ad omnes actus humanos requiſita, &c.

Navar. Tiburtius Navar., Ord. Minor. Manuductio ad praxim executionis Litterarum Pœnitentiariæ.

Neudec. Sigiſmundus Neudeche, Ord. Minor. Schola Religioſa.

de Nevo. Alexander de Nevo, I. C. Commentar. in Libros Decretalium, &c.

Neuſſer. Bruno Neuſer, Ord. Minor. Abſolutiſſima Polyanthea Theologico-Moralis Canonica.

Nicolius. Hieronymus Nicolius J. U. D. Romanus, deine Ord. Eremit, S. Auguſtini. Scripſit Lucubrationes utriuſque juris, Floſculos, ſeu Notabilia, &c.

Nicolartz. Laurentius Nicolartz. Compendioſa praxis Beneficiaria ex Concordatis Germaniæ.

Novarin. Ludovicus Novarinus, Cleric. Regul. Anima omnium ſcientiarum in novum Teſtamentum, &c.

Noris. Henricus Noris, Ord. Erem. S. Auguſt. Card. Opera varia 4. tomis impreſſa.

Nugnus. Didacus Nugnus, Ord. Præd. Commentar. in III. partem S. Thomæ. De Sacramentis, &c.

O

Odonus. Gerardus Odonus, Ord. Minor. Patriarcha Antiochenus, *Doctor Moralis*. Scripſit in 4. Libros Sentent. in varios Libros S. Script., Officium de Stigmatibus S. P. Franciſci, quod hodie a Minoritis recitatur.

Okamus. Guillelmus Okamus, Ord. Min. *Princeps Nominalium*. Scripſit in 4. libros Sententiarum. Compendium Theologiæ. De Sacramento Altaris, & plurima alia eximia opera.

Oldradus. Oldradus cognominatus de Laude. Opus juris eruditione plenum edidit ſub titulo Conſiliorum, &c.

Oliva. Joannes Paulus Oliva, Soc. Jeſ. Stromata, ſive Commentarium in Sacr. Scripturam. Conciones habitæ in Palatio Apoſtolico.

Onnate. Petrus de Onate, S. J. De contractibus.

Origenes. Origenes Alexandrinus ob infatigabile ſtudium cognominatus Adamantius, Clementis Alexandrini diſcipulus. Scripſit, teſte Epiphanio, ſex millia libror. & pœne totam S. Script. Exempla græca, & latina.

Orſi. Joſeph Auguſtinus Orſi, Ord. Præd. M. S. P. Diſſertationes Hiſtoricæ de Capitalium criminum abſolutione. Diſſertatio Theologica de invocatione Spiritus Sancti in Liturgiis Græcorum, & Orientalium, &c.

H. Oſor. Hieronymus Oſorius Epiſcopus. Commentarius in Eccleſiaſten, & Cantica, &c.

J. Oſor. Joannes Oſorius, Soc. Jeſ. Conciones in Dominicas, & Feſta totius anni. De Gloria, & Nobilitate Civili, & Chriſtiana.

Ovando. Joannes Ovando, Ord. Minor. Diſcurſus prædicabiles de Myſteriis Fidei.

Oudin. Caſimirus Oudin, Ordin. Præmonſtraten. Commentarius de Scriptoribus Eccleſiæ antiquis. Supplementum de Scriptoribus Eccleſiaſticis a Bellarmino omiſſis, &c.

Ovidius. Ovidius Naſo, Italus, Sulmonenſis Poeta clariſſimus. Scripſit Metamorphoſeon libros 15. de arte amandi, de Faſtis, Triſtibus, & Ponto, in quam ab Auguſto Cæſare relegatus fuit, & obiit anno Criſti 19.

Oviedo. Franciſcus Oviedo, Soc. Jeſ. De Fide, Spe, & Charitate.

P

A. Pag. Antonius Pagius, Ord. Minorum, Critica Hiſtorico-Cronologica in Annales Card. Baronii.

F. Pag. Franciſcus Pagius, Ord. Minorum, Breviarium Hiſtorico-Chronologico-Criticum Romanor. Pontific. geſta complectens, &c.

Pallav. Sfortia Pallavicinus Romanus, Soc. Jeſ. Card. De univerſa Theologia Aſſertiones, Hiſtoria Concilii Trid. &c.

Paludan. Petrus a Plaude, Dominicanus. Commentar. in Libros Sententiarum.

Panger. Marinus Panger, Ord. Minor. Theologia Scholaſtica ad mentem Scoti.

Panimol. Cæſar Panimolle J. U. D. Deciſiones Civiles, Morales, & Criminales.

Panorm. Abbas Panormit. Vide *Abbas*.

Paravic. Joannes Paulus Paravicinus, Clericus Regul. S. Pauli. Polyanthea SS. Canonum.

Pariſius. Flaminius Pariſius Advocat. Romanus. De Reſignatione Beneficiorum, &c.

Paſcuc. Thomas Paſcutius. Compendium ad Conſultationes Canonicas Jacobi Pignatelli.

Paſqual. Zacharias Paſqualigus, Cleric. Regul. De Sacri-

Sacrificio novæ Legis. Variar. Quæſtion. Moral. & Canonicar. Centuriæ, &c.

Paſſerin. Petrus Maria Paſſerinus, Ord. Præd. De electione Canonica. De hominum ſtatibus, & Officiis, &c.

Pauch. Engelbertus Pauch, Ord. Min. Tertia vinea Seraphica, ſeu Tertius Ordo a S. P. Franciſco inſtitutus.

Pax Jord. Pax Jordanus, vide *Jordanus Pax.*

Pegna. Franciſcus Pegna Rotæ Decanus. Directorium Inquiſitorum.

Pelagius. Pelagius, vide *Alvarus Pelagius.*

Pellegrin. Carolus Pellegrinus. Praxis Vicariorum.

Pellizar. Franciſcus Pellizarius, Soc. Jeſ. Manuale Regularium. Tractatus de Monialibus.

Penafort. S. Raymundus de Penafort, Ord. Præd. Summa cum notis Joannis, & cum integro Textu Sacror. Canonum.

Pennott. Gabriel Pennottus. Canonic. Regul. Later. Hiſtoria tripartita de origine Canonicor. Regularium. Propugnacelum libertatis humanæ.

Peregrin. Marcus Antonius Peregrinus. De jure Fiſci, &c.

An. Per. Antonius Perez, Ord. S. Benedicti. Elucidatio 4. Evangeliſtarum, &c.

An. Per. Antonius Perez., Ord. Min. In primum Librum Sententiarum, &c.

An. Per. Antonius Perez., Soc. Jeſ. In primam partem S. Thomæ, &c.

M. Per. Martinus Perez, Soc. Jeſ. De Divinis & Eccleſiaſticis traditionibus, de Trinitate, de Matrimonio, &c.

Perimez. Joſeph Maria Perimezzius, Ord. Minimor. Diſſertationes Theologicæ dogmaticæ & Scholaſticæ.

Peſant. Alexander Peſantius J. U. D. In univerſam D. Thomæ Theologiam.

Petavius. Dionyſius Petavius, Soc. Jeſ. De Doctrina temporum, de Incarnatione, de Eccleſiaſtica Hierarchia, &c.

Petra. Vincentius Petra, Card. Commentaria ad Conſtitutiones Apoſtolicas.

S. Petr. D. S. Petrus Damianus, Opera varia Pariſiis impreſſa.

Petrus Blæſ. Petrus Blæſenſis. Opera varia cum notis, Pariſiis impreſſa.

Petſch. Benedictus Petſchacher, Ord. S. Benedicti. De reſtitutione, &c.

de Peyr. Laurentius de Peyrinis, Ord. Minimor. De Privilegiis Regularium, Subditus, Prælatus. Formularium, &c.

Phœbus. Franciſcus Phæbus, Soc. Jeſ. Inſtitutiones Juris Canonici.

Mauritius Philippi, Ord. Min. Directorium Conſcientiæ, &c. *Philippi.*

Joannes Chryſoſtomus Philippinus, Theatin. Tractatus de privilegiis ignorantiæ. *Philipp.*

Paulus Piaſecius J. U. D. Archid. Varſavienſis. Praxis Epiſcopalis, & Eccleſiaſtica. *Piaſec.*

Carolus Bartholomæus Piazza. Necrologia, ſeu diſcurſus Myſteriorum Sacrorum Rituum, & Cæremoniarum in funeribus, & exequiis Mortuorum, &c. *Piazza.*

Jacobus Pignatelli. Conſutationes Canonicæ. Conſult. noviſſine de præcipuis Controverſiis ſpectanibus ad Fidem. *Pignatel.*

Joannes Pineda, Soc. Jeſ. Commentar. in varios Sacræ Scripturæ Libros. *Pineda.*

Franciſcus Pinthereau, Soc. Jeſ. de Attritionis ſufficientia cum Sacramento Pœnitentiæ. *Pinther.*

Henricus Pirhing, Soc. Jeſ In Libros Decretales, ſeu juris Canonici Methodus nova. *Pirhing.*

Franciſcus Maria Pittonius Epiſcopus Imeriæ. Diſceptationes Eccleſiſticæ. *F. Pitton.*

Joannes Baptiſta Pittonus. Conſtitutiones Pontificiæ, & Romanar. Congregationum Deciſiones. *J. B. Pitt.*

Franciſcus de Platea, Ord. Min. Summa Miſteriorum Religioni Chriſtianæ. De Matrimonio. De Cenſuris. De Uſura, & reſtitutione &c. *Platea.*

Jacobus Platelius, Soc. Jeſ. Synopſis curſus Theologici. *Platelius.*

Bartholomæus Platina. Hiſtoria Pontificum. *Platina.*

Hunoldus Plettemberg, Soc. Jeſ. Introductio ad jus Canonicum. Notitia Curiæ Romanæ. *Plettemb.*

Joannes Polancus Soc. Jeſ. Directorium ad Confeſſarii, ac Confitentis munus rite obeundum. Appendix ad Directorium. Methodus adjuvari eos, qui moriuntur. *Polanc.*

Ioannes Pontas, Juris Canonici Doctor. Dictionarium caſuum conſcientiæ. *Pontas.*

Baſilius Pontius, Auguſtinianus. De Matrimonio. *B. Pont.*

Joannes Pontius, Ord. Min. Curſus Theologicus, Philoſophicus. *J. Pont.*

Laurentius Portel, Ord. Min. Dubia Regularium. Reſponſa Moralia. *Portel.*

Franciſcus Porter, Ord. Min. Syſtema Decretorum dogmaticorum *Porter.*

Petrus

Poſnan. Petrus Poſnianenſis, Ord. Min. Inſtitutiones Sacræ in Dominicas totius anni.

Poteſtas. Felix Poteſtas Ord. Minor. Examen Eccleſiaſticum.

Platus. Hieronymus Platus, Soc. Jeſ. De Card. Dignitate, & Officio.

Præpoſit. Joannes Antonius a S. Georgio S. Ambroſii Mediolani Præpoſitus, deinde Alexandriæ Epiſc. & Card. In Decretum Gratiani, in 4. Decr. & Clementinas &c.

Privitera. Franciſcus Privitera. Ord. Min. Manuale Antiſtitum, ſeu dextra, & ſiniſtra Epiſcoporum.

Puteobon. Claudius Puteobonellus, Cleric. Regul. S. Pauli. De Sacramentis, &c.

Q

Quadrat. MArturianus Quadrati, Ord. Min. Explicatio Amos Proph. Homil. in Joelem Prophetam &c.

Quarant. Stephan. Quaranta, J. U. D. Summa Bullarii

Quareſm. Franciſcus Quareſmius, Ord. Min. Elucidatio Hiſtorica, Theologica, & Moralis Terræ Sanctæ, &c.

Quart. Paulus Maria Quarti, Cler. Reg. Rubricæ Miſſal. Rom. Commentariis illuſtratæ. De Proceſſionibus, Tractatus Jubilei Anni Sancti, &c.

Quintanadv. Antonius de Quintanadvenas, Soc. Jeſ. Singularia Theologiæ Moralis.

Quirin. Angelus Maria Quirinus, Cong. Caſſinenſis Cardinalis. Orthodoxa veteris Græciæ Officia in latinum ſermonem converſa cum Diatribis. Officium Quadrageſimale Græcum recognitum, & caſtigatum, &c.

R

Rada. JOannes Rada, Ord. Minor. Controverſiæ inter S. Thomam, & Scotum ſuper 4. libros Sententiarum.

S. Raym. S. Raymundus de Pennafort. V. *Pennafort.*

Raynaud. Joannes Dominicus Raynaudus, Canonic. S. Petri de Urbe. Obſervationes Criminales, Civiles, & Mixtæ.

Raynaud. Theophilus Raynaudus, S. J. De Beneficiis Eccleſiaſticis. Opera varia Moralia.

Rebellus. Ferdinandus Rebellus, S. J. De Juſtitia, de Religione, de Caritate, &c.

Rebuf. Petrus Rebuffus, J. C. Pariſienſis. Praxis Beneficiorum.

Redin. Auguſtinus Reding, Ord. S. Benedicti. Theologia Scholaſtica.

Redn. Juſtus Redn, Ord. Minor. Opus Canonico-Politicum, &c.

Redoan. Guillelmus Redoanus, Epiſc. Nilionenſis. De Spoliis Eccleſiæ, de Simonia &c.

Regin. Valerius Reginaldus, S. J. Praxis Fori Pœnitentialis. De prudentia Confeſſarii &c.

Reiffenſt. Anacletus Reiffenſtuel, Ord. Minor. Jus Canonicum univerſum cum tractatu de Regulis juris. Theologia Moralis, & Tractatus de Bulla Cruciatæ.

Requeſ. Ioſeph Maria Requeſenius, Soc. Jeſ. Selectæ Diſputationes.

de Rhod. Georgius de Rhodts, S. J. Theol. Scholaſt.

A. Ricc. Aloyſius Riccius, Canonic. Neapolitanus. Praxis aurea Fori Eccleſiaſtici &c.

P. Ricc. Petrus Andreas Riccius, Ord. Ciſtercien. Synopſis, Decreta, & Reſolutiones Sac. Congreg. Immunitat.

Richard Richardus de Mediavilla, Or. Min. *Doctor. ſolidus*. In 4. libros Sententiarum, &c.

Richel. Joannes Richelme, Ord. Minor. Veritas pro modeſtia.

Ripa. Joannes Franciſcus Ripa, J. C. In Jus Canonicum, & Civile. Reſponſa, &c.

Rocca. Hieronymus Rocca, Epiſc. Iſolanus. Diſputationes juris ſelectæ.

G. Roder. Gaſpar Rodericus, J. C. De annuis reditibus, &c.

H. Roder. Hieronymus Rodericus, Ord. Min. Reſolutiones quæſtionum Regularium ad formam Compendii.

Rodriq. Emmaauel Rodriquez, vel Rodericus Or. Min. Quæſtiones Regular. & Canonic.

Ronc. Conſtantinus Roncaglia, Cong. Matris Dei. Quæſita Dogmatica. & Moralia, aliaque Opuſcula Moralia.

de Roſa. Thomas de Roſa, Epiſc. Cavenſis. De Executoribus Litterarum Apoſtolicar.

Roſell. Joſeph Roſell, Cartuſianus. Praxis deponendi conſcientiam dubiam, & ſcrupuloſ.

Roſignol. Gregorius Roſignolus, Clericus Regular. S. Pauli. Opera Civilia, Canonica, & Theologica.

de Roſm. Paulus Roſmer, S. J. De actibus humanis de juſtitia, & jure, de Pœnitentia.

Rota R. Rota Romana, & ejus Compendium Mediolani quinque Voluminibus impreſſ.

Rotar. Thomas Franciſcus Rotarius, Cler. Regul. S. Pauli. Theologia Moralis Regular.

Rox. Franciſcus Roxas Ord. Min. Catena aurea Eccleſiæ Doctorum in Hiſtoriam Evang.

Rubeus. Paulus Rubeus, J. C. Annotationes ad deciſiones Rotæ Romanæ, &c.

Rubion. Guillelmus Rubionus Ord. Min. Commentar. in 4. libros Sententiarum.

S

Sa. EMmanuel Sa, Soc. Jeſ. Aphoriſmi Confeſſariorum.

Sabin. Franciſcus Sabinus Bononienſis, Ordin. Minor. Lux Moralis.

Salam. Alexius Salamanca, Ord. Minor. de Republica Chriſti.

Salas. Joannes de Salas, Soc. Jeſ. In 2. 2. S. Thomæ. De Contractibus, &c.

Salm. Carmelitæ Diſcalceati Collegii Salmanticenſis. Curſus Theologicus, &c.

Salon. Michael de Salon, ſive Salonius, Auguſtinianus. De juſtitia, & jure, &c.

S. Sal. S. Salvianus, Epiſcopus Maſſilienſis. Opera varia cum notis Baluzii Pedeponti noviſſime impreſſa.

Salut. Bartholomæus de Salutiis, Or. Min. Porta ſalutis animæ pœnitenti patefacta, &c.

Samuel. Franciſcus Maria Samuelus, Or. Præd. Praxis obſervanda in Eccleſiaſticis ſepulturis, &c.

J. Sanch. Joannes Sanchez, J. U. D. Diſputat. ſelectæ.

T. Sanch. Thomas Sanchez, Soc. Jeſ. Opus Morale in Decalogum. De Matrimonio, Conſilia, ſive Opuſcula, &c.

Sanctor. Sanctorius de Melphi, Ord. Min. Commentar. ſuper ſtatuta Generalia Ord. Seraphici, &c.

Sarav. Ludovicus a Saravia, Juris Pontificii Interpres, Canonicus, & Vicarius Generalis Cæſarauguſtæ. Tractatus de juriſdictione Adjunctorum.

Sayr. Gregorius Sayrus, Ord. S. Benedicti. Clavis Regia. Theſaurus caſuum Conſcientiæ. De Cenſuris, &c.

Sbog. Joannes Maria Sbogar, Cleric. Regul. S. Pauli. Theologia Radicalis.

Sbroc. Jacobus Sbrocias, ſeu Sbrozzius, de Vicario Epiſcopi.

Scacc. Sigiſmundus Scaccia. De Appellationibus, de judiciis, &c.

Scarſant. Joannes Jacobus Scarſantonius. Animadverſiones ad Lucubrationes Canonicas Franciſci Ceccoperii.

Scher. Gregorius Scherius, Ord. Min. De Deo uno, & Trino.

Schiar. Antonius Thomas Schiara, Cleric. Reg. Theologia bellica.

Shild. Ludovicus de Shildre, Soc. Jeſ. De principiis formandæ conſcientiæ.

Schmel. Libonius Schmelinc, O. M. Galea ſalutis.

Scort. Joannes Baptiſta Scortia. In ſelectas Pontificum Conſtitutiones.

Scot. Joannes Duns, natione Scotus, Scotiſtarum Parens, & Magiſter. *Doctor Subtilis, & Marianus.* Opera plurima tomis 16. in fol. Lugduni impreſſa.

Scribon. Joannes Maria Scribonius, Ord. Minor. Pantalithia, ſeu ſumma totius veritatis Theologicæ, &c.

Sel. Selius. De Selectis Canonicis, &c.

Selv. Franciſcus Selva. De Beneficiis, &c.

Seſſa. Joſeph Seſſa, J. U. D. Tractatus de Judæis.

Silveſt. Silveſter Mazzolini de Prierio, Or. Præd. Magiſter Sac. Palat. Summa Silveſtrina.

Simanc. Jacobus Simanchus Pacenſis Epiſcopus. De Catholicis Inſtitutionibus.

Sixt. Sen. Sixtus Senenſis, Ord. Præd. Scripſit libros Bibliothecæ Sanctæ, &c.

B. Socc. Bartholomæus Soccinus, J. C. Conſilia, &c.

M. Socc. Marianus Soccinus prioris nepos, J. C. In Libros Decretalium, &c.

de Sorb. Hieronymus de Sobro, Capuccinus. Compendium Privilegiorum, &c.

D. Sot. Dominicus Sotus, Or. Præd. In libros Sententiarum, de juſtitia, & jure, &c.

P. Sot. Petrus de Soto, Ord. Præd. De natura, & gratia. Manuale Clericorum, ſeu de Inſtitutione Sacerdotum.

Spe. Franciſcus Spe, Soc. Jeſ. Cautio Criminalis, ſeu de proceſſibus circa Sagas.

Sperel. Alexander Sperellus Epiſc. Eugubinus. Deciſiones Fori Eccleſiaſtici, &c.

Spondan. Henricus Spondanus Ep. Continuatio Annalium Eccleſiaſticorum Card. Baronii.

Sporer. Patritius Sporer, Ord. Min. Theol. Moralis ſuper Decalogum, & Sacramentalis. Tyrocinium Sacramentale practicum.

Stat. Ord. Min. Statuta Ord. Minor. Michaelis Archangeli a Sambuca ejuſdem Ordinis Gen.

Stephan. Stephanus a S. Paulo Carmelita. Theologia Moralis.

Stephan. Grat. Stephanus Gratianus J. U. D. Romanus. Diſceptationrs forenſes.

Stell. Didacus Stella Or. Min. Commentaria in Lucam. Meditationes de amore Dei.

Stoz. Matthæus Stoz, S. J. Tribunal Pænitentiale.

Strych. Samuel Strychius J. C. De cautelis Contractuum, de ſucceſſione hereditatis, de actionibus, & præſcriptione.

Suar. Franciſcus Suarez, S. J. *Doctor eximius.* De Gratia; De Auxiliis & libero Arbitrio, de Angelis, de Religione, &c.

Sylv. Sylva Sacrarum Cæremoniarum. Vide *Buongiovanni*.

Sylvei. Joannes Sylveira, Carmelita. Commentar. in Sacram Scripturam.

Em-

Sylvii. Franciſcus Sylvius Duacenſis Profeſſor, & Decanus. Commentar. in Divum Thomam. Variæ Reſolutiones Caſuum, &c.

T

Taberna. JOannes Baptiſta Taberna, Soc. Jeſ. Synopſis Theologiæ practicæ.

Tabien. Joannes Cagnatius de Tabia, ſeu Tabiena, Ord. Præd. Summa Summarum.

A.Tamb. Aſcanius Tamburinus, Congregationis Valliſumbroſæ. De jure Abbatum, & Abbatiſſarum, &c.

T.Tamb. Thomas Tamburinus, Soc. Jeſ. in Decalogum, de Confeſſione, Communione, Sacrificio, Sacramentis, Contractib. &c.

Tancred. Vincentius Tancredius, Soc. Jeſ. Quæſtiones Morales, de Matrimonio, de Virtute Religionis.

Tanner. Adamus Tannerus, Soc. Jeſ. De verbo Dei ſcripto, & non ſcripto, de judice Controverſiarum Fidei, &c.

Tataret. Petrus Tataretus, doctrinæ Ordin. Minor. addictiſſimus. Comment. in 4. libros Sententiarum, &c.

Tattag. Vide *Immolenſis*.

Tertull. Quintus Septimius Tertullianus Carthaginenſis. Opera varia curante Jacobo Pamelio tom. 5. in fol. Rotomagi impreſſa.

Tertull. Præd. Tertullianus Prædicans Michaelis Vivien. Ord. Minor.

Therill. Antonius Therillus, Soc. Jeſ. Fundamentum Theologiæ Moralis, ſeu de conſcientia probabili.

Theſaur. Emanuel Theſaurus Comes Patritius Taurinenſis. Jus regnandi Apoſtolicum. Philoſophia Moralis. Inſcriptiones, &c.

Theul. Bonaventura, Theul, Ord. Min. Theologia Moralis Scoti.

S. Thom. S. Thomas Thomiſtarum Parens, & Magiſter. Ord. Præd. *Doctor Angelicus*. Summa Theologiæ. In libros Senten. In Libros Ariſtotelis. in Sac. Scriptur. &c.

Thomaſ. Ludovicus Thomaſſinus, Congregationis Oratorii. Vetus, & nova Eccleſiaſtica diſciplina circa Beneficia, & Beneficiatos. Theolog. dogmatica. Diſſertationes in Concilia Generalia, & particularia.

Tiburt. vel Nav. Tiburtius Navar, Ord. Minor. Manuductio ad praxim executionis Litterarum Sacræ Pœnitentiariæ.

Tiraq. Andreas Tiraquellus J. C. Pariſiens. De privilegiis piæ cauſæ, &c.

Tirin. Jacobus Tirinus, Soc. Jeſ. Commentar. in vetus, & novum Teſtamentum.

Titelm. Franciſcus Titelmannus, Or. Min. Commentar. in Matth. & Joannem, in omnes Epiſtolas Canonicas, &c.

Tolet. Franciſcus Toletus, Soc. Jeſ. Card. Commentar. in Evangel. Joannis. Summa Theologiæ, ſeu Inſtructio Sacerdotum.

Tome. Petrus Tome, Ord. Min. *Doctor Invincibilis*. Comment. in 4. libros Sententiarum. De Conceptione B. M. V. &c.

Tondut. Petrus Franciſcus de Tondutis. Quæſtiones, & Reſolutiones Canon. & Civiles.

Tonel. Hippolytus Tonellus. Sacrum Enchiridion ea, quæ ad Sacrificium Miſſæ ſpectant, ob oculos ponens.

Tournel. Honoratus Tournely, *Doctor Sorbonicus*. De Sacramentis. De ſuffragiis, Indulgentiis, Legibus, Cenſuris, & de univerſa Theologia, &c.

Toſtat. Vide *Abulenſis*.

Trovam. Joannes Baptiſta de Trovamala, Ord. Min. Edidit Summam, dictam *Roſella*.

Trull. Joannes Ægidius Trullenchus, Doctor Theologiæ. Praxis Sacramentorum.

Turrecr. Jonnes de Turrecremata, Ord. Præd. Card. Ep. Sabinen. Diſputatio de Azymo, & Fermentato, de Tranſubſtantiatione, &c.

Turr. Aloyſius Turrianus, S. J. Summa Theol. Moralis. De Fide, Spe, & Caritate, de Juſtitia. Opuſcula Theologica, &c.

Tuſch. Dominicus Tuſchus Card. Practicæ concluſiones juris.

V

Valaſ. THomas Valaſcus, Adv. Luſitanus. Adlegationes ſuper varias materias.

Valens. Franciſcus Valens, ſeu Valente, S. J. Concordia juris Pontificii cum Cæſareo.

Valent. Gregorius de Valentia. Soc. Jeſ. Commentar. in totam Summam Divi Thomæ. Controverſ. Fidei, &c.

Valer. Joannes Valerius, Carthuſianus. Differentia inter Forum conſcientiæ, & Judiciale.

Van-Eſp. Zegerus Bernardus Van Eſpen. In jus Eccleſiaſticum univerſum, de Simonia circa Beneficia,

Varr. Guillelmus Varro, Ord. Minor. *Doctor Fundatus*, Præceptor Scoti. Scripſit in 4. libros Sententiarum, in Ariſtotelem, Quodlibeticas Quæſtiones, &c.

Vaſq. Gabriel Vaſquez, Soc. Jeſ. In I. primæ S. Thomæ, & in 2. ſecundæ, & in 3. primæ. De Incarnatione, de cultu Adorationis, &c.

Veg. Andreas Vega, Dominicanus. De Juſtifica-

ficatione, de Gratia, Fide, Operibus, & meritis.

Venan. Felix Venanus. In jus Canonicum.

Ventrigl. Joannes Baptiſta Ventriglia, Epiſcopus Caſertanus. Praxis rerum notabilium, præſertim Fori Eccleſiaſtici.

Verricel. Angelus Maria Verricellus Cler. Regular. Quæſtiones Morales, & Legales, &c.

Ughel. Ferdinandus Ughellus Ord. Ciſtercienſis. Italia Sacra, ſive de Epiſcopis Italiæ, & Inſularum adjacentium.

Ugolin. Bartholomæus Ugolinus, Ord. Eremitar. S. Auguſtini. Tractatus de Hæreticis, de Cenſuris, & Irregularitatibus, de Sacramentis, &c.

Victor. Franciſcus de Victoria, Ord. Præd. Scripſit in Univerſam Summam Divi Thomæ. Item Prælectiones treſdecim de bello, de homicidio, &c.

Viexm. Claudius Viexmontius Pariſienſis. Salutaris Pœnitentia peccatoris.

Viger. Joannes Vigerius, Ordin. Minor. Commentar. in libros Sententiarum.

Villal. Henricus de Villalobos Ord. Minor. Candelabrum aureum, de Sacramentis, & Cenſuris.

Vinit. Gerlacus Vinitor, Vicarius ad S. Urſulam Coloniæ. Compendium de Sacramentis. Compendium Sacrorum Rituum, & Cæremoniarum.

Viridar. Seraph. Petrus Antonius a Venetiis, Ord. Minor. Viridarium Seraphicum *Italice*.

Viv. Dominicus Viva, Soc. Jeſ. Curſus Theologicus Scholaſticus, Damnatæ Theſes ab Alexandro VII. Innocentio XI. Alexandro VIII. Opus Morale. De Jubilæo, &c.

Vives. Franciſcus Vives, Silva communium opinionum.

Volpil. Philippus de Volpiliere, Theologia Speculativa, & practica.

Urſay. Dominicus Urſaya, J. C. Romanus. Diſceptationes Eccleſiaſticæ. Practica Criminalis, &c.

L. Wading. Lucas Wadingus, Ord. Minor. Annales Minorum cum Indice, & continuatione.

Petrus Wadingus, Societ. Jeſ. De Contractibus in genere, & in ſpecie. *P. Wading.*

Henricus Wagnerech, Soc. Jeſ. Commentarius Exegeticus in Decretales. *Wagner.*

Jacobus Weiſtner, Soc. Jeſ. Inſtitutiones Canonicæ. *Weinſt.*

Marcellus Vulpe. Praxis Judic. Fori Eccleſiaſtici. *Vulp.*

X

MAximus Xanthorus. Divinum Theatrum. *Xantho.*

Y

YVo Carnutenſis, Ord. Canonicorum Regularium S. Auguſtini. Scripſit Volumen Decretorum de Divinis, & Eccleſiaſticis Officiis &c. *Yvo Car.*

Z

FRanciſcus Zabarella Card. Commentar. in Decretales, & Clementinas, In Vetus, & novum Teſtamentum, Volumen Conſiliorum, &c. *Zabarel.*

Adrianus Zacharia. De Expoſitione SS. Sacramenti. *Zachar.*

Paulus Zacchias Medicus Romanus. Quæſtiones Medico Legales. *Zacch.*

Melchior Zambranus Paſtor Segobienſis. Aureæ deciſiones Caſuum Coſcientiæ. *Zambr.*

Lelius Zecchius ſeu Cecchius, J. C. Canonicus Brixienſis. De Republica Eccleſiaſtica, &c. *Zecch.*

Thomas Zerola Epiſcopus Minoricenſis. Praxis Epiſcopalis. Praxis Sacramenti Pœnitentiæ. *Zerol.*

Henricus Zoeſius J. U. D. Lovanii. In Jus Canonicum univerſum. *Zoeſ.*

Franciſcus Zypæus J. C. Vicarius Generalis Antuerpiæ: Reſponſa de Jure Canonico. De juriſdictione Eccleſiaſtica. Jus Pontificium novum. *Zyp.*

PRætermittuntur hic brevitatis gratia alii multi citati Auctores, ex quo eorum nomina, licet in citationibus abbreviata, de ſe ſatis pateant. Et hac ipſa ratione omittitur Index Auctorum allegatorum in Additionibus, nam facile quiſque poteſt eos intelligere.

INDEX
TITULORUM

Qui Primo hoc Tomo continentur.

Abbas. pag. 1
Abbatiſſa. 14
Abbreviatores. 11
Abigeatus. ibid.
Abjurantes. 23
Abortus. 24
Abſens.
Art. I. *quoad electionem.* 30
Art. II. *quoad Chorum.* 31
Art. III. *quoad Judicia.* 33
Art. IV. *quoad abſolutionem a peccatis, & Cenſuris.* ibid.
Abſolvere Abſolutio.
Ar. I. *a quibus & de quibus abſolvi poſſit, vel non?*
Art. II. *quibus abſolutio dari poſſit, vel non?* 43
Art. III. *quomodo, & ſub qua forma dari poſſit, & debeat, vel non?* 48
Abſtinentia. 51
Abuſus. 53
Acceptio perſonarum. 54
Acceſſio, ſeu Adjunctio. ibid.
Acceſſorium. 55
Accuſare qui poſſint &c. 56
Accuſari qui poſſint &c. 58
Accuſator ad quid teneatur. 59
Accuſatus. 60
Acedia. 69
Acolythatus. 70
Acolythus. ibid.
Actor. 71
Adjuncti. 72
Adminiſtratio, Adminiſtrator. 75
Adoptio. 78
Adoratio. ibid.
Advenæ. ibid.
Adulterium.
Art. I. *quoad ejus eſſe, & diviſionem.* 79
Art. II. *quod pœnas.* 81
Art. III. *quoad caſus, in quibus nequit fieri divortium.* 84
Art. IV. *Varia reſpectu adulteri & adulteræ.* 87
Art. V. *quoad obligationem Genitorum reſpectu prolis adulterinæ.* 89
Advocatus.
Art. I. *quid ſit Advocati officium a lege prohibitum.* 91
Art. II. *quid in exercitio ſui officii licite poſſit, vel non.* 93
Advocati Conſiſtoriales. 97
Æquivocatio, ſeu Amphibologia. ibid.
Ætas. ibid.
Affectio Beneficii. 102
Affiliatio Religioſorum. ibid.
Affinitas.
Art. I. *quoad ea, quæ concernunt affinitatis eſſe, contradictionem, & gradus.* 105
Art. II. *quoad ea, quæ concernunt diſpenſationem affinitatis in impedimentis ortis ex ea.* 107
Aggreſſor. 110
Agnus Dei. ibid.
Alchimia, Alchimiſtæ. 114

Alie-

Alienare, Alienatio.

ART. I. *quæ veniant ſub nomine Alienationis bonorum Eccleſiaſticorum, mobilium, & Immobilium.* 116

ART. II. *quoad cauſſas, & ſolemnitates Juris ad eam requiſitas.* 119

ART. III. *quod ea, quæ alienari poſſunt ſine ſolemnitatibus.* 120

ART. IV. *quoad caſus, in quibus nequit fieri ſine ſolemnitatibus.* 122

ART. V. *quoad modum ſuccurrendi Eccleſiæ per alienationem enormiter læſæ, & quoad actiones ipſi Eccleſiæ competentes.* 129

ART. VI. *quoad pœnas male alienantium, ſeu ad hoc cooperantium.* ibid.

Alimenta. 131

Alluvio. 146

Altare. ibid.

Altare Privilegiatum. 152

Alternativa.

ART. I. *quoad Beneficia.* 159

ART. II. *quoad aliqua Miſcellanea.* 167

Amphibologia. 170

Angelica Salutatio. ibid.

Anima. ibid.

Anniverſarium. 173

Annulus. 177

Annuntiatio B. M. V. 178

Annus. 179

Annus Probationis. 180

Annus Sanctus. 185

Antiquata propoſitio. 187

Apoſtaſia, apoſtata. ibid.

Apoſtolus. 195

Apoſtoli, ideſt litteræ Miſſoriæ. 207

Appellatio.

ART. I. *quoad eſſe divisionem, & finem appellationis.* 208

ART. II. *Appellare quis poſſit, vel non?* 210

ART. III. *A quo Judice, & ad quem appellari poſſit, vel non?* 212

ART. IV. *A quibus ſententiis & quibus cauſſis appellatio fieri poſſit.* 216

ART. V. *quandonam ſit probibitum, vel non appellari a correctione Superioris, & a Cenſuris.* 222

ART. VI. *quoad vim & effectus Clauſulæ* appellatione remota. 227

ART. VII. *Fatalia appellationum.* 229

ART. VIII. *Appellatio coram quibus, quomodo, & quoties fieri poſſit & debeat.* 232

ART. IX. *quando & in quibus pariat effectum ſuſpenſivum, vel devolutivum.* 236

ART. X. *quoad attentata, & revocationem eorum.* 239

ART. XI. *quoad aliquos caſus, in quibus appellatio moraliter eſt illicita, vel licita.*

Applicatio Miſſæ. 243

Approbatio pro Confeſſionibus excipiendis. ibid.

ART. I. *Varia quoad Confeſſariorum approbationem.* ibid.

ART. II. *quoad ea, quæ concernunt approbationem Regularium pro Confeſſionibus ſuorum Regularium, & dependentium ab eorum Superioribus.* 257

ART. III. *quoad approbationem Confeſſariorum pro Monialibus.* 261

Aqua Benedicta. 264

Arbiter, Arbitrator. 268

Arbor Conſanguinitatis. 281

Archidiaconus. ibid.

Archiepiſcopus. 286

ART. I.

Art. I. *quoad ſuum eſſe, & juriſdictionem, quam habet in tota ſua Provincia.* 286
Art. II. *quoad caſus, in quibus non habet juriſdictionem.* 290
Art. III. *quoad Pallium.* 293
Archimandrita. 299
Archipresbyter. 301
Arctatus ratione Beneficii. 305
Arma. ibid.
Arma, ſeu Inſignia. 309
Aromataria, Aromatarius. 312
Arrha. 313
Aſperſorium. 315
Aſſaſſinium, Aſſaſſinus. 316
Aſſecuratio, Aſſecurator. 320
Aſſiſtentia, Aſſiſtere. 324
Aſtrologia, Aſtrologus. 326
Aſylum. 331
Attentio. ibid.
Attritio. 334
Avaritia. ibid.
Auditor, Auditores. 336
Augurium. 343
Auſpicium. ibid.
Aurora. ibid.

B

Bacchanalia. 344
Baculus. 345
Baldachinum. 347
Bannitus, Bannum. 349
Baptiſmus.
Art. I. *quoad ejus inſtitutionem, diviſionem, & neceſſitatem.* 354
Art. II. *quoad Materiam.* 356
Art. III. *quoad Formam.* 358
Art. IV. *quoad Miniſtrum.* 362
Art. V. *quoad ſubjectum, & diſpoſitiones in ſubjecto requiſitas.* 368
Art. VI. *quoad tempus, locum, & cæremonias.* 374
Art. VII. *quoad effectus, & Patrinos.* 376
Barbitonſores. 384
Beatificatio, Beatus. ibid.
Bellum. ibid.
Art. I. *quoad ejus eſſe, diviſionem, & juſtitiam.* ibid.
Art. II. *quoad ea, quæ circa bellum debent, & juſte poſſunt, vel non, Reges, & Principes.* 387
Art. III. *quoad ea, quæ licite poſſunt, vel non, Duces ſeu Officiales, & milites.* 388
Art. IV. *Bellum quoad Clericos omnes ſive ſæculares, ſive Regulares.* 392
Art. V. *quoad irregularitatem, quæ ratione belli incurritur, vel non?* 393
Benedicere, Benedictio.
Art. I. *quoad benedictionis eſſe, diviſionem, & miniſtrum.* 395
Art. II. *Benedictio Epiſcopalis in via.* 399
Art. III. *Benedictio Epiſcopi reſpectu Abbatum, Abbatiſſarum, & Monialium.* 398
Art. IV. *Benedictio Sponſorum.* 399
Art. V. *Benedictiones variæ a quibus poſſint, & debeant fieri.* 401
Beneficium, Beneficia.
Art. I. *quoad Beneficii eſſe, & diviſionem.* ibid.
Art. II. *Beneficia quomodo erigenda.* 414
Art. III. *quomodo, & quando conferenda.* 418
Art. IV. *a quibus conferenda.* 429
Art. V. *quibus conferenda.* 438
Art. VI. *quoad Beneficiorum pluralitatem, & incompatibilitatem.* 448

Art.

Art. VII. *quoad eorum vacationem ipſo jure.* 457
Art. VIII. *quoad eorum reſervationem; ſeu affectionem.* 462
Art. IX. *quoad reſervationes & diſpoſitiones in Regulis Cancellariæ contentas.* 468
Art. X. *Obſervationes quædam circa ipſas Cancellariæ Regulas.* 485
Art. XI. *Beneficia quoad Concordata.* 493
Art. XII. *quoad primas preces Imperatoris.* 500
Beneficiatus.
Art. I. *ad quid teneatur.* 506
Art. II *quid de fructibus Beneficii facere poſſit.* 515
Art. III. *quid de fructibus Beneficii facere non poſſit.* 520
Beneplacitum Apoſtolicum. 525
Beſtialitas. ibid.
Biblia Sacra. ibid.

A D M. R E V. P.

F. LUCII FERRARIS
PROMPTA BIBLIOTHECA
CANONICA, JURIDICO-MORALIS, THEOLOGICA.

A B B A S.

1 ABBAS, in Hebræo ſeu Syro vocabulo, idem eſt & ſignificat, quod in Latino *Pater: cap. final. de Regularibus;* Gloſſ. *in Clement.* 1. *de Reſcript.* S. Aug. *epiſt.* 177. S. Hieron. *&* S. Thomas *in Epiſt. ad Galatas cap.* 4. Liranus *in eadem Epiſt. & eodem capite*, & paſ-
2 ſim alii. Abbates autem alii ſunt Sæculares, & alii ſunt Regulares, ut *in cap. Tranſmiſſa*, ubi Gloſſ. *verb. Abbates, de renunc.* & in *cap.*
3 *Cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor.* Abbates ſæculares ſunt illi, qui habent beneficia Eccleſiaſtica cum titulo Abbatiæ, *cap. Cum de beneficio*, ubi Gloſſ. *in fin. de Præbendis in* 6.
4 & iſti ſunt in quadruplici differentia. Quidam ſunt, qui non ſolum Juriſdictionem habent in ſubditos, ſed etiam Pontificalia inſignia geſtant
5 quaſi Epiſcopi. Quidam ſunt, qui licet Abbatialem dignitatem habeant, non habent tamen Epiſcopalem Juriſdictionem, nec utuntur inſi-
6 gniis Epiſcopalibus. Quidam ſunt, qui in quibuſdam Cathedralibus Eccleſiis in Choro, & in Comitiis digniorem locum obtinent; ex quo ſuppreſſis, vel deſtructis Collegialibus, aut Conventualibus Eccleſiis, quibus præerant, tamquam primæ dignitates, in Cathedrales tranſierunt cum titulo Abbatum, & privilegio præ-
7 cedentiæ in Choro, & Comitiis. Quidam ultimo ſunt, qui ſolum habent Abbatias in Commendam, & non in Titulum, & nec iſti Abbates Commendatarii poſſunt uti Habitu, & Inſigniis Epiſcopalibus; *ex Decreto Sacræ Congreg.* 1593. 27. *Octob.* exceptis Commendatariis B. Mariæ Farfenſis, & S. Salvatoris, ex conceſſione Urbani VIII. Conſtitut. incipient. *Romanus Pontifex, die* 18. *Novemb.* 1628.

Abbates Regulares, qui ſunt vere Prælati, & 8
appellatione Prælatorum in ſacris Canonibus veniunt, ut colligitur *ex cap. Decernimus, de judiciis*, & *cap. Præſenti, de Officio Ordinarii in* 6. & *cap. Ut Apoſtolicæ, de privilegiis in* 6. ſunt in triplici differentia. Quidam ſunt, qui ne- 9
dum habent ſub ſe Regulares ſubditos, ſed inſuper habent Territorium proprium, in quo Epiſcopalem Juriſdictionem, & aliquando etiam temporalem exercent, ut ſunt Abbates Caſſinenſes, S. Mariæ Tremitanæ Inſulæ Congregationis Lateranenſis, & alii hujuſmodi. Quidam 10
ſunt, qui ſub ſe habent tantummodo Regulares ſubditos, quibus præſunt, juxta textum *in cap. Ad Monaſterium, verſ. Abbas vero, & cap. In ſingulis, de ſtat. Monach.* ut ſunt Abbates Lateranenſes, S. Benedicti, & alii, qui ex Privilegio utuntur Pontificalibus. Quidam tandem 11
ſunt Abbates ſolo nomine, ſeu Titulares, qui actu nullos ſubditos habent, vel quia fortaſſe Monachi locum reliquerunt, vel quia Monaſterium eſt alio translatum, vel quia eſt alicui ſæculari Clerico in Commendam traditum, ut advertit Abbas *conſil.* 101. *in quæſt. n.* 1. *verſ. Nam Papa lib.* 1. Cardinal. Tuſch. *tom.* 1. *lit. A concluſ.* 3. *num.* 21. Tamburin. *de Jur. Abb. tom.* 1. *diſp.* 3. *quæſit.* 1. & alii.

Abbates alii ſunt benedicti, & alii non bene- 12
dicti. Abbates, qui petunt benedici, debent recipere benedictionem ab Epiſcopo, non autem ab aliis Abbatibus alias benedictis; *Sacr. Rituum Congregat. in una Cammacenſi* 6. *Decembris* 1631. Et Abbates ſemel benedicti cum uſu 13
birreti, ſi transferantur ad aliam Abbatiam cum uſu Mitræ, non indigent alia benedictione: *ead. Congreg. in Bitunt.* 25. *Febr.* 1606.

14 Iſta autem benedictio non eſt de eſſentia, nec
ſimpliciter neceſſaria ad hoc ut Abbates ea,
quæ ſunt Ordinis, & ſui officii, exercere poſ-
ſint, ſed potius videtur eſſe de ſolemnitate,
cum etiam Abbates Regulares non benedicti poſ-
ſint libere, & licite facere, & exercere omnia,
quæ poſſunt Abbates benedicti; ut conſtat ex
pluribus conceſſionibus Pontificiis: & præcipue
15 Eugenii IV. pro Abbatibus Congregationis
S. Juſtinæ de Padua in ſua Conſtit. edita 1436.
pridie Kalend. Julii anno 6. Pontificatus, ſub
his verbis: *Volumus inſuper quod Prælati Con-
gregationis præfatæ, licet benedictionis munus non
acceperint, perinde tamen Monaſteria ipſius Con-
gregationis regere, & adminiſtrare, ac omnes
actus in ipſis valeant exercere, & inſignia defer-*
16 *re, ac ſi munus hujuſmodi fuiſſent conſecuti.* Et
Pii V. pro Abbatibus Canonicorum Regula-
rium 1566. 17. Kalend. Febr. anno I. ſui Pon-
tificatus his præciſis verbis: ***Necnon ſingulis
ipſorum Monaſteriorum Abbatibus pro tempore
exiſtentibus (tametſi munus benedictionis ſuſcepiſ-
ſent) quod omnibus & ſingulis privilegiis, præro-
gativis, immunitatibus, exemptionibus, favoribus,
gratiis, indulgentiis, indultis, quibus tam Ordi-
nis & Congregationis prædictorum, quam aliorum
Monaſteriorum, & Ordinum Abbates in Genera-
libus, & Provincialibus Conciliis utebantur, po-
tiebantur, & gaudebant, ac uti, potiri, & gau-
dere poterant, quomodolibet in futurum uti, po-
tiri, & gaudere libere, ac licite poſſint & va-*
17 *leant***. Et Julii II. pro Olivetanis 1507. pridie
Kalendas Junii anno IV. ſui Pontificatus,
præciſis his verbis: *Præfatique ſic electi, ſeu
nominati abſque alicujus dictæ Sedis, vel alte-
rius proviſionis, vel diſpenſationis adminiculo,
etiam præter hoc, quod eis munus benedictionis
impendatur, ipſis Monaſteriis, & Prioratibus,
ad quæ ſic electi vel nominati fuerunt, præeſſe,
ac illa in ſpiritualibus, & temporalibus regere,
ac omnes actus ibidem exercere, & inſignia de-*
18 *ferre, ac ſi munus hujuſmodi ſuſcepiſſent.* Et
pro Baſilianis extant privilegia Eugenii IV.
Pauli III. Gregorii XIII. & Pauli V. & ex-
preſſe declaravit *Sacr. Congreg. Concil.* 16. *Feb.*
1619. quod Abbates Regulares de jure confer-
re poſſint Ordines Minores ſuis ſubditis, licet
non ſint benedicti, quod etiam confirmavit *ead.
Sac. Cong. in una Panormitana die* 17. *Martii*
1647. Vide tamen infra n. 31. Decretum per 19
extenſum adductum Sacræ Rituum Congreg.
coram Alexandro VII. editum 27. Septembris
1659. & ſequentem noviſſimam Conſtitutionem
Benedicti XIII. 6. Maii 1724. (*)

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Commiſſi, &c.

Cum itaque, ſicut accepimus, Abbates Re-
gulares perpetui, non quidem ratione Tituli,
quia ad triennium, vel ſexennium, aut aliud
limitatum tempus eliguntur, ſed ratione ad-
miniſtrationis, quia ab unius Monaſterii regi-
mine, expleto limitato tempore, transferuntur
ad aliud, ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus
ſita ſunt Monaſteria, benedictionem obtinere,
immo & petere negligant; Hinc eſt quod Nos
gravi ejuſmodi abuſui pro Paſtoralis officii de-
bito opportune conſulere, ac providere cupien-
tes, de nonnullorum Venerabilium Fratrum No-
ſtrorum S. R. E. Cardinalium, & aliquot in-
ſuper Romanæ Curiæ Prælatorum ſuper hoc a
Nobis ſpecialiter deputatorum conſilio, ſua-
dentibus etiam Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum
Prælatis in præſenti Sacro Concilio congrega-
tis; nec non Motu proprio, ex certa ſcientia,
ac matura deliberatione Noſtra, deque Apoſto-
licæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpe-
tuo valitura Conſtitutione injungimus, præci-
pimus, & diſtricte mandamus omnibus, & ſin-
gulis Abbatibus Regularibus, licet perpetuis
ſolummodo ratione adminiſtrationis, ut præfer-
tur, qui Monaſteriis cujuſcumque Ordinis, Con-
gregationis, ac Inſtituti de cætero præficientur,
ut infra annum a die eorum electionis compu-
tandum ſolemnem benedictionem ab Epiſcopis,
in quorum Diœceſibus Monaſteria conſiſtunt,
jux-

(*) Non omnibus promiſcue Abbatibus regularibus non benedictis jus competere minores Ordinis ſuis ſubditis conferendi, docent verba ſequentia Benedicti XIV. *lib.* 2. *de Synodo cap.* 11. „ Ut autem (inquit) hac ipſa, qua nunc unice fruuntur, poteſtate uti valeant, non ſolum „ debent eſſe in Presbyteratus ordine conſtituti, ſed debent inſuper benedictionem obtinuiſſe ab „ Epiſcopo, niſi Epiſcopus tertio cum humilitate ac devotione, ſicut convenit, requiſitus, „ eos benedicere forte renuerit, juxta textum in c. *Statuimus, de ſupplen. neglig. Prælator.* aut „ niſi alio fulciantur privilegio, quo eis poteſtas fiat, non recepto benedictionis munere, „ omnia peragendi, quæ Abbatibus competunt Epiſcopi benedictione quodammodo ſa- „ cratis. ”

juxta ritum in Pontificali Romano præſcriptum, omnino ſuſcipiant, vel ſaltem eam ter ab ipſis humiliter poſtulent, ſervata forma ſancita in *cap. Statuimus, de ſupplend. neglig. Prælator.* Quod ſi ſecus fecerint, ab officio per annum ſint ipſo jure ſuſpenſi. Volumus autem, & expreſſe declaramus, quod ipſimet Abbates electi, durante præfato termino, ac interim, omnia munia Abbatialia libere, ac licite exercere poſſint, & valeant: quodque Abbas ſemel benedictus iterum benedictionem petere, vel obtinere non teneatur, tametſi ad gubernium diverſorum Monaſteriorum, aliarum etiam Diœceſum, translatus extiterit.

Quoniam vero nonnulli ex prædictis Abbatibus Regularibus, Apoſtolicis, ut aſſeritur, muniti ſunt privilegiis, quibus ampla ipſis tribuitur facultas ſuſcipiendi benedictionem a quocumque, quem maluerint, Catholico Antiſtite gratiam & communionem Sanctæ Sedis Apoſtolicæ habente; Nos juſtis & rationabilibus adducti rationibus, motu, ſcientia, ac poteſtatis plenitudine paribus, ſtatuimus, atque decernimus, ut hujuſmodi Abbates in poſterum non a quocumque Antiſtite, ſed a Diœceſano tantum Epiſcopo, vel a Metropolitano, infra prædictum terminum, benedictionem omnino ſuſcipere teneantur; Et quatenus ille, quem Abbas elegerit, tertio humiliter requiſitus ipſi petitam benedictionem impertiri detrectet, aut negligat, tunc, & eo dumtaxat caſu, eamdem benedictionem a quocumque Catholico Antiſtite Abbas libere ſuſcipere poſſit, & valeat, ac ita perpetuis futuris temporibus ubique ſervari volumus, & mandamus.

Cæterum ejuſmodi Indulta exemptiva ab obligatione ſuſcipiendi benedictionem a proprio Epiſcopo illis dumtaxat Abbatibus, quibus ab Apoſtolica Sede directe conceſſa fuerant juxta modum ſupra expreſſum, ſuffragentur: Reliquis autem Abbatibus, qui ea ex generali tantum Privilegiorum aliis Ordinibus, Congregationibus, vel Inſtitutis conceſſorum communicatione ſibi competere prætendunt, minime ſuffragari poſſe, nec debere decernimus, & declaramus.

Quo vero ad Abbates, quibus a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris indultum fuit, ut a ſuis Superioribus Regularibus, vel ab eorum Prælatis delegatis, benedictionem ſumere poſſint: vel etiam per ſpeciale Indultum Apoſtolicum conceſſum fuit, ut electi habeantur pro benedictis ab ipſo Summo Pontifice, nihil omnino innovandum eſſe ſancimus, & Apoſtolica, quibus gaudent, privilegia ubique inconcuſſe obſervari præcipimus, & mandamus.

Univerſos demum Epiſcopos, atque etiam Archiepiſcopos, a quibus benedictio tribuenda erit, eorumque Officiales, Aſſiſtentes, & Miniſtros quoſcumque in Domino hortamur, ac admonemus, ut occaſione ſimilium benedictionum excutiant, ac prorſus emundent manus ſuas ab omni munere; quin etiam prædictis Præſulibus ſub pœna interdicti ab uſu Pontificalium per annum vetamus, ac inhibemus, ne tam ante, quam poſt eaſdem benedictiones, earumque intuitu, cujuſcumque generis, aut ſpeciei, etiam bellariorum, & comeſtibilium, munera, vel xenia a quoquam recipere audeant; Illiſque præterea diſtricte injungimus, ut ab omni abſtineant ſolemni pompa, quæ ſumptus, quantumvis modicos, etiam prandii ſecum ferant; cum ejuſmodi ſacræ functiones ab interna ſolidaque potius Benedicentium, ac Benedicendorum religione, & pietate, quam ab externa, & vana apparatus magnificentia debeant commendari.

Decernentes præſentes litteras, &c.
Non obſtantibus præmiſſis, &c.
Quibus omnibus, & ſingulis, &c.
Ut autem præſentes litteræ, &c.
Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo quinto, pridie nonas Maii, Pontificatus noſtri anno primo.

P. M. Cardin. Prodatar.
F. Cardin. Oliverius.
Viſa de Curia J.C. Archiepiſcopus Amaſenus.
Loco ✠ Plumbi.
L. Martinettus.

Abbates Eccleſiæ ſæcularis, & ab Ordinario 20
exemptæ, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectæ uſum Mitræ habentes, dum in ſua Abbatiali Eccleſia ſibi pleno jure ſubjecta divinis ſolemniter interſunt, poſſunt abſente Epiſcopo ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum, & eamdem in eos juriſdictionem exercere, quam Epiſcopus exerceret in ſuos. *Sac. Congr. Rituum in una Alexandrina S. Petri in Bergolio 7. Februarii* 1604.

Abbates, & alii quicumque, quantumvis 21
exempti, intra fines alicujus Diœceſis exiſtentes, etiamſi Nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, non poſſunt amplius cuiquam, qui Regularis ſibi ſubditus non ſit, Tonſuram, & Minores Ordines conferre. Expreſſe *Concil.*

A 2 *Trid.*

Trid. ſeſſ. 23. *de reform. cap.* 10. (*) Sed vide infra num. 29.

22 Nec etiamſi alii Regulares non ſubditi, & Clerici ſæculares afferant dimiſſorias ſuorum reſpective Superiorum; ut reſcripſit Epiſcopo Eugubino *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul.* 3. *Novemb.* 1593. & expreſſe declaravit *Sacr. Congreg. Concilii* 13. *Novembris* 1641. *Sacra Congreg. Eminentiſs. Cardinalium Concilii Trident. Interpretum, utraque parte informante, re, & ſcriptis, ac rationibus hinc inde deductis mature examinatis, inhærendo deciſioni Rotæ Romanæ ſub die* 27. *Aprilis* 1592. *coram bon. mem. Cardinali Seraphino, de ordine fel. rec. Clementis Papæ VIII. factæ, necnon declarationibus ejuſdem Sac. Congregationis dictæ deciſioni conformibus, ſubſecutis, cenſuit, improbata opinione contraria, Abbates Regulares Benedictinos ejuſdem Congregationis, vel Ordinis, aut Inſtituti, habentes etiam jura Epiſcopalia, uſumque Mitræ, & baculi, & benedicendi, ac facultatem primam Tonſuram, & Minores Ordines conferendi, non poſſe dictam Tonſuram, vel Minores Ordines, niſi ſuis ſubditis Regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis vel Inſtituti, & etiamſi habeant litteras dimiſſorias ſuperiorum ſuorum Regularium, & conſenſum Ordinariorum, intra quorum Diœceſum fines ipſi Regulares ordinandi exiſtunt; Et multo minus perſonis ſæcularibus etiam habentibus Litteras dimiſſorias a ſuis Ordinariis. Ac propterea inhibet Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis inferioribus tam ſæcularibus, quam Regularibus, ut in futurum concedere non audeant ſupradictas Litteras dimiſſorias hujuſmodi Abbatibus directas, nec ab iſtis recipi. Quod ſi ſecus fiat, tam concedentes, quam Ordinantes a collatione Ordinum ſuſpenſi remaneant, præter alias pœnas arbitrio ejuſdem Sacræ Congreg. reſervatas. Quam declarationem fel. rec. Urbanus VIII. die* 17. *Januarii* 1642. *ad ſe delatam approbavit, & inviolabiliter obſervari juſſit.* Imo talis ordinatio 23 Abbatum conferentium Ordines minores ſibi non ſubditis, licet cum dimiſſoriis ſui Superioris, eſſet irrita & invalida, ut Eminentiſs. Cardin. Giptio referente decrevit *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. die* 27. *Iunii* 1631. in qua fuit reſolutum, *Thomam Narducium Camplenſ. promotum ab Abbate de Carrapoli Ordinis Cœleſtinor. cum litteris dimiſſorialibus Vicarii Generalis Camplen. eidem Abbati directis, eſſe male promotum, atque ideo indigere nova promotione, ut teſtatur* Sellius *in ſelect. Canon. cap.* 19. *num.* 8. Navarius *in Lucerna Regular. verb. Ord. num.* 2. & cum multis aliis tenet Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 3. *num.* 11. & *in Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *n.* 5. & *in Collectan. Deciſion. Apoſtol. verb. Abbas num.* 17. Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 356. *num.* 2. & 3. & *tom.* 4. *conſult.* 188. *num.* 4. & ſic etiam alias decreverat *Sacra Congreg. Concilii in una Gravinenſ. die* 26. *Aug.* 1616. (**)

24 Abbates licet in Parochos, & Parochianos Juriſdictionem habeant quaſi Epiſcopalem privative

(*) Verum per hanc Tridentini diſpoſitionem facultas nequaquam ſublata eſt Apoſtolicæ Sedi indulgendi Abbatibus quibuſdam, ut Tonſuram Minoreſque Ordines ſuis non ſubditis conferant, ut recte animadvertit Benedictus XIV. *lib.* 2. *de Synodo cap.* 11. harum conceſſionum exempla producens: „ Concilium, inquit, præcedentia privilegia abrogavit; ſed ab iiſdem inpoſterum „ concedendis non potuit Apoſtolicam Sedem impedire; ut ad rem ponderat Fagnanus in cap. „ *Statuimus, de ſuppl. neglig. Prælat.* Ejuſmodi Privilegium, ut alia exempla prætermittamus, „ ab Alex. VIII. die 8. Aprilis 1690. conceſſum fuit Primicerio S. Marci Venetiarum, quoad „ perſonas eidem inſervientes Eccleſiæ. "

(**) At contrarium aſſerit Benedictus XIV. *loc. cit.* cujus hæc ſunt verba: „ Quod autem „ ad alteram pertinet Quæſtionem de Ordinationis validitate, jam plerique Doctores ſuſtineri „ docuerant primam tonſuram minoreſque ordines a prædictis Abbatibus collatos aut regularibus ſibi non ſubjectis, aut ſæcularibus in ſuis Privilegiis non comprehenſis. Ita quippe aſſeruerunt Suarez *de Relig. Tom.* 4. *tr.* 8. *lib.* 2. *cap.* 29. Fagnanus *in cap. Statuimus, de ſuppl. „ neglig. Prælat.* Huic vero ſententiæ calculum ſubinde adjecit Sac. Cong. Conc., quæ illicitam „ quidem habuit, ſed validam ſemper pronuntiavit ordinationem, de qua diſſerimus; addidit „ tamen: Promotos ab illis indigere abſolutione (a ſuſpenſione) & rehabilitatione a Sanctiſſimo obtinenda: ut habetur *l.* 18. & 19. *decret.* ac in Theſauro Reſolutionum *tom.* 3. „ *pag.* 288. & 296. Quare ut, quam verſamus controverſiam, paucis abſolvamus, aut Abbas „ nullo fruitur privilegio conferendi recenſita, aut privilegio potitur eadem conferendi certo „ perſonarum generi. Si primum, nec licite, nec valide poteſt quemquam ad primam tonſuram minoreſque ordines promovere; ſi alterum, illicite profecto, attamen valide, confert „ etiam aliis, &c. "

vative quoad Epiſcopum, nequeunt ſuis ſubditis ſæcularibus Litteras dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos concedere; *Conc. Trid. ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 10. ubi expreſſe habet: *Nec ipſi Abbates, & alii exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque etiam Eccleſiarum Cathedralium Litteras Dimiſſorias aliquibus Clericis Sæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant, ſed horum omnium Ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus Sacroſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos intra quorum Diœceſis fines exiſtunt, pertineat; non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus etiam immemorabilibus;* & ſic pluries decrevit Congregatio Concilii, & potiſſimum, dum *Cardinalis Farneſius obtinens in Commendam Abbatias S. Zeni, & Farſæ, in quibus habet jura Epiſcopalia, dubitavit, an poſſet dimiſſorias ad Ordines concedere; Sacra Congregatio reſpondit, non poſſe, licet die* 26. *Januarii* 1635. *hæc facultas fuerit conceſſa Cardinali Barberino, ſicut etiam facultas faciendi concurſus, ut habetur in regiſtris Sacræ Congregationis Epiſcoporum* 26. *Aprilis* 1641. *Vide verb. Ordo artic.* 3. *num.* 49.

25 Imo propoſito dubio: *An Epiſcopus, cui commendatum eſt Monaſterium exemptum, poſſit ſibi ſæculares ſubditos ratione dicti Monaſterii ordinare, non obſtante cap.* 10. *ſeſſ.* 23. *Concil. Trid.; Sac. Congr. cenſuit non poſſe, quia ordinaret eos ſubditos tamquam Abbas, non tamquam Epiſcopus.*

26 Et hoc ipſum ſæpius declaravit etiam *Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul.* quæ cenſuit, ſubditis ſæcularibus nullius Diœceſis non poſſe concedi litteras dimiſſorias a Prælato loci, vel ejus Vicario, imo neque a Vicario Apoſtolico, ſed ab Epiſcopo viciniori, ut in *Putiniacenſi* 16. *Januar.* 1596. *in Nullius Carpenſis* 15. *Decemb.* 1603. & 22. *Novemb.* 1604. & 14. *Junii* 1606. & *in Nullius Altamuræ* 9. *Auguſti* 1604. Vide *verb. Ordo artic.* 3. *num.* 10.

27 Abbates, & alii Prælati habentes jura quaſi Epiſcopalia, ſi non habent jus congregandi Synodum, & in ea Examinatores eligendi, non poſſunt facere, & indicere concurſum pro Eccleſiis Parochialibus vacantibus; colligitur ex *Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. & ex Conſtitut. S. Pii V. incip. *In conferendis Beneficiis*, ex declaratione Sacr. Congreg. Concil. tradita Epiſcopo Palentino *die* 24. *Octobris* 1673. & ex alia Salamantina, Veronenſi, & Ravennatenſi, in qua ſic dicitur: *Commendatarius Abbatiæ exemptæ exiſtentis intra fines alicujus Diœceſis, & habens jura quaſi Epiſcopalia, non poteſt facere concurſum Beneficiorum Curatorum, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, in cujus Diœceſi eſt Abbatia, qui electo magis idoneo, mittet eumdem ad Commendatarium.*

Si vero tales Abbates, & alii Prælati habeant Jus congregandi Synodum, & Examinatores eligendi pro proprio Territorio omnimode exempto, poſſunt pro Parochialibus ſibi omnimode ſubjectis concurſum inſtituere, ut declaravit *Sacra Congregatio in cap.* 18. *Concilii Tridentini* his verbis: *Ex hoc verbo* (Ordinarius) *colligitur hoc decretum locum habere in inferioribus Prælatis; unde inferior Epiſcopo, qui omnimodam juriſdictionem habet Epiſcopalem, nec alicui ſubditur, ſed eſt immediate ſubjectus Sedi Apoſtolicæ, nullius Diœceſis proprium Territorium habens, ſi habet Jus congregandi Synodum, & legitime conſtat illam congregaſſe, & elegiſſe Examinatores, poterit concurſum inſtituere, examinare, & approbare, ac Œconomos, & Vicarios deputare: Denique omnia alia, quæ ſuper hoc decretum permittuntur, præſtare.* Ita cum aliis refert Garcias *de Benef. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 130. qui teſtatur idem tenuiſſe Rotam ex ſententia *Sac. Congregationis in una Foroſempronienſ. Parochialis* 15. *Januarii* 1593. & 7. *Maii ejuſdem anni coram D. Mantica*, & in *una Tarviſina Juriſdictionis* 17. *Februarii* 1595. coram D. Litta. Vide verb. *Concurſus art.* 1. *n.* 8. 28

An Abbates, & alii Prælati Jura Epiſcopalia habentes gaudeant facultate diſpenſandi, & abſolvendi conceſſa Epiſcopis a Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. Vide verb. *Irregularitas, quo ad ejus diſſolutionem, & diſpenſationem, art.* 3. *n.* 14. & *ſeq.* 29

Poſſunt hujuſmodi Abbates & Prælati, quocumque nomine nuncupentur, dummodo habeant territorium nullius Diœceſis, plenamque in eo juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, conferre beneficia, adhuc curata, & Parochos, ac Beneficiarios inſtituere, inſtitutione etiam authoriſabili. Nec valet Epiſcopus viſitare Eccleſias, nec Clericos ejus territorii. Poſſunt præterea procedere contra quemvis Concionatorem ibi abſona concionantem, & punire Religioſum inibi extra Monaſterium delinquentem. Mendo *in Epitome n.* 2. *ex* Trident. *ſeſſ.* 5. *de reform. c.* 2. & *ſeſſ.* 6. *de reform. c.* 3. 30

Valent unire beneficia (Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 66. & alii ex Trident. *ſeſſ.* 21. *c.* 5.) ſeu Eccleſias Parochiales ſui territorii, & transferre Beneficia ab Eccleſiis dirutis ad alias, & illas facere reædificari. Necnon revidere diſpenſationes, quæ ad ſuum territorium deveniunt. Et circa mutationem voluntatis, ſeu diſpoſitionis teſtatorum, poſſunt idem, quod ex juſta

cauſa Epiſcopus vigore Tridentini, *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 5. *&* 6. Ac etiam agnoſcere de ſubreptione, & obreptione gratiæ conceſſæ alicui ſuper abſolutione publici criminis, quod Epiſcopis conceditur. Trid. *ſeſſ.* 13. *de reform. c.* 5. Et quæ his competunt, ſecluſis iis quæ ad Ordinem ſpectant reſpective, præfatis Abbatibus, ac Prælatis competunt. Hinc

Poſſunt Abbates prædicti viſitare omnia opera pia (Riccius *in praxi aurea reſ.* 330.) Collegiorum, & Hoſpitalium in ſuo territorio. Rurſus examinare, ac viſitare Notarios ſui territorii (Lezana *t.* 4. *conſult.* 45. *n.* 72.), etiamſi Apoſtolica, Imperiali, aut Regia authoritate inſtituti fuerint; atque illos valent punire ob delicta in ſuo munere patrata.

Rurſus poſſunt cognoſcere de cauſis criminalibus Clericorum (de Narbona *l.* 59. *gl.* 1. *tit.* 4. *l.* 2. *Recop.*) ſibi ſubjectorum, necnon de cauſis matrimonialibus. Item approbare Confeſſarios erga ſuos ſubditos, (Suarez *tom.* 4. *de pœnit. dec.* 28. *ſect.* 5.) illoſque examinare: item approbare ad concionandum in ſuo territorio; hæc enim omnia concedit Epiſcopis Tridentinum. Cæterum Confeſſarii ab hujuſmodi Abbatibus approbati poſſunt audire Confeſſiones non ſolum parrochianorum, ſed peregrinorum, & advenarum illuc accedentium, ſicut poſſunt approbati ab Epiſcopo in ejus Diœceſi. Quin & abſolvere poſſunt advenas abſque fraude illuc accedentes a caſibus reſervatis in eorum territorio (Card. Lugo *de pœnit. dec.* 20. *ſect.* 5. *num.* 71.), qui inibi non ſint reſervati; quia reſervatio caſuum ſolum tollit poteſtatem abſolvendi his Confeſſariis, qui ſunt in territorio Reſervantis.

Valent etiam Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis concedere dimiſſorias ad Ordines; Tamburinus *de Jure Abbat. d.* 2. *q.* 26. Et tunc non debent ii Clerici ab Epiſcopis examinari, ſtante etiam Concilio Tridentino; Diana, *p.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 40. Nam Tridentinum dumtaxat ait, id competere Epiſcopis, intra quorum fines exiſtunt Clerici ſæculares. Territoria autem ejuſmodi Abbatum, ſeu Prælatorum, & Clerici, ſunt extra fines, cum non ſint in diœceſi, ſed ſint nullius diœceſis vere, & realiter, & non intra fines; nec ſolum nomine tenus dicantur nullius diœceſis. Hinc Abbates prædicti diſpenſare valent etiam in interſtitiis, non ſolum in caſibus, in quibus Tonſuram, & & Minores Ordines conferre poſſunt, ſed etiam in eo caſu, quo ſuos ſubditos cum Dimiſſoriis remittunt, ut ab Epiſcopis ordinentur. Diana *p.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 40.

Poſſunt hujuſmodi Abbates diſpenſare ex juſta cauſa (Lezana *tom.* 4. *conſult.* 45. *num.* 104.) in denuntiationibus ad matrimonium requiſitis; & concedere licentiam aſſiſtendi matrimoniis, cum ſint Ordinarii in ſuo territorio. Inſuper congregare in eo Synodum (Tambur. *tom.* 3. *d.* 3. *q.* 3.), & Conſtitutiones Synodales condere; atque etiam reſervare caſus. Sed obſervanda eſt forma tradita a Clemente VIII. in Bulla de reſervatione caſuum, quæ adducitur a Tamburino *tom.* 2. *d.* 13. *quæſt.* 2.

Poſſunt inſuper Abbates prædicti imponere cenſuras, interdictum, & ceſſationem a divinis. Necnon ex cauſa diſpenſare cum ſubditis in recitatione Officii Canonici, cum is ſit actus juriſdictionis ordinariæ ad Prælatos ſpectans; Navarr. *cap.* 12. *de Horis num.* 24. Præterea commutare vota non reſervata, & in iis diſpenſare. Adhuc concedere facultatem egrediendi, & ingrediendi Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum in caſibus permiſſis ob urgentem neceſſitatem, & juſtam cauſam; Gibalinus *de clauſ. Monial. d.* 4. §. 5. quod competit omnibus Prælatis ejuſmodi Monaſteriorum.

Concedere pariter valent veniam, ut quivis Epiſcopus, etiam titularis, exercens Pontificalia in ſuo territorio. Barboſa *de Jur. Eccl. l.* 1. *cap.* 17. *n.* 109. Nequeunt tamen concedere Indulgentiam, quia hæc poteſtas reſervatur ſolis Epiſcopis privative quoad omnes alios.

Poſſunt denique conſecrare calices, altaria, campanas, & hujuſmodi alia, etiam ad uſum Eccleſiarum non ſibi ſubditarum; Diana *p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 15. quod etiam competit Abbatibus Monaſticis, ex privilegio ab Innocentio VIII. conceſſo. Necnon ſubditis conferre primam tonſuram, & minores Ordines; & demum benedicere omnia ornamenta Eccleſiæ, vaſa, cappellas, & Eccleſias in ſuo territorio.

Abbates & alii Prælati Juriſdictionem quaſi 30
Epiſcopalem habentes, quo ad uſum Pontificalium, & quo ad benedictiones, indulgentias, & alia, tenentur ſervare formam præſcriptam in Decreto generali Sacræ Congregationis Rituum ab Alexandro VII. approbato 1659. *die* 27. *Septembris*, & declarationes emanatas ſuper eodem Decreto anno 1669. *die* 20. *Julii*. Et ad hoc, ut quiſque præ oculis habeat quid circa illa poſſit, vel non poſſit, hic ad litteram ſubnectitur.

DE-

DECRETUM

Circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum a Sacra Rituum Congregatione ordinaria habita coram Sanctiſſimo Alexandro VII. emanatum die 27. Septembris 1659.

31 SAcrorum Rituum Congregatio tollendis, ac eliminandis circa Eccleſiaſticos Ritus, qui irrepſerunt, abuſibus ſedulo intenta, poſt Epiſcoporum Cæremoniale evulgatum, (quo quiquid ad ipſos in ſacris Cæremoniis pertinet abunde præſcripſit), idem quoad inferiores Prælatos, qui Pontificalium uſu fruuntur, præſtandum curare neceſſarium exiſtimavit, ut exceſſus aboleantur, uniformiſque inducatur Sacrorum Ritus in omnibus, eo præſertim tempore, quo privilegia ipſi perperam interpretantes obtendenteſque, parum obſequi ſtudent decretis pluries ab eadem Sacra Congregatione hac in remet evulgatis, aut ipſa ignorare prætendunt. Quamobrem omnia ſimul, ut unico conſpiciantur obtutu, cogere, perque capita digerere conſtituit, quo facilius obſerventur.

I. Super Altari, in quo ſacra erunt facturi, ſeptimum nequaquam apponant candelabrum.

II. Cathedram, ſeu ſedem fixam, & permanentem in eorum Eccleſiis ne detineant, ſed tribus ipſis diebus, quibus ex antiquis Decretis tantummodo Pontificaliter celebrare eſt iis permiſſum, mobili Sede, ſeu Cathedra utantur, quam nihilominus ſerico panno coloris Feſtivitati congruentis obducere poterunt, non auro contexto, aut phrygio, ſive baſilico opere exornato.

III. Baldachinum adhibere ſupra ſedem poterunt non pretioſum, aut aureum, ſed ſimplex, & eo, quod Altari ſuperimponitur, materia, & opere inferius. Ad ipſam autem per duos tantum gradus in Presbyterii ſuperficie ſtratos aſcendatur.

IV. Non abacum alium præter parvam menſam, & in cornu Epiſtolæ parare faciant, in qua duo candelabra cum candelis, nec non Mitra, Calix, Miſſale, Thuribulum, Navicula, & reliqua ad celebrationem neceſſaria collocentur. Prope vero menſam eamdem parieti hærens Baculus paſtoralis aptetur.

V. Dies vero, quibus ſolemniter ipſis celebrari conceditur, ſint de præcepto feſtivi, vel alii, in quibus ipſos Pontificaliter celebrare, Feſtivitatis ratio exigat, nempe Patroni Loci, Fundatoris Ordinis, Tituli, & Dedicationis Eccleſiæ. Abſtineant autem ab hujuſmodi Pontificalium uſu in Officiis, & Miſſis Defunctorum quocumque die, etiam feſtivo, & de præcepto.

VI. Ad Eccleſiam accedentes licet Pontificaliter Divina peracturi, iiſdemque abſolutis ab altari receſſuri, a ſuis Canonicis, vel Monachis (ut mos eſt Epiſcoporum) ne aſſociari ſe ſinant.

VII. Præter duos ſacrificii Miniſtros, Diaconum nempe Evangelii, & Subdiaconum Epiſtolæ, duo alii tantum Diaconi cum Dalmaticis, & unicus Presbyter cum Pluviali eis aſſiſtant. Duo inſuper Capellani qui de Mitra, & Baculo, ac totidem Acolythi pro Candelabris inſerviant; Præterea ſex alii Canonici, vel Monachi, duo ſcilicet Pluvialibus, duo Planetis, totidemque Tunicellis induti, divinis hujuſmodi intereſſe valeant, qui tamen non in ſedibus, ſeu ſtallis choralibus, ſed in ſcamnis abſque poſtergalibus panno viridi laneo coopertis, ſitu congruo accommodatis, moxque illinc removendis conſideant.

VIII. Mitram pretioſam, niſi illis expreſſe a S. Sede indultam, non adhibeant. Sub Mitra pileolum nigri tantum coloris induant. Baculum Paſtoralem albo velo appenſo deferant, ab iiſque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extra Eccleſias ſibi ſubjectas prorſus abſtineant, & neque in Proceſſionibus, quæ ab eorum Eccleſiis per vias extra ambitum, vel Parochiam ducuntur, Inſigniis prædictis utantur, vel penes ſe perferri faciant.

IX. Regulares Rocchetum non deferant, niſi ex tali ordine fuerint, cui indumentum hujuſmodi competat.

X. Invitati ad Eccleſiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant; nec ii, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Eccleſiis uti poſſint privilegio perpetuis Abbatibus, vel alias benedictis indulto.

XI. Sacras veſtes ex Altari non ſumant, niſi Pontificaliter Divinis vacaturi.

XII. Indulgentias impertiri, vel publicari non audeant, abſque expreſſo Sanctæ Sedis indulto.

XIII. Pontificales benedictiones cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, nec non Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum meminerint. Privatim vero Populis, quamvis pleno jure ſubjectis, niſi expreſſe ipſis permiſſum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Eccle-

ſiam incedentes, benedicere non præſumant. (*)

XIV. Præſente Epiſcopo ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ permiſſu, etiam Pontificaliter celebrantes, a benedictionibus ceſſent.

XV. Si Epiſcopus aderit, ipſius Sedes in cornu Evangelii uno ſaltem gradu eminentior Abbatiali eſt erigenda, hæcque altero gradu humilior, ut dictum eſt, in cornu Epiſtolæ collocetur. A latere Epiſcopi Canonici Cathedralis, prope Abbatem Canonici, vel Monachi Monaſterii, & Abbatialis Eccleſiæ conſideant. Confeſſionem cum celebrante Epiſcopus faciat, iſque thus thuribulo imponat. Evangeliorum textum oſculetur, & populo ſolemniter (quamvis Abbas ipſe Pontificaliter celebret) benedicat. Epiſcopus præterea trino ductu, & immediate Canonici Cathedralis duplici, moxque Abbas (niſi celebret) pariter duplici, ac ſubinde Canonici, vel Monachi Abbatialis Eccleſiæ, unico tantum ductu thurificentur.

XVI. Abſtineant tamen Epiſcopi, ubi conſuetudo contraria non viget, a frequenti hujuſmodi acceſſu ad Eccleſias exemptas in ſimilibus actibus, ut liberius Abbates valeant ſuis uti privilegiis.

XVII. In Ordinationibus Canonicorum, Clericorum, Monachorum, necnon in veſtitionibus Monialium, & emiſſione Profeſſionis earumdem, etiam pleno ſibi jure ſubjectarum, in benedictionibus ſacræ ſuppellectilis, cæteriſque actibus (Miſſarum, Veſperarum, & Matutinorum ſolemnitis ter tantum in anno, ut præfertur, exceptis) neque in Eccleſiis, Oratoriis, aliiſque locis tam publicis, quam privatis quantumvis exemptis, eiſdemque Abbatibus pleno jure ſubjectis Mitram, Baculum, & quævis alia Pontificalia inſignia, niſi de expreſſa Sedis Apoſtolicæ conceſſione, adhibeant.

XVIII. Eccleſiaſticam Suppellectilem pro ſervitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum benedicant.

XIX. Reliqua Pontificalia extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta, vel pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non valeant, puta Campanarum benedictiones, Calicum, & ſimilium, in quibus adhibetur unctio, nec non Minorum Ordinum collationes.

XX. Concionatoribus, qui eorum ſubditis Verbum Dei prædicandi onus acceperint, benedictionem elargiri non præſumant, ſed Epiſcopis, quibus hujuſmodi Jus privative competit, omnino dimittant.

XXI. In Miſſis privatis, quo ad indumenta, Cæremonias, Miniſtros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem, a ſimplici Sacerdote non diſcrepent, deinde ſacras veſtes induant in Sacriſtia, neque utantur Cruce pectorali, unico ſint contenti Miniſtro, aquam cum pelvi, & urceolo argenteis ſibi miniſtrari non ſinant, duaſque tantum candelas ſuper altari adhibeant.

His autem Sanctiſſimo relatis, & in Congregatione Sacrorum Rituum ordinaria habita coram Sanctitate ſua per Eminentiſſimum & Reverendiſſ. D. Cardinalem Brancaccium accurate perlectis, mature diſcuſſis, Sanctitas ſua ea approbavit, & pro omnimoda eorumdem obſervatione typis mandavit imprimi, ad valvas affigi & publicari, ut elapſo termino ſex menſium a die publicationis eorumdem, omnes & ſingulos uſu Pontificalium gaudentes, tum Seculares, tum Regulares quantumvis exemptos, & ſpeciali expreſſione indigentes afficiant & arctent, ac ſi omnibus & ſingulis eadem exhibita, vel perſonaliter præſentata, intimata, ſeu notificata fuiſſent. Induſitque præterea locorum Ordinariis, ut auctoritate Sedis Apoſtolicæ poſſint, imo debeant, præfatos, etiam per cenſuras compellere.

Cumque nonnulli ex dictis Abbatibus, & Prælatis proprium habere poſſint territorium, juraque Epiſcopalia, nulliſque ſubdantur Epiſcopis, qui eos coercere, ſi exceſſerint, valeant, eo caſu a Sedis Apoſtolicæ Nunciis, ſi aderint, ſin minus, ab Archiepiſcopis, in quorum Provinciis, vel ab Epiſcopis Romano tantum Pontifici ſubjectis, intra, vel prope quorum Diæceſis limites eorum Eccleſiæ vel Monaſteria ſita fuerint, tamquam a Sancta Sede Delegatis, ad hujuſmodi Decretorum obſervationem prædicti omnino cogantur.

Die 17. Septemb. 1659.

J. Epiſc. Sabin. Card. Sacchettus.

Loco ✠ Sigilli

Franc. Maria Phebæus Sac. Cong. Rit. Secr.

Declaratio Decreti Sacræ Rituum Congregationis emanati die 27. Septembris 1659. circa uſum Pontificalium pro Congregatione Caſſinenſium.

PRocurator Generalis Congregationis Caſſinenſium Sanctiſſimo humiliter ſupplicavit,

(*) Idem etiam innuitur Conſtitutione incipiente *Exemplis* a Benedicto XIV. *Tom. II. Bullar.* ubi formam benedictionis præſcribit, de qua infra Verb. *Benedictio art. 5. n. 32.*

vit, ut dignaretur præcipere Congregationi Sacrorum Rituum, ut quæ Abbatibus Caſſinenſibus particulari Apoſtolicæ Sedis Indulto ex vetitis, ac præter expreſſa in Decreto noviſſime ſuper uſu Pontificalium edito, adhibere liceat, prævia diſcuſſione declararet. Sanctiſſimus autem Oratoris preces ad eamdem Congregationem tranſmiſit, reſcripſitque per Eminentiſs. D. Cardin. Franciottum notulam dubiorum ſupplici libello ſubnexam in ipſa Congregatione referri, quæ

Ad §. quartum Decreti, quo prohibetur uſus præterquam unius Abaci, aſſerentibus Monachis hactenus ab immemorabili tempore eorum Abbates adhibere conſueviſſe ſecundum Abacum, ad pelves & urceolos exponendos, cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. quintum, quo tribus diebus tantum de præcepto &c. Pontificalis celebratio permittitur, exponentibus Monachis taxativam hujuſmodi non extendi ad uſum Pontificalium ſine Baldachino, ac propterea ex Alexandro II. ſibi competere uſum Pontificalium in exequiis nobilium virorum: Sacra Congregatio cenſuit hujuſmodi privilegium tantummodo ſuffragari Monaſterio Cavenſi, nec ad alia Monaſteria extendi.

Ad §. ſextum, quo in acceſſu Abbatis Divina peracturi, & receſſu ejuſdem poſt Divina abſoluta, prohibetur aſſociatio more Epiſcoporum, affirmantibus Monachis ſe ab immemorabili tempore ſimili aſſociatione uſos eſſe, atque indecorum videri, ut Abbas Pontificaliter peracturus Divina, ſolus Eccleſiam petat; Sacra Congregatio cenſuit annuendum eſſe petitis, modo non extra, ſed intra ſepta Monaſterii ſeſe ad Eccleſiam conferant.

Ad §. ſeptimum, quo taxatur numerus Miniſtrorum, exponentibus Monachis, Abbates indigere Miniſtris ad librum, ad candelam, ad intortitia elevationis, & ad candelabra Evangelii, ad Mitram, & Baculum: Sacra Congregatio cenſuit indulgendos fore alios quatuor Miniſtros Cotta indutos, præter expreſſos in Decreto.

Ad §. octavum, quo uſus Mitræ pretioſæ, & baculi ſine velo appenſo vetitus eſt, aſſerentibus Monachis Mitram pretioſam ipſis de jure competere, velum quoque numquam eos conſueviſſe baculo appenſum adhibere, nec eſſe de ritibus Romanæ Eccleſiæ, ſed Ambroſianæ tantum. Sacra Congregatio cenſuit quo ad Mitram, ſervandam eſſe diſpoſitionem *cap. Ut Apoſtolicæ, de privil. in 6.* quo ad baculum ſervandum eſſe Decretum. (Vide infra n. 35.)

Ad §. decimum, quo prohibetur uſus Pontificalium in aliena Eccleſia, licet exempta, quamvis Abbas ad ipſam fuerit invitatus, exponentibus Monachis eos inibi Pontificalibus Inſigniis hactenus uſos eſſe, idque a Jure ipſi permiſſum præſumere: Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. undecimum, quo ſacras veſtes ex Altari ſumere Abbates privatim celebraturi prohibentur, aſſerentibus Monachis ſe hactenus tali privilegio gaviſos eſſe; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum tertium, quo diſponitur ne Abbates extra Pontificalia, Pontificali more, ac trina Crucis productione, nec non privatim occurrenti populo, tum Pontificaliter induti, etiam per Eccleſiam incedentes benedicant: aſſerentibus Monachis, Abbates in Miſſis privatis hactenus Epiſcopali more benedixiſſe, & Pontificalibus præſertim indutos, per Eccleſiam tranſeuntes occurrenti populo benedictionem elargiri conſueviſſe; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum quartum, quo in præſentia Epiſcopi Abbatibus denegatur facultas benedicendi ſolemniter, etiam in Pontificalibus, aſſerentibus Monachis, ex privilegio ipſis, etiam præſente Epiſcopo, benedictiones hujuſmodi competere; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum quintum, quo traditur ordo inferioribus Prælatis Divina Pontificaliter peragendi, præſenteque Epiſcopo Loci Ordinario, exponentibus Monachis Epiſcopo vetitum reperiri ingreſſum in eorum Eccleſias ipſis invitis; Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum.

Ad §. decimum ſeptimum, quo uſus Mitræ, & reliquorum inſignium Pontificalium, præterquam tribus anni diebus, abrogatus eſt, ſuggerentibus Monachis, indecorum videri, ut in Ordinibus conferendis, in conſecrationibus, in receptionibus, & profeſſione Monachorum, & Monialium Abbates Mitram non adhibeant; Sacra Congregatio cenſuit indulgendum fore, ut ea tantum utantur in actu Ordinationum, & benedictionum cum ſacro oleo.

Ad §. decimum octavum, quo vetita eſt Abbatibus benedictio Sacræ ſuppellectilis pro uſu alienarum Eccleſiarum, aſſerentibus Monachis, etiam pro aliena Eccleſia ex Apoſtolico indulto eis licitum eſſe Eccleſiaſticam ſuppellectilem benedicere; Sacra Congr. mandavit exhiberi indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtineri.

Ad §. vigeſimum primum, quo in Miſſis pri-

privatis prohibentur Abbatibus quivis ritus, & prærogativæ ad Epiſcopos privative ſpectantes, exponentibus Monachis, Abbates Caſſinenſes hactenus in Miſſis privatis adhibuiſſe quatuor Candelas, Miniſtros ad lotionem manuum, & duos Aſſiſtentes cum Cotta &c. Sacra Congregatio cenſuit ſervandum eſſe Decretum; præſentiſque declarationis Decretum Typis imprimi poſſe conceſſit die 12. Junii 1660.

Prædictis autem Sanctiſſimo relatis, Sanctitas ſua ea approbavit, & Decretum editum die 27. Septembris 1659. omnino exequi, & ſervari mandavit. Verum quoad §. quintum, ſextum, ſeptimum, octavum, & decimum ſeptimum, ad limites tantum præſentis declarationis, & non alias, ſalva quavis contraria verbaliter expreſſa diſpenſatione privilegiorum particularibus Monaſteriis Congregationis Caſſinenſium conceſſorum.

Die 20. Julii 1660.

J. Epiſcopus Sabinen. Card. Sacchettus.

Loco ✠ Sigilli.

Franc. Maria Phebeus Sac. Cong. Rit. Secret.

32 Abbas exemptus non poteſt ab Epiſcopo excommunicari ex ejus ordinaria auctoritate; *Sac. Cong. Epiſc. in Nullius Burgi S. Sepulcri* 25. *Febr.* 1712. *Ponente Card. Colloredo*, ut refert
33 Urſaya *tom.* 3. *part.* 1. *diſcept.* 15. Abbati Regulari non habenti Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nec Territorium ſeparatum, concedi non ſolet indultum conſecrandi Eccleſias noviter ædificatas. *Sac. Cong. Rit. in Pragenſi prætenſi indulti* 31. *Aug.* 1715. ut refert Ur-
34 ſaya *tom.* 1. *part.* 1. *diſcept.* 10. Abbates, & Abbatia S. Eliæ Terræ Carbonis non eſt Nullius, nec habet Territorium ſeparatum, & Juriſdictionem. *Sac. Congr. Concil. in Anglonen.* 17. *Novemb.* 1714. ut refert Urſaya *tom.* 2. *part.* 1. *diſcept.* 9.

Supplementa Auctoris.

35 Clemens IV. in decretali *Ut Apoſtolicæ*, *de Privileg. in 6.* decrevit, ut Abbates, & alii exempti, quibus uſus Pontificalium eſt a Sede Apoſtolica conceſſus, in Provincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis uti poſſint Mitris tantummodo auro friſiatis, non tamen
36 aureas, vel argenteas laminas habentibus: Prælati autem non exempti, ſed qui uſum Pontificalium habent, in iiſdem ſacris conventibus, Mitris puris duntaxat, & ſimplicibus, albis, & planis uterentur. Benedictus XIV. Conſt. incipien. *Cauſarum* Tom. 2. Bullarii.

Abbates inter Monachos Ruthenos Ord. S. 37
Baſilii, in actibus Monaſticis præcedere non debent Proto-Archimandritas; extra vero actus Monaſticos, ſolitum ſervari debet, ita ut ubi uſus invaluit, ut Abbas præcedat Proto-Archimandritam, in poſterum etiam eadem præcedentia ad Abbates pertineat. Benedictus XIV. Conſt. inc. *Inter plures* Tom. 1. Bullar. §. 16. quo ſenſu dici, ſimplices Abbates aliquando Superioribus Generalibus præcedere.

Abbates habentes jus Mitræ & Baculi, etiamſi 38
Titulares & Commendatarii ſint, ſive Sæculares, ſive Regulares, præcedunt in Synodo Canonicis etiam Cathedralis capitulariter non intervenientibus: Bened. XIV. de Synodo Dioec. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. & Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 1. *cap.* 31. Inter Abbates vero præcedit, qui dignitatem prior ſit aſſecutus: Idem Pontifex *loc. cit. n.* 6. & cap. final. *diſt.* 17. & *cap.* 2. 15. 16. *de Majoritate & obedientia.*

Habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem 39
habent ſuffragium in Concilio Provinciali, ac ſubſcribunt, & jus etiam habent interveniendi Conciliis Generalibus: Idem *lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 5.

Abbatum, aliorumque Prælatorum Regula- 40
rium juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem in ſubditos Sæculares habentium, Reſidentiæ exemptæ ſunt a viſitatione, & correctione Epiſcoporum, etiam quoad curam animarum: hoc eſt, nullum Epiſcopi exercere poſſunt juriſdictionis actum in Parochos, & Parochianos, in quos Abbates, & alii Superiores Regulares dictam juriſdictionem habeant, niſi tamen Epiſcopi alia de cauſa & titulo ſint in quaſi poſſeſſione majoris juris: Benedict. XIV. Conſtitut. incipien. *Firmandis*, Tom. 1. Bull. num. 12. & ſeq.

Inter Abbatem Commendatarium Cryptæ 41
Ferratæ & Epiſcopum Tuſculanum lis terminatur a Benedicto XIV. per Conſtitutionem incipientem, *Inter multa*, Tom. 1. Bull. ac decernitur, Monaſterium, & Monachos exemptione paſſiva gaudere; in Territorio vero ejuſdem Cryptæ Ferratæ ex immemorabili conſuetudine Tuſculanum Epiſcopum juriſdictionem exercere, ideoque ad eum jus in Clerum, & Populum illius Abbatiæ pertinere. Abbati præterea nonnulla privilegia de novo concedit, ſcilicet conferendi Sacramentum Confirmationis ſemel in anno; approbandi Confeſſarios

pro

pro ſæcularibus in perpetuum; recipiendi examina teſtium pro ſtatu libero; concedendi licentias publicationum Matrimonii; cognoſcendi in prima inſtantia cauſas civiles menſæ Abbatialis, etiam ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes.

42 Abbatia Farſenſis ſingularibus privilegiis ab Urbano VIII. cumulata fuerat; cum vero ex ampla nimis juriſdictione lites, & alia ſequerentur incommoda, Benedictus XIV. Conſtitut. incip. *Dum univerſi*, Tom. 2. Bull. Abbatis juriſdictionem reſtrinxit, ab illa diſmembrando varias Eccleſias, Oppida, Monaſteria, & Loca Pia in variis Diœceſibus exiſtentia; reſervato tamen Abbati jure Patronatus Eccleſiaſtico in Eccleſias, & Beneficia diſmembrata.

43 Abbates, Priores, aliique, qui ſpirituali juriſdictione quaſi Epiſcopali in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis, eorumque Territoriis ab omni alia Epiſcoporum Diœceſi omnimode ſeparatis potiuntur, Limina Apoſtolorum viſitare, & Eccleſiarum ſuarum ſtatum exponere debent. Qui in Italia ſunt, & Inſulis adjacentibus, tertio anno, reliqui vero quinto, ita ut illi tertio quoque anno, iſti vero quinto redeunte, idem inſtitutum repetere debeant, quæ annorum ſupputatio a tempore captæ poſſeſſionis, & ſuſcepti Monaſteriorum, & Eccleſiarum regiminis & curæ incipiat. Qui vero neglexerint, eos ab ingreſſu Eccleſiæ, ac etiam ab adminiſtratione tam ſpiritualium, quam temporalium, nec non a perceptione fructuum ſuorum Monaſteriorum tandiu ſuſpendantur, donec a contumacia reſipiſcentes relaxationem hujuſmodi a Sede prædicta meruerint obtinere: Benedict. XIV. Conſt. incipien. *Quod Sancta* Tom. 1. Bull.

44 Abbates hujuſmodi, ſi Romæ ſint, coram S. R. E. Diacono Card. ordine priori, ſi vero extra Urbem, vel coram Nuntio Apoſtolico, vel coram Catholico Epiſcopo tamquam delegato Sedis Apoſtolicæ jurare debent, ſe ſacras Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli memorias perſonaliter ac per ſeipſos viſitaturos; formula autem juramenti ibidem præſcripta recenſetur infra *verb. Juramentum*, *art. 3. n. 37.*

45 Abbati Generali Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ indultum conceditur interveniendi Cappellis Pontificiis, locuſque cum aliis Abbatibus Generalibus eidem aſſignatur in conſueto ſcamno, immedite poſt alios modernos & pro tempore exiſtentes Ordinum Monaſticorum Abbates Generales, & cum habitu Prælatitio ipſi alias a Sede Apoſtolica conceſſo, ſeu juxta ritum cum Pontificalibus indumentis; Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Romanorum Pontificum*.

Abbatia Fuldenſis in Epiſopatum erigitur, 46
cum omnibus juribus, & prærogativis, præſervato tamen ſtatu Regulari; itaut idem Epiſcopus, & Abbas Fuldenſis ſit, & nuncupetur. Benedictus XIV. in Tomo 4. ſui Bullarii Conſtit. incip. *In Apoſtolicæ Dignitatis apice*. Fuldenſis vero Diœceſis, & Epiſcopatus, Moguntinæ Archiepiſcopali Eccleſiæ jure Metropolitico declaratur ſubjectus ab eodem Benedicto XIV. Conſtitut. incip. *Saluberrimum*.

Pactiones, Capitulationes, ſeu concordata 47
ante electionem, ſeu poſtulationem inita cum eligenda Abbatiſſa, vel Prioriſſa, ſive Monaſterium, & Capitulum ex ſolis feminis, ſive utriuſque ſexus perſonis conſtet, Innocentiana Conſtitutione abrogantur; Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Paſtoralis regiminis*, in qua confirmatur Decretum Congregationis Conſiſtorialis, quo fuit declaratum ſub Conſtitutione Innocentii XII. ſuper Capitulationibus Sede vacante initis, comprehendi etiam Monaſteria, & Collegia utriuſque ſexus, nec non eadem Conſtitutione prohiberi quaſcumque pactiones, & Capitulationes, etiam per ſe honeſtas & licitas.

Additiones ex aliena manu.

De Abbatibus exemptis parce diſſerit Au- 48
ctor (*). Dignitas vero materiæ exigit ut de ipſis paullo latius diſſeratur. Ii triplicis ſunt ſpeciei. Alii, *primæ ſpeciei* dicti, qui principaliter cum certis locis ab Epiſcoporum juriſdictione eximuntur, & nonniſi per conſequentiam aliqua donantur juriſdictione non in Populum & Clerum, ſed in Perſonas eorum locorum. Alii, nuncupati *ſecundæ ſpeciei*, qui nonnullis exceptis, quæ nominatim prohibentur, obtinent quæ ad Epiſcopos pertinere dicuntur *Lege juriſdictionis*, in Populum & Clerum aliquorum Oppidorum, remanentibus tamen oppidis illis in Diœceſibus ſuorum Epiſcoporum, & ſic Epiſcopis competentibus cunctis, quæ ad eos *jure ordinis*, & *Lege Diœceſana* pertinent, quæ vetita ſunt ipſis Abbatibus *ſecundæ ſpeciei*, tum quæ Epiſcopis in Loca exempta ſunt delegata. Alii *tertiæ ſpeciei* vocati, qui plenius obtinent quæ ad Epiſcopos *lege juriſdictionis* pertinent, in Populum & Clerum certorum

Op-

(*) Vide ſup. *infra num. 29.* ubi ſatis abunde in hac noviſſima editione ſuppletum eſt.

Oppidorum , iis a Diœceſibus ſuorum Epiſco-
porum ſeparatis , adeoque Epiſcopis minime
competentibus , quæ ad ipſos pertinent *jure Or-*
dinis, *Legeque Diœceſana*, ſed tantum quæ de-
legata ipſis ſunt in Loca Nullius . Confer
Cardin. Petr. in Comment. ad Conſtit. Apoſtol.
Conſt. 6. Alexand. III. ſect. 1. num. 1. & plur.
ſequent. & Conſtit. 4. Caliſt. III. ſect. 1. n. 6.
& plur. ſequent. Clement. in ſua Concord. Paſto-
ral. part. 1. cap. 4. a num. 64. ad fin.
49 Num dari queant Abbates exempti *exemptio-*
ne, ut ajunt , *nativa*, conſule *Clement. in ſua*
Concord. Paſtoral. part. 1. cap. 6. n. 18. ad fin.
50 Regulariter vero Abbates evadunt exempti vel
privilegio Pontificio , vel præſcriptione , ſeu
quod idem eſt , vel *exemptione dativa*, vel *exem-*
ptione præſcriptiva .
51 Quod attinet ad privilegium Pontificium ,
quum nulla in re magis peccatum ſit quam
in falſandis id genus privilegiis Pontificiis, ut
ſunt antiquæ querelæ *Petri Bleſenſis* in Epiſto-
la 68. nomine *Richardi Archiepiſcopi Cantua-*
rienſi ſcripta *ad Alexandrum III.* & dolet *He-*
ricourt in Legib. Eccleſ. ſuo ordini reſtit. part.
52 1. *cap.* 11. §. 11. Prudenti proinde conſilio in
jure canonico ſtatutum eſt, ut in controverſiis
de exemptione, non niſi exhibitis Authographis,
judicium ferri poſſit, ut jamdudum præſcripſe-
re *Alexander III. in cap. Accepimus , de Fid.*
Inſtrument. & Bonifac. VIII. in cap. Quam Per-
53 *ſonæ, de Privileg. in 6.* Quinimo examinanda
ſunt Authographa juxta rigidas illas artis criticæ
Regulas , quas ad detegendum utrum ea vera
ſint an falſa circa qualitatem chartæ, formam
ſcripturæ, adjunctionem fili, & alia id genus,
propoſuit *Innocentius III. in cap. Licet , & in*
cap. Quam Gravi , de crimine falſi. Conferendus
de hiſce Regulis omnino eſt *Rouſſeaud de la*
Combe , in ſua Juriſprudentia Canonica verb.
Exemptio ſect. 8. diſtinct. 5. per tot.
54 Privilegium Pontificium, ut importet exem-
ptionem vel *primæ*, vel *ſecundæ*, vel *tertiæ ſpe-*
ciei , debet eſſe clariſſimum , nam in quovis
dubio contra exemptionem utpote Epiſcopis
præjudicialem & ſic odioſam reſpondendum eſt;
Zypeus conſult. canon. 1. num. 1. tit. de Privi-
leg. Van-eſpen Jur. Eccleſ. univerſ. part. 3. tit.
55 12. *cap. 5. num. 3. & ſequent.* Antiquitus non
conſueviſſe Romanos Pontifices concedere hoc
privilegium niſi requiſito conſenſu Epiſcopi,
cujus juriſdictioni præjudicium irrogabatur ,
demonſtrant *Thomaſſin. de veter. ac nov. Eccleſ.*
diſciplin. tom. 1. lib. 3. cap. 38. per tot. Heri-
court in Legib. Eccleſ. ſuo ordini reſtitutis part. 1.
56 *cap.* 11. §. 7. Quibus vero verborum formulis
tributa, nec ne, cenſeri debeat exemptio *primæ*
ſpeciei, quibus exemptio *ſecundæ ſpeciei* , & qui-
bus demum exemptio *tertiæ ſpeciei* , longum eſſet
tradere . Vide *Cardinal. Petr. in commentar.*
ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit. 6. Alexandr. III.
ſect. 1. fere per tot. Clement. in ſua Concord.
Paſtoral. part. 1. cap. 6. pariter fere per tot. &
potiſſime Decretales a Summo Pontifice Benedi-
cto XIV. editas in *Spiren. Juriſdictionis* , in
Converſana Juriſdictionis, tum in *Tuſculana Ju-*
riſdictionis . Quod ſi cupias interpretationem hu- 57
juſmodi Privilegiorum pro exemptione *ter-*
tiæ ſpeciei , conſule Deciſiones Rotæ *in Mar-*
ſicen. ſeu Nullius Juriſdictionis ſuper bono jure
7. Junii 1700. coram bon. mem. Mutto , &
in Brictinorien. ſeu Nullius Foropompilien. Ju-
riſdictionis 28. Aprilis 1725. cor. bon. mem.
Cerro .
Quod vero concernit præſcriptionem , ſi de 58
exemptione vel *primæ* vel *ſecundæ ſpeciei* aga-
tur , ſufficit immemorabilis , vel centenaria ,
vel quadragenaria cum titulo colorato . At ſi 59
quæſtio ſit de exemptione *tertiæ ſpeciei* , non-
niſi immemorabilis efficax eſt , uti definitum
fuit in reformationem antiquæ ſententiæ alias
a Rota amplexæ in celebri decreto *Congrega-*
tionis particularis exarato *a R. P. D. Proſpero*
Lambertini deinde Bened. XIV. & approbato *a*
S. M. Clemente XI. die 14. Januarii 1721.
Cenſuitque *Rota in S. Angeli Lombardorum Ju-* 60
riſdictionis 4. Februarii 1756. §. 19. *cor. Re-*
verendiſſimo P. D. Buſſio , mox dictum decre-
tum non eſſe Legem novam , ſed Legis vete-
ris declarationem , atque hinc locum habere
etiamſi agatur de caſu ante ipſum jam per
rem judicatam definito , qui in gradu reſtitu-
tionis in integrum revideatur . Sublatam vero 61
ab hoc decreto non fuiſſe obſervantiam in *li-*
nea interpretativa Privilegii Pontificii patet ex
ipſo decreto .
Ex quibus actibus præſcriptione acquiratur 62
exemptio *primæ ſpeciei* , tradunt *Frances , de*
Eccleſ. Cathedral. cap. 30. n. 156. Rot. in re-
cent. deciſ. 76. n. 11. part. 10. cor. Molin. de-
ciſ. 76. n. 18. & dec. 846. n. 109. optime in
Oſnaburgen. Juriſdict. 29. Januarii 1725. fer.
per tot. cor. bon. mem. Cerr. At facile haud
eſt dignoſcere quibus ex actibus præſcriptione
acquiratur exemptio *ſecundæ ſpeciei*, tum exem-
ptio *tertiæ ſpeciei*. Vicinitas enim quæ inter- 63
cedit poteſtatem Abbatis *ſecundæ ſpeciei* inter ,
& poteſtatem Abbatis *tertiæ ſpeciei* , ſæpe in
cauſa eſt , ut qui actus ſufficiunt ad præſcri-
ptionem exemptionis *ſecundæ ſpeciei*, ii per er-
rorem trahantur ad præſcriptionem exemptio-
nis

nis *tertiæ ſpeciei*, ut conqueritur *Clement*, *in ſua Concordia paſtorali part.* 1. *cap.* 4. *num.* 89.

64 Ad vitandum errorem hunc oportet unam ab altera poteſtate diſtinguere, limiteſque uniuſcujuſque ſtatuere, ut dignoſci inde poſſit quinam actus proprii ſint unius, & quinam alterius præſcriptionis.

65 Abbati *ſecundæ ſpeciei*, exceptis litteris dimiſſoriis, & excommunicationibus, quæ, monitionibus præmiſſis ad finem revelandi pro rebus ſubtractis aut deperditis, feruntur, & ſi agatur de Abbate non regulari, ſed ſæculari, cognitione cauſarum matrimonialium & criminalium, tum approbatione Confeſſariorum & Concionatorum, cætera fere competunt, quæ ad Epiſcopos pertinent lege juriſdictionis, tum *voluntariæ*, ut ſunt collatio Beneficiorum, inſtitutio Clericorum a Patronis præſentatorum, deſtinatio officialium, & quæcumque nullo judiciali ſtrepitu peraguntur, tum *contentioſæ*, ut ſunt poteſtas jus dicendi in cauſis Eccleſiaſticis, & delicta puniendi pœnis Eccleſiæ, ut poſt alios tradunt *Clement*, *in ſua Concord. Paſtoral. part.* 1. *cap.* 4. *a num.* 85. *ad num.* 98. *P. Gaudent. a Janua de Viſitat. tom.* 1. *cap.* 3.
66 *dub.* 9. *ſect.* 2. *num.* 4. Et ut recte monet *Clement*, *loco mox citato num.* 94. exercere ſolet Abbas ſecundæ ſpeciei actus juriſdictionis, *vel cumulative cum Epiſcopo* (ſunt ejus verba) *vel privative ad eum juxta formam privilegii vel*
67 *præſcriptionis*. Utroque tamen caſu retinet Epiſcopus ea quæ ſunt *Ordinis*, ut ſunt ordinatio Clericorum, adminiſtratio Chriſmatis, diſtributio olei ſancti, & alia id genus, quæ ſunt *Legis Diœceſanæ*, ut ſunt viſitatio, exactio cathedratici &c. quæ vetita eſſe ipſi Abbati *ſecundæ ſpeciei* modo dictum eſt, & quæ Epiſcopis in Loca exempta ſunt delegata, ut præter mox adductos firmat *Cardinal. de Luca*, *de juriſdict. diſcurſ.* 1. *n.* 9.

68 Aliter vero ſe res habet quoad Abbatem *tertiæ ſpeciei*. Huic enim demptis litteris dimiſſoriis cum excommunicationibus, quæ feruntur præmiſſis monitionibus ad finem revelationis pro ſubtractis aut deperditis rebus, omnia competunt quæ ſunt tum *voluntariæ*, tum *contentioſæ* juriſdictionis, & quidem *excluſo* ſemper
69 Epiſcopo. Quinimo Epiſcopus nec retinet quæ ſunt *Legis Diœceſanæ*, immo nec quæ ſunt *Ordinis*, quum poſſit Abbas *tertiæ ſpeciei* pro iis adire quemlibet Epiſcopum, ut firmant *Cardinal. Petra in Commentar. ad conſtit. Apoſtol. conſtit.* 5. *Innocentii IV. ſect. unic. num.* 29. & *duob. ſequent.* & rurſus *conſtit.* 14. *ejuſdem Pontificis n.* 53. & demum *conſtit.* 4. *Calliſti III. ſect.* 2. *num.* 90. *Pignatelli conſult. Canon. tom.* 7. *conſult.* 8. *num.* 89. 90. & 102. *Rot. cor. Zaratt. deciſ.* 10. *n.* 20. & *plur. ſequent. in Marſicen. ſeu Nullius Juriſdictionis ſuper bono jure* 7. *Junii* 1700. §. *inſuper*, & §. *Itaque*, *cor. bon. mem. Mut.* & *in Brictinorien. ſeu Nullius Foropompilien. Juriſdictionis* 28. *Aprilis* 1725. §. *Hanc vero*, *cor. bon. mem. Cerr.* Solumque Epiſcopus 70
ea exercere valet quæ ſpeciatim delegata ſunt in Loca Nullius.

Patet ex his, quod ad acquirendam præſcri- 71
ptione exemptionem *ſecundæ ſpeciei* ſatis eſt docere de exercitio actuum *voluntariæ* & *contentioſæ* juriſdictionis in Clerum & Populum alicujus Loci, vel privative ad Epiſcopum, vel cumulative cum ipſo Epiſcopo.

Ad acquirendam vero præſcriptione exem- 72
ptionem *tertiæ ſpeciei* minime ſufficit probare exercitos fuiſſe in Clerum, & Populum alicujus oppidi actus juriſdictionis voluntariæ, & contentioſæ, Abbati *ſecundæ ſpeciei* permiſſos, ſed docere omnino oportet de exercitio itidem eorum actuum juriſdictionis *voluntariæ* & *contentioſæ*, qui mox dicto Abbati *ſecundæ ſpeciei* ſunt prohibiti, tum & maxime de excluſione Epiſcopi non modo ab iis, ſed & ab actibus *Legis Diœceſanæ*, & *Ordinis*, ut firmavit *Rota in Burgen. Juriſdictionis S. Joannis ſuper territorio ſeparato* 10. *Decemb.* 1725. §. 2. & 21. *Junii* 1726. §. 1. & 2. & 9. *Januarii* 1728. §. 8. *cor. bon. mem. Ratt.* inter impreſſ. *deciſ.* 163. *n.* 4. & 28. *Martii* 1735. §. 5. & 20. *Januarii* 1736. §. 2. *cor. Reverendiſſimo P. D. Buſſio*, & 16. *Maii* 1738. §. 5. *cor. clar. mem. Calcagnino*.

Silentio omittendum haud eſt, dari Abba- 73
tes *tertiæ ſpeciei* per quamdam fictionem. Hi ſunt, quibus non eſt territorium cum Clero, & Populo, & nonniſi Privilegio Pontificio, eoque ſpecialiſſimo & clariſſimo, dari poſſunt. Conſule de ipſis *Cardinal. de Luca de Juriſdict. diſcurſ.* 18. *num.* 7. *Cardinal. Petra in comment. ad Conſtitut. Apoſtol. Conſtit.* 6. *Alexandr. III. n.* 6. & *plur. ſequent. Clement*, *in ſua Concord. Paſtoral. part.* 1. *cap.* 6. *a n.* 35. *ad plur. ſequent. Rot. in Burgen. Juriſdictionis S. Joannis ſuper territorio ſeparato* 26. *Martii* 1735. §. 18. & 20. *Januarii* 1736. §. 3. *cor. Reverendiſſimo P. D. Buſſio*, & 11. *Maii* 1738. §. 7. *cor. clar. mem. Calcagnino*.

De modis quibus Abbates exemptionem amit- 74
tere poſſunt plene agit *Chokier*, *de Juriſdict.*
in exempt. part. 3. *per tot.* Hoc unum inculcan- 75
dum eſt, quod ſi Abbas exemptus ſit ſimul immediate S. Sedi ſubjectus, ad amiſſionem exem-

exemptionis minime efficax eſt quadragenaria, ſed omnino requiritur centenaria, idque ratione præjudicii, quod inde obvenit Eccleſiæ Romanæ, ut ex text. *in cap. Quum dilecta* §. 4. *de confirmat. util. vel inutil.* poſt antiquos firmant *Loter. de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 24. *num.* 244. *& ſeq.* & mox laudatus *Chokier de Juriſdict. in Exempt. part.* 3. *quæſt.* 12. *a num.* 4. *ad plur. ſequent.*

76 De Abbatibus exemptis hactenus late diſſeruimus. Hic vero quoad Abbates exemptos tertiæ ſpeciei, non inutile eſt monere eſſe inter hoſce aliquos, de quibus non eſt judicandum ſecundum Regulas communiter in ſubjecta materia receptas.

77 Utque res nota fiat, ſciendum eſt, quod occurrunt in Eccleſia loca aliqua inhoſpita & deſerta, eaque dicta *nullius*, non in ſenſu illo ſequioribus ſæculis uſurpato, quod ſcilicet ſeparata eſſent a Diœceſi ſui Epiſcopi, Prælatuſque in iis eſſet cum juriſdictione quaſi Epiſcopali, ſed in ſenſu longe diverſo, quod in ea utpote deſerta & inhoſpita nullus finitimus Epiſcopus jus aliquod ſibi aſſerebat.

78 Ex quo vero Loca hæc inhoſpita & deſerta inhabitari incipiebant, ſecundum diſciplinam eorum temporum immediate S. Sedi ſubjiciebantur, eratque in poteſtate novorum Incolarum pro iis quæ ſunt Ordinis quemlibet Epiſcopum arceſſere; *Fagnan. in cap.* 3. *num.* 16. *de Paroch. Thomaſſin. de veter. & nov. Eccleſ. diſcipl. tom.* 1. *part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 37. *n.* 2.

79 Conſtructis ſubinde Eccleſiis ſeu Monaſteriis, *Pontifices* (ait *Fagnanus* ubi ſupra) *Presbyteros ſeu Abbates deputarunt, qui illis præeſſent, & juriſdictionem loco Epiſcoporum in Clerum & Populum exercerent*. Quum igitur hi Abbates juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeant in Locis, in quibus ſuam Epiſcopi juriſdictionem antea haud exercebant, nil mirum ſi diſtinguantur ab aliis Abbatibus, ceſſentque adverſus eos Regulæ illæ, quibus in dubio pro Epiſcopis contra Abbates exemptos tertiæ ſpeciei ſit judicandum. Vide *Bliſſon. de Jur. Epiſcopor. in Regular. exempt. cap.* 3.

ABBATISSA.

1 NULLA Monialis poteſt eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, quæ non habeat annos quadraginta ætatis, & annos octo ſaltem Profeſſionis Regularis, *ex Concil. Trid. ſeſſ.* 25.
cap. 7. *de Regular. & Monialibus*. Et annus 2
quadrageſimus debet eſſe completus, ex *Sacra*
Congr. Concil. in una Neapolitana die 24. *Sept.*
1678. Si vero non reperiatur in Monaſterio 3
Monialis quadragenaria, poſſet eligi quæ annos
triginta exceſſerit, & quinque ſaltem annis poſt
Profeſſionem recte vixerit, *ex eodem Conc. ibid.*
Et quo ad hanc ætatem neque Epiſcopus, 4
neque Nuncius, vel alius Superior poteſt di-
ſpenſare; nemo enim Summo Pontifice infe-
rior poteſt diſpenſare in lege Conciliari. Et ſi 5
aliqua eligatur non habens talem ætatem a
Concilio requiſitam, electio ipſo jure eſſet nul-
la, ut declaravit *Sacra Congregat. in una Vi-*
terbienſi 16. *Maii* 1623.
Et dato quod in Monaſterio reperiretur una 6
ſola habens ætatem requiſitam a Concilio,
ipſa deberet eligi, niſi eſſet penitus inhabilis ex
alio capite; Non enim poteſt eligi alia, quæ 7
deficiat a dicta ætate, aut tempore, etiam per
ſolum menſem, licet ſit habilior illa quæ ha-
bet requiſitam ætatem & tempus; ex *Sac.*
Cong. in una Viterbien. S. Roſæ 25. *Martii* 1623.
Non poteſt in Abbatiſſam eligi illegitima; 8
ejus enim electio facta ſine Apoſtolica diſpenſa-
tione eſt nulla: ex *Sac. Cong. Concil. in una*
Nullius 27. *April.* 1630. Ita etiam communior,
cum Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *diſp.* 50. *ſect.* 5. *num.* 9
15. & aliis. Neque corrupta, ex *Sacra Congr.* 10
25. *Martii* 1616. Neque quæ fuit publice pœni-
tentiata, licet ex gratia pœnæ remiſſionem
obtinuiſſet, niſi pœnitentia fuiſſet tantum ſalu-
taris, ex *Sacra Congregat. in una Vicentina*
1603. 3. *Octobris, & in una Januenſi* 1636.
14. *Martii*. Neque vidua, ſine diſpenſatione 11
Apoſtolica, ex *Sacra Congreg. Epiſc. & Regul.*
in una Caſſinen. 29. *Januarii* 1585. & *in alia*
ſub die 15. *Julii* 1616. Neque cæca, ex *cap.*
Hinc etiam, §. *Cæcus*, *diſt.* 49. Neque ſur- 12
da, *ex c. Coſtitutionem*, 13. *de verbor. ſigni-* 13
ficat. in 6.
Neque tertia Soror viventibus aliis duabus 14
Sororibus, quia abſque diſpenſatione ipſis adhuc
viventibus caret voce activa & paſſiva, ex
Sac. Cong. 26. *Auguſti* 1616. Non prohibetur 15
tamen a jure communi quin Soror poſſit ſuc-
cedere immediate Sorori in officio Abbatiſſa-
tus: ex *Sac. Congr. Epiſc. & Regul. in una*
Ulixiponenſ. 19. *Apr.* 1619. & *in una Meſſa-*
nen. 17. *Jan.* 1642. Si vero alicubi per ſtatu- 16
tum contrarium prohiberetur, eſſet tale ſtatu-
tum obſervandum, nec ibi Soror poſſet im-
mediate ad Sororem eligi in Abbatiſſam ſeu
Prioriſſam, ex *Sacr. Cong. in una Mediolanen.*
21. *Julii* 1600. & 11. *Aprilis* 1645. *in una*
Par-

Portuenſ. 23. *Novemb.* 1640. *& in una Meſſanen.* 26. *Aprilis* 1652.

17 Electio Abbatiſſæ debet fieri per vota ſecreta: ex *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 6. *de Regul.*
18 *& Monial.* & proinde electio eſt nulla ſi vota non ſint ſecreta, *ex eodem Conc. ibid.* & ex *Sacr. Cong. in una Melphitenſ. electionis Abba-*
19 *tiſſæ* 3. *Auguſti* 1696. Immo etiamſi ex ignorantia vota non exhibeantur ſecreta, adhuc electio eſt nulla, ex *Sac. Cong. Concilii*, quæ, ut refert Sperell. *deciſ.* 191. *num.* 34. decrevit ſic: *Electio Abbatiſſæ, facta per vota non ſecreta per ignorantiam hujus Decreti* (*nempe c.* 6. *ſeſſ.* 25. *de Reg. & Monial.*) *non valet, nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut valeat. Sanctiſſimus tamen diſpenſat conſideratis circumſtantiis.*
20 Per hoc tamen quod Præſes electionis accipiat vota oretenus exhibita præſentibus duobus, vel tribus probatis viris, qui vota audiant, & notent, non tollitur ſecretum, & talis electio eſt Canonica ex *decret. Sac. Cong. Concilii* relato a Garzia *de Beneficiis par.* 5. *cap.* 4. *n.*
21 190. Per disjunctivam *audiat*, vel *accipiat*, qua utitur Concilium loco citato, datur libertas, ut electio Abbatiſſæ fiat per ſchedulas, ut videtur ſignari per ly verbum *audiat*, & ſic declaravit *Sacr. Congr.* ut referunt plures Doctores cum Donato *prax. rer. Regul. t.* 4. *tr.* 6.

22 In electione Abbatiſſæ de jure communi habent vocem activam omnes Moniales Chorales profeſſæ ejuſdem Monaſterii; *cap. Indemnitati-*
23 *bus, de elect. in* 6. In aliquibus tamen Religionibus, & Monaſteriis, de jure ſpeciali ſuarum Conſtitutionum vocem non habent niſi poſt aliquos annos Profeſſionis; unde ſemper attendenda ſunt Statuta, Conſtitutiones, & Conſuetudines Monaſteriorum, quas ſervare jubet Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Regul. & Monial.*

24 Et ſi reperiretur aliqua Monialis infirma, quæ nollet renunciare juri ſuo, poſſet Præſes mittere ad ipſam duas prudentes Moniales, quæ ab ipſa diligenter votum exquirerent, aut poſſet ipſa mittere ſcriptum, & ſigillo munitum ſuum votum. Non enim infirmæ debent contemni, cum jus habeant ad electionem, non minus quam ceteræ. Vide verb. *Electio art.* 4. *num.* 37. ubi citantur Doctores, & adducitur ratio.

25 Si vero in aliquibus Monaſteriis vigeret conſuetudo, quod etiam Converſæ in tali electione votarent, eſſent manutenendæ in ſua poſſeſſione votandi, ut decrevit *Sacr. Congr. Epiſc. & Regul. in Barchinonenſ.* 18. *April.* 1698. *&*
26 *in Ilerd.* 4. *Decemb.* 1699. Si electio Abbatiſſæ fiat per ſchedulas, & in aperitione ſcrutinii reperiantur plures ſchedulæ, quam ſint vocales, adhuc electio erit valida, ſi, demptis ſuperfluis, remanet major pars; *Sacr. Congr. Epiſc. & Regul.* 17. *Novemb.* 1628. *& Sacr. Congregat. Concilii in Aquinatenſ.* 23. *Auguſti* 1692. Unde valida & canonica eſt electio, quoties major pars Capituli Monialium concurrit in unam, ut ſtatuit Nicolaus V. 9. *Martii* 1447. Conſtit. incip. *Digna reddimur*, & *Sac. Congr. Epiſc. in Balneoregien.* 15. *Sept. &* 24. 27
Nov. 1690. Exceptis tamen electionibus Abbatiſſarum Ordinis Caſſinenſium, pro quibus, ut Canonica dicatur electio, duæ ex tribus partibus vocalium debent concurrere, ut decrevit *Sacr. Congr. Epiſc. & Regul.* 3. *Dec.* 1676. *&* 20. *Junii* 1698. 28

Nec Epiſcopus, nec alius Superior poteſt 29
ferre ſuffragium in electione Abbatiſſæ, quamvis vota Monialium eſſent paria, & Moniales in electione non concordarent; *Sacr. Cong. Epiſc. & Regul.* 5. *Martii* 1619. & *Sac. Cong. Conc.* 23. *Maii* 1621. Sed in caſu quo Mo- 30
niales non eſſent concordes in eligenda Abbatiſſa, quia Monaſterium non debet manere ſine capite, Epiſcopus, ſive alius Superior deberet præfigere illis certum tempus, in quo concordarent, quod ſi eo elapſo non conveniſſent in eligenda, tunc Superior deberet ipſe nominare, quam judicaret magis idoneam, & deputare eam in Abbatiſſam, ut decrevit *Sac. Cong. in una Cremonenſ.* 22. *Octob.* 1592. & *in una Aſſiſien.* 20. *Novemb.* 1595. & *in una Melphiten.* 3. *Aug.* 1696.

Prælati Regulares tenentur ſignificare Ordi- 31
nario diem electionis Abbatiſſarum ſibi ſubjectarum, ut per ſe, vel per alium poſſit intervenire ſi velit, & ipſum expectare, ſi expreſſe declaraverit velle vel per ſe, vel per alium intervenire; alioquin ſi ante tempus ſignificatum ad electionem procederent, poſſunt ab ipſo puniri ex Conſtit. Gregorii XV. incip. *Inſcrutabili*, & *Sac. Cong. Concilii in reſponſione ad dubia eidem ſuper tali Conſtitutione propoſita.* Vide verb. *Electio art.* 4. *n.* 100. *&* 102.

Si autem vocatus, & admonitus de tempo- 32
re electionis, noluerit intervenire neque per ſe, neque per alium, tunc ſuperior Regularis poſſet procedere ad electionem, quæ eſſet canonica & valida, ex declaratione *Sacr. Congr. Conc. die* 4. *Maii* 1675. alias, ut perdocte defendit Pignatel. *tom.* 8. *conſult.* 120. electio penderet omnino ab ejus voluntate.

Epiſcopus, ſeu Vicarius, non poteſt ſecum 33
ducere ad intereſſendum etiam Notarium, ex

d. de-

d. declaratione Sac. Congr. Concil. 4. *Maii* 1675.
34 Neque exquirere, ſeu recipere vota Monialium, ſed illa debent exquiri, & accipi a Superiore Regulari, ſciente tamen, & audiente eodem Epiſcopo, ut expreſſe declaravit *Sac.*
35 *Cong. Conc.* 10. *Febr.* 1650. Neque poteſt Moniales ante actum electionis perſonaliter audire, & interrogare in materia ad electionem ſpectante, ut *Sac. Cong. reſcripſit Epiſcopo An-*
36 *conitano* 4. *Octob.* 1638. Neque poteſt per ſe, vel per alium adnotare vota Monialium, ex *Sac. Cong. Epiſ. & Reg.* 10. *Junii* 1671.

37 Neque jus habet confirmandi Abbatiſſas electas, ex *Sacr. Congr. Conc.* apud Fagnan. de *Privileg. cap. Cum Cappella, ad dubium* 5. eidem occaſione Bullæ propoſitum, ad quod expreſſe reſpondit; *Jus confirmandi Abbatiſſas minime fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attributum, ſed publicandæ, & confirmandæ ſunt a Prælato Regulari, utpote Superiore immediato ea-*
38 *rum*. Neque poteſt intervenire per ſe, vel per alium Confirmationibus annualibus ipſarum Abbatiſſarum, quæ penes quoſdam Regulares quotannis fiunt, *ex Sacr. Congr. Epiſc. & Regul.* 15. *Maii* 1671.

39 Electio Abbatiſſæ debet publicari ſtatim ac eſt ſecuta, ſignificando quot ſuffragia habuerit ipſa, & quot aliæ Moniales, ex *cap. Quia propter* 42. *de electiοn.* ibi; *mox publicentur*. Suarez *de Religion. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 22. Pellizarius *de Monial. cap.* 10. *n.* 108.
40 & alii paſſim. Et ſi facta publicatione Abbatiſſæ, Moniales ſtatim opponant ſe elegiſſe non illam, quæ fuit publicata, ſed aliam; Lavorius *in variis lucubrationibus tit.* 4. *c.* 24. *num.* 56. & ex ipſo Tambur. *de jure Abbatiſſ. diſp.* 28. *qu.* 10. *n.* 3. Pellizarius *de Monial. cap.* 10. *n.* 109. & alii dicunt *Sacram Cong. in una Licienſi* declaraſſe in tali caſu Moniales omnes iterum audiri debere per perſonam non ſuſpectam, ut ſic de veritate conſtet, & electio cenſeatur canonica.

41 Nec Moniales poſſunt electionem Abbatiſſæ in Epiſcopum, vel alium Superiorem, vel Prælatum compromittere. Sic expreſſe tenet Donatus *tom.* 4. *prax. Regul. tract.* 6. *q.* 15. *n.* 4. ubi dicit ſic tenere communiter noviſſimos Doctores; Vide verb. *Elect. art.* 4. *n.* 29. ubi ex plurimis Claſſicis Doctoribus, & pluribus Sacræ Congregationis declarationibus concludimus electionem quorumcumque Superiorum Regularium non poſſe fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis, ſed ſolum per vota ſecreta, ut ſtatuit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.*
42 6. *de Regularib.* Nec poteſt Monialis concurrens cum alia ad Abbatiſſatum cedere votum ſuum Superiori Præſidenti electioni, ut illud eimetipſi redonet ad ſuperandam æmulam in votis, quia cum ex dictis ſupra *num.* 29. nec Epiſcopus, nec alius Superior poſſit ferre ſuffragium in electione Abbatiſſæ, nec poſſit ab alio delegari ad ſeipſum eligendum, ſicuti nec ad ſeipſum in Beneficio inſtituendum *ex cap. Cum ad noſtram* 7. *de Inſtitutionibus*; ibi: *Cuſtodiam ipſam recipere non potuit a ſeipſo, cum inter dantem, & accipientem debeat eſſe diſtinctio perſonalis; ſed nec ab alio, cum Jus conferendi alius non haberet*; hoc eſſet revera ſeipſam eligere, quod nullatenus poteſt ex dictis *art.* 1. *de elect. n.* 28. & *art.* 2. *num.* 6. Juribus, & doctoribus ibi adductis; Ut enim dicit Gloſſa in *cap. Cumana* 50. *de elect. in fine caſus: Vox electi non auget numerum*, quod repetit infra verb. *Ad majorem partem*, ibi: *Perſona electi non auget numerum eligentium*.

Electio enim ut ſit valida requirit, ut in 43 ipſam concurrat ſaltem major pars Capituli, ita ut ſi ſint 40. vocales, requiritur ut electa habeat ad minus vota 21. *cap. Cumana* 59. *de elect. & cap. Sicut* 23. *eod. in* 6. quod non verificaretur, ſi inter ipſa vota 21. computaretur etiam votum, ſeu vox electæ. Sufficit 44 autem quicumque exceſſus ultra medietatem, quamvis eſſet ſolum unius medii voti, ut ſi eſſent 39. vocales, 20. vota ſufficerent. Cum enim Jura nullibi dicant exceſſum ultra medietatem debere eſſe unius integri voti, ſed ſolum indiſtincte dicant, quod ad hoc ut ſit valida, debet eſſe facta a majori parte Capituli, debet ſufficere qualiſcumque exceſſus, quia ubi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, *cap. Quia circa* 22. *de privileg. & l. de pretio* 8. *ff. de publiciana in rem action.* & expreſſe tenent Abbas *in cit. cap. Cumana n.* 9. Card. de Luca *de Parochis diſc.* 1. *n.* 18. Reiffenſtuel *lib.* 1. *decretal. tit.* 6. *n.* 139. Sannig *ibid. cap.* 4. *n.* 9. Paſſerin. *de elect. cap.* 19. *n.* 18. cum aliis, & docet praxis.

Electio autem ut ſit valida nedum debet eſ- 45 ſe facta a majori parte Capituli, ſed etiam a ſaniori, ita ut debeat eſſe facta copulative, & a majori, & a ſaniori parte Capituli. *Communis*, textu expreſſo *in cit. cap. Quia propter* 42. *de elect.* ibi; *In quem omnes, vel major, & ſanior pars Capituli conſentit*. In omnibus Univerſitatibus, Communitatibus, & Collegiis non valet niſi quod geſtum eſt ſimul & a majori, & ſaniori parte Capituli, ut *c.* 1. *de his quæ fiunt a majori parte Capituli*, cum ſimilibus.

Unde ad validitatem electionis non ſufficit 46 quod

quod Abbatiſſa (idem dic de aliis) ſit electa a majori parte Capituli, niſi ea major pars ſit etiam ſanior, ut clare habetur *in cap. Eccleſia veſtra* 57. *de elect.* & notat ibi Gloſſa, & communis Doctorum. Sic etiam ad validitatem
47 lectionis, non ſufficit quod Abbatiſſa (idem dic de aliis) ſit electa a ſaniori parte Capituli, niſi ea ſanior pars ſit etiam major, ut clare habetur *in cap. Cumana* 50. *de elect.* & notat ibi communis Doctorum teſte Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 146. Vide verb. *Electio art.* 4.
48 *n.* 44. Dummodo tamen major pars non elegerit ſcienter indignam (vel indignum) quia in tali caſu major pars pro illa vice privata exiſteret jure eligendi, & ſic valida eſſet, & remaneret electio de digna (vel de digno) facta a ſaniori, licet minori parte, etiam ex eodem ſcrutinio, textu expreſſo *in cap. Congregato* 53. *de elect.* in cujus ſummario ſic præciſe habetur: *Si major pars Capituli ſcienter eligit indignum, valet electio de digno, a minori parte, etiam ex eodem ſcrutinio facta*. Perſona
49 autem indigna eſt illa, quam ſacri Canones, Conſtitutiones Pontificiæ, & ſtatuta Ordinis inhabilem declarant, ut notat Sanctorus *in compendio*, *verb. Electio num.* 15. Vide *verb. Electio art.* 4. *num.* 40. *& ſeq.*

50 Electio facta a minori parte Capituli, non ſolum invalida eſt, ſed inſuper per ſubſequentem conſenſum aliarum (ſeu aliorum) ratificari non poteſt, ut expreſſe habetur *in cap. Audiſtis* 29. *de elect.* ibi: *Cum tamen ex poſt facto nequiverit convaleſcere, quod ab initio non valebat, quoniam electio, quæ fuerat irrita ipſo jure, per ſubſequentem conſenſum... non poterat eſſe rata*, & in ejus Summario ſic præciſe dicitur: *Electio per minorem partem Capituli facta non tenet; nec per ſubſequentem conſenſum ratificari poteſt*. Tum quia electio debet celebrari omnibus vocalibus in unum collegialiter, ſeu capitulariter congregatis, & non ſingulariter tantum, ex dictis ſub *verb. Electio art.* 4. *num.* 14. adductis ibi Juribus, & Doctoribus..

51 In dubio an major, vel minor pars ſit ſanior, præſumitur ſanior major pars numero, ut habetur expreſſe *cit. cap. Eccleſia veſtra* 57. *de elect.* ibi; *Cum ubi major numerus eſt, zelus melior præſumatur*, & cum ſimilibus; & tenet communis Doctorum cum Fagnano, *in cap. Cum in cunctis n.* 4. *de his, quæ fiunt a majori parte Capituli*. Et in ſpecie valere electionem Abbatiſſæ a majori parte factam, traditur *in cap. Indemnitatibus* 43. §. *ſi vero, de elect. in* 6. & reſolvit Reiffenſtuel *lib.* 1. *decret. tit.* 6. *num.* 150. Hinc præſumptio ſtat in favorem habentis plura vota, quæ eo ipſo, quod ſint plura, etiam ſaniora eſſe, atque reſpectum ad digniorem habuiſſe, cenſenda ſunt, niſi aperte conſtet de oppoſito, ut ſi habens plura vota juxta Sacros Canones, Conſtitutiones Pontificias, aut ſtatuta Ordinis eſſet inhabilis, v. g. quia conſtaret, quod pro conſequendo Abbatiſſatu (idem dic de aliis dignitatibus) dediſſet aliquod temporale munus, vel a manu, vel a lingua, vel ab obſequio, vel conſtaret Electrices ſic pacto conveniſſe, ſi tu eligis me in Abbatiſſam, ego te eligam in Vicariam: ſi tu dederis mihi, vel meæ amicæ tuum votum, ego dabo tibi meum, vel amicæ tuæ: Si tu in hac electione ſuffragata fueris pro meis dependentibus, ego in alia ſuffragium feram pro tuis; & hujuſmodi. Vide ad rem verb. *Electio art.* 4. *per tot. & ſignanter n.* 36. 59. *&* 64.

Quænam autem pars Capituli debeat dici ſanior; variant Doctores: multi enim cum Gloſſa *cap. In Geneſi* 55. *verſ. ad zelum*, *de elect.* dicunt, quod illa cenſetur ſanior, quæ eſt juſtior, & majori ratione nititur, & auctoritate; Alii autem dicunt quod illa eſt pars ſanior, quæ conſtat perſonis, dignitate, ætate, ac tempore Officii, nec non & prudentia, pietateque magis conſpicuis; nam præcellentes in prædictis habent voces ponderoſas, ut loquitur Abbas *in cap. Eccleſia veſtra* 57. *de elect. n.* 15. Præſumitur tamen ſanior major pars numero juxta dicta *num. antecedenti*. 52

Abbatiſſæ non poſſunt durare in officio Abbatiſſatus ultra triennium, & eo elapſo debent vacare per integrum triennium a die finiti regiminis & adminiſtrationis inchoandum. Gregor. XIII. 1. Januarii 1583. Conſtit. incip. 53
Expoſcit debitum. Unde ſi intra triennium moriatur Abbatiſſa, aut alio modo vacet officium, non poterit eligi in Abbatiſſam quæ immediate præceſſit in officio, quia non vacavit per triennium. 54

Neque eligi poterit in Vicariam, quæ gubernet Monaſterium in capite per aliquod conſiderabile tempus; Immo neque in Vicariam novæ Abbatiſſæ, nam Pontifex in cit. Bulla præcipit, *ut elapſo triennio careant omni prorſus auctoritate, ac a regimine & adminiſtratione Monaſterii per triennium abſtineant*; quæ verba prohibent eam eligi ante elapſum triennium, etiam in Vicariam, cum Vicaria non careat omni prorſus auctoritate, regimine, & adminiſtratione Monaſterii; ipſa enim debet vices Abbatiſſæ ſupplere, cum Abbatiſſa eſt infirma, 55

ma, vel quando non eſt præſens in actibus Communitatis, cum ad hoc eligatur: Praxis tamen videtur eſſe contraria.

56 Nec Abbatiſſa confirmata pro ſecundo triennio ex diſpenſatione Sacræ Congregationis, poteſt iterum eligi a Monialibus ad tertium triennium ſine nova diſpenſatione, quia gratia, & privilegium concedit quidem id, quod de jure non poteſt haberi, ſed non alterat naturam rei conceſſæ; & ideo cum officium Abbatiſſarum de jure requirat, quod expleto triennio, vacet per aliud integrum triennium, juxta citatam Gregorianam, dum conceditur pro tempore, in quo non poſſet conferri, cenſetur conceſſum abſque alteratione ſuæ naturæ, & ideo cum fuerit expletum, requiret, quod ſubſequatur triennalis vacatio, & ſic decrevit Sacra Congregatio deputata ab Innocentio XII. pro cauſis Congregationis Caſſinenſium 26. *Februarii* 1694. *in reſponſione ad quintum dubium*.

57 Immo expleto triennio, officium Abbatiſſæ non poteſt ab Epiſcopo prorogari, nec ea ſub nomine Vicariæ, vel alterius tituli præfici gubernio uſque ad novam electionem, quia elapſo triennio debet ex citata Conſtitutione Gregorii XIII. ſtatim carere omni prorſus auctoritate, regimine, & adminiſtratione Monaſterii per aliud triennium a die finitæ adminiſtrationis inchoandum, & ſic declaravit Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular. *in Andrien.* 20. *Febr.* 1615. *& in Mazarien.* 18. *Martii* 1700. * Licet tamen officium Abbatiſſarum, quæ ſubjectæ ſunt FF. Minoribus expiret finito triennio, nec Epiſcopus poſſit illud prorogare; poſſe tamen per eos dies, quibus fit electio, regere Monaſterium, affirmant Sanctorus *in Comment. ad Conſtit. Minorum*, *cap.* 11. *ſtat.* 7. & ante illum Miranda *in Manual. Prælat. tract. de ſacr. Monialibus*, *quæſt.* 7. *art.* 9. *concl.* 2. *

58 Abbatiſſa propter juramentum fidelitatis præſtandum Domino ſæculari cauſa Feudi ſui Monaſterii, poteſt licite exire, ſi tale juramentum per Procuratorem præſtare nequeat; & tunc poteſt ſecum ducere honeſtam ſocietatem, dummodo accedat licentia Superioris, & ſtatim præſtito juramento revertatur; ut colligitur *ex cap.* 1. §. *verum*, *de ſtat. Regul. in* 6. & tenet Tamb. *de jure Abbatiſ. diſput.* 20. *q.* 2. *n.* 5. Sanchez, & multi cum Barboſa *de jur.*

59 *Eccleſiaſt. l.* 1. *c.* 44. *n.* 75. Secus tamen poſt Bullam S. Pii V. inc. *Decori*. ☞ Immo neque poſſe Moniales de Monaſterio ad Monaſterium transferri, etiam ratione Prioratus, aut alterius officii, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, ex Decreto Pauli V. notat Caſtellinus *tract. de elect. c.* 17. *n.* 5. ☜

Abbatiſſa quamvis non habeat facultatem commutandi, ac diſpenſandi in votis ſuarum Monialium, cum hoc pertineat ad ſpiritualem juriſdictionem, cujus ipſa eſt incapax, tamen facultatem habet irritandi vota ipſarum, cum hoc ſpectet ad poteſtatem dominativam, quæ competit Abbatiſſæ in Moniales ſubjectas, magis quam competat parentibus in filios. Monialium enim voluntas ratione voti obedientiæ translata eſt in voluntatem Abbatiſſæ; unde ſi de communi poſſunt parentes ratione poteſtatis dominativæ vota filiorum irritare, a fortiori poterit Abbatiſſa irritare vota ſuarum Monialium ſubditarum. *Sic Doctores communiter.* 60

Abbatiſſa poteſt præcipere Monialibus in virtute Sanctæ Obedientiæ, & in conſcientia obligare, non poteſtate juriſdictionis, quam non obtinet, ſed poteſtate dominativa ſpirituali, quam ex vi voti ei tradunt Moniales, quæ ideo eidem obedire tenentur, cum votum obedientiæ obliget Moniales tamquam ſubditas ad obediendum Abbatiſſæ tamquam legitimæ Superioriſſæ; *Sic Doctores magis communiter*. In ſententia eorum, qui negant Abbatiſſis hanc poteſtatem ob defectum juriſdictionis ſpiritualis (Sanchez *in Sum. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 21. Vaſquez *p.* 2. *queſt.* 96. *diſt.* 154. *cap.* 6. *n.* 59. Tamburinus, *de Jure Abbatiſ. diſp.* 12. *q.* 5. aliique plurimi) pertinet ad Prælatum ea juriſdictione gaudentem imponere ea præcepta. Sanchez *loc. cit. n.* 25. Tambur. *loc. cit. quæſt.* 6. 61

Abbatiſſa poteſt inſtituere Beneficia, & Capellanias conferre, ut deducitur ex *cap. Dilecta*, *de Majorit. & obedient.* & Rota *par.* 10. *deciſ.* 44. *n.* 13. quia hoc præſtat Abbatiſſa quo ad titulum & poſſeſſionem tantum, non autem quo ad poteſtatem, quam habet Beneficiarius, quo ad juriſdictionem fori externi; nam hoc accipit ab Epiſcopo, ſeu prælato, qui admittit, & auctorizat collationem, & inſtitutionem, & tota Abbatiſſæ inſtitutio, & collatio in nominatione conſiſtit; juxta *cap.* 1. *de Monach.* 62

Et ſic Abbatiſſa eſt capax conferendi Parochialem, & Parochum nominandi & inſtituendi, quem Ordinarius ad regimen animarum idoneum approbaverit, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concil. in una Mediol.* 17. *Dec.* 1701. 63

Poteſt etiam Abbatiſſa cum legitima cauſa privare Clericos ſibi ſubjectos Beneficiis jam illis collatis, auferendo ſcilicet quod illis dedit, 64

dit, nempe titulum & poſſeſſionem; nam poſita hac ablatione cenſetur Pontifex auferre jus ſpirituale: quia ſicuti Beneficium confertur dependenter a deſignatione Abbatiſſæ, & collatione tituli & poſſeſſionis, ita etiam cenſetur conſervari juriſdictio a Summo Pontifice dependenter ab iiſdem, quibus ſublatis, etiam reliqua alia tolluntur. Rot. *par. 9. tom. 2.*
65 *deciſ. 429. num. 19. & 20.* Non poteſt tamen Abbatiſſa ipſos Clericos ſuſpendere, prout ſuſpenſio eſt cenſura Eccleſiaſtica, ſicuti neque interdicere, aut excommunicare, quia caret ſpirituali juriſdictione, ut colligitur ex *c. Dilecta, de majorit. & obedient.* & Rota *dicta part. 9. tom. 2. deciſ. 429. n. 17. & 18.*

66 Abbatiſſa non poteſt cum ſuis Monialibus proprie diſpenſare in obſervantiis Regularibus, & Eccleſiaſticis, quia hoc proprie ſpectat ad juriſdictionem ſpiritualem, cujus femina eſt
67 incapax. *Communis*. Et ſi aliquando videatur in ipſis diſpenſare, ſolum facit miniſterialiter ex commiſſione ſui Prælati: vel ſolum declarando, quod hic & nunc jejunium v. gr. præceptum recitandi officium, ſeu aliquod aliud præceptum ceſſet obligare; & ſic intelligenda ſunt privilegia, quæ videntur concedere Abbatiſſæ facultatem diſpenſandi. *Com-*
68 *munis*. Neque poteſt ſuis Monialibus publice benedicere, ſed ſolum eo modo quo parentes ſolent benedicere propriis filiis, cum munus benedictionis proveniat ex poteſtate clavium,
69 quæ non competit feminis. *Communis*. Neque poteſt prædicare niſi hortando Moniales in Capitulo, nam mulier quamvis ſit docta & ſancta, non debet docere, ex *cap. Mulier de Conſecrat. diſt. 4.*

☞ Abbatiſſa Monaſterii Ciſtercienſis *de las Huelgas* in Hiſpania prope urbem Burgos, quæ *contra, vel ſupra omnem Eccleſiæ morem*, ut ait Manriquez *in Annal. Ciſterc. ad ann.* 1187. *cap. 9. num. 3.* ex conceſſione ac privilegio Papæ potentis diſpenſare in jure communi in his, quorum ex jure divino, aut naturali non fuerint incapaces feminæ, atque etiam ex conceſſione Capituli Generalis Ciſtercii in his, quæ ad ipſum attinent, habet juriſdictionem ſpiritualem in ſuo territorio, quod non eſt in diœceſi, ſed eſt nullius diœceſis, atque in duodecim Monaſteriis Monialium ipſi ſubjectis.

Hinc omnia, quæ poteſt præſtare Abbas juriſdictione quaſi Epiſcopali gaudens in ſuo territorio nullius diœceſis (præter facultatem conſecrandi, benedicendi, ac ordinandi, qui actus Ordinem requirunt), poteſt præſtare hæc Abbatiſſa vel per ſe, vel reſpective per Viros Eccleſiaſticos a ſe electos (Michael de Fuentes *in diſcurſu ſupra Juriſdict. ejus Abbatiſſæ*) ita ut quidquid ſit actus ſolius juriſdictionis ſpiritualis, & non Ordinis, exequi valeat.

Præterea deſignat ſuis Monaſteriis Confeſſarios approbatos a Viris doctis, quos ad id deſtinat.

Cæterum ea Abbatiſſa poteſt imponere præcepta Obedientiæ Monialibus ſubditis, adhuc in ſententia negante Abbatiſſis hanc poteſtatem ob defectum juriſdictionis ſpiritualis, cum hic defectus in illa non detur.

Aliquas eſſe Abbatiſſas in Italia juriſdictione ſpirituali gaudentes refertur; Imola *in Clem. Frequens, de exceſſib. Prælator.* Necnon in Republica Lucenſi eſt Abbatiſſa, quæ ob amplam juriſdictionem qua potitur, ſolet vocari Epiſcopa. Et in Gallia Abbatiſſa Fontis Ebraldi ea juriſdictione ſpirituali gaudet, ut ſit caput, ac Prælata unius Congregationis Monaſteriorum, de qua vide Verb. *Religiones art. 4. num. 29.* Demum Abbatiſſa Bubrigenſis, aut Lumburgenſis, ſeu potius Quedlinburgenſis in Clericos ſibi ſubjectos ſpirituali juriſdictione potiebatur; *Cap. Dilecta de major. & obed.* Quibus omnibus juriſdictio hæc competit ex ſpeciali privilegio ac diſpenſatione Pontificis. Vide Dianam *part. 5. tr. 9. reſol. 16.* de hac materia doctiſſime diſſerentem. ☜

Abbatiſſarum nomine donantur Prioriſſæ mo- 70
nialium Ordinis Prædicatorum; ex Bullario Ordinis Prædicatorum, *tom. 8. in indice rerum notabil.* ex Conſtit. Pauli II. incip. *Apoſtolicæ ſollicitudinis*, allata in ejuſdem Bullar. *tom. 4. pag. 375.*

Additiones ex aliena manu.

Varia fuit diſciplina Eccleſiæ circa ætatem 71
quæ in Abbatiſſa concurrere debet. Leo I. *in cap. Nemo 78. diſtinct.* præſcripſit ætatem quadraginta annorum. Gregorius I. *in cap. Juvenculas 38. quæſt. 1.* ætatem requiſivit ſexaginta annorum. Innocentius IV. *in cap. Indemnitatibus 43. de Elect. in 6.* contentus fuit ætate triginta annorum completorum. Hodie vero ex diſpoſitione *Concilii Tridentini ſeſſ. 25. cap. 7. de Regular.* neceſſaria eſt ætas 40. annorum, eorumque completorum, ut relatis pluribus reſolutionibus S. Congregationis Concilii Interpretum, firmant *Garz. de Benefic. part. 7. cap. 4. num. 71. Matthæucc. in Official. Curiæ cap. 1. num. 4.* Quinimo ſecundum *Concilium Tridentinum loco mox citato*, neceſſe inſuper eſt ut Abbatiſſa octo poſt profeſſionem annis in eodem Monaſterio vixerit.

72 Electionem Abbatiſſæ, quæ utraque, vel alterutra mox dicta qualitate careat, irritam, & quidem ipſo jure, eſſe tenet *Barboſ. jur. Eccleſ. univ. lib.* 1. *cap.* 45. *num.* 19. *Tamburin. de jur. Abbatiſſ. diſp.* 28. *qu.* 2. *n.* 7. At eam non ipſo jure irritam, ſed irritandam eſſe firmat *Pellizzar. de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *ſubſect.* 1. *n.* 92.

73 Quod ſi inter Moniales Monaſterii nulla ſit hiſce qualitatibus prædita, & Superior electioni præſidens judicaverit non expedire quod eligatur Abbatiſſa ex alio Monaſterio, eligi tunc poterit aliqua Monialis ejuſdem Monaſterii, quæ annum trigeſimum exceſſerit, & quinque ſaltem poſt profeſſionem annis in eo recte vixerit, Epiſcopo tamen, aut ſuperiore Monialium conſentiente: *Concilium Tridentinum ubi ſupra*.

74 Si duæ Moniales ad Abbatiſſatum concurrant, quarum altera ſit ætatis quadraginta annorum, ſed nec octo, nec quinque poſt profeſſionem annis eo in Monaſterio vixerit, altera tamen quinque, vel octo annis poſt profeſſionem vixerit in illo Monaſterio, ætatem tamen haud habeat quadraginta annorum, primam eſſe præferendam cenſet *Suarez de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 10.

75 Remittendum vero eſſe negotium hoc arbitrio ſuperioris, qui penſatis aliis qualitatibus eam præferat, quam magis idoneam exiſtimavit, tenet *Pellizzar. de Monial. c.* 10. *ſect.* 1. *ſubſect.* 1. *num.* 93.

76 Num in electione Abbatiſſæ perpetuæ locum habeat forma *cap. Quia propter, de elect.* negat Paſſerin. *de elect. cap.* 40. *num.* 23. affirmat vero cum aliis *Scarfanton. ad Cecoper. tom.* 3. *addit.* 12. *num.* 3. Adhæſiſſe videtur Rota *Paſſerino in Leodien. Prioriſſatus* 12. *Maji* 1747. *cor. R. P. D. Canilliac.* dum §. *Eademque* cenſuit neceſſe haud eſſe quod Scrutatores ſint de gremio, ſi ita videatur Superiori qui electioni præſidet.

77 Plura ſpecialia in electione Abbatiſſæ ſancita ſunt ab *Innocentio IV. in cap. Indemnitatibus, de elect. in* 6. de quibus vide *Schmier in Juriſprudent. Canon. Civil. lib.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. §. 2. *num.* 787. *& plur. ſequent.* Omittendum vero haud eſt, quod Rot. *in Leodien. Abbatiſſatus, impreſſ. poſt Tambur. de Jur.*

78 *Abbat. deciſ.* 17. *numer.* 5. *& ſequent.* cenſuit ſpeciale & hoc eſſe in electione Abbatiſſæ, quod non ſufficiat major pars, ſed requirantur duæ ex tribus partibus, nec jus eligentium inhabilem conſolidetur in eligentibus habilem. At idem ſacrum Tribunal mutavit poſtmodum ſententiam, definiitque ſufficere ad electionem Abbatiſſæ majorem partem, & jus eligentium inhabilem conſolidari in eligentibus habilem, ut videre eſt in *Colonien. Abbatiſſatus cor. Carillo deciſ.* 252. *num.* 6. *& ſequent.* Et in hoc poſtremo ſenſu ſtetit etiam noviſſime in *Leodien. Prioriſſatus* 12. *Maji* 1747. §. 3. *cor. R. P. D. Canilliac.*

Quod ait *Auctor num.* 53. *& ſequent.* de triennio a *Gregorio XIII.* præfinito Abbatiſſatui, id intelligendum eſt de Monaſteriis intra, non item extra Italiam exiſtentibus. *Roder. quæſtion. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 16. *art.* 2. *Tamburin. de Jur. Abbatiſſ. diſput.* 31. *quæſt.* 1. *num.* 12. Quinimo in ipſa Italia in Collegiis, ſeu Univerſitatibus mulierum oblatarum, quæ tria vota non emittunt, locum haud habere Gregorianam Conſtitutionem præter mox adductos monet *Caſtellin. de elect. canon. c.* 5. *n.* 33. ☞ Excipiendæ ſunt etiam Religioſæ Moniales Congregationis S. Urſulæ, quæ licet tria vota emittant, tamen juxta earumdem Conſtitutiones, *Part.* 3. *cap. n.* 2. a Sede Apoſtolica non ſemel approbatas, earum Superior, ſeu Prima poteſt ad ſecundum triennium confirmari. ☜ 79

De poteſtate ordinaria Abbatiſſæ conſule *Pellizzar. de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *ſubſect.* 2. *per tot.* Num Abbatiſſa capax eſſe poſſit exemptionis tertiæ ſpeciei, de qua dictum eſt in antecedenti additione, affirmant *Cardinal. Petr. in comment. ad Conſtit.* 7. *Urban. IV. num.* 37. *P. Gaudent. a Janua de viſit. tom.* 2. *cap.* 7. *dub.* 21. *ſect.* 4. *num.* 6. 80

Verumtamen, ut monent mox laudati *Auctores*, ea per Vicarium exercere tenetur illa, quæ conditioni muliebri haud congruunt. Inter Abbatiſſas, quæ pollent hac *tertiæ ſpeciei* exemptione, referri ſolet Abbatiſſa Monaſterii S. Benedicti Civitatis Cuperſani. 81

At agitata cauſa in Rota, ſuccubuit Abbatiſſa, ut patet ex Deciſionibus in *Converſana Juriſdictionis ſuper territorio ſeparato* 27. *Novembris* 1750. *&* 14. *Junii cor. bon. mem. de Vais*. 82

Si Abbatiſſa citra qualitatem exemptionis *ſecundæ*, vel *tertiæ ſpeciei* jus habeat conferendi Beneficia, minime jus habet deſtituendi, & mulctandi Clericos & Beneficiatos; *Cardinal. Petra in Comment. ad Conſtit. Apoſt. Conſtit.* 7. *Urban. IV. n.* 48. 83

ABBREVIATORES.

DE PARCO MAJORI

1 ABbreviatores (ſic appellati, quia ipſi brevi compendio concipiunt impetrata a Summo Pontifice in ſupplicationibus , & poſtea latius in litteris extendunt) nihil ultra
2 taxam recipere poſſunt ; & ſi exceſſerint , ſubjacent variis pœnis ; Martin. V. Conſtit. 3.
3 incip. *In Apoſtolicæ*. Abbreviatores admittuntur per gradus a minori ad majorem Parcum ; eorum officia ſunt compatibilia cum aliis Curiæ officiis ; ſunt reſignabilia ; aliqua confert Vicecancellarius ; reliqua Summus Pontifex ;
4 Sixtus IV. Conſtit. 16. incip. *Divina*. Abbreviatores de Parco majori gaudent Privilegiis Referendariorum utriuſque ſignaturæ , eiſque conceditur portio panis & vini in Palatio Apoſtolico ; Paulus V. Conſtit. 2. incip. *Romani*
5 *Pontificis*. Eorum beneficia vacant in Curia , licet decedant extra Urbem ; *Extravag. commun. cap. Ex debito* IIII.
6 Abbreviatores ſunt Papæ familiares & commenſales, nobiles, Comites Palatini , poſſunt creare Doctores cum privilegiis Univerſitatis ,
7 & etiam creare Notarios . Poſſunt declarare
8 nobiles tres perſonas ; & creare Milites auratos , & multa alia privilegia eis conceſſit Leo X. Conſtit. incip. *Summi*.
9 Abbreviatoribus de Parco majori conceditur uſus Redimiculi galeri, vulgo *Cordone*, coloris violacei , etiam dimiſſo officio ; Bened. XIV. tom. 1. Conſtit. 3. incip. *Maximo*.

Additiones ex aliena manu.

10 De Abbreviatorum inſtitutione , numero, & officio late diſſerunt *Cohell. in not. Card. cap.* 22. *Ciampinus de Abbreviat. de parco major. cap.* 1. *& ſeqq. Van-Eſpen in Jus Eccleſ. Univ. part.* 1. *tit.* 23. *cap.* 1. *num.* 9. *& ſeq.* aliique , quos recenſet *Rigant. in Comment.*
11 *ad Regul.* 1. *Cancell.* §. 4. *n.* 149. Alii ſunt *de majori*, alii *de minori Parco*, ita appellati a loco Cancellariæ in quem conveniunt , qui
12 vulgo *Parcus* nuncupatur . Prælati *de majori Parco* quoddam quaſi Tribunal conſtituunt, & decidunt dubia , quæ oriri contingit ſuper litterarum formulis , vel clauſulis , & decretis in eis adjiciendis , ac etiam ſuper emolumentorum ſolutionibus , aliiſque emergentibus ; *Cardin. de Luca in relat. Cur. Roman. diſcur.* 44. *num.* 5. *Van-Eſpen in Jus Eccleſ. Univerſ. part.* 1. *tit.* 23. *cap.* 1. *num.* 12. Prælati *de minori parco* id tantum curant , ut Bullæ ferantur , & 13
tradantur Prælatis *de majori Parco* . Minuta confecta per Prælatum ſeu *Abbreviatorem de Parco majori*, ad quem ſpectat de turno , mittitur poſtea ad alium Abbreviatorem , ut revideat , & reviſa traditur Scriptori Bullarum .

In collegio Abbreviatorum *de Parco majori* 14
ſeptem antiquiores majora percipiunt emolumenta . Antianitatem ad effectum hujuſmodi 15
pinguioris participationis competere illi , qui primo inter *Abbreviatores* admiſſus fuit , licet non exercuit , nequaquam vero illi , qui poſtea admiſſus , prius tamen officii ſui munus expleverit , definivit Rota *in Romana emolumentorum Abbreviatoratus*, 26. *Nov.* 1691. *&* 10. *Martii* 1692. *coram Urſino*.

Optime ſcribit Auctor *num.* 5. eorum be- 16
neficia vacare in Curia , licet decedant extra Urbem, nam *Abbreviatorum* omnium beneficia ſunt reſervata reſervatione perſonali ; *Rigant. in Comment. ad Regul.* 1. *Cancell.* §. 4. *n.* 150. 216. *&* 245. qua de re, alia concurrente coæquali perſonali reſervatione, etiam eorum beneficia veniunt ſub indulto Cardinalium, *Rigant. ad dictam Reg.* 1. *dicto* §. 5. *n.* 207. *& ſeq. & dicto n.* 216.

De præcedentia *Abbreviatorum* cum alio of- 18
ficiali Cancellariæ, qui *Corrector* dicitur, vide S. Rotæ deciſionem *coram Seraph. deciſ.* 716.

ABIGEATUS.

Additiones ex aliena manu.

ABigei, qui etiam Abigiatores a Collatore 1
Legg. Moſaicar. & Roman. tit. XI. & abactores *a Paulo lib.* 5. *ſent. tit.* 18. *& ab Impp. in L.* 8. *C. de repud.* a Græcis vero ἀπέλαται nuncupantur , proprie ſunt, qui pecora ex paſcuis , vel ex armentis, vel ſtabulis ſubtrahunt, & quodammodo deprædantur, abigendique ſtudium , quaſi artem exercent, equos de gregibus , vel boves de armentis adducentes : *L.* 1. §. 1. *de abig. Juſtin. Novell.* 22.
Non omnes abigei cenſentur qui pecus abigunt, 2
ſed potius pro numero , & conditione abactorum animalium , vel fures , vel *Abigei* ſunt .
Abigei, ſi decem oves , vel capras quatuor , 3
aut quinque ſues , unum equum , vel bovem abegerint, ſive præfinitum numerum una vice, ſive

ſive pluribus abegerint, & numerum illum adimpleverint: *L. ult. §. pr. & §. 2. ff. h. tit. L. aut facta 16. §. quantitas 7. ff. de pœnis*. Circa numerum non omnes in unam abierunt ſententiam: liquet enim Paulum *lib. 5. ſent. tit.* 18. §. 1. in alia omnia abiiſſe, dum ait: *abactores ſunt qui unum equum, duas equas, totidem boves, capras decem, aut porcos quinque abegerint*. Sic quoque *abactorem* deſcribit Papinianus *Reſponſ. lib. 4. fin.* Cujacius *ad d. loc. Pauli*, textum emendat, & Ritterſhuſius in contextum recepit Cujacii emendationem, notatur tamen a Schultingio *in vet. Juriſpr. Antijuſtin. ad dictum locum Pauli num. 3.* Quid de Aſinis & Mulis, majoribus ne an minoribus animalibus ſint accenſendi, vide *Ant. Matthæum de crim. l. 47. tit. 8. cap. 1. num. 4.* Abigeos autem a furibus quantitate, ſeu numero diſcerni traditum eſt: nam qui ovem unam, ſuem unam ſurripuerit, ut fur coercetur: *L. Quantitas 16.*
4 *ff. de pœnis*. Si quis oves vel boves aberrantes, aut equos in ſolitudine relictos abduxerit, fur potius quam *abigeus* dicendus eſt; *L. 1. §. 1. in fin. ff. hoc tit.* Qui pecora abegerit, de quorum proprietate controverſiam faciebat, & vere putaverit ſua eſſe, nec *abigeis* accenſendus, ſed potius ad civilem tantum *examinationem* remittendus, *dicta L. 1. §. ult. ff. h. tit.*

5 Non ſola quantitate, ſed ex animo etiam atque ſtudio, & arte abigendi, hoc diſcernitur, ut Cujacius *lib. 1. obſ. cap. 20.* oſtendit. Loco etiam, nam qui non ex paſcuo, ſed ſtabulo, aut alio loco, non ex armento, abigit, fur eſt, non *abigeus*, *L. 1. §. 1. ff. de*
6 *abig.* Ut fures, tenentur civili actione in duplum vel quadruplum, quo caſu ſine inſcriptione agitur, *L. 8. de Juriſdict. Cod. Theodoſ. lib. 2. tit. 1.* ut abactores, ceſſante actione civili extra ordinem accuſantur, quo caſu neceſſaria eſt inſcriptio, *Cod. lib. 9. tit. 37. l. 1. Cujacius dicto cap. 20. Calvinus in Lex. Jurid. v. abigei, Jac. Gothofredus in Comment. ad Cod. Theodoſ. lib. 2. tit. 1. Leg. 8.* ſcilicet libellus accuſatorius ſuper crimine commiſſo: quod ubi accuſans non probaverit, ad talionem tenebitur, *L. penult. Cod. de accuſ. L. 2. §. fin. ff. de adult.*

7 Plerumque in opus publicum perpetuum, aut temporarium damnati fuerunt *L. 1. ff. hoc titul.* aut relegati, vel ordine moti, ſi honeſtiore loco nati eſſent, *dicta L. 1. §. penult. ff. hoc tit.* niſi cum ferro abegiſſent, beſtiis objici poterant, *d. L. 2. ff. h. tit.* vel frequentius crimen perpetraſſent, nam tunc etiam pœna augebatur, *L. aut facta 16. §. ult. ff. de pœn.* & ex reſcripto D. Hadriani *ad gladium damnari ſolent* dicta *L. 1. pr. ff. h. tit.* Per illa verba *ad gladium damnari*, utrum ludum Gladiatorium intelligere debeamus per ultimum ſupplicium gladio irrogandum: Vide *Cujacium 13. obſ. 10. Ant. Mat. de criminibus l. 47. tit. 8. cap. 2. num. 3.* & diſſentientes *P. Fabr. lib. 3. Semeſtr. cap. 11. Sande deciſ. Friſic. lib. 5. tit. 9. definit. 9. Vviſembach ad Pandect. hoc tit. numer. 18. Voet Comment. ad Pandect. lib. 47. tit. 15. n. 2.*

Nunc autem pœna eſt arbitraria, & pen- 8
ſandæ veniunt circumſtantiæ, & non raro reducitur ad pœnam extraordinariam, *Cabrall. reſolut. criminal. cap. 160. num. 7.* Carpzov. *part. 2. quæſt. 86. num. 36. & num. 37. cum ſeq.* tenet, quod ſtatutum imponens ultimum ſupplicium contra fures, comprehendit etiam abigeos; at contrariam ſententiam ſolide tuetur *Raynald. reſol. criminal. cap. 14. n. 222. ac plur. ſeq.* In Apulia tantum ſtatuta eſt per conſtitutionem Regni *delicti fines* pœna quadrupli.

Si vero non ex paſcuis, aut ſylvis, ſed a ſtabulis abactum ſit pecus, non *plenius*, ut vulgo legitur *in L. ult. §. 1. ff. h. t.* ſed *lenius* coercendos eſſe abactores, contendit Cujacius *6. obſ. 8.* fiſus auctoritate Græcorum, qui legunt πρᾳότερον, id eſt *mitius*, quorum ſententiam & verba adducit, cum qua ſententia concordat alia, quæ habetur *in Eclog. Βασιλ. lib. 60. tit. 25. cap. 2.* & qui eum ſequuntur: *Gothofredus ad d. L. ult. §. 1. n. 54. Voet. Comment. ad lib. 47. tit. 14. num. 3. Digeſt., Leonin. emendat. lib. 3. cap. 12. n. 8.* cui tamen ſententiæ non accedunt Ant. Matthæus *de crim. lib. 47. tit. 8. cap. 2. num. 2. Harpprectus in Comment. ad lib. 4. Inſtit. tit. 1. n. 109. Hunnius in reſolut. ad Treulter. vol. 2. diſput. 30. th. 2. lit. S. Schulting. in vol. Juriſprud. antejuſtin. ad lib. 5. tit. 18. num. 10. Recept. ſent. Pauli*, nam & Latini Codices, & Florentinus habent *plenius*, & ſi legas *lenius*, minus bene Calliſtratus cum Paulo *dicto lib. 5. tit. 18. §. 2. Recept. ſent.* conveniet. Receptatores abigeorum D. Trajanus in decennium extra Italiam relegari juſſit, *L. 3. §. 3. ff. de abigeis*.

Qui de abigeatu, ejuſque pœna plura cu- 9
pit, adeat *Jodocum Damhouderium in prax. rer. criminal. cap. 113. Petr. Greg. Toloſanum Syntag. jur. lib. 37. cap. 5. Ludovicum a Peguera, quæſt. criminal. 29. & DD. ad tit. digeſt. de abigeis*, & qui multa de *abigeis*, ex jure, & bo-

& bonis ſcriptoribus collegit *Jan. Langleum ſemeſtr. lib.* 8. *cap.* 1.

Alia ad rem, vid. verb. *Furtum* num. 14. 15.

ABJURANTES.

1 Sacerdotes ſæculares abjurantes de levi non impediuntur exercere omnes Ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac fidelium Confeſſio-
2 nes audire. Secus in abjurante de vehementi; *Sacra Congregat. Generalis Inquiſitionis* 6. *Martii* 1596.

3 Regulares abjurantes etiam de levi inhabiles ad omnes Religionis ſuæ gradus & officia redduntur; *ex Decreto Urbani VIII.* edito in Congregatione S. Officii Inquiſitionis *die* 1. *Octobris* 1626. præciſis his verbis: *Sanctiſſimus Dominus Noſter juſtis de cauſis animum ſuum moventibus, decrevit & ſtatuit, ut in poſterum Regulares omnes cujuſcumque Ordinis, Religionis, Societatis, & Inſtituti, quibus pro delictis ad Sanctæ Inquiſitionis Officium ſpectantibus, pœnitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit, ſalutaribus pœnitentiis exceptis, eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus & officia inhabiles cenſeantur. Et deinceps etiamſi pœnitentiæ tempus expleverint, vel gratiam receperint, ad illa tamen promoveri nullatenus poſſint, niſi prius obtenta a Sanctiſſimo Domino Noſtro, vel ab hac Congregatione coram Sanctitate ſua habenda, ſpeciali & expreſſa rehabilitationis gratia; Alias promotio quælibet nulla ſit. & promoventes ipſi privationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis activæ & paſſivæ ipſo facto incurrant, ad quæ reſtitui niſi ab eodem Sanctiſſimo Domino Noſtro, vel ab eadem Sacra Congregat. coram Sanctitate ſua habenda non poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Superioribus Religionum intimare mandavit idem Sanctiſſimus Dominus Noſter.*

4 Abjurantes de vehementi Hæreſim de qua fuerunt accuſati, vel vehementer ſuſpecti, ſi poſtea cadant in eam realiter, & plene probetur, tractantur quadam juris fictione ut re-
5 lapſi; *Capit. accuſatus, de Hæreticis in* 6. Abjurantes Hæreſim formaliter, ſi poſtea receperint hæreticos, donent eis munera, vel impendant favores, vel non poſſint excuſari quod fecerint ob aliud motivum, tractantur ut relapſi, *cap. Accuſatus, de Hæreticis in* 6. §. *ille quoque.*

Additiones ex aliena manu.

Ad abjurationem omnes hæretici tenentur, 6
alias Eccleſiæ Dei reconciliari nequeunt, *cap. ſi quis* 42. *cap. in Eccleſia* 68. 1. *quæſt.* 1.
cap. ſi quis 8. *cap. donatum* 1. *quæſt.* 7. Plura 7
de *abjuratione* collegit doctiſſimus Ant. Auguſtinus *in Epit. lib.* 11. *tit.* 78. De ejus diffe- 8
rentiis ac requiſitis multa cumularunt Eymericus *in* 3. *part. director.* ubi Penna *Comment.* 37. Jouſa *lib.* 2. *For. Inquiſ. c.* 40. Carena *de offic. Inquiſ. part.* 3. *tit.* 11. Salelles *de mater. Tribunal. S. Inquiſ. lib.* 5. *cap.* 3. per *tot.* Simancas *de Catholic. tit.* 11. *& in Enchir. tit.* 52.

Priſcis Eccleſiæ temporibus conſueviſſe hæ- 9
reticos poſt *abjurationem* ſuorum errorum ungi ſacro Chriſmate in fronte, oculis, naribus, ore, & auribus, probat Menardus *in notis ad lib. Sacram. D. Gregorii fol.* 112. Abjuratio hæreſis libello oblato omnibus hæreticis ſemper injuncta fuit. Nonnulli etiam ut Novatiani ultra *abjurationem* chriſma recipiebant, *Concil. Nicæn.* 1. *can.* 9. *& Nicæn.* 2. *can.* 2. Aliis hæreticis ſacramentum quod ob hæreſim omiſſum fuerat miniſtrabatur, ut eruitur ex *Epiſt. Syricii ad Himerium cap.* 1. *ex Concilio Arelatenſi* 1. *can.* 1. *Arelatenſi* 2. *can.* 19. *Arauſican.* 1. *can.* 1. *ex epiſtol. Innocentii I. ad Victricium, & Leonis I. ad Ruſticum.* Alii vero hæretici, qui confirmationis ſacramentum non pernegabant, tantum per pœnitentiam reconciliabantur, ut patet ex D. Gregorio Magno *lib.* 9. *Regeſt. Epiſt.* 161., & ex illis verbis quæ ex quadam Eccleſiæ Græcæ canonum collectione, refert *Petrus de Marca in not. ad*
can. 2. *Concil. Claramont.* Quatuor vero copu- 10
lative requiruntur ad hoc ut hæreticus ad Catholicam Fidem reverſus, pœnam devitet ultimi ſupplicii. Primum, ut extemplo *abjuret* errorem ſuum, *cap. ad abolendam* 9. *de hæret.* Secundum, ut ſponte id faciat, *dicto cap. ad abolendam;* quando autem dicatur incontinenti, & ſponte redire, conſule *Abbatem in cap. excommunicamus l.* 1. *num.* 10. *de hæret. & Jacob. Simanchium de Cathol. inſtit. tit.* 47. *num.* 7. Tertium eſt, ut *abjuret* publice ſecundum arbitrium proprii Epiſcopi, *dicto c. ad abolendam.* Quartum, ut de peccato condigne ſatisfaciat per pœnitentiam, & aliam pœnam pecuniariam ſibi indicendam, ut *in dicto c. ad abolendam; & ibi Butrius num.* 6. *Abbas n.* 5. *&* 6. *Marian. Socin. n.* 8. *in cap. ut commiſſi, de hæretic. in* 6. Hactenus de abjuratione in ſenſu Canonico.

81 *Abjurare* etiam in alia ſignificatione accipitur, & verbum judiciarium eſt, & ut Servius *in* 8. *Æneid.* ſcribit, rem creditam perjurio negare denotat. Vide Tullium *Epiſt.* 1. *ad Attic.* unde *abjuratio* rei creditæ abnegatio, interprete *Iſidoro* 5. *Etymol. cap.* 26. & *abjuratum* pretium *in conſtit.* 4. *Cod. de veſt. boloſ. & aurat. lib.* 11. dicitur ſecundum Accurſium, pretium amiſſum, quod pro ea re dederat, licet juret ſe dediſſe.

ABORTUS.

1 CONtra procurantes, conſulentes, & quomodocumque concurrentes ad abortum, nedum fœtus animati, ſed etiam inanimati, rigidiſſimam edidit Conſtitutionem Sixtus V. quæ ut ab omnibus commode integraliter ſciri poſſit, hic ad litteram tota adducitur.

SIXTUS EPISCOPUS &c.

EFfrænatam perditiſſimorum hominum contra Divinæ legis præceptum de non occidendo, peccandi audaciam atque licentiam, Sanctiſſimis legibus, variiſque Conſtit. ſæpius repreſſam animadvertentes, cogimur nos quoque in Supremo juſtitiæ throno a Domino conſtituti, juſtiſſima ratione ſuadente, vetera jura partim innovando, partim ampliando, eorum etiam immanitatem pari pœna propoſita coercere, qui immaturos fœtus intra materna viſcera adhuc latentes crudeliſſime necare non verentur. Quis enim non deteſtetur tam execrandum facinus, per quod nedum corporum, ſed quod gravius eſt, etiam animarum certa jactura ſequitur? quis non graviſſimis ſuppliciis damnet illius impietatem, qui animam Dei imagine inſignatam, pro qua redimenda Chriſtus Dominus noſter pretioſum ſanguinem fudit, æternæ capacem beatitudinis, & ad conſortium Angelorum deſtinatam, a beata Dei viſione excludit, reparationem cæleſtium Sedium quantum in ipſo fuit impedivit, Deo ſervitium ſuæ creaturæ ademit; qui liberos prius vita privavit, quam illi a natura propriam lucem accipere, aut ſe materni cuſtodia Corporis, ab efferata ſævitie tegere potuerint? Quis non abhorrerat libidinoſam impiorum hominum crudelitatem, vel crudelem libidinem, quæ euſque proceſſit, ut etiam venena procuret ad conceptos fœtus intra viſcera extinguendos, & fundendos, etiam ſuam prolem prius interire, quam vivere, aut ſi jam vivebat, occidi antequam naſci, nefario ſcellere moliendo? Quis denique non damnet graviſſimis ſuppliciis illorum ſcelera, qui venenis, potionibus, ac maleficiis mulieribus ſterilitatem inducunt, aut ne concipiant, nec pariant, maleficis medicamentis impediunt? Maleficos, inquit Dominus, ad Moyſen, non patieris vivere: nimis enim impudenter contra Dei voluntatem ſe opponit qui (ut S. Hieronymus ait) dum natura recipit ſemen, receptum confovet, confotum corporat, corporatum in membra diſtinguit, dum inter ventris anguſtias Dei manus ſemper operatur; idemque corporis Creator, & animæ eſt, impie deſpicit bonitatem Figuli, id eſt Dei, qui hominem plaſmavit, fecit, & voluit; Siquidem, ut S. teſtatur Ambroſius, non mediocre munus eſt Dei dare liberos propagatores generis. Divinum donum eſt fœcunditas parientis, eodemque tempore diro hoc flagitio privantur liberis parentes, qui generaverant, vita filii qui generati ſunt, matres conjugii premiis, terra, quæ ab his coleretur, mundus, qui ab iiſdem cognoſceretur, Eccleſia, quæ devotæ numero plebis aucta gauderet. Unde non immerito ſexta Synodo Coſtantinopolitana ſancitum eſt, ut perſonæ, quæ dant abortionem facientia medicamenta, & quæ fœtus necantia venena accipiunt, homicidæ pœnis ſubjiciantur; ſed & veteri Concilio Ilerdenſi cautum eſt, *ut qui* conceptos ex adulterio fœtus necare *ſtuduerint*, vel qui in ventribus Matrum potionibus aliquibus colliſerint, ſi poſtea pœnitentes ad Eccleſiæ manſuetudinem recurrant, omni tempore vitæ ſuæ fletibus & humilitati inſiſtant; Si vero Clerici fuerint, Officium miniſtrandi eis recuperare non licet, omneſque tam Eccleſiaſticæ, quam profanæ leges gravibus pœnis afficiunt eos, qui in utero Matris puerperium interimi, aut ne mulieres concipiant, ſive ut conceptos fœtus ejiciant, nefarie machinantur.

§. 1. Nos igitur poſt repreſſam eorum temeritatem, qui Matrimonii Jura violare, & quantum in ipſis eſt, vinculum indiſſolubile diſſolvere præſumunt, quive turpioribus quibuſdam inceſtis ſe inquinare non erubeſcunt, hoc quoque malum, quantum viribus nobis a Domino traditis contendere poſſumus, noſtris potiſſimum temporibus exterminare volentes; Omnes, & quoſcumque tam viros, quam mulieres cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, etiam Clericos ſæculares, vel cujuſcumque

Ordi-

Ordinis, ſæculares quavis dignitate, & præeminentia Eccleſiaſtica mundana fulgentes, qui de cetero per ſe, aut interpoſitas perſonas abortus, ſeu fœtus immaturi, tam animati, quam inanimati, formati, vel informis ejectionem procuraverint percuſſionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribusque mulieri prægnanti impoſitis, ac aliis etiam incognitis, vel maxime exquiſitis rationibus, ita ut re ipſa abortus inde ſecutus fuerit, ac etiam prægnantes ipſas mulieres, quæ ſcienter præmiſſa fecerint, pœnas tam divino, quam humano jure, ac tam per Canonicas ſanctiones, & Apoſtolicas Conſtitutiones, quam per civilia jura adverſus veros homicidas, qui homicidium voluntarium actu, & re ipſa patraverint, propoſitas & inflictas (quorum omnium tenores his noſtris litteris pro expreſſis, & ad verbum inſertis habemus) eo ipſo incurrere, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, ipſaſque pœnas, leges, & Conſtitutiones ad caſus præfatos extendimus.

§. 2. Eos vero, qui Clerici fuerint, omni privilegio Clericali, officiis, dignitatibus, & beneficiis Eccleſiaſticis, quæ ſic vacatura noſtræ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni perpetuo reſervamus, *ipſo facto* privamus, & in futurum inhabiles ad ea ſuſcipienda decernimus, adeo ut illi, qui hoc delictum commiſerint, non ſecus atque ii qui ſua voluntate homicidium perpetraverint juxta Conc. Trident. Decreta, etiamſi crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit, ad ſacros Ordines promoveri, aut in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare, nullo modo poſſint, nec illis aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiam ſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni Ordine, ac Beneficio, & officio perpetuo careant.

§. 3. Nec non & illos, qui Clerici non fuerint, & talia perpetraverint, non ſolum pœnas incurrere ſupra narratas, ſed etiam inhabiles ad Ordines, & alia prædicta decernimus & declaramus.

§. 4. Volentes quod hi, qui foro Eccleſiaſtico ſubjecti, ut præfertur, deliquiſſe comperti fuerint, per Judicem Eccleſiaſticum depoſiti & degradati, Curiæ & poteſtati ſæculari tradantur, quæ de eis illud captet ſupplicium, quod contra laicos vere homicidas per divinas leges, ac Civilia jura eſt diſpoſitum.

§. 5. Præterea eiſdem pœnis teneri omnino ſtatuimus eos, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus propinaverint, & quo minus fœtum concipiant, impedimentum præſtiterint, ac ea facienda & exequenda curaverint, ſive quocumque modo in his conſuluerint, ac mulieres ipſas, quæ eadem pocula ſponte ac ſcienter ſumpſerint.

§. 6. Quocirca mandamus univerſis, & ſingulis Judicibus Ordinariis, & Delegatis, tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus, quibus contra criminum reos etiam quo ad cauſas hujuſmodi, de jure, vel ratione delicti aut perſonarum, legitime competet juriſdictio, ita tamen ut inter eos præventionis locus ſit, ut in his delictis, quæ ut plurimum in occulto perpetrantur, contra quoſcumque, non ſolum per accuſationem & delationem, verum etiam per inquiſitionem, ac ſimplicem denuntiationem procedant, ac ad illa probanda teſtes alias de jure inhabiles, eorumdem tamen Judicum arbitrio, habita ratione perſonarum, cauſarum & qualitatum illarum, ac circumſtantiarum quarumcumque, admittant, & in eos, qui culpabiles fuerint, prò ut per Nos ſancitum eſt, demum animadvertant.

§. 7. Inſuper ut immaniſſimi hujus delicti gravitati non ſolum temporalibus, verum etiam ſpiritualibus pœnis proſpiciamus, ac provideamus, omnes & ſingulos cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentes, tam laicos, quam Clericos Sæculares, & cujuſcumque Ordinis Regulares, nec non mulieres ſæculares, & quemcumque Ordinem Profeſſas; qui, vel quæ, vel uti principales, vel ut ſociæ conſciæve ad tale facinus committendum, opem, conſilium, favorem, potionem, vel alia cujuſcumque generis medicamenta ſcienter dederint, ac etiam ſcribendo litteras privatas, vel apochas, vel alias verbis, aut ſignis juverint, aut conſuluerint, ultra ſupradictas pœnas, ipſo facto nunc prout ex tunc excommunicamus, & pro excommunicatis declaramus.

§. 8. Decernentes, ac declarantes, quod per quæcumque Jubilæa, & Indulgentias, per Nos, & Succeſſores noſtros, etiam anno Jubilæi, aut alio quovis tempore, etiam Cruciatæ Sanctæ, Jubilæi, vel quovis alio titulo conceſſas, & concedendas, nec non per quaſcumque litteras Apoſtolicas quibuſvis Principibus, ſeu ad eorum inſtantiam per Nos, & Succeſſores noſtros pariter conceſſas, & concedendas, ac etiam vigore privilegiorum Mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatorum, quibuſvis Congregationibus Regularium, aut Epiſcopis vigore Conc. Trident., vel alias per

per Nos, & Prædeceſſores Noſtros quomodocumque conceſſorum, vel in futurum concedendorum, ne perſonæ ſic ut præfertur delinquentes, & excommunicatæ, præterquam in mortis articulo abſolvi valeant, nec non iis Clericis, qui hujuſmodi delicta perpetraverint, etiamſi eorum crimen occultum fuerit, ſuper irregularitate præmiſſorum occaſione contracta, nec per locorum Ordinarios, nec per alios quavis auctoritate fungentes, quam per Nos, & Rom. Pont. noſtros Succeſſores, & tunc nonniſi urgentiſſimis de cauſſis, diſpenſari poſſit. Ac tam abſolvendi, quam diſpenſandi facultatem hujuſmodi etiam quo ad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis, Nobis, & Succeſſoribus Noſtris dumtaxat reſervamus.

§. 9. Statuentes ſic in præmiſſis univerſis, & ſingulis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, in quavis cauſa & inſtantia judicari & definiri debere, irritumque & inane, quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 10. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, aut aliis legibus aliter forſan circa præmiſſa diſponentibus, aut in caſibus præfatis diſtinguentibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 11. Volumus autem, &c.

§. 12. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ 1588. 4. Kal. Nov. Pont. noſtri anno quarto.

* Gregorius tamen XIV. hanc rigidiſſimam Sixti V. Conſtitutionem in aliquibus moderavit, quæ pariter, ut in quibus conſiſtat ejus moderatio, omnibus pateat, hic per extenſum ſubnectitur.

GREGORIUS EPISCOPUS.

SEdes Apoſtolica pia Mater, aſſidue ſentiens ponderis ſibi incumbentis in procuranda ſalute animarum, pretioſo Chriſti Domini Sanguine redemptarum, gravitatem & magnitudinem, in re tanti momenti, ut par eſt, magis in dies ſollicita, eumdemque optimum finem ſemper ante oculos propoſitum habens, nihil unquam intentatum prætermiſtit eorum, quæ ad fidelium animas in viam ſalutis dirigendas judicat pertinere. Quare nemini mirum videri debet, ſi interdum quidem contumacium fidelium audaciam pœnarum ſeveritate deterret. Rurſus eiſdem, ſi ad cor redire velint, & peccati veniam humiliter expoſcere, maternum aperit ſinum, viamque ad pœnitentiam ſternit faciliorem, ac manſuetudine congrua rigorem temperat, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire.

§. 1. Dudum ſiquidem fel. record. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, juſtitiæ zelo accenſus, contra procurantes abortum fœtus tam animati, quam inanimis, ejuſque graviſſimi ſceleris participes & adjutores, nec non contra eos, qui mulierum fœcunditatem impedirent, & ſterilitatis potiones, ſeu venena præberent, Conſtitutionem edidit, ſub dato 4. Kal. Novemb. Pontificatus ſui anno 4. per quam ultra diverſas ſpirituales & temporales pœnas, etiam inter alia Excommunicationis ſententiam contra eos promulgavit, ſibique, & Succeſſoribus ſuis tantum abſolvendi facultatem reſervavit, prout in eadem Conſtitutione plenius continetur.

§. 2. Cum igitur poſtmodum experientia docuerit, ex remedio hujuſmodi, non quæ ſperabatur, utilitatem & fructum proveniſſe, verum potius multis Satanæ malitia ad peccandum inductis, difficiliori, ob ſoli Sedi Apoſtolicæ reſervatam abſolvendi facultatem, reddito ad pœnitentiam aditu, eos a nefariis hujuſmodi flagitiis perpetrandis non ſolum non retraxiſſe, ſed etiam plurimorum ſacrilegiorum, graviſſimorumque peccatorum & ſcelerum occaſionem dediſſe. Nos propterea animadvertentes, gladium Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, præſertim quoad Cenſuras & pœnas ſpirituales, ita exercendum eſſe, ut ad medicinam tendat, non ad perniciem animarum, æternumque Paſtorem, cujus vices in terris gerimus, quantum (divina ejus gratia adjutrice) poſſumus, imitari volentes, qui venit animas hominum ſalvare, non perdere, neminique, quantumcumque graviter, & enormiter deliquerit, viam ſalutis præcluſit, quin potius ad eam aſſequendam copioſa remedia adhibuit, ac nobis reliquit; & ſimul utilius cenſentes, ubi nec de homicidio, nec de animato fœtu agitur, pœnas non imponere duriores illis, quæ per Sacros Canones, & leges profanas ſunt inflictæ, habita ſuper hoc cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Card. ſuper negotiis & conſultationibus Epiſco-

ſcoporum deputatis, matura deliberatione, de eorum conſilio Conſtitutionem prædictam ſic duximus moderandam, ut a peccato, & excommunicatione contra perſonas ibi expreſſas lata, tam quo ad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quo ad illos, qui poſt noſtram Conſtitutionem in eiſdem caſibus deliquerint, quilibet Presbyter, tam ſæcularis, quam cujuſvis Ordinis Regularis ad Chriſti fidelium confeſſiones audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam & liberam in foro conſcientiæ tantum, abſolvendi habeat facultatem, eamdem prorſus, quam idem Sixtus V. Prædeceſſor noſter ſibi ac ſuis Succeſſoribus reſervavit.

§. 3. Quo vero ad pœnas procurantium Abortum fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus, vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium, vel conſilium eis dantium, in prædicta Conſtitutione contentas, Conſtitutionem præfatam in ea parte ubi de his agit, ad terminos juris communis, ac Sacrorum Canonum, & Conc. Trident. diſpoſitionem, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, tam quo ad præterita, quam quo ad futura, perpetuo reducimus, perinde ac ſi eadem Conſtitutio in hujuſmodi parte nunquam emanaſſet.

§. 4. Non obſtantibus eadem Prædeceſſoris noſtri Conſtitutione, quam quoad reliqua omnia, præter contenta in hac noſtra Conſtitutione, in ſuo robore omnino permanere volumus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 5. Volumus autem, &c.

§. 6. Nulli ergo &c.

Datum Romæ in Monte Quirinali anno Incarnationis Domin. 1591. *prid. Kal. Junii Pontificatus noſtri anno primo.*

3 Unde ex hac Gregorii XIV. Conſtitutione aperte colligitur, quod illa Sixti V. ſolum ſit moderata in duobus, quantum ſcilicet ad abſolutionem ab excommunicatione, quæ per Sixtum reſervabatur Summo Pontifici, & nunc per Gregorium poteſt abſolvi ab Epiſcopo, & a quolibet Confeſſario per ipſum ſpecialiter deputato; & quantum ad pœnas procurantium abortum fœtus adhuc inanimati, vel præbentium mulieribus, ſeu ſumentium venena ſterilitatis, quas Gregorius reduxit ad terminos juris communis, auferendo illas rigidas pœnas a Sixto in hac ſua peculiari Conſtitutione inflictas, puta excommunicationem, irregularitatem, privationem omnis privilegii Clericalis, inhabilitatem ad omnia officia, & beneficia, privationem ipſorum officiorum, & beneficiorum jam obtentorum, & degradationem cum traditione Curiæ ſæculari talis degradati. Quæ 4
tamen omnes una cum pœnis ab utroque Jure contra homicidas voluntarios ſtatutis remanent in ſuo robore, & adhuc hodie incurruntur a procurantibus abortum fœtus jam animati quocumque modo ſive per ſe, ſive per alium, ſive directe, ſive indirecte, ſive conſulendo, ſive auxilium, aut favorem præſtando, ut clare patet legenti ipſas duas Conſtitutiones ad hunc finem per extenſum relatis.
Ab omnibus autem ſupradictis pœnis, excom- 5
municatione excepta, nemo diſpenſare, & abſolvere poteſt niſi Summus Pontifex, cum Sixtus V. diſpenſandi, & abſolvendi ab illis facultatem ſibi, & ſucceſſoribus ſuis expreſſe reſervaverit præciſis his verbis in fine §. 8. contentis: *Ac tam abſolvendi, quam diſpenſandi facultatem hujuſmodi, etiam quo ad forum conſcientiæ in caſibus ſuperius expreſſis, Nobis, & Succeſſoribus noſtris duntaxat reſervamus*; Et Gregorius XIV. ſolum moderavit quantum ad abſolutionem a peccato, & excommunicatione; quia ſtatuit, quod non obſtante ſtrictiſſima reſervatione Sixti, poſſit nunc in foro conſcientiæ abſolvere Epiſcopus, & quilibet Confeſſarius ſive ſæcularis, ſive Regularis ab Epiſcopo ſpecialiter deputatus, ut patet in fine §. ſecundi. *Quilibet Presbyter .... ſpecialiter per loci Ordinarium deputatus, plenam & liberam in foro conſcientiæ tantum abſolvendi habeat facultatem, eamdem prorſus, quam idem Sixtus V. Prædeceſſor noſter ſibi, ac ſuis Succeſſoribus reſervavit.*

Verba Conſtitutionis Sixti V. a Greg. XIV. 6
confirmatæ innuunt, non proferri cenſuram contra feminam procurantem abortum in ſe ipſa, ſed contra procurantem in alia femina. Ita P. Avila contra Bonacinam apud Mend. *in Statera diſſert.* 13. *qu.* 11. *n.* 153. Naldus *in ſumma, verb. Abortus, num.* 1. Machad. *de Perfect. Confeſſ. t.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tr.* 17. *docum.* 9. *n.* 1. Et hoc multo magis ſi metu cadente in virum conſtantem cogeretur v. gr. potionem ſumere, ex qua ſequatur abortus. Mazzuchellus *de caſib. reſerv. diſp.* 2. *cap.* 3. *qu.* 3. *num.* 48.

An autem incidat in excommunicationem Canonis *ſi quis ſuadente*, Monialis gravida, quæ graviter ſe percuteret pugnis, ut abortiat, utpote perſona Eccleſiaſtica, tutior & certior eſt affirmativa ſententia; nam eſto appareat, non inferre illam ſibi, ſed fœtui inju-

injuriam, at re ipſa ſtatus Eccleſiaſticus in ea perſona læditur; & in eo Canone fertur cenſura contra exercentem violentam actionem peccaminoſam, quæ ibi adeſt. Patet hoc quia ſi ea femina rogaret, quod alius eam pugnis graviter percuteret, ut ſic abortiret, percutiens in eam incideret excommunicationem, licet id præſtaret ſolo animo abortum procurandi: ergo id ipſum aſſerendum eſt, ſi ipſa femina ſe percutiat. Naldus *in Summa*, *v. Clericus*, *num.* 4. Mendo *in Epitome*, *v. Abortus*, *n.* 6. Bordon. *in Conſil. regular. tom.* 1. *reſol.* 28. *num.* 10. qui hanc deciſionem extendit ad extraneum dantem potionem moniali, ut ſequatur abortus, effectu ſecuto. Contrarium tamen ſentiunt alii plures apud Dianam *P.* 7. *tr.* 5. *reſol.* 40. & *P.* 9. *tr.* 4. *reſol.* 10. ☜

6 Approbantes, ſeu ratum habentes, abortum ſuo nomine factum omnes ſupra recenſitas pœnas incurrunt, ſi ratum habeant, aut approbent ante factum; Minime vero ſi ſolum

7 poſtquam ſciverint factum, quia in priori caſu ſunt cauſa influxiva, non autem in ſecundo; & omnes quomodocumque concurrentes, ſeu influxum habentes ad abortum fœtus animati dictas pœnas incurrunt ex Conſtitutione Sixti quinti incip. *Effrenatam*, & non moderata quoad illas per Conſtitutionem Gregorii incip. *Sedes Apoſtolica*.

8 Procurantes abortum fœtus evadunt irregulares etiam in dubio, an fœtus ſit animatus, ſicut evadit irregularis & ut talis eſt habendus qui dubitat an aliquem occiderit, ut colligitur, ex *cap. Ad audientiam* 12. & *cap. Si-*

9 *gnificaſti* 18. *de homicidio*. Et hæc irregularitas pro abortu fœtus animati eſt reſervata Pontifici, nec poteſt diſpenſari ab alio, quam ab ipſo: ex citata Conſtitut. *Effrenatam*.

☞ Cum quis ſit irregularis ob procurationem abortus, ſi caſus ſit occultus, poteſt diſpenſationem petere a Pœnitentiaria. Attamen, ſi ipſe fuerit genitor ejus fœtus, tenetur hanc circumſtantiam explicare, alias diſpenſatio erit nulla, utpote ſubreptitia, juxta ſtylum ibi obſervatum. Majus autem peccatum committit mater, aut genitor, procurantes abortum, quam alii ad eum juvantes, cum circumſtantia filii occiſi in eo fœtu mutet ſpeciem homicidii, & ſicut parricidium habet circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem, ſic & filiicidium, cum ſit contra virtutem pietatis & juſtitiæ naturalis. ☜

10 Imo procurantes abortum malis medicamentis non gaudent immunitate Eccleſiaſtica. *Sacra Congr. Concilii* 3. *Decembris* 1632. In hac 11 materia abortus duæ ſunt damnatæ propoſitiones ab Innocentio XI. Prima 34. in ordine eſt iſta: *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur, aut infametur*. Secunda 35. in ordine eſt hæc: *Videtur probabile omnem fœtum, quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eamdem habere cum paritur, ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi*. Sic in Decreto edit. 2. *Martii* 1697.

Additiones ex aliena manu.

Abortus, vel *Abortum*, vel *Abortio* idem ſignificant L. 30. §. *quod dicitur* 2. *ff. de Acq. hered.* L. 38. §. *qui abortionis*, *ff. de pœn.* Effluxiones, quæ a Græcis *ἐκρύσεις* appellantur, improprie *abortus* a Phyſicis dicuntur, & intra ſeptimum diem a conceptione ut plurimum contingunt: Hippocr. *in lib. de ſept. part.*, & Ariſtotel. *lib.* 7. *de hiſt. animal. cap.* 3. *Aborſus*, vero, & *abortus* diſtinguuntur a Nonio Marcello *de propriet. Serm. cap.* 5. ut ſit *aborſus*, qui primis menſibus cum conceptio facta eſt: *Abortus*, prope tempus pariendi. Dicitur autem fieri *abortum*, cum mulier non tempeſtive fœtum in lucem protulit, vel ob aliquas ſine dolo malo obvenientes cauſas, de quibus egerunt Hippocrates *Aphoriſ.* 12. *lib.* 3. & *in libro de nat. puer.*, Galenus *in Com. ad Aphoriſ. Hipp. lib.* 5. *Aphoriſ.* 30. 31. 34. 45. & 55. & *lib.* 3. *de facult. nat.* Ariſtotel. *Sect.* 1. *probl.* 9. Plinius *lib.* 14. *cap.* 18. & *alibi paſſim*, A. Gellius *Noct. Attic. lib.* 3. *cap.* 16. & ex Juriſperitis Menochius *conſil.* 248. *n.* 11. *lib.* 3. & *lib.* 6. *præſumpt.* 52. *a num.* 22. Peregrin. *Conſil.* 11. *n.* 4. *lib.* 3. Marius Giurba *in Conſuetud. Senat. Meſſanen. cap.* 10. *gloſ.* 1. *num.* 6. vel ob vim ventri illatam, ut ante tempus partum edat, *Ulpianus in L.* 1. §. *totties*, *verſ. idem erit* 4. *ff. de ventr. in poſſeſ. mitt.* *Abactum* ventrem dixit Paulus *lib.* 4. *Sent. tit.* 9. §. 6.: fœtum venenis & medicamentis ejectum, *abactos partus*, Optatus Afer; unde *abigere* partum, venenis & medicamentis expellere, & enecare ſignificat, *in L.* 4. *ff. de extraor. crimin.* *L.* 8. *ff. ad L. Cornel. de Sicar.* *L.* 39. *ff. de pœn.* apud *Cicer. pro Cluentio*, & *Suetonium in Domitian. cap. penul.*

Apud cultiores Gentes tale facinus ſeveris legibus coercitum fuit, obſervante Alphonſo a Caranza *de part. cap.* 16. *num.* 1. §. *unic. de abort. procurat.*, & *ejus pœn.* Romanis di- 13

verſam

verſam ſtetiſſe ſententiam quoad liberos in utero clauſos, pro comperto eſt: Eorum expulſionem violentam nequidem ad infanticidii crimen referebant, cædem autem infantum jam natorum plectendam judicabant. Diverſitatem enim inter *editos*, & *edendos* conſtituebant, in illos dumtaxat crimen infanticidii cadere, non æque in hos, idque ex principiis Philoſophorum, & maxime Stoicorum. Stoi-

14 ci enim, & Philoſophorum nonnulli fœtum in utero matris portionem viſcerum eſſe putabant, non animal; *Plutarch. lib. 5. de plac. Philoſ. cap. 15. cap. 26.* & περὶ Στωικ. ἐναντ. *L. Senec. in Epiſt. ult. Lyſias in orat.* περὶ ἀμβλώσεως, cujus meminit *Harpocration in verb.* ἀμφιδρόμια, *Theo Sophiſta cap. 2. progym.* & *Galenus in libro* εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρός. Eodem

15 modo JCti Romani, qui ut plurimum Stoicæ Philoſophiæ addicti erant; vide Merillium *Obſ. lib. 1. cap. 8. & ſeqq.*, *Schilterum in manuduct. Philoſ. moral. cap. 1. §. 5. & ſeq. Bohemerum Exercit. ad Pandect. exercit. 2. de Stoica JCtorum Philoſophia;* ſupponebant, fœtum nondum editum, nec *hominem*, nec in *rebus humanis* eſſe, *in L. 10. §. 1. ff. de vul. & pupil. ſubſt. L. 7. de ventr. in poſſ. mittend. L. penult. de his quæ pro non ſcript. L. 164. de V. S.* Talem fœtum *hominem ſperatum* dicebant, *L. 14. Cod. de fiduc. libert.* Animal vero eſſe negabant, *L. 1. §. 8. ff. unde cognat.* Idem omnino Papinianus *in L. 9. ff. ad Leg. Falcid.* Ulpianus *in L. 1. §. 1. de ventr. inſpic.* Triphoninus *in L. Cicero, ff. de pœn.* Marcellus non *animal*, ſed ſpem animantis eſſe ſcribit *L. 2. ff. de mort. infer.* Ideoque leviorem pœnam abacti partus poſuerunt *L. 4. ff. de extraor. crim. L. ſi mulierem, ff. ad Leg. Corn. de Sicar.*

16 His jactis fundamentis inferebant, matrem fœtum expellentem, homicidii, aut infanticidii ſupplicio haud eſſe coercendam; vide Jo. Franc. Ramos *de pœn. parricid. lib. 7. p. 257.* Punita tamen erat *extra ordinem*, ſi aliis injuriam hoc ipſo intulerat, ut marito, cujus intererat fœtum ſervari, *L. 1. §. 3. ff. de inſpic. ventr.* etiam poſt divortium, vel mortem mariti, *L. 4. ff. de extr. crim. L. 39. ff. de pœn. L. 8. ff. ad L. Cornel. de Sicar.* hac de cauſa poſt divortium marito integrum erat, uxori etiam neganti, ſe gravidam eſſe, facta inſpectione ventris, cuſtodes apponere.

17 Major poteſtas patri conceſſa erat in necandis in *ventre* infantibus, & *abigendo* ab uxore fœtu, cum etiam occidendorum liberorum jam natorum ſuo modo poteſtatem haberet, *L. 11. de lib. & poſthum.* quo reſpicit etiam formula adoptionis tradita a Gellio *lib. 5. Noct. Attic. cap. 1.*

Chriſtiani primi fuere, qui id in Gentilibus notarunt; Tertullianus *in Apolog. cap. 9.* Minutius Felix *in Octavio cap. 30.* & fœtum aſſeruerunt eſſe *animal*. Lactantius *de opific. Dei cap. 17.* Tertullianus *loc. cit.* neque eſſe partem matris, D. Auguſtinus *contr. Julian. lib. 6. cap. 5. in can. ſi ad matris, de conſecrat. diſtinct. 4.* Vide Kortholdum *de pagan. obtrect. lib. 3. cap. 9. §. 43. & ſeqq.* 18

Unde damnatæ ſtatim a Chriſtianis fuere *abactiones partuum* Romanis uſitatæ, prout ultra mox laudatos innuit D. Auguſtinus *lib. 1. de nupt. & concupiſc. cap. 17.* relatus a Gratiano *in cap. 7. C. 32. q. 2.* dum utrumque improbat, tum perdere in utero fœtum, antequam vivat, tum etiam poſtquam vivere cœpit. 19

Quo factum eſt, ut graviorem pœnam *abacti partus* antiqui Canones definierint. Eam vero deinceps alii mitigarunt, *Can. 21. Concil. Ancyrani, & Photius Nomocan. tit. 13. cap. 10.* 20

Maxime in Jure Canonico obtinuit ea diſtinctio, qua uſi ſunt Tertullianus *de anim. cap. 37.* D. Auguſtinus *in cap. quod vero 8. in cap. Moyſes 9. 32. quæſt. 2.* & quam approbavit Innocentius III. *in cap. ſicut ex litterarum 20. de homic.* inter fœtum animatum, & nondum animatum, ut primo caſu delinquens tanquam homicida puniatur, *cap. ſi aliquis 5. de homic. cap. conſuluiſti in fin. 2. quæſt. 5.* ſecundo vero caſu mitius agendum ſit, & ita quidem, ut nec irregularitatem incurrat Clericus, *dicto cap. ſicut ex litterarum, Gloſſa in dicto cap. ſi aliquis.* Hanc vero diſtinctionem *a cap. 21. Exod.* recte deduxerunt, quidquid obganniant L'Empereur *de Leg. Hebræor. forenſ. cap. 8. §. 2.* & Bohemerus *in jus Eccleſ. Proteſtant. lib. 5. tit. 10. §. 26. & ſeqq.* ut poſt alios probant Sancta Cruz *de Hippocr. Philoſ. ſuper text. 66.* & a Caranza *de part. cap. 1. §. 2. num. 12.* 21

Succeſſit Conſtitutio Sixti V. quæ refertur ab Auctore, & eſt *tom. 2. Bullar. Mag. pag. 648.* ex qua eruitur: 22

I. Clericos tale quid perpetrantes, indiſtincte irregulares eſſe, Laicos vero inhabiles ad ordines ſuſcipiendos.

II. Foro Eccleſiaſtico ſubjectos degradandos, & Curiæ Sæculari tradendos, ut ultimo ſupplicio afficiantur.

III. Eaſdem pœnas exercendas contra eos, qui

qui ſterilitatis potiones, & venena potionibus propinaverint, & quominus fœtum concipiant, impedimentum præſtiterint, ac ea facienda, & exequenda curaverint contra mulieres ipſas, *quæ eadem pocula ſponte, & ſcienter ſumſerint.*

IV. Omnes in hoc reatu deprehenſos, ipſo facto excommunicatos judicandos eſſe.

V. Hanc cenſuram a ſolo Pontifice, & quidem ſpeciali diſpenſatione, ſolvendam eſſe, nec cenſeri remiſſam per quamcumque indulgentiam, aut Jubilæa &c.

23 Subſecuta poſtea eſt Conſtitutio Gregorii XIV. adducta ab Auctore, & relata *in Bullar. Magno tom.* 2. *p.* 709. qui in nonnullis capitibus *Sixtinam* correxit Bullam, ut appoſite obſervat Auctor.

24 Qua vero pœna puniatur is, qui abortionis poculum dedit, abortu non ſequuto, non una eſt DD. ſententia. Nonnulli, relati a *Farinacio quæſt.* 122. *part.* 5. *num.* 69. voluerunt, eamdem pœnam infligendam eſſe ei, qui tentavit occidere infantem, & ſic abortum facere, ac ſi occidiſſet. Contrarium tenet ipſe *loc. cit. num.* 97., quia conatus non punitur eadem pœna, effectu non ſequuto, ac ſi effectus ſequatur. Ideo infligendam eſſe putat pœnam mitiorem, ut puta relegationis.

25 Tandem obſervandum eſt, etiam a jure communi varias in præbentes abortioni cauſam ſtatutas eſſe pœnas, quæ pro varietate caſuum vel augentur vel minuuntur. Vide a Caranza *de pa t. cap.* 16. §. 2.

26 A quo tempore vero pro vitali habendus ſit fœtus, non una eſt Philoſophorum, & JCtorum ſententia. Vide *Gregor. Lopez in L.* 8. *part.* 7. *gloſ.* 1. *Ant. Theſaurum deciſ.* 2. *num.* 2. *Gothofred. ad L.* 3. *§. fin. ff. de ſuis & legit. hered. ad L. Cicero, ff. de pœn. Paul. Zachiam in quæſt. med. legal. tit.* 2. *quæſt.* 9. & 10. *Lælium Zachiam de caſib. reſervat. ſuper caſu* 9. *Auguſt. Barboſam de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 51. *caſ.* 9. *num.* 137. & *Alphonſum a Caranza*, qui rem totam arbitrio judicis remittit, *de part. cap.* 1. §. 2. *n.* 35. Multi ex auctoritate Gloſſæ in eam abierunt ſententiam, poſt diem XL. in maſculis, LXXX. in feminis, intrare animam in fœtum conceptum, eumque ab hoc tempore *animatum* cenſeri, *Farinac. in oper. criminal. quæſt.* 122. *p.* 6. *n.* 143. *Martin. Azpilcuet. ad tit.* 10. *de homic. conſ.* 46. *n.* 2.

27 Illud non omittendum eſt; Si mulier, quæ fœtum in utero habeat, morbo aliquo laboret, cui nonniſi cum internecione embryonis medicina fieri poſſet, & Medicus abortionis poculum dederit, quo fœtus abactus ſit, hoc impune licere, & extra pœnam pronunciat Medicum Mar. Socin. *in cap. ſi aliqui num.* 8. *de homicid.* ubi ſex affert rationes, licet poſtea cum Felino *primo verſ. quod autem de muliere dict. titul.* rem in medio relinquat.

Menochius *de arb. jud. quæſt. caſ.* 357. *n.* 19. diſtinguit, utrum impetrata prius facultate a Magiſtratu poculum abortionis dederit, nec ne? Si prius, tutum eſſe, in quam ſententiam diſceſſit *Theſaur. deciſ. Pedem. dec.* 12. *num.* 10. *Viv. deciſ.* 82. *n.* 11. *Farinac. oper. crimin. part.* 5. *quæſt.* 122. *num.* 124. Si poſterius, extraordinariam pœnam vix effugere Medicum docet.

Diſtinguunt quoque D. D. inter fœtum ani- 28
matum, & inanimatum; Illo caſu extra culpam eſſe negant, hoc ſecus; & ſi probabile ſit utrique imminere mortem, tenent ſine culpa remedium matri adhiberi poſſe. Sed id etiam publica auctoritate fieri debere volunt *Covarruv. ad Clement. Furioſus* §. 3. *num.* 1. *Zoeſ. ad titul. decretal. homic. num.* 38. vide *Sanch. de matr. tom.* 2. *diſput.* 20. *lib.* 9. *nu.* 7. *& ſeqq. Franc. Ranchin. in Comment. ad Jusjur. Hippocrat. leg.* 5. *quæſt.* 1. *Strych. diſſert. Jurid. tom.* 9. *diſp.* 11. *cap.* 2. §. 25.

ABSENS.

ARTICULUS I.

Abſens quo ad electionem.

ABſens vocari debet ad electionem, vel 1
per nuncium, vel per epiſtolam, ubi locus eſt certus; ubi locus eſt incertus, debet vocari per edictum; alioquin quod in ejus abſentia fieri contigerit, eo inſtante, irritari debebit; *cap. Cum in Eccleſiis, de præbendis in* 6. *cap. Coram dilecto, de elect. cap. Quid ſicut* 28. *de electiom. cap. Bonæ memoriæ* 36. *de elect. in* 6. Rota *par.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 5. *n.* 8.
Abſens, ut expectari debeat, parum refert an 2
ſit intra, vel extra Provinciam, quando commode vocari poteſt. Gloſſ. *in cap. cum in Eccleſiis* 33. *verb. ſi commode, de præbend. in* 6. Abbas *in cap. Coram dilecto, de electiom.* Rota *par.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 5. *num.* 7. Abſens non 3
poteſt ſuffragium ſuum dare per litteras; *cap. Si quis juſto* 47. *de election. in* 6. etiam ſi nullus de Collegio velit eſſe procurator ejuſdem, nec ipſe, nolente Capitulo, extraneum

va-

valeat deputare, quia votum non eſt ante ſcrutinium, ſed in ipſo ſcrutinio ſecreto ſigillatim tantummodo exprimendum, *cap. Si quis §. fin. de elect. in 6.*

Abſens legitime impeditus de jure communi poteſt ſuffragium dare per procuratorem: *cap. Quia propter* 42. *§. Illud autem, de electione. in 6. cap. Si quis juſto* 46. *eodem titulo.* Et procurator poteſt conſtitui nedum de Collegio, ſed etiam extraneus; cum hac tamen differentia, quod ſi procurator ſit de gremio Collegii, tenetur Capitulum illum admittere, *cap. Quia propter* 42. *§. Illud autem, de elect. in 6.*

6 Si autem procurator non ſit de gremio Capituli, ſed extraneus, poterit Capitulum illum acceptare ſi velit, ſed non tenetur acceptare ſi nolit, cum non teneatur extraneum admittere, ut colligitur *ex cap. Si quis juſto* 46. *§. abſens, de electione. in 6.* & clare explicat Gloſſ. *ibi verb. Nolente Capitulo*, & expreſſe habetur *in cit. c. Quia propter* 42. ubi dicitur, *& tunc ſi noluerit, uni committat de*

7 *Collegio vicem ſuam.* Quod vero poſſit Capitulum admittere extraneum, nulli eſt dubium, cum Capitulum poſſit cedere favori ſuo, & extraneum admittere ad eligendum, ut colligitur *ex cap. Scriptum eſt* 40. *de elect. in 6. &*

8 *c. cum Eccleſ.* 3. *de cauſ. Poſſeſſ.* Dixi autem notanter de jure communi poſſe abſentem conſtituere procuratorem ad ſuo nomine ſuffragandum, quia de jure particulari, maxime penes Regulares, attendendæ, & obſervandæ ſunt ſpeciales conſuetudines cujuslibet Religionis, Capituli, ſeu Conventus, ut recte cum multis aliis notat Paſſerinus *c.* 10. *de elect. num.* 32.

9 In Ordine enim Fratrum Minorum per ſtatuta Generalia *cap.* 8. *§.* 3. *num.* 20. expreſſe cavetur, quod abſentium vota ſuppleri non poſſint, nec alicui ſuum votum committere, aut per Procuratorem ſuffragari in Capitulis, vel Congregationibus liceat. Alia vide verb. *Electio.*

Additiones ex aliena manu.

10 Quod dicitur de vocatione Abſentium ad electionem, id locum ſibi vindicat, ſi agatur de electione illa, in qua ſervanda eſt forma *cap. Quia propter, de elect.* ut eſt electio Prælati, ex cujus obitu viduata remanſit Eccleſia.

Cæterum quod attinet ad electionem Dignitatum Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum, poteſt impune omitti vocatio Abſentium, quum hæc Beneficia jure extraordinario, puta, vel ſtatuto, vel diuturna conſuetudine, ſint electiva, quinimo in pleriſque Eccleſiis ſint collativa: *Rouſſeaud de la Combe in ſua Juriſprudentia Canonica, verb. Abſens ſect.* 1. *num.* 4.

Ad electionem vero, in qua ſervari debet forma *cap. Quia propter, de elect.* vocandi ſunt Abſentes, qui ſunt eo in loco, unde intra ſtatutum electionis tempus *commode* venire poſſunt. Quumque definitum in jure haud ſit, quinam cenſeri debeat locus ille, unde quis *commode* venire valeat, dicendum eſt in primis *commoditatem* illam referendam eſſe non ad Electores, ſed ad Eccleſiam. Probeque advertit *Louvrex diſſert. canon.* 4. *num.* 51. *& ſequent.* determinandum id eſſe a conditione temporum & perſonarum, & ſignanter an ſubſit aliqua neceſſitas accelerandi electionem, verb. grat. ob periculum infractionis, vel abuſum ſæcularis poteſtatis, ſimiliſve cauſæ. Hoc autem periculo ſecluſo, locus ille pro commodo habendus, ubi poſſint Abſentes intra electionis tempus adeſſe, & præſentes nimium non coarctentur, nec ad ultimam temporis extremitatem redigantur, nulla facta diſtinctione an ſit intra vel extra Provinciam aut Diœceſim. Vis enim haud ſtat in qualitate Locorum, ſed in diſtantia, quum contingere poſſit, ut exiſtens in Provincia vel Diœceſi magis diſtet a loco electionis, quam exiſtens extra illam. 11 12

Electorem, qui abfuturus eſt, poſſe aliquem de Capitulo conſtituere, ut contingente poſtea vacatione ſuffragium nomine ipſius ferat, tenet *Louvrex dicta diſſert. canon.* 4. *n.* 36. cum hac tamen conditione, ut Canonicus tempore vacationis, vel ſaltem electionis, in eo exiſtat loco, unde commode intra electionis tempus venire poſſit, & nihilominus ibidem aliquo impedimento detineatur. Alia ad materiam vide apud eumdem *Louvrex, dicta diſſert. can.* 4. *a num.* 33. *ad num.* 54. 13

ARTICULUS II.

Abſens quo ad Chorum.

ABſens Beneficiatus, ut fructus & diſtributiones lucretur, duo requiruntur, ſcilicet juſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarii, non autem Capituli; Gloſſ. in *cap. Relatum, in verb. Prælatorum*, & ibi Abbas *in* 4. *notabil. de Clericis non reſidentibus*, & Rota 1

par. 1.

par. 1. *dec.* 608. *num.* 1. *in Calagurit. Fru-*
2 *ctuum*, & *diſtribut.* 26. *Maii* 1614. Cauſſa autem juſta abſentiæ eſt quælibet vera infirmitas, *cap.* 1. *De Clerico non reſidente lib.* 6.
3 Pro qua venit etiam cœcitas, ex declaratione *Sac. Congr. Epiſc. & Regul.* 11. *Aug.* 1618.
4 & *Sac. Cong. Concil.* 20. *Julii* 1629. Non vero ſurditas, quia ſurdus, ut diſtributiones lucretur, debet præſentiam præſtare in Choro, *ex Sac. Congr. Epiſc. & Regul. in Theanen.*
5 12 *Martii* 1619. Abſentia pro evidenti Eccleſiæ utilitate *ex cap. unico*, *de Clerico non reſid.*
6 *in* 6. Pro negotiis, & cauſis Capituli, *ex Sacr. Cong. Epiſc. & Regul. in Saonenſi* 21. *Aug.* 1604.
7 Pro ſervitio curæ animarum annexæ ſuo beneficio, & pro adminiſtratione Sacramentorum in ſua propria Eccleſia, *ex Sacr. Cong. Epiſc. & Regul. in una Lauden.* 24. *Novemb.* 1617.
8 Et pro quolibet officio, & munere ad hoc a Summo Pontifice privilegiato; *Communis; cap. Propoſuit* 4. *de conceſſ. præbend.* Diſtributiones
9 a Canonicis abſentibus amiſſæ, debentur Canonicis intereſſentibus, *ex Sac. Cong. Concil. in S. Severini* 16. *Julii* 1695. & *in Cathanen.* 18.
10 *Julii* 1699. Quæ diſtributiones, & fallentiæ Canonicorum abſentium debentur etiam Canonicis Jubilatis vigore Indulti, etiamſi Choro interſint*, quatenus eis non obſtet ſtatutum, vel conſuetudo contraria Eccleſiæ, *ex Sac. Cong. Concil. in Romana* 19. *April.* 1692. & *in Aquipendii* 23. *Martii* 1697. Etiamſi diſtribu-
11 tiones eſſent auctæ poſt obtentam Jubilationem, ut ead. *Sac. Cong. bis declaravit in Bononien.* 16. *Julii* 1696. & 20. *Apr.* 1697. Et
12 iſtæ fallentiæ Canonicorum abſentium debentur etiam Canonicis, qui Papæ, vel Cardinalibus inſerviunt cum indulto percipiendi diſtributiones pro diebus, & horis, quibus actualiter in tali ſervitute occupantur. *Sac. Cong. Conc. in Romana* 27. *Jan.* 1691.
13 Alia vide verb. *Beneficiatus*, verb. *Canonicus*, verb. *Diſtributiones*, verb. *Reſidentia*. Vide etiam Tom. X. in *Append. Reſol. S. C. C.* num. 218. 222. 228. 231. 351. &c.

Additiones ex aliena manu.

14 Epiſcopus, qui ſimul ſit Canonicus, tametſi choro non interſit, nihil amittit vel fructuum, vel diſtributionum, eo quia abeſſe ſemper cenſetur ex legitima cauſa; *Rouſſeaud de la Combe*, *in ſua Juriſprudentia Canonica*, *verb. Abſens ſect.* 3. *diſtinct.* 1.
15 Abſentes a choro ratione ſervitii, quod præſtant Epiſcopo, habentur pro præſentibus juxta *cap. De cætero*, & *cap. Ad audientiam*, *de Cleric. non reſident.* De his autem ſtrictim agit Auctor in *verb. Canonicatus art.* 5. *num.* 8. & 39. At frequens adeo eſt hæc materia, ut abs re haud ſit plura de ea verba facere. De quatuor vero diſſerendum eſt ad plenam materiæ tractationem. Primo de ſervitio, quod efficit, ut Abſentes a choro habeantur pro præſentibus. Secundo de Perſonis, quas aſſumere valet Epiſcopus pro ſui ſervitio, tum earum numero. Tertio de effectibus, ad quos habentur pro præſentibus. Et quarto demum videndum eſt an idem jus competat Prælatis inferioribus.

Quod ad primum attinet, illud ſervitium*, ſecundum *verba* & *mentem* mox indicatorum textuum, efficere valet, ut Abſentes pro præſentibus habeantur, quod præſtatur *Epiſcopo qua Epiſcopo*, & ſic in neceſſitatem vel utilitatem ſuæ Eccleſiæ; *Fagnan. in d. cap. De cætero num.* 13. *Scarfanton. ad Ceccopet. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 21. At res eo proceſſit, ut qualecumque ſervitium, quod præſtatur Epiſcopo, idem operetur. Refertur enim a *Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 53. *ſub num.* 142. reſolutio Sac. Congregationis Concilii interpretis, qua dictum fuit, ſervitium *Præfecti cubiculi* hujus efficaciæ eſſe. Altera, eaque recentior, habetur apud *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *num.* 18. reſolutio ejuſdem Sacræ Congregationis, qua eadem efficacia tributa eſt ſervitio *Secretarii*.

Quod concernit ſecundum, ſi *ſtandum ſit* 18
verbis utriuſque textus, ſolum aſſumere poteſt Epiſcopus pro ſui ſervitio Canonicos. An autem aſſumere valeat Canonicum Doctoralem vel Magiſtralem; affirmat *Barboſ. de Canonic. cap.* 25. *ſub n.* 7. De dignitatibus controvertitur, an eas itidem aſſumere queat. Vide *Rouſſeaud de la Combe* in ſua *Juriſprudentia Canon. verb. Abſens*, *ſect.* 3. *diſtinct.* 2. *art.* 1. *num.* 2. & 2. Major eſt controverſia, an poſſit Beneficiarios aſſumere. Negat cum aliis *Monet. de diſtribut. quotid. part.* 2. *qu.* 8. *n.* 8. At *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 20. refert reſolutionem d. Sac. Congregat. qua permittitur Epiſcopo aſſumere etiam Beneficiarios. Illud tamen inter omnes conve- 21
nit, non ſolum ab Eccleſia Cathedrali, ſed & a quibuſvis Eccleſiis Collegiatis, poſſe Epiſcopum perſonas, de quibus diſſeritur, aſſumere. *Vid. Fagnan. in d. c. De cætero n.* 24. *Louvrex diſſert. canon.* 23. *num.* 43. Non poteſt tamen aſſumere niſi duas. Atque hinc eſt, quod ſi in Diœceſi exiſtant plures Collegiatæ, aſſumere valeat vel duos Canonicos, vel duos Beneficia-

neficiarios ex Eccleſia Collegiata ſibi beneviſa, nequaquam vero duos ex unaquaque Collegiata Eccleſia ipſius Diœceſis ; *Louvrex d. diſſert. canon.* 23. *d. num.* 43.

24 Quoad tertium, non dubitatur haberi pro præſentibus ad effectum perceptionis fructuum
25 præbendæ. De diſtributionibus vero res non eſt adeo expedita. *Rouſſeaud de la Combe* in ſua *Juriſprudentia Canon. verb. Abſens ſect.* 3. *diſt.* 2. *art.* 1. *ſub num.* 7. tenet, percipere debere diſtributiones quotidianas, quæ ex ipſis fructibus præbendarum proveniunt, non item diſtributiones Manuales dictas, quæ ſcilicet ex particularibus fundationibus originem ducunt. At hanc diſtinctionem rejicere cum aliis vide-
26 tur *Louvrex d. diſſert. canon.* 23. *n.* 41. In caſu vero, quo omnes fructus conſiſtant in diſtributionibus, percipere poſſunt duas ex tribus partibus; *Fagnan. in d. capitulo De cætero num.* 29. *& ſeq. Scarfant. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11.
27 *n.* 15. Cenſet tamen *Louvrex d. diſſert. canon.* 23. *n.* 42. quod Canonici, qui ab Epiſcopo principaliter aſſumpti ſunt in utilitatem Eccleſiæ (ut ſi vocati fuerint ad ſtatuendum de iis, quæ pertinent ad Eccleſiæ officia, vel Miniſtros; vel ſi a Capitulo deſtinati ſint ad dandum Epiſcopo conſilium, vel aſſenſum in caſibus, in quibus Epiſcopus petere tenetur) diſtributiones percipere debeant.

28 Reliquum eſt, ut de quarto diſſeratur. Eatenus vero Prælatis inferioribus licitum eſt aſſumere itidem duos vel Canonicos, vel Beneficiarios, quatenus accedat conſenſus Capituli, & ſimul concurrat utilitas Eccleſiæ. Conſule *Scarfanton. ad Ceccoper. lib.* 2. *tit.* 11. *n.* 14.

ARTICULUS III.

Abſens quo ad Judicia.

1 ABſens nemo poteſt judicari, nec condemnari, niſi ſit contumax, *cap. Abſens, cauſ.* 3. *quæſt.* 9. unde omnia acta, quæ fiunt abſente reo non contumaci, ſunt nulla, *cap. Omnia,*
2 *cauſ.* 3. *qu.* 9. Si vero abſens legitime citatus contumax fuerit, ac ceſſante legitimo impedimento noluerit comparere, tunc poteſt judicari, & condemnari, *c. cum Bertoldus* 18. *de ſententia, & re judicata*. Legitime enim citati, & contumaciter abſentes habentur pro præſentibus, *l. Properandum* §. *ſin autem reus, juncta gloſſa, verſ. Dei præſentia cap. De judi-*
3 *ciis*. Unde abſente parte contumaci, etiam lite non conteſtata, poteſt etiam cauſa terminari, *cap. Veritatis, de dolo, & contumacia*.

Additiones ex aliena manu.

Quando abſentes criminum rei condemnari 4
de jure civili nequierint? Quando Abſentes citandi edictis fuerint, & bona eorum adnotanda? Quando ob contumacem abſentiam Fiſco cedant, quando non? Vide *Voet. in Comment. ad Pandect. lib.* 48. *tit.* 17. *n.* 1.

ARTICULUS IV.

Abſens quoad abſolutionem a peccatis, & cenſuris.

ABſens non poteſt confiteri per nuncium, 1
& per litteras; ejuſque confeſſio, & abſolutio ſic a Confeſſario abſente obtenta, eſt nulla & invalida, quia pœnitente abſente non poteſt verificari forma eſſentialis abſolutionis, in qua dicitur, *abſolvo te*, quæ particula *Te* ex genere ſuo eſt demonſtrativa perſonæ præſentis, ſupra quam cadere debet abſolutio; & colligitur ex *c. Quem pœnitet* 88. *de pœnitentia diſt.* 1. & expreſſe ex Clementis VIII. Conſt. incip. *SS. Dominus noſter Clemens*, emanata 20. Julii 1602. in qua contrariam opinionem, & aſſertionem damnavit, ut falſam, temerariam, & ſcandaloſam, & ſub pœna excommunicationis Papæ reſervatæ prohibuit eam doceri, & in praxim deduci.

Sic etiam invalida eſſet abſolutio, ſi Confeſ- 2
ſarius pœnitentem præſentem audiret, & poſtea per litteras eum abſentem abſolveret, quia Clemens VIII. damnavit nedum abſentis Confeſſionem, ſed etiam abſentis abſolutionem disjunctive; damnavit enim propoſitionem dicentem, *Licere per litteras, ſeu internuncium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere*: neque enim in hoc etiam caſu verificaretur forma ſubſtantialis abſolutionis, cum non haberetur præſens perſona demonſtrata ut præſens per illam particulam *Te*. Sic communiter Doctores.

Valida autem eſt Confeſſio, ſi per litteras pœ- 3
nitens mittat peccata Confeſſario abſenti, qui ea legat, & huic factus præſens dicat: accuſo me de peccatis illis, quæ ſcripſi, & peto abſolvi. Sicuti etiam ſi præſens peccata ſcripta det Confeſſario legenda, & poſtea dicat: de iſtis peccatis hic ſcriptis me accuſo, & peto abſolvi; quia ſic implet præceptum Confeſſionis vocalis, dum voce confitetur, peccata ibi ſcripta eſſe ſua, & de illis habet dolorem re-

quiſitum, & ſiſtitur in præſentia Confeſſarii, ut verificetur forma ſubſtantialis Confeſſionis per illam particulam *abſolvo te*, demonſtrativam perſonæ præſentis, ut ſuperius dicebatur; adeoque valida erit abſolutio; Eſt fere *communis* inter Doctores cum la Croix *lib. 6. part. 2. n.* 1196. Gobat, Lugo, Arriaga, & aliis paſſim, qui tamen recte monent, hoc non eſſe faciendum abſque rationabili cauſa, cum ſit con-
4 tra communem praxim Eccleſiæ. Immo multi apud la Croix *l. c. n.* 1197. volunt, hoc extra caſum neceſſitatis eſſe illicitum, & colligunt ex Benedicti XI. Extravag. *Inter cunctos, de privileg.* ubi ſic habet: *Niſi articulus neceſſitatis occurrat, Sacerdoti facienda eſt oris confeſſio, prout ſcriptum eſt: corde ad juſtitiam creditur, ore autem fit confeſſio ad ſalutem*; & cap. *Quem pœnitet* 88. *de pœnit. diſt.* 1. ubi ſic habet: *Præcepit Dominus mundandis, ut oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nuncium, non per ſcriptum manifeſtanda, quia ſi per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis; erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis.*

5 Abſens etiam invitus extra Confeſſionem Sacramentalem poteſt abſolvi a Cenſuris, quia cum valeant cenſuræ in abſentes latæ, a fortiori valebit eorum abſolutio abſentibus data. Eſt *communis* cum Pirhing *in jus Canon. l. 5. tit. 39. n.* 164. Anaclet. *lib. 5. decret. tit.* 39. §. 8. *num.* 267. Pac. Jordan. *Elucubr. lib.* 14.
6 *tit.* 2. *n.* 180. Sic etiam abſens poteſt diſpenſari ab irregularitate, ut *Sac. Cong. Conc. die* 27. *Febr.* 1666. in una Andegavenſi Diſpenſationis reſpondit *Abſentiam hujuſmodi non obſtare*.

Additio Romani Theologi, & in eas Reſponſio Auctoris.

7 Miror doctum Auctorem ex ſupra relatis Bened. XI. verbis *n.* 4. non agnoviſſe, extra neceſſitatem validam eſſe non poſſe Confeſſionem ſcripto factam Sacerdoti præſenti, cum generali illa expreſſione tantum: *Accuſo me de peccatis illis, quæ ſcripſi.* Nam ſi Pontifex Maximus, *extra articulum neceſſitatis, Sacerdoti confeſſionem oris faciendam eſſe*, decernit, & jubet; ergo præceptum adeſt de confitendis ore peccatis. Quod quidem præceptum Florentina Synodus ſatis aperte deſignavit, cum dixit, Sacramentum Pœnitentiæ oris confeſſione perfici; & Sanctus Thomas aſſeruit *Quodlib.* 1. *qu.* 6. *art.* 10. dum ſcripſit: *Ex Eccleſiæ inſtitutione tenetur homo, qui poteſt, ut verbo confiteatur, non ſolum propter hoc, ut ore confitens confitendo magis erubeſcat, & qui ore peccavit ore purgetur, ſed etiam quia ſemper in omnibus Sacramentis accipitur id, cujus eſt communior uſus .... Unde & in manifeſtatione peccatorum convenit uti verbis, quibus homines communius & expreſſius ſuos conceptus ſignificare conſueverunt.* Si præceptum hoc adeſt, confeſſio per litteras facta valida haberi non poteſt; neque enim converſus, & abſolutus in Pœnitentiæ Sacramento exiſtimari poteſt, qui dum Clavium poteſtati peccata exhibet, contra Eccleſiæ præceptum agit. Immo peccat mortaliter, inquit Alphonſus de Ligorio lib. 6. num. 493. *qui extra neceſſitatem totam confeſſionem ſcripto, vel nutu facit, ac conſequenter non abſolvitur.* Itaque opinio ſupra ab Auctore expoſita ut improbabilis rejicienda eſt. Caveant itaque Confeſſarii, ne facile confeſſiones ſcriptas admittant, ut ſoli ipſi legant, & Pœnitens nihil dicat, niſi fortaſſe, dum Confeſſarius peccata ſcripta legat, pœnitens interrogatus ea ſe commiſiſſe fateatur, ad ſingula reſpondendo; ut monet Auctor Theologia Petrocorenſis.

Reſponſio Auctoris.

Miratur doctus Theologus, quod ex verbis 8
Canonum a me relatis *ibi num.* 4. non collegerim invalidam eſſe confeſſionem, quam *ibi*, modo tamen explicato, validam tradidi, ſed tamen extra caſum neceſſitatis *illicitam*: at certe de hoc non mirantur *ibi allegati* Auctores, & plures ac plures alii claſſici Doctores doctrina, virtute, ac pietate præſtantes, eamdem ſententiam tradentes, ac defendentes, ut doctiſſimus P. Maſtrius *in 4. diſput.* 5. *qu.* 17. *de Pœnit. art.* 3. *num.* 471. *& ſeq.* ubi poſt multa ad id probandum, proſequitur confirmando concluſionem, & ſolvendo omnes objectiones, ac dicendo, quod *Can. Quem pœnitet* 88. *de Pœnit. diſt.* 1. vult, confeſſionem per ſcriptum Miniſtro præſenti non fieri licite, niſi adſit neceſſitas: quem Canonem non obſtare pro valore talis confeſſionis ſuſtinet etiam *in Theologia morali, diſput.* 21. *de Pœnit. art.* 2. *num.* 169. ac cum aliis probat, non eſſe de valore Sacramenti, quod Confeſſio fiat verbis: quem ſequitur, & ſumme laudat eruditiſſimus, ac piiſſimus Clericatus *de Sacrament. Pœnit. deciſ.* 35. *num.* 15. *& ſeq.* dicens; *ut tenent noviſſime Maſtrius Theologus, non fruſtra figens pedem in opinionibus, quas amplectitur;* & doctiſſimus P. *Auguſtinus de Gabrielis* Capuccinus *tom.* 3. *Theolog. Moral. tract.* 8. *de Pœnit. quæſt.*

quæſt. 4. *num.* 395. ſic expreſſe tradit. Sed hic occurrit quæſtio, utrum hoc (ſcilicet Confeſſio per litteras) licite fiat; nam S. Auguſtinus in cap. cit. *Quem pœnitet*, dicit, quod peccata non ſunt per ſcriptum pandenda; ſed quia S. Leo Papa relatus *in cap.* 4. *qualis* 30. *qu.* 5. dicit, quod mulier per ſcripturam ſua peccata pandat, & en præciſa verba Canonis; *& pœnitentia illius per ſcripturam recipienda*, & verba gloſ. *ibid. verb.* per ſcripturam; *ibi: de Pœnitentia diſtinct. prima Quem pœnitet*: contra, *ſed ibi probibetur abſens per ſcripturam confiteri, vel quod pœnitentiam accipere debeat; hic autem permittitur mulieri ſimplici, dum tamen præſens ſit, in ſcripto peccata offerre*, ideoque, proſequitur *de Gabrielis*, dicendum eſt cum gloſ. in hoc capite, quod licitum eſt peccata per ſcripturam confiteri, & quod in cap. *Quem pœnitet*, S. Auguſtinus loquitur de illis, qui per nuncium, vel ſcriptum abſenti Confeſſario manifeſtare volunt ſua peccata, quod utique nequit fieri, ut dixi ſupra; non autem loquitur de illis, qui ſcribunt ſua peccata, ne memoria excidant, aut etiam ſecundum aliquos præ verecundia, & poſtea ea legunt ante Confeſſarium, vel tradunt legenda ab ipſo Confeſſario, ut quidam volunt, ſed raro eſt permittendum, & poſtea dicunt: *me accuſo de omnibus illis peccatis, quæ legiſti*. Hæc ille: & quod raro ſit permittendum, jam ego tradidi *loc. cit.* dicens, quod Doctores ibi allegati recte monent, hoc non eſſe faciendum abſque rationabili cauſſa, quum ſit contra communem praxim Eccleſiæ: & immo multi apud la Croix *loc. cit. n.* 1597. volunt, hoc extra caſum neceſſitatis eſſe illicitum, & hoc colligunt ex cap. *Quem pœnitet*. Et idem ſuſtinet ſapientiſſimus Roſſignolus *de Pœnit. part.* 1. *qu.* 4. *de Confeſſione art.* 6. *n.* 5. *& ſeq.*; ubi expreſſe concludit, quod confeſſio facta abſenti per litteras, vel per nuncium, ſi poſtea pœnitens accedat ad Confeſſarium petens abſolutionem eorumdem peccatorum, quæ manifeſtavit per nuncium, vel litteras, valida eſt, ac ſuum conſequitur effectum, citans ad id Bonacinam, Nugnum, Pitigianum, Madernum, & ſubdens, quod non eſt neceſſe ad valorem Sacramenti, quod peccatorum confeſſio fiat verbis a pœnitente prolatis; & ad illud, *ore autem confeſſio fit ad ſalutem*, dicit, quod ibi eſt ſermo de confeſſione fidei, quæ urgente neceſſitate verbis proferenda eſt ad Tyrannorum perfidiam ſuperandam. Et claſſicus Theologus noſter Henno in Theologia dogmatica, morali, & ſcholaſtica *tom.* 2. *tract. de pœnit. diſp.* 5. *qu.* 5. *concluſ.* 1. ſic expreſſe tradit: Non eſt de eſſentia Confeſſionis, quod fiat voce, quamquam aliter facta ſine ratione ſit illicita, quod ibi probat, & in fine probationis dicit: Requirit quidem Conc. Florent. confeſſionem *oris*, ſed per illam intelligit confeſſionem externam, quam vocat confeſſionem *oris*, eo quod ordinarie fiat voce. Deinde probat ſecundam partem concluſionis ſic: quia, dicit, non eſt licitum recedere ab ordinaria Eccleſiæ praxi ſine gravi cauſſa; jam autem confeſſionem *oris* in Eccleſia eſſe uſualem, experientia quotidiana teſtatur: Nollem tamen condemnare ſaltem gravis peccati eum, qui peccatis ſcripto traditis, & a Confeſſario lectis, diceret: *ego me accuſo de omnibus, quæ in charta legiſti:* quia equidem facit confeſſionem *oris*, & aliunde tantam videtur pati verecundiam apud Confeſſarium legentem, quantam apud audientem; ſed eſto minorem pateretur, equidem nihil id confert ad rationem eſſentialem, & integralem Sacramenti; & ideo ubi aliqualis cauſſa ſubeſt, v. g. pudor omnino particularis in exprimendo certo peccato, aut difficultas in loquendo, ſic fieri poſſet ſine peccato. Sic ipſe expreſſe. Et clariſſimus Paulus Gabriel Antoine *tract. de pœnit. qu.* 16. editionis noviſſ. quærens, an Confeſſio neceſſario fieri debeat voce; reſpondet: 1. *id non eſſe de eſſentia Sacramenti:* & *reſponſ.* 2. *dicit, non licere abſque neceſſitate aliter quam voce confiteri;* & ſic tenent etiam Sporer *part.* 3. *ſect.* 2. *qu.* 3. *de Confeſſione vocali*, Layman *de Sacramento Pœnit. lib.* 5. *tr.* 6. *cap.* 6. cum Cano, & aliis ibi citatis, ac alii paſſim uno ore fatentes, confeſſionem *oris* non eſſe de ſubſtantia, ac valore Sacramenti, & conſequenter factam ſcripto, vel nutu, aut ſigno ſufficienti, ad hoc ut Confeſſarius præſens in notitiam peccatorum, aliorumque in pœnitente requiſitorum venire poſſit, non eſſe invalidam, exemplificantes de caſu non habitæ, ſeu perditæ loquelæ; de Confeſſario advertente, ſe ſubito obſurdeſcere, ut pœnitentem, qui peccata ſua ex ſcripto legit, aut profert, audire nequeat, niſi etiam adſtantes audiant; de puella, quæ præ maxima verecundia certa peccata ſua ore explicare non poſſit, & hujuſmodi. Et ratio potiſſima eſt, quia Sacramentalis confeſſio abſolute, & ſecundum eſſentiam ſpectata, conſiſtere poteſt in quocumque ſigno propriæ accuſationis de peccatis in ordine ad abſolutionem conſequendam; Chriſtus enim confeſſionem inſtituendo, ut recte dicit Maſtrius *loc. cit. n.* 471. aliud non voluit, niſi quod ho-

mo aliquod ſignum ſenſibile faceret, quo ſua peccata manifeſtaret ſubmittendo ſe Sacerdoti, unde dictum eſt ſupra *qu. 16. art. 2. n.* 448. materiam hujus Sacramenti non eſſe unam in ſpecie, ſicuti eſt aqua in baptiſmo, ſed eſſe unam unitate generica, quia eſt manifeſtatio peccatorum per aliquod ſignum ſenſibile, ſive hoc ſit vox, ſive ſcriptum, ſive nutus; ſed per ſcriptum hoc totum habetur, quia per hoc ſua manifeſtat Sacerdoti peccata, & ſe illi ſubmittit: ergo &c. Tunc autem eſſet invalida confeſſio, quando Chriſtus decreviſſet ſolam vocalem confeſſionem eſſe ſignum Sacramentale. Sunt hæc præciſa verba tanti Doctoris, qui jam *qu. 16. art. 2. n.* 448. dixerat præciſis his verbis: Ideo enim Concilium Florentinum peccatorum accuſationem in hoc foro appellavit *oris* confeſſionem, quia ordinario modo ſic fieri ſolet, immo debet ex obligatione ſic fieri voce ab eo, qui poteſt, niſi rationabili cauſſa excuſetur: non tamen eſt abſolute pro omnibus neceſſarium, & in quocumque caſu; & ideo Concilium Tridentinum ad omnem tollendam ambiguitatem, particulam *oris* omiſit, & ſolum dixit, confeſſionem in genere & abſolute ſumptam eſſe materiam; Roncaglia *de Sacramento Pœnit. tract. 9. cap. 4. quæſt.* 2. ubi expreſſe reſpondet; dubitari non poteſt, Confeſſionem factam per ſcriptum in caſu neceſſitatis Sacerdoti præſenti eſſe omnino licitam, ac validam .... At extra caſum neceſſitatis illicitum videtur exponere peccata non voce, ſed per ſcripturam, quamvis id non ſit de neceſſitate Sacramenti, ut bene docet S. Thomas *Quodlib.* 1. *artic.* 10. Verum igitur eſt, non dari expreſſum præceptum, quod obliget manifeſtare peccata potius voce, quam ſcriptura; nihilominus hæc obligatio oritur ex continua praxi, & conſuetudine fidelium .... Et poſt pauca ſubjungit: advertendum tamen, quod ceſſaret peccatum, dum quis confiteretur per ſcripturam, non ſolum in caſu phyſicæ impotentiæ, ſed etiam impotentiæ moralis, quando nempe voce fieri non poſſit Confeſſario ſine magna difficultate, ut ſi æger non poſſet, niſi ægre verba proferre; ſi neceſſitas daretur confitendi Confeſſario ſurdaſtro, cui manifeſtari non poſſent peccata, quin ab aliis audirentur; ſi puella præ maxima verecundia pertimeſceret ſua peccata voce confiteri. In his caſibus ſat eſt peccata ſcribere, & pœnitentem dicere Confeſſario, ſe accuſare de omnibus, quæ in charta exhibita continentur. Sic etiam tenet Colet. *tract. de Pœnit. cap. 6. de Confeſſione pag.* 199. dicens expreſſe: Conſtat primo, non eſſe abſolute neceſſarium, ut confeſſio fiat voce: 1. quia Chriſtus tantum intendit, ut peccata Sacerdoti cum dolore declarentur, quod per ſcriptum, & nutus ſatis præſtari poteſt: 2. quia hæc eſt Eccleſiæ praxis, ut mutos, qui ſufficienter inſtructi videntur, per ſignum confitentes abſolvat. Unde Florentinum *oris* Confeſſionem requirendo, nihil aliud intelligit, quam externam peccati manifeſtationem, quæ, quia *ore* fieri conſuevit, *oris* vocitatur. Conſtat 2., non modo licitam eſſe Confeſſionem nutibus, vel ſcripto factam, ſed neceſſariam prorſus, quum quis aliter confiteri nequit; quia ex S. Thoma: *Quando non poſſumus uno modo, debemus, ſecundum quod poſſumus, confiteri*. Et quamvis ipſe poſtea dicat: Conſtat tertio, graviter peccare, ideoque invalide confiteri, qui extra caſum phyſicæ, vel moralis impotentiæ ſcripto, aut nutibus, non autem voce confitetur ratione univerſalis praxis Eccleſiæ. Subjungit autem: ab ea tamen praxi excuſat impotentia tum phyſica, tum moralis, quia moralis impotentia, ſeu neceſſitas, aut rationabilis cauſſa requiritur, ut intervenit in ſenſu noſtræ concluſionis. Ita etiam concludit noviſſime doctiſſimus D. de Liguori in ſuo tractatu *Iſtruzione pratica per li Confeſſori*, eodemque latine reddito ſub tit. *Homo apoſtolicus inſtructus in ſua vocatione ad audiendas confeſſiones*, in quo *tom.* 2. *c.* 3. *punct.* 1. *de conditionibus Confeſſionis* poſtquam dixerit, quod Confeſſio „ *debet eſſe vocalis*, nempe voce, dum hic eſt uſus communis Eccleſiæ, non jam facta per ſigna, „ aut ſcripto " ſtatim ſubjungit „ modo nulla „ adſit gravis cauſſa v. g. nimiæ, & extraordinariæ verecundiæ, aut linguæ impedimenti, „ & hujuſmodi, quia in tali caſu ſufficit, poſtquam Confeſſarius Confeſſionem legerit, „ quod dicat Pœnitens: *Me accuſo de omnibus iſtis peccatis*; ita communiter *Caſtrop. Canus, Conciol. Tambur. Salmantic.* " ſicque alii paſſim in ſenſu meæ concluſionis. Hinc quid dicendum de dicta admiratione, & cenſura Theologi, cenſeant eruditi, ſatis me & ipſo in intelligentia Canonum peritiores: concludo interim ego, ut jam tradidi, quod non facile ſunt admittendi caſus de permittenda Confeſſione per ſcriptum, ut recte tradit etiam Eminentiſs. Cardin. de *Laurea diſput.* 10. *de Pœnit. art.* 5. *n.* 67. Videatur ad rem Legenda noſtri S. Antonii de Padua, in cujus prædicatione quidam ſic fuit de peccatis compunctus, quod nullum præ gemitibus poterat confiteri. Cui Sanctus: Vade, & omnia peccata tua „

de

de quibus recordaberis, ſcribe in ſchedula, & ſtatim porta mihi. Quod cum feciſſet, omnia celeriter ſunt deleta. Sic ibi expreſſe Bullandiſtæ. Videatur etiam inter alios ad rem Eminentiſs. Cardin. Gotti *qu.* 8. *de forma Sacram. Pœnitent. dub.* 4. §. 2. *num.* 4. in ſolutione objectionum.

ABSOLVERE, ABSOLUTIO.

ARTICULUS I.

Abſolutio a quibus, & de quibus dari poſſit, vel non poſſit.

1 EPiſcopi non poſſunt abſolvere a caſibus, & Cenſuris publicis reſervatis Summo Pontifici, *ex c. Cum inferior, de majorit. & obed.*

2 Neque a caſibus, & Cenſuris occultis in Bulla Cœnæ contentis, & maxime Hæreſi, ut clare deducitur ex verbis ipſius Bullæ Cœnæ §. 21. ubi expreſſe Epiſcopis eſt adempta facultas abſolvendi a caſibus in ipſa Bulla reſervatis, quomodocumque, etiamſi per cujuſcumque Concilii Decreta prius conceſſa. *Ceterum*, dicit Bulla, *Ceterum a prædictis ſententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolvi poſſit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuſcumque perſonis ſæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militarium Regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia majori dignitate præditis, ipſiſque Ordinibus, & eorum Monaſteriis, Conventibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus & aliis locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cujuſvis Concilii decreta, verbo, litteris, aut alia quacumque ſcriptura in genere, vel in ſpecie conceſſorum, & innovatorum, aut concedendorum, & innovandorum.*

3 Unde cum nullum Concilium niſi Tridentinum *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 6. conceſſerit Epiſcopis facultatem abſolvendi a reſervatis occultis, manifeſte patet, quod Bulla Cœnæ, quantum ad caſus in ipſa contentos, revocavit, & revocat facultatem Epiſcopis a Concilio conceſſam; alias ſuperflua eſſent illa verba Bullæ, *ac cujuſcumque Concilii decreta*; & ſic teſte Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 40. *n.* 24. Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 291. Pegna Piaſec. Fagnan. & aliis, declaratum eſt a Pio V. Gregorio XIII. & Clem. VIII. & pluries a Sacra Congr. Concil. præſertim *die* 21. *Auguſti* 1609. *die* 7. *Julii* 1617. *die* 5. *Novemb.* 1644. & ut refert Delbene præciſis his verbis; *Congregatio cenſuit huic Decreto Concilii Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de reform. non tantum in crimine hæreſis, ſed in omnibus caſibus comprehenſis in Bulla Cœnæ Domini Pii V. eſſe derogatum*; Et clariſſime ultimo conſtat ex decreto Alexandri VII. de anno 1665. 24. Septemb. damnantis hanc propoſitionem tertiam in ordine: *Sententia aſſerens Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt, anno* 1629. 18. *Junii in Conciſtorio Sac. Congreg. Eminentiſs. Card. viſa & tolerata eſt.* 4

Poſſunt tamen Epiſcopi abſolvere a caſibus occultis reſervatis Summo Pontifici extra Bullam Cœnæ *ex Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 6. ubi habentur præciſa hæc verba: *Liceat Epiſcopis ... in quibuſcumque caſibus occultis etiam Apoſtolicæ Sedi reſervatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in Diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium ad id ſpecialiter deputandum in foro conſcientiæ, gratis abſolvere.* 5

Et cum impeditis perſonaliter adire Pontificem, vel in perpetuum, vel ad longum tempus, poſſunt Epiſcopi directe abſolvere pro utroque foro, etiam ab omnibus caſibus publicis reſervatis Papæ a jure, aut ab homine, etiam hæreſis, & in Bulla Cœnæ contentis: *cap. Mulieres, cap. Ea noſcitur, cap. De cætero, cap. de Monialibus titul.* 39. *de ſentent. excomm.* Eſt tamen advertendum, quod ſi impedimentum eſt perpetuum, abſolvuntur ſine ullo onere comparendi. Si vero impedimentum eſt ſolum ad tempus, debent abſolvi cum onere adeundi Pontificem ceſſante impedimento, non ad obtinendam abſolutionem, cum jam ſint directe, & plene abſoluti, ſed ad obediendum mandato Papæ, *c. Ea noſcitur, cap. Quamvis* 58. *de ſent. excomm.* alias non comparendo, elapſo impedimento, reincidunt in aliam ſimilem excommunicationem *ex cap. Eos qui, de ſent. excomm. in* 6. *cap. De cetero tit.* 39. *de ſent. excomm.* 6 7

Quinam autem cenſeantur in Jure legitime impediti adire Pontificem, iſtis ſequentibus quatuor verſiculis pro faciliori omnium captu, oſtenditur. 8

Regula, mors, ſexus, hoſtis, puer, Officialis,

Conc. *in Andrien.* 24. *Novemb.* 1710. *in eadem* 24. *Januar.* 1711. *in Colonien.* 16. *Novemb.*
43 1720. Et denique etiam exceptis intra Italiam, & extra Urbem aliis ſex dictis Clementinis, ex quo de mandato expreſſo Clementis VIII. fuerint reſervati *a Sacra Congr. Epiſcop. & Regul.* in declaratione ſui Decreti editi *die 9. Januarii* 1601. facta per aliud Decretum editum *anno immediate ſequenti* 1602. 36. *Novembris*, quod eſt ut ſequitur.

44 *Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem, atque obſervationem emerſiſſent, eadem Sacra Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitati locus relinquatur, & clarius appareat in quibus caſibus, vigore ejuſdem Decreti, reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem S. D. N. Clementis Papæ VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum Decretum ita moderatur, & declarat, videlicet ſub ejuſdem prohibitione illos tantum impoſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur.*

45 *Ac præterea Violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis fel. rec. Gregorii XIV. quæ incipit:* Cum alias nonnulli; *Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem: Provocantium, & Pugnantium in duello juxta Decret. Concil. Trid. & Conſtit. Gregorii XIII. incip. Ad tollendum. Injicientium violentas manus in Clericos, juxta Canonem: Si quis ſuadente Diabolo* 17. *q.* 4. *ac juris diſpoſitionem: Simoniæ realis ſcienter contractæ: atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel impoſterum reſervabunt. In quibus omnibus jam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam Sæculares, quam Regulares, qui aliquo ex privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorum privilegia, indulta, & facultates, uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non comprehenduntur, tantum, & non alias abſolvere a caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis vero Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus nihil de novo concedi;* hæc ſunt verba præciſa Decreti quantum ad noſtrum propoſitum.

46 Unde cum Sacra Congregatio de ſpeciali mandato Clementis VIII. in hoc Decreto excipiat ſolum a facultate abſolvendi caſus contentos in Bulla Cœnæ; caſus reſervatos Epiſcopis, & alios recenſitos ſex intra Italiam, & extra Urbem, & quo ad omnes alios poſitive, & expreſſe confirmet facultatem omnimodam abſolvendi, quam Regulares, & alii privilegiati habebant ante Decretum incipiens *Sacra Congreg.* emanatum de mandato ipſius Clementis VIII. *die 9. Januar.* 1601. evidentiſſime ſequitur, poſſe Regulares (ex diſpoſitione hujus Decreti, quæ attente eſt perpendenda) abſolvere ab omnibus aliis caſibus Papæ reſervatis, quia revera libere & ſine contradictione hanc facultatem in uſu habebant ante dictum Decretum ex *Conſtit.* Pauli III. emanata 3. Junii 1545. incip. *Cum inter cunctos*; adeoque nullus remanet ambigendi locus de hac Regularium facultate.

Hic juvat adducere Decretum Clem. XI. 47
quo omnibus Confeſſariis, etiam Pœnitentiariis Baſilicarum Urbis, & aliis privilegiatis interdicitur, ne pœnitentes a quibuſdam cenſuris, & caſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis, abſolvant, & abſolutiones, ſi forte obtentæ fuerint, nullæ, ac irritæ declarantur.

Quoniam Sanctiſſimus Dominus noſter Clemens XI. pro paſtorali in commiſſum ſibi Gregem zelo, & pro Eccleſiaſticæ diſciplinæ recta ratione conſervanda, deputavit Congregat. particularem Eminentiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardinalium Sancti Clementis, Paulutii Majoris Pœnitentiarii, & Fabroni, nec non RR. PP. Corradini Sanctitatis ſuæ Auditoris, mei infraſcripti Sacræ Congregat. Conc. & hujus deputatæ Secretarii, ac RR. PP. Damaſceni Conſultoris Sancti Officii, & Alfani Conſultoris Theologi Sacræ Pœnitentiariæ. Eadem Congregatio, conſiderata reformatione facultatum officii Sacr. Pœnitentiariæ a fel. record. Innocent. XII. in ejus Conſtitutione edita 3. Septemb. 1692. cenſuit, ſi Sanctiſſimo placuerit, præcipiendum eſſe omnibus, & quibuſcumque Presbyteris tam ſæcularibus, quam Regularibus in Urbe ad Confeſſiones audiendas deputatis, ut ne impoſterum etiam in foro conſcientiæ abſolvant extra mortis articulum quoſcumque pœnitentes tam incolas Urbis, quam ad eam confluentes, ab infraſcriptis caſibus; nempe a caſu publico violatæ Clauſuræ Monialium ad malum, ſeu inhoneſtum finem, a Presbytericidio publico, & a caſu publico violatæ Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorii XIV. incip. Cum alias nonnulli; & etiam in caſu occulto dictæ violationis immunitatis, ſi fuerit ſecuta auctoritate publica, idque omnino ſervari ab omnibus, & quibuſcumque Confeſſariis in Urbe degentibus, cujuſcumque Religionis,

In-

Inſtituti, etiam Societatis Jeſu, ac Congregationis quacumque ſpeciali nota explicandis, prout explicati latius fuere in Decreto Sacræ Congregat. Epiſcoporum, & Regularium die 9. Menſis Januarii 1602. ſub fel. record. Clem. VIII. ac illius confirmatoriis, & innovatoriis ſub fel. record. Paulo V. die 7. Januarii 1617. Urbano VIII. die 7. Novembris 1627. editis. Ac ſub præſenti prohibitione comprehendi etiam Pœnitentiarios Baſilicarum urbis, & ab omnibus Confeſſariis prædictis eam obſervari ſub iiſdem pœnis, & cenſuris, eo ipſo, & abſque ulla alia declaratione incurrendis, quæ continentur in præfatis Decretis. Noverintque Pœnitentes abſolutionem, ſi quam impoſterum obtinerint, a præfatis caſibus in præſenti Decreto expreſſis, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti, eaque omnia obſervari, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis abſolvendi a prædictis caſibus, ſub quibuſcumque tenoribus tam ante, quam poſt dicta Decreta, tam particularibus perſonis, quam ratione Religionis, Societatis, vel Inſtituti obtentis, & juxta latam derogationis formam in iiſdem Decretis contentam, quæ in præſenti repetita cenſentur, & non obſtantibus, quæ iidem Clem. VIII. Paul. V. & Urbanus VIII. voluerunt non obſtare. Rurſus declarando, prout declaratum fuit in præfatis Decretis, quod circa alios caſus Sanctæ Sedi Apoſtolicæ reſervatos, non expreſſos in præſenti Decreto (exceptis illis, quæ continentur in Bulla in die Cœnæ Domini legi conſueta) ita intelligatur præſervata facultas abſolvendi Confeſſariis privilegiatis in Urbe degentibus, quatenus tamen eam habeant ex legitimis privilegiis, non revocatis, & in uſu exiſtentibus, ac juxta eorum tenorem tantum exequendis. Aliis vero in Urbe Confeſſariis privilegia non habentibus, nihil de novo, ſicuti per præfata Decreta, ita per præſens cenſeatur conceſſum.

Facta per me infraſcriptum hac die decima tertia Menſis Maii 1711. relatione prædictæ reſolutionis Sanctiſs. Domino noſtro, Sanctitas ſua eam, omniaque, & ſingula in ea contenta cum omnibus clauſulis derogatoriis benigne probavit, ac inviolabiliter impoſterum ſervari præcepit ab omnibus ut ſupra expreſſis, præſenſque Decretum in forma ſolita publicari juſſit, atque mandavit.

Vincentius Petra Secretarius.

In articulo mortis quilibet ſimplex Sacerdos 48
non approbatus, quamvis ſit Excommunicatus, Degradatus, Irregularis, Apoſtata &c. ſi non adſit alius Confeſſarius, poteſt quoslibet fideles a quibusvis caſibus, & cenſuris, etiam quomodocumque reſervatis, abſolvere, quia in articulo mortis nulla eſt reſervatio; & Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. nullum excipit Sacerdotem, ſed ampliſſime loquitur his verbis: *Verumtamen pie admodum, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis; atque adeo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſunt.* Vide tamen verb. *Sacerdos num.* 38. (*) 49
Quæ ampla poteſtas extenditur etiam ad probabile periculum mortis, ut tenet communior Doctorum cum Barb. *part.* 2. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 25. *num.* 81. In Jure enim, quo 50
ad rem, pro eodem ſumuntur periculum, & articulus mortis. *Cap.* 29. *Si quis ſuadente* 17. *q.* 4. *c. Eos qui, de ſent. Excomm. in* 6.

Si in periculo, & articulo mortis adſit Con- 51
feſſarius approbatus, qui promptus ſit ad Confeſſionem excipiendam, probabilius non poteſt ſimplex Sacerdos abſolvere, ut communius ſentiunt Doctores, quia tota ratio, propter quam conceditur ſimplici Sacerdoti facultas tunc abſolvendi, eſt, ut dicit Trident. cit. *ne hac ipſa occaſione aliquis pereat*, ſcilicet inconfeſſus propter defectum Confeſſarii; ergo ceſſante tali motivo, & neceſſitate propter præſentiam prompti Confeſſarii approbati, ceſſat facultas in Sacerdote non approbato, juxta regulam, quam tradit Abbas in *c. Cum venerabilis*, *de con-*

(*) In editione Romana anni 1767. hæc ibi adnotantur: „ *Quanquam hæc Auctoris ſententia multos ſibi Patronos vindicare diffiteatur nemo; contrariam tamen ſolidioribus fundamentis inniti, & quidem magis ad mentem Concilii, omnino conſtat. Conſule Eminentiſſimi Capiſuchi* „ Quæſtiones Morales, *quæſt.* 1. *ubi ſacrorum Canonum, ſanctorum Patrum, clariorumq. Theologorum, ac præcipue S. Thomæ auctoritatem, adducto etiam genuino Tridentini decreti ſenſu,* „ *firmat, Sacerdotes hæreticos, Schiſmaticos, notorios, & manifeſtos, ac excommunicatos denunciatos non poſſe pœnitentem abſolvere in articulo mortis.* “ Si hujus adnotationis Auctor ea legiſſet, quæ habentur *num.* 38. citato, verb. *Sacerdos*, ad quem P. Lucius lectorem remittit, ab hac additione tanquam omnino ſuperflua utique ſuperſediſſet.

conſuetudine in fin. Cum aliquid conceditur propter neceſſitatem, durat conceſſio, quatenus urget
52 *neceſſitas*. Et deducitur etiam ex *Concil. Carthagin. III.* relato in *c. Presbyter* 14. *Cauſ.* 26. *q.* 6. *Presbyter inconſulto Epiſcopo non reconciliet pœnitentem, niſi, abſente Epiſcopo, ultima neceſſitas cogat:* adeoque Epiſcopo præſente non ſubſiſtit neceſſitas pro danda abſolutione a Presbytero, & in noſtro caſu, a ſimplici Sacerdote in præſentia Confeſſarii approbati. Et confirmatur ex *capit. Excommunicamus, de ſent. excommunic. inter Extravagant.* ubi ſic ſtatuitur: *Decernimus etiam, ut nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam pro prædictis, vel aliquo prædictorum, abſque ſpeciali mandato noſtræ abſolutionis beneficium valeat obtinere, niſi forſan ad Nos habere acceſſum non poſſet in mortis articulo conſtitutus*. Unde cum in noſtro caſu habeatur acceſſus, immo promptus ſit præſens Confeſſarius approbatus; ſequitur quod abſolutio non poſſit impendi a ſimplici Sacerdote, & ſic declaravit *Sac. Congreg. Conc.* ut refert Pignatell. *tom.* 10. *Conſult.* 163. *num.* 15. Sicque reſpondit Gregorius XIII. apud Molinam *tract.* 3. *de Juſt. diſput.* 63. *n.* 14. ubi ex aliis teſtatur de communi. Vide verb. *Complex peccati*.

☞ In articulo mortis ſi non adeſſet Sacerdos, niſi mutus, an poſſit hic, imo an debeat ſcripto abſolvere vel ſignis, ut docet Jo. Pontius: eo quod non ſit damnatum ab Eccleſia, verba non eſſe de eſſentia Sacramenti, quod affirmat Navarr. & alii; vide Dianam *part.* 11. *tr.* 6. *reſol.* 14. ☜

53 Abſoluti in articulo, ſeu periculo mortis a caſibus reſervatis, qui habent annexam Cenſuram, ſi convaleſcant, tenentur Papæ, vel Epiſcopo reſpective ſe præſentare, mandata ipſius humiliter ſuſcepturi, & parti læſæ, prout Juſtitia ſuaſerit, ſatisfacturi; *capit. De cetero; capit. Ea noſcitur, capit. Quamvis, & capit. Quo de his, de ſent. excommun.* & expreſſe ex Bulla Cœnæ his verbis: *Niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi deſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita abſolvi poſſit, quia non niſi ſub*
54 *hoc onere abſolvi poſſunt*. Quod ſi elapſo mortis periculo, cum commode poſſint, non ſe præſentent Papæ, vel Epiſcopo reſpective, & parti læſæ renuant, in quantum poſſunt, ſatisfacere, reincidunt in Excommunicationem, *ex cap. Eos qui, de ſent. excommun. in* 6. & ex Decreto *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.* 7. *Decembris* 1646.

55 Abſoluti vero in tali periculo, vel articulo mortis a caſibus reſervatis, qui nullam ha bent annexam cenſuram, ſi convaleſcant, no tenentur ſe præſentare Superiori, quia onus præſentandi, quod ſupracitata Jura in illo ar ticulo imponunt, eſt ſolum pro caſibus reſer vatis habentibus annexam cenſuram, & exce ptio firmat regulam in contrarium. Et ratio diſparitatis eſt, quia a peccatis reſervatis non habentibus annexam Cenſuram in articulo, ſeu periculo mortis, abſolvuntur directe, & pro utroque Foro ſine ulla alia obligatione; a peccatis vero reſervatis habentibus annexam Cenſuram abſolvuntur in articulo ſeu periculo mortis tantum pro Foro interno conſcientiæ, cum obligatione adhuc ſe præſentandi Superiori pro Foro externo, ut mandata ejus accipiant, & ſe obedientes, & obſequentes oſtendant Eccleſiæ, vel Superioribus, quibus fuerunt contumaces, quod non evenit in habentibus caſus ſimpliciter reſervatos ſine annexa Cenſura. Imo ſic abſoluti, licet non indigeant nova abſolutione, ex quo prior fuerit valida, poſſunt tamen adhuc urgeri a Superiore, qui poteſt contra eos procedere, donec etiam pro Foro externo abſolutionem obtineant, ut pluries declaravit *Sacra Congregat. in Compſan.* 14. *Junii* 1619. *in Oppiden.* 8. *Junii* 1621. *& in Melicen.* 30. *Sept.* 1622. Vide verb. *Excommunicatio quo ad abſolutionem pro Foro Conſcientiæ &c. art.* 8. *num.* 4.

Abſolutio non poteſt dari extra articulum 58
mortis a Sacerdote non approbato, & non habente Juriſdictionem, alias eſt nulla, *c. Omnis utriuſque* 12. *de pœnit. & remiſſ. cap.* Si Epiſcopus 2. *eod. tit. in* 6. & Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* Et a fortiori nequit dari 59
a Laico *lib.* 3. *Conſtit. Apoſtol. cap.* 10. Leo X. Conſtit. 40. incip. *Exurge*. Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. *& Canon.* 10. Unde ſacramentaliter abſolvens, cum non ſit Sacerdos, ſit ſuſpectus de hæreſi, & eſt cogendus ab Inquiſitoribus abjurare de vehementi; & licet eſſet minor 25. annorum, dummodo compleverit 20., eſt degradandus, & brachio ſæculari tradendus, ultimo ſupplicio afficiendus, ex Clement. VIII. Conſtit. 81. incip. *Et ſi alias*, & Urban. VIII. Conſt. 79. incip. *Apoſtolatus officium*. Abſolvendi facultas delegata non poteſt ſubdelegari. 60
De offic. & poteſtate Judicis Delegati cap. & §. fin.

Abſolutio non poteſt dari a ſimplici Sacer- 61
dote non approbato, neque pro ſolis peccatis mortalibus dubiis, cum nullam habeat juriſdi-
ctionem. Imo ſimplex Sacerdos non eſt per- 62
mittendus, quod abſolvat neque a ſolis peccatis.

catis venialibus, ut decrevit Innocent. XI. 12. *Februar.* 1679. in Decreto de communione quotidiana, in cujus fine habentur præciſa hæc verba: *Non permittant, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, ſeu Ordinario.* Et nulla quoque declaratur a Benedicto XIV. Conſtitut. incipien. *Apoſtolica*. Bullar. Tom. I. n. 100.

In allegata Conſtit. SS. Pontifex Benedictus XIV. ad eliminandas perverſas quorumdam opiniones, quæ irrepſerant; & ad præcavendum abuſum Indultorum Apoſtolicorum, præſertim quoad facultatem eligendi Confeſſarium, declarat & mandat, Confeſſarios electos in vim Bullæ Cruciatæ, aut alterius Privilegii, ab Ordinario ejus loci, in quo quis confitetur, actu approbatos eſſe debere. Subindeque ſtatuit, *Confeſſiones aliter in poſterum factas, & reſpective auditas, nullas, irritas, & invalidas fore*. Ideoque *Confeſſiones, & abſolutiones in præmiſſis caſibus aliter in poſterum factas, & reſpective auditas ſeu impertitas, irritas fore, & invalidas* declarat. De abſolutione a peccatis venialibus in tota illa Bulla ne verbum quidem. Standum igitur primæ aſſertioni noſtri Auctoris, qui ait, ſimplicem Sacerdotem non debere, neque eſſe permittendum, abſolvere a venialibus. Quod confirmatur ulterius ſequentibus auctoritatibus:

1. *Reiffenſt. Theol. moral. tract.* 10. *diſt.* 8. *q. concl.* 4. Sacerdotibus in ſua Ordinatione confertur ſufficiens Juriſdictio valide ſaltem abſolvendi quemlibet a ſolis peccatis venialibus. Ita communior Theologorum ... Notandum tamen, quod extra caſum neceſſitatis non debeat de facto Sacerdos necdum expoſitus ſe immiſcere audiendis Confeſſionibus venialium, idque ob plurima incommoda, quæ inde facile poſſent oriri. Et hinc non immerito Innoc. XI. in allato Decreto &c. injunxit Epiſcopis, & Parochis, ut *non permittant* &c.

2. *Reverendiſs. de Ligorio in Theolog. mor. lib.* 6. *tract.* 4. *cap.* 2. *num.* 543. Quæritur, an Confeſſio venialium facta ſimplici Sacerdoti ſit illicita, & invalida? Quod ſit illicita, hodie certum eſt ex Decr. Innoc. XI. &c. ubi non ſolum vetitum fuit Epiſcopis, *Ne permittant* &c. ſed etiam fuit interdictum ipſis Sacerdotibus, his verbis, quæ immediate ſequuntur: *Si quicumque Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo ſe rationem reddituros*. Utrum autem talis Confeſſio ſit invalida, *prima* ſententia communiſſima negat, & hanc tenent *Salm. c.* 11. *n.* 8. cum communi, ut aſſerunt *Holzm. n.* 621. *Viva q.* 8. *art.* 1. *n.* 6. *Pal. d. un. p.* 13. *n.* 5. *Croix n.* 1489. *Lugo diſp.* 18. *n.* 41. *Suar. d.* 26. *ſect.* 5. *& Elbel pag.* 296. *n.* 329. *cum Maſtr. Herinx*, &c.

3. *La Croix Theol. mor. lib.* 6. *part.* 2. *n.* 1489. Videtur nunc tenendum, quod ad abſolvendum a venialibus prærequiratur approbatio Ordinarii; nam licet antehac ab omnibus fere ſupponeretur tanquam certum, quod facultas abſolvendi a venialibus eſſet in Ordinatione conceſſa omni Sacerdoti, vel jure divino, uti volebat *Vaſq.* vel jure Eccleſiaſtico, ſuppoſita immemoriali conſuetudine, tamen nunc aliter ſtatuit *Innoc. XI.* in Decreto &c. ergo talis abſolutio eſt ſaltem illicita. An autem ſit valida eſt incertum: negant aliqui cum *Platelio*, ſed probabilius affirmant cum Card. *d.* 2. *ſ.* 6. *art.* 9. *&* 10. *n.* 667. quia ex hoc, quod Pontifex tantum velit prohiberi, & non permitti, non ſequitur tolli juriſdictionem, vel irritari abſolutionem. ☜

Quid importent abſolutiones generales, quas 63
Prælati Regulares, in fine Viſitationis, & in quibuſdam anni Solemnitatibus dare conſueverunt ſuis ſubditis Religioſis; Et quid abſolutiones in articulo mortis dari ſolitæ moribundis, Et quid abſolutiones, quæ dantur a Prælatis, ſeu Præſidibus ante electiones Capitulares; Vide verb. *Prælatus Regularis a num.* 67. *ad* 73.

ARTICULUS II.

Abſolutio quibus dari poſſit, vel non.

ABſolutio dari poteſt moribundo, qui petiit Confeſſarium, licet ipſo adveniente jam obmutuerit, & nulla dare poſſit ſigna pœnitentiæ. Habetur ex *Conc. Arauxicano I. can.* 12. *ex Conc. Carthagin. III. cap. Ægrotantes* 75. *de conſecr. diſt.* 4. *& ex Conc. Carthag. IV. can.* 76. his verbis: *Is, qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu, dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim converſus fuerit, dent teſtimonium qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam*. Id ita expreſſe ſtatuitur a S. Leone Papa *c. His qui*, *Cauſa* 26. *q.* 6. his verbis: *Quod ſi aliqua ægritudine fuerint aggravati, ut quod paulo ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valeant, teſtimonia eis fidelium, & circumſtantium prodeſſe debebunt, ut ſimul & pœnitentiæ,*

& re-

& reconciliationis beneficium conſequantur. Sic etiam habetur ex Rituali Romano, auctoritate, & mandato Pauli V. edito, quod titul. de Sacram. Pœnit. ſic ordinavit. *Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela ægro deficiat, nutibus, & ſignis conetur Sacerdos, quoad ejus fieri poterit, peccata pœnitentis cognoſcere, quibus utcumque, vel in genere, vel in ſpecie cognitis, vel etiam ſi confitendi deſiderium ſive per ſe, ſive per alios oſtenderit, abſolvendus eſt*. Ubi ly *abſolvendus eſt*, intelligendum eſt de abſolutione ſacramentali abſolute impertienda, & non tantum ſub conditione, niſi forte de aliquo prædictorum ſignorum certo non conſtet, ſed dubium ſit; tunc enim eſſet danda abſolutio ſolum ſub conditione, ne exponeretur Sacramentum periculo nullitatis. ☞ Sic etiam mutus abſolvendus eſt; quamvis Confeſſor non calleat quæ peccata per ſigna velit ille exprimere; nec ſciat per ſigna eum interrogare de aliquo peccato in particulari. ☜

3 Abſolutio probabilius dari poteſt ſub conditione etiam moribundo, qui nullum pœnitentiæ ſignum dedit, nec dare poteſt, ſi ipſe prius probe, & chriſtiane vixit, & Sacramenta frequentavit. Sic tenet expreſſe Barboſa *in Collect. ad Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *de Sacr. pœnit. c.* 5. *n.* 2. citans pro hac ſententia Vivaldum, Antonium de Litteratis, Homobonum de Bonis, Molfeſium, Carolum de Baucio, Bartholomæum de S. Fauſto. Idem docent Marcantius, Herincx, Pontius, Boſco, Baſſæus, Anacletus, Felix Poteſtas, Schilder *tract.* 6. *n.* 39. citans Gregorium XV. in ſuo Memoriali Confeſſariorum, quod ediderat, quando erat adhuc Archiepiſcopus Bononienſis, S. Antoninus, & Sacerdotale Romanum *pag.* 264. dicens: *Poſſe abſolvi moribundum aſſuetum frequentare Confeſſionem, quamvis repentino caſu oppreſſus Sa-*
4 *cramentum non petierit*. Hanc ſententiam vocat nunc communem Moya *q.* 4. pro qua refert ſexdecim Auctores, qui eam abſolute tenent, & alios longe plures, qui defendunt ut probabilem, & ex præcepto charitatis in praxi tenendam, ad quos accedunt Gobat, Tambur. Eſcob. Card. Averſa, Quarti, Arſdech. Sporer, Bonagratia, Gormaz, & alii. Et probatur ratione, quia vita Chriſtiana atque Catholica hactenus probe, & publice peracta in hujuſmodi caſu, ac extrema neceſſitate talis moribundi, eſt ſufficiens accuſatio ſui, & confeſſio, cum alia major fieri nequeat; adeoque poteſt ſub conditione abſolvi. Antecedens probatur, quia ille, qui petiit confeſſionem, vel ſaltem dedit ſigna petitæ confeſſionis, poteſt in mortis articulo abſolvi: ſed homo chriſtiane, & catholice vivens hoc ipſo petiit, deditque ſigna Confeſſionis pro mortis articulo petitæ, adeoque &c. Minor probatur, quia per decurſum totius vitæ Chriſtianæ ſæpius, ac præſertim frequentando Sacramenta Eccleſiæ, vel faciendo conſuetum examen conſcientiæ, imo & devote pluries orando, *Pater noſter, & Ave Maria*, per ly *dimitte nobis debita noſtra*, vel *ora pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis noſtræ*, fatentur ſe peccatores, petuntque omnia pro felici hora mortis neceſſaria, & opportuna; ſed inter hæc eſt præcipue Confeſſio, & abſolutio Sacramentalis in mortis articulo obtinenda: ergo &c. Tum quia de tali viro probo in articulo mortis conſtituto prudenter dubitari poteſt, an prius Confeſſionem petierit, & non fuerit auditus, aut aliquod ſignum externum dederit, quod non fuerit viſum; imo dubitari poteſt, an etiam de facto aliquod ſignum externum det, quod propter ejus virium imbecillitatem non videatur, aut non percipiatur, adeoque poterit ſub conditione abſolvi eo quod ob probam antea peractam vitam præſumi ac ſperari poſſit, ipſum hic & nunc petere confiteri, &
ſacramentaliter abſolvi. Tum etiam quia in 6
dubiis aut opinionibus circa neceſſaria ad ſalutem, tutior pars eſt amplectenda; ſed in caſu agitur de re neceſſaria ad ſalutem, & adeſt dubium, aut opinio pro utraque parte; adeoque eſt ſub conditione abſolvendus, cum hoc tutius ſit pro ejus æterna ſalute; nihil enim mali fit in conferenda tali abſolutione conditionata; eo enim ipſo quod apponatur conditio, *ſi es capax, ego te abſolvo* &c. & vitatur omne periculum ſacrilegii & irreverentiæ Sacramenti, & conſulitur ſaluti æternæ moribundi, quæ in tali extrema neceſſitate eſt ab
omnibus ex charitate procuranda. Sicut enim 7
Sacramentum Baptiſmi in caſu extremæ neceſſitatis poteſt conferri ſub conditione in materia dubia, ut in lixivio, aqua roſacea, vel nivali, vel etiam in parte dubia, ut in digito, manu &c. cum in tali caſu tutius conſulatur ſaluti animæ infantis, quam nullo modo eum baptizando; ſic a pari in caſu noſtro poteſt ſub conditione dari abſolutio ſacramentalis tali moribundo extreme indigenti, cum tutius conſulatur ſuæ extremæ ſaluti dando ei abſolutionem conditionatam, quam nullo modo eum abſolvendo: Sacramenta enim cum fuerint a Chriſto inſtituta in ſalutem fidelium, in caſu extremæ neceſſitatis de mente Legiſlato-

lato.

latoris cedunt juri ſuo, *ne exponantur periculo nullitatis*, ut fideles non exponantur periculo damnationis; eo vel maxime quod talis conditio, ut jam dictum eſt, ſalvat reverentiam Sacramenti, quia ſi moribundus non ſit capax abſolutionis, non fit Sacramentum. (*)

8 Abſolutio dari poteſt ei, qui eſt in occaſione proxima involuntaria, nec eſt in ſui poteſtate eam removere, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios, ſcilicet primo per verum, & firmum dolorem de præteritis; ſecundo, ſi ſit occaſio luxuriæ, per intenſum, & ſolidum propoſitum ſolus cum ſola non loquendi, & totis viribus mulieris aſpectum, & illecebras vitandi; tertio per verum propoſitum, & promiſſionem ſeparationis cum primum erit poſſibilis phyſice, vel moraliter; quarto per fervidam orationem, & petitionem divini auxilii, & frequentiam Sacramentorum, maxime Confeſſionis cum eodem prudenti Confeſſario. Et ratio

9 eſt, quia occaſio peccandi in ſe non eſt peccatum, niſi ſit voluntaria, & qui in ea eſt, potius dicitur eam pati, quam ei ſe exponere; poſitis enim dictis propriis actibus cenſetur, pro quanto in ſe eſt, eam abſolute, & efficaciter nolle; ut tradit D. Baſilius *in Conſt. Monaſt. c. 4. fol. 489.* ubi dicit, *In hujuſmodi caſibus hominem non amare periculum, ſed illud invitum ſubire*. Talis occaſio involuntaria contingere poteſt in filioſfamilias cum famula Domini, inter fratres, ſorores, filios, & filias ejuſdem familiæ, & alios ſimiles conjunctos, qui non ſunt ſui juris, habitantes in eadem domo ſub cura ejuſdem Domini ſeu parentis.

Sic tenent communiter Doctores, qui tamen 10 monent Confeſſarios, ut cum iſtis ſe gerant ſicuti cum recidivis, differendo aliquando abſolutionem, & difficiles ſe oſtendendo ad eos abſolvendos, ut ſic perterriti facilius emendentur, & ſupradictos proprios actus efficacius eliciant, ſine quibus nequirent abſolvi, cum deficerent in adimplendis quæ ſunt in ſua poteſtate, & tenentur omnes adimplere nulla ſuſ-

Notæ Romani Theologi.

(*) P. Daniel Concina, qui in animadverſionibus ad Pontas, Auctoris noſtri opinionem, quæ communior eſt, probaverat, in Theologia Chriſtiana, quæ ibidem ſcripſerat retractavit, ne eorum præjudicium afferret opinioni, qui confeſſionem neceſſariam hujus ſacramenti materiam exiſtimantes, negant omnino eum abſolvi poſſe, qui confeſſionis ſigna ſenſibilia non dederit; quia deficientibus actibus pœnitentis, neceſſaria materia deſideratur, ſine qua perfici Sacramentum nequit. Sed certum omnino non eſt, actus pœnitentis materiam hujus Sacramenti eſſe: cum Tridentina Synodus non Sacramenti *materiam*, ſed *quaſi materiam* dixerit; cumque Theologi bene multi non materiam ex qua ſacramentum fit, ſed circa quam ſacramentum verſatur, actus illos conſtituant. Dum vero in pœnitente ea præceſſerint, quæ Auctor commemoravit, ſatis veriſimile eſt, & confeſſionis deſiderium per anteactam vitam, & alios actus in illo reperiri, qui ad impertiendam abſolutionem dubiam ſaltem materiam ſuppeditent: ergo ſub conditione abſolvi poterit; eo vel magis, quia iis, qui antea confeſſionem petiere, ſi ſaltem per teſtes id Sacerdoti ſit notum, abſolutio concedenda eſt, ut liquet ex allatis ab auctore monumentis, & etiam ex decreto Urbani VIII. qui 24. Februarii 1632. rogatus ab Inquiſitore Luſitaniæ, *num valide abſolvi poſſit ægrotus, qui coram uno teſte ſigna contritionis dedit, ſuperveniente autem Confeſſario, nullo externo ſigno confitendi voluntatem oſtendit, reſpondit, huic ægroto poſſe impertiri abſolutionem, nec id repugnare decreto Clementis VIII. cum diverſam contineat rationem*. Itaque ſi abſolvendi ſunt qui antea petiere confeſſionem, quia actus illi præcedentes veluti præſentes haberi poſſunt; cur ii abſolvendi non erunt, quorum vivendi ratio prudentem Confeſſarium certum facit, voluiſſe in mortis articulo ſacramenta recipere, ac prudenter etiam dubitare permittit confeſſionem antea petiiſſe, licet a nemine fuerint auditi? Nec audiendus Concina eſt, dum ait, Deum, quando vult alicujus ſalutem, velle etiam eadem voluntate media a Chriſto præſcripta pro ſalute obtinenda. Nam abſolutionem hanc medium eſſe præſcriptum dicimus, & occurrentem Sacerdotem, qui probo Chriſtiano, quem confeſſionem petiiſſe præſumimus, Sacerdotalem abſolutionem impertiatur, beneficium quoddam eſſe putamus divinæ miſericordiæ, quo Deus illi opitulari decreverit.

Hinc merito Vaſquez & alii quamplurimi affirmant, quod in caſibus ſupradictis, in quibus moribundus poteſt abſolvi, Sacerdos non tantum poſſit, ſed etiam teneatur ratione caritatis, illum abſolvere.

ſuffragante excuſatione ad vitandum peccatum mortale.

12 Abſolutio tamen dari non poteſt ei, qui eſt in occaſione proxima voluntaria, nec vult eam, cum poſſit, deſerere, licet ſub prætextu cujuſcumque utilitatis, commodi, vel boni ſpiritualis, vel temporalis ſui, vel proximi. Clare conſtat ex pluribus propoſitionibus damnatis, ut ex 41. in ordine damnata ab Alexandro VII. die 18. Martii 1666. his verbis: *Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo* Regalo, *dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent; & alia famula nimis difficile inveniretur:* & ex 61. in ordine damnata ab Innocentio XI. 2. Martii 1679. *Poteſt aliquando abſolvi qui in proxima occaſione peccandi verſatur, quam poteſt, & non vult omittere, quinimo directe, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit:* & ex alia ejuſdem Pontificis 62. in ordine: *Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit:* & ex altera ejuſdem 63. in ordine: *Licitum eſt quærere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali, noſtro, vel proxi-*

13 *mi.* Et oſtenditur ratione, quia ut quis non teneatur deſerere occaſionem proximam peccandi mortaliter, nulla cauſa eſt ſufficiens, niſi ſola impotentia phyſica, vel moralis deſerendi illam occaſionem proximam; nam quoties poteſt quis eam derelinquere, tenetur, quia quilibet, ſi poteſt, tenetur evitare proximum periculum ſummi mali, quale eſt peccatum mortale, juxta illud Matthæi 18. *Si manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & projice abs te;* aliter non eſſet diſpoſitus ad obtinendam abſolutionem ratione evidentis periculi, adeoque non abſolvendus, ut concludit Sanctus Carolus Borromæus *par. 4. Actor. Eccleſ. Mediol. inſtruct. Confeſſ. circa medium*, his verbis: *Sciant denique* (Confeſſores) *ſe non poſſe iis impendere beneficium abſolutionis, qui peccati mortalis occaſionem omnem fugere ſerio non propoſuerint.* Et S. Thomas de Villanova *Concione in feria 6. poſt Domin. 4. Quadrageſimæ*, ait: *Vadat, & concubinam e domo pellat, pecuniam alienam reſtituat &c. & tunc ad Confeſſarium redeat, & abſolvatur, hic rectus eſt ordo, hunc Ordinem non tranſgredieris.* * Accedit etiam, pœnitentem, ſi ſit rite diſpoſitus, debere affectum peccati excludere, & peccatum deteſtari: ergo deteſtari quoque debet peccandi occaſionem. Quomodo vero eam deteſtabitur, qui non vult illam deſerere?

Abſolutio dari non poteſt conſuetudinario & recidivo, qui ſemper labitur in eadem peccata ſine ulla ſpe emendationis; nec facit quantum in ſe eſt, juxta monita prudentis Confeſſarii, pro tali conſuetudine peccaminoſa deſerenda, adhibendo ſcilicet ſerium conatum, quo tentationibus, ac occaſionibus reſiſtat, ſed potius cupiditatibus ſuis ſemper frena relaxat; id conſtat clare ex propoſitione damnata ab Innocentio XI. 2. Martii 1679. in ordine 60. *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat ſe dolere, & proponere emendationem.* Et ratio eſt, quia cum in iſto nullum appareat verum ſignum doloris, aut propoſitum emendandæ vitæ, ex quo nullum ſerium conatum adhibeat ad reſiſtendum tentationibus, & peccandi occaſionibus, ſed potius voluntarie ſuis cupiditatibus ſemper frena relaxet, abſolutio nedum non ipſum ſolveret, ſed & cum ipſo etiam Confeſſarium ligaret, ut docet S. Ambroſius *lib. 2. de pœnit. c. 9.* his verbis: *Nonnulli ideo poſcunt pœnitentiam, ut ſtatim ſibi reddi communionem velint, hi non tam ſe ſolvere cupiunt, quam Sacerdotem ligare, ſuam enim Conſcientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum eſt, nolite dare Sanctum canibus.* Et quod ſimilibus conſuetudinariis, ſeu recidivis non ſit danda abſolutio, donec emendentur, aperte inſinuat S. Carolus Borromæus *par. 4. Actor. Eccleſ. Mediol. titul. Inſtructio Confeſſorum*, his verbis: *Proroganda eſt adhuc abſolutio his, qui licet ſe peccatum dimiſſuros polliceantur, ab illo tamen non ſeparandos Confeſſor ſuſpicetur, ut ſunt ii, & præſertim juvenes otioſi, qui ſolent majoris temporis parte aleis, crapulis, amoribus, peccatis carnalibus, blaſphemiis, inhoneſtis converſationibus, diſſentionibus, odiis, & detractionibus vacare, ut qui a multis annis in eiſdem peccatis perſeverarunt, nec ut emendentur laborant.*

Si vero conſuetudinarius, ſeu recidivus poſt ultimam ſuam Confeſſionem, ſe vel paulum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie ſolitus erat, commiſit, & aliquem conatum ad ſe emendandum adhibuit, debet abſolvi, cum ſic oſtendat ſe habere verum dolorem, & firmum propoſitum ſe emendandi, quod ſufficit ad veram pœnitentiam, licet aliquoties ſit iterum relapſus: ſiquidem ejuſmodi aliquis relapſus non eſt ſignum falſæ pœnitentiæ, ſed potius

tius

rius fragilitatis humanæ: plurimi enim etiam probitate conſpicui relabuntur interdum, & contra bona propoſita firmiter concepta denuo
8 peccant. Cum enim recidive peccata fiunt ex ſola fragilitate intrinſeca, uti fit in mollitie, delectationibus moroſis, odiis, blaſphemiis, & ſimilibus, docent communiter Doctores, ordinarie poſſe pœnitentem toties abſolvi, quoties Confeſſarius judicat eum ſerio dolere, & proponere impoſterum ſe emendare, quia eſt rite diſpoſitus, ut maxime liquet in illo, qui poſt ultimam Confeſſionem non tot peccata commiſit, uti antea ſolitus erat: unde & Matthæi 18. Petro interroganti; *Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? uſque ſepties? dixit Jeſus, Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties*, hoc eſt toties quoties vere doluerit, ſigna emendationis dederit, veniamque rogaverit: juxta quod S. Hieronymus relatus *cap. Septies diſt. 3. de pœnit.* ait: *Non ſolum ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties delinquenti, ſi convertatur ad pœnitentiam, peccata condonantur.*

19 Major difficultas eſt, an ſint abſolvendi necne, illi conſuetudinarii, ſeu recidivi, qui in aliqua Confeſſione minora afferunt peccata, & in alia majora, & ſic viciſſim longo tempore ſua peccata continuant, aliquoties ſe vincendo, & aliquoties iterum relabendo, ac numerum peccatorum augendo? Cum iſtis, dicerem, quod a Confeſſariis non ſit procedendum nec per nimiam ſeveritatem, nec per nimiam clementiam, ut nec nimia ſeveritas terreat, nec nimia clementia palpet. Habemus enim non pauca luctuoſa exempla, quod nimia ſeveritas Confeſſariorum fuerit potius pœnitentibus occaſio ruinæ ſpiritualis, ac deſperationis, quam ſalutis, cum ſic deterritis ſit eis odioſa confeſſio, & plurimi a pœnitentia totaliter receſſerint; & per hoc S. Leo Epiſt. 91. omnes ſic admonet Confeſſarios: *In diſpenſandis Dei donis non debemus eſſe difficiles, nec accuſantium ſe lacrimas, gemituſque negligere, cum ipſam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inſpiratione conceptam*. Nec minora habemus exempla, quod nimia Confeſſariorum clementia non paucos cum ſeipſis perdiderit Pœnitentes; cum nimia clementia potius foveat peccata, quam minuat, juxta id, quod obſervat Bellarminus *Concion. 8. in Dominica 4. Adventus* dicens: *Nec enim eſſet hodie tanta facilitas peccandi, ſi non eſſet etiam tanta facilitas abſolvendi*, & ideo nimia hæc indulgentia reprobatur in Synodo Gebennenſi *part. 4. tit. 9. c. 6.* ſub motivo, quod per hanc nimiam facilitatem abſolvendi *pereat, tum Presbyterorum, tum pœnitentium multitudo infinita*. Unde cum ſimilibus pœnitentibus magna eſt neceſſaria prudentia, & diſcretio in Confeſſariis, ut hinc per graviora exhortationum motiva eos deterreant a relapſu, & peccatis, & illinc dulciora divinæ gratiæ, paſſionis Dominicæ, & invocationis Sanctorum linimenta proponendo, erigant in fiduciam, & ſpem chriſtianam, atque iteratam peccatorum deteſtationem, & firmius emendationis propoſitum, ſicque cum Evangelico Samaritano ſciant opportune vulneribus ſauciatorum oleum, ac vinum infundere; ut S. Auguſtinus, & S. Thomas *3. part. q. 80. art. 10. ad 3.* ajunt: *faciat unuſquiſque, quod ſecundum fidem ſuam pie credit eſſe faciendum*.

Abſolutio dari non debet, ſed differenda iis, 20
qui propria culpa, & negligentia ignorant principalia Myſteria Fidei, & alia ſcitu neceſſaria ad ſalutem; Habetur expreſſe de mente Innocentii XI. damnantis ſub *die 2. Martii 1679.* hanc propoſitionem in ordine 64. *Abſolutionis capax eſt homo, quamvis laboret ignorantia Myſteriorum Fidei, etiamſi per negligentiam etiam culpabilem neſciat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Noſtri Jeſu Chriſti*. Et clare traditur etiam a Sancto Carolo Borromæo *part. 4. Actor. Eccleſ. Mediol. Inſtruct. Confeſſar. circa med.* præciſis his verbis: *Quicumque rationis uſum attigerit, ſub reatu peccati mortalis omnes Symboli Apoſtolici, quo Eccleſia utitur, articulos ſcire tenetur, ſaltem quo ad ſubſtantiam; Item Dei & Eccleſiæ præcepta, quæ ſub mortali peccato obſervanda ſunt, quæque ſolent in ſcholis Doctrinæ Chriſtianæ comparari. Ubi ergo pœnitens hæc ignorarit, ſi quamprimum ad ea diſcendum non acquieverit, abſolvi non debet. Immo ſi ad ea diſcendum ſe diſpoſitum ſignificaverit, interrogandum num alias de ea negligentia a Confeſſore, ſive ipſe ſit, ſive alius, aut Paſtor, monitus fuerit, ſiquidem pro modulo diligentiam ad hoc non adhibuerit, tandiu illi abſolutio differatur, donec huic officio penitus ſatisfecerit. Quod ſi nondum admonitus fuerit, abſolvatur quidem: ſed de ſupradictis, ut poterit, inſtruatur*. Vide infra *num. 23.*

Abſolutio dari nequit a Confeſſario ſuo com- 21
plici in peccato carnis; Et ſi detur eſt nulla, & Confeſſarius audens eum abſolvere incurrit Excommunicationem Papæ reſervatam. Vide verb. *Complex peccati a num. 1. ad 3.*

An abſolutio nequeat dari etiam complici 22
in quocumque alio peccato mortali, non carnali? Vide *ibid. num. 4.*

Supplementa Auctoris.

23 Abſolutio deneganda eſt ignorantibus Myſteria Fidei tenenda neceſſitate *medii*. Benedictus XIV. tom. 1. Conſtitut. 42. incip. *Etſi*
24 §. 12. Ignorantibus autem ſua culpa neceſſaria neceſſitate *præcepti* eſt abſolutio rejicienda in aliquod tempus. Quandoque tamen poteſt talis pœnitens abſolvi, ſi dolens de ſua culpabili vincibili ignorantia, ſerio promittat Confeſſario operam ſe impenſe daturum, qua divinæ gratiæ præſidio diſcat etiam neceſſaria neceſſitate præcepti. Idem *loc. cit.*

25 Abſolvendi facultas a caſibus reſervatis, & cenſuris conceditur Cancellario Militiæ S. Januarii. Idem tom. 1. Conſtit. 24. incip. *Ro-*
26 *manæ Eccleſiæ*, §. 3. Eadem facultas tribuitur Confeſſariis in vim Bullæ Cruciatæ conceſſæ Militibus S. Joannis Hieroſolymitani, ejuſque Militiæ ſubditis. Idem tom. 1. Conſtitut. 76. incip. *Quoniam*, §. 8.

27 Non eſt opus abſolventem virtute Bullæ Cruciatæ uti forma abſolutionis, quæ præfigitur in ſummario Bullæ; ea enim apponitur, ut ſciatur, a quibus peccatis, & Cenſuris poſſit abſolvere Confeſſarius. Mendo *de Bulla Cruciata d. 23. cap.* 12.

28 Abſolvere non poteſt Abbas, ſeu Superior Regularis Monachos ſibi ſubjectos a percuſſione Clerici Regularis, ut expreſſe reſpondit *S. Congr. Concil.* in Mediolanen. *Cenſurarum* 2. *Decemb.* 1719. *ad* 5. *dubium*. Vide verb. *Excommunicatio*.

Alia ad rem, vide verb. *Confeſſarius art.* 1. *num.* 87.

ARTICULUS III.

Abſolutio quomodo, & ſub qua forma dari poſſit, & debeat, vel non.

1 ABſolutionis Sacramentalis verba neceſſaria, & ſufficientia ſunt, *Abſolvo te a peccatis tuis*, vel alia æquipollentia actum judicialem ſententiæ abſolventis ſufficienter exprimentia: ſic habetur ex Concil. Florent. in Decreto unionis, ubi dicit: *Forma hujus Sacramenti eſt: Ego te abſolvo &c.* & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. ubi dicit: *Docet præterea Sancta Synodus, Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipua ejus vis ſita eſt, in illis Miniſtri verbis poſitam eſſe*: Ego te *abſolvo &c. quibus quidem de Eccleſiæ Sanctæ more preces quædam laudabiliter adjunguntur; ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacram administrationem ſunt neceſſariæ.* Licet au ex prædictis ſola illa duo verba, *Abſolvo* vel æquipollentia, ſint de eſſentia formæ ab lutionis, ac neceſſario exprimenda neceſſit Sacramenti, maxime ſpeculative loquendo, ſuſtinent D. Th. 3. *part. quæſt.* 84. *art.* 3. *corp.* Scotus *in* 4. *diſt.* 14. *quæſt.* 4. §. *ex hoc quitur*, Suarez, Lugo, Gonet, Coninch, Ar cus, & alii magis communiter;

In praxi tamen tutius tenendum eſt, requi tanquam de eſſentia formæ ſacramentalis etia illa verba, *a peccatis tuis*, vel ſaltem, *a pecc tis*, quia in inſtitutione Sacramenti Pœnite tiæ facta eſt a Chriſto expreſſa mentio pecc torum: *Quorum remiſeritis peccata, remittun eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*; *Joan* 20. ergo ſi quia in Sacramenti Baptiſmi inſti tutione dictum eſt: *In nomine Patris, & Fi lii, & Spiritus Sancti*, invocatio Trinitati dicitur eſſentialis, ita quia in inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ dictum eſt, *quorum remiſeritis peccata*, expreſſio eorumdem peccatorum erit eſſentialis; adeoque tutius addenda ſunt illa verba *a peccatis tuis*, vel ſaltem *a peccatis*. Eo vel maxime, quod abſolutio a pecca tis debet determinate ſignificare remiſſionem peccati, quia non plus efficit, quam determinate ſignificet, cum ſit forma practica, & non ſpeculativa: atqui illa verba, *abſolvo te*, non ſignificant determinate remiſſionem peccatorum, cum de ſe ſint indifferentia ad ſignificandam remiſſionem, vel cenſuræ, vel peccati, vel pœnæ; adeoque &c. Tum quia Concilium Florentinum in Decreto unionis, & Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. expreſſe dicunt, formam Sacramenti Pœnitentiæ eſſe verba, *Ego abſolvo te*, addita particula &c. quæ ex genere ſuo indicat quid aliud ab enunciato in illis verbis, *Ego abſolvo te*; adeoque ultra iſta, tutius erunt addenda etiam iſta, *a peccatis tuis*, vel ſaltem, *a peccatis*.

Aliter Confeſſarius peccaret mortaliter, & exponeret Sacramentum probabili periculo nullitatis ſine neceſſitate, & contra juſtiſſimam voluntatem pœnitentis, ut dicit Gobat *tract.* 7. *num.* 150. cum aliis, & maxime poſt damnationem factam ab Innocent. XI. 2. Martii 1679. hujus propoſitionis primæ in ordine: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.*

Ab-

5 Abſolutio eſt valida, ſed illicita, ſi detur aliis verbis, quæ tamen non mutent ſenſum formæ ordinariæ, nec actum judicii. Sic valide abſolvitur, ſi dicatur: *Ego tibi remitto, vel condono peccata tua*; *Solvo te a peccatis tuis*; *Tibi a me remittuntur peccata tua*; *Abſolvo Dominationem veſtram, vel Majeſtatem veſtram*, ſi Confeſſarius ſic dicat reverentiæ cauſa; *Nos abſolvimus te a peccatis tuis*, ſi ly *Nos* denotet dignitatem perſonæ ſingularis abſolventis, ut ſi ſit Prælatus; *Tu a me abſolveris a peccatis*; *Franciſcus, vel Dominatio veſtra, ſeu Majeſtas veſtra, a me abſolvitur a peccatis*; *Jubeo, volo*
6 *te abſolutum eſſe a peccatis*. Omnes enim iſtæ, & conſimiles formæ ſunt validæ, quia eſt in iſtis tantum mutatio accidentalis, cum verba
7 retineant ſenſum a Chriſto intentum; ſunt tamen illicitæ, quia fit contra conſuetudinem & præſcriptum Eccleſiæ.

8 Abſolutio autem data his verbis, *Ego te mundo a peccatis tuis*, vel aliis verbis conſimilibus, a pluribus cenſetur inſufficiens, quia non videtur ſignificare abſolutionem per modum ſententiæ judicialis, qualis requiritur ad Sacramentum Pœnitentiæ, utpote quod per modum judicii eſt a Chriſto inſtitutum, adeoque qui eam daret ſub ſimilibus verbis, peccaret mortaliter, cum ſemper mortale ſit extra caſum neceſſitatis uti materia, & forma dubia in Sacramentis; ſicuti ſecundum multos peccaret etiam mortaliter, qui extra caſum neceſſitatis voluntarie relinqueret *Ego*, & *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*.

9 Omiſſio vero aliarum precum, ſi fiat aliqua rationabili cauſa, v. gr. in magno concurſu Pœnitentium, in frequentioribus, & brevioribus Confeſſionibus, non eſt nequidem peccatum veniale, cum nullimode ſpectent ad eſſentiam abſolutionis Sacramentalis, nec ad ipſius Sacramenti adminiſtrationem ſint neceſſariæ, ſed ſolummodo de Eccleſiæ Sanctæ more laudabiliter adjungantur, ut expreſſe docet Trident. *cit. ſeſſ.* 14. *cap.* 3. verbis relatis *n.* 1.

10 Pro digna autem, & practica uſuali adminiſtratione Sacramenti pœnitentiæ, conſultum eſt, ut laudabiliter practicatur a multis, quod Confeſſarius dicat Pœnitenti, antequam incipiat Confeſſionem, *Dominus ſit in corde tuo, & in labiis tuis, ut rite, & competenter confitearis peccata tua, In nomine Patris*, formando ſignum Crucis verſus eum, *& Filii, & Spiritus Sancti, Amen*. Denique rite peracta confeſſione, & injuncta pœnitenti prius ſalutari pœnitentia, dicat, ut præſcribit Rituale Romanum juſſu Pauli V. editum, *Miſereatur tui Omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam*. Deinde dextera verſus pœnitentem elevata: *Indulgentiam abſolutionem & remiſſionem omnium peccatorum tuorum tribuat tibi Omnipotens, & miſericors Dominus, Amen*: Poſtea *Dominus Noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, & ego auctoritate ipſius te abſolvo ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis* (hoc verbum ſuſpenſionis omittitur in Laicis) *& interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges: Deinde ego te abſolvo a peccatis tuis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*. Et ultimo: *Paſſio Domini Noſtri Jeſu Chriſti, merita B. M. Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſint tibi in remiſſionem omnium peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ, Amen*. * Non requiritur neceſſario ante verba *Abſolvo te* addere *Authoritate Dei*; & Propoſitio contraria deleta eſt a Tribunali Hiſpano ſanctæ Inquiſitionis in Expurgatorio an. 1640. in Summa Fr. Hieronymi
de Clamas. Urgente vero aliqua gravi neceſſi- 11
tate, ut puta periculo mortis inſtantis, breviter Confeſſarius dicere poterit: *Ego te abſolvo ab omnibus cenſuris, & peccatis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen*, ut ad litteram docet Rituale Romanum.

Abſolutionis verba non præciſe, & nude in- 12
dicant, & declarant, pœnitentem eſſe a Deo abſolutum, ſed vere per modum ſententiæ judicialis important abſolutionem pœnitentis a peccatis loco Dei a Confeſſario, velut a Judice pronunciatam. Et ratio eſt, quia in formis Sacramentalibus verba id vere efficiunt quod ſignificant, verba autem abſolutionis Sacramentalis vere ſignificant abſolutionem in perſona propria Sacerdotis, & non meram declarationem abſolutionis jam poſitæ, ut clare patet ex tenore verborum, quæ profert audita Confeſſione ipſe Sacerdos, dicit enim, *Ego te abſolvo a peccatis tuis*: abſolvere enim non eſt præciſe declarare, adeoque Confeſſarii vere abſolvunt, & non tantum indicant, ſeu declarant pœnitentes eſſe a Deo abſolutos. Et ſic habetur ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. de Miniſtro hujus Sacramenti, & abſolutione: *Quamvis autem abſolutio Sacerdotalis alieni beneficii ſit diſpenſatio, tamen non eſt ſolum nudum miniſterium . . . . declarandi remiſſa eſſe peccata, ſed ad inſtar actus judicialis ab ipſo velut a Judice ſententia pronunciatur*. Et etiam ex *Can.* 9. *ejuſdem ſeſſionis, & capitis* his verbis: *Si quis dixerit abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum judicialem, ſed nudum*

Miniſterium pronunciandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti &c. Anathema ſit.

13 Abſolutio non eſt valida, ſi proferatur modo deprecativo, v. gr. *Abſolvat te Deus*, *oro Deum*, *ut te abſolvat*, vel ſimilibus deprecativis verbis. *Eſt communis Doctorum*. Et ratio eſt, quia Sacramentum Pœnitentiæ eſt a Chriſto inſtitutum per modum Judicii, ut habetur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & 6. mox citato; ubi aſſerit Confeſſarium eſſe judicem, hocque Sacramentum exerceri per modum judicii; ſed non poteſt eſſe tale, niſi intercedat ſententia Judicis judicativa: in judiciis enim ſententia non profertur deprecando, ſed jubendo; adeoque &c. Tum quia Chriſtus non dixit, *pro quorum peccatis oraveritis*, *ſed quorum peccata remiſeritis*, *remittuntur*; Cum enim Chriſtus dedit Sacerdotibus poteſtatem remittendi peccata, eis dicens, *Quorum remiſeritis peccata*, *remittuntur eis*, *Joan.* 20. *Quæcumque ſolveritis ſuper terram*, *erunt ſoluta & in cælo*, *Math.* 18. manifeſte oſtendit, quod in illius poteſtatis exercitio ea debent uſurpari verba, quæ hujus vim, & amplitudinem certius exprimant; ſed verba iſta, *Ego te abſolvo &c.* ſtatuta a Concilio Florentino *in Decreto unionis*, & a Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. vim illam, & amplitudinem expreſſius pro certo declarant, quam hæc alia deprecativa, *Oro Dominum*, *ut te abſolvat*, *Abſolvat te Deus*, & ſimilia; adeoque &c. (*)

14 Abſolutio nequit dari abſenti per nuncium, vel per litteras; *eſt communis*, & colligitur *ex Can. Quem pœnitet* 88. *de pœnitent. diſt.* 1. ubi habentur præciſa verba: *Præcipit enim Dominus mundandis*, *ut oſtenderent ora Sacerdotibus*, *docens corporali præſentia confitenda peccata*, *non per nuncium*, *non per ſcripturam manifeſtanda. Dixit enim*, *ora monſtrate*, *& omnes non*, *unus pro omnibus*, *non alium ſtatuatis nuncium*, *qui pro vobis offerat munus a Moyſe ſtatutum*, *ſed qui per vos peccaſtis*, *per vos erubeſcatis; erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis; ex miſericordia enim hoc præcipit Dominus*, *ut neminem pœniteret in occulto; in hoc enim quod per ſe ipſum dicit Sacerdoti*, *& erubeſcentiam vincit timore offenſi*, *fit venia criminis*. Et habetur expreſſe ex Clemente VIII conſtit. incip. *Sanctiſſimus*, emanata 20. Jun. 1602. his verbis: *Hanc propoſitionem*, *ſcilicet*, *licere per litteras*, *ſeu internuncium Confeſſario abſenti ſacramentaliter confiteri*, *& ab eodem abſente abſolutionem obtinere*, *ad minus uti falſam*, *temerariam*, *& ſcandaloſam damnavit*, *ac prohibuit; præcepitque*, *ne deinceps iſta propoſitio publicis*, *privatiſque locutionibus*, *concionibus*, *congreſſibus doceatur*, *neque unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur*, *imprimatur*, *aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit*, *imprimi fecerit*, *aut de ea etiam diſputative tractaverit*, *niſi forſan impugnando*, *vel ad praxim directe*, *ſeu indirecte deduxerit*, *præter excommunicationem latæ ſententiæ*, *quam ipſo facto incurrat*, *& a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio abſolvi quacumque dignitate fulgente*, *etiam S. Romanæ Eccleſiæ majori Pœnitentiario*, *& niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi*, *aliis etiam pœnis arbitrio infligendis*, *ſubjaceat*. Vide verb. *Abſens*, *quo ad Abſolutionem*.

Abſolutio poteſt dari ab uno pluribus ſimul, uti de facto ab eodem Confeſſario ſimul abſolvuntur multi milites ante prælium, & etiam

in

Nota Romani Theologi.

(*) Non adeo facile pronunciandum eſt, validam non eſſe abſolutionem verbis deprecativis contentam; nam licet Græci aliique Orientales deprecante formula uterentur, etiam Concilii Florentini tempore, ut ex eorundem Euchologiis conſtat, tamen Patres, quibus id erat apprime cognitum, nihil hac in parte mutandum cenſuere; deinde Clemens VIII., & Benedictus XIV. Græcis ſub Latinis Epiſcopis degentibus præceperunt, ut Latinos abſolvendo uterentur forma indicativa, ſed in abſolutione Græcorum deprecativam formam adhibere non prohibuerunt; etſi probe noſſent hanc illos uſurpare. Quorſum vero id, niſi quia ratum exiſtimavere Pœnitentiæ Sacramentum etiam deprecativa Græcorum formula collatum? Denique Orientales vel hæc verba habent, *Abſolvat te Deus per me*, *vel per humilitatem meam*, vel verba illa ſubaudiuntur, ſicut, dum in Baptiſmo ajunt, *Baptizatur Servus Dei &c.* ſubintelligitur *a me*. Ergo miniſterium Sacerdotis deprecans forma exprimit, & ipſam Sacerdotis abſolventis actionem ita declarat, ut ipſum veluti Dei Miniſtrum peccatores pœnitentes a peccatis abſolvere deſignet. Non eſt ergo irritum per hanc collatum formulam Sacramentum.

in naufragio, aut in incendio, vel aliis ſimilibus caſibus ab uno ſolo Confeſſario multi præſentes in eodem periculo abſolvuntur, dicendo, abſolvo vos a peccatis; Sic communiter tenent Tambur. *de Confeſſ. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 4. Lugo *diſ.* 13. *ſect.* 6. *n.* 141. Coninch, Azor.
16 Averſa & alii paſſim. Et talis abſolutio eſſet non quidem formaliter, ſed virtualiter, & æquivalenter multiplex, & eſſent tot Sacramenta, quot homines ponentes aliquam Confeſſionem, & dolorem cum propoſito. La
17 Croix *l.* 6. *part.* 2. *n.* 645. & alii comm. Similiter poteſt dari abſolutio uni a pluribus ſimul, ut tenent ſupracitati Doctores; quamvis enim ſit illicitum, quod pœnitens confiteatur eadem peccata duobus, vel pluribus Sacerdotibus ſimul, & ab eiſdem duobus vel pluribus Sacerdotibus ſimul abſolutionem accipiat, ex quo fit contra conſuetudinem Eccleſiæ, ut cum multis ſentit Suarez *diſp.* 8. *ſect.* 4. *n.* 2.
18 *de Pœnit.* tamen abſolutio erit valida. Immo poſſent dari caſus, in quibus nedum eſſet valida, ſed etiam licita, ut ſi moribundo, qui confeſſionem petiit, adveniant duo Sacerdotes, & uterque illum ſenſibus deſtitutum abſolvat, vel ſi naufragio aut incendio aliquis multis Sacerdotibus præſentibus confiteatur, & ab illis abſolvatur, vel ſi pœnitens bona fide id faceret exiſtimans ita licere; in his enim, & ſimilibus caſibus, valida, & licita eſſet utraque abſolutio ſimul data, cum utraque concurreret ad gratiam Sacramentalem, ex quo non ſit major ratio de una, quam de altera.

19 Immo, ut volunt Cardin. de Lugo *diſp.* 13. *de Sacram. Pœnit. ſect.* 7. *num.* 166. & 172. La Croix *lib.* 6. *part.* 4. *n.* 647. Averſa *q.* 12. *ſect.* 3. & alii, in illis caſibus, ſi Pœnitens ita confiteretur pluribus, ut intenderet a quolibet ſeorſim, & indipendenter ab altero, abſolutionem obtinere, per utramque abſolutionem conferretur major gratia, quam per unam ſolam; quia non eſt cur unum Sacramentum impediatur a ſuo effectu producendo, propter conſortium alterius Sacramenti. Sicut enim abſolutiones illæ, ſi non ſimul, ſed ſucceſſive præſtarentur, ſingulæ darent effectum ſuum, & utraque conferret plus gratiæ, quam una ſola, ſic ſimul exhibitæ dabunt eumdem effectum, quem darent ſucceſſive, & eſſent plura Sacramenta; quia vere eſſent plura judicia, & multiplicaretur abſolutio, quæ in recto importatur, & virtualiter multiplicaretur etiam dolor, & Confeſſio; adeoque ſingulis illis abſolutionibus ſimul datis correſponderent diverſæ gratiæ; cum quælibet illarum deberet habere effectum diverſum.

Alia ad rem noviſſime emanata; vide verb. 20
Confeſſarius, *art.* 1. *num.* 87. & *ſeq.*

ABSTINENTIA.

ABſtinentia a carnibus eſt præcepta pro 1
omnibus diebus veneris, & ſabbathi; *de conſecr. diſt.* 3. *c. de eſu carnium*, & *diſt.* 5. *c. Quia dies*. Nicolaus Pp. I. *ad Conſulta Bulgaror. c.* 5. *de obſervat. jejunior.* Item pro to- 2
to tempore Quadrageſimæ; *lib.* 5. *conſtitut. Apoſtol. cap.* 12. Concil. Senonen. *cap.* 7. *de conſecrat. diſt.* 5. *cap. Quadrageſima*; Concil. Colon. II. *part.* 9. *cap.* 6. Conc. Tolet. VIII. *cap.* 9. Nicolaus I. *ad Conſulta Bulgaror. c.* 5. *de obſerv. jejunior.* Concil. Claramont. *cap.* 23.
Concil. Sabinen. *cap.* 17. Item pro quatuor 3
anni temporibus, Calliſt. I. *epiſt.* 1. *diſt.* 76. *c. Jejunium*, *c. Statuimus*. Concil. Sabin. *c.* 17. Nicolaus I. *ubi ſupra*, Concil. Oxonienſ. *c.* 1. Concil. Mediolanenſ. I. *part.* 2. *tit. de jejunio*.
Item pro Vigiliis Natalis Domini, Penteco- 4
ſtes, Aſſumptionis B. M. Virginis, Feſti omnium Sanctorum, Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, Sancti Laurentii, & omnium Apoſtolorum, exceptis SS. Philippi, & Jacobi, & B. Joannis Evang. Vig., quoniam illorum ſolemnitas infra ſolemnitatem Paſchalem, iſtius autem infra Natalem Domini celebratur, *de obſervat. jejun. cap. Conſilium*, Conc. Mediol. I. *part.* 2. *tit. de jejun.* & Conc. Erfordienſe I. *c.* 1.

Si Vigiliæ incidant in die Dominica, non 5
fit in ipſa abſtinentia, ſed anticipatur in Sabbatho, *de obſervat. jejun. cap. Ex parte*, &
cap. Conſilium. Sic etiam debet anticipari feria 6
4. Vigilia S. Joannis Baptiſtæ, ſi cadat in die Corporis Chriſti, Urbanus VIII. *in append.* 2.
conſtit. 43. *Cum evenire*. Non poteſt tamen an- 7
ticipari Vigilia S. Matthiæ, etiam ſi occurrat ultima die Bacchanalium. *S. R. Congreg.* 23. *Januar.* 1694. Non poteſt anticipari Vigilia hæc ex arbitrio, & Epiſcopi auctoritate; poteſt vero auctoritate Pontificia: & Benedictus XIV. Epiſt. ad omnes Archiep. & Epiſc. ditionis Eccleſiaſticæ dat. 3. *Januar.* 1751. eam a die ultima Bacchanalium, in quam incidebat eo anno, in ſabbathum præcedens tranſtulit, monitis Eccleſiaſticis, & Regularibus, ne anticipatione illa, illaque diſpenſatione uterentur.

Si Nativitas Domini N. J. C. accidat in 8
die veneris, diſpenſantur omnes ab abſtinen-

tia carnis, exceptis iis, qui tenentur voto, vel regulari obſervantia; Nicolaus I. *ad Conſult. Bulgaror. cap.* 5. *de obſervat. jejuniorum*, qui Epiſcopo Pragenſi ſuper hoc puncto interroganti reſpondit: *Explicari per Sedem Apoſtolicam poſtulaſti &c. Reſpondemus, quod illi, qui nec voto, nec Regulari obſervantia ſunt adſtricti, in ſexta feria, ſi Feſtum Nativitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus propter Feſti excellentiam veſci poſſunt ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ Generalis. Nec tamen hi reprehendendi ſunt, qui ob devotionem voluerint abſtinere.* * Idem etiam ſtatuendum, ſi præfata Nativitas Domini incidat in ſabbatho, ut eruitur ex Decret. Gregorii VII. *cap. Quia dies, de conſecrat. diſt.* 5. vide Card. Cozza *de Jejunio p.* 2. *art.* 15. *num.* 18.

9 Tempore Quadrageſimæ adeſt præceptum abſtinendi, nedum a carnibus, ſed etiam ab ovis, & lacticiniis; *diſt.* 4. *cap. Denique*, Conc. Mediolanenſ. I. *part.* 2. *tit. de jejunio*, ubi habentur præciſa verba: *Sancta Tridentina Synodus Paſtores omnes hortatur, atque obteſtatur omnem diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præſertim ciborum delectum, & jejunium, omni ſtudio amplectantur. Itaque ejus nos auctoritati, & SS. Canonum decretis innitentes edicimus, ut omnes carne, cæteriſque omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ovis, lacte, caſeo, butyro, & hujuſmodi, per totam Quadrageſimam abſtineant*; & conſtat aperte ex propoſitione 32. in ordine damnata ab Alexandro VII. 18. Martii 1666. *Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima, obliget.*

10 Abſtinentia nimia a cibo, vel potu, vel ſomno, impediens aliquem, ne poſtea ſuis poſſit fungi officiis, eſt mala, & peccaminoſa; *de conſecrat. diſt.* 5. *cap. Non mediocriter*: ubi præciſe dicitur: *Non mediocriter errant, qui bono magno præferunt mediocre bonum. Nonne rationabilis homo dignitatem amittit, qui vel jejunium charitati, aut vigilias præferat ſenſus integritati, ut propter abſtinentiam immoderatam, atque indiſcretam Pſalmorum, vel officiorum decantationem, aut amentiæ, aut triſtitiæ notam incurrat?* Et ſic expreſſe docet S. Thomas in *diſt.* 15. *quæſt.* 3. *art.* 4. *quæſtiuncul.* 1. *in corpore* his verbis: *Si vero aliquis in tantum virtutem naturæ debilitet per jejunia, & vigilias, & alia hujuſmodi, quod non ſufficiat debita opera peragere, puta Prædicator Prædicare, Doctor docere, Cantor cantare, & ſic de aliis, procul dubio peccat*: ſicut etiam peccaret vir, qui nimia abſtinentia ſe impotentem redderet a debitum uxori reddendum. Et hoc Divus Thomas confirmat ex iſtis Sancti Hieronymi verbis relatis in ſupracit. *cap. Non mediocriter Rationabilis homo dignitatem amittit, qui jejunium charitati, vigilias ſenſus integritati præfert.*

Abſtinentia ab omni cibo, & potu ultra terminum naturalem ſeptem, aut novem, aut ad ſummum undecim dierum in iis, qui vitæ ſanctimonia excellunt, conſtita facti veritate, cenſenda eſt ſupernaturalis, & miraculoſa, cum ex ſententia Ariſtotelis, & aliorum ... queat, hominem continuo indigere alimento, ideoque nutritionem in vivente nunquam ceſſare, neque hominem ſecundum naturam a nutritione vacare poſſe vita ſalva, adeo ut lethalis ſit inedia, quæ ſeptimum diem exceſſerit, ex ſententia Hippocratis *lib.* 1. *de Princip. ſeu de carnibus n.* 21. Macrob. *de Somn. Scipion. lib.* 1. *cap.* 6. Turreblanc. *in Epit. delict. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 2. Zacchias *quæſt.* 7. *n.* 2. Marc. Marion. Aulus Gell. Sennert. & alii, & ex relatione Plinii *Hiſt. nat. lib.* 1. *cap. ult.* licet non cenſeatur lethalis uſque ad ſeptimum diem tantum, eſt tamen lethalis inedia, ſi undecimum diem exceſſerit.

Et revera quod talis abſtinentia in vitæ ſanctimonia excellentibus ſit ſupernaturalis, & miraculoſa, deducitur ex variis exemplis Scripturæ Sacræ, & aliis de multis Sanctis virtute conſpicuis, qui ſola Euchariſtiæ ſumptione, divinarumque rerum contemplatione, longam abſtinentiam ſervarunt abſque omni alio cibo, & potu. De Moyſe enim habetur, Exod. 34. *Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta dies, & quadraginta noctes, panem non comedit, & aquam non bibit*: Et Deut. 9. verſ. 6. *Et perſeveravit in monte* 40. *diebus, &* 40. *noctibus panem non comedens, & aquam non bibens*; & verſ. 18. *Et procidit ante Dominum, ſicut prius* 40. *diebus, & noctibus panem non comedens, & aquam non bibens*: ubi ab Expoſitoribus communiter panis pro omni genere ciborum, & aqua pro omni genere potus, accipitur; ſicuti etiam accipitur abſtinentia Eliæ pergentis ad montem Dei Oreb. 3. Reg. c. 19. *Qui cum ſenex eſſet, comedit, & bibit, & ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus, uſque ad montem Dei Oreb.* Et prætermiſſa abſtinentia quadraginta dierum, & quadraginta noctium Chriſti Domini Matth. 14. & Luc. *cap.* 4. de Joanne Baptiſta habetur Matth. *cap.* 11. *Venit enim Joannes neque manducans, neque bibens.*

Et

Et ſic habetur de multis Sanctis, ut de Sancta Catharina Senenſi declaravit Pius II. in Conſtitut. ipſius Canonizationis, his verbis: *Summa hujus Virginis abſtinentia fuit; inventa eſt aliquando a die Cinerum uſque ad Aſcenſionem Domini jejunium perduxiſſe, ſola Euchariſtiæ communione contenta*. Sic certo conſtat de S. Ludovico Pio Galliæ Rege, qui ultimis quadraginta diebus vitæ ſuæ poſt ſumptam Euchariſtiam ab omni cibo, & potu abſtinuit: ſic de illo Sacerdote, qui totidem dies abſque omni alimento Romæ vixit ſub Leone X. ſic de Palumba Interamnenſi tempore Innocentii VIII. ſic de pluribus aliis, quorum diuturna abſtinentia poſt Sacram Communionem cum certa vitæ ſanctimonia conjuncta vere ſupernaturalis, & miraculoſa eſt cenſenda, ut ſolide docet Daniel Sennertus *tom.* 2. *Pract. lib.* 3. *part.* 1. *cap.* 2. ad differentiam abſtinentiæ eorum, qui ſanctitate non claruerunt, nec clarent, quam dicit eſſe naturalem. Et circa iſtas abſtinentias, quæ interdum prædicantur, & adſtruuntur in quibuſdam ſanctitate minus illuſtribus, eſt bene cavendum, ne etiam fictitiæ, & fraudulentæ ſint, vel ope Dæmonis, ut non pauca ſunt habita, & in dies adhuc habentur exempla.

14 Abſtinentia diuturna ab omni cibo, & potu poteſt dari naturaliter ſine miraculo, ut pluribus exemplis, & auctoritatibus probat Pignatell. *tom.* 4. *conſult.* 43. adducens aliquos ſic vixiſſe nedum ad 40. annos, ſed etiam ad ducentos; adducens inſuper unum, qui nunquam manducavit, neque dormivit, & puellam, quæ nullo præter aerem cibo ad decimum ætatis annum pervenit, & grandior facta nupſit, & prolem ſuſcepit. Vide ipſum ubi 28. caſus adducit.

☞ Qui deſiderat in hac materia eſſe omnimode inſtructus, non omittat legere SS. D. Benedict. XIV. in ſuo Opere *de Canoniz. SS. lib.* 4. *part.* 1. *cap.* 27. ubi tanta doctrina, & ſacra eruditione hoc argumentum ſolide pertractat, ut nihil ulterius deſiderari poſſe videatur. Percurrenda eſt etiam Medicorum illuſtrium Jacobi Bartholomæi Beccarii, & Matthæi Bazani Bononienſium, elegantiſſima, & doctiſſima Diſſertatio, quam in obſequium ejuſdem SS. Auctoris concinnarunt; eaque inter Appendices recuſa extat *Tom. VII. Romanæ editionis Operum* Benedicti XIV. *pag.* 535. ☜

ABUSUS.

ABuſus præſupponit uſum, & abuti proprie eſt ad alium uſum re uti, quam in quem ea comparata eſt, *l.* 19. *&* 34. §. 2. *de uſufruct.* Privilegium omnino meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, 11. *quæſt.* 3. *cap. privilegium*. Unde abuſus nullius ſunt effectus; Rota Rom. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 400. *num.* 44. Abuſus eſt facere proceſſionem cum Sanctiſſimo Sacramento de nocte feria quinta, & ſexta majoris hebdomadæ, & ideo prohibendum eſt, ne fiat. Sacra Congreg. *Rit. in Mantuana* 8. *Aug.* 1606. * Ejuſdem naturæ abuſus eſt omnimode eliminandus, ad incendium compeſcendum afferre ex Eccleſia ſacram Pyxidem Sanctiſſimum Sacramentum intercludentem, eaque populum, & furentes flammas benedicere. Abuſus eſt, ut Superior Monaſterii, licet habeat juriſdictionem ſpiritualem, faciat ante ſe deferri Crucem more Archiepiſcoporum; *Sacr. Congreg. Rit. in Corropoliten. Nullius* 4. *Martii* 1607. Abuſus eſt, ut Canonicus, Clericus, vel Subdiaconus antiquior præferatur Canonico Presbytero moderniori, *Sacr. Congreg. Rit. in Trop.* 17. *Junii* 1606. Abuſus antiqui in Proceſſionibus tollendi ſunt cum magna cautela, ne majora ſcandala ſequantur. *Sacr. Congreg. Rit.* 13. *Maji* 1603. 1 2 3 4 5 6

Abuſus, ſeu abuſiones ſæcularium, ſunt duodecim. 1. Sapiens ſine operibus. 2. Senex ſine Religione. 3. Adoleſcens ſine obedientia. 4. Dives ſine eleemoſyna. 5. Fœmina ſine pudicitia. 6. Dominus ſine virtute. 7. Frater contentioſus. 8. Pauper ſuperbus. 9. Rex iniquus. 10. Epiſcopus negligens. 11. Plebs ſine diſciplina. 12. Populus ſine lege. Sic Gloſſa *in Clementina Ne in agro*, *de ſtatu Monachorum*, *verb. Curia Principum* circa finem, ubi dicit, quod Sanctus Cyprianus librum fecit de his duodecim abuſionibus ſæculi. Abuſus, ſeu abuſiones Religioſorum, vel Clauſtralium, quibus tota Religionis machina corrumpitur, ſunt etiam duodecim. 1. Prælatus negligens. 2. Diſcipulus inobediens. 3. Juvenis otioſus. 4. Senex obſtinatus. 5. Monachus Curialis. 6. Monachus Cauſidicus. 7. Habitus pretioſus. 8. Cibus exquiſitus. 9. Rumor in Clauſtro. 10. Lis in Capitulo. 11. Diſſolutio in Choro. 12. Irreverentia circa Altare. Sic Gloſſa *loc. cit. verb. Curias Principum*, in principio, ubi 7 8

ubi dicit, quod tales enumerat Hugo *lib.* 2. *de Animæ Clauſtro*.

9 Abuſus in Baptiſmo, in Confeſſione, in Euchariſtia, in Matrimonio, in Ordine, & in Sacra Scriptura, pœnæ quæ ſint. Vide verb. *Pœna art.* 2. *a n.* 31. *ad* 49.

ACCEPTIO PERSONARUM.

1 Acceptio perſonarum eſt vitium juſtitiæ diſtributivæ oppoſitum, quo ſive in jure dicendo, ſive in bonorum communium, aut honorum diſtributione, id quod alicui ex debito juſtitiæ eſt conferendum, datur, & attribuitur alteri, non ob juſtam cauſam, & meritum ejus ad ipſam rem, ſed potius ob conditionem, & qualitatem ipſius Perſonæ ad talem rem non pertinentem, ſic ſentiunt Docto-
2 res communiter. Unde qui in judiciis, concurſibus, communium bonorum & honorum diſtributionibus, ſeu beneficiorum collationibus, perſonam divitem, potentem, nobilem, parentem, amicam, & commendatitiis munitam, anteponit perſonæ pauperi, commendatitiis, & dictis conditionibus deſtitutæ, conferendo illi ob tales conditiones, & qualitates id, quod iſti pauperi ex merito juſtitiæ debetur, committit grave peccatum acceptionis perſonarum contra expreſſam prohibitionem Levit. 19. *Non conſideres perſonam pauperis, nec honores vultum potentis; recte judica proximo tuo*. In judiciis enim, & cauſis non eſt habenda acceptio perſonarum: *de regulis juris in* 6. *reg.* 12. juxta id, quod habetur expreſſe Eccleſiaſt. 12. *Ne accipias perſonam, ut delinquas*; & Jacobi 2. explicite declaratur: *Si accipitis perſonam, peccatum operamini*. Unde Sanctus Auguſtinus relatus a Divo Thoma 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. in corpore dicit: *Nec ſane, quantum arbitror, putandum eſt leve eſſe peccatum in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſi illam diſtantiam ſedendi, ac ſtandi ad honores Eccleſiaſticos referamus: Quis enim ferat eligi divitem ad Sedem honoris Eccleſiæ, contempto paupere inſtructiore, atque ſanctiore?*

3 Ad peccatum autem acceptionis perſonarum neceſſarium eſt, quod res uni potius, quam alteri debeatur qualicumque juſtitiæ debito: ſi enim neutri nullo modo debeatur, ſed mere liberaliter donetur, etiam ſpectata charitatis obligatione, tunc nullum committitur peccatum acceptionis perſonarum, juxta illud Matthæi 20. *An non licet mihi quod volo, facere* Et circa hoc docet D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. in corpore, quod *duplex eſt datio, una quidem pertinens ad juſtitiam, qua ſcilicet aliquis dat alicui, quod ei debetur, & circa tales dationes attenditur perſonarum acceptio; alia eſt datio ad liberalitatem pertinens, qua ſcilicet gratis datur alicui, quod ei non debetur, & in hac datione non habet locum perſonarum acceptio, quia quilibet abſque injuſtitia poteſt de ſuo dare quantum vult, & cui vult*. Et ſic etiam S. Antoninus 2. *parte Summæ Theolog. tit.* 1. *c.* 20. *In his, quæ dantur mere ex liberalitate, non ex debito, non habet locum acceptio perſonarum, ſi detur magis uni perſonæ, quam alteri, quia ſuum eſt quod dat, & nemini debet, & in re ſua unuſquiſque eſt moderator, & vindex*.

Additiones ex aliena manu.

Acceptio perſonarum, brevius definitur ab Eſpenio *Jur. Eccleſ. Univ. part.* 2. *tit.* 31. *c.* 1. *num.* 1. *Injuſtitia, qua præfertur perſona perſonæ propter cauſam indebitam*.

Contra acceptiones perſonarum in beneficiis Eccleſiaſticis conferendis, extant querelæ Bracharenſis Archiepiſcopi, coram Patribus Concilii Tridentini, apud Pallavicinum *in Hiſtor. Concilii Trid. lib.* 23. *cap.* 7. *num.* 7.

Omnia Jura clamant, ut meliores, & ſanctiores eligantur, & ideo peccant contra juſtitiam diſtributivam, qui omiſſo digniore eligunt dignum, ut *notant DD. in cap. conſtitutis Decretal. de appell. Covarruv. in relect. cap. peccatum de R. J. in* 6. §. 7. *num.* 4. *Fagnan. in cap. cum dilectus Decretal. de conſuet. n.* 19.

Patroni etiam laici eligere tenentur digniorem, ut contra Lambertinum probat Covarruv. *loc. cit. num.* 5. ſed ad evitandas lites, & diſcordias præſentatio Patroni de digno, omiſſo digniore, in Foro externo irritari nequit, ut notant Canoniſtæ *ad cap.* 3. *Decretal. de Jur. Patron.*

Unde deſumenda major capacitas; & quomodo de ea inquirendum; & quam grave delictum ſit accipere perſonam in collatione beneficiorum, conſule Eſpenium in *Jus Eccleſ. Univ. part.* 2. *tit.* 31. *cap.* 3. & 4.

ACCESSIO, ſeu ADJUNCTIO. *Vide verb.* Dominium *art.* 3. *num.* 23. *ad* 69.

AC-

ACCESSORIUM.

1 Acceſſorium naturam ſequi congruit princi-
2 palis, *de regulis juris in 6. regul.* 42. Acceſſorii idem eſt judicium, quod principalis.
3 Rota Romana *part.* 1. *deciſ.* 97. *num.* 2. Non alterat principalem diſpoſitionem, ſed illi omnino famulatur. Rota *part.* 11. *deciſ.* 147.
4 *num.* 15. & 16. Videtur conceſſum, cui eſt conceſſum principale. Rota *part.* 5. *t.* 2. *dec.* 432.
5 *num.* 3. Acceſſorium non tenet, ſi non tenet principale, ad quod ſequitur, *de fide inſtru-*
6 *mentor. c. inter dilectos in fine*. Corruit, principali deficiente. Rota *part.* 7. *dec.* 261. *n.* 10. & 11.

Additiones ex aliena manu.

7 In argumento *Principalis*, & *Acceſſorii* illud in primis ſpectare oportet, quodnam principalis, quodnam alterius acceſſorii loco habendum ſit. Generatim autem nihil certi in jure definitum eſt; cum ſæpe eadem res modo pro principali, modo pro acceſſoria accepta reperiatur. Sic quandoque fundus Villæ acceſſio eſt; licet regulariter Villa pro fundi acceſſione habeatur *l.* 8. & 10. *in princ. ff. quib. mod. uſuſfr. amitt.*

8 In univerſum ſic habeto: Pro *Principali* non quod pretioſius eſt, ſed quod *prævalet* æſtimandum erit. Sæpe namque id, quod ſpectato ejus pretio minus eſt, pro principali habetur: hinc habere pro principali oportet aurum, non gemmam illo incluſam, *l. cum aurum* 19. §. 13. *de aur. argen. &c. legat.* veſtimentum, non ſubſutum, *l. tigni* 7. §. 2. *ad exhib.* & §. 26. *lib.* 2. *tit.* 1. *inſtit.* 1. ſolum, non ædificium, *d. l.* 7. §. 10. & 12.

9 Verum & hoc perpetuum neque eſſe videtur; cum, ut cætera taceam, in *l.* 20. *ff. de aur. arg. &c. legat.* diſerte ſanciatur, aurum incluſis gemmis cedere debere: at ibi non aurum, ſed gemmæ ſunt Principale.

10 In dubio vero rei *prævalentia* æſtimanda eſt, vel ex uſu rei, vel ex conſuetudine patris-familias, aut etiam ex rei viſu aſpectuve, *l.* 26. *l.* 28. & *l.* 32. §. 5. *eod. tit.*

11 Porro circa hoc idem argumentum, *Acceſſorii* ſcilicet, & *Principalis*, duæ occurrunt regulæ in *tit. ff. de reg. jur.* puta regula CXXIX. & CLXXVIII. quæ iiſdem prorſus conceptæ ſunt verbis; niſi quod in poſteriori lege voce *plerumque* temperatur quod in priori generaliter fuerat prolatum.

At his in regulis, quid pro principali, quid 12
pro acceſſorio habendum ſit, magna cura non eſt; cum inibi pro principali æſtimetur cauſa illa, quæ princeps eſt, primumque, ut ita dicam, *mobile* in aliquo negotio, quod principaliter inſtituitur, agiturve, ut monet *Jac. Gothofred. in comm. ad dd. ll.* Acceſſoria vero dicuntur ea, quæ, licet a præfata principali cauſa ſecreta, ac diviſa ſunt, eamdem tamen tanquam παρακολουθήματα i. e. conſectaria ſequuntur, ſive ex conventione partium, ſive ex natura negotii, ſive ex conſuetudine.

Definitur autem in dd. regulis, quod ea 13
omnia, quæ acceſſionum locum obtinent, omnino extinguantur, ubi principalis cauſa vel *ab initio*, vel *ex poſt facto* non conſiſtit. Quod ut planum faciam, unum, aut alterum in medium afferam exemplum; etſi ob materiæ vaſtitatem plures fingi poſſint ſpecies, de quibus conſule *Pet. Fabr. in comm. ad tit. de reg. jur. dd. ll.* 129. & 178. & *citat. Jacob. Gothof. eod.*

Ab initio igitur, ſi principale non conſiſtit, 14
nec acceſſorium locum habere poteſt: ſic dos eſſe non poteſt, ſi nuptiæ conſiſtere nequeant, *l.* 3. *ff. de jur. dot.* nihil ſine hæredis inſtitutione in teſtamento ſcriptum valet, ut pupillaris ſubſtitutio, *l.* 1. *in fin. ff. de vulg. & pupill.* §. 56. *Inſt. de pupill. ſubſtit.*

Ex poſtfacto pariter, ſi principalis cauſa ex- 15
tinguitur, neque iis quæ ſequuntur locus eſſe poteſt. Ita debitore liberato, per conſequentias fidejuſſor quoque dimittitur, *l.* 47. *l.* 69. *in fin. l.* 38. *ff. de fidejuſſor.* inſuper crediti obligatione deficiente, pignorum quoque perſecutio perempta eſt, *l.* 6. *ff. de nat. fœnor.*
At hæ eædem regulæ non ita perpetuæ cen- 16
ſeri debent, ut nullam recipere queant limitationem. Quandoque enim etſi principale infirmetur, acceſſorium nihilominus conſiſtit. Sic in re teſtamentaria, inducta hæredis inſtitutione, quæ teſtamenti fundamentum eſt, libertates tamen, & cætera legata nonnunquam valent, *l. proxime* 3. *in fin. ff. de his, quæ in teſt. delen.*; Et hodie, quando ex præteritionis cauſa hæredis inſtitutio infirmatur, legata, cæteraque in teſtamento ſcripta conſiſtere indulſit Juſtinus *Auth. ex cauſa* 6. *de lib. præt.* In materia pariter pignoris, perſonali obligatione ſubmota, pignoris vincula durare dicuntur, *l.* 2. *C. de luit. pignor.* & ſi quis pro parte hæres extitit, niſi totum debitum exolvat, ſuam portionem ex pignoribus recipere

17 pere non poteſt, *l.* 1. *C. eod. tit.* Cæteras exceptiones ad alias materias pertinentes vide apud citatos auctores.

18 De aliis vero regulis ad materiam *Principalis*, & *Acceſſorii* ſpectantibus, conſule *Tulden. de Juriſprud. extemp. lib.* 1. *cap.* 16. *per tot.*

ACCUSARE QUI POSSINT, VEL NON.

1 OMnes accuſare poſſunt criminaliter in cauſis propriis, *cauſa* 4. *quæſt.* 6. *cap. Omnibus*, ubi expreſſe dicitur: *Omnibus, quibus accuſatio denegatur, in cauſis propriis accuſandi licentia*
2 *non eſt deneganda*. In defendendis injuriis ſibi illatis, & morte ſuorum propinquorum, *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. *cap. Probibente*, ubi habetur: *Hi tamen omnes, ſi ſuam injuriam exequantur, mortemque propinquorum defendant, ab accuſatione*
3 *non excluduntur*. In crimine Hæreſis, *cap. in*
4 *fidei* 5. *de hæret. in* 6. In crimine Sacrilegii, *cap. in primis* §. *de perſona Januarii* 2. *quæſt.* 1. *& cap. Si quis ſuadente* 17. *quæſt.* 4. §. *qui*
5 *autem*. In crimine Veneficii, ſeu Magiæ; *arg.*
6 *l. ult. cod. de maleficiis*. In crimine Aſſaſſinii, & Graſſationis per vias publicas, *l.* Divus Adrianus, *ff. de cuſtodia reor. arg. leg. non ideo*
7 *minus*, Cod. *de accuſat.* In crimine falſæ Mo-
8 netæ, *l.* 2. *Cod. de falſa moneta*. In crimine
9 Simoniæ, *cap. Sane* 15. *quæſt.* 3. In crimine læſæ Majeſtatis, & aliis ſimilibus criminibus atrociſſimis, *arg. l.* 7. *&* 8. *ff. ad leg. Jul. Majeſt. cap. de accuſat. & cap. Veniens* 15. *quæſt.* 3. * Omnes igitur generaliter admittuntur ad accuſandum, qui in Jure non prohibentur. At in crimine privato, niſi ob illud ſit applicanda Fiſco pœna pecuniaria, non admittitur alius, niſi is cujus intereſt; Gloſſa
10 *in leg. fin. ff. de privat. delict.* Excipiuntur tamen, ut neque in ſupradictis accuſare poſſint 1. Mente capti, & furioſi, quia non intelligunt quæ geruntur, *l. dummodo* 2. §. 1. *ff. de*
11 *procurat.* 2. Excommunicati, *cap.* 1. *De exceptis*, & hoc ut ſuæ contumaciæ vitium repri-
12 matur. 3. Capitales inimici: *cap.* 2. *cauſ.* 3. *quæſt.* 5. quia, ut advertit Decian. *Tract. Crim. l.* 3. *cap.* 25. *num.* 7. *&* 8. ſi capitales inimici ad accuſandum inimicum in præfatis criminibus admitterentur, plures injuſte, & innocenter condemnarentur propter rationem adductam in mox laudato *cap.* 2. *cauſ.* 3. *quæſt.* 5. *Ne irati nocere cupiant, aut læſi ſe ulciſci ve-*
13 *lint*. 4. Clerici, & Religioſi, præſertim ſi eſſet infligenda pœna ſanguinis, *cap. Sententiam* 9. *Ne Clerici, vel Monachi*. Si tamen pro arcenda ſua, & ſuorum injuria, vel pro utilitate, & defenſione ſuæ Eccleſiæ, eſſet neceſſaria accuſatio, deberent expreſſe ſe proteſtari contra pœnam ſanguinis ad evadendam irregularitatem *cap.* 2. *de homicid. in* 6.

In aliis cauſis, & criminibus accuſare non poſſunt: Primo Excommunicati, *cap. Omnes* 7. *cauſ.* 3. *quæſt.* 4. *cap.* 1. *&* 2. *cauſ.* 4. *q.* 1.
Secundo Infames, viles, & criminoſi, *cap. infames* 17. *cauſ.* 6. *quæſt.* 1. *cap. Alieni cauſ.* 2. 14
quæſt. 7. *cap. Conſtituimus cauſ.* 3. *quæſt.* 5. Tertio Pagani, Hæretici, & Judæi non poſſunt 15
Chriſtianos accuſare, *cap. Pagani* 24. *cauſ.* 2. *quæſt.* 7. Quarto inimici capitales, & graves, 16
c. 2. *cauſ.* 3. *q.* 5. *Ne irati*, ut dicit ibi textus, *nocere cupiant, aut læſi ſe ulciſci velint*. Et propter eandem rationem repelluntur ab 17
accuſatione etiam cohabitantes, & frequenter verſantes cum inimicis accuſati, quia amici accuſatoris cenſentur eſſe inimici accuſati, *c.* 1. *diſtinct.* 93. Quinto omnes illi, qui ſubornati 18
alias falſum teſtimonium dixerunt, vel pecuniam ad accuſandum, vel non accuſandum acceperunt; ſicuti etiam Pauperes, qui minus quam quinquaginta aureos in ſuis bonis habent, ut expreſſe habetur *cap. Prohibentur cauſ.* 2. *quæſt.* 1. niſi tamen iſti pauperes eſſent tam bonæ famæ, ut ab omni ſuſpicione merito liberi Judicis judicio cenſerentur, *cap. Si quis, cap. quærendum* 18. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Sexto jam accuſati de aliquo delicto, iſti enim 21
nequeunt alium accuſare, nec reaccuſare ſuum accuſatorem, niſi prius ſe purgaverint, & ſe probaverint innocentes, *c.* 1. *& cauſ.* 3. *q.* 11. *cap. fin. de teſt.* Septimo Liberi accuſare non poſſunt parentes, *Novell.* 115. *cap.* 3. §. 3. Nec e contra Parentes liberos, *arg. l.* 3. *Cod. de* 23
patria poteſt. Nec Fratres, aut Sorores ad invicem, *l. Si magnum* 13. *Cod. de his, qui accuſare non poſſunt*, niſi crimen ſit leve; *l. Si ſororem* 19. *Cod. eod.* Nec Liberti patronum, 24
aut ejus hæredem, *l. qui accuſare* 8. *ff. hoc tit.* Octavo Clerici, & Religioſi, *cap. Sacer-* 25
dotes 51. *caſ.* 2. *quæſt.* 7. *cap. Sicut cauſ.* 2. *q.* 7. Et maxime ſi eſſet infligenda pœna ſanguinis, *cap. ſententiam* 9. *Ne Clerici, vel Monachi*: alias ſine proteſtatione fierent irregulares, *c.* 2. *de homicid. in* 6. Poſſunt tamen Religioſi accuſare ſuum Prælatum, quia intereſt Monaſterii, ne habeat malum Prælatum, *cap. Ex parte* 11. *de accuſation.* Nono Furioſi, & men- 26
te capti, quia quæ geruntur, non intelligunt, *l. dummodo* 2. §. 1. *ff. de procur.* & mortuis æqui-

æquiparantur, *l. qui ad certum ff. locati*. Et Surdi, & Muti a nativitate, *arg. l.* 1. §. 3. *ff. de poſtulando*. Decimo Impuberes, ſeu pupilli, & mulieres, *cap. Prohibentur cauſ.* 2, *quæſt.* 1. ubi expreſſe habetur: *prohibentur accuſare alii propter ſexum, vel ætatem, ut mulier, & pupillus*. Undecimo Milites, & Magiſtratus, ne illi avocentur a caſtris, & iſti ab officio, occaſione accuſationis, *l.* 8. *ff. de accuſat. cap. prohibentur cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Duodecimo Laici non admittuntur ad accuſandos Clericos propter reverentiam Clericis debitam, *cap.* 1. *&* 2. *cauſ.* 2. *quæſt.* 7. & quod præſumantur eſſe infeſti Clericis, ſicut dicit Pontifex *in cap.* 3. *de immunit. Eccleſ. in* 6. Niſi tamen laicus injuriam ſibi, & ſuis a Clericis illatam perſequatur, *cap. de cetero* 14. *de teſti-*
30 *bus*. Parochiani quoque, & patronus Eccleſiæ, de crimine civiliter agere poſſunt contra Rectorem Parochiæ, vel Beneficii, ut amoveatur a Beneficio; quia ipſorum intereſt habere bonum Parochum. Denique omnes, qui accuſare non poſſunt in lege Civili, nec etiam accuſare poſſunt in Canonica, *cap. Nos ſequentes, cauſ.* 6. *quæſt.* 1.

31 ☞ Qui ſciens delictum vergens in Reipublicæ detrimentum non accuſat delinquentem, graviter peccat; D. Thomas, *& communis*. Etiam peccat, qui falſo accuſat; & qui, quamvis vere, accuſat tamen ex effectu odii, aut vindictæ: & qui non denuntiat delinquentem poſt edicta Prælatorum id præcipientia, niſi ille ſit pater, mater, filius, conjux.

32 Fiſcalis in cauſis criminalibus peccat graviter, ſi omittit accuſationem, aut non curat ut delinquens puniatur juxta criminis gravitatem, quia muneri ſuo in re gravi non ſatisfacit.

33 Denunciare quis tenetur, aut teſtificari delictum ſibi extra confeſſionem ſub ſecreto manifeſtatum, ſi vergat in damnum aliorum, quia tunc non obligat promiſſio ſecreti etiam ſub juramento; Navarra *de teſt. l.* 2. *c.* 4. *n.* 223.

34 Si denunciandum eſſe furem præcipitur, & quis ſciat, alium rem abſtuliſſe per occultam compenſationem, omnibus requiſitis ſervatis, non debet, nec poteſt eum denunciare, quia injuſte infamaret illum; Sylveſter *verb. Furtum*, *q.* 15. Quod verum eſt, etiamſi adderetur in excommunicatione denunciandum eſſe adhuc eum, qui titulo compenſationis rem accepiſſet. Cum enim accipiens ſic, non peccaverit, excommunicatio in eo vi caret, ſiquidem nequit proferri valide, ubi peccatum grave non intercedit.

Accuſatio differt a denunciatione in eo, 35
quod in accuſatione attenditur criminis punitio, D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 3. *ad* 2. in denunciatione fratris emendatio. Præterea, quia accuſationem non debet præcedere correctio fraterna, ſic vero denunciationem. Rurſus, quia accuſator tenetur probare, non vero denunciator. Demum, quia communiter accuſatio fit in ſcriptis, non vero denunciatio. Cæterum Judex non ſemper indiget accuſatione ad procedendum; nam ad id ſufficit clamoroſa inſinuatio, quæ accuſationis locum tenet.

Nemo tenetur complice ſui delicti denun- 36
ciare, Diana *p.* 1. *tract.* 4. *reſ.* 8. *&* 9. quia id eſſet denunciare ſe ipſum, ad quod non tenetur.

Si quis juret, ſe denunciaturum omnia de- 37
licta alicujus, non obligatur niſi ad ea denuncianda, quæ ei independenter a juramento licitum eſt denunciare. Quod ſi jurans habuit in animo, denunciare quælibet delicta indiſtincte, tunc ſi ex circumſtantiis non liceret denunciare, adhuc graviter peccavit, ob defectum juſtitiæ in juramento; Sylv. *verb. denuntiatio q.* 5. ☜

Additiones ex aliena manu.

Accuſationem eleganter deſcribit *Antonius* 38
Matthæi ad lib. 48. *ff. tit.* 13. *cap.* 1. *num.* 1. his verbis: *Accuſatio nihil aliud, quam criminis ad Judicem delatio atque executio vindictæ publicæ cauſa facta*: Sin autem ejus etymon in- 39
quiras, eam dictam eſſe a cauſa, non a cudo vel cuſo contra *Priſcianum*, ſentit *Hotomannus*.

Inter eos qui accuſare haud poſſunt, ſunt 40
infames. At de notatis infamia juris id intelligendum, recte monet *Anton. Matthæi ubi ſupra num.* 8. ubi rationem etiam reddit, cur hæ perſonæ accuſare nequeant.

Pauperes accuſare nec poſſunt. Exceptio- 41
nem vero, quam affert Auctor de Pauperibus illis, qui integris moribus ſint, non probat; *Ant. Matthæi eodem loco n.* 9.

Filiumfamilias accuſare poſſe, dummodo 42
Pater conſentiat, ſentiunt nonnulli. At ſunt qui tenent Patris conſenſum non requiri, idque quia Filiusfamilias in cauſis publicis pro Patrefamilias habetur. *L.* 9. *ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni juris*. Prior opinio probabilior videtur, nam permiſſum nec eſt Filio familias proponere actionem injuriarium ſine Patris conſenſu, niſi ſit vilis & contemnenda perſona Patris, *L.* 17. §. *Filio familias, &* §. *In-*

43 §. *Interdum ff. de Injur.* Nec obſtat quod Filius familias in cauſa publica pro Patrefamilias habeatur. Nomine enim cauſæ publicæ non venire accuſationem appoſite notat *Anton. Matthæi loco citato n.* 5.

44 Deterior eſt conditio ſervorum. Ii accuſare ſolum poſſunt de iis criminibus, de quibus permiſſum eſt omnibus accuſare, puta majeſtatis, fraudatæ annonæ, falſæ monetæ &c.,
45 *L.* 63. *ff. de Judic.* Num de his criminibus permiſſum ſit ſervo accuſare etiam dominum, vide *Anton. Matthæi loco pluries laudato n.* 4.

46 Communis ſchola requirit in Accuſatore minimum annos viginti, eo quia minor viginti annis nec teſtis in criminalibus cauſis eſſe poteſt, *L. in teſtimonium, ff. de Teſtibus.* At diſplicet hæc ſententia *Antonio Matthæi eodem loco n.* 3. *non enim ut in Fide teſtis, ita*
47 *in fide Accuſatoris ſalus Rei vertitur.* Concurrere tamen debet in Accuſatore ea ætas, qua poſtulare & in publicum procedere valeat, id-
48 eſt ætas 18. annorum. Quinimmo Accuſatori hujus ætatis annorum 18. Curator adeſſe in judicio debet, *L.* 1. *ff. de Poſtuland. L.* 4. *C. de Auct. præſt.*

49 Familiares & domeſtici num Patrem familias accuſare valeant, & nomine eorum quinam veniant, videſis *apud Anton. Matthæi ib.*
50 *n.* 14. Id autem non omittendum, maritum & uxorem, utpote venientes nomine domeſticorum, a mutua accuſatione removeri excepto adulterii crimine, nec non ſuppoſiti partus, & veneni parati, *L.* 1. *C. Ad L. Juliam, de Adult. L.* 2. §. *ſi publico L.* 13. §. *Judex, ff. eod. L.* 30. §. 1. *ff. ad L. Cornel. de Falſ.*

51 Singulares qualitates requiruntur in eo, qui Epiſcopum accuſare intendit, *C.* 14. *cap.* 2. *q.* 7. Non enim alii admittendi quam *idonei & probatiſſimi viri, qui & ſuſpicionibus, & ſceleribus careant.* Sunt enim *a Deo judicandi, non ab humanis, aut pravæ vitæ Hominibus lacerandi, ſed potius ab omnibus Fidelibus portandi.*

ACCUSARI QUI POSSINT, VEL NON.

---

1 Accuſari non poſſunt primo Infantes, Furioſi, & mente capti, iſtis enim ob defectum rationis delicta non imputantur, *l. Infans* 12. *ff. ad l. Corn. de Sicariis, l. Divus*
2 14. *ff. de officio Præſidis.* Minores tamen, quia jam doli capaces ſunt, accuſari, & puniri poſſunt, pœna tamen mitiori, habita ratione ætatis, & imprudentiæ, *cap.* 1. *de delictis pueri. l. auxilium* 37. *ff. de minoribus, l. fere in omnibus* 108. *ff. de R. J.* Secundo, accuſari non poſſunt nec pueri, qui ante plures annos delictum commiſerunt, & illud jam præſcripſerunt. Sic delicta carnis præſcribuntur, & abolentur lapſu quinquennii, poſt quod nec accuſari, nec puniri poſſunt; *l. Mariti* 29. *ff. ad l. Jul. de adult. & l. Adult. Cod. eod.* Excipitur tamen ſtuprum per vim illatum, *l. Mariti, ff. ad l. Jul. de Adult.* §. *fin.* Et adulterium cum inceſtu, *l. vim paſſa* §. *præſcriptione, ff. eod.* & etiam raptus; *l. qui cœtu, ff. ad l. Jul. de vi publica,* quia iſta delicta, ſicuti cætera alia, quæ delicta carnis non ſunt, ad ſui abolitionem, & præſcriptionem 20. annorum ſpatium requirunt, *l. Querela falſi, Cod. ad l. Corn. de falſis,* ubi habetur: *Querela falſi temporalibus præſcriptionibus non excluditur, niſi viginti annorum præſcriptione, ſicuti cætera quoque fere crimina.* Tertio ſemel accuſati, & jam abſoluti, iterum accuſari non poſſunt de eodem crimine, *cap. de his* 6. *de accuſat. & l. licet* 6. §. *ult. ff. Nautæ, Caupones &c.* Si tamen ſecundus accuſator ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur, & doceat primam accuſationem ignoraſſe, vel primum accuſatorem non fideliter egiſſe, ſed prævaricatum fuiſſe, adhuc audiri debebit; *l. ſi quis* 11. *Cod. de accuſat.* quoniam, ut ibi dicitur, *res inter alios judicatæ aliis non præjudicant.* Quarto, abſentes non poſſunt accuſari, & ſententiari, *cap.* 1. *cauſ.* 2. *qu.* 8. *& leg. Abſentem* 6. *Cod. de accuſat.* poſſunt tamen abſentes accuſari, ut a Judice legitime citentur, *leg.* 1. §. 2. *ff. de Requir. vel abſent. damn.* qui ſi intra præfixum terminum non comparent, deſcribuntur, & arreſtantur eorum bona, & elapſo anno eis ad ſe defendendos conceſſo a *l.* 1. *ff. & Cod. de requirend. reis,* bona eorum arreſtata fiſco remanent, *l. fin. de requir. & abſent. damnat.* niſi probaverint, fuiſſe legitime impeditos, *arg. leg. ſuccurritur* 9. *ff. Ex quibus cauſis.* Quinto accuſari non poſſunt Magiſtratus temporales, vel 10
Præſides, aut Legati Provinciarum durante eorum officio, niſi delinquant circa officium, vel crimen notorium ſit, *leg. hos accuſare* 12. *ff. de accuſat.* In reliquis autem differtur accuſatio uſque ad terminum officii, data interim ab eis cautione de judicio ſiſti; *leg. ſi adult.*
33. §. *ult. ff. ad leg. Jul. de adult.* Sexto ac- 11
cuſari non poſſunt Chriſtiani ab infidelibus, Hæreticis, & Judæis, *cap. Pagani, cauſa* 2. *q.* 7.
Denique accuſari non poſſunt omnes, qui Su- 12
pe-

periorem ſe non agnoſcunt, ut Papa, Imperator, Rex &c. *cap. nemo* 13. *cauſ.* 9. *c. Aliorum* 14. *cap. facta* 15. *cauſ.* 9. *qu.* 3.

Accuſatio contra Prælatos, ſeu Superiores, non eſt de facili admittenda ex Concilio Lateranenſi IV. *cap.* 8. ubi reddens rationem habet præciſa verba: *Quia, dicit Concilium, non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur. Ideo Sancti Patres provide ſtatuerunt, ut accuſatio Prælatorum non facile admittatur, ne concuſſis columnis, corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi janua præcludatur*: ita Concilium ad litteram.

Additiones ex aliena manu.

4 Legati, Præſides Provinciarum, quique Reipublicæ cauſſa abſunt, accuſari non poſſunt, dummodo tamen non detrectandæ Legis cauſſa abſint: ſi enim quis vel negotii ſui obeundi gratia, vel evitandæ accuſationis liberam legationem impetret, eamdem cum reliquis abſentibus fortunam ſubibit, nempe ut requirendus annotetur, ejuſque bona obſignentur, *L. abſentem 6. C. de accuſ. L. 2. C. de exhib. & tranſmitt. reis*: ibique diſerte Ant. Matthæi *ad tit. de Accuſat. c. 3. n. 2.*

15 Si crimen pluribus Legibus vindicetur, accuſatus ex una Lege, accuſari & reus fieri non poteſt ex alia ob idem crimen admiſſum, ut (exploſa Accurſii, cæterorumque veterum Gloſſographorum ſententia) apprime Antonius Matthæi loco citato *num.* 4. deducit ex *L. Senatus 4. ff. de accuſation.*

16 Servi accuſari quidem poſſunt de crimine, nonnullis tamen exceptis, iis ſcilicet, in quibus bonorum pars publicatur, vel quorum pœna eſt Civitatis, vel libertatis ademptio. Non ideo tamen pœnam ſervi evadent eorumdem criminum rei; ſed extra ordinem, duriori plectentur, ut ad *L. Hos accuſare* 12. §. *ult. ff. de accuſat.* advertit *loco citato num.* 1. Antonius Matthæi.

ACCUSATOR AD QUID TENEATUR.

1 Accuſator tenetur ſe ſubſcribere ad pœnam talionis; Sanctus Damaſus *Epiſt.* 4. *c.* 7.
2 *cauſ.* 4. *cap. nullus introducatur*. Et tenetur probare crimen, quod objicit, *cauſ.* 2. *qu.* 8.
cap. Qui crimen cauſ. 2. *quæſt.* 7. *cap. Si quis Epiſcopus, Presbyter &c.* Et ſi non probat, 3
debet ſubire pœnam talionis, ideſt pœnam, quam reus pati debuiſſet, ſi crimen probatum fuiſſet; S. Damaſus *poſt. ep. 7. decret.* 1. *cauſ.* 2. *q.* 3. *cap. Calumniator*. ☞ Accuſator, qui probare debet crimen, non tenetur prius corrigere fratrem; obligatio enim illa probandi ſupponit, non eſſe crimen omnino occultum; & præterea ille jus habet, ut bonum proprium curet, vel reipublicæ, cujus membrum eſt, & ne delicta maneant impunita, nec delinquentis conſortio alii inficiantur, *Corduba de*
detractione q. 2. concl. 4. ☜ Iſtis tamen noſtris 4
temporibus videtur dicta pœna talionis abiiſſe in deſuetudinem, & commutata per contrariam conſuetudinem in pœnam arbitrariam, & extraordinariam, ex quo propter talionis pœnam multi etiam a juſta accuſatione fuerint deterriti; & ſic delicta manſerint pluries impunita non ſine gravi Reipublicæ damno. Si quis tamen eſſet convictus, quod innocentem vere malitioſe accuſaſſet, deberet adhuc puniri pœna talionis, vigore Conſtitutionis S. Pii V. incip. *Cum primum*, in qua innovatur pœna talionis, & præſertim in illis locis, & regionibus, in quibus juſtis de cauſis per ſuas peculiares leges mandatur: ad præcludendam viam calumniis, & impoſturis, adhuc obſervari ſuperius citata decreta S. Damaſi de pœna talionis. Vide verb. *Pœna art.* 2. *num.* 24.

Accuſator nedum in ſcriptis tenetur dare ac- 5
cuſationem juxta *cauſ.* 2. *qu.* 8. *cap. Accuſatorem*, ſed præter ſcripta debet in perſona ſe conferre ad Judicem, *cauſ.* 5. *qu.* 2. *cap. Relatum, & qu.* 8. *cap. ult.*

Accuſator oblato jam libello non poteſt am- 6
plius deſiſtere ab accuſatione, quia intereſt Reipublicæ, ne deſeratur accuſatio jam inchoata, ſive ſit vera, ſive ſit falſa: Si enim eſt vera, eam proſequi oportet, ne delicta maneant impunita; ſi vero falſa, eam proſequi expedit, ut calumniator debite puniatur, *l. in Senatus conſultum* 10. §. 5. *ff. ad S. C. Turp. & Auct. qui ſemel, Cod. Quomodo, & quan-*
do, l. Viles, 11. §. 3. *ad l. Jul. de adult.* Po- 7
teſt tamen deſiſtere impune ante libellum oblatum, etiamſi publice, & coram Judice prius dixerit ſe accuſatorem, *cap. Licet* 14. *de accuſat.* Si accuſator deſiſtat ab accuſatione, dicitur tergiverſator, ac in eo non peccat, dum id abſque ſcandalo præſtet, & delictum non ſit ex iis, ad quæ accuſanda quiſque tenetur. Prævaricator autem erit, ſi juvet ſecreto accu-

cu-

cuſatum, quem publice impugnat; D. Thom.
8 2. 2. *qu.* 68. *art.* 2. Accuſator tenetur ad ex-
penſas, ſi accuſatus ſe purgat, *de accuſat. cap.*
Accedens l. Qui crimen 3. Cod. de his, qui ac-
cuſ. incurrit infamiam, *l. Si pro eo 2. Cod. de*
9 *his, qui accuſ.* Accuſator accuſans ob pecu-
niam, puniendus eſt exilio, vel durius; & te-
netur reſtituere, nec unquam poteſt eſſe Ju-
10 dex, aut teſtis, *cauſ.* 1. *qu.* 1. *cap. ult.* Accu-
ſans Clericum, ſi non probat per tres, vel
ſaltem duos teſtes, excommunicatur *cauſ.* 3.
qu. 4. *cap. Placuit.*

Additiones ex aliena manu.

11 Tria olim Accuſatorem præſtare oportebat
de Jure Romano, ut legitime accuſationem in-
ſtitueret; Delationem ſcilicet, Inſcriptionem,
12 & Subſcriptionem. Primo enim nomen rei ad
Prætorem deferebat poſtulans, ut inter reos re-
13 ciperetur. Secundo inſcribebat. Inſcriptio au-
tem erat profeſſio accuſatoris profitentis ſe de-
tuliſſe nomen rei; fiebatque porrecto Judici
14 libello, vel querela apud acta publica. His
accedebat ultimo loco Subſcriptio, qua accu-
ſator teſtabatur, ſe profeſſum eſſe, ad talionis
pœnam ſemet obligando. Cautionem vero &
inſcriptionis formam, modum, ac ſolemni-
tates erudite & copioſe demonſtrat Antonius
Matthæi *cap. 6. per tot. de Accuſat.*
15 Probandi onus accuſatori incumbit. Quibus
autem modis crimen accuſati probandum ſit,
16 patet ex *L. ult. cap. de probat.* Tres ibi affe-
runtur probationis ſpecies. Tabulæ, & indi-
cia, ſive argumenta, quæ tamen extent luce
clariora. Quare falli manifeſto eos, qui in
criminali Judicio tabulis & argumentis pro-
bandi vim negant eſſe, evincit more ſuo ner-
voſe & docte Antonius Matthæi *de probat. c.* 1.
n. 3. *& c.* 5. *per tot.*
17 Pœna Accuſatoris oblato jam libello ab ac-
cuſatione deſiſtentis ex *S. C. Turpilliano* Ne-
ronis temporibus edito, hæc eſt. I. punitur ex-
tra ordinem mulcta quinque librarum auri fiſ-
co applicandarum, *L. 3. ff. de prævaricat.* 2.
18 Ab inſtituta accuſatione, ſi perſequi eam ve-
lit, repellitur, *L.* 2. *&* 3. *ff. ad Turpillian.* 3.
Infamia notatur, & ad expenſas, & damna
condemnatur, *L.* 3. *C. qui accuſare*, *L. Spurii*
6. §. *qui Judicis*, *ff. de accuſat.*
19 Excipias tamen ab iiſdem pœnis fœminam,
atque minorem, niſi tamen pacto, aut pretio
accepto ab accuſatione deſiſtant, *L.* 1. §. *ac-*
cuſat. 10. *ff. ad Turpillian. Gonzalez cap.* 14.
num. 5. *de Accuſat.*

ACCUSATUS.

Accuſatus fatigandus non eſt, ſi accuſa
non eſt legitimus, *de Accuſat. c.* 1. A
cuſatus non poteſt puniri, niſi convincatu
Nicolaus I. *reſponſ. ad conſult. Bulgar. cap.* 8
Accuſatus non poteſt alium accuſare, niſi pri
ſe purget a crimine, *cauſ.* 3. *qu.* 11. *cap.*
ganda, Steph. I. Epiſt. 2. Accuſatus pendenti
accuſatione non poteſt eſſe teſtis, *de teſt. cap*
fin. Non debet. Accuſatus non tenetur reſpon-
dere niſi vocetur; Damaſus *cauſ.* 5. *quæſt.* 2
cap. Vocatio ad Synodum. Accuſato danda ſunt
omnia capitula, in quibus accuſatur, nomi-
na, & dicta teſtium, ut poſſit ſe defendere,
excepto caſu hæreſis, quia in hoc non dantur
nomina, *de accuſat. cap. Qualiter.* Accuſatus,
etiamſi non ſit convictus, vel accuſator defi-
ciat, adhuc tenetur ſe purgare canonice; Con-
cil. Lateran. III. *in append. part.* 50. *cap.* 65.
Accuſatus, & non convictus, ſi dum ſe pur-
gat, deficit, habetur ut reus; Concil. Later.
III. *in append. part.* 50. *cap.* 65. *De Simonia*
cap. 13. *&* 15. Bona fama accuſati non ſolum
facit præſumptionem innocentiæ, ſed abſtergit
præſumptionem contra ipſum; Rota Romana
part. 9. *tom.* 1. *deciſ.* 345. *num.* 62. *cum ſeq.*

Accuſatus non tenetur veritatem fateri Ju-
dici, etiamſi interrogetur ſub *juramento*, quan-
do non ſervato juris ordine interrogat, *id eſt*
nondum habitis de delicto manifeſtis indiciis,
non præcedente infamia, aut ſemiplena pro-
batione: colligitur *ex cap. Qualiter & quando*
17. *& cap. Inquiſitionis* 21. *de accuſ.* ubi Ju-
dex prohibetur procedere ad inquiſitionem, &
examinationem reorum, niſi juris ordine ſer-
vato, adeoque hoc non ſervato cum ipſe in-
terroget, ut perſona publica, de delictis ipſi
tamquam Judici de jure manifeſtandis, nullam
poteſt reo obligationem imponere ad dicendam
veritatem, cum Jus hanc facultatem ipſi non
conceſſerit, & ſic licet ſub juramento reſpon-
deat tali Judici non ſervanti juris ordinem:
Non feci, ſeu *non commiſi tale delictum*, men-
te addendo, *ad aperiendum*, *ſeu confitendum*
tibi tamquam Judici, non erit perjurium. Sic
enim tenent Lugo, *de juſtitia diſp.* 40. *ſect.* 1.
num. 1. Leſſius, Layman, Sannigh, Bonacina,
Anacletus, & alii communiter cum D. Tho-
ma 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 2. *in corp.* ubi aperte
ait, *Aliud eſt veritatem tacere, aliud eſt falſi-*
tatem proponere, quorum primum in aliquo caſu
licet;

licet ; non enim aliquis tenetur omnem veritatem confiteri, ſed illam ſolum, quam ab eo poteſt, & debet requirere Judex ſecundum ordinem juris, puta cum præceſſit infamia ſuper aliquo crimine, vel expreſſa indicia apparuerunt, vel etiam cum præceſſit probatio ſemiplena; falſitatem tamen proponere in nullo caſu licet . . . Sic ergo, concluditur S. Doctor Angelicus: *Sic ergo reo, qui accuſatur, licet ſe defendere veritatem occultando, quam confiteri non tenetur per aliquos convenientes modos.*

Conveniens autem modus ad evitandum perjurium in occultanda veritate Judici non legitimo, ſeu non ſervanti juris ordinem, eſt vel tacere, vel uti æquivocatione, & reſtrictione ſatis externata per circumſtantiam judicii. Reus enim, ſi neget crimen, quod commiſit, dicendo: *Non commiſi*, intelligendo, *ad revelandum tibi tamquam Judici*, verum dicit, & Judex hanc reſtrictionem externatam per circumſtantiam judicii poteſt ſatis advertere, ſi non ſit legitimus, aut interroget non ſervato juris ordine.

12 Tenetur tamen accuſatus fateri crimen Judici legitimo, & ſervato juris ordine interroganti, & præcipienti ſub juramento de dicenda veritate; alias non excuſabitur a peccato mortali, & perjurio. Sic tenent S. Thomas 2. 2. *quæſt. 69. art.* 1. Covarruvias, Layman, Navarrus, Leſſius, Sanchez, Toletus, & omnes alii communiter, maxime loquendo de confeſſione delictorum non inferentium pœnam capitalem, & alias ſimiles graviſſimas pœnas.
13 Et ratio eſt, quia quilibet tenetur obedire Superiori legitime & juſte præcipienti. Sed Judex ſervato juris ordine procedens, legitime, & juſte præcipit, dum ſub juramento præcipit de dicenda veritate ſuper delicto, de quo ha-
14 betur ſemiplena probatio; ergo &c. Tum quia Jus præcipiendi in Judice, & debitum obediendi in reo ſunt correlativa: ergo ſi Judex legitimus habet verum jus, ſeu poteſtatem præcipiendi, accuſatus, ſeu reus habebit ſtrictum debitum obediendi, & veritatem dicendi. Tum etiam quia, ſi Judex non haberet hoc jus, & poteſtatem obligandi reos ad fatenda crimina, repleretur orbis atrociſſimis delictis ſub hac ſpe ea ſic occultandi, & pœnas debitas evadendi; adeoque &c.

15 Loquendo vero de confeſſione, & manifeſtatione delictorum inferentium pœnam capitalem, vel alias graviſſimas pœnas, ut triremes, confiſcationem omnium bonorum, & ſimiles, abeunt in diverſa Doctores. Communis, & prima ſententia abſolute ſuſtinet teneri ſemper ſub mortali accuſatum, ſeu reum legitime interrogatum fateri veritatem, etiamſi propter talem confeſſionem eſſet morte plectendus, & ſine tali confeſſione haberet fundatam ſpem
mortem evadendi. Sic D. Thomas 2. 2. *quæſt.* 16
69. art. 1. D. Antoninus, Enricus, Gabriel, Aragon. Cordub. Paludanus, Tabiena, Armilla, Navarrus, Valentia, Toletus, Graffius, Salon. Petrus de Ledeſma, Sayrus, Bannez, Philiarcus, Gonet, Covarruvias, Malderus, Thomas Sanchez, Didacus Perez, Simancas, Antonius Gomez, Archidiaconus Panormitanus, Bernardus Diaz, Guttierez, Lucas de Penna, Everardus, & alii poſt S. Auguſtinum, qui in *Pſal.* 30. *enarr.* 2. *n.* 12. habet præciſa verba: *Timendo mori mentitur, & moritur antequam moriatur, qui ideo mentiebatur, ut viveret. Mentiri vis ne moriaris, & mentiris, & moreris; Et cum vitas unam mortem, quam differre poteris, auferre non poteris, incidis in duas, ut prius in anima, poſtea in corpore moriaris*; & pro rationibus adducunt præcipue jus, quod habet Judex legitimus ad interrogandum, & præcipiendum ſub juramento de veritate dicenda, & ſtrictum debitum, quod habet reus juris ordine interrogatus ad obediendum, & veritatem manifeſtandam, cum aliis mox laudatis *n.* 13. & 14.

Secunda ſententia ſuſtinet non teneri reum 17
fateri ſuum delictum, ſi propter illud plectendus ſit pœna capitali, vel triremium, aut alia ſimili, ſi nullum grave damnum Reipublicæ timeatur; & dicit excuſari a perjurio celando veritatem per reſtrictionem, aut æquivocationem externam, reſpondendo v. gr. *non commiſi delictum*, ſubintelligendo, *ad manifeſtan-*
dum tibi ſub culpa ad me prodendum; Et ſi de- 18
lictum eſt ſacramentaliter confeſſus, & de eo abſolutus reſpondendo, *ſum innocens, & immunis ab hoc delicto*, vel ſimiliter; quia tunc reſtrictio eſt ſatis externata a circumſtantia pœnæ gravis, quæ ſequeretur, cum id, quod ſubintelligitur, ſubintelligatur ex circumſtantia extrinſeca talis gravis pœnæ. Et ſic tenent Navarra, Silveſter Angelus, Armilla, Emanuel, Rodriguez, Salcedo, Vega, Leſſius, Sa, Baldellus, Salas, Enriquez, Villalobos, Filiuccius, Fagundez, Alcozer, Reginaldus, Peyrinus, Diana, Joannes Sancius, Buſembaum, Claudius la Croix, Viva ad propoſit. 26. & 27. damnat. ab Innocent. XI. num. 20. & 21. & alii, inter quos Cardinal. de Lugo *tom. 2. de Juſtitia diſp. 40. ſect. 1. n. 14. & 15.* ubi adductis ſolidis argumentis, dicit hanc ſententiam ſtando in ratione eſſe multo probabilio-

liorem, & Cardenas *diſſert. 19. ad propoſ. 26. & ſeq. damnat. ab Innocentio XI. cap. 7. n. 81.* ubi dicit hanc ſententiam eſſe veram, & ſuum fundamentum eſſe inconcuſſum; & fundamentum eſt hoc. Leges, & præcepta humana non obligant cum periculo vitæ, aut alterius ſimilis gravis damni: ſed præceptum Judicis eſt humanum, & poſitivum, & confeſſio criminis licet ſemiplene probati eſt cum periculo vitæ, aut alterius ſimilis gravis damni, ut ſupponitur, ergo non tenetur reus ſub mortali, & perjurio confiteri tale crimen: major de ſe patet, quia lex humana debet eſſe de re humano modo poſſibili, & accomodata infirmitati humanæ, ut de ipſiſmet legibus habetur *cap. erit autem lex diſt.* 4. alioquin erit inutilis, cum ſolum deſerviat ad illaqueandas conſcientias; eſt autem humano modo impoſſibile, quod delinquentes alioquin condemnandi velint dicere teſtimonium contra ſe, ut damnentur ad mortem; adeoque Judex nequit imponere ſimile præceptum, & reus poteſt cri-
19 men celare modis, quibus ſupra. Tum quia leges humanæ non obligant teſtes deponere contra perſonas ſibi valde conjunctas, *cauſ. 4. q. 2. cap. ſi teſtes §. lege Julia, & l. 4. ff. de teſt. leg. 5. Cod. eod.* ergo multo minus obligabunt, quod aliquis deponat contra ſeipſum in cauſſa amittendæ propriæ vitæ. Unde Judex non poteſt amplius a reis criminaliter inquiſitis exigere juramentum, dum judicialiter uti principales examinantur, ut noviſſime ſtatuit Bened. XIII. *in Concil. Romano tit. 13. de jurejurando cap.* 1. Vide verb. *Juramentum art.* 1. *num.* 16. & verb. *Reus*, *num.* 26.

20 Ad rationes pro prima ſententia adductas reſpondent ſic. Quilibet tenetur obedire Superiori legitime, & juſta præcipienti &c. aut ſub culpa, aut ſub pœna, concedo; ſemper ſub culpa, nego minorem, quia ut certum eſt penes omnes Auctores, inter leges humanas plures ſunt, quæ obligant ſolum ad pœnam, & non ad culpam, uti in caſu eſt præceptum Judicis, quod ſolum obligat ad pœnam, adeoque
21 reus non venit obligatus ſub culpa. Ad id quod dicitur: Jus præcipiendi in Judice, & debitum obediendi in reo ſunt correlativa, adeoque &c. reſpondent diſtinguendo antecedens, jus præcipiendi ſub culpa, & debitum obediendi ſub culpa ſunt correlativa, concedo antecedens; jus præcipiendi ſub pœna, & debitum obediendi ſub culpa ſunt correlativa, nego antecedens, adeoque cum Judex habeat ſolum poteſtatem præcipiendi ſub pœna, non obliga-
22 tur reus, ſeu accuſatus obedire ſub culpa. Ad ultimum cum dicitur: Si Judex non haberet hoc jus & poteſtatem obligandi reos &c. repleretur orbis atrociſſimis delictis ſub hac ſpe ea ſic occultandi &c. Reſpondent negando ſequelam, quia ſuppetit judici alia via ad veritatem inveniendam, & reatus detegendos, inquirendo v. gr. alios teſtes, vel dando reo torturam, & alia tormenta abſque eo quod illum obliget ad confeſſionem ſub culpa; quamvis enim communis ſententia obliget eos in conſcientia ad confitendum, vix invenitur aliquis, qui confiteatur, niſi timore, & vi tormentorum, & torturæ. Illud ergo Reipublicæ, & Orbis damnum melius impeditur dando Judici poteſtatem ad exquirendam veritatem per tormenta, quam per obligationem conſcientiæ. Ad objectionem, quam adducit, & magni facit Gonetus *tom. 3. in diſſert. de opinion. probabilitate num.* 95. dicens, quod ſi vera eſſet ſententia, non liceret Judici reum ad confeſſionem criminis capitalis, quantumvis ſemiplene probati, per torturam, & per alia tormenta cogere, quia iniquum eſt cogere aliquem ad id, quod præſtare non tenetur; reſpondet Cardenas *loc. cit. num.* 85. negando ſequelam, & ad probationem diſtinguit propoſitionem aſſumptam, *iniquum eſt cogere aliquem ad id, quod præſtare non tenetur*: quod præſtare non tenetur, neque ſub culpa, neque ſub pœna, tranſeat; quod præſtare non tenetur ſolum ſub culpa, abſolute negat. Et quidem, dicit ipſe, eadem argumenti forma argui poſſet contra aliquas leges civiles, quæ non obligant ſub culpa, ſed ſolum ſub pœna; ad quas obſervandas poteſt obſtringere Judex, quamvis non obligent ſub culpa. Et hæc ſecunda ſententia Confeſſario inſervire poterit, ut reum ita perſuaſum non multum teneatur urgere ad confitendum crimen in tali caſu, ſed poſſit ipſum abſolvere, ut dicit Sa, *verb. Judicialis actus §. de reo n. 6.* Sotus *l. 6. q. 5. art. 2.* Layman *lib. 3. de juſtit. tract. 6. c. 5. n. 3.* Anaclet. *lib. 2. Decretal. tit. 17. de confeſſ. §. 7. n.* 167. Reus enim ſequitur ſententiam probabilem, immo ſecundum Cardin. de Lugo *loc. cit.* cum aliis, probabiliorem, & ſecundum Cardenas *loc. cit.* veram.

Accuſatus, ſeu reus, qui crimen ſemel ne- 2
gavit injuſte, & cum Juramento, non tenetur illud confiteri poſt latam ſententiam, quia finito Judicio finitur obligatio rei, cum confeſſio ordinetur ad conficiendum Judicium. Sic
communiter Doctores. Immo probabile eſt, 2
nec ante ſententiam ad id teneri (etiamſi ſit in poteſtate Judicis) donec iterum interroge-

tur.

tur, niſi immineat damnum tertio, quia tunc teneretur illud reparare, vel parti ſatisfaciendo pro omnibus ſuis damnis, vel ſe retractando,
5 & veritatem confitendo. Immo probabilius eſt, nec teneri ad ſe publice retractandum, nec poſſe ad id obligari a Confeſſario in articulo mortis, quando non obſtante delicti negatione, reus convictus eſt, & damnatus ducitur ad patibulum, vel jam in ipſo patibulo moriturus exiſtit: Sic ſentit Card. de Lugo *tom.* 2. *diſp.* 40. *ſect.* 1. *n.* 19. Sanchez *tom.* 1. *in Decalog. lib.* 3. *cap.* 7. Navarrus, Seguerra, Salcedo, Emanuel, Navarra, Sayr. Sa, Philiarcus, & multi alii; & ratio eſt, quia pro tunc non durat amplius interrogatio Judicis; jam enim Judex functus eſt officio ſuo prolata ſententia, immo jam eſſet inutilis interrogatio, cum non deſerviat ad deciſionem cauſſæ; tum quia ſequendo contrariam ſententiam daretur locus iniquæ aliquorum Judicum conſuetudini, qui ſimulant ſe reum damnare ad mortem, ut in illo articulo conſtitutus fateatur ſuum crimen; quod ſi fateatur, eum de facto morte plectunt, ſi vero non fateatur, reducunt ad carcerem; non ergo debet Confeſſarius cogere reum in illo diſcrimine ad fatendum ſuum crimen cum tanto periculo; eo vel maxime, quod ſic exponeretur reus etiam proximo periculo damnationis æternæ, cum poſſet de facili dari, quod reus nollet Confeſſario obedire, & ſtante tali Confeſſarii inſinuatione cum conſcientia erronea crederet ſe teneri, &
7 ſic moreretur, adeoque damnaretur. Nec valet dicere, quod ejus taciturnitas redundaret in detrimentum, & ſcandalum accuſatoris, teſtium, & Judicis apud populum male de tali
28 ſententia inconfeſſi ſentientem. Non valet, quia præſumptio ſtat ſemper pro ſententia juridice, & juſte prolata, & creditur reum negaſſe, eo quod non cenſebat ſe obligari ad fatendum, ſicuti revera non tenebatur, ſed potius tueri illam qualemcumque vitæ ſpem, quam poterat habere; adeoque non tanti momenti eſſet detrimentum, & ſcandalum accuſatoris, teſtium, & Judicis apud populum, ut per hoc poſſet obligari reus ad publicam criminis confeſſionem cum tanto ſui periculo. (*)

Accuſatus, ſeu reus, qui metu, vel vi tor- 29
mentorum mentitus, ſibi falſum crimen impoſuit, ob quod ſit morte plectendus, tenetur ſe retractare, ſi tali retractatione impediri poſſint mors ipſius, vel infamia, aut quælibet aliorum damna, ob quæ negare tenebatur, quia ſi non ſe retractaret, in tali caſu videretur voluntarie continuare cauſſam ſuæ mortis, & aliorum infamiæ, ſeu damnorum, quæ ratione ſuæ falſæ confeſſionis ſequerentur; quæ omnia ſi poſſet ſua retractatione impedire, & nollet, non poſſet abſolvi, cum non eſſet diſpoſitus. Si vero confeſſionis falſæ retractatio nihil prodeſſet ad revocandam ſententiam prolatam ſuæ mortis, nec ad impedienda aliorum damna, & infamiam, non teneretur ſe retractare, cum jam penitus inutilis eſſet ejuſmodi
retractatio. Sic fere communiter Doctores, qui 30
dicunt in tali caſu conſulendum eſſe reo, & ita fieri ſolitum, ut ſaltem ante mortem publice fateatur, ſe metu ſeu vi tormentorum contra veritatem confeſſum fuiſſe, quia licet non totaliter, magna tamen ex parte aliorum infamia minuetur, & multi probabiliter credent magis retractationem in mortis articulo conſcientiæ ſtimulis factam, quam confeſſionem præteritam tormentis extortam.

Accuſatus, ex præſumptione falſa, a Judice 31
interrogatus, non tenetur confiteri propoſitionem veram, ubi iſta confeſſa condemnandus eſſet in foro externo de crimine, aut debito, ad quod revera in foro conſcientiæ non tenetur, & iſte non ſolum coram Deo eſſet immunis a mendacio, ſed etiam a perjurio, ſi ita negaverit: ut ſolide ſuſtinet Navarrus *in cap.*

(*) *Nota ex editione Romana*. At cum oppoſita huic ſententia ſit probabilior, fatentibus adverſariis, a Cabaſſutii animadverſione recedendum nullatenus eſſe videtur. En verba Celeberrimi Canoniſtarum l. 4. Jur. Can. Theor. & Pract. c. 6. num. 4. ubi relata ex Leſſio Auctoris ſententia, ſubdit: *Illa quidem probabiliter profert Leſſius: ſed cum idem multo aſſerat eſſe probabiliorem ſententiam oppoſitam, nego licere ſive iſti reo juridice interrogato diffiteri, ſive Confeſſario reum ſic male affectum abſolvere. Eſt enim contra jus naturale, ac bonam fidem, ſi quis, ubi ſubeſt periculum mortalis culpæ, opinionem eligat minus probabilem, & minus tutam, relinquendo probabiliorem ſimul & tutiorem. Sed prudens Sacerdos recuſabit abſolvere reum, utpote indignum, ſimulque præſtolabitur eventum. Aut enim reus diffitens dimittetur, dimiſſus porro non tenebitur poſthac apud Judicem confiteri . . . . vel e contra reus non confeſſus condemnabitur; eoque caſu cum nihil ſuperſit, quod amplius metuat . . . Confeſſarius illum facilius ad confitendum judicialiter ſcelus ſuum adiget; ad hoc enim obligatur, quamdiu eſt ſub juridica poteſtate detentus.*

cap. Humanæ aures 22. *qu.* 5. *per tot.* & *qu.* 1. & 2. *per tot.* de Lugo *diſp.* 40. *de juſtitia*, & *jur. ſect.* 1. *num.* 4. Sanchez, Covarr. Baldus, Hippolytus, Sotus, Fagundez, Jaſon, Silveſter, Sayrus, Diana, Anaclet. cum aliis paſſim, & colligitur ex mente S. Gregorii Papæ *cap. Humanæ aures* 22. *qu.* 5. & *cap. Intelligentia* 6. *de verbor. ſignificat.* & S. Th. *qu.* 69.
32 *art.* 1. Et ratio eſt, quia in tali negatione, vel juramento, nulla a parte rei intervenit falſitas, ergo nec mendacium, vel perjurium: antecedens probatur, quia interrogatus, vel adjuratus non tenetur attendere ad verba nude, ſeu materialiter ſpectata ipſius Judicis, ſed potius ad ejus intentionem, & mentem, *quia ex* Divo Greg. relato ubi ſupra, *non debet aliquis verba conſiderare*, *ſed voluntatem*, & *intentionem*, *quia non debet intentio verbis deſervire*, *ſed verba intentioni*: ſed interrogatus a Judice ex præſumptione falſa delicti, vel debiti; negans propoſitionem utpote falſam, in ſenſu a Judice principaliter intento, attendit ad interrogationem Judicis interrogantis, & non ad ipſius verba nude, & materialiter prolata, ergo &c. Tum quia accuſatus non tenetur fateri veritatem, quando interrogatur injuſte, *cap. Qualiter*, & *quando* 17. & *cap. Inquiſitionis* 21. *de accuſat.* & ſi Judex ſciret veritatem, & accuſati innocentiam, non poſſet ipſum interrogare ex S. Th. *qu.* 69. *art.* 1. & aliis paſſim, ne illum injuſte diffamaret, aut viam aperiret ad injuſtam ejus condemnationem, qualis ex gravi præſumptione licet a parte rei, & ante Deum falſa, ſequeretur, ut ſupponit Concluſio, ſi accuſatus abſolute confiteretur propoſitionem illam.

33 Et totum hoc clarificatur a Doctoribus variis exemplis. Lugo *diſp.* 40. *de juſtitia*, & *jur. ſect.* 2. *num.* 4. affert exemplum de Tito, qui ex præſumptione falſa commiſſi homicidii judicialiter interrogatur, an exierit ex tali domo, & tali tempore ſtricto enſe? quod totum verum eſt, & etiam ſemiplene probatum; ſed cum ipſe ſit innocens a tali homicidio, & ſuus exitus fuerit ob aliam cauſſam, poteſt licite cum juramento negare talem exitum, ne alioquin licet innocens condemnetur ob tam gravem præſumptionem tamquam reus illius homicidii, cum ſic non mentiretur, ſed reſponderet juxta debitam intentionem Judicis inter-
34 rogantis ſecundum ſuperius dicta. Covarruvias *variar. reſol. c.* 1. *n.* 3. poſt Bald. *in Rubr.* C. *de fid. inſtrum. n.* 30. & Hippol. *ſing.* 177. & multos alios, dicit, quod ſi Claudius v. gr. petat a me centum ſcuta, quæ mihi mutuavit, & ego ſecreto, ſive abſque teſtibus jam ſ[illegible] vi, poſſim ſine ullo crimine hanc ejus ipſi ve[illegible] petitionem negare, prout in ea petitione Ac[illegible]ris propoſitio continetur; quia, inquit, nullu[illegible] hic intervenit mendacium, ea ratione, qu[illegible] Actor in eo libello aſſerat centum mihi m[illegible]tuaſſe, & adhuc me eſſe ſibi de illis debit[illegible]rem; hoc enim falſum eſt, cum ei omnia il[illegible] centum ſcuta ſolverim, & ideo petitio ea for[illegible]ma, qua fit, & Judici exhibetur, falſa eſt juſteque a me negari poteſt in genere. Idem affert, & tenet Jaſon *in l. Manifeſte n.* 7. *ff. de jure jurando*: ubi de hoc ipſo caſu loquen[illegible] poſt Imolam, & Geminianum, & alios concedit poſſe me jurare, quod mihi nihil mutuaſti, nempe ex quo tibi debitor ſim, prout nunc in Judicio prætendis. Sanchez *lib.* 1. *de Matrimon. diſp.* 10. *n.* 27. affert exemplum de eo, qui ficte promiſit Matrimonium; ſicque certus ſit, quod in foro conſcientiæ vi *hujus* promiſſionis, utpote fictæ, non teneatur ducere puellam, cui talis promiſſio facta eſt, & quia, ſi in Judicio fateretur talem promiſſionem, cum internam fictionem probare non poſſet, in foro externo certiſſime ad eam ducendam eſſet condemnandus, ideo poſſet ſine mendacio negare illam promiſſionem ſub dicto modo. Alia ab aliis afferuntur conſimilia exempla, quæ ne nimis in longum trahantur, relinquuntur videnda penes ipſos, & præcipue apud Navarrum, Silveſtrum, Sporer, Cardenas, Suarez, de Lugo, Sanchez, la Croix.

Nec valet dici, quod hæc ſententia, & allata exempla videantur damnata ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. in iſtis tribus damnatis propoſitionibus 26. 27. 28. in ordine. Propoſitio 26. *Si quis vel ſolus*, *vel coram aliis*, *ſive interrogatus*, *ſive propria ſponte*, *ſive recreationis cauſſa*, *ſive quocumque alio fine*, *juret ſe non feciſſe aliquid*, *quod revera fecit*, *intelligendo intra ſe aliquid aliud*, *quod non fecit*, *vel aliam diem ab ea*, *in qua fecit*, *vel quodvis aliud additum verum*; *revera non mentitur*, *nec eſt perjurus*. Propoſitio 27. *Cauſſa juſta utendi his amphibologiis eſt*, *quoties id neceſſarium*, *aut utile eſt ad ſalutem corporis*, *honorem*, *res familiares tuendas*, *vel ad quemlibet alium virtutis actum*, *ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens*, & *ſtudioſa*. Propoſitio 28. *Qui mediante commendatione*, *vel munere ad Magiſtratum*, *vel officium publicum promotus eſt*, *poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum*, *quod de mandato Regis a ſimilibus ſolet exigi*, *non habito reſpectu ad intentionem exigentis*, *quia non tenetur fateri crimen occultum*.

Non

Non valet, inquam, quia in iſtis tribus propoſitionibus damnantur ſolum reſtrictiones pure mentales, ſeu amphibologiæ, quæ fiunt per reſtrictionem mentalem, addendo verbis aliquid ſola mente retentum, ut pro certo notant Cardenas *diſſert.* 19. *cap.* 4. *num.* 35. Spoer *tom.* 3. *in præcept. Decalog. cap.* 1. *ſect.* 3. *num.* 104. & alii; talis autem non eſt in caſu noſtro, cum noſtra exemplificata negativa reponſio nihil addat ſola mente retentum, quinimo correſpondeat menti Actoris, & Judicis interrogantis, qui modus reſpondendi ad mentem interrogantis eſt licitiſſimus, cum proprie loquendo non ſit amphibologia, ſed juſta veritatis declaratio, quamvis eam non percipiat qui interrogat, ut docet Suarez, *tom.* 4. *diſp.* 23. *ſect.* 6. *num.* 5. Cardenas *diſſert.* 19. *cap.* 4. *n.* 48. & Lugo Card. *diſp.* 23. *de pænit. ſect.* 5. *num.* 75. ubi dat hoc exemplum: *Qui habet unum panem ſibi omnino neceſſarium, vere reſpondet ſe nullum habere ei, qui petit panem commodatum, quia nullum habet, quem commodare poſſit, de quo ſolo ille interrogat, & loquitur.* Et ſic docet etiam S. Thomas *in* 4. *diſt.* 21. *qu.* 3. *art.* 1. *qu.* 1. *ad* 2. ubi agens de obligatione ſigilli, qua obſtringitur Confeſſarius, ait, *Si præcipiatur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, quod dicat ſi quid ſcit de peccato, non debet dicere, quia debet æſtimare, quod intentio præcipientis ſit, ſi ſciat ut homo.*

Nec valet inſtare, quod ille vere mentitur, *qui aliud cogitat mente, quam ore profert*, juxta Gloſſam *in cap. Is autem* 22. *qu.* 2. *verb. Inſtituta, &* juxta *cap. Homines ead. cauſ.* 22. *qu.* 2. *Ream linguam non facit niſi mens rea*, id eſt aliud mente putans, quam lingua dicit; propter quod *c. Humanæ aures* 22. *qu.* 5. expreſſe, & notanter dicitur: *Humanæ aures verba noſtra talia judicant, qualia foris ſonant: Divina vero judicia talia ea audiunt, qualia ex intimis proferuntur.* Unde cum exemplis allatis aliud quis cogitet mente, quam ore proferat, quia affirmat v. gr. ſe non promiſiſſe Matrimonium, quod ſcit ſe verbis promiſiſſe, ſequitur, talem ſic reſpondentem, & negantem, vere mentiri, & ſi juramento negavit, vere eſſe perjurum, cum juramentum in foro conſcientiæ ſit interpretandum juxta intentionem recipientis juxta *cap. Quacumque arte* 22. *qu.* 5. ubi habentur præciſa verba: *Quacumque arte verborum quiſque juret, Deus tamen qui conſcientiæ eſt teſtis, ita hoc accipit, ſicut ille, cui juratur, intelligit.*

Non valet, inquam, inſtantia, quia ut ſolide probat Navarrus in *comment. cap. Humanæ aures &c. q.* 2. *n.* 13. falſum eſt, quod talis aliud cogitet mente, quam ore proferat; quinimo ſic reſpondens mente cogitat, & vere ſcit, ſe non promiſiſſe Matrimonium, cum illud (ut ſupponit caſus noſter) ſolum ficte promiſerit, adeoque iſte ore profert, quod vere mente cogitat, & ſcit ſic verum eſſe in conſcientia, nec obligari ad tale fictum Matrimonium, licet teneretur in pœnam fictionis ad compenſationem omnis damni inde puellæ ſic deceptæ ſubſecuti. Et licet juramentum 41
juxta *cit. cap. Quacumque arte*, ſit interpretandum juxta mentem recipientis, & regulariter reſpondendum ſit interroganti juxta mentem, & intentionem ipſius, ſecus autem quando quis interrogatur, & adjuratur alia mente, & intentione ab illa, qua juſte, & legitime deberet interrogari, & adjurari, ut in noſtro caſu; ſicuti notant Doctores ex S. Thoma *loc. cit. n.* 13. & expreſſe Navarrus *in cit. commen. cap. Humanæ aures &c.* & Suarez *t.* 4. *in* 3. *part. diſp.* 33. *ſect.* 6. *n.* 7. ubi dicit non mentiri Confeſſarium, qui cum urgetur interrogatus, an talis fœmina confeſſa ſit adulterium, abſolute negat, licet per Confeſſionem ſciat revera illud commiſiſſe; quia tunc reſpondet ad intentionem interrogantis: En ejus verba præciſa: *Alius modus, & melior eſt, ut reſponſio accomodetur intentioni debitæ interrogantis, quæ eſſe debet, an alius taliter ſciat, ut reſpondere teneatur, quo ſenſu vere negat audiviſſe. Dices hunc ſenſum repugnare interrogationi, nam qui interrogat, an audierit in confeſſione, hoc ipſo excludit omnem alium modum. Reſpondetur id verum eſſe ex ejus formali intentione; illi tamen imputari repugnantiam in ipſis verbis, & interrogatione: alium vero uti jure ſuo reſpondendi juxta mentem legitimam, quæ ineſſe deberet.* Et hoc potiſſimum verificatur in ſup- 42
poſitis noſtris caſibus, in quibus intervenit juſtiſſima cauſa ſic reſpondendi, ne alioquin innocens ex præſumptione falſa delicti, vel debiti injuſte condemnetur, ad quod facit Canon *Intelligentia* 6. *de verbor. ſignificat.* ubi dicitur: *Intelligentia dictorum ex cauſſis eſt aſſumenda dicendi, quia non ſermoni res, ſed rei eſt ſermo ſubjectus.* Cum igitur noſtræ allatæ reſponſiones dentur, & quidem veridice, juxta cauſſas dicendi, nempe juxta eas cauſſas, ex quibus Judex interrogavit, & accuſatus, ſeu reus reſpondere debuit, ſequitur evidenter ipſam reſponſionem non eſſe mendacem, neque perjuram.

Accuſatus, ſeu reus interrogatus a Judice, 43

beat, niſi ſit pro culpa impoſita; pœna ſiquidem, ut ait S. Thomas, non debetur niſi peccato.

Dices vero, ſi res ita ſe habet, cur Benedictus XIII. in Concilio Romano vetuit, ne a reis criminaliter inquiſitis jusjurandum exigeretur? At non video, quo nixus fundamento auctor noſter Benedictinam hanc Conſtitutionem in benignioris opinionis præſidium attulerit. Nam illa opinionem hanc jugulat potius quam roboret. Initio enim illius Conſtitutionis aſſeritur, in more fuiſſe poſitum apud pleroſque Judices, ut ſive ex conſuetudine, ſive ex Eccleſiaſticis nonnullis decretis reos inquiſitos etiam jurejurando ad verum fatendum compellerent. Hunc vero morem non iniquum, ſed conſuetudine ſaltem vim legis habente roboratum fuiſſe aſſeritur; de medio vero tollendum decernitur, quia experientia compertum erat, nil profuiſſe ad extorquendam a reis confeſſionem. Si Pontifex Maximus potuiſſe cenſet Judices præceptum de veritate dicenda etiam jurejurando roborare, ut Judices ex reis veritatem confeſſionis extorquerent, quis dicat cenſuiſſe præceptum iſtud reos non obligare in conſcientia?

Sed veniamus ad reliqua, quæ laxiora ſunt. Nam mentiri hominem nulla ex cauſa poſſe Doctores quoque fatentur, quos Auctor ſequitur. At reus reſpondendo, ut ſupra indicavimus, mentitur. Nemo enim non videt hominem interrogatum, num ex. gr. datum furtum fecerit, reſpondendo *non feci*, *non commiſi*, mentiri. Si reus ita reſpondeat nihil ultra cogitando, nemo negat mentiri. Ergo mentitur etiam, dum animo ita ſecum ſtatuit, ut dicere velit, *non feci*, *ut tibi dicam*. Nam mentalis illa reſtrictio verborum ſenſum non variat; ergo ſi abſque reſtrictione verba illa præ ſe mendacium ferunt, per reſtrictionem illam a mendacio excuſari non poſſunt. Ajunt vero reſtrictionem illam pure mentalem non eſſe, quia ex circumſtantia illegitimæ interrogationis, aut gravis pœnæ ob confeſſionem ſubeundæ, intelligitur reum neſcire ad dicendum. Sed hæ ſunt reſtrictiones illæ mentales, quas Auctores ii tuebantur, quorum propoſitiones, ab Auctore relatas, Innocentius XI. damnavit. Deinde non poſita illa reſtrictione, reus dicendo *non commiſi*, mentiretur, non obſtante externa illa circumſtantia; ergo reſtrictio pure mentalis eſt, & ad ſummum animum excludere poteſt mentiendi in reo, non vero mendacium, quod etiam ab eo committitur, qui animo contendat *falſitatem in opinione alterius conſtituere fallendo ipſum*, ut ait S. Thom 2. 2. quæſt. 110. art. 1. in corp. Itaque c cludo cum eodem Sancto Doctore 2. 2. qu 69. art. 1. in corp. *Si Judex hoc exquir quod non poteſt ſecundum ordinem juris, non netur ei accuſatus reſpondere, ſed poteſt vel appellationem vel aliter licite ſubterfugere: m dacium tamen dicere non licet.*

Atque hæc addenda cenſui, non ut clarif mo Auctori quidpiam detraherem, ſed ut R manis Cenſoribus morem gererem, & ut i hac Bibliotheca ea quoque Ethicæ Chriſtiar principia Lectori ſuppetant, quæ ad nimia in reis cohibendam mentiendi licentiam cu a Patribus, tum a ſanioribus Theologis diſp tata ſunt; & quæ ad conſulendum eorum a ternæ saluti, atque ad fovendam tuendamqu in humana ſocietate ſecuritatem illam, ſin qua optata felicitas non conſiſtit, neceſſari videntur. Præter reſtrictiones mentales, d quibus hactenus dixi, aliud quoque in Auctor minus tutum viſum eſt, quod de Confeſſario aſſerit, qui rei ad mortem damnati confeſſionem exceperit delicti, quod Judici commiſiſſe negaverat. Ait, Confeſſarium nec poſſe nec debere reum ad illud fatendum delictum obligare. Verum ſi animadvertatur, Confeſſarium procurare debere rei pœnitentis contritionem, ac patrati ſceleris deteſtationem, ac obligare illum debere ad reſarciendum datum per commiſſum delictum ſcandalum, ad conciliandum juſtitiæ per Judicem adminiſtratæ ſuum nitorem, ac debitum obſequium, & ad removendam omnem ex populo de iniquæ ſententi ſuſpicionem, non video, qua ratione opinio illa defendi queat. Nam confeſſio illa plurimum ad deteſtationem delicti, contritionemque confert, ad removendum ſcandalum, ad comprobandam æquam latam in eum ſententiam, atque etiam ad oſtendendum populo veram ſuam converſionem, & contritionem, neceſſaria eſt. Hæc ſi expendantur, facile erit intelligere tutam non eſſe generalem illam aſſertionem.

Reſponſio Auctoris.

Dicit hic R. Theologus, quod adducta a me (*verb. cit. num. 19.*) prohibitio Benedicti XIII. exigendi juramentum a reis criminaliter inquiſitis, potius juguler, quam roboret meam concluſionem. Sed ſi advertat, quod additio talis prohibitionis multum inſervit pro evitandis veris & formaliter perjuriis in reis rudibus, qui ignorantes, an legitime, vel ille-

gati-

gitime a Judice ſub juramento interrogentur, & neſcientes licitos modos, traditos a Doctoribus pro diverſitate caſuum, evitandi in ſuis reſponſionibus formale mendacium, & ſimul occultandi veritatem, ut plurimum formaliter & vere pejerarent; ſicque ſtat quod non potius jugulet, ſed eo magis concluſionem corroboret. Videatur ad rem Theologia Moralis noviſſime impreſſa doctiſſimi P. de Gabrielis Lector. Capuccini *tom.* 2. *Tract.* 2. *q.* 2. *per tot.* ubi plurimis adductis, erudite docet, & ſolide probat omnia a me *loc. cit.* tradita, & a Theologo R. hic in controverſiam adducta.

ACEDIA.

1 Acedia ut ſic tripliciter ſumi poteſt. Primo
ſumitur pro quodam corporis torpore, &
virium naturalium hebetudine ad laborem ſuſci-
piendum, qualis torpor, hebetudo, ſeu grave-
do accidere ſolet circa meridiem, vel ob ſolis
ardorem, vel ob ſumptam refectionem. Secun-
do ſumitur pro paſſione appetitus ſenſitivi ope-
ris laborem, & difficultatem refugientis. Ter-
tio ſumitur pro quodam *faſtidio* rerum ſpiri-
2 tualium, ſeu tædio bene operandi. Acedia
primis duobus modis ſumpta, non eſt, ſecun-
dum ſe, peccatum, ſed ſolum tertio modo
ſumpta: unde ſolum de iſta erit ſermo.
3 Acedia igitur eſt torpor mentis bona ſpiri-
tualia inchoare abhorrentis, & inchoata per-
4 ficere faſtidientis. *Eſt in re communis*. Hæc
Acedia dupliciter ſumitur, ſcilicet generaliter,
5 & ſpecialiter. Acedia generaliter ſumpta con-
ſiſtit in omni faſtidio, tædio, & torpore ani-
mi bona ſpiritualia facere negligentis, & ſic
ſumpta non eſt ſpeciale vitium, quia omne
vitium refugit ſpirituale bonum virtutis oppo-
ſitæ; ſed eſt vitium illi virtuti oppoſitum, de
cujus bono, & exercitio triſtatur quis, in
quantum eſt laborioſum, & corpori moleſtum,
vel delectationis ejus impeditivum, ita ut ſi
triſtetur de bono Continentiæ; ſit Luxuria; ſi
de bono Abſtinentiæ, ſit Guloſitas; & hujuſ-
6 modi. Acedia ſpecialiter ſumpta, ſeu prout
eſt ſpeciale vitium, conſiſtit in tædio, ſeu tri-
ſtitia de bonis ſpiritualibus, & divinis, ut ad
nos pertinentibus, ut ſi quis doleat, ſeu tri-
ſtetur de amicitia, & gratia Dei, pro qua con-
ſervanda, & de gloria, & beatitudine æterna,
pro qua conſequenda, dura, & difficilia ſunt
practicanda, & delectabilia fugienda.

Acedia generaliter ſumpta aliquando eſt pec- 7
catum mortale, & aliquando veniale. Tunc
eſt peccatum mortale, quando ratione talis
Acediæ committitur aliquod opus prohibitum,
vel omittitur aliquod opus præceptum ſub mor-
tali. Tunc autem eſt peccatum ſolum venia-
le, quando opus commiſſum non eſt prohibi-
bitum, & opus omiſſum non eſt præceptum
ſub gravi: vel quando in omiſſione, vel com-
miſſione deficit plenus conſenſus, & adverten-
tia; vel quando lex, ſeu præceptum adimple-
tur quidem, ſed cum diſplicentia, & triſti-
tia; *Communis*. Acedia autem ſpecialiter 8
ſumpta ex ſe, & genere ſuo, quando eſt ple-
ne voluntaria, ac deliberata, eſt ſemper pec-
catum mortale, quia directe repugnat Chari-
tati Dei, ratione enim talis Acediæ aperte vi-
lipenduntur Dei amicitia, & gratia, & æter-
na gloria, ſeu beatitudo, cum reputentur in-
digna, ut comparentur difficili virtutum exer-
citio, vitiorumque fuga obtineantur, quod eſt
Deum poſtponere viliſſimis creaturis, & indi-
gniſſimis ſenſualibus, & brutalibus delectatio-
nibus. Poteſt tamen eſſe ſolum peccatum ve- 9
niale, ſi nimirum media, ſeu opera injuncta
pro tali conſequendo fine, adimpleantur qui-
dem, ſed cum aliqua negligentia, triſtitia,
aut diſplicentia, quia tunc eſt tantum animi
remiſſi languor, qui non charitati, ſed ſolum
ejus fervori adverſatur; *Communis*.

Filiæ Acediæ ſex enumerantur a S. Grego- 10
rio *lib.* 31. *Moral. cap.* 17. ſcilicet Malitia,
Rancor, Puſillanimitas, Deſperatio, Torpor
circa præcepta, & Evagatio mentis circa illi-
cita & impertinentia. *Malitia* non ſumitur 11
hic prout eſt quid commune omnibus vitiis,
ſed accipitur ſpecialiter pro ea malitia, qua
quis odio habet ipſa bona ſpiritualia ſecun-
dum ſe; vellet ea non eſſe; dolet quod bene
fecerit; cuperet non fuiſſe natum, vel crea-
tum a Deo; vellet non agnoviſſe Chriſtum,
& hujuſmodi; adeoque ipſa beneficia Dei con-
temnit. Talis malitia ſic ſumpta ex genere
ſuo eſt peccatum mortale, niſi excuſet imper-
fectio actus. *Rancor* etiam non accipitur hic 12
communiter pro omni odio, ſed ſolum pro
quadam indignatione contra eos, qui ad divi-
na, ſpiritualia, & ſalutaria hortantur, & in-
ducunt; Talis rancor eſt ex ſe ſolum pecca-
tum veniale, niſi conjungatur cum gravi odio.
Puſillanimitas eſt animi dejectio, ſeu molli- 13
ties, qua quis formidat aggredi ea, quæ ſunt
perfectionis, ne aliquando deficiat, ut cœliba-
tum amplecti, Religionem ingredi, jejunia,
aut caſtigationes, ſeu mortificationes exequi.

21 Non ſemper dicitur, Actoris perſonam in judicio ſuſtinere is, qui primo provocavit; ſic v. gr. in judicio in vim *l. diffamari* Actor ille eſt, qui convenitur, Reus autem eſt ille, qui uti diffamatus agit. Remedium enim *l. diffamari* Actio proprie non eſt, ſed imploratio officii Judicis, unde diffamatis Reorum beneficia competere certi Juris eſt: ideo diffamatos loco Reorum eſſe praxi receptum, & communiori DD. calculo oſtendit *Mundius de diffamation. in proœm. num.* 59. *& ſeq.* ſolide refutata nonnullorum ſententia, qui cum Decio *conſ.* 478. *n.* 10. in contraria ſunt opinione.

22 Actor non ſolum tenetur libellum Judici offerre, ſed amplius eumdem tenetur Parti intimare, ut exinde reus commode poſſit deliberare, velit necne liti cedere, vel eidem inſiſtere, *l.* 3. *Cod. de edend. cap.* 1. *de libell. oblat.* Debet inſuper in libello obligationis titulum, & cauſam deducere; Sorge *Juriſp. for. tom.* 8. *cap.* 42. *n.* 2. *&* 3.

23 Deſerta inſtantia Actor, niſi expenſas reo obtulerit, audiendus non eſt, dummodo perſona non ſit privilegiata; *Urſill. ad Afflict. dec.* 70. *num.* 3. Item ſi inſtituto nulliter primo judicio, novum inſtituat, tenebitur prius Reo omnes expenſas reficere: quæ ſi forte illiquidæ fuerint, partis juramento poterunt liquidari, ſi ejus error in primo judicio fuerit notorius; *Afflict. dec.* 70. *num.* 3. *per tot*, quod tamen non probat omnino *Urſill. ibid.*

ADJUNCTI.

1 PRo Adjunctis Concilium Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 6. ſtatuit, ut Capitulum initio cujuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel ejus Vicarius, tam in formando proceſſum, quam in cæteris omnibus actibus uſque ad finem cauſæ incluſive coram Notario tamen ipſius Epiſcopi, & in ejus domo, aut conſue-
2 to tribunali procedere teneatur. Unum tantum ſit utriuſque votum, & poſſit alter Epiſcopo
3 accedere. Quod ſi ambo ab Epiſcopo diſcordes in aliquo actu, ſeu interlocutoria, vel definitiva ſententia fuerint, tunc intra ſex dierum ſpatium cum Epiſcopo tertium eligant.
4 Et ſi in electione tertii diſcordent, ad viciniorem Epiſcopum electio devolvatur, & juxta eam partem, cum qua tertius conveniet, articulus, in quo erat diſcordia, terminetur; alias proceſſus, & inde ſecuta nulla ſint, i loſque producant Juris effectus. Hucuſque C cilium. Privilegio tamen hujus decreti gaudet Eccleſia in Cathedralem erecta poſt T dentinum, quæ prius non erat exempta, in omnibus Epiſcopo ſubjecta, & ſic talis E cleſiæ Capitulum nequit habere Adjunctos, Conjudices, ſed in omnibus, ut prius, ſubj cet abſolute Ordinario, ut declaravit Sac Congreg. Concil. teſte *Armendar. titul.* 6. *Viſitat. num.* 67. *& lib.* 7. *de Epiſc. in* *Viennen.* 6. *Februarii* 1700.

De mandato igitur Sacri Concilii tenetu Capitulum initio cujuslibet anni duos eligere qui cum Epiſcopo contra Capitulares procedere debeant. Iſti duo debent neceſſario eſſe d gremio Capituli, ex præciſis verbis Concilii *eligat ex Capitulo duos*, ſicut & tertius electu in caſu diſcordiæ, ut declaravit Sacra Congr. Concil. ſemel *in Palentina*, bis *in Conchenſ.* teſte *Card. de Lugo reſponſ. moral. lib.* 5. *dub.* 13. *n.* 13. Et omnes tenentur præſtare juramentum in loco Capitulari in manibus ipſius Capituli ſtatim ſecuta electione, ex Sac. Cong. Concil. *in Majoricenſ.* 16. *Martii* 1652. *Si* Capitulum in principio anni illos duos *non elegerit*, poteſt Epiſcopus procedere per ſe ſolum, dummodo illud moneat prius; ſic reſolutum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. teſtatur Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *c.* 2. *num.* 9. Epiſcopo nolente, vel non valente contra Capitulares delinquentes procedere, non devolvitur Juriſdictio ad Adjunctos, ut reſolvit *Sac.* Cong. Concil. teſte Ludov. a Saravia *in ſpeciali tract. de Juriſdict. Adjunctorum q.* 5. Nec nolentibus, aut non valentibus Adjunctis, ſeu Conjudicibus contra Capitularem procedere, Juriſdictio non devolvitur ad Epiſcopum, ſed ſemper ad Superiorem: Sic decrevit Sac. Cong. Concil. ut refert Armendar. *l.* 7. *de Epiſcop. n.* 89. additque ipſa Sac. Cong. Conc. teſte Pignatell. *tom.* 9. *conſult.* 129. *n.* 15. quod, ut valeant ſententiæ, & decreta in caſibus hujuſmodi, ſint exprimenda & pronuntianda ſub nomine ſimultaneo Epiſcopi, & Adjunctorum v. g. *Ego N. Epiſcopus de conſilio, & aſſenſu N. & N. Adjunctorum ita pronuntio;* alias proceſſus, & inde ſecuta eſſent nulla, ex eadem Sac. Congr. *in una Hiſpal.* 1. *Septemb.* 1590.

Solus autem Epiſcopus ſine Adjunctis poterit in principio ad informationem ſummariam, & neceſſariam detentionem Rei procedere in criminalibus ex incontinentia provenientibus, & in aliis atrocioribus delictis, quando de fuga timetur. Habetur expreſſe ex ipſo *cit. Concil.*

ſeſſ.

ſſ. 25. *cap.* 6. ibi: *In criminalibus tamen ex :ontinentia provenientibus, de qua in decreto concubinariis, & atrocioribus delictis depoſi- onem, aut degradationem requirentibus, ubi de ga timetur, ne Judicium eludatur, & ideo us ſit perſonali detentione, poſſit initio ſolus Diſcopus ad ſummariam informationem & ne- ſſariam detentionem procedere, ſervato tamen reliquis ordine præmiſſo. In omnibus autem ſibus ea ratio habeatur, ut juxta qualitatem licti, ac perſonarum, delinquentes ipſi in loco ecenti cuſtodiantur*. Et tunc ratione fugæ, uæ timetur, poteſt Epiſcopus procedere etiam ɔſque monitione, & alia forma; ut decrevit ac. Cong. Concil. teſte Nicol. Garc. *de bene- ciis part.* 11. *cap.* 10. *n.* 186. *declarat.* 7. & rmend. *Leg. unic. n.* 7. & 8.

Solus Epiſcopus ſine Adjunctis poteſt pro- edere contra Capitulares, quando totum Ca- itulum deliquit; ſic deciſum fuit a Sacra :ong. Concil. teſte Seraphin. *deciſ.* 1050. *n.* 6. udovic. a Saravia *tract. de Juriſdict. quæſt.* 5. . 4. & *quæſt.* 6. *per tot.* ubi *num.* 8. aſſerit; uod ſi reperiatur unus in capitulo, qui non eliquerit, iſte procedet ſimul cum Epiſcopo, lummodo tamen delictum non ſit in perſonam Epiſcopi, vel in contemptum ejus, vel ubi Epiſcopus habeat intereſſe, quia tunc facultas ɔrocedendi contra Capitulares devolvitur ad ɔroximum Superiorem, ut deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Concil. refert Armend. *l.* 7. *de Epiſc. n.* 90. & Ludovic. a Saravia *d. quæſt.* 6. *num.* 5. & 6. Poteſt etiam ſine Adjunctis viſi- tare corpus Eccleſiæ Cathedralis, & Sacra- mentum, Reliquias, veſtes, ornamenta, cæ- teraque ad cultum divinum deſtinata, Capel- las, Capellanias, dotationes, memorias defun- ctorum, pia opera, & bona fabricæ, ſeu Ec- cleſiæ, ut decrevit Sacra Cong. Concil. teſte Armend. *in addit. ad recompil. legum Navarræ lib.* 1. *tit.* 6. *de Viſit. num.* 123. Poteſt etiam viſitando, ſine Adjunctis, peccata, & exceſſus Capitularium, quos correctione, & punitione dignos repererit, corrigere, punire, & emen- dare; non tamen pœna ordinaria, ſed ea, quæ ad morum magis emendationem, quam punitionem reſpiciat: ſic decidit Sacra Congr. Concil. *in Oriolen.* 27. *Martii* 1632. *in reſpon. ad* 5. Adjunctis enim uti in his non tenetur Epiſcopus contra Capitulares, ſive in viſita- tione, ſive extra viſitationem, ut cenſuit Sa- cra Congreg. Concil. *in Gerunden.* 19. *Decem- bris* 1739. Poteſt etiam ſine Adjunctis proce- dere in perſonam Capitularem delinquentem in exercitio Curæ animarum, quam obtinet extra Eccleſiam Capitularem, quia tunc non punitur ut Canonicus, ſed uti Curatus. Ita Seraphin. *dec.* 1058. *per tot.* Lotter. *de re benefic. l.* 1. *q.* 26. *n.* 61. *in fin.* Poteſt etiam ſine Ad- 20
junctis procedere ad privationem Canonicorum ex cauſa, quod Ordines ſuis Præbendis an- nexos non ſuſceperint. Sic deciſum fuiſſe a Sa- cra Congr. Concil. referunt Aloyſ. Ric. *in pra- xi rerum fori Eccleſ. reſol.* 448. *n.* 2. & 3. Lu- dov. a Saravia *tract. de juriſd. Adjunctor. quæſt.* 18. *per tot.* Poteſt ſine Adjunctis exigere ratio- 21
nem adminiſtrationis Operum Piorum ad curam Capituli ſpectantium, dummodo non procedat ad privationem, vel alias criminaliter in for- ma Judicii; Sac. Congreg. Concil. *in Oriolen.* 27. *Martii* 1752. *in reſponſ. ad* 7.

Epiſcopus poteſt ſine Adjunctis procedere 22
contra Capitulares ob non reſidentiam, dum- modo non procedat ad privationem, ſed ad pœnas a Sac. Concil. Trid. præſcriptas; Sac. Congr. Concil. 27. *Martii* 1632. *in Orioleuſ. in reſponſ. ad* 11. Poteſt etiam Epiſcopus ſine 23
Adjunctis procedere ad ſubtractionem fructuum, & mulctas ab eo impoſitas contra Canonicos habentes Capitulum eo tempore, quo Divina officia celebrari debent, niſi aliqua urgens cau- ſa in aliud tempus differri non patiatur. Sac. Congr. Concil. 27. *Martii* 1632. *in dict. Orio- lenſ. in reſponſ. ad* 11. Poteſt ſine Adjunctis 24
procedere contra Penſionarios habentes vocem in Capitulo, quia licet admittantur in Capi- tulo, & in eo habeant vocem, non poſſunt tamen dici de Capitulo; Rota Rom. *part.* 1. *Recent. deciſ.* 416. *n.* 6. & deciſum fuit a Sac. Cong. Concil. ut refert Armend. *cit. tit. de Viſitat. num.* 6. *lib.* 7. *de Epiſ. n.* 91. Poteſt 25
ſine Adjunctis rationes exigere ab Officialibus ex gremio Capituli conſtitutis Sede vacante, niſi velit criminaliter ad eorum privationem, & correctionem procedere. Sic decrevit Sac. Congreg. Concil. ut refert Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 7. *num.* 23. & in *Gneſn.* 14. *April.* 1715. *ad* 1. *dub.* Poteſt ſine Ad- 26
junctis procedere ad pœnas contra Capitulares non obſervantes Feſtum S. Auguſtini ab eo in- dictum, ut cenſuit Sac. Congr. Conc. *in Hiſ- palenſ.* 7. *Septemb.* 1630.

Nequit Epiſcopus ſine Adjunctis procedere 27
contra Coadjutores Canonicorum Cathedralis, ſi ex forma Coadjutoriæ colligatur ipſi Coad- jutori conceſſa fuiſſe omnia privilegia, quæ ha- bent Canonici. Sacra Congr. Conc. *in Bar- baſt.* ubi propoſito dubio, an Epiſcopus poſſit per ſe ſine Adjunctis procedere contra Coadju- tores Cathedralis, *die* 9. *Novembris* 1630. cen- ſuit

[illegible] Epiſcopum non poſſe procedere contra Capitulares [illegible] cum Adjunctis, quatenus ex forma [illegible] conceſſa fuerint annis
28 præteritis, quæ habent Communes. Nequit Epiſcopus ſine Adjunctis avocare ad ſe cauſas pendentes contra Capitulares exemptos coram ſuo Vicario Foraneo procedente cum Adjunctis a Capitulo deputatis, Sac. Cong. Conc. in Bergomen. ubi quæſitum fuit, Primo: An Archiepiſcopus poſſit ad ſe avocare cauſas pendentes contra Capitulares exemptos coram ſuo Vicario Foraneo procedente cum Adjunctis a Capitulo deputatis? Secundo: An Appellatio in talibus cauſis poſt latam ſententiam detur ad ipſum Archiepiſcopum? Die 18. Septemb. 1627. ad primum cenſuit, non poſſe Archiepiſcopum avocare, ut cognoſcat ſolus, ſed bene cum Adjunctis. Ad ſecundum non dari appellationem a Vicario ad Archiepiſcopum, ſed cauſam devolvi
29 ad Sedem Apoſtolicam. Nequit Epiſcopus procedere contra Adjunctos Juriſdictionem ſuam perturbantes, niſi adhibeat in dicto Judicio alios Conjudices a Capitulo eligendos: Sac.
30 Congr. Conc. in Oridenſ. 5. Aprilis 1631. Nequit Epiſcopus, ſi juſtis motivis allegetur ſuſpectus, cognoſcere de cauſis, niſi procedat cum Adjunctis: Sacra Cong. Epiſcop. *in Nuſcana Gravaminis 16. Novemb. 1699. & in Sulmon. Redditionis rationis 5. Septembris 1692.*

31 Epiſcopus duarum Cathedralium conjunctarum poteſt, in qualibet ipſarum maluerit, Tribunal erigere, ibique in cauſis Capitularium procedere cum ſuis reſpective Adjunctis, non obſtante conſuetudine immemorabili in contrarium; per Concilium enim eſt ſublata immemorabilis, quo ad locum Tribunalis, proceſſus, & carceris; cum *dicta ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* ſtatuat, quod Epiſcopus procedere teneatur *in ejus domo &c.* quæ non de materiali, ſed de formali, ubi ſcilicet Epiſcopus cum ſua familia eligit reſidere, intelligitur; *l. Nec in ea §. ſed domus ff. ad leg. Jul. de adult. & l. Lex Cornelia §. domum, de injur. & famoſ. libell.* datur enim optio Epiſcopo, vel Vicario, ut quo magis in loco velint, procedant contra Capitulares; & Epiſcopus poteſt ſedere pro Tribunali in quocumque loco ſuæ Diœceſis maluerit ex Sac. Cong. Conc. his verbis: *In Cauſa Calvaten. ad inſtantiam Rotæ dubitatum fuit, an Conc. c. 6. ſeſſ. 25. ſuſtulerit immemorabilem conſuetudinem circa locum tractandi cauſas cum Adjunctis, & retinendi carcerem, quando, ut in illa cauſa, ſunt duæ Cathedrales unitæ, & Epiſcopus prætendit habere Canonicum alterius Civitatis in ea, in qua* [illegible] ejus. [illegible], & [illegible] cum Adjunctis Concilii. [illegible] Communes. Sac. Cong. Conc. [illegible] cujus ſummam eſſe [illegible] Concilium in cap. 6. & ad effectum. [illegible] Epiſcopus in [illegible], & [illegible] procuratorum, poteſt uti ſuo proprio Notario, ut expreſſe decrevit ipſum Concilium. [illegible] Notarius tamen ejus Epiſcopi. [illegible] ſit ſuſpectus Capitulo, ut declaravit Sac. Congreg. Conc. teſte Armend. [illegible] *de Viſit.* n. 28. Et poteſt etiam aſſumere [illegible] proprium Fiſcalem, qui intervenire [illegible] Canonicorum eorum, vel [illegible] quem magis voluerit deputare. nec tenetur [illegible] ſententiam Capitulum de Choro, ut declaratum fuiſſe a Sac. Cong. Conc. refert Armend. [illegible] *de Viſit. tit. 28. & lib. 7. de Epiſcop. n.* [illegible] *& 92. in fin.* Et in caſu, quo ipſe Fiſcalis vel præſertim Notarius eſſet declaratus ſuſpectus, electio alterius Notarii ſpectabit ad Epiſcopum, ex Sac. Cong. Conc. teſte Pignat. *tom. 9. conſult.* 119. *n.* 21.

Adjuncti poſſunt eſſe omnes, qui ſunt de Capitulo, ut ſtatuit expreſſe Concilium; *Eligat ex Capit. duos*; & etiam dignitates obtinentes in eadem Eccleſia, licet Capitulares non ſint; ut colligitur ex eodem Concilio, quod cum dicat, *qui vero non obtinent Dignitates. nec ſunt de Capitulo*, videtur inſinuare, quod qui obtinent dignitates, licet Capitulares non ſint, Adjunctorum prærogativa gaudere poſſint, ut ſolide reſolvit Ludovic. a Saravia *tract. de Adjunct. Juriſdict. q. 21. n. 8.* Barboſ. *in Conc. ſeſſ. 25. c. 6. n. 51.* Et deducitur clare ex *Sac. Cong. Conc.* quæ de menſe Sept. 1618 pro tertio eligendo Adjuncto in caſu diſcordiæ inter Epiſcopum, & duos Adjunctos, ſtatuit ſic: *Sac. Congr. Cardinalium Conc. Trident. interpretum cenſuit tertium, qui eligitur in cauſa diſcordiæ inter Epiſcopum, & Capitulum ex præſcripto cap. 6. ſeſſ. 25. ejuſdem Conc. debere Canonicatum, vel Dignitatem in eadem Eccleſia obtinere.* Adjuncti, ſi ea de cauſa ſine fraude tempore Divinorum Officiorum abſint, privandi non ſunt quotidianis diſtributionibus, uti ſolide reſolvit Moneta *de diſtrib. quot. part. 2. q. 8. n. 19.* Aloyſ. Ricc. *part. 4. ſuæ praxis rerum fori Eccl. reſol.* 591. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 73. n. 6. & in Conc. ſeſſ. 25. cap. 6. n. 8.* & alii paſſim. Ipſi enim abſunt propter Eccleſiæ utilitatem ex officio ſibi attributo. Cum iſtis duobus Adjunctis a Concilio præſcriptis, ne dum Epiſcopus, ſed etiam ejus Vicarius, procedere poteſt

eſt contra Capitulares, ut habetur expreſſe ex verbis Concilii, *vel ejus Vicarius*. Et etiam Vicarius Capitularis Sede vacante, cum quantum ad hanc juriſdictionem plene ſuccedat Epiſcopo, ut cum Adjunctis, vel ſine illis poterat procedere Epiſcopus, ut deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Conc. refert Ludov. a Saravia *tract. de juriſd. Adjunct. qu.* 17. *n.* 35. & cum aliis tenet Barboſa *in Conc. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 6. *n.* 14.

Additiones ex aliena manu.

Electioni Adjunctorum, tamquam Conjudicum utrum aſſiſtat, an reſiſtat jus commune; vide *Piton. diſcept. Eccleſ.* 16. *per tot. Rota cor.* Molin. *deciſ.* 61. *a num.* 6. *ad plur. ſeq.*

Quod ſcribit Auctor *num.* 35. Adjunctos eſſe poſſe omnes de Capitulo, intellige de illis, qui vere ſunt de Capitulo. Quocirca eligi in Adjunctos poſſunt Canonici, qui cum Prælato efformant Capitulum, non item alii Beneficiarii *Aſſiſii* dicti, niſi ſtatuto, vel conſuetudine faciant cum aliis Capitulum, ut tradit *Lotter. de re Benefic. l.* 1. *qu.* 25. *n.* 63. *& ſeq.*

Vicario Capitulari recuſato, non eſſe illi dandos Adjunctos, ſed recurrendum eſſe ad Capitulum, ut eligat Arbitros pro cognoſcendis cauſis ſuſpicionum, & alteri non ſuſpecto cauſam deleget, firmat *Piton. diſcept. Eccleſ.* 124. *per tot.*

ADMINISTRATIO, ADMINISTRATOR.

1 ORdinarii locorum poſſunt exigere juramentum de fidelitate adminiſtrandi ab omnibus Adminiſtratoribus Locorum, & Legatorum Piorum, Sacr. Congreg. Concil. *in Aliphana*
2 18. *Julii* 1705. *&* 8. *Martii* 1706. Poſſunt ab ipſis rationes, & computa Adminiſtrationis exigere tam in Viſitatione, quam extra, etiam per ſuum Delegatum, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis; Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 8. *&* 9. *de reform.* Sacra Cong. Concil. *in Hiſpalen.* 11. *Januarii* 1596. *& in Ferentina* 15. *Martii* 1574. Sacra Cong. Epiſcopor. *in Cæſarauguſtan.* 29. *Novembris* 1668. *in Cari-*
3 *nolen.* Ordinarii, non obſtante quod a Teſtatore, & lege fundationis excludantur expreſſe a reviſione computorum adminiſtrationis, poſſunt ſupplere negligentiam Executorum, & Adminiſtratorum, & illos removere, ſi male adminiſtrent, & ab illis poſſunt rationem exigere, etiamſi Defunctus diſpoſuiſſet, quod Legatum eſſet nullum, quando ſe immiſceret Epiſcopus, & rationem requireret ab Executore, & Adminiſtratore, quem voluit, & vult a nemine poſſe cogi ad reddendam rationem. Sic deducitur *ex cap. Tua nobis, de teſtament.* ubi Fagnan. *num.* 16. ita deciſum fuiſſe teſtatur his verbis: *Et rurſus, cum quæſitum eſſet, an Epiſcopus in fundatione excluſus a Viſitatione Hoſpitalis, quia in fundatione ſit cautum, ne ſe adminiſtrationi, Viſitationi, aut correctioni immiſceat, poſſit ſe immiſcere in caſu negligentiæ Adminiſtratorum?* Sac. Cong. *cenſuit poſſe, juxta caput Tua nobis, de teſtam.* Et hæc deciſio 4
fuit iterum confirmata a Sac. Congr. Concil. *in una Civitatis Plebis* 10. *Decembris* 1695. in qua bis reſolvit Epiſcopum, tamquam Executorem omnium Legatorum Piorum poſſe ad formam dicti capitis *Tua nobis, de teſtam.* cogere Adminiſtratores ad exequendam, & adimplendam Teſtatoris voluntatem, non obſtante quod expreſſe excluderetur in Teſtamento. Et ratio eſt, quia exactio computorum 5
Adminiſtrationis eſt munus publicæ poteſtatis introductum ad bonum commune, unde a privato Teſtatore impediri nequit; privata enim Teſtatoris diſpoſitio non poteſt generalem conſtitutionem Legis, vel Canonis immutare, & ideo voluntati Defuncti irrationabili ſtandum non eſt, licet expreſſe, & abſolute diſpoſuiſſet, ut dicebamus, quod alias legatum irritum eſſet, & in diverſam cauſam bona ejus expenderentur, ut ſolide defendunt Molina *diſp.* 251. *n.* 8. Pirhing *de teſtament. ad finem.* Paſſerin. *in cap. Religionis* §. *Sane n.* 106. *cum ſeq. de teſtam. in* 6. Piaſec. *Praxis Epiſcop. part.* 1. *cap.* 3. *art.* 5. *de viſitat. benefic. ſimpl. n.* 9. Silveſter *verb. teſtament.* 2. *quæſt.* 8. *circa finem arg. Clem. unic. hoc tit. & Authent. Licet, Cod. de Epiſcop. & Clericis*, & cum multis alii Barboſa *Juris Eccleſ. univerſ. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 27. *num.* 41. *&* 42. Reiffenſtuel *lib.* 3. *decretal. tit.* 26. *num.* 821.

Ab Ordinariis poteſt ordinari, quod Adminiſtratores Locorum Piorum ſingulis annis rationem reddere teneantur. Sac. Cong. Conc. *in Mediolan.* 9. *Auguſti* 1569. apud Pignatellum *tom.* 7. *conſult.* 25. *n.* 29. Item Adminiſtratores 6 7
Locorum Piorum privatorum, qui ſecundum juris communis diſpoſitionem viſitari non poſſunt, ad redditionem rationis per Ordinarium cogi poſſunt juxta terminos Trid. *c.* 9. *ſeſſ.* 22. *de refor.* quod loquitur abſolute, & abſolute debet intelligi, nulla habita ratione Juris commu-

munis; Sacr. Congr. Concil. *in dicta Mediol. 9.*
8 *Auguſti* 1569. Adminiſtratores Piorum Locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes, Epiſcopo poſthac eam reddere tenen-
9 tur. Quod ſi aliis eam reddere conſueverant, cum illis adhibendus erit etiam Epiſcopus principaliter; & non ſolum in ratione reddenda adhibendus eſt Epiſcopus, verum etiam in deliberatione facienda a deputatis; Sic *in*
10 *dicta Mediolaneſ.* 23. *Auguſti* 1576. Ordinarii poſſunt compellere Syndicos, & Miniſtros Monaſterii Monialium Regularibus ſubjecti, ad exhibendos libros receptorum, expenſarum dicti Monaſterii pro redditione rationis adminiſtrationis bonorum illius, etiam ſine præſentia Miniſtri Provincialis, cui ſubeſt dictum Monaſterium, quatenus interpellatus recuſet intereſſe. Sic Sac. Congr. Concil. *in Foroſempron.* 11. *Martii* 1662. & *in Urbinatenſ.* 10. *Martii* 1663. *ad cap.* 9. *ſeſſ.* 22. *de refor.* Et
11 ſic etiam ſtatuerat Gregor. XV. *Conſtitut. incip. Inſcrutabili*, tribuens facultatem Epiſcopis, ut adhibitis etiam Superioribus Regularibus poſſent compellere tales Adminiſtratores ad reddendam rationem ſingulis annis ſuæ adminiſtrationis, & ex rationabili cauſa eos amovere, ſi Superiores Regulares prius admoniti id facere detrectaverint, vel neglexerint, & non teneri ejuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam Sacra Congregatio ſerio oneravit, ne facultate ſibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei judicio rationem reddituri, ut declaravit Sac. Cong. Concil. 1623. *in reſponſ. ad* 22. Vide Peyrin. fol. 342.

12 Redditio rationis adminiſtrationis danda eſt Ordinariis, etiam a locis, quæ ſunt ſub immediata Regum protectione. Et ratio eſt, quia exceptio locorum, quæ ſunt ſub immediata Regum protectione, non legitur niſi *in cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform.* in quo capite, uti legenti patet, agitur tantum de jure viſitandi, non autem *in cap.* 6. *ejuſdem ſeſſionis*, ubi agitur de rationibus Ordinario reddendis. Caput enim 8. reſtringit ſe ad diſpoſitionem Juris communis, dicens, *In caſibus a jure communi conceſſis*, ſed cap. 6. loquitur indiſtincte, & generaliter etiam in caſibus a Jure jam non conceſſis, ut pluries declaravit Sac. Cong. Conc. & expreſſe *in Gravinen.* 9. *Au-*
13 *guſti* 1569. Et ideo, ut refert Pignat. *tom.* 1. *conſult.* 45. *num.* 46. & 47. *Sac. Cong. Conc.* ſæpius reſpondit, & ſignanter *in Neapolitana* ut ſequitur: *Sac. Cong. &c. cenſuit c.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reformat. Concil. Trident. intelligi*, & *habere locum in caſibus a Jure communi permiſſis. Licere tamen Ordinario ab eis rationem adminiſtrationis exigere ex decreto cap.* 9. *ejuſdem ſeſſ. nulla habita ratione Juris communis.* Ex quo patet, dicit citatus Doctor, Concilium ampliorem facultatem tribuiſſe Epiſcopis in rationibus exigendis, quam in Viſitatione Piorum Locorum, ideo non mirum, ſi quo ad Viſitationem excipit loca ſub Regum protectione exiſtentia, ſecus vero quo ad reddendas rationes, ut etiam notavit Barboſa *collect.* 13. *Apoſtolicar. Deciſionum, verb. Adminiſtrator*, ubi affert decretum ſupradictæ Congregat. Concil. 11. *Auguſti* 1618.

Et circa hæc Pia Loca exiſtentia ſub immediata protectione Regum advertendum eſt, quod ad hoc etiam, ut ſint immunia a Viſitatione Ordinariorum, debent eſſe talia a primæva ſua fundatione, cum hæc protectio non concedatur niſi a Sede Apoſtolica, & in ipſo actu fundationis dumtaxat. Si enim alia Pia Loca, aut Eccleſiæ, & Hoſpitalia accipiantur ex poſt a Rege ſub immediata ſui protectione, non eximuntur a Juriſdictione Ordinarii, ut patet in reſponſionibus datis ad ſequentia dubia. In una Meſſana fuit dubitatum primo: *An Hoſpitale, alias non exemptum, ſi accipiatur a Rege ſub immediata ſui protectione, eximatur a Juriſdictione Ordinarii, ita ut ab eo viſitari non poſſit juxta Sacr. Concil. Trident. diſpoſitionem ſeſſ.* 22. *cap.* 8. *de reformat.* Secundo: *An Hoſpitale, in quo Rex habet Juſpatronatus, ſi alias exemptum non fuerit, viſitari poſſit ab Ordinario?* Tertio: *An per immemorabilem conſuetudinem non viſitandi aliquod Hoſpitale excludatur Ordinarius a Jure illud impoſterum viſitandi?* Die 11. Decemb. 1521. Sac. Cong. Concil. ad primum dubium reſpondit: *Hoſpitale alias non exemptum non ideo eſſe immune ab Ordinarii Juriſdictione, etiamſi acceptum fuerit a Rege ſub immediata ejus protectione, ac propterea hoc non obſtare, quominus ab Archiepiſcopo viſitari non valeat.* Ad ſecundum: *Hoſpitale, in quo Rex habet Juſpatronatus, ſi alias exemptum non fuerit, utique poſſe ab Ordinario viſitari.* Ad tertium: *Ejuſmodi conſuetudinem etiam immemorabilem eſſe ſublatam decreto Capitis* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform. ac proinde per eam nequaquam excludi Ordinarium a Jure Hoſpitalia viſitandi.* Et ratio eſt, quia 1
Concilium *cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reformat.* in quo excipiuntur loca, quæ ſub protectione Regum exiſtunt, nequaquam Juriſdictioni Ordinarii in

ali-

liquo derogavit, aut detraxit reſpectu talium locorum, ut reſpondit Sacra Congr. Concil. 12. *Decembris* 1601. *in una Neapolitana*: Nec tribuit aliquam novam exemptionem prædictis locis, ſed tantum præſervat, ſi quam prius habebant, ut ſæpius declaravit Sac. Cong. & ſignanter re diligenter examinata die 12. *Decemb.* 1601. *in eadem Neapolitana*.

Ordinarii poſſunt cogere quoſcumque Adminiſtratores Piorum Locorum, & Eccleſiarum, imo etiam Canonicos Cathedralis ad exhibendos, & aſportandos libros adminiſtrationis etiam ad Palatium Epiſcopale, ſi ſint in loco reſidentiæ, & permanentiæ Epiſcopi; Sac. Cong. Conc. *in Narn.* 8. *Aug.* 1693. *in Montis Faliſci* 27. *Aug.* 1695. *in Hiſpal.* 18. *Aug. & in Calaguritana Viſitationis* 18. *Junii* 1701. Et ſi valde longe diſtent ipſi Adminiſtratores a Civitate, ſeu a loco Reſidentiæ Epiſcopi, non debent cum nimio incommodo accerſiri ad Civitatem, ſed in eo loco debet aliquis deputari ad ipſos computus recipiendos. Sac. Congr. Concil. *in Cajetan.* 12. *Julii* 1599. *& in S. Agathæ Gothor.* 27. *Septembr.* 1687. Ad hunc finem reddendi fideliter quotannis ſuos computus, & rationes tenentur omnes adminiſtratores conficere librum rationum, *l.* 1. §. *officio ff. de tutel. & ration. diſtrab.* Rota Rom.
22 *part.* 1. *recent. dec.* 540. *n.* 4. Qui liber debet continere data, & accepta, ex qua cauſſa nominatim, & qua die, aliter non dicitur legitime conſcriptus, nec legitime reddita ratio, *l. cum Servus, ff. de condit. & demonſtr.* Rot. Rom. *part.* 1. *recent. deciſ.* 590. *num.* 5. Nec
23 ſufficit, ſi loco libri exhibeantur paginæ quædam manu Adminiſtratoris conſcriptæ, nam folia, & liſtæ non ſufficiunt pro ratione red-
24 denda; Rota *part.* 1. *rec. dec.* 540. *n.* 4. Nec poſſunt ipſi Adminiſtratores exhibitionem librorum & redditionem rationum faciendam Epiſcopo effugere prætextu, quod ſoliti fuerint ipſos computus, & rationes reddere aliis, quia vigore Conc. Trident. principaliter in ipſis eſt adhibendus Epiſcopus, & ſpecialiter ipſi eſt ſic reddenda ratio; *Sac. Congreg. Conc. in Converſan.* 2. *Martii* 1697. *& in Milevitan.*
25 20. *Martii* 1700. Immo ſi reperti fuiſſent, quod in adminiſtratione male ſe geſſiſſent, poſſent ab Epiſcopo amoveri, etiamſi eſſent dati a Teſtatore, cum prohibitione, ne rationes reddere tenerentur Epiſcopo; colligitur *ex cap. Tua nobis* 16. *de teſtament.* ubi habetur, *licet etiam a Teſtatoribus id contingeret interdici*, & ex Clement. *unic. in fine de teſtament.* ubi habetur, *quocumque non obſtante*. Sic tenet Pignatellus *tom.* 8. *Conſult.* 17. *num.* 6. Monacell. *part.* 1. *titul.* 1. *form.* 14. *n.* 6. *&* 42. Vide ſupra ſub n. 3. 4. *&* 5. Pro labore 26
autem reviſionis computorum Locorum Piorum, nequeunt Epiſcopi aliquam mercedem, ſeu propinam exigere, ſed hoc munus gratis tenentur implere, non obſtante quacumque contraria conſuetudine, prout mandat taxa Innocentiana. Et ratio eſt, quia Ordinarius habet redditus Menſæ, ut opera officii ſuſtineat: *cap. Statutum de reſcript. in* 6. *&* Sac. Congr. Conc. *in Panormitana* 4. *Martii* 1690.

Regulares, quamvis *ex Conſtitut.* Gregorii 27
XV. incip. *Inſcrutabili* ſupponantur poſſe eſſe Adminiſtratores bonorum temporalium Monaſteriorum Monialium ſibi ſubjectarum, his verbis §. 5. expreſſis: *Adminiſtrantes bona ad hujuſmodi Monaſteria Sanctimonialium etiam Regularibus ſubjectarum pertinentia, ſive Regulares extiterint, ſive Sæculares*, tamen nullimode videtur expedire, quod ad tales adminiſtrationes Monaſteriorum, & aliorum exterorum Locorum Piorum procuratorias, & factorias deputentur, cum tales adminiſtrationes, & factoriæ ipſos nimis diſtrahant a Regulari diſciplina, & Monaſtica obſervantia. Immo Sel- 28
lius in *ſelect. Canonic. cap.* 20. *num.* 3. Gavant. *in Manual. Epiſc. ver. Monialium cura in temporalibus*, Joannes Maria Novarius in *Lucerna Regular. verb. Adminiſtratores num.* 3. Barboſa *in collect. deciſion. Apoſtolicar. Collect.* 13. *verb. Adminiſtrator* dicunt a *Sac. Congreg. Conc.* fuiſſe deciſum, non poſſe Regulares quoſcumque, cujuſcumque gradus, & præeminentiæ, etiamſi Superiores fuerint, deputari pro Adminiſtratoribus bonorum temporalium Monialium. Et 29
Fratribus Minoribus eſt expreſſe prohibitum ab Innocentio IV. qui ſtatuit, quod in Monaſteriis Monialium, in quibus prædicti Fratres Minores deputati fuerint ſervitio Monialium, in ſpiritualibus dumtaxat deſerviant; Sic ipſe *conceſſ.* 495. & ſub graviſſimis pœnis fuit eis interdictum a Cardinali Matthæo Ordinis Protectore *in ſuo decreto incip. Hieronymus tituli Sancti Pancratii*, confirmato ad litteram a Clemente VIII. in ſua *Conſtitutione incip. Romanum Pontificem decet*. Et gene- 30
raliter loquendo adminiſtratio temporalium non ſolet concedi Regularibus a Pontifice, & ſi aliquando adducatur conceſſa, præſumitur falſa, *ex cap. Ad noſtram, de confirmatione utili* &c. ubi habentur præciſa verba; *Quidam Canonici Neman. Eccleſiæ a nobis litteras confirmationis ſuper adminiſtrationibus ſuis obtinere laborant, religionis ſuæ conditione ſup-*

preſ-

preſſa. Cum igitur Regularibus perſonis non conſueverit Apoſtolica Sedes aliqua perſonaliter confirmare: mandamus quatenus confirmationes, quas ab ipſis Canonicis (cum Regulares exiſtant) noveritis taliter impetratas, denuntietis irritas, & inanes.

31 Epiſcopus per ſe exigere poteſt rationem adminiſtrationis a Vicario Capitulari, & ab omnibus Officialibus, ſeu Adminiſtratoribus Sede vacante a Capitulo deputatis, ac illos in aliquo delicto culpabiles repertos punire: habetur expreſſe a Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. his verbis; *Epiſcopus vero ad eamdem Eccleſiam vacantem promotus, ex eis, quæ ad eam ſpectant, ab eiſdem Œconomo, Vicario & aliis quibuſcumque Officialibus, aut Adminiſtratoribus, qui Sede vacante fuerunt a Capitulo, vel aliis in ejus locum conſtituti, etiamſi fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat Officiorum, Juriſdictionis, Adminiſtrationis, aut cujuſcumque eorum muneris, poſſitque eos punire, qui in eorum Officio, ſeu Adminiſtratione deliquerint, etiamſi prædicti Officiales, redditis rationibus, a Capitulo, vel a deputatis ab eodem*

32 *abſolutionem, aut liberationem obtinuerint*. Immo nedum Epiſcopus poteſt, ſed etiam debet Syndicatum facere Vicario, & aliis Officialibus Capituli, quia Concilium non conſulit, aut hortatur Epiſcopum, ut recipiat rationem adminiſtrationis officii a Vicario, & aliis Officialibus, ſeu Adminiſtratoribus a Capitulo deputatis, ſed ei præcipit, & imperat, ut patet illis verbis *rationem exigat*. Et per conſe-

33 quens ſecundum multos Epiſcopus ſcienter, & negligenter omittens hanc rationem adminiſtrationis exigere contra præceptum Concilii, non eſt immunis a culpa, etiam gravi, ex textu ſatis claro *in cap. Nulli fas, diſt.* 19. & aliis Juribus ad hoc probandum adductis a Fagnan. *in cap. quoniam num.* 22. *de Conſtit. & in cap. A crapula n.* 21. *de vita, & honeſtate Clericorum*, & a Monacell. *tom.* 3. *tit.* 1. *formul.* 41. *num* 1. *&* 2.

Additiones ex aliena manu.

34 Deſignato ab Apoſtolica Sede minore in futurum Eccleſiæ Præſulem, eidem Adminiſtrator tam in ſpiritualibus, quam temporalibus deputatur; ſpectat vero hæc deputatio ad Apoſtolicam Sedem, *cap. Eccleſ. Cathedral. de ſupplen. neglig. Prælat. in* 6. *cap. Is cui* 42. *de Elect. in* 6. Rebuff. *tract. de nominat. quæſt.* 8. *n.* 29. Adſignaturque Adminiſtratori congrua ex redditibus Eccleſiæ; Rigant. *in reg. Cancell.* 8. §. 2. *n.* 39. *tom.* 2.

Aliquando permittit Sedes Apoſtolica Capitulis, vel Nunciis Apoſtolicis, ut dictos Adminiſtratores deputent, a ſe tamen confirmandos ſuo arbitrio; Rigant. *in reg. Cancell.* 7. *n.* 40. *tom.* 2.

Quænam vero ſint facultates hujus Adminiſtratoris exponit Bonifacius VIII. *in cap. Is cui* 42. *de elect. in* 6. Poſſunt Beneficia conferre, eorum permutationes recipere, *Pariſ. de reſignat. lib.* 7. *q.* 24. *n.* 7. *Leuren. de poteſt. Vic. in re beneſ. Rot., deciſ.* 424. *tom.* 4. *coram Anſaldo*. Item poſſunt Adminiſtratores in ſpiritualibus Vicarios generales in propria Diœceſi conſtituere; *Sbroz. de Vic. Epiſc. lib.* 1. *qu.* 18. *n.* 7. *Rigant. in reg. Cancell.* 8. *tom.* 2. *n.* 46. quem plura de Adminiſtratore Eccleſiæ Cathedralis, vel Metropolitanæ diſſerentem ibidem conſulas.

De Adminiſtratoribus Eccleſiarum quæri ſolet, num iiſdem permiſſum ſit retinere aliquam portionem eleemoſynarum Miſſarum pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, inſervientium, omniumque utenſilium? Urbanus VIII. decreto ſancivit, *permittendum non eſſe, ut Eccleſiæ, aut Loca Pia, ſeu illorum Adminiſtratores eleemoſynis Miſſarum celebrandarum ullam utcumque minimam portionem retineant ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione*. Ac paulo poſt: *Niſi cum Eccleſiæ, & Loca Pia alios non habeant redditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licite poſſint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantum Miſſæ ſacrificio neceſſario ſunt ſubeundæ*. Et tertio ſubjicit: *Et nihilominus eo etiam caſu curandum eſſe, ut ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis ut ſupra deductis, abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas*.

In hanc ſententiam edictum quoque tulit Clemens XI. die 23. Decemb. anno 1706. Extat etiam decretum Sac. Congregationis die 14 Maji anno 1729. Conſule Benedictum XIV. *Inſtit. Eccleſ. inſt.* 56. *n.* 13.

ADOPTIO. Vide verb. *Impedimenta matrimonii art.* 2. *n.* 74. *ad* 78. & verb. *Matrimonium* art. 2. n. 194.

ADORATIO. Vide verb. *Veneratio Sanctorum* per tot.

ADVENÆ. Vide verb. *Lex*, *artic.* 3. *a num.* 28. ad 48.

ADULTERIUM.

ARTICULUS I.

Quo ad ejus eſſe, & diviſionem.

ADulterium eſt illicitus concubitus cum perſona conjugata: *cauſa 32. quæſt. 4. cap.* ...*mo blandiatur*. Adulterium aliud eſt ſim...x, & aliud eſt duplex; Adulterium ſimplex ..., cum ſolutus concumbit cum conjugata, ...l conjugatus cum ſoluta; Adulterium du...ex eſt, cum conjugatus concumbit cum con...gata. Et hoc ſecundum eſt neceſſario in con...ſſione aperiendum, quia tunc duæ injuriæ ...mmittuntur in utriuſque conjugem innocen...m, ac fidem duplicem conjugalem, duplex...e Sacramentum Matrimonii. Sic paſſim Do...ores cum Azorio, Leſſio, Filliucio, Bona...na, Lugo, Dicaſtill. & la Croix *lib. 6. p. 2.* ...1055. Qui concumbit cum conjugata, etiam ...nſentiente marito, committit adulterium, ...uia adhuc irrogat magnam injuriam fidei con...gali, & Sacramento Matrimonii; & ideo ...b Innocentio XI. die 2. Martii 1679. fuit ...erito damnata ſequens propoſitio 50. in or...ine: *Copula cum conjugata conſentiente marito ...on eſt adulterium, adeoque ſufficit in Confeſſione ...icere ſe eſſe fornicatum*. Qui accedit ad ſuam ...xorem, putans ſe accedere ad aliam, com...nittit adulterium, non quidem realiter, ſed ...bjective; Burghaber *Centur. 1. cauſ. 70.* La ...roix *lib. 6. p. 2. num. 1052.* & alii paſſim. ...icuti ſi conjux in actu conjugali cum ſua, ...e moroſe delectet in alia, veluti præſente, ...tiam addit ſpeciem adulterii in Confeſſione ...xplicandam. Sanchez mox citandus, Burgha...er *loc. cit.* La Croix *l. c.* & alii paſſim. Adul...erium etiam concupiſcentia committitur, *cauſ.* ...2. *qu. 5. cap. Qui vident*; & ſic tenet San...hez *de Matrim. lib. 9. d. 17. n. 6.* Burgha...er *cent. 1. caſu 70.* Claudius la Croix, Vaſ...uez, Caſtropalaus, Mendo, & alii magis ...ommuniter, quia fides Matrimonii exigit, ut ...onjux ne quidem mentem, ſive cogitatio...em ſimplicem ponat in alia; mutuo enim ...ibi tradunt non tantum corpora, ſed etiam ...nimos. Hinc peccat non ſolum contra caſti...atem, ſed etiam contra juſtitiam conjugatus, ...ui delectatur de copula cogitata, & imagi...aria cum uxore aliena; eo quod uxor per matrimonium non ſolum ſibi obligavit maritum quoad corpus, ſed etiam quoad affectus tendentes ad rem veneream. Quod verum eſt adhuc, ſi in delectatione illa ſiſtat, quin progrediatur ad deſiderium.

Additiones ex aliena manu.

Adulterium, ut nonnulli voluerunt, inde dictum, quod adulter uterum alterius terat. Pudicius Alciatus *Parerg. 5.* tradidit, quod ſit ad alterius thorum, vel, ut alii brevius, ad alterum ire. Eſt ergo adulterium, ut innuit *Auctor*, vitiatio ejus, quæ alteri nupta eſt. 9

Jure Romano adulterium in *nuptam* tantum committebatur, *l. 6. §. 1. ff. ad leg. Jul. de adult.* & dicebatur *adulter*, qui corrumpebat alienam matremfamilias, *l. 225. ff. de V. S.* ſtuprator qui virginem, viduamve, *d. l. 6. §. 1. l. 34. ff. ad leg. Jul. de adult.* Id vero perpetuum non fuit; utroque enim verbo Lex Julia promiſcue, & καταχρηστικώτερον utitur, *lib. 101. ff. de V. S.* 10

Eccleſiæ vero Patres recte conſtituerunt, a marito quoque adulterium in *innuptam* committi, quia in novo fœdere ſumma matrimoniorum eſſet ſanctimonia, & monogamiæ repugnaret fidem uxori præſtitam violare vago concubitu. Vide Tertullianum *de Monogam. c. 9.* Lactantium *lib. 6. Divin. Inſtitut. cap. 23.* D. Auguſtinum *Sermon. 51. pag. 294. tom. 5. oper. edit. Pariſ. & in lib. de bono conjug. c. 4. tom. 6. pag. 321.* Unde enata diſtinctio inter adulterium *ſimplex*, & adulterium *duplex*, quam refert *Auctor*. 11

12 Hæc tamen diſtinctio, in *foro*, ut loquuntur, *poli*, non *fori* procedit: coram cœleſti tribunali adulter erit, qui ſua non contentus in aliis rumpit latus; non tamen in tribunali ſæculi pœnam adulterii patietur, niſi libidinem expleverit cum aliena matrefamilias. Conſule *Clarum lib. 5. Sent. §. adulterium num. 2. Caccialupum in repet. l. ſi qua illuſtris n. 58. Cod. ad S. C. Orfic. Farinacium q. 141. n. 66. & ſeq. Ant. Matthæum de crimin. lib. 48. tit. 3. c. 1. n. 12.* 13

Dividitur etiam adulterium in *verum*, & *præſumptum*, ſed de diviſione iſta agemus *in v. Divortium*. 14

A Lege Julia de adulteriis non coercebatur, qui ſe junxiſſet ancillæ, ſive propriæ, ſive alienæ, ſed potius infamia quadam facti laborabat, & extra ordinem pro modo admiſſi criminis coercebatur, *l. ult. ff. de offic. Præſid.* 15

A Domino ancillæ actione de ſervo corrupto, aut Legis Aquiliæ, ſi immatura corrupta ſit, aut 16

[illegible]

[illegible] ... ſervitutem ... quæ ... in ſponſa nupta ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... Carolinam ... [illegible]

[illegible] ... ſed ... [illegible] ... infra legis cu- ... [illegible] ... Vitreri autem quæſtum ... [illegible] ... & plebeis licuit, non ... [illegible]: ſiebatque profeſſio olim apud Ædiles, Tacit. 11. Annal. ex quo ſane liquet, non omnem, quæ vulgo corpus præbet, extra legis pœnam eſſe, ſed eas duntaxat, quæ ... [illegible] prohibitæ non erant.

21 Cum uxore injuſta, an adulterium committatur? Adi Ant. Matthæum de crimin. d. lib. 48. tit. 3. cap. 1. n. 7. Voet Comment. in Pand. lib. 48. tit. 5. n. 7. Quæ vero apud Romanos ... [illegible] injuſta, conſule tum ipſum Ant. Matthæum, tum Cujacium 6. obſerv. 16. ... [illegible] in libr. ſingul. ad leg. Jul. de adult. coercend.

22 Cum aliena Concubina adulterium non eſt, quod tantum in matrem familias committitur, l. ſi uxor 13. l. ſi quis uxorem 6. ff. ad leg. Jul. de adult. nam cum ea uxor non ſit, lege Julia de adulteriis teneri nequit: immo neque ſtupri, committitur namque ſtuprum in virginem vel viduam honeſte viventem: Concubina enim neque virgo eſt, neque vi-

[illegible] ... 49. ... [illegible] ... ſit ... [illegible] ... 16. ... [illegible]

[illegible] ... Farinacium ... probant ... [illegible] Farinac. qu. 141. ... [illegible] ... lib. 4. ... [illegible] & ſeq. ... [illegible] ... placuit ... cum ſponſa de ... [illegible] ... Covar. d. lib. 5. ... [illegible] ad leg. 80. ... [illegible] ... impenſe defen... [illegible] ... Covarruvias part. 1. de ſpon... & matrim. cap. ... 6. cum ſeq. ... [illegible] ... Franc. ... [illegible] interpr. lib. 1. ... [illegible] & ſeqq. & ab Anton. Matthæo loc. ... [illegible] num. 9. ... diſceſſit Jo: Voet Co... ment. in Pand. lib. 48. titul. 3. num. 9. ... [illegible] ... quoque ſponſa ... [illegible] ... ſed potius ſtuprum ... [illegible] committi.

Si quis ſe ... [illegible] cum ea, quam bona f... de ... [illegible] eſſe, cum vere ... eſſet, ſtupri, non adulterii tenetur, argu... l. hos verba 12. & l. ... ff. ad leg. Ju... de adult. Confer Farinac. qu. 141. n. 82. c... ſeq. E converſo ſi ... volens, præte... ſpem ſtupraverit, tanquam adulterum pu... niendum eſſe voluit Farinacius d. qu. 141. n. 101. a qua ſententia diſceſſum facit Antonius Matthæus de crim. lib. 48. tit. 3. cap. ... num. 6.

Si maritus ab hoſtibus captus ſit, aut ſu... publicæve rei cauſa diu abfuerit, & interim cum aliis uxor ſe commiſcuit, non erit immunis a legum pœna, l. 13. §. ſi quis plur, ff. ad leg. Jul. de adult. Maxime de Jure Canonico; vetat enim Jus Canonicum uxorem abſentis alii nubere, quantocumque tempore abfuerit, antequam certum de morte mariti nuncium acceperit, cap. in præſentia, de ſponſal. cap. Dominus, de ſecund. nupt.

Quid pronunciandum, ſi quis duas ſimul uxores duxerit, ſtupri an adulterii ſpeciem dicemus? Stuprum appellant Impp. Valerianus & Gallienus in l. eum qui duas 18. Cod. ad leg. Jul. de adult. & ita poſt Accurſium plerique interpretes ſcripſerunt; Gloſſ. in d. leg. 18. Clarus §. fornicatio n. 31. Covarruv. de Matrim. part. 2. cap. 7. §. 3. n. 10. Non deſunt tamen quibus contrarium placuit, inter quos fa-

miliam ducit Menochius *de arbitr. jud. lib.*
cent. 5. *n.* 105. *& ſeq.* Is exiſtimat com-
ittere bigamum *adulterium*, pœnam tamen
bitrio judicis infligendam eſſe, contra quam
ntentiam inſurgit *Ant. Matthæus d. lib.* 47.
t. 3. *c.* 1. *n.* 13.

Sunt & alii, qui licet adulteri vere non
nt, pœna tamen adulterii puniuntur, de qui-
us conſule ſæpe laudatum Ant. Matthæum
c. cit. num. 14. *& ſeqq.* & Voetium *Com.*
n Pand. lib. 48. *tit.* 5. paſſim.

ARTICULUS II.

Adulterium, quoad ejus pœnas.

ADulterium cum graviſſimum ſit peccatum,
cauſ. 22. *quæſt.* 5. *cap. Nemo blandiatur*,
ſemper fuit punitum graviſſimis pœnis. Jure
divino puniebatur lapidatione. *Levit.* 20. *n.* 10.
Deuter. 22. *num.* 22. *Daniel.* 13. 42. & *Joan.* 8.
5. Jure Civili Legis Juliæ pœna erat ultimum
ſupplicium, *l. quamvis* 30. §. *fin. Cod. ad leg.*
Juliam de adult. §. *Item lex Julia de adulter.*
Inſtit. de public. Judic. Jure canonico dabatur
publice Clerico adultero pœnitentia decem an-
norum, & Laico ſeptem annorum: *cap. Pres-*
byter diſt. 83. *cap. Devotam* 27. *quæſt.* 1. Cle-
ricus adulter deponebatur, & Laicus excom-
municabatur: *cap. ſi quis Epiſcopus* 27. *qu.* 2.
Et approbata eſt pœna ab Imperatore Juſti-
niano, *Novella* 134. ſtatuta, ut adulter, vel
adultera detrudatur in Monaſterium ad agen-
dam perpetuo pœnitentiam, *cap. Intelleximus*
6. *de adulteriis*, *cap. Gaudemus*, *de converſ.*
conjug. cap. Conſuluit, *de appellationibus*. Et
Jure Canonico adhuc aufertur adultero Jus
exigendi debitum conjugale, & conceditur,
quod innocens poſſit facere divortium quoad
thorum, & habitationem: *cap. Ex litteris* 5.
de Divort. dummodo fiat auctoritate Judicis
Eccleſiaſtici: *cap. Porro* 3. *de Divort.* ☞ P. Ca-
rolus Antonius Theſaurus *lib.* 2. *de Pœnis*
Eccleſiaſt. v. *Adulterium cap.* 1. *num.* 5. ait ex
Sanchez, non procedere hanc pœnam in foro
conſcientiæ, donec conjux innocens adulte-
rium repellat, conſtito de adulterio. Certe con-
venit inter omnes, adulterum poſſe petere: non
enim abſolute matrimonii uſu privatus eſt,
ſicut ſi inceſtum committeret, vel caſtitatem
voveret. Sed Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 48. *n.* 4.
inſuper ſolidis argumentis probat, adulterum
non ſolum poſſe petere debitum ab uxore,
ſed etiam poſſe exigere, dum alter ignorat
ejus adulterium, vel tantum ſuſpicatur levi-
bus indiciis. Eſt autem exigere, petere rem
debitam, & importat coactionem: petere au-
tem minime, petimus enim etiam gratis con-
cedenda. ☜ Et quoad hanc facultatem facien- 8
di divortium, maritus & uxor ſunt paris con-
conditionis, ut poſſit tam mulier innocens di-
vertere a reo marito, quam maritus innocens
a rea uxore: *c. ſi quis uxorem* 32. *quæſt.* 1. Et 9
propter adulterium adhuc uxor privatur dote,
& maritus adulter donatione propter nuptias,
ſive dotalitio: *cap. Plerumque* 4. *de donatione*
inter virum, *& uxorem*. Vide verb. *Dos art.*
1. *num.* 17. ☞ Quærunt aliqui, utrum uxor 10
teneatur pecunias per adulterium partas mari-
to, aut alteri v. g. pauperibus, vel ei qui de-
dit, reſtituere. Reſpondent negative Bonacina
de Contr. diſp. 1. *qu.* 3. *punct.* *n.* 12. Megala
part. 2. *lib.* 2. *c.* 32. *qu. n.* 24. Graffius *tom.* 1.
Conſiliorum, *lib.* 5. *de furtis*, *conſ.* 2. quia
damnum per adulterium illatum non eſt pe-
cunia æſtimabile, aut reparabile: neque leges
adulterium prohibentes reddunt irritam illam
acquiſitionem pecuniarum ex tali cauſa; nec
faciunt inhabilem accipientem ad comparan-
dum earum dominium. Sed contrarium docent
non pauci cum Molina *de Juſtit. & jure tom.*
1. *tract.* 1. *diſp.* 94. Reginaldo *in Praxi tom.*
1. *lib.* 10. *c.* 13. *n.* 193. Bannèz *in* 2. 2. *qu.*
62. *art.* 5. *dub.* 5. & aliis; qui fundantur in
eo, quod maritus ſit dominus corporis uxoris
quoad actus conjugales. Unde concludunt, uxo-
rem teneri omne pretium per adulterium ac-
quiſitum reddere marito, ſicut alia quævis,
quæ aliter laborando acquirit. ☜

Per Jus Canonicum correctum eſt Jus civi- 11
le; *l. Patri* 20. *ff. ad leg. Juliam de adult. &*
ib. l. ſi adult. 38. *& l.* 24. *Marito*, ubi videbatur
licere Patri, aut marito impune occidere adul-
terum deprehenſum in fragranti cum filia, aut
uxore adultera; & quamvis maritus, qui in- 12
ventum Clericum cum uxore turpiter agentem
occidit, mitius puniatur: *cap. ſi vero* 3. *de*
ſentent. excomm. ipſi tamen nequaquam licet in 13
foro conſcientiæ propria auctoritate occidere
adulterum, aut uxorem adulteram in fragranti
deprehenſam; *cap. Inter hæc* 6. *cauſ.* 33. *q.* 2.
ubi Nicolaus primus ſcribens Albino Archie-
piſcopo expreſſe declarat non licere uxorem
adulteram interficere ſecundum Leges Eccle-
ſiaſticas, quia jure Pontificio non ita grave
ſcelus ducitur adulterium pati, ac uxorem
occidere; *cap. ſi verius* 33. *q.* 2. qui eſt Divi
Auguſtini de adulterinis conjugiis *lib.* 2. *c.* 15.
ubi vocat rem nefariam, ſic adulteram occi-
dere. Et leges Civiles permittentes talem oc- 14
ciſio-

ciſionem non dant aliquod Jus in conſcientia ſic occidendi, ſolum volunt, ut talis occidens non poſſit in foro externo puniri, ut indulgeant ejus vehementi, & juſto dolori, ſicut Eccleſia non liberat a peccato Maritum occidentem Clericum repertum in adulterio cum ſua uxore, licet eum declaret, non incurrere excommunicationem, a qua excuſat vehementia juſti doloris eum impellentis; *cap. ſi vero 3. de ſentent. excomm.*
15 Immo neque excuſatur totaliter a delicto etiam Jure Civili occidens adulteram, ſed pœna adhuc afficitur aliqua, *in l. ſi adulterium §. Imperator, ff. ad leg. Juliam de adult.* & privari debet lucro, quod alioquin ex conſuetudine, vel pacto habiturus eſſet dotis, *l. ſi ab hoſtibus* §. 1. *ff. ſol. matrim.* quam dotem lucratur, ſi eam accuſet apud legitimum Judicem, & non propria auctoritate occidat; *cap. Plerumque* 4. *de donat. inter vir. & uxor. l. conſenſu* 8. *Cod. de repudiis*, *Novella* 117. *cap.* 8. *&* 9. Hinc merito ab Alexando VII. 24. Septembris 1665. fuit abſolute damnata ſequens propoſitio 19. in ordine: *Non peccat maritus occidendo propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam.*

Additiones ex aliena manu.

16 De variis apud varias gentes adulterii pœnis, vide Joſ. Laurentium *tract. de Adult. & meretr. tom.* 8. *Antiq. Græcar. Gronovii pag.* 1403. *& ſeqq.* Hoffmanum *de diſſenſ. jur. in punien. adult. crim.* Dempſterum *Paral. ad Roſin. antiquit. lib.* 8. *cap.* 34. Janum Langlæum *Otia Semeſtr. lib.* 8. *cap.* 7. Juſtum Lipſium
17 *Excurſ. ad Tacit. Annal. lib.* 4. *litt. A.* De pœna adulterii apud Romanos ante Legem Juliam omnium diligentiſſime egerunt *Gothofr. Lengnich. in diſſert. de origine atque progreſſu pœnæ adulterarum apud Roman. & Jo: Guliel. Hoffmannus in libro ſingulari ad Leg. Jul. de adult. toto cap.* 1. Nullam vero certam ſtatutam fuiſſe pœnam deprehenditur, ſed majorum more, impudicarum mulierum coercitionem, propinquis ac neceſſariis mandatam, qui eas pro arbitrio ſtatuerent, ut oſtendit Suetonius *in Tiber. c.* 35. Idem & Tacitus *Annal. lib.* 2. *cap.* 50. Hoc autem ex Romuli legibus fluxiſſe, indicat locus Dionyſii Halicarnaſſei *lib.* 2. *Antiq. Rom. pag.* 95. Deinde Lege Julia per Auguſtum lata, propoſitam fuiſſe relegationem in paganis, in militibus deportationem, non vero impoſitam fuiſſe pœnam ultimi ſupplicii, ut ſentit Auctor *num.* 3. (*) pluribus poſt Briſſonium *in lib. ſingul. ad Leg. Jul. de adult.* adſtruit Anton. Matthæus *de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 1.; Idque poſt alios luculenter probarunt *Ger. Noodt in Dioclet. cap.* 15. *ſeqq. & Hoffmannus in d. lib. ſingul. ad Leg. Jul. de adulter. pag.* 84. *& ſeqq.* Confer etiam *Scultingium ad lib.* 2. *ſent. Pauli tit.* 2[...]. *Harprectum in lib.* 4. *Inſt. tit.* 18. §. *item Lex Julia* 4. *num.* 79. *& ſeqq.* Non poteſt ergo capitalis dici pœna, niſi eo ſenſu, quo interdum etiam capitales pœnæ dicuntur eæ, quæ non niſi infamiam irrogant. Poſtea ultimum ſupplicium adulteræ non minus quam adultero impoſitum fuit, ſed quo auctore incertum eſt. Harprectus, *l. c. n.* 82. poſt Antonium Delrio *in repet. Leg. tranſigere* 18. *Cod. de tranſact. n.* 113. a D. Pio, & a Divis Fratribus pœnam capitalem contra adulteros impoſitam fuiſſe autumat. Conſtantinum auctorem fuiſſe hujus pœnæ mortis, exiſtimarunt *P. Faber lib.* 1. *Semeſt. cap.* 4. *Ant. Faber* lib. 2. *Conject. cap.* 20. *Balduinus de Legib.* Conſtant. *pag.* 192. *Pithœus in collat. Leg. Moſaic. & Roman. tit.* 4. *de adulter.* Ante Conſtantini tempora capitalem pœnam conſtitutam fuiſſe probabile putat *Voet in Comment. ad lib.* 2. *Pand. tit.* 15. *de tranſact. num.* 18. Vide *Revardum lib.* 4. *Varior. cap.* 6. *in fin. Jacobum* Gothofred. *ad L.* 4. *Cod. Theod. quor. appellat. non recipit.* Non contenti ſimplici ultimi ſupplicii irrogatione Conſtantinus, ac Conſtans Impp. adulteros culeo inſui juſſerunt, *Leg.* 5. *Cod. Theod. quor. appellat. non recip. Lib.* 11. *tit.* 36. Cumque *in d. l.* 4. *Cod. Theodoſ.* conſtituiſſent, *ſacrilegos nuptiarum tanquam manifeſtos parricidas, inſuere culeo vivos, vel exurere judicantem oportet;* Tribonianus *culei* loco, pœnam *gladii* tempore Juſtiniani probatam ſubſtituiſſe videtur, *in L.* 30. *Cod. ad Leg. Jul. de adult. Confer Voet. ad d. tit. de tranſact. n.* 18.

Juſtinianus, ſervata in maſculis pœna capitali, fœminas adulteras verberatas in monaſte-

☞ (*) Et quidem jure, ac merito; legerat enim in Lib. 5. Inſtit. Juſtiniani tit. 18. §. 4 hæc præciſa verba: *Item lex Julia de adulteriis coercendis, quæ non ſolum temeratores alienarum nuptiarum gladio punit, ſed & eos &c.* Hinc Jo: Kahl, ſeu Calvinus, in ſuo Lexico Juridico, verbo *Adulterium*, hæc habet: *Adulteri ergo pœna ex legibus ordinaria, Romæ ſemper fuit capitis & ſanguinis, etiam ex lege Julia.*

ſterium detrudi juſſit, conceſſa licentia maritis, ut etiam vidit *Auctor*, eas intra biennium recipiendi; *Novella* 133. *cap.* 10. unde deſumpta *Authent. ſed hodie*, *Cod. ad Leg. Jul. de adulter.* cui conſonat Jus Canonicum *locis ab Auctore laudatis*. Marito recuſante eam denuo recipere, Monialis fieri cogebatur, ſed citra vota. Vide *Bohemerum Comment. in Decretal. lib.* 5. *tit.* 16. §. 22.

Clericus adulter non ſolum deponitur, ſed ulterius in Monaſterium detruditur ex decreto Concilii Aurelianenſis *cap.* 7. *relat. in cap. ſi quis Clericus* 81. *diſt. Covarruvias de ſponſal. part.* 2. *cap.* 7. §. 7. *n.* 28. *Grilland. de diverſ. crimin. lib.* 3. *quæſt.* 2.

Quibus pœnis adficerentur adulteri medio ævo, vide apud *V. Cl. Carolum Dufreſne Du-Cange in Gloſſ. ad ſcript. med. & infimæ Latinit. verb. Adulterium*.

Hodie per totam Italiam, ac pene per univerſam Europam, ex conſuetudine leviores pœnæ introductæ ſunt, nempe pecuniariæ, aliæque leviores; *Menochius de arbitr. jud. q. lib.* 2. *Centur.* 5. *caſ.* 149. *n.* 64. *& ſeq.* cum aliis *apud Harprectum de publ. jud.* §. *item Lex Julia lib.* 4. *Inſtit. Sorge Juriſpr. Forenſ. tom.* 9. *cap.* 40. *n.* 19. *de Franchis deciſ.* 240. *n.* 9. *& ſeqq.* ubi *de Luca in obſerv. n.* 5. *de Marin. diverſ. alleg.* 100. *n.* 16.

Præter arbitrariam pœnam ſuſtinent etiam adulteri rei familiaris jacturam; nempe ſi uxor adulterium commiſerit, retinet maritus dotem, donationem propter nuptias, & ex paraphernis tantam portionem, quanta eſt tertia dotis, *Novell.* 117. *cap.* 8. Reliqua bona addicuntur Monaſterio, niſi adſint deſcendentes, quibus bes, vel aſcendentes, quibus triens defertur, *Novell.* 135. *cap.* 10. Si commiſerit adulterium maritus, repetit uxor dotem, lucratur donationem propter nuptias, & ex reliquis bonis tantum, quantum tertia pars donationis propter nuptias efficit: quod ſupereſt, Fiſco vindicatur, niſi adſint deſcendentes, vel aſcendentes, ad tertium uſque gradum, qui Fiſco præferuntur, *d. Novell.* 117. *cap.* 9. *Novell.* 134. *cap.* 10. *& ult.*

Poſt mortem etiam mulieris adulteræ, ſi hæredes ejus dotem petant, poteſt vir ſe exceptione adulterii tueri. Vide *Ant. Matthæum lib.* 48. *de crimin. tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 8. *Barboſam ad Leg.* 2. *p.* 1. *num.* 132. *ff. ſolut. matr. Mem Obſ. & re judic. obſ.* 660. *n.* 43.

Mulier, quæ hoc crimine ſe involvit, ſi habeat patrem, ratione ejus quod deliquit, pater non privabitur dote; Neque enim patitur æquitas, ut delictum filiæ patri noceat. Confer *Perezium ad lib.* 9. *Cod. tit.* 9. *ad Leg. Jul. de adult. n.* 37. *Ant. Matthæum de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 3. *n.* 10. Aliud dicendum 31
de adventitia dote *juxta Novell.* 117. *cap.* 13. quæ uxoris eſt propria, ceditque marito propter adulterium; niſi extraneus, a quo dotem accepit, illam ſibi reddi fuerit ſtipulatus; *Salicetus & alii ad L.* 24. *ff. de jure dot.* Et hoc quidem nominatim cautum fuerat conſtitutione Juſtiniani *L. ult. Cod. de repud.* Sed cum deperdita eſſet, ſententiam ejus ex *lib.* 28. βασιλ. eruditi reſtituerunt.

Verum hæc omnia, quæ de amiſſione dotis recenſuimus, obtinent, niſi adſint cauſæ, ob quas hujus criminis rei excuſentur, quarum v. g.

I. Eſt, quando utrinque peccatum eſt, recte enim mulier maritum agentem ad dotem, 33
ex hac cauſa repellit, per adulterii objectionem, ex ratione, quod paria delicta mutua compenſatione tollantur, *L.* 39. *ff. ſolut. matr. L.* 10. *ff. de compenſ.* Late *Sanchez de matrim. lib.* 20. *diſ.* 9.

II. Cauſa eſt, ſi de conſenſu mariti uxor 34
hoc crimen admiſerit, vel eo non prohibente, cum alio commercium habuerit, utique non cadet ſua dote, *L.* 26. *Cod. ad Leg. Jul. de adult. l.* 47. *ff. ſolut. matrim.*

III. Si mulier per violentiam fuerit oppreſ- 35
ſa, quia non poteſt de adulterio accuſari, *l.* 20. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.*

IV. Cauſa, ſi maritus in adulterio depre- 36
henſam, vel adulterii damnatam non dimittat, ſed in matrimonio retineat, & conjugale debitum exolvat. Videtur enim is injuriam condonare, *Perezius ad Leg. Jul. de adult.* Adeo ut ſi poſtea uxor in idem crimen relabatur, prius illud amplius in judicium deduci nequeat, ſed poſteriori adulterii nomine tantum agendum ſit. *Covarruvias de matr. p.* 2. *cap.* 7. §. 9. *n.* 11.

V. Si abolitio intervenerit, aut etiam ſine 37
abolitione maritus deſtiterit ab accuſando, *L.* 16. *Cod. ad Leg. Jul. de adult.*

VI. Si maritus ante motam adulterii quæſtionem moriatur, late *P. Barboſa p.* 1. *l.* 2. *ff. ſolut. matr. n.* 119. *Gomez ad l.* 80. *Tauri num.* 86.

VII. Si in adulterio deprehenſam maritus 39
occiderit, neque enim tunc dotem lucrabitur, qui lucro indignum ſe reddit, propria auctoritate jus ſibi dicens, *L.* 10. §. 1. *ff. ſolut. matrim.*

VIII. Cauſa, ſi tempus accuſationis præ- 40
ſcriptum lapſum ſit; *Perezius ad d. tit. Cod. de Leg. Jul. de adult. n.* 46.

41 Adulterii accuſatio quinquennio perimitur a die admiſſi criminis durante matrimonio, *L.* 5. *Cod. ad L. Jul. de adult. L.* 29. §. 7. & *L.* 31. *ff. eodem*. Soluto matrimonio ſex menſium ſpatio, ita computandorum, ne excedant quinquennium continuum a die patrati criminis numerandum, *L. mariti* 29. §. *ſex menſium*, *& ſeqq. l. quinquennium* 31. *ff. ad Leg. Jul. de adult. l.* 5. *&* 28. *Cod. eodem*, *l.* 1. §. *ac-*
42 *cuſationem*, *ff. ad S. C. Turpillian.* Sed advertendum tamen eſt, quod de adulterio perpetuo excipi poteſt, *Mean* poſt alios *in obſ. & re judic. obſ.* 660. *n.* 52.

43 Si mulier, commiſſo adulterio, defuncta ſit, & hæredes ejus dotem repetant, maritus contradictionis modo objicere adulterium poteſt, atque ita dotis lucrum ſibi tueri. Confer *Farinacium quæſt.* 142. *n.* 59. *& ſeqq. P. Barboſam ad l.* 2. *p.* 1. *n.* 132. *ff. ſolut. matr. Mean obſ. & re jud. obſ.* 660. *n.* 43.

44 Varie apud Interpretes diſputatur, an marito adulteræ ante inſtitutam actionem defuncto, hæredes ejus adulteram, dotem repetentem, exceptione criminis repellere poſſint? In hac quæſtione diſtinguunt nonnulli penes *Farinacium quæſt.* 142. *n.* 113. *Beuſt. part.* 2. *de matr. c.* 21. *Coſtal. ad l.* 15. *ff. ſolut. matr.* utrum maritus injuriam diſſimulaverit, an ignoraverit, vel morte præventus exequi non potuerit. Si diſſimulaverit, hæredes ejus uxorem repellere non poſſunt; ſi ignoraverit, vel exequi non potuerit, non prohibentur hæredes adulteram repellere. Franciſcus Duarenus vero *in leg.* 15. *ff. ſolut. matrim.* vult nihil intereſſe diſſimulaverit ne, an ignoraverit maritus flagitium uxoris. Etenim ratio, cur leges dotem adulteræ marito addicunt, hæc certe eſt, ut habeat hoc ſolatium injuriæ maritus. At nihil injuria ad hæredes mariti attinet. Igitur nec dotis lucrum ad eos pertinere debet. In Duareni etiam militat caſtra A. Matthæus *de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 3. *num.* 9.

45 Propter oſcula, non illa quidem officii, aut pudici affectus, ſed libidinis, quæ *ſuavia* a Donato appellantur, an mulier dotem amittat? Affirmant *Carrerius de homic.* §. 6. *n.* 254. *Catellianus Cota in memorabil. v. mulier propter*; & hanc eſſe communem ſententiam fatetur *Cæſar Coſta lib.* 1. *var. dubit. cap.* 39. & probant *Lara in L. ſi quis ex his num.* 77. *ff. de liber. agnoſc.* & *A. Matthæus ubi ſupra n.* 12. Negant vero *Alciatus* 4. *Parerg.* 10., *Coraſius ad l.* 2. *ff. ſulut. matr. n.* 15. *Menochius lib.* 2. *de arbitr. caſ.* 287. *a num.* 7. *Ant. Conſtant. de dot. c.* 6. *a n.* 36. *Covarruvias* [...] *ſponſ. q.* 2. *c.* 7. §. 6. *num.* 3. *P. Tholoſanus ſyntag. Jur. lib.* 2. *c.* 23. *P. Barboſa ad quæſt.* 1. *in princip. num.* 70. *& ſeqq. ff. ſ.* [...] *matrim. Perezius ad tit. Cod. ad Leg. Jul. adult. num.* 39.

Exponenti querelam criminalem de adu[...]rio a principio, non competere amplius a[...]nem civilem pro lucro dotis voluerunt *A*[...] *Velaſquus tom.* 3. *conſul. & rer. jud. conſul.* 1[...] *n.* 19. *Sorge Juriſprud. Forenſ. tom.* 9. *cap.* [...] *n.* 27. Contrarium tenet & verius *Ant. M*[...]*thæus dict. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* 2. *n.* 3.

Quoad poteſtatem patris, vel mariti, oc[...]dendi adulterum & adulteram, confer *D*[...] *ad titulos Digeſt. & Cod. ad l. Jul. de adult. A. Matthæum de crimin. lib.* 48. *tit.* 3. *cap.* [...] *n.* 13. *& ſeqq.* & quod ſpectat ad accuſatio[...]nem adulterii, & effectus ſententiæ, vide *A. Matthæum loc. cit. c.* 8.

ARTICULUS III.

Adulterium, quoad caſus, in quibus propter ipſum nequit fieri divortium.

PRimo nequit fieri divortium propter commiſſum adulterium, ſi uterque conjugum illud commiſerit; *cap. fin. de adult. & cap. Tua Fraternitas* 7. *de adult. & ſtupr. lib.* 5. *tit.* 16. ubi Innocentius III. habet hæc præciſa verba: *Tua Fraternitas requiſivit, utrum aliquo denegante uxori ſuæ in adulterio deprehenſæ debitum conjugale, ſi ipſe poſtmodum cum alia perpetret adulterium, manifeſte cogi debeat, ut eamdem maritali affectione pertractet. Super quo tibi reſpondemus, quod cum paria criminis compenſatione mutua deleantur, vir hujuſmodi fornicationis obtentu ſuæ uxoris nequit conſortium declinare*, & idem *cap. intelleximus, eodem titulo*, ſuæ deciſionis hanc adducit rationem: *Cum*, inquit, *Matrimonii Jus in utroque læſum conſiſtat, paria delicta mutua compenſatione tollantur*; & S. Auguſtinus *in capite Nihil* 32. *q.* 6. dicit, *nihil iniquius eſſe, quam fornicationis cauſa dimittere uxorem, ſi & ipſe convincitur fornicari*; occurrit enim illud Apoſtoli ad Rom. c. 2. n. 1. *in quo enim alterum judicas, te ipſum condemnas, eadem enim agis, quæ judicas*. Et expreſſe S. Th. *in primo diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *ad ſecundum*. *Quando uterque fornicatur, divortium celebrari non poteſt*.

Secundo, nequit fieri divortium propter adulterium, ſi ipſe Maritus proſtituat uxorem, vel uxor cum conſenſu mariti adulterium commit-

mittat, *cap. Diſcretionem, de eo qui cognovit conſanguineam uxoris ſuæ lib.* 4. *tit.* 13. ubi Innocent. III. ſcribens ad Præpoſitum Magdeburgenſem jubet, quod vir prior cogatur redire ad ipſam, & maritali eam affectione tractare, cum adulterium ei non poſſit objicere, qui eam adulterandam tradidit, præſertim *invitam*, &, ut inquit lex, non poteſt improbare Maritus mores, quos ipſe, aut ante corrupit, aut poſtea probavit, *l. cum mulier* 46. *ff. ſoluto matrimonio*. Et ſic expreſſe tenet S. Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *q. unic. art.* 1. *in corpore*, ubi excipiens caſus, in quibus nequit fieri divortium propter adulterium, dicit, quod ſecundus caſus exceptus eſt, *Si ipſe uxorem proſtituerit*.

Tertio nequit fieri divortium propter adulterium, ſi mulier nupſit alteri, ex quo vere credidit maritum ſuum fuiſſe mortuum, *cap. Cum per bellicam cladem* 1. *cauſ.* 34. *quæſt.* 1. ubi Leo Papa ſcribens Nicetæ Aquilejenſi Epiſcopo *Epiſt.* 77. *cap.* 1. *& ſeq.* præcipit, ut mulieres, quæ aliis viris nupſerant, ex quo putaverint, & crediderint maritos ſuos in bellica clade mortuos fuiſſe, cogat ad ipſos redeuntes redire, & ſi aliquæ ita poſteriorum virorum amore ſint captæ, ut malint his cohærere, quam in legitimum redire conſortium, jubet eas excommunicationis vinculo innodari, donec redeant. Et ſic expreſſe D. Thomas *in* 4. *diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *in corpore*, ubi inter caſus exceptos a Jure faciendi divortium propter adulterium, enumerat iſtum per hæc præciſa verba: *Si uxor virum ſuum mortuum probabiliter credens propter longam ejus abſentiam alteri nupſerit*.

4 Quarto nequit fieri divortium propter adulterium, ſi uxor ex errore concubuit cum altero viro latenter in ejus lectum ingreſſo, putans eſſe ſuum verum maritum; colligitur *ex cap. In lectum mariti*, *cauſ.* 34. *quæſt.* 1. *&* 2. *& ex cap. Si virgo neſciens*, *cauſa* pariter 34. *quæſt.* 1. *&* 2. Adulterium enim ſine dolo non committitur, *ff. de adult. l. penult.* & qui cognoſcit conjugatam ignoranter, non committit adulterium; *arg. Extr. de ſentent. excommunic. Si vero aliquis*. Et expreſſe ſic docet D. Thomas *in* 4. *diſt.* 35. *q. unica art.* 1. *in corp.* ubi dicit non poſſe dimitti uxorem fornicantem, *ſi latenter cognita eſt ab aliquo ſub ſpecie viri lectum ſubintrante*.

5 Quinto nequit fieri divortium propter adulterium commiſſum a muliere vi oppreſſa, & omnino involuntarie, colligitur *ex cap. Tolerabilius*, *cauſ.* 32. *q.* 5. ubi dicitur quod virgo *proſtitui poteſt*, ideſt per vim, *adulterari non poteſt*, ideſt, ita ut ſit rea adulterii, niſi conſentiat; Ut enim, inquit S. Hieronym. *in cap. De pudicitia* 6. 35. *q.* 9. *non poteſt fieri, ut niſi quis mœchetur prius in corde, mœchari poſſit in corpore;* & per hoc S. Auguſtinus *lib.* 3. *de Civit. Dei c.* 19. *in cap. Propoſito cauſ.* 32. *q.* 5. dicit, quod Lucretia a Tarquinio vi oppreſſa non commiſit adulterium: *Mirabile dictu*, ait S. Doctor, *duo fuerunt, & adulterium unus admiſit. Corpus enim mulieris*, ut proſequitur S. Hier. loco mox citato, *non vis maculat, ſed voluntas, & a violento ſtupratore eripi nec ipſa poteſt pudicitia*. Immo quamvis 6
corpus violenter corrumpatur, ſi pudicitia mentis ſervetur illæſa, caſtitas duplicatur; Sicut B. Lucia, ut patet in ejus feſto lectione 6. intrepide reſpondit Paſchaſio: *ſi invitam juſſeris violari, caſtitas mihi duplicabitur ad coronam*. Et ideo S. Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. unic. art.* 1. *in corpore* inter caſus, in quibus nequit Maritus dimittere uxorem, enumerat iſtum expreſſe dicens: *Si fuerit vi oppreſſa*.

Sexto nequit fieri divortium propter adulterium, ſi poſt adulterium vir ſibi reconciliavit uxorem, vel uxor virum, ad invicem petendo, & reddendo debitum conjugale. Colligitur *ex cap. Si illic* 29. *cauſ.* 23. *quæſt.* 4. ubi Gelaſius Papa ſcribit Geruntio, Joanni, Germano, & Petro Epiſcopis ſic; *Si illic, ubi hæc acta ſunt, præſentibus utriſque conſtiterit, & ſatisfeciſſe Stephanum, & ſupplicatione ſuſcepta, eum, qui male tractatus eſt, ignoviſſe, ſemel in ablatione remiſſa punitio, recidivo dolore non debet iterari. Divinæ ſcilicet imitatione Clementiæ, quæ dimiſſa peccata in ultionem redire non patitur*. Et Auctor Gloſſæ *in Decretalium Clementis III. cap. Plerumque, de donat. inter virum, & mulierem, verb. Nec reconciliata*, expreſſe dicit, quod ſi *reconciliata fuerit, poſtea illam fornicationem objicere non poterit, quia ei remiſit hoc, quod ipſi licet ſecundum Evangelicam veritatem;* & hoc aperte habetur etiam ex *l. crimen* 11. *Cod. de adult. & ſtupr. leg.* 9. *tit.* 9. ubi Alexander Imperator ait: *Crimen adulterii Maritum, retenta in Matrimonio uxore, inferre non poſſe, nemini dubium eſt*. Ex quo enim conjux innocens poſt cogni- 8
tum adulterium conjugis rei, adhuc reddit, & petit debitum, cenſetur ei condonaſſe, & ſe ſpoliaſſe ſponte jure ſuo ad divortium, adeoque non poteſt amplius conjugem reum dimittere, niſi iterum aliud adulterium committat, quia dicit S. Antoninus 3. *part. tit.* 2. *c.* 21. §. 5. *Tunc enim eum videtur ſibi reconciliaſſe*,

ciliaſſe, *unde non poteſt innocens amplius denegare debitum adultero*, *niſi recidivaret*. Et ſic jam docuerat Sanctus Thomas *loc. cit. in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. unic. art.* 1. *in corpore*; ubi loquens de caſibus, in quibus maritus innocens nequit dimittere uxorem adulteram, hunc inter alios adducit, nempe, ſi *reconciliaverit eam ſibi poſt adulterium perpetratum*, *carnaliter eam cognoſcens*.

9 An autem in caſu, quo maritus male, & injuſte tractet uxorem, negando ei alimenta, & debitum conjugale, eamque e Domo expellendo, & tunc ipſa adulterium committat, poſſit ipſe maritus divortium facere? Affirmative reſpondent contra varios alios negative ſuſtinentes, Sanchez, Dicaſtill. & Burghaber apud la Croix *lib.* 6. *part.* 3. *n.* 433. Roſignol. *de effectibus Matrimonii contract.* 15. *de Matrim. VI. prænot.* 11. *ſect.* 9. *n.* 5. Reiffenſtuel *lib.* 4. *Decretal. tit.* 19. *num.* 70. Pirhing *ibid. n.* 12. Coning. *diſput.* 35. *de divortio num.* 8. & alii plures per clarum textum *in cap. ſignificaſti* 4. *de Divortiis*, ubi maritus non tenetur uxorem recipere, quamvis ipſa allegaverit, & exceperit, quod ille cauſa fuerit, ipſam injuſte expellendo, ubi Gloſſa verb. *Materiam* rationem dat, quia uxor nulla ratione induci debet ad Adulterium, *arg. cap. Ita ne* 3. *cauſ.* 32. *q.* 5. *& cap. Sacris* 5. *de His*, *quæ vi*, *metuſve*, *& in cap. Ex litteris* 5. *de divortiis*. Non auditur uxor allegans ſe adulteraſſe, eo quia Maritus ei neceſſaria alimenta denegavit, quia ut ait Gloſſa *ibid. verb. Compulſas*, *non eſt ignoſcendum ei*, *quæ prætextu*, *ſeu obtentu paupertatis turpiſſimam vitam egit*, ut expreſſe dicitur *in leg. Palam* 43. §. 5. *ff. de ritu nuptiarum*. Deberet enim uxor potius omnia mala ſuſtinere, quam adulterium committere, *arg. citat. cap. Ita ne* 3. *cauſ.* 32. *q.* 5. ibi: *Potius quælibet mala tolerare decernat*, *quam malo conſentire*; *& citat. capit. Sacris* 5. *de his quæ vi*, *metuſve*, ibi: *Cum pro nullo metu debeat quis peccatum mortale incurrere;* Tum quia Maritus per hoc, quod ſupradictam cauſam adeo remotam adulterii dederit, non cenſetur in illud conſenſiſſe, vel

10 intendiſſe. Secus autem eſſet dicendum, ſi maritus injuſte expuliſſet uxorem a domo, vel debitum conjugale, aut neceſſaria alimenta denegaſſet ea intentione, ut ob neceſſitatem adulterium perpetraret: Tunc enim perinde eſſet, ac ſi in adulterium conſentiret; per text. *in cap. ſi tu* 24. *cauſ.* 27. *q.* 2. ubi expreſſe dicitur: *Si tu abſtines ſine uxoris voluntate*, *tribuis ei fornicandi licentiam*, *& peccatum illius tuæ imputabitur abſtinentiæ*. E[t] S. Thom. *in prima ad Corinth.* 7. *lect.* 2. ubi enumerans caſus, in quibus Maritus non poteſt ob cauſam fornicationis uxorem dimittere dicit: *Tertius eſt*, *quando ipſe ei occaſionem fornicandi dedit*, *ut quia non vult reddere debitum*, maxime ſi ob id prudenter prævidere potuerit adulterium uxoris. Sic recte conciliant utramque ſententiam, ac interpretantur jura ſupra adducta La Croix *loc. cit. n.* 433. Ferdinandus Krimer, & Raphael Averſa apud ipſum. Item Roſignol. *loc. cit.* cum Cajetano & Sanchez ibi allegatis, Pirhing *loco cit. n.* 12. Sanch. *de Matrim. lib.* 10. *diſp.* 5. *n.* 6. & alii paſſim, tum ex ſupra citatis, tum ex aliis. Alia ad rem. Vide verb. *Divortium n.* 60. *& ſeq.*

Additiones Noviſſimæ.

Quamvis Eccleſia teneat Matrimonium Fidelium ratum & conſummatum non poſſe quacumque ex cauſſa etiam adulterii diſſolvi quoad vinculum, fatetur tamen ipſum diſſolvi poſſe quoad thorum & cohabitationem.

Hujus diſſolutionis ſive ſeparationis cauſam legitimam eſſe uxoris adulterium, *indubitatum* eſt.

Ratio ſeparationis ob adulterium aſſignatur a Divo Thoma *in IV. Sentent. Diſt.* 35. *qu.* 1. *art.* 1. „ Dominus, inquit, dimittere uxorem „ conceſſit propter fornicationem, in pœnam „ illius qui fidem fregit, & in favorem *illius* „ qui ſervavit, ut non ſit adſtrictus ad red„ dendum debitum ei qui non ſervavit fi„ dem ".

Quoad divortium ſive ſeparationem ex adulterio, utriuſque conjugis par conditio eſt. Eccleſia enim in hac cauſa non cognoſcit differentiam inter virum & uxorem. Proinde æquale eſſe jus mariti & uxoris ad dimittendam compartem adulteram multis auctoritatibus probari poſſet.

Maritus uxori injuriam remiſiſſe videtur, ſi poſt adulterium commiſſum, & a ſe cognitum, eam cognoverit, uti poſt S. Thomam probat cum Theologis & Canoniſtis Sanchez *lib.* 10. *de Matrimonio diſp.* 14.

Similiter neque maritum adulterum poſſe ob adulterium uxoris eam dimittere, docuit jampridem Sanctus Auguſtinus *lib.* 1. *de Sermon. in Monte cap.* 28. E quo ſumptus videtur Can. 1. *cauſ.* 32. *q.* 6. „ Nihil iniquius, ait, quam „ fornicationis cauſa dimittere uxorem, ſi & „ ipſe convincitur fornicari ". Occurit etiam illud ad Rom. cap. 2. v. 1. *In quo enim judicas*

dicas alterum, teipſum condemnas: eadem enim agis quæ judicas. „ Quapropter quiſquis for„ nicationis cauſa vult abjicere uxorem, prior „ debet eſſe a fornicatione purgatus. Quod „ ſimiliter & de fœmina dixerim ”.

7 Divortium ſive ſeparatio ob adulterium ſine auctoritate Judicis fieri nequit.

8 Cauſa proinde hujus ſeparationis ipſi legitime probanda eſt; neque ſufficit eam alteri conjugi eſſe certam, niſi ipſi Judici talis probetur; quod de adulterio intelligendum eſſe manifeſtum eſt.

9 Sed facta etiam ſeparatione quoad torum & cohabitationem, Judicis erit providere, ut quantum poſſibile eſt incontinentiæ periculum adimatur, neque publico cum ſcandalo vivant; quemadmodum deciditur in *Can.* 5. *cauſ.* 32. *quæſt.* 2. *& in cap.* 19. *tit. De Converſ. Conjug.*

ARTICULUS IV.

Adulterium quoad varia reſpectu Adulteri, & Adulteræ.

1 ADulter accuſatus de adulterio, lite pendente non eſt privandus poſſeſſione: *L.*
2 *lite pendente* &c. *c. laudabilem*. Adulter, ſi lite non conteſtata eſt contumax, poteſt excommunicari. *Ut lite non conteſtata non proce-*
3 *datur c.* 1. Adulter tenens concubinam pulſa uxore, vel ea retenta, ſi monitus eam non pellat, ſed adhuc cum ea adultere vivat, debet excommunicari. *Concil. Ravennat.* 1. *ſub*
4 *Clement. V. c.* 26. Adulter, qui ut ſuam libidinem libere, & ſine obice expleat, procurat carcerari maritum alicujus, vel conſanguineos mulieris, eſt ultimo ſupplicio puniendus. Sixtus V. *conſtit.* 46. incip. *Ad compeſcendum*.
5 Adulterans cum Judæa, vel Gentili excommu-
6 nicatur; *Conc. Eliberit. c.* 78. Adulter emendatus poteſt negare debitum & dimittere uxorem, quæ perſeverat in adulterio, & non vult ſe emendare, colligitur ex *c. Dixit Dominus*; & *ex c. Si quis cauſ.* 32. *q.* 1. Sic tenet S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 35. *reſponſ. ad dubium* 12. S. Antoninus 3. *part. ſummæ tit.* 1. *c.* 2. §. 6.
7 cum communi. Immo adulter emendatus, & a fortiori maritus nunquam adulter, tenetur in conſcientia dimittere uxorem, ſi nolit ſe ab adulterio emendare, & in illo cum ſcandalo perſeverare. Habetur *c. ſi vir* 3. *de adulteriis, & ſtupro*, his verbis; *Si vir ſciens uxorem ſuam deliquiſſe, quæ non egerit pœnitentiam, ſed permanet in fornicatione, vixerit cum illa, reus erit, & ejus peccati particeps*. Sic habetur etiam *c. Sicut, cauſ.* 32. *quæſt.* 1. his verbis: *Sicut crudelis eſt, & iniquus, qui caſtam dimittit, ſic fatuus, & injuſtus eſt, qui retinet meretricem, nam turpitudinis patronus eſt, qui crimen celat uxoris*; & expreſſe etiam *c. Dixit Dominus, cauſ.* 32. *quæſt.* 1. ubi adducuntur hæc verba præciſa S. Hieronymi: *Cum illa unam carnem diviſerit, & ſe fornicatione ſeparaverit a marito, non debet teneri, ne virum quoque ſub maledicto faciat, dicente Scriptura Proverb.* 18. *n.* 13. *qui adulteram tenet, ſtultus, & impius eſt*. Sic tenet Divus Auguſtinus *l.* 2. *Retract. cap.* 19. Sanctus Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. un. art.* 2. S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 39. *art. un.* & alii paſſim.

Adultera, nec etiam mortuo marito, poteſt 8
Matrimonium contrahere cum ſuo adultero; *c. Nullus ducat* 1. *cap. Illud vero* 3. *c. Relatum eſt* 4. *cauſ.* 31. *q.* 1. Adultera poſt pœ- 9
nitentiam poteſt contrahere Matrimonium cum ſuo adultero, dummodo non fuerit cauſa mortis ſui viri; *c. Si quis vivente cauſ.* 31. *q.* 1.
Adultera poſt pœnitentiam a viro recipienda 10
eſt; *cap. Quod autem* 7. *cauſ.* 32. *q.* 32. ubi expreſſe dicitur: *Nunc autem, poſtquam Chriſtus ait adulteræ, nec ego te condemnabo, vade, deinceps noli peccare, quis non intelligat debere maritum ignoſcere, quod videt ignoviſſe Dominum amborum? Nec jam ſe debere adulteram dicere, cujus pœnitentis crimen Divina credit miſericordia deletum*; Adultera ſeparata a viro 11
propter adulterium perdit dotem, & dotalitium; *c. Plerumque* 4. *de donationibus, quæ fiunt &c.* Adultera ſeparata, ſi impudice vivit, 12
eſt punienda pœna mortis. Sixtus V. *Conſtit.* 46. incip. *Ad compeſcendum*. Adultera occi- 13
dens fœtum animatum, ſeu natum infantem, excommunicatur, & punitur ut homicida. Sixtus V. Conſtit. incip. *Effrænatam*; Greg. XV. Conſtit. incip. *Sedes Apoſtolica*.

Si conjuges ſint ambo adulteri, ſed unus 14
publice, & alter occulte, conjux adulter occulte, licet poſſet in foro exteriori facere divortium, & dimittere conjugem adulterum publice, & juridice ſic probatum; tamen in foro conſcientiæ tenetur omnino debitum ei reddere, & in gratiam & unionem conjugalem retinere: colligitur aperte *ex c. Nihil iniquius, cauſ.* 32. *quæſt.* 6. ubi adducuntur hæc præciſa verba S. Auguſtini: *Nihil iniquius, quam fornicationis cauſa dimittere uxorem, ſi & ipſe convincitur fornicari, occurrit enim illud Apoſtoli ad Rom.* 2. 1. *in quo enim alterum judicas, te ipſum condemnas, eadem enim agis, quæ judicas. Quapropter quiſquis fornicationis* cau-

cauſa vult abjicere uxorem, prius debet eſſe a fornicatione purgatus. Et ſic defendit S. Bonaventura *in 4. diſt. 35. in expoſit. litt. dub. 1.* his verbis: *Quæritur utrum vir, qui fornicatur in occulto, poſſit dimittere uxorem, quæ fornicatur in aperto? Reſpondeo dicendum quod talis fornicans non debet eam dimittere, nec poteſt ſine peccato in conſpectu Dei, licet poſſit in conſpectu Eccleſiæ, pro eo quod uxori non deſuit jus excipiendi, quamvis deſit probatio*. Et ſic expreſſe docet S. Thomas *in 4. diſt. 35. quæſt. unic. art. 6. ad 5. Si adulterium viri ſit occultum, per hoc non auferetur Jus excipiendi contra accuſationem viri uxori adulteræ, quamvis deſit ſibi probatio, & ideo peccat vir divortium petens, & ſi poſt ſententiam de divortio uxor petat debitum, vel reconciliationem, vir tenetur ad utrumque*.

Supplementa Auctoris.

15 Adulterium præcedens, ſecluſa machinatione & fide futuri matrimonii, non eſt impedimentum dirimens matrimonium. Bened. XIV. tom. 1. Conſtit. 113. incip. Redditæ §. 22.

Additiones ex aliena manu.

16 Quod ſcribit Auctor *num.* 8. Adulteram nec etiam mortuo marito, poſſe matrimonium contrahere cum adultero, accuratiori indiget diſcuſſione.

17 De Jure Civili abſolute nuptiæ prohibitæ ſunt adulterum inter & adulteram, *l. 13. ff. de his, quæ ut indign. l. 11. §. 11. ad l. Juliam de adulter. l. 27. Cod. eodem, Novell. 134.*

18 *cap. 12.* Antiquo jure Canonico idem obtinuiſſe conſtat ex Concilio Triburienſi *relat. in cap. 4. cauſ. 31. quæſt. 1. ex cap. 1. & 3. dict. cauſ. 31. quæſt. 1. Gratianus* vero in nota ſubjecta, hunc textum ad caſus duos, poſtea receptos reſtrinxit, contra mentem Concilii, ut animadvertunt Eruditi, *Cujacius ad cap. 1. de eo qui dux. in matr. quam poll. per adult. Van-Eſpen in Jur. Eccleſ. Univ. par. 2. tit. 13. c. 7. n. 5. Bohemerus in decretal. l. 4. tit. 7. §. 1.*

19 Diſciplina hæc ſtetit uſque ad Sæculum XIII. & XIV. *Eſpenius loco cit. n. 6. & ſeqq.*

20 Verum poſtea reſtringi cœpit hæc prohibitio ad duos potiſſimum caſus. I. Si ſibi fidem dederint, de contrahendo matrimonio, vel ſi de facto matrimonium initum ſit, licet ſciretur alterum conjugum adhuc vivere; ſive id contigerit ante, ſive poſt commiſſum adulterium, uti ſtatuitur *in cap. fin. decretal. eodem.* II. Si adulter maritus aliquid machinatus fuerit in mortem conjugis ſuæ, vel mariti adulteræ, ut cum ea contrahere poſſet, vel adultera in mortem ſui mariti, vel mortis adulteri, *cap. 3. decretal. eodem*.

Quoad primam ſpeciem obſervandum, non deſiderari, ut hæc promiſſio fiat cum juramento, immo nuda ſufficit ſive vera, ſive ficta, *Gonzalez ad lib. 4. Decr. tit. 7. cap. n. 4.* Nec requiritur, ut ſit reciproca, ſed ſufficit, ut unus promittat, & alter tacendo acceptet, *Pontius, de matrim. lib. 7. cap.* Requiritur vero, quod adulterium ſit vere patratum, nec ſola promiſſio de ducenda altera uxore mortua, ſat eſt, nec matrimonium impedit, *cap. ſi quis ult. Decretal. eodem*; Nec ſi ante copulam receſſerunt a promiſſione futuri matrimonii, *Trullench. de matr. diſ. 11. dub. 6.*

Quod alteram ſpeciem concernit, I. Requiritur machinatio, & conſpiratio, in mortem alterius, licet mors non ſit ſecuta, *Gonzalez ad dict. lib. 4. Decretal. tit. 7. cap. 8. num. 4.* II. In eum finem fieri debet machinatio, ut matrimonium contrahi poſſit inter adulterum, & adulteram, *Bohemerus ad l. 4. Decretal. tit. 7. §. 4.* III. Quod homicidium revera ſequatur, nec ſufficit ejus ratihabitio, *Leander de matrim. quæſt. 6.* IV. Idem obtinet, etiamſi ſine adulterio in necem conjugis conſpirarint; neque intereſt proprio facto, an alieno ferro evenerit homicidium, dummodo ambo in conjugis necem machinati ſint, cum *intentione* contrahendi matrimonium, *cap. 1. & 6. Decretal. eodem c. 1. de converſ. infidel.*

Sed ſi conjux non polluit, nec machinata eſt in necem viri, ſed tantum fidem dedit de contrahendo cum ipſo, mortuo marito, tunc locum obtinet quod ſcribit Auctor, ut peracta pœnitentia, poſſint matrimonium ſimul contrahere, *c. 6. & 8. Decretal. eodem, Gonzalez loc. cit.*

Pariter quod ſcribit Auctor *n.* 10. Adulteram poſt pœnitentiam a viro eſſe recipiendam, intellige ſi libeat marito; Conſule *Bohemer. in Decretal. lib. 4. tit. 16. §. 22.* Neceſſitatem enim haud important verba illa D. Auguſtini *lib. 2. cap. 6. ad Pollent.*, relata *in c. 7. cauſ. 32. quæſt. 1.* quibus innititur Auctor. Jure enim antiquo Romano, ſine metu lenocinii, id marito non licuit, ut clare indicat *Lex 9. Cod. ad l. Juliam de adult.* quod pariter *l. 2. c. 2. ff. eodem* cautum eſt. Aliter SS. Patres docuerunt, quia matrimonium ejecta adultera durare etiam *D. N. Jeſus Chriſtus* voluit, quare marito integrum eſſe ſcripſerunt

erunt uxorem denuo recipere; confer *Boheerum loco laudato*.

ARTICULUS V.

dulterium quo ad obligationem Genitorum ratione prolis adulterinæ.

Genitores adulteri tenentur præſtare alimenta proli adulterinæ, ſi ipſa non habeat nde aliunde ſuſtentetur: habetur expreſſe *c. 'um haberet de eo, qui duxit in Matrimonium* :c. præciſis his verbis: *Sollicitudinis tuæ inrerit, ut uterque parentum liberis ſuis ſecunum quod eis ſuppetunt facultates, neceſſaria ubminiſtrent;* Eſt communis Doctorum ſententia. Quamvis enim Jure civili fuerit vetitum, e proles ex damnato concubitu a patre aleetur, ut patet *Authent. Ex complexu*, *Cod. de nceſt. nupt.* ubi habentur hæc præciſa verba; *'x complexu nefario, ſeu inceſto, ſeu damnato, iberi, nec naturales ſunt nominandi, omnis paernæ ſubſtantiæ indigni beneficio, ut nec alanur a patre;* & *in §. fin. in Authen. Quibus nod. nat. effic. ſui*, ubi habentur iſta: *Omnis, ui ex congreſſibus, aut nefariis, aut inceſtis, ut damnatis proceſſerit, iſte neque alendus eſt a arentibus*. Hoc tamen Jus Civile ſic prohibens, ut minus conſentaneum naturali pietai, eſt ſublatum per Jus Canonicum *cit. cap. Cum haberet, de eo qui duxit in Matrimonium, uam polluerat in adulterio, in fine;* Cui Juri Canonico nunc ſtandum eſt in omni foro, & ta nunc de facto ſervatur etiam in foro ſæculari; Covarr. *in Epitome* 4. *deciſ. part.* 2. *ap.* 8. §. 6. *num.* 8. 9. 10. & 12. Paleottus apud *Theſaurum deciſ.* 212. *num.* 2. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia Parentes Jure naturali tenentur alere prolem, ſi poſſint: cum hac tamen diſtinctione, quod Mater tenetur alere prolem primo triennio, vel ſuis ſumptibus curare ali, ſi poſſit; & poſt hoc triennium tenetur eam alere Pater, donec proles ſua induſtria ſe poſſit juvare; habetur expreſſe *l. Ne filium 9. Cod. de patria poteſt.* & *c. Ex litteris, de converſione infidelium*, ubi decernitur, filios poſt triennium alendos eſſe a Patre, & ſic tenent Doctores communiter.

Adulter ſciens prolem eſſe ſuam, & nullam habens juſtam rationem dubitandi, tenetur, ſi adultera ſit impotens ad reſtitutionem, reſtituere impenſa in alenda prole adulterina, & filia dotanda, & compenſare damna, quæ filii legitimi in diviſione hæreditatis patiuntur. Sic colligitur *ex c. ſi culpa final. de injuriis, & damno dat.* ubi Gregorius IX. ſic præciſe dicit: *Si culpa tua datum eſt damnum, vel injuria irrogata, ſeu aliis irrogantibus opem forte tuliſti... jure ſuper his ſatisfacere te oportet: nec ignorantia te excuſat, ſi ſcire debuiſti ex facto tuo injuriam veriſimiliter poſſe contingere vel jacturam*: unde cum ex adulterio ſoleat contingere generatio prolis cum damno mariti, & ejus legitimorum filiorum, ſequitur teneri adulterum ad compenſationem talium damnorum, ſi non fuerint compenſata a matre adultera, cum per ſuum adulterium cauſam dederit talibus damnis. Et ſic in terminis habet S. Antoninus 2. *part. Summ. Theol. tit.* 2. *c.* 7. §. 7. præciſis verbis: *De adultero autem, cujus eſt filius, dicendum videtur, quod ſi ſcit, vel credit veriſimiliter illum eſſe ſuum, ubi mater ipſa ſatisfacere non valet, videtur, quod teneatur de expenſis educationis patri putativo, quia cauſam efficacem dedit tali damno... de hæreditate, vel dote, ſi dotaretur a putativo, teneri videtur ad arbitrium boni viri, attenta ſua facultate*.

Si adulter dubitet, an proles adulterina ſit a ſe genita, vel ab aliis, qui eadem die v. g. adulteram cognoverunt, ipſe, & ſinguli alii ſecundum proportionem dubii, tenentur ad partialem reſtitutionem alimentorum, & partis hereditariæ legitimis ſubtractæ. Et ratio eſt, quia, qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, textu expreſſo *in c. Si culpa 9. de Injuriis, & damno dato; L. qui occidit* 30. §. *ad leg. Aquil.* ſed ſinguli adulteri occaſionem horum damnorum dederunt, habendo ſimul copulam per ſe cauſativam talium damnorum, & ſinguli communi opera ſunt cauſa talis incertitudinis, quæ injuſte impedit, ne ab uno determinato poſſit exigi debita reſtitutio, & compenſatio; ergo ſinguli tenentur pro rata dubii ad ratam reſtitutionis. Confirmatur, quia ſicuti ſi duo ſagittas projiciant in equum Petri, quorum una ipſum interficit, licet neſciatur cujus ſagitta interfectus ſit, tenentur ſinguli compenſare illud damnum pro portione dubii, cum conſtet utrumque cauſam injuſtam illius damni appoſuiſſe, & ab illis vere damnum proveniſſe; Sic a pari, cum in noſtro caſu ſinguli ſuo adulterio generationis cauſam dederint, & conſtet ex illis vere prolem genitam fuiſſe, licet neſciatur a quo determinate, debent ſinguli pro proportione dubii damna illa compenſare. Sic tenet Molina *diſp.* 103. *num.* 3. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 66. *cap.* 8. *n.* 47. Salas, Azorius, Caſtropalao, Villalobos, Turrianus, Martinez, Bardi, 7

Bardi, Illſung, Bonac. Oviedo, Claudius la
8 Croix, Mendo, & alii. Et Mendo, Salas, Caſtr. Diana, Oviedo, & alii dicunt, quod ſi unus ex adulteris ſit nobilior aliis, & ditior, debeat plus contribuere, quam minus nobiles, & minus divites, quia ex ſe ditiores, & nobiliores debent filiis præſtantiora alimenta ſuppeditare.

9 Adultera non tenetur cum periculo vitæ, & magnæ infamiæ manifeſtare prolem ſpuriam ad reparanda damna legitimorum, colligitur ex *c. Officii, de pœnitentiis & remiſſionibus l. 5. tit. 38.* ubi Innocent. III. conſultus de quadam muliere, quæ partum ſibi inſigni artificio ſuppoſuerat, eſſet ne abſolvenda, cum crimen ſuum timeret marito detegere, ſic reſpondit: *Quoniam igitur poſtulas edoceri, utrum ei, hac fraude durante, ſit pœnitentia injungenda; reſpondemus, quod ſicuti mulieri, quæ ignorante marito de adulterio prolem ſuſcepit, quamvis id viro ſuo timeat confiteri, non eſt pœnitentia deneganda; ita nec illi debet pœnitentia denegari;* ex qua Pontificia reſponſione manifeſte ſequitur, quod non peccet non detegendo crimen, nam ſi peccaret, non eſſet admittenda ad pœnitentiam; Et ratio eſt, quia plura contingerent damna in detectione proprii criminis ad excludendam prolem ſpuriam ab hæreditate, quam in taciturnitate ejuſdem cum præjudicio prolis legitimæ, cum ex duobus malis majus ſit evitandum, debebit uxor potius tacere, quam propalare delictum; antecedens eſt clarum, quia, ut ſupponitur, in detectione adulterii adeſſet periculum propriæ vitæ, & magnæ ſuæ infamiæ, ultra ſcandalum mariti, & aliorum, & in taciturnitate eſſet ſolum jactura hæreditatis, quæ deberet dividi cum prole ſpuria; nemo autem tenetur indemnitati alterius conſulere cum majori detrimento proprio in rebus ſuperioris ordinis; Vita autem eſt longe ſuperioris ordinis quam omnes res temporales, cum nullo pretio ſit æſtimabilis; & de fama habetur Prov. 22. 1. *Melius eſt bonum nomen, quam divitiæ multæ,* & *cap. Deteriores* 15. *cauſ. 6. qu.* 1. de mente Anacleti Papæ habetur, quod majus malum ſit ablatio famæ, quam bonorum temporalium: *Deteriores ſunt, qui Doctorum vitam, moreſque bonos corrumpunt, his qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt.*

10 Confirmatur, quia dato etiam quod adultera detegeret ſuum adulterium, non propterea hoc redundaret in commodum, & utilitatem prolis legitimæ, vel aliorum, qui de jure deberent ſuccedere, quia nec ipſa adultera eſſet credenda, cum ex regulis Juris, leganti ſuam turpitudinem nulla debeatu[r] des, præſertim cum præjudicio alterius, ut præſenti caſu; eo vel maxime quod ingeni[um] mulierum ſæpe ſæpius eſt alios præter mod[um] amare, & alios odiſſe. Nec proles ſpuria [te]neretur ei credere, ut fatentur omnes Ca[no]niſtæ *in cap. Per tuos* 10. *de probationibus,* Juriſperiti *in l. ſi poſthumus* 14. *ff. de liber.* [&] *poſthumis.* Ab omnibus enim receptum eſt quod nequidem pro foro conſcientiæ detur obligatio habendi fidem uni homini etiam om[ni] exceptione majori, ſi ideo grave damnum eſt ſubeundum, quia ſic daretur occaſio mul[tis] fraudibus, mendaciis, perjuriis, & injuſtitiis ut colligitur *ex cap. Licet univerſis c. Veniens cap. Cum a Nobis, de teſtibus, & atteſtationibus.* Tum quia cum ipſe filius & ſuus, & publica opinione ſit legitimus, non tenetur cum tanto ſuo incommodo ſe putare illegitimum, niſi convincatur, obſtante præſumptione, quæ habetur ex Matrimonio, quod natus ſit ex nuptiis, ut dicit Gloſſa in *cap. Officii, de pœnitentiis, & remiſſionibus, verb. deneganda,* præciſis his verbis: *Ipſa non poteſt detegere ſuppoſitionem, quia ei non crederetur obſtante præſumptione, quæ habetur ex Matrimonio, quod filius natus ſit ex nuptiis.* Cum igitur in ordine ad prolem legitimam illa detectio non poſſit prodeſſe, nulla adeſt ratio, cur debeat fieri, maxime cum periculo propriæ vitæ, & famæ: Sic docet Scotus *in 4. diſt. 19. qu. 2. ſub fin.* S. Antonin. 2. *part. tit. 2. c. 7.* §. 4. Covarruvias, Innocent. Panormit. Cajetan. Medina & alii ſatis communiter. Poteſt tamen eſſe caſus, in quo teneatur fieri, v. g. quando hoc neceſſarium eſſet ad bonum commune, ut ſi ſpurius compelleret ſubditos a Fide apoſtatare; Diana *Part. II. tr. 2. reſol. 33.* Hanc obligationem tamen non eſſe juſtitiæ commutativæ, ſed legalis, vel charitatis, qua bonum commune præferri debet bono proprio, ait M. Marcus Serra *in 2. 2. D. Thom. qu. 62. art. 6.* Sed Hurtadus *de juſt. diſp. 11. diff. 20.* exiſtimat in tali caſu, non ſolum ratione charitatis, ſed teneri ad id etiam ex Juſtitia commutativa.

Adultera, quæ ad evitandam mortem, & 11
magnam infamiam non tenetur manifeſtare ſuum adulterinum, cum nihil ſperat profuturum, tenetur tamen quantum in ſe procurare omni meliori modo, ut illarum damnum legitimis compenſetur v. g. de ornatu corporis, & aliis ſumptibus detrahendo, & ſi habeat bona paraphernalia, & alia, quæ ultra con-

ſueta

ueta obſequia debita marito, & familiæ ſuis ribus, & induſtriis potuit acquirere, plus proli legitimæ, quam ſpuriæ relinquendo. Et i talibus modis, vel aliis conſimilibus damnum compenſari non poſſit, tenetur proli ſpuriæ perſuadere, ſi aliunde idonea ſit, ut ſtatum Eccleſiaſticum, vel religioſum amplectatur, vel vitam cælibem ducat, ad ſic, quantum poſſibile eſt, compenſandum damnum illatum proli legitimæ, colligitur ex *cit. cap. Officii*, *de pœnitentiis & remiſſionibus*, & tenent Doctores communiter.

Parentes, qui ſine debitis modis, & cautionibus liberos ſuos exponunt clam ad hoſpitalia, aut alia Loca Pia, graviter peccant, ſi poſſint aliter eis providere; *Leg. Necare*, *ff. de agnoſc. liberis* ubi dicitur; *Necare videtur non tam is, qui partum præfocat, ſed & is, qui abjicit, & alimentum negat, & qui in publicis locis miſericordiæ cauſſa ædificatis exponit, quam ipſe non habet*. Excuſantur tamen a culpa, qui cum debitis cautionibus clam noctu eos exponunt ad Hoſpitalia, ad evitandam infamiam, & tegendum delictum, ſeu quia nequeunt eos alere aliter; Sed ſi divites ſint, tenentur reſtituere Hoſpitali, ſeu loco pio, vel cuicumque alteri expenſas in prolem ſuam factas. Redditus enim illi relicti ſunt, ut ſubveniatur pauperibus, adeoque injuſte agunt illi, qui cum divites ſint, & teneantur liberis ſuis alimenta ſubminiſtrare, cogunt ad alendos illos ex pauperum bonis. Sic ſentiunt omnes Doctores contra Henriquez, & paucos alios, qui putant Hoſpitalia, & alia Loca Pia eſſe inſtituta, non ſolum, ut indigentiæ pauperum conſulatur, ſed etiam, ut vitentur pericula prolis, quæ non ſemel in flumen projiceretur, vel alio modo necaretur, niſi ſic exponi, & nutriri poſſet ad evitandam infamiam; ſed cum bona eorum pace, & venia tenendum eſt cum communi, quod parentes divites ſint obligati in conſcientia reſtituere Hoſpitali, ſeu alteri cuicumque expenſas pro alenda ſua prole factas, cum dicamus, quod ad evitandam ſuam infamiam, & delictum occultandum poſſunt parentes prolem ſpuriam Hoſpitali exponere, dummodo expenſas pro ea factas occulte compenſent, & ſic evitatur etiam prætenſum periculum occiſionis prolis. Vide verb. *Parentes*, ubi multa ad rem. Vide verb. *Impedim. Matrimonii*, art. 1. n. 109.

Additiones ex aliena manu.

9 De obligatione genitorum alendi prolem adulteram, vide quæ dicemus *v. Alimenta*.
Videndum nunc, an facta thori ſeparatione, propter uxoris adulterium, teneatur maritus uxori inopi alimenta præſtare? Julius Clarus *lib. 5. Sentent. §. Adulterium num. 17.* eam fovet ſententiam, quam communem appellat, teneri maritum alimenta præſtare uxori adulteræ; nam licet uxor ſit adultera, non propterea deſinit eſſe uxor, *c. 2. de divort.* Contraria ſententia obtinuit apud DD. Proteſtantes, qui ſomniant, ob adulterium conjugis matrimonium diſſolvi, non ſolum quoad thorum, ſed etiam quoad vinculum; vide *Voet. Comment. in Dig. lib. 25. tit. 3. de agnoſcend. & alend. liber. num. 8.* 20

Adultera quando teneatur manifeſtare prolem ſpuriam ad reparanda damna legitimorum, late agit Covarruvias *part. 1. in Relect. ad cap. peccatum de R. J. in 6. n. 4. & 8.* 21

Lepida ſane eſt cautela, quæ refertur ab Alciato *lib. 3. de Præſumpt. præſumpt. 37. & 39. Parerg. 12.* cujuſdam adulteræ, quæ cum plures liberos haberet, quorum unus eſſet ex adulterio conceptus, eis accerſitis, ad mortem veniens dixit: *Filii mei, unus veſtrum eſt natus ex adulterio, & ideo bona mei mariti detinet indebite; ego vero priuſquam ex hoc vita migrem, ne moriar in hoc peccato, eum vobis nuncupare intendo, niſi vos invicem remiſeritis omne jus, quod habet alter adverſus alterum.* Tunc filii, cum quilibet de ſe ipſo dubitaret, mutuo ſeipſos ab eo onere abſolverunt, & liberarunt, juſque invicem ſibi remiſerunt; Ejuſdem cautelæ obiter meminit *Jo. Major. in 4. diſt. 15. quæſt. 17.* quæ tamen improbatur a Covarruvia *d. loc. n. 8.* 22

ADVOCATUS.

ARTICULUS I.

Advocati officium quibus ſit a lege prohibitum?

ADvocati officium exercere prohibentur Pagani, Hæretici, & excommunicati, *c. 11. qu. 1. cap. Excommunicatus 1. de Hæreticis*, *cap. Nemo*, *de pœnitentia diſt. 1. leg. Nemo*, *Cod. de poſtulat.* Item Minores 17. annis, muti, cæci, omnino ſurdi, furioſi, & amentes perpetuo, ſervi, fœminæ, ſodomitæ, damnati pœna capitali, vel calumnia publici judicii, qui a Senatu amoti ſunt, & omnes infames; 1 2

cap.

cap. infames 3. qu. 7. circa initium, & leg. 1.
3 §. 1. ff. de Poſtulat. Item Judices, vel Aſſeſ-
ſores non poſſunt in eadem cauſſa eſſe Advo-
4 cati, cap. 1. & 2. cauſ. 4. qu. 4. Item Clerici
in ſacris conſtituti, aut Beneficium Eccleſia-
ſticum habentes, nequeunt in foro ſæculari
Advocatum agere, niſi in cauſſa propria, vel
propriæ Eccleſiæ, vel in cauſſa etiam conſan-
guineorum intra quartum gradum, quando
alium æque bonum Advocatum illi habere non
poſſunt, vel in cauſſa perſonarum miſerabi-
lium, cap. Clerici, & cap. cum Sacerdotis, de
5 Poſtulat. Item Monachi, & Religioſi omnes,
etiam Canonici Regulares, niſi pro utilitate
ſui Monaſterii, & accedente ſimul mandato
proprii Prælati Regularis; lib. 1. decretal. tit.
37. c. 2. de poſtulando. * Item Epiſcopi, &
6 Superiores; Cap. Te quidem, 11. queſt. 1. In
foro autem Eccleſiaſtico poſſunt Advocatum
agere Clerici in Sacris, & Beneficiati, etiam
pro Laicis, ut colligitur ex cap. per Venerabi-
lem, qui filii ſint legit. & cum aliis tenet Fa-
7 gnan. in c. 1. n. 7. tit. 37. de Poſtuland. Nul-
lus autem Clericus poteſt contra Eccleſiam,
a qua Beneficium obtinet, exiſtere Advocatus,
vel Procurator pro extraneis, cap. ultimo §.
Clericus, de Poſtulando.

Additiones ex aliena manu.

8 Præter illos, qui ab Auctore recenſentur,
ſunt & alii, qui Advocatum agere prohiben-
tur, vel Canonicis ſanctionibus, vel Lege Ci-
vili, vel ſententia Judicis, vel reverentiæ,
conſcientiæve cauſſa. Conſule Gonzalez *ad
lib. 1. decretal. tit. 37. de poſtul. ad c. 3. n. 6.
Bohemerum ad d. tit. Decretal., Gothofredum in
Comment. ad Cod. Theod. lib. 2. tit. 10. L. 1.
& 2. Voet. Comment. in Pand. lib. 3. tit. 1.
de poſtul. Noodt in dictum tit. ff. & DD. ibi-
dem, & ad tit. Cod. de poſtul. Strykium diſſ.
Jur. tom. 2. diſp. 2. membr. 6. n. 2. & ſeq. &
13. per tot. Rosbach. proceſſ. Civil. tit.* 18.
num. 5. *Hilligerum in Donell. enucleat. lib.* 18.
cap. 3. *LL.*
9 Advocati, qui poſtulare prohibentur ob bo-
num publicum, nec etiam litigatorum con-
ſenſu poſtulare poſſunt, *L. 7. ff. de poſtul.* Pe-
rezius *ad tit. de poſtul.* Gonzalez *ad lib.* 1. *De-
cretal. tit. 37. cap. 3. num. 6. in fine.*
10 Is, cui uno in loco Judicis unius decreto
advocationibus interdictum ſit, alio in loco,
& coram alio Judice non prohibetur, niſi con-
currat infamiæ nota, quæ eum comitatur,
*L. ex ea cauſſa 9. ff. de poſtul. arg. L. relega-
torum §. interdicere 10. ff. de interdict.* & [...]
legat. Si is, qui prohibetur, poſtulaverit, pœ[...]
na pecuniaria extra ordinem coercetur, *L.* [...]
§. removet 6. ff. de poſtul. Clerici, qui contra
Eccleſiam, a qua Beneficium tenent, poſtula-
verint, tanquam ingrati, ipſo facto cenſentur
privati beneficio, ut poſt alios tenet Fagna-
nus *ad cap. cum Sacerdotis, de poſtul. num.* [...]
quod ex moribus Feudorum ductum videtur,
quorum naturam habent beneficia Eccleſiaſti-
ca; Bohemerus *ad lib. 1. Decretal. tit.* 37. §. [...]

Num vero Clericus contra Eccleſiam advo-
care prohibitus, nihilominus cauſſæ litigato-
rum conſiliis, & ſcriptis inſervire poteſt?
Extra judicium ei permiſſum cenſet Pignatel-
lus *tom. 4. Conſul. conſul.* 191. *n.* 3. nam pœ-
næ ſtrictiſſime ſunt accipiendæ, *cap. pœnæ d.* [...]
Weſemb. *in paratitl. ff. tit. de poſtul. n.* 5. In
judicio non item; *Perinde enim eſt*, ſunt verba
Pignatell. loco mox citato, *ſcriptis, an abſque
ſcriptis aliquis in judicio advocet*: Ummius *in
diſput. 2. ad proceſſ. Jud. theſ. n.* 26.

De Advocatis Eccleſiarum, qui antiquitus
frequentes erant, vide Du Freſne du Cange
*in Gloſſ. ad ſcript. med. & infim. latin. v. Ad-
vocati*, & Thomaſſinum *de vet. & nov. Ec-
cleſ. diſcipl. p. 3. lib. 2. c.* 55.

Additiones Noviſſimæ.

ADvocati variis nominibus deſignantur; di-
cuntur enim Cognitores, Oratores, Pa-
troni, Cauſidici, Togati; Vide Gothofredum
in Paratitl. ad lit. Cod. Theod. De Poſtuland.
& Gibalinum 2. *de negot. lib. 6. cap. 3. art.* 9.
num. 11.

Advocati vocantur ex eo quod in conſilium
advocentur, ut Aſconius Pedianus Ciceronis
interpres notavit ad ipſum *de Divinat.*

Advocati munus obire poſſunt omnes qui
nominatim non reperiuntur prohibiti.

Prohibentur autem quidam lege Civili, qui-
dam Conſtitutione Canonica, alii autem ſen-
tentia Judicis.

Lege Civili prohibentur munus Advocati
obire Hæretici.

Item Minores decem & ſeptem annis, quia
in his adhuc infirmum judicium eſſe deprehen-
ditur.

Tertio fœminæ propter ſexum, nec etiam
pro liberis; hoc namque officium omnino vi-
rile eſt.

Ob caſum prohibentur etiam cæci, & ali-
qua inſigni turpitudine deformati, ut mulie-
bria paſſi, judicio damnati, & qui operas lo-
carunt

carunt ut cum beſtiis pugnarent ; niſi tamen pro pupillis aut minoribus, ut eorum tutores & curatores poſtulent; quia tunc officii neceſſitas eos a pœna excuſat.

Etiam lege Civili prohibentur pro aliis poſtulare qui judices arbitrive in cauſa ſunt. Item Decuriones contra Patriam; Vaſſallus contra Dominum; ſicuti etiam pater, filius, fraterve in ea cauſa, quæ agitatur coram eo; quæ prohibitiones cum publicam auctoritatem reſpiciant, ut ſic Magiſtratus dignitas conſervetur, non poſſunt litigatorum conventione unquam mutari.

Conſtitutionibus Eccleſiaſticis poſtulare prohibentur judices Ordinarii in ſuis territoriis; ut notatur *in Cap. un. de offic. Advocat.*

Secundo Monachi, ex decreto Xiphilini quod extat apud Edmundum Bonfidium *lib. 2. jur. Oriental.* quod intelligendum eſt niſi neceſſitate Eccleſiæ ſuggerente, & ſimul Abbatis juſſu intercedente; quæ duæ conditiones requiruntur ut licitum ſit quandoque Monachis advocationis officium ſuſcipere. Videatur Canon Concilii Tarraconenſis citatus ab Innocentio III. in *Cap. 2.*

Deinde Eccleſiaſticis legibus arcentur ab advocationis munere Clerici, tam in majoribus, quam in minoribus Ordinibus *conſtituti*; cujus tamen *prohibitionis* non una *eſt* exceptio, ut *in cap. 1. & ult. De poſtulando* notatur.

Verum licet Clericis poſtulare inhibeatur pro aliis coram judice Seculari, poſſe eos tamen coram Eccleſiaſtico Judice etiam ſuper Seculari negotio advocatorum officium obire communiter tradunt Abbas, Martha, Velaſcus, & Barboſa.

Caſus, quibus Clerici etiam coram Judice Seculari poſtulare poſſunt, ſunt ſequentes. Primus eſt quoties in cauſa propria aut Eccleſiæ ſuæ, miſerabiliumque perſonarum patrocinium præſtant, ut docent Majolus, Salcedo, Barboſa, Garzias & alii plurimi. Secundus caſus eſt, cum patrocinantur pro conjunctis perſonis, vel ratione ſanguinis, vel ſpirituali cognatione, vel pro Canonicis ſuis, ut tenent Barboſa & Garzias prædicti. Tertius, dum non coram judice ſeculari pro tribunali ſedente, ſed domi ſuæ conficiendo juris allegationes, alicui ex partibus patrocinantur, ut reſolvit Thomas Sanchez *lib. 6. Summ. Cap. 3. num. 32.* His caſibus alium adjungunt Barboſa & Fragoſus, dum Clerici in uno negotio patrocinium præſtant, & eo negotio finito, in alio; quia Clericis prohibitum eſt non uni, ſed pluribus negotiis ſæcularibus ſe immiſcere. Illud etiam apud omnes liquet, Clericos etiam 34
in minoribus Ordinibus conſtitutos, beneficia non habentes, poſſe etiam coram judice ſeculari poſtulare, ut ſic propriæ neceſſitati conſulant.

Circa Clericos vero in minoribus Ordinibus 35
conſtitutos, licet primis Eccleſiæ temporibus nulla prohibitio in eis poſtulandi reperiatur; immo dum *Can. 6. & 83.* Apoſtolorum, & in aliis Eccleſiæ ſanctionibus a Gratiano compilatis in *diſt. 88.* prohibetur Clericis negotiis ſæcularibus ſe immiſcere, ſpecialiter caveatur de Presbyteris & Diaconis, ad cæteros vero inferioribus gradibus initiatos non protrahebatur; tamen a temporibus Concilii Conſtantinop. idem de Sacerdotibus ac de Clericis in minoribus conſtitutis Ordinibus ſtatutum fuit. Videatur Canon. II. ejuſdem Concilii; cui accedit deciſio Alexandri III., ex qua deducitur hujuſmodi prohibitionem coram judice ſæculari procedere, dummodo Clerici minores Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtententur, ut pluribus relatis reſolviſſe videtur Vela *Diſſert. 42. num. 29.*

ARTICULUS II.

Advocatus quid in exercitio ſui officii licite poſſit, vel non?

ADvocatus non poteſt ſuſcipere patrocinium 1
cauſæ, quam cognoſcit eſſe injuſtam: *l. Rem non novam §. advocati, Cod. de Judiciis.* Et ſi eam ſuſcipit, graviter peccat, & 2
tenetur ad reſtitutionem pecuniæ acceptæ a ſuo Cliente, & damni contra juſtitiam cauſati parti adverſæ; Et ratio eſt clara, quia agit contra conſcientiam patrocinando cauſam injuſtam, quam ſi talem ſciret Cliens, non produceret, nec pecuniam inſumeret, nec pars adverſa injuſte gravaretur: adeoque cum totius utriuſque partis damni cauſa ſit ejus aviditas lucri temporalis, ſequitur manifeſte eum teneri ad integram reſtitutionem. Et ſic expreſſe tenet S. Auguſtinus *Epiſt. 153. alias 54. n. 25.* in qua Advocatum alloquens ait: *Redde quod accepiſti, quando contra veritatem ſtetiſti, iniquitate adfuiſti, Judicem fefelliſti, juſtam cauſam oppreſſiſti, de falſitate viciſti.* Sic. S. Thomas *2. 2. q. 71. art. 3. in corpore;* S. Antonin. & alii communiter. Si autem cauſa 3
Clientis a principio videbatur Advocato juſta, vel ſaltem probabilis, aut dubia, & in progreſſu cognoſcat eſſe injuſtam, tenetur ſtatim eam deſerere, & Clientem ſuum inducere, ut a lite deſiſtat, aut cum parte adverſa com-

habenti 20. tantum non valeat; ſed ad minus debet eſſe conſtitutus in vigeſimo primo anno, ita ut poſſit infra annum ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promoveri, ut declaravit eadem Sacra Congreg. Conc. die 4. *Auguſti* 1654.

24 Ætas requiſita ad dignitates, & Perſonatus in Eccleſiis Collegiatis, ſecundum multos eſt ætas etiam 22. annorum, ſicuti in Cathedralibus; ſic tenent, & deciſum fuiſſe a Sacra Congr. Conc. referunt Nicolaus Garcias *de Benefic. part.* 7. *cap.* 4. *n.* 59. & 62. Armendariz, Didacus de Narbona, Filiucius, Caſtropalaus, & Fagnan. in *cap. Cum in cunctis n.* 48. & *ſeq. de election.* & eorum ratio eſt, quia Trident. *loc. cit. cap.* 12. in principio dicit: *In Eccleſiis præſertim Cathedralibus*, ubi illa particula *præſertim* videtur includere alias præter Cathedrales.

25 At ſecundum multos alios ad dignitates, & Perſonatus in Collegiatis non requiritur ætas 22. annorum, ſed ſufficit ætas annorum 14. juxta diſpoſitionem Juris communis, *cap. Super inordinata* juncta Gloſſa *verb. pueri de Præbend.* Et ratio iſtorum eſt, quia Concil. *loc. cit. cap.* 12. loquitur ſolum de Eccleſiis Cathedralibus, & non de Collegiatis; dicit enim, *Cum dignitates in Eccleſiis præſertim Cathedralibus*, adeoque non extendendum ad alias Collegiatas; nec illa particula *præſertim* videtur includere alias præter Cathedrales, ſed ſolum videtur innuere, quod hæc ætas quodam ſpeciali Jure requiritur ad dignitates in Cathedralibus; cum iſtæ quodam ſpeciali fine ſint inſtitutæ, ut Epiſcopos in Miniſterio, & officio præ aliis immediatius adjuvarent, & tamquam lucernæ ſuper Candelabro in Cathedralibus præ aliis Eccleſiis eminentioribus, omnibus aliis prælucerent exemplo virtutum, *ut qui eas*, dicit ibi Concilium, *obtinerent, pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos opera, & officio juvarent*; & pro hac ſententia ſtant, & ſic deciſum fuiſſe a Sac. Congr. Conc. referunt Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 9. *n.* 82. Piaſec. Aloyſius Ricci, Novar. Squilant. Zerol. de Luca *de Canonicis d.* -. *n.* 2. Barboſa *in Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *n.* 13. & *part.* 3. *de Offic. & poteſt. Epiſcopi alleg* 60. *n.* 67. Alzed. & Fr. Emanuel. *qq. reg. tom.* 1. *q.* 11. *art.* 2. & *in addit. ad Bullam compoſitionis num.* 4. ubi ait Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe dignitatem Scholaſticæ Collegiatæ Eccleſiæ de Aquillar de Campo cuidam Scholari, qui non habebat majorem ætatem 17. annorum, & cum litigaretur ſuper hoc fuiſſe judicatum collationem eſſe Canonicam, & Juridicam.

Ætas requiſita ad Generalatum, Provincialatum, Abbatiatum, cæteraſque ſimiles dignitates Juriſdictione quaſi Epiſcopali gaudentes de Jure communi, eſt ætas 30. annorum completorum, colligitur *ex cap. cum in cunctis de election.* & ſic deciſum fuiſſe a Sacr. Congr. Conc. referunt Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut.* 56. *part.* 4. Joann. Maria Novarius *in Lucerna Regular. verb. ætas*, & alii. De Jure autem particulari, & municipali attendendæ ſunt Conſtitutiones cujuſque Religionis, cum variæ varia diſponant de ætate requiſita ad omnes reſpective Prælaturas, Dignitates, & Officia Ordinis. Ad hoc ut aliqua Monialis, cujuſcumque ſit Religionis poſſit eligi in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, debet habere quadraginta annos ætatis, & ultra tem octo Profeſſionis Regularis. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Regularib. & Monialib.* & annus quadrageſimus debet eſſe completus ex Sac. Cong. Conc. *in una Neapolitana* 24. *Septembris* 1678. Quod ſi non reperiretur in Monaſterio Monialis *quadragenaria*, poſſit eligi quæ annos triginta exceſſerit, & quinque ſaltem annis poſt Profeſſionem recte vixerit, ex eodem Concil. *ibidem*. Et ſi aliqua eligatur non habens talem ætatem a Concilio requiſitam, electio ipſo Jure eſſet nulla, ut declaravit Sac. Congr. Concil. *in una Viterbienſi* 16. *Maii* 1623. Vide Verb. *Abbatiſſ. num.* 3. & 5.

Ætas requiſita, & ſufficiens ad ſponſalia eſt ſeptennium completum tam in maſculis, quam in fœminis, *cap. Litteras* 4. *cap. Acceſſit* 5. & *cap. Ad diſſolvendum* 13. *de diſpenſ. impub.* Ætas requiſita, & ſufficiens ad Matrimonium eſt ætas pubertatis, ſcilicet ætas 12. annorum in fœminis, & 14. in maſculis, niſi malitia ſuppleat ætatem, *princ. Inſtit. de Nupt.* & *leg.* 4. *ff. de actu Nupt. cap. Puberes* 3. *capit. Atteſtationes* 10. & *cap. fin. de deſponſat. impuber.* Et hæc ætas debet eſſe completa in utriſque, *cap. ex litteris de deſponſat. impub.* Ætas requiſita ad Profeſſionem Regularem eſt ætas ſexdecim annorum completorum tam virorum, quam mulierum in quacumque Religione; Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monial. cap.* 15. ubi habet præciſa verba: *In quacumque Religione, tam Virorum, quam Mulierum, Profeſſio non fiat ante decimum ſextum annum expletum.* Ad receptionem autem Novitiorum non eſt aliqua ætas Jure communi requiſita, immo *ex cap. Nullus, de temp. Ord. in* 6.

6. colligitur etiam in infantili ætate poſſe vitios ad habitum admitti. Ex decreto ta- en Sac. Congr. Epiſcop. & Regular. 1. *Mar-* 1608. Novitia recipi non poteſt cauſa in- endi habitum Profeſſionis in Religione, niſi odecim annis ſit major; ſicuti nec etiam ovitius recipi poteſt, niſi habeat ſaltem an- s duodecim, ex decreto Sac. Congr. Conc. . *Martii* 1621. Vide tamen verb. *Monialis* . 1. *num.* 72. Converſi autem nequeunt re- oi ante vigeſimum ætatis ſuæ annum; Cle- ens VIII. Conſtit. incip. *Cum ad Regularem* ſciplinam, ubi in fine §. *tertii* habet præciſa erba: *Ipſi autem Converſi non recipiantur an- vigeſimum ætatis ſuæ annum*.

Ætas ſufficiens ad peccatum mortale regu- riter eſt ſeptennium; in ipſo enim ſepten- o regulariter dicitur quiſque perventus ad nnos diſcretionis, a quibus incipit obligatio onfeſſionis Sacramentalis; *cap. Omnis utriuſ- ue, de pœnit. & remiſſ.* ubi habentur præci- verba: *Omnis utriuſque ſexus fidelis, poſt- uam ad annos diſcretionis pervenit, omnia ſua eccata ſemel in anno confiteatur proprio Sacer- oti*. Ad Communionem autem quamvis ſuffi- iat ætas diſcretionis, ſeu uſus rationis, in s, qui in tali ætate ſunt capaces concipiendi lebitam devotionem circa hoc Sacramentum, amen regulariter loquendo non eſt conceden- a Communio Euchariſtica niſi habentibus æta- em undecim, vel duodecim annorum, niſi n aliquibus anticipetur propter eorum ſingu- arem præ aliis de hoc Sacramento devotio- iem, & pleniorem de eo cognitionem.

Ætas, qua pueri, & puellæ obligantur ad udiendam Miſſam, & ad abſtinendum a car- ibus, regulariter eſt pariter ſeptennium com- oletum, quia tunc præſumuntur habere ſuffi- ientem uſum rationis; ſeptennio enim com- oleto habent tantum uſum rationis, ut ſuffi- iat in utriſque ad contrahenda ſponſalia, *ex it. cap. Litteras* 4. *cap. Acceſſit* 5. & *cap. Ad diſſolvendum* 13. *de deſponſatione impuberum*, & ſic tenent magis communiter Doctores cum Sanchez, Azorio, Bonacina, Tom. Baſſ. & aliis multis. Ætas, qua Adoleſcentes inci- piunt obligari ad legem jejunii, eſt ætas 21. annorum completorum, quia Eccleſia illos ſolum obligat, qui incipiunt corpore conſiſte- re; communiter autem creſcunt omnes, & firmantur ſaltem uſque ad annum vigeſimum primum completum. Regulares autem, licet necdum annum vigeſimum primum expleve- rint, tenentur a die emiſſæ Profeſſionis ad omnia jejunia præcepta in ſua Religione, quia per votum renunciarunt privilegio ætatis, & obligatio Regulæ eſt diſtincta ab obligatione temperantiæ, quam intendit Lex Eccleſiæ. Ad jejunia vero mere Eccleſiaſtica, quæ nul- 41
lo modo præcipiuntur in ſua Regula, non obligantur, antequam annum vigeſimum pri- mum expleverint, ſicut alii fideles: quia Ec- cleſia nullo præcepto obſtringit magis eos, quam alios fideles; nec Regula, ut ſupponi- tur, aliquid diſponit de iſtis jejuniis mere Ec- cleſiaſticis. Et ſic tenent Silveſter, Azorius, Sa, Fagundez, Sanchez, Tabiena, Silvius, & alii magis communiter.

Ætas requiſita, & ſufficiens pro Patrinis 42
Baptiſmi, & Confirmationis, eſt ætas uſus ra- tionis, ſeu ſeptennii; nec refert, an Patrinus ſit minoris ætatis, quam Baptizatus, & Con- firmatus, quia nullo præcepto, ſeu Canone requiritur, ut ſit majoris ætatis; ut tenet Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 30. *n.* 39. Ledeſma, Sayr. Gobat, & alii paſſim. Ætas requiſita, & ſufficiens ad votum, ſeu 43
ad vovendum, eſt ætas uſus rationis, ſeu ſe- ptennii, quæ ſufficit ad peccatum mortale per- fecto actu humano, & directo in ſe volitum. Sic Doctores fere communiter. Ætas requiſi- 44
ta, & ſufficiens ad incurrendam Cenſuram, licet aliqui credant, quod ſit ætas duodecim ſaltem annorum, tamen tenendum eſt de ri- gore Juris ſufficere illam ætatem, in qua pueri ſunt doli capaces, etiam ante annos pubertatis, ut clare ſupponitur *c. ult. de ſent. Excomm.*

Alia ad rem, vide verb. *Matrim. n.* 101. 45
& 102. & verb. *Ordo art.* 2. *n.* 116. & 117.

Additiones ex aliena manu.

Aliquando multum intereſt probare diem na- 46
tivitatis alicujus. De eo autem quæritur, an is probari poſſit ex libris Baptiſmi, in quibus adnotatus ſit. Multi in ea ſunt ſententia pro- bari poſſe. At contrarium tenent Bohemer. 47
in Decretal. lib. 3. *tit.* 22. §. 2. Idem Auctor *in jure Parochial. ſect.* 4. *cap.* 1. §. 30. & *rurſus in Animadverſ. ad Inſtit. Fleur. part.* 2. *cap.* 6. §. 10. *Lit. I. Capyc. Latro deciſ.* 166. *num.* 52. *Rota in Tullen. Coadjutoriæ* 13. *Ju- nii* 1630. §. *ſecundo idem objectum cor. Nor- mann.* impreſſa apud *Alphonſ. de Leon. de of- fic. Capellan. quæſt.* 4. *ſect.* 6. Idemque vide- tur fuiſſe ſenſus *S. Congregationis Concilii in- terpretis in Peruſina Reſtitutionis in integrum* 1. *Auguſti* 1750. in qua petita nullitate Pro- feſſionis eo ſub motivo, quod perpenſis die nata-

natali adnotato in libro Baptiſmorum, & die Profeſſionis adnotato in Regeſtis ejuſdem, deficiebant aliquot horæ ad juſtam ætatem Profeſſi, *S. Congregatio* cenſuit defectum paucarum horarum utique ſufficere ad utilitatem Profeſſionis, at non probari diem natalem ex libro Baptiſmorum. Libri enim baptiſmorum, ubi ad præſcriptum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 2. *de Reform.* conſcripti, & conſervari ſunt, probant utique baptiſmum, compaternitatem, & alia quæ coram Parochis vi proprii officii geruntur; nequaquam vero attendi poſſunt circa ætatem, & ſimilia, quæ Parochi ex aliorum relatione habent, & quorum cognitio ad officium ipſorum Parochorum minime pertinet.

48 De ætate requiſita ad ſimplicia Beneficia fundata ante *Concilium Tridentinum* non levis quæſtio eſt. Sunt qui tenent, non requiri ætatem quatuordecim annorum ab ipſo *Conc. Trid.* ſtatutam pro ipſis beneficiis ſimplicibus aſſequendis, ſed ſufficere ætatem ſeptem annorum de jure antiquo requiſitam, cui Fundator ſe conformaſſe præſumitur. Vide *Navarr. quæſt. forenſ. part.* 1. *quæſt.* 71. *num.* 5. *& ſequent. Leuren. For. Beneficial. part.* 2. *ſect.* 1. *cap.* 2. §. 3. *quæſt.* 160. *Rota in recent. deciſ.* 403. *n.* 17. *& ſequent. part.* 4. *tom.* 2. *cor. Merlin. deciſ.* 40. *a num.* 13. *ad plur. ſequent. & in Valentina Beneficii* 8. *Maii* 1747. §. 15. *cor. bon. mem. Vicecom.*

49 At eidem ſupremo Tribunali alias placuit hæc diſtinctio; quod aut conſtat Fundatorem vel expreſſe, vel tacite indicium aliquod dediſſe, quod contentus erat ætate impuberi, & in hoc caſu nova diſpoſitio *Concilii Tridentini* non afficit hoc beneficium ex ratione illa, quod *Concilium Tridentinum* voluntati Fundatorum minime derogavit; aut vero non conſtat, Fundatorem vel expreſſe vel tacite ſignificaſſe, quod dicta ætate contentus erat, & in diſparatiſſimo hoc caſu nova diſpoſitio Concilii Tridentini afficit hoc beneficium quamvis antea fundatum. Vide *Rota in Gerunden. Beneficii* 25. *Junii* 1723. §. *Nec evitari, & ſequenti, cor. bon. mem. Cerr. & in Theleſina ſeu Cerretana Beneficii* 26. *Junii* 1754. §. 17. *cor. R. P. D. Elephantut.*

50 De ætate ad omnia Beneficia ſuperiora & inferiora tum ſæcularia tum regularia requiſita, adi, ubi res poſtulat, *Joannem de Laur.* in pe-

51 culiari tractatu ita inſcripto. De ætate vero ad omnes humanos actus requiſita, conſule pro re nata *Didacum Narbona* in tractatu pariter ita inſcripto.

AFFECTIO Beneficii, vide verb. *Benefic. art.* 8. *per totum.*

AFFILIATIO RELIGIOSORUM.

AFfiliatio Religioſorum ſolet frequenter fieri, cum ſæpe ſæpius reperiantur Religioſi, qui juſtis de cauſis, eorum Superioribus beneviſis, affiliantur Conventibus, ſeu Monaſteriis, aut Provinciis diverſis ab illis, in quibus profeſſionem emiſerunt, quæ Profeſſio operatur veram Religioſam filiationem. Ad hoc, ut hujuſmodi affiliatio ſit valida, tria concurrere debent, ſcilicet Licentia Superioris, Conſenſus Religioſorum illius Conventus, cujus erat filius, & ſimilis conſenſus Religioſorum alterius Conventus, in quo fit affiliatio; ut notat Fontan. *ad Conſt. Ord. Præd. verb. Affiliationes num.* 4. Urſaya *Inſtit. Crim. lib.* 4. *tit.* 7. *n.* 93.

Quamvis autem juxta affiliationis naturam concurrere ſemper debeat conſenſus Conventus a quo, & ad quem; ex particularibus tamen facti circumſtantiis Sac. Cong. Epiſc. & Reg. aliquando diſpenſat, ut de facto, circa conſenſum Conventus a quo, diſpenſavit die 24. *Aprilis* 1705. cum quatuor Religioſis Conventualibus, qui affiliati fuerunt Conventui S. *Mariæ* Gratiarum Albani, cum ſequenti tamen clauſula: *Ita tamen, ut omnia bona, & eleemoſynæ ab omnibus quomodocumque acquiſitæ primo Conventui incorporatæ intelligantur.* Et *die* 20. *Januarii* 1719. in una Neapolitana favore Baccalaurei Anſelmi Viani Conventualis reſpondit pro gratia affiliationis cum derogatione conſenſus Religioſorum Conventus, a quo, & ad quem, ut patet ex Decreto ſequentis tenoris:

Sacra Congregatio &c. attentis relationibus P. Vicarii Generalis, & P. Procuratoris Gener. Ordinis, ac itidem attentis ſpecialibus circumſtantiis, & rationibus, benigne remiſit arbitrio ejuſdem Vicarii Generalis, ut Oratorem affiliet in præfato Conventu, non obſtante defectu conſenſuum Conventus, a quo, & ad quem, ita tamen, ut Jura quæſita primo dicto Conventui integra, & illibata remaneant. Non obſtante &c. Romæ 20. *Januar.* 1719.

Attenta facultate nobis conceſſa aggregamus in Filium Conventus noſtri S. Antonii extra portam Me-

Medinam Neapolis *Patrem Baccalaureum Anſelmum Viani Sacerdotem, non obſtante defectu conſenſus amborum Conventuum, a quo ſcilicet, & ad quem, remanente tamen integro, ac illibato jure acquiſito omnium bonorum Conventui a quo, juxta Decretum ejuſdem Sacræ Congregationis non obſtantibus &c. Fr. Joſeph Baldrati Vicarius Generalis.*

Non acquieſcentibus autem oppoſitoribus, repropoſita cauſa die 12. Martii 1719. adſcriptum fuit; *Pro omnimoda executione Decreti Vicarii Generalis, & amplius cauſa non proponatur*. Idemque practicatum fuit ab eadem Sac. Congr. Epiſc. & Regul. *anno* 1687. *in una Florentina* ad inſtantiam Conventus Sanctæ Crucis Florentiæ, quæ reſolutio in publica forma adducta fuit *in dicta Neapolitana anno* 1719.

Advertendum tamen eſt hic, quod ſimiles reſolutiones Sacrarum Congr. ex particularibus facti circumſtantiis in uno, vel altero caſu editæ, non ſunt generaliter ſervandæ, nec faciunt ſtatum pro omnibus aliis caſibus, in quibus eædem circumſtantiæ non concurrant, ut diſtinguendo obſervat Rota *in Hiſpalenſ. Juris votandi* 4. *Febr.* 1697. §. *diſtinguentes, coram Cardin. Caprara*, ibi: *Declaratio ipſa Sacræ Congregationis facit legem generalem ubique ſervandam, niſi ſuper ſpecialitate alicujus caſus fuerit conſulta*: Sic Urſaya *tom.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 16. *n.* 306. & *lib.* 1. *tit.* 10. §. 4. *Inſtit. Crim. n.* 149. & *ſeq.* cum multis aliis ibi citatis. Vide verb. *Declarationes & Decreta*.

An autem tales affiliationes fieri debeant votantibus etiam illis Religioſis, veris quidem filiis illius Conventus, in quo fiunt, ſed in aliis Conventibus Religionis a Superioribus legitime collocatis, vel a ſolis Religioſis commorantibus de familia in Conventu, in quo fiunt, ſive ſint illius filii, ſive non, variant Doctores, & varie ſæpius reſpondit Sac. Congreg. Epiſc. & Regul. juxta diverſas circumſtantias perſonarum, locorum, temporum, &
10 hujuſmodi. *In Eugubina enim* 29. *Martii*, & 27. *Aprilis* 1703. *ponente Emin. Tanara* nedum admiſſa fuit pro valida aggregatio Patris Pagnini Lucenſis ad Monaſterium S. Petri Eugubii Congregationis Olivetanæ, ſed ulterius in concurſu verorum filiorum ejuſdem Monaſterii prælationem obtinuit ad Abbatiam tunc vacantem, non obſtante quod aggregatio facta fuiſſet cum ſolo conſenſu, & præſentia duorum ex 14. Religioſis veris filiis ejuſdem Monaſterii, quorum 12. tempore aggregationis moram faciebant in aliis Monaſteriis Re-
11 ligionis. Et *in Neapolit. Affiliationis* 11. *Aprilis* 1704. *ad relationem Eminentiſſimi Gabrielli*, in cujus terminis major pars Religioſorum Conventus S. Antonii extra Portam Medinam Neapolis Ordinis Minorum Conventualium S. P. N. Franciſci, cui facta fuit affiliatio P. Magiſtri Bonaventuræ de Nicolao, moram faciebat in diverſis Conventibus Religionis.

In una autem Dominicanorum die 26. No- 12
vemb. 1706. eadem Sac. Congr. Epiſcop. & Regular. ad validitatem affiliationis per viam legis demandavit, ut infra. *In cauſa Provinciæ Lombardiæ pro Dominicanis; Filiationes, & Transfiliationes reſpectu utriuſque Conventus a quo, & ad quem, faciendas eſſe in Capitulis Conventualibus per ſecreta ſuffragia cum interventu duarum ex tribus partibus omnium filiorum, computatis tam præſentibus, quam abſentibus, abſentes vero, quatenus numerus præſentium non aſcendat ad duas integras partes reſpectu omnium, eſſe omnino expectandos uſque ad complementum dictarum duarum partium ex tribus ſub pœna nullitatis quarumcumque affiliationum, & transfiliationum hujuſmodi*. Pro cujus Reſcripti executione reſpondit *die* 13. *Martii* 1710. pro eiſdem Dominicanis ibi: *Dominicani de Lombardia; Transfiliationem non ſuſtineri, & procedendum eſſe ad novam propoſitionem Fr. Campolini, ſervata forma poſtremi Decreti Generalis*.

Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul. in cau- 13
ſis affiliationum ſolet præ oculis habere bonas qualitates Religioſi affiliati, quo caſu etiamſi aliqua concurrat nullitas, vel ſolemnitatis defectus, ſolet illas ſanare, vel per ſe ipſam, quando illius facultates ad id ſe extendunt, vel reſcribere ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro ſanatione, quando agitur de defectu, qui Summi Pontificis auctoritate ſanari, & ſuppleri debet, ut practicavit ead. Sacra Congreg. *in Quiten.* 24. *April.* 1693. *ponente Eminentiſſimo Nigrono* mediante Reſcripto: *Cum Sanctiſſimo pro ſanatione Capituli cum omnibus inde ſecutis*, confirmato *die* 21. *Auguſti ejuſdem anni ad relationem Eminentiſſimi Mariſcot-
ti*. Nec ſolet D. Sacra Congregat. attendere 14
prætenſas, & objectas violentias, & metus, quibus ab adverſariis interdum aſſeritur procurata affiliatio, ut practicavit in *D. Neapolitana Affiliationis* 11. *Aprilis* 1704. in qua eadem Sac. Congr. nedum attendere noluit affectatas atteſtationes, & depoſitiones aliquorum Religioſorum, ſed nec etiam relationem Patris Procuratoris Generalis circa prætenſas violentias, & metum, quibus aſſerebatur procurata affiliatio.

15 Quoad Fratres Minores de Obſervantia, & Reformatos, qui non habent Filiationes Conventuales, pro incorporatione eorumdem in aliena Provincia diverſa ab illa, in qua Profeſſionem emiſerunt, habetur in ſuis Generalibus Conſtitutionibus ſtatutum ut ſequitur:
„ Nemini liceat in aliena incorporari Provin-
„ cia, niſi nativus fuerit ejuſdem, & tunc
„ de utriuſque Provinciæ Capitulari conſenſu,
„ & poſtquam incorporandus in illa Provin-
„ cia biennio ſaltem commoratus fuerit, in-
„ corporetur, niſi Superiori Generali aliter
„ viſum fuerit. Declarantes, quod quoquo-
„ modo incorporatus, locum, & præcedentiam
„ non a die habitus, ſed a die incorporatio-
„ nis obtineat.

16 „ Ordinatur quod nullus inferior Generali-
„ bus valeat incorporare quempiam Fratrum
„ in aliena Provincia, niſi conformiter ad ea,
„ quæ in ſtatutis Generalibus ſunt ordinata;
„ ſed neque ad hunc effectum incorporandi
„ ſufficiat auctoritas, quæ Viſitatoribus da-
„ tur, quamvis in forma data ſit ampliſſima,
„ & cum poteſtatis plenitudine.

17 „ Tollitur auctoritas Miniſtri Poloniæ in-
„ corporandi Fratres unius illarum Provincia-
„ rum in aliam ſub pœna privationis man-
„ dantibus, & recipientibus. Sic ad litteram
„ in compilatione Statutorum Sambucæ *c.* 2.
„ §. 8. *n.* 31. 32. *&* 33.

18 Pro Provincia Albaniæ in Congregatione Generali celebrata Romæ die 20. Martii 1769. ſtatutum fuit, ut infra. „ Si quis Frater ejuſ-
„ dem Provinciæ in alia incorporetur, perpe-
„ tuo privatus ſit actibus legitimis, nec poſ-
„ ſit inſtitui Lector, aut Prædicator; De his
„ vero, qui in alienis Provinciis jam incor-
„ porati ſunt, Reverendiſs. P. Commiſſarius
„ Generalis informationem capiat de modo,
„ quo fuerunt incorporati, & ſi ipſos non le-
„ gitime incorporatos inveniat, ſtatim excor-
„ poratos declaret, & ad propriam Provin-
„ ciam remittat. Rogat autem Deffinitorium
„ Generale, Reverendiſſimos Patres Miniſtrum,
„ & Commiſſarium Generalem, ne impoſte-
„ rum aliquem præfatæ Provinciæ Religioſo-
„ rum auctoritate propria in alia incorpo-
„ rent, aut quomodocumque incorporari per-
„ mittant, cum adeo in propria pro ejuſdem
„ conſervatione, & animarum ſalute neceſſa-
„ rii ſint.

In Capitulo ſeptuageſimo tertio Generali celebrato Romæ 1. Junii 1664. habetur proviſum, ut infra, quoad revertentes ad propriam Provinciam poſtquam fuerunt incorporati in alia; ibi *num.* 14. „ Statuitur, quod de no-
„ vo revertentes ad propriam Provinciam in
„ aliena incorporati non gaudeant præceden-
„ tia, niſi a die novæ receptionis, & in-
„ corporationis, ſubeantque taxatam per Con-
„ ſtitutionem Generalem Segovienſem, vide-
„ licet:
„ Quicumque in alia Provincia incorpora-
„ tus ad ſuam reverti impetraverit, in ſuæ
„ mobilitatis pœnam non recipiatur, niſi per
„ bimeſtre Caparonem portaverit; Si autem
„ de mandato Prælatorum pro utilitate ſuæ
„ Provinciæ, ad inſtantiam maxime Patrum
„ ejuſdem Provinciæ reverterit, nulla afficia-
„ tur pœna." Chronolog. Ordin. *tit. de incorpor. pag.* 622. *col.* 2. Theatrum Regul. *verb. Incorporatio.*

Pro aliis autem Religionibus, ſeu Congregationibus non habentibus Filiationes Conventuales, attendendæ ſunt quoad hoc propriæ cujuſque Conſtitutiones.

Additiones ex aliena manu.

Generalis, aut Provincialis, an poſſint aliquem *adfiliare* alicui Conventui ſine hujus conſenſu, & *exfiliare* ab alio Conventu, confer *Hurtad. Reſol. Moral. de reſid. Sac. lib.* 4. *Reſol.* 6. *ſubreſ.* 1. *Bordon. Reſolut.* 79. *num.* 16. Quando Conventus ex *filiatione* acquiſivit ſolam ſpem ad bona profeſſi, profeſſus eam ſecum transfert in ſecundum Conventum, cujus de novo efficitur filius, Bordon. *ubi ſupra num.* 21. Gloſſa *cap. unic. cauſ.* 18. *quæſt.* 1. Si in Religione probatus adſit uſus, ut Profeſſus de licentia Superiorum habeat aliquot redditus, penſiones, libellos, eos ſecum transferet quoad uſum uſque ad ſuam mortem; Hurtad. *loc. laud. Reſol.* 6. *ſubreſ.* 4. *num.* 1. *&* 2. Generalem, Conventu reſiſtente, non poſſe bona acquiſita profeſſi transferre in ſecundum Conventum, tradit Bordonus *loc. cit. num.* 26.

Non idem procedit de tranſitu ab una Religione ad aliam, ac de uno Conventu in alium, in quo de novo *adfiliatur*; nam in primo caſu, ut quis ſecum transferat ea quæ habet, ad Religionem, ad quam tranſit, non ſufficit conſenſus Religionis *a qua*, ſed requiritur beneplacitum Apoſtolicum; in tranſitu vero de uno Conventu in alium, ſufficit conſenſus Capituli Conventus *a quo*, cum licentia aut Generalis, aut Provincialis, Hurtad. *de congr. Eccleſ. Reſol.* 2.

AFFINITAS.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt Affinitatis eſſe, contractionem, & gradus.

AFfinitas eſt propinquitas quarumdam perſonarum orta ex copula carnali licita, el illicita unius cum conſanguineo, vel coninguinea alterius. Eſt communis inter Dotores: & colligitur *ex l. Non facile* §. *ſed uoniam*, *ff. de grad. affinitatis*, & Gloſſa *in lecretal. arboris affinitatis cauſ.* 35. *q.* 5. §. *Eſt utem*, ubi dicit, quod *affinitas eſt perſonarum roximitas ex coitu proveniens*, *omni carens paentela*. Ut contrahatur affinitas, debet copua eſſe perfecta ad generationem prolis ſuffiiens per ſeminum commixtionem, taliter uod licet virginitatis clauſtrum frangatur, ſeu penetretur, ſi ſemen extra vas muliebre effunditur, non contrahitur affinitas, *cap. Lex divina* 18. *cauſ.* 17. *q.* 2. ubi Benedictus primus ſic ait: *Sed neque oſculum parit propinquitatem*, *quod nullam facit ſeminis commixtionem*, & ſic deducitur *ex cap. Extraordinaria pollutio* 22. *cauſ.* 35. *quæſt.* 10. *& cap. Porro* 3. *cauſ.* 35. *q.* 5. & in præciſis terminis ſic habet S. Thomas *in* 4. *diſtinct.* 41. *q. unic. art.* 1. *quæſtiuncula* 4. *ad* 2. *Quantumcumque aliquis clauſtra pudoris invadat*, *vel frangat*, *niſi commixtio ſeminum ſequatur*, *non contrahitur ex hoc affinitas*. Immo ita dependet affinitas ex ſeminum commixtione, ut ipſa nec contrahatur ex Matrimonio rato nondum conſummato, licet ex eodem oriatur impedimentum publicæ honeſtatis; ſic Gloſſa *in cap. Si quis deſponſaverit* 27. *q.* 2. *in fin.* cum communi, & ratio eſt, quia conjuges per Matrimonium ratum, & non conſummatum, non fiunt duo in carne una, cum tales ſolummodo fiant per carnalem commixtionem, & perfectam conſummationem, ut expreſſe habet S. Thomas, *in* 4. *diſt.* 42. *quæſt. unica art.* 1. *quæſtiunc.* 4. *ad* 2. his verbis: *Vir*, *& mulier efficiuntur in carnali copula una caro per commixtionem ſeminum*.

Affinitas contrahitur ex copula perfecte habita cum fœmina prorſus invita, & renitente & etiam dormiente, aut ebria, & e contra cum ſimili viro dormiente, ebrio &c. *cap. Diſcretionem* 6. *de eo*, *qui cognovit conſanguineam*; & ratio eſt, quia ille coitus, altero etiam invito, vel dormiente, aut ebrio, aptus eſt ſecundum ſe ad generationem, ut in dies experientia demonſtrat, & clare conſtat ex facto filiarum Lot; Geneſ. *c.* 19. *n.* 33. *& ſeq.* ubi Scriptura teſtatur duas filias Lot concepiſſe de Patre ſuo ebrio, licet ille non ſenſerit, nec quando filiæ accubuerunt, nec quando ſurrexerunt. Tum quia ad contrahendam affi- 5
nitatem non requiritur voluntas perſonarum ſe invicem carnaliter cognoſcentium, ſed ſufficit ipſa carnalis cognitio etiam perſonæ invitæ, & quantum ex ſe nolentis, textu expreſſo in *cit. cap. diſcretionem*, ſicuti ex tali carnali cognitione, & ſeminum commixtione oritur unitas inter perſonas ſe cognoſcentes, & carnaliter commiſcentes, juxta illud Geneſ. 2. *erunt duo in carne una*, *&* 1. *ad Corinth.* 6. *qui adhæret meretrici unum corpus efficitur*, ita ex ipſa inter conſanguineos fœminæ carnaliter cognitæ, & virum carnaliter cognoſcentem, & inter conſanguineos viri carnaliter cognoſcentis, & fœminam carnaliter cognitam oritur affinitas, ſeu impedimentum affinitatis.

Affinitas jure antiquo dirimebat Matrimo- 6
nium uſque ad ſeptimum gradum: *cap. Nullum: & cap. Æqualiter cauſ.* 35. *quæſt.* 3. At 7
novo, & hodierno Jure affinitas ex copula licita, ideſt conjugali, dirimit matrimonium tantum uſque ad quartum gradum, ut expreſſe habetur *cap. Non debet* 8. *de conſanguinitate*, *& affinitate* præciſis his verbis: *Prohibitio copulæ conjugalis quartum conſanguinitatis*, *& affinitatis gradum de cætero non excedat*, *quoniam in ulterioribus gradibus jam non poteſt abſque gravi diſpendio hujuſmodi prohibitio generaliter obſervari*. Et affinitas orta ex copula illicita, 8
ideſt ex fornicaria, vel adulterina dirimit Matrimonium ſolum uſque ad ſecundum gradum, ut expreſſe ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. matrimon. cap.* 4. his verbis: *Præterea Sancta Synodus graviſſimis de cauſis adducta*, *impedimentum*, *quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur*, *& Matrimonium poſtea factum dirimit*, *ad eos tantum*, *qui in primo*, *& ſecundo gradu conjunguntur*, *reſtringit*: *in ulterioribus vero gradibus ſtatuit hujuſmodi affinitatem Matrimonium poſtea contractum non dirimere*. Et latius declaravit S. Pius V. in 9
Conſtitut. incipiente *Ad Romanum* edita 18. *Novemb.* 1566. his præciſis verbis: *Nos omnem ambiguitatem tollere*, *& animarum tranquillitati quantum cum Deo poſſumus conſulere volentes*, *declaramus*, *& auctoritate Apoſtolica decernimus*, *nullum*

nullum hodie impedimentum remanere, quominus in ulterioribus gradibus hujuſmodi libere, & licite Matrimonium contrahi poſſit.

10 Affinitas non parit affinitatem. Eſt definitum in Concil. Generali Lateranenſi IV. ſub Innocentio III. & habetur *cap. Non debet, de conſanguinitate, & affinitate*; carnaliter enim ſe cognoſcentes contrahunt quidem affinitatem cum alterius reſpective conſanguineis, non au-

11 tem eum affinibus. Hinc eſt quod unus poteſt ſucceſſive ducere duas fœminas, quæ nupſerunt duobus fratribus; duo fratres poſſunt ducere duas ſorores, & unus eorum poteſt ducere Matrem, & alter filiam; Pater, & filius poſſunt ducere Matrem, & filiam, & ſic de aliis ſimilibus affinibus, quia ex carnali commixtione fit quidem vir affinis cum conſanguineis fœminæ, & e contra; non tamen conſanguinei ipſius viri affines cum conſanguineis fœminæ, & e contra, ut expreſſe definivit Innocent. III. *in cap. Quod ſuper, de conſanguinitate & affinitate. Super eo igitur, quod Pater, & Filius cum Matre, & Filia, Avunculus, & Nepos cum duabus ſororibus contrahunt Matrimonium, taliter tibi duximus reſpondendum, quod licet omnes conſanguinei viri ſint affines uxoris, & omnes conſanguinei uxoris ſint viri affines; inter conſanguineos tamen uxoris, & viri, ex eorumdem ſcilicet viri & uxoris conjugio nulla prorſus eſt affinitas contracta, propter quam inter eos Matrimonium debeat impe-*

12 *diri.* Licet enim Antiquo Jure tria fuerint genera affinitatis, cujus ſecundum, & tertium genus complectebatur ſupradictos, & conſimiles caſus, ut poteſt videri *in capit. de propinquis, cauſ. 53. quæſt. 10.* & *cap. Fraternitatis,*

13 & *cap. Porro, ead. cauſ. 35. & quæſt. 10.* Novo tamen & hodierno Jure eſt unicum tantum genus affinitatis, ſcilicet inter virum cognoſcentem, & conſanguineos fœminæ cognitæ, & e contra inter fœminam cognitam, & conſanguineos viri cognoſcentis; & hoc genus erat primum inter tria dicta genera, quorum ſecundum, & tertium eſt modo penitus ſublatum ab Innocentio III. *capit. Non debet 8. de conſanguinit. & affinit. in Concil. General. Lateranenſ. IV.* præciſis his verbis: *Cum ergo prohibitiones de conjugio in ſecundo, & tertio affinitatis genere minime contrahendo, & de ſobole ſuſcepta ex ſecundis nuptiis cognationi viri non copulanda prioris, & difficultates frequenter inducant, & aliquando pericula pariant animarum, cum, ceſſante prohibitione, ceſſet effectus: Conſtitutiones ſuper hoc editas Sacri approbatione Concilii revocantes, præſenti Conſtitutione decernimus, ut ſic contrahentes libere copu*

Ad dignoſcendos gradus affinitatis cognitio arboris conſanguinitatis, cum gradus conſanguinitatis computentur etia dus affinitatis, ideſt quot gradibus conſ nitatis aliquæ Perſonæ conjunctæ ſunt vi gnoſcenti, totidem etiam gradibus affi conjunguntur mulieri cognitæ; & e co quot gradibus conſanguinitatis aliquæ Per conjunctæ ſunt mulieri cognitæ, totidem eti gradibus affinitatis conjunguntur viro co ſcenti; Sic, quia Soror v.g. mulieris cog eſt ipſi mulieri conſanguinea in primo gra erit etiam in primo gradu affinis viro co ſcenti, & ſic contra, quia Frater v.g. riti, ſeu viri cognoſcentis eſt ipſi viro cog ſcenti conſanguineus in primo gradu, etiam in primo gradu affinis uxori, ſeu mu lieri cognitæ; & ſic dicendum eſt proporti naliter, & gradatim de reliquis aliis. *cap. Porro 3. cauſ. 35. q. 5.*

Unde ad uberiorem notitiam juvat hic ad ducere nomina propria tam Conſanguinitatis, quam Affinitatis, prout adducuntur a Lohner *part. 4. in Inſtruct. Paſtor. pag. 198.* & a La Croix *lib. 6. part. 3. n. 602. & 699.* Nomina igitur Conſanguinitatis ſunt hæc Pater, *Mater, Filius, Filia, Frater, Frater ex Patre*, ideſt Frater ex ſolo Patre, ſeu Frater conſanguineus. *Frater Uterinus*, ideſt Frater ex ſol Matre: *Frater germanus*, ideſt Frater ex Patre, & Matre. *Soror*, & hæc ſive ex *ſolo Patre*, & ex ſola Matre, ſive ex Patre, & Matre, uti dictum eſt de Fratre. *Avus*, ideſt magnus Pater. *Avus Paternus*, ideſt Pater Patris. *Avus Maternus*, ideſt Pater Matris. *Avia*, ideſt magna Mater. *Proavus*, ideſt Pater avi. *Proavia*, ideſt Mater Aviæ. *Abavus*, ideſt Pater Proavi. *Abavia*, ideſt Mater Proaviæ. *Atavus*, ideſt Pater Abavi. *Atavia*, ideſt Mater Abaviæ. *Tritavus* ideſt Pater Atavi. *Tritavia*, ideſt Mater Ataviæ. *Nepos*, ideſt Filius mei Filii, ſeu meæ Filiæ. *Nepos ex Filio*, ideſt Filius mei Filii. *Nepos ex Filia*, ideſt Filius meæ Filiæ. *Neptis ex Filio*, ideſt Filia mei Filii. *Neptis ex Filia*, ideſt Filia meæ Filiæ. *Pronepos*, ideſt Filius mei Nepotis. *Proneptis*, ideſt Filia meæ Neptis. *Abnepos*, ideſt Filius mei Pronepotis. *Abneptis*, ideſt Filia meæ Proneptis. *Atnepos*, ideſt Filius mei Abnepotis. *Atneptis*, ideſt Filia meæ Abneptis. *Patruus*, ideſt Frater Patris. *Patruus Magnus*, ideſt Frater Avi. *Propatruus*, ideſt Frater Proavi. *Avunculus*, ideſt Frater Matris. *Avunculus Magnus*, ideſt Frater Avi Materni.

ni. *Proavunculus*, ideſt Frater Proavi Mani. *Amita*, ideſt Soror Patris. *Amita Maa*, ideſt Soror Avi, ſeu Aviæ Paternæ. *oamita*, ideſt Soror Proavi, ſeu Proaviæ aternæ. *Abamita*, ideſt Soror Abavi, ſeu baviæ Paternæ. *Matertera*, ideſt Soror Mas. *Matertera Magna*, ideſt Soror Avi, ſeu viæ Maternæ. *Promatertera*, ideſt Soror Proi, ſeu Proaviæ Maternæ. *Nepos ex Fratre*, eſt Filius Fratris. *Nepos ex Sorore*, ideſt Fius Sororis. *Neptis ex Fratre*, ideſt Filia Frais. *Neptis ex Sorore*, ideſt Filia Sororis. *Paueles*, ideſt Filii, aut Filiæ duorum Fratrum. *onſobrini*, & *Conſobrinæ*, ideſt Filii, & Fiæ duarum Sororum. *Amitini*, & *Amitinæ*, deſt Filii, & Filiæ Amitæ, ſeu Filii, & Fiiæ Fratris, & Sororis. *Sobrini*, & *Sobrinæ*, deſt Nepotes, & Neptes duarum Sororum.

Nomina autem Affinitatis ſunt hæc: *Socer*, deſt Pater uxoris, vel mariti. *Socrus*, ideſt Mater mariti, vel uxoris. *Conſocer*, ideſt Frater Patris uxoris, vel mariti. *Conſocrus*, ideſt Soror Matris mariti, vel uxoris. *Proſocer*, eu *Socer Magnus*, ideſt Pater Soceri, ſeu Avus mariti vel uxoris. *Proſocrus*, ſeu *Socrus Magna*, ideſt Mater Socrus, ſeu Avia uxoris, vel mariti. *Gener*, ideſt maritus meæ Filiæ. *Congener*, ideſt maritus alterins meæ Filiæ. *Nurus*, ideſt uxor mei Filii. *Connurus*, ideſt uxor alterius mei Filii. *Pronurus*, ideſt Nurus mei Filii, aut Filiæ. *Levir*, ideſt Frater mariti, aut uxoris. *Glos*, ideſt Soror mariti, aut uxoris. *Fratria*, ideſt uxor Fratris. *Sororius*, ideſt maritus Sororis. *Janitrices*, ideſt uxores duorum Fratrum, ſic dictæ, quaſi eamdem januam terentes, vel per eamdem januam intrantes. *Sororum mariti*, ideſt mariti duarum Sororum. *Vitricus*, ideſt alius maritus meæ Matris. *Noverca*, ideſt alia uxor mei Patris. *Privignus*, ideſt Filius mei mariti ex alia priori uxore, vel Filius meæ uxoris ex alio priori marito. *Privigna*, ideſt Filia mei mariti ex alia priori uxore, vel Filia meæ uxoris ex alio priori marito. Vide *cap. Quod autem* 5. & *cap. Primo gradu* 6. *cauſ.* 35. *q.* 5. ubi multa ad rem.

Additiones ex aliena manu.

7 Affinitas oriens ex copula illicita, quoad impedimentum matrimonii, non item quoad alia jura Affinibus inter ſe tributa, attenditur, *c.* 6. & 10. *de eo qui cognovit Conſang. Uxor. ſuæ*. Lauterbach. *de Jur. Affinit. cap.* 3. §. 2. Farinac. *de Teſtib. q.* 54. *n.* 74. Quo fit ut in Statutis nomine *Affinium* regulariter haud veniant hi, inter quos ex illicita copula orta eſt affinitas, quum minime conveniat, ut Stuprator Conſanguineos ſtupratæ affines nominet, & viceverſa, Lauterbach. *loco cit. n.* 74.

Ipſa affinitas, proveniens ex copula licita, 19 videlicet matrimonio, eo ſoluto, durare intelligitur pro impediendo dumtaxat novo matrimonio, non item pro aliis effectibus; Fontanell. *deciſ. Catalon.* 13. *num.* 4. *Rot. cor.* Tanar. *deciſ.* 272. *n.* 4. Sed quæſtionis eſt, utrum 20 id ſibi locum vindicet, ubi nullæ ſuperſunt matrimonii reliquiæ, puta liberi, an itidem iis ſuperſtitibus. Conſule Alexandr. *conſil.* 207. *lib.* 6. Tiraquell. *in tract. ceſſan. cauſ. in princip. n.* 27. & 29. Seſſ. *deciſ. Aragon.* 414. *n.* 2. Fontanell. *d. deciſ.* 13. *n.* 5.

Quum quis cavillet quod in dotalibus ſub- 21 ſidiis ſemper præferrentur, *li ſuoi Parenti e Conſanguinei*, ſub appellatione *de' Parenti* juxta communem loquendi uſum venire etiam Affines, & quidem ultra decimum gradum, quidquid ſit in ſenſu juris, decidit Rota *in Romana, ſeu Alban. ſubſidiorum dotalium* 10. *Decembris* 1756. *coram R. P. D. Frangipan.* At omittendum haud eſt, quod deciſio hæc eſt ſub reviſione.

ARTICULUS II.

Quoad ea, quæ concernunt diſpenſationem Affinitatis in impedimentis ortis ex ea.

AFfinitas orta ex copula illicita in nullo 1 gradu cujuſcumque lineæ irritat Matrimonium de jure naturæ, adeoque in omni gradu etiam lineæ rectæ eſt diſpenſabilis a Summo Pontifice; Sic Sanchez *lib.* 7. *de impedimentis diſp.* 65. *n.* 9. Layman *lib.* 5. *tract.* 20. *part.* 4. *cap.* 6. & 8. & Navarrus & alii magis communiter cum Caſtropalao *d.* 4. *punct.* 8. *num.* 10. ubi dicit certum eſſe, quod affinitas orta ex copula illicita ſit Juris poſitivi tantum, quia in illa diſpenſat Sacra Pœnitentiaria, quod alias non poſſet, ſi eſſet de Jure naturali; immo cum hic agatur de valore Sacramenti, non eſſet licitum agere ſecundum hanc ſententiam, ſi oppoſita cenſeretur vere probabilis. Et quod Sancta Sedes plu- 2 ries diſpenſaverit in affinitate orta ex copula illicita, teſtantur paſſim Canoniſtæ, & Doctores, & ſignanter 8. *Auguſti* 1607. & 20. *Julii* 1628. & ratio eſt, quia talis affinitas eſt ſolius Juris Canonici, & Eccleſiaſtici, in quo, nemine contradicente, poteſt diſpenſare, & in dies

dies de facto diſpenſat Sancta Sedes; non enim poteſt dici, qnod ſit Juris naturalis, quia filius non inclinatur ad exhibendam reverentiam mulieri, quam pater cognovit extra Matrimonium, neque naſcuntur ex fornicationibus amicitiæ, ſed odia.
3 Nec valet objicere, quod ex Divo Gregorio relato *in cap. Nec eam, cauſ. 35. q. 3.* inceſtuoſus ſit, & abominabilis Deo, & cunctis hominibus coitus, quo quis ducit in uxorem eam, quæ fuit uxor proprii conſanguinei, vel ab eo illicite eſt cognita, adeoque eſſe contra Jus naturæ, alias non eſſet coitus ille inceſtuoſus, & abominabilis cunctis hominibus.
4 Non valet, inquam, quia textus ille Divi Gregorii eſt intelligendus ſtante definitione Eccleſiæ prohibentis hujuſmodi Matrimonia, non autem quod ſint prohibita Jure naturæ; ipſe enim non dicit, quod ſit abominabilis talis coitus omnibus hominibus etiam extra Eccleſiam Chriſtianam, cum prohibitio Eccleſiæ non poſſit extendi ad eos, qui ſunt extra Eccleſiam, ſed loquitur aperte de omnibus ſolis hominibus Chriſtianis, cum dicat Chriſtianos non poſſe tale Matrimonium inire, quia apud bonos homines eſſet inceſtus, ut egregie exponit Sanchez *lib. 7. diſp. 65. n. 14. in fine.*

5 Aſſinitas orta ex copula licita, ſeu conjugali in nullo gradu lineæ tranſverſalis dirimit Matrimonium Jure naturæ, ſed ſolum Jure Eccleſiaſtico, adeoque in omni gradu eſt diſpenſabilis a Summo Pontifice. Sic tenet S. Thom. Scotus, & alii communiter, & colligitur *ex cap. final. de divortiis lib. 4. tit. 9.* ubi Innocent. III. concedit converſis ad fidem, ut deſponſatas viduas relictas a ſuis fratribus poſſent ſibi, tanquam legitimas uxores retinere. *Propter infirmitatem gentis ejuſdem*, inquit Pontifex, *concedimus, ut Matrimoniis con-*
6 *tractis cum relictis fratrum utantur.* Et ſic cum affinibus in primo gradu lineæ tranſverſalis diſpenſarunt pluries Summi Pontifices, ut Alexander VI. cum Emmanuele Luſitaniæ Rege, ut ſucceſſive duceret in Matrimonium duas Sorores: Julius II. cum Henrico VIII. Angliæ Rege, ut nuberet Catharinæ Aragoniæ viduæ Fratris ſui Arturi, quæ diſpenſatio conſultis prius celeberrimis Europæ Univerſitaribus fuit confirmata etiam a Clemente VII. Clemens VIII. cum Rege Poloniæ, ut nuberet ſorori ſuæ defunctæ uxoris. Et aliæ plurimæ habentur conſimiles Pontificiæ diſpenſationes, ut de Ludovica Maria Gonzaga Clivenſi, quæ nupſit ſucceſſive duobus fratribus Ladislao Sigiſmundo, & Joanni Caſimiro Poloniæ Regibus; de Dorothæa Sophia de Neoburg, nupſit ſucceſſive duobus fratribus Odoard Franciſco Parmæ Ducibus; de Comite St bergenſi, & aliis, quos nimis operoſum omnes adducere. Sic in lege veteri Jacob ctiſſimus duxit Liam, & Rachelem ſor *Geneſ. 29.* & Judas *Geneſ. 38.* dedit eidem lieri duos fratres in maritos; *Et Deuteron.* jubebat Lex Moſaica, ut frater duceret uxo fratris ſine liberis defuncti, ex quibus aperte ducitur affinitatem non eſſe impedimentum tans de Jure naturæ in primo gradu lineæ tra verſalis, alias ſupradicta omnia fieri non tuiſſent.

Aſſinitas orta ex copula licita, ſeu conju li, probabilius non dirimit Matrimonium Jure naturæ, neque in primo gradu lineæ re aſcendentium, & deſcendentium, adeoque et iſta eſt diſpenſabilis a Summo Pontifice c graviſſimis, & juſtis cauſis inter Vitricum Privignam, Novercam & Privignum, Soc rum & Nurum, Socrum & Generum. Sic D vus Thomas 2. 2. *q.* 154. *art. 6. in ſolut. ad* ubi inter ſolos parentes, & filios clare dice videtur prohiberi Jure naturæ *Matrimoniu* Scotus *in 4. diſt.* 41. §. *ad quæſt.* Alenſis, C jetanus, Abulenſis, Hurtadus, Caſpenſis, Sa chez, Henriq. Tancred. *Poncius*, Merat. Bon Diana, Guttierez, Villalobos, Averſa, Bra catius, Vera Cruz, Sa, Rebellus, Albert Pighius, Joannes Præpoſitus, Armilla, Petr Ledeſma, Vega, Navarr. Caſtropal. *Dicaſti* Pignatell. Krimer, Kugler, Maſtrius, Roſigne & alii recentiores paſſim. Et probatur, q ſi talis affinitas dirimeret Matrimonium de J re naturæ, tale Matrimonium fuiſſet ſemp interdictum apud omnes gentes, cum Jus n turæ omnes æque afficiat; ſed hoc non, q certum eſt fuiſſe conſuetudinem apud Perſas, ut filius mortuo Patre uxorem ipſius, id eſt ſuam Novercam duceret: & ex relatione Va lerii Maximi *lib. 5. cap. 7.* & Plutarchi *in vita Demetrii* habemus exemplum apud Græcos Novercæ conceſſæ Privigno, Seleucus enim R tradidit filio ſuo Antiocho Stratonicam propriam uxorem, & tale factum laudat ipſe Valerius Maximus: *Et 3. Regum cap. 2.* Adonias Filius David petiit in uxorem Abiſag Sunamitidem, qnæ erat uxor Patris ſui David. ut conſtat ex 2. *Regum c. ultim.* ergo Affinitas orta ex copula licita non dirimit Matrimonium Jure naturæ, neque in primo gradu lineæ rectæ. Tum quia non eſt ſic forte vinculum affinitatis, ſicut vinculum conſanguinitatis, ut etiam ipſum dirimat Matrimonium

de

Jure naturæ in primo gradu lineæ rectæ , ia inter ipſos affines nulla reperitur Superitas contra cujus reverentiam ſit uſus Mamonii , ſicuti reperitur inter conſanguineos primo gradu lineæ rectæ ; nam relatio naalis ſuperioritatis , ex qua oritur naturalis rerentia debita Superiori fundatur ſolum ineas perſonas , quæ dant , & accipiunt eſſe turale per naturalem generationem , quales it parentes , & filii , non autem affines in imo gradu lineæ rectæ , ut de ſe patet , adeole &c. Nec valet objicere illud Apoſtoli 1. *Corinth. c. 5. omnino auditur inter vos forcatio , & talis fornicatio , qualis nec inter gen- , ita ut uxorem patris ſui aliquis habeat ;* & ud *Geneſ.* 49. ubi Jacob malexidit Ruben imogenito ſuo, eo quod dormierat cum Ba- noverca ſua, & illud *Amos* 2. ubi refertur mquam magnum ſcelus, quod Pater, & fiius eamdem fœminam cognoverint . Non vat , inquam , nam , ut explicat Sanctus Anlmus , Cajetanus , Sedulius , & alii paſſim octores , Apoſtolus tam acriter reprehendit lam fornicationem , quia adhuc vivebat Paer , cujus uxorem filius invaſerat ipſo invio , & renitente , ut etiam colligitur ex 2. *ad orinth. 7. verſ.* 12. ubi pater dicitur *injuriam aſſus*, ut recte advertit Tirinus *in prima ad orinth. c.* 5. Et eadem de cauſſa maledictus uit Ruben , quia Patris adhuc viventis thoum violaverat cum magna irreverentia , & mpietate, & ſic etiam *Amos* 2. illa fœmina rat alterius uxor, qua ratione hæc erant atroiſſima adulteria , adeoque acerrima increpatione digna.

Nec valet etiam objicere quod *ex c.* 1. *de onſang. & cap. æqualiter , & cap. de propinquis , cauſ.* 35. *qu.* 3. eodem modo abſtinendum it a conjugio cum affinibus ac cum conſanguineis; quod videtur etiam æqualiter vetari, *Levit.* 18. *turpitudinem matris tuæ , & uxoris patris tui non diſcooperies :* ubi per ly *turpitudinem matris tuæ* importatur primus gradus conſanguinitatis in linea recta, & per ly *uxoris patris tui* importatur primus gradus affinitatis etiam in linea recta , cum talis ſit gradus Privigni reſpectu Novercæ , uti ſupponitur iſta, adeoque cum ex Scriptura, & ex Sacris Canonibus eodem modo prohibeatur conjugium cum propria Matre, & cum Noverca, evidenter ſequitur , quod ſicuti de Jure naturæ eſt prohibitum conjugium cum propria Matre , ita eodem Jure naturæ eſt prohibitum etiam cum Noverca . Non valet , inquam , quia Canones , qui loquuntur de æqualitate conſanguinitatis, & affinitatis, non declarant, ut legenti patent, quæ ſint de Jure naturæ, ſed ſolum vetant Jure Eccleſiaſtico conjugia in illis gradibus lineæ rectæ, quod affinitatem, in quibus Jure naturæ vetantur conjugia lineæ rectæ, quoad conſanguinitatem ; adeoque Pontifex poteſt in illis diſpenſare , utpote de novo Jure Eccleſiaſtico , juxta id, quod reſcripſit Innocent. III. Præpoſito, & Capitulo Cameracenſi *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſion. præbend.* his verbis: *Secundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare*. Ad 17
illud *Levit.* 18. reſpondetur, quod ſimul ibi ponuntur gradus conſanguinitatis , & affinitatis propter quamdam , quam inter ſe habent , ſimilitudinem , non tamen quia in iis gradibus eodem modo, ſeu eodem Jure naturæ, ſit interdictum Matrimonium , cum , ut *num.* 3. diximus , inter affines in primo gradu lineæ rectæ nulla reperiatur ſuperioritas, contra cujus reverentiam ſit uſus Matrimonii ; ſicuti reperitur inter conſanguineos in primo gradu lineæ rectæ , ipſa enim naturalis Superioritas, ex qua oritur naturalis reverentia debita ſuperiori , fundatur ſolum inter parentes , qui dant , & filios, qui accipiunt eſſe naturale per naturalem generationem, non autem inter Novercam, quæ ullum dat, & Privignum , qui nullum ab ipſa naturale accipit eſſe per naturalem generationem . Scriptura enim *loc. cit. n.* 7. cum dicit , *turpitudinem Matris tuæ non diſcooperies*, ſubdit immediate: *Mater tua eſt*, volens innuere, meo videri , ſtrictam naturalem reverentiam debitam Genitrici, a qua accepit eſſe naturale: cum autem ibi *n.* 8. dicit *turpitudinem uxoris Patris tui non diſcooperies* , ſubdit ſolum: *turpitudo enim Patris tui eſt*, volens ſic innuere, ni fallor, non tam ſtrictam, & naturalem, ſicuti propriæ Matri, deberi reverentiam Novercæ , a qua non accepit eſſe naturale, ſed reverentiam ei debitam eſſe ſolummodo, ne maculetur , & violetur thorus Patris, cum quo facta eſt una caro; quod non irritat, ut diximus *num.* 5. 6. 7. cum uxore fratris , licet ipſa jam facta fuerit una caro cum fratre per Matrimonium . Unde ſicuti non obſtante , quod inter fratrem , & ſororem de Jure naturæ irritum ſit Matrimonium , & uxor fratris facta ſit una caro cum ipſo , poteſt adhuc ipſa Fratria ex diſpenſatione Pontificis juſta de cauſſa duci a Leviro ; ita non obſtante , quod inter parentes , & filioſ de Jure naturæ irritum ſit Matrimonium , & Noverca facta ſit una caro cum Patre , poterit adhuc ipſa Noverca ex diſpenſatione Pon-

Pontificis juſta de cauſſa duci a Privigno.

18 Alia vide verb. *Debitum conjugale*, & verb. *Diſpenſatio Matrimonialis*.

Additiones ex aliena manu.

19 Poteſtas diſpenſandi ſuper nuptiis Affinium inde dependet, utrum nuptiæ inter ipſos Affines prohibitæ ſint de jure dumtaxat poſitivo, an itidem de jure naturali; nam nulla eſt poteſtas diſpenſandi in nuptiis prohibitis de ju-
20 re naturali. In linea autem tranſverſa prohibitas eſſe inter affines nuptias de jure tantum
21 poſitivo, concors fere ſententia eſt. Magna autem quæſtio eſt, utrum inter affines in linea recta prohibitæ nuptiæ etiam ſint de jure ſolummodo poſitivo, an de jure quoque natu-
22 rali. Qui quæſtiones de jure naturali decidebant ex jure Romano, antequam ſcientia juris naturalis coli cœpiſſet, ii ut plurimum tenebant prohibitas etiam eſſe de jure naturali, argumento *Legis ultimæ ff. de Condict. ſine cauſ.*
23 At ex quo poſt Hug. Grotium ſcientia juris naturali coli cœpit, prohibitio hæc non juri naturalis, ſed juri poſitivo tributa eſt. Vide *Puffendorff. de jure natur. & gen. lib. 6. cap. 4.*
24 *& ſequ. duob.* Quid autem ſentiendum ſit de opinione Grotii *de jure belli & pacis lib. 2. cap. 5. §. 13.* qui prohibitionem hanc adſcribit Juri divino voluntario univerſali, conſule Coccejum *ad d. §. 13. verb. Gradibus Affinitatis.*

AGGRESSOR. Vide verb. *Homicida, a n. 25. ad 28.* & verb. *Immunitas art. 2. n. 94. 95.*

AGNUS DEI.

---

1 AGni Dei ſic dicti & nominati a figura Agni, quæ ſuper tali cera a Papa benedicta imprimitur, ſolent a Summo Pontifice pontificaliter induto variis ſacris cæremoniis ſolemniter benedici primo anno, & ſeptimo Pon-
2 tificatus infra octavam Paſchæ. Circa iſtos Gregor. XIII. edidit Conſtitutionem incipientem: *Omni certæ;* in qua ſub pœna excommunicationis nemini reſervatæ, omnes cujuſcumque gradus, & conditionis afficiente prohibet, ne ſimiles Agni Dei inaurentur, aut ullo colore pingantur, & nullo modo venales fiant. Unde per hanc Conſtitutionem eſt expreſſe prohibitum ipſos Agnus Dei depi[...] inficere minio, notare, aut colorem a[...] illis imponere, aut quidquam aliud ſ[...] ducere, & ipſos venales proponere, au[...] re, ut vendantur Simoniaco pretio, ide[...] vendantur ratione benedictionis, aut ca[...] quia benedicti ſunt: eſt enim vera, & [...] ſimonia pretio temporali æſtimare ſacra[...] nedictionem. Non videtur tamen per [...] Conſtitutionem prohibitum tales Agnos [...] thecis aureis, argenteis, ſericis, criſta[...] aut vitreis in gyrum circumornare, aut [...] nare, uti de facto videmus in dies fieri a[...] ligioſis, & probis ſæcularibus, etiam M[...] tibus, ut potiori devotione cuſtodiantur; [...] tifex ſolum prohibet ea, quibus albedo, [...] munditia illorum veluti intrinſece inficin[...] ut conſtat ex iſtis præciſis verbis ſuis: *Ve[...] eos albos, & mundos, Agnum illum purum, innocentem repræſentantes, qui occiſus pretioſ[...] mo Sanguine ſuo nos redemit, decenter,* ac [...] *verenter a cunctis haberi, deferri, & cuſtod[...] præcipimus.* Nec videtur prohibitum, ſi jam an[...] tecedenter depicti ſint, eos ſic *retinere*, dum[...] modo non retineantur ad *vendendum*. *Sanch[...] in Decalog. lib. 2. c. 43. num.* 28. Diana, [...] zana, & alii. Nec pariter videtur prohibit[...] eos vendere ratione ſolius *materiæ*, ceræ ſ[...] licet ex qua conficiuntur, aut auri, & arg[...] ti, vel hujuſmodi, quibus ornantur, & imp[...] ſarum in eis conficiendis & de uno loco [...] alium portandis, uti de facto *videmus* quo[...] die ſic vendi Patenas, & Calices licet *con[...] cratos*, abſque labe ſimoniæ. Sic Sanchez [...] *præceptis Decalogi lib. 2. c. 43. n. 29.* Bona[...] na, Diana, Lezana, & alii.

Non eſt licitum cereos Agnos Dei lique[...] cere una cum alia cera, ut poſſint ſic mul[...] plicari, niſi ad hoc habeatur ſpeciale privile[...] gium, quia, ut dicit Gobat *in Exper. tract.* [...] *n. 332.* illa liquefactio eſt profana nimis a[...] repugnans menti Pontificum ſibi tam rigide [...] & conſtanter reſervantium poteſtatem bene[...] cendi, ſeu ſacrandi ceram; non eſt igitur eo[...] rum mens, ut per commixtionem data opera factam profana vertantur in ſacra. Et colligitur ex mente Pauli V. qui in Conſtitut. [...] incipiente *Romanum*, concedit Monachis Sanctæ Mariæ Fulienſis, ut ipſi ſoli, & non alii, poſſint renovare Agnos Dei factos. Agnos Dei tangere, ſeu contrectare, licet per ſe, & abſolute non videatur licere niſi Clericis in Sacris conſtitutis, ex quo ipſi Agni *Dei*, non ſolum ſint ſacri, & benedicti, ſed etiam oleo Sacro, & Chriſmate conſecrari, & ut

etiam

m colligitur *ex cap. Sacratas*, *diſt.* 23. ta-
ı ut recte advertunt Sanchez *in Decalog.*
2. *cap.* 43. *n.* 27. Diana, & alii paſſim,
ıc uſus obtinuit, ut etiam laicis, & fœmi-
liceat attingere; eo vel maxime ſi hoc
ex pietate, & devotione, vel ut impo-
ıtur in aliqua capſula, aut thecis aureis,
argenteis, vel hujuſmodi, ligentur, & or-
ıtur, ut decentius cuſtodiantur.

Ad hæc juvat hic adducere ſequentem diſpo-
onem in Bullario Clement. XI. impreſſam.

EDICTUM,

ıo Sacrarum Reliquiarum, Sacrarumque Ce-
rarum *Agnus Dei* nuncupatarum venera-
tioni conſulitur.

Niccolò per la Miſericordia Divina Arciveſco-
o di Capua, del Titolo de' SS. Silveſtro, e
Martino a' Monti, della S. R. C. Prete Car-
inale Caracciolo, della Santità di N. S. Pro-
icario Generale ec.

La Santità di Noſtro Signore volendo col
ſuo Appoſtolico zelo provvedere, che alle
ſacre Reliquie de' Santi, le quali furono vi-
ve membra di Criſto, e Tempio dello Spiri-
o Santo, come ancora alle Cere benedette,
e conſecrate col Sacro Criſma da' Sommi Pon-
efici, chiamate comunemente *Agnus Dei*, ſi
onſervi la dovuta riverenza, ed onore, e che
i levino affatto tutti gli abuſi, inerendo alla
diſpoſizione de' Sacri Canoni, e del Concilio
di Trento nella *ſeſſ.* 25. *de Invocatione, &*
Veneratione, & Reliquiis Sanctorum, alle Co-
ſtituzioni Appoſtoliche, ed agli Editti ſpecia-
li altre volte emanati d' ordine de' Sommi Pon-
tefici ſuoi Predeceſſori, particolarmente di S.
Pio V. e della Santa memoria di Clemente
VIII. quelli confermando, e riſpettivamente
rinnovando, e ampliando.

Parimente ordina, ed eſpreſſamente coman-
da, che neſſuna perſona ardiſca, nè preſuma
dipingere, o miniare, o pur far dipingere, o
miniare in oro o alcuna ſorte di colore *gli*
Agnus Dei benedetti, nè in tal modo vender-
li, o ritenerli per farne vendita, ſotto pena
di ſcomunica *ipſo facto* impoſta nella Bolla
della S. mem. di Gregorio XIII. ed altre pe-
ne riſervate a noſtro arbitrio, volendo che da
tutti ſi debbano decentemente tenere, porta-
re, e cuſtodire bianchi e mondi, come rappre-
ſentanti quell' innocentiſſimo, e Divino Agnel-
lo, di cui portano impreſſa l' immagine.

E perchè la Santa mem. di Paolo V. nella
ſua Bolla, che comincia *Romanum licet Pon-*
tificem, deſtinò ſolamente gli RR. Monaci di
S. Bernardo, e di S. Pudenziana di Roma al
Sacro Officio di fare detti Agnus Dei, e di
rinnovare li rotti colle ſtampe, che ſi conſer-
vano nel Palazzo Appoſtolico; Quindi ſe al-
cuno ardiſſe di tenere, e fare ſtampe falſe de'
medeſimi, o fabbricare Agnus Dei falſi, o in
qualſivoglia modo formare la cera in forma
d' Agnus Dei, incorrerà nella pena della Ga-
lera per dieci anni riſpetto agli Uomini, e
della Carcere per dieci anni, o fruſta riſpetto
alle Donne.

Nella qual pena incorrerà ancora chiunque
diſtribuirà ſcientemente detti Agnus Dei falſi,
come ſe foſſero veri, o benedetti, o ſciente-
mente ſpaccierà Reliquie falſe, o commetterà
furto ſacrilego di Sacre Reliquie, e di Agnus
Dei benedetti, o muterà ed altererà malizio-
ſamente il nome, o il numero del Sommo
Pontefice impreſſo in ciaſcheduno Agnus Dei
benedetto.

Similmente la Santità Sua in materia tan-
to Sacra e Religioſa, rinnovando le pene im-
poſte da' Sacri Canoni contro li Simoniaci,
oltre le pene infraſcritte, vuole, e comanda,
che neſſun Orefice, Coronaro, Tornitore, Ar-
tefice de' Reliquiarj, o di qualunque arte, o
Profeſſione, Rigattiere, o Rivenditore, ov-
vero altra perſona di qualſivoglia ſtato, gra-
do, e condizione ardiſca pubblicamente, nè
privatamente vendere, far vendere, o tenere
per vendere in caſa, bottega, o in moſtra di
detta bottega, o altrove, qualſivoglia ſorte
di Sacre Reliquie, o Agnus Dei, nè pure pic-
cole parti di eſſe, ancorchè foſſero congegna-
te, e commeſſe dentro Croci, Immagini, Sta-
tue, Urne, Corone, Reliquiarj, o altri ſimili
ornamenti di qualunque ſorte, e molto meno
eſporle venali nelle ſtrade, Piazze, Fiere,
Mercati, Camere locande, Portici delle Chie-
ſe, o Conventi, ed altri luoghi pubblici, nè
anche con altre robe vendibili; Permettendoſi
ſolamente di ritenere nelle loro caſe, e bot-
teghe, o moſtra di eſſe, e nei luoghi ſuddetti,
li ſemplici ornamenti, collo ſpazio, o circo-
lo di eſſi vuoto ſenza Reliquie, ed Agnus Dei,
ad effetto di vendere ſemplicemente li ſuddetti
ornamenti.

Per pubblica comodità de' fedeli, e conſer-
vazione di dette coſe Sacre, ſi permetterà con
noſtra licenza da concederſi gratis a quelli
Artefici de' Reliquiarj, che ſaranno cogniti
all' infraſcritto Cuſtode delle Sacre Reliquie,
e ap-

e approvati da Noi, o da Monſignor Vicegerente, collocare in ornamenti decenti quelle Reliquie, che verranno diſpenſate parimente gratis dalla noſtra Cuſtodia, o da Monſignor Sacriſta del Palazzo Appoſtolico, e vendere il puro valore di detti ornamenti, come di ſopra; Come anche accomodare quelle Reliquie, ed Agnus Dei, che ſaranno portati da particolari per loro uſo, e ritenerli in bottega, fin tanto che ſaranno accomodati, e reſtituiti a' medeſimi Padroni, ſenza poterli giammai tenere in moſtra, nè guarniti, nè ſguarniti, come ſi è ordinato.

Ed affinchè non poſſa dubitarſi dell' identità, e verità delle Sacre Reliquie, la cui ricognizione, ed approvazione deve aſſolutamente farſi dal Veſcovo del luogo, ſecondo la forma del detto Concilio Tridentino; parimente d' Ordine eſpreſſo della Santità Sua, ſi proibiſce a qualunque perſona di qualſivoglia ſtato, grado, e condizione di far fede alcuna, Inſtromento, e Scrittura pubblica, o privata di eſtrazione, donazione, conſegna, translazione, o altro contratto in queſta materia di Reliquie ſenza noſtra licenza in ſcritto, (fuorchè a tergo dell' Autentiche, poſſa ſcriverſi la donazione della ſteſſa Reliquia autenticata,) nè li Stampatori di ſtamparle, ma debbano riconoſcerſi, ed autenticarſi da Noi, o da Monſignor Vicegerente noſtro, e rogarſene gratis il detto Cuſtode delle Sacre Reliquie, o li Notari del noſtro Tribunale, altrimenti oltre le pene infraſcritte, le Reliquie diſpenſate in altra forma non s' avranno per autentiche.

Siccome per il medeſimo fine, e ſotto le ſteſſe pene ſi proibiſce ad ogni Artefice, e qualſiſia perſona, ancorchè Eccleſiaſtica, di aprire ſenza la noſtra licenza, o ſenza la preſenza di Monſignor Vicegerente, o dell' infraſcritto Cuſtode le ſcatole di Reliquie ſigillate col noſtro ſigillo, o di Monſignor Sacriſta, e li Reliquiarj autentici di Chieſe, anche a fine di accomodarle nelli medeſimi, o altri Reliquiarj, nè ſervirſi di dette Scatole per uſi profani, e ſimilmente ad altri Rettori, o Miniſtri delle Chieſe di concedere veruna Reliquia delle medeſime, o parte di eſſe, ſenza legittima facoltà, nè di eſporre qualſiſia Reliquia alla pubblica venerazione ſenza la noſtra autentica, o ricognizione, ed approvazione.

Finalmente per l' eſatta oſſervanza del preſente Editto, la Santità Sua comanda, che ſia inviolabilmente eſeguito da tutti di qualſiſia ſtato, grado, condizione, e ſeſſo, cioè Eccleſiaſtici, Secolari, o Regolari, ro degni di ſpecial menzione, ſotto la di Scudi ducento d' oro, da applicarſi ad e la quarta parte all' Accuſatore, il qual rà tenuto ſegreto, e della carcerazione, e eſilio, ed anco della galera, ſecondo la lità delle tranſgreſſioni, e delle Perſone, alli Regolari ſotto pena della privazione voce attiva, e paſſiva, ed altre pene corp rali a noſtro arbitrio, oltre la perdita de Reliquie, Agnus Dei, e loro ornamenti. ſi procederà ancora per inquiſizione, o in tro modo più proficuo alla Corte, in cia no de' capi ſuddetti. E pubblicato, ed af ne' luoghi ſoliti, dopo tre giorni compreſi tutti, come ſe foſſe a ciaſcuno perſonalme intimato. Dato in Roma dalla noſtra ſo Reſidenza queſto dì 14. Ottobre 1716.

N. Card. Caracciolo Pro-Vicario.

M. A. Canonico Boldetti Cuſtode delle Sacre Reliquie.

N. A. Canonico Cuggiò Secret.

Agnorum Dei virtutem non parvam eſſe pro beneficio, & utilitate fidelium teſtatur Durandus *in Rationali Div. Offic. lib. 6. cap. 79.* dicit vim habere contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, & tempeſtates, ventos, vel imbres. Martinus Delrius addit, habere virtutem magnam contra Dæmonem, cujus poteſtate plures vi talium Agnorum Dei fuerunt liberati, & præcipue Nobilis vir in Auſtria 1591. & fœmina obſeſſa in Bavaria, & etiam alia conſimilis eodem tempore, ut teſtatur ipſe *lib. 6. cap. 2. ſect. 3. quæſt. 3. Diſquiſition. variar.* Multa de eorum effectibus ſcripſit Vincentius Bonardus: & Petrus Matthæus *in 7. Decretal.* dicit, quod cum conſecrantur a Pontifice, poſtulatur a Deo, ut eos devote geſtantibus tribuat, quæ breviter ſequentibus verſibus complexus eſt Pater Fruſius, ut adducit Delrius loco citato:

Poſtulat in primis ſacrati aſpectus ut Agni
Agnum ad cæleſtem concita corda levet,
Utque ſalutiferæ memores vitæque, neciſque,
Criminis, & vitii noxia vincla terant.
Hoſtis ut inſidias Stygii, ac certamina vincant,
Decipulas mundi, carnis & illecebras.
Corporeos nobis morbos, caſuſque repelli
Præſertim horriferos, mortificoſque petit.

Alios

Alios etiam verſus virtutem, & efficaciam gnorum Dei exprimentes adducit Quaranta erb. *Agnus Dei*, & dicit ab Urbano V. fuiſ- : miſſos ad Græcorum Imperatorem cum tri- us Agnis Dei, & ſunt ſequentes.

alſamus, & munda cera cum Chriſmatis unda
onficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum,
onte velut natum per myſtica ſanctificatum.
ulgura deſurſum deppellit, & omne malignum.
eccatum frangit, ut Chriſti ſanguis, & angit.
rægnans ſervatur, ſimul & partus liberatur.
Aunera fert dignis, virtutem deſtruit ignis.
ortatus munde de fluctibus eripit undæ.
Morte repentina ſervat, Satanæque ruina.
i quis honorat eum, retinet ſuper hoſte trophæum.
Parſq. minor tantum, tota valet integra quantum.
Agnus Dei miſerere mei,
Qui crimina tollis, miſerere nobis.

De Ritu & uſu Cerearum Formarum, quæ benedici, & conſecrari ſolent a Romano Pontifice, Formula impreſſa de mandato SS. D. N. Benedicti Pp. XIV. anno 1752.

PErvetuſtus in Eccleſia Romana ritus eſt ille, quo Summi Pontifices benedicere, & conſecrare ſolent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei* vulgo appellantur. In Ordine Romano, qui eruditorum judicio antiquior eſt ſæculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremoniali vero ejuſdem Romanæ Eccleſiæ deſignantur materia, forma, & preces in hujuſmodi conſecratione adhibendæ, quæ Sacras continent, myſticaſque ſignificationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex cera alba, pura, virginea, quo humana denotatur natura a Chriſto, virtute Divina, ſine ulla mixtione, aut contagione culpæ, in puriſſimo Mariæ Virginis utero aſſumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati ſymbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus eſt. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirum elemento, cum in veteri, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, & prodigia a Deo effecta ſunt. Miſcetur in ea Balſamum, quo bonus Chriſti odor ſignificetur, quem in omni actu, & converſatione reddere debent Chriſtifideles. Superinfunditur Chriſma, quo res aliæ Divino cultui ſpecialiter addictæ, veluti Templa, Altaria, Sacerdotes, præparari ſolent, ac conſecrari, atque in eo præſtantiſſima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur prius benedicta, ac Balſamo, & Chriſmate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, & Summus Pontifex, tam ante, quam poſt merſionem, ſanctiſſimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, ſanctificare, & conſecrare dignetur, iiſque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate iiſdem uſus fuerit, hæc dona, ac beneficia conſequatur.

I. Ut aſpectu, vel contactu Agni in Cereis illis formis impreſſi excitentur Fideles ad memoranda ſub eo Symbolo Redemptionis noſtræ myſteria, conceptiſque grati animi ſenſibus Divinam in nos bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant: fidentes fore ut per eam peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abſtergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis ſignum in iiſdem Cereis impreſſum maligni Spiritus contremiſcant, & fugiant, faceſſant grandines, ſubſidant venti, diſſipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, & tempeſtates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute non prævaleant diabolicæ fraudes, inſidiæ, & tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fœtu incolumes ſerventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iiſdem devote utenti nulla dominetur adverſitas, nulla noceat peſtilentia, aeriſque corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat, nulla maris tempeſtas, nullum incendium, nulla inundario, nulla adverſus eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in proſperis, adverſiſque caſibus Divina protectione muniatur, ab humanis, vel diabolicis inſidiis, a ſubitanea, & improviſa morte, a cunctis denique malis, & periculis liberetur, per Vitæ, ac Paſſionis Jeſu Chriſti myſteria.

Mirabiles hujus Sacri virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his verſibus comprehenſæ:

Pellitur hoc ſigno tentatio Dæmonis atri,
Et pietas animo ſurgit, abitque tepor.
Hoc aconita fugat, ſubitæque pericula mortis,
Hoc & ab inſidiis vindice, tutus eris.
Fulmina ne feriant, ne ſæva tonitrua lædant,
Ne mala tempeſtas obruat, iſtud habe.
Undarum diſcrimen idem propulſat, & ignis;
Ullaque ne noceat vis inimica valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde, rogas, uni tam magna potentia ſigno?
Ex Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo fidelibus tribui, ac concedi, virtute hiſce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Chriſti Vicarius Romanus Pontifex univerſæ Eccleſiæ nomine in eorum conſecratione fundere ſolet, res eſt firmiter omnino credenda, ac variis, eximiiſque miraculis ſæpiſſime confirmata. Quod ſi optatus non ſemper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei ſacræ, ſed vel infirmæ, exiguæque utentium Fidei, ac devotioni, vel alteri occultæ cauſæ Deo compertæ, ac probatæ, tribuendum eſt.

Sic ad litteram habetur in Appendice V. ad Tomum Tertium Bullarii Benedicti XIV.

ALCHIMIA, ALCHIMISTÆ.

---

1 Alchimia ad faciendum aurum, vel argentum turpis lucri gratia pro commerciis contractuum, vel pro mixtione monetarum, eſt illicita, & expreſſe prohibita, *cap. Spondent, Extravagant. comm. Joann. XXII. lib. 5. de crimine falſi*. Et ratio eſt, quia aurum, vel argentum chimicum, non habet veri auri, & argenti naturalis perfectionem, neque virtutes & proprietates omnes, adeoque nequit confici, & uti pro commerciis contractuum, cum ſic eſſet manifeſta injuſtitia, & damnum tertii; neque ut in medicamentis quis eo utatur, cum veri auri vires ſalutares non habeat, quin potius nocivas qualitates ab igne carbonario, & venenato hydrargyrio contrahat; neque ut quis eo utatur pro mixtione monetarum, cum ſic monetas adulterare redundaret in nimium aliorum præjudicium, & foret unum caput criminis monetarii, juxta aliam Conſtitutionem ejuſdem Pontificis in *cap. Prodiens, Extravagant. Singular. tit. de crimine falſi*.

2 Et contrafacientes mortaliter peccarent, cum notabiliter læderent proximum. Sic tenet S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 77. *art.* 2. *ad* 1. Alber. Brun. *in tract. de Monet. augment. præſuppoſ.* 1. *num.* 13. Silveſter *verb. Alchim.* Farinac. *qu.* 115. *de crim. læſæ Majeſt.* Pignatell. *tom.* 9. *conſult.* 1. *n.* 79. Martinus Delrius *lib.* 1. *c.* 5. *quæſt.* 4. Paulus Comitolus *lib.* 3. *qu.* 33. Joann. Crot. Anaclet. & alii.

3 Alchimiſtæ, & Alchimiam fieri curantes, aut mandantes, ſunt infames; & ſi aurum, vel argentum chimicum, vendant, vel den lutum, aut expendant, tenentur tantum vero, & bono auro pauperibus erogare ſi ipſi, ut ordinarie contingit, paupere pœnam aliam in corpore, arbitrio Judic bire teneantur. Et ſi fuerint Clerici, pr ſunt Beneficiis, & ad alia obtinenda r tur inhabiles. Habetur expreſſe in Conſti ne Joannis XXII. *cap. Spondent, Extrav comm. lib. 5. de crimine falſi*, quæ ut ab nibus recte percipiatur, hic per extenſum ducitur.

„ Spondent, quas non exhibent, divitias
„ peres Alchimiſtæ, pariter qui ſe ſapi
„ exiſtimant, in foveam incidunt, qua
„ cerunt. Nam haud dubie hujus artis A
„ miæ alterutrum ſe profeſſores ludifica
„ cum ſuæ ignorantiæ conſcii, eos, qui ſ
„ ipſos aliquid hujuſmodi dixerint, admi
„ tur, quibus cum veritas quæſita non
„ petat, diem cernunt, facultates exhaurin
„ iidemque verbis diſſimulant falſitatem,
„ tandem, quod non eſt in rerum natura
„ eſſe verum aurum, vel argentum ſophiſtic
„ tranſmutatione confingant; eoque interdu
„ eorum temeritas damnata, & damnanda pr
„ greditur, ut fictis metallis cudant publ
„ monetæ characteres fidis oculis, & non al
„ alchimicum fornacis ignem vulgum ig
„ rantem eludant. Hæc itaque perpetuis v
„ lentes exulare temporibus, hac edictali C
„ ſtitutione ſancimus, ut quicumque huj
„ modi aurum, vel argentum fecerint, v
„ fieri ſecuto facto mandaverint, vel ad h
„ ſcienter, dum id fieret, facientibus mi
„ ſtraverint, aut ſcienter, vel auro, vel a
„ gento uſi fuerint vendendo, vel dando
„ ſolutum, verum tanti ponderis aurum, v
„ argentum pœnæ nomine inferre cogan
„ in publicum pauperibus erogandum, quan
„ alchimicum exiſtat, circa quod eos aliq
„ prædictorum modorum legitime conſtite
„ deliquiſſe, facientibus nihilominus aurum
„ vel argentum alchimicum, aut ipſo (
„ præmittitur) ſcienter utentibus perpetuæ i
„ famiæ nota reſperſis. Quod ſi ad præfatan
„ pœnam pecuniariam exſolvendam delinque
„ tium ipſorum facultates non ſufficiant, p
„ terit diſcreti moderatio Judicis pœnam ha
„ in aliam (puta carceris, vel alteram jux
„ qualitatem negotii, perſonarum differen
„ tiam, aliaſque attendendo circumſtantias
„ commutare. Illos vero, qui in tantæ igno
„ rantiam infelicitatis proruperint, ut nedum
„ nummos vendant, ſed naturalia Juris præ
„ cepta

:pta contemnant, artis excedant metas, egumque violent interdicta, ſcienter videcet adulterinam ex auro, & argento al-1imico cudendo, ſeu fundendo, cudi, ſeu 1ndi faciendo monetam, hac animadverſioe percelli jubemus, ut ipſorum bona de-:rantur carceri, ipſique perpetuo ſint infaies: Et ſi Clerici fuerint delinquentes, oſi ultra prædictas pœnas priventur Beneiciis habitis, & prorſus reddantur inhabi-:s ad alia habenda.

:x hac Conſtitutione deducitur, quod etiam ıtes ſcienter tali moneta, aut auro, vel :nto alchimico in damnum tertii, teneantantumdem de vero, & bono auro pauperibus gare, ſi facta debita diligentia, damnifi-i remaneant adhuc ignoti. Si vero ipſis ınificatis, vel eorum hæredibus reſtitui po-:, delinquens tenetur reſtituere eiſdem per , quæ habentur *in cap. Cum te*, *de uſur.* ibi-: Doctores, & a Leſſio *lib.* 1. *c.* 14. *n.* 49. olina *tom.* 2. *diſp.* 746. & ab aliis paſſim. : licet hæc pœna erogationis tantumdem auri, argenti in pauperes, vel reſtitutionis propriis rſonis damnificatis, ſeu eorum hæredibus, deatur indigere miniſterio Judicis, & ſic viatur ſententia ferenda, tamen in foro conientiæ obligat ante ſententiam Judicis Jure ıturali, in quantum ſit ſequutum damnum rtii, cui abſque alia ſententia eſt facienda ſtitutio, quam primum fieri poteſt, ut habet gnatell. *tom.* 9. *conſult.* 2. *num.* 72. & alii.

Per hanc Extravagantem Joannis XXII. ſura allatam tenent multi Doctores non daınari abſolute artem chimicam faciendi au-ım, vel argentum, niſi quando vel fieret pe Dæmonis, vel quando non valeret effici erum aurum, & argentum; cum autem hæc rs faciendi verum aurum, & argentum, diunt ipſi, ſit poſſibilis, & vera in ſe, licet in ıoc, vel in illo particulari nom ſemper veriicetur defectu peritiæ, ſequitur non eſſe proıibitam, neque punitam. Sic Pichus *in tract. le auro*, Oldrad. *conſ.* 74. Tabiena, & Sylveler *verb. Alchimia*, Fab. *de monet. tract. de mption.* Abbas *in c.* 2. *de ſortileg.* & alii cum Hieron. Zanet. qui *in tract. de Foro Conſc.* ı. 131. dicit hanc ſententiam eſſe communem.

Multi vero alii, & plures media via incedentes, tenent per hanc Extravagantem non quidem abſolute damnari, & puniri artem chimicam in ſe, ſed damnari, & puniri, quando quis prætendit facere verum aurum, vel argentum, & illud pro vero expendere, cum hoc ſit contra juſtitiam, ex quo aurum alchimicum non habet intrinſecam perfectionem, & virtutem, & valorem veri auri naturalis, adeoque nequeat quis eo uti in commerciis, nec cum ipſo liceat ſolvere debita, quod vergeret in nimium damnum tertii. Sic Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 77. *artic.* 2. *ad* 1. Albert. Brun. *in tractat. de monet. augm. præſuppoſ.* 1. *num.* 113. Farinac. *quæſt.* 115. *de crim. læſ. Majeſt.* Sylveſter *verb. Alchimia*, Joann. Crot. *in tract. de teſt. urb. in cauſ. Civil. quis poſſit eſſe teſtis num.* 179. Pignatell. *tom.* 9. *conſ.* 2. *n.* 75. & alii.

Alii tandem tenent abſolute eſſe damnatam, & reprobatam artem Alchimiæ faciendi aurum, vel argentum. Sic Sanchez *in Decalog. lib.* 2. *c.* 49. *n.* 51. Summa Angelica, Valentia, & Margarita Decreti Gratiani edita per Patrem Martinum Ordinis Prædicatorum Domini Papæ tunc Pœnitentiar. & Cappellan. ubi *verb. Alchimia* habetur expreſſe: *Alchimia videtur eſſe ars reprobata, quia qui credit unam ſpeciem poſſe transferri in aliam, vel ſimilem, niſi ab ipſo Creatore, infidelis eſt, & Pagano deterior*, & citat *cauſam* 26. *qu.* 5. *c. Epiſcopi circa finem*, in qua cauſa habentur ad litteram iſta verba: *Quiſquis ergo credit poſſe aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius immutari, aut transformari in aliam ſpeciem, vel in aliam ſimilitudinem, niſi ab ipſo Creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta ſunt, procul dubio infidelis eſt, & pagano deterior*. Et ratio eſt, quia ars Alchimiæ eſt 10

expoſita multis fraudationum periculis, & ſæpe dæmon ſe illi operationi ingerit, ut pluribus exemplis compertum eſt, & præcipue de præſtigiatore quodam Diabolico, qui poſtquam per artem Chimicam fingendo facere verum aurum, plures decepiſſet, ab Anaſtaſio Imperatore detectus, in Caſtello relegatus miſere periit, ut ex Cedreno refert Martinus Delrius; & de Marco Bragadeno, qui cum ſuæ artis chimicæ præſtigiis multoties verum aurum confectum finxiſſet, ita ut a nonnullis Rex auri Venetiis appellaretur, tandem a Duce Bavariæ, ad quem confugerat, de ſuis præſtigiis convictus, & morti adjudicatus, cum ad patibulum duceretur, confeſſus eſt nunquam a ſe in vita factum fuiſſe aurum, nec ſe credere illius faciendi ullam inter homines artem exſtare. Sic refert Paulus Comitolus *lib.* 3. *quæſt.* 33. *reſponſ. moral. num.* 5. ſic concludens: *Aurea furca digna confeſſio*. 11

12 Ex his omnibus concludendum eſt, quod quamvis ars chimica phyſice defendi poſſit, maxime in magnis, & divitibus Principibus,

nabilium veniunt arbores frugiferæ, ſeu prædio neceſſariæ, ut illis ſublatis prædium reddatur graviter deterius. Unde Beneficiatus incidere faciens tales arbores in bonis Eccleſiæ, & in proprios uſus convertens, dicitur alienare, & Cenſuras Extravagantis Pauli II. incip. *Ambitioſæ*, & Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 11. incurrit, ut deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. referunt Gallet. *Margarita caſuum conſcientiæ verb. Bona p.* 27. *&* Bonacina *diſp.* 1. *qu.* 18. *punct.* 4. *n.* 7. cum Barboſa *in Trident. ſeſſ.* 22. *cap.* 11. *de reform.*

11 Non peccant tamen, nec incurrunt tales Cenſuras, Beneficiati incidere facientes arbores inutiles, ac nocivas, v. g. quando ob denſitatem, & vicinitatem ſunt impedimento aliarum augmento, vel quando loco eorum reponuntur arbores fructiferæ, ſeu magis fructiferæ; Hæc enim, & ſimilia ſunt utilia fundo, & ſecundum regulas Agriculturæ. Sic Lezana *verb. Alienare n.* 15. Quaranta *in Summ. Bull. verb. Alienat. n.* 33. Peyrin. & alii paſſim. Vide infra *art.* 4. *n.* 15. *ad* 17.

Supplementa Auctoris.

12 Attendenda ſunt quæ tradit Card. Petra *tom.* 5. *comment. ad Conſtit.* 5. *Pauli II. ſect.* 2. *num.* 15. de Superiore Regulari incidere faciente arbores fructiferas in proprio Viridario. Videtur ſimile dubium fuiſſe propoſitum in Sacra Congr. Concilii *ſub die* 27. *Junii* 1665. ibi; *Nonnulli Regulares religioſæ conſcientiæ ſupplices petunt, ut per hanc Sacram Congregationem declaretur, an Prælatus, ſive Superior Regularis, poſſit incidere, ſeu incidi facere in ſuo Monaſterio, ſeu Viridario, arbores fructiferas ibidem exiſtentes, & incidendo, ſeu incidi mandando, incidat in pœnas comminatas* in Extravag. *Ambitioſæ, de reb. Eccl. non alien.* & in decretis generalibus hujus Sacræ Congregationis *de reb. Regul. alien.* Sacra Congregatio cenſuit: *Non reſpondendum, niſi in caſibus particularibus tom.* 24. *decret. pag.* 535. Et quidem optima ratione, quia aliquando in Viridariis opus eſt arbores renovare, & alias eradicare pro majori utilitate ipſius, & ſic debet conſiderari fructus comparative ad Viridarium, & non ad ſingulas arbores. Unde in dubio *Inciſionis arborum* 29. *Julii* 1684. Sacra Congregatio dixit, *Ad mentem*, quæ fuit non incidiſſe in pœnas contentas in decr. *de reb. Eccl. non alien.* Prælatum Regularem, qui arbores inciderat, alias ſubrogando in aptiori loco: Et alia quoad inciſionem Arborum, vide late Paſſerin. *de ſtatu hom. tom.* 1. *quæſt.* 185. *art.* 7. *num.* 340, *& ſeq.* ubi dictus Paſſer inter alia notabilia ſub *n.* 367. aſſerit, q incidi licite poſſunt arbores, ſi materia parva, & ex inciſione fundus non redda notabiliter deterior, citans ad id Rotam *ciſ.* 553. *par.* 2. *recent.* Peyrin. Lezanam, L natum, Ciarlinum, & concludit quod non d bitat hujuſmodi notabile detrimentum non e arbitrarium, & conſiderandum tam ex *quan*titate, & qualitate arborum, quam ex fine, ad quem fuerunt plantatæ. Unde poteſt contingere, quod in ordine ad pœnas incurrend nec inciſio quinque, ſex, decem, & ampli arborum, ſi ſint parvæ & vix natæ, ferat ma dicum nocumentum, & quod e contra, uni ſolius ſingulariſſimæ in ſuis qualitatibus ſit notabiliter æſtimanda, & reddat fundum notabiliter deteriorem.

Additiones ex aliena manu.

Rerum Eccleſiæ alienatio regulariter *eſt* prohibita. *Subjectum hujus regulæ* (inquit Bohemer. in decretal. lib. 3. tit. 3. §. 18.) *reſpicit bona eccleſiaſtica, prædicatum alienationem. Illa quaſcumque res immobiles non tantum ad Eccleſias, ſed etiam ad Monaſteria, aliaque Pia Sodalitia, ut & Ordines militares pertinentes complectuntur &c. Hæc, alienatio videlicet, comprehendit omnem actum, per quem ad translationem dominii ſive in totum, ſive pro parte ſimiliſque juris in rebus devenitur &c. adeoque ne quidem in rebus Eccleſiaſticis permiſſum eſt conſtituere pignus, aut ſervitutem realem, aut uſufructum &c.*

De origine, progreſſu, fatis variis, & præſenti ſtatu prohibitæ alienationis rerum Eccleſiæ, vide Gonzal. *in Comment. ad c.* 1. *n.* 5. *& ſequent. tit.* 10. *lib.* 3. *Decretal.* & qui caute tamen eſt legendus, Bohemer. *in Decretal. dicto lib.* 3. *dicto tit.* 13. *a* §. 1. *ad plur. ſequent.* Rouſſeaud de La Combe *in ſua Juriſprudentia Canon. verb. Alienatio Bonor. Eccleſ. Sect.* 1. *fere per tot.*

Bona Eccleſiæ vel ſunt communia, vel ſunt menſalia. Illa in genere ad patrimonium Eccleſiæ ſpectant: Hæc ſpeciatim deſtinata ſunt ad ſuſtentationem eorum, qui Eccleſiis inſerviunt, & officio ſacro annectuntur; Bohemer. *ubi ſupra* §. 19. *& ſequent. duob.*

Bona communia licet prohibita ſint alienari, poſſunt tamen alienari cum ſolemnitate Canonica. De bonis vero menſalibus gravis eſt quæſtio, an ea cum ſolemnitate Canonica alienari queant. Negat Linker. *Reſpon.* 2. *n.* 71.

As-

Firmat vero Harprect. *Reſpon.* 57. *num.* 75. que adhærere videtur Bohemer. *loc. cit.* §. *& plur. ſequent.* Si ſtetur priori opinioni, lenatio bonorum menſalium non facta de eciali conſenſu Papæ, ne tempore quidem mmemorabili convalidatur, Linker. *ubi ſupra.*

Sub prohibita alienatione rerum Eccleſiæ nire jus percipiendi fructus, nequaquam ve- commoditatem fructuum, firmat Lanfredin. *eſponſ. Eccleſ.* 26. *n.* 16.

ARTICULUS II.

Alienatio quoad cauſas, & ſolemnitates Juris ad eam requiſitas.

CAuſæ juſtæ, ob quas bona Eccleſiæ alienari poſſunt, ſunt quatuor. Prima eſt evidens Eccleſiæ neceſſitas, cui aliter ſubveniri non poteſt, v. g. ſi Eccleſia ære alieno ſit gravata, nec habeat unde aliter ſolvat, aut quando ſimilis cauſa neceſſitatis extremæ id depoſcit; habetur *in Clement. I. de rebus Eccleſ. non alienandis;* ubi excipitur caſus neceſſitatis his verbis: *niſi neceſſitas Monaſterii hoc expoſcat*, & *c.* 1. *de pignoribus hoc tit.* his aliis verbis: *niſi juſtiſſima neceſſitate exigente.*

Secunda eſt manifeſta Eccleſiæ utilitas, v. g. ſi res aliqua Eccleſiæ alienetur ad aliam meliorem emendam, vel in aliam meliorem commutetur; habetur *cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. his verbis: *niſi forte aliquid harum faciat, ut meliora proſpiciat, & cum totius Cleri tractatu, atque conſenſu id eligat, quod non ſit dubium profuturum Eccleſiæ*, & expreſſe *cap. Ut ſuper* 8. §. *final. hoc titul.* præciſis his verbis: *Poſſeſſiones vero, quæ Eccleſiæ tuæ minus ſunt utiles, pro aliis utilioribus de fratrum tuorum, & ſanioris partis conſilio, & aſſenſu alienandi, ſeu commutandi liberam concedimus facultatem;* Unde non ſufficit, quod Eccleſia non damnificetur, ſed requiritur manifeſta melioratio, & evidens lucrum tempore alienationis, ut juxta *cit. canon. ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2. decidit Sac. Rota in Bononienſi 16. *Novembris* 1621. *coram Reverendiſſ. Dom. Coccino Decano.*

3 Tertia eſt pietas, v. g. ſi bona Eccleſiæ alienentur pro redimendis captivis, pro alendis pauperibus tempore magnæ famis, pro augmentatione cœmeterii ad ſepulturam Fidelium, pro ædificatione Eccleſiæ, *cap. Aurum* 12. *q.* 2. ubi ex S. Ambroſio *lib.* 2. *de officiis c.* 28. habetur, quod pro his, & ſimilibus liceat vaſa ſacra frangere, vendere, & pretium erogare, ſi non alia ſuppetant: & *leg. Sancimus* 21. *Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, habetur expreſſe, quod *abſurdum non eſt animas hominum quibuſcumque vaſis, vel veſtimentis præferri.*

Quarta eſt Incommoditas: v. g. ſi res alienanda plus incommoditatis, quam commoditatis Eccleſiæ afferat, ut ſi multum diſtet, 4 vel fructus non poſſint percipi, niſi cum magno diſpendio: *cap. Terrulas* 12. *q.* 2. Et ſic tenent Gloſſa *in Summa cauſ.* 12. Abbas *in cap. Nulli num.* 5. Fagnan. *in* 6. *cap. Nulli n.* 7. *hoc tit.* Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 30. Silveſter *verb. Alienatio quæſt.* 1. Covarruvias *reſol.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Molina *diſp.* 468. Navarr. Laym. & alii communiter.

Solemnitates requiſitæ ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum ſunt pariter quatuor; Prima, quod præcedat tractatus capitularis, ideſt Prælatus cum Capitulo, vel Conventu conſultet, an expediat talem rem alienare, necne; *cap. ſine exceptione, cap. Tua nuper* 8. *de his quæ fiunt a Prælatis, cap.* 1. *hoc tit. in* 6. 5

Secunda, quod adſit conſenſus totius Capituli, vel ſaltem majoris, aut ſanioris partis ipſius, *cap. ſine exceptione* 12. *q.* 2. & *cap. Ut ſuper* 8. §. *final. hoc tit.* ubi habentur præciſa verba: *de fratrum tuorum, & ſanioris partis conſilio, & conſenſu.* 6

Tertia, quod fiat ſubſcriptio a Capitularibus, *cap.* 1. *de his, quæ fiunt a Prælatis*, ubi expreſſe dicitur: *Irrita erit Epiſcoporum donatio, & venditio, vel commutatio rei Eccleſiaſticæ abſque collaudatione, & ſubſcriptione Clericorum.* 7

Quarta, quod interveniat conſenſus Superioris talis Eccleſiæ, & conſenſus Summi Pontificis; *cap.* 2. *hoc tit. in* 6. & *citat. Extravagant. Ambitioſæ*: Conſenſus autem Patroni non requiritur ad alienationem rerum Eccleſiaſticarum, ſi accedat auctoritas, & beneplacitum Summi Pontificis, cum ipſi Patroni in rebus, quas Eccleſiis conferunt, nullam habeant poteſtatem, ut expreſſe habetur *cap. Noverint* 10. *quæſt.* I. *ex Concil. Toletan.* IV. his verbis: *Noverint Conditores Baſilicarum in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere, ſed juxta Canonum inſtituta, ſicut Eccleſiam, ita & dotem ejus, ad ordinationem Epiſcopi pertinere*, & *cap. de rebus* 12. *q.* 2. ſic Rota Romana *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 114. *n.* 9. Anaclet. Pirhing *hoc tit. num.* 61. cum aliis paſſim. 8 9

Additiones ex aliena manu.

De juſta cauſa requiſita in alienatione re- 10 rum

rum Eccleſiæ diſputari ſolet, utrum ſatis ſit quod intervenerit de tempore initi contractus, an intervenire quoque debeat de tempore executionis Beneplaciti Apoſtolici. Cardinalis Petra *in comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit.* 1. *Divi Leonis Magni ſect.* 4. *num.* 132. *& plur. ſequen.* mordicus tenet juſtam cauſam requiri de tempore quoque executionis Beneplaciti Apoſtolici, idque etiamſi totus tenor contractus Summo Pontifici fuiſſet expoſitus; ejuſque ſententiam ſequuta eſt Rota *in Lycien. tranſactionis* 20. *Junii* 1755. §. 32. *cor. Illuſtriſs. Molin.*

11 In tranſactione, quando dicatur concurrere evidens Eccleſiæ utilitas, res non eſt adeo expedita, uti in cæteris contractibus; Conſule Ciarlin. *controv. forenſ. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 64. Urceol. *de tranſact. q.* 25. *n.* 18. Nicoll. *ad Monet. de Decim. adnot.* 1. *num.* 263. Rota *in d. Lycien. Tranſactionis* 4. *Martii* 1754. §. 20. 17. *Januarii* 1765. §. 29. & 20. *Junii ejuſdem anni* §. 3. *cor. Illuſtriſs. Molina.*

12 Confirmato jam contractu inito cum Eccleſia, ab eo ſi ipſa Eccleſia recedere velit, te-
13 netur probare defectum juſtæ cauſæ. Contra vero contractu nondum confirmato, Laicus, ſi pro confirmatione inſtet, probare debet juſtam cauſam; Piton. *diſcept. Eccleſ.* 153. *n.* 25. Rota *cor. Coccin. deciſ.* 1336.

14 Solemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, de quibus agit *Auctor a n.* 5. *ad fin.* aliqui addunt ſubhaſtationem, moti *Auth. Hoc jus porrectum, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Nulla vero hujus requiſiti occurrit mentio in Jure Canonico, ſecundum quod hodie in alienandis rebus Eccleſiæ proceditur. Quocirca neceſſaria haud eſt ſubhaſtatio in alienatione rerum Eccleſiæ; Brunemann. *in d. Authent. Hoc jus porrectum n.* 14. *& ſequent.* Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 13. §. 46.

Articulus III.

Alienatio quoad ea, quæ alienari poſſunt ſine ſolemnitatibus.

1 Abſque talibus ſolemnitatibus alienari poſſunt, primo: Terrulæ, aliique fundi ſteriles, & exigui valoris, minuſque utiles Eccleſiæ: *cap. Terrulas* 12. *q.* 2. ubi expreſſe dicitur: *Terrulas, aut vineolas exiguas, & Eccleſiæ minus utiles, aut longe poſitas, & parvas, Epiſcopus ſine conſilio Fratrum, ſi neceſſitas fuerit, diſtrahendi habeat facultatem.* Neque huic Canoni *Terrulas* derogatum fuit a P[...] II. in Extravaganti *Ambitioſæ*, nec a C[...]lio Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. prout declaravit *Congreg. Concil.* 11. *Januarii* 1596.

Terrulæ autem, & res modici valoris, ſ[...] quæ non æſtimantur ultra viginti ſolidos [...]cundum Gloſſam *in d. cap. Terrulas*, & [...] cenſuit Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. *in* [...] *Faventina* 22. *Maji* 1611. in qua viginti ſo[li]dos ad ſcuta vigintiquinque aurea aſcendere declaravit, & *in una Meſſanenſi* 29. *Novembr.* 1613. ubi aſſeruit ſic etiam declaraſſe Paulu[m] V. *& in Barenſi, in reſponſione Archiepiſcopo [Vi]ſitanti Sacra Limina die* 12. *Aprilis* 1698. [di]xit: *Non poſſe Epiſcopum concedere facultat[em] ultra viginti quinque ſcuta aurea.* Et ſcutum a[u]reum conſiſtit ex paulis ſexdecim, & ſecundum hanc computationem vigintiquinque *ſcu*ta aurea conſtituitur ſcuta quadraginta monetæ Romanæ; unde *in una Papienſi* 15. *Maji* 1610. cenſuit, licentiam conceſſam per Ordinarium pro inciſione arborum Eccleſiæ *in ſumma* ſcutorum 60. non ſuſtineri. *Nec valet* conſuetudo in contrarium, quæ non eſt tolleranda, ut reſpondit Sac. Congr. *in Amalphitana* 8. *Auguſti* 1665. *in reſponſione ad primum.*

Secundo ſine talibus ſolemnitatibus alienari poſſunt immobilia relicta Monaſterio, ſeu Eccleſiæ incapaci ea retinendi, ut ſunt Monaſteria Ordinis Minorum de Obſervantia S. P. Franciſci, Reformatorum, Capuccinorum, & Clericorum Regularium, ſeu Theatinorum, (necnon Domus Profeſſæ Societatis Jeſu) & ratio eſt, quia talia bona immobilia non ſunt Monaſterio incorporata ob incapacitatem ejuſdem, ex *Clem. Exivi, de verborum ſignificat. & ex cap. Exiit, qui ſeminat* §. *ad hæc quia, de verbor. ſignific.* pro Minoribus; & ex ſpeciali Decreto *Sac. Congreg. Conc.* pro Theatinis, ut refert Donatus *tom.* 1. *part.* 1. *tract.* 14 *q.* 67. his verbis: Sacra Congreg. Cardinalium Concil. Trid. Interpretum cenſuit, *Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quamdiu Inſtitutum ſuperius propoſitum retineat, quoad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Eccleſiæ non alienandis.* nec non ex Conſtitutione Julii III. 21. *Julii* 1550. incipiente: *Expoſcit*, pro Domibus Profeſſis Soc. Jeſu; Iſti enim omnes, cum neque in communi bona immobilia, ut agros, vineas, & ſimilia poſſint poſſidere, ſi quæ talia eis legantur, poſſunt ea vendere ſine Juris ſolemnitate, & pretium expendere in neceſſitatem, ac utilitatem Eccleſiæ, vel Monaſterii, ut conceſſit noſtro Ordini de Obſervantia

Cle-

ːmens VII. 23. *Novembris* 1526. in Conːutione incipiente: *Nuper*. Vide tamen verb. *ndicus Apoſtolicus n.* 19.

Tertio ſine ſolemnitatibus poteſt fieri loca‑. atque conductio rei Eccleſiaſticæ ad trienːm, cit. Extravag. *Ambitioſæ*, ubi prohibeːr ſolum ſine ſolemnitatibus fieri *locationem*, *conductionem ultra triennium*, adeoque ſine ſis cenſetur licita ad triennium; Quod trienum debet intelligi de tribus annis fructiſeːs; ita ut ſi alicubi prædia locata fructificant ːlum ſingulo biennio, poſſunt locari ad ſex ːmos, ut ſic conductores tres poſſint percipeː fructus, cum Conſtitutio *Ambitioſæ* reſpiːat fructus triennales, non autem temporis ːatium ſine fructu; tunc enim unum bienːium, ſeu triennium ſemel tantum fructiſeːum unico æquivalet anno, ut decrevit S. Rota Rom. 19. *Junii* 1638. *in una Tiburtina affictus ːart.* 10. *deciſ.* 219. *n.* 6. & ſic tenet Gloſſa in. *in leg. Item quæritur* §. *qui impleto*, *prope ːinem*, *verſ. item quod ſi in ruſticis*, *ff. Locati*, *Conducti*, & ſic Bartol. Bald. Donatus, & alii paſſim. Et circa hoc notandum, quod ſi locaːrio rei fructificantis ſingulis annis fiat ad novennium ſimpliciter, & indiviſibiliter, eſt nulla, & invalida etiam pro primo triennio; ſic decidit Rota Rom. 1. *Junii* 1612. *in Aretina bonorum*, *part.* 3. *dec.* 435. *n.* 3. plures allegans Doctores; nec refert, dicit Rota, quod quamplures teneant contrariam ſententiam, quia non videtur recedendum a prædicta opinione, quam Rota uti veriorem pluries approbavit, ut *in cauſa Romana devolutionis domus* 4. *Februarii* 1583. *coram de Rubeis*, & *in alia Placentina Decimarum* 2. *Junii* 1586. & *in alia Brixienſi Locationis* 5. *Decembris* 1594. Si autem locatio fiat ad novennium diviſibiliter ad primum, & ſecundum, & tertium triennium, ut uno triennio elapſo ſemper liberi remaneant contrahentes, tunc valet, & tenet locatio pro primo triennio, quo elapſo, ſi non reſcindatur contractus, valet etiam pro ſecundo, & ſic de tertio, quia talis locatio non cenſetur facta in fraudem legis, ſed ſolummodo ad evitanda incommoda, & expenſas in reiteratis contractibus, & ſcripturis, & ſic tenet Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 95. *n.* 10. *& ſeq.* Guttierez, Engel, & alii paſſim, & ſic decidit Rota Rom. 27. *Februarii* 1640. *deciſ.* 826. *coram Merlino*.

1 Quarto ſine ſolemnitatibus poſſunt dari in Feudum, vel Emphyteuſim res immobiles Eccleſiaſticæ ab antiquo in Feudum, vel Emphyteuſim dari ſolitæ: habetur explicite in citata Extravag. *Ambitioſæ*, in qua a generali prohibitione alienandi res Eccleſiaſticas, expreſſe excipiuntur res immobiles ab antiquo concedi ſolitæ in Emphyteuſim, præciſis his verbis: *Præterquam de rebus, & bonis in Emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis*, & ſic tenent communiter Doctores cum Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 95. *num.* 22. *& ſeq.* Rota *in Romana Domus* 27. *Novembris* 1587. *coram Blanchetto*, *& in Imolenſi bonorum* 21. *Maii* 1593. *coram Pamphilio*, dummodo tamen ſolitum non alteretur; Rota *in dicta Imolenſi Bonorum coram Pamphilio*. Ad hoc autem, ut res Eccleſiæ dicatur 12
ſolita alienari, requiritur, quod præcedat una locatio ſolemnis, vel duæ ſine ſolemnitatibus cum ſpatio quadraginta annorum. Rota *in Zamoren. Caſtri* 14. *Decembris* 1579. *coram Seraſino*, *in Averſana Tenimenti* 24. *Novemb.* 1581. *coram Cantuccio*, *in Senenſ. Prædii* 8. *Octobris* 1584. *coram Pamphilio*, *in Piſana Bonor.* 20. *Februarii &* 3. *Decembris* 1584. *coram Cantuccio*, *& in Romana Domus* 13. *Januarii* 1686. *coram Blanchetto*. Non tamen requiruntur neceſſario uniformes; Rota *in Piſana Bonorum* 20. *Februarii* 1584. *coram Cantuccio*. Et ſufficit, quod una ſit valida; Rota *in d. Piſana Bonor.* 20. *Februarii* 1584. *coram Cantuccio*. Si 13
tamen res Eccleſiæ ſolita alienari, ſit denuo incorporata Eccleſiæ, non poteſt locari ſine ſolemnitatibus; Rota *in Mediolan. Bonor.* 23. *Januarii* 1593. *coram Orano*.

Quinto ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt 14
fructus, & alia bona Eccleſiaſtica, quæ ſervando ſervari non poſſunt; habetur expreſſe in cit. Extravagante *Ambitioſæ* præciſis his verbis: *Præterquam de fructibus, & bonis, quæ ſervando ſervari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia*. Et pro bonis, quæ ſervando ſer‑ 15
vari non poſſunt, intelliguntur illæ res mobiles, quæ non durant triennio, vel quæ uſu conſumuntur, & non fructificant: *argum. leg. Quæ lex* §. *ultim. de adminiſtrat. Tutorum*, *& cap. Veſtra*, *de locato*; Fagnan. *cap. nulli* 13. *hoc tit.* Quaranta, Rebuff. Caſtropalaus, & alii paſſim cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 95. *num.* 37. Sexto ſine ſolemni‑ 16
tatibus alienari poſſunt res Eccleſiaſticæ, quando ſumma alienandi inſtaret neceſſitas, & Papa de facili adiri non poſſet, & eſſet periculum in mora, ut pro alimonia pauperum urgente neceſſitate, pro redemptione captivorum, & pro ſimilibus: *cap. Aurum* 70. *cap. Gloria Epiſcop.* 71. *cauſ.* 17. *q.* 2. Abbas *in cap. final.*

ſtual. num. 8. de Eccleſiis ædificandis, Quaranta, Pialec. Ugolin. Ciarlin. F. [illegible] Bonac. & alii paſſim cum *Barboſ. loc. cit. n.* [illegible]

17 Septimo ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt mancipia Eccleſiæ, ſeu ſervi fugitivi, qui ſe fuga revocati retineri non poſſunt, *cap. Terrulas* 12. *q.* 2. ubi ex Concilio Agathenſi habentur præciſa verba: *Servos quoque fugitivos, qui revocati retineri non poſſunt, ſimiliter Epiſcopis diſtrahere liceat*, & *cap. Fugitivos autem cauſ.* 12. & *q.* 2. ubi ex eodem Concilio ordinatur expreſſe, quod alienentur fugitivi, qui teneri non poſſunt.

Additiones ex aliena manu.

.2 In alienatione rerum exigui valoris, licet haud requirantur ſolemnitates, concurrat tamen oportet juſta cauſa; Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprud. Canon. verb. Alienatio bonor. Eccleſ. ſect.* 4. *num.* 2.

15 Recte monet Auctor *n.* 8. quod triennium, intra quod eſt permiſſa locatio bonorum Eccleſiæ, intelligi debeat non de triennio temporis, ſed de triennio fructuum, ſeu de ſpatio, intra quod fit tertia fructuum collectio. Unde fit, ut ſi fundus aliquis non ſingulis annis, ſed biennio, vel triennio integros fructus reddat, fieri poſſit locatio bonorum Eccleſiæ ad ſex vel novem annos, ut præter allegatos ab Auctore firmant Leuren. *in jus Canon. lib.* 3. *tit.* 13. *de Reb. Eccleſ. non alien. quæſt.* 145. *ſub num.* 1. Schmalzgrueber *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 18. *de Locat. & Conduct.* §. 1. *ſub num.* 29. Cardin. de Luca *de Locat. & Conduct. diſc.* 21. *p.* 19. Pignatell. *Conſult. Canon. tom.* 4. *Conſult.* 223. *n.* 1. Pacion. *de Locat. & Conduct. cap.* 14. §. 6. *n.* 2. An & quando Locatio ad novennium, vel pro toto novennio, vel pro triennio ſuſtineatur necne, vide Louvrex *diſſert. can.* 13. *a n.* 74.

Articulus IV.

Alienatio, quoad ea, & caſus, in quibus nequit fieri ſine ſolemnitatibus.

1 Quamvis primo ſine ſolemnitatibus poſſit fieri alienatio rei Eccleſiaſticæ pro ſolvendis debitis illius, qui bona, & hæreditatem reliquit Eccleſiæ, cum talia bona nondum ſunt Eccleſiæ, ſeu Loco Pio incorporata, ex quo per aditionem hæreditatis non cenſeantur acquiri hæredi, niſi illa bona, quæ remanent deducto ære alieno, *l. ſubſignatum* §. *bono, ff. de verbor. ſignif.* cum bona hæreditaria [illegible] in poſſeſſionem hæredis, etiam [illegible] facti, tamquam obligata alienationi; [illegible] poſtea non tam alienat, quam exequitur alienationem [illegible] pro [illegible] defunctis, ut tenent Pignatell. *tom.* 7. *conſult. num.* 38. Monacell. *part.* 1. *tit.* 5. *form. num.* 24. Pacion. & alii paſſim cum [illegible] *Amerina* [illegible] 2. *Junii* 1645. [illegible] Requiritur tamen Beneplacitum Apoſtolicum pro tali alienatione, quando bona ſunt jam Eccleſiæ, vel Pio Loco plene incorporata. Decreto Sac. Congr. Conc. *in* [illegible] 20. *Septembris* 1624. *lib.* 17. *Decret. pag.* [illegible]

Secundo licet ſine ſolemnitatibus, ac [illegible] Beneplacito Apoſtolico, & Epiſcopi facultate poſſit res Eccleſiæ in aliam tranſmutari v. g. Calix veteris in Crucem, Sylva [illegible] Olivetum, vinea deſerta in pratum, & alia hujuſmodi, quia iſta non eſt proprie alienatio, neque diſtractio, ſed in rem magis utilem, & neceſſariam converſio, ut docet Delbene *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 13. *n.* 11. Antonius a Spiritu Sancto, cum aliis paſſim. Non ſic tamen in ſubrogatione Patrimonii *Clericalis*, quod alienari non poteſt ſine licentia Epiſcopi, etiamſi in loco ejus ſubrogetur Beneficium Sic decrevit Sac. Congreg. Conc. 16. *Apri.* 1622. *lib.* 4. *pag.* 231.

Tertio licet ſit multum probabile, quod Prælatus poſſit ſine ſolemnitatibus, & Beneplacito Apoſtolico, repudiare legatum *factum* Eccleſiæ, etiam de rebus immobilibus, ut tenent plurimi magni nominis Doctores, ut Jaſon. Bartolus, Federicus de Senis, Zoeſius. Card. de Luca, Barboſa, Sylveſter, Sanchez. Caſtropalaus, Leſſius, Anacletus, & multi alii tamen probabilius eſt Prælatum non poſſe ſine Beneplacito Apoſtolico repudiare legata, ſeu hæreditates relictas Eccleſiis, Monaſteriis, & aliis Locis Piis. Sic tenet Baldus *in l. Conv. Juris* §. 1. *ff. de pactis*, Ancharanus, Angelus Quaranta, Amoſtaz. Tondutus, Tamburinus de Jure Abbatum, Molina, Azorius, Pignellus, Monacellus, Engel, Nardus, Fillicius, Lambertin. & multi alii, & ſtando in puncto Juris etiam Barboſa *part.* 2. *allegat.* 95. *n.* 54. & Rota Rom. *coram Celſo deciſ.* 8. *n.* 8. Et ratio eſt, quia repudiatio legati in Jure expreſſe dicitur alienatio, *l. Magis puto* §. *fundum, ff. de rebus eorum, qui ſub tutela* &c. ubi habentur præciſa verba: *Fundum autem legatum repudiare ſine Prætoris auctoritate non poteſt, eſſe enim & hanc alienationem, cum res ſit pupilli, nemo dubitat*. Tum quia nedum

pro-

hibetur, ut defendit Barboſa *l. c.*, aliena-
rerum Eccleſiaſticarum acquiſitarum, ſed
m acquirendarum; hujuſmodi enim res
ſeunt in Eccleſiam ipſo Jure, & poſſeſſio
ue traditione in eam transfertur, *l. fin.*
de ſacroſanct. Eccleſiis; accedit *textus in*
Qui actionem, ff. de Regul. Jur. ubi dicitur:
actionem habet ad rem recuperandam, ipſam
habere videtur. Immo illas res cedere non
eſt Prælatus, niſi prius ſaltem ordine in-
ectus intelligatur adiiſſe, & ita potius eſt
acquiſito, quam in acquirendo, adeoque
Tum etiam quia Prælatus tenetur procu-
e utilitatem Eccleſiæ ſibi commiſſæ, eidem-
e acquirere quantum poteſt; alias tenetur
ſuo ſatisfacere, ex *Conc. Bracarenſ. relat.*
cap. Quicumque 11. *quæſt.* 4. & Gloſſ. *ibid.*
verſ. aut neglectum. Prælatus autem repudian-
o legatum factum Eccleſiæ non procuraret
pſius Eccleſiæ utilitatem; nam non acquire-
e eſt inſidiari, *leg.* 1. §. *Confertur, ff. de col-*
ation. bonor. ubi præciſe habetur: *Cæterum ſi*
d egerit, ne quid acquireret, hic etiam ſibi in-
ſidiatus eſt. Vide verb. *Legatum n.* 133. *& ſeq.*
& Cardin. Petram *tom.* 1. *Comment. ad Con-*
ſtit. V. Pauli II. ſect. 2. *a num.* 78. ubi multa
habet ad rem.

Quarto ſine Beneplacito Apoſtolico, aut ſo-
lemnitatibus, nequeunt alienari Jura perpetua
Eccleſiæ, adeoque nec ſervitus paſſiva impo-
ni, nec activa alienari poteſt ſine Beneplacito
Apoſtolico. Quaranta *in ſumma Bullar. ver.*
Alienatio n. 21. Corrad. *praxis diſpenſ. lib.* 9.
c. 4. *n.* 15. Piaſec. Paſſerin. Monacell. & ſic
decrevit Sac. Congreg. Concil. *in Albanen.* 21.
Junii 1698. in qua, ut refert Monacell. age-
batur de impoſitione ſervitutis immittendi ti-
gna, & appodiandi ſuper muros Conventus
PP. Minorum Conventualium.

Quinto ſine Beneplacito Apoſtolico nequit
fieri ulla tranſactio, qua cedantur Jura ſuper
bonis prætenſis ab Eccleſia, licet illa non poſ-
ſideat, ſed aliquid aliud loco bonorum reci-
piat; Rota *coram* Coccino *dec.* 301. *n.* 1. *Add.*
ad Burat. *deciſ.* 690. *n.* 18. *in fin. Addend. ad*
Greg. *deciſ.* 418. *num.* 18. & ſic decrevit Sac.
Congr. Concil. *in Aſculana Beneplaciti* 14. *Febr.*
1699. reprobando opinionem aliquorum Docto-
rum putantium tranſactionem, ſive concordiam
de rebus ad Eccleſiam aliquo modo ſpectanti-
bus, eidem tamen adhuc non incorporatis, ne-
que ab eadem poſſeſſis, fieri poſſe abſque Be-
neplacito Apoſtolico, ſi renunciet, aut dimit-
tat pro alicujus rei certæ acquiſitione.

3 Sexto ſine ſolemnitatibus, & Beneplacito
Apoſtolico, nequit fieri alienatio ab una Eccle-
ſia in aliam, immo neque inter perſonas ejuſ-
dem Eccleſiæ; ne, ut tenet Rota *part.* 7. *de-*
ciſ. 191. *num.* 12. detur occaſio diſcooperiendi
unum Altare pro altero cooperiendo ad dimi-
nutionem divini cultus; & colligitur clare *ex*
cap. 1. *De rebus Eccleſ. non alienand. in* 6. ubi
fuit declarata invalida alienatio decimarum fa-
cta ab una Eccleſia in aliam ſine requiſitis ſo-
lemnitatibus, quia dicit textus: *Tractatus ſo-*
lemnis, & diligens, qui in talibus conceſſioni-
bus perpetuis, & alienationibus rerum Eccleſia-
ſticarum exigitur, non fuit habitus in eadem.
Et ad hoc facit etiam *cap. Sine exceptione* 12. 14
cauſ. 12. *quæſt.* 2. ubi generaliter prohibentur
fieri donationes, venditiones, permutationes,
aliaſque omnes alienationes rerum Eccleſiaſti-
carum ſine ſolemnitatibus requiſitis, adeoque
ibi cenſentur etiam prohibitæ alienationes de
una Eccleſia in aliam, cum ubi Lex non di-
ſtinguit, neque nos diſtinguere debeamus, *leg.*
Non diſtinguemus, ff. de recept. arbitr. leg. Præ-
ſes, ff. de officio Præſidis, cap. Quia circa 22.
de privileg. cum ſimilibus; & Lex generaliter
loquens, generaliter ſit intelligenda, *leg.* 1.
§. *generaliter, ff. De legat. præſt.* Et hanc ſen-
tentiam tenet Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 234.
num. 12. Abbas *in cap. Sicut noſtri num.* 4. *De*
Jurejurand. Redoan. Navarr. Rebuff. Gratian.
Seraph. aliique plurimi ſecundum praxim Cu-
riæ Romanæ, quam talem eſſe teſtantur etiam
Doctores contrariæ ſententiæ, & ſic declaravit
Sac. Congr. Conc. *in una Neapolitana* 24.
Januar. 1632. his verbis: *Sacra &c. Dubio pro-*
poſito mature diſcuſſo cenſuit permutationem inter
duas Eccleſias abſque ſolemnitatibus factam, ef-
fectuatam minime ſuſtineri, & Rectores ipſarum
Eccleſiarum incidiſſe in pœnas c. 11. *ſeſſ.* 12. *de*
reformat. & Extravagantis Ambitioſæ, & in
Viſitatione SS. Liminum Epiſcopi Carthaginenſis
11. *Junii* 1712. *ad primum*.

Septimo ſine ſolemnitatibus, & Beneplaci- 15
to nequit fieri arborum inciſio, & venditio,
quando inciſio, & venditio eſt in magna quan-
titate cum notabili deterioratione fundi, &
quando arbores ſunt deſtinatæ ad afferendum
fructum annuum, & non ſunt cæduæ, ut ſunt
poma, nuces, caſtaneæ, olivæ, & aliæ hu-
juſmodi primario deſtinatæ ad fructum an-
nuum: harum enim alienatio cadit ſub pro-
hibitione, cum defectu ipſarum fundus nota-
biliter deterioretur. Sic tenet Rota *part.* 2.
dec. 553. *n.* 1. & Doctores paſſim. Poteſt ta- 16
men ſine Beneplacito fieri inciſio, & venditio
arborum, quando ſunt vetuſtæ, ac inutiles,
& in-

& indigent renovari, ut ſunt vites vetuſtæ,
malus, arantia vetus, & aliæ hujuſmodi, vel
quando arbores ſunt nimis denſæ, & opacæ,
cum denſitas, & opacitas, ſeu umbra impe-
diat & noceat fructibus, & ex tali inciſione
17 fundus evadat fructuoſior; Vel quando arbo-
res ſunt primario deſtinatæ ad cæſionem, ut
fructificent in ratione ligni, ut ſunt arbores
ſilvæ cæduæ, nemoris, & hujuſmodi, quæ re-
naſcuntur, & per inciſionem ſunt in fructu,
& per earum inciſionem fundus non deterio-
ratur, ſed melioratur, adeoque earum inciſio,
& venditio non eſt prohibita, cum fructus
non prohibeantur alienari, ex cit. Extrava-
gante *Ambitioſæ* ipſos expreſſe excipiente his
verbis: *Præterquam de fructibus*. Sic Rota *ubi
ſupra* cum Doctoribus paſſim. Vide Card. Pe-
tram *tom. 5. Comment. ad Conſtit. 5. Pauli II.
ſcol. 2. num. 12. ad 15.* ubi plura decreta af-
fert ad rem.
18 Octavo ſine Beneplacito Apoſtolico non poſ-
ſunt bona Eccleſiaſtica, ſive mobilia pretioſa,
dividi in plura corpora, ad hoc ut minuatur
valor, & reducantur ad eſſe *Terrularum*, vel
ad æſtimationem minorem quadraginta Scutis
Romanis, ut res fiat auctoritate Epiſcopi alie-
19 nabilis. Hoc enim eſſet aperte agere in frau-
dem legis, & abſque ſolemnitate alienare quæ
ſine ipſa ſunt inalienabilia per cit. Extravag.
Ambitioſæ, & alia ſuperius citata Jura; &
ideo eſſet totaliter illicita, & invalida talis
fraudulenta alienatio ratione malæ fidei, tam
alienantis, quam emptoris fraudi ſcienter con-
ſentientis; Et ſic Clemente VIII. adprobante
declaravit Sacra Congregat. deputata ſuper mo-
deratione Brevis Gregorii XIII. circa bona
Eccleſiarum Diœceſis Parmenſis ad Livellum
conceſſa 7. *Octobris* 1602. *in reſponſione ad
primum dubium*.
20 Nono ſine Beneplacito Apoſtolico ſunt nul-
læ, & invalidæ locationes, ſeu conceſſiones
ad longum tempus bonorum Eccleſiæ, ſive Ca-
pituli, quamvis fiant inter Canonicos, & Be-
neficiatos ejuſdem Eccleſiæ alienantis, adeo-
què ſunt reſcindendæ, non obſtante contraria
conſuetudine, quæ corruptela dicitur, ut de-
claravit Sacra Congr. Concil. *in Aſtenſ. 26. Ju-
nii* 1688. *confirmata* 24. *Januar.* 1699. *& in
Tarent.* 5. *Martii* 1701. & Sacra Congreg.
Epiſc. *in Bitecten.* 20. *Decembris* 1697.
21 Decimo ſine Beneplacito Apoſtolico non poſ-
ſunt alienari annui cenſus creati ad formam
Bullæ Pianæ, quia cum ipſi cenſus ſint con-
ſtituti ſuper rebus immobilibus, quæ ſingulis an-
nis fructificant, connumerantur inter bona im-
mobilia ex *Clementina Exivi* §. *cumq;
reddiuus, de verbor. Significat.* & Rota
deciſ. 413. *n.* 70. Immo ſi contractus
in ſuo robore, & non ſit reſciſſus, ne
ſunt annui cenſus diminui, & reduc
norem fructum abſque requiſitis *ſole*
bus, quia diminutio redditus eſt ſpec
nationis, ut clare docent Ricc. *deciſ. ar-
chiepiſc. Neapol.* 134. *part.* 1. *per tot. & an
xi part.* 1. *reſol.* 87. *num.* 2. Donat
part. 2. *tract.* 14. *qu.* 58. *n.* 1. & *alii*
In caſu autem, quo capitale cenſus fu
ſtitutum, tunc ſi pro inveſtitione *no*
niatur fundus tot reddens redditus, quo
debat primus, ut ſi v. g. primus fundus
debat quinque pro centum, & nunc no
venitur niſi fundus, qui reddat quatuor,
valide, & licite fieri poteſt *inveſtitio pro*
nori redditu, cum res tanti valeat, qua
poteſt: *Leg. Pretia rerum, ff. ad leg. Fa-
diam*. Sic pariter ſtalida, & licita eſt inveſ-
tio pro minori redditu in fundo *ſecuro*, reli-
cta inveſtitione pro majori *reddita in fundo*
periculoſo; nam ſic utilius geruntur res Ec-
cleſiæ, cum plus valeant quatuor *v. g. certa*
quam quinque, vel ſex pericoloſa.

Undecimo ſine Beneplacito Apoſtolico n
queunt alienari loca *Montium*, ſeu pecu
collocata in Montibus; *quia pecunia* ſic ap
plicata eſt fructifera; cum *pariat Jus exigen*
di quotannis certæ pecuniæ ſummam, adeo
talis pecunia collocata in Montibus, *ſeu ipſa*
Loca Montium connumerentur inter bona im-
mobilia, quæ ſine Beneplacito Apoſtolico alie
nari non poſſunt. Sic Federicus de Senis, Ga
briel, Peregrin. Seraphin. Alciat. Donat. Be
nacina, & alii paſſim, & Rota Rom. *part.
deciſ.* 177. *num.* 38. & *deciſ.* 355. *num.* 28. &
part. 6. *deciſ.* 83. *num.* 15. & *part.* 22. *dec.* 413
num. 72. & 73.

Duodecimo ſine ſolemnitatibus nequeunt alie-
nari bona Eccleſiæ, licet ſint ita Eccleſiæ re-
licta, vel donata, ut poſſint pro libito ſine ſo-
lemnitatibus alienari, quia, cum res legat
Eccleſiæ, ſtatim Teſtatore defuncto, efficiant
Eccleſiaſtica miniſterio legis, diſpoſitio homi-
nis non poteſt conſtitutionem Canonum im-
mutare. *Gloſſ. in c. Tua nobis, verb. interdic
de teſtament.* Quaranta *in Summa Bullar. verb.
Alienatio num.* 31. Barboſa *de offic. & poteſt.
Epiſc. part.* 3. *allegat.* 95. *n.* 70. Ventrig. Do-
nat. Paſſerin. Diana, Monacelli, & alii, &
expreſſe Corrad. *prax. diſpenſ. lib.* 9. *cap.* 7.
num. 15. his verbis: *Advertendum eſt tamen,
quod ſub Pontificatu Urbani VIII. magna deſu-
per*

[…]ta fuit controverſia, nam ita ferente caſu […]ulta hinc inde deducta coram bonæ memo- […] Egidio Urſino Datario, ac pluribus Advo- […]informantibus, re etiam ad ipſum Urbanum […], fuit reſolutum negative, nempe probi- […]em alienationis rerum Eccleſiæ locum ſibi […]are etiam in caſu, quo res ita donatur, […]gatur Eccleſiæ, ut poſſit alienari ſine ſole- […]tibus, quia nihilominus illæ requiruntur, […]bſtante dicta voluntate, quæ tamquam illi- […]ſervanda non eſt. Hic tamen obſervandum […] quod ſi bona relinquantur Eccleſiæ ſub […]itione, ut talia bona vendantur ad ali- […]n determinatum effectum, v. g. ut ex il- […]n pretio emantur Lampades, vel Cande- […]a argentea, vel Calices, vel alia ad Dei […]um, vel ut dotentur Virgines, & ſimilia, […] poſſunt alienari talia bona ſine ſolemni- […]bus, ut ſic adimpleatur mens Teſtatoris, […]tenent communiter Doctores.

[…]Tertio decimo Regulares quamvis poſſent […]s alienare bona ſuarum Eccleſiarum, vel […]onaſteriorum, nulla petita licentia a Sede […]oſtolica, vel a loci Ordinario, ex privilegiis […]i conceſſis a variis Summis Pontificibus, ut […]Leone X. Clemente VIII. & aliis, & præci- […]e a Gregorio XIII. in ſua Conſtitutione in- […]. *Apoſtolicæ Sedis*, & in alia incip. *Ex in-* […]*mbenti*; Tamen hodie dicta privilegia ſunt […]vocata per ſpeciale decretum juſſu Urbani […]III. *a Sac. Cong. Conc. editum* 7. *Septemb.* 1624. […] Regulares non habentes ſpeciale privilegium […]ſterius tali Decreto, non poſſunt alienatio- […]em facere ſub gravibus pœnis in ipſo Decreto […]ontentis, quæ ut ab omnibus commode ſciri […]oſſint, datur hic ad litteram tenor Decreti.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tri- […]*entini Interpretum, rerum experimento edocta,* […]*uantum Religiones accipiant detrimenti ex bono-* […]*um immobilium, & pretioſorum mobilium de-* […]*actionibus, quas crebro faciunt Regulares Apo-* […]*lolicis privilegiis innixi, ac proinde operæ pre-* […]*ium putans illorum facultatem aliqua ratione* […]*ompeſcere, ſpeciali Sanctiſſimi Domini Noſtri juſſu Generalibus, & Provincialibus, Abbati- bus, Generalibus, & quibuſcumque aliis Supe- rioribus Regularibus cujuſvis Ordinis, Congrega- tionis, Societatis, Inſtituti intra fines Europæ exi- ſtentibus, omnium rerum, & bonorum immobi- lium, ac pretioſorum mobilium, alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hy- pothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, ceſſionem in Feudum, vel Emphyteu- ſim, preterquam in caſibus a Jure permiſſis fieri perpetuo prohibet, atque interdicit abſque illius Cong. Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſque activæ, & paſſivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa im- poſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant, ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, ac relaxandi fa- cultate, pœnis nihilominus Apoſtolicarum Con- ſtitutionum, & præſertim felicis record. Pauli II. quæ incipit:* Ambitioſæ, *in ſuo robore per- manſuris. Alienationes vero, pacta, cenſus, hy- pothecas, locationes, conductiones, & conceſſio- nes quaſcumque contra hujuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis ſuæ auctoritate ipſo Jure nullas, atque irritas decrevit. Non obſtantibus &c. Datum Romæ die* 7. *Septemb.* 1624. *Coſm. Card. de Torres. Proſper Fagnanus Sac. Congr. Secret.*

Cum poſt editum Decretum de rebus Regula- rium non alienandis compertum ſit, Regulares, qui eodem Decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum hujuſmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis & damni emergentis. Cumque ex hujuſmodi con- tractu eludatur mens Sac. Congr. cui in primis in votis fuit conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum hujuſmodi plurimum læduntur, S. D. N. approbante dictavit, & de- claravit, hujuſmodi contractum eſſe contra men- tem Decreti ut ſupra editi; ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas ipſo fa- cto incidere. Datum Romæ 21. *Mart.* 1626. *Coſm. Card. de Torres. Proſper Fagnanus*, vi- de Card. Petram *tom.* 4. *Conſtit.* 6. *Benedicti XII. num.* 9. 22. 23. 41. *& per tot.* ubi plu- ra ad rem.

Quartodecimo Regulares ſine Beneplacito Apoſtolico, & ſolemnitatibus nequeunt trans- ferre bona de uno Monaſterio divite in aliud Monaſterium, etiamſi ſit ejuſdem Provinciæ, & Religionis, quia talis translatio eſt aliena- tio, per quam transfertur dominium dire- ctum, aut utile, quod eſt prohibitum ab Ex- travagante *Ambitioſæ*, & a Decreto Sac. Cong. Conc. *num. antecedenti* allato, cum Extrava- gans, & Decretum habeant pro principali fi- ne indemnitatem ſingularum Eccleſiarum, & Monaſteriorum in particulari, ut in ſingulis conſervetur commode Divinus Cultus cum con- grua ſuſtentatione Religioſorum ibi degentium; qui finis non ſervaretur, ſi bona unius Con- ventus, vel Monaſterii poſſent in aliud etiam

ejuſ-

[illegible] Felix Poteſtas [illegible]

43 [illegible]

44 Non negamus tamen poſſe pecuniam ex cenſu extinctione, vel mobilium pretioſorum venditione retractam impliſcari in extinguendo cenſu ſuper bonis Monaſterii facultate Sacræ Congregationis; ut docent Anton. de Spiritu Sancto *tract.* 3. *diſp.* 6. *ſect.* 6. *num.* 1169. Felix Poteſtas *tom.* 1. *n.* 927. Donatus *tom.* 1. *tract.* 14. *quæſt.* 74. cum aliis ibi allegatis, quia ſicut onerare fundum Monaſterii eſt alienatio, ita illum exonerare erit reacquiſitio, ad quam non requiritur Beneplacitum. Tutius autem, & conſultius eſt exquirere Beneplacitum: quia Donatus *loc. cit. in fine* teſtatur, quod hodie ex Decreto Sacræ Congregationis Regularium ſervatur contrarium.

Additiones ex aliena manu.

45 Diſtinctio in ſubjecta materia recepta hæc eſt, quod ſcilicet aut Eccleſia nullum adhuc jus vel ad rem, vel in re nacta eſt, & in hoc caſu nec tranſactio, nec quilibet alius actus [illegible] per quem [illegible] Eccleſiæ, [illegible] Card. Petr. [illegible] Rota [illegible] Molin. deciſ. 1167. [illegible]

Hinc colligitur, [illegible] Eccleſ. ſine [illegible] tranſigere poſſe de hæreditate [illegible] eaque adita, ut eo improb[illegible] Card. Ant. de Luc. *ad de Franch.* [illegible] Quinimo nec procedi *poſſe* [illegible] Eccleſia in illo ipſo actu [illegible] de eo tranſigat, [illegible] Cardin. Petr. [illegible] *Comment. ad Conſtit.* 5. *Paul. II. ſect.* 2. *n.* [illegible] *ſub n.* 3.

Olim controverſia haud caruit, num [illegible] poſſit alienatio ſine ſolemnitatibus ab una in aliam Eccleſiam. Affirmat inter alios Tamburin. *de Jur. Abbat. tom.* 3. *diſput.* 13. *q.* [illegible] *n.* 19. At negativæ opinioni adhæſit Rota [illegible] *Permutationis* 1. *Decembris* 174[illegible] *a* §. 2. *ad* §. 13. & in confirmatoria 16. *Ma*[illegible] 1750. §. 2. *cor.* [illegible] *Molin.*

Etiamſi agatur de Regularibus exemptis, [illegible] ſenſus alienationibus rerum exigui valoris [illegible] quit præſtari ab eorum Prælato, ſed præſtandus eſt ab Epiſcopo, ut reſcripſit S. Congregatio Concilii interpres *in Converſana Juriſdictionis* 8. *Maii* 1751. *ad dub.* 26. Abbatem vero pollentem exemptione tertiæ ſpeciei poſſe aſſenſum hunc præſtare, firmant Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 13. §. 4. Florez *de Men. variar. quæſt. lib.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 7. Tamburin.

de

ter. *Abbat. tom. 3. diſput. 13. quæſt. 5. n. 2.* ı *cor. Anſald. deciſ. 519. n. 36.* Intellige en, niſi agatur de Rebus proprii Monaſte- idque quia nemo ſuam auctoritatem in ſuam præſtare valet. Hoc vero caſu aſ- s non ab Epiſcopo, ſed a Summo Pon- eſt præſtandus; Tamburin. *de Jure Ab- tom. 3. diſput. 13. quæſt. 5. n. 2.*
lia ad rem vide infra *Additiones* ad verb. *placitum Apoſtolicum.*

ARTICULUS V.

enatio quoad modum ſuccurrendi Eccleſiæ per ipſam enormiter læſæ, & quoad actio- nes ipſi Eccleſiæ competentes.

I alienatio facta fuit invalide ob non ſer- vatas ſolemnitates, ſuccurrendum eſt Ec- :ſiæ per totalem reſciſſionem, & annulla- onem contractus. Si vero alienatio fuit va- la ob omnes ſervatas ſolemnitates, & po- a appareat, Eccleſiam fuiſſe enormiter læ- m, ſuccurrendum eſt Eccleſiæ remedio re- tutionis in integrum; *cap. Ad noſtram* 11. *rebus Eccleſ. non alienand. & cap.* 1. *de re- itutione in integrum.* Eccleſia tamen tenetur ı tali caſu refundere pretium, aliaſque ex- enſas in utilitatem ipſius factas, & meliora- nenta, quæ augent valorem bonorum aliena- orum, reficere, quia Eccleſia, quæ eſt pia, t cultrix Juſtitiæ, non debet locupletari cum lterius damno, *cit. cap. Ad noſtram, & cap. ocupletari* 48. *de Regulis Juris in* 6. Et ſic xpreſſe decrevit Sac. Cong. Epiſcop. *in una Bitecten.* 5. *Martii* 1693.

Ad ſuccurrendum Eccleſiæ poteſt rem alie- atam repetere non ſolum ſucceſſor male alie- antis, *cap.* 2. *de precariis*, ſed etiam ipſe ma- e alienans, *cap. Si quis Presbyterorum* 6. *hoc it.* juncta Gloſſa *verb. Alienator;* quamvis ju- averit ſe non repetiturum, cum hoc ſit illi- itum; *arg. cap. intellecto* 32. *de Jurejurando.* Et in defectum male alienantis, & ejus ſuc- eſſoris quilibet Clericus rem alienatam repe- tere poteſt, *cit. cap. Si quis Presbyterorum in fine:* ubi Alexand. III. decrevit, quod in ca- ſu illegitimæ alienationis liceat quibuſcumque Eccleſiaſticis voces contradictionis afferre, & cum fructibus poſſint alienata repoſcere, & Eccleſiaſtica auctoritate fulciri.

Eccleſia læſa per malam alienationem du- plicem habet actionem; Primam contra Per- ſonam male alienantem, ut damnum Eccleſiæ illatum reſarciat, *cap. Monemus* 12. *qu.* 2. & *leg.* 3. *Cod. Si tutor, vel curator intervenerit*, jun- cta Gloſſa *in cap. Si quis Presbyterorum, verb. Alienata hoc tit.* Et hæc actio etiam contra 8
Hæredes male alienantis inſtitui poteſt, cum Hæres cenſeatur eadem Perſona cum Defun- cto, juxta *Authen. de Jurejur.* §. 1. *collat.* 5. & ſuccedat in omne jus defuncti, *leg. cum Hæ- res, ff. de diverſ. & temporal. præſcript.* Secun- 9
dam actionem habet in rem contra poſſeſſo- rem rei male alienatæ, ut reſtituat rem cum fructibus; *cit. cap. Si quis Presbyterorum:* ubi, ut patet in numero antecedenti, dicitur ex- preſſe, ut cum fructibus poſſit alienata repo- ſcere; Et merito, quia rem Eccleſiæ male 10
alienatam ſcienter, & mala fide recipiens non facit fructus ſuos, ſed tenetur eos reſtituere una cum melioramentis, *leg. Jubemus* 14. §. *Sane, Cod. de Sacroſ. Eccl.* Et ſic tenent Ab- bas *in cap. Si quis Presbyteror.* 6. *de rebus Ec- cleſ. non alienand.* Pirhing, & alii paſſim.

Additiones ex aliena manu.

De reſtitutione fructuum in hoc judicio la- 11
tiſſime pluribus diſtinctis caſibus agit Roma- guer. *in Synodal. Gerund. lib.* 3. *tit.* 5. *cap.* 1. *a n.* 28. *ad fin.*

ARTICULUS VI.

Alienatio, quoad pœnas male alienantium, & ad ipſam cooperantium.

Pœnæ male alienantium, & cooperantium 1
ſunt variæ. Prima eſt, quod talis aliena- tio facta, non ſervatis requiſitis ſolemnitatibus, ipſo Jure ſit nulla, adeoque reſcindenda, *cap. Sine exceptione* 12. *quæſt.* 2. *cap. Si quis Presbyter* 6. *in hoc tit. Clement.* 1. *& Extrav. Ambitio- ſæ, de rebus Eccleſ. non alienand. inter commu- nes.* Et hæc nullitas, ſeu invaliditas, eſt in- 2
telligenda pro Foro externo; nam pro Foro interno, ſeu conſcientiæ, valida eſt alienatio rei Eccleſiaſticæ, quæ fit auctoritate Superio- ris, aliorumque, quorum intereſt, conſenſu, ſine ulla fraude ac dolo, ex juſta cauſa neceſſi- tatis, vel utilitatis Eccleſiæ, aut pietatis, quamvis prætermiſſa fuerit formula Juris. Sic Abbas *in cap. Quia plerique n.* 31. *de Immun. Eccleſ. & cap. Requiſivit n.* 19. *De in integrum reſtit.* ubi probat, quod omnis contractus in Foro conſcientiæ validus ſit, liciteque reti- neatur res per ipſum acquiſita, quando in eo fuit ſervatum, quod Jus naturale præſcribit, ſcilicet abſentia deceptionis, & verus contra- hen-

ſentium conſenſus, licet non fuerit ſervata
forma præſcripta a Jure poſitivo; Et ſic te-
nent Innocent. Riccius, Layman, Engel,
Azorius, Navarrus, Zoeſius, Anacletus, &
alii paſſim.
3 Secunda pœna eſt, quod tam alienantes,
quam alienata recipientes, & ſubſcribentes in-
currant Excommunicationem majorem; *cap.*
Apoſtolicos, *cap. Non liceat de rebus* 12. *q.* 2.
cap. Si quis Presbyt. & Extrav. Ambitioſæ.
4 Et iſta Excommunicatio non eſt reſervata,
ut patet ex textu ipſo Extravagantis *Ambi-*
5 *tioſæ*. Ab hac tamen Cenſura incurrenda ex-
cuſantur alienantes, & cooperantes ex igno-
rantia Juris, vel Facti, dummodo talis igno-
rantia non fuerit craſſa, vel ſupina, ut ex-
preſſe habetur *cap. Ut animarum periculis* 2.
de Conſtitutionibus lib. 1. *tit.* 1. *in* 6. & tenet
Barboſa in Extrav. *Ambitioſæ num.* 23. Na-
var. Quaranta, Filliucius, Bonacina, & alii
6 communiter. Ab hac Cenſura incurrenda ex-
cuſantur etiam illi, qui bona Eccleſiæ aliena-
runt abſque debitis ſolemnitatibus, ſi pœni-
tentia, aut alio titulo ducti alienationem re-
vocaverunt ante realem, & pacificam tradi-
tionem, *cap. Si quis Presbyterorum 6. hoc tit.*
Barboſa *loc. cit.* Covarruvias, Quaranta, Na-
varr. Filliuc. & alii.
7 Tertia pœna eſt, quod Epiſcopi, vel Ab-
bates male alienantes ſubjacent Interdicto in-
greſſus in Eccleſiam, & ſi per ſex menſes ta-
lem pœnam contumaciter ſuſtinuerint, ab ad-
miniſtratione Beneficii, vel dignitatis ſint ſuſ-
8 penſi. Inferiores autem Prælati, Commenda-
tarii, & alii Eccleſiarum Rectores Beneficiis,
quorum bona male alienaverint, ſint ipſo fa-
cto privati, ut habet expreſſe cit. Extravag.
Ambitioſæ.
9 Regulares autem, qui immobilia, & mo-
bilia pretioſa alienant, locant, vel diſtrahunt
cenſus, & hypothecas ſpeciales conſtituunt
abſque facultate Sacr. Congreg. Conc. præter
pœnas cit. Extravag. *Ambitioſæ*, incurrunt ipſo
facto pœnam privationis Officiorum, inhabili-
tatis ad illa, vocis activæ, & paſſivæ ex De-
creto Sac. Congreg. Concil. 7. *Septemb.* 1624.
juſſu Urbani VIII. editum, & per extenſum
10 ſupra relatum *art.* 4. *num.* 30. Et has pœnas
incurrunt abſque alia ſententia declaratoria,
ut reſpondit Sac. Cong. Conc. *in Romana pro*
Ciſtercienſibus 1. *Septemb.* 1657. & confirma-
vit 26. *Martii* 1689. in reſponſione ad ſequen-
tia dubia:

1 An Abbates, qui præſunt Monaſteriis ære
alieno Cenſuario nomine grava
neantur dictos Cenſus redimere
vis tempore anteceſſorum facto
2 Quatenus teneantur, an negligent
dant in pœnas contentas in Dec
rebus Regularium non alienandi
3 An ad effectum incidendi in eas,
præcedenti declaratione?
4 An Superioribus Regularibus lice
accipere pecunias abſque Mo
conſenſu capitulariter requiſito?

Die 26 Martii 1689. confirmando Dec
anno 1657. latum, reſpondit.
Ad primum, teneri.
Ad ſecundum, incidere.
Ad tertium, ad effectum eas incurrendi,
requiri declarationem.
Ad quartum, non poſſe. Lib. 21.
fol. 56.

Neque valet ad effugiendas *recenſitas* p
nas adducere non uſum Conſtitutionis *Amb*
tioſæ, quia non uſus non eſt allegabilis, *cum*
ubique præſumatur recepta, *ut tenent* Vign
tell. *tom.* 9. *conſult.* 126. *num.* 4. Ciarlin. *co*
105. *num.* 111. & 112. Genuenſ. Ventrig. M
nacell. & alii paſſim, & ſic expreſſe decla
vit Sacr. Congr. Conc. *in Uladislavien.* 1. J
lii 1647. in qua cum adduceretur, dictam E
travagantem *Ambitioſæ* non eſſe uſu recepta
in illis partibus, adeoque non eſſe neceſſariu
Beneplacitum Apoſtolicum, reſpondit præci
verbis: *Non uſum dictæ Conſtitutionis allegab*
lem non eſſe, & abſque Beneplacito alienatio
fieri non licere; ſic lib. 18. *Decretal. pag.* 3
& *in una Mediolan.* 13. *Novemb.* 1655. cen
Bona Eccleſiarum, & Piorum Locorum non p
ſe alienari, nec concedi ſola auctoritate Archi
piſcopi, ſed omnino requiri Beneplacitum Ap
ſtolicum ad præſcriptum Conſtitutionis Pauli
non obſtante prætenſo allegato non uſu, ſeu co
ſuetudine, & die 20. *ejuſdem facta relat*
Sanctiſs. approbavit lib. 19. *decret. pag.* 535.
Recenſitæ autem pœnæ non incurruntur,
ubi adeſt neceſſitas, & evidens Eccleſiæ uti
tas, & pietas, alienentur bona Eccleſiæ m
dici valoris cum facultate Epiſcopi, qui a
ctoritate ſibi attributa *in cap. Terrulas* 12. *q.* 2
cui nunquam fuit derogatum, licentiam con
cedere poteſt alienandi res Eccleſiaſticas, qu
non excedunt valorem quadraginta Scutoru
Romanorum, ut cenſuit Sac. Congr. Epiſcop.
in una Tarentina 22. *Maii* 1601. & *in*
Meſſanenſi 29. *Novembris* 1613. ubi dicit ſ
etiam

ı declaraſſe Paulum V. Vide ſupra *art.* 3. ɪ. 2. 3.

uoad pœnas male alienantium bona Eccleꝛa attendenda eſt noviſſima Conſtitutio dicti XIV. incip. *Univerſalis Eccleſiæ*, in ſub Excommunicationis, nullitatis actus, ntractus, & ſub omnibus pœnis ſtatutis ꝛa alienantes bona Eccleſiæ prohibet Clerialienare commodum recipiendi fructus, vendere, & diſtrahere pro toto tempore : ſuæ, aut per decurſum longi temporis litus, & proventus ſuorum Beneficiorum piendo ab emptore una, aut pluribus ſoonibus illam quantitatem pecuniæ, quam Beneficiati pro ſpatio dicti longi tempo, aut ſuæ vitæ, probabiliter eſſent conſeuri.

Additiones ex aliena manu.

De pœnis alienantium bona Eccleſiæ ſine emnitatibus conſule Cardinal. Petr. *in comnt. ad Conſtitut.* 5. *Paul. II. ſect.* 3. *per tot.* i de meliorationibus, & fructibus quoque plu. occurrunt.

ALIMENTA.

Alimentorum nomine generaliter veniunt omnia, quæ ſunt neceſſaria ad honeſtam, congruam vitæ humanæ ſuſtentationem; ommunis per claros textus *in l. Legatis aliientis 6. & l. Rogatus 23. ff. de Alimentis, el cibariis legatis, l. Verbo victus 43. l. Et etera, l. In ſtratum 45. & l. Quos nos 234.* . 2. *ff. de verbor. ſignific.*

Hinc pro alimentis venit in primis cibus, t potus, *cit. l. Legatis 6. & cit. l. Rogatus 23.* *de Alimentis, vel cibariis legatis, cit. l. Verbo ictus 43. & l. Quos nos 234.* §. 2. *ff. de veror. ſignificat.* Nomine autem cibi veniunt panes, carnes, & alia eduſia pro qualitate, & onditione perſonarum. Surdus *de alimentis tit.* . *q.* 8. Menochius *de præſumpt. lib.* 4. *præumpt.* 152. *n.* 13. *& ſeq.* Roſignol. *de effectius Matrimonii contract.* 15. *de Matrimonio IX. renot.* 8. *n.* 2. Nomine vero potus veniunt vinum, cereviſia, & alia potionis genera, & etiam aqua, ubi eſt venalis, textu expreſſo *in l. Si alimenta* 1. *ff. de Alimentis, vel cibariis legatis*, ibi: *Si alimenta fuerint legata, dici poteſt, etiam aquam legato ineſſe, ſi in ea regione fuerint legata, ubi venundari aqua ſolet.* Et concordat *l. Mela* 14. §. 3. *ff. eodem.*

Item pro alimentis venit veſtis, ſeu veſtitus, *cit. l. Legatis alimentis 6. cit. l. Rogatus 23. ff. de Alimentis, vel cibariis legatis, l. Veſtis 23. ff. de auro, & argento legat. l. Verbo Victus 43. & l. Quos nos 234. ff. de verbor. ſignif.* Nomine autem veſtis, ſeu veſtitus, veniunt ea omnia, quæ ad corporis tegumentum inſerviunt, ſive ſint lanea, ſive linea, ſive ſerica, ſive alterius, vel pretioſioris, vel deterioris conditionis, & valoris, calceamenta, & ea etiam, quæ ad accubandum ſunt deſtinata, ut lectus, culcitræ, ac omnia tegumenta, & ornamenta, quæ lecto accedunt, & ſimilia, per clarum text. *in cit. l. Veſtis* 23. §. 1. *ff. de auro, & argento legat.* ibi: *Veſtimentorum ſunt omnia lanea, lineaque, vel ſerica, vel bombycina, quæ induendi, præcingendi, amiciendi, inſternendi, injiciendi, incubandive cauſa parata ſunt, & quæ his acceſſionis vice cedunt, quæ ſunt inſitæ picturæ, clavique, qui veſtibus inſuuntur*, & concordat *l. Et cætera* 44. *& l. In ſtratum* 45. *& l. Quos nos* 234. §. 2. *ff. de verbor. ſignificat.* & notat Gloſſa communiter recepta *in cit. l. Veſtis*. 4 5

Item pro alimentis venit habitatio: *cit. l. Legatis alimentis 6. & cit. l. Rogatus 23. ff. de alimentis, & cibariis legatis.* Nomine autem habitationis generaliter veniunt etiam utenſilia, ſeu ſupellectilia; ſicut enim ſine habitatione non poteſt quis vivere, ita ſine dictis utenſilibus, ſeu ſupellectilibus, non poteſt habitare, *arg. l. Labeo* 7. §. 1. *ff. de ſupellectili legata*, Menochius *de præſumptionib. l.* 4. *præſumpt.* 157. *num.* 23. Simon de Pretis *de interpret. ultim. volunt. l.* 4. *interpret.* 1. *dub.* 11. *n.* 41. Roſignol. *l. c. n.* 4. & alii. 6 7

Item pro alimentis veniunt expenſæ pro Medicis, & medicinis requiſitis ad ſanandam infirmitatem Alimentarii, cum ſine eiſdem præſumatur vix vivere poſſe, *per text. in l. Quos nos* 234. §. 2. *ff. de verbor. ſignificat.* Bartolus *in l. Legatis alimentis 6. ff. de Alimentis, & cibariis legatis.* Mynſinger. *pract. cent.* 3. *obſerv.* 12. Martha *de ſucceſſ. part.* 4. *q.* 18. *art.* 7. *n.* 8. Roſignol. *loc. cit. num.* 5. & alii cum Rota recent. *part.* 18. *t.* 2. *deciſ.* 158. *n.* 24. *&* 25. 8

Item reſpectu perſonæ alicujus dignitatis, & ſtatus, veniunt pro alimentis equi, ſervitores & ſimilia. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 157. *num.* 28. Simon de Pretis *loc. cit. interpret.* 1. *dub.* 11. *num.* 59. Fagundez 9

in Decalog. lib. 4. *cap.* 21. *num.* 8. *&* *c.* 24. *n.* 2. *& ſequent.* Roſignol. *loc. cit. n.* 5. *verſ. Ad ſecundum genus*, & alii cum Rota recent. *part.* 9. *t.* 2. *deciſ.* 341. *n.* 33. *&* 34.

10 Item pro alimentis veniunt expenſæ ad addiſcendas artes honeſtas, & diſciplinas, juxta conditionem Alimentarii, *l. Cum plures* 12. §. 2. *ff. de adminiſtrat. & periculo Tutor. l. Qui filium* 4. *ff. Ubi pupillus educari debeat*, *l. Quod plerumque* 2. *Cod. de alimentis pupillo præſtandis* cum ſimilibus, Menoch. *loc. cit. præſumpt.* 191. *num.* 12. *in fine*; Joannes Nicolaus Lucidorus *de illegit. Cleric. c.* 15. *n.* 15. Roſignol. *loc. cit. num.* 5. *in fine*, & alii cum Rota recent. *part.* 9. *t.* 2. *dec.* 341. *num.* 33. *&* 34.

11 Item pro alimentis veniunt ea, quæ ſtatui, & conditioni Perſonarum poſſunt convenire, ut reſpectu Nobilium Equitum, congruæ recreationes, venationes, & ſimilia; Joann. Angelus Boſſius *tractat. de effect. Matrim. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 61. *in fine*. Fagundez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 21. *num.* 8. *& cap.* 24. *num.* 2. Roſignol. *loc. cit. num.* 6. & alii.

12 Item pro alimentis veniunt expenſæ pro funere, ſi Alimentarius moriatur. Quamvis enim proprie alimentorum nomine non veniant dictæ expenſæ, computantur tamen lato modo inter alimenta, cum ſint neceſſariæ ad convenientem corporis Alimentarii defuncti curam; Molina *de Juſtitia tom.* 1. *diſp.* 168. §. *Alimenta*, Roſignol. *loc. cit. num.* 6. *in fine*, & alii.

13 Item pro alimentis veniunt ea, quæ neceſſaria ſunt ad conſequenda omnia ſupradicta pro alimentis intellecta; Unde quando titulo alimentorum tribuendum eſt vinum, contribuenda ſunt etiam vaſa, quibus continetur; textu expreſſo *in l. Si cui vinum* 3. *l. Cui vinum* 6. *& l. Vino legato* 14. *ff. de Tritico, vino, & oleo legato*. Item ſi pro alimentis tribuendi ſint cibi, tribuenda ſunt etiam vaſa, & alia ad coquinam, & menſam neceſſaria, & ſic de aliis ſimilibus, *arg. l. Labeo* 7. §. 1. *ff. de ſupellectili legata*. Simon de Pretis *loc. cit. dub.* 11. *num.* 41. *& ſequent.* Surdus *de alimentis titul.* 4. *quæſt.* 3. *num.* 4. Menoch. *loc. cit. præſumpt.* 157. *n.* 17. Roſignol. *loc. cit. num.* 7. & alii. Conceſſo enim fine, etiam media, quibus ad eum pervenitur, conceſſa intelliguntur, *c. Præterea* 5. *cap. Prudentiam* 21. *& cap. Suſpicionis* 39. *de Officio delegati*, *& l. Cui Juriſdictio* 2. *de Juriſdictione*, cum ſimilibus.

14 Alimenta præſtari debent ſervato ordine, & gradu conjunctionis, ut qui proximior eſt, & magis conjunctus ea ſubminiſtrare te- tur; Rota recent. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* *num.* 7.

Hinc in primis tenentur Parentes alime præſtare Filiis, *l. Si quis a liberis* 5. *ff. agnoſcendis, & alendis liberis*, *l. Unusquiſq Cod. de infantibus expoſitis*. Non ſolum te- tur Parentes alimenta præſtare Filiis leg- mis, ſed etiam ſpuriis, ex damnato coi- tis. Vide verb. *Filius n.* 127.

Cum hac tamen differentia, quod Ma- tenetur alere Filios primo triennio, & p- triennium Pater uſque ad emancipatione Vide d. verb. *Filius n.* 128. Nomine alimen- rum aliud intelligitur reſpectu Patris, & ali reſpectu Matris; Reſpectu enim Matris inte- ligitur ſolum lac; plus enim non tenetur M- ter præſtare Filiis; Unde ſi ipſis *alia* neceſſ- ria ſubminiſtraverit ſine animo donandi, po- teſt repetere a Patre. Vid. verb. *Filius n.* 129. Si autem Mater nequeat ipſa lac præbere proli, tenetur Pater ſuis impenſis *nutricem conducere*. Si vero poſſit, ipſamet *tenetur præſtare*, vel ſuis impenſis nutricem conducere, niſi alicubi aliud ferat legitima *conſuetudo*. Vide verb. *Filius n.* 130.

In defectum Patris, ſi is videlicet paup- ſit, aut perierit, tenetur alimenta præbe- Filiis etiam illegitimis, & *ſpuriis* Avus paternus, vel alii aſcendentes; & *in defectu* aſcendentium paternorum, hæc obligatio devolvitur ad Matrem. Vid. d. verb. *Filius n.* 131. Deficiente autem Matre, tenetur Filiis alimenta præſtare Avus, aliique aſcendentes materni, *l. Si quis a liberis* 5. §. 5. *ff. de agnoſcendis, & alendis liberis*, *& l. Non quemadmodum* 8. *ff. eodem*. Vide verb. *Filius n.* 13-

Mortuis Parentibus, & Avis, Filii, & Nepotes etiam ſpurii alendi ſunt ab eorum reſpective hæredibus, colligitur *ex l. Si quis a liberis* 5. §. 17. *ff. de agnoſcendis, & alendis liberis*, *l. Qui filium* 4. *ff. Ubi pupillus educari debeat*; *Authentic. Licet*, *Cod. de naturalibus liberis*, *& ex l. Si quis igitur habens Filios*, *Authentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui*. Et ratio eſt, quia obligatio, quam habent Parentes, & Avi alendi Filios, ac Nepotes, non ſolum eſt perſonalis, ſed etiam realis, & non ſolum afficit perſonam, ſed etiam bona ejuſdem perſonæ, adeoque deficiente perſona obligata remanent *ejuſdem* bona obligata, ad quoſcumque hæredes etiam extraneos tranſeant, quia quis moriendo non potuit eximere bona propria ab illo onere, cui Jure naturali erant obnoxia; *arg. Authentic.*

Res quæ, *Cod. Communia*, *de Legatis*. ta recent. *part.* 6. *deciſ.* 255. *n.* 22. & 24. rt. 8. *deciſ.* 167. *n.* 23. *part.* 18. *tom.* 1. *de-* 331. *n.* 1. & *tom.* 2. *deciſ.* 561. *num.* 10. ſignol. *loc. cit. num.* 12. & 16. cum pluri- ibi allegatis. Vide verb. *Filius num.* 133.

Clericus tenetur alimenta præſtare Filiis ex nnato, & ſacrilego complexu, etiam in erdotio ſuſceptis, & deficiente patrimonio, eſt eos alere ex fructibus Beneficii; Abbas *cap.* 1. *n.* 4. *de cohabit. Cleric.* & *Mulier.* avarr. *in tract. de ſpoliis Cleric.* §. 10. *n.* 11. rdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 10. *n.* 20. Pigna- ll. *t.* 9. *conſult.* 139. *num.* 211. cum aliis ibi legatis. Vide verb. *Filius n.* 134.

Parentes, aliique ſupra recenſiti, non tenen- r alimenta præſtare Filiis, & Nepotibus, ſi ſi aliunde habeant, quo ſufficienter ſe poſ- nt alere, vel aliqua arte polleant, qua ho- eſte juxta conditionem proprii ſtatus ſine de- core poſſint ſibi victum quærere, *l. Si quis liberis* 5. §. 7. *ff. de agnoſcendis*, & *alendis beris*. Et Bartolus *ibid.* §. *Sed ſi filius*, An- nius Theſaurus *deciſ.* 211. *num.* 14., Petrus arboſa *in l.* 1. *part.* 4. *num.* 62. & *ſequent.* *ſoluto Matrimonio*, Surdus *de alimentis tit.* 1. 78. *num.* 32. Carpanus *ad ſtatut. Mediolan.* eciſ. 317. *num.* 48. Roſignol. *loc. cit. præno- at.* 4. *num.* 7. Navarr. *in Manual. cap.* 14. um. 17. Molina *de Juſtitia tom.* 1. *diſp.* 160. *Alimenta*, Bonacina *de præcept. diſp.* 6. *qu- nica punct.* 6. §. 1. *num.* 3. & plurimi alii, uos congerit, & ſequitur Joannes Angelus Boſſius *de effect. Matrim. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 27. Alimenta enim debent præſtari, ſi neceſ- ſitas adſit, & non aliter. Vid. verb. *Filius num.* 135.

Item Pater non tenetur præſtare alimenta Filio, ſi ſine juſta cauſſa nolit habitare cum pſo; Jaſon *in l. Quidam cum Filium n.* 6. *ff. de verb. oblig.* Romanus *in l. Sicut dotem* §. *Tranſgrediamur in fin. ff. Soluto Matrimonio*. Aſcanius Clemens *de patria poteſtat. effect.* 17. *n.* 32. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 552. *n.* 41. & 44. Rota Roman. *deciſ.* 117. *n.* 1. *poſt tom.* 1. *conſil. Farinacii*, Roſign. *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 8. *n.* 3. & ipſo teſte alii magis communiter. Et ratio eſt, quia Pater non tenetur alere Filium, niſi quatenus indi- geat, & aliunde non habeat, quo ſufficienter ſe poſſit alere; Filius autem in hac hypotheſi aliunde habere poteſt congrua alimenta, re- deundo ad domum, & habitationem pater- nam; adeoque &c. Tum quia eodem Jure, quo Pater tenetur præbere alimenta Filio in- digenti, tenetur Filius obſequia præſtare Pa- tri, & cum eodem cohabitare, adeoque ſi Fi- lius ſine juſta cauſa nolit debita obſequia præ- ſtare Patri, & cum eodem cohabitare, non poterit a Patre prætendere debita alimenta, nec Pater tenebitur ea ipſi præſtare, quia fru- ſtra Legis auxilium invocat, qui committit in Legem; *cap. Quia fruſtra* 14. *de uſuris*, & *arg. Fruſtra ſibi Fidem* 75. *de Regul. jur. in* 6. & Gloſſ. ibid. verb. *Fruſtra*, *circa medium*. Et qui non facit, quod debet, non recipit, quod oportet; *arg. l. Ea conditione* 3. *Cod. de con- ditionibus inſertis*.

Secus autem, ſi ex juſta cauſa nollet Filius cohabitare cum Patre; Tunc enim Pater te- neretur alimenta præſtare Filio etiam extra domum paternam degenti. Pontanus *de ali- mentis cap.* 5. *num.* 5. Molina *de primogenit. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 74. Molina Theologus *de Juſtit.* & *jure tom.* 3. *diſput.* 616. *n.* 10. Me- nochius *de Arbitrar. caſ.* 170. *num.* 12. Roſi- gnol. *loc. cit. num.* 5. Rota Roman. *deciſ.* 617. *poſt tom.* 1. *conſil. crimin. Farinacii per textum in l. Cum hi* 8. §. 8. & *ſequ. ff. de transa- ctionibus*. Cauſæ autem juſtæ, ob quas Filius poſſit nolle cohabitare cum Patre, debent re- cognoſci, & approbari judicio viri prudentis, ſeu arbitrio Judicis. Vide infra *n.* 102. & *ſeq.* & diſcurre proportione ſervata, ut *ibi*. 25

Alimenta ſunt per Patrem infidelem præ- ſtanda Filio noviter converſo ad Fidem, & in ea quantitate, qua tenebatur Pater ante converſionem ejuſdem Filii; Immo debet ei tradere integram portionem ſuæ hæreditatis, & ad id tenentur ſub pœna Excommunicatio- nis Principes ſæculares eum compellere, textu expreſſo *in c. Judæi* 5. *de Judæis*, & *Sarace- nis*, & concordat *l. Cognovimus* 19. §. *Sed ne videamur*, *Cod. de Hereticis*. Et id noviſſime ſtatuit, confirmavit, & ampliavit Clemens XI. Conſtitut. incip. *Propagandæ per univerſum*, quæ per extenſum traditur ſub verb. *Hebræus n.* 21. Vide *ibi*, ubi multa ad rem. 26

Alimenta debent a Parentibus præſtari Fi- liis ſecundum decentiam ſtatus, & conditio- nis ipſorum. Colligitur expreſſe *ex l. Si cui* 14. *ff. de annuis legatis*, *l. Mela* 14. & *leg. Cum alimenta* 22. *ff. de alimentis*, *vel cibariis legatis*, *leg. Tutor.* 13. *ff. de adminiſtrat. Tu- torum*, *l. Si inſtituta* 27. §. 3. *ff. de inofficioſo teſtamento*, *leg. Jus alimentorum* 2. *ff. Ubi pu- pillus educari debeat*, cum ſimilibus. 27

In controverſia pro taxandis alimentis at- tendi debet non ſolum dignitas perſonarum, & facultatum copia; ut per citata Jura, & 28

alia ſimilia tenent omnes, cum certum ſit, non eamdem quantitatem taxandam eſſe pro perſona vili, ac pro nobili, pro paupere, ac pro divite; Sed etiam attendenda eſt ætas Alimentarii, cum non eadem alimenta debeantur pro parvulo, ac pro adulto, ſed ſemper præſtanda ſint majora juxta incrementum ad certum tempus; *per text. in l. Jus alimentorum 3. ff. Ubi pupillus educari debeat, l. Cum unus 10. l. Alimenta 16. §. 2. ff. de alimentis, vel cibariis legatis*. Item conſideranda eſt conſuetudo regionis, cum experimento conſtet, quod non juxta eamdem pompam, & ſplendorem vivatur in una regione, ac in alia, etiam inter perſonas æqualis conditionis. Sicque iſtis omnibus attentis, controverſia inter partes pro quantitate, & qualitate alimentorum, componenda eſt per regulatum a Jure Judicis arbitrium, ut expreſſe habetur *ex l. Officio Judicis 2. l. Jus alimentorum 3. ff. Ubi pupillus educari debeat, l. Quod plerumque 2. Cod. de alimentis præſtandis, l. Si quando negotium 7. Cod. de ordine cognitionum*.

29 Facta ſemel taxatione alimentorum, vel per Judicem, vel per partes inter ſe, ſi contingat patrimonium Patris decreſcere, poterit Pater de alimentis diminuere juxta decrementum; & ſi contingat tale patrimonium augeri; tunc tenebitur etiam augere alimenta juxta incrementum. Sic expreſſe colligitur *ex cit. l. Jus alimentorum 3. §. 3. ff. Ubi pupillus educari debeat*.

30 Pater tenetur juxta decentiam proprii ſtatus non ſolum alimenta præſtare Filio, ſed etiam ipſius uxori, quamvis eam duxerit ſine dote Patre ipſo conſentiente; Surdus *de alimentis tit. 1. q. 38. n. 2.* Bartolus *tract. de alimentis n. 16.* Covarruvias *de ſponſalibus part. 2. c. 8. §. 8. n. 5. in fine*, Crottus, *in l. Si conſtante n. 160. ff. ſoluto Matrimonio*, Menoch. *de arbitr. caſ. 348. n. 14.* Roſignol. *loc. cit. prænot. 10. n. 8.* Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. part. 2. c. 4. n. 95.* Bonacina *de precept. diſp. 6. q. unic. punct. 6. §. 1. num. 3. in fine*. Sanchez *de Matrim. lib. 6. diſp. 5. n. 9.* Megala *part. 2. lib. 2. c. 23. q. 1. n. 67.* Rota recent. *part. 4. tom. 3. deciſ. 617. n. 2. per tex. in l. Si quis a liberis 5. §. 12. ff. de agnoſcendis, & alendis liberis, l. Si filia nupta 20. §. 1. ff. Familiæ Erciſcundæ*.

31 Immo Pater tenetur dictam uxorem Filii alere, etiamſi indotatam duxerit ipſo invito, & diſſentiente, ſi ipſe Filius aliunde non habeat, quo ſeipſum, & illam alere poſſit; Surdus *de alimentis tit. 1. q. 38. num. 15.* Ruinus *conſil. 144. n. 18. lib. 5.* Crottus *loc. cit.* Roſignolus *loc. cit. num. 9.* Sanchez *lib Matrim. diſp. 26. n. 21.* Joannes Angel ſius *loc. cit. n. 65.* Megala *loc. cit. num. ſeq.* Gloſſa *in cap. Admonere 33. q. 2.* R cent. *cit. deciſ. 617. n. 2. per cit. Jura quis a liberis 5. §. 12. ff. de agnoſcend alendis liberis, & l. Si filia nupta 10. §. Familiæ Erciſcundæ*. Et ratio eſt, quia Filius uxorem indotatam duxerit, invit contradicente Patre, Pater ipſe adhuc pellitur præſtare alimenta Filio, cum per non ceſſet Jus ſanguinis, & naturalis piet ratione cujus Jura diſponunt alimenta eſſe ſtanda a Patre Filiis juxta decentiam, & ditionem ſui ſtatus, ſed in omni caſu, Pater tenetur præſtare alimenta Filio, tur etiam ea præſtare nurui, ſeu uxori dem Filii, cum hæc etiam loco Filiæ ha tur; Cinus *in l. Ubi adhuc, quæſt. 16. num Cod. de Jure dotium*, Menochius *de arbitr. 348. n. 13.* Surdus *de alimentis tom. 1. q. n. 5.* Ruinus *citat. conſil. 144. n. 8.* Barbati *in cap. 2. n. 46. de Foro compet.* Roſignol. *loc. cit. num. 9.* Gloſſa *in cit. cap. Admonere, ver Patrem 33. quæſt. 2.* adeoque &c. Tum q alere talem uxorem eſt onus Filii, adeo ſi Filius aliunde non habeat, quo ſe ipſu & illam alere poſſit, tenebitur ad id Pate cum Pater teneatur ad onera *Filiorum*; *tex expreſſo in cit. l. Si quis a liberis 5. §. 10. de agnoſcendis & alendis liberis*.

Pater tenetur ſic præſtare alimenta etia uxori ſui Filii illegitimi, ac ſpurii; Joan Nicolaus Lucidorus *de illegit. Clericorum c. n. 15.* Joann. Angelus Boſſius *loc. cit.* Pal tus *de Nothis cap. 47. num. 7.* Roſign. *loc. n. 10.* & alii. Et ratio eſt, quia ex *cap.* O *habere 5. De eo, qui duxit in Matrimoniu quam polluerat adulterio*, Pater tenetur præ re etiam Filiis, quomodocumque illegitimi alimenta, & omnia neceſſaria, inter quæ niunt enumeranda etiam alimenta uxoris, in terminis tenent Covarruvias *de ſponſal part. 2. c. 8. 6. n. 56.* Peregrinus *de Jure ſci lib. 3. tit. 18. n. 63.* Boſſius *l. c.* Roſig *loc. cit.* & alii.

Pater tenetur præſtare alimenta etiam liis emancipatis, ſi aliunde non habeant, ſe alant, textu expreſſo *in citat. l. Si qui liberis 5. §. 1. ff. de agnoſcendis, & alend liberis*. Et ratio eſt clara, quia alimenta debentur Filiis a Parentibus ratione pat poteſtatis, ſed jure ſanguinis, & natur pietatis, quod non diſſolvitur per emancipati nem;

...m; *per text. in l. Jura ſanguinis* 8. *ff. de Re... ...l. Jur. & §. At hi* 10. *& §. Minus* 11. ...*ſtit. de Hæreditatibus, quæ ab inteſtato*. Et ... id etiam tenetur Pater ſaltem in ſubſidium ...ere Filiam nuptam viro pauperi non haben... unde ipſam alat; Joan. Angelus Boſſius *loc.* ...*t. c.* 5. *num.* 152. Roſignol. *loc. cit. n.* 13. ... alii.

Pater tenetur alimenta præſtare etiam Filio ...communicato, cum Excommunicatio non ...ximat ab obſequiis a Jure naturali debitis Fi...io; Surdus *de alimentis, titul.* 1. *q.* 19. *n.* 13. ...ontanus *de alimentis c.* 2. *num.* 14. Megala *art.* 2. *lib.* 2. *c.* 2. *q.* 5. *n.* 15. Roſignol. *loc. ...it. prænot.* 10. *n.* 16. & alii paſſim. Cum hac ...amen advertentia, quod ſi Filius ſua culpa ...ertinaciter perſeveret in Excommunicatione, ...um poſſit ab illa abſolvi, Pater non tenetur ...i alimenta præſtare niſi juxta neceſſitatem ...aturæ; quia præſtando pinguiora alimenta ...ali Filio pertinaci in excommunicatione, tri...ueret ei anſam perſeverandi in ea: & e con...ra ſubtrahendo ei talia pinguiora alimenta, ſubtraheret etiam anſam talis perverſæ perſe...verantiæ. Si vero Filius ſine ſua culpa perſeveret in Excommunicatione, tenetur Pater ei præſtare alimenta juxta decentiam, & convenientiam ſui ſtatus, *arg. cap. Inter alia* 31. *de ſentent. Excommunicat.* ubi habetur, quod per ſupervenientem ſententiam Excommunicationis non liberetur Pater a debito obſequio, ad quod antea tenebatur; nec ipſa Excommunicatio privat bonis, & juribus temporalibus, quibus Excommunicatus gaudebat ante eamdem Excommunicationem; Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. part.* 2. *c.* 5. *n.* 119. Azorius *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *q.* 8. Trullench *in Decalog. lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 3. *n.* 10. Roſignol. *l. c. n.* 17. & alii.

Item Pater, quamvis non teneatur præſtare alimenta juxta decentiam, & convenientiam ſui ſtatus, & conditionis Filio in Hæreſi pertinaci propter rationem numero antecedenti adductam, tenetur tamen regulariter ei præſtare alimenta juxta neceſſitatem naturæ, quia non ceſſant jura ſanguinis, & naturalis pietatis, ex eo quod Filius inciderit in Hæreſim, & in ipſa pertinax perſeveret, præſertim cum ſic poſſit ſubeſſe ſpes eum quandoque ab Hæreſi revocandi; Joann. Angel. Boſſius *loc. cit. n.* 123. Roſignol. *l. c. n.* 18. Fagundez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 6. Azorius *part.* 2. *lib.* 2. *c.* 4. *q.* 10. & alii. Dicitur tamen notanter *Regulariter*, quia ſi Filius Hæreticus per falſa dogmata niteretur alios ad Hæreſim perducere, tunc tamquam actuali publico hoſti, & rebelli Eccleſiæ, & Catholicæ patriæ, poſſent juſte denegari alimenta etiam ei neceſſaria ſecundum exigentiam naturæ propter mox dicenda a ſimili, numero ſequenti.

38 Pater quamvis non teneatur præſtare alimenta juxta decentiam, & convenientiam ſui ſtatus, & conditionis Filio bannito, quia videtur indignus favoribus Juris Civilis qui contra Jura civilia enormiter deliquit, ut bannitus; cum fruſtra Legis auxilium invocet, qui committit in Legem, *cap. Quia fruſtra* 14. *de Uſuris*; tamen regulariter tenetur ei præſtare alimenta juxta neceſſitatem naturæ, quamvis ſtatuto cautum ſit, ne ei præbeantur. Et ratio eſt, quia Jura Civilia, & municipalia derogare nequeunt Juri naturæ, & ſanguinis *per text. in l. Jura Sanguinis* 8. *ff. de Regul. Juris, & §. At hi* 10. *& §. Minus* 11. *Inſtit. de hæreditatibus, quæ ab inteſtato*. Dicitur autem notanter *Regulariter*, quia ſi Filius bannitus eſſet perduellis patriæ, & in ipſam inveheretur, tunc poſſet Pater juſte ei denegare alimenta etiam neceſſaria juxta exigentiam naturæ, quia bonum patriæ, & amor erga eamdem debet prævalere amori erga Filium, & bono ejuſdem, & plus patriæ debemus, quam parentibus, textu expreſſo *in l. Minime* 36. *ff. de Religioſ. & ſumptib. Fun.*

39 Pater tenetur præſtare alimenta Filio Monacho juſte ejecto a Religione; ſi ipſe aliunde non habeat, quo ſe alat: Azorius *part.* 2. *c.* 4. *q.* 9. Filliucius *t.* 2. *tract.* 23. *cap.* 3. *n.* 35. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 10. *n.* 11. & alii. Et ratio eſt, quia ex eo quod factus fuerit Monachus, ſubinde ob ejus culpam ejectus a Religione non deſinit eſſe eidem Patri Filius, nec deficit titulus naturalis pietatis; Et aliunde ex eo, quod juſte ejectus ſit a Religione, deſinit eſſe Filius Religionis, nec Religio intelligitur ſe obligaſſe ad alimenta ei præſtanda, niſi pro tempore, quo eidem inſerviret. Vide verb. *Ejecti n.* 45.

40 Sic nec Religioſi præclariſſimæ Societatis Jeſu, qui poſt vota ſimplicia ante ſolemnem Profeſſionem a dicta Societate dimittuntur, ulla ab eadem Societate prætendere poſſunt alimenta, aut congruam ſuſtentationem, licet dum in ea viverent, titulo Religioſæ paupertatis ad Sacros Ordines, etiam Presbyteratus, promoti fuerint; Sic noviſſime expreſſe ſtatuit Bened. XIII. Conſt. inc. *Injuncti nobis*. Vid. *ib. n.* 46. ubi aſſertur per extenſum.

41 Monachus, ſeu Regularis, injuſte ejectus poteſt compellere Monaſterium, ſeu Religionem,

ad alimenta futura, & etiam præterita, ſi illa mutuo accepit: Per talem enim injuſtam ejectionem non amittit ejectus jura Monaſterii, ſeu Religionis, nec deſinit eſſe ejus Filius, adeoque non eſt, cur Religio non teneatur eumdem Profeſſum alere, cum injuſta ejectio perinde ſit, ac ſi non eſſet ejectio. Idem enim eſt aliquid non eſſe factum, & nulliter factum: *arg. l. Si ſe non obtulit* 4. §. 6. *ff. de Re judicata*, & quod nullum eſt, nullum producit effectum, *cap. Illud* 8. *de Jurepatronat.* Vide *ibid. n.* 47.

42 Sic etiam, lite pendente pro validitate expulſionis, Ejectus debet ali ex bonis Monaſterii, donec ſit lata ſententia de juſtitia, aut injuſtitia illius. Vide *ibid. n.* 48.

43 Alimenta non ſunt præſtanda a primo Monaſterio Regulari, aut Moniali ad aliud Monaſterium tranſeunti, quamvis penes primum Monaſterium remaneant dos, & alia bona; Card. Petra *tom.* 4. *Comment. in Conſtitut.* 16. *Eugenii IV. n.* 17. cum pluribus ibi adductis, teſtans ſic ſpecialiter quoad Monialem tranſeuntem deciſum fuiſſe; Corrad. *in praxi diſpenſat. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 14. *verſ. Poſtmodum*, ubi adducit reſolutionem Congregationis particularis ab Urbano VIII. deputatam; Surdus *de alimentis tit.* 9. *q.* 7. *num.* 1. 16. *& ſeq.* & alii.

44 Alimenta præſtare tenetur Monaſterium Regulari in aliud Monaſterium incluſo pro pœnitentia peragenda. In tali enim caſu, cum non ſolvatur ab obedientia primi Monaſterii, merito ab ipſo alendum eſſe decernitur, *cap. de lapſis* 5. *cauſ.* 16. *q.* 6. Covarruvias *in c.* 1. *num.* 20. *de Teſtamentis*, Sanchez *in Summa lib.* 7. *cap.* 32. *num.* 46. Molina *de Juſtitia t.* 10. *diſp.* 140. Card. Petra *loc. cit. num.* 18. & alii.

45 Alimenta Religio præſtare tenetur Regularibus detentis in carceribus S. Officii, dummodo Religio non ſit de iis, quæ in communi non poſſident; Card. Albit. *de Inconſtantia in fide cap.* 22. *num.* 62. *&* 63. Card. Petra *loc. cit. num.* 18. Pignat. *tom.* 8. *conſult.* 62. *num.* 34. & alii; * Et cohærenter, vide *infra num.* 118.

46 Alimenta a Novitia ſolvi non debent Monaſterio, ſi eamdem teneatur recipere, & ad Habitum, & ad Profeſſionem ſine dote. Secus autem ſi dicatur ſolum a Teſtatore, quod Monaſterium teneatur eamdem recipere ad Profeſſionem ſine dote; Card. Petra *t.* 3. *comm. in Conſtit.* 12. *Innocent. IV. num.* 51. *&* 52. ita explicans reſponſionem quamdam Sacræ Congregationis *in Spoletana Alimentorum* 23. *Aug.* 1670. *lib.* 23. *decret. pag.* 399. ubi propoſito dubio, *An ſint ſolvenda pretenſa alimen[ta Mo]naſterio Monialium*, Sacra Congregatio r[eſpon]dit *Negative*.

Monachus, ſeu Monialis, pendente l[ite ſu]per validitate ſuæ Profeſſionis, ſi ſine [...] licentia degat extra Monaſterium, non [poteſt] ab ipſo alimenta prætendere, præſertim a[tten]to Decreto Concilii Tridentini *c.* 19. *ſeſ[ſ. 25.] de Regularib.* quod non poſſit audiri Pr[...] niſi reaſſumpto habitu ad Monaſterium [redie]rit: cui ſi talis Monachus, vel Moni[alis ob]temperaſſet, non egeret alimentis; unde [ſibi] debet imputare, neque ex ſua contumacia [po]teſt reportare commodum, per textum *in [c.] Non omnis* 2. *cauſ.* 5. *q.* 5. ubi ex verbis S. [Au]guſtini expreſſe dicitur: *Utilius eſurienti [panis] tollitur, ſi de cibo ſecurus juſtitiam neglig[it,] quam eſurienti panis frangitur, ut injuſtitiæ [ſe]ductus acquieſcat*. Ideoque nullam meretur i[n]dulgentiam, ut habetur *in leg. penult. Cod. [de] Jure dotium*, *in leg. Si fidejuſſor*, §. *ſi neceſſaria*, *ff. Qui ſatisdare cog. & cap. Intelleximus de Judic.* & late probat pluribus adductis Pignatell. *tom.* 9. *conſult.* 177. *num.* 4. Si vero ex aliqua cauſa collocetur, de ordine *Sacræ* Congregationis, in alio Monaſterio, donec cau[ſa] terminetur, tunc debet habere etiam ibi a[li]menta a proprio Monaſterio, quia per ipſu[m] non ſtat in hoc permanere, *arg. cap. Cum n[on] ſtat* 76. *de Reg. Jur. in* 6. & in terminis Card. Petra *tom.* 2. *comment. in Conſtit.* 7. *Innocent. III. ſect. unica n.* 17.

Filii tenentur alimenta præſtare Parentibus, ficut Parentes ipſi ex dictis præſtare tenentur; *Communis*, per clarum textum *in l. Si quis a liberis* 5. §. 1. *ff. De agnoſcendis, & alendis liberis*, ibi: *Et magis puto, etiamſi non ſint liberi in poteſtate, alendos a parentibus, & vice mutua alere parentes debere*; *& ibid.* §. 1[...] ibi: *Parens quamvis ali a Filio ratione naturali debeat*: Rota recent. *part.* 5. *t.* 1. *deciſ.* 6[...] *n.* 24. ubi plura ad id adducit.

Hinc Filius, quamvis obſtrictus voto Religionis, non poteſt Religionem ingredi, exiſtentibus Parentibus in extrema neceſſitate, cui non poſſint obſiſtere ſine ope Filii. Vide verb. *Filius n.* 100.

Si filius, exiſtentibus ſuis Parentibus in extrema, vel gravi neceſſitate, Religionem ingrediatur, & profiteatur, Profeſſio eſt valida, ſed illicita. Unde ſi aliter ipſis ſubvenire nequeat, tenetur exire. Non tenetur autem, nec poteſt exire, ſi ſine egreſſu poſſit ipſis ſubvenire ſuis operibus, & induſtria. Vide ibid. *n.* 101.

Fi-

ilius autem Religioſus Profeſſus nequit a igione exire ad ſubveniendum ſuis Parenıs in extrema, & valde gravi neceſſitate, accedat ſuorum Superiorum placitum, & ultas. Vide ibid. *n.* 102.

Non deſunt tamen magni nominis Doctores inentes contrarium. Vide ibid. *num.* 103.

qua autem neceſſitate poſſit, & debeat Fi: prius ſuccurrere Parentibus, quam aliis buſcumque, vide verb. *Neceſſitas a num.* 24. 37. & verb. *Filius a num.* 91. *ad* 99.

Frater dives tenetur alimenta præſtare Frapauperi: *l. Mutus* 74. *ff. de Jure dotium*, *Qui filium* 4. *ff. Ubi pupillus educari debeat*, *uthentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui Si quis igitur habens;* Rota recent. *par.* 5. *m.* 1. *deciſ.* 92. *num.* 1. *p.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 41. *num.* 3. *cum ſequent. part.* 13. *deciſ.* 7. *tm.* 1. *par.* 14. *deciſ.* 164. *num.* 11. & ſæpe ibi, & Doctores communiter.

Etiamſi Frater ſit Filius naturalis; Rota *art.* 1. *dec.* 538. *n.* 1. *&* 4. *par.* 5. *tom.* 1. *eciſ.* 92. *n.* 2. Bartolus *in l. Si quis a liberis . Utrum n.* 5. *ff. de agnoſcendis & alendis liberis*; Ripa *in l.* 1. *ff. ſoluto Matrimonio*; Surus *de alimentis tit.* 1. *qu.* 25. *n.* 28. *cum ſeq.* Molina *de Hiſpan. primogenit. lib.* 2. *cap.* 15. *um.* 64. & alii. Et etiamſi ſit ſpurius; Rota *art.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 7. *&* 10. *part.* 7. *lec.* 30. *n.* 4. *cum ſeq.* Surdus *loc. cit. qu.* 25. . 33. Corbul. *in l. Si quis a liberis* §. *Idem cripſit n.* 89. *verſ. Hæc ſententia*, *ff. de agnocendis, & alendis liberis*, & alii, *arg.* §. *Si uis igitur habens; Authentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui*, ubi licet textus loquatur de Filio naturali, ejus tamen ratio cum ſit una & eadem, etiam in Filio ſpurio procedit, ut recte obſervat Rota *cit. deciſ.* 92. *num.* 10. Surdus *cit. qu.* 25. *n.* 28. & alii.

Et licet bona non provenerint a communi Patre: Rota *part.* 1. *deciſ.* 138. *n.* 4. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 11.

Tenetur etiam Frater dives alimenta præſtare Sorori pauperi; Rota *part.* 3. *deciſ.* 532. *n.* 2. Gloſſ. *in l. Qui filium*, *verb. Hæc aliter*, *ff. Ubi pupillus educari debeat*. Bartolus *in l.* 2. *in fin. Cod. de alendis liberis*, cum aliis allegatis per Surd. *de alimentis tit.* 1. *qu.* 25. *in princip.*

Etiamſi ſit ſoror uterina ſolum; *l. In omnibus* 1. §. 2. *ff. de Tutel. & rationibus diſtrahend. l. Tutor*, §. *In ſolvendis*, *ff. de adminiſtrat. Tutor. l. Qui Filium*, *ff. Ubi pupillus educari debeat*; Annot. *ad deciſ.* 460. *num.* 141. *part.* 4. *c.* 2. Rotæ recent.

Patruus Nepotem, & e converſo Nepos Patruum alere tenetur in ſubſidium; Rota recent. *part.* 7. *deciſ.* 194. *num.* 4. *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 408. *n.* 12. *part.* 14. *dec.* 205. *n.* 9. Crottus *in l. Filius familias* §. *Divi*, *num.* 31. *in fine*, *ff. de Legatis*; Ripa *ibid. n.* 4. Ferdinandus Loaz. *ib. n.* 96. Pontan. *de alimentis tit.* 1. *quæſt.* 8. *n.* 1. *&* 6. *prope finem*, & plurimi alii apud Rotam *cit. deciſ.* 194. *num.* 4. *cum ſequentibus per text. in l. Si quis a liberis* 5. §. 2. *ff. de cognoſcendis, & alendis liberis, & in cap.* 1. *verb. Amitam*, *de cohabitat. Cleric. & c. Cum quidam* §. *final. de Jurejurand.* & *in Epiſt.* 1. *Apoſtoli ad Timoth. c.* 5. *num.* 8. Ubi dicitur eum, qui ex ſua familia nato non ſubvenit, Fidem negare, & Infideli deteriorem effici, ibi: *Si quis autem ſuorum, & maxime domeſticorum curam non habet, Fidem negavit, & eſt Infideli deterior.* Et pro hac opinione fuit pluries judicatum in variis ſupremis Tribunalibus, & ſignanter in ſupremo Caſtellæ Conventu; item alio ſupremo Caſtellæ Senatu; in Regia Aragonenſi Audientia; in ſupremo Conſiſtorio Regni Siciliæ; in ſacro Concilio Neapolitano, & in Sacro Rotæ Romanæ Tribunali *in Romana Alimentorum* 13. *Junii* 1613. *coram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo, & in alia Romana dotis* 14. *Martii coram Merlino*, ut ex aliis teſtatur Rot. recent. *par.* 7. *deciſ.* 194. *a num.* 8. *ad* 13.

Et procedit, etiamſi agatur de Nepote na- 62
turali, vel ſpurio; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 92. *n.* 10. Surdus *de alimentis, tit.* 1. *qu.* 25. *num.* 28. & alii *arg.* §. *Si quis igitur habens; Authentic. Quibus modis naturales efficiantur ſui, & cap. Cum haberet* 5. *de eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluerat.*

Vel etiamſi agatur de Nepote, & Fratre 63
naturali, vel ſpurio, quia Filii Fratris ſubingrediuntur locum Patris in commodo recipiendi alimenta, ex late deductis per Surdum *de alimentis qu.* 23. *tit.* 1. *per tot.* & per Rotam *in Romana Alimentorum* 3. *Junii* 1613. *coram Patriarcha Manzanedo*; Rota recent. *part.* 7. *dec.* 30. *n.* 5. *arg. cit. Juribus num. anteceden.*

Et quamvis bona non proveniant a commu- 64
ni ſtipite, quia quando alimenta debentur ratione ſanguinis, non eſt curandum, unde bona proveniant, num a communi ſtipite, vel aliunde; Rota *par.* 1. *dec.* 538. *n.* 4. *&* 5. *part.* 7. *deciſ.* 194. *n.* 67. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 83. *num.* 4. Gratian. *diſceptat. forenſ.* 363. *num.* 21. *tom.* 3. Molina *de primogenit. Hiſpan. lib.* 2. *cap.* 16. *ſub n.* 59. & alii.

Et quod dicitur de Patruo reſpectu Nepo- 65
tis, dicitur etiam de Nepote reſpectu Patrui, qui

qui ſi ſit pauper, alendus eſt in ſubſidium a Nepote; Rota *in d. Romana Alimentorum* 15. *Junii* 1613. *coram Patriarcha Manzanedo*, & *par.* 7. *recent. deciſ.* 194. *n.* 4. & *ſeq.* & 19. cum pluribus Doctoribus ibi allegatis.

66 Etiamſi agatur de Patruo naturali; Rota *in d. Romana Alimentorum*, & *cit. part.* 7. *deciſ.* 194. *n.* 5. & *ſequ.* cum plurimis aliis ibi allegatis; *arg. citat. Juribus*, *ſub n.* 62.

67 Conjuncti enim ratione ſanguinis, & naturalis pietatis tenentur inter ſe præſtare vitæ ſubſidia; Rota *par.* 7. *recent. deciſ.* 194. *n.* 34. & *ſeq. per text. in cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. ibi: *Proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas; melius eſt enim, ut ipſe ſubvenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitati*; Natura autem non fecit differentiam inter conjunctos naturales legitimos, ac inter illegitimos, §. *Si quis ſane non habens* 1. *in Authentic. ſeu Novella* 74. *collat.* 6. *Quibus modis naturales efficiantur legitimi*; & §. *Si vero filios* 3. *cap.* 12. *Authent. ſeu Novella* 89. *collat.* 7. *Quibus modis naturales efficiantur ſui*; *leg. Adoptivus*, §. *Serviles verſ. Unde nec vulgo*, *ff. de ritu nuptiar.* cum ſimilibus; adeoque &c.

68 Maritus tenetur alimenta præſtare uxori, ſi ab eadem, vel ab ejus Patre, vel aliis conſanguineis, dotem recepit. *Communis* per text. *in l. Quæ legatorum* 14. *ff. Ut in poſſeſſione legatorum*, *l. Si Filia* §. 1. *ff. Familiæ Erciſcund. l. Si cum dotem* §. *Sin autem*, *ff. ſoluto Matrim.* cum ſimilibus.

69 Maritus tenetur alimenta præſtare Uxori, etiamſi ſine dote eam duxerit, ſi ſcienter indotatam accepit, nec dos fuit ei promiſſa, nec Jus aliquod ſibi reſervavit ad dotem. Rota recent. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 617. Surdus *de alimentis tit.* 1. *qu.* 38. *n.* 13. Innocent. *in cap. Per veſtras, de donat. inter virum*, & *uxor. in fine*, Lara *in l. Si quis a liberis* §. *Si quis ex his n.* 21. *ff. de agnoſcendis*, & *alendis liberis*, Roſignol. *de effect. Matrim. contract.* 15. *de Matrim. VI. diſquiſit.* 1. §. 19. *n.* 2. Molina *tom.* 2. *de Juſtit. diſput.* 425. §. *Si marito dos*, Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *diſput.* 5. *n.* 8. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia ex quo duxit Uxorem ſine dote, & promiſſione dotis, videtur ſponte ceſſiſſe cuicumque Juri ad eamdem, & voluiſſe pro dote accipere ipſius Uxoris perſonam; unde ſibi imputari debet, ſi nullam dotem exegerit, teneturque ad uxorem alendam.

70 Si autem Maritus uxorem duxit ſine dote numerata, cum dote tamen promiſſa, & conventa in determinata quantitate, fide d… ſolutione, & poſtea eamdem non poſſ… gere, tunc de rigore Juris non tenetur a… ta eidem Uxori præſtare; Rota *part.* 2. … *dec.* 470. *n.* 4. Sanchez *de Matrim. lib.* … *debito conjug. diſput.* 5. *num.* 2. Roſignol… *cit. n.* 6. & alii. Et ratio eſt, quia do… datur Marito, ut ex illa tamquam ex *p*… ſeu ex fructibus ipſius, ſuſtineat onera M… monii; *l. Pro oneribus* 20. *Cod. de Ju*… *tium*, *l. Dotis fructum* 7. *ff. eod.* adeoque… te non ſoluta, non tenetur Maritus ali… ta præbere Uxori, quia cum deficit *id*, … pter quod aſſumitur onus, debet & ipſum … deficere.

Dicitur autem notanter *de rigore Juris*, … in tali caſu Maritus tenetur præſtare alim… ta Uxori ex æquitate, & honeſtate; *arg.* … *Si cum dotem* 22. §7. *ff. ſolut. Matrimoni*… ut recte docent Joannes Angelus *Boſſius* … *de effect. Matrim. cap.* 6. *num.* 29. & *tract.* … *dote cap.* 2. *num.* 141. Valerius *de differen. in*… *ter utrumque For. verb. Uxor*, *different.* 2. *in fine*, Roſign. *loc. cit. num.* 7. & alii. Et ratio… eſt, quia cum Maritus ex vi Matrimonii ſe… vare debeat cum Uxore individuam vitæ … tatem, nimis inhumanum eſſet, ſi ei nega… congrua alimenta, *quando ipſa aliunde* habe… non poſſet, adeoque &c.

Si uxor ſine neceſſaria cauſa recedat, & di… vertat a Marito, Maritus non tenetur ei ali… menta præſtare, quamvis dotem *ab ea* acc… perit. Secus vero ſi ob juſtam cauſam rec… deret, ſeu divertetet a Marito. Joannes Lup… *in cap. Per veſtras*, *de donat. inter vir.* & … *uxor. not.* 3. *in princip. n.* 14. Barboſa 2. *p*… *Rubr. ff. ſoluto Matrimonio*. Roſignol. *loc. cit.* §. 22. *n.* 5. 6. Vide verb. *Uxor num.* 24.

Si vero nec ſua culpa, nec culpa Mariti receſſerit, tenetur Maritus illam alere; Lara *in l. Si quis a liberis* §. *Si quis ex his*, *ff. de agnoſcendis*, & *alendis liberis*, Sanchez *de Matrimonio lib.* 9. *diſput.* 4. *num.* 25. Roſignol. *loc. cit. d.* 7. & alii recte notantes, quod ſi uxor recedat a Marito ob periculum infectionis, ex morbo contagioſo Mariti, & hujuſmodi, tunc Maritum teneri ipſam alere. Et ratio eſt, quia ut expreſſe habetur *in cap. Sine culpa* 23. *de Regul. juris in* 6. *Sine culpa* (*niſi ſubſit cauſa*) *non eſt aliquis puniendus*, & concordat *l. Sancimus* 22. *Cod. de pœnis*, cum ſimilibus, adeoque Uxor recedens a Marito ſine ulla ſua culpa non eſt privanda *alimentis* ſibi debitis a Marito.

Si Maritus ſit inops, & Uxor dives, tenetur

hæc alimenta illi præſtare ; Lara *in l. Si* *s a liberis* §. *Si quis ex his num.* 14. *ff. de* *noſcendis, & alendis liberis*, Bartolus *tract.* *alimentis num.* 49. Speculator *tit. Qui Fi-ſint legitimi* §. *unic. num.* 40. Bertachinus *repert. l. V. verb. Uxor alitur, verſ. Uxor* *es*, Roſignol. *loc. cit. diſquiſit.* 2. §. 23. *n.* 4. & alii per text. *in l. Si cum Dotem* §. 7. *ff. ſoluto Matrimonio*, ibi : *Quid* *m tam humanum eſt, quam fortuitis caſibus* *lieris Maritum, vel Uxorem viri participem* ? Sicuti enim Maritus in caſu indigentiæ oris tenetur eam alere, ita Uxor dives in u indigentiæ Mariti tenetur ei alimenta eſtare.

Alimenta debentur Uxori ab hæredibus Ma-i, qui dotem detinent pro anno luctus ; ota *part.* 3. *deciſ.* 269. *num.* 1. & communis octorum per clarum text. *in l. Unica* §. 7. *od. de rei uxoriæ actione*.

Etiamſi ipſa Uxor aliunde ſit dives ; *arg.* *t. l. Unica* §. *Exactio, Cod. de rei uxor. actio-e* ; ubi indefinite, & ſine ulla reſtrictione ſta-itur, quod Uxor vidua pro anno luctus ſit ongrue alenda ab hæredibus Mariti, ſi pro llo anno dotem retineant, nec ullam facit iſtinctionem de Uxore divite, aut paupere, deoque neque nos diſtinguere debemus, & ex-ipere Uxorem divitem, cum ubi Lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debeamus ; *cap. Quia circa* 22. *de priv. l. de pretio* 8. *ff. de* *ublicиana in rem action. l. Non diſtinguemus* 32. *ff. de receptis Arbitr. l. Præſes* 3. *ff. de officio Præſidis*. Tum quia Maritus recepta dote te-netur Uxorem alere, quantumvis aliunde ſit dives, per text. *in leg. Dotis fructum* 7. *ff. de Jure dotium, & l. Pater pro filia* 17. *ff. de doli, mali, & metus exceptione* ; adeoque etiam hæredes non reſtituta dote tenebuntur eamdem alere, quantumvis aliunde divitem. Et ſic te-nent Joannes Angelus Boſſius de dote *cap.* 20. *num.* 86. *& tract. de aliment. obligat. cap.* 11. *n.* 759. Leotardus *de Uſuris qu.* 30. *n.* 33. Ro-ſignol. *de dote part.* 2. *prænot.* 22. *n.* 42. Bal-dus, Alexander Corduba, & alii ab ipſo ci-tati contra Joannem Andream, Campegium, & Caſtropalaum.

Item etiamſi dotis fructus ad alimenta præ-ſtanda non ſufficiant ; Rota *part.* 3. *deciſ.* 269. *n.* 1. Roſignol. *loc. cit. num.* 50. cum pluribus aliis ibi allegatis, *arg. cit. l. unic.* §. 7. *Cod. de rei uxoriæ action.* Sicuti enim Maritus te-netur ad alendam Uxorem, quamvis dotis fru-ctus non ſufficiant ; ita etiam ejus hæredes, quamdiu dotem retinent.

Pro alimentis, quæ hæredes Mariti Uxori 78
præſtant pro anno luctus, non tenetur Uxor in illorum favorem impendere ſuas operas, ſive obſequiales, ſive artificiales ; Campegius *de dote part.* 2. *quæſt.* 16. Jo: Angelus Boſſius *de alimentis obligat. cap.* 11. *n.* 759. cum aliis ab ipſis ibi allegatis ; Roſignol. *loc. cit. n.* 74. & alii. Et ratio eſt, quia quando Lex determi-nat emolumentum aliquod, v. gr. alimenta ex aliqua cauſſa oneroſa, ille qui obligatur ad alendum, non poteſt aliquod onus præſcri-bere alimentario, quia non ſuo, ſed Legis judicio tradit per text. *in l. Si adrogator* 22. *ff. de adoptionibus* ; adeoque neque hæredes, qui intra annum luctus tenentur præſtare ali-menta Uxori viduæ ratione ſuæ dotis ab ipſis detentæ, poſſunt ipſam obligare ad operas ar-tificiales, & obſequiales.

Poteſt Uxor ſine uſuræ labe convenire cum 79
hæredibus Mariti pro alimentis ſibi debitis pro anno luctus, ut certam quantitatem ſibi con-ferant ; Navarrus *in comment. de uſuris n.* 68. *& in Manual. cap.* 17. *n.* 213. Covarruv. *va-riar. reſolut. lib.* 3. *cap.* 1. *verſ. ſexto*, Augu-ſtinus Barboſa *Collect. ad cap. ſalubriter n.* 9. *de uſuris qu.* 30. *n.* 28. Franciſcus Molina *de ritu nupt. lib.* 3. *quæſt.* 39. *n.* 69. *& ſeq.* Roſi-gnol. *loc. cit. n.* 50. Et ratio eſt clara, quia illa quantitas non deducitur in pactum ob ſo-lam dilationem temporis in reſtituendo, quod utique eſſet uſurarium ; ſed ſolum in compen-ſationem alimentorum eidem Uxori debitorum ; quod nullam uſuræ labem continet ; cum ſic ſolum exigatur, & conferatur quantitas certa pro ſpecie, ſeu Jure certo.

Si illa quantitas conventa non excedat one- 80
ra alimentorum, quamvis excedat valorem fructuum dotis, adhuc poteſt ſine labe uſuræ exigi ; Covarruvias *loc. cit. cap.* 1. *n.* 3. Fran-ciſcus Molin. *loc. cit. qu.* 39. *n.* 74. Surdus *de alimentis tit.* 10. *qu.* 44. *n.* 27. Roſignol. *loc. cit. num.* 55. Trullench. *tom.* 2. *ſummæ lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 23. Salas *de Uſuris dub.* 30. *num.* 10. & alii. Et ratio eſt, quia cum hæredes Mariti retinentes dotem teneantur pro anno luctus conferre alimenta Uxori juxta decentiam ſta-tus, nulla habita ratione, an fructus ipſius dotis adæquent dicta alimenta, per text. *in l. Unica* §. 7. *de rei uxoræ actione* indefinite lo-quentem, poterit ipſa Uxor juſte ſine labe uſuræ exigere quantitatem correſpondentem oneri eorumdem alimentorum, quamvis ex-cedentem valorem fructuum dotis.

Uxor vidua non ſolum intra annum luctus 81
poteſt ab hæredibus Mariti detinentibus do-

tem

tem exigere alimenta, ſed etiam poſt annum luctus, ſi in mora fuerint reſtituendi eamdem, Navarrus *in comment. de Uſuris num.* 67. Salonius 2. 2. *quæſt.* 78. *art.* 2. *controv.* 15. *n.* 7. Leotardus *de Uſur. quæſt.* 30. *num.* 57. Sotus *de Juſtit. & Jur. lib.* 6. *quæſt.* 1. *art.* 2. *circa finem*, Theſaurus *deciſ.* 43. *num.* 4. Roſignol. *loc. cit. num.* 57. & alii. Et ratio eſt, quia injuſtum eſt, ut dotem detineant, & fructu dotis gaudeant, & alimenta non conferant; cum is, qui dotem recipit, intelligatur tacite ſe obligaſſe ad alimenta tradenda, donec dos reſtituatur, per textum *in leg. Dotis fructus in princip.* 7. *ff. de jure dotium*, *l. Si cum dotem* 22. §. 8. *ff. ſoluto Matrimonio*.

82 Hæredes Mariti tenentur alere Uxorem viduam, ſi ſit indotata, inops, & non habeat aliunde, quo ſe poſſit alere; Rota recent. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 30. *num.* 2. *cum ſeq. &* 19. *& ſeq.* cum pluribus ibi adductis.

83 Item hæredes Uxoris tenentur alere Maritum inopem, qui non habet aliunde quo ſe alat; Cum inter Virum, & Uxorem ad imparia non ſit judicandum; Rota *loc. cit. num.* 1. *&* 20. cum pluribus ibi allegatis, per textum expreſſum in *cap. Si quis Uxorem* 4. *cauſ.* 32. *quæſt.* 1.

84 Extante controverſia inter Patrem, & Filium ſuper alimenta præterita, probabilius eſt, quod poſſint compelli ad compromiſſum. Sic tenere cenſentur Joannes Baptiſta Saminiatus Controv. 81. Blanchus *de compromiſſ. quæſt.* 4. *ſub tit. de quibus cauſis poſſit compromiſſ. fieri num.* 19. Surdus *de alimentis tit.* 8. *privil.* 61. *num.* 33. Caſtillus *de alimentis cap.* 70. *per tot.* Urceolus *de tranſact. qu.* 49. *num.* 1. & alii, qui omnes excipiunt ſolum quoad alimenta futura; adeoque cenſent id poſſe fieri quoad alimenta præterita, per textum expreſſum *in l. de alimentis* 8. *Cod. de tranſactionibus*, ibi: *de alimentis præteritis, ſi quæſtio deferatur, tranſigi poteſt*. Et ſic expreſſe docet Roſignol. *de effectibus Matrimon. contract.* 15. *de Matrimon. IX. prænot.* 13. *num.* 2.

85 Secus autem eſt dicendum quoad alimenta futura, ut expreſſe defendunt Corduba a Lara *in l. Si quis a liberis §. Parens*, *num.* 50. *ff. de agnoſcendis, & alendis liberis*, Borellus *de compromiſſ.* §. 2. *gloſſ.* 1. *num.* 308. Colerus *de alimentis lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 59. Saminiatus Controv. 81. *num.* 8. *& ſeq.* Novarius *ad pragmat. Regni*, *tit. de Arbitris coll.* 2. *ſub n.* 4. Roſignol. *loc. cit. num.* 3. aliique citati *num. antecedenti*: & ita reſolutum fuiſſe in Senatu, & Sacro Conſilio Neapolitano referunt Novarius, Saminiatus, & Roſignolus *loc.* ratio eſt, quia cauſa pro alimentis *fut* executiva, & omnino privilegiata, tam ne ordinis, & temporis, quam ratione probationum; *l. Senatus conſultum* 1. *& l. Si quis a liberis*; 5. §. 8. *ff. de ag dis, & alendis liberis*; Bartolus *in l. d mentis num.* 3. *Cod. de tranſact.* Caſtill *alimentis cap.* 4. *num.* 1. & eſt celerri peditionis, nec dilationem patitur, cu rim Filii de vento vivere nequeant; *conſil.* 71. *num.* 37. *per text. in l.* 2. *ff. judicata*; Surdus *de alimentis tit.* 8. *pri & privil.* 70. Giurba *deciſ.* 4. *num.* 45. *ſed alimenta*. In cauſis autem executivis, celerrimæ expeditionis, compromiſſum non mittitur. Baldus *in l.* 1. *in princip. ff. de* *ſact.* Alexander *conſil.* 82. *num.* 4. *lib.* 1. M ſtrillus *deciſ.* 270. *n.* 49. adeoque &c. Tum qu ſuper alimentis futuris non poteſt fieri tra ſactio ſine auctoritate Prætoris, *nec Alime* tarius cogi poteſt ad tranſigendum; *textu* ex preſſo *in cit. l. de alimentis* 8. *Cod. de tranſact.* ibi: *De futuris autem ſine Pretore*, ſeu *Preſide interpoſita tranſactio nulla Auctoritate* Juri *cenſetur*; adeoque ſuper ipſis nequit fieri com promiſſum, cum pari paſſu procedant tra ctio, & compromiſſum.

Alimenta præterita *non præſtita* a Pa Filio, qui eadem acquiſivit *mendicando*, alio modo non oneroſo, non poſſunt a d. Fi lio reperi, neque quoad eorum æſtimationem Alexander *in l. de alimentis*, *in princip. Co de tranſact.* Stephanus Gratianus *diſcept. foren tom.* 1. *cap.* 60. *num.* 19. *&* 20. Fontanel. *pactis nupt. clauſ.* 5. *par.* 1. *n.* 100. *& clauſ. gloſſ.* 2. *part.* 3. *num.* 35. Megala *par.* 4. *lib. cap.* 23. *quæſt.* 1. *n.* 26. Azorius *par.* 2. *lib. c.* 4. *quæſt.* 16. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 14. alii. Et ratio eſt, quia Pater tum Jure na turali, tum Jure civili tenetur præſtare ali menta Filio ſolum cum iis indiget, nec alim de ſibi ea providere poteſt, ut patet ex *l. Si quis a liberis* 5. §. 7. *ff. de agnoſcendis*, *& alendis liberis*. In ordine autem ad dicta al menta præterita, Filius jam non amplius es indiget, & penitus ceſſavit neceſſitas, cum de iis ſibi modo non oneroſo providerit, adeo que &c.

Si autem Filius pro ſibi providendis dictis præteritis alimentis non ſibi a Patre præſtitis, cum aliunde non haberet, contraxerit aliquod debitum per mutuum, tunc Pater tenetur ſolum illud debitum, ſeu mutuum reſtituere; Bartolus *in l. Libertis quos §. Manu-*

miſſu

r *num.* 3. *ff. de alimentis*, *& cib. legat.*
hanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 60.
. 22. Fontanella *clauſ.* 6. *gloſſ.* 2. *part.* 3.
. 37. Joann. Angelus Boſſius *tract. de eſ-*
Matrimon. part. 2. *cap.* 15. *n.* 882. Me-
a *Controverſ. Jur. tom.* 4. *lib.* 22. *cap.* 29.
. 3. Roſignol. *loc. cit. num.* 3. & alii. Et
eſt, quia tunc neceſſitas alimentorum
everat in debito contracto pro ipſis pro-
ndis, cum hoc ſubſtituatur in Jure loco
imdem alimentorum, adeoque Pater obli-
us ad alimenta, tenebitur ad debitum con-
ctum pro illis, ſi, ut debuerat, non ſub-
iſtravit; & Filius aliunde non habuit,
ſibi illa provideret.

Renuente patre alimenta debita præſtare
io, cum poſſit, poteſt idem Filius alimen-
repetere a die petitionis: Stephanus Gra-
n. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 54. *num.* 11.
rdus *de aliment. tit.* 8. *privil.* 60. *num.* 60.
incentius de Franchis *deciſ.* 605. *n.* 6. *&* 9.
fine; Fontanella *de pact. nupt. clauſ.* 6.
oſſ. 2. *part.* 3. *num.* 43. *& ſequent.* Lancel-
us *de attent.* 2. *part. c.* 1. *Limit.* 24. Pon-
ius *de alimentis cap.* 12. Roſignol. *loc. cit.*
m. 8. & alii. Et ratio eſt, quia ſi alimen-
peti poſſent ſolum a die latæ ſententiæ,
non a die petitionis, debitor eorumdem
oſſet ſuis cavillationibus, & ſubterfugiis diu
ntentiam protrahere, & Alimentarium elu-
re, ſicque commodum ex ſua malitia, &
olo reportare, quod nullatenus eſt dicendum,
r text. in cap. Intelleximus 7. *de Judiciis*,
i: *Ne videatur de ſua malitia commodum re-*
ortare; *leg. Non fraudatur* 134. §. 1. *de Re-*
ul. Juris, ibi: *Nemo ex ſuo delicto meliorem*
uam conditionem facere poteſt, adeoque &c.

Alimenta debentur Filio aſſerenti ſe eſſe
Filium, quamvis Pater neget, ſi ſit in quaſi
oſſeſſione Filiationis; Bartolus *in l. Si ne-*
et 7. *ff. de agnoſcendis*, *& alendis liberis*,
Molina *de Primogenit. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 36.
Covarruvias *Practic. cap.* 7. *num.* 8. Stepha-
us Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 238.
num. 43. Paſchalis *de patria poteſt. c.* 2. *n.* 7.
Molina Theologus *de Juſtit. tom.* 3. *diſp.* 616.
num. 15. *verſ. quando autem*; Roſignol. *loc.*
cit. diſquiſit. 1. §. 10. *num.* 2. Rota Rom.
dec. 21. *num.* 2. apud Verallum. Et ratio cla-
re deducitur a paritate eorum, quæ habentur
in l. Si quando 7. §. *Quod ſi ei*, *Cod. de ordi-*
ne cognit. ubi ſtatuitur, quod ſi ille, qui eſt
in quaſi poſſeſſione libertatis, fuerit ſpoliatus
bonis ab eo, qui ſe Dominum aſſerit, & ta-
lem ſe eſſe contendit, debet ab eodem habe-
re pendente lite alimenta, & litis expenſas,
adeoque dicendum eſt etiam in hoc caſu,
cum id æquitas poſtulet, ne defectu neceſſa-
riorum decidat dictus Filius a ſuo bono Jure,
quod fovet.

Si autem non ſit in quaſi poſſeſſione Filia- 90
tionis, debet Judex ſummarie cognoſcere, &
ſi conſtiterit de Summo Juris ejuſdem peten-
tis, debebit decernere alimenta, & litis ex-
penſas, donec in plenario Judicio lis Filiatio-
nis abſolvatur; textu expreſſo *in l. Si quis a*
liberis 5. §. 8. *ff. de agnoſcend. & alend. libe-*
ris, & concordat *l. Si Judex* 10. *ff. de his*,
qui ſui, *vel alieni Juris ſunt*, ſic expreſſe do-
cet cum pluribus ibi allegatis Roſignol. *loc.*
cit. num. 3.

Alimenta ſunt a Patre iterum præſtanda Fi- 91
lio, quamvis hic culpoſe conſumpſerit quanti-
tatem ſibi aſſignatam pro eiſdem alimentis;
Baldus *in l. Si captivi ad fin. Cod. de Epiſc.*
& Clericis; Jaſon *in l. Si cum dotem* §. 1.
n. 7. *& ſequent. ff. ſoluto Matrim.* Fontanella
de pactis nupt. tom. 2. *clauſ.* 5. *gloſſ.* 1. *part.*
1. *num.* 78. Azorius *part.* 2. *cap.* 4. *qu.* 12.
Merenda *controv. var. lib.* 4. *cap.* 34. *num.* 6.
Roſignol. *loc. cit. diſput.* 2. §. 1. *num.* 2. &
alii. Et ratio eſt clara, quia Pater tenetur
de Jure naturæ ad præſtanda alimenta neceſ-
ſaria Filio; tale autem Jus naturæ adhuc vi-
get, quamvis Filius portionem ſibi aſſignatam
pro alimentis culpoſe in comeſſationibus, lu-
dis, & meretricibus conſumpſerit; cum Jura
naturalia nullo extrinſeco accidenti tolli poſ-
ſint per text. *in l. Eas obligationes* 8. *ff. de*
capite minutis, *l. Jura ſanguinis* 8. *ff. de Re-*
gulis Juris, *&* §. *Sed naturalia* 11. *Inſtitut. de*
Jure naturali; adeoque extante Filio in neceſſi-
tate alimentorum, non obſtante tali culpabili
conſumptione, adhuc tenetur Pater iterum ali-
menta præſtare.

Alimenta quando, & quomodo debeantur 92
Patrono Beneficii a Beneficiato? Vide verb.
Juſpatronatus art. 4. *a n.* 114. *ad* 132.

Clerici privati Beneficiis Eccleſiaſticis, ad 93
quorum Titulum ordinati fuerunt, nullum Jus
habent pro conſecutione alimentorum ſuper
eorum fructibus, quamvis non habeant aliun-
de, quo ſe alere poſſint. Sic Monacell. *t.* 4.
ſupplement. ad 2. *tom. num.* 410. cum Pigna-
tello, ubi teſtatur pluries Sacram Congrega-
tionem Concilii declaraſſe, poſſe ipſos ob ſua
demerita privari Beneficiis abſque ulla præſer-
vatione alimentorum; & ſignanter *in Firma-*
na 30. *Maii* 1665. *in Romana* 18. *Mart.* 1684.
& in Vercellenſ. 15. *Decembris* 1690. uti refert

tom.

tom. 2. *tit.* 23. *formula* 3. *n.* 22. & *in Aſculana* 13. *Auguſti* 1707. *ad* 1. ubi de Canonico Collegiatæ, qui Canonicatum loco Patrimonii pro congrua ſuſtentatione ſubrogari obtinuerat.

94 Clericus a Beneficio ſuſpenſus, ſi aliunde non habeat, debet ex fructibus illius alimenta percipere; Gloſſa *in cap. Cum Vintonienſis Eccleſia* 26. *de electione verb. Adminiſtrant*, & alia Gloſſ. *in cap. Studeat* 39. *diſt.* 50. *verb. Et ſui*, Monacell. *tom.* 4. *ſupplement. ad* 3. *tom. num.* 8.

95 Parentes, & alii exponentes infantes in publicis Hoſpitalibus, aliiſque locis, aut ante oſtium alterius, an, & quando teneantur refundere alimenta, ſeu reſtituere expenſas. Vide verb. *Parentes a n.* 24. *ad* 32.

96 Si Filius in querela inofficioſi Teſtamenti in prima inſtantia obtinuit pro ſe ſententiam, ſunt ei decernenda alimenta, & litis expenſæ uſque ad finem ejuſdem litis per ultimam ſententiam; *Communis*, & certa per textum expreſſum *in l. Si injuſta* 27. §. 3. *ff. de inofficioſo Teſtamento*.

97 Immo quamvis in prima inſtantia circa querelam inofficioſi Teſtamenti nondum fuerit ſententiam conſecutus, ſi tamen habeat validas præſumptiones pro ſe ipſo, & foveat bonum Jus, poteſt exigere etiam in eadem prima inſtantia, per Judicem ſibi decerni alimenta, & litis expenſas; Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 2. *c.* 236. *n.* 4. Molina *de primogenit. Hiſp. c.* 15. *n.* 36. Alter Molina Theologus *de juſtitia tom.* 3. *diſput.* 616. *n.* 15. Merenda *Controv. Jur. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 30. *n.* 2. Paſchalis *de patria poteſtat. part.* 2. *c.* 3. *n.* 60. Fontanella *de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 6. Gloſſ. *d. part.* 4. *n.* 26. Roſignol. *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 11. *n.* 3. Annot. *ad deciſ.* 617. *n.* 18. *cum ſequent. n.* 26. *cum ſeq. n.* 136. *cum ſeq. part.* 4. *t.* 3. cum pluribus Rotæ deciſionibus ibi allegatis, & ibidem *n.* 138. notatur quod cit. *Lex ſi inſtituta n.* 27. §. 3. *ff. de inofficioſo Teſtamento* procedit etiam in hoc caſu, quando Filius, ſeu alius collitigans pauper, & fovens bonum Jus, etiam in prima inſtantia petit alimenta, & ſumptus litis, & ibi ad id adducuntur clariſſimi Doctores, & Rotæ deciſiones. Et ratio eſt, quia cum conſtat de bono jure Actoris, eadem ratio pro exigendis dictis alimentis, & litis expenſis militat, quando nulla obtenta ſententia verſamur adhuc in prima inſtantia, ac quando jam eſt obtenta ſententia in prima inſtantia in ordine ad proſequendam cauſam in ſecunda inſtantia appellationis: Si quidem ratio, ob quam [illegible] cernunt eſſe præſtanda dicta alimenta, [illegible] ptus litis, eſt inopia Agentis, ſeu co[illegible] tis, ne pauper collitigans ob impote[illegible] gatur ſuum bonum Jus, & litem d[illegible] quæ ratio, ut de ſe patet, habet locum [illegible] que caſu; Ubi autem eadem eſt ratio, [illegible] eſt Legis diſpoſitio; *l. ideo* 27. *ff. de L*[illegible] *l. Illud* 32. *ff. ad Leg. Aquiliam*, *ca*[illegible] *corporalia* 2. *de tranſact. Epiſcop.* C[illegible] Legis ſit anima Legis: *l. Cum ratio* 7. [illegible] *bonis damnator*.

Alimenta, & litis expenſæ pendente [illegible] per inofficioſo Teſtamento, debentur [illegible] Filiis emancipatis, ſi ſint pauperes, & fo[illegible] bonum Jus. Item Filiis Legitimis per [illegible] quens Matrimonium. Item Filiis in [illegible] exiſtentibus ventris nomine. Item *Filiis* [illegible] ptivis. Item Nepotibus per lineam viri[illegible] deſcendentibus extantibus debitis *conditio*[illegible] bus. Item Patri, Avo, & Aſcendentibus [illegible] verſus hæredes Filii, Nepotis &c. *Item Fr*[illegible] tribus, & Sororibus indigentibus. Item *Fili*[illegible] illegitimis, & ſpuriis. Sic quoad omnes Sa[illegible] pientiſſimus Pater Roſignol. *loc. cit. diſquiſ*[illegible] 1. §. 12. cum pluribus ibi allegatis *arg.* [illegible] *l. Si inſtituta* 27. §. 3. *ff. de inofficioſo* [illegible] *mento*, aliiſque Juribus ab ipſo adductis.

Alimenta, & ſumptus litis debentur [illegible] cumque Actori pauperi, quando cum paup[illegible] tate concurrit etiam præſumptio *boni* Jur[illegible] Annot. *ad deciſ.* 617. *a num.* 18. Rota *rece*[illegible] *part.* 4. *tom.* 3. Rota *part.* 2. *deciſ.* 749. *num.* [illegible] *part.* 3. *deciſ.* 81. *n.* 1. *deciſ.* 498. *n.* 1. *part.* [illegible] *tom.* 2. *deciſ.* 223. *n.* 1. *deciſ.* 423. *n.* 2. *cum* [illegible] *part.* 8. *dec.* 124. *n.* 6. *part.* 11. *deciſ.* 211. [illegible] *part.* 12. *deciſ.* 158. *n.* 1. *deciſ.* 263. *n.* 15. *pa*[illegible] 13. *deciſ.* 398. *n.* 1. *part.* 14. *deciſ.* 204. *n.* [illegible] *part.* 16. *deciſ.* 117. *n.* 5. *part.* 18. *tom.* 1. *dec*[illegible] 402. *n.* 1. & ſæpe alibi. Alimenta enim, & ſumptus litis nunquam ſolent denegari paup[illegible] Actori, ſtante paupertate cum præſumptio[illegible] boni Juris; quæ opinio a toto Orbe comm[illegible] ni applauſu eſt recepta, tam ab Italis, Ge[illegible] manis, Hiſpanis &c. quam ab omnibus [illegible] bentibus Pontificiis, Cæſareis, Regentibus, Co[illegible] ſulentibus, Antiquis, & Modernis; Annot. *ad deciſ.* 617. *a n.* 26. *ad* 28. *Rotæ Rom*[illegible] *part.* 4. *tom.* 3. ubi plurimæ ad id allega[illegible] ejuſdem deciſiones cum ſuis Juribus.

Et dicta concluſio locum habet diſtincte, ſive Judicium ſit univerſale, & agatur ad univerſitatem bonorum, ſive particulare, & [illegible] agitetur ſuper re particulari; adeo ut contraria opinio plenis votis ſit reprobata, d. Annota[illegible]

. *ad deciſ.* 617. *num.* 29. *cum ſeq. part.* 9. 3. Rota *part.* 2. *deciſ.* 748. *num.* 5. *part.* 9. *deciſ.* 50. *n.* 10. *part.* 13. *deciſ.* 398. *n.* 11. 18. *tom.* 1. *deciſ.* 307. *n.* 2. *cum ſequent.* & alibi. Cauſa enim, ob quam præſtari dealimenta, & ſumptus litis, non conſiſtit », quod agatur magis ad unam rem, quam liam, de cujus boni Juris præſumptione tat; ſed ideo præſtatur, ne pauper ob ino- ı cogatur deſerere ejus bonum Jus, & li- ; Annotat. *ad cit. deciſ.* 617. *n.* 33. *cum ent.* Rota *in Fanen. Dotis* 20. *Novemb.* 1641. *m Cerro*, & ſæpe alibi.

ılimenta ſi ſint debita ex ſola diſpoſitione s, non poteſt Alimentarius ſine cauſa ea gere extra domum hæredis; Rota *recent.* :. 4. *tom.* 3. *deciſ.* 680. *num.* 9. Et hæc conſio eſt innixa rationi, ut ſic minus gravehæres; Rota *ibid. n.* 13. cum pluribus ibi atis; Roſignolus *loc. cit. diſquiſit.* 1. §. 9. 3. cum variis aliis ibi allegatis. Et ratio , quia quando alimenta ſunt debita ex ſo- diſpoſitione Juris, regulariter debentur ſo- m in ſubſidium; ut ſic provideatur Alimen- rio aliunde non habenti, quo ſe alere poſ- ; ſufficienter autem providetur Alimenta- », ſi ei alimenta præſtentur in domo hære- s, adeoque non poteſt ſine juſta cauſa ea igere extra ipſius hæredis domum, ut ſic inus gravetur hæres juxta allegatam ratio- m Rotæ.

Juſta autem, & ſufficiens cauſa exigendi limenta extra domum hæredis eſt, ſi hæres t rixoſus, & iracundus, vel habeat uxorem ixoſam, & iracundam; vel habeat Perſonas imiles in domo; Annot. *ad deciſ.* 636. *n.* 147. *d* 149. *Rotæ part.* 4. *tom.* 3. Vel ſi Legata- ius non habitet cum hærede propter aliquod dium vigens inter eos; Ead. Annot. *n.* 150. Vel ſi inter Legatarium, & hæredem agitetur aliqua lis, etiam ſuper eiſdem alimentis; Ead. Annot. *num.* 162. *cum ſeq.* Et ipſa Rota *part.* 4. *t.* 1. *dec.* 199. *part.* 18. *t.* 1. *deciſ.* 307. *n.* 15. *part.* 19. *t.* 1. *deciſ.* 214. *n.* 20. *cum ſeq.* Vel ſi vigeant diſcordiæ, & lites criminales inter alendum, & hæredem; Rota *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 13. Quod procedit etiam in Filio adſtringente Patrem ad alimenta ſibi præſtanda; Rota *ibid. num.* 14. & *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 241. *num.* 21. Et idem procedit quoad Fratrem litigantem cum altero Fratre, qui pariter poteſt ab eodem petere alimenta extra domum; Rota ib. *cit. deciſ.* 241. *num.* 19. *cum ſequent.* Vel ubi hæredi prætendenti alimenta in domo, præſtare obſtat Legatarii Profeſſio in Religione; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *dec.* 199. *num.* 6. Vel ubi Legatarius vult cum propria uxore, & filiis habitare; Rota *ibid. n.* 6.

In hac tamen quæſtione qualis ſit juſta cau- 104
ſa petendi alimenta extra domum, remittitur arbitrio Judicis a Jure regulando; Annotatio *ad d. deciſ.* 636. *n.* 172. *Rotæ part.* 4. *tom.* 3. ubi plures ad id allegantur Doctores, & Rotæ deciſiones. Et Judex, etiamſi alimenta eſ- 105
ſent Legata in Domo, poteſt cogere hæredem ex juſta cauſa ad ea præſtanda extra domum; *cit.* Annotat. *ad deciſ.* 646. *num.* 173. & ipſa Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 137. *n.* 18. *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 241. *num.* 19. *cum ſeq.*

Si autem alimenta ſint debita ex diſpoſitio- 106
ne hominis, ſeu Teſtatoris, tunc aut Teſtator ſimpliciter alimenta legavit abſque alia adjectione, & hoc caſu Legatarius facultatem habet habitandi ubi vult; & hæres tenetur eidem alimenta præſtare; dict. Annotat. *ad dec.* 636. *num.* 83. *cum ſequent.* & ipſa Rota *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 10.

Quæ concluſio procedit etiam in legato ali- 107
mentorum facto a Viro Uxori, quæ poteſt habitationem eligere ubi vult, & ibi petere alimenta: dict. Annotat. *ad deciſ.* 936. *n.* 77. *ad* 81. ubi tradunt ex Doctoribus, hanc opinionem veluti communem receptam ſemper fuiſſe, & in praxi obſervatam. Et ratio ſupradictorum eſt, quia in hoc caſu legatum cenſetur factum a Teſtatore favore Legatarii, & non hæredis, ideoque ipſius Legatarii commodum attendendum venit; cum ſemper in dubio favore ipſius libertatis judicandum ſit; *l. Inter pares, ff. de re judicat. l. in obſcura, l. Quoties, l. Libertas, ff. de regul. Juris, l. Julia, ff. de manumiſſ.* & expreſſe dict. Annotat. *ad deciſ.* 335. *num.* 82.

Aut Teſtator tunc alicui alimenta legavit 108
in domo, vel ſub conditione, vel cum onere morandi, vel habitandi in domo, vel cum hæredibus; vel per aliud æquipollens conſtat de tali voluntate Teſtatoris, & in eo caſu Legatarius non poteſt alimenta exigere extra domum hæredis; ad quem effectum non ſufficit Legatarium habitare in eadem domo, niſi comedat cum hærede. Quia tunc onus habitandi, & comedendi cum hærede, cenſetur adjectum favore ipſius hæredis, dict. Annot. *ad deciſ.* 636. *a n.* 103 *ad* 112. ubi ad id afferuntur plures Doctores, & Rotæ deciſiones cum variis Juribus.

Quæ tamen concluſio non habet locum, quan- 109
do aliter hæredi viſum fuerit; quia cum dictum onus in hoc caſu fuerit adjectum favo-

re

re hæredis, iſte poterit dicta alimenta præſtare extra domum, etiam invito Legatario; dict. Annot. *n.* 124. *cum ſequentibus*, cum pluribus Juribus, & Doctoribus ibi allegatis.

110 Sicut neque habet locum, ubi agitur de Legato facto Mulieri in domo hæredis, quæ nec commode, nec honeſte ibi morari poteſt, puta, quia ipſa eſt juvenis, & hæres pariter eſt juvenis & luxurioſus; tunc enim poterit ipſa petere alimenta extra domum hæredis; quia dicta conditio morandi cum hærede appoſita Legato, tamquam turpis, in iſto caſu habetur pro non ſcripta, dicta Annotat. *ad dec.* 636. *n.* 119. *cum ſeq.* & *n.* 145. *cum ſeq.* cum pluribus Juribus, & Doctoribus ad id allegatis.

111 Sic ſi mulier, cui fuerunt Legata alimenta, ſit copulata Matrimonio; non tenetur percipere alimenta ex menſa hæredis; Rota *part.* 14. *dec.* 442. *n.* 10.

112 Idem procedit, quoties concurrit aliqua juſta cauſa, quo caſu, non obſtante onere habitandi cum hærede, Legatarius poteſt petere alimenta etiam extra domum hæredis; dict. Annotat. *ad deciſ.* 636. *a n.* 147. *ad* 171. ipſa Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 199. *n.* 6. *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 680. *num.* 14. *part.* 15. *deciſ.* 256. *num.* 12.

113 Quæ opinio procedit, etiamſi alimenta eſſent legata ſub hac lege, ne poſſint peti extra domum; Rota *part.* 7. *tom.* 2. *deciſ.* 369. *n.* 18. Quænam autem ſit ad id juſta, & ſufficiens cauſa, vide ſupra *n.* 102. 103. & 104.

114 Conſuetudo, ut populus alimenta præſtet Prædicatori, eſt ſervanda, & ſufficit decennalis; Ripa *conſil.* 1. *n.* 44. *de conſuetud.* Surdus *conſil.* 62. *n.* 17. *vol.* 1. Sperell. *deciſ.* 70. n. 1. Bellet. *diſquiſit. Clerici tit. de Clerico debitore* §. 15. *num.* 7. Campanil. *in diverſ. Jur. Canonic. rubric.* 12. *c.* 13. *n.* 17. Leo *in Theſaur. For. Eccleſ. part.* 1. *c.* 8. *num.* 6. & fuit clariſſime cautum per Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 4. ibi: *Impenſis eorum, qui ea præſtare, vel tenentur, vel ſolent*, & ſic pluries reſolvit Sac. Cong. ut teſtatur Sperell. *l. c. num.* 1. Ad cujus laudabilis conſuetudinis obſervantiam Epiſcopus populum cogere poteſt, per text. *in cap. ad Apoſtolicam* 43. *de Simonia*, & ex ſententia Sacræ Congr. tenet Leo *l. cit. n.* 6.

115 Ceſſante autem dicta conſuetudine, non populus, ſed Epiſcopus, vel reſpective Parochus, ſi reditus Beneficii ſint ſufficientes, tenetur alimenta præſtare Prædicatori; Sperell. *loc. cit. n.* 15. Tondutus *quæſt. & reſol. Beneficial. lib.* 1. *cap.* 39. *num.* 14. Frances *de Eccleſiis Cathedralibus cap.* 18. *n.* 126. Bar[illegible] Trid. *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. *a num.* [illegible] *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 4. *num.* 10. & [illegible] citati cum aliis; Et ratio eſt, quia c[illegible] nus prædicandi ſpectet ad Epiſcopum, [illegible] ſpective ad Parochum ex Concil. Tri[d.] *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. & *ſeſſ.* 24. [illegible] ſequitur ipſum teneri ſuis ſumptibus P[ræd]torem alere; quia, dum is, *ad* quem [illegible] net actus, illum per ſubſtitutum pera[gere po]teſt, tenetur id facere ſuis ſumptib[us] [illegible] text. *in l. Sed ſi hæreditas* 11. §. 1. *ff.* [illegible] *bibendum*, *cap. Inter cætera* 15. *de Off.* [illegible] *narii*, ibi: *Quibus ipſi, dum indiguerin[t, con]grue neceſſaria ſubminiſtrent*, & ibi trad[illegible] bas, Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 59. *num.* [illegible] & 9. Riccius *in Prax. For. Eccleſ. deciſ.* [illegible] *num.* 1. Tondut. *loc. c. num.* 14. Frances [illegible] *num.* 121.

Excipe tamen, ſi adeſſet aliquod Legatu[m] vel reditus ſufficiens pro alimentis, & [illegible] cede Prædicatoris; tunc enim *nullus alius* e[illegible] moleſtandus, ut ex ſententia *Sacræ Congrega[tionis]* firmat Leo *l. c. num.* 6. Sperell. *l. c. num.* 16. & alii.

Alia ad rem, Vide verb. *Adulterium*, ve[rb.] *Filius*, verb. *Juriſpatronatus*, verb. Neceſ[illegible] verb. *Parentes*.

Supplementa Auctoris.

Relate ad ea, quæ tradita ſunt in hoc [illegible] *num.* 45. affertur Decretum Supremæ & Un[i]verſalis Inquiſitionis Romanæ, quo Fratr[es] Minores de Obſervantia, Reformati, & Cap[uc]cini declarantur exempti a ſolutione alim[en]torum pro iis, qui in dicto Tribunali carc[eribus] ſunt mancipati.

Feria III. die 15. *Julii* 1732.

„ Lectis Litteris P. Inquiſitoris Regii dat[is]
„ die 13. Junii proximi, quibus ſignificat P[P.]
„ Ordin. Min. Obſervant. dictæ Civitatis rec[u]
„ ſare ſolutionem alimentorum, quæ ab illa In-
„ quiſitione præſtantur P. . . . . in carceribus
„ dicti S. Officii detento, & ad carceres arbi-
„ trio Sacræ Congregationis, ob prætenſam ſol-
„ licitationem in Confeſſione, damnato, cum per-
„ petua inhabilitatione ad audiendas Confeſſio-
„ nes Sacramentales; & ideo ſupplicat ei reſcri-
„ bi, quomodo ſe gerere debeat; & relato de-
„ creto edito die 3. Auguſti 1707. & Epiſtol[a]
„ illius vigore ſcripta P. Inquiſitori Arimini i[n]
„ ſimili caſu, nempe Capuccinos, Fratres Or-

„ din.

...n. Min. Obſerv., Min. Obſerv. Reformat. ...lioſq. Regulares, qui dietim vivunt ex ...leemoſynis, non teneri ad ſolutiunem ex...enſarum cibariarum.

Eminentiſſimi dixerunt: *Servandum De...ctum editum die* 3. Auguſti MDCCVII.

Additiones ex aliena manu.

...d dignoſcendum, quid nomine alimento... veniat, & quomodo taxanda ſint, inſpi... oportet, qua ex cauſa debeantur. Mul... enim intereſt, utrum alimenta ex con...ctu, vel legato, an vero ex ſola pietate, concurrente legis præcepto, debita ſint. Si contractu debeantur, videndum quid actum inter contrahentes. Alimenta autem in ge...re conventa præſtari debent juxta commo...m alimentariorum ſuſtentationem, habito ...ſpectu ad gradum familiæ, & conſuetudinem ...ci; Rota *in Ariminen. Alimentorum* 27. *Ju...ii* 1749. §. *Sed quod maxime, cor. bon. mem. ...ana.*

Si debeantur ex legato, Teſtatoris voluntas ...ectanda eſt. Si de ea non conſtet, id præ...andum, quod Teſtator præſtare ſolitus erat. De hoc ſi neque conſtet, ex facultatibus De...uncti, ex dignitate Perſonæ, & caritate ejus, ...ui alimenta relicta, ſtatui de alimentorum præſtatione oportet; Voet. *in Commen. ad Pan...dect. lib.* 33. *tit.* 1. *n.* 6.

Si debeantur ex pietate, circa modum alen...di multum Officio Judicis videtur eſſe tribuen...dum. Venit autem, quod etiam obſervat *Au...ctor*, non modo victus, & amictus pro qua...litate, & conditione Perſonarum alendarum, & earum, quæ alimenta præbent, ſed etiam ...habitatio, medicamenta quoque valetudinis cu...randæ cauſa adhibita; Voet. *in Comment. ad Pandect. lib.* 25. *tit.* 3. *num.* 4. An etiam in ...ludia ſumptus, in artes liberales aut mecha...nicas, confer eumdem Auctorem eodem loco.

Inter hos, qui ex officio pietatis alimenta præſtare tenentur, primo loco occurrit Pater. Quod ſi Pater inops ſit, aut mortuus, onus alendi ad Matrem ſpectat. Deficiente, aut inope Patre, atque Matre, alendi ſunt Ne...potes aliique deſcendentes ulteriores ab Avo paterno atque materno, cæteriſque Aſcenden...tibus. Viceverſa Parentes inopes alendi etiam a liberis. Fratres quoque, ac Sorores inopes a fratre, aut ſorore ali placuit, ſive germa...ni, ſive conſanguinei, ſive uterini ſint. Co...gnatis autem omnibus remotioribus, qui ſunt ultra fratres, & ſorores, alendi onus a jure impoſitum haud eſt. Conſule late de his omni...bus differentem Voet. *loco cit. num.* 5. *ad plur. ſequent.* ubi de eo etiam agit, an affinitatis vinculum in eodem gradu ad alendum obliget, ad quod vinculum cognationis adſtringit.

In concurſu plurium ad alendum obligato... 123
rum, cui onus alendi imponendum ſit, vide Carpzov. *definit. For. part.* 2. *conſtit.* 10. *de...fin.* 19.

De modis, quibus ceſſat obligatio præſtan... 124
di alimenta ex officio pietatis, plene Voet. *ubi ſupra n.* 14. & *plur. ſequent.* An Patrem vel Avum liberet ab alendi neceſſitate, quod jam bonorum partem liberis unde ſe exhibe...rent aſſignaverit, & ea per prodigalitatem, aut infortunium diſſipata ſit; adi Voet. *ibid. n.* 5. & Rota *in Romana Alimentorum* 13. *Januarii* 1747. *cor. Reverendiſſ. Buſſio.*

Ex quibus Pater filiis alimenta extra pa... 125
ternam domum præſtare teneatur, agit Rota *in Peruſina Aſſignamenti* 5. *Aprilis* 1745. *cor. Illuſtriſſ. Caprar.* An, & quando alimenta pro...miſſa ab aliquo in ſua domo, debeantur etiam extra illam, diſcutit idem Sacrum Tribunal *in Reatina Alimentorum ſuper quarto dubio* 1748. *cor. bon. mem. Lana.*

De alimentis an debeantur ex fideicommiſſo 126
aſcendentali, & tranſverſali ulterioribus vo...catis ad ipſum, vide Rota *in Fabrianen. Ali...mentorum* 2. *Martii* 1742. *cor. bon. mem. Vice...com. in Romana Annui legati ſcutorum* 2000. 17. *Februarii* 1745. *cor. eodem*, & *in Romana Alimentorum* 13. *Januarii* 1747. *cor. Reverendiſſ. Buſſio*, ubi agitur de alimentis ex fideicom...miſſo tranſverſali præſtandis illis, qui non im...mediate poſt actualem poſſeſſorem ſunt ſucceſ...ſuri, ſed vix habeant potentiam ſuccedendi.

An creditores jus habeant ſuper annua præ... 127
ſtatione relicta filio titulo alimentorum, ex...preſſo nomine legitimæ, tractat Rota *in Ro...mana Legitimæ* 3. *Decembris* 1742. & 11. *Mar...tii* 1745. *cor. R. P. D. Canilliac.*

Beneficiatus an, & quando ex redditibus ſui 128
beneficii præſtare teneatur alimenta Patrono, tum de aliis ad hoc ipſum argumentum per...tinentibus, vide Rota *in Salernitana Alimento...rum* 11. *Januarii* 1712. & 20. *Junii ejuſdem anni cor. cl. mem. Scott.* 10. *Decembris pariter ejuſdem anni*, & 22. *Februarii* 1723. *cor. Fal...coner. inter impreſſ. deciſ.* 6. & 8. *de alim.*

De alimentis præſtandis a Monaſterio Mo... 129
nacho, vel Moniali, tum intra, tum extra ipſum Monaſterium, fere omnibus diſtinctis caſibus agit Card. Petra *in comm. Conſt. Apoſt. Conſt.* 7. *Innocentii III. ſect. unic. per tot.*

ALLUVIO. Vide verb. *Dominium*, *art.* 3. *n.* 48. *ad* 50.

A L T A R E.

1 ALtare ab altitudine eſt in primis nomen
ſortitum apud antiquos Ethnicos, qui
ſecundum Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 30.
n. 4. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2.
allegat. 27. *n.* 20. Lezan. *verb. Altare*, & alios,
in ædificiis a terra elevatis ſacra faciebant
Diis ſuperis, in terra Diis terreſtribus, in ef-
foſſa Diis inferioribus: apud Latinos vero Al-
tare dicitur a forma, & ritu, quaſi *alta res*,
ſeu *alta ara*; & deſcribitur quod ſit *Menſa*,
ſuper quam conficitur, *& offertur Euchariſtiæ*
2 *Sacramentum*, *& Sacrificium*. Et hoc Altare
eſt duplex, unum fixum, ſeu ſtabile, & im-
mobile, & alterum portatile, ſeu viaticum,
& mobile. Fixum, & ſtabile eſt, quod ali-
cui loco affixum immobiliter in eo conſiſtit,
ut ſunt Altaria, quæ communiter in Eccleſiis
3 reperiuntur. Portatile, ſeu mobile eſt quod
pro commoditate, vel neceſſitate Sacerdotis,
aut aliorum, de loco in locum moveri, &
transferri poteſt, & per hoc *c. ultim. de pri-
vilegiis in* 6. vocatur Altare Viaticum pro
4 commoditate itinerantium, ſeu viatorum. Et
utrumque hoc Altare debet eſſe lapideum,
cap. Altaria, de conſecrat. diſt. 1. *ex Conc. Aga-
thenſ. c.* 6. ubi habentur præciſa verba: *Alta-
ria, ſi non fuerint lapidea, Chriſmatis unctione*
5 *non conſecrentur*. Hoc tamen debet intelligi,
quod ſufficiat eſſe lapideum in ea parte, quæ
ſupponitur Altari, & in qua materia conſe-
cranda eſt apponenda, uti praxim in dies
conſpicimus, & ut decrevit Sac. Congreg. Ri-
tuum *in Cajetana* 10. *Novemb.* 1612. in qua
cenſuit Altare ligneum cum ara lapidea per-
mitti debere non obſtante Conſtitutione Syno-
dali.
6 Et hæc ara lapidea debet eſſe ſaltem tantæ
latitudinis, ut in ea commode capi poſſit pes
Calicis, & Hoſtia conſecrata, ut tenent com-
7 muniter Doctores. Altari portatili, ſeu via-
tico, nequeunt hodie uti Regulares quicumque,
quantumvis olim privilegiati; immo neque
Epiſcopi, & majores Prælati, etiamſi eſſent
Cardinales, ex noviſſimo Decreto Clementis XI.
edito 15. *Decembris* 1703. in quo expreſſe de-

rogat omnibus privilegiis, etiam in corpore Juris, & interdicit uti tali Altari, ſeu viatico Epiſcopis, & iis ... bus Prælatis, etiamſi Cardinalatus ... fulgentibus, & quibuſcumque Regu... quantumvis privilegiatis; vide ver... *art.* 4. *num.* 10. & verb. *Oratorium*, ... ad literam refertur ipſum Decretum ... niſi adſit ſpecialis conceſſio, & nova ... legium poſterius ipſo Decreto, nulli ... cebit uti Altari portatili, ſeu viatic... tamen verb. *Oratorium n.* 70. ubi affer... ſterior Pontificia declaratio.

Altaris conſecratio de Jure communi ... poteſt fieri, niſi per Epiſcopum, *cap. Q*... *vis diſt.* 68. *cap. Nullus Presbyteror. & c.* ... *cedimus*, *de conſecrat. diſt.* 1. Nec poteſt ... plex Sacerdos Altare conſecrare de *ſola* c... miſſione, & facultate Epiſcopi, quia Ep... pus non habet poteſtatem in Jus commune ... nonicum: Jus autem Canonicum expreſſe ... terdicit talem conſecrationem *Presbyteris*, *c*... *Miniſtrare* 26. *q.* 6. per hæc verba: *Conſecra*... *Altare Presbyter non præſumat*. Poteſt autem ſimplex Sacerdos Altaria conſecrare ex Pri... legio, & commiſſione Summi Pontificis, ... Summus Pontifex habeat omnimodam ... tem ſuper Jus commune Canonicum, & ... lum de Jure Canonico poteſtas conſecrandi ... taria ſit reſervata Epiſcopis: *cap. Quan*... *diſt.* 68. *& cap. Nullus Presbyteror.* 2. *diſt.* *de conſecrat.* Et de facto Leo X. conceſſit F... tribus Ordinis Minorum proficiſcentibus *ad* ... dias Orientales, & Paulus III. Presbyteris ... cietatis Jeſu, ut in locis remotiſſimis inf... lium, ubi Epiſcoporum copia non haber... poſſint Altaria conſecrare, ut refert Ro... *tom.* 1. *Reſp. qq. quæſt.* 28. *art.* 2. In una ... Miſſa poteſt Epiſcopus conſecrare plura Alta... ria in eadem Eccleſia, *cap. Cum ſit* 5. ... *tit.* ubi præciſe habetur: *Noveris*, *quod* ... *in Eccleſia Altaria ſimul poteris conſecrare*. Ab... bates, qui ſunt hoc privilegio ſuffulti, ... queunt hodie conſecrare niſi Altaria ſuar... Eccleſiarum, ut pluries decrevit Sacra Cong... & ſignanter *in cauſ. Placentina inter Epiſcop... Placentinum ex una & Abbatem S. Sixti ... Civitatis Ordinis S. Benedicti Cong. Caſſinenſis parte ex alia, ſuper Jure conſecrandi quæcumque Altaria fixa*, *aut portatilia*: *die* 16. *Auguſti* 1644. *Sac. Rituum Congreg. proponente Eminentiſs. & Reverendiſs. Card. Franciotto*, *auditis partibus*, *& attentis privilegiis Ordini prædicto ab Apoſtolica Sede conceſſis*, *cenſuit non licere Abbati conſecrare Altaria*, *niſi pro uſu propriarum*

· *Eccleſiarum*, *&* *Religioſorum ejuſdem Oris tantum*, *&* *ita ſervari mandavit*. Et ſic reſſe decrevit coram SS. Domino Noſtro xandro VII. 27. *Septembris* 1659. in decre circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcoinferioribus conceſſorum *n.* 19. & in deratione ejuſdem Decreti pro Congregatione ſinenſium 20. *Julii* 1660. vide verb. *Abn.* 31.

in Altaris conſecratione, ſtando in rigore Ju-, non videtur neceſſaria, & de eſſentia reſitio Sacrarum Reliquiarum, quia in Jure, i ſit mentio de conſecratione Altaris, nihil orſus dicitur de repoſitione Reliquiarum; ıde *in cap. Altaria* 2. *de conſecrat. diſt.* 1. *ex oncil. Agathenſi* ubi ſtatuitur, quomodo Alıria ſint conſecranda, ſolum requiritur Unio Chriſmatis, & Sacerdotalis, nempe Epiopalis benedictio: habentur enim ibi ſolum æc præciſa verba: *Altaria placuit non ſolum nctione Chriſmatis*, *ſed etiam Sacerdotali benedictione ſacrari*; & in ſummario hujus Canois præciſe dicitur: *Chriſmatis unctione*, *&* *acerdotali benedictione ſacrantur Altaria*. Et robatur ratione, quia Reliquiæ ex natura ſua ıon habent vim ſanctificandi, nec ſunt aliquod Sacramentale ab Eccleſia inſtitutum ad ſanctificandum, ſicut eſt Chriſma, Aqua benedicta &c. Neque adeſt aliquod præceptum reponendi Reliquias in Altaris conſecratione, quia *in cap. Placuit*, *de conſecrat. diſt.* 1. quod eſt Achilles adverſariorum, reprobatur ſolummodo abuſus erigentium Altaria in Villis, & agris in memoriam Martyrum, ubi nulla certa, & fundata memoria, ſeu notitia de ipſis aderat; ſed fingebantur per inanes revelationes, & proinde hujuſmodi Altaria eſſe evertenda, ſi fieri poteſt, tamquam ſuperſtitioſa, quia erant incitamentum ad colendam memoriam Martyrum, ubi non aderat. Non autem Canon vult everti talia Altaria, quaſi ſint nulliter conſecrata defectu Reliquiarum Sanctorum Martyrum; quod clare conſtat ex eo, quod ibi ſubditur, quod ſcilicet nulla memoria Martyrum acceptetur, niſi ex fideliſſima origine ſit; Et hoc clariſſime patet talem Canonem integre legentibus. Adde quod in antiquis Miſſalibus legitur hæc Rubrica: *Si Reliquiæ non fuerint in Altari*, *omittatur illa particula orationis*, *quæ dicitur poſt Confeſſionem*, *ſcilicet*: *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum*, *quorum Reliquiæ hic ſunt*, quæ Rubrica eſſet ſuperflua, ſi ſine Reliquiis Altaria conſecrari non poſſent; & pro hac opinione ſtant Sotus, Suarez, Vaſquez, Fagundez, Reginald. Rodriquez, Card. de Lugo, Comminch. Hurtad. Palaus, Trullench. Caſpenſ. Lezana, Granad. Zerol. Valer. Leand. Dicaſtill. Tambur. Quaran. Filliuc. Franciſcus Lugo, Garcias cum Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 93. *num.* 32. *&* 33. Laym. Roſignol. & aliis.

In praxi tamen non eſt recedendum a com- 17
muni uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & opinione Canoniſtarum, quod ſcilicet debeant reponi Reliquiæ in conſecratione Altarium: *cap. Placuit* 26. *de conſecrat. diſt.* 1. & ſummarium talis Canonis, ubi præciſe dicitur, *Evertantur Altaria*, *quæ ſine Sanctorum Reliquiis eriguntur*; Gloſſa *in cap. Fabrica init. de conſecrat. diſt.* 1. & in *d. cap. Placuit*, *verb. Reliquiæ*: Abbas, Archidiaconus, Hoſtienſ. Azorius, Tuſcus, Durand. Silveſter, Bonacina, Barboſa *lib.* 2. *Juris Eccleſ. univerſ. capit.* 7. *num.* 7. S. Thomas 3. *part. q.* 83. *art.* 3. *in corp.* ubi expreſſe dicit: *Conſecratur Altare cum Reliquiis Sanctorum*; & maxime ad hoc facit, ut verificetur oratio, quam dicit Sacerdos, dum ad Altare aſcendit: *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum*, *quorum Reliquiæ hic ſunt*; adeoque pertinere debet, dicit Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *c.* 6. ad Eccleſiarum Prælatos providere, ut pia hæc antiqua, & laudabilis conſuetudo reponendi Reliquias in Altaribus perſeveret, quantum commode fieri poteſt, maxime poſt Decretum 13. *Septembris* 1593. dicens: *Reliquiæ*, *quibus in Altaris Conſecratione utitur Epiſcopus*, *debent eſſe Sanctorum ab Eccleſia approbatorum*.

Nullatenus autem reponenda eſt particula 18
Hoſtiæ conſacratæ, quando deficiunt Reliquiæ Sanctorum in conſecratione Altaris, prout exiſtimavit Durand. *in Rational. lib.* 1. *cap.* 7. *n.* 23. & Baconius approbare videtur; Hoc enim eſſet pervertere uſum Sacramenti, & eſſet nimis indecens, & irrationabile; ut tenet Sylveſter verb. *Altare n.* 4. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 81. *Section.* 5. Lugo *de Sacram. Euchariſt. diſp.* 20. *ſect.* 2. *n.* 75. & alii.
Solet autem reponi, & includi in fovea Reli- 19
quiarum nomen Epiſcopi conſecrantis, & Sancti illius, in cujus honorem Altare conſecratur, cum cæremoniis, & ritibus Eccleſiæ conſuetis, de quibus Suarez *tom.* 3. *diſp.* 80. *ſect.* 5. Azorius *Inſtitut. Moral. part.* 1. *lib.* 10. *c.* 27. *q.* 8. Valer. Reginald. Roderic. & alii.

Altare fixum, & ſtabile execratur ita ut 20
nova indigeat conſecratione; Primo quando menſa ſuperior, ſeu lapis ſuperpoſitus, qui ſigillum continet, ita enormiter, & notabiliter frangitur, & diminuitur, ut pars, quæ

remanet, nequeat amplius commode continere Calicem, & Hoſtiam cum Patena; *c. Ad hæc ſi Altare* 1. *cap. Quod in dubiis* 3. *de con-*
21 *ſecrat. Eccleſ. vel Altar.* Si autem non enormiter, ſed ſolum modice lapis confringatur, aut diminuatur, ut adhuc Calix cum Patena ſecundum majorem ſui partem in eo commode ſtare poſſit, uti v. g. ſi partes in cornibus tantum, vel ipſa cornua confringantur, aut minuantur, tunc Altare non amittit conſecrationem, neque debet denuo conſecrari; habetur expreſſe *cap. Ligneis* 6. *hoc tit.* his præciſis verbis: *Cum tabula Altaris enormiter læſa non fuerit, nec Altare debet denuo conſecrari.*

22 Quando autem remanet dubium, an Altare ſit enormiter fractum, vel non; tunc relinquitur judicio Epiſcopi, qui ex re oculis ſubjecta facilius dignoſcere poterit, an ſit ſecuta execratio, & Altare debeat denuo conſecrari; Sic Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 27. *n.* 26. Piaſec. Ugolin. Miranda, Layman, Pirhing, Anaclet. & alii paſſim.

23 Secundo execratur Altare fixum, quando lapis, ſeu menſa ſuperior conſecrata amovetur ab inferiori ſtructura, ſeu baſi, cui eſt immobiliter affixa; *cap. Ad hæc* 1. ubi expreſſe dicitur: *Si Altare motum fuerit..... debet denuo conſecrari*, & *cap. Quod in dubiis* 3. ubi expreſſe habetur; *Altare vero, in quo tabula, cui conſecrationis benedictio Pontificali Miniſterio adhibetur, remota fuerit .... debet non imme-*
24 *rito conſecrari.* Non execratur tamen, ſi ſuperior tabula non eſt immobiliter affixa ſtructuræ inferiori, ſed commode de loco ad locum una cum ſepulchro transferri poteſt, quia tunc, ut dicit Sylveſter *verb. Altare quæſt.* 10. ipſa tabula, ſeu menſa, eſt Altare portatile; Sic etiam Archidiaconus, Roderic. Roſignol. & alii paſſim. ☞ Addit P. Gobat *de Indulgentiis p.* 2. *cap.* 16. *quæſt.* 76. *n.* 537. quod, licet menſa frangatur, etiam per medium, modo partes fixæ non moveantur loco, non amittitur conſecratio. Quod ſi vel utraque, vel una ſolum, quæ tamen excedat quartam partem menſæ, loco moveatur, tunc utraque amittit conſecrationem, eſto illa, quæ remanſit, ſit capax Hoſtiæ, & Calicis. ☜

25 Tertio Altare fixum execratur, quoties ſepulchrum Altaris, ſeu repoſitorium, ubi reconduntur Reliquiæ, frangitur, removetur, vel minuitur, quamvis enim ſtando in rigore Juris repoſitio Reliquiarum non ſit de eſſentia conſecrationis Altaris, ut fuit dictum *n.* 14. & per hoc non videatur deperdi conſecratio per fractionem, remotionem, ſeu minutionem repoſitorii Reliquiarum; Tamen qui[a] in praxi fuit dictum *num.* 17. non eſ[t re]dendum a communi conſuetudine Eccl[eſiæ re]ponendi Sacras Reliquias in conſecrati[one Al]taris, ideo dicitur, quod per fractione[m, re]motionem, vel minutionem talis ſepulch[ri, ſeu] repoſitorii amittatur conſecratio, qu[ia ut di]cit Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *c.* 6. *n.* 9. c[um] pulchrum hoc cenſeatur præcipua pa[rs Alta]ris, merito ob ejus fractionem, remo[tionem,] vel minutionem, ipſum Altare notabili[ter] fractum, vel imminutum æſtimatur: a[t] licet ipſe *n.* 8. teneat non eſſe neceſſari[am re]poſitionem Reliquiarum in conſecratio[ne Al]taris, nihilominus putat ſervandam e[s] cleſiarum conſuetudinem communi Doct[orum] ſententia firmatam, ut Altaria iterum c[onſe]crentur, & ſic tenet Barboſa *de Offic. & [po]teſt. Epiſc. Allegat.* 27. *n.* 25. Sylveſter, A[r]rius, & Canoniſtæ paſſim, *arg. cap. Ad hæ[c] hoc tit.* ubi expreſſe habetur: *Si Altare mot[um] fuerit, aut lapis ille ſolummodo ſuperpoſitu[s,] qui ſigillum continet, confractus, aut etiam d[i]minutus, debet denuo conſecrari*, & colligitu[r] etiam *ex cap. Placuit, de conſecrat. diſt.* 1. [&] ex ſummario talis capitis, ubi dicitur: *[...] tantur Altaria, quæ ſine Sanctorum Re[liquiis] eriguntur.* Et Sac. Rit. Cong. 5. *Martii* [...] ſic decrevit: *Altare portatile tunc conſecrati[onem] amittit, quando frangitur, vel loco movetur [re]poſitorium Reliquiarum.*

Execrato Altari fixo, & immobili, n[on] execratur Eccleſia, nec e contra; cap. *Ad* [...] 1. *hoc tit.* ubi præciſe habetur: *propter* [...] (ideſt ex quo ob execrationem Altaris il[lud] denuo conſecretur) *propter hoc nequaquam [...]terare ſuam conſecrationem Eccleſia conſuevit*, [...] in ejus ſummario dicitur: *Amoto Altari*, [...] *lapide continente ſigillum, reconſecrabitur Alta[re,] non autem Eccleſia.* Polluta autem, vel vio[la]ta Eccleſia, polluitur etiam, vel violatur A[l]tare in ea fixum; Et ratio diſparitatis e[ſt,] quia conſecratio Eccleſiæ eſt diſtincta a c[on]ſecratione Altaris, conſecratio enim Eccle[ſiæ] conſiſtit in parietibus, & conſecratio Alt[aris] in integritate ipſius; Unde poteſt dari, q[uod] execretur Altare, v. g. per confractionem [ſu]perioris tabulæ, & tamen conſecrata mane[at] Eccleſia, ex quo remaneant illæſi, & intac[ti] ſui parietes, & e contra Eccleſia execretur combuſtis, vel deſtructis ſuis parietibus, & tamen conſecratum remaneat Altare, ex quo adhuc illæſum & intactum conſiſtat. Violatio autem, ſeu pollutio Eccleſiæ, concernit [to]tam Eccleſiam, & per hoc polluta, ſeu vio[la]ta

Eccleſia, polluuntur, ſeu violantur omnia ria in ea fixa, ut bene advertit Abbas *in Propoſuiſti* 4. *de conſecrat. Eccleſ.* Sylve. Pirhing., & alii communiter. ☞ Secus eſt lta i extra Eccleſiam ſito, niſi unus idem paries eſſet Eccleſiæ, & Altaris extra Ec. im ſiti, tunc enim pollueretur etiam id are. ☜

ltare portatile, ſeu mobile, execratur ſo modo, quando ita frangitur, & diminui, ut ea pars, quæ remanet, non ſit am. is apta commode continere Calicem, & Pa. im cum Hoſtia, & quando anguli ipſius, quibus Chriſma ponitur, notabiliter, & rmiter franguntur; *cap. Ad hæc* 1. *cap. Quod dubiis* 3. *& cap. Ligneis* 6. *de conſecrat. Ec. ſ. vel Altar.* & quando frangitur, vel loco vetur repoſitorium Reliquiarum; Sac. Con. gat. 5. *Martii* 1603. Per aliam autem mo. am fractionem, per ſeparationem a lignis, ibus aliquando innititur, vel circumdatur, per mutationem loci non execratur, cum ltare portatile, ſeu mobile, hoc ſpeciali fine nſecretur, ut mobile ſit, & de loco ad lo. m transferatur, & allegata Jura in *cap. Ad c*, *cap. Quod in dubiis*, *& cap. Ligneis*, *conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* intelligenda ſunt lummodo quoad amotionem de Altaribus fi. s, & immobilibus; & ſic ſentiunt Sylveſter *rb. Altare*, §. 19. Tabiena, Roſignolus, arboſa, Azorius, Amoſtazo, Suarez, Card. Lugo, Petra, & alii paſſim.

Execrato Altari portatili, & mobili non exe. ratur Eccleſia, nec e contra execrata Eccle. ia execratur Altare portatile, quia ſi ſicut di. tum eſt *n.* 27. execrato Altari fixo non exe. ratur Eccleſia, nec e contra propter ratio. iem ibi adductam, multo minus execrato Al. ari portatili execratur Eccleſia, nec e con. ra, cum inter Altare portatile, & Eccleſiam ſit minor connexio, quam inter Eccleſiam, & Altare fixum. Sic pariter polluta, ſeu vio. lata Eccleſia, non cenſetur pollutum, ſeu vio. latum Altare portatile; quia licet polluta Ec. cleſia cenſeatur etiam pollutum Altare fixum, ex quo pollutio, ſeu violatio Eccleſiæ totam Eccleſiam afficiat; adeoque etiam omnia Al. taria in ea fixa, & contenta, utpote unum corpus cum ipſa Eccleſia efficientia. Non ta. men polluta, ſeu violata Eccleſia debet cen. ſeri pollutum, ſeu violatum Altare portatile, cum hoc non habeat tantam connexionem cum ipſa Eccleſia, ſicut Altare fixum, & cenſea. tur eſſe extra Eccleſiam, cum extra ipſam transferatur de loco in locum juxta exigen-tiam, & commoditatem Perſonæ privilegia. tæ; Sic Azorius *tom.* 1. *lib.* 11. *cap.* 27. *qu.* 14. Amoſtazo, Sylveſter, Petra, & alii. Nullum 34 autem Altare, ſive fixum, ſive portatile, exe. cratur ex eo, quod in ipſo celebraverint ex. communicati, interdicti, & degradati, ut Honorius III. reſpondit *cap. A nobis*, *de Sa. cramentis non iterandis*.

Altare fixum conſecrari non poſſe ſine licen. 35 tia Summi Pontificis in Eccleſia non conſe. crata, tenet Barboſa *Jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 2. *c.* 7. *num.* 12. Quarti *part.* 1. *tit.* 20. *dub.* 2. Tambur. *de ſacrif. lib.* 1. *c.* 5. §. 1. *n.* 2. Ven. triglia *tom.* 2. *annotat.* 20. *n.* 18. ex *cap. Nul. lus Presbyter*, *& cap. Placuit*, *de conſecrat. diſt.* 1. Sed ex his textibus nihil elicitur, quod faciat ad rem, ut conſideranti patebit, & pra. xis eſt in contrarium, ut docet, & obſervat Paſqualig. *de Sacrificio novæ Legis tract.* 1. *de Altari qu.* 673. *num.* 6. teſtans in Urbe in ſua Eccleſia S. Andreæ de Valle Cardinalem Maſ. fæum Barberinum poſtea Urbanum VIII. ſine ulla licentia tunc regnantis Pontificis conſe. craſſe Altare inibi erectum pro ſua Familia; & rurſus fuiſſe ibi conſecrata alia duo Alta. ria ſine tali licentia uti ſic etiam tenet Sua. rez *tom.* 3. *in* 3. *diſput.* 81. *ſect.* 5. & alii. In 36 Eccleſia conſecrata nulli licet erigere Altare ſtando in Jure communi ſine Epiſcopi conſen. ſu ſub pœna depoſitionis Clericis, & Excom. municationis Laicis; *cap. Nullus Presbyter*, *de conſecrat. diſt.* 1. *& cap. Quamvis diſt.* 68. *& ibi* Gloſſa. In Eccleſiis tamen non conſe. cratis poteſt Altare erigi a Presbyteris; Gloſſ. *in d. cap. Quamvis*, *diſt.* 68. Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *qu.* 6. & alii.

Sic etiam Altare ab Epiſcopo conſecratum, 37 aut in Eccleſia conſecrata erectum, nequit de. ſtrui ſine permiſſione Epiſcopi. In Eccleſiis vero non conſecratis quilibet jure ſuo poteſt Altare non conſecratum deſtruere. Et proba. 38 tur ex paritate rationis, quæ eſt inter erige. re, & deſtruere. Sicut enim in Eccleſia con. ſecrata nulli licet Altare erigere ſine conſen. ſu Epiſcopi *ex cit. cap. Nullus Presbyter*: ita nulli licet ſine ejus conſenſu tale Altare de. ſtruere; & ſicut in Eccleſiis non conſecratis poteſt erigi Altare a Presbyteris ſine alia fa. cultate; ex Gloſſa *in cap. Quamvis*; ita etiam ſine alia facultate poterit tale Altare deſtrui. Sic ſentiunt Barboſa, Azor. Tambur. & Quarti locis citatis, Lezana *in ſumma* verb. *Altare num.* 12. & alii.

Altaris lapis profanatus, ſeu execratus, po. 39 teſt vendi, & licite teneri ab emptore, dum-

modo in loco honeſto, & decenti; Sacra Rit.
40 Congreg. *in Reatina 9. Maii 1606.* In Altari
non conſecrato nemo celebrare poteſt, *cap.*
Altaria 2. de conſecrat. diſt. 1.
41 Et in ipſo celebrans peccat mortaliter, cum
hæc ſit tranſgreſſio gravis Legis, & conſuetu-
dinis Eccleſiaſticæ, in qua nec Epiſcopus di-
42 ſpenſare poteſt. Non requiritur tamen, quod
Altare fixum ſit conſecratum, ſed ſufficit quod
alterutrum, ideſt fixum, vel portatile, ſit con-
ſecratum. Sic Suarez *tom. 3. in 3. par. diſp.* 81.
43 *ſect.* 5. Lezana, Bonacina, & alii paſſim. Et
ſic ſtricte eſt vetitum celebrare in Altari non
conſecrato, quod præcipitur conſecrari Alta-
ria, quæ ambigua ſunt de conſecratione, an-
tequam ſuper illa Miſſæ celebrentur, *cap. Ec-
cleſiæ, de conſecr. diſt.* 1. ubi habentur præciſa
verba; *Altaria, quæ ambigua ſunt de conſecra-
tione, conſecrentur.*
44 In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam can-
tavit, non poteſt alius Sacerdos eodem die ce-
lebrare, *cap. final. de conſecrat. diſt.* 2. ubi ha-
bentur præciſa verba: *In Altari, in quo Epiſco-
pus Miſſam cantavit, Presbyter eodem die aliam
celebrare non præſumat*, & in ſummario dici-
tur præciſe: *Presbyter in Altari Miſſam non
celebret, in quo eadem die Epiſcopus celebravit.*
45 Hoc tamen ſi alicubi obſervaretur, eſſet in-
telligendum, niſi adeſſet licentia ejuſdem Epi-
ſcopi, aut neceſſitas ſic faciendi, prout expo-
nit Gloſſ. *ibid.* addens hoc fuiſſe ſtatutum pro-
46 pter Epiſcopi reverentiam. Verum hoc decre-
tum exolevit, ut obſervat Claudius la Croix
lib. 7. par. 2. n. 316. Azorius, Layman, Ca-
ſtropal. Tambur. Dicaſtill. Pignatell. *qu.* 1235.
adeoque quoad hoc eſt ſtandum regionis con-
ſuetudini, ut notat Lezana *verb. Altare, n.* 11.
47 Vide infra *num.* 61. In Altari Sanctorum Apo-
ſtolorum Petri, & Pauli ſolus Papa celebrat,
nec aliis permittitur, niſi mediante Brevi Pon-
tificio, ut teſtatur Bertachin. *in repert. verb.
Miſſa*, & Cæremonial. editum ſub Leone X.
*l. 3. ſect. 1. tit. de Bullis pro celebr. ſuper Al-
tari S. Petri.* Sic Pignatell. *tom. 4. conſult.* 31.
n. 13. & noviſſime Cardin. Petra *tom. 4. in
Conſtit. 1. Gregor. XI. fol.* 155. *num.* 20.
48 Altare erectum ſuper Sepultura non poteſt
conſecrari, ſed prius replendus eſt locus ille,
& ſi jam ſepultum fuerit in eo loco aliquod
cadaver, eſt prius extrahendum, ſeu ejus oſſa,
& cineres, & locus replendus, *cap. Præcipien-
dum 13. quæſt. 3. cap. Non oportet de conſecr.
diſt.* 1. & tradunt communiter Gloſſa *ibidem*,
Div. Antoninus *3. par. tit. 12. c. 6. §. 9.* Ta-
biena, Armilla, Piaſec. Gavant. Card. Petra

& alii paſſim. Et ſic pluries decrev[it] Congr. Epiſc. & Regular. & ſignanter *teramn. 13. Septembr. 1593. Altaria, rum predellis cadavera ſunt ſepulta, li[c]pterea conſecrationem non amittant, deb[...]men interdici, donec dicta cadavera, v[...]ria ipſa in alium deferantur locum.* Et [...]dem 8. *Februar.* 1599. *Epiſcopo: che [...]metteſſe, che ſotto gli Altari, e per qua[...]conda la predella, ſiano cadaveri, nè [...] etiam ſotterranee, & eſſendone, le faceſ[...]pire di muro, eſſendo così ordine della ri[...] e diſpoſizione de' Sacri Canoni.* Et cum [...]ſcopus exinde appoſuiſſet Interdictum Ec[...] Fratrum S. Auguſtini, quia hujuſmodi [...]turas replere diſtulerant; Sacra Congreg[...] 30. *Martii* 1594. *mandavit Fratres præd[...] parere debere;* & *in Meſſanen.* 2. *Maii 16[...] all' Arciveſcovo; quanto alli Altari, ſotto i [...]li, o nel mezzo ſono ſepolti Prelati, o Lai[...] non pare, che in modo alcuno ſi abbia da t[...]lerare, che vi ſi celebri per l'avvenire, o[...] voi vi provvederete; niſi oſſibus amotis ſepul[...]chrum terra repleatur,* eadem Sac. Congregat. *in una S. Dominici* 15. *Junii* 1635. ſic refe[...] Pignat. *tom. 4. conſult. 32. n.* 2. & noviſſ[...] Card. Petra *tom. 2. comm. in conſtit.* 3. G[...]*ſtini III. n. 14. fol.* 108. Et per hoc ſep[...]ræ debent eſſe remotæ ab Altaribus, ut [...]cerdos celebrans non cogatur pedibus *inſiſt[...]* ſuper defunctorum corpora; tribuſque cubi[...] oſtium ſepulchri diſtare debet ab *Altaris* p[...]dali, ſeu ſcabello, ut ipſum ſepulchrum p[...]dale, ſeu ſcabellum non attingat, tradit Pi[...] *num.* 5. & Card. Petra *loc. cit.*

Cum Altaria in Regularium Eccleſiis qu[...]doque reperiantur de aliorum Jure patrona[...] quibus nulla, vel exigua ſane eſt dos aſſig[...]ta, quæque paramentis neceſſariis privata, [...] vetuſtate conſumpta, ruinam minentur in g[...]ve dedecus Eccleſiarum hujuſmodi, & ad Di[...]vini Cultus præjudicium, moneri debent Pa[...]troni hujuſmodi a locorum Ordinariis, ut i[...]fra brevem aliquem, ſed competentem term[...]num, ea reſtaurent, dotent, ac ornent, qu[...] ſi id facere detrectaverint, vel demoliant[...] hujuſmodi Altaria, vel iidem Patroni ca[...] Jure, & Actione, in iis competentibus p[...]ventur. Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. [...] *Mutinen.* 16. *Januar.* 1604. ſic refert Barbo[...] *Jure Eccl. univerſ. lib. 2. cap. 7. num.* 28. & *collect. Deciſ. Apoſt. verb. Altar. num.* 6. Vide verb. *Utenſilia num.* 10. Altare majus licet ex veteri conſuetudine ſit, ut Orientalem Mundi plagam reſpiciat, cum etiam antiqua con-

ſuetu-

udine ſervatum ſit, ut verſus Orientem
leſiæ ædificarentur, ut teſtatur Clemens
2. *Apoſt. Conſtit. cap.* 61. Durand. *in Ra-
tal. lib.* 1. *cap.* 4. Piaſec. Azorius, Bonacina
boſa, & alii: Id tamen nec univerſaliter
Eccleſia fuit receptum, nec modo eſt ne-
rium, niſi ſecundum quamdam decentiam,
ndo commode fieri poteſt, ut patet ex uſu,
praxi Eccleſiarum Urbis, & Orbis: Leza-
verb. Altare num. 9. Suarez *tom.* 3. *in tertia*
. *diſput.* 81. *ſect.* 5. Vaſquez 3. *part. diſput.*
. *cap.* 2. & alii paſſim.

n Altari majori Eccleſiarum Cathedralium
debet aſſervari Sanctiſſimum Sacramentum
pter functiones Pontificales, debet tamen
Altari majori ſervari in Eccleſiis Parochia-
us, & Regularibus, ut pluries fuit declara-
n a Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. his
rbis: *Tabernaculum Sanctiſſimi Sacramenti in
thedralibus non debet eſſe in Altari majori
opter functiones Pontificales, quæ fiunt verſis
vibus ad Altare. In Parochialibus vero, &
egularium Eccleſiis debet eſſe in Altari majori
gulariter tamquam digniori. In Lucenſi* 10.
ebr. 1597. *In Aquilana* 29. *Auguſti* 1594. *in
aſertana* 29. *Novemb.* 1594. Altaria, & Ca-
ellas in Regularium Eccleſiis, etiam per Sæ-
ularium Confraternitates conſtructa, viſitare
on poteſt Epiſcopus; Sacra Congr. Epiſc. &
egul. *in Papien.* 22. *Aug.* 1615. *& in Tar-
onen.* 22. *Januar.* 1616. *apud Barboſ. loc. cit.*

Non debet unum Altare diſcooperiri, ut coo-
eriatur aliud, *cap. Cum cauſam* 36. *de Præ-
end. Clement. Quia contingit* 2. *de Religioſ.
omib.* 6. *Novella* 6. *collat.* 1. *tit.* 6. *cap.* 2. §. *Si
ero;* Fagnan. *lib.* 3. *Decretal. in cap. Ex par-
e* 8. *De Clericis non reſident. num.* 46. Rota
ecent. *part.* 11. *deciſ.* 72. *num.* 9. & *part.* 15.
eciſ. 177. *num.* 5.

Supplementa Auctoris.

Altarium numerus in Eccleſiis Græcorum
ugeri permittitur; Benedictus XIV. tom. I.
Conſtit. 57. incip. *Etſi* §. 6. Item Altaria plu-
ra in Eccleſiis Græcorum Melchitarum per-
mittuntur; Idem Conſtit. 87. incip. *Demanda-
tum* §. 9.

Super Altari, in quo Miſſæ celebrantur,
juxta Rubricæ, & Pontificalis præſcriptum
Crux collocari debet: amplia, etiamſi in ipſo
Altari aſſervetur Sanctiſſima Euchariſtia in ta-
bernaculo. At ſi expoſitum ſit in ipſo Altari
SS. Sacramentum, ſervetur conſuetudo loci;
Benedict. XIV. tom. 2. Conſtit. 17. incip. *Ac-
cepimus*, in qua inter alia eruditiſſime addu-
cta pro ſervanda conſuetudine loci collocandi,
vel non, Crucem in Altari, quando expoſi-
tum eſt in ipſo SS. Sacramentum, adducit De-
cretum editum a S. R. C. *die* 2. *Septembris*
1741. quæ poſtquam omnia diligenter, accu-
rateque perpendit, decrevit, ut quælibet Ec-
cleſia morem & inſtitutum, quod antea ſer-
vaverat, in poſterum quoque retineret. Si in 60
Tabula Altaris Crucifixi imago depicta, aut
cælata ſit, eaque potiorem locum in ipſa ta-
bula obtineat, omitti poteſt Crux inter can-
delabra; Idem *ibid.* ubi ad id adducit Decre-
tum Sacræ Rituum Congregationis *ſub* 16. *Ju-
nii* 1663. quod recenſet Meratus *tom.* 1. *part.* 1.
tit. 20. *de præparatione Altaris*, *n.* 6. & *in In-
dice Decretorum eod. tom. part.* 2. *n.* 400. Vi-
de in noſtro X. tomo *Decreta S. R. C. n.* 247.
& 428.

Ad Altare, ad quod Epiſcopus eo die Sa- 61
crificium obtulit, nequit ſimplex Sacerdos ce-
lebrare, niſi prius obtenta ab Epiſcopo licen-
tia; Benedict. XIV. *Conſtit. incip. In poſtremo.*
Concordant tradita ſupra *a n.* 44. ad 46.

Additiones ex aliena manu.

Num primi Chriſtiani ad ſacra conficienda 62
myſteria, Altaria, Templaque habuerint;
haud conveniunt Critici. Confidenter, ut ſo-
let, negat hæreticus Bohemer. *in Decretal. lib.*
13. *tit.* 40. §. 51.

Affirmat vero, & quidem rectius Bingam. *Ori-* 63
gin. Eccleſ. lib. 9. *c.* 1. §. 13. *& ſequent.* Adde
Thomaſin. *de veter. & nov. Eccleſ. diſciplin. part.*
3. *lib.* 1. *c.* 2. *num.* 11. & rurſus *cap.* 5. *num.* 3.
& 4. & Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2.
tit. 5. *cap.* 8. *num.* 1.

Diſputatur etiam inter Eruditos: num uſus 64
Altaris portatilis primis Eccleſiæ temporibus
invaluerit? Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2.
tit. 3. *n.* 10. putat, aras viaticas VIII. Eccle-
ſiæ ſæculo primum in uſu fuiſſe; quod idem
ſenſiſſe videtur Thomaſin. *cit. oper. part.* 1. *lib.*
2. *cap.* 25. *num.* 3. Verum in alia ſententia eſt
Gattico *de uſu Alt. portat. cap.* 1. *num.* 11. cum
ejus uſum ab Apoſtolorum uſque temporibus
repetat.

Ejuſmodi porro mos celebrandi in aris via- 65
ticis ſtetit uſque ad tempora Concilii Triden-
tini, quod *ſeſſ.* 22. *cap.* 9. *de obſervan. & evi-
tand.* cum magnus circa id irrepſiſſet abuſus,
diſtricte inhibuit Epiſcopis, ne amplius alibi,
quam in Eccleſiis, Oratoriiſque divino cultui
nominatim deſtinatis, ſecretiſque ac privatis
do-

domibus, Miſſæ ſacrificium celebrare facerent &c. Quo factum eſt, ut hodie niſi a Summo Pontifice aræ portatilis privilegium impertiri poſſit; nec amplius, ut antea, illud indiſcriminatim concedere valeant Epiſcopi, niſi neceſſitate urgente, ut puta ob ruinas, peſtem, incendia, expeditiones militares &c. Unde ejuſmodi poteſtatem haud omnimode fuiſſe Epiſcopis ſublatam, ſed tunc tantum, cum neceſſitas non urgeat, juſtaque non adſit cauſa, contendunt Rodrig. *in Sum. verbo Miſſa*, & Gattic. *c. 9. n. 7.*, qui & *toto c.* 10. fuſe expendit cauſas, propter quas uſus Altaris viatici non eſt denegandus.

66 Ex his patet, antiquata etiam circa hoc fuiſſe quæcumque privilegia ante Tridentini tempora Regularibus conceſſa; quod & pluries ſtatuit S. C. Concilii interpres, ut videre eſt apud laudatum Auctorem *a n.* 1. *uſque ad* 10. *cap.* 13. ubi & is recenſet nonnulla ejuſmodi privilegia quibuſdam Regularium Ordinibus poſt Concilium Trident. conceſſa; quæ ideo vigere etiamnum demonſtrare pro virili parte conatur.

67 At ipſis Epiſcopis tale privilegium per Conc. Trid. minime ademptum fuiſſe conſtat: adeoque Epiſcopi uti eo poſſunt etiam in domibus Laicorum, utut in aliena Diœceſi ſiti. Quod vero ita eſt intelligendum, ut Epiſcopi ejuſmodi privilegio uti non poſſint, niſi ad propriam commoditatem, & (ut habetur ex noviſſimis Pontificum declarationibus relatis a Benedicto XIV. epiſtola data 2. Junii 1751. ad Primat. &c. Poloniæ) tantum domi propriæ habitationis, ubi ſcilicet vel moram trahunt ab ordinario domicilio in caſibus a jure permiſſis, aut ob impetratam Sedis Apoſtolicæ licentiam abſentes: vel hoſpitio excipiuntur viſitationis, itinerisve occaſione.

68 Verum præfati privilegii prætextu nec Epiſcopis permiſſum eſt in Ara viatica offerre in Navi, & ut quibuſdam viſum, in Urbe; licet circa hoc poſterius contra ſentiat Gatt. *cit. cap.* 12.

69 Nulli igitur permiſſum eſt in Navi offerre, niſi ex ſpeciali Apoſtolico privilegio; quod raro impertiri ſolet; Gatt. *cap.* 11. ubi etiam de peculiaribus quibuſdam ejuſmodi conceſſionibus mentio eſt.

70 Quod demum Aræ viaticæ privilegio gaudeant S. R. E. Cardinales, res ipſa loquitur. Sed præter eos nullos alios quacumque auctoritate, ac juriſdictione pollentes dicto privilegio frui, cum tantum reſpiciat Epiſcopos, & quidem conſecratos, aut ſaltem Præconizatos, pluribus oſtendit ſæpe cit. Gatt. *d. c a num.* 18. *uſque ad* 22.

ALTARE PRIVILEGIATUM.

Altare Privilegiatum ſolet concedi a [Sum]mis Pontificibus ad tempus, vel [per]petuum pro uno, vel pro pluribus, a[c ſin]gulis hebdomadæ diebus, juxta numerum [Miſ]ſarum, quæ ſolent celebrari in Eccleſia, [in] qua reperitur tale Altare, & per hoc a[d]dendæ ſunt Litteræ conceſſionis, quæ [ſo]lent eſſe, ut ſequitur, pro conceſſione.

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

Volentes Eccleſiam veſtram, in qua Alta[re] Privilegiatum non eſt erectum, dummod[o] in ea ſeptem Miſſæ celebrentur, & in ea ſi[t] Altare Sancti, vel Sanctæ NN. nuncupatum, hoc ſpeciali dono illuſtrare, Dei miſericordia [con]fiſi, ut quandocumque Sacerdos aliquis Mi[ſſam] Defunctorum in die commemorationis Defun[cto]rum, & ſingulis diebus infra octavam illiu[s] ac feria ſexta cujuslibet hebdomadæ pro ani[ma] cujuſcumque Fidelium Defunctorum, ad præ[dic]tum Altare celebrabit, anima ipſa de theſau[ro] Eccleſiæ per modum ſuffragii indulgentiam co[n]ſequatur, ita ut Domini noſtri Jeſu Chriſti ſu[f]fragantibus meritis a Purgatorii pœnis liberetu[r.] præſentibus ad ſeptennium tantum valituris. [Da]tum Romæ &c.

Septennium hoc incipere non a die Gratiæ conceſſæ Romæ, ſed a die publicationis ſuæ per loci Ordinarium, ſenſerunt hactenus Doctores; ſed hodie aliter eſt ſentiendum, ex quo emanavit Decretum hoc Sacræ Congregationis Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitæ. An attentis verbis, quæ in Brevibus Indulgentiarum apponi ſolent, *Præſentibus* a[d] *ſeptennium tantum valituris*; ſeptennii initium a die publicationis Brevis deſumendum ſit? *Eadem Sacr. Congr. die* 18. *Maii* 1711. *declaravit, non a die publicationis, ſed a die ipſ[ius] Brevis ſeptennii tempus incipere. Et facta rela[]tione Sanctiſſimo Domino Noſtro per me infraſcriptum Secretarium die* 20. *ejuſdem Menſis, Sanctitas Sua Congregationis ſententiam approbavit. I. M. Card. Gabriellus Præfectus. Raphael Coſmus de Hieronymis Secret.*

Clar

auſula in Brevi ſolita apponi, *dummodo in* *z Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur*, de- intelligi juxta declarationem datam de man- Sanctiſſimi a Sacra Congregatione Con- ad ſequentia dubia: „ *Primo, an abſen- bus Religioſis ex cauſa Prædicationis tempo- e Quadrageſimæ & Adventus, vel quando ccaſione Feſtivitatum, vel Funerum, aut ſi- nilium, a Superioribus ad celebrandum alibi ranſmittuntur, Indulgentiæ conceſſæ cum certo umero Miſſarum, qui ob dictas cauſas adim- leri non poteſt, prorſus ceſſent, vel pro eo tempore, quo dictus numerus Miſſarum non uerit adimpletus, ſint ſuſpenſæ, vel potius re- maneant in ſuo robore?*

„ *Secundo, an idem ſit ſtatuendum deficiente præfixo numero Miſſarum ob infirmitatem Sa- cerdotum tam Regularium, quam Sæcularium?*

„ *Tertio, an pariter idem ſit ſtatuendum de- ficiente prædicto numero Miſſarum ob abſen- tiam ab Eccleſiis ſæcularibus Canonicorum. & Sacerdotum per aliquot dies, & menſes. Sacra Congregatio Concilii Tridentini &c.* 30. *lii* 1701. *reſpondit.*

Ad primum, quoad primam partem pro tem- re Adventus, & Quadrageſimæ remanere ſuſ- nſas, non autem in reliquis, dummodo raro ntingat.

Ad ſecundum, remanere ſuſpenſas.

Ad tertium, proviſum in primo.

Sub generali Indulgentiarum ſuſpenſione, ıæ fit anno Jubilæi, non comprehenduntur ltaria Privilegiata, nec aliæ Indulgentiæ pro olis Defunctis conceſſæ. Sacra Congreg. In- lulgentiis Sacriſque Reliquiis præpoſita 24. *Ja- uar.* 1700. Altaria Privilegiata pro Defunctis ıon comprehenduntur ſub clauſula illa: *Volu- nus autem, ut ſi alias Chriſti-fidelibus dictam Eccleſiam viſitantibus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapſum dura- tura, conceſſa fuerit, præſentes Litteræ nullæ ſint*; nec ſub alia clauſula conſimili; Sacra Congr. 13. *Junii* 1676. quod Decretum utpote alia comprehendens & de mente SS. Innocen- tii XI. editum, per extenſum hic datur. „ *Cum* „ *a Sacra Congreg. Indulgentiis, ſacriſque Re-* „ *liquiis præpoſita Cameracenſis Archiepiſcopus* „ *quæſiviſſet, quæ vis, & ſententia Clauſulæ* „ (*quæ hodie Brevibus* Indulgentiarum *apponi* „ *ſolet*); *Volumus autem ſi alias Chriſti-fidelibus* „ *dictam Eccleſiam quolibet anni die viſitanti-* „ *bus aliqua alia Indulgentia perpetua, vel ad* „ *tempus nondum elapſum duratura, conceſſa fue-* „ *rit, præſentes Litteræ nullæ ſint*; *Sacra Con-* „ *gregatio re diligentius examinata, clauſulam* „ *ſic explicandam cenſuit, ſi videbitur Sanctiſſi-* „ *mo Domino Noſtro; Ea minime contineri Al-* „ *taria Privilegiata pro Defunctis, neque Indul-* „ *gentias, aut certo perſonarum generi conceſſas,* „ *ut Confraternitati, Regularibus, & Capitulo,* „ *aut certum pium opus in ipſa Eccleſia pera-* „ *gentibus, ac iis qui Chriſtiana Doctrina eru-* „ *diuntur, vel alios erudiunt, & qui Sanctiſſi-* „ *mi Euchariſtiæ Sacramenti expoſitioni cum ora-* „ *tione quadraginta horarum interſunt, neque* „ *ſtationum Urbis, & ſeptem Altarium Indul-* „ *gentias inſtar ſeptem Altarium Baſilicæ Vati-* „ *canæ conceſſas, neque demum quæ pro unica* „ *vice conceduntur. Cæterum ſi alia Indulgen-* „ *tia ſive plenaria, ſive non plenaria, in per-* „ *petuum, vel ad tempus, tum ab eodem, tum* „ *ab alio Romano Pontifice generatim Chriſti-* „ *fidelibus Eccleſiam, vel aliquod ejus Altare,* „ *ſeu Capellam viſitantibus eodem anni die, vel* „ *diverſo conceſſa fuerit, de qua non fiat in* „ *Litteris Apoſtolicis mentio, has Litteras ob* „ *adjectam Clauſulam eſſe prorſus irritas ac nul-* „ *las. Datum die* 23. *Junii* 1676. *De his au-* „ *tem facta relatione ad Sanctiſſ. Dominum No-* „ *ſtrum die* 16. *Martii* 1677. *Sententiam Con-* „ *gregationis approbavit. Cardinalis Maximus.* „ *Michael Angelus Riccius Secretarius.*

Miſſæ celebratæ de Feſto currente in Alta- 8
ribus Privilegiatis in diebus, quibus non licet Miſſas de Requiem celebrare, habent eamdem vim, & Indulgentias perinde ac ſi eſſent ce- lebratæ Miſſæ de Requiem, ſeu Defunctorum.

Et hoc ſive Altaria ſint Privilegiata in per- 9
petuum, ſive ad tempus, ſive pro omnibus, ſive pro aliquo ſolo, vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus, ſive ex obligatione, ſive ex ſola Fidelium devotione Miſſæ celebrentur nedum in Feſtis duplicibus, ſed etiam in Do- minicis, & octavis & omnibus aliis diebus, in quibus juxta rubricas Miſſæ Defunctorum celebrari non poſſunt; Et per hujuſmodi Miſ-
ſas celebratas de officio currente in Altaribus 10
Privilegiatis ſatisfit obligationibus, ac ſi in ipſis Privilegiatis Altaribus fuiſſent celebratæ Miſſæ de Requiem, ſeu Defunctorum. Sic ex- preſſe fuit definitum ab Innocentio XI. *die* 4. *Maii* 1688. in ſua Conſtitutione incipiente *Alias*, confirmativa, ampliativa, & declarati- va Conſtitutionis Alexandri VII. incip. *Cre- ditis*, & Conſtitutionis Clementis IX. incip. *Cum felicis*. Vide verb. *Miſſa art.* 14. *n.* 10. 11. & 12. ubi omnes tres iſtæ Conſtitutiones ad litteram adducuntur, & ſub *num.* 13. alia noviſſima reſolutio.

Altare Privilegiatum quotidianum, & per- 11
petuum

petuum conceditur a Benedicto XIII. Patriarchalibus, Metropolitanis, & Cathedralibus, totius Orbis Catholici Eccleſiis, ut infra:

BENEDICTUS PP. XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

OMnium Saluti paterna Charitate intenti, ſacra interdum loca ſpiritualibus Indulgentiarum muneribus decoramus, ut inde Fidelium Defunctorum animæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ejuſque Sanctorum ſuffragia meritorum conſequi, & illis adjutæ ex Purgatorii pœnis ad æternam Salutem per Dei miſericordiam perduci valeant. Volentes igitur omnes, & ſingulas Patriarchales, Metropolitanas & Cathedrales totius Orbis Catholici Eccleſias, in quibus Altare Privilegiatum quotidianum perpetuum forſan non reperitur conceſſum, & in eis Altare per Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos reſpective locorum gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentes ſemel tantum deſignandum, hoc ſpeciali dono illuſtrare auctoritate Nobis a Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate, ut quandocumque Sacerdos aliquis Sæcularis, vel cujuſvis Ordinis, Congregationis, ſeu Inſtituti Regularis, Miſſam Defunctorum pro anima cujuſcumque Chriſti-fidelis, quæ Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad prædictum Altare celebrabit, Anima ipſa de theſauro Eccleſiæ per modum ſuffragii Indulgentiam conſequatur; ita ut ejuſdem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ac Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Sanctorumque omnium meritis ſibi ſuffragantibus a Purgatorii pœnis liberetur, concedimus, & indulgemus: Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, &c. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 20. Julii 1724. Pontificatus noſtri anno primo.

F. Card. Oliverius.

12 Translato legitima auctoritate Altari Privilegiato de loco ad locum, adhuc durat Indulgentia, ſi ipſa ſit conceſſa Altari in reverentiam alicujus Sancti, vel Myſterii, in cujus honorem dedicatum ſit, ita ut cenſeatur idem Altare, licet translatum. Immo etiamſi Imago ſit alia ejuſdem Myſterii, vel Sancti, quia renovatur, vel reſtauratur repræſentatio; moraliter enim cenſetur idem Altare [illegible] *tom. 2. tract. 4. num. 143.* cum aliis [illegible] tis. Vide *ibi* multa ad rem.

Supplementa Auctoris.

Altari a Pontifice conſecrato plura [illegible] gia adnectuntur; nempe quod in [illegible] celebret ſine ſpeciali Pontificis Ind[illegible] patet de hujuſmodi Altaribus in Ecc[illegible] teranenſi, Vaticana, aliiſque Patriar[illegible] Urbis exiſtentibus; Sixtus autem V. [illegible] ri, ad quod Sacrum fecerat, cum ritu [illegible] nonizationis mei S. Didaci peragere[t], [illegible] que Pontificium declaravit, ac Philipp[o] [Ca]tholico Regi dono miſit, permiſit Car[dinali]bus, Epiſcopis, Abbatibus Mitratis, Pr[illegible] Dignitatibus in Eccleſiis Metropolitanis. [illegible] Cathedralibus, ac Generali meæ Seraphi[cæ] Religionis, & Priori Monaſterii S. *Lauren[tii]* Miſſam celebrare diebus Feſtis Domini, *Be[a]*tiſſimæ Virginis, Feria V. in *cœna Domini* in celebritate Sanctorum omnium, ac *Sanct[i]* Didaci, ut patet ex ejus Diplomate ſub di[e] 20. *Auguſti* 1588. promulgato. Benedictus [illegible] ro XIV. in Altari, quod ſolemniter conſe[cra]vit Romæ in Eccleſia S. Antonii Luſita[no]rum, ac in eo celebravit, & Joanni Por[tu]galliæ & Algarbiorum Regi fuit miſſum, pe[r]miſit abſque ulla dierum, aut Sacerdotum [li]mitatione, ut ipſe Rex, aliique *Luſitan[iæ]* Reges pro tempore futuri, ſuo nom*ine*, [illegible] Sanctæ Sedis Apoſtolicæ facultatem impertian[tur] Sacrum faciendi, pro certo habens, idipſu[m] negotium cum tali cautela ac prudentia a[b] ipſis pertractandum eſſe, ut nihil unquam [fu]turum ſit, quod rationi parum conſentaneu[m] videatur; Ipſumque Altare perpetuo Privi[le]giatum declaravit, ac Regi Luſitaniæ pro tem[pore], item Reginis, cæteriſque eorum con[ſanguineis], ſanguineis, & affinibus uſque ad tertium gra[dum] dum incluſive, plenariam Indulgentiam, quoties confeſſi, & ſacra Synaxi refecti ante ipſum Altare preces ad Deum effundent pro hære[ſum] ſum extinctione, Chriſtianorum Principum concordia, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione. Sic tom. 1. in ſua Conſtit. 116. incip. *Dilectus Filius.*

Indultum Altaris Privilegiati perpetui conceditur pro ſingulis Cathedralibus Eccleſiis Maronitarum; & eorum Eccleſiis Parochialibus, in quibus aliud Altare Privilegiatum, ſive perpetuum, ſive ad tempus conceſſum non reperitur, nec ſufficiens Miſſarum numerus celebratur, conceditur Altare Privilegiatum

ano die in hebdomada, per Ordinarium deſignando, ad viginti quinque annos. Benedictus XIV. *Conſtit. 79. incip. Nuper*, id demandat Patri Fr. Jacobo a Luca mei phici Ordinis de Obſervantia, Conventus cti Sepulchri, ejuſque dependentium, Viori, ac Commiſſario Apoſtolico.

Iiſſa pro Defunctis celebrata in Altari Prigiato non ſuffragatur, nec Indulto ſatisfit, ſit de *Requiem*, licet in Indulto non exnatur; S. R. C. 1. *Junii* 1601. *in Piſto*. *&* 13. *Julii ejuſdem anni in Toletana*. ellige tamen pro illis diebus, quibus ſedum ritum non prohibentur Miſſæ Defunum, quia pro illis diebus, quibus ſecun ritum non licet Miſſas de Requiem cerare, Miſſæ celebratæ de Feſto occurrente Altaribus Privilegiatis habent eamdem vim, Indulgentias perinde ac ſi eſſent ibi celeræ de Requiem, per declarationes Apoſtos citatas ſupra *num*. 10. & allatas ſub verb. *ſſa artic*. 14. a num. 10. ad 13.

An privilegium in Altari Privilegiato peruo *ad dies non impeditos* ante declarationem exandri VII. conceſſum, ſuffragetur univern etiam diebus impeditis feſto poſt illam clarationem? Reſp. *negative* Sacra Indulg. ongreg. 16. *Julii* 1725.

Sub generali Indulgentiarum ſuſpenſione, æ fit anno Sancto, non comprehenduntur ltaria Privilegiata, nec aliæ Indulgentiæ pro lis Defunctis conceſſæ. Benedictus XIII. *die* . *Januar*. 1725.

Intuitu alicujus Altaris Privilegiati in alia Eccleſia non licet exponere tabellam ſuer januam Eccleſiæ *Indulgenza per li Morti*, ed tantum ſuper ipſo altari Privilegiato conetis verbis: *Altare privilegiatum pro Defunlis*; S. R. C. 13. *Aug*. 1667. *in Romana*.

Cum in Indultis Altarium Privilegiatorum æc adjici ſoleat clauſula: *Dummodo in dicta Eccleſia tot Miſſæ quotidie celebrentur*; quæriur, an attenta dicta clauſula neceſſaria omnino ſit ſingulis diebus celebratio Miſſarum in ndultis hujuſmodi præfinitarum, vel potius ſufficiat aliquibus, licet non omnibus, diebus cujuslibet hebdomadæ? Sacra autem Congregatio Concilii reſpondit *affirmative quoad primam partem, negative quoad ſecundam, ac proinde celebrationem Miſſarum in indultis præfatis, ut præfertur, præfinitarum omnino neceſſariam eſſe ſingulis diebus in eadem Eccleſia*. Ita *die* 3. *Junii* 1694. *approbante Innoc. XII. die* 11. *Septembris*.

In Collegiata S. Caroli Civitatis Mutinenſis datur Altare Privilegiatum pro omni feria hebdomadæ ea lege, ut ſingulis diebus in Eccleſia legantur triginta Miſſæ, ſed contingit, quod tempore æſtivo per quatuor menſes vix legantur decem, aut duodecim. E contra aliis octo menſibus numerus ita excreſcit ultra triginta, ut ſi divideretur in omnes dies anni æqualiter, haberentur ſingulis diebus triginta quatuor Miſſæ. Quæritur, an, & pro quo tempore conceſſum privilegium ſuffragetur? Reſp. *Suffragari pro tempore, quo triginta Miſſæ in Eccleſia celebrantur*. Sacra Congreg. Indulg. 10. *Junii* 1720.

Altare majus Fratrum Minorum Conventualium Montis Fuſculi Diœceſis Beneventanæ habet perpetuum privilegium, cum reſtrictiva ad Sacerdotes ejuſdem Eccleſiæ, conceſſum a Gregorio XIII. Cum autem in Brevi habeantur hæc verba: *In Eccleſiam duodecim Sacerdotibus ornata*, & nunc tantum exiſtant ſex Sacerdotes; quæritur an privilegiatum adhuc ſubſiſtat? Reſp. *negative* Sacra Congreg. Indulg. 16. *Julii* 1625. 24

In Eccleſia B. V. Terræ Forigii Sanctiſſimus conceſſit Altare Privilegiatum pro duabus feriis hebdomadæ ad ſeptennium ſub duabus conditionibus. 1. Ut in ea Eccleſia quotidie legantur quatuordecim Miſſæ. 2. Ut ſoli Sacerdotes præfatæ Eccleſiæ illo privilegio uti poſſint. Sed Epiſcopus has Indulgentias non publicavit. Interrogatus a Sacra Congregatione reſpondit, ſe crediſſe, conditiones non verificari, quia Miſſæ ibi fundatæ, & Confratrum, & Montium vix aſcendunt ad numerum 3400. ut proinde in diem vix referantur decem. Aliæ Miſſæ adventitiæ Sacerdotum adventantium ſunt quidem plures, quam quatuordecim, ſe tamen crediſſe, Pontificem noluiſſe alligare indulgentias eventui accidentali, non ſtabili. Secundo illa Eccleſia non eſt Collegialis, nec Parochialis, nec receptitia, adeoque non videtur habere Sacerdotes proprios, prout in Brevi exprimitur. Quæritur, an nihilominus Epiſcopo injungenda ſit publicatio Indulgentiarum? Reſp. *Affirmative* Sacra Congregatio Indulg. 25. *Septemb*. 1713. 25

Clemens IX. an. 1668. 3. Julii per Breve conceſſit Romæ Eccleſiæ S. Andreæ Camaldulenſium Indulgentiam plenariam in Feſto S. Andreæ, & S. Gregorii, & in dedicatione, & per octavam Defunctorum in perpetuum, applicandam pro Defunctis. 2. Conceſſum eſt a Clemente VIII. privilegium perpetuum ad Altare per Cardinalem Salviati conſtructum. 3. A Paulo V. pro privilegiatis declarantur 26

per

per Breve Altaria S. Andreæ & S. Silveriæ. Cum vero, Eccleſia renovata, deſtructa fuerint Altaria, & nova facta, petitur: 1. Confirmatio Indulgentiæ conceſſæ a Clemente IX. 2. Confirmatio privilegii a Clemente VIII. conceſſi. 3. Confirmatio privilegii Pauli V. Reſp. Ad 1. *non indigere confirmatione*. Ad 2. *idem*. Ad 3. *itidem confirmatione non indigere*. Ita Sac. Congreg. Indulg. 13. *Sept.* 1723.

27 Capuccini in loco Stanz Conſtantienſis Diœceſis, diruta quadam Eccleſia, in qua habebatur Altare Privilegiatum, petunt pro nova Eccleſia ſimilem gratiam; Reſp. *negative* Sac. Congreg. Indulg. 18. *Julii* 1712.

28 Tuderti, deſtructo Oratorio Sodalitatis S. Mariæ Gratiarum, illud in alio loco reædificatum eſt. Quæritur 1. an Indulgentiæ perſeverent in nova Eccleſia? 2. an, & quæ de novo concedendæ? Reſp. *gratia translationis Indulgentiarum pro confratribus tantum*, Sac. Congreg. Indulg. 16. *Febr.* 1732.

29 Moniales Monaſterii S. Baſilii Civitatis Juſtinopolitanæ obtinuerunt aggregationem ad Baſilicam Lateranenſem, & conſuetam communicationem privilegiorum. Horum intuitu contendunt, non ſolum ſe lucrari poſſe Indulgentias ejuſdem Baſilicæ præter Indulgentias ſui Ordinis, ſed etiam ſe frui poſſe perpetuo privilegio Altari illius Baſilicæ conceſſo. Petunt declarari, an vi aggregationis ad Baſilicam Lateranenſem conceſſum intelligatur privilegium Altaris. Reſp. *negative* Sac. Cong. Indulg. 9. *Maii* 1729.

* Ad rem addenda ſunt etiam ſequentia ejuſdem S. Congreg. Indulgentiar. Decreta.

URBIS ET ORBIS.

UT pietatis opera in Chriſtiana Republica augeantur, ſimulque charitatis vincula Fideles ipſos magis magiſque obſtringant, jamdiu mos invaluit Privilegia, Indulgentias, aliaſque ſpirituales gratias, quibus Patriarchales Baſilicæ, aliæque Eccleſiæ, Noſocomia, Archiconfraternitates, & alia hujus generis pia Inſtituta gaudent, aliis per aggregationes communicandi; Verum cum ſuper hujuſmodi aggregationibus plura quotidie emergant dubia, & præſertim, num qui aggregandi facultatem habent, Privilegia ſibi competentia ampliare, ſive limitare in aggregatione queant? Paritérque an pro ſuo arbitrio ipſas aggregationes ad tempus, vel in perpetuum concedere poſſint? Tum etiam utrum privilegium Altaris, quo aggregatus fruitur, communicari poſſit? Neve Chriſtifideles in re tanti momenti de[...]tur, decidenda in Sacra Congregatione [...]gentiarum, & Sacrarum Reliquiarum pro[...] fuerunt ſequentia dubia: Primo, *An Pa[...]chales Baſilicæ, aliæque Eccleſiæ, nec no[...]ſocomia, Archiconfraternitates, Superiores [...]cumque Ordinis ſive Inſtituti, cæterique [...]tes facultatem communicandi privilegia, [...] Privilegia, & Indulgentias ampliare, & [...]tare pro ſui arbitrio in aggregationibus?* [...]do, *An aggregationes faciendæ ſint ad te[...] vel perpetuo?* Tertio, *An privilegium A[...] ſit communicabile?* Et Sac. Congregatio d[...] Februarii 1748. declarandum eſſe cenſuit, [...] *primum Negative, niſi aliter in Indultis A[...]licis provideatur. Ad ſecundum, Aggregat[...] faciendas eſſe in perpetuum. Ad tertium, Ne[...]tive*. De quibus facta per me infraſcript[...] ipſius Sac. Congregationis Secretarium die [...] menſis Martii ejuſdem anni *Sanctiſſimo D[...]*mino relatione, Sanctitas ſua Votum *Sac.* Congregationis benigne approbavit.

Fr. J. Cardin. Portocarrero Præfectus.

A. M. Erba Protonot. Apoſt. Se[...]

URBIS ET ORBIS.

IN Brevibus, quæ pro Altaris privilegio a[...] cui Ordini, ſive Congregationi conceſſo [...] expediuntur, dum de ſtylo ſoleant apponi ſ[...]quentia verba: *Volentes igitur omnes & ſingu[...]las Eccleſias tam erectas, quam erigendas Mon[...]chorum Congregationis &c. vel Fratrum Or[...]nis &c. aut Clericorum Regularium, & in qu[...]libet ex dictis Eccleſiis Altare &c.* Sicut etiam in Brevibus Indulgentiarum pro iiſdem Ordinibus, vel Congregationibus leguntur hujuſmodi verba: *Univerſis &c. qui aliquam Eccleſiam talis Congregationis, vel Ordinis &c. i[...] die, vel feſto &c. ſingulis annis devote viſita[...]verint &c. Indulgentiam plenariam concedimus.* Verentes nonnulli ex nimia generalitate verborum, tam privilegia Altaris, quam Indulgentias plus æquo extendi præter Summorum Pontificum illa concedentium intentionem, & Chriſtifideles decipi tam pro Indulgentiarum conſequutione, quam in offerendis eleemoſynis pro Miſſis in Altari Privilegiato dicendis: Idcirco, ut clare dignoſci poſſit, quaſnam perſonas, & Eccleſias comprehendant præfatorum Brevium verba, propoſitum fuit in Sacra Congregat. Indulgentiar. & Sacr. Reliquiar. dubium: *An Brevia tam Altaris Privilegiati,*

quam

Indulgentiarum pro omnibus Eccleſiis ali- Ordinis, vel Congregationis, aut Inſtituti laris generaliter obtenta, reſpectivas Eccle- tantummodo Monaſteriorum, & Conventuum Ordinis, Congregationis, vel Inſtituti com- ndant, aut etiam alias quaſcumque tam chiales, quam non Parochiales ab hujuſmo- rdine &c. ſive a Monachis, aut Fratri- vel Religioſis dependentes, vel reſpective iniſtrari ſolitas. Et Sacra ead. Congregatio 30. Julii 1748. cenſuit reſcribendum eſſe: *rmative, quoad primam partem, & Nega- quoad ſecundam.* De quibus facta per me aſcriptum ipſius Sacræ Congregationis Pro- retarium die 3. Auguſti ejuſdem anni San- ſimo Domino relatione, Sanctitas ſua Vo- n Sacræ Congreg. benigne approbavit.

Fr. J. Card. Portocarrero Præfectus.

E. Vicecomes S. Cong. Indulg. Pro-Secretarius.

In Cathedrali Murana erat Altare Privile- atum perpetuum conceſſum a Gregorio XIII. erum cum anno 1694. ea per terræmotum aſſa fuerit, Altare fuit alibi in eadem Ec- leſia, & ſub eodem titulo B. V. noviter ex- ructum. Quæritur, an nihilominus gaudeat rivilegio? Reſp. *affirmative* Sac. Cong. In- lulg. 13. *Septemb.* 1723.

Patres Oratorii S. Philippi Mantuæ expo- nunt, ſuæ Eccleſiæ a Clemente XI. conceſſas eſſe omnes Indulgentias, & gratias, quæ ſunt Romæ in Oratorio S. Philippi in Vallicella. Cum vero ibi ſint duo Altaria Privilegiata, quæritur 1. an in prædicta generali communi- catione Indulgentiarum, & gratiarum compre- hendatur privilegium perpetuum pro duobus Altaribus? 2. an ſaltem unum Altare Privi- legiatum quotidianum abſque expreſſione nu- meri Miſſarum? Reſp. ad primum *negative*. Ad 2. *Altare Privilegiatum ad ſeptennium jux- ta numerum Miſſarum, quæ in Eccleſia Orato- rum quotidie celebrantur*, Sac. Cong. Indulg. 25. *Martii* 1725.

Altare Privilegiatum quotidianum, & per- petuum a Benedicto XIV. conceditur Eccleſiis Fratrum Miniſtro Generali totius Ordinis San- cti Franciſci ſubjectorum.

Beatiſſime Pater.

FRater Raphael a Lugagnano Ordinis Fra- trum Minorum S. Franciſci Miniſter Ge- neralis ad pedes S. V. humillime provolutus exponit, quod San. Mem. Benedictus XIII. ſub die 14. Decembris 1725. dignatus fuit omnia Altaria Privilegiata quotidiana variis Eccleſiis dicti Ordinis in perpetuum jam con- ceſſa approbare, & confirmare; Iis vero ejuſ- dem Ordinis Eccleſiis, quæ tali privilegio quo- tidiano in perpetuum non gaudebant, conceſ- ſit illud, ſed proportionate ad Miſſarum nu- merum, quæ in eis celebrantur; videlicet pro quinque feriis in hebdomada, iis Eccleſiis in quibus 25. Miſſæ quotidie celebrantur: Pro quatuor feriis, iis in quibus 20. Pro tribus, iis in quibus 15. & ſic gradatim; Cum autem, Beatiſſime Pater, comprobaverit experientia, hoc minime ſufficere ad ſatisfaciendum Popu- lorum devotioni, & ex alia parte variæ quo- tidie inſurgant difficultates, ex eo quod non ſemper idem Miſſarum numerus in dictis Ec- cleſiis celebretur, nec celebrari valeat; Ideo enixe S. V. ſupplicat Orator, ut prævia re- vocatione privilegii Altarium pro determina- tis hebdomadæ feriis, ut ſupra, per ſan. mem. Benedictum XIII. conceſſi, dignetur cuilibet Eccleſiæ Fratrum Oratoris juriſdictioni ſubje- ctæ, Altari Privilegiato quotidiano perpetuo non decoratæ, unum concedere, ab Ordinariis Locorum ſemel deſignandum, & hoc per Re- ſcriptum, ſeu aliter, ut S. V. beneviſum fue- rit. Et Deus &c.

Reſcriptum Sanctiſſimi.

Ex Audientia Sanctiſſimi die 17. *Decemb.* 1748.

SAnctiſſimus benigne annuit pro gratia jux- ta petita, pro Miſſis tamen, quæ a Fra- tribus Minoribus S. Franciſci in Altaribus per Ordinarios reſpective deſignandis, celebrabun- tur; & voluit etiam Gratiam hujuſmodi per hoc præſens Reſcriptum perinde valere, ac ſi per Apoſtolicas Literas in forma Brevis ſolitis omnibus muniti Clauſulis expedita fuiſſet.

Joſeph Levizzani Secretarius.

Loco ✠ Sigilli

Supplementa noviſſima.

Altare privilegiatum quotidianum ad ſepten- nium, in perpetuum a SS. D. N. Clemen- te XIII. conceditur omnibus Eccleſiis Paro- chialibus Orbis Chriſtiani, Decreto tenoris ſequentius. 33

UR-

URBIS ET ORBIS.

Sanctiſſimus Dominus N. Clemens Papa XIII. prævio Voto S. Congregationis Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpoſitæ, revocatis omnibus hujuſmodi Privilegiatis Altaribus præcedenter intuitu Parœciæ, ſive in perpetuum, ſive ad tempus jam conceſſis, indulſit die 19. Maii 1759. omnibus Eccleſiis Parochialibus Orbis Chriſtiani, abſque ullo onere Miſſarum Altare Privilegiatum quotidianum ad ſeptennium, ea tamen adjecta lege, ut quilibet Epiſcopus pro ſua reſpectiva Diœceſi de hujuſmodi gratia ſupplicet. Expleto vero ſeptennio, Sanctitas Sua præcipit omnibus Epiſcopis, Abbatibus, & Sede vacante, Vicariis Capitularibus, ſive in ſpiritualibus Abbatiarum Adminiſtratoribus, ut pro unaquaque ſuarum Diœceſum Parœcia ſupplicent pro confirmatione ejuſdem Privilegii ad aliud ſeptennium. Idque fieri jubet ſub unico tantum Brevi, atque vult, hoc unicum Breve ſuffragari omnibus uniuſcujuſque Diœceſis Eccleſiis Parochialibus. Ne autem Parochi expenſis graventur, vetat omnibus tum Epiſcoporum, quum Abbatum Officialibus, ſub pœna nullitatis præfati Privilegii, ne quicquam penitus exigant a Parochis, ſive pro ipſis certiorandis, ſive in expediendis litteris pro deſignatione Altaris privilegiati in eorum Parœciis. Præterea, ne hujuſmodi Privilegio fraudentur aliæ Eccleſiæ pollentes ſpeciali prærogativa, veluti Collegiatæ, & Abbatiales Nullius, & Parochiales a ſe dependentes, Sanctitas Sua pari benevolentia, modo ſupra indicato, hoc idem Privilegium mox enunciatis Eccleſiis communicatum voluit.

34 Ad rem quoque addendum eſt ſequens noviſſimum Decretum Sac. Cong. Indulgentiarum, quo Altaria omnia cujuſcumque Eccleſiæ, Privilegiata declarantur pro die Commemorat. omnium Fidelium Defunctorum perpetuis futuris temporibus.

DECRETUM.

Cum ex veteri more, & laudabili Eccleſiæ inſtituto die ſecunda Novemb. omnium Defunctorum memoria recoli, eorumque animæ ab univerſis Chriſtifidelibus orationibus, eleemoſynis, aliiſque piis operibus, & Eccleſiæ ſuffragiis, potiſſimum vero acceptabili Sacroſanctæ Miſſæ Sacrificio, juvari ſoleant, SS. D. N. Clemens PP. XIII. ex paterna ſua charitate erga omnes fideles tam vivos q defunctos, Animabus eorum, qui ex hac tali vita in gratia & charitate Dei, non tamen omnibus mundanis ſordibus expia deceſſerunt, de inexhauſto Catholicæ Ecc theſauro abundantius ſuffragari quam ma cupiens, ut celerius e Purgatorii pœnis ratæ ad æternam gloriam per Dei miſeri diam pervenire valeant, de conſilio VV. R. E. Cardinalium Indulgentiis, Sacriſque Re liquiis præpoſitorum, univerſali hoc Decr perpetuis futuris temporibus valituro benig concedit, ut Miſſa die prædicta Commemo rationis Defunctorum a quocumque Sacerd ſæculari, vel cujuslibet Ordinis & Inſtituti gularis celebranda, gaudeat Privilegio, ac eſſet in Altari Privilegiato celebrata; decer nendo tamen, ut nonniſi conſuetam eleem ſynam unuſquiſque Sacerdos pro dicta Miſ licet privilegiata accipiat, & in ea tantum quantitate, quæ a Synodalibus Conſtitutionibus, ſeu a Loci conſuetudine *regulariter præ*finita fuerit. Quibuſcumque in *contrarium fa*cientibus non obſtantibus.

Datum die 19. Maji 1761.

N. Card. Antonellus Præfectus

Loco ✠ Sigilli.

I. de Comitibus S. Cong. Indulg. Secr

Additiones ex aliena manu.

Quamplures, eæque non leves circa hoc argumentum a Theologis, & Canoniſtis excitantur quæſtiones, quæ ſunt legendæ apud *Paſqual. de Sacrific. nov. leg. tom.* 1. *tit. de Sacrific. oblat. in Altar. privil. quæſt.* 729. *&* *plur. ſequent*; dum nos pauca tantum de more indigitabimus, quæ Canoniſtarum magi propria ſunt.

Quæri igitur ſolet: An inter eas Religiones, quæ habent communicationem privilegiorum, fiat etiam communicatio Altarium Privilegiatorum? Et fieri non poſſe ſtatuit *Paſqualig. cit. loc.* *q.* 756. quia, licet inter ejuſmodi Religiones etiam circa Indulgentias facta ſit privilegiorum communicatio a *Leone X. Conſtit.* 32. *tom.* 1. *Bullar.* tamen communicatio cadit tantum ſuper iis Indulgentiis, quæ conceduntur ipſis Religioſorum perſonis, & ideo non ſe extendit ad Indulgentias directe conceſſas pro Defunctis, quales ſunt illæ Altarium Privilegiatorum.

Quo-

Quoniam vero favore quorumdam Religio-
n conceſſa fuerunt a SS. Pontificibus quæ
n ſpecialia privilegia, inſpiciendus, & per-
idendus tunc eſt tenor conceſſionis; hic enim
rimo & directe concernat erectionem Al-
ium Privilegiatorum, aut Indulgentias con-
as pro Defunctis, non eſt locus communi-
ioni; ſi conceſſio primum & per ſe conti-
it gratias perſonales, per quas alicujus Re-
onis perſonis conceditur facultas applican-
Indulgentias, quas Pontifex intendit con-
lere, cujuſmodi eſt privilegium conceſſum
ligioni Conventualium; quod ſcilicet Prior
nventus poſſit ſemel pro ſemper deputare
tare, in quo Religioſus Conventualis cele-
ans Miſſam de Requiem pro aliqua anima,
m liberet a Purgatorio, communicatum in-
lligitur tale privilegium, ut videre eſt apud
amdem Auctorem *ibid. q.* 757.

Deinde *q.* 761. clare citatus Paſqualigus de-
monſtrat, quod non deſtruatur ejuſmodi pri-
ilegium, ſi Altare, cui fuit annexum, ex
arte notabili deſtruatur, etiamſi conſecratio-
em amitteret; dummodo tamen remaneat
ecundum majorem ſui partem; quia in ejuſ-
nodi conceſſionibus reſpectus habetur ad Alta-
e ſecundum totum ſuum eſſe materiale, non
vero ſecundum formam conſecrationis.

Verum, ſi in conceſſione Indulgentiæ deſti-
netur Altare ut alicui Sancto dicatum, muta-
a deinde dedicatione, puta ſi loco illius San-
cti alius ſubſtituatur, prorſus perit privile-
gium; quia mutata eſt illa Altaris qualitas,
quæ contemplata fuit a Pontifice, & illum
movit ad Indulgentiam concedendam tali Al-
tari in ſpecie, ſeu nominatim dicato tali San-
cto, *ead. q. n.* 6.

Si Pontifex in conceſſione non deſignavit Altare, ſed eum deſignandum reliquit, facta ſemel deſignatione unius Altaris, nequit alterum deſtinari; nam pro una vice tantum delegata cenſetur ejuſmodi deſtinatio, cum Pontificis diſpoſitio reſtringatur ad certum caſum, ut juxta *text. in l. boves* §. *hoc ſermone ff. de verb. ſignificat.* firmat d. Paſqualig. *d. oper. q.* 762.

Dubitari etiam poteſt: num, quando ex diſpoſitione Teſtatoris celebranda eſt vel in perpetuum, vel ad tempus Miſſa in Altaribus Privilegiatis, poſſit tum in Altaribus Privilegiatis de tempore diſpoſitionis exiſtentibus, tum in Altaribus privilegiatis poſtmodum erectis celebrare? Et poſſe tenet ſæpe cit. Paſq. *q.* 746. *ejuſd. op.*

ALTERNATIVA.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt Beneficia.

Alternativa quoad Beneficia ortum duxit a 1
Nicolao V. de anno 1447. ut notat Pyrrhus Corradus *in praxi Beneficiaria lib.* 3. *c.* 6. *num.* 8. Ipſe enim Nicolaus V. ut dicit Rota Romana recent. *par.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 121. *n.* 13. fuit auctor Regulæ nonæ, alias octavæ Cancellariæ, in qua reſervantur Summo Pontifici menſes Januarii, Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris, & conſequenter conceduntur Ordinariis menſes Martii, Junii, Septembris, & Decembris. Et exinde ad alliciendos Epiſcopos ad reſidentiam, conceduntur eis alii duo menſes, ita ut jam alternatim cum Papa poſſint providere; Papa quidem in menſibus *Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris:* Epiſcopi vero, qui hanc Gratiam acceptaverint in menſibus *Februarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris.* Et hæc 2
Gratia dicitur communiter *Alternativa*, & ſic expreſſe appellatur in prædicta Regula nona Cancellariæ, alias octava, ut videri poteſt in ipſa ad litteram relata *verb. Beneficia art. IX. reg.* 9.

Hac Alternativa ut gaudeant Epiſcopi, re- 3
quiritur; quod per Patentes Litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua reſpective Civitate, vel Diœceſi datas, expreſſe declarent ſe hujuſmodi Alternativam acceptare, & Litteras ipſas ad Datariam Summi Pontificis tranſmittant, quibus ab eo receptis, & recognitis, ac in libro ad id deputato regiſtratis, tunc ſolum, & non antea poſſunt incipere uti Gratia talis Alternativæ. Sic expreſſe ſtatuitur in citata regula nona, alias octava, Cancellariæ, ut videri poteſt *loc. cit.* Ex tempore igitur habitæ notitiæ regiſtra- 4
tionis, ſeu annotationis ſuarum Litterarum factæ in Dataria Apoſtolica incipit Epiſcopus gaudere Jure Alternativæ, quæ operatur, ut menſes alternati ſubrogentur loco aliorum;
Rota recent. *par.* 3. *deciſ.* 379. *num.* 2. Et ſic 5
Menſis, quo Epiſcopus gaudet Alternativa, non eſt amplius Apoſtolicus, ſed Ordinarius; Rota *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 336. *ſub num.* 1. & *par.* 13.

par. 13. *deciſ.* 127. *num.* 3. Unde ceſſat reſer-
vatio ratione menſis, & illa inducta per Ex-
travagant. Ad regimen; Rota *dict. deciſ.* 127.
6 *num.* 5. Hinc Epiſcopus in Alternativa lucra-
tur menſes *Aprilis*, *& Octob.* & cedit *Mar-
tium* pro *Februario*, *& Septembrem* pro *Augu-
ſto*; menſes autem *Junii*, & *Decembris* nec lu-
cratur, nec cedit, ſed illos retinet, ut prius,
qui ideo menſes fixi ſolent appellari; Barbo-
ſa *par.* 4. *de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 53.
n. 70. Rota & alii mox citandi ſub *n.* 8.
7 Unde notandum eſt, quod ſicuti Pp. reti-
net ſibi medietatem ſuorum octo menſium, ſci-
licet Januarium, Majum, Julium, & Novem-
brem, in quibus nullo caſu vult poſſe compe-
tere Jus aliquod Ordinario etiam perpetuo re-
ſidenti, ut patet in cit. Regula nona, alias
Octava Cancellariæ, & ideo vocantur Menſes
fixi, & perpetuo reſervati Sedi Apoſtolicæ, ſi-
ve Epiſcopus gaudeat Alternativa, ſive non,
ut obſervat, & tenet communis Doctorum cum
Rota recent. *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 440. *num.* 5.
par. 9. *tom.* 1. *deciſ.* 298. *num.* 4. *par.* 9. *tom.* 2.
deciſ. 389. *n.* 6. *deciſ.* 468. *n.* 3. *par.* 13. *deciſ.*
223. *n.* 8. *par.* 16. *deciſ.* 192. *num.* 6. *par.* 18.
tom. 1. *deciſ.* 232. *num.* 3. *par.* 11. *tom.* 2. *deciſ.*
5540. *num.* 16. *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 468. *n.* 8.
8 & ſæpe alibi; ita æquiſſimum eſt, quod etiam
Epiſcopus ſibi retineat medietatem ſuorum qua-
tuor menſium, ſcilicet *Junium*, *& Decembrem*,
in quibus nullum unquam Jus poſſit compete-
re Papæ, etiamſi poſt acceptationem Alterna-
tivæ Epiſcopus non reſederit, & ideo Menſes
Junii, & *Decembris* appellantur menſes fixi pro
Epiſcopo; Non enim poteſt dici, quod conce-
dantur a Papa per Alternativam Epiſcopo,
quia licet in ea fiat mentio etiam de his duo-
bus menſibus cauſa demonſtrationis; conditio
tamen, & onus reſidentiæ non cenſetur ap-
poſitum reſpectu illorum, ſed aliorum qua-
tuor, qui per Alternativam de novo conce-
duntur. Dicti autem duo menſes, cum jam
fuerint proprii Epiſcopi, ſine Alternativa re-
manent proprii, & fixi pro Epiſcopo, ſive
Alternativa ſit acceptata, ſive non, etiamſi
poſt acceptationem Epiſcopus non reſederit;
Sic Rota *in una Papienſi Beneficii* 10. *Aprilis*
1617. in qua reſponſum fuit quoad dictos duos
menſes fixos, quod nulla poteſt conſiderari re-
ſervatio, ex eo quod Papa neque in prima
parte Regulæ, neque in ſecunda eos reſervat,
& ita illos fixos etiam appellat; Rota *in una
Giennen. Cannonicatus penes* Burat. *deciſ.* 242.
num. 1. ibi: *Nam Canonicatus, de quo agitur,
non eſt reſervatus ratione menſis, cum vacaverit*
*de menſe Junii, qui ſemper eſt ordinarius
fixus*. Et ita tenet Barboſa *de Offic. &
Epiſcopi part.* 3. *allegat.* 13. *num.* 38. &
Card. de Luca *de Benefic. diſ.* 17. *n.* 4. *diſc.*
n. 13. & 14. Garcias *part.* 5. *cap.* 1. *ſub*
circa finem, & fuſe Pyrrhus Corrad.
cap. 6. *n.* 2. & 4. ubi teſtatur ſic tenere,
ſervare Datariam, & Cancellariam.

Contrarium tamen non improbabiliter
nent Gonzalez *ad Regul.* 8. *Gloſſ.* 43. *ſub*
Lotter. *q.* 41. *n.* 38. & alii, quia Papa
dit Epiſcopo Gratiam Alternativæ accep
ut poſſit omnia Beneficia vacantia in me
bus *Februarii*, *Aprilis*, *Junii*, *Augusti*, O
bris, & *Decembris* conferre, quamdiu a
Eccleſiam, & Diœceſim ſuam reſederit dun
taxat: Unde ſi non reſideat in menſibus *Jun*
& Decembris, conferre, dicunt ipſi, non p
terit, quia ſic intrat reſervatio, cum conceſſi
ſub conditione reſidentiæ, cenſeatur denegat
ſub contraria conditione, videlicet abſentiæ
ſeu non reſidentiæ, ad textum *in l. Pecuniam*
ff. Si cert. pet. l. Item quia, *ff. de pactis* cum
aliis adductis per Gonzalez loc. cit. Tum quia,
ut dicit Antonel. *de tempore legal.* lib. 3. cap.
num. 25. ideo per Alternativam Papa conc
ſex menſes Epiſcopo, cui alias non dat,
niſi quatuor, ut cum hoc lucro, & augmen
compenſentur neceſſitas, & *obligatio* reſi
di in omnibus ſex menſibus; *arg. l. Eum*
30. *ff. de jurejurand.* & *l. Feudi partem* 79.
de contrab. emption.

Quantum autem ad alios duos ex quatu
menſibus conceſſis Epiſcopo, nempe *Martium*
& Septembrem, dicendum eſt abſolute, qu
Epiſcopus, qui acceptavit Gratiam Alter
tivæ, non poſſit providere Beneficia vacan
in ipſis, quando ipſe non reſidet, quia
effecti ſunt reſervati Papæ, cum iſti duo men
ſes, qui alias erant Ordinarii, vigore acce
ptationis Alternativæ fuerint effecti Apoſtoli
ci. Sic Rota *in Sulmon. Alternativæ* 14. Ma
1610. *coram Cardinal. Lancelloto*, in qua cu
dubitatum fuiſſet: An collatio Beneficiorum
vacantium in menſibus *Martii*, & *Septem*
Epiſcopo a ſua Diœceſi abſente, ad Epiſco
pum, vel potius ad Summum Pontificem ſpe
ctaret? Reſpondit, abſolute ſpectare ad Sum
mum Pontificem, cum iſti duo menſes, q
alias ſunt Ordinarii, per acceptationem Alter
nativæ efficiantur Apoſtolici. Sic refert, & te
net ſolide reſpondens contrariis Aloyſius Ri
cius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 684. *in pri
ma edit. & reſolut.* 582. *in ſecunda edit.* & a
tea fuiſſe deciſum *in una Maurianen. Cano*

catus

ius 15. *Novembris* 1593. ac etiam ſæpè re-
t Gonzalez *Gloſſ.* 43. *num.* 133. & tenent
rrhus Corrad. *loc. cit. num.* 5. Barboſa *loc.*
num. 36. Caſtropal. *in opere morali*, *tom.* 2.
ct. 13. *diſp.* 2. *punct.* 23. §. 21. *n.* 4. Card.
Luca *de Benefic. diſc.* 18. *n.* 4. *diſc.* 93. *n.* 13.
14. & alii plures contra Anaſtaſ. Germon.
onetam, Franciſcum Leonem, & alios.
Epiſcopus habens duas Eccleſias, poteſt ac-
ptare Alternativam pro una, & non pro al-
ra, & ſi velit ea potiri pro utraque, debet
riuſque nomine eam implicite acceptare; Sic
preſſe *cit. Regul.* 9. *alias* 8. Card. de Luca
Benefic. diſc. 19. *n.* 3. *diſc.* 17. *n.* 29. Gon-
alez, Leurenius, & alii paſſim. Et ſi pro
traque acceptavit, reſidendo in una poteſt
rovidere Beneficia alterius; Cardin. de Luca
le Benefic. deciſ. 27. *n.* 6. Rota ibi ab ipſo ci-
tata *in Maurianen. & Acien.* & alii. Secuta
acceptatione Alternativæ, non poteſt Epiſco-
ous ab illa recedere ſine conſenſu Papæ; Nec
contra Papa ſine conſenſu Epiſcopi, ut ex-
preſſe habetur *in cit. Regul.* 9. *alias* 8. *Can-*
cell. cum ejuſdem acceptatio ſit quaſi contra-
ctus initus inter Papam, & Epiſcopum; Pa-
pa enim ex ſuis octo menſibus communicat
quatuor Epiſcopo, & Epiſcopus ex ſuis qua-
tuor communicat duos Papæ; Rota rec. *par.* 3.
dec. 289. *n.* 7. *par.* 11. *dec.* 221. *n.* 8. *par.* 19.
tom. 1. *dec.* 76. *n.* 8. Barboſa *loc. cit. num.* 36.
Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* Gloſſ. 43. *n.* 106.
& Gloſſ. 58. *num.* 14. & alii communiter.
Si acceptatio Alternativæ fiat ab Epiſcopo in
aliquo menſe Apoſtolico, non incipit uſus il-
lius, niſi toto menſe elapſo; E contra vero ſi
fiat in menſe proprio Epiſcopi, tunc incipit
uſus illius a die acceptationis, adeo ut menſis
Ordinarius a dicta die efficiatur Apoſtolicus,
& reſervatus; Rota *par.* 10. *dec.* 49. *n.* 23. *cum*
ſeq. & *n.* 32. *cum ſeq.* & *dec.* 299. *n.* 4. & 8.
& communis Doctorum. Et ratio eſt, quia ac-
ceptatio, vel non acceptatio Alternativæ eſt
in ſola facultate Ordinarii, qui ſi acceptave-
rit in principio alicujus ſui menſis, ſibi im-
putare debet, cum potuiſſet expectare finem
talis menſis; ſi vero acceptavit in aliquo men-
ſe Apoſtolico, non eſt rationi conſonum, ut
hoc Papæ præjudicet, cum etiam ipſe poſue-
rit in facultate Epiſcopi quando velit acce-
ptare Alternativam; Rota *part.* 10. *deciſ.* 49.
n. 28. & *deciſ.* 117. *n.* 13. & Doctores paſſim.
5 Alternativa incipit, ac reſpective deſinit a
media nocte primi, & ultimi diei menſis uni-
cuique ſpectantis; Rota *par.* 19. *tom.* 2. *de-*
6 *ciſ.* 98. *n.* 5. Ut alternativa ſuffragetur Epiſco-
po, debet conſtare de illius acceptatione, &
ſubſecuta admiſſione in Dataria; Rota *par.* 15.
dec. 4. *n.* 2. quatenus nempe miſerit Litteras
acceptationis ad Datarium, a quo receptæ, &
recognitæ fuerint; Rota *par.* 10. *dec.* 49. *n.* 28.
& habetur totum ex *Regula* 9. *alias* 8. *Can-*
cell. Et ideo ejus acceptatio probatur ex libro 17
Alternativarum ipſius Datariæ; Rota *part.* 1.
deciſ. 154. *num.* 1. *part.* 3. *deciſ.* 349. *num.* 1.
part. 4. *tom.* 1. *deciſ.* 205. *num.* 2. *part.* 11. *de-*
ciſ. 108. *num.* 3.
Ut Epiſcopus poſſit uti Alternativa, requi- 18
ritur ejus reſidentia in ſua Diœceſi; Rota
part. 2. *deciſ.* 64. *n.* 2. conceditur enim Epiſco-
pis, quamdiu apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas
vere, & perſonaliter reſederint dumtaxat, ut
expreſſe dicitur *in cit. Regul.* 9. *alias* 8. *Can-*
cell. Unde non poteſt ea uti etiamſi abſit ex 19
juſtiſſima cauſſa, etiam pro ſervitio ſedis Apo-
ſtolicæ, etiam pro exercitio ſui officii Inqui-
ſitoris Generalis: Barboſ. *loc. cit. n.* 34. Card.
de Luca *de Benefic. diſc.* 18. *num.* 9. *diſc.* 93.
n. 16. *Annot. ad Concil. diſc.* 4. *n.* 10. Gonza-
lez *ad regul.* 8. *Cancellariæ*, *Gloſſ.* 43. *num.* 84.
Corradus *loc. cit. num.* 43. Aloyſius Riccius,
Gallet. Stephan. Gratianus, Garcias, Caſtro-
pal. & alii paſſim. Nec poteſt ea uti, etiamſi 20
abſit in tribus menſibus permiſſis a Concilio,
vel cum licentia Superiorum; Rota *part.* 7.
deciſ. 98. *num.* 9. 10. 11. Card. de Luca *de Be-*
nefic. diſc. 93. *n.* 15. Corrad. *loc. cit. num.* 42.
Garcias, & alii cum la Croix *lib.* 4. *n.* 477.
qui dicunt ſic declaraſſe Sacram Congregatio-
nem; Barboſa *loc. cit. num.* 35. cum aliis, qui
referunt ita etiam declaraſſe *Sanctiſſimum*. Nec 21
poteſt ea uti, etiamſi ex juſta cauſſa abeſſet
ad duos dies tantum, & interim vacaſſet Be-
neficium, quamvis toto menſe reſediſſet, ſed
requiritur reſidentia actualis, quando incipit
vacare Beneficium; Rota *in Segobienſi ſub die*
26. Martii 1604. quam refert, & ſequitur Ca-
ſtrop. *in opere morali tom.* 2. *tract.* 22. *diſp.* 2.
punct. 23. §. 2. *n.* 34. La Croix *loc. cit. n.* 478.
& alii paſſim. Item nec ea uti poteſt, quam- 22
vis abſuerit timore mortis, vel violentia im-
peditus; Caſtropal. *loc. cit. n.* 3. Garcias, &
alii cum Leurenio apud la Croix *loc. cit.* con-
tra Gonzalez *loc. cit. Gloſſ.* 43. *num.* 200.
Si Epiſcopus reſideat initio menſis, & non 23
poſtea, totum tempus ſequens eſt Apoſtoli-
cum, quia menſis a die, quo ob non reſiden-
tiam Epiſcopi factus eſt Apoſtolicus, perſeve-
rat ſemper talis, quamvis Epiſcopus ad reſi-
dentiam redeat; Lotter. *lib.* 2. *qu.* 40. *n.* 87.
La Croix *loc. cit. num.* 479. Barboſa *loc. cit.*

num. 43. Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 93. *num.* 18. Rota apud Martinum Andream *deciſ.* 110. *n.* 1. 17. 18. ubi late materia diſcutitur, & in *Calven. Parochialis* 23. *Junii* 1642.
24 *coram Peutingerio*. Et ſi Epiſcopus non reſideat initio menſis, totus menſis eſt Apoſtolicus, & ſic toto menſe caret privilegio Alternativæ, quia menſis ſemel Apoſtolicus, ſemper eſt talis; Lotter. *loc. cit. n.* 54. Barboſa *loc. cit. n.* 43. La Croix *loc. cit.* Card. de Luca *loc. cit.* & idem tenuit Rota *in Segobienſi Beneficii* 26. *Martii* 1604. *coram Juſto, & in Papienſi Beneficii* 10. *Aprilis* 1617. *coram Martino Andrea, & in dicta Calvenſi Parochialis* 23. *Junii* 1642. *coram Peutingerio*.

25 Nihilominus Gonzalez *ad Regul.* 8. *Gloſſ.* 43. *num.* 140. Garcias *de Beneficiis part.* 5. *cap.* 1. *n.* 697. & alii defendunt contrarium, volentes quod ſi Epiſcopus redeat ad reſidentiam, poſſit uti privilegio Alternativæ, quoad Beneficia vacantia poſt reditum, quia, dicunt ipſi, non eſt neceſſaria continuata reſidentia totius menſis; ſi enim id Papa voluiſſet, utique, cum potuiſſet exprimere, expreſſiſſet; *arg. cap. inter corporalia* 2. *de translat. Epiſc.* §. *Sed neque iſtud, cap. Ad audientiam* 12. *de decimis, & cap. Quia circa* 22. *de privileg.* Tum quia illa dictio *Quandiu* appoſita in dicta Regula nona, alias octava, Cancellariæ, tempora dividit, & poteſt verificari in qualibet parte menſis, in qua Epiſcopus reſidet, juxta textum *in l. Si quis ita legaverit* 8. *ff. de Cond. & demon.*

26 Dicta tamen Regula concedens Epiſcopo privilegium Alternativæ, quandiu apud ſuam Eccleſiam vere, & perſonaliter reſederit, intelligi debet de præſentia ordinata ad effectum permanendi, & reſidendi in ſua Eccleſia, non autem de caſuali, affectata, ſeu fraudulenta, & malitioſa, non cum animo permanendi, ſed recedendi, *arg. text. in l.* 1. §. *habitare, ff. de his, qui dejecerint, vel effuderint, & in l. Poſtliminii*, §. *captivus, ff. de cap. & poſtlimin. reverſ.* Non enim habetur pro reſidente, qui ut plurimum in alio loco extra Diœceſim habitat; Milin. *deciſ.* 171. Gregor. *deciſ.* 70. Antonell. *de tempore legali lib.* 3. *c.* 1. *num.* 30. Card. de Luca mox citandus cum va-
27 riis aliis Sacræ Rotæ Deciſionibus. Hinc etiamſi de tempore, quo ſequitur vacatio, ipſe Epiſcopus reperiretur in reſidentia occaſionaliter, ſeu affectate, non ſuffragaretur; Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 18. *n.* 9. *& diſc.* 93. *n.* 17. cum variis Rotæ deciſionibus ibi citatis; Antonell. *loc. cit. num.* 30. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia ſic aperiretur via, & aditus multis [...] dibus; videns enim Epiſcopus imminen[...] vacationis alicujus Beneficii poſſet ad reſi[...] tiam accedere, & ſecuto caſu, & facta p[...] viſione, ſtatim diſcedere, & ſic ſemper im[...] nente aliqua vacatione redire, & ſecuto [...] recedere contra diſpoſitionem utriuſque Ju[...] tum Civilis *l. In fundo, ff. de rei vin*[...] ibi: *Neque malitiis indulgendum eſt*; *l.* [...] *bi, ff. de tranſact.* ibi: *Non debet via* [...] *malitiis, & l. Si Legatarius, Cod. de Leg.* ibi: *ut non accipiat fructus ſuæ calliditatis*; [...] juris Canonici, *cap. Ex litteris* 2. *de dolo,* [...] *contumac.* ibi: *Nos attendentes malitiam,* [...] *dolum nulli patrocinari debere; cap. Sedes* 15. [...] *reſcriptis*, ibi: *Quia fraus, & dolus ei pa*[...] *cinari non debent; cap. Ex tenore* 16. *eod.* ib[...] *Quia fraus, & dolus alicui patrocinari non* [...] *bent; cap. Tuæ* 12, *de Cleric. non reſident.* ibi[...] *Cum fraus, & dolus nemini debeat patrocini*[...] *impartiri.*

Epiſcopus, ut poſſit uti Alternativa, debe[...] reſidere in ſua formaliter Diœceſi, *nec ſufficit eſſe in loco etiam viciniſſimo*, quia conceſſio præciſe dicit, *quamdiu apud* Eccleſias, *aut Diœceſes ſuas vere, & perſonaliter* reſe[...] *rint duntaxat*; Barboſa *cit. allegat.* 33. [...] La Croix *loc. cit. n.* 478. Garcias, Caſtrop[...] alii paſſim. Immo ut ei proſit Alternativa, debet eam acceptare, dum manet in prop[...] Civitate, vel Diœceſi, nec poteſt *inſtare* p[...] tali acceptatione, dum reperitur *præſens in* Romana Curia, ſed oportet quod prius *vadat* & redeat ad ſuam Diœceſim, indeque Litt[...] ras acceptationis ad Datariam tranſmittat[...] Corradus *cit. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 16. ubi dicit [...] ſemel viſum fuiſſe denegari talem gratiam Epiſcopis in Curia Romana præſentibus eam petentibus; *arg. cit. Regula nona, alias* 8. Cancellariæ, quæ expreſſe requirit, ut Litteræ [...] lis acceptationis ſint datæ in ſua propria Civitate, vel Diœceſi, ibi: *In ſua quiſque Civitate, vel Diœceſi datas declarare.* Et ratio eſt, quia cum conceſſio talis Alternativæ [...] ad hoc, ut Epiſcopi alliciantur ad reſidendum in ſuis Civitatibus, vel Diœceſibus, proinde vult Papa, quod hujuſmodi reſidentia incipiat ab acceptatione Alternativæ, & quod Litteræ prædictæ acceptationis dentur in propria Civitate, vel Diœceſi, alias autem nihil [...] Gonzal. ad *dictam Regulam* 8. *Gloſſ.* 62. *n.* 20. Corrad. *loc. cit. num.* 16. Garcias, & Caſtrop. & alii.

Alternativa conceditur ſolis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, non au-

item Prælatis, & Collatoribus inferioribus, ec Cathedrali Capitulo; Rota *in Salamanti-a Alternativæ* 22. *Octobris* 1581. *coram Robu-erio;* Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 93. *n.* 12. *& in Summario n.* 100. Leuren. *q.* 570. Gar-as *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 683. *& ſeq.* Riccius *praxi par.* 3. *reſol.* 4. *&* 5. Coccin. *deciſ.* 51. Gonzal. Caſtropal. cum La Croix *loc. cit. n.* 80. Et hoc non ſolum colligitur ex littera Regulæ 9. alias 8. quæ loquitur tantum de pſis, ſed etiam ex ratione, quæ fuit ejus cau-ſa, alliciendi ſcilicet Epiſcopos ad reſiden-tiam, quæ ratio non adeo in Prælatis inferio-ribus deſideratur, neque Capitulis congruit. Alternativa conceſſa Epiſcopo reſidenti com-prehendit Beneficia tam intra, quam extra ſuam Diœceſim exiſtentia, dummodo collatio ad eum ſpectet; Rota *par.* 15. *deciſ.* 291. *n.* 8. *cum ſeq.*

Alternativa habet locum ſolum in Benefi-ciis, quæ ſunt liberæ collationis Epiſcopi; Sic expreſſe ipſamet Regula 9. alias 8. Can-cellariæ per verba mox citanda; Rota recent. *par.* 3. *deciſ.* 165. *num.* 3. *par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 247. *n.* 2. *par.* 10. *deciſ.* 299. *num.* 11. *par.* 11. *deciſ.* 319. *num.* 3. *part.* 13. *deciſ.* 127. *num.* 9. *part.* 15. *deciſ.* 30. *num.* 12. Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 5. *ſub n.* 8. *& ſeq. diſc.* 17. *n.* 4. *diſc.* 18. *n.* 2. *&* 10. *& diſc.* 93. *n.* 4. Anto-nell. *loc. cit. n.* 32. Gonzalez, Garcias, Ca-ſtropal. Leurenius cum La Croix *loc. cit. n.* 480. & alii paſſim. Non autem in Beneficiis, quæ non ſunt liberæ, ſed ſimultaneæ collationis Epiſcopi cum Capitulo, aut ad præſentatio-nem, electionem, ſeu de conſilio, conſenſu, vel interventu Capituli, vel aliorum; Habe-tur expreſſe ex verbis dictæ Regulæ 9. alias 8. Cancellariæ, ibi: *Ad liberam ipſorum dumta-xat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interventu Ca-pitularium, vel aliorum, aut alias pertinenti-bus;* Rota *part.* 3. *deciſ.* 683. *n.* 1. *deciſ.* 686. *n.* 4. *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 245. *n.* 1. *deciſ.* 336. *n.* 3. *par.* 10. *deciſ.* 49. *n.* 1. *&* 14. *deciſ.* 299. *n.* 15. *&* 19. *par.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 635. *n.* 3. *&* 5. *par.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 274. *n.* 8. Et ſic communis Doctorum cum ſupra citatis.

34 Si autem collatio Beneficiorum pertinentium ad Epiſcopum una ſimul cum Capitulo, vel cum aliis, ex concordia partium ſit alternis vicibus cuilibet reſervata in ſuo turno, juxta *Clementin.* 2. *&* ibi Gloſſ. *in verb. alternis vi-cibus, de Jure patron.* poterit Epiſcopus uti Alternativa in dictis Beneficiis vacantibus in anno, vel turno ſuo, & in menſe alternato; Rota *in Salamantina Alternativæ* 22. *Octobr.* 1581. *coram Robuſterio*, Garcias *de Beneficiis part.* 5. *cap.* 1. *n.* 726. ubi dicitur hoc procede-re, etiamſi concordia non ſit confirmata; An-tonell. *loc. cit. n.* 35. Leurenius *qu.* 582. La Croix *loc. cit. n.* 480. & alii; & ratio eſt, quia Beneficia ſtante hujuſmodi concordia, & turno dicuntur pertinere ad liberam collatio-nem Epiſcopi, & non una cum Capitulo ſeu cum aliis; totum enim Jus conferendi pro il-la vice cenſetur translatum ex vi concordiæ in illum ſolum, qui eſt in turno, & non di-citur diviſus uſus tantum, ſed totum Jus con-ferendi eſt penes ipſum ſolum, etiam Jure pro-prio, & non jure communi. Tum quia Al-ternativa eſt favorabilis, & conſequenter late interpretanda in favorem Epiſcoporum; *arg. cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Fa-vores convenit ampliari; & ex cap. Olim* 16. *de verb. ſignif.* Beneficia Principum ſunt lar-giſſime interpretanda.

Epiſcopus poteſt uti Alternativa, quamvis 35
collatio pro certo genere Perſonarum fuerit reſtricta; Rota *part.* 10. *deciſ.* 279. *num.* 18. Non enim collationis libertas ad effectum Al-ternativæ excluditur eo quod Epiſcopus tenea-tur conferre certo generi Perſonarum; Rota *part.* 2. *deciſ.* 600. *num.* 5. Card. de Luca *de Benefic. diſcept.* 93. *num.* 5. Gonzalez, Gar-cias, La Croix *loc. cit. num.* 480. Item poteſt 36
Epiſcopus uti Alternativa etiam in Parochia-libus, licet in ipſarum collatione requiratur examen, & Examinatorum approbatio, cum nihilominus ſolus Epiſcopus dicatur conferre; Rota *part.* 2. *deciſ.* 600. *num.* 10. Leurenius *qu.* 581. La Croix *loc. cit. num.* 480. & alii; Non enim impeditur Alternativa, ex eo quod collatio fieri debeat cum approbatione, & te-ſtimonio alicujus, quia nihilominus dicitur li-bera; Rota *ibid. n.* 10. Item poteſt Epiſcopus uti 37
Alternativa pro Beneficiis in poſterum vaca-turis, non autem pro medio tempore vacatis inter unam, & alteram Alternativam; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 76. *num.* 9. ubi decidit non poſſe Epiſcopum pro Beneficiis vacatis poſt expiratam primam Alternativam ex mor-te Pontificis, qui eam conceſſerat, uti alia Alternativa obtenta a Succeſſore Pontifice, ſed iſta nova Alternativa poſſe ſolummodo uti pro Beneficiis in poſterum vacaturis.

Alternativa ex ſimplici facultate optandi 38
Canonicis conceſſa, cæteris deficientibus requi-ſitis non ceſſat, quia quando factum poſiti-vum, vel conſilium, aut conſenſus alterius

 per-

perſonæ non debet intervenire in ipſa collatione, ſed ſimpliciter Ordinarius adſtringitur Beneficium conferre optanti, vel digniori, aut habenti certam qualitatem, tunc ad effectum Alternativæ collatio Epiſcopi adhuc dicitur libera, cum limitatum tantum, & reſtrictum ſit Jus conferendi paſſivum, non autem activum, quod penes ipſum remanet abſolutum, & liberum, dum ſolus confert privative quoad omnes; Rota *part.* 13. *deciſ.* 127. *n.* 10. & 11. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 45. *n.* 19. cum quatuor ſequentibus, ubi ſub *n.* 23. ſpecialiter loquitur de optione; Garcias *de Benefic. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 476. & alii. Cum enim Epiſcopus ſolus conferat, nullum reſpectu Alternativæ adeſt impedimentum, licet in cui dando non ſit abſoluta poteſtas, & Beneficium cuicumque conferre non poſſit; Rota *cit. num.* 12. & 13. Gonzalez, & Garcias *loc.*

39 *cit.* & alii. Ceſſat tamen Alternativa ſtante ſtatuto per Papam confirmato, in quo non ſolum datur facultas optandi, ſed expreſſe diſponitur optionem habere vim validæ collationis, & proviſionis; Rota *cit. part.* 13. *deciſ.* 127. *num.* 14. ubi citat aliam deciſionem *in Urgellen. Sacriſtæ* 3. *Junii* 1624. *coram Patriarcha Manzanedo*, & aliam in *Meſſanen. Decanatus* 1. *Febr.* 1641. *cor. Dunozetto*.

40 Excluſa cenſetur Alternativa ex quaſi poſſeſſione Epiſcopi libere conferendi Beneficia;

41 Rota *par.* 10. *deciſ.* 49. *num.* 21. Secus vero ſi Epiſcopus non ſit in hac quaſi poſſeſſione, etiamſi bonum Jus foveat ſuper proprietate;

42 Rota *part.* 15. *deciſ.* 30. *n.* 13. Adeoque quaſi poſſeſſio conferendi Beneficia ſufficit ad excludendam Alternativam, quando lis non eſt inter Epiſcopum, & Capitulum, ſed inter pro-

43 viſos; Rota *part.* 10. *deciſ.* 49. *num.* 4. Quando unus eſt proviſus ab Epiſcopo, qui dicitur reſediſſe, & alter eſt proviſus a Papa, quia Epiſcopus negatur reſediſſe, tunc proviſo ab Epiſcopo incumbit probare, quod Epiſcopus vere reſederit; cum enim velit gaudere privilegio reſidentiæ, tenetur eam probare; Gonzal. Garcias, Caſtrop. De Luca, Leuren. cum La Croix *loc. cit. n.* 482. & alii paſſim.

44 Alternativa expirat per mortem Papæ concedentis, & per mortem Epiſcopi, cui fuit conceſſa, non enim tranſit ad ſucceſſores; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 76. *num.* 7. La Croix *loc. cit. num.* 483. Leurenius, & alii communiter. Item expirat per tranſlationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam; Card. de Luca *de Benefic. diſc.* 93. *n.* 22. La Croix *loc. cit. n.* 483. & communis aliorum. Item expirat ſtatim ac declaratur Epiſcopum ſcienter, & mali[...] ſeſe intromiſiſſe in menſes Papales, & in [...]neficia aliorum diſpoſitioni, aut Sedi Apo[...]licæ alias quomodolibet reſervata, vel a[...]cta; aut impediviſſe proviſiones Papales; Ha[...]betur ſic expreſſe ſancitum in dicta *Regula alias* 8. *Cancellariæ*, & tenet communis [Do]ctorum. Item expirat quando Epiſcopus [re]nunciat, & renunciatio eſt acceptata a Pa[pa]. Habetur expreſſe *in cit. Regula* 9. *alias* [...] & tenet communis Doctorum cum Rot. *par.* [...] *deciſ.* 108. ubi dicit, quod quando conce[...] Alternativæ diſſolutio, nihil aliud agitur, n[...] acceptationem ſemel factam cancellare, atque caſſare ex libro Datariæ, in quo deſcribi [ſo]let, adnotando in margine acceptationis diem, menſem, & annum, quo fuit diſſoluta.

Additiones ex aliena manu.

Refert *Auctor* Alternativæ originem cum P. *Corradi* ad annum 1447. Sed *confundit* Regulam menſium cum Alternativa; *illa* enim ortum habuit dicto anno ſub Nicolao V. Hæc vero indulgeri cœpit ſub *Paulo* II. circa annum 1470. Confer *Riganti in Com. in* 2. *regul.* 9. *Cancell.* §. 1. *n.* 4. & *ſeqq.* Merito propterea Lotterius *de re beneſ. lib.* 2. *qu.* 37. *n.* 1[...] cavendum eſſe ait *a dec.* 196. *cor. Cavalerio*, aſſerente, tempore Sixti IV. ad Pontificatum aſſumpti an. 1471. alternativam non adhuc fuiſſe in uſu.

Alternativa proprie *gratia* non eſt, ſed *contractus* Pontificem inter & Epiſcopum; *Amyden. de ſtylo Datar. lib.* 1. *cap.* 29. *num.* 3. & *ſeqq.* Roſ. *de reſid. Epiſcop. cap. fin. n.* 18.

Quamvis, ut notat Auctor, litteræ patentes ſubſcriptæ ab ipſomet Epiſcopo, & proprio ſigillo munitæ, requirantur ad effectum gaudendi Alternativa, earumque formulam referant Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 62. *n.* 33. Van-Eſpen *in Jus Eccleſ. univ. p.* 2. *tit.* 23. *c.* 6. *n.* 18. aliique; tamen limitatur primo hæc regula, ſi facta fuit acceptatio per publicum inſtrumentum, illudque Datarius admiſit; poterit enim Epiſcopus hoc in caſu uti beneficio Alternativæ; Garc. *de beneſ. p.* 5. *c.* 1. *n.* 156. Corrad. *in prax. beneſ. lib.* 3. *c.* 6. *n.* 24. Riganti *loc. cit.* §. 2. *num.* 3.

45 Rurſus licet debeant eſſe ſubſcriptæ ab ipſomet Epiſcopo, tamen fuit admiſſa Alternativæ acceptatio, cum ſubſcriptione Vicarii Generalis, nomine Epiſcopi chiragra impediti; Gonzalez *gloſſ.* 63. *num.* 43. Leuren. *in for. beneſ. p.* 2. *ſect.* 3. *c.* 1. *qu.* 574. *n.* 4.

De

Demum licet debeant eſſe proprio Epiſcopi ıllo munitæ, tamen ſi per Datarium fuerint niſſæ, licet non adeſſet ſigillum, adhuc va- ıit acceptatio; Corrad. *lib.* 3. *c.* 6. *num.* 24. ganti *loc. mox cit. n.* 5.

Alternativa hæc a Sixti V. tempeſtate non ceditur (quod etiam obſervat *Auctor*) niſi triarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis. Hinc Epiſcopus uti Abbas, & poſſeſſor Monaſte- , jus habeat conferendi beneficia a Monaſte- dependentia, non poteſt in illorum colla- one gaudere Alternativa, quia ea non con- rt uti Epiſcopus, ſed tamquam Abbas, & ıllator inferior; Cardin. de Luca *de benef.* iſc. 95. *n.* 12. Piton. *diſcept.* 95. *n.* 12.

Sed contrarium locum obtinet, quando Ab- atia eſt incorporata, & ſubjective unita men- æ Epiſcopali; Piton. *dict. diſcept.* 95. *n.* 22. Riganti *poſt alios ad d. regul.* 9. *Cancell. in p.* 2. ı. 1. *n.* 16. & Rota a prius deciſis recedendo *oram Herrera dec.* 148. *n.* 4. & 5. confirmata 6. *Maji* 1726. *coram Criſpolto* 20. *Januar.* 1727. *oram Nunez*, & 16. *Januar.* 1728. *coram Corio*.

An & quando Alternativa conceſſa Epiſco- ıis, iis ſuffragetur etiam pro Beneficiis unitis ıedi Epiſcopali, ipſiſque extra Diœceſim exi- ſtentibus, plane diſcutit Rota *in Cæſaraugu- ſtana Beneficii* 17. *Martii* 1747. *cor. Clemente*.

An beneficio Alternativæ gaudere poſſint Prælati inferiores, habentes territorium ſeparatum, cum juriſdictione quaſi Epiſcopali? Negativam tuentur Van-Eſpen *in Jus Eccleſ. univ. p.* 2. *tit.* 23. *c.* 6. *n.* 5. Proſper *de Territ. ſeparat. qu.* 27. *num.* 41. & 42. late Piton. *diſcept. Eccleſ.* 95. *a n.* 24. & *ſeqq.* & *n.* 39. *in fine*, quos confer.

Ut alternativa magis ſit Epiſcopis proficua, quo menſe ab ipſis acceptari debeat? Vide Rigant. *ad d. regul.* 9. *Cancell.* §. 3.

Alternativa, ut innuit *Auctor n.* 32. habet locum ſolum in Beneficiis, quæ ſunt liberæ collationis Epiſcopi. Beneficium autem liberæ collationis ad hunc effectum dicitur illud, quod excludit factum, ſeu concurſum alterius; nam ubi requiritur electio, præſentatio, nominatio, conſenſus, conſilium, interventus, aut quocumque alio modo diſpoſitio alterius, beneficium non dicitur liberæ collationis; Van-Eſpen *d. tit.* 23. *cap.* 6. *num.* 21. Rigant. poſt alios *ad d. regul.* 9. §. 4. *num.* 5. Et ad hunc effectum magis attenditur quaſi poſſeſſio, quam proprietas; Gonzalez *gloſſ.* 45. §. 2. *per tot.* Garc. *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 478. Rigant. *loc. mox cit. num.* 6. & 7.

6 Quod ſcribit *Auctor n.* 34. in Beneficiis ſimultaneæ collationis Epiſcopi cùm Capitulo, ſi collatio ex concordia partium ſit alternis vicibus cuilibet reſervata, in ſuo turno poſſe Epiſcopum gaudere Alternativa; intellige ſi diviſio percutiat ſubſtantiam, & proprietatem juris conferendi, nec ſufficit, quod inter ipſum, & Capitulum diviſum fuerit ſolum exercitium ſimultaneæ, juxta receptiorem ſententiam, quam reprobato nominatim Gonzal. firmant Barb. *vot. deciſ.* 95. *n.* 10. & *ſeqq.* Piton. *de contr. patron. alleg.* 100. *num.* 17. Rigant. *loc. proxime cit. num.* 29. & 30.

Pariter alienum a vero videtur, quod ait *Auctor cit. num.* 34. *hoc procedere etiamſi concordia ſit confirmata*; quia quando concordia 57 ſuper illius diviſione inita, aut non fuit per Sedem Apoſtolicam confirmata, aut confirmata fuit cum clauſula *ſalvis Apoſtolicis reſervationibus*, tunc nec favore Epiſcopi locus erit Alternativæ in proviſione beneficiorum ſimultaneæ collationis cum Capitulo; confer ſæpe laudatum Rigant. *d.* §. 4. *n.* 31.

Quid autem in terminis optionis, an dicatur beneficium liberæ collationis, quod velle 58 videtur *Auctor n.* 38. quando debetur optanti? Vide *Rigant. ad dict.* §. 4. *n.* 13. & *ſeqq.* qui negativam tuetur.

Quando diviſio ſimultanea collationis inter 59 Epiſcopum, & Capitulum, eſt facta per menſes, tunc ſi Epiſcopo contingant *Martius*, & *September*, habet locum Alternativa, ſecus ſi *Junius*, & *December*, quia alias Capitulum amitteret jus conferendi beneficia in dictis Menſibus vacantia; Garcias *de benef. p.* 5. *c.* 1. *n.* 711. Rigant. *d.* §. *n.* 32.

Stante ſimultanea beneficiorum collatione 60 inter Epiſcopum, & Capitulum, non poteſt Epiſcopus ad illius diviſionem provocare, & cogere Capitulum invitum ad dividendum; Rota *in Hiſpalen. Diviſionis ſimultaneæ* 11. *Februarii* 1697. *coram Muto*, & 4. *Junii* 1700. *coram Priol.*

Epiſcopo negligente conferre Beneficia, in 61 Menſibus alternatis vacantia, devolutio fit immediate ad Papam; Lotterius *de re benef. l.* 2. *q.* 24. *n.* 36. Rigant. *d.* §. 4. *n.* 46. & *ſeqq.*

An Epiſcopus poſſeſſor Eccleſiæ, in qua Car- 62 dinalis indulto gaudeat conferendi Beneficia in octo Menſibus reſervatis, poſſit vigore Alternativæ conferre beneficia in ſex Menſibus alternatis vacantia? Vide Card. de Luca *de benef. diſc.* 126. *per tot.*

Quæ, & qualis reſidentia requiratur, ut 63 ſuffragetur Alternativa, & quando, & quomodo ceſſet; ultra ea quæ ab Auctore obſervantur,

tur, confer late diſputantem Rigant. *in dict. part.* 2. *Regul.* 9. *Cancell.* §. 5. & 6.

Additiones Noviſſimæ.

64 CUm in aliquibus Eccleſiis quoad ordinariam Beneficiorum proviſionem Epiſcopi ſuffragium ſuffragio Capituli omnino æquivaleat, ita ut & Epiſcopus & Canonici ſuum jus diverſo loco diverſoque tempore & modo dare poſſint; hinc quemadmodum hæc ſuffragia in diverſas eodem tempore perſonas non raro concurrebant, ad vitandam quamcumque diſcordiam laudabilis inolevit uſus (ait Cardinalis de Luca) hujuſmodi juris exercitium dividendi per alternativam, ſeu per menſes & tempora, ut quilibet nomine conſortis totum jus abſque hac diſcrepantia exerceat.

65 Quod ſi collatione ſpectante ad Capitulum, hoc vice ſua conferre negligat, devolutio fiet tali caſu non ad Epiſcopum, qui eſt par collator cum Capitulo, ſed ad Archiepiſcopum ſive Metropolitanum, ait Garzias *de Beneficiis part.* 10. *cap.* 3. *n.* 35. „ quia diviſio non „ tollit aut mutat jus devolutionis, quæ eſt ad „ proximum Superiorem, & non ad eundem in„ feriorem, qualis eſt in hoc caſu Epiſco„ pus".

66 Si alternativa vigeat inter Patronum laicum & Eccleſiaſticum, jus Patronatus pro vice Eccleſiaſtici totum cenſetur Eccleſiaſticum.

67 Alternativa, quæ inter Papam & Epiſcopum in favorem reſidentiæ introducta eſt, pendet a mero beneplacito Epiſcopi, qui eam gratiam acceptare velit; qua ut fruatur, acceptationem ipſam per patentes litteras manu propria ſcriptas ſuoque ſigillo munitas declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ tranſmittere tenetur.

68 Hanc gratiam uti perſonalem reſpectu Epiſcopi acceptantis, morte ipſius expirare, ejuſque ſucceſſorem debere denuo acceptare, ſi uti voluerit, notat Gonzalez *Gloſſa* 58. *n.* 18.

69 Immo ſi Epiſcopus poſt acceptationem alternativæ tranſlatus ſit ad alium Epiſcopatum, ſi alternativa hac uti deſideret, tenetur eam de novo acceptare, quia illam prius ut Epiſcopus talis Diœceſis acceptaſſe cenſetur.

70 Ubi autem Epiſcopus ſemel alternativam acceptavit, non poteſt pro libitu ſuo ab ea recedere, ut ibidem monet Gonzalez *n.* 14. quia acceptatio eſt menſium commutatio; ideſt Epiſcopus, qui ut cæteri ordinarii Collatores habebat quatuor menſes liberos, nimirum Martium, Junium, Septembrem & Decembrem, acceptando alternativam, permutat hos quatuor menſes cum ſex aliis, ſcilicet; Febru Aprili, Junio, Auguſto, Octobri & De bri; quæ permutatio cum ſit adinſtar co ctus cum Pontifice, non poteſt ab eo ſine ſenſu Pontificis reſiliri. Sic expreſſum ipſa Regula, quæ dicit: „ Et poſt factam „ ceptationem & admiſſionem in Dataria, „ tri parti liceat, niſi concordi conſenſu, „ ea recedere".

Inferri inde poſſe videtur, quod ſi Epi pus acceptata alternativa non reſideat, ne ſit nequidem conferre Beneficia vacantia in M tio aut Septembri; quæ indubie conferre tuiſſet, ſi alternativam non acceptaſſet. C enim menſes illi, qui alias erant e quatuor dinariis juxta priorem partem Regulæ per a ceptationem Alternativæ, ſint facti *Apoſtolic* non poteſt Epiſcopus per non *reſidentiam* e facere ordinarios; uti probat ipſe Gonzal *Gloſſ.* 43. *num.* 122.

In inſtitutione Alternativæ nihil aliud inſi nuare voluit Curia Romana, *niſi ut Epiſcop* alternativam veluti gratiam a *Sedis Apoſtolicæ* beneplacito dependentem poſtularent & agnoſcerent; cum tamen Epiſcopi jure proprio, ſi ve jure dignitatis ſuæ Epiſcopalis, ſint omni Beneficiorum intra limites ſuæ Diœceſis e ſiſtentium quaſi naturales Collatores; in dum eis alternativa menſium annuitur, n ipſis tam de novo dici debeat accedere, qu pars aliqua illius juris, quod ipſis titulo ſ dignitatis competebat, & per reſervationes Pon tificias erat ſubtractum, rurſus reſtitui.

De quo jure Ordinariorum, nec non de pr tenſione Curiæ Romanæ attribuenti ſummo Po tifici omnium Beneficiorum plenam provi nem querebatur altiſſime Franciſcus de Varg qui, cum in Concilio Tridentino quibuſ Patribus videretur diſcutiendam eſſe mater beneficialem, ſcribit ejus ſe eſſe opinionis, „ „ in hac materia tractanda ante omnia „ beret eſſe plena libertas examinandi & „ cidendi: atque ante omnia neceſſarium „ probare, quod jus Papa prætendere queat „ videndi de Beneficiis, cujuſcumque ſint „ ditionis; quod ubi fiet, clare aſtruam („ bat) ex principiis & fundamentis Juris natu „ lis, divini & humani, nec non ex priſtina E „ cleſiæ praxi, ex varia mutatione, quæ c „ ca Eccleſiæ Diſciplinam contingit, ex Ju „ Canonico, priſtino & hodierno, ex natu „ li ratione, ac ex ea quam recta politia „ quirit neceſſitate, per hæc omnia princip „ (ait) probaturus ſum, Romanum Ponti „ cem non habere tale jus diſponendi de Be „ nefi-

neficiis, quali hodie utitur, quod nullatenus minueret ſuam dignitatem aut auctoritatis plenitudinem."

Quam ſententiam per extenſum referre hic iſtituimus, ut innoteſceret, quibus optimis onſiliis ducti quidam Imperantes hujus temoris operam ſuam impendant, ut alternativa i Collationibus & electionibus Capitula ſive Epiſcopos inter & Apoſtolicam Sedem de meio omnino tollatur, ea potiſſimum de caua, ut dignitati Epiſcopali ſive Capitulari ea ura rurſus tandem reſtituantur, quæ per Ponificias reſervationes, cum nulla quidem ratione Pontifici competerent, ipſis naturalibus collatoribus fuerant abuſive ſubtracta.

Articulus II.

Quo ad aliqua Miſcellanea extra materiam Beneficialem juxta Regulam 9. alias 8. Cancellariæ.

Alternativa ut verificetur, ſatis eſt alteram partem eſſe veram; Alternativæ enim natura eſt, ut alterum ſufficiat, *cap. Inter cæteras* 4. *de reſcriptis; cap. in Alternativis* 70. *de Regulis Juris in* 6. ibi: *In Alternativis ... ſufficit alterum adimpleri; l. Si quis ita ſtipulatus fuerit; & l. Si quis ita ſtipuletur, ff. de verborum obligatione;* Rota *recent. part.* 2. *deciſ.* 719. *num.* 3. *part.* 6. *deciſ.* 285. *num.* 5. *part.* 12. *deciſ.* 156. *n.* 5. *part.* 3. *dec.* 119. *n.* 6. & *dec.* 226. *num.* 5. & ſæpe alibi; Fagnan. *lib.* 1. *in Decretal. cap. Inter cæteras* 4. *de reſcriptis n.* 2. & *lib.* 3. *in cap. Qualiter* 9. *de Clericis non reſident. num.* 32. & alii communiter.

2 Alternativa regulariter eſt electionis non ordinis; ſufficit enim ut verificetur, quod altera pars eligatur, & adimpleatur ex ſupra citatis Juribus; Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in cap.*
3 *Inter cæteras n.* 47. & alii paſſim. Fallit ſi Alternativa ſit poſita inter diverſas Perſonas, & in primo nominatis ſubſit major ratio, quam in poſterioribus in ſecunda parte Alternativæ comprehenſis. Tunc enim Alternativa ordinem inducit, non electionem; & ad ſecundam partem Alternativæ perveniri non debet, niſi in ſubſidium, & in defectum primæ. Colligitur *ex cap. Metropolitano* 19. juncta Gloſſa *in verb. Ex Presbyteris diſt.* 63. ubi cum jubeatur, ut Metropolitano defuncto, in ejus locum ſubrogetur alius ex Presbyteris, vel Diaconis, Gloſſa notat illis verbis eſſe deſignatum ordinem, ideſt ut ex Diaconis Metropolitanus non eligatur, niſi deſint Presbyteri. Idem probat text. *in l. Heredes mei, §. final. ad Trebell.* ubi Fideicommiſſum relictum alternative nepotibus, vel cæteris cognatis, non debetur cæteris cognatis, donec extant nepotes, qui prædilecti præſumuntur; colligitur etiam *ex l. Si fundum ſub conditione, §. his verbis, ff. de leg.* 2. & *cap. Mandato, de prebend. in* 6. & expreſſe dicit Gloſſa *in cap. in Alternativis* 70. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Sunt tamen quædam Alternativæ, in quibus debet ordo ſervari;* Fagnan. *loc. cit. n.* 48. & alii.

In Alternativis electio regulariter eſt debi- 4
toris *cap. In Alternativis* 70. *de Regul. Juris l. Plerumque* 10. *§. final. ff. de Jure Dot.* & *§. Huic autem qui loco* 33. *Inſtitut. de Action.* Rota recent. *part.* 3. *deciſ.* 49. *num.* 2. *part.* 15. *deciſ.* 288. *num.* 3. *part.* 17. *deciſ.* 88. *num.* 1. & *deciſ.* 122. *num.* 8. & ſæpe alibi; Card. de Luca *de locat. diſc.* 17. *ſub num.* 42. & alii
paſſim. Fallit tamen in debitore moroſo, vel 5
doloſe ſe gerente, & litem conteſtante, quo caſu dicta electio transfertur in creditorem; Rota *part.* 17. *deciſ.* 88. *num.* 2. *part.* 19. *tom.* 2.
deciſ. 362. *num.* 9. Item fallit in Legatis al- 6
ternativis, quorum electio in dubio eſt Legatarii; Gloſſa *in l. Lucio, in verb. vindicare, ff. de legat.* 2. Alexand. *in l. Qui duos, ff. de legat.* 1. Imola *in cit. cap. inter cæteras* 4. *de reſcriptis n.* 5. Felinus *ibid. num.* 4. Fagnan. *ibid. n.* 43. Bald. *in d. leg. Lucio;* Decius *in*
cit. cap. in Alternativis, & alii. Item fallit 7
in pœnis alternative appoſitis, quarum electio eſt Judicis, & non rei, & ſic debitoris; Gloſſ. fin. *in cap. A crapula, de vita, & honeſt. Cleric.* quam ſequuntur Doctores commu-
niter, teſte Fagnan. *loc. cit.* Item fallit, quan- 8
do Alternativa eſt poſita in favorem creditoris, quo caſu creditor in ea habet electionem; Rota rec. *part.* 2. *deciſ.* 264. *n.* 1. *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 215. *num.* 4.

In alternativa prohibitione ſufficit alterum 9
verificari, ut ſit locus pœnæ, *l. Si quis ita ſtipulatus, in fine, ff. de verborum obligatione.* Decius *in cap. In Alternativis verſ. ad ſecundam partem appono, de Regul. Juris in* 6. Fagnan. *lib.* 4. *Decretal. in cap. Inſinuante* 7. *Qui*
Clerici vel voventes n. 53. & alii. Alternati- 10
ve petens non cenſetur præciſe alterum petere, *§. Huic autem, Inſtit. de action.* Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in cap. Inter cæteras* 5. *de reſcriptis num.* 4. & *in cap. Super litteris* 20. *tit.*
eod. n. 36. & alii paſſim. Obligatus ad duo 11
alternative poteſt præſtare quod maluerit, ut liberationem conſequatur, *l. penult. Cod. de condict. indeb.* & *cap. Referente, de prebend.*

ſubjectis & eatenus ſibi propriis; ac propterea poſſe ſtatuere, ne ad Eccleſiaſticos, ſive *Manus-Mortuas* bona illa transferantur; præſertim quod per eam translationem quodammodo ejus juriſdictioni ſubtrahantur, nec jura Principis ſalva & integra eſſe poſſint.

8 Quapropter ſicut privatus quiſque poteſt præcavere, ne ſua bona ad Eccleſiam transferantur citra violationem libertatis Eccleſiaſticæ, non dubium, quin idem liceat Principi, ſi ex ea translatione ſua jura inverti prævideat.

9 Dolendum ſane quod Eccleſiaſticorum & Religioſorum quorumdam nimia aviditas copulandi agrum agro, Principes coegerit, ſubditis ſuis hujuſmodi legem imponere, ita ut hic merito applicari poſſet, quod occaſione ſimilis legis ſuo tempore dixit Sanctus Ambroſius: „ legem non reprehendo, ſed doleo, quod talem legem meriti fuerimus.

AMPHIBOLOGIA. Vide verb. *Accuſatus a n. 31. ad 34.* & verb. *Juramentum artic. 1. a num. 23. ad 25.* verb. *Reſtrictio mentalis per tot.* ac verb. *Virtus a n. 34. ad 75.*

ANGELICA SALUTATIO. Vide verb. *Salutatio Angelica.*

ANIMA.

---

1 ANima rationalis, ſeu intellectiva per ſe eſt forma hominis. Contrarium eſt hæreſis; *Clem. I. de fide Catholica, Concil. Viennenſ. Generale* 15. §. *porro*; ubi fuit ſic definitum præciſis his verbis, quod *quiſquis deinceps aſſerere, defendere, ſeu tenere pertinaciter præſumpſerit, quod anima rationalis, ſeu intellectiva, non ſit forma corporis humani, per ſe & eſſentialiter, tamquam hæreticus ſit cenſendus.*

2 Anima rationalis, ſeu intellectiva eſt immortalis, & contrarium aſſerens eſt hæreticus; habetur ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, ſed præcipue *Matth.* 10. ex verbis Chriſti: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere, ſed eum timete, qui poteſt animam, & corpus in gehennam perdere*; ex quo præcipue loco ſtatuit Eccleſia in Concilio Lateranenſi V. *ſub Leone X. ſeſſ.* 8. immortalitatem animæ firma fide tenendam eſſe, & omnes, qui eam mortalem aſſerunt, tamquam hæreticos damnandos, his verbis: *Damnamus, & reprobamus omnes aſſerentes animam*
intellectivam mortalem eſſe, & hoc in a
vertentes, cum illa non ſolum vere, & pe
& eſſentialiter humani corporis forma ex
verum & immortalis, quod manifeſte con
Evangelio. Anima rationalis non eſt ex
ſtantia Dei, & hoc aſſerens eſt hæreticus,
cut Manichæus, & Priſcillianus; Concil.
charenſ. I. *c.* 5. Nec ſimul cum carne
tur per Adamum, ut multi Sancti Pa
tiqui dubitarunt, & dixerunt eſſe rem
bilem in hac vita, ut colligitur ex Greg.
lib. 7. ex regul. cap. 54. his præciſis ve
De origine animæ inter Sanctos Patres req
non parva verſata eſt, ſed utrum ipſa ab
deſcenderit, an certe ſingulis detur, inc
remanſit; eamque in hac vita inſolubilem
ſunt. Gravis enim eſt queſtio, nec valet ab
mine comprehendi, quia ſi de Adam ſubſta
anima cum carne naſcitur, cur non etiam c
carne moritur? Si vero cum carne non naſcit
cur in ea carne, quæ de Adam prolata eſt, ob
gata peccatis tenetur? ſed cum hoc ſit incertum &
Sed eſt certum, & firmum, quod a Deo cre
tur, ut ſtatuit credendum eſſe Concilium L
teranenſe IV. *ſub Innocentio III. c.* 1. *de*
de, & Summa Trinitate.

Animæ hominum non fuerunt omnes c
tæ in principio Mundi; *Leo I. Epiſtol.*
cap. 10. Concil. Conſtantinop. 3. *Generl.*
action. 11. Nec antequam uniantur corpori,
creatæ extra; & contrarium aſſerens eſt hæ
ticus; Concil. Bracharenſ. I. *cap.* 6. N
ſunt duæ animæ in uno homine; & con
rium aſſerens eſt anathema; Concil. Conſ
tinop. 4. *General.* 8. *capit.* 10. Nec eſt
anima in omnibus hominibus, ſed in qu
eſt propria; & contrarium aſſerens eſt hæ
cus; Leo X. *Conſtitut.* 5. *incip. Apoſtolici.*
iſta anima infunditur, & multiplicatur ad m
tiplicationem corporum; & contrarium
eſt hæreticus; Concil. Lateranenſ. V. *ſeſſ.* 8.

Animæ mortuorum non vident ea, q
apud nos geruntur, & quæ nobis bona, m
lave accidunt, ſuopte ingenio minime
quuntur. Tribus autem modis ea ſcire p
ſunt, ſcilicet, aut Divino ſpiritu eas illuſtra
te, aut Beatis Angelis, qui rebus noſtris p
ſto ſunt, indicantibus, aut aliis animabus
quæ ad eadem loca demigrant, Deo permit
tente, nunciantibus. Sic expreſſe D. Auguſti
nus *lib. de cura pro mortuis agenda cap.* 13. 14
15. 16. *& lib. de Anima, & Spiritu cap.* 29
Et quod animabus beatis noſtræ preces
notæ inficiari non poſſumus, vel ad eas de
ferentibus Angelis ſanctis, ut ſignificat D. Dio
nyſius

ıs *in* 2. *cap. Cœleſt. Hierarch.* vel in Ver-ridentibus, ut placet D. Gregorio *lib.* 12. *il c.* 13. quem citat, & ſequitur D. Tho-2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 4. nam de rebus no-in Verbo vident ea, quæ eos decet vi-, ut ibi inquit idem S. Thomas, & te-S. Bonaventura, Scotus, & alii paſſim. mæ, quæ ſine peccato poſt Baptiſmum ſe-untur a corpore, cœlo recipiuntur; Sic n Animæ, quæ pœnas condignas pro pec-s ſolverunt, ſive in corpore, ſive in Pur-orio; Concil. Florent. *ſeſſ. ultim. in Litte-unionis*.

In Purgatorio patiuntur pœnas, quibus de-erant in vita ſatisfacere, idem Conc. *ibid.* Purgatorio juvantur ſuffragiis Fidelium, Miſſis, orationibus, Indulgentiis, & aliis, æ fieri ſolent pro eis per Eccleſiam, idem onc. *ibid.* Poſt Purgatorium in Cœlum aſcen-unt, & ibi vident Deum ſicuti eſt. Idem oncil. *ibid.* Animæ vero, quæ cum peccato ortali decedunt, in Infernum deſcendunt, ibi diſpares pœnas patiuntur pro diſparita-culparum. Idem Concil. Florent. *ibid.* Ani-æ, quæ ſunt in Purgatorio ſunt ſecuræ de a ſalute; Leo X. *in Bulla contra Luterum*. n Purgatorio non ſunt amplius in ſtatu me-endi; *idem ibid.* Ipſæ animæ quærentes re-uiem, & horrentes pœnas non peccant; *idem bid.* Liberatæ a pœnis per ſuffragia Fidelium, lum in Cœlum recipiuntur, non minus bea-ur, quam ſi per ſe ipſas ſatisfeciſſent pro il-is pœnis, *idem ibid.*

Animæ in Purgatorio exiſtentes an poſſint pro nobis orare, vel aliquid de congruo me-reri vel impetrare; duæ ſunt opiniones. Pri-ma eſt S. Thomæ 2. 2. *quæſt.* 82. *art.* 11. *ad* 3. *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 5. *quæſt.* 2. *ad* 2. Alexand. *part.* 4. *q.* 26. *num.* 3. *art.* 4. *ad* 4. Azor. *Inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 9. *c.* 10. *q.* 12. & plurium aliorum dicentium, eas non poſſe pro nobis orare, nec aliquid nobis mereri, vel impetrare. Et ratio eſt, dicunt ipſi, quia animæ Purgatorii non ſunt in ſtatu orandi pro aliis, & aliquid impetrandi, ſed potius in ſtatu, ut oretur pro illis, quam ut ipſæ orent pro aliis; ſunt enim debitrices, & in carcere propter debita propria. Tum quia, cum ad-huc Deum non videant, non poſſunt cogno-ſcere, quæ nos hic facimus, aut cogitamus, nec quibus indigemus, nam ut ait D. Augu-ſtinus *lib. de cura pro mortuis agenda cap.* 13. mortui ignorant, quæ nos hic agimus, adeo-que fruſtra orarentur a nobis, cum noſtras
3 orationes cognoſcere nequeant. Secunda ſen-tentia eſt Bellarmini *lib.* 2. *de Purgatorio c.* 15. Suarez *diſp.* 42. *ſect.* 2. *num.* 9. Fabri Faventi-ni *in* 4. *ſent. diſt.* 19. *diſp.* 36. *quæſt. unic. num.* 105. Maſtrii *in Theologia Morali diſp.* 24. *quæſt.* 2. *art.* 3. *num.* 42. *de Purgatorio*, Aſteſa-ni *lib.* 4. *tit.* 38. *art.* 1. Brancati *diſp.* 26. *art.* 8. Richardi *in* 4. *diſt.* 45. *art. ultim. quæſt.* 2. & 3. Soti *in* 4. *diſt.* 45. *q.* 3. *art.* 1. Valentiæ, Medinæ, & plurium aliorum cum la Croix, *lib.* 6. *par.* 2. *num.* 1337. volentium Animas Purgatorii poſſe pro nobis orare, & aliquid nobis de congruo mereri, vel impetrare. Et ratio eſt, quia animæ Purgatorii ſunt Sanctæ, & Deo charæ, & quamvis ab ipſo affligan-tur, non tamen affliguntur tamquam ab ini-mico, ſed tamquam a juſto Judice, & Patre benigno. Cum igitur nos ex charitate dili-gant, & ſint gratiſſimæ in recompenſatione orationum, aliorumque bonorum operum, quæ in earum ſuffragium a nobis fiunt, pie, & rationabiliter credendum eſt, eas pro nobis orare; Eo vel maxime quod innumera bene-ficia referantur paſſim a ſcriptoribus ab Ani-mabus Purgatorii præſtita ſuis devotis, ſtatim ac fuerunt rogatæ.

Nec valet dicere, quod ipſæ non poſſunt 24
ſcire orationes noſtras, aliaque bona opera in earum ſuffragium facta, nec cognoſcere indi-gentias noſtras. Non valet, inquam, quia li-cet hæc ſcire nequeant ex ſe ipſis, poſſunt ta-men intelligere ex relatione Animarum, quæ ex vivis ad illas accedunt, ut docet S. Augu-ſtinus *loc. cit.* & ex Sanctis Angelis, qui ſine dubio res noſtras cognoſcunt, ut S. Auguſtinus *ibid.* probat, vel ex alio Dei munere, & ad-jutorio; *cap. Fatendum eſt* 29. *cauſ.* 13. *qu.* 2. Ex 2. enim *Machabæorum c. ult.* habetur, quod Onias, & Jeremias in Limbo orabant pro viventibus, & pro ſancta Civitate, & ta-men nec illi videbant indigentias viventium, & ſanctæ Civitatis.

Nec valet etiam dicere, quod Animæ Pur- 25
gatorii ſint debitrices, & in carcere propter debita propria, ibique maximis tormentis af-ficiantur, adeoque non poſſe pro nobis orare, ſed potius indigere, ut pro ipſis oretur. Non valet, inquam; quia etiam nos debitores ſu-mus, & tamen pro aliis oramus; & quamvis ſint debitrices, & in carcere, hoc tamen non obſtante ſunt in gratia, & gratæ Deo, & ideo poſſunt pro nobis orare. Nec facit, quod ibi maximis tormentis afficiantur, quia, ut no-tat Bellarminus *loco citato*, Dives in Inferno orabat pro fratribus ſuis, *Luc.* 16. & tamen erat in tormentis majoribus, quam ſunt ani-

mæ

mae in Purgatorio; Et Martyres in hoc mundo in tormentis constituti orabant pro se, & aliis, ut patet de Sancto Stephano *Actor.* 7. Tum quia animae Paſchaſii, & S. Severini, licet in poenis Purgatorii adhuc exiſterent, tamen miracula operabantur, ut referunt Sanctus *Gregorius lib.* 4. *Dialogorum cap.* 4. & S. *Petrus Damianus in Epiſtola de miraculis ſui temporis*, adeoque poſſunt a fortiori orare pro nobis.

26 Nec valet tandem dicere, quod ipſae non poſſunt pro nobis orare, & intercedere, seu aliquid impetrare, quia ſunt nobis inferiores. Non valet, inquam, quia animae Purgatorii, quamvis nobis ſint inferiores ratione poenarum, tamen ſunt ſuperiores ratione gratiae, & charitatis, in qua jam confirmatae ſunt. Tum quia in hoc mundo nos oramus pro Epiſcopis, & Summis Pontificibus, qui ſunt nobis ſuperiores, & etiam oramus pro illis, quos non dubitamus eſſe ſanctiores, ſicut orabant Chriſtiani olim pro Apoſtolo Paulo, qui eorum orationes petebat, *ad Rom.* 15. & alibi.

27 Licet Animas in Gratia decedentium non recipi in Beatitudinem niſi poſt diem Judicii aliqui docuerint, & varii dicant hujus ſententiae fuiſſe etiam Joannem XXII. tamen ipſum

28 fuiſſe ſententiae contrariae oſtenditur; Primo auctoritate Doctorum Pariſienſium, qui eodem anno, quo illam opinionem erroneam damnarunt, palam profeſſi ſunt, eam ſententiam a Pontifice productam eſſe, non quod veram crederet, ſed ſolum indagandae veritatis gratia, praeciſis his verbis: *Advertenteſque quod multorum fide dignorum relatione audivimus, quod quidquid in hac materia ſua Sanctitas dixit, non aſſerendo ſeu opinando protulit, ſed ſolummodo recitando.* Sic Spondanus *ad annum* 1334. *Hiſt. Univerſ. Pariſienſ. ad eundem annum*; Natalis Alexander *Saecul.* 14. *diſſ.* 11. *art.* 2. Juvenin *diſt.* 4. *cap.* 2. & Card. Petra *in Conſtit.*

29 4. *Benedicti XII. num.* 12. Secundo, ex verbis ipſiuſmet Pontificis in Epiſtola ad Philipp. Valeſ. Regem: *Adhuc in iiſdem Litteris Regiis vidimus contineri, quod a pluribus dicebatur, quod Nos miſeramus Geraldum Generalem Minorum Pariſios ad docendum, & praedicandum, quod animae ſeparatae a corpore, & a poenis purgatae, divinam Eſſentiam uſque poſt reſurrectionem corporum non videbunt; ad quod dicimus, & aſſerimus coram Deo, quod nunquam hoc cor noſtrum intravit, nec exivit ab ore;* Sic Wading. *in regeſt. ad annum* 1333. Card. Petra *ubi ſupra n.* 13. & hanc fuiſſe ſuam mentem, ciens conſtat ex aliis ipſius Pontificis [illegible] in Epiſtola relata a Gravesio [illegible] 2. [illegible] *ſus mutante cap.* 22. *num.* 172. *Ecce*, [illegible] *ipſa, ecce, quod uſque* [illegible]. [illegible] *circa ſtatum animarum habemus, & inde* [illegible] *ſerie praeſentium declaramus: Fatemur ſiquidem & credimus, quod animae purgatae ſeparatae corporibus ſunt in Caelo, Caelorum Regno, & Paradiſo cum Chriſto in conſortio Angelorum congregatae, & vident Deum facie ad faciem Divinam eſſentiam clare, in quantum ſinit ſtatus & conditio animae ſeparatae.* [illegible] *controverſ.* 6. *c.* 4. *n.* 49. & Joannes Villani *lib.* 11. *cap.* 9. dicit intellexiſſe ex fratre ſuo, qui in Palatio ipſius Joannis XXII. commorabatur, ipſum Pontificem die 3. Decembris 1334. palam profeſſum fuiſſe hanc ſententiam ſe habere, & antehac ſe habuiſſe; & ſic [illegible]imburgus ipſe *lib.* 6. *de Imperii occaſu*, Wading. & Card. Petra *loc. cit. n.* 13. 30. & ex Bulla Canonizationis S. Ludovici Epiſcopi Toloſani, incip. *Sol oriens in* §. 18. expreſſe dicit: *Tandem glorioſam reſolutus in mortem, qui hic vivens ambulavit in innocentia a medio domus ſuae ad Deum ſuum contemplandum in gaudio facie revelata* (nota) *in ſua innocentia eſt ingreſſus*, & ſimilia habet in Bulla Canonizationis S. Thomae de Aquino, incip. *Redemptionem*, in qua apertiſſime profitetur, *Caelum credentibus, & humilibus patere. A Chriſto in Caelos aſcendente reſeratam dudum clauſam in ſe credentibus januam Paradiſi.* Ipſum Sanctum Thomam *devicto, triumphatoque mundo in perpetuas aeternitates receptum in patria*, et *animam Caelum poſſidere;* Et pariformia habet etiam in Bulla Canonizationis S. Thomae Herfordienſis Epiſcopi, incip. *Unigenitus;* ex quibus omnibus clariſſime patet fuiſſe Joannem XXII. ſententiae contrariae, cum nullimode potuiſſet ita loqui, ſi Beatitudinem Sanctorum ad extremum uſque Judicii diem differri credidiſſet.

Animas juſtorum ante diem Judicii viſuras eſſe intuitive Deum poſt purgatam poenam, ſi cum aliquo reatu ex hac vita deceſſerunt, expreſſe definivit Benedictus XII. in ſua Conſtit. incip. *Benedictus Deus* praeciſis his verbis: *Definimus, quod ſecundum communem Dei ordinationem Animae Sanctorum omnium mox poſt mortem ſuam, & purgationem praefatam in illis, qui purgatione hujuſmodi indigebant, etiam ante reſurrectionem ſuorum corporum, & Judicium generale poſt Aſſumptionem Domini Noſtri Jeſu Chriſti in Caelum fuerunt, ſunt, & erunt in Caelo, Caelorum Regno, & Paradiſo Caeleſti*

cum

Chriſto, Sanctorum Angelorum conſortio ag-rtæ, & poſt Chriſti Jeſu Paſſionem, & mor- viderunt, & vident, & videbunt divinam ·iam immediate ſe bene, & clare, & aper-lis oſtendentem, & quod nihilominus in die cii om nes homines ante Tribunal Chriſti cum corporibus comparebunt reddituri de factis riis rationem, ut recipiat unuſquiſque propria ris prout geſſit, ſive bonum, ſive malum. ·d autem hoc non determinaverit Joannes II. eſt quia cum ad deciſionem ſe præpa-t, fuit morte præventus, ut teſtatur idem nedictus XII. in cit. Conſtit. *Benedictus* *s*, his verbis: *Cumque idem Prædeceſſor no-, ad quem prædictorum determinatio pertine-, ad deciſionem ſe pararet, tamen morte præ-tus, ſicut Domino placuit, perficere illud ne-vit.*

ANNIVERSARIUM.

ANniverſarium ſecundum Gloſſam *in c. cum creatura, de celebratione Miſſarum*, dici-r *quod pro Defuncto fit anno revoluto a die mor-r ſuæ*. Unde in communi, & ſtricto ſenſu mitur anniverſarium pro onere, ſeu adimple-ento oneris impoſiti ad ſuffragia ſingulis an-s pro defunctis impartienda ea anni die, ıa accidit, & recurrit mors Inſtitutoris. .nniverſaria, & Miſſæ de Requiem, quæ ex ſpoſitione Teſtatorum cum cantu ſunt quo-nnis celebrandæ, poſſunt cantari, etiamſi ſorum obitus dies inciderit in Feſtum du-lex majus, ut decrevit Sacra Congreg. Rit. 2. *Novemb.* 1664. & Alexand. VII. 22. *Ja-uar.* 1667. in Decreto incip. *Creditæ*. Adver-endum hic tamen eſt, quod Decretum loqui-ır de Anniverſariis, & Miſſis cantandis ex iſpoſitione Teſtatorum, non autem ad placi-um vivorum. Anniverſaria, & Miſſæ de Re-uiem, quæ certo die dici debent, ut die ter-ia, ſeptima, & trigeſima, eo impedito trans-erri poſſunt in ſequentem diem; Sacra Rit. Congr. 27. *Septemb.* 1607. & 19. *Maii* 1614. Corſetus autem, Raymundus, & la Croix *ib. 6. part. 2. num.* 510. recte dicunt, antici-pari poſſe, ut citius ſuccurratur Defunctis. Un-de clare patet nullimode cani poſſe Miſſas de requiem ad ſolum placitum vivorum in dupli-cibus, & quandocumque eſt Officium exclu-dens duplicia; cum poſſit ſic ſatisfieri eorum piæ voluntati, & petitioni, vel anticipando, vel transferendo in diem non impeditam, ne violentur Rubricæ, & Decreta hoc vetantia.

Habens injunctum onus faciendi celebrari Anniverſarium, quindecim v. g. vel viginti Miſſarum pro anima Fundatoris, non tenetur celebrari facere Miſſam cantatam, quia, niſi aliud exprimatur in fundatione, tale Anniver-ſarium intelligitur de quindecim, vel viginti Miſſis privatis eadem Anniverſaria die cele-brandis in loco Hæredi, ſeu Beneficiato bene-viſo; Sac. Cong. Concil. *in Placent.* 13. *Ja-nuar.* 1691. Ipſæ tamen Miſſæ privatæ, licet legatæ de mente Teſtatoris, nequeunt dici & legi de Requiem, ſi ejus dies Anniverſaria in-cidat in duplici, & quandocumque eſt offi-cium excludens duplicia; Sac. Congr. 28. *Au-guſti* 1627. & 21. *Junii* 1670. 8 9

Anniverſarium ordinatum a Teſtatore pro anima ſua ſine declaratione, an pro unica vi-ce, vel an in perpetuum, præſumendum eſt pro perpetuo, quia in diſpoſitione indefinita, quando diſpoſitum eſt iterabile, non intelligi-tur de unica vice, per textum *in leg. cum qui-dam, ff. de ann. legat.* prout explicat Cama-nus *in leg. eum qui Kalendis, in princip. de verb. ſignificatione*; ſed dies Anniverſaria reci-pit reiterationem, ut eleganter tenet Lancel-lottus *deciſ. in dict. leg. cum quidam*, & Bar-boſa *in leg. divortio, §. quod in anno* 11. *ff. ſolut. Matrimon.* Anniverſarium enim ſecun-dum communem conceptum non reſtringitur ad unum annum, ut dicit Perez *de Anniverſ. & Capell. lib.* 1. & 3. *num.* 13. Et ad hoc facit textus *in l. Annua* 20. §. *atria, ff. de annuis legat.* ubi cum Atria diſpoſuiſſet, ut ex reditu cœnaculi, & horrei ſui poſt ejus obitum daretur quædam ſumma Sacerdoti, aliiſque miniſtris in die nundinarum, quas ibi poſuit, reſponſum fuit, quod illa ſum-ma non ſemel tantum, ſed in perpetuum danda eſſet. Et etiam textus *in l. Defuncta in fin. ff. de uſufructu*, ubi cum eſſet legata ſexta pars fructuum oleris, quam Teſtator habebat in agro, reſponſum fuit, non pro anno, ſed quotannis intelligi relictum. Sic Perez *de Anniverſ. & Capellan. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 9. *& ſeq. per tot.* & alii plures ab ipſo cit. cum Roſignol. *de Euchariſt. quæſt.* 23. *art.* 3. *num.* 3. 10 11 12

Onera in fundo impoſita pro Anniverſa-riis transeunt cum eodem fundo, quia Te-ſtator, ex quo fundum illum aſſignavit pro onere Anniverſarii, ut ex ejus fructibus, ſeu reditibus onus ejuſdem perſolvatur quo-tannis, intelligitur ipſum fundum obligaſſe; per 13

per illam enim aſſignationem talis fundi quodammodo ſeparavit ipſum fundum a cætero corpore ſuorum bonorum, ſeu ſuæ hæreditatis, ut firmiori vinculo fundum illum obſtringeret, ne obligatio Anniverſarii facile dilaberetur; & patet a pari, quia quando Teſtator aſſignat determinatum fundum pro alimentis alicui præſtandis, tunc fundus ille intelligitur hypothecatus pro eiſdem alimentis, ut notat Gloſſa *in leg. Lucius, de aliment. legat. textus in leg. 2. ff. eodem titul.* adeoque idem dicendum eſt, quando aſſignatur fundus pro Anniverſariis, ut expreſſe tenet Guido Papa *deciſ.* 576. Salazar *de uſu, & conſuetudine cap.* 11. *num.* 34. Tiraquell. Petrus Jacobus, Maſcardus, Roſignol. & alii paſſim.

24 Anniverſarium relictum a Teſtatore, ut celebretur pro anima ſua in Eccleſia, in qua ſtatuit ſepeliri, ceſſat ſi Teſtator culpabiliter ſe ipſum occiderit, aut in puteum ſe projecerit, *cap. Pro obeuntibus* 13. *quæſt.* 2. ubi pro impiis, qualis eſſet, qui culpabiliter ſe interficeret, expreſſe prohibetur orari his verbis: *Non tamen pro impiis, quamvis Chriſtiani fuerint, tale quid agere licebit;* ex quo autem per hanc ſanctionem Gregorii Papæ oritur prohibitio orandi, & adimplendi Legatum, Legatum ipſum deſinit per textum *in leg. Cum tale §. falſam, ff. de condit. & demonſt. & leg. Si quis ita legaverit §. fin. ff. de adimen. leg.* Sic Perez *de Anniverſ. & Capell. lib.* 1. *cap.* 11. *fere per totum*, Turrecremata, Covarruvias, Menochius, Roſignolus, & alii paſſim.

25 Si autem Anniverſarium fuerit ordinatum a Teſtatore pro ſua anima & animabus ſuorum, non ceſſat, quamvis Teſtator culpabiliter ſe ipſum occiderit, quia licet tale Anniverſarium non poſſit conſequi effectum in favorem Teſtatoris, qui ſe ipſum culpabiliter occidit, poteſt tamen conſequi in favorem aliorum, in quorum ſuffragium eſt inſtitutum; in hac enim, & ſimili diſpoſitione æque principaliter veniunt ſuffragia pro animabus ſuorum, nec ſunt ita neceſſario connexa ſuffragia pro animabus ſuorum cum ſuffragiis pro anima ſua, ut iſtis ceſſantibus debeant etiam illa ceſſare, ſicuti illa non ceſſarent, etiamſi certo conſtaret, Teſtatorem ſuffragiis non amplius pro ſe ipſo indigere, ex quo certo ſciretur ipſum jam eſſe in Gloria perfecte beatum.

16 Anniverſaria non fixa, & alia ſimilia, quæ ex expreſſa voluntate Teſtatorum, & Fundatorum prohibentur dari abſentibus ex quacumque cauſa, & jubentur dari ſolummodo phyſice & corporaliter intereſſentibus, [illegible]ticipantur ab habentibus Indultum a Pa[illegible] etiam in abſentia poſſint participare [illegible] & quaſcumque diſtributiones ordinarias, [illegible]traordinarias, & quocumque nomine [illegible]tur. Et ratio eſt, quia Teſtator condi[illegible] ac legem, quam vult, in ſuo Teſtamen[illegible] legatis, rebuſque ſuis dare, & appa[illegible] teſt; *leg. In re mandata, Cod. manda*[illegible] *acutiſſimi in fin. Cod. de Fideicomm.* [illegible] *Bo, ff. de hæred. inſtit.* Quæ non minus [illegible] leges Juris communis ſervanda ſunt, [illegible] *ne* 94. §. 1. *de Legat.* 1. *l. Paulo* 27. §. [illegible] *de Legat.* 3. & contra quas nunquam [illegible] ſumitur Papam voluiſſe diſpenſare; *Lott[illegible] re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 43. *n.* 63.

Immo Papa potius piæ voluntati Te[illegible]rum adhæret, quam præjudicet, ut rect[illegible] xit Rota Rom. *par.* 7. *deciſ.* 158. *num.* Nec obſtant verba illa generalia in Ind[illegible] appoſita, ſcilicet, *omnes & quaſcumque di[illegible]butiones ordinarias, & extraordinarias, & q[illegible] cumque nomine nuncupentur;* quia hæc reſtrin[illegible] debent ſolummodo ad eas, quæ debentur [illegible] proviſione Juris communis, non autem [illegible] proviſione hominis, quæ facit ceſſare [illegible]nem legis, & dum Papa huic hominis [illegible] ſioni ſpeciatim, & expreſſe non derogat, [illegible] Reſcripta, & Indulta ſecundum diſpoſitio[illegible] Juris communis ſemper interpretanda [illegible] *cap. Cum delictis*, & ibi Gloſſa *verb. Jure* [illegible]*muni, de conſuetud.* Caſſad. *deciſ.* 38. *num* [illegible] *ſuper regul.* Gonzalez *ad regul.* 8. Gloſſ[illegible] *num.* 135. Paſſerin. *cap. un. de Cleric. non* [illegible]*ſident. in* 6. *num.* 133. Moneta, Ceneda, [illegible]ſtropal. Panimol. Pignatell. *tom* 9. *conſult.* [illegible] *num.* 11. Rota *par.* 3. *deciſ.* 194. *num.* [illegible] *par.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 361. *& part.* 7. *de*[illegible] *num.* 7.

Et ſic fuit pluries deciſum a Sacra Con[illegible]gatione, & ſignanter in Neapolitana In[illegible]ti, quod fuerat conceſſum Canonico Nea[illegible]tano cauſa ſtudii cum ſequentibus verbis; *O*[illegible]*nia, & ſingula dicti Canonicatus, Præ*[illegible]*dæ, proventus, fructus, reditus, jura, & e*[illegible]*lumenta quæcumque, nec non diſtributiones* [illegible] *quotidianas ordinarias, & extraordinarias* [illegible] *modolibet nuncupatas, & in quibuſvis rebus* [illegible] *ſiſtentes, ac undequaque provenientes, ac etiam ſolis præſentibus, & Divinis Officiis, ſinguliſ*[illegible] *que diurnis & nocturnis Horis intereſſentibus* [illegible]*ri, & præſtari ſolitas, & ad te, ſi in* [illegible] *Eccleſia perſonaliter reſideres, ac Officiis*, [illegible] *Horis prædictis aſſidue intereſſes, ſpectantibus* & [illegible]

rtinentibus percipere , & exigere &c. Di- is ſubſcriptis Dubiis in Sacra Congrega- Concilii 20. Febr. 1677. Primo, An Ca- Ragna debeantur integræ diſtributiones tianæ , & omnia, quæ loco diſtributionum lianarum ſuccedunt? Secundo , an emolu- interesſentium Anniverſariis? Tertio, Fu- bus? Quarto , Miſſis aſſignata? Sacra regatio reſpondit affirmative quoad diſtri- nes , in reliquis negative. Et idem reſpon- Sacra Congregatio Epiſcopor. in Monopo- a 9. Septemb. 1677. Et idem in una Bi- na Anniverſariorum, in qua cum quæſitum et , An vigore Indulti Jubilationis Canonicus latus percipere valeret , perinde ac ſi Cho- erſonaliter intereſſet, emolumenta Anniverſa- um? Sacra Congregatio Concilii die 1. Ju- 1679. reſpondit negative. Et ſimiliter in mana 5. Martii 1678. in Novarien. 29. No- ab. 1681. & in Peruſina 17. Julii 1688. ubi decifum Canonico Jubilato deberi etiam e proveniunt ex emolumentis Proceſſionum, Anniverſariorum, & aliorum , dummodo ſtatorum voluntas non obſtet. Et ſic etiam Romana Jurium Canonicalium 5. Maji 1703. qua ad dubium ; An Indultum vacandi a oro , aliiſque Divinis Officiis ex cauſa infir- tatis conceſſum, valeat etiam pro Laudemiis, uindemniis , Capitulis , Anniverſariis , Feſti- tatibus , Proceſſionibus, ac quibuſcumque fun- onibus in Eccleſia peragendis , ita ut lucrari beat omnia emolumenta communia nuncupata , r etiam victualia , & Candelas? Reſpondit firmative , etiam quo ad Laudemia , exceptis nniverſariis , & aliis obventionibus non fi- is , & in quibus diverſimode fuerit a Teſta- re diſpoſitum : quæ etiam confirmata fuit ie 20. Junii 1705.

Ex quibus omnibus ſatis conſtat , quod In- ultum , quantumcumque amplum , non com- rehendat Anniverſaria non fixa , & pro ſo- is vere & corporaliter intereſſentibus a Te- latore relicta , niſi in Indulto ſit expreſſa voluntas Papæ Teſtatoris menti clare dero- gantis , & etiam talia Anniverſaria Indulta- rio explicite indulgentis. Nec talia Anniver- ſaria poſſunt reponi in diſtributionibus quoti- dianis per Epiſcopum, quia commutatio vo- luntatis Teſtatorum ſpectat ad Summum Pon- tificem, ut declaravit Sacra Congreg. Concil. in Elboren. 12. Martii 1592. Anniverſaria au- tem fixa & alia ſimilia, in quibus non adſit contraria diſpoſitio Teſtatoris, & Fundatoris, participantur ab Indultariis , ac ſi perſonali- ter intereſſent , cum taliter privilegiati pro intereſſentibus habeantur, quia licet Papa non faciat vere præſentes tales privilegiatos , qui re vera tales non ſunt , facit tamen tales quo ad effectus inde reſultantes , cum fictio Principis idem operetur , ac veritas ; & ſic ficti præſentes habeantur pro vere præſenti- bus , ut egregie Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 52. num. 45. & lib. 3. quæſt. 15. n. 64. & 65. Pignatell. tom. 3. conſult. 19. num. 33. & ſequent. ubi dicit ſic obſervari in Baſilicis Urbis, quo ad diſpenſatos per Breve , & ſic tenuit Rota deciſ. 1251. num. 16. & 17. coram Seraphino.

Supplementa Auctoris.

Anniverſarium, uti jam diximus ſupra n. 1. ſecundum Gloſſam in cap. Cum creatura , de celebratione Miſſarum , numerari debet a die obitus illius, pro quo celebrandum venit , & non a die ſepulturæ , ut colligitur etiam clare ex verbis ſequentium Decretorum, recur- rente obitus die, & clarius ex verbis Decreti 19. Junii 1700. ibi : Dummodo ſermo ſit de die vere anniverſaria a die obitus. Ubi ly vere ex- preſſe declarat veram, & non fictam diem obi- tus. Nec obſtat ly depoſitionis diem in anni- verſarii Miſſa repertum, cum talis dies æque proprie pro die obitus aptus ſit recipi , ubi dies obitus non niſi improprie pro die ſepul- turæ accipi valet , ut recte exponit doctiſſi- mus P. Cavalieri loc. cit. cap. 4. n. 7. qui ta- men ib. n. 8. aliter cenſet de diebus 3. 7. & trigeſimo, credens harum numerationem peten- dam eſſe non a die obitus , ſed a die ſepul- turæ , uti & nos docuimus ſub verb. Miſſa art. 14. n. 15. quamvis non deſint , ut & ipſe refert loc. cit. n. 6. qui ex verbis collectæ Miſ- ſæ Pro anima famuli tui , quam hodie de hoc ſæculo migrare juſſiſti , liberum cenſeant ab utroque die numerationem petere , cum Ec- cleſia per dicta verba videatur totum tempo- ris ſpatium ab inſtanti mortis uſque ad ſepul- turam pro uno die reputare in favorem recens mortui ; quod revera ſine contradictione a va- riis in praxim deduci in dies conſpicimus. 27

Anniverſaria, & Miſſæ cantatæ de Requiem relictæ ex diſpoſitione Teſtatorum , quotannis in dies ipſorum obitus, etiam in duplici ma- jori contingentes poſſunt celebrari , & proin- de in Decreto die 5. Auguſti 1662. edito non comprehenduntur ; S.R.C. 22. Novembris 1664. in Novarien. 28

Anniverſaria , & Miſſæ de Requiem, quæ ex diſpoſitione Teſtatorum cum cantu ſunt 29

quo-

quotannis celebrandæ, poſſunt cantari, etiamſi ipſorum obitus inciderit in feſto duplici majori, non tamen de præcepto: Sac. Rit. Congreg. 20. *Julii* 1669. annuente Clemente IX. 13. *Auguſti ejuſdem anni* in Decreto Generali.

30 In Anniverſario occurrente in feſto duplici 2. claſſis non poteſt cantari Miſſa de Requiem, S. R. C. 6. *Julii* 1698. *in Collen.*

31 Infra octavas privilegiatas non poteſt cantari Miſſa Defunctorum in anniverſario, & officio ſolemni; Sac. Rit. Congr. 5. *Julii* 1698. *in Collen.*

32 Miſſæ cantatæ mortuorum infra octavam Corporis Chriſti non ſunt celebrandæ, niſi præſente Corpore; S. R. C. 12. *Septemb.* 1671. *in Nuſcana.*

33 Anniverſaria, & aliæ Miſſæ pro defunctis certo die dicendæ, eo impedito, poſſunt transferri in diem ſequentem; S. R. C. 27. *Septembris* 1608.

34 Ex privata devotione Parochianorum petentium ſæpius per annum anniverſaria pro Defunctis parentibus, fratribus, amicis, & aliis Defunctis, poteſt in ruralibus Eccleſiis cantari Miſſa ſolemnis de Requiem in feſto duplici minori, altera Miſſa cantata de feſto, ubi adſunt plures, vel ſaltem duo Sacerdotes, dummodo ſermo ſit de die obitus; S. R. C. 19. *Junii* 1700. *in Curien.*

35 Anniverſaria, ſive Miſſæ quotidianæ cantatæ de Requiem, relictæ ex diſpoſitione Teſtatorum pro certis diebus, hiſque impeditis die Dominico, ſeu alio feſto de præcepto, cantari poſſunt in diebus ſubſequentibus, ſeu antecedentibus, in quibus occurrunt officia de duplici majori, non tamen de præcepto, præcipue de Sanctis alicujus Ordinis, non relicta tamen Miſſa in cantu de duplici minori occurrente, quatenus adſit obligatio cantandi; S. R. C. 4. *Maji* 1686. *in una Canon. Regul. Lateranen.*

36 In Eccleſiis Parochialibus ruralibus, in quibus per annum plerumque unus tantum Sacerdos celebrat, & ſine cantu, poteſt dici Miſſa de Requiem, quando anniverſaria ex Teſtatorum diſpoſitione, recurrente obitus die, incidunt in feſtum duplex minus. Non idem tamen dicendum eſt de diebus 3. 7. & 30. ſed ſervetur Decretum generale editum 5. Auguſti anno 1662. quod incip. *Cum Sanctiſſimus.* S. R. C. 19. *Junii* 1706. *in Curien.*

37 In diebus relictis a Teſtatore 3. 7. 30. Miſſa ſolemnis de Requiem poteſt cantari, etiam in duplici majori, dummodo non ſit feſtum de præcepto, & non ſit duplex 1. vel 2. claſſis; S. R. C. 27. ... *bris* 1669.

Non valentes ſatisfacere anniverſariis ... ctorum in diebus ferialibus, poſſunt ... plere in feſtis duplicibus, non tamen ... cepto; S. R. C. 3. *Martii* 1620. *in Pa...*

Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem ... certo die dici debent, eo impedito, tra... ri poſſunt in ſequentem, prout tranſ... Rit. Cong. 19. *Maji* 1614. *in Turon.*

In die anniverſarii, & depoſitionis ... teſt cantari Miſſa Defunctorum loco Co... tualis; S. R. C. 5. *Julii* 1698. *in Coll...*

Miſſa Conventualis non poteſt celebrari ... anniverſario, ſed cantandæ ſunt duæ Mi... In die vero depoſitionis dicenda eſt *Miſſa* ... defuncto, non obſtante contraria conſuetu... S. R. C. 12. *Julii* 1628. *in Jaunen.*

Quando adeſt obligatio, & onus faciendi ... verſa anniverſaria ſtatis diebus, in quibus ... currunt feſta duplicia, ſive *ſemiduplicia*, ... non etiam tempus *quadrageſimale*, & *qua...* tempora, vigiliæ, & ſimilia, *Miſſa Conve...* tualis nullo pacto eſt omittenda, ſed utraq... Miſſa cantanda eſt, altera de die, altera ... requiem, etiamſi occurrat feſtum duplex, ... modo non ſit feſtum de præcepto, ad ... Teſtatorum voluntates adimpleantur, & ... eleemoſyna lucrari poſſit, ut declaravit S. ... C. 1. *Septembris* 1607. *in Pampilonen.* & ... *Novemb.* 1628. *in Jauen.*

Convivia, & prandia tolerari poſſunt ... Anniverſariis Defunctorum, ubi eſt *conſu...* do, præſertim ſi ita a defuncto cautum ... ſet in diſpoſitione teſtamentaria, habita ra... ne pauperum, qui de illis participant ... providendum erit, ut abſit exceſſus ſumptu... & quidquid poteſt eſſe ſcandali; Sacra Cong. Epiſcop. 6. *Decembris* 1588. Sic prædicta D... creta refert, & ſcite explicat eruditiſſimus Cavalieri *in Agenda Defunctorum.*

Additiones ex aliena manu.

Num Epiſcopus ea, qua ſecundum Con... lium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de ref...* pollet facultate reducendi in Synodo Diœceſ... na numerum Miſſarum, uti poſſit quoad A... niverſaria, conſule Fagnan. *in cap. Ex p...* *n.* 30. *de Conſtit.* Tum an Epiſcopus valeat ... mutare Anniverſaria in Miſſas Conventuales die, adi Paſqualig. *de Sacrific. nov. Leg.* tom. *tit. de Reduct. Miſſar. qu.* 188. *per tot.*

De quæſtione, quam tractat *Auctor* n. ... an ſcilicet Anniverſarium ordinatum a Teſta... tore

e pro anima ſua, nullo alio expreſſo, cen-
debeat perpetuum, confer Louvrex *Diſſert.*
. 23. *n.* 46. *& plur. ſeq.*

Quid juris, ſi quis Eccleſiæ, in qua ſepultu-
n eligit, legatum reliquit pro Anniverſa-
, & deinde mutato conſilio alibi ſepeliri
uit, legato expreſſim haud revocato; vide
uvrex *loc. cit. n.* 50. *& ſeq.*

Si Teſtator fundum aliquem, vel reditum an-
um præexiſtentem, & antea conſtitutum pro
nniverſario reliquerit: fructus, & proventus
Eccleſia percipiendi ſunt ea die qua cedunt.
n autem Teſtator reditum annuum ab hære-
ſuo præſtari voluerit, ſolutio facienda eſt
tempore, quo anniverſarium celebrari de-
et; Louvrex *eod. loc. n.* 52. Quod ſi fundus
el reditus annuus, ſuper quo fundatum eſt
nniverſarium, in totum, vel partem perie-
it, magna quæſtio eſt, an ab hærede alius ſit
ræſtandus? Alibi de ea agemus; interim le-
endus Louvrex *ubi ſupra n.* 53.

De abſentibus ex cauſa infirmitatis, ex cau-
a ſtudii, ob utilitatem Eccleſiæ, tum de Ca-
onicis in ſervitio Epiſcopi occupatis, & de-
num de Canonicis jubilatis, an, & quando
articipent de Anniverſariis, videndus idem
Louvrex *in pluries citata diſſert.* 23. *a n.* 36.

ANNULUS.

ANnuli prius ad ſignandum ſunt adinventi. Et hoc initium conſtat ex lege Civili, cum cauſa cuſtodiæ uſurpentur *in leg. Cum pater* 77. *§. pater pluribus, ff. de legat.* 2. *& leg. argento, & ornamento, ff. de auro, & argento legat.* & Macrobius *lib.* 7. Satur. *c.* 13, expreſſe ait, *Veteres non ornatu, ſed ſignandi cauſa annulum circumferebant*, & idem dicit Polyd. Virg. *l.* 2. *c.* 21. Card. Petra *tom.* 1. *§. Proœmial. num.* 50. & aperte colligitur ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, vetuſtiſſimum fuiſſe morem annulos pro obſignando adhibere, ut 3. *Regum cap.* 21. *n.* 8. ubi de Jezabele contra Naboth habetur: *Scripſit itaque litteras ex nomine Achab, & ſignavit eas annulo ejus.* Eſther *cap.* 3. *n.* 12. De Aman nomine Aſſueri contra Judæos habetur; *Litteræ ſignatæ ipſius annulo miſſæ ſunt per Curſores Regis &c.* Eſther *c.* 8. *num.* 8. habetur, *ſignantes litteras annulo meo*, & ibid. num. 10. *ipſæque epiſtolæ ... annulo ipſius obſignatæ ſunt.* Daniel *cap.* 6. *n.* 17. de lapide ſupra lacum Leonum habetur, *quem
obſignavit Rex annulo ſuo, & annulo optimatum ſuorum, & ibid. cap.* 14. *n.* 10. de oſtio Templi Bel habetur: *Signa annulo tuo, & n.* 13.
ſignantes annulo Regis. Hinc annuli ſignato- 2
rii, & ſigilla promiſcue fuerunt uſurpata ab utroque Jure, ut *in Canon.* 1. *diſt.* 73. *& in leg. Signatorius* 74. *ff. de verb. ſignificat. lege Argento* 25. *§. ornamenta, ff. de auro, & argento legato.* Progreſſu tamen poſtea temporis, cum uſus luxuriantis ætatis hos annulos ſignatorios pretioſis gemmis cœperit decorare, quod prius ad ſignandum fuerat adinventum, ad virorum, & mulierum ornamentum, & luxuriam, ut in dies cernitur, fuit mutatum.

Annulus Piſcatoris eſt ſignum, ſeu ſigillum 3
illud ex cera rubra, quo ſignantur Brevia. Et
dicitur Annulus Piſcatoris, ex quo contineat 5
imaginem Divi Petri modo, quo e navicula in mari piſcabatur, & eo ſimpliciter uſum fuiſſe Divum Petrum traditur, ut optime de ſuo more obſervat Eminentiſs. Petra *tom.* 1. *Comment. ad Conſtitut. Apoſtol. §.* 2. *proœmial. n.* 1. *&* 2. Hinc annulus Piſcatoris maxima cuſtodia ſervatur ab intimo Papæ familiari, & poſt Papæ mortem ſtatim frangitur per Car-
dinalem Camerarium; *idem ibid. num.* 5. An- 7
nuli uſus in Miſſa prohibetur Protonotariis non participantibus, & Doctoribus quibuſcumque, & Canonicis Cathedralium; Sacra Congregat.
Rituum 13. *Februarii* 1625. *&* 20. *Novembr.* 8
1628. Poſſunt tamen Canonici Miſſam celebrare cum annulo aureo, & de rigore uti, ſed ſine gemma, & ſine aliqua effigie; Sacra Congregat. Rit. 4. *Auguſti* 1663. Benedictus tamen XIII. *in Concil. Rom. titul.* 16. *cap.* 3. ſtatuit in Miſſæ celebratione eſſe deponendum.
Communionem de manu Epiſcopi capiens, 9
antequam capiat ipſam communionem, debet manum Epiſcopi oſculari, non autem annulum; Bauldry *in Manuali Sac. Cærem. cap.* 29. *n.* 4. & alii.

Additiones ex aliena manu.

Annulum ferre prohibitum eſt Clericis, iis 10
exceptis, quibus competit ex officio digni-
tatis, *cap.* 15. *de vit. & honeſt. Clericor.* Ii au- 11
tem, quibus competit ferre annulum ex officio dignitatis, ſunt Epiſcopi, & Abbates, quibus jus Pontificalium eſt conceſſum; Confer Gonzal. *in d. cap.* 55. *de vit. & honeſt. Clericor. num.* 13.

Plura de annulis congeſſerunt Kochier *in* 12
Fac. Hiſtor. cent. 2. *cap.* 12. *&* 97. Henricus Kidſecius *de jure aurei annuli*; Calvin. *in Lexic.*

14 tivitatis 25. Decembris. In Decretis Congre-
15 gationum a die Circumciſionis 1. Januarii.
16 Unde ne æquivocis laboremus, attendendus eſt proprius ſtylus uniuſcujuſque Regionis, & Tribunalis, quia ut docte obſervat præcipue in data Bullarum, & Brevium Pirrhus Corradus *in praxi diſpenſat. Apoſtol. lib. 2. cap. 8. num. 47. & 49.* ſi in Bulla, vel Brevi ſtylus proprius non ſervetur, adeſſet ſuſpicio falſitatis; *cap. Quam gravi, de crimine falſi*, niſi hinc inde probaretur veritas per textum *in leg. Sacri affatus 6. de diverſis reſcriptis*, Barboſa *ibid. num.* 6. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1269. Rebuff. *in prax. benefic. tit. Opponi quæ contra Bullam poſſint n. 27. pag.* 150.

Additiones ex aliena manu.

27 Annus inceptus quando haberi poſſit pro completo, & quando non, tradit *Voet in Comment. ad Pandect. lib. 44. tit. 31.* Subdit vero idem Auctor eodem loco, quod *ubi de momento in momentum tempus computandum eſt, diſputari ſubinde poteſt, quo tempore hora lapſa intelligatur, an incipiente præludio, an pulſu primo Campanæ horarum numerum de-*
18 *ſignantis, an pulſu finito. Definitum vero Ultrajecti fuit ex judicio Mathematicorum, præludium ſequentis horæ eſſe finem præcedentis, ne præludium longius, aut brevius horam anticipet vel retardet.*
19 Agit quoque laudatus Auctor ubi ſupra a *n. 2. & duobus ſequent.* de anno continuo, & de anno utili, & utrumque eleganter explicat.
20 Hic autem omittendum haud eſt, quod quoties in ſtatutis ſit ſimpliciter mentio anni, utrum de anno continuo, an de anno utili intelligi debeat, non levis quæſtio eſt; Anton. Matthæus *de Auction. l. 2. cap. 6. n.* 26. Van-Leeuwen *cenſur. For. part. 1. l. 4. c. 10. n.* 8. ſentiunt de anno continuo intelligendum eſſe.
21 Contra vero Groeneweg. *ad tit. Inſtit. de Perpet. & Temporal. Action. n. 4. & ſequent.* tenet intelligendum eſſe de anno utili.
22 De actionibus, quæ de jure civili ſpatio unius anni præſcribuntur, conſule Cujacium *de div. præſcript. cap. 10. per tot.*
23 De anno qui plura cupit, adeat Calvin. *in Lexic. Verb. Annus*, tum Du-Cange *in Gloſſ. ad Scrip. med. & infim. latin. verb. Annus.*

ANNUS PROBATIONI[S] SEU NOVITIATUS.

ANnus probationis inſtitutus eſt, ut [...] gio probet mores Novitii, & [...] auſteritatem Religionis; habetur exp[...] *Apoſtolicam, de Regularibus, & cap.* [...] *Monaſterium; & cap. Non ſolum, de* [...] *ribus in 6.* Et hic annus probationis ſi[ve in] maſculis, ſive in fœminis incipit ſolum a [...] ſuſceptionis Habitus, ſive ab eodem die, [...] in Habitu Religionis Novitii *incipiunt* [...] communem aliorum Religioſorum vitam, [...] Concil. Trident. *cap. 15. ſeſſ. 25. de Regu[...]* Habitus enim Regularis de eſſentia, & [...] ſtantia a Novitiis eſt deferendus per ann[um] probationis, ut expreſſe habetur ex eode[m] Concil. ibid. præciſis his verbis: *Nec qui mi[-] nore tempore, quam per annum, poſt ſuſceptum Habitum in probatione ſteterit*, ad Profeſſionem *admittatur; Profeſſio autem antea facta ſit nul[-] la, nullamque inducat obligationem.* Sic te[...] communiter Doctores, & Gloſſ. *in cap.* [...] *verb. Habitus 17. q. 2. & in cap. Suta* [...] *de Regularib.* ubi expreſſe dicit probatio[nem] debere fieri in Habitu Monachali; & *cap. S[ta-] tuimus, de Regularibus: alioquin*, inquit, [...] *poſſet probare auſteritatem Monachalem, quæ ma[-] gna ex parte in veſtibus conſiſtit.* Et quod [...] Habitu ſæculari nequeat fieri Novitiatus, [ex-] preſſe decrevit Sac. Cong. Epiſcop. & Re[g.] *in una Senogallien.* 17. *April.* 1602. & *in* [...] *Mediolan.* 25. *Octobris ejuſdem anni* 1602.

Pro admittendis ad annum Probationis, [&] Novitiatus licet in Jure nulla reperiatur [...] ta præciſa ætas, & in Conſt. Clemen. VIII. incip. *Cum ad Regularem*, dicatur præc[...] *Quiſque recipiendus in aliquo ordine Regular[i] etiam Mendicantium, in ea ſit ætate conſtitutus quam ejus Ordinis in quo recipitur, Regula[ria] Inſtituta, & Ordinationes requirunt;* Tamen [...] Sacra Congreg. ut refert Nicol. *in Floſc[ul.] verb. Novitius num.* 5. fuit ſic decretum: *Re[-] cipiendi Novitii decimum quintum ſaltem æt[atis] ſuæ annum attingant*; in una Theatinorum 16. *Julii* 1632. & in una Obſervantium [...] *Aprilis* 1634. Et pro puellis *ibid. num.* 25. re[-] fert fuiſſe ſic deciſum. Puella, quæ non com[-] plevit annum duodecimum, recipi poterit in[-] terim pro educanda; *in una Venetiarum* 21. *Novembris* 1600. Sed regulariter Novitia re[-]

ſibi

non poteſt ante 14. annum expletum; & de licentia Sacræ Congregationis, ſi ve- ſſe formaliter Novitia ante 15. expletum; a *Peruſien.* 5. *Novembris* 1602. Pro Con- autem Religioſis a Clem. VIII. in ſua Conſtit. incip. *Cum ad Regularem* fuit tatutum; *Ipſi autem Converſi non recipian- nte vigeſimum ætatis ſuæ annum.*

nnus Probationis, ſeu Novitiatus, debet continuus, ita ut Novitius annum Proba- is animo Religionem deſerendi interrum- s licet per duas ſolas horas, teneatur in- ere de novo annum Novitiatus, ex Decre- Sac. Congreg. Concil. quæ, ut refert Fa- n. *in cap. Ad noſtram, de Regul. num.* 27. *in cap. Inſinuante, qui Clerici, vel voven- num.* 36. interrogata a Procuratore Gene- i Ordinis Minimorum, *An Novitius, qui a naſterio, ut aliam Religionem ingrederetur, irat, ac duas tantum horas in alio Conventu oram traxerat, ac ſtatim deinde facti pœnitens, verſus fuerat, teneretur incipere novum annum obationis? Reſpondit teneri ab eo die quo re- it.* Si tamen, dicit Fagnan. *loc. cit. in cap. ſinuante*, Novitius non exiviſſet a Monaſte- o, ſed animo fugiendi intra clauſtra aliquan- ſper latitaſſet, non propterea annus Proba- ionis cenſeretur interruptus, ut ex facto re- pondit Navarr. *conſil.* 33. *Puer quidem, de re- ularib.* Immo ſecundum Galv. *conſult.* 12. *n.* 7. Tamburin. *tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 7. *num.* 18. artholom. de Vecchis, & Barboſam *Juris Eccleſ. lib.* 1. *c.* 42. *n.* 128. annus Novitiatus on interrumpitur, etiamſi Novitius retento Ha- itu perterritus ſeveritate, vel iracundia, aut ninis Superioris aut Magiſtri, a Monaſterio bdite exeat, cauſa ſe celandi, dummodo ha- beat animum redeundi. Et de uno, qui a Religione S. Franciſci de Paula per ſpatium 20. horarum extra Monaſterium ſine Habitu permanſit, declaravit Sac. Congreg. Epiſcop. *& Regular.* 11. *Auguſti* 1626. poſſe tolerari de exitu cum habitu, & animo redeundi. Sic apud Barboſam *loc. cit. n.* 124.

Annus Novitiatus, ſeu Probationis non interrumpitur, ſi Novitius habitu Religionis indutus a Monaſterio ex ſui Superioris licentia exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad alia Loca Pia, vel inviſendi parentes, aut cognatos ægrotantes, vel mendicandi, ſeu recreandi, aut alia hujuſmodi cauſa: Vel etiam ſi ob adverſam valetudinem maneat extra Monaſterium; Ita tenent Jacob. de Graff. *in aur. dec. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *num* 18. Fr. Emanuel. *q.* 15. *art.* 7. Peyrin. Gonzalez, Stephanus Gratian. Barboſa *Juris Eccleſ. univerſ. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 126. cum aliis, & Bartholomæus de Vecchis *diſp.* 12. *dub.* 3. *n.* 13. ubi refert fuiſſe ita a Sacra Congr. deciſum.
Annus tamen Novitiatus, ſeu Probationis, 16
interrumpitur a Novitia, quæ infirma morbo
contumaci remittitur curanda domum, ex Sacra
Congreg. *in una Neapolitana* 14. *Decembr.*
1593. & 4. *Auguſti* 1597. Eo pacto ut rever- 17
ſa reincipiat Novitiatum a capite, ut decrevit
eadem Sacra Congreg. *in una Venetiarum*
14. *Decembr.* 1605. & *in Tranenſ.* 15. *Septemb.*
1634. 10. *Febr.* 1645. & 12. *Aprilis* 1647.
Abſque tamen cæremoniis ad evitandas expen- 18
ſas, *in Neapolitana* 26. *Novembr.* 1624. Sed 19
ſi Novitiatus annum expleverat, poſteaque ex cauſa ſupradicta de conſenſu Monialium, & Superioris exiit, poteſt, cum redit, admitti ſine novo Novitiatu, *in Neapolitana* 8. *Novemb.* 1619. ſic refert Nicol. *in Floſcul. verb. Novitia n.* 39. & 50.

Annus probationis non dicitur interrumpi, 20
nec diſcontinuari a Novitiis, qui completo anno probationis propter infirmitatem ante emiſſam Profeſſionem cum licentia Superiorum de Monaſterio exeunt. Sic Divus Antoninus, Joannes Andreas, Sylveſter, Sanchez, Lopez, & alii paſſim, Gloſſa *in c. Eum qui, de Regul. Juris in* 6. quæ dicit eum, qui certus eſt, certiorari amplius non oportere, & ſic etiam fertur fuiſſe reſponſum ad dubium an is, qui Habitu Regulari ſuſcepto per annum integrum manſit in Religione, eoque lapſo gravi morbo correptus, propterea Profeſſione nequaquam emiſſa, permiſſu Superiorum ad ſæculum rediit, poſſit inde ad triennium morbo liberatus, & ad Monaſterium reverſus, protinus emittere Profeſſionem, vel potius per alium annum ſtare in probatione teneatur: *Die* 27. *Febr.* 1596. Sac. Congr. cenſuit *poſſe ſtatim emittere Profeſſionem non expectato alio probationis anno, niſi Religionis, aut perſonæ conditio ſit immutata; Idque Superiores Religionis animadvertere diligenter debere.*

Immo neque deberet alium annum Novitia- 21
tus peragere, qui finito, & integre completo anno probationis exiret etiam ſine licentia: nam propoſito dubio, an Novitia, quæ finito anno probationis exivit e Monaſterio abſque licentia Ordinarii, iterum reverſa poſſit ſine nova probatione ad Profeſſionem emittendam admitti? *Die* 12. *Februarii* 1598. Sacra Congreg. cenſuit *poſſe, niſi conditio Religionis, aut perſonæ ſit immutata, idque a Superioribus Monaſterii diligenter eſſe diſpiciendum.* Sic te-

14 tivitatis 25. Decembris. In Decretis Congre-
15 gationum a die Circumciſionis 1. Januarii.
16 Unde ne æquivocis laboremus, attendendus eſt proprius ſtylus uniuſcujuſque Regionis, & Tribunalis, quia ut docte obſervat præcipue in data Bullarum, & Breviuum Pirrhus Corradus *in praxi diſpenſat. Apoſtol. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 47. *&* 49. ſi in Bulla, vel Brevi ſtylus proprius non ſervetur, adeſſet ſuſpicio falſitatis; *cap. Quam gravi, de crimine falſi*, niſi hinc inde probaretur veritas per textum *in leg. Sacri affatus 6. de diverſis reſcriptis*, Barboſa *ibid. num.* 6. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1269. Rebuff. *in prax. benefic. tit. Opponi quæ contra Bullam poſſint n.* 27. *pag.* 150.

Additiones ex aliena manu.

17 Annus inceptus quando haberi poſſit pro completo, & quando non, tradit *Voet in Comment. ad Pandect. lib.* 44. *tit.* 31. Subdit vero idem Auctor eodem loco, quod *ubi de momento in momentum tempus computandum eſt, diſputari ſubinde poteſt, quo tempore hora lapſa intelligatur, an incipiente præludio, an pulſu primo Campanæ horarum numerum de-*
18 *ſignantis, an pulſu finito. Definitum vero Ultrajecti fuit ex judicio Mathematicorum, præludium ſequentis horæ eſſe finem præcedentis, ne præludium longius, aut brevius horam anticipet vel retardet.*

19 Agit quoque laudatus Auctor ubi ſupra a *n.* 2. *& duobus ſequent.* de anno continuo, & de anno utili, & utrumque eleganter explicat.

20 Hic autem omittendum haud eſt, quod quoties in ſtatutis fit ſimpliciter mentio anni, utrum de anno continuo, an de anno utili intelligi debeat, non levis quæſtio eſt; Anton. Matthæus *de Auction. l.* 2. *cap.* 6. *n.* 26. Van-Leeuwen *cenſur. For. part.* 1. *l.* 4. *c.* 10. *n.* 8. ſentiunt de anno continuo intelligendum eſſe.

21 Contra vero Groeneweg. *ad tit. Inſtit. de Perpet. & Temporal. Action. n.* 4. *& ſequent.* tenet intelligendum eſſe de anno utili.

22 De actionibus, quæ de jure civili ſpatio unius anni præſcribuntur, conſule Cujacium *de div. præſcript. cap.* 10. *per tot.*

23 De anno qui plura cupit, adeat Calvin. *in Lexic. Verb. Annus*, tum Du-Cange *in Gloſſ. ad Scrip. med. & infim. latin. verb. Annus.*

ANNUS PROBATIONI[S] SEU NOVITIATUS.

ANnus probationis inſtitutus eſt, ut [...] gio probet mores Novitii, & No[...] auſteritatem Religionis; habetur expr[...] *Apoſtolicam, de Regularibus, & cap.* [...] *Monaſterium; & cap. Non ſolum, de Re*[...] *ribus in 6.* Et hic annus probationis ſiv[e in] maſculis, ſive in fœminis incipit ſolum a [die] ſuſceptionis Habitus, ſive ab eodem die, [...] in Habitu Religionis Novitii *incipiunt* [...] communem aliorum Religioſorum vitam, [...] Concil. Trident. *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regul.* Habitus enim Regularis de eſſentia, & [...] ſtantia a Novitiis eſt deferendus per ann[um] probationis, ut expreſſe habetur ex eod[em] Concil. ibid. præciſis his verbis: *Nec qui mi*[...] *nore tempore, quam per annum, poſt ſuſceptum Habitum in probatione ſteterit, ad Profeſſionem admittatur; Profeſſio autem antea facta ſit* [...] *la, nullamque inducat obligationem.* Sic te[...] communiter Doctores, & Gloſſ. *in cap.* [...] *verb. Habitus* 17. *q.* 2. *& in cap. Sut*[...] *de Regularib.* ubi expreſſe dicit probatio[nem] debere fieri in Habitu Monachali; & *cap.* [...] *tuimus, de Regularibus: alioquin*, inquit, [...] *poſſet probare auſteritatem Monachalem, quæ* [...] *gna ex parte in veſtibus conſiſtit.* Et quod [...] Habitu ſæculari nequeat fieri Novitiatus, [...] preſſe decrevit Sac. Cong. Epiſcop. & Re[...] *in una Senogallien.* 17. *April.* 1602. *& in* [...] *Mediolan.* 25. *Octobris ejuſdem anni* 1602.

Pro admittendis ad annum Probationis [...] Novitiatus licet in Jure nulla reperiatur [...] ta præciſa ætas, & in Conſt. Clemen. [...] incip. *Cum ad Regularem*, dicatur præ[...] *Quiſque recipiendus in aliquo ordine Regul*[...] *etiam Mendicantium, in ea ſit ætate conſtitu*[...] *quam ejus Ordinis in quo recipitur, Regulæ Inſtituta, & Ordinationes requirunt;* Tamen [...] Sacra Congreg. ut refert Nicol. *in Floſc.* [...] *verb. Novitius num.* 5. fuit ſic decretum: [...] *cipiendi Novitii decimum quintum ſaltem* [...] *ſuæ annum attingant*; in una Theatino[rum] 16. *Julii* 1632. & in una Obſervantium [...] *Aprilis* 1634. Et pro puellis *ibid. num.* 25. [...] fert fuiſſe ſic deciſum. Puella, quæ non co[m]plevit annum duodecimum, recipi poterit [...] terim pro educanda; *in una Venetiarum* [...] *Novembris* 1600. Sed regulariter Novitia [...] ſiri

ı non poteſt ante 14. annum expletum; &
c de licentia Sacræ Congregationis, ſi ve-
eſſe formaliter Novitia ante 15. expletum;
una Peruſien. 5. *Novembris* 1602. Pro Con-
ſis autem Religioſis a Clem. VIII. in ſua
ta Conſtit. incip. *Cum ad Regularem* fuit
ſtatutum; *Ipſi autem Converſi non recipian-*
ante vigeſimum ætatis ſuæ annum.

Annus Probationis, ſeu Novitiatus, debet
: continuus, ita ut Novitius annum Proba-
ıis animo Religionem deſerendi interrum-
ıs licet per duas ſolas horas, teneatur in-
ɔere de novo annum Novitiatus, ex Decre-
Sac. Congreg. Concil. quæ, ut refert Fa-
an. *in cap. Ad noſtram, de Regul. num.* 27.
in cap. Inſinuante, qui Clerici, vel voven-
num. 36. interrogata a Procuratore Gene-
li Ordinis Minimorum, *An Novitius, qui a*
onaſterio, ut aliam Religionem ingrederetur,
ierat, ac duas tantum horas in alio Conventu
oram traxerat, ac ſtatim deinde facti pœnitens,
verſus fuerat, teneretur incipere novum annum
robationis? Reſpondit teneri ab eo die quo re-
iit. Si tamen, dicit Fagnan. *loc. cit. in cap.*
ſinuante, Novitius non exiviſſet a Monaſte-
o, ſed animo fugiendi intra clauſtra aliquan-
ſper latitaſſet, non propterea annus Proba-
ionis cenſeretur interruptus, ut ex facto re-
ɔondit Navarr. *conſil.* 33. *Puer quidem, de re-*
ularib. Immo ſecundum Galv. *conſult.* 12. *n.*
7. Tamburin. *tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 7. *num.* 18.
Bartholom. de Vecchis, & Barboſam *Juris*
Eccleſ. lib. 1. *c.* 42. *n.* 128. annus Novitiatus
non interrumpitur, etiamſi Novitius retento Ha-
bitu perterritus ſeveritate, vel iracundia, aut
minis Superioris aut Magiſtri, a Monaſterio
abdite exeat, cauſa ſe celandi, dummodo ha-
beat animum redeundi. Et de uno, qui a
Religione S. Franciſci de Paula per ſpatium
20. horarum extra Monaſterium ſine Habitu
permanſit, declaravit Sac. Congreg. Epiſcop.
& *Regular.* 11. *Auguſti* 1626. poſſe tolerari
de exitu cum habitu, & animo redeundi. Sic
apud Barboſam *loc. cit. n.* 124.

Annus Novitiatus, ſeu Probationis non in-
terrumpitur, ſi Novitius habitu Religionis in-
dutus a Monaſterio ex ſui Superioris licentia
exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad
alia Loca Pia, vel inviſendi parentes, aut co-
gnatos ægrotantes, vel mendicandi, ſeu re-
creandi, aut alia hujuſmodi cauſa: Vel etiam
ſi ob adverſam valetudinem maneat extra Mo-
naſterium; Ita tenent Jacob. de Graff. *in aur.*
dec. part. 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *num* 18. Fr. Ema-
nuel. *q.* 15. *art.* 7. Peyrin. Gonzalez, Ste-
phanus Gratian. Barboſa *Juris Eccleſ. univerſ.*
lib. 1. *cap.* 42. *num.* 126. cum aliis, & Bar-
tholomæus de Vecchis *diſp.* 12. *dub.* 3. *n.* 13.
ubi refert fuiſſe ita a Sacra Congr. deciſum.
Annus tamen Novitiatus, ſeu Probationis, 16
interrumpitur a Novitia, quæ infirma morbo
contumaci remittitur curanda domum, ex Sa-
cra Congreg. *in una Neapolitana* 14. *Decembr.*
1593. & 4. *Auguſti* 1597. Eo pacto ut rever- 17
ſa reincipiat Novitiatum a capite, ut decre-
vit eadem Sacra Congreg. *in una Venetiarum*
14. *Decembr.* 1605. & *in Tranenſ.* 15. *Septemb.*
1634. 10. *Febr.* 1645. & 12. *Aprilis* 1647.
Abſque tamen cæremoniis ad evitandas expen- 18
ſas, *in Neapolitana* 26. *Novembr.* 1624. Sed 19
ſi Novitiatus annum expleverat, poſteaque ex
cauſa ſupradicta de conſenſu Monialium, &
Superioris exiit, poteſt, cum redit, admitti
ſine novo Novitiatu, *in Neapolitana* 8. *No-*
vemb. 1619. ſic refert Nicol. *in Floſcul. verb.*
Novitia n. 39. & 50.

Annus probationis non dicitur interrumpi, 20
nec diſcontinuari a Novitiis, qui completo
anno probationis propter infirmitatem ante
emiſſam Profeſſionem cum licentia Superiorum
de Monaſterio exeunt. Sic Divus Antoninus,
Joannes Andreas, Sylveſter, Sanchez, Lopez,
& alii paſſim, Gloſſa *in c. Eum qui, de Re-*
gul. Juris in 6. quæ dicit eum, qui certus eſt,
certiorari amplius non oportere, & ſic etiam
fertur fuiſſe reſponſum ad dubium an is, qui
Habitu Regulari ſuſcepto per annum integrum
manſit in Religione, eoque lapſo gravi mor-
bo correptus, propterea Profeſſione nequaquam
emiſſa, permiſſu Superiorum ad ſæculum re-
diit, poſſit inde ad triennium morbo libera-
tus, & ad Monaſterium reverſus, protinus
emittere Profeſſionem, vel potius per alium
annum ſtare in probatione teneatur: *Die* 27.
Febr. 1596. Sac. Congr. cenſuit *poſſe ſtatim*
emittere Profeſſionem non expectato alio probatio-
nis anno, niſi Religionis, aut perſonæ conditio
ſit immutata; Idque Superiores Religionis ani-
madvertere diligenter debere.

Immo neque deberet alium annum Novitia- 21
tus peragere, qui finito, & integre completo
anno probationis exiret etiam ſine licentia:
nam propoſito dubio, an Novitia, quæ finito
anno probationis exivit e Monaſterio abſque
licentia Ordinarii, iterum reverſa poſſit ſine
nova probatione ad Profeſſionem emittendam
admitti? *Die* 12. *Februarii* 1598. Sacra Con-
greg. cenſuit *poſſe, niſi conditio Religionis,*
aut perſonæ ſit immutata, idque a Superioribus
Monaſterii diligenter eſſe diſpiciendum. Sic te-

net & refert Fagnanus *in c. Qui Presbyterum*,
22 *de pœnit. & remiſſ. num.* 119. Sic etiam Novitius, qui finito anno Probationis, fuit Habitu ſpoliatus, poteſt iterum admitti, & profiteri abſque novo Novitiatu; Secus ſi Habi-
23 tum ſponte depoſuiſſet; Sacr. Congreg. *in una Obſervantium 26. Aprilis* 1619. apud Nicol.
24 in *Floſcul. verb. Novitiatus num.* 11. Et ſic etiam non interrumpitur annus Novitiatus a Novitio, ſeu Novitia, ſi intra annum probationis, ſeu Novitiatus a Capitulo dimittatur, & Habitu Religionis expolietur, & poſtea mutata ſententia ad Habitum reſtituatur, antequam exeat e Monaſterio, quia in hoc caſu Habitus dimiſſio non eſt cum effectu egreſſionis; Suarez, Vecch. Peyrin. & alii paſſim.
25 Annus probationis, ſeu Novitiatus debet eſſe completus de momento in momentum, ut colligitur ex *c. Non ſolum, de Regularib. in 6.* ubi habentur præciſa verba; *Diſtrictius inhibemus, ne ante annum probationis elapſum quempiam ad Profeſſionem veſtri Ordinis recipere præſumatis*; & ex Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. c. 15.* nullam declarante Profeſſionem illius, *qui minori tempore quam per annum poſt ſuſceptum Habitum in Probatione ſteterit*; quod indicat annum Probationis debere eſſe integrum, & completum de momento in momentum, ut expreſſe declaravit Sacra Congreg. Concil. 1.
26 *Februar.* 1631. Adeo ut Profeſſio facta, nondum completo anno etiam per modicum tempus, eſſet nulla, ex ead. Sacr. Congreg. Concil. quæ 21. *Januarii* 1617. declaravit *Profeſſionem emiſſam non completo anni curriculo etiam per duas horas tantum non valere*.
27 Immo debet eſſe ita completus, & integer annus Novitiatus, ſeu Probationis, ut anno biſſextili debeat neceſſario expectari lapſus diei, qui tunc de novo additur, cum illi duo dies pro uno computentur, *arg. text. in l. Minorem 3. ff. de minoribus, & in l. Cum biſſextus, ff. de verbor. ſignificat. & in c. Quæſivit, eodem*
28 *titulo*. Et ſic expreſſe habetur ex Sacra Congreg. Concil. *quæ in una Patavina 4. Junii* 1527. *cenſuit non valere Profeſſionem reſpectu anni biſſextilis cujuſdam, qui ingreſſus eſt Religionem 27. Martii, & die 26. ejuſdem Menſis ſequentis anni currente anno biſſextili emiſit Profeſſionem. Et in una Andegavenſi 31. Auguſti* 1533. eadem Sacra Congreg. Concil. cenſuit *Profeſſionem emiſſam a Fratre Ordinis Recollectorum S. Franciſci in anno biſſextili, non expectato lapſu diei, qui illi anno accreſcit, eſſe invalidam, ut emiſſam ante lapſum anni præſcripti a Concilio Tridentino*.

Anno Probationis completo, non p[illegible] Superioribus Regularibus ultro protrah[illegible] pus Probationis, non ſolum reluctante [illegible] tio, cum hoc eſſet nimis ei gravoſum, [illegible] *cap. Ad Apoſtolicam, de Regularib.* Sed [illegible] ipſo Novitio conſentiente, cum expre[illegible] ſtet Concilium Trident. quod cum [illegible] *ſeſſ. 25. de Regularibus* præfixerit pro P[illegible] ne terminum unius anni, in *cap.* 16 [illegible] diate *ſequenti* præcipit per hæc præciſa [illegible] *Ut finito tempore Novitiatus, Superiores* [illegible] *tios, quos habiles invenerint ad profitendum* [illegible] *mittant, aut a Monaſterio ejiciant*; contra [illegible] Conciliarem diſpoſitionem Superiores Re[illegible] res, & omnes Papa inferiores nequeunt [illegible] penſare, *Extravagant. Sancta Romana*, §. [illegible] *dam autem*; & ibi Gloſſa *in verb. Concil.* [illegible] *Religioſis domibus*. Et juxta hoc Triden[illegible] Decretum Sac. Congregatio Concilii teſte M[illegible] randa *quæſt. 8. de Monialibus art. 3.* declar[illegible] Monialibus elapſo tempore Novitiatus, ſi [illegible] biles ſint, præfigendum eſſe *terminum qui*[illegible] decim, aut viginti dierum, *ad deliberandum* [illegible] num velint profiteri nec ne; & ſi renuant pro[illegible] fiteri, continuo emittendas eſſe ad parente[illegible] aut conſanguineos.

Aliqua tamen rationabili, & juſta cauſa [illegible] terveniente ſentio cum Rodriquez, Suar. [illegible] Miranda, Navarr., Sanchez, *Leſſio*, Fa[illegible] Fagnan. & aliis poſſe Superiores annum P[illegible] bationis, & Profeſſionem prorogare ad bre[illegible] tempus, & proinde verba illa Concilii *fi*[illegible] *tempore* intelligenda eſſe civiliter, & cum m[illegible] derata latitudine, & quando nulla ſubeſt [illegible] tionabilis & juſta cauſa prorogandi, & ſic [illegible] claravit Sac. Congregatio 21. *Maji* 1597. [illegible] refert Aldan. *in Compend. Canon. reſolut. lib.* [illegible] *tit. 25. num.* 10. Tempus autem, ad quod [illegible] que poſſunt Superiores Profeſſionem proroga[illegible] ex juſta, & rationabili cauſa, dicerem [illegible] uſque ad ſextum menſem, maxime ſi Novi[illegible] tius, vel Novitia de præſenti eſſet inhabilis [illegible] profitendum, & adeſſet ſpes ſuperventuræ h[illegible] bilitatis, ut declaravit S. Pius V. *pro Pa*[illegible] *bus Dominicanis in eorum Conſtitutione ad* [illegible] 11. *cap. 14. de Novit. diſt.* 1.

Si autem propter aliquam pertinacem in[illegible] mitatem, vel aliam cauſam eſſet protrahen[illegible] Profeſſio ultra ſex menſes, tunc pro facult[illegible] eſſet adeunda Sedes Apoſtolica, & ſic fui[illegible] deciſum a Sac. Congreg. refert Fagna[illegible] *cap. Ad Apoſtolicam, de Regul. num. 9.* 10. 11 [illegible] pro Novitia longa infirmitate correpta, q[illegible] cum pro remedio adiiſſet Sacram Congrega[illegible] nem Concilii, *ipſa Sacra Congregatio* cenſu[illegible]

agi-

dum cum Sanctiſſimo, ut concedatur proro-
o ultra menſes ſex a finito anno, donec du-
ſpes recuperandæ ſanitatis; Sanctiſſimus an-
, ut concedatur iſta prorogatio; & ibidem
rt Sac. Congr. cenſuiſſe opus eſſe, ut Sanctiſ-
as daret dilationem Olimpiæ Spinulæ No-
æ, quæ verebatur, ne emiſſa Profeſſione
a ſua apud Mercatores exiſtentia recupera-
non poſſet, & Sanctitas ſua indulſit ſex men-
ultra annum Novitiatus, ut manere poſſet
Monaſterio abſque Profeſſione.

Annus Novitiatus, ſicuti & Profeſſio ſub
ena nullitatis debet neceſſario fieri in Con-
ntibus deſignatis ex Decretis Clementis VIII.
: ut clare hoc pateat, dantur hic ad litte-
m ipſa Decreta. Decretum primum editum
:. *Martii* 1596. ſic præciſe habet: *Præcipi-*
us omnibus Generalibus, ut de cætero neminem
ub quovis prætextu, aut colore ad Habitum Re-
ularem admittant, niſi in Conventibus aucto-
itate noſtra deſignandis; Inſuper ſancimus, ut
uo uſque hujuſmodi Conventus per Nos deputati
on fuerint, Superiores a receptione quorumcum-
ue Novitiorum, ſive ad Habitum, ſive ad Pro-
eſſionem omnino abſtineant; Et infra: *Receptio-*
es vero & Profeſſiones quaslibet eorum, qui con-
ra hujuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nul-
las, & irritas eſſe ex nunc decernimus. Secun-
dum Decretum editum 20. *Junii* 1599. ha-
bet præciſa verba: *Sanctiſſimus cum diſtricte*
probibuerit, ne quis ad ſuſcipiendum Habitum
Religionis admitteretur, profiteretur ve, quouſque
Monaſteria, & Conventus aliquot deſtinarentur,
quia tamen non obſtante tali probibitione cogno-
vit nonnullos prætextu licentiarum receptos, &
admiſſos fuiſſe, nunc denuo præcipit, ne quem-
quam niſi per Litteras in forma Brevis ad Ha-
bitum Regularem ſuſcipiendum niſi in Conventi-
bus deſignandis, recipere, aut receptos ad Pro-
feſſionem admittere ullo modo audeant; quinim-
mo receptos contra primam probibitionem, etiamſi
imperfectum Habitum, aut ſine capucio gerant,
omnino ejicere debeant. Et infra: *Receptiones*
vero, & Profeſſiones quaslibet eorum, qui con-
tra Decretum admiſſi fuerint, nullas & irritas
eſſe ad quemcumque effectum ex nunc decernit,
& declarat.

3 Ex iſtis Decretis manifeſte patet, non poſſe
extra Conventus deſignatos fieri neque Novi-
tiatum, neque Profeſſionem ſub pœna nulli-
tatis; ſunt enim clara verba Pontificis, &
Novitiatum, & Profeſſionem extra tales Con-
ventus emiſſam irritantia. *A receptione quo-*
rumcumque Novitiorum ſive ad Habitum, ſive
ad Profeſſionem omnino abſtineant ... Ne quis
ad ſuſcipiendum Habitum Religionis admittere-
tur, profiteretur ve ... Ne ad Habitum Regu-
larem ſuſcipiendum, niſi in Conventibus deſi-
gnandis, recipere, aut receptos ad Profeſſionem
admittere nullo modo audeant. Receptiones ve-
ro, & Profeſſiones quaslibet eorum, qui contra
hujuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nullas &
irritas ad quemcumque effectum ex nunc decer-
nit, & declarat. Ubi vides quod Decreta in 39
clauſula irritante loquuntur copulative, & ab-
ſolute volunt, quod tam Novitiatus, quam
Profeſſio fiant in Conventibus deſignatis, ali-
ter ſive Novitiatus ſolum, ſive ſola Profeſſio
fiat extra ipſos, Profeſſio erit abſolute nulla,
cum talis ſit natura copulæ; *l. Si hæredes,*
ff. de condit. inſtit. l. Si quis ita ſtipulatus in
fine, ff. de verbor. obligat. & cap. Ex parte,
de reſcriptis, ut late probant pluribus addu-
ctis Fagnanus *lib.* 4. *Decretal. cap. Inſinuan-*
te, qui Clerici, vel voventes, Pignatell. *tom.* 9.
conſult. 173. *num.* 56. *& conſult.* 175. *a n.* 24.
Moron. *reſponſ.* 82. *num.* 94. *& ſeq.* Paſſerin.
de ſtatu homin. q. 189. *art.* 10. *num.* 334. Do-
natus *tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 8. *q.* 2. *&* 4. Urſa-
ya *tom.* 8. *part.* 1. *diſcept.* 33. *num.* 34. Mat-
thæuc. *Offic. Cur. cap.* 34. *n.* 20. & alii plu-
res. Vide verb. *Profeſſio n.* 10.

Non obſtant tamen ſupra allegata Clemen- 40
tina Decreta, quin poſſit aliquis a Superiori-
bus ad habitum recipi in Conventu non deſi-
gnato, ut ſic ejus Filius inſtituatur, dummo-
do poſtea tranſmittatur ad Conventum deſigna-
tum, & ibi integrum annum Novitiatus per-
agat incipiendo a die reſidentiæ & Religioſi
Convictus in tali deſignato Conventu, & ipſo ſic
completo in eodem Conventu deſignato Pro-
feſſionem emittat, quia ſic ſalvatur finis Sum-
mi Pontificis, qui fuit, ut Novitii probaren-
tur in Conventibus ſtrictioris Obſervantiæ,
atque ibi probati per integrum annum, &
idonei reperti ad Profeſſionem admitterentur,
vel ſi inhabiles, e Monaſterio ejicerentur ad
præſcriptum Tridentini *cap.* 15. *&* 16. *ſeſſ.* 25.
de Regular. Verba enim illa: *Præcipimus, ut*
de cætero neminem ſub quovis prætextu ad Ha-
bitum Regularem admittant, vel ſimilia, in-
telligenda ſunt cum effectu, *arg. cap. Relato,*
de Cleric. non reſident. cap. Aut verba, de pœ-
nit. diſt. 1. Gloſſ. *in Extravagante Suſcepti,*
in verb. Cum effectu, ne Sede vacant. Feder.
de Senis *conſ.* 10. *caſus talis eſt, in fine;* Fa-
gnan. *in lib.* 4. *Decretal. cap. inſinuante, Qui*
Clerici, vel voventes n. 46.

Talis autem Novitius inſpecto effectu dici- 41
tur admiſſus, & receptus in Conventu deſi-

M 4 gna-

gnaro, ubi per annum de momento in momentum completum probat auſteritatem Religionis, & Religio mores illius, juxta textum *in cap. Ad Apoſtolicam*, *de Regularib.* & ibi poſtea ad ſolemnem Profeſſionem admittitur, ad præſcriptum Concilii Tridentini *cap. 16. verſ. finito tempore Novitiatus ſeſſ. 25. de Regularib.* & juxta ipſa Clementina Decreta
42 ſuperius allegata. Licet enim indutus fuerit Habitu Regulari in Conventu non deſignato, non tamen fuit ibi indutus, ut Novitiatum perageret in tali Conventu non deſignato, ſed ut Novitiatum perageret integre in Conventu deſignato, & plene eo completo in tali Conventu deſignato, ibi Profeſſionem emitteret, juxta Decreta Clementis VIII. *die* 12. *Martii* 1596. & 20. *Junii* 1599. & Urbani VIII. *die* 2. *Aprilis* 1632. a quo declarantu ſolum invalidæ Profeſſiones eorum, qui annum Probationis non fecerunt in Conventibus ad recipiendos Novitios deſignatis. Sic ſolide cum pluribus aliis Fagnan. *loc. cit.*

43 Annus Probationis poſt Concilium Tridentinum non poteſt renunciari neque a Novitio, neque a Monaſterio; Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap.* 15. ubi irritat omnes Profeſſiones factas ante annum Novitiatus expletum. Decretum autem irritans inducit formam, cui renunciari non poteſt, ut notat Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *verſ. in contrarium*, *ff. de liber. & poſth.* & Albert. Brun. *in tract. de form. fol.* 3. *col.* 1. ubi enim eſt data forma, conſenſus partium non operatur; Gloſſ. *in cap. Statutum*, *in princ. verb. Committatur*, *de reſcript. lib.* 6. & ita anno Probationis renunciari non poſſe ſæpius declaraſſe Sacram Congreg. Concil. teſtatur Fagnan. *lib.* 3. *Decretal. in cap. Ad Apoſtolicam*, *de Regul. n.* 24. & tenet Barboſa *in Trident. ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 16. *n.* 33. Navarr., Roderic., Fr. Emanuel, & alii communiter.

44 Annus Probationis, ſeu Novitiatus ad valide profitendum exigitur etiam in Religione Hieroſolymitana *ex ſtatut.* 28. *de receptione. Fratr.* & ſic declaravit Sacra Cong. Concil. ut referunt Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *n.* 120. & Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.* 163. *num.* 27. & Fagnan. *lib.* 5. *Decretal. in cap. Qui Presbyterum*, *de Pœnit. & remiſſ.* Excipiuntur tamen Bohemi, quibus indultum eſt, ut non teneantur eſſe in Probatione niſi per ſex menſes, *ut ordinat.* 39. *de recept. Frat. in Nov. &* 36. *in antiq.* Sic Fagnan. *loco citato*. Alia vide verb. *Profeſſio*.

Additiones ex aliena manu.

De jure antiquo annus Probationis [illegible] ſu mutuo utriuſque partis, Novitii [illegible] admittentium illum ad profeſſionem, [illegible] poterat; ſecus vero de jure novo Conc[illegible] dentini, ut recte obſervat *Auctor n.* 41.

Equites Ordinum militarium, ſeci[illegible] prio ſtatuto, emittere profeſſionem va[illegible] dum completo anno Probationis, pro[illegible] quod Concilium Tridentinum ſolummodo [illegible] prehendit Religioſos in commune viventes, [illegible] ctam paupertatem, caſtitatem, & obe[illegible] tiam profitentes, quales non ſunt Equi[illegible] dinum militarium. Addidi ſecluſo *propr[illegible]* tuto, nam Equites Sancti Joannis ſta[illegible] habent, ne poſſint profeſſionem emittere [illegible] ſextum decimum ætatis annum complet[illegible] & annum Probationis exactum; confer S[illegible] malzgrueber *Jur. Eccleſ. univ. lib.* 3. *part.* [illegible] *tit.* 31. §. 4. *n.* 49.

Commendatarii Monaſteriorum, *quæ capi*ta Ordinum ſunt, intra ſex menſes profeſſionem ſolemnem emittere debent, vel cede[illegible] Commendas; Concilium Tridentinum *ſeſſ.* [illegible] *cap.* 21. *de Regular.* Idem Auctor eodem eo *num.* 50.

Moniales S. Dominici, *ſi legitimam* æta[illegible] habeant, & judicio Medici in articulo mo[illegible] tis conſtitutæ ſint, poſſunt *Probationis* an[illegible] nondum completo profeſſionem emittere [illegible] privilegio a San. mem. Pio V. in *conſtit.* 10[illegible] hujus Pontificis Bullar. nov. *tom.* 2. Veru[illegible] hæc profeſſio ſolum operatur, ut Monia[illegible] profeſſa capax ſit Indulgentiarum, & alia[illegible] gratiarum, quas in articulo mortis Profeſſ[illegible] & Profeſſi conſequuntur. Cæterum ſi Monialis convaleſcat, ut cætera jura Profeſſis competentia participare poſſit, Probationis ann[illegible] complere debet, & denuo profeſſionem em[illegible] tendo prius editam ratam habere; Dona[illegible] *tom.* 2. *Prax. Regul. tract.* 9. *quæſt.* 16. *num.* 1 & 2. Gaudent vero mox dicto Privilegio a[illegible] Novitii utriuſque ſexus cujuſcumque Ordinis [illegible] modo cum Ordine Divi Dominici in privile giis communicent; Miranda *in Manual. Pr[illegible] lat. tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 10. *in fin.*

Quædam novitia in ætate erat profeſſionem emittendi, tum annum Probationis complev[illegible] rat, nondum tamen profeſſionem emiſera[illegible] Correpta gravi morbo profeſſionem emiſit [illegible] & deinde obiit. Queſtio exorta fuit, utrum profeſſio hæc facta dicenda eſſet juxta Jus commune, & Concilium Tridentinum, an ſecun

dum

ı mox dictum Pianum Privilegium. Ma-
erat momenti hæc queſtio ob effectus di-
ſos, qui ab una & altera profeſſione pro-
ıant. Si enim profeſſio referebatur ad Pia-
ı Privilegium, dos Monialis ſpectare ne-
ɔat ad Monaſterium. Delata autem ad Ro-
ı, ea decidit, profeſſionem emiſſam dici de-
e conformiter ad Jus commune, & Conci-
n Tridentinum. Vide Barchinonen. *dotis* 26.
ıii 1650. *cor. Reverendiſs. Corrado*.

ANNUS SANCTUS.

Annus Sanctus ab anno Jubilæi veteris legis ſumpſit originem, & denominatio-
ɜm, unde ſicuti apud Hæbreos annus ille ple-
ıſſimæ remiſſionis ſanctificabatur, & Jubilæus
ocabatur; *Sanctificabiſque annum quinquageſi-
um, & vocabis remiſſionem cunctis habitato-
bus terræ, ipſe enim eſt Jubilæus*; Levit. *cap.*
5. *num.* 20. Sic apud Chriſtianos conſuevit
ocari Annus Sanctus ille univerſalis Jubilæus,
ui certis revolutis temporibus pro integro
nno Romæ ſolet indici, & etiam juxta S. Iſi-
lorum Hiſpalen. *in Origin. lib.* 5. *hic Jubilæus
nterpretatur remiſſionis annus*; Et licet Polydo-
us Virgilius, & varii alii cenſeant Anni San-
ti, ſeu magni Jubilæi inchoationem, & inſti-
utionem derivare a Bonifacio VIII. ex quo
pſe vere magnum Jubilæum inſtituerit pro
anno 1300. ut clare conſtat ex ejus Extrava-
gante incipiente *Antiquorum*, *de pœnit. & re-
miſſ.* Tamen reperitur etiam ante ea tempo-
ra fuiſſe celebratos Jubilæos, ut oſtendunt Na-
varrus *de Jubilæo not.* 1. & Benzonius *lib.* 3.
cap. 4. Cardinal. Lauræa, Panciroll. Panvin.
Victorell., Turrecremata, & multi alii; Et
Palaus §. 1. principium Jubilæi refert ad tem-
pora Apoſtolorum Petri, & Pauli; Et Ghe-
rard. *in hiſtor. lib.* 13. *pag.* 410. ſuſtinet anni
Jubilæi inſtitutionem, vel ab ipſis Apoſtolis
ortam, vel ab eorum immediatis Pontificibus:
Et Scaliger *in Euſeb. part.* 18. & Petavius *in
Rationar. temp.* referunt Jubilæos celebratos
ann. 49. & 50. poſt Chriſtum natum, & Joan-
nes Card. Monachus teſtatur in cit. Extrava-
gante *Antiquorum*, quod ex ipſius Bonifacii
ore audivit, *ſe ad hujuſmodi Conſtitutionem
edendam impulſum eſſe, quia vulgatum eſt, quod
talis Indulgentia in annis centeſimis a Nativi-
tate Chriſti olim concedi ſolebat*.

7 Annus Sanctus a Bonifacio VIII. fuit indi-
ctus pro unoquoque centeſimo, ex quo ipſe
Pontifex percepiſſet, incolas Romanos una vo-
ce tenere, quod, qui Baſilicam S. Petri viſita-
rent unoquoque anno centeſimo, plenariam In-
dulgentiam conſequerentur, & de facto com-
periſſet 1. *die Januarii* 1300. turmatim popu-
lum Romanum ad limina Apoſtolorum con-
volare, & in dies augeri peregrinorum con-
curſum, omnes uno ore ex majorum relatio-
ne exclamando in Baſilica Sancti Petri maxi-
mam eſſe peccatorum expiationem, & ſignan-
ter propriis auribus andiviſſet a quodam ſene
ætatis annorum 107. quod ſuus Pater proximo
tunc elapſo centeſimo Romam petiiſſet, ipſum-
que in ſua ultima voluntate admonuiſſet, ut
venturo ſæculo tantum ſpiritualem theſaurum
lucrifacere non omitteret, Cardinalium, &
Romani populi ſupplicationibus annuens die
22. Februarii ſupradicti anni 1300. Feſto Ca-
thedræ S. Petri Antiochiæ recurrente, magni
Jubilæi celebritatem quolibet centeſimo reco-
lendam inſtauravit. Sic refert Cajetanus de
Stephaneſchis Cardinal. S. Georgii ad velum au-
reum, ſeu velabrum, & ipſius Bonifacii affinis,
in ſuo libro *de anno centeſimo* inſerto tom. 6.
Biblioth. Patrum.

Annus Sanctus ſic a Bonifacio diſpoſitus, 8
fuit ſtatim a Deo tamquam ſibi gratiſſimus
Miraculis comprobatus. Plurimi enim in San-
ctorum Apoſtolorum Baſilicis a diverſis mor-
bis, & infirmitatibus liberati ſunt, & præſer-
tim varii a Dæmonibus obſeſſi, a quibus exi-
bant clamantes, & dicentes, quod non ſolum
ab Apoſtolis Petro, & Paulo ejiciebantur a
corporibus obſeſſis, ſed a multitudine anima-
rum populi Chriſtiani virtute Sancti Jubilæi
cogebantur exire, & quod ex dictorum Apo-
ſtolorum meritis animæ Purgatorio exiſtentes
a pœnis liberatæ Gloriam æternam jam obti-
nere meruerunt: ſic diffuſe refert Raynald. *ad
ann.* 1300. *num.* 7. Et tanta fuit ipſa multi- 9
tudo populi ex omnibus Mundi partibus ad
lucrandum hunc magnum Jubilæum accurren-
tis, quod ex omnibus nationibus, quæ ſub
cœlo ſunt, ſine Romanis, ſemper, & continuo
peregrinorum ducenta millia connumeraban-
tur, abſque venientibus, & recedentibus, ut
teſtatur S. Antoninus *part.* 2. *hiſt. tit.* 20. *c.* 8.
§. 11. Et quod mirum eſt, huic pene infinitæ 10
multitudini nil ad victum defuit, & pretio
ſatis commodo, ita ut ſenſibiliter cognoſcere-
tur eſſe ſpeciale opus Dei, ut narrat Brietius
in Annal. ad ann. 1300.

Annus Sanctus a Bonifacio VIII. pro uno- 11
quoque centeſimo determinatus 1300. in ſua

Con-

Conſtitut. incip. Antiquorum, fuit poſtea reda-
ctus ad quinquageſimum a Clemente VI. 1350.
in ſua Conſtitut. incipiente *Unigenitus*, & ſic
1350. fuit prima vice Jubilæus quinquaginta
12 annis anticipatus. Deinde Urbanus VI. crea-
tus Pontifex 1378. inſtituit, ut ob memoriam
annorum triginta trium, quibus Chriſtus Do-
minus in terris vixit, Jubilæus celebraretur
quovis anno trigeſimo tertio, ut late ſcribunt
Benzonius *lib.* 3. *cap.* 6. & Sanctarellus *cap.* 1.
13 *dub.* 3. Et hanc Urbani reductionem ad tri-
ginta tres annos ratam habuerunt, & ſerva-
runt Martinus V. & Nicolaus V. ut enunciat
Paulus II. in ſua Conſtitutione incip. *Ineffa-*
14 *bilis providentia*, in qua anno 1470. ut om-
nis ætas tanti Theſauri particeps efficeretur,
ſtatuit ipſe Paulus II. ut in poſterum Jubilæus
15 perageretur anno quolibet 25. Et hoc tempus
25. annorum a Paulo II. determinatum, fuit
ab omnibus ejus Succeſſoribus uſque ad præ-
ſens ſervatum; Poſt ipſum enim annos Jubi-
læos indixerunt Sixtus IV. pro anno 1475.
Alexander VI. pro anno 1500. Clemens VII.
pro anno 1525. Julius III. pro anno 1550.
Gregorius XIII. pro anno 1575. Clemens VIII.
pro anno 1600. Urbanus VIII. pro anno 1625.
Innocentius X. pro anno 1650. Clemens X.
pro anno 1675. Innocentius XII. pro anno
1700. qui tamen non potuit ipſum claudere,
ex quo obierit die 28. Septembris ejuſdem an-
ni 1700. & ipſum clauſit Clemens XI. qui
fuit electus Pontifex Maximus die 23. Novem-
bris ejuſdem anni 1700. Benedictus XIII. pro
anno 1725. & Benedictus XIV. pro anno 1750.
16 Anno Sancto imminente, die Aſcenſionis
Domini ante Annum Sanctum maximo appa-
ratu in Baſilica Sancti Petri poſt Evangelium
recitatur publice Pontificis Diploma de proxi-
17 mi anni Jubilæo. Et Annus Sanctus incipit a
primis Veſperis Nativitatis Domini, & durat
uſque ad primas Veſperas ejuſdem Nativitatis
Domini anni ſequentis, cum hac tamen di-
verſitate, quod Veſperæ initio Sancti Jubilæi
dicuntur poſt aperitionem Portæ Sanctæ, at
in fine ejuſdem anni Jubilæi dicuntur ante-
quam ipſa Porta Sancta claudatur, unde Ju-
bilæus perſeverat, dum Porta Sancta ſiſtit aper-
18 ta; Et vocatur Sancta eo quia, qui per eam,
ut decet, ingrediuntur, ſanctitatem, ſeu Gra-
tiam Divinam conſequuntur, & dum ea clau-
ditur, benedicuntur lapides, calx, & alia id
genus.
19 Porta autem ſancta aperitur, ut ſequitur.
In Vigilia Nativitatis Domini inſtituitur ma-
ne ſupplicatio celeberrima, cui intereſt Sum-
mus Pontifex cum Cardinalibus, Pri
Legatis, Prælatis &c. Poſt meridiem Pr
e ſacello Palatii ſe confert ad Eccleſiam
cti Petri, æque ac reliquæ, clauſam,
Portam muratam, quæ dicitur *Porta Sa*
ter ipſe malleo argenteo percutit, S
Pœnitentiarius bis, tunc a Fabris
disjicitur murus foribus Eccleſiæ Sancti
appoſitus, cujus omnes lapides, ac
magna cum devotione accipiunt Popu
manus, ac peregrini. Deinde Pontifex
plum ingreditur, intereſtque Veſperis
mnibus; & interim cum magno comitan
dinalis Decanus pergit ad aperiendam
Sanctam Baſilicæ S. Pauli, & Cardinales
presbyteri ad aperiendas Portas Sanctas,
que ſuæ reſpective Baſilicæ, Lateranenſis,
Sanctæ Mariæ Majoris. Poſtquam *autem*
totum annum dictæ Sacræ Baſilicæ viſita
fuerunt, paulo ante Nativitatem *Domini*
citur Portam Sanctam Divi Petri *claudenda*
eſſe in vigilia Nativitatis *ejuſdem Domini* po
Veſperas, quas præceſſit *non minus ſolemnis*
a Palatio Apoſtolico ſupplicatio, quam quan-
do aperienda erat.

Unde poſtquam ipſe Summus Pontifex,
poſtmodum ipſe Summus Pœnitentiarius in
dium liminis ingreſſus ipſius Portæ Sa
jecit calcem trulla, ſeu *cochleari* argento
ternoſque lapides poſuit, tunc *mox in* altum
latumque murus erigitur, manetque integer
donec redeat alius Annus Sanctus. Et d
Porta Sancta Baſilicæ Sancti Petri ab ipſo *Sum-*
mo Pontifice, & aliæ Portæ Sanctæ aliarum
Baſilicarum a ſuis reſpective Cardinalibus
ſtinatis aperiuntur, & clauduntur, recitan
variæ, & determinatæ preces, quas præ
refert Navarrus in fine ſui commentarii.

Pro Anni Sancti Jubilæo lucrando indictæ
ſunt variæ Eccleſiæ viſitandæ. Bonifacius VIII.
determinavit viſitandas eſſe Baſilicas Apoſto-
lorum Petri, & Pauli. Clemens VI. addidit
viſitandam Baſilicam Lateranenſem. Et Gre-
gorius XI. adauxit viſitandam Baſilicam San-
ctæ Mariæ Majoris de Urbe, prout uſque a
præſens ſervatur, & ſemper exprimuntur Ba-
ſilicæ viſitandæ in Conſtitutionibus, quæ p
blicantur per Summos Pontifices in indictio-
ne hujuſmodi magni Jubilæi Anni Sancti.
Interdum tamen juſtis de cauſis fuerunt ſub-
rogatæ aliæ Eccleſiæ prædictis Baſilicis,
contigit ſub Urbano VIII. a quo fuit deputa-
ta viſitanda Eccleſia Sanctæ Mariæ Tranſtibe-
rim loco Baſilicæ S. Pauli extra mœnia, ratio-
ne peſtis, quæ tunc temporis graſſabatur in

Ur-

e , & Regno Neapolitano , & Siciliæ .
tales Baſilicæ debent viſitari per triginta
s . a Romanis , & incolis Urbis , & per
decim vices ab exteris in gratiam labo-
, & pœnarum itineris. Quandoque tamen
minores vices fuerunt redactæ dignis de
ſis a variis Summis Pontificibus , & data
m facultas Pœnitentiariis Baſilicarum ta-
viſitationes diminuendi , ut obſervat Ar-
epiſcopus Tarſenſis Franciſcus Maria Phe-
us *in ſuo libro de progreſſu celebritatis anni*
ilæi p. 240.
Alia ad rem, vide verb. *Jubilæum*.

ANTIQUATA propoſitio , vide verb. *Pro-*
ſitiones damnatæ n. 44. Apocrypha propoſi-
› , vide *ibid. num.* 43. Apocryphæ Indul-
ntiæ , vide verb. *Indulgentia art.* 4. *per tot.*
thea propoſitio , vide d. verb. *Propoſitiones*
mnatæ n. 29.

APOSTASIA, APOSTATA.

APoſtaſia ex vi nominis ſignificat quandam deſertionem, vel receſſum a Deo, aut aliquo bono, in quo homo tenebatur perſeverare, vel ex præcepto, vel ex voto; Unde quia Deo tripliciter recedere poſſumus ſecundum tres modos conjunctionis debitæ ad ipſum , ſcilicet per Fidem, Obedientiam, & Religionem profeſſam , vel Sacrum Ordinem ſuſceptum, ideo triplex eſt Apoſtaſia, ſeu defectio, ſcilicet a Fide , Obedientia , Religione profeſſa , vel Sacro Ordine ſuſcepto; Ita communiter Doctores cum Divo Thoma 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. & Gloſſa *in cap.* 1. *de Apoſtatis* . Apoſtaſia a Fide (quæ propriiſſime Apoſtaſia eſt , & a communi poſt Gloſſ. *in cap.* 1. *de Apoſtatis verb. Apoſtata* , *Apoſtaſia perfidiæ* vocatur) eſt totalis diſceſſus , ſeu defectio a Fide Chriſtiana . Unde Apoſtata a Fide ille dicitur, qui in totum a Fide Chriſti recedit , ſive totaliter eam deſerit , ut ſi Chriſtianus efficitur Judæus , vel Turca , ſive Paganus *leg.* 1. & 2. *Cod. de Apoſtat. cap. Non poteſt* 24. *cauſ.* 2. *quæſt.* 7. Pirhing *lib.* 5. *tit.* 9. §. 1. Farinac. *tract. de Hæreſi quæſt.* 183. §. 2. *num.* 13. Sylſteſter *verb. Apoſtaſia*, & alii communiter.

4 Hinc Apoſtaſia differt ab Hæreſi ſolum ſecundum magis, & minus , ex quo Apoſtaſia
deficiat a Fide Chriſti totaliter , & Hæreſis
ſolum partialiter; Apoſtata enim dicitur, qui 5
Chriſtum, & Fidem Chriſtianam , quam ſuſcepit, totaliter abnegat; Hæreticus vero non totaliter eam abnegat , ſed ſolum partialiter ſecundum unum, vel aliquos Articulos, ideoque magis late patet Apoſtaſia, quam Hæreſis; omnis enim Apoſtata eſt Hæreticus , ſed non omnis Hæreticus eſt Apoſtata , ut de ſe patet, quia licet Lutherani , Calviniſtæ , & alii Hæretici vulgo , & improprie dicantur Apoſtatæ, vere tamen , & proprie loquendo non ſunt Apoſtatæ a Fide Chriſti , cum adhuc Chriſtiani ſint ad differentiam verorum Apoſtatarum, qui amplius non ſunt Chriſtiani, ſed vel Judæi , vel Pagani ſecundum ſectam, quam amplexi ſunt.

Unde Apoſtatæ ultra quam quod omnes pœ- 8
nas, quas incurrunt Hæretici, ut expreſſe habetur *cap. Contra Chriſtianos* 13. *de Hæreticis in* 6. præciſis his verbis : *Contra Chriſtianos, qui ad ritum tranſierint, vel redierint Judæorum* &c. *erit tamquam contra Hæreticos* , *ſi fuerint de hoc confeſſi*, *aut per Chriſtianos* , *ſeu Judæos convicti*, & *ſicut contra fautores*, *receptatores* , & *defenſores Hæreticorum*, *ſic contra fautores* , *receptatores* , & *defenſores talium eſt proceden-*
dum ; & tenent communiter Doctores; adhuc 7
tamen alias majores, & graviores incurrunt , quam ipſi Hæretici : cum Apoſtatæ ſemper quamdiu vivunt , & poſt mortem uſque ad quinquennium accuſari, & in ſuis puniri poſſint , *l. Si quis* 1. & *l. Apoſtatarum* 4. *Cod.*
de Apoſtatis ; Nec ſuffragatur eis pœnitentia , 8
uti ſuffragatur Hæreticis, *l. Hi qui* 3. *Cod. de Apoſtatis*, ubi aperte dicitur: *Lapſis enim*, & *pœnitentibus ſubvenitur*. *perditis vero*, *hoc eſt Sanctum Baptiſma profanantibus* , *nullo remedio ſuccurritur* ; Et ſi alios ſeducant , ſpoliantur omnibus bonis, & capitali ſententia damnan-
tur, l. *Cum* 5. *Cod. de Apoſtatis*. Quæ autem 9
pœnæ de Jure ſint ſtatutæ Hæreticis, & conſequenter Apoſtatis ; vide ſuo loco verb. *Hæreſis*.

Apoſtatæ a Fide in Turcarum ditionibus 10
exiſtentes , ſi ibi redeant ad pœnitentiam , omnino debent abjurare Apoſtaſiam coram Fidelibus captivis , quibus dederunt ſcandalum in propriis carceribus publice , & explicite ; at coram infidelibus non videtur hoc neceſſarium, ſed ſufficit , ut coram ipſis abſtineant ab actibus infidelitatis , deponantque habitum proteſtativum falſæ Religionis , & curent ut ſucceſſu temporis cognoſcant etiam infideles vel ab ipſis, vel ab aliis, eorum abjurationem,

licet

licet id cum periculo vitæ; Sacra Congrega-
tio Sanctiſſimæ Inquiſitionis 18. *Julii* 1620.
Sacra Congregatio de propaganda Fide *ſub*
die 7. *Aprilis* 1629. quam refert Laurent. de
Peyrinis *de privil. Regul. tom.* 3. *in addit. ad*
Conſtitut. Leonis X. cap. 4. *n.* 26. *pag.* 430.

11 Apoſtatæ reverſi ad Fidem in terris infide-
lium tuta conſcientia omnem habitum indiſtin-
cte deferre poſſunt nationis diſcretivum, dum-
modo non ſit proteſtativus falſæ Religionis,
donec nanciſcantur occaſionem transfugiendi
12 ad Fideles. Nec proinde arcendi ſunt a ſu-
ſceptione Sacramentorum, ſi propoſitum ha-
bent profitendi Fidem, quando Juridice de il-
la interrogentur; Sac. Cong. de Propaganda
Fide 7. *April.* 1629. cujus meminit Laurent.
de Peyrin. *loco ſuperius cit. n.* 27. Sac. Cong.
S. R. & univerſ. Inquiſitionis *coram Sanctiſſ.*
Domino Noſtro Urbano VIII. 18. *Julii* 1630.
apud eumdem Laurent. de Peyrinis *dict. cap.* 4.
n. 41. cenſuit deponendum eſſe habitum infi-
delium, quatenus ſit proteſtativus falſæ Reli-
gionis; ſi vero ſit æquivocus, poteſt reverſus
illum deferre; quod ſi ex illa delatione ratio-
ne perſonæ aliqua oriretur ſuſpicio, tenetur au-
fugere quam primum poterit.

13 Apoſtatam pœnitentem in articulo mortis
conſtitutum, & in terris infidelium exiſten-
tem, accerſitus Confeſſarius, ut ſecreto abſol-
vat, abſolvere debet; abjurata prius verbo A-
poſtaſia in Foro conſcientiæ, & ſi per aliquod
temporis ſpatium ſupervixerit, poterit abju-
14 rare in balneo coram Fidelibus. Quod ſi non
poterit, relinquat Chirographum ſuæ abjura-
15 tionis ſaltem ſigno Crucis conſcriptum. Quod
ſi neque hoc poſſit, committat Confeſſario,
ut ſuam abjurationem Fidelibus manifeſtet.
16 Non autem tenetur pœnitens tunc in periculo
vitæ conſtitutus, etiam ſuadentibus Turcis,
cum periculo vitæ Fidem Catholicam, quam
tunc, abjurata infidelitate, amplexus eſt, con-
fiteri, ſed eorum ſuaſiones eludere, vel non
reſpondendo, vel æquivocis verbis utendo;
Sac. Cong. S. R. & univerſalis Inquiſitionis
18. *Julii* 1630. teſte Laurentio de Peyrinis *d.*
cap. 4. *num.* 42.

17 Apoſtaſia a Fide per Chirographum fraude
Dæmonis facta nullum Jus illi tribuit, & re-
conciliandus eſt Apoſtata, abſque eo quod Dæ-
mon cogatur Chirographum reddere, cum in
tali caſu ſufficiat vera pœnitentia commiſſi
criminis, ſeu Apoſtaſiæ; ex illo enim Chiro-
grapho nullum Jus acquiritur Dæmoni, ut be-
ne advertit Lupus *in Edictis Inquiſ. part.* 3.
18 *lib.* 22. *diſt.* 5. *art.* 2. *diff.* 2. Nec valet dici
illud eſſe requirendum ad probandam A[postaſiam]
ſiam Malefici, quia neque ad hoc eſt n[eceſſa]-
rium, cum corpus delicti Apoſtaſiæ non [pote]-
teat per ſcripturam probari, dum de eo [con]-
ſtat per confeſſionem ipſius rei; Card. A[lbitius]
de inconſt. in Fide cap. 32. *n.* 153.

Apoſtaſia ab Obedientia late capta eſt o[mnis]
mortalis Divinæ Legis tranſgreſſio, ut [ait]
D. Thomas 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. *ad* 1. & i[l]-
lud Eccleſiaſt. 10. *Initium ſuperbiæ hom[inis apo]-*
ſtatare a Deo. Stricte tamen, & propr[ie lo]-
quendo Apoſtaſia ab Obedientia ſumitur [pro]
receſſu a mandatis Eccleſiæ, cum quis ex [ſu]-
perbia, vel contemptu Schiſmatice reſiſtit E[c]-
cleſiæ legitime præcipienti, vel ſuis Ca[noni]-
bus, Conciliaribus Decretis, & juſtis Le[gibus]
obtemperare contumaciter recuſat; collig[itur]
ex cap. 2. *de majoritat. & obedientia, & c.* ...
cauſ. 3. *q.* 4. *& cap.* 2. *ejuſdem cauſ. & q[uæ]-*
ſtion. ubi præciſe dicitur: *Tranſgreſſores e[nim]*
ſponte Legis ſuæ, ejuſque violatores Apoſta[tæ]
nominantur; & hujus Apoſtaſiæ *præcipua* ſp[e]-
cies eſt Schiſma, de quo ſuo loco verb. *Schiſma*.

Apoſtaſia a Religione proprie loquendo eſt
criminoſa diſceſſio a Religione cum animo n[on]
amplius redeundi ad regulare Inſtitutum. [Di]-
citur *criminoſa diſceſſio* ad denotandum, [quod]
ad incurrendam veram Apoſtaſiam, debe[t eſ]-
ſe temeraria diſceſſio, & facta ſine lice[ntia]
Superioris, unde Apoſtatæ non ſunt, qui [diſ]-
ſcedunt cum legitima facultate, vel libera[n]-
tur a Regulari obſervantia, vel ad Epiſcop[a]-
tum legitime transferuntur, juxta *Clement.* ...
de elect. Dicitur autem *cum animo non amp[lius]*
redeundi ad Regulare Inſtitutum, ad denot[an]-
dum quod ut incurratur vera Apoſtaſia, [de]-
bet haberi animus deliberatus nunquam [re]-
deundi, ſive ad ſuum derelictum, ſive ad alı[ud]
quodcumque Regulare Inſtitutum. Unde qu[i]
a Religione profeſſa etiam ſine legitima facul-
tate ad aliam laxiorem Religionem tranſiret,
non eſſet rigoroſe, & proprie Apoſtata, q[uia]
ut inquit Innocentius *in cap. Intelleximus* ...
fine de ætate & qualitate, in nullo venit cont[ra]
ea, quæ ſunt de ſubſtantia Ordinis, cum ſe[m]-
per ſit in alicujus obedientia, nam non d[ici]-
tur Apoſtata proprie, niſi qui ad ſæculum [re]-
dit, ut tenet Gloſſa *in cap. ult. de Apoſta[tis]*,
Abbas, Joannes Andreas, Archidiaconus, Sil-
veſter, Fagnan. Pirhing, Rodrig. Cajetan. La[y]-
man, & alii plurimi.

Apoſtaſiam vere incurrit, & dicitur Apo-
ſtata, qui a Religione temere diſcedit cu[m]
animo non amplius redeundi, etiamſi retinea[t]
Habitum; nam nihil refert, an cum, vel ſi-
ne

Iabitu diſcedat, dummodo habeat animum ›eratum non amplius redeundi: ſicut enim itus non facit Monachum, ſed Profeſſio ularis, *cap. Porrectum*, *cap. Ex parte*, *de ularib.* ita retentio Habitus tantum non :t facere quempiam eſſe in Religione, ut aliter fiat diſſolutio, & colligatio vinculi; *Iihil eſt*, *de Reg. Jur. leg. Ab emptione*, *. quando licet*, *§. item per acceptillationem*, *it. quib. mod. obligat. tollat.* Et expreſſe a mente VIII. in decreto pro reſervatione uum edito 26. *Maii* 1593. vocatur Apoſta-, ſive fiat habitu retento, ſive dimiſſo, præ-is his verbis: *Apoſtaſia a Religione ſive Ha-u dimiſſo*, *ſive retento*, *quando eo pervenit*, *extra ſepta Monaſterii*, *ſive Conventus fiat reſſio*. Quod decretum fuit etiam confirma-m ab Urbano VIII. 21. *Septembris* 1624. c tenet Abbas *in cap.* 1. *num.* 2. *de Apoſtat.* arinac. *tract. de Hæreſi quæſt.* 183. §. 1. *n.* 2. Cajetanus, Sanchez, Rodriquez, Ange-ıs, Sylveſter, Pirhing, Anaclet. Donatus, & ım plurimis aliis Pignatell. *tom.* 7. *conſ.* 3. *n.* 5.

Quamvis autem ex dictis colligatur ratio-em formalem Apoſtaſiæ proprie dictæ in hoc ræciſe conſiſtere, quod diſceſſio a Religione iat cum animo non amplius redeundi, adeo-ue eos, qui cum animo redeundi diſcedunt, ıon eſſe proprie Apoſtatas, ſed fugitivos: Tamen in praxi communiter accipiuntur, & ractantur ut veri Apoſtatæ, qui extra Clau-tra ſine Superiorum licentia, Habitu etiam re-ento, & cum animo redeundi ad Religionem, vagantur, prout refert Sanctor. *comm. in ſtatut. Relig. S. Franciſci c.* 2. *ſtatut.* 61. eſſe defini-tum per ſtatuta Papalia Julii II. *c.* 7. *part.* 3. præciſis his verbis: *Intelligimus autem Apoſta-tam omnem*, *qui ſine licentia*, *vel contra obe-dientiam ſuorum Prælatorum per terras*, *loca*, *ſeu patrias cum Habitu*, *vel ſine*, *cum ſocio*, *vel ſine illo iverit*, *atque quomodolibet diſceden-tem*. Et ſic pro eodem ſumuntur in Decretis de Apoſtatis, & ejectis a Sac. Congr. Conc. juſſu Urbani VIII. 21. *Septembris* 1624. edi-ti, ubi §. 3. expreſſe dicitur: *Rurſus ſtatuit*, *ut fugitivi*, *& Apoſtatæ ſive Habitum Regula-rem deferant*, *ſive non*, *poſſint*, *ac debeant ab Epiſcopis loci*, *ubi moram trahunt*, *in Carceres conjici*, *ac Superioribus Regularibus conſignari ſecundum Regularia ſtatuta puniendi*. Et pro eo-dem etiam ſumuntur a Clemente X. in Con-ſtitut. incip. *Paſtoris æterni vices* edita 18. Fe-bruar. 1675. in qua habetur præciſe: *Ut Re-gulares Apoſtatæ & fugitivi &c. tunc pœnarum ipſis propter Apoſtaſiam hujuſmodi inflictarum*, *vel infligendarum &c.*

29 Non eſt tamen Apoſtata Regularis, qui in-juſte, & notabiliter gravatus a Superiore re-cta via ad Generalem, Provincialem, aut alios, ad quos de Jure, accedit abſque licen-tia Superioris. In tali enim caſu talis Reli-giosus non peccat, nec recedit ab obedientia, ſed dicitur appellare de facto, quamvis antea non appellaverit; Appellatio autem ex Paſ-qualigo ad Lauretum de Franchis *part.* 1. *num.* 1359. eſt defenſio contra injuſtitiam, & præſidium innocentiæ: & defenſio per omnes eſt de Jure naturæ, adeoque Regularibus ne-dum licita, ſed & neceſſaria, ut per majo-rem Superiorem a gravamine Superioris infe-rioris liberentur. Non eſt enim dicibile, ut-pote nimis durum, quod ex proprio ſtatu Re-gulares ſint deterioris conditionis quam cæteri homines, qui ab injuſtis gravaminibus poſſunt appellare, & ad majores Judices recurrere, *cap. Suggeſtum*, *cap. Paſtoralis Officii*, *de ap-pellationibus l.* 2. *tit.* 28. Et ſic tenent Lezana *ſum. tom.* 1. *cap.* 16. *n.* 7. Peyrin. *de ſubdito q.* 1. *cap.* 20. Ameno *de delictis tit.* 2. §. 1. *Apo-ſtaſiæ n.* 27. Pignatell. *tom.* 10. *Conſult.* 24. *n.* 27. & plurimi apud ipſum, Pirhing, Bonacina, Tamburin. & alii.

30 31 32 Nec officit quod Concilium Trident. *cap.* 4. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* decernat: *Nec liceat Re-gularibus a ſuis Conventibus recedere*, *etiam præ-textu ad Superiores ſuos accedendi*, *niſi ab eiſ-dem miſſi*, *aut vocati fuerint*. *Qui vero ſine prædicto mandato in ſcriptis obtento repertus fue-rit*, *ab Ordinariis locorum tamquam deſertor ſui Inſtituti puniatur*. Nam, ut inquit Rodriquez *tom.* 1. *quæſt. Regul.* 30. *art.* 3. & Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 24. *n.* 28. non eſt credendum Concilium voluiſſe derogare Juri naturali de ſe defendendo ab injuſte gravante, & iniquo oppreſſore, & loqui voluiſſe de Religioſis ſic injuſte gravatis, & inique oppreſſis, ſed ſo-lum de illis, qui ſine vera cauſa, & ſolo ap-parenti, levi, ac emendicato prætextu recur-runt, uti illa dictio *prætextu* ſignificare vide-tur. Mens igitur Concilii fuit providere, ne Regulares ex quocumque levi, inani, & co-lorato prætextu vagandi, & ſe ſubtrahendi a Superiorum obedientia, occaſionem quærant, ut ſæpiſſime in dies accidebat, & per hoc præcepit tales Regulares eſſe puniendos tam-quam ſui Ordinis deſertores, etiamſi emendi-catis prætextibus accedendi ad Superiores a Conventu, vel Monaſterio ſine facultate di-ſcedant; non autem prohibere, ne in cauſa veri,

paſſivæ, carceris, flagellationis, jejunii, & hujuſmodi, quæ diverſimode a qualibet Religione in particulari pro ſuis Apoſtatis ſunt impoſitæ, & ideo circa iſtas poteſt quiſque conſulere proprias, & particulares ſuæ Religionis Conſtitutiones, in quibus fere omnibus eſt impoſita Excommunicatio ipſo facto incurrenda ab Apoſtatis, & fugitivis, ſive Habitu retento, ſive dimiſſo fiat Apoſtaſia, aut fuga.

56 Apoſtatas, & fugitivos recipientes, retinentes, vel occultantes, aut eis pro fuga, & Apoſtaſia conſilium, aut auxilium præſtantes, peccant mortaliter, & ipſo facto Excommunicationem incurrunt, ut patet ex pluribus Conſtitutionibus Pontificiis citat. a Caſarub. *in compendio privilegior. verb. Apoſtata ab ordine*, ubi *n.* 19. ſignanter refert Conſtitutionem Innocentii VIII. qua in favorem Ordinis Minorum Regularis Obſervantiæ ſtatuit, ut *recipientes, & detinentes hujuſmodi Fratres a ſuis Conventibus ſine licentia ſuorum Superiorum recedentes, ſint ipſo facto Excommunicati, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, & Litteris Apoſtolicis in genere, vel in ſpecie quibuslibet locis, vel Perſonis per Sedem Apoſtolicam conceſſis, & impoſterum concedendis*. Et fere idem ſtatuerunt alii Pontifices pro aliis Ordinibus, ut videri poteſt etiam apud Hyacinth. Donat. *tom.* 1. *tract.* 7. *q.* 22. Mirandam *t.* 1. *quæſt.* 51. *art.* 2. Pellizar. *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 8. *ſection.* 3.

57 Prælati ſeu Superiores Regulares tenentur fugitivos, ſeu Apoſtatas requirere, & revocare, & eos cogere, ut ad Ordinem revertantur. Sic expreſſe præcipitur a Gregorio IX. *in cap. Ne Religioſi* 24. *de Regular. lib.* 3. *tit.* 31. *Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes propriæ ſalutis detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur, ſtatuimus, ut Præſidentes Capitulis celebrandis ſecundum ſtatutum Concilii Generalis* (ſcilicet Lateranenſis ſub Innocentio III. cap. 22. quod refertur cap. In ſingulis, de ſtatu Monachorum) *ſeu Patres Abbates, ſeu Priores fugitivos ſuos, & ejectos ex Ordine ſuo requirant ſollicite annuatim..... Si vero hujuſmodi fugitivos, vel ejectos inobedientes invenerint, eos excommunicent, & tandiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos publice nunciari, donec ad mandatum ipſorum humiliter revertantur.*

58 Nec valet dicere hunc Canonem ſic præcipientem fuiſſe conſuetudine abrogatum, quia ut ſolide probat Fagnanus in hoc capite, *Ne Religioſi, de Regular. n.* 4. *& ſeq.* hæc obligatio, quæ incumbit Prælatis inquirendi, ducendi fugitivos, & Apoſtatas, oritu re Divino, quo tenentur omnes, quib marum cura commiſſa eſt, oves ſuas & errantes reducere; fugitivi vero, & ſtatæ non deſinunt eſſe ſubditi Prælator gularium, ideoque conſuetudo contra revocandi illos, cum nutriat peccatum parte Superiorum, quam Subditorum. tra Religionem vagando, propriæ trimentum incurrunt, ut dicitur *in* ipſius capitis *Ne Religioſi &c.* non Eo vel maxime quod hæc obligatio reudi, & reducendi ad ordinem fugitivos, Apoſtatas fuit renovata, & iterum Superioribus Regularibus de *mandato* VIII. a Sacra Congreg. Concilii in ſuis cretis editis 21. Septembris 1624. *in* §. 4. ſic præciſe præcipitur: *Rurſus ſtatui, fugitivi, & Apoſtatæ ſive habitum Regula deſerant, ſive non, poſſint, ac debeant ab ſcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres jici, ac Superioribus Regularibus conſignari cundum Regularia Inſtituta puniendi; Utque quoque Superiores teneantur* (nota attente) *perquirere, ad Religionem reducere, atque re, ut apprehendantur*. Quæ obligatio quirendi, & ad Religionem reducendi rum innovata, & confirmata ab eadem Congreg. in Decreto juſſu *Innocentii* XII. to 24. *Julii* 1694. *in* §. *primo* per hæc pr ſa verba: *Quodque ad præſcriptam legem ctæ memoriæ Gregorii IX. in cap. final. de gularib. annuatim fugitivi requirantur, & re ctive cogantur ad Clauſtra reverti*. Apoſtat Religione debent recipi, ſalva Regulari plina, dum pœnitentes redeunt; non tibus Conſtitutionibus prohibentibus recipi qui ter apoſtatarunt; Sacra Congreg. Epiſcop & Regular. *in una Carthuſianorum* 15. Decem*bris* 1603.

Apoſtaſia a Sacro Ordine, & Apoſtata illo dicitur, cum quis a perfectiori ſtatu C ricali, quem in manu Epiſcopi edito con nentiæ voto aſſumpſit, ad ſtatum Laicale vel etiam conjugii, dimiſſo ſuo Habitu pria temeritate ſe transfert: *c. Præterea* C *rici* 1. *de Apoſtat.* Gloſſ. ibi verb. *Apoſtata* Hoſtienſ. *in ſumm. n.* 1. *&* 2. Sanctus Th mas 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *in corp.* Pirhing & eſt *in jure Communis*. Pœnæ Apoſtaſiæ Sacro Ordine ſunt ſequentes. Prima eſt E communicatio non lata, ſed ferenda, ſi Cl ricus Apoſtata non contraxerit Matrimonium Si vero in Sacris conſtitutus Matrimonium

con-

axerit, Excommunicatio erit latæ ſen-
e; *arg. c. 1. de Apoſtatis*, & *Clementin.*
de conſanguinit. & affinit. ubi expreſſe
tur: *Clericos in Sacris conſtitutos Ordinibus*
imonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab
modi eorum temeritatis audacia cupientes,
Excommunicationi ipſo facto decernimus ſub-
e: Abbas *in cap. 1. de Apoſtatis*, Sanchez
Matrim. lib. 7. diſp. 48. Pirhing *de Apo-*
num. 5. Secunda eſt pœna infamiæ, quam
facto incurrit, ideoque ab accuſando,
eſtimonio ferendo repellitur, *arg. cap. Alie-*
rroris, *cauſ. 2. q. 7. & cap. Beatus Præ-*
ſſor, *cauſ. 3. quæſt. 4.* Pirhing *lib. 5. tit. 9.*
. 5. Diaz *in pract. Crim. cap.* 115. *num.* 2.
aclet. *lib. 5. tit. 9. num. 29.* Tertia pœna
Irregularitas, ſi Apoſtata a Sacro Ordine
trimonium contrahat, quia in tali caſu eſ-
bigamus ſimilitudinarius, *cap. Nuper a no-*
, & *cap. A nobis fuit lib. 1. tit. 21.* Ana-
. *lib. 5. tit. 9. de Apoſtat.* & alii. Quar-
pœna eſt amiſſio privilegii Ordinis Cle-
alis, ita ut percutiens Clericum Apoſtatam
n incidat in Canonem, *Si quis ſuadente*,
ſ. 17. q. 4. Sic colligitur *ex cap. Præterea*
rrici lib. 5. tit. 9. de Apoſtatis, & *cap. Per-*
dimus, *de ſentent. excomm. lib. 5. tit. 39.*
maxime ſi talis Apoſtata tertio monitus ab
piſcopo, non reſipiſcat, nullo privilegio Cle-
cali gaudere debet; *cap. in audientia lib. 5.*
. 39. ubi de ſimilibus Apoſtatis expreſſe di-
tur: *De privilegio Clericorum ſubſidium aliquod*
ibere non debent; Abbas *in cap. 1. §. 5.* &
de Apoſtat. Farinac. *tract. de Hereſi quæſt.*
83. *num.* 127. Pirhing *loc. cit. n.* 5. Quin-
a pœna eſt, quod tales Apoſtatæ, qui nec
ninis, nec blanditiis induci poſſunt ad reaſſu-
nendum abjectum Habitum, poſſint ab Epi-
copis duro carceri mancipari, ut expreſſe ha-
etur *cap. A nobis lib. 5. tit. 9. de Apoſtatis*:
Tales, ſi volueris, poteris ſub gravi cuſtodia car-
cerare, ita quod ſolummodo vita ſibi miſera re-
ſervetur, donec a ſuæ præſumptionis nequitia re-
ſipiſcant; Abbas, Pirhing, Anaclet. *lib. 5. tit.*
9. de Apoſtatis.

Supplementa Auctoris.

Apoſtatæ, & fugitivi Regulares quomodo abſolvantur a Summo Pœnitentiario, aſſignatur a Benedicto XIV. tom. 2. Conſtit. 95. incipiente *Paſtor bonus*, §. 33. Quoad Apoſtatas, vel fugitivos Regulares ad Apoſtolicam Pœnitentiariam recurrentes, ſervetur laudabilis ejuſdem praxis, ut ſcilicet Major Pœnitentiarius, audito prius, ſi in Urbe adſit, Ordinis Superiore, ſeu Procuratore Generali, injungat Apoſtatæ, ſeu fugitivo, intra tempus arbitrio ipſius Majoris Pœnitentiarii taxandum, reditum ad proprium Ordinem. Interim vero ſi expediat, a cenſuris eumdem abſolvere, vel abſolvi mandare poſſit, cum reincidentia, ſi intra dictum tempus minime redierit (dilata tamen uſque ad actualem reditum diſpenſatione ſuper Irregularitate, ſi forte eam inſuper contraxiſſet) & alias præterea pœnas, ſive de jure communi, ſive ex ſtatutis Ordinum, propter Apoſtaſiam, ſeu fugam inflictas, diſcrete moderari, commutare, vel etiam, juxta peculiares circumſtantias, condonare poſ-
ſit. Si vero caſus ejuſmodi ſit, ut re præſer- 69
tim in Signatura diſcuſſa, cenſeatur expedire, quod abſque reditu ad proprium, tranſitus eidem ad alium Ordinem concedatur; poſſit Major Pœnitentiarius iſtud etiam concedere, adhibitis tamen iis cautionibus, quas ad refrænandam vagandi licentiam neceſſarias, ſeu opportunas judicaverit; nec non illa præ oculis habendo, quæ infra circa tranſitum diſponentur. Nemini autem Regulari quacumque de cauſa permittere valeat, ut in habitu ſæculari, ſeu Clerici Sæcularis, in perpetuum extra Clauſtra vivere poſſit.

Apoſtatæ nullatenus admittuntur ad allegan- 70
dam quamcumque cauſam ſuper nullitate Profeſſionis Regularis, ſed ad Monaſterium redire coguntur. Idem tom. 2. Conſtitut. 47. in-
cip. *Si datam hominibus*. Apoſtatæ declarantur 71
illi, qui poſt unicam ſententiam latam pro nullitate Profeſſionis, etiam appellatione non
interpoſita, habitum abjecerint. Idem *ibid.* 72
Item ii, qui poſt ſibi indultam reſtitutionem in integrum, e Religionis clauſtris migrare præſumant. Idem *ibidem*.

Hic attendenda eſt noviſſima ſequens Con- 73
ſtitutio Benedicti XIV. qua Regulares Apoſtatæ ad ſuos Ordines cum pœnarum condonatione revocantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

PAſtoris æterni vices licet immeriti gerentes in terris, paternæ charitatis noſtræ partes eſſe reputamus, ut oves, quas Satanæ verſutia a caulis Domini abduxit, ad eaſdem opportunis rationibus reducere, & ne in perpetuum pereant, quantum Nobis ex alto conceditur, providere ſtudeamus.

(ut Canonem, Summarium, & ejus expoſitionem legenti patet) arguere quoſdam Epiſcopos, qui contra Eccleſiam Romanam erigebant cervicem, & contra ipſos probare, quod non deberent recedere ab Eccleſia Romana ita a Deo confirmata, & in Petri ſoliditate corroborata, ut nulla temeritas hominum, nec portæ Inferi adverſus eam poſſint unquam prævalere, & quicumque a Petri ſoliditate, cujus vice Papa fungitur, recedere voluerit, ſit deponendus, quod nos ultro fatemur, & inſuper cum Cypriano in Canone *Loquitur Dominus*, *cauſ.* 24. *qu.* 1. dicimus, quod, *quamvis Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, & dicat, ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos, tamen, ut unitatem manifeſtaret, unitatis ejuſdem originem ab uno incipientem auctoritate ſua diſpoſuit. Hoc utique erant cæteri Apoſtoli, quod Petrus fuit, pari conſortio præditi & honoris, & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur, ut Eccleſia*
10 *Chriſti una monſtretur*. Quia igitur voluit Chriſtus exordium Eccleſiæ ſumere ab unitate capitis, ex omnibus Apoſtolis, qui erant Paſtores, & Epiſcopi conſtituti, Petrum ſelegit, qui omnibus præeſſet, & eſſet caput Eccleſiæ; quoniam ſi in Eccleſia non eſſet unum Caput, cui reliqua membra obtemperarent, non poſſet Corpus Eccleſiæ unum eſſe, ſed membra Eccleſiæ ſine Capite inter ſe diſſiderent, & in
11 partes abirent; Licet enim Chriſtus æqualem poteſtatem fundandi ubique terrarum Eccleſias, creandique Epiſcopos dederit omnibus Apoſtolis, tamen voluit inter ipſos eſſe quamdam diſcretionem, ut ſcilicet Petrus eſſet eorum Caput, & tamquam ſuus in tota Eccleſia Vicarius, ordinariam, & perpetuo duraturam haberet poteſtatem, quæ una cum Officio Vicariatus Chriſti deinde tranſiret ad legitimos ejus Succeſſores Romanos Pontifices, & Apoſtoli Petrum recognoſcerent tamquam eorum Caput, & Principem, & ſua juriſdictio eſſet ſolummodo perſonalis, & extraordinaria propter neceſſitatem illius temporis, & primæ fundationis Eccleſiæ; adeoque in ſe ipſis terminatura, nec tranſitura ad ſuos ſucceſſores, quales ſunt Epiſcopi Papa inferiores; Melchiades *in Epiſt. Decretali*, Anacletus Papa *cap. In novo diſt.* 21. & idem Anaclet. *cap. Sacroſancta diſt.* 22.
12 Apoſtoli ſinguli poſuerunt ſuum articulum in Symbolo; Varii tamen variant in aſſignando ordine, quo quiſque Apoſtolus ſuum articulum poſuit; Et inter omnes veriſimilior videtur ordo, quem tradit Doctor meus Subtilis *in* 3. *diſt.* 25. *qu. unic.* Sic **Petrus** poſ[...]mum articulum, ſcilicet: ***Credo in Deum*** [Pa]*trem Omnipotentem, Creatorem Cæli, &* [Ter]*ræ*. Joannes poſuit ſecundum, ſcilicet: [Et in] *Jeſum Chriſtum Filium ejus Unicum Dom[inum] noſtrum*. Jacobus Zebedæi poſuit tertium, [ſci]licet; *Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto*, [na]*tus ex Maria Virgine*. Andreas poſuit qua[rtum], ſcilicet: *Paſſus ſub Pontio Pilato, cru[cifixus], mortuus, & ſepultus*. Philippus poſ[uit quin]tum, ſcilicet: *Deſcendit ad Inferos*. T[homas] poſuit ſextum, ſcilicet: *Tertia die reſur[rexit] a mortuis*. Bartholomæus poſuit ſeptim[um], ſcilicet; *Aſcendit ad Cælos, ſedet ad dext[eram] Dei Patris Omnipotentis*. Matthæus poſuit [octa]vum, ſcilicet; *Inde venturus eſt judicare vivos, & mortuos*. Jacobus Alphæi poſuit [no]num, ſcilicet; *Credo in Spiritum Sanctum*. [Si]mon Zelotes poſuit decimum, ſcilicet: *Sa[n]ctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum Commu[n]nionem*. Judas Jacobi poſuit undecimum, ſci[licet]; *Remiſſionem peccatorum*. Sanctus Ma[t]thias poſuit duodecimum, ſcilicet: *Carnis re[]ſurrectionem, vitam æternam*. Ex hic Scoti o[r]do fundatur in Sacra Scriptura; nam Actor[um] *cap.* 1. *num.* 13. hoc eodem ordine refer[untur] Apoſtoli poſt Chriſti in Cælos Aſcenſionem: *Et cum introiſſent in Cœnaculum, aſcenderunt ubi manebat Petrus, & Joannes, Jacobus, & Andreas, Philippus, & Thomas, Bartholomæus & Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi; Et exinde cecidit ſ[ors] ſuper Matthiam, & annumeratus eſt cum unde[]cim Apoſtolis*, ibi: *num.* 26. Unde veriſimil[e] eſt, quod ſinguli Apoſtoli poſuerint ſuos ar[]ticulos in Symbolo ab ipſis confecto, ju[xta] ordinem poſt Chriſti Aſcenſionem inter ſe o[b]ſervatum, & a S. Luca hic *Actorum cap.* 1. *num.* 13. relatum.

Apoſtolorum Canones indicantur *in cap. Placuit diſt.* 16. Dicti autem Canones Sanctorum Apoſtolorum per Clementem a Petro Apoſtolo Romæ ordinatum Epiſcopum in unum congeſti, ſunt ſequentes.

I. Epiſcopus a duobus, aut tribus Epiſcopis ordinator.

II. Presbyter ab uno Epiſcopo ordinator: itdm Diaconus, & reliqui Clerici.

III. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, præter ordinationem Domini, quam de Sacrificio inſtituit, alia quæpiam, puta aut mel, aut lac, aut pro vino ſiceram, aut confecta quædam, aut aves, aut aliqua animalia, aut legumina ſupra Altare obtulerit, ut qui contra ordinationem Domini faciat, deponitor: Ex-

cepto

› novo frumento, & uva opportuno tem-
. Præterea licitum non eſto aliud quip-
ı admovere ad Altare, quam oleum in
delabrum, & incenſum, oblationis tem-
. (*)
V. Omnium aliorum pomorum primitiæ
ſcopo, & Presbyteris Domum mittuntor,
ſuper Altare. Manifeſtum eſt autem,
d Epiſcopus, & Presbyteri inter Diaco-
, & reliquos Clericos eas dividunt.
'. Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus
orem ſuam prætextu Religionis non abji-
; ſi abjicit, ſegregator a communione;
erſeverat, deponitor.
VI. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaco-
ſæculares curas non ſuſcipito, alioquin de-
nitor.
VII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut
aconus ſanctum diem Paſchæ ante vernum
uinoctium cum Judæis celebraverit, depo-
or.
VIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut
iconus, aut quicumque ex Sacerdotali con-
tio, oblatione facta, non communicaverit,
uſam dicito. Et ſi bona ratione ſubnixa ſit,
niam promeretor. Sin minus dixerit, a com-
nione excluditor, tamquam qui populo au-
or offenſionis fuerit, mota contra eum ſuſpi-
one, qui obtulit.
IX. Quicumque Fideles Eccleſiam ingrediun-
, & Scripturas audiunt, neque apud pre-
s, & ſanctam communionem permanent:
s tamquam qui ordinis in Eccleſia pertur-
tionem inducant, a communione arceri
oportet.
X. Si quis cum excommunicato, licet in
mo, preces conjunxerit, iſte communione
ivator.
XI. Si quis cum depoſito Clerico, ut cum
lerico, preces conjunxerit, deponitor & ipſe.
XII. Si quis Clericus, aut Laicus a com-
munione ſegregatus, ſeu nondum in commu-
ione receptus ad aliam profectus Civitatem
ne commendatitiis Litteris receptus fuerit,
communione excluditor; tam qui recepit,
uam qui receptus eſt. Si excommunicatus
ierit, in longius illi tempus Excommunica-
io protenditor.
XIII. Epiſcopo, qui Parochiam ſuam dere-
iquerit, alteri inſilire nefas eſto, licet a plu-
ibus ad hoc compellatur, niſi rationabilis ali-
qua cauſa ſubſit, quæ hoc ipſum facere vi adigat, nempe quod plus lucri, & utilitatis his, qui illic conſtituti ſint, verbo pietatis conferre poſſit: neque hoc tamen a ſe ipſo, ſed multorum Epiſcoporum judicio, & exhortatione maxima.

XIV. Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque tandem de Clericorum conſortio, relicta Parochia ſua, in aliam conceſſerit, & omnino tranſmigratione facta præter voluntatem ſui Epiſcopi in alia Parochia moram traxerit, hunc jubemus, ne porro in miniſterio publico ſit Eccleſiæ, maxime ſi accerſente ipſum Epiſcopo ejus redire contemnat; perverſo illic ordine perſeverans, ut Laicus tamen, ibi Laicorum in communionem admittitor.

XV. Quod ſi Epiſcopus, ad quem acceſſerint, pro nihilo reputata vacationis a miniſterio Eccleſiaſtico pœna, quæ contra eos definita eſt, ipſos ut Clericos ſuſceperit, a communione excluditor, ut perverſi ordinis magiſter.

XVI. Qui poſt Baptiſmum duabus implicitus fuit nuptiis, aut concubinam habuit, is Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut denique in conſortio Sacerdotali eſſe non poteſt.

XVII. Qui viduam duxit, aut divortio ſeparatam a viro, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam, quæ publicis mancipata ſit ſpectaculis, Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus, aut denique ex conſortio Sacerdotali eſſe non poteſt.

XVIII. Qui duas Sorores duxit, aut Conſobrinam, Clericus eſſe non poteſt.

XIX. Clericus, qui fidejuſſiones dat, deponitor.

XX. Si quis humana violentia eunuchus factus eſt, aut in perſecutione amputata ei ſunt virilia, aut ita natus fuit, & dignus eſt, efficitor Epiſcopus.

XXI. Qui ſibi ipſi virilia amputavit, Clericus non efficitor, ſui enim ipſius homicida eſt, & inimicus creationi Dei.

XXII. Si quis, cum Clericus eſſet, virilia ſibi ipſi amputaverit, deponitor, homicida etenim ſui ipſius eſt.

XXIII. Laicus, qui ſe ipſum mutilavit, per tres annos a communione ejicitor, puta, quia ipſe vitæ ſuæ poſuit inſidias.

XXIV. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus in fornicatione, aut perjurio, aut furto deprehenſus deponitor: non tamen a commu-

(*) *Hic Canon ab aliquibus dividitur in duos.*

munione excluditor: Dicit enim Scriptura: Bis de eodem delicto vindictam non exiges; Eidem conditioni conſimiliter, & reliqui Clerici ſubduntor.

XXV. Ex his, qui cœlibes in Clerum pervenerunt, jubemus, ut Lectores tantum, & Cantores (ſi velint) nuptias contrahant.

XXVI. Epiſcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum, qui vel Fideles delinquentes, vel Infideles injuriam inferentes percutit, & terrorem ipſis per hujuſmodi vult incutere, deponi præcipimus. Nuſquam enim Dominus hoc nos docuit. Immo vero contra, cum ipſe percuteretur, non repercutiebat, cum laceſſeretur conviciis, non reddebat convicium, cum pateretur, non comminabatur.

XXVII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ob certa crimina juſte depoſitus, attingere Miniſterium, quod aliquando tractaverat, præſumpſerit, omnino hic ab Eccleſia abſcinditor.

XXVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, pecuniæ interventu, hanc Dignitatem nactus fuerit, deponitor tam ipſe, quam qui eum ordinavit, & omnino a communione abſcinditor, quemadmodum Simon Magus a me Petro.

XXIX. Si quis Epiſcopus ſæcularium Magiſtratuum familiaritate uſus, per ipſos Eccleſiam nactus fuerit, deponitor; ſegregantor quoque a communione quicumque cum ipſo communionem habent.

XXX. Si quis Presbyter proprium aſpernatus Epiſcopum, ſeorſum conventicula egerit, & Altare erexerit, cum de nullo crimine Epiſcopum in pietate, ac juſtitia condemnarit, deponitor, quaſi qui Principatum ambiat: Tyrannus enim eſt. Conſimiliter, & reliqui Clerici, qui ſuum illi calculum apponunt; Laici vero a communione ſegregantor; Atque hæc poſt unam, & item alteram, ac tertiam Epiſcopi exhortationem fiunto.

XXXI. Si quis Presbyter, aut Diaconus per Epiſcopum a communione excluſus ſit, hunc neutiquam ab alio fas eſto ſuſcipi, quam ab eo, qui ipſum a communione excluſit, niſi forte fortuna Epiſcopus, qui ipſum a communione ſegregavit, defunctus ſit.

XXXII. Nemo peregrinorum Epiſcoporum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum ſine commendatitiis ſuſcipitor Litteris, & ſi eas obtulerit, attentius in diſquiſitionem vocantor: Et quidem ſi Prædicatores pietatis fuerint, ſuſcipiuntor: ſin minus, ubi neceſſaria ipſis ſuppeditaveritis, ad communionem, & ulteriorem ipſos conſuetudinem non admittitote, enim per obreptionem fiunt.

XXXIII. Cujuſque gentis Epiſcopus [illegible] ſcire, quinam inter ipſos primus ſit, [illegible] que ipſum quodammodo pro capite, [illegible] ne illius voluntate quidquam agere [illegible] illa autem ſola quemque pro ſe tracta[illegible] ad Parochiam ejus & loca ipſi ſubd[illegible] nent. Sed neque in illa citra omniu[illegible] tatem aliquid facito; Ita enim conco[illegible], & Deus glorificabitur per Dominum [illegible] cto Spiritu.

XXXIV. Epiſcopus extra terminos [illegible] Civitatibus, & Regionibus ſibi non ſub[illegible] ordinationes facere non præſumito; Si [illegible] præter voluntatem eorum, qui *Civitate*[illegible] las, aut Regiones detinet, id feciſſe con[illegible] fuerit, deponitor tam ipſe, quam etiam [illegible] quos ordinavit.

XXXV. Si quis ordinatus Epiſcopus m[illegible] ſterium, & curam populi ſibi commiſſam [illegible] ſuſceperit, hic a communione *ſejunctus* e[illegible] tamdiu, donec ſuſceperit obedientiam *accom*modans. Similiter autem Presbyter, & Di[illegible] conus. Si vero non præ voluntate ſua [illegible] præ malitia populi non ſuſceperit, mane[illegible] quidem Epiſcopus; Clerum vero ejus [illegible] a communione ſegregator; eo *quod* tam [illegible] bedientem populum non *corripuerit*.

XXXVI. Bis in anno *Epiſcoporum* celeb[illegible] tor Synodus; ac *pietatis inter ſe dog*mata [illegible] diſquiſitionem vocantor: neque *non in Ecc*[illegible] ſiis incidentes contradictiones dirimuntor: [illegible] mel quidem quarta feria Pentecoſtes, ſecun[illegible] duodecima Hyperberetæi, ideſt Octobris.

XXXVII. Omnium rerum Eccleſiaſticarum [illegible] ram Epiſcopus gerito, & eas diſpenſato, [illegible] inſpectante Deo. Non licitum autem *ei* [illegible] quidpiam ex iis ſibi tamquam proprium aſſumere, aut cognatis elargiri, quæ Deo dedicata ſunt; quod ſi pauperes illi ſint, ut pauperibus ſubminiſtrato, non tamen horum præ[illegible] textu res Eccleſiæ venundato.

XXXVIII. Presbyteri, & Diaconi abſq[illegible] voluntate Epiſcopi nihil peragunto: ipſ[illegible] enim fidei populus Domini commiſſus eſt, [illegible] pro animabus ab ipſo repetetur ratio.

XXXIX. Manifeſtæ ſunto privatæ res Epiſcopi, ſi modo & privatas habet: manifeſta[illegible] item ſunto Dominicæ, ut privatas quidem res Epiſcopus cum moritur, quibus vult & quomodo vult, relinquendi facultatem habea[illegible] neque occaſione Eccleſiaſticorum rerum inte[illegible] cidant res Epiſcopi, qui nonnumquam u[illegible] rem, & liberos, cognatos, aut ſervos habe[illegible]

Ju-

um enim eſt apud Deum pariter, & ho-
es, ſimul ne Eccleſia per ignorationem re-
Epiſcopi, damni aliquid ſuſtineat, ſimul
Epiſcopus, aut cognati ejus prætextu Ec-
æ oblædantur; aut etiam qui illum gene-
proximitate contingunt, incidant in nego-
, ejuſque mors implicetur diffamationibus.
.L. Præcipimus, ut Epiſcopus res Eccleſiæ
poteſtate habeat. Nam ſi pretioſæ homi-
n animæ fidei ejus committendæ ſunt: multo
que magis oportuerit & de pecuniis man-
um dare, ut illius arbitratu diſpenſentur,
: non cum timore Dei, ſummaque ſolli-
udine per Presbyteros, ac Diaconos erogen-
in pauperes. Percipiat autem & ipſe (ſi
odo indiget) quantum ad neceſſarios ſuos,
hoſpitio exceptorum fratrum uſus opus ha-
t, ne quo modo ipſe poſteriore loco habea-
-, quam cæteri. Ordinavit enim Lex Dei,
qui Altari inſerviunt, de Altari nutrian-
r, quando nec milites unquam ſuis annonis
ma hoſtibus inferant.

XLI. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Dia-
nus, qui vel aleæ, vel ebrietatibus indulget,
A deſinito, vel deponitor.

XLII. Subdiaconus, aut Cantor, aut Le-
or, qui conſimilia facit, vel deſinito, vel
communione ſejungitor; Similiter & Laici.

XLIII. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Dia-
onus, qui uſuras a mutuum accipientibus exi-
it, vel deſinito, vel deponitor.

XLIV. Epiſcopus, aut Presbyter, aut Dia-
onus, qui cum hæreticis preces conjunxerit,
umtaxat a communione ſuſpenditor. Si vero
etiam ipſos tamquam Clericos aliquid agere
ermiſerit, deponitor.

XLV. Epiſcopum, aut Presbyterum, qui
æreticorum Baptiſma, aut Sacrificium ſuſce-
erint, deponi præcipimus. Quæ etenim con-
entio inter Chriſtum, & Belial, aut quæ
articula Fidelis cum Infideli?

XLVI. Epiſcopus, aut Presbyter, ſi eum,
qui verum Baptiſma habeat, iterum baptiza-
verit, aut pollutum ab impiis non baptizave-
rit, deponitor: ut qui Crucem, & mortem
Domini derideat, neque diſcernat veros Sacer-
dotes a Sacerdotibus impoſtoribus.

XLVII. Si quis Laicus, cum ſuam a ſe
uxorem abjicit, alteram duxerit, aut ab alio
dimiſſam, a communione ſegregator.

XLVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter
ſecundum ordinationem Domini non baptiza-
verit in Patrem, & Filium, & Spiritum San-
ctum, ſed in tres principio carentes, aut tres
Filios, aut tres Paracletos, deponitor.

XLIX. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter in
una initiatione, non tres immerſiones, ſed
unam duntaxat, quæ in mortem Domini de-
tur, peregerit, deponitor. Non enim dixit
Dominus: In mortem meam baptizate, ſed
profecti docete omnes gentes baptizantes eos
in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

L. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut
Diaconus, aut quivis omnino de Sacerdotali
conſortio, nuptiis, & carnibus, & vino ab-
ſtinuerit, non propterea quo mens ad cultum
pietatis reddatur exercitatior, ſed propter abo-
minationem, oblitus, quod omnia pulchra
valde, & quod maſculum, & fœminam Deus
creavit hominem, ſed diffamationibus laceſ-
ſens creationem Dei vocat ad calumniam, aut
corrigitor, aut deponitor, aut ex Eccleſia reji-
citor. Conſimiliter & Laicus.

LI. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter eum,
qui a peccato revertitur, non recipit, ſed re-
jicit, deponitor, eo quod Chriſtum offendat,
qui dixit, ob unum peccatorem, qui reſipi-
ſcat, gaudium oboriri in Cœlo.

LII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut
Diaconus carnibus & vino Feſtivis diebus non
utatur, idque per abominationem, non pro-
pter exercitationem ad cultum pietatis, de-
ponitor, tamquam qui cauterio notatam habet
conſcientiam, & multis auctor ſit offendiculi.

LIII. Si quis Clericus in caupona cibum ca-
pere deprehenſus fuerit, a communione ex-
cluditor: excepto tamen eo, qui neceſſario
in itinere in commune divertit hoſpitium.

LIV. Si quis Clericus Epiſcopum contume-
lia affecerit, deponitor, Principi enim popu-
li tui non maledices.

LV. Si quis Clericus contumelia affecerit
Presbyterum, aut Diaconum, a communione
ſegregator.

LVI. Si quis Clericus mancum, aut mu-
tum, ſurdumve, aut cæcum, aut eum, cui
vitioſus inceſſus eſt, ſubſannaverit, commu-
nione privator. Conſimiliter & Laicus.

LVII. Epiſcopus, aut Presbyter, qui ne-
gligentius circa Clerum, vel populum agit,
neque in pietate eos erudit, a communione
ſegregator. Si vero in ea ſocordia perſevera-
vit, deponitor.

LVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter
Clerico ex inopia laboranti neceſſaria non ſup-
peditaverit, a communione rejicitor, ſin per-
ſeverat, deponitor, ut qui Fratrem ſuum ne-
gaverit.

LIX. Si quis falſo inſcriptos impiorum li-
bros tamquam Sacros in Eccleſia ad populi

& Cleri corruptionem publicaverit, deponitor.

LX. Si accuſatio contra Fidelem inſtituatur de fornicatione, aut adulterio, aut quacumque alia actione prohibita, & convictus fuerit, in Clerum non perducitor.

LXI. Si quis Clericus per metum humanum, vel Judæi, vel Græci, vel Hæretici negaverit, ſi quidem nomen Chriſti, ab Eccleſia rejicitor, ſi vero nomen Clerici, deponitor; pœnitentiam tamen ductus, ut Laicus recipitor.

LXII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Sacerdotali conſortio comederit carnes in ſanguine animæ ejus, aut a beſtiis abreptum, aut ſuffocatum, deponitor: hoc enim Lex prohibuit. Sin vero Laicus fuerit, a communione excluditor.

LXIII. Si quis Clericus, aut Laicus Synagogam Judæorum, aut Hæreticorum conventiculum ingreſſus fuerit, ut preces cum illis conjungat, deponitor, & a communione excluditor.

LXIV. Si quis Clericus in concertatione aliquem pulſaverit, & uno ictu, ac pulſatione interemerit, deponitor propter temeritatem ſuam. Sin vero Laicus ſit, arcetor a communione.

LXV. Si quis Clericus dominicum diem, aut Sabbatum, uno ſolo dempto, jejunare deprehendatur; deponitor; ſin Laicus, a communione ejicitor.

LXVI. Si quis virginem ſibi non deſponſatam admota vi detinet, a communione ſuſpenditor. Non licitum autem eſto aliam ducere: ſed eam detineto, quam ſollicitavit, quamvis paupercula ſit.

LXVII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſecundam ab aliquo ordinationem ſuſceperit, deponitor tam ipſe, quam qui ipſum ordinavit: niſi forte conſtet ordinationem eum habere ab Hæreticis. Qui a talibus baptizati, aut ordinati ſunt, hi neque Fideles, neque Clerici eſſe poſſunt.

LXVIII. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor Sacram Quadrageſimam Paſchæ, aut quartam feriam, aut Paraſceve non jejunaverit, deponitor, præterquam ſi imbecillitate impediatur corporis: Sin Laicus ſit, communione privator.

LXIX. Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex Clericorum conſortio cum Judæis jejunaverit, aut communem Feſtum diem cum ipſis egerit, aut Lautitia Feſti, nempe azym[illegible] aliud hujus generis ab eis ſuſceperit, [illegible]tor: Si Laicus, a communione ſegrega[illegible]

LXX. Si quis Chriſtianus oleum a[illegible] Gentilium, aut ad Synagogam Judeorum [illegible] eorum detulerit, aut lucernas incende[illegible] communione excluditor.

LXXI. Si quis Clericus, aut Laicus ex[illegible] aut oleum ex Sancta ſubripiat Eccl[illegible] communione ſejungitor.

LXXI. Vas aureum, & argenteum [illegible]ficatum, aut velamen, linteumve nem[illegible] plius in ſuos uſus aſſumito; iniquum enim [illegible] Cæterum ſi quis deprehenſus fuerit, [illegible]municatione mulctator.

LXXIII. Epiſcopum de aliquo *per fi*[illegible]gnos accuſatum homines, ab Epiſcopis [illegible]ri neceſſarium eſt. Et ſi quidem compar[illegible] & confeſſus, convictuſque fuerit, cenſura [illegible] rogator Eccleſiaſtica. Si vero vocatus *non* [illegible] temperaverit, ſecunda quoque *vice vocato* miſſis duobus ad ipſum Epiſcopis. *Quod* [illegible] per contumaciam, nec ſic quidem *comparue*rit, Synodus ſuam contra ipſum pronuntia[illegible] ſententiam, ne quid tergiverſando, detrect[illegible]doque judicium lucrifacere videatur.

LXXIV. In dictionem teſtimonii con[illegible] piſcopum Hæreticus non admittitor, *ſed* [illegible] Fidelis, ſi ſolus ſit; *In ore enim* duorum aut trium teſtium conſiſtet *omne dictum*.

LXXV. Item non *oportet Epiſcopum* Fratri, aut Filio, aut alteri cognato *huma*[illegible] gratificari affectu. Neque enim Eccleſiam *D*[illegible] conferre debet in hæredes; Enimvero ſi qu[illegible] id fecerit, irrita permaneto ordinatio: *ip*[illegible] autem Excommunicatione percellitor.

LXXVI. Si quis oculo defectus, aut ob[illegible] crure exiſtat, & dignus ſit, Epiſcopus effic[illegible]tor: non enim mutilatio corporis ipſum polluit, ſed inquinatio animæ.

LXXVII. Qui vero mutus, ſurduſve, & cœcus eſt, Epiſcopus non efficitor: non quia oblæſo corpore eſt, ſed ne Eccleſiaſtica impediantur munia.

LXXVIII. Si quis Dæmonem habeat, Clericus non efficitor: ſed neque cum Fidelibus preces fundito; Mundatus vero *recipitor*: & ſi dignus fuerit, efficitor.

LXXIX. Qui ex vita gentili advenerit, & baptizatus eſt, aut ex converſatione prava, eum juſtum non eſt protinus promoveri in Epiſcopum. Injurium enim eſt, eum, qui non prius ſpecimen, & documentum de ſe præbuerit, aliorum doctorem exiſtere, niſi alicubi dono Divinæ Gratiæ hoc fiat.

LXXX.

XX. Dicimus, quod non oporteat Epi-
m, aut Presbyterum publicis ſe admini-
onibus immittere: ſed vacare, & com-
ım ſe exhibere uſibus Eccleſiaſticis. Ani-
igitur inducito hoc non facere, aut de-
or. Nemo enim poteſt duobus Dominis
e juxta præceptum Dominicum.
XXXI. Servi, ſi in Clerum promovean-
citra Dominorum voluntatem, hoc ipſum
atur redhibitionem: Si quando vero ſer-
quoque gradus ordinatione dignus videa-
(qualis & noſter Oneſimus apparuit) &
nini conſenſerint, manuque emiſerint, &
o ſua ablegaverint, efficitor.
XXXII. Epiſcopus, aut Presbyter, aut
conus, qui militiæ vacaverit, & ſimul
amque retinere voluerit, tam Officium Ro-
num, quam ſanctionem Sacerdotalem, de-
itor. Quæ enim Cæſaris ſunt, Cæſari: &
e Dei, Deo.
LXXXIII. Quiſquis Imperatorem, aut Ma-
ratum contumelia affecerit, ſupplicium lui-
, & quidem ſi Clericus ſit, deponitor; ſi
icus, a communione removetor.
LXXXIV. Sunto omnibus vobis Clericis ſi-
ul, & Laicis venerandi, ac ſacri Libri, ve-
is quidem Teſtamenti, Moyſis quinque,
eneſis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deu-
ronomium, Jeſu filii Nave unus, Judicum
ıus, Ruth unus, Regnorum quatuor, Dere-
ctorum ex libro dierum duo, Eſther unus,
Machabæorum geſtis tres, Job unus, Pſal-
rium unus, Salomonis tres, Proverbia, Ec-
eſiaſtes, Canticum Canticorum, Propheta-
um duodecim: Unus Eſaiæ, Hieremiæ unus,
zechiel unus, Daniel unus; Inquiritor au-
em a vobis extrinſecus, ut adoleſcentes ve-
tri addiſcant item Sapientiam eruditi Syrach.
Noſtra vero, hoc eſt novi Teſtamenti Evan-
gelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Joan-
is: Pauli Epiſtolæ quatuordecim, Petri Epi-
tolæ duæ, Joannis tres, Jacobi una, Judæ
una, Clementis Epiſtolæ duæ, & præceptio-
nes, quæ vobis Epiſcopis per me Clementem
in libris octo nuncupatæ ſunt, quas omnibus
publicare non oportet ob quædam arcana,
quæ in ſe continent: Et actiones noſtras Apo-
ſtolorum. (*)

Apoſtolorum traditiones non poſſunt in du-
bium revocari, & ab omnibus ſunt obſervan-
dæ; Concil. Epheſin. *in Epiſt. ad Neſtorium*,
Cyrillus Alexandr. *in Lib. de recta Fide ad
Theodoſium*, Innocent. I. *Epiſt.* 2. *ad Victric.
apud Turrian. de Canonib. Apoſt. lib.* 1. *cap.* 12.
Marcellus I. *Epiſt.* 1. Apoſtolorum Litte- 18
ras contemnens eſt hæreticus, *cap. Quid au-
tem cauſ.* 24. *q.* 3. Apoſtoli cum Chriſto ha- 19
buerunt uſum, & dominium aliquorum mo-
bilium, & affirmare contrarium, eſt hæreti-
cum, *cap. Cum inter* Extravagant. Joann. XXII.
de verbor. ſignificat. Apoſtoli cum Chriſto mul- 20
ta habuerunt, de quibus poterant diſponere;
cap. Quia quorumdam, Extravag. Joan. XXII.
de verbor. ſignificat. Apoſtolorum præceptum 21
de pecunia non habenda, non fuit rigoroſum;
cap. Quia quorumdam ibidem §. *Adhuc licet*;
ubi poſt multa habentur hæc præciſa verba:
*Præterea Auguſtinus dicit expreſſe, quod illud
non fuit præceptum, ſed poteſtas recipiendi neceſ-
ſaria ab iis, quibus prædicabant Evangelium,
quam ſervare Apoſtolis licuit, vel etiam non
ſervare.*

Additiones ex aliena manu.

Plura de Apoſtolis ab Auctore aſſeruntur, 22
quæ non ſolum in controverſiam revocantur,
ſed etiam ut falſa exploduntur ab omnibus æ-
tatis noſtræ eruditis Viris. Nos vero tum ea,
quæ omiſit ipſe, ſupplebimus, tum ea indi-
cabimus, quæ ex auctoribus hac de re ſuſpe-
ctis nimis confidenter aſſeruit. Apoſtolos ita-
que Chriſtus Dominus elegit duodecim, non
generis nobilitate, non honoribus, nec litteris
conſpicuos, ſed *idiotas elegit, ut confunderet
Mundum*, teſte Auguſtino *tract.* 7. *in Joan-
nem; & humiliter natos, inhonoratos, illittera-
tos, ut quidquid magnum eſſent, & facerent,
ipſe in eis eſſet & faceret*, ut idem aſſerit S.
Pater *lib.* 18. *de Civit. Dei cap.* 49. Rem præ-
clare exponit Ambroſius lib. 5. in Lucam cap.
7. per hæc verba: *Adverte cœleſte conſilium:
non ſapientes aliquos, non divites, non nobiles,
ſed Piſcatores, & Publicanos, quos dirigeret,
elegit, ne traduxiſſe prudentia, ne redimiſſe di-
vitiis, ne potentiæ, nobilitatiſque auctoritate tra-
xiſſe aliquos ad ſuam gratiam videretur, ut
veritatis ratio, non diſputationis gratia præva-
leret.*

Origine Galilæi fuere. Nam Angeli *Acto-* 23
rum 19. viros Galilæos appellarunt, & Judæi
diverſarum nationum Galilæos eoſdem dixere,
dum

(*) *Iſte Canon ex Bail & aliis* hic, *eſt apocryphus, quia omittit varios libros Canonicos, & alios non Canonicos admittit.*

dum eos audientes mirarentur dicentes, *Nonne omnes iſti, qui loquuntur, Galilæi ſunt? quos tamen nos audivimus loquentes noſtris linguis*
24 *Magnalia Dei*. Qui fratres Domini dicuntur, ortum ex Tribu Juda habuere; reliquos vero ex Tribu Zabulon & Nephtali fuiſſe tradunt Hieronymus *in Eſaiam cap.* 9. & Theodoretus *in pſal.* 67.

25 Præter duodecim a Chriſto ſelectos tres alii recenſentur Apoſtoli, S. Matthias in locum Judæ proditoris ab Apoſtolis ſuffectus, atque Paulus, & Barnabas peculiari Sancti Spiritus inſtinctu Apoſtolatus munere inſigniti. Nec deſunt qui dicant, S. Joannem Baptiſtam Apoſtolum fuiſſe Æterni Patris; Hieronymus *in cap.* 1. *ad Galatas*, ait: *Unde & nos poſſumus intelligere Joannem quoque Baptiſtam, & Prophetam & Apoſtolum appellandum; Siquidem ait Scriptura:* Fuit homo miſſus a Deo, cui nomen erat Joannes.

26 Inquiri hoc quoque ſolet, num fuerint Apoſtoli matrimonio conjuncti; Tertullianus *lib. de Monogamia cap.* 8. *Petrum ſolum*, inquit, *invenio Maritum per Socrum*. Eamdem ſententiam clarius exponit Hieronymus *lib.* 1. *adverſus Jovinianum cap.* 14. *Quoniam excepto Apoſtolo Petro non ſit manifeſte relatum de aliis Apoſtolis, quod uxores habuerint: & cum de uno ſcriptum ſit, ac de cæteris tacitum, intelligere debemus ſine uxoribus eos fuiſſe, de quibus nihil tale Scriptura ſignificat*. Paulo vero infra ſubdit: *Petrus, & cæteri Apoſtoli, ut ei* (hoc eſt Joviniano) *ex ſuperfluo interim concedam, habuerunt quidem uxores, ſed quas eo tempore acceperant, quo Evangelium neſciebant. Qui aſſumpti poſtea in Apoſtolatum reliquerunt officium conjugale. Nam cum Petrus ex perſona Apoſtolorum dicit ad Dominum:* Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te: *reſpondit ei Dominus:* Amen dico vobis, quoniam nemo eſt, qui dimiſerit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, qui non recipiat multo plura in ſæculo ipſo, & in ſæculo futuro vitam æternam. Et *epiſt.* 50. *ad Pammachium cap.* 8. *Apoſtoli vel Virgines, vel poſt nuptias continentes fuerunt*. Ambroſius autem in ea eſſe videtur ſententia *lib.* 4. *in Lucam cap.* 4. ut non ſolum Petro, ſed etiam Andreæ uxor fuerit, & quidem ſoror uxoris ipſius Petri: ait enim: *fortaſſis in typo mulieris illius Socrus Simonis & Andreæ variis criminum febribus caro noſtra languebat*. Auctor Commentarii in Epiſtolas Sancti Pauli (qui non Ambroſius, ſed Hilarius quidam Sardus ſecta Luciferianus, & Anabaptiſta a

viris eruditis cenſetur, & quem S. Hi
mus falſe irridens orbis Deucalionem ap
adverſus Luciferianos cap. 9.) *in epiſt.* 1
Cor. cap. 11. ſcripſit: *Omnes Apoſtoli ex*
Joanne & Paulo uxores habuerunt. At d
ſuſpectique auctoris ſententia fidem non
retur, præſertim dum cum iis, quas n
vimus, auctoritatibus comparatur. Fenr
nulli, Petrum ante Apoſtolatum ex
filiam Petronillam ſuſcepiſſe: Etſi
trantur Petronillam filiam Petri ſpi
dumtaxat fuiſſe, eodem prorſus modo
idem Petrus *epiſt.* 1. *cap.* 5. *v.* 13. Marcu
lium ſuum appellavit: idque comprobat e
Baronius *ad annum* 69. §. 3.

Quantum ad Apoſtolorum baptiſmum
banda neutiquam videtur Auctoris aſſer
qua ſolum Petrum a Chriſto, *Apoſtolos*
reliquos ab ipſo Petro baptizatos conten
Evodius enim ille, cujus ipſe *ſententiam*
quitur, non is eſt, qui Antiochenam Se
poſt Petrum occupavit. Nam *epiſtola ill*
quæ inſcribitur lumen, & ex qua ſententi
illam decerpſit Nicephorus, veteribus om
bus ignota fuit, ut Baronius *ad annum*
§. 13. animadvertit, ac nonniſi
obſcuri Evodii ſive ſuſpecti auctoris
beri poteſt. Nec tanta haberi poteſt fides
ſcho haud multæ auctoritatis ſeptimi ſæc
Scriptori, dum id ex jam amiſſo quinto
potypoſeon Clementis Alexandrini *libro* co
probare ſtudet. Nam ſcimus, in ſuo *Prato S*
rituali plures hunc habere fabellas; & ali
de conſtat, etiam Alexandrinum Clemen
apocryphis plerumque uſum fuiſſe. Satius
go ducimus id hac in re tenere, quod ind
fidei auctores, Patreſque tradiderunt; A
ſtinus *epiſt.* 265. *alias* 108. ait, *Scrip*
quando baptizatus ſit Apoſtolus Paulus,
ptum non eſt quando baptizati ſint alii A
Verumtamen etiam ipſos baptizatos intellig
bemus ſive baptiſmo Joannis, *ſicut nonnul*
bitrantur, *ſive*, *quod magis credibile*
baptiſmo Chriſti. Nam Chriſtus apud
nem *cap.* 13. *v.* 10. lotos illos ac m
eſſe affirmat. Ambroſius vero in Lucam
18. omnes a Chriſto baptizatos pro cer
tuit: nam ait: *laverat eos Jeſus; lav*
aliud non quærebant. Uno enim Chriſtu
ptiſmate omnia ſolvit baptiſmata. Simili
bet Hilarius Pictavienſis *in Matth. cap.*
ubi ſcribit, Apoſtolos ſequutos eſſe C
ſtum *in regeneratione*, *in lavacro baptiſ*
fidei ſanctificatione, *in adoptione hær*
tis. * Vide Antonii Sandini Hiſtoriam
ſt

cam, *de Apoſtolis in univerſum*, num. 10. ꞏpoſtolis in ultima cœna poteſtatem contu- conficiendi Euchariſtiam, dum poſtquam rat *Accipite & manducate*, ſubjunxit, *hoc te in meam commemorationem*. Sed poſt re- ectionem eiſdem ligandi ſolvendique pote- m fecit per illa verba, *quodcumque liga- tis ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; quodcumque ſolveritis ſuper terram, erit ſo- m & in cœlis*. Quoad extraordinariam eo- ıdem poteſtatem, nil Auctori addendum ſeo. At certa res eſt, Petrum, Apoſtolo- n Principem, atque caput totius Eccleſiæ Te conſtitutum, cui jure ordinario, in Suc- ores quoque transferendo, jus, ſeu poteſtas t in Univerſam Eccleſiam, cum privile- conjuncto, quo errare non poſſet, dum egi ſibi concredito ea, quæ Chriſtus Ec- eſiæ ſuæ revelavit, inculcaret, proponeret, explicaret. Nam ſoli Petro dictum eſt: *u es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo ccleſiam meam, & portæ inferi non prævale- unt adverſus eam:* Soli Petro munus injun- um eſt etiam Fratres, hoc eſt Epiſcopos, Fide confirmandi: *Et tu aliquando conver- s confirma Fratres tuos:* Soli denique Petro oſt trinam de ſuo erga Chriſtum amore Con- ſſionem, dictum legimus; *Paſce oves, paſce gnos meos*. Is ſane, cum ſpectato verborum nore, tum ex perpetua & conſtanti Eccleſiæ raditione edocemur, hanc Petro, ejuſque Suc- eſſoribus præ ceteris fuiſſe Apoſtolis conceſ- am prærogativam, ut fundamentum illud ſit, uo tota Chriſti Eccleſia regitur; Ut Caput t, ac Princeps totius Chriſtianæ Reipublicæ; t ille ſit Paſtor, qui univerſum Chriſtianum opulum, omneſque per Univerſum Orbem nſtitutos Epiſcopos, concredita ſibi a Chri- o doctrina, regere debeat; Ut ille denique dex ſit, cujus ſententia, quæ errori obno- ia eſſe non poteſt, ortæ de Religione con- overſiæ finiantur.

Non negamus, Apoſtolos condidiſſe Symbo- um, Chriſtianæ ſcilicet doctrinæ compen- ium, quo fideles veluti propriæ Fidei teſſe- a uterentur. Perpetua enim & conſtans hac e re univerſæ Eccleſiæ traditio id extra con- roverſiam ponit. Nam initio v. ſæculi cum le hoc Symbolo exproſeſſo tractare Patres cœpiſſent, nemine contradicente, veluti tradi- tam ab Apoſtolis Fidei regulam jam antea ab omnibus Eccleſiis ſuſceptam univerſim re- ceptum ac commendatum fuit. Teſtantur id Rufinus *in expoſitione Symboli*, Hieronymus *in Epiſtola ad Pammachium*, Ambroſius tum va- riis in locis, tum præſertim in *ſermone ultimo de jejunio Eliæ*, Auguſtinus *de Fide & Sym- bolo*, Maximus Taurinenſis *homilia de traditio- ne Symboli*, Petrus Chryſologus *ſermone 65. in Symbolum Apoſtolorum*, Cæleſtinus Papa *in Epi- ſtola ad Neſtorium*, Caſſianus *lib. 5. de Incar- natione cap. 3.* ac Leo I. *Epiſtola 27. quæ eſt ad Pulcheriam Auguſtam, atque alibi*. Ii omnes, aliique illius ætatis Patres duo teſtantur, ſci- licet omnes per univerſum diſperſas Eccleſias hanc Fidei regulam habuiſſe, & omnes Eccleſias crediſſe ab Apoſtolis hanc fuiſſe profectam. Itaque v. Eccleſiæ ſæculo Eccleſiæ omnes Sym- bolum, quod ab Apoſtolis confectum crede- rent, habuerunt; nec ſcimus ab aliquo ante xv. Eccleſiæ ſæculum id fuiſſe in dubium revocatum. Quamobrem certo ſtatui poſſe videtur, rem ita ſe habere.

Sed clariora quoque ſuppetunt ad rem de- monſtrandam. Primum, quia veriſimile non eſt Apoſtolos Fidei compendium non edidiſſe, quod cathecumenis memoriæ mandandum eſ- ſet, & quo veluti teſſera Fideles diſcernerén- tur ab aliis. Deinde quia hujuſmodi Symboli mentio occurrit apud Patres ſecundi, & ter- tii ſæculi, qui palam faciunt, Eccleſias om- nes ab Apoſtolis illud ſuſcepiſſe. Irenæus *lib. 1. adverſus hæreſes cap. 1.* de regula veritatis im- mobili verba facit, *quam quiſque per baptiſ- mum acceperit*: & *cap. 2. Eccleſia*, inquit, *per univerſum Orbem uſque ad fines terræ ſeminata ab Apoſtolis & Diſcipulis eorum accepit eam Fi- dem, quæ eſt in unum Deum Patrem Omnipo- tentem &c.* ubi veluti paraphraſi explicatum exhibet Apoſtolorum Symbolum. Tertullianus circa finem ſecundi ſæculi *libro de velandis vir- ginibus* ejuſdem Fidei confeſſionis mentionem facit, eamque Fidei regulam Chriſtianis om- nibus communem vocat, cujus initium eſſe ait; *Credo in unicum Deum Omnipotentem &c.* Idemque repetit cum *adverſus Praxeam cap. 2.* tum *alibi paſſim*. Cyprianus quoque ejuſdem meminit Symboli *Epiſtola, quæ eſt ad Magnum*, atque *alia ad Numidiæ Epiſcopos ſcripta*. Ita- que a Patribus trium priorum ſæculorum ſa- tis indicatum habemus Symbolum per Apo- ſtolos confectum. Ex quo facile concludere eſt, Patres quinti ſæculi, qui litteris illud tradide- re, ac veluti in Eccleſias omnes ab Apoſtolis derivatum commendavere, perpetuam atque conſtantem omnium ſæculorum traditionem fuiſſe ſequutos. Reliqua vide apud Natal. Ale- xand. Matthæum Petitdier *in obſervationibus ad Bibliothecam Dupini*, Cellier, alioſque Theo- logos, qui Hæreticos ac intemperatos illos

Cri-

Criticos confutaverunt, qui aut certum non eſſe, Apoſtolos hujuſmodi Symbolum confeciſſe, cum Calvino & Eraſmo aſſeruerant; aut paulatim ab Eccleſia fuiſſe confectum cum Kinchio & Baſnagio docuerunt, vel denique ab Epiſcopis & Presbyteris Eccleſiæ Romanæ repetendum eſſe cum Voſſio, atque Pachero arbitrantur.

33 Hactenus a nobis indicata oſtendunt quidem *Apoſtolos diſceſſuros ab invicem normam prius futuræ ſibi in commune prædicationis conſtituiſſe, atque bene credentibus dandam eſſe regulam ſtatuiſſe, ab ipſis compoſitam*, ut ſcribit Rufinus *in expoſitione Symboli*, non vero quemlibet ſuum articulum pronunciaſſe, ut ex Auctore ſermonis *de tempore* falſo Auguſtino adjudicati Auctor noſter aſſeruit. Nam ad id certo adſtruendum Antiquorum traditio deeſt, & varietates, quæ in Symbolo occurrebant quinto Eccleſiæ ſæculo, dum ſcripſit Rufinus, valde ſuſpectam faciunt incerti illius auctoritatem, qui prædictum *de tempore* ſermonem conſcripſerat: Etenim articulus de deſcenſu Chriſti ad inferos neque in Symbolo Eccleſiæ Romanæ, neque in Orientalibus reperiebatur, ut refert ipſe Rufinus, ſed fides illi ſubjecta verbis continebatur *ſepultus eſt*, ex ejuſdem Rufini obſervatione: Item articulus de Sanctorum Communione in Symbolo Eccleſiæ Aquilejenſis, atque in Græcis Latiniſque antiquis Symbolis deſiderabatur; Sicut etiam articulus de Vita æterna, qui articulo de Carnis reſurrectione incluſus reputabatur in Symbolis pleriſque, qui pro fine habebant, *Carnis reſurrectionem*. Id autem demonſtrare videtur, non extitiſſe prioribus ſæculis traditionem de duodecim articulis ita a duodecim Apoſtolis confectis, ut ſuum quiſque pronunciaverit: Hæc enim traditio, ne illa occurreret variatio, obſtitiſſet. Quamobrem ſtatuendum videtur, fuiſſe quidem Fidei compendium ab Apoſtolis confectum, quo veluti teſſera uterentur fideles, ſed incertum omnino eſſe, num ab uno alteri communicatum fuerit, num omnes ſimul convenerint, vel num ſinguli ſuum articulum pronunciaverint.

Quantum ad Canones Sanctorum Apoſtolorum, quos ex *Capite Placuit*, per Clementem Romanum in unum congeſtos aſſerit Auctor, hæc ex Joanne Doujatio adnotare neceſſarium exiſtimavimus.

34 Certum eſt, a temporibus Apoſtolorum, atque adeo ab ipſis Apoſtolis de rebus Fidei ac morum haberi cœpta Concilia, ut vel ex Apoſtolorum actibus liquet. Unde nil mirum, ſi antiquiſſima Regularum Eccleſiaſticarum [illegible] lectio aut collectionis inſtar ſub canonum [illegible] ſtolicorum nomine prodierit, quam J. C. [illegible] veregius, qui nuper in Anglia Synodicon [illegible] dit, Codicem Canonum Eccleſiæ primi[illegible] merito dici poſſe opere proprio contend[illegible].

Hæc ſub Clementis Romani Epiſcopi [illegible] una cum octo libris Apoſtolicarum Con[illegible] tionum vulgata eſt: nec deſunt qui Apoſt[illegible] has Regulas aſſignaverint: atque in [illegible] ro eſſe videtur Juſtinianus *Nov. 9. in* [illegible] *fat.* & Balſamon *in can. 2. Synodi* Trullanæ. Eaque de cauſa inter Agiographa recen[illegible] tur a Joanne Damaſceno, & aliis. Turria[illegible] & Salmeron e Societate Jeſu in Conc[illegible] Hieroſolymitano, quod in actibus Apoſto[illegible] rum memoratur, editas arbitrantur; & [illegible] lectio Arabica, e Bibliotheca Bodlejana, a [illegible] nominato Beveregio laudata, in ſummo S[illegible] nis conditas, atque a Clementi Petri di[illegible] pulo enunciatas refert. Contra *in præfat.* N[illegible] *mo-Canonis* Photius, Hincmarus, *aliique*, [illegible] quibus ipſi Quini-ſextæ Synodi Patres, no[illegible] Canones Apoſtolorum vocant, ſed Canones *qui dicuntur Apoſtolorum*.

Clementem ſane eorum Auctorem aut [illegible] torem fuiſſe, plurima ſunt, quæ diſſua[illegible] præſertim vero quod non pauca his Cano[illegible] bus contineantur partim *ab Eccleſiæ* Roma[illegible] uſu aliena, ut prohibitio *jejunandi Sabba[illegible] can. 65.* partim quæ tempore *S. Clementis* [illegible] cepta fuiſſe, ac certo *jure* conſtituta *non* [illegible] cile probari poſſit: qualia forte Provinciaru[illegible] Eccleſiaſticarum & Parochiarum ſeu Diœceſe[illegible] Epiſcopalium diſtributio, Concilia Metrop[illegible] litanorum annua, bonorum ad Eccleſiam [illegible] tinentium ab Epiſcopi bonis diſtinctio, [illegible] pertinent Canones 14. alias 15. 35. 38. & 4[illegible] Sed quamvis Eruditorum fere conſenſu nec Canones illi, nec Conſtitutiones & alia Clementi adſcripta opus eſſe credantur aut Apoſtolorum, aut etiam Clementis Papæ, nihil tamen ambigitur, quintum hæ, tum illi ſatis expreſſe ſervent antiquæ diſciplinæ veſtigia, quæ Auctorem oſtendunt non doctum modo & pium, ſed priſcum quoque, nec ter[illegible] tio Chriſti ſæculo poſteriorem.

De tempore vetuſtæ hujus collectionis pa[illegible] rum conſtat. Dubitari quidem non poteſt quin non modo ante Chalcedonenſem *can.* [illegible] *Chalced. ex 30. Apoſt.*, & Epheſinam Univer[illegible] ſales Synodos cogniti eſſent, cum in illis Sy[illegible] nodis horum Canonum aliqui non obſcure in[illegible] dicentur: ſed & ante Concilium Antioche[illegible] num, quod eorum non paucos innovavit [illegible]

atque

ıe ideo ante Nicænum Œcumenicum I. in
m prodiiſſe, facile probari poteſt, cum in
Canones illi partim inſinuetur, partim
m palam laudentur. Canon quippe Apo-
cus ſextus deſignatur canone 9. Concilii
æni, ubi de criminis alicujus reis ad Or-
s præter Canonem promotis agitur. Ca-
15. ſive 14. Apoſtolorum de migrationi-
Epiſcoporum & Clericorum indicatur ca-
. 15. & 16. Nicænis. Canon quoque 62.
ſtolorum de lapſis non promovendis Ca-
e Nicæno 10. demonſtratur. Aperte vero
eti videntur Nicæno 1. Canon Apoſtolicus
& ſeqq. de Eunuchis per vim factis a
ro non arcendis. Canone autem 2. Nicæ-
qui eſt de recens baptizatis non ſtatim pro-
vendis contra Canonem Eccleſiaſticum,
id aliud quam Canon Apoſtolorum 80. ſcri-
ur? Canone denique Nicæno 15. qui tradit
excommunicatis ab Epiſcopis unius Pro-
ciæ ſervandum eſſe Canonem, qui ab aliis
iſcopis eos admitti prohibet, nonne mani-
te ad Canones Apoſtolorum 12. alias 13. &
. alias 43. refertur?

Nondum innotuiſſe hanc collectionem anno
riſti 258. quo agitabatur controverſia de
ptiſmo hæreticorum inter Stephanum Sum-
um Pontificem illorum baptiſma recipien-
m, atque B. Cyprianum Carthaginenſem,
Firmilianum Cæſareæ in Cappadocia Epi-
opum illud reſpuentes, ex eo inducit Illuſtr.
etrus de Marca *lib.* 3. *de concord. Sacerd. &*
mp. c. 2. quod Firmilianus cum Sanctorum
etri, & Pauli quædam loca non ſatis perſpi-
ua in ſuam ſententiam adduceret, eamque
onſuetudine Aſiaticorum tueretur, non ta-
nen meminit Canonum Apoſtolorum 46. &
7. quos profecto, ſi illi tum in lucem pro-
iiſſent, minime omiſſurus fuiſſet, utpote qui
jus ſententiam manifeſte adſtruerent. Dam-
antur enim Canone 46. Epiſcopus & Presby-
er hæreticorum baptiſmum admittentes; &
Canone 47. deponi jubetur is, qui pollutum
b impiis (ideſt ab Hæreticis baptizatum)
on baptizaverit, non minus quam is qui ri-
e & ſecundum veritatem baptizatum adhuc
aptizaverit. Hinc conjicit Eruditiſſimus præ-
ſul, paulo poſt illam Firmiliani adverſus Ste-
phanum contentionem, forte & ejus occaſio-
ne, editos, aut collectos fuiſſe hos Canones,
paulo ſcilicet poſtquam Iconii in Lycaonia vi-
cinarum Orientis Regionum Epiſcopi frequen-
ti Synodo conveniſſent; quæ Synodus eadem
ſanxerat, quæ duobus illis Canonibus Apoſto-
lorum 46. & 47. continentur.

Verum nuperus Synodici Editor ante lau- 39
datus probat, horum Canonum aliquos anti-
quiſſimis tum Græcis, tum Latinis Patribus
longe ante Iconienſe Concilium cognitos fuiſ-
ſe, Clementi Alexandrino, ac Tertulliano
circa annum Chriſti 195. Origeni non multo
poſt, & Cypriano, qui anno 255. paſſus le-
gitur. Indicantur ab iis verb. grat. Canones
7. 17. 31. 47. 50. 61. 81. deque iis rebus ha-
bita jam ante Concilia. Nam Cypriano teſte
in Epiſtola ad Jubajanum, jam ejus tempore
ſtatutum fuerat, ut hæretici ad Eccleſiam Ca-
tholicam converſi baptizarentur, *cum*, inquit,
jam multi anni ſint, & longa ætas, ex quo
ſub Agrippino bonæ memoriæ viro convenientes
in unum Epiſcopi ſtatuerint: quod de Epiſcopis
Africanis accipiendum eſt; Agrippinus enim
Carthaginenſis fuerat. Idem autem, ut dixi-
mus, Canone Apoſtolorum 47. conſtitutum
reperitur. Paſcha quoque cum Judæis celebra-
ri non debere, quo pertinet Canon Apoſtoli-
cus 7. alias 8. Synodi plures ante annum 198.
ſanxerant, Romana ſub Victore I. Palæſtina,
Pontica, Gallica &c. de quibus Euſebius *lib.*
5. *Eccleſ. hiſtor. cap.* 22. & Beda: ex quibus
patet, recte Hincmarum conjeciſſe, editos fuiſ-
ſe aut collectos Canones, qui dicuntur Apo-
ſtolorum, iis temporibus, quibus nondum li-
bere Concilia celebrabantur.

Quod attinet ad horum Canonum auctores, 40
locumve, ubi primum prodierint, ex 1. illo-
rum Canonum colligi poteſt, conditos non eſſe
ab Epiſcopis Aſianæ Diœceſeos, ut qui 14.
luna Paſcha celebrarent a temporibus S. Po-
lycarpi. Et ſi quidem omnes ſimul, eodem-
que loco eſſe compoſitos conſtaret, minus im-
peditam quæſtionem faceret Hyperberetæi men-
ſis habita mentio Can. 38. quo nomine cum
October lingua Syro-Macedonica, uſu tunc
per Syriam, & Orientem recepta, ſignifice-
tur, apparet, hunc Canonem in Syria conce-
ptum; unde ſequeretur cæteros quoque iiſdem
e locis manaſſe. Verum non deſunt qui ſa-
tis probabiliter conjiciant, diverſis in Syno-
dis, diverſiſque temporibus editos. Huic ego
ſententiæ ſic accedo, ut magnam partem ex
Conciliis, quæ in Orientis præſertim tractibus
ſub finem ſecundi, & initium tertii ſæculi ha-
bita ſunt, partim ex moribus, qui per ea-
rumdem Regionum Eccleſias invaluerant, ter-
tio currente ſæculo, ſive, quod veriſimilius
videtur, plurium Antiſtitum opera collectos
exiſtimem, neque aliud voluit Illuſtriſſimus
Marca, cum paulo poſt Iconienſem anni 258.
Synodum, in lucem exiiſſe ſcripſit hanc Colle-
ctio-

ſtole, remiſſio eſt. Ab *Apo* & *Stole*, *miſſio*, non autem *Stolon*, ut Auctor putat, id quod notavit Calvin. in ſuo *Lexico juridico*, *verbo Apoſtoli*.

15 Apoſtolorum autem, qui Libelli pariter dimiſſorii appellantur, formam atque ſolemnia de Jure Romanorum veteri exponit Briſſonius

16 *ex leg.* I. *ff. de libell. dimiſſor.* ubi Marcianus hæc habet: *Poſt appellationem interpoſitam litteræ dandæ ſunt ab eo, a quo appellatum eſt, ad eum, qui de appellatione cogniturus eſt, ſive principem, ſive quem alium. Quas Litteras Dimiſſorias ſive Apoſtolos appellant. Senſus autem litterarum talis eſt*: APPELLASSE, *puta* LUCIUM TITIUM, A SENTENTIA ILLIUS, QUÆ INTER ILLOS DICTA EST. *Sufficit autem petiiſſe intra tempus dimiſſorias inſtanter & ſæpius, ut etſi non accipiatur, ad ipſum conteſtetur*. Vide Briſſonium ipſum, ex quo hæc exſcripſimus, *de formulis lib.* 5. *formul.* 179.

17 De Jure quoque Eccleſiaſtico Apoſtolorum uſum teſtandæ Appellationis gratia habitum fuiſſe, quoties Romam ad Summum Pontificem provocaretur, patet ex Concil. Lugdunen. *an.* 1245. nec non ex epiſt. Hildeberti Epiſc. Cenomanenſis *epiſt.* 82. quam refert Du-Freſne

18 verb. *Apoſt.* Adeo autem religioſe mos hic & forma obſervari debebat, ut Judex ſuperior, ad quem fuerat appellatum, de cauſa non judicaret, niſi conſtitiſſet, Apoſtolos per Appellantem poſtulatos fuiſſe, atque impetratos, cujus obſervantiæ negligentiam, quæ aliquantulum irrepſerat, graviter redarguit Concil. Narbonen. *ann.* 1430. *apud Martene tom.* 4. *Anecd. col.* 354.

29 Item expoſtulandi Apoſtolos conſuetudo obtinuit etiam, quoties a Pontifice ad Concilium generale licet non jure provocaretur, ut patet ex *tom* 6. *Spicilegii Dacheriani pag.* 152. *in appellatione Univerſitatis Pariſien. a Benedicto XIII.* Vide ulterius Du-Freſne *verb. Apoſtoli*.

20 Apoſtoli dicti quoque fuerunt Apoſtilli, ut hac notione eoſdem vocari patet apud Matth. Paris *pag.* 458. ita: *Si quis ad Papam duxerit appellandum, cauſam appellationis in ſcriptis aſſignare deproperet, petat Apoſtillos, quos ei præcipimus exhiberi.*

APPELLATIO.

ARTICULUS I.

Quo ad ea, quæ concernunt Appell... eſſe, diviſionem, & finem.

APpellatio eſt ab inferiori ad Supe... Judicem provocatio ratione grava... illati, vel inferendi facta; *cap. Placuit* ... *Eſt in re communis*. Eſt igitur duplex, ... cialis una, & Extrajudicialis altera; *ca... di nobis, cap.* Concertationi, *de appellat.* ... *& Clementin.* 3. *eod. tit.* Appellatio Judi... eſt, quæ fit ab actu judiciali, ſcilicet a ... tentia Judicis, ſive definitiva, ſive *interl*... toria, qua quis ſe gravatum *exiſtimat*, ... cum quis citatur a Judice, dato *nimis* br... tempore peremptorio, tunc ſi *gravatus hab*... juſtam cauſam appellandi juxta cap. 1. *de* ... *lation.* vel cum Judex delegatus juſtam ex... ptionem partis, quod v. g. vi impetrati ... ſcripti Apoſtolici conveniri non poſſit, ... tere non vult, tunc ea pars tamquam agg... vata ad Superiorem appellare poteſt, ... *cap. Significante* 34. *& cap. Rodulphus* 35. ... *Reſcriptis*. Appellatio Extrajudicialis eſt, ... fit ab actu aliquo *extrajudiciali*, quo qui... gravatum exiſtimat, vel probabiliter *grav*... dum timet, ut ſi quis injuſte ſit captus, ... incarceratus, vel nominatus, & obligatus ... tutelam, ad quam non tenetur, tunc pot... ſi ſe gravatum ſentit, appellare; *l.* 1. §. ... *quis Tutor, ff. Quando appelland. ſit*. Sic etiam Appellatio Extrajudicialis dicitur, quæ fit contra electiones, collationes, & proviſiones, ex quibus ſe quis gravatum ſentit; *cap.* Concertationi, *de Appellat. in* 6.

Appellatio Judicialis, & Extrajudicialis tripliciter differunt inter ſe. Primo quia Appellatio Judicialis ſupponit Judicium eſſe cœptum, cum ſit provocatio a Judice inferiori ad Superiorem. Appellatio vero Extrajudicialis non ſupponit Judicium incœptum, ſed ipſum Judicium, ſeu cauſam incipit, tunc enim ſolum incipit cauſa, cum interponitur ipſa Appellatio Extrajudicialis, & ideo magis proprie dicitur provocatio ad cauſam, ut habetur *cap. Cum ſit Romana* his verbis: *Sacri Canones etiam extra Judicium paſſim appellare permittunt. Nec ſolent hujuſmodi dici Appellationes*,

ſed provocationes ad cauſam. Secundo diſ-
t, quia Appellatio Judicialis ſupponit ne-
io Judicem *a quo*, & Judicem *ad quem*;
ajudicialis vero non neceſſario ſupponit
em *a quo*, cum poſſit extrajudicialiter
llari etiam contra alium quemcumque gra-
em diſtinctum a Judice. Tertio differunt,
appellatio Judicialis etiam male, & ſim-
ter propoſita ſuſpendit executionem, & fa-
n contrarium attentata revocari; *cap. Poſt*
llationem §. *Appellatione*, *cauſ.* 2. *q.* 6. &
Dilectis filiis, *de Appellation.* Extrajudi-
s autem non ſuſpendit executionem, nec
in contrarium attentata revocari, niſi ſit
, & rationabiliter propoſita, expreſſa etiam
a, legitima appellandi, quæ ut talis ſit a
eriore admiſſa, ut colligitur ex *cap. Con-*
tus 45. *de Appellat.* & *ex cap. Cum inter*
de election. ubi expreſſe habetur: *Appella-*
em illam dicimus legitimam non fuiſſe, un-
per eam electio non potuit impediri.

Appellatio alia eſt rationabilis, ſeu legiti-
, & eſt illa, quæ fit juſta de cauſa, ac ſer-
is jure ſervandis, & iſti legitimæ Appella-
ni tenetur Judex regulariter deferre; *cap.*
m Appellationibus, *de Appellat. in* 6. Alia
Appellatio fruſtratoria, & eſt illa, quæ
lummodo morandæ ſolutionis, aut protra-
ndæ litis cauſa interponitur, ut *l. Tutor*, *ff.*
Uſuris, & iſti non tenetur Judex deferre,
. *Cum ſpeciali de Appellat.* Immo ſic inju-
appellans omnino puniendus eſt: *cap. Om-*
no cauſ. 2. *qu.* 6. Alia eſt Appellatio frivo-
, ac levis, & eſt illa, quæ fit ex minimis,
frivolis, ſeu futilibus rationibus, & iſti
ariter non tenetur Judex deferre, ſed meri-
poteſt eam ſic cognitam ſtatim rejicere;
p. Cum Appellationibus frivolis, *de Appellat.*
6. & *cap. Cum parati eſſemus*, *de Appella-*
ionibus lib. 2. *tit.* 28. in cujus Summario ha-
etur expreſſe: *Appellatio frivola non excuſat*
nferiorem, quominus teneatur obedire Superiori,
& ut de contemptu puniatur.

Appellatio propter tres cauſas potiſſimum
ntroducta eſt. Prima eſt, ut gravamen ini-
que oppreſſis illatum removeatur; *cap. Sugge-*
ſtum 15. *de Appellat.* ubi Alexander III. ſcri-
bens Archiepiſcopo Eboracenſi *de motivo editæ*
ſuæ Decretalis, ſic præciſe dicit: *Non ad de-*
primendam cujuſque Juſtitiam, ſed ad removen-
dum gravamen nos feciſſe cognoſcas, & *cap. Cum*
ſpeciali 51. *de Appellat.* ubi §. *Porro* habentur
præciſa verba: *Cum Appellationis remedium non*
ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed ad præſidium
innocentiæ inſtitutum. Secunda eſt, ut iniqui-
tas Judicantium, aut Imperitia corrigatur;
l. 1. §. 1. *ff. de Appellat.* & *relat.* ubi expreſſe
dicitur: *Appellandi uſus iniquitatem judican-*
tium, vel imperitiam corrigit. Tertia, ut ex 14
propria ignorantia, vel negligentia leſus jus
ſuum conſequi poſſit; nam quæ in prima in-
ſtantia Judicis, nec allegata, nec probata ſunt,
ea in ſecunda, ſeu coram Judice Appellatio-
nis, ab utraque litigantium parte allegari, &
probari poſſunt; dummodo ea faciant ad de-
ciſionem cauſæ; *l. Prolatum* 4. *Cod. de temp.*
Appellat. cap. Cum Joannes 10. *de fid. inſtrum.*
Unde fieri poteſt, ut, licet ſententia prioris 15
Judicis ſit formaliter juſta, iſque recte proceſ-
ſerit, tamen ea a Judice Appellationis propter
novas allegationes reſcindi debeat, ut patet
exemplo *in cit. cap. Cum Joannes*; ubi expreſſe
habetur: *Sententiam vero Judicum prædictorum,*
qui alias juſte pronunciaſſe noſcuntur (cum hujuſ-
modi exceptio coram ipſis nec probata fuerit, nec
objecta) quo ad dictum Capitulum infirmamus.

Additiones ex aliena manu.

Appellatio extrajudicialis, definiente Lyn- 16
chero *tract. de Gravam. extrajud. cap.* 1. *ſect.* 1.
§. 2. *Eſt provocatio a gravamine per Judicem vel*
Partem extra judicium illato vel inferendo. Ve-
ſtigia hujus Appellationis paſſim in Jure Ca- 17
nonico occurrunt. Videſis *Cap.* 5. *de Appellat.*
cap. 8. *eod. cit. in* 6. & *Clement.* 3. *pariter eod.*
tit. De Jure vero Civili hæc Appellatio mi- 18
nime permiſſa erat, ut confutato Lynchero pro-
bat Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 29. §. 2.

Gravamina extrajudicialia, a quibus appel- 19
lare licet de Jure Canonico, vel a *Parte* pro-
ficiſcuntur, vel a *Judice*. A *Parte* multifariam
gravari quis poteſt extra Judicium: quod exem-
plis illuſtratur *in cap.* 8. *de Appellat. in* 9. Plu- 20
ra ſuppeditat Lyncher. *d. tract. cap.* 3. *p.* 1.
veluti ſi quis inique a Collegio Opificum ex-
cluditur, ſi alicui inique alimenta denegantur,
ſi quid in præjudicium juriſpatronatus atten-
tatur, ſi alienatio in præjudicium alterius ſu-
ſcipitur &c. Huc etiam pertinent gravamina,
quæ a Judice non *qua tali*, ſed *qua privato*
procedunt. Hujuſmodi vero Appellatio non 21
eſt proprie talis, ſed potius provocatio ad cau-
ſam, quæ naturam *ſimplicis querelæ* habet;
Cap. 5. *de Appellat.* Sequitur hinc, quod non 22
ad Superiorem ſtatim recurrendum ſit, ſed ad
eum Judicem, qui de tali gravamine cogno-
ſcere in prima inſtantia valet; proinde ſi Ma-
giſtratus ut privatus gravavit, hinc coram Ma-
giſtratu ſuo ordinario primæ inſtantiæ conve-

nitur, næc præciſe fatalia obſervanda ſunt, Lincher. *tract. cap. 7. p.* 1. §. 4.

23 A Judice *qua tali* gravari quis extra judicium potiſſimum dicitur, quando Judex de facto & ſic non judicialiter procedit, ſcilicet abſque omni, vel ſufficienti cauſæ cognitione aliquid decernendo, vel mandando in præjudicium alterius; & quando aliquid decernit ante litem conteſtatam. Exornat hoc Lyncher. *d. tract. cap. 3. part.* 2. §. 1. uberrima exemplorum ſerie, veluti ſi denegantur proceſſus,
24 juſtitia denegatur &c. Accedit autem hæc Appellatio extrajudicialis ad naturam Appellationis proprie dictæ. Quo fit, ut dirigatur ad Superiorem, interponenda ſit intra decem dies a tempore ſcientiæ computandos, & intra annum finienda ſit, licet hoc fatale juſtificandæ Appellationis in Praxi vix obſervetur; Bohe-
25 mer. *in Decretal. lib. 2. tit.* 28. §. 5. Vide ſi plura cupias de Appellatione hac extrajudiciali apud Lincher. *in ſæpe dict. tract. de grav. extrajud.*

26 In Appellatione judiciali Appellans ea, quæ in prima Inſtantia non probavit, adhuc probare, & non deducta deducere poteſt; *L.* 4. *Cod. de Appellat.* Strych. *in uſu modern. Pandect. lib.* 49. *tit.* 1. §. 15.

27 De differentia Appellationem inter & Relationem, tum de forma & ſolemnitate Relationis, conſule Jacob. Gothofred. *in comment. ad Cod. Theodoſian. lib.* 11. *tit.* 20.

Articulus II.

Appellare quis poſſit, vel non poſſit.

1 Appellare poteſt omnis a Judice injuſte gravatus; *cap. Omnis oppreſſus* 4. *& ſequen. cauſ.* 2. *quæſt.* 6. *& cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* Appellatio enim eſt remedium defenſionis, & præſidium innocentiæ; *cap. cum ſpeciali* 61. §. *Porro, & cap. Suggeſtum* 15. *de*
2 *appellat.* Adeoque jure naturæ omnibus injuſte gravatis permiſſa eſſe debet, ita ut etiam qui juraverit ſtare ſententiæ, vel præcepto, ſi injuſte gravetur, Appellare poſſit; *cap. ad*
3 *hæc* 20. *de appellat.* Etiam excommunicatus, ſi injuſte opprimatur, & gravetur, appellare poteſt; *cap. Cum inter* 4. *cap. Dilecti* 8. *& cap.*
4 *Significaverunt* 12. *de exceptionibus.* Immo non ſolum ille, qui gravatus exiſtit, ſed etiam alii, quorum intereſt, appellare poſſunt; *l.* 1. *de appellationibus recipiendis, cap. non ſolent cauſ.* 2. *qu.* 6. Sic Fidejuſſor appellare poteſt pro principali debitore; *l. A ſententia, ff. de*
5 *appellat. recipiend.* Procurator pro Domino, & Tutor pro Pupillo, vel Minore; *l. T*[...] *de appellat.* Pater, & Mater pro Filio cauſa deſerta eſt; *l.* 1. §. 1. *ff. De app*[...] *recipiend.* Filiusfamilias pro Patre, & [...] *l. Ex conſenſu* 23. §. *Filiusfamilias*; [...] Gloſſa *verb. Nonniſi Patris, ff. de appel*[...] Procurator, & geſtor negotii alieni, [...] do Dominus mox id ratum habeat; *cit.* [...] *de appellat. recipiend. & citat. cap.* N[...] 2. *quæſt.* 6. Epiſcopus pro ſuo Clero, [...] pro ſuo Monacho, Civitas pro Cive, [...] nus pro ſubdito, vel ſervo; *cap. Cum* [...] 17. *de ſent. & re judic. & cap. Dilecti* [...] §. *De appellat.* Clericus, vel Monachus p[...] Eccleſia, vel Monaſterio; *cit. l.* 1. *de* [...] *cap. Non ſolent* 2. *qu.* 6. *cap. Dilectis filii* [...] *appell.* Utraque pars litigantium appellare [...] teſt ab eadem ſententia continente *plures* [...] culos, quatenus in aliquibus utrique par[...] contraria, ut docet Gloſſa *in cap. Significa*[...] *runt, verb. Abſolvit, de exceptionibus*, & p[...] exemplo *in cap. Si duobus* 10. *de appellat. cap. Raynucius* 26. *& cap. Raynaldus* 18. [...] *Teſtamentis*, ubi a ſententia prolata utra[...] pars appellaſſe legitur. Si eadem ſententia [...] res reperiantur gravati, licet cæteris [...] pellantibus unus ſolus appellet, iſte [...] diri, & ejus appellatio pro omnibus prod[...] ſi eadem ſit ratio, & cauſa pro omnibus; [...] *Una ſententia* 72. *de appellationibus*, ubi [...] preſſe habetur: *Una ſententia pluribus co*[...] *mnatis, ſi unus ſolus ad appellationis benefici*[...] *convolaverit, illius victoria juri communi* [...] *ris ſuffragatur, ſi communi jure juventur, id*[...] *que negotium, & eadem cauſa defenſionis ex*[...]

Appellare non poteſt primo, qui appella[...] ni renunciavit, vel expreſſe, vel tacite, [...] gligendo fatalia; *cap. Perſonas* 4. *cap. Cum* [...] 5. *de appellat.* vel proſequendo litem coram Judice a quo, *cap. Gravatum* 20. *de Officio Delegati.* Secundo, qui ſententiam contra ſe la[...] tam expreſſe, vel tacite, ipſoque facto appro[...] bavit; *l. Ultim.* §. *final. Cod. de temp. appellat. cit. cap. Gravatum*; & Gloſſa *final. de Officio Delegati.* Tertio, qui appellationi par[...] adverſæ non detulit, in eadem cauſa appella[...] re non poteſt; *cap. Conſtitutis* 23. *cap. Ad* [...] 42. *de appellat.* Quarto, qui confeſſus eſt, [...] convictus in Judicio; *l.* 2. *Cod. Quorum appellat. non recipiend. cap. Ei qui* 41. §. *Nullus etiam cauſ.* 2. *qu.* 6. *cap. Per tuas* 10. [...] *probat. cap. Romana* 3. *de appell. in* 6. Quinto qui eſt excommunicatus, non poteſt appellare extrajudicialiter appellatione, quæ habet [...] per modum provocationis, cum excommuni-

caro

provocare non liceat; *cap. Intelleximus de* *iis*; poteſt tamen appellare judicialiter llatione, quæ rationem defenſionis habet; *Cum inter* 5. *cap. Dilecti* 8. *cap. Significa-* 11. *de exceptionib.* ut dictum eſt *num.* 3. Sexto, appellare non poteſt ille omnis, nihil intereſt appellatio; *l.* 1. *ff. de ap-* *t. recipien.* & *cap. Non ſolent cauſ.* 2. *qu.* 6. habentur præciſa verba: *Non ſolent audiri* *llantes niſi hi, quorum intereſt; & cap. cum* 16. *de election.* ubi præciſe dicitur: *cum* *quorum intereſt audiri non ſoleant appellan-* *appellationem illam dicimus legitimam non* *ſe*.

Additiones ex aliena manu.

De communione appellationis breviter agit Auctor *num.* 22. At latius diſſerendum de eſt. Communio Appellationis, definiente rychio *juridic. diſſert. tom.* 5. *diſput.* 20. *c.* 1. *m.* 75. *eſt participatio beneficii ex interpoſita Altero appellatione Legum auctoritate Alteri dulta*: Quibus autem a Legibus hæc participatio ſit indulta, videndum eſt.

Communis in primis eſt appellatio omnibus onſortibus ejuſdem litis, licet illi expreſſe on appellaverint, vel adhæſerint, & quidem *uoad omnes effectus*, qui ex ipſa appellatione erivant: Strychius, *ubi ſupra cap.* 2. *num.* 1. *& plur. ſequent.* Notandum vero eſt, quod ſi ententia, a qua eſt appellatum, contineat res ndividuas, indiſtincte omnibus prodeſt appelatio; ſin autem circa res dividuas verſetur, ſequentia hæc concurrant oportet, ut proſit appellatio cæteris litis conſortibus. I. Ut ex eadem cauſa ſint omnes condemnati. II. Ut eadem defenſionis ſit cauſa. III. Ut uterque jure communi fretus appellaverit, non ſi ex ſingulari jure ac ratione impetraverit appellationem. IV. Ut unus tantum appellaverit. Si enim omnes appellaverint, alterque eorum in proſecutione appellationis defecerit, conſortes ejus appellatione non juvabuntur. V. Ut conſortes cum Appellante eumdem non item diverſum habeant Procuratorem. VI. Ut reliqui conſortes ſententiæ non acquieverint, VII. Ut intra decem dies ſciverint eſſe appellatum. VIII. Demum ut contrarium prius non fuerint confeſſi Conſortes. Vide de his omnibus fuſe diſſerentem Strychium *d. cap.* 2. *a num.* 17. *ad num.* 59.

His vero concurrentibus prodeſt appellatio omnibus litis conſortibus, licet appellans proteſtatus fuerit, ſe ratione ſui intereſſe, nequaquam vero in commodum reliquorum appellare. Et non modo in civilibus, ſed etiam in 23
criminalibus. Quinimo in criminalibus appel- 24
latio unius reliquis prodeſt, quamvis ii acquieverint ſententiæ, nec alterius appellatione juvari voluerint.

Communis præterea eſt Appellatio parti ad- 25
verſæ, ideſt Appellato; *L. Ampliorem, C. de*
Appellat. Diſtingui vero oportet, utrum a to- 26
ta ſententia, an a certis tantum capitibus fuerit appellatum. Priori caſu liberum eſt Ap- 27
pellato, an interpoſitæ appellationi adhærere velit nec ne. Adhæſio autem intra decem dies 28
fieri debet. Eaque facta nequit appellans ap- 29
pellationi renunciare. Quod ſi non adhæſerit, 30
poteſt Appellans ſuæ appellationi renunciare, antequam citationem contra partem adverſam extraxerit, ac appellationem interpoſitam proſequi inchoaverit. Poſtquam autem appella- 31
tionem ſuam Appellans inchoavit, Appellatus ſe non minus appellatione juvare poteſt, ac ſi ipſe appellaſſet, vel appellationi adhæſiſſet, & judex appellationis poteſt corrigere ſententiam in favorem Appellati, etiam eo non petente; Confer Strychium *citat. diſſertat. cap.* 3. *a n.* 2. *ad plur. ſeq.* ubi de eo etiam inquirit, 32
an Judex Appellationis debeat Appellantem condemnare in expenſas, tum in uſuras intermedii temporis.

Poſteriori autem caſu videndum, utrum ſen- 33
tentia capitula contineat connexa, an ſeparata. Si contineat capitula ſeparata, appellatio non eſt Appellato communis. Sin autem ca- 34
pitula connexa contineat; appellatio eſt communis Appellato. Connexio autem æſtimanda 35
eſt non ex rebus, ſed ex cauſa petendi, ita ut ſi hæc una ſit, Capitula, quæ in actionem veniunt, tametſi concepta ſint de rebus diverſis, adhuc tamen cenſeantur connexa; Strychius *d. cap.* 3. *a num.* 61. *ad num.* 81. Vide 36
quoque eumdem *a num.* 82. *ad finem*, ubi de his etiam diſſerit, an ſcilicet communis ſit appellatio, ſi utraque Pars appellavit ſeorſum: an appellanti proſit quod appellatus proſecutus ſit appellationem deſertam: & demum an etiam in cauſis criminalibus appellatio proſit Parti Adverſæ.

Reliquum eſt, ut examinetur, an & quan- 37
do appellatio communis ſit tertio, qui in lite non fuit. Sed ne longiores ſimus, quam par eſt, conſule de hac materia Strychium *in d. diſſert. cap.* 4. *per tot.*

O 2 AR-

nitur, næc præciſe fatalia obſervanda ſunt, Lincher. *tract. cap. 7. p.* 1. §. 4.

23 A Judice *qua tali* gravari quis extra judicium potiſſimum dicitur, quando Judex de facto & ſic non judicialiter procedit, ſcilicet abſque omni, vel ſufficienti cauſæ cognitione aliquid decernendo, vel mandando in præjudicium alterius; & quando aliquid decernit ante litem conteſtatam. Exornat hoc Lyncher. *d. tract. cap. 3. part.* 2. §. 1. uberrima exemplorum ſerie, veluti ſi denegantur proceſſus,
24 juſtitia denegatur &c. Accedit autem hæc Appellatio extrajudicialis ad naturam Appellationis proprie dictæ. Quo fit, ut dirigatur ad Superiorem, interponenda ſit intra decem dies a tempore ſcientiæ computandos, & intra annum finienda ſit, licet hoc fatale juſtificandæ Appellationis in Praxi vix obſervetur; Bohe-
25 mer. *in Decretal. lib. 2. tit.* 28. §. 5. Vide ſi plura cupias de Appellatione hac extrajudiciali apud Lincher. *in ſæpe dict. tract. de grav. extrajud.*

26 In Appellatione judiciali Appellans ea, quæ in prima Inſtantia non probavit, adhuc probare, & non deducta deducere poteſt; *L.* 4. *Cod. de Appellat.* Strych. *in uſu modern. Pandect. lib.* 49. *tit.* 1. §. 15.

27 De differentia Appellationem inter & Relationem, tum de forma & ſolemnitate Relationis, conſule Jacob. Gothofred. *in comment. ad Cod. Theodoſian. lib.* 11. *tit.* 20.

Articulus II.

Appellare quis poſſit, vel non poſſit.

1 Appellare poteſt omnis a Judice injuſte gravatus; *cap. Omnis oppreſſus* 4. *& ſequen. cauſ.* 2. *quæſt.* 6. *& cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* Appellatio enim eſt remedium defenſionis, & præſidium innocentiæ; *cap. cum ſpeciali* 61. §. *Porro, & cap. Suggeſtum* 15. *de*
2 *appellat.* Adeoque jure naturæ omnibus injuſte gravatis permiſſa eſſe debet, ita ut etiam qui juraverit ſtare ſententiæ, vel præcepto, ſi injuſte gravetur, Appellare poſſit; *cap. ad*
3 *hæc* 20. *de appellat.* Etiam excommunicatus, ſi injuſte opprimatur, & gravetur, appellare poteſt; *cap. Cum inter* 4. *cap. Dilecti* 8. *& cap.*
4 *Significaverunt* 12. *de exceptionibus*. Immo non ſolum ille, qui gravatus exiſtit, ſed etiam alii, quorum intereſt, appellare poſſunt; *l.* 1. *de appellationibus recipiendis, cap. non ſolent cauſ.* 2. *qu.* 6. Sic Fidejuſſor appellare poteſt pro principali debitore; *l. A ſententia, ff. de*
5 *appellat. recipiend.* Procurator pro Domino, & Tutor pro Pupillo, vel Minore; *l. Tu[...] de appellat.* Pater, & Mater pro Filio, cauſa deſerta eſt; *l.* 1. §. 1. *ff. De app[...] recipiend.* Filiusfamilias pro Patre, & [...] *l. Ex conſenſu* 23. §. *Filiusfamilias*; [...] Gloſſa *verb. Nonniſi Patris, ff. de app[...]* Procurator, & geſtor negotii alieni, [...]do Dominus mox id ratum habeat; [...] *de appellat. recipiend. & citat. cap.* [...] 2. *quæſt.* 6. Epiſcopus pro ſuo Clero, [...] pro ſuo Monacho, Civitas pro Cive, [...]nus pro ſubdito, vel ſervo; *cap. Cum* [...] 17. *de ſent. & re judic. & cap. Dilecti* [...] §. *De appellat.* Clericus, vel Monachus p[ro] Eccleſia, vel Monaſterio; *cit. l.* 1. *de* [...] *cap. Non ſolent* 2. *qu.* 6. *cap. Dilectis fili*[...] *appell.* Utraque pars litigantium appella[re po]teſt ab eadem ſententia continente *plures* [arti]culos, quatenus in aliquibus utrique par[ti] contraria, ut docet Gloſſa *in cap. Significa[ve]runt, verb. Abſolvit, de exceptionibus*, & p[ro] exemplo *in cap. Si duobus* 10. *de appellat. cap. Raynucius* 26. *& cap. Raynaldus* 18. *Teſtamentis*, ubi a ſententia prolata utra[que] pars appellaſſe legitur. Si eadem ſententi[a plu]res reperiantur gravati, licet cæteris [non a]pellantibus unus ſolus appellet, iſte [...]diri, & ejus appellatio pro omnibus pro[...] ſi eadem ſit ratio, & cauſa pro omnibus; [...] *Una ſententia* 72. *de appellationibus*, ubi [ex]preſſe habetur: *Una ſententia pluribus co[nde]mnatis, ſi unus ſolus ad appellationis benefic[ium] convolaverit, illius victoria juri communi* [...]*ris ſuffragatur, ſi communi jure juventur, i[ta]que negotium, & eadem cauſa defenſionis exi*[...]

Appellare non poteſt primo, qui appell[atio]ni renunciavit, vel expreſſe, vel tacite, [ne]gligendo fatalia; *cap. Perſonas* 4. *cap. Cum* [...] 5. *de appellat.* vel proſequendo litem coram Judice a quo, *cap. Gravatum* 20. *de Officio Delegati*. Secundo, qui ſententiam contra ſe la[tam] expreſſe, vel tacite, ipſoque facto appro[]bavit; *l. Ultim.* §. *final. Cod. de temp. appellat. cit. cap. Gravatum*; & Gloſſa *final. de Officio Delegati*. Tertio, qui appellationi par[tis] adverſæ non detulit, in eadem cauſa appella[]re non poteſt; *cap. Conſtitutis* 23. *cap. [...]* 42. *de appellat.* Quarto, qui confeſſus eſt, [&] convictus in Judicio; *l.* 2. *Cod. Quorum appellat. non recipiend. cap. Ei qui* 41. §. *Nullus etiam cauſ.* 2. *qu.* 6. *cap. Per tuas* 10. [...] *probat. cap. Romana* 3. *de appell. in* 6. Quinto, qui eſt excommunicatus, non poteſt appella[re] extrajudicialiter appellatione, quæ habe[tur] per modum provocationis, cum excommuni-

cato

provocare non liceat; *cap. Intelleximus de*
iis; poteſt tamen appellare judicialiter
latione, quæ rationem defenſionis habet;
Cum inter 5. *cap. Dilecti* 8. *cap. Significa-*
11. *de exceptionib.* ut dictum eſt *num.* 3.
Sexto, appellare non poteſt ille omnis,
nihil intereſt appellatio; *l.* 1. *ff. de ap-*
recipien. & *cap. Non ſolent cauſ.* 2. *qu.* 6.
habentur præciſa verba: *Non ſolent audiri*
llantes niſi hi, quorum intereſt; & *cap. cum*
16. *de election.* ubi præciſe dicitur: *cum*
quorum intereſt audiri non ſoleant appellan-
appellationem illam dicimus legitimam non
ſe.

Additiones ex aliena manu.

De communione appellationis breviter agit
Auctor *num.* 22. At latius diſſerendum de
eſt. Communio Appellationis, definiente
ychio *juridic. diſſert. tom.* 5. *diſput.* 20. *c.* 1.
n. 75. *eſt participatio beneficii ex interpoſita*
Altero appellatione Legum auctoritate Alteri
iulta: Quibus autem a Legibus hæc parti-
patio ſit indulta, videndum eſt.
Communis in primis eſt appellatio omnibus
nſortibus ejuſdem litis, licet illi expreſſe
on appellaverint, vel adhæſerint, & quidem
quoad omnes effectus, qui ex ipſa appellatione
erivant: Strychius, *ubi ſupra cap.* 2. *num.* 1.
& plur. ſequent. Notandum vero eſt, quod ſi
ntentia, a qua eſt appellatum, contineat res
ndividuas, indiſtincte omnibus prodeſt appel-
atio; ſin autem circa res dividuas verſetur,
equentia hæc concurrant oportet, ut proſit
ppellatio cæteris litis conſortibus. I. Ut ex
eadem cauſa ſint omnes condemnati. II. Ut
eadem defenſionis ſit cauſa. III. Ut uterque
jure communi fretus appellaverit, non ſi ex
ſingulari jure ac ratione impetraverit appella-
tionem. IV. Ut unus tantum appellaverit. Si
enim omnes appellaverint, alterque eorum in
proſecutione appellationis defecerit, conſortes
ejus appellatione non juvabuntur. V. Ut con-
ſortes cum Appellante eumdem non item di-
verſum habeant Procuratorem. VI. Ut re-
liqui conſortes ſententiæ non acquieverint.
VII. Ut intra decem dies ſciverint eſſe ap-
pellatum. VIII. Demum ut contrarium prius
non fuerint confeſſi Conſortes. Vide de his
omnibus fuſe diſſerentem Strychium *d. cap.* 2.
a num. 17. *ad num.* 59.
His vero concurrentibus prodeſt appellatio
omnibus litis conſortibus, licet appellans pro-
teſtatus fuerit, ſe ratione ſui intereſſe, nequa-
quam vero in commodum reliquorum appel-
lare. Et non modo in civilibus, ſed etiam in 23
criminalibus. Quinimo in criminalibus appel- 24
latio unius reliquis prodeſt, quamvis ii ac-
quieverint ſententiæ, nec alterius appellatio-
ne juvari voluerint.
Communis præterea eſt Appellatio parti ad- 25
verſæ, ideſt Appellato; *L. Ampliorem*, *C. de*
Appellat. Diſtingui vero oportet, utrum a to- 26
ta ſententia, an a certis tantum capitibus fue-
rit appellatum. Priori caſu liberum eſt Ap- 27
pellato, an interpoſitæ appellationi adhærere
velit nec ne. Adhæſio autem intra decem dies 28
fieri debet. Eaque facta nequit appellans ap- 29
pellationi renunciare. Quod ſi non adhæſerit, 30
poteſt Appellans ſuæ appellationi renunciare,
antequam citationem contra partem adverſam
extraxerit, ac appellationem interpoſitam pro-
ſequi inchoaverit. Poſtquam autem appella- 31
tionem ſuam Appellans inchoavit, Appellatus
ſe non minus appellatione juvare poteſt, ac
ſi ipſe appellaſſet, vel appellationi adhæſiſſet,
& judex appellationis poteſt corrigere ſenten-
tiam in favorem Appellati, etiam eo non pe-
tente; Confer Strychium *citat. diſſertat. cap.* 3.
a n. 2. *ad plur. ſeq.* ubi de eo etiam inquirit, 32
an Judex Appellationis debeat Appellantem
condemnare in expenſas, tum in uſuras inter-
medii temporis.
Poſteriori autem caſu videndum, utrum ſen- 33
tentia capitula contineat connexa, an ſepara-
ta. Si contineat capitula ſeparata, appellatio
non eſt Appellato communis. Sin autem ca- 34
pitula connexa contineat; appellatio eſt com-
munis Appellato. Connexio autem æſtimanda 35
eſt non ex rebus, ſed ex cauſa petendi, ita
ut ſi hæc una ſit, Capitula, quæ in actionem
veniunt, tametſi concepta ſint de rebus diver-
ſis, adhuc tamen cenſeantur connexa; Stry-
chius *d. cap.* 3. *a num.* 61. *ad num.* 81. Vide 36
quoque eumdem *a num.* 82. *ad finem*, ubi de
his etiam diſſerit, an ſcilicet communis ſit
appellatio, ſi utraque Pars appellavit ſeorſum:
an appellanti proſit quod appellatus proſecu-
tus ſit appellationem deſertam: & demum an
etiam in cauſis criminalibus appellatio proſit
Parti Adverſæ.
Reliquum eſt, ut examinetur, an & quan- 37
do appellatio communis ſit tertio, qui in li-
te non fuit. Sed ne longiores ſimus, quam
par eſt, conſule de hac materia Strychium
in d. diſſert. cap. 4. *per tot.*

Articulus III.

A quo Judice, & ad quem appellari poſſit, vel non poſſit.

1 Appellari poteſt ab omnibus Judicibus Judicem Superiorem cognoſcentibus. Cum enim Appellatio ſit quædam ſpecies defenſionis, quæ datur oppreſſis contra injuriam Judicis, *l. 1. ff. de appellat. & cap. Cum ſpeciali 61. §. Porro, de appellat.* ab omnibus Judicibus, qui injuſte gravant, regulariter appellari poteſt; *cap. Omnis 3. cap. Ad Romanam 8. cauſ. 2. qu. 6.* Nec injuriam facit Judici, qui ab ejus ſententia appellat; *l. Et in Majorib. C. de appell. & relat.* ubi expreſſe dicitur: *Neque enim Judicem oportet injuriam ſibi fieri exiſtimare, quod litigator ad provocationis auxilium*
2 *convolavit*. Notanter autem dicitur *Judicem Superiorem cognoſcentibus*, ut ſciatur non poſſe appellari a Principe ſupremo non habente Superiorem, *l. 1. ff. A quibus appellare non licet;* ubi expreſſe dicitur; *Stultum eſt illud admonere, a Principe appellare fas non eſſe, cum*
3 *ipſe ſit, qui provocatur*. Et Gloſſa ibi exponens verſ. *Stultum* dicit, ideſt *Supervacuum, quia omnes ſciunt*. Unde a Papa appellari non poteſt; *cap. Ipſi ſunt, & cap. Cuncta per mundum, cauſ. 9. qu. 3.* Ipſe enim in terris, ut Vicarius Chriſti, Superiorem non recognoſcit, & de eſſentia appellationis eſt, ut fiat ab inferiori ad Superiorem, per quem ſententia in-
4 ferioris corrigatur. Immo appellantes a Papa ad futurum Concilium Generale, quicumque ſint, & in quacumque fuerint Dignitate, vel gradu conſtituti, excommunicantur Excommunicatione Papæ reſervata in Bulla Cœnæ, & ſi ſint Univerſitates, Collegia, vel Capitula, interdicuntur per hæc præciſa verba, *in §. ſecundo* contenta: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos cujuſcumque ſexus, gradus, ſeu conditionis fuerint. Univerſitates vero, Collegia, & Capitula, quocumque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus, ſeu mandatis noſtris, ac Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium, ad univerſale futurum Concilium appellantes, nec non eos, quorum auxilio, vel favore appellatum fuerit*. Sic Pius II. in ſua Conſtit. incip. *Execrabilis*, & deinde Succeſſores Pontifices in ſuis reſpectivæ Conſtitutionibus Bullæ Cœnæ. Inſuper ſunt Schiſmatici, multaſque alias pœnas incurrunt
5 ex Conſtitut. Julii II. incip. *Suſcepti*. Neque appellari poteſt a Concilio Generali legitime congregato, & approbato, quia [illegible] Romano Pontifice, qui illud approbaverit, repræſentat totam Eccleſiam, a cujus ſententia nequit appellari, quia injuriam facit Judicii Generalis Concilii, ſi quis ſemel judicata, ac rite diſpoſita revolvere, & publice [illegible] contenderit, ut dicitur *in l. Nemo 4. C. de Summa Trinit.* Neque appellari poteſt a ſententia totius Congregationis Cardinalium, ut tradunt communiter Doctores apud Dian. *Summa verb. Appellatio n. 6.* Sic etiam nequit appellari a ſententia Imperatoris, Regum, & omnium aliorum Principum ſupr. auctoritate gaudentium, *ex l. 1. §. 1. ff. A quibus appellare non licet;* Neque poteſt appellari ab eorum ſupremis Conſiliis, quia eorum ſententia nomine ſupremi Principis lata, ejus ſententia cenſetur, ut tradit Marantha *de ordine Judic. part. 6. act. 2. num. 242.* Pirh. *lib. 2. tit. 28. ſect. 6. n. 81.* & alii.

Appellatio regulariter fieri debet gradatim ad proximum, & immediatum Superiorem ejus, a quo appellatur, non autem, omiſſo medio, ad remotum, & mediatum. Sic expreſſe colligitur *ex cap. Dilecti filii 66. de appellat.* ubi appellatio, quæ, omiſſo Diœceſano Epiſcopo, fuit facta immediate ad Archiepiſcopum, exceptione partis contrariæ oppoſita, non habuit effectum, & ſententia lata ab Officiali, ideſt Vicario ipſius Archiepiſcopi mandato Honorii III. fuit declarata irrita. Colligitur etiam *ex cap. Romana §. Ab Archidiaconis, de appellat. in 6. & cap. Anterior §. Ita tamen cauſ. 2. q. 6. & l. Imperatores ff. de appellat.* ubi ſtatuitur Appellationem gradatim faciendam, & appellantem diverſimode eſſe remittendum ad Judicem immediatum, & proximum, juxta *l. 1. §. Si quis, ff. de appellat.* Et hoc juremerito fuit cautum, ne juriſdictiones Judicum confundantur, ſed cuilibet ſua juriſdictio conſervetur; *cap. Pervenit ad nos, cauſ. 11. quæſt. 1. & leg. Nemo* cum Gloſſa *verb. Auxilium, Cod. de juriſdict. omnium Judicum:* & ne Judex medius per contemptum præteritus videatur, atque, ut partium laboribus, & expenſis parcatur; Vivian. *in Rational. hic*, Pirhing, *lib. 2. tit. 28. ſect. 4. §. 3. n. 88.* Scaccia, Anaclet. & alii.

Excipiuntur tamen plures caſus, in quibus ob ſpecialem rationem poteſt appellari ad Superiorem mediatum, omiſſo Superiore medio, ſeu proximo. Et primo ad Papam ab omnibus appellari poteſt immediate, omiſſis cunctis Judicibus intermediis in cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus, & a ſubjectis ſuæ juriſ-

di-

…oni temporali, etiam in cauſis tempora…s; *cap. Si quis veſtrum*, *cap. ad Romanam*, *cap. Quoties cauſ.* 2. *quæſt.* 6. & *cap. Si* …*bus* 7. *de appellat.* Papa enim eſt Judex or…rius omnium Chriſtianorum habens con…entem poteſtatem cum omnibus Ordina…; *cap. Cuncta per mundum*, *cauſ.* 9. *quæſt.* 3. *cap. ultim. de foro competenti*, ideo ab om…us appellari poteſt immediate ad ipſum in …ſis Eccleſiaſticis, ac Spiritualibus, & a ſuæ …ſdictioni temporali ſubjectis, etiam in cau…temporalibus. Secundo, appellari poteſt im…diate ad Legatum Papæ in tota ſua Pro…icia, omiſſis Judicibus intermediis, ſcilicet …iſcopo, Archiepiſcopo &c. *c.* 1. *de Officio …gati*. Legatus enim in ſua Legatione, & …ovincia vices Papæ gerit; Abbas *in cap. Dilecti filii num.* 12. & 19. Maranta *part.* 6. *tit.* … *appellat. num.* 371. Pirhing, & alii commu…iter. Tertio, appellari poteſt immediate ad …uperiorem, verb. grat. Metropolitanum, omiſ… medio Epiſcopo, ſi id conſuetudo legitime …æſcripta permittat; *cap. Romana* 3. *de ap…llat. in* 6. Quarto, poteſt appellari imme…iate ad Superiorem, omiſſo medio, ſi habea…ur privilegium; Privilegium enim eſt Lex …rivata; *cap. Abbate* 25. §. *contra*, *de verbor. …ignificat.* Quinto, & ſic poſſunt Scholares in…debite gravati appellare immediate ad Supe…iorem, puta Imperatorem, omiſſo medio, …x ſpeciali Privilegio ipſis Scholaribus con…eſſo; *in Authent. Habita*, *Cod. Ne Filius pro Patribus* 4. Sic etiam ratione privilegii poſſunt immediate appellare ad Superiorem viduæ, pupilli, aliæque miſerabiles Perſonæ, ut colligitur ex *l. Unica*, *Cod. Quando Imperator inter Pupillos*. Sexto, ab Officiali, ſeu Generali Vicario Epiſcopi appellatur, omiſſo Epiſcopo, immediate ad Archiepiſcopum, ne videatur appellatio fieri ab eodem ad eumdem, ſeu ad ſeipſum, cum Vicarii Generalis, & Epiſcopi unum indiviſum ſit Tribunal, ſeu Auditorium; *cap. Romana* 3. *de appellat. in* 6. Rota Romana *part.* 13. *dec.* 182. *num.* 5. & *part.* 14. *dec.* 115. *n.* 210. Septimo, quando Epiſcopus litigat cum ſuo ſubdito, tunc eligendi ſunt Arbitri, a quorum ſententia appellandum eſt immediate ad Papam, omiſſis mediis; *cap. ab Arbitris*, *de Offic. delegati in* 6. Gloſſa *ibi*,
…8 Abbas, Scaccia, Pirhing, & alii paſſim. Octavo, quando Judex intermedius eſt inhabilis, quia v. g. eſt excommunicatus, ſuſpenſus, hæreticus, negat juſtitiam, vel ſua ſponte cauſam remittit ad Superiorem, ut colligitur ex *cap. Si is cui* 10. *de Officio Delegat. in* 6. & tenet Abbas *in cap. Dilecti filii*, *de Appell.* Soccin. Felin. Scaccia, Marant. Pirhing, Anaclet. & alii paſſim.

Si utraque pars litigantium appellet a Sen- 19
tentia ſui Judicis, v. g. Epiſcopi, & una appellet ad Archiepiſcopum, & altera immediate ad Papam, poteſt Archiepiſcopus procedere contra alteram partem, ſi neſciat eam appellaſſe ad Papam, & ipſa pars citata ab Archiepiſcopo tenetur comparere, vel per ſe, vel per Procuratorem, aliter ſi contumax parere contemnat, poterit ab Archiepiſcopo, ſeu Judice inferiore excommunicari, & Excommunicatio valebit, non obſtante, quod ipſa appellaverit ad Judicem Superiorem, ſeu ad Papam; *cap. Si duobus tit.* 28. *de appellat.* ubi præciſe habetur: *Si duobus coram ſuo Judice litigantibus, alter ad noſtram, alter ad ſui Judicis audientiam ſuper eodem negotio appellaverit; & ille, qui ad ſuum Judicem appellavit, ad diem appellationis veniens ſe ad eum appellaſſe proponit, eo tacito, quod adverſarius ejus ad audientiam Romani Pontificis appellarat; Si legitime citatus, nec venit, nec reſponſalem miſit, aut etiam alias parere contemnit, tenebit Excommunicationis ſententia in eum pro contumacia promulgata; niſi Judex cognoverit eum ad audientiam Romani Pontificis appellaſſe.*
Et ratio eſt clara, quia Judex inferior habet 20
juriſdictionem ordinariam in talem, donec ea per exceptionem, ſive oppoſitionem appellationis ad Papam, ſeu Superiorem elidatur, adeoque hac appellatione ad Papam, ſeu Superiorem non oppoſita, vel ſaltem ſibi non patefacta, poterit contra legitime citatum, & contumacem procedere uſque ad promulgationem Excommunicationis, ſicuti contra alios contumaces, & ſic tenent hoc loco Abbas, Barboſa, Scaccia, Pirhing, Anaclet. & alii.

Appellari non poteſt regulariter loquendo a 21
Judice Sæculari ad Papam, niſi litigantes ſint temporali juriſdictioni Papæ ſubjecti; *cap. Si duobus* 7. §. *Denique appellat.* ubi Alexander III. ſuper hoc conſultus ſic præciſe reſpondit; *Denique quod quæris, ſi a Civili Judice ante Judicium, vel poſt, ad noſtram audientiam fuerit appellatum, an hujuſmodi Appellatio teneat? tenet quidem in his, qui ſunt noſtræ temporali juriſdictioni ſubjecti; in aliis vero, etſi de conſuetudine Eccleſiæ teneat, ſecundum juris rigorem credimus non tenere;* Et in ejus Summario ſic etiam præciſe habetur: *A Civili Judice, qui non eſt de temporali juriſdictione Eccleſiæ, non appellatur ad Papam.* Et ratio eſt, quia 22
Papa in cauſis temporalibus Chriſtianorum laico-

corum jure communi juriſdictionem non habet, niſi temporali ejus juriſdictioni ſint ſubjecti; adeoque non debet ſe in his intromittere in præjudicium Poteſtatis ſæcularis; *arg. cap. Novit ille* 13. *num.* 1. *de Judiciis*, *& cap. Lata*, *& cap. Cauſam quæ* 7. *tit.* 17. *Qui filii ſint legitimi*; *Et ſummar. hujus ultim. c.* in quo expreſſe dicitur: *De cauſa civili inter Laicos non cognoſcit Eccleſia*. Sic tenet Abbas *in cap. Si duobus num.* 5. Barboſa *ib. n.* 6. Anaclet *lib.* 2. *tit.* 28. *de appell. n.* 70. *& ſeq.* Pirhing *ib. n.* 98. & alii.

23 A Regularibus etiam, & potiſſimum, gradatim eſt facienda Appellatio, prout ſtatuit Boniſacius IX. Conſtitut. incip. *Sacræ Religionis*; & Leo X. in Conſtitut. incip. *Romani Pontificis*; & expreſſe Sacra Congr. Regul. præciſis his verbis: *Quoniam nonnulli Regulares vagandi ſtudio, ſive dum imminentem admiſſorum criminum pœnam ex ſuis Conſtitutionibus, aut alias debitam, metuunt, falſa & commentitia gravamina cauſati, non ad immediate ſui Ordinis Superiores, ſcilicet a gravamine Prioris ad Provincialem, a Provinciali ad Generalem, a Generali ad Protectorem, prout cujuſque Religionis Conſtitutionibus diſponitur, ſed ad hanc Romanam Curiam abſque licentia ſæpius fugiunt, potius quam recurrant, ex quo Ordinum diſciplina relaxatur, Prælati contemnuntur, & ipſi in dies audaciores evadunt, placuit Sac. Congregationi Regular. ex ordine Sanctiſſimi ſtatuere, ut ſi quis Regularium in poſterum temere, levique ex cauſa hanc Almam Urbem, ſive Curiam abſque ſui Superioris licentia, & ſupradicta forma prætermiſſa, adire præſumpſerit, ad ſuos eoſdem Superiores ſeveriori pœna plectendus remittatur. Frater Michael Bonnellus Cardin. Alexandrinus. Romæ* 1587. *Georgius Palearius U. J. D. Secretarius*, Quarant. *Summ. verb. Monaſter. & Convent.*

24 Nullimode tamen poſſunt Regulares appellare ad Judices extraneos, ſeu ad Tribunalia Sæcularia. Colligitur ex *cap. Ad noſtram* 3. *&*
25 *cap. Reprehenſibilis* 26. *de appellat.* Et ſic appellantes, & eos admittentes incurrunt Excommunicationem latæ ſententiæ, prout decreverunt varii ſummi Pontifices, & ſignanter Boniſacius IX. in ſua Conſtit. incip. *Sacræ Religionis*, Julius II. in Conſtit. incip. *Expoſuiſti Nobis*, & Leo X. in Conſtit. incip. *Romani Pontificis*, Gregorius XIII. in Conſtit. incip. *Quoniam noſtro* pro Franciſcanis de Obſervantia; Clemens VIII. in Conſtit. incip. *Quoniam noſtro*, pro Carmelitis; Item Clemens in Conſtit. etiam incipient. *Quoniam noſtro* pro Auguſtinianis; Idem pariter Clemens in Conſtit. quoque incip. *Quoniam noſtro* pe[illegible] tis. Immo nec licet Regularibus appellare ad Judices Eccleſiaſticos, quibus non ſubduntur, v. g. Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, nec querelam coram ipſis contra ſuos Prælatos facere. Et ratio eſt, quia cum Regulares ſint exempti a juriſdictione Ordinariorum, nullo jure poſſunt ad eos appellare, vel coram ipſis contra ſuos [illegible] talem, querelam facere. Appellatio enim & querela non fit niſi ad Superiorem, et [illegible] ab inferiori ad Superiorem Judicem [illegible] tio ratione gravaminis illati, vel [illegible] ex *cap. Placuit cauſ.* 2. *quæſt.* 6. Et idem Leo X. in ſupracit. Conſtit. incip. *Romani Pontificis*, punit Excommunicatione latæ ſententiæ ſupradictos Regulares ſic appellantes, & Judices Eccleſiaſticos eorum appellationem admittentes. Et per hoc Sacra Congregat. Epiſc. & Regular. *die* 10. *Octobr.* 1586. omnibus Ordinariis ſic præciſe prohibuit: *Tertio Ordinarii in cognitionibus cauſarum Fratrum Mendicantium, tam Civilium, quam Criminalium minime ſeſe ingerant*. Quinimmo licet Nuncii Apoſtolici ſint Judices appellationum pro non exemptis, non tamen recipere debent appellationes Regularium, ſed relinquere [illegible] a ſuis Superioribus cognoſcendas, ut decrevit Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. *in Florentina* [illegible] *Novembris* 1593. * Adverte tamen, ſubdit ſatis opportune Antonius a Spiritu Sancto *Directorio Regularium tract.* 3. *diſp.* 6. *ſect.* [illegible] §. 6. *n.* 776. *&* 777. quod licet Regulares non poſſint ad tribunalia ſæcularia recurrere per appellationem, quando ſe ſentiunt gravatos, ſi tamen per appellationem, vel alia via [illegible] ter Ordinem non poſſunt vitare vim ſibi illatam injuſte, quia vel non recipitur appellatio, vel ſuperior, ad quem poſſent recurrere, longe diſtat, ita ut non poſſint illum adire inſtante gravamine, tunc poſſe Regulares recurrere ad Judicem Sæcularem, non quaſi appellent ad Judicem competentem, ſed ſolum ut ſibi ſuccurrat in illo gravamine injuſto, tollendo vim factam, modo quo licite poteſt, ſuadendo ſcilicet Prælato, ut vel abſtineat a vi injuſta, vel det locum appellationi, vel Judices novos aſſignet. Ita Portel *in additionibus ad dubia regularia*, *verb. Appellare n.* 3. Souſa *in Bullam Cœnæ c.* 15. *diſ.* 78. *num.* 2. Delbene *tom.* 2. *c.* 9. *dub.* 6. *ſect.* 1. *num.* 2[illegible] Et hic modus defenſionis, quam Tuitivam dicunt, videtur his noſtris temporibus in Romana Curia approbatus in judicio contradictorio

in

;auſa cujuſdam Tuitivæ, quam Fratres pro-
:iæ Matris Dei in Indiis Orientalibus im-
:arunt adverſus ſuum Commiſſarium pro
:nſione creationis novæ Provinciæ, in quo
ı Romæ fuit judicatum Tuitivam licite
ſe impetratam a Judice ſæculari Regiæ co-
æ, & validam fuiſſe, ut teſtatur P. Em-
n. a Monte Oliveti *in pract. regulari p.* 2.
. 7. *num.* 495. Quod maxime notandum eſt
ıtra Suarium, Azorium, & alios, quos re-
ıt, & ſequitur Delbene *ſup. num.* 27. qui
ſtimarunt, prædictas Tuitivas eſſe contra li-
rtatem Eccleſiaſticam. Ita Antonius a Spi-
:u Sancto De hujuſmodi ad Sæcularia tribunalia
ccleſiaſticorum recurſu fuſe agit, & ſatis do-
e, more ſuo, Nicolaus Rodriquez Fermoſi-
ıs *in tract. de Judiciis quæſt.* 19. quem vide.
Nec licet Regularibus recurrere extra Ordi-
em, & Religionem ad quaſcumque Perſo-
as, tam Eccleſiaſticas, quam Sæculares,
tiam Cardinalatus honore, & excellentia Du-
ali, Regulari, & Imperiali fulgentes pro con-
:quendis Honoribus, Dignitatibus, Gratiis,
: Officiis in ipſo Ordine, vel Religione,
um ipſis talis recurſus ſit expreſſe prohibitus
ı variis Summis Pontificibus ſub graviſſimis
œnis privationis vocis activæ, & paſſivæ, &
erpetuæ inhabilitatis ad illa, & ſimilia Offi-
:ia, vel Dignitates. Sic prohibuit Patribus Or-
linis Prædicatorum Gregorius XIII. in Con-
ſtit. incip. *Cum nihil magis*; & hoc amplia-
vit Clemens VIII. in ſua Conſtitut. incip.
Religioſos viros, confirmando Decretum Capi-
tuli Generalis ejuſdem Ordinis, & hoc ipſum
præcipiendo in virtute S. Obedientiæ. Sic pro-
hibuit idem Clemens Carmelitis in Conſtitut.
incip. *Quoniam nemo*. Sic etiam idem Cle-
mens prohibuit Camaldulenſibus in Conſtitut.
incip. *Ambitioſam*. Sic idem Clemens prohi-
buit Hieronyminis in Conſtitut. etiam incip.
Ambitioſam. Sic idem Clemens prohibuit Cru-
ciferis in Conſtitut. incipiente *Quoniam nemo*.
Sic idem Clemens prohibuit Auguſtinianis in
Conſtitut. etiam incipiente *Quoniam nemo*. Sic
Paulus V. prohibuit Canonicis Regularibus S.
Salvatoris in Conſtitut. incip. *Quoniam nemo*.
Sic idem Paulus prohibuit Auguſtinianis in
Conſtitut. incip. *Admonemur*. Sic idem Paulus
prohibuit Cœleſtinis in Conſtitut. incip. *Quo-
niam nemo*. Sic idem Paulus prohibuit Fran-
ciſcanis de Obſervantia in Conſtitut. incip. *Ad-
monemur*. Sic idem Paulus prohibuit Franci-
ſcanis Conventualibus in Conſtit. etiam incip.
Admonemur. Sic idem Paulus prohiuuit Præ-
dicatoribus in Conſt. etiam incip. *Admonemur*,
præcipiendo ipſis in virtute S. Obedientiæ, &
ſub Excommunicatione latæ ſententiæ Papæ
reſervata, ne ad favores extra Religionem re-
currant pro ſe, vel aliis ad effectum conſe-
quendi Officium Generalis. Sic etiam idem 42
Paulus prohibuit Minimis S. Franciſci de Pau-
la in Conſtit. etiam incip. *Admonemur*. Sic 43
idem Paulus prohibuit Monachis Ciſtercienſi-
bus Congregat. Italiæ recurſum ad favores ex-
tra Religionem in virtute S. Obedientiæ, &
ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ
in Conſtit. incip. *Alias per nos*. Et ſic Urba- 44
nus VIII. prohibuit Franciſcanis de Obſervan-
tia in Conſt. incip. *Admonemur*. Sic etiam 45
prohibuit Franciſcanis de Obſervantia Benedi-
ctus XIII. in Conſtit. incip. *Univerſalis Eccle-
ſiæ*, præcipiendo eis in virtute S. Obedientiæ,
& ſub pœna perpetuæ inhabilitatis, & inca-
pacitatis ad Dignitates & Officia Religionis,
nedum ut ad eas Dignitates obtinendas ſibi
favores extra Ordinem non curent, ſed nec
etiam ſponte oblatos, aut ab eis minime pro-
curatos recipere præſumant. Et hic eſt adver- 46
tendum, quod non ſolum eſt prohibitum Re-
gularibus ſubditis recurrere extra Ordinem
pro Dignitatibus, & Officiis in ipſo Ordine
conſequendis; ſed inſuper ſub graviſſimis pœ-
nis, & etiam Excommunicationis latæ ſenten-
tiæ eſt prohibitum Superioribus Regularibus
ad inſtantiam, & requiſitionem quarumcum-
que perſonarum extra ſuos Ordines Officia,
& Dignitates eis concedere, ut in ſupracitatis
Conſtit. expreſſe cavetur; vide verb. *Recurſus*,
ubi multa ad rem.

Additiones ex aliena manu.

Primam partem hujus Articuli exornat mo- 47
re ſuo Cletzelius *de appellatione c.* 4. pluribus
diſcuſſis quæſtionibus, inter quas ſunt, *an ap-
pellari queat a Judice non admittente appellatio-
nem*, *a Judice protrahente juſtitiam*, *a Judice
excedente fines delegationis*, *a Judice exequente*,
aliæque id genus.

Exornat idem *Auctor* & ſecundam partem. 48
Non incongrue quæri hic poteſt, utrum a ſen-
tentia ſubdelegati ad ſubdelegantem, an vero
ad ſubdelegantis Superiorem interponenda ſit
appellatio?

Multi tenent, appellandum eſſe ad ſubde- 49
legantem, allegato *textu in L. unic. cap. Qui
pro ſua juriſdict.* Contrarium vero aſſerit Va-
conius a Vacuna *lib. 6. declar.* 84. *num.* 9. &
ad *d. L. unicam* reſpondet legendum eſſe: *Ad
nos jure judicia remeabunt*, *non autem ad eos*.

50 Diſtinguunt alii, num totum ſubdelegatum ſit, an vero pars, ut hic ad ultimum delegantem, illic ad primum devolvatur appellatio. Vide Gilchen. *in d. L. unic. per tot.* & Cletzelium *de appellat. c.* 4. *a n.* 19. *ad plur. ſequent.*

51 Celebris eſt etiam in hac materia & magna Interpretum contentione agitata quæſtio, num a ſententia Judicis Eccleſiaſtici in cauſa ſæculari lata appellari poſſit ad Superiorem laicum. Vide diſſidentes inter ſe opiniones apud Cletzelium *de appellat. d. cap.* 4. *n.* 32. & *ſequent.*

52 Omiſſiſque aliis quæſtionibus, de quibus hic agit idem Auctor omnino hic videndus, claudat additionem hanc quæſtio hæc: Si quis in appellatione erraverit, ut quum ad unum appellare deberet, ad alium appellaverit, num cauſa remittenda ſit ad priorem Judicem, an vero ad primum, tanquam deſerta, executio-
53 ni mandanda? Movet dubitationem, quod currunt decem dies de momento ad momentum a tempore ſcientiæ, ita ut aut non interpoſita, aut non jure interpoſita appellatione, hujuſmodi error poſt decem dies corrigi nequeat.
54 Petenda autem reſolutio hujus quæſtionis ex *L.* 1. §. 1. *ff. de appellat.* ut ſi quis ad parem vel majorem appellaverit, ad alium tamen pro alio, in ea cauſa ſit, ut ei error non no-
55 ceat, ſi ad minorem noceat. Quod ita intelligendum, non ut intercidat appellatio, ſed ad medium Superiorem remittenda veniat, niſi appellans data opera medium Superiorem prætergrediatur, & ipſum tanquam appellationis
56 Judicem recognoſcere noluerit. Si itaque medius Judex ſe opponat, & definiatur ad illum appellandum fuiſſe, intercidit appellatio, ut exemplo illuſtrat Græveus ad Gail. *concluſ.* 111. *n.* 5. quum ratio dictæ Legis 1. §. 3. *ff. de appellat.* ceſſare videatur.

57 Alias ſi alium pro alio quis adeat, nihil oberit, ac pro eo habebitur, atque ſi is aditus ſit qui adiri debuit, *L.* 5. §. 3. *ff. de appell. recip. vel non*, modo ad minorem non appellaverit, nam niſi intra decem dies iterum appelletur ad competentem Judicem, nihil ei hic error proderit, *d. L.* 5. §. 3. & *ſeq. ff. de*
58 *appellat. recip. vel non.* Ex juſta tamen cauſa probabiliter ignoranti ad quem appellandum, eaque propter appellanti ad alium Judicem quam deberet; decurſis fatalibus, beneficio reſtitutionis in integrum ſubveniendum; Cletzel. *de appellat. cap.* 4. *ſub n.* 30.

59 Ne quis itaque erret, conſultius eſt, ut dicat: *Appello ad talem Judicem, aut ad quemcunque alium competentem.* Ita enim appellando ſuſtinetur hæc alternativa appellatio. ... vero cum temperamento intelligi debet, ... do intra decem dies certioretur, aut de... tur, quis ſit Judex appellatus. Sin autem ... pliciter appellatum, non expreſſo Judice, ... telligitur ad Superiorem competentem ap... latum; Cletzelius *ubi ſupra.*

ARTICULUS IV.

A quibus ſententiis, & quibus cauſis Ap... latio fieri poſſit, vel non?

AD faciliorem captum eſt præmittendum ... plicem eſſe ſententiam, unam Defini... vam, Interlocutoriam alteram. *Definiti...* illa, quæ principalem cauſam, ſeu contro... ſiam in Judicium deductam definit, eique ... nem imponit per abſolutionem. *Sic deſum...* *ex l.* 1. *ff. de re judicata*, & eam ita def... Gloſſ. *in Clement. unica, verb. Definitiva*, ... *Sequeſtr. poſſeſſ.* Abbas *ad Rubr. de ſentent.* ... *re judicata num.* 4. Hoſtienſ. *in Summa* ... *de ſent. & re judic.* Durand. Pirhing, & ... paſſim. Interlocutoria vero eſt illa, quæ ... ſuper principali cauſa, & controverſia, ... ſuper aliquo emergente, vel incidente ... lo inter principium, & finem cauſæ ſert..., ut v. g. ſuper dilationibus *dandis*, vel te... bus producendis, recipiendis, *examinandis*, ... pellendis, & ſimiliter rebus *incidenter* in ... dicio ſe offerentibus; Sic Gloſſa *l. c.* *Abbas* & Hoſtienſ. pariter *loc. cit.* Maranta *part.* ... *Speculi aurei tit. de ſentent. n.* 3. Speculator, Durand. *Et eſt in re Communis.* Et dici... *Interlocutoria*, vel quia Judex in iſta ſentent... cauſam non definit, ſed interloquitur *inter* principium, & finem, vel quia inter *partes* loquendo ſine ſolemnitate ſcripturæ pronunciat, ut ex multis a ſe citatis tenet Fagnan. *in cap. Super eo, de appellat. num.* 38. Unde quidquid Judex decernit, & ſtatuit inter principium & finem litis conteſtatæ ante ſententiam definitivam, pertinens ad ipſam litem conteſtatam, dicitur ſententia *interlocutoria*. *Eſt in re communis.* Et hæc ſententia Interlocutoria ſubdividitur in mere Interlocutoriam, & Interlocutoriam habentem vim definitivæ. Sententia mere Interlocutoria eſt illa *mox* de... finita. Sententia vero Interlocutoria habens vim definitivæ eſt illa, quæ quidem cauſam principalem non definit, eam tamen ferme perimit, ut deducitur ex *l. Poſt ſententiam, Cod. de ſentent. & interlocut. omn. Jud.* ubi dicitur: *Nec cauſam ullam interlocutiones plerum-*

que

perimunt: Dicitur enim notanter *Plerum-*
, quia interlocutio aliquando rem firme
imit, ut ex aliis Anaclet. *lib.* 2. *titul.* 27.
. *num.* 17. & proinde talis ſententia In-
ocutoria dicitur habere vim ſententiæ de-
tivæ, ut eſt omnis illa ſententia, poſt quam
ı ſperetur alia ſententia ferenda in eadem
antia, eo quod ipſi finem imponat, ut
tentia abſolutoria ab obſervatione Judicii.

etiam ſententia, per quam pronunciatur
pellationem eſſe deſertam, quia per talem
oque ſententiam finitur inſtantia, vel per
ıam alicui mulcta imponitur, vel præcipitur
iquid eſſe dandum, vel faciendum, vel per
ıam finitur Officium Judicii, ut ſi Judex in-
rloquendo pronunciat ſe non eſſe Judicem
ompetentem, vel per quam definitur unus
ticulus ſubſtantialis controverſiæ principalis,
el per quam admittitur, vel rejicitur exce-
tio peremptoria, & aliæ ſimiles, ut videri
oteſt apud Felinum *in Rubr. de ſentent. &*
judicat. Marant. Pirhing Anaclet. Alexand.
ıſon. & alios.

De Jure Canonico appellari poteſt ab utra-
ue ſententia, ſcilicet Definitiva, & Interlo-
utoria; habetur expreſſe *in cap. Super eo* 2.
le Appellat. præciſis his verbis: *Sacri Canones*
ınte, & poſt litis conteſtationem, & in prola-
ione ſententiæ, & poſt, ſingulis facultatem tri-
buunt appellandi. Leges autem Sæculares appel-
lationem (niſi in caſibus) ante ſententiam (ſci-
licet definitivam, quæ nomine ſententiæ ab-
ſolute poſitæ intelligitur, *Abbas hic num.* 6.)
non admittunt; & colligitur etiam *ex cap. Cum*
ſit 5. *de appellation. & cap. Cordi, de appell.*
in 6. In appellatione tamen facta in Judicio
ab Interlocutoria decem requiruntur, quorum
ſi unum ſolum defuerit, non valebit appella-
tio. Primum eſt cauſa gravaminis illati, vel
comminati, ut colligitur *ex cap. Cum ceſſante*
60. *de appellation.* Secundum, ut cauſſa hu-
juſmodi ſit probabilis, ideſt talis, ut, ſi fo-
ret probata, deberet legitima reputari, ut ha-
betur *in cap. Ut debitus* 49. *& cap. Cum ſpe-*
ciali 61. §. *Exceſſu, de appellat. & cap. Ro-*
mana, §. *Cum autem, de appellat. in* 6. Ter-
tium, ut ſit vera, ut expreſſe habetur *cap.*
Interpoſita 70. *de appellat.* Quartum, ut ſi ex-
preſſa, *cap. Cum cauſam* 62. *& cit. cap. Ut*
4 *debitum* 49. *de appellat.* Quintum, ut appellan-
tis petitio non ſit admiſſa, ut *in cit. cap. In-*
5 *terpoſita de appellat.* Sextum, ut ſit facta ap-
pellatio, eo quia petitio non ſit admiſſa, ut
expreſſe cavetur *in cap. Dilecto filio* 63. *de ap-*
6 *pellat.* Septimum, ut fiat appellatio in ſcri-
ptis; *cap. Cordi nobis* 1. *de appellat. in* 6. ibi:
Octavum, ut petantur Apoſtoli; *cit. cap. Cor-* 17
di nobis, ibi: *petat Apoſtolos.* Nonum, ut ſi 18
appellatus hoc petierit, veniat inſtructus ap-
pellans, *cit. cap. Cordi nobis*, §. *Poſt hoc.* De- 19
cimum, ut appellatio fiat intra decem dies:
cap. Bonæ memoriæ 3. *de confirmat. utili, vel*
inutili, cap. Cum inter 13. *& cap. Quod ad*
conſultationem 15. *de ſentent. & re judicat. cap.*
Romana 3. §. *Si vero, & cap. Concertationi* 8. *de*
appellat. in 6.

De Jure Civili appellari poteſt ſolum a ſen- 20
tentia Definitiva; Ab Interlocutoria vero,
etiamſi prædicta decem concurrant, non poteſt
appellari, niſi in quibuſdam caſibus *cit. cap.*
Super eo 2. *de appellat. l. Apertiſſime, Cod. de*
Jud. l. fin. Cod. de ſentent. Interlocut. omn. Jud.
& l. Ante ſententiæ tempus, Cod. Quorum ap-
pellat. non recip. Et ad dignoſcendum, qui ſint 21
hujuſmodi caſus, in quibus de jure Civili po-
teſt appellari ab Interlocutoria, communiter a
Doctoribus traduntur duæ regulæ; Prima eſt, 22
quod ubi poſt Interlocutoriam non expectatur
alia Definitiva, tunc licet ab hujuſmodi In-
terlocutoria appellare etiam de Jure Civili,
ut colligitur ex Gloſſa *fin. in Authent. Habita,*
Cod. Ne Filius pro Patr. dum ait, a ſenten-
tia, qua quis pronuntiat, ſe non eſſe Judicem
competentem, licitum eſſe appellare, quia
non expectatur alia Definitiva, & hanc regu-
lam aſſignant *in cap. Super eo, de appellat.* Ab-
bas *num.* 3. *verſ. & qui ſint iſti caſus*, Franc.
in not. verſ. Et comm. concluſus eſt. Præpoſit.
num. 7. *verſ. & eſt alia regula*, Fagnan. *a.* 27.
Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *ſect.* 3. *n.* 32. Lanfranc.
& alii. Secunda regula eſt, quod, quotieſcum- 23
que gravamen ante Definitivam illatum, per
ipſam Definitivam, vel per appellationem a
Definitiva reparari non poteſt, tunc ab hujuſ-
modi gravamine etiam de Jure Civili licitum
eſt appellare, ut colligitur ex Gloſſa *in Cle-*
ment. 1. *in verb. Ipſo Jure, de hæret. & l.* 2.
ff. de appellat. & hanc regulam etiam aſſignant
citati Doctores pro prima regula.

Concilium vero Tridentinum *ſeſſ.* 13. *c.* 1. 24
& ſeſſ. 24. *cap.* 20. *de reform.* ſtatuit, quod
quantum ad hujuſmodi appellationes, confor-
miter Juri Civili procedatur etiam in Jure Ca-
nonico; nam decrevit, quod *In cauſis Viſita-*
tionis & correctionis, ſive habilitatis, & inha-
bilitatis, nec non in Criminalibus ab Epiſcopo,
ſeu illius in ſpiritualibus Vicario Generali, ante
definitivam ſententiam ab Interlocutoria, vel alio
quocumque gravamine non appelletur; Nec Epi-
ſcopus, ſeu Vicarius appellationi hujuſmodi, tan-

quam

quam frivolæ, deferre teneatur, ſed ea quacumque inhibitione ab appellationis Judice emanata, nec non omni ſtylo, & conſuetudine etiam immemorabili contraria non obſtante, ad ulteriora valeat procedere, niſi gravamen hujuſmodi per Definitivam ſententiam reparari, vel ab ipſa Definitiva appellari non poſſit, quibus caſibus ſacrorum, & antiquorum Canonum ſtatuta illibata perſiſtant; ſunt verba preciſa Concilii *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. quod Decretum *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. extendit ad omnes cauſas ad Forum Eccleſiaſticum pertinentes. Unde ex iſtis Concilii Decretis aperte colligitur, poſſe in Judicio univerſaliter loquendo appellari in quatuor caſibus tantum.

25 (see above: cum pertinentes)

26 Primo a ſententia Definitiva, ut *cit. c.* 20. *ſeſſ.* 24. expreſſe dicitur, *niſi a Definitiva*, quod procedit etiam in cauſis Viſitationis, & Correctionis, ut patet *in cit. c.* 1. *ſeſſ.* 13. licet in his appellatio executionem non ſuſpendat, ut decernitur in ipſo *cap.* 1. *ſeſſ.* 13. *& in c.* 10. *ſeſſ.* 24. per expreſſa hæc verba: *Nec in his, ubi de Viſitatione, aut morum Correctione agitur, exemptio, aut alia inhibitio, appellatio, ſeu querela, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ ab his mandata, aut judicata fuerint, quoquomodo impediat, aut ſuſpendat.*

27 Et ſic in cauſis prædictis poſt Definitivam ſententiam admittitur appellatio devolutiva tantum, non autem ſuſpenſiva, niſi gravamen eſſet irreparabile, quia tunc liceret appellare quoad utrumque effectum, ſcilicet devolutivum, & ſuſpenſivum, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii teſte Fagnano *in cap. Super eo, de appellat. n.* 30.

28 Secundo appellari poteſt, ex Concilio, a ſententia habente vim Definitivæ, ut expreſſe habetur *cap.* 20. *ſeſſ.* 25. per hæc præciſa verba: *Vel a Definitivæ vim habente.*

29 Tertio poteſt appellari, ex Concilio, a Sententia Interlocutoria, vel alio quocumque gravamine, quando gravamen hujuſmodi per ſententiam Definitivam reparari non poteſt, *cit. c.* 1. *ſeſſ.* 13. per hæc præciſa verba: *Niſi gravamen hujuſmodi per Definitivam ſententiam reparari* .....

30 Quarto poteſt appellari, ex Concilio, a ſententia Interlocutoria, quotieſcumque a ſententia Definitiva appellari non poteſt, *cit. c.* 1. *ſeſſ.* 13. per hæc verba: *Vel ab ipſa Definitiva appellari non poſſit.*

31 Extra autem hos recenſitos caſus ab Interlocutoria, vel quovis alio gravamine ante Definitivam ſententiam hodie in Judicio appellare non licet, uti licebat de jure veteri, *ex cap. Super eo, de appellat. & cap. Cordi, de appellat. in 6.* cum iſti Canones, quatenus permittunt appellationem ante ſententiam [Definitivam] finitivam a quocumque gravamine, ſunt [mo]dificati, & reſtricti a Concilio, & redacti [ad] terminos juris Civilis, *Ne rei crimin[osi]... [ple]runque ad evitandas pœnas, & Epiſ[coporum] ſubterfugienda Judicia, querelas, & grava[mina] ſimulent, & appellationis diffugio Judic[is pro]ceſſum impendiant, ne remedio ad innocen[tiæ præ]ſidium inſtituto, ad iniquitatis defenſ[ionem a]tantur*, ut loquitur Concilium *cap.* 1. [ſeſſ.] 13. Inhibitio autem iſta Concilii compreh[endit] ſolum appellationes judicialiter factas in [Judi]cio, non autem appellationes extrajudicia[liter] factas extra Judicium, ut declaravit Sac. Co[ngr.] ejuſdem Concilii interpres: *Nam propoſ[ito du]bio, an Decretum Concilii ſeſſ.* 24. *c.* 20. *in [prin]cipio locum habeat, quando Ordinarius ext[raju]dicialiter procedendo gravat partes, adeo ut [non] liceat partibus a tali actu extrajudiciali ad [ſuos] Superiores Judices appellare, ſeu reclamare, [quate]tenus id Jus permittat, ſed omnino cauſa [gra]vaminis in prima inſtantia coram eodem Or[di]nario cognoſci debeat. Reſponſum eſt hoc caſu non habere locum Decretum Concilii.* Unde [jura] *quæ permittunt appellationem extra Judicium a quocumque gravamine etiam reparabili per Definitivam ſententiam, ut in d. cap. Cordi, & in [aliis] non ſunt correcta a Concilio, ſed in ea [tantum] parte, in qua concedunt poſſe appellari ab Inter[locutoria], vel alio gravamine Judicialiter illa[to].* Sic deciſum fuiſſe refert Fagnan. *in cap. [Super] per eo, de appellat. n.* 7.

Ex ſupra autem firmatis univerſalibus co[n]cluſionibus varii inferuntur caſus, in quib[us] appellatio admittitur ab Interlocutoria, [vel] quia vim Definitivæ habet, vel quia damn[um] irreparabile continet. Primo ab injuſta ar[ti]culorum admiſſione, vel ab eorum denegata juſta admiſſione appellari poteſt; Bald. in leg. *Poſt ſententiam* 9. *n.* 4. *in fine Cod. de ſente[ntiis] & Interlocut.* Maſcard. *de probat. concl.* 131 *& ſequent.* & multi alii cit. a Barboſa in Co[n]*cil. Trident. ſeſſ.* 24. *c.* 20. *num.* 22. Secund[o] appellari poteſt ab admiſſione, vel rejectio[ne] teſtium, an ſcilicet teſtes admittendi ſint, v[el] non admittendi? Stephanus Gratian. *c.* 2 *num.* 15. *c.* 77. *num.* 13. Salgad. *c.* 1. *n.* 15 Oſac. *deciſ.* 25. *n.* 14. Barboſ. *loc. cit. n.* 2 Tertio appellari poteſt a rejectione probati[o]num; Maranta *de Ord. Jud. part.* 6. *me[mb.]* *deciſ. judicii n.* 44. *in fine;* Tarvis. Venet. *de*[*ciſ.*] 4. *part.* 1. Surd. *deciſ.* 36. *n.* 17. Scacci[a] & alii cum Barboſa *loc. cit. num.* 25. Quar[to] appellari poteſt a victore ab expreſſa abſolu[tione] tione expenſarum; Stephan. Gratian. Marchi[n.]

deciſ.

ſ. 50. num. 1. & 2. Gam. Luſit. deciſ. 65.
ı. 1. Barboſa loc. cit. num. 27. cum Salga-
c. 1. num. 176. Quinto appellari poteſt a
ıtione juramenti in litem alteri parti per
icem facta; Lancellot. de attent. part. 2.
2. limit. 50. num. 190. Gonzalez ad re-
8. Cancellar. Gloſſ. 1. §. 1. in annotat.
ı. 195. Barboſa loc. cit. num. 28. cum Se-
ıin. de privileg. juramnt. privileg. 102. n.
limit. 4. Sexto appellari poteſt, quando
ur dilatio ad probandum adeo brevis, ut
brevitate poſſit deficere facultas probandi:
appellat. queſt. 17. limit. 47. in princip.
nb. 1. num. 36. Salgad. c. 1. n. 118. Bar-
ſ. loc. cit. num. 29. Septimo appellari po-
t a Sententia, qua Judex pronunciat ali-
em tormentis eſſe ſubjiciendum, utpote con-
ıente damnum irreparabile; Aloyſius Ricc.
Collectanea deciſ. collect. 642. verſ. 2. &
Praxi rerum fori Eccleſiaſtici reſolut. 405. verſ.
ıtius, Zerola in prax. Epiſp. part. 1. verb.
ıpellat. Scaccia dict. queſt. 17. limit. 47. n.
.3. Barboſ. l. c. n. 30. Fagnan. c. Super eo
appellat. num. 39. Octavo appellari poteſt
ſententia Interlocutoria, ut quis in carce-
m conjiciatur, quia affert damnum irrepa-
bile; Piaſec. in praxi Epiſc. part. 2. cap. 2.
100. Aloyſius Ricc. in d. praxi reſolut. 505.
4. verſ. primus; Barboſ. loc. cit. n. 31. Fa-
ıan. loc. cit. n. 40. & ſeq. ubi n. 44. dicit
: fuiſſe declaratum a Sacra Congreg. Concil.
ıono appellari poteſt a condemnatione ad
'riremes quo ad effectum ſuſpenſivum; Al-
ın. in Compend. Canon. reſolut. lib. 1. tit. 9.
um. 9. ubi dicit ita fuiſſe reſolutum a Sacra
:ongreg. Epiſc. & Regul. in Averſana 22. Ja-
uarii 1591. Decimo appellari poteſt a priva-
ione Beneficii quo ad effectum ſuſpenſivum;
Aldan. loc. cit. tit. 4. n. 10. ubi aſſerit ſic fuiſ-
e deciſum a Sacra Congr. Epiſc. & Reg. in
Milevitana 1. Junii 1604. Undecimo appellari
oteſt, quando Judex ſe pronunciat competen-
em, vel incompetentem; Maranta de Ordin.
Jud. part. 6. tract. de dec. Jud. act. 1. n. 43.
Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 47. n. 15.
Scaccia, Salgado, & alii cum Barboſa loc. cit.
n. 32. Duodecimo appellari poteſt a ſententia
ata, qua quis excluditur ab aliquo Officio
publico tamquam infamis, Gam. Luſit. dec.
139. n. 1. Barboſa l. c. n. 33. Tertiodecimo
appellari poteſt a ſententia legitimationis Per-
ſonarum, veluti ſi pars oppoſuetit non eſſe
quem Tutorem, non Procuratorem, aut legi-
timo mandato carentem, non Filium, & ſi-
milia, vel e contra; Scaccia cit. q. 17. limit.
6. membr. 73. n. 73. Pacian. de probation. l. 1.
c. 68. ſub n. 47. Salgad. cit. part. 2. cap. 1.
num. 47. Fagnan. l. c. n. 47. Barboſ. loc. cit.
n. 47. Quartodecimo appellari poteſt a De- 47
creto denegationis copiæ Actorum, vel inſtru-
mentorum communium: Aloyſius Ricc. cit.
reſolut. 405. verſ. Sixtus; Salgado cit. part. 2.
c. 1. num. 72. & alii cum Barboſ. l. c. n. 35.
Sunt etiam alii caſus, in quibus appellari po-
teſt a ſententia Interlocutoria, & maxime in
materia de Cenſuris, & correctione morum,
ſed de iſtis diffuſius agetur in articulo ſequen-
ti, & hic ſubnectuntur ſtatim caſus, in qui-
bus jura prohibent appellare.

Caſus, in quibus Jura prohibent appellare, 48
ſunt plures, & ideo ut facilius maxime a Ty-
ronibus memoriæ retineantur, in ſequentibus
verſibus præcipue adducuntur.

Sublimis Judex, Scelus, Executio, Pactum,
Contemptus, & Res minimæ, dilatio nulla,
Clauſula, quæ removet, Res, quæ notoria conſtat,
Et textus juris clarus, Poſſeſſio, Fatum.

Primo per ly Sublimis Judex denotatur ſu- 49
blimitas, ſeu excellentia Judicis ſupremi, v. g.
Papæ, Concilii Generalis, Imperatoris, Re-
gis, Principis ſuprema auctoritate gaudentis,
a quibus appellari non poteſt, ut dictum eſt
ſupra art. 9. n. 1. & 2. Secundo per ly Sce- 50
lus denotatur cauſa Criminalis criminaliter
mota, in qua non admittitur Appellatio ab
illis, qui jam ſunt de crimine convicti, &
confeſſi; l. 2. Cod. Quorum appellationes non
recipiuntur. Tertio per ly Executio denotatur, 51
quod non poteſt appellari ab executione ſen-
tentiæ, quæ tranſit in rem judicatam, l. 4.
ff. de Appellat. l. Ab execut. 5. Cod. Quorum
appellat. non recip. Quarto per ly Pactum intel- 52
ligitur, quod appellare nequeunt qui in Ju-
dicio tranſegerunt; c. 1. & ultim. de tranſa-
ctionibus; l. Cauſas 16. & l. Minorem 20. Cod.
de tranſact. ſicuti nec appellare poſſunt, qui
cauſam per delectationem juramenti voluntarii,
aut Judicialis terminarunt; leg. Non erit 5. §.
2. ff. de jurejurando, vel pepigerunt de acquie-
ſcendo ſententiæ Judicis, & non appellando,
t. Ul. §. fin. Cod. de tempor. appellat. & l. 1.
ff. A quibus appellare non licet, ubi expreſſe
dicitur; Si quis ante profeſſus fuerit ſe a Judi-
ce non provocaturum, indubitate provocandi au-
xilium perdidit. Quinto per ly Contemptus in- 53
telligitur, quod contemptus Judicis, qui fit
a vero contumaci legitime citato, & contu-
maciter comparere renuente, impedit quomi-
nus

nus a ſententia in contumacem lata appellari poſſit, quia appellatio datur ſolum gravato, & oppreſſo, non vero rebelli, & contumaci, ne ſit iniquitatis defenſio; *l.* 1. *Cod. Quorum appellat. non recip. l. Contumacia, ff. de re ju-*
54 *dicata*. Sexto per ly *Res minimæ* denotatur, quod res exigui momenti non merentur appellationem, & protractionem litis, ſaltem ſpectatis diverſarum Regionum Conſtitutionibus; In Camera enim Imperiali non admittitur appellatio, niſi in cauſis, quæ non ſint minus 100. Imperialium, ut refert Gail. *l.* 1. *pract. obſervat.* 123. & in Curia Romana, niſi in cauſis excedentibus ſaltem quinque Ducatos auri de Camera, & in Curia Neapolitana, niſi in cauſis excedentibus ſaltem valorem duarum unciarum, & pariformiter in aliis Regionibus, ut refert Barboſa *in c. de Appellat.* 11. *hoc. tit.* Quod tamen aliter ſe habet de Jure Canonico, ex quo poteſt appellari etiam pro rebus minimis, ut expreſſe habetur *cap. de appellationibus pro cauſis minimis* 11. *hoc tit.* quia appellatio non eſt fundata ſuper quantitate gravaminis, ſed ſuper injuſtitia ſententiæ, & iniquitate, ſeu imperitia Judicis, *l.* 1. §. 1. *ff. de appellat.* ibi: *Appellandi uſus iniquitatem Judicantium, vel imperitiam corrigit*; Injuſtitia autem, & imperitia Judicis intervenire poteſt etiam in cauſis minoribus, & ideo etiam Jus Civile ipſis appellare permittit; *l. Et in majoribus, Cod. de appellat.* ubi expreſſe dicitur: *Et majoribus, & in minoribus negotiis appellandi facultas eſt*.
55 Septimo per ly *Dilatio nulla* denotatur, quod quando res non patitur dilationem, tunc appellari non poteſt, ſaltem quoad effectum ſuſpenſivum, ne, cum periculum ſit in mora, interim res pereat, aut grave præjudicium patiatur propter dilationem cauſatam ab appellatione, ut ſi agatur ſuper futuris alimentis, de aperiendo Teſtamento, de erogando tritico in uſum Militum, & ſimilibus, quæ dilationem non patiuntur ſine magno gravamine, ideo ne interim, dum pendet appellatio, hoc præjudicium habeatur, prohibetur in iſtis appellatio, ſaltem quoad effectum ſuſpenſivum; *leg. Si res* 7. *ff. de appellat. recipiend.*
56 Octavo per ly *Clauſula, quæ removet* denotatur, quod, quando a Supremo Principe delegatur alicui cauſa cum clauſula *Appellatione remota*, tunc amplius appellari non poteſt; *l.* 1. §. *fin. A quibus appellare non licet, & c. Paſtoralis* 53. *de appellat.* ſed de hac clauſula dif-
57 fuſius agetur *infra in* 6. *articulo*: Nono per ly *Res, quæ notoria conſtat*, indicatur, quod in notoriis, quæ per evidentiam rei nulla [...] ſunt tergiverſatione celari, non poteſt a[...]lari, quia tunc talis appellatio ſolummo[...] differendam litem, & impediendam exe[...]nem ſententiæ interponeretur; *c. Cum* [...] *mana* 5. *in fine, c. Pervenit* 13. *c. Conſ*[...] *de appellat.* Sic etiam convictus in J[...] ſimulque ſponte confeſſus appellare [...] teſt, *l. Obſervare, Cod. Quorum app*[...] *non recip. & c. Ei, qui appellat, cauſ.* [...] ubi expreſſe dicitur; *Nullus etiam H*[...]*rum, Veneficorum, Maleficorum, Adult*[...] *itemque eorum, qui manifeſtam violentia*[...] *miſerunt, argumentis convictus, teſtibus* [...]*tus, voce etiam propria vitium, ſceluſq*[...] *feſſus audiatur appellans*. Decimo per [...] *textus juris clarus* denotatur, quod non p[...] appellari circa id, quod Judex ſecundum [...]rum juris textum decrevit, & definivit; [...] *res* 7. §. 1. *ff. de appell. recip. c. Conſulu*[...] *de appellat.* Et ſic ver. grat. ſi Epiſcopus [...]beat Clerico nullam juſtam excuſationem [...]benti, ut reſideat in ſuo Beneficio, & [...]pellet, non eſt admittenda ejus appellatio; *cap. Reſolutum* 4. *de Clericis non reſidet.* Undecimo per ly *Poſſeſſio* denotatur, quod a ſententia lata in poſſeſſorio non datur appellatio, ſi poſſeſſorium ſit momentaneum, [...] ſummariiſſimum; *l. Unic. Cod. Si momenta*[...] *poſſeſſione fuerit appellat. & cap. Ei qui a*[...]*lat, §. de poſſeſſione, cauſ.* 2. *quæſt.* 6. ubi [...]preſſe dicitur: *De poſſeſſione etiam, &* [...] *momento, ſi cauſa dicatur (quæ ſententia* [...] *locutoria appellatur) quamvis provocatio in*[...]*ſita fuerit tamen lata ſententia ſortitur effect*[...] Si vero poſſeſſorium ſit ordinarium, & mag[...] præjudicii, in iſto locum habet appellatio, *cap. Cum ad Sedem* 15. *de reſtitut. ſpolia. & Clementin. unic. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Et ratio diſcriminis eſt, quod in poſſeſſorio momentaneo eſt ſuperflua appellatio, quia ejus præjudicium, & gravamen, utpote momentaneum, poteſt illico in momento reparari p[...] judicium ordinarium, ſeu petitorium; Condemnatus enim in poſſeſſorio poteſt ſtatim re[...] controverſam recuperare in petitorio, & [...] poſſeſſio parti adverſæ adjudicata durabit m[...]mento, ſeu modiciſſimo tempore, ut con[...] exemplo *in c. Cum Eccleſia* 2. *c. cum dil*[...] 6. *de cauſ. poſſeſſionis, & proprietatis*: In poſſeſſorio autem Ordinario, ſeu petitorio, cu[...] non poſſit aliter reparari ejus præjudicium, & gravamen, eſt neceſſaria appellatio, utpo[...]te ad hunc finem inſtituta; *c. Omnis opp*[...]*ſus* 3. *& ſeq. cauſ.* 2. *qu.* 6. *c. Suggeſtum* 1[...]

c. Pa-

Paſtoralis 53. *c.* Et cum ſpeciali 61. *de ap-
pel.* Duodecimo per ly Fatum intelliguntur
dilia, ſeu tempora appellationi præfixa, qui-
elapſis, non poteſt amplius appellari, &
iſtis diffuſius agetur infra *in articulo ſe-
xto.*

Additiones ex aliena manu.

De jure civili, ut tradit *Auctor*, nonniſi a ſententia definitiva appellari poteſt. De Jure Canonico permiſſa quoque fuit appellatio a ſententia interlocutoria. In Concil. Tridentino Joannes Gropperus ſummopere adlaboravit, ut appellatio a ſententia interlocutoria tolleretur. Placuit vero eidem *Concilio* ſancire, appellationem non eſſe recipiendam ab interlocutoria ſententia niſi vim definitivæ habente, & cujus gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat.

Dicitur interlocutoria ſententia vim definitivæ habere, ex qua per neceſſariam conſequentiam totius cauſæ deciſio quodammodo pendet; Gail. 1. *obſerv.* 130. *num.* 8. quod variis illuſtrat exemplis Altimar. *de nullit. ſent. part.* 1. *quæſt.* 85. *per tot.* Huc pertinet, si ei, qui probare haud tenetur, onus probandi per ſententiam interlocutoriam imponatur; ſi ſuper exceptionibus peremptoriis juramento delato, vel relato pronuncietur; Si habita appellatio pro deſerta; Si rejecti teſtes; Si probatio elapſo jam termino probatorio recipiatur, vel rejiciatur; Si quis ab inſtantia abſolvatur; Si rejiciantur inſtrumenta, vel denegetur recognitio; Si rejiciantur articuli tanquam impertinentes; Si ſuppletorium vel purgatorium deferatur; Si productio inſtrumentorum noviter repertorum poſt concluſionem in cauſa denegetur. Dicitur vero ſententia continere gravamen irreparabile, quod neque per ipſam definitivam, neque per appellationem a ſententia definitiva reparari poteſt: Lyncher. *de gravam. extrajudic. p.* 40. *num.* 2. Quale autem gravamen illud ſit, erui poteſt ex *cap.* 12. *de appellat. in* 6. Diſtinguitur enim in eo inter gravamina, quæ judicium reddunt nullum, aut negotio principali præjudicant, & ea quæ judicium non reddunt nullum, nec parant præjudicium negotio principali. Illa per appellationem a definitiva ſententia emendari & reparari poſſunt, non vero hæc, niſi ſpeciatim ab iis appellatum fuerit.

Omittendæ hic haud ſunt plures, quæ intercedunt, differentiæ appellationem ab interlocutoria inter, & appellationem a definitiva. Prima eſt circa fatale interponendæ appellationis. Decennium utique in utroque caſu obſervandum eſt, ſed in appellatione a ſententia definitiva illud ſtatim incipit currere a tempore publicatæ ſententiæ, ad cujus publicationem neceſſario citare oportet litigantes. Sententiæ interlocutoriæ talem ſolemnem publicationem ſemper non deſiderant, neque eſt neceſſe, ut Partes ad ejus publicationem ubique citentur. Ubi ergo ſolemnis publicatio 79
haud deſideratur, a tempore ſcientiæ, & quidem certæ & ſpecificæ, fatale currere incipit; Altimar. *de nullit. ſentent. q.* 151. *n.* 27. Mevius *part.* 5. *deciſ.* 269.

Secunda differentia eſt, quod appellatio a 80
definitiva fieri poteſt vel viva voce, vel in ſcriptis, ſed ab interlocutoria ſemper in ſcriptis facienda eſt; *cap.* 1. *de appellatione in* 6.
Excipiuntur tamen ſententiæ interlocutoriæ 81
vim definitivæ habentes; ab iis enim in voce appellari poſſe tenent Gail. 1. *obſerv.* 130. *n.* 5. & Scacc. *de appellat. quæſt.* 3. *n.* 12.

Tertia differentia eſt, quod appellari a de- 82
finitiva indefinite poteſt, nec neceſſe eſt, ut gravamina ſchedulæ appellationis inſerantur, ſed ſufficit ſi Appellans ſe gravatum eſſe aſſerat; *l.* 2. *ff. de appell.* At in appellatione ab 83
interlocutoria, ſpecifica expreſſio gravaminum fieri neceſſario debet, *cap.* 59. *dict. titul.* & *cap.* 1. *eod. tit. in* 6. Gail. 1. *obſerv.* 130. *n.* 1. Mevius *part.* 17. *deciſ.* 1. *n.* 13.

Quarta differentia ſuperiori conſectaria eſt, 84
quod in appellatione a definitiva licet afferre novas cauſas, ſi forte Appellans aliquas expreſſerit; ſecus vero in appellatione ab inter- 85
locutoria, nam Appellans nonniſi cauſas in appellatione nominatim expreſſas proſequi poteſt; Cletzelius *de appellat. Cap.* 5. *num.* 57. & *ſequent.*

Quinta differentia eſt, quod appellari a de- 86
finitiva debet ad Judicem proxime ſuperiorem; ab interlocutoria vero appellari valet ad Ju- 87
dicem æqualem; vide Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 14.

Sexta differentia eſt, quod appellatio a de- 88
finitiva ſtatim ſuſpendit Officium Judicis; Sed 89
in appellatione ab interlocutoria duo hæc ſingularia concurrunt. I. Quod ſi Judex inferior non deferat appellationi, ante inhibitionem in cauſa procedere valeat. II. Quod Superior Judex non ſtatim decernat inhibitionem, ſed antea cognoſcendum de veritate gravaminum, inquirendumque, utrum appellatio admitti debeat, nec ne; *cap.* 3. §. *Quod ſi objiciatur*, *de appellat. in* 6. Gail. 1. *obſerv.* 130. *num.* 7. &

& obſerv. 144. *n.* 4. Gail. 1. *obſerv.* 130. §. 15.

90 Septima differentia eſt, quod in appellatione a definitiva locum habet Beneficium *Legis* 4. *C. de temp. appellat.* ſcilicet non deducta
91 deducendi, & non probata probandi; non item in appellatione ab interlocutoria; Mevius *part.* 2. *deciſ.* 153. & *deciſ.* 235. *part.* 3.
92 *deciſ.* 84. & *part.* 8. *deciſ.* 48. *& ſequent.* Limita tamen, ſi agatur de appellatione ab interlocutoria, quæ vim definitivæ habeat; vide Bohemer. *eod. loc.* §. 16. & *duob. ſequent.* ubi alias tradit differentias.

93 Silentio demum nec illud eſt prætereundum, quod ſi eſt reformata ſententia interlocutoria in inſtantia appellationis, tota cauſa ad Judicem Appellationis devolvitur, neque locus eſt remiſſioni, *cap.* 59. *de appellat.* Gail. 1. *obſerv.* 131. *n.* 1. idque quia Judex, qui ſemel
94 gravavit, ſemper gravare præſumitur. Quinimo id ipſum obtinet, ſi pro parte tantum reformata fuerit ſententia; Mynſing. *art.* 4. *ob-*
95 *ſerv.* 76. *per tot.* Excipe tamen, ſi ſuper eo puncto incidenti, an Judex inferior ſit competens, nec ne, pronunciaſſet Judex, & in appellationis inſtantia hanc ſententiam Judex Superior reformaſſet, conreoque reſponſionem impoſuiſſet, non poſſet non ex natura rei remiſſio cauſæ ad Judicem prioris inſtantiæ decerni, uti pronunciatum refert Berger. *in elect. diſcept. Forenſ. ad Proceſſ. Saxon. tit.* 35. §. 8. *num.* 2.

ARTICULUS V.

Quandonam ſit prohibita, vel non, Appellatio a correctione Superioris, ſive Regularis, ſive Sæcularis, & a Cenſuris.

1 Appellatio a legitima correctione Superioris, ſive Regularis, ſive Sæcularis, eſt omnibus ſubditis prohibita, ut habetur expreſſe *in cap. Reprehenſibilis* 26. *de appellat.* ubi de ſubditis, ſeu Clericis Sæcularibus ſic ſtatuitur: *Nec ſubjecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam in vocem appellationis erumpant. Si vero quiſpiam pro ſua neceſſitate crediderit appellandum, competens ei ad proſequendam appellationem terminus præfigatur, infra quem, ſi forte proſequi neglexerit, tunc Epiſcopus libere ſua auctoritate utatur;* & de ſubditis Regularibus ſic præcipitur: *Ne Religioſi, cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi contra Regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam, appellare præſumant,* & pro iſtis concordat ſimilis prohibitio *in cap. Ad noſtram* 3. *de appellat.* quia dicit ibi [Ale]xander III. *Remedium appellationis non [est] inventum, ut alicui a Religionis, & [...] obſervantia exorbitanti, debeat in ſua [...] patrocinium exhibere.* Appellatio tamen [...] titur a correctione Superioris, ſive Reg[ularis] ſive Sæcularis, ſi in corrigendo modum [exce]dat; *cap. Irrefragabili* 13. *de Offic. Jud. [Ordi]nar.* ubi ſic expreſſe habetur: *Ut autem [cor]rectionis, & reformationis Officium libere [...] exercere, decernimus, ut executionem ipſorum [nul]la conſuetudo, vel appellatio valeat im[pedire] niſi formam in talibus exceſſerint obſervandam.* Tunc enim Superior poteſtate ſua abu[titur], ſubditum injuſte gravat, & ideo ad [...] dum tale gravamen poteſt ſubditus app[ellare] ut colligitur etiam ex *cap. Priore* 31. [*de ap*]*pellat. & cap. Super quæſtionem* §. *Nos au[tem] de Officio delegati, cap. Licet, de Officio [Or]dinar. & cap. Inquiſitionis, de accuſat.*

A correctione morum facta a Prælato, Superiore extrajudicialiter, ſeu paternaliter & ad pœnitentiam, nullo formato proceſſu [ju]diciario, admittitur appellatio ſubditi [...] quoad effectum devolutivum, ita *quod poſſit* quidem Judex *ad quem* cognoſcere de prætenſo exceſſu in corrigendo, ſed interim non impeditur executio eorum, quæ ab ordinario Judice, ſeu Superiore decreta ſunt; *cap. Irrefragabili* 13. *de Offic. Ordinar.* ibi: *Decernimus ut executionem ipſorum nulla conſuetudo, [vel] appellatio valeat impedire,* & aperte hab[etur] ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 1. ibi: *Nec ap[pel]latio executionem hanc, quæ ad morum corre[ctio]nem pertinet, ſuſpendat: & ſeſſ.* 24. *c.* 10. ibi: *Ut Epiſcopi aptius, quem regunt, populum [poſ]ſint in officio, atque obedientia continere, [ſta]tuit, ut omnibus iis, quæ ad viſitationem ac mo[rum] correctionem ſubditorum ſuorum ſpectant, jus habeant etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ de[legati] ea ordinandi, & exequendi, quæ illis pro ſubditorum emendatione, & Diœceſis ſuæ uti[li]tate neceſſaria videbuntur; nec in his, ubi [de] viſitatione, & morum correctione agitur, exem[p]tio, aut ulla inhibitio, appellatio, ſeu querela etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita executionem quoquomodo impediat aut ſuſpendat.* Et [ſic] cenſuit Sacra Congr. Conc. Nam *conſulta, [an] in cauſis viſitationis, & correctionis appella[ri] poſſit poſt Definitivam?* reſpondit, *poſſe, ita ta[men], ut appellatio non ſuſpendat executionem* ut ſancitum eſt *cap.* 10. *ſeſſ.* 24. *& cap.* 1. *ſeſſ.* [22.] Item conſulta, *an Decretum c.* 19. *ſeſſ.* 24. *ſuſtu*lerit appellationem devolutivam? cenſuit, *non ſu*ſtuliſſe devolutivam, ſed ſuſpenſivam tantum [...]

Sic

eſtatur Fagnan. *in cap. Ad noſtram*, *de* 'at. *n.* 8. *&* 9. Hinc appellatio ad effe- ſuſpenſivum non admittitur a viſitatio- cclesiæ Cathedralis, & Perſonarum ipſius piſcopo facienda, nec ideo poteſt appel- ie ſuſpendi; Sacra Cong. Conc. *in Orio-* 27. *Martii* 1637. *in reſponſ. ad* 6. Nec latio datur a Decreto facto in viſitatio- er Epiſcopum; Sac. Congr. Rit. *in Ge-* ? 24. *Septembris* 1605. Appellationis cu- mque prætextu nequaquam poteſt impe- ſeu retardari Diœceſanæ Synodi celebra- Sacra Congreg. Concil. *in Oriolenſi* 27. *tii* 1632. *in reſponſ. ad* 17. Appellatione ecretis, & Conſtitutionibus Synodalibus, fuerunt a Sede Apoſtolica confirmatæ, poteſt illarum executio impediri, nec re- ari; Sacra Cong. Conc. *in d. Oriolenſi in* *onſ. ad* 18. *dub.* A mandato de reſidendo viſitatione edito non dari appellationem ad ctum ſuſpenſivum, ſed ad effectum devo- vum tantum, deciſum refert Armend. *in* *lit. ad recop. Legum Navarræ lib.* 1. *tit.* 6. .5. §. 2. *n.* 2.

A correctione morum facta a Prælato, ſeu periore, judicialiter formato proceſſu judi- rio, admittitur appellatio ſubditi quo ad rumque effectum, ſcilicet devolutivum, & ſpenſivum; colligitur ex *cap. Irreſragabili* :. *de Offic. Judic. Ordinar. in princip.* ubi di- tur: *Niſi formam in talibus exceſſerint obſer-* *ndam*, & tenent Gratian. *Marchiæ deciſ.* 38. *num.* 4. Cevall. *de cognit. per viam viol.* *art.* 2. *q.* 113. *n.* 14. *&* 15. Piaſec. *in prax.* *Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 61. Barboſa in Conc. Trid. *ſeſſ.* 13. *cap. n.* 8. & alii plurimi; t ſic cenſuit Sacra Congreg. Conc. Nam con- ulta ab Auditore Cameræ, an, cum Epiſco- i, ſervata Tela Judiciaria, ferunt ſententiam lefinitivam contra delinquentes, habeant lo- um Decreta Concilii de Viſitatione loquen- ia, & præcipue *cap.* 10. *ſeſſ.* 24. adeo ut Ap- pellatio ad effectum ſuſpenſivum nullatenus de- beat admitti; etiamſi ſententia lata fuerit ad puniendum delictum blaſphemiæ, vel adulte- rii, Sacra Congregatio cenſuit, *Appellatione cor- rectionis morum non comprehendi blaſphemiæ, & adulterii correctionem, ſeu punitionem, quando Epiſcopus Judicialiter proceſſit, cognovit, & pronunciavit; Ideoque ſi Epiſcopus in dictis duo- bus criminibus judicialiter proceſſit, admitten- dam eſſe appellationem, etiam ad effectum ſu- ſpenſivum. Et Sanctitas ſua Congregationis ſen- tentiam approbavit, ut ſi Epiſcopus Judicialiter proceſſit ad definitivam, non comprehendatur hic caſus Appellatione correctionis morum, & detur appellatio etiam ſuſpenſiva, nedum in prædictis duobus caſibus blaſphemiæ, & adulterii, ſed etiam in omnibus aliis ſimilibus, ubicumque Epi- ſcopus judicialiter proceſſit*. Sic tenet, & refert Fagnan. *in cap. Ad noſtram*, *de appellat. n.* 14. *&* 15. vide ſupra *in art.* 4. *num.* 7.

Appellatio a Cenſuris abſolute ab homine 11 latis admittitur ſolum quoad effectum devo- lutivum, non vero quoad ſuſpenſivum, *cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* Ipſa enim cenſura, v.g. Excommunicatio, trahit ſecum executio- nem, adeo ut per ſubſequentem appellatio- nem non ſolum ea non ſuſpendatur, ſed etiam non impediatur ejuſdem denunciatio, ſive quo- minus Judex talem excommunicatum eſſe de- nunciare, & declarare poſſit, non obſtante ap- pellatione, ut expreſſe decernitur *in cit. cap. Paſtoralis* §. *Verum*, ubi cum ab Epiſcopo Pa- riſienſi quæſitum fuiſſet ex Pontifice Innocen- tio III. Si Judex Eccleſiaſticus, Epiſcopus v. g. in Diœceſanum ſuum ſententiam Excom- municationis proferat, ille vero ab ea tam- quam irrationabiliter, ſeu injuſte lata appel- let, utrum Epiſcopi juriſdictio cenſeri debeat, quod pendente appellatione, ſuſpenſa ſit, ac dormitet, proinde ac ſi ante latam Excom- municationem appellatio facta fuiſſet, an ve- ro nihilominus eumdem denunciare poſſit, & Eccleſiaſticis Beneficiis Clericum ipſum priva- re. Sic præciſe reſpondit Pontifex: *Nos ita- que reſpondemus, quod cum executionem Excom- municatio ſecum trahat, & Excommunicatus per denunciationem amplius non ligetur, ipſum Ex- communicatum denunciare poteſt, ut ab aliis vi- tetur, & illi proventus Eccleſiaſtici merito ſub- trahuntur, cui Eccleſiæ communio denegatur*.

Et ſic etiam currit de Suſpenſione, ut habe- 12 tur *in cap. Is cui* 20. *de ſentent. excommun. in* 6. præciſis his verbis; *Sane ſicut Excommu- nicatio, ſic ab Officio, vel ingreſſu Eccleſiæ lata Suſpenſio, aut ipſius effectus per appellationem ſequentem minime ſuſpenduntur*. Idem pariter 13 eſt dicendum de Interdicto, *cap. Ad hæc* 37. *de appellat.* ubi præciſe habetur: *Ad hæc quo- niam ſub interdicto aliqui conſtituti appellant, & deinde illud ſervare contemnunt, quid in hoc caſu ſervandum ſit, conſulere voluiſti. Noveris igitur, quod ſicut poſt appellationem excommu- nicari non poſſunt, ſic Interdictum nequeunt, cui ante appellationem eos conſtat ſuppoſitos, declina- re:* & clariſſime innuitur in hujus capitis Sum- mario his verbis: *Sententia Interdicti non ſuſ- penditur per appellationem ſeq.* Et ratio eſt, quia cum Cenſuræ Eccleſiaſticæ ſint medicina- les,

les, & principaliter ſint ad corrigendum; *cap. Cum medicinalis* 1. *de ſentent. excommun. in* 6. fuit per allegatos Canones juſtiſſime diſpoſitum, quod per appellationem ſubſequentem non ſuſpendantur, ne prætextu frivolæ appellationis quandoque impediatur medicinalis cor-
14 rectio. Unde ſtat, quod appellatio a Cenſuris ab homine latis non pariat effectum ſuſpenſivum, ſed ſolum devolutivum, ex quo Judex, ad quem appellatur, de juſtitia latæ Cenſuræ, & interpoſitæ ab illa appellationis, cognoſcere poſſit, ac debeat. *Eſt Communis*.

15 Appellatio a Cenſuris ab homine latis ſub conditione admittitur, nedum quoad effectum devolutivum, ſed etiam quoad ſuſpenſivum ante conditionis eventum, etiamſi conditio non ſervetur. Habetur clare, & expreſſe *in cap. Preterea* 40. *de appellat.* præciſis his verbis: *Preterea requiſiti fuimus, ſi quis Judex ita protulerit ſententiam: niſi Sempronio infra* 20. *dies ſatisfeceris, te Excommunicatum, vel Suſpenſum, aut interdictum eſſe cognoſcas: ille, in quem fertur ſententia, medio tempore appellans, ad diem ſtatutum minime ſatisfecerit, utrum ille ſententia tali ligetur, aut interpoſitione appellationis tutus exiſtat; Videtur autem nobis, quod hujuſmodi ſententiam appellationis obſtaculum debeat impedire*. Et clariſſime innuitur in ejus Summario: *Sententia Excommunicationis, Suſpenſionis, vel Interdicti lata ſub conditione, ſuſpenditur, ſi ante conditionis eventum fuerit ap-*
16 *pellatum*. Et ratio eſt, quia in tantum a Cenſura abſolute lata non admittitur appellatio quoad ſuſpenſivum, in quantum ipſa jam arctat Cenſuratum ante appellationem, cum cenſura abſolute lata ſecum trahat executionem, ex *cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* & Cenſura lata ſub conditione non arctat Cenſuratum ante poſitam conditionem, cum conditionale nihil ponat in eſſe, niſi purificata conditione, adeoque ante eventum conditionis poteſt libere appellare quoad ſuſpenſivum, *cum per appellationem ſit ſuſpenſa ipſius* (ſcilicet Judicis) *juriſdictio*, ut expreſſe habetur *cap. Si a Ju-*
17 *dice* 10. *de appellat. in* 6. Appellatio a Cenſuris comminatis admittitur etiam quo ad utrumque effectum, ſcilicet devolutivum, & ſuſpenſivum. Et ratio eſt, quia licet illarum ſententia ſit potius interlocutoria, quam definitiva, ut notat Innocent. *in cap. Per tuos*, Joannes Andreas *in cap. Venerabilibus, de ſentent. excomm. in* 6. & Doctores paſſim, *in Rubr. de re judicata*, tamen ſemper infert gravamen, quod per appellationem reparari non poteſt, & ideo ante ſententiam admittitur Appellatio ab hoc futuro gravamine, ita ut ſi [...]minata cenſura, v. g. Excommunicatio [...]pellatum fuerit, Excommunicatio poſt [...]ſit ipſo jure nulla, ut cavetur *cap. P[...] de ſentent. Excommun.* Hinc deducitur [...] ſi quis citetur ad adducendam rationem [...]re non debeat excommunicari, hic po[...]pellare, & Ordinarius tenebitur huic a[...]tioni deferre, quia agitur de gravamine [...] ſi non reparetur per appellationem, e[...] de irreparabile, ut de ſe patet, cum C[...] ſtatim ac eſt fulminata, trahat ſecum [...]tionem, ex *cit. cap. Paſtoralis* 53. *de a[...]* E contra vero ſi quis citetur ad add[...] rationem, quare non debeat declarari [...] ſe in Excommunicationem, hic non p[...] appellare, nec Ordinarius tenebitur ſim[...]pellationi deferre; Sacra Congreg. Conc[...] *Tropien.* 16. *Martii* 1619. *& in Neoca[...]* 1620. Et ratio eſt, quia cum a declara[...] detur appellatio etiam ſuſpenſiva, præter[...] in judicialibus, *cap. Solet in fin. de ſen[...] Excomm. in* 6. Felin. *in cap. Rodulphus* [...] *de reſcript.* Rota *deciſ.* 2. *num.* 5. *de [...] in novis*, illius comminatio non infert gravamen, quod reparari non poſſit per appellationem a Definitiva, & ideo in hac commina[...]tione non admittitur appellatio, ſicut in aliis. Et hanc differentiam inter comminationem Ex[...]communicationis ferendæ, & comminatio[...] declaratoriæ Excommunicationis jam latæ [...]dunt Felin. *in cap. Cum non ab homine* [...] *de jud.* & Duen. *in regul.* 42. *n.* 8. & [...] probavit Sacra Congr. Concil. ut refert, [...] tenet Fagnan. *in cap. Super eo n.* 50. *de appel[...]*

Ad uberiorem notitiam, & ſolidiorem [...]firmationem præſentis materiæ placet hic [...]ferre per extenſum declarationem Sacræ Epiſcoporum Congregationis de mandato, & approbatione Clementis VIII. editam 16. Octobris 1600. quæ eſt, ut ſequitur.

Ad tollendas ambiguitates, & controverſias juriſdictionales, quæ inter appellationem, & prioris inſtantiæ Judices, non ſine partium diſpendio, curſuſque Juſtitiæ impedimento, & ſæpe cum ſcandalo oriuntur; Sac. Cong. cauſis Epiſcoporum præpoſita, facta prius relatione Sanctiſſimo D. N. Clementi Papæ VIII. ac Sanctitatis ſuæ mandato vivæ vocis Oraculo deſuper habito in hunc, qui ſequitur, modum ab omnibus, ad quos ſpectat, in poſterum ſervari debere mandavit, & mandat.

Metropolitani, Archiepiſcopi, Primates, ac Patriarchæ, ſuffraganeos, eorumque ſubditos non judicent, niſi in caſibus a Jure expreſſis.

Item

·m & alii quivis Superiores, etiam Nun- vel Legati de Latere ſpecificam facultatem rem non habentes, cauſas in Curiis Ordi- rum, vel aliorum inferiorum Judicum pen- s ad ſe non advocent, niſi per viam legi- appellationis ad ipſorum Tribunalia defe- r, tunc appellantes, ab inferiorum juriſdi- bus, quo ad alias cauſas, eximi non poſ- .

ppellationes nunquam recipiantur, niſi per ca documenta, quæ realiter exhibeantur, conſtiterit, appellationem a ſententia Defi- a, vel habente vim Definitivæ, aut a gra- ine, quod per Definitivam reparari non poſ- in caſibus a jure non probibitis per legiti- Perſonam, aut intra debita tempora fuiſſe poſitam, ac proſecutam.

um cauſæ coram inferioribus Judicibus pen- , ante Definitivam ſententiam, vel haben- vim Definitivæ de gravamine illato, Supe- s cognoſcere non valeant, licet citra præju- m curſus cauſarum ſe id facere conteſtentur, d hunc effectum liceat eis inhibere, aut ſim- ter mandare, ut ipſis copia proceſſus tranſ- atur etiam expenſis appellantis.

nhibitiones poſt appellationem ſicut premitti- receptam, non concedantur, niſi cum inſer- tenoris ſententiæ, aut Decreti Definitivi, vim Definitivi habentis, vel damnum per nitivam irreparabile continentis; alias inbi- ones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcum- , ſint ipſo Jure nulla, eiſque impune non pa- liceat.

i appellans aſſerat ſententiæ, aut appellatio- exemplum culpa Judicis a quo, aut Actua- haberi non poſſe, non ideo recipienda erit ap- atio, aut aliqua inhibitio concedenda. Sed tantum, ad quos pertinet, injungi poterit, ſoluta condigna mercede, Actorum exemplum benticum appellanti intra brevem aliquem petentem terminum tradatur; Caveat tamen ex a quo, niſi vere appellatum fuerit in cau- appellabili, interim aliquid in præjudicium ellantis attentet, & ſi per actum publicum, per teſtium depoſitiones conſtiterit, Acta de- ari appellanti, Judex appellationis mandato dendi Acta poſſit adjicere, ne interim aliquid i contra appellantem attentetur.

A ſententia autem Definitiva contra verum tumacem prolata, appellatio non recipiatur, inhibitio, aut alia quævis proviſio, quam- u appellans in hujuſmodi vera contumacia per- terit, concedatur.

Ab executione Decretorum Sacri Concilii Trid. t Viſitationis Apoſtolicæ, appellationes a Me- tropolitanis non recipiantur, nec etiam quando Epiſcopi virtute ejuſdem Sacri Concilii Trident. procedunt uti Sedis Apoſtolicæ delegati in cau- ſis, quæ ſub eorum juriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalva tamen in hoc caſu Le- gatorum, & Nunciorum Apoſtolicorum aucto- ritate.

In cauſis vero Viſitationis Ordinariorum, aut correctionis morum, quoad effectum devolutivum tantum appellationes admittantur, niſi de gra- vamine per Definitivam irreparabili agatur, vel cum Viſitator citata parte, & adhibita cauſæ cognitione Judicialiter procedit, tunc enim appel- lationi locus erit, etiam quo ad effectum ſuſpen- ſivum.

Cum a gravamine, quod per Definitivam re- parari nequit, ut indebitæ incarcerationis, vel torturæ, aut Excommunicationis etiam commi- natæ appellatur, non niſi viſis Actis, ex qui- bus evidenter appareat de gravamine, appellatio admittatur, aut inhibitio, vel proviſio aliqua concedatur.

Cauſa appellationis pendente, appellans in eo- dem, quo reperitur, carcere permanebit, quo ad Judex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, & cauſa cognita aliter decreverit. Et tunc ſi a Judicis ad quem Decreto vim Definitivæ haben- te fuerit appellatum, is nihil mandare, aut pro ſui Decreti executione attentare poterit, donec per Judicem Superiorem aliud fuerit ordina- tum.

Acta originalia proceſſus primæ inſtantiæ ad Judicem Appellationis Notarius mittere non coga- tur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ Judicialiter objiciatur, & tunc, terminata cauſa, remittenda ſunt ad Or- dinarium, ut in ſuo Archivio conſerventur.

Cenſura Eccleſiaſtica contra appellantem prola- ta relaxari, aut nulla declarari per Judicem ap- pellationis non poſſit, niſi auditis partibus, & cauſa cognita, tuncque ſi conſtiterit eam juſtam eſſe, ad Judicem, qui excommunicavit, appellans remittendus eſt, ut ab ipſo juxta Sacros Cano- nes beneficium abſolutionis, ſi humiliter petie- rit, debitamque emendationem præſtiterit, obti- neat: Si vero injuſtam eſſe clare appareat, Su- perior abſolutionem impendat; Si autem dubi- tatur, honeſtius eſt, ut ad Excommunicatorem intra brevem aliquem competentem terminum ei- dem præfigendum abſolvendus remittatur, licet etiam Superior hoc caſu idipſum per ſe præſtare jure poſſit.

Abſolutio ad cautelam, non niſi parte citata, & viſis Actis, cum dubitatur de nullitate Ex- communicationis ab homine prolatæ, vel a jure, ſi oc-

ſi occurrat dubium facti, vel probabile dubium juris, concedenda erit, tuncque ad tempus breve cum reincidentia, & præſtita per Excommunicatum cautione de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ tantum: & ſi juxta formam a jure præſcriptam apparebit, aliquem ob manifeſtam offenſam excommunicatum fuiſſe, debitam etiam ſatisfactionem præſtare: & ſi ob contumaciam manifeſtam, expenſas pariter reficere, ac inſuper cavere de Judicio ſiſti coram Excommunicatore quis tenebitur, priuſquam ad cautelam abſolvatur.

A ſententia etiam definitiva contra verum contumacem prolata appellatio non recipiatur, nec inhibitio, aut alia quævis proviſio, quamdiu appellans in hujuſmodi vera contumacia perſtiterit, concedatur.

Romæ in Sac. Congr. die 16. Octob. 1600.

Alex. Cardin. Florent.

Hieron. Agucchius Secret.

21 Inſuper die 15. Maii 1700. circa hanc materiam fuerunt edita a Sacra Congr. Concilii alia Decreta in cauſa Inſulæ, ſeu Regni Sardiniæ, quæ pariter ad litteram cum propoſitis dubiis hic adducuntur:

1 *An quando Ordinarii ad evitanda ſcandala procedunt, non citata parte, nec adhibita cauſæ cognitione in cauſis Viſitationis, aut Correctionis morum, poſſit Judex Delegatus Apoſtolicus appellationem ſimpliciter admittere?*

2 *An ab Interlocutoria, vel alio quocumque gravamine, quod tamen poteſt reparari per ſententiam Definitivam, valeat appellationem admittere?*

3 *An quando appellatur a gravamine, quod per Definitivam reparari nequit, ut carcerationis, torturæ, aut Excommunicationis, poſſit appellationem admittere, aut inhibitionem, vel aliam inhibitionem concedere non viſis actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine?*

4 *An Cenſuras Eccleſiaſticas in appellantem prolatas valeat relaxare, aut nullas declarare, non auditis partibus, nec cognita cauſa?*

5 *An valeat abſolutiones ad cautelam concedere, non citata parte, nec viſis Actis, nec præſtita cautione ab appellatione de ſtando juri, & parendo mandatis Eccleſiæ?*

6 *An ab executione Decretorum Sacri Concilii Trident. valeat appellationem admittere?*

7 *An valeat cauſas in Curiis Ordina[...] vel aliorum Judicum inferiorum pe[...] ad ſe avocare, vel illorum curſum [...] re ſub quolibet prætextu, præterq[...] viam legitimæ appellationis fuerint a[...] Tribunal delatæ?*

8 *An valeat appellationem recipere, niſi p[...] blica documenta (quæ realiter exhibe[...] prius conſtiterit, appellationem a ſen[...] Definitiva, vel habente vim Defin[...] aut a gravamine, quod per Definitiva[...] tentiam reparari non poſſit in caſibus [...] non prohibitis per legitimam Perſon[...] intra debita tempora fuiſſe interpoſit[...] proſecutam?*

9 *An valeat inhibitionem concedere po[...] ptam appellationem abſque inſertione [...] ſententiæ, aut Decreti Definitivi, aut [...] nitivi vim habentis, etiamſi appella[...] ſerat culpa Judicis a quo, vel Actuarii, [...] emplum habere non poſſe, non juſtifica[...] pedimento; & an in cauſa poſſint inh[...] tiones impune ſperni?*

10 *An valeat appellationes in ſecunda inſtanti[...] recipere a Decretis, ſeu ſententiis Suffraganeorum, omiſſo medio Curiæ Metropolitanæ?*

11 *An in cauſis de ſua natura appellabilibus, [...] quibus dictus Judex proceſſit, valeat app[...] tionem quo ad effectum ſuſpenſivum [...] gare?*

Sacra Congreg. die 15. Maii 1700. reſpond[...]

Ad 1. Negative quoad effectum ſuſpenſivum.
Ad 2. Negative.
Ad 3. Negative quoad cognitionem cauſæ in g[...] du Appellationis tantum, & Affirmati[...] quoad brevem ſuperſeſſoriam.
Ad 4. Negative.
Ad 5. Negative præterquam in caſu abſoluti[...] ad breve tempus, & tunc cum obliga[...] de ſtando juri, & parendo mandatis [...] cleſiæ.
Ad 6. 7. 8. 9. 10. & 11. Negative.

Additiones ex aliena manu.

De appellatione Regularium a præceptis [...] periorum late agit Murg. *de appellat.* [...] *Regular.* omnino ubi res poſtulat videndus.

Quod tradit Auctor *num.* 6. non ad[...] appellationem quoad effectum ſuſpenſivu[...] decreto lato in viſitatione, ita diſtingue. [...] decretum illud concernit res ad cultum [...] num[...]

ı, morumque correctionem pertinentes, & habet ;locum Appellatio quoad effectum ɔenſivum : aut dictum decretum reſpicit negotia, quæ nil commune habent cum ɪu divino, morumque correctione, & qüoad ım effectum ſuſpenſivum procedit appella- ; Vaneſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 1. *tit. cap.* 4. *num.* 3. *& ſequent.* Cardinal. de ca *in adnot.* ad Concil. Trident. *diſcuſſ.* 5. *per tot.* Ventrigl. *de Juriſd. Archiep. cap.* 1. *n.* 5. *&* 6. Rot. *cor. Rembold. deciſ.* 294. *m.* 3. *cor. Dunozet. jun. deciſ.* 333. *n.* 3. *&* . Caprar. *deciſ.* 523. *num.* 5.

A ſententia excommunicationis, ut advertit *ɪctor*, appellari nequit. Idem dicendum eſt ɪt ait Murg. *de Appellat. part.* 1. *quæſt.* 17. 648.) *de ſuſpenſione ab ingreſſu Eccleſiæ, ab ficio, ſive ab alia re mere ſpirituali & aniam concernente; quia hæc parificantur excomunicationi, quoad hunc effectum ſuſpenſivum* &c. *liud in ſuſpenſione a beneficio, vel ab alia re mporali, tunc enim appellatio ſuffragatur quoad rumque effectum.*

Tametſi a ſententia declaratoria incurſus enſurarum appellari queat; Id tamen fallit, dicta ſententia declaratoria lata ſit in exeutionem mandati executorialis rei judicatæ, ıam ut ſit tandem aliquando litium finis, ıon admittitur ab ea appellatio; Murg. *de ppellat. part.* 1. *qu.* 7. §. 2. *diviſ.* 12. *n.* 227. Quod ipſum obtinet quoque, quando Judex in nandato dicit: *Niſi infra ſex dies, quem terninum tibi damus, obediveris &c.* Idem Auctor loco citato.

De appellatione ab ipſa ſententia incurſus cenſurarum, hæc habet Murg. *de appellat. part.* 2. *quæſt.* 7. §. 2. *diviſ.* 12. *n.* 318. *Sed eſt notandum, quod a ſententia declaratoria incurſus cenſurarum ſolum appellare licet quoad effectum devolutivum, non vero quoad ſuſpenſivum. Interim enim habendus eſt appellans pro excommunicato, donec Judex ad quem, ſuper excommunicatione pronunciet.*

ARTICULUS VI.

Appellatio quo ad vim, & effectus Clauſulæ: *Appellatione remota*.

CAuſas committere cum clauſula *appellatione remota* poteſt ſolus Papa in cauſis Eccleſiaſticis ubique terrarum: & in cauſis profanis Papa in locis ſuæ temporalis juriſdictionis; Imperator, Reges, & omnes Principes ſuprema juriſdictione gaudentes in ſuis reſpective ditionibus; *leg.* 1. §. *fin. ff. A quibus appell. non licet*, *cap. Super quæſtionum artic.* 27. *cum ibi notat. de Offic. Delegati*; & ſic tenent communiter Doctores hic, ut teſtatur Abbas *num.* 4. Unde nec Legatus a Latere 2
poteſt ſub illa Clauſula ſubdelegare, *ex cit. cap. Super quæſtionum*, §. *Si vero*. Nec Sacra 3
Congreg. Cardinalium, ut teſtatur Fagnan. *in cap. Paſtoralis num.* 3. *de appellat.* ſe non ſemel audiviſſe Urbanum VIII. dicentem, Congregationem Cardinalium non poſſe dare clauſulam *appellatione remota*. Quam nec Signatu- 4
ra Juſtitiæ dare poteſt; Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *cap.* 10. Fagnan. *loc. mox cit.* & alii cum Rota apud Card. Seraphin. *deciſ.* 857. *num.* 2.

5 Vi clauſulæ, *appellatione remota*, cenſetur prohibita omnis appellatio, quæ a Jure expreſſe conceſſa non reperitur, ut habetur expreſſe *cap. Paſtoralis* 53. *de appellat.* præciſis his verbis: *Quæſiviſti, utrum quando inhibetur appellatio in Reſcripto, fruſtratoria tantum inhibita videatur? Nos igitur attendentes, quod per appellationem fruſtratoriam, etiamſi non fuiſſet inhibita, negotium non debeat impediri, reſpondemus, quod quælibet provocatio intelligitur removeri, quæ a Jure non indulgetur expreſſe, ſed ſi appellans fuerit gravatus injuſte, gravamen hujuſmodi per Superiorem poterit emendari.* Et clariſſime in ejus Summario: *Per clauſulam, appellatione remota, inhibetur omnis appellatio, quæ a Jure non indulgetur expreſſe.*

6 Per clauſulam, *appellatione remota*, non ſolum non prohibentur appellationes a Jure expreſſe conceſſæ, cum adjecto, *non obſtante clauſula appellatione remota*, ſed neque prohibentur appellationes a Jure expreſſe conceſſæ, & approbatæ, licet ſine tali adjecto, *non obſtante clauſula appellatione remota*. Ita Hoſtienſ. *in cit. cap. Paſtoralis verb. Expreſſe*; Abbas *ibid. num.* 14. citans Doctores communiter, & ſequitur Fagn. *in cap. Paſtoralis num.* 24. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 70. Anaclet. *ibid. num.* 289. Et ratio eſt, quia 7
ubi jura permittunt expreſſe appellationem, gravamen eſt notorium, & manifeſtum, ſed clauſula *appellatione remota*, non poteſt impedire appellationem, ubi gravamen eſt notorium, & manifeſtum; Superior enim committens cauſam cum clauſula, *appellatione remota*, exiſtimat Judicem non injuſte gravaturum partes, *arg. cap. Secundo requiris* 41. *de appellat.* alias non poſſet juſte committere cauſam cum tali clauſula, quia ſic cenſetur velle gravamen alterius, adeoque a Judice notorie, &

manifeſte gravante poteſt appellari, non obſtante quod cauſa ſit ei commiſſa cum clauſula *appellatione remota*. Colligitur *ex cap. Ex Conqueſtione* 10. *de reſtitut. Spoliator.* & Gloſſa *ibi* verb. *Poſt appellationem*, ubi ſic præciſe dicit; *Et ita tenuit appellatio, licet eſſet inhibita in Literis, quia remotio appellationis non impedit appellationem, ubi manifeſte quis gravatur;* & hanc Gloſſam ſequuta eſt Rota apud Puteum *deciſ.* 414. *lib.* 3. & colligitur etiam ex variis aliis Juris Canonici Capitulis, ſcilicet ex *cap. Significante* 34. *cap. Rodulphus* 35. *cap. Significavit* 36. *de Reſcript. cap. Exhibita* 19. *de Judic. cap. Dilecti* 8. *cap. Dilecte* 10. *cap. Significaverunt* 11. *de except.* ex quibus omnibus, & aliis ſimilibus conſtat appellationem admitti, ubi adeſt gravamen notorium, & manifeſtum, licet cauſa ſit alicui commiſſa cum clauſula, *appellatione remota;* Joan. Andreas *in cit. cap. Paſtoralis num.* 12. Hoſtienſ. Abbas, & alii loco ſupracit. cum Lancellot. Seraph. Scaccia, Marcheſ. Gonzalez, & Barboſa cum pluribus aliis a ſe cit. *tract. de Clauſul. Clauſula* 9. *num.* 20. & Rota *par.* 3. *deciſ.* 117. *num.* 1.

8 Clauſula, *appellatione remota*, plures operatur effectus, quorum principaliores ſunt. Primus effectus eſt, quod tollat omnem appellationem, quæ non reperitur expreſſe in jure con-
9 ceſſa; *cap. Paſtoralis* 53. *de appell.* Secundus effectus eſt, quod non ſuſpendatur juriſdictio Judicis *a quo*, nec iſte teneatur deferre appellationi, ſed poſſit ſententiam ſuam mandare executioni, antequam ſciat per Judicem *ad quem* fuiſſe receptam appellationem, & ſibi inhibitum, ne ad ulteriora procedat; *cap. Paſtoralis* 28. §. *Præterea, de Offic. Jud. Delegati;* Abbas *loc. cit.* Pirhing *loc. cit.* & Barbo-
10 ſa citans plures alios *clauſ.* 9. *n.* 9. Tertius effectus eſt, quod Judex non deferens tali appellationi quamvis probabili, non punitur, nec incidit in pœnam; *cap. Decreto* 11. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. Cum enim hoc ſit ei a Jure expreſſe conceſſum, & ſic Juris auctoritate eam non admittat; nec Principis Majeſtatem contemnit, nec peccat, adeoque nec ullam pœnam meretur; *cap. Qui peccato* 4. *cauſ.* 23. *quæſt.* 4. *& l. Gracchus* 34. *Cod. Ad leg. Juliam, de adult.* Hoſtienſ. *in cap. Paſtoralis num.* 9. Abbas *ibid. num.* 10. Fagnan. *ibid. num.* 29. Pi-
11 rhing, Anacl. Barb. *cit. clauſ.* 9. Quartus effectus eſt, quod Reſcriptum poſterius non revocet prius datum ſub tali clauſula *appellatione remota*, niſi prioris Reſcripti, & talis clauſulæ faciat expreſſam mentionem; Abbas *loc. cit. num.* 14. hoc probans *ex cap. Ex C... ſtione* 10. *& notatis ibid. de reſtitut. S...* Quintus effectus eſt, quod attentata p... lem appellationem non revocantur a J... *quem* per viam attentati, vel nullitatis, ... cum per eam appellationem non ſuſpe... juriſdictio Judicis *a quo*, omnia ab e... erunt valida, licet poſſint exinde a S... revocari per viam querelæ, ut conclud... ſtienſ. *num.* 9. Joan. Andr. *num.* 4. ... *num.* 3. Abbas *num.* 11. Pirhing, & a... rimi. Sextus effectus eſt, quod teneat E... municatio lata in contumacem poſt a... tionem ipſius a Judice dato cum clauſ... *pellatione remota*, dummodo tamen app... illa non ſit in caſibus expreſſe ad appell... a Jure approbatis; Abbas *in cit. cap. ... ralis* 53. *n.* 9. Scaccia *de appellat. quæ... limit.* 22. *n.* 56. Barboſ. *tract. de clauſulis, ... ſul.* 9. *n.* 13. Francus *in cap. Paſtoralis, a... pellat. num.* 7. & alii. Plures adhuc h... clauſulæ effectus enumerantur a Doctorib... ſed ut minus principales relinquuntur vide... apud Abbatem *in cap. Ut debitus* 59. *num.* 14 *de appell.* Francum *in c. Paſtoralis col.* 3. *circa med. verſ. Operatur ergo primo*; Propoſit. *num.* 32. *verſ. Succedit tertia quæſtio princi... lis*, Alexan. *num.* 30. *& ſeq.* & Barboſ. *cit. clauſ.* 9.

Additiones ex aliena manu.

Concluſioni ab Auctore poſitæ *num.* 1. q... nonniſi Princeps cauſas committere valeat c... clauſula, *appellatione remota*, conſectarium e... hæc altera, quod ſcilicet Delegati a Princ... ſub hac clauſula ſubdelegare nequeant; idque quia ſi ſubdelegarent, indirecte ſibi tribuerent facultatem delegandi ſub clauſula, *appellatione remota;* cum eo, quo delegati ſunt, modo ſubdelegatio inſtitui debeat. Confer Bohemer. *in decretal. lib.* 2. *tit.* 28. §. 10.

De vi hujus clauſulæ, *appellatione remota*, diſſidentes inter ſe Doctorum opiniones recenſ... Bohemer. *loco cit.* §. 21. *&* 22. Quoad effectum vero ab Auctore *n.* 13. relatum, nempe quod virtute hujus clauſulæ valeat excommunicatio poſt appellationem lata; nota, ... eatenus verum eſſe, quatenus Judex adamuſſim ſervata forma commiſſionis procedat, nec Partem gravet; Rot. *cor. Ludoviſ. deciſ.* 91. *num.* 10.

Illud hic prætereundum haud eſt, hanc clauſulam non præjudicare Tertio, qui pro ſuo intereſſe appellare intendit, *c.* 15. *de Offic. &* Po-

l. *Jud. delegati*; Bruneman. *diſſert. de ap-*
r. *Reſcript. Princip. remot. c. ultimo*, nec
per eam ſublata alia juris remedia. Pri-
enim facultas recuſandi Judicem non eſt
ibita, *c. 3. & 9. de appellat.* Secundo in-
am eſt gravato remedium ſupplicationis,
eſtitutionis in integrum; Gail. 1. *obſerv. 33.*
Tertio non eſt impedita querela nullita-
Bohemer. *ibidem* §. 23.
De altera, eaque potentiori clauſula, *Omni
quacumque appellatione remota*, confer Scacc.
appell. qu. 16. limit. 1. n. 96.

ARTICULUS VII.

Appellatio quoad Fatalia.

APpellationum Fatalia ſunt illa tempora,
intra quæ debet inchoari, & terminari
uſa appellationis; aliter appellatio, ſeu fa-
ltas appellandi ſit deſerta, & extinguitur.
ſt *in re Communis*. Et iſta dicuntur Fatalia
Fato, ſive a morte, prout colligitur ex *leg.*
Cod. de tempor. in integrum reſtit. ubi ex-
reſſe dicitur: *Pater tuus in Fata conceſſit*. Si-
ut enim mors extinguit totaliter hominem,
a lapſus temporis pro appellatione conceſſi
xtinguit appellationem; ita ut ipſo elapſo,
enſeatur etiam elapſa, & totaliter deſerta
ppellatio, & rata maneat prior data ſenten-
ia. Sic Abbas *in c. Ex ratione* 8. *num.* 8. *de*
ppellat. Scaccia *qu.* 15. *de appellat. num.* 1.
Maranta *part.* 6. *Speculi aurei tit. de appell.*
um. 232. & alii communiter.

Appellationum Fatalia, ſeu tempora appellationis ſunt quadruplicia. Prima ſunt Fatalia, ſeu tempora interponendæ appellationis. Secunda Fatalia, ſeu tempora petendi Apoſtolos. Tertia Fatalia, ſeu tempora præſentandæ appellationis. Et Quarta Fatalia, ſeu tempora finiendæ appellationis; Engel, Pirhing, & alii hoc loco, & eſt in re *Communis*. Fatalia interponendæ appellationis, ſeu tempora conceſſa ad appellandum, quibus elapſis, elabitur etiam, & extinguitur facultas appellandi, de jure antiquo erant duo dies in cauſa propria, & tres in cauſa aliena, ſeu procuratorio nomine actitata; *l. 1. §. Biduum, ff. Quando appelland. ſit, leg. Eos 6. §. ſint autem, Cod.*
5 *hoc tit. & c. Biduum 29. quæſt. 6.* De jure
vero novo ſunt decem dies a die gravaminis illati, vel latæ ſententiæ, & ſcientiæ numerandi. *Eſt communis*; & expreſſe habetur *in Authent. Hodie* juncta Gloſſa *ib. Cod. de appellat. & c. Anteriorum 28. cauſ. 2. quæſt. 6.* ubi expreſſe habetur: *Sancimus omnes appellationes, ſive per ſe, ſive per Procuratores, ſive per Defenſores, vel Curatores, & Tutores ventilentur, poſſe intra decem dierum ſpatium a recitatione ſententiæ numerandorum Judicibus ab his, quorum intereſt, afferri*. Et clariſſime in ejus Summario: *Infra decem dies remedium appellationis conceditur*. Et expreſſe etiam habetur *in cap. Quod ad conſultationem* 15. *de ſentent. & re judicata* præciſis his verbis: *Cum poſt decem dierum ſpatio ſententia in auctoritatem rei tranſeat judicatæ, qui ad provocationis ſubſidium infra id temporis non recurrit, appellandi ſibi aditum denegavit*. Iſti decem dies ad appellan- 6.
dum conceſſi incipiunt currere ſtatim a momento habitæ notitiæ de illato gravamine, & data ſententia; *cap. Concertationi* 8. *de appellat. in* 6. ubi expreſſe dicitur: *Quiſquis ex eis* (ſcilicet electionibus, poſtulationibus, proviſionibus, & quibuslibet extrajudicialibus actibus) *Quiſquis ex eis gravatum ſe reputans per appellationis beneficium gravamen illatum deſideraverit revocari, infra decem dies, poſtquam ſciverit, ſi velit, appellet. Poſt decendium vero eidem aditus non pateat appellandi*. Et hoc de- 7
cendium currit de momento in momentum, taliter quod, ſi ſententia lata ſit contra præſentem hora vigeſima, v. g. primæ diei menſis, decendium debeat currere uſque ad horam vigeſimam die undecimæ ejuſdem menſis, ad hoc ut ſit integrum, & completum, cum horæ antecedentes ad vigeſimam primæ diei, in qua lata eſt ſententia, non ingrediantur tale decendium, & ideo Gailus *lib. 1. practic. obſerv.* 139. *n.* 5. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *n.* 135. Anaclet. *ibid. n.* 159. cum aliis monent Notarios, uti in inſtrumento appellationis, non tantum diem, ſed etiam horam interpoſitæ appellationis exacte notent, ad hoc ut certo ſciatur, quando decendium ſit elapſum nec ne? Et colligitur ex Gloſſa *in Clementina Sicut, de appellat. verb. A die*, ubi dicit: *Ergo videtur, quod illa pars diei, in qua appellatur, cedat lucro appellationis, nec computetur in anno, & in hoc differat a tempore appellationis interponendæ*, quod currit de momento in mo-
mentum. Et taliter debet currere de momen- 8
to in momentum, ut debeat eſſe continuum, ita ut in eo decendio includantur etiam Feriæ, ne propter ipſas cenſeatur prorogari; *l. 1. Cod. de Feriis; l. Sive 3. §. Feriæ, Cod. de dilation.* & Doctores ſupracitati.

Fatalia, ſeu tempora petendi Apoſtolos, 9
vide ſupra in verb. *Apoſtoli, ideſt Litteræ miſſoriæ.*

10 Fatalia, ſeu tempora præſentandæ appellationis, ideſt præſentandi Apoſtolos, & introducendæ coram Judice *ad quem* appellationis, ſecundum jus Civile ſunt ſex menſes, intra quos computandos, & numerandos a die interpoſitæ appellationis, & non a die latæ ſententiæ, debent præſentari Apoſtoli, & appellatio introduci coram Judice *ad quem*; *l.* 2. *&* 3. *Cod. de temporib. appellat.* Camera Spirenſ. *p.* 2. *tom.* 30. Gailus *lib.* 1. *pract. obſerv.* 140. *n.* 1. *&* 3. Pirhing *l.* 2. *tit.* 28. *n.* 145. Sannig *ibid. c.* 6. *n.* 9. Anaclet. *ibid. n.* 167.

11 De jure tamen Canonico nullum reperitur determinatum tempus ad præſentandos Apoſtolos, ſeu ad præſentandam, vel introducendam appellationem coram Judice *ad quem*, ſed videtur relictum diſpoſitioni Judicis *a quo*, qui ſecundum locorum diſtantiam, Perſonarum, & negotii ſeu cauſæ qualitatem, debet præfigere congruum terminum, intra quem appellatio præſentetur Judici *ad quem*, aliter elapſo tali termino habeatur appellatio pro deſerta; *cap. Cum ſit* 5. *& cap. Ad aures* 83. *de appellat. & Clementin. Quamdiu* 4. *de appellat.* Et ſic tenent Scaccia *qu.* 15. *de appellat. num.* 12. Engel *l.* 2. *tit.* 28. *num.* 48. Pirhing *ibid. num.* 145. Anaclet. *ibid. n.* 168. & alii paſſim.

12 Fatalia, ſeu tempora finiendæ, ſeu proſequendæ uſque ad finem appellationis, de jure ſunt duodecim menſes, ſeu annus integer, & ex cauſa neceſſaria, & evidenti biennium, ita tamen, ut Judex *a quo* ſecundum locorum diſtantiam, & Perſonarum, & negotii, ſeu cauſæ qualitatem, pro ut expediens judicaverit, poſſit brevius tempus præfigere; ut habetur expreſſe *in cap. Cum ſit Romana* 5. *de appellat.* his verbis: *Si ante Sententiam, vel poſtea fuerit appellatum, hujuſmodi appellantibus annus indulgetur, aut ex neceſſaria, & evidenti cauſa biennium, niſi forte Judex a quo appellatum fuerit ſecundum locorum diſtantiam, & Perſonarum, & negotii qualitatem præciſius tempus fuerit moderatus.* Et concordat *Clement. Sicut appellationem* 3. *de appellat. ex Authent. Ei qui*
13 *appellat*, *Cod. de temporibus appellat.* Et hoc tempus eſt numerandum, non a die latæ ſententiæ, ſed a die interpoſitæ appellationis, ut expreſſe habetur ex *Clement. Sicut appellationem* 3. *de appellat.* his verbis: *Infra annum a die interpoſitionis ipſius* (ſcilicet appellationis) *proſequi, & finire tenetur appellans.* Ta-
14 liter quod ſi ipſe appellans, ceſſante juſto impedimento, non fuerit proſecutus, neque terminaverit, debet ejus appellatio cenſeri deſerta, ut præciſe ſtatuit *cit. Clementin. Sicut appellationem*, his verbis: *Quod ſi juſto impedimento ceſſante, non fecerit, debebit ejus appellatio deſerta cenſeri.* Et ſic tenebit ſententia prius lata, ut expreſſe ſtatuitur *in cap. Cum ſit Romana* 5. *de appellat.* his verbis: *quod ſi is, qui appellaverit, cauſam appellationis non fuerit proſecutus, tenebit ſententia, & poſt ſententiam appellaverit, & a cauſa cecidiſſe videtur, nec amplius ſuper eodem audietur appellans.* Concordat *cap. Ei qui appellat, cauſ.* 2. *qu.* 6. his verbis, *Ei qui appellat, impertitur annus, intra quem ſecundum communiter cum adverſario litem exequatur, (ſi juſta interceſſerit cauſa) alius annus prorogeatur, quo tranſacto, lite non completa, teneat ſententia rata;* & jam ſic fuerat ſtatutum *in Authent. Ei, qui appellat, Cod. de temporibus appellat.* Et eſt *Communis.*

Fatalia, ſeu tempora unius anni, & ex juſta cauſa biennii, ad proſequendam, & finiendam appellationem a jure conceſſa non currunt legitime impedito; ſi quis *enim intra* tale tempus propter legitimum impedimentum interpoſitam appellationem proſequi *intermiſit*, etiam poſt elapſum biennium debet admitti ad ipſam proſequendam, ut expreſſe habetur *cap. Ex ratione* 8. *de appellat.* his verbis: *Verum ſi appellationem, biennio elapſo, interpoſitam a ſententia contra vos prolata proſecuti non eſtis, dummodo proſecutionem ipſius per impotentiam vos conſtiterit omiſiſſe, nolumus quod Juſtitiæ veſtræ debeat præjudicium generare:* & Gloſſa ibi, Abbas, Hoſtienſ. & Canoniſtæ communiter, a quibus ſex in ſpecie aſſignantur pro impedimentis legitimis, quorum quodlibet ſufficit, ut appellaus etiam *elapſo* biennio habeat jus ad proſequendam *appellationem.* Primum igitur legitimum impedimentum ſe tenet ex parte appellantis, ſcilicet ratione propriæ impotentiæ, quia v. gr. propter infirmitatem, vel propter inopiam, aut hujuſmodi, non potuit intra tempus ſtatutum appellationem proſequi, & terminare; *cit. cap. Ex ratione* 8. expreſſo verbo *per impotentiam*, & Gloſſa ibi, Innocentius, Abbas, & *communis.* Secundum legitimum impedimentum provenire poteſt ex parte appellati, ſi v. gr. is per ſe, vel per alios impediat appellantem, ne intra tempus ſtatutum poſſit cauſam appellationis terminare, ut petendo fruſtratorias dilationes, vel per ſuas cavillationes prorogando judicium, & hujuſmodi; Abbas *in cit. cap. Ex ratione num.* 8. *verſ. Quandoque impedimentum provenit ex facto ſolius appellati;* Alexan-

der de Nævo *ibid. num.* 27. Scaccia *qu.* 15. *ppellat. n.* 61. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *num.* . & alii. Tertium legitimum impedimen- proveni re poteſt ex facto utriuſque, ſcili- appellantis, & appellati; ut ſi v. g. uter- in Arbitros compromittat, vel de utriuſ- expreſſo conſenſu differatur tempus ad pro- uendum; *Clementin. Quandiu* 4. *de appell.* expreſſe ſic dicitur: *Quando appellationis ſecutio per compromiſſum, vel alios de par- m expreſſo conſenſu differtur, tempus ad pro- uendam eamdem ab homine, vel a jure præ- um currere nolumus appellanti.*

Quartum impedimentum legitimum prove- re poteſt ex parte Judicis *ad quem*, ſi v. g. idex *ad quem* noluerit, vel non potuerit in- a tempus ſtatutum appellationem audire, & xpedire; *Authent. Si appellatione, Cod. de tem- orib. appellat.* ubi ſtatuitur, quod ſi Judex cau- am appellationis in definitis diebus ſuſcipere liſſerat, nullum præjudicium partibus, vel ıni earum penitus fiat. Et Baldus in ſumma- io ſic præciſe ait: *Si ſtat per Judicem appel- ationis, non currunt Fatalia*, & *cap. Ex inſi- nuatione* 50. *de appellat.* ubi expreſſe dicitur: *Lis, quæ in Conſiſtorio ſperatur inferri, abſque damno moræ, intacta permaneat, donec ipſam faciat introduci, & a Proceribus dirimi juxta morem.* Quintum legitimum impedimentum provenire poteſt ex facto tertii v. g. Procura- toris, qui ex negligentia, vel dolo, debito tempore non eſt proſecutus appellationem, vel alterius tertii, qui dolo, & malitia appella- tionis proſecutionem impedivit, licet enim tunc currant tempora appellationis, tamen ap- pellans habet actionem ad intereſſe contra ma- litioſe impedientem, vel contra Procuratorem doloſum, & negligentem; *l. a procuratore* 13. *Cod. Mandati*, & ſi non eſt ſolvendo, appel- lans reſtitui debet in integrum ad proſequen- dam appellationem; Gloſſa *in c. Ex ratione* 8. *de appellat. verb. Impotentiam*, ubi præciſe di- cit: *Si vero dolo alicujus privati circumventus appellat, & appellationem non fuit proſequutus, tunc currunt tempora appellationis, ſed habet recurſum contra doloſum ad intereſſe, qui ſi ſol- vendo non fuit, reſtituitur appellans ad proſe- cutionem ſuæ appellationis, ff. De eo per quem fact. erit, l. Ex hoc Edicto, ff. de dolo, l. Et eleganter, §. Si Dolo*; Et ſic Abbas *in cit. cap.* Ex *ratione n.* 8. Alexander *ibid. n.* 69. & 70.
22 & alii. Sextum legitimum impedimentum pro- venire poteſt ex caſu fortuito, ut ſi appellans, vel ejus Procurator ſit ab hoſtibus captus, vel via ad Judicem ſit ab hoſtibus, inundatione aquarum, vel morbo contagioſo impedita, & hujuſmodi, quia imputari non debet ei, per quem non ſtat, ſi non faciat quod per eum fuerat faciendum; *Regul. Juris* 41. *in* 6.

Verum tamen eſt, quod unumquodque ex 23
iſtis impedimentis, ad hoc ut ſufficiat ad pro- ſequendam appellationem poſt elapſum bien- nium, debet eſſe reale, & veridicum, & ut tale evidentiſſima probatione conſtare, ut col- ligitur *ex cap. Ex ratione* 8. *de appellat.* ibi: *Conſtiterit*. Et hoc onus probandi eſſe verum 24
& legitimum impedimentum, incumbit appel- lanti, ut expreſſe habetur *l. fin. §. Illud etiam, Cod. De temporib. appellat.* præciſis his verbis: *Niſi ipſe appellator evidentiſſimis probationibus poſſit oſtendere ſe quidem ſumma ope niſum, vo- luiſſe litem exercere, per Judicem autem ſtetiſſe, vel aliam inexorabilem cauſam ſubſecutam, pro- pter quam hoc facere minime valuit*. Immo ne- 25
dum appellanti incumbit onus probandi verum eſſe, & reale impedimentum, ſed inſupe: pro- bare debet, quod diligentiam adhibuerit ad re- movendum tale impedimentum, & appellatio- nem proſequendam, ut colligunt Doctores ex ipſa mox cit. *l. fin. §. Illud etiam* per illa ver- ba: *Niſi ipſe appellator evidentiſſimis probatio- nibus poſſit oſtendere, ſe quidem ſumma ope ni- ſum voluiſſe litem exercere*, alioquin probatio non concluderet, & conſequenter nec releva- ret, *arg. leg. Qui Commeatus, ff. de re mili- tari*. Solus enim ille dicitur ex juſta, neceſ- 26
ſaria, & evidenti cauſa impeditus, qui poſt adhibitam diligentiam adhuc remanet impedi- tus, non vero ille, qui de facili poteſt tolle- re impedimentum, & non tollit; Iſte enim nedum non dicitur vere impeditus, ſed potius dicitur volens illud impedimentum pati, qui enim poteſt facere, ut poſſit conditioni pare- re, jam poſſe videtur; *l.* 174. *ff. de R. J.* Sic Gailus *lib.* 1. *pract. obſerv.* 143. *n.* 1. & *ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *n.* 171. Anaclet. *ibid. num.* 177. & alii paſſim.

Additiones ex aliena manu.

A Sententia dubia, eaque ad inſtantiam Par- 27
tium a Judice declarata, utrum intra decem dies ab ejus publicatione, an intra decem dies a declaratione ipſius ſit appellandum, vide Strychium *in uſu Modern. Pandectar. lib.* 49. *tit.* 1. §. 4.

A ſententia conditionali (intellige lata ſub 28
conditionibus intrinſecis, & negotio principali cohærentibus) quando itidem ſit appellandum, conſule Cletzel. *de appellat. cap.* 5. *n.* 4. & *ſeq.*

29 Procuratore exiſtente apud acta, eoque non appellante, an poſt decem dies a lata ſententia Dominus appellare queat? Affirmat Fachinæus *controverſ. lib.* 10. *cap.* 96. Negant vero ex textu *in L.* 1. §. *final. ff. Quando appell.* juncta *l.* 4. §. 2. *ff. de tempor. Appellat.* Fachinæo confutato; Cletzel. *de appell. cap.* 5. *num.* 22. *& plur. ſeq.* ubi tamen limitat, ſi agatur de Procuratore ad unum actum conſtituto.

30 Quæſtionis vero eſt, an id ipſum obtineat, ſi Procurator qui non appellavit, ſit non ſolvendo? Domino remedio reſtitutionis in integrum ſuccurrendum eſſe tenet Gail. 1. *obſerv.* 45. *num.* 7. Addit vero Lancellot. *de Attentat. part.* 2. *cap.* 14. *num.* 4. modo ipſe Dominus ſe læſum probet, nimirum bonum jus in cauſa fovere: Vide de hac ipſa quæſtione Cletzel. *eod. loco num.* 25. *& plur. ſeq.*

31 Decendium an & a quo tempore contra Tertium currat, diſcutit idem Cletzel. *loco citato num.* 14. *& plur. ſeq.*

32 Quod dicitur de tempore appellationis interponendæ a ſententia definitiva ſive interlocutoria lata, transferendum, & obſervandum in gravamine tam judiciali, quam extrajudiciali illato, a die nimirum gravaminis intra decendium eſſe appellandum. Intellige tamen hoc cum temperamento, ſi gravamen ſit momentaneum, nam a gravamine ſucceſſivo, quamdiu illud durat, ſine temporis præfinitione appellari poteſt; Gail. 1. *obſerv.* 149. *num.* 13. Lancellot. *de Attent. cap.* 12. *limit.* 50. *num.* 149.

33 In appellatione extrajudiciali an petendi ſint Apoſtoli, vide Cletzel. *dicto loco n.* 63.

34 Quum appellanti conceditur annus, & ex cauſa biennium, ſi is partim negligens, partim impeditus fuerit, ut per menſem impeditus, alia autem parte negligens, anne concedendum biennium? Conſule Cletzel. *ubi ſupra n.* 101. *& plur. ſeq.*

35 An Judex tempora appellationis arctare, & viceverſa prorogare poſſit, diſcutit etiam & quidem recte idem Auctor *ibidem a n.* 123.

Articulus VIII.

Appellatio coram quibus, quomodo, & quoties fieri debeat, & poſſit?

1 Appellatio regulariter debet fieri coram Judice *a quo*, alioquin eſt nulla, & non habet effectum ſuſpenſivum, neque devolutivum. Colligitur ex *cap. Ut debitus* 59. *de appellat.* ubi ſic habetur: *Cum autem ex rationabili cauſa putaverit appellandum coram eodem Judice, cauſa probabili appellationis expoſita &c. Superior de appellatione cognoſcat;* Et in ejus Summario dicitur: *Appellans ante ſententiam tenetur exprimere cauſam rationabilem coram ipſo Judice a quo;* & colligitur etiam ex *cap. Si juſtus metus* 73. *de appellat.* & Gloſſ. *ibid.* expreſſo verbo *Coram Judice a quo;* Et ſic tenent Barboſ. *in cap. Ut debitus n.* 5. *de appellat.* Scaccia *tract. de appellat. quæſt.* 6. *num.* 1. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de appell. n.* 83. Rota Romana *in una Salernitana Contributionis* 14. *Novembr.* 1614. *coram Dunozetto*, & eſt *Communis;* Et ratio eſt, quia per appel- 2
lationem agitur principaliter de ſuſpendenda, & reſcindenda ſententia Judicis *a quo*, adeoque coram ipſo, & non coram parte, vel aliis eſt appellandum, ne ipſe Judex ignarus de tali interpoſita appellatione, ulterius ſe tali cauſæ immiſceat. Si vero copia Judicis *a quo* habe- 3
ri non poſſit, tunc appellatio debet fieri coram Judice *ad quem*, & intimari Judici *a quo* ne amplius ſe tali cauſæ immiſceat, & ſi adhuc illi ſe immiſcuerit, acta per ipſum poſſint tamquam attentata revocari; *l.* 1. §. *Dies autem, ff. quando appellandum ſit, cap. Biduum* 29. §. *Si quis, cauſ.* 2. *qu.* 6. Innocent. *in cap. ult. in fin. de appellat.* Jo. Andreas *ibid. n.* 5. Francus *in cap. Appellat. num.* 24. Pirhing *loc. cit. num.* 83. & alii. Si autem neque haberi 4
poſſit copia Judicis *ad quem*, tunc in defectum utriuſque Judicis appellari poteſt coram viris honeſtis, vel ſaltem coram uno honeſto, adhibitis ei teſtibus, vel ſi fieri poteſt, coram Notario, qui adhibitis teſtibus, conficiat authenticam atteſtationem, quod talis in ſui, & talium teſtium præſentia appellaverit, ut colligitur ex *cap. Ut circa* 4. *de elect. in* 6. ubi dicitur: *Appellantes in Inſtrumento publico, ſeu Litteris ſuper appellatione confectis omnia, & ſingula exprimant ... coram Perſonis authenticis, aut Perſonis, quæ ſuper hoc teſtimonium perhibeant veritati;* Abbas *in cap. Si juſtus metus* 73. *de appellat. n.* 3. Alexander de Nævo *ib. num.* 9. Scaccia *de appellat. quæſt.* 6. *n.* 18. *& ſeq.* Pirhing, Anaclet. & alii.

Et dato quod aliquis juſto metu cadente in 5
conſtantem virum correptus, non auderet appellare coram Judice *a quo*, tunc ſufficeret, quod coram honeſtis viris intra decem dies proteſtaretur ſe velle appellare a ſententia contra ſe injuſte lata, ſed detineri juſto timore Judicis *a quo*. In tali enim caſu ejus prote- 6
ſtatio haberetur pro vera appellatione, ut expreſ-

preſſe haberetur *in cap. Si juſtus metus*, 73. *de appellat.* præciſis his verbis; *Si juſtus metus, quo minus appellaveris, te excuſat, ad appellationis reputaris beneficium convolaſſe, dummodo infra tempus, quo licite provocatur... in præſentia bonorum virorum conteſtatione ſuper hoc propoſita, cauſas appellationis duxeris exprimendas*. Et in ejus Summario dicitur: *Juſtus metus excuſat, adeoque non appellans habetur pro appellante, ſi fuerit proteſtatus, & appellationis cauſas duxerit exprimendas;* Gloſſa *ibi*; Abbas,
7 Barboſa, & alii paſſim *ibidem*. Et ratio eſt, ne propter gravem metum cadentem in conſtantem virum præcludatur aditus, & medium ad juſtam defenſionem gravaminum, ad quæ reparanda eſt inſtituta appellatio; *cap. Suggeſtum* 15. *& cap. Cum Speciali* 51. *de appellat.* Vide *ſupr. art.* 1. *n.* 4.

8 Appellatio poteſt fieri duplici modo. Primo modo illico, ſeu in continenti a ſententia lata, ſeu, ut alii dicunt, *ſtante pede*, & Judice adhuc pro tribunali ſedente, ideſt eo nondum ad extraneos actus divertente, & tunc ea fit viva voce; *l. Litigatoribus* 14. junct. Gloſſ. verb. *Illico*, *l. A ſententia* 5. §. *fin. ff. de appellat.* & ſufficit, quod appellans dicat *Appello*, *l.* 2. *ff. de appell.* & hoc ipſum faciat per Notarium ſcribi in Actis; Maranta *de ordin. Judic. par.* 6. *in act.* 2. *n.* 124. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 101.
9 Anaclet. *ibid. n.* 119. Hoc autem ſolum procedit in appellatione a ſententia Definitiva, nam Appellatio ab Interlocutoria, vel a gravamine aliquo debet fieri in ſcriptis, ut expreſſe ſtatuitur *in cap. Cordi nobis* 1. *de appell. in* 6. his verbis: *Sancimus igitur, ut ſi quis in Judicio, vel extra ſuper Interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, cauſam appellationis in ſcriptis aſſignare depro-*
10 *peret*. Secundo modo poteſt fieri ex intervallo, intra tamen decem dies, juxta *Authent. Hodie* cum Gloſſ. *ibid. Cod. de appellat. & cap. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. & tunc ea facienda eſt in ſcriptis per Libellum, qui vocatur *Appellatorius*, in quo Libello debet exprimi quis appellat, contra quem, & ſententia, a qua fit appellatio; *l.* 1. §. *fin. ff. de appellat.* & *ibi* Gloſſa verb. *Libellos;* Maranta *loc. cit.* Anaclet. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat. num.* 120. Pirhing *ibid. n.* 101. & alii communiter.

11 Appellatio poteſt fieri, nedum per hæc verba expreſſa *Appello*, vel *Provoco;* ſed etiam per alia æquipollentia, dicendo, v. g. Committo, vel ſubjicio me appellationi Papæ, vel alterius Superioris, ex quo ſim nimis gravatus, vel ſimilia; tunc enim per ſimilia verba cenſetur quis vere, & valide appellaſſe, & acta expoſt contra ipſum a Judice *a quo* pro attentatis habentur, ut clare patet ex *cap. Ad audientiam* 34. *de appellat.* præciſis his verbis; *Ad audientiam noſtram noveris perveniſſe, quod cum Zamorenſis Epiſcopus G. Presbyterum Eccleſiæ S. Jacobi Zamorenſis multipliciter moleſtaret, tandem idem Presbyter ſe, & Eccleſiam ſuam noſtræ protectioni ſubjecit; Licet autem prædictus Presbyter ex ſimplicitate forte verbum Appello non expreſſerit, quia tamen poſtquam ſe, & ſua noſtræ protectioni ſubjecerat non debuit ſine cauſæ cognitione aliqua ſententia condemnari, mandamus quatenus (ſi ita tibi conſtiterit) ſententiam, quam præfatus Epiſcopus in eumdem Presbyterum tulit, denuncies non tenere*. Et in jus Summario dicitur: *Si præcedente gravamine quis ſubmittit ſe protectioni Superioris, habetur pro appellante, dummodo ſervaverit ea, quæ in appellatione ſunt neceſſaria*.

Appellatio poteſt fieri, nedum verbis, & 12
ſcriptis, ſed etiam facto, dummodo ſerventur ea, quæ ad appellationem ſunt neceſſaria, ſcilicet quod appellans *facto* iter arripiat ad legitimum Superiorem, petat Apoſtolos, & exprimat cauſam gravaminis; *cap. Olim* 7. *de dolo, & contumacia*, ubi expreſſe dicitur: *Et ſi non verbo, facto tamen intelligitur provocaſſe, arrepto itinere ad Sedem Apoſtolicam, & cap. Dilecti filii* 52. *de appellat.* ubi inſuper dicitur, quod *plus ſit ad Sedem Apoſtolicam facto provocare, quam verbo*. Et in ejus Summario dicitur: *Itineris arreptio habet vim appellationis, ſi ſerventur ea, quæ ſervari debent in appellatione*, ideſt, iter arripiens ad Papam, ſeu alium legitimum Superiorem, quamvis non exprimat verbum *Appello*, vel *Provoco*, habetur pro vero appellante; dummodo petat Apoſtolos, exprimendo cauſam gravaminis. Aliter ſi negligenter ipſos Apoſtolos pe- 13
tere prætermittat, cenſetur renunciaſſe appellationi, cum ad ipſam appellationem non ſufficiat ſola itineris arreptio, aut miſſio ad Superiorem, textu expreſſo *in cap. Ab eo* 6. *de Appellat. in* 6. ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Alias præſumitur appellationi ſuæ renunciare appellans, ſi eos* (ſcilicet Apoſtolos) *infra idem tempus petere prætermittat, etiamſi vadat, aut mittat ad appellationem hujuſmodi proſequendam;* Abbas *in cit. cap. Dilecti filii n.* 4. Anaclet. *lib.* 2. *de appellat. tit.* 28. *num.* 123. Pirhing *ibid. n.* 105. & alii.

Appellatio generalis ſuper omnibus cauſis, 14
quæ

quæ contra appellatorem quovis tempore poſſint moveri, non poteſt fieri, & non admittitur; *cap. Inter cætera 2. de appellat.* ubi expreſſe habetur: *Super eo, quod Abbas Sancti Apollinaris in Clauſtro a te appellationem interpoſuit generalem ſuper omni cauſa, quæ adverſus eum aliquo tempore poſſit moveri, ipſum exinde redarguimus. Nec hujuſmodi appellationem duximus admittendam.* Et in ejus Summario ſic dicitur: *Appellatio generalis reſpectu cauſæ non valet.* Nec etiam poteſt fieri appellatio generalis, & vaga ſuper omnibus gravaminibus, quæ ſibi poſſunt contingere, *cap. Conſuluit 18. de appellat.* ubi dicitur: *Quod ſi generaliter appellationem quis interponeret ab omni gravamine, quod ſibi poſſet contingere,*
15 *hujuſmodi appellatio tenere non debet.* Poteſt tamen fieri appellatio generalis reſpectu cujuſcumque gravaminis, quod in aliqua determinata cauſa ſibi quis timet eſſe inferendum; *cit. cap. Conſuluit* §. 2. ubi ſic habetur: *Si vero ab aliquo Judice ſuper omni gravamine, quod in una cauſa ſibi poſſit inferri, quamquam generalis appellatio ſit interpoſita, appellationi tamen*
16 *ejus eſt ab eodem Judice deferendum.* Ratio autem quare non poſſit fieri appellatio generalis ſuper omnibus cauſis, & ſuper omnibus gravaminibus, & poſtea poſſit fieri reſpectu cujuſcumque gravaminis ſibi inferendi in aliqua determinata cauſa, ratio, inquam, eſt, quia appellatio eſt inſtituta ad removendum gravamen certo jam alicui illatum, vel jam cœptum de præſenti in aliqua parte inferri, ut colligitur ex *l. 1. §. de appellat. & relat. cap. Suggeſtum 25. & cap. Cum ſpeciali 51. de appellat.* Per appellationem autem generalem ſuper omnibus cauſis, & ſuper omnibus gravaminibus, nullum de præſenti poteſt removeri gravamen, cum nullum adhuc ab imperitia, & iniquitate Judicis ſit generaliter appellanti illatum, adeoque non admittitur ſimilis generalis appellatio, cum ceſſante cauſſa ceſſet effectus, textu expreſſo *In cap. Cum ceſſante*
17 *cauſa 60. de appellat.* Non ſic vero in appellatione reſpectu cujuſcumque gravaminis ſibi inferendi in aliqua certa, & determinata cauſa, quia per iſtam appellationem removetur de facto gravamen, vel quod jam ſupponitur fuiſſe illatum, vel quod prætenditur de præſenti ſaltem in aliquo talis cauſæ articulo inferri; Unde propter connexionem, & unitatem, quam habet articulus cum tota cauſa, & tota cauſa cum articulo, gravamen illatum ſuper uno articulo cenſetur contingere quodammodo totam cauſam, adeoque hæc valet Appellatio, & non illa, ut expreſſe Gloſſa *in cit. cap. Conſuluit* per præciſa verba concludit: *Generalis appellatio, ſi fiat in omnibus cauſis, non valet, ſi fiat in una tantum, bene valet*; Abbas, Barboſa, & alii communiter *in cit. cap. Conſuluit 18. de appellat.*

Appellatio a ſententia Interlocutoria, vel 18
a gravamine extrajudiciali debet fieri in ſcriptis, petendo Apoſtolos, & expreſſa in ſpecie cauſa rationabili appellationis, aliter eſt invalida, & appellator reputatur non appellans; *cap. Cordi nobis 1. de appellat. in 6.* præciſis his verbis: *Sancimus igitur, ut ſi quis in Judicio, vel extra ſuper Interlocutoria, vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, cauſam appellationis in ſcriptis aſſignare deproperet, petat Apoſtolos, quos ei præcipimus exhiberi,* & poſtea §. *Quod ſi appellator*, ſic ſequitur: *Quod ſi appellator, quæ præmiſſa ſunt, non obſervet, reputabitur non appellans, & ad prioris Judicis redibit examen in expenſis legitimis condemnan-*
dus. Et quod debeat exprimi in ſpecie cauſa 19
rationabilis, & non ſufficiat exprimi in genere, habetur etiam *in cap. Ut debitus honor 59. de appellat.* his verbis: *Statuimus, ut ſi quis coram idoneo Judice convenerit adverſarium, ille ante ſententiam ad Superiorem Judicem abſque rationabili cauſa non provocet*, & ibi infra: *Cum autem ex rationabili cauſa putaverit appellandum coram eodem Judice cauſa probabili appellationis expoſita . . . . Et ſi minus rationabiliter eum appellaſſe conſtiterit, illum ad inferiorem remittat*, ex quibus verbis clare patet non ſufficere exprimere cauſam appellationis in genere, ſed debere exprimi in ſpecie, ut de ejus rationabilitate poſſit Judex cognoſcere; Maranta *part. 6. Speculi aurei titul. de appell. num. 153.* Scaccia *q. 4. de appell.* Anacl. *lib. 2. tit. 28. de appell. n. 96. & 97.* & alii
paſſim. Immo adeo neceſſe eſt in hac appel- 20
latione cauſam in ſpecie exprimere, ut appellans ab Interlocutoria non poſſit alias cauſas in appellatione proſequi, niſi nominatim dumtaxat antea in ea expreſſas, ut expreſſe ſtatuitur *in Clement. Appellat. 5. de appellat.* his verbis: *Appellanti ab Interlocutoria, vel gravamine Judicis, non licet alias cauſas proſequi, quam in appellatione ſua nominatim duntaxat expreſſas*; & ſic etiam colligitur ex *cap. Cum cauſam 62.* Gloſſ. *ibi* verb. *Dummodo*; *de appellat.*

Appellatio vero a ſententia Definitiva, ſi 21
ea fiat ſtatim ac eſt lata ſententia, & adhuc Judice pro Tribunali ſedente, & nondum ad alia divertente, poteſt fieri viva voce; *l.*

Liti-

Litigat. 14. juncta Gloſſ. V. *Illico*; *l. A ſen-*
22 *tentia* 5. §. *fin. ff. de app.* Si vero fiat ex in-
tervallo, etiam ipſa debet fieri in ſcriptis,
aliter eſt invalida; *l. Eos* 6. §. *Si quid autem*,
& Gloſſa *ibi verſ. Libellos*, & *cap. Poſt ap-
pellationem cauſ.* 2. *q.* 6. ubi expreſſe dicitur.
Et hujuſmodi appellationes in ſcriptis fieri debent,
23 & Gloſſa *ibi verſ. In ſcriptis*. In appellatio-
ne a Definitiva non eſt neceſſe exprimere cau-
ſam appellationis in ſpecie, ſed ſufficit dice-
re in genere *Appello*, quia gravatus ſum, quia
lata ſententia eſt injuſta, nulla expreſſa in
ſpecie cauſa, vel gravamine; *l.* 2. *ff. de ap-
pell.* & *cap. Cordi nobis* 1. *de appell. in* 6. ubi
expreſſe dicitur: *His, quæ in appellationibus a
Definitivis ſententiis interpoſitis antiquitus ſtatuit,
non mutatis*, ubi Gloſſa verb. *Statuit* exponit,
*quod appellans in eis appellationis cauſam non
teneatur exprimere, ſed ſufficit dicere; Appello*
24 *ab illa iniqua ſententia*. Et ratio clara eſt,
quia in appellatione a Definitiva fruſtra ex-
primeretur cauſa in ſpecie, cum de hac Ju-
dex *a quo*, utpote jam functus ſuo officio,
amplius cognoſcere non debeat, nec valeat,
ad differentiam appellationis ab Interlocuto-
ria, in qua Judex *a quo* poteſt adhuc de gra-
vamine cognoſcere, illudque revocare, & eo
revocato, in cauſa principali adhuc procede-
re, ut habetur expreſſe *in cap. Cum ceſſante
cauſa* 60. *de appellat.* & clariſſime in ejus Sum-
mario præciſis his verbis: *Si Judex, a quo eſt
appellatum a gravamine, illud revocat, poteſt
in principali cauſa procedere*.
25 In eadem cauſa non poteſt ab eodem ter-
tio appellari a Sententia, quæ fuit bis con-
firmata *l. Unica Cod. Ne liceat in una, eadem-
que cauſa ter provocare*, & *cap. Sua nobis* 65.
de appell. & in ejus Summario, ubi expreſſe
dicitur: *Ab eadem ſententia ab eodem tertio ap-*
26 *pellare non licet*. Et hoc verum eſt, non ſo-
lum in appellatione a Definitiva, ſed etiam
in appellatione ab Interlocutoria: Reifenſtuel
lib. 2. *decretal. tit.* 28. *num.* 51. Pirhing *ib.
num.* 139. Scaccia *tract. de appellat. q.* 17. *li-
mit.* 1. *num.* 3. Barb. *in cap. Sua nobis* 65. *de*
27 *app. num.* 2. cum aliis multis. Immo hoc ve-
rificatur etiam in ſententiis, quæ non tran-
ſeunt in rem judicatam, licet enim poſſit cau-
ſa de novo inchoari, non poteſt tamen tertio
appellari; Abbas *in c. Sua nobis num.* 2. Bar-
boſa *ib. num.* 2. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *de ap-*
28 *pellat. num.* 126. Anaclet. *ib. n.* 312. Et hoc
adeo verum eſt, ut nec Papa, nec alius Prin-
ceps ſuprema auctoritate gaudens poſſit poteſtate
ordinaria per viam reſcripti concedere, quod
tertio appelletur ab eodem in eadem cauſa,
licet poſſit per viam Privilegii, & ex certa
ſcientia, hoc Princeps concedere; March. *de
commiſſ. par.* 2. *de commiſſ. ſuper nullit. cap.* 2.
num. 1. *fol.* 140. Scaccia *loc. cit. num.* 2. Bar-
boſa *loc. cit. n.* 2. Pirhing *l. cit.* Anaclet. *loc.
cit. n.* 215. & alii paſſim.
Poſſet tamen ab eodem appellari pluries, 29
v. g. centies, & millies, ſi centies & millies
gravaretur ſuper diverſis articulis, licet in
una, eademque cauſa; *cap. Quoties Epiſcop.*
16. *cauſ.* 2. *q.* 6. ubi præciſe habetur, *Quoties
Epiſcopi ſe a ſuis Comprovincialibus, vel a Me-
tropolitano putaverint prægravari ..... mox Ro-
manam appellent Sedem*; Gloſſa *in cap. Dire-
ctæ* 39. *de appell. verb. Appellare*, ubi habet
hæc præciſa verba: *Immo ante ſententiam ſi
gravaretur, quis poſſet appellare pluries, quam
ſecundo, vel tertio, vel quarto, quoties ſuper di-
verſis articulis gravaretur, quia ſuper unoquoque
articulo licitum eſt appellare, ſi gravaretur;* Ab-
bas *in cap. Sua nobis, de appellat. num.* 7. Pi-
rhing *l.* 2. *tit.* 28. *de appell. num.* 127. Scaccia
in tract. de appellat. q. 17. *num.* 18. & 40. Bar-
boſa *in cap. Sua nobis* 49. *de appell. num.* 2.
cum variis aliis. In eadem cauſa, & ſuper 30
eodem articulo licet utrique parti collitigan-
tium bis appellare ſucceſſive, & ſic in eadem
cauſa, & ſuper eodem articulo poſſunt utrin-
que interponi quatuor appellationes. Detur ca-
ſus, v. g. quod Petrus contra Paulum litigans
appellet a ſententia contra ſe lata, & ſuccum-
bat, tunc Petrus poteſt adhuc ſecundo appel-
lare, & ſi in ſua ſecunda appellatione obti-
neat victoriam cauſæ, tunc Paulus ejus adver-
ſarius poterit etiam ipſe appellare, & erit
tertia appellatio in eadem cauſa, & ſuper eo-
dem articulo, & ſi feratur ſententia contra
ipſum Paulum, poterit adhuc Paulus appella-
re, & erit quarta appellatio in eadem cauſa,
& ſuper eodem articulo, poſt quam quartam
appellationem nec Petro, nec Paulo licebit
amplius appellare, cum jam uterque bis ap-
pellaverit, & ſic victoria cauſæ remanebit il-
li, qui in quarta, & ultima appellatione ſen-
tentiam favorabilem obtinendo tres conformes
ſententias in eadem cauſa, & ſuper eodem ar-
ticulo reportavit. Sicuti pariter dicendum eſt 31
de eo, qui non ſucceſſive, ſed interpolatim
modo uno, modo altero litigantium appellan-
te, tres habuit conformes favorabiles ſenten-
tias; *arg. Clement. Ut Calumniis litigantium* 1.
de ſentent. & re judicata: Abbas *loc. cit. n.* 8.
Barboſa, Scaccia, Pirhing *locis ſupracitatis*.
Poſt totum hoc autem poteſt adhuc quilibet 32
ter-

tertius, cujus interſit, appellare, non obſtante quod utraque pars litigantium jam appellaverit; Scaccia *in tract. de appellat. quaeſt.* 17. *limit.* 1. *num.* 63. Barboſa *in cap. Sua nobis* 65. *de appellat. n.* 2. *in fine*, Pirhing *lib.* 2. *tit.* 28. *num.* 127. & alii.

Additiones ex aliena manu.

33 De formula appellationis, quæ antiquitus obtinuit, tum de appellatione, quæ fieri dicitur apud acta, ſeu ut ait *Lex* 14. *Cod. de appellat.* illico, ac demum de appellatione *facto ipſo*, veluti itinere arrepto verſus Romanam Eccleſiam a jure Canonico inducta, vide Cletzel. *de appellat. c.* 5. *n.* 34. *& plur. ſequent.*

34 De appellatione coram honeſtis viris, an & quando locum habere poſſit, vide Bohemer. *in decretal. lib.* 4. *tit.* 28. §. 27. Strych. *in uſu modern. Pandect. lib.* 49. *tit.* 4. §. 4.

ARTICULUS IX.

Appellatio quando, & in quibus pariat, vel non, effectum ſuſpenſivum, vel devolutivum.

1 Appellationis effectus principaliter eſt duplex, ſcilicet ſuſpenſivus, & devoluti-
2 vus. Effectus ſuſpenſivus eſt, quod appellatio ſtatim liget manus Judicis *a quo*, & ejus juriſdictionem ſuſpendat, ut ad executionem ſententiæ a ſe latæ procedere non poſſit, *l. Unica, ff. Nihil innovari appellatione interpoſita*, ubi præciſe dicitur: *Appellatione interpoſita medio tempore nihil novari oportet; cap. Venientes* 19. *de jurejurando;* ubi præciſe dicitur: *Vos ſententias appellatione ſuſpenſas executioni mandatis*, & C. *Dilectis filiis*, 55. *de appellat.* ubi præciſe habetur: *Cum interim appellatione interpoſita procedere non debuerit ad ſententiam exequen-*
3 *dam*. Effectus devolutivus eſt, quod appellatio totam cauſam cum ſuis acceſſoriis devolvat ad Judicem *ad quem*, ita ut is, cognita juſtitia appellationis, poſſit cauſam principalem cum ſuis acceſſoriis examinare, & ſi opus fuerit, novam ſententiam ferre, *l. Eos qui*, §. 1. *Cod. de appellat. cit. cap. Dilectis filiis* 55. *de appellat.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Per appellationem legitime interpoſitam, principale cum acceſſoriis ad Judicem appellationis defertur*; concordat *cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat. & cap.* Raynaldus 18. *de Teſtamentis*.

Appellatio a ſententia definitiva regulariter 4
parit effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo*, *cap. Si a Judice* 10. *de appellat. in* 6. ubi expreſſe dicitur: *Cum per appellationem ſit ſuſpenſa ipſius juriſdictio*, adeo ut Judex, appellatione pendente, non poſſit ſententiam a ſe latam executioni mandare abſque vitio attentati, ut patet ex citatis juribus *numero antecedenti*, *l. Unica*, *ff. Nihil innovari appellatione interpoſita*, *cap. Venientes* 19. *de jurejurando*, *cap. Dilectis filiis* 55. *de appellat.* juncto *cap. Cum ad Sedem* 15. §. *fin. de reſtitution. Spoliatorum*. Eſt tamen hic advertendum, quod 5
per appellationem juriſdictio Judicis *a quo* ſuſpenditur ſolum reſpectu illius cauſæ, in qua appellatur, non autem reſpectu aliarum, quia appellans eximitur per appellationem a juriſdictione ſui Judicis ordinarii ſolum in illa cauſa, in qua appellavit; *cap. Cum teneamur* 17. *de appellat.* & Gloſſ. *ibi* verb. *Prætermiſſo* his verbis: *Et ſic videtur, quod in eo tantum articulo, ſuper quo appellatur, exemptus eſt a juriſdictione Judicis ſui ordinarii;* adeoque non ſuſpenditur ejus juriſdictio in aliis cauſis, quin cognoſcere de illis poſſit; & patet expreſſe *in cap. Ad hæc*, 6. *de appell.* ubi habentur hæc præciſa verba: *Ad hæc, ſi in una cauſa quis appellaverit, & pendente appellatione, aliquod crimen committat, vel prius commiſiſſe dicatur, vel modo etiam accuſetur, aut conveniatur de alia re, ſuper qua non ſit appellatum, & illam proferri contingat ad audientiam Judicis, a quo in alio negotio appellavit, eum poteſt, ſi voluerit, tamquam ſuſpectum vitare, alioquin debebit ejus ſtare judicio, maxime ſi ſuus ordinarius Judex exiſtat*, & clariſſime etiam in ejus Summario ſic: *Coram judice, a quo appellavi in una cauſa, poſſum in alia conveniri, niſi eum recuſem ut ſuſpectum; Et cap. Propoſuit* 24. *de appellat.* ubi dicitur, quod appellans, *non minus teneatur in aliis, ſuper quibus appellatum non eſt, reſpondere*, & etiam clariſſime in ejus Summario ſic: *Appellans ab Ordinario in una cauſa, in aliis coram eodem reſpondere tenetur*.
Poteſt tamen appellans recuſare Judicem *a quo*, 6
tamquam ſuſpectum etiam in aliis cauſis, quia, cum gravaverit in cauſa, a cujus ſententia appellavit, periculum eſt, & ſuſpicio, ne etiam in aliis cauſis gravet, ut habetur expreſſe *in cit. cap. Ad hæc* his verbis: *Eum poteſt, ſi voluerit, tamquam ſuſpectum vitare*, & etiam *in cit. cap. Propoſuit*, his verbis: *Judex tamen, a quo appellatur (quia illi omnino ſuſpectus eſt) eum non debet ad reſpondendum ſuper aliis compellere, niſi pro crimine adeo gravi, & manifeſto,*

quod

7 *quod ipſo actu merito ſit damnandus*. Ex quibus clare patet, poſſe Judicem recuſari ut ſuſpectum in aliis cauſis; dummodo non ſint de notoriis, & manifeſtis, quia in notoriis non eſt locus nec recuſationi, nec appellationi, cum appellatio, & recuſatio in iſtis æquiparentur, textu expreſſo *in cap. Super eo 12. de appellat.* his verbis: *Ubi appellationis remedium tollitur, ſicut appellationi, ita recuſationi non eſt aliquatenus deferendum*.

8 Appellatio a Definitiva in variis item caſibus non parit effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo*. Et primo in caſibus a jure exceptis, & ſupra allegatis *in articulo quarto*, in quibus jura, ut *ibi* videri poteſt, poſt ſententiam prohibent appellari. Colligitur ex *cap. Non ſolum 7. de appellat. in 6.* ubi ſic habetur: *Innovata poſt appellationem a definitiva ſententia interjectam, debent ſemper (exceptis caſibus, in quibus jura poſt ſententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem revocari*. Per ly enim *exceptis caſibus* &c. clare demonſtratur, non ſuſpendi juriſdictionem Judicis *a quo* per appellationem in caſibus, in quibus jura prohibent appellari; Et ratio eſt manifeſta, quia appellatio, quæ fit contra juris prohibitionem, habetur pro infecta *ex cap. Imperiali cauſ. 25. q. 2.* ibi: *Imperiali conſtitutum eſt Sanctione aperte, ut ea, quæ contra Leges fiunt, non ſolum inutilia, ſed etiam pro infectis habenda ſint; & ex Regula 64. Juris in 6.* ibi: *Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Quod autem nullum eſt, atque infectum, nullum parit effectum, ut conſtat *ex cap. Illud 8. c. Cum laici 10. & cap. Suggeſtum 20. de Jurepatronatus*.

9 Secundo appellatio a Definitiva non parit effectum ſuſpenſivum in iis, quæ tendunt ad faciliorem exitum, ſeu finem cauſæ appellationis; dummodo Judex *a quo* ſe abſtineat a cognitione ipſius cauſæ appellationis: Colligitur *ex cap. cum teneamur 17. de appellat.* ubi deducitur, quod Judex *a quo* appellationis poſſit reformare poſſeſſionem, a qua appellans, pendente appellatione, fuerat turbatus, & ejectus; Sic enim præciſe dicitur in ejus Summario; *Si appellans turbatur in poſſeſſione, ſuper qua fuit appellatum, Judex a quo poteſt illam poſſeſſionem ſibi reformare, appellatione in ſuo ſtatu permanente;* Et deſumitur etiam *ex cap. Ex litteris 2. de Matrimonio contract. contra Interdictum Eccleſ.* ubi licet Judex *a quo* detulerit appellationi de quadam cauſa Matrimonii; nihilominus diſtrictius interdixit, ne appellans a valore talis Matrimonii nuberet alteri, donec cauſa ipſius Matrimonii debitum ſortiretur effectum, ibi: *Cujus Appellationi Archiepiſcopus deferens eidem ſub Excommunicationis interminatione diſtrictius interdixit, ne cui nuberet, donec cauſa ipſa finem debitum ſortiretur;* Et Gloſſa hic præciſe dicit, quod *licet Judex deferat appellationi, nihilominus mihi poteſt interdicere, ne faciam id, propter quod appellavi;* Sic etiam Abbas *in cap. Cum teneamur num. 1.* Barboſa *ibi num. 3.* Alexander de Nævo *ibi n. 7. & 8.* Scaccia, Maranta, Pirhing, & alii.

Tertio appellatio a Definitiva non parit ef- 10
fectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a quo* in exceſſibus, & criminibus, quæ committuntur ab appellante poſt appellationem; *cap. Præterea 22. de appellat.* ubi ſic expreſſe ſtatuitur: *Præterea de his, qui ad Sedem Apoſtolicam appellant, & poſtea gravia committentes, ſe, dum conveniuntur, appellatione tuentur, duximus reſpondendum, quod eos appellatio non debet in ſua iniquitate tueri, quominus eorum exceſſus Cenſura Canonica puniantur;* Et in ejus Summario ſic præciſe dicitur: *Appellans ab Ordinario, poſtea de delicto ab eo commiſſo puniri poteſt per ipſum Ordinarium*. Et Gloſſa *ibi verb. Gravia*, ubi ſic ait: *Quoniam ſi ſuper articulo aliquo appellatio facta eſt, ad ea, quæ poſtea emergunt, non extenditur, quia in aliis remanet ſub juriſdictione Judicis ſui;* Appellatio enim, ut patet ex textu, non debet delinquentem in ſua iniquitate tueri, cum iſta ſit inſtituta, ut relevet appellantes ab oppreſſione injuſta, non ut juſtitiam pervertat; eo vel maxime quod per appellationem non ſuſpenditur juriſdictio Judicis *a quo*, niſi in ea ſola cauſa, ſuper qua eſt appellatum, ita ut in aliis retineat liberam & plenam juriſdictionem, & poſſit, prout de jure, libere procedere, *ex cap. Ad hæc 6. cap. Cum teneamur 17. & cap. Propoſuit 24. de appellat. & cap. Romana 3. de appellat. in 6. §. Cum vero*, ubi ſic expreſſe habetur: *Cum vero is, qui ad Remenſem Curiam ſuper aliqua cauſa vocem appellationis emittit; nihilominus in cauſis aliis Ordinarii ſui juriſdictioni ſubjiciatur, Remenſis Archiepiſcopus, vel Officialis ipſius nequaquam juriſdictionem ipſam in aliis impediant, ut ab ejuſdem Ordinarii poteſtate totaliter eximant taliter appellantem*, & tenet Abbas *in cit. cap. Præterea n. 2.* Alexander de Nævo *ibidem n. 4.* Pirhing *lib. 2. titul. 28. de appellat. num. 224.*
& alii. Quarto appellatio a Definitiva non 11
parit effectum ſuſpenſivum in Cenſuris Eccleſiaſticis abſolute inflictis; Et in primis quod non pariat effectum ſuſpenſivum Excommunicationis abſolute latæ, habetur *in cap. Paſtoralis*

ralis

12 *talis* 53. *de appellat.* Quod non pariat effectum
ſuſpenſivum Suſpenſionis abſolute latæ , habe-
tur aperte *in cap. Is* , *cui* 20. *de Sententia Ex-*
13 *communicationis in* 6. Et quod neque pariat
effectum ſuſpenſivum Interdicti abſolute lati ,
habetur *in cap. Ad hæc* 37. *de appellat.* vide
ſupra *in articulo quinto n.* 12. *& ſeq.* ubi affe-
runtur citati textus pro iſtis tribus Cenſuris .
14 In Cenſuris autem ab homine latis ſub con-
ditione, vel comminatis, appellatio ante con-
ditionis eventum parit effectum ſuſpenſivum ,
ut habetur expreſſe *in cap. Præterea* 40. *de ap-*
pellat. & cap. Per tuos 40. *de ſententia Excom-*
munic. vide ſupra *in art.* 5. *num.* 15. *& ſeq.*
15 Quinto appellatio a Definitiva non parit effe-
ctum ſuſpenſivum in cauſis piis, in cauſis ſub-
ſidii Charitativi, in cauſis alimentorum futu-
rorum, vel penſionis aſſignatæ loco alimento-
rum , in cauſis Præcedentiæ , in cauſis perti-
nentibus ad Viſitationem, & a Decreto Epi-
ſcopi viſitantis Confraternitatem Laicorum ,
& compellentis Adminiſtratores ad reddendum
computa, in cauſis, ubi quis condemnatur ad
ſolvendum ſalarium famulis , vel mercedem
Operariis, in cauſis Dotis, & in cauſis illis ,
quæ celeritatem requirunt, & dilationem non
patiuntur ; In omnibus enim iſtis aſſignatis ,
& conſimilibus caſibus appellatio non parit
effectum ſuſpenſivum , & non obſtante appel-
latione proceditur ad executionem ſententiæ ;
Sic Barboſa *in cap. Ut debitus* 59. *de appellat.*
n. 15. cum pluribus aliis Doctoribus ibi citatis.
16 Appellatio a ſententia Interlocutoria, ſi ſit
ſuper aliquo articulo , ſive quæſtione incidenti,
vel gravamine ita connexo cum cauſa prin-
cipali, ut cauſa principali non diſcuſſa , nec
poſſit definiri , & diſcuti ille articulus , ſeu
quæſtio incidens , vel gravamen , parit effe-
ctum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis , ne-
dum ſuper illo articulo , ſive quæſtione inci-
denti, vel gravamine , ſuper quo appellatum
eſt , ſed etiam ſuper cognitione ipſius cauſæ
principalis; ut habetur expreſſe *in cap. Super eo*
10. *de appellat.* præciſis his verbis: *Super eo ,*
quod ſollicitudo tua quæſivit, prudentiæ tuæ du-
ximus reſpondendum, quod ſi de aliqua exceptio-
ne quæſtio oriatur, & exinde appellationem fieri
contingat , eidem exceptioni erit merito ſuperſe-
dendum, & ſi principalis cauſa ſine illa termi-
nari non poterit, ei nihilominus ſuperſedeatur .
Et clariſſime in ejus Summario ſic : *Subſe-*
detur propter articulum , in quo appellatum eſt,
etiam ſuper principali cauſa, ſi ſine illo art. ex-
17 *pediri non poteſt.* Appellatio ab Interlocutoria,
etiamſi ſit ſuper aliquo articulo, ſine quo cau-
ſa principalis terminari poteſt , adhuc parit
effectum ſuſpenſivum juriſdictionis Judicis *a*
quo, nedum ſuper illo articulo, in quo eſt ap-
pellatum , ſed etiam ſuper cognitione ipſius
cauſæ principalis . Sic tenet Gloſſa *in cap. Su-*
per eo 10. *de appellat. verb. Terminari ;* Abbas
num. 5. *& ſequent. hoc tit.* hanc opinionem ap-
pellans communem , & eam probans *ex cap.*
Non ſolum 7. *& cap. Si a Judice* 10. *de appel-*
lat. in 6. Anaclet. *lib.* 2. *tit.* 28. *de appellat.*
num. 228. & alii . Et ratio eſt, quia ſi Judex 18
ad quem deberet ſolum cognoſcere ſuper arti-
culo incidente, ſuper quo appellatum eſt , &
Judex *a quo* poſſet , & deberet procedere ſu-
per cauſa principali , continentia cauſæ divi-
deretur , & appellans in eadem cauſa cogere-
tur comparere coram diverſis Judicibus, quod
nimis diſpendioſum, & durum eſſet ; & ideo
prohibitum *in l. Nulli* 10. *Cod. de judiciis* ,
& in cap. Diſpendia litium 3. *de Reſcriptis in*
6. Tum quia nimis durum eſſet appellanti ,
nedum ratione diſpendii , ſed etiam ratione
ſuſpicionis, & inimicitiæ Judicis , *a quo* jam
gravatus appellavit , ſi deberet iterum coram
ipſo cauſam proſequi, & ab eo expectare ſen-
tentiam , cum maxime propter hoc ſuſpecti ,
& inimici prohibeantur eſſe Judices; *cap. Quod*
ſuſpecti, cauſ. 3. *quæſt.* 5. ibi : *Quod ſuſpecti,*
& inimici Judices eſſe non debeant, & ipſa ra-
tio dictat, & pluribus probatur exemplis .
Appellatio legitima, ultra effectum ſuſpen- 19
ſivum , parit etiam effectum devolutivum, ita
ut cauſæ cognitio devolvatur ad Judicem *ad*
quem appellatur , & ipſe de juſtitia appella-
tionis cognoſcere debeat, & non Judex *a quo ;*
Immo Judex *ad quem* non ſolum cognoſcere
poteſt de Juſtitia appellationis , ſed etiam ,
hac probata, cauſam principalem examinare ,
& etiam ſententialiter definire poteſt ; *l. Eos,*
qui §. 1. *Cod. de appellat. cap. Dilectis Filiis*
55. *& cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.*
Appellatio a ſententia definitiva devolvit ad 20
Judicem *ad quem* , non ſolum cauſam princi-
palem , ſed etiam ejus acceſſoria ; *cap. Dile-*
ctis filiis 55. *de appellat.* in cujus Summario
ſic præciſe habetur : *Per appellationem legitime*
interpoſitam principale cum acceſſoriis ad Judicem
appellationis defertur , & Gloſſa *ibi* verb. *Prin-*
cipale , ubi dicit : *Quod idem juris debet eſſe*
in acceſſorio, quod in principali. Et ſic per ta- 21
lem appellationem a Definitiva devoluta tota
cauſa cum ſuis acceſſoriis ad Judicem *ad quem*,
ipſe debet judicare , an bene, vel male fuerit
judicatum a Judice *a quo ;* & ſi invenit, quod
bene judicaverit, debet confirmare latam ſen-
ten-

tentiam, ſententiando quod a Judice fuerit bene judicatum, & ab appellante male appellatum, & ſi invenit, quod Judex *a quo* male judicaverit, debet latam ſententiam caſſare, vel ipſam reformare, aliquid addendo, vel detrahendo, prout de jure opus fuerit, ſententiando quod ab appellante fuerit bene appel-
22 latum, & a Judice male judicatum. Nec tunc ipſe Judex *ad quem* poteſt cauſam remittere ad Judicem *a quo*, ſed tenetur eam propria ſententia ultimare, & definire; *l. Eos, qui, Cod. de appellat. & cap. Ei, qui appellat, cauſ. 2. quæſt. 6. §. Ab eo*, ubi ſic præciſe habetur; *Ab eo autem, qui de appellatione cognoſcit, non poteſt fieri receſſus ad Judicem, a quo fuerit provocatum; quapropter remittendi litigatores ad provincias, remotam ſibi occaſionem, atque excluſam penitus intelligant, cum ſuper omni cauſa interpoſitam provocationem, vel injuſtam tantum liceat pronunciare, vel juſtam*; & Gloſſa *in cit. cap. Ut debitus, verb. Alioquin*.
23 Appellatio a ſententia Interlocutoria, ſi ſit probata legitima, & ex rationabili cauſa proveniens, devolvit totam cauſam, ejuſque cognitionem ad Judicem *ad quem*: qui tunc non debet cauſam remittere ad Judicem *a quo*, ſed ipſemet etiam de cauſa principali cognoſcere, & ipſam terminare, ſeu ſententialiter definire; *cap. Ut debitus honor 59. de appellat.* ubi dicitur expreſſe: *Alioquin ipſe procedet*.
24 Si vero Appellatio ab Interlocutoria non fuerit probata legitima, & rationabilis, debet Judex *ad quem* remittere cauſam principalem Judici *a quo*, & irrationabiliter, & frivole appellantem in expenſis alteri parti condemnare; *cit. cap. Ut debitus honor 59. de appellat.* ibi: *Cum autem* (ſcilicet quis ante ſententiam) *ex rationabili cauſa putaverit appellandum coram eodem Judice, cauſa probabili appellationis expoſita, tali videlicet, quæ ſi forte probata deberet legitima reputari, Superior de appellatione cognoſcat: Et ſi minus rationabiliter eum appellaſſe conſtiterit, illum ad inferiorem remittat, & in expenſis alteri parti condemnet,*
25 *alioquin ipſe procedet*. In caſu autem, quod Judex *a quo* jam ipſi appellationi frivolæ, & illegitimæ detulerit concedendo verb. gr. Apoſtolos Dimiſſorios, vel Reverentiales, tunc Judex *ad quem*, non obſtante, quod appellatio ſit frivola, & illegitima, adhuc poteſt in tota cauſa procedere, ipſamque totaliter terminare, nec tenetur, uti prius, ipſam remittere Judici *a quo*, cum ipſe per talem delationem factam appellationi frivolæ cenſeatur abdicaſſe a ſe omnem juriſdictionem quoad illam cauſam; *cap. Cum appellationibus 5. de appellation. in 6. §. Si vero*, ubi ſic præciſe habetur: *Si vero Judex admittat eamdem* (ſcilicet appellationem frivolam) *licet tam appellatio, quam ipſius Judicis delatio a Superiore valeant refutari, quia tamen Judex ipſe, quantum in ſe fuit, a ſe juriſdictionem abdicavit, eamdem appellationi deferens minus juſte; totius cauſæ deciſio in Superioris eſt poteſtatem transfuſa, nec eſt illi cauſa de neceſſitate ulterius remittenda*; in tali igitur caſu erit in plena libertate Judicis *ad quem* talem cauſam remittere, vel non, prout ſibi libuerit, Judici *a quo*. Sic etiam Gloſſa *in cit. cap. Cum appellationibus*; Ancharanus *ibi num. 3.* Anaclet. & alii.

Additiones ex aliena manu.

De effectu appellationis, in quo tam appellantis & appellati, quam Judicis *a quo*, & Judicis *ad quem* appellatum, officia continentur, adiſis Cletzel. *de appellat. cap. ſexto & ultimo per tot.* Materia enim hic addenda, & præſertim a laudato Auctore exornata, ampla adeo eſt, ut intra anguſtos limites hujus additionis coarctari haud patiatur. 26

ARTICULUS X.

Appellatio quoad attentata, & revocationem eorum.

ATtentata, prout ad præſens ſpectat, idem ſunt ac innovata contra Jus, lite, ſeu appellatione pendente. Colligitur *ex l. Unica, ff. Nibil novari appellatione interpoſita, & ex toto titulo 16. Ut lite pendente, nihil innovetur*. Et merito dicuntur innovata, quia, ſi nihil innovetur, ſeu non fiat aliquid novi, quod antea inceptum non fuerit, non vocatur attentatum, ſed potius continuatum. Attentare enim non dicitur is, qui facit actum continuatum, ideſt, qui continuat actum præcedentem, quia lis, ſeu appellatio non debet quemcumque ſua poſſeſſione privare, & nemo tenetur deſiſtere a continuatioue ſui juris, aut poſſeſſionis, propter aliquam appellationem; Franciſcus Herculanus *tom. 5. Tractatuum tract. de attentatis c. 3. num. 4. & ſeq.* Scaccia *quæſt. 4. de appellat. num. 70.* Franchus *in cap. Cum teneamur 17. de appellat. num. 1.* & alii cum Rota *Deciſion. 44. num. 1. & 2. de appellation. in noviſ.* Et additur *contra Jus* ad denotandum, quod ea, quæ fiunt de novo

(Right margin numbers in the Articulus X paragraph: 1, 2, 3, 4.)

vo poſt appellationem ex conceſſione juris, non dicuntur proprie *attentata*: Et ſic licet Judex *a quo* poſt appellationem præfigat appellanti terminum ad recipiendos Apoſtolos, vel ad proſequendam appellationem, & ſimilia, non committit vitium *attentati*, quia hæc facit ex conceſſione juris; *cap. Perſonas* 4. *de appellation. & Clementin. Quamvis, de appellation.* Sicuti etiam non diceretur Judex *a quo* aliquid innovare, vel attentare, ſi poſt appellationem præ timore dilapidationis fructuum faceret eos ſequeſtrari, cum hoc ei concedatur a jure; *cap. Quoties poteſt cauſ.* 2. *q.* 6. ubi ſic expreſſe dicitur: *Quoties poſt auditam cauſam Judicem poſſeſſor appellat, fructus poſſeſſionis, de qua agitur (dum ſequendæ audientiæ eventus dubius eſt) merito ſequeſtrantur; & cap. Ab eo* 3. *de ſequeſtr. poſſeſſion. & fructuum*, ibi: *Ab eo, qui a ſententia provocavit, fructus poſſeſſionis (ſi diſſipentur ab ipſo) poſſunt, lite pendente, rationabiliter ſequeſtrari.*

5 Attentata, pendente appellatione a ſententia definitiva, revocantur ante omnia per remedium *Attentati*, ita ut Judex *ad quem* ante omnia debeat penitus revocare, nedum ea, quæ ſunt innovata poſt appellationem interpoſitam, ſed etiam ea omnia, quæ ſunt innovata, & mutata medio tempore inter ſententiam, & appellationem, perinde ac ſi poſt eamdem appellationem innovata fuiſſent; dummodo poſtea infra decem dies appellatum ſit.

6 Sic præciſe habetur *in cap. Non ſolum* 7. *de appellation. in* 6. Non ſolum innovata poſt appellationem a definitiva ſententia interjectam debent ſemper (exceptis caſibus in quibus jura poſt ſententiam prohibent appellare) ante omnia per appellationis Judicem penitus revocari, ſed etiam ea omnia, quæ medio tempore inter ſententiam, & appellationem, quæ poſtmodum infra decendium interponitur ab eadem, contingit innovari, ac ſi poſt appellationem eamdem innovata fuiſſent. Et ratio eſt, quia appellatio a Definitiva eximit appellantem a juriſdictione Judicis *a quo* quoad illam cauſam, a cujus ſententia appellavit, taliter quod durante appellatione, reſpectu illius cauſæ non ſit amplius proprius ejus Judex, adeoque quidquid interim Judex *a quo* circa eam innovat, ſeu attentat, eſt ipſo jure invalidum, tamquam factum a Judice non ſuo, & incompetente; *cap. At ſi Clerici* 4. *de Judiciis*, ibi: *Sicut etiam ſententia a non ſuo Judice lata non tenet, ita & facta confeſſio coram ipſo; Et Regul.* 26. *de Regulis Juris in* 6. *Ea quæ fiunt a Judice, ſi ad ejus non ſpectant officium, viribus non ſubſiſtunt.* Ratio autem, 7
quare revocanda ſint ante omnia etiam innovata, & attentata medio tempore inter ſententiam, & appellationem, quæ poſtmodum infra decendium interponitur, ut dicit citatus textus, eſt, quia ſententia lata a Judice *a quo* non tranſit in rem judicatam, niſi poſt decendium elapſum, textu expreſſo *in cap. Quod ad conſultationem* 15. *de ſententia, & re judicata*, & intra ipſum decendium ſtat in libertate condemnati appellare, vel non, a ſententia definitiva Judicis *a quo*, juxta textum expreſſum *in Authentic. Hodie*: *& in cap. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *q.* 6. adeoque intra id temporis a jure conceſſi ad appellandum nequeunt aliqua innovari a Judice *a quo*; aliter ea omnia tamquam attentata ſunt revocanda ſtatim a Judice *ad quem*, ut præjudicialia contra jus libertati appellandi.

Attentata autem, pendente appellatione a 8
ſententia interlocutoria, ſeu a gravamine, non revocantur ante omnia, ſed debet prius juſtificari cauſa appellationis; & cauſa juſtificata, & probata, tunc revocantur, niſi tamen judex *ad quem*, poſt devolutam ad ſe cauſam, per appellationem canonice inhibuerit Judici *a quo*, ne ulterius procederet, quia tunc omnia innovata a Judice *a quo* poſt inhibitionem eſſent ante omnia reducenda in ſtatum priſtinum per ipſum Judicem *ad quem*, textu expreſſo *in cap. Non ſolum, de appellat. in* 6. §. *Illa vero*, ibi: *Illa vero, quæ poſt appellationem interpoſitam ante definitivam ſententiam innovantur, donec appellationis cauſam veram eſſe conſtiterit, revocari non debent, niſi Judex appellationis (poſtquam ſibi conſtiterit per appellationem emiſſam ex cauſa probabili fore ad ſe negotium devolutum) inhibeat canonice Judici a quo appellatum extitit, ne procedat; tunc enim quidquid poſt inhibitionem hujuſmodi fuerit innovatum, eſt (licet cauſa eadem non ſit vera) per eumdem appellationis Judicem ante omnia in ſtatum priſtinum reducendum.* Ratio autem, quare 9
attentata, pendente appellatione a ſententia definitiva, debeant ſtatim, & ante omnia revocari, & attentata, pendente appellatione ab Interlocutoria, non debeant revocari, niſi poſtquam fuerit juſtificata appellatio, & conſtiterit veram eſſe cauſam appellandi, ratio, inquam, differentiæ, & diſparitatis eſt, quia per ſententiam definitivam finitur officium Judicis *a quo*, qui, poſtquam ſententiam pronunciavit, deſinit eſſe Judex, *l. Judex* 55. *ff. de re judicata*, & per appellationem ab ea devolvitur tota cauſa ad Judicem *ad quem*, ſtatim ſuſpen-

penſa omni juriſdictione Judicis *a quo* abſque ulla juſtificatione cauſæ appellandi : unde ſi Judex *a quo* ulterius ſe immiſceret cauſæ illi, procederet ſine juriſdictione , & invalide ageret, ut colligitur *ex cap. At ſi Clerici* 4. *de*
10 *Judiciis*. E contra vero per appellationem ab Interlocutoria , non finitur totaliter officium Judicis *a quo*, qui, poſtquam ſententiam pronunciavit , remanet adhuc Judex ; *l. Quoad juſſit* 14. *ff. de re judicata ;* nec per appellationem ab ea devolvitur taliter cauſa ad Judicem *ad quem* , ut ſtatim remaneat ſuſpenſa omnis juriſdictio Judicis *a quo*, abſque ulla juſtificatione cauſæ appellandi, quia Judex *a quo*, non obſtante tali appellatione , poteſt adhuc in cauſa procedere, ſi revocet gravamen; *cap. Cum ceſſante* 60. *de appellat.* & priuſquam remaneat ſuſpenſa juriſdictio Judicis *a quo* , quoad effectum revocandi attentata, debet allegari , & probari cauſa rationabilis appellandi ; *cap. Ut debitus honor* 59. *de appellat.* & per hoc in appellatione ab Interlocutoria neceſſe eſt , ut prius conſtet de veritate cauſæ appellationis , ut ex eventu litis ſciatur , an attentata ſint revocanda , nec ne ; Gloſſa *in cit. cap. Non ſolum* 7. *de appellation. in* 6. §. *Illa vero*, *verb. Ante definitivam*, & ibi Doctores paſſim.

Additiones ex aliena manu.

11 De attentatis quoque fuſe æque ac docte more ſuo agit idem Cletzel. *de appellat. illo ipſo cap.* 6. citato in præcedenti additione ad Art. IX.

ARTICULUS XI.

Appellatio quoad aliquos caſus, in quibus moraliter eſt illicita, vel licita.

1 APpellatio eſt illicita, & contra juſtitiam , cum interponitur cum ſolo fine, ut cauſa longius producatur , & ne contra ſe juſta ſententia proferatur , & ſic appellans tenetur de damnis illatis. Colligitur *ex cap. Omnino* 27. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. ubi ſic præciſe habetur : *Omnino puniendus eſt, ut quoties injuſta appellatio pronunciatur, ſumptus, quos, dum ſequeretur adverſarius impendit, reddere cogatur, non*
2 *ſimplos, ſed quadruplos* . Et ratio eſt clara , quia talis appellans magnam injuriam infert Judici *a quo* appellat, & magnam injuſtitiam committit in proximum, quem cogit ad indebitas expenſas , protrahendo injuſte cauſam ſua iniqua appellatione ; Sic Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 3. *in corpore* his præciſis verbis: *Duplici de cauſa contingit aliquem appellare. Uno quidem modo confidentia juſtæ cauſæ, quia ſcilicet injuſte a Judice gravatur , & ſic licitum eſt appellare... Alio modo aliquis appellat cauſa afferendæ moræ, ne contra eum juſta ſententia proferatur, & hoc eſt calumnioſe ſe defendere, quod eſt illicitum... facit enim injuriam & Judici, cujus Officium impedit , & adverſario ſuo, cujus Juſtitiam , quantum poteſt, perturbat ; Et ideo, ſicut dicitur cauſ.* 2. *qu.* 6. *omnino puniendus, cujus appellatio injuſta pronunciatur*. Et corroboratur auctoritate S. Bernardi *lib.* 3. *de conſideratione cap.* 2. *n.* 7. *Iniqua autem omnis appellatio , ad quam juſtitiæ inopia non coegit. Appellare , non ut graves , ſed ſi gravaris, licet... Qui igitur non gravatus appellat , liquet ; quia aut gravare intendit, aut tempus redimere. Non eſt autem ſuffugium appellatio, ſed refugium*.

Appellatio eſt penitus illicita in cauſa, quam 3
appellans ſcit eſſe injuſtam, & talis appellans tenetur ad integram reſtitutionem damnorum illatorum. Deſumitur *ex cit. cap. Omnino* 27. *cauſ.* 2. *q.* 6. in cujus etiam Summario expreſſe habetur: *Injuſte appellans omnino puniendus eſt*. Et confirmatur *ex cap. Cum Speciali* 41. *de appellat.* §. *Porro*, ubi Pontifex Innocentius III. declarat appellationem inſtitutam fuiſſe , ne innocentes in cauſis juſtis a Judicibus ſubalternis opprimantur, non vero , ut in cauſis injuſtis iniquitas appellantium defendatur, *ibi : Cum appellationis remedium non ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed in præſidium innocentiæ inſtitutum ;* Et ad hoc facit auctoritas Sancti Bernardi *lib.* 3. *de conſideratione cap.* 2. *num.* 7. amplexa, & adducta a Sancto Antonino *tom.* 3. *Summ. Hiſtorialis pag.* 48. *editionis Lugdunenſis anni* 1587. his verbis : *Non eſt appellatio ſuffugium, ſed refugium, ſed antidotum verſum eſt in venenum*. Appellatio eſt illicita, & pecca- 4
minoſa , ſi fiat a Judice Catholico ad Judicem Acatholicum , ſeu alterius Fidei ; Habetur expreſſe *in cap. Catholicum* 32. *cauſ.* 2. *quæſt.* 6. his verbis : *Catholicus, qui cauſam ſive juſtam ſive injuſtam ad Judicium alterius Fidei Judicis provocat, excommunicatur ;* Et in ejus Summario ſic clariſſime dicitur . *Excommunicatur Catholicus, qui committit cauſam ſuam Judicio alterius Fidei ;* Et ſic tenet expreſſe S. Thomas 2. 2. *q.* 59. *art.* 3. *ad primum*, his verbis: *Quia non præſumitur eſſe rectitudo, ubi vera Fides non eſt ; ideo non licet Catholico ad infidelem Judicem appellare, ſecundum illud cauſæ* 2. *quæſt.* 6. *cap. Catholicus &c.* Nam & Apoſtolus 1. *ad Corinthios c.* 6. *n.* 5. & 6. arguit eos,

eos, qui judicio contendebant apud Infideles ; Verba Apoſtoli ſunt iſta præciſa ; *Ad verecundiam veſtram dico . Sic non eſt inter vos ſapiens quiſquam , qui poſſit judicare inter Fratrem ſuum ? Sed Frater cum Fratre judicio contendit , & hoc apud Infideles .* Et in Summario hujus capitis clariſſime dicitur : *Corripit eos , quod in judicio contenderent coram Judice Ethnico .*

5 Condemnatus a Judice non habente ſufficientes probationes pro illo condemnando , licet revera ſit Reus coram Deo , nihilominus poteſt ab illa ſententia licite appellare, quia licet ſit Reus coram Deo, & in Foro interiori, non eſt tamen Reus in Foro exteriori , & coram Judice , qui ferre debet ſententiam juxta allegata, & probata ; unde cum Judex juxta allegata , & probata non habeat ſufficientes probationes ad ferendam talem ſententiam condemnationis, poterit condemnatus licite ab ipſa appellare tamquam illegitime prolata. Colligitur *ex cap. Ei , qui appellat* 41. *cauſ. 2. quæſt. 6. §. Item ſententia*, ubi ſic præciſe habetur ; *Item ſententia contra ſolitum ordinem Judiciorum a Præſide prolata auctoritatem rei judicatæ non habet* . Et ſic habetur etiam *in l. Prolatum 4. Cod. de ſententiis , & inter-*
6 *locutionibus omnium Judicum lib. 7. tit.* 45. Ipſe enim condemnatus , uti non ſufficienter convictus, in tali caſu juſtiſſime appellaret , ut deſumitur *ex cap. Nos in quemquam* 1. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. per hæc præciſa verba S. Auguſtini ibi adducta : *Nos in quemquam ſententiam ferre non poſſumus , niſi aut in convictum , aut ſponte confeſſum ;* Et in Summario hujus capitis expreſſe dicitur : *Damnari non valet , niſi aut convictus , aut ſponte confeſſus .* Vide ſupra verb. *Accuſatus n. 5. 6. & 7.*

Supplementa Auctoris.

7 Appellationes omnes, & inhibitiones , per quas retardetur executio , aut impediatur proceſſus ad ulteriora in iis , quorum executio a Tridentino, vel Conſtitutionibus Apoſtolicis commiſſa eſt Locorum Ordinariis, addita clauſula : *appellatione , vel inhibitione quacumque poſtpoſita* , ne a Tribunalibus recipiantur, ſtatuit Benedictus XIV. Conſt. incip. *Ad*
8 *militantis*. Quæ appellationes, inhibitioneſque ſi concedantur , præterquam quod ejus ſtatutum violatur, nullæ ſint ; *ibid.* §. 38.

9 Excipiuntur tamen caſus, qui forte occurrerint ſingulares ab hac regula eximendi ; tunc vero ne dentur monitoria , citationeſque vetat , niſi prius in ſupplici libello ad hoc porrigendo facti circumſtantia peculiaris clare exponatur cum aliquo documento ſemiplene ſaltem eamdem circumſtantiam verificante ; *ibid.*
§. 39. Et Notarii non ſervantes talem formam, infamiam & inhabilitatem incurrunt , cum pœnis pecuniariis ; *ibid.* §. 40. 10

Appellatio admitti nequit, niſi legitime interpoſita, & in caſibus a jure permiſſis ; *ib.* 11
§. 43. Appellatio a gravamine admitti nequit, 12
niſi probato gravamine non reparabili per definitivam ; *ibid.*

Appellatio ſuſpenſiva , ubi locum non habet, non intelligitur inducta per ea, quæ diſpoſita ſunt circa valorem Citationum Cameralium in partibus ; Idem tom. 1. Conſtitut. 165. incip. *Romanæ* §. 14. 13

Appellatio ab irrationabili judicio Epiſcopi 14
a Pio V. permiſſa eſt in devolutivo tantum . Idem Conſtitut. 68. incip. *Cum illud* §. 2. Sicut etiam tacite a Concilio Tridentino ; Idem
ibid. §. 15. Appellatio ab irrationabili judicio 15
Epiſcopi infra decem dies a die collationis eſt interponenda ; Idem *ibid.* §. 7. ibique traditur forma transferendi acta coram Judice *ad quem*.
Appellatio ab irrationabili judicio Epiſcopi 16
non permittitur , non probato gravamine , tam quoad doctrinam, ex actis , quam quoad
reliqua, ſaltem extrajudicialiter ; Idem *ib.* In- 17
tellige tamen , ubi ſervata fuerit in concurſu, & examine forma ibi præſcripta ; Idem
ib. In hujuſmodi appellationis judicio Judex 18
ad quem non poteſt pronunciare niſi comperto gravamine , & ſecundum *acta*, tam quoad doctrinam , quam quo ad reliqua ; Idem *ib.*
§. 16. In iis vero , quæ Epiſcopus a *quo* ex 19
informata conſcientia ipſi revelaverit , omnimodam fidem ei habebit, & ſecreti legem cu-
ſtodiet ; Idem *ibid.* Et in hujuſmodi judicio 20
duæ conformes faciunt rem judicatam ; Idem *ib.* §. 17.

Appellatio a judicio Epiſcopi ſuper Paro- 21
chiali liberæ collationis , admittitur in devolutivo tantum ; Idem tom. 2. Conſtitut. 4.
incip. *Redditæ* . Appellatio a judicio Epiſcopi 22
inſtituentis , ſi id conforme ſit judicio Patroni præſentantis , non admittitur , niſi in de-
volutivo ; Idem *ib.* Si vero Epiſcopus poſtpo- 23
nendum cenſuerit eum, quem Patronus Eccleſiaſticus tamquam digniorem præelegerit, hujus appellatio admittitur etiam in ſuſpenſivo ; Idem *ib.*

Appellatio a ſententia lata ſuper nullitate 24
Matrimonii in quacumque inſtantia ſemper ſuſpendit executionem . Idem tom. 1. conſtit.
33. incip. *Dei miſeratio*, §. 11. Appellatio in 25
cau-

caufis Matrimonialibus præcludi nequit per
acta pœnalia inter partes inita; Idem tom. 1.
Conſtitut. 85. incip. *Nimia*, §. 7.
26 Appellatio a ſententia pro nullitate Profeſ-
ſionis Regularis prolata, a Defenſore Profeſ-
ſionum eſt interponenda, & proſequenda; Idem
27 tom. 2. Conſtitut. 47. incip. *Si datam*. Appel-
latio ab unica ſententia lata pro nullitate Pro-
feſſionis ſemper ſuſpendit executionem; Idem
28 *ib.* Et licet non interpoſita fuerit, res non
dicitur judicata, nec Profeſſus exire poteſt e
Clauſtris; Idem *ib.*
29 Appellantes ad futurum Concilium excom-
municantur, & reſpective Interdicto ſubjiciun-
tur; Idem tom. 1. Conſtitut. 14. incip. *Pa-*
30 *ſtoralis*, §. 2. Appellantes a gravamine, vel
futura executione Litterar. Apoſtolicarum ad
Poteſtatem Sæcularem, excommunicantur; Idem
ib. §. 13.
31 Clericus ob crimen occultum ab Epiſcopo
ſuſpenſus a ſuſceptis, vel a ſuſcipiendis Or-
dinibus, non poteſt appellare, ſed tantum ſuas
querelas ad Sedem Apoſtolicam deferre. Et ſi
appellet, ac in Ordine miniſtret, incurrit ir-
regularitatem; Idem *de Synodo Diœceſana*,
lib. 7. *c.* 71. *a n.* 3. *ad* 5. Vide verb. *Ordo*,
a num. 84. *ad* 87. ubi ad id afferuntur varia
Decreta.

APPLICATIO Miſſæ. Vide verb. *Miſſa art.* 2. *&* 7. *per tot.*

APPROBATIO PRO CONFESSIONIBUS EXCIPIENDIS.

ARTICULUS I.

Quo ad varia, quæ concernunt Confeſſariorum approbationem.

1 APprobatio eſt authenticum judicium, ſeu
declaratio de idoneitate, & ſufficientia
Sacerdotis ad audiendas Confeſſiones, facta
ab habente poteſtatem Epiſcopalem, vel quaſi
Epiſcopalem. *Eſt in re communis*, & additur
ly quaſi Epiſcopalem ad denotandum, quod
etiam Prælati exempti Regularium poteſtatem
quaſi Epiſcopalem habentes, examinare, &
approbare poſſunt Confeſſarios pro Regulari-
2 bus ſibi ſubjectis. Hinc patet quod approba-
tio non ſit collatio Juriſdictionis, ſed iſta duo
inter ſe differunt; Approbatio enim eſt actus 3
intellectus, ſeu judicium, quo Epiſcopus, vel
Superior ſolum judicat Sacerdotem A. v. g.
eſſe idoneum, & ſufficientem ad audiendas
Confeſſiones; Collatio vero Juriſdictionis eſt 4
actus voluntatis, quo Superior confert, ſeu
dat tali Sacerdoti poteſtatem in ſuos ſubditos
ad audiendas eorum Confeſſiones, & ſic cla-
re patet, quod collatio Juriſdictionis neceſ-
ſario præſupponat approbationem, cum Epiſ-
copus, ſeu Superior nolit quemquam poſſe
ſuorum ſubditorum Confeſſiones audire, niſi
prius ſaltem natura judicaverit ipſum eſſe ido-
neum, & ſufficientem. Approbatio ſtare po- 5
teſt ſine juriſdictione, ut ſi Epiſcopus, non
obſtante judicio de idoneitate Sacerdotis, eum
adhuc non deputaret ad audiendas Confeſſio-
nes; *Sic cum communi* Sporer *tom.* 3. *part.* 3.
c. 6. *ſect.* 1. *q.* 3. *num.* 669. Reginaldus *lib.* 1.
num. 168.

Approbatio Ordinarii prærequiritur ad va- 6
lide abſolvendum ſæculares, ita ut Confeſſio ſcienter habita apud Confeſſarium non approbatum ſit penitus invalida, ut colligitur *ex Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *c.* 15. *de reform.* ubi ſic ait: *Quamvis Presbyteri in ſua Ordinatione a peccatis abſolvendi poteſtatem accipiant, decernit tamen S. Synodus, nullum, etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale Beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, privilegiis, & conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obſtantibus:* ubi ſignanter notanda eſt illa particula *Non poſſe*, quæ cum ſit negativa importat carentiam exercitii Juriſdictionis, adeo ut in actum valide abſolvendi exire non poſſit; Et ſic ſtatuerunt varii Summi Pontifices Leo X. *die* 9. *Decemb.* 1516. in Conſtit. incip. *Dum intra mentis*, apud Confectium; Gregorius XV. *nonis Febr.* 1622. Conſtit. incip. *Inſcrutabili Dei providentia;* Urbanus VIII. *die* 12. *Septembris* 1628. Conſtit. incip. *Cum ſicut accepimus;* & Innocent. X. *die* 15. *Maii* 1648. Conſtit. incip. *Cum ſicut accepimus:* ubi confirmavit Decretum Sacræ Congregationis ſpecialiter deputatæ ortis Controverſiis inter Epiſcopum Angelopolitanum, & Patres Societatis Provinciæ Mexicanæ, quæ Congregatio ad nonum cenſuit, *Prædictos Religioſos nequaquam poſſe in Civitate Angelopolitana Confeſſiones Sæcularium audire ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani*. Inſuper idem Pontifex in hac conſti-

tutione ſtatuit: *Contravenientes ab Epiſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato coerceri, & puniri poſſe, etiam Cenſuris Eccleſiaſticis in vim Conſtitutionis ſanctæ memoriæ Gregor. XV. quæ incipit: Inſcrutabili Dei providentia: ac proinde memoratis Religioſis, qui hujuſmodi approbationem, & licentiam ſe obtinuiſſe non docuerunt, potuiſſe Epiſcopum, ſive ejus Vicarium Generalem præcipere ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ, ut a Confeſſionibus audiendis, & Dei prædicatione abſtinerent*, ſunt ejus præciſa verba: Et quod Regularis Sacerdos, qui abſque prævia Epiſcopi approbatione Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiret, poſſit etiam pœnis Cenſurarum puniri, declaravit etiam Sac. Congr. Concil. *in Neapolitana* 14. *April.* 1646. *lib.* 18. *decret. pag.* 73.

7 Approbatio prærequiritur etiam ad valide abſolvendum a peccatis venialibus, & peccatis mortalibus alias confeſſis: Et ratio eſt, quia licet materia ſit libera, abſolutio tamen eſt ſententia, & actus Judicii, qui ſi exerceatur in non ſubditum, eſt nullus; *cap. At ſi Clerici* 4. *de Judiciis*, & *Regul.* 26. *de Regulis Juris in* 6. & expreſſe habetur ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. his verbis: *Quoniam igitur natura, & ratio judicii illud expoſcit, ut ſententia in ſubditos dumtaxat feratur; perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hæc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdelegatam non habet*

8 *Juriſdictionem*. Tum quia Concilium Trident. in decreto allato *numero præcedenti*, ubi definit, ad validitatem abſolutionis requiri approbationem, nullum ponit diſcrimen inter abſolutionem a mortalibus, & abſolutionem a venialibus, ſed ſimpliciter dicit, ut legenti patet, ad abſolutionem a peccatis requiri Epiſcopi approbationem, qua ſola confertur Confeſſariis Juriſdictio in pœnitentes, unde cum ſine approbatione nullam habeant juriſdictionem in pœnitentes, ſine ipſa invalida erit abſolutio etiam a venialibus; omnis enim poteſtas abſolvendi a peccatis, quam Presbyteri in ſua Ordinatione accipiunt, per hoc Concilii Decretum eſt ipſis penitus ſuſpenſa, ante-

9 quam approbationem obtineant. Unde jure merito oppoſitæ opinionis uſus fuit prohibitus ab Innocentio XI. 12. *Februarii* 1679. in decreto de Communione quotidiana, & Confeſſione venialium incip. *Cum ad aures*, ubi ſic præciſe præcipitur Ordinariis: *Non permittant, ut venialium Confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario*. Sic Maſtrius *diſp.* 21. *qu.* 8. *num.* 202. Faber, Brancatus, Felix Poteſtas, Matthæucci, & alii paſſim.

Approbatio ad beneplacitum, ſeu abſque temporis limitatione conceſſa, non expirat per mortem, vel amotionem ab Officio ipſius concedentis, quia ejus beneplacitum, & voluntas, eo ipſo quod non fuerit revocata, moraliter perſeverare cenſetur, ut tenent communiter Doctores; eo vel maxime quia ipſa eſt quædam gratia, *quæ morte non perimitur concedentis, ex cap. Si ſuper gratia, de Officio Delegati lib.* 1. *tit.* 14. *in* 6. & hoc etiam *re integra*, ideſt etiamſi concedens deceſſerit, priuſquam habens talem approbationem Confeſſiones excipere inceperit; citat. *cap. Si ſuper gratia, & cap. Si cui nullà, de prebendis*. Et colligitur etiam ex Conſtitut. S. Pii V. incip. *Romani Pontificis providentia*, & ex Conſtitut. Clem. X. incip. *Superna*, ubi ex quo dicatur quod poſſit a ſucceſſore revocari approbatio facta a prædeceſſore, ſupponitur evidenter, quod non ſit revocata per mortem, aut amotionem præciſe ejuſdem prædeceſſoris. Vide verb. *Gratia ut eſt gratioſum Reſcriptum n.* 8. 10

Approbatio ad beneplacitum quibuſcumque etiam Regularibus conceſſa, quandocumque revocari poteſt; Sacra Congr. Epiſc. & Regul. *in una Papienſi* 19. *Martii* 1619. Et poteſt reduci ad tempus limitatum; Sacra Cong. Concil. *in una Patavina* 7. *Januar.* 1654. Quo tempore limitato elapſo, expirat ſine alia revocatione; Eadem Sacra Cong. *in una Toletana* 18. *Septembris* 1595. & *in una Conſentina* 1. *Mart.* 1595. Ante vero finitum tale tempus, non poteſt ſine cauſa revocari. Imo ſine gravi cauſa, neque prorogatio debet denegari; Sacra Congr. 27. *Martii* 1615. & 14. *Feb.* 1648. ☞ Non obſtante tamen quacumque approbatione: ſi manifeſte conſtet, approbatum quempiam fuiſſe redditum nidoneum, nequit eligi in Confeſſarium; Trullench *in Bull. Cruciat. lib.* 1. §. 7. *cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 8. cum Ledeſma *cap.* 13. *de pœnit. concl.* 1. *dub.* 15. ſecus ſi dubitetur de idoneitate, quia tunc præſumptio ſtat pro approbatione Epiſcopi, & pro opinione, ac fama Confeſſarii. Si vero pœnitens in Confeſſione dignoſcat, eum eſſe inidoneum, cum alio debet confiteri; non ſecus ac ſi cum amente confeſſus fuiſſet; Mendo *in Bull. Cruc. diſp.* 22. *num.* 106. ☜ 11 12 13 14

Approbatio Confeſſariorum pro locis exemptis pertinet ad Epiſcopum, intra cujus Diœceſim exiſtunt loca exempta, non autem ad Prælatum loci, ex Conſtitut. Gregorii XV. 15

incip.

16 incip. *Inſcrutabili*. Secus vero ſi locus ſit nullius Diœceſis; quia in tali caſu Prælati propriam Diœceſim, & ſeparatum Territorium habentes poſſunt pro ſuis ſubditis Confeſſarios approbare; Sacra Congreg. Concilii *in Nicaſtrotenſ.* 24. *Januar.* 1595. *& in Nullius Maruggio* 20. *Auguſti* 1630.

17 Generaliter loquendo approbatio poteſt dari ab Epiſcopis, ab eorum Vicariis in Spiritualibus, a Vicariis Capitularibus Sede vacante, ab Abbatibus, Commendatariis, Prioribus, & aliis habentibus proprium Territorium, in quo ex privilegio Papæ exerceant Juriſdictionem Epiſcopalem privative quo ad Epiſcopos, & a Generalibus, & Provincialibus Regularibus quo ad ſuos ſubditos. *Eſt Commu-*
18 *nis*. Quod poſſit dari ab Epiſcopis, definit expreſſe Tridentinum *cit. cap.* 15. *ſeſſ.* 23. & hoc procedit etiam in Epiſcopis electis, & confirmatis, licet nondum conſecratis, quia per confirmationem confertur eis Juriſdictio in ſubditos, a quo promanat facultas appro-
19 bandi. Non autem ſic de Epiſcopis, præciſe electis, & nondum confirmatis, & præciſe Titularibus, quia iſti per nudam electionem, & Titulum non habent Juriſdictionem in ſubditos; Suarez *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 5. Reginald. *lib.* 1. *n.* 181. Roſignolus, & alii. ☞ Epiſcopus excommunicatus non toleratus, aut ſuſpenſus ab officio, ac juriſdictione, neque ipſe approbare poteſt ad confeſſiones audiendas, quia approbatio eſt actus juriſdictionis, quam ille nequit exercere. Ita P. Suarez *diſp.* 28. *ſect.* 5. Victoria *de confeſſ. n.* 152. Sotus, Sylveſter, Guttierez, & alii. Oppoſitum tamen eſt etiam in praxi certo probabile ob auctoritatem; cum hanc teneant ſententiam Baſilius de Leon *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 17. §. *unic. n.* 14. Navarrus, Henriquez, Fagundez, Tabiena, & alii non
20 pauci. ☜ Quod dari poſſit a Vicariis Generalibus, patet, quia Vicarius Generalis habet poteſtatem ordinariam Juriſdictionis, & conſtituit unum Tribunal cum Epiſcopo, cujus
21 vices in Juriſdictionalibus ſuſtinet. Quod dari poſſit a Vicariis Capitularibus, ratio eſt evidens, quia Vicarius Capitularis ſuccedit Epiſcopis in Juriſdictionalibus, quæ Jure Ordinario competunt eidem Epiſcopo; *cap. Cum olim*,
22 *de major. & obedient.* Quod dari poſſit ab Abbatibus, Commendatariis &c. ratio eſt, quia in ſuis reſpective Territoriis plena poteſtas Juriſdictionis ſpectat ad ipſos Abbates, Commen-
23 datarios &c. privative quo ad Epiſcopos. Quod poſſit dari a Generalibus, & Provincialibus quo ad ſuos ſubditos eſt clarum, quia ipſi in ſuos ſubditos habent Juriſdictionem uti Epiſcopalem, adeoque dicuntur venire nomine Epiſcopi. *Eſt communis*, & colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. ubi non derogat hoc jus antiquum competens Regularibus, ſed ſolum eſt ſermo de Confeſſariis ſæcularium, & habetur ex Decreto Clementis VIII. edito 26. *Maii* 1593. confirmato ab Urbano VIII. *Septemb.* 1624.

Approbatio nequit dari a Parochis pro ſuis 24
Parochianis. Et ratio eſt, quia Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. requirit approbationem Epiſcopi, ſeu ſaltem habentis Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem independenter a quocumque alio præterquam a Romano Pontifice: Parochus autem licet habeat Juriſdictionem in ſuos Parochianos, non habet tamen Epiſcopalem, & independentem, ſed ſolum limitatam, & dependentem. Sic Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcopi part.* 2. *allegat.* 25. Nugnus *in addit. quæſt.* 8. *art.* 5. *dub.* 6. Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 1. *num.* 6. Vaſquez, Bonacina, & alii paſſim; & ſic decrevit Sacra Congr. Epiſcop. & Re-
gul. 20. *Auguſti* 1602. Immo Parochi ne qui- 25
dem poſſunt ſibi Confeſſarium eligere ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario; nam Alexander VII. *die* 24. *Septembris* 1665. damnavit hanc propoſitionem 16. in ordine: *Qui Beneficium Curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario*.

Approbatio, an dari poſſit a Nunciis, & 26
Legatis Apoſtolicis in ſuis reſpective Provinciis, variant Doctores. Poſſe Nuncios, & Legatos pro ſuis Provinciis approbare quoſcumque Sacerdotes, tenent multi, & expreſſe Leſſius *in Actuario verb. Confeſſarius caſu* 1. Pellizarius *tom.* 6. *c.* 2. *n.* 1. Gobat *tract.* 7. *n.* 56. ubi dicit D. Nuncium N. N. certo ſuo facto hoc probaſſe *anno* 1671. & idem tenere videntur Barboſa *in lib.* 1. *Decretal. tit.* 30. *cap. Cum non ignoretis n.* 2. ubi ait: *Legatus tamen poteſt in ſua Diœceſi*; Tuſcus *verb. Legatus, concluſ.* 158. ubi ait; *Legatus Apoſtolicus in ſua Provincia habet ordinariam Juriſdictionem: quidquid poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi reſpectu Juriſdictionis, poteſt Legatus in ſua Provincia*; Et ſic tradunt Speculator *tit. de diſpenſat.* §. *Conſequenter num.* 4. *tit. de Legato* §. *Nunc oſtendendum n.* 54. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellariæ Gloſſ.* 25. *n.* 15. Abbas *in c.* 1. *de Officio Legati num.* 2. Sylveſter *verb. Delegatus qu.* 12. *&* 14. Roſella *verb. Legatus num.* 4. Guttierez *quæſt. Canon. lib.* 1. *c.* 11. *num.* 6. Rebuff. *in praxi Beneficiar. tit. de unione n.* 24.

Pirhing *lib.* 1. *tit.* 30. *n.* 4. Henriquez *lib.* 14.
de Irregular. cap. 18. *n.* 2. Sannig *lib.* 1. *tit.* 30.
Pontius *de Matrimon. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 7.
Azorius *part.* 3. *lib.* 5. *cap.* 27. *qu.* 5. Viva *de
Jubilæo qu.* 9. *art.* 4. Riccius *in Praxi reſolut.*
363. *num.* 2. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *n.* 194.
27 Ugolin. *de Offic. Epiſcopi cap.* 52. §. 1. Immo
Nuncii in ſua Provincia gerunt vices Sedis
Apoſtolicæ; *cap. Mandata , de præſumpt.* ubi
ſic habetur : *Proinde ſuper cunctas Eccleſias Si-
ciliæ te vices Sedis Apoſtolicæ miniſtrare decer-*
28 *nimus* . Et in ea Provincia Summi Pontificis
gerunt perſonam, ut tradunt Vitalin. in *Cle-
mentina* 2. *de Offic. Ordinar. n.* 13. Villadieg.
part. 1. *qu.* 9. & Rota *part.* 19. *n.* 1. *dec.* 485.
n. 2. adeoque poſſunt Nuncii , & Legati pro
ſuis Provinciis approbare quoſcumque Sacerdo-
tes ad audiendas Confeſſiones.
29 Non poſſe autem Nuncios Apoſtolicos ap-
probare Confeſſarios pro ſuis Provinciis , te-
nent plurimi cum Pignatel. qui *tom.* 2. *conſul-
tat.* 1. ſolide probat non poſſe Nuncios, nec
approbare Confeſſarios, nec Clericos ordinare
in ſua Provincia; & probat ex Concilio Tri-
dentino *ſeſſ.* 6. *cap.* 5. *de reformatione*, ubi ha-
bentur præciſa verba: *Nulli Epiſcopo liceat cu-
juſvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius
Diœceſi exercere , niſi de Ordinarii Loci expreſſa
licentia , & in perſonas eidem Ordinario ſubje-
ctas tantum . Si ſecus factum fuerit , Epiſcopus
ab exercitio Pontificalium , & ſic ordinati ab exe-
cutione Ordinum ſint ipſo Jure ſuſpenſi* . Et idem
diſponit Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & *ſeſſ.* 23.
cap. 8. *de reformat.* ubi expreſſe præcipit ,
quod unuſquiſque a proprio Epiſcopo ordine-
tur, & addit , *quod ſi quis ab alio promoveri
petat , nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis ,
aut ſpecialis reſcripti , ac privilegii prætextu ,
etiam ſtatutis temporibus permittatur , niſi ejus
probitas , ac mores Ordinarii ſui teſtimonio com-
mendentur* . Et clariſſime *ſeſſ.* 7. *cap.* 11. *de re-
format.* his verbis; *Facultates de promovendo a
quocumque non ſuffragentur , niſi habentibus le-
gitimam cauſam , ob quam a propriis Epiſcopis
ordinari non poſſint , in Litteris exprimendam ,
& tunc non ordinentur niſi ab Epiſcopo in ſua
Diœceſi reſidente , ac pro eo Pontificalia exercen-*
30 *te* . Et hoc idem ſæpius declararunt Sacræ Con-
gregationes, prout patet in ſequentibus decla-
rationibus ab eodem adductis: *Die* 9. *Martii*
1593. *in Taurinenſi* Sacra Rit. Congreg. cenſuit
*Nuncium Apoſtolicum non debere exercere Divina
in Eccleſia Archiepiſcopi abſque ejus licentia ;*
Sacra Congreg. Concil. *die* 16. *Aprilis* 1633. *in
Taurinenſi* ; *Nuncius Apoſtolicus ſi promoveat ad
Ordines Sacros ſuæ Provinciæ* Clericos *abſque fa-
cultate Sedis Apoſtolicæ , ipſe , & ordinati in-
currunt in pœnas impoſitas a Sacro* Concilio *Tri-
dentino , ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* Tertio *in
Taurinenſi* 23. *Auguſti* 1653. *ſupplicat Nuncius
Taurinenſis pro reſolutione : An ipſi Nuncio Jus
competat abſque licentia Epiſcopi Diœceſani Or-
dines in propria Capella conferendi habentibus
Litteras Dimiſſoriales a propriis Epiſcopis , ut
poſſint a quocumque Epiſcopo ordinari ?* Sacra
Congreg. Concil. reſpondit, *Jus ordinandi non
competere Nuncio abſque licentia Diœceſani* . Mo-
nacell. autem *part.* 2. *tit. XIII. formul.* 4. *n.* 42.
citat idem Decretum in contrarium . Hinc ,
ſequitur Pignat. *ſub n.* 4. Innocentius X. ex
voto Sacræ Congregationis Epiſcop. & Regul.
negotiis præpoſitæ *ſub die* 30. *Septemb.* 1650.
prohibuit Cardinali Sabellio Legato Bononienſi,
ne ſe ingereret materiis ſpiritualibus , quas
Concilium Tridentinum Ordinario remittit ,
ut eſt Clauſura Monialium, approbatio Con-
feſſariorum , Collatio Ordinum ; & hujuſmo-
di ; & ſic citat , & tenet Eminentiſ. Petra
tom. 1. *ſect.* 1. *Conſtitut. unica Urbani II. n.* 44.
Et Sacra Congreg. Concil. *in Ferrarien. Juriſ-
dictionis* 12. *Januarii* 1704. reſolvit non poſſe
Capellanum Arcis Ferrarienſis audire in ea-
dem Arce Confeſſiones cum licentia Eminen-
tiſſimi Legati, a quo deputatur abſque licen-
tia Eminentiſſimi Epiſcopi, ut *in lib.* 54. *de-
cret. fol.* 6. Vide verb. *Legatus num.* 35. ubi
referuntur aliæ Reſolutiones ad rem .
Et licet Nuncii, ſive Legati in ſuis Provin- 31
ciis dicantur Ordinarii , non tamen ſunt Or-
dinarii Naturales , ſed quaſi Extraordinarii ,
& ſuperinducti, & ſic odioſi ex Gloſſa *in Cle-
mentin.* 2. *de Officio Ordinar. verb. Nolumus* &
ibi Vital. *n.* 7. Abbas *in cap. Si quis contra ,
de Foro compet. num.* 4. Creſcent. *dec.* 20. *de
præbend.* Puteus *lib.* 2. *deciſ.* 45. *in fin.* Gon-
zalez *in reg.* 8. *Cancell.* Gloſſ. 21. *n.* 30. Caſ-
ſad. *deciſ.* 5. *n.* 3. & 11. *de decret. & reſerv.*
& Rota *deciſ.* 206. *num.* 3. *part.* 1. *div.* Nec 32
ex quo dicatur quod Nuncii , & Legati poſ-
ſint in ſuis Provinciis omnia , quæ poſſunt
Epiſcopi in ſuis Diœceſibus , ſequitur quod
poſſint omnia ſimpliciter , & abſolute , quæ
poſſunt Epiſcopi, quia hoc non verificatur in
iis, quæ a Sacris Canonibus, & Concilio Tri-
dentino expreſſe proprio Ordinario reſervata
ſunt, cum ad hæc non extendantur facultates
generales , ut in terminis fortioribus Legati
a latere , firmat textus *in cap. Studuiſti , de
Offic. Deleg.* Et quod Nuncii non poſſunt omnia 33
ſimpliciter, & abſolute in ſuis Provinciis, ac
poſ-

poſſunt Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, clariſſime habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *cap.* 13. ubi ſic præciſè decernitur: *Præſentati, ſeu electi, vel nominati à quibuſvis Eccleſiaſticis perſonis, etiam Sedis Apoſtolicæ Nunciis, ad quævis Eccleſiaſtica Beneficia, non inſtituantur, nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cujuſvis privilegii, ſeu conſuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præſcriptæ, niſi fuerint prius a locorum Ordinariis examinati, &*
34 *idonei reperti.* Quamvis enim Nuncii habeant poteſtatem Epiſcopali majorem, non tamen ſimpliciter, ſed ſolum ratione eorum, quæ Epiſcopis non competunt, aut non conceduntur; Majoritas enim attenditur reſpectu privilegiorum, quæ Pontifex Nunciis conce-
35 dit. Non conſtat autem Nuncios habere privilegium approbandi Confeſſarios, & Ordines conferendi in ſua Provincia abſque licentia Diœceſani. Immo conſtat, quod Nuncii Juriſdictionem Epiſcoporum non debent enervare, neque confundere; *cap. Pervenit* 39. *cauſ.* 11. *qu.* 1. & neque habere, ut decernit Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reform.* nec in iis, quæ ſpectant ad Epiſcopos, ſe ingerere, ut ſtatuit Urbanus VIII. 27. *Aprilis* 1641. in Decreto confirmatorio Reformationis Tribunalis Nunciaturæ Hiſpaniarum his verbis: *Et in concedendis licentiis ſuſcipiendi Ordines extra tempora a Jure ſtatuta tenorem ſuarum facultatum adamuſſim obſervet, illarumque fines non excedat, minuſve cuique Litteras Dimiſſoriales ad ſuſcipiendum Ordines concedat, ſed hujus rei curam propriis Ordinariis relinquat, quibus qualitas perſonarum, quæ ad Ordines volunt promoveri, & neceſſitas, aut utilitas Eccleſiarum, cognitæ ſunt*, & ut cenſuit pluries Sac. Cong. & Innocentius X. *die* 30. Septembris 1650. ut patet *ſupra n.* 30.

36 Adeoque ex hucuſque adductis videtur ſequi; quod Nuncii non poſſint approbare Confeſſarios, nec Ordines conferre ſine licentia Diœceſani, aliter contemnerentur caſuum reſervationes, & eximerentur a Juriſdictione Epiſcopi Presbyteri quo ad examen, & approbationem doctrinæ, & morum, & ſequeretur, quod Epiſcopus non poſſet quoſcumque ſuos Clericos præſertim in Sacris conſtitutos abſque eorum præcedenti examine, & Commendatitiis Litteris quacumque auctoritate promotos a ſuſceptorum Ordinum exercitio ſuſpendere, quod eſt contra Concilium Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 3.
37 *de reformat.* Unde niſi Nuncii, & Legati, infert Fagnan. *in cap. Ad noſtram, de Conjugio ſervorum n.* 3. ſpeciali facultate ſint muniti, poſt Concilium Tridentinum in prædictis caſibus, & cauſis ab iſto Epiſcopis reſervatis, nullatenus ſe ingerere poſſunt. An autem hæc 38
ſpecialis facultas ſit eis poſt Concilium conceſſa, viderint ipſi. Hoc pro certo refert Paſcucc. *in compend. ad conſult. Canon. Jacobi Pignatell. part.* 2. *tit. de Nunciis Apoſtolicis pag.* 128. fuiſſe eis a Sacra Congreg. Inquiſit. *die* 16. *Maii* 1630. conceſſam facultatem abſolvendi ab Hæreſi in utroque Foro, cum poteſtate eam communicandi aliis ſibi beneviſis pro Foro conſcientiæ.

Approbatio debet dari ab Epiſcopo illius 39
Loci, in quo Confeſſarius Confeſſiones audit, quia ſpectat ad Epiſcopum, ne quis in ſua Diœceſi confeſſiones audiat, qui ab eo non eſt judicatus idoneus; unde quilibet Confeſſarius, ſive Sæcularis, ſive Regularis approbatus in una Diœceſi, non poteſt ſæcularium Confeſſiones in alia Diœceſi audire, niſi etiam in tali Diœceſi ſit approbatus, quia ut refert, & tenet Fagnan. *in c. Ne pro dilatione, de pœnitentiis, & remiſſionibus n.* 10. Sac. Cong. 40
interpretando Bullam Jubilæi, & ex ejus ſententia Sanctiſſimus, declaravit Bullam eſſe intelligendam de Ordinariis eorum, qui audiunt Confeſſiones, non autem de Ordinariis pœnitentium; Unde approbatio debet haberi ab Ordinario Confeſſarii, non autem ab Ordinario pœnitentis; Et per hoc Sacerdos, ſive ſæ- 41
cularis, ſive Regularis, approbatus in una Diœceſi, non poteſt audire Confeſſiones extra illam, ut ſimiliter alias reſolvit Sac. Congr. teſte ipſo Fagn. *ib. num.* 65. & ut ſtatuit de Regularibus Clemens X. in ſua Conſtitutione incip. *Superna* præciſis his verbis: *Ad hæc Religioſos ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in aliena Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamvis pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, a quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati.* Sic tenent Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 35. Cardenas *in ſecunda Criſi diſp.* 2. *n.* 217. Navarr. Barboſa, Tamburin. & alii paſſim.

Regulares in Diœceſi, in qua ſunt approba- 42
ti, poſſunt audire Confeſſiones omnium ſæcularium, etiam ex aliis Diœceſibus confluentium; quia ipſi habent Juriſdictionem a Papa ex Clementina *Dudum, de ſepulturis*, ut notat Gloſſa *in c. Ante figurationem caſus, de pœnit. & remiſſ. lib.* 6. cujus Juriſdictio non reſtringitur ad limites alicujus Territorii; *cap. Cuncta per mundum, cauſ.* 9. *qu.* 3. ſed univerſus orbis eſt ſua Diœceſis; *cap. Per princi-*

palem cauſ. 9. qu. 3. & ſic tenet, & teſtatur Fagnanus *in cap. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num. 79.* declaraſſe Sacram Con-
43 gregationem Concilii. Immo Regulares in Diœceſi, in qua ſunt approbati, poſſunt abſolvere confluentes ex aliis Diœceſibus a caſibus in ipſis reſervatis, niſi eoſdem pœnitentes noverint in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe; Ita expreſſe Clem. X. in Conſt. incip. *Superna §. 6.* his verbis: *Poſſe autem Regularem Confeſſorem in ea Diœceſi, in qua eſt approbatus, confluentes ex alia Diœceſi, a peccatis in ipſa reſervatis, non autem in illa, ubi idem Confeſſor eſt approbatus, abſolvere, niſi eoſdem pœnitens noverit in fraudem reſervationis ad alienam Diœceſim pro abſolutione obtinenda migraſſe.*

44 Approbatio petita, & non obtenta ab Ordinario, licet injuſte denegetur, non ſufficit nec pro Confeſſario Sæculari, nec pro Regulari, ut colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ. 23. c. 15.* ubi requirit actualem approbationem cum derogatione quorumcumque privilegiorum, & conſuetudinum, quantumvis immemorabilium, eo quia illa particula conditionalis *Niſi*, eam vim habet, ut ſi conditio requiſita non ponatur re ipſa, non ſequatur
45 effectus; Et licet Regularibus fuerit in *Clementina dudum, de ſepult. l. 3. tit. 7. §. ſtatuimus* conceſſum circa hoc ampliſſimum privilegium præciſis his verbis: *Si vero iidem Prælati præfatis Fratribus ad Confeſſiones, ut præmittitur, audiendas electis, hujuſmodi exhibere licentiam recuſaverint; Nos ex nunc ipſis, ut confeſſiones ſibi confiteri volentium libere, liciteque audire valeant, & eiſdem pœnitentias imponere ſalutares, atque eiſdem Beneficium abſolutionis impertiri gratioſe concedimus de pleni-*
46 *tudine Apoſtolicæ poteſtatis.* Huic tamen fuit derogatum a Concil. Trident. *dict. ſeſſ. 23. c. 15.* ubi expreſſe excludit etiam Regulares per illam particulam, *Nullum etiam Regularem*, per quem facit Regulares quantum ad approbationem communes cum cæteris aliis Sacerdotibus; per ipſum enim Concilii Decretum, ut refert Fagn. *in c. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num. 61.* declaravit Sacra Congr. reſtringi quod ſtatutum fuerat in dict. Clement. *Dudum §. Statuimus*, nempe, ut Regulares approbati ad audiendas Confeſſiones a ſuis Superioribus poſſent audire Confeſſiones ſæcularium etiam ſine licentia Ordinariorum, ſi tamen illam petiiſſent, & ſine juſta cauſa ab ipſis non obtinuiſſent; & clariſſime fuit etiam derogatum ab Alexandro VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem 13. in ordine: *Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato*, & a Clemente X. *undecimo Kalendas Julii* 1670. in ſua Conſtit. incip. *Superna*, ut eam legenti patet.

Approbatio Ordinarii pro Confeſſionibus ſæ- 47
cularium eſt neceſſaria Regularibus, etiamſi ſint Lectores, & in Theologia Magiſtri, ut decrevit S. Pius V. *octavo idus Auguſti* 1571. Conſtit. incip. *Romani Pontificis* præciſis his verbis: *Nos ſuper his pro debito paſtoralis Officii, prout tenemur, ſalubriter providere volentes, tenore præſentium, hac noſtra Conſtitutione perpetua ſancimus, decernimus, & declaramus, Decretum Concilii Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confeſſionibus ſæcularium præpoſitorum ab Epiſcopi facienda, obſervari debere, etiam in omnibus Regularibus quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, etiam ſub Regulari diſciplina viventibus, etiamſi ſint Lectores, aut in Theologia etiam de Superiorum ſuorum licentia, graduati, vel promoti, vel a ſuis Magiſtris Generalibus, vel Provincialibus Miniſtris, ſæcularium Confeſſionibus audiendis expoſi-*
ti. Immo ipſi ſicuti & cæteri alii Sacerdotes 48
poſſunt examinari, etiamſi eſſent Examinatores Synodales, non obſtantibus privilegiis, etiam Cruciatæ, ut plenius noviſſime declaravit Innocent. XII. *Aprilis* 1700. in Conſtit. incip. *Cum ſicut* apud Monacell. *tom. 3. tit. 2. form. 9. n. 3.*

Regulares prævio examine ſemel approbati, 49
non poſſunt iterum ab eodem Epiſcopo examinari. Sic S. Pius V. in mox cit. Conſt. incip. *Romani Pontificis*, præciſis his verbis: *Volumus tamen eos, qui ſemel ab Epiſcopo in Civitate, & Diœceſibus ſuis prævio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari.* Quod item declaravit Sac. Congr. Concil. his verbis: *Congr. Concilii cenſuit Regulares ad audiendum ſæcularium Confeſſiones in Civitate, & Diœceſi ab Epiſcopo prævio examine approbatos, iterum ab eodem examinandos non eſſe; cæterum poſſe iterum a ſucceſſore examinari juxta Conſtitutionem Sanctæ Memoriæ Pii V. dat. octavo Idus Auguſti 1621.* Et idem ſtatuit Clemens X. in Conſtit. *Superna* per verba mox
adducenda. Immo nedum non poſſint ab eo- 50
dem Epiſcopo iterum examinari, ſed neque ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi, niſi nova ſupervenienti cauſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat, ut decernit dictus Clemens X. in cit. Conſtit. *Superna* §. 5. per hæc

præ-

præciſa verba: *Regulares vero ad ejuſmodi Confeſſiones audiendas prævio examine ſimpliciter, & abſque ulla temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo, ſecus autem ſi ab ejus Vicario, aut ab anteceſſoribus Epiſcopis, approbatos non poſſe ab eodem, qui ſic approbavit, iterum examinari, aut ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentias illis conceſſas revocari, niſi nova ſuperveniente cauſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat, de qua tamen haud neceſſarium eſſe, ut in actis conſtet; nec eam teneri Epiſcopum ipſis Regularibus ſignificare, ſed Sedi Apoſtolicæ dun-*
51 *taxat, ubi eam ſibi aperiri poſtulaverit*. Interveniente tamen aliqua rationabili, & juſta cauſa poſſunt ab eodem Epiſcopo ſuſpendi, prout ſtatuit idem Clemens ſic proſequendo: *Porro ſi Regulares cum ſcandalo, aut alias inhoneſte vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Epiſcopi Judicio videantur a Confeſſionibus ſuſpendi, in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe volumus, cum præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas, ac morum honeſtas; utique eam cauſam ad Confeſſionis miniſterium pertinere, ac proinde nihil obſtare, quominus ob eam poſſit Epiſcopus Regulares a ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere a Confeſſionibus audiendis*.

52 Quilibet Confeſſarius quantumvis Regularis ſimpliciter approbatus ab Epiſcopo anteceſſore, poteſt iterum examinari, & ſi minus idoneus repertus fuerit, reprobari ab Epiſcopo ſucceſſore. Sic Sanctus Pius V. in cit. Conſtit. incip. *Romani Pontificis*, præciſis his verbis: *A ſucceſſore autem Epiſcopo pro majori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de novo poterunt, & ſi minus idonei reperti fuerint, reprobari*. Item citata Sac. Congreg. Concilii per hæc verba: *Cæterum poſſe iterum a ſucceſſore examinari*, & idem ſanxit Urban. VIII. 20. *Auguſti* 1629. & Clemens X. in cit. Conſtit. incip. *Superna*, per illa verba: *Secus autem, ſi ab ejus Vicario, aut ab anteceſſoribus Epiſcopis approbatos*. Et ratio juſta, & congrua videtur, ut Epiſcopi ſucceſſores plenius cognoſcere poſſint idoneitatem, & ſufficientiam Miniſtrorum, qui in tanto Miniſterio debent eſ-
53 ſe eiſdem coadjutores. Quamvis autem iterum examinare eos poſſint, non tamen ad hoc aliqua Lege obligante tenentur, cum allegata Jura concedant eis præciſe potentiam facultativam, & nullo modo coarctativam, ut ea legenti patet.

54 Licet autem poſſint iterum examinari ab Epiſcopo ſucceſſore, non tamen iterum examinari poſſunt a Vicario Capitulari Sede vacante, nec ab ipſo revocari poteſt eorum facultas, & approbatio habita ab Epiſcopo, ſeu Ordinario defuncto; Sylveſter *verb. Confeſſ. num.* 49. Antonell. *de regimine Eccleſiæ lib.* 4. *cap. ult. n.* 79. Miranda *in Manuali Prælator. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 7. *in fin.* Stephanus Fagundez *de Eccleſiaſtic. præc. lib.* 7. *c.* 1. *n.* 28. Ceſpedes, Roſignolus, & alii paſſim. Et col- 55
ligitur ex privilegio Clementis IV. in Conſtit. incip. *Exigentibus veſtræ Devotionis*, quam fert Rodriquez *tom.* 1. *fol.* 1036. & Confectius *pag.* 16. præciſis his verbis: *Exigentibus veſtræ Devotionis meritis, votis veſtris libenter annuimus, & petitiones veſtras, quantum cum Deo poſſumus, favorabiliter exaudimus. Ex parte ſiquidem veſtra fuit propoſitum coram Nobis, quod licet vobis a nonnullis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis audiendi Confeſſiones ſubditorum ſuorum, nec non prædicandi, & aliqua vota in alia pietatis opera commutandi, in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus, licentia ſit conceſſa: quia tamen ipſis Prælatis decedentibus, uti licentia hujuſmodi, Eccleſiis ſic vacantibus, dubitatis, Nobis humiliter ſupplicaſtis, ut providere vobis ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Veſtris igitur ſupplicationibus inclinati, præſentium vobis auctoritate concedimus, ut in hujuſmodi caſu, poſſitis uti tandiu libere prædicta licentia, donec viduatis Eccleſiis proviſum fuerit de Paſtore. Nulli ergo &c. Dat. Peruſii XVII. Kalend. Julii Pontificat. noſt. an. primo*. Et hoc etiam cla- 56
re deducitur ex cit. Conſtit. S. Pii V. incip. *Romani Pontificis providentia*, ubi facultas iterum examinandi, & revocandi datam ab anteceſſore Epiſcopo approbationem, tribuitur Epiſcopo ſucceſſori, præciſis his verbis: *Ab Epiſcopo autem ſucceſſore pro majori conſcientiæ quiete examinari de novo poterunt, & ſi minus idonei reperti fuerint, reprobari*; ex quibus verbis patet facultatem hanc revocandi approbationem, & iterum examinandi, reſtringi ad Epiſcopum ſucceſſorem. Et ſic expreſſe decre- 57
vit Sacra Congreg. Concilii *in Fanenſi* 5. *Septembris* 1602. & in Aquenſi 28. *Julii* 1604. ut refert Nicolius *part.* 2. *lucubrat. Canon. l.* 5. *tit.* 38. *de pœnit. & remiſſ. n.* 9. his verbis: *Regulares prævio examine approbati ab Epiſcopo Defuncto, non poſſunt a Capitulo, ſeu ejus Vicario, Sede vacante, examinari propter privilegium Clementis IV.* Et neque Vicarius Apo- 58
ſtolicus examinare poteſt approbatos ab Epiſcopo; Eadem Sac. Congreg. *in una Civitatis Caſtellanæ* 22. *Febr.* 1592. Et multo minus 59
Vicarius Generalis Epiſcopi; Ead. Sac. Congreg.

greg. *in una Reatina* 8. *Junii* 1599. apud Nicol. *loc. cit.*

60 Regulares generaliter idonei reperti, debent ſine limitatione temporis, locorum, & perſonarum approbari; ad differentiam eorum, qui non adeo idonei reperti, poſſunt admitti cum limitata facultate ad arbitrium Ordinariorum. Sic decrevit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. *die* 2. *Julii* 1587. his præciſis verbis: *Regulares, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter ab Ordinariis eorumque Examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque, & indiſtincte abſque alia limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum admittantur in Diœceſi propria. De ceteris vero, qui non adeo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, pro-*
61 *bare, & admittere*. Et hoc ipſum decernitur a Clemente X. in ſæpe cit. Conſtit. incip. *Superna*, præciſis his verbis: *Illos autem Religioſos, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint ab Epiſcopis, generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propria admittendos. Quoad ceteros vero, qui non ideo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, &*
62 *admittere*. Ubi vides, quod approbare Regulares cum limitata facultate, relinquitur arbitrio Ordinariorum ſolum quoad illos, qui non adeo idonei reperti fuerint, quoad illos vero, qui ad audiendas Confeſſiones idonei generaliter reperti fuerint, generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum decernitur eſſe admittendos, ut tam ex decreto Sacræ Congregationis, quam ex Conſtitutione Clem. X. expreſſe, & clare patet. ☞ Et ratio ex Confectio *in Summor. Privileg. Ordin. Mendicant. tit.* 17. *cap.* 4. hæc eſt, quia *cum* Regularis ab Epiſcopo *omnino exemptus, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectus exiſtat, nulla per ipſius Epiſcopi approbationem juriſdictionis poteſtas ei tribuitur. Sed illam, approbatus, ſtatim ab ipſa Sancta Sede, & Summo Pontifice per privilegia Ordini conceſſa immediate conſequitur, qua quidem juriſdictione perſonæ, non ſolum illius Civitatis, & Diœceſis, in qua approbantur, ſed etiam forenſes, & aliarum Diœceſium in ea ad illos confluentes eis in foro pœnitentiæ ſubjiciuntur, illaſque audire valent ubique; hæc autem juriſdictio, cum ob decretum Concil. Trident. ipſis Regularibus ſuſpenſa ſit, donec ab Epiſcopo prius examinati approbentur, aut alias idonei ab eo judicabuntur, tunc ſecuta dicta approbatione, jam eis juriſdictionis attributa poteſtas relaxatur*. Confirmatur auctoritate Sac. Congr. Conc. quæ ad ſecundum dubium, occaſione Bullæ Greg. XV. *Inſcrutabili*, inter alia propoſitum ſub his terminis: *An Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel alias eorum privilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis?* prout ſequitur reſpondit: *Hac in parte Conſtitutionem nihil novi juris induxiſſe, nec ullam novam auctoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe, ideoque in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis ac temporibus, ac certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel alias illorum Privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari; Bull. Cherub. ad Conſt.* Gregor. XV. Fagnan. *cap. Cum Capella, de privileg. & lib.* 12. *Decret. fol.* 130. vide Matthæucci *Official. Cur. Regul. Tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 10. ☜

63 Regulares ſine approbatione Ordinarii nequeunt excipere Confeſſiones Tertiariorum, qui vivunt in propriis Domibus, licet habeant requiſita pro Tertiariis. Sic decrevit Sac. Congr. Epiſc. & Regul. *die* 20. *Decemb.* 1616. his verbis: *Sac. Cong. &c. ſtatuit juxta multas ejuſdem Cong. reſponſiones non poſſe Sacerdotes Regulares audire Confeſſiones Sacramentales Mulierum Tertii Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur; niſi ab Ordinario approbati fuerint ad Confeſſiones ſæcularium audiendas*, & idem ſtatuit Sac. Cong. Conc. ut refert Nicolius *in Floſculis verb. Tertiariæ num.* 2. ſub iſtis terminis: *Sacr. Congreg. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ſæpius cenſuit, minime poſſe Sacerdotes Regulares Mulierum Tertii Ordinis, quas de pœnitentia, vel Bizochas vocant, Confeſſiones Sacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad Confeſſiones Perſonarum ſæcularium audiendas; Quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Eucharistiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſſimi Domini Noſtri Jeſu Chriſti*, & ſic tenet Fagnanus *in cap. Omnis, de pœnit. & remiſſ. num.* 61. *& ſeq.* Pignatell. *tom.* 3. *conſult.* 34. *num.* 32. Barboſa *in Summa Apoſtolic. deciſ. collectan.* 700. *num.* 6. & alii paſſim, & noviſſime Eminentiſſimus Petra *tom.* 4. *in conſtit.* 15. *Martini V. num.* 9. ubi dicit ſupradictas reſo-

lutio-

lutiones eſſe intelligendas de Tertiariis habentibus requiſita, ex quo de his, qui non habent requiſita, nequeat cadere diſputatio, cum iſti uti Laici omnino reputentur.

64 Poſſunt autem Regulares ſine approbatione Epiſcopi, & cum ſola approbatione ſui Prælati Regularis audire Confeſſiones illorum ſæcularium, qui ſunt vere de familia in ſuis

65 Monaſteriis, & continui commenſales. Secus vere illorum, qui tantum ipſis deſerviunt, & cum ſæcularibus exteris extra Monaſterium habitant & vivunt. Sic ſtatuit Sac. Congreg. Concilii 14. *Auguſti* 1568. Decreto hujus tenoris: *Prælati Regulares, ſeu alii Religioſi Confeſſores non poſſunt audire Confeſſiones ſæcularium, qui deſerviunt ipſorum Monaſteriis abſque approbatione, vel licentia Epiſcopi; ſecus autem, ſi illi Sæculares ſint vere de familia, & continui commenſales*; & ſic expreſſe decrevit Clemens X. in ſæpius laudata Conſtit. incip. *Superna*, præciſis his verbis: *Cæterum in Monaſteriis, & etiam Collegiis, ubi juxta Regularia Inſtituta vivitur, poſſe tam Prælatos Regulares, quam Confeſſores Regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum audire Confeſſiones illorum ſæcularium* (intellige ſine approbatione Epiſcopi) *qui inibi ſunt vere de familia, & continui commenſales; non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt*; & colligitur etiam ex Concilio Tridentino *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* ubi has perſonas continue commenſales, & de familia in Monaſteriis Regularium excipit omnino a Juriſdictione Epiſcoporum, præciſis his verbis: *Præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſive locorum familia, perſonæ tam Regulares, quam ſæculares*, ut circa hoc ex citata Sac. Congregatione advertit, & tenet Fagnan. *in cap. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num.* 63. & Barboſa *ad ſeſſ.* 23. *c.* 15. Concil. Trid. *num.* 11. Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 30. *n.* 35. & alii paſſim.

66 Vere autem de familia, & continui commenſales ad fruendum hoc privilegio dicuntur omnes Oblati, Donati, ſeu Tertiarii, atque etiam ſæculares, qui Religioſis deſerviunt, & intra eorum Monaſteriorum ſepta ac Domos reſident, & ſub eorum obedientia vivunt; licet non ratione voti, ſed ratione ſervitutis.

67 Iſti namque eximuntur a ſubjectione Ordinariorum, & gaudent privilegiis Religioſorum, quibus inſerviunt, quamvis ſalario ſint ſtipendiati, ut colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 11. his verbis: *Exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militis actu inſerviunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia vivunt*; & deducitur clare etiam ex citato decreto Sacræ Congregationis, & ex cit. Conſt. *Superna*, ubi ut ſæculares fruantur hoc privilegio, non requiritur niſi, ut ibi *ſint vere de familia, & continui commenſales*.

Uti de facto ſunt etiam Religioſorum famuli 68
diu noctuque degentes in eorum Monaſteriis ſub omnimoda ſubjectione eorum Prælatorum, & per hoc Confeſſarii Regulares poſſunt eorum Confeſſiones excipere cum ſola approbatione ſui Prælati Regularis, & ſine approbatione, & facultate Epiſcopi, ſeu Ordinarii Loci. Hoc tamen privilegio non gaudent ſæ- 69
culares illi, qui tantum ipſis Monaſteriis deſerviunt, ſed in eis non ſunt de familia, nec continui commenſales, & cum ſæcularibus exteris extra Monaſteria habitant, & vivunt, ut expreſſe ſtatuit Clemens X. per illa verba: *Non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt*. Sic Turanus *tit. de Confeſſ. num.* 12. *pag.* 117. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *de Miniſt. Sac. Pœnit. num.* 3297. Donatus *praxis Reg. tom.* 3. *tract.* 4. *q.* 7. *num.* 3. & alii. Nec hoc privi- 70
legio gaudent advenæ, qui in Monaſteriis Regularium infirmantur, ex Decreto Sac. Cong. Concilii, quæ *in una Monopolitana* 17. *Septemb.* 1670. cenſuit *non licere Fratribus abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi adminiſtrare Sacramenta advenis, qui in eorum Conventibus infirmantur, & ſi decedant, non poſſe ſepeliri in eorum Eccleſiis*; & ſic jam decreverat Sac. Congreg. Concil. 31. *Julii* 1627.

Regulares approbati ad Confeſſiones Sæcu- 71
larium audiendas nequeunt omnes ſimul unius Conventus ſuſpendi a locorum Ordinariis; Sic expreſſe decrevit Sacra Congr. Epiſc. & Regul. 20. *Novembris* 1615. deceeto tenoris ſequentis: *Cum Sacræ Congregationi Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum innotuerit Confeſſarios Regulares graviter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis Confeſſionibus, quavis ex cauſa, indiſcriminatim ſuſpendantur; ac propterea ſæpe contingere, ut ab eiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis, omnibus ſimul unius Conventus Confeſſariis, confeſſiones audiendi facultas adimatur, Illuſtriſſimi ejuſdem Sacræ Congregationis Patres, rati vix fieri poſſe, ut hæc ſine ſcandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad omnem ſcandali materiam ſubmovendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt, & declarant Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, ad quos Confeſſarios approbandi Jus ſpectat, Con-*

feſ-

greg. *in una Reatina* 8. *Junii* 1599. apud Nicol. *loc. cit.*

60 Regulares generaliter idonei reperti, debent ſine limitatione temporis, locorum, & perſonarum approbari; ad differentiam eorum, qui non adeo idonei reperti, poſſunt admitti cum limitata facultate ad arbitrium Ordinariorum. Sic decrevit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. *die* 2. *Julii* 1587. his præciſis verbis: *Regulares, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter ab Ordinariis eorumque Examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque, & indiſtincte abſque alia limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum admittantur in Diœceſi propria. De cæteris vero, qui non adeo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, pro-*
61 *bare, & admittere*. Et hoc ipſum decernitur a Clemente X. in ſæpe cit. Conſtit. incip. *Superna*, præciſis his verbis: *Illos autem Religioſos, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint ab Epiſcopis, generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propria admittendos. Quoad cæteros vero, qui non ideo idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare, &*
62 *admittere*. Ubi vides, quod approbare Regulares cum limitata facultate, relinquitur arbitrio Ordinariorum ſolum quoad illos, qui non adeo idonei reperti fuerint, quoad illos vero, qui ad audiendas Confeſſiones idonei generaliter reperti fuerint, generaliter quoque, & indiſtincte abſque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis perſonarum decernitur eſſe admittendos, ut tam ex decreto Sacræ Congregationis, quam ex Conſtitutione Clem. X. expreſſe, & clare patet. ☞ Et ratio ex Confectio *in Summor. Privileg. Ordin. Mendicant. tit.* 17. *cap.* 4. hæc eſt, quia *cum Regularis ab Epiſcopo omnino exemptus, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectus exiſtat, nulla per ipſius Epiſcopi approbationem juriſdictionis poteſtas ei tribuitur. Sed illam, approbatus, ſtatim ab ipſa Sancta Sede, & Summo Pontifice per privilegia Ordini conceſſa immediate conſequitur, qua quidem juriſdictione perſonæ, non ſolum illius Civitatis, & Diœceſis, in qua approbantur, ſed etiam forenſes, & aliarum Diœceſium in ea ad illos confluentes eis in foro pœnitentiæ ſubjiciuntur, illaſque audire valent ubique; hæc autem juriſdictio, cum ob decretum Concil. Trident. ipſis Regularibus ſuſpenſa ſit, donec ab Epiſcopo prius examinati approbentur, aut alias idonei ab eo judicabuntur, tunc ſecuta dicta approbatione, jam eis juriſdictionis attributa poteſtas relaxatur.* Confirmatur auctoritate Sac. Congr. Conc. quæ ad ſecundum dubium, occaſione Bullæ Greg. XV. *Inſcrutabili*, inter alia propoſitum ſub his terminis: *An Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel alias eorum privilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis?* prout ſequitur reſpondit: *Hac in parte Conſtitutionem nihil novi juris induxiſſe, nec ullam novam auctoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe, ideoque in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, ut certis tantum in locis ac temporibus, ac certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel alias illorum Privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari; Bull. Cherub. ad Conſt.* Gregor. XV. Fagnan. *cap. Cum Capella, de privileg. & lib.* 12. *Decret. fol.* 130. vide Matthæucci *Official. Cur. Regul. Tom.* 1. *cap.* 8. *num.* 10. ☜

Regulares ſine approbatione Ordinarii nequeunt excipere Confeſſiones Tertiariorum, 63
qui vivunt in propriis Domibus, licet habeant requiſita pro Tertiariis. Sic decrevit Sac. Congr. Epiſc. & Regul. *die* 20. *Decemb.* 1616. his verbis: *Sac. Cong. &c. ſtatuit juxta multas ejuſdem Cong. reſponſiones non poſſe Sacerdotes Regulares audire Confeſſiones Sacramentales Mulierum Tertii Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur; niſi ab Ordinario approbati fuerint ad Confeſſiones ſæcularium audiendas*, & idem ſtatuit Sac. Cong. Conc. ut refert Nicolius *in Floſculis verb. Tertiariæ num.* 2. ſub iſtis terminis: *Sacr. Congreg. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ſæpius cenſuit, minime poſſe Sacerdotes Regulares Mulierum Tertii Ordinis, quas de pœnitentia, vel Bizochas vocant, Confeſſiones Sacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad Confeſſiones Perſonarum ſæcularium audiendas; Quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Eucharistiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſſimi Domini Noſtri Jeſu Chriſti*, & ſic tenet Fagnanus *in cap. Omnis, de pœnit. & remiſſ. num.* 61. *& ſeq.* Pignatell. *tom.* 3. *conſult.* 34. *num.* 32. Barboſa *in Summa Apoſtolic. deciſ. collectan.* 700. *num.* 6. & alii paſſim, & noviſſime Eminentiſſimus Petra *tom.* 4. *in conſtit.* 15. *Martini V. num.* 9. ubi dicit ſupradictas reſo-

lutio-

lutiones eſſe intelligendas de Tertiariis habentibus requiſita, ex quo de his, qui non habent requiſita, nequeat cadere diſputatio, cum iſti uti Laici omnino reputentur.

64 Poſſunt autem Regulares ſine approbatione Epiſcopi, & cum ſola approbatione ſui Prælati Regularis audire Confeſſiones illorum ſæcularium, qui ſunt vere de familia in ſuis
65 Monaſteriis, & continui commenſales. Secus vere illorum, qui tantum ipſis deſerviunt, & cum ſæcularibus exteris extra Monaſterium habitant & vivunt. Sic ſtatuit Sac. Congreg. Concilii 14. *Auguſti* 1568. Decreto hujus tenoris: *Prælati Regulares, ſeu alii Religioſi Confeſſores non poſſunt audire Confeſſiones ſæcularium, qui deſerviunt ipſorum Monaſteriis abſque approbatione, vel licentia Epiſcopi; ſecus autem, ſi illi Sæculares ſint vere de familia, & continui commenſales;* & ſic expreſſe decrevit Clemens X. in ſæpius laudata Conſtit. incip. *Superna*; præciſis his verbis: *Ceterum in Monaſteriis, & etiam Collegiis, ubi juxta Regularia Inſtituta vivitur, poſſe tam Prælatos Regulares, quam Confeſſores Regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum audire Confeſſiones illorum ſæcularium* (intellige ſine approbatione Epiſcopi) *qui inibi ſunt vere de familia, & continui commenſales; non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt;* & colligitur etiam ex Concilio Tridentino *c.* 11. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* ubi has perſonas continue commenſales, & de familia in Monaſteriis Regularium excipit omnino a Juriſdictione Epiſcoporum, præciſis his verbis: *Præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſive locorum familia, perſonæ tam Regulares, quam ſæculares,* ut circa hoc ex citata Sac. Congregatione advertit, & tenet Fagnan. *in cap. Omnis, de pœnitentiis, & remiſſionibus num.* 63. & Barboſa *ad ſeſſ.* 23. *c.* 15. Concil. Trid. *num.* 11. Pignatell. *tom.* 10. *conſult.* 30. *n.* 35. & alii paſſim.

66 Vere autem de familia, & continui commenſales ad fruendum hoc privilegio dicuntur omnes Oblati, Donati, ſeu Tertiarii, atque etiam ſæculares, qui Religioſis deſerviunt, & intra eorum Monaſteriorum ſepta ac Domos reſident, & ſub eorum obedientia vivunt; licet non ratione voti, ſed ratione ſervitutis.
67 Iſti namque eximuntur a ſubjectione Ordinariorum, & gaudent privilegiis Religioſorum, quibus inſerviunt, quamvis ſalario ſint ſtipendiati, ut colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 11. his verbis: *Exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militis actu inſerviunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia vivunt;* & deducitur clare etiam ex citato decreto Sacræ Congregationis, & ex cit. Conſt. *Superna*, ubi ut ſæculares fruantur hoc privilegio, non requiritur niſi, ut ibi *ſint vere de familia, & continui commenſales.*
Uti de facto ſunt etiam Religioſorum famuli 68
diu noctuque degentes in eorum Monaſteriis ſub omnimoda ſubjectione eorum Prælatorum, & per hoc Confeſſarii Regulares poſſunt eorum Confeſſiones excipere cum ſola approbatione ſui Prælati Regularis, & ſine approbatione, & facultate Epiſcopi, ſeu Ordinarii Loci. Hoc tamen privilegio non gaudent ſæ- 69
culares illi, qui tantum ipſis Monaſteriis deſerviunt, ſed in eis non ſunt de familia, nec continui commenſales, & cum ſæcularibus exteris extra Monaſteria habitant, & vivunt, ut expreſſe ſtatuit Clemens X. per illa verba: *Non autem illorum, qui tantum ipſis deſerviunt.* Sic Turanus *tit. de Confeſſ. num.* 12. *pag.* 117. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *de Miniſt. Sac. Pœnit. num.* 3297. Donatus *praxis Reg. tom.* 3. *tract.* 4. *q.* 7. *num.* 3. & alii. Nec hoc privi- 70
legio gaudent advenæ, qui in Monaſteriis Regularium infirmantur, ex Decreto Sac. Cong. Concilii, quæ *in una Monopolitana* 17. *Septemb.* 1670. cenſuit *non licere Fratribus abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi adminiſtrare Sacramenta advenis, qui in eorum Conventibus infirmantur, & ſi decedant, non poſſe ſepeliri in eorum Eccleſiis;* & ſic jam decreverat Sac. Congreg. Concil. 31. *Julii* 1627.

Regulares approbati ad Confeſſiones Sæcu- 71
larium audiendas nequeunt omnes ſimul unius Conventus ſuſpendi a locorum Ordinariis; Sic expreſſe decrevit Sacra Congr. Epiſc. & Regul. 20. *Novembris* 1615. deceeto tenoris ſequentis: *Cum Sacræ Congregationi Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum innotuerit Confeſſarios Regulares graviter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis Confeſſionibus, quavis ex cauſa, indiſcriminatim ſuſpendantur; ac propterea ſæpe contingere, ut ab eiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis, omnibus ſimul unius Conventus Confeſſariis, confeſſiones audiendi facultas adimatur, Illuſtriſſimi ejuſdem Sacræ Congregationis Patres, rati vix fieri poſſe, ut hæc ſine ſcandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad omnem ſcandali materiam ſubmovendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt, & declarant Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, ad quos Confeſſarios approbandi Jus ſpectat, Confeſ-*

feſſarios Regulares, alias ab ipſis libere approbatos ab audiendis Confeſſionibus poſthac ſuſpendere minime licere, niſi ex nova cauſa, eaque ad Confeſſiones pertinente, vel ob non ſervatum Interdictum ab ipſis Ordinariis appoſitum. Statuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, & locorum Ordinarios Confeſſiones audiendi facultates omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſariis, eadem Sac. Congreg. inconſulta, nullo pacto adimere poſſe, & hoc abſolute etiam ſtatuit Clemens X. in toties cit. Conſt. incipiente *Superna*, præciſis his verbis: *Attamen Confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſoribus adimi ab Epiſcopo, inconſulta Sede Apo-*
72 *ſtolica, nullatenus poſſe*. Nec Confeſſarii Regularium reſtringi debent ad duos pro qualibet Eccleſia; Sac. Cong. 2. *Martii 1646.* relat. a Nicol. *in Floſculis verb. Confeſſarius n. 6.*

73 Confeſſarii, ubicumque, etiam Romæ approbati, licet etiam ſint Regulares, non poſſunt hodie audire Confeſſiones extra Territorium approbantis abſque licentia Ordinarii Loci; Urb. VIII. in Conſtit. incipien. *Cum ſicut accepimus*, edit. *Septemb.* 1628. in qua revocavit omnia privilegia quibuſcumque conceſſa, Confeſſiones ſæcularium audiendi abſque exami-
74 ne, & approbatione Ordinarii. Unde revocatum remanet privilegium conceſſum a Sixto V. Congregationi Presbyterorum ſæcularium S. Mariæ de Vallicella de Urbe; & fortaſſe etiam aliis, ſive principaliter, ſive per communicationem, quod approbati ſemel in Urbe non indigeant iterum ab Ordinariis approbari, ſed ſufficiat ſe coram eis præſentare. Nicol. *part.* 2. *l.* 5. *tit.* 38. *de pœn. & rem. num.* 10. & alii.

76 Confeſſarii etiam Regulares in vim Bullæ Cruciatæ a pœnitentibus ad audiendas eorum Sacramentales Confeſſiones electi, nullatenus Confeſſiones hujuſmodi audire poſſunt ſine approbatione Ordinarii loci, in quo ipſi pœnitentes degunt, & Confeſſarios eligunt, vel ad
77 excipiendas Confeſſiones requirunt. Nec ad hoc ſuffragatur approbatio ſemel, vel pluries ab aliis Ordinariis aliorum locorum & Diœceſum obtenta, etiamſi pœnitentes ſubditi forent illorum Ordinariorum, qui Confeſſarios
78 electos approbaſſent. Confeſſiones autem aliter deinceps faciendæ, & excipiendæ (præter quam in mortis articulo) declarantur nullæ, & invalidæ; & Confeſſarii ipſo Jure pronuntiantur ſuſpenſi, & rigide puniendi ab ipſis
79 locorum Ordinariis. Quæcumque contraria opinio damnatur, & contraria conſuetudo abo-letur, ac proinde omnibus Chriſti-fidelibus prohibetur, ne ſupradictam opinionem docere, vel tueri, aut ad praxim deducere quovis modo præſumant ſub pœna excommunicationis per contrafacientes ipſo facto abſque alia declaratione incurrenda, reſervata Papæ abſolutione; Innocentius XII. in Conſt. incip. *Cum ſicut*, edita 19. *Aprilis* 1700.

Approbatus in una Diœceſi non poteſt in 80
alia Diœceſi, in qua non ſit approbatus, excipere Confeſſionem alicujus habentis licentiam, ſeu privilegium eligendi quemcumque
Confeſſarium. Hinc Epiſcopus vigore privile- 81
gii ſibi conceſſi *in cap. fin. de pœnit. & remiſſ.* nequit extra ſuam Diœceſim ſibi eligere Sacerdotem non ſubditum, qui non ſit approbatus a proprio loci Ordinario, ut audita relatione Sacræ Congregationis declaravit Gre-
gor. XIII. *die* 1. *Decembris* 1582. Immo Epi- 82
ſcopus extra ſuam Diœceſim non poteſt confiteri neque Regulari, qui non ſit approbatus ab Ordinario loci; Sac. Congreg. 3. *Octobris 1609. in reſponſione ad primum*; Nicol. *par.* 2. *Lucubr. Can. lib.* 5. *titul.* 38. *de pœnit. & re-*
miſſ. num. 10. Et ſic virtute facultatis datæ 83
in Jubilæis, ſeu in Bullis etiam Cruciatæ nequeunt pœnitentes eligere ſibi Confeſſarios non approbatos ab Ordinario loci, in quo Confeſſiones ſunt excipiendæ; Sac. Congreg. Concilii *in Limana 29. Januarii* 1693. & ſic etiam ab ipſa Sacra Congregatione fuit reſponſum Archiepiſcopo Valentino per ſequentia verba: *Congregatio Concilii reſpondet, approbatum ab alio, quam a Valentino Archiepiſcopo in Diœceſi Valentina, non cenſeri approbatum ab Ordinario*, quæ verba Emmanuel Rodriquez *in expoſitione Bullæ Cruciatæ* §. 5. teſtatur ſe legiſſe in Epiſtola miſſa ad prædictum Archiepiſcopum, & eam refert etiam Lezana *in Summa qq. Reg. cap.* 19. *n.* 19. Lugo *in diſp.* 21. *de Sacram. Pœnit. ſect.* 2. *n.* 34. & alii.

Parochus poſt dimiſſum Beneficium non 84
poteſt abſque nova approbatione audire Confeſſiones, nec etiam tempore Jubilæi, niſi forte fuiſſet prius approbatus ſine limitatione temporis independenter a Beneficio Parochiali. Sic Barboſa *in ſeſſ.* 23. *capit.* 15. Concil. Trident. *n.* 21. cum multis ibi citatis, Suarez, Henriquez, Gobat, Lugo, Sporer, Vi-
va, & alii paſſim. Parochus non indiget alia 85
approbatione ad audiendam Confeſſionem ſui Parochiani extra propriam Parochiam, & Diœceſim, quia Parochus omnis ex Jure habet in ſuos Parochianos, ubicumque reperiantur, ordinariam Juriſdictionem quoad ea, quæ ad Fo-

rum

rum internum pertinent, adeoque tamquam proprius ejus Paſtor ſatis a Concilio Tridentino cenſetur pro illo ubicumque audiendo approbatus. Sic Illſung. *tract. 6. diſp. 6. n.* 177. & alii multi cum Leurenio *de Foro Benef. par.* 1. *q.* 434. *n.* 1. Ludovicus Thomaſſinus *diſcipl. Eccleſ. part.* 4. *lib.* 1. *cap.* 69. *n.* 10. Natalis Alex. *in Theolog. Dogmatic. & moral. de Sacram. Pœnit. reg.* 9. *pag.* 696. & alii paſſim cum Barboſa *in Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *n.* 20. & late Fagnan. *in cap. Ne pro dilatione* 16. *de Pœnit. & remiſſ. n.* 29. cum multis aliis; La Croix *l.* 6. *part.* 2. *a num.* 1516. Varii autem tenent contrarium.

86 Cappellani Militum, ſeu Miſſionarii caſtrenſes in caſibus, in quibus non adſit Breve Apoſtolicum aliter diſponens, debent approbari ab Ordinario loci, non autem a Cappellano, Re-
87 gio. Immo quatenus adſit Breve, eſt inſpiciendum, an fuerit Perſonale conceſſum alicui Regi, vel limitatum pro aliquo Regno, quia nequit extendi, ut propoſito dubio in Sacra Congreg. Concil. *in Nazarien. facultatis approbandi Confeſſarios: An approbatio Confeſſariorum pro Sacramentalibus militum Confeſſionibus audiendis pertineat ad Cappellanum Regium, vel ad Ordinarium Loci? die* 22. *Martii* 1687. *reſpondit, pertinere ad Ordinarium Loci*. Breve enim, quod aderat reſpectu Regis Catholici, videbatur ex variis circumſtantiis non extendi ad Regna extra Hiſpanias; & per hoc eſt diligenter, & caute attendenda natura Brevis Apoſtolici, a cujus diſpoſitione eſt ſemper petenda
88 regula in ſimilibus caſibus. Et quatenus non appareat diſpoſitio Brevis Apoſtolici, ſunt obſervanda generalia Decreta Sacræ Congregationis Concilii edita *die* 6. *Martii* 1694. in dubio Juriſdictionis Cappellanorum exercitus occaſione, & tempore, quo Milites e variis Germaniæ partibus in Italiam irrumpebant; cum enim tunc fuerit ei remiſſa cognitio a Sacra Congr. S. Officii, ab illa fuerunt propoſita, & reſoluta infraſcripta dubia.

Primo. *An Capellani cujuſvis exercitus, ſive Regulares, ſive Seculares Catholici poſſint adminiſtrare Militibus in præſidiis degentibus Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, Extremæ Unctionis, ſine ſpeciali facultate Sedis Apoſtolicæ, vel licentia, & approbatione Ordinarii, in cujus Diœceſi extare contigerit?*

Secundo. *An aſſiſtere Matrimoniis Militum cujuſcumque Nationis degentium in præſidiis cum militaribus fœminis ſine dicta facultate Apoſtolica, & precedente probatione ſtatus liberi, ejuſque recognitione coram Ordinario loci, & licentia Parochi, ſub cujus Parochia manent?*

Tertio. *An idem cum Militibus degentibus in caſtris, & ſtationibus hibernis, vel æſtivis?*

Quarto. *An idem cum militibus in actuali expeditione poſitis?*

Quinto. *An idem cum Militibus nubere volentibus cum fœminis non militaribus, ſed Italis non originariis loci, ſive Diœceſis, in qua reperiuntur?*

Sexto. *An, & quid pro ſanatione geſtorum in præteritum, & faciendorum in futurum ſuper prædictis omnibus pro certa regula Sanctiſſimo conſulendum, & ſtatuendum ſit?*

Ad 1. 2. 3. 4. *&* 5. *reſpondit Negative, ad* 6. *in præteritum non eſſe inquietandas conſcientias, quoad Sacramentum Pœnitentiæ. Quo vero ad Matrimonia ſine ſpeciali facultate Apoſtolica, vel ſine licentia Ordinarii loci, vel Parochi non ſervata forma Sacri Concilii Tridentini in cap.* 1. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimonii, pro ſanatione, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit, renovato tamen conſenſu etiam coram Confeſſario approbato, qui teneatur tradere teſtimonium renovationis dicti conſenſus Parocho illius loci, in quo fieri contingat hujuſmodi renovatio. Proviſio in futurum differatur in prima proxima Congregatione, in qua conſulendum erit, ac deliberandum: ſub die* 20. *Martii ejuſdem anni, ſuper proviſione, Congregatio dixit, Secretario cum Sanctiſſimo pro tali proviſione, & ſanatione*. apud Petram tom. 2. *in Conſtit.* 12. *Innoc. III. n.* 18.

Approbatio poteſt dari ab Ordinario etiam 89
extra propriam Diœceſim exiſtente, quia approbare Confeſſarios non eſt actus Juriſdictionis contentioſæ, quæ exigat exerceri in proprio Tribunali, ſed voluntariæ, quæ extra proprium Territorium communiter exerceri poteſt; Ugolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 4. §. 14. *n.* 4. Cardinal. Tuſch. *litt.* 1. *concluſ.* 546. Stephanus Gratian. *Diſcept. Forenſ. cap.* 127. Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 6. *n.* 16. Lugo *in reſponſ. moral. lib.* 1. *dub.* 17. *& diſp.* 21. *de Pœnit. n.* 37. ubi dicit, quod Epiſcopus v. g. Oſtienſis Romæ exiſtens poteſt approbare Sacerdotem Romanum pro ſua Diœceſi Oſtienſi, & talis Romanus Sacerdos poſſet Confeſſiones audire in Diœceſi Oſtienſi, non tamen poſſet Romæ audire Confeſſiones Civis Oſtienſis ibi exiſtentis, quia, dum Sacerdos ille Romæ commoratur, non eſt ſubditus ullo modo Epiſcopi Oſtienſis, nec Epiſcopus

copus Oſtienſis eſt Ordinarius Civis Oſtienſis Romæ commorantis, adeoque non eſſet approbatus a ſuo Ordinario, prout requiritur ex Tridentino, nec ab Ordinario illius Diœceſis, in qua Confeſſiones audiret, prout requiritur ex cit. Conſtit. incip. *Superna*, & ex aliis Declarationibus citatis ſupra *ſub num.* 39. *& ſeq.*

90 Cum autem talis Sacerdos Romanus perget ad Diœceſim Oſtienſem, tunc incipiet eſſe approbatus a ſuo Ordinario ex vi approbationis præteritæ factæ ab Epiſcopo Oſtienſi, & adhuc virtualiter manentis, quia tunc incipit eſſe ſubditus illius, & ſubjacere ejus foro, & correctioni, atque adeo habere illum pro ſuo Ordinario in ordine ad illud Miniſterium.

91 ☞ Non eſt opus, eſto ſit conducens, approbationem in ſcriptis habere, cum nullo jure id præſcribatur. Approbatio autem valebit, etiamſi propter pecuniam detur. Nam eſto conſtet ex jure invaliditas collationis ſimoniacæ Beneficii, non tamen conſtat invaliditas hujuſmodi approbationis, & ſemper valor in actu eſſe præſumitur, quoties oppoſitum in jure non declaratur. Et Tridentinum licet præſcribat, approbationem gratis eſſe præſtandam, non tamen irritat approbationem non gratis præſtitam; quare peccabit ſecus faciens, non vero approbationis valor irritabitur. Ita Barboſa, Fagundez, Boſſius, & alii, quos refert, & ſequitur Leander de SS. Sacramento *tom.* 1. *tr.* 5. *diſp.* 11. *quæſt.* 80.

92 Si Epiſcopus externis verbis approbet Sacedotem, licet interne non judicet eum idoneum, valide dictus Sacerdos excipit Confeſſiones, alias cauſa daretur innumeris ſcrupulis, nec homines aliter agunt, niſi humano modo, nempe externo; & ut judicetur a pœnitente idoneus, ea approbatio ſufficit, nec opus eſt inveſtigare mentem Epiſcopi; Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 22. *num.* 15. Baſilius Legionen. *lib.* 5. *de Matrim. c.* 19. *n.* 14. Card. de Lugo *de Pœnit. diſp.* 21. *num.* 25. aliique plures.

93 Approbatus ad Sacramenta adminiſtranda in generali a fortiori eſt approbatus ad Sacramentum Pœnitentiæ, cum hoc Sacramentum ſit illud, ad quod ex ſuaſione communi ſpecialius exigitur approbatio ab Epiſcopo; Reginaldus *lib.* 1. *n.* 71. Henriquez, Fagundez, & alii.

94 Si quis non approbatus (ſciente Epiſcopo) coram ipſo excipiat Confeſſiones, dum incipit excipere, invalide incipit, & graviter peccat, quia abſque approbatione ſe immiſcet actui, quem nequit exercere; at poſtmodum, non prohibitus, valide, & licite operatur. Ita cenſent Coriolanus *P.* 1. *ſect.* 2. *art.* 10. Granado *in* 3. *part. tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 5. Sotus, Sylveſter, & alii, quos refert, ac ſectatur Diana 3. *part. tr.* 4. *reſol.* 68. Eſt enim ratihabitio de præſenti, & tacita approbatio, dum Epiſcopus, qui videns tenebatur prohibere, tacet, & conſentit. At ea approbatio eſt limitata pro eo tractu temporis, quo continuate aſſiſteret ibi ille Sacerdos; Fagundez *Præcept.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 71. Bonacina, Toletus, & alii. Nec eſt fundamentum, ut ulterius extendatur; Mendo *in Bull. Cruciatæ diſp.* 22. *n.* 116.

Si quis eligatur ab Epiſcopo in ſuum Confeſſarium, non ideo approbatus manet, reſpectu aliorum; eſt enim ea approbatio limitata ad perſonam; Angelus Boſſius, & alii, quos citat, & ſequitur Leander a SS. Sacram. *tom.* 1. *de Sacram. tr.* 5. *diſp.* 11. *quæſt.* 93. ☜ 95

Regularis approbatus ab aliquo Epiſcopo, dum in ejus Diœceſi verſatur, ſive ut hoſpes, ſive cum domicilio, ſi poſtquam tranſierit ad diverſam Diœceſim, redeat ad primam, in qua fuit approbatus, non indiget ibi nova approbatione, ſed virtute illius prioris nondum revocatæ, poteſt ibi Confeſſiones audire, quia iterum fit ſubditus ejuſdem Epiſcopi, a quo fuit approbatus, aque ideo eſt jam approbatus ibi a ſuo Ordinario; Suarez *diſp.* 28. *ſect.* 7. *num.* 9. Lezana *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 7. *in fin.* Amicus *diſp.* 15. *num.* 135. *de ſatisfact. Sacramental.* Lugo, & alii paſſim. Immo Regularis redeundo ad Diœceſim, in qua fuit approbatus, nedum recuperat approbationem, & poteſt Confeſſiones audire, adhuc vivente eodem Epiſcopo, ſed etiam mortuo, quamvis ſucceſſor eius advenerit, dummodo iſte approbationes prædeceſſoris non revocaverit; Et ratio eſt, quia Regularis redeundo ad priorem Diœceſim, a qua receſſerat, recuperat jura, quæ antecedenter habebat, perinde ac ſi non receſſiſſet; ſed ſi non receſſiſſet, gauderet facultate excipiendi Confeſſiones ſubditorum illius Diœceſis, licet jam mortuo Epiſcopo approbante, quinimmo etiam adveniente ſucceſſore, donec ab iſto fuerint facultates revocatæ, ut patet ex adductis *ſupra num.* 10. *&* 14. adeoque &c. Sic Rodriquez *in Bulla Cruciatæ* §. 9. *num.* 5. Nugnus *in addit. ad tertiam partem q.* 8. *art.* 3. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Joannes Valerius *verb. Abſolutio differ.* 1. *n.* 19. Tamburin. *de Jure Abbat. diſp.* 3. *q.* 14. *n.* 2. Lugo *diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 44. ubi cum pro ratione adducat, ipſum Regularem iterum fieri ſubditum ejuſ- 96 97

dem

dem Epiſcopi, a quo, vel a cujus prædeceſſore fuit prius approbatus, ſupponit evidenter recuperare approbationem, licet jam mortuo Epiſcopo approbante, & adveniente Epiſcopo ſucceſſore.

Supplementa Auctoris.

98 Quoad Approbationem pro Confeſſionibus excipiendis, Locorum Ordinarii in approbatione Confeſſariorum tenentur eos obligare ad attente legendas, & accurate obſervandas Conſtitutionem Gregorii XV. incip. *Univerſi Dominici Gregis* editam contra Confeſſarios ſollicitantes, & Conſtitutionem Benedicti XIV. incip. *Sacramentum Pœnitentiæ*, ut expreſſe præcipitur in hac ultima Conſtitutione §. *Volumus demum, ac præcipimus*. Et expediret ut

99 legenda una ſimul traderetur ejuſdem declaratio incip. *Apoſtolici muneris*, ab eodem Benedicto XIV. facta, utpote ad ejus intelligentiam, & obſervantiam neceſſaria, & a nobis ob id ad Verb. *Complex peccati* adducta ſub *num.* 23. Vide *ibi*.

100 Approbatio ad audiendas Confeſſiones nihil prodeſt extra Diœceſim Epiſcopi approbantis. Idque etiamſi Sacerdos approbatus excipere vellet Confeſſionem perſonæ ſubditæ Epiſcopo, qui ipſum approbavit; Benedict. XIV. Conſtit. incip. *Apoſtolicum miniſterium*. Vide ad id etiam ſuperius hoc ipſo art. dicta *a num.* 39. *ad* 43.

Additiones ex aliena manu.

101 Primis Eccleſiæ ſæculis, præcipuam auctoritatem, & curam excipiendi Confeſſiones, penes Epiſcopum ſtetiſſe, pluribus oſtendunt Morinus *de diſcipl. Eccl. in adminiſt. Sac. Pœnit.* & Van-Eſpenius *in Jus Eccleſ. univ. par.* 2.

102 *tit.* 6. *c.* 5. Hæc Epiſcoporum auctoritas poſt ſæculum VII. ſenſim Presbyteris communicari cœpit. Hinc deprehendimus, Libros, & Canones Pœnitentiales, octavo, & ſequentibus ſæculis conditos, præcipue ad ipſos Presbyteros verba dirigere; cum antiquiores Canones ſolos Epiſcopos reſpiciant.

103 Non tamen omnibus Presbyteris, ſed fere ſolis Parochis, reſpectu ſuorum Parochianorum, hæc auctoritas competebat; & pluribus ſæculis abſolutio ab alieno Sacerdote ſine licentia proprii obtenta nulla habita fuit, quod non obſcure innuit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. ſæculo XIII. celebratum, *relat. in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* Videſis Eſpenium, ſed non ſine cautione, *loc. cit.*

Sæculo XIII. cœpit impertiri facultas excipiendi confeſſiones Fratribus Mendicantibus a variis Summis Pontificibus, & ſenſim aliis Presbyteris, non ſine turbis, & controverſiis, ut refert Matthæus Pariſienſis *ad an.* 1246. & eruitur ex *Defenſorio Curatorum* Richardi Archiepiſcopi Armacani, & *ſerm. ad popul. Pariſ. ex parte Univerſ. ſuper facto Bullæ Mendicant. an.* 1409. Joan. Gerſonii, ab opuſculo *contra Guillelmum de S. Amore*; D. Thomæ, *ex defenſione privilegior. Fratr. Mendicant. contra defenſorium Curator. Richardi Archiepiſc. Armacani*, Rogerii Chonnoii, & a pluribus opuſculis S. Bonaventuræ, qui etiam pro privilegiis Mendicantium calamum ſtrinxit. 104

Succeſſit S. Synodus Tridentina *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de Reform.* decernens, nullum Presbyterum, etiam Regularem, poſſe confeſſiones ſæcularium excipere, nec ad id idoneum reputari, niſi ab Epiſcopo approbationem accipiat, excepto tantum Presbytero Parochiale beneficium obtinente. 105

Quoniam vero nonnulli Regulares venditabant, quod a Concilio Tridentino abrogata non erant omnia eorum privilegia; Idcirco Urbanus VIII. Conſtitutione, quæ incipit; *Sicut accepimus*, edita *die* 12. *Septemb.* 1628. & eſt in *Bullario Romano Cherubini tom.* 4. *conſtit.* 92. *p.* 103. motu proprio, clauſulis ampliſſimis, ex certa ſcientia, ac de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis, revocavit, caſſavit, ſuſtulit, abrogavit, & annullavit, omnia & quæcumque privilegia dicto decreto Concilii Tridentini contraria omnibus & ſingulis Religioſorum Ordinibus, quandocumque, & quomodocumque conceſſa, *etiamſi talia eſſent, ut de iis ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret*. 106

Atque hinc ſicuti Presbyteri Sæculares beneficium Parochiale, ſeu Curatum non obtinentes nullam ordinariam, ſeu beneficio annexam juriſdictionem habent, cujus vigore confeſſiones poſſint excipere, ſed ſolam *delegatam*, ſive *vicariam*; ita Presbyteri Regulares, nullam curam obtinentes, ſolam habent juriſdictionem *delegatam*, per Epiſcopi approbationem. Convenitque naturæ hujus *delegatæ* juriſdictionis, ut pro arbitrio, & voluntate delegantis reſtringi, & coarctari ad tempus, perſonas, atque materiam poſſit. Contrariam aſſertionem primum Clerus Gallicanus notavit, ac poſtmodum Alexander VII. in decreto ad Epiſcopum Andegavenſem, *falſam, temerariam, ſcandaloſam, in hæreſim & ſchiſma inducen-* 107 108 109

ducentem, *Sac. Concilio Tridentino*, *& Sedi Apoſtolicæ injurioſam*, declaravit; vide *Van-Eſpen. loc. cit. c. 6. n.* 18.

110 Hinc a vero alienum eſſe puto, quod ſcribit Auctor *num.* 50. Epiſcopum haud poſſe ſuſpendere Regulares ab excipiendis confeſſionibus, niſi nova ſuperveniente cauſa, quæ ipſas confeſſiones concernat; Contrarium enim reſolutum fuit a Sac. Congr. Concilii Interprete *in una Patavina* 8. *Novembris* 1596. *ad ſecundum dubium*; Fuit enim dictum, facultatem, & approbationem ad beneplacitum conceſſas poſſe per Epiſcopum abſque cauſa revocari; vide Clericat. *de Sacram. Pœnit. deciſ.* 38. *num.* 20. (*)

111 Eo magis poterit Epiſcopus ſuſpendere Regulares a Confeſſionibus audiendis, ſi ſuperveniat cauſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat, ut vult Auctor *loc. cit.* quinimmo & ſi
112 ſuperveniat alia quævis legitima cauſa, ut puta, ſi prædicti Regulares inhoneſte vivant, vel aliquod ſcandalum dent, aut delictum committant, ut reſpondit Sacr. Congreg. *in una Oriolen.* 30. *Auguſti* 1630. *apud* Barboſam *lib.* 1. *Jur. Eccleſ. Univerſ. cap.* 43. *n.* 209. Et notat Pignatellus *tom.* 4. *conſult.* 174. *num.* 21. ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis, 113
non teneri Epiſcopum pandere ipſis Regularibus cauſam, ob quam eorum aliquos ſuſpendat a Confeſſionibus excipiendis, ſed ſatis eſſe, ſi eam Sac. Congregationi aperiat, ubi ab ea fuerit interpellatus; vide Clericat. *dict. deciſ.* 38. *n.* 22.

Quod tradidit Auctor *num.* 54. *& ſeqq.* Regulares non poſſe iterum examinari a Vicario Capitulari Sede vacante, nec ab ipſo revocari poſſe facultatem, & approbationem habitam ab Epiſcopo; cum hac diſtinctione intelligendum. Si Confeſſarii Regulares habuerint illimitatam licentiam audiendi Confeſſiones ab Epiſcopo, eo mortuo, non poſſunt obligari a Vicario Capitulari ad novam licentiam recipiendam, & multo minus ad ſubeundum no- 114
vum examen. Aliter vero ſe res habet, ſi li- 115
centia limitata fuit ad Epiſcopi concedentis beneplacitum; quum enim ea expiret morte ipſius Epiſcopi, tenentur Regulares comparere coram Vicario Capitulari pro nova approbatione, & quatenus ipſe velit, novum examen ſubire; confer Clericat. *d. deciſ.* 38. *n.* 24.

Qua pœna puniendus ſit Regularis, qui 116
abſque approbatione, & licentia Epiſcopi, ſe

pro

(*) Vide utique Clericatum *loc. cit.* ſed nihil omittendo: atque ibi, præter ſecundi dubii, etiam primi reſolutionem invenies, quod erat: *An facultas, ſeu approbatio audiendi Sæcularium Perſonarum Confeſſiones, prævio examine, ſit ſimpliciter, & abſolute Regularibus concedenda?* Cui dubio Sacra Congregatio *die* 17. *Januarii* 1654. (non 8. Novembris 1596. ut errore deceptus ſcripſit Auctor Additionum) per hæc præciſa verba reſpondit: *dandas eſſe declarationes antiquas tenoris ſequentis*. *Die* 8. *Novembris* 1596. Sacra Congregatio Concilii, omnium Patrum Sententia mature perpenſa, cenſuit, Epiſcopum minime poſſe facultatem Regularibus audiendi ſæcularium Confeſſiones limitare; ideoque munus Epiſcopi eſſe, ex decreto Concilii *cap.* 16. *ſeſſ.* 23. ipſos Regulares approbare, ſi idonei ſint; ſin minus, reprobare; ſed minime poſſe illis facultatem coarctare. *In Salernitana* 15. *Auguſti* 1597. dubitatum fuit, an Epiſcopus poſſet Regularibus reſtringere licentias audiendi Confeſſiones Perſonarum Sæcularium, ut ad certum tempus, vel ad ejus beneplacitum dumtaxat daret? Sacra Congregatio Concilii, poſt maturam diſcuſſionem, reſpondit: Non poſſe; ſed prævio examine ſervandam eſſe Conſtitutionem S. Mem. Pii Quinti, ut abſolute admittantur, vel repellantur. *Die* 16. *Januarii* 1616. Sacra Congregatio Concilii declaravit, Epiſcopum debere de vigore S. Concilii Regulares ad Confeſſiones audiendas Perſonarum Sæcularium approbare, vel reprobare. Hactenus Sacr. Congregatio.

Ex his declarationibus authenticis, concludit ibidem Clericatus, colligere poteſt quilibet Studioſus, quod de rigore juris Confeſſores Regulares prætendere poſſunt licentiam abſolutam, & indefinitam audiendi Laicorum Confeſſiones, ut dictum eſt ſupra, & reſpondit Sacra Congregatio Domino Epiſcopo Patavino ad Primum quæſitum. Diſtinguamus igitur approbationem datam ad beneplacitum, ſine prævio examine; & approbationem datam prævio examine. De prima loquitur Sacra Congregatio in reſponſione citata ad ſecundum quæſitum. De ſecunda loquitur eadem S. Congr. in reſponſione ad Primum, quam præterire omnino non debebat Auctor Additionum; illa enim expreſſe conſonat cum Bulla *Superna* Clementis X. cujus oraculo ſuam ſententiam confirmat P. Ferraris immerito propterea hic ab eodem Auctore taxatus.

pro Confeſſario gerat, conſule ſæpe laudatum Clericat. *loc. mox cit. num.* 30. & *deciſ.* 40. *num.* 12.

Articulus II.

Quo ad varia, quæ concernunt approbationem Regularium pro Confeſſionibus ſuorum Regularium, & dependentium ab eorum Superioribus.

1 Regulares pro Confeſſionibus ſuorum Regularium non indigent approbatione Epiſcopi, ſed ſolum ſui Prælati Regularis, quia ex quo Prælati Regulares habeant Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuos ſubditos, competit eis hæc facultas approbandi ad Confeſſiones a Jure communi, & antiquo, nec eſt revocata a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *c.* 15. quia ibi fit ſolum Sermo de Confeſſariis ſæcularium, ut legenti patet, & expreſſe habetur ex Decreto Clementis VIII. edito 26. *Maii* 1593. ubi ſic præcipitur ipſis Regularibus Prælatis: *Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero majori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui a non reſervatis eos abſolvant, & quibus etiam reſervatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit &c.* quod Decretum fuit etiam confirmatum ab Urbano VIII. per Decretum Sacræ Congregationis Concilii *die* 21. *Septembris* 1624. addendo quod ſequitur: *Sanctitas ſua deinceps declaravit, ut ſi hujuſmodi Regularium Confeſſarii caſus alicujus reſervati facultatem petentibus, Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice Pœnitentes Regulares, etiam non obtenta a Superiore facultate, abſolvere.*

2 Confeſſarii approbati pro Fratribus ſine expreſſa excluſione Novitiorum poſſunt valide
3 abſolvere etiam ipſos Novitios. Nec obſtant, ut cenſent aliqui, Decreta Clementis VIII. pro Novitiis, ubi §. 17. ſic dicitur: *Magiſtro ſoli Novitiorum Confeſſiones audiendi cura committatur. Liceat autem Superiori etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum ſemel, aut bis in anno eorumdem Novitiorum Confeſſiones audire*, quia iſtæ ordinationes non ſunt per modum præcepti, ſed ſolum per modum Regulæ, & Conſilii, unde ſtatutis Regularibus non derogant, nec minus irritant Confeſſiones aliter factas; Sic in iſtis terminis tenet Molfeſ. *part.* 1. *ſumm. tract.* 7. *c.* 14. *num.* 83. *ex Peyrin. pag.* 298. quæ verba ſunt impreſſa immediate poſt verba *cit. Decret.* §. 17. *in Familiare Regularium typis Dat. Neapoli* 1706. *a Patre Joſepho a Neapoli*. Et talem eſſe men- 4
tem Pontificis, colligitur etiam ex illis ſuis verbis: *Liceat autem Superiori etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum ſemel, aut bis in anno, eorumdem Novitiorum Confeſſiones audire*, cum Superior Localis de Jure non habeat facultatem alios approbandi ad valide abſolvendum. Unde etiam Bordonus *reſol.* 4. *num.* 11. tenet Confeſſiones Novitiorum factas alteri a Magiſtro eſſe validas, quia cenſet Decreta Clementis VIII. pro Novitiis non obligare ſub culpa.

Novitii abſque licentia Prælatorum Ordinis 5
poſſunt valide confiteri, & abſolvi a peccatis, etiam in Religione reſervatis, per quemcumque Confeſſarium ab Ordinario pro ſæcularibus approbatum. Quia Novitii ante Pro- 6
feſſionem non ſunt vere, & realiter Religioſi, licet gaudeant favoribus, & privilegiis Religionis, ſed quo ad hoc ſunt inſtar ſæcularium, adeoque, cuicumque Confeſſario approbato ab Ordinario confiteantur, valida erit eorum Confeſſio.

Tum quia Novitii ante Profeſſionem non 7
obligantur ſub culpa ad obſervationem Regulæ, & ſtatutorum Religionis, adeoque neque ligantur hoc ſtatuto de confitendo ſoli Magiſtro Novitiorum; Rodriquez *tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 11. Miranda *tom.* 2. *quæſt.* 34. *art.* 16. Portell. *verb. Novitii abſolutio*, Melphi *in cap.* 6. *ſtatut.* 6. *quæſt.* 10. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *de Miniſt. Pœnit. num.* 3298. Kazenberger *ſuplement. Theol. Decalog.* P. Sporer *cap.* 2. *ſect.* 3. *de ſtatu Religioſo num.* 127. Diana & alii cum Patre Kerckove *in ſtatuta Generalia c.* 1.
§. 7. *num.* 4. Confeſſarii approbati pro Fratri- 8
bus poſſunt valide abſolvere Juvenes Profeſſos ſub cura Magiſtrorum degentes, niſi Prælatus Regularis in approbatione expreſſe excluſerit tales Juvenes Profeſſos, quia in tali caſu Confeſſarii non eſſent approbati quoad ipſos Juvenes Profeſſos, ſicuti non ſunt approbati quo ad mulieres Confeſſarii illi, qui ab Ordinariis approbantur pro ſolis viris cum expreſſa excluſione fœminarum; Melphi, & Felix Poteſtas *loc. mox cit.*

Regulares itinerantes, ſeu tempore concio- 9
num, vel alterius occaſionis, extra Conventum exiſtentes, nec copiam Confeſſarii approbati propriæ Religionis habentes, poſſunt confiteri cuilibet Confeſſario, ſive Regulari, ſive Sæculari. Sic conceſſit Innocentius VIII. Patribus

Ordinis Prædicator. in Conſtitut. incipiente
Provenit ex veſtræ devotionis affectu, edita *ſex-*
todecimo Kalendas Novembr. 1404. & Sixtus IV.
Fratribus Minorib. in Conſtitution. incipiente
Supplicari Nobis humiliter feciſtis die 11. Au-
guſti 1479. apud Confeſſ. reticendo alias con-
ſimiles conceſſiones factas ab aliis Pontificibus
aliis Regularibus, cum ſit ſuperfluum omnes
alias conceſſiones ſingillatim adducere, ex quo
alii communicent in hoc privilegio cum ipſis.
Eſt communis ſententia Doctorum, quia per li-
centiam itinerandi, vel aliam legitimam oc-
caſionem extra Conventum permanendi, con-
10 ceditur illis implicite talis facultas. Immo
Suarez *de pœnit. diſp.* 28. *ſect.* 4. cum multis
aliis, Sa *in ſumma verb. Confeſſar. num.* 6.
Sporer *Theolog. Sacrament. part.* 3. *cap.* 6. *ſect.*
1. *num.* 685. Lezana *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 27.
Corduba *ſuper Regul. Franciſci cap.* 7. *q.* 3.
punct. 1. Burg. *cent.* 2. *cauſ.* 8. Roſignol. *de*
Sacrament. Pœnitent. quæſt. 7. *art.* 16. *num.* 5.
Tambur. & alii multi contra Vaſquez cum
paucis, tenent poſſe tales Regulares confiteri
cuicumque ſimplici Sacerdoti, ſive Sæculari,
11 ſive Regulari, licet a nullo Ordinario approba-
to, quia Regulares non ſunt adſtricti confite-
ri Confeſſariis approbatis ab Epiſcopis, cum
ante Concilium Tridentinum adſtricti non eſ-
ſent, & per Concilium nihil ſit immutatum
circa Confeſſiones Regularium; nam in De-
creto *ſeſſ.* 23. *c.* 15. ubi requirit approbatio-
nem Epiſcopi, non comprehendit Confeſſarios
Regularium, ſeu Religioſorum, ſed ſolummo-
do Confeſſarios ſæcularium, præciſis his ver-
bis; *Nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones*
12 *ſæcularium etiam Sacerdotum audire*. Nec alibi
reperitur requiſita hæc approbatio Ordinarii
pro Confeſſariis Religioſorum, ſicuti reperitur
requiſita pro Confeſſariis Monialium, ut do-
13 cetur in ſequenti articulo. Nec a ſuis Supe-
rioribus iſti Religioſi itinerantes, aut extra
Conventum aliquo tempore exiſtentes coar-
ctantur, & reſtringuntur ad Confeſſarios ab
Ordinario approbatos, ut ſupponitur; quia
aliter ſic coarctati, & reſtricti ſine ullo du-
bio nequirent confiteri Sacerdotibus non ap-
14 probatis. Tenentur tamen tales Religioſi, ſi
habeant caſus reſervatos, ſe poſtmodum ſiſtere
ſuperiori ſuo, aut alteri Religioſo facultatem
habenti, ut ei confiteantur, & a caſibus re-
ſervatis directe abſolvantur.

15 Regulares quamvis ab Epiſcopis approbati
nequeunt virtute privilegiorum audire Confeſ-
ſiones Regularium alterius Ordinis, niſi forte
ipſi Religioſi, qui volunt audiri in confeſſione,
licentiam habeant ſuorum Prælatorum. Sic
Clemens VIII. in Conſtitutione incipiente *Ro-*
mani Pontificis, data 23. *Novemb.* 1599. ubi
declarat in omnibus indultis numquam fuiſſe
mentem Sedis Apoſtolicæ dare licentiam ulli
Religioſo, vel Moniali confitendi alicui con-
tra diſpoſitionem ſuorum Superiorum; ſed in-
quit, *noſtræ intentionis exiſtere, quod iidem Fra-*
tres, & Moniales, quantum ad Sacramenti Pœ-
nitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem, diſpo-
ſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti ſint, Apoſto-
lica auctoritate tenore præſentium perpetuo decla-
ramus. Si vero Regularis habeat legitimam 16
facultatem a ſuo Prælato eligendi ſibi Confeſ-
ſarium extra ſuum Ordinem, poterit eligere
etiam ſimplicem Sacerdotem, ſive Sæcularem,
ſive Regularem non approbatum ab Epiſco-
po, quia, ut dicit Navarrus *in Enchirid. c.* 4.
in addition. ad primum dictum, Concilium Tri-
dent. nihil circa Confeſſarios Regularium in-
novavit de Jure antiquo. De jure autem an- 17
tiquo habentes licentiam eligendi Confeſſa-
rium, poterant eligere Sacerdotem ſimplicem,
etiam ab Epiſcopo non approbatum, & ad
hoc faciunt dicta, & adducti Doctores *ſub*
n. 10. 11. *& ſeq.*

Regularis, qui inſcio, vel invito Prælato 18
ſui Ordinis approbatur ab Ordinario ad au-
diendas Confeſſiones in ſua Diœceſi, licet eas
illicite audiat, ex quo peccet contra Obedien-
tiam, & voluntatem Superioris, tamen eas
valide excipit, cum in eo concurrant omnia
requiſita in Miniſtro ad validitatem talis Sa-
cramenti, ſcilicet Ordo Sacerdotalis, appro-
batio Epiſcopi, & Juriſdictio delegata: ſicut
enim Epiſcopus poteſt conferre Juriſdictionem
in ſuas oves Sacerdoti alterius Diœceſis, in-
ſcio, vel invito Epiſcopo illius alterius Diœ-
ceſis, ita poterit conferre etiam Regulari,
inſcio, vel invito ſuo Superiore. Si vero in 19
aliqua Religione habeatur Conſtitutio a Sede
Apoſtolica vel condita, vel approbata, qua
caveatur quod nullus Religioſus ſine ſui Præ-
lati facultate ſe præſentet Ordinariis ad ap-
probationem pro Confeſſionibus obtinendam,
& aliter obtenta revocetur, tunc nedum illi-
cite, ſed etiam invalide Confeſſiones audiret.
Sic Miranda *tom.* 1. *q.* 45. *art.* 12. Laym. *lib.*
5. *tract.* 4. *c.* 10. *n.* 105. *de Sacram. Pœnit.* Le-
zana *tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 12. Navarr. *in c.* 1. *de*
Pœnit. diſ. 6. *n.* 73. Sporer, Tambur. & alii
plurimi.

Generalis Regularium poteſt ſuos ſubditos 20
a ſe, vel ſuis prædeceſſoribus, vel aliis qui-
buſcumque Superioribus ad audiendas Confeſ-
ſiones

ſiones approbatos, eoſdem ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendere, etiam ex cauſa occulta, & extrajudicialiter, ut declaravit Sacra Congr. Epiſcop. & Regular. *in una Theatinorum* 2. *Julii* 1617. apud Nicol. *in lucubrat. tom.* 2. *lib.* 5. *titul.* 38. *de Pœnit. & remiſſ. num.* 91. *in fine*, & refert etiam Barboſa *in Concil. ſeſſ.* 23. *c.* 15. *num.* 50.

21 Tempore Jubilæi poſſunt omnes Regulares confiteri peccata ſua Sacerdotibus ab Ordinario approbatis, tam ſæcularibus, quam cujuſvis Ordinis Regularibus. In Bulla enim non fit mentio niſi de Ordinario eorum, qui audiunt Confeſſiones, non autem de Ordinario

22 Pœnitentium. Et poſſunt abſolvi a caſibus ſuo Superiori Regulari reſervatis. Alexander VII. in Conſtitut. incipiente *Unigenitus* apud Nicol. *in Floſculis*, *verb. Jubilæum num.* 6. Et ſic antea declaraſſe Gregorium XIII. teſtatur Peyrin. *de privileg. Regul. tom.* 3. *c.* 4. *n.* 3. *pag.* 1324. ac Murga *in tr. de Benefic. Eccleſiaſt. q.* 2. *n.* 121. *pag.* 44.

23 Equites S. Joannis Jeroſolymitani poſſunt confiteri cum Regulari Sacerdote a Superiore tantum ſuo approbato, ſicuti poſſunt alii Regulares. Sic Barboſ. *in Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *n.* 10. Novarius *in tract. de elect. & variat. fori q.* 69. *num.* 23. *ſect.* 2. Aloyſius Ricc. *in praxi part.* 4. *reſol.* 171. *num.* 2. & alii paſſim.

Supplementa Auctoris.

24 Circa tradita in hoc *art. a num.* 9. *ad* 11. obſervanda eſt noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Quod communi*, in qua revocat peculiare ſtatutum Ordinis Capuccinorum, quo ipſis vetitum erat, ne Confeſſariis extra proprium Ordinem unquam confiteri poſſent. Etenim obſervato, quod ſimilia ſtatuta ſecum afferre ſolent incommoda, *propter quæ* (refert ibi) *non ſine aut conſcientiæ angore, aut populorum offenſione adimpleri poſſe, alias nonnulli Fratrum præſertim Ordinum Prædicatorum, Minorum S. Franciſci, aliorumque Superiores ſerio cogitantes, ſuper hujuſmodi ſtatutis Ordinum ſuorum diſpenſationem ab eadem ſede Apoſtolica ſibi impertiendam curarunt*. Et relato deinde dicto ſtatuto Capuccinorum, & quæ ex ejus obſervantia oriebantur, & cum conſcientiarum angoribus poterant oriri mala, ſic pergit: *Hiſce malis opportunum Apoſtolicæ providentiæ noſtræ remedium afferre cupientes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine; ac prævia cujuſcumque ſtatuti, ſeu decreti, ut præmittitur, a generali Definitorio editi, & per generalia dicti Ordinis Capitula approbati, etiam ab Apoſtolica Sede præfata confirmati revocatione, tenore præſentium ſtatuimus, decernimus a: mandamus, ut quilibet ex Fratribus dicti Ordinis, ſive in Sacro Presbyteratus Ordine conſtitutus, cujuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis, & conditionis, ſive laicus, ſive converſus fuerit, qui de Superiorum ſuorum licentia, quacumque ex legitima cauſa, titulo, & occaſione, ſive prædicandi Verbum Dei quocumque tempore, ſive ſacras miſſiones peragendi, ſive iter agendi & alicubi commorandi, ubi nullus Conventus, ſeu Hoſpitium, nulluſque Frater dicti Ordinis Confeſſarius reperitur, libere, & licite poſſit ac valeat quemlibet Presbyterum ſæcularem, ab Ordinario loci, vel Regularem a ſuo Superiore Regulari ad Sacramentales confeſſiones excipiendas approbatum adire, eique peccata ſua confiteri, atque ab ipſo obtinere Sacramentalem abſolutionem, etiam quoad caſus per Conſtitutiones, & ſtatuta Regularia dicti Ordinis reſervatos, incurſaſque proinde cenſuras recepta ſalutari pœnitentia, præſtitaque obligatione ſe ſtatim, quoad ipſi permiſſum fuerit, coram ſuo Regulari Superiore præſentandi, ac de novo ſuper caſibus, & cenſuris hujuſmodi abſolutiones impetrandi.*

Additiones ex aliena manu.

Scribit *Auctor n.* 10. *& ſeqq.* Regulares itinerantes, ſeu tempore concionum, vel alterius occaſionis extra Conventum exiſtentes, nec copiam Confeſſarii approbati propriæ Religionis habentes, poſſe confiteri cuicumque ſimplici Sacerdoti, ſive Sæculari, ſive Regulari, licet a nullo Ordinario approbato. Sed 25
non obſtante turba Moraliſtarum, qui pro hac ſententia, tamquam pro aris, & focis pugnant, eam ſolide confutat Clericatus *de Sacram. Pœn. dec.* 39. *per tot.* Quinimmo idem 26
Auctor *num.* 13. hanc ipſam inhabilitatem eligendi in Confeſſarium Sacerdotem a nemine approbatum ad ipſos Prælatos Regulares extendit.

Reſponſio pro Auctore.

Argumenta, quibus ſuam tuetur ſententiam Clericatus *loc. cit.* ſunt; 1. Auctoritas Gloſſæ 27
in cap. Omnis, *v. alieno Sacerdoti*, *de Pœnit. & Remiſſ.* nec non *in Clem.* I. *v. Speciali*, *de Privil.* quæ utrobique advertit, ab eo qui habet a Superiore licentiam eligendi ſibi Conſ-

ſeſſarium, eligendum eſſe Sacerdotem habentem Ordinis executionem, & a ſuo Superiore ad confeſſiones audiendas approbatum. 2. Verba ipſiuſmet Innocentii VII. hoc privilegium concedentis Religioſis S. Dominici, *ut ſi aliquem Presbyterum idoneum, ex profeſſoribus dicti Ordinis habere non poſſint, quemcumque alium Presbyterum idoneum, & diſcretum Religioſum, vel ſæcularem in eorum Confeſſorem eligere valeant*. Si ergo explicite vult eſſe *idoneum, & diſcretum*, conſequenter & implicite ſupponit etiam approbatum, cum nemo dici poſſit idoneus ad confeſſiones audiendas, qui a ſuo Superiore non ſit examinatus, & approbatus. 3. Exemplum Epiſcoporum. Non enim debet eſſe conceſſum Regularibus, quod non permittitur Epiſcopis, & Cardinalibus.

Sed bona venia tanti Auctoris, hæc argumenta in noſtro propoſito nihil concludunt. Non primum; quia *Gloſſa*, ut ait Navarr. (in Manual. cap. 27. n. 263.) *damnatur ibi* (*cap. Omnis, de pœnit. & remiſſ.*) *communiter*. Deinde nihil facit ad rem. Primo enim loco loquitur de confeſſionibus ſæcularium, qui de licentia proprii Sacerdotis confiteri nequeunt alieno Sacerdoti, qui non habeat Ordinis executionem Sacerdotalis, ut ſunt illi qui non ſunt a populo electi, vel qui ab Epiſcopo populo non præficiuntur. Secundo loco Gloſſa loquitur incidenter tantum de Sacramento Pœnitentiæ, dicens, quod *etiam de licentia Sacerdotis proprii recipi non poſſit a Presbytero non habente curam*, quod in propoſito caſu applicari nequit Regularibus, ut patet.

Non concludit ſecundum argumentum, quia, ut notat Jo. de la Cruz *de Statu Religion. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 11. idoneus Sacerdos pro Religioſis abſolvendis reputari debet quilibet Sacerdos alias non ſuſpenſus, aut excommunicatus. Ita D. Antoninus 3. *p. tit.* 1. *cap.* 7. Silv. *v. Confeſſor.* 1. §. 3. Soto *diſt.* 18. *qu.* 4. *art.* 3. Et idem iſti cenſebant de Confeſſore idoneo pro ſæcularibus ante Conc. Trident. ubi jam *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. ſtatuitur, quod pro ſæcularibus etiam Sacerdotibus ille ſolus idoneus reputetur, qui eſt Parochus, aut ab Ordinario approbatus; & pro Religioſis nihil ibi innovatur. Minor etiam, & multo minor idoneitas requiritur in Sacerdote ad abſolvendum moribundum, ipſo Clericato teſte, *diſp.* 37. *num.* 27. Ergo falſa eſt in genere propoſitio illa tam univerſalis, quod *nemo dici poſſit idoneus ad confeſſiones audiendas, qui a ſuo Superiore non ſit examinatus, & approbatus*. Sed dato etiam quod idoneitas importans aliquid amplius, & nonnullæ aliæ conditiones requirerentur in hoc caſu ex vi Bullæ ab Innocentio VII. emanatæ, ut notat Clericatus *loco cit.* adhuc ſtaret, quod ex vi Bullæ Sixti IV. Regulares haberent privilegium ſine ulla limitatione, ut patet ex conceſſione Pontificia tenoris ſequentis: *ut Fratres, veſtra, vel aliorum Prælatorum, & ſuorum, qui pro tempore erunt, licentia, ſolummodo tamen cum itineraverint, vel extra Conventum fuerint, prout eis concedetis, confiteri poſſint* .... *tenore præſentium Apoſtolica auctoritate concedimus, & indulgemus*. Unde concludendum eſt cum Pellizzario *in Manual. Regular. tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 9. poſſe Regulares peregrinos confiteri cuilibet Sacerdoti idoneo, ſive Sæculari, ſive Regulari, idque ex licentia Prælati ſaltem tacita, incluſa in licentia peregrinandi, aut manendi extra Conventum. Ita Suarez *tom.* 4. *de Relig. tr.* 8. *l.* 2. *c.* 17. *n.* 2. addens *num.* 6. Religioſum in hoc caſu non teneri eligere Sacerdotem approbatum ab Epiſcopo (adde tu, nec a Superiore Sacerdotis electi, ſi is ſit Regularis) cujus rei ea eſt ratio, quod Religioſus etiam peregrinans nunquam dici poteſt vagari extra ſuam Diœceſim, cum Religio non claudatur certis terminis localibus alicujus Diœceſis; ideoque ſemper retinet actualem ſubjectionem perfectam ad proprium Prælatum Regularem, & conſequenter per ipſius juriſdictionem regitur in utroque foro; quod eſt dicere Confeſſarium Religioſi peregrinantis approbari a Prælato ipſius Religioſi pœnitentis, huncque abſolvi per juriſdictionem ab illo manantem.

Ex quo patet reſponſio ad tertium Clericati argumentum. Epiſcopi enim, & Cardinales extra proprium territorium ſunt in aliena Diœceſi, ubi nulla in hoc particulari gaudent immunitate aut privilegio. Hinc neque approbare poſſunt Confeſſarios, ut ſuum ibi miniſterium exerceant. Regulares vero, quoad hoc, ſunt ubique in propria Diœceſi, & ſuis gaudent immunitatibus, ac privilegiis. Quo poſito nihil mirum, ſi propterea quædam Regularibus concedantur, quæ non conceduntur Epiſcopis. Diverſa enim juris diſpoſitio pendet a diverſitate circumſtantiarum; & pro diverſa conditione ſtatus variare neceſſe eſt.

Articulus III.

**Quo ad ea, quæ concernunt approbationem
Confeſſariorum pro Monialibus.**

1 Confeſſarii Monialium debent eſſe appro-
bati ab Ordinario loci, quamvis ſint Re-
gulares, pro Monialibus ſibi ſubjectis. Gregor.
XV. in Conſtitut. incip. *Inſcrutabili* his ver-
bis: *Confeſſores vero ſive Regulares, ſive Sæcu-
lares, quomodocumque exempti, tam Ordinarii,
quam Extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium,
etiam Regularibus ſubjectarum audiendas, nul-
latenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo
Diœceſano idonei judicentur, & approbationem,
quæ gratis concedatur, obtineant*, & ſic expreſ-
ſe etiam Sacra Congregatio Concilii *in decla-
ratione dictæ Conſtitutionis in reſponſione ad ſex-
2 tum*: Quæ Sacra Congregatio, poſito ſub nu-
mero ſeptimo hoc quæſito: *An Superiores Re-
gulares ſimiliter ante ipſius Conſtitutionis publi-
cationem electi, ſeu deputati, alia indigeant Epi-
ſcopi approbatione pro Confeſſionibus Sanctimo-
nialium ſibi ſubjectarum audiendis?* Sic etiam
reſpondit: *Ad ſeptimum, Superiores Regulares
electos, ſeu deputatos, ante ipſius Conſtitutionis
publicationem, quibus alioquin facultas compe-
tat audiendi Confeſſiones Monialium ſibi ſubje-
ctarum, poſſe, durante eorum officio, pergere ſine
alia Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus au-
diendis illarum tantum, quæ ſponte, ac proprio
motu, id ab eis petierint. At vero eos, qui poſt
Conſtitutionem eligentur, aut quoquomodo depu-
tabuntur, vel qui eorum Officiis, ſeu Dignita-
tibus, expleto jam tempore a Conſtitutionibus cu-
juſcumque Ordinis, vel alias legitime præfinito,
ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſ-
ſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi prius
a Diœceſano Epiſcopo idonei judicati, atque ap-
3 probati fuerint*. Inſuper, declarans Confeſſio-
nes Monialium auditas a talibus Superioribus
Regularibus ſine approbatione Epiſcopi eſſe
nullas, ut patet in reſponſione ad hoc octa-
vum quæſitum: 8. *An confeſſiones, quas audiunt
Superiores Regulares electi, ſeu deputati, vel
confirmati poſt publicationem, & ſcientiam te-
noris dictæ Bullæ, non obtenta Epiſcopi approba-
tione, ſint nullæ atque irritæ necne? Ad octavum
Confeſſiones hujuſmodi nullas, atque irritas eſſe*,
apud Fagnan. *in cap. Cum Capella 16. de Pri-
4 vilegiis fol.* 257. Et quod non poſſunt Superio-
res Regulares, & neque ipſi Generales audire
Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum ſine
approbatione Epiſcopi, iterum declaravit Sa-
cra Congregatio Concilii: nam propoſito du-
bio pro parte Abbatis Generalis Vallumbroſa-
norum: *An ipſe poſſet audire Confeſſiones Mo-
nialium ſibi ſubjectarum abſque præcedenti ap-
probatione Epiſcopi Diœceſani?* Eadem Congr.
ſub die 13. Novembris 1637. reſpondit, *non
poſſe*. Vide tamen infra *n.* 15.

Licet autem ſint iidem generaliter appro-
bati ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium 5
audiendas, adhuc eſt eis neceſſaria ſpecialis
approbatio pro Monialibus; ſic expreſſe de-
claravit eadem Sacra Congreg. *in reſponſione
ad nonum*, & Clemens X. in Conſtitut. incip.
Superna præciſis his verbis: *Et generaliter ap-
probatos ab Epiſcopo ad perſonarum ſæcularium
Confeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri appro-
batos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi
ſubjectarum, ſed egere quo ad hoc ſpeciali Epi-
ſcopi approbatione*. Nec approbati ab Epiſco- 6
po ad audiendas Confeſſiones Monialium unius
Monaſterii cenſentur approbati ad audiendas
Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii.
Citata Sacra Congreg. apud Fagnan. *in reſ-
ponſ. ad Decimum*, & cit. Conſtitutio *Super-
na* his verbis: *Atque approbatos pro audiendis
Confeſſionibus Monialium unius Monaſterii, mi-
nime poſſe audire Confeſſiones Monialium alte-
rius Monaſterii*.

Etiam Confeſſarii Extraordinarii indigent 7
ſpeciali approbatione Epiſcopi. Nec ſemel ap- 8
probati, cenſentur ſemper approbati. Nec in 9
vim unius approbationis poſſunt pluries Mo-
nialium etiam ejuſdem Monaſterii Confeſſio-
nes audire, ſed toties debent ab Epiſcopo ap-
probari, quoties caſus deputationis contigerit;
eadem Sac. Congreg. *in reſponſione ad undeci-
mum*, & cit. Conſtitutio *Superna*, his verbis:
*Itidemque Confeſſores Extraordinarios ſemel de-
putatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Mo-
nialium Confeſſiones pro una vice audiendas, haud
poſſe expleta deputatione in vim approbationis hu-
juſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed toties
ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties caſus de-
putationis contigerit*.

Immo tales Confeſſarii indigent approbatio- 10
ne Ordinarii ad audiendas Confeſſiones Mo-
nialium ſibi ſubjectarum, non obſtante etiam
contraria conſuetudine immemorabili, ut de-
crevit Sac. Congr. Conc. *in Cadurcen. 12. Ju-
lii 1618. in reſponſione ad Secundum*, præciſis
his verbis: *Ad ſecundum, Confeſſarios etiam
Extraordinarios Monialium etiam Regularibus
ſubjectarum, poſt Conſtitutionem Gregorii XV. hac
de re editam, nullatenus poſſe earum Confeſſiones
audire, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei
ju-*

judicentur, *& approbentur ; non obſtante quacumque contraria conſuetudine*, *lib.* 18. *Decretor. p.* 60.

11 Confeſſarii non approbati ſpecialiter ad audiendas Confeſſiones Monialium nequeunt earum Confeſſiones audire, neque tempore Jubilæi. Deducitur ex cit. Conſtit. Gregor. XV. incip. *Inſcrutabili*, & Clement. X. incip. *Superna*, ubi declaratur Confeſſarios approbatos generaliter ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, non poſſe audire Confeſſiones Monialium ſine ſpeciali approbatione pro ipſis ; Et hoc etiam clare habetur ex declaratione Sacræ Congr. miſſa ad Epiſcopum Abulenſem anno 1593. & relata ab Arauxo *in Select. tract.* 1. *q.* 8. *ſect.* 3. *num.* 15. in qua decernitur, quod approbatus ad audiendas Confeſſiones certi generis Perſonarum, vel in certa Eccleſia, non cenſetur approbatus ſimpliciter, ac proinde quod non poteſt virtute Jubilæi eligi ad audiendas Confeſſiones aliarum Perſonarum, aut extra Eccleſias ſibi deſignatas, & ſic tanto minus ad audiendas Confeſſiones Monialium ſine ſpecifica approbatione pro ipſis ; Viva *quæſt.* 9. *art.* 2. Molfeſius, Pelizarius, Alfonſ. de Leon, Fauſtus, & alii. Et ſic etiam po-

12 teſt dici, quod approbatus pro Monialibus unius Monaſterii, neque tempore Jubilæi cenſetur approbatus pro Monialibus alterius Monaſterii; cum Clemens X. in ſua Conſtit. incip. *Superna* abſolute, & ſimpliciter ſtatuat, ut jam declaraverat Sac. Congr. Conc. ſuper Conſtit. Gregor. XV. incip. *Inſcrutabili* in reſponſione ad nonum: *Approbatos pro audiendis Confeſſionibus Monialium unius Monaſterii minime poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii*.

13 Confeſſarius præſentatus ad Confeſſiones excipiendas Monialium Regularibus ſubjectarum, debet vel abſolute rejici, vel per totum triennium approbari, non vero ad tempus brevius, prout declaravit, & reſpondit Sac. Congreg. Epiſcopor. & Regular. *in Catanienſ. ad favorem PP. Minorum de Obſervantia ſub die* 4. *Maji* 1696. reſcribendo Epiſcopo prout ſequitur: *Riferito in Sacra Congregazione dall' Eminentiſſimo d' Adda tutto ciò che V. S. ha rappreſentato in ordine all' approvazione fatta da lei per un ſol anno del Confeſſor Ordinario deputato dal Provinciale della Provincia Oſſervante di Sicilia per le Monache del Monaſtero di S. Chiara d' Adernò di coteſta Dioceſi, ſoggetto all' Ordine de' Minori Oſſervanti di S. Franceſco, queſti Eminentiſſimi miei Signori ſono ſtati di ſenſo, ch' ella o ammetta il Confeſſor deputato a compire il Triennio, o aſſolutamente lo rigetti, e che in avvenire debba così oſſervarſi dal principio dell' approvazione di ſimili Confeſſori. Glielo ſignifico, ed il Signor Iddio la proſperi.*

Nulla ex Monialibus, quæ ſubjiciuntur Regularibus, ſentiens ſe non gravata n mortali culpa, poteſt de venialibus valide confiteri Sacramentaliter cuicumque Sacerdoti non approbato ab Ordinario, prout reſcripſit Sac. Congreg. Concilii *in Januenſi* 9. *Junii* 1657. apud Nicol. *in lucubrat. Canon. tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 11. Paſcucc. *in compend. ad conſult. Canon. Jacobi Pignatell. part.* 2. *tit. de Monialibus*. 14

Supplementa Auctoris.

Quo ad dicta in hoc *art. num.* 4. advertendum nunc eſt, Prælatos Regulares, ſcilicet Generales, & Provinciales poſſe licite & valide excipere Sacramentales Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, abſque approbatione, & facultate Epiſcoporum, ſolidiſſime oſtendi, & probari in Appendice Tract. VI. Curſus Theologiæ Moralis celeberrimi Collegii Salmanticenſis Edition. Venetæ *anni* 1755. *apud Nicolaum Pezzana*, *c.* 6. *punct.* 2. §. 1. *n.* 74. ad quæſitum: An Prælati Regulares indigeant ſpeciali approbatione Epiſcopi Diœceſani pro excipiendis confeſſionibus Monialium, quæ ſub gubernio eorum exiſtunt? Relatis prius contrariis ſententiis, & argumentis, ſtatim *ſub num.* 75. ſic concluditur: Sed his non obſtantibus, dicendum eſt, Prælatos Regulares, ſcilicet Generales, & Provinciales non indigere approbatione Epiſcoporum, ut confeſſiones Monialium, quæ ipſorum Regularium juriſdictioni ſubduntur, licite & valide excipere queant. Quæ quidem ſententia definita fuit auctoritate & declaratione SS. D. N. Benedicti XIII. qui in Bulla incip. *Paſtoralis Officii* §. 8. ſic expreſſe præſentem difficultatem reſolvit; ibi: *ab hujuſmodi tamen lege & ordinatione ad ſupplicationem dilecti filii noſtri Ludovici S.ᵗᵉ R. E. Cardinalis Belluga, & Moncada nuncupati, eximimus Superiores Generales, ac etiam Provinciales cujuſvis Ordinis Regularis, quibus, ut Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum dumtaxat abſque iſtiuſmodi ſpeciali approbatione Epiſcopi Diœceſani audire licite & valide poſſint, permittimus, & indulgemus*. Et ibidem *num.* 76. ſic ſubjungitur: Probatur reſolutio hac unica ratione, (qua forte motus SS. Benedictus hanc exceptionem poſuit) quia quoties aliquis eſt verus Parochus reſpectu aliquo- 15

quorum, non indiget approbatione Epiſcopi pro audiendis eorum confeſſionibus; ſed Prælati Regulares, Generales, & Provinciales ſunt veri Parochi ſuarum Monialium: ergo poſſunt abſque ſpeciali Epiſcopi approbatione illarum confeſſiones audire. Probatur minor. Generalis, & Provincialis habent juriſdictionem ordinariam in Moniales, quæ ſunt ſub eorum regimine, ſuntque veri earum Paſtores, non ſecus ac Domini Epiſcopi; (ſic diximus de Privilegiis *cap.* 4. *num.* 1. & 2.) ſed Epiſcopi ſunt vere Parochi ſuarum ovium, ergo & Prælati Regulares, Generales, & Provinciales ſunt vere Parochi ſuarum Monialium. Confirmatur. Nam Summus Pontifex conferens Superioribus Religionum juriſdictionem ordinariam in ordine ad confeſſiones Monialium illis ſubjectarum, ipſo facto illos judicat idoneos, & conſequenter illos approbat. Si ergo illos approbat, Epiſcopi approbatio minime requiritur. Explicatur. Juriſdictio ordinaria expedita, & abſoluta, eſt officio Generalis, & Provincialis annexa; ſunt enim Parochi reſpectu ſuorum ſubditorum, & ad obtinendum Generalis, vel Provincialis Officium nulla requiritur Epiſcopi approbatio; ergo nec ad fruendum juriſdictione ordinaria expedita & abſoluta opus eſt illis Epiſcopi approbatione; ergo nec pro audiendis confeſſionibus Monialium ſuæ juriſdictionis erit neceſſaria. *Hæc ibi ad litteram*. Nec valet dicere, quod dicta Conſtitutio edita fuit tantummodo pro Regnis Hiſpaniarum; non valet, inquam, quia etiam Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Suprema*, edita fuit ſolummodo pro Regnis Portugalliæ & Algarbiorum, & confirmata pro dictis Regnis alia ejuſdem Pontificis Conſtitutione incip. *Ubi primum*. Et tamen idem SS. Pontifex ad eliminandas erroneas opiniones, ac pravas interpretationes quorumdam Doctorum volentium dictas duas Conſtitutiones, utpote ad Luſitaniæ regnorum ac ditionum opportunitatem accommodatas, & pro iiſdem ſolummodo emanatas extra ipſa Regna non obligare, & generalis definitionis & legis vim & auctoritatem habere temere negantium (ſunt verba Pontificis), aliam edidit Conſtitutionem incip. *Ad eradicandum pravum*, qua declaravit dictas duas Conſtitutiones, quamvis emanatas ſolummodo pro Luſitaniæ regnis atque ditionibus, tamen ubique locorum ac temporum generalis definitionis & legis vim & auctoritatem habere. Et quidem merito; ubi enim eadem eſt ratio, eadem eſt legis diſpoſitio: *L. ideo* 27. *ff. de legibus*, *L. Illud* 31. *ff. ad leg. Aquiliam*, *cap. inter corporalia* 2. *de Tranſlat. Epiſcop.* cum ſimilibus; cum ratio legis ſit anima legis; *L. cum ratio* 7. *ff. de bonis damnatorum*. (*)

Additiones ex aliena manu.

Num Moniales ex lege fundationis, tum ex conſuetudine jus habere queant eligendi in Confeſſarium aliquem ab Epiſcopo approbandum? Affirmat Zypæus *conſult. Canon. lib.* 3. *tit. de Regularib. conſult.* 5. *n.* 7.

De eo quoque noviſſime diſputatum fuit in 16
Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita, an Moniales ex conſuetudine eligere in Confeſſarium valeant aliquem de approbatis ab Epiſcopo, fierique ab ipſis hæc electio poſſit abſque interventu Epiſcopi, vel alterius ab ipſo deſtinandi, & demum teneatur Epiſcopus Confeſſarium ab iis
electum confirmare; reſolutumque fuit, poſſe 17
Moniales vigore conſuetudinis eligere in Confeſſarium aliquem de approbatis ab Epiſcopo, modo

(*) ex quo Benedictus XIII. in Bulla incip. *Paſtoralis Officii*: ut notat Clariſs. Auctor *ſup. num.* 15. (quamquam mihi percurrenti Conſtitutiones præfati Pontificis nullatenus occurrerit) pro Regnis Hiſpaniarum indulſerit Generalibus, & Provincialibus Superioribus, ut Monialium ſibi ſubjectarum Confeſſiones abſque Epiſcopi approbatione audire poſſint: quomodo inde regula generalis firmetur, idem eis ubique locorum licere, non video. At, inquit, Bened. XIV. Conſtitutiones *Suprema*, & *Ubi primum* editas pro Portugalliæ ditionibus, in alia Conſtitutione *Ad eradicandum*, declaravit ubique locorum definitionis vim ſibi vindicare. Verum inclitus Canoniſta non ignorat differentiam, quæ intercedit inter Conſtitutiones, quæ pravum aliquod dogma, vel reprobandam aliquam conſuetudinem rectæ Sacramentorum adminiſtrationi adverſantem, damnant, & Conſtitutiones aliquod ſpeciale Privilegium largientes. Priores firmam, & immobilem ubique locorum habent auctoritatem. Aliæ vero Provinciarum limites, in quorum favorem conceſſæ ſunt, non excedunt. Hæc vel ipſis tyronibus notiſſima ſunt. Ex his prudens diſcere poteſt lector, non omnia privilegia, quæ nonnunquam a quibuſcumque venditantur, ſecluſo examine, eſſe admittenda.

modo tamen approbatus ille ſit pro Moniali-
18 bus ; & electionem fieri poſſe ab iis abſque
Archiepiſcopi , vel ejus deputati interventu ;
19 & teneri Epiſcopum Confeſſarium electum con-
firmare, quatenus non adſit legitima cauſa non
confirmandi ; vide Reſolutiones *in Brunduſina*
Januarii 1754. & *Februarii* 1755. *ad* 2. 2. &
3. *dub.*

AQUA BENEDICTA.

---

1 AQua benedicta eſt duplex ; Una ordinata
ad conſecrationem, vel reconciliationem
Eccleſiæ pollutæ ſanguine, vel ſemine , quæ
benedicitur ſolum ab Epiſcopo cum vino , &
cinere, ut *in cap. Propoſuiſti* 4. & *cap. Aqua*
2 *9. de Conſecrat. Eccleſ. vel Altaris*. Alia ordi-
nata ad aſperſionem hominum , vel domorum ,
& aliarum rerum inſervientium ad uſum no-
ſtrum , & ad repellendos inviſibiles inimicos ,
quæ benedicitur a Sacerdote cum Sale, ut *in*
cap. Aquam ſale conſperſam , de conſecrat. diſt. 3.
3 Quam Diaconi benedicere non poſſunt, ut col-
ligitur ex dicto *cap. Aquam ſale* &c. & *ex*
cap. Perlectis, §. *ad Presbyterum*, *diſt.* 25. ubi
dicitur quod *ad Presbyterum pertinet benedicere*
4 *Dona Dei*. Et ideo cum hujus aquæ luſtralis
benedictio ſit certe Ordinis Sacerdotalis, ſi fie-
ret a Sacerdote excommunicato, vel ſuſpenſo,
ipſe Sacerdos evaderet irregularis ; *argument.*
cap. Si quis Epiſcopus 1. & 2. *cauſ.* 11. *quæſt.*
3. cap. Cler. cap. Latores , cap. Illud, & *cap.*
Fraternitati tuæ , de Clerico excommunicato ce-
lebrante.

5 Aqua benedicta non eſt Sacramentum, quia non infundit gratiam , nec remittit peccata ex opere operato, ſed ſolum eſt quoddam Sacramentale aliquo modo delens venialia , in quantum excitat mentem ad quamdam elevationem , & devotionem actualem , quæ eſt virtualis contritio de venialibus, ea diluens ; Unde aqua benedicta habet virtutem hominum ſanctificativam , in quantum excitat devotionem ; & purificativam , in quantum per eam venialia diluuntur ; & ablutivam ſterilitatis rerum mandanarum, ſicut ſal ſub Eliſeo ſanavit aquæ , & terræ ſterilitatem 4. *Reg. c.* 2. *num.* 20. 21. & 22. & virtutem averſivam inſidiarum Diaboli , & defenſivam a malis phantaſmatibus ; Alexander I. *Epiſt.* 1. *c.* 5. & *cap. Aquam ſale conſperſam* 20. *diſt.* 3. *de conſecrat.* ubi ſic præciſe habetur ; *Aquam ſale conſperſam populis benedicimus , ut ea cuncti aſperſi ſanctificentur , & purificentur ; Quod & omnibus Sacerdotibus faciendum eſſe mandamus ; nam ſi cinis vitulæ ſanguine aſperſus populum ſanctificabat , atque mundabat , multo magis aqua ſale aſperſa , Divinisque precibus ſacrata populum ſanctificat , atque mundat . Et ſi ſale aſperſo per Eliſeum Prophetam ſterilitas aquæ ſanata eſt , quanto magis Divinis precibus ſacratus ſal ſterilitatem rerum aufert humanarum , & coinquinatos ſanctificat , atque mundat , & purgat , & cætera bona multiplicat , & inſidias Diaboli avertit , & a phantaſmatum verſutiis homines defendit ?* & ſic colligitur etiam ex *cap. Nec quemquam diſt.* 4. *de conſecr.* * Quod aqua luſtralis, ſeu benedicta, ex opere operato deleat peccata venialia, eſt plurimorum Auctorum , & quidem graviſſimorum , opinio apud Paulum Mariam Quarti *de Benedictionibus tit.* 1. *ſect.* 5. *dub.* 3. & *tit.* 3. *prælud.* 3. & Dianam *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 61. quam opinionem Didacus Nugnus *in* 3. *part. tom.* 2. *qu.* 87. *art.* 3. *diff.* 2. ſic defendit . Sicut Sacramenta novæ legis elevantur a Deo ad cauſandam gratiam phyſice, & realiter per verum contactum phyſicum realem ad modum rerum naturalium , quia ſcilicet materia ſenſibilis vere tangit animam tactu reali, non quidem contactu quantitativo , propter quod appellatur contactus virtualis; eſt nihilominus contactus realis, & entitativus , ſicut Angelus vere , & realiter tangit Cœlum , quando illud movet. Ita ſimiliter aqua benedicta elevatur a Deo, ut vere , & realiter tangat animam tactu illo, qui appellatur virtualis , propterea quod non eſt quantitativus , & nihilominus ille contactus eſt realis, & entitativus, quo medio aqua movet ipſam animam , remittendo , & realiter corrumpendo veniale peccatum . Et ſicut in adultis ſemper requiritur aliquis actus, ut Sacramenta cauſent gratiam ; qui tamen actus vel non eſt ſecundum ſe ſufficiens ad tantam gratiam, quanta eſt illa , quæ cauſatur de facto in Sacramento : & ſic verum eſt, quod Sacramenta cauſent gratiam ex opere operato ; ita ſimiliter licet ad hoc , quod aqua benedicta remittat peccata venialia, ſemper requiritur aliquis actus , tamen vel actus non eſt ſufficiens ad peccata venialia remittenda , vel ſaltem non eſt ſufficiens ad omnia illa , quæ de facto remittuntur per aquam benedictam . Et ſic verificatur proprie , & rigoroſe, quod ipſa aqua benedicta ex opere operato remittit peccata venialia , ad quod tamen non eſt neceſſarium , quod maneat in illa aliqua

qua-

qualitas permanens, ſed ſufficit ipſa elevatio divina, quæ eſt motus tranſiens. Ita Nugnus *loc. cit.* Bellarminus *lib. 3. de Eccl. triumph. cap. 7.* ait expreſſe, aquam benedictam valere *ad deletionem venialium*. Et deinde ad probandum, quod *Recte ad effectus ſupernaturales efficiendos, & ſignificandos utimur aqua, oleo, aliiſque rebus benedictione conſecratis*, ſubjungit, quod quemadmodum ſanguis Chriſti applicatur per Baptiſmum, & Pœnitentiæ Sacramentum, ad delenda omnia peccata: ita etiam applicatur per Sacramentalia, & Orationem Dominicam, ad delenda venialia in eo, qui eſt in gratia. Et *lib. 2. de Sacram. cap. 31.* concludit, eſſe probabile, poſſe Eccleſiam inſtituere novas cæremonias, ut exorciſmos, aquam benedictam, &c. non quidem ad juſtificandum impium, ſed ad alios effectus ſpirituales, per applicationem Chriſti meritorum: ita ut ex opere operato illos effectus producant; quomodo Sacramenta ex opere operato juſtificant. Chriſtus enim ſine dubio meruit Eccleſiæ ſuæ, non ſolum gratiam, ſed etiam omnia alia beneficia, quæ illi utilia eſſe poſſunt. Et quidem ad gratiam, & juſtificationem impii conſequendam, inſtituit ipſe Sacramenta, quibus applicentur ipſius merita; nec licet jam alia ſigna inſtituere ad effectum illum principalem: ad alia beneficia minora reliquit Eccleſiæ poteſtatem, ut inſtituat ſigna, quibus applicentur ipſius merita. Hæc Bellarminus; vide etiam Azorium *Part. 1. l. 4. c. 11. qu. 4.*

Prodeſt etiam aqua benedicta, aſperſa ſuper Sepulchra, animabus Purgatorii. Apud P. Mendo *in Append. ad Bull. Cruc. diſp. 4. c. 2.* habemus, quod *in perilluſtri Canonicor. Regul. S. Auguſtini Cœnobio Legionen. ſub titulo S. Iſidori extructo extat in Biblictheca Vita S. Martini Canon. Reg. ibidem ſepulti; in qua refertur, eum, dum viveret, familiaria habuiſſe colloquia cum anima Sacerdotis defuncti in Purgatoria vexata, ab eaque plura didiciſſe circa animarum cruciatus, inter quæ id fuiſſe illi ſignificatum, animas Purgatorii refrigerium in cruciatu ignis ſentire, quoties fideles ſepulchra ſuorum corporum aqua benedicta aſpergebant, idque in ſe ipſis experiri, quod experitur quis in hac vita, dum nimio calore vexatur, ſi aſpergatur aqua.* Hinc P. Cavalieri *in Agenda Defunctorum cap. 15. Decr. 48. num. 4.* non ſine fundamento aſſerit, aſpergi cadaver aqua benedicta non tantum ad expellendos Dæmones, ne ei illudant, aut fidelium orationes impediant; ſed etiam *in ſymbolum deſiderii noſtri, quo defunctorum animas cœleſti rore aſpergi optamus, unde illis Purgatorii ardor mitigetur, & omnino extinguatur*. Ex veteri quodam libro Sacerdotali Marſilius Columna *in Hydragiologia ſect. 2. cap. 2.* profert etiam hoc decretum a Nannetenſi Synodo promulgatum: *Omnibus diebus Dominicis unuſquiſque Presbyter in ſua Eccleſia ante Miſſarum ſolemnia aquam benedictam faciat, in vaſe nitido, & tanto myſterio conveniente, de qua populus intrans Eccleſiam aſpergatur; & atrium ejuſdem Eccleſiæ cum crucibus circumeundo ſimiliter aſpergat, & pro animabus ibidem quieſcentibus oret*. Eadem ferme recitant Centuriatores *Cent. 10. cap. 6.* ex libro 1. Rheginonis de Diſciplina Eccleſiaſtica *cap. 110.* & ex Burchardo Vormacenſi *lib. 2. cap. 12.* P. Meratus in Gavantum *tom. 1. part. 4. tit. 19. num. 1.* Atque inde fortaſſis orta conſuetudo illa, quam ſtetiſſe apud priſcos Eccleſiæ Fideles tradit ex Caſalio P. Cavalieri *in Agenda Defunct. cap. 15. Decr. 9. num. 6.* tum Crucem, tum aquam benedictam in ſepulchris ipſis una cum cadaveribus recondendi. Conſule P. Raynaudum *in Heteroclit. Spiritual. tom. 15. part. 2. ſect. 3. punct. 12. quæſt. 5. & Tom. 16. ſect. 2. punct. 5.* ubi ſuo more doctrinam hanc mirifice illuſtrat. *

Aquæ luſtralis benedictio eſt facienda ſingulis quibuſque diebus Dominicis (exceptis Dominicis Paſchæ, & Pentecoſtes; ut habet Gavant. ex Miſſali Rom. *in Manuali Epiſc. verb. Aqua benedicta*). Et ea aſpergendus eſt 6
populus, & Altare cum Antiphona *Aſperges*, vel alia, quæ pro tempore occurret, & Pſalmo, vel verſu *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam*. Sic expreſſe *Concil. Ravennaten. ſub Clemente V. cap. 9. Leo IV. homil. de cura Paſtorali; Concil. Mediolanen. I. p. 2. tit. de Officio Sacriſtæ*. Et hæc aquæ be- 7
nedictæ aſperſio in Dominicis diebus fieri debet per ipſum Celebrantem, etiam quod ſit prima Dignitas, vel alia Dignitas, non obſtante contraria conſuetudine, quæ potius corruptela, quam conſuetudo dici debet, cum ſit contra Rubricas Miſſalis Romani, & diſpoſitionem Cæremonialis Epiſcopor. *lib. 2. c. 30.* quæ tollit omnem contrariam conſuetudinem; Sacra Congr. Rituum *in Peruſina 29. Novembris 1632*. Et quoad hujus aquæ benedictæ 8
aſperſionem eſt ſciendum, debere fieri ſingillatim quibuſcumque Dignitatibus, & Canonicis, incipiendo ab iis, qui in dextero cornu exiſtunt, non unico ictu in circulum; Sacra Congr. Rit. *in Peruſina 20. Decembris 1601.* 9

Aqua benedicta, vel Oleum benedictum, ſi defi- 10

deficere videatur, & alia aqua benedicta, vel Oleum benedictum haberi non poſſit, poteſt reparari per additionem alterius aquæ non benedictæ, vel reſpective alterius olei non benedicti in minori quantitate, quia tunc tota aqua fiet benedicta, ſicuti totum oleum redditur benedictum: *cap. Quod in dubiis 3. de conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* quia ut ait Gloſſa ibi *verb. conſecrato*: *Sacrum tamquam Dignius trahit ad ſe non ſacrum*. Et ſic diſponit Rituale Roman. *rubr. de Sacramento Baptiſmi*, *& Extremæ Unctionis*; Et talis creditur eſſe voluntas Eccleſiæ, quam uſus, & Doctorum traditio confirmat.

11 Aquæ benedictæ Aſperſorium Epiſcopo accedenti ad Eccleſiam debet miniſtrari a prima Dignitate, vel Digniore Canonico; Sacra Congreg. Rit. *in Salamantina 16. Julii 1605. &*
12 *in Sarzanenſi 12. Martii 1612.* Accedenti vero ad Eccleſiam Collegiatam, ſeu ad quamcumque aliam, etiam Regularium, porrigendum eſt a Digniore illius Eccleſiæ, ad quam accedit Epiſcopus, ſive Legatus, ſive alius Prælatus, non vero a Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis, quatenus ibi adſit; Sacra Congreg. Rit. *in Camerinenſi 15. Martii 1608.* ibi: Sacra Rit. Congr. *inhærendo aliis decretis alias hac de re emanatis cenſuit Aſperſorium aquæ benedictæ porrigendum eſſe Epiſcopo a Priore Eccleſiæ Collegiatæ, dum ibi accedit Epiſcopus; non autem a prima Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis*; & idem reſolvit *in una Bononienſi 14. Februarii 1632.* ibi; Sacra Rit. Congreg. reſpondit, *Aſperſorium Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Domino Cardinali Legato aliquam Eccleſiam occaſione publicæ Proceſſionis, ſeu quacumque alia de cauſa ingredienti, non ab Archidiacono, ſeu aliis de Capitulo Metropolitanæ porrigi debere, ſed a Digniore illius Eccleſiæ, ad quam Eminentiſſimus, & Reverendiſſimus Cardinalis Legatus accedit, & ita in poſterum ſervari mandavit*: & iterum *die 8. Februarii 1648.* ibi: Sacra Rit. Congreg. reſpondit, *Epiſcopo Rhegienſi extra ſuam Cathedralem in aliam Eccleſiam, ſive Sæcularium, ſive Regularium ingredienti Aſperſorium porrigi debere per Digniorem illius, ad quam Epiſcopus accedit, & nullo modo per Dignitates, aut Canonicos Cathedralis, & ita in caſu propoſito ſervari mandavit*. Et rurſus declaravit *die 12. Martii 1665.* in cauſa inter Archiepiſcopum, & Abbatem, ac Monachos S. Vitalis Ravennæ, quod accedente Domino Archiepiſcopo ad præfatam Eccleſiam una cum Capitulo Metropolitano ad exercendum Pontificalia in die Feſto, debeat Abbas tradere, & porrigere Aſperſorium aquæ benedictæ eidem Archiepiſcopo immediate, non autem Archidiacono, vel alteri de Capitulo, qui illud porrigat Archiepiſcopo; Et cum fuerint pro parte dicti Capituli exhibiti articuli ad probandum ex Litteris remiſſorialibus antiquam conſuetudinem porrigendi per Abbatem Aſperſorium primæ Dignitati; Ead. Sacra Congr. *die 6. Junii 1666. denegandas eſſe cenſuit*.

Prælato Referendario, & Gubernatori Civitatis, accedenti ad Eccleſiam datur aqua benedicta per contactum Aſperſorii ab aliquo Miniſtro cotta induto, non autem per traditionem Aſperſorii, quo ſeipſum ſignet, & alios per Aſperſionem, ut auditis partibus Sacra Congr. Rit. declaravit *in Æſina 7. Junii 1704.* 13

Supplementa Auctoris.

Aqua benedicta non ſe ſignat Sacerdos, dum e Sacriſtia celebraturus procedit. Sic expreſſe eruditiſs. P. Cavalieri in *agenda defunctorum cap. 12. num. 3.* ubi ineluctabile argumentum deſumit ex Rubrica, quæ nulla mentione facta ſuper Crucis ſigno, Sacerdotem manu ſiniſtra tenentem Calicem, & manu dextera ſuper burſam ad Altare facit incedere, ubi quoties requirit ſignum Crucis, illud ſemper aperte indicat. Et urget adhuc, quod eadem Rubrica, Cruci tum Sacriſtiæ, tum Altaris majoris, ſi ante illud Sacerdotem tranſire contingat, velato capite reverentiam præſcribit, ne detracta e burſa manu (concordes exponunt Auctores) aliquid e Calice decidat. Hinc, quum quid ſimile facile evenire poſſet, ſi Sacerdos, dum e Sacriſtia ad Eccleſiam procedit, ſumere deberet aquam luſtralem, & ſe ſigno Crucis ſignare, & aliunde inſuper facile humectaret burſam; quid unquam per ſilentium ſuper Crucis ſigno credi poteſt voluiſſe Eccleſiam, niſi quod hoc minime fiat? Hæc ille; & quidem recte, nam hanc praxim vigere apud Sacerdotes Rubricarum exactos obſervatores ſcio. 14

Notat inſuper idem Cavalieri *loc. cit. n. 2.* ex Severo Patriarcha Alex. *in Ordine Oblationis*, *Biblioth. PP. Tom. 12. pag. 734. edit. Lugd. 1677.* quod antiqui ante amictum ter ſe ſignabant, & manu tantum; Rubrica vero ſigni Crucis non meminit, unde præter Rubricam deprehenduntur agere, qui hoc loco ſe ſignant, & adhuc peccant contra conſuetum. 15

rum morem, qui in hujuſmodi ſigno a fronte ad pectus ducunt amictum. Immo petita venia fidenter ſubjungit, quod ſe gerunt contra Rubricam; quam credit ſubſtituiſſe oſcula Crucum in amictu, manipulo, & ſtola loco trium ſignorum Crucis, quæ ſumptioni ſacrarum veſtium veteres ſolebant præmittere. Ex quibus tandem *num.* 3. concludit, ſuperfluum adhuc eſſe illud ſignum Crucis in egreſſu Sacerdotis e Sacriſtia, quod jam idem Sacerdos in Sacriſtia æquivalenter egit in recenſitis oſculis trium Crucum, & formaliter ſtatim debet agere, antequam ante Altare Miſſam inchoet, juxta illum conſuetum in Eccleſia morem initium quodlibet auſpicandi a ſalutifero Crucis ſigno. Hæc P. Cavalieri, qui eamdem quæſtionem denuo proponit, & ſimiliter reſolvit *tom.* 5. *Oper. cap.* 7. *num.* 26. noviſque argumentis, & auctoritatibus confirmat; quibus addi poteſt P. Laboranti *lib.* 1. *Direct. ſacr. part.* 2. *n.* 141.

Liceat hic nonnullas quæſtiones apponere ad ejuſdem materiæ complementum aliquod. Primo igitur quæritur: Utrum unica benedictione poſſint benedici plures fontes aquæ inter ſe diſtantes? Reſpondet P. Quarti *tit.* 3. *de benedict. ſect.* 1. *dub.* 3. *n.* 209. poſſe valide, & licite, modo ſint coram benedictionis miniſtro, & modo idem miniſter poſt orationes, vel exorciſmos, accedat ad ſingulos fontes, quando facienda eſt mixtio ſalis cum aqua. Ratio eſt, quia ſufficit præſentia moralis coram miniſtro.

Quæritur ſecundo: An liceat Aquæ benedictæ miſcere parum aquæ roſaceæ ob fragrantiam? Reſpondet P. Quarti cit. *dub.* 5. *n.* 211. in parva quantitate non eſſe illicitum; tum quia nulla apparet indecentia tum quia conſuetudo ita obtinuit, ſcientibus & non contradicentibus Epiſcopis; tum denique a pari, quia cum incenſo benedicendo miſceri ſolent alia aromata melioris odoris.

Quæritur tertio: An, & quale peccatum eſſet, ſi quis exponeret aquam non benedictam pro benedicta? Reſpondet P. Quarti cit. *dub.* 6. *num.* 212. ſi id fieret data opera, vel ex gravi negligentia, fore peccatum veniale, ſecluſo contemptu, vel fine moraliter malo; quia in hoc non apparet irreverentia gravis contra Religionem, nec grave damnum aliorum; ſicut nec graviter peccaret, qui daret alteri candelam non benedictam pro benedicta. Nec valet paritas Reliquiarum, in quibus hujuſmodi fraus committi nequit ſine peccato lethali; quia Sanctorum Reliquiæ ſunt in ſuperiori ordine rerum ſacrarum, & majori veneratione dignæ. De facto nunquam permittit Eccleſia ſacras Reliquias in terram projici, vel conculcari, cum tamen ſæpiſſime contingat aquam benedictam in terram cadere, quando aſperguntur fideles, nec ulla adhibetur cautela, ne a prætereuntibus teratur pedibus.

Quæritur quarto: Utrum ad conſequendos effectus aquæ benedictæ requiratur ejuſdem contactus phyſicus? Reſpondet P. Quarti *loc. cit. dub.* 7. *num.* 213. ſufficere contactum moralem, qui cenſetur intervenire, quoties aſperſio aquæ acceptatur a perſonis, ad quas dirigitur, ſigno aliquo, ex. gr. inclinatione, aut ſimili geſtu: vel ſi fiat aſperſio ſuper res inſenſibiles, quoties intentio aſpergentis ad eas dirigitur, quamvis aqua non pertingat phyſice ad illas; tum quia ſecundum Eccleſiæ uſum fieri ſolet aſperſio hujuſmodi aquæ, vel in choro ſuper Clerum, vel in Eccleſia ſuper populum in tali diſtantia, ut vix aqua ad paucos pertingat, & tamen omnes cenſentur aſperſi, & participes fructus inde provenientis; tum etiam a pari, quia quando benedicuntur palmæ, vel candelæ &c. præſertim in magno numero, certum eſt aquam non pertingere ad ſingulos ramos, vel candelas, & tamen omnes cenſentur benedictæ, & aqua ſanctificatæ; tum denique a ſimili, quia ad valorem, & effectum Sacramenti Ordinis ſufficit contactus moralis materiæ, juxta probabilem multorum ſententiam.

Quæritur quinto: Quale peccatum ſit, Aquam benedictam profanare, ſi quis ex. gr. citra ſcandalum tamen aut contemptum, aqua benedicta uteretur ad humectandum atramentarium, ſcripturus præſertim res turpes aut peccaminoſas? Reſpondet P. Coronelli *in Biblioth. univ. tom.* 1. *pag.* 1090. hoc, ſecundum aliquos, nullum fore peccatum lethale, quia ille abuſus aquæ benedictæ fit ſolo animo humectandi atramentum; aqua vero ſuam omnino perdit benedictionem ſtatim ac uſum aquæ deperdit. Ita ex Caſtropal. *tom.* 2. *tr.* 8. *diſp.* 1. *punct.* 6. *n.* 25. Sed probabilius, ac tutius eſſe ait, hujuſmodi abuſum non poſſe fieri ſine peccato lethali, tum propter indecentiam, atque irreverentiam gravem; tum quia, ex Azor. *part.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 9. *cap.* 9. *qu.* 7. id, quod cultui divino conſecratum eſt, non debet in uſus profanos, & multo minus peccaminoſos converti; Caſſian. a S. Elia *verſ. Aqua* §. 4.

Quæritur ſexto; An uſus Aquæ benedictæ ſit

ſit prohibitus excommunicatis? Aliqui docent eſſe prohibitum ita, ut venialiter peccet excommunicatus, ſi ea ſe aſpergat, quia privatur communibus Eccleſiæ ſuffragiis, inter quæ numeratur aqua benedicta, quippe quæ totam vim ſuam habet ex meritis, & interceſſione Eccleſiæ; Bonac. *de excomm. diſp.* 2. *qu.* 2. §. 2. *num.* 9. Alii tamen cum P. Quarti cit. *dub.* 8. *num.* 214. ſuſtinent, tamquam probabilius, quod quamvis excommunicati non poſſint aqua benedicta uti, tanquam bono communi, ſeu communi Eccleſiæ ſuffragio, videlicet ad conſequendos ejus effectus ex meritis Eccleſiæ, a quibus ſunt excluſi, poſſunt nihilominus ea uti, tanquam re ſacra, & inſtrumento ſuæ privatæ devotionis, ſicut poſſunt uti ſigno Crucis, Roſario, vel Corona B. V. tunſione pectoris, & aliis ſimilibus rebus ſacris, quarum aliquæ inter Sacramentalia computantur.

Quæritur ſeptimo: An tempore Interdicti fieri poſſit aſperſio Aquæ benedictæ? Reſpondet P. Coronelli *loc. cit. pag.* 1092. poſſe fieri, dummodo populus ſine ulla ſolemnitate aſpergatur; Sayr. *de cenſ. lib.* 5. *cap.* 6. Tabiena *v. Aqua n.* 5. & 23. Caſſian. a S. Elia *v.* Aqua §. 3.

Quæritur ultimo: Utrum Aqua benedicta vendi poſſit ſine labe Simoniæ? Reſpondet P. Raynaudus *Tom.* 16. *in Heterocl. Spirit. Sect.* 2. *Punct.* 5. eam non poſſe vendi pretio majore, eo quod ſit conſecrata. Sic enim admitteretur Simonia, ut recte ſtatuit Mich. Lochmajer *in Parochiali Curat. tit. ult.* & Gul. Redoan. *tract. de Simon. part.* 3. *cap.* 18. P. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 6. *qu.* 16. *punct.* 2. *qu.* 5. negat aquam benedictam, etiam ratione materiæ vendi poſſe, & eam venditionem damnat Simoniæ. Marſilius Columna *in Hydragiol. ſect.* 2. *c.* 7. *num.* 45. anceps videtur, an facultas portandi aquam benedictam vendi poſſit; quamvis ait eſſe aliquorum ſententiam, quod ea facultas vendi poſſit. Verum quod aqua benedicta, quatenus elementum, ſit vendibilis, eſt communis ſententia, ut notat Suar. *de Simon. cap.* 14. *num.* 6. 7. & 10. Neque ſane eſt fundamentum idoneum aſſerendi eam elementi invendibilitatem, quia ut ſic non eſt res ſacra. Unde ſicut calix conſecratus, quamvis non poſſit vendi ratione conſecrationis, poteſt tamen vendi quatenus aureus, vel argenteus; ita & aqua. Et idem eſt de materia remota Sacramentorum, quam conſtat vendi poſſe, ut recte ſtatuit Suarez *de Simon. cap.* 11. *n.* 2. retundentes *cap.* 15. *a num.* 5. varias diſtinctiones, ſub quibus aliqui Doctores aſſeruerunt, Sacramentalia vendi non poſſe quoad materiam, contrarium adſtruens, ut ſimpliciter verum.

ARBITER, ARBITRATOR.

ARbiter dictus eſt ab arbitrando, cenſendo, & æſtimando: Eſt enim Arbiter quilibet vir bonus ad aliquod negotium æſtimandum, & terminandum aſſumptus, ut ſic quid ſibi de re aliqua videatur, pronunciet. Sic Doctores communiter per text. *in l. Quis tam* 52. *Cod. de Decurionibus*. 1

Arbitri vocabulum varias habet acceptiones: 2
Interdum enim ſumitur pro teſte, ut Geneſ. *cap.* 39. *n.* 11. ibi; *Accidit autem quadam die, ut intraret Joſeph domum, & operis quidpiam abſque Arbitris faceret*. Aliquando accipitur pro domino alicujus rei, de qua pro ſuo arbitrio, ſeu libitu diſponere poteſt, unde *quiſque dicitur rei ſuæ moderator, atque arbiter; leg. In re mandata* 25. *Cod. Mandati*. Quandoque Arbiter capitur pro Judice, ſive ordinario, ſive delegato, ut *in l. Arbitro* 9. & *l. Si ab Arbitro* 10. *ff. Qui ſatiſdare cogantur, leg. Quiſquis* 6. *Cod. de poſtulando*.

Proprie autem, & magis ſtricte quantum 3
ad noſtrum propoſitum, Arbiter eſt, is, qui ſive ex Juris, ſeu Legis præſcripto, ſive ex partium conventione conſtituitur, ſeu eligitur, ut circa exortam controverſiam ſuum arbitrium, ſeu judicium pronunciet. *Sic in re Comunis*.

Arbitrorum duplex eſt genus: Alii enim 4
ſunt Arbitri Juris, ſeu neceſſarii, & alii Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii; *Communis* per text. *in l. Societatem* 76. *ff. pro Socio*.

Arbitri Juris, ſive neceſſarii, ſunt illi, qui 5
ex neceſſitate, ac præſcripto Legis, aut Statuti, vel a Judice, vel a partibus conſtitui debent, & de iſtis varia habentur exempla in Jure, ut *in cap. Suſpicionis* 39. *de Officio Delegati, cap. Si contra* 4. & *cap. Ab Arbitris* 11. *eod. in* 6. ubi jubentur eligi Arbitri ad cognoſcendum, cur Judex pro ſuſpecto recuſetur? item *in cap. Paſtoralis* 14. *de Reſcriptis*, ubi ſtatuitur eligendos eſſe a partibus Arbitros ad dijudicandam cauſſam inter diverſos Judices ſuper revocatione Litterarum Apoſtolicarum diſcordantes. Item *in cap. Si Clericus* 46. *cauſ.* 11. *quæſt.* 1. ubi ſi Epiſcopus cum Clerico ſibi ſubdito controverſiam habeat, ea decer-

decernitur decidenda per Arbitros de utriuſque partis conſenſu electos. Et ſic de aliis. *Communis*.

6 Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii ſunt illi, qui ſponte, & nullo Jure præcipiente, ex libero partium conſenſu, ſeu Compromiſſo conſtituuntur; Hinc dicuntur *Voluntarii* ad denotandum, quod nulla Juris, ſeu Legis neceſſitate, ſed libera partium voluntate eliguntur, & *Compromiſſarii* appellantur, quia ex concordi partium compromiſſo aſſumuntur. *Communis*.

7 Arbitri Juris, ſeu neceſſarii in multis differunt ab Arbitris voluntariis, ſeu Compromiſſariis. Primo quia Arbitri Juris, ſeu neceſſarii compelli poſſunt ad hoc munus ſuſcipiendum; *cap. Cum ſpecialis* 61. *de appellat.* Arbitri autem voluntarii, ſeu Compromiſſarii compelli non poſſunt ad illud munus, ſeu Compromiſſum acceptandum, ſed libere illud poſſunt ſuſcipere, aut reſpuere, prout eis placuerit, *l. Labeo* 3. *ff. de Receptis*, *qui arbitrium receperunt*. Et ratio hujus diverſitatis eſt, quia Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii aſſumuntur liberi, & extra neceſſitatem juriſdictionis, ut dicitur *in cit. l. Labeo*, §. 2. & Arbitri Juris, ſeu neceſſarii aſſumuntur ex neceſſitate, ſeu præſcripto Juris; habentque juriſdictionem; Unde ſicut munus judicandi eſt neceſſitatis, & neceſſario acceptari debet *l. Munerum*, 18. §. *Judicandi*, *ff. de muneribus*, *& honoribus*, ita etiam hoc munus arbitrandi, ſeu judicandi ex præſcripto Legis; Pirhing *lib.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 4. Reiffenſtuel *ib. n.* 20. & alii paſſim.

8 Quamvis autem Arbitri voluntarii, ſeu compromiſſarii ex dictis compelli nequeant ad compromiſſum acceptandum, compelli tamen poſſunt ad illud implendum, ſi acceptaverint,
9 textu expreſſo *in cit. leg. Labeo*, §. 2. Niſi aliquod ſuperveniens neceſſarium, ac grave impedimentum eos excuſet, ut invaletudo, propriorum negotiorum neceſſaria occupatio, urgens profectio, inimicitiæ capitales inter eos, & litigatores, ſuſceptum munus aliquod Reipublicæ, & hujuſmodi; textu expreſſo *in leg. Licet autem* 15. *& leg. Et ſi* 16. *ff. de Receptis*, *qui arbitrium receperunt;* Pirhing *cit. num.* 4. Reiffenſtuel *citato num.* 20. & alii paſſim.

10 Secundo differunt, quia Arbitri Juris, ſeu neceſſarii habent juriſdictionem, & quamdam coercitionem a Lege ipſis datam ad expedienda omnia, quæ ad cauſſam definiendam ſunt neceſſaria, ut citare partes, teſtes compellere, eoſque examinare, ac punire, ſi ſint inobedientes; *cap. Suſpicionis* 39. *de officio Delegati*, & ibi Gloſſa verb. *Ad quos omnia*. Arbitrii vero voluntarii, ſeu Compromiſſarii nullam habent juriſdictionem, & coercitionem, ſed tantum cognitionem, ſeu notionem quamdam, *l. Ait Prætor* 5. *ff. de re judicata*, ac notat Abbas *in cap. Cum dilectus* 6. *n.* 3. *de Arbitris*. Iſti enim Arbitri totam poteſtatem a partibus compromittentibus accipiunt: privati autem juriſdictionem, ſeu poteſtatem publicam conferre non poſſunt; *leg. Privatorum* 3. *Cod. de juriſdict. omnium Judic.* Hinc Arbitri voluntarii, ſeu Compromiſſarii non poſſunt compellere teſtes ad comparendum, nec eos, ſi delinquant, punire, nec partibus compromittentibus imperare, niſi quatenus ipſæ per compromiſſum ſponte ſe obligarunt; Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus* 6. *verſ. Niſi de Arbitris*; Molina *tract.* 5. *de Juſtitia diſp.* 23. *num.* 11. Pirhing *loc. cit. n.* 3. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 18. *&* 19. & alii.

Tertio differunt, quia ab Arbitrio, ſeu Laudo Arbitrorum Juris, ſeu neceſſariorum appellari poteſt; *l. Arbitro* 9. *ff. Qui ſatiſdare cogantur*, *cap. Ab Arbitris* 11. *de officio delegati in* 6. & Gloſſa final. *ibidem*. Ab Arbitrio autem, ſeu Laudo Arbitrorum voluntariorum, ſeu Compromiſſariorum appellari non poteſt; *l. Diem proferre* 27. §. 2. *& l. Non diſtinguemus* 32. §. 14. *ff. de Receptis*, *qui arbitrium receperunt*, *leg. Ex ſententia* 1. *Cod. de receptis Arbitris*. Et ratio diverſitatis eſt, quia, cum partes compromittere in Arbitros Juris, ſeu neceſſarios teneantur neceſſitate Legis, ſeu coactione Judicis, æquum eſt, ut pars, quæ ſe gravatam ſentit, ab eorum Arbitrio, ſeu Laudo, vel ſententia appellare poſſit: E contra autem cum partes non neceſſitate Legis, nec coactione Judicis, ſed mera, & ſpontanea ſua voluntate Arbitros voluntarios, ſeu Compromiſſarios eligant, & ſe obligent ad ſtandum eorum Arbitrio, ſeu Laudo, æquum eſt, quod non impugnent illud, & pars, quæ ſe gravatam ſentit, ſibi imputare debet, ſi omiſſo Judice competenti, a quo ſi læſa fuiſſet, appellare potuiſſet, voluit adire Arbitrum, a cujus Arbitrio, ſeu Laudo non datur appellatio, textu expreſſo *in cit. l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis*, ibi: *Stari autem debet ſententiæ Arbitri*, *quam de re dixerit*, *ſive æqua*, *ſive iniqua ſit*, *& ſibi imputet*, *qui compromiſit;* Gloſſa *fin. in cit. cap. Ab Arbit.* Abbas *in cit. cap. Suſpicionis n.* 7. Engel. *l.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 7. Pirhing *ib. n.* 5. Reiffenſtuel *ib. n.* 57. & alii paſſim. 11

Licet

12 Licet autem ab Arbitrio, vel Laudo Arbitrorum voluntariorum, ſeu Compromiſſariorum non detur proprie appellatio; tamen ſi eorum Laudum, ſeu Arbitrium ſit maniſeſte injuſtum, poteſt Officium Judicis implorari, ac poſtulari, ut illud ad juſtitiam reducatur ſecundum boni, ac prudentis viri judicium; & interim contra executionem dicti injuſti, iniqui, ſeu doloſi Arbitrii, vel Laudi dabitur exceptio *doli mali*, per text. *in cit. leg. Non diſtinguemus* 32. §. 14. *ff. de Receptis, qui Arbitrium, & in l. Arbitrorum* 3. *Cod. de receptis Arbitris*, & *in cap. Non ſine* 2. §. *Quoniam, de Arbitris*; Sic Gloſſa margin. *in cit. cap. Ab Arbitris in fine*; Abbas *in cit. cap. Non ſine n.* 14. & 15. Engel *l. c. n.* 8. Pirhing *l. c. n.* 5. & alii.

13 Quamvis nomen Arbitri in lata, & generali acceptione poſſit etiam convenire Arbitratori, & amicabili compoſitori, ſtricte tamen, & proprie iſti inter ſe differunt. Nam amicabiles compoſitores ſtricte & proprie ſumpti, ſunt qui nullo præcedente compromiſſo, vel pacto partium, ſponte, ac proprio motu, ſeu rogatu alicujus extranei, diſcordantes partes amicabiliter componunt, & pacificant;

14 *Authent. Si vero, Cod. de Judic.* Et iſti amicabiles Compoſitores non ſunt proprie dicti, nec Arbitri, nec Arbitratores, ut colligitur *ex leg. Pomponius* 13. §. *Recepiſſe, ff. de receptis, qui Arbitrium*; Molina *tract.* 5. *diſt.* 30. *n.* 9. Pirhing *loc. cit. n.* 8. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 4. & alii.

15 Arbitratores ſtricte & proprie ſumpti ſunt illi, qui a partibus eliguntur, in ipſoſque compromittitur ad perficiendos ſuos contractus, vel damna illa reſarcienda, & alia negotia extrajudicialia expedienda, ut cum in contractu emptionis, venditionis, ſocietatis, tranſactionis &c. a partibus eligitur tertius, ut extrajudicialiter recognoſcat, quid æquum ſit, ut una pars det alteri ex cauſſa talis contractus, vel æſtimet pretia rerum, aut operarum, ſicque deſuper contractu arbitretur, & diſcordantes partes concordet, cuilibet tribuendo portionem ipſi contingentem; Vel cum a partibus tertius eligitur, ut pro injuria, vel damno illato, lædens tantum det læſo, quantum ipſe fuerit arbitratus; Abbas *in cap. Quintavallis* 23. *n.* 8. *de jurejurando*; Bartolus *in l.* 1. §. *Et poſt operis novi num.* 1. *ff. de operis novi nunciat.* Pirhing *loc. cit. n.* 6. *verſ. alii.*

16 Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 8. ac alii. Et horum Arbitratorum ſententia a DD. vocatur *Arbitramentum*. Illa autem Arbitrorum *Arbitrium*, ſeu *Laudum*; Pirhing *l. c. n.* 6. Reiffenſtuel *l. c. n.* 12. & alii paſſim.

Arbitri ſtricte & proprie ſumpti ſunt illi, qui ſive ex Legis præſcripto, ſive ex partium conventione aſſumuntur ſuper lite, ſive ad cognoſcendum, & arbitrandum circa controverſiam ſuper re litigioſa exortam; *arg. l. Non diſtinguemus* 32. §. 16. *ff. de receptis, qui arbitrium receperunt*; Reiffenſtuel *l. c. num.* 8. Pirhing *l. c. n.* 1. Sanigh *tit. de Arbitris cap.* 1. Abbas *loc. cit.* Speculator *tit. de Arbitris* §. *Arbiter n.* 3. & alii. 17

Unde in multis differt Arbiter ab Arbitratore. Primo quia Arbiter aſſumitur ſuper lite, & Arbitrator ſuper contractu, ut patet ex dictis *n.* 15. & 17. Secundo quia Arbiter debet procedere juris ordine ſervato, *arg. l. Pomponius* 13. §. 2. *ff. de receptis, qui arbitrium*. Non ſic autem Arbitrator, qui ſolum extrajudicialiter atque ex æquo, & bono rem componit, ut patet ex dictis *n.* 15. Tertio quia Arbitri ſententiæ ſtandum eſt, ſive æqua ſit, ſive iniqua; *l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis, qui Arbitrium*; Non ſic vero ſententiæ Arbitratoris, quæ ſi fuerit injuſta, reducitur ad arbitrium boni viri; *l. Societatem* 76. §. *Arbitrorum*, & *l. Unde* 79. §. *Porro pro ſocio*. Quarto quia Arbiter nequit quis eſſe in re ſua; *leg. Si de re ſua* 51. *ff. de receptis* &c. Bene tamen poteſt quis eſſe Arbitrator in propria re, ſeu offenſa, dummodo juſte arbitretur, alioquin recurritur ad arbitrium boni viri; *l. Si cum ea* 3. *Cod. de dotis promiſſione*. Quinto quia ſententia Arbitri proprie dicti proprio nomine dicitur *Arbitrium* ſive *Laudum*; Sententia vero Arbitratoris proprie dicti dicitur *Arbitramentum* ex dictis *ſupra num.* 16. & notat Abbas *in cit. cap. Quintavallis* 23. *de jurejurando*, ubi viginti duas affert differentias, quæ brevitatis gratia apud ipſum videndæ relinquuntur. 18

Arbiter præſertim voluntarius, ſeu Compromiſſarius in multis etiam differt a Judice. Primo quia Judex etiam invitus dari poteſt; *l. Munerum.* 18. §. *Judicandi, ff. de muneribus*, cum ſimilibus ibidem a Gloſſa adductis. Arbiter autem voluntarius, ſeu Compromiſſarius, non niſi volens, cum nemo invitus cogatur arbitrium ſuſcipere, licet illud ſemel ſuſceptum cogatur adimplere; *l. Labeo* 3. §. 1. *ff. de receptis &c.* Secundo quia a ſententia Judicis appellari poteſt; *l.* 1. & *tot. tit. ff. de appell.* Non ſic vero a ſententia Arbitri; *leg. Ex ſententia Arbitri* 1. *Cod. de receptis Arbitris*. Tertio quia Arbiter latam a ſe ſententiam 19

tiam invalidam mutare, ſeu retractare non poteſt; *l. Qualem* 19. *in fine*, & *l. Quia Arbiter* 21. *ff. de receptis &c.* Judex autem ordinarius poteſt; *l. Si Præſes* 6. *Cod. Quomodo*, & *quando Judex* &c. Quarto quia Arbiter Compromiſſarius Laudum ſuum executioni mandare non poteſt, quia juriſdictionem nullam habet; *l. Ait Prætor* 5. *ff. de re judicata*, *l. Cum antea* 5. *Cod. de receptis Arbitris*, ſeu executio demandatur Judici ordinario ipſius Rei; *c. l. Cum antea*, & firmant DD. paſſim. Judex vero poteſt; *cap. Querenti* 26. *de offic. delegati*, & patet ex *to. ff.* & *Cod. de Judiciis*, & *lib.* 2. *decretal. tot.* 1. *tit. de Judicis*, cum ſimilibus. Quinto quia Arbiter Compromiſſarius non poteſt teſtes cogere, nec punire contumaces, quia ex mox dictis juriſdictionem non habet, niſi in Compromiſſo hoc actum fuerit; Judex autem poteſt; *l. Conſenſiſſe* 2. §. *final. ff. de judiciis* cum ſimilibus. Sexto Arbiter non poteſt delegare Arbitrium; *l. Non diſtinguemus* 32. §. 16. *ff. de receptis* &c. Judex vero delegare poteſt vices ſuas; *l. More* 5. *ff. de juriſdiction. l.* 1. *ff. de officio ejus, cui mandata eſt juriſdictio*. Septimo quia ex Laudo Arbitri neque actio, neque exceptio rei judicatæ datur, ſed pœnæ petitio; *l. Si contra* 2. *Cod. de receptis Arbitris* cum ſimilibus, niſi expreſſe, vel tacite ſit approbatum; *l. Cum antea* 5. *Cod. eod.* Ex ſententia vero Judicis datur, ut patet *tot. tit. ff.* & *Cod. de re judicata*, & *except. rei judicat.* Octavo quia in Arbitrium venit ſolum id, de quo actum eſt, ut veniret; *leg. Quid tamen* 21. §. 6. *de receptis* &c. Stricti enim juris eſt; In judicium autem veniunt omnia, quæ expreſſe, ne venirent, non prohibentur; *l. Solemus* 61. *ff. de judiciis*. Nono quia reconventio non habet locum coram Arbitro Compromiſſario, cum non poſſit judicare, niſi de his tantum, ſuper quibus in ipſum extitit Compromiſſum; Locum autem habet coram Judice; *cap. Cum dilectus* 6. *de Arbitris*. Plures aliæ differentiæ referuntur a Durand. *in ſpecul. tit. de Arbitro* §. *Differt*; Hiltrop. *in proceſſ. part.* 1. *tit.* 9. *num.* 19. & *pluribus ſeq.* Pirhing *loc. cit. num.* apud ipſos videndæ.

20 Arbiter Juris, ſeu neceſſarius, quamvis non multum differat a Judice, cum ad inſtar Judicis habeat juriſdictionem, & coercitionem quamdam; *cap. Suſpicionis* 39. *de Offic. Delegati* juncta Gloſſa *ibid. verb. Ad quos omnia*, poſſitque ab eo appellari non minus ac a Judice; *cap. Ab Arbitris* 11. *de officio delegati in* 6. Proprie tamen non eſt Judex, nec Ordinarius, nec delegatus, ſed ad ſimilitudinem delegati. Sic Gloſſa *in cit. c. Suſpicionis verſ. Ad quos omnia*; ubi horum neceſſariorum Arbitrorum juriſdictionem appellat *quaſi ordinariam*, quæ dictio *quaſi* minuit, & indicat, quod non ſit plene ordinaria, nec mere delegata, quia Princeps eos non elegit, ſed conſenſus partium, jure ſic diſponente, ac proinde eſſe quaſi mixtam ex utraque, licet magis videatur accedere ad delegatam quam ad ordinariam; *arg. cit. cap. Suſpicionis* & *cit. cap. Ab Arbitris*, utpote quæ duo capitula tractant de iſtis Arbitris Juris, ſeu neceſſariis, & tamen ſunt collocata ſub tit. *de officio delegati*, & non ſub Titulo *de Officio Ordinarii*: Multum enim valet argumentum a ſituatione Rubricæ, ut notat Gloſſa *in cap. Bonæ memoriæ* 3. *verb. Primæ tandiu*, *de confirmat. utili*, & *in c. Tibi qui* 12. *verb. Certo*, *de Reſcriptis in* 6. & *in cap. Statuimus* 1. *verb. Conſervatores*, *de officio delegati in* 6. & *in Clement. unic. verb. Executoris*, *de officio delegati*; Abbas *in c. Ultim. n.* 22. *de ſententia*, & *re judicata* expreſſe dicens: *Valeat argumentum a ſituatione Rubricæ*, ut notatur *in cap. Tibi qui* 12. *de Reſcriptis in* 6. *cap. Si ſuper gratia* 9. *de officio delegati in* 6. *cap. Bonæ memoriæ* 3. *de confirmat. utili*, Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 18. & 21. & *in prœmio l.* 1. *Decretal.* §. 6. *n.* 103. 104. & 105. cum aliis ibi allegatis. 21

In Arbitros compromittere generaliter loquendo poſſunt omnes, qui habent rerum ſuarum liberam adminiſtrationem; Secus autem non. Colligitur ex *l. Non ſolum* 4. *Cod. de prædiis minor.* & *cap. Cum tempore* 5. *de Arbitris*, & tenent Abbas *in cit. cap. Cum tempore num.* 3. Barboſa *in Collect. n.* 2. *hoc tit.* Pirhing *loc. cit. num.* 10. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 32. & *ſeq.* & alii paſſim. 22

In ſpecie loquendo in Arbitros compromittere non poteſt: Primo Pupillus ſine Tutoris auctoritate, niſi fidejuſſerit, a quo pœna peti poſſit, textu expreſſo *in l. Si pupillus* 25. *ff. de receptis*, *qui Arbitrium &c.* Secundo compromittere nequit Minor ſine ſui Curatoris auctoritate; *l. Labeo* 3. juncta Gloſſa verb. *Commiſſæ*, & *verb. Dabitur*, *ff. de receptis qui* &c. Tertio Servus; *leg. Non diſtinguemus* 32. §. *Si ſervus ff. eod.* Quarto Procurator ſine ſpeciali mandato Domini; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, & ibi Abbas *n.* 2. Gloſſa *in cap. Qui ad agendum* 4. *verb. Paciſci*, *de Procuratoribus in* 6. Quinto Religioſus ſine licentia ſui Superioris non poteſt compromittere, etiamſi 23

admi-

adminiſtrationem habeat; Hoſtienſis *in Summa hoc tit. n.* 7. Pirhing *loc. cit. n.* 11. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 37. Sexto Clericus ſine Auctoritate Ordinarii nequit facere Compromiſſum de bonis Eccleſiaſticis, per quod obbligetur Eccleſia, aut cum præjudicio Eccleſiæ, cujus eſt Rector; *cap. Pervenit* 3. juncta ibi Gloſſa *final. de Arbitris;* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 37. Pirhing *loc. cit. num.* 11. Immo ſi tale Compromiſſum eſſet celebratum in forma, quæ alienationem induceret, neque poſſet fieri etiam cum auctoritate Ordinarii, per text. *in Extrav. Ambitioſæ, de rebus Eccleſ. non alienandis*, & *in cit. cap. Cum tempore* 5. *de Arbitris*. Quinimmo ubi Compromiſſum celebretur in forma, quæ alienationem inducat, neque poteſt fieri de rebus Eccleſiæ ab ipſomet Ordinario, ſeu Prælato quocumque ſine ſolemnitatibus requiſitis ad alienationem, per text. *in cit. Extravag. Ambitioſæ*, & *in cit. cap. Cum tempore*, cum ſimilibus, & concordant Doctores communiter.

24 Arbitri eſſe poſſunt generaliter loquendo omnes, qui jure non prohibentur. *Communis* per text. *in l. Labeo* 3. §. *final. ff. de receptis, qui Arbitrium:* Quicumque enim non prohibetur expreſſe, per conſequentiam admittitur; *l. Cum Prætor* 12. *ff. de judiciis*, *cap. Cum apud* 25. *de ſponſalibus*, cum conceſſum intelligatur, quod expreſſe non prohibetur; *arg. l. Teſtimonium* 1. §. 1. *ff. de Teſtibus*, & *leg.*
25 *Mutus* 43. §. 1. *ff. de Procuratoribus*. Unde Arbitri eſſe poſſunt non ſolum illi, qui ſunt integræ famæ, ſed etiam infames, textu expreſſo *in l. Pedius* 7. *ff. de receptis* &c. & *cap.*
26 *Infames* 2. §. *Cognitiones cauſ.* 3. *qu.* 7. Et non ſolum privati, ſed etiam qui in Magiſtratu ſunt, Arbitri eſſe poſſunt, licet tales non poſſint cogi, ut Arbitrium recipiant; *l. Labeo* 3. §. *final.* & *l. Nam Magiſtratus* 4.
27 *ff. de receptis*. Item Arbitri eſſe poſſunt etiam Filiifamilias, cum iſti etiam in rebus ſuorum Genitorum Arbitri eſſe poſſint; *l. Sed & Filius familias* 5. & *l. Quin etiam* 6. *ff. de receptis* &c.

28 In ſpecie loquendo Arbitri eſſe non poſſunt: Primo Servi; *l. Pedius* 7. *ff. de receptis* &c. & *cap. Infames* 2. §. *Si quis vero in fin. cauſ.* 3. *qu.* 7. Secundo pupilli, furioſi, muti, & ſurdi, *l. Sed etſi* 9. *ff. de receptis*. Tertio minores 20. annis; *leg. Cum Lege* 41. *ff. eod.* In majorem autem 20. annis poteſt quidem compromitti, at ſi is ſit minor 25. annis, & compromiſſum temere acceptando, atque arbitrium pronunciando læſus fuerit, reſtituitur in integrum, textu expreſſo *in cit. l. Cum Lege*. Quarto Religioſi privati, niſi id expoſcat ſuorum Monaſteriorum utilitas, & ſuorum Superiorum conſenſus accedat; Gloſſa *in leg. Pedius* 7. §. *Ultim. verb. Nullum ſit, ff. de receptis* &c. Durandus *tit. de Arbitris* §. *ſequitur num.* 29. & 30. Engel *lib.* 1. *decret. tit.* 43. *n.* 6. Sanigh *eod. cap.* 2. *n.* 3. Pirhing *loc. cit. n.* 24. Reiff. *loc. cit. n.* 40. & alii; Monachi enim non poſſunt eſſe forenſis judicii ſuſceptores; *cap. De præſentium* 20. *cap. Monachi* 33. *cauſ.* 16. *qu.* 1. Quinto fœminæ, licet ſummæ, atque optimæ opinionis ſint; textu expreſſo *in l. Sancimus* 6. *Cod. de receptis Arbitris*; ſicut enim fœminæ nequeunt fungi officio Judicis; textu expreſſo *in l. cum Prætor* 12. §. 2. *ff. de judiciis*, & *in l. Fœminæ* 2. *ff. de Regulis Juris*, & *in cap. infamis* 1. *cauſ.* 3. *qu.* 7. ita neque officio Arbitri, cum arbitria redacta ſint ad inſtar judiciorum; textu expreſſo *in leg. Compromiſſum* 1. *ff. de receptis, qui Arbitrium* &c.

Licet autem fœminæ ex dictis nequeant eſſe Arbitri, ſeu Arbitrices, ideſt nequeant pronunciare Arbitrium proprie dictum, poſſunt tamen eſſe Arbitratrices, ideſt pronunciare Arbitramentum, ſicque ratione Compromiſſi in ſe facti, tamquam in Arbitratrices ſeu amicabiles compoſitrices, poſſunt partes pro bono, & æquo componere, ut colligitur per contrarium ſenſum ex *cap. Dilecti* 3. *de Arbitris*, ubi dicitur, quod fœminæ *ab omni ſunt judiciali examine ſeparandæ*, ergo, ſecus de cognitione extrajudiciali in Arbitramento, ſeu amicabili compoſitione, quæ ſit extra judicium, & ordinem judiciarium non requirit. Sic Abbas *in cit. cap. Dilecti n.* 2. & *in cap. Quintavallis* 23. *n.* 2. *de jurejurando;* Durandus *tit. de Arbitris* §. *Poteſt n.* 1. & *ſeq.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 43. Pirhing *loc. cit. n.* 19. Molina *tract.* 5. *diſp.* 39. *n.* 4. & alii. Immo fœminæ poſſunt eſſe etiam Arbitrices, ſicque proferre Arbitrium, ſi habeant Juriſdictionem de jure communi, vel ſecundum conſuetudinem Regionis, tunc enim ſicut judicare, ita & arbitrari poſſunt; *cit. cap. Dilecti* 4. *de Arbitris*, & *cap. Vereor* 22. *cauſ.* 8. *qu.* 1. Abbas *in cit. cap. Dilecti n.* 1. Durandus *loc. cit. n.* 2. Engel *loc. cit. n.* 6. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 42. Pirhing *loc. cit. n.* 17. & *ſeq.* & alii. 29 30

Item licet ex dictis *ſup. n.* 28. Religioſi nequeant eſſe arbitri, poſſunt tamen cum conſenſu ſuorum Superiorum eſſe Arbitratores, ſeu amicabiles compoſitores, quia Arbitramentum, ſeu amicabilis compoſitio ſit extra judi- 31

judicium, & ordinem judiciarium non requirit; Abbas *in cit. cap. Quintavallis* 23. *n.* 13. *de jure jurando;* Molina *loc. cit. n.* 5. Pirhing *loc. cit. n.* 24.

32 Sic etiam licet nemo poſſit eſſe Arbiter in re propria, cum ſententiam, ac jus ſibi dicere, ſibique imperare non poſſit, textu expreſſo *in l. Si de re ſua* 51. *ff. de receptis, qui arbitrium* &c. poteſt tamen quis in re propria eſſe Arbitrator; *leg. Veluti* 77. *ff. Pro ſocio;* Molina *cit. diſp.* 39. *num.* 9. Pirhing *loc. cit. n.* 24. *in fine.*

33 Ita pariter licet Laicus nequeat in cauſis ſpiritualibus eſſe Arbiter, textu expreſſo *in cap. Contingit* 8. *de Arbitris*, poteſt tamen eſſe Arbitrator, ſeu amicabilis compoſitor. Sic Fagn. *in cit. cap. Contingit num.* 20. plurimos alios citans, & teſtans de communi; Pirhing *loc. cit. num.* 23. Decius *in cap.* 2. *de judiciis num.* 4. affirmans hanc eſſe communem opinionem, & ab ea non recedendum; quidquid aſſerant aliqui in contrarium. Et ratio eſt, quia Arbiter procedit inſtar Judicis ſervato ordine judiciali; per text. *in leg. Compromiſſum* 1. *ff. de receptis, qui arbitrium*, & *in leg. Rem non novam* 14. *Cod. de judiciis*; adeoque nequit Laicus eſſe Arbiter in cauſſis ſpiritualibus, ne dicatur in ipſis eſſe Judex, quod eſt ei expreſſe prohibitum *in cap. Decernimus* 2. *& cap. Quanto* 3. *de judiciis* cum ſimilibus; Non ſic autem Arbitrator, qui eligitur ſolum, ut aliquid æſtimet, & ſine ordine judiciario dicat, & arbitretur, quid ſibi videatur, & amicabiliter componat, ut *Inſtit. de empt. & vendit.* §. *Pretium, leg. Si ſocietatem* 6. *ff. Pro ſocio* cum ſimilibus; Tum quia *in cit. cap. Decernimus* 2. *de judiciis, & ſeq.* non univerſim prohibentur Laici tractare negotia Eccleſiaſtica, cum Laici poſſint eſſe Procuratores in cauſſis ſpiritualibus, textu expreſſo *in cap. Non indiſcrete* 1. *de Procuratoribus in* 6. ſed ſolum prohibentur tractare negotia Eccleſiaſtica judicando, & diſponendo, non autem ut nudi miniſtri, ſicuti ſunt Arbitratores. Unde *in cit. cap. Contingit* 7. *de Arbitris* eſt ſermo de Arbitro, non de Arbitratore.

34 Inſuper accedente auctoritate Judicis Eccleſiaſtici Laicus conjunctim cum Clerico poteſt eſſe etiam Arbiter in cauſſa ſpirituali, & valet Laudum ab ipſis prolatum; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, quia Compromiſſum de re ſpirituali factum in Laicum & Clericum ſimul ſuſtinetur propter mixturam Clerici, ut patet *in cap. Ex parte tua* 10. *de Arbitris;* nam magis dignum trahit ad ſe minus dignum, ut res potius valeat, quam pereat; *cap. Quod in dubiis* 3. *& cap. Abbate* 25. *de verb. ſignific.* Quod procedit, etiamſi unus tantum ſit Clericus, & plures Laici, ut patet *in cit. cap. Ex parte tua.* Sic Fagnan. *in cit. cap. Contingit* 8. *de Arbitris n.* 8. *& ſeq.* cum pluribus ibi citatis, Covarr. *c.* 34. *practic. q. num.* 1. Pirh. *l. cit. n.* 22. Reiff. *loc. cit. num.* 44. & alii.

Laici poſſunt eſſe Arbitri in cauſſis Civilibus Clericorum, ſeu ſuper rebus temporalibus ipſorum, & ab ipſis Clericis poteſt in Laicos fieri tale Compromiſſum, etiam ſine auctoritate Superioris, ſeu Judicis Eccleſiaſtici. Sic colligitur ex *cit. c. Contingit* 8. deſumpto argumento a ſenſu contrario, & *ex c. Expoſita* 11. *de Arbitris;* Sic Gloſſa *in cit. c. Expoſita verb. Compromiſit;* Abbas *in cit. c. Dilecti* 4. *de Arbitris num.* 8. poſt Hoſtienſem, & Joan. Andream; Reiffenſtuel *l. cit. num.* 45. Pirhing *loc. cit. num.* 22. *verſ. Limitatur ſecundo*, & alii. 35

Compromiſſum tam de Jure Civili, quam de Jure Canonico, poteſt fieri in Judicem, ut in Arbitratorem, ſeu amicabilem compoſitorem, etiam reſpectu cauſſæ coram ipſo agitatæ; *Communiſſima* omnium tum Juriſtarum, tum Canoniſtarum. An autem utroque jure poſſit fieri tale Compromiſſum in Judicem, non ſolum ut in Arbitratorem, ſed etiam ut in Arbitrum; variant Doctores. Aliqui enim apud Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in c. ex parte* 10. *de Arbitris n.* 20. volunt tale Compromiſſum poſſe quidem fieri in Judicem de Jure Canonico per text. *in cap. Cum tempore* 5. *c. Cum olim* 7. *cap. Ex parte* 10. *c. Cum a nobis* 13. *de Arbitris, c. Cauſſam* 8. *de elect. & c. Litteras* 14. *de præſumptionibus.* At non de Jure Civili per expr. text. *in l. Sed etſi* 9. §. 2. *ff. de receptis, qui arbitrium*, ubi expreſſe ſic habetur: *Si quis Judex ſit, arbitrium recipere ejus rei, de qua Judex eſt, inve ſe compromitti jubere, prohibetur Lege Julia* &c. Alii autem apud ipſum Fagn. *loc. cit. num.* 21. exiſtimant nec de jure Civili, nec de jure Canonico compromitti poſſe in Judicem ordinarium tamquam Arbitrum, ſed ſolum tamquam in Arbitratorem, ſeu amicabilem compoſitorem. Alii tandem probabilius ſuſtinent poſſe tale Compromiſſum utroque jure fieri in Judicem, ſive ordinarium, ſive delegatum, non ſolum ut in Arbitratorem, ſed etiam ut in Arbitrum, etiam reſpectu cauſſæ coram ipſo agitatæ; dummodo id fiat a partibus ſponte, & non jubente dicto Judice. Sic Gloſſa *in cit. cap.* 36 37

cap. Cum tempore verb. Magdeburgenſis; & Abbas *ib. n. 5. de Arbitris*; & alia Gloſſa *in cap. Infames 2. §. Si quis vero, in verb. Judex, cauſſ. 3. qu. 7.* Joan. Tancred. Vincent. Philipp. & Gloſſ. *in cap. final. de rerum permutat.* quos refert, & ſequitur Joannes Andr. *in cap. ex parte 10. de Arbitris in gloſſ. 1. num. 9. & 10.* Vallenſis *de Arbitris §. 3. n. 4.* Sanig *ib. cap. 2. num. 2.* Reiffenſt. *loc. cit. n. 47.* Pirhing *loc. cit. n. 13.* & eſt fere communis opinio Canoniſtarum, ut ex Abbate *loc. cit. num. 5.* teſtatur Fagnan. *loc. cit. n. 22. verſ. Tertia, & ultima opinio.* Et quod id fieri poſſit de Jure Canonico patet ex citatis Juribus ſupra pro prima ſententia. Tota difficultas eſt quoad Jus Civile, quod videtur reſiſtere *in cit. l. Sed etſi 9. §. 2. ff. de receptis &c.* At dicta Lex intelligenda eſt hoc ſenſu, nempe quod ibi ſolum prohibeatur, ne Judex cogat partes litigantes, ut cauſſam in ipſum compromittant; non autem eſt ibi prohibitum acceptare Compromiſſum, ſi ſponte a partibus fiat in ipſum Judicem, & non eo jubente, & hæc intelligentia deſumitur ex ſubjunctis ibid. verbis: *inve ſe compromitti jubere prohibetur*, ubi particula *inve*, non disjunctive, ſed copulative accipienda eſt, ut patet ex *cit. cap. Infames 2. §. Si quis vero cauſſ. 3. quæſt. 7.* ubi refertur integer §. *Si quis Judex*, dictæ Legis *Sed etſi*, & loco illius dictionis *ve*, ſeu *vel* ponitur copula *&*, atque ita ubi Lex Civilis dicit *inve ſe compromitti*, Lex Canonica quaſi jus Civile exponendo dicit *& in ſe compromitti*, adeoque dictio *ve* in dicto §. *Si quis Judex* eſt accipienda copulative. Nec eſt novum, ut dictio illa *ve* ſtet copulative, ut *in leg. Sæpe 53. ff. de verborum ſignificat. & in leg. Cum quidam 4. Cod. eodem*, & conſequenter tenendum eſt, quod in dicta Lege *Sed etſi* prohibeatur ſolum ne Judex cogat partes litigantes, ut cauſſam in ipſum compromittant, non autem prohibeatur, ne acceptet Compromiſſum a partibus ſponte factum in ipſum; Tum quia Lex Civilis dubia, & obſcura intelligenda eſt juxta claram, & certam Legem Canonicam: Si enim in dubiis, & obſcuris pro interpretatione Legis recurritur ad conſuetudinem, ut in *l. Si de interpretatione, ff. de Legibus, & in cap. Cum dilectus, de conſuetudine*, a fortiori recurrendum eſt ad Jus Canonicum, quod eſt majoris auctoritatis, quam conſuetudo, arg. a ſimili *in cap. Quis neſciat 11. diſt. 11.* adeoque cum per allegatos Canones ſupra pro prima ſententia ſit id clare deciſum de Jure Canonico, tenendum eſt etiam de Jure Civili; cum non ſit ponenda differentia inter Jus Canonicum, & Jus Civile, niſi ubi clare id reperitur expreſſum; *arg. cap. 1. de nov. oper. nunciat.* & ſint Jura Juribus concordanda; *cap. Cum expediat, de elect. in 6.* & conſequenter clara hujus articuli deciſio in Jure Canonico ſervanda eſt etiam de Jure Civili per text. *in cit. cap. 1. de novi operis nunciatione*, ubi expreſſe dicitur, quod *Leges non dedignantur Sacros Can. imitari*. Sic pluribus adductis Fagn. *l. c. a n. 22. ad 33.* & omnes ſupracitati, aliique plures.

Compromiſſum poteſt fieri in unum, duos 38
vel plures Arbitros pari, vel impari numero; *Communis*, per text. *in cap. Sane 1. in cap. Non ſine 2. & cap. Innotuit 12. de Arbitris, & l. Item ſi unus 17. §. Si in duos, ff. de receptis, qui arbitrium &c.* Conſultius tamen 39
eſt, ut impari numero aſſumantur, ut ſi non omnes in judicando, ſeu arbitrando conſentiant, ſeu conveniant, ſaltem major pars reperiatur, cujus arbitrio ſtetur, & ſic cauſſa concludatur; *l. Item ſi unus 17. §. 6. ff. de receptis, qui arbitrium receperunt, cap. Sane 1. de Arbitris*. Unde quando plures Arbitri im- 40
pari numero electi non concordant, ſtari debet arbitrio, ſeu ſententiæ majoris partis concordantis; *cit. l. Item ſi unus 17. §. 7. & l. Sicut tribus 18. ff. de receptis &c. c. Sane 1. de Arbitris, & cap. Si ex tribus 1. eod. in 6.*

Si tres v. g. ſint electi Arbitri, & omnes 41
inter ſe diſcordent in taxanda aliqua quantitate, ut ſi unus taxet in quindecim, alter in decem, & tertius in quinque, ſtari debet minori ſummæ, ſeu quantitati, quia in hanc minorem ſummam omnes conſenſerunt, textu expreſſo *in l. Diem 27. §. 3. ff. de receptis &c. & in cap. Si ex tribus 1. de Arbitris in 6.* In ſumma enim majori continetur & minor; *l. In eo, quod plus 110. ff. de Reg. juris*, adeoque qui taxavit in 15. aut 10. cenſetur etiam taxaſſe in quinque, & ſic iſti minori ſummæ ſtandum eſt.

Si duo eligantur Arbitri ea conditione, ut 42
ſi inter ſe diſcordent, eligant aliquem tertium innominatum, tunc tale Compromiſſum, & ſecutum inde Laudum non valet, textu expreſſo *in cit. l. Item ſi unus 17. §. 5. ff. de receptis &c. & in cap. Innotuit 12. de Arbitris*, addita ratione, quia Arbitri illi ſemel diſcordantes poſſent etiam diſcordare in aſſumendo tertio. Immo tale Compromiſſum, & inde ſe- 43
cutum Laudum erit invalidum, etiam ſi duo illi Arbitri concorditer eligant dictum tertium innominatum. Colligitur clare *ex citato cap.*

Inno-

Innotuit 12. *de Arbitris*, ubi licet duo Arbitri habentes poteſtatem aſſociandi ſibi tertium innominatum, concorditer iſtum elegerint, adhuc tamen Compromiſſum, & Laudum inde ſecutum, declaratum fuit invalidum. Et ratio eſt, quia tale Compromiſſum a principio jam fuit invalidum per *cit. l. Item ſi unus* 17. §. 5. *ff. de receptis* &c. Quod autem ab initio non valet, neque poſtea convaleſcit; *l. Quod initio vitioſum eſt* 29. *ff. de Regul. Juris*, *cap. Non firmatur* 18. *de Regul. Juris in* 6. Sic Gloſſa final. *in cap. Innotuit*, & Abbas *ib. n.* 8. ubi addit, contrariam opinionem Gloſſæ *in d. l. Item ſi unus*, & paucorum aliorum, indubitanter non eſſe veram; Bartol. *in d. l. Item ſi unus* §. *Si in duos*, Specul. *tit. de Arbitris* §. *fin. n.* 20. *verſ. Sed pone in eligendo*, Pirhing *l. c. num.* 43. *verſ. Notandum ſexto;* Reinffenſtuel *loc. cit. n.* 55. & alii.

44 Si autem eligantur duo Arbitri ea conditione, ut ſi inter ſe diſcordent, ſibi aſſocient tertium nominatum & determinatum, puta Franciſcum; tunc tale Compromiſſum, & Laudum inde ſecutum erit validum, quia tunc in aſſumendo tertium diſſentire non poſſunt, textu expreſſo *in cit. l. Item ſi unus* 17. §. 5. *ff. de receptis*, *&c.* Pirhing *loc. cit. num.* 42. *verſ. Notandum quarto;* Reiff. *l. c. num.* 54. & alii paſſim.

45 Arbiter de iis tantum ferre poteſt Arbitrium, de quibus in ipſum factum eſt Compromiſſum: tota enim ſua poteſtas dependet ex Compromiſſo, nec illius fines poteſt excedere; *Communis* textu expreſſo *in l. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *&* §. 21. *ff. de receptis &c.* & *in cap. Cum dilectus* 6. *de Arbit.*

46 Poteſt tamen Arbiter cognoſcere, & arbitrari de illis, quæ ita ſunt cohærentia, & connexa cum cauſſa principali, ut hæc ſine illis commode expediri non poſſit, licet ipſa non ſint in Compromiſſo expreſſa. Sic Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verſ. Niſi de his*, & Abbas *ib. num.* 10. Gloſſa *in cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *verb. Laudum;* Pirhing *loc. cit. num.* 49. *verſ. Excipienda;* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 64. teſtans de communi, & deſumitur *ex cap. Præterea* 5. *& cap. Prudentiam* 21. §. *Sexta*, *de officio delegati*, ubi commiſſa cauſſa principali, etiam acceſſorium committi videtur, licet non ſit ſpecialiter expreſſum. Acceſſorium enim naturam ſequi congruit principalis: *cap. Acceſſorium* 42. *de Regul. Juris in* 6. juncta Gloſſa *ibid. verb. Acceſſorium*.

47 Item poteſt Arbiter arbitrari, ſeu pronunciare ſuper fructibus perceptis ex re, de qua in ſe factum eſt Compromiſſum; Gloſſa *in citata leg. Non diſtinguemus* 32. §. 15. *verb. Cautum* hoc probans inter alia *ex leg. Ad rem mobilem*, *& leg. Ad Legatum*, *ff. de Procuratoribus;* Pirhing *loc. cit. num.* 49. *verſ. Excipienda;* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 67. & alii. Tales enim fructus veniunt acceſſorie ad cauſam principalem commiſſam, unde & hic locum habent *jura n. anteced. adducta*. Item poteſt Arbiter ſtatuere, ſeu aſſignare diem ſolutioni faciendæ; *l. Quid tamen* 21. §. *Solutioni*, *& l. Celſus* 23. *ff. de receptis* &c. Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verb. Niſi de his;* Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 65. Pirhing *l. c. num.* 49. *verſ. Excipienda*. 48

Quamvis Arbiter Compromiſſarius, ſeu voluntarius non poſſit punire partem contumacem in parendo, niſi in Compromiſſo id ſpecialiter cautum ſit, ut dictum eſt *ſupra n.* 10. poteſt tamen etiam condemnare ad præſtandas expenſas, quas ob ſuam contumaciam pars altera fecit. Per hoc enim non dicitur quid fieri extra, vel ultra, ſed juxta Compromiſſum, cum id ſpectet ad intereſſe alterius partis comparentis; Joan. Andreas *in cit. cap. Cum dilectus n.* 6. Abbas *ibid. n.* 12. id probans ex dicta *leg. Non diſtinguemus* 32. §. 5. *ff. de receptis* &c. 49

Coram Arbitro Compromiſſario non poteſt fieri reconventio, textu expreſſo *in cit. cap. Cum dilectus* 6. *de Arbitris;* Abbas *ibid. n.* 7. Pirhing *loc. cit. num.* 50. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 60. & alii paſſim. Nec etiam talis reconventio poteſt fieri coram Arbitro Juris ſeu neceſſario, quando iſte electus eſt, non ad totam cauſſam, ſed ſolum ad certum cauſſæ articulum, v. g. An Judex ſit ſuſpectus? ut *in cap. Suſpicionis* 39. *de officio delegati*. Talis enim articulus ſine alia reconventione expediri debet, ne progreſſus cauſſæ principalis retardetur; *cap. Legitima* 2. *de appellat. in* 6. Abbas *l. c.* Pirhing *l. c.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 61. & alii. 50 51

Poteſt tamen dicta reconventio fieri coram Arbitro Juris, ſeu neceſſario, ſi ſit electus ad totam cauſſam, ut ſi Clericus contra Epiſcopum ſuum litem moveat; *cap. Si Clericus* 46. *cauſ.* 11. *q.* 1. Arbiter enim Juris, ſeu neceſſarius electus ad totam cauſſam habet Juriſdictionem adinſtar Judicis delegati; *cap. Suſpicionis* 39. *de officio delegati*, juncta Gloſſa *ibid. verb. Ad quos omnia*. Sic Abbas *in cit. cap. Cum dilectus n.* 7. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 61. Pirhing *loc. cit. n.* 51. teſtans de communi. 52

Arbiter tenetur per ſe ipſum Laudum, ſeu 53

ſententiam ferre, nec poteſt ad id alium delegare, niſi hoc ſit ei expreſſe commiſſum, textu expreſſo *in l. Non diſtinguemus* 31. §. 16. *& l. in Compromiſſis* 45. *ff. de receptis &c.* Et ratio eſt, quia cenſetur Compromiſſum eſſe factum in talem certam perſonam ex ſpeciali fiducia, ſeu confidentia erga ipſam; Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus* 6. *de Arbitris verſ. Niſi de his;* Pirhing *loc. c. num.* 51. *verſ. Infertur ſecundo;* Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 62. & alii paſſim.

54 Arbiter Laudum, ſeu ſententiam pronunciare debet in præſentia partium Compromittentium, niſi in Compromiſſo ſit ei ſpecialiter conceſſum, ut parte utraque vel altera earum abſente, cauſſam deſinire poſſit, textu expreſſo *in l. Diem* 27. §. 4. *ff. de receptis* &c. & colligitur *ex cap. Ex parte* 10. *de Arbitris*, ibi: *In tua præſentia partibus conſtitutis.* Unde Arbiter partes citare poteſt, ac debet ut ad certum diem, & locum, in quo Arbitrium, ſeu Laudum pronunciandum eſt, compareant. Colligitur ex *cit. cap. Ex parte, & l. Quid tamen* 21. §. 8. *ff. de receptis* &c. Et quidem poteſt Arbiter citare partes per Nuncium, vel per Epiſtolam, textu expreſſo *in l. Sed & interpellatur* 49. §. 1. *ff. de receptis &c.* ibi: *Arbiter adeſſe litigatores, vel per nuncium, vel per Epiſtolam jubere poteſt;* Sic Gloſſa *in cit. cap. Cum dilectus verb. Niſi de his;* Molina *tr.* 5. *diſp.* 44. *n.* 1. Pirhing *loc. cit. n.* 52. & alii.

55 In Arbitros poteſt fieri Compromiſſum ſuper qualibet cauſſa, ſeu re, de qua in Jure non ſit expreſſe prohibitum. Quod enim non prohibetur expreſſe, per conſequentiam admittitur: *l. Cum Prætor* 12. *ff. de judiciis, & cap. Cum apud* 23. juncta Gloſſa *ibid. verb. Prohibitorum, de Sponſalibus;* Sic Hoſtienſis *in ſumma de Arbitris num.* 5. Speculator *de Arbitris* §. *Reſtat, num.* 3. Molina *tract.* 5. *de juſtitia diſ.* 40. *in princ.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 69. Pirhing *loc. cit. num.* 25. & alii communiter.

56 In Jure autem prohibentur committi in Arbitros cauſſæ illæ, quæ ob ſui gravitatem, & præjudicii periculum a majoribus Judicibus ſunt expediendæ. Sic colligitur ex *leg. Non diſtinguemus* 3. §. 6. *& 7. ff. de receptis* &c. ubi plures aſſignantur, quæ in Arbitros committi non poſſunt, *ex cap. Cauſſa* 9. *de in integrum reſtit.* ubi variæ ſpecificantur, addita ratione quod in ipſis, *Cum majores Judices exigant, Arbiter nequit aſſumi.*

57 Primo igitur non poteſt fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper cauſſa criminali criminaliter intentata, textu expreſſo *in cit. cap. Cum cauſſa* 9. *de reſtitut. in integrum, cit. leg. Non diſtinguemus* 32. §. 6. *de receptis.* Talis enim criminalis cauſſa exigit majores Judices veram juriſdictionem habentes, quorum publica auctoritate ſunt crimina condigne punienda, & non privatorum arbitrio remittenda; Pirhing *loc. cit. num.* 25. *verſ. Tertio;* Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 75. Zoeſius *tit. de Arbitris num.* 19. & alii paſſim. Poteſt tamen aſſumi Arbiter in cauſſa criminali, quando eſt ſolum Civiliter intentata, ut patet ex *cap. Veniens* 16. *& cap. Quintavallis* 23. *de jurejurando;* Sic Gloſſa *in cit. l. Non diſtinguemus* §. 6. *verb. Famoſo delicto;* Abbas *in cit. cap. Cauſſa num.* 4. Molina *cit. diſp.* 40. *n.* 4. Pirhing, & Reiffenſtuel *loc. cit.*

Secundo nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper cauſſa liberali, textu expreſſo *in cit. cap. Cauſſa*, & *cit. l. Non diſtinguemus* §. 7. ubi hæc additur ratio, quia *favor libertatis eſt, ut majores Judices habere debeat:* Cauſſæ enim liberales, in quibus agitur de hominis libertate, ingenuitate, vel libertinitate, ſunt de majoribus, adeoque majores exigunt Judices, nec ſufficiunt Arbitri, quamvis tamen iſti incidenter de cauſſa ſtatus cognoſcere poſſint, juxta *l. Cum proponas* 6. juncta Gloſſa *fin. Cod. de rebus creditis*, Molina *l. c. n.* 2. Pirhing *l. c. verſ. Secundo*, & alii. 58

Tertio nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper cauſſa Matrimoniali carnali; *Communis* per text. *in cap. Ultim. de tranſact.* & *cit. cap. Cauſſa*, juncta Gloſſa *ib. verſ. In matrimoniali*, ſpectato enim Jure communi ſolus Epiſcopus de his cognoſcit, ut patet ex *cap. Accedentibus* 12. *de exceſſibus Prælator.* & ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Poteſt tamen id fieri ſuper cauſſa Matrimonii ſpiritualis, ut eſt cauſſa electionis, ut patet ex *cap. Ex parte* 10. *de Arbitris, cap. Cum inter* 21. *de election. cap. Niſi eſſent* 22. *de præbendis;* Fagnan. *in cit. cap. Ex parte num.* 3. 4. *&* 5. ubi plures alios allegat; Pirhing *loc. cit. verſ. Primo;* Molina *loc. cit. num.* 4. Abbas *loc. cit. n.* 4. & alii. 59

Quarto nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper cauſſa reſtitutionis in integrum, niſi coram eis mota ſit incidenter: talis enim cauſſa ſolum coram Judicibus ordinariis adminiſtrationem habentibus, vel eorum delegatis tractari, & finiri poteſt, textu expreſſo *in cit. cap. Cauſſa* 9. *de in integrum reſtitutione*, juncta Gloſſa *ibid. verb. Incidenter*, ubi id probat in pluribus; Abbas *ibid. n.* 4. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 71. teſtans de communi. 60

Quin-

61 Quinto non poteſt fieri Compromiſſum in Arbitros de iis, quæ vergunt in præjudicium Eccleſiæ. Unde Prælati, & Clerici exempti, & immediate ſubjecti Sedi Apoſtolicæ nequeunt compromittere ſine conſenſu Summi Pontificis in præjudicium exemptionis, quia id vergeret potius in præjudicium Sedis Apoſtolicæ tollendo ejus jus in exemptos ſibi reſervatum, quam ipſorum Exemptorum; *cap. Cum tempore* 5. §. *final. de Arbitris*. Nec exempti poſſunt renunciare juri exemptionis; *cap. Si diligenti* 12. *de Foro compet. l. Jus publicum* 38. *ff. de pactis*; adeoque neque ſupra ipſum exemptionis jus facere Compromiſſum, quia ex eo poſſet fieri Arbitrium contra exemptionem; Pirhing *l. cit. num.* 26. *& ſeq.* Reiffenſtuel *l. c. num.* 78. Engel *l. c. num.* 4. & alii paſſim.

62 Sexto nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper Cauſſis jam per legitimam ſententiam deciſis, jamque in rem judicatam tranſactis; *cap. Expoſita* 12. *de Arbitris*; Gloſſa *ibid. verb. Cum parte altera*; Innocentius, & Joan. Andr. *ibid. n.* 3. Pirhing *loc. cit. n.* 30. *&* 31. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 79. & alii paſſim: Cum enim Compromiſſum æquiparetur tranſactioni; *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, & tranſactio, ſive compoſitio fieri debeat de re dubia, & lite incerta, *l.* 1. *ff. de tranſactionibus*, ſequitur, quod non poſſit in Arbitros compromitti ſuper cauſſis per certam, & indubitatam ſententiam deciſis, & jam in rem judicatam tranſactis, & ſic jam redditis claris, certis, ac indubiis.

63 Septimo nequit fieri Compromiſſum in Arbitros ſuper omnibus cauſſis majoribus Judicibus reſervatis; *Communis* per text. in *cit. cap. Cauſſa* 9. *de in integrum reſtitutione*, ibi: *Cum majores judices exigant, Arbiter nequit aſſumi*, & *cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 6. *&* 7. *ff. De receptis, qui arbitrium &c.*

64 Quoad vim, ſeu obligationem, aut effectum Compromiſſi in Arbitros, & Laudi per ipſos pronunciati tenendum eſt, quod quando Compromiſſum factum eſt ſimpliciter, nulla adjecta pœna, & Laudum nondum a partibus fuit receptum, nec expreſſe, ideſt ſubſcriptione, ſeu verbis, quod non diſpliceat arbitrium factum, nec tacite, ideſt taciturnitate decem dierum illud roborando, quod vocant *homologari* per text. *in l. Cum antea* 5. *Cod. de receptis Arbitris*, tunc ex eo datur actio ad intereſſe contra non ſtantem Compromiſſo, ſeu Laudo lato, ut ſolvat alteri parti quanti ejus intereſt Compromiſſum, aut Laudum ſervatum eſſe; Colligitur *ex cap. Per tuas, Verb. Ratum haberi*; *&* Abbas *ib. n.* 10. Gloſſa *fin. in cit. l. Diem proferre*; Pirhing *loc. cit. n.* 61. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 83. & alii. Et quamvis ex pacto nudo, ut hic intervenit, videatur non dari actionem per Jus Civile *in l. Juris gentium* 7. §. 5. *ff. de pactis*; Tametſi de Jure Canonico etiam ex pacto nudo oritur actio, ideſt jus exigendi in judicio illud, de quo inter paciſcentes conventum fuit, ut contra paucos tenent Canoniſtæ communiter, teſte Reiffenſtuel *lib.* 1. *Decretal. tit.* 35. *n.* 31. per text. *in cap. Antigonus* 1. *de pactis* juncta Gloſſa *final. ibidem*, & *cap. Qualiter* 3. *eod.* Et inſuper ſecundum hodiernos mores etiam in Foro Civili datur actio ex pacto nudo, prout tradunt uno ore Interpretes, teſte Chriſtophoro Clingenſperger *lib.* 3. *Inſtit. tit.* 14. *q.* 10. & Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 37. idque merito, ut ſubjungit ibidem, ne forum externum diſcordet ab interno.

Quando Laudum per Arbitros pronunciatum 65
vi Compromiſſi in ipſos abſolute, & ſine adjectione pœnæ facti a partibus expreſſe receptum fuit, aut ſaltem per ſilentium decem dierum homologatum, ſeu tacite approbatum, tunc iſtud indiſtincte obſervandum, & executioni mandandum eſt, ac datur ex eo exceptio, & actio in factum ad petendam coram Judice ordinario executionem Laudi; *l. Ne in Arbitris* 4. *& l. Cum antea* 5. *Cod. de receptis Arbitris*, *cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, ubi Gloſſa *verb. Ratum haberi*; & Abbas *num.* 8. Pirhing *loc. cit. n.* 62. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 86. & alii paſſim.

Si in Compromiſſo appoſita ſit pœna, tunc 66
ſub eadem pœna ſtandum eſt Laudo per Arbitros pronunciato, & contra partem Laudo ſtare recuſantem datur actio ad ipſam compellendam in Judicio, ut dictam pœnam ſolvat; *Communis* per text. *in cit. cap. Per tuas* 9. *de Arbitris*, *& in l. Ex Compromiſſo* 2. *ac l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis &c.* & concordat *l. Ex ſententia* 1. *Cod. de receptis Arbitris*, addita hac ratione, quia *ob hoc invicem pœna promittitur, ut metu ejus a placitis non recedatur*.

Dicta autem pœna ſoluta, pars nolens ſta- 67
re Laudo non poteſt compelli ad illi ſtandum, ſeu ad illud executioni mandandum; *Authent. Decernit jus, Cod. de receptis Arbitris*, ubi expreſſe dicitur, quod *præſtita pœna liceat a judicatis* (ideſt a ſententia Arbitri) *recedere*, & concordat *l. Ex ſententia* 1. *Cod. eod.* & *l. Ex Compromiſſo* 2. *ff. de receptis &c.* Quando enim Compromiſſo adjicitur pœna, tunc Com-

promiſſum evadit conditionatum, ſeu alternativum, ut videlicet vel ſtetur Compromiſſo, vel ſolvatur pœna, prout condemnatus elegerit, ideo enim pœna adjicitur, & invicem promittitur, ut metu ejus a placitis non recedatur, ut expreſſe cavetur *in cit. l. Ex ſententia;* Sic Gloſſa *verb. Metu;* Abbas *in cit. cap. Per tuas num.* 15. Engel *l.* 1. *decr. tit.* 43. *n.* 15. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 88. Pirhing *l. c. n.* 77. & alii paſſim.

68 Excipe tamen primo, Niſi in dicto Compromiſſo pœnali adjecta ſit clauſula: *Rato manente Compromiſſo, & Arbitrio ſeu Laudo ſuper eo lato*, ideſt, ut non obſtante ſolutione pœnæ adhuc ſententia Arbitrorum rata maneat: Tunc enim Contraveniens non ſolum pœnam ſolvere, ſed etiam ſententiam Arbitrorum exequi tenetur, quia tunc in effectu duplex Compromiſſum intervenire cenſetur, unum pœnale, ſeu obligans ad ſolutionem pœnæ, ſi non ſervetur, & alterum purum, ſeu ſimplex, vi cujus non obſtante ſolutione pœnæ agi poteſt in judicio ad ipſum compellendum pro obſervantia, & executione Laudi; Gloſſa *final. in cap. Dilecti* 4. *de Arbitris*, & *ibidem* Abbas *n.* 17. Maranta *in ſpeculo aureo part.* 6. §. *de n. appellat. n.* 263. Gail. *lib.* 1. *obſerv.* 150. *n.* 14. Card. Tuſchus *litt. C. concluſ.* 300. *n.* 2. Pirhing *loc. cit. n.* 69. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 91. & alii paſſim; *arg. l. penul. ff. de tranſaction. & l. Cum proponis* 57. *Cod. eod.* ubi habetur, quod ſi tranſactioni adjecta ſit pœna cum clauſula *Rato manente pacto*, tranſgreſſor & ad pœnam compelli poteſt, & ad tranſactionem obſervandam.

69 Excipe ſecundo, *Niſi Compromiſſo præter pœnam tranſgreſſori ſtatutam adjectum ſit juramentum de ſtando Arbitrio, ſeu Laudo*, quia tunc tranſgreſſor poteſt compelli, & ad ſolvendam pœnam, & ad obſervandam, ſeu exequendam ſententiam Arbitri, ſeu Arbitrorum ratione appoſiti juramenti, quod omnino ſervari debet, *cum non vergat in æternæ ſalutis diſpendium, nec redundet in alterius detrimentum, cap. Quamvis* 2. *de pactis in* 6. cum ſimilibus; Gloſſa *in cap. Non ſine* 2. *verb. Sacramentum*; & Abbas *ibid. n.* 8. *de Arbitris*; Molina *tract.* 5. *diſp.* 35. *n.* 22. Pirhing *loc. cit. n.* 70. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 89. & alii; Tum quia juramentum appoſitum pacto, ſeu Compromiſſo pœnali, habet vim clauſulæ: *Rato nihilominus manente pacto, ſeu Compromiſſo*, ut poſt Baldum notat Abbas *in cap. Per tuas* 9. *n.* 14. *de Arbitris:* Card. Tuſchus *litt. C. concl.* 300. *n.* 4. Barboſa *clauſul.* 118. *n.* 3. & alii.

Si nullo interveniente legitimo impedimento, ſolutio non fiat intra tempus ab Arbitro præfixum; tunc pœna committitur, quamvis poſt lapſum dictum tempus ſolutio offeratur, quia ſemper verificatur, quod intra præfixum tempus ſolutio facta non fuit; *Communis*, textu expreſſo *in leg. Celſus ait* 23. *ff. de receptis &c.* Quod ſi ob aliquod legitimum impedimentum, ſeu juſtam cauſam intra præfixum tempus non ſit facta ſolutio, tunc pœna non committitur; dummodo poſtea condemnatus quam primum poterit, ſolvat; *Communis*, textu expreſſo *in cit. leg. Celſus ait* §. 2. Item pœna non committitur, ſi pars altera poſt lapſum præfixum tempus ſolutionem oblatam accipiat, quia ſponte illam ſolutionem acceptando cenſetur ceſſiſſe juri ſuo; *Communis*, textu expreſſo *in cit. l. Celſus ait* §. 3. 70 71 72

Si pro ſolutione facienda non fuerit ab Arbitro præfixum certum tempus, tunc facienda eſt poſt modicum tempus arbitrio boni viri, ſeu Judicis taxandum; *Communis*, textu expreſſo *in l. Quid tamen* 21. §. 12. *ff. de receptis &c.* & concordat text. *in leg. Quod dicimus* 105. *ff. de ſolutionibus*, ibi: *Debere ſtatim ſolvere, cum aliquo temperamento temporis intelligendum eſt, nec enim cum Sacco adire debet*. Et talem temperamentum, ſive modicum tempus, in actione reali cenſetur eſſe ſpatium decem dierum, ut cavetur *in l. Promiſſor ſtichi* 31. §. *Si ſine die, ff. de conſtituta pecunia*; ibi: *Sed modicum tempus ſtatuendum eſt non minus decem dierum, ut exactio celebretur*: In actione autem perſonali ſpatium 4. menſium; *l. Eos, qui* 2. & *l. Sancimus* 3. *Cod. de uſuris rei judicatæ, cap. Quærenti* 26. juncta Gloſſa *ibid. verb. Quadrimeſtre, de officio delegati*. 73

Contra iniquum Laudum, ſeu injuſtam ſententiam Arbitri tria præſertim remedia competunt. Primo exceptio doli, ſi Compromittens conventus actione ex ſtipulatu ad pœnam præmiſſam ſolvendam apponat exceptionem doli mali, quod nempe altera pars Arbitrum pecunia corruperit, ſeu ſi adverſarium callide circumvenerit, & hujuſmodi; *leg. Ita demum* 31. *ff. de receptis &c.* Vel quod Arbiter effectus ſit ſuus inimicus; *l. Non diſtinguemus* 23. 7. 14. *ff. eod.* Vel quod per ſortes, aut per gratiam arbitratum ſit; *leg. Arbitrorum* 3. *Cod. de receptis Arbitris*. Secundo ſi Laudum contineat manifeſtam, & evidentem iniquitatem, poteſt officium Judicis implorari, ac poſtulari, ut illud ad juſtitiam reducatur ſecundum boni, ac prudentis viri judicium, etiamſi Compromiſſum fuerit juramento confirmatum, 74

quia

quia regulariter Compromittentium in aliquem mens eſt, ut intendant ſe obligare ad ſtandum ejus arbitrio, ſi juſtum, & æquum ſit, non vero ſi immodice aut inique arbitratus fuerit, textu expreſſo in *leg. Si libertus* 30. *ff. de operis Libertorum*, ibi: *Si Libertus ita juraverit dare ſe quot operas patronus arbitratus ſit, non aliter ratum foret arbitrium patroni, quam ſi æquum arbitratus ſit. Et fere ea mens eſt perſonam arbitrio ſubſtituentium, ut, quia ſperent eum recte arbitraturum, id faciant, non quia vel immodice obligari velint*. Niſi expreſſe in eo Compromiſſo conventum fuerit, ut arbitrium qualecumque fuerit, ſive æquum, ſive iniquum ſervetur, aut ex circumſtantiis conſtiterit id partes ſuo Compromiſſo intendiſſe, quia tunc locum haberet *l. Diem proferre* 27. §. 2. *ff. de receptis &c.* ibi: *Stari autem debet ſententiæ Arbitri, quam de re dixerit, ſive æqua, ſive iniqua ſit, & ſibi imputet, qui compromiſit*; Et hoc colligitur ex *l. Societatem* 76. *verſ. Arbitrorum, ff. Pro ſocio*: ibi: *Unum ejuſmodi* (arbitrium), *ut ſive æquum, ſive iniqum ſit, parere debeamus, quod obſervatur, cum ex Compromiſſo ad Arbitrum itum eſt*. Tertio ſi Compromittens per Laudum ab Arbitro pronunciatum, ſit læſus ultra dimidium juſti pretii, poteſt intentare remedium Legis *Rem majoris pretii* 2. *Cod. de reſcindenda venditione*. Sic pluribus adductis, & citatis Pirhing *loc. cit. n.* 29. & Reiffenſtuel *loc. cit. a n.* 96. *ad* 99. aliique plures.

75 Compromiſſum, & Arbitrorum officium, ſeu poteſtas finitur multis modis. Et primo finitur per ſententiam definitivam ſuper tota cauſa compromiſſa prolatam; *Communis*, per text. *in leg. Qualem* 19. *ff. de receptis*

76 *&c.* juncta Gloſſa *ibidem verb. A tota*. Hinc ſemel ſic lata ſententia, Arbiter nihil in ea addere, vel minuere, nec ſi in ea erraverit, eam mutare, aut corrigere poteſt, cum poſtquam ſuper tota cauſa definitive pronunciarit, damnando, vel abſolvendo, totum ſuum expleverit officium, & Arbiter eſſe deſierit; *Communis*, textu expreſſo *in cit. leg. Qualem* 19. §. 2. & *l. Quia Arbiter* 20. *ff.*

77 *de receptis &c.* Immo ſemel ſic definitive lata ſuper tota cauſſa ſententia, nec poteſt dictam ſuam ſententiam exequi, quia cum ſolum cenſeatur electus ad pronunciandum, ſeu ſententiandum, pronunciatione facta, ſeu lata ſententia, extinguitur omnis ejus poteſtas, & executio dictæ ſententiæ fieri debet a Judice ordinario Rei; *leg. Cum antea* 4. *Cod. de receptis Arbitris*, *cap. Si quis* 4. *de Foro competenti*; vide dicta *ſupra num.* 19.

Fuit autem notanter dictum in concluſione 78
Super tota cauſſa, quia ſi Compromiſſum contineat plures controverſos articulos, & ita factum ſit, ut Arbiter de omnibus ſimul pronunciet, ſeu ſententiet, & ipſe de uno ſolum ſententiam dixerit, & nondum de aliis, poterit ipſam mutare, cum non valeat, nec habeatur pro vera ſententia, ex quo non ſit ſervata forma mandata Compromiſſi; Si autem ita factum ſit Compromiſſum, ut de ſingulis ſeparatim poſſit pronunciare, cum ſic cenſeantur plura eſſe Compromiſſa, tunc pronunciata ſententia ſuper uno articulo, non poteſt amplius ipſam mutare, quia quantum ad illum articulum deſiit eſſe Arbiter, licet adhuc Arbiter perſeveret quoad alios articulos, de quibus nondum pronunciavit, ſeu ſententiavit. Sic textus expreſſus in *l. Quid tamen in princ.* 21. *ff. de receptis &c.* & tenent Pirhing *loc. cit. num.* 84. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 102. & alii paſſi.

Secundo finitur Compromiſſum, & poteſtas, 79
ſeu officium Arbitrorum per lapſum termini, ſeu temporis, aut diei in Compromiſſo præfixi, & expreſſi; *leg. Quid tamen* 21. §. 5. *l. Non diſtinguemus* 32. §. 3. *ff. de receptis &c.* Non finiretur tamen Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum, ſi partes tempus præfixum prorogarent, vel in ipſo Compromiſſo Arbitris facultatem concederent tempus prorogandi, dato quod impedimentum ſententiam, ſeu Laudum pronunciandi interveniat; *cit. leg. Non diſtinguemus* 32. §. 11. & 21. & *l. Arbiter* 33. *ff. de receptis &c.*

Tertio finitur Compromiſſum, & poteſtas 80
Arbitrorum recuſatione ipſorum Arbitrorum ſuſpectorum; *Communis* per text. *in l. Sed ſi in ſervum* 9. §. 5. & *in l. Non diſtinguemus* 32. §. 14. *ff. de receptis &c.*

Quarto finitur Compromiſſum, & poteſtas 81
Arbitrorum Acceptilatione; *cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 3. *de receptis &c.* ibi: *Acceptilatione*, ut ſi uni Compromittentium acceptilata ſit pœna, non cogitur Arbiter Laudum proferre, ſed compromiſſum expirat; *l. Pomponius* 13. *in princ. ff. de receptis &c.* Tali enim Compromiſſo ſtatur ſolum metu pœnæ, quæ ſi eſt acceptilata uni, videtur & alteri Compromittentium acceptilata; Gloſſa *in cit. leg. Pomponius verb. Alteri*; Pirhing *loc. cit. num.* 95. Reiffenſt. *loc. cit. num.* 109. & alii paſſim.

Quinto finitur Compromiſſum, & poteſtas 82
Arbitrorum Judicio; *cit. l. Non diſtinguemus*

§. 4. ibi: *Judicio*, ut ſi unus Compromittentium ab Arbitris recedat, & coram Judice ordinario cauſſam, de qua erat Compromiſſum, in Judicium deducat: Tunc enim quamvis pars recedens pœnam Compromiſſo adjectam incurrat, tamen cauſſa non amplius coram Arbitris, ſed coram eodem ordinario Judice agitanda eſt; *Communis* textu expreſſo *in l. Si quis rem* 30. *ff. de receptis &c.*

83 Sexto finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum pacto, ſeu tranſactione; *cit. leg. Non diſtinguemus* §. 3. ibi: *Pacto*, ut quando inter partes Compromittentes ſuper cauſſa compromiſſa poſtea tranſigitur; *cit. leg. Non diſtinguemus* §. 5. *ff. de receptis &c.* ſeu quando partes concorditer a Compromiſſo recedunt. *Omnis enim res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur*, textu expreſſo *in cap. Omnis res* 1. *de Regul. Juris*.

84 Septimo finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum interitu rei, de qua erat ipſum Compromiſſum, & erat Laudum pronunciandum. Niſi tamen in tali caſu aliquid litigantium interſit, videlicet propter fructus, & partus ipſius rei, quia tunc non obſtante interitu rei principalis, adhuc de his Arbiter Laudum proferre poſſet; *Communis* per text. *in cit. l. Non diſtinguemus* 32. §. 2. *ff. de receptis &c.*

85 Octavo finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum morte utriuſque, ſeu etiam unius tantum Compromittentium, niſi ſecus in Compromiſſo fuerit expreſſum; *cap. Ex parte* 10. *de Arbitris*, *& leg. Diem proferre* 27. §. 1. *ff. de receptis &c.* Compromiſſum enim non tranſit ad hæredes, niſi id fuerit expreſſum, ut dicitur *in cit. l. Diem proferre* §. 1. ibi: *Si hæredis mentio, vel cæterorum facta in Compromiſſo non fuerit, morte ſolvetur Compromiſſum*; Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 104. Pirhing *loc. cit. n.* 88. & alii paſſim.

86 Nono finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum morte eorumdem Arbitrorum; *Communis* per text. *in cit. l. Non diſtinguemus* §. 3. ibi: *Morte*, & *cap. Uno Delegatorum* 42. *de officio delegati*.

87 Decimo finitur Compromiſſum, & poteſtas Arbitrorum etiam morte unius ſolius ex ipſis, ſi plures ſint, niſi ſecus in Compromiſſo ſit expreſſum, ſcilicet ut uno eorum defuncto, vel impedito, alii procedere adhuc poſſint; *Communis* textu expreſſo *in cit. cap. Uno delegatorum* 42. *de officio delegati*: ibi: *Uno Delegatorum, vel Arbitrorum rebus humanis exempto, eorum officium expiravit: Niſi aliud in delegatione, aut Compromiſſo fuiſſet expreſſum*. Et ratio eſt, quia niſi ſecus expreſſum ſit, ita in plures Arbitros cenſetur factum Compromiſſum, ut omnes judicent; *arg. l. Duo* 39. *ff. de re judicata*, ibi: *Duo ex tribus Judicibus, uno abſente, judicare non poſſunt, quippe omnes judicare juſſi ſunt*, & concordat text. *in l. Si unus* 17. §. 12. *ff. de receptis &c.* ibi: *Si plures ſunt, qui Arbitrium receperunt, nemo unus cogendus erit ſententiam dicere, ſed aut omnes, aut nullus*, & *ibid.* §. 7. ibi: *Si in tres fuerit Compromiſſum, ſufficere quidem duorum conſenſum, ſi præſens fuerit & tertius; alioquin abſente eo, licet duo conſentiant, Arbitrium non valere, quia in plures fuit Compromiſſum, & potuit præſentia ejus trahere eos in ejus ſententiam, & in l. Sicuti tribus* 18. *& in l. Diſtinguemus* 32. §. 13. *ff. eod.* cum ſimilibus.

Additiones ex aliena manu.

De variis Arbitrorum generibus, tum de differentiis Arbitros inter & Arbitratores conſule, ſi lubet, Gonzal. *in c.* 1. *n.* 7. *& ſequent. de arbitr.* Bohemer. *in decretal. lib.* 1. *tit.* 43. §. 1. Voet. *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 2. 88

Quando quis electus in Arbitratorem, & non in Arbitrum dici queat, expendit Rota *in Regien. Penſionis ſuper executione laudi* 21. *Junii* 1748. §. 7. & in confirmatoria 30. *Junii* 1749. §. 5. *& ſequent. cor. bon. mem. Vicecom.* 89

Quod ſcribit Auctor *n.* 28. Religioſos privatos nequire eligi in Arbitros, id in Fratribus Minoribus locum dumtaxat habet; nam quod attinet ad ſimplices etiam Monachos, ii tum in Arbitros, tum in Arbitratores eligi poſſunt; vide mox citatam *Regien. Penſionis ſuper executione laudi, locis laudatis.* 90 91

Sententiam Auctoris *num.* 37. quod ſcilicet etiam de jure civili Judex eligi a partibus *volentibus* in Arbitrum poſſit, tuetur Stryckius *in uſu modern. Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. §. 4. putat vero *legem* 9. §. 2. *ff. de recept. arbitr.* quæ videtur obſtare, intelligendam eſſe de Judice pedaneo, quippe qui non libere, ſed ad formulam præſcriptam adſtricta poteſtate gaudebat. 92 93

Sententiam ab Arbitro prolatam hoc nomine impugnari haud poſſe, quod is non proceſſit præmiſſis neceſſariis probationibus, firmavit Rota *cor. Ratto deciſ.* 192. *num.* 4. ea reddita ratione, quod potuit ſe extrajudicialiter informare. 94

De-

95 De jure civili ſententia ab omnibus Arbitris præſentibus proferri debet, ita ut vel uno eorum abſente prolata, nullitatis vitio laboret, niſi illud actum ſit: *l. non diſtinguemus* 32. §.
96 *cum in plures* 13. *ff. de recept. & qui arb.* At de jure Canonico ſi legitime omnes citati fuerint, nec juſtum allegaverint impedimentum quominus adeſſent, licet duobus præſentibus abſente tertio perinde ad negotii commiſſi examen accedere, illudque ſua dirimere ſententia, ac ſi tertius legitime vocatus preſens ſit;
97 *cap. ult. de arb. in* 6. Id ſumma ratione ſtatutum fuit a jure Canonico. Uti enim recte obſervavit Voet *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 7. *n.* 16. abſoluta illa neceſſitas præſentiæ omnium Arbitrorum non raro malitiis atque calumniis poſſet anſam præbere, dum aliquando unus aut gratia, aut odio, aut ſordibus corruptus ſui copiam non faceret, & ita quæſtiones malitioſa abſentia diutius protraherentur, ac manerent indeciſæ.

98 Si tres fuerint electi Arbitri, quorum unus poſtea inhabilis repertus ſit, an ſententia a duobus lata valida ſit, vide diſſidentes inter ſe opiniones apud Stryckium *jurid. diſſ. tom.* 4. *diſp.* 25. *c.* 9. *n.* 26.

99 Arbitrorum eſt omnia definire, de quibus Compromiſſum eſt, idque, per ſententiam definitivam. Non poſſunt tamen fines Compromiſſi excedere. An ſub generali Compromiſſo contineantur quæſtiones futuræ; an poſſint Arbitri dilationem ſolutionis dare; an compenſationem objectam admittere, verba ſententiæ obſcuræ interpretari, conſule Voet *in Comm. ad Pandect. lib.* 4. *tit.* 8. *n.* 18.

100 Non ſuſtineri pactum juratum de non petenda reductione ad Arbitrium boni viri, tenet Sorge *Juriſprud. Forenſ. tom.* 8. *c.* 34. *n.* 51.

101 De Arbitro Feudali adi Stryckium *jurid. diſſ. tom.* 7. *diſp.* 4. *per tot.*

ARBOR CONSANGUINITATIS, ET AFFINITATIS; vide verb. *Impedimenta Matrimonii art.* 1. *n.* 34. & 35. & verb. *Affinitas n.* 14.

ARCHIDIACONUS.

---

1 ARchidiaconus ſic dictus eſt quaſi Princeps Diaconorum, ſeu primus inter Diaconos; Græca enim ſignificatione *Archos* denotat *primum, ſeu Principem, & Diaconus Miniſtrum, diſt.* 21. *cap. Cleros, & Clericos.* Et primis 2
Apoſtolorum temporibus in ſingulis Civitatibus Epiſcopalibus ſeptem Diaconi conſtitui ſolebant, ut conſtat *ex c.* 6. Actuum Apoſtolorum, & *ex cap. Diaconi* 12. & *cap. Diaconi ſeptem* 13. *diſt.* 93. ex quibus qui cæteris antiquior erat, appellabatur Archidiaconus, & ejus Officium erat curare, ut cæteri Diaconi rite ſuo munere fungerentur, ut inter alios refert Azorius *part.* 2. *Inſtit. lib.* 3. *cap.* 14. *qu.* 1.
Poſtea vero Archidiaconi auctoritas eſt ſic ad- 3
aucta, ut Vicarius Epiſcopi in omnibus eſſet, ut expreſſe dicitur *in cap. Ut Archidiaconus* 1. *de Offic. Archidiaconi*, his verbis: *Ut Archidiaconus poſt Epiſcopum ſciat ſe Vicarium eſſe ejus in omnibus &c. & cap. Ad hæc* 7. *eodem titulo*, dicitur: *Secundum vero Romani Ordinis conſtitutionem major poſt Epiſcopum, & ipſius Epiſcopi Vicarius reperitur;* Et tenet Rota *part.* 11. *deciſ.* 160. *num.* 22. & *part.* 14. *deciſ.* 189. *num.* 18. & 19. ubi dicit Archidiaconum eſſe Vicarium Epiſcopi, licet non aſſumptum ab Epiſcopo, ſed datum a Jure habentem perpetuam Vicariam, & ordinariam juriſdictionem.

Immo ſic excrevit Archidiaconi auctoritas, 4
ut nedum Vicarius natus Epiſcopi fuerit conſtitutus, ſed etiam Epiſcopi oculus appellatus; ut in Epiſtola Divi Clementis Papæ, *cap. Diaconi Eccleſiæ* 7. *diſt.* 93. *Diaconi Eccleſiæ ſint tamquam oculi Epiſcopi; & in cap. Ad hæc* 7. *de Officio Archidiaconi* Innocent. III. ſic expreſſe ait; *Item in Epiſtola B. Clementis Papæ Prædeceſſoris noſtri oculus Epiſcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Epiſcopi per Epiſcopatum proſpiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet.* Et in Epiſtola Evariſti *cap. Diaconi* 12. *diſt.* 93. *Diaconi qui quaſi oculi videntur eſſe Epiſcopi;* & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *verb. Archidiaconi: Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Epiſcopi.* Et ob hanc tantam ſuam ele- 5
vatam auctoritatem, & Dignitatem Archidiaconus antefertur Archipresbytero & Archipresbyter Archidiaconi Juriſdictioni ſubjacere tenetur; *cit. cap. Ad hac* 7. *de Officio Archidiaconi*, ubi ſic expreſſe dicitur: *Archipresbyteri, qui a pluribus Decani nuncupantur, ejus Juriſdictioni ſe noverint ſubjacere.* Cum enim Ar- 6
chidiaconus ratione majoris juriſdictionis & Miniſterii immediatius miniſtret, & aſſiſtat Epiſcopo, quam ipſe Archipresbyter, debet ei præcedere, quamvis Ordine ſit ei inferior; Sicuti Cardinales, ex quo immediatius aſſiſtant Summo Pontifici, ut ejus adminiſtrent negotia, ratio-

ratione hujus majoris Officii, & adminiſtra-
tionis præcedunt Epiſcopos, Ordine majores.
7 Adeoque debet de Jure præcedere Archipreſ-
bytero, quamvis non ſit Sacerdos, ut tenuit
8 etiam Rota *p. 3. deciſ. 244. n. 2. & ſeq.* Si
tamen ſit Sacerdos, cum in tali caſu ſit par
in Ordine, & major in Adminiſtratione, de-
bet præcedere Archipresbytero, abſente Epi-
ſcopo, in celebratione Miſſarum in diebus ſo-
lemnibus, & aliis ſolemnioribus functionibus,
prout decrevit Sac. Rit. Cong. *in Regienſi 9.*
Decemb. 1600. his verbis: *Cenſuit Sac. Congr.*
Archidiaconum dictæ Eccleſiæ, qui prima Di-
gnitas poſt Pontificalem exiſtit, & Sacerdos nunc
eſt, non quidem ex obligatione, ſed ex ſua vo-
luntate, & Devotione in decantatione Miſſarum
in diebus ſolemnibus, delatione Sanctiſſimi Sa-
cramenti, benedictione Candelarum, Cinerum,
Palmarum, & aliis hujuſmodi actibus, & fun-
ctionibus Sacerdotalibus, Epiſcopo abſente, præ-
ferendum eſſe Archipresbytero, neque allegatam
conſuetudinem, quæ legitime probata non fuit,
eidem Archipresbytero ad excludendum Archidia-
conum Sacerdotem in caſu, de quo agitur, ſuf-
fragari. Sic etiam *in S. Agathæ Gothorum* 23.
Martii 1629. *& in Juvenacenſi* 17. *Novembr.*
1697. *& in Baren.* 19. *Januar.* 1608. *& in*
Pennen. 24. *Januar.* 1615. *&* Rota *part. 3.*
dec. 244. 11. *Decemb.* 1609. *in Viterbien. Cele-*
brationis Miſſarum.
9 Excipitur tamen caſus, in quo de eadem
Cathedrali concurrant in funeralibus Archidia-
conus, qui eſt prima Dignitas, & Archipreſ-
byter qui eſt ſecunda, & cui incumbit Cura
animarum, & defert ſtolam, quia cum Ar-
chipresbyter, dum in Eccleſia facit officium,
præcedat Archidiacono, ei præcedere debet
etiam in via, nulla probata ex alterius par-
te conſuetudine in contrarium. Sic Sac. Con-
greg. Rituum *in una Trojana die* 14. *Maji*
1623. declaravit dandam eſſe præcedentiam
Archipresbytero ratione ſtolæ, ut refert La-
vor. *verb. lucubr. tom.* 1. *tit.* 2. *c.* 3. *n.* 211.
Barb. *Juris Eccleſ. univerſ. lib.* 1. *c.* 25. *de Ar-*
chidiac. n. 49. *Et collect.* 40. *Apoſtol. deciſ. n.*
23. *Et de Canon. & Dignitat. c.* 5. *n.* 49.
10 Multa de Jure communi pertinent ad Offi-
cium Archidiaconi; Primo: Clericis & Mi-
niſtris Eccleſiæ præcipere omnia ea, quæ ab
ipſis juxta ſuos gradus ſunt obeunda, & de
tertio in tertium annum, ſi Epiſcopus non
poſſit, Diœceſim totam viſitare, & cuncta
quæ emendatione, & correctione indigent,
corrigere, & emendare; *cap. Ut Archidiaco-*
11 *nus* 1. *de Offic. Archidiaconi.* Hodie tamen
Diœceſis viſitatio debet fieri per Epiſcopum,
vel eo impedito, per ſuum Vicarium Genera-
lem quolibet anno, vel ſaltem quolibet bien-
nio compleri, ſi Diœceſis ſit nimis ampla &
vaſta; Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 3. Secun- 12
do: Ad ipſum ſpectat Eccleſiaſticum, & Di-
vinum Officium diſponere, Lectiones Clericis
diſtribuere, Acolythos inſtituere, & omnes
alios Clericos dirigere in iis, quæ in Altaris
Miniſterio agere debent; *cap. Officium vero* 2.
eodem tit. Tertio: Ad Archidiaconi Officium 13
pertinet principaliorem Sacrorum Vaſorum, &
Eccleſiæ cuſtodiam habere; *cap. Ea quæ* 3.
eodem titulo. Quarto: Ad ipſum attinet Ec- 14
cleſias ſui Archidiaconatus ſemel in anno vi-
ſitare, nec ſæpius, niſi forte talis cauſa emer-
ſerit, propter quam ipſum oporteat præfatas
Eccleſias viſitare; *cap. Mandamus* 6. *eodem*
tit. Quo ad hoc tamen ſtatuit Conc. Trident. 15
cit. ſeſſ. 24. *& c.* 3. quod Archidiaconi, De-
cani & alii inferiores in Eccleſiis, ubi hacte-
nus viſitationem exercere legitime conſueve-
runt, debeant aſſumpto Notario de conſenſu
Epiſcopi deinceps per ſeipſos tantum viſitare,
& viſitationis ſuæ rationem Epiſcopo intra
menſem reddere, & depoſitiones teſtium, ac
integra acta ei exhibere teneantur, non ob-
ſtantibus quacumque conſuetudine, exemptio-
ne, vel privilegio. Quinto: Ad Archidiaco- 16
num pertinet Inſtitutio corporalis tam in Be-
neficiis, quam in Dignitatibus, ſicut etiam
examinatio Clericorum Ordinandorum, & eo-
rum, qui Beneficiis Eccleſiaſticis præficiendi
ſunt, ita tamen ut poſtea Epiſcopo præſen-
tentur, & ab eo approbentur; *cap. Ad hæc* 7.
& cap. Ut noſtrum 9. *eodem tit.* Quantum ve- 17
ro ad examen promovendorum ad Ordines,
hodie ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 7. *de refor-*
mat. Epiſcopo cum aſſiſtentia Virorum peri-
torum competere dignoſcitur. Et quantum ad 18
examen eorum, qui præficiendi ſunt ad Paro-
chiales, eſt ſtatutum a Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.*
18. quod hoc ſpectet ad Examinatores Syno-
dales. Hæc & alia de Jure communi ſpectant 19
ad Officium, & poteſtatem Archidiaconi, ut
videre eſt *in toto ſuo Titulo.*
Aſt hodie attendenda eſt cujuſque Eccleſiæ 20
ſpecialis conſuetudo, cum iſta Juri communi
ſcripto in Officiis prævaleat; *cap. Cum olim* 6.
de Conſuetud. & cap. Ad hæc 2. *de exceſſib.*
Prælat. Innocent. *in cap. ut Archidiaconus* 1.
de Offic. Archid. & in cap. Cum olim 6. *de*
Conſuetud. Sylveſter *in ſumm. verb. Archidia-*
conus n. 1. & Gloſſa *in cit. cap. Ad hæc* 1. *de*
exceſſib. Prel. verb. Conſuetudines, ubi dicit
quod

quod Juriſdictio Archidiaconi potius ex con-
21 ſuetudine, quam ex Jure juvatur. In quibuſ-
dam igitur Eccleſiis Archidiaconus exercet Ju-
riſdictionem in Clericos, & Parochias Civita-
tis, & in certum diſtrictum adjacentem, qui
22 fines Archidiaconatus dicuntur. In quibuſdam
aliis non unus tantum, ſed plures Archidiaco-
ni ſunt conſtituti, qui totam Diœceſim in cer-
tas partes diſtributam regunt tamquam Vica-
23 rii Epiſcopi perpetui. In quibuſdam aliis Ar-
chidiaconus habet tantum præeminentiam in-
ter Canonicos ſine ulla Juriſdictione, & Ad-
24 miniſtratione. In quibuſdam aliis nequidem
habet præcedentiam ad omnes, ſed hanc ha-
25 bet alia prima Dignitas. In quibuſdam aliis
nullus eſt Archidiaconus, & ejus Officium
peragit Archipresbyter, vel Præpoſitus, vel
Decanus, vel Primicerius, vel alia prima Di-
gnitas diverſo nomine nuncupata; Sic Azo-
rius *part. 2. inſtitut. lib. 3. cap. 14. quæſt. 7.*
Cardin. Tuſchus *verb. Archidiaconus conclu.* 482.
num. 1. Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 24.
num. 37.

26 De Archidiaconi Officio, Dignitate, & præ-
eminentiis plurima ſæpe ſæpius in dies diſpo-
ſita ſunt a Sacris Congregationibus, quæ ut
commode ab omnibus ſcire poſſint, placet hic
referre, prout referuntur a variis Doctoribus,
& ſignanter a Barboſa *in Collectan. Apoſtolicar.*
deciſ. verb. Archidiaconus, de Canonicis, &
Dignitatibus cap. 5. *& l.* 1. *Juris Eccleſiaſt.*
27 *univerſ. c.* 24. In Choro igitur tamquam pri-
ma Dignitas poſt Pontificalem aliis ſuperior,
& major habetur, & ipſi in Choro perma-
nenti ſpectat in principio Matutini, Hora-
rum Canonicarum, ac Veſperarum intonare
Pater noſter, quo dicto eidem pariter ſpectat
ſua manu ſignum dare, ut incipiatur *Domine*
labia &c. vel *Deus in adjutorium meum &c.*
ipſi etiam ad Primam pertinet dicere, *Dies*
& actus noſtros &c. Adjutorium noſtrum, &
Deus nos benedicat &c. Ad Completorium,
Noctem quietam &c. Benedicat & cuſtodiat nos
&c. & in fine Horarum, & Matutini, *Do-*
minus det nobis &c. & antequam per ipſum
detur ſignum finis, nemo, Officio expleto,
e Choro egredi valet. Ita Sac. Cong. Epiſc.
& Reg. *in Theatina ſub die* 18. *April.* 1617.
Sic etiam in Aprutina 18. *Apr.* 1627. *& in*
Caſſanen. 16. *Septemb.* 1633.

28 Archidiaconus, ut prima Dignitas, debet
exercere Officium Presbyteri aſſiſtentis cum
Pluviali Epiſcopo celebranti juxta formam Cæ-
remonialis, illique Candelam & Palmam be-
nedictam miniſtrare, dummodo ſit in Sacer-
dotali Ordine conſtitutus; Sacra Congr. Rit.
in Brixien. 28. *Maii* 1616. *& in Reatina* 10.
Januar. 1690. Non autem Archipresbyter; Ea- 29
dem Sacra Congr. *in Vercell.* 7. *Auguſti* 1610.
Et recuſans, cogendus eſt pœnis, & Cenſu- 30
ris Eccleſiaſticis, ut in dicta *Brixienſi* 28.
Maji 1616. *& dict. Reatina* 10. *Januar.* 1690.
Et dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, 31
intelligitur præſens in Choro, tam in Eccle-
ſia Cathedrali, quam in alia, ut *in Came-*
rin. 15. *Martii* 1608. Ubi autem Archidiaco- 32
nus non eſt prima Dignitas, Officium ſupra-
dictum ſpectat ad primam Dignitatem; Sac.
Cong. Rit. *in Brixienſi* 28. *Maii* 1616.

Archidiaconus, qui ſuſtinet baculum Epiſco- 33
pi, dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt
immediate poſt Diaconos aſſiſtentes; Sacra
Congr. Rit. *in Bracharen.* 28. *April.* 1600.
Etiamſi ſit primus Archidiaconus, & habeat 34
alias prærogativas; eadem Sac. Congreg. *in*
eadem cauſa 18. *Januar.* 1608. Archidiaconus, 35
qui ſedet a dextris Epiſcopi celebrantis in Ca-
thedrali, a dextris pariter ſedere debet, cum
celebrat in Collegiatis; Sacra Congr. Rit. *in*
Theleſina 2. *Martii* 1602. Archidiaconus, ad 36
quem de conſuetudine Eccleſiæ ſpectat, ab-
ſente Decano, convocare Capitulum, in eo
proponere, ac reſolutiones accipere id poteſt
etiamſi non ſit in Sacris, cum iſte ſit actus
Juriſdictionis, qui competit Archidiacono et-
iam in Sacris non conſtituto, & ad Decanum
non ſpectat ratione Ordinis, ſed antiquitatis,
& ſuperioritatis; Sacra Cong. Conc. referente
Nicol. Garc. *de Benefic. p.* 3. *c.* 4. *n.* 26.

Archidiaconus habens Juriſdictionem con- 37
tentioſam, debet eſſe Doctor promotus in pu-
blico Gymnaſio, ſeu Univerſitate, alias ei
non ſuffragatur, cum Doctoratus ex privile-
gio ad hujuſmodi Dignitatem nequaquam pro-
moveri poſſit, *ex Bulla* 63. S. Pii V. Sacra
Cong. Conc. quam referunt Squilant. *de pri-*
vileg. Cleric. c. 4. *n.* 114. Navarr. *in Regul. Ca-*
non. concl. 4. *n.* 4. Nicol. Garc. *part.* 7. *c.* 7.
n. 40. Archidiaconus, qui vel curam animarum 38
habet, vel Juriſdictionem, juxta *titul. de Of-*
ficio Archidiaconi in omnibus Eccleſiis, ubi
fieri poteſt, debet eſſe Magiſter, ſeu Doctor,
aut Licentiatus in Theologia, vel Jure Cano-
nico; Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. & Sacra
Congr. Conc. referente Piaſecio *in praxi Epiſc.*
part. 2. *c.* 4. *n.* 20. Archidiaconus, qui vere 39
Cura animarum, & omni prorſus Juriſdictio-
ne caret, non comprehenditur in citato De-
creto Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. quo ad
qualitatem Doctoratus, vel Licentiaturæ in

eo

eo requiſitam; Sac. Cong. Conc. referente Pia-
ſecio *in praxi Epiſc. part. 3. cap. 5. num.* 20.
40 Si vero Archidiaconus ſit prima Dignitas in
Cathedrali, debet eſſe Doctor, quamvis non
habeat Curam animarum, nec contentioſam
Juriſdictionem; Sac. Congreg. Concil. *in Adrien.*
1. *April.* 1628. Poſtea tamen pluries ſtatuit
contrarium, & ſignanter in *Lavellen.* 12. *Ja-
nuar.* 1697. *& in Cortonen.* 16. *Februar.* 1704.
apud Monacell. *t. 3. ſupplement. ad* 1. *tom.
num.* 212. Vide ipſum *ibi*, ubi multa habet
ad rem; & dicit quod clauſula in Bullis pro-
viſionis Archidiaconatus apponi ſolita, ſcili-
cet *Quod infra annum Lauream Doctoralem ſu-
ſcipere tenearis*, potius de ſtylo Scriptorum,
quam ex voluntate Papæ hodie apponi ſolet,
& ideo tamquam vana a Sac. Congregatione
Concilii ſpernitur.
41 Archidiaconus, qui ex Privilegio eſt Proto-
notarius, non lucratur fructus & Diſtributiones
ſui Archidiaconatus, ſi cum habitu Protonota-
rii in Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac
Divinis Officiis aſſiſtat; Sac. Cong. Rit. *in Aſcu-*
42 *lana in Apulia* 6. *Martii* 1610. Et ſi voluerit
in Eccleſia uti habitu Protonotarii, reputa-
tur tamquam extraneus, & ei locus aſſignan-
dus eſt non inter Dignitates, & Canonicos,
ſed poſt Abbates; Eadem Sacra Congreg. in
43 dicta *Aſculana*. Nec poteſt in publicis functio-
nibus in aſſiſtentia Epiſcopi, & aliis actibus
ſibi tamquam Archidiacono competentibus, uti
habitu Protonotarii, ſed ſuo habitu Canoni-
cali; Eadem Sacra Congreg. in dicta *Aſcula-*
44 *na in Apulia* 19. *Novembr.* 1611. Poteſt autem
uti habitu Protonotarii in Actibus non com-
petentibus ſibi tamquam Archidiacono; Ea-
dem Sacra Congreg. in dicta *Aſculana*, *& in*
45 *Nullius terræ Piſciæ* 19. *Januarii* 1612. Archi-
diaconus Protonotarius non ex Altari, ſed ex
Sacriſtia, ut faciunt cæteræ Dignitates & Ca-
nonici, debet ſumere paramenta pro Miſſa
privata celebranda in Eccleſia Cathedrali; Ea-
dem Sacra Congregat. Rit. in dicta *Aſculana*
6. *Martii* 1610.
46 Licet Archidiacono ſolita ſedes in Choro
adimi non poſſit, attamen Vicarius Genera-
lis Epiſcopi illum tam in Choro, quam ubi-
libet, præcedere debet, ut declaravit Sacra
47 Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Theatina* 6.
Julii 1618. Vicarius enim Generalis, abſente
Epiſcopo, debet habere primum locum ſuper
omnes dignitates, & Canonicos, non obſtan-
te conſuetudine, aliiſque in contrarium, ſicuti
cenſuit etiam Sacra Cong. *in Andrien.* 7. *Au-
guſti* 1610. *& in Ferrarien.* 20. *Decemb.* 1614.
& in Meliten. 15. *Julii* 1619. ubi quod præ-
cedit Capitulo, & Clero. Dummodo tamen 48
ipſe non ſit de gremio Capituli, quia tunc
ſedere debet in ſuo ſtallo Canonicali, ſi di-
ſtributiones quotidianas lucrari velit, ut plu-
ries decrevit Sacra Congr. Vide *verb. Vicarius
Generalis*. Hac occaſione de Vicario, & Ar- 49
chidiacono advertendum eſt, quod iſti inter
ſe ſic differunt; Primo, quia Archidiaconus
eſt perpetuus, ratione Dignitatis, cui Officium
Vicarii eſt annexum, ideoque vocatur Vica-
rius natus, & a Jure datus; & Vicarius Ge-
neralis eſt temporaneus, revocabilis, & Vi-
carius ab homine conſtitutus. Secundo, Ar- 50
chidiaconus habet Juriſdictionem propriam ab
Epiſcopali diſtinctam; ideoque datur appella-
tio ab Archidiacono ad Epiſcopum; & Vi-
carius Generalis habet idem Tribunal cum
Epiſcopo; *cap. Romana 3. de appellat.* nec da-
tur appellatio a Vicario ad Epiſcopum; *cap.
Non putamus 2. de conſuetud. in 6.* Tertio, 51
mortuo Epiſcopo, vel civiliter, vel phyſice,
expirat Juriſdictio Vicarii Generalis; Non ta-
men Archidiaconi; Gloſſ. *in cap. Ut Archidia-
conus* 1. *de Officio Archidiac. verb. Vicarius*.
Archidiaconus quamvis *ex cap. Ad hæc* 7. 52
& cap. Ut noſtram 9. de Offic. Archidiacon. de-
beret examinare Ordinandos, illoſque Epiſco-
po præſentare; tamen hodie non tenetur Epi-
ſcopus ipſum vocare, ut interſit examini Or-
dinandorum, ut colligitur ex Conc. Trident.
ſeſſ. 22. *c.* 7. & expreſſe decrevit Sacra Congr.
ſub die 21. *Junii* 1617. Sic etiam non tene- 53
tur Epiſcopus eum vocare, ut interſit cum
Examinatoribus ſynodalibus, nec ipſe debet
cum ipſis neceſſario intervenire examini In-
ſtituendorum ad Parochiales, ut colligitur ex
Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 18. & expreſſe decre-
vit Sacra Congreg. Cum enim, ut refert Fa-
gnan. *in cap. Ad hæc, de Offic. Archidiacon.
num.* 25. & Pignatell. *tom.* 4. 181. *n.* 17. in
Sacra Congreg. Concilii Trid. quæſitum eſſet,
1. an facultas de Jure antiquo competens Ar-
chidiacono examinandi, nedum promovendos
ad Sacros Ordines, ſed etiam inſtituendos in
Eccleſiis, ut habetur *in cap. Ad hæc 7. de
Offic. Archidiaconi*, ſit ſublata per Conc. Trid.
diſpoſitionem, quæ habetur *ſeſſ.* 24. *c.* 18. ubi
quo ad Eccleſias Parochiales hoc munus de-
mandatur Examinatoribus electis in Synodo;
Secundo, quatenus ſit derogatum prærogativæ
Archidiaconi, ut non poſſit ſolus hæc facere,
an ſaltem debeat intervenire cum Examinato-
ribus, licet ipſe non ſit unus ex deputatis in
Synodo? Sacra Congreg. ad primum cenſuit
Con-

*Concilium privaſſe Archidiaconum ſua facultate
examinandi; Ad ſecundum reſpondit, non debere,
niſi ſit unus ex deputatis in Synodo.*

54 Immo nedum Archidiaconus non habet Ju-
riſdictionem ad ſupradicta, quæ ſibi a Conci-
lio, & Sacra Congregatione ſunt limitata,
ſed neque habet facultatem, & Juriſdictionem
ad multa alia, quæ ſibi a Jure ipſo ſunt ſpe-
55 cialiter interdicta. Ut committere curam ani-
marum, vel dare Inſtitutionem auctorizabilem;
56 *cap. Cum ſatis* 4. *de Offic. Archidiaconus*. Da-
re Litteras Dimiſſoriales ad Ordines; *cap. Si-*
57 *gnificaſti* 8. *eod. tit.* Exercere Juriſdictionem in
58 Regulares; *cap. Dilecto* 10. *eod. tit.* Excom-
59 municare; *cit. cap. Dilecto* 10. *eod. tit.* Suſ-
pendere ad longum tempus; *cap. Veniens ad*
60 *nos* 1. *de exceſſib. Prælator.* Unire Eccleſias;
cap. Sicut unire, eod. tit. de exceſſ. Prælator.
61 Cauſas Matrimoniales cognoſcere; *cap. Acce-*
62 *dentibus* 12. *eod. tit. de exceſſ. Prælator.* De-
ponere Beneficiatos; *cap. Suffraganeis* 11. *de
electiion.*

Additiones ex aliena manu.

63 Quod Archidiaconorum dignitas antiquiſſi-
ma ſit in Eccleſia, & fere a temporibus Apo-
ſtolorum repetenda, innuere videtur & ipſe
Thomaſſin. *de vet. & nov. Eccleſ. diſcip. part.* 1.
64 *lib.* 2. *c.* 17. *n.* 1. Num vero ad id officii aſ-
ſumeretur is, quem Epiſcopus arbitratu ſuo,
vel potius quem Diaconi de ſe, utpote ma-
gis *induſtrium* elegiſſent, non conſtat inter
eruditos. Tu interim conſule Thomaſ. *cit. loc.*
65 *n.* 2. 4. & 12. At numquam in Eccleſia Occi-
dentali ad ejuſmodi dignitatem evehebatur qui
antiquior erat in ordinatione, ut certe viſum
eſt Salmaſio *de Primatu Pap.*, & forte etiam
66 auctori noſtro *ſub n.* 2. Num vero idem obti-
nuerit in Eccleſia Orientali, & præſertim Con-
ſtantinopolitana, haud ſatis liquet; Thomaſ.
eod. num. 12.

67 Illud autem exploratum eſt, ab initio Ar-
chidiaconos minime ea fuiſſe donatos juriſdictio-
ne, qua poſterioribus temporibus, & præſer-
tim poſt Decretalium Gregor. IX. libros pol-
luiſſe, nemo eſt qui ignorat, & fuſe hic tra-
68 dit Auctor. Olim enim præcipuum eorum mu-
nus erat intra Eccleſiam, in qua vice Epiſco-
pi officia inter Diaconos, ac minores Clericos
69 dividebant: Sacra etiam cujuſque Ordinis in-
ſtrumenta, cum ii ab Epiſcopo ordinabantur,
porrigebant, Concil. Carthag. IV. *can.* 5. 6.
70 & 9. Euchariſtiam diſtribuebant vel ipſis Pres-
byteris, licet id indiſcriminatim permiſſum
quoque erat omnibus Diaconis, ut habetur
diſt. 93. ubi hujuſmodi mos improbatur, va- 71
riaque relata ſunt Conciliorum decreta auda-
ciam, & ambitionem coercentia Diaconorum,
qui etiam ſupra Presbyteros ſeſe extollebant:
aliaque tandem intra Eccleſiam peragebant 72
Diaconi, quæ habes penes Thom. præſertim
cit. oper. cap. 18. *n.* 2.

Extra Eccleſiam quoque munia Archidiaco- 73
norum extendebantur, cum iis pupillorum,
viduarum, & peregrinorum cura fuerit de-
mandata; Thomaſ. *d. cap.* 18. *num.* 10. colle- 74
ctam e communione pecuniam inter Clericos
diſtribuerint; laudat. Auct. *d. cap.* 18. *num.* 2.
de moribus ordinandorum a Laicis, & Clero 75
retulerint; Conc. Chalced. *act.* 10. Juniores 76
Clericos edocuerint quæ ſcire ſingulos oporte-
ret, ſive ad mentes inſtituendas, ſive ad for-
mandos mores; Concil. Carthag. IV. *can.* 9.
Greg. Turon. *hiſt. lib.* 6. *c.* 36.

Tractu vero temporis Juriſdictio etiam Archi- 77
diacono acceſſit. Eam ab initio tamquam ab 78
Epiſcopo delegatam in minores tantum Cleri-
cos exercuit. Deinde vero juriſdictio omnis cum
voluntaria, tum contentioſa in univerſam Diœ-
ceſim mandata Archidiacono fuit, ut omnino
eſſet Epiſcopi Vicarius Generalis in Occidente
æque, ac in Oriente, ubi tamen non adeo ef-
frænis præſertim in Clericos ſuperioris gradus
auctoritas fuit; qua de re abunde Thomaſ. *cit.* 79
oper. cap. 17. 18. & 19. & *noſter Auctor*.

Verum cum Archidiaconis diutiſſime, & ſi- 80
ne ullo limite fuerit ab Epiſcopis delegata ju-
riſdictio; hæc ſenſim, ut in ejuſmodi conceſ-
ſionibus evenire ſolet, Ordinaria exiſtimata
fuit, & propterea etiam Sede Epiſcopali va-
cante exercita. Hinc auctoritas Archidiacono- 81
rum non modo in Laicos, & minores Cleri- 82
cos, ſed & in Presbyteros, & Archipresbyte-
ros ipſos extendebatur, de qua fuſe Auctor
noſter. Sed eorum poteſtatem in Archipres- 83
byteros fuiſſe per Decretales conſtabilitam ob
relatum inibi ſpurium quoddam monumentum
ejuſmodi auctoritatem Archidiaconis tribuens,
tradit Van-Eſpen *jur. Eccleſ. univerſ. part.* 1.
tit. 12. *cap.* 1. *n.* 4. *per tot.* Ex eo inſuper fa- 84
ctum, ut Archidiaconi Sacerdotii acceſſione
injuriam ſibi fieri putarent; Hieron. *in Ezech.
cap.* 18. Petr. Bleſen. *ep.* 123. Quamobrem gra- 85
dui Archidiaconi quemdam reſtituendum de-
cernitur in *can.* 8. *diſt.* 74. quod eum Epiſ-
copus, ut loco, dignitateque moveret, alium-
que ſibi amicum inſtitueret Archidiaconum,
Presbyterum ordinaverat. Tanta autem in exer-
cenda juriſdictione fuit Archidiaconorum ava-

ritia,

bita ratione Perſonæ, loci, ætatis, temporis,
pietatis, neceſſitatis, & utilitatis Eccleſiæ.
Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *c.*
38. *n.* 13. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Nea-*
pol. cap. 88. *n.* 3. Barboſ. *de Offic. & poteſt.*
26 *Epiſcop. par.* 1. *tit.* 4. *num.* 24. Sextodecimo
poteſt conferre Beneficia vacantia per negli-
gentiam Suffraganei; ſi enim Suffraganeus ſit
negligens ad conferenda Beneficia intra ſeme-
ſtre, tunc collatio devolvitur ad Archiepiſco-
pum; *cap. Licet* 3. *de ſupplenda negligentia*
27 *Prælator.* Decimoſeptimo poteſt inſtituere præ-
ſentatum a Patronis per negligentiam Suffra-
ganei, nam ſi Epiſcopus noluerit inſtituere
intra duos menſes præſentatum in Jurepatro-
natus a Patronis, illum inſtituet Archiepiſco-
pus, quem poſſunt adire Patroni; Pius V.
Conſtitut. incip. *In conferendis edita* 16. *Maji*
28 1567. Decimoctavo poteſt cogere Epiſcopum,
& ſubditum pro teſtimonio ferendo, ſi Epiſ-
copus ſit negligens in compellendo ſubdito ad
perhibendum tale teſtimonium, & alia oppor-
tuna in cauſſis; Abbas *in cap. Si quis contra*
Clericum 4. *de Foro competent. n.* 7. Quaranta
in Summa Bullar. verb. Archiepiſcop. auctoritas
n. 14. Barboſa *in cap. Paſtoralis*, *de Offic. Or-*
29 *dinarii n.* 11. Decimonono poteſt exequi ulti-
mas voluntates ſubditorum Epiſcopi, ipſo E-
piſcopo negligente; Abbas *in cap. Paſtoralis*,
de Offic. Ordin. in principio, Marta *de Juriſdict.*
part. 2. *cap.* 10. *n.* 4. Franc. Carpi *de execut.*
30 *Teſtament. lib.* 1. *cap.* 22. *n.* 77. Vigeſimo po-
teſt diſpenſare in votis, & juramentis Epiſco-
porum Suffraganeorum, ut cum S. Antonin.
Palud. Henriq. Avila, Sayr. & aliis tenent San-
chez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 38.
31 *n.* 16. Vigeſimoprimo poteſt cognoſcere cauſ-
ſas ſubditorum Suffraganei, ſi habeant præ-
dium in ſuo Archiepiſcopatu; *cap. Sane* 3. &
cap. Licet 20. *de Foro competenti.*
32 Vigeſimoſecundo poteſt Archiepiſcopus in vi-
ſitando Provinciam compellere Suffraganeos,
& ſubditos eorum ad ſolvendam Procuratio-
nem; *cap. Cum ex Officii ſui debito* 16. *de*
Præſcriptionibus, *cap. Sopitæ* 14. *de Cenſibus*,
& *cap. Romana Eccleſia* 1. *de Cenſibus*, *in* 6.
33 Vigeſimotertio Archiepiſcopus dum actu viſi-
tat Provinciam poteſt ſubditorum Suffraganeo-
rum Confeſſiones audire, ipſos abſolvere, at-
que pœnitentias injungere ſalutares, *cap. Per-*
petuo declaramus 5. *de Cenſibus in* 6. ubi in fi-
ne ſic expreſſe dicitur: *Poteſt etiam idem Ar-*
chiepiſcopus, dum viſitat, Confeſſiones ſubdito-
rum Suffraganeorum audire, ac abſolvere confiten-
tes, & ipſis pœnitentias injungere ſalutares.
Immo nedum per ſe, ſed etiam per alios, 34
poteſt ſubditos Suffraganeorum abſolvere etiam
a caſibus ſuis reſpective Epiſcopis reſervatis,
quia eo tempore, quo Archiepiſcopus Diœce-
ſes Suffraganeorum viſitat, quælibet Diœceſis
actu viſitata cenſetur tamquam ſua, & ipſe
habere in ea Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem
Epiſcopo ſuperiorem; Suarez *tom.* 4. *diſp.* 30.
ſect. 3. *n.* 8. & *tom.* 5. *diſp.* 14. *ſect.* 2. *num.*
12. Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 7.
n. 89. cum multis aliis. Vigeſimoquarto po- 35
teſt concedere Indulgentias per totam ſuam
Provinciam, etiamſi non ſit in actu Viſitatio-
nis, dummodo ſtatutum Generalis Concilii
non excedat, *cap. Noſtro* 15. *de pœnit. &*
remiſſ. & ejus Summar. ubi ſic præciſe dici-
tur: *Archiepiſcopus intra Provinciam ſuam po-*
teſt concedere Indulgentias ſecundum formam Conc.
Gener. Vigeſimoquinto poteſt procedere contra 36
Canonicos Suffraganeorum in caſu inobſervan-
tiæ Cenſurarum ab Epiſcopis latarum; & co-
gnoſcere ipſorum exceſſus in ceſſatione a Di-
vinis; *cap. Irrefragabili* 13. *de Offic. Jud. Or-*
dinarii §. *Cæterum.* Vigeſimoſexto poteſt ab- 37
ſolvere Excommunicatum ſubditum Suffraga-
nei, licet contrarius appellet, & cogere Epi-
ſcopum, ut deferat appellationi; *cap. Qua*
fronte 25. §. *Sane de appell.*
Vigeſimoſeptimo poteſt Archiepiſcopus exer- 38
cere Juriſdictionem in ſubditos Suffraganeorum
in concernentibus totam Provinciam, ut in
tollendo pravam conſuetudinem; *cap. Ad ex-*
tirpandas 11. & *cap. Nimis* 18. *de Filiis Pres-*
byter. & *cap. Ex frequentibus* 3. *de Inſtitutio-*
nibus. Vigeſimoctavo poteſt, cum in Provin- 39
cia ſua Juriſdictionem exercet, punire noto-
rios injuriantes ſibi, Nunciis, & Familiæ ſuæ,
ſive ſuam Juriſdictionem impediant, ſive non;
cap. Romana 2. *de pœnis.* Vigeſimonono po- 40
teſt interdicere Prædicationis Officium aliqui-
bus per totam ſuam Provinciam; *cap. Tua-*
rum 11. *de privilegiis.* Trigeſimo poteſt exu- 41
les facere a tota ſua Provincia, delinquentes
in ſua Diœceſi; *cap. Non ſine* 2. *de Arbitris*
& *cap. Tuarum* 11. *de privilegiis.* Trigeſimo- 42
primo poteſt mittere quæſtores eleemoſynarum
per totam Provinciam pro Fabrica Eccleſiæ
Metropolitanæ; *cap. Romana* 1. *de pœnit. &*
remiſſ. Trigeſimoſecundo poteſt mittere Edi- 43
cta per totam Provinciam in caſibus ad ſuam
Juriſdictionem pertinentibus; Gem. & Franch.
in cap. 2. *de ſupplend. neglig. Prælat. in* 6. Qua-
ranta *verb. Archiep. Auctoritas verſ.* 27. Barboſa
lib. 1. *Juris univ. Eccleſ. cap.* 7. *n.* 78. Trige- 44
ſimotertio poteſt compellere Abbates, & Re-
gu-

gulare. Prælatos negligentes, ut Prædicatio Evangelii fiat in Eccleſiis Parochialibus ſubjectis Monaſteriis in nulla Diœceſi exiſtentibus;
45 Concil. Trid. *ſeſſ.* 5. *cap.* 3. Trigeſimoquarto poteſt ante ſe facere deferri Crucem in tota ſua Provincia, etiam per loca exempta; *Clement. cap. Archiepiſcopo* 2. *de privil. & exceſſibus privilegiat.* & Sac. Cong. Rit. *in Theatina* 13. *Julii* 1613. Et *Communis* cum Quaranta *verb. Archiepiſcopi auctoritas*, *verſ.* 28. ubi dicit quod locus exemptus non deſinit eſſe intra Provinciam, & hoc etiam extra viſitatio-
46 nem. Niſi tamen eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis non Legatus, ſeu Nuncius cum facultate Legati a Latere, quia in iſtorum præſentia non poteſt; Sac. Congr. Rit. *in Taurin.* 9. *Mart.* 1593. Ead. Sac. Congr. 2. *Octob.* 1601.
47 Trigeſimoquinto poteſt populo benedicere per totam Provinciam, etiam in locis exemptis, & extra viſitationem, *cit. cap. Archiepiſcopo*, tam benedictione ſolemni, quam ſim-
48 plici. Niſi tamen, ut ſupra, eſſet præſens Legatus, ſeu Nuncius Apoſtolicus, quia in præſentia iſtius, ut decrevit Sac. Cong. Rit. *in Taurin.* 9. *Mart.* 1593. Archiepiſcopus debet rogare Nuncium, ut populo benedicat, qui hoc deinde remittat Archiepiſcopo, ut populus cognoſcat dignitatem Apoſtolicam, & de Legato præſente decrevit poſſe Archiepiſcopum populo benedicere ſolum ipſo annuente; Sac. Rit. Cong. 2. *Octob.* 1601. Præſente vero, aut adveniente Archiepiſcopo, nequit Epiſcopus Suffraganeus benedictionem privatam impertire; *Cæremonial. Epiſcop. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 4.
49 Trigeſimoſexto poteſt in tota ſua Provincia etiam in locis exemptis uti Mozzetta, & Rochetto diſcooperto, niſi ut ſupra, ſit præſens Legatus, vel Cardinalis; Sac. Cong. Rit. 2. *Octob.* 1601. & ſimiliter in tota ſua Provincia, etiam in locis exemptis, poteſt uti Pallio; *cap. Cum ſuper* 1. *de auctorit. & uſu Pal-*
50 *lii*. Trigeſimoſeptimo poteſt in tota ſua Provincia, etiam in locis exemptis, celebrare Divina Officia in Pontificalibus, & alios in ſua præſentia ſine Pontificalibus celebrare facere; *cit. Clement. cap. Archiepiſcopo* 2. *de privil. & exceſſibus privil.*

Supplementa Auctoris.

51 Archiepiſcopus in tota Provincia benedictionem ſuper populum impertiri poteſt; Bened. XIV. tom. 2. Conſtit. 40. incip. *Exemplis Prædeceſſorum*.

Additiones ex aliena manu.

Primum eorum nominum, quæ veluti ho- 52
norariora tractu temporis acceſſerunt dignitati Epiſcopali, fuit quidem illud Metropolitæ, mutuatum proculdubio a Civitate Metropoli, quæ in Civili regimine totius Provinciæ mater, & caput erat, & inter cæteras urbes eminebat. Quo factum fuit, ut Epiſcopus illius 53
urbis, & in Eccleſiaſtico regimine reliquis honoratior, digniorque haberetur. Metropolita- 54
rum originem, juraque a temporibus uſque Apoſtolorum repetunt Uſſer. *de Orig. Epiſc. & Metropolit.* Petr. de Marca *de Concil. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 9. aliique, qui & Euſebium, Divumque Joannem Chryſoſt. ſuæ ſententiæ Auctores habere ex eo putant, quia hic *in epiſt.* 1. *ad Timoth.*, & ille *in hiſt. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 4. narrant, a Paulo Apoſtolo Titum fuiſſe conſtitutum Epiſcopum Eccleſiarum totius Inſulæ Cretæ.

Verum hæc tanti haud eſſe, ut eam Me- 55
tropolitarum juribus tribuant antiquitatem, demonſtrat Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 1. *tit.* 19. *cap.* 2. *n.* 3., qui ideo illorum tuetur ſententiam, qui eorumdem jura a temporibus Apoſtolis proximis deſcendiſſe arbitrantur, & quidem ex quadam conſuetudine. Ut 56
ut autem res ſe habuerit, longe quidem ante Concilii Nicæni tempora Metropolitarum juriſdictio conſtabilita fuit, cum eadem in ejuſdem Conc. Canonibus 4. 6. & 7. diſerte conceptеque confirmetur. Hinc, poſtquam ſenſim, 57
præſertimque Conciliorum canonibus, illorum jura firmata fuere, cœperunt Metropolitæ, & Archiepiſcopi vocari; quod nomen non ante ſæc. V. uſurpaſſe Latinos affirmat Van-Eſpen 58
cit. loco verb. poſtquam, cum illud apud Græcos fuiſſe in uſu tempore SS. Chryſoſtomi, & Epiphanii conſtet ex Thomaſs. *vet. & nov. diſcipl. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7. ubi & *num.* 10. habetur, ab eo nomine, ut quid faſtus, & ambitionis præſeferente, Africanos abſtinuiſſe. Fuiſſe autem omnibus Archiepi- 59
ſcopis indiſcriminatim nomen quoque Primatis olim tributum pluribus docet Ziegler. *de Epiſc. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 4. & *ſeqq.* ubi etiam nonnulla circa hoc argumentum ſcitu digna erudite animadvertit.

Illud quoque ſat compertum eſt, Metropo- 60
les Eccleſiaſticas ad normam Civilium formatas fuiſſe; ita ut, ſi Principes provincias diviſiſſent, & Eccleſia eorum diviſiones adoptaverit. Unde factum, ut Epiſcopi Metropoli- 61
tica

tica jura ambientes Imperatores adirent , & obtenta ab iis in urbis ſuæ gratiam Metropoleos dignitate , Eccleſiaſtica quoque jura Metro-
62 politica invaderent . At poſterioribus temporibus Metropolium Eccleſiaſticarum erectionem ſejunctim a Civili regimine, ſibi vindicavit Eccle-
63 ſia . Et tandem ejuſmodi poteſtas ad unum devoluta eſt Romanum Pontificem, itaut hodie, & Epiſcopatuum , ſive Metropoleon inſtitutio erectiove nonniſi auctoritate SS. Pontificis fiat; Van-Eſpen *cit. loco n.* 13. Thomaſſ. *vet. & nov. diſcipl. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 45. De Archiepiſcoporum vero Juriſdictione pauca adnectam *ſeq. art.* ut eorum jura uno aſpectu, & per ſumma capita, ut inſtituti ratio poſtulat, dignoſci poſſint.

ARTICULUS II.

Archiepiſcopus quo ad caſus , in quibus non habet Juriſdictionem.

1 PRimo non poteſt hodie Archiepiſcopus viſitare Diœceſes Suffraganeorum, niſi cauſa cognita , & probata in Concilio Provinciali. Sic ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat.*
2 Secundo non poteſt ſe ingerere in cauſis ſuorum Suffraganeorum, quæ agitantur coram eis in prima inſtantia , & ſi ſe ingerat , ſperni poteſt ejus inhibitio; Conc. Trid. *ſeſſ.* 13. *c.* 1. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reformat.* Sac. Congreg.
3 Epiſcop. 29. *April.* 1697. Tertio non poteſt exequi ſententias Civiles , nec exigere pœnas criminales delictorum , ex eo quod ipſe confirmavit ſententiam Suffraganei ; Sac. Congr. Epiſcop. *in una Squillacen.* 6. *Martii* 1618.
4 Quarto non poteſt Archiepiſcopus abſolvere Excommunicatos a Suffraganeis , vel Officialibus ipſorum, niſi in caſu appellationis; *cap. Venerabilibus*, *de ſentent. excommunicat. in* 6.
5 Quinto non poteſt populos Suffraganeorum excommunicare ; *cap. Nullus* 8. *cauſ.* 9. *qu.* 3.
6 Sexto non poteſt ad viſitata loca Suffraganei redire denuo, antequam viſitet totam Provinciam, niſi a Diœceſanis locorum requiratur ; *cap. Romana* 1. §. *Ex quo*, *de Cenſibus in* 6.
7 Septimo non poteſt recipere Procurationem in pecunia , nec munera a ſubditis Suffraganeorum, & ſi recipit , tenetur reſtituere in du-
8 plo; *cit. cap. Romana* §. *Procurationes*. Octavo non poteſt cogere ſubditos Suffraganeorum, ut ſuam delegationem accipiant , vel ſententias exequantur; *cap. Romana Eccleſia* 1. §. *Ne-*
9 *que*, *de Foro compet. in* 6. Nono non poteſt eſſe Judex competens pro ſalariis Advocatorum , & Procuratorum ſui Fori, contra ſubditos Suffraganeorum; *cit. cap. Romana Eccleſia* §. *Nec etiam*, *de Foro competenti*, *in* 6. De- 10
cimo non poteſt ferre Cenſuram contra Officiales Suffraganei , ex eo quia citati noluerunt comparere coram eo ; *cit. cap. Romana Eccleſia* §. *Nec Clericos*, *de Foro compet. in* 6.
Undecimo non poteſt Archiepiſcopus in 11
Diœceſi Suffraganeorum ſibi facere Officiales pro cauſis futuris, ut habetur *in c.* 1. *de Offic. Jud. Ordin. in* 6. Quod ſi per conſuetudinem 12
tale Jus habeat , non poſſunt Officiales inhibere ante appellationem; *cit. cap.* 1. *de Offic. Jud. Ordin. in* 6. & Sac. Cong. Epiſcop. *in una Vulturan.* 13. *Maii* 1603. Duodecimo non po- 13
teſt citare in cauſa appellationis ab Epiſcopo, niſi cauſa appellationis fuerit ſufficiens, & legitima : *cap. Romana* 3. §. *Cum autem* , *de appellation. in* 6. Tertiodecimo non poteſt exi- 14
mere ab Epiſcopo eum, qui ad ipſum appellavit in aliis cauſis, quam in illa appellationis; *cit. cap. Romana* §. *Cum vero*, *de appellat. in* 6. Quartodecimo non poteſt ſtatuere , 15
ut cauſæ , quæ per appellationem ad ipſum deferuntur, agitentur alibi , quam in ſua Civitate, vel Diœceſi , aut in eis , in quibus fuit appellatum , vel cauſæ ipſæ conſiſtunt , niſi aliud ſibi competat de conſuetudine; *cap. Ut litigantibus* 5. *de Officio Ordin. in* 6. & hoc eſt diſpoſitum, ne augeantur expenſæ. Quin- 16
todecimo non poteſt dare Viſitatorem Eccleſiæ Suffraganeæ vacanti , ſi Capitulum bene adminiſtret ; *cap. Eccleſiæ Cathedrali vacanti* 4. *de ſupplen. neglig. Prælator. in* 6. Sextode- 17
cimo non poteſt concedere aliquam exemptionem ſubditis ſuffraganeorum in prima inſtantia; Sac. Cong. Epiſcop. *in una Montiſregalis* 2. *Decembris* 1609. Decimoſeptimo non poteſt 18
revocare Cenſuram latam a proprio Ordinario contra appellantem ; *cap. Romana* §. *Sententias*, *de appellat. in* 6. Decimo octavo non po- 19
teſt inhibere Suffraganeis in materia obſervationis Feſtorum. Ita declaravit Sac. Congreg. Epiſcop. *in una Beneventana* 11. *Januarii* 1622. Decimonono non poteſt inhibere Suffraganeis, 20
nec ſe ingerere in cauſis Immunitatis Eccleſiaſticæ , ſed remittere debet ad Sanctam Sedem Apoſtolicam eos, qui recurrunt ad ipſum; Sacra Congreg. Epiſcop. *in una Anglonen.* 23. *Septembris* 1624.
Vigeſimo non poteſt publicare Monitoria 21
Excommunicationis ad finem revelationis in forma *Significavit* , in Diœceſi ſui Suffraganei; *cap. Romana* 1. *de Offic. Ordin. in* 6. & Sac. Congreg. Epiſcop. *in una Aleſſanen.* 15.

Septem-

22 *Septembris* 1603. Vigeſimoprimo non poteſt ex-
pedire Commiſſarium contra ſuos Suffraganeos
ſine licentia Sacræ Congregationis . Sic Sac.
Congreg. Epiſcop. *in una Umbriat.* 25. *Maii*
23 1629. Vigeſimoſecundo non poteſt concedere
Dimiſſorias ſubditis Suffraganeorum, cum vi-
ſitat Provinciam , quia non reperitur hoc in
24 Jure permiſſum. Sic nec ſine licentia Suffraga-
nei, vel Superioris loci exempti poteſt Ordina-
re, Chriſmate inungere, Degradare, & alia
ſimilia, quæ dicunt Juriſdictionem; Gloſſa *in*
Clement. cap. Archiepiſcopo 2. *de privilegiis &*
exceſſib. privilegiator. Franc. & Geminian. *in cap.*
fin. de Cenſibus in 6. Covarr. *pract. c.* 9. *n.* 2.
Barboſa *l.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *n.* 132. *& de*
Offic. & poteſt. Epiſcop. p. 1. *tit.* 4. *num.* 49.
25 Archiepiſcopus enim nequit exercere Pontifi-
calia in Eccleſiis Suffraganeorum abſque licen-
tia Epiſcopi Ordinarii; Sac. Congreg. Epiſcop.
& Regul. 18. *Aprilis* 1599.
26 Vigeſimo tertio non poteſt procedere con-
tra Suffraganeos in cauſis Criminalibus, nam
in delictis majoribus , depoſitione aut priva-
tione dignis, cognoſcit ſolus Papa, & de mi-
noribus Concilium Provinciale, aut Deputandi
per ipſum ; Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de refor-*
27 *mat. c.* 5. Vigeſimoquarto in caſu, quo Ordi-
narius nolit ſupplicantibus Ordines conferre ,
non poterit ab Archiepiſcopo , cujus eſt Suf-
fraganeus, compelli ad allegandas cauſas, cur
renuat , ſed ad Sedem Apoſtolicam , ſeu Sa-
cram Congregationem Concilii erit recurren-
dum, ut dicta Congregat. reſpondit *in Rhe-*
menſi 21. *April.* 1668. confirmata *in Calaguri-*
tana Gravaminum 16. *Julii* 1695. *in reſponſione*
28 *ad* 10. Vigeſimoquinto non poteſt præcipere
Suffraganeo, ut expediat aliquam cauſam in-
tra certum terminum, puta triginta dierum ;
Sac. Congregat. Epiſcoporum *in una Murana*
29 25. *Aprilis* 1612. Vigeſimo ſexto non poteſt
vocare Epiſcopos Suffraganeos ad præſtandum
ei obedientiam , etiamſi eos non cogat , ne-
que per ſe, neque per alios, ſeu per Procu-
ratores ad comparendum ; Sacr. Congreg.
30 Concilii *in Surrentina* 11. *Septembris* 1694. Si
vero probetur immemorabilis conſuetudo vo-
candi Epiſcopos, his patientibus & non con-
tradicentibus, tunc manutenendus eſt Archie-
piſcopus in vocandis Suffraganeis, ſed non te-
nentur Epiſcopi accedere, nec per Procurato-
res; Eadem Sac. Congreg. Concilii 23. *Mar-*
tii 1697. *in dicta Surrentina ;* ubi compilato
proceſſu remiſſoriali fuit iterum cauſa propo-
ſita , & reſolutum *Recedendum a deciſis*, *&*
manuteneri Archiepiſcopum in vocandis Suffraga-
neis, *ſed non teneri Epiſcopos accedere*, *nec per*
Procuratores, apud Petram *tom.* 1. *in Conſtitut.*
unica Honorii II. ſect. 1. *n.* 134. Vigeſimoſepti- 31
mo non poteſt ſtatim , & ſimpliciter abſolve-
re illum, qui de Excommunicatione appella-
vit ad ipſum , ſed eum remittere debet ad
Epiſcopum , qui excommunicavit ; qui ſi no-
luerit ipſum abſolvere , tunc ſolum recepta ju-
ratoria cautione , poterit ipſum abſolvere ; *cap.*
Ad reprimendam 8. *de Offic. Jud. Ordin.* Vige- 32
ſimo octavo nihil poteſt facere in Diœceſibus
Suffraganeorum , niſi quatenus reperiatur in
Jure expreſſum ; *cap. Paſtoralis* 11. *de Offic. Ju-*
dic. Ordin. cap. Romana 5. *cap. Venerabilibus*
7. *de ſentent. excomm. in* 6. *& cap. Romana*
Eccleſia 1. *de ſupplend. negligent. Prælator. in* 6.
Vel quatenus de conſenſu Epiſcoporum Suffra- 33
ganeorum ipſi permittitur; *cap. per ſingulas* 2.
cap. Archiepiſcopus 6. *cap. Conqueſtus* 9. *cap.*
Epiſcopo 10. *cauſ.* 9. *q.* 3. Vigeſimonono Ar- 34
chiepiſcopus non poteſt concedere inhibitiones
in cauſis pendentibus coram ſuis Suffraganeis ,
nec abſolutiones quoad Cenſuras latas ab Epi-
ſcopis in cauſa Immunitatis ; Sacra Congr. Im-
mun. *in Majoric.* 16. *Junii* 1614. *lib.* 1. *decret.*
Paul. pag. 45. *in Aquen.* 17. *Januar.* 1703. *lib.* 3.
decret. Vallemani pag. 468. *&* 19. *Februar.* 1704.
pag. 557. *&* 558. *In Motulen.* 11. *Octob. pag.* 622.
& 8. *Novemb.* 1704. *lib.* 3. *decretal. Valle-*
mani pag. 626.
Trigeſimo , Archiepiſcopo injungitur , ut 35
non ſe ingerat in hujuſmodi cauſis pendenti-
bus coram Suffraganeis abſque licentia Sacræ
Congr. Sacra Congreg. Immun. *in Caputaquen.*
2. *Junii* 1591. *lib.* 1. *decret. Vallemani p.* 49.
& in Biſacen. 6. *Februar.* 1694. *lib.* 1. *Decret.*
Valleman. pag. 102. Trigeſimo primo injungi- 36
tur Archiepiſcopo Metropolitano , ut quate-
nus Excommunicatus a Suffraganeo ad ipſum
recurrat pro abſolutione , omnino abſtineat ,
ſed remittat ad ſuum Ordinarium ; Sacra Con-
greg. Immun. *in Oſtunen.* 13. *Octobr.* 1668.
lib. 1. *Altoviti pag.* 277. Archiepiſcopus tamen 37
bene ſe gerit procedendo ad Cenſuras contra
violatores Immunitatis in Diœceſi Suffraganei ,
quando Vicarius Capitularis Epiſcopatus Suf-
fraganei eſt negligens in tuenda libertate , &
Immunitate Eccleſiaſtica ; Sacra Congregatio
Immunit. *in Tricaricen.* 32. *Septembris* 1683.
lib. 1. *decret. Altoviti pag.* 88. Trigeſimo ſe- 38
cundo Archiepiſcopus Brunduſinus acriter mo-
netur , eo quia præſumpſerit excommunicare
Vicarium Generalem , & Actuarium Curiæ Epi-
ſcopalis Suffraganeæ , eo quod non paruerint
ejus inhibitioni in cauſa violatæ Immunitatis

Eccleſiaſticæ, cum non poſſit ignorare decreta Sacræ Congregationis expreſſe prohibentia Metropolitanis ſe ingerere in cauſis Immunitatis pendentibus in Curiis Suffraganeorum ; quare revocet omnia, quæ in hac materia attentavit; & Vicarius, & Actuarius non attenta tali Excommunicatione tamquam irrita, & nulla, exerceant propria munera; Sac. Cong. Immunit. *in Oſtunen.* 19. *April.* 1693. *lib.* 1. *Decret. Vallemani pag.* 4.

Supplementa Auctoris.

39 Archiepiſcopi Bononienſis, Ferrarienſis, Ravennatenſis, & Urbinatenſis una cum Cardinali S. R. E. Camerario executores deputantur pro libertate mutui commercii inter ſubditos ditionis Eccleſiaſticæ; Benedict. XIV. tom. 2. Conſtit. 53. incip. *Quo die.*

Additiones ex aliena manu.

40 Juriſdictio Archiepiſcopi vel Epiſcopos Suf-
fraganeos, vel Subditos, vel Diœceſes ipſorum
41 concernit. Quod attinet ad juriſdictionem Ar-
chiepiſcopi in Epiſcopos Suffraganeos, ea tan-
ta ab initio fuit, ut prohibiti ipſi Epiſcopi
Suffraganei fuerint aliquid magni momenti age-
42 re ſine ejus conſenſu. Quinimo Archiepiſco-
pus primas habebat partes in electione Epi-
ſcoporum ſuæ Provinciæ; adeout citra ejus
ſententiam nemo poſſet Epiſcopus conſtitui.
43 Ejus item erat electos jam Epiſcopos exami-
nare, confirmare, ordinare, inſuperque inſti-
tuere, erudire, ac in eorum mores animad-
44 vertere. Hinc factum, ut Metropolita Epi-
ſcoporum diceretur Pater, Magiſter, Judex.
45 Hinc Suffraganeorum obligatio juramentum fi-
delitatis præſtandi ſuo Metropolitano. Sed ſi
de his, ideſt de veteri Metropolitarum jure,
plura cupis, adi Thomaſſ. *vet. & nov. diſcip.*
lib. 1. *cap.* 40. *& ſeq. uſq. ad* 47. Van-Eſpen
Jur. Eccleſ. p. 1. *tit.* 19. *cap.* 2. *&* 3.
46 Poſterioribus ſæculis Archiepiſcopi in Epi-
ſcopos Suffraganeos juriſdictio aliquam paſſa
fuit diminutionem, ſed & magna adhuc re-
47 manent, & quidem ordinaria. Ejus enim vi-
gore poterat Archiepiſcopus, 1. Epiſcopos Suf-
fraganeos ad Concilium Provinciale convoca-
48 re. 2. Eorum negligentiam in Epiſcopalis
49 muneris adminiſtratione ſupplere. 3. Eiſdem
præcipere quæ aliunde ratione ſui muneris te-
nentur exequi, ac contumaces Eccleſiaſticis
50 cenſuris coercere. 4. Suffraganeorum cauſas
51 cognoſcere. 5. Ipſorum Diœceſes viſitare, alia-
que in iis peragere, de quibus Auctor *a n.* 8.
uſq. ad ult.
Majorem diminutionem paſſa eſt juriſdictio 52
Archiepiſcopi in Suffraganeos Epiſcopos ex ju-
re Concili Tridentini. Imprimis ex juſtiſſi- 53
mis illis cauſis, quas expendit Thomaſſ. *vet.*
& nov. diſcip. p. 1. *lib.* 1. *c.* 48. reſervatæ fue-
runt Apoſtolicæ Sedi omnium Epiſcoporum
Confirmationes, Conſecrationes, & etiam ele-
ctiones; licet de electionibus Epiſcoporum non
idem ubique jus ſit; qua de re ſuſe Van-Eſp.
jur. Eccleſ. p. 1. *tit.* 13. *per tot.*
Ex Decreto inſuper Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. 54
de Reform. conſtat, cauſas criminales contra
Epiſcopos majores, i. e. quæ depoſitionem aut
privationem ſecum ferunt, Summo Pontifici
reſervatas eſſe; Quod ſane & ante laudatum
Concilium obtinuiſſe, oſtendit idem Auctor
cit. loc. tit. 19. *cap.* 3. ubi & de moribus Bel-
gicis circa eamdem rem. De minoribus cri- 55
minalibus Epiſcoporum cauſis ſic in eodem *cap.*
5. *d. Conc. in fin.* ſancitum deprehenditur,
ut ſcilicet eæ *in Concilio tantum Provinciali co-*
gnoſcantur, & terminentur, vel a deputandis
per Concilium Provinciale.
At quoad cauſas civiles, cum nihil circa eas 56
a Concilio Tridentino immutatum appareat,
manſiſſe Metropolitanos Judices ordinarios Suf-
fraganeorum, affirmant idem Van-Eſp. *cit.*
cap. 3. *n.* 12. Barboſ. *de off. & pot. Ep. p.* 1.
tit. 4. *num.* 38. Schmier *Juriſp. Canonico-Civ.*
lib. 1. *tract.* 5. *cap.* 4. *ſect.* 2. §. 2. *n.* 29.
Sunt tamen qui & in cauſis civilibus nul- 57
lam Archiepiſcopo in Epiſcopos Suffraganeos
invitos competere juriſdictionem, præterquam
in caſibus a jure expreſſis, tenent; Vide Lo-
ter. *de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 22. *num.* 74.
Card. Petra *in Comment. ad Conſtit. Apoſt.*
Conſt. 2. *Leon. IX. n.* 8. *& ſeq.*
Quod vero ad cenſuras attinet; liceat eas in 58
Suffraganeos infligendi de jure communi, ut
dictum eſt, poteſtatem habeant Archiepiſco-
pi; tamen id agendum cum magna conſidera-
tione, & nonniſi conſulta S. Cong. Concil.
interprete, docet Card. Pet. *cit. loc. num.* 88.
& ſeq. Hæc vero ad rem habet Schmier *loc.* 59
cit. in ſupplem. ad d. cap. 4. *num.* 35. *& plur.*
ſeqq. Quia ejuſmodi pœnæ, & cenſuræ Eccleſia-
ſticæ non dictantur, niſi præcedat culpa & deli-
ctum: cognitio vero de delicto Suffraganeorum ex
num. 28. *ad Archiepiſcopum haud ſpectat: ideo*
præfatum jus Archiepiſcopi non aliter in uſum
deducere poterunt, quam cum Provinciali Conci-
lio, prout textum in cap. Venerabilis *poſt* Emanuel. Gonzalez *interpretatur* Petra, *aut ſaltem*

in ea hypotheſi, qua Suffraganeus delinquit in
officio, & actu, qui ſpectat ad jus Metropoli-
tanum, per ea, quæ tradit d. Petra *&c., aut*
denique in caſu, quo Archiepiſcopus procedit ad
declarationem cenſuræ latæ ab ipſo jure: hanc
enim declarationem etiam contra exemptos fieri
60 *poſſe, ſatis innuit* Card. de Luca *&c.* Cenſu-
ras ab Archiepiſcopo latas in Vicarium ſui
Epiſcopi Suffraganei, qui ipſius mandatis ob-
temperare renuit, ſuſtinuit Rota *in Taurinen.*
ſeu Salutiarum Exceſſuum 3. Februar. 1747. *&*
5. *Maii ejuſdem anni cor. R. P. D. Canilliac.*

61 Circa jus ſupplendi negligentiam a Suffra-
ganeis in adminiſtratione ſui muneris, eſſe
qui ſentiant, non aliter Archiepiſcopis illud
competere, niſi in caſibus in jure nominatim
expreſſis, tradit ſæpe cit. Schmier *eod. loc.*
num. 40.

62 Ad viſitationem demum quod attinet, eam
nonniſi cauſa cognita & in Concilio Provin-
ciali probata ab Archiepiſcopo in Diœceſibus
Epiſcoporum Suffraganeorum fieri poſſe, ſta-
tuit Concilium Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3. *de re-*
format. ut obſervatum eſt ab Auctore *num.* 1.
Hactenus de juriſdictione Archiepiſcopi in Epi-
ſcopos Suffraganeos.

63 Juriſdictio Archiepiſcopi in Subditos Epi-
ſcoporum Suffraganeorum minime ordinaria
eſt, ſed media ordinariam inter & extraordi-
nariam, & ad caſus in jure expreſſos reſtri-
64 cta. Archiepiſcopus enim procedere valet in
Subditos Epiſcoporum Suffraganeorum. 1. Dum
ab Epiſcopis Suffraganeis, vel eorum Vicariis
65 Generalibus ad ipſum appellatur. Nota vero,
quod ſecluſa conſuetudine Archiepiſcopus non
poteſt deſtinare Officiales in Diœceſibus Epi-
ſcoporum Suffraganeorum pro futuris appella-
tionibus; *cap. Romana Eccleſia, de Offic. Or-*
66 *din. in* 6. Num autem idem obtineat quoad
appellationes jam interpoſitas, conſule Paſſe-
rin. *in d. cap. per tot.* ubi & alia ad rem ha-
67 bet. 2. Dum viſitat Provinciam, hoc enim
caſu ſaltem in foro interno Archiepiſcopum
omnem juriſdictionem habere in omnes Pro-
vinciæ Incolas, & ſic eorum Confeſſiones au-
dire, & deinde abſolvere, & pœnitentias ſa-
lutares imponere, liquet *ex cap. Romana* §.
68 *Sane, de Appell. in* 6. 3. Dum agitur de cri-
minibus notoriis. Ea profecto ſtatutis pœnis
coercere valet Archiepiſcopus ex adeo inexcu-
ſabili Epiſcoporum Suffraganeorum negligen-
69 tia; *cit. cap. Romana* §. *Sane.* 4. Dum ipſi
Archiepiſcopo, vel ſuis infertur injuria, aut
uſus juriſdictionis impeditur.

Reliquum eſt, ut diſſeratur de juriſdictione
Archiepiſcopi in Diœceſes Epiſcoporum Suf-
fraganeorum. Ea pariter reſtricta eſt ad caſus
in jure expreſſos. Ejus vigore valet 1. Ar- 70
chiepiſcopus relegare ex tota Provincia delin-
quentes in ſua Diœceſi: *arg. cap. Non ſine,*
de Arbitr. & ibi Barboſa *num.* 1. 2. Mittere 71
quæſtores per totam Provinciam pro reſtau-
randa fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ; *cap.*
Romana 1. *de Pœnitent. & Remiſſ. in* 6. 3. Pro- 72
hibere ex juſta cauſa munus prædicationis per
totam Provinciam; *cap. Suarum, de Privileg.*

ARTICULUS III.

Archiepiſcopus quoad Pallium.

Pallium eſt præcipuum Archiepiſcoporum 1
Inſigne, ſeu ornamentum de Corpore Bea-
ti Petri ſumptum, in quo Paſtoralis Officii
plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis ap-
pellatione ipſis a Papa confertur; colligitur
ex cap. Significaſti 4. *de electione* §. *Cum igi-*
tur, & cap. Niſi ſpecialis 3. *de auctoritate &*
uſu Pallii, & ſic Hoſtienſis *in ſumma hujus*
tituli num. 1. Engel, & alii paſſim cum Gloſſa
in Rubrica hujus tituli. Dicitur autem *Pal-* 2
lium de Corpore Beatri Petri ſumptum, quia be-
nedicitur, & conſecratur a Papa ſuper Altare
S. Petri, & de ipſo Altari accipitur ab eo,
qui ipſo debet uti, vel per ſe, ſi ſit præſens,
vel per Procuratores, ſi ſit abſens, & ſic aſ-
ſumitur de corpore Beati Petri, ut præciſis
terminis dicit Gloſſa *in cit. cap. Significaſti,*
verb. Corpore aſſumuntur, & ut clare habetur
etiam ex ipſomet textu iſtis verbis: *Cum igi-*
tur a Sede Apoſtolica noſtræ inſignia dignitatis
exigitis, quæ de Beati Petri tantum corpore aſ-
ſumuntur. Vel dicitur *de Corpore Beati Petri* 3
ſumptum, quia ſignificat veluti particulam
Pontificiæ poteſtatis, quæ plenarie ex Chriſti
conceſſione reſidet in Beato Petro, ejuſque le-
gitimis ſucceſſoribus, & partialiter ex Papæ
indulto medio Pallio communicatur aliis; ut
deducitur *ex cit. cap. Significaſti*, nam alii Præ-
lati inferiores Papa non ſunt vocati in pleni-
tudinem, ſed ſolum in partem ſollicitudinis
Paſtoralis; ut expreſſe dicitur *in cap. Ad ho-*
norem 4. *hoc tit.* §. *fin.* his verbis: *Quoniam*
vocati ſunt in partem ſollicitudinis, non in ple-
nitudinem poteſtatis, & clariſſime etiam *in cap.*
Qui ſe 12. *cauſ.* 2. *q.* 6. his verbis: *Ipſa nam-*
que Eccleſia, quæ prima eſt, ita reliquis Eccleſiis
vices ſuas credit largiendas, ut in partem ſint
vocatæ ſollicitudinis, non in plenitudinem pote-
ſtatis. Vel dicitur *de Corpore Beati Petri ſum-* 4
ptum,

ptum, quia a ſolo Romano Pontifice propria auctoritate Pallium confertur, ab aliis vero non niſi ex privilegio ejuſdem, ut notat Ab-
5 bas *in cit. cap. Significaſti num. 9.* Dicitur, *In quo Paſtoralis Officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur;* quia ſicut Epiſcopus non habet plenum Jus in ſuo Epiſcopatu, antequam conſecratus ſit; ita neque Archiepiſcopus plenum Jus habet in ſua Provincia, priuſquam Pallium recipiat, adeo ut ante Pallii receptionem non poſſit ſe appellare Archiepiſcopum; *cap. Niſi ſpecialis 3. hoc tit.* ibi: *Non tamen deberet ſe Archiepiſcopum appellare, priuſquam a nobis Pallium ſuſcepiſſet, in quo Pontificalis Officii plenitudo cum Archiepiſcopalis nominis appellatione confertur*, & Gloſſa ibi *verb. Nominis*, his verbis; *Et ita licet conſecratus ſit in Epiſcopum, non eſt appellandus*
6 *Archiepiſcopus ante Pallii receptionem*. Immo Archiepiſcopus, quamvis ſit conſecratus in Epiſcopum, nequit multa exercere ante receptionem Pallii, ut infra videbitur.

7 In primis tamen non erit abs re ad uberiorem omnium notitiam hic adducere modum, quo Pallium ipſum conficitur, & traditur, prout adducitur a variis, & ſignanter a Chriſtophoro Marcello Corcyrenſi Archiepiſcopo in Cæremoniali Romano *lib. 1. ſect. 10. cap. 8.* his verbis. „ Cura conficiendorum, & conſer-
„ vandorum Palliorum ad Subdiaconos Apo-
„ ſtolicos pertinet, qui ex lana munda & al-
„ ba illa hoc pacto conficiunt. Sanctimonia-
„ les Monaſterii Sanctæ Agnetis, vel Reli-
„ gioſi, qui ſunt in illa Eccleſia, offerunt
„ quotannis Agnos duos albos ſuper Altare
„ illius Eccleſiæ in die Feſtivitatis Sanctæ
„ Agnetis, dum in Miſſa ſolemni cantatur
„ Agnus Dei, qui Agni recipiuntur a duobus
„ Canonicis Eccleſiæ Lateranenſis, & ab eis
„ poſtea conſignantur Subdiaconis Apoſtolicis,
„ qui Agnos ipſos in paſcua mittunt, quoad
„ veniat tempus opportunum ipſos tondendi.
„ Tempore opportuno advento, ex his Agnis
„ lana tondetur, quæ mixta cum alia lana
„ alba, & pariter munda reducitur in filum,
„ ex quo Pallia hujuſmodi contexuntur; la-
„ titudine digitorum trium redacta in orbem
„ quatuor Crucibus nigris, aut purpureis in-
„ texta, itaut velut Stolæ Sacerdotales hume-
„ ros Præſulum ambiant a pectore & renibus
„ particulam pendentem habentia longitudinis
„ palmi, & ſemis, & in eorum extremitati-
„ bus laminas plumbeas tenues ad parem la-
„ titudinem in fine orbiculatas nigro ſerico
„ textas, inſutas ſupra pendentes particulas
„ ante, & poſt, & ſuper humeros utroſque.
„ Sic confecta Pallia per Subdiaconos portan-
„ tur ad Baſilicam Principis Apoſtolorum, &
„ per Canonicos Baſilicæ ponuntur ſuper Cor-
„ pora Petri & Pauli Apoſtolorum ſub Alta-
„ ri majore, ubi factis ex more vigiliis, il-
„ la per noctem dimittunt; deinde reſti-
„ tuunt Subdiaconis, qui in loco honeſto ea
„ conſervant.

„ Uſus autem Pallii hujuſmodi antiquiſſi- 8
„ mus eſt, & a Lino Pontifice Petri Apoſto-
„ li immediato ſucceſſore habuit originem;
„ ita enim ſcriptum legimus a Maximo Epi-
„ ſcopo *in Homil. de veſte Sacerdotali: In Le-*
„ *ge gratiæ antiquum eſt illud noſtrum Ephodb*
„ (ideſt Pallium) *quod noſtri Patriarchæ ar-*
„ *bitrantur a Lino poſt Petrum II. Romano Pon-*
„ *tifice inſtitutum, & in ſingulare poteſtatis pri-*
„ *vilegium noſtris Deo primis Præſulibus datum*.
„ Et Euſebius Cæſarienſis *in Sermone de Epi-*
„ *phania* ſcribit: *Nihil antiquius veſte illa Sa-*
„ *cerdotali Præſulis noſtri, quæ illi veſti de ve-*
„ *teri Teſtamento ſucceſſit byſſo auroque contex-*
„ *tæ, qua in ſignum pleniſſimæ poteſtatis primus*
„ *Linus amictus eſt, cui ad typum dedit &*
„ *nomen, ut a veteribus accepimus ſcriptoribus*,
„ *quam appellavit & Pallium*.

„ Cum autem aliquis Prælatus indiget Pal- 9
„ lio, illud primo per quempiam ex Advo-
„ catis conſiſtorialibus Procuratorem ab eo ad
„ hoc ſpecialiter conſtitutum a Summo Pon-
„ tifice in Conſiſtorio inſtanter, inſtantius,
„ & inſtantiſſime petitur. Pontifex excluſo
„ Advocato exquirit Patrum ſententias, an
„ dandum ſit Pallium, deinde committit prio-
„ ri Diaconorum Cardinalium, ut Pallium Præ-
„ lato, vel ejus Procuratori aſſignet: expe-
„ diuntur ſuper ea re Litteræ Apoſtolicæ in
„ forma conſueta, & primus Diaconorum Car-
„ dinalium imponit locum, & diem, ubi &
„ in quo Pallium conſignare debeat. Id ple-
„ rumque fieri ſolet in domo ipſius Cardina-
„ lis in ſua Cappella; interdum autem in Ec-
„ cleſia S. Petri, & ſuper majus Altare; &
„ valde condecenter, maxime pro maximis
„ Eccleſiis, & ultramontanis. Statuta die
„ Prælatus ſi eſt præſens, vel ejus Procurator
„ in abſentia cum ſpeciali mandato venit ad
„ locum ordinatum. Adſunt Dominus primus
„ Diaconorum Cardinalium, & Subdiaconus
„ Apoſtolicus cum ipſo Pallio, qui Pallium
„ explicat ſuper medium Altaris. Prælatus ſi
„ eſt præſens, indutus ſuper Rochettum, ſive
„ Superpelliceum Planeta, genuflexus in gra-
„ du Altaris, ante Priorem Diaconorum ſtan-

„ tem

„ tem in cornu dextro Altaris, ubi legitur
„ Evangelium, petit ſibi dari, & conſignari
„ Pallium, his verbis: *Ego N. electus Eccle-*
„ *ſiæ N. inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſime*
„ *peto mihi tradi, & aſſignari Pallium de Cor-*
„ *pore B. Petri ſumptum, in quo eſt plenitudo*
„ *Pontificalis Officii*. Tunc Dominus primus
„ Diaconorum accipiens Pallium de Altari im-
„ ponit illud ſuper humeros Prælati genuflexi
„ dicens: *Ad honorem omnipotentis Dei, &*
„ *B. Mariæ ſemper Virginis, atque BB. Apo-*
„ *ſtolorum Petri, & Pauli, nec non Eccleſiæ*
„ *N. tibi commiſſæ, tradimus tibi Pallium de*
„ *Corpore B. Petri ſumptum, in quo eſt pleni-*
„ *tudo Pontificalis Officii cum Patriarchalis,*
„ *vel Archiepiſcopalis nominis appellatione, ut*
„ *utaris eo infra Eccleſiam tuam certis diebus,*
„ *qui exprimuntur in privilegiis ab Apoſtolica*
„ *Sede conceſſis. In nomine Patris, & Filii*
„ *& Spiritus Sancti. Amen*. Et illud cum
„ Subdiacono aptat, non tamen infigit ſpinu-
„ las, & recipit illum ad oſculum pacis.
„ Demum Clericus Cæremoniarum extrahit il-
„ li Pallium, & Advocatis teſtibus rogat ſe
„ de illo actu, plicat Pallium, & illud por-
„ tat ad dictum Prælatum, vel illuc ſervat
„ in loco Sacro, quoad Prælatus recedat, &
„ tunc dat illi Pallium cum publico Inſtru-
„ mento.

10 „ Si autem Pallium tradendum ſit Procu-
„ ratori in abſentia Prælati, Procurator indu-
„ tus Superpelliceo genuflectit, ut de Præla-
„ to diximus, & petit Pallium, & jurat in
„ hanc formam; *Ego N. Procurator, & Pro-*
„ *curatorio nomine, & pro parte Rever. in Chri-*
„ *ſto Patris & Domini Domini N. inſtanter,*
„ *inſtantius, & inſtantiſſime peto mihi tradi,*
„ *& aſſignari Pallium de Corpore B. Petri ſum-*
„ *ptum, in quo eſt plenitudo Pontificalis Offi-*
„ *cii, & promitto illud reverenter portare ei-*
„ *dem Rev. Patri D. N. nec pernoctabo in ali-*
„ *quo loco, niſi una nocte tantum, niſi præpe-*
„ *ditus fuero legitime, & tunc in Cathedrali*
„ *ipſius, & ſi non fuerit Cathedralis, in Col-*
„ *legiata, & ſi non fuerit Collegiata, in Pa-*
„ *rochiali Eccleſia remittam, & honorifice re-*
„ *ponam, ſic me Deus adjuvet, & hæc Sancta*
„ *Dei Evangelia*. Diaconus autem Cardinalis
„ accipiens Pallium de Altari imponit illud
„ ſuper humeros Procuratoris dicens: *Ad ho-*
„ *norem Omnipotentis Dei, & Beatorum Apo-*
„ *ſtolorum Petri & Pauli, & Domini noſtri*
„ *Papæ, ac Sanctæ Rom. Eccl. aſſigno tibi*
„ *Pallium de Corpore B. Petri ſumptum, in*
„ *quo eſt plenitudo Officii cum Archiepiſcop. no-*
„ *minis appellatione, nomine, & pro parte Rev.*
„ *in Chriſto Patris DD. noſtri N. & Eccleſiæ*
„ *N. ad quam electus eſt, ut eo utatur infra*
„ *Eccleſiam ſuam certis diebus, qui exprimun-*
„ *tur in privilegiis ab Apoſtol. Sede conceſſis.*
„ *In nomine Patris &c.* Et in fine Procurator
„ oſculatur illi manum, & rogat Clericum Cæ-
„ remoniarum, & petit Inſtrumentum; Cle-
„ ricus extrahit illi Pallium, plicat, & re-
„ portat, & conſervat in loco Sacro, quouſ-
„ que Procurator ſit diſceſſurus, & tunc dat
„ illi Pallium, & Inſtrumentum in publica
„ forma.

„ Qui Pallium ſunt recepturi, poſtquam 11
„ fuit petitum in Conſiſtorio, & conceſſum,
„ componunt primum cum Subdiaconis, nam
„ illi, ut ſupra diximus, tenent Pallia: Et
„ iſti accipiunt ſecundum valorem, & taxam
„ Eccleſiæ aliquando plus, aliquando minus
„ pro Centenario. Clerici Cæremoniarum &
„ ipſi ratione Officii ſui, & Inſtrumenti mer-
„ cedem ſuam exigunt ad proportionem ta-
„ xæ, & valoris Eccleſiarum, non tamen tan-
„ tum quantum Subdiaconi. Solent etiam
„ qui Pallium accipiunt dare dono duo Birre-
„ ta Diacono Cardinali, & totidem ſuis Ca-
„ merariis;" At circa hoc, & de quota nihil firmi ſtatutum legitur, adeoque ſtandum conſuetudini, & praxi pro qualibet differentia temporum, & aliarum circumſtantiarum, & hæc de Pallii occurrentibus Cæremoniis dicta ſufficiant.

Archiepiſcopus, & quilibet alius, cui Pallii 12
jus competit, debet intra tres Menſes a die conſecrationis, ſi ante non fuit conſecratus, vel a die confirmationis, ſi jam ante fuit conſecratus, ceſſante juſto impedimento, per ſe, vel Procuratorem petere Pallium, alias privatur commiſſa ſibi Dignitate; *cap. Quoniam* 1. *diſt.* 100. ubi ſic præciſe dicitur: *Placuit, ut quiſque Metropolitanus ultra tres Menſes conſecrationis ſuæ ad fidem ſuam exponendam, Palliumque ſuſcipiendum ad Apoſtolicam Sedem non miſerit, commiſſa ſibi careat Dignitate. Sitque Metropolitanis aliis licentia poſt ſecundam, & tertiam commonitionem, viduatis Eccleſiis cum conſilio Romani Pontificis ordinando Epiſcopos ſubvenire*; & clariſſime in ejus Summario: *Infra tres Menſes fidem ſuam exponere, & Pallium poſtulare a Romana Eccleſia quiſque Metropolitanus ſtudeat*. Hodie vero ex Tridentino 13
ſeſſ. 7. *cap.* 9. alii tres Menſes dantur ad petendam conſecrationem; qui etiam ad petendum Pallium conſequenter dari cenſentur; Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *n.* 115. An- 14

te receptionem Pallii non licet Archiepiſcopo,
quamvis ſit conſecratus in Epiſcopum, immo
etiamſi poſſeſſionem acceperit, nec ſe Archie-
piſcopum nominare, ut etiam diximus *num.* 5.
nec eos actus exercere, qui ſunt Juriſdictio-
nis majoris, quos non ut ſimplex Epiſcopus,
ſed tamquam Archiepiſcopus facere videtur,
ut convocare Concilium, viſitare Provinciam,
& hujuſmodi, textu expreſſo *in cap. Quod
ſicuti* 28. *de electione* his verbis: *Præterea cum
non liceat Archiepiſcopo ſine Pallio convocare
Concilium, conficere Chriſma, dedicare Baſili-
cas, ordinare Clericos, & Epiſcopos conſecrare;
multum profecto præſumit, qui, antequam impe-
tret Pallium, Clericos ordinare feſtinat, cum id
non tamquam ſimplex Epiſcopus, ſed tamquam*
15 *Archiepiſcopus facere videatur*. Poteſt tamen
Archiepiſcopus confirmatus ante receptum Pal-
lium ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, de-
mandare ſuis Suffraganeis, qui licite de ejus
mandato poſſunt talia exercere, textu claro
in cap. Suffraganeis 11. *de electione*, his ver-
bis: *Suffraganeis alicujus Metropolitani, ad man-
datum ipſius poſt confirmationem electionis ſuæ,
etſi Pallium non receperit, licitum eſt Electum,
qui ad ejus Juriſdictionem pertinet, conſecrare*.
16 Si vero Archiepiſcopus jam conſecratus in
Epiſcopum ante receptum Pallium faciat ea,
quæ ſibi proveniunt ex Pallio circa poteſtatem
Ordinis, & Chriſmatis &c. tunc ipſa ſunt
valida, ſed Archiepiſcopus peccat contra Ca-
nones, & Jura, & per hoc fuit dictum ſupra,
quod *ante receptum Pallium non licet Archiepi-
ſcopo &c.* non autem quod non poſſit; Azo-
rius. *Inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 34. *q.* 6.
Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7. *num.* 17.
& alii.

17 Quamvis Papa in omnibus Miſſarum ſolem-
niis ſemper, & ubique locorum Pallio utatur,
quia aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſia-
ſticæ Poteſtatis, quæ per Pallium ſignificatur;
cit. cap. Ad honorem 4. & quam habet in to-
ta Eccleſia Catholica; *cap. Cuncta* 17. *& cap.*
18 *Per principalem* 21. *cauſ.* 9. *q.* 3. Archiepiſco-
pi tamen, Primates, Patriarchæ, & alii qui-
bus Pallium conceſſum eſt, ut Epiſcopus Oſtien-
ſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis, Quin-
que-Eccleſienſis, & omnes qui ſunt hoc pri-
vilegio muniti, eo nec ſemper, nec ubique,
ſed in Eccleſia tantum ſuæ reſpective Diœce-
ſis, & Provinciæ, & certis tantum diebus
uti debent, quoniam in partem ſollicitudinis,
& non in plenitudinem poteſtatis, ſunt voca-
ti, textu expreſſo *in cap. Ad honorem* 4. *de
Auctorit. & uſu Pallii, & cap. Ex tuarum* 5.
cap. Cum ſis 6. *eodem titulo & cap. Pallium* 6.
diſt. 100. Et iſti poſſunt etiam Pallio uti in 19
Eccleſiis exemptis; *Clem. cap. Archiepiſcopo* 2.
*de privilegiis, & Gloſſa ibi verb. Pontificali-
bus*; & Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. cap.* 7.
num. 195. cum multis aliis ibi citatis. Dies 20
autem, quibus ipſi Pallio uti poſſunt, generali-
ter enumerantur a Gloſſa *in cit. cap. Ad ho-
norem* 4. *hoc tit.* & partim ab Hoſtienſi *in
Summa h. tit. n.* 5. & ſunt Nativitas Domi-
ni, Feſtivitas S. Joannis, & S. Stephani,
Circumciſio Domini, Epiphania, Dominica
Palmarum, Cœna Domini, Sabbathum San-
ctum, Tres dies Reſurrectionis, Aſcenſio Do-
mini, Tres dies Pentecoſtes, Feſtivitas S. Joan-
nis Baptiſtæ, & omnium Apoſtolorum, Qua-
tuor Feſtivitates Beatæ Mariæ V. S. Michae-
lis, & Omnium Sanctorum, Dies Dedicatio-
nis Eccleſiarum, Conſecrationis Epiſcoporum,
Ordinationis Clericorum, & dies Anniverſa-
rius ipſius Palliati, atque Feſtivitates princi-
pales ſuæ Eccleſiæ Cathedralis. Particulariter 21
tamen ſunt attendendi dies in cujuſque privi-
legiis expreſſi; *cap. Quia nos* 7. *de Auctorit.
& uſu Pallii*, his verbis: *Non debes ſemper
celebrare cum Pallio, ſed diebus illis dumtaxat,
qui in Eccleſiæ tuæ privilegiis ſunt expreſſi*.

Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes, 22
nequeunt uti Pallio extra Miſſarum ſolemnia;
cap. Ad honorem 4. *hoc tit.* ibi; *In Miſſarum
ſolemniis cap. Pallium* 6. *diſt.* 100. ibi: *Pal-
lium tibi tranſmiſimus, quo Fraternitas tua in-
tra tuam Eccleſiam ad ſola Miſſarum ſolemnia
utatur*; & clariſſime in ejus Summario ſic:
*Non niſi ad Miſſarum ſolemnia Archiepiſcopo uti
Pallio licet*; *& cap. Contra* 8. *eadem diſt.* 100.
ibi: *Illud Frater Chariſſime non putamus tibi
ignotum, quod pene de nullo Metropolitano in
quibuslibet mundi partibus ſit auditum extra Miſ-
ſarum tempus uſum ſibi Pallii vindicaſſe*. Nec 23
etiam Pallio uti poſſunt extra Eccleſiam; *cap.
Cum ſuper, hoc tit.* Unde ſi ſub Papilione, ſeu 24
Tentorio in Caſtris, aut in Domo privata ex-
tra Eccleſiam propter neceſſitatem, Archiepi-
ſcopus, vel alius Palliatus celebret, Pallio uti
non poteſt; Gloſſa *marg. in cap. Cum ſis* 6.
hoc tit. Joannes Andreas *num.* 3. Sicuti nec 25
etiam ſi proceſſionaliter, aut alio modo ab
Eccleſia exeat, textu expreſſo *in cap. Cum
ſuper* 1. *eod. tit.* his verbis: *Si vero te Sacris
indutum veſtibus Eccleſiam proceſſionaliter, vel
alio modo exire contigerit, tunc tuo Pallio mini-
me uti debes*; Gloſſa tamen *in cap. Pallium* 6. 26
diſt. 50. dicit, quod Archiepiſcopus etiam in
Synodo uti poſſit Pallio; quod ipſum etiam
vide-

videtur colligi *ex cap. Quod ſicut* 28. *de electione* §. *Præterea*, ubi dicitur, quod *non licet Archiepiſcopo ſine Pallio convocare Concilium*.
27 Et quod *Archiepiſcopus poſſit uti Pallio in Synodo* tenet Petra *t.* 5. *in Conſt.* 3. *Pii II. ſect. unica num.* 29. *& n.* 32. ubi dicit *Benedictum XIII. ante Pontificatum ſemper uſum fuiſſe Pallio in Synodis Provincialibus celebratis in Eccleſia Benevent. & S. Carolum in Eccleſia Mediol.*
28 Sicuti etiam probabile eſt, ſi Altare portatile ob populi multitudinem, quam Eccleſia capere non poſſit, præ foribus ejus extruatur, Archiepiſcopum in eo ſolemniter cum Pallio celebrare poſſe, quia, ut recte dicit Pirhing *hoc tit. num.* 10. non ſolet haberi ratio ejus, quod per accidens in aliquo caſu contingit, & cum talis celebratio ſubſtituatur in locum ejus, quæ in Eccleſia fieri deberet, conſequen-
29 ter iiſdem privilegiis gaudere debet. In hac tamen re ſpectandum eſt, quæ ſit cujuſque Eccleſiæ conſuetudo; Layman *in cap. Cum ſis* 6. *h. tit. n.* 2. Pirhing *loco cit.* & alii.
30 Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes nequeunt ſine ſpeciali privilegio Papæ uti Pallio in aliena Provincia, neque de conſenſu ejus, ad quem ſpectat Eccleſia, & Provincia; *c. Cum ſuper* 1. *hoc tit.* ubi uſus Palii reſtringitur, & conceditur Archiepiſcopo dumtaxat in ſua Eccleſia, ibi: *Tradimus tibi Pallium, ut eo infra Eccleſiam tuam utaris; quod ita intelligitur videlicet infra quamlibet Eccleſiam Provinciæ tibi commiſſæ*; & clariſſime in ejus Summario ſic: *Intra quamlibet Eccleſiam Provinciæ ſuæ Archiepiſcopus Pallio uti poteſt, ſed*
31 *extra non poteſt*. Immo neque Pallio ibi uti poſſunt, etiamſi adſit generalis Regni conſuetudo; *cap. Ex tuarum* 5. *hoc tit.* ubi Innocentius III. reſcribens Archiepiſcopo Compoſtellano declarat, quod *talis conſuetudo dicenda ſit potius corruptela*; Et in ejus Summario expreſſe dicitur: *Archiepiſcopus extra ſuam Provinciam Pallio uti non poteſt, etiamſi hoc habeat*
32 *conſuetudo*. Et licet ibi Pontifex concedat tali Archiepiſcopo, ut pro conſecrandis ſuis Suffraganeis, vel Clericis Ordinandis, poſſit uti Pallio in Eccleſia, & Provincia aliena de conſenſu ejus, ad quem pertinet Eccleſia, hoc tamen eſt ex ſpeciali privilegio ipſi ſoli propter ſpecialia motiva conceſſo, unde ſine novæ gratia Pontificis non debet extendi ad alios, juxta Gloſſam *in c. Cum ſis* 6. *hoc tit. verb. Ubicumque*, ubi dicit, quod Archiepiſcopus extra ſuam Provinciam uti poteſt Pallio *ubicumque, ſi habeat privilegium ad hoc, & ille, ad cujus Provinciam, vel Diœceſim tranſit, id permittat* *ſecundum caput, Ex tuarum*. Quam Gloſſam ſequuntur Doctores communiter, teſte Ruſæo apud Barboſæ *lib.* 1. *Juris Eccleſ. c.* 7. *n.* 108. Tria 33
enim requiruntur, ut Archiepiſcopus poſſit uti Pallio in aliena Diœceſi, & Provincia, ut colligitur *ex cit. c. Ex tuarum*, & notat *ibi* Hoſtien. *in fine*, & Abbas *n.* 11. nempe, privilegium Papæ, permiſſio ejus, ad quem ſpectat Eccleſia, & ut una ex cauſis in textu expreſſis interveniat, ita ut uno horum deficiente, non poſſit uti Pallio in aliena Provincia, licet habeat pleniſſimam facultatem ejus, ad quem ſpectat Eccleſia; quia cum hic Pallium ſine ſpeciali Papæ Privilegio dare non poſſit, neque uſum illius concedere poteſt alteri in ſua Eccleſia, vel Provincia ſine ſpeciali privilegio Papæ.

Archiepiſcopi, & alii Jus Pallii habentes 34
poſſunt tam in ſua, quam in aliena Provincia, & Diœceſi privatim celebrare ſine Pallio; *cap. Quia nos* 7. *de Auctorit. & uſu Palii*, ibi: *Tam in tua, quam in aliena Diœceſi potes ſine Pallio, & Sandalis celebrare, qui utique in tua Diœceſi non debes ſemper celebrare cum Pallio, ſed diebus illis dumtaxat, qui in Eccleſiæ tuæ privilegiis ſunt expreſſi*, & colligitur etiam ex *cap. Ad honorem* 4. *hoc titulo & cap. Pallium* 6. *diſt.* 100. ubi circa uſum Pallii fit mentio tantum de Miſſarum ſolemniis. Sic etiam 35
poſſunt, immo debent, ſecluſo ſpeciali privilegio, celebrare ſine Pallio in Miſſis Defunctorum; *cit. cap. Quia nos* 7. *hoc titulo* ibi: *Sicque ſoluta eſt quæſtio, an ſit licitum pro Defunctis cum Pallio celebrare*. & ibi Gloſſa verb. *Quarta*, ubi ſic habet: *quia reſpicere debet privilegium ſuum, & ſi ibi continetur quod poſſit celebrare cum Pallio pro defunctis, ita obſervet ſecundum quod ibi continetur*, & *ibi* Innocent. & Abbas *n.* 3. *&* 6.

Archiepiſcopus nequit alteri Archiepiſcopo 36
Pallium ſuum commodare; *cap. Ad hoc* 2. *hoc tit.* ibi: *An hoc quod quæſitum eſt a nobis ex parte tua, utrum liceat tibi Pallium tuum Metropolitano alii accommodare .... Reſpondemus, quod non videtur eſſe conveniens, ut Pallium tuum alienis commodes, cum Pallium Perſonam non tranſeat, ſed quiſque cum eo debeat (ſicut tua novit diſcretio) ſepeliri*. Et expreſſe habetur in hujus Summario: *Archiepiſcopus alteri Archiepiſcopo Pallium ſuum accomodare non poteſt*. Pallium enim, ut clare deducitur ex 37
ipſo textu, eſt privilegium Perſonale conceſſum Perſonæ cum reſtrictione ad locum, ideſt ad Eccleſias propriæ Diœceſis, & Provinciæ, adeoque debet ſequi Perſonam uſque ad mortem,

38 tem, & cum ea ſepeliri. Sic Archiepiſcopus
tranſlatus ad alium Archiepiſcopatum, non
poteſt uti priore Pallio, ſed debet obtinere
novum Pallium; *cap. Bonæ memoriæ 4. de Po-
ſtulation. Prælatorum, in fine*, ibi: *A vinculo,
quo tenebatur Coloccenſis Eccleſiæ, abſolventes,
ad Metropolim Strigonienſem transferimus, &
ei licentiam tribuimus tranſeundi; Pallium* (no-
ta: erat enim utraque Eccleſia Archiepiſco-
palis) *Pallium ei ad nomen, & uſum ejuſdem
Eccleſiæ tranſmiſſuri*, & Gloſſa ibi dicens, quod
Pallium datur Perſonæ, ſed contemplatione loci,
adeoque mutando locum ſeu Eccleſiam, de-
39 bet & mutari Pallium. Et in ſecunda Eccle-
ſia non poterit Archiepiſcopus uti niſi Pallio
ſecundo ſibi conceſſo contemplatione illius ſe-
cundæ Eccleſiæ: licet ſecum poſſit, & debeat
aſportare etiam primum Pallium (cum Pal-
lium *ex cit. cap. Ad hoc 2. hoc tit.* ſequatur
Perſonam uſque ad mortem, & debeat cum
eo ſepeliri) ad hoc ut poſſit cum utroque ſe-
40 peliri. Ita tamen, ut mortuus Archiepiſcopus
veſtiatur Pallio poſterius accepto pro ſecunda
Eccleſia, & alterum acceptum pro prima Ec-
cleſia ſupponatur capiti ejus, ut docent Inno-
cent. Hoſtienſ. Abbas *in cit. cap. Ad hoc 4.*
41 *hoc tit. num.* 2. & alii paſſim. Et dato quod
Archiepiſcopus retineat duos Archiepiſcopatus
ſimul & ſemel, debet habere duo Pallia,
unum pro unaquaque Eccleſia, uti accidit in
Cardinali de Judice, qui cum eſſet Archiepi-
ſcopus Montis Regalis, optavit Epiſcopatum
Oſtienſem, qui gaudet privilegio Pallii, &
etiam pro hac Eccleſia recepit Pallium a Be-
nedicto XIII. Petra *in Conſtit. 3. Pii II. n. 39.*
in fine.
42 Archiepiſcopus, qui renunciavit Archiepiſco-
patui, non poteſt amplius in illa Provincia,
neque alibi, uti Pallio, quamvis transferatur
ad Eccleſiam Epiſcopalem; *cap. Ad ſupplica-
tionem, de renunciatione*, ubi Innocent. III. de
Archiepiſcopo Raguſienſi, qui ob mortis pe-
riculum renuntiaverat Archiepiſcopatui, &
fuerat translatus ad Eccleſiam Epiſcopalem,
ſic ſtatuit: *Cui conceſſimus, ut in ipſo Epiſco-
patu abſque uſu Pallii Officium Epiſcopale va-
leat exercere;* & ſic expreſſe decrevit Sacra Con-
43 greg. Rit. *in Majoricen. 16. Octob.* 1604. Im-
mo Archiepiſcopus, qui ſponte ſua ſuo ſe Ar-
chiepiſcopatu abdicavit, ſi iterum ad eamdem
44 Eccleſiam eligatur, alio indiget Pallio. Sicuti
etiam Archiepiſcopus, qui ſemel habuit Pal-
lium unius Archiepiſcopatus, ſi ab illo ad
alium transferatur, iterumque redeat ad prio-
rem, indiget novo Pallio; Petra *tom. 3. in
Conſtitut. 3. Pii II. n.* 34. Rodericus a Cunha
in compend. ad cap. Pallium 6. diſt. 100. Dia-
na *Moral. reſolut. part. 1. tract. 6. reſolut. 37.
verſ. notandum eſt.* Barboſa *lib. 1. Juris Eccleſ.
c. 7. n. 122. & ſeq.* Archiepiſcopus vero, ſi per- 45
dat Pallium a Papa acceptum, vel caſu igne
comburatur, poterit abſque illo Pontificalia
munia exercere, donec aliud obtineat Pallium,
ſicuti in tali caſu petere tenetur; Petra *loco cit.
n.* 38. & Doctores mox citati. Pallium conceſ- 46
ſum, & non traditum Archiepiſcopo, cum non
poſſit eo amplius uti, eſt comburendum, &
cineres in Sacrario ponendi; Sacra Congreg. Rit.
in cauſa Urbis Subdiaconorum 4. Maii 1606.

Additiones ex aliena manu.

Egregie fallitur *Auctor* originem Pallii *n.* 8. 47
ab uſque temporibus Apoſtolorum repetendo.
Pro comperto enim, exploratoque habetur
apud omnes magnæ notæ, ac emunctioris na-
ris viros: quod Pallium fuerit primitus orna- 48
mentum Imperiale, quo forſam Imperatores 49
Gentiles utebantur ad indicandam Pontificiam
poteſtatem, quam una cum cæteris majoribus
Reip. liberæ dignitatibus uſurparunt. Impe- 50
ratores vero Chriſtiani fuere, qui ad Epiſco-
palem Ordinem in Eccleſia cohoneſtandum,
ipſum primo impertiti fuerunt Summo Ponti-
fici, ac Patriarchis, tum Metropolitanis, &
demum etiam aliis Epiſcopis.

Quo vero tempore, & a quibuſnam Impe- 51
ratoribus fuerit primum hujuſmodi ornamen-
tum Summo Pontifici, cæteriſque Patriarchis
communicatum, hactenus incompertum eſt.

Illud tamen certum eſt, tempore S. Grego- 52
rii, & Juſtiniani Imperatoris tam in Eccleſia
Latina, quam in Eccleſia Græca Pallium in
uſu fuiſſe; ut manifeſtiſſima res eſt ex illius
Epiſtolis (quarum plura fragmenta refert Grat.
diſt. 100.), atque ex Novellis laudati Impera-
toris Conſtitutionibus.

Manifeſtum inſuper ex S. Gregorii Epiſto- 53
lis eſt, quod ipſi quoque Summi Pontifices diu
ab initio ejuſmodi ornamentum tamquam ex
munificentia & pietate Imperatorum profe-
ctum, non aliter communicarent aliis, quam
prius obtento illorum aſſenſu. Verum poſteriori- 54
bus temporibus ejuſmodi ornamentum jure ſuo
Summi Pontifices conferre Archiepiſcopis cœpe-
runt; ſed non eadem prorſus forma, & ſo-
lemnibus, quibus nunc utitur Eccleſia. Quæ
quidem omnia ſingillatim hic expendere lon-
gum eſſet; unde ut de Pallii forma, materia,
& uſu, antiquitus tam in Eccleſia Græca,
quam

quam Latina receptis, conſule Thomaſinum, qui totam rem fuſe, & erudite perſequitur *Vet. & Nov. diſcip. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 53. *& ſeqq. uſque ad* 57. Adde Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. part.* 1. *tit.* 19. *cap.* 5. *&* Bohemer. *in decret. lib.* 1. *tit.* 8. *per tot.* qui tamen caute eſt legendus; in primis autem eruditiſſimam *Diſſertationem Hiſtorico-Canonicam de Pallio* Johannis Gaſpari Barthel, Herbipoli, ſeu potius Romæ, anno 1753. ſecundo editam, in qua res antea obſcura mirum in modum illuſtratur: De hodierna vero Eccleſiæ diſciplina fuſe diſſerit Auctor.

ARCHIMANDRITA.

1 ARchimandrita ſic appellatur ex vocabulis Græcis, *Archos*, & *Mandra*, quæ latine idem ſonant, ac *Pater*, & *Prælatus* omnium
2 Abbatum, qui ſub eo exiſtunt. Unde in propria ſui ſignificatione idem eſt ac Abbas Generalis, ſeu ſupremus aliorum Ordinum, & licet in Ordine Divi Baſilii varii Superiores locales particularium Monaſteriorum vocantur etiam Archimandritæ, ſicuti Superiores locales variarum Religioſorum vocantur etiam Abbates, cum Archimandrita, & Abbas idem ſint, ut exponit Gloſſa *in Epiſt. Inter Clara*, §. *Manifeſtum igitur*, *in verb. Archimandrita*, *Cod. de Summa Trinit. & Fide Catholica;* Fagnan. *in cap. Ut Abbates n.* 6. *de ætate*, *&*
3 *qualitate præficiendor*. Tamen Archimandrita in rigoroſo ſuo ſignificatu in hoc differt ab Abbate, quod Abbas, ut ſic, importat præeſſe unico Monaſterio, Archimandrita vero, ut ſic, importat præeſſe pluribus Monaſteriis.
4 Abbas enim eſt ſolum Pater; Archimandrita vero eſt primus, & Princeps Patrum, apud Rocchum Pyrrum *in Hiſtor. Sicil. Sac. lib.* 4. *notitia Archimandritatus Meſſanæ*.

5 Hoc Archimandritæ nomen maxime in uſu fuit apud Græcos in Oriente, & de eo fit mentio per Juſtiniannm in *l. Reddentes*, §. *omnes vero*, *Cod. de Summ. Trinit.* ibi: *Omnes vero Sacerdotes Sanctæ*, *Catholicæ*, *atque Apoſtolicæ Eccleſiæ*, *& Reverendiſſimi Archimandritæ Sanctorum Monaſteriorum*; Et in *Concilio generali Epheſino part.* 1. *n.* 3. nec non *in Concilio Calcedonenſi art.* 1. in quo ſubſcripſerunt poſt Epi-
6 ſcopos vigintiduo Archimandritæ. In Italia vero cœpit in uſum devenire anno 1094. quo Rogerius primus Siciliæ Rex quemdam Bartholomæum Monachis Baſilienſibus præficiendum duxit ſub nomine Archimandritæ, & exinde Regum munificentia in Sicilia, & Calabria variis auctis, & ſatis ditatis Monaſteriis ejuſdem Ordinis, omnes eorum Abbates, ſeu locales Superiores Archimandritæ ſubjiciebantur, eique ſingulis annis die 6. Auguſti in Feſto S. Salvatoris cum ſuis Monachis obedientiam præſtabant. Viciſſitudine tamen tem- 7
porum rebus in hac Religione varie mutatis, fuit Apoſtolica auctoritate ſtatutum, ut, ſicut adhuc impræſentiarum ſervatur in Monaſterio S. Salvatoris Meſſanæ, in eo creetur Commendatarius Archimandrita Prælatus ſæcularis cum omnibus fere proventibus, excepta alimonia pro Monachis, & in eumdem Prælatum translata eſt Juriſdictio Archimandritæ, ſolumque retinent Monachi inſtar Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis, ut Vicarium Generalem Capitularem Monachum ejuſdem inſtituti, vacante Sede Archimandritali, eligant, hocque privilegium alias per Pontifices, & Reges conceſſum nunc pro antiqui decoris monumento habent etiam ex declaratione Sac. Congr. ut teſtatur Rocchus Pyrrus ejuſdem Ordinis *in vita S. Baſilii fol.* 378.

Juriſdictio igitur, & præeminentia in loca, 8
& ſubditos dicti Archimandritatus reſidet penes Commendatarium, ex Brevi Urbani VIII. *ſub die* 23. *Februar.* 1635. in quo declaratum fuit, Archimandritam Commendatarium habere Diœceſim propriam, & diſtinctam, ac ſeparatam a quavis alia Diœceſi cum Juriſdictione ordinaria, & quaſi Epiſcopali, & cognitione cauſarum Civilium, & criminalium privative quo ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos; ac nullum alium Superiorem habere, quam Sedem Apoſtolicam: nec non cum facultate Beneficia conferendi, Pontificalia cum Mitra gemmata, Baculo Paſtorali, Cruce Pectorali, ac Baldachino exercendi, benedictionem ſolemniter, vel private populo impertiendi, per vias Crucem argenteam ante ſe per Cappellanum deferri faciendi, habendique erectum Tribunal in Civitate Meſſanæ, ac ibi, & in quavis ejus parte deputandi Vicarium Generalem, Aſſeſſorem, Advocatum, & Procuratorem Fiſcalem, Familiamque neceſſariam pro Juſtitia adminiſtranda, & Juriſdictionem exercendi in ſuos ſubditos, deferendi habitum violacei coloris ubique, cum Rochetto, & Mozzetta, aliaque ornamenta Epiſcopalia. Hic Archimandritatus Meſſanenſis eſt 9
de Jurepatronatus Regis, & in maxima veneratione habetur. In Cappella Pontificia habet 10

uſum

uſum Rocchetti, & Cappæ: & ſedet primus poſt Epiſcopos, ut notavit Gaſpar Servantius Magiſter Cæremoniarum Papæ *anno* 1634. & Pignatelli *tom.* 1. *conſultat.* 105. *num.* 24. Et ſic litteraliter Petra *in Conſtit.* 6. *Alexandri III. num.* 13.

11 Palatium hujus Archimandritæ habitantis in Civitate Meſſanenſi, etiam conductitium, non fixum, nec cohærens alicui Eccleſiæ, concurrente legitima conſuetudine, gaudet Immunitate, quemadmodum gaudet Palatium Epiſcoporum in locis propriæ Juriſdictionis, licet non exerceat Juriſdictionem, niſi in proprios
12 ſubditos. Secundo idem Archimandrita exercens Juriſdictionem in ſuos ſubditos, poteſt procedere ad Cenſuras, & alias pœnas juxta Sacros Canones, & Conſtitutiones Apoſtolicas contra Magiſtratus Laicos, & alios quoſcumque ipſum in exercitio dictæ ſuæ Juriſdictio-
13 nis perturbantes. Tertio familiares dicti Archimandritæ etiam ad tempus conducti, durante ſervitio, gaudent privilegio Fori, concurrente eadem legitima conſuetudine: Sacra Congr. Immunitatis *in una Meſſanenſi* 6. *No-*
14 *vemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul. q.* 221. Archimandrita Meſſanenſis non tenetur ad perſonalem reſidentiam, ex decreto Sac. Cong. Concilii reſponſivo ad ſequens quæſitum: *An Abbas Commendatarius Monaſterii Ordinis S. Baſilii Nullius, Provinciæ Meſſanenſis, Archimandrita nuncupatus, Juriſdictionem Spiritualem, & temporalem habens cum uſu Baculi, & Mitræ, non tamen Curam aliquam Regularem, nec Sacramentalem Monachorum, vel Perſonarum Sæcularium, teneatur ad perſonalem reſidentiam, & maxime cum Commendatarii hucuſque non reſederint; die* 2. *Aprilis* 1646. Sac. Congreg. *Eminentiſſimorum Cardinalium Conc. Trident. interpretum poſt maturam diſcuſſionem cenſuit, ad perſonalem reſidentiam non teneri ſupradictum Archimandritam Commendatarium*. Sic refertur a Rocho Pyrrho *in dicta notitia hujus Monaſterii fol.* 42.

Additiones ex aliena manu.

15 Archimandritarum nomen ex Græcis vocabulis ἀρχὸς ϗ μάνδρα originem duxiſſe, optime poſt alios advertit *Auctor num.* 1. Ἀρχὸς enim græce idem eſt ac *Princeps, Dux, is qui Imperium obtinet*, μάνδρα *ſpelunca, cubile, grex* eſt, & etiam *Monaſterium* apud Gregorium Alexandrinum in *vita B. Chryſoſt.* Dorotheum *doctr.* 23. Nicephorum Calliſtum *lib.* 14. *cap.* 51. Alcuinum *Epiſt.* 27. & *lib.* 2. *in vita S. Wilibrordi*, in charta Rogerii Regis Siciliæ apud Rocchum Pyrrum *in Hiſtor. Sicil. Sacr. tom.* 1. *pag.* 304. Adde Hæſtenum *diſquiſ. Monaſt. lib.* 3. *tract.* 3. *diſq.* 1. Habertum *in Obſ. ad edict. Patriar. quæ ad Archimandrit. &c. ſpectant.*

Dicta Monaſteria ἀπὸ τῶν μανδρῶν quidam 16
putant, a ſpecubus, & cavernis, in quibus primitus Monachi habitarumt; Alciatus *in L.*
ult. de Summ. Trin. & fid. Cath. Alii, ut Bu- 17
dæus, a grege Monachorum, qui ceu *mandræ*, ideſt ovili, præſint paſtores Abbates: quippe Latinis quoque *mandra* pro grege paſſim ſumitur, ut apud Juvenalem *Sat.* 3. Martialem *lib.* 4.

Hinc *Mandrita* pro *Monacho* accipitur in 18
Epitaphio Gaitelgrimæ Principis Beneventanæ apud Du-Cange *in Gloſſ. ad Scrips. med. & inf. Lat. ver. Mandrita*, ab Hermenoldo *in vita S. Solæ Monachi cap.* 9. in Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna *act.* 5. Vide Gloſſar. Fabroti *ad Cedrenum ver.* μανδρῖται.

Quare factum ut is, qui *mandritis* præerat, 19
Archimandrita diceretur, quaſi *Princeps Mandritarum*; Avitus Viennenſis *Epiſt.* 2. *Copioſæ Monachorum multitudinis præpoſitus fuit; cujus officii perſonas Epiſcopi Orientales Archimandritas appellant.* Et vetus interpres Concilii Chalcedonenſis *Archimandritam*, Monachorum Principem interpretatur. Confer Du-Cange *in Gloſſ. Med. & inf. Latin. verb. Archimandrita.*

Archimandrita non ſolum in hac ſignifica- 20
tione accipitur, ſed & pro quovis Prælato etiam Archiepiſcopo, ut in charta Dagoberti Archiepiſcodi Bituricenſis relata a Du-Cangio *loc. proxime cit.* in tabulario Eccleſiæ Gratianopolitanæ; Adde Vitam Sancti Gebardi Archiepiſcopi Saliſburgenſis apud Caniſium *tom.* 6. *pag.* 1251. *Analecta* Mabillonii *tom.* 1. *p.* 98. Quare Ugutio apud ſæpe laudatum Du-Cange *verb. Mandra: Archimandrita*, ſcribit, *Princeps vel Paſtor ovium, unde quadam translatione Epiſcopi, & Archiepiſcopi, & Sacerdotes dicuntur Archimandritæ, quaſi Paſtores ovium Chriſti.*

Archimandritarum dignitas apud Græcos 21
alia fuit a dignitate Ἡγουμένου, ſeu Abbatis, licet quandoque promiſcue accipiantur, ut in Concilio Epheſino *part.* 1. *n.* 30. *in Novell.* 125. & 126. *cap.* 5. §. 2. Vide Habertum *in obſ. ad edict. Patriar. quæ ad Archim. &c. ſpectant.*
Eaque ſuperior in jure Græco-Romano, apud 22
laudatum Habertum *in Archieratico pag.* 579. Exarcho Monaſteriorum, qui Viſitatoris vicem obtinuit, præponitur, ut & Hegumenis, *a-*

pud

pud Codinum cap. 14. §. 19. & *c.* 20. §. 16. Protoſyncellis.

23 Archimandritæ a Patriarchis promovebantur, ut liquet ex *Pontificali Eccleſiæ Græcæ ſub tit. Ritus elect. & deſign. Patriar. Epiſc. & Archim.* edito ab Haberto *pag.* 434. & ex *forma inſtitut. Archimandr. apud eundem loc. cit. pag.* 570. Idem Goarus ſcribit *in* Εὐχολογ. *pag.* 240. Ἀρχιμανδρίτας *ſuperiores perpetuos a Patriarcha Monaſteriis ſibi ſubjectis præfectos; hoc Epiſcopali privilegio donatos, ut ſcilicet Lectores ordinare valeant, quo non gaudent cæteri, qui* Ἡγούμενοι *nude appellantur*.

24 Sed præ cæteris vim hujuſce vocabuli prodit Rogerius Siciliæ Rex in Sigillo, ſeu Diplomate pro Monaſterio SS. Salvatoris apud Rocchum Pyrrum *in Hiſt. Sicil. Sacr. lib.* 4. *Notitia Archimandritatus Meſſanæ*, & ex Græca lingua tranſlato a Conſtantino Laſcari apud Du-Cange *in Gloſſ. ad Script. med. & infimæ Græcitat. ſub verb.* Μανδρίτης, ubi inter alia privilegia a Rogerio conceſſa Archimandritæ, & illud impertiit: *habere dominationem & propriam poteſtatem in omnibus dictis Monaſteriis & Grangiis ſubjectis, ac Abbatibus, & hominibus omnibus, Clericis, & Laicis, & eorum ſubjectis eiſdem Capitaneis Monaſterii, tam in ſpiritualibus quam in temporalibus, & diligenter examinare & recte judicare, & ad finem cauſas perducere, ſicut Pater Archimandrita judicaverit. Ipſe autem Archimandrita, & ſucceſſores ejus, non judicentur ab aliqua perſona, neque alicui reſpondeant, niſi noſtræ ſoli Celſitudini, & ſucceſſoribus noſtris*.

25 Ad quod Diploma reſpiciens Card. Petra *Comment. ad Conſtit. Apoſt. tom.* 2. *ad Conſtit.* 6. *Alexandri III.* Archimandritarum nomen, inſtitutionem, ac ſeriem, ab eodem Rogerio Rege deducit; quod non alio ſenſu accipiendum eſt, quam vel primum Rogerium in Civitate Meſſanenſi inſtituiſſe Archimandritæ dignitatem, vel ab ipſo auctam fuiſſe. Nam alias falſus in eo eſſet Card. Petra, cum Archimandritarum mentionem multis ante Rogerium ſæculis deprehendamus factam fuiſſe in Concilio Epheſino *p.* 1. *n.* 30. *An.* 431., & frequentiſſime poſtea occurrat.

26 Per Conſtitutionem editam ab Alexandro III. anno 1175. quæ incipit *Apoſtolicæ Sedis*, confirmatæ fuerunt omnes donationes a Rogerio obtentæ, & dictus Archimandritatus receptus fuit ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, ita ut veram exemptionem acquiſiverit oraculo, ut decet, Sedis Apoſtolicæ, quæ omnia privilegia & ampliora tranſlata fuerunt ex Brevi Urbani VIII. *ſub die* 23. *Februarii* 1635. in Abbatem Commendatarium, ut vidit Auctor *num.* 8.

Archimandritam Meſſanenſem non poſſe dare Dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos, reſolutum referunt Fagnanus in *cap. Significaſti de offic. Archidiac. num.* 26. & Petra *Comm. ad Conſt. Apoſtol. ad Conſt.* 6. *Alex. III. in Epit. num.* 17. 27

Ex concordia inita inter Epiſcopum Meſſanenſem, & Archimandritam, a S. Sede approbata, poſſe Archimandritam indicere, & inſtituere concurſus ad beneficia curata, in ſua quaſi Diœceſi vacantia, & vacatura refert SS. D. N. PP. BENEDICTUS XIV. *de Synodo Diœceſ. lib.* 2. *cap.* 11. §. 7. 28

Archimandritæ Meſſanenſi non competere jus convocandi Synodum, reſolutum fuit a Sacra Congregatione 5. *Julii* 1738. Tamen idem BENEDICTUS XIV. ſuis litteris in forma Brevis 14. *Januarii* 1741. perſonale privilegium Cardinali P. M. Silvio Valenti Gonzagæ conceſſit, celebrandi Synodum in aliquo loco ſuæ juriſdictionis, extra Civitatem Meſſanenſem, quod privilegium ſuffragari noluit futuris Archimandritis, niſi ſimile indultum a Sede Apoſtolica ipſi quoque obtinuerint; Adi *cit. loc. de Synod. Diœceſana*. 29

ARCHIPRESBYTER.

ARchipresbyter idem ſonat ac primus, & dignior inter Presbyteros, qui videlicet præeſt, atque imperat aliis Presbyteris in iis, quæ ſunt Presbyteralis Officii, ſicuti primus & dignior inter Diaconos vocatur Archidiaconus, & primus & dignior inter Epiſcopos vocatur Archiepiſcopus. *Archos* enim græce, *primum* ſeu *Principem* ſonat latine, & *Presbyter græce, latine Senior interpretatur, non modo pro ætate vel decrepitæ ſenectute, ſed propter honorem, & Dignitatem Eccleſiaſticam, quam acceperunt, Presbyteri nominantur; c. Cleros* §. *Presbyter diſt.* 21. 1

Archipresbyter duplex communiter aſſignatur, unus Urbanus ſeu Civitatenſis, & alter Ruralis, ſeu Foraneus; *c. Officium* 3. *de Officio Archipresbyteri*, in quo ut expreſſe dicit ejus Summarium, *Declarat quod ſit Officium Archipresbyteri Civitatenſis*; & *cap. Ut ſingulæ* 4. *hoc titulo*, in cujus Summario ſic præciſe dicitur: *Presbyterorum & Laicorum Plebaniæ ſuæ Curam gerit*. 2

Archipresbyter Urba- 3

banus, ſeu Civitatenſis eſt, qui in Urbe Epiſcopali conſtitutus ordinarie præeſt cæteris Preſbyteris in agenda Cura animarum, & vice Epiſcopi ſupplendo in Divinis Officiis; *c. Archipresbyter* 1. & *cap. Officium Archipresbyteri* 3. *de Offic. Archipresbyt.* & hic ſolet etiam dici Eccleſiæ Cathedralis Decanus; *c. Ad hæc* 7. *de Offic. Archidiac.* ibi: *Archipresbyteri, qui a pluribus Decani nuncupantur*, licet ſoleant etiam appellari Archipresbyteri, ſeu Decani Urbani, vel Civitatenſes, qui in Collegiatis Civitatis præſunt aliis Presbyteris, ut dicit Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ.*
4 *c.* 25. *n.* 6. Archipresbyter Ruralis, ſeu Foraneus, qui etiam Decanus Ruralis, vel Vicarius Foraneus appellatur, *capit. Ad hæc* 7. *de Offic. Archidiac. & Clement. c. Et ſi principalis Officialis, de reſcriptis cum* Gloſſa *hic verb. Foraneo*, eſt qui extra Civitatem in certa parte Diœceſis, ſeu in ſuo Vicariatu præeſt cæteris Presbyteris per minores Titulos, ſive Eccleſias habitantibus, eorumque, & Plebis curam, & inſpectionem habet; *c. Ut ſingulæ* 4. *hoc titulo & c. Si in Plebibus* 20. *diſt.* 63.

5 Officium Archipresbyteri Urbani ſeu Civitatenſis Eccleſiæ Cathedralis de Jure communi, eſt, curare ut cæteri Sacerdotes Divina Officia, & Miſſas rite celebrent, abſentis Epiſcopi vices ſupplere, vel præſentis munus ſublevare in omnibus his, quæ ſunt Officii Sacerdotalis, ut Miſſarum ſolemnia celebrare, audire Confeſſiones, aliaque Sacramenta Eccleſiæ Fidelibus miniſtrare, Fontem benedicere, aliaque ſimilia Officia Sacerdotalia peragere, vel aliis peragenda injungere, & qualiter iſta peragantur fideliter Epiſcopo referre; *cap. Perlectis* 1. *diſt.* 25. *verb. Archipresbyter vero*, *cap. Ut Archipresbyter* 1. *cap. Miniſterium Archipresbyteri* 2. *& cap. Officium Archipresbyte-*
6 *ri* 3. *de Officio Archipresbyt.* Sicut enim Archidiaconus Epiſcopo in his, quæ ad Miniſtri Officium pertinent, ex Officio adjuvat, ita Archipresbyter in his, quæ ad munus Sacerdotis ſpectant, eidem inſervit: unde uterque eſt Vicarius Epiſcopi a Jure datus; *cap. Ad hæc* 7. *de Offic. Archidiac.* ibi: *Ipſius Epiſcopi Vicarius reperitur, & cap. Ut Archipresbyter* 1. *de Offic. Archipresbyteri*, ibi: *Ad vicem*
7 *ipſius &c.* Cum hac tamen diſtinctione, quod Archipresbyter eſt Vicarius Epiſcopi, quo ad
8 Divinorum celebrationem; Archidiaconus vero, quo ad Juriſdictionem, ut dicit Joannes
9 Andreas *in c.* 1. *de Offic. Archipresbyteri*. Vel ut inquit Cardinal. in eodem loco *n.* 1. Archidiaconus eſt Vicarius Epiſcopi quo ad Juriſdictionem, Archipresbyter vero quo ad Sacerdotalia. Vel ut clarius dicit Cardin. de Lu- 10
ca *de præeminentiis diſcurſ.* 20. *n.* 13. Archidiaconus eſt Vicarius natus in Temporalibus, & Archipresbyter eſt Vicarius Epiſcopi in Spiritualibus. Hodie tamen quæ iſtis Vicariis 11
natis Epiſcopi de Jure competebant, fere ubique abierunt in deſuetudinem, adeoque reſpectu Officii ab iſtis præſtandi in omnibus, & per omnia ſtandum eſt cujuſque Eccleſiæ laudabili præſcriptæ conſuetudini, cum iſta Juri communi ſcripto in Officiis prævaleat; *cap. Cum olim* 6. *de conſuetudine & cap. Ad hæc* 2. *de exceſſib. Prælat.* juncta Gloſſa *hic verb. Conſuetudines*, Innocentius, Silveſter, & alii communiter.

Archipresbyter debet thurificari duplici du- 12
ctu ſicuti Canonici, non obſtante conſtitutione Capitulari, cui per Cæremoniale derogatum eſt; Sac. Cong. Rit. *in Peruſina* 23. *Martii* 1602. Archipresbyterum Sedem paratam 13
habere non convenit; Sac. Congreg. Rit. *in Baren.* 4. *Julii* 1615. Archipresbyter ſi non 14
poterit, vel noluerit celebrare, non poteſt Miſſas ſuo arbitrio alteri delegare, ſed Dignitates, & Canonici per ordinem ſubintrant in locum Archipresbyteri; Sac. Congr. Rit. *in Tarentina Criptaliarum* 3. *Septembris* 1605. Hoc 15
idem confirmatum fuit in eadem Tarentina cum addito, quod non ſemper uni, & eidem Dignitati, vel Canonico ſunt diſtribuendæ, ſed per ordinem ſucceſſive incipiendo a Digniore, & Seniore, ſervata eorum prærogativa, ut ſic omnes per turnum honorentur; Eadem Sac. Congr. Rit. in eadem *Tarentina* 27. *Februarii* 1610. Archipresbyteri ſubſtitutus non 16
debet cantare Miſſas, quæ ad Archipresbyterum pertinent, nec locum, nec honorem incenſi, & pacis ipſius Archipresbyteri recipere; Sac. Cong. Rit. *in Marugen. Nullius* 14. *Decemb.* 1602. Archipresbyter licet ſit prima 17
Dignitas, in Choro tamen cedere debet primum, & digniorem locum Canonico Celebranti; Sac. Congregat. Rit. *in Arboren.* 27. *Julii* 1610. Nec debet ſe intromittere in re- 18
gimine Chori, quod ad ſolum Cantorem pertinet; Sacra Congreg. Rit. *in Tarentina Criptaliarum* 3. *Septembris* 1605. Archipresbyter 19
Vicario Epiſcopi uti Canonico in Choro, Capitulo, Proceſſionibus, aliiſque actibus publicis præcedere debet, ideoque ſolemnes Miſſas canere, aliaſque functiones, quæ Epiſcopo abſente primæ Dignitati competunt, peragere poteſt; Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in*

Lan-

Lantianen. 8. *Martii*, & 31. *Auguſti* 1615.

20 Archipreſbytero ratione ſtolæ in funeralibus, & non Archidiacono primæ dignitati debetur præcedentia; Sacra Congreg. Rit. *in Nullius*, *ſeu Trojana* 12. *Martii* 1612. & 4. *Maii* 1613.

21 Archipreſbyter manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione celebrandi Miſſas abſente Epiſcopo, non obſtante contradictione Vicarii; Sac.
22 Cong. Rit. *in Tranen.* 21. *Febr.* 1604. Archipreſbyter Collegiatæ paratus præcedit Canonicis Cathedralis; Sac. Congr. Rit. *in Funden.* 20. *Decemb.* 1601. & 25. *Januar.* 1602.

23 Officium Archipreſbyteri Ruralis, ſeu Foranei clare exprimitur *in cap. Ut ſingulæ Plebes* 4. *de Officio Archipreſbyteri*, his verbis: *Ut ſingulæ Plebes Archipreſbyterum habeant propter aſſiduam erga populum Dei curam, ſingulis plebibus Archipreſbyteros eſſe volumus, qui non ſolum imperiti vulgi ſollicitudinem gerant, verum etiam Preſbyterorum, qui per minores Titulos habitant, vitam jugi circumſpectione cuſtodiant, & qua unuſquiſque induſtria Divinum opus exerceat, Epiſcopo ſuo renuncient. Nec contendat Epiſcopus non egere Plebem Archipreſbytero, quaſi ipſe eam gubernare valeat, quia etſi valde idoneus ſit, decet tamen ut ſua onera partiatur, & ſicut ipſe Matrici Eccleſiæ præeſt, ita Archipreſbyteri præſint Plebibus, ut in nullo titubet Eccleſiaſtica ſollicitudo; cuncta tamen referant ad Epiſcopum, nec aliquid contra ejus decretum or-*
24 *dinare præſumant*; Ex quibus clare patet, quod Archipreſbyter Ruralis, licet ſit tamquam Vicarius Foraneus Epiſcopi conſtitutus ad regendum Clerum, & Plebem in toto ſuo Vicariatu, habet tamen juriſdictionem ſubordinatam, & omnimode dependentem ab Epiſcopo, & ejus Vicario Generali, itaut debeat plene attendere ad facultatem ab ipſis ſibi conceſſam, & nihil contra eorum præcepta agere poſſit, & dubias, & graviores cauſas ad eos pro reſolutione referre debeat; textu ipſo clariſſimo, & Gloſſa ibi: *verb. Referant* cum communi.

25 Loco Archipreſbyteri Ruralis, de quo loquitur cit. textus *in cap. Ut ſingulæ* 4. *de Offic. Archipreſbyt.* ſucceſſit Vicarius Foraneus, ut tenent communiter Doctores cum Rota *in Parmen. Parochialis coram Rondinino part.* 17.
26 *recent. deciſ.* 195. *num.* 19. Unde diſpenſare ſuper Feſtorum obſervatione ſpectat ad ipſum Vicarium Foraneum, non autem ad Archipreſbyterum, ſive Curatum, niſi Vicario abſenre; Sac. Congreg. Epiſcop. *in una Ciren.* 2. *Auguſti* 1694. & *in una Materana* 18. *Novembris* 1597. apud Nicol. *lib.* 2. *tit.* 5. *de Feriis*
p. 2. Archipreſbyter Ruralis non debet aſſo- 27
ciari a Preſbyteris, & Clericis, neque convenit quod eorum Dignior in porta Eccleſia ei porrigat Aſperſorium, & alia obſequia, quæ ſoli Epiſcopo a Canonicis debentur, non obſtante conſuetudine; Sac. Congreg. Rit. *in*
Baren. 4. *Julii* 1615. Archipreſbyter Ruralis 28
non habet Dignitatem Eccleſiaſticam, ſeu Perſonatum; Rota *part.* 17. *recent. deciſ.* 195. *n.* 18.
& *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 496. *num.* 44. Ar- 29
chipreſbyter Ruralis, quando accedit ad Cathedralem ad præſtandam obedientiam Epiſcopo, vel ut Synodo interſit, non debet ſedere in Choro ſimul cum Canonicis Cathedralis; Sac. Rit. Congreg. *in Lattern.* 14. *Januarii*
1612. Archipreſbyter, & Canonici Collegia- 30
tæ N. excommunicantur, quia carcerari fecerant Clericos ob ſuppoſitum furtum rerum Collegiatæ, & inſtiterant coram Judice Laico, ne excarcerarentur niſi prævia cautione de non offendendo; Sac. Cong. Immunit. *in Potentina* 19. *Auguſti* 1698. *lib.* 2. *decret. Vallemani pag.* 172. & facta retractatione abſolvuntur cum reincidentia; *ibidem*. Archi- 31
preſbyter qui ad vitandum populi tumultum permiſerat extrahi quoſdam confugitos ab Eccleſia, abſolvitur in forma privata, ſicut & alii culpabiles in eadem cauſa; Sac. Congreg. Immunit. *in Tudertina* 7. *Julii* 1699.
lib. 2. *decret. Vallemani pag.* 231. Archipreſ- 32
byter Arpajæ cum aliis familiaribus Ducis N. ob violentam Sacræ Reliquiæ ablationem e Conventu Religioſorum, Cenſuras incurrit; Sac. Congreg. Immun. *in una S. Agathæ Gothorum* 17. *Februarii* & 17. *Novembris* 1699. *pag.* 258. & 8. *Junii* 1700. *lib.* 2. *decret.*
Vallemani pag. 294. Et conſtito, quod ſe ha- 33
buerint pro Cenſuratis poſt præſentationem Decreti Sacræ Cong. datur facultas illos abſolvendi cum reincidentia, prævia conſignatione Reliquiæ loco depoſiti in Eccleſia dicti Conventus; In ead. 12. *Januarii* 1700. *dict. lib. decr. pag.* 266.

Supplementa Auctoris.

Archipreſbyterorum Baſilicarum Urbis ju- 34
riſdictio aboletur; Benedict. XIV. tom. 1.
Conſt. 44. incip. *Quantum* §. 3. & 6. Præ- 35
terquam quæ concernunt ſervitium Eccleſiæ, & correctionem morum; Idem *ibidem* §. 11.

Archipreſbyteri Baſilicarum Patriarchalium, 36
Urbis fiunt S. R. E. Cardinales, nec tamen dignitas Cardinalatus inferior judicatur digni-
tate

tate Archipresbyteri; Idem tom. 2. Conſt. 36.
37 incip. *Cum a nobis*. Iidem nulla juriſdictione in judicialibus potiuntur, poſt reformationem Tribunalium ab Innocentio XII. editam; ſed ſolam paternam, & œconomicam auctoritatem habent in iis, quæ pertinent ad ſervitium
38 Eccleſiæ, diſciplinam, & mores; Idem *ib*. Inter eos ſolus Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ Dimiſſoriales Litteras ſubditis ſuis dat ad Ordines ſuſcipiendos, iiſdemque Confirmationis Sacramentum confert toto anni tempore; Idem *ib*. Cæteris vero infra Octavam Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſingulis annis ad eamdem Baſilicam in hunc finem confluentibus, ut habetur in Conſtitutione Benedicti XIV. quæ incipit: *Ad honorandam* §. *Volumus autem* edita 27. Martii 1752. per hæc præciſa verba: *Inſuper moderno & pro tempore exiſtenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Baſilicæ Archipresbytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque conſuetudinum, quæ tamen Nobis plene cognita eſſe ſupra memoravimus, quam vigore novæ hujus conceſſionis, quam motu proprio ipſi, ejuſdemque in Archipresbyteratus dignitate Succeſſoribus quibuſcumque, de Apoſtolica liberalitate tribuimus, præſentium tenore perpetuo concedimus, & indulgemus, ut ſingulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, principalium hujuſce Almæ Urbis Patronorum, ſingulis videlicet ſeptem diebus dictam Solemnitatem immediate ſequentibus, in prædicta Vaticana Baſilica, per ſe ipſum, ſi ipſe Epiſcopali gaudeat charactere, ſin minus, vel etiam ſi ipſe aliquo impedimento detineatur, per ſuum Vicarium Epiſcopum, aut per alium Antiſtitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antiſtitem ab ipſo deputandum, omnibus & ſingulis non ſolum Vaticanæ Baſilicæ inſervientibus, atque ipſius Archipresbyteri juriſdictioni, ut præfertur, ſubjectis, & non ſolum ex Civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, ſed etiam ex cæteris Urbis Regionibus quibuſcumque, & alias undecumque in hunc finem confluentibus, Sacramentum Confirmationis perpetuis futuris temporibus adminiſtrare, & conferre libere & licite poſſit & valeat.*

Additiones ex aliena manu.

39 Sicuti olim in ſingulis Eccleſiis ſub directione Epiſcopi Conſeſſus fuit Presbyterorum, qui Collegium quoddam conſtituerunt; ita in
40 Eccleſiis Cathedralibus poſt ſæculum III. idem Conſeſſus quodammodo retentus eſt, hoc ad minimum ſenſu, ut plures in iis eſſent Presbyteri. His primitus præerat Epiſcopus; & 41
ſic alium directorem hoc Collegium non requirebat. Segniores vero paulatim facti Epi- 42
ſcopi, ea quæ proprie ad ſuum officium ſpectabant aliis delegarunt, & vel Diaconis, vel Presbyteris commiſerunt. Unde Archidiaconi, 43
& Archipresbyteri orti ſunt, qui hoc intuitu Vicarii nati Epiſcoporum dicuntur.

Epiſcopum ſublevabant Archipresbyteri in 44
officio ſacro, ſi vel morbo, vel alia juſta de cauſa rem divinam facere nequiret; *c.* 2. *d.* 25. Thomaſs. *de veteri & nova Eccl. diſcipl. lib.* 2. *par.* 1. *cap.* 3. *in fine*. Cura iis quandoque 45
committebatur pauperum, ægrotantium, viduarum, pupillorum, & peregrinorum; Concil. Carthagin. 4. *cap.* 17. In poteſtate tamen 46
erat Epiſcopi, utrum curam hanc Archipresbytero, an Archidiacono committere vellet; Idem Concil. Carthag. 4. *loco citato*.

Tenet Thomaſſin. *loc. cit.* §. 2. eos locum 47
Archipresbyterorum primis temporibus tenuiſſe, qui primum in conſeſſu Presbyterorum locum obtinerent, aut primo loco ordinati eſſent. Idemque videtur ſentire Rouſſeaud de la Combe *in Juriſprud. Canon. verb. Archipresbyter ſub num.* 2. At Bohemer. *in decretal.* 48
lib. 1. *tit.* 14. §. 49. in arbitrio Epiſcopi fuiſſe autumat eligere ex Presbyteris Archipresbyterum.

Aucta Diœceſi Epiſcoporum, hanc diſtribue- 49
runt in plures Decanatus, & ſingulis Decanatibus Decanum ſeu Archipresbyterum præfecerunt, quem dixere ruralem Archipresbyterum, qui Presbyterorum ruralium curam haberet. Ab his tamen diſtinguebantur Archipresbyteri 50
in Eccleſiis Cathedralibus conſtituti, quales illi erant, de quibus modo diſſeruimus.

Quæ fuerint primis ſæculis munia Archi- 51
presbyterorum, qui plenius ſcire cupit adeat Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprud. Canonic. verb. Archipresbyt. num.* 2. & *plur. ſequent.* Quæ vero nunc ſint eorumdem Archi- 52
presbyterorum munia tradit Corvin. *de Perſon. & Beneſ. Eccleſ. lib.* 1. *tit.* 20. *per tot.* Verum 53
munia Archipresbyterorum non ſunt eadem in omnibus Eccleſiis, in quibus ipſi Archipresbyteri ſunt; Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprudentia Canonica verb. Archipresbyter, num.* 8.

A R-

ARCTATUS ratione Beneficii. Vide verb. *Ordo art.* 3. *a n.* 40. *ad* 45.

A R M A.

1 ARma deferre non poſſunt Clerici, *c.* 1. *cap. Cum a Judæis*, *cap. Non pila*, *cap. Clerici*, *cap. Quicumque ex Clero*, *cauſ.* 23. *q.* 8. *cap. Clerici arma* 2. *de vita*, & *honeſtate Clericor. cap. In audientia* 25. *de ſentent. excomm.* & *Clement. cap. Diœceſanis* 1. *de vita* & *ho-*
2 *neſtate Clericor. in fin.* ibi *arma portantes*. Immo eſt eis prohibitum arma deferre ſub pœna Excommunicationis, textu expreſſo *in cap. Clerici arma* 2. *de vita* & *honeſt. Clericor.* ibi: *Clerici arma portantes.... excommunicentur*, quæ tamen Excommunicatio non eſt latæ ſententiæ, ſed ſolum ferendæ per Judicem, ſi Clerici admoniti arma non deponant, ut deſumitur ex ipſo textu, dum dicit, *excommunicentur*, & notat Abbas *ibid. num.* 8. & Barboſa *in collect. n.* 2. Pirhing *in cit. cap.* 2. *num.* 22. Dicit vero Gloſſa ibi *verb. Clerici arma*, Abbas ibi *num.* 1. Graff. *deciſ. aur. part.* 2. *c.* 121. *num.* 5. Monacell. *part.* 1. *tit.* 5. *form.* 11. *n.* 5. & alii, quod deferendo arma prohibita peccant graviter, quia ut pro Summario notatur ab ipſo *cit. cap. Clerici arma*: *Tale delictum Excommunicatione dignum*, ut patet ex verbo, *excommunicentur*; Sed Excommunicatio non infertur niſi pro gravi crimine; *cap. Nemo Epiſcoporum* 41. & *cap. Nullus Sacerdotum* 42. *cauſ.* 11. *qu.* 3. cum nulla pœna major ſit in Eccleſia, quam Excommunicatio; *cap. Corripiantur cauſ.* 24. *queſt.* 3. adeoque, ut inferunt ipſi, & præciſis verbis notatur in Gloſſa cit. *armorum delatio Clericis eſt inhibita in tantum*, *quod contrafacientes graviter pec-*
3 *cant*. Clericorum enim arma, & munimenta debent eſſe orationes; *cap. Convenior* §. *quid ergo cauſ.* 23. *q.* 8. & illi, qui in quacumque factione arma volentes ſumpſerint, tamquam ſacrorum Canonum contemptores, & Eccleſiaſticæ Sanctitatis profanatores, amiſſo ſui Ordinis gradu in Monaſterium pœnitentiæ tradi jubentur, textu expreſſo, *in cap. Clerici qui*, *cauſ.* 23. *q.* 8. his verbis; *Clerici qui in quacumque factione arma volentes ſumpſerint*, *reperti*, (*amiſſo Ordinis ſui gradu*) *in Monaſterio perenniter tradantur*.

Monachi tenentes arma intra ſepta Mona- 4
ſterii ſine licentia Superioris, ipſo facto incurrunt Excommunicationem; *Clement. cap. Ne in agro* 1. §. *quia vero*, *de ſtatu Monachor.*
Et quamvis hæc excommunicatio afficiat tan- 5
tum Monachos, ut clare loquitur textus dictæ Clementinæ, & tenet Gloſſa *ibid. verſ. Monachos*; Suarez *tom.* 5. *de Cenſuris*, *diſp.* 23. *ſect.* 5. *n.* 4. & 8. & ſpeciatim inter alios Nicol. qui *lib.* 5. *tit.* 39. *de ſentent. excommunic. n.* 190. *pag.* 315. ſic præciſe dicit: *Sed hæc neque Canonicos Regulares*, *neque alios Religioſos*, *immo neque Monachos albos*, *puta Olivetanos*, *vel S. Bernardi*, *comprehendit*, *ſed ſolum Monachos nigros*, *pro quorum reformatione lata fuit*, *ut patet ex principio dictæ Clementinæ*. Tamen Abbas *in cap. Clerici arma* 2. *de vita* & *honeſtate Clericor. n.* 8. Graffius *in dec. aureis lib.* 4. *cap.* 21. *n.* 19. & alii dicunt tam Monachis prædictis, quam omnibus Regularibus prohibitum eſſe arma geſtare, ſeu tenere, ſive intra, ſive extra Monaſterium, non ſolum propter particularia ſtatuta omnium Religionum, ſed etiam *ex cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita*, & *honeſtate Cleric.* ubi id prohibetur Clericis ſub pœna Excommunicationis ferendæ; Religioſi ſunt enim vere Clerici, cum ſint in Sanctum Domini adſcripti, quinimo in Clauſtris ſtrictius, quam alii Clerici in ſæculo, Deo famulatum præſtent. Pro 6
Regularibus Status Mediolanenſis, quicumque illi ſint, ſive Monachi, ſive Mendicantes, extat Decretum Cong. Epiſcop. & Regul. prout refert Naldus *in Summa*, *verb. Religioſus n.* 50. hujus tenoris: *Sac. Congregat. Sac. Rom. Eccleſ. Cardinalium negotiis*, & *conſultationibus Epiſcoporum*, & *Regularium præpoſitorum juſtis*, & *gravibus* &c. *Innovans Decretum Clementis V. de armis ſub pœna Excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis*, *ſtatuit*, *ne in Statu Mediolanenſi quiſque Regularis cujuſcumque Ordinis arma cujuſvis generis prohibita*, *præſertim vero ſclopos retortos*, *tam longiores*, *quam etiam breviores*, *intra Eccleſias*, *ſuave Monaſteria in dicto Statu tenere audeat*, *vel præſumat ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ*, *quam ſibi reſervavit*, *ac inſuper privationis Officiorum*, & *Dignitatum*, *ac inhabilitatis ad quæcumque officia in poſterum obtinenda ipſo facto abſque ulla declaratione incurrenda* &c. Quod Decretum licet, quantum eſt ex ſe, comprehendat ſolos Regulares Status Mediolanenſis, tamen per illa verba: *Innovans Decretum Clementis V. de armis ſub pœna Excommunicationis intra ſepta Monaſteriorum non tenendis*, vide-

videtur innuere, quod illa Clementina *Ne in agro* comprehendat generaliter omnes Regulares, ſicut iſtud Decretum illam innovans, comprehendit omnes Regulares particulariter Status Mediolanenſis ſub gravioribus pœnis, & ſic illam Clementinam de omnibus Regularibus videtur intelligere Pirhing *in cap. Clerici arma num.* 22. dum dicit: *Verum ſi Religioſi* (nota, non dicit Monachi) *intra ſepta Monaſterii arma teneant abſque Prælati ſui licentia, ipſo facto ſunt excommunicati; Clem.* 1. §. *quia vero, de ſtatu Monachor.*

7 Quinimmo Regulares deferentes publice arma poſſunt de mandato Epiſcopi carcerari, ſi ita notorie deferant, & delinquant extra clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, ex decreto Sac. Congr. Conc. emanato *ſub die* 3. *Febr.* 1705. *in Turritana*, quod eſt tenoris ſequentis; *In locis, ubi adeſt abuſus inter Clericos deferendi arma, & Epiſcopus non habet familiam armatam, debet publicare Edictum, ne Clerici ſæculares, vel Regulares arma deferant; & ſi parere detrectent, & ubi neceſſitas expoſcit, Miniſtris Curiæ ſæcularis facultatem tribuere, Clericos contra prohibitionem arma deferentes, capiendi, etiam quo ad Regulares, ſi hi ita notorie deferant, & delinquant extra Clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, ac in aliis caſibus in Jure, & Conſtitutionibus Apoſtolicis expreſſis, ita tamen ut ea, qua decet, decentia capiantur, & recto tramite ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ ducantur, lib.* 15. *decr. pag.* 162. *juxta diſpoſitio-*
8 *nem Concilii cap.* 3. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Nota tamen quod Epiſcopus antequam ad hæc deveniat, debet prius publicare Edictum, ne Clerici ſæculares, vel regulares arma deferant, & ſolum, ſi parere detrectent, & contra prohibitionem ita notorie arma deferant, & delinquant extra clauſtra, ut populo ſcandalo ſint, poteſt uti hac facultate. Clara enim ſunt verba Decreti: *Debet publicare Edictum, ne Clerici ſæculares & Regulares arma deferant, & ſi parere detrectent, & ubi neceſſitas expoſcit, Miniſtris Curiæ ſæcularis facilitatem tribuere Clericos contra prohibitionem arma deferentes capiendi, etiam quo ad Regulares, ſi hi ita notorie deferant, & delinquant extra Clauſtra, ut populo ſcandalo ſint.*

9 Clerici omnes licite portare poſſunt arma cum juſta & legitima cauſa, v. g. ad ſe, & proximum defendendum contra latrones, & hoſtes; Gloſſa *in cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita & honeſtate Clericor. verb. Clerici arma;* Abbas *ib. num.* 8. Baldus *n.* 2. Socin. *reg.* 30. *limit.* 4. Farin. *q.* 108. *n.* 110. Barboſa *hoc tit.*
n. 5. & alii paſſim. Immo in itineribus peri- 10
culoſis poſſunt ipſi ad terrorem latronum, & hoſtium portare arma ſive defenſiva, ſive offenſiva, ſed etiam poſſunt ſecum ducere ad uberiorem ſecuritatem familiares armatos, textu claro *in cap. Maximilianus cauſ.* 23. *q.* 3. ubi inter alia in fine ſic habetur: *Unde factum eſt, ut eum ad locum, quo fuerat perducendus, deduceret miles armatus; ne illorum pateret*
inſidiis. Quinimmo ex recepta jam conſuetu- 11
dine Clerici, præſertim ſæculares, dum iter faciunt, arma defenſoria deferre poſſunt; Pirhing *in cit. cap. Clerici arma* 2. *de vita & honeſtate Cleric.* Et hoc eis pro itinere fuiſſe conceſſum reperitur in quinque Conciliis, ſcilicet in Moguntino anno 1549. his verbis: *Nulla arma induant, niſi itinerantes*. In Narbonenſi 1551. in Aquenſi ejuſdem anni: *Nec enſem, nec pugionem, nec aliud armorum genus geſtent, niſi propter itineris neceſſitatem*. In Aquilejenſi 1595. & in altero Narbonenſi 1609.

Extra tamen caſum itineris, & ſine juſta, 12
& legitima cauſa non poſſunt Clerici licite arma deferre, neque cauſa venationis voluptuoſæ, & clamoroſæ, cum talis venatio ſit illis expreſſe prohibita a Sacris Canonibus; *cap. Epiſcopum* 1. *de Clerico venatore*, ubi ipſis interdicitur venatio ſub pœna Suſpenſionis his verbis: *Si Epiſcopus eſt, tribus menſibus a communione, ſi Presbyter, duobus, ſi Diaconus, ab omni Officio ſuſpendatur; cap. Omnibus* 2. *de Clerico Venatore*. Concil. Lateranenſe IV. *can.* 15. *ſub Innocent. III.* his verbis: *Venationem & aucupationem univerſis Clericis interdicimus; cap. Quorumdam* 1. *diſt.* 34. *capit. Qui venatoribus, & capit. Eſau, diſt.* 86. ubi S. Hieronymus ſic ait, *Eſau Venator erat, quoniam peccator erat, & penitus non invenimus in Scripturis Sanctis Sanctum aliquem Venatorem;* Et in Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 12. *de reform.* præcipitur, ut Clerici *ab illicitis venationibus, & aucupiis abſtineant*. Et multo magis talis ve- 13
natio frequens, voluptuoſa, & clamoroſa eſt interdicta Monachis, aliiſque Religioſis *in Clem. cap. Ne in agro* 2. §. *Porro, de ſtatu Monachor.* quia adhuc magis illos dedecet, ut eſt communis opinio apud Diaz *in pract. Canon. verb. Venatores cap.* 1. *in addition. lit. C. verb. Recreationis;* Pirhing *lib.* 5. *tit.* 24. *de Cleric. Venatore num.* 3. Unde neque Epiſco- 14
pis licet arma concedere Clericis pro ſimili venatione, quia a Sac. Cong. Immunit. fuit declaratum licere Epiſcopis concedere Clericis licentiam gerendi arma ſolum cum legitima cauſa juxta Sacros Canones, *ut in Carinolen.*

2. *Ju-*

2. *Julii* 1647. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 14. & *in Bellocaſtr.* 18. *Junii* 1618. *lib. decret. Rocci p.* 92. his verbis: *Epiſcopus cum legitima cauſa juxta Sacros Canones concedere poteſt Clericis licentiam gerendi arma, nec illi comprehenduntur ſub bannimentis Laicalibus*; adeoque cum ex ſupra adductis aperte conſtet, extra caſus itineris, & neceſſariæ defenſionis ab hoſtibus, & latronibus, Clericos arma deferre, & præſertim pro ſimili venatione, eſſe contra & non juxta Sacros Canones, ſtat evidenter, quod Epiſcopi nequeant licite pro iſta ſola cauſa eis licentiam concedere arma geſtandi.

15 Et per hoc Patres in Concilio Mediolanenſi I. *part.* 1. *tit. de armis, ludis & ſpect. pag.* 18. una cum S. Carolo congregati ſic abſolute decreverunt: *Idcirco edicimus, ne Clerici arma cujuſvis generis ferant; quod ſi Epiſcopus probabili juſtaque de cauſa id eis permittendum judicaverit, tunc ſcripto impetrata venia, ipſis uti liceat, non tamen publice, niſi rei, aut facti neceſſitas poſtulet. Omnino baliſta, aſtis, & ſclopeto, aliiſque hujus generis inſtrumentis ipſis interdicimus.* Et ſic etiam cenſuit Sac. Cong.
16 Immunit. *in Oſtunen.* 9. *Julii* 1697. in qua, cum Clerus Terræ Sancti Viti illius Diœceſis recurſum habuiſſet ad dictam Sacram Congregationem pro moderatione Synodi, in qua inter cætera *in titulo de vita & honeſt. Clericor.* ſtatutum reperiebatur ſic: *Ne quis geſtare audeat ſeu afferre arma non prohibita offenſiva, videlicet Piſtole, Terzette, Archibuggi, ſeu Schiopette, Spade &c. ed altre offenſive, ſub pœna exilii ab hac Civitate, & Diœceſi per quinquennium &c.* Et cum Claræ Memor. Card. Caſanatta, cui dictæ Synodi reviſio commiſſa fuerat, votum dediſſet ita conceptum; *Epiſcopus gratis, & diſcrete licentiam concedat*; facta relatione in plena Cong. ſub dicta die prodiit reſolutio: *Servetur Decretum Synodi prout jacet; vid. verb. Clericus art. 6. quo ad arma, & venationem per tot.*

17 Clerici cum legitima cauſa juxta Sacros Canones diſpenſati, & ab Epiſcopo licentiam habentes geſtandi arma, non comprehenduntur ſub bannimentis Laicalibus; Sac. Congr. Immunitatis *in Carinolen.* 2. *Julii* 1647. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 14. & *in Bellocaſtren.* 28. *Ju-*
18 *nii* 1618. Unde Curia ſæcularis non poteſt a Clericis arma deferentibus prohibita auferre; Ead. Sac. Cong. Immunit. *in Adjacen.* 18.
19 *Martii* 1631. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 97. Nec etiam a Clericis Conjugatis, *in Coſentina* 1. *Decemb.* 1638. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 80. Im-
20 mo Laici auferentes arma a Clericis Excommunicationem incurrunt; Sac. Cong. Immunit. *in una Nullius Abbatiæ S. Vincentii in Vulturno* 26. *Febr.* 1695. *lib.* 1. *decr. Valleman. pag.* 173. Nec Curia Laicalis poteſt ſine licen- 21
tia Epiſcopi ad Carceres perducere Clericos cum armis prohibitis repertos, licet poſtea ipſos Curiæ Epiſcopali conſignet; Ead. Cong. *in d. Adjacen.* 18. *Martii* 1631. Licet Epiſco- 22
pus poſſit concedere licentiam abſolute Executoribus Curiæ ſæcularis, ut perſcrutentur, an Clerici arma deferant, & quod carcerent, ſi repererint ipſos cum armis, ita tamen, ut ad carceres Eccleſiaſticos ſtatim conducantur; tamen non expedit, nec Epiſcopus debet dare licentiam generalem; Ead. Sac. Cong. *in dicta Adjacenſi* 18. *Martii* 1631. Aliquando injungi- 23
tur Archiepiſcopo, ut perſonali zelo curet per Clericos non deferri arma, & deferentes condigne puniat; quod ſi Curia ſæcularis illos carcerare attentaverit, procedat Juris remediis pro defenſa libertatis & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ; Sac. Cong. Immunitat. *in Tarentina* 1. *Septemb.* 1634. *lib. decr. Paul. pag.* 209. Arma Clerici carcerati conſignanda ſunt a Laicis Curiæ Epiſcopali; Ead. Sac. Cong. *in Papien.* 29. *Sept.* 1674.

Non licet Curiæ ſæculari auferre arma a 25
Laicis confugientibus ad Eccleſias, & alia loca Immunia; S. Cong. Immunit. *in Neriton.* 17. *Januarii* 1628. *lib.* 1. *decret. Paul. pag.* 80. *in Adjacen.* 18. *Martii* 1630. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 97. *in Motulana* 11. *Auguſti* 1631. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 86. *in Tranen.* 6. *Novemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 207. Etiamſi 26
dicta arma ſint prohibita; Ead. Sac. Congr. *in dicta Adjacenſi* 18. *Martii* 1630. & *in Venuſina* 18. *Febr.* 1635. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.*
215. Unde arma ablata a confugitis ſunt omni- 27
no reſtituenda; Ead. Sac. Cong. *in Januen.* 9. *Junii* 1636. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 34. & *in Fanen.* 27. *Martii* 1703. *lib.* 3. *decr. Vallem.*
pag. 481. Arma ablata per Curiam ſæcularem 28
a loco immuni ſunt ibidem reſtituenda; *in Camerinen.* 20. *Februarii* 1629. *lib.* 1. *decr. Paul. pag.* 124. Vel Epiſcopus ſibi conſignari faciat ad effectum diſponendi juxta Ordines Sacræ Congregationis; Ead. Sacr. Congreg. *in Neapolitana* 24. *Decembris* 1672. *lib.* 1. *decr. Altovit. pag.* 759. Ablatio armorum a con- 29
fugitis non eſt permiſſa abſque facultate S. Sedis; Et conceditur facultas ad tempus Archiepiſcopo auferendi arma a confugientibus in Eccleſiis etiam exemptis, & aliis locis immunibus, hac tamen conditione, ut arma retineantur apud Curiam Archiepiſcopalem, & ablatio fiat per Miniſtrum ejuſdem Curiæ;

Sac. Congr. Immunit. *in Neapolitana* 20. *Ja-*
30 *nuar.* 1654. *lib.* 5. *decr. Paul. pag.* 31. Contra auferentes arma a confugitis procedendum eſt ad declarationem Cenſurarum; Ead. Sac. Cong. *in Tranen.* 6. *Novemb.* 1634. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 207. Immo laudatur Epiſcopus excommunicans eos, qui confugitos in locis immunibus armis ſpoliarunt; Ead. Sac. Congr. in *Martoranen.* 15. *Julii* 1636. *lib.* 3. *decr. Paul.*
31 *pag.* 9. Procedendum prout Juris contra auferentes arma a Miniſtris Curiæ Eccleſiaſticæ; Sacra Cong. Immunit. *in Coſentina* 20. *No-*
32 *vemb.* 1657. *l. dec. Rocci pag.* 42. Arma portantes ad Infideles ſunt excommunicati ipſo facto Excommunicatione in Bulla Cœnæ, ut patet expreſſe in ipſa ſolita publicari quotannis §. 7. his verbis: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes & inimicos vel Hæreticos per noſtras, ſive hujus Sanctæ Sedis ſententias, expreſſe, & nominatim declaratos, deferunt, ſeu tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtamnum, chalibem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica inſtrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipſo canape, quam ex alia quacunque materia, & ipſam materiam, aliaque hujuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant.... Non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, quibuſvis Perſonis, Principibus, Rebuspublicis per nos, & Sedem prædictam hactenus conceſſis de hujuſmodi prohibitione expreſſam mentionem non facientibus.*

33 Et hæc prohibitio, & Cenſura magna ex parte lata eſt in Jure communi; *cap. Ita quorumdam 6. cap. Significavit* 11. *cap. Quod olim* 12. *cap. Ad liberandam* 17. *de Judæis, & Saracenis*; Et in Extravagantibus Clementis V. incip. *Cedit quidem*, & Joan. XXII. incip.
34 *Copioſus de Judæis, & Saracenis.* Quia vero ſæpe contingit in Provinciis, & Inſulis proximis, & conterminis locis Turcarum Fideles in captivitatem duci, & liberari non valent, niſi ultra conventam pecuniam, bellica etiam inſtrumenta, & arma tradantur, quæſitum fuit ab Epiſcopo Jadrenſi, an iſte caſus comprehenſus remaneret ſub prohibitione Bullæ, & propoſito dubio in ſequentibus terminis: *An vendentes, & deferentes arma cum hoc ſolo fine redemptionis captivorum, incidant in caſu Bullæ?* Sac. Congreg. Concilii *die* 1. *Decembris* 1695. reſpondit *Negative, Dummodo modica interveniat quantitas, & aliter redemptio fieri non poſſit.*

Additiones ex aliena manu.

Armorum licet variæ acceptiones ſint, ta- 35
men in inhibitione de armis non deferendis arma accipiuntur pro omnibus illis inſtrumentis, quibus ad nocendum homines utuntur, &
quæ eo animo deferunt; unde ICtus in *l. ar-* 36
matos 9. *ff. ad leg. Juliam de vi publ.* armatos non tantum eos accipiendos eſſe monet, qui tela habuerunt, ſed etiam quidquid aliud, quod nocere poſſit, vide Pancirol. *in not. Imper. c.* 66. Dempſterum ad Roſin. *lib.* 3. *c.* 5.
Armorum delationem ſeu uſum privatis ut 37
plurimum prohibitum fuiſſe indicat *l. un. Cod. ut arm. uſus*, adeo ut nec fabris ipſorum uſus
permittatur *in Novell.* 85. *cap.* 1. ac ne mili- 38
tibus quidem extra uſum belli, ut probat Ar- 39
niſæus *lib.* 2. *de majeſtat. cap.* 5. In ſequiori 40
ætate nobiles a plebe diſtinxit armorum delatio; unde Guntherus *lib.* 3. *Liguſt. in Frider.*

Utque ſuis omnem depellere finibus hoſtem
Poſſit, & armorum patriam virtute tueri,
Quoslibet ex humili vulgo, quod Gallia fœdum
Judicat, accingi gladio concedit equeſtri:

Quo ex loco intelligimus, de nobilibus tan- 41
tum accipiendum eſſe Canonem 17. Concil.
Mogunt. 1. tuncque nobiles enſes accipiebant 42
de altari, ut indicat Petrus Bleſenſis *epiſt.* 94. & probat Alteſerra *de Ducib. c.* 7.
Ob inſtitutum vero, & peculiarem profeſ- 43
ſionem ab armorum uſu arcentur Clerici; cum eorum arma non ſint gladii, ſed dolor, fletus, orationes, & lacrymæ; *cap. non pila, cap. convenior* 23. *q.* 8. & maxime repugnet habitui, & honeſtati ſacerdotali arma geſtare, & qui armatus incedit, arrogantior ſit, & ad injuriam inferendam proclivis, quod ab honeſtate Clericorum prorſus alienum eſt; vide Gonzalez *ad lib.* 3. *decret. tit.* 1. *de vita & honeſt. Cleric. per tot.*
Sequioribus ſæculis tantus abuſus inoleve- 44
rat, ut paſſim Epiſcopi, & Clerici armis ſtipati eſſent, ut refert Aymonus agens de Ludovici Imperatoris temporibus, ibi: *Tunc cœperunt deponi ab Epiſcopis, & Clericis cingula baltheis aureis & gemmeis cultris onerata*; vide etiam Gregorium Turonenſem *lib.* 4. *cap.* 43. Bedam *lib.* 2. *cap.* 2. *lib.* 3. *cap.* 18. & late diſſerentem Thomaſſin. *vet. & nova Eccleſ. diſcipl. p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 34.

Huic

45 Huic malo medicinam fecit Concilium Liptinenſe *can.* 2. vetando Clericis, Monachiſque, ne arma unquam induerent, aut pugnarent, vel exercitibus intervenirent, niſi pauciſſimi illi numero Epiſcopi, quorum eſt in caſtris Principibus, Ducibus, & militi ipſi Sacramenta erogare. Idem cautum ab aliis Conciliis, quæ poſtea ſucceſſerunt; Qui plura ſcire cupit adeat Rouſſeaud de la Combe *in ſua juriſprudentia Canonica v. arma*.

46 Armorum geſtatio Clericis quando ſit interdicta, & quando permiſſa, & qui plura, quæ ad hanc materiam ſpectant, noſſe deſiderat, conſulat Sperellum *a deciſ.* 122. *ad* 128.

ARMA, SEU INSIGNIA.

1 Arma ſeu Inſignia, quæ modo in uſu ſunt, ſucceſſerunt loco imaginum, & ſtatua-
2 rum, quibus Nobiles olim utebantur; Antiquitus enim ante hujuſmodi uſum armorum, ſeu ſtemmatum, vel inſignium Viri Nobiles ad denotandum ſplendorem propriæ Familiæ in atriis Domorum retinebant ſtatuas, vel imagines Majorum ſuorum præſtantium, & excellentium, a quarum ſerie imaginum, & ſtatuarum deducebant proprii generis Nobilitatem, juxta Sacram Scripturam 1. *Machab. c.* 2. ibi: *Mementote operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis, & accipietis gloriam magnam, & nomen æternum*; & *Sapient.* 18. *n.* 24. ibi: *Parentum magnalia in quatuor Ordini-*
3 *bus lapidum erant ſculpta*. Et iſtud Jus ſtatuarum, ſtemmatum, ſeu Imaginum, uſum armorum, ſeu inſignium in Sigillis peperit; *l. Lex, quæ tutores, Cod. de adminiſtr. Tutor. l. Injuriarum §. Si quis, ff. de Injuriis, leg. Capitulum §. ad ſtatuas, ff. de pœnis, leg. Si Legatum, ff. de Operibus publicis;* Tiraquell. *de Nobilitate cap.* 6. *n.* 6. *inter ejus opera tom.* 1.
4 *fol.* 33. Et ideo videntur arma & inſignia eſſe propria Nobilium; Caſſan. *Catal. glor. mundi part.* 1. *concluſ.* 19. Tiraquell. *de Nobilitate citat. cap.* 6. *num.* 8. *& in* 12. ubi ait: *Stemmata antiquitus nonniſi illis de Magiſtratu competiiſſe:* Theſaur. *deciſ.* 270. *num.* 33. *& ſequent.* Unde armorum, & inſignium delatio inſervit pro medio, & ſigno ad probandam Nobilitatem; Rota *part.* 17. *deciſ.* 130. *num.* 4.
5 Et quamvis etiam ab ignobilibus deferantur, & eorum delatio non reddat eos Nobiles, ut
6 notat Rota *ibid. num.* 5. Tamen in Nobilibus arma, & inſignia neceſſario requiruntur ad probandam eorum Nobilitatem; Guttierez *practic. quæſt. lib.* 3. *&* 4. *quæſt.* 16. *num.* 42. Tiraquell. *cit. cap.* 6. *num.* 12. & Rota coram Merlino *deciſ.* 164. *num.* 13. 17. *&* 19. ubi docet Nobiles neceſſario debere habere inſignia, & arma; alias non dici tales, ut uſus obſervat, & *coram Cardin. Celſo deciſ.* 266. *num.* 9. Et per hoc in Nobiliſſima Religione 7
Hieroſolymitana adeſt ſtatutum, ut in receptione ad habitum, & probatione nobilitatis probari debeat, Familias Patris, & Avi, Matris, & Aviæ habuiſſe per centum annorum ſpatium arma, ſive inſignia, & quod iſtis uſi fuerint, ut *ex ordinatione* 7. *&* 11. *de receptione Fratrum*, ut teſtatur Rota *in dicta deciſ. coram* Merlino *num.* 13. *& part.* 17. *deciſ.* 139. *num.* 1.

Quamvis autem quod proprium eſt Nobilium ab omnibus uſurpetur, & ſic plebei quoque inſignibus, & armis Nobilium utantur, non poſſunt tamen aſſumere, & deferre arma, & inſignia Nobilium; Rota *part.* 13. *deciſ.* 8
253. *num.* 24. *&* 25. & eo minus alterius ſingularis Dignitatis. Aliter id facientes ſevera 9
pœna puniri debent, & adhuc ſeveriori, & ſeveriſſima, ſi uſurpaverint arma, & inſignia dignitatis ſupremæ, & Magiſtratus, ut late Tuſchus *Concluſ.* 437. Vivian. *comm. opin.* 540. *num.* 15. itaut etiam pœna ordinaria mortis ſint puniendi rei, prout de uſurpante inſignia Papæ, & de uſurpantibus inſignia Magiſtratus, quod puniantur pœna ordinaria legis Juliæ Majeſtatis; *l.* 1. *& l.* 3. *in fin. ff. ad l. Jul. Majeſt.* Inſignia enim, & arma ſunt di- 10
ſtinctiva generis Perſonarum, & Familiarum, & per hoc dicitur emanatum eſſe uſum Cimeriorum, ſeu Coronarum in armis. Nam ali- 11
ter a Regibus, aliter a Ducibus, & Titulo pollentibus, aliter a privatis Nobilibus, & alio modo a plebeis uſurpantur ſcuta, juxta Theſaur. *deciſ.* 270. & ſic plebei nequeunt uti armis Nobilium, neque in forma ſcutorum, *Leg.* 1. *Cod. de His qui Potent.* Abbas *in cap. Dilecta* 14. *de Exceſſib. Prælator.* Tiraquell. *cit. cap.* 6. *num.* 17. *in fin.* Caſſan. *conſider.* 52. *concluſ.* 23. Hoping. *de jure ſigill. cap.* 4. *n.* 79. *&* 80.

Arma & inſignia ſolent apponi in operibus 12
publicis ad acquirendum & demonſtrandum Jus in illis; Rota *part.* 14. *deciſ.* 337. *num.* 9. Hinc eorum inſculpitio demonſtrat rem eſſe de 13
dominio, & pertinentia illius, cujus ſunt arma, & inſignia; Rota *part.* 17. *deciſ.* 139. *num.* 5. Et ſic reperta in aliqua Cappella, vel 14

Altare inducunt præſumptionem Juriſpatrona-
tus, & bonæ fidei in antiquis; Rota *part.* 2.
deciſ. 548. *num.* 7. Et arguunt illum, cujus
ſunt arma, & inſignia, ſibi, & ſuis ædificare,
& acquirere voluiſſe; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.*
15 134. *num.* 21. Similiter ſepulchrum habens in-
ſculpta arma, & inſignia probat illius conceſ-
ſionem, & licentiam obtentam; Rota *part.* 17.
16 *deciſ.* 139. *num.* 5. Et hic mos apponendi in-
ſignia, & arma in Templis, Cappellis, & Se-
pulchris viguit etiam priſcis temporibus, ut
colligitur *ex* 1. *Machabæor. cap.* 13. *v.* 27. ibi:
Ædificavit Simon ſuper ſepulchrum Patris ſui,
& Fratrum ſuorum ædificium altum viſu, la-
pide polito retro & ante; & ſtatuit ſeptem Py-
ramidas unam ſibi, unam Patri, & Matri, &
quatuor Fratribus, & his circumpoſuit columnas
magnas, & ſuper columnas arma, ad memo-
riam æternam, & juxta arma naves ſculptas,
quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare;
ubi vides Simonem erexiſſe, & ſtatuiſſe etiam
Pyramidem pro ſeipſo, cum duæ fuerint pro
Patre, & Matre, & quatuor pro quatuor ſuis
Fratribus, videlicet Juda, Jonatha, Joanne,
Eleazaro, & ſeptima ſibi, ut notat Tirinus
17 *in cit. cap.* 13. *Machabæor. verſ.* 25. Et hunc
morem magis in dies ſervari videmus noſtris
hiſce temporibus, ut ſepulchris arma, & in-
ſignia Defunctorum nomen, & Familiam re-
ferentia affigantur; Anton. Theſaur. *deciſ. ul-*
tim. num. 34. ſicuti in ſedilibus, ſcamnis, &
ſcabellis Templorum ſignum fieri, nomen im-
primi, arma pingi, vel ſculpi, ne loco mo-
veantur, vel aliorum uſui pateant per tradi-
tionem; Menoch. *de recup. remed.* 15. *n.* 47.
18 Et inſignia, ſtemmata, ſeu arma ſculpi, vel
pingi in Parietibus, Portis, Turribus Eccle-
ſiarum, in Cappellis, Altaribus, immo etiam
quandoque in lapide Fontis Baptiſmalis, ut
obſervavit Rota *part.* 9. *deciſ.* 115. *num.* 5.
ea ratione, quod ſicut Patronus ex gratia ha-
bet in Eccleſia Juſpatronatus; *cap. Quoniam*
3. *de Jure Patron.* ſic ei concedatur habere ſe-
dem, ſtemmata, arma & inſignia in Eccleſia
19 de facultate Prælati; Cum arma in Eccleſia
imprimi non poſſint, niſi de voluntate Præ-
lati; Rota *part.* 17. *deciſ.* 139. *num.* 6.
20 Hac ſtante communi conſuetudine, ac pe-
ne univerſali uſu, inſignia, arma, ſeu ſtemma-
ta ponendi in Altaribus, Cappellis, Parieti-
bus, Turribus Templorum, & in aliis locis
Eccleſiarum, ſeu etiam in Eccleſiaſticis orna-
mentis, Candelabris, Lampadibus, Calicibus,
Planetis &c. dicimus licitum eſſe, ſi qui id
facit, legitimo Jure & juſto fine agat, aut,
ut alios exemplo ſuo ad Templa, & Altaria
conſtruenda, reſtauranda, vel adornanda at-
trahat, vel ut armorum & inſignium ſuorum
appoſitione fidem Tituli Patronatus firmet,
& probet, & ſic clare colligitur ex ſequenti-
bus Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. declarationi-
bus a Pignatello *tom.* 8. *conſ.* 25. relatis. Epi- 21
ſcopus non debet amovere arma, ſeu inſignia,
& monumenta, ſeu memorias ſuorum Præde-
ceſſorum ab Eccleſia, vel Palatio Epiſcopali,
maxime ſi fuerunt conſtructa propriis ipſorum
expenſis; Sac. Cong. ſuper Epiſcopis *in Meſ-*
ſanenſi 9. *Martii* 1593. & alibi 21. *Novembris*
1603. 26. *Januarii* 1604. 18. *Septembris* 1606.
& 30. *April.* 1609. Neque de paramentis,
non obſtante Concilio Provinciali, ſi in Me-
tropolitana tolerantur, 26. *Januarii* 1604.
Unde coactus fuit per Cenſuras Baro, qui 22
eraſerat inſignia Epiſcopi a quibuſdam para-
mentis factis ab Archipresbytero, & ſua ſub-
ſtituerat, ad reſtituendum omnia in priſtinum,
27. *Novembris* 1615. Nec fundatorum Eccle- 23
ſiæ, vel Monaſterii, 9. *Octobris* 1618. Et ſi 24
fuerunt amota, reſtitui debent ut prius, 11.
Auguſti, & 6. *Octobris* 1645. Armaque ejus qui 25
nihil contulit, vel cui fuit erogata pecunia
reſtituta, debent amoveri, 15. *Octobris* 1601.
Maxime ſi eſt Laicus, 28. *Septembris* 1596. & 26
20. *Martii* 1600. Attamen Patroni debent ma-
nuteneri in quaſi poſſeſſione tenendi in Eccle-
ſia ſua inſignia, 17. *Septembris* 1601. & 4.
Septembris 1602.

Poteſt Hæres gravari, ut teneatur arma Te- 27
ſtatoris pingi facere in ejus rebus, & Cogno-
men, & ejus inſignia ſemper deferat; *l. Fa-*
cta 63. §. *Si vero nominis*, *ff. ad Trebel.* An-
ton. Theſaur. *deciſ. ultima*, Ancharan. *conſ.*
113. Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 14. *in fine*.
Et hoc onus deferendi arma & inſignia fami- 28
liæ a Teſtatore impoſitum, cenſetur inductum
intuitu conſervandæ agnationis; Rota *par.* 14.
dec. 194. *num.* 8. Unde ab Hæredibus nequeunt 29
abradi, ſeu deleri arma, & inſignia Teſtato-
ris, & Fundatoris Eccleſiæ, vel Cappellæ, &
tanto minus ab aliis; *l. Qui liberalitate* §. *nec*
ejus nomine, *ff. de operibus publicis*, ibi: *Nec*
ejus nomine, cujus liberalitate opus extructum
eſt, eraſo, aliorum nomina inſcribantur. Aliter 30
in modico tempore ignorari poſſet, quis di-
ctam Eccleſiam, vel Cappellam fundaverit,
vel quæ Domus, & ſic non conſervaretur agna-
tionis Dignitas contra mentem Fundatoris,
qui in ſignum Patronatus ibidem arma, &
inſignia, ſeu ſtemmata Familiæ ſuæ ponendo,
videtur id facere ſub ea Lege, ne umquam
amo-

amoverentur, per dict. *l. Qui liberalitate*, & *leg. Si Judices ff. de operib. publ.* & *l. Legatum, ff. de adminiſt. rer. ad Civit. pertin.* Et
31 per hoc tam Jure communi, quam particularibus multorum locorum Legibus ſtatutum eſt, quod corrumpentes, ac delentes alicujus Familiæ inſignia in Eccleſiis, aliove loco ad perpetuam memoriam collocata, ſevere puniantur, *l. opus, ff. de operibus publ.* Et quidem Romanus *ſing.* 474. ſcriptum reliquit pœnam ejuſmodi eſſe Judici arbitrariam, cui ſubſcripſerunt Gom. §. *pœnales num.* 5. *inſtit. de actionib.* Curt. Jun. *in Leg. Si quis id quod n.* 6. *de Juriſdict. omn. Jud.* Rebuff. *in compend. ad Reg. Conſt. Gall. tom.* 3. *tit. de mut. poſſeſſ. art.* 1. *gloſſ.* 2. *n.* 35. *ex textu*, ubi Bartol. *in l. Qui liberalitate, ff. de operibus publ.* Menoch. *de arbit. lib.* 2. *centur.* 3. *qu.* 281. ubi *num.* 6.
32 dicit extare Patavii ſtatutum ſub rubr. *Quibus liceat acquirere bona, cap. Nullus hominum*; quo pœna quinquaginta Ducatorum indicitur illi, qui arma, inſignia, & epitaphia a Sepulchris deleverit, atque corruperit.

Additiones ex aliena manu.

33 Materia hæc levi brachio tractata eſt ab Auctore; latior vero eſt, quam ut intra anguſtos limites hujus additionis concludi queat. Agendum eſſet de Inſignium varia acceptione, de diſtributione Inſignium multifaria, de Inſignium proprie ſic dictorum principiis, & originibus, diſcuſſione & conciliatione contrariorum, de cauſis & occaſione Inſignium in genere, de cauſis & occaſione Inſignium in ſpecie, de his, quibus jus deferendi Inſignia primario tam ſuo quam alieno nomine competit, & de his, qui ab Inſignium delatione arcentur, de his quibus jus deferendi Inſignia jure tranſmiſſionis, ac ſic ſecundario vel conſequenter competit, vel minus, de variis acquirendi Inſignia modis, de his, ex quibus Inſignia conſtant, clypeo ſcilicet, imagine, coloribus, metallo, galea, & cimerio, laciniis ſive vittis, & ſuſtentaculis, de rebus, & locis tam publicis, quam privatis, in quibus pinguntur, cælantur, ſculpuntur, & ſuſpenduntur Inſignia, de modo rite conficiendorum, locandorum, & cumulandorum Inſignium, de finibus Inſignium multiplicibus, de vario uſu, effectu & poteſtate Inſignium, de actionibus Inſignium nomine competentibus, de probationibus Inſignium, eorumque juris modis variis, de modis, quibus Inſignia amittuntur, extinguuntur, & abolentur, nec non de ordine ac proceſſu circa privationem Inſignium ſervando, tum demum de affinibus Inſignium. Vide de his omnibus fuſe æque, ac erudite diſſerentem Hopingium *de Inſignium, ſive Armorum priſco & novo jure*. Nos pauca adnotabimus concernentia appoſitionem Inſignium in locis ſacris, publicis, & privatis.

In Eccleſia Inſignia apponere non niſi is po- 34
teſt, qui vel Patronus, vel Benefactor ſit. Deficiente autem utroque titulo, etiam Inſignia appoſita ſunt removenda, niſi favore apponentis concurrat vel immemorabilis, vel centenaria. Quadragenaria autem nullius efficaciæ hoc in caſu eſt; Vide deciſionem Rotæ *in Calaguritana Præeminentiarum ſuper reſervatis* 11. *Februarii* 1755. *cor. R. P. D. Canilliac.*

Hinc ſequitur, quod Rector alicujus Eccle- 35
ſiæ, ſi Cappellam, aut ſacellum alicujus Familiæ, aut Univerſitatis fidelium eleemoſynis reſtaurari curet, haud poteſt ſua Inſignia ibi apponere; Sorg. *juriſprud. Forenſ. tom.* 7. *c.* 29. *ſub n.* 12. ubi quod idem procedat in Epiſcopo; Sanfelic. *deciſ.* 283. *per tot.*

Eccleſiæ Matrici an competat jus apponen- 36
di Inſignia in Eccleſia filiali, diſcutit idem Tribunal Rotæ *in Romana Funeris ſuper reſervatis* 26. *Januarii* 1742. *cor. bon. mem. Peralt.*

Præpoſitus ad conſtructionem alicujus ope- 37
ris publici, quod fit impenſis Civitatis vel Regis, nequit ſua Inſignia in eo apponere; de Franch. *dec.* 443. *per tot.* ibique de Luca *in obſerv. pariter per tot.* Dubitat vero de hac opinione de Ponte *de poteſt. Pro-Reg. tit. de diverſ. Proviſ. fieri ſolit. n.* 7. At Thor. *in addit. num.* 6. tenet poſſe inſcribi nudum nomen; Eumque ſequitur Prato *obſerv. practic.* 49. *n.* 15.

Quilibet Dominus alicujus loci poteſt in eo 38
ſua apponere Inſignia, Staiban. 2. *forenſ.* 193. *n.* 42. Sorg. *Juriſprud. forenſ. tom.* 7. *cap.* 29. *n.* 10. Idque procedit etiamſi agatur de Domino directo, ut præter allegatos firmat de Luca *in obſerv. ad Franch. dec.* 453. *n.* 5. tum de Barone qui ſubinfeudat, iidem Auctores, *ubi ſupra*.

De onere deferendi Inſignia Teſtatoris uti- 39
lis eſt tractatio. At alio, eoque opportuniori loco agemus; Conſule interim Knipskildt *de fideicomm. famil. nobil. c.* 6. *a n.* 126. *ad plur. ſeq.* Sorg. *Juriſprud. forenſ. tom.* 7. *c.* 29. *n.* 4. & *plur. ſeq.*

AROMATARIA, AROMATARII.

1 Regulares non poſſunt Aromatariam tenere
niſi pro ſeipſis, quo caſu viſitari non po-
teſt a Protomedico. Sacra Congreg. Epiſc. &
Regul. *in una Neapolitana 9. Januarii* 1602.
Idipſum declaravit Sacra Congr. Immunitatis
2 *in Barchinonenſi* 21. *Novemb.* 1635. Permitti
tamen poteſt Regularibus, & Monialibus præ-
ſertim pauperibus, vendere medicinalia ſuæ Aro-
matariæ, ea renovandi gratia, maxime pretiis mo-
deratis; Eadem Sacra Congreg. *in Neapolitana*
26. *Maii* 1602. *& in una Dominicanorum*
3 11. *Octob.* 1647. Nec obſtat decretum Sacræ
Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ edit. 29.
Aug. 1637. in quo prohibet omnibus Regula-
ribus exercere *ullam artem venalem, ſive Aro-
matariam &c.* quia ipſum Decretum non ha-
bet locum extra Urbem, ut declaravit Sacra
Congregat. *in Neapolitana* 5. *Octob.* 1646. &
conſtat ex verbis ejuſdemmet Decreti, ibi:
Regularium in Urbe ejuſque diſtrictu exiſtentium.
4 Pro ſolo tamen fine lucri, & negotiationis
nequeunt Regulares Aromatariam tenere, cum
negotiatio cauſa lucri ſit in Sacris Canonibus
expreſſe prohibita, & ſignanter in Concilio La-
teranenſi III. ſub Alexandro III. celebrato, *par.*
27. *c.* 3. his verbis: *Secundum inſtituta Præde-
ceſſorum noſtrorum ſub interminatione anathema-
tis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici cauſa
lucri negotientur.* Et ſic decrevit Sacra Congr.
Concilii *in Camarin.* 28. *Februarii* 1693. *ad
tertium*. Et noviſſime Benedictus XIV. ſub
graviſſimis pœnis id prohibuit in toto ſtatu
& Ducatu Mediolanenſi Conſtitutione incip.
5 *Exponi nobis* edita die 2. *Martii* 1741. Hinc
neque Clerici poſſunt exercere Officium Aro-
matarii neque in Hoſpitalibus ſine licentia Pa-
pæ, vel Sacræ Congregationis; eadem Sacra
Congr. *in Panormitana* 23. *Aprilis* 1591.
6 Aromatarii non poſſunt ſocietatem contra-
here cum Phyſicis, & Chirurgis; Gregor. XIII.
Conſtit. 29. incip. *Officii noſtri*, ibi: *Neque
Medico, ſive Phyſico, ſive Chirurgo cum Aro-
matario, neque Aromatario cum Medico ſocieta-
tem ullo modo inire liceat. Qui aliter fecerit
vigintiquinque ducatorum pœna a Collegio Me-
dicorum, ſi Medicus fuerit, ſi vero Aromata-
7 rius a Conſulibus Aromatariorum aſſiciatur.* A-
romatarii privilegium prioritatis habent con-
8 tra quoſcumque alios privilegiatos. Ita ut
in creditis Defunctorum Decoctorum præferen-
di ſint etiam illis, qui habent obligationem
Cameralem. Etiam in cauſa Dotis uſque ad 9
ſummam Scutorum 50. tantum; Clemens VIII.
Conſtitut. 47. incip. *Laudabilis*. Aromatario- 10
rum libris plena fides eſt adhibenda, ſi eos te-
neant ſecundum uſum ſuæ artis, ſed ſolum per
quinquennium, & debitores eorum uſque ad
quinquennium tantum intelliguntur obligati,
ſi in eorum libris inveniuntur deſcripti; Cle-
mens VIII. in cit. Conſtit. *Laudabilis*. Aro- 11
matariorum cauſæ a nullo Judice poſſunt co-
gnoſci, niſi a Conſulibus artis, nec ab ullo
reaſſumi; Idem Clemens VIII. in Conſtitut.
Laudabilis, edita pro toto ſtatu Eccleſiaſtico.
Aromatariæ defalcationes in computis ex ge- 12
nerali conſuetudine fiunt in tertia parte; Ro-
ta *part.* 14. *deciſ.* 252. *num.* 8. Et in compu- 13
tis defalcum dicitur probatum in conſueta re-
miſſione alias obſervata; Rota *ibid. num.* 6.
& 7. Extractionem ex ſuis libris ſi Aromata- 14
rius permittere nolit, præſumitur taxæ remiſ-
ſionem negaſſe; Rota *ibid. n.* 15.

Peccant Aromatarii, ſeu Pharmacopolæ, ſi 15
rudes, & ignari munus exerceant. Item ſi 16
ſine arte, vel diligentia medicamenta confi-
ciant. Item *ſi quid pro quo* in medicamentis 17
conficiendis immiſceant, vel unum medica-
mentum præbeant pro alio contra Medici præ-
ſcriptum, niſi tamen eſſet æque bonum, &
non majoris pretii. *Ita Doctores communiter.*
Ad cognoſcendum autem in ſimilibus caſibus, 18
an ſit peccatum mortale, vel veniale, atten-
denda eſt gravitas, vel levitas materiæ, in
qua delinquunt. Sic peccant mortaliter Aro- 19
matarii, qui in conficiendis Medicinis aliquan-
do ponunt aromata multum vetuſta, modicam
vel non exactam virtutem habentia, & ali-
quando alia non ita conferentia ponunt loco
illorum, quæ ponere deberent, unde medici-
na infirmo parum prodeſt, vel forte nocet;
Sic cum communi Div. Antoninus *part.* 3. *tit.* 8.
cap. 4. §. 6. Et Aromatarii ſic delinquentes, 20
cum nedum Charitatem, ſed etiam Juſtitiam
violent, ad omnia ſecuta mala, & damna te-
neantur; Homobon. *in Commentar. Reſolutor.
tract.* 10. *c.* 4. *qu.* 12. Sic mortaliter peccant, 21
& fiunt irregulares conficiendo medicinas ex
rebus corruptis, ob quas ſequitur mors infir-
mi, quia dant cauſam periculoſam homicidii;
Ita cum Ugolino & aliis Bonacina *de Cenſur.
diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 7. *n.* 11. Baſſæus *in florib.
verb. Irregularitas* 7. *n.* 8. Sic mortaliter pec- 22
cant, ſi vendant medicamenta ad non parien-
dum, vel ad fœtum expellendum, & rei fiunt
cul-

culpæ, & pœnæ cooperantium ad abortum,
juxta Conſtitutionem Sixti V. incip. *Effrænatam*, & aliam hujus moderativam Gregorii
XIV. incip. *Sedes Apoſtolica*.

23 Aromatariorum officinæ in Urbe reductæ ſunt
ad ſexaginta; Benedict. XIV. tom. 1. Conſt.
24 incip. *Eſſendo Noi*; §. 4. Aromatariæ artis exercitium pro ſæcularibus, & venditio pharmacorum, & medicamentorum prohibetur in Urbe
omnibus Regularibus, exceptis Hoſpitalariis
S. Joannis de Deo; Idem *ibid.* Vide dictam
Conſtit. in qua inſeruntur varia ad id Decreta
edita, & ſignanter 29. *Auguſti* 1637. 9. *Decembris* 1720. 2. *Jan.* 1722. 11. *Mart.* 1722. 20.
25 *Julii* 1733. *&* 11. *Octob.* 1735. Balſamum tamen Apopleticum, & Theriaca vendi poſſunt
a Regularibus; Idem *ib.* §. 2.

Additiones ex aliena manu.

26 De Aromataria quibus conditionibus permittatur Regularibus, plene diſſerit Rota *in Barchinonen. Aromatariæ* 27. *Junii* 1687. *&* 8. *Maii*
1688. *coram Rondinino*, 2. *Junii* 1690. *cor. Manuel.* 14. *Januar.* 1692. *cor. Caccia*, 7. *Maii*
1736. *cor. Calcagnino*; & quando iis dici nequeat
ſatisfactum, conſule idem Tribunal *in Barchinonen. Aromatarior.* 12. *Januarii* 1746. *cor. clar.
mem. Millin.*

ARRHA.

1 Arrha, ut ſic, ſumitur pro pignore, quod
traditur pro ſtabilienda obligatione ad non
recedendum a facto contractu, v. gr. emptionis, venditionis, ſeu alterius, ſub pœna amittendi tale pignus, ſi ſine legitima cauſa a tali
contractu recedatur; *Inſt. de empt. & vendit.*
2 *in principio*. Speciatim tamen ſolet accipi Arrha pro eo, quod per Sponſos, vel eorum
Parentes poſt Sponſalia datur veluti pignus pro
aſſecuratione perficiendi contractum Matrimonii promiſſi; *l. Arrhis*; *l. fin. Cod. de Sponſalibus*, *&* *l.* 1. ibi: *Arrharum nomine data*;
3 *Cod. Si nuptiæ ex reſcriptis*. Unde Arrha contradiſtinguitur a Sponſalitia largitate in hoc,
quod Arrha detur tamquam pignus futuri Matrimonii, Sponſalitia vero largitas, quæ ſolet
etiam vocari aliis nominibus Jocalium, Donum ſponſalitium, Donatio ante nuptias, non
datur in pignus futuri Matrimonii, ſed in ſi-
4 gnum amoris, vel affectus. Immo ſi aliquid
detur poſt Sponſalia, & expreſſe exprimatur,
quod datur veluti in pignus & aſſecurationem
futuri Matrimonii, tunc non erit Arrha, ſed
Sponſalitia largitas, ut recte advertit Sanchez
lib. 1. *diſp.* 35. *n.* 1. Boſco *in Theologia Sacrament. diſp.* 11. *ſect.* 1. *concl. n.* 312. & alii
plurimi. Quod autem datur ante Sponſalia non 5
eſt Arrha, nec Sponſalitia largitas, quia hæc,
ut diximus, dantur poſt Sponſalia, ſed eſt donum datum ad conciliandum amorem, vel affectam, cujus dominium poteſt Donataria acquirere ſine ullo onere. Et quamvis Donata- 6
ria viciſſim redonet aliquid Donatori, per hoc
non ſpondet Matrimonium, ſed poteſt tantum
velle recognoſcere liberalitatem Donatoris.
Datio tamen Arrhæ ſi fiat inter Sponſum, & 7
Sponſam, præſumitur pro Matrimonio, niſi probetur contrarium, vel eſſet contraria conſuetudo, vel ætas repugnaret. Si vero hoc fiat 8
a Parentibus, ſola Sponſalia contrahuntur,
vel præſumuntur, eo tamen modo, quo a Parentibus Sponſalia contrahi poſſunt; Sylveſter
& Tabiena *verb. Arrha n.* 3. & alii.

Arrhæ licite, & valide dari, & accipi poſ- 9
ſunt in contractu Sponſalitio; *l. Arrhis* 3. *&*
l. Mulier 5. *Cod. de ſponſalibus*. *Et eſt communis*. Arrhæ de Jure communi poſſunt tra- 10
di, & conſtitui in quavis quantitate etiam in
rebus immobilibus, etiam reciproce; ut colligitur *ex cit. l. Arrhis* 3. *& l. Mulier* 5. *Cod.
de ſponſalibus*, quæ traditionem etiam reciprocam Arrhæ permittendo univerſaliter, indiſtincte, & illimitate loquuntur, ac conſequenter univerſaliter, indiſtincte, & illimitate debent intelligi; *arg. l. de pretio*, *ff. de
public. in rem act.* Tum quia *ex d. l. Mulier* 11
5. *Cod. de ſponſal.* habetur, quod poteſt inter
Sponſos conveniri, ut recedens a contractu
Sponſalium Arrhas quadruplo reſtituat, ibi:
Niſi ſpecialiter ex communi conſenſu inter contrahentes de quadrupli ratione placuerit, adeoque etiam ſtatim ab initio Sponſalium tanta
quantitas Arrharum tradi poterit abſque eo
quod lædatur neceſſaria libertas Matrimonii.
De Jure vero municipali Regni Caſtellæ, Ar- 12
rhæ non poſſunt in quacumque quantitate conſtitui, ſed ſolummodo quo ad decimam partem bonorum conſtituentis, *l.* 1. *tit.* 2. *de las
arrhas lib.* 3. *form.* & hoc fuiſſe inductum, ne
mutuo ſe conjuges amore ſpolient, aſſerit Sanchez *lib.* 6. *de Matrim. diſp.* 29. *num.* 1. Sive 13
de Jure communi, ſive de Jure Hiſpano, ſi
Arrhæ conſiſtant in immobilibus, ſeu mobilibus pretioſis, quæ ſervando ſervari poſſunt,
non poſſunt conſtitui per Pupillos, & Minores,

res, inconſultis Tutoribus & Curatoribus, &
abſque Judicis Decreto: Et ratio eſt, quia
ex genere ſuo Arrhæ ſiſtendo in Jure commu-
ni ſubſtituuntur loco pignorum; *l. Arrhis 3.*
l. Mulier, Cod. de Sponſalibus & Arrhis, ibi-
que Gloſſa, *& in l. unica Cod. Si Rector Pro-*
vinciæ. Pupilli autem, & Minores ſine auцto-
ritate Tutorum, & Curatorum, & abſque
Decreto Judicis oppignerare nequeunt immo-
bilia, *l. Julianus, ff. de contrah. empt. & ven-*
14 *dit. & in l. 1. §. Impuberes, ff. commodat.* Si
vero Arrhæ conſiſtant in mobilibus, quæ ſer-
vando ſervari non poſſunt, poſſunt licite tri-
bui per Pupillos, & Minores ſine Decreto Ju-
15 dicis. Non tamen ſine Tutoris & Curatoris
auctoritate; Suarez *lib. 3. for. tit. 2. de las*
Arrhas lib. 1. n. 65. Antonius Gomez *l. 52.*
Tauri, num. 24. Barb. *in l. Si ante 6. ff. ſo-*
lut. Matr. 24. Et ratio eſt, quia regulare eſt
in omnibus fere Regionibus, ut Pupilli, &
Minores iis etiam contractibus translationis
Dominii contrahant accedente Tutoris, vel
Curatoris auctoritate, etiam ſine decreto Judi-
cis, per quos immobilia non transferuntur.
16 Quod autem in hac hypotheſi requiratur Tu-
toris, vel Curatoris auctoritas, colligitur ex-
preſſe *ex l. Si Curatorem, Cod. de in integrum*
reſtit. & ex l. 2. & l. Mulier, Cod. de Jur.
Dot.
17 Injuſte reſiliens a Sponſalibus perdit Ar-
18 rhas, quas dedit in contractu Sponſalitio. Si
vero poſtea Matrimonium, ſeu contractum
compleat, denuo acquirit; ut colligitur *ex l.*
Arrhis 3. & l. Mulier 5. Cod. de Sponſalibus.
Et eſt communis. Arrhæ enim, ut dictum eſt,
dantur in pignus futuri Matrimonii, & pi-
gnora amittuntur ab injuſte recedentibus a
contractibus, ut patet in contractibus emptio-
nis & venditionis; *Inſtit. de empt. & vendit.*
19 *in princip.* Si tamen non qui dedit, ſed ſolum
qui recipit Arrhas injuſte reſiliat a Sponſali-
bus, tunc ſi ſit major vigintiquinque annis,
debet reſtituere Arrhas in duplum, ſcilicet &
Arrhas, quas accepit, & inſuper tantumdem
20 de patrimonio ſuo. Si autem ſit minoris æta-
tis, tenetur reſtituere ſolum id quod accepit,
textu expreſſo *in l. Mulier 5. Cod. de Sponſa-*
libus, ibi: *Mulier ſui juris conſtituta, Arrha-*
rum Sponſalium nomine uſque ad duplum tenea-
tur, ideſt in id quod accepit, & aliud tantum-
dem, ſi poſt completum vigeſimum quintum an-
num, vel poſt impetratam veniam ætatis, hujuſ-
modi Arrhas accepit. In ſimplicem autem, id
eſt tantummodo in id quod accepit, ſi minoris
21 *ætatis eſt.* Et ſi uterque contrahentium Ar-
rhas dedit, & accepit, tunc injuſte reſiliens
debet perdere quas dedit, & reſtituere quas
accepit, ut ſubeat pœnam dupli præſcriptam
in cit. l. Mulier 5. Cod. de Sponſalibus. Eſt
communis cum Suarez *lib. 1. diſp. 36. n. 9.*
Pater, vel Mater, ſive Avus, vel Pro- 22
Avus, ſi Arrhas pro filia, nepte, ſeu pro-
nepte receperint, vel pro filio, utpote, ſeu
pronepote, & ſine legitima cauſa Matrimo-
nium non contrahatur, tenentur ad duplum.
Si ex cauſa, quam dignoſcere potuerint, & 23
nihilominus receperint, item in duplum. Si 24
ex cauſa, quam penitus ignoraverint, nec præ-
cognoſcere potuerint, tenentur tantum rece-
ptum reddere: ſic colligitur expreſſe *ex cit.*
l. Mulier 5. Cod. de ſponſalibus, & Arrhis.
Patri, vel Matri, ſive Avo, vel Pro-Avo re- 25
ſtituendæ ſunt Arrhæ, quas dederunt promit-
tentes Filiæ, Neptis, vel Proneptis Matri-
monium, ſi iſta nolit adimplere, facientibus
ipſis quidquid in ſe eſt, ut vere Matrimonium
ſequatur; Et ratio eſt, quia tales Parentes in
hoc culpam non haberent, adeoque nec pœ-
nam ſentire deberent, impoſſibilitas enim in
facti obligatione excuſat a quacumque pœna
per textum *in l. fin. §. idem juris, ff. l.*
Rhod. de jact. & in l. 2. ff. Si quis caut. Sic
Bartolus *in l. continuis §. Iſtud, ff. de verb.*
oblig. Socin. Sen. *conſ. 3. n. 9. vol. 1.* Roſel-
la *verb. Sponſalia n. 7.* Angelus *eodem verb.*
num. 14. Sylveſter *ibid. q. 8. D. 1.* Guttierez
de juram. 1. part. c. 44. num. 3. Molina *tom.*
2. de juſtit. tract. 2. diſp. 167. verſ. quod ſi
15. Brunellus *de Sponſalibus concluſ. 16. n. 6.*
& alii.
Arrhæ ſponſaliorum nomine datæ non ac- 26
quiruntur de Jure communi, ſi interea Spon-
ſus, vel Sponſa deceſſerit, niſi cauſam, ut
nuptiæ non celebrarentur, defuncta Perſona
jam præbuerit; ut colligitur expreſſe *ex l. Ar-*
rhis 3. Cod. de Sponſal. & Arrhis; Et ratio
eſt, quia Arrhæ ſunt veluti pignora ad per-
ficiendum contractum; Gloſſa *in cit. l. Ar-*
rhis, in princip. Cod. de Sponſalibus, & in l.
unica, Cod. Si Rector Provinciæ, verb. pignora;
pignora autem in ordine ad contractum non
amittuntur, niſi ex aliqua culpa contrahen-
tis, ſi contractus non ſequatur, cum amiſſio
ſit in pœnam, & pœna eſſe non poteſt ubi
non eſt culpa; *l. Sancimus 22. Cod. de pœ-*
nis; uti ſupponitur in hoc caſu, ubi contra-
ctus non perficitur ſolum ratione obitus. Et 27
per hoc dixi, *niſi cauſam, ut nuptiæ non ce-*
lebrarentur, defuncta Perſona jam præbuerit,
quia cum tunc ratione præcedentis cauſæ dici

poſ-

poſſint Sponſalia diſſoluta ex culpa ipſius, eſt in pœnam ſtatutum, quod Arrhæ a ſuperſtite innocente acquirantur; *cit. l. Arrhis* 3. *Cod. de Sponſalibus*, & *Arrhis*.

Additiones ex aliena manu.

28 Arrha dicitur, auctore *Iſidoro lib.* 10. *etymol. cap. ult.* a re pro qua datur, vel ut aliis magis placet, a verbo græco ἀῤῥαγὲς, quod firmum ſignificat.

29 Arrha ſimpliciter pignus eſt apud idoneos Auctores; non ſolum enim in argumentum contractæ emptionis, vel matrimonii, ſed pro qualibet promiſſa re datur, ut compleatur.

30 Apud Juriſconſultos arrha, & arrhabo proprie illud eſt, quod pro emptionibus confirmandis datur.

31 Arrha in contractu emptionis & venditionis, vel in pecunia numerata, vel in aliis re-
32 bus conſiſtere poteſt. Si in pecunia numerata, nihil vetat quominus ab emptore venditori data penes accipientem remaneat pretio im-
33 putanda. Sin aliis in rebus poſt impletum contractum id quod arrhæ nomine datum fuerat; actione ex empto, vel condictione ſine cauſa, a dante repeti poteſt; *L.* 11. §. 6. *ff. Act. empt.*

34 Arrha ſæpe datur in ſignum emptionis contractæ & perfectæ, & ulterius utroque ex latere implendæ, ut ita evidentius probari poſſet de pretio conveniſſe; *L.* 33. *in princip. ff.*
35 *de contr. empt.* Quandoque tamen in judicium emptionis inchoatæ, ac ulterius in ſcriptis, aut aliter ſecundum partium voluntatem perficiendæ; *L.* 17. *in fin. C. de fid. Inſtrum.*

36 Poſteriori hoc caſu recedi ab emptione inchoata poſſe ſub diſpendio Arrhæ, quam quis dedit, vel reſtitutione duplicatæ, ſi acceperit, liquet *ex d. L.* 17. *in fin. C. de fid. Inſtrum.*

37 Num autem idem obtinere debeat in priori caſu, non conveniunt inter ſe DD. Affirmant Odofred. Salicet. & Sichard. in *d. L.* 17. §. *Illud C. de fid. Inſtrum.* Zaſius *lib.* 2. *ſingul. Reſponſ. cap.* 24. *per tot.* Fachin. *controverſ. jur. l.* 2. *c.* 28. *per tot.* Treutler. *ſelect. diſp. vol.* 1. *diſp.* 28. *th.* 8. *lit. B.* Gomez *var. reſolut. tom.* 2. *cap.* 2. *n.* 18. Et hanc affirmativam opinionem communem dicit Emmanuel Suarez *in Theſauro recept. ſentent. verb. Arrhas*
38 *num.* 274. Negant vero Voet *in comment. ad Pandect. lib.* 18. *tit.* 1. *n.* 25. Harprect. *in comment. ad Inſtit. lib.* 3. *tit.* 24. *in princip. a num.* 91. *ad plur. ſequent.*, & qui ab Harprecto plena manu citati ſunt Doctores.

Interveniunt quoque Arrhæ, ſed non ſemper, in ſponſalibus. Sunt autem arrhæ, quate- 39
nus in ſponſalibus interveniunt, non ſignum contrahendorum ſponſalium, ſsd ad majorem ſolemnitatem, probationem, & argumentum contractorum ſponſalium vulgo a ſponſo ſponſæ dari ſolent; *L.* 3. *C. de ſponſal.*

Olim in ſponſalibus arrharum nomine ple- 40
rumque annuli tradebantur; *C. Noſtrates* 3. *cauſ.* 30. *q.* 5. *L. Cuicumque* 5. §. *Si item* 15. *ff. de Inſt. act. L. ex emption.* 11. §. *Si is qui* 6. *de action. empt. L. donatæ* 36. §. 1. *ff. de donat. int. vir.* & *uxor.* Nec annulis uſæ ſunt Fœminæ, niſi quos virgini ſponſus miſerat, neque amplius quam binos aureos in digito habere ſolebant; Hotomann. *de caſt. nupt. par.* 3. *c.* 2.

Mulieris detrectantis nuptias poſt arrhas 41
olim pœna quadrupli erat, ut indicat *L.* 6. *Cod. Theod. de ſponſalib.* & *ante nupt. donat.* & ibi; Gothofredus *L. un. ſi nupt. ex reſer.*, *d. L. un. ſi Prov. Rector. Cod. Theod.* quod pariter indicant Papiniani reſponſa *tit.* 27. Hæc pœna deinde mutata eſt in duplum; *L. pen. Cod. de ſponſal.* & *arrh.* Vide Schultingium *Vet. Juriſp. anti-Juſtin. ad d. loc. Papiniani num.* 2.

Arrhas ſponſalitias in Saxonia non repeti 42
decedente ſponſo, vel ſponſa, ante nuptias, tradit Carpzov. *Juriſp. forenſ. part.* 3. *Conſtit.* 19. *defin.* 13. *n.* 5. & *plur. ſequent.*

ASPERSORIUM.

Aſperſorium cum aqua benedicta Epiſcopo 1
accedenti ad Eccleſiam miniſtrari debet a prima Dignitate, vel digniore Canonico; Sac. Congr. Rit. *in Salamantina* 16. *Julii* 1605. *in Sarzanen.* 22. *Martii* 1618. & *in Bononien.* 14. *Februar.* 1632. Et hoc cum oſculo manus; Cæremonial. Epiſcop. *lib.* 1. *cap.* 15. Gavant. *Manual. Epiſc. verb. Canonicorum munera erga Epiſcopum num.* 9. Si vero Præbendæ ſint di- 2
ſtinctæ, miniſtrandum eſt a primo Canonico Presbytero; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Placentina* 19. *Maji* 1607.

Aſperſorium aquæ benedictæ porrigendum eſt 3
Epiſcopo a Priore Eccleſiæ Collegiatæ, dum ibi accedit Epiſcopus, non autem a prima Dignitate, vel primo Canonico Eccleſiæ Cathedralis; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Camerinen.*

15.

15. *Martii* 1618. Concordant quæ habet Card. Lambert. Benedict. XIV. *Inſtitut. Eccleſ.* 105. §. 128.

4 Epiſcopo extra ſuam Cathedralem in aliam Eccleſiam ſive Sæcularium, ſive Regularium ingredienti Aſperſorium porrigi debet per digniorem illius, ad quam Epiſcopus accedit, & nullo modo per Dignitates, aut Canonicos Cathedralis; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Bononien.* 14. *Febr.* 1632. *&* *in Rhegienſi* 8. *Februar.* 1648. *&* *in Ravennaten.* 21. *Martii* 1665. Vide verb. *Aqua benedicta n.* 12. *in fine*.

5 Si Epiſcopus venerit ad Eccleſiam, dum in Choro a Canonicis recitantur Horæ Canonicæ, ſaltem duo ex Canonicis tenentur a Choro diſcedere, & obviam ire porrigentes Aſperſorium; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Lunen. Sarzanen.* 3. *Martii* 1633.

6 Si Suffraganeus de licentia Epiſcopi deferat Cappam, tenentur duo Canonici ire uſque ad oſtium Eccleſiæ, & Dignior porrigat ei Aſperſorium, quo Suffraganeus ſe ipſum tantum aſpergat, & pariter eum aſſociare in reditu uſque ad eumdem locum; Ead. Sac. Congr. Rit. 6. *Septembris* 1698.

7 Aſperſorium non eſt porrigendum Archipresbytero a digniore Presbytero, neque alia obſequia ei ſunt præſtanda, quæ ſoli Epiſcopo a Canonicis præſtantur; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Baren.* 4. *Julii* 1615.

8 Aquæ benedictæ aſperſio fieri debet ſingillatim quibuſcumque Dignitatibus, & Canonicis incipiendo ab iis, qui in dextro cornu exiſtunt, non vero unico ictu in circulum; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Peruſina* 20. *Decembr.* 1601.

9 Aſperſio aquæ benedictæ in Dominicis diebus fieri debet per ipſum Celebrantem, etiamſi ſit prima, vel alia Dignitas, non obſtante contraria conſuetudine, quæ potius corruptela, quam conſuetudo dici debet, cum ſit contra Rubricas Miſſalis Romani, & diſpoſitionem Cæremonialis Epiſcoporum *lib.* 2. *c.* 30. quæ tollit omnem contrariam conſuetudinem; Ead. Sac. Congreg. Rit. *in Peruſina* 29. *Novembris* 1632.

10 Ad ſolum Parochum defuncti, etiam interveniente Capitulo Cathedralis, ſeu cujuſcumque Collegiatæ, ſpectat aſpergere aqua benedicta Cadaver, antequam levetur de domo, & ad eumdem pertinet intonare Antiphonam: *Si iniquitates*; Ead. Sac. Cong. Rit. *in Averſana* 15. *Septembris* 1640. *in reſponſione ad tertium*, & *in Novarien.* 21. *Septembris* 1651. Vide verb. *Canonicus art.* 8. *num.* 5. 6. 7. 8. *&* 9. ubi multa ad rem.

Sic pariter ead. Sac. Rit. Congreg. *in Squilacen.* 18. *Novembris* 1606. cenſuit Curatos, in quorum Parochia defunctus obiit, & non Regulares, ad quorum Eccleſiam defunctus portatur, debere benedicere corpus defuncti. Ita refert Barboſa *de Offic. & poteſtat. Parochi*, *cap.* 27. *num.* 67. 11

Aſperſiones domorum in Sabbato Sancto Paſchæ Reſurrectionis ſpectant ad Parochos privative quoad alios Eccleſiæ Clericos. Sic poſt alios reſolvit Barboſa *l. cit. c.* 12. *num.* 11. *&* 12. ubi refert Sacram Congr. Concilii *ſub die* 23. *Novembris* 1616. decreviſſe Regulares non poſſe in Sabbato Sancto benedicere domos. 12

Prælato Referendario, & Gubernatori Civitatis accedenti ad Eccleſiam datur aqua benedicta per contactum Aſperſorii ab aliquo Miniſtro Cotta induto, non autem per traditionem Aſperſorii, quo ſe ipſum ſignet, & alios per aſperſionem, ut auditis partibus declaravit ead. Sac. Congreg. Rit. *in Æſina* 7. *Junii* 1704. 13

Additiones ex aliena manu.

Multa ad hanc materiam pertinentia vide apud Barboſam *in Summa Apoſtolic. deciſ. d. collect.* 39. *&* *collect.* 88. *num.* 29. *&* *collect.* 253. *num.* 3. 14

ASSASSINIUM, ASSASSINUS.

Aſſaſſinium proprie dictum, eſt, cum pro pecunia, aut alia de re pretio æſtimabili accepta, vel promiſſa, de alterius mandato homo incautus occiditur. Unde Aſſaſſini proprie dicti, ſunt illi, qui pro pecunia, pretio, aut promiſſione occidunt homines incautos, vel occidere ipſos faciunt, & ſic tam occidentes, quam mandantes occiſionem, ſunt vere Aſſaſſini. Colligitur *ex cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6. & ibi Doctores communiter. Antequam tamen ſequatur effectus, qui mandatum, & pecuniam dedit propter homicidium, gaudet Immunitate; Sac. Epiſc. Congreg. *in una Sarzanen.* 21. *Februarii* 1620. Sicuti etiam ipſa Immunitate gaudet mandatarius, ſi non ſit ſecuta mors, nec intentatum aſſaſſinium; Sac. Congreg. Immunitatis *in Mediol.* 21. *Septemb.* 1633. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 161. *&* *in Meliten.* 21. *Novembris* 1690. *lib. decret. Martelli pag.* 686. ubi ſtatuitur reum confugi-

fugitum ad Eccleſiam, & ab ea extractum ob
intentata aſſaſſinia, ſed non ſecuta, gaudere
Immunitate, & eſſe reſtituendum, proviſo ta-
men, ne ex reſtitutione oriantur ſcandala.
5 Sic etiam gaudet Immunitate tam mandans
quam mandatarius, ſi mandatum, & pecunia
intervenerit ad ſolummodo vulnerandum, non
autem ad occidendum, ut expreſſe decrevit
Sac. Congr. ſuper Epiſcopis *in Neapolitana* 25.
Junii 1601. per hæc verba: *Gaudet Eccleſiaſti-
ca Immunitate qui mandat*, *& mandatum re-
cipit*, *vel cooperatur propter pretium acceptum*,
*vel promiſſum ad faciem ferro cuipiam deforman-
dum*, *aut vulnerandum*, *quia tales impropriè di-
cuntur Aſſaſſini*.
6 Aſſaſſini ſunt, & privantur Immunitate Ec-
cleſiaſtica, qui receptant, defendunt, vel oc-
cultant Aſſaſſinum, dummodo receptantes, de-
fendentes, vel occultantes ſint vere cauſa mor-
tis illatæ per aſſaſſinium, & cognoſcant Aſſaſ-
ſinum eſſe, cui auxilium præſtant, & qua-
tenus tali auxilium præſtent; Farinac. *de ho-
micid. q.* 123. *n.* 29. *& ſeq.* Guttierez *lib.* 3.
q. 7. *num.* 53. Peregrinus *tract. de Immunit. Ec-
cleſ. c.* 7. *n.* 336. Pignatell. *tom.* 9. *conſ.* 43.
7 *num.* 16. De receptatoribus, & occultatoribus
eſt textus expreſſus *in cit. cap. Pro humani* 1.
de homicid in 6. ibi: *Aut eos receptaverint*, *ſeu
occultaverint*, & tradunt Gloſſa *ibid. verb. re-
ceptaverint*; Hoſtienſis ibi *in princip. & n.* 15.
8 & alii. Receptatores autem ſunt, qui ſcien-
tes Aſſaſſinum, ad eum tuendum in Domum
ſuſcipiunt; *arg. l.* 1. *&* 2. *ff. de recept. leg.
9 congruit*, *ff. de offic. Præſid.* Immo non in pro-
priis tantum Domibus, ſed etiam in alienis,
in quas ſuſcipere poſſunt, receptantes pœnæ huic
fiunt obnoxii; *arg. leg.* 1. §. *Quod autem*, *ff.
10 de ſerv. corrupt.* De defenſoribus patet etiam
expreſſe *in cit. cap. Pro humani*, *de homicid.
in* 6. ibi: *Vel defenderit*, & firmant *ibidem*
Hoſtienſ. *num.* 26. Joan. Monachus *num.* 9.
11 & alii. De fautoribus docet Plazza *in epiſt.
de delict. cap.* 19. *n.* 24. Remig. *de immunit.
fall.* 15. *n.* 9. Guttierez *dict. qu.* 7. *n.* 13. Fa-
rinac. *de Carcer. qu.* 28. Peregr. *dict. cap.* 7.
12 *num.* 35. & alii. De præſtantibus auxilium te-
nent Probus, & Joannes Monachus *in d. cap.
Pro humani*, *de homic. n.* 1. *litt.* C. ubi etiam
ait, quod prohibeatur auxilium omne, per
quod inſultans efficitur audacior, & inſultatus
timidior. Quod etiam tradit Bald. *in l. Non
ideo minus col. ult. Cod. de accuſ.* & late An-
charan. *conſ.* 276. Angel. *conſ.* 14. *col.* 2. Pa-
riſ. *conſ.* 166. *n.* 1. *lib.* 4. & alii plurimi.
13 Aſſaſſini ſunt teſtes, qui pro pecunia acce-
pta perhibent falſum teſtimonium, ob quod
innocens morte punitur. Sicuti etiam ſunt 14
Aſſaſſini Judices, qui pecunia, & pretio cor-
rupti innocentes ad mortem damnant; ſic te-
nent Nicolius *part.* 1. *l.* 1. *tit.* 8. *de his qui
ſunt ſui n.* 32. amplia 3. *n.* 4. Marius Italia
de Immun. lib. 1. *cap.* 5. §. 4. *&* 5. *n.* 144. *&
ſeq.* Curtell. *lib.* 1. *qu.* 19. *n.* 14. *& ſeq.* Pe-
regrin. *dict. cap.* 7. *n.* 42. Delbene *de Immun.
cap.* 16. *dub.* 21. *ſect.* 7. *n.* 2. Pignatell. *loc. cit.
n.* 40. Iſti enim puniuntur lege Cornelia de
Sicariis, quæ punit omne homicidium dolo
illatum, ſi quis falſum teſtimonium capitalis
criminis dixerit, ſi quis cum eſſet in Magi-
ſtratu pecuniam accepit, ut capitalis criminis
reus fieret; *l.* 1. *&* 4. *ff. ad Leg. Cornel. de
Sicariis*. Unde incurrunt Sicariorum crimen,
& pœnam, atque adeo privationem Immuni-
tatis Eccleſiaſticæ, ut videtur colligi ex *l. non
ſolum* §. *Si mandato*, *ff. de injur.* & ex dict.
cap. Pro humani, *de homicid. in* 6. ubi expreſ-
ſe tales delinquentes vocantur *Aſſaſſini*, & in
Conſtitutione Gregor. XIV. incip. *Cum alias*
dicuntur *Aſſaſſinii rei*. Sic etiam dicuntur Aſ- 15
ſaſſini, & Immunitate carent pro pecunia oc-
cidentes, ſeu mandantes occidi quemlibet In-
fidelem v. g. Judæum, vel Paganum in di-
tionibus Chriſtianorum toleratum, ut tenent
Decian. *tract. crimin. lib.* 6. *c.* 28. *num.* 18. Fa-
rinac. *in append. de Immun. lib.* 1. *c.* 5. §. 4.
n. 20. *& ſeq.* Marius Italia *de Immun. lib.* 1.
cap. 5. §. 4. *num.* 20. Peregr. *de Immunitate
cap.* 7. *num.* 39. Delbene *l. c. num.* 2. Bonac.
tom. 2. *diſp.* 3. *q.* 7. *punct.* 7. *num.* 9. Pignat.
l. c. num. 13. & alii plurimi. Et ratio eſt,
quia Fidelis, vel Infidelis ſe habet materia-
liter & per accidens ad crimen aſſaſſinii, cum
malitia, & quidditas formalis hujus criminis
in hoc conſiſtat, quod quis pretio temporali
vitam hominis perdat. Tum quia c. Conſt.
Greg. XIV. incip. *Cum alias* non diſtinguit
inter illos Aſſaſſinos, qui occidunt, vel occi-
di faciunt Fideles, vel Infideles, adeoque in-
telligenda eſt de omnibus Aſſaſſinis ad textum
in l. de pretio, *ff. de public. & l. Preſes*, *ff.
de offic. Præſid.*
Aſſaſſinus tamen non dicitur, qui adverſa- 16
rium, cum quo inimicitias gerebat, ſociis pe-
cunia conductis, occidit, quia non occidit in-
cautum; Farinac. *in append. de Immun. cap.*
8. *num.* 232. Ambroſin. *de Immun. cap.* 7. *n.*
10. Peregrin. *de Immun. cap.* 7. *num.* 45. &
alii. Sic etiam non eſt Aſſaſſinus, qui occidit 17
communem inimicum, etiamſi pecuniam ab
altero ad hoc acceperit, quia non occidit in-
cau-

cautum, & qui pecuniam dedit, potius dici-
tur inſtigator, quam aſſaſſinus; Covarruvias
lib. 2. *variar. reſol. cap.* 20. *num.* 9. Farinac.
in append. de Immun. q. 8. *num.* 132. Ambro-
ſin. *dict. cap.* 7. *num.* 10. Delbene *loc. cit. ſect.*
2. *n.* 1. & 2. Gratian. *conſ.* 43. *num.* 45. *ac*
ſeq. lib. 2. Gabr. *conſ.* 170. *num.* 13. *lib.* 1.
Bonacina *loc. cit. num.* 18. Pignatell. *loc. cit.*
18 *n.* 15. Lezana, Diana, & alii plurimi. Nec
etiam dicitur aſſaſſinus, qui ſine pretio, &
ſine pretii promiſſione aliquem interficit, ut
alteri rem gratam faciat; Maſcard. *de prob.*
tom. 1. *concl.* 138. *n.* 2. Menoch. *de arbitr. lib.*
2. *centuria* 4. *caſu* 360. *num.* 42. Farinac. *loc.*
cit. num. 130. Ambroſin. *loc. cit. num.* 8. &
19 alii paſſim. Nec etiam eſt Aſſaſſinus, qui oc-
cidit aliquem ob ſolam ſpem obtinendi præ-
mium, aut ob ſolas preces, aut alios reſpe-
ctus, quia in aſſaſſinio opus eſt, ut adſit pe-
cunia, vel aliqua res pretio æſtimabilis data,
vel promiſſa loco pecuniæ. Sic Nicol. *loc. cit.*
num. 32. *limit.* 4. Diana *tom.* 1. *num.* 1. *reſol.*
18. & *tom.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 109. Farinac. *loc.*
cit. num. 129. & alii multi apud ipſum cum
Bald. Ambroſin. Peregrin. Pignatell. & aliis
20 plurimis. Nec etiam eſt Aſſaſſinus, qui alium
occidit ſpe ſuccedendi in bonis occiſi, aut
vincendæ litis, quia non accepta pecunia,
nec habita promiſſione pecuniæ, ac ſine man-
dato occidit, uti requiritur ad verum aſſaſſi-
nium, *ex cap. Pro humani* 1. *de homicid. in* 6.
& expreſſe tenent Ambroſin. *loc. cit.* Peregrin.
loc. cit. n. 51. & alii.
21 De primo ad ultimum ad hoc ut poſſit de
facili cognoſci, an quis dicatur, & ſit vere
Aſſaſſinus, ac privetur Immunitate Eccleſia-
ſtica, ſciendum eſt, quod quatuor principali-
22 ter requiruntur. Primo requiritur, ut præcedat
mandatum ad occidendum, textu expreſſo *in*
cit. cap. Pro humani 1. *de homicid. in* 6. &
23 ibi Doctores communiter. Secundo requiritur,
quod ad occidendum mandatarius conducatur
pretio certo ſoluto, vel certe promiſſo, nec
ſufficit vaga, ac jactatoria promiſſio, ut ſi
mandans homicidium dicat mandatario ſe nun-
quam defuturum ipſius neceſſitatibus; Burſat.
lib. 1. *conſ.* 20. *n.* 4. Vulpell. *conſ.* 143. Pignatell.
cum multis aliis *loc. cit. num.* 32. & ſic Sac.
Cong. Immun. *in Mediolan.* 21. *Septemb.* 1633.
lib. 2. *decr. Paul. pag.* 171. ubi decrevit, *quod*
non probata conventione, aut ſolutione certi pre-
tii, non probatur qualitas aſſaſſinii, ideoque reus
24 *in Eccleſiam confugitus gaudet Immunitate.* Ter-
tio requiritur, ut promiſſio ſit expreſſe acce-
ptata, alioquin nullam ponit obligationem,
ac proinde non eſt pretio æſtimabilis, nec
æquivalet pecuniæ; Bald. *conſil.* 183. Decian.
lib. 9. *cap.* 30. *num.* 17. Gratian. *Diſceptat.*
forenſ. lib. 4. *cap.* 619. *n.* 6. & *ſeq.* Farinac.
qu. 113. *num.* 147. Boſſ. *de homicid. num.* 35.
Gabriel. *de malefic. lib.* 7. *concluſ.* 1. 39. Pi-
gnatell. *loc. cit. n.* 37. cum aliis; & Grammat.
conſ. 11. *n.* 19. qui ſubdit non ſufficere, pro-
miſſionem eſſe poſtea executam, quia requiri-
tur, ut interveniat conventio, & contractus
mutuæ voluntatis inter mandantem, & man-
datarium, ut colligitur ex *cit. cap. Pro hu-*
mani 1. *de homic. in* 6. & *ex cit.* Decreto Sac.
Cong. Immunit. *in Mediolan.* & ex alio ejuſ-
dem Congr. Decreto mox adducendo. Quarto 25
requiritur, ut conventio, & pecunia data,
vel alterius rei æquivalentis promiſſio accepta-
ta ſit pro ipſa occiſione, non autem pro alia
re, ut pro expenſis itineris, vel pro occiſore
a morte eripiendo, vel pro ſimili: requiritur
enim ad verum aſſaſſinium, & ad privatio-
nem Immunitatis, quod homicidium commit-
tatur cum pretio ſanguinis convento; Bald.
conſ. 170. *num.* 21. & 23. Boſſ. *loc. cit. n.* 34.
Farinac. *d. qu.* 173. *num.* 158. & *in append.*
Immunitatis cap. 8. *n.* 127. Ambroſin. *loc. cit.*
cap. 7. *num.* 9. Pignatell. *loc. cit. num.* 38. Le-
zana, Bonac. & alii paſſim, & expreſſe de-
crevit Sac. Cong. Immunitatis *in Aſſiſien.* 26.
Maji 1632. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 25. his ver-
bis: *Committens homicidium abſque pretio ſan-*
guinis convento gaudet Immunitate.
Clerici diffidati Aſſaſſini excluduntur a pri- 26
vilegio Canonis contra percutientes eos, &
ſunt ſpoliati omni privilegio Clericali, & ſine
alia degradatione, cum ſint ipſo Jure degra-
dati, poſſunt occidi, vel verberari ſine Ex-
communicatione, vel alia pœna; Angelus *verb.*
Aſſaſſinus num. 3. Sylveſter *verb. Aſſaſſini qu.*
3. & 4. Jul. Clar. §. *final. qu.* 36. *num.* 30.
Squillant. *de privileg. Cler. cap.* 6. *num.* 12.
Covarruvias *lib.* 2. *variar. cap.* 30. *num.* 10. &
alii paſſim, & colligitur aperte *ex cap. Pro*
humani 1. *de homicid. in* 6. Cognitio tamen 27
Aſſaſſinii commiſſi a Clericis non ſpectat ad
Curiam Laicalem; Sac. Cungr. Immunit. 26.
Martii 1629. *lib.* 1. *decr. Paul. pag.* 131. Nec 28
Judex Laicus ullam habet Juriſdictionem in
Clericos ſub prætextu hujus criminis ante ſen-
tentiam declaratoriam, quæ non a Sæculari,
ſed ab Eccleſiaſtico Judice fieri debet; Cle-
mens VIII. Conſtit. 37. incip. *Æqua*, & *cir-*
cumſpecta, edita pro Hieroſolymitanis 18. *De-*
cemb. 1595. & Sac. Cong. Epiſcop. *in Capa-*
cen. 14. *Februarii* 1601. Sic etiam cognitio cri- 29
minis

minis Aſſaſſinii confugitorum ſpectat ad Judi-
cem Eccleſiaſticum ; Sac. Congr. Immunit.
in Amalphitana 4. *Decemb.* 1626. *lib.* 2. *Paul.*
pag. 16.
30 Aſſaſſini veri incurrunt varias pœnas. Pri-
31 mo incurrunt Excommunicationem ipſo facto,
quæ tamen non eſt reſervata, ut notat Gloſſa
in cap. 1. *de homic. in* 6. Farinac. *q.* 123. &
32 alii . Et hæc Excommunicatio incurritur ,
quamvis intendens occidere ſolum vulneret ,
& mors non ſequatur , textu expreſſo *in cit.*
cap. Pro humani 1. *de homicid. in* 6. ibi :
Quamquum mors ex hoc forſan non ſequatur .
33 Secundo incurrunt pœnam perduellionis , ſeu
diffidationis perpetuæ a toto populo Chriſtia-
no ipſo facto in perſonam, & bona ſua , ut
tamquam publici hoſtes habeantur, itaut poſ-
ſint impune occidi, nedum per Judicem, ſed
etiam per quemcumque privatum, quia idem
eſt bannire, & diffidare , quod ſtatuere , &
præcipere, ut impune poſſint occidit, ut *not.*
34 *C. de accuſ. l. Reos* . Requiritur tamen prius
ſententia declaratoria aſſaſſinii probati ; & dum
textus *in d. cap. Pro humani* , dicit non re-
quiri aliam ſententiam, debet intelligi, quod
non requiratur ſententia , quæ det licentiam
occidendi, & hujuſmodi , quia ſufficit quod
declarentur Aſſaſſini , vel fautores ; Sic Ta-
biena *verb. Aſſaſſinus num.* 2. Angelus *eodem*
35 *num.* 4. Farinac. & alii . Tertio incurrunt pœ-
nam depoſitionis , ſeu privationis omnis Di-
gnitatis, Honoris, & Officii, ac Beneficii ip-
36 ſo facto *ex dict. cap. Pro humani* . Et hæc
pœna reſpicit tam Laicos , quam Clericos ,
dummodo prius præcedat Declaratoria aſſaſſi-
nii commiſſi, ut docet Suarez *diſp.* 23. *ſect.*
5. *num.* 47. *de Cenſur.* ac de communi teſta-
37 tur Farinac. *q.* 123. *n.* 17. Immo tam man-
dans , quam mandatarius , & omnis coope-
rans, effectu ſecuto incurrunt Irregularitatem ;
Reginald. *lib.* 30. *num.* 123. Suarez *de Cenſur.*
diſp. 44. *ſect.* 3. *num.* 7. Adeout Epiſcopus non
poſſit rehabilitare talem Irregularem ad reti-
nendum Beneficium, quamvis ſimplex , & de
Jurepatronatus ſuæ Familiæ , de quo ſervat.
ſervand. ſit privatus propter ſimile homici-
dium , ut cenſuit Sac. Cong. Concil. *in una*
38 *Catacen.* 23. *Auguſti* 1631. Quarto tam man-
dans, quam mandatarius, & cooperantes pri-
vantur eo ipſo Immunitate Eccleſiaſtica , ex
Greg. XIV. Conſtit. incip. *Cum alias* , & Be-
nedict. XIII. Conſt. incip. *Ex quo*, effectu ta-
men ſecuto, quia Aſſaſſini propter intentata,
& non ſecuta aſſaſſinia gaudent immunitate ,
ex declarat. Sac. Cong. Immun. *in una Me-*
diolanenſi 21. *Septembris* 1623. *& in una Me-*
liten. 21. *Novembris* 1690. Et hic nota quod 39
aliæ pœnæ indictæ *in cit. cap. Pro humani* 1.
de homicid. in 6. incurruntur etiam effectu non
ſecuto, ut expreſſe loquitur textus ibi: *Quam-*
quam mors ex hoc forſan non ſequatur, & pœ-
na privationis Immunitatis Eccleſiaſticæ indi-
cta in cit. Gregoriana *Cum alias* non incurri-
tur niſi effectu ſecuto , ut expreſſe declaravit
Sac. Cong. *in cit. Mediolan. & etiam in una*
Bononienſi 10. *April.* 1628. *& in una Floren-*
tina 10. *Julii* 1636.

Additiones ex aliena manu.

Aſſaſſinium de jure civili incognitum eſt ; 40
Jus Canonicum primo mentionem de eo ha-
buit *in cap. Pro humani, de homicid. in* 6.
De Aſſaſſinii natalibus, & antiqua ratione, 41
conſule Bohemer. *in decretal. lib.* 5. *tit.* 12.
§. 26. *& ſequent.* Adde & Strykium *juridic.*
diſſert. tom. 6. *diſp.* 16. *ſect.* 2. *num.* 19. *&*
ſequent.
Ut aſſaſſinium commiſſum dicatur , tria & 42
& quidem copulative a Doctoribus requirun-
tur : 1. Mandatum ad occidendum . 2. Ut pe- 43
cunia vel alia merces interveniat certa, data
aut promiſſa . 3. Ut hujus præmii dati in- 44
tuitu, aut ejuſdem ſaltem certa ſpe Aſſaſſinus
mandatum det executioni , aut ad minimum
deveniatur ad actum effectui proximum ;
Theodor. *in Colleg. criminal. diſp.* 2. *th.* 4. *lit.B.*
Hinc ſequitur 1. Quod aſſaſſinium non ſit, 45
ſi a Mandante Mandatario data vel promiſ- 46
ſa ſit pecunia ad percutiendum , non ad oc-
cidendum . 2. Quod ad aſſaſſinium non ſufficiat 47
generali promiſſio . 3. Quod aſſaſſinium non in-
ducat mutuum depoſitum commodatum ; Con-
fer Farinac. *lib.* 1. *conſil.* 10. *fer. per tot.* Ma-
ſcard. *de probat. lib.* 1. *conſ.* 238. *n.* 11.
At ſunt qui tenent , Aſſaſſinium commit- 48
ti, ſi Mandans promiſerit, bona & mala ſua
ei fore communia ; tum ſi dixerit : Domus
mea erit domus tua; Domus mea tibi ſemper
erit aperta; Liberabo te a morte : Vide Sorg.
juriſprud. Forenſ. tom. 9. *cap.* 3. *num.* 133. &
Auctores ab eo cumulatos .
Crimen hoc tam atrox eſt, ut crimini læ- 49
ſæ majeſtatis comparetur ; Farinac. *lib.* 1. *conſil.*
4. *num.* 7. item latrocinio . Multa quoque ſin- 50
gularia habet, quæ aliis criminibus non ſunt
annexa . 1. Quod in probando crimine illo , 51
ſi agatur coram Judice Eccleſiaſtico , proba-
bilia etiam ſufficiunt argumenta , quum ta-
men alias in criminibus probationes luce me-
ridia-

ridiana clariores requirantur ; ſecus ſi coram
52 Sæculari . 2. Quod Judex ſine accuſatione procedere valeat, quando nimirum conſtat aliquo modo de qualitate aſſaſſinii, nequaquam vero
53 ſi dubitetur . 3. Quod Reus confugiendo ad Eccleſiam non gaudeat ejus immunitate; aliaque plura de quibus omnino vide Farinac. *quæſt.* 123. *inſpect.* 3.

54 De Mandante aſſaſſinium an gaudeat immunitate, & quid effectu non ſequuto; vide contrarias inter ſe opiniones apud Sorg. *Juriſprud. Forenſ. tom.* 9. *cap.* 5. *num.* 139. *& ſeq.* ubi ait, quod ex concordia de anno 1741. inita S. Sedem inter & Regem utriuſque Siciliæ in Regno Neapolitano, Mandans non gaudet immunitate, etiam non ſequuto effectu, *dummodo* (ſunt verba concordiæ) *deventum fuerit ad actum proximum, hoc eſt ad inſultum, ita ut intervenerit vulnus.*

55 De Clerico Aſſaſſino vide quæ copioſe habet Sorg. *Juriſprud. Forenſ. tom.* 9. *cap.* 34. *n.* 10. 11. 12. 13. 26. *& plur. ſeq.*

ASSECURATIO, ASSECURATOR.

1 Aſſecuratio eſt contractus, quo ſuſcipitur in ſe periculum alicujus rei alienæ pro
2 pretio, vel intereſſe accepto ; *Eſt communis*. Licet enim poſſit aliquis etiam gratis aſſecurare, & ſuſcipere in ſe periculum, quæ erit quaſi gratuita Donatio, communiter tamen fit pro pretio, ſicut emptio, & venditio ; qui enim pretio aſſecurat, videtur vendere ſuam obligationem, qua ſe obligat ad ſolvendam rei æſtimationem, dato quod perierit, & alter hanc videtur emere; Sic Molina *diſp.* 507. *num.* 2. Leſſius *lib.* 2. *de juſtit. cap.* 28. *dubit.* 4. *num.* 24. Lugo *de juſtit. & jure tom.* 2. *diſp.* 31. *ſect.* 7. *num.* 63. & alii paſſim, & Rota *part.* 2. *deciſ.* 988. *num.* 4. ubi dicit quod *aſſecurare idem importat, ac ſe obligare, adeoque aſſecurans ſtatim conveniri poſſit*, & expreſſe
3 *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 447. *num.* 7. Et hic contractus aſſecurationis eſt licitus, & non uſurarius, ſi juſtum intercedat pretium pro ratione periculi, cum aliis conditionibus numero ſequenti aſſignandis; Rota *par.* 17. *deciſ.* 400. *n.* 1. *& part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 369. *num.* 89. & Doctores communiter.

4 Conditiones ad juſtitiam hujus aſſecurationis contractus requiſitæ principaliter ſunt: Prima, ut ſit æqualitas inter pretium, quod aſſecuranti datur, & obligationem, quam in ſe ſuſcipit ſecundum varias circumſtantias temporum, locorum, & perſonarum; ſicut enim in contractu emptionis, & venditionis debet ſervari æqualitas inter pretium, & rem venalem, ita in contractu aſſecurationis inter pretium, & illam obligationem, quæ alteri venditur . Et hæc æqualitas conſideranda eſt ex 5
quantitate periculi tempore contractus, non autem ex rei eventu, juxta tamen communem hominum æſtimationem, & praxim cujuſque Regionis, & Civitatis. Secunda conditio eſt, 6
ut aſſecurator ab eo, qni petit aſſecurationem, moneatur de veris periculis, quibus ſubjacet res aſſecuranda, ſi aliqua adſint penitus incognita aſſecuratori; ſicuti venditor tenetur manifeſtare vitium, & defectum intrinſecum rei penitus incognitum emptori . Tertia conditio 7
eſt, ut merces, quæ aſſecurantur, revera exiſtant; alias invalidus eſt aſſecurationis contractus, cum non poſſint aſſecurari merces, quæ non exiſtunt. Quarta conditio eſt, ut merces 8
aſſecuratæ ſubſint revera, & expoſitæ ſint periculo, alias ſi aſſecurator ſciret merces non amplius ſubeſſe periculo, ex quo jam perveniſſent ad portum, vel terminum, non valeret contractus, & teneretur aſſecurator reſtituere omne pretium acceptum, cum periculum, pro quo datur pretium, non adeſſet; unde iſtis bene ponderatis;

Reſolvitur; Primo quod ſi is qui aſſecura- 9
tionem petit, ſciat merces jam periiſſe, vel eſſe in ſtatu, in quo certiſſime perire debeant, non poteſt pretio promiſſo ſecuritatem ab alio exigere, & ſi aliquid tali doloſo contractu exegit, debet integre reſtituere.; Sic communiter Doctores, & Rota *part.* 2. *deciſ.* 88. *num.* 1. *& par.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 373. *num.* 31. Si ta- 10
men tempore aſſecurationis notitia deprædationis, vel deperditionis mercium haberi non potuit, licet de facto merces fuiſſent jam deperditæ ante celebrationem contractus, in tali caſu aſſecurator remanet obligatus, quia mens contrahentium juxta receptam praxim eſt, ut periculum intelligatur ſuſceptum etiam quoad præteritum, ſi mercator ignorat merces eſſe deperditas . Ita Rebell. *de obligat. juſtit. lib.* 16. *de contractu aſſecurationis qu. unica n.* 7. & alii cum Rota *part.* 16. *tom.* 1. *dict. deciſ.* 373. *n.* 33. *&* 34. *& part.* 6. *deciſ.* 229. *num.* 17. In hac tamen ultima *deciſ. num.* 19. dicit Rota *quod dum dicitur, quod aſſecurationis contractus poteſt fieri de re perempta, id intelligitur verum, quando adeſt pactum expreſſum, ut etiam jam perempta nave, aſſecurator teneatur de interitu.*

Se-

11 Secundo reſolvitur, quod ſi quis non habeat merces in Mari, ſed fingat eas habere, non eſt valida aſſecuratio; Doctores communiter, & Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 447. *n.* 4. & aſſecurans, qui per fraudem, & dolum adductus eſt a Mercatore ad præſtandam aſſecurationem mercium non exiſtentium, poteſt ſibi retinere pretium acceptum a Mercatore, quia nihil retinet invito Domino, cum quo quantum in ſe fuit, voluit juſtum aſſecurationis contractum inire; Tum quia ſicut adductus per fraudem ad ludendum, poteſt lucrum in ludo acquiſitum retinere, quamvis qui fraude utitur non poſſit aliquid lucrari, ita etiam aſſecurator; Bonacina *de Contractib. diſp.* 3. *p.* 9. *punct.* 3. *num.* 3. *verſ. reſpondeo affirmative, & multi alii apud ipſum*; Sabell. *ſumm. diverſ. tract.* §. *Aſſecuratio num.* 5. Santerna Luſitan. *tract. de aſſecurat. & Sponſion. part.* 3. *n.* 10. *& ſeq.*

12 Tertio reſolvitur, quod aſſecurans, qui fingit ſe habere bona, quæ revera non habet, agit contractum invalidum aſſecurationis, & tenetur reſtituere pretium totum acceptum pro aſſecuratione, immo & damna Mercatori inde provenientia, quia illorum eſt cauſa injuſta. Dolus enim dedit cauſam contractui, nec Mercator contractum aſſecurationis celebraſſet, nec aliquod ei pretium pro aſſecuratione dediſſet, ſi cognoviſſet aſſecuratorem non habere bona ad ſolvendum, mercibus pereuntibus; *Communis Doctorum*.

13 Quarto reſolvitur, quod ſi aſſecurans ſciat, vel per litteras Amicorum, vel alio modo merces jam eſſe in tuto, vel perveniſſe navim ad portum, licet hoc ab aliis communiter ignoretur, non poteſt pretium ſibi pro aſſecuratione paciſci: Cum periculum, pro quo datur pretium, non adſit, & per hoc ſi pretium receperit, tenetur illud integre reſtituere; immo & omnia damna Mercatori inde ſecuta ex ejus dolo reſarcire, ut tenet *Communis*.

14 Si autem aſſecurator non ſciat certo merces jam eſſe in tuto, ſed ſolum ſciat pericula magna ex parte ceſſaſſe, tunc poteſt aliquid accipere, & retinere pro quantitate decrementi, vel incrementi periculorum ſecundum prudentis viri judicium; Azorius *inſtit. Moral. part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 18. *dub.* 5. *&* 9. Molina *diſp.* 507. *num.* 3. Leſſius, Lugo, & alii paſſim.

15 Sic etiam aſſecurator, qui ex Aſtrologia, aut ex alio capite cognoſcit non futuram in mari tempeſtatem, aut ex litteris Amicorum ſcit mare eſſe ſecurum, & liberum a latronibus, & piratis, non poteſt tantum accipere, quantum alter aſſecurator, qui hæc ignorat, ſed ſolum poteſt accipere tantum pretii, quantum adhuc reſtat dubium periculi ratione cognitionis Aſtrologicæ ſæpe ſæpius nimis fallacis. Et ratio eſt, quia aſſecuratio eſt contractus ſortis, quo periculo perdendi, & lucrandi quis ſe exponit, unde qui ſcit nullum, aut minus fore periculum, nulli, aut minori periculo ſe exponit, adeoque non poteſt tantum accipere, quantum alter aſſecurator, qui hæc ignorat, cum ille talia ignorans, contractum ſortis cum Mercatore iniret cum æqualitate conditionis, quod eſt juſtum, & talia cognoſcens iniret cum conditionis inæqualitate, quod eſt injuſtum; Sic Azorius *loc. cit.* Salonius, Lugo, Valentia, Toletus, Bonacina, & alii paſſim.

16 Aſſecuratio facta a periculo maris non extenditur ad alia pericula, & ideo ſatis erit, ſi merces ſalvæ pervenerint ad locum ſtatutum, & conventum, quidquid poſtea de illis contingat; ſi vero non pervenerint, tunc tenetur aſſecurator; *l.* 1. *Cod. de naut. fœnore*; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 24. *n.* 6. *& part.* 12. *deciſ.* 157. *n.* 26. *& ſeq.*

17 Si vero in contractu aſſecurationis, exceptio facta ſit de uno tantum caſu, tunc manifeſte declarat omnes alios caſus fuiſſe comprehenſos; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 58. *num.* 9. Sicuti omne periculum in ſe aſſumentes uno tantum excepto, in reliquis omnibus undequaque tenentur; Rota *part.* 16. *deciſ.* 420. *num.* 5.

18 Si mercium aſſecuratio facta fuerit ſuper una, & certa determinata navi, & poſtea ſine nova conventione merces deferantur ſuper diverſam, ſi fuerint depredatæ, vel naufragio deperditæ, contra aſſecurantem agi non poteſt; Rota *part.* 6. *recent. deciſ.* 54. *n.* 18.

19 Aſſecurans merces, vel pecunias per loca periculoſa vehendas, intelligitur in ſe ſuſcipere periculum ſolius fortunæ, non autem culpæ vehentis, aut alterius; *l. Cum proponas*, ubi Bart. Bald. Caſtren. & alii, & in *l. penul. Cod. de naut. fœnor.* Leonin. *conſ.* 23. Paul. Chriſtin. *deciſ. Belg.* 47. *num.* 5. *&* 6. *vol.* 3.

20 Aſſecurans navim, vel merces de uno loco ad alium, mercibus deperditis, vel deterioratis, tenetur reſarcire damnum ſecundum æſtimationem loci, ad quem erant ferendæ, & non ſimpliciter loci, a quo fuerunt levatæ, & ſic habita etiam ratione lucri, quod aſſecuratus

ratus percepiſſet, ſalvis rebus in loco, ad quem deferebantur; Rota *part. 6. recent. deciſ.* 258. *per tot.* & *part. 7. deciſ. 47. per totum.*

21 Aſſecuratio navium, ſi ſit facta in forma ampliſſima ſe obligando ad omne riſicum, & periculum, per quod poſſit impediri tranſportatio ad locum conventum, nullum caſum excludere videtur, adeoque aſſecurans non poterit ſe excuſare, quod merces non ſint deperditæ, ſed alibi ex facto Principis adſportatæ; Rota *part. 6. recent. deciſ. 24. per totum.*

22 Aſſecurator non poteſt conſequi integrum pretium aſſecurationis, ſi naves totum iter non fecerint, ejuſque integrale periculum non ſubierint; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 448. *num.* 5. Immo pretium aſſecurationis præventive ſolutum reſtitui debet, retento aliquo, ſi navis totum iter deſlinatum non fecerit, ſed modicum; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.*
23 713 *num.* 1. & 9. Aſſecurationis enim cauſa unice conſiſtit in periculo itineris, quo ceſſante ſine culpa partium, deficit aſſecuratio, itaut pretium correſpectivum non debeatur, vel ſolutum reſtituatur; Rota *ib. num.* 3. & 6. Competit tamen retentio medii ſcuti pro quolibet centenario tamquam pretium proportionatum pro modico periculo; Rota *ib. n.* 9.

Additiones ex aliena manu.

24 Vox aſſecurationis non uno ſenſu accipitur; nam & dotis reſtituendæ ſecuritatem ac indemnitatem *aſſecurationem* vocari tradit Anton. Fab. *in Cod. lib.* 5. *tit.* 7. *de fin.* 2. & 3.
25 Salvum Conductum eodem vocabulo deſignat de Franch. *deciſ.* 717. & *ibi Rovit. in Addit.*
26 Quin voce ita uſu recepta omnes ſecuritates
27 ſeu cautiones veniunt. Hic vero pro negotio illo accipitur, quo quis mercium alio tranſvehendarum periculum ſuſcipit.

28 De definitione aſſecurationis non conveniunt inter ſe Doctores. Non male ea definitur a Kuriche *in Diatrib. de Aſſecuratione in principio: Conventio, qua quis periculum trajiciendarum, vel alio terra marique vehendarum mercium, vel etiam navis ipſiuſmet, & indemnitatis eo nomine præſtationem in ſe pro certo pericu-*
29 *li pretio, ſive præmio recipit.* Alia enim eſt aſſecuratio terreſtris, quæ fit ratione rerum & mercium, quæ per terram alio tranſvehun-
30 tur, licet rara; alia maritima, quæ merces per mare venientes vel abeuntes concernit,
31 eaque frequentiſſima. Vocabulum aſſecurationis Juriſconſultis incognitum fuiſſe inter omnes convenit. Sunt tamen qui autumant, pla- 32
ne ignotam haud fuiſſe ſuſceptionem periculi vel damni ex certa conventione; Innituntur hi Livio *lib.* 3. *cap.* 9. tum & maxime Suetonio *in Claudio c.* 18.

Utrum aſſecuratio contractus ſit nominatus 33
an innominatus, magna quæſtio eſt; Stypman. *de Jur. marit. p.* 4. *cap.* 7. *a num.* 159. tenet, aſſecurationem eſſe contractum nominatum. Contra, aſſecurationem contractum eſſe innominatum volunt Santern. *de Aſſecur. p.* 1. *n.* 7. Rutger. Ruland. *de commiſſ. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 15. *num.* 5.

Effectus hujus quæſtionis præcipue in eo ſe- 34
cundum mox allegatos alioſque Doctores conſiſtit, an aſſecuratio admittat pœnitentiam nec ne, nam licita eſt in contractibus innominatis pœnitentia. Cæterum quum moribus ho- 35
diernis ex quovis deliberato inito pacto detur actio, ſupervacanea eſt dicta quæſtio, & abſolute pronunciandum, in aſſecuratione locum non eſſe pœnitentiæ, ſive nominatus, ſive innominatus contractus ea dijudicetur. Confer Struv. *S. J. C. ex* 25. *th.* 48. *ibiq.* in addit. Muller. & omnium optime Strych. *jurid. diſſert. tom.* 12. *diſp.* 16. *cap.* 3. *num.* 12. & *duob. ſequent.* Ex quo ſequitur, quod etiam nondum 36
ſoluto pretio Aſſecurator teneatur de periculo; Stryk. *jur. diſſ. t.* 9. *diſp.* 17. *part.* 1. *c.* 4. §. 7. Ad amputandas vero controverſias præ- 37
ſtat vel facultati pœnitendi expreſſe renunciare, vel præmium aſſecuranti mox dare.

Quid nomine periculi in hoc contractu ve- 38
niat cum primis videndum. Periculum, quo exiſtente committitur aſſecuratio, eſt, ut recte ait Henricus de Cocceji ad Grot. *de jur. bell.* & *pac. lib.* 2. *cap.* 12. §. 23. caſus fortuitus, quo extrinſecus damnum mercibus accidit, quale eſt quod a tempeſtatibus, piratis, incendiis, ſcopulis &c. metuitur. Nec ſoliti 39
tantum ſed & inſoliti omnino continentur, licet diſſentiat Marquard. *de Mercat. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 66. Hinc primo recte videtur 40
ſentire Savary in ſuo *Perfecto negotiatore*, *judicio* 60. quod etiamſi periculum ſuſceptum ſit *ſans aucune exception* & *reſerve quelconque*: nihilo tamen ſecius *l'Aſſureur* (ſunt ejus verba) *n'eſt point tenu de la baratterie du Patron, ni obligè d'indemniſer l'aſſurè du vol qu'a fait le Maitre du Navire des Marchandiſes aſſurèes. La raiſon eſt, que la baratterie du Patron ne peut paſſer pour cas fortuit qu'à l'egard du Bourgeois du Navire:* quidquid in contrarium moliatur Kuricke in allegata *diatriba de Aſſecuratione*, *ſub initium.*

Se-

41 Secundo nec periculi nomine venit quod in-
trinſecus ex ipſa mercium conditione naturæ
vitio accidit. *Neque enim* (opportune Hen-
ricus de Cocceji ubi ſupra) *damno ſunt quæ*
aliunde mercibus allata, ſed ex ipſis nata ſunt,
nec pericula itinerum, ſed vitia mercium. Quin
hi caſus nec in ſe ſemper incerti ſunt, ſed fere
a Peritis proſpici poſſunt, alios etſi lateant. Im-
mo cauſa horum caſuum in ipſis mercibus jam
42 *tum & quaſi ab initio exiſtit.* Quinimmo *lau-*
datus Auctor tenet, non valere pactum aſſecu-
rationi adjectum, ut præſtentur hi quoque ca-
ſus intrinſeci, idque quia contractus hic, qui
ratione tantum periculi illius incerti, & futu-
rorum eventuum permittitur, hoc pacto uſu-
rarius evaderet.

43 Tertio nec valet aſſecuratio, quæ concepta
eſt in præteritum vel præſens, puta ſi Navis
in itinere perierit dabo, quum periculum non
amplius ſit rei jam præteritæ, nec caſus, aut
eventus niſi in futurum; Confer Maſtrill. *de-*
ciſ. 284. *n.* 55. *& plur. ſequent.*

44 Idque ſive ignota, ſive & multo quidem
45 magis nota fuerit res illa præterita. Num au-
tem data ignorantia rei præteritæ, conventio
hæc, ſi valere nequeat uti aſſecuratio, ſaltem
valere poſſit uti ſponſio, vel alius contractus
innominatus, conſule Henric. de Cocceji loco
mox allegato.

46 De periculo etiam illud diſcutiendum eſt,
utrum duret de portu in portum, an de lito-
re in litus. Niſi autem contrarium expreſſe
conventum ſit, vel moribus earum gentium
obtineat, periculum de portu in portum du-
47 rat. Quo fit, ut ſi forte vis maris aut Pira-
tarum in ipſum portum effundatur, damnum-
que dederit, tenebitur Aſſecurator, licet nau-
ta nondum e portu ſolverit, non item ſi mer-
ces, quum immitti in navim deberent, in lito-
re poſitæ ſunt, atque a mari hauſtæ, vel a
Piratis raptæ; Adi Henricum de Cocceji *ibi-*
dem.

48 De præmio nihil certi definiri poteſt, ſed
uti navigatio longinqua vel brevis, & loca
pluribus periculis obnoxia ſunt, ita hoc præ-
mium extenditur vel remittitur; Stypmann.
de jur. marit. part. 4. *cap.* 7. *n.* 454. *& plur.*
49 *ſequent.* Henric. de Cocceji loco toties citato,
ubi & de conditionibus, quæ præmio adjici
poſſunt, illudque vel augent vel minuunt,
diſſerit.

50 In computando damno cujus loci & tempo-
ris æſtimatio inſpicienda ſit, non incongrue
hic quæritur. Juxta autem naturam contra-
ctus nullius certi loci, vel temporis æſtimatio
ſpectanda eſt, ſed quanti merces emptæ fue-
re. Id enim ex natura aſſecurationis agitur,
ut indemnis ſervetur Aſſecuratus, nequaquam
vero ut lucrum capiat; Henricus de Cocceji
in docta *diſput. de Aſſecuratione* §. 49. Aliud 51
vero contrahentes convenire poſſunt, quod
exemplis illuſtrat Samuel de Cocceji ad Gro-
tium *de Jur. Belli & Pacis lib.* 2. *cap.* 22. §.
23. Omittendum vero haud eſt, quod ſtatu- 52
tum illud Genuenſe, ut medietate itineris pre-
tia diſtinguantur, & loci unde ſolvitur pre-
tium ſpectetur, ſi medium iter nondum emen-
ſa navis fuerit, alias autem ejus loci in quem
iter dirigitur, communiter receptum eſt; Co-
ren. *rer. judicat. obſerv.* 41. *in not. ad n.* 4.

Formulas hujus contractus exhibent Scaccia 53
de commerc. §. 1. *quæſt.* 1. *n.* 141. Marquard.
lib. 12. *c.* 14. *n.* 68. aliique.

De actione competente Aſſecurato ad obti- 54
nendum valorem mercium, & Aſſecuratori ad
habendum præmium, tum de tempore quo ab
utroque ſua actio inſtitui poteſt, plene Styp-
mann. *de Jure marit. part.* 4. *cap.* 7. *a n.* 425.
ad plur. ſequent. Idem quoque Auctor eodem 55
loco diſputat & de exceptionibus, quæ utri-
que, tam Aſſecurato quam Aſſecuranti com-
petunt.

Quoniam in antiquis legibus circa mate- 56
riam aſſecurationis nihil ſpeciatim diſpoſitum,
quæri ſolet, ex quibus legibus de ea judican-
dum; Kuricke *in diatriba de Aſſecuratione*, &
Strykius *juridic. diſſert. tom.* 12. *ſect.* 3. *cap.* 5.
§. 30. ajunt, recurri ut plurimum ad conſue-
tudines Burſæ Antuerpienſis, vel etiam Amſte-
rodamenſis, ordinationeſque illas, quas Phi-
lippus II. Hiſpaniarum Rex ſuis maritimis
Ordinationibus adnexuit, & Amſterodamenſium
ad hoc condita plebiſcita, niſi quæ Civitas
ſuas leges vel conſuetudines habeat. Quod ait 57
Auctor *n.* 15. de Aſtrologia, meræ nugæ ſunt,
ideoque corruunt conſectaria propoſita.

Cæterum qui plenius inſtrui cupit de hoc 58
aſſecurationis contractu, legat quas de eo evul-
garunt diſſertationes Hertius, Kuricke, & qui
primo loco nominandus erat Henricus de Coc-
ceji, tum adeat Marquard. *de Jure Merca-*
tur. tom. 2. *lit. R. & S.* Stypmann. *de jure*
maritim. part. 4. *cap.* 7. la Placette *de Reſti-*
tutione lib. 4. *cap.* 7. alioſque.

ASSISTENTIA, ASSISTERE.

1 ASſiſtentia Epiſcopo facienda eſt juxta Cæ-
remoniale; Sac. Congreg. Rit. *in Legio-*
2 *nen.* 2. *Junii* 1601. Aſſiſtentia cum Pluviali
Epiſcopo celebranti facienda eſt a prima Di-
gnitate, vel a primo Canonico in Ordine Pres-
byterali conſtituto, quocumque nomine appel-
letur, ſive Archidiaconus, ſive Archipresby-
ter, ſive Decanus; Sac. Rit. Cong. *in Reati-*
na 10. *Januarii* 1609. *& in Vercellenſi* 7. *Aug.*
3 1610. Et quamvis prima Dignitas ſit unica,
tenetur ad præſtandam hanc Epiſcopo aſſiſten-
tiam, & recuſans poteſt cogi pœnis, & Cen-
ſuris Eccleſiaſticis; Ead. Sac. Cong. *in dict.*
Reatina 10. *Januarii* 1609. *& in Calaguritana*
4 12. *Decemb.* 1720. Et dum eſt in aſſiſtentia
apud Epiſcopnm, intelligitur præſens in Cho-
ro, tam in Eccleſia Cathedrali, quam in alia
Eccleſia; Ead. Sac. Congr. *in Camerinenſi* 15.
5 *Martii* 1608. Aſſiſtentia duorum Canonicorum
ſemper convenit Epiſcopo, ſive celebret, ſi-
ve Divinis Officiis aſſiſtat; Ead. Sac. Congr.
in Granatenſi 10. *Maii* 1608. maxime quando
eſt paratus, ut *in Saonen.* 21. *Auguſti* 1604.
et in Æſina 30. *Auguſti* 1602. Et hoc intel-
ligitur de Epiſcopo loci Ordinario tantummo-
6 do, ut *in Cæſaraugustana* 9. *Maii* 1616. Et
hæc aſſiſtentia duorum Canonicorum hinc in-
de facienda eſt a Canonicis Præbendæ Diaco-
7 nalis; illis deficientibus, a Canonicis Præ-
bendæ Subdiaconalis; & etiam illis deficienti-
bus, ab ultimis Canonicis Presbyteris; Ead.
8 Sac. Cong. *in Saonen.* 17. *Julii* 1606. Aſſiſten-
tia, quæ fit ad Miſſam, & Veſperas, facien-
da eſt cum Pluviali; Ead. Cong. 3. *Auguſti*
1602.

9 Aſſiſtentes Epiſcopo Diaconi, & Subdiaco-
ni omnibus aliis præferuntur; Sac. Cong. Rit.
10 *in Caputaquen.* 18. *Maii* 1608. Unde Aſſiſten-
tes licet minus digni ratione aſſiſtentiæ inter
Dignitates thurificantur, & accipiunt pacem;
Ead. Sac. Cong. *in Cremenſi* 28. *Septemb.* 1602.
et in Nolana 22. *Maii* 1603. *et in Bracharen.*
11 19. *Junii* 1609. Immo Canonici parati aſſiſten-
tes Epiſcopo præcedunt Vicarium Generalem,
& ſunt ante ipſum thurificandi; Ead. Sac.
12 Cong. 6. *Martii* 1610. Et ſic poſt Epiſcopum,
etiam ante Magiſtratum, quamvis ſit de Ma-
joribus; Ead. Sac. Cong. *in Patav.* 12. *Mar-*
13 *tii.* 1602. Aſſiſtentes Canonici, ſupervenientibus
Dignitatibus, vel Canonicis dignioribus, de-
bent diſcedere, & locum aſſiſtentiæ digniorem
cedere dignioribus, ſecundum conſuetudinem,
& uſum Cappellæ Papalis; Ead. Sac. Cong.
in Aſten. 18. *Novemb.* 1606. *et in Ferrarien.* 20.
Junii 1609. Aſſiſtentes Dignitates, & Canoni- 14
ci, vel aliquo modo Epiſcopo ſolemniter ce-
lebranti inſervientes, nullo modo tenentur ge-
nuflectere; Ead. Sac. Cong. *in Monopolitana*
15. *Decemb.* 1632. Canonici duo aſſiſtentes E- 15
piſcopo debent eligi ex numero Diaconorum,
quando Præbendæ ſunt diſtinctæ; Ead. Sac.
Congr. *in Nolana* 14. *Maii* 1603. Aſſiſtens 16
Presbyter, ſive Dignitas ſit, ſive Canonicus,
& non Diaconus Evangelii, debet Epiſcopum
thurificare; Ead. Sac. Cong. *in Placentina* 19.
Maii 1607. Non convenit, ut Epiſcopus in 17
Veſperis decantandis per aliquam ex Dignita-
tibus Cathedralis ſtante penuria Sacerdotum,
admittat pro aſſiſtentibus cum Pluvialibus Cle-
ricos in minoribus conſtitutos, etiam in ſo-
lemnioribus Feſtivitatibus; Ead. Sac. Cong.
in Caſertana 18. *Sept.* 1632.

Aſſiſtere tenentur Epiſcopo celebranti De- 18
canus, ſeu prima Dignitas, & duæ aliæ Di-
gnitates, vel Canonici præter Diaconum, &
Subdiaconum Miniſtros, qui cantant Evange-
lium, & Epiſtolam, & ſic aſſiſtere debent di-
gniores & honoratiores; Sac. Cong. Rit. *in*
Calaguritana 1. *Julii* 1601. & poſtea *in Jacenſi*
1609. *et in Reatina* 10. *Januarii* 1609. *et in*
Vercellenſi 7. *Auguſti* 1610. Canonici tenentur 19
Epiſcopo aſſiſtere non modo in Cathedrali,
verum etiam in quibuſcumque Civitatis Ec-
cleſiis, ad quas ad publicas, vel ſolemnes Epi-
ſcopales functiones exercendas Epiſcopum ire
contigerit; Ead. Sac. Cong. *in Typhernacen.*
6. *Julii* 1603. *in Salamantina* 10. *Januarii* 1604.
in Granaten. 9. *Maii* 1606. *et in Elboren.* 7.
Julii 1612. Dummodo tamen in Cathedrali nu- 20
merus ſufficiens Canonicorum, & miniſtrorum
remaneat, & officium, ac ſervitium Chori
non deſeratur; Ead. Sac. Congreg. *in Lama-*
cen. 17. *Martii* 1607. *et in dict. Elboren.* 7.
Julii 1612. Secus ſi ad private celebrandum 21
acceſſerit ad alias Eccleſias, quia tunc Cano-
nici cogi non poterunt ei aſſiſtere; Ead. Sac.
Cong. *in dict. Typhernacen.* 5. *Julii* 1603.
Immo Epiſcopo Miſſam private celebranti, 22
neque in Cathedrali tenentur Canonici aſſiſte-
re, ut reſolutum ait Scipio de Rubeis *verb.*
Aſſiſtentia num. 4. & Machado *lib.* 4. *part.* 5.
tract. 2. *num.* 3. *in fin.* & quatenus Epiſcopo
in his Miſſis privatis inſerviant, non gaudent
diſtributionibus, ut cenſuit Sac. Cong. Con-

cilii

23 cilii 17. *Martii* 1619. Niſi tamen ex conſue-
tudine Eccleſiæ aſſiſtere tenerentur, quia ta-
lis conſuetudo eſſet obſervanda, & Canonici
aſſiſtentes non amitterent diſtributiones quoti-
dianas, ut cenſuit Sacra Congregat. Rituum
24 *in Lamacenſi* 25. *Aprilis* 1608. Ad Dignitates,
& Canonicos Cathedralis, ſi adſint, pertinet
aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti, et-
iam in Eccleſia Collegiata, vel Parochiali,
non autem ad Canonicos Collegiatæ, vel Pres-
byteros Parochialium, etiamſi numerus alio-
quin ſufficiens ſit Presbyterorum; Sacra Ri-
tuum Cong. *in Calaguritana* 1. *Julii* 1601. *et*
in Bononien. 20. *Aprilis* 1602. *et in Brunduſi-*
na 15. *Julii* 1617. *et in Iſernien.* 2. *Auguſti* 1631.
25 Quod etiam procedit, quando Epiſcopus ce-
lebrat, aut Miſſæ, aut Veſperis ſolemnibus,
quacumque ex cauſa, intereſt in Eccleſiis ex-
emptis, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubje-
ctis, intra fines tamen ſuæ Diœceſis exiſtenti-
bus; Sac. Rit. Cong. *in Alexandrina S. Petri*
in Borgelio 7. *Februar.* 1604. Secus autem re-
ſpondit eadem Sac. Rit. Cong. *in Camerinen.*
3. *Auguſti* 1726. apud Pitonium *p.* 4. *diſce-*
ptat. 149. ubi ex multis probat talem aſſiſten-
tiam præſtandam eſſe Epiſcopo a Canonicis
Cathedralis ſolum quando capitulariter inter-
veniunt, non autem quando ut ſinguli; vide
Pitonium *l. c.* ubi ex Rota, Pignatell. Card.
de Luca, & pluribus aliis multa habet ad
rem.

26 Canonici, qui aſſiſtunt Epiſcopo cum Cap-
pa, non tenentur ei ponere, & deponere Bir-
retum, ſicut ei tenentur ponere, & deponere
Mitram; Sac. Rit. Congr. *in Saonen.* 21. *Au-*
guſt. 1604. *et in Lauden.* 4. *April.* 1620. ubi
pro parte Capituli Cathedralis petitum fuit a
S. Rit. Cong. declarari: *An in Provincia Me-*
diolanen. ſit laudabilis ea conſuetudo, ut Epiſco-
po cum Cappa ſedenti ad ſedem ſuam caput ope-
riatur, et cooperiatur ab altero ex Diaconis aſſi-
ſtentibus, et eo caſu ad quem ſpectabit: Sacror.
Rit. Cong. *audita relatione Eminentiſſimi Cardi-*
nalis Bellarmini, reſpondit, Birretum debere E-
piſcopum ſibi de per ſe extrahere; Et in Thele-
ſina ubi petitum fuit a Sacrorum Rituum Con-
gregatione reſponderi, *An Epiſcopo aſſiſtenti*
Divinis Officiis cum Cappa Canonici debeant de-
ponere, et ponere Birretum in capite Epiſcopi,
et an iſto caſu debeatur aſſiſtentia Canonicorum?
Ead. Sac. Congr. *ſub die* 22. *Decemb.* 1629.
reſpondit, nihil deberi de prædictis Epiſcopo; Et
eadem Sac. Cong. *in Iſernien.* 21. *Auguſti* 1632.
cenſuit *neque Dignitates, neque Canonicos aſſi-*
ſtentes Epiſcopo teneri caput Epiſcopi tegere, et
detegere, quando aſſiſtit Divinis cum Cappa, et
Birreto. Canonici duo Diaconi aſſiſtentes, & 27
non Presbyter aſſiſtens, debent elevare fim-
brias Pluvialis hinc inde, dum Epiſcopus pro-
greditur, & thurificat Altare; Sac. Rit. Cong.
in Placentina 19. *Maii* 1607. *in reſponſ. ad* 7.
Canonici aſſiſtere debent Epiſcopo, quando 28
facit Ordinationes, tam ſi faciat cum Miſſa
ſolemni, quam ſi faciat cum Miſſa privata;
Eadem Sac. Congr. *in dict. Placentina in re-*
ſponſ. ad 2. *dub.* Diaconi aſſiſtentes non te- 29
nentur, immo non debent inſervire Archie-
piſcopo de Bugia, ſeu candela, ſed ea admi-
niſtranda eſt per Cappellanum. Et non poſſunt 30
cogi Canonici ad inſerviendum Archiepiſco-
po in Miſſis privatis præter conſuetudinem
Sac. Cong. Rit. *in Raguſina* 15. *Martii* 1638.

Canonici tenentur aſſiſtere Suffraganeo, quan- 31
do nomine proprii Epiſcopi functiones Epiſco-
pales exercet; Sac. Cong. Rit. *in Bracharen.*
21. *Febr.* 1684. Eadem enim obſequia præ- 32
ſtanda ſunt Epiſcopo Delegato, quæ præſtari
debent Deleganti; Ead. Sac. Congr. *in d. Bra-*
charen. 20. *Martii* 1604. Canonicorum duorum 33
aſſiſtentiam habere non debet Epiſcopus Suf-
fraganeus ultra Diaconum, & Subdiaconum,
qui ſunt cantaturi Evangelium, & Epiſtolam,
ſicut haberet proprius Epiſcopus; Sac. Rit.
Cong. *in Bracharen.* 1. *Septemb.* 1607. Niſi 34
conſuetudo antiqua id permitteret, ut fuit con-
ſideratum *in Taraconen.* 7. *Julii* 1612. Cano- 35
nici, & Dignitates omnes non debent aſſiſte-
re parati, quando Epiſcopus Suffraganeus ſo-
lemniter celebrat, ſed in habitu ordinario, ſi-
cut, & quando facit Ordinationes, Conſecra-
tiones, vel alias ſimiles functiones pro Ordi-
nario, quo caſu illi tantum debent accipere
paramenta, qui ſunt neceſſarii in Miniſterio;
Ead. Sac. Cong. *in d. Bracharen.* 1. *Septem-*
bris 1607. De primo ad ultimum circa aſſiſten- 36
tiam faciendam Epiſcopo a Dignitatibus, &
Canonicis ſervandum eſt Cæremoniale Roma-
num, ut expreſſe monuit Sac. Congr. Rit. *in*
Viſen. 31. *Junii* 1605. Prout etiam circa alia 37
omnia ſervari debere cenſuit Ead. Sac. Congr.
in Alex. 15. *Martii* 1608. *et in Mexicana* 4.
April. 1620. Qui aſſiſtit in Choro Miſſæ Con- 38
ventuali, non poteſt portare pileolum per to-
tum Canonem; in aliis vero Divinis Officiis
uti poteſt; Sac. Rit. Cong. 5. *Novem.* 1602.

Aſſiſtentiam Matrimonii non temere dele- 39
gandam Sacerdotibus extraneis, qui non ſint
contrahentium Parochi, docet Bened. XIV.
tom. 1. Conſt. 85. incip. *Nimiam* §. 9. *et*
12. Talis delegandi facultas adimitur Nuncio 40

Apoſtolico in Polonia commoranti; Idem *ib.*
41 §. 16. Aſſiſtentia Matrimonio non inducit cognationem Spiritualem; Idem Conſtit. 89. incip. *Inter* §. 17.

Additiones ex aliena manu.

De aſſiſtentia præſtanda primæ dignitati poſt Pontificalem ſolemniter in feſtivitatibus majoribus celebranti nec verbum facit Auctor. Pau-
42 cis tamen de ea diſſerendum. Et aſſiſtere omnino debent duo Canonici, alter qua Diaconus, alter qua Subdiaconus, ex *Cæremoniali Epiſcoporum lib.* 2. *cap.* 17. firmavit Rota cor. Molin. *dec.* 920. *num.* 12. *& cor.* Kaunitz *dec.* 6. *num.* 4.
43 Dubitaſſe autem videtur idem Sac. Tribunal *in Tolentina Præeminentiarum* 12. *Februarii* 1758. §. 8. *cor. Reverendiſs. Buſſio*, num id obtineat in Collegiatis non inſignibus.
44 Pro certo autem habuit, locum ſibi non vindicare in Collegiatis etiam inſignibus, in quibus Canonici ex peculiari lege onus haud habent aſcendendi ad ſacros Ordines, ut videre
45 eſt *in d.* §. 8. *tum in* §. *ſequenti*. Quinimmo cenſuit, nec ſufficere quod aliqui de Canonicis onus hoc aſcendendi ad ſacros Ordines, habeant; *Hoc enim* (ſunt verba §. 10.) *interverteret opportunam æqualitatem, quam in Eccleſia Dei ſummopere ſervari decet, dum Canonici Presbyteri obnoxii continue reperirentur oneri miniſtrandi, quod cæteri Canonici veluti Clericali præbenda dumtaxat proviſi nullo unquam tempore ſubirent.*
46 An vero id ipſum locum ſaltem habere poſſit ex conſuetudine in dictis Collegiatis, in quibus Canonici non habent onus aſcendendi ad ſacros Ordines, & quando hæc conſuetudo inducta ſit nec ne, vide eamdem deciſionem *a* §. 14.

ASTROLOGIA, ASTROLOGUS.

1 Astrologia eſt duplex. Una eſt *Naturalis*, quæ etiam dicitur Aſtronomia, & altera eſt *Judiciaria*, quæ retinet nomen Aſtrolo-
2 giæ. Aſtrologia Naturalis eſt illa, quæ ex Aſtrorum, maxime Planetarum, ortu, occaſu, conjunctione, oppoſitione, varioque aſpectu tum inter ſe, tum ad Stellas, fixas de futuris elementorum affectionibus conjectat ea, quæ naturaliter contingunt, & ſic prædicit eclypſes, pluvias, ſiccitates, morbos animalium, peſtes, ſalubritates, frigora, calores, grandines, ventos, & alia hujuſmodi, quæ a cœlo pendent. Aſtrologia Judiciaria eſt illa, quæ ex 3
aſpectu, ſitu, motu, ac poſitione Aſtrorum, & Planetarum, eventus in particulari a libera hominis voluntate aliquo modo pendentes prædicit, ut de conditione vitæ, & Matrimoniis, de liberis, honoribus, infortuniis, divitiis, præliis, exilio, carcere, morte, & aliis hujuſmodi caſibus humanis. Interdum judicia fa- 4
cit de præteritis; & præſentibus occultis, ut revelando quis ſit hujus parens, quis furtum, vel homicidium commiſerit, & hujuſmodi; Sic Doctores communiter.

Aſtrologia eſt una de ſeptem artibus Libe- 5
ralibus, quia non ſolum ordinatur ad intelligere, ſed etiam ad alias operationes; Tabiena *verb. Ars n.* 2. & fit per motum, & ſitum Aſtrorum; Tolet. *Summ. lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 5. & expreſſe inter ipſas artes Liberales enumeratur a Doctoribus, ut patet in ſequentibus verſibus de omnibus artibus Liberalibus, quos refert Hoſtienſis *in Summa titul. de Magiſtris* §. *quam ſententiam*, Ambroſius de Vignate *qu.* 6. *de Heret.* Nicol. *in Floſcul. verb. Ars*, & alii, pro ut ſequitur.

Grammatica: *Quidquid agunt artes, ego ſemper prædico partes.*
Dialectica: *Me ſine Doctores fruſtra coluere ſorores.*
Rhetorica: *Eſt mihi dicendi ratio cum flore loquendi.*
Muſica: *Invenere locum per me modulamina vocum.*
Geometria: *Rerum menſuras, & rerum ſigno figuras.*
Arithmetica: *Explico per numerum, quid ſit proportio rerum.*
Aſtrologia: *Aſtra, viaſque Poli vindico mihi ſoli.*

Aſtrologia Naturalis non eſt prohibita, nec 6
a Sixto V. nec ab Urbano VIII. quia, ut patet in eorum Conſtitutionibus infra adducendis, non prohibetur Aſtrologia judicans temporum mutationem, ubertatem, ſterilitatem, pluvias, grandines, ventos, & hujuſmodi, & ex conſtellationum influxu in nativitate hominis, ejuſdem inclinationes naturales, temperamentum, & ea, quæ ad ſanitatem pertinent judicans, & actiones in genere, quia hæc naturaliter ex Aſtris cognoſci poſſunt, ut de facto D. Gregor. Nazianzenus ex phyſiognomia Julia-

Juliani ſui condiſcipuli, ejus gravi animi affe-
ctus conjecit, *orat. in Julianum* his verbis:
*Neque enim mihi boni quidquam ſignificare vi-
debantur cervix minime firma, humeri quos ſu-
binde agitabat, & attollebat, oculus vagus, &
oberrans, ac furioſum quiddam intuens, pedes
inſtabiles, & titubantes, naſus contumeliam ſpi-*
7 *rans, vultus lineamenta ridicula &c.* Eſt tamen
naturalis magua ex parte incerta, & parum
utilis, excepta ea parte, quæ ſumitur ex or-
tu, occaſu, aſpectu, & calore Solis, ac Lu-
næ, nam virtus reliquorum Aſtrorum eſt val-
de obſcura, & omnis experientia, quæ de il-
lis haberi poteſt, incerta, uti ſolide demon-
ſtrat Leſſius *lib. 2. cap. 43. de Superſtitione, du-*
8 *bitat. 6. n. 33.* adducens Joannem Picum, *qui
lib. 2. contra Aſtrologos cap. 9.* ait ex 130. præ-
dictionibus nobiliſſimi cujuſdam Mathematici
de mutatione Cœli, & auræ, ſe adhibita ac-
curata obſervatione, tantum 7. veras depre-
9 hendiſſe, idque jurejurando confirmat. Et ſimi-
les prædictiones tanto magis erunt incertæ, ſi
de temperamento, inclinationibus, propenſio-
nibus, & moribus hominum fiant ex Aſtris,
& hora nativitatis eorum, ut patet in gemi-
nis ſimul editis, qui ſæpe diverſiſſimas habent
inclinationes, temperamenta, mores, & even-
10 tus, ut patuit in Eſau, & Jacob. Unde dicit
Leſſius *loc. cit. n. 34.* quod mera amentia eſt
ex aſpectu Syderum, qui tempore nativitatis
viget, velle de temperamento, vel inclinatio-
nibus prolis judicare; licet tamen, ut ibi ſub-
jungit, hoc judicium, ſi ulterius non proce-
dat, ſed ſiſtat in naturalibus effectibus, & tem-
peramento, non ſit damnatum per Canones,
aut Leges, ſed permittatur, ſicut multa alia
frivola, quæ per ſe noxia non ſunt, permit-
tuntur.

11 Aſtrologia Judiciaria prædicens eventus pen-
dentes ex libera hominum voluntate, aut ca-
ſus fortuitos, eſt ſuperſtitioſa, & omni Jure
prohibita, ac proinde uſus illius eſt peccatum
12 mortale. Habetur clare ex Scriptura; *Levitici*
enim 19. *num.* 31. ſic præciſe cavetur: *Non
declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid ſci-
ſcitemini, ut polluamini per eos:* & *Deuterono-
mii cap.* 18. *n.* 14. dicitur: *Gentes iſtæ, quarum
poſſidebitis terram, Augures Divinos conſulunt,
tu autem aliter a Domino Deo tuo inſtitutus es;*
ubi per *Augures* intelliguntur Aſtrologi, ut do-
cet Leſſius *loc. cit. n.* 35. & colligitur aperte
ex Iſaia *cap.* 47. *num.* 13. *Stent, & ſalvent te
Augures Cœli* (ideſt ſecundum 70. Aſtrologi
Cœli) *qui contemplabantur Sydera, & ſuppu-
tabant menſes, ut tibi vera prædicerent*, maxi-
me Aſtrologia Judiciaria, cui præ cæteris ni-
mis fidebant Chaldæi, & in pœnam, ut ſub-
jungit Iſaias, *ignis combuſſit eos;* ideſt, ut ex-
plicat Tirinus *hic verſ.* 14. *omnes Aſtrologos,
& Augures, & Ariolos.* Unde ad refutandas
horum Aſtrologorum falſas prædictiones, ſic
ajebat Jeremias *cap.* 1. *num.* 2. *A ſignis Cœli
nolite metuere, quæ timent gentes, quia Leges
populorum vanæ ſunt;* Falſum eſt enim, quod
a Stellis, ut certis, & fatalibus ſignis, omnia
præmonſtrentur, ut cenſent Aſtrologi Judicia-
rii; Sic Tirinus *hic verſ.* 2.

Habetur etiam expreſſe ex utroque Jure; 13
damnatur enim Aſtrologia Judiciaria in *lib.* 2.
5. & 7. *Cod. de Maleficis, & Mathematicis,*
ubi jubentur puniri Aſtrologi Judiciarii eodem
modo, quo Necromantici, & alii Magi; &
*cap. Illud, & cap. Sed & Illud, qu. 2. cauſ. 26.
cap. Igitur, qu. 3. cauſ. eadem, & cap. Non li-
ceat qu. 5. eadem cauſ. 25.* Et præcipue Conſti- 14
tutione incip. *Cœli, & Terræ Creator,* edita
a Sixto V. 1566. 5. Januarii contra iſtos Aſtro-
logos Judiciarios, ubi ſic præciſe habetur:
*Nos igitur &c. damnantes, & reprobantes omne
genus divinationum, quæ Diabolo auctore in infide-
lium deceptionem, a prædictis curioſis, vel per-
ditis hominibus fieri ſolent, &c. hac perpetuo
valitura Conſtitutione Apoſtolica auctoritate ſta-
tuimus, et mandamus, ut tam contra Aſtrolo-
gos, Mathematicos, et alios quoſcumque dictæ
Judiciariæ Aſtrologiæ artem, præterquam circa agri-
culturam, navigationem, et rem medicam in
poſterum exercentes, aut facientes judicia, et na-
tivitates hominum, quibus de futuris contingen-
tibus, ſucceſſibus, fortuitiſque caſibus, aut actio-
nibus ex humana voluntate pendentibus aliquid
eventurum affirmare audent, etiamſi id non certo
affirmare aſſerant, et proteſtentur &c. tam Epi-
ſcopi, et Prælati, Superiores, ac alii Ordinarii
locorum, quam Inquiſitores hæreticæ pravitatis
&c. diligentius inquirant, et procedant.* Et alia 15
Conſtitutione incip. *Inſcrutabilis Judiciorum,*
edita ab Urbano VIII. 31. *Martii* 1631. ubi
poſtquam confirmat dictam Sixti V. Conſtitu-
tionem editam contra Aſtrologos Judiciarios,
ſubdit; *Et inſuper omnibus, et quibuſcumque
Laicis cujuſcumque ſexus, conditionis, ſtatus,
gradus, qualitatis, et Dignitatis etiam Mar-
chionalis, vel Ducalis exiſtentibus, qui de ſtatu
Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſive
de vita, aut morte Romani Pontificis pro tem-
pore exiſtentis, ejuſque ad tertium gradum inclu-
ſive Conſanguineorum, Mathematicos, Ariolos,
Aruſpices, Vaticinatoreſque nuncupatos, vel alias
Aſtrologiam Judiciarium exercentes, ſeu alios quo-*

modolibet profitentes, de cætero conſuluerint, ſive deſuper eorum judicia, prognoſtica, prædictiones, ſeu præcognitiones etiam ſibi oblatas receperint, illiſve quomodolibet uſi fuerint, vel illas penes ſe ſcienter retinuerint, aut alicui oſtenderint, nec non iiſdem Mathematicis, Ariolis, Aruſpicibus, Vaticinatoribus, ſive aliis Aſtrologiam Judiciariam, ſeu quamlibet artem divinatoriam quomodolibet profitentibus, qui judicia, prognoſtica, ſeu præcognitiones, & prædictiones, ſuper præmiſſis, etiamſi id non certo ſe affirmare proteſtentur, fecerint, ſive a ſe, vel ab aliis jam facta, ſeu factas in poſterum penes ſe ſimiliter retinuerint, vel alicui dederint, ſeu oſtenderint; aut de eis quovis modo, etiam improbando, ſcripto, vel verbis tractaverint, nedum Excommunicationis majoris latæ ſententiæ, ſed etiam uti læſæ Majeſtatis reis, ultimi ſupplicii, ac confiſcationis omnium bonorum ſuorum etiam Romanæ Curiæ Officiorum, ac devolutionis quorumcumque Civitatum, Caſtrorum, & Locorum Juriſdictionalium, & Feudalium. §. 4. Clericis quoque, & Presbyteris, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis, tam Sæcularibus, quam cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, ſeu Inſtituti, vel Militiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis Sancti Joannis Hieroſolymitani, aliiſque quomodolibet exemptis, ac Nobis, & Apoſtolicæ Sedi immediate ſubjectis, Regularibus utriuſque ſexus, ultra prædictas, etiam privationis Beneficiorum, & Dignitatum, ac Officiorum Eccleſiaſticorum, etiam Monaſteriorum, Prioratuum, & Præceptoriarum, ac aliorum quorumcumque, & inhabilitatis perpetuæ ad illa in poſterum obtinenda, ita quod Perſonæ Eccleſiaſticæ, prævia illarum degradatione, Curiæ Sæculari tradantur puniendæ; in Epiſcopali vero, Archiepiſcopali Metropolitana, Primatiali, Patriarchali, aut quacumque alia etiam Superiori Eccleſiaſtica, vel mundana quantumvis ſublimi, excellente, & ſpeciali nota digna, etiam ſuprema conſtitutis Dignitate, eaſdem Excommunicationis, ac privationis etiam regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, & Dignitatum quantumvis ampliſſimarum, & Patriarchali majorum, ac Officiorum ſuorum, & inhabilitatis pœnas, ipſo facto incurrendas, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, infligimus, & imponimus.

16 Hanc Judiciariam Aſtrologiam damnant etiam omnes Doctores communiter cum D. Auguſtino; *lib.* 2. *de Geneſi ad litteram cap.* 17. *& lib.* 2. *de Doctrina Chriſti c.* 21. 22. 23. 24. *lib.* 5. *de Civitate Dei cap.* 1. & ſequentibus, quibus locis refutat diffuſe hanc Judiciariam Aſtrologiam, & oſtendit eam pertinere ad occulta cum Dæmonibus commercia; D. Thom. 2. 2. *qu.* 95. *art.* 5. Et juremerito dicunt omnes eſſe graviſſimum peccatum, quia hæc divinatio ſupponit actiones humanas pendere ab Aſtris, quod eſt graviſſimus error contra Fidem, cum judicet *fatum, quod antiqui Aſtrologi dicebant eſſe immutabilem omnium eventuum diſpoſitionem a ſtellis dependentem*, & conſequenter tollat liberum arbitrium, Deumque faciat auctorem peccati, ut eleganter oſtendit Origenes apud Euſebium *de præparatione Evangel. lib.* 6. *cap.* 8. *&* 9. Eo vel maxime, quod 17
utentes hac Divinatione ſubjiciunt ſe diſciplinæ Diaboli, ex cujus traditione per homines curioſos ab ipſo deceptos regulæ hujus artis proceſſerunt, ut docet Lactantius *lib.* 2. *Divinarum inſtitut. cap.* 17. Apulejus apud Auguſtinum *lib.* 8. *de Civitate D. cap.* 16. & ipſe Div. Auguſtinus plurimis in locis. Unde optime 18
aſſerit Paulus Rubeus *in annotation. ad deciſ.* 320. Rotæ *part.* 9. *tom.* 2. *n.* 44. *& ſeq.* neſcire, an Aſtrologia Judiciaria *vocanda ſit Judiciaria, vel ſine ratione, digna potius deſpectu, quam aſpectu Stellarum, a quibus ipſa extrahit mendacia, ut ea vendat tanto carius, quanto illa ſit mercatura cœleſtis*. Et appoſite (ſubjun- 19
git ipſe *num.* 54.) tales Aſtrologi, dum adeo intrepide de Planetis cœleſtibus verba faciunt, poſſent facete interrogari una cum Diogene: *Quandonam de cœlo veniſtis?* Et tandem *n.* 68. pro finali puncto concludit, hortando omnes, qui huic fallaci, & prohibitæ arti incumbunt, ut poſſeſſores, & non ſcrutatores Cœlorum generoſe quærant ſe conſtituere, & non ſe, & alios ſeducere; nam, ut inquit S. Auguſtinus *in Pſal.* 71. *Mathematicus ſeductus ſeducit, & deceptus decipit*. Et per hoc Phavorinus apud 20
Gellium *lib.* 4. *cap.* 1. dicit partem milleſimam eorum, quæ quotidie Aſtrologi prædicunt, veram non eſſe, & de facto Cicero *lib.* 2. *de Divinatione* obſervat, *quod promiſerunt Aſtrologi Pompejo, Craſſo, & Cæſari lætiſſima omnia, & non niſi jam ſenes domi cum ſumma gloria morituros, at quiſque eorum infeliciter, & immature periit*.

Hujus damnatæ artis cultores dicuntur Aſtrologi Planetarii ab Aſtris & Planetis; & quia 21
ex Aſtris, & Planetis generationes prædicunt, dicuntur *Genethliaci*, & communi nomine vocantur *Mathematici*, *cap. Igitur* 1. *qu.* 3. *cauſ.* 26. Et proprie, & rigoroſe ſunt illi, qui vanam, & falſam Syderum, & Aſtrorum ſcien- 22
tiam profeſſi, ex motu Syderum, & Aſtrorum, & maxime Planetarum prædicunt futura

ra fortuita, aut præſentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quavis alia temporum, & momentorum obſervatione, & notatione indicant, & prænuntiant de cujuſque hominis ſtatu, conditione, vita, curſu, honoribus, divitiis, nuptiis, ſobole, ſalute, moribus, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, ſimulationibus, ſtudiis, carceribus, exiliis, cædibus, aliiſque variis diſcriminibus, & fortuitis rerum eventibus adverſis, vel proſperis. Ita Azorius *part.* 2. *inſtitut. moral. lib.* 9. *cap.* 13. Suarez *tom.* 1. *de Religione lib.* 2. *de ſuperſtit. cap.* 11. *num.* 8. Farinac. *in prax. crimin. quæſt.* 20. *num.* 111. *& de Hereſi quæſt.* 185. *num.* 56. Martin. Delrio *lib.* 4. *cap.* 3. *quæſt.* 1. Leſſius, *lib.* 2. *cap.* 43. *dubitat.* 6. Sanchez *in præcept. Decalogi lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 27. *& ſequent.* Benedictus Pereira *de Magia*, *lib.* 3. *cap.* 1. *cum ſequent.* Salas, & alii communiter.

23 Tales Aſtrologi Judiciarii prædicentes abſolute aliquid in particulari, verb. grat. Paulum tali morte, tali tempore, & loco moriturum, futurum homicidam, furem, Cardinalem, vel Pontificem, & ſimilia, quamvis non certo, ſed tantum probabiliter eventura prænuntient, peccant mortaliter, quia cum revera nihil tale ex Aſtris colligi poſſit, omnis ſimilis prædictio referenda eſt ad diſciplinam malignorum ſpirituum, & occultam eorum ſocietatem, ut colligitur ex citata *conſtitut.* Sixti V. quam obligare non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in interiori conſcientiæ tenent Sanchez, Salas, Homobonus, Bonacina, Barboſa, &
24 alii. Quod ſi aliquando vera fuerint prænuntiata, non eſt quod ex Aſtris potuerint certo præcognoſcere, ſed ideo eſt, vel quia caſu ita accidit, ut docet Divus Auguſtinus *lib.* 7. *Confeſſ. cap.* 6. vel (quod verius eſt) quia intercedit pactum, & invocatio Dæmonis ſuggerentis ſibi nota ad homines decipiendos, ut docet idem S. Auguſtinus *lib.* 5. *de Civitate Dei cap.* 17. *in fine*; Et ſic Leſſius *lib.* 2. *cap.* 43. *dubit.* 6. *num.* 43. Filliuc. *tract.* 6.
25 *num.* 93. & alii paſſim. Si vero Aſtrologi ſolum in genere prænuntient, ita ut probabilis ratio reddi poſſit ex ætate, diſpoſitione corporis, temperamento, conſuetudine vitæ, aut aeris affectione, quæ ex Sydetum concurſu, vel Aſtrorum aſpectu proveniat, non ſunt condemnandi; Leſſius *loc. cit. n.* 42. & alii. ☞ Hinc peccatum non eſt timere, aut cavere aliquid prænunciatum ex cognitione ſyderum, quatenus ex corporibus pendet, ita tamen ut homo pro conjectura ſolum habeat quidquid inde cognitum eſt, & non certo id ſibi ſuadeat, cum ſcientia aſtrorum non habeatur perfecte; Bonacina, Eſcobar, & plures apud Mendo *de Jure Academico lib.* 2. *qu.* 30. *in Append.* §. 4.

Neque illicitum eſt, ſi cometa, aut ſtella nova appareat, veſtigare ejus cauſas, & effectus ex principiis naturalibus, quantum ex his conjici poteſt; D. Thom. 3. *part. qu.* 36. *art.* 7. *ad* 1. ☜

Inquirentes occulta furta, vel alia delicta 26 occulta ab Aſtrologis Judiciariis, ſicuti & per quamvis divinationem, peccant mortaliter, quia abſque Dæmonis auxilio hæc ſciri nequeunt; Sotus *De Juſtitia lib.* 8. *quæſt.* 3. *art.* 2. *circa ſolutionem ad* 3. Navarr. *ſum. cap.* 11. *num.* 30. Martin. Delrio *lib.* 4. *diſquiſit. Mag. cap.* 2. *q.* 7. *ſect.* 4. & alii. Sic etiam mor- 27 taliter peccant conſulentes Aſtrologos ad inveniendos Theſauros occultos, & conſulentes eos, qui affirmant ſe videre venas metallorum, & Theſauros in terræ viſceribus latentes, & recurrentes ad eos pro difficili curatione morborum, quia non poſſunt naturaliter, ſed ſolum ope Dæmonis, illa ſcire, & penetrare, & reſpective curare; Naldus *verb. Aſtrologus n.* 1. Sanchez *in Decalogo tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 38. *n.* 36. & alii plurimi; Et colligitur *ex c. Qui ſane ſalvatore q.* 2. *cauſ.* 26. ubi ſic dicitur: *Omnis inquiſitio, & curatio, quæ a Divinis, & Magicis auribus... expetitur; mors potius dicenda eſt, quam vita; qui ea ſectantur, ſi ſe non correxerint, ad æternam perditionem tendunt.*

Contra Aſtrologos Judicarios variæ ſunt ſta- 28 tutæ pœnæ. *In l. Nemo, & in l. Etſi, Cod. de maleficis, & Mathematicis* ſtatuitur eadem pœna, quæ eſt ſtatuta contra Necromanticos, & alios Magos. In Conc. Toletan. 1. *c. ult.* & in Conſtit. Sixti V. incip. *Cæli, & Terræ Creator*, & in Conſtit. Urban. VIII. incip. 29 *Inſcrutabilis Judiciorum Dei altitudo*, ſtatuitur pœna excommunicationis ipſo facto. Et in 30 præfatis Conſtitutionibus ſtatuitur, quod ſeverius poſſint ab Inquiſitoribus, & Ordinariis locorum puniri, & ſi præſumant prædicere, & ſua falſa Judicia formare de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſive de vita, aut morte Papæ, & ejus Conſanguineorum uſque ad tertium gradum, ſtatuitur quod tamquam rei læſæ Majeſtatis pœna ultimi ſupplicii, & confiſcatione omnium bonorum puniantur. Etiamſi proteſtentur ſe non certo affirmare, quod dicunt; Urbanus VIII. in

31 in citata Conſtit. *Inſcrutabilis*. Eaſdem pœnas
incurrunt Aſtrologi talia Judicia ſive a ſe, ſi-
ve ab aliis facta ſcienter retinentes, vel dan-
tes, ſeu oſtendentes aliis, aut de iis quovis
32 modo tractantes; Urbanus VIII. *ibid.* Si Ec-
cleſiaſtici ſint, tam ſæculares, quam Regula-
res incurrunt, ultra prædictas pœnas, etiam
privationem omnium Beneficiorum, & Offi-
ciorum, & perpetuam inhabilitatem, & præ-
via Degradatione, tradendi ſunt Curiæ ſæcu-
33 lari pro condigna punitione, *ibid.* Si ſint Epi-
ſcopi, aut etiam majores Prælati, ipſo facto
privantur omnibus gradibus, Dignitatibus, &
Beneficiis, & incurrunt, ultra Excommunica-
tionem ſicut alii, privationem regiminis, &
34 perpetuam inhabilitatem, *ibid.* Eaſdem pœ-
nas incurrunt etiam omnes conſulentes tales
Aſtrologos, Ariolos, Mathematicos, Aruſpi-
ces, Vaticinatores, & alios hujus generis, de
ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, aut Sedis Apo-
ſtolicæ, vel de vita, & morte Papæ, aut ejus
Conſanguineorum uſque ad tertium gradum.
35 Vel qui judicia, aut prædictiones in præfatis
etiam ſponte oblata receperint, illiſque uſi
fuerint, vel apud ſe retinuerint; Urbanus
VIII. in Conſtit. *Inſcrutabilis judiciorum Dei*
altitudo.

36 A quibus autem judicandi, & condemnan-
di ſint hujuſmodi Aſtrologi Judiciarii, ſtatui-
tur expreſſe in cit. Conſtit. *Inſcrutabilis*, §. 5.
his præciſis verbis; *Cognitionem autem cauſſa-*
rum hujuſmodi quoad perſonas Eccleſiaſticas,
tam ſæculares, quam Regulares in Urbe noſtra,
& illius diſtrictu, ad dilectos Filios noſtrum in
eis Vicarium in Spiritualibus Generalem, nec
non ejuſdem Urbis Gubernatorem, ac cauſſarum
Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditorem Generalem,
& eorum quemlibet in ſolidum, extra vero Ur-
bem, & diſtrictum prædictum in Provinciis No-
bis & Apoſtolicæ Sedi ſubjectis ad S. R. E.
Cardinales in eiſdem Provinciis de latere Lega-
tos, & Prælatos, & Præſides in Dignitate Ec-
cleſiaſtica conſtitutos pro tempore exiſtentes. In
aliis vero omnibus, & ſingulis Provinciis, Re-
gnis, Civitatibus, Oppidis, Caſtris, & Locis,
tam ſub noſtra, & dictæ Sedis, quam cujuſvis
alterius Principis ditione comprehenſis, privative
quo ad omnes etiam Superiores Religioſorum,
ipſiſque Superioribus penitus excluſis ad Ordina-
rios locorum; ubilibet vero locorum etiam ad
Hæreticæ pravitatis Inquiſitores ſpectare volumus.

37 Aſtrologiæ Judiciariæ libros retinentes ac le-
gentes ab Inquiſitoribus contra Hæreticam pra-
vitatem puniri poſſunt; Sixtus V. in cit. Con-
ſtit. incip. *Cœli, & terræ Creator*.

Ægyptianæ vel Ægyptiani, vulgo dicti Zin- 38
gari, vel Zingaræ, qui ſe jactant divinare
bonam, vel malam fortunam, & in dies ab
idiotis præſertim, & plebeis paſſim de ſua ſor-
te conſuluntur, poſſunt ab Inquiſitoribus pu-
niri. Sic Villadiego *in polit. cap.* 5. §. 20. *n.* 40.
& alii. Tam Ægyptianæ, & Ægyptiani id fa- 39
cientes, quam omnes alii ipſos, vel ipſas con-
ſulentes peccant mortaliter, ſi fiat cum firma
fide, vel ſcandalo. Si vero fiat propter ſolam 40
curioſitatem, vel animo ridendi, ut commu-
niter fieri ſolet, peccant tantum venialiter;
Filliucius *tract.* 24. *n.* 135. Lupus *pag.* 323.
Diſſ. 2. Buſembaum *Medull. lib.* 3. *tract.* 1.
dub. 2. *num.* 10. Sanchez, & alii paſſim. Vi-
de verb. *Zingari per tot.*

Aſtrologi, qui vera dicunt, magis cavendi 41
ſunt, quam qui falſa. Hi enim vanitatem
ſuam oſtendunt, illi vero cum Dæmone fœ-
deris ſuſpicionem; S. Auguſtin. *lib. de Civit.*
Dei c. 7. apud Urſayam *in Miſcellaneo primo*
litt. A. n. 299.

Additiones ex aliena manu.

Aſtrologia naturalis, ſive Aſtronomia, quæ 42
Aſtrorum theoriam contemplatur, a nullo ju-
re prohibetur. Quæcumque autem Auctor con- 43
tra illam accumulat, de judiciaria tantum
ſunt intelligenda, quæ nec ſcientia, nec ars,
nec niſi futilis eſt conjectatio; quapropter &
illam profitentes, & illi credentes a doctis vi-
ris, & ab utroque jure merito damnantur.

Aſtrologia judiciaria plurimis etiam Impe- 44
ratorum Conſtitutionibus jam inde ab initio
vetita, & fere vindicata fuit; Ulpian. *lib.* 7.
de offic. Proc. in collat. Leg. Moſaic. tit. 16.
Nuſquam vero ſeverius in hujuſmodi homines
ſævitum eſt, quam quum Valens ea de cauſa
omnes Philoſophos extinxit, nec ſolum Philo-
ſophos, ſed & qui Philoſophorum habitu ute-
bantur, adeout nemo jam palliis indui vellet
ob periculi metum, ne ex eorum numero vi-
deretur, qui futura prædicarent; Sozomen.
lib. 6. *Hiſt. Eccleſ. cap.* 35. Ammian. Marcel-
lin. *lib.* 29. Tulitque tunc temporis Valens
legem 8. C. Theodoſiani *de Maleſic. & Ma-*
thematic. his verbis conceptam: *Ceſſet Mathe-*
maticorum tractatus. Nam ſi qui publice aut
privatim in die noctuque deprehenſus fuerit in
cohibito errore verſari, capitali ſententia feriatur
uterque, neque enim diſſimilis eſt culpa prohibita
diſcere, quam docere: cujus portio eſt lex iti-
dem 8. Codic. Juſtinianei, *eodem titul.*

Jacobus Gothofredus *in commentar. ad d. L.* 45
Cod.

Cod. Theod. de Maleſic. & Mathemat. Huic legi, ait, *occaſionem omnino præbuiſſe credo memorabilem illum Gentilium, & Mathematicorum tractatum, quem memorant* Amm. Marcellin. *&c.* Zoſimus *&c.* Socrates *&c.* Sozomenus *&c.* Philoſtorgius *&c. & poſt omnes* Nicephorus *&c. &* Cedrenus *&c. Gentiles ſcilicet Chriſtiani Principis pertæſi, ſuarum viciſſim partium Imperatorem avidius expetentes, imperaturi poſt Valentem nomen deteſtando divinandi genere exploratum iverant. Quæ res & Mathematicorum nonnullos, Conſultoreſque ad ultimum ſupplicium perduxit, et Valentem ad hanc Conſtitutionem procul dubio adegit.*

46 Refert Procopius *in Anecdotis*, Juſtinianum infenſum Aſtrologis fuiſſe, eoſque Cammelis per Civitatem vectos humeris cæcidiſſe; & tamen nulla lex Juſtiniani adverſus eos reperitur in titulo *Codic. de Maleſic. et Math.*

ASYLUM. Vide verb. *Immunitas art. 2. per tot.*

ATTENTIO.

---

1 ATtentio eſt actus intellectus, per quem
homo conſiderat ea quæ facit, & differt
ab intentione, quia intentio non eſt actus in-
tellectus, ſed eſt actus voluntatis circa finem.
2 Sic Doctores communiter. Attentio eſt du-
3 plex, interna, & externa. Attentio interna
eſt animi advertentia, & applicatio ad id,
4 quod agit, ſeu recitat. Attentio externa eſt
illa, per quam nihil externe fit incompatibi-
le cum attentione interna, ut legere, ſcribe-
5 re, pingere &c. Attentio interna circa ora-
tionem vocalem eſt triplex, ſcilicet *Superficia-*
6 *lis*, *litteralis*, & *Spiritualis*. Attentio *Superfi-*
cialis eſt illa, qua attenditur ad verba tan-
tum, ut ea recte, diſtincte, & reverenter
7 proferantur, & non confundantur. Attentio
litteralis eſt illa, qua attenditur ad ſenſum
verborum, ut hæc percipiantur mente, & af-
fectus applicetur ad hoc, quod verba ſignifi-
8 cant. Attentio *Spiritualis* eſt illa, qua atten-
ditur ad Deum, ut terminum noſtræ oratio-
nis, & ad rem, ſeu gratiam, pro qua ora-
9 tur. Quælibet ex his tribus attentionibus ad-
huc eſt triplex, ſcilicet *actualis*, *virtualis*, &
10 *habitualis*. *Actualis* eſt illa, qua ſic actu men-
te attenditur ad verba, ſenſum, & Deum, ſeu
gratiam petitam, ut ſit excluſa omnis alia
cogitatio extranea, ideſt, in genere, eſt illa,
qua reipſa mens cogitat eodem momento, quo
actus producitur externus. *Virtualis* eſt illa, 11
qua a principio quidem mente attenditur ad
verba, ſenſum, & Deum, ſeu gratiam peti-
tam, poſtea tamen orans involuntarie diſtra-
hitur, & iſta durat tandiu, quandiu quis in-
voluntarie diſtrahitur, vel quando dedita ope-
ra non diſtrahitur; ideſt in genere attentio
virtualis eſt animi ad opus applicatio, non
actu, ſed virtute remanens ex actuali præha-
bita non revocata. *Habitualis* eſt illa, qua 12
ex frequentatione actuum redditur quis ſic di-
ſpoſitus ad attendendum ad verba, ſenſum, &
Deum, ſeu gratiam petitam, ut licet antea
attentionem actualem non habuerit, ex cujus
vi ſequeretur vocalis oratio, tamen ſi ei in
mentem veniſſet, ipſam attentionem actua-
lem non omiſiſſet, ut ſi Clericus dormiens ex
habitu aliquam horam Canonicam recitaret,
certe ſi de ea actu cogitaſſet, neceſſariam at-
tentionem non omiſiſſet: ideſt in genere. At-
tentio *habitualis* eſt propenſio ad attendendum
orta ex frequentatione actuum, itaut ſi actu
de ea cogitatum fuiſſet, neceſſaria attentio
non omiſſa eſſet.
Ad ſatisfaciendum præcepto de recitando 13
Divino Officio, & de audienda, vel celebran-
da Miſſa requiritur ſub culpa mortali, nedum
attentio externa, ſed etiam interna. Sic Di-
vus Chryſoſtomus *homil. 79. ad populum An-
tiochenum*, Divus Thomas *in 4. diſt. 15. q. 4.
art. 2. queſtiunc. 4. ad 2.* Major *in 4. diſt. 12.
q. 7.* Cajetanus, Sotus, Navarrus, Azorius,
Leſſius, Suarez, Sa, Reginaldus, Aragonius,
Filliucius, Valentia, Vaſquez, Rodriquez,
Malderus, Moneta, Macignus, Garzias, Pau-
lus Squillante, Bonacina, & alii plurimi. Et
colligitur aperte *ex c. Dolentes 6. de celebra-
tione Miſſar.* ubi ſic præciſe habetur: *Et ſi
quando, dum hæc celebrantur, interſint, Chori
ſilentium fugientes intendunt exterius collocutioni-
bus laicorum, dumque auditum ad indebitos ſer-
mones effundunt, aures intentas non porrigunt ad
Divina. Hæc igitur & ſimilia ſub pœna ſuſpen-
ſionis penitus inhibemus, diſtricte præcipientes in
virtute obedientiæ, ut Divinum Officium, no-
cturnum pariter, & diurnum, quantum eis de-
derit Deus, ſtudioſe celebrent pariter, & devo-
te.* Ubi Gloſſa notat *Studioſe*, quantum ad
Officium oris, ideſt ſine Syncopa, & *Devote*,
quantum ad Officium cordis juxta illud Apo-
ſtoli *ad Epheſ. 5. Cantantes, & pſallentes in
cordibus veſtris Domino*, unde Gloſſa *in c. Can-
tantes diſt. 92.* hos verſiculos refert.

Non

14 *Non vox, ſed votum, non muſica chordula, ſed cor,*
Non clamans, ſed amans cantat in aure Dei.

15 Et ad hoc faciunt etiam alii duo ſequentes
verſiculi a Doctoribus pro faciliori captu ad-
ducti.

Dirige cor ſurſum; bene profer; reſpice ſenſum;
Inque Choro ne ſis corpore, mente foris.

16 Et ratio eſt clara, quia Eccleſia præcipit
Divinum Officium devote recitari in ſupra
17 cit. *c. Dolentes*, ibi: *Devote*. Devotio autem
eſt actus internus, adeoque ultra attentionem
externam requiritur etiam interna. Tum quia
præcipitur Officium, prout eſt actus orationis
Deo gratus, ſed nulla oratio eſt Deo grata
ſine attentione interna, immo a Deo repre-
henditur *Matth.* 15. *Populus hic labiis me ho-
norat, cor autem eorum longe eſt a me;* & jux-
ta id quod ex Divo Gregorio refert, & ap-
probat Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 13.
*Illius orationem Deus non audit, cui qui orat,
non attendit;* & per hoc aſſeveranter idem
Divus Thomas *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 4. *art.* 2.
quæſtiuncula 4. *ad* 2. ſic ait; *Si ad contrarium
mens evagetur, etiam culpa mortalis erit:* &
S. Chryſoſtomus *homil.* 79. *ad populum Antio-
chenum* in hæc præciſa verba prorumpit: *Quæ
enim excuſatio, & venia dabitur nobis, ſi cum
amicis loquentes adſumus animo, mentemque ad-
hibemus, cum Deo vero colloquentes animo in
rebus indignis peregrinamur? poſſetque tam fœ-
da, & turpis eſſe peregrinatio illa mentis, ut
duplicis ſceleris, ſeu lethalis culpæ labem habe-
ret; unam, verbi cauſa, cogitati, optatique ſtu-
pri, ſeu homicidii, alteram inſignis injuriæ,
qua Divinæ preces, Pſalmi, Sacræque Scriptu-
ræ verba tunc afficiuntur.*
18 Nec valet objicere, quad Eccleſia actus in-
ternos præcipere non poteſt, cum ſuper illos
poteſtatem non habeat, nec de illis judicet.
19 Nec etiam valet objicere, quod difficillimum
eſt talem attentionem internam habere, ac
proinde credibile non ſit Eccleſiam voluiſſe
talem jugum imponere, cum ipſa ſit piiſſima
20 Mater, & ejus jugum ſuave ſit. Non valet,
inquam, primum, quia licet Eccleſia non poſ-
ſit per ſe, ac directe præcipere actum mere
internum, ac ſeorſim ſumptum, poteſt tamen
Eccleſia ipſum compræcipere, ſeu indirecte,
& concomitanter præcipere una cum actu ex-
terno, quando ad ejus rationem, ſeu mora-
lem ſubſtantiam actus internus requiritur, prout
in propoſito attentio interna requiritur ad ra-
tionem, & moralem ſubſtantiam orationis,
cum hæc ſine ulla attentione interna potius
eſſet ſimulatio orationis a Deo reprehendenda
juxta illud Matth. 15. *Populus hic labiis me
honorat, cor autem eorum longe eſt a me;* adeo-
que attentio interna circa recitationem Officii
cadit ſub Eccleſiæ præcepto, & hac præci-
piendi poteſtate Eccleſia uſa eſt tribus Œcu-
menicis Conciliis, in quibus Officii recitatio-
nem attentam præcepit, videlicet in Concil.
Lateranenſi ſub Innocentio III. *in cap. Dolen-
tes* 9. *de celebratione Miſſar.* in Concil. Vien-
nenſi ſub Clemente V. in Clementina *cap.
Gravi* 1. *de celebratione Miſſar.* & in Concil.
Tridentino ſub Pio IV. *in ſeſſ.* 24. *de refor-
mat. cap.* 12. Nec pariter valet, ſecundum, 21
quod ſcilicet difficillimum ſit talem attentio-
nem internam habere pro adimplendo tali præ-
cepto, nam facillime adimpleri poteſt præce-
ptum cum attentione tantum virtuali, quam
habere non eſt arduum, ut experientia patet
in omnibus aliis negotiis. Tum quia facilli- 22
ma eſt attentio interna ſuperficialis ad verba
cum pia intentione orandi, & colendi Deum
prolata, quæ attentio ſuperficialis ex commu-
ni Doctorum eſt ſufficiens pro adimplendo præ-
cepto, quia attentio hæc ſuperficialis cum di-
cta pia intentione facit orationem perfectam
quoad ſubſtantiam, Deoque pergratam, ut
patet in Monialibus, aliiſque idiotis Horas
Canonicas ignoto idiomate recitantibus, qui
omnes ſine dubio præcepto ſatisfaciunt cum
ſola illa attentione ſuperficiali ad verba animo
laudandi, & colendi Deum prolata. Immo 23
tanta ſæpe eſt ſententiarum Divini Officii pro-
funditas, ut eorum ſenſus, & Myſteria vix
doctiſſimis pateant: Unde etiam docti eam at-
tentionem licite omittunt, & quia neceſſaria
non eſt, & ut ne nimia illa attentio caput
gravet, vel lædat; quamvis tamen omnium
conſenſu Doctorum ſit conſulenda attentio lit-
teralis, vel ſpiritualis, ſi ſine capitis offenſio-
ne haberi poſſit.

Ad peccatum mortale incurrendum ob de- 24
fectum debitæ attentionis internæ, non eſt ne-
ceſſe, ut mentis evagatio ſit deliberata, dire-
cteque volita, ſed ſufficit ſi ſit volita indire-
cte, ut cum quis advertit ſe non attendere,
& per craſſam, & ſupinam negligentiam de
hoc non curat; aut cum quis licet nolit eſſe
diſtractus, tamen voluntarie occupat ſe in actio-
nibus ſive interioribus, ſive exterioribus, quæ
ſecum non patiuntur attentionem neceſſariam;
Unde ſi quis advertat, ſe per id quod cogi-
tat,

tat, aut facit, eſſe diſtractum ab attentione
requiſita ad recitationem Officii, ad auditio-
nem, vel celebrationem Miſſæ, & per craſ-
ſam, & ſupinam negligentiam non curet ad id
mentem colligere, ſed per totum officium, &
totam Miſſam, aut per notabilem partem per-
ſeveret ſic craſſe, & ſupine diſtractus, non ſatis-
25 facit præcepto. Si vero diſtractio non ſit plene
voluntaria, ſed inadvertenter aliud cogitet, aut
faciat, quouſque advertat ſe diſtrahi, ſemper
reputatur ſufficienter attentus, & per conſequens
ſatisfacit præcepto attente recitandi Officium,
ſeu Miſſam audiendi, vel celebrandi: quia li-
cet pro tunc non habeat attentionem actua-
lem, habet tamen virtualem, quæ ſicut in omni
alio opere, ita etiam in recitatione Officii, &
auditione, vel celebratione Miſſæ ſufficit; non
enim requiritur attentio actualis ſemper du-
rans, ut ſcilicet quis per totum Officium, ſeu
Miſſam attendat actu ſemper ad omnia ver-
ba, vel Deum; Immo hæc attentio continua
ob naturalem mobilitatem, & inſtabilitatem
mentis humanæ naturaliter vix poſſibilis eſſet,
ideoque ſub humano præcepto cadere non po-
teſt. Sic *Doctores communiter*.
26 Clerici Beneficiati, qui cum voluntariis di-
ſtractionibus recitant Divinum Officium, licet
mortaliter peccent, non tenentur tamen ad
ullam fructuum reſtitutionem, dummodo ta-
men integre, & cum intentione orandi, &
Deum colendi recitent; Sic D. Antoninus,
Hoſtienſis, Major, Gerſon. Corduba, Medi-
na, Sotus, Toletus *lib.* 2. *cap.* 12. Navarrus
de Orat. cap. 10. *n.* 31. Layman *lib.* 4. *tract.* 1.
cap. 5. *n.* 10. Gobat *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 2.
n. 842. Sporer *tom.* 2. *c.* 2. *ſect.* 2. §. 5. *n.* 88. &
alii multi contra Suarez, & Barboſam *in cap.*
27 *Dolentes*, & alios multos a ſe citatos; Et ra-
tio efficaciſſima eſt, quia Leges odioſæ, &
præſertim pœnales non ſunt extendendæ ultra
proprietatem verborum, ſed potius intra ean-
dem reſtringendæ quoad fieri poteſt; *cap. fin.
de Tranſact.* ibi: *In his, in quibus Jus non in-
venitur expreſſum, procedas* (æquitate ſervata)
*in humaniorem partem declinando ſemper ſecundum
quod perſonas, & cauſſas, & loca, & tempora
poſtulare videris;* & *cap. Ex litteris, de prob.* ibi:
*Promptiora ſunt Jura ad abſolvendum, quam ad
condemnandum*, & *l. Benignius* 18. *ff. de leg.* ibi:
*Benignius leges interpretandæ ſunt, quo earum vo-
luntas conſervetur; l. Semper in dubiis, ff. de
regul. Jur.* ibi: *Semper in dubiis benigniora præ-
ferenda ſunt; l. Placuit, Cod. de Jud.* ibi:
*Placuit in omnibus rebus præcipuam juſtitiæ æqui-
tatiſque, quam ſtricti Juris, eſſe rationem*, & ſi-
militer ſtatuitur *l. Arianus, ff. de obligat. &
action. l. In ambiguis, ff. de regul. Jur.* Atqui
Sacri Canones præcipientes attentionem non
faciunt ullam prorſus mentionem reſtitutio-
nis, ut patet *in cap. Dolentes* 9. *de celebrat.
Miſſar.* Clement. *Gravi, de celebrat. Miſſar.
&* Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. &
Leges Canonicæ præcipientes reſtitutionem fru-
ctuum ob neglectum penſum Canonicum ex-
preſſe ſolum loquuntur *de non recitante, non
dicente, omittente, vel intermittente*, ut patet
in ſeſſ. 9. §. *Statuimus* Concilii Lateran. cele-
brati ſub Leone X. & in Conſtit. S. Pii V. incip.
Ex proximo; Recitans autem Officium cum di-
ſtractionibus voluntariis, non poteſt vere dici
illud non recitaſſe, vel omiſiſſe; quomodo enim
poſſet vere dici illud recitaſſe diſtracte, ſi nul-
limode recitaſſet, & penitus omiſiſſet? adeo-
que ſtat clarum, quod Beneficiati recitantes
Officium cum voluntaiiis diſtractionibus, licet
peccent mortaliter, non tenentur ad reſtitutio-
nem fructuum, ſi illud integre, & cum inten-
tione orandi, & Deum colendi recitent. Tum 28
quia obligatio reſtitutionis non eſt imponenda
maxime a Confeſſariis, niſi cogat indubitata
veritas, ut recte poſt Graff. Polancum, & alios
docet Gobat *loc. cit.* (*)

Ad

(*) Fructuum reſtitutioni obnoxium eſſe Beneficiarium voluntaria animi derogatione (fortaſſe *diuagatione*) Officii Breviarium perſolventem hoc ratiocinio evidenter conſtare reor. Recitatio Beneficiariis impoſita, qua deficiente, fructuum reſtitutioni ſubjiciuntur, eſt vera oratio. A vera autem oratione inſeparabilis eſt attentio, ſaltem virtualis, omnem voluntariam animi diſtrationem excludens. Itaque Beneficiarius, qui voluntarie diſtractus Canonicas horas percurcit, vere eas non recitat, adeoque fructuum reſtitutioni adſtringitur. Major certa eſt, niſi forte quis dicat Officium ſub reſtitutionis vinculo Beneficiariis impoſitum pſittacorum more pronunciandum eſſe. Confer Cabaſſut. *Jur. Can. Theor. & Pr. lib.* VI. *cap.* XIV. *num.* 14. ubi hanc ſententiam ratione & auctoritate firmat, additque: *Quiſquis etiam ſic recitat divinum Officium, ut notabilem ejus partem per nimium celeritatis affectum, aut per ſocordiam & negligentiam male proferendo intercipiat, tenetur quoque, ſi ea pars intercepta ſit notabilis, reſtituere de fructibus, ad ejus partis proportionem*. Hæc Auctor hujuſce adnotationis. Sed tu vide Ligorium *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 2. *dub.* 6. *art.* 6. *num.* 669. & *lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 2. *art.* 4. *num.* 177.

29 Ad ſatisfaciendum præcepto recitandi Divinum Officium, vel audiendi, ſeu celebrandi Miſſam, ſufficit attentio tacita, vel implicita, non enim requiritur propoſitum expreſſum ante recitandi, audiendi, vel celebrandi; Unde intendens in genere recitare Officium, audire, ſeu celebrare Miſſam, modo conſueto, vel intendens Deum laudare, & debito ſuo ſatisfacere, ſufficientem habet attentionem; Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 3. *c.* 3. *n.* 6. *& lib.* 4. *cap.* 26. *num.* 5. Leſſius, Bonacina,
30 & alii. Qui Officium incipit recitare, & Miſſam audire cum intentione recitandi vel audiendi debite, quoties dedita opera mentem non divertit, licet per totum Officium, vel Miſſam diſtractus, non peccat mortaliter. Ita Sanchez cum multis a ſe citatis *lib.* 7. *Conſil. Moral. c.* 2. *dub.* 28. *num.* 10. intelligens de
31 omnibus; Gobat tamen *l. c. num.* 845. merito intelligit de ſolis ſcrupuloſis, & ſolitis recitare, & reſpective audire pie, & devote.
32 Qui accedit ad Eccleſiam de more ibi Officium recitaturus, vel Miſſam celebraturus, ſeu auditurus, ut adimpleat munus ſuum, ſufficientem habet attentionem, ac proinde ſatisfacit, quamvis poſtea recitet, audiat, vel celebret involuntarie diſtractus. Ratio eſt, quia in tali intentione includitur attentio, quæ quaſi neceſſario conſequitur intentionem orandi, & Deum colendi. Ita cum multis a ſe citatis Bonacina *tract. de Hor. Canon. diſp.* 1.
33 *q.* 3. *punct.* 2. §. 2. *num.* 24. Dummodo quis adhibeat mediocrem diligentiam pro repellendis diſtractionibus ſe vexantibus, & non ſupina, & craſſa negligentia ſe evagari ſinat, ſatisfacit præcepto cum ſufficienti attentione. Ita Sanchez cum multis aliis a ſe citatis lo-
34 co ſupra laudato *n.* 25. Quinimmo abſque culpa poterit admitti aliqua brevis mentis evagatio ad refocillandum cerebrum vel cor; Id. *ibidem*, *num.* 10. poſt Gerſonem, & alios: Idemque cenſet Suarez *lib.* 4. *de Horis c.* 24. *in fine*, ſi inter recitandum Officium, & conſequenter etiam inter audiendum Sacrum aliquid quis annotet, vel famulo mandet, quia nimirum advertit ſe non poſſe aliter conſervare interiorem quietem, quam turbat cognitio identidem illum ſtimulans ad mandandum
35 chartæ, ne forte obliviſcatur. Quandiu ſcrupuloſo evidenter non conſtat, quod mutaverit propoſitum recitandi attente, licet advertens, ſciens, volens inhæſerit cogitationibus plane alienis inter recitandum Officium, vel audiendum Sacrum, credere poteſt ſe ſatisfeciſſe ſuæ obligationi; cum hoc ſit privilegium ſcrupuloſorum, ut ex communi Doctorum docent Suarez *cit. lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 20. & Gobat *l. c. num.* 844.

ATTRITIO. Vide verb. *Pœnitentiæ Sacramentum*.

AVARITIA.

AVaritia eſt inordinatus appetitus divitiarum, erogationiſque illarum tenacitas; 1
Eſt in re communis, & colligitur ex *Eccleſiaſt.* 5. ibi: *Avarus non implebitur pecunia*, & ex Sancto Auguſtino *ſerm.* 107. *cap.* 3. ubi ſic expreſſe dicit: *Non ſolum avarus eſt, qui rapit aliena, ſed & ille avarus eſt, qui cupide ſervat ſua.* Avaritia conſiſtit in tribus, ſcilicet in 2
appetendo, in acquirendo, & in retinendo divitias inordinate. *Communis.* Avaritia in 3
avaro poteſt conſiderari & circa Deum, & circa proximum, & circa ſeipſum. Circa Deum 4
fit peccatum mortale, quando repugnat Charitati Dei, cum ſcilicet homo adeo inordinate, & immoderate appetit divitias, ut in eis ultimum finem conſtituat, paratus ob eas Legem Dei violare, atque adeo amicitiam Dei, curamque ſalutis omnino poſtponat, vel excludat, quod innuere voluit Chriſtus *Matth.* 6. ubi poſtquam dixiſſet: *Nemo poteſt duobus Dominis ſervire; aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet*, ſtatim ſubjunxit: *Non poteſtis Deo ſervire, & Mammonæ*, ita ſcilicet ut in divitiis totum affectum, curam, ſpem, aut velut ultimum finem conſtituatis, ſic enim Deo contempto, Mammonæ pro Deo ſervietis; unde Apoſtolus *ad Coloſſenſ.* 3. ſic ad rem ait: *Avaritia eſt ſimulacrorum ſervitus*, & jam Oſea *c.* 12. dixerat: *Dives effectus ſum, inveni Idolum mihi;* & Iſaias *cap.* 2. *Repleta eſt terra argento, & auro, & repleta eſt terra Idolis*, ad quæ egregie alludens Innocentius III. *lib. de vilitate conditionis humanæ*, ſic ait: *Sicut Idolatra ſervit ſimulacro, ſic avarus ſervit theſauro; nam ille cultum Idololatriæ diligenter ampliat, & ille cumulum pecuniæ libenter augmentat; ille cum diligentia colit ſimulacrum, & iſte cum omni cura cuſtodit theſaurum; ille ſpem ponit in Idololatria, & Idolo, & iſte ſpem ponit in pecunia, & nummo; ille timet mutilare ſimulacrum, & iſte timet minuere theſaurum.*

rum. Et revera quod avarus Deum poſtponat divitiis obſervat S. Auguſtinus *in pſalm.* 96. ubi avarum alloquens ſic ait: *Nam multa jubet Chriſtus, & non facis, jubet avaritia, & facis: jubet Chriſtus, ut veſtias pauperem, & non facis; jubet avaritia, ut fraudem facias, & hoc potius facis;* Et idem *lib.* 2. *de Civitate Dei c.* 25. dicit, quod avari *frui volunt nummo, uti autem Deo; quoniam non nummum propter Deum impendunt, ſed Deum propter nummum colunt.*

5 Circa proximum ſit avaritia peccatum mortale, quando repugnat graviter Charitati, vel Juſtitiæ erga proximum, verb. gr. immoderato habendi amore, aut injuſte auferendo, aut retinendo rem alienam, aut duriter non ſuccurrendo extremæ, vel gravi proximi neceſſitati; *Communis* cum S. Thoma 2. 2. *q.* 118. *art.* 4. *in corp.* ubi explicans quomodo avaritia ſit peccatum mortale, utpote Juſtitiæ oppoſitum in re gravi, dicit: *In quantum aliquis... acquirit pecuniam ultra debitum aliena ſurripiendo, vel retinendo,* & S. Euſebius ſuper illa verba Matth. 25. *Eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare &c.* ubi ſic ait: *Intelligamus quantæ damnationis eſt ſpoliaſſe paupe-*
6 *rem, quem ſummum crimen eſt non paviſſe.* Circa ſeipſum peccat avarus, cum ratione ſuæ avaritiæ, non tantum ſævit in alios, ſed etiam in ſuammet Perſonam, nec pro ſe utendo ſuis divitiis, vel facultatibus ad neceſſitatem, vel ſufficientiam; unde egregie Sanctus Petrus Chryſologus *ſerm.* 19. dicit: *Avarus nullius erit, nec ſuus erit;* itaut ſibi negando etiam neceſſaria, reddat avarus ſuam vitam ſuum ſupplicium, ut obſervat Seneca *lib. de conſolatione ad Polit.* 8. ibi: *Ejus vita ſupplicium eſt.*

7 Avaritia ſemper eſt lethalis, ubi opponitur Juſtitiæ in re gravi; *Communis* cum S. Thoma
8 *l. c. ſupra num.* 5. Aliquoties eſt etiam lethalis, licet non opponatur Juſtitiæ; S.Thom. 2. 2. *q.* 118. *art.* 4. *in corpore* ubi ſic expreſſe dicit: *Si in tantum... amor divitiarum creſcat, quod præferatur charitati, ut ſcilicet propter amorem divitiarum aliquis non vereatur facere contra amorem Dei, & proximi, ſic avaritia erit peccatum mortale.* Et ſic alii paſſim.

9 Avaritia ubi opponitur ſoli Liberalitati, eſt peccatum ex genere ſuo veniale, quia ſic eſt mera illiberalitas, ſeu affectus nimius divitiarum in hoc conſiſtens, quod licet quis eas ſuperflue quærat, amet, poſſideat &c. non tamen earum amorem amori Divino præferat, & ideo ſupponitur paratus potius velle omnium divitiarum jacturam facere, quam præceptum aliquod graviter obligans violare. *Communis*.

Hinc colligitur, quod avaritia opponitur 10
duplici virtuti, ſcilicet Juſtitiæ, & Liberali-
tati. Juſtitiæ auferendo, vel retinendo quod
alienum eſt invito domino rationabiliter; Li-
beralitati propter nimium, & immoderatum
affectum ad res proprias. Juſtitia recte defi- 11
nitur cum Ulpiano *l. Juſtitia, ff. de Juſtitia
& Jure*, ſic: *Juſtitia eſt conſtans, et perpetua
voluntas Jus ſuum unicuique tribuens*, ideſt Ju-
ſtitia eſt virtus inclinans, & firmans volun-
tatem ad perpetuo tribuendum Jus ſuum uni-
cuique. *Eſt in re communis*. Liberalitas eſt vir- 12
tus inclinans voluntatem ad diſpenſanda bona
in uſus proprios, & alienos, juxta præſcri-
ptum rationis. *Eſt in re communis*. Prodiga- 13
litas e contra eſt vitium inclinans voluntatem
ad dandum ultra menſuram ratione præſcri-
ptam. *Eſt in re communis*. Unde, ut vides, 14
quanto eſt laudabilis liberalitas, tanto magis
eſt damnabilis prodigalitas, quæ licet ex ge-
nere ſuo ſit tantum peccatum veniale, poteſt
tamen ab extrinſeco fieri mortale, ſi nempe
prodiga bonorum dilapidatio ſit in cauſa, cur
non poſſit prodigus debita ſolvere, familiam
ſuſtentare, ſit inde aliis ſcandalo, aut gravi
detrimento, & hujuſmodi. *Communis*.

Avaritia ſeptem habet filias, quæ recenſentur & a S. Gregorio *lib.* 31. *Moral. cap.* 31. & a Divo Thoma 2. 2. *qu.* 118. *art. fin.* & ab aliis communiter. Prima eſt *Duritia cordis*, quæ eſt vitium a compaſſione pauperum avertens. Secunda eſt *Inquietudo mentis*, quæ eſt vitium ab ordinata quiete animum avertens. Tertia eſt *Violentia*, quæ eſt vitium animum inclinans ad inferendam vim pro rapiendo, vel injuſte retinendo aliena. Quarta eſt *Fallacia*, quæ eſt vitium inclinans ad decipiendum verbis. Quinta eſt *Perjurium*, quod eſt vitium inclinans ad decipiendum verbis juratis, ſeu cum falſo juramento. Sexta eſt *Fraus*, quæ eſt vitium inclinans ad decipiendum factis proximum noſtrum quo ad res. Septima eſt *Proditio*, quæ eſt vitium inclinans ad decipiendum proximum noſtrum quo ad perſonas. * Et ſub his, juxta Div. Iſidorum, continentur *Mendacium*, *Falſum teſtimonium*, *Appetitus lucri turpis*, *Rapacitas*, & *Inhumanitas*. * 15

Pro avaritia fugienda poſſunt conſiderari ſequentes Sacræ Scripturæ textus. *Eccleſ. cap.* 2. ſic ait Sapiens: *Deteſtatus ſum omnem induſtriam meam.... habiturus hæredem poſt me,* 16

quem

quem ignoro utrum ſapiens, an ſtultus futurus ſit, et dominabitur in laboribus meis, quibus deſudavi, et ſollicitus fui, et eſt quidquam tam vanum? Ad Timoth. 6. dicitur; *Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, et in laqueum Diaboli, et deſideria multa inutilia, et nociva, quæ mergunt homines in interitum, et perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas.* Et *Eccleſ.* 10. habetur: *Avaro nihil eſt ſceleſtius, nihil eſt iniquius, quam amare pecuniam, hic enim et animam ſuam venalem habet.* Ad *Epheſ.* 5. ſic ſcribit Apoſtolus: *Hoc enim ſcitote intelligentes, quod omnis avarus non habet hæreditatem in Regno Chriſti, et Dei.* Matth. 19. ſic dicit ipſe Jeſus Chriſtus: *Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in Regnum Cœlorum; facilius eſt Camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in Regnum Cœlorum,* & de facto, ut dicitur *Lucæ* 16. *Mortuus eſt dives, et ſepultus eſt in Inferno;* & *Matth.* 25. ſententia finalis reproborum aſſignatur his verbis: *Diſcedite a me maledicti in ignem æternum, eſurivi enim, et non dediſtis mihi manducare, nudus fui, et non cooperiiſtis me, etc.* Reflectant quæſo divites avari, quod *relinquent alienis divitias ſuas, Pſal.* 48. *num.* 11. & ſic, *Divitiæ ſi affluant, nolint* (nolite) *cor apponere, Pſal.* 61. *num.* 11. ſed juxta monitum Salvatoris noſtri *Matth.* 5. *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, ubi ærugo, et tinea demolitur, et ubi fures effodiunt, et furantur; theſaurizate autem vobis theſauros in Cœlo, ubi nec ærugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur,* & ut alias innumeras hujuſmodi Scripturas omittam, ſit pro complemento grave, & ſerio reflectendum monitum D. Jacobi Apoſtoli in ſua Epiſtola *cap.* 5. *Agite nunc divites in miſeriis, quæ advenient vobis.*

17 Avarus eſt burſa Principum, capſerius Latronum, rixa Parentum, & ſibilus hominum; S. Hieronymus apud Urſajam *in Miſcellaneo primo litt. A. num.* 305.

AUDITOR, AUDITORES.

1 Auditores, ut ſic, ſunt illi, quibus cura demandatur cauſſam audiendi, & examinandi; *c. Super Quæſtionum art.* 27. *§. inten-*
2 *tionis, de Offic. et poteſt. Jud. Delegati.* Non tamen poſſunt cauſam definire, niſi delegatam habeant facultatem; *Clement. Auditor,*
cap. 3. *de Reſcriptis.* Auditorum genera licet 3
ſint multiplicia, Nos tamen hic de duobus tantummodo, quibus principaliores, & univerſaliores cauſſæ competunt in Curia Romana, agemus; videlicet de Auditore Cameræ, & de Auditoribus Rotæ.

Auditor Cameræ habet Juriſdictionem ordi- 4
nariam, quæ per obitum Papæ non expirat; Tenet Gloſſa *in Clementina Ne Romani cap.* 2. *§. eo tamen proviſo, verb. expirare,* & expreſſe habetur in Conſtitut. Pii IV. incip. *Ad eximiæ* §. 5. ibi: *Tua ordinaria auctoritate;* & in alia ſimili Pauli V. incip. *Eximiæ* §. 7. ubi repetuntur eadem verba; *Tua ordinaria auctoritate;* Et propterea, ut obſervat Fagnan. *in cap. Cum olim, de majorit. et Obed. num.* 71. in ſuis Litteris ſemper inſcribitur, *Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Judex Ordinarius.* Unde Auditor Cameræ 5
eſt Judex ordinarius appellationum a ſententiis per Ordinarios latis, etiam extra ſtatum Eccleſiaſticum; Paul. V. in Conſt. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 10. Poteſt procedere contra Epiſcopos non reſidentes uſque ad ſententiam definitivam excluſive. Pius IV. in Conſtit. incip. *Cum tam Sacroſanctum;* & Urbanus VIII. in Conſt. incip. *Sancta Synodus.* Immo Auditor 6
Cameræ habet generalem facultatem procedendi contra Epiſcopos in quibuſcumque cauſſis etiam gravioribus, eoſque puniendi abſque ſpeciali commiſſione & Signatura Papæ; Colligitur aperte ex Conſt. Gregorii XIV. impreſſa poſt practicam Saluſtii Tiberii *in praxi* §. 11. & ex alia Pauli V. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 12. *et* 13. in quibus Auditor Cameræ declaratur Judex Ordinarius quorumcumque Prælatorum exemptorum, etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, Primatiali, vel majori Dignitate Eccleſiaſtica præditorum, tam per accuſationem, quam denunciationem, inſtigationem, & inquiſitionem, in caſu omnium, & ſingulorum, ac quorumcumque, & quantumcumque enormium criminum, delictorum, & exceſſuum tam in Urbe, quam extra commiſſorum, nec non quoad pœnas contra culpabiles repertos juxta exceſſuum exigentiam devenire valeat. Dummodo tamen 7
Monitoria contra Epiſcopos ad comparendum perſonaliter non niſi prævia commiſſione manu Papæ ſignata decernat; ut expreſſe cavetur in citatis Conſtitutionibus; & ſic ſtat clarum, quod ſignatura Papæ non requiratur, niſi in caſu illo ſpeciali, cum Monitoria decernuntur ad perſonaliter comparendum, ut etiam ſtatuit Pius IV. Conſtit. incip. *De Sa-*

lum gregis §. 3. nam illa exceptio firmat regulam in contrarium in aliis caſibus non exceptis; *Leg. Nam quod liquide* §. *fin. ff. de pœn. legat.*

8 Nec refert quod dictæ Conſtitutiones non derogent expreſſe Concilio Tridentino, quod *ſeſſ.* 24. *cap.* 5. ſic præciſe ſtatuit; *Cauſſæ criminales graviores contra Epiſcopos, etiam Hæreſis, quod abſit, quæ depoſitione, aut privatione dignæ ſunt, ab ipſo tantum Summo Romano Pontifice cognoſcantur, & terminentur. Quod ſi ejuſmodi ſit cauſſa, quæ neceſſario extra Romanam Curiam ſit committenda, nemini prorſus ea committatur, niſi Metropolitanis, aut Epiſcopis a Beatiſſimo Papa eligendis. Hæc vero commiſſio, & ſpecialis ſit, & manu ipſius Sanctiſſimi Pontificis ſignata, nec unquam plus his tribuat, quam ut ſolam facti inſtructionem ſumant, proceſſumque conficiant, quem ſtatim ad Romanum Pontificem tranſmittant, reſervata eidem Sanctiſ-*
9 *ſimo ſententia Definitiva*. Non refert, inquam, quia nulla requiritur expreſſa derogatio Conc. Tridentini propter expreſſam præſervationem auctoritatis Sedis Apoſtolicæ *in cap. ultimo ſeſſ.* 25. *de reformat.* ſed ſufficit, quod Pontifex ſtatuat, prout ſtatuit in hoc caſu, contrarium ejus, quod Concilium diſponit, cum ſola clauſula generali: *Non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis*, ut declaravit S. Pius V. & ſæpius cenſuit Sacr. Congr. ejuſdem Concilii interpres, ut teſtatur & tenet Fagnan. *in cap. Nulla n.* 86. *de conceſſione Præbend.* Barboſa in Conc. Triden. *cap.* 21. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Garcias *de Benefic. par.* 4. *cap.* 5. *num.* 36. ubi refert hanc eſſe praxim Cancellariæ, & ſtylum Romanæ Curiæ, & expreſſe tenet Rota *part.* 2. *deciſ.* 687. *num.* 24. *& deciſ.* 724. *num.* 6. *& part.* 6. *deciſ.* 71. *num.* 9. *& par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 498. *n.* 27.

10 Nec refert etiam quod in dictis Conſtitutionibus Gregorii XIV. §. 26. & Paul. V. §. 38. addita ſit clauſula: *Per præſentes tamen non intendimus Concilii Tridentini decretis in aliquo derogare, vel alias præjudicare, ſed illa ſalva eſſe, & in ſuo robore permanere, eaque omnino, & inviolabiliter ſervari mandamus*.

11 Non valet; inquam, quia cum facultas procedendi contra Epiſcopos conceſſa Auditori Cameræ ex generali commiſſione abſque Signatura Papæ in cit. Conſtitutionibus obviet expreſſe Concilio Tridentino, talis clauſula præſervativa decretorum Concilii, ut evitetur contradictio, debet intelligi præter ea, quæ ibi ſtatuuntur expreſſe contraria eidem Concilio; Rota coram Caval. *deciſ.* 601. *num.* 1. *idem addit. ad* Buratt. *deciſ.* 163. *num.* 5. *& par.* 7. *recentior. coram* Pancirolo *deciſ.* 155. *num.* 2. Oldrad. *conſ.* 320. *in fine*; Creſcent. *deciſ.* 7. *in fin. de Jurepatron.* Seraphin. *deciſ.* 1445. Fagn. *in cap. Pervenit, de teſtibus cogendis num.* 30. Petra *in Conſtitut.* 2. *Leonis IX. ſect.* 1. *n.* 40.

Et quod vere Pontifices in cit. Conſtitutioni- 12
bus voluerint expreſſe dare Auditori Cameræ facultatem procedendi ſine aliqua commiſſione manu Papæ ſignata requiſita a Concilio, patet aperte, quia utuntur his verbis: *Omnibus, & ſingulis, quibuſcumque criminibus, et quantumcumque enormibus delictis et exceſſibus*, quæ verba ſingula univerſalitatem caſuum important, & præſertim verificatur de verbo *Quibuſcumque*; ut non excludat aliquem, & ſit terminus infinitus; *l. A Procuratore, Cod. Mandati, cap. Solitæ* §. *de majorit. et obed.* Gloſſa *verb. Quicumque in cap. Quicumque, de ſentent. Excommun. in* 6. Decian. *conſ.* 41. *n.* 48. *lib.* 2. *et conſ.* 35. *num.* 23. *lib.* 3. Gom. *in reg. de infirm. q.* 1. *verſ. tamen iſtis*; Fagn. *loc. cit. n.* 29. Petra *loc. cit. n.* 42. & alii paſſim.

Nec refert tandem adducere exempla, in 13
quibus Auditor Cameræ proceſſit contra Epiſcopos ex ſpeciali commiſſione Papæ, immo etiam ex ſpeciali commiſſione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, quod non potuiſſet evenire, ſi ipſe haberet Ordinariam Juriſdictionem in ipſos quo ad cauſſas graviores abſque
ſpeciali commiſſione, & Signatura Papæ; Non 14
valet, inquam, quia per hoc non cenſetur controverſa ejus auctoritas, nam id evenit, quia directe fuerunt habiti recurſus ad Papam, vel ad dictam Sacram Congregationem, a quibus poſtmodum fuit commiſſa cauſſa Auditori Cameræ ad excitandam potius ejus Juriſdictionem, quam ad novam concedendam; nam ſi illam non haberet, non potuiſſet pro-
cedere contra Epiſcopos in variis cauſſis. Uti 15
de facto proceſſit contra quemdam Archiepiſcopum in Regno Neapolitano, inquiſitum de homicidio, ſtupro, adulterio, aliiſque exceſſibus, ipſum condemnando per ſententiam definitivam in pœnam extraordinariam relegationis in Monaſterium Nurſiæ; Suſpenſioniſque a Divinis; & ab exercitio Juriſdictionis per triennium, ac deinde ad beneplacitum Sanctiſſimi; quæ ſententia fuit judicata legitima a Congregatione pro reviſione ejuſdem deputata ab Innocentio X. & habita in ædibus Domini Fagnani *die* 10. *Julii* 1657. quæ Congregatio, re accurate diſcuſſa, & Archiepiſcopo, ejuſque Procuratoribus, & Advocatis ſæpius auditis, unanimi conſenſu cenſuit bene fuiſ-

fuiſſe judicatum per Auditorem Cameræ; & ita referendum Sanctiſſimo non obſtantibus oppoſitionibus pro parte Archiepiſcopi factis, quod non potuerat Auditor Cameræ ad dictam pœnam extraordinariam procedere. Sic refert Fagn. *in cap. Pervenit*, *de teſtibus cogend. n.* 30.
16 Sic pariformiter contra alios Archiepiſcopos, & Epiſcopos proceſſit pluries Auditor Cameræ, ut variis aliis conſtat exemplis. Anno enim 1642. cum ſolo Pontificis oraculo, & ſine Commiſſione proceſſit contra Archiepiſcopum Tranen. ad inſtantiam Fiſci, & Capituli dictæ Cathedralis; Anno 1647. contra Epiſcopum Guardiæ ad inſtantiam Fiſci, & D. Joſephi della Rocca pro cauſſa graviſſima etiam
17 ſine Pontificis oraculo; Anno 1661. contra Archiepiſcopum Beneventi; quæ & alia exempla, quæ poſſent conferri, fuerunt extracta ab Officiis dicti Auditoris Cameræ, & deducta a Fiſco in cauſſa Sorana contra Reverendiſſimum Epiſcopum anno 1701. in cujus Soranæ cauſſæ commiſſione facta Auditori Cameræ certo cognoſcitur ejus radicalis poteſtas procedendi contra Epiſcopos etiam ſine ſpeciali commiſſione & ſignatura Pontificis, ibi; *Et alias Tribunal R. P. A. C. ex facultatibus ſibi indultis omnimodam valeret exercere Juriſdictionem, tam contra præfatum R. P. Epiſcopum Soranum, quam contra ipſius qualitercumque complices; nihilominus ne in re adeo gravi ulla valeat excitari dubietas, et ulla opponi quovis tempore contra competentiam cavillatio etc.* ex quibus quidem verbis patet commiſſionem potius ex abundanti, & ad removendas cavillationes fuiſſe impetratam, quam ex neceſſitate; excepta evocatione Epiſcopi extra Diœceſim ad perſonaliter comparendum flagrante inquiſitione, & quoties videretur pro Juſtitiæ implemento expedire, propter diſpoſitionem Concilii Tridentini *ſeſſ.* 13. *cap.* 6. expreſſe inhibentis, ne Epiſcopi citentur ad perſonaliter comparendum, & reſervationem dictæ facultatis expreſſe factam in Juriſdictionibus conceſſis Auditori Cameræ a Gregorio XIV. & Paulo V. in cit. Conſtitutionibus, ibi: *Dummodo tamen Monitoria contra Epiſcopos ad comparendum perſonaliter non niſi prævia commiſſione manu Papæ ſignata decernat.* Et ob dictam potiſſimum diſpoſitionem, reſervationem, & finem fuit Auditori Cameræ expedita ſpecialis commiſſio, ut recte obſervat Petra *in Conſtit.* 2. *Leonis*
18 *IX. ſect.* 1. *num.* 62. Cum Auditori Cameræ non ſit neceſſaria ſpecialis commiſſio in ſcriptis ad procedendum contra Epiſcopos, niſi in caſu tranſmiſſionis Monitorii ad perſonaliter comparendum, ut conſtat ex cit. Conſt. Greg. XIV. & Pauli V. & ex Conſtit. Pii IV. incip. *De Salute gregis* §. 3. & S. Pii V. incip. *Inter multiplices*.

Auditor Cameræ non poteſt cognoſcere de 19
cauſſis Eccleſiaſticorum in prima inſtantia; nec Monitoria decernere ad extrahendas partes a ſuis Domiciliis; Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 126. Barboſa *de Offic. et poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 81. *num.* 3. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 837. *num.* 15. & alii paſſim ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. cujus Conciliaris Decreti præcipua cauſa, & ratio fuit, ne partes extra ſuas Provincias, & Diœceſes tot ſumptibus, & incommoditatibus degere, & litigare cogerentur, ut obſervant cit. Doctores; Et ſic expreſſe decrevit Sac. Cong. Immunitatis *in Taurinen.* 15. *Martii* 1650. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 101. his verbis: *Auditori Cameræ annuente Sanctiſſimo injungitur, ut ſe abſtineat a conceſſione Inhibitionum in prima inſtantia.* Nec poteſt cognoſcere 20
cauſſas in Beneficialibus, etiam quo ad Judicium manutentionis inter Beneficiatos, quia nullam habet Juriſdictionem in materia Beneficiali; Rota *part.* 9. *recent. tom.* 1. *deciſ.* 222. *num.* 24. *deciſ.* 265. *n.* 13. *et part.* 10. *deciſ.* 84. *n.* 9. *deciſ.* 99. *num.* 20. *et part.* 17. *deciſ.* 228. *num.* 4. Nec poteſt dare abſolutionem a Cen- 21
ſuris ex cauſſa violatæ Immunitatis Eccleſiaſticæ; Sac. Cong. Immunit. *in Roman.* 4. *Auguſti* 1626. Immo eadem Sacra Congregatio 22
approbante Sanctiſſimo præcipit Auditori Cameræ, ut revocet abſolutionem conceſſam cenſurato ex cauſſa violatæ Immunitatis, libertatis, & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, nec ſe ingerat in hujuſmodi cauſſis; *in Roſſanen.* 25. *Febr.* 1638. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 38. *in Nullius Canuſiæ* 4. *Junii* 1641. *dict. lib. pag.* 146. *in Alatrina* 27. *Januarii* 1643. *dict. lib. pag.* 194. *in Neocaſtren.* 1. *Februar.* 1688. *lib. decr. Mart. pag.* 417. Nec poteſt concedere inhibi- 23
tiones, & abſolutiones a Cenſuris in cauſſis prædictis, etiam cum reincidentia; *In una Regni Neapolitani* 27. *Maii* 1642. *lib.* 3. *decr. Paul. pag.* 176. Et deſuper datæ fuerunt Litteræ circulares omnibus Epiſcopis Regni; *ibid. & in Melphiten.* 22. *April.* 1673. *lib.* 1. *decr. Alt. pag.* 792. *in Satrien.* 17. *&* 24. *April.* 1694. *lib.* 1. *decr. Vallemanni pag.* 117. *Ravellen.* 30. *Auguſti* 1608. *l.* 2. *decret. Valleman. pag.* 172.
Et ideo Epiſcopi non debent attendere ejus 24
inhibitiones, ſed debent procedere ad ulteriora, ut ſæpius fuit reſolutum ab eadem Sacra Congregatione, & præcipue in præfatis Mel-

phi-

phien. Satrien. Ravellen. *& in Neapolitana*
25 *29. Aug.* 1671. Notarius Auditoris Cameræ,
qui abſque facultate Sacræ Congregationis per
ſua acta expedierat abſolutionem cum reinci-
dentia in cauſa violatæ Immunitatis, ſuſpen-
ditur ab exercitio ſui muneris arbitrio Emi-
nentiſſimi Præfecti; *In una S. Agathæ Gotho-
rum* 8. *Junii* 1700. *lib.* 2. *decret. Valleman. pag.*
26 294. Auditor Cameræ in cauſſis pendentibus
in ſuo Tribunali debet ſuperſedere, ſi partes
recurrant ad Sacram Congregationem Immu-
nitatis pro alicujus dubii declaratione, & il-
lam exequi ex Decreto emanato *die* 4. *&* 11.
Auguſti 1626. approbato & confirmato ab Ur-
bano VIII. *die* 5. *Septembris* 1626. & iterum
cum approbatione Innocentii X. confirmato *in*
27 *Congregatione habita* 27. *Aprilis* 1650. Immo
Auditor Cameræ debet etiam ſuperſedere in
cognitione cauſſæ, donec ab Epiſcopo ſit con-
fectus proceſſus, an confugitus gaudeat nec ne
Immunitate? *In Interamnen.* 4. *Aprilis* 1656.
lib. 5. *decr. Paul. pag.* 91.
28 Auditor Cameræ eſt legitimus Judex obli-
gationum Cameralium; Rota *part.* 3. *recent.
decr.* 52. *num.* 1. Unde poteſt judicare cauſſas
omnium Prælatorum, Cardinalium, Regum,
& Imperatorum, in proventibus, & aliis Ju-
29 ribus Eccleſiarum. Poteſt procedere in omni-
bus cauſſis Criminalibus, Civilibus, & Mix-
tis in ſtatu Eccleſiæ, & recipere cauſſas ap-
pellationum omnium Judicum (exceptis cauſ-
ſis Vicarii Papæ, Senatoris, & Judicum Ca-
pitolii) & omnium Epiſcoporum, etiam ex-
30 tra ſtatum Eccleſiæ. Poteſt procedere in cauſ-
ſis omnium exemptorum, in cauſſis Campſo-
rum, & Mercatorum, ac Penſionum, quam-
31 vis ſolutio alibi facienda eſſet. Eſt executor
omnium Litterarum Apoſtolicarum, ubi qui-
dem nullus alius eſt deputatus, ſolus, ac pri-
vative; ubi vero deputati ſunt alii, cumula-
32 tive. Remiſſorias, & compulſorias dat, Mo-
nitoria ad partes decernit, Cenſuras promul-
gat, ac ſolus cognoſcit de cauſſis, & litibus
ortis vigore obligationis Cameralis; Pius IV.
Conſtit. 33. incip. *Ad eximiæ*; Sac. Cong.
Epiſcop. & Regul. *in Piſtorien.* 18. *Aprilis* 1595.
33 Et vigore ſuarum facultatum eſt executor obli-
gationum Cameralium privative quo ad omnes;
Rota *par.* 10. *dec.* 21. *num.* 1. *& part.* 13. *dec.*
34 242. *num.* 2. Intellige tamen non poſſe Audi-
torem Cameræ avocare cauſſas obligationis Ca-
meralis extra Urbem introductas, ſed ſolum
motas in eadem Urbe; in qua ſola eſt Judex
privative quo ad alia Tribunalia, non autem
extra, ubi habet tantum cumulativam Juriſdi-
ctionem; Rota *part.* 14. *dec.* 123. *num.* 8. quia
Bullæ dictam privativam concedunt ſolum in
primo caſu, ut in Conſtitut. Pii IV. §. 5. &
alibi, & ita dixerunt Ridolph. *in praxi part.* 1.
c. 1. *num.* 4. *&* 114. Scaccia *de Jud. lib.* 1.
c. 22. *num.* 29. Zacch. *de obligat. Camer. q.* 7.
num. 48. Panimol. *dec.* 12. *adnot.* 1. *num.* 9.
Petra *in Conſtit.* 2. *Leonis IX. ſect.* 5. *num.* 5.
Rota *dec.* 462. *coram Buratto*, ubi id firmatur
ex verbis Bullæ & aliis.

Auditor Cameræ poteſt etiam in pluribus 35
caſibus procedere in cauſſis Regularium Mo- 36
naſteriorum Epiſcopis ſubjectorum, prout ſunt
plures Abbatiæ, & Monaſteria in Germania,
Belgio, & Polonia, in Congregationem non re-
dacta, quæ nulla potiuntur prærogativa exem-
ptionis, ſed Epiſcopis Diœceſanis ſunt ſubje-
cta, quemadmodum erant Monaſteria omnia
de Jure veteri; *cap. Si quis Abbas*, *& cap.
Abbates cauſ.* 18. *quaſt.* 2. *cap. Qui vero in fin.
cauſ.* 16. *quaſt.* 1. *&* 2. *& cap. Cum Dilectus*
8. *de Religioſis Domibus*. Nam ſi in eorum
cauſſis Ordinarius Epiſcopus pronuntiaverit,
a tali ſententia poteſt appellari, vel ad Me-
tropolitanum; *cap. Licet in corrigendis, de offic.
Ordinarii*, vel ad Papam omiſſo medio; *cap.
ad Metropolitanam cauſ.* 2. *quaſt.* 7. *cap. ad Ro-
manam* 1. *&* 2. *& cap. Si quis cauſ.* 2. *quaſt.*
6. & tunc poterit procedere, & inhibitiones
concedere Auditor Cameræ, qui eſt Judex or-
dinarius appellationum, quæ a ſententiis per
quoſcumque Ordinarios latis, etiam extra ſta-
tum Eccleſiaſticum ad Sedem Apoſtolicam in-
terponuntur; Paulus V. in Conſtit. incip. *Exi-
miæ fidelitatis* §. 19. Secundo in cauſſis ordi- 37
nariis, & Telam Judiciariam requirentibus,
quæ vertuntur inter diverſas Religiones; nam
in prædictis cauſſis una Religio convenienda
erit coram ſuo Conſervatore, ſi illum habeat,
alioquin coram loci Ordinario ad præſcriptum
Conſtitutionis Gregorii XV. *De exemptorum
privilegiis*; & Auditor Cameræ erit Judex com-
petens in cauſſa appellationis ad Sedem Apo-
ſtolicam interpoſitæ a Sententia per Conſer-
vatorem, vel Ordinarium lata; Idem Paulus
V. *loco citato*. Tertio, cum lis, & cauſſa ver- 38
titur inter Regulares, & Sæculares, ſive Cle-
ricos, ſive Laicos; Si Regulares ſint Rei,
conveniendi ſunt coram ſuo Conſervatore,
vel Ordinario, ut dictum eſt in caſu præce-
denti; Si vero ſint Actores, & agant contra
Laicum, tenentur ſequi Forum Rei; *cap. Si
Clericus Laicum, de Foro competenti*, & tunc
extra ſtatum Eccleſiaſticum a Sententia Judi-
cis Laici appellatur ad Superiores Judices Lai-

cos gradatim, *ut in l. Imperator, ff. de appellat.* non autem ad Curiam, ſeu Auditorem Cameræ, ſed in ſtatu Eccleſiaſtico poteſt appellari ad Sedem Apoſtolicam, ex cit. Con-
39 ſtit. *Eximiæ fidelitatis*, §. 10. Si vero Reus ſit Clericus, conveniendus erit coram Ordinario ſuo in prima inſtantia, juxta Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. & in ſecunda inſtantia appellari poterit, omiſſo medio, ad Papam; & in utroque caſu appellationis ad Sedem Apoſtolicam interpoſitæ, Auditor Cameræ eſt Judex competens; Paulus V. *in eadem Conſtitut.* §. 10.
40 Quarto, In cauſſis Prælatorum Regularium, qui Generalibus Capitulis, aut Epiſcopis non ſubſunt, nec ſuos habent Ordinarios Viſitatores Regulares, ſed ſub immediata Sedis Apoſtolicæ protectione exiſtunt, de quibus in Concilio Tridentino *c.* 8. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*.
41 Has enim cauſſas in prima inſtantia cognoſcere poſſunt tam Legati, & Nuncii Apoſtolici, quam ipſe Auditor Cameræ, tamquam Judex Ordinarius Exemptorum, ut in dicta
42 *Conſtit. Pauli V.* §. 12. Et quamvis in hoc caſu facultatem habeat privative quo ad omnes, ut ibi diſponitur; tamen in his procedunt etiam Legati, & Nuncii ex ſpeciali facultate, quam habent a Sede Apoſtolica; & ideo, cum inter iſtos, & Auditorem Cameræ juriſdictio ſit cumulativa, eſt locus præventioni; *arg. cap. Propoſuiſti, de Foro Competenti, cum concordant. de quibus ibi in* Gloſſa 1. *& cap. Cum ſit generale* 8. cum ibi notatis per Abbatem, & Doctores *eodem Titul. de Foro competenti*; Et in Monaſteriis apponenda eſt clauſula: *Quatenus lis non pendeat, alioquin præ-*
43 *ſentes Litteræ minime ſuffragentur*. Quod ſi Legati, & Nuncii in cauſſa prævenerint, ab eorum ſententiis appellabitur ad Sedem Apoſtolicam, & in ſecunda inſtantia Auditor Cameræ erit Judex competens juxta ſuas facultates ei conceſſas ab Innocentio VIII. Conſtit. 7. incip. *Apprime*, & Pio IV. Conſtit. 33. incip. *Ad Eximiæ*: & ab eodem Conſtitut. 56. incip. *Inter multiplices*; a S. Pio V. Conſtit. 113. incip. *Inter illa*; & a Paulo V. Conſtit. 28. incip. *Eximiæ fidelitatis*; & ab eodem Conſtit. 71. incip. *Univerſi*, *titul. de Auditore Ca-*
44 *meræ*. Quinto, cum agitur de debitis in Curia contractis, aut de ſalario, ſeu contractu in ipſa inito, nam Auditor Cameræ poteſt citare, & monere ad ſatisfaciendum Curiales Eccleſiaſticos Sæculares, vel Regulares, etiam ab ipſa Curia abſentes, pro quibuſvis rebus, & pecuniarum ſummis ad inſtantiam quorumvis etiam abſentium, ut clare conſtat ex eis tata Conſtitut. Pauli V. incip. *Eximiæ fidelitatis* §. 10. Sexto, ubi agitur de executione 45
Litterarum Apoſtolicarum, vel Decretorum, ſeu declarationum Congregationum, quia Auditor Cameræ pro hujuſmodi executione dat Monitoria, etiam in cauſſis, & negotiis Regularium ex cit. Conſtitut. Paul. V. §. 14. & expedit ut hæc facultas ei conſervetur, quia favorabilis eſt Religionibus, quæ hoc præſidio ſe tuentur adverſus eos, qui eorum privilegia convellere, aut lædere moliuntur.

Non poteſt autem Auditor Cameræ procedere in cauſis Regularium, in quibus agitur 46
de diſciplina, & morum correctione. Hæc enim ſpectant ad Abbatem, etiamſi Monaſterium eſſet Epiſcopo ſubjectum; *cap. Corripiantur cauſ.* 24. *qu.* 3. *& cap. reprehenſibilis* 26. *de Appellationibus*. In his enim Auditor Cameræ 47
nequit ſe ingerere, nedum in prima inſtantia, ſed neque in gradu appellationis, quia in prædictis, niſi adſit gravis exceſſus (*ut in cap. De priore* 31. *de appellat.*) non datur appellatio; cit. *cap. reprehenſibilis* 36. *de appellationibus*, ubi ſic expreſſe habetur: *Nec ſubjecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam in vocem appellationis erumpant.... Præcipue vero hoc in Religioſis volumus obſervari, niſi Religioſi, cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam appellare præſumant, ſed humiliter ac devote ſuſcipiant, quod pro ſalute ſua fuerit eiſdem injunctum*; *cap.* & concordat *Ad noſtram* 35 *de appellationibus*. Et hoc idem dicendum eſt de 48
Nunciis Apoſtolicis; quia non poſſunt amplius cognoſcere in prima inſtantia de cauſſis ad Forum Eccleſiaſticum pertinentibus, ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. Immo Regulares ad 49
ſe recurrentes remittere debent ſuis Superioribus; Sacra Congr. Epiſc. & Regul. *in Florentina* 30. *Martii* 1594. *ut in regeſto fol.* 94. *et in una Venetiar.* 4. *Junii* 1602. *in regeſto fol.* 74. *et in una Dominicanorum* 26. *Januarii* 1604. *in regeſto fol.* 9. Neque poteſt Auditor 50
Cameræ ſe immiſcere in prima inſtantia in cauſſis Regularium ejuſdem Ordinis, ſive ſint inter ſubditos, ſive inter ſubditum, & Prælatum, ſive inter ſubditos & Capitulum, ſive inter Monaſterium, & Monaſterium, ſive inter Provinciam, & Provinciam, vel alias quomodolibet; ſic reſolutum fuit *die* 5. *Junii* 1650. in Sacra Congregatione Cardinalium, & Prælatorum ſuper appellationibus, & inhibitionibus Tribunalis Auditorii Cameræ, & aliorum Tribunalium Curiæ Romanæ a Sanct. mem. Urbano VIII. deputata, & ab Innocentio X.
reno-

51 renovata. Et in caſibus, in quibus Auditor Cameræ poteſt appellationes recipere a ſententiis, & gravaminibus Prælatorum Regularium, fuit ab eadem Sacra Congregatione habita *die* 19. *Julii ejuſdem anni* 1650. declaratum, ut inhibitiones minime decernat, nec Præfectus Signaturæ Juſtitiæ det commiſſiones, niſi prius citato Procuratore Ordinis. Hæc ex Fagnano *in cap. de Priore* 31. *de appellationibus*. Qui de Auditore Cameræ plura deſiderat, revolvat attente Conſtitutionem ſeptimam Innocentii VIII. incip. *Apprime*, trigeſimam tertiam Pii IV. incip. *Ad Eximiæ*, quinquageſimam ſextam ejuſdem incip. *Inter multiplices*, centeſimam tertiam decimam S. Pii V. incip. *Inter illa*, vigeſimam octavam Pauli V. incip. *Eximiæ fidelitatis*, & ſeptuageſimam primam ejuſdem incip. *Univerſi*, *tit. de Auditore Cameræ*, in quibus ſunt omnia ſtatuta, quæ ad ipſum ſpectant.

52 Auditores Rotæ duodecim eſſe debent, ad iſtum numerum ſic redacti a Sixto IV. in
53 Conſt. 2. incip. *Romani Pontificis*. Et ex iſtis unus debet eſſe Germanus, unus Gallus, unus Hiſpanus ex Corona Caſtellæ, unus Hiſpanus ex Corona Aragoniæ, unus Venetus, unus Mediolanenſis, unus Bononienſis, unus Ferra-
54 rienſis, unus Tuſchus, & tres Romani. Auditores Rotæ in eorum origine erant Cappellani Summi Pontificis, quibus etiam utebatur pro dandis reſponſis in variis cauſſis, & præſertim Beneficialibus ad Sedem Apoſtolicam deductis, & ſunt plura ipſorum reſponſa in
55 Decretalibus regiſtrata. Creſcentibus autem exinde cauſſis decidendis, majoribus negotiis preſſi Summi Pontifices, unum Tribunal ipſorum Cappellanorum erexerunt pro deciſione talium cauſſarum; & cum iſti nomine Papæ Jus dicerent, ac veluti ejus Viceſgerentes cauſſas in Palatio Apoſtolico definirent, Auditores
56 Sacri Palatii Apoſtolici ſunt appellati. Et cum cauſſæ per turnum cœperint examinari ab iſtis in orbem ſedentibus, ex figura conſeſſus orbicularis fuit ſuo Tribunali, ſeu Auditorio nomen *Rotæ* addictum, & ipſi exinde, ut impræſentiarum, Auditores Rotæ ſunt communiter appellati; Veſtrius *in praxi Cur. Romanæ lib.* 2. *cap.* 17. Petra *in Conſtitut.* 14.
57 *Joan. XXII. n.* 2. & alii. Et horum Auditorum, ſeu Rotæ Romanæ deciſiones ſunt tantæ exiſtimationis, quod prævalent communi opinioni, ſecundum Imolam *in cap.* 1. *de Lit. conteſt.* & Fagnanum *in cap. Cum veniſſent*; *de Judiciis n.* 32.

58 Auditorum Rotæ Juriſdictio, Auctoritas, Officium, & Obligatio late ſtatuitur a Joan. XXII. in Conſtitutione 14. incip. *Ratio Juris*, a Martino V. in Conſtitut. 3. incip. *In Apoſtolicæ*, ab eodem Martino in Conſtit. 5. incip. *Romani*, a Sixto IV. in Conſtit. 2. incip. *Romani Pontificis*, ab Innocentio VIII. in Conſtit. 6. incip. *Circumſpecta*, a Paulo V. in Conſtit. 71. incip. *Univerſi*, *tit. de Auditore Rotæ*, ab Urbano VIII. in appendice Bullarii Conſtit. 57. alias 167. incip. *Exponi*, & ab Innocentio XII. in Conſt. incip. *Auditores Rotæ*. Et eorum Locumtenentes non poſſunt ma- 59
nifeſtare vota ſua, vel ſuorum Coadjutorum alicui, exceptis Locumtenentibus, & Coadjutoribus, nec patefacere quinam ex ſociis votum dederit, vel non, ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ, a qua a nullo poſſunt abſolvi, neque a ſummo Pœnitentiario, neque per ullum Jubilæum, aut Bullam Cruciatæ, neque in anno Sancto, ſed a ſolo Papa; Urban. VIII. in cit. Conſtit. *Exponi*. Poſ- 60
ſunt vero aſſignare vel ſignificare difficultates, motiva, & rationes, ob quas dilata eſt reſolutio in aliqua cauſa, tacito tamen nomine eorum, qui illas adducunt; Urbanus VIII. *ibidem*. Auditorum Rotæ Adjutores, Ma- 61
nuenſes, & alii qui ſciunt tractatus, & cauſſas, ſub eadem Cenſura tenentur celare, & nulli patefacere: Urbanus VIII. *ibidem*. Auditores Rotæ, Locumtenentes, Adjutores ſtudii &c. tenentur præſtare juramentum, & quale? Urban. VIII. *ibidem*, & Joannes XXII. in cit. Conſtit. *Ratio juris*.

Auditores Rotæ accipientes aliquod munus 62
a Notariis ratione Officii, ſcilicet quia utuntur ipſis, incurrunt Excommunicationem, & tenentur ad reſtitutionem in duplo erogandam Pauperibus. Immo Auditores Rotæ nihil re- 63
cipere poſſunt neque per ſe, neque per alium a partibus litigantibus, vel per Notarios, aut alios pro iiſdem, nec etiam pro ſigillo, aut rubricis, vel alio quæſito colore; Joannes XXII. in cit. Conſt. *Ratio juris*, & Martin. V. in cit. Conſtit. *In Apoſtolicæ*. Solent tamen 64
ab iſtis recipi munera quædam ſolita pro Feſtis Natalitiis, & Kalend. Auguſti, quæ mittuntur a Principibus, aliiſque nota dignis litigantibus; munuſcula dicta ex quadam inveterata conſuetudine in uniformi, invariabilique fere certa quantitate in cereis, parvis panibus ſaccari, pullis, ſeu vino mitti ſolita, ut de ſtylo teſtatur Card. de Luca *diſc.* 32. *num.* 10. *in relatione Romanæ Curiæ*, quæ munuſcula ſolent etiam mitti Advocatis, & Procuratoribus per litigantes, quæque uti conſueta

ta debent bonificari Agenti cauſſarum, ut dixit Rota *in Bononienſi Expenſarum* 18. *April.* 1704. *coram D. Omann.* Vide *verb. Xenia.*

65 Auditores Rotæ nequeunt votum proferre in
cauſſis propriis ſuorum Conſanguineorum uſque ad ſecundum gradum Conſanguinitatis, Dominorum, Familiarium, & Eccleſiarum ſui Beneficii, & tunc debent exire de Rota; Joan.
66 XXII. in cit. Conſt. *Ratio juris:* Immo dictæ
cauſſæ modo prohibentur agitari in Rota; Pius IV. in Conſt. 44. incip. *In Throno*, & Paul. V. in Conſt. 71. incip. *Univerſi*, ibi: *Cauſſa propria Auditorum, & eorum Familiarum, ac Conſanguineorum, vel affinium uſque ad ſecundum gradum juxta Jus Canonicum computan-*
67 *dum, non cognoſcantur in Rota.* Auditores Ro-
tæ prohibentur dare conſilium, ſive publicum, ſive privatum in cauſſis pendentibus, ſive introducendis in Rota, & ſi dederint, debent repelli a voto ferendo; Urban. VIII. in cit.
68 Conſtitut. *Exponi.* Sic etiam debent repelli a
voto ferendo in cauſſis, quas ut Advocati patrocinati ſunt, antequam Auditores eligerentur; Jn jure enim prohibitum eſt, Advocatum in cauſſa, quam patrocinatus fuit, Judicis munus gerere; *cap. Poſtremo 36. de appell. & l. nemo ex his* 13. *Cod. de Aſſeſſor.* & maxime quidem ſuadente ratione, *ne*, ut ibi ait Imperator, *ne affectionis ſuæ, vel advocationis memor, incorrupti Judicis non poſſit nomen proferre.*

69 Auditores Rotæ habent maxima privilegia;
Poſſunt anticipatis horis recitare Officium cum
70 uno, vel pluribus Familiaribus. Poſſunt uti
Altari portatili, & Miſſam ante lucem face-
71 re celebrare. Tempore Interdicti eſſe præſen-
tes Sacris cum ſex aliis Perſonis, quæ non de-
72 derint cauſſam Interdicto. Interdicti tempore,
ſi moriantur, poſſunt tradi ſepulturæ etiam
73 cum pompa funerali. Tempore Quadrageſimæ
viſitando duas Eccleſias, & in Curia tempore audientiæ propriam Cappellam, Iudulgentias
74 ſtationum Urbis lucrantur. In diebus prohibi-
tis comedere caſeum, & cætera lacticinia, ſic etiam in diebus, in quibus prohibentur carnes, & comeduntur ova, poſſunt comedere
75 carnes. Poſſunt habere plura Beneficia, etiamſi
alterum ſit Curatum, & alia incompatibilia.
76 Non tenentur ad reſidentiam Beneficii, ſed
per alios poſſunt illud regere abſque licentia
77 Ordinarii. Nominare poſſunt amicos, Conſan-
78 guineos &c. pro Beneficiis ſibi conceſſis. Præ-
79 ferri debent aliis in his proviſionibus. Bullæ
pro quovis Beneficio ipſorum gratis expedien-
80 dæ ſunt pro illis. Sunt exempti a Juriſdictio-
ne Ordinariorum, Legatorum &c. etiam de Latere, & aliorum, & Papæ immediate ſubduntur ipſi, & ipſorum bona. Eximuntur a 81
gabellis, taxis &c. Clemens VII. in Conſtit.
13. incip. *Convenit*. Habent exemptionem pro 82
15. vegetibus vini, ſive ex Ripa, ſive ex aliis partibus recipiatur; Paul. III. in Conſtit. 12. incip. *Romani*. Et alia multa habent 83
privilegia ſibi a variis Summis Pontificibus pluries conceſſa, & confirmata, ut ſignanter videri poſſunt in Conſt. 3. Leonis X. incip. *Sedis*, in Conſt. 13. Clementis VII. incip. *Convenit*, in Conſt. 12. Pauli III. incip. *Romani*, in Conſt. 71. Pauli V. incip. *Univerſi*.

Auditores Rotæ, licet olim congregarentur 84
modo in Palatio Vaticano, modo in Eccleſia D. Mariæ Pacis Canonicorum Regularium, modo in Palatio Vicecancellarii, ſeu Cancellaria; a Pontificatu tamen Urbani VIII. cœperunt congregari, ut nunc ſervatur, in Vaticano, ſeu Quirinali, prout Papa ibi degit.
Hora competens ſuæ Congregationis eſt de 85
mane, ut duret per quatuor circiter horas, & pro ſigno attenditur pulſatio Campanæ Tribunalis A. C. ab Innocentio XII. inſtituti.
Auditores Rotæ Miſſam ſemper audiunt colle- 86
gialiter in Cota antequam ad cauſſarum diſcuſſionem procedant. Antequam novus Audi- 87
tor in hanc Congregationem, ſeu Collegium admittatur, ultra publicum examen, quo in publicis Concluſionibus probari debet juxta diſpoſita a Martino V. in Conſtit. 3. incip. *In Apoſtolicæ*, debet etiam ſuſtinere examen privatum coram Eminentiſſimo Vicecancellario, prout ſtatuit Sixtus IV. in Conſtitutione 2. incip. *Romani Pontificis*. Rotæ Juriſdictio quo 88
ad ſingulos, ceſſat ſtatim ac Papa moritur, & innoteſcit per ſonum Campanæ Capitolinæ, quæ juxta morem pulſari ſolet, dum Papa expirat; quod evenit *die* 9. *Decembr.* 1699. cum Rota jam erat congregata, & lectum 89
erat primum Memoriale, & tunc ceſſavit proceſſus ad ulteriorem diſcuſſionem cauſſarum, ut teſtatur Emerix Junior, *in deciſ.* 18. *in initio;* Sed poſtea repertum fuit contrarium fuiſſe ſervatum in obitu Leonis XI. *apud Coccin. in annot.* 48. *lib.* 1. *deciſ.* & in obitu Urbani VIII. *apud Cardinal. Cerrum*, ut teſtatur idem Emerix, *ibid.* nam continuata fuit Rota uſque ad expeditionem cauſſarum, uti æquius videtur, ut ſic continuet Rota, quia actus inceptus legitime debet proſequi, ut recte notat, & tenet Petra *in Conſtitut.* 14. *Joannis XXII. num.* 18. De primo ad ultimum Rotæ 90
Auditores circa Perſonas, Loca, Feſta, Cauſ-

ſas, & alia omnia, regulari debent juxta di-
ſpoſita a Joanne XXII. in Conſtitut. incip.
Ratio Juris, a Martino V. in Conſtit. 3. in-
cip. *In Apoſtolicæ*, a Sixto IV. in Conſtit. 2.
incip. *Romani Pontificis*, ab Innocentio VIII.
in Conſtit. 6. incip. *Circumſpecta*, a Paulo V.
in Conſtitut. 71. incip. *Univerſi*, ab Urba-
no VIII. in Conſtitut. 57. incip. *Exponi*, &
ab Innocent. XII. in Conſtit. 44. incip. *Cir-
cumſpecta*.
91 Auditor Generalis Cameræ Apoſtolicæ com-
miſſiones pro cauſis criminalibus expedire po-
teſt expenſis accuſatoris, ſive adhærentis Fi-
ſco, facto nimirum ab hoc congruo depoſito
pro viaticis, cibariis &c. & data fidejuſſione
pro reliquo. Sic Bened. XIV. tom. 2. Con-
92 ſtitut. 44. incip. *Rerum humanarum*. Deficien-
te autem accuſatore, ſeu adhærente, commiſ-
ſiones expedire nequit, ſed demandare debet
inquiſitiones Ordinariis Eccleſiaſticis locorum,
ſeu aliis ibi exiſtentibus in dignitate Eccleſia-
93 ſtica conſtitutis; Idem *ibid.* Quod ſi expedire
judicetur, commiſſiones ex Officio ab Urbe
mittere, vel eas injungere Judicibus extra lo-
cum delicti exiſtentibus, reportare tenetur Com-
miſſionem ſpecialem manu Papæ ſignatam, &
ab Auditore Sanctiſſimi ſubſcriptam, ſub pœ-
na ſolvendi de proprio; Idem *ibid.*
94 Auditor Papæ executioni Legum a Pontifi-
ce ſtatutarum pro Tribunali Viarum peculiari-
ter invigilare jubetur; Idem tom. 2. Conſt.
67. incip. *Dum omnibus*. Auditor Papæ tam-
quam Secretarius Congregationis Œconomicæ,
examinare, & approbare debet cauſas mitten-
di commiſſiones criminales ex officio a Tri-
bunalibus Cardinalis Vicarii Urbis, & A. C.
Idem Conſt. 4. incip. *Rerum humanarum*.
95 Auditoribus Rotæ conceditur delatio Roc-
chetti per Urbem; Idem tom. 1. Conſt. 84.
96 incip. *Præclara*. Rotæ Auditores electi habi-
tum Advocatorum Conſiſtorialium aſſumere
97 nequeunt abſque licentia Collegii; Idem Con-
ſtit. 106. incip. *Inter* §. 12. A Rota Romana
aſſumi conſuevit Regens Pœnitentiariæ; Idem
Conſtit. 96. incip. *In Apoſtolicæ* §. 12.
98 Auditores Rotæ in Subdiaconorum Officio
Pontifici ſolemniter celebranti miniſtrant; Idem
99 tom. 2. Conſtit. 60. Incip. *Rerum*. Eorum
Decano traduntur Agni, ex quorum velleribus
ſacra Pallia conficiuntur; Idem *ibid.* Idcirco
item deputantur ad deferenda eadem Pallia
coram Pontifice, cum ſolemnem eorum Bene-
dictionem perficit; Idem *ibid.*
100 Ad Rotæ Tribunal in ſecunda ſententia per-
tinent cauſæ graviores, quæ in Urbe in pri-
ma inſtantia judicatæ fuerint coram Cameræ
Auditore, vel Cardinali Vicario; Idem tom.
2. Conſtit. 21. incip. *Juſtitiæ*. Item cauſæ 101
graviores in partibus judicatæ, & per appel-
lationem ad Curiam devolutæ, vel immedia-
te, vel poſt alteram inſtantiam coram A. C.
aut coram Cardinali Vicario expletam arbi-
trio appellantis; Idem *ibid.* Ad Rotæ Tribu- 102
nal, vel ad Congregationem Concilii privati-
ve ſpectant cauſæ ſuper fœdere Matrimonii,
& nullitate Profeſſionis Regularis; Idem *ibid.* 103
In Rotæ Auditorio poſt primam, aut ulterio-
rem cauſæ propoſitionem in Turno ordinario,
ſi ſuffragia æquentur, cauſa ipſa proponenda
erit *videntibus quinto, ſexto, & ſeptimo*. Idem
ibid. In iis vero cauſis, quæ *videntibus omni-* 104
bus proponuntur, *Auditor proponens* ſuffragium
ferre debebit, vel non, prout aliorum ſuffra-
gium par erit, vel impar. Idem *ibid.* Rotæ 105
Auditorio committi nequeunt cauſæ Prælati-
tiæ, vel ad Capitolii Curiam ſpectantes, niſi
de omnium partium conſenſu; Idem *ib.* Rotæ 106
Auditoribus tamquam Prælatis committi ne-
queunt cauſæ de ſui natura Rotales, ne qui-
dem de partium conſenſu; Idem *ibid.*

Additiones ex aliena manu.

Antiquitus inter duodecim Rotæ Auditores 107
e diverſis nationibus aſſumendos, locum obti-
nuiſſe Neapolitanos, refert Marta *de Tribu-
nal. Urb. cap.* 3. *n.* 19. Quomodo vero ſuum
poſtea locum amiſerint Neapolitani, in obſcu-
ro eſt.

AUGURIUM. Vide verb. *Superſtitio n.* 28.

AUSPICIUM. Vide *ib. n.* 29.

A U R O R A.

Aurora eſt ſic dicta, quaſi avium hora; 1
Hoſtienſ. *in cap. Dolentes 9. de celebrat.
Miſſarum num.* 5. *in fin. in verb. ad Diurnum
concentum*; Joannes Andr. *ibid. n.* 3. Cardin.
ibid. in princ. Fagnan. *ibid. n.* 4. ubi notatur
reprehenſibile eſſe Prælatis, & Clericis e ſomno
non ſurgere ad diurnum concentum avium,
ibi, *Vix ad diurnum concentum avium excitan-
tur*, ideſt in Aurora, nam ut ait Sanctus Au-
guſtinus, indecens eſt Chriſtiano, ſi radius ſo-

lis ipſum in lecto dormientem inveniat, & facit textus *in cap. Sunt qui arbitrantur*, *de pœnit. diſt.* 1. *& in cap. Clericus victum*, *diſt.* 91.

2 Aurora pro diverſitate Menſium diverſo tempore præcedit ſolem; In Martio enim circa æquinoctium præcedit ſolem per horam cum quadrante; In Junio circa ſolſtitium præcedit ſolem per duas circiter horas cum quadrante; In Februario, & Septembri per horam cum dimidio; In aliis Menſibus, aliquando per duas horas, vel per unam cum tribus quadrantibus, itaque excepto Martio ſemper durat ſaltem per horam, & dimidiam; Averſa *qu.* 11. *ſect.* 15. §. *quarto*; Quartus *in Rubr. Miſſal. part.* 1. *tom.* 15. *D.* 2. notans Auroræ tempus ſumendum eſſe non mathematice, ſed moraliter, ideoque nihil peccare qui ea hora celebrat, ut dici poſſit adhuc in Aurora celebraſſe, vel abſolviſſe cum Aurora, itaut ſaltem finis Miſſæ attingat Auroram; Suarez, Averſa, & alii. A Sacra tamen Rituum 3
Congregatione pro licita Miſſarum celebratione fuit ſic decretum: *Ubi non eſt Aurora phyſice, pro licita Miſſarum celebratione attendatur ea moraliter, & politice, quando ſcilicet ibi terminari ſolet quies, & inchoari labor, juxta probatam Regionum conſuetudinem*; 18. *Septembris* 1634. (*)

BACCHANALIA.

1 Quamvis Bacchanalium honeſta remiſſio toleretur, duo tamen graviores abuſus in eorum frequentationem invecti, ab Eccleſia reprobantur; nempe quod vigiliæ, choreæ, & ludi ultima Bacchanalium nocte uſque ad diem Cinerum protrahantur, & multi ab iiſdem diſcedentes, iiſdem induti veſtibus, quibus perſonati quaquaverſus proceſſerant, Eccleſiam ſubeant, Divinis Miſteriis interſint, ſacros Cineres de more accipiant, domum deinde redeuntes dormiant plerumque totum mane primi Quadrageſimalis diei. Et quod in aliquibus Civitatibus, & oppidis perverſa hæc irrepſerit conſuetudo, ut Feſtis quoque diebus perſonati homines pervagentur; Circulatores, & id generis blaterones majori ſpectatorum frequentia diebus Feſtis, quam ferialibus populum ludifaciant; iiſdem demum diebus ſaltationes, & choreæ publice per ſummam licentiam celebrentur; Benedictus XIV. tom. 2. Conſtit. 45. incip. *Inter cætera*.

2 Hinc Sanctiſſimus Pontifex in tota ſua Eccleſiaſtica Ditione expreſſe vetat, ne perſonati homines incedant diebus Feſtis de præcepto, & Feriis ſextis juxta diſciplinam in Urbe Ro-
3 ma vigentem. Item ne choreæ ultima nocte ante Feriam quartam Cinerum, ultra mediam
4 noctem producantur. Item ne quis habitu bacchanalitio indutus mane ipſius Feriæ quartæ incedat, multoque minus Eccleſiam ingredia-
5 tur. Item ne Circulatores & ſcurræ Feſtis diebus in plateis, & publicis viis ſpectacula edant, & potiſſimum matutinis horis, ac tempore Officiorum Veſpertinorum, & Doctrinæ Chriſtianæ. Et ſerio mandat Epiſcopis, ut nullam operam, nullumque ſtudium prætermittant, ut hæc morum perverſitas, ubi deeſt, perpetuo deſit; ubi autem invaluit, penitus extirpetur, ac funditus evellatur, illiuſque auctores, defenſoreſque nulla rerum humanarum ratione habita accerrime puniantur; Idem *ibid.*

Inſuper monet omnes zelantiſſimus Pontifex, quod dum res deſuper enarratas vetat, 6
interdicto non liberat cætera omnia, quæ ſacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, Conciliis aut Provincialibus, aut Diœceſanis quo ad Bacchanalium ſolatia prohibentur, & præcipue quoad Eccleſiaſticos Viros, numquam oculos a Concilio Tridentino deflectens, quod *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. poſtquam Sacr. Canon. mentionem fecit, qui Eccleſiaſticis luxum, convivia, choreas, aleas ſevere prohibent, ſic Epiſcopos alloquitur: *Si qua vero ex his in deſuetudinem abiiſſe compererint, ea quamprimum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant*; Idem *ibidem*.

Ut facilius odio, & horrore concipiantur 7
Bacchanalitiæ pravitates, promptiuſque eradicentur, adductis ad id exemplis SS. Caroli Borromæi, & Philippi Nerii, ac duabus Epiſtolis Clementis XI. ad plurimos eodem exemplo datis, altera die 11. Jan. 1719. altera 4. Jan. 1721. quæ in ejus Bullario pag. 533. undeci-

(*) Horarium ab Auctore allatum inſervit tantum noſtræ Zonæ temperatæ.

decima ſunt, & duodecima, adducit Bacchanalium fœditatem, & corruptelam, prout ipſam deſcribit claræ memoriæ Epiſcopus Gratianus in Synodo Ameriæ habita 1595. pag. 150. ibi: *Hinc factum (adeo nos prava pervertit conſuetudo) ut Septuageſimam inter & Quadrageſimam interjecti dies, quos S. Mater Eccleſia magno Myſterio veluti lugubres, funebreſque habet, prævalens laſciviæ riſus, hilaritatis amor, non in lætitiam ſolum, inconditumque gaudium verterit, ſed pene communi cuidam inſaniæ dedicavit, eoque porrecta licentia ſit, ut ipſas quoque leges, ipſos Magiſtratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla pene morata Civitas concederet, id penitus jam publica auctoritate nitatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipſos profanarum gentium ritus, mo-*
8 *reſque degenerarunt*. Refertque quod illuſtris Gislenius Busbequius, qui medio ſæculo XVI. Ferdinandi I. Imperatoris ad Solimanum II. Orator fuit, ſcriptum reliquit, Turcarum Legatum poſtquam Bacchanalium tempore in quadam Chriſtianorum regione moratus eſſet, Conſtantinopolim reverſum retuliſſe, certo anni tempore Chriſtianos ſui impotes inſanire; tum cujuſdam pulveris arcana vi, quo eorum capita conſpergebantur, redire ad bonam mentem, ac reſipiſcere conſueviſſe; *Ut non fruſtra creditum ſit hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii cauſa Legatus veniſſet, domum reverſum, retuliſſe Chriſtianos certis diebus bacchari, & furere, donec genere quodam cineris in templo reſperſi redirent ad ſe, & convaleſcerent*; Idem *ibid.*

9 Dictis Bacchanalitiis pravitatibus opponit Pontifex ſpecialia pietatis exercitia, enixe exhortando Epiſcopos, ut cæteris incitamento ſint ſuo exemplo, præſertim Divinis officiis Bacchanaliorum tempore quotidie intereſſe; ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium coram populo celebrare; Eccleſias, & Xenodochia inviſere, & Eccleſiaſticos homines, laicoſque ſecum ad
10 id muneris invitare. Curando inſuper, ut in una, aut in pluribus Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponatur, & quotidie populo ad veſperam benedicatur, in Septuageſimæ, aut Sexageſimæ, aut Quinquageſimæ hebdomadis, aut tribus omnibus, concedens ob id Indulgentiam plenariam per omnes Eccleſiaſticæ Ditionis Diœceſes acquirendam ab iis, qui Pœnitentia, & Sacra Synaxi rite muniti, ſingulis diebus dictorum Triduorum SS. Sacramentum expoſitum viſitaverint, & Deum juxta mentem Eccleſiæ oraverint; Idem *ibid.*

Hanc Indulgentiam Clemens XIII. confirmavit, & ad quaſcumque Orbis Catholici Eccleſias extendit. Vide verb. *Indulgentia art.* 6. *num.* 42.

BACULUS.

BAculus eſt duplex, alius communis, quo 1
homines præſertim infirmi, ac debiles uti
ſolent ad ſuſtentandum corpus. Alius eſt Pa- 2
ſtoralis, & eſt unum ex inſignibus, ſeu ornamentis Epiſcopalibus; Et hic baculus Paſtoralis eſt acutus in fine, rectus in medio, & retortus in ſummo, ad deſignandum, quod Paſtor, ſeu Epiſcopus debet pungere pigros, regere debiles ſui rectitudine, & colligere vagos, ut denotant ſequentes verſus relati a Gloſſa *in cap. unico de Sacra unctione*.

In baculi forma, Præſul, datur hæc tibi norma:
Attrahe per primum, medio rege, punge per imum,
Attrahe peccantes, rege juſtos, punge vagantes,
Attrahe, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta.

Gloſſa *in cap. unico de Sacra unctione in fine, verb. propter Hiſtoriam*. Sic Hieronymus Vielmius *de Epiſcopis Titularibus part.* 2. *fol.* 13. Moſcon. *in tract. de Majeſt. milit. Eccleſ. par.* 1. *lib.* 1. *cap.* 8. *verſ. Item baculus*; Gavant. *in comment. Rubr. Miſſal. & Brev. tom.* 1. *par.* 2. *tit.* 1. *n.* 7. & *part.* 5. *tit.* 3. Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 20. *qu.* 1. *num.* 4. & *cap.* 2. *in fin.* Durandus *in Rationali Divinorum l.* 3. *cap.* 15. *num.* 4. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 5. *n.* 13. Prio- 3
ri baculo, ſcilicet communi, poſſunt uti omnes, etiamſi aureus vel argenteus ſit, cum non ſit proprium dignitatis; Sacra Congregat.
Rit. *in Novarien.* 19. *Maii* 1614. Hoc tamen 4
communi baculo non poteſt uti Sacerdos in Altari Miſſam dicens; neque ad Altare cum eo accedere; Concil. Roman. ſub Zacharia *c.*
13. Poſteriori baculo, ſcilicet Paſtorali, non 5
poſſunt uti, niſi Epiſcopi, & alii privilegiati. Et iſto non utitur Papa; *cap. unico* §. *ultimo*, *de Sacra Unctione*, ibi: *Licet Romanus Pontifex non utatur baculo Paſtorali, tum propter Hiſtoriam, tum propter myſticam rationem, tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteris eo uti*.

Hiſtoria autem, quare Papa non utatur ba- 6
culo

culo Paſtorali, eſt, quoniam Beatus Petrus Apoſtolus Martialem Diſcipulum ſuum, quem Dominus inter diſcipulos conſtituit cum dixit, *Niſi efficiamini ſicut parvulus iſte, non intrabitis* &c. miſit cum quibuſdam aliis ad prædicandum Germanis, in qua via ad viginti dietas defuncto Frontone collega ejus, rediit ad annunciandum hoc Petro, cui Petrus, accipe hunc baculum, & tangens illum dic: *Surge in nomine Domini, & prædica*; ille vero in quadrageſimo die a tempore mortis illius tetigit eum, & ſurrexit, & prædicavit; & ita Petrus baculum a ſe removit, & ſubditis dedit, nec
7 recuperavit. Innocentius vero Papa tertius ſcripſit in *Eccleſiæ ſpeculo*, quod Beatus Petrus miſit baculum ſuum Eucherio primo Trevirorum Epiſcopo, quem una cum Valerio, & Materno ad prædicandum Evangelium genti Teutonicæ deſtinavit, cui ſucceſſit in Epiſcopatu Maternus, qui per baculum Petri de morte fuerat ſuſcitatus, quem baculum uſque hodie cum magna veneratione Eccleſia Trevirenſis ſervat; ideo Papa in illa diœceſi utitur baculo, & non alibi. Hæc Durandus *in Rationali Divinorum lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 6. Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignitat. part.* 1. *cap.* 13. *n.* 70. Hieron. Venerus *de exam. Epiſcop. lib.* 4. *cap.* 20. *n.* 21. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 1. *tit.* 1. *n.* 14. Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 20. *qu.* 1. *n.* 4.

8 Myſtica ratio, quare Papa non utitur baculo, eſt: Primo quia baculus habet in ſummitate quamdam recurvationem quaſi ad trahendum, quod non eſt neceſſarium Romano Pontifici, quia *cum Eccleſia non poſſit eſſe nulla, ex cap. Pudenda in fine cauſ.* 24. *quæſt.* 1. non
9 poteſt ab illo finaliter divertere. Secundo in ſignum, quod Romanus Pontifex non habet coarctatam poteſtatem, id quod curvatio ba-
10 culi ſignificat. Tertio, quia per baculum ſignificatur coarctatio, & ideo alii Pontifices recipiunt a ſuis Superioribus baculos, quia poteſtatem ab homine recipiunt; Romaus vero Pontifex non utitur baculo, quia poteſtatem recipit a ſolo Deo; Gloſſa *in cap. unico de ſacra Unctione* §. *Ungitur verſ. myſticam rationem*, S. Thomas *ſuppl. qu.* 40. *art.* 9. *ad* 8.

11 Baculi, & Mitræ uſus ſunt correlativa, & cui unum conceditur, alterum etiam concedendum videtur. (Vide infra *num.* 20.) Sacra Congr. Rit. *in Treviren.* 8. *Januarii* 1605.
12 & *in Argentina* 7. *Octob.* 1606. Baculo Paſtorali uti non debet Epiſcopus Suffraganeus, ſeu Coadjutor, quando ſolemniter celebrat, ſicut utitur Epiſcopus proprius, niſi in Ordinationibus, & aliis ſimilibus neceſſariis; Sacra Rit. Congr. *in Bracaren.* 1. *Septemb.* 1607. Baculo, 13
& mitra in Proceſſionibus extra ſuum Monaſterium Abbas uti prohibetur, nec ante ſe deferri facere facultatem habet; Sacra Congreg. Rit. *in Eugubina* 17. *Julii* 1604. & *in Cameracen.* 6. *Decemb.* 1631. & in decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum a Sacra Rit. Congregatione ordinaria habita coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro Papa VII. *die* 27. *Septembr.* 1659. *ſub num.* 8. ibi: *Baculum Paſtoralem albo velo appenſo deferant, ab iiſque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extra Eccleſias ſibi ſubjectas prorſus abſtineant, & neque in Proceſſionibus, quæ ab eorum Eccleſiis per vias extra ambitum, vel Parochiam ducuntur, inſigniis prædictis utantur, vel penes ſe perferri faciant*; Et ſic iterum fuit ab eadem Congreg. deciſum *in Cremonenſi* 14. *Junii* 1687. Vide verb. *Abbas ſub. num.* 31.

Additiones ex aliena manu.

Quidquid ſit de congeſtis ab Auctore uſque 14
ad *n.* 10. quæ nolumus ad examen revocare, Baculus Paſtoralis a Patribus, aliiſque Scriptoribus variam appellationem accepit; dum modo ferula paſtoralis, modo pedum paſtorale & cambuca, modo virga Epiſcopalis dictus fuit, ut obſervat Strauch. *in Amœnit. jur. can. ſem. II. Eclog.* 7. *cap.* 8. Adde Schimidt. *diſſert. de Baculo Paſtorali* §. 8.

Pedum paſtorale, uti & ſceptrum Regum, 15
videntur initio non fuiſſe niſi baculi, quibus greſſum firmarent, dum longum emetiebantur iter. Lapſu vero temporis addita iis opulen- 16
tia evaſerunt utrorumque inſignia; Thomaſſin. *de veter. & nov. Eccl. diſcipl. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 58. *num.* 2.

Abbatibus utrum ex veteri Monachorum con- 17
ſuetudine relictus, an ex ſimilitudine & participatione quadam Epiſcopalis ſollicitudinis auctoritatiſque, ſit communicatus Baculus paſtoralis, in medio relinquit Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 1. *tit.* 31. *cap.* 5. *n.* 6. Illud 18
tamen aſſerit, Abbatibus competiiſſe baculum paſtoralem, priuſquam alia Pontificalia inſignia, ut ſunt mitra, annulus, ſandalia, & ſimilia, iis fuerint communicata. Quinimmo 19
notat eſſe Abbates etiamnum, & Abbatiſſas, quibus baculus paſtoralis competit, communicata vero haud ſunt alia Pontificalia.

Quæ ſi vera ſunt, non ita facile pronunciari cum Auctore (*n.* 11.) debet, quod cui uſus bacu-

baculi paſtoralis conceſſus eſt, ei & uſus mitræ conceſſus intelligi debeat.

31 An Epiſcopus celebrans extra propriam Diœceſim uti queat baculo paſtorali? Tum an idem obtineat, quoad Epiſcopum celebrantem in locis exemptis ſuæ Diœceſis? V. Paſq. *de Sacrif. nov. Leg. tom. 2. qu.* 1231. *a num.* 10.

BALDACHINUM.

1 Baldachini uſus eſt conceſſum nedum Epiſcopis, ſed etiam pluribus Abbatibus & aliis Privilegiatis; Urbanus enim VIII. conceſſit illius uſum Abbatibus Olivetanis 4. *April.* 1619. in Conſt. 97. incip. *Exponi Nobis*; Abbatibus Caſſinenſibus 11. *Julii* 1629. in Conſt. incip. etiam, *Exponi Nobis*; Abbatibus Cœleſtinis 29. *Septemb.* 1629. in Conſtit. incip. pariter *Exponi Nobis*; Abbatibus Camaldulenſibus 15. *Septemb.* 1632. in Conſt. 126. incip. *Nuper*. Et Sacra Congreg. Rit. 15. *Januarii* 1633. expreſſe illius uſum conceſſit Prælatis Congregationis Canonicorum Regularium Lateranenſium habentibus uſum Mitræ, & baculi.

2 Et pluries aliis Abbatibus, & Prælatis Epiſcopis inferioribus, & Pontificalium uſu gaudentibus, fuit conceſſum, ut Baldachino, ſine auro tamen, & pompa uti liceat in tribus tantum anni Feſtivitatibus ſolemniter celebrantibus, nec non aſſiſtentia unius Presbyteri, & duorum Diaconorum, ac aliorum ſex ad ſummum Canonicorum, vel Monachorum ſacris veſtibus coloris ſolemnitati reſpective convenientis indutorum, duorum nempe cum Pluvialibus, duorum cum Planetis, & aliorum duorum cum Tunicellis, ultra Diaconum, & Subdiaconum, qui in Miſſa cantaturi ſunt Evangelium, & Epiſtolam.

3 Dummodo iidem Abbates nullo modo teneant Sedem Abbatialem fixam, & permanentem prope Altare, ut Sedes Epiſcopalis retineri ſolet; Sed eorum ſedes retineatur in Eccleſia iis tantum diebus, quibus ſolemniter, ut ſupra, celebrari debet, & dicti ſex Monachi, ſeu Canonici ut ſupra parati, non in ſedibus Choralibus, ſed ſuper ſcabellis ſedeant in ſitu congruo juxta Eccleſiarum convenientem ſitum; & ſic fere eiſdem verbis loquuntur omnes citatæ Conſtitutiones, & Decreta pro conceſſione uſus Baldachini, & denuo ſic fuit reſolutum 27. *Septembris* 1659. a Sacra Rituum Congregatione coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro VII. in Decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum. Vide verb. *Abbas n.* 31. ubi per extenſum aſſertur.

Baldachino uti Pontificaliter nequeunt Abbates in Officiis, & Miſſis defunctorum, & nec etiam quum ſolemni ritu in ſuis Eccleſiis celebrant exequias Nobilium Virorum, & Principum; Pignatelli *tom.* 7. *conſult.* 44. *n.* 7. & ſic decrevit citata Sac. Rit. Congreg. 27. *Septembr.* 1659. §. 5. his verbis: *Dies vero, in quibus ſolemniter ipſis operari conceditur, ſint de precepto Feſtivi, vel alii, in quibus ipſos Pontificaliter celebrare Feſtivitatis ratio exigat, nempe Patroni loci, Fundatoris Ordinis, Tituli, & Dedicationis Eccleſiæ. Abſtineant autem ab hujuſmodi Pontificalium uſu in Officiis, & Miſſis Defunctorum quocumque die, etiam Feſtivo, & de Precepto.* 4

Et iterum eadem Sacra Congr. *die* 12. *Junii* 1660. in declaratione præcedentis Decreti his verbis: *Ad §. quintum, quo tribus diebus tantum de precepto &c. Pontificalis celebratio permittitur, exponentibus Monachis taxativam hujuſmodi non extendi ad uſum Pontificalium ſine Baldachino, ac præterea ex indulto Alexandri II. ſibi competere Pontificalium uſum in exequiis Nobilium Virorum; Sacra Congreg. cenſuit hujuſmodi privilegium tantummodo ſuffragari Monaſterio Cavenſi, nec ad alia Monaſteria extendi*; quæ Decreta Sanctiſſimus D. D. noſter Alexander Septimus approbavit *die* 20. *Julii* 1660. *ſalva quavis contraria verbaliter expreſſa diſpoſitione privilegiorum particularibus Monaſteriis Congregationis Caſſinenſium conceſſorum.* 5

Regulares tenentur in propriis Eccleſiis volenti Epiſcopo Pontificales functiones exercere, Baldachinum erigere; Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. 10. *Junii* 1603. ex expreſſo mandato Clementis VIII. & pœnis, & Cenſuris ad id, vel ſaltem ne impediant, quin Epiſcopus ipſe illud attollere faciat, compelli poſſunt, ut apparet ex verbis Decreti, quod eſt tenoris ſequentis: *Decet Epiſcopis pro eo, quo in Eccleſia Dei excellunt dignitatis gradu, in quocumque ſuarum Diœceſum loco, quoties eos ibi Pontificalia exercere, aut in Pontificalibus adeſſe, & aſſiſtere contingit, eam, quam par eſt reverentiam, & honorem decorò cultu, & ornatu exhibere. Quare non ſine animi dolore auditum eſt, nonnullos Regulares vano quarumdam immunitatum, & privilegiorum prætextu, Epiſcopis in eorum Eccleſiis in Pontificalibus intereſſentibus, non modo renuiſſe in eis ſupra locum Epiſcopalis ſolii Baldachinum erigere, verum id etiam juſſu ipſorummet Epiſcoporum curantes, prohibere, & arcere auſos fuiſſe. Atque ideo* Sacra Congregatio S. R. E. 6

R. E. *Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, facto verbo cum Sanctiſſimo Domino noſtro Papa Clemente VIII. ac de Sanctitatis ſuæ ſpeciali, & expreſſo mandato, hoc præſente decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, ſtatuit, decernit, & mandat, ut de cætero Epiſcopi, ubi tam ex conſuetudine, & privilegio, quam ex Sacrorum Canonum Conſtitutionibus, & Pontificalis Romani præſcripto, aut alio Jure Pontificalia exercere, aut Pontificalibus paramentis cum Mitra, vel etiam ſola Cappa induti in quibuſvis Regularium, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Monachorum, etiam Caſſinenſium, Clericorum, Presbyterorum, & cujuſvis alterius Ordinis & Religionis, Militiæ, Societatis, aut Congregationis Eccleſiis intereſſe poſſunt, ipſi Regulares, quoties opus fuerit, teneantur ibi, & debeant in loco ad ſolium Epiſcopi conſtituendum opportuno, & congruo, Baldachinum attollere. Eis autem id facere negligentibus, aut nolentibus, liceat eiſdem Epiſcopis illud aſportari & in quacumque eorumdem Regularium, aut alia quantumvis exempta Eccleſia, ut ſupra, Epiſcopale ſolium, ſeu Pontificale Faldiſtorium erigi facere, atque ſub eo ſedere, & ſtare, quemadmodum in propriis, & Cathedralibus eorum Eccleſiis ſtare, & ſedere ſolent, eo tamen dumtaxat tempore, quo Pontificales hujuſmodi functiones exercebunt, vel dum actus ipſe, cui in Pontificalibus aderunt, peragetur. Si qui vero Regularium huic declarationi, ſtatuto, decreto, & mandato inobedientes, & contumaces fuerint, ſciant ſe ab eiſdem Epiſcopis ad id per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, hujus decreti virtute cogi, & compelli poſſe, aliiſque pœnis tam Spiritualibus, quam temporalibus arbitrio Summi Pontificis Romani ſubjacere, & obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſcumque &c.* Romæ 10. Junii 1603.

7 Moniales tamen Regularibus ſubjectæ, non tenentur erigere Baldachinum Epiſcopo Clauſuram viſitare volenti, ſed ſufficit ſtratum præparare; Sac. Cong. S. R. E. Card. Conc. Trid. interpretum die 19. Januarii 1686. quæ interrogata, & conſulta ſuper variis dubiis a P. Franciſco de Monelia Procuratore Generali Minorum de Obſervantia, ad quartum dubium, his terminis propoſitum: *An Epiſcopo Monaſteriorum clauſuram viſitare volenti, dictæ Moniales teneantur erigere in Eccleſia exteriori, vel interiori Sedem cum Baldachino, vel ſolummodo ſufficiat illi ſtratum præparare in utraque Eccleſia;* reſpondit ad quartum, *ſufficere præparationem ſtrati*.

8 Baldachinum a propriis perſonis, quibus de jure, conſuetudine, vel privilegio competit, non autem ab eorum ſubſtitutis deferendum eſt. Unde Baro, ſive alius, qui de conſuetudine ſolet deferre Haſtam Baldachini, id per ſeipſum, non autem per ſubſtitutum facere debet; Sac.
Congr. Rit. *in Montis Perusii* 5. *Jul.* 1603. Bal- 9
dachini Haſtæ in Eccleſia deferendæ ſunt, ut
dicitur in libro Cæremonialis Epiſcoporum;
Sacra Congreg. Rit. *in Melphiten.* 30. *Auguſti*
1602. Baldachinum non eſt parandum pro be- 10
nedictione ſponſi, & ſponſæ; Sacra Congreg.
Rit. *in Neritonen.* 25. *Februarii* 1606. Balda- 11
chinum non poteſt erigi a Vicario Epiſcopi,
ipſo Epiſcopo abſente, in Eccleſiis Monaſteriorum Caſſinenſ. invitis Monachis; Sacra Congreg. Rit. *in Caſſinenſi* 10. *Julii* 1621.

Baldachinum in Eccleſia, loci Dominus, ſeu 12
Marchio, Comes, vel Baro erigere non poteſt, & Epiſcopus omnibus Sacrorum Canonum remediis Baldachinum omnino removeri facere debet; Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. *in Bo-*
jamen. 12. *Januarii* 1628. Unde Sacra Congr. 13
Immun. in cauſa Baldachinorum cenſuit eſſe ſcribendum Epiſcopis Converſani, & Rubi, ut procedant ſervatis ſervandis ad Cenſuras contra perſonas, quas conſtat repoſuiſſe Baldachina, & procedant etiam contra mandantes, & fautores, & ut præfixo tempore, & termino ad removenda Baldachina, & hoc elapſo, & non conſtito de remotione, procedant ad Interdicta Civitatum, & Locorum, quæ poſſidentur a Baronibus in ipſis Diœceſibus, & eadem obſervanda eſſe in aliis Locis, ſi apponatur
Baldachinum auctoritate Laicali. Secundo cen- 14
ſuit ſcribendum etiam eſſe Epiſcopo Andrien. ut ſtatim aſſignet terminum ad removendum Baldachinum, & hoc elapſo, & non conſtito de remotione, procedat ad Interdictum Eccleſiæ, & poſtea etiam ad Interdictum ipſius Civitatis Andriæ, & omnium Locorum ſuæ Diœceſis ſubjectorum Dominio Ducis Andriæ. Et Sanctitas ſua approbavit decretum in omnibus; Sacra Congr. Immunitatis *die* 27. *Julii* 1690. *lib. decr. Martelli pag.* 642.

Pro his, & ſimilibus juvat hic afferre de- 15
cretum Generale Sacræ Rit. Congregationis, quod eſt tenoris ſequentis: *Cum pluries S. Rit. Cong. inhærendo Decretis alias editis, & ſignanter in Lucerina die* 22. *Novembris* 1664. 24. *Septembris* 1675. & 13. *Martii* 1688. *declaraverit nullo modo dandum eſſe Evangelium ad oſculandum ſæcularibus, etiam Præſidi in celebratione Miſſarum, nec non prohibuerit uſum Baldachini, & præſertim in Acernina* 26. *Junii* 1666. *in Barenſi* 5. *Martii* 1667. & 17. *Junii* 1684.

in Marſicenſi, Polignanenſi, & Melitenſi 5. Martii 1767. in Hieracenſi 2. Octobris 1683. & Bituntenſi 23. Septembris 1684. ac inſuper denegaverit aſſiſtentiam in Presbyterio, & ſpecialiter in Materanenſi 24. Jan. 1665. in Melphitana 15. Junii 1667. & in Barenſi 20. Novembris 1677. & 22. Febr. 1687. Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi DD. Cardinales eidem Sacræ Congregationi præpoſiti mandarunt, ut prædicta Decreta prohibentia perſonis ſæcularibus oſculum Evangelii, uſum Baldachini, & aſſiſtentiam in Presbyterio renoventur, & copiæ illorum tranſmittantur Archiepiſcopis, & Epiſcopis Regni Neapolitani, eiſdemque injungendo, ut illa intimari faciant ſuperioribus Eccleſiarum ſuæ Diœceſis, tam ſæcularibus, quam Regularibus, & in caſu tranſgreſſionis procedant etiam contra Regulares auctoritate ejuſdem Sacræ Congregationis ad pœnam Interdicti. Et ita decreverunt, & in Eccleſiis Regni Neapolitani omnino ſervari juſſerunt die 17. Martii 1688. Et aliud conſimile generale Decretum editum eſt die 22. *Aprilis* 1690. approbatum a Sanctiſſimo die 22. ejuſdem Menſis, & anni 1690. vide verb. *Eccleſia art. 5. n. 30.*

16 Baldachinum in proceſſionibus Pontificiis deferri debet a Referendariis utriuſque ſignaturæ, & his deficientibus, præſente Pontifice, ab ipſius Cubiculariis ſecretis, vel his etiam deficientibus, ab aliis ejuſdem Cubiculariis, ho-
17 noris nuncupatis. Eodem vero Pontifice abſente, ab Advocatis Conſiſtorialibus ſuppleri debet; Benedict. XIV. tom. 1. Conſt. 106. incip. *Inter conſpicuos* §. 10.

Additiones ex aliena manu.

18 Prælatis Epiſcopo inferioribus nonniſi ex ſpeciali privilegio competere poteſt uſus Baldachini; Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 80. *n.* 18. Tambur. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 21. *quæſt.* 10. *n.* 10.

19 Epiſcopo Pontificalia exercenti competit retentio Baldachini ſupra Sedem a latere Altaris majoris poſitam, dummodo non ſit pretio-
20 ſum nec auratum. Idque procedit, etiamſi Capitulum omitteret apponere Baldachinum ſuper Altare majus, & ad illud apponendum poteſt Epiſcopus Capitulum cogere; Sac. Cong. Rituum *in Terulen.* 20. *Auguſti* 1729. *ad* 5. *& 6. dub.*

21 Principi ſupremo debitum eſt Baldachinum
22 in Eccleſia. At collocari illud debet non ſolum extra Presbyterium, ſed & a parte ſiniſtra Baldachini Epiſcopi, ſecluſa tamen conſuetudine; Cardin. de Luca *de Præmin. diſcurſ.* 26. *n.* 16. Scarſanton. *in Animadverſ.* ad Ceccoper. *lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. Num etiam debitum 23
ſit Baldachinum Principi, qui aliquam habet ſubjectionem, pollet vero principalioribus juribus Imperii? Affirmant Scarſanton. *loco cit. n.* 15. Quinimmo idem Auctor ibidem hæc habet: *Licet excludantur Duces, Barones, vel Marchiones, qui non habent jura imperii, & proinde ſunt ſimplices Feudatarii, & ſolummodo abuſive, & in ſimplici nuncupatione ſunt ac nominantur Principes, ut relatis* Sac. Congreg. Rituum *decretis advertit* de Luca *&c. videtur tamen tolerandus uſus, ſi prædicti Barones in illius quaſi poſſeſſione reperiantur propter rationes de ſuo more deductas a Cardinali* de Luca *ubi ſupra.*

BANNITUS, BANNUM.

Bannitus dicitur a *Banno*, ideſt edicto pu- 1
blico juxta Gloſſ. *in cap. Quod Clerici, de Foro competenti*, & a *Bannire*, quod eſt idem quod proſcribere; & ſic *Bannitus* idem eſt ac proſcriptus de Civitate, vel Provincia. Pro- 2
ſcriptio autem eſt adverſus abſentem judicialis pronuntiatio, ut in poſterum procul agat, ideſt procul maneat ab imperio, a quo proſcribitur; Sylveſter *in ſumma verb. Bannum n.* 1. & alii. Bannitorum genus eſt duplex: unum 3
eorum, qui ſolum ſunt miſſi in exilium extra aliquam Civitatem; & alius eſt eorum, qui propter crimen capitale damnati ſunt ad mortem illis impune a quocunque infligendam. Et iſti ultimi ſunt proprie Banniti, qui vo- 4
cantur etiam proſcripti, ſeu capitaliter Banniti, cum priores potius exules proprie loquendo appellari debeant.

Capitaliter Banniti, ſeu damnati ad mor- 5
tem, poſſunt licite etiam in Foro conſcientiæ occidi a quacunque etiam privata perſona, quæ non ſit Eccleſiaſtica; dummodo tamen interveniant ſequentes quatuor conditiones. Primo, ut ſententia Banni per appellationem 6
legitime interpoſitam non ſit ſuſpenſa, quia appellatio legitima habet effectum ſuſpenſivum, & devolutivum; *cap. Si a Judice* 10. *de appellat. in* 6. *& cap. Dilectis filiis* 55. *& cap. Ut debitus* 59. *de appell.* Secundo, ut occiſio 7
præciſe fiat ex zelo juſtitiæ, & ob bonum publicum, non vero ex odio, aut paſſione privata, vel affectu vindictæ, aut turpis lucri. Ter-

8 Tertio, ut occiſio fiat intra territorium, ſeu dominium proſcribentis, & non extra, quia ſicuti ipſi Magiſtratui, ita a fortiori privatis perſonis illicitum eſt executionem contra reum facere extra territorium; Farinac. *in pract. crim. part. 3. q. 103. n. 213. Arg. l. fin. ff. de*
9 *Juriſd. omn. Jud.* Quarto, ut perſona bannita non ſit ſpeciali Jure conjuncta perſonæ privatæ volenti occidere, v. g. Pater, Filius, Conjux, &c. hos enim occidere ſemper illicitum eſt, niſi aliter ab armis contra Patriam averti non poſſint; *arg. l. Minime 35. ff. de Relig. & ſumpt. fin.* quia in tali caſu prævalet bonum univerſale Patriæ, quæ eſt communis omnium mater. Ita conditiones recenſitas merito requiri docent Clarus §. *homicid. num.* 54. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. Sylveſter, Sà, & alii paſſim.

10 Iſtis autem intervenientibus conditionibus poſſunt licite occidi, quia eo ipſo quod ſunt juſte (ut ſupponitur) proſcripti, & damnati ad mortem illis a quocunque infligendam, quilibet conſtituitur publica auctoritate veluti miniſter, ſeu executor Juſtitiæ ad illorum occiſionem; Azorius *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 2. Layman *loco cit.* Bonacina *de contractib. diſp.* 2.
11 *q. ult. ſect.* 1. *punct.* 2. & alii. Unde etiam proditorie, & per inſidias, aut veneno occidi poſſunt propter eamdem rationem; Molina *de Juſtitia tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 7. *num.* 1. Azorius *loco cit. q.* 4. Naldus *in ſumma verb. Bannitus num.* 5. Lezana *in ſumma verb. Bannitus*
12 *num.* 9. & alii. Immo ipſi proſcripti, & Banniti inter ſe ipſos poſſunt eodem modo ſe ad invicem interficere, militat enim eadem ra-
13 tio; Bonacina, Lezana *loco cit.* & alii. Propterea laudatur a pluribus Doctoribus uſus quorundam Principum, qui proponunt præmia occidenti illos, poſito enim quod juſte damnati ſint ad mortem, nulla illis fit injuria in hoc, immo aliquando expedit pro bono communi; Azorius *loc. cit.* Diana *part.* 5. *tract.* 4. *de ho-*
14 *micid. reſol.* 24. Lezana *loc. cit.* & alii. Recte tamen monet ipſe Diana *loc. cit.* & Molina *tract.* 7. *diſp.* 7. quod raro, & non niſi ob gravem cauſam ejuſmodi ſententiam, & facultatem contra Bannitos pronunciare, & concedere expedit propter multa incommoda, & maxime propter grave periculum, quod ipſi Banniti, nedum corpus, ſed & animam perdant, cum ordinarie ſic Sacramentis deſtitu-
15 ti in peccato mortali decedant. Cur autem a Republica fiat poteſtas hos occidendi ſine peccato, & e contra peccet v. g. maritus occidens adulterum, vel uxorem, diſparitas eſt, quia Banniti ſunt Reipublicæ hoſtes, qui nec capi, nec accuſari poſſunt, ideoque ob bonum commune conceditur ea facultas; Adulteri autem non ſunt Reipublicæ hoſtes, & poſſunt capi, atque accuſari, & ſic a Judice puniri. Fuit autem dictum in concluſione poſſe occidi 16
a quacunque perſona privata, *quæ non ſit Eccleſiaſtica*, quia eſto quod Eccleſiaſtici, ſive Regulares occidentes Bannitum immunes eſſent a pœna temporali, revera tamen graviter peccarent, quia illis non licet ſe immiſcere in cauſa ſanguinis, quamvis juſta; *cap. ſententiam* 9. *Ne Clerici, vel Monachi*.

Bannitum juſte damnatum ad mortem poſſe 17
occidere ſuum aggreſſorem, tenent aliqui cum Claro *lib.* 5. *ſentent. verb. homicid. n.* 71. quia utitur Jure naturali defenſionis, quo per Judicis ſententiam ſpoliari non poſſe videtur; Reliqui tamen communiſſime, & merito ne- 18
gant cum Azorio *tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 1. *q.* 11. Sà, *verb. Bannitus*, & Layman, *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 1. *n.* 3. Lezana *verb. Bannitus num.* 13. quia Bannitus juſte condemnatus ad mortem per auctoritatem publicam privatur Jure defenſionis; *non enim eſt permiſſa defendendi facultas, ubi offendendi eſt danda libertas*, ajunt DD. *in l.* 1. *Cod. Quando liceat unicuique ſine Judice ſe vindicare*. Tum quia alio- 19
quin rei, qui ad ſupplicium ducuntur, etiam poſſent ſe defendere, & carnificem occidere, vitæ propriæ ſalvandæ cauſa; Tum etiam quia 20
ſic dari poſſet bellum ex utraque parte formaliter juſtum, ſecluſa ignorantia, quod omnes negant.

Regulares prohibentur receptare, & retine- 21
re in Conventibus Bannitos, fallitos, & ære alieno gravatos ſub pœna privationis officiorum, vociſque activæ, & paſſivæ; Sac. Cong. Epiſc. & Regul. 17. *Apr.* 1601. de mandato Clement. VIII. & conſtat expreſſe etiam ex ſequenti Epiſtola de mandato Pauli V. tranſmiſſa ad Nuncium Neapolitanum, his verbis.

Molto Illuſtre &c.

„ BEnchè Noſtro Signore voglia, che ſia 22
„ oſſervata l' Immunità Eccleſiaſtica, e
„ la Coſtituzione di Gregorio XIV. di felice
„ Memoria ſia eſeguita come ſta, non gli pia-
„ ce però, che le Chieſe, nè gli altri luoghi
„ Sacri ſervano di aſilo, nè di ricettacolo a'
„ triſti, onde mi ha comandato di ſcrivere a
„ V. S. che faccia proibire, ed intimare per
„ parte di ſua Beatitudine ai Superiori de'
„ Monaſteri de' Regolari di tutti gli Ordini

„ col

„ col mezzo degli Ordinarj, o come meglio
„ parerà a lei, che per l'avvenire non diano
„ ricetto a ſorte alcuna di Condannati, Ban-
„ diti, Ladri , o altra gente di mal affare ,
„ nè a falliti, o debitori, ſotto pena della pri-
„ vazion dell' officio , e di voce attiva, e paſ-
„ ſiva, ſe ſi avrà notizia del ricetto, ancor-
„ chè non ſieno trovati queſti tali nelli Mo-
„ naſterj, e ſotto altre pene ancor maggiori
„ ad arbitrio della Santità Sua ; e vuole in
„ oltre che ſia avvertito di punire quelli, che
„ avranno ardire di contravvenire a queſt' or-
„ dine . Potrà dunque V. S. far pubblicare
„ nel modo ſuddetto la detta proibizione nelli
„ luoghi, dove ne ſarà maggior biſogno, e di
„ mano in mano per tutto, acciocchè non ſe
„ ne poſſa pretendere ignoranza, ed il Signo-
„ re la conſoli.

Roma li 13. Agoſto 1613.

Come Fratello affezion.
Il Cardinal Savelli.

Sic in regeſto Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. fol. 55.

23 Banniti non poſſunt recipi in ſtatu Eccleſiæ
neque a Baronibus, neque ab aliis, ſed fugari
debent ſub graviſſimis pœnis ; Julius II. in
Conſt. 2. incip. *Quia Nihil* , in Conſt. 4. in-
cip. *Romani*, in Conſtit. 6. incip. *Cum homi-
nes ;* Julius III. in Conſt. 25. incip. *Cum ſi-
cut ;* Sixtus V. in Conſt. 6. incip. *Hoc noſtri*,
ubi præſcribit, quomodo perſequendi ſint etiam
a perſonis privatis, ſaltem manifeſtando , &
24 probando . Bannitos exiſtentes in aliquo loco
non revelantes intra tres dies , ſimiles pœnas
incurrunt ; Julius II. in Conſt. 6. incip. *Cum
25 homines*. Bannitos receptans in ſtatu Eccleſiæ,
vel faciens cum eis treguam, præter excom-
municationem, incurrit crimen læſæ Majeſta-
tis ; Leo X. in Conſt. 36. incip. *Omnes ;* Cle-
mens VII. in Conſtit. 10. incip. *In Sancta* , in
qua Clemens præcipit , quod Banniti a Com-
26 munitatibus capiantur, & carcerentur . Eadem
circa Bannitos, & eorum receptatores confir-
mat Julius III. in Conſt. 25. incip. *Cum ſi-
cut ;* & Pius IV. in Conſt. 27. incip. *In emi-
nenti*, & Gregorius XIII. in Conſt. 65. incip.
Tanta, in qua Gregorius etiam decernit, quod
Bannitos occultantes, vel impedientes alios , ne
ipſos capiant in ſtatu Eccleſiæ , læſæ Majeſta-
tis rei fiunt, privantur omni Eccleſiaſtico Be-
neficio, honore, dignitate &c. & fiunt inha-
biles ad ea, omneſque actus legitimos, & ea-
dem incurrunt eorum filii ; privantur feudis
&c. ſubditi eorum abſolvuntur a juramento
fidelitatis . Hæc, & alia in ipſa Conſt. incip.
Tanta .

Banniti in ſtatu Eccleſiæ a nullo Principe, 27
Duce, Marchione, Comite , vel alio haben-
te mixtum imperium poſſunt aggratiari , vel
componi, ſed a ſolo Papa ; Admittentium pœ-
næ, & gratia eſt nulla ; Julius III. in Conſt.
25. incip. *Cum ſicut* , & Clemens VIII. in
Conſt. 15. incip. *Inter cæteras* §. 7. Neque Ban- 28
niti aggratiari poſſunt a Legatis Papæ ; Pius
IV. in Conſt. 27. incip. *In eminenti* §. 6. Ban- 29
niti , vel alii exules Urbis Romæ minantes
partibus offenſis, niſi pacem habeant cum eis ,
crimen læſæ Majeſtatis incurrunt . Deferentes 30
Litteras, vel ambaſciatas de hac re ad partes
offenſas, idem incurrunt ; Innoc. VIII. in Con-
ſtit. 14. incip. *Licet* . Bannitus occidens alium 31
Bannitum ad conſequendam liberationem a pœ-
na capitis, vel nominatus ab alio, qui habet
talem gratiam, juxta tenorem Banni non po-
teſt aggratiari , niſi ſeipſum perſonaliter præ-
ſentet, neque ſufficit ſi compareat per Procu-
ratores ; Pius IV. in Conſt. 52. incip. *Etſi
cuncta* .

Contra Bannitos in magna quantitate con- 32
fugitos ad Eccleſias, reducentes ipſas ob abu-
ſus quaſi ſpeluncas latronum, conceditur Epi-
ſcopo, ut carceret quotquot in propriis carce-
ribus poterit retinere ; S. C. Imm. *in Lycienſi
29. Decemb.* 1625. *l. ſcripturarum Veterum pag.*
78. Injungitur Nuncio ad ſupplicationem Pro- 33
regis, ut deleget Ordinariis locorum, vel aliis
perſonis Eccleſiaſticis facultatem extrahendi
ad formam Bullæ Bannitos obſidentes vias pu-
blicas, & itinera frequentata ; Eadem Cong.
*in Neapolitana 4. Maii 1669. l. 2. decr. Alto-
viti p.* 341. Conceditur facultas ejiciendi a lo- 34
cis immunibus infra triduum Bannitos in ma-
gno numero ibi concurrentes , & committen-
tes varia, & atrocia delicta , & publica fur-
ta ; in caſu vero contraventionis, extrahendi ad
formam Bullæ , ad effectum transferendi ad alias
Eccleſias Neapolim ; Eadem Cong. *in Salerni-
tana* 11. *Novemb.* 1679. *lib.* 2. *decr. Altoviti
pag.* 1870. Conceditur, mandante Sanctiſſimo 35
Epiſcopo , ut conſignet Bannitum Capitalem
captum in Feudo Menſæ Epiſcopalis, Tribu-
nali Legationis, cum ſolita præſervatione ab
irregularitate ; Ead. Cong. *in Imolen. ſeu
Ferrarien.* 23. *Novemb.* 1697. *lib.* 2. *decr. Val-
lem. pag.* 221. Conſtito quod extracti ab Ec- 36
cleſia fuiſſent Banno Capitali obnoxii , datur
Emi-

Eminentiſſimo Urbis Vicario facultas abſolvendi Cooperatores extractioni eorumdem, qui fuerunt juſſu Curiæ ſæcularis jugulati, cum facultate ſubdelegandi, erogata eleemoſyna Eccleſiæ violatæ pro ejus arbitrio, etiam non obtenta remiſſione partis; Ead. Cong. 19. *De-*
37 *cemb.* 1600. *lib. decr. Martell. pag.* 688. Bannitus Capitalis ab aliis Bannitis violenter extractus a ſcalis Eccleſiæ, & conſignatus Curiæ Laicali, ut potirentur præmio illius præſentationis, gaudere debet immunitate Eccleſiaſtica; Ead. Cong. *in Peruſina* 20. *Martii* 1662.
38 *lib. decr. Rocci pag.* 393. Bannitus violenter per Laicos ab Eccleſia extractus, ac in carceres laicales conjectus, non obſtante quod, poſt ejus fugam e carceribus, fuerit elapſis ſex menſibus captus in loco non immuni, gaudet immunitate, adeoque eſt reſtituendus; Ead. Cong. *in Præneſtina* 17. *Julii* 1785. *lib.* 3. *decr. Altoviti pag.* 468.

39 Contra Laicos Officiales, ſeu juriſdictionem temporalem obtinentes, Perſonas Eccleſiaſticas bannientes, relegantes, aut proſcribentes, eſt indicta pœna excommunicationis ipſo facto, & Communitates, & Oppida eorum Interdicto Eccleſiaſtico ſupponuntur, non obſtantibus privilegiis quibuſcumque; Urbanus VI.
40 in Conſt. 3. incip. *Quia ſicut.* Immo contra bannientes Perſonas Eccleſiaſticas ultra prædictas Cenſuras ſunt indictæ graviſſimæ pœnæ a Clemente V. *in Clementina*, *de pœnis cap.*
41 *primo*. Quinimmo nedum Canones Eccleſiaſtici, ſed etiam graviſſimas pœnas contra ipſos bannientes ſtatuerunt Imperatores Valentinianus, Theodoſius, ac Arcadius in Cod. Theodoſ. *lib.* 16. *tit. de Epiſcop. aud. c. ultim.* & Federicus II. ac Carolus IV. Imperatores, de quibus Legibus fit mentio in Conſt. 10. Innocent. III. incip. *Ad noſtram*, & in Conſt. 1. Honorii III. incip. *Has Leges*, & in Conſt. 4. Bonifacii IX. incip. *Juſtis*, ubi ita habetur ex Lege Caroli ibi adnexa; *Item pronunciamus, & declaramus Imperiali auctoritate, quod quicumque Laicus cujuſcumque ſtatus, & conditionis exiſtat, caſu ſacrilego, & propriæ temeritatis audacia Sacerdotem, & Clericum ſecularem, vel Religioſum diffidaverit, vel captivaverit, proſcripſerit, ſpoliaverit, occiderit, mutilaverit, aut in carcere detinuerit, aut hujuſmodi maleficia perpetrantes ſcienter receptaverit, vel favorem in his eis præſtiterit, præter pœnas a Sacris, & Imperialibus, & Canonicis ſanctionibus eis inflictas, ſint ipſo facto infames, & omni honore privati, nec ad placita, & concilia nobilium admitti quovis modo poſſint*. Et
ultra prædicta omnia eſt lata excommunicatio 42
in Bulla Cœnæ *n.* 11. contra ejicientes Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sedis Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios a ſuis Diœceſibus, Territoriis, Terris, ſeu dominiis, nec non id mandantes, vel ratum habentes, ſeu præſtantes conſilium, vel favo-
rem. Nec non ſunt interdicta ipſo facto lo- 43
ca, & Dominia bannientium Clericos; Concil. Toletan. 22. *c.* 24. Et juſte loca, & Dominia, quæ ſupponuntur Interdicto per hoc Toletanum Concilium, per citatam Conſtitutionem Urbani VI. & aliam Clementis V. patiuntur dictam pœnam pro delicto ſui Domini, prout alias a Sacris Canonibus id idem impoſitum reperitur pro delictis Superiorum; *cap. Non eſt vobis, de Sponſalibus; cap. Sane* 2. *de offic. delegati; cap. Ubi periculum* §. *Præterea in* 6. *cap. Si Sententia, de ſent. excommun.*
in 6. Hac potiſſima ratione, quia ſubditorum 44
pœna redundat in Dominum, & Rectorem, & ſubditorum clamoribus facilius Domini expergiſcuntur, & videmus plurimis exemplis in ſacra Scriptura id factum, quia pro peccato Davidis interfectus fuit populus, & alia multa ſimilia ſunt compilata *in cap. Eccleſia, cauſa prima q.* 4.

Bannum a Communitate publicatum, ne 45
quis accedat ad molendum in molendino pertinente ad Menſam Archiepiſcopalem, eſt invalidum, & revocandum, prout Sac. Congr. revocavit, & juſſit revocari, ac caſſari a Communitate una cum aliis actis ſecutis, & hujuſmodi actum revocationis tranſmitti ad Sac. Cong. Immun. *in Firmana* 7. *Sept.* 1638. *lib.*
3. *decr. Paul. p.* 7. Banna Laicalia circa amo- 46
tionem, ut dicitur *de' sgravolati*, e domibus, ſeu Apothecis, non ligant bona Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum; ſi autem adſit publica utilitas, provideri poterit ab Epiſcopo; *Bojanen.* 10. *Maii* 1630. *lib.* 3. *decr. Paul. p.* 89.
In Banno Laicali inhibente, ne extra Domus 47
nocturno tempore quis permaneat, non comprehenduntur perſonæ Eccleſiaſticæ, & quatenus iſtæ in Banno exprimantur, omnino eſt revocandum; *Gravinen.* 23. *Julii* 1647. *lib.* 4.
decr. Paul. p. 20. Bannum editum de ordine 48
Miniſtrorum Regiorum Neapolis ab Officialibus Civitatis Aquilanæ ordinans carceribus mancipari laicos donationes, vel contractus fraudulentos ineuntes cum Eccleſiaſticis in præjudicium Civitatis, & non excarcerandi, niſi ſoluta gabella; item inhibens emi vinum a perſonis exemptis, & prohibens Miniſtris Civitatis concedere Eccleſiaſticis majorem franchi-

chitiam-illa, quæ fuit taxata a Camera Regia, tamquam læſivum Immunitatis, Libertatis, & Juriſdictionis Eccleſiaſticæ, eſt revocandum, & de facto *die* 31. *Octob.* 1664. per dictos Officiales, de ordine Miniſtrorum Regiorum Neapolis fuit revocatum publice ad ſonum Tubæ; *Aquilana* 18. *Nov.* 1664. *lib. decr. Rocci p.* 591.

49 Bannum publicatum per miniſtros Communitatis, quo prohibentur manuteneri in exemptione Eccleſiaſticos a gabella vini, omnino revocari curet Epiſcopus; *Bituntina* 6. *Octob.*
50 1672. *lib.* 1. *decr. Alt. pag.* 742. Quoad Banna, Edicta, & Ordines Curiæ Sæcularis Fanen. Sac. Congr. reſolvit ut infra: 1. Curia Sæcularis non poteſt prohibere, ut dicitur, *a' Peſcivendoli*, ne vendant piſces Eccleſiaſticis, antequam ſint appretiati a Curia Sæculari, & conſequenter neque carcerare contravenientes, nec declarare, quod Eccleſiaſtici debeant ſtare ad pretium impoſitum piſcibus a Laicis.
51 2. Curia ſæcularis non poteſt coarctare Eccleſiaſticos ad venditionem proprii frumenti juxta taxam, & pretium impoſitum a Laicis, nec moleſtare Laicos ementes ipſum frumentum
52 ab Eccleſiaſticis. 3. Curia Sæcularis non poteſt obligare Eccleſiaſticos ad accipiendam licentiam a foro laico pro extractione granorum cum ſolutione unius Julii, ſed ſi Eccleſiaſtici accipiant hanc licentiam, gratis ei dandam eſ-
53 ſe. 4. Curia ſæcularis non poteſt prohibere Colonis Eccleſiaſticorum, ne amoveant, ut dicitur *le Covate del grano* abſque licentia Fori Laici concedenda con ſolutione unius Julii.
54 5. Curia Sæcularis non poteſt extendere Bannimenta pro conſignatione meſſis ad Eccleſiaſticos, ſed mens Sac. Congr. eſt, quod debeat fieri in Cancellaria Epiſcopali; *Fanen.* 21. *Martii* 1673. *lib.* 1. *decr. Altoviti pag.* 785.
55 Bannum Curiæ Legationis inhibens, & ſibi reſervans venationem, non comprehendit, nec afficere poteſt Eccleſiaſticos; *Ravennaten.* 37. *Martii* 1666. *lib.* 2. *decr. Vallem. pag.* 15.
56 Bannum Laicale ſuper aſſertis contractibus ſimulatis cum Eccleſiaſticis, eſt abolendum per Locumtenentem; *Ruben.* 11. *April.* 1690. *lib.*
57 *decr. Martelli pag.* 599. Bannum Laicale revocetur, & aboleatur ea forma, qua fuit publicatum, deinde abſolvi poterit in forma Eccleſiæ Baroncellus, qui illud promulgavit etiam cum poteſtate ſubdelegandi, *Neocaſtren.* 21. *Auguſti* 1694. *lib.* 1. *decr. Valleman. pag.* 140.
58 Bannitus propter homicidium non gaudet immunitate Eccleſiaſtica in ſtatu Eccleſiæ, ſive ſit Laicus, ſive Clericus; Bened. XIV. tom. 1. Conſt. 88. incip. *Alias*, in qua id extendit ad loca Reipublicæ Lucanæ confirmans Conſtitutionem Clem. XII. incip. *In ſupremo*. Et quod Laici rei talis præmeditati 59
homicidii non gaudeant immunitate Eccleſiaſtica ubique, jam ſtatuerat Bened. XIII. Conſtitutione incip. *Ex quo* §. 6. uti jam adnotatur in verb. *Immunitas art.* 2. *num.* 130. Vide *ibi*, ubi traduntur varia ad rem.

Additiones ex aliena manu.

Bannitos (ait Antonius Matthæi in lib. 48. 60
digeſt. tit. 5. cap. 2. num. 2.) *ſi latine loqui voluerimus, ſacros, & proſcriptos nuncupabimus. Quamquam proſcriptorum quoque non unum* 61
genus. Proſcriptus enim in libris noſtris, nominatim tit. eod. de Bon. Proſcript. & ille dicitur, cujus bona expreſſim confiſcabantur, damnatus cujus bona tacite. Sequebatur enim facile pœnam capitalem bonorum publicatio. Hunc vero 62
occidi non potuiſſe inde colligitur, quod civitatem quidem amittat, retineat tamen ea, quæ ſunt juris naturæ, & gentium, arg. L. deportatus 15. *ff. de Interd. & Releg. Eadem igitur fortuna* 63
utitur, qua Exules & deportati, quos occidi non potuiſſe, preterquam quod ex d. tit. de Interd. & Releg. conſtat, etiam Lactantius lib. de orig. err. 2. *cap.* 20. *Exulibus, inquit, igni, & aqua interdici ſolebat. Adhuc enim videbatur nefas, quamvis malos, tamen homines capitis ſupplicio afficere. At ſacer homo dicebatur, cu-* 64
jus anima Diis deſtinata erat. Et quia ad Deos pervenire non poterat, niſi ſoluta corpore, ideo hominem ſacrum occidere fas fuit, uti Macrobius docet. Ut Feſtus, homo ſacer is erat, quem Po- 65
pulus judicaverat ob maleficium, neque fas erat eum immolari. Sed qui occiderat, parricidii pœna non tenebatur, nam lege tribunitia prima cautum erat: Si quis eum, qui ex plebiſcito ſacer ſit, occiderit, parricida ne ſit. Ea vero lege, qua Tribuni ſacroſancti facti ſunt, teſte Dionyſio, ita ſancitum fuit: Ne quis vi Tribunum quaſi privatum facere cogito; neve cædito, neve cædi, occidive jubeto. Qui adverſus ea fecerit, ſacer eſto, bonaque ejus Cereri ſacra ſunto, quique eum occicerit, parus a cæde eſtu. His au- 66
tem hominibus Banniti ſimiliores videntur; preterquam enim quod nemo tecto, nemo ope, conſilio juvare eos poſſit, etiam injuriis & libidini omnino exponuntur.

Monet Sorge *Juriſprud. Forenſi tom.* 9. *cap.* 67
65. *n.* 6. *& plur. ſeq.* hos, quos dicimus Bannitos, jure communi incognitos eſſe, idque quia eo jure, excepto crimine læſæ majeſtatis, mor-

mortis ſententia Reo abſenti decerni non poterat.

68 De eo quæri ſolet, an qui occiderit Bannitum immunis a pœna eſſe debeat, ſi Bannum
69 fuerit ipſo jure nullum? Diſtinguunt Interpretes, ut excuſetur qui ignoravit, non excuſetur cui nullitas Banni nota fuit. Cæterum ſi Bannum fuerit iniquum, non tamen ipſo jure nullum, tam ignoranti quam ſcienti remittendam eſſe pœnam tenet Anton. Matthæi *ubi ſupra n. 5.*

70 Bannitus quando dici queat tacite reſtitutus? Num Bannitus hic tacite reſtitutus jus habeat ſucceſſionis. Et quid in Bannito ſimpliciter tolerato? Vide Sorge *Juriſprud. Forenſi tom. 9. c. 65. n. 30.*

BAPTISMUS.

ARTICULUS I.

Quo ad Baptiſmi inſtitutionem, diviſionem, & neceſſitatem.

1 Baptiſmus fuit a Chriſto inſtitutus ante ſuam paſſionem, & mortem. Sic Scotus *in 4. d. 2. q. 4.* cum ſuis, & recentioribus paſſim; Ratio eſt, quia *Joannis 3.* dicitur; *Poſt hæc venit Jeſus, & diſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat;* ergo tunc jam erat inſtitutus Baptiſmus, nam uſus Baptiſmi ſupponit, aut
2 continet ejus inſtitutionem. Nec valet dicere, quod Apoſtoli tunc baptizabant Baptiſmo
3 Joannis; Non valet, inquam, quia, ut ait Scotus *loc. cit.* cum S. Auguſtino *cap.* 118. videntes diſcipuli Joannis diſcipulos Chriſti baptizantes, conqueſti ſunt apud Joannem, quod auſi ſint baptizare, ut conſtat *ex Joannis 3.* Si autem baptizaſſent Baptiſmo Joannis, nullam habuiſſent cauſam querelæ, quod Apoſtoli baptizaſſent, adeoque Apoſtoli baptizabant Baptiſmo a Chriſto inſtituto, & non
4 Baptiſmo Joannis. Tum quia Chriſtus ante ſuam paſſionem in ultima Cœna dedit Apoſtolis Euchariſtiam; Lucæ 22. & Ordinem Sacerdotii, ut expreſſe conſtat ex definitione Concilii Tridentini *ſeſſ. 22. cap. 1. & can. 2.* ubi ſic definit: *Si quis dixerit illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem: Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos Sacerdotes, aut non ordinaſſe, ut ipſi, aliique Sacerdotes offerrent Corpus, & Sanguinem ſuum, anathema ſit.* Non eſt autem credendum hoc Chriſtum feciſſe ipſis Apoſtolis necdum baptizatis, adeoque Baptiſmo necdum inſtituto, cum hic ſit janua ad reliqua alia Sacramenta, & ſit primum novæ Legis Sacramentorum primitate inſtitutionis, & neceſſitatis, ut docet Concil. Florent. *in decreto unionis Latinor. & Armenor.* his verbis: *Primum omnium Sacramentorum locum tenet Baptiſmus, quod vitæ Spiritualis janua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, & de Corpore efficimur Eccleſiæ.* Et non ſuſcepto ipſo, non ſuſcipiantur alia Sacramenta, *ex capite Veniens 3. de Presbytero non baptizato*, ibi: *Cum Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi non ſuſcipiatur aliud Sacramentum, quoniam ubi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt*, & in ejus Summario expreſſe dicitur: *Non baptizatus ordinari non poteſt, & ſi de facto ordinetur, non recipit Ordinis Characterem, licet crederetur baptizatus;* & *in cap.* 1. *ejuſdem tituli* ſic præciſe ſtatuitur: *Si quis Presbyter ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur.* Tum etiam quia 5
eſt probabilis opinio, quod Chriſtus propriis manibus baptizaverit ſuam Sanctiſſimam Matrem, Sanctum Petrum, & alios Apoſtolos, ſeu ſaltem quod S. Petrus a Chriſto baptizatus Baptiſmo Chriſti, alios poſtea Apoſtolos baptizaverit: Et quod Apoſtoli omnes fuerint baptizati Baptiſmo Chriſti, habetur in *cap. Quando ab Hieroſolymis, de conſecr. diſt. 4.* ibi; *Quando ab Hieroſolymis exiit Jeſus cum Diſcipulis ſuis in Judæam terram, & illic morabatur cum eis; baptizabat non per ſeipſum, ſed per diſcipulos ſuos, quos intelligimus jam fuiſſe baptizatos, ſive Baptiſmo Joannis (ſicut nonnulli arbitrantur) ſive, quod magis credibile eſt, Baptiſmo Chriſti. Item reſpondit Dominus Petro, qui lotus eſt &c. ubi intelligitur, quod jam Petrus baptizatus fuerat;* & in *cap. Si eos, ead. diſt. 4. de conſecr.* ubi ſic dicitur: *Sed ipſos, ideſt Apoſtolos, baptizatos eſſe per hoc nobis innoteſcere potuit, quando B. Petro Apoſtolo Dominus ait, qui lotus eſt &c.* adeoque Baptiſmus fuit a Chriſto inſtitutus ante ſuam paſſionem, & ante illud tempus, quo ipſe, & diſcipuli ejus baptizabant; Joann. 3.

Baptiſmus eſt triplex, ſcilicet Fluminis, 6
Flaminis, & Sanguinis. Baptiſmus Fluminis 7
eſt Sacramentum ablutionis Animæ a peccato, conſiſtens in ablutione hominis aliqualiter conſentientis, facta in aqua ab alio abluente, & in verbis certis ſimul ab eodem abluente cum debi-

debita intentione prolatis; Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *q.* 1. quæ definitio eſt eadem cum illa, quæ communiter traditur, quod Baptiſmus Fluminis ſit ablutio corporis exterior facta ſub præſcripta formâ verborum, & de hoc Fluminis Baptiſmo dicitur Joan. 3. *Venit Jeſus, & diſcipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis & baptizabat.*

8 Baptiſmus Flaminis eſt contritio perfecta hominis cum voto, ſeu propoſito recipiendi Baptiſmum Fluminis in re, necdum receptum, & de iſto Baptiſmo legitur Actorum 1. *Vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non poſt multos hos dies.*

9 Baptiſmum Sanguinis eſt Martyrium, ſeu perpeſſio mortis, vel cruciatus lethalis pro Chriſti Fide, ſupplens defectum Baptiſmi Fluminis; & de hoc Baptiſmo dicitur Marci 10. *Poteſtis bibere Calicem, quem ego bibo, aut Baptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?*

10 Per hoc tamen, quod triplex ſit aſſignatus Baptiſmus, non ſequitur, ut notat Gloſſa *in*
11 *cap. Baptiſmi vicem, de conſec. diſt.* 4. tria eſſe Baptiſmi Sacramenta, quia Baptiſmus Fluminis ſolum eſt Sacramentum, qui eſt unicus in eſſentia, & ſpecie atoma, juxta illud Apoſtoli ad Epheſios 4. *unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma;* quem locum de unitate ſpecifica interpretatur ibi Joannes Chryſoſtomus.

12 Baptiſmus autem Flaminis, & Sanguinis non ſunt Sacramenta, quia, ut dicit Gloſſa, *Non fiunt accedente verbo ad elementum;* ſed vicem tantum Sacramenti ſupplendo per cordis contritionem, vel Sanguinis pro Chriſti Fide effuſionem, quia ſic, inquit Gloſſa, mundatur homo a peccatis per Pœnitentiam, vel Sanguinis effuſionem, ſicuti per lavacrum Baptiſmi.

13 Et quod in defectu Baptiſmi Fluminis ſufficiat ad obtinendam juſtificationem, & ſalutem Baptiſmus Flaminis, vel Sanguinis, clare
14 patet; De Baptiſmo enim Flaminis eſt expreſſa deciſio Innocentii tertii, *cap. Apoſtolicam, de Presbytero non baptizato;* & ideo Tridentinum, *ſeſſ.* 6. *c.* 4. docet juſtificationem haberi, aut lavacro regenerationis, aut ejus voto, & colligitur ex pluribus Sacræ Scripturæ textibus, in quibus hominibus Deum ſuper omnia amantibus, aut vere pœnitentibus promittitur juſtificatio, & remiſſio peccatorum: Proverb. 10. *Univerſa delicta operit Charitas;* Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum;* Ezechiel. 18. *Si egerit pœnitentiam impius, vita vivet, & non morietur;* & de facto Centurio ante ſuſceptum Baptiſmum Fluminis fuit juſtificatus Baptiſmo Flaminis, ut
15 patet Actorum 3. De baptiſmo Sanguinis habetur *in cap. Baptiſmi vicem, de conſec. diſt.* 4. ubi dicitur expreſſe: *Baptiſmi vicem aliquando implere paſſionem, de latrone illo, cui non baptizato dictum eſt, hodie mecum eris in Paradiſo, Beatus Cyprianus non leve documentum aſſumpſit,* & in ejus Summario præciſe dicitur: *Effuſio ſanguinis implet vicem Baptiſmi;* & hoc deſumitur ex promiſſione Chriſti, qui voluit hoc ſpeciale privilegium concedere iis, qui pro ejus Fide martyrium ſubeunt, ut non minus in ſanguine, quam in aqua Baptiſmi dealbari poſſint. Nam ut notat S. Auguſtinus *l.* 13. *de Civitate Dei c.* 7. Qui dixit, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua,* etiam dixit, *omnis qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo; & qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam;* S. Thomas *q.* 87. *art.* 1. *ad* 2. ſic habet: *Paſſio pro Chriſto ſuſcepta obtinet vim Baptiſmi, & ideo purgat ab omni culpa & veniali & mortali, niſi actualiter voluntatem peccato invenerit inhærentem.* Vide verb. *Martyrium a n.* 26.

16 Baptiſmus extra caſum Martyrii eſt omnibus ad ſalutem neceſſarius neceſſitate medii. Parvulis neceſſitate medii in re; Adultis vero in 17
re, vel in voto. Habetur expreſſe ex verbis Chriſti Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Et hoc idem definivit Concilium Florentinum *in decreto de Armenis* dicens: *Niſi ex aqua, & Spiritu Sancto renaſcimur, non poſſumus* (ut inquit Veritas) *in regnum Cœlorum introire;* & idem de Fide habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *can. de Baptiſmo* ſic definiente: *Si quis dixerit Baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt, non neceſſarium ad ſalutem, anathema ſit.* Idem habetur in *cap. Quiſquis, de conſecr. diſt.* 4. *et in Clement. de Trinit. et Fide Catholica cap. unic. §. final.* Unde S. Auguſtinus *Epiſt.* 28. *ad Hieronymum* expreſſe docet, Baptiſmum eſſe parvulis omnino neceſſarium neceſſitate medii in re, præciſis his verbis: *Quiſquis dixerit, quod in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſine Sacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profecto, et contra Apoſtolicam prædicationem venit, et totam condemnat Eccleſiam. Ubi propterea cum baptizandis parvulis feſtinatur, et curritur, quia ſine dubio creditur, aliter eos in Chriſto vivificari omnino non poſſe.* Et quod Adultis ſit neceſſarius neceſſi- 18
tate medii in re, vel in voto, expreſſe docet Tridentinum *ſeſſ.* 6. *de juſtificatione c.* 2. dicens: *Quæ quidem tranſlatio* (ab eo ſcilicet ſtatu, in quo homo naſcitur filius primi Adæ

in ſtatu gratiæ) *poſt Evangelium promulgatum ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto, fieri non poteſt, ſicut ſcriptum eſt: Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt intrare in regnum Dei*.

19 Baptiſmi fides non eſt ſimpliciter neceſſaria pro contrahendo Matrimonio; Sac. Congreg. Concil. *in Nullius Orbitelli 6. Junii 1662. lib. 42. Decretor. fol. 290.* teſte Urſaya *in Miſcellan. 1. litt. B. n. 4.*

20 Baptiſmum non eſſe validum, niſi inſimul Chriſma, & Euchariſtia baptizato infanti tribuantur, tamquam hæreticum dogma damnavit Benedictus XII. Inter enim errores Armenorum ab ipſo damnatos quinquageſimus octavus apud Raynaldnm *ad annum* 1341. §. *66.* recenſetur ille, quo aſſerebant ad æternam puerorum ſalutem, & Baptiſmi iis collati validitatem, præter Confirmationis Sacramentum Euchariſtiam etiam iiſdem eſſe adminiſtrandam; Bened. XIV. Conſtitut. incip. *Allata ſunt*, §. 24.

ARTICULUS II.

Quoad Baptiſmi Materiam.

1 Materia Baptiſmi eſt duplex, proxima, &
remota. Proxima eſt ablutio corporis,
quæ debet eſſe ſenſibilis, ut aqua corpus phy-
2 ſice tangat. Et hæc ablutio poteſt fieri tripliciter; Primo per immerſionem alicujus partis corporis baptizandi in aquam; Secundo per effuſionem aquæ in corpus, ut communiter fit in Eccleſia latina; Tertio per aſperſionem aquæ ſufficientis ad ablutionem in corpus baptizandi; Sic Doctores communiter.

3 Materia remota eſt aqua naturalis, & elementaris. Eſt de fide definitum in Conc. Lateranenſi *cap. Firmiter, de ſumma Trinitate*, in Conc. Florent. *In decreto unionis Armenor.* & in Conc. Trid. *ſeſſ. 7. can. 2. de Baptiſmo*, ubi ſic definit: *Si quis dixerit aquam veram, & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi, Anathema ſit:* & conſtat ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, ut ex illo Joann. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto:* ex Actor. 8. *Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?* & ex cap. *Non ut apponeres 3. de Baptiſmo.*

4 Valida Baptiſmi materia eſt aqua elementaris, ſive calida, ſive frigida, ſive amara, ſive dulcis, ſive fluvialis, ſive pluvialis, ſive ſit putei, ſive fontis, ſive balnei, ſive maris, ſive ſit turbida, vel parum lutoſa, ſive ſulphurea. Item aqua reſoluta ex nive, vel ge-
lu, vel grandine, vel vaporibus condenſatis,
vel fluens ex lapidibus, aut parietibus hyber-
no tempore, quia eſt liquor ex aere conver-
ſus in veram aquam naturalem. Item aqua, 5
quæ licet habeat aliquid admixtum, eſt tamen
potius denominanda aqua, quam aliud, ut aqua
expreſſa ex luto, vel alia, quæ ex permixtis
exprimitur purior, & ſubtilior ſub nomine
veræ aquæ. Invalida Baptiſmi materia eſt 6
oleum, ſaliva, lacrymæ, ſudor, ſanguis, uri-
na, vinum, lac, item liquores, & ſucci ex-
preſſi ex arboribus, pomis, piris, ceraſis, ra-
dicibus, granis, & ſimilibus. Idem dicendum 7
de nive, glacie, grandine, & pruina, niſi
prius diſſolvantur, licet enim ſint aqua natu-
ralis, non tamen ſunt aqua uſualis, ſeu flui-
da, per quam poſſit fieri ablutio requiſita ad
valorem Baptiſmi. Materia Baptiſmi dubia 8
eſt omnis aqua ex floribus, & herbis per di-
ſtillationem extracta, liquores naturaliter ex
vitibus & arboribus emanantes, cereviſia val-
de tenuis, lixivium non nimis craſſum, & co-
ctum, aqua ex ſale reſoluta; Quæ tamen ſi 9
ſit reſoluta ex ſale maris, ſecundum aliquos
eſt materia valida, quia eſt aqua naturalis,
quæ antea erat coagulata, ſicut aqua ex ni-
ve; Si vero ſit ex ſale petræ, eſt invalida, 10
quia non eſt ſal ex aqua. De juſculo, in quo 11
decoctæ ſunt carnes, varie diſcurrunt Docto-
res; at vero tenenda eſt ſententia Divi Tho-
mæ *3. part. ſumm. qu. 66. art. 4. in corpore*
& Scoti *in 4. diſt. 3. artic. 4.* & aliorum di-
centium, quod juſculum eſt materia apta, quan-
do non eſt tale, ut ſpecies aquæ ſit ſoluta,
ſeu deſtructa eſſentialiter, modo remaneat apta
ad abluendum; Et tunc non eſſe materiam 12
aptam, quando in tali juſculo eſt plus de alia
ſubſtantia, quam de aqua, cum ſic ſpecies
aquæ cenſeatur ſoluta, & eſſentialiter deſtru-
cta; Unde circa iſta omnia pro praxi.

Reſolvitur primo, quod peccat mortaliter 13
qui in ſolemni Baptiſmo abſque neceſſitate ad-
hibet aquam aliam, quam benedictam in Sa-
cro Fonte; Paulus *part. 4. tract. 19. punct. 3.*
Bonac. *de Baptiſmo punct. 7.* Nugn. *in 3. part.*
quæſt. 79. art. 4. Sylveſter *verb. baptizans 2.*
quæſt. 3. & alii, qui dicunt peccare mortali-
ter, tum ob violatum morem univerſalem Ec-
cleſiæ, tum *ob Clementinam unic. de Baptiſmo*
incipientem: *Præſenti probibemus edicto*. Dixi
in Baptiſmo ſolemni, quia in privato per omnes
uti licet aqua non benedicta. Secundo reſol- 14
vitur, quod peccat mortaliter, qui cum poſſit
habere materiam validam, ſeu aquam elemen-
tarem, adhibet pro ſuo libitu aliam; quia ſic
abſque

abſque urgente neceſſitate exponit ſalutem in-
15 fantis diſcrimini. *Ita communis Doctorum*. Ter-
tio reſolvitur, quod mortale peccatum ſacri-
legii committit adhibens in Baptiſmo aquam
impuram, & turbidam abſque gravi neceſſita-
te, quia in re gravi agit contra reverentiam
Sacramenti. Palaus *loc. cit.* Gobat *tract.* 2. *sect.*
1. *num.* 41. Bonacina *de Baptiſmo punct.* 3. *n.* 7.
16 & alii. Quarto reſolvitur, quod in neceſſita-
te, quando non poteſt haberi materia certo
valida, non ſolum licite poteſt, ſed etiam
ſub peccato mortali tenetur quis adhibere aquam
dubiam, quia quilibet Jure naturali, Divino,
& humano tenetur alterius æternam perniciem
impedire, ſaltem quando poteſt ſine gravi da-
mno, & peccato; ſed deficiente materia cer-
ta Baptiſmi, poteſt quis per materiam du-
biam applicatam impedire æternam alterius
perniciem, cum poſſit eſſe, quod ſit materia
valida, & quidem ſine ſuo damno, ut patet,
ac etiam ſine peccato, cum neceſſitas, & ap-
poſitio conditionis evitet nullitatem, & irre-
verentiam Sacramenti, *quia non intervenit te-*
meritas præſumptionis, ubi eſt diligentia pieta-
tis; cap. Si nulla, de conſecr. diſt. 4. *Eſt Com-*
17 *munis*. Quinto reſolvitur, quod in neceſſitate,
quando non poteſt infundi aqua, ſeu fieri ablu-
tio in capite, vel alia parte principali corpo-
ris, poſſit, & debeat ablui, ſeu baptizari in-
fans, in quacumque tandem minima parte cor-
poris, etiam in ſolis capillis, in unguibus,
in ſecundinis vel umbilico, etiam totaliter in
utero matris exiſtens, ſi obſtetrix ſit adeo pe-
rita, ut manu intra matris uterum ſuper in-
fantis corpus poſſit aquam perfundere, vel
alio quovis modo poſſibili corpus infantis mox
perituri duabus guttis aquæ, vel etiam una
ſola gutta poſſit attingi, & ablui, quia pe-
riclitanti animæ infantis de ſalute æterna ſuc-
currendum eſt omni poſſibili modo. Sic Di-
caſtill. *diſp.* 1. *de Baptiſmo num.* 29. Bonacina
q. 2. *punct.* 3. *n.* 24. Tannerus *q.* 1. *n.* 56. cum
Victoria, Gabriel. Valent. Tolet. & alii, &
expreſſe Chapeaville, *de modo miniſtrandi Sa-*
cramenta tempore peſtis c. 3. *quæſt.* 10. & alii
paſſim.
18 ☞ Cæterum ad illud quæſitum, quod hac oc-
caſione ſuſcitant nonnulli Theologi; an ſcilicet
minima quantitas aquæ, ut gutta una, vel
duæ ſufficiant ad conficiendum Baptiſmum, reſ-
pondendum eſt cum Diana *Part.* 3. *tr.* 4. *re-*
ſol. 5. illam quantitatem aquæ eſſe ad Baptiſ-
mum ſufficientem, quæ poteſt contingere cor-
pus, & ſucceſſive fluere ac decurrere per par-
tem corporis, quod facere poteſt exigua quan-
titas aquæ; unde recte Paulus Comitolus *in*
reſp. mor. lib. 1. *q.* 12. & poſt illum Filliuc.
tom. 1. *tract.* 2. *c.* 2. *num.* 34. aſſerunt verum
fuiſſe Baptiſmum, quem contulit quædam mu-
lier moribundo infanti, baptizando illum ſi-
gno crucis impreſſo in fronte, digito aqua
madefacto.

Notandum præterea, quod ſi Sacerdos poſt
ablutionem infantis ſtatim pronunciet formam
Baptiſmi, vel finita prolatione verborum ſta-
tim abluat, eſt validus Baptiſmus, neque re-
petendus: quia tunc materia, & forma cen-
ſentur moraliter concurrere, & eſſe ſimul.
Ita docet Henriquez *lib.* 1. *de Sacram. in ge-*
nere cap. 9. *n.* 10. & poſt illum eamdem ſen-
tentiam tenent Villalob. *in Summ. tom.* 1. *tr.* 4.
diffic. 2. *n.* 6. & Layman *in Theol. mor. lib.* 5.
tr. 2. *c.* 7. *num.* 5. qui pro hac opinione citat
etiam Victoriam, & Suarez. Nimis laxa ta-
men, ac proinde non admittenda eſt ſenten-
tia Vincentii Fernandez de Herodia *in diſp.*
de Sacram. in genere p. 6. *dub.* 2. *n.* 8. ubi ait:
Qui baptizatur poteſt ablui in totum ante in-
choatam formam, quinimmo interpoſita brevi mo-
rula, v. g. in qua poſſit (ut ita dicam) oratio
Dominica recitari, adjici poteſt forma Baptiſmi,
& vice verſa; quæ doctrina communis eſt Sa-
cramentis Confirmationis, Ordinis, & Extremæ
Unctionis. Ita ille. ☜

Advertendum tamen eſt, quod cum in ca- 19
ſu neceſſitatis defectu materiæ certæ adhibetur
materia dubia, debet Baptiſmus conferri non
abſolute, ſed conditionaliter, dicendo v. g.
voce, vel mente ſola: *Si hæc materia eſt va-*
lida, Ego te baptizo in nomine Patris, & Fi-
lii, & Spiritus Sancti. Amen; & deinde ha-
bita materia certo valida, debet Baptiſmus rei-
terari ſub conditione, dicendo v. g. *Si non es*
baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris &c.
Sic etiam dum in caſu neceſſitatis Baptiſmus 20
confertur in aliqua minima parte corporis,
de qua dubitatur, an ſit ſufficiens ad Baptiſ-
mum, tunc Baptiſmus eſt conferendus ſub
conditione dicendo v. g. *Si es capax, Ego te*
baptizo in nomine &c. & ſublata neceſſitate
Baptiſmus debet reiterari ſub conditione, di-
cendo v. g. *Si non es baptizatus, Ego te ba-*
ptizo in nomine &c. quia ſic, & certo conſu-
litur æternæ ſaluti proximi, & ſalvatur debi-
ta reverentia Sacramenti. Colligitur aperte
ex cap. de quibus dubium 2. *de Baptiſmo, &*
ejus effectu, ubi Innocentius Tertius ſic reſpon-
det Arelatenſi Archiepiſcopo: *De quibus du-*
bium eſt, an baptizati fuerint, baptizentur his
verbis præmiſſis; Si baptizatus es, non te reba-

ptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, ego te ba-
21 *ptizo &c.* Unde de primo ad ultimum in his & ſimilibus hæc pro certa, & tuta adhibenda eſt praxis; *quando poſſibiliter adeſt via certa, eligenda eſt: ſi non adeſt poſſibilitas, via tutiſſimæ proxima tenenda eſt; ceſſante impoſſibilitate, caute ſupplendum id quod impoſſibilitas prohibebat*. Sic concludit Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 2.

Articulus III.

Baptiſmus quo ad ejus formam.

1 Vera, & legitima forma Baptiſmi in Eccleſia Latina eſt iſta: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Eſt de Fide, & deſumitur clare ex illis verbis Chriſti; Matth. ult. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; & habetur definitum in Conciliis Lateranenſi, *cap. Firmiter*, *de Summa Trinitate*, Florentino *in decreto unionis Armenorum* §. *Quinto Eccleſiaſticorum*, & Tridentino *ſeſſ.* 7. *can.* 3. *de Baptiſmo*, & *cap.*
2 *Si quis puerum* 1. *de Baptiſmo*. In Eccleſia vero Græca obſervatur hæc forma: *Baptizetur*, vel, ut vult Arcudius, *Baptizatur ſervus Chriſti in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. ☞ In hac tamen Græcorum forma debet exprimi perſona baptizandi, dicendo: *baptizetur hic ſervus Chriſti*, vel *ſervus Chriſti Petrus*; ut docet Dicaſtillus *de Sacram. tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 1. *dub.* 5. *n.* 83. cui adde Cabreram *in* 3. *part. D. Th. qu.* 76. *art.* 5. Eſtium *in* 4. *ſent. diſt.* 3. §. 3. & Petrum de Ledeſma *de Sacram. tom.* 1. *c.* 4. *concl.* 1. *dub.* 3. & deducitur ex definitione Conc. Florentini, ubi forma Græcis præſcripta non eſt hæc: *Baptizetur ſervus Chriſti*, ſed hæc, *Baptizetur talis ſervus Chriſti*. At non deſunt adhærentes contrariæ ſententiæ; vide Franc. Lugo *de Sacram. lib.* 2. *cap.* 3. *qu.* 2. *n.* 14. Jo. Paulum Nazarium *tom.* 8. *ſuorum Operum*, *Opuſc.* 3. *caſ.* 3. Trullench *de Sacram. l.* 2. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 6. Caſtropal. *tom.* 4. *tr.* 19. *punct.* 5. *n.* 5. ☜
3 Et eſt de Fide, utroque modo formam eſſe validam, & legitimam, ut eſt expreſſe definitum a Concilio Florentino *in cit. decreto Unionis Armenorum*, quamvis nobis Latinis non liceat uti forma Græcorum, quia eſſet contra conſuetudinem Eccleſiæ Latinæ, nec fieret ſine
4 ſcandalo. Rationem autem hujus diverſitatis deducit Scotus *in* 4. *diſt.* 2. *q.* 2. ex eo, quod refert S. Paulus 1. *Corinth. c.* 1. ortum fuiſſe diſſidium inter Chriſtianos; gloriabatur enim unuſquiſque de ſuo Miniſtro Baptiſmi; Unde unus dicebat: *Ego quidem ſum Pauli*; Alter: *Ego autem Apollo*: Alius: *Ego vero Cephæ*; & alter: *Ego autem Chriſti*; & ſic videbantur adſcribere virtutem Baptiſmi Miniſtro, ſive eſſet Paulus, ſive Apollo, ſive Cephas, ſive Chriſtus, unde Apoſtolus eos reprehendit ſic: *Diviſus eſt Chriſtus? Nunquid Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati*
eſtis? Ad tollendum itaque hoc ſchiſma inter 5
eos, ordinatum fuit, ut Miniſter non exprimeretur in propria perſona, ne haberent occaſionem gloriandi in Miniſtro, quo motivo ceſſante in Eccleſia Latina adhibetur conſueta Baptiſmi forma: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: quia verba hujus formæ conformantur inſtitutioni Chriſti, & ſignificant Baptiſmum a Miniſtro procedere tantum miniſterialiter, non vero principaliter. ☞ Forma illa Chaldæorum: *Baptizatus eſt in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; de qua dubitatum fuit Romæ anno 1630. ut patet apud Nazarium *tom.* 8. *opuſc.* 3. *caſ.* 2. non eſt valida; quia per eam non exprimitur perſona baptizandi, aut actio miniſtri, quod eſſentialiter requiritur ex D. Thoma *in* 3. *part. qu.* 66. *art.* 5. *ad* 8. & aliis 69. quos citat Diana *Part.* 10. *tr.* 16. *reſol.* 92. Etſi Nazarius *loc. cit. caſ.* 3. probabile putet prædictam formam, ut in ſubſtantialibus ſufficientem, poſſe auctoritate Pontificis ad evitanda ſcandala tolerari. ☜

Ad eſſentiam formæ Baptiſmi requiruntur qua- 6
tuor neceſſario neceſſitate Sacramenti exprimenda, aliter nullum erit Sacramentum. Primo 7
debet exprimi perſona, quæ baptizatur, quod fit per ly *Te*; Secundo actio ipſius Miniſtri 8
baptizantis, quod fit per ly *Baptizo*; Tertio 9
invocatio Sanctiſſimæ Trinitatis, quod fit per ly *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; Quarto requiritur, ut exprimatur non 10
ſolum Trinitas Perſonarum, ſed etiam *Naturæ Unitas*, quod fit per ly *In nomine*, non autem *in nominibus*. Hoc totum colligitur ex 11
forma Baptiſmi a Chriſto præſcripta *cit. cap. ult. Matthæi*; *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & *ex cap. Si quis puerum* 1. *de Baptiſmo*, ubi Alexander Tertius ſic definit: *Si quis puerum ter in aqua immerſerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen, non eſt puer baptizatus*; & quod de eſſentia formæ debeat dici *in nomine*, &

non

non *in nominibus*, ex quo iſta vox non eſſen-
tiæ unitatem in tribus Perſonis ſignificet, cu-
jus tamen expreſſio ad validitatem Baptiſmi
non minus eſt neceſſaria, quam expreſſio trium
Perſonarum, ut habetur clare *in cap. Eodem*
modo 81. *de conſecrat. diſt.* 4. ubi de mente
Divi Hieronymi ſic præciſe dicitur: *Non ba-*
ptizamur in nominibus Patris, & Filii, &
Spiritus Sancti, ſed in uno nomine, quod intel-
ligitur Deus. Et idem ſentit D. Auguſtinus
lib. 2. *contra Maximum cap.* 23. *In nomine* in-
quit, *non in nominibus; Hi enim tres unum*
ſunt, & hi tres unus eſt Deus, & ſic etiam
Divus Thomas 3. *part. ſumm. qu.* 66. *art.* 5.
ad 6. his verbis: *Et ſi ſint tria nomina perſo-*
nalia, trium Perſonarum, eſt tamen nomen unum
eſſentiale. Virtus autem Divina, quæ operatur
in Baptiſmo, ad eſſentiam pertinet, & ideo di-
citur in nomine, & non in nominibus. Et eſt
communis Doctorum.

12 De aliis particulis in citata forma Baptiſmi
uſitatis, varii varia ſentiunt Doctores. De
pronomine *Ego* dicunt Dicaſtill. *tract. de Ba-*
ptiſmo n. 130. Bonacina *q.* 2. *punct.* 4. & alii
non ſolum non eſſe de eſſentia formæ Baptiſ-
mi, ſed etiam ejus omiſſionem eſſe ex ſe ſo-
lum venialiter malam, cum pronomen *Ego*
ſatis contineatur in verbo *Baptizo*. Aſt Go-
bat *tract.* 2. *de baptiſmo n.* 69. dicit non poſſe
eorum reſponſionem eſſe veram, niſi in lin-
gua Latina, nam dicit ipſe, ſi in lingua Ger-
manica, vel Gallica omittatur pronomen *Ego*;
13 nullus efficietur ſenſus. De præpoſitione *In*
negant Bonacina, & Dicaſtillo *loc. cit.* & alii
eſſe de eſſentia formæ Baptiſmi; Aſt eſſe de
eſſentia affirmant Scotus *in* 4. *diſt.* 3. *qu.* 2.
Toletus *lib.* 2. *cap.* 19. Reginaldus *lib.* 23. *c.* 1.
n. 30. & plures alii; & per hoc recte ait To-
letus peccatum eſſe mortale omittere præpoſi-
14 tionem *In*. De conjunctione *Et* negant eſſe
de eſſentia formæ Baptiſmi Comitolus *lib.* 1.
de reſponſ. moral. quæſt. 9. Toletus, Gobat *l. c.*
& alii, quia ſæpiſſime omittitur conjunctio
Et in variis locutionibus, permanente immu-
tato ſenſu ipſorum. Affirmant tamen Conra-
dus, Vivaldus, Barthol. ab Angelo apud Dia-
nam *part.* 2. *tract.* 15. *reſol.* 47. Gabriel, Ma-
jor, Reginaldus, Sylveſter, & alii; quia alias
non exprimeretur diſtinctio Perſonarum. Quid-
quid ſit, in praxi debet forma conſueta plene
pronunciari, nec poteſt ſine gravi peccato
omitti conjunctio *Et* ob periculum nullitatis
15 Baptiſmi. De verbo *Amen*, conveniunt com-
muniter Doctores, quod non ſit de eſſentia for-
mæ Baptiſmi, cum ſine ipſo omnia ſignifica-
ta per formam ſalventur. Immo volunt fere 16
omnes poſſe etiam citra peccatum veniale
omitti, cum in Rituali Romano non addatur,
ſicut additur verbis abſolutionis, ut ipſum le-
genti patet; Unde ex iſtis faciliter cognoſci-
tur, quænam ſint formæ validæ, quæ invali-
dæ, & quæ dubiæ.

Formæ validæ ſunt. Primo valida, & ſem- 17
per tenenda eſt forma conſueta in Eccleſia
Latina: *Ego te baptizo in nomine Patris, &*
Filii, & Spiritus Sancti, Amen, quæ valida,
& licita eſt in quocumque idiomate profera-
tur, ſive latino, ſive vulgari; Concil. Oxo-
nien. *c.* 16. & Gregor. III. *Epiſt.* 5. Secundo 18
valida eſt, etſi venialiter illicita, hæc forma,
Ego te abluo in nomine &c. Ego te lavo &c.
Ego baptizo Dominationem, vel Majeſtatem ve-
ſtram in nomine Patris &c. Layman *lib.* 5. *tom.*
2. *c.* 4. *n.* 6. Bonacina *lib.* 5. *tom.* 2. *punct.* 4.
num. 9. Buſembaum, & la Croix *lib.* 6. *part.* 1.
de Baptiſm. dub. 2. *n.* 268. Tertio valida eſt 19
iſta: *Ego te baptizo in nomine Patris Omnipo-*
tentis &c. Quarto valida eſt iſta: *Baptizo te* 20
Ego, vel *te baptizo ego in nomine &c.* vel *in*
nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ego
te baptizo. Quinto valet iſta ex ignorantia la- 21
tinitatis, & ſimplicitate ſic prolata. *Ego te*
baptizo in nomine Patria, & Filia, & Spiri-
tua Sancta. Habetur expreſſe ex deciſione Za-
chariæ Papæ *cap. Retulerunt de conſecrat. diſt.*
4. præciſis his verbis: *Retulerunt nuncii tui,*
quod fuerit in eadem Provincia Sacerdos, qui La-
tinam linguam penitus ignorabat, & dum ba-
ptizaret, neſciens latine loqui, infringens lin-
guam diceret, Baptizo te in nomine Patria, &
Filia, & Spiritua Sancta. Ac per hoc tua R.
F. conſideravit eos rebaptizare, ſed ſanctiſſime Fra-
ter, ſi ille qui baptizavit, non errorem introdu-
cens, aut hæreſim, ſed pro ſola ignorantia Ro-
manæ locutionis, infringendo linguam, ut ſupra
fati ſumus, baptizans dixiſſet, non poſſumus con-
ſentire, ut denuo baptizentur. Sic præciſe reſpon-
dit Zacharias S. Bonifacio Archiepiſcopo Mo-
guntino, a quo ſuper hac re fuerat conſultus.
Sexto valet iſta; *Ego te baptizo in nomine Pa-* 22
tris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus
Sancti. Sic declaravit Sac. Cong. Conc. *in una*
Poloniæ 4. *Maii* 1641. *lib.* 16. *pag.* 519. *apud*
C. Petram in Conſtit. Innocent. IV. num. 32.

Formæ invalidæ ſunt. Primo ſi dicatur: 23
Ego te baptizo in nominibus Patris etc. quia
non exprimitur Unitas Eſſentiæ in tribus Per-
ſonis, quæ expreſſio ad valorem Baptiſmi ita
neceſſario requiritur, ſicut expreſſio trium Di-
vinarum Perſonarum; *cap. Eodem modo* 81.

50 *ritus*, omittendo *Sancti*; Septimo, ſi dicatur: *Ego te baptizo nomine Patris & Filii & Spiritus*
51 *Sancti* omittendo *In*. Unde baptizati in iſtis, & ſimilibus formis dubiis, debent iterum rebaptizari ſub conditione, dicendo v. g. *Si non es baptizatus*, *Ego te baptizo in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti*, textu expreſſo *cap. De quibus dubium 2. de Baptiſmo*, *& ejus effectu*.

ARTICULUS IV.

Baptiſmus quo ad ejus Miniſtrum.

1 Miniſter Baptiſmi ordinarius ex officio & ſolemniter adminiſtrandi cum ſolitis Eccleſiæ Cæremoniis eſt Papa in toto orbe, Epiſcopus in ſua Diœceſi, & Parochus in ſua Parochia, vel alius Sacerdos ab ipſis delegatus; Clemens I. *Epiſt.* 3. Conc. Florent. *in decreto Unionis*; Concil. Mediolanenſe I. *part.* 2. *tit. de Baptiſmo*, *Conſtit. Apoſt. lib.* 3. *cap.* 11. *cap.*
2 *Conſtat* 19. *de conſecr. diſt.* 4. Et ratio eſt, quia adminiſtratio Baptiſmi ex officio eſt actus Paſtoris, & per conſequens requirit in adminiſtrante Juriſdictionem ordinariam, vel delegatam, quam Juriſdictionem ordinariam habet Papa in totum Orbem, Epiſcopus in ſuam Diœceſim, & Parochus in ſuam Parochiam; & Juriſdictionem delegatam habent alii Sacerdotes juxta amplitudinem ſuæ Commiſſionis,
3 & delegationis. Diaconi autem, Subdiaconi, & alii Clerici inferiores non poſſunt ex vi ſui muneris, & conſecrationis Baptiſmum ſolemniter cum ſolitis Eccleſiæ Cæremoniis adminiſtrare; Clemens Papa *lib.* 3. *Conſtit.* 11. ibi: *Sed neque reliquos Clericos baptizare permittimus, ſed ſolos Epiſcopos, & Presbyteros miniſtrantibus illis Diaconis*; Concil. Eboracenſe *decreto* 4. his verbis: *Decrevimus etiam, ut nonniſi ſumma, & gravi urgente neceſſitate, Diaconus baptizet . . . ut juxta paternorum tenorem Canonum huic Ordini Sacerdotali proprie convenire decrevit*; & Concil. Londinenſe I. *cap.* 3. his verbis; *Adjicimus etiam &c. & ut non liceat Diaconibus baptizare . . . . niſi duplici neceſſitate; videlicet quia Sacerdos non poteſt, vel abſens, vel ſtulte non vult, & mors imminet*
4 *puero*; & *cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. Hinc cum illis baptizandi munus non competat, ſi Baptiſmum miniſtrare audeant, Irregularitatem incurrunt; *cap. Si quis baptizaverit* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante*.
5 Quamvis Diaconus ex dictis non poſſit ex vi ſuæ ordinationis ſolemniter baptizare, ut clare etiam dicit Divus Clemens Papa *lib.* 8. *Conſtit. c.* 46. his verbis: *Jus non eſt Diacono, aut Sacrificium offerre, aut baptizare*. Poteſt 6
tamen baptizare ſolemniter ex commiſſione Epiſcopi in defectu Sacerdotum. Colligitur *ex cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. ubi præcipitur, ne Diaconus abſque Epiſcopo, vel Presbytero audeat baptizare: ibi: *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeat*, ergo auctoritate ab Epiſcopo, vel Parocho ſibi communicata poterit baptizare, *argumento a ſenſu contrario deducto*, ut expreſſe Gloſſa ibi verb. *Neceſſitas*, & *cap. Conſtat Baptiſma* 19. *de conſecrat. diſt.* 4.
Difficultas major eſt, an Diaconus factus Pa- 7
rochus antequam ſit Sacerdos, poſſit licite baptizare abſque alia commiſſione, & auctoritate; Gobat *tract.* 2. *Baptiſmi num.* 138. tenet partem affirmativam, dicens hoc ipſo quod Epiſcopus tali Diacono conferat Canonice Beneficium Parochiale, conferre quoque, ut ſane poteſt, Jus tam libere in ſua Parochia augendi numerum Chriſtianorum, quam ſi eſſet jam Sacerdos. Ultra quamquod Doctores tribuentes Parocho Jus ordinarium baptizandi non addunt hanc reſtrictivam: *Si ſit Sacerdos*. Tum quia, ut colligitur ex Pontificali Romano, tempore ordinationis Diaconorum, dicitur ipſis: *Diaconum oportet miniſtrare, baptizare, & prædicare*, atqui poteſt talis Parochus ſine ulteriori commiſſione prædicare; ergo, & baptizare. Sic Gobat *cit.* quem videntur ſequi Stephanus a S. Paulo *tract.* 5. *diſp.* 2. *dub.* 3. & La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *de Baptiſmo num.* 276.
Eminentiſſimo tamen Petræ *in Conſt.* 1. *Gre-* 8
gorii XI. n. 26. verius videtur, Parochum non Presbyterum, quamvis Diaconum, Baptiſmum ſolemniter miniſtrare non poſſe, quia, dicit ipſe, adminiſtratio Baptiſmi Diaconis delegari non valet, niſi deficientibus Presbyteris; proinde etſi Parochus ex officio illud miniſtrare valeat, ſi Presbyter ſit, qui quemadmodum licite miniſtrat cum licentia Epiſcopi, ita etiam ex officio uti Parochus: Secus autem dicendum erit de Diacono, cui ſicuti non licite delegatur baptizandi facultas extantibus Presbyteris, ita ex titulo Parochi non alias ſolemniter baptizare poterit, niſi ob defectum Presbyterorum; quod etiam ex Concilio Illiberit. *can.* 77. colligit Gonzal. *cap.* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante num.* 15. *in fine*, ubi quod Diaconus populum regens illicite Baptiſmum miniſtret; Et Sacra Congregatio Concilii abſolutionem (ideſt diſpenſationem) ab Irregularitate ad cautelam conceſſit Parocho Diacono, qui Baptiſmum bona fide miniſtraverat; *In Cremonen. abſolut.* 2. *Decembris* 1679. Et 9

huic

huic potius videtur adhærendum, quia ſi auctoritate Sacræ Congregationis Concilii fuit ad cautelam abſolutus, ideſt diſpenſatus ab Irregularitate Parochus Diaconus, qui Baptiſmum miniſtraverat bona fide; a fortiori pro certo Irregularitatem incurret; & conſequenter erit diſpenſandus Parochus Diaconus, qui mala fide, *ſeu propter temeritatem*, ut loquitur textus *cap.* 1. *de Clerico non ordinato miniſtrante*
10 ſolemniter Baptiſmum adminiſtret. Eo vel maxime, quod ſub nimis urgentibus verbis inhibeatur a Sacris Canonibus adminiſtratio ſolemnis Baptiſmi ipſis Diaconis, ut patet *num.* 3. *antecedenti in cit.* Concilio-Eboracenſi *decr.* 4. ibi: *Decrevimus etiam, ut non niſi ſumma, et gravi urgente neceſſitate Diaconus baptizet*, & in Concilio Londinenſi I. *cap.* 3. ibi: *Adjicimus etiam, ut non liceat Diaconibus baptizare, niſi duplici neceſſitate, videlicet quia Sacerdos non poteſt, vel abſens, vel ſtulte non vult, et mors imminet puero*; & *cap. Diaconus* 13. *diſt.* 93. ibi: *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero baptizare non audeat*; & *cap. Conſtat Baptiſma* 19. *de conſecr.* ibi: *Conſtat Baptiſma ſolis Sacerdotibus eſſe tractandum, ejuſdem miniſterium nec ipſis Diaconis explere eſt licitum, abſque Epiſcopo, vel Presbytero, niſi his procul abſentibus ultima languoris neceſſitas cogat*.

11 In caſu neceſſitatis, videlicet in probabili periculo, quod quis poſſit mori ſine Baptiſmo, niſi ſtatim baptizetur, validus ſimul, & licitus Miniſter Baptiſmi eſt quilibet homo uſum rationis habens, debitam materiam, & formam adhibens cum intentione faciendi id, quod Eccleſia intendit, ſive Sacerdos ſit, ſive Diaconus, ſive ſimplex Clericus, ſive Laicus, ſive Vir, ſive Fœmina, ſive Paganus, ſive Judæus, ſivæ Hæreticus, ſive Excommunicatus. Eſt definitum *in cap. Firmiter, de ſumma Trinitate*, & *cap. Romanus* 22. & *cap. A quodam Judæo* 24. *de conſecr. diſt.* 4. & in Concilio Florentino *in Decreto Unionis Armenor.* ibi: *Miniſter hujus Sacramenti eſt Sacerdos, cui ex officio competit baptizare; In caſu autem neceſſitatis, non ſolum Sacerdos, vel Diaconus, ſed etiam Laicus, et Mulier, immo etiam Paganus, et Hæreticus baptizare poteſt, dummodo formam ſervet Eccleſiæ, et facere intendat, quod facit Eccleſia*. Quinimo etiam extra caſum neceſſitatis 12
validus eſt Baptiſmus collatus a quocumque etiam Hæretico, & Pagano, ut communiter tenent Doctores, quia Nicolaus Papa *in cit. cap. A quodam Judæo* ſtatuit Baptiſmum a Judæo ſub legitima forma collatum, eſſe validum, nulla facta mentione neceſſitatis, & ſic etiam nulla facta mentione neceſſitatis definivit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 7. *can.* 4. *de Baptiſmo; Si quis dixerit Baptiſmum, qui etiam datur ab Hæreticis in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit*. Et *in cap. Ventum eſt* 18. *cauſ.* 1. *qu.* 7. adultus, qui voluntarie recipit Baptiſmum ab hæretico, declaratur quidem irregularis, ſed non invalide baptizatus. Adde 13
quod valide ſunt baptizati, itaut neque ſub conditione ſint iterum baptizandi, etiam qui ſunt baptizati ab Hæreticis, & ſignanter a Calviniſtis, qui negant Baptiſmum Sacramentum eſſe, conferre gratiam, juſtificare, & remittere peccatum, ut cum pluribus Theologis conſultis, & articulo pro rei gravitate mature diſcuſſo de mente Sanctiſſimi declaravit Sacra Congreg. Conc. apud Fagnan. *l.* 1. *Decret. in cap. Quoniam* 13. *de Conſtit. num.* 24. & univerſim ſanxit Eccleſia, Hæreticos ad Fidem Catholicam converſos non eſſe rebaptizandos; *cap. Oſtenditur, cap. Hi de quibus; cap. Nullus autem; cap. Sive Hæreticus, de conſecr. diſt.* 4. Quos omnes ad Fidem converſos non eſſe rebaptizandos, niſi adſit probabile dubium invaliditatis Baptiſmi, reſpondit Sacra Congreg. Concil. *in dubiis Baptiſmi* 27. *Martii* 1683. (*)

In-

(*) *Ad notas Rom. Theologi Reſponſio pro Auctore* Qui notas adjecit noviſſimæ editioni Romanæ ann. 1767. *h. l.* hæc habet: *Nunquam Calviniſtæ negarunt, Baptiſmum Sacramentum eſſe; nihil enim apud ipſos ſolemnius, quam duo dumtaxat Sacramenta ſuſcipere, Baptiſmum videlicet, et Cœnam. Equidem Baptiſmum neceſſarium neceſſitate medii ad ſalutem non eſſe inficiantur, ut patet ex Calv. L.* 4. *Inſtit. c.* 15. *n.* 22. *pag.* 488. Sic ille; Proſper Fagnan. *l. c.* a P. Ferraris affirmat, quod cum Decreto Conc. Tridentini *can.* 4. *ſeſſ.* 7. *de Baptiſmo* definitum ſit, ut ſi quis dixerit Baptiſmum, qui etiam ab hæreticis datur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit: magnopere hæſitatum eſt de Baptiſmo Calviniſtarum: nam cum hi nullam vim, efficaciam, ac virtutem tribuant Baptiſmo, videbatur illis deeſſe intentio, ſaltem univerſalis, faciendi quod facit

14 Infideles ad Fidem converſi in locis Infi-
delium, ubi non adſunt nec Epiſcopi, nec
Parochi, poſſunt licite baptizari, etiam ſo-
lemniter, & extra caſum neceſſitatis a Miſ-
ſionariis, quibus ſpecialis ad hoc facultas con-
cedi ſolet, ut ex conceſſione Pauli III. &
S. Pii V. pro Miſſionariis apud Indos tradit
Baſſæus *in ſumma verb. Baptiſmus* 3. *num.* 14.
15 Verricelli *de Apoſt. Miſſionariis tit.* 6. At ſi
ibi adſint Epiſcopi, ſive Parochi, ipſis non
licet ſolemniter, & extra caſum neceſſitatis
baptizare, ut in terminis reſpondit Sac. Cong.
Concil. *in Manillen. Baptiſmi* 5. *Julii* 1581.
in qua fuit rejecta inſtantia cujuſdam Miſſio-
narii in Inſulis Philippinis petentis faculta-
tem ſibi ſoli concedi baptizandi Infideles ini-
bi converſos, cum ibi & extent Epiſcopi, &
16 Parochi. Et a fortiori non licet eis, nec aliis
baptizare Infideles ad Fidem converſos in lo-
cis Chriſtianorum, cum hoc ſpectet ad Epi-
ſcopum, & ipſo impedito, vel nolente, ad
Parochum domicilii ipſius Infidelis baptizan-
di; *Ritual. Roman. rubr. de Baptiſmo* §. 3. his
verbis; *Adultorum Baptiſmus, ſi commode fieri
poteſt, ad Epiſcopum deferatur, ut ſi placuerit
ſolemnius ab eo conferatur, alioquin Parochus
ipſe baptizat ſtatuta Cæremonia*, & ſpecifice in
terminis Baptiſmi adultorum Infidelium tenet
Gloſſa *in cap. Nec numerus* 5. *cauſ.* 10. *qu.* 3.
verb. Aut in electa, & ibi Archidiaconus *n.* 2.
Turrecremata *verb. Cæterum*, Bellamer. *n.* 7.
verſ. in Gloſſa, Petra *in Conſtit.* 2. *Gregorii XI.*
n. 31. ubi rationem dant, quod ſcilicet Infi-
deles, ex quo baptizari volunt, ratione pro-
poſiti, intelliguntur jam eſſe de Foro illius,
ubi habitant; Nec in præjudicium Parochi 17
domicilii poteſt id prætendi a Parocho Ca-
thedralis, ut reſolvit Sac. Congr. Concilii *in
Neapolitana Juris baptizandi*, in qua, præten-
dente Parocho, ſeu Vicario Curato Eccleſiæ
Metropolitanæ, ſibi competere Jus baptizandi
per ſe, vel per alios ab ipſo delegandos, In-
fideles ad Fidem converſos privative quo ad
Parochos Parochiarum, intra quarum limites
baptizandi degunt; ac proinde propoſito du-
bio: *An Jus baptizandi dictos Infideles compe-
tat Vicario Curato Eccleſiæ Metropolitanæ, vel
potius Parochis earum Parochiarum, intra qua-
rum limites baptizandi degunt; ſub die* 27. *Se-
ptembris* 1687. reſponſum fuit: *Spectare ad
Parochos domicilii ſervata forma Ritualis Roma-
ni*, & ſub *die* 21. *Februarii* 1688. perſtitum
fuit in deciſis.

Sacerdotes, ſive Parochi alienæ Parochiæ 18
baptizantes alienum ſubditum ſine licentia pro-
prii Parochi, vel Epiſcopi, extra caſum neceſ-
ſita-

cit Eccleſia. Et tamen compluribus Theologis conſultis, & articulo pro rei gravitate mature diſcuſſo, Sac. Congregatio Concilii authoritate ſibi tributa cenſuit baptizatos a Calviniſtis vere baptizatos eſſe, ut iterum baptizandi non ſint etiam ſub conditione, ſi non ſint baptizati. Concilium ergo etſi generaliter dicat Baptiſmum Hæreticorum eſſe verum Baptiſmum, ſi habeant intentionem faciendi quod facit Eccleſia, tamen non aperit qualis eſſe debeat hujuſmodi intentio, & an in hæreticis Calviniſtis eadem intentio concurrat, necne, ſed Sac. Congr. ita declaravit. Hæc Fagnanus. Verum licet hæretici Calviniſtæ, cum baptizant, veram habeant intentionem faciendi quod facit Eccleſia, prout declaravit Sacr. Congr. immo S. Pius V. ad quem controverſia delata eſt, Bened. XIV. *de Synodo lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 9. adhuc tamen ſtat, eos nullam vim, efficaciam, ac virtutem tribuere Baptiſmo, quod tantam olim hæſitandi anſam dedit. Nihil igitur mirum, ſi P. Ferraris abſolute aſſerat, Calviniſtas negare Baptiſmum Sacramentum eſſe, conferre gratiam, juſtificare, ac remittere peccatum, ut conſtat ex ipſo Calvino *lib.* 2. *Inſt. c.* 10. §. 5. *&* *lib.* 4. *c.* 14. §. 14. *&* 22. Quod eo minus abſonum videri debeat, quia, ut P. Gordonus *in Tabul. Chronol. ſæc.* 16. *cap.* 15. *de Calviniſtis*, 90. *Calviniſmi errore*, obſervat, Calvinus dum ſeptem Sacramenta ad duorum numerum redigit, prope accedit ad Archonticorum Sectam Sacramenta prorſus averſantem; & quidem eo propius, quo illa ipſa duo, quæ retinet, Sacramenta pluribus modis ita depravat, ac laniat, ut parum abſit, quin ea penitus deleverit; Gord. *l. c. ſæc.* 2. *cap.* 32. *de Archonticis*. Ad ſolum enim Baptiſmum, de quo agitur nunc, coarctando ſermonem, tenet Calvinus 1. Baptiſmum non eſſe ad ſalutem neceſſarium, 2. deficiente aqua illum alio quovis liquore conferri poſſe, 3. Baptiſmi formam non eſſe aliam niſi concionem, 4. rebaptizandos eſſe quotquot non fuerunt a Miniſtris baptizati, 5. Baptiſmo hominem reddi impeccabilem, & damnationis expertem, 6. pœnitentiam peccatorum in Baptiſmi recordatione ſitam eſſe, 7. Chriſti Baptiſmum & Joannis eumdem eſſe, 8. omnes Baptiſmi cæremonias eſſe contemnendas.

ſtatis peccant mortaliter, & puniri ſevere
poſſunt, quia in re gravi ſibi uſurpant Juriſ-
dictionem alienam contra diſpoſitionem Concil.
Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 13. ubi præcipiens Epiſco-
pis diſtinctionem populi in proprias, certaſ-
que Parochias ſic ait: *Unicuique ſuum perpe-*
tuum, peculiaremque Parochum aſſignent, qui
eos cognoſcere valeat, a quo ſolo licite Sacramen-
ta ſuſcipiant; & contra Canonem *Eccleſias*
cauſ. 13. *q.* 1. ubi Dionyſius Papa ad Severum
Epiſcopum ſic ſcribit: *Eccleſias ſingulas ſingu-*
lis Presbyteris dedimus, Parochias, & Cæme-
teria eis diviſimus, & unicuique jus proprium
habere ſtatuimus, ita videlicet, ut nullus alte-
rius Parochiæ terras, terminos, aut jus inva-
dat, ſed unuſquiſque ſuis terminis ſit contentus.
19 Vide infra *num.* 46. Ex quibus deducitur, ut
quamvis Epiſcopus alteri Sacerdoti, etiam Pa-
rocho invito, facultatem baptizandi, aliaque
Sacramenta miniſtrandi delegare poſſit, id ta-
men raro, & non niſi urgenti de cauſa fa-
ciendum eſt, ut decrevit Sac. Congr. Epiſcop.
& Regul. *in Tranen.* 21. *Auguſti* 1580. *in Nea-*
politana 14. *Decembris* 1604. & *in Theleſina* 12.
20 *Januarii* 1618. Non tamen tales Sacerdotes,
ſeu Parochi alienum ſubditum ſine licentia
baptizantes incurrunt aliquam cenſuram, &
Irregularitatem, cum nullibi reperiatur impo-
ſita hæc pœna cenſurarum, vel Irregularita-
tis, ut tenet Barboſa *de offic. & poteſtat. Pa-*
rochi part. 2. *c.* 18. *n.* 11. Suarez *tom.* 3. *in ter-*
tiam part. D. Thomæ diſp. 31. *ſect.* 4. *verſ.*
Sed quæres; Armilla *verb. Baptiſmus num.* 39.
21 Valentia, Bonacina, & alii paſſim. Irregu-
laritatem tamen, ultra peccatum mortale,
incurrunt Diaconi miniſtrantes Baptiſmum ſo-
lemniter ſine debita licentia, ut colligitur *ex*
cap. Si quis baptizaverit 1. *de Clerico non or-*
dinato miniſtrante, quem textum intelligunt de
miniſtrante ſolemniter, etiam in caſu neceſ-
ſitatis; Gloſſa *in dict. c.* 1. *de Clerico non or-*
dinato miniſtrante; Navarr. *in manuali cap.* 22.
n. 7. & *c.* 27. *n.* 242. Divus Antonin. *tertia part.*
22 *tit.* 28. *c.* 1. & *alii*. Et ratio eſt, quia nulla
neceſſitas poteſt ab hac Irregularitate excuſa-
re, cum nulla ſit neceſſitas, quæ cogat ad ſo-
lemnem Baptiſmum conferendum, cum egenti
provideri poſſit per Baptiſmum ſine ſolemni-
tate, adeoque Diaconi miniſtrantes Baptiſmum
ſolemniter ſine debita licentia incurrunt Irre-
gularitatem impoſitam in dicto *cap. Si quis*
baptizaverit.
23 Subdiaconi, & alii Clerici inferiores, & a
fortiori Laici ſolemniter baptizantes, etiam
in neceſſitate, contrahunt Irregularitatem,
etiamſi baptizarent cum facultate Epiſcopi.
Et ratio eſt, quia Subdiaconi, & alii Clerici 24
inferiores, & a fortiori Laici non habent apti-
tudinem, ut poſſint deputari ad hoc munus,
cum hæc aptitudo ſolum reſultet in Diacono
ex vi ſuæ ordinationis privative quo ad om-
nes alios inferiores. Unde ipſi etiam eandem 25
Irregularitatem contraherent ſolemniter bapti-
zando, quamvis baptizarent ex commiſſione
Epiſcopi, quia non ſunt apti recipere talem
commiſſionem. Et licet Laici ſecundum ali- 26
quos videantur non incurrere hanc Irregulari-
tatem, ex quo *cit. c.* 1. *de Clerico &c.* ubi id im-
ponitur, non loquatur, niſi de Clericis non or-
dinatis baptizantibus: Tamen bene perpenſis 27
verbis, per quæ Irregularitas imponitur, po-
tius ex ipſis contrarium eruitur; Non enim ibi
dicitur: *Si quis ordinatus baptizaverit*; ſed *ſi quis*
baptizaverit non ordinatus, æque autem non eſt
ordinatus Laicus, ac Clericus, qui non eſt Sa-
cerdotio initiatus, & per hoc etiam Laicos in-
currere hanc Irregularitatem, tenent Paludanus
in 4. *diſt.* 5. *q.* 2. Major *in* 4. *diſt.* 5. *q. unica ad*
argum. contra ſecundam concluſ. Divus Antonin.
3. *part. tit.* 18. *c.* 1. Scotus in 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.*
2. & alii magis communiter. Clerici inferio- 28
res, & Laici, & etiam Sacerdotes cenſura ir-
retiti extra caſum neceſſitatis baptizantes etiam
privatim graviter peccant; quia abutuntur in
re gravi facultate, quæ ſolum eſt eis conceſſa
pro caſu neceſſitatis urgentis, ne defectu Mi-
niſtri quis imbaptizatus decedat, & Sacerdo-
tes cenſura irretiti ratione cenſuræ inſuper
ſpecialiter interdicuntur a quacumque commu-
nicatione potiſſimum in Divinis. Et iſti om- 29
nes mortaliter, vel venialiter peccarent juxta
gravitatem, vel levitatem injuriæ alteri ma-
jori præſenti irrogatæ, ſi in caſu neceſſitatis
conferendi Baptiſmum non ſervarent ordinem
traditum a Divo Thoma 3. *p. q.* 64. *art.* 4.
& communiter receptum a Doctoribu, ut ſci-
licet inferior in baptizando cedat Superiori
præſenti, adeout non Baptizatus Baptizato,
Excommunicatus non Excommunicato, Mu-
lier Viro, Laicus Clerico, Clericus Sacerdo-
ti, Sacerdos Parocho, Parochus Epiſcopo ce-
dant. Niſi juſta cauſa aliud ſuadeat, veluti ſi 30
ob mortis periculum oporteat baptizari pue-
rum nondum plene ex materno utero editum;
tunc enim propter honeſtatem deceret fœmi-
nam miniſtrare, prætermiſſo etiam proprio Pa-
rocho; alioquin autem non licet hujuſmodi
ordinem intervertere. Et inferiores baptizan- 31
tes præſentibus ſuperioribus paratis, & diſpo-
ſitis ad baptizandum peccarent lethaliter, ut
te-

ut ſublata etiam contraria conſuetudine, quiſque Parochus habens fontem baptiſmalem, infantes in ſua Parochia natos aqua ſalutis reſpergat, adeo ut ſinguli Paſtores ſuas cognoſcant oves, quæ per primum Baptiſmi Sacramentum in Chriſti Domini gregem cooptentur, & in Eccleſiæ ſinum excipiantur: quemadmodum advertit Rota in *Romana Juris baptizandi* 12. *Januarii* 1733. *coram Samminiato*, id etiam ſuadente tum ea ratione, quod Parochis propriis facilius compertum eſſe poteſt, quinam ex juſtis nuptiis procreati ſint, & tamquam tales in Parochialem librum referri debeant: tum & alia, quod ab eis vigilantia adhiberi major valet, ne a parentibus procraſtinetur delatio infantium ad Eccleſiam, in qua ſpiritualem regenerationem ſunt aſſecuturi.

Repropoſita tandem eadem cauſa ſub dubio, *an ſit ſtandum in deciſis die* 21. *Junii* 1732. *vel potius in deciſis die* 14. *Novemb.* 1733. *in caſu &c.*

Eadem S. Congreg. die 20. Martii 1734. Reſcripſit: In ſecundo loco in deciſis, & amplius. Sic apud Theſaurum Reſolutionum S. Congreg. Concilii tom. 6. & apud Urſajam tom. 9. *part.* 1. *diſcept.* 32. *&* 33. ubi multa ad rem. Vide in noſtro Tomo X. Reſolutiones S. Congr. Concil. in Fabrianen. *Fontis Baptiſmalis*, & Savonen. *Jurium Parochialium*.

Alia Supplementa Auctoris.

47. Baptizati ab Hæreticis materiam, & formam debitam adhibentibus, nec ſub conditione iterato baptizari debent; Benedict. XIV. Conſtit. incip. *Jam inde* §. 3. *&* 5. Et concordant dicta ſupra ſub *n.* 11. *ad* 13.

48 Infantibus vero, de quibus dubium ſubeſt, an fuerint, vel an rite fuerint baptizati, Baptiſmus miniſtrandus eſt ſub conditione; Idem *ibid.* §. 2.

49 Baptiſmus cum conditione adjecta non confertur abſque lethalis culpæ crimine, niſi prudens dubitandi ratio ſuppetat, an antea validus Baptiſmus collatus ſit; Idem *de Synodo diœceſ. lib.* 7. *cap.* 6. §. 3.

50 Nihil officit validitati Baptiſmi error privatus Baptizantis, dummodo in materia & forma nihil innovetur; *Ibid.* §. 9.

ARTICULUS V.

Baptiſmus quo ad ejus ſubjectum, & diſpoſitiones in ſubjecto requiſitas.

SUbjectum capax Baptiſmi eſt omnis, & ſo- 1
lus homo, adhuc viator. *Eſt communis*.
Unde nedum adulti, ſed etiam infantes vix
nati ſunt capaces Baptiſmi; eſt de Fide defi-
nitum in Concilio Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 12. *&*
13. *de Baptiſmo*, & in *cap. Firmiter*, *de ſum-*
ma Trinitate, & in *cap. Majores* 3. *de Baptiſ-* 2
mo. Item capaces ſunt & baptizari debent fu-
rioſi & amentes a nativitate, qui nullis gau-
dent lucidis intervallis, quia iſti cenſentur
ejuſdem conditionis cum infantibus. Sic etiam 3
furioſi, & amentes, qui ex ſana mente in fu-
rorem, & amentiam inciderunt, ſi pro tempo-
re ſanæ mentis Baptiſmum petierint, vel vo-
luntatem illum recipiendi ſenſibiliter exhibue-
rint, ſunt baptizandi, licet in furore, & amen-
tia contradicant. Si vero non petierint, nec 4
voluntatem exhibuerint illum recipiendi, non
ſunt baptizandi, ut colligitur *ex cap. Majores*
3. *de Baptiſmo*; Divus Thomas *tertia part. q.*
68. *artic.* 12. *in corpore*; Graffius *part.* 2. *lib.* 1.
cap. 4. *num.* 45. Suarez, Henriquez, Bonaci-
na, Layman, & alii paſſim. Sic etiam bapti- 5
zari debent monſtra ex viro, & muliere ge-
nita, & ſi conſtet ex geminatis partibus prin-
cipalibus corporis, duas habere animas, bis
ſunt baptizanda; Si vero dubitetur, an duas 6
habeant animas, ut v. g. ſi aliquod monſtrum
habeat duo capita cum uno pectore, aut duo
pectora ſub eodem capite, bis Baptiſmus con-
ferri debet, unus abſolute in illa parte, in
qua perfectius apparet caput, alius in altera
parte ſub hac conditione: *Si non es baptiza-*
tus, vel ſi es capax, Ego te baptizo &c. Si au- 7
tem monſtrum ſit genitum ex muliere, &
bruto, baptizari non debet, quia certum vi-
detur, quod non ſit homo, cum ad generatio-
nem hominis per omnes requiratur ſemen vi-
ri. Quod ſi monſtrum ſit genitum ex viro, & 8
bruto femella, baptizari debet ſub hac condi-
tione: *Si es capax, Ego te baptizo &c.* quia
probabiliter eſt homo, cum dubium ſit, an
ſemen fœminæ ad fœtum active concurrat.
In dubio vero, an ſit ex bruto maſculo, vel 9
ex viro, baptizari debet ſub hac conditione:
Si homo es, Ego te baptizo &c. Si detur ca-
ſus, quod infans non via ordinaria, & per
ſeminalem generationem, ſed miraculoſe for-
matus ex humana carne prodigioſe naſcatur,
ut

ut accidiſſe *anno* 1330. *in Pago de Ulaslao pro-*
pe Dixmundum in Flandria authentice teſtan-
tur Ludovicus Bertrandus Loth in *reſolut. Theol.*
tr. 15. *art.* 1. & Franciſcus Bonæſpei cit. a Pa-
tre Columbano a Sancto Spiridione de Monte
Carmelo in quæſtione illa, *an miraculoſe for-*
matus ex humana carne haberet neceſſitatem Ba-
ptiſmi; Henno *tom.* 2. *tract. de Baptiſmo diſp.*
4. *q.* 1. *concil.* 1. *reſol.* 2. & la Croix *lib.* 6.
part. 1. *n.* 295. narrantes, quod quidam Ludo-
vicus Rouſſel ridens dolores uxoris ſuæ partu-
rientis, quaſi eos ſimularet, ex imprecatione
uxoris, & ultione Divina per novem menſes
ſenſit dolorem maximum, & tumorem in fe-
more dextro, quo tempore completo, inde ex-
ciſus fuit infans maſculus, qui nomen Patris
ſortitus eſt. Dato igitur caſu, talis infans eſ-
ſet baptizandus, non quidem ad delendum
peccatum originale, quod, ut habet Commu-
nis cum S. Thoma *apud Cicaſtill. diſt.* 2. *num.*
114. non contraxiſſet, quia non deſcendiſſet
ab Adamo per ordinariam, & ſeminalem ge-
nerationem, ſed ut charactere Baptiſmali ad-
ſcriberetur Eccleſiæ Chriſti, & propter glo-
riam conſequendam, juxta illud Joann. 3. *Niſi*
quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto
non poteſt intrare in regnum Dei. Vide *infra*
ad calcem Articuli VII.

11 Filii parvuli quorumcumque infidelium ſive
nunquam baptizatorum, ſive jam baptizato-
rum, poſſunt valide baptizari invitis parenti-
bus; Et ratio eſt, quia ad valorem Baptiſ-
mi ex parte infantium non requiritur propria
12 diſpoſitio; *cap. Majores* 3. *de Baptiſmo.* Ne-
que obſtat ſuorum parentum contradictio, quia
infantes non baptizantur in Fide ſuorum pa-
rentum, ſed in Fide totius Eccleſiæ, ac ſe-
cundum voluntatem Chriſti; S. Auguſt. *Epiſt.*
23. *ad Bonifac.* S. Thom. 3. *part. q.* 69. *art.* 9.
13 & alii fere communiter. Filii parvuli Infide-
lium jam baptizatorum, ideſt Hæreticorum,
ſeu Apoſtatarum a Fide, nedum valide, ſed
etiam licite poſſunt baptizari invitis parenti-
bus, ſi ita velint legitimi Superiores Eccle-
ſiaſtici ut colligitur ex Conc. IV. Tolet. *c.* 56.
relato in cap. De Judæis 5. *diſt.* 45. & Laym.
lib. 5. *tr.* 2. *c.* 6. *num.* 11. dicit hoc eſſe cer-
tum, quia Hæretici Eccleſiæ Juriſdictioni ſub-
jecti ſunt, unde ſicut Eccleſia poteſt ipſos pa-
rentes cogere pœnis ad ſervandam Fidem, ita
14 poteſt ab ipſis filios eripere, & baptizare. Fi-
lii infidelium numquam baptizatorum ordina-
rie loquendo non poſſunt licite baptizari invi-
tis parentibus, etiam degentibus in ditionibus
Principum Chriſtianorum, ut colligitur *ex cap.*
de Judæis 5. *diſt.* 45. ex Conc. Tolet. IV. *c.* 15.
ubi *præcipit Sancta Synodus nemini deinceps ad*
credendum vim inferri, non enim tales inviti ſal-
vandi ſunt, ſed volentes, ut integra ſit forma
juſtitiæ. Item ex Divo Gregorio *lib.* 11. *Epiſt.*
15. *& lib.* 2. *cap.* 91. *Epiſt.* 52. Et ratio eſt,
quia filii Infidelium ante uſum rationis ſecun-
dum jus naturale ſunt ſub cura parentum; &
ideo contra juſtitiam naturalem eſſet, ſi tales
pueri invitis parentibus baptizarentur; Tum
quia, ut dicit Divus Th. 2. 2. *qu.* 10. *art.* 12.
eſſet etiam periculoſum taliter filios Infidelium ba-
ptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent
propter naturalem affectionem ad parentes, &
ideo non habet hoc Eccleſiæ conſuetudo, quod fi-
lii Infidelium invitis parentibus baptizentur. 15
Immo Eccleſia hoc expreſſe prohibet, nam
Julius Tertius teſte Pignatell. *t.* 4. *conſ.* 192.
num. 51. impoſuit tali Baptizanti pœnam Su-
ſpenſionis, & mulctam 100. ducatorum. Hinc 16
etiam Sac. Cong. a Sinenſium Miſſionariis con-
ſulta, decreto, quod approbavit Innoc. X. ſta-
tuit, ne invitis parentibus baptizarentur pueri
eorum; & quia Judæi cujuſdam puella Ave-
nione, ipſo inſcio, fuerit baptizata omnibus
Divini verbi Præconibus juſſit, ut declararent
eum, qui hoc facere temere præſumeret, præ-
ter peccatum mortale, quod committeret,
pœnæ pro Superioris arbitrio infligendæ fore
ſubjectum. Sic refert Lud. Bancel *t.* 1. *Moral.*
S. Th. verb. Infidelitas.

Fuit dictum, quod filii Infidelium non poſ- 17
ſunt licite baptizari invitis parentibus *ordina-*
rie loquendo, quia dantur aliqui caſus, in qui-
bus ipſis invitis poſſunt licite baptizari. Pri- 18
mo poteſt licite baptizari infans, ſi unus pa-
rens, ſive Mater, ſive Pater, ſit converſus ad
Fidem, quia melior eſt conditio Fidelis, &
innocentis, ideoque præferenda; Habetur ex-
preſſe deciſum *in cap. Ex litteris* 2. *de conver-*
ſione Infidelium, & *cap. Judæi* 10. *cauſ.* 28.
qu. 1. Et hoc etiam extenditur ad Avum pa- 19
ternum, quippe qui in locum patris defuncti
ſucceſſit, unde ſi ipſe ſit converſus, & velit
infantes baptizari, poteſt licite baptizari in-
fans, ſicut teſtatur additio Navarri etiam Ma-
tre reluctante; *conſ.* 4. *de converſ. Infidel. edit.*
3. Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 10. &
alii. Secundo poteſt licite baptizari infans 20
etiam utroque parente manente in infidelita-
te, quando unus conſentit in Baptiſmum fi-
lii, & non alter, quia præferenda eſt volun-
tas juſta injuſtæ; juſtior autem eſt voluntas
conſentientis, utpote favorabilior, & Fidei
Chriſtianæ, & ſaluti infantis; Bartholomæus

ab Angelo *de Baptiſmo* §. 3. Paſſerinus *de Ba-*
ptiſmo cap. 6. *num.* 20. Bonacina *de Baptiſmo*
diſp. 2. *q.* 2. *punct.* 6. *num.* 2. *verſ. reſpondeo* 5.
Roſignol. *de Baptiſmo q.* 3. *de ſubjecto art.* 1.
21 *ſect.* 5. *num.* 12. & alii. Tertio licite baptiza-
ri poteſt infans in articulo mortis conſtitutus,
quia talis extrema neceſſitas videtur præpon-
derare Juri, quod habent parentes in filios,
& tunc ceſſat periculum ſubverſionis; dum-
modo tamen baptizetur occulte, & non per
manifeſtam violentiam, ad evitandam occaſio-
nem ſcandalorum, & aliorum incommodo-
rum; Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part.* D. Thomæ
diſp. 25. *ſect.* 3. *verſ. ex his autem*; Sotus *in*
4. *diſt.* 5. *q. unica art.* 7. Filliucius *tract.* 2.
c. 6. *qu.* 8. *num.* 144. Roſignol. *loc. cit. n.* 8.
22 & alii *communiter*. Et hoc idem poteſt dici
de filiis Infidelium perpetuo amentibus, alio-
quin ſpoliati eſſent omni ſpirituali remedio,
quando nulla ſpes eſt, quod ad proprium ra-
tionis uſum poſſint pervenire; Layman *loco*
23 *cit. num.* 10. Anaclet. & alii. Quarto ſi filii
Infidelium pervenerint ad uſum rationis, &
Baptiſmum petierint, poſſunt licite baptizari
invitis parentibus, quia filii rationis capaces
in iis, quæ ſpectant ad ſalutem animæ, ſunt
ſui Juris, & nullimode dependent a parenti-
bus; Sic Doctores communiter.
24 Quo ad diſpoſitiones requiſitas in ſubjecto
ad recipiendum Baptiſmum, dicimus quod li-
cet in infantibus ante uſum rationis, & in
perpetuo amentibus, nulla requiratur moralis
diſpoſitio tam ad valide, quam ad fructuoſe
recipiendum Baptiſmum, cum Fidem, aliam-
que diſpoſitionem in ipſis ob eorum incapaci-
tatem ſuppleat Chriſtus, & Eccleſia, ut col-
ligitur ex *cap. Parvuli* 74. ex *cap. Nihil* 76.
& *cap. Cum pro parvulis* 87. *cap. in Eccleſia*
140. & *cap. Mater Eccleſia* 139. *de conſecr. diſt.*
4. & eſt definitum *in cap. Majores* 3. *de Ba-*
ptiſmo, & Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *can.* 13. *de*
Baptiſmo; Tamen in adultis ad recipiendum
Baptiſmum valide, & fructuoſe ſimul requi-
25 runtur tres diſpoſitiones: Prima eſt conſenſus
voluntarius, quia Deus neminem invitum vult
ſuæ familiæ adſcribi, juxta illud *Prov.* 23. *Fi-*
li, præbe mihi cor tuum, & habetur *cap. Qui*
ſincera 3. & *cap. de Judæis* 5. *diſt.* 45. & *cap.*
Majores 3. *de Baptiſmo*, & *cap. Sicut Judæi* 9.
de Judæis, & *Saracenis*. Secunda eſt Fides, 26
quia *Marci ultimo* dicitur: *Qui crediderit*, &
baptizatus fuerit, *ſalvus erit*, *qui vero non cre-*
diderit, *condemnabitur*. *Ad Hebræos* 11. ſcribit
Paulus; *Sine Fide impoſſibile eſt placere Deo*,
credere enim oportet accedentem ad Deum quia
eſt, & *inquirentibus ſe remunerator ſit*. Unde
Actor. 8. Eunucho poſtulanti Baptiſmum re-
ſpondit Philippus: *Si credis ex toto corde*, *li-*
cet; & idem colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 6.
cap. 6. & 8. & ſufficit quod hæc Fides ſit
actualis, non enim eſt neceſſaria habitualis,
nam ante juſtificationem in Baptiſmo receptam
non datur in recipiente Fides habitualis, cum
ſimul dentur in effectu Baptizatis tres virtutes
Theologicæ. Tertia diſpoſitio neceſſaria in 27
adultis, qui cum originali habent etiam ali-
quod peccatum mortale perſonale, eſt pœni-
tentia, ſeu dolor peccatorum commiſſorum.
Eſt de Fide ex Actor. 2. *Pœnitentiam agite*,
& *baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem*
peccatorum, & ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 6.
& *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. ubi ſic habetur: *Fuit pœ-*
nitentia univerſis hominibus, *qui ſe mortali ali-*
quo peccato inquinaſſent, *quovis tempore ad gra-*
tiam, & *juſtitiam aſſequendam neceſſaria*, *illis*
etiam, *qui Baptiſmi Sacramento ablui petiviſ-*
ſent; qui dolor peccatorum ſufficit, quod ſit
attritio ſupernaturalis, ut docet Scotus *in* 4.
diſt. 4. *q.* 5. & Doctores communiter cum
S. Thoma *qu.* 68. *art.* 4. & *q.* 79. *art.* 3.
ad 2. (*)
Non requiritur tamen in ipſis baptizandis 28
exterior peccatorum confeſſio, ut docet S. Bo-
naventura *in* 4. *diſt.* 16. *part.* 1. *art.* 2. *q.* 2.
& S. Ambroſius *lib.* 3. *de Sacrament. c.* 2. his
verbis: *Etiamſi non confiteatur* (*exterius*) *pec-*
catum qui venit ad Baptiſmum, *tamen hoc ipſo*
implet confeſſionem omnium peccatorum, *quod ba-*
ptizari petit, *ut juſtificetur*, *hoc eſt*, *ut a cul-*
pa ad gratiam redeat. Et S. Thomas *q.* 68.
art. 6. *Duplex eſt peccatorum confeſſio*; *una inte-*
rior, *quæ fit Deo*, & *talis confeſſio peccatorum*
requiritur ante Baptiſmum, *ut ſcilicet homo ſua*
peccata recogitans de eis doleat, *non enim poteſt*
in-

(*) Diſpoſitiones adultorum, qui Sacro lavacro mergi exoptant, traduntur a Trident. *ſeſſ.* 6. *de Juſtific. cap.* 6. ubi præter fidem, & timorem, ſeu attritionem, qua utiliter concutiuntur, *ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo*, *in ſpem eriguntur*, inquit, *fidentes Deum ſibi propitium fore*; *illumque*, *tamquam omnis juſtitiæ fontem*, *diligere incipiunt*: *ac propterea moventur adverſus peccata per odium aliquod*, & *deteſtationem*, *hoc eſt*, *per eam pœnitentiam*, *quam ante Baptiſmum agi oportet*; *denique dum proponunt ſuſcipere Baptiſmum*, *inchoare novam vitam*, & *ſervare divina mandata*.

inchoare novam vitam, niſi pœniteat veteris vitæ. Alia eſt peccatorum confeſſio exterior, quæ fit Sacerdoti, & talis confeſſio non requiritur ante Baptiſmum, quia pertinet ad Sacramentum Pœnitentiæ.

29 Ad valide autem recipiendum Baptiſmum in adultis ratione utentibus, requiritur ſolummodo prima diſpoſitio, ſcilicet conſenſus voluntarius, ſive ſit actualis, ſive virtualis, ſive etiam habitualis, ideſt voluntas, ſeu intentio habita, & non retractata, unde ratione habitæ voluntatis, ſeu intentionis non retractatæ recipiendi Baptiſmum, poſſunt etiam valide baptizari amentes, dormientes, & ebrii. Habetur expreſſe definitum *in cap. Majores 3. de Baptiſmo* §. *Item quæritur*, & *cap. de Judæis 5. diſt.* 45.

30 Immo ſufficit ad valide recipiendum Baptiſmum quilibet conſenſus voluntarius, licet cum involuntario mixtus ſit, videlicet vi aut metu quocumque extortus, ſeu præſtitus ob perverſum finem, v. g. propter flagitium patrandum, propter Principis favorem, vel lucrum temporale conſequendum, *cit. c. Majores*, ubi Innocent. III. ſic præciſæ definit: *Is qui terroribus, atque ſuppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum incurrat, Baptiſmi ſuſcipit Sacramentum, talis (ſicut & is qui ficte ad Baptiſmum accedit) characterem ſuſcipit Chriſtianitatis impreſſum; & ipſe tamquam conditionaliter volens, licet abſolute non velit, cogendus eſt ad obſervantiam Fidei Chriſtianæ*, in quo caſu dicit Pontifex debet intelligi Decretum Conc. Toletani IV. *c.* 56. *in Canone de Judæis* 5. *diſt.* 45. ubi ſic dicitur; *Qui autem ad Chriſtianitatem coacti ſunt venire... oportet, ut Fidem, quam etiam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaſphemetur; & Fides, quam ſuſceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.* Unde S. Th. *in 4. diſt. 6. qu. 1. art. 2. quæſtiunc. 3. in corpore*, ſic concludit: *Si autem ſit coactio induceus ſicut minis, vel flagellis, ita quod baptizatus potius eligat Baptiſmum ſuſcipere quam talia pati; tunc ſuſcipit Sacramentum, ſed non rem Sacramenti.*

31 Dandus eſt Baptiſmus moribundo ſenſibus deſtituto, quando unicus teſtis, etiam infidelis, affirmat, eum petiiſſe Baptiſmum, eodem modo quo adeſt obligatio abſolvendi publicum peccatorem in extremis degentem, qui ſigna doloris oſtendere non poteſt, unico tantum teſte teſtimonium ferente ea manifeſtaſſe; eſt enim par ratio in utroque caſu, immo major in baptizando, nam in Baptiſmo actus ſuſcipientis illum non ſunt materia Sacramenti, ſicut in Confeſſione. Unde æquius dubitari poteſt, an impendi poſſit abſolutio pœnitenti nulla ſigna doloris oſtendenti, quantumvis teſtis affirmet illa tradidiſſe, quam dubitari queat, an baptizari poſſit, qui Baptiſmum de præſenti non petit, dum adſit teſtis affirmans illud petiviſſe. Quapropter omnes Doctores affirmantes poſſe pœnitentem abſolvi, teſtificante alio ſigna doloris manifeſtaſſe, tenentur fateri poſſe adultum baptizari, teſte affirmante Baptiſmum ab illo poſtulatum fuiſſe. Ita Zambranus *de Baptiſmo cap.* 1. accedente Jo. Sancio *in ſelect. diſp.* 44. *n.* 39. & Reginaldo *in Praxi tom.* 1. *l.* 8. *c.* 3. *n.* 8. Jo. Sancius *loc. cit. n.* 40. ſubjungit; quod ſi dubitetur, ſitne mortuus adultus, vel non, adhuc baptizandus ſit *ex cap. de quibus, de Baptiſmo*.

Et hinc oritur inſtructio baptizandi ſub conditione, ex quocunque capite oriatur dubitatio, cum ratione dubii licite fiant quæ alias non fierent, ut notat Gloſſa *ibi*. 32

Immo etſi teſtis dubitet, petierit, necne, adultus Baptiſmum, ſub conditione baptizandus eſt; cum undequaque oriatur ambiguitas, appoſita conditione ſit vincenda. Præterea ſi poſt petitionem Baptiſmi, ſe jam nolle illud dicat adultus, dubitetur tamen, præſertim a Medicis, ex phreneſis læſione an renuat baptizari, ſub conditione baptizandus eſt, ut docet Henriquez *lib.* 2. *c.* 24. *n.* 4. Item ſi dubitetur de veritate teſtis, an verum dicat, vel non de expoſtulato Baptiſmo, ſub conditione erit baptizandus; aut ſi audientes non recordentur ſatis, an teſtis aſſeruerit expoſtulatum eſſe, vel non, Baptiſmum, nec compareat teſtis, a quo ſciſcitentur, ſub conditione erit miniſtrandum. Hæc Sancius, quem vide.

Si parentes infantem ſurdum, cœcum, & mutum non baptizaſſent, non poſſet poſtea adultus baptizari; tum quia non eſſet capax conſenſus, qui in adultis requiritur; tum quia poſſet habere aliquem obicem reſpectu gratiæ Sacramentalis; Ochagavia *de Sacram. tract. unico de Bapt. qu.* 18. *num.* 5. Diana *part.* 9. *tr.* 6. *reſol.* 2. Surdus autem, & mutus, qui videns alios baptizari, ut accidit in terris infidelium novi Orbis, teſte Lopez *in Inſtruct. conſc. part.* 1. *cap.* 12. ſurdus, inquam, & mutus talis, qui videns alios baptizari ſe immiſceat cum illis ad ſuſcipiendum Baptiſmum, petens ſuo modo etiam ipſe Baptiſmum, ſi deprehenderetur ex ſignis, atque indiciis ſufficienter inſtructus, ſignaque contritionis tundendo pectus vel aliter oſtenderet, poſſet baptizari. Sed ſi facile poſſet adiri Epiſcopus, ejus judicium eſſet expectandum. Ita docet 33

Lopez *loc. cit.* & Epiſcopus Moſcoſo *in ſumma tract. 2. cap. 2. num. 7.*

34 Aliæ vero duæ diſpoſitiones, ſcilicet Fides, & dolor de peccatis, non requiruntur ad recipiendum Baptiſmum valide, ſed ſolum ad recipiendum fructuoſe, nempe cum effectu Gra-
35 tiæ; Unde ſi quis adultus ſine actu Fidei, & doloris de peccatis commiſſis Baptiſmum ſuſciperet, valide eum ſuſciperet, quia characterem reciperet, non tamen fructuoſe, quia non reciperet gratiam, & cæteros effectus ex illa pendentes; Habetur clare *in c. Sicut* 151. *de conſecr. diſt.* 4. §. 1. ex iſtis præciſis verbis S. Auguſtini: *Non intereſt cum de Sacramenti integritate, & ſanctitate tractatur, quid credat, & quali Fide imbutus ſit ille, qui accipit Sacramentum; Intereſt quidem plurimum ad ſalutis viam, ſed ad Sacramenti quæſtionem nihil intereſt. Item manifeſtum eſt fieri poſſe, ut Fide non integra integrum quoque maneat Sacramentum Baptiſmi*, & expreſſe habetur ex *cit. c. Majores 3. de Baptiſmo*, ibi: *Sicut & is, qui ficte ad Baptiſmum accedit, characterem ſu-*
36 *ſcipit Chriſtianitatis impreſſum.* Recedente vero fictione, ideſt poſito actu Fidei, & doloris, tum gratiam, & cæteros effectus reciperet abſque reiteratione Baptiſmi ex vi præteriti Baptiſmi recepti ſine Fide, & dolore de peccatis, quia Sacramentum irreiterabile non debet carere ſuo fructu, recedente fictione recipientis, ideſt adveniente vera Fide, & vero dolore de peccatis commiſſis. Habetur expreſſe *in c. Tunc valere incipit* 42. *de conſecr. diſt.* 4. ex iſtis verbis S. Aug. *Tunc valere incipit ad ſalutem Baptiſmus, cum illa fictio veraci confeſſione receſſerit, quæ corde in malitia, vel ſacrilegio perſeverante, peccatorum abolitionem*
37 *non ſinebat fieri.* Et idem de Hæreticis, qui baptizati in Hæreſi recipiunt valide Baptiſmum, & recedente fictione, ideſt abjurata Hæreſi, per converſionem ad veram Fidem recipiunt ſtatim gratiam, & virtutem Spiritus Sancti, habetur clare *in c. Quamvis, de conſecr. diſt.* 4. ibi: *Quamvis unum Baptiſma ſit & Hæreticorum, eorum ſcilicet, qui in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizant, & Eccleſiæ Catholicæ, tamen qui foris Eccleſiam baptizantur non ſumunt Baptiſmum ad ſalutem, ſed ad perniciem; habentes nimirum formam Sacramenti, virtutem autem ejus abnegantes, & ideo eos Eccleſia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati ſunt, & ipſa eſt perfecta forma Sacramenti. Ideo cum reverſi fuerint, accipiunt virtutem Spiritus Sancti, quam qui foris Eccleſiam baptizantur nondum habent.*

Unde S. Thom. *in 4. diſt. 4. q. 3. art. 2. ad 2.* ſic ait: *Baptiſmus recedente fictione habet illum effectum, quem prius habuiſſet, ſi fictio non fuiſſet; & ideo peccata præcedentia Baptiſmus remittit, & quo ad culpam, & quo ad pœnam; ſed peccata ſequentia remittuntur virtute contritionis, quæ fictionem amovet, quantum ad culpam, ſed non quantum ad pœnam totaliter.* Sic etiam Scotus *in 4. diſt. 4. q. 5.* & alii communiter juxta Trid. *ſeſſ. 6. c. 14. & ſeſſ. 7. Canone* 10. Cum quis animo ficto 38
accedit ad Baptiſmum, videns ſcilicet, & ſciens ſe accedere in peccato mortali, vel cum ignorantia craſſa vincibili ſuſcipit Baptiſmum, qui dicitur fictus proprie talis, & novum ſacrilegii peccatum committit; fictio non remittitur per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam in ordine ad claves, atque adeo neceſſario eſt in confeſſione explicanda. Omnia autem peccata ante Baptiſmum commiſſa, & omnia etiam, quæ in ipſa Baptiſmi ſuſceptione perpetrantur, ſive ſint ſacrilegia contra Baptiſmum, ſive non, delentur recedente fictione per Baptiſmum, etiamſi ficte baptizatus nullam prorſus attritionem habuiſſet in ipſo Baptiſmo, ac proinde non ſunt, recedente fictione, in confeſſione explicanda. Denique peccata poſt Baptiſmum commiſſa, recedente fictione, remittuntur per pœnitentiam in ordine ad claves Eccleſiæ; ideoque quamdiu in confeſſione non aperiuntur, requiritur contritio ad tollendam fictionem, & effectum Baptiſmi conſequendum; Cabrera *de Sacram. qu. 69. art. 10. diſp. 2. §. 2. 3. 4. & 5.* Sylvius *in 3. part. q. 69. art. 10.* Jo. de la Cruz *in Direct. conſc. p. 2. de Bapt. qu. 4. dub. 4. concl. 2.* Villalobos *in Summ. tom. 1. tr. 5. diffic. 20.* & Nugnus *in 3. part. tom. 1. qu. 69. art. 10. dub. 2.*

Filii expoſiti quando, & quomodo debeant 39
baptizari? Vide verb. *Expoſiti Filii.*

Supplementa Auctoris.

Baptiſmus conferri debet filiis mulierum 40
Chriſtianarum ex Turcarum contubernio genitis, quando eorum vitæ periculum imminere videtur, admonitis tamen matribus, ut ſi convaluerint, ipſos in Chriſtiana Religione educare ſedulo curent. Pro aliis autem extra ta- 41
le periculum exiſtentibus hortantur Eccleſiæ Miniſtri, ut invocato cum gemitibus lumine Spiritus Sancti, juxta illius ductum, & prudentiæ ſuæ dictamina, ſe gerant. Et ſi eos ad 42
Baptiſmum admitti poſſe crediderint, debent

ea-

eorum matres ſerio monere de obligatione eos
educandi in Religione Chriſtiana ; Benedi-
ctus XIV. tom. 1. Conſt. 89. incip. *Inter om-
nigenas* §. 8.
43 Infantes nati ex Patre, & Matre Græcis,
ritu Græco, niſi aliter parentes, accedente
Ordinarii conſenſu, voluerint, baptizari de-
44 bent. Nati vero ex Patre Latino, & Matre
Græca, latinis ſunt cæremoniis baptizandi ;
45 Si autem Pater ſit Græcus & Mater Latina,
liberum erit eidem Patri, ut proles, vel ritu
Græco baptizetur, vel etiam ritu Latino, ſi
uxor Latina prævaluerit, ideſt ſi in gratiam
uxoris Latinæ, conſenſerit Græcus Pater, ut
Latino ritu baptizetur ; Idem Conſt. 57. in-
46 cip. *Et ſi* §. 2. *num.* 8. 9. & 10. Baptiſmus
Græcorum filiis collatus in caſu neceſſitatis
ritu latino, non imponit obligationem ſequen-
di ritum latinum ; Idem Conſt. 87. incip. *De-
mandatum* §. 18.
47 Baptiſmum infidelium filiis ſine conſenſu pa-
rentum conferre, eſt contra juſtitiam, & con-
tra Eccleſiæ conſuetudinem ; Idem tom. 2.
48 Conſt. 28. incip. *Poſtremo menſe*, §. 4. Limi-
ta ſi in extremo mortis diſcrimine reperian-
49 tur ; Idem *ib.* §. 8. Item ſi a parentibus pro-
jecti, & deſtituti inveniantur ; Idem *ib.* §. 9.
50 Alterutro tamen parente conſentiente, quam-
tumvis patriæ poteſtatis jura matri non compe-
tant, baptizari poſſunt ; Idem *ib.* §. 13. & 16.
51 Item ſi Avus Nepotes ad Baptiſmum offerat,
patre, & matre invitis ; Idem *ib.* §. 17.
52 Baptiſmus conferri non debet infidelium fi-
liis, quos Chriſtiana educatione fraudandos
fore, & infidelitatem parentum ſequuturos eſ-
53 ſe dignoſcatur ; Idem *ibid.* §. 23. Item Ba-
ptiſmus conferri non debet infidelium filiis,
qui a parentibus offeruntur, non ut originalis
culpa ex eorum animis deleatur, ſed ut a ma-
lignis ſpiritibus, vel morbo aliquo liberentur,
54 Idem *ibid.* §. 19. Quod intellige ubi infans
in parentum infidelium poteſtatem rediturus
in eorum infidelitate educandus fore dignoſca-
tur, ſed ſi perverſionis periculum abſit, tunc
habita potius ratione intentionis Eccleſiæ ejuſ-
que Miniſtri, quam voluntatis parentum infi-
delium, ex ſententia Sancti Auguſtini bapti-
zandus eſt ; Idem *ib.* §. 24.
55 Baptiſmus infantibus collatus ſine conſenſu
parentum, quamvis illicitus, validus tamen
cenſendus eſt ex ſententia S. Auguſtini, &
Decreto Congregationis S. Officii *ſub die* 3. *Mar-
tii* 1633. 30. *Martii* 1638. 23. *Decemb.* 1698.
& 8. *Martii* 1708. Idem *ibid.* §. 26. & 27.
56 Baptizans illicite, & abſque conſenſu paren-
tum, infidelium filios puniendus eſt ; Idem
ibid. §. 31.
Baptiſmus adulto conferri non debet, niſi 57
antea inſtructus fuerit in Myſteriis Fidei, quæ
ſunt neceſſaria neceſſitate medii ; Idem *ibid.*
§. 41. Baptiſmus enim ſine baptizati adulti 58
voluntate collatus, eſt invalidus ; Ideoque in
adultis voluntas eſt inveſtiganda ; Idem *ibid.*
§. 43. & 44. Baptiſmum ſi quis neutra vo- 59
luntate ſuſceperit, ideſt neque volens, neque
nolens, non erit valide baptizatus ; Idem *ib.*
§. 47. & 48.
Si Baptiſmus violenter, atque animo palam 60
contrario ſuſcipiatur, tunc adultus ſic baptiza-
tus, eſt caute & ſerio examinandus, nec faci-
le credendus, ubi reſponderit ſe baptizatum
non libere, ſed invite, etiamſi cum juramen-
to deponat, niſi hoc idem comprobent adjun-
cta plurima, & circumſtantiæ antecedentes,
concomitantes, & ſubſequentes, & ex quidem
momenti ſint ineluctabilis, & inconcuſſi. Quod 61
ſi ex dictis clariſſime conſtet nullam prorſus
habuiſſe voluntatem, aut intentionem reci-
piendi Baptiſmum, tunc hortandus eſt, ut ri-
te id faciat, quod jam irrito fecit, & ſuſci-
piat abſolute, ac libere ſacramentum, & ſi
adhuc obſtinate repugnet, eſt remittendus.
Si autem res in dubio ſit, nec intelligi poſ- 62
ſit, an defuerit intentio, an ſufficiens fuerit
necne, adultus tunc detinendus, baptizanduſ-
que ſub conditione. Item quoties de Baptiſmi 63
validitate, ſive in jure ſive in facto, dubite-
tur, adultus ſub conditione iterum baptizari
debet ; Idem *ib.* §. 48. 49. 50. 51. & 52.
Baptiſmus valide in febris ardore, inſania, 64
ſomno vel furore, confertur iis, qui ante præ-
miſſa illum poſtularunt ; Idem *ib.* §. 46. Ba- 65
ptiſmus ab adulto ſuſceptus animo ſuſcipiendi
lavacrum tanquam Eccleſiæ Chriſtianæ pro-
prium, erit validus ; Idem *ibid.* §. 45.
Baptiſmi collatio, unius teſtimonio com- 66
probatur, ſi tamen eum probatæ fidei eſſe con-
ſtet ; Idem *ibid.* §. 31. Non creditur autem 67
chartulæ anonymæ, cum qua infantes aliquan-
do projecti reperiuntur ; tunc enim tales infan-
tes baptizandi ſunt ſub conditione. Si autem 68
ſchedula habeat certitudinem, ex quo ejus
ſcriptor ſit notus, ac fide dignus, tunc infan-
tes habendi ſunt ut baptizati, & nequidem
baptizandi ſunt ſub conditione ; Idem *ibid.
cit.* §. 31. Vide verb. *Expoſiti Filii*, ubi ad id
datur Decretum Sac. Congreg. Concil. 15. *Ja-
nuar.* 1724. ☞ At puer inter Chriſtianos natus,
poſtea a Turcis captus, & inter eos educa-
tus, ſi factus grandior ad Chriſtianos redeat,
ſit-

ſitque de ſuſcepto Baptiſmo dubius, eſt ſub
69 conditione baptizandus. Nam licet ea ætate creditur captus, in qua debuerit eſſe baptizatus, tamen hoc non conſtat niſi ex teſtibus infidelibus, qui hoc dicere potuerunt, ut hic puer poſtea a Chriſtianis captus non baptizaretur; neque hi teſtes ſunt fide digni, etiamſi aſſeverent illum eſſe baptizatum. Ita in ſpecie docet celebris Gloſſa *in cap. Cum itaque, de Conſecr. diſt.* 4. *verb. Qui teſtimonio*, ubi ait: *hoc caſu tantum credendum eſſe Chriſtiano, & non Pagano vel Judæo teſtificanti*, quam ſequitur Jo. Sancius *in Selectis diſp.* 34. *num.* 8. ☞

70 Baptizandus non eſt infans in utero matris, ſi nulla ejus pars aqua perfundi poſſit; & Baptiſmus ſic collatus non prodeſt; Idem *de Sy-*
71 *nodo Diœc. lib.* 7. *cap.* 5. *num.* 1. Si infans in utero poſſit in aliqua ſui parte immediate aliquo modo tangi, aut aliqua ejus pars ex utero prodierit, poterit in periculo mortis baptizari, rebaptizandus ſub conditione, niſi pars prodiens fuerit caput, aut alia ex principalioribus; Idem *ibid. a n.* 2. *ad* 10. plura ad rem ſcite & erudite ſuo more adducens.

72 Alia ad rem, vide verb. *Infantes.*

ARTICULUS VI.

Baptiſmus quo ad tempus, locum, & Cæremonias.

1 Baptiſmus eſt ab omnibus ſuſcipiendus quam primum; *Clemens I. Epiſtola* 4. ibi: *omnibus ergo feſtinandum eſt ſine mora renaſci*
2 *Deo.* Unde licet olim Baptiſmus differendus eſſet pro puero nato uſque ad Paſcha, vel Pentecoſtem, ſi nullum adeſſet periculum, ex Concil. Colon. 3. *tit. Cenſuræ cap.* 14. Concil. Antiſiodor. *c.* 18. *cap. Venerabilis, & cap. Duo*
3 *tempora, de conſecrat. diſt.* 4. Tamen nunc dari poteſt Baptiſmus parvulis, ſtatim ac nati ſunt; Conc. Trid. *ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato*
4 *Originali c.* 4. Et in Concil. Mediolanen. I. *part.* 2. *tit. de Baptiſmo*, ſtatuitur ſub pœna excommunicationis, quod Baptiſmus conferatur ante nonum diem poſt nativitatem pueri;
5 Layman vero *lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 6. *n.* 9. dicit quod, ſi ſolemnis Baptiſmus cum gravi cauſa differri debeat verb. grat. apud Principes, quia expectari debet Patrinus, poſſit differri uſque
6 ad ſeſquimenſem. Adulti autem mortaliter peccant, ſi abſque juſta cauſa diu differant ſuſcipere Baptiſmum, & ideo *in cap. Quando quis, de conſecr. diſt.* 4. graviter reprehenduntur, qui differunt ſuſceptionem ejuſdem uſque ad exitum vitæ, ubi Divus Auguſtinus ad Bonifacium ait; *Mihi credite, non terrens vos dico, quod dicturus ſum. Multos novi, qui hoc paſſi ſunt, qui ſpe Baptiſmatis multa peccabant, circa diem autem mortis diſceſſerunt vacui: Deus enim propter hoc Baptiſma tribuit, ut ſolvat peccata, non ut addat.* Immo contra dicentes Baptiſmum eſſe differendum uſque ad mortem, vel uſque ad ætatem Chriſti, ſic invehitur Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 12. *de Baptiſmo: Si quis dixerit neminem eſſe baptizandum niſi ea ætate, qua Chriſtus baptizatus eſt, vel in ipſo mortis articulo, anathema ſit.*

Baptiſmus extra caſum neceſſitatis ſub pœ- 7
na peccati mortalis eſt omnibus miniſtrandus in Eccleſia, ubi ſunt Fontes, exceptis Filiis Regum, & Principum, qui extra Eccleſiam, & in domibus poſſunt baptizari, textu expreſſo *in Clementina unica de Baptiſmo*, ibi: *Præſenti prohibemus edicto, ne quis de cætero in aulis, vel cameris, aut aliis privatis Domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc Fontes ſpecialiter deputati, aliquos, (niſi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc caſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, propter quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi) audeat baptizare. Qui autem ſecus præſumpſerit, aut ſuam in hoc præſentiam exhibuerit, taliter per Epiſcopum ſuum caſtigetur, quod alii attentare ſimilia non præſumant.* Sic etiam habet Rituale Romanum juſſu Pauli V. editum: *In privatis locis nemo baptizari debet, niſi forte ſint Regum, aut magnorum Principum Filii, id ipſis depoſcentibus, dummodo id fiat in eorum Cappellis, ſeu Oratoriis, et in aqua Baptiſmati de more benedicta;* Et aliter facientibus a Con- 8
cil. Mediolanen. 1. *part.* 2. *tit. de Baptiſmo*, eſt impoſita Excommunicatio, adeoque tranſgreſſores peccant mortaliter; cum gravis pœna non imponatur niſi pro gravi culpa, & Excommunicatio ſit major pœna, quam habeat Eccleſia; *cap. Corripiantur* 17. *cauſ.* 24. *quæſt.* 3. ibi: *Qua pœna in Eccleſia nulla major eſt.*

Nomine Principum, quamvis per Gloſſam 9
dict. Clementinæ, & Vitalin. *ibi num.* 43. Ugolin. & varios alios Auctores intelligantur ſolummodo Principes Supremi, neminem in ſua ditione Superiorem cognoſcentes, & non ii, qui Principum titulo, & dignitate gaudent, ſed tamen ſunt ſubditi Regis, aut alterius ſupremis Principis; Tamen Riccius *deciſ.* 427. 10
Quintanadven. *Singular. tom.* 1. *ſing.* 21. apud

Go-

Gobat *tract. 2. de Baptiſ. n.* 492. intelligunt etiam Magnates Hiſpaniæ, & aliorum Regnorum, Comites, Barones, Legatos Regum, & univerſim omnes obtinentes Juriſdictionem temporalem; Jord. *tom.* 1. *elucubr. lib.* 3. *tit.* 1.
11 *n.* 15. Idcirco ſubjungit Gobat *loc. cit.* in Diœceſi Conſtantienſi permittitur petentibus Nobilibus, præſertim Sueviæ, Hegoiæ, & Briſgoiæ, quorum plerique vel habent Juriſdictionem, vel progeniti ſunt ex majoribus vera Juriſdictione præditis, ut eorum filii baptizentur extra Eccleſiam, ſed non niſi in Sacello, vel Oratorio, ut loquuntur Conſtitutiones *part.* 1. *tit.* 6. *n.* 4. extra caſum neceſſitatis.
12 Et per Filios, ſeu liberos Principum intelliguntur etiam Nepotes, & Pronepotes, *leg. Liberorum, ff. de verb. Significatione*, ibi: *Liberorum appellatione Nepotes, & Pronepotes, cæterique, qui ex his deſcendunt, continentur.* Dummodo deſcendant ex Filiis maſculis; Gloſſa *in cit. Clement. verb. Liberi: Et quod dixi comprehendi Nepotes, intellige de deſcendentibus ex Filiis maſculis.*
13 Baptiſmi Cæremoniæ illæ ſunt adhibendæ, quibus utitur Eccleſia Romana; Concil. Bracharenſe I. *cap.* 23. Concil. Mogunt. IV. *c.* 14.
14 Baptiſmi Cæremoniæ, quibus nunc utitur Eccleſia, fuerunt ex tempore Apoſtolorum; Con-
15 cil. Moguntin. IV. *cap.* 83. Unde Baptiſmi Cæremoniæ, & aliorum Sacramentorum ritus mutari, aut omitti non poſſunt, nec a privatis perſonis, nec ab Epiſcopis; Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de Sacrament. canone* 13. ibi: *Si quis dixerit receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato a Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſto-
16 rem mutari poſſe, anathema ſit.* Cæremoniæ omiſſæ in Baptiſmo privato, in Eccleſia poſtea ſuppleri debent, ut colligitur *ex cap. Hanc regulam cauſ.* 1. *qu.* 1. & *ex cap. Paſtoralis* 1. & *cap. Presbyter* 3. *de Sacramentis non iterandis*, & expreſſe ſtatuitur in Concil. Mediolan. I. *par.* 2. *tit. de Baptiſmo*, ibi: *Quod ſi Domi battizatus poſtea vixerit, omnino intra nonum diem, vel cum primum poſt valetudinem licuerit, eum in Eccleſia ſiſtant, ubi, ſi rectam Baptiſmi formam ſervatam eſſe conſtiterit, ei tantum ritus, ac Cæremoniæ Baptiſmi adhibeantur.* Et in Concil. Mogunt. IV. *cap.* 15. ibi: *Cum autem circa Sacrum Baptiſma non raro evenire ſoleat, ut myſticæ illæ unctiones &c. omittantur, Nos Parochis noſtris hanc curam ſerio injungimus, eiſque diſtricte præcipiendo mandamus, ut de pueris ſic baptizatis diligenter inquirentes, ſi compererint alioquin debitam verborum formam obſervatam, Baptiſmum quidem ſic traditum approbent, eos vero, qui dum baptizarentur, unctiones non receperunt, ſerio exhortentur, & ſedulo inducere tentent, ut conſuetas unctiones cum Oleo ſancto in pectore, & ſcapulis, & in vertice cum Chriſmate (adjunctis ſolitis precationibus, quæ in Agendis habentur) alioſque ritus omiſſos in ſeipſis per Catholicum Sacerdotem juxta vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem, caute, & pie ſuppleri curent*; & hoc habetur etiam ex 17
Rituali Romano. Cæremonias omnes, aut ettiam unam principaliorem v. gr. Unctionem Chriſmatis omittere, & negligere extra caſum neceſſitatis, eſt peccatum mortale, quia antiquiſſimum præceptum, & toties repetitum de iis obſervandis, eſt de re valde gravi; Nugnus *in* 3. *par. qu.* 67. *art.* 5. Gobat *tr.* 2. *de Baptiſmo num.* 469. La Croix, & alii paſſim.
Baptiſmus conferendus eſt a propriis reſpe- 18
ctive Parochis in propria Parochia, non obſtante contraria conſuetudine; Sacra Congreg. Concilii 7. *Febr.* 1734. Rota *in Romana juris baptizandi* 14. *Jan.* 1733. *cor.* Samminiato apud Urſayam *tom.* 9. *p.* 1. *diſcept.* 32. *ſub. n.* 157. 158. Vide *ibi*, ubi multa ad rem, & ſupra in *Supplementis ad art.* 4. *n.* 46.

Supplementa Auctoris.

Baptiſmi conferendi ritus & cæremoniæ in 19
Rituali præſcriptæ, ſine gravi cauſa non omittantur, vel cito ſuppleantur; Benedictus XIV. tom. 1. Conſt. 89. incip. *Inter omnigenas* §. 19.
Baptiſmus extra caſum neceſſitatis conferri 20
non debet aqua communi, vel ea, quæ pro luſtratione benedicitur; Idem *ib.* §. 20.
In Baptiſmo conferendo omitti non debent 21
ſacramentalia, & ſignanter ſaliva, ſal, & inſufflatio; Idem Conſtit. 107. incip. *Omnium* 22
§. 3. Clemens tamen XII. conceſſit Miſſionariis Regnorum Maduren. Mayſſuren. & Carnaen. ut in caſu neceſſitatis, & ſalva Fide, ſalivam omittant, & inſufflationibus occulte utantur, ad decennium; Idem *ib.* §. 14. Quæ 23
diſpenſatio prorogatur a Sanctiſſimo ad aliud decennium, abſque tamen ſpe ulterioris prorogationis, & cum conditionibus, & præceptis opportunis, nempe ut Epiſcopi, & Miſſionarii omni ſtudio & labore curent intra præfinitum decennii tempus ex illarum gentium animis, errorum tenebræ, maleſanæque opiniones, quibus obcæcantur & miſerrime detinen-

nentur, penitus diſcuſſæ, ac radicitus evulſæ eliminentur; Idem *ib.* §. 31. & 32.

24 Baptizatis imponenda non ſunt nomina idolorum, aut falſæ Religionis pœnitentium, ſed Sanctorum in Martyrologio Romano deſcriptorum; Idem *ib.* §. 14.

25 Baptiſmus infantibus protrahi non debet ultra præfixum tempus ab Eccleſia; Idem *ibid.*
26 §. 3. Et a Baptiſmo excludi debent, qui de ſacramentalibus cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis perperam ſentiunt; Idem *ib.* §. 32.

27 * Natis infantibus Baptiſmus conferri quam primum debet, peccantque graviter, qui diu illum differunt; tempus autem indefinitum eſt, latoque edicto mandatum fuit Romæ an. 1723. ut infra triduum infans lavetur; Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 98. §. 3.

28 Non licet abſque neceſſitate Baptiſmum conferre in privatis domibus; *ibid.* §. 9.

Articulus VII.

Baptiſmus, quo ad ejus effectus, & Patrinos.

1 Effectus principales Baptiſmi ſunt tres. Primus eſt Gratia Sanctificans, cum qua ex Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 7. ſimul infunduntur habitus ſupernaturales Fidei, Spei, & Charitatis, per quam Gratiam deletur peccatum originale una cum omnibus perſonalibus ante Baptiſmum commiſſis. Habetur expreſſe definitum in Concilio Florentino in decreto Unionis præciſe his verbis: *Hujus Sacramenti effectus eſt remiſſio omnis culpæ originalis, & actualis*; & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. ibi: *Per Baptiſmum Chriſtum induentes, nova prorſus efficimur Creatura, plenam, & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes*, & jam de peccato originali ſic definierat ipſum Trid. *ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato originali*, ibi: *Si quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri Gratiam, quæ in Baptiſmate confertur, reatum peccati originalis remitti negat, aut etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram, & propriam rationem peccati habet, ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit.* Et quod ſit effectus Baptiſmi delere peccatum originale, & omnia alia perſonalia ante ipſum commiſſa, habetur clare etiam *in cap. Non poteſt, cap. A parvulo, et cap. Regenerante, de conſecr. diſt.* 4. & patet ex Scriptura *Ad Titum 3. Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*; Ad Rom. 8. *Nihil damnationis eſt iis, qui ſunt in Chriſto Jeſu:* ſcilicet per Baptiſmum; Actor. 2. *Baptizetur unuſquiſque in remiſſionem peccatorum.*
2 Secundus effectus eſt remiſſio omnis pœnæ proprie dictæ pro peccatis debitæ; Habetur *in cap. Per Baptiſmum; cap. Sine pœnitentia; cap. Per aquam; cap. Ut oſtenderet, et cap. Regenerante, de conſecr. diſt.* 4. & expreſſe definitum in Concil. Florentino *loc. cit.* his verbis: *Hujus Sacramenti* (Baptiſmi) *effectus eſt remiſſio omnis culpæ originalis, et actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipſa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda eſt ſatisfactio, ſed morientes, antequam culpam aliquam admittant, ſtatim ad Regnum Cælorum, et Dei viſionem perveniunt*, & in Trident. *ſeſſ.* 5. *in Decreto de peccato originali, canone* 5. ubi de baptizatis ſic ait: *Innocentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti ſunt, hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, ita ut nihil prorſus eos ab ingreſſu Cæli remoretur.* Sine autem ullo dubio eos aliquid remoraretur, ſi adhuc eſſet purganda pœna pro peccatis debita; Item *ſeſſ.* 6. *cap.* 14. ubi dicit, quod in Sacramento Pœnitentiæ non remittatur tota pœna, ſicuti remittitur in Baptiſmo, ibi; *Non tota ſemper, ut in Baptiſmo fit, dimittitur illis*; adeoque Tridentinum ſentit in Baptiſmo totam pœnam pro certo remitti.
3 Tertius effectus Baptiſmi eſt impreſſio Characteris, ut habetur *in cap. Majores 3. de Baptiſmo*, Concil. Florent. *in Litt. Unionis*, & Trid. *ſeſſ.* 6. *can.* 9. ibi: *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Ordine non imprimi Characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit* (*).

Patri-

☞ (*) Non abs re erit hic emphatica S. Jo. Chryſoſtomi verba referre de Baptiſmi effectibus, *ex Hom. ad Neophytos* apud S. Auguſt. lib. 1. contra Julian. cap. 6. num. 21. Tom. 10. Operum col. 335. *Benedictus*, inquit, *Deus, qui fecit mirabilia, ſolus, qui fecit univerſa, & convertit univerſa. Ecce libertatis ſerenitate perfruuntur qui tenebantur paulo ante captivi, & cives Eccleſiæ ſunt qui fuerunt in peregrinationis errore, & juſtitiæ in ſorte verſantur qui fuerunt in confuſione peccati. Non enim tantum ſunt liberi, ſed & Sancti: non tantum Sancti, ſed & juſti: non ſolum filii, ſed & hæredes: non ſolum hæredes, ſed & fratres Chriſti: nec tantum fratres Chriſti, ſed & cohæredes: non ſolum cohæredes ſed & membra: non tantum membra, ſed & templum: non tantum templum, ſed & organa ſpiritus. Vides quot ſunt baptiſmatis largitates.* Et

4 Patrinus ſaltem unus requiritur ſub peccato mortali in Baptiſmo ſolemni; ſic tenet communis Eccleſiæ praxis, ſecundum quam nullus admittitur in Baptiſmum ſolemnem ſine Patrino; & eruitur ex omnibus Ritualibus Eccleſiaſticis, qui dirigunt omnia interrogata ad Patrinos, qui propterea in Jure appellantur Fidejuſſores baptizatorum, & ſponſores pro eiſdem, ut expreſſe habetur *ex cap. Vos ante* 105. *de conſecrat. diſt.* 4. his verbis: *Vos ante omnia tam mulieres, quam viros, qui filios in Baptiſmo ſuſcepiſtis, moneo, ut vos cognoſcatis Fidejuſſores apud Deum extitiſſe pro illis, quos*
5 *viſi eſtis de ſacro Fonte ſuſcipere*. Et hoc eſſe de Jure Eccleſiaſtico ſaltem non ſcripto conſtat ex ipſa antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudine, ut teſtantur S. Dionyſius Areopagita *Eccleſiaſticæ Hierarchiæ cap.* 2. *part.* 2. *& cap.* 7. Tertullian. 1. *de Baptiſmo cap.* 18. & S. Auguſtin. *lib.* 1. *de Peccatorum meritis cap.* 34. & hanc obligationem adhibendi Patrinum ſupponit clariſſime Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de re-*
6 *form. Matrimonii cap.* 2. Unde Parochus baptizans ſolemniter ſine Patrino peccaret mortaliter, ut expreſſe dicit Tannerus *tract. de Baptiſmo, qu.* 2. *n.* 23. Gobat *tract.* 2. *de Baptiſmo n.* 522. & alii; adhibitio enim Patrini eſt una ex præcipuis cæremoniis, & celeberrimis in Jure, ut patet *in cap. Pervenit* 1. *in cap. Si quis* 2. *in cap. Noſſe* 3. *in cap. Dictum eſt* 4. *in cap. De eo* 5. *cauſ.* 30. *qu.* 3. & in Con-
7 cil. Trid. *ſeſſ. cit.* 24. *c.* 4. Non peccatur autem, ſi ſine Patrino adminiſtretur Baptiſmus privatim, quia pro Baptiſmo privato ſuſceptores Eccleſia non inſtituit, ut declaravit Sacra Congreg. Concilii teſte Nicolio *part.* 1. *lib.* 1. *tit.* 10. *de Nuptiis num.* 37.

8 Patrinus Baptiſmi unus, vel una eſſe debet; *cap. In Catechiſmo* 100. *& cap. Non plures* 101. *de conſecrat. diſt.* 4. *cap. Quamvis* 3. *de cogna-*
9 *tione Spirituali in* 6. Vel ad ſummum poſſunt eſſe duo, unus maſculus, & alia fœmina, ut expreſſe ſtatuit Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrimonii cap.* 2. ibi: *Sancta Synodus ... ſtatuit, ut unus tantum ſive vir, ſive mulier juxta ſacrorum Canonum inſtituta, vel ad ſummum unus, & una Baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiant ... Si Parochi culpa, vel negligentia ſecus factum fuerit, arbitrio Ordinarii puniantur.*
10 Nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant, cum ſuper Conciliari conſtitutione diſpenſandi poteſtatem non habeat. Ita deciſum referunt a Sacra Congreg. Zerol. *in praxi Epiſcopor. par.* 1. *verb. Baptiſmi* §. 4. Armendariz *in addit. ad recopil. Legum Navarræ lib.* 4. *tit.* 15. *lib.* 1. *de Matrimon. in declarat. n.* 75. & alii. Un- 11
de qui plures Patrinos, vel Matrinas adhiberet, peccaret mortaliter, quia præceptum Eccleſiæ in re magni momenti violaret, ex cujus tranſgreſſione multiplicantur cognationes ſufficientes ad dirimendum Matrimonium; ſic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. refert Armendariz *loc. cit. num.* 84. & cum pluribus tenet Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 30. *n.* 54. *& de offic. & poteſt. Parochi part.* 2. *cap.* 18. *n.* 26. Si tamen plures deſi- 12
gnati ſuſcipiant Baptizatum de Fonte, omnes contrahunt cognationem ſpiritualem cum ipſo Baptizato, & cum ejus Parentibus; ſic Barboſa *loco cit.* cum pluribus aliis, & Bonacina *de Matrimonio qu.* 3. *punct.* 5. §. 2. *num.* 24. *verſ. quando vero non omnes & n.* 25. qui teſtatur eſſe de communi, & ſic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. refert Armendariz *loco cit.* ubi licet prohibeat, non tamen irritat plurium admiſſionem ad munus Patrini; circa hoc enim nihil innovavit, ſed reliquit in ſuo robore Canones antiquos, ibi: *Juxta ſacrorum Canonum inſtituta*. Sed per antiquos Canones, licet prohiberetur pluralitas ſuſcipientium in Baptiſmo, non tamen irritabatur ipſa ſuſceptio, nec effectus conſequens ex ipſa ſuſceptione, ſcilicet cognatio Spiritualis, ut expreſſe habetur *in cap. Quamvis* 3. *de cognatione Spirituali in* 6. his verbis: *Quamvis non plures, quam unus vir, vel una mulier, accedere debeant ad ſuſcipiendum de Baptiſmo infantem juxta ſacrorum Canonum inſtituta, ſi tamen plures acceſſerint, ſpiritualis cognatio inde contrahitur Matrimonia contrahenda impediens, & etiam poſt contracta diſſolvens;* adeoque aperte ſequitur, quod etiam poſt Tridentinum illa cognatio a pluribus contrahatur, ſi a pluribus puer, vel etiam adultus ſuſcipiatur de Baptiſmo, cum Tridentinum loquatur *juxta Sacrorum Canonum inſtituta*, nec ullam ponat clauſulam irritantem.

Patrinos deſignare ſpectat ad Parentes, non autem ad Parochum, unde ſi alii a Parocho, & alii a Parentibus ſint deſignati, contrahunt cognationem ſolum deſignati a Parentibus; colligitur aperte ex Concil. Trident. *loc. cit.* his verbis: *Parochus antequam ad Baptiſmum conferendum accedat, diligenter ab his, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur quem, vel quos elegerint, ut baptizatum de ſacro Fonte ſuſcipiant, & eum, vel eos tantum ad illum ſuſcipiendum admittat, & in libro eorum nomina deſcribat;* ubi clare demonſtrat primo electionem Patri-

norum

norum non ad Parochum pertinere, dum ipſe
debet inquirere, quinam ſint electi; Secundo
alios omnes ab electis a Parentibus excluden-
14 dos. Si vero Parentes, aut habentes curam
infantis, nullum Patrinum deſignaverint, ve-
ri Patrini erunt, quos Parochus nominaverit,
cum ad ipſum ſpectet providere, ut omnia
circa Patrinos rite peragantur, ut patet ex
verbis Tridentini *ſeſſ. 24. de reform. Matrimo-
nii c.* 2. & cum communi tenet Sanchez
15 *lib. 7. de Matrim. diſp.* 57. *n.* 19. Si autem
nullus ſpecialiter eſſet deſignatus Patrinus ex
negligentia, aut oblivione Parentum, ſeu Pa-
rochi, & multi ſimul tenendo tangerent ba-
ptizatum, aut de Fonte æque ſuſciperent,
omnes contraherent cognationem ſpiritualem,
quia attento Jure *in cit. cap. Quamvis 3. de
cognatione Spirituali in 6.* omnes contrahebant
cognationem tangendo ſimul, ibi: *Si tamen
plures acceſſerint, ſpiritualis cognatio inde con-
trahitur*; cui Juris diſpoſitioni ſtandum eſt,
quando aliud non decernitur Jure novo Con-
cilii Tridentini, ex textu *in l. Præcipimus,
Cod. de appellat.* Ita Barboſa *de offic. & poteſt.
Epiſcop. allegat.* 30. *n.* 47. Navarr. *in Manuali
c.* 22. *num.* 20. Jacob. de Graffis *in dec. aureis
part.* 1. *l.* 2. *c.* 85. *n.* 4. Coninch *tom.* 2. *quæſt.*
32. *n.* 37. Henriquez, Vivald. Ledeſma, & ſic
deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. referunt Re-
bell. *de obligat. Juſtitiæ part.* 2. *l.* 3. *quæſt.* 6.
num. 5. *& in appendice ad lib.* 4. *num.* 95.
Reginald. *lib.* 31. *num.* 152. *verſ. ſecundum*,
Bonacina *de Matrimonio q.* 5. *punct.* 2. §. 2.
n. 14. Gallemart *ad ſeſſ.* 24. *cap.* 2. Trident.
16 *de reformat. Matrimonii*. Et ſimiliter dicit Pi-
gnatell. *tom.* 7. *conſul.* 93. *n.* 6. *&* 7. Sacram
Congregationem declaraſſe, ſi incertum ſit,
quis ex pluribus, qui tetigerunt, fuerit deſi-
gnatus, aut quis primus tetigerit; omnes
contraxiſſe; Sic refert, & tenet etiam Fa-
gnan. *in c. ex literis* 8. *de cognatione Spiri-
tuali num.* 5.

17 Levans de Fonte infantem tamquam Pro-
curator nomine alterius, non contrahit cogna-
tionem, ſed ipſam contrahit mittens, ſeu
mandans, quia ſecundum Jura poteſt quis me-
dio Procuratore, quod per ſe ipſum; *Regul.*
77. *de Regul. Juris in* 6. *Qui facit per alium,
perinde eſt ac ſi faciat per ſe ipſum*, & actio
tangendi poteſt alteri committi, & ita Prin-
cipes & Magnates ſemper ſolent per Procura-
torem levare infantes, qui tamen judicio om-
nium ſunt, & appellantur veri Patrini; Pro-
curator autem, cum non ſit deſignatus, nec
habeat intentionem levandi ſuo nomine, non
eſt vere Patrinus; Sic declaravit Sac. Cong.
Concilii *in Veronen. 29. Martii* 1582. *&* 15.
Martii 1621. & *in Tridentina* 16. *Martii* 1630.
ſic referunt, & tenent Nicol. *part.* 1. *lib.* 1.
tit. 10. *de nuptiis num.* 37. Gallemart *ad ſeſſ.*
24. *cap.* 2. Trid. *de reform. Matrim.* & alii
paſſim. Ex duobus Patrinis deſignatis, quo- 18
rum unus tangit infantem in Baptiſmo, &
alter aſſiſtit, ſed non tangit, contrahit co-
gnationem ſolum is, qui tangit; Sic declara-
vit Sac. Cong. Conc. *in una Cremonenſi* teſte
Fagnano *in cap. Veniens 6. de cognat. Spirituali
num.* 8. Et Sac. Cong. Epiſc. *in una S. Marci*
13. *Februarii* 1593. declaravit non contrahi
cognationem ab eo, qui defert infantem ad Ba-
ptiſmum, niſi etiam illum teneat, vel ſuſci-
piat, cum baptizatur: & contrariam conſue-
tudinem eſſe abuſum, ut etiam declaravit Sa-
cra Congregat. Concilii, refert Nicol. *loco
cit.* Nam ut Patrinus contrahat cognationem,
requiritur contactus phyſicus, dum tenet in-
fantem; Sanchez *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 59.
num. 6. Villalob. *in ſumma tom.* 1. *tr.* 14. *diſ-
ficul.* 9. *num.* 18. Licet ad munus Patrini non 19
poſſint admitti duo ejuſdem ſexus, poſſunt
tamen admitti, ſi unus teneat proprio nomi-
ne, & alter ut Procurator alterius Perſonæ di-
verſi ſexus. Sic declaravit Sacra Congregatio
Conc. *in una Veronenſi 29. Martii* 1582. Quam- 20
vis ſuſcipientes puerum in Baptiſmo privatim
adminiſtrato non contrahant cognationem, ut
declaravit Sac. Cong. Concilii, privatim tamen
baptizans cognationem contrahit, etiamſi ſit Lai-
cus, etiamſi baptizet in neceſſitate, unde bapti-
zans filium concubinæ morientem, non poteſt po-
ſtea cum ea contrahere Matrimonium abſque
diſpenſatione; *c. Pervenit* 1. *cauſ.* 30. *q.* 1. Et
ſic declaravit Sac. Congreg. Concilii teſte Ni-
colio *loco cit.* Si tamen Maritus in extrema 21
neceſſitate baptizaret proprium filium, non
impediretur debitum petere, textu expreſſo *in
cap. Ad limina 7. cauſ.* 30. *quæſt.* 1.

Tenentes infantem, dum in Eccleſia ſup- 22
plentur ſolemnes cæremoniæ omiſſæ in Baptiſ-
mo ei privatim collato, non contrahunt co-
gnationem; Sic declaravit Sacra Congreg.
Concilii 13. *Julii* 1624. Unde, quando Paro-
chus ſimul Patrinorum nomina deſcribit in li-
bro, tenetur addere, fuiſſe ſolum Patrinos in
Catechiſmo, & non in Baptiſmo; Sanchez *de
Matrim. l.* 7. *diſp.* 10. *num.* 13. Sic Comma- 23
ter ſuſcipiens puerum de manibus Compatris,
non contrahit cognationem, quia non dicitur
eum tenere, vel ſuſcipere de Sacro Fonte;
Sac. Cong. Conc. 27. *Septembris* 1601. Patri- 24

nus & Matrina non contrahunt inter ſe cognationem , quia non impediuntur , inter ſe conjungi ; Ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 2. de reform. Matrim.* & S. Pio V. in Conſtit. in-
25 cip. *Cum illius vicem* . Unde Maritus, & Uxor non peccant, ſi ſimul ſuſcipiant, vel teneant alienum puerum in Baptiſmo, nec pro-
26 hibentur ſibi debitum reddere. Solo enim Jure antiquo hoc erat eis vetitum propter cognationem ſpiritualem , quam tunc contrahebant, quæ cum modo ſublata ſit a Tridentino *l. c.* non video quo Jure prohibeantur tenere ; Navarr. *in Manuali c. 21. num. 39.* Sanchez *lib. 7. diſp. 57. num. 5.* Barboſa *l. c. n. 57.*
27 & alii paſſim. Suſcipientes, & baptizantes filium Infidelium , non contrahunt cognationem Spiritualem cum ejus parentibus infidelibus ; Paganis v. g. & Judæis , ſicuti hæc cognatio ſpiritualis nec contrahitur inter Infidelem baptizantem , ſeu ſuſcipientem , & Fidelem baptizatum , ſeu ſuſceptum , & parentes ejus .
28 Et ratio eſt, quia Infideles, ſeu non baptizati , nullius cognationis ſpiritualis ſunt capaces , quia unicum hujus principium eſt Baptiſmus, quem non habent , ut expreſſe docet Divus Thomas *in 4. diſt. 41. q. 2. art. 3. qu. 1. ad 3.* his verbis : *Qui non eſt baptizatus , non poteſt aliquem levare de Sacro Fonte , cum non ſit membrum Eccleſiæ , cujus typum gerit in Baptiſmo ſuſcipiens , quamvis poſſit baptizare , quia eſt creatura Dei , cujus typum gerit baptizans , nec tamen aliquam cognationem contrahere ſpiritualem poteſt , quia eſt expers ſpiritualis vitæ , in quam homo primo per Baptiſmum naſcitur ;* cum ergo cognatio ſpiritualis ſit qualitas relativa , quæ nequit eſſe inter duo extrema , ideſt nequit eſſe in ſuſcipiente , ſeu baptizante , niſi ſit etiam in ſuſcepto , ſeu baptizato , & parentibus ejus , ſequitur aperte, quod ſi ipſam non contrahant Infideles , nec etiam contrahant Fideles ; & hanc ſententiam tuetur mordicus Sotus *in 4. diſt. 41. qu. 1. art. 2. concluſ. 2. §. poſtremo* his verbis ; Gloſſa *Canonis 1. cauſ. 30. q. 1.* illud affirmat ; *At vero Divus Thomas id meritiſſime negat , neque in dubium revocari debet , quoniam fundamentum cognationis ſpiritualis eſt eſſe ſpirituale , quod per regenerationem Baptiſmi ſuſcipimus ; & ideo ſicut non baptizatus baptizans nullam contrahit cognationem non baptizato , ita ex adverſo neque baptizatus ullam contrahit cum non baptizato ;* Sic tenet Barboſa *de poteſt. Epiſcop. p. 2. allegat. 30. num. 34. & de poteſt. Parochi c. 18. num. 27.* & in Trid. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim. c. 2. num. 24. & 25.* Fagnan. *in cap. Nobis n. 9. & 10. de Jure patronatus , & in cap. Veniens , de cognatione Spirituali num. 14.* Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp. 70.* Ricciul. *de Jur. patr. extr. grem. Eccleſ. lib. 2. c. 4.* Reginald. *in praxi lib. 21. num. 157.* Bonacina *de Matrim. q. 5. p. 5. §. 2.* Gonzalez *in cap. Ex litteris 8. de cognat. Spirituali num. 6.* Navarr. Valent. Nicolius, Ledeſma, Rebuff. Pontius, Paſſerin. Roſignolus, La Croix, Henricus *in cap. Veniens , de cognatione Spirituali n. 1.* Alexander de Nævo *in cap. Contracto , de cognat. Spirit. num. 13.* Petra *in Conſtit. 5. Honorii III. ſect. 2. n. 13.* & alii contra Gloſſ. verb. *Ex lavacro , in c. 1. cauſ. 30. q. 1.* Archidiac. *ibi n. 3.* S. Antonin. Roſel. Angel. Cajetan. Vivald. Palud. Tolet. Coninch. Averſam , Henriq. & alios .

Immo multi tenent, quod , & ſi contingat 29
Judæum , vel Infidelem deinde converti ad Fidem , & baptizari, nihilominus ex actu geſto in infidelitate non incipiet habere locum cognatio ſpiritualis , adeoque non impedietur contrahere Matrimonium cum baptizato, vel ejus parentibus , & ſimiliter parentes Infideles , ſi convertantur, niſi aliunde impediantur ; Nicolius *lib. 1. Civil. tit. 10. de nuptiis n. 37.* Anton. Ricciul. *loc. cit. num. 7.* Joan. Sanch. *in ſelectis diſp. 40. num. 16.* Alexander de Nævo *in cap. Contracto , de cognat. Spirit. n. 13.* Sotus *in 4. diſt. 42. q. 1. art. 3.* Petrus de Ledeſma *de Matrim. q. 56. art. 1.* Roſignol. *part. 6. de Baptiſmo q. 6. art. 2. num. 6. & de Matrim. contract. 15. prænot. 10. ſect. 4. num. 38.* La Croix *lib. 6. par. 1. de Baptiſmo num. 368.*
& 369. & varii alii . Et rationem ex eo de- 30
ducunt , quia quod ab initio invalidum fuit non poteſt tractu temporis convaleſcere ; *Reg. 18. Juris in 6.* & præcipue quia nulla Lex invenitur de hoc, & de modo, quo poſtea reſultaret, & convaleſceret cognatio ratione Baptiſmi
præteriti . Quidquid autem ſit , dato caſu, quod 31
tales Infideles expoſt converterentur, & baptizarentur , & vellent contrahere cum a ſe ſuſceptis, vel baptizatis , vel cum iſtorum parentibus, pro tutiori eos conſulerem ad Sanctam Sedem pro deciſione, & proviſione recurrere , eo quia contraria opinio defenditur a Gloſſa, Archidiacono, S. Antonino, & aliis graviſſimis doctoribus *n. 28.* citatis ; & Eccleſia ſine diſtinctione , & limitatione ſtatuit cognationem inter omnes tales perſonas , ut patet *ex cap. Ita deligere 1. cauſ. 30. q. 3.* & *cap. Veniens 6. de cognat. Spirit.* & fere per totum titulum , & *ex cap. Nedum 1. & cap. Quamvis 3. de cognat. ſpirit. in 6.* & ex Trid. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim. c. 2.*

Pa-

32 Patrinus poteſt eſſe omnis Fidelis ad uſum
perfectæ rationis perventus, (*) etiamſi eſſet
junior filiaſtro adulto, & licet adhuc impuber
contraheret cognationem ſpiritualem, ut de-
claravit Sac. Cong. Conc. quæ conſulta, an
puella novem annorum levans de ſacro Fonte
infantem, contrahat cum eo cognationem ſpi-
ritualem? *Reſpondit contractam eſſe cognationem*
33 *ſpiritualem, non obſtante ætate*. Et hæc ſenten-
tia fuit confirmata a Gregorio Tertiodecimo,
qui tamen noluit petitam diſpenſationem con-
cedere, ut refert Fagn. *in cap. Ex litteris* 8.
de cognatione Spirituali num. 16. & *in cap. Ve-
niens eodem tit. n.* 18. aſſerit eamdem Congre-
gationem decreviſſe *eum, qui plena pubertate
baptizatum non præcedit, ſi ut Patrinus eum te-
tigerit, contrahere cognationem, quamvis ſe-
cundum naturam illum generare non potuiſſet*.
34 Non poteſt autem eſſe Patrinus Infidelis, &
qui non eſt baptizatus, ſicuti non poteſt eſſe
Patrinus in Confirmatione, qui non eſt Con-
firmatus, textu expreſſo *in cap. In Baptiſmate*
102. *de conſecr. diſt.* 4. *In Baptiſmate, vel in
Chriſmate non poteſt alium ſuſcipere in filiolum
ipſe, qui non eſt baptizatus, vel confirmatus* (**).
35 Hæretici ſaltem licite Patrini eſſe non poſſunt,
quia oves non ſunt tradendæ lupis, a quibus
nulla ſpes probæ educationis in Fide ſperari
poteſt, quæ tamen eſt finis Eccleſiæ in deſi-
gnandis Patrinis, ut patet *ex cap. Vos ante*
194. *de conſecr. diſt.* 4. & Conc. Arelat. VI.
can. 19. Conc. Moguntinum *can.* 47. & Concil.
Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 3. & Conc. Me-
diolan. I. *p.* 1. *tit de Baptiſmo;* Immo Conc.
Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 5. expreſſe pro-
hibet his verbis: *Multo autem minus Hæreti-
cos, vel etiam de Hæreſi ſuſpectos ſinat* (*Paro-*
36 *cus*) *eſſe Fidei ſponſores*. Urgente tamen gra-
vi cauſa, vel neceſſitate, ut fieri ſolet in ter-
ris, ubi Catholici cum Hæreticis permixti vi-
vunt, etiam Hæreticum permitti poſſe, tra-
dit Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 7. &
alii, quia baptizatus in hoc caſu poſſet, & de-
beret in vera Fide Catholica inſtrui, vel a
parentibus, vel a Parocho, vel a Ludimagi-
ſtro, & poſſe Hæreticos eſſe Patrinos ſuppo-
nunt Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 60. *n.* 2.
Bonac. *de Matrim. p.* 3. *punct.* 5. §. 2. *n.* 22.
Reginald. *lib.* 31. *n.* 157. Paſſerin. *c.* 6. *n.* 27.
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 30.
num. 35. Fagnan. *in cap. Nobis, de Jure pa-
tronat. n.* 9. & 10. Petra *in Conſt.* 5. *Honor.
III. ſect.* 2. *n.* 13. ubi dicunt, Hæreticos le-
vantes infantes de ſacro Fonte contrahere co-
gnationem ſpiritualem. Immo urgente gravi 37
cauſa, vel metu, poſſet etiam Catholicus eſſe
Patrinus infantis Hæretici a Prædicante bapti-
zandi: dummodo per hoc munus non cenſea-
tur approbare ritum Hæreticorum, quia hoc
foret intrinſece malum; Si vero hoc pericu-
lum abſit, ut ordinarie videtur abeſſe in Ger-
mania, dicendum eſt licere, ob piam, &
notabilem utilitatem, quia Patrinus per hoc
tantum profitetur, quod puerum ſuſcipiat in
curam ſuam inſtruendum in vera Fide, facit-
que ſaltem hanc cæremoniam catholice obſer-
vari; Layman *loco cit. num.* 6. Gobat. *tract.*
2. *de Baptiſmo num.* 565. Buſemb. *lib.* 6. *de
Baptiſmo dub.* 5. *art.* 2. *reſp.* 3. Tambur. *c.* 4.
§. 7. *n.* 8. La Croix *lib.* 6. *p.* 2. *de Baptiſmo
n.* 370. Caſtropal. Lugo & alii.
Patrini licite eſſe non poſſunt excommuni- 38
cati, nec facinoroſi, aut criminoſi, aut mo-
ribus infames; Rituale Rom. *tit. de Patrinis;*
Conc. Mediolanenſe I. *p.* 2. *de Baptiſmo;* Con-
cil. Pariſienſe VI. *lib.* 1. *cap.* 54. quia prohi-
bitum eſt cum excommunicatis non toleratis
habere communionem, præſertim in Sacris;
& criminoſi, ſeu moribus infames plus pro-
mittunt deſtructionis, quam inſtructionis in
Fide, & pietate, quæ tamen eſt finis Eccle-
ſiæ in deſignandis Patrinis, ex textibus, &
Conciliis allegatis *numero antecedenti;* Layman
de Baptiſmo cap. 9. *n.* 2. Gobat *tract.* 2. *de
Baptiſmo num.* 555. Nec Patrini licite, & or- 39
dinarie poſſunt eſſe muti, ut ipſos excludunt
Ancharan. & Fernandez propter *cap. Parvuli,
de conſecr. diſt.* 4. ut refert Barboſa in Triden.
ſeſſ. 24. *de reformat. Matrimon. cap.* 2. *num.* 11.
Nec poſſunt eſſe proprii Parentes infantis ba- 40
ptizandi; Ritual. Roman. *tit. de Patrinis*, &
conſtat *ex cap. Pervenit* 1. *cap. Dictum eſt* 4.
cap.

(*) *Not. Rom.* Concilium Rothomagenſe ſtatuit Tit. *De Sacramentis num.* 4. Patrinos eſſe debere *ad minus quatuordecim annorum, aut alterius competentis ætatis*, Tom. 15. Concil. edit. Labbeanæ col. 827.

(**) In Concil. Aquenſi ann. 1585. Tit. *de Baptiſmi Sacramento* hoc ſtatutum legitur: *In Baptiſmo Compater ne ſit, qui Sacro Chriſmate confirmatus non eſt*. Idem docet S. Antonin. 3. *p. tit.* 14. §. 1. his verbis: *ut debilis accedens baptizandus, ad hoc debet ſuſtentari ab alio, qui tamen ſit Chriſmatus*. Et firmat Romanum Rituale.

cap. De eo 5. cauſ. 36. de conſecr. & *ex cap. Si vir 2. de cognat. ſpirituali*. & docet S. Thomas *q. 67. art. 8. ad 2.* adeout, ſi extra neceſſitatem, ac temere Parens propriam prolem ſuſcipiat, cognationem ſpiritualem cum conjuge contrahat, ideoque debitum petere non poſſit, niſi ab Epiſcopo, ſeu habente facultatem, prius diſpenſationem obtineat, ut dicunt Herincx *diſp. 7. de Baptiſmo q. 4. num.* 18. Layman *loco cit. num. 3.* Clericat. *c. 116. n. 61.* Felix Poteſtas *tom. 1. p. 4. n. 3005.* & alii; Sanchez tamen *lib. 9. diſp. 26. num. 7.* fatetur eſſe probabile, quod nequidem petere debitum prohibeatur Patrinus communis Filii; & Roſignolus *p. 2. de Baptiſmo q. 6. de Patrinis art. 2. num.* 14. abſolute defendit, quod ſi Pater, & Mater admitterentur ad ſuſcipiendum proprium Filium, non contraherent cognationem Spiritualem, recte ſubdens ſic debere omnes tenere poſt Concil. Trid. *loco cit. ſupra num.* 24.
41 vide *ibi*. Monachi, & Regulares utriuſque ſexus nequeunt licite eſſe Patrini; *cap. Non licet* 103 *de conſecrat. diſt.* 4. ibi: *Non licet Abbati, vel Monacho de Baptiſmo ſuſcipere filios, vel commatres habere; cap. Monachi* 104. *de conſecrat. diſt.* 4. ibi: *Monachi ſibi compatres, commatreſve non faciant, nec oſculentur fœminas; & c. Placuit* 8. *cauſ.* 16. *qu.* 1. ibi: *Placuit communi Concilio noſtro, ut nullus Monachorum... præſumat.... neque filium de Baptiſmo accipere, neque aliis qualibuſcumque negotiis ſe implicare, ſit clauſtro ſuo contentus, quia ſicut piſcis ſine aqua caret vita, ita ſine Monaſterio Monachus; ſedeat itaque ſolitarius & taceat, quia mundo mortuus eſt, Deo autem vivit*. Et *in cap. Pervenit* 26. *cauſ.* 18. *q.* 2. ubi Divus Gregorius ſic ſcribit Valentino Abbati: *Pervenit ad Nos, quod in Monaſterio tuo paſſim mulieres aſcendant, & quod eſt gravius, Monachos tuos ſibi commatres facere, & ex hoc incautam cum eis communionem habere; ne ergo hac occaſione humani generis inimicus ſua eos (quod abſit) calliditate decipiat, ideo hujus te præcepti ſerie monemus, ut neque Mulieres in Monaſterio tuo permittas aſcendere, neque Monachos tuos commatres ſibi facere*. Et Concil. Colonienſe III. *tit. Cenſuræ c.* 16. ibi: *Quamvis Religioſis omnibus interdictum Sacris Canonibus ſit, ne parvulos in Baptiſmo ſuſcipiant, aut nuptiarum conviviis interſint, paſſim tamen hi Canones negliguntur &c. idcirco Abbatibus, Prioribus, & Religioſis quibuſcumque ſuſceptionem parvulorum in Baptiſmo, & nuptiarum convivia plane interdicimus, quantavis neceſſitate, vel parvulis, vel deſponſatis jungantur. Contrarium facientes pro tranſgreſſione, & ſcandalo dato, ſevera pœnitentia decernimus caſtigandos*. Concil. Trevirenſe *c.* 11. *Religioſi ... neque pueros de ſacro Baptiſmatis Fonte per ſe, vel per ſuffectas Perſonas ſuſcipere præſumant;* Concil. Rhemenſe *tit. de Baptiſmo* §. 7. ibi: *Numquam vero Monachus Patrinus, vel Monialis*
Matrina eſſe queat. Et juxta hæc omnia fuit 42
in Rituali Romano Pauli V. juſſu edito, & publici Juris facto, ſic expreſſe ſtatutum: *Præterea ad hoc etiam munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, neque alii cujuſvis Ordinis Regulares a ſæculo ſegregati*, ex quibus verbis aperte patet comprehendi ſub hac prohibitione non ſolum Monachos, ſed quoſcumque alios Regulares, ut cenſet Layman *lib. 5. tract. 2. c. 9. num. 3.* Roſignolus *p. 2. de Baptiſmo q. 6. art. 2. de Patrinis num.* 18. Felix Poteſtas *tom. 1. p. 4. num. 3007.* & alii paſſim; Et idcirco hoc munus ſolet interdici omnibus Regularibus in fere cunctis Conciliis Provincialibus, & Synodis Diœceſanis. Et expreſſe decrevit Sacra Congr. Concil. *in Mediolanen. 3. Octobris 1671. ad 3. Dub. lib. 27. Decret. fol. 224.*

Immo a Conciliis Provincialibus, & Syno- 43
dis Diœceſanis, nedum hoc munus ſolet interdici Regularibus omnibus, ſed & etiam aliis
Eccleſiaſticis ſæcularibus. In Concilio Provin- 44
ciali Aquenſi *tit. de Baptiſmi Sacramento*, ſic præciſe ſtatuitur: *Compater ne adhibeatur Regularis aliquis, nec paſſim Clericus ſæcularis Sacris initiatus, aut Beneficium Eccleſiaſticum ob-*
tinens. In Concil. Rhemenſi *tit. de Baptiſmo* 45
§. 7. ſic habetur: *Parocus in ſua Parœcia, & initiatus Sacris Ordinibus in ſuæ reſidentiæ, vel Beneficii loco, pueros de Sacro Fonte non ſuſci-*
piant. In Synodo Diœceſana Mediolanen. II. 46
ſub Divo Carolo *decret.* 17. *ut conſtat ex actis Eccleſ. Mediolanenſ. part.* 2. & deinde *part. 4. tit. Inſtructiones Baptiſmi de cæremoniis, quæ peracto Baptiſmo ſerviantur:* ſic præcipitur: *Nec vero Monachos Regulares, Clericoſve Sæculares Sacris initiatos ad infantem de Baptiſmo ſu-*
ſcipiendum adhiberi ſinet (Parochus). Et ſic 47
interdictum reperitur in plurimis aliis Provincialibus Conciliis, & Diœceſanis Synodis, quæ brevitatis gratia omittuntur, adducendo tantummodo duas ultimas Synodos in hac Alexandrina Diœceſi celebratas, in quarum prima celebrata *anno* 1711. *tit. 4. de Sacramento Baptiſmi decreto* 2. ſic præciſe habetur: *Occaſione Viſitationis hujus Alexandrinæ Diœceſis inſpeximus in libris Parochialibus Baptizatorum contra Ritualis Romani præſcriptum Sacerdotes, & Cle-*

ricos

ricos Sacris Ordinibus initiatos, fuiſſe interdum adſcriptos, & admiſſos in Compatres, ſeu Patrinos, & aliquando per Procuratorem etiam Moniales in Commatres; Supramemoratos idcirco non eſſe in hujuſmodi munere admittendos, neque in Sacramento Baptiſmi, neque Confirmationis Parochis mandamus ſine noſtra expreſſa licentia in ſcriptis ſub pœna aureorum decem pro qualibet vice; & in ſecunda celebrata 1732. *tit.* 6. *de Baptiſmo* ſic ſtatuitur: *Prohibeantur a ſuſcipiendo infante a Sacro Fonte pro ſponſore, ſeu Patrino, & Matrina Regulares, Eccleſiaſtici, & Clerici etiam in Minoribus conſtituti ſine expreſſa noſtra licentia*.

Additiones ex aliena manu.

48 Plura de Baptiſmo *ſeptem articulis* congeſſit Auctor, quæ vel non plane explicata, vel magis receptis opinionibus contraria videri fortaſſis poſſunt. Nos brevitati ſtudentes, quoad prima Lectorem amandamus ad eos, qui uberes tractatus de Baptiſmo conſcripſere; quoad cætera vero contenti fuimus pauca verba uncinulis concluſa ſuis in locis addidiſſe. Hic tantum adjicimus (quoad ea, quæ profert Auctor *art.* 5. *n.* 7. & 8.) monſtrum genitum ex muliere & bruto, tum etiam ex viro & bruto femella, quod Auctor *ibi* poſſibile ponit, per nos *impoſſibile* prædicari. *Pueriliter* etiam aſſertum cenſemus factum illud *ibid.* ſub *n.* 10. relatum, quod Auctor *authentice* teſtatum a pluribus Scriptoribus *ibid. citat.* pronunciat. Reſtat, ut quod anno Dom. 1747. a SS. P. N. Benedicto XIV. ſuper Baptiſmi adminiſtratione decretum eſt, hic copioſius ſubnectamus.

49 Auctor ſane in ſuis *Supplementis ad art.* 5. *a n.* 43. *ad* 64. de Judæorum, ſive Infantium, ſive Adultorum Baptiſmo iis contra parentum ſive adultorum ipſorum voluntatem collato locutus eſt juxta eam, quam Benedictus XIV. anno ſupradicto die 27. Febr. decretalem Epiſtolam Archiepiſcopo Tarſenſi direxit ſuper hac re incip. *Poſtremo menſæ*, in ejus Bullario *tom.* 2. *a pag.* 186. *ad* 237., in qua hæc continentur.

50 Cum Antonius quidam Vivianus domum Hebrææ ingreſſus tres ejus filias, quarum major 12. annos non excedebat, baptizaſſet, conſultus Pontifex fuit a præfato Archiepiſcopo, Romæ Viceſgerente, de hoc Viviani facinore, & de baptizatarum puellarum educatione; Bened. XIV. *epiſt.* Poſtremo menſe *n.* 1.

51 Quoniam facta hujuſmodi frequenter audiuntur, *ibidem num.* 2. ideo illis proſpecturus materiam dividit Pontifex in duas partes, in quarum prima diſcuſſurus ſit, an invitis parentibus Hebræi infantes baptizari licite poſſint? Quando id liceat? Cum non liceat, ſit ne ratus, an irritus Baptiſmus impertitus? Quid in praxi obſervandum? Et quomodo collatio Baptiſmi ſit probanda? In altera vero de Adultorum Baptiſmate loquuturus; *ibidem num.* 3.

Quoad infantes Hebræorum, adductis DD. opinionibus, negat, eos poſſe reluctantibus parentibus baptizari; *ibid. n.* 4. 5. & 6. At 52
varios excipit caſus. 1. Si ii ſunt in mortis extremo diſcrimine conſtituti. 2. Si a parentibus projecti deſtitutique inveniantur; *ibid. num.* 8. 3. Si expoſiti, etiamſi repetantur poſtea a genitoribus, qui eo caſu patriam amittunt poteſtatem; *ib. n.* 9. Hic obiter, & qui vere expoſiti dicantur, *ib. num.* 12. & quam ſervitutem Hebræi ſerviant; *ibid. num.* 11. & quare in ditione Eccleſiaſtica habitare permittantur; *ib. n.* 12. & 13. Pontifex ſapientiſſime ſuo more explicat. 53 54 55 56 57

Tranſit deinde ad Tutores, quorum deficientibus parentibus, conſenſum ad Infantium Baptiſmum requiri; *ib. n.* 14. & ſi eorum Pater Chriſtianus fiat, Matris diſſenſum non officere; *ib. n.* 15. & viceverſa nec diſſenſum Patris attendendum, ſi Mater Chriſtiana conſentiat, exponit, *ib. n.* 16. immo nec diſſenſum Matris, ſi mortuo jam Patre, avus paternus nepotem baptizari permittat; *ibidem num.* 17. 58 59 60 61

Si Pater filios Chriſtianos fieri velit, poſtmodum vero eum pœniteat, poterunt, ſi infantes, baptizari, ſi adulti, catechizari, ut eorum voluntas exploretur; *ib. n.* 18. 62

Infidelium filii a parentibus ob ſuperſtitionem aliquam ſacro Lavacro mundari permiſſi, non ut Chriſtiani fiant, non ideo haud regenerantur; *ib. n.* 19. quidquid ſenſerit Synodus anno 1148. ſub Patriarcha Luca habita; *ib. num.* 20. In praxi vero non licet eos baptizare, ſi in parentum infidelium poteſtate ſint relinquendi, ſecluſo tamen mortis imminentis articulo; *ib. a n.* 21. *ad* 24. 63 64 65

Baptiſmus Hebræis infantibus impertitus licet illicite, ratus ille erit, non obſtante ſingulari Durandi opinione; *ib. n.* 26. & 27. 66

Hebræorum infantes illicite baptizati, e manu parentum ſunt recuperandi, & a Chriſtianis educandi; & ſi poſtea a Fide deſciverint, pœnis coercendi; *ib. num.* 28. & 89. Nec attendenda Calderini opinio, qui exiſtimavit, 67 68

eos

eos parentibus ſub cautione reſtituendos; *ib. num.* 29. *&* 30.
69 Qui illicite Hebræorum infantes baptizavit,
quod id fecerit quod Eccleſia vetat, Judicis
70 arbitrio erit puniendus. Baptiſmati autem
comprobando, unius ſufficit teſtimonium, ſi
teſti fides prudenter adhiberi poſſit, aut ſi
idem teſtetur, qui baptizavit; *ib. n.* 31.
71 Hæc quoad infantes: quoad adultos vero,
qui regulariter tales ſunt cenſendi ſeptennio
72 expleto; *ib. n.* 32. iis petentibus Baptiſmus
non eſt denegandus, ſi de eorum perfecto ra-
73 tionis uſu non dubitetur; alias Sacramentum
eſſet differendum, & petentes retinendi, &
74 inſtruendi; *ib. n.* 33. 34. *&* 35. & parentum
conſenſus non attenditur; *ib. num.* 36. *&* 37.
75 His non obſtantibus, quæ a Carolo Magno Im-
per., & a Siſebuto Hiſpaniæ Rege facta ſunt,
quorum is Saxones idolatras, hic Hebræos vi
ad Baptiſmum recipiendum compulere; *ibid.*
76 *n.* 38. *&* 39. Nam ad hoc, qui Fidelis nun-
quam fuit, vi nunquam erit compellendus;
77 *ib. n.* 40. Sed adultus tantum recipiendus, qui
petat, & idoneus inveniatur, *ib. n.* 41.
78 Tandem inquirit Pontifex, quid dicendum
de adultis, quibus non petentibus Baptiſmus
impertitus ſit? Eos quidem retineri oportere
ait, inquirere a quo, & quomodo fuerint ba-
79 ptizati, & inſtruere; *ib. n.* 42. Si vero diſ-
ſentiiſſe ex probationibus comperiantur, non
80 obſtante Gloſſa in *Can. ſolet, de Conſecr. diſt.*
4. invalidum declarandum erit juxta S. Tho-
mam Baptiſma iis collatum; *ib. n.* 43. Quare
debent interrogari, quo animo non poſtula-
tum acceperint Sacramentum; *ibid. num.* 44.
81 Si enim voluntate lavacrum Eccleſiæ proprium
82 accipiendi, erit validum; *ib. num.* 45. Idem
dicendum, ſi nulla præſenti voluntate id fa-
ciendi, ſed antecedenti tantum non retra-
83 ctata; *ib. num.* 46. Si vero vultu compoſito,
at mente alieniſſima acceſſerint, ac ideo neu-
tra voluntate, invalidum erit; *ibid. num.* 47.
84 *&* 48. Tandem ſi adultus ad Baptiſmum vi
adigatur, & licet vi adactus, tamen acce-
85 dat, valide baptizatur; ſi ipſi reluctanti Ba-
ptiſmus adminiſtretur, erit invalidus; *ibidem num.* 49.
86 Ut autem probetur voluntas adulti quæ fue-
rit, cum Baptiſmum ſuſcepit, is primo eſt au-
diendus, non tamen credendus, niſi ejus di-
cta comprobent circumſtantiæ; *ibid. num.* 59.
87 Ex quibus ſi evincatur nullam ei fuiſſe vo-
luntatem, hortandus eſt, ut rite ſuſcipiat Sa-
88 cramentum; ſi nolit, remittendus. In dubio
vero erit baptizandus ſub conditione juxta
S. Thomam: *ib. num.* 51. Et taliter baptiza- 89
tus tenebitur Chriſtianam Fidem obſervare;
ib. num. 52.
Hic Pontifex, antequam Epiſtolæ finem im- 90
ponat, alia dubia circa hanc materiam ſol-
vere opportunum exiſtimat; *ib. n.* 53.
Cum a vico ſit evocandus Hebræus, Chri- 91
ſtianiſque tradendus, qui nuncio haud dubio
delatus eſt deſiderare Baptiſma, quandonam
hæc denunciatio minime dubia erit habenda?
ibid. n. 54. Reſp. Licet unus teſtis regulariter 92
non ſufficiat, hoc tamen varias habet limita- 93
tiones, recipieturque in caſu noſtro teſtis ſi-
ve vir, ſive mulier, claris ſuffultus indiciis,
& conjecturis, *ib. num.* 55. Dummodo ſit no-
tæ probitatis & fidei. Oportet deinde teſtem 94
vel teſtes examinare, & ſi duo in omnibus
concordent, Hebræus erit ad Catechumeno-
rum domum evocandus; ſin minus, Judex 95
Hebræi voluntatem explorabit, ut vel ad vi-
cum remittat, vel ad Catechumenos aman-
det; *ib. num.* 56. Hoc decretum eſt a Con-
gregatione S. Officii ann. 1727. Bened. XIII.
approbante; *ib. n.* 57.
Altera quæſtio pertinet ad Sponſas, & Con- 96
juges ab eorum viris Fidei oblatis Chriſtia-
næ. Notandum autem primo, ſtatim ac vir 97
S. Lavacro inunctus ad ſecundas nuptias tran-
ſit, primum ſolvi matrimonium cum Hebræa
non baptizata, licet de hac ab aliquibus du-
bitetur, an ideo libera evadat; *ib. n.* 58. 2.
Notandum, apud Hebræos Sponſum in Spon- 98
ſam auctoritatem majorem habere quam apud
Chriſtianos; *ib. n.* 59. Ideo Hebræorum nulla
querela eſt, ſi Sponſus aut vir, Sponſam vel 99
mulierem ad fidem offerat, & hæc oblatio 100
non erit ab Eccleſia rejicienda; *ib. num.* 58.
& 59. Conqueruntur autem Hebræi, aliquan-
do fictitia eſſe Sponſalia, ut poſſit quis vir- 101
ginem apud nos ducere, quam apud eos num-
quam fortaſſe duxiſſet; *ib. n.* 60. & per hoc 102
duram exiſtimant virginis e vico extractio-
nem, & in domo Cathecumenorum per qua-
draginta dies detentionem; *ib.*
Hic Pontifex ſuam Eccleſiaſticam eruditio- 103
nem oſtendit, de Hebræorum Sponſalibus tam
ex eorum Scriptoribus, quam ex Rabbinorum
dictis differens; decernitque, ſi de contractis
Sponſalibus ea argumenta adſint, quæ apud
Chriſtifideles ſufficiant, virginem eſſe evocan-
dam, & explorandam. Si vero probationes 104
etiam apud Hebræos contracta Sponſalia evin-
cant, tunc ſtatim domui Cathecumenorum
Præpoſitis eſſe tradendam. Vide *ibidem a num.* 61. *ad* 70.

Sup-

105 Suppoſitis tandem Hebræorum fraudibus, qui Hebræum Chriſtianam fidem amplecti cupientem alio mittunt, deſponſatam virginem alteri matrimonio conjungunt, ſponſalium probationes occultant, vigilantem Eccleſiaſticum Judicem eſſe oportere, ac pœnis etiam Hebræos in officio ab eo continendos, ſedulo inculcant; *ib. n.* 71.

Hæc ſunt, quæ ab hac Decretali Epiſtola extraxiſſe opus fuerat, ut de Baptiſmo tractationi coronis imponeretur.

BARBITONSORES. Vide verb. *Feſta*, *Feſtivitates num.* 122.

BEATIFICATIO. } Vide verb. *Veneratio*
BEATUS. } *Sanctorum*.

BELLUM.

Articulus I.

Quo ad ea, quæ concernunt ejus eſſe, Diviſionem, & Juſtitiam.

1 BEllum proprie dictum differt a ſeditione,
rixa, & duello, quia bellum eſt pugna
multitudinis contra multitudinem extraneam.
2 Seditio eſt pugna multitudinis contra multitu-
dinem ejuſdem Reipublicæ, ſeu Communita-
3 tis. Rixa eſt pugna paucorum contra paucos.
4 Et Duellum eſt pugna ſingularis unius contra
5 unum. *Eſt in re communis*. Bellum aliud eſt
6 juſtum, & aliud injuſtum. Bellum juſtum eſt
publica armorum aſſumptio ſolo animo Rei-
publicæ tuendæ, vel vindicandæ facta. Colli-
gitur *ex cap. Dominus noſter* 2. *cauſ.* 23. *q.* 2.
ubi ex verbis S. Auguſtini ſic præciſe dicitur:
*Juſta autem bella definiri ſolent, quæ ulciſcun-
tur injurias, ſi qua gens, vel Civitas, quæ bel-
lo petenda eſt, vel vindicare neglexerit quod a
ſuis improbe factum eſt, vel reddere quod per in-
7 jurias ablatum eſt*. Bellum injuſtum eſt publi-
ca armorum aſſumptio ſola nocendi cupidita-
te, ulciſcendi crudelitate, rebellandi feritate,
aut dominandi libidine, vel alio ſimili animo
facta. Colligitur *ex cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic habe-
tur: *Nocendi cupiditas, ulciſcendi crudelitas,
implacatus, atque implacabilis animus, feritas
rebellandi, libido dominandi, & ſi qua ſimilia
his ſunt, quæ in bellis Jure culpantur*.

Bellum juſtum eſt duplex; Unum defenſi- 8
vum, & alterum offenſivum. Bellum juſtum 9
defenſivum eſt, quo vis per injuriam illata vi
repellitur; Et hoc non ſolum publica, ſed
etiam privata auctoritate eſt cuilibet omni Ju-
re permiſſum, cum cuilibet liceat omni Jure
vim vi repellere, & ſe, ſuaque tueri, ut ha-
betur *in l.* 3. *ff. de Juſtitia, & Jure*. Bellum 10
offenſivum eſt, quo vis infertur injuriæ vin-
dicandæ cauſa: & ad hoc, ut ſit juſtum, tres
potiſſimum requiruntur conditiones, ex com-
muni cum S. Thoma 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *in cor-
pore* ubi ſic habet; *Ad hoc quod aliquod bellum
ſit juſtum, tria requiruntur*. Prima conditio re- 11
quiſita eſt legitima Principis Supremi auctori-
tas. *Primo quidem*, dicit S. Doctor, *auctori-
tas Principis, cujus mandato bellum eſt geren-
dum; non enim pertinet ad perſonam privatam
bellum movere, quia poteſt Jus ſuum in Judicio
Superioris proſequi*. Et hæc prima requiſita con-
ditio colligitur *ex cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
23. *qu.* 5. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic ha-
betur: *Ordo tamen ille naturalis mortalium pa-
ci accommodatus hoc poſcit, ut ſuſcipiendi belli
auctoritas, atque conſilium penes Principes ſit*.
Secunda conditio requiſita eſt cauſa juſta; *Se- 12
cundo*, dicit S. Doctor, *requiritur juſta cauſa,
ut ſcilicet illi, qui impugnantur propter aliquam
culpam, impugnationem mereantur;* & hæc ſe-
cunda requiſita conditio colligitur *ex cap. Do-
minus noſter* 2. *cauſ.* 23. *q.* 2. ubi ex verbis S.
Auguſtini ſic habetur: *Juſta autem bella ſolent
definiri, quæ ulciſcuntur injurias, ſi qua gens,
vel Civitas, quæ bello petenda eſt, vel vindi-
care neglexerit quod a ſuis improbe factum eſt,
vel reddere quod per injurias ablatum eſt, & cap.
Juſtum eſt* 1. *cauſ.* 23. *qu.* 2. ubi ex verbis S.
Iſidori ſic habetur: *Juſtum eſt bellum, quod ex
edicto geritur de rebus repetendis, aut propulſan-
dorum hoſtium cauſa*. Tertia requiſita conditio 13
eſt recta intentio; *Tertio*, dicit S. Doctor,
*requiritur ut ſit intentio bellantium recta, qua
ſcilicet intenditur vel ut bonum promoveatur,
vel ut malum vitetur;* & hæc tertia requiſita
conditio colligitur *ex cap. Apud vero* 6. *cauſ.*
23. *qu.* 1. ubi ex verbis Sancti Auguſtini ſic
habetur: *Apud veros Dei cultores etiam ipſa
bella pacata ſunt, quæ non cupiditate, aut cru-
delitate, ſed pacis ſtudio geruntur, ut mali coer-
ceantur, & boni ſubleventur*.

Iſtis tribus intervenientibus conditionibus 14
poteſt juſte bellum inſtitui; cum hoc tamen,
quod priuſquam bellum inſtituatur, debet pro-
poni, & indicari cauſa parti adverſæ, quæ ſi 15
offerat convenientem ſatisfactionem, debet ac-
cepta-

ceptari, nec poteſt juſte bellum inferri, niſi
16 negata ſatisfactione; Bellum enim debet ſemper
eſſe ultimum remedium injuriæ vindicandæ,
vel Juris recuperandi, quia bellare non
voluntatis, ſed neceſſitatis eſt; *cap. Noli* 3.
cauſ. 23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic
præciſe habetur: *Pacem debet habere voluntas,*
bellum neceſſitas, propter ingentia mala, quæ
ſecum affert bellum, cum ſit perditio ſubſtantiæ
corporis, & animæ, *ut in Authent. de armis in princip.*
& notat Gloſſa 1. *in l. unic.*
Cod. publicæ lætitiæ lib. 12. *et ex annot. ad*
dec. 29. *n.* 9. *p.* 8. Rotæ Romanæ: *Bellum vere*
Bellua eſt, et omnia devorat. Et per hoc
ſic præcipit Deus *Deuter.* 20. *num.* 10. *Si quando*
acceſſeris ad expugnandam Civitatem, offeres
ei primum pacem. Et *Jud.* 20. *num.* 12. *Filii*
Iſrael miſerunt nuntios ad omnem Tribum Beniamin,
ut traderent viros de Gabaa ad ſatisfaciendum
injuriæ illatæ uxori Levitæ, priuſquam
17 *bellum inferrent*. Et quod bellum antequam inſtituatur,
debeat prius indici, habetur *ex cap.*
Juſtum eſt 1. *cauſ.* 23. *q.* 2. ubi ex verbis S. Iſidori
ſic dicitur: *Juſtum eſt bellum, quod ex*
edicto geritur, & Correctores Romani, ibi:
Edicto, in codicibus Iſidori, et in manuſcriptis
legitur ex prædicto, citat enim Ciceronem ex libris
de Rep. qui negat juſtum eſſe bellum, niſi
denunciatum, niſi indictum.

18 Ut autem ab omnibus præ oculis habeantur
juſtæ cauſæ in particulari, propter quas poteſt
bellum indici, & inferri, ſatius duxi hic
19 præcipuas adducere. Primo, ut recuperetur Civitas,
vel Provincia ab hoſtibus injuſte capta,
textu claro *in cap. Juſtum eſt* 1. *cauſ.* 23. *q.* 2.
ibi: *Juſtum eſt bellum, quod ex edicto geritur*
de rebus repetendis, aut propulſandorum hoſtium
20 *cauſa*. Secundo, ut Subditi, & Vaſalli rebelles
ad debitam obedientiam redigantur: *Qui enim*
reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit; ad Roman.
c. 13. *num.* 2. & habetur exemplum *in* 2.
Reg. c. 20. *num.* 21. ubi fuit inſtitutum prælium
contra Abelam Davidi rebellem, ibi:
Homo de Monte Ephraim Seba filius Bochri cognomine,
levavit manum ſuam contra Regem
David: tradite illum ſolum, & recedemus a
Civitate. Et expreſſe habetur *in cap. Noli* 3.
cauſ. 23. *q.* 1. his præciſis verbis Sancti Auguſtini:
Rebellanti & reſiſtenti violentia redditur;
Et hæc ratio movendi bellum tamquam
legitima iterum comprobatur auctoritate ejuſdem
Divi Auguſtini *cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*
21 23. *q.* 1. Tertio, ut obtineantur, quæ Jure
gentium permiſſa ſunt, & per injuriam denegantur,
ut eſt v. g. tranſitus ſine mora, &
ſine nocumento per unam Regionem in aliam,
& ob hanc cauſam Iſraelitæ juſtum bellum
moverunt contra Amorrhæos, Numer. *c.* 21.
num. 21. *& ſeq.* & pro juſto laudatur *in cap.*
Notandum 3. *cauſ.* 13. *q.* 2. præciſis iſtis verbis
S. Auguſtini: *Notandum eſt ſane quemadmodum*
juſta bella gerebantur a filiis Iſrael contra
Amorrhæos, innoxius enim tranſitus denegabatur,
qui Jure humanæ ſocietatis æquiſſimo patere
debebat. Quarto, ad vindicandam gravem 22
contumeliam Principi, vel Reipublicæ illatam,
ut fecit David, 2. Regum *c.* 10. *num.* 4. *&*
ſeq. contra Hanonem Regem Ammonitarum
pro illata injuria ſuis Legatis in radendo dimidiam
partem barbæ eorum, & præcidendo
veſtes eorum medias uſque ad nates. Quinto, 23
ad ultionem ſumendam de Rege, vel Republica,
qui hoſti injuſtum bellum gerenti auxilium
præbet, ut fecit pariter David contra
Syriam Damaſci auxilium ferentem Adarezer
Regi Soba, 2. Reg. *c.* 8. *num.* 5. *Venit quoque*
Syria Damaſci, ut præſidium ferret Adarezer Regi
Soba: & percuſſit David de Syria viginti
duo millia virorum. Sexto, ad vindictam ſu- 24
mendam contra eos, qui injuſte prohibent,
ne puniantur rei, & nocentes, quos puniri
Reipublicæ multum intereſt, ut patet *Judic.*
c. 20. *num.* 8. *& ſeq.* de bello moto a reliquis
Tribubus Iſrael contra Tribum Beniamin,
quia nolebat puniri homines de Gabaa,
qui immane ſcelus commiſerant in uxorem Levitæ,
ibi: *Et poſſumus pugnare contra Gabaa*
Beniamin, & reddere ei pro ſcelere, quod meretur.
Septimo, ad vindicandos eos, qui cum 25
Rege, vel Republica initum fœdus violarunt
gravi illius damno, & dedecore, ut patet 4.
Reg. *c.* 3. *num.* 5. *& ſeq.* ubi, ut præciſe dicitur
in ejus Summario, *ob prævaricatum a Rege*
Moab fœdus, quod cum Rege Iſrael habebat,
aſcendunt adverſus illum Rex Iſrael, Rex Juda,
& Rex Edom. Octavo, ut ſociis, & confe- 26
deratis auxilium juſtum feratur, ut fecit Abram
Geneſis *c.* 4. *num.* 14. *& ſequent.* pro ſibi
confederatis Regibus Sodomorum, & Gomorrhæ,
& Lot filio Fratris ſui, ibi: *Hi enim*
pepigerant fœdus, cum Abram. Quod cum audiſſet
Abram, captum videlicet Lot fratrem ſuum,
numeravit expeditos vernaculos ſuos trecentos decem
& octo, & perſecutus eſt eos uſque Dan,
& diviſis ſociis irruit ſuper eos nocte, percuſſitque
eos. Nono, licitum eſt bellum contra Hæ- 27
reticos, aut ſubditos lapſos in Hæreſim, &
alios ſecum trahentes, atque diſſenſiones, &
rebelliones in Regno, vel Provincia excitantes,
ut colligitur ex *cap. Quid culpatur* 4. *cauſ.*

28 23. *qu.* 1. Decimo, licet bellum indicere Infidelibus, ſi prædicationem Evangelii impediant, & Prædicatoribus Fidei tranſitum ad alias Provincias denegent, quia ſic faciunt contra Jus, quod a Chriſto habet Eccleſia evangelizandi ubique; Marci 16. *n.* 15. *Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni Creaturæ*. ☞ Ob ſolam tamen infidelitatem non poſſe aliquem bellum indicere Infidelibus, neque etiam ex licentia Papæ, docent Diana *Part.* 6. *tr.* 4. *reſol.* 15. Molina *tom.* 1. *diſp.* 105. & 106. Corinth. *diſp.* 31. *de bello dub.* 2. *num.* 54. Caſtro-Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 3. *num.* 7. & alii. Si vero apud Infideles ſit uſus humanæ carnis, immolatio innocentium, aut ſimilia, poſſunt propter ea ſola debellari, etſi nemo ex illis innocentibus auxilium imploret, & ſinguli ſua ſorte contenti vivere dicantur; Molina *tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 106. Bannez *in* 2. 2. *quæſt.* 10. *art.* 10. Victoria *Relect.* 2. *de Indis*, *num.* 15. Hurtad. de Mend. *volum.* 1. *diſp.* 75. *ſect.* 1. §. 22. Immo ob ſolam idololatriam, & violationem juris naturæ id permittunt multi, ſaltem accedente licentia Pontificis, & quotieſcumque moniti ab iis non deſiſtant; Innocentius *in cap. quod ſuper*, *de voto num.* 4. & 9. & ibi Ancharanus, & Abbas; idem Ancharanus, & Boichus *in cap. gaudemus*, *de divortiis*; Zabarella *in Clement.* 1. *de teſtib. n.* 6. Silveſter *v. Judæus num.* 4. *v. Infidelitas q.* 8. & 9. & *v. Papa q.* 7. Armilla *v. Infidelitas*; Dabiena *eod. v. num.* 32. & 33. Major. *in* 2. *ſent. diſt.* 44. *quæſt.* 2. & *in* 4. *ſent. diſt.* 15. *qu.* 4. *art.* 1. Maſtrillus *de Magiſtrat. lib.* 1. *c.* 9. *num.* 10. Jo. Solorzanus *de Indiarum Jure*
29 *lib.* 2. *c.* 15. *n.* 26. & alii. ☞ Bellum licet non poſſit eſſe ex utraque parte juſtum materialiter, & a parte rei, quia realiter, & a parte rei ſoli uni parti poteſt competere Jus; poteſt tamen ex utraque parte eſſe juſtum for- 30
maliter, quatenus unus certo judicat habere Jus certum ad rem, & revera habeat; & alter certo judicat idem, ſed cum invincibili ignorantia Juris certi alterius; Cum enim ex utraque parte facta diligenti diſcuſſione poſſint eſſe cauſæ, & rationes probabiles de jure, vel injuria, poteſt ab utraque parte juſte bellum inſtitui, quia quilibet in praxi tuto ſequitur opinionem ſibi vere probabilem. (*) Sic cum praxi Doctores communiter. ☞ Sic Joſue juſte debellabat ex imperio Dei Amorrhæos, aliaſque gentes, dum illæ ignorantes invincibiliter id jus, quo Deus poteſt libere de Regnis diſponere, juſte ſe defendebant; Abulenſis *ad cap.* 11. Joſue. ☞ Licet autem ſufficiat opi- 31
nio probabilis pro juſtitia belli; ſi tamen juſtitia maneat æqualiter dubia, & alter ſit in poſſeſſione, non licet ei bellum indicere, cum melior ſit conditio poſſidentis. Subditi autem 32
in dubio de juſtitia belli pro Rege ad bellum eos vocante præſumere, eique parere & militare poſſunt, dummodo certo non conſtet cauſam eſſe injuſtam; habetur expreſſe *in c. Quid culpatur* 4. *cauſ.* 23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic dicitur: *Vir juſtus, ſi forte ſub Rege homine etiam ſacrilego militet, recte poteſt illo jubente bellare, ſi vice pacis ordinem ſervans, quod ſibi jubetur, vel non eſſe contra Dei præceptum, certum eſt, vel utrum ſit, certum non eſt; ita ut fortaſſe reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem oſtendat ordo ſerviendi*, & ratio eſt quia, ut dicit Gloſſa hic: *In dubiis ſemper eſt obediendum ... quia licet Dominus peccet præcipiendo, tamen ſubditus non peccat obediendo*.

(*) Non omnes fortaſſe Juriſconſulti, ne quid de ſacris veriſque Theologis dicam, huic ſubſcribent ſententiæ, poſſe videlicet bellum inſtitui ab eo, qui opinione dumtaxat probabili pro ejus juſtitia ducitur. Sane Grotius, Juriſperitorum facile princeps, contrarium ſtatuit, firmatque *lib.* 2. *de jur. Belli, & Pac.* c. 23. §. 4. ubi poſteaquam ex Ariſtotele probabilia eſſe ait, *quæ omnibus videntur, aut plurimis aut certe ſapientibus*, proſequitur: *Sicuti in facti quæſtionibus id pro vero habetur, unde plures maximeque idonei ſtant teſtes, ita ſententiarum eas ſequendas, quæ plurimis præſtantiſſimiſque nitantur auctoribus*. Affert Romanorum Chriſtianorumque exemplum: *Sic Romani veteres, nonniſi conſulto collegio Fecialium ad id inſtituto, Imperatores Chriſtiani, vix niſi auditis Epiſcopis, bella ſuſcipiebant*; tandem §. 5. regulam perhibet generalem: *accidere autem*, inquit, *in multis controverſiis poteſt, ut ab utraque parte favorabilia ſe oſtendant argumenta, ſive intrinſeca, ſive ab aliorum auctoritate*. Quid tum factu opus eſt? Reſpondet Vir Clariſs. *Id cum accidit, ſi res mediocres ſunt, de quibus agitur, videtur vitio carere poſſe electio, in utramvis partem ceciderit; at ſi de re magni momenti ... præferenda eſt pars ditior*. Hoc dato principio concludit §. 6. *Maximi momenti eſt bellum, ut, ex quo mala plurima etiam in innocentes ſequi ſoleant, ideo inter ſententias alternantes vergendum ad pacem*.

Articulus II.

Quo ad ea quæ circa bellum debent, & juſte poſſunt, vel non poſſunt Reges, & Principes.

1 Reges primo debent, antequam bellum in-
cipiant, omni diligentia curare, ut certi
ſint de ejus juſtitia, & gravi cauſa, nam an-
te talem diligentem conſultationem, & judi-
cium de juſtitia, bellum aggredi, nulla recta
intentione formali cohoneſtari poteſt, ſed mor-
talis temeritas, & injuſtitia eſt, adeoque pro
hac cognoſcenda belli juſtitia præſtat habere
non tantum peritos, ſed etiam probos Conſi-
liarios, non ſolum Civiles, ſed etiam Cano-
niſtas, & Theologos, a quibus omnibus cu-
rent juſtitiam belli ſecundum Leges Canoni-
cas, & Evangelicas examinari, & libere pro
conſcientia edici; Non, ut Achab, qui no-
lens veridicum Micheam audire, ſed ſolum
falſarios adulatores, in bello miſere periit;
2 3. Reg. *cap.* 22. Secundo, intellecta a Conſi-
liariis, Canoniſtis, & Theologis belli juſti-
tia, & a ſe etiam coram Deo examinata,
pro tali cognita, debent Reges illam propo-
nere, & indicare parti adverſæ, quæ ſi offe-
rat competentem ſatisfactionem pro jure, vel
pro injuria, non poſſunt bellum inſtituere,
quia *ex cap. Noli 3. cauſ. 23. qu. 1. Pacem*
3 *debet habere voluntas, bellum neceſſitas.* Tertio
Reges ad muniendam Civitatem, vel Fortali-
tium ædificantes in fundo alicujus particularis,
tenentur huic compenſare pro rata, ita ut
omnes æqualiter ferant damnum, quia licet
privati teneantur ſubvenire neceſſitati commu-
ni, tamen tantum tenentur ſecundum juſti-
tiam diſtributivam & æqualiter ad alios; Mo-
lina *de juſtitia tom. 9. diſt. 47. circa med.* Card.
de Lugo *de juſtitia diſp. 6. 61.* & alii paſſim.
4 Quarto tenentur Reges injuſtum bellum mo-
ventes, reſtituere univerſa, quæ occupant, &
ſurripiunt; *cap. Sicut 29. de Jurejurando.*
5 Quinto tenentur Reges injuſtum bellum mo-
ventes, abſolvere a juramento eos, quos fe-
cerunt jurare; *citat. cap. Sicut 29. de Jureju-*
6 *rando §. Juramentum.* Sexto tenentur Reges
datam publicam Fidem ſervare hoſtibus ſuis
etiam in bello injuſto; *cit. cap. Noli*, ubi ex
verbis S. Auguſtini ſic præciſe habetur: *Fides
quando promittitur, etiam hoſti ſervanda eſt,
contra quem bellum geritur.*

7 Poſſunt Reges primo licite repreſalia conce-
8 dere his conditionibus; Prima eſt, ut certo
conſtet incolas alterius Provinciæ, vel Regni
feciſſe injuriam, vel damnum intuliſſe. Secun- 9
da, ut alter Rex, vel Reſpublica de hoc mo-
niti ſatisfacere culpabiliter recuſent, vel ne-
gligant. Tertia, ut non inferatur plus damni, 10
quam juſta ſatisfactio requirit. Quarta, ut non 11
concedantur in perſonas Eccleſiaſticas, quia
repreſalia concedi, & extendi contra Perſonas
Eccleſiaſticas, vel eorum bona eſt prohibitum
ſub pœna Excommunicationis ipſo Jure lata
in perſonas particulares, & Interdicti in Com-
munitatem, niſi talis præſumpta licentia intra
menſem poſt diem conceſſionis revocetur, *cap.
unic. de injuriis in 6.*

Secundo poſſunt Reges in bello juſto fœde- 12
ra inire cum Infidelibus, & Hæreticis, dum-
modo ſint in ſumma neceſſitate, & abſit ſcan-
dalum, & periculum Fidei; S. Antoninus 3.
*part. tit. 4. cap. 2. §. 11. Puto infideles paci-
ficos, non habentes guerram active, nec paſſive
nobiſcum, imminente neceſſitate licite poſſe voca-
ri; aliter non;* Sic etiam ſentit Nicolaus de
Lyra *in 1. num. 1. Reg. 18.* de Davide lo-
quens his verbis: *In tali bello* (ideſt Davidis
contra Saul) *juſto poterat licite uti Philiſthino-
rum, qui erant infideles, conſortio, & auxi-
lio .... nec peccaſſet David, ſi habebat juſtum
bellum contra Saul, quod potuit eſſe.... pote-
rant enim ipſi Filii Iſrael cum Philiſthæis face-
re, etſi non fœdera perpetua, tamen treguas ad
tempus, & juramento firmare.* Et eſt commu-
nior Doctorum, quod hoc per ſe liceat, quam-
vis in praxi, ratione circumſtantiarum vix
unquam, ut cum multis docet Diana *t. 2. poſt
p. 10.* referens exemplum cujuſdam Regis, qui
moriens dicebat: *Perii, quia volui eſſe fœde-
ratus ei, qui hoſtis eſt Chriſtiani nominis.*

Tertio poſſunt Reges in bello juſto Civita- 13
tes incendere, ſi aliter capi non poſſint,
quamvis multi innocentes cum nocentibus oc-
cidantur, quia non directe occiduntur; con-
ſtat exemplo *Joſue 8. num. 2. & ſeq.* Quarto 14
poſſunt in bello juſto repetere expenſas pro
recuperatione factas, & hoſtibus victis poſſunt
licite tributa imponere in compenſationem,
aut pœnam. Quinto poſſunt Reges bellum 15
inſtituere pro recuperatione bonorum, & re-
rum Eccleſiæ; Nicolaus I. *in decret. tit. de
bellis cap. 2. & cap. Auctoritatem 2. cauſ. 15.
qu. 6.*

Non poſſunt Reges primo ſine gravi neceſ- 16
ſitate bellum inſtituere; *cap. Noli 3. cauſ. 23.
qu. 1. et cap. Si nulla urget neceſſitas 15. cauſ.
23. qu. 8.* Secundo non poſſunt bellum indi- 17
cere ex nocendi cupiditate, vel ulciſcendi cru-

 deli-

delitate, vel animo implacabili, vel domi-
nandi libidine, textu expreſſo *in cap. Quid*
18 *culpatur* 4. *cauſ.* 53. *qu.* 2. Tertio non poſ-
ſunt Reges in bello ab aliis juſte moto, & a
ſe etiam pro juſto cognito ſe armis defende-
re, quia circa eamdem rem non poſſunt duo
habere Jura contraria, & ſic ſe injuſte defen-
dentes, ſicuti alii injuſta bella moventes, te-
nentur ad reſtitutionem omnium damnorum
tam proprii Regni, quam alieni, ſubditis il-
19 latorum; *cap. Sicut* 29. *de Jurejurando*. Quar-
to non poſſunt Reges militibus juſta ſtipen-
dia, & neceſſaria negare, ſeu culpabiliter te-
20 tinere; Et ſi defectu neceſſarii ſtipendii mili-
tes in bello compellantur ad injuſtas rapinas,
& alia damna innocentibus inferenda, tenen-
tur ad reſtitutionem, tum ipſis militibus,
tum aliis, qui ab iis damnum acceperunt, ut
communiter ſentiunt Doctores, *quia*, (ut di-
citur *in cit. cap. Quid culpatur*,) *propter bel-
la neceſſario militi ſtipendium præbetur*.

Articulus III.

Quo ad ea, quæ licite poſſunt, vel non poſſunt Duces, ſeu Officiales, & Milites.

1 POſſunt primo Duces militum in bello juſto
licite uti inſidiis, textu expreſſo *in cap.
Dominus* 2. *cauſ.* 23. *q.* 2. ubi ex verbis S.
Auguſtini ſic legitur: *Cui bellare fas eſt ....
cum juſtum bellum ſuſceperit, utrum aperta pu-
gna, utrum inſidiis vincat, nihil ad juſtitiam
intereſt;* colligitur etiam *ex cap. Utilem* 25.
cauſ. 22. *q.* 2. & conſtat licitum eſſe ex *cap.*
8. *n.* 2. *& ſeq. Joſue*, ubi Deus imperat Jo-
ſue, ut Urbis Hai habitatoribus Iſraelitarum
hoſtibus ponat inſidias: ibi: *Pone inſidias Ur-
bi poſt eam. Surrexitque Joſue, & omnis exer-
citus bellatorum cum eo .... præcepitque eis di-
cens: Ponite inſidias poſt Civitatem, nec lon-
gius recedatis ..... Nobis ergo fugientibus, &
illis perſequentibus, conſurgetis de inſidiis &
vaſtabitis Civitatem ..... Inſidiæ, quæ late-
bant, ſurrexerunt confeſtim: & pergentes ad Ci-
vitatem ceperunt, & ſuccenderunt eam.*
2 Secundo poſſunt licite belli Duces in bello
juſto, ferro, & igne vaſtare terras hoſtiles,
oppida, agros, occupare hoſtium bona immo-
bilia, boniſque ſuis ſpoliare quoſvis nocentes,
& etiam totam Urbem deprædandam militi-
bus tradere, ut patet ex allato exemplo Jo-
3 ſue; & eſt communis Doctorum, qui tamen
dicunt debere ſervare modum juſtitiæ vindi-
cativæ, ut pœnæ non excedant quantitatem
injuriæ, ut ſcilicet tantum occupent, vel va-
ſtent Duces juſte bellantes, quantum requiri-
tur ad recuperationem juris & poſſeſſionis
ablatæ ad refundendos ſumptus belli, æſtima-
tis etiam periculis, laboribus, aliiſque incom-
modis, & pœna, vel vindicta debita pro qua-
litate, & proportione injuriæ.

Tertio quamvis innocentes per ſe, & dire- 4
cte occidere numquam liceat, quia eſt intrin-
ſece malum, juxta illud Exodi 23. *numer.* 7.
Inſontem, & juſtum non occides; Poſſunt ta- 5
men belli Duces indirecte, & per accidens
eos licite occidere, quatenus victoria aliter
obtineri non poſſit, quam v. g. per ſubverſio-
nem Civitatis, aut ſubmerſionem navis, in
qua innocentes cum nocentibus pereunt: con-
ceſſo enim fine principali, conceduntur omnia
ad illum finem obtinendum neceſſaria. Et hac 6
ratione per accidens licitum eſt auferre naves,
arma, pecunias, commeatum, equos, aliaque
animalia, & devaſtare agros etiam innocen-
tum, & Eccleſiaſticorum, qui non ſunt par-
tes Reipublicæ hoſtilis nocentis, ſi probabilis
timor ſit, quod injuſti hoſtes iis ad reſiſten-
dum uſuri ſint. Tranſacto tamen bello, niſi 7
ea bona fide in ipſum uſum juſti belli abſum-
pta ſint, omni Jure ablata illa reſtitui debent
talibus innocentibus propriæ Reipublicæ inno-
centis. Si autem innocentes ſint pars Reipu- 8
blicæ hoſtilis, & finis belli aliter obtineri non
poſſit, poſſunt etiam per ſe ſpoliari talibus
bonis abſque onere reſtitutionis, quia cum
ſint pars Reipublicæ, poſſunt propter hujus de-
licta puniri in iis bonis, quæ ſubſunt Reipu-
blicæ dominio.

Quarto poſſunt belli Duces juſte bellantes 9
ſine peccato devaſtare agros &c. tributa im-
ponere, & ſurripere pecunias, & alia bona
etiam innocentibus ſubditis Regis hoſtilis, li-
cet ipſe ſolus Rex deliquerit, vel injuriam
intulerit, quia ſcilicet ſic opus eſt ad dimi-
nuendas vires partis adverſæ, cum alio modo
juſta vindicta ſumi, & debita ſatisfactio obti-
neri non poteſt a Rege nocente, in cujus
odium affliguntur ſubditi. In tali tamen caſu 10
Rex ille nocens, qui cauſam damni inferendi
ſubditis dedit, ipſis ad omnium compenſatio-
nem in conſcientia obligatur omni Jure. Com-
munis ſententia, ſed neque particularis praxis.

Quinto licet per ſe non poſſint diripi, nec 11
occupari bona Eccleſiæ, & perſonarum Eccle-
ſiaſticarum, *ex cap. Innovamus* 2. *de tregua,
& pace*; Poſſunt tamen belli Duces ſurripere 12
victualia, & bona intra Eccleſias depoſita ab
hoſtibus, & per accidens aliquando combure-

re

re etiam Eccleſias, & hoſtes ab iis extrahere, in iis ſpoliare, & occidere, ſi v. g. Eccleſia tamquam Caſtro ad pugnandum utantur; Sylveſter *verb. Bellum n.* 11. Mendo *in epitom. n.* 7. Bonacina *de Contractibus D.* 2. *q. ult. ſect.* 1. *punct. ult.* §. 3. & alii paſſim.

13 Belli Duces, aliique Officiales non poſſunt primo ſine peccato, ratione ſtipendii ſibi dimidiati, aut male ante hac perſoluti, poſtea in luſtratione militum ficta nomina conſcribere, ut ſuppleatur ſtipendium, quia eſt contra regulas compenſationis, ob maximum, & evidens damnum Reipublicæ, quæ inde periclitari

14 poſſet. Nec licet compenſatio, ſi fieri de-

15 beat cum fallacia, & falſitate. Et a fortiori nequeunt ficta militum nomina conſcribere Officiales, qui integrum ſuum ſtipendium recipiunt; ſi id faciant, peccant mortaliter, & tenentur ad reſtitutionem, niſi eos excuſet indulgentia, & conniventia Regis; Arſdekin *tom.* 2. *par.* 2. *tract.* 6. *qu.* 1. Sporer *tract.* 5. *in præcept. decal. cap.* 2. *ſect.* 2. *n.* 125. Felix Poteſtas, La Croix, & alii paſſim.

16 Secundo non poſſunt Officiales ſibi arrogare, & retinere ſtipendium debitum militibus defunctis, ſicuti nec Principes ſibi retinere ſtipendia debita Officialibus defunctis, quia Jus ad talia ſtipendia devolvitur ad hæredes, ſicuti aliæ actiones, & credita defunctorum, nec apparet unde Jus Officialibus, & reſpective Principibus poſſit competere, niſi dantes nomen militiæ videantur in hoc conſenſiſſe; quod tamen non eſt præſumendum; Arſdekin *loco c. q.* 2. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *art.* 2. *n.* 879. & alii.

17 Tertio peccant mortaliter belli Duces, ſi diſciplinam militarem ſervare intermittant, & milites ab injuſtis rapinis, prædis, ſtupris, aliiſque flagitiis condignis pœnis non coerceant, & inde obligationem reſtitutionis contrahunt, cum ex juſtitia obligati ſint ad ejuſmodi damna impedienda in quantum poſſunt. *Communis.*

18 Quarto peccant belli Duces, & tenentur ad reſtitutionem, ſi diſſimulent qua via velint exercitum ducere, ut ſic a diverſis Oppidis tranſitum redimentibus, pecunias accipiant, quia uno tantum loco debetur eis tranſitus, nec poſſunt ipſi illum venalem facere, aut pro libito hos præ illis gravare, neque Princeps ipſe hoc concedere poteſt cum tanto Reipublicæ detrimento; Molina, Bonacina, Dicaſtill. Coninch, Ardeſkin *loco cit. q.* 3. & alii paſſim.

19 Quinto ſimiliter peccant Commiſſarii aliique Miniſtri, & tenentur ad reſtitutionem, ſi aliqua oppida militibus, victuariis, aliiſque oneribus plus æquo onerent, aut ab aliis, qui ſe redimunt, pecuniam accipiant, vel ſi a privatis Dominis, aut Domibus pecunias accipiant, ne eo milites imponant, aut ne filios juſte deſignatos pro militibus recipiant, unde alii incolæ plus graventur, quam neceſſe ſit, aut e contra uni militi plura dent Chirographa ad diverſas domos, aut plures ficte pro militibus prætendant, ut ſic a pluribus ſe redimentibus, pecuniam recipiant; Arſdekin *loc. cit. q.* 6. Molina *tom.* 2. *tract.* 2. *diſp.* 117. Petr. Navarr. *lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 285. Diana, & alii paſſim, quia tenentur juſtitiam diſtributivam ſervare, ut æque quantum fieri poteſt, loca, & Familiæ graventur; tunc autem ob pecuniam ab aliis receptam, magis reliqua loca gravarentur, quod, ut omnibus patet, eſt injuſtum, niſi pecuniam illam in gravatorum levamen impendant.

Sexto peccant belli Duces, & ad reſtitutionem tenentur, ſi partem ſtipendii militibus debiti ſibi retineant, & exinde permittant militibus a ruſticis, quæ ſibi neceſſaria ſunt, extorquere injuſtis prædationibus & vexationibus. *Communis.* 20

Septimo peccant belli Duces, Commiſſarii, aliique Miniſtri, ſi commeatum, vel victualia debita non adminiſtrent, aut negligendo curam victualium advehendorum, & hujuſmodi, aut præbendo minori quantitate quam neceſſe, vel præſcriptum ſit, aut minori pretio, quam præſcribatur, aut victualia corrupta miniſtrando, unde morbi, vel alia pericula oriantur. *Doctores communiter.* 21

Octavo peccant Commiſſarii, qui Capitaneis rogantibus annotant plures milites quam habeant, & tenentur ipſi ad reſtitutionem, ſi Capitanei deficiant; cooperantur enim ad grave damnum Reipublicæ, quæ defectu neceſſariorum militum, pro quibus ſtipendia ſolvit, poſſet, ut dictum eſt, periclitari; La Croix *loco cit.* 2. 876. Arſdekin, & alii. 22

Nono non poſſunt belli Duces moleſtare Presbyteros, Monachos, Converſos, Peregrinos, Mercatores, Ruſticos, euntes, & redeuntes, & in agricultura exiſtentes, & animalia, quibus arant, & ſemina portant ad agrum, textu expreſſo *in cap. Innovamus,* 2. *de treuga & pace*, his præciſis verbis: *Innovamus, ut Presbyteri, Monachi, Converſi, Peregrini, Mercatores, Ruſtici euntes, & redeuntes, & in agricultura exiſtentes, & animalia, quibus arant, & ſemina portant ad agrum,* 23

congrua ſecuritate lætentur; Verum hic Canon, ſicuti alius *cap. Treugas* 1. *h. tit.* ubi bellare prohibetur *a quarta feria poſt occaſum ſolis uſque ad ſecundam feriam in ortu ſolis, ab Adventu Domini uſque ad octavam Epiphaniæ, et a Septuageſima uſque ad octavam Paſchæ*, non videtur uſu receptus, ut notant Gloſſa, Panormit. Engel, & alii, *ibidem;* quis enim hoſti, nec Pontificia, nec Cæſarea ſtatuta curanti Legem præfigat? quando inter arma ſilere Leges ſatis experientia teſtatur (*). ☞ „ Prænotandum eſt, ait Benedictus XIV. *Lib.* 11. *de Synodo cap.* 11. *n.* 9. communes olim „ fuiſſe, ex deplorabili temporum corruptela, „ privatas quaſdam inimicitias, quæ non ſolum inter eos, quibus præcipua illarum „ cauſa intercedebat, ſed etiam inter eorum „ conſanguineos, & affines gerebantur, & „ diris modis exercebantur. Hæ vocabantur „ *Faidæ;* deque his fuſe agit du-Cangius *in Gloſſario ad Scriptores mediæ, et infimæ Latinitatis edit. Pariſ.* 1733. *in verb. Faida*, „ & in Diſſertatione ad Joinvillam *de privatis bellis*. Porro circa medium ſeculi XI. „ utraque poteſtas, Eccleſiaſtica nimirum, & „ ſecularis, ut privatas haſce inimicitias, ſeu „ potius privata bella, ex quibus tot hominum ſtrages, ac bonorum devaſtationes oriebantur, de medio tollerent, conjunctis viribus plura moliri cœperunt, quæ cum ad „ tantum malum penitus extirpandum non „ ſuffeciſſent, ut illud ſaltem intra modum „ aliquem coercerent, certos per hebdomadam „ dies præfinierunt, quibus ab homicidiis, „ atque rapinis ceſſandum abſtinendumque eſſet; qui dies *treugæ Domini* appellati fuerunt: ut videre eſt apud Pagium *Critic. in Annal. Baronii ad ann. Chriſti* 1034. *num.* 3. *et* 4. & apud Gonzalez *in Cap. Treugas*, „ qui eſt Alexandri III. *de treuga, et pace*, „ *num.* 9. Has igitur treugas Domini infringentes, excommunicationis ſententiam incurrebant ". Hactenus Bened. XIV. *loc. cit.* quin deinde *Lib.* 13. *cap.* 17. *n.* 5. ſubjungit: „ Multa denique patientia utentes Eccleſiæ „ Præſules, nec unquam omittentes, opportunis oblatis occaſionibus, in publica crimina „ invehi, atque etiam, quantum fas erat, „ canonicis pœnis animadvertere, temporis „ beneficio id a Deo conſecuti ſunt, ut eradicata conſpicerent vitia, quæ hominum „ providentia nunquam exiſtimaſſet fore ut „ debellari, evellique poſſent. Satis ſuperque „ perſpectum eſt, quid eſſent *Faidæ*, de quibus *ſuperiori lib.* 11. *cap.* 11. *num.* 9. privatorum nempe inimicitiæ, inſtar habentes „ privati belli, quo vaſtabantur omnia. Alexander III. Pontifex in Concilio Lateranenſi, vehementiori, quo potuit, ſtudio „ hac de re cum Epiſcopis egit, ut hi populos ad pacem allicientes, hujuſmodi ſcandalum radicitus evellerent: *Præcipimus, ut Epiſcopi, ad ſolum Deum, et ad ſalutem populi habentes reſpectum, omni trepidatione ſepoſita, ad pacem firmiter tenendam, mutuum ſibi conſilium, et auxilium præbeant*. Verum, cum ſatis ſuperque proſpexiſſet, malum hoc adeo invaluiſſe, ut nullo modo „ ſperari poſſet, illud uno veluti ictu eradicatum iri, ad id converſus eſt, ut tempora ſtatueret induciarum, quæ eſſent religioſiſſime inter inimicos ſervandæ, ab Adventu Domini in octavam uſque diem poſt Epiphaniam, & a Septuageſima ad integram „ Octavam Paſchæ, quemadmodum videre eſt „ *in Cap. Treugas, de treuga, et pace*, quod „ ſcilicet Caput ad hujuſmodi *Faidas*, ſeu „ privata bella pertinet: *Nec enim intelligi poſſunt de bellis: quæ ſi juſta ſint, quocumque tempore tentanda ſunt; ſi injuſta, nullo:* „ uti animadvertit Cironius *ad titulum Decretalium de treuga, et pace*. Quamvis autem, „ eo adhibito remedio, haud ſtatim datum „ fuerit ad optatum finem pertingere; tamen „ cum ignis, veluti ſuperinducto cinere, tantiſper coopertus fuerit, ſubinde progreſſu „ temporis per Dei gratiam extinctus eſt ". Hæc Benedictus. Et ecce cur Canon iſte in deſuetudinem omnino abierit: ceſſante enim fine legis ceſſat lex; & culpa ubi amplius non eſt, nec pœna eſſe poteſt. Falſo igitur ſuppoſito laborant Auctores illi, quos ſequitur P. Ferraris, dum aſſerit Canonem illum *cap. Treugas, de treuga & pace* nunquam fuiſſe uſu receptum. At multo magis ob eamdem cauſam reprehenſione dignus videtur Auctor Poſtillæ hic ad calcem paginæ in prima editione Romana ann. 1757. ſubjectæ, ubi tam providam SS. Pontificis, & generalis Concilii ſanctionem ſubindicans, eam ſtultis barbaricorum temporum moribus, quaſi per contemptum, annumerat.

Adeo verum eſt, quod animadvertit Cironius *loc ſupracit.* bella, inquam, ſi juſta ſint, quo-

(*) Fuit hoc in uſu, & ſub pœna etiam excommunicationis cautum, ſæculis barbaricis; Vide Murator. *Ann. Ital.* ac *in Antiq. Ital.* & alios Hiſtoricos.

quocumque tempore tentari poſſe, ut bellum committere in die feſto, etiam citra neceſſitatem, modo Miſſa audiatur, nullum ſit peccatum, cum non ſit opus ſervile, juxta Jacobum Granado *in* 2. 2. *D. Thomæ contr.* 3. *tr.* 12. *diſp.* 4. *ſect.* 7. *n.* 65. cum Lorca *in* 2. 2. *qu.* 40. *art.* 4. Hurtado de Mend. *vol.* 2. *diſp.* 169. *ſect.* 15. §. 150. Coninch. *diſp.* 31. *de bello dub.* 7. *n.* 123. Molina *tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 111. Reginaldo *tom.* 2. *lib.* 21. *cap.* 8. *n.* 99. Etſi veniale illud judicet Cajetanus *in* 2. 2. *qu.* 10. *art.* 4. cum Bannez *dub.* 4. *n.* 4. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *qu.* 16. *punct.* 5. Sa *v. Bellum*, *num.* 15. & Rodriquez *in ſumma part.* 1. *cap.* 126. *num.* 10. Immo & mortale Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *de feſtis*, *c.* 11. *n.* 2. Filliuccius *t.* 2. *tr.* 27. *c.* 9. *n.* 174. & Caſtro-Palaus *tom.* 2. *de obſerv. feſtorum*, *diſp.* 2. *punct.* 5. *n.* 11.

24 Milites in bello juſto poſſunt primo auctoritate Principis, vel Ducis belli licite facere ea omnia, quæ ſunt neceſſaria, vel utilia ad conſequendum finem juſti belli, puta ad conſequendam juſtam victoriam, & recuperationem rei injuſte ablatæ, vel ad juſte vindicandam injuriam Principi, vel Reipublicæ indebite illatam; & ſic ex mandato, & expreſſa, vel tacita voluntate Principis, vel Ducis belli poſſunt licite procedere ad vaſtationes, ſpoliationes, prædationes, carcerationes, & cædes partis hoſtilis. *Communis*.

25 Secundo, Milites ſubditi, & alii ante bellum jam conducti præcipiente Principe poſſunt licite militare, & ad ſupradicta omnia procedere, etiamſi dubii ſint de juſtitia belli. Dummodo eis certo non conſtet cauſam eſſe injuſtam; textu expreſſo *in cit. cap. Quid cul-*
26 *patur* 4. *cauſ.* 23. *q.* 1. Milites tamen liberi, & extranei, quamvis ſecundum aliquos poſſint etiam ipſi licite militare in bello dubio, probabilior tamen, & communior ſententia eſt, quod teneantur prius inquirere de juſtitia belli, cui ſponte ſe dare volunt, & poſtea ſaltem probabile formare judicium, bellum eſſe juſtum, quia tales milites, nulla cogente, & excuſante neceſſitate obediendi, omnino voluntarie ſe exponunt periculo graviſſimæ injuriæ cum maximo damno inferendæ; adeoque mortaliter peccant; & colligitur *ex cit. c. Quia culpatur*, quia tota ratio excuſans a peccato in bello dubio militem ſubditum, ſeu jam conductum, eſt ejus obligatio obediendi, & poteſtas in Principe imperandi, ibi: *Recte poteſt illo jubente bellare.... ita ut fortaſſe reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem oſtendat ordo ſerviendi*, quod non verificatur in milite libero, & extraneo. Sic Cajetan. *verb. Bellum*; Gabriel. *concluſ.* 4. Major. *in* 4. *ſent. diſp.* 15. *qu.* 20. §. *iſtis notatis*, Sylveſter *verb. Bellum* 1. *q.* 9. Molina *diſp.* 144. Lugo *diſp.* 18. *de juſtit. ſect.* 1. Layman *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 12. *n.* 8. Vaſquez, Sanchez, Azorius, Malder. & alii plurimi.

27 Tertio Milites poſſunt licite uti pabulatione in terra hoſtili; non autem in amica, ſi pabula ſufficientia advehantur, aut poſſint emi, quia nec Jus naturæ, nec Principis auctoritas hic ſuffragatur; nec plus Juris habet miles ad aliena paſcua, quam ad alienum panem; Leſſius *verb. Bellum caſ.* 4. Arſdekin,
La Croix, Felix, & alii. Si vero pabula ſuf- 28
ficientia non advehantur, & ob inopiam emi non poſſint, tunc pabula fiunt communia ratione neceſſitatis; immo non deſunt Doctores exiſtimantes ex communi conſuetudine, quando pro utilitate Provinciæ bellum geritur licitam eſſe pabulationem, in quantum hoc onus ſit commune, & compenſetur emolumentis perceptis, & percipiendis, ut refert Arſdekin *tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 6. *quæſt.* 7. & probabiliter tenet la Croix *lib.* 3. *part.* 1. *art.*
3. *num.* 883. Ipſe tamen Arſdekin cum aliis 29
dicit, tunc eſſe licitam pabulationem ratione extremæ neceſſitatis, qua omnia fiunt communia, ſed cum hoc onere quod cum primum poterit, fiat compenſatio illi, qui enorme damnum eſt paſſus; ſed quando hæc erunt!

30 Quarto Milites capti in bello etiam ex parte capientium juſto, niſi adſit ſpecialis promiſſio, poſſunt licite fugere, nam Jure gentium introductum eſſe videtur, ut capti juſte ab hoſtibus, ſi fugiendo ad ſuos perveniant, libertatem conſequantur. *Id enim jus poſtliminii eſt*; *l. in bello*, *l. nihil intereſt*, *ff. de captivis*, *et* §. *item ea*, *quæ ex hoſtibus*, *Inſtit.*
de rerum diviſ. Capti vero in bello ex parte 31
capientium injuſto (ſecluſa ſpeciali permanendi promiſſione juramento firmata) & fugere, & bona hoſtium ſecum auferre poſſunt; Molina *tract.* 2. *tom.* 3. *poſter. diſp.* 693. *concl.* 1.
Layman *loc. cit. num.* 16. & alii paſſim. Eſt 32
tamen advertendum, quod capti in bello juſto, ſi fugiant, non poſſunt Dominis inſequenti-
bus vi reſiſtere. Bene vero capti in bello in- 33
juſto poſſunt vi reſiſtere inſequentibus. *Doctores communiter*.

34 Quinto Milites poſſunt licite ſibi retinere bona mobilia ab hoſtibus accepta in bello juſto, quia mobilia ab hoſtibus capta Jure gentium fiunt militum capientium; *leg. Si quid bel-*

bello, *ff. de captivis*, & §. *Item ea*, *Inſtitut. de rerum diviſione*, ubi ſic præciſe habetur: *Quæ ab hoſtibus capimus Jure gentium ſtatim*
35 *noſtra fiunt*. Eſſet tamen omnimode obſervanda, ſi quæ alicubi vigeret, Lex particularis, vel conſuetudo, ut ſpolia omnia, & prædæ in communi reponantur, & ſingulis æqualiter dividantur, juxta illud Davidis Regis Edictum 1. Reg. *c.* 30. *n.* 24. *Æqua pars erit deſcendentis ad prælium*, & *ſimiliter divident*, vel pro cujuſque meritis, ac dignitate diſtribuantur juxta *c. Jus militare eſt* 10. *diſt.* 1. ibi: *Jus militare eſt.... prædæ deciſio*, & *pro perſonarum qualitatibus*, & *laboribus juſta diviſio*.
36 Immobilia autem, quæ occupantur, quatenus juſtam damni compenſationem, vel pro injuria ſatisfactionem non excedunt, ſpectant omnino ad Principem; *l. Si captivus* §. 1. *ff. de captivis*.
37 Milites non poſſunt primo militare ſola avaritia, atque cupiditate prædæ, & non motivo juſtitiæ, & ſic facientes peccant mortaliter, *cap. Militare* 5. *cauſ.* 23. *q.* 1. ubi ex verbis S. Auguſtini ſic dicitur: *Militare non eſt delictum*, *ſed propter prædam militare peccatum eſt*.
38 Secundo non poſſunt licite milites ſive ſubditi, ſive alieni ſcienter & voluntarie militare in bello patenter injuſto, cum non liceat
39 cooperari in malo cognito, & manifeſto. Adeoque nequeunt abſolvi, niſi velint quam primum commode poterunt, curare dimiſſionem; & interim quandiu ex bello ſine gravi incommodo, & periculo recedere nequeunt, aut a Principe ſubditi in bello manifeſte injuſto coguntur bellare, procurent, quantum ſine periculo æquali poſſunt, abſtinere ab actibus hoſtilitatis, uti præda, cæde, & ſimilibus. *Communis*.
40 Tertio non poſſunt Milites ſine gravi peccato, & onere reſtitutionis homines innocentes, per quorum terras non hoſtiles tranſeunt, vel apud quos hoſpitantur, inſolitis atque indebitis exactionibus gravare, neque aliquid ab iis extorquere præter ea, quæ ex conſtitutione Principis ipſis debent ſubminiſtrare; tenentur enim ipſi eſſe contenti ſtipendiis ſuis, juxta illud S. Joannis Baptiſtæ *Lucæ* 3. *n.* 14. & *cit. c. Militare* 5. *cauſ.* 23. *qu.* 1. ibi: *Item interrogaverunt Joannem milites dicentes*, *quid faciemus* & *nos? ait illis*. *Neminem concutiatis*, *neque calumniam faciatis*, *ſed eſtote contenti ſtipendiis veſtris*.
41 Quarto non poſſunt milites a juſto bello deficere, & mortaliter peccant ſi in pugna non conſiſtant, & ſi, niſi palam deſperata victoria, fugiant, aliiſque timorem incutiant; *l. omne delictum*, *ff. de re militari*, & ſecundum *Canones*, ut notat Gloſſa *in cap. Jus militare* 10. *diſt.* 1. *verb. deſeratur; qui fugit in bello publico*, *infamis eſt*, *ut cap. Infames* 6. *quæſt.* 1.

Quinto non poſſunt Milites ſine gravi peccato ſtationem deſerere, ſed debent ipſam ſervare, & arcem ſibi commiſſam defendere, etiam cum periculo certo vitæ, quandiu ſpes defendendi ſupereſt, alioquin capite plectuntur; *l.* 3. *ff. ad Leg. Juliam Majeſt.* & quod hæc deſertio ſit enorme flagitium, habetur expreſſe in *cit. cap. Jus militare* 10. *diſt.* 1. ibi: *Jus militare eſt.... item flagitii Militaris*, *ſi locus deſeratur*. 42

Sexto non poſſunt milites ſine gravi culpa tranſgredi ſeria mandata ſuorum Superiorum in iis, quæ ſpectant ad juſtum bellum, & rem militarem, nec ſine ipſorum conſenſu, aut facultate poſſunt a Caſtris, vel exercitu diſcedere, quia tali pacto a belli Ducibus, & Præfectis conducti cenſentur milites, ut ipſis in omnibus iis, quæ licite ad Regis placitum faciunt, obediant, & inſerviant pro toto convento tempore ſine ulla libertate diſcedendi, taliter quod ſi a re militari aufugiant, hujuſmodi fugæ, ſeu deſertionis delicto ſit merito capitalis ſententia decreta; *l. Omne delictum* §. *qui in acie*, *ff. de re militari*, & *l.* 3. *ff. ad leg. Juliam Majeſtatis*. 43

Articulus IV.

Bellum quo ad Clericos omnes, ſive Sæculares, ſive Regulares.

Clericis omnibus, ſive Sæcularibus, ſive Regularibus eſt Jure Eccleſiaſtico prohibitum propria manu pugnare; habetur expreſſe ex Canone Apoſtolorum *c.* 82. ubi ſic præciſe dicitur: *Epiſcopus*, *aut Presbyter*, *aut Diaconus*, *qui militiæ vacaverit*, & *ſimul utrumque retinere voluerit*, *tam officium Romanum*, *quam functionem Sacerdotalem*, *deponitor*. *Quæ enim Cæſaris ſunt*, *Cæſari*, & *quæ Dei*, *Deo*; & deſumitur *ex cap. Clericum* 5. & *cap. de his Clericis* 36. *diſt.* 10. *cap. Eos qui* 3. *cauſ.* 20. *q.* 3. *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ.* 23. *quæſt.* 8. *cap. Ex multa* 9. *de voto* §. *de Clericis*, & *cap. Quod in dubiis* 5. *de pœnis*; Indecens enim eſt, ut qui Spirituali militiæ ſe tradiderunt, arma, ſeu negotia ſæcularia pertractent, juxta illud Apoſtoli *Epiſt.* 2. *ad Timoth.* 1

*moth. cap. 2. num. 4. Nemo militans Deo, im-
2 plicat ſe negotiis Sæcularibus*. Signanter dicitur eſſe eis prohibitum pugnare *Jure Eccleſiaſtico* & non naturali, ut intelligatur poſſe Summum Pontificem ſuper hoc diſpenſare, & concedere Clerico facultatem manu propria pugnandi in bello juſto, ut patet in tot Cruciatis, & bellis Sacris; Gonzalez *in cap. Petitio num. 7. in fine, de homicidio;* Diana *part.* 10. *tract.* 2. *reſolut.* 3. Theophil. Raynaud. *de Religioſo loricato. Apod.* 10. §. 3. Bonacina *de Cenſuris diſp. 7. q. 4. punct.* 4. *num.* 12. Petra *in Conſtit. unica Gregor. VIII. ſect.* 1. *n.* 14.

3 Qua licentia expreſſe conceſſa, omne etiam irregularitatis incurrendæ periculum a tali Clerico auferre præſumitur, ut docet Silv. *verb. Homicidium* 3. *cap.* 5. Covarr. *in Clement. Si furioſus part.* 2. §. 3. *num.* 2. Bonacina *loc. cit. punct.* 4. Molina *diſp.* 108. Avila *quæſt. 7. de Cenſuris diſp. 6. ſect. 3. dub. 2. concluſ.* 2. Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. n.* 16. Petra *loc.
4 cit. num.* 15. & alii paſſim. Signanter etiam dicitur *propria manu*, ut intelligatur, quod licet non poſſint propria manu pugnare, poſſunt tamen in bello juſto cum legitima ſui Superioris facultate aſſiſtere tamquam Capellani, ut militibus Sacramenta miniſtrent, eiſque in morte aſſiſtant; *cap. ex multa 9. de voto §. de Clericis*, & poſſunt generatim milites hortari ad ſtrenue pugnandum; *cap. Igitur 7. cap. Omni tempore 9. cap. Hortatu 10. cap. Ut pridem 17. cauſ. 23. q.* 8. & Gratian. *in cap. Quicumque ex Clero 6. cit. cauſ. 23. qu. 8. Sacerdotes propria manu arma arripere non debent: ſed alios ad arripiendum ad oppreſſorum defenſionem, atque ad inimicorum Dei oppugnationem eis licet* hortari; & Gloſſa *ib. verb. Caſus*, ſubjungit: *Clerici ſua manu non valent arma recipere, ſed alios poſſunt hortari pro tuitione oppreſſorum, & pro oppugnatione inimicorum Dei* & Gloſſa *in cap. Quod in dubiis 5. de pœnis* ubi monet, cum ibi Innocentius tertius ſub pœna depoſitionis Sacerdotibus prohibeat, ne alios ad pugnandum incitent, intelligendum eſſe *in bello injuſto*, ibi: *Incitant in bello injuſto; ſecus ſi eſſet juſtum, quia tunc licitum eſt hortari.*

5 Quinimmo poſſunt Clerici aliis juſtum bellum ſuadere; deſumitur *ex cap. Omni tempore 9. & cap. Hortatu 10. & cap. Ut pridem
6 17. cauſ. 23. q.* 8. Inſuper poſſunt Clerici invocare Principes ſæculares in ſubſidium ad bellandum contra Infideles, & Hæreticos in defenſionem Eccleſiæ; *cap. Maximianus 2. cauſ. 23. qu.* 3. ubi ex *Epiſtola* 50. S. Auguſtini ad Bonifacium oſtenditur, quod Eccleſia recte poteſt poſtulare auxilium a Principibus ſæcularibus, ut injuria repellatur; & hoc ibi probatur duobus exemplis, ſcilicet Maximiani Epiſcopi Vagienſis, & Apoſtoli Pauli. Et ſi Clerici Juriſdictionem habeant temporalem; ut 7
plures ſunt Epiſcopi, & Abbates, præcipue in Germania, nedum poſſunt pro tuendis Juribus ſuæ Eccleſiæ vocare in auxilium Principes ſæculares, ſed etiam poſſunt bellum legitima cum auctoritate indicere, exercitum conſcribere, Ducem belli præficere, & arma ad pugnandum militibus præbere; ut deſumitur *ex cap. Epiſcopus 3. Ne Clerici, vel Monachi in* 6. Quamvis exercitus Præfecti, aut Doctores 8
ipſi perſonaliter eſſe non debeant, *ex cap. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi*, ibi: *Nullus quoque Clericus ruptuariis, vel balliſtariis, aut hujuſmodi viris ſanguinum præponatur.*

Clerici, & Religioſi, qui non pugnandi, 9
ſed ſpiritualiter adjuvandi cauſa bello juſto interſunt, ſpolia hoſtium non minus, quam alii milites accipere, & retinere poſſunt, niſi de contraria Principis, aut ſupremi Ducis belli voluntate conſtet; Et ratio eſt, quia tales Clerici, & Religioſi ſunt exercitui ſatis utiles, immo & ſunt pars ejuſdem exercitus, ac patiuntur pericula, & incommoda cum aliis, adeoque æquum eſt, ut etiam cum aliis participent commoda & utilitates; Molina *diſp.* 108. *prope finem;* Layman *lib. 2. tract. 3. cap.* 12. *num.* 20. Dicaſtil. *n.* 490. La Croix *lib. 3. part. 1. n.* 884. & alii. Clerici omnes, & 10
Religioſi urgente magna neceſſitate defendendi Urbem, licet non poſſint, ut ſupra dictum eſt, propria manu pugnare, poſſunt tamen mœnia, & portas Urbis cuſtodire; Immo ad 11
id in repentino bello tenentur. Felix Poteſtas *tom. 1. part. 2. num.* 2323. & deſumitur *ex cap. Pervenit 2. de immunit. Eccleſ.* ubi ſic præciſe dicitur: *Fraternitas tua nullum per noſtræ, vel Eccleſiæ ſuæ nomen, aut alio modo excuſari a murorum vigiliis patiatur, ſed omnes ad hoc generaliter compellantur. Quatenus cunctis vigilantibus melius valeat Civitatis cuſtodia procurari.*

ARTICULUS V.

Quo ad Irregularitatem, quæ ratione belli incurritur, vel non.

In bello aliquem occidentes, vel mutilan- 12
tes, ſive ſint Clerici, ſive Laici, incurrunt Irregularitatem; *cap. Si quis per induſtriam* 1. *& cap.*

& cap. Petitio 24. *de homicidio. Clementin. unic. de homicidio, cap. Miror* 4. *& cap. Clericum* 5. *& cap. Si quis viduam* 8. *diſt.* 10. *cap. Aliquantos* 1. *diſt.* 51. *& cap. Deſignata ſunt* 2. *ead. diſt.* ubi de Laicis ſpecialiter dicitur ſic: *Deſignata ſunt genera Laicorum, de quibus ad Clericatum pervenire non poſſunt, ſi*
2 *quis fidelis militaverit &c.* Etiamſi bellum eſſet defenſivum contra quoſcumque, Clerici, & Laici aliquem occidentes, vel mutilantes, fiunt Irregulares, *cit. cap. Petitio* 24. *de homicid. cap. de his* 36. *diſt.* 50. Rota *par.* 2.
3 *recent. deciſ.* 3. *n.* 5. Et etiamſi bellum eſſet contra Infideles & Hæreticos pro defenſione Patriæ; *cap. Clericum qui Paganum* 5. *diſt.* 50. *cap. Petitio de homicid.* & ut refert Fagnanus in *dict. cap. Petitio n.* 15. & Petra in *Conſt.*
4 *unica Gregori VIII. ſect.* 1. *num.* 12. De facto fuit conceſſa facultas a Sanctiſſimo Nuncio Portugalliæ, ut diſpenſaret cum Eccleſiaſticis, qui in caſu inevitabilis neceſſitatis Infideles, ſeu Hæreticos defendendo Patriam occiderunt,
5 vel mutilarunt. Et tanto magis evadunt Irregulares Clerici & Laici aliquem occidentes, ſeu mutilantes in bello aggreſſivo, quantumvis juſto; *cit. cap. Petitio tua* 24. *de homicid. & cap. Aliquantos* 1. *cap. Deſignata ſunt, &*
6 *cap. Si quis* 4. *diſt.* 51. Et per hoc Pius II. diſpenſavit in Irregularitate contracta a Religioſis & Presbyteris in Africa bellum gerentibus contra Mauros, ut refert Raynald. *n.* 82. *ann.* 1459. relatus a Thomaſs. *de Benefic.*
7 *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 75. *num.* 11. Et in caſu cujuſdam Canonici Zagabrienſis Eccleſiæ, qui ductor quorundam militum, quos juxta ſolitum, & Legem Regni Capitulum Zagabrienſe mittere ſolet pro Patriæ, & Fidei defenſione, Vexilliferum Turcam necavit, dum equi velocitate ductus a reliquo exercitu Croatico ſejunctus opprimi credebat, propoſitis dubiis infraſcriptis in Sac. Congreg. Concil. 17. *Novemb.* 1685. *in Zagabrienſi.* Primo, *An dictus Canonicus ex cauſa præfata factus fuerit Irregularis?* Secundo, *An cum eo ſit diſpenſandum?* Et tertio, *An prædicta diſpenſandi facultas Epiſcopo ſit concedenda in caſibus futuris?* Reſpondit ad primum & ſecundum *Affirmative*, ad tertium *Negative*.

8 In bello manifeſte injuſto, ſive offenſivo, ſive defenſivo, licet pauci mutilentur, ſeu occidantur, vel etiam unus ſolus occidatur, vel mutiletur, evadunt Irregulares omnes militantes, quamvis non omnes ſuis manibus mutilent, ſeu occidant, quia omnes ad homicidium cooperantur, & conſtituunt unam cauſam totalem ad eam internecionem, cum omnes ad invicem ſe excitent ad illam; *arg. cap. Sicut Dignum* 6. §. *final. de homic. cap. Quod in dubiis* 5. *de pœnis, & ibi* Gloſſa *verb. incitant.* E contra vero in bello manifeſte juſto, 9
ſive offenſivo, ſive defenſivo, evadunt Irregulares ſolum occidentes, vel mutilantes propriis manibus; pugnantes autem, & neminem occidentes, nec mutilantes, non fiunt Irregulares, licet ab aliis multi occidantur, vel mutilentur; *cit. cap. Petitio tua* 24. *de homicid. & cap. Si quis* 4. *diſt.* 51. & Doctores communiter. Solummodo autem vulnerantes, vel 10
percutientes, & non occidentes, nec mutilantes, non fiunt Irregulares, *ex dict. cap. Petitio tua;* ubi non declaratur Irregularis Pelagius Presbyter, qui pugnando aliquos percuſſit, & vulneravit, ſed ſolum reſpondet ei Honorius Tertius abſtinendum eſſe a miniſterio Altaris, ſi de interfectione alicujus illum conſcientia remordeat, ibi: *Unde cum pro eo quod aliquos percuſſiſti, Irregularitatem metuas incurriſſe, mandamus, quatenus ſi de interfectione cujuſquam in illo conflictu tua conſcientia te remordet, a miniſterio Altaris abſtineas reverenter.* Ob vulnerationem enim, & percuſſionem non reperitur in Jure impoſita ulla Irregularitas, adeoque non contrahitur, cum iſta non contrahatur, niſi ſit in Jure expreſſa; *Cap. Is qui* 18. *de ſententia Excomm. in* 6.

Clerici, ſeu Laici pugnantes in bello juſto, 11
& occidentes, vel mutilantes inimicos, fiunt Irregulares, non ex delicto, ſicuti pugnantes in bello injuſto, ſed tantum ex defectu lenitatis, qui ſicuti qui juſte contra aliquem profert ſententiam ſanguinis, ſecuto effectu Irregularitatem incurrit, *arg. cap. Aliquantos* 1. *diſt.* 51. *cap. Sæpe* 29. *& cap. His* 30. *cauſ.* 23. *quæſt.* 9. *cap. Ex litteris* 10. *de exceſſib. Prælator. cap. Clericis* 5. *& cap. Sententiam* 9. *Ne Clerici, vel Monachi*, ita qui militat in bello juſto, ſi occidat, vel mutilet; *cap. Si quis viduam* 9. *diſt.* 50. *cap. Aliquantos* 1. *diſt.* 51. *& cap. Petitio tua* 24. *de homicidio.* Et hanc Ir- 12
regularitatem ex defectu lenitatis incurrunt etiam Equites Hieroſolymitani, & alii quicumque approbati a Sede Apoſtolica, ſi in bello etiam contra Infideles aliquem necaverint, aut mutilaverint; Si enim hæc Irregularitas incurritur a Judicibus juſte condemnantibus reos ad mortem ex adductis Canonibus, eo magis incurretur a militibus Hieroſolymitanis, & aliis conſimilibus, licet juſte & ſine culpa, ratione juſti belli, Infideles occidant, ut præciſe docet Thomaſſin. *de Benefic. part.* 2.

lib. 1.

lib. 1. *c.* 75. *n.* 11. & Petra *in Conſt. unic. Greg.*
VIII. ſect. 1. *num.* 22. adeoque debent habere,
vel præventivam, vel ſubſequentem Apoſtoli-
13 cam diſpenſationem; Ut de facto Pius II. diſ-
penſavit in Irregularitate contracta a Religio-
ſis, & Presbyteris in Africa bellum gerenti-
bus contra Mauros, & ex Sac. Congr. Conc.
decr. fuit eſſe diſpenſandum ab Irregularitate
Canonicum Zagabrienſem, qui necaverat Ve-
xilliferum Turcam, ut patet ex adductis ſu-
pra *n.* 6. & 7. Vide verb. *Irregularitas*, *art.* 1.
§. *in bello*, *ſub n.* 11.

Additiones ex aliena manu.

14 Irregularitas, an & quando contrahatur in
bello ſive juſto, ſive injuſto, tum a Laicis,
tum a Clericis, vide Giballin. *de Irregular. c.* 4.
15 *conſectar.* 7. *a* 1. *ad* 7. *difficult.* Illud vero hic
non omittendum, quod laudatus Auctor *diffi-
cult.* 2. & 3. improbat opinionem Auctoris
noſtri *art.* 5. *n.* 8. quod ſcilicet in bello inju-
ſto del defenſivo, vel offenſivo, licet pauci
mutilentur, ſeu occidantur, aut etiam unus
mutiletur vel occidatur, evadant irregulares
omnes milites, quamvis non omnes mutilent
vel occidant.

16 Multa diſputari ſolent a nuperis præſertim Scriptoribus, cum Catholicis, tum Proteſtantibus de hoc argumento, liceatne Chriſtiano Viro militiæ nomen dare. Exiſtimant enim e Proteſtantium genere nonnulli nefas eſſe homini, qui Chriſto adhæſerit, militare. Horum autem quam e vero diſcrepans ſententia ſit, multis oſtendere non vacat; ſatis ſit animadvertere, probatam militiam Evangeliſtis fuiſſe, ut conſtat ex iis, quæ apud Lucam *cap.* 3. *v.* 14. leguntur, ubi Joannes militibus ipſum interrogantibus quid facere ipſi deberent, reſpondit: *Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis, & contenti eſtote ſtipendiis veſtris:* quis autem in animum inducat, ut credat, voluiſſe Evangeliſtam Joannis Baptiſtæ dictum laudare, ſi militiam divina lege vetitam exiſtimaſſent? Actorum *cap.* 10. *v.* 1. *& ſequentibus*, laudat S. Lucas Centurionem, ac juſtum, timentemque Deum illum appellat; non ergo cenſuit militiam cum pietate pugnare. Deinde certa atque explorata res eſt, primis Eccleſiæ ſeculis magnam fuiſſe Chriſtianorum militum copiam, quos tamen Epiſcopi, quibus & Religio, & diſciplina curæ erat quam maxime, ab Eccleſiæ ſinu minime arcebant. Celeberrimum ſane fuit prodigium illud, quo Chriſtiani milites Marci Aurelii tempore Marcomannico bello detenti, orando, obſecrandoque Deum non modo impetrarunt ut plueret, cum nullum haberet exercitus aquandi modum, manifeſtumque eſſet periculum, ne legiones univerſæ perirent, ſed etiam ut hoſtes icti fulminibus partim interirent, partim diſſipati venirent tandem in poteſtatem Populi Romani. Atque ea Chriſtianorum militum legio, quorum precibus pluvia impetrata fuit, *fulminatrix* propterea dicta eſt. Hæc porro luculenter oſtendunt, militiæ nomen dare vetitum Chriſtianis non eſſe viris, neque primorum Eccleſiæ Sæculorum Chriſtianis eam probatam fuiſſe ſententiam, quæ ſtatuit, minime id licere religionis Chriſtianæ cultoribus. Pleniſſime de hoc argumento diſſerit Hugo Grotius *lib.* 1. *de jure belli*, *& pacis cap.* 2. Heineccius in prælectionibus in eumdem Grotium *lib.* 1. Copioſe vero, atque eruditiſſime more ſuo P. Thomas Maria Mamachius Ordinis Prædicatorum Caſanatenſis Theologus *tom.* 1. *Originum*, *& Antiquitatum Chriſtianarum p.* 363. *& ſeqq.*, *& tom.* 3. *pag.* 303. Apud iſtos Scriptores argumenta omnia ſententiæ negantis militiam cum Chriſtiana pietate pugnare eleganter producta; affirmantis vero uberrime, ac nervoſe refutata, adinvenies.

BENEDICERE, BENEDICTIO.

ARTICULUS I.

Quo ad Benedictionis eſſe, diviſionem, & Miniſtrum.

BEnedicere ſecundum S. Thomam, ut notat 1
Barboſa *de Jur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 56.
poteſt contingere tripliciter, ſcilicet enuncia-
tive, optative, & imperative. Enunciative 2
benedicere, quod fit laudando, eſt benedictio,
quam Deo tribuimus, cum toties eum bene-
dicimus, & laudamus, juxta illud Pſalm. 33.
Benedicam Dominum in omni tempore, *ſemper
laus ejus in ore meo*. Optative benedicere, 3
quod fit aliquod bonum benedicto optando,
& precando, juxta illud Pſalmi 127. *Benedi-
cat tibi Dominus ex Sion*, *& videas bona Hie-
ruſalem omnibus diebus vitæ tuæ; & videas
filios filiorum tuorum pacem ſuper Iſrael*, eſt be-
nedictio, quam homo homini dare ſolet, non
laudando ſolum, ſed etiam aliquod bonum ad-
precando. Imperative benedicere, quod fit 4
im-

imperando, & operando effectus intentos, eſt
benedictio, quam dat ſolus Deus per ſe, vel
per Miniſtros ſuos, & operatur prædictos ef-
fectus, & hanc quandoque Deus dedit per ſe-
ipſum, ut Geneſ. 1. *n.* 28. *Benedixitque illi*
Deus, & ait, creſcite, & multiplicamini, &
replete terram, & ſubjicite eam, & dominami-
ni piſcibus maris, & volatilibus Cœli, & uni-
verſis animantibus, quæ moventur ſuper terram:
quandoque vero per ſuos ſervos, ut Joſue 24.
n. 10. *Per illum benedixi vobis, & liberavi*
vos, & ſic pluries benedixiſſe patet in Sacris
Litteris; & hodie in Eccleſia Fidelibus bene-
dicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Reli-
gioſos viros: & de hac tertia benedictione erit
5 ſermo in præſenti. Quæ large ſumpta, eſt du-
plex, una ſcilicet, quæ a puro homine, in
quo Chriſtus per gratiam inhabitat, datur
propter meritum Sanctitatis, ſicuti eſt illa,
6 quæ a Sanctis viris peti conſuevit; Et alia
eſt, quæ datur propter meritum Chriſti ali-
cui inſtrumentaliter applicatum, & in hac dan-
da requiritur Ordo Sacer, non autem Sancti-
7 tas neceſſario. Et hæc benedictio adhuc eſt
duplex, una ſcilicet Perſonarum v. g. Abba-
tum, Virginum, Sponſorum, Militum, &
etiam populi; & alia rerum, ſeu locorum
v. g. Aquæ, Vini, Olei, Ceræ, Cinerum,
Palmarum, Veſtium, Vaſorum, Altarium,
Eccleſiarum, Domorum, Agrorum, & hu-
juſmodi.
8 Benedictio Perſonarum alia eſt ſolemnis, quam
in divinis officiis dat ſolus Epiſcopus in ſua
Diœceſi, Archiepiſcopus, Patriarcha in tota
ſua Provincia, etiam extra viſitationem, &
Legatus Apoſtolicæ Sedis in locis ſuæ Legatio-
nis, & Romanus Pontifex ubique terrarum,
ut notatur *in cap. Antiqua* 13. *de privileg.* &
habetur *in Clementina cap. Archiepiſcopo* 2. *de*
privileg. & exceſſibus privilegiator. Ugolin. *de*
offic. & poteſt. Epiſcop. c. 31. §. 2. *n.* 1. Bar-
9 boſa *de Jur. Eccleſ. lib.* 3. *c.* 3. *n.* 58. Et hanc
ſolemnem benedictionem in Miſſis, Veſperis,
& Matutinis pontificaliter celebratis poſſunt
dare etiam Abbates, & alii Prælati ad id pri-
vilegium habentes; *cap. Abbates* 3. *de privi-*
legiis in 6. & Sacra Rit. Congr. 27. *Septem-*
10 *bris* 1659. Eſt tamen circa hoc obſervandum,
quod minor ex iſtis in præſentia Majoris, &
Superioris nequeat benedicere niſi de licentia
Superioris; opus enim eſt expreſſa conceſſio-
ne, ut contra regulam Juris minor etiam be-
nedicendo poſſit extendere manum ſupra majo-
rem; ut colligitur *ex cap. Denique* 6. *diſt.* 21.
cap. Miniſtrare 3. *cauſ.* 26. *qu.* 6. *& cap. Cum*
ad celebrandas 65. *diſt.* 1. *de conſecratione*, &
ex Apoſtolo *ad Hebreos cap.* 7. *n.* 7. ubi expreſ-
ſe dicit; *ſine ulla contradictione quod minus eſt*
a meliore benedicitur; & ſic expreſſe ſtatuit
pluries Sacra Rit. Congreg. ut de Archiepiſ-
copo in præſentia Nuncii 9. *Martii* 1593. &
in præſentia Legati 2. *Octobris* 1601. & de Epi-
ſcopo in præſentia Metropolitani 10. *Januarii*
1609. & 13. *Octobris* 1618. & de Abbate in
præſentia Epiſcopi, ſeu Ordinarii 27. *Septem-*
bris 1659. *n.* 14. & 20. *Julii* 1660. *in decla-*
ratione & reſponſione ad ipſum §. 14. Conve- 11
niens tamen eſt, ut Major, ſeu Superior ro-
gatus pro benedictione a minori, ſeu inferio-
ri, ipſi dandam remittat, ut populus cognoſcat
dignitatem Apoſtolicam, ut decrevit Sacra
Rit. Congr. *in Taurinen.* 9. *Martii* 1593. *Ar-*
chiepiſcopus debet rogare Nuncium, ut populo be-
nedicat, qui hoc deinde remittat Archiepiſcopo,
ut populus cognoſcat dignitatem Apoſtolicam. Et 12
alia eſt benedictio Perſonarum ſimplex, ut il-
la quæ fit a Sacerdote in fine Miſſæ, quæ et-
iam a Sacerdote dari nequit præſente Epiſco-
po ſine permiſſione ipſius; ex allato textu Apo-
ſtoli *ad Hebreos* 7. *num.* 7. & citat. Canoni-
bus: *cap. Denique* 6. *diſt.* 21. *cap. Miniſtrare* 3.
cauſ. 26. *qu.* 6. *& cap. Cum ad celebrandas* 65.
diſt. 1. *de conſecrat.*
Benedictio rerum, ſeu locorum eſt multi- 13
plex v. g. Cinerum, Candelarum, Palmarum,
& Olivarum, Paramentorum, & utenſilium
Eccleſiæ, ciborum, veſtimentorum, & orna-
mentorum hominum, annuli, coronæ, enſis,
pilei, vexilli, & aliarum hujuſmodi rerum,
ſicut etiam locorum, ut Domorum, Eccleſia-
rum, vinearum, agrorum, & ſimilium. Et 14
harum benedictionum, quæ fiunt cum ſale, &
exorciſmo ad benedicendas res, & loca, & ad
homines aſpergendos, ac fugandos Dæmones,
atque venialia delicta abluenda, *cap. Aquam*
16. *de conſecr. diſt.* 3. *cap. Aqua* 9. *de conſecr.*
Eccleſiæ, ſolus Sacerdos ex poteſtate ſui Ordi-
nis eſt adæquatus Miniſter; *cap. Perlectis* 1.
diſt. 25. ubi dicitur, *ad Presbyterum pertinet*
benedicere dona Dei; cap. Ecce ego, verb. bene-
dicere 6. *diſt.* 95. *& cap. Officium* 3. *de Officio*
Archipresbyteri. Unde ſi Diaconus, quamvis 15
jubente Sacerdote, aquam v. gr. benediceret,
irrita eſſet benedictio, quia non facta ab ha-
bente auctoritatem, & ideo merito *in cap.* 28.
lib. 8. Conſtit. Apoſtol. dicitur: *Diaconus non*
benedicit, neque benedictionem dat, accipit vero
ab Epiſcopo, & Presbytero. Datur autem illa 16
aquæ benedictio, quæ fit a ſolo Epiſcopo cum
vino, & cinere ad reconciliandam conſecratam
Ec-

Eccleſiam, quæ fuerit violata, ac polluta; *cap. Propoſuiſti* 4. *& cap. Aqua* 9. *de conſecr. Eccleſiæ*.

17 Paramenta Eccleſiaſtica, & ornamenta omnia, tam miniſtrorum, quam Altaris ſunt per Epiſcopum benedicenda; *cap. Veſtimenta* 42. *de conſecrat. diſt.* 1. itaut ſimplices Sacerdotes illa benedicere non poſſunt, neque ex delegatione, & permiſſione Epiſcopi, niſi ad hoc habeatur ſpeciale privilegium Sedis Apoſtolicæ, a qua interdum conceditur Perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, dummodo in eis non ſit adhibenda Sacra Unctio, vel Oleum Sanctum, quæ ab ipſo tantum Epiſcopo ordinato, & conſecrato benedicenda, inungenda & conſecranda ſunt, ut cenſuit Sacra Congreg. Rit. *in Brixien.* 12. *&* 14. *Maii* 1616. *in Taurinen. Piſtorien.* 9. *Octobr.* 1610. *in Imolen.* 14. *Novemb.* 1615. *in Januen.* 12. *&* 14. *Maii* 1616. *in Saonen.* 3. *Decembr.* 1616. *in Taurinen. Piſtorien. & Tarviſina* 2. *Maii* 1619. *in Novarien.* 21. *Martii* 1620. *in Tridentina* 7. *Auguſti*

18 1621. *& in Caputaquen.* 30. *Julii* 1630. Et de facto hæc facultas benedicendi paramenta, & Eccleſiaſtica ornamenta, & vaſa, in quibus non adhibetur Sacra Unctio, fuit conceſſa diverſis Archidiaconis, Decanis, Archipresbyteris, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis a Sacra Rit. Congreg. & ſignanter *in Aquilejen.* 20. *Aprilis* 1599. *in Elven.* 17. *Maii* 1600. *in Lugdunen.* 29. *Jan.* 1605. *in Zamoren.* 15. *Novembr.* 1603. *in Meten.* 18. *Novemb.* 1606. *in Ruthen.* 9. *Maii* 1609. *in Auguſtana* 12. *April.* 1614. *& in Gneſnen.* 4. *Septemb.* 1621.

19 Et hanc facultatem habent omnes Prælati Regulares, ſcilicet Generales, Provinciales, Guardiani, Priores, aliique omnes Superiores locales quocumque nomine nuncupentur ex ampliſſimo privilegio Leonis X. in Conſtitut. ino cip. *Religionis ſuadet* conceſſo Minoribus de Obſervantia, & ex aliis a variis ſummis Pontificibus conceſſis aliis Regularibus, ut Joanne XXII. Sixto IV. Innocentio VIII. Eugenio IV. Julio II. Paulo III. Gregorio XIII.

20 & aliis. Cum hac tamen limitatione, ut non poſſint benedicere paramenta, & ornamenta Eccleſiaſtica, niſi pro uſu tantummodo ſuarum Eccleſiarum, ut expreſſe dicit Leo X. in cit. Conſtit. ibi: *Pro veſtro uſu tantum:* & pluries declaravit Sacra Congreg. & ſignanter 24. *Auguſti* 1609. 18. *Auguſti* 1629. *&* 23. *Martii* 1632. his verbis: *Abbates, Priores, Guardiani, & alii Religionum Prælati, etiam ex Societate Jeſu, habentes privilegia benedicendi veſtes Sacras, Cœmeteria, & ſimilia, dicto privilegio uti non poſſunt, niſi in iis rebus, in quibus Sacra Unctio non adhibetur, & pro ſervitio dumtaxat Monaſteriorum, & Eccleſiarum propriarum*, & in decreto circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum a Sacra Rit. Congreg. ordinaria habita coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro Papa VII. emanato *die* 27. *Septemb.* 1659. §. 18. his verbis: *Eccleſiaſticam Supellectilem pro ſervitio dumtaxat ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum benedicant*. Sic etiam Abbates, alii- 21
que Prælati habentes privilegium benedicendi Calices, Patenas, Campanas, & ſimilia, in quibus adhibetur Sacra Unctio, poſſunt tantummodo hæc facere pro uſu ſuarum Eccleſiarum ex mox citato Decreto circa uſum Pontificalium *num.* 10. his verbis: *Reliqua Pontificalia extra loca ipſis Abbatibus ſubjecta, vel pro ſervitio alienæ Eccleſiæ, aut in ſubditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non valeant, puta Campanarum benedictiones, Calicum, & ſimilium, in quibus ſacra adhibetur Unctio, nec non Minorum Ordinum collationes*.

Additiones ex aliena manu.

Benedictio antiquitus pro ordinatione accipi 22
ſolebat; vide *Gonzal. in cap.* 7. *n.* 12. *de Sacram. non ordinand.* qui ita accepta voce hac, recte explicat plures Conciliorum Canones.

De re benedicta, & ſpeciatim campana, an 23
pro uſu prophano inſervire poſſit; vid. *Frances, de Eccleſ. Cathedral. cap.* 24. *num.* 98. 101. 168. *& ſequent.*

Alia ad rem, vid. verb. *Vaſa Sacra*. 24

Articulus II.

BENEDICTIO EPISCOPALIS IN VIA.

Quoad eos, qui poſſunt, vel non, illam impertiri in via, ſeu itinerando.

Benedictionem in via, ſeu itinerando dare 1
poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi, Archiepiſcopus, Primas, ſeu Patriarcha in tota ſua Provincia, etiam extra viſitationem, & Legatus Apoſtolicæ Sedis in locis ſuæ Legationis, & Romanus Pontifex ubique terrarum, ut notatur *in cit. cap. Antiqua* 23. *de Privileg.* & habetur *de Privileg. & exceſſib. privilegiator.* Cum hoc tamen quod minor ex iſtis, in 2
præſentia Majoris, & Superioris, nequeat benedicere, niſi de licentia Superioris, ut colligi-

ligitur *ex cap. Denique 6. diſt.* 21. & aliis Sacris Canonibus, & Decretis Sacræ Congregationis adductis *ſupra art.* 1. *n.* 10. & expreſſe ſtatuit Nicolaus primus *in decret. tit. de con-*
3 *ſuetudine c.* 3. Archiepiſcopus, Primas, ſeu Patriarcha poteſt etiam populo benedicere in locis exemptis intra ejus Provinciam exiſtentibus, etiam extra viſitationem, *ex cit. Clementina cap. Archiepiſcopo* 2. *de Privileg. & exceſſib. privilegiator.* & Gloſſa ibid. *verb. Colligo*, & decrevit Sacra Congreg. Rit. 13. *Julii* 1613. & Rota *in Nullius, ſeu Urbinaten. Juriſdictionis,*
4 *coram* Burato 7. *Maii* 1618. Sic etiam poteſt Epiſcopus populo benedicere in locis exemptis intra ſuam Diœceſim exiſtentibus *ex eadem Clementina cap. Archiepiſcopo*, & Gloſſa ibidem.
5 Coadjutor Epiſcopi poteſt populo benedicere, dum per Civitatem incedit, de licentia tamen Epiſcopi Coadjuti: Sacra Rit. Congreg. 31. *Januarii* 1591.
6 Archiepiſcopus, Primas, & Patriarcha, Nuncius, & Legatus extra ſuam Provinciam ſine ſpeciali privilegio, neque ſolemniter, neque privatim per viam, & itinerando poſſunt populo benedicere, *argum. cit. Clementina cap. Archiepiſcopo* 2. *de privileg. & exceſſ. privil.*
7 Nec Epiſcopus extra ſuam Diœceſim ex Sacra
8 Congr. Concil. 26. *Aprilis* 1602. Legato præſente in Civitate, Epiſcopus non poteſt benedicere populo, ſed intra Eccleſiam eo abſente, vel annuente, poteſt benedicere; Sacra
9 Rit. Congr. 2. *Octobris* 1601. Benedicere per vias Abbati non conceditur: Sacra Congreg. Rit. *in Nullius Provinciæ Burgen.* 24. *Auguſti*
10 1609. Immo Abbates neque poſſunt per Eccleſiam incedentes benedicere populis, quamvis pleno Jure ſubjectis, ex Sacra Rit. Congr. *in Decreto* circa uſum Pontificalium Prælatis Epiſcopo inferioribus conceſſorum coram Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro VII. edito 27. *Septembris* 1659. §. 13. his verbis: *Pontificales benedictionem cum trina Crucis productione in Miſſis tantum Pontificalibus, nec non Veſperis, & Matutinis Pontificaliter itidem celebratis licere ſibi tantum meminerint. Privatim vero populis quamvis pleno Jure ſubjectis, niſi expreſſe ipſis permiſſum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Eccleſiam incedentes, benedicere non præſumant*, & denuo 20. *Junii* 1660. in declaratione ejuſdem Decreti his verbis: *Ad* §. *Decimum tertium, quo diſponitur, ne Abbates extra Pontificalia, Pontificali more ac trina Crucis productione, nec non privatim occurrenti populo, tum Pontificaliter induti, etiam per Eccleſiam incedentes benedicant; aſſerentibus Monachis, Abbates in Miſſis privatis hactenus Epiſcopali more benedixiſſe, & Pontificalibus præſertim indutos per Eccleſiam tranſeuntes occurrenti populo benedictionem elargiri conſueviſſe;* Sacra Rit. Congr. *cenſuit ſervandum eſſe Decretum.* Non niſi Epiſcopus po- 11
teſt benedicere populo extra actum celebrationis; Sacra Rit. Congr. 25. *Maii* 1624.

Additiones ex aliena manu.

A quo tempore Abbates impetraverint po- 12
teſtatem impertiendi ſolemnem benedictionem populo, vide apud Vaneſpen *Jur. Eccleſ. Univerſ. part.* 1. *tit.* 31. *c.* 6. *n.* 9.
Decretum Sacræ Congreg. Rituum ab Au- 13
ctore allatum *num.* 10. quo Abbatibus per Eccleſias incedentibus interdicitur benedictionem ſolemnem populo impertiri, ſuum habet fundamentum *in cap.* 3. *de Privileg. in* 6.
Tametſi Abbates ſolemnem benedictionem 14
impertiri populo poſſint in Eccleſiis ſibi *pleno jure* ſubjectis, tamen in iis præſente Epiſcopo nequeunt eam impertiri. Rationem autem cum Tambur. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *diſp.* 21. *qu.* 9. aſſignat Vaneſpen. *Jur. Eccleſ. Univerſ. par.* 1. *tit.* 31. *cap.* 6. *n.* 27. *Quia minor non debet majorem benedicere.*

Articulus III.

Benedictio Epiſcopi reſpectu Abbatum, Abbatiſſarum, & Monialium.

Epiſcopus benedicit Abbates, Abbatiſſas, & 1
Moniales, ut colligitur ex *c. Devotis* 11. *cauſ.* 20. *q.* 1. *& ex cap. ſtatuimus* 1. *de ſupplend. negligent. Prælator.* Abbates enim, qui pe- 2
tunt benedici, debent recipere benedictionem ab Epiſcopo, non autem ab aliis Abbatibus alias benedictis; Sacra Rit. Congreg. *in una Cameracenſi* 10. *Decembris* 1631. Et Abbates 3
ſemel benedicti cum uſu birreti, ſi transferantur ad aliam Abbatiam cum uſu Mitræ, non indigent alia benedictione; Eadem Sacra Congreg. *in una Bituntina* 25. *Februarii* 1606. Et 4
hæc benedictio dari debet illis diebus, quibus Ordines minores conferri poſſunt; Gloſſa mox *cit. verb. Benedici*, & ſic Dominico die, & intra Miſſarum ſolemnia, ut de Virginum benedictione agentes reſolvunt Salzed. *ad Prax. Bernard. Diaz cap.* 26. *verſ. Virginum*, Piſcara *in praxi Cæremon. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 1. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 27. *qu.* 6. *verſ. Piſcara.* Et ſine aliquo examine eſt danda, ut 5
reſolvit Innocent. *in cap. Statuimus* 1. *de ſupplend.*

plend. negligent. Prælator. & Barboſa *de officio & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 53.

6 Iſta autem benedictio non eſt de eſſentia, nec ſimpliciter neceſſaria adhuc, ut Abbates ea, quæ ſunt Ordinis, & ſui officii exercere poſſint, ſed potius videtur eſſe de ſolemnitate, cum etiam Abbates Regulares non benedicti poſſint libere, & licite facere, & exercere omnia, quæ poſſunt Abbates benedicti, ut colligitur *ex cap. Statuimus* 1. *de ſupplend. negligentia Prælator.* ubi ſtatuitur, quod ſi Epiſcopus tertio requiſitus benedicere ſine cauſa renuerit, poſſit ipſe Abbas, non expectata benedictione, officium adminiſtrare, & Ordines conferre; & conſtat ex pluribus aliis conſimilibus Pontificiis conceſſionibus, & præcipue Eugenii IV. Pii V. Pauli III. Gregorii XIII.
7 & Pauli V. Et expreſſe declaravit Sac. Congregat. Concilii 16. *Februar.* 1629. quod Abbates Regulares de Jure conferre poſſunt Ordines Minores ſuis ſubditis, licet non ſint benedicti, quod etiam confirmavit eadem Congregatio *in una Panormitana die* 16. *Martii* 1647.

8 Vide *verb. Abbas num.* 4. Et circa hoc obſervandum, quod ſignanter fuit ſtatutum a Sac. Rit. Congregatione *in cit. Decreto circa uſum Pontificalium* edito coram Sanctiſſimo Alexandro VII. die 27. Septembris 1659. in cujus §. 10. ſic dicitur: *Invitati ad Eccleſiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant; nec ii, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Eccleſiis uti poſſint privilegio perpetuis Abbatibus, vel alias benedictis indulto.* Vide ipſum Decretum per extenſum adductum *verb. Abbas num.* 31. & noviſſimam Conſtitutionem Benedicti XIII. adductam *ibidem ſub num.* 19.

9 Abbatiſſæ, quæ in Monaſteriis, ubi eſt conſuetudo, ab Epiſcopo benedicuntur juxta *Clementinam cap. Attendentes* 2. *de ſtatu Monachorum*, minores annis quadraginta, & quæ per octo ante profeſſæ non fuerint, eligi, & benedici in Abbatiſſas prohibentur; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 7. *de Regularibus, & Mo-*
10 *nialibus*. Et anni quadraginta debent eſſe completi; ex Sacra Congregat. Concilii *in una Nea-*
11 *politana* 24. *Septembr.* 1678. Abbatiſſæ tamen temporales, illæ ſcilicet, quæ non niſi ad triennium eliguntur, ex ordinatione Gregorii XIII. *anno* 1583. *die* 1. *Januarii* non ſunt de Jure benedicendæ, niſi Sancta Sedes Apoſtolica aliud ſtatuat expreſſe, vel ſervet conſuetudo contraria; Quaranta *in ſumma Bullarii verb. Abbatiſſa in fine*, Piaſecius *in praxi Epiſcop. part.* 1. *cap.* 2. 3. Miranda *in Manual. Prælator. in fine tom.* 2. *tract.* 2. *de Sacris Monialibus quæſt.* 7. *artic.* 7. *concl. unica*. Conſuetudo benedicendi 12
Virgines, ſeu Moniales non amplius eſt in uſu, at eam ſervandam eſſe, ſi alicubi adhuc vigeret, reſpondit Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. Patriarchæ Venet. 5. *Decemb.* 1597. Et Benedict. XIII. conceſſit Indulgentiam plenariam omnibus, & quibuſcumque Monialibus Velum ſacrum, Benedictionem, & Conſecrationem recipientibus; Sic *in Conſtitutione* incip. *In Supremo, edita* 6. *Aprilis* 1728. Et 13
ſecundum Canones non ſunt benedicendæ, ſeu conſecrandæ, niſi attigerint vigeſimum quintum annum, *cap. Placuit* 14. *& cap. Virgines* 25. *cauſ.* 20. *qu.* 1. Nec pro ipſarum be- 14
nedictione, ſeu conſecratione poteſt Epiſcopus ingredi Clauſuram Monialium, ut colligitur ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de Regularibus & Monial. cap.* 5. *verſ. Ingredi autem*, ubi rigoroſiſſime præcipitur, ut nullus Monialium Monaſteria ingrediatur, niſi in caſibus meræ neceſſitatis; & hic caſus non eſt neceſſarius pro ingreſſu, cum poſſit Epiſcopus Moniales benedicere, ſeu conſecrare in Eccleſia exteriori per feneſtram deputatam ad imponendum eiſdem velum, ut expreſſe decrevit Sac. Congreg. Conc. *in Hieracen.* 28. *Junii* 1627.

Additiones ex aliena manu.

Benedictio Abbatiſſæ ſolet dici Ordinatio, 15
& Conſecratio; Gonzal. *in c.* 13. *n.* 3. *de Accuſat.*

De ea vero conſule, ſi vacat, Tamburin. 16
de Jur. Abbatiſſ. diſp. 29. *per totum*; Cellotium *de Eccleſ. Hierarchia c.* 11. *in fine*.

ARTICULUS IV.

Benedictio quoad Sponſos.

Sponſus, & Sponſa cum nubunt temporibus 1
pro ſolemnitate nuptiarum non vetitis, ſunt in Eccleſia benedicendi; *cap. Sponſus, & Sponſa* 33. *diſt.* 23. *cap. Aliter* 1. *cap. Nullus Fidelis* 2. *cap. Noſtrates* 3. *& cap. Sponſus* 5. *cauſ.* 30. *q.* 5. Et tales Sponſorum benedictio- 2
nes, ſicuti & prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus damnantes, anathematizantur a Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *Canone* 11. ibi: *Si quis dixerit prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus ſuſpenſionem eſſe tyrannicam ab Ethnicorum ſuperſtitione profectam, aut benedictiones, & alias Cæremonias, quibus Eccleſia in illis utitur, damnave-*

3 *naverit*, *anathema ſit*. Talis benedictionis omiſ-
ſio, licet, cum ſit ſine ſcandalo, & contem-
ptu, non ſit peccatum mortale, eſt tamen ſe-
cundum communem Doctorum ſaltem pecca-
tum veniale; Sanchez *lib*. 7. *de Matrimonio*
diſp. 82. Bonacina *qu*. 4. *p*. 6. *num*. 2. Sa,
Filliucius, Henriq. la Croix, & alii commu-
niter.

4 Et talem benedictionem debent Sponſi reci-
pere ante conſummationem Matrimonii, pro-
ut hortatur Conc. Tridentinum *ſeſſ*. 24. *de re-
format. Matrimonii cap*. 1. ibi: *Præterea eadem
Sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante bene-
dictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam*
5 *in eadem Domo non cohabitent*. Unde cum Con-
cilium hoc non præcipiat, ſed ſolum hortetur,
liberam voluntatem relinquit, & non obligat,
cap. Ultim. in fin. diſt. 4. Gloſſa *verb. ſtatuta
in cap*. 1. *de conſtitut. ibid*. Abbas *num*. 9. &
6 Felin. *num*. 20. Quare peccatum mortale non
eſſe ante Eccleſiæ benedictionem Matrimonium
conſummare, ſublato ſcandalo, & contemptu
Legis Eccleſiaſticæ, maxime ſi probabile adſit
incontinentiæ periculum, reſolvunt Navarr.
in Manuali cap. 22. *n*. 83. Covarruv. *de Spon-
ſalib. part*. 2. *cap*. 7. *num*. 2. Sanchez *de Ma-
trimon. lib*. 3. *diſp*. 12. Bonacina *q*. 4. *p*. 6. *n*. 1.
in fine, *& num*. 4. *verſ. rogabis* 4. & alii plu-
rimi cnm Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi*
7 *allegat*. 32. *n*. 181. Et nec etiam veniale pec-
catum eſſet differre hanc benedictionem poſt
conſummationem, ſi adeſſet aliqua juſta, &
rationabilis cauſa, uti eſſet, ſi aliquis initio
Adventus, vel Quadrageſimæ contraheret, quia
nimis durum eſſet, & grave periculum incon-
tinentiæ differre conſummationem uſque ad
benedictionem poſt Epiphaniam, vel poſt octa-
vam Paſchæ faciendam: cum intra talia tem-
pora, licet non prohibeatur contractus Matri-
monii, aut ejus conſummatio, prohibentur ta-
men nuptiarum ſolemnitates, ut eſt benedi-
ctio Sponſorum, ſolemnis Sponſæ in domum
Sponſi traductio, & hujuſmodi; Conc. Trid.
ſeſſ. 24. *cap*. 10. *de reformat. Matrimon*.

8 Conjuges *ex cap. Vir autem* 3. *de ſecundis
nuptiis*, non benedicuntur, ſi ambo, vel alter
fuerit benedictus, ibi: *Vir autem, vel mulier
ad bigamiam tranſiens, non debet a Presbytero
benedici, quia cum alia vice benedicti ſint, eo-
rum benedictio iterari non debet*; & rationem
dant Doctores ex S. Thoma *in* 4. *diſt*. 42. *q*. 3.
art. 2. *ad ſecundum*, quia ſecundum Matrimo-
nium, quamvis in ſe conſideratum ſit perfectum
Sacramentum, tamen in ordine ad primum
conſideratum habet aliquid de defectu Sacra-
menti, quia non habet plenam ſignificatio-
nem, cum non ſit una unius, ſicut eſt in Ma-
trimonio Chriſti & Eccleſiæ, & ratione hu-
jus defectus a ſecundis nuptiis ſubtrahitur.
Subdit tamen S. Thomas *loc. cit*. hoc eſſe in- 9
telligendum, quando ſecundæ nuptiæ ſunt ſe-
cundæ ex parte viri, & ex parte fœminæ, vel
ſaltem ſunt ſecundæ ex parte fœminæ. Si ve- 10
ro Virgo contrahat cum viro, qui jam ha-
buerit aliam uxorem, nihilominus nuptiæ be-
nedicuntur; ſalvatur enim aliquo modo ſigni-
ficatio etiam in ordine ad primas nuptias, ut
diffuſe per eum, *ibi*. Hinc conſuetudo genera- 11
liter recepta obtinuit, quod ſi fœmina ſolum
nondum fuerit benedicta, poſſit tunc benedi-
ctio ſolemniter fieri, quia ad illam præcipue
ex forma benedictionis pro fœcunditate diri-
gitur ipſa benedictio, & nihil in viro intelli-
gitur iterari; S. Thomas, S. Bonaventura,
Covarruvias *de ſponſalib. part*. 2. *cap*. 8. §. 11.
num. 2. Gregor. Lopez *leg*. 2. *t*. 11. *part*. 4.
Salced. Genuenſ. Riccius, & alii cum Barbo-
ſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part*. 2. *allegat*.
32. *num*. 184. Benedicendi ſunt Conjuges in 12
ſecundis nuptiis, ſi neuter ex ipſis fuerit be-
nedictus in primis nuptiis, *arg. cit. cap. Vir
autem* 3. *de ſecundis nuptiis*, ubi ſolum prohi-
bentur benedici, ſi alia vice fuerint benedi-
cti. Et ſic benedicendi ſunt a Parocho ſpon- 13
ſus, & ſponſa, ſi contractis ſponſalibus per
verba de futuro, antequam coram Parocho,
& teſtibus Matrimonium contraxerint, invi-
cem ſe cognoverint; Sacra Congreg. Concilii
die Octobris 1593. ut refert Aldan. *d. tit*.
3. *num*. 23.

Benedictio nubentium fieri debet a proprio 14
Parocho, non autem ab alio Sacerdote, niſi
de ipſius Parochi, vel Ordinarii licentia, non
obſtante immemorabili, vel privilegio, ut col-
ligitur *ex cit. cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nu-
ptiis*, ibi: *A Presbytero benedici*: ideſt Presby-
tero Parochiali dumtaxat, ut expreſſe cautum
eſt decreto Concil. Trident. *ſeſſ*. 24. *cap*. 1. *de
reform. Matrimon*. his præciſis verbis: *Statuit-
que benedictionem a proprio Parocho fieri, neque
a quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordi-
nario licentiam ad prædictam benedictionem fa-
ciendam alii Sacerdoti concedi poſſe, quacumque
conſuetudine, etiam immemorabili, quæ potius
corruptela dicenda eſt, vel privilegio non obſtan-
te*. Unde Parochus proprius debet recipere
eleemoſynam ratione benedictionis, & non
alius; Sacra Congr. Rit. *in Acheruntina* 25.
Januarii 1602. Et hæc nuptialis benedictio de 15
Jure poteſt dari a Parocho utriuslibet Sponſi:
uter-

uterque enim eſt proprius, & eodem tenore, & eadem clauſula præcipitur a Tridentino *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. cap.* 2. ut proprius Parochus interſit Matrimonio, & ut benedictionem conferat; unde cum ex communi ad illud ſufficiat Parochus utriuslibet contrahentis, ſufficiet etiam ad hanc benedictionem conferendam; Cened. *ad Decretal. collect.* 31. *n.* 8. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 82. *num.* 4. Guttierez *de Matrim. cap.* 106. *n.* 8. *&* 9. Bonac. *q.* 4. *p.* 6. *n.* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 32. *num.* 185. Armendariz, Gobat, & alii fere communiter contra paucos, qui
16 dicunt hanc benedictionem fieri debere a Parocho Sponſæ: quæ vere conſuetudo ubi legitima, & pacifica adſit, eſt obſervanda, ut de
17 facto fere ubique obſervatur. Si vero ſtatim a Parochia, ubi contraxerunt, abirent ad aliam, deberent ab hoc ultimo Parocho benedici, quia hic ſolus jam eſt proprius; ſicuti etiam ſi mulier ſtatim poſt contractum Matrimonium traducatur ad domum viri in alia Parochia habitantis, quia mulier ad domum viri traducta efficitur de ejus Foro, *leg. Cum quædam puella*, ubi *DD. ff. de Juriſdict. omn. Jud. l. Mulieres Cod. de incol. lib.* 10. *l. final.* §. *Item reſcripſerunt, ff. ad municip. de incol.* & ſicut per talem traductionem conſtituitur Parochiana ejuſdem Eccleſiæ, cujus eſt maritus, ut per Hoſtienſ. *in ſumma, tit. de Parochis* §. *quis intelligatur verſ. ſed & uxor*, Joan. de Anan. *in cap. fin. n.* 13. *eod. tit.* ita definit eſſe Parochiana illius Parochi, in cujus Parochia ante traductionem morabatur, quia translatio Domicilii ſubtrahit eam illius juriſdictioni, ex quo ſequitur, ut Parochus mulieris non ſit amplius proprius ipſius Parochus; Gloſſa *in c. fin. in verb. Habitatores*, per illum text. ubi *DD. de Paroch.* Fagnan. *lib.* 4. *decret. cap. Vir autem* 3. *de ſecundis nuptiis n.* 13. Tales autem benedictiones conjugales non poſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia fieri; Sacra Cong. Conc. *in Piſaurienſi* 13. *Julii* 1628.
18 Parochi alieni, & alii Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares benedicentes in nuptiis alienos ſponſos ſine licentia proprii eorumdem Parochi, vel Ordinarii, incurrunt Suſpenſionem; Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrim. cap.* 1. ibi: *Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos, ſive Regularis, ſive Sæcularis, etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia, Matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure tamdiu ſuſpenſus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus Parochi, qui Matrimonio intereſſe debebat, ſeu a quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur.* Et hanc Suſpenſionem eſſe ab Of- 19
ficio & Beneficio reſolvunt Franc. Molina *de ritu nuptiarum lib.* 2. *differ.* 14. *num.* 9. Averſa *quæſt.* 4. 5. 8. §. *ult.* & varii alii, quia dum non reſtringitur ad alterutram partem, intelligitur de utraque; cum non ſit ratio cur potius intelligatur de una, quam de altera; & in gravibus id regulare eſt; ex Gloſſa *in Clement. Cupientes, de pœnis, & cap. Latores, de Clerico excommunic. miniſtr.* & Gloſſa *final. in cap. Paſtoralis, de appellat.* Covarr. *de ſponſ. part.* 2. *cap.* 6. *in princip. num.* 13. Perez *in l. prima, verſic. Eſt etiam alia pœna, tit.* 1. *lib.* 5. *ordinat.* Et hæc pœna eſt impoſita ſoli be- 20
nedicenti, non autem deputanti alium, qui benedicat per ſe; regulariter enim pœnæ illatæ contra exercentes non extenduntur ad mandantes, & conſulentes, niſi exprimatur; & hic a Concilio exprimitur ſolum *benedicens*, ibi: *benedicere auſus fuerit*. Averſa *q.* 20. *ſect.* 3. Roſignol. *contract.* 15. *de Matrim. prænot.* 38. *num.* 18. & alii. Et ad hanc pœnam incur- 21
rendam requiritur plena ſcientia, quia Concilium dicit *auſus fuerit*; audacia autem importat ingentem temeritatem, quæ non poteſt eſſe cum ignorantia, licet craſſa; unde quæcumque ignorantia excuſare poteſt ab incurſu illius; Marius Alterius *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 11. *c.* 5. *verſ. Hoc autem quod dixi*, Bonac. *tom.* 3. *de ſuſpenſ. diſp.* 3. *q.* 3. *p.* 5. *n.* 1. Roſignol. *loc. cit.* & alii.

Additiones ex aliena manu.

Benedictio nuptialis unde originem ſumpſe- 22
rit? Quinam ſint ritus in Eccleſia recepti benedictionis nuptialis? Et quare in ſecundis nuptiis non adhibeatur benedictio nuptialis, tum alia ad idem argumentum pertinentia; vide apud Gonzal. *in c.* 1. *fere per tot. de ſecund. nupt.*

An impendenda matrimoniis catholicorum 23
cum hæreticis, conſule Benedictum XIV. de *Synod. lib.* 6. *c.* 5. *n.* 5.

ARTICULUS V.

Benedictiones variæ a quibus poſſint, & debeant fieri.

Benedictio, & diſtributio Candelarum, Ci- 1
nerum, & Palmarum regulariter poteſt fieri in omnibus Eccleſiis, tam Collegiatis,

quam Parochialibus, tam Sæcularibus, quam
Regularibus; Sac. Cong. Rit. *in Oſtien.* 28.
2 *April.* 1607. Benedictio, & diſtributio Candelarum, Cinerum, & Fontis, abſente, vel impedito Epiſcopo, fiat ab eo, qui cantaturus
eſt Miſſam; Sacra Rit. Congr. 12. *Jun.* 1627.
3 Et in Eccleſiis Regularium, in quibus exerceri conſuevit Curam animarum, benedicere Cineres, illoſque Fidelibus diſtribuere, pertinet
ad Regulares, non ad Parochum; Sac. Cong.
Epiſc. & Regul. *in Firmana* 3. *Julii* 1615.
4 Ille idem, qui benedicit Cineres prima die
Quadrageſimæ, vel Candelas in Feſto Purificationis, aut Ramos in Dominica Palmarum,
debet etiam cantare Miſſam ſequentem; Sac.
5 Rit. Congr. 12. *Apr.* 1640. Benedicere Eccleſiam novam, vel Oratorium, & Eccleſiam reconciliare non poteſt ſimplex Sacerdos ſine licentia Sedis Apoſtolicæ; Sac. Rit. Cong. *in
Placentina* 19. *Maii* 1707. *in reſponſ. ad* 10.
6 *dubium*. Benedictio autem ſimplex Cœmeterii, & Eccleſiæ non conſecratæ poteſt committi Presbytero in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituto; Sac. Rit. Cong. *in Cameracenſi* 9. *Februarii* 1508.

7 Regulares Superiores, vel alii Sacerdotes in
Capitulis Generalibus deputati, poſſunt benedicere, & reconciliare ſuas Eccleſias, Cœmeteria, & Oratoria ex variis Summorum
Pontificum privilegiis, & ſignanter ex privilegio conceſſo Minoribus de Obſervantia a
Leone X. in Conſt. incip. *Religionis ſuadet* his
præciſis verbis: *Nos igitur, qui Religioſarum
Perſonarum vota, per quæ eorum diſpendiis obviatur, ac commodis, & profectibus providetur,
ſtudio charitatis libenter proſequimur, hujuſmodi
ſupplicationibus inclinati &c. ac veſtri Ordinis
Generalibus, Provincialibus, Vicariis, & Cuſtodibus, ac Guardianis pro tempore exiſtentibus
præfatis, ut omnia, & ſingula ejuſdem Ordinis
de Obſerv. Eccleſias, Cœmeteria, & Capitula,
& Oratoria ubicumque exiſtentia receptas, &
recepta, recipiendas, ſeu recipienda, ac Paramenta, & ornamenta, ac alia quæcumque ad
Divinum cultum, & uſum veſtrum neceſſaria,
in quibus Chriſma non intervenit, pro veſtro uſu
tantum, ſolemni benedictione, ac etiam per Vicarium, ſeu Guardianos, aut alios ad hoc a Vobis in veſtris Capitulis Generalibus provide deputandos, benedicere, ac illos, ſeu illa, & eorum quælibet Sanguinis, ſeu ſeminis effuſione,
ſeu alias quomodolibet pollutas, ſeu polluta,
quoties opus fuerit, aqua per vos, (præſertim
in locis ubi Epiſcopum aquam benedicentem per
duas Dietas adire non poteritis) benedicta, reconciliare libere, & licite valeatis, auctoritate
Apoſtolica tenore præſentium concedimus; non
obſtant. &c.* Novar. *in Summ. Bull.* 2. *part.
tit. de conſecr. Eccleſ. Regul. n.* 9. Ventriglia
tom. 2. *annot.* 17. §. 2. *n.* 32. & alii paſſim.
Et hoc privilegium extenditur etiam ad uſum 8
Monialium exiſtentium ſub regimine Regularium, ut docet Miranda *tom.* 3. *cap.* 40. *art.* 1.
concluſ. 2. & alii. Hic nota, quod aqua ne- 9
ceſſaria pro reconciliatione Eccleſiæ ex Pontificali Romano juſſu Clement. VIII. edito
continet aquam cum Sale, Cinere, & Vino.
Et quælibet Dieta ex Enriquez apud Miran- 10
dam *tom.* 3. *q.* 39. *art.* 8. *concl.* 3. & Reiffenſtuel *lib.* 3. *Decretal. tit.* 40. *num.* 27. *arg. l.* 3.
de Verbor. ſignificat. continet viginti miliaria.
Jeſuitis eſt etiam conceſſum, ut poſſint be- 11
nedicere Calices, & Altaria in locis, in quibus non adeſſet Epiſcopus, qui poſſe ea benedicere; Paul. III. Conſt. incip. *Licet debitum*.

Regulares non poſſunt domos benedicere in 12
hebdomada Sancta; Sac. Cong. Conc. *in una
Bononienſi* 2. *Julii* 1620. *in reſponſione ad* 14.
dubium. An autem poſſint Regulares bene- 13
dicere Mulieres poſt partum, & ad purificationem admittere in propria Eccleſia, lis non
parva eſt inter Doctores. Pro affirmativa ſtat 14
decretum Sac. Cong. Conc. *in dict. Bononienſi*
2. *Julii* 1620. *in reſponſione ad* 9. his preciſis
verbis: *Ad* 9. *Regulares non prohiberi in eorum
Eccleſiis Mulieres poſt partum ad Purificationem
admittere*. Nihilominus Pignatell. *tom.* 5. *con-* 15
ſult. 76. *num.* 17. dicit, quod a dicto Decreto, quod innitebatur concordiæ, & conſuetudini præſcriptæ, fuit ab eadem Sacra Congregatione receſſum *in Antuerpienſi* 19. *Novembris*
1662. & huic reſolutioni famulatur alia noviſſima Sac. Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ *in Romana Jurium Parochialium* 15. *Septemb.* 1695. & 23. *Januarii* 1698. in qua,
ut refert Monacell. *tom.* 1. *tit. X. formul.* 18.
num. 12. articulo partibus informantibus plene diſcuſſo, deciſum fuit proponente Eminentiſſimo Cardinali Bichio Benedictionem Puerperarum ſpectare privative ad Parochum S.
Nicolai in Carcere ad excluſionem Eccleſiæ,
& Miniſtrorum Hoſpitalis B. M. Conſolationis, & Sac. Congreg. Rit. *die* 10. *Decemb.*
1703. *in reſponſione ad ſextum dubium* his verbis conceptum: 6. *An benedictiones Mulierum
poſt partum, Fontis Baptiſmalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & ſimilium, ſint de Juribus mere Parochialibus; Ad ſextum, Negative, ſed benedictiones Mulierum, & Fontis Baptiſmalis fieri*

vi debere a Parochis. Et iterum *non poſſe Regulares in propriis Eccleſiis Mulieres poſt partum benedicere, & ad purificationem admittere, declaravit* Sacr. Congreg. Rit. *in Urbis, & Orbis Jurium Parochialium* 12. *Januarii* 1704.

16 Attamen Sacra Congreg. Concil. ad quam potiſſimum ſpectat hæc cognitio in decreto ſuper dubiis propoſitis *in cauſa Aquen. Jurium Parochialium* inter Patres Carmelitas, & Præpoſitum loci Inciſæ ad 10. dnbium conceptum his præciſis verbis: *X. An poſſint in propria Eccleſia Mulieres poſt partum benedicere, & ad Purificationem admittere; diebus* 10. *Maii* & 9. *Junii* 1708. reſpondit *Ad decimum, affirmativæ;* Sic præciſe habetur in Bullario Clementis XI. Decreto tertio inter Decreta Sacræ Congregationis Concilii *fol.* 542. & 543. impreſſionis Romanæ. Unde cum talia Decreta ſupponantur fundata in conſuetudine legitime introducta, & præſcripta, ubi talis reperitur, eſt obſervanda; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine, & cap. Cum dilectus* 8. *ac cap. Cum conſuetudinis* 9. *eod. titul.* Et poſſe Mulieres poſt partum accedere ad quamcumque Eccleſiam ſibi beneviſam pro recipienda benedictione, ſtatuit Sac. Congreg. Concil. *in Derthonenſi* 3. *Decembris* 1718. & 8. *Decemb.* 1720.

17 Regulares nequeunt in ſuis Eccleſiis, niſi de licentia Ordinarii, & ex cauſa publica ab eodem probata exponere ſolemniter Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & cum ipſo populum benedicere; Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Cajetana* 25. *Octob.* 1602. & *in Derthonenſi* 27. *Maii* 1603. & Sac. Cong. Rit.

18 16. *Februarii* 1628. Pro Perſonis vero particularibus exponitur in oſtiolo Tabernaculi, aut in Pixide velata cum luminibus, & aſſiſtentia; Sacra Cong. Epiſcop. & Regular. 7. *Septembris* 1598. Et ſic etiam decrevit 10. *Decembris* 1602. præciſis his verbis; *Non liceat Regularibus etiam in eorum propriis Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publice adorandum exponere, niſi ex cauſa publica, quæ probata ſit ab Ordinario. Ex cauſa autem privata poſſint, dummodo Sanctiſſimum Sacramentum a Tabernaculo non extrahatur, & velatum remaneat, ita ut ipſa Hoſtia videri non poſſit.* Et Sac. Congreg. Concil. *in Neapolitana* 17. *Auguſti* 1630. Et iterum Sac. Congreg. Rit.

19 *in Firmana* 22. *Januarii* 1701. Et hoc procedit etiam in omnibus aliis Eccleſiis quocumque modo exemptis, & non habentibus Juriſdictionem in populum, ut declaravit Sacra Cong. Epiſcop. & Regul. *in Florentina Juriſdictionis inter Archiepiſcopum, & Epiſcopum Fe-*
ſulanum 18. *Maii* 1696. *referente Eminentiſſimo Cardinali Pamphilio.* Benedictiones agrorum, 20
& frugum fieri non poſſunt a Regularibus cum ſtola ſine Parochi licentia; Supplicante enim in Sacra Congregatione Concilii Procuratore Generali Capuccinorum declarari; *Primo, An Regulares dicti Ordinis requiſiti ab agrorum Dominis, poſſint abſque licentia Parochi benedicere agros, & maledicere locuſtas, & brucos, & cæteros hujuſmodi vermes, & quatenus affirmative. Secundo, An in hujuſmodi functionibus peragendis uti poſſint ſtola abſque licentia Parochi?* Sacra Congreg. *die* 28. *Aug.* 1688. *reſpondit ad utrumque Negative.*

Benedictiones Animalium in die Feſto S. 21
Antonii Abbatis dare, & oblationes recipere ab aliis Cappellanis & Rectoribus aliarum Eccleſiarum intra fines Parochiæ exiſtentium, nec prohibere, nec impedire valet Parochus, quia inter functiones Parochiales iſta benedictio non connumeratur; Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. *in Fulginaten.* 25. *Maii* 1685. & *in Tudertina* 18. *Novembris* 1695. & Sacra Congreg. Concil. *in Ravennaten.* 12. *Novembris* 1695. quæ concluſio vera eſt etiam quoad Religioſos S. Antonii Viennen. qui nullum Jus privativum id prohibendi habent; Eadem Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. *in Tudertina* 18.
Novembris 1695. Sic etiam Benedictiones Ignis, 22
Seminis, Ovorum, & ſimilium poſſunt fieri a quocumque Sacerdote, ſive Sæculari, ſive Regulari, quia nec iſtæ connumerantur inter functiones mere Parochiales, ut colligitur ex Decreto Sacræ Congreg. Rit. edito 10. *Decembris* 1703. ubi ad ſextum dubium his terminis conceptum: Sexto: *An benedictiones Mulierum poſt partum, Fontis Baptiſmalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & ſimilium, ſint de Juribus mere Parochialibus,* ſic reſpondit: *Ad 6. negative, ſed Benedictiones Mulierum, & Fontis Baptiſmalis fieri debere a Parochis.* Ubi vides quod Sacra Congregatio negat omnes tales Benedictiones eſſe de Juribus mere Parochialibus, & inter benedictiones faciendas a ſolis Parochis non enumerat illas Ignis, Seminis, Ovorum,
& ſimilium. Benedictio Crucium Altarium, 23
& Proceſſionum, poteſt fieri private a quolibet ſimplici Sacerdote; Patre enim Joſepho Maria a Turribus Ordinis Capuccinorum ſupplicante demiſſe a Sac. Rit. Congr. declarari: *Primo: An Cruces Altarium, ſeu Proceſſionum ſint benedicendæ de præcepto; & Secundo: An ſi non ſint de præcepto, poſſit ſimplex Sacerdos eas benedicere private, & non ſolemniter?* Sac. Rit. Congr. *cenſuit reſpondendum ad primum Ne-*

Negative. Ad ſecundum Affirmative, & ita de-
24 *claravit die* 12. *Julii* 1704. Benedicere Pyxides
poſſunt ſinguli, quibus eſt conceſſum poſſe be-
nedicere paramenta, & ornamenta Eccleſiæ,
quia in eorumdem benedictione ſacrum Chriſ-
ma non exigitur: Rub. Pontifical. Roman. *de*
bi ſed. Vaſcul. pro conſervat. SS. Euchariſt. & a
Leone Decimo in cit. Conſtitutione incip. *Re-*
ligionis ſuadet, eſt conceſſum Minoribus de Ob-
ſervantia, & conſequenter aliis Regularibus
poſſe benedicere ea, *in quibus Chriſma non in-*
25 *tervenit*. Ad benedicenda Monialium Mona-
ſteria, & Cellas die Sabbati Sancti, & quoli-
bet alio tempore, eſt omnibus prohibitus in
Clauſuram ingreſſus; Sac. Congr. Concil. 13.
Septembris 1583. & Sac. Cong. Epiſcop. *in*
Regul. Aretina 3. *Septemb.* 1596.
26 Benedictio menſæ pertinet ad Sacerdotem,
& eo præſente non poteſt eam benedicere Dia-
conus, niſi ſit Diaconus Cardinalis. Colligi-
27 tur *ex capit. Legimus* 24. *diſt.* 93. Mulier quo-
que benedicere non poteſt, niſi eodem modo,
quo poteſt quilibet bonus Chriſtianus; *Cap.*
Nova 10. *de pœnitent. & remiſſione*, quia ea,
quæ ſunt Ordinis, non cadunt in mulierem;
Sylveſter in Summa Verb. Benedictio, & benedi-
28 *cere num.* 19. Licet Clericis, & Religioſis non
ſit de jure communi impoſita aliqua gravis
obligatio benedicendi menſam ante prandium,
aut Cœnam, & poſtea gratias agere, ex quo *in*
cap. Non liceat 12. *diſt.* 44. quod adduci ſolet,
non ſit aliquod verbum includens præceptum,
ut obſervat & tenet Suarez *tom.* 2. *de Relig.*
lib. 3. *de orat. voc. cap.* 7. & Lezana *tom.* 1.
29 *cap.* 9. *num.* 28. Peccare tamen ſaltem venia-
liter eos, qui hoc non faciunt, tenet Navar-
rus *in Manuali cap.* 25. *num.* 110. & hoc re-
cte, quia ex citato Canone *Non licet* non opor-
tet Clericos comedere ſine anteriori benedi-
ctione, & poſteriori gratiarum actione, ibi:
Nec oportet aliquando Clericos niſi hymno dicto
comedere panem, & poſt cibos gratiam auctori
30 *Deo referre*. Hic juvat adducere quæ notat Baul-
dry in Manuali Sacrarum Cæremoniarum *part.*
2. *cap.* 21. *de benedictione Menſæ num.* 6. his
verbis: Regulariter mutationes verſuum, &
Pſalmorum debent fieri mane in Vigilia Nati-
vitatis Domini, Sabatho Sancto, & Vigilia
Pentecoſtes, quia veſpere fit tantum jentacu-
lum, ſeu collatio, quam ſic vocamus. Si ta-
men Vigilia Nativitatis Domini venerit in
Dominica, mutatio tantum fit poſt Veſperas.
Idem de Epiphania dicendum, ſi in Vigilia
ſit jejunium, ut apud multas Congregationes.
Idem etiam videtur dicendum Feria 5. in Cœ-
na Domini; Ideo Feria quarta præcedenti a
Superiore dicitur verſus, *Chriſtus factus eſt pro*
nobis &c. & *Pater noſter* ad benedictionem,
tum benedicit cibos nihil dicens. Non dici-
tur *Jube Domne*; nec *Tu autem*. In fine Men-
ſæ repetitur *Chriſtus factus eſt &c.* & ſtatim
poſt *Pater noſter* ſecreto, dicitur Pſalm. *Miſe-*
rere mei Deus, quo dicto ſine *Gloria Patri &c.*
celebrans dicit genibus flexis cum omnibus
abſolute orationem *Reſpice quæſumus*, eo mo-
do, quo in Breviario. Si agantur gratiæ in
Cœnaculo, convenit tunc, ut hoc triduo om-
nes genuflectant, etiam ad Pſalmum *Miſere-*
re mei Deus &c. ☞ Hic etiam juvat addere,
quæ ſcribit Paulus Maria Quarti in ſuo Tra-
ctatu de Benedictionibus *tit.* 3. *num.* 259. his
verbis: Sententia probabilior docet, hujuſmo-
di benedictionem (*Menſæ*) eſſe meri conſilii.
Probatur, quia jure communi nullibi præcipi-
tur, & in *cap. non liceat*, quod pro ſe addu-
cit contraria ſententia, nullum eſt verbum
præceptivum, ſed directionis, & conſilii.
Regulares autem ad id non tenentur, niſi ex
vi ſuarum Conſtitutionum, quæ communiter
non præcipiunt benedictionem, ſed ſolum pro-
ponunt, ut piam, & viris Religioſis ac bonis
moribus congruam. Idemque dicendum de
gratiarum actione poſt menſam. Colligi
tur, neque cadere ſub obligatione ritus bene-
dicendi menſam in fine Breviarii præſcriptos:
neque peccare eis non utentes, ſed aliis: vel
benedicentes menſam benedictione communi,
omiſſa propria, quæ aſſignatur pro feſtis par-
ticularibus, e. gr. Natalis Domini, Epipha-
niæ, &c. quia illæ regulæ Breviarii ſunt dire-
ctivæ, non præceptivæ. Hæc Quarti. P. Hal-
den in ſuo Ephemerologio *part.* 3. *pag.* 309.
notat, quod ea, quæ habet Bauldry (de di-
cendo verſu: *Chriſtus factus eſt obediens* etiam
feria IV. majoris Hebdomadæ) nec praxi,
nec aliorum ſenſui, aut etiam ipſi Breviario
videntur ſatis congruere. Neque ea, quæ ci-
tatus Bauldry habet de Vigilia Nativitatis, pro-
bantur a Gavanto *ſect.* 9. *cap.* 6. Guyeto *lib.*
4. *cap.* 20. *qu.* 8. & Merato in Gavant. *l. c.*
num. 1. ☜

Benedictio aquæ in Sabbatho Sancto etiam 31
ſine infuſione Olei Sancti fieri non poteſt in
Eccleſiis non habentibus Fontem Baptiſma-
lem, non obſtante contraria conſuetudine;
Sac. Rit. Cong. *in Januen.* 13. *Julii* 1697.

Supplementa Auctoris.

Benedictiones, præter eas, quæ in Eccleſia 32
re-

receptæ ſunt, in ſacris ritibus non admittantur; Benedict. XIV. tom. 1. Bull. Conſt. 89. incip. *Inter omnigenas*, §. 18.

33 Advertendum eſt, quod quamvis Tonell. in *Sac. Enchiridio lib.* 2. *cap.* 5. §. 4. ſub *num.* 7. dicat non debere dari benedictionem cum Sanctiſſima Cruce, ſeu cum Reliquiis Sanctorum, & ſacris Imaginibus, præciſis his verbis: *Hic adverte, quod in fine aliarum Proceſſionum, quæ fiunt ſive cum Sanctiſſima Cruce, ſive cum Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus non debet dari Benedictio; quum nullibi talis Benedictio præſcribatur, niſi cum Sanctiſſimo Sacramen-*
34 *to;* eruditiſſimus tamen Card. Lambert. poſtea Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 47. §. 3. *n.* 24. *& ſeq.* pluribus oſtendit recte dari poſſe talem benedictionem, & de facto ſolere dari nedum in Archidiœceſi Bononien. & alibi, ſed & Romæ Sacrorum rituum magiſtræ, ut ſuis propriis oculis ipſe perſpexit dari a Clemente XI. in Baſilica S. Petri cum Reliquiis Sanctiſſimæ Crucis, Veronicæ, & Lanceæ, ut & ipſemet dedit ibidem, dum eſſet Canonicus ejuſdem
35 Baſilicæ. Et revera dari poſſe dictam benedictionem, conſtat ex pluribus Decretis Sacræ Rit. Congregationis, & ſignanter *in Collen.* 5. *Julii* 1698. & *in Brixien.* 18. *Septemb.* 1736. præciſis his verbis: *Poſt expoſitionem Reliquiæ Sanctiſſimæ Crucis, vel poſt ejus delationem in proceſſione, benedicendus eſt populus cum ipſa.* Vide in tom. X. Decreta S. R. C. *ſub n.* 704. *&* 1037.

36 Benedictio poſt communionem danda eſt fidelibus poſtquam Sacerdos repoſuit Pyxidem, clauſitque in tabernaculo; ſic expreſſe Cæremoniale Monaſtic. *lib.* 3. *part.* 13. §. 3. *n.* 5. Cæremoniale Ord. Min. de Obſervantia *part.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. & varia alia; Merati *t.* 1. *part.* 2. *tit.* 10. *Rubr.* 7. *n.* 34. cum pluribus aliis ibi
37 citatis. Monialibus non eſt danda cum Pixide ex feneſtrella, ſed dari eis debet benedictio conſueta, manu tantum dextera, etiamſi Sacramentum ſit præſens. Sic expreſſe cum aliis
38 Merati *loc. cit. num.* 3. *in fin.* Et nota ad rem, quod in communione Monialium habentium feneſtrellam ex parte Evangelii, Sacerdos debet deſcendere, & reverti per gradus anteriores, & non per laterales Altaris; Sac. Rit. Congr. *in Toletana* 25. *Septemb.* 1736. Vide in tom. X. decreta S. R. C. *n.* 1026.

39 Benedictio ſuper populum, actus ſolemnis eſt Romano Pontifici competens in quacumque Orbis terræ parte; Epiſcopis in eorum Diœceſibus & locis earum exemptis, Archiepiſcopis in ſuis Provinciis; Benedict. XIV.
tom. 2. Conſt. 88. incip. *Exemplis*. Benedi- 40
ctionem impertiri olim non licebat ſimplicibus Sacerdotibus; nunc autem ipſis permitti-
tur in fine Miſſæ: cui ſi interſit Epiſcopus, 41
& in ſua ſit Diœceſi, debet Sacerdos ad eum prius ſe convertere, eique caput inclinare, veluti facultatem poſtulans populo benedicendi.
Quod ab eodem Sacerdote prætermittitur, ſi 42
Epiſcopus Miſſæ interſit, ſed extra ſuam Diœceſim verſetur, prout deſumitur ex Rubricis Miſſal. *tit. de Benedictione in fine Miſſæ, & Evangelio S. Joan.* Idem. *ib.*

Ante benedictionem, quæ datur in fine 43
Miſſæ, ab Eccleſia diſcedens, Concilii Agathenſis judicio habetur ac ſi Miſſæ non interfuiſſet; *ib.*

Benedictio auctoritate Pontificis *cum Indulg.* 44
plenaria, a Regularibus, quibus talia privilegia conceſſa ſunt, dari debet ſequenti ritu. Admonito nempe populo de Indulgentia a Sede Apoſtolica conceſſa, de præceptis operibus pro ea lucrifacienda, de die quo viſitanda eſt Eccleſia, de hora denique, qua datur Pontificia Benedictio (quæ admonitio fieri poteſt, quatenus opus ſit, etiam ſchedis impreſſis, & conſuetis locis palam affixis) poſtquam ſtatutis die & hora populus ad Eccleſiam convenerit, alta voce legantur Litteræ Apoſtolicæ ad id obtentæ, & vulgari idiomate explicentur, populum ad ſuorum ſcelerum deteſtationem pio brevique ſermone, excitando: deinde Sacerdos nullis circumſtantibus miniſtris, ſtola & ſuperpelliceo indutus (ut in Rituali Romano præſcribitur, cum agitur de Benedictionibus, quæ extra Miſſam permittuntur) ante Altare genuflexus, ſequentibus verbis Dei opem imploret.

℣. *Adjutorium noſtrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit Cælum & terram.*
℣. *Salvum fac populum tuum, Domine.*
℟. *Et benedic hæreditati tuæ.*
℣. *Dominus vobiſcum.*
℟. *Et cum ſpiritu tuo.*

Deinde ſtans ſequentem recitat Orationem.

OREMUS.

OMnipotens & miſericors Deus da nobis auxilium de ſancto, & vota populi hujus in humilitate cordis veniam peccatorum poſcentis, tuamque benedictionem præſtolantis & gratiam, clementer exaudi; dexteram tuam ſuper eum benignus extende, ac plenitudinem divinæ benedictionis effunde, qua bonis omnibus cumulatus, ſe-

felicitatem & vitam conſequatur æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. *Amen.*

Poſt quam ad cornu Epiſtolæ accedat, (ut in Actis Eccleſiæ Mediolan. *part.* 4. *Benedicat in Eccleſia ad Altare, ſtans in cornu Epiſtolæ*) & ſtans in cornu Epiſtolæ, non trina, hoc eſt triplici ſigno Crucis, ſed una Benedictione, unico videlicet ſigno Crucis, benedicat, proferens alta voce hæc verba:

Benedicat vos Omnipotens Deus ✠ *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.* ℟. *Amen.*

Trina ſiquidem Benedictio Epiſcopo competit, non Sacerdoti. Sic ad litteram in cit. Conſt. *Exemplis* dat. *die* 19. *Martii* 1748.

45 Vide tamen infra ſub *num.* 63. noviſſimam Conſtitutionem SS. D. N. Clementis XIII. in qua, inter cætera merito ibi attendenda, alius ritus præſcribitur adhibendus a Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis pro impertienda præfata Benedictione cum plenaria Indulgentia.

46 Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antiſtites Eccleſiarum cum Epiſtolis in forma Brevis ad triennium obtinuerunt ad totum illud tempus, quo in ea Diœceſi perſeverabunt, prorogat Benedictus XIV. *in Encyclica* ad omnes Antiſtites, quæ inc. *Pia Mater* (*tom.* 2. *Bullar. n.* 34.) ac impoſterum ita eſſe expediendas facultates illas denunciat, eaſque pariter communes eſſe vult Prælatis inferioribus territorium ſeparatum habentibus cum qualitate nullius, & acti-
47 va in populum & Clerum juriſdictione. His omnibus dat facultatem ſubdelegandi, ut ipſis quomodocumque impeditis, etiam diurno tempore poſſint hanc benedictionem impertiri modo, qui habetur deſcriptus in eadem Encyclica, & affertur a nobis in tom. 5. verb. *Moribundus num.* 38. vide *ibi*.

48 Benedictio ſacrarum Veſtium utrum ab Epiſcopo ſimplici Sacerdoti committi poſſit, quæſtio eſt anceps inter ſcriptores. Inſignes tamen Epiſcopi quidam facultatem hanc plerumque a Sac. Congr. petierunt, & obtinuerunt; Benedict. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 21. *n.* 9. & 10.

49 Utrum benedicendum ſit Cingulum, Pluviale, & ſacra Pixis, quæſtio eſt inter Doctores. Probabilior tamen cenſetur opinio, quæ benedctionem exigit, cum pro Pixide ſit peculiaris benedictio in Rituali; *ib. n.* 12.

50 Si ex veteri ſacro veſtimento novus alius diverſæ formæ conficiatur, ut ſi ex ſtola manipulus &c. benedictio iteranda eſt; *ibidem num.* 12.

51 Epiſcopi titulares jus nullum habent conſecrandi ſacro chriſmate vaſa ſacra, quia cum in his adhibendus ſit uſus Pontificalium, non datur illis hiſce uti in aliena Diœceſi; *ibidem num.* 15.

Abbates Regulares benedicere Campanas, 52
& Calices poſſe pro uſu alienarum Eccleſiarum (poſſunt enim pro ſuis) negavit Alexander VII. in *ſuo Decreto* diei 27. *Septemb.* 1659. Conſulta enim S. Congreg. num potuerint indumenta ſacra benedicere pro alienis Eccleſiis, eo quia obtinuerint Indultum Apoſtolicum; reſponſum fuit exhiberi illud Indultum authenticum ex Archivio Apoſtolico deſumptum, ac interim abſtinerent; *ib. n.* 19.

Benedictiones & unctiones Campanarum 53
quum Capitularibus Caroli M. indicentur, antiquiſſimæ ſunt; *Inſtit. Eccleſ.* 47. *num.* 30. eiſque nomen alicujus Sancti imponi conſueviſſe ex Alcuino diſcimus; *ib. n.* 26.

Benedictiones Campanarum ad nimbos de- 54
pellendos approbantur, neque id tribui poſſe impreſſioni aeris a Campana impulſæ aſſeritur; *ib. n.* 37.

Solus Epiſcopus jus habet Campanas bene- 55
dicendi, cum ſacra unctio adhibenda ſit, nec poteſt facultatem alteri ſubdelegare; *ib. num.* 38.

Ex præcepto Pontificalis Romani Campanæ 56
Eccleſiarum benedici debent; *ib.*

Poteſt Epiſcopus ſuſpendere ſonum Campa- 57
narum, quæ ab Epiſcopo benedictæ non fuerint, ut ex Decretis Sac. Congr. *ib.*

Tres benedictiones impertiunt Abbates Re- 58
gulares ex Decreto Alexandri VIII. in Miſſis, Veſperis, & Matutinis ſolemnibus. In Miſſis privatis nihil ſupra reliquos Sacerdotes illis conceſſum eſt. Ex iiſdem decretis, *Inſtit. Eccl.* 34. *n.* 19.

Quo ad benedictionem Animalium in feſto 59
S. Antonii Abbatis, de qua ſupra *n.* 21. juvat hic adducere formulam, quæ præſcribitur pro ea peragenda; *Inſtit. Eccleſ.* 47. *num.* 12. & eſt tenoris ſequentis.

Benedictio Equorum & Animalium.

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℟. Et cum ſpiritu tuo.

ORE-

OREMUS.

DEus refugium noſtrum, & virtus, adeſto piis Eccleſiæ tuæ precibus, auctor ipſe pietatis, & præſta, ut, quod fideliter petimus, efficaciter conſequamur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

OREMUS.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſum Beatum Antonium variis tentationibus probatum inter mundi hujus turbines illæſum abire feciſti, concede famulis tuis, ut & præclaro ipſius proficiamus exemplo, & a præſentis vitæ periculis ejus meritis & interceſſione liberemur. Per Chriſtum &c.

OREMUS.

BEnedictionem tuam, Domine, hæc animalia accipiant, qua corpore ſalventur, & ab omni malo per interceſſionem Beati Antonii liberentur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

60 De ſignificatione ſymbolorum, quibus pingi ſolet Imago S. Antonii Abbatis, vide verb. *Imagines num.* 79.

61 Hic etiam juvat ſubnectere formulam Benedictionis, qua uti expedit, quaque utebatur contra mures, locuſtas, bruchos, & vermes noxios Benedictus XIV. ut extat in cit. *Inſt. Eccl.* 47. *n.* 20.

Benedictio contra Mures, Locuſtas, Brucos, & Vermes noxios.

Antiph. Exurge Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.

Pſalm. Deus auribus noſtris audivimus, patres noſtri annunciaverunt nobis.

℣. Gloria Patri &c. *& repetitur Antiphona.*

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, & terram.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

OREMUS.

PReces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi, ut, qui juſte pro peccatis noſtris affligimur, & hanc murium (vel *locuſtarum*, vel *vermium*) perſecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur, ut tua potentia procul expulſi (vel *expulſæ*) nulli noceant, & campos, agroſque noſtros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Majeſtati deſerviant, & noſtræ neceſſitati ſubveniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

OREMUS.

OMnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, & in cujus nomine omnia genuflectuntur, cœleſtia, terreſtria, & infernalia; tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut, quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequamur effectum, quatenus hos peſtiferos mures (vel *locuſtas*, vel *vermes*) per nos ſervos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut, per tuam clementiam ab hac peſte liberati, gratiarum actiones Majeſtati tuæ libere referamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Exorcizo vos peſtiferos mures (vel *locuſtas*, vel *vermes*) per Deum Patrem Omnipotentem ✠, & Jeſum Chriſtum Filium ejus ✠, & Spiritum Sanctum ab utroque procedentem ✠, ut confeſtim recedatis a campis, & agris noſtris, nec amplius in eis habitetis, ſed ad ea loca tranſeatis, in quibus nemini nocere poſſitis, pro parte Omnipotentis Dei, & totius Curiæ cœleſtis, & Eccleſiæ Sanctæ Dei vos maledicens, ut, quocumque ieritis, ſitis maledicti (vel *maledictæ*) deficientes de die in diem in vos ipſos (vel *ipſas*) & decreſcentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inveniantur, niſi neceſſariæ ad ſalutem, & uſum humanum. Quod præſtare dignetur qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, & ſæculum per ignem. ℟. Amen.

Poſtremo aqua benedicta aſpergantur loca infecta.

Quo autem ad varias alias benedictiones, 62 uti

uti expedit formulis in Rituali Romano præſcriptis, ac in aliis probatis formulariis repertis.

62 Quoad Papalem Benedictionem attendenda eſt noviſſima Clementis XIII. fel. regn. Conſtitutio, per quam Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, nec non aliquibus inferioribus Prælatis, benedicendi Populo nomine Sanctitatis Suæ facultatem poſtulantibus, concedendam eſſe ſtatuitur, Rituſque ſervandus præſcribitur.

CLEMENS EPISCOPUS &c.

INexhauſtum Indulgentiarum theſaurum a Jeſu Chriſto &c.

Inter cætera ſiquidem ſpiritualium gratiarum dona, quibus Summorum Pontificum liberalitate Chriſtifideles cumulantur, potiſſimum locum habet Plenaria peccatorum Indulgentia, & remiſſio, quæ ſtatis anni diebus conceditur, dum Romanus Pontifex ſolemni cæremonia Populo coram ipſo congregato benedicit, & non raro ipſius Summi Pontificis nomine, effundendæ Apoſtolicæ benedictionis ſuper Principes Viros abſentes delegata fuit facultas: ſed inde invaluit præter modum uſus, etiam Verbi Dei Præconibus indulgendi, ut ſimiliter cum Plenaria Indulgentia Apoſtolicam Benedictionem, non ſingulari alicui Perſonæ, vel familiæ, ſed univerſo ad Eccleſiam confluenti Populo impertiri valerent: Nonnullos pariter, non ſine aliquo Eccleſiaſticæ diſciplinæ diſcrimine, circa harum facultatum exercitium, irrepſiſſe abuſus deprehendimus.

Ut autem ſpiritualium gratiarum dona, pie, ſancte, atque incorrupte adminiſtrentur, quodque adeo ſalubriter inſtitutum eſt, in perniciem non cedat abutentium: Præmiſſa omnia Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſitæ examinanda commiſimus, quæ exquiſitis etiam Conſultoribus, votum ſuum Nobis aperiret. Poſtquam igitur, quid eadem Congregatio, auditis Conſultoribus, hac in re ſentiret, percepimus; omnibus mature perpenſis, juſtam rationem, congruoſque limites in his præſcribere volentes, de ipſius Congregationis conſilio, Motu proprio & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia, & ſingula particularia indulta, & privilegia effundendi ſupra Populum Apoſtolicam Benedictionem, per Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, ac per Nos etiam, quibuſvis particularibus Perſonis, ſive Eccleſiaſticis ſæcularibus, ſive cujuſvis Ordinis, & Inſtituti Regularibus, ad certum tempus, ſeu ad eorum vitam, non tamen illa per Prædeceſſores prædictos aliquibus Ordinibus Regularibus attributa, quæ modo infraſcripto ſalva eſſe volumus; reſpective conceſſa, & elargita, etiamſi eædem particulares Perſonæ, ex quavis cauſa illa impetrarint, & in poſſeſſione Indultorum ac privilegiorum hujuſmodi reperiantur; harum ſerie revocamus, ac de medio tollimus, & abolemus.

Porro ad ſubmovendos quoſvis abuſus, qui in hac re, vel ſuborti deprehenduntur, vel quandoque ſuboriri poſſent, & ad augendam erga Paſtores eminenti Epiſcopatus dignitate pollentes Populorum devotionem, ſimulque Chriſtifidelium utilitati, de immenſo & inextimabili theſauro Eccleſiæ tradito conſulere volentes, ipſarum tenore præſentium ſtatuimus, quod deinceps Venerabilibus fratribus Noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, necnon dilectis filiis Prælatis inferioribus, Mitræ, & Pontificalium uſum, Territoriumque ſeparatum cum vera qualitate nullius Diœceſis habentibus, & activa in Clerum & Populum juriſdictione gaudentibus, nunc & pro tempore exiſtentibus; Patriarchis, videlicet, Primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis, duabus anni ſolemnitatibus, nimirum Paſchate Reſurrectionis Domini, alioque die feſto ſolemni eorum reſpective arbitrio deſignando: Prælatis vero, præmiſſis qualitatibus præditis, & in propriis Territoriis degentibus, ſemel in anno, in uno ex diebus, quibus eorum ſingulis Pontificalium uſus ab Apoſtolica Sede permittitur, Populo in Eccleſia congregato, Apoſtolica Summi Romani Pontificis pro tempore exiſtentis auctoritate, illiuſque Nomine, facultas ſolemniter benedicendi, cum elargitione Plenariæ Indulgentiæ, juxta ritum & formulam inferius tradendam, concedi poſſit, & ipſorum unicuique, quamdiu illi ſuis reſpective Eccleſiis præfuerint, gratiamque & Communionem cum Apoſtolica Sede habuerint, per Litteras Apoſtolicas in forma Brevis, gratis, ut in ſimilibus mos eſt, concedatur. Ad quorum effectum ipſos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ac ſupramemoratos Prælatos, nunc, & pro tempore exiſtentes, in Domino hortamur, ut pro Dignitatum eorum ſplendoris augmento, & fidelium Populorum ipſis creditorum congrua erga Divinam juſtitiam ſatisfactione, a Nobis, & Succeſſoribus

No-

Noſtris Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus, facultatem hujuſmodi ultro ipſis oblatam poſtulent, & impetrare non prætermittant.

Quoniam vero eas facultates, impertiendi Romani Pontificis nomine Apoſtolicam benedictionem, aliquibus Regularibus Ordinibus conceſſas præſervare intendimus; harum ſerie declaramus, illas juxta conceſſiones Apoſtolicæ Auctoritate factas, ſalvas & illæſas eſſe debere. Diſtricte tamen dilectis filiis eorumdem Ordinum Superioribus, & Profeſſoribus, etiam ſpeciali mentione dignis, facultate, & indulto hujuſmodi gaudentibus, & qui in poſterum gaudebunt, harum quoque ſerie præcipimus & mandamus, quod in illius exercitio, in omnibus ritum, & formam a fel. rec. Benedicto PP. XIV. per ejus Epiſtolam Encyclicam ſub die XIX. Martii Anni Domini MDCCXLVIII. Pontificatus Sui Anno octavo editam, præſcriptum, ſervare: & inſuper in dictis duabus ſolemnitatibus, quatenus Epiſcopi in illis facultate hujuſmodi utantur, ab effundenda benedictione penitus abſtinere reſpective debeant. Ac itidem, ad ſubmovendam quamcumque dubii cauſam, declaramus etiam, per Benedictionem Apoſtolica Auctoritate, ſive per ipſos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ſive per Regulares quoslibet, ut præfertur, impendendam, nullam prorſus a cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis ſcienter, vel ignoranter incurſis, abſolutionem concedi, neque ab illis abſolutio prætextu Benedictionis hujuſmodi ſuſceptæ prætendi poſſit.

Decernentes &c.

Non obſtantibus, &c.

Volumus autem, &c.

Ritus vero & formula a Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis pro impertienda Benedictione, una cum Plenaria Indulgentia poſt Miſſarum ſolemnia, triplici ſigno Crucis emiſſo, & in Epiſcopali Trono, cum Mitra cæteriſque ſacris paramentis indutis, circumſtantibus Miniſtris, adhibendus, quod congrue de Prælatis inferioribus intelligatur, talis eſſe debet.

Expleta in utraque ſolemnitate Miſſæ Solemnis celebratione, in primis alta voce, per Miniſtrum Soperpelliceo indutum, legantur Litteræ Apoſtolicæ, quibus Indulgentia Plenaria conceditur, una cum poteſtate Benedictionem Apoſtolicam ſuper Populum effundendi, ut de delegatione adſtantibus conſtet, & conceſſio ex Latino ſermone in vulgarem, ad Populi intelligentiam, translata recitetur. Poſtea Epiſcopus ſurgens, juxta Ritum in Cæremoniali Epiſcoporum expreſſum, dicet: *Precibus & meritis Beatæ Mariæ ſemper Virginis, Beati Michaelis Archangeli, Beati Joannis Baptiſtæ, & Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & omnium Sanctorum;*

Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimiſſis omnibus peccatis veſtris, perducat vos Jeſus Chriſtus ad vitam æternam.

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem omnium peccatorum veſtrorum, ſpatium veræ, & fructuoſæ pœnitentiæ, cor ſemper pœnitens, & emendationem vitæ, perſeverantiam in bonis operibus, tribuat Vobis Omnipotens & miſericors Dominus. ℟. Amen.

Et Benedictio Dei Omnipotentis PA ✠ TRIS, *&* FI ✠ LII, *&* SPIRITUS ✠ SANCTI *deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper.*

℟. Amen.

Demum, poſt impertitam benedictionem, publicatur latino, & vernaculo idiomate conceſſio Plenariæ Indulgentiæ ſequenti formula.

Attentis facultatibus a Sanctiſſimo in Chriſto Patre, & Domino Noſtro, Domino CLEMENTE, *divina providentia,* PAPA *Decimotertio, in enunciatis Apoſtolicis Litteris expreſſis, datis Reverendiſſimo Domino Domino N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia, hujus Sanctæ N. Eccleſiæ Antiſtiti; eadem Dominatio ſua Reverendiſſima, Summi Pontificis Nomine, dat & concedit omnibus hic præſentibus, Indulgentiam Plenariam in forma Eccleſiæ conſueta: Rogate igitur Deum pro felici ſtatu Sanctiſſimi Domini Noſtri* PAPÆ, *Dominationis ſuæ Reverendiſſimæ, & Sanctæ Matris Eccleſiæ.*

Nulli ergo omnino hominum, &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo ſexageſimo ſecundo, Tertio Nonas Septembris, Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Additiones ex aliena manu.

Benedictionem Candelarum (de qua *Auctor num.* 1.) fieri haud poſſe in Oratorio Confraternitatis tradit Frances *de Eccleſ. Cathedral. cap.* 25. *num.* 301. 304. *&* 361. Fieri tamen pro ſodalibus poſſe monet Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 105. *n.* 115. 64

De benedictione Fontis Baptiſmalis quibus diebus fieri, tum a quo fieri debeat, idem Frances *in eod. tract. cap.* 19. *numer.* 61. 128. *et ſeqq.* 65

De

66 De benedictione Campanæ plane agit idem
Scriptor *d. tract. cap.* 24. *num.* 71. *& plur.*
ſequent. Confer etiam Bened. XIV. *Inſtit. Ec-*
cleſ. 17. *a n.* 30.

67 Benedictione diverſarum rerum, veluti a-
quæ, ignis &c. quare utatur Eccleſia, vide
apud eumdem Frances *ibidem capit.* 24. *nu-*
mero 83.

68 Benedictio fulminis, & grandinum eſt ap-
probata ab Eccleſia, dummodo ſiat exorciſmis
approbatis ab Eccleſia, & Miniſtris neceſſariis;
Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib.* 3. *tit.* 1.
cap. 5. *n.* 1. *et duob. ſeqq.*

69 Decretum Sac. Congreg. Rituum ab Aucto-
re *n.* 22. relatum, quo dictum fuit benedi-
ctiones ignis, ſeminis, ovorum &c. non eſſe
de Juribus Parochialibus, adeoque fieri poſſe
a quibuſcumque Sacerdotibus, illuſtrat Rota
coram Anſaldo deciſ. 527. *num.* 3. *et plur. ſe-*
quent. Adi quoque Benedictum XIV. *Inſtit. Ec-*
cleſ. 105. *ſparſim pluribus locis.*

BENEFICIUM, BENEFICIA.

Articulus I.

Quo ad Beneficii eſſe, & Diviſionem.

1 Beneficium ut ſic, ſeu generice captum,
eſt benevola actio tribuens gaudium ca-
pientibus, ut definitur *in lib.* 2. *de Feudis tit.*
2 23. *verſ. Beneficium.* Et Beneficium ſic gene-
rice captum dividitur in Beneficium proprie,
& ſtricte ſumptum, in Privilegium, & in
3 Reſcriptum. *Beneficium* proprie ſeu ſtricte ſum-
ptum eſt benevola actio, ſive liberalitas quæ-
dam conceſſa ſine alterius præjudicio præter
Jus commune; colligitur *ex c. Cum dilecti* 6.
de donatione, ubi donatio dicitur beneficium, &
tenet Joann. Andr. *in c. ad aures* 10. *de pœ-*
nis; Fagnan. *in c. Olim* 19. *de verbor. ſignifi-*
4 *cat. Privilegium* eſt benevola actio conceſſa con-
tra Jus commune, *c. Privilegium* 3. *diſt.* 3. *c.*
Abbate 25. *de verbor. ſignific.* Unde cum Prin-
ceps aliquem eximit a Jure Communi, dicitur
proprie privilegium, & ita ſumitur *tot. tit.*
de privileg. ideoque dici ſolet, quod Jure com-
muni competit, fruſtra per privilegium impe-
tratur; *L. unica*, *C. de Theſaur. lib.* 10. *Re-*
5 *ſcriptum* eſt benevola actio conceſſa ſecundum
Jus commune; ſic deſumitur *ex tit. de Reſcri-*
ptis, *& c. de diverſ. reſcript. in rubr. & nigr.*
Impetratur enim Reſcriptum ad Juris obſer-
vantiam, ut impetranti fiat juſtitia; & hinc
Reſcripta contra Jus elicita non valent; *Cap.*
Reſcripta 15. *cauſ.* 25. *q.* 2.

Beneficium Eccleſiaſticum, de quo hic eſt 6
ſermo, eſt Jus perpetuum percipiendi fructus
ex bonis Eccleſiaſticis ratione ſpiritualis Offi-
cii Perſonæ Eccleſiaſticæ auctoritate Eccleſiæ
conſtitutum: colligitur *ex cap. Cum ſecundum*
Apoſtolum 16. *de Prœbend. & ex cap. Si quis*
amodo 16. *diſt.* 18. Unde ad verum Beneficium 7
Eccleſiaſticum ſex potiſſimum requiruntur ex
communi Canoniſtarum. Primum requiſitum 8
eſt, quod Beneficium Eccleſiaſticum Epiſcopi
auctoritate ſit erectum; requirit enim Cano-
nicam erectionem, alias non eſt Beneficium;
cap. Nemo 9. *de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Omnes*
1. *diſt.* 22. Et per hoc ſi quis in aliqua Ec- 9
cleſia certas Miſſas, vel etiam Anniverſaria
ſub competenti ſtipendio in perpetuum funda-
verit, aut etiam Capellaniam, niſi approba-
tio Epiſcopi acceſſerit, non erit Beneficium
Eccleſiaſticum, ſed ſolummodo Pium Lega-
tum, & quia talis Capellania, ſeu tale Lega-
tum caret erectione, ſeu inſtitutione Ordina-
rii, erit quid Laicale, & temporale, ut de-
cidit Rota *in una Monopolitana Hebdomadar.*
Vener. 14. *Decembris* 1612. *coram Manzaneda*,
quia nullus privatus ſine Ordinarii auctoritate
poteſt locum Sacrum, vel rem ſpiritualem con-
ſtituere; *arg. cap. ad hoc* 4. *de Religioſ. do-*
mib. Secundum requiſitum eſt, quod habeat 10
aliquid ſpiritualitatis annexum, ſcilicet, quod
detur propter Divinum Officium v. gr. cele-
brandi Miſſas, recitandi Horas, & deſervien-
di in Officiis ſpiritualibus alicui Eccleſiæ, ſe-
cus ſi pars redituum Eccleſiaſticorum dare-
tur propter miniſterium mere temporale, v.
g. Muſicis, Æditiis, & hujuſmodi pro labo-
ribus ſuis laicalibus; *cap. ult. de Reſcriptis in*
6. ubi dicitur; *propter Officium datur Benefi-*
cium Eccleſiaſticum. Tertium requiſitum eſt, 11
quod conferatur a Perſona Eccleſiaſtica, ſci-
licet a Papa, vel Ordinario, non vero a Lai-
co, nam Laici non poſſunt conferre Beneficia
Eccleſiaſtica (non obſtante, quod Juſpatrona-
tus eiſdem competat, ſicque idoneum Cleri-
cum ad Beneficium vacans præſentare valeant)
ſed ea conferunt talis Eccleſiæ Prælati, eo-
rumque Officiales; *cap. Ex frequentibus* 3. *de*
conſtit. cap. Si quis deinceps 12. *cap. Si quis*
Clericus 16. *et cap. Nullus Laicorum* 18. *cauſ.*
16. *q.* 7. Quartum requiſitum eſt, quod con- 12
feratur Clerico, ideſt Perſonæ ſaltem prima
Tonſura initiatæ, taliter quod non ſufficiat
poſt

poſt illum jam acquiſitum tonſurari ; *arg. c. Ex litteris 6. de tranſact.* & notat Gloſſa final. & Abbas *ib.* illud limitans , niſi forſan Papa cum aliquo Laico inſigni, & eminenti diſpenſaverit, ut poſſit Beneficium recipere, & poſtea quam primum tonſurari : aliter collatio Beneficii facta in Perſonam Laici, ſeu necdum prima Tonſura initiati, eſt ipſo Jure nulla , & invalida , nam Laicus eſt incapax omnis Juris Eccleſiaſtici ; *cap. Cauſam 6. de Reſcriptis*, & colligitur etiam *ex cap. Cum adeo 17.* juncta Gloſſa *verb. Ne Clericus, de Reſcriptis,*
13 *et cap. In Eccleſia 2. de inſtitutionib.* Quintum requiſitum eſt, quod ſit perpetuum; *cap. Præcepta 12. diſt. 55. cap. Sanctorum 2. diſt. 70. cap. Veniens 5. de Filiis Presbyteror. cap. Ex parte 5. de Clerico ægrotante*, & notatur in *cap.*
14 *Si gratioſe 5. de Reſcriptis in 6.* Sextum requiſitum eſt , quod ſibi non poſſit retineri , ſed neceſſario ſit conferendum alteri ; *c. Cum ad noſtram 7. de Inſtitutionib.* ibi : *Quia cum ratione Abbatiæ ad ipſum pertineat donatio tam Cuſtodiæ, quam aliarum Dignitatum, ac etiam Præbendarum in Eccleſia Patranen. Cuſtodiam ipſam recipere non potuit a ſe ipſo , cum inter donantem , et accipientem debeat eſſe diſtinctio Perſonalis ;* Et in ejus ſummario præciſe dicitur ; *Is, ad quem ſpectat collatio Dignitatum, ſeipſum inſtituere non poteſt.*

15 Beneficia Eccleſiaſtica ſunt multiplicia , & varie dividuntur. Primo, ratione diverſi ſtatus hominum , quibus conferenda ſunt , dividuntur in Beneficia Regularia, & in Beneficia Sæ-
16 cularia . Beneficia Regularia ſunt quæ ex ſui fundatione, ſeu in conſuetudine legitime præ-
17 ſcripta, competunt ſolis Regularibus ; & Beneficia Sæcularia e contra ſunt illa, quæ ex ſui fundatione , ſeu ex conſuetudiue legitime præſcripta, competunt ſolis Clericis Sæculari-
18 bus. Unde nec Beneficia Sæcularia poſſunt conferri Clerico Regulari, nec Beneficia Regularia Clerico Sæculari; *cap. Cum de Beneficio 5. de Præbend. in 6. cap. Cum ad noſtram 37. et cap. Officii tui 38. de electión.* Concil. Trident. *ſeſſ. 14. c. 10. de reformat. et ſeſſ. 25. cap. 21. de Regularib.* Quoad Præmonſtratenſes tamen, & Canonicos Regulares , vide verb. *Canonici*
19 *Regulares n. 11.* Secundo, ratione annexæ Curæ animarum , adminiſtrationis, & aliorum Jurium dividuntur in Beneficia Curata , & non
20 Curata. Beneficia Curata ſunt , quæ habent
21 annexam Curam animarum ; & Beneficia non Curata ſunt illa, quibus nulla animarum Cu-
22 ra eſt annexa. Beneficia Curata ſunt duplicis generis, ſcilicet alia, quæ habent Curam animarum in Foro externo, ſeu contentioſo, quatenus habent Juriſdictionem ſpiritualem viſitandi, corrigendi , excommunicandi , & alia hujuſmodi præſtandi juxta notabilem textum *in cap. Dudum 54. §. ſed cum Jure, de electionib.* & hæc ſolum large, & improprie dicuntur Beneficia Curata, ſeu habentia Curam animarum, cum etiam non Sacerdotibus , puta Archidiaconis, convenire poſſint; ut patet *ex cap. Mandamus 6. & cap. Ad hæc 7. de Offic. Archid.* Et alia, quæ habent Curam animarum 23
in Foro interno, ſeu animæ, quatenus habent poteſtatem ligandi , & ſolvendi in Foro pœnitentiali, ſimulque ſubditis ſuis adminiſtrandi Eccleſiaſtica Sacramenta in Foro interno , & externo, qualia habent omnes Parochi quocumque nomine nuncupentur, & talia dicuntur ſtricte, & proprie Beneficia Curata; Rota *in una Conchenſi Archipresbyteratus 29. Januarii 1594. coram R. D. Penna.*

Rurſus Beneficia Eccleſiaſtica alia ſunt du- 24
plicia , & alia ſimplicia . Beneficia duplicia ſunt illa , quæ vel Curam animarum habent annexam, vel quamdam Juriſdictionem, præcedentiam , ſive adminiſtrationem adjunctam continent , uti ſunt Dignitates , Perſonatus, & Officia . Licet enim Beneficia non Curata 25
ſæpe ſæpius appellentur *ſimplicia*, tamen rigoroſe loquendo , & indiſtincte, id non recte dicitur, neque ſubſiſtit, niſi benigne interpretetur ; Cum de facto Dignitas v. g. Perſonatus, & Officium , Curam animarum non habeant annexam, nec tamen vere loquendo ſint Beneficia ſimplicia, ſed duplicia propter adjunctam eis adminiſtrationem, vel præeminentiam. Dignitas 26
enim *eſt præcedentia cum Juriſdictione*, ut ſunt v. gr. Abbatia, Archidiaconatus, Decanatus, & hujuſmodi, & licet alicubi de conſuetudine iſtæ Dignitates non habeant Juriſdictionem, adhuc tamen Dignitates cenſeri debent ex praxi, quamvis de Jure ſine ulla Juriſdictione non ſint tales. Perſonatus *eſt præcedentia ſine Juriſdictione*, & talem Perſonatum habere dicuntur, qui 27
in Eccleſia , in Capitulo , & aliis honoribus præcedit Canonicos. Perſonatus , ſeu Beneficium perſonale dicitur etiam illud , quod inſtituitur ex redditibus certis, & ſtabilibus auctoritate Epiſcopi in favorem alicujus perſonæ, quæ ſola , vel alii duo , aut tres, juxta voluntatem fundantis, obtineant illud, & poſtmodum ceſſet Beneficium , & illi redditus in alia Opera Pia convertantur juxta mentem ipſius. Hæc Beneficia non ſunt de jure com muni, cum non ſint perpetua, ſed ab eo jure exorbitantia. At Eccleſiaſtica ſunt , cum auctori-

ctoritas Epiſcopi requiratur, & fundentur in
bonis ſtabilibus; & Papa poſſit concedere, ut
ſint Eccleſiaſtica, licet collatio non fiat ab
Ordinario; & conſuetudo immemorialis, quæ
certe circa illos Perſonatus datur, id ipſum
præſtare poſſit; Conc. Tarraconenſe an. 1591.
inter Hiſpan. *tom.* 4. *pag.* 524. hæc habet: *Li-*
cet Perſonatus, ſive Perſonalia Beneficia ideo
nuncupata ſint, quod non ut in perpetuum Be-
neficia remanerent, ſed ad vitam aliquarum Per-
ſonarum Eccleſiaſticarum duntaxat inſtituerentur
&c. nullus Perſonatus, ſeu Perſonale Beneficium,
ſine auctoritate, & decreto Epiſcopi ... eriga-
tur. Hinc in his Beneficiis committitur ſimo-
nia, quando in aliis committitur. Obligant
ſicut alia ad recitationem Officii Canonici.
Poſcunt eſſe prima Tonſura initiatum eum,
qui ea obtinet. Vacat Beneficium id, ſi ille
maritetur. Cum quis inſtituit Perſonatum cum
animo interno permutandi illum cum Benefi-
cio ordinario, non committit ſimoniam. Quod
ſi illum fundet cum pacto inito cum alio Be-
neficiato, permutandi eum cum Beneficio il-
lius, ſtando regulis communibus, eſt ſimonia-
ca pactio, cum omnes hujuſmodi pactiones in
permutatione, & fundatione Beneficiorum ſint
reprobatæ Jure Eccleſiaſtico, *cap. Tuæ, de Si-*
monia, cap. fin. de pact. & ſæpe alibi. Si ta-
men alicubi factum extaret in contrarium, ut
de Provincia Tarraconenſi teſtatur P. Mendo
in Epitome, verb. Beneficium, n. 18. ubi talis
viget conſuetudo, ſcientibus viris doctis, &
timoratis, nec referuntur eæ pactiones Ordi-
nario, cum ſit permutatio; dicendum erit,
ſicut Papa potuit facere, ne illæ pactiones eſ-
ſent ſimoniacæ, ita conſuetudinem immemo-
rialem id præſtitiſſe; alias a labe ſimoniæ nun-
28 quam poſſent excuſari. Officium vero *eſt ad-*
miniſtratio rerum Eccleſiaſticarum ſine alia ſpeciali
præcedentia, & Juriſdictione, ut ſunt Theſau-
rarius, Cuſtos, Sacriſta, & hujuſmodi. Sic
Gloſſa in cap. *Conſuetudinem* 1. *de Conſuetudi-*
29 *ne in* 6. Unde patet, quod rigoroſe loquendo
iſta non ſunt proprie Beneficia ſimplicia. Im-
mo ut obſervat Engel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præ-*
bend. & dignit. n. 5. plerumque neque Cano-
nicatus veniunt nomine Beneficiorum ſimpli-
cium; Canonici enim tenentur ad perſonalem
reſidentiam ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de re-*
format. & majorem præ cæteris Clericis præ-
cedentiam habent; *cap. Statutum* 22. *de ele-*
ction. in 6. & ideo vi proviſionis Apoſtolicæ
de conferendo Beneficio ſimplici alicui, non
poteſt ei conferri Canonicatus; *arg. cap. Quam-*
vis pleniſſima 4. *& cap. Cui* 27. *de præbend.*
in 6. Beneficia ſimplicia ſunt illa, quæ neque 30
Curam animarum, neque dignitatem, neque
Perſonatum, neque Officium adjunctum ha-
bent, ſed tantum ſunt inſtituta ad preces Deo
perſolvendas, & de talibus Beneficiis ſolum-
modo ſunt intelligenda Reſcripta Pontificia,
quæ mandant aliquem de Beneficio ſimplici eſſe
providendum, nam Beneficium habens aliquid
prædictorum annexum, non eſt ſimplex; adeo-
que non poteſt ipſi conferri in vim talis Re-
ſcripti; *arg. cap. Quamvis pleniſſima* 4. *cap.*
Cum in illis 16. *& cap. Cui* 27. *de Præbend.*
in 6. In dubio utrum Beneficium ſit curatum,
an ſimplex, præſumitur ſimplex: quin ad cu-
ratum multæ requiruntur qualitates, quæ pro-
inde præſumi non debent, niſi probentur; Gut-
tierez *alleg.* 8. *num.* 5. Hojeda *de Incompatibil.*
benef. part. 1. *qu.* 13. *n.* 2. Gonzalez *in reg.* 8.
Cancell. gloſſ. 6. *n.* 91. & alii.

Beneficia Eccleſiaſtica adhuc dividuntur in 31
Electiva, in Patronata, & in Collativa. Be- 32
neficia Electiva ſunt illa, quæ conferuntur per
electionem legitime celebratam, atque a Supe-
riore confirmatam. Patronata ſunt illa, quæ 33
ad Patroni præviam præſentationem, & ſubſe-
cutam inſtitutionem a Prælato factam confe-
runtur. Collativa, ſeu liberæ collationis ſunt 34
illa, quæ per liberam Superioris collationem
ſine prævia Capitulari electione, vel alterius
præſentatione conferuntur. Inſuper Beneficia 35
alia ſunt *Manualia*, ſeu ad nutum revocabilia,
& alia non *Manualia*, ſeu Titularia, quæ in
Titulum perpetuum conferuntur. Manualia 36
ſunt illa, quæ ad nutum alterius poſſunt au-
ferri, ideoque dicuntur manualia, quia in al-
terius manu, & diſpoſitione ſtat illa relinque-
re, vel auferre, & hæc rigoroſe loquendo non
ſunt proprie Beneficia, cum de natura Bene-
ficii proprie dicti ſit, ut inſtitutus in eo per-
petuo duret, cap. *Sanctorum* 2. *diſt.* 70. Non 37
Manualia, ſeu Titularia ſunt illa, quæ con-
feruntur in Perpetuum. Ulterius, Beneficium 38
aliud vocatur *Canonicatus*, & eſt Jus ſpirituale
proveniens ex electione, ſeu receptione alicu-
jus in Canonicum, & eſt verum Beneficium,
ſi habeat ſuam Præbendam, ut convenit *ex*
cap. Relatum 9. *de Præbend.* ibi: *Quia non eſt*
congruum, ut Præbenda careat, qui in Canoni-
cum noſcitur eſſe receptus. Aliud vocatur *Vica-* 39
ria perpetua, & eſt, quæ confertur cum Canoni-
ca inſtitutione, ſeu inveſtitura perpetua, ac
erectione Tituli Vicariæ, unde Vicarii in eiſ-
dem inſtituti dicuntur perpetui cum vero Ti-
tulo, *cap. Ad hæc* 3. *de Officio Vicarii*, & di-
cuntur habere verum Beneficium, *cap. Poſtu-*
laſti

laſti 27. *de Reſcriptis*, ibi; *Non enim Beneficio*
carere debet dici, cui competenter de perpetuæ Vi-
cariæ proventibus eſt proviſum. Aliud vocatur
Commenda, & eſt cuſtodia Eccleſiæ alicui com-
miſſa, unde Commendatarius dicitur ille, qui
accipit Eccleſiam in Commendam, ſeu Cuſto-
diam ejuſmodi; & ſi Commenda conferatur in
perpetuum, ut de facto modernæ Commendæ a
Papa Perſonis qualificatis ſolent in perpetuum
conferri, æquiparatur Beneficiis proprie dictis ex
Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.* ubi pro-
hibetur quis habere *plura Beneficia etiam com-*
41 *mendata*. Aliud vocatur *Præſtimonium*, & eſt
ſtipendium, quod ab Eccleſiaſticis redditibus
abſtractum, dari ſolet Canonicis, vel aliis
Clericis in vitæ ſubſidium; quod ſi ſit perpe-
tuum, eſt Beneficium proprie dictum; *cap.*
Quoniam 8. *de conceſſione Præbend. in* 6. ubi
Præſtimonia aperte connumerantur inter Be-
neficia, ibi: *Conceſſiones ſuper Canonicatibus*,
Dignitatibus, *Præſtimoniis*, *& aliis quibuſcum-*
42 *que Beneficiis Eccleſiaſticis*. Aliud vocatur inter-
dum *Penſio*, quæ eſt jus percipiendi partem
fructuum ex alieno Beneficio; & ſi conferatur
alicui in Titulum perpetuum, eſt verum Be-
neficium Eccleſiaſticum; *cap. Conquerente* 6.
de Clerico non reſidente, ubi talis Penſio, vigin-
ti ſcilicet ſolidorum, ſæpius appellatur Benefi-
cium, & ut tale ibidem cenſetur; Et appel-
latione Beneficii venire Penſionem, maxime
in materia favorabili gaudendi privilegio Fori
Eccleſiaſtici, declaravit Gregorius XIII. ad
conſultationem Sacræ Congr. 18. *Decemb.* 1576.
& 8. *Auguſti* 1577.

Additiones ex aliena manu.

43 De origine Eccleſiaſticorum Beneficiorum,
vide, ſi lubet, Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.*
5. *a* §. 2. *ad plur. ſequent.* Hericourt *in diſ-*
ſert. hiſtor. de Benefic. origin. præmiſſ. part. 2.
Leg. Eccleſiaſt. ſuo ordin. reſtitut. & Rouſſead
de la Combe *in Juriſprud. Canon. verb. Benefic.*
ſect. 1. tum Gagliard. *de Benefic. cap.* 1. *per tot.*
44 Definit Auctor *n.* 6. Beneficium cum Cano-
niſtis. Theologi vero definiunt Beneficium:
Jus perpetuum in Eccleſia miniſtrandi auctorita-
te Epiſcopi conſtitutum cum annexo, atque inſe-
parabili jure percipiendi fructus Eccleſiaſticos.
45 Secundum igitur Canoniſtas Beneficium conſi-
ſtit principaliter in jure percipiendi redditus,
& acceſſorie in jure miniſtrandi, ſeu officium
obeundi. At juxta Theologos in jure mini-
ſtrandi principaliter, acceſſorie vero in jure
percipiendi redditus. Definitionem a Canoni-
ſtis traditam tuetur Gagliard. *de Benefic. n.* 2.
& dub. ſequent.
Agit Auctor *a n.* 7. *ad n.* 14. de iis, quæ 46
eſſentiam Beneficii conſtituunt. Utile autem, 47
immo neceſſarium eſt hæc noſſe, nam condi-
tio eſſentiæ Beneficii contraria, ne in limine
quidem fundationis admitti ab Epiſcopo po-
teſt, & admiſſa non ſuſtinetur; Piton. *de con-*
troverſ. Patron. alleg. 24. *n.* 10. Rota *in Caſer-*
tan. Beneficii 28. *Jun.* 1745. §. 6. *cor. clare*
mem. Millin. Recte autem Auctor *n.* 11. inter 48
alia eſſentialia Beneficii affert, quod Clerico,
non item Laico ſit illud conferendum. Ve- 49
rum nota, eſſentiæ Beneficii minime repugna-
re, quod Laicus percipere per aliquod tem-
pus poſſit fructus Beneficii, interim per alium
impletis oneribus ejuſdem, quum eos perci-
pere dicatur non ex jure & titulo Beneficii,
ſed ex jure & titulo Sæcularis adminiſtratio-
nis, donec veniat qui capax ſit; vid. Corrad.
in praxi diſpen. Apoſtol. lib. 4. *cap.* 1. *n.* 27.
Loter. *de Re Benefic. lib.* 1. *quæſt.* 32. *num.* 25.
Garz. *de Benefic. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 30. tum
Reſolutiones Sac. Congregationis Concili in-
terpretis *in Derthonen.* 15. *Auguſti* 1730. *& in*
Senogalien. Capellaniæ 6. *Jun.* 1750.
Aſſert Auctor *num.* 13. inter Beneficii eſ- 50
ſentialia & hoc, quod ſit illud perpetuum.
At num perpetuitas pertineat ad eſſentiam Be-
neficii in medio reliquit Rota *in d. Caſertana*
Beneficii 18. *Junii* 1745. *d.* §. 6. *&* 24. *Ja-*
nuarii 1746. §. 13. *cor. R. P. D. Elephant.*
Beneficia *inſpecto officio* dividi queunt in ma- 51
jora & minora. Majora dicuntur, quæ digni-
tatem, aliamque prærogativam, honoriſve Ec-
cleſiaſtici gradum habent. Minora vero, quæ
in ſimplici officio ſine tali præeminentia ſub-
ſiſtunt. Majora rurſus diverſimode dicuntur 52
ratione dignitatis. Dignitates Eccleſiaſticæ pri-
mariæ hæ ſunt: Primum locum occupat Pon-
tificatus; Secundum Cardinalatus; Tertium
Patriarchatus, vel hodie Primatus; Quartum
Archiepiſcopatus; Quintum locum Epiſcopa-
tus; Sextum Abbatias, & præpoſitura in pri-
mis exempta, & Epiſcopalibus inſulis decora-
ta; Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. *a* §. 9.
ad §. 63.
In Capitulis quoque dantur dignitates, qui- 53
bus annexa Beneficia ad majora referuntur:
Huc pertinet Præpoſitura, Decanatus, Archi-
presbyteratus, Archidiaconatus, Primiceriatus,
&c. At ſtandum conſuetudini; vide eumdem
Bohemer. *loc. cit. a* §. 65. *ad* §. 71.
Canonici quoque in Cathedralibus Eccleſiis 54
in adeo ſublimem locum evecti ſunt, ut in
op-

oppoſitione ad reliquos Clericos non Canonicos dignitatem quamdam habere videantur. Canonicatum Cathedralis Eccleſiæ aſſerit Barboſa *de Canon. cap.* 19. *n.* 1. poſſe dici dignitatem non in ſtricto, ſed lato ſignificatu. Du-
55 plex autem eſt effectus hujus obſervationis. 1. Quod Pontifex ſoleat etiam Canonicos delegatos Judices dare, quum alioquin has vices tantum his, qui in dignitate conſtituti ſunt, concedere ſoleat; *cap.* 11. *de Reſcript. in* 6. 2. Quatenus conſiderantur collective ſumpti, in Capitulo præ aliis Prælatis locum tenent. Singuli autem iis cedunt, qui dignitate Eccleſiaſtica ſtricte dicta inſtructi ſunt; Schilter. *Inſtit. Canon. lib.* 2. *tit.* 7. §. 19. Barboſa *d. tract. de Canon. cap.* 18. *num.* 44. & *ſeq. num.* 16.

56 *Inſpecto officio*, Beneficia itidem dividuntur
57 in curata, & ſine cura, puta animarum. Rurſus in reſidentialia cum onere reſidendi, &
58 ſimplicia ſine reſidendi onere. Demum in compatibilia, quæ ſimul ab uno retineri poſſunt, & incompatibilia, quorum ſcilicet ſimultanea retentio uni eſt prohibita. De ſingulis ſuo loco agetur.

59 Dividuntur etiam Beneficia, *inſpectis Perſonis conferentibus*, primum in reſervata vel affecta, quæ nimirum pertinent ad collationem
60 Pontificiam, & non reſervata nec affecta. Secundo alia ſunt electiva, quæ ad alicujus electionem conferuntur; alia de jure patronatus, quæ ad Patronorum præſentationem; & collativa alia, quæ ad liberam Ordinarii vel alterius collationem pertinent.

61 Quod attinet ad Beneficia electiva, notandum eſt, ea proprie dici electiva, in quibus intervenire neceſſario debet confirmatio Superioris. Cæterum quæ conferuntur electione communibus ſuffragiis facta, confirmationem vero Superioris minime requirunt, ea nonniſi improprie electiva dicuntur, ut poſt Gloſſ. *in Clementina* 2. *Ut dotem, verb. Electionem de Religioſ. domib.* tradunt Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univerſ. part.* 1. *tit.* 21. *cap.* 3. *num.* 4. & *ſeq.* Gonzal. *in Commentar. ad Regul.* 8. *hodie* 9. *Cancellar. Gloſſ.* 19. *num.* 10. & *ſequent.* Garz. *de Benefic. par.* 1. *cap.* 6. *num.* 14. & *ſequent.* Murg. *eod. tractat. q.* 3. *art.* 2. *n.* 114. & *plur. ſequent.* Rota *in nuperrimis deciſ.* 27. *num.* 11. *tom.* 5. *part.* 1. ubi quod in Beneficiis proprie electivis ſervanda eſt forma *cap. Quia propter, de elect.* & per obitum Beneficiatorum viduatæ remanent Eccleſiæ, & *in Colon. Decanatus* 28. *Januar.* 1724. §. *Ex quibus, cor. bon. mem.* Gamach. *in Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Jan.* 1757. §. 7. *cor. R. P. D. Parracciano.*

Utilis autem eſt hæc obſervatio, nam ex- 62
preſſio, quæ de jure facienda eſt in collationibus Beneficiorum, electæ qualitatis informem, obtinet quoad Beneficia proprie electiva: Lotter. *de re Benefic. lib.* 2. *q.* 18. *n.* 14. & *plur. ſeq.* Tondut. *de Benefic. part.* 1. *c.* 40. *n.* 9. & *ſeq.* Rota *in nuperrimis d. deciſ.* 27. *d. n.* 11. *tom.* 5. *part.* 1. & *in d. Coloniens. Decanatus* 28. *Jan.* 1724. §. 12. *cor. bon. mem.* Gamach. & in *d. Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januar.* 1757. *d.* §. 7. *cor. R. P. P. D. Parracciano.*

Denique Beneficia, *inſpectis Perſonis, quibus* 63
conferuntur, dividuntur in Regularia, quæ nonniſi Regularibus, vel Sæcularia, quæ ſæcularibus tantum Clericis conferri poſſunt. De beneficiis autem, quando regularia, & quando ſæcularia dici queant, conſule Rot. *in Colonien. Paſtoratus* 3. *Jul.* 1744. *cor. Illuſtriſs. Molin.* & 2. *Maji* 1746. *cor. bon. mem. Vicecom. in Argentina Parochialium* 30. *Aprilis* 1735. *cor. clar. mem. Millin. in Colonien. Parochialis* 7. *Februarii* 1746. & 27. *Junii ejuſdem anni cor. Reverendiſs. P. D. Buſſio Decano*, & 21. *Aprilis* 1749. *cor. Illuſtriſs. Caprara Almæ Urbis Gubernatore.*

ARTICULUS II.

Beneficia quomodo erigenda?

Beneficia Eccleſiaſtica debent erigi cum au- 1
ctoritate expreſſa Epiſcopi; Gloſſa *in Clement. c.* 2. *de Decimis, verb. ſi beneficiorum in fine*, & cum communi Barboſa *Juris Eccleſiaſt. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 15. & Rota *dec.* 1. *n.* 23. *coram Burat.* Requirunt enim Canonicam erectionem, alias non ſunt vera Beneficia Eccleſiaſtica; *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Omnes* 1. *diſt.* 22. quia, ut dictum eſt, nullus privatus ſine Ordinarii auctoritate poteſt locum ſacrum, vel rem ſpiritualem conſtituere: *arg. cap. Ad hoc* 4. *de Religioſis domib.* Si enim Epiſcopi 2.
auctoritas, & aſſenſus in erectione deficeret, non dicerentur Beneficia proprie dicta, nec aliquod Juſpatronatus quæreretur Fundatori; Felin. *in c. ex p.* 12. *de Reſcriptis n.* 2. Barboſa *loc. cit. n.* 16. allegans Rotam cum aliis; Lotter. *de Re Benefic. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 55. diceretur que ſimpliciter pia donatio, ac pium Legatum, ſi forte pro Miſſis celebrandis, vel pro Anniverſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum eſſet; Rebuff. *in praxi tit.*

Qu-

Quare inſtituta ſunt Beneficia num. 10. Barboſa
loc. cit. n. 17. Lotter. *cit. q.* 5. *n.* 56. *ubi n.* 57.
3 ſubdit, quod Beneficium ante approbationem
Epiſcopi poteſt concedi per Laicum, per mo-
dum tamen ſimplicis deputationis Sacerdotis,
4 *Et n.* 56. *&* 60. quod Capellaniæ cum onere
celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctori-
tate Epiſcopi, cenſentur Laicales, poſſuntque
ad eas mere Laici præſentari; Barboſa *de Jur.*
5 *Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 18. Neque ad Canoni-
cam erectionem Beneficii Eccleſiaſtici ſufficit
auctoritas Prælati inferioris, qui Jura Epiſco-
pi non habet, quamvis ſit exemptus, & nul-
lius; Gloſſa *in Clement. de Decimis cap.* 2. *in
fin.* Abbas *conſ.* 59. *n.* 3. *part.* 2. Lotter. *de Re
Beneficiar. lib.* 1. *q.* 1. *n.* 40. *&* 46. Vivian. *de
Jure patronatus lib.* 1. *c.* 2. *n.* 28.
6 Beneficia Eccleſiaſtica erigi debent in Eccle-
ſia ad certum Altare ſub invocatione alicujus
Sancti ſub onere præſtandi ibi aliquod officium
ſpirituale ſive Eccleſiaſticum; Beneficium enim
datur propter officium; *cap. Quia* 15. *de Re-*
7 *ſcript. in* 6. Nec poſſunt erigi ſine congrua
8 Dote, *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. Unde
ad Epiſcopum pertinet in limine fundationis
diligenter examinare de Dotis congruentia jux-
ta qualitatem Beneficii, loci, ac perſonarum,
aliarumque circumſtantiarum, ut cognoſcat,
an Clericus inde honeſte ſuſtentari poſſit, nam
ut Chriſtus dicit Matth. *c.* 10. *n.* 10. *Dignus eſt
operarius cibo ſuo*, & ſecundum Apoſtolum 2.
ad Corinth. c. 9. *n.* 13. *Qui in ſacrario operan-
tur, quæ de Sacrario ſunt edunt, & qui Alta-
ri deſerviunt, cum Altari participant*, & ſic ex-
preſſe ſtatuitur *in cap. Cum ſecundum Apoſto-
lum* 16. *de Præbend.* his verbis: *Cum ſecun-
dum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere de-
beat de Altari, & qui ad onus eligitur, repel-
li non debeat a mercede, patet a ſimili, ut Cle-
rici vivere debeant de patrimonio Jeſu Chriſti,
cujus obſequio deputantur*, & infra: *Dignum eſt,
ut Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtententur, in qua, et*
9 *per quam Divinis obſequiis adſcribuntur*. Et
hanc Dotem debet Fundator Beneficii, ad hoc,
ut habeat legitimum Juſpatronatum, aſſi-
gnare de propriis bonis liberis, ut decidit Ro-
ta *coram Celſo dec.* 239. *n.* 6. *corr. Cerro deciſ.*
10 126. *n.* 6. Si quis enim Adminiſtrator, Exe-
cutor, vel Protector Loci Pii ex illius reddi-
tibus, aut ex aliis piorum Fidelium contribu-
tionibus, largitionibus, & eleemoſynis annuis
erigeret, non poſſet Epiſcopus illis Juſpatro-
natum reſervare; Rota *dec.* 383. *et dec.* 413.
11 *coram Peutingero*. Unde infertur, quod ſi Hæ-
res, vel Succeſſor in Capellania manuali non
collativa ab aliquo Teſtatore relicta cum one-
re celebrationis Miſſarum, vellet illam in Be-
neficium perpetuum collativum erigere cum
reſervatione Juriſpatronatus, non poſſet Epi-
ſcopus, neque cum conſenſu talis Hæredis,
hoc facere, quia nihil Hæres confert de ſuo,
nec poteſt mutare legem a Teſtatore præſcri-
ptam; Pax Jord. *lucubr. tom.* 1. *l.* 3. *tit.* 6.
poſt n. 91. Fagnan. *in cap. Conquerente n.* 24.
de Clerico non reſidente aſſerens Sacram Con-
gregationem cenſuiſſe, quod hodie *ex decreto
Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de reform.* non ſit
in facultate Ordinarii derogare qualitatibus in
fundatione appoſitis, etiam de conſenſu Pa-
tronorum.

Beneficii Erector, ſeu Fundator poteſt in 12
limine erectionis, ſeu fundationis adjicere quaſ-
cumque qualitates, leges, & conditiones ſibi
beneviſas, etiam Juri communi contrarias,
dummodo non ſint turpes, impoſſibiles, &
contra naturam Juriſpatronatus, & ab Epi-
ſcopo ſint concordatæ, & admiſſæ; *cap. Signi-
ficatum* 11. *de Præbend. cap. Præterea* 23. *de
Jurepatronat. et cap. Quanto* 16. *de conſib.* &
eſt communis DD. cum Rota *deciſ.* 1. *de Præ-
bend. in novis, et dec.* 2. *de teſtament. in an-
tiquis*. Et tales qualitates, Leges, & condi- 13
tiones in limine fundationis adjectæ debent
omnimode integre obſervari; *Clement. Quia
contingit c.* 2. §. 2. *de Religioſis Domibus*, ubi
dicitur: *Cum tamen ea, quæ ad certum uſum
largitione ſunt deſtinata Fidelium, ad illum de-
beant, non ad alium (ſalva quidem Sedis Apo-
ſtolicæ auctoritate) converti*, & concordat tex-
tus *in l. Nulli licere, Cod. de Epiſcop. et Cler.
et cap. Nos quidem* 3. *de teſtam.* & expreſſe
Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. præciſis his verbis:
*Ratio poſtulat, ut illis, quæ bene conſtituta ſunt,
contrariis ordinationibus non detrahatur; quando
igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione,
ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus qualita-
tes aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt
injuncta, in Beneficiorum collatione, ſeu in qua-
cumque alia diſpoſitione eis non derogetur*, & in
fine: *Aliter facta proviſio ſubreptitia cenſeatur*.
Unde ſi Fundator in limine fundationis ſta- 14
tuit, ut vacante Beneficio a ſe erecto, iſtud
debeat conferri uni ex conſanguineis deſcen-
dentibus ex ſua cognatione, hæc diſpoſitio,
& conditio eſt omnino obſervanda, ut cen-
ſuit Rota *in una Cæſarauguſtana Cupellaniæ* 16.
Martii 1587. *coram Seraphino*.

Juremerito fuit dictum poſſe Fundatorem 15
Beneficii in limine fundationis ipſius adjicere
conditiones ſibi beneviſas, etiam Juri Com-
mu-

muni contrarias, quia etiamſi ipſæ conditiones ſint Jure communi contrariæ, dummodo ſint honeſtæ, & poſſibiles, adhuc debent omnimode obſervari, ut tenet Gloſſa communiter recepta *in cap. Cum Dilectus* 8. *de conſuetudine, verb. Conſtitutum in fine;* Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 95. *num.* 10. Fagnan. *in cap. Cum in Cunctis* 7. *de electione n.* 72. *&* 73. ubi refert ſic tenuiſſe Sacram Congregationem, quam ſecuta fuit Rota *p.* 2. *dec.* 194. *n.* 1. *in Granaten. Capellaniæ* 12. *Januar.* 1606. ubi fuit deciſum, quod in Beneficio ſimplici Juriſpatronatus non habet locum diſpoſitio Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. *de reformat.* volens, quod obtinens ſit major 14. annis, quando in fundatione dicti Juriſpatronatus fuit diſpoſitum, quod etiam minores poſſint illud ha-
16 bere. Et Fagnan. *loco cit. n.* 73. dicit Sacram Congregationem *reſpondiſſe Epiſcopo Nepeſino*, quod Canonicatus Cathedralis poteſt conferri ante ætatem a Jure Communi, vel Concilio Tridentino præſcriptam, ſi ita diſpoſitum fuerit a Fundatore in limine ipſius fundationis, & talem conditionem in erectione, & fundatione Beneficii poſſe etiam Epiſcopum admit-
17 tere. Unde infertur, quod Patronus hæres, ſive Fundatoris ſucceſſor, non poteſt neque cum conſenſu Epiſcopi alterare ſeu mutare leges, conditiones, ſeu qualitates in limine fundationis a Fundatore appoſitas, quamvis Juri communi contrarias. Sic conformiter Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 96. *num.* 6. *&* 7. citans Rotam *in Alexandrina Decanatus* 12. *Junii* 1598. *coram Orano*, & etiam Rotam *p.* 1. *Recentior. dec.* 295. *num.* 9. Pirrhus Corradus *in praxi Beneficiorum lib.* 2. *c.* 10. *num.* 145. *& ſeq.* ubi *ſub num.* 152. refert declarationem Sacræ Congreg. Concil. quæ cum inter alia interroga-
18 retur: Quarto, *An de conſenſu Patroni poſſit diſpenſari cum minori viginti quinque annorum ad Capellaniam ſimplicem obtinendam, ad quam ex fundatione eſt præſentandus Sacerdos*; Reſpondit: *Ad quartum, hanc diſpenſandi facultatem Epiſcopis poſt Concilium non competere*. Sic tenet, & refert etiam Fagnan. *in cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentib. num.* 24. ubi dicit Sacram Congregationem cenſuiſſe, quod hodie ex Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de reformat.* non ſit in facultate Ordinarii derogare qualitatibus in fundatione appoſitis etiam de conſenſu Patronorum, ut etiam dixit Rota *in d. Alexandrina Decanatus* 12. *Ju-*
19 *nii* 1595. *coram Orano*. Immo neque ipſe Fundator etiam de conſenſu Epiſcopi poteſt mutare leges, & conditiones a ſe in fundatione poſitas, & ab Ordinario acceptatas, ſi talis mutatio eſſet in præjudicium Eccleſiæ, vel Tertii, quia Tridentinum, & declarationes cit. Sac. Cong. non diſtinguunt inter Patronum viventem, & defunctum. Sic Pirrhus Corrad. Cardinal. de Luca, & Rota *p.* 7. *recentior. dec.* 36. *num.* 1. *& ſeq.*

Unde Epiſcopus, neque de conſenſu, & po- 20
ſitiva voluntate Hæredis, ſeu Patroni, poteſt in erectione Capellaniæ, ſeu Beneficii eis injungere onus reſidentiæ, quod Teſtator non injunxit; Nec addere, quod Beneficiatus, ſive Cappellanus pro tempore per ſeipſum Miſſas celebret; Sac. Cong. Conc. *in Viterb.* 11. *Januarii* 1698. *& in Aſtenſi* 14. *Februarii* 1699. *& in Mexicana* 16. *Maii ejuſdem anni* 1699.
Et neque alio modo Teſtatoris voluntatem 21
immutare; ead. Sac. Cong. Conc. *in Dentbonenſi* 4. *Junii* 1701. Nec Epiſcopus, etiam de 22
conſenſu Patroni, poteſt reducere, & moderari Miſſas in limine fundationis Beneficii impoſitas, quamvis redditus ipſius Beneficii ob temporum injuriam ſint diminuti, ex Decreto de celebratione Miſſarum a Sac. Cong. Conc. *de Mandato Urbani VIII.* edito 2. *Junii* 1625. & confirmato *ab Innocent. XII.* 23. *Decembr.* 1697. *in cujus Decreti* §. 2. ſic præciſe habetur: *Diſtricte prohibet, atque interdicit, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias quoquomodo reducant onera ulla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem reccurratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur. Alioquin reductiones, moderationes, & commutationes hujuſmodi, ſi quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit;* & clariſſime habetur in declarationibus Sacræ Congregationis Concilii eidem Decreto ſubjunctis, quod Sedes Apoſtolica ſit omnino adeunda pro hujuſmodi Miſſarum reductionibus, ſeu moderationibus, ut patet in reſponſione ad hoc primum dubium: *Quæritur: quid ſi Legatum ſit ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut fere totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis?* Ad primum reſpondit: *Et ſi Legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque ulla impenſa*

id

id ſtatuet, quod magis in Domino e re eſſe judi-
23 *caverit*. Et ſic ſtat clarum, quod Epiſcopus nequit ullimode onera, & Miſſas reducere ac moderari, niſi ſit ei conceſſum in ipſa Beneficii erectione, ex citata reſponſione Sacræ Congregationis ad primum dubium, ubi ſic præciſe ſubjungit: *Verumtamen ſi in ipſa Beneficii erectione expreſſe cautum fuerit, ut liceat Epiſcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſervandam.*

Supplementa Auctoris.

24 Beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia de jurepatronatus Laicorum, erigi poſſunt in Commendas Militiæ SS. Mauritii & Lazari; Bened. XIV. Conſtit. 104. incip. *Fructuoſa*, in qua tradit modum, & formam pro tali erectione facienda.

25 * Beneficium ſi quis fundaverit de ſuis bonis cum pacto, ut ipſe tamquam beneficiatus illis fruatur, tum poſt obitum ſuum juſpatronatus tranſeat ad hæredes, quamquam ſimoniacum id audiat apud multos, attamen ab ea labe immune cenſeri poteſt; neque enim ſatis eſſe diſcriminis apparet inter eum, qui fundat Beneficium cum pacto, ut conferatur filio ſuo &c. & illum, qui vult ſibi conferri; utrinque enim pactum adeſt; ita ex Pitonio Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 95. §. 7.

26 Si quis vero offerat bona in augmentum Beneficii jam erecti, nec tamen juſpatronatus ejus acquirat, tunc paciſci non poteſt, ut ſibi Beneficium illud conferatur, ut ex *cap. Tua nos, de Simonia; ibid.* §. 12.

27 Si quis jam obtineat Beneficium, & injuſte vexetur ab alio, poteſt pecunia injuſtam vexationem redimere, ut ex Canoniſtis omnibus firmatur; *Inſtit. Eccleſ.* 93. §. 4.

28 Si vero quis habeat jus ad Beneficium, & ab alio illi lis moveatur, non poteſt dare litiganti pecuniam, ut acquieſcat, neque etiam titulo ſolvendi expenſas in lite hucuſque factas, nam tunc pararet ſibi viam ad Beneficium per pecuniam; *Ibid.* §. 7.

29 Beneficium obtinens jure certo, & manifeſto, ut nullus ſit quæſtioni locus, permittitur redimere injuſtam vexationem, ut ex *cap. dilectus* 27. de Simonia; idque fieri poteſt nul-
la interpoſita Epiſcopi auctoritate. Fas eſt ta- 30
men Epiſcopo præcipere in Synodo, ne id fiat abſque ſuo aſſenſu, ob periculum Simoniæ; Idem *de Synodo Diœceſ. l. 7. c. 69.* §. 8.

Additiones ex aliena manu.

Quod ait *Auct. num.* 1. Beneficia Eccleſia- 31
ſtica erigi debere auctoritate expreſſa Epiſcopi, id non eſt abſolute verum; quum auctoritas Epiſcopi tacite ex intervallo accedere queat; Garz. *de Benefic. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 113. Lotter. *de re Benefic. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 63. Rota *cor. Anſaldo deciſ.* 585. *num.* 5. & 6. & *in Anconitana Beneficii* 21. *Martii* 1646. §. 9.
cor. bon. mem. de Vais. Ut autem auctoritas 32
Epiſcopi tacite ex intervallo acceſſiſſe dici queat, neceſſario requiritur, ut Beneficium, de quo controverſia eſt, proviſum fuerit, vel per collationem, ſi fuerit liberum, vel per inſtitutionem, ſi juri patronatus obnoxium fuerit; Rota *in Firmana Cappellaniæ* 6. *Junii* 1746. §. 6. *cor. bon. mem. Vicecom. & in Tarraconen. Cappellaniæ* 11. *Martii* 1748. §. 11. *cor. Cortiad.*
Nec indiſtincte accipi poteſt, quod aſſerit 33
Auctor *num.* 11. Cappellaniam Laicalem erigi in Beneficium Eccleſiaſticum nec de conſenſu Hæredis Fundatoris poſſe. (*) Diſtinguendum enim ita eſt: Capellaniæ laicales fundatæ in actu inter vivos, & Fundatore vivo effectum ſortitæ, nequeunt erigi in Beneficia Eccleſiaſti-
ca, ut tradit Auctor *d. num.* 11. At res ali- 34
ter ſe habet quoad Cappellanias laicales vel fundatas in actu inter vivos, ſed effectum ſortituras poſt mortem Fundatoris, vel fundatas in ultima voluntate; quia poſſunt id genus Cappellaniæ erigi in Beneficia Eccleſiaſtica ad inſtantiam Hœredis vel executoris teſtamentarii, ut tradunt Garc. *de Benefic. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 198. & *ſequent.* Leuren. *For.*
Benef. par. 1. *c.* 3. §. 1. *q.* 89. *per tot.* Solum- 35
que limita, ſi voluntas Fundatoris reſiſtat vel expreſſe, vel etiam tacite; ut firmavit Rota *in Civitatis Caſtelli Cappellaniæ* 15. *Januarii* 1744. §. 11. & 29. *Aprilis ejuſdem anni* §. 12. *cor. bon. mem. Lana; in Præneſtina Legati Pii* 21. *Aprilis* 1740. §. 9. *coram eod. Lana; in Anagnina Cappellaniæ* 16. *Junii ejuſdem anni* 1749. §. 13. & 30. *Januarii* 1740. §. 6. *coram Eminentiſſ. Matthæjo.*
Quod ſi reſiſtente voluntate Fundatoris Cap- 36
pella-

(*) Auctor loquitur *ibi* de erectione *cum reſervatione juriſpatronatus*; in quo neque taxanda eſt ejus aſſertio, neque locum habet Auctoris Additionum diſtinctio, quam ſubjungit.

pellaria Laicalis erecta ſit in Beneficium Eccleſiaſticum, donec in ſuo congruo judicio talis erectio irrita per tres ſententias conformes declaretur, ſtandum ei eſt in judicio poſſeſſorio; Vide Rotam *in Tridentina Præmiſſoria ſuper manutentione* 11. *Januarii* 1745. *cor. bon. mem. Lana*, *&* 17. *Januarii* 1746. *coram clar. mem. Millino*.

37 Conditiones juri contrariæ in limine fundationis Beneficiorum appoſitæ, de quibus agit Auctor *num.* 12. *& ſequenti*, ut ſuſtineantur, requiritur omnino expreſſa, & ſpecialis approbatio Ordinarii. Quo fit, ut ſub generali decreto erectionis approbatæ non cenſeantur conditiones hæ juri contrariæ juxta originalem doctrinam Philippi Saraceni, quam laudat & ſequitur Lambertin. *de Jurepatronatus lib.* 1. *part.* 1. *quæſtione principal.* 9. *num.* 50. *in fine*.

38 Quando autem dictæ conditiones juri contrariæ dicantur ab Ordinario approbatæ, nec ne, conſule Rotam *in Caſertana Beneficii* 28. *Junii* 1745. *§.* 6. *& plur. ſequent. cor. clar. mem. Millino*, *&* 24. *Januarii* 1746. *§.* 13. *& duob. ſequent. cor. R. P. D. Elephantutio*.

39 Num Fundator adjicere ex intervallo poſſit conditiones juri contrarias, non incongrue hic diſcutitur. Sequenti autem diſtinctione eſt procedendum; Vel enim Fundator in ipſo fundationis limine, approbante Ordinario, facultatem ſibi reſervavit addendi, vel mutandi, vel
40 non reſervavit. Si reſervavit, quidquid contradicat *Add. ad Pamphil. deciſ.* 54. *num.* 8. communis eſt ſententia, poſſe Fundatorem etiam ex intervallo adjicere conditiones juri contrarias, quippe quæ vigore dictæ reſervationis cenſentur appoſitæ in ipſo limine fundationis; Piton. *de controver. Patron. alleg.* 82. *num.* 8. *in fin. & diſcept. Eccleſiaſt.* 26. *num.* 9. *in fin.* Corrad. *in prax. Benefic. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 151. Monet. *de commut. ultim. volunt. cap.* 10. *queſt.* 5. *num.* 203. Gagliard. *de Jure*
41 *patron. cap.* 6. *n.* 6. *in fin.* Quod ſi non reſervavit, non eſt in Fundatoris poteſtate adjicere amplius condictionem juri contrariam; vide mox citatos Auctores *ubi ſupra*.

42 An autem Fundator vel ejus Hæres adjicere ex intervallo queant conditiones, quæ non ſint jure contrariæ, adi Vivian. *de Jure patron. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 10. *&* Gagliard. *de Benefic. cap.* 3. *n.* 14.

Articulus III.

Beneficia quomodo, & quando conferenda?

Beneficia Eccleſiaſtica tribus potiſſimum modis conferuntur, ut ſignanter notat Abbas *in cap. Auctoritate* 4. *num.* 7. *de Inſtitut.* & 1
alii Canoniſtæ. Primo, per electionem, v. g. 2
Canonicorum, ſeu Capitularium, quam deinde Superior confirmat, ſi electus idoneus ſit, & nullum habeat canonicum obicem, & hac ratione Eccleſiarum Prælati inſtitui ſolent; *cap. Bone memoriæ* 3. *§. fin. de poſtulat. Prælator.* ibi: *Quatenus per electionem .... Canonicam in perſonam idoneam convenire curetis*.

Secundo, per præviam præſentationem factam a Patrono, ob quam Eccleſiaſticus Prælatus cogitur inſtituere præſentatum, ſi idoneus ſit; *cap. Ex inſinuatione* 14. *& cap. Nobis* 25. *de Jurepatronatus*, *& cap. Decernimus* 32. *cauſ.* 16. *qu.* 7. 3

Tertio, per collationem liberam, quando videlicet Beneficium ſolo Jure Prælati libere, ſeu abſque prævia Capitulari electione vel alterius præſentatione, alicui idoneo Clerico confertur; *cap. Relatum* 4. *de conceſſion. Præbendæ*, & per hoc juxta hunc triplicem modum, quo communiter conferri ſolent Beneficia, dictum fuit *num.* 31. *art.* 1. ipſa eſſe triplicis generis, ſcilicet *Electiva*, *Patronata*, *& Collativa*, ſeu liberæ collationis. Quamvis autem 4 5
ultra tres iſtos aſſignatos communiores, & præcipue uſitatos modos dentur alii, quibus Beneficia Eccleſiaſtica poſſunt conferri, & obtineri, ſcilicet per Poſtulationem, per Nominationem, per Reſignationem, per Permutationem, & per Translationem, tamen omnes iſti modi, ut clare patet, reducuntur ad aliquem ex tribus illis aſſignatis, & tamquam communioribus præcipue uſitatis.

Tribus etiam potiſſimum modis Summus Pontifex Beneficia Eccleſiaſtica conferre ſolet, 6
ut notat Rebuff. *in prax. tit. de devolution. §.* 7
46. Primo, *Jure præventionis*, cum alicui confert gratiam expectativam ab Beneficium primo vacaturum *cap. Licet* 2. *de Prebend. in* 6. ubi dicitur quod Papa *non ſolum ipſa* (Beneficia) *cum vacant poteſt de Jure conferre; verum etiam Jus in ipſis tribuere vacaturis*; & hoc factum eſſe patet *in cap. Dudum* 14. *de Prebend. in* 6. quod ſpeciale eſt privilegium Papæ ob plenitudinem ſuæ poteſtatis, neque

cui-

cuiquam alteri conceſſum, Beneficium nondum vacans certæ perſonæ promittere, & ad illud Jus dare, ſicuti conſtat *ex cap. Dilectus* 19. *de Præbend. cap. Relatum* 3. *& cap. Ex tenore* 13. *de conceſſion. Præbend. & cap. Deteſtandi* 2. *de conceſſion. Præbend. in* 6. & Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.*

8 Secundo, *Jure Concurſus*, quia Papa concurrit cum quolibet Ordinario in poteſtate, & juriſdictione conferendi Beneficia, etiamſi nulla interveniat negligenia inferioris Collatoris Ordinarii; *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *q.* 3. *cap. Licet* 20. *de Foro competenti*; *cap. Licet* 1. *de Præbend. in* 6. *Clement. unic.* §. *fin.*

9 *Ut lite pendente*. Quamvis enim Papa poteſtatem conferendi Beneficia dederit Ordinariis, ſibi tamen majorem reſervavit; *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur, de Præbend. in* 7. ubi ſic præciſe ſe explicat ipſemet Pontifex: *Et ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes Nos tamen nihilominus remanſit major.*

10 Quapropter inter Papam, & reliquos inferiores Ordinarios datur locus præventioni, ita ut qui prior tempore contulit, ejus collatio rata ſit; Si vero idem Beneficium eadem die ſit a Papa collatum uni, & ab Ordinario collatum alteri, nec ſciatur, quæ collatio prius facta fuerit, potior erit conditio poſſidentis; ſi autem neuter adhuc poſſideat, erit præferendus is, cui Papa, vel ejus Legatus Beneficium contulit, propter conferentis ampliorem, & excellentiorem prærogativam; textu expreſſo *in cap. Si a Sede Apoſtolica* 31. *de Præbend. in* 6. ibi: *Si a Sede Apoſtolica, vel Legato ipſius uni, & ab Ordinario alteri eodem die idem Beneficium conferatur, nec appareat quæ collatio fuerit prius facta, erit potior conditio poſſidentis. Si vero neuter poſſideat, is cui Sedes ipſa contulit, vel Legatus (propter conferentis ampliorem prærogativam) erit alteri præferendus.*

11 Tertio, *Jure devolutionis*, quando propter negligentiam Collatorum inferiorum intra debitum tempus Beneficium vacans non conferentium, talis poteſtas ab inferioribus devolvitur ad Papam; *cap. Cum acceſſiſſet* 8. §. 1. *de Conſtitut.* ubi Papa ſic ait: *Cum Canonici noſtris auribus intimaſſent, quod Primiceriatus in Tullenſi Eccleſia tanto tempore vacaviſſet, quod ad manus noſtras illius Perſonatus eſſet donatio*

12 *devoluta*. Vel quando Canonici Eccleſiæ Cathedralis ſcienter eligunt indignum in Epiſcopum, ſeu eorum electio per ſententiam infirmatur ob canonicam electionis formam non ſervatam; tunc enim novi Epiſcopi electio non ad Metropolitanum, ſed immediate ad Romanum Pontificem devolvitur, textu expreſſo *in cap. Quamquam* 18. *de election. in* 6. ibi: *Non ad dictum Superiorem, ſed ad Romanum Pontificem poteſtas eadem devolvetur.*

Beneficia Eccleſiaſtica debent conferri, ſeu 13
provideri *Canonice*; ſcilicet juxta præſcriptum Sacrorum Canonum, hoc eſt ſine vitio conferentis, recipientis, & formæ; *Sic communis Canoniſtarum* juxta regulam 1. *Juris in* 6. ibi: *Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt licite ſine inſtitutione Canonica obtineri*, & Regul. 64. *pariter Juris in* 6. ibi; *Quæ contra Jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Unde in qua- 14
cumque collatione, ſeu proviſione Beneficiorum debet neceſſario obſervari forma a Jure communi, vel legitima conſuetudine, aut particulari ſtatuto, vel fundatione præſcripta, aliter collatio, ſeu proviſio nulla erit, quia forma dat eſſe rei; *Leg. Julianus* §. *ſi quis rem, ff. ad exhibendum*, & forma non ſervata corruit actus; *cap. quia propter* 42. §. *aliter, de election. cap. Cum Dilect.* 22. *de Reſcriptis, & Epiſt. Leonis Papæ ad Epiſcopos Siciliæ relata in cap. Sine exception.* 52. *cauſ.* 12. *qu.* 2.

Primo igitur, ut valida ſit collatio, ſeu 15
proviſio, debet fieri gratis ſine ullo pretio, aut mercede temporali; *cap. Si quis datur* 2. *cap. Si quis Epiſcopus* 3. *cap. Quæſitum* 4. *cap. Si quis objecerit* 7. *cap. Salvator* 8. *cap. Si quis Præbendas* 15. *cauſ.* 1. *qu.* 3. aliter contraheretur Simonia, qua collatio, ſeu proviſio Beneficii vitiatur, & ipſo Jure evadit invalida ejus acquiſitio; *cap. Ea quæ* 5. *cauſa prima qu.* 3. *& Extrav. Cum deteſtabile* 2. *de Simon. inter commun.*

Secundo, ut collatio, & quævis Beneficii 16
Eccleſiaſtici proviſio ſit valida, & Canonica, debet fieri pure; ideſt ſine ullo pacto, conditione, ac modo privata partium conventione adjectis, aliter eſſet pariter Simoniaca, & nulla; *cap. Super eo* 7. *de Tranſactionibus cap. Cum pridem* 4. *cap. Cum Clerici* 6. *& cap. Pactiones* 8. *de pactis*; ubi ſic præciſe habetur: *Pactiones factæ a vobis (ut audivimus) pro quibuſdam ſpiritualibus obtinendis, cum in hujuſmodi omnis pactio omniſque conventio debeat omnino ceſſare, nullius penitus ſunt momenti, & cap. Quæſitam* 5. *de rerum permutat.* ubi ſic expreſſe dicitur: *De Jure fieri non poſſunt præſertim cum pactione præmiſſa, quæ circa ſpiritualia, vel connexa ſpiritualibus labem continet ſemper Simoniæ.*

* At hoc loco (inquit Joſephus Maria Maraviglia Epiſc. Novarien. in ſuis *Legibus Pru-*

dentiæ Epiſcopalis, anno 1678. Innocentio XI. dicatis, *Lego* 145.) ea tantum difficultas enodanda eſt, qua vertitur in dubium, an poſſint Collatores Beneficiorum aliquid exigere a Beneficiatis applicandum vel Locis Piis, vel pauperibus, vel fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, cum adſit quædam Conſtitutio Alexandri II. *in cap. Ex multis* §. *Conſtituimus*, 9. *cauſ.* 1. *qu.* 3. quæ videtur expreſſe prohibere ejuſmodi exactiones etiam piiſſimas pro collatione Beneficiorum, quam Conſtitutionem videtur ita intellexiſſe etiam Rota coram Puteo *deciſ.* 396. *n.* 2. *lib.* 3. ubi decernitur omnem Beneficiorum collationem eſſe nullam, ſi fiat cum onere, ut aliquid detur pro fabrica, donariis &c. Vera tamen allati textus intelligentia ea eſt, quod ſolum prohibeatur collatio Beneficiorum tamquam ſimoniaca, ſi pro obtinendo Beneficio, aut in eum præciſe finem, ut obtineatur, aliquid promittatur, vel conferatur fabricæ, aut aliis Locis Piis; illa enim particula *pro* importat cauſam finalem, ut tradunt multi Juriſtæ, & Canoniſtæ; unde qui ex eo fine conferret, aut reciperet Beneficium, & pactum iniret tribuendi aliquid, eſſet vere damnandus ab Epiſcopis tamquam Simoniacus ex illa Conſtitut. Alexand. II. Quotieſcumque enim temporale ordinatur ad obtinendum ſpirituale, licet bene diſpenſetur, ſemper male accipitur, ut conſtat ex verbis Summi Pontif. in illa Conſt. In hoc igitur tantum caſu poſſunt, & debent Epiſcopi maxime invigilare, ne quid ſimoniacum, & prohibitum perpetretur juxta talem Conſtitutionem. Hæc piiſſimus, & doctiſſimus Auctor, qui in titulo Legis citatæ hæc habet: *Collatores beneficiorum exigentes aliquid a beneficiatis, non ſemper damnandi ab Epiſcopis tamquam Simoniaci*.

Videri etiam poſſunt Azor. *lib.* 12. *cap.* 22. Diana coordin. *tom.* 5. *tract.* 7. *reſol.* 20. & 21. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *n.* 100. & 101. & Viva *in Prop.* 45. & 46. Innoc. XI. *n.* 11. *

17 Tertio, inſuper requiritur, ut Collatio Beneficii non ſit obtenta ſubreptitie, aut obreptitie, hoc eſt per expreſſionem falſitatis, aut ſuppreſſionem veritatis de Jure exprimendæ, aliter ipſa Collatio non teneret, & nullius eſſet momenti; *c. Cum adeo* 17. *c. Conſtitutus* 19. & *c. ad audientiam* 32. *de Reſcriptis*, *c. Si is* 2. *de Filiis Presbyteror. in* 6. ubi ſic habetur: *Talis diſpenſatio veluti per ſubreptionem obtenta, nullius penitus eſt momenti*, & *Clement. c. Si dignitatem* 1. *de Præbend.* ubi loquendo de Reſcriptis gratioſis ſuper dignitate obtentis, non habita mentione neceſſario exprimendorum, ſi præciſe dicitur: *Gratia hujuſmodi velut ſubreptitia nullius penitus eſt momenti*. Quarto Collatio debet eſſe libera abſque omni vi, & metu, & debet fieri palam; *cap. Unic. Ut Eccleſiaſtica Beneficia*. 18
Quinto debent conferri Beneficia ſine diminutione fructuum, *cit. c. Unic. Ut Eccleſiaſtica Beneficia*. 19
Sexto ad Collationem omnes vocari deaent, ad quos ſpectat Collatio, etiam abſentes; *cap. Cum in. Eccleſiis* 33. *de Præbendis in* 6. 20

Beneficia Curata, ſeu curam animarum habentia debent neceſſario conferri ad præſcriptum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. & Conſtit. S. Pii V. quæ incipit: *In conferendis Beneficiis*. 21
Unde pro eorum Collatione debet indici examen per Concurſum coram Epiſcopo, vel ejus Vicario, & ſallem tribus Examinatoribus Synodalibus habendum; Conc. Trid. *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* 22
Et tales Examinatores, qui ex Concilio non poſſunt eſſe pauciores, quam tres, ibi: *Examinatoribus non paucioribus, quam tribus*, debent eſſe electi in ultima Synodo, vel ſi in aliis electi, ſaltem in ultima confirmati, aliter Concurſus erit nullus; Sac. Cong. Concilii *in Monopolitana die* 13. *Julii* 1630. cenſuit, *Concurſus, in quibus fuerunt adhibiti Examinatores deputati in Synodis præcedentibus, fuiſſe nullos, quatenus tamen prædicti Examinatores in Synodo poſteriori non fuerint confirmati*. 23
Sic etiam nullus eſt Concurſus, in quo cum Examinatoribus Synodalibus intervenit alter, qui non ſit Examinator Synodalis; Sacra Congreg. Concil. *in una Meſſanenſi* 15. *Decembris* 1626. & cenſuit Rota *in Baſſanenſi Parochialis* 18. *Februar.* 1628. *coram Cardinali Virili*, & *in Nicien. Parochialis*, 25. *Junii* 1629. *coram eodem*. 24
Nullus etiam eſt Concurſus factus cum Examinatoribus Synodalibus, qui non præſtiterunt juramentum ad præſcriptum Trident. *c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Sac. Congreg. Concil. *in Alben.* 2. *Decembris* 1628. & Rota *coram Buratto dec.* 362. *num.* 8. 25
Non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere Examinatores non Synodales, qui ſuppleant etiam in caſu non exiſtentium Examinatorum Synodalium numero ſufficientium ad Concurſus faciendos, eo quia ob penuriam virorum habentium qualitates Doctoratus, & ſimiles, non potuerint in Synodo Diœceſana eligi; Sac. Congreg. Concil. *in Vaſionen.* 13. *Novembris* 1627. 26
Non poteſt Epiſcopus in locum demortuorum Examinatorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum: 27

Eadem

Eadem Sac. Cong. Concil. *in dict. Vaſionen.*
28 13. *Novembris* 1627. Proviſi tamen de Parochialibus non ſervata forma Concilii ex eo quod ob varias difficultates non potuiſſet agi Synodus, nec deputari Examinatores Synodales, non ſunt removendi; At danda eſt facultas Epiſcopo deputandi Examinatores extra Synodum, illeque monendus, & hortandus, ut quanto citius convocet Synodum eo meliori modo, quo poteſt; Sac. Congreg. Concil. *in Treviren.* 26. *Junii* 1627. ☞ Illud eſt animadvertendum, quod ſi Examinatores præmoneant Examinandos de punctis petendis, peccant mortaliter, quando id cedit in præjudicium tertii, ut quando fit in Concurſu pro Beneficio; in tali enim caſu Examinandi præmoniti reſponderent melius, quam alii; unde præmonitio illa vergeret in damnum tertii, atque ideo eſſet peccaminoſa; Rodriquez *in ſumma tom.* 1. *c.* 54. *n.* 1. Verum ſi alias Examinandi eſſent evidenter idonei, & certa de illorum doctrina experientia, aut notitia haberetur, ſed putarentur ex turbatione male reſponſuri, v. g. in examine Epiſcoporum coram Pontifice, vel Confeſſariorum coram Epiſcopo &c. poſſent de hujuſmodi punctis præmoneri, ut ex Peyrino concedit Diana *P.* 5. *tr.* 14. *reſol.* 89. qui tamen, quoad examen Epiſcoporum coram Pontifice, poſtea *P.* 10. *tr.* 16. *reſol.* 37. ſe retractavit, contrarium affirmans, propter juramentum, quod faciunt Examinatores Epiſcoporum non manifeſtandi Examinandis neque in genere, neque in ſpecie ea, de quibus interrogandi ſunt. ☜

29 Beneficia Curata debent conferri per viam Concurſus, *etiamſi*, ut expreſſe dicit Concilium *loc. cit. Cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures adminiſtretur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, ſeu receptivis nuncupatis, in quibus conſuevit Epiſcopus uni, vel pluribus Curam animarum dare, quos omnes ad infraſcriptum examen teneri mandat per obitum, vel reſignationem etiam in Curia, ſeu aliter quomodocumque contigerit, etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata, vel affecta fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti ſeu privilegii in favorem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ſeu Abbatum, vel*
30 *Capitulorum*. Per viam igitur Concurſus debent ex Concilio conferri Beneficia Curata, etiamſi ſint Juriſpatronatus Eccleſiaſtici; Immo ſi Beneficium Curatum Juriſpatronatus Eccleſiaſtici in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione Patronorum debet Edicta Concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinarii a Summo Pontifice inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis, quæ non ſunt de Jurepatronatus; ſic referunt fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. deciſum Piaſec. *in praxi nova Epiſcopor. c.* 5. *n.* 17. *in fine*, Gonzalez *Gloſſ.* 6. *n.* 116. Aloyſius Riccius *reſolut.* 351. *verſ. amplia* 6. Et addit ad hunc 31
Concurſum admitti debere tam nominatos a Patronis, quam alios, ut cenſuit Sacra Congreg. *in una Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem ſecuta fuit Rota in dicta *Florent. de eodem anno* 28. *Maji coram Juſto*, eadem Rota *deciſ.* 458. *n.* 1. *p.* 3. *recentior. coram Sacrato* 10. *Decemb.* 1612. In qua deci- 32
ſione dicitur, quod diſpoſitio Concilii de habendo Concurſum procedit nedum in Rectoriis de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, verum etiam in Vicariis perpetuis, ut fuit per eamdem Sacram Congregationem reſolutum, ut in copia reſolutionis data: Hæc Rota *ibi*. Intellige tamen Concurſum requiri in Vicaria 33
perpetua, quando in Vicarium eſt tranſlata totalis Cura; ſecus vero quando eſt tranſlatum ſolum exercitium Curæ; Rota *p.* 2. *recentior. deciſ.* 579. *n.* 1. & *deciſ.* 710. *n.* 1. & *par.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 352. *n.* 6. Dicitur au- 34
tem totalis Cura in Vicarium tranſlata, quando certa portio, ſeu congrua aſſignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penes Vicarium; & e contra, ubi certa portio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, Cura Beneficii uniti dicitur tranſlata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit unio, & ſolum nudum exercitium remanet penes Vicarium: Rota *in Dertuſen. Vicariæ* 8. *Novembris* 1616. *coram Ubaldo*, & *in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maji* 1624. *coram Merlino*, & *p.* 2. *recentior. deciſ.* 576. *num.* 3. *in Ulyſbonen. Concurſus coram Coccino Decano*, & *deciſ.* 710. *n.* 3. *in Ulyſbonen. Concurſus coram Rembaldo*. Etiam Beneficium Pa- 35
rochiale Juriſpatronatus Laicalis confertur per Concurſum inter plures præſentatos, ſi ipſi præſentati habeant æquales voces, & tunc ex ipſis ſolum præſentatis, qui facto examine idonei ab Examinatoribus renuntiati fuerint, Epiſcopus eum eligit, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium debebit inſtituere; Rota *in Pampilonen. Parochialis* 27. *Januarii* 1614. *coram Coccino Decano*, & *in Illerden. Portionis de Pertuſa* 11. *Decembris* 1613. *coram Buratto*. Immo etiam Be- 36
neficia Parochialia Juriſpatronatus Laicorum, quæ ab Epiſcopo ob præſentationem in tempore debito non ſecutam, Jure devoluto confe-

ſeruntur, debent conſerri per Concurſum; Sac.
37 Congreg. Conc. 29. *Novemb.* 1600. Præbenda Teologalis, & Canonici Pœnitentiarii in Cathedralibus, debet conſerri per viam concurſus ex noviſſima diſpoſitione Benedicti XIII. Conſt. incip. *Paſtoralis*, edita 1625. *decimoquarto Kalendas Julii*. * Nuper citatus Joſephus Maria Maraviglia, in *Lege* 165. ſuæ *Prudentiæ Epiſcopalis* hæc habet: Cum examen præcipiatur a Concilio tantum ad ſcientiæ ſufficientiam indagandam, quæ ſane unum eſt ex requiſitis pro juſta & recta Beneficiorum collatione, cum tamen ipſa non ſit omne requiſitum, poterunt Epiſcopi aliis in aliquo concurrentibus requiſitis, illum poſtponere, qui in Concurſu perfectior in ſcientia fuerit inventus; & ideo ab ipſis non erit ſemper attendendus examinis rigor, cum poſſit contingere, aliquem virum ſapientiorem eſſe moribus & vita improbiorem, in quo caſu vitæ probitas eſt ſemper præferenda, ut res magis intrinſeca ſtatui Eccleſiaſtico. Ubi vero in Concurrentibus inveniantur cætera paria, ſane rigor examinis attendendus, ne fiat perſonarum acceptio, aut juſtitiæ diſtributivæ culpabilis læſio. Vide infra *art.* 5. *num.* 36. & *ſeqq.* *

38 Sine Concurſu conferuntur: Primo, Vicariæ Perpetuæ Parochialium unitarum, ſeu incorporatatum aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Beneficiis, Collegiis, vel Locis Piis, in quibus non proprie Parochus, ſed Vicarius ponendus eſt. Hujuſmodi enim Vicariæ, in quibus Vicarius habet ſolum exercitium Curæ, non conferuntur per Concurſum, ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem illorum, quorum Dignitati, Eccleſiæ, Monaſterio, Collegio, vel Loco Pio Parochialis unita eſt, Vicarii prævio Ordinarii examine ſunt inſtituendi. Sic expreſſe ſtatuit S. Pius V. in Conſtit. 47. incip. *Ad exequendum* ubi §. 4. ſic ait: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarii perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur.* Nec immerito, nam propter unionem perpetuo factam, Eccleſia Parochialis cenſetur acceſſoria alteri Eccleſiæ, Collegio, Monaſterio, loco Pio &c. *cap. Extirpandæ* 30. §. *qui vero*, *de Præbendis*, atque per ſe numquam cenſetur vacare juxta *Clementinam unic. de exceſſibus Prælatorum* §. *quidam etiam Eccleſias*, ſed aſſumit naturam, conſuetudines, & privilegia principalis, cui eſt annexa; Gloſſa *c. unic. Ne Sede vacante verb. Uniendo*, ſimulque in ea tantum attenditur qualitas, & natura Beneficii principalis, non autem acceſſorii; *arg. Clement. Per litteras c.* 3. *de Præbendis*, juncta *Regula* 42. *Juris in* 6. ibi: *Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis*. Unde Tridentinum requirens Con- 39
curſum in collatione Eccleſiarum Parochialium non habet locum in Vicariis, ſeu Eccleſiis perpetuo, & acceſſorie unitis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Collegiis, aliiſve Locis Piis, ubi Vicarii, ſeu Parochi habent ſolum exercitium Curæ; Rota *part.* 2. *recentior. deciſ.* 579. *n.* 1. & *deciſ.* 710. *n.* 1. & *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 352. *num.* 6. & *in Dertuſen. Vicariæ* 8. *Novemb.* 1616. *coram Ubaldo*; & *in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maii* 1634.

Secundo, ſine Concurſu pariter confertur Pa- 40
rochialis unita, ſeu annexa Dignitati, ſeu Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis, ſeu Collegiatæ; Rota *p.* 2. *recent. deciſ.* 332. *n.* 8. ubi dicit ſic cenſuiſſe etiam Sacram Congregationem, & *part.* 12. *deciſ.* 152. *n.* 54. & *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 32. *num.* 13. & ſic ſenſiſſe Sacram Concilii Congregationem, hujuſque ſententiam fuiſſe a Sanctiſſimo approbatam refert Fagnan. *lib.* 1. *decretal. in cap. Cum ſit ars num.* 19. & 22. *ac ſequent.* Sufficit enim ſolum examen, & approbatio Epiſcopi; Rota *cit. part.* 12. *deciſ.* 151. *n.* 55.

Tertio, ſine Concurſu confertur Cura ani- 41
marum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel Hebdomadarios, juxta textum *c. Statutum* 22. *de elect. in* 6. quia in iſto caſu Cura dicitur eſſe penes Collegium, & non penes ſingulos, aut quemcumque Canonicum per ſe, itaut Canonicus dicatur Curatus; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. referunt Gonzalez *gloſſ.* 6. *num.* 158. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 94. & alii cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 60. *num.* 29.

Quarto, ſine Concurſu confertur Beneficium 42
Curatum, quod vere eſt dignitas. Sic deciſum fuiſſe ab eadem Sac. Congreg. refert Gallet. *in Margarita Caſuum conſcientiæ verb. Beneficium pag.* 24. & *verb. Canonicus ultim.*

Quinto, ſine Concurſu confertur Parochialis 43
Eccleſia, quando eſt ſubjecta Monaſterio, aut annexa, vel de ejus menſa; tunc enim Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat; Rota *in una Tiraſon. Juris præſentandi* 23. *Maii* 1588. *coram Bubalo*, & *parte prima recent. deciſ.* 102. *num.* 1. *in una Ulyſſbonen. Juris conferendi coram Litta*. Quando autem dicatur Parochialis de Menſa Monaſte-

tii, habetur diffuſe *in part. 2. recent. deciſ.* 204. *per tot.* ubi plura adducuntur ad probandum Eccleſiam eſſe de Menſa Monaſterii.

44 Sexto, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueverunt; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſecius *in praxi nova Epiſcop. c.* 5. *num.* 18. *verſ. Hoc decretum*: Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 162. Garcias *de Benefic. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 197. Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 88. *num.* 8. *& deciſ.* 120. *num.* 5. ubi dicit ſic declaraſſe Sac. Cong. Concil.

45 Septimo, ſine Concurſu confertur Dignitas Abbatiæ, quamvis ſit ei unita Parochialis Eccleſia, dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuo, & acceſſorie facta ſit; ſic decrevit Sac. Cong. Concil. teſte Nicolao Garc. *cit. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 13. *& gloſſ.* 6. *num.* 192.

46 Octavo, ſine Concurſu confertur Parochialis, quamvis acquirit per regreſſum, & prius poſſedit. Sic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. refert Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 168.

47 Nono, ſine Concurſu confertur Parochialis reſignata ad favorem alicujus in manibus Papæ. Sic deciſum fuiſſe referunt Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 121. *& ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 7. *num.* 7.

48 Decimo, in permutationibus Eccleſiarum Parochialium non requiritur Concurſus, immo neque aliquod examen; Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Concil. refert Garcias *p.* 9. *c.* 2. *n.* 165. Si vero adſit magna inæqualitas Parochianorum, aut permutantes non fuerint examinati eo tempore, quo Parochiales adepti ſunt; aut permutationes ſint de Beneficio ſimplici, & Curato, tunc licet neceſſarius non ſit Concurſus, eſt tamen neceſſarium examen ex citata deciſione Sac. Cong. Concil. relata a Nicol. Garc. *dict. part.* 9. *cap.* 2. *num* 165.

49 Undecimo, quando nullus comparuit, aut certe nullus ex comparentibus vult ſubire examen, Epiſcopum aſſignare debere aliud tempus ſive edictum, & ſi adhuc nemo compareat, tunc poſſe Parochiam abſque Concurſu conferri, deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Nicol. Garcias *d. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 218. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 3. *dub.* 9. Barboſa *cit. alleg.* 60. *num.* 39.

50 Duodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia ſimplicia; Rota *in una Calaguritana Reductionis Motus proprii* 29. *Martii* 1592. *coram Seraphino inter ejus impreſſas deciſ.* 942. *n.* 6. *&* 7. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 389. *n.* 6.

Tertiodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales, quæ ſunt de Jurepatronatus Laicorum; ſufficit enim pro iſtis, quod deputatus a Patronis examinetur ab Examinatoribus Synodalibus, & ab ipſis idoneus judicetur; Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 18. *de reform.* ibi: *Quod ſi Juſpatronatus Laicorum fuerit, debeat, qui a Patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti*; & ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. part.* 2. *c.* 5. *n.* 18. Garcias *de Benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 255. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 134. & ſtatuit Rota *part.* 2. *deciſ.* 579. *n.* 4. *& part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 192. *num.* 11. *& part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 136. *n.* 42. 51

Quartodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales Juriſpatronatus, quod ab origine erat totum Laicale, ſed pro duabus tertiis partibus ex donatione Laicorum effectum eſt poſtea Eccleſiaſticum; Sacra Congreg. Concil. 17. *Junii* 1617. 52

Quintodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales Juriſpatronatus mixti, ideſt partim Eccleſiaſtici, & partim Laicalis; Sacra Cong. Conc. *in una Bracharen.* quam refert de verbo ad verbum Gabr. Pereira de Caſtro Bracharen. Luſitan. *de manu Regia part.* 1. *c.* 7. *n.* 36. *& in Piſana* 5. *Februarii* 1628. 53

Sextodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia Curata, licet Clericis Sæcularibus commendari ſolita; Sacra Cong. Concil. 3. *Auguſti* 1600. 54

Beneficia quæcumque Eccleſiaſtica conferri ſolum poſſunt ab inferioribus Papa, quando ſunt vere vacantia; & ſi conferantur, vel promittantur antè vacationem, etiam a Patronis, eorum collatio, ſeu promiſſio eſt nulla; *cap. Nulla, de conceſſione Præbendæ*, ubi ſic expreſſe habetur: *Nulla Eccleſiaſtica miniſteria, ſeu etiam Beneficia, vel Eccleſiæ tribuantur alicui ſeu promittantur, antequam vacent, ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum. Cum enim in ipſis etiam Legibus Gentilium inveniatur inhibitum, turpe eſt, & Divini plenum animadverſione judicii, ſi locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio habeat, quam ipſi etiam Gentiles condemnare curarunt.* Idem ſtatuitur *c. Cum dilecta* 16. *de conceſſ. Præbend.* his verbis: *Cum dilecta &c. fecerit promiſſiones de non vacantibus Beneficiis Eccleſiarum, in quibus Jus obtinet Patronatus, & donationes eorum in manibus poſuerit alienis, manda-* 55

oppoſitione ad reliquos Clericos non Canonicos dignitatem quamdam habere videantur. Canonicatum Cathedralis Eccleſiæ aſſerit Barboſa *de Canon. cap.* 19. *n.* 1. poſſe dici digni-
55 tatem non in ſtricto, ſed lato ſignificatu. Duplex autem eſt effectus hujus obſervationis. 1. Quod Pontifex ſoleat etiam Canonicos delegatos Judices dare, quum alioquin has vices tantum his, qui in dignitate conſtituti ſunt, concedere ſoleat; *cap.* 11. *de Reſcript. in* 6. 2. Quatenus conſiderantur collective ſumpti, in Capitulo præ aliis Prælatis locum tenent. Singuli autem iis cedunt, qui dignitate Eccleſiaſtica ſtricte dicta inſtructi ſunt; Schilter. *Inſtit. Canon. lib.* 2. *tit.* 7. §. 19. Barboſa *d. tract. de Canon. cap.* 18. *num.* 44. & *ſeq. num.* 16.

56 *Inſpecto officio*, Beneficia itidem dividuntur
57 in curata, & ſine cura, puta animarum. Rurſus in reſidentialia cum onere reſidendi, &
58 ſimplicia ſine reſidendi onere. Demum in compatibilia, quæ ſimul ab uno retineri poſſunt, & incompatibilia, quorum ſcilicet ſimultanea retentio uni eſt prohibita. De ſingulis ſuo loco agetur.

59 Dividuntur etiam Beneficia, *inſpectis Perſonis conferentibus*, primum in reſervata vel affecta, quæ nimirum pertinent ad collationem
60 Pontificiam, & non reſervata nec affecta. Secundo alia ſunt electiva, quæ ad alicujus electionem conferuntur; alia de jure patronatus, quæ ad Patronorum præſentationem; & collativa alia, quæ ad liberam Ordinarii vel alterius collationem pertinent.

61 Quod attinet ad Beneficia electiva, notandum eſt, ea proprie dici electiva, in quibus intervenire neceſſario debet confirmatio Superioris. Cæterum quæ conferuntur electione communibus ſuffragiis facta, confirmationem vero Superioris minime requirunt, ea nonniſi improprie electiva dicuntur, ut poſt Gloſſa *in Clementina* 2. *Ut dotem*, *verb. Electionem de Religioſ. domib.* tradunt Van-Eſpen *Jur. Eccleſ. univerſ. part.* 1. *tit.* 21. *cap.* 3. *num.* 4. & *ſeq.* Gonzal. *in Commentar. ad Regul.* 8. *hodie* 9. *Cancellar. Gloſſ.* 19. *num.* 10. & *ſequent.* Garz. *de Benefic. par.* 1. *cap.* 6. *num.* 14. & *ſequent.* Murg. *eod. tractat. q.* 3. *art.* 2. *n.* 114. & *plur. ſequent.* Rota *in nuperrimis deciſ.* 27. *num.* 11. *tom.* 5. *part.* 1. ubi quod in Beneficiis proprie electivis ſervanda eſt forma *cap. Quia propter, de elect.* & per obitum Beneficiatorum viduatæ remanent Eccleſiæ, & *in Colon. Decanatus* 28. *Januar.* 1724. §. *Ex quibus*, *cor. bon. mem.* Gamach. *in Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Jan.* 1757. §. 7. *cor. R. P. D. Parraciano.*

Utilis autem eſt hæc obſervatio, nam ex- 62
preſſio, quæ de jure facienda eſt in collationibus Beneficiorum, electivæ qualitatis ipſorum, obtinet quoad Beneficia proprie electiva: Lotter. *de re Benefic. lib.* 2. *q.* 18. *n.* 14. & *plur. ſeq.* Tondut. *de Benefic. part.* 1. *c.* 40. *n.* 9. & *ſeq.* Rota *in nuperrimis d. deciſ.* 27. *d. n.* 11. *tom.* 5. *part.* 1. & *in d. Colonien. Decanatus* 28. *Jan.* 1724. §. 12. *cor. bon. mem. Gamach.* & in *d. Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januar.* 1757. *d.* §. 7. *cor. R. P. P. D. Parracciano.*

Denique Beneficia, *inſpectis Perſonis, quibus* 63
conferuntur, dividuntur in Regularia, quæ nonniſi Regularibus, vel Sæcularia, quæ ſæcularibus tantum Clericis conferri poſſunt. De Beneficiis autem, quando regularia, & quando ſæcularia dici queant, conſule Rot. *in Colonien. Paſtoratus* 3. *Jul.* 1744. *cor. Illuſtriſſ. Molin.* & 2. *Maji* 1746. *cor. bon. mem. Vicecom. in Argentina Parochialium* 30. *Aprilis* 1735. *cor. clar. mem. Millin. in Colonien. Parochialis* 7. *Februarii* 1746. & 27. *Junii ejuſdem anni cor. Reverendiſſ. P. D. Buſſio Decano*, & 25. *Aprilis* 1749. *cor. Illuſtriſſ. Caprara Almæ Urbis Gubernatore.*

Articulus II.

Beneficia quomodo erigenda?

Beneficia Eccleſiaſtica debent erigi cum au- 1
ctoritate expreſſa Epiſcopi; Gloſſa *in Clement. c.* 2. *de Decimis*, *verb. ſi beneficiorum in fine*, & cum communi Barboſa *Juris Eccleſiaſt. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 15. & Rota *dec.* 1. *n.* 23. *coram Burat.* Requirunt enim Canonicam erectionem, alias non ſunt vera Beneficia Eccleſiaſtica; *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Omnes* 1. *diſt.* 22. quia, ut dictum eſt, nullus privatus ſine Ordinarii auctoritate poteſt locum ſacrum, vel rem ſpiritualem conſtituere: *arg. cap. Ad*
hoc 4. *de Religioſis domib.* Si enim Epiſcopi 2
auctoritas, & aſſenſus in erectione deficeret, non dicerentur Beneficia proprie dicta, nec aliquod Juſpatronatus quæreretur Fundatori; Felin. *in c. ex p.* 12. *de Reſcriptis n.* 2. Barboſa *loc. cit. n.* 16. allegans Rotam cum aliis; Lotter. *de Re Benefic. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 55. diceretur que ſimpliciter pia donatio, ac pium Legatum, ſi forte pro Miſſis celebrandis, vel pro Anniverſario, vel etiam in perpetuum quidpiam relictum eſſet; Rebuff. *in praxi t r.*

Qu:--

Quare inſtituta ſunt Beneficia num. 10. Barboſa
loc. cit. n. 17. Lotter. *cit. q.* 5. *n.* 56. *ubi n.* 57.
3 ſubdit, quod Beneficium ante approbationem
Epiſcopi poteſt concedi per Laicum, per mo-
dum tamen ſimplicis deputationis Sacerdotis,
4 *Et n.* 56. *&* 60. quod Capellaniæ cum onere
celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctori-
tate Epiſcopi, cenſentur Laicales, poſſuntque
ad eas mere Laici præſentari; Barboſa *de Jur.*
5 *Eccleſ. lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 18. Neque ad Canoni-
cam erectionem Beneficii Eccleſiaſtici ſufficit
auctoritas Prælati inferioris, qui Jura Epiſco-
pi non habet, quamvis ſit exemptus, & nul-
lius; Gloſſa *in Clement. de Decimis cap.* 2. *in*
fin. Abbas *conſ.* 59. *n.* 3 *part.* 2. Lotter. *de Re*
Beneficiar. lib. 1. *q.* 1. *n.* 40. *&* 46. Vivian. *de*
Jure patronatus lib. 1. *c.* 2. *n.* 28.

6 Beneficia Eccleſiaſtica erigi debent in Eccle-
ſia ad certum Altare ſub invocatione alicujus
Sancti ſub onere præſtandi ibi aliquod officium
ſpirituale ſive Eccleſiaſticum; Beneficium enim
datur propter officium; *cap. Quia* 15. *de Re-*
7 *ſcript. in* 6. Nec poſſunt erigi ſine congrua
8 Dote, *cap. Nemo* 9. *de conſecrat. diſt.* 1. Unde
ad Epiſcopum pertinet in limine fundationis
diligenter examinare de Dotis congruentia jux-
ta qualitatem Beneficii, loci, ac perſonarum,
aliarumque circumſtantiarum, ut cognoſcat,
an Clericus inde honeſte ſuſtentari poſſit, nam
ut Chriſtus dicit Matth. *c.* 10. *n.* 10. *Dignus eſt*
operarius cibo ſuo, & ſecundum Apoſtolum 2.
ad Corinth. c. 9. *n.* 13. *Qui in ſacrario operan-*
tur, quæ de Sacrario ſunt edunt, & qui Alta-
ri deſerviunt, cum Altari participant, & ſic ex-
preſſe ſtatuitur *in cap. Cum ſecundum Apoſto-*
lum 16. *de Præbend.* his verbis: *Cum ſecun-*
dum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere de-
beat de Altari, & qui ad onus eligitur, repel-
li non debeat a mercede, patet a ſimili, ut Cle-
rici vivere debeant de patrimonio Jeſu Chriſti,
cujus obſequio deputantur, & infra: *Dignum eſt,*
ut Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtententur, in qua, et
9 *per quam Divinis obſequiis adſcribuntur*. Et
hanc Dotem debet Fundator Beneficii, ad hoc,
ut habeat legitimum Juſpatronatum, aſſi-
gnare de propriis bonis liberis, ut decidit Ro-
ta *coram Celſo dec.* 229. *n.* 6. *corr. Cerro deciſ.*
10 126. *n.* 6. Si quis enim Adminiſtrator, Exe-
cutor, vel Protector Loci Pii ex illius reddi-
tibus, aut ex aliis piorum Fidelium contribu-
tionibus, largitionibus, & eleemoſynis annuis
erigeret, non poſſet Epiſcopus illis Juſpatro-
natum reſervare; Rota *dec.* 383. *et dec.* 413.
11 *coram Peutingero*. Unde infertur, quod ſi Hæ-
res, vel Succeſſor in Capellania manuali non
collativa ab aliquo Teſtatore relicta cum one-
re celebrationis Miſſarum, vellet illam in Be-
neficium perpetuum collativum erigere cum
reſervatione Juriſpatronatus, non poſſet Epi-
ſcopus, neque cum conſenſu talis Hæredis,
hoc facere, quia nihil Hæres confert de ſuo,
nec poteſt mutare legem a Teſtatore præſcri-
ptam; Pax Jord. *lucubr. tom.* 1. *l.* 3. *tit.* 6.
poſt n. 91. Fagnan. *in cap. Conquerente n.* 24.
de Clerico non reſidente aſſerens Sacram Con-
gregationem cenſuiſſe, quod hodie *ex decreto*
Concil. Trid. ſeſſ. 25. *c.* 5. *de reform.* non ſit
in facultate Ordinarii derogare qualitatibus in
fundatione appoſitis, etiam de conſenſu Pa-
tronorum.

Beneficii Erector, ſeu Fundator poteſt in 12
limine erectionis, ſeu fundationis adjicere quaſ-
cumque qualitates, leges, & conditiones ſibi
beneviſas, etiam Juri communi contrarias,
dummodo non ſint turpes, impoſſibiles, &
contra naturam Juriſpatronatus, & ab Epi-
ſcopo ſint concordatæ, & admiſſæ; *cap. Signi-*
ficatum 11. *de Præbend. cap. Præterea* 23. *de*
Jurepatronat. et cap. Quanto 16. *de conſib.* &
eſt communis DD. cum Rota *deciſ.* 1. *de Præ-*
bend. in novis, et dec. 2. *de teſtament. in an-*
tiquis. Et tales qualitates, Leges, & condi- 13
tiones in limine fundationis adjectæ debent
omnimode integre obſervari; *Clement. Quia*
contingit c. 2. §. 2. *de Religioſis Domibus*, ubi
dicitur: *Cum tamen ea, quæ ad certum uſum*
largitione ſunt deſtinata Fidelium, ad illum de-
beant, non ad alium (ſalva quidem Sedis Apo-
ſtolicæ auctoritate) converti, & concordat tex-
tus *in l. Nulli licere, Cod. de Epiſcop. et Cler.*
et cap. Nos quidem 3. *de teſtam.* & expreſſe
Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. præciſis his verbis:
Ratio poſtulat, ut illis, quæ bene conſtituta ſunt,
contrariis ordinationibus non detrahatur; quando
igitur ex Beneficiorum quorumcumque erectione,
ſeu fundatione, aut aliis conſtitutionibus qualita-
tes aliquæ requiruntur, ſeu certa illis onera ſunt
injuncta, in Beneficiorum collatione, ſeu in qua-
cumque alia diſpoſitione eis non derogetur, & in
fine: *Aliter facta proviſio ſubreptitia cenſeatur*.
Unde ſi Fundator in limine fundationis ſta- 14
tuit, ut vacante Beneficio a ſe erecto, iſtud
debeat conferri uni ex conſanguineis deſcen-
dentibus ex ſua cognatione, hæc diſpoſitio,
& conditio eſt omnino obſervanda, ut cen-
ſuit Rota *in una Cæſarauguſtana Capellaniæ* 16.
Martii 1587. *coram Seraphino*.

Juremerito fuit dictum poſſe Fundatorem 15
Beneficii in limine fundationis ipſius adjicere
conditiones ſibi beneviſas, etiam Juri Com-
mu-

muni contrarias, quia etiamſi ipſæ conditiones ſint Jure communi contrariæ, dummodo ſint honeſtæ, & poſſibiles, adhuc debent omnimode obſervari, ut tenet Gloſſa communiter recepta *in cap. Cum Dilectus* 8. *de conſuetudine, verb. Conſtitutum in fine;* Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 95. *num.* 10. Fagnan. *in cap. Cum in Cunctis 7. de electione n.* 72. *&* 73. ubi refert ſic tenuiſſe Sacram Congregationem, quam ſecuta fuit Rota *p.* 2. *dec.* 194. *n.* 1. *in Granaten. Capellaniæ* 12. *Januar.* 1606. ubi fuit deciſum, quod in Beneficio ſimplici Juriſpatronatus non habet locum diſpoſitio Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. *de reformat.* volens, quod obtinens ſit major 14. annis, quando in fundatione dicti Juriſpatronatus fuit diſpoſitum, quod etiam minores poſſint illud ha-
16 bere. Et Fagnan. *loco cit. n.* 73. dicit Sacram Congregationem *reſpondiſſe Epiſcopo Nepeſino*, quod Canonicatus Cathedralis poteſt conferri ante ætatem a Jure Communi, vel Concilio Tridentino præſcriptam, ſi ita diſpoſitum fuerit a Fundatore in limine ipſius fundationis, & talem conditionem in erectione, & fundatione Beneficii poſſe etiam Epiſcopum admit-
17 tere. Unde infertur, quod Patronus hæres, ſive Fundatoris ſucceſſor, non poteſt neque eum conſenſu Epiſcopi alterare ſeu mutare leges, conditiones, ſeu qualitates in limine fundationis a Fundatore appoſitas, quamvis Juri communi contrarias. Sic conformiter Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de reformat.* Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 96. *num.* 6. *&* 7. citans Rotam *in Alexandrina Decanatus* 12. *Junii* 1598. *coram Orano*, & etiam Rotam *p.* 1. *Recentior. dec.* 295. *num.* 9. Pirrhus Corradus *in praxi Beneficiorum lib.* 2. *c.* 10. *num.* 145. *& ſeq.* ubi *ſub num.* 152. refert declarationem Sacræ Congreg. Concil. quæ cum inter alia interroga-
18 retur: Quarto, *An de conſenſu Patroni poſſit diſpenſari cum minori viginti quinque annorum ad Capellaniam ſimplicem obtinendam, ad quam ex fundatione eſt præſentandus Sacerdos*; Reſpondit: *Ad quartum, hanc diſpenſandi facultatem Epiſcopis poſt Concilium non competere*. Sic tenet, & refert etiam Fagnan. *in cap. Conquerente 6. de Clericis non reſidentib. num.* 24. ubi dicit Sacram Congregationem cenſuiſſe, quod hodie ex Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de reformat.* non ſit in facultate Ordinarii derogare qualitatibus in fundatione appoſitis etiam de conſenſu Patronorum, ut etiam dixit Rota *in d. Alexandrina Decanatus* 12. *Ju-*
19 *nii* 1595. *coram Orano*. Immo neque ipſe Fundator etiam de conſenſu Epiſcopi poteſt mutare leges, & conditiones a ſe in fundatione poſitas, & ab Ordinario acceptatas, ſi talis mutatio eſſet in præjudicium Eccleſiæ, vel Tertii, quia Tridentinum, & declarationes cit. Sac. Cong. non diſtinguunt inter Patronum viventem, & defunctum. Sic Pirrhus Corrad. Cardinal. de Luca, & Rota *p.* 7. *recentior. dec.* 36. *num.* 1. *& ſeq.*

Unde Epiſcopus, neque de conſenſu, & po- 20
ſitiva voluntate Hæredis, ſeu Patroni, poteſt in erectione Capellaniæ, ſeu Beneficii eis injungere onus reſidentiæ, quod Teſtator non injunxit; Nec addere, quod Beneficiatus, ſive Cappellanus pro tempore per ſeipſum Miſſas celebret; Sac. Cong. Conc. *in Viterb.* 11. *Januarii* 1698. *& in Aſtenſi* 14. *Februarii* 1699. *& in Mexicana* 16. *Maii ejuſdem anni* 1699.
Et neque alio modo Teſtatoris voluntatem 21
immutare; ead. Sac. Cong. Conc. *in Derthonenſi* 4. *Junii* 1701. Nec Epiſcopus, etiam de 22
conſenſu Patroni, poteſt reducere, & moderari Miſſas in limine fundationis Beneficii impoſitas, quamvis redditus ipſius Beneficii ob temporum injuriam ſint diminuti, ex Decreto de celebratione Miſſarum a Sac. Cong. Conc. *de Mandato Urbani VIII.* edito 2. *Junii* 1625. & confirmato *ab Innocent. XII.* 23. *Decembr.* 1697. *in cujus Decreti* §. 2. ſic præciſe habetur: *Diſtricte prohibet, atque interdicit, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias quoquomodo reducant onera ulla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem reccurratur, quæ re diligenter perſpecta id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur. Alioquin reductiones, moderationes, & commutationes hujuſmodi, ſi quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas atque inanes decernit;* & clariſſime habetur in declarationibus Sacræ Congregationis Concilii eidem Decreto ſubjunctis, quod Sedes Apoſtolica ſit omnino adeunda pro hujuſmodi Miſſarum reductionibus, ſeu moderationibus, ut patet in reſponſione ad hoc primum dubium: *Quæritur: quid ſi Legatum ſit ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut fere totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis?* Ad primum reſpondit: *Et ſi Legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut ſupra impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque ulla impenſa*

id

id ſtatuet, quod magis in Domino e re eſſe judi-
23 *caverit*. Et ſic ſtat clarum, quod Epiſcopus nequit ullimode onera, & Miſſas reducere ac moderari, niſi ſit ei conceſſum in ipſa Beneficii erectione, ex citata reſponſione Sacræ Congregationis ad primum dubium, ubi ſic præciſe ſubjungit: *Verumtamen ſi in ipſa Beneficii erectione expreſſe cautum fuerit, ut liceat Epiſcopo injunctum onus reducere, ac moderari, legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſervandam*.

Supplementa Auctoris.

24 Beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia de jurepatronatus Laicorum, erigi poſſunt in Commendas Militiæ SS. Mauritii & Lazari; Bened. XIV. Conſtit. 104. incip. *Fructuoſa*, in qua tradit modum, & formam pro tali erectione facienda.

25 * Beneficium ſi quis fundaverit de ſuis bonis cum pacto, ut ipſe tamquam beneficiatus illis fruatur, tum poſt obitum ſuum juſpatronatus tranſeat ad hæredes, quamquam ſimoniacum id audiat apud multos, attamen ab ea labe immune cenſeri poteſt; neque enim ſatis eſſe diſcriminis apparet inter eum, qui fundat Beneficium cum pacto, ut conferatur filio ſuo &c. & illum, qui vult ſibi conferri; utrinque enim pactum adeſt; ita ex Pitonio Bened. XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 95. §. 7.

26 Si quis vero offerat bona in augmentum Beneficii jam erecti, nec tamen juſpatronatus ejus acquirat, tunc paciſci non poteſt, ut ſibi Beneficium illud conferatur, ut ex *cap. Tua nos, de Simonia; ibid.* §. 12.

27 Si quis jam obtineat Beneficium, & injuſte vexetur ab alio, poteſt pecunia injuſtam vexationem redimere, ut ex Canoniſtis omnibus firmatur; *Inſtit. Eccleſ.* 93. §. 4.

28 Si vero quis habeat jus ad Beneficium, & ab alio illi lis moveatur, non poteſt dare litiganti pecuniam, ut acquieſcat, neque etiam titulo ſolvendi expenſas in lite hucuſque factas, nam tunc pararet ſibi viam ad Beneficium per pecuniam; *Ibid.* §. 7.

29 Beneficium obtinens jure certo, & manifeſto, ut nullus ſit quæſtioni locus, permittitur redimere injuſtam vexationem, ut ex *cap. dilectus* 27. de Simonia; idque fieri poteſt nulla interpoſita Epiſcopi auctoritate. Fas eſt ta- 30
men Epiſcopo præcipere in Synodo, ne id fiat abſque ſuo aſſenſu, ob periculum Simoniæ; Idem *de Synodo Diœceſ. l. 7. c. 69.* §. 8.

Additiones ex aliena manu.

Quod ait *Auct. num.* 1. Beneficia Eccleſia- 31
ſtica erigi debere auctoritate expreſſa Epiſcopi, id non eſt abſolute verum; quum auctoritas Epiſcopi tacite ex intervallo accedere queat; Garz. *de Benefic. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 113. Lotter. *de re Benefic. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 63. Rota *cor. Anſaldo deciſ.* 585. *num.* 5. & 6. & *in Anconitana Beneficii* 21. *Martii* 1646. §. 9.
cor. bon. mem. de Vais. Ut autem auctoritas 32
Epiſcopi tacite ex intervallo acceſſiſſe dici queat, neceſſario requiritur, ut Beneficium, de quo controverſia eſt, proviſum fuerit, vel per collationem, ſi fuerit liberum, vel per inſtitutionem, ſi juri patronatus obnoxium fuerit; Rota *in Firmana Cappellaniæ* 6. *Junii* 1746. §. 6. *cor. bon. mem. Vicecom.* & *in Tarraconen. Cappellaniæ* 11. *Martii* 1748. §. 11. *cor. Cortiad.*

Nec indiſtincte accipi poteſt, quod aſſerit 33
Auctor *num.* 11. Cappellaniam Laicalem erigi in Beneficium Eccleſiaſticum nec de conſenſu Hæredis Fundatoris poſſe. (*) Diſtinguendum enim ita eſt: Capellaniæ laicales fundatæ in actu inter vivos, & Fundatore vivo effectum ſortitæ, nequeunt erigi in Beneficia Eccleſiaſtica, ut tradit Auctor *d. num.* 11. At res ali- 34
ter ſe habet quoad Cappellanias laicales vel fundatas in actu inter vivos, ſed effectum ſortituras poſt mortem Fundatoris, vel fundatas in ultima voluntate; quia poſſunt id genus Cappellaniæ erigi in Beneficia Eccleſiaſtica ad inſtantiam Hœredis vel executoris teſtamentarii, ut tradunt Garc. *de Benefic. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 2. *num.* 198. & *ſequent.* Leuren. *For. Benef. par.* 1. *c.* 3. §. 1. *q.* 89. *per tot.* Solum- 35
que limita, ſi voluntas Fundatoris reſiſtat vel expreſſe, vel etiam tacite; ut firmavit Rota *in Civitatis Caſtelli Cappellaniæ* 15. *Januarii* 1744. §. 11. & 29. *Aprilis ejuſdem anni* §. 12. *cor. bon. mem. Lana; in Præheſtina Legati Pii* 21. *Aprilis* 1740. §. 9. *coram eod. Lana; in Anagnina Cappellaniæ* 16. *Junii ejuſdem anni* 1749. §. 13. & 30. *Januarii* 1740. §. 6. *coram Eminentiſſ. Matthæjo*.

Quod ſi reſiſtente voluntate Fundatoris Cap- 36
pella-

(*) Auctor loquitur *ibi* de erectione *cum reſervatione juriſpatronatus*; in quo neque taxanda eſt ejus aſſertio, neque locum habet Auctoris Additionum diſtinctio, quam ſubjungit.

pellaria Laicalis erecta ſit in Beneficium Eccleſiaſticum, donec in ſuo congruo judicio talis erectio irrita per tres ſententias conformes declaretur, ſtandum ei eſt in judicio poſſeſſorio; Vide Rotam *in Tridentina Præmiſſoriæ ſuper manutentione* 11. *Januarii* 1745. *cor. bon. mem. Lana*, & 17. *Januarii* 1746. *coram clar. mem. Millino*.

37 Conditiones juri contrariæ in limine fundationis Beneficiorum appoſitæ, de quibus agit Auctor *num.* 12. & *ſequenti*, ut ſuſtineantur, requiritur omnino expreſſa, & ſpecialis approbatio Ordinarii. Quo fit, ut ſub generali decreto erectionis approbatæ non cenſeantur conditiones hæ juri contrariæ juxta originalem doctrinam Philippi Saraceni, quam laudat & ſequitur Lambertin. *de Jurepatronatus lib.* 1. *part.* 1. *quæſtione principal.* 9. *num.* 50. *in fine*.

38 Quando autem dictæ conditiones juri contrariæ dicantur ab Ordinario approbatæ, nec ne, conſule Rotam *in Caſertana Beneficii* 28. *Junii* 1745. §. 6. & *plur. ſequent. cor. clar. mem. Millino*, & 24. *Januarii* 1746. §. 13. & *duob. ſequent. cor. R. P. D. Elephantutio*.

39 Num Fundator adjicere ex intervallo poſſit conditiones juri contrarias, non incongrue hic diſcutitur. Sequenti autem diſtinctione eſt procedendum; Vel enim Fundator in ipſo fundationis limine, approbante Ordinario, facultatem ſibi reſervavit addendi, vel mutandi, vel
40 non reſervavit. Si reſervavit, quidquid contradicat *Add. ad Pamphil. deciſ.* 54. *num.* 8. communis eſt ſententia, poſſe Fundatorem etiam ex intervallo adjicere conditiones juri contrarias, quippe quæ vigore dictæ reſervationis cenſentur appoſitæ in ipſo limine fundationis; Piton. *de controver. Patron. alleg.* 82. *num.* 8. *in fin.* & *diſcept. Eccleſiaſt.* 26. *num.* 9. *in fin.* Corrad. *in prax. Benefic. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 151. Monet. *de commut. ultim. volunt. cap.* 10. *quæſt.* 5. *num.* 203. Gagliard. *de Jure*
41 *patron. cap.* 6. *n.* 6. *in fin.* Quod ſi non reſervavit, non eſt in Fundatoris poteſtate adjicere amplius condictionem juri contrariam; vide mox citatos Auctores *ubi ſupra*.

42 An autem Fundator vel ejus Hæres adjicere ex intervallo queant conditiones, quæ non ſint jure contrariæ, adi Vivian. *de Jure patron. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 10. & Gagliard. *de Benefic. cap.* 3. *n.* 14.

Articulus III.

Beneficia quomodo, & quando conferenda?

Beneficia Eccleſiaſtica tribus potiſſimum modis conferuntur, ut ſignanter notat Abbas *in cap. Auctoritate* 4. *num.* 7. *de Inſtitut.* & 1
alii Canoniſtæ. Primo, per electionem, v.g. 2
Canonicorum, ſeu Capitularium, quam deinde Superior confirmat, ſi electus idoneus ſit, & nullum habeat canonicum obicem, & hac ratione Eccleſiarum Prælati inſtitui ſolent; *cap. Bonæ memoriæ* 3. §. *fin. de poſtulat. Prælator.* ibi: *Quatenus per electionem .... Canonicam in perſonam idoneam convenire curetis*.

Secundo, per præviam præſentationem factam a Patrono, ob quam Eccleſiaſticus Prælatus cogitur inſtituere præſentatum, ſi idoneus ſit; *cap. Ex inſinuatione* 14. & *cap. Nobis* 25. *de Jurepatronatus*, & *cap. Decernimus* 32. *cauſ.* 16. *qu.* 7. 3

Tertio, per collationem liberam, quando videlicet Beneficium ſolo Jure Prælati libere, ſeu abſque prævia Capitulari electione vel alterius præſentatione, alicui idoneo Clerico confertur; *cap. Relatum* 4. *de conceſſion. Præbendæ*, & per hoc juxta hunc triplicem modum, quo communiter conferri ſolent Beneficia, dictum fuit *num.* 31. *art.* 1. ipſa eſſe triplicis generis, ſcilicet *Electiva*, *Patronata*, & *Collati-* 4
va, ſeu liberæ collationis. Quamvis autem 5
ultra tres iſtos aſſignatos communiores, & præcipue uſitatos modos dentur alii, quibus Beneficia Eccleſiaſtica poſſunt conferri, & obtineri, ſcilicet per Poſtulationem, per Nominationem, per Reſignationem, per Permutationem, & per Translationem, tamen omnes iſti modi, ut clare patet, reducuntur ad aliquem ex tribus illis aſſignatis, & tamquam communioribus præcipue uſitatis.

Tribus etiam potiſſimum modis Summus Pontifex Beneficia Eccleſiaſtica conferre ſolet, 6
ut notat Rebuff. *in prax. tit. de devolution.* §. 7
46. Primo, *Jure præventionis*, cum alicui confert gratiam expectativam ab Beneficium primo vacaturum *cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. ubi dicitur quod Papa *non ſolum ipſa* (Beneficia) *cum vacant poteſt de Jure conferre; verum etiam Jus in ipſis tribuere vacaturis*; & hoc factum eſſe patet *in cap. Dudum* 14. *de Præbend. in* 6. quod ſpeciale eſt privilegium Papæ ob plenitudinem ſuæ poteſtatis, neque

cui-

cuiquam alteri conceſſum, Beneficium nondum vacans certæ perſonæ promittere, & ad illud Jus dare, ſicuti conſtat *ex cap. Dilectus* 19. *de Præbend. cap. Relatum* 3. *& cap. Ex tenore* 13. *de conceſſion. Præbend. & cap. Deteſtandi* 2. *de conceſſion. Præbend. in* 6. & Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.*

8 Secundo, *Jure Concurſus*, quia Papa concurrit cum quolibet Ordinario in poteſtate, & juriſdictione conferendi Beneficia, etiamſi nulla interveniat negligenia inferioris Collatoris Ordinarii; *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *q.* 3. *cap. Licet* 20. *de Foro competenti*; *cap. Licet* 1. *de Præbend. in* 6. *Clement. unic.* §. *fin.*

9 *Ut lite pendente*. Quamvis enim Papa poteſtatem conferendi Beneficia dederit Ordinariis, ſibi tamen majorem reſervavit; *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur, de Præbend. in* 7. ubi ſic præciſe ſe explicat ipſemet Pontifex: *Et ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes Nos tamen nihilominus remanſit major.*

10 Quapropter inter Papam, & reliquos inferiores Ordinarios datur locus præventioni, ita ut qui prior tempore contulit, ejus collatio rata ſit; Si vero idem Beneficium eadem die ſit a Papa collatum uni, & ab Ordinario collatum alteri, nec ſciatur, quæ collatio prius facta fuerit, potior erit conditio poſſidentis; ſi autem neuter adhuc poſſideat, erit præferendus is, cui Papa, vel ejus Legatus Beneficium contulit, propter conferentis ampliorem, & excellentiorem prærogativam; textu expreſſo *in cap. Si a Sede Apoſtolica* 31. *de Præbend. in* 6. ibi: *Si a Sede Apoſtolica, vel Legato ipſius uni, & ab Ordinario alteri eodem die idem Beneficium conferatur, nec appareat quæ collatio fuerit prius facta, erit potior conditio poſſidentis. Si vero neuter poſſideat, is cui Sedes ipſa contulit, vel Legatus (propter conferentis ampliorem prærogativam) erit alteri præferendus.*

11 Tertio, *Jure devolutionis*, quando propter negligentiam Collatorum inferiorum intra debitum tempus Beneficium vacans non conferentium, talis poteſtas ab inferioribus devolvitur ad Papam; *cap. Cum acceſſiſſet* 8. §. 1. *de Conſtitut.* ubi Papa ſic ait: *Cum Canonici noſtris auribus intimaſſent, quod Primiceriatus in Tullenſi Eccleſia tanto tempore vacaviſſet, quod ad manus noſtras illius Perſonatus eſſet donatio*

12 *devoluta*. Vel quando Canonici Eccleſiæ Cathedralis ſcienter eligunt indignum in Epiſcopum, ſeu eorum electio per ſententiam infirmatur ob canonicam electionis formam non ſervatam; tunc enim novi Epiſcopi electio non ad Metropolitanum, ſed immediate ad Romanum Pontificem devolvitur, textu expreſſo *in cap. Quamquam* 18. *de electiọn. in* 6. ibi: *Non ad dictum Superiorem, ſed ad Romanum Pontificem poteſtas eadem devolvetur.*

Beneficia Eccleſiaſtica debent conferri, ſeu 13
provideri *Canonice*; ſcilicet juxta præſcriptum Sacrorum Canonum, hoc eſt ſine vitio conferentis, recipientis, & formæ; *Sic communis Canoniſtarum* juxta regulam 1. *Juris in* 6. ibi: *Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt licite ſine inſtitutione Canonica obtineri*, & Regul. 64. *pariter Juris in* 6. ibi; *Quæ contra Jus fiunt, debent utique pro infectis haberi*. Unde in qua- 14
cumque collatione, ſeu proviſione Beneficiorum debet neceſſario obſervari forma a Jure communi, vel legitima conſuetudine, aut particulari ſtatuto, vel fundatione præſcripta, aliter collatio, ſeu proviſio nulla erit, quia forma dat eſſe rei; *Leg. Julianus* §. *ſi quis rem, ff. ad exhibendum*, & forma non ſervata corruit actus; *cap. quia propter* 42. §. *aliter, de electiọn. cap. Cum Dilect.* 22. *de Reſcriptis, & Epiſt. Leonis Papæ ad Epiſcopos Siciliæ relata in cap. Sine exception.* 52. *cauſ.* 12. *qu.* 2.

Primo igitur, ut valida ſit collatio, ſeu 15
proviſio, debet fieri gratis ſine ullo pretio, aut mercede temporali; *cap. Si quis datur* 2. *cap. Si quis Epiſcopus* 3. *cap. Quæſitum* 4. *cap. Si quis objecerit* 7. *cap. Salvator* 8. *cap. Si quis Præbendas* 15. *cauſ.* 1. *qu.* 3. aliter contraheretur Simonia, qua collatio, ſeu proviſio Beneficii vitiatur, & ipſo Jure evadit invalida ejus acquiſitio; *cap. Ea quæ* 5. *cauſa prima qu.* 3. *& Extrav. Cum deteſtabile* 2. de *Simon. inter commun.*

Secundo, ut collatio, & quævis Beneficii 16
Eccleſiaſtici proviſio ſit valida, & Canonica, debet fieri pure; ideſt ſine ullo pacto, conditione, ac modo privata partium conventione adjectis, aliter eſſet pariter Simoniaca, & nulla; *cap. Super eo* 7. *de Tranſactionibus cap. Cum pridem* 4. *cap. Cum Clerici* 6. *& cap. Pactiones* 8. *de pactis*; ubi ſic præciſe habetur: *Pactiones factæ a vobis (ut audivimus) pro quibuſdam ſpiritualibus obtinendis, cum in hujuſmodi omnis pactio omniſque conventio debeat omnino ceſſare, nullius penitus ſunt momenti, & cap. Quæſitam* 5. *de rerum permutat.* ubi ſic expreſſe dicitur: *De Jure fieri non poſſunt præſertim cum pactione præmiſſa, quæ circa ſpiritualia, vel connexa ſpiritualibus labem continet ſemper Simoniæ.*

* At hoc loco (inquit Joſephus Maria Maraviglia Epiſc. Novarien. in ſuis *Legibus Pru-*

 den-

dentiæ Epiſcopalis, anno 1678. Innocentio XI. dicatis, *Lego* 145.) ea tantum difficultas enodanda eſt, qua vertitur in dubium, an poſſint Collatores Beneficiorum aliquid exigere a Beneficiatis applicandum vel Locis Piis, vel pauperibus, vel fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, cum adſit quædam Conſtitutio Alexandri II. *in cap. Ex multis* §. *Conſtituimus*, 9. *cauſ.* 1. *qu.* 3. quæ videtur expreſſe prohibere ejuſmodi exactiones etiam piiſſimas pro collatione Beneficiorum, quam Conſtitutionem videtur ita intellexiſſe etiam Rota coram Puteo *deciſ.* 396. *n.* 2. *lib.* 3. ubi decernitur omnem Beneficiorum collationem eſſe nullam, ſi fiat cum onere, ut aliquid detur pro fabrica, donariis &c. Vera tamen allati textus intelligentia ea eſt, quod ſolum prohibeatur collatio Beneficiorum tamquam ſimoniaca, ſi pro obtinendo Beneficio, aut in eum præciſe finem, ut obtineatur, aliquid promittatur, vel conferatur fabricæ, aut aliis Locis Piis; illa enim particula *pro* importat cauſam finalem. ut tradunt multi Juriſtæ, & Canoniſtæ; unde qui ex eo fine conferret, aut reciperet Beneficium, & pactum iniret tribuendi aliquid, eſſet vere damnandus ab Epiſcopis tamquam Simoniacus ex illa Conſtitut. Alexand. II. Quotieſcumque enim temporale ordinatur ad obtinendum ſpirituale, licet bene diſpenſetur, ſemper male accipitur, ut conſtat ex verbis Summi Pontif. in illa Conſt. In hoc igitur tantum caſu poſſunt, & debent Epiſcopi maxime invigilare, ne quid ſimoniacum, & prohibitum perpetretur juxta talem Conſtitutionem. Hæc piiſſimus, & doctiſſimus Auctor, qui in titulo Legis citatæ hæc habet: *Collatores beneficiorum exigentes aliquid a beneficiatis, non ſemper damnandi ab Epiſcopis tamquam Simoniaci.*

Videri etiam poſſunt Azor. *lib.* 12. *cap.* 22. Diana coordin. *tom.* 5. *tract.* 7. *reſol.* 20. & 21. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *n.* 100. & 101. & Viva *in Prop.* 45. & 46. Innoc. XI. *n.* 11.*

17 Tertio, inſuper requiritur, ut Collatio Beneficii non ſit obtenta ſubreptitie, aut obreptitie, hoc eſt per expreſſionem falſitatis, aut ſuppreſſionem veritatis de Jure exprimendæ, aliter ipſa Collatio non teneret, & nullius eſſet momenti; *c. Cum adeo* 17. *c. Conſtitutus* 19. & *c. ad audientiam* 32. *de Reſcriptis*, *c. Si is* 2. *de Filiis Presbyteror. in* 6. ubi ſic habetur: *Talis diſpenſatio veluti per ſubreptionem obtenta, nullius penitus eſt momenti*, & *Clement. c. Si dignitatem* 1. *de Præbend.* ubi loquendo de Reſcriptis gratioſis ſuper di-
gnitate obtentis, non habita mentione neceſ-
ſario exprimendorum, ſi præciſe dicitur: *Gra-
tia hujuſmodi velut ſubreptitia nullius penitus
eſt momenti*. Quarto Collatio debet eſſe libe- 18
ra abſque omni vi, & metu, & debet fieri
palam; *cap. Unic. Ut Eccleſiaſticæ Beneficia*.
Quinto debent conferri Beneficia ſine diminu- 19
tione fructuum, *cit. c. Unic. Ut Eccleſiaſtica
Beneficia*. Sexto ad Collationem omnes voca- 20
ri deaent, ad quos ſpectat Collatio, etiam
abſentes; *cap. Cum in Eccleſiis* 33. *de Præ-
bendis in* 6.

Beneficia Curata, ſeu curam animarum ha- 21
bentia debent neceſſario conferri ad præſcri-
ptum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. & Con-
ſtit. S. Pii V. quæ incipit: *In conferendis Be-
neficiis*. Unde pro eorum Collatione debet in- 22
dici examen per Concurſum coram Epiſcopo,
vel ejus Vicario, & ſallem tribus Examina-
toribus Synodalibus habendum; Conc. Trid.
cit. ſeſſ. 24. *cap.* 18. *de reformat.* Et tales Exa- 23
minatores, qui ex Concilio non poſſunt eſſe
pauciores, quam tres, ibi: *Examinatoribus
non paucioribus, quam tribus*, debent eſſe ele-
cti in ultima Synodo, vel ſi in aliis electi,
ſaltem in ultima confirmati, aliter Concurſus
erit nullus; Sac. Cong. Concilii *in Monopoli-
tana die* 13. *Julii* 1630. cenſuit, *Concurſus, in
quibus fuerunt adhibiti Examinatores deputati in
Synodis præcedentibus, fuiſſe nullos, quatenus
tamen prædicti Examinatores in Synodo poſteriori
non fuerint confirmati*. Sic etiam nullus eſt 24
Concurſus, in quo cum Examinatoribus Sy-
nodalibus intervenit alter, qui non ſit Exa-
minator Synodalis; Sacra Congreg. Concil. *in
una Meſſanenſi* 15. *Decembris* 1626. & cenſuit
Rota *in Baſſanenſi Parochialis* 18. *Februar.* 1628.
coram Cardinali Virili, & *in Nicien. Parochia-
lis*, 25. *Junii* 1629. *coram eodem*. Nullus etiam 25
eſt Concurſus factus cum Examinatoribus Sy-
nodalibus, qui non præſtiterunt juramentum
ad præſcriptum Trident. *c.* 18. *ſeſſ.* 24. *de re-
format.* Sac. Congreg. Concil. *in Alben.* 2. *De-
cembris* 1628. & Rota *coram Buratto dec.* 362.
num. 8. Non licet Epiſcopo auctoritate ordi- 26
naria ſibi aſſumere Examinatores non Synoda-
les, qui ſuppleant etiam in caſu non exiſten-
tium Examinatorum Synodalium numero ſuf-
ficientium ad Concurſus faciendos, eo quia ob
penuriam virorum habentium qualitates Do-
ctoratus, & ſimiles, non potuerint in Synodo
Diœceſana eligi; Sac. Congreg. Concil. *in Va-
ſionen.* 13. *Novembris* 1627. Non poteſt Epi- 27
ſcopus in locum demortuorum Examinatorum
alios ſubrogare uſque ad novam Synodum:

Eadem.

Eadem Sac. Cong. Concil. *in dict. Vaſionen.*
28 *13. Novembris 1627.* Proviſi tamen de Paro-
chialibus non ſervata forma Concilii ex eo
quod ob varias difficultates non potuiſſet agi
Synodus, nec deputari Examinatores Synoda-
les, non ſunt removendi; At danda eſt facul-
tas Epiſcopo deputandi Examinatores extra
Synodum, illeque monendus, & hortandus,
ut quanto citius convocet Synodum eo melio-
ri modo, quo poteſt; Sac. Congreg. Concil.
in Treviren. 26. Junii 1627. ☞ Illud eſt ani-
madvertendum, quod ſi Examinatores præmo-
neant Examinandos de punctis petendis, pec-
cant mortaliter, quando id cedit in præjudi-
cium tertii, ut quando fit in Concurſu pro
Beneficio; in tali enim caſu Examinandi præ-
moniti reſponderent melius, quam alii; unde
præmonitio illa vergeret in damnum tertii,
atque ideo eſſet peccaminoſa; Rodriquez *in
ſumma tom. 1. c. 54. n. 1.* Verum ſi alias
Examinandi eſſent evidenter idonei, & certa
de illorum doctrina experientia, aut notitia
haberetur, ſed putarentur ex turbatione male
reſponſuri, v. g. in examine Epiſcoporum co-
ram Pontifice, vel Confeſſariorum coram Epi-
ſcopo &c. poſſent de hujuſmodi punctis præ-
moneri, ut ex Peyrino concedit Diana *P. 5.
tr. 14. reſol. 89.* qui tamen, quoad examen
Epiſcoporum coram Pontifice, poſtea *P. 10.
tr. 16. reſol. 37.* ſe retractavit, contrarium
affirmans, propter juramentum, quod faciunt
Examinatores Epiſcoporum non manifeſtandi
Examinandis neque in genere, neque in ſpe-
cie ea, de quibus interrogandi ſunt. ☜

29 Beneficia Curata debent conferri per viam
Concurſus, *etiamſi*, ut expreſſe dicit Concilium
*loc. cit. Cura Eccleſiæ, vel Epiſcopo incumbe-
re dicatur, & per unum, vel plures adminiſtre-
tur, etiam in Eccleſiis patrimonialibus, ſeu re-
ceptivis nuncupatis, in quibus conſuevit Epiſco-
pus uni, vel pluribus Curam animarum dare,
quos omnes ad infraſcriptum examen teneri man-
dat per obitum, vel reſignationem etiam in Cu-
ria, ſeu aliter quomodocumque contigerit, etiamſi
ipſa Parochialis Eccleſia reſervata, vel affecta
fuerit generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore
indulti ſeu privilegii in favorem Sanctæ Roma-
næ Eccleſiæ Cardinalium, ſeu Abbatum, vel*
30 *Capitulorum*. Per viam igitur Concurſus debent
ex Concilio conferri Beneficia Curata, etiamſi
ſint Juriſpatronatus Eccleſiaſtici; Immo ſi Be-
neficium Curatum Juriſpatronatus Eccleſiaſtici
in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacave-
rit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita
ratione Patronorum debet Edicta Concurſus
proponere, & idoneum eligere, ac Romam
mittere cum fide Ordinarii a Summo Pontifi-
ce inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis,
quæ non ſunt de Jurepatronatus; ſic referunt
fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. deciſum Piaſec.
in praxi nova Epiſcopor. c. 5. n. 17. in fine,
Gonzalez *Gloſſ. 6. n. 116.* Aloyſius Riccius
reſolut. 351. verſ. amplia 6. Et addit ad hunc 31
Concurſum admitti debere tam nominatos a
Patronis, quam alios, ut cenſuit Sacra Con-
greg. *in una Florentina Paroch. de anno 1599.*
quam declarationem ſecuta fuit Rota in dicta
Florent. de eodem anno 28. Maji coram Juſto,
eadem Rota *deciſ. 458. n. 1. p. 3. recentior.
coram Sacrato 10. Decemb. 1612.* In qua deci- 32
ſione dicitur, quod diſpoſitio Concilii de ha-
bendo Concurſum procedit nedum in Recto-
riis de Jurepatronatus Eccleſiaſtico, verum
etiam in Vicariis perpetuis, ut fuit per eam-
dem Sacram Congregationem reſolutum, ut
in copia reſolutionis data: Hæc Rota *ibi*.
Intellige tamen Concurſum requiri in Vicaria 33
perpetua, quando in Vicarium eſt translata
totalis Cura; ſecus vero quando eſt transla-
tum ſolum exercitium Curæ; Rota *p. 2. re-
centior. deciſ. 579. n. 1. & deciſ. 710. n. 1.
& par. 4. tom. 1. deciſ. 352. n. 6.* Dicitur au- 34
tem totalis Cura in Vicarium translata, quan-
do certa portio, ſeu congrua aſſignatur Recto-
ri Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus
penes Vicarium; & e contra, ubi certa por-
tio, ſeu congrua aſſignatur Vicario, Cura
Beneficii uniti dicitur translata in Rectorem
Eccleſiæ, cui fit unio, & ſolum nudum exer-
citium remanet penes Vicarium: Rota *in Der-
tuſen. Vicariæ 8. Novembris 1616. coram Ubal-
do, & in Barchinonen. Vicariæ 17. Maji 1624.
coram Merlino, & p. 2. recentior. deciſ. 576.
num. 3. in Ulyſbonen. Concurſus coram Coccino
Decano, & deciſ. 710. n. 3. in Ulyſbonen. Con-
curſus coram Rembaldo*. Etiam Beneficium Pa- 35
rochiale Juriſpatronatus Laicalis confertur per
Concurſum inter plures præſentatos, ſi ipſi
præſentati habeant æquales voces, & tunc ex
ipſis ſolum præſentatis, qui facto examine ido-
nei ab Examinatoribus renuntiati fuerint, Epi-
ſcopus eum eligit, quem cæteris magis ido-
neum judicaverit, atque illum, & non alium
debebit inſtituere; Rota *in Pampiloneń. Paro-
rochialis 27. Januarii 1614. coram Coccino Deca-
no, & in Illerden. Portionis de Pertuſa 11. De-
cembris 1613. coram Buratto*. Immo etiam Be- 36
neficia Parochialia Juriſpatronatus Laicorum,
quæ ab Epiſcopo ob præſentationem in tem-
pore debito non ſecutam, Jure devoluto con-
fe-

ferantur, debent conferri per Concurſum; Sac. Congreg. Conc. 29. *Novemb.* 1600. Præbenda Teologalis, & Canonici Pœnitentiarii in Cathedralibus, debet conferri per viam concurſus ex noviſſima diſpoſitione Benedicti XIII. Conſt. incip. *Paſtoralis*, edita 1625. *decimoquarto Kalendas Julii*. * Nuper citatus Joſephus Maria Maraviglia, in *Lege* 165. ſuæ *Prudentiæ Epiſcopalis* hæc habet: Cum examen præcipiatur a Concilio tantum ad ſcientiæ ſufficientiam indagandam, quæ ſane unum eſt ex requiſitis pro juſta & recta Beneficiorum collatione, cum tamen ipſa non ſit omne requiſitum, poterunt Epiſcopi aliis in aliquo concurrentibus requiſitis, illum poſtponere, qui in Concurſu perfectior in ſcientia fuerit inventus; & ideo ab ipſis non erit ſemper attendendus examinis rigor, cum poſſit contingere, aliquem virum ſapientiorem eſſe moribus & vita improbiorem, in quo caſu vitæ probitas eſt ſemper præferenda, ut res magis intrinſeca ſtatui Eccleſiaſtico. Ubi vero in Concurrentibus inveniantur cætera paria, ſane rigor examinis attendendus, ne fiat perſonarum acceptio, aut juſtitiæ diſtributivæ culpabilis læſio. Vide infra *art.* 5. *num.* 36. *& ſeqq.* *

37

38 Sine Concurſu conferuntur: Primo, Vicariæ Perpetuæ Parochialium unitarum, ſeu incorporatatum aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Beneficiis, Collegiis, vel Locis Piis, in quibus non proprie Parochus, ſed Vicarius ponendus eſt. Hujuſmodi enim Vicariæ, in quibus Vicarius habet ſolum exercitium Curæ, non conferuntur per Concurſum, ſed ſolum ad nominationem, ſeu præſentationem illorum, quorum Dignitati, Eccleſiæ, Monaſterio, Collegio, vel Loco Pio Parochialis unita eſt, Vicarii prævio Ordinarii examine ſunt inſtituendi. Sic expreſſe ſtatuit S. Pius V. in Conſtit. 47. incip. *Ad exequendum* ubi §. 4. ſic ait: *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarii perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeu eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur*. Nec immerito, nam propter unionem perpetuo factam, Eccleſia Parochialis cenſetur acceſſoria alteri Eccleſiæ, Collegio, Monaſterio, loco Pio &c. *cap. Extirpandæ* 30. §. *qui vero, de Præbendis*, atque per ſe numquam cenſetur vacare juxta *Clementinam unic. de exceſſibus Prælatorum* §. *quidam etiam Eccleſias*, ſed aſſumit naturam, conſuetudines, & privilegia principalis, cui eſt annexa; Gloſſa *c. unic. Ne Sede vacante verb. Uniendo*, ſimulque in ea tantum attenditur qualitas, & natura Beneficii principalis, non autem acceſſorii; *arg. Clement. Per litteras c.* 3. *de Præbendis*, juncta *Regula* 42. *Juris in 6.* ibi: *Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis*. Unde Tridentinum requirens Concurſum in collatione Eccleſiarum Parochialium non habet locum in Vicariis, ſeu Eccleſiis perpetuo, & acceſſorie unitis aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Collegiis, aliiſve Locis Piis, ubi Vicarii, ſeu Parochi habent ſolum exercitium Curæ; Rota *part.* 2. *recentior. deciſ.* 579. *n.* 1. *& deciſ.* 710. *n.* 1. *& part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 352. *num.* 6. *& in Dertuſen. Vicariæ* 8. *Novemb.* 1616. *coram Ubaldo*; *& in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maii* 1634. 39

Secundo, ſine Concurſu pariter confertur Parochialis unita, ſeu annexa Dignitati, ſeu Canonicatui Eccleſiæ Cathedralis, ſeu Collegiatæ; Rota *p.* 2. *recent. deciſ.* 332. *n.* 8. ubi dicit ſic cenſuiſſe etiam Sacram Congregationem, *& part.* 12. *deciſ.* 152. *n.* 54. *& part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 32. *num.* 13. & ſic ſenſiſſe Sacram Concilii Congregationem, hujuſque ſententiam fuiſſe a Sanctiſſimo approbatam refert Fagnan. *lib.* 1. *decretal. in cap. Cum ſit ars num.* 19. *&* 22. *ac ſequent.* Sufficit enim ſolum examen, & approbatio Epiſcopi; Rota *cit. part.* 12. *deciſ.* 151. *n.* 55. 40

Tertio, ſine Concurſu confertur Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel Hebdomadarios, juxta textum *c. Statutum* 22. *de elect. in* 6. quia in iſto caſu Cura dicitur eſſe penes Collegium, & non penes ſingulos, aut quemcumque Canonicum per ſe, itaut Canonicus dicatur Curatus; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Congreg. Concil. referunt Gonzalez *gloſſ.* 6. *num.* 158. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 9. *num.* 94. & alii cum Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 60. *num.* 29. 41

Quarto, ſine Concurſu confertur Beneficium Curatum, quod vere eſt dignitas. Sic deciſum fuiſſe ab eadem Sac. Congreg. refert Gallet. *in Margarita Caſuum conſcientiæ verb. Beneficium pag.* 24. *& verb. Canonicus ultim.* 42

Quinto, ſine Concurſu confertur Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubjecta Monaſterio, aut annexa, vel de ejus menſa; tunc enim Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat; Rota *in una Tiraſon. Juris præſentandi* 23. *Maii* 1588. *coram Bubalo, & parte prima recent. deciſ.* 102. *num.* 1. *in una Ulyſbonen. Juris conferendi coram Litta*. Quando autem dicatur Parochialis de Menſa Monaſte- 43

rii,

rii, habetur diffuſe *in part. 2. recent. deciſ.* 204. *per tot.* ubi plura adducuntur ad probandum Eccleſiam eſſe de Menſa Monaſterii.

44 Sexto, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueverunt; ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſecius *in praxi nova Epiſcop. c.* 5. *num.* 18. *verſ. Hoc decretum*: Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 162. Garcias *de Benefic. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 197. Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 88. *num.* 8. & *deciſ.* 120. *num.* 5. ubi dicit ſic declaraſſe Sac. Cong. Concil.

45 Septimo, ſine Concurſu confertur Dignitas Abbatiæ, quamvis ſit ei unita Parochialis Eccleſia, dummodo hæc unio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuo, & acceſſorie facta ſit; ſic decrevit Sac. Cong. Concil. teſte Nicolao Garc. *cit. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 13. & *gloſſ.* 6. *num.* 192.

46 Octavo, ſine Concurſu confertur Parochialis, quamvis acquirit per regreſſum, & prius poſſedit. Sic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. refert Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 168.

47 Nono, ſine Concurſu confertur Parochialis reſignata ad favorem alicujus in manibus Papæ. Sic deciſum fuiſſe referunt Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 121. & *ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 7. *num.* 7.

48 Decimo, in permutationibus Eccleſiarum Parochialium non requiritur Concurſus, immo neque aliquod examen; Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Concil. refert Garcias *p.* 9. *c.* 2. *n.* 165. Si vero adſit magna inæqualitas Parochianorum, aut permutantes non fuerint examinati eo tempore, quo Parochiales adepti ſunt; aut permutationes ſint de Beneficio ſimplici, & Curato, tunc licet neceſſarius non ſit Concurſus, eſt tamen neceſſarium examen ex citata deciſione Sac. Cong. Concil. relata a Nicol. Garc. *dict. part.* 9. *cap.* 2. *num* 165.

49 Undecimo, quando nullus comparuit, aut certe nullus ex comparentibus vult ſubire examen, Epiſcopum aſſignare debere aliud tempus ſive edictum, & ſi adhuc nemo compareat, tunc poſſe Parochiam abſque Concurſu conferri, deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Nicol. Garcias *d. part.* 9. *cap.* 2. *n.* 218. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 3. *dub.* 9. Barboſa *cit. alleg.* 60. *num.* 39.

50 Duodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia ſimplicia; Rota *in una Calaguritana Reductionis Motus proprii* 29. *Martii* 1592. *coram Seraphino inter ejus impreſſas deciſ.* 942. *n.* 6. & 7. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 389. *n.* 6.

Tertiodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales, quæ ſunt de Jurepatronatus Laicorum; ſufficit enim pro iſtis, quod deputatus a Patronis examinetur ab Examinatoribus Synodalibus, & ab ipſis idoneus judicetur; Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 18. *de reform.* ibi: *Quod ſi Juſpatronatus Laicorum fuerit, debeat, qui a Patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti*; & ſic deciſum fuiſſe a Sac. Cong. Concil. referunt Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. part.* 2. *c.* 5. *n.* 18. Garcias *de Benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 255. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 134. & ſtatuit Rota *part.* 2. *deciſ.* 579. *n.* 4. & *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 192. *num.* 11. & *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 136. *n.* 42. 51

Quartodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales Juriſpatronatus, quod ab origine erat totum Laicale, ſed pro duabus tertiis partibus ex donatione Laicorum effectum eſt poſtea Eccleſiaſticum; Sacra Congreg. Concil. 17. *Junii* 1617. 52

Quintodecimo, ſine Concurſu conferuntur Parochiales Juriſpatronatus mixti, ideſt partim Eccleſiaſtici, & partim Laicalis; Sacra Cong. Conc. *in una Bracharen.* quam refert de verbo ad verbum Gabr. Pereira de Caſtro Bracharen. Luſitan. *de manu Regia part.* 1. *c.* 7. *n.* 36. & *in Piſana* 5. *Februarii* 1628. 53

Sextodecimo, ſine Concurſu conferuntur Beneficia Regularia Curata, licet Clericis Sæcularibus commendari ſolita; Sacra Cong. Concil. 3. *Auguſti* 1600. 54

Beneficia quæcumque Eccleſiaſtica conferri ſolum poſſunt ab inferioribus Papa, quando ſunt vere vacantia; & ſi conferantur, vel promittantur ante vacationem, etiam a Patronis, eorum collatio, ſeu promiſſio eſt nulla; *cap. Nulla, de conceſſione Præbendæ*, ubi ſic expreſſe habetur: *Nulla Eccleſiaſtica miniſteria, ſeu etiam Beneficia, vel Eccleſiæ tribuantur alicui ſeu promittantur, antequam vacent, ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum. Cum enim in ipſis etiam Legibus Gentilium inveniatur inhibitum, turpe eſt, & Divini plenum animadverſione judicii, ſi locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio habeat, quam ipſi etiam Gentiles condemnare curarunt.* Idem ſtatuitur *c. Cum dilecta* 16. *de conceſſ. Præbend.* his verbis: *Cum dilecta &c. fecerit promiſſiones de non vacantibus Beneficiis Eccleſiarum, in quibus Jus obtinet Patronatus, & donationes eorum in manibus poſuerit alienis, manda-* 55

damus quatenus id irritum decernentes, inhibeatis eidem ne ſimilia de cætero attentare præſumat. Idem ſancitum fuit *in Concil. Sabinenſi c.* 15. præciſis his verbis: *Ambitionis improbæ, & cupiditatis perverſæ ſtudium, per quod ad Beneficia nondum vacantia via damnabiliter aperitur, reſecare, & præcludere affectantes, ſtatuimus, ut nulli Eccleſiarum Patroni ad Eccleſias, in quibus Juſpatronatus obtinent, antequam vacent, cuiquam Litteras præſentationis concedant, quas ſi forte conceſſerint, eo ipſo irritæ ſint penitus, & inanes. Clerici vero, qui hujuſmodi Litteras præſentationis impetrant, vel pro quibus ipſis ſcientibus, vel conſentientibus, ab alio impetrantur, ad Eccleſias ipſas obtinendas in ipſa vacatione reddantur inhabiles ipſo facto.* Sic etiam habetur *in cap. Relatum* 3. *& cap. Ex tenore* 13. *de conceſſ. Præbend. & cap. Deteſtandæ* 2. *de conceſſ. Præbend. in* 6. & expreſſe in Concil. Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reform.* ubi expectativæ, ſeu conceſſiones ad Beneficia vacatura prohibentur, & in Conſt. 28. Pauli III. incip. *Sanctiſſimus* edita 11. *Decembris* 1541. in qua Beneficia viventis impetrari vetuit, & ſic tenet Rota *part.* 3. *recent. Deciſ.* 726. *num.* 2. *& part.* 4. *tom.* 3. 609. *n.* 9. *& part.* 8. *deciſ.* 159. *n.* 3. *& part.* 9.
56 *tom.* 2. *deciſ.* 374. *num.* 9. Immo Beneficium non vacans obtinens ſcienter, eſt deponendus; *cap. Qui vivorum* 1. *de conceſſ. Præbend.* ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Qui vivorum Sacerdotum loco ponuntur, hoc ipſo ſunt ab Eccleſiaſtica communione pellendi, quo ſe paſſi ſunt ſucceſſores vivis Sacerdotibus adhiberi.*

57 Notanter fuit dictum Beneficia Eccleſiaſtica ſolum, quando ſunt vacantia, poſſe conferri ab inferioribus Papa, quia Papa ipſa ratione ſuæ Plenariæ poteſtatis poteſt Jus tribuere etiam in Beneficiis vacaturis, ut expreſſe habetur *in cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. ubi dicitur, quod Papa *non ſolum ipſa* (Beneficia) *cum vacant poteſt de Jure conferre, verum etiam Jus in ipſis tribuere vacaturis.* Et hoc factum eſſe
58 patet *in cap. Dudum* 14. *de Præbend. in* 6. Et paſſim fieri videmus in Coadjutoriis, quæ de conſenſu Coadjuti dantur a Papa in Canonicatibus, & aliis Beneficiis in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, & hoc quia Papa eſt ſupra Jus, ut ipſemet dicit *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſ. Præbend.* præciſis his verbis: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus*
59 *ſupra Jus diſpenſare.* Et hoc adeo verum eſt, ut non ſolum Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione a Papa ex ſpeciali gratia conceſſæ, ſed etiam ſimplices expectativæ, quod procul dubio ſunt contra Concilium Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 19. ut dixit Rota *p.* 1. *recent. dec.* 276. *num.* 3. ſuſtineantur, licet Tridentino Concilio derogatum non fuerit, quia illi nec ſolet, nec oportet ſpecialiter derogare propter expreſſam præſervationem auctoritatis Apoſtolicæ Sedis, quæ habetur *in cap. ultimo ſeſſ.* 25. *de reformat.* ſed ſatis eſt ut Papa diſponat contrarium ejus, quod Concilium diſpoſuit, dummodo ſupplicatio manu Papæ ſignata fuerit, ut expreſſe declaravit S. Pius V. in ſuo motu proprio ad litteram relato a Nicolao Garcia *de Beneficiis p.* 4. *c.* 5. *n.* 32. *&* 33. & ſæpius cenſuit Sacra Congreg. ejuſdem Concilii interpres, & fuit declararatum a Cancellaria Apoſtolica per Abbreviatores, ut atteſtatur idem Garcias *cit. cap.* 5. *num.* 34. *&* 35. & decidit Rota in *una Penſionis S. Angeli* 16. *Decembr.*
1594. *coram Cardinal. Pamphilio.* Non autem 60
requiritur ſpecialis ipſius Trident. expreſſa derogatio, ſed ſufficit, quod Papa contra Concilium diſponat; Rota *p.* 2. *recentior. dec.* 724. *num.* 6. *& p.* 6. *deciſ.* 71. *num.* 9. *& part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 498. *num.* 27. Hinc ſatis videtur eidem Concilio derogatum ex clauſula: *Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis*; Rota *part.* 2. *recentior. deciſ.* 687. *num.* 24.

Beneficia omnia vacantia, etiam in quibus- 61
libet Cathedralibus, & aliis Eccleſiis ab Epiſcopo, ad quem collatio ſpectat, ſunt conferenda intra ſex menſes, quibus elapſis, de Epiſcopo ad Capitulum, & e converſo, & demum ad proximum Superiorem collatio devolvitur. Ita expreſſe habetur *in cap. Nulla* 2. *de conceſſion. Præbend.* & concordant *cap. Quia diverſitatem* 5. *tit. eodem, cap. Licet* 3. *de ſupplenda negligentia Prælatorum, & Clementi-*
na in tit. eodem. Sic etiam Parochialium pro- 62
viſio intra ſex menſes facienda eſt, quando ea-
rum collatio ad illum ſpectat. Intra quatuor 63
vero menſes, quando ad Papam ſpectat, S. Pius V. Conſtit. incipiente *In conferendis Beneficiis Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus,*
edita 15. *Kalendas Aprilis* 1566. Menſes ſex 64
dati ad conferendum incipiunt currere non a die vacationis Beneficii, ſed a die ſcientiæ vacationis; *cap. Quia diverſitatem* 5. *de conceſſion. Præbend.* ibi: *Semeſtre autem tempus non a tempore vacationis Præbendarum, ſed notitiæ ipſius potius volumus computari*: & concordat *cap. Licet* 3. *de ſupplend. negligentia Prælator.* ibi: *Tempore ſemeſtri... non a vacatione, ſed a notitia computato*; & Rota *p.* 2. *recent. deciſ.* 186. *num.* 1. Et eadem Rota *in una Placentina.*

in *Parochialis de Malpartida* 28. *Junii* 1585.
coram Seraphino dec. 702. inter impreſſas, te-
nuit, tempus ſex menſium datum Ordinariis
ad conferendum Parochiales ad eorum colla-
tionem ſpectantes per dictam Bullam S. Pii V.
quæ dicit a die vacationis notæ, quamvis Epi-
ſcopus nondum accepiſſet poſſeſſionem Epiſco-
patus, cum per ipſum ſtetiſſet, refert Nicol.
Garcias *de Benefic. part.* 10. *cap.* 2. *n.* 21. &
65 *ſeqq.* Sic etiam tempus quatuor menſium con-
ceſſum Ordinariis ad proviſionem faciendam de
Parochialibus ad Papæ collationem ſpectanti-
bus non currit, niſi a die notitiæ vacationis
habitæ, ut tenuit Rota *in una Toletana Bene-
ficii* 18. *Novembris* 1578. *coram Seraphino dec.*
380. inter impreſſas.
66 Et hæc notitia, ſeu ſcientia vacationis præ-
ſumenda eſt in Ordinario, cum præſumatur
habere certam notitiam Beneficiorum vacan-
tium in ſua Diœceſi, quam tenetur viſitare
ſingulis annis ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 3.
& de Beneficiis inquirere *ex cap. Ordinarii lo-
corum* 3. *de offic. ordinar. in* 6. conſiderata per
Judicem Beneficii qualitate, vacationis modo,
& temporis illius longitudine, ac diſtantia lo-
corum; Rota *deciſ.* 6. *de Jurepatronat. in no-
vis*, & in dict. *Toletana Beneficii coram Sera-*
67 *phino deciſ.* 380. *n.* 4. Et ita prædicti ſex men-
ſes incipiunt currere ab eo tempore, quo ſci-
re potuit, vel debuit Epiſcopus, ut tenuit Ro-
ta *p.* 2. *recent. dec.* 323. *n.* 3. 14. *Januarii* 1611.
in Vicent. Parochialis Caſtri Tertioli coram Man-
68 *zanedo*. Et iſti ſex menſes debent computari
juxta Kalendarium, ſecundum quod occurrunt,
& jacent per totum circulum anni, & quod
deficit de primo menſe, accipiendum eſt de
ultimo. *Ita cum communi* Gloſſa *in cap. Quam
ſit* 6. *de electior. in* 6. *verb. Menſem*.
69 Præſentatio ad Beneficium Juriſpatronatus
Laicorum fieri debet inter quatuor menſes;
cap. Quoniam 3. & *cap. Cum propter* 27. *de
Jurepatronatus*, & *cap. Si Laicus unic. de Jure-
patronatus in* 6. §. *verum*, ubi ſic præciſe di-
citur: *Verum licet Patronus Laicus ad præſen-
tandum tempus habeat quadrimeſtre dumtaxat*,
& in ejus Summario: *Laicus quadrimeſtre tem-
pus habet ad præſentandum*; Rota *part.* 9. *tom.* 1.
deciſ. 19. *n.* 13. & *eadem part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.*
446. *n.* 16. *part.* 12. *deciſ.* 25. *n.* 4. *deciſ.* 39.
n. 6. *deciſ.* 146. *n.* 9. *deciſ.* 250. *n.* 3. *deciſ.* 394.
n. 2. *part.* 13. *deciſ.* 529. *n.* 5. *part.* 14. *deciſ.*
70 262. *n.* 8. *part.* 15. *deciſ.* 176. *n.* 5. Quo qui-
dem quadrimeſtri tempore elapſo, Patroni au-
ctoritas expirat, itaut poſt illud non poſſint
amplius præſentare; Rota *part.* 2. *recentior. de-*
ciſ. 10. *num.* 7. Non præjudicat tamen dictum 71
quadrimeſtre Pupillo, quin eidem ob non pe-
titam in tempore diſpenſationem competat re-
ſtitutio in integrum; Rota *part.* 13. *recentior.*
deciſ. 290. *num.* 14. Patronus autem Eccleſia- 72
ſticus de Jure habet ſemeſtre ad præſentandum;
cap. Eam te decet 22. *de Jurepatronatus, et cap.
unico* §. *verum, de Jurepatronatus in* 6. ubi ſic
dicitur; *Eccleſia tamen* (*vel Monaſterium, cui
facta eſt a Laico Juris collatio patronatus*) *tem-
pus habet ſemeſtre*; Et in ejus Summario ſic:
Eccleſia vero (habet) *ſemeſtre, licet a Laico
acquiſiverit Juſpatronatus*; Rota *part.* 3. *recent.*
deciſ. 377. *num.* 2. Sic etiam idem ſemeſtre ad 73
præſentandum habet Locus Pius; Rota *par.* 12.
deciſ. 250. *num.* 5. Nihilominus ſi Patronus Ec- 74
cleſiaſticus prima die v. gr. ſemeſtris aliquem
præſentet, non poteſt deinde, ſemeſtri adhuc
durante, alium præſentare; Rota *part.* 13. *re-
cent. deciſ.* 14. *n.* 18. Et tanto minus ſuffraga- 75
tur præſentatio per eum facta poſt dictum ſe-
meſtre; Rota *part.* 3. *recent. deciſ.* 377. *n.* 2.
Quod ſi agatur de Jurepatronatus mixto Lai- 76
corum, & Eccleſiaſticorum, tunc præſentatio
fieri poteſt ab omnibus Patronis intra ſeme-
ſtre; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 129. *num.* 3.
et deciſ. 298. *n.* 1. 4. *et ſeq.* Tale enim Juſ- 77
patronatus mixtum gaudet privilegio Eccleſia-
ſtici ad effectum præſentandi intra ſemeſtre;
Rota *part.* 12. *deciſ.* 250. *num.* 15. *et part.* 13.
deciſ. 376. *n.* 4. *et* 5. Etiamſi minor pars ſit 78
Clericorum; Rota *part.* 12. *deciſ.* 250. *num.* 13.
et 14. Ita tamen, ut Patroni uti Laici intra 79
quadrimeſtre ad præſentandum ante Epiſcopi
inſtitutionem, poſſint variare; ibid. *num.* 19.
Quin amittant tamquam Clerici ſemeſtre ad 80
præſentandum, *ibid. num.* 20. *et* 21. Quia in 81
Jurepatronatus mixto ſemper attenditur qua-
litas favorabilior Patronis; *ibid. n.* 22. *et* 23.
Tempus ad præſentandum non currit Patro- 82
nis, niſi a die ſcientiæ, ſeu habitæ notitiæ
vacationis; Rota *part.* 2. *recent. deciſ.* 10. *n.* 7.
deciſ. 173. *num.* 1. *et deciſ.* 406. *n.* 1. *part.* 3.
deciſ. 377. *num.* 3. *part.* 7. *deciſ.* 221. *num.* 9.
part. 19. *tom.* 2. *deciſ.* 678. *n.* 12. Non autem 83
a die Vacationis; Rota *part.* 3. *deciſ.* 377. *n.* 3.
Et quidem dictum tempus currit ſolum a die
ſcientiæ veræ; Rota *part.* 5. *t.* 1. *deciſ.* 15. *n.*
12. Ita ut probatio ſcientiæ debeat eſſe vera, 84
& concludens, nec præſumptiva ſufficiat; Ro-
ta *part.* 2. *deciſ.* 173. *n.* 1. Niſi ignorantia va-
cationis ſit inveriſimilis, quo caſu tempus cur-
rit a die ipſius vacationis; Rota *part.* 3. *de-
ciſ.* 377. *num.* 3. Præſumitur autem ignorantia 85
potius, quam ſcientia, ſi Beneficiatus deceſſe-
rit

rit extra locum Beneficii & habitationis Patro-
86 norum; Rota *part. 3. deciſ. 1. n. 21.* Si intra tempus ſex, vel quatuor reſpective menſium Beneficia non conferantur, vel præſententur, collatio devolvitur gradatim ad Superiorem, ideſt de Capitulo ad Epiſcopum, de Epiſcopo ad Metropolitanum, de Metropolitano ad Nuncium, & de Nuncio ad Papam; *cap. licet 3. de ſupplenda neglig. Prælator. & cap. Nulla 2. de conceſſion. Præbend.* & Rota *part. 2. recent. deciſ. 181. num. 1. & part. 18. t. 1. deciſ. 180.*
87 *num. 3.* Et quilibet eorum habet ſex menſes ad conferendum a tempore ſcientiæ; Rota *in Spoletana Beneficiorum 31. Januar. 1594. coram Mantica inter ejus impreſſas deciſ. 260. & part.*
88 *18. tom. 1. recentior. deciſ. 108. n. 3.* Quamvis devolutio eſſet facta a Laico Patrono, qui tantum habet quadrimeſtre; Garcias *de Benefic. part. 10. cap. 3. num. 9.* Rota *deciſ. de Jurepatronatus in novis, & in Sabinen. Benefic. 11. Maii 1584. coram Gyptio, & in Salamantina*
89 *Portionis 13. Junii 1586. coram Ubaldo.* Metropolitanus autem conferre non poteſt Jure devoluto, niſi omnes inferiores Collatores ultra ſex menſes conferre neglexerint; *cap. Nulla 2. de conceſſion. Præbend. cap. Poſtulaſtis 15. tit.*
90 *eodem.* Sed Papa lapſo primo ſemeſtri, ſtatim poteſt providere; Gonzal. *ad Regul. 8. Cancell. §. 3. proœm. n. 5.* Barboſa *part. 3. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 58. n. 12.* Fagnan. *in cap. Nulla, de conceſſion. Præbend. n. 36.* ubi dicit quod Papæ negligentiam nemo ſupplet, cum Superiorem non habeat; ſalvo tamen eo, quod habetur *in cap. Statutum 3. de Præbend. in 6.*
91 Ubi ſtatuitur, quod ſi Papa Beneficia vacantia in Curia non conferat infra menſem a die vacationis, illi, ad quos collatio pertinebat, poterunt illa conferre, ac ſi nulla unquam re-
92 ſervatio extitiſſet. In cæteris autem Beneficiis, præter vacantia apud Sedem Apoſtolicam, nullum eſt Papæ præfinitum tempus ad conferendum. Sic *cum communi* Barboſa *lib. 3. Juris. Eccleſiaſtici cap. 13. num. 34.* Reiffenſtuel *lib. 3. decret. tit. 5. a num. 439. ad 447.* ubi multa ad rem.

93 In exemptis immediate Papæ ſubjectis devolutio fit immediate ad Papam, vel Legatum de Latere; *cap. Sicut 2. & cap. Licet 3.*
94 *de ſupplenda negligentia Prælatorum.* In Beneficiis, quorum collatio Jure proprio pertinet ad Epiſcopum, eo negligente conferre intra tempus debitum; poteſtas conferendi devolvitur ad Capitulum Cathedralis; ac viciſſim, ſi collatio Jure proprio ſpectet ad Capitulum, eo negligente conferre intra tempus debitum, dicta poteſtas devolvitur ad Epiſcopum; *cap. Nulla 2. de conceſſion. Præbend.* præciſis his verbis: *Si autem Epiſcopus, ubi ad eum ſpectat conferre, diſtulerit, per Capitulum ordinetur; quod ſi ad Capitulum pertinuerit, & infra præſcriptum terminum hoc non fecerit, Epiſcopus ſecundum Deum hoc cum Religioſorum virorum conſilio exequatur.* Et hoc ibi ſtatuitur ob magnam communionem, quæ inter Epiſcopum, & Capitulum tamquam caput, & membra ejuſdem corporis myſtici intercedit, ut merito unius defectus per alterum ſuppleatur. Si tamen ambo neglexerint, tunc poteſtas conferendi devolvitur ad Metropolitanum, ut ſubjungitur *cit. cap. Nulla*, ibi: *Vel ſi omnes forte neglexerint, Metropolitanus de ipſis ſecundum Deum abſque illorum contradictione diſponat.* Quod ſi 95
autem collatio Beneficii non pertineat ad Epiſcopum Jure proprio, ſed ex Jure ſpeciali, v. g. ex delegatione, privilegio, & devolutione ob negligentiam inferioris Collatoris, tunc Epiſcopo negligente, Jus conferendi, non ad Capitulum, ſed immediate ad Metropolitanum devolvitur. Et ſi Epiſcopus ſit exemptus, ta- 96
le Jus devolvitur immediate ad Papam; quia quoad ſimilia Beneficia ceſſat dicta communio inter Epiſcopum, & Capitulum; Abbas Panormitan. *in dict. cap. Nulla 2. de conceſſion. Præbend. num. 6.* Rebuff. *tit. de devolutionibus num. 21.* Garcias *part. 10. de Beneficiis cap. 2. num. 34.* Barboſa *part. 3. de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 126. num. 78.* Felinus, & alii paſſim. 97

Devolutio ad immediate Superiorem fit etiam in Epiſcopatibus, Archiepiſcopatibus, & Abbatiis, ſeu Prælaturis Regularibus, ſi illi, ad quos ſpectat electio, negligunt eligere intra tres menſes; *cap. Ne pro defectu 41. de electione* præciſis his verbis: *Ne pro defectu Paſtoris gregem Dominicum lupus rapax invadat, aut in facultatibus ſuis Eccleſia viduata grave diſpendium patiatur, volentes in hoc etiam occurrere periculis animarum, & Eccleſiarum indemnitatibus providere, ſtatuimus, ut ultra tres menſes Cathedralis Eccleſia, vel Regularis Prælato non vacet, infra quos (juſto impedimento ceſſante) ſi electio celebrata non fuerit, qui eligere debuerant, eligendi poteſtate careant ea vice, ac ipſa eligendi poteſtas ad eum, qui proxime præeſſe dignoſcitur, devolvatur,* & hic minus tempus devolutioni præſcribitur, ideſt dumtaxat trium menſium, quia mora in talibus eſt periculoſa, ibi: *Volentes in hoc occurrere periculis animarum, & Eccleſiarum indemnitatibus providere;* Communis cum Gloſſa *in cap. Quam-* 98

quam

quam. 18. *de election. in 6. Innocent. in cap. Nulla 2. de conceſſ. præbend. circa fin. verſ. & licet olim*; Hoſtienſ. *ibid. n.* 3. *verſ. quarto*; Fa-
99 gnan. *ibid. n.* 31. Notandum eſt tamen, quod pœna devolutionis locum ſolum habet, quando ii, ad quos ſpectat electio, ſeu collatio, diſtulerint eligere, vel conferre per negligen-
100 tiam; Secus autem ſi per impotentiam Juris, vel facti, etiam culpa contingentem; *cap. Quia diverſitatem* 5. *de conceſſion. Præbend.* De impedimento Juris exemplificat textus, ibi: *Tempus etiam, quo ad Apoſtolicam Sedem acceſſit, & apud illam permanſit, vel receſſit ab illa, infra ſex menſes nullatenus computetur; Cum*, ut rationem reddens, dicit hic textus, *Cum illa Lateranenſis Concilii Conſtitutio contra negligentes tantum fuerit promulgata*, ut patet in ipſo *cit. cap. Nulla* 2. *de conceſſion. Præbend.* ibi:
101 *Si omnes forte neglexerint*. Juſte autem impeditus non poteſt dici negligens, & ideo tempus ei non currit, ut ſtatuitur in hoc *cit. cap. Quia diverſitatem* 5. *de conceſſ. Præbend. & in cit. cap. Ne pro defectu* 41. *de electione*, ibi: *Juſto impedimento ceſſante, & l.* 1. §. *ult. C. de ann. except. & in l. In rebus, Cod. de Jure Dot.*

102 Juſto autem impedimento ceſſante, omnis electio, ſeu collatio, quæ fit poſt elapſum tempus a Jure præſcriptum, eſt nulla, niſi de patientia, ſeu miſericordia toleretur; *cap. Licet* 3. *cap. Litteras* 4. *et cap. Dilecto Filio* 5. *de ſupplend. negligentia Prælator.* ac tradit Gloſſa *in cap. Nulla* 2. *de conceſſ. Præbend.* præciſis his verbis: *Niſi de patientia toleretur*, & in Summar. cit. cap. Litteras 4. *de ſupplend. neglig. Prælator.* expreſſe dicitur: *Si is, ad quem ſpectat Beneficii collatio, lapſo tempore Lateranenſis Concilii conferat, non valet collatio, niſi de miſericordia toleretur*. Et ratio eſt, quia poſt lapſum temporis a Jure præfixi Collatores ſunt privati poteſtate conferendi; & hæc ipſo Jure devoluta eſt ad Superiorem, adeoque ſi poſtea conferant, licet ſtatim prima die poſt elapſum præfixum tempus, collatio eſt invalida, ut cum communi docet Rebuff. *in praxi Benefic. tit. de devolutionibus n.* 27. quia, ut expreſſe dicitur *in cap. Quod autem* 4. *de Jurepatronatus: Pro non dato habetur, quod ab illo datur,*
103 *qui non poteſt de Jure donare*. Fuit autem notanter dictum: *Niſi de patientia, ſeu miſericordia toleretur*, quia ſi collatio Beneficii poſt lapſum præfixi temporis per inferiorem facta, toleretur per Superiorem, ad quem Jus conferendi devolutum eſt, tunc electus, & inſtitutus tutus eſt in conſcientia illud retinendo; *arg. cap. Litteras* 4. *de ſupplend. neglig. Prælat.* & tenent *ibi communiter Doctores*, *Cum*, ut expreſſe dicitur *cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. Cum multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in Judicium, exigente Juſtitia non debent tolerari*. Licet enim Superior non poſſit ratificare, ſeu convalidare dictam collationem Beneficii, utpote ipſo Jure nullam, & invalidam, ut *cap. Auditis* 29. *de election.* poteſt tamen illud conferre de novo, eo quod ad ipſum propter negligentiam inferioris Jus conferendi ſit devolutum, ut recte Abbas *in cit. cap. Litteras* 4. *de ſupplend. negligent. Prælator. num.* 2. & Ancharan. *ib. etiam num.* 2. Et quia nova hæc collatio videtur tacite fieri, dum Superior inſtitutum de patientia, ſeu miſericordia tolerat, ideo Gloſſa *in cit. cap. Litteras* rectiſſime dicit præciſis his verbis: *Quod ſola patientia dat hoc Jus talibus inſtitutis, non ex illa inſtitutione ex tunc, ſed ex nunc ex tali patientia*, utpote quæ vim novæ collationis obtinet. Immo poteſt Superior ela- 104
pſo tempore, maxime in Beneficiis Patronatis, gratiam facere Patronis, & tempus ad præſentandum prorogare; *arg. cap. Sicut* 2. *de ſupplenda neglig. Prælat. Ex tunc tibi liceat* (*appellatione remota*) *in eiſdem* (Eccleſiis) *ordinare Rectores*: ubi Doctores ponderando ly verbum *Liceat*, notant, quod textus ponit cauſam in voluntate illius, cui licet; Rota *part.* 17. *deciſ.* 13. *num.* 2. Dummodo tamen Supe- 105
rior non proroget tempus ultra ſex menſes; *arg. cap. Nulla, de conceſſion. Præbend.* quia recte cenſuit Rota *loc. cit. num.* 3. & 4. hoc ſolum facere poteſt in præjudicium ſui ipſius, non autem in præjudicium alterius Superioris.

In Parochialibus Eccleſiis de Jurepatrona- 106
tus tenetur Epiſcopus infra duos menſes inſtituere illos, qui juxta formam Concilii Tridentini ad eas promoti fuerunt, alioquin Patroni poſſunt pro hujuſmodi inſtitutione obtinenda, habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apoſtolicam, prout ſtatuit S. Pius V. in Conſtitutione, quæ incipit: *In conferendis Beneficiis*, præciſis his verbis: *Data tamen in Parochialibus Juriſpatronatus optione ipſius Patronis, ut ſi inſtitutio ad Ordinarios ſpectabit, ipſis Ordinariis illam facere negligentibus, & ultra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro hujuſmodi inſtitutione obtinenda, habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinariorum,*
aut ad Sedem Apoſtolicam. Eveniente tamen 107
vacatione alicujus Eccleſiæ Parochialis, poteſt Epiſcopus ultra quatuor vel ſex menſes reſpective a die vacationis apponere Edictum pro Con-

Concurſu Parochialis, ut decrevit Sac. Cong.
108 Conc. *in Tiburt.* 28. *April.* 1629. Quod edictum non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum; quidquid enim ultra viginti dies apponitur, nullum eſt propter decretum irritans in cit. Conſtitut. S. Pii V. incip. *In conferendis*, ibi. *Prohibentes etiam eiſdem Ordinariis, ne tempus decem dierum eiſdem Ordinariis, & Patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos Clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, ultra alios decem dies prorogare audeant, vel præſumant*; & ſic etiam ex mente Sacræ Congregationis Concilii ſæpiſſime fuiſſe reſponſum in Rota refert Lotter. *de Re Benefic. lib.* 2. *quæſt.* 31. *n.* 41. Barboſa *de Offic. & poteſtat. Epiſcop. part.* 3.
109 *alleg.* 60. *n.* 45. Terminus autem decem, vel viginti dierum ad nominandum idoneos Clericos coram Deputatis Examinatoribus præfixus non currit a die habitæ notitiæ vacationis Eccleſiæ, ſed poteſt ab Epiſcopo quandocumque aſſignari infra tempus electioni magis idonei præſcriptum. Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Concil. refert Aldan. *in compend. Canon. reſolut. lib.* 3. *titul.* 9. *num.* 21. Barboſa
110 *in Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *n.* 57. Debet tamen Epiſcopus, ſtatim ac occurrerit alicujus Parochialis Eccleſiæ vacatio, deputare, ſi opus fuerit, pro ejus regimine aliquem idoneum Vicarium, ſeu Œconomum, prout expreſſe ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform.* ibi: *Debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur*. Ubi nota, quod ly *Si opus fuerit* additum fuit ad excludendum caſum, quo in eadem Eccleſia adeſſent alii Miniſtri Sacramentorum, qui interea Curam, quæ ad defunctum ſpectabat, exercerent; ſic declaratum fuiſſe a Sacra Congregat. Concil. refert Garcias *part.* 9. *de Beneficiis cap.* 2 *n.* 13.

Additiones ex aliena manu.

Late hic agit Auctor de Concurſu, tum de devolutione. Multa ſane addenda eſſent, eaque magni momenti; ſed congruum duximus alibi, & fortaſſis locis opportunioribus, utrumque argumentum illuſtrare.

111 Hic vero addendum eſt, quod forma collationis dupliciter concipi ſoleat; vel *motu proprio Collatoris*, vel *ad petitionem Beneficiarii ſupplicantis*. Ordinariorum collationes ſemper 112
ex inveterata Eccleſiæ diſciplina *motu proprio* factæ ſunt, quam nullam faciant mentionem de petitionibus præviis ad reprobandum ambitum ſacris Canonibus & Legibus odioſum; Gagliard. *de Benefic. cap.* 10. *n.* 5.

Contra a Summo Pontifice conferri ſolent 113
ad petitionem Beneficiarii; & quidem vel *in forma gratioſa*, vel *in forma dignum*, ſeu *in forma commiſſaria*. Collatio *in forma gratioſa* 114
nihil amplius ad ſui perfectionem deſiderat, adeoque jus plenum in Beneficium tribuit; & fieri ſolet quoties impetrator cum atteſtationibus ut plurimum Ordinarii idoneum ſe oſtendit quoad mores, & doctrinam ad Beneficia obtinenda. Collatio vero *in forma dignum*, 115
ſeu *in forma commiſſaria*, aliud in ſubſtantia non eſt, quam mandatum Ordinario Loci, vel alio Executori Apoſtolico, ut ſi dignum atque habilem reperit impetrantem, ei beneficium conferat, ipſumque in poſſeſſionem immittat, & tunc fit, quum deeſt mox dicta probatio idoneitatis impetrantis; Idem Auctor *ubi ſupra a num.* 7. *ad plur. ſequent.*

Hinc ſequitur, quod ſola collatio in forma 116
gratioſa conſumat præcedentem vacationem, ita ut ſi decedat Proviſus poſſeſſione nondum capta, vacet Beneficium per ejus obitum, non autem ut prius, ut ex text. in cap. *Si tibi abſenti, de Præbend. in* 6. reſpondit Rota *in Roſſanen. Canonicatus* 23. *Junii* 1741. §. 10. *cor. Illuſtriſs. Molino in Majoricen. Beneficii* 15. *Februar.* 174. §. 5. *cor. clar. mem. Millino, & in Palentina Canonicatus* 11. *Mart.* 1767. §. 4. *cor. R. P. D. Canilliac.*

Quando collatio facta dici debeat *in forma* 117
gratioſa, & quando *in forma dignum*, ſeu *in forma commiſſaria*, facile eſt ex mox deductis dignoſcere; vide nihilominus Amyden. *de ſtyl. datar. lib.* 1. *cap.* 5. *q.* 1. *num.* 6. Roſ. *de execut. Litterar. Apoſtolicar. part.* 1. *cap.* 2. *n.* 1. *in fin. & num.* 71. Calcagnin. *in prax. utr. Signat. poſt prim. part. obſerv. practio. legal. cap.* 4. *num.* 39. Rota *in Corduben. Præſtimonii* 21. *Januar.* 1724. §. *Neque, cor. clar. mem. Corio, & in Viterbien. Canonicatus ſuper Litteris Apoſtolicis* 28. *Jun.* 1743. §. *Præterquam, coram Illuſtriſs. de Thunn.*

Solet præterea Summus Pontifex largiri Bul- 118
las *novæ proviſionis* ad convalidandam, vel confirmandam priorem collationem vel a ſe ipſo, vel ab Ordinario factam, ut ſuppleantur defectus, & tollantur nullitates anterioris collationis. Conſule de Bullis hiſce novæ proviſionis, earumque variis ſpeciebus, tum effecti-

ctibus variis; Gagliard. *cit. tract. de Benefic. d. cap.* 10. *a num.* 10. *ad plur. ſeqq.*

Articulus IV.

Beneficia a quibus conferenda, vel non?

1 Summus Pontifex habet plenariam poteſtatem conferendi omnia Beneficia Eccleſiaſtica totius mundi; *cap. Licet* 2. *de Præbend. in* 6. *cap. Si Papa* 10. §. *ſi autem de privileg. in* 6. *Clement. unica* §. *final. Ut lite pendente*; Rota *part.* 4. *recent. tom.* 1. *dec.* 21. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 59. *n.* 8. *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 630. *n.* 23. *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 206. *n.* 1. *part.* 8. *dec.* 44. *num.* 21. Papa enim eſt Ordinarius Ordinariorum habens concurrentem poteſtatem cum omnibus Eccleſiæ Prælatis; *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *q.* 3. *cap. Licet* 20. *de Foro compet.* Atque ab ipſo omnis Beneficiorum diviſio, & collatio originem habet; *cap.*
2 *Eccleſias ſingulas unic. cauſ.* 13. *quæſt.* 1. Et primitus omnia Beneficia ſolus Papa conferebat: & licet poſtea dilatata Eccleſia, in partem ſollicitudinis vocaverit Epiſcopos, iiſque poteſtatem conferendi Beneficia ſuarum Diœceſium communicaverit, ſibi tamen reſervavit, ut ſemper penes ſe major, & ſuperior poteſtas remaneret; *cap. Dudum* 14. §. *Nos igitur, de Præbend. in* 6. ibi: *Et ſi memorato Epiſcopo prædictam conceſſimus poteſtatem, penes*
3 *Nos tamen nihilominus remanſit major.* Unde indulta, & privilegia conferendi Beneficia nunquam impediunt, quin Papa valeat cum Ordinario Collatore concurrere; Rot. *p.* 16. *recent. deciſ.* 200. *n.* 7. & 8. Ipſe enim omnia Beneficia ad Ordinariorum collationem pertinentia conferre poteſt, vel Jure præventionis, vel Jure Concurſus, vel Jure devolutionis, ut di-
4 ctum fuit *ſupra art.* 3. *n.* 6. *vid.* ibi: Neque Ordinarius tamquam inferior poteſt præjudicare Papæ, quin eum prævenire, & cum eo concurrere poſſit ſuper collatione Beneficiorum; Rota *part.* 17. *recent. dec.* 13. *num.* 5.
5 Immo Papa concurrendo cum aliis Collatoribus poteſt conferre Beneficia in omnibus menſibus, ejuſque proviſio in dubio ſemper eſt præferenda, ubi non conſtet de anteriori proviſione Ordinarii; Rota *part.* 2. *rec. dec.* 372.
6 *n.* 2. Ita ut Proviſio, ſeu collatio per Papam facta uti amplioris prærogativæ præferenda ſit in concurſu collationi factæ per inferiorem eodem tempore; *cap. Si a Sede Apoſtolica* 31. *de Præbend. in* 6. Rota *part.* 10. *rec. dec.* 25. *n.* 18. *part.* 14. *dec.* 304. *n.* 1. & *par.* 18. *tom.* 1. *dec.* 18. *n.* 10. Taliter quod ſi non ſuſtinea- 7
tur Jure devoluto, valeat tamen ratione, & Jure Concurſus; Rota *part.* 18. *tom.* 1. *dec.* 180. *n.* 7. Immo facta in menſe reſervato cum de- 8
rogatione, vel ſuſpenſione indulti Ordinario conceſſi in menſibus reſervatis, valet ſaltem per modum præventionis; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 520. *n.* 14. & 20. Quinimmo ratione ſuæ 9
ampliſſimæ poteſtatis valet etiam collatio ab ipſo facta per modum præventionis abſque ulla derogatione; Rota *part.* 17. *dec.* 157. *n.* 16. & *cap. Dudum* 14. *verſ. conſiderantes quoque, de Præbend. in* 6.

Legatus a Latere poteſt conferre Beneficia, 10
quæ in ſua Provincia vacant tempore ſuæ Legationis; *cap. Dilectus* 6. *de Offic. Legati, cap. Officii noſtri* 1. *de Offic. Legati in* 6. & *cap. Præſenti* 3. *eodem tit. in* 6. Etiam quæ perti- 11
nent ad præſentationem Patroni Eccleſiaſtici; *cap. Dilectus* 6. *de Offic. Legati, cap. cum dilectus* 28. *de Jurepatronatus*; *cap. Si a Sede* 31. *de Præbend. in* 6. Immo ſpectato Jure com- 12
muni Legatus a Latere concurrit cum quolibet Ordinario ſuæ Provinciæ in collatione Beneficiorum, itaut inter ipſos ſimul, & Papam locus ſit præventioni; *cap. Si a Sede* 31. *de Præbend. in* 6. Rota *in una Aſſiſienſi Beneficii* 9. *Mart.* 1587. *coram Orano*, Gloſſa communiter recepta *in cap. Officii noſtri* 1. *de Offic. Legati in* 6. *verb. Ampliori*. Inſuper poteſt Le- 13
gatus a Latere reſervare ſuæ collationi Beneficia vacatura, quæ cæteroquin poteſt conferre vacantia; *cap. Præſenti* 3. *de Offic. Legati in* 6. §. 1. Cum hoc tamen, ut Legatione fi- 14
nita expirent reſervationes ejuſmodi, quando ad talium Beneficiorum collationem nondum eſt proceſſum; ſimulque una pendente reſervatione, Legatus aliam in eadem Eccleſia, vel reſpectu ejuſdem Collatoris, aliquatenus non faciat, ut expreſſe habetur prohibitum *in cit. cap. Præſenti* 3. *de Offic. Legati in* 6. præciſis his verbis: *Cæterum reſervationes hujuſmodi (per quas interdum Prælati, & Eccleſiæ nimium onerantur) reſtringere cupientes; prohibemus, ne poſtquam Legatus in aliqua Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia reſervationem aliquam duxerit faciendam, aliam (illa pendente) faciat aliquatenus in eadem. Nec etiam, poſtquam alibi reſervaverit aliquod Beneficium ad collationem pertinens cujuſcumque, aliud quod ad illius collationem pertineat (quamdiu reſervatio pendet alterius) ſibi quoquomodo reſervet.*
Quinnimo poteſt etiam Legatus a Latere con- 15
ferre Beneficia ad Sedem Apoſtolicam devoluta, ſive ex negligentia, ſive ex delicto inferio-

ferio-

ſeriorum ; *cap. Venerabilis 37. de Præbend.* Gloſ-
ſa *in cap. Offic. noſtri 1. de Offic. Legati in 6.*
verb. Ampliori, & cum multis Barboſa *lib. 1.*
16 *Juris Eccleſiaſt. cap. 5. n. 32.* Et a fortiori po-
teſt Legatus a Latere conferre Beneficia ad
Epiſcopum devoluta, dummodo præveniat ;
17 Et dato quod idem Beneficium ſit collatum a
Legato, & ab Epiſcopo, & neſciatur, quæ
collatio prius facta fuerit, & neuter adhuc
poſſideat, erit præferendus is, cui Legatus
Beneficium contulit propter conferentis am-
pliorem prærogativam, textu expreſſo *in cap.*
18 *Si a Sede 31. de Præbend. in 6.* Et Beneficia
ſuæ Provinciæ poteſt Legatus conferre cuique,
etiam exiſtenti extra Provinciam, ex quo col-
latio eſt voluntariæ Juriſdictionis ; Rota *part. 4.*
tom. 1. recent. deciſ. 69. num. 2. & Annot. ad
19 *deciſ. 14. n. 3. part. 3.* Cardinales Titulares de
Jure communi habent Jus conferendi Beneficia
in Eccleſia ſui Tituli ; *cap. His quæ 11. de*
Majorit. & Obedient. Abbas ib. n. 1. Rota *par.*
2. recent. dec. 432. n. 3.

20 Nuncius Apoſtolicus vigore ſuarum faculta-
tum poteſt conferre quæcumque Beneficia, etiam
reſervata, dummodo non excedant valorem Du-
catorum 24. Rota *part. 14. recent. deciſ. 259.*
21 *n. 3.* Sic etiam Nuncius Hiſpaniarum poteſt ſo-
lum conferre Beneficia non excedentia valorem
Ducatorum 24. auri de Camera ; Rota *p. 3. de-*
ciſ. 548. n. 1. p. 12. deciſ. 75. n. 4. part. 14.
deciſ. 292. n. 1. part. 16. deciſ. 355. n. 14.
part. 17. deciſ. 90. n. 11. & deciſ. 298. n. 17.
part. 18. tom. 1. deciſ. 78. n. 2. & ſeq. & de-
22 *ciſ. 189. n. 10.* Et in tali ſumma computan-
tur etiam incerta, & diſtributiones quotidia-
næ, exceptis Metropolitanis, Cathedralibus,
& Collegiatis ; Rota *part. 12. deciſ. 75. num.*
4. part. 14. deciſ. 292. num. 9. part. 17. de-
23 *ciſ. 298. num. 17.* Et propterea debet prius ei
conſtare Beneficia non excedere talem ſummam,
& debet ſe de ea informare ex teſtibus fide
dignis, antequam provideat ; Rota *part. 3.*
deciſ. 448. num. 1. part. 12. deciſ. 238. num. 9.
part. 16. deciſ. 296. num. 22. deciſ. 355. n. 14.
24 *part. 18. tom. 1. deciſ. 232. num. 7.* Aliter
nulliter providet, nec tribuit titulum neque
coloratum ; Rota *p. 3. deciſ. 548. n. 1. part. 16.*
deciſ. 296. num. 22. part. 17. deciſ. 289. n. 19.
25 Et hoc deſumitur ex clauſulis, & decreto ir-
ritante, appoſitis ejus facultatibus ; Rota *part.*
26 *18. tom. 1. deciſ. 189.* Et ſufficit quod Bene-
ficium excedat ſummam prædictam in uno Re-
gali, vel Julio pro excludenda proviſione Nun-
cii : Rota *part. 16. deciſ. 296. num. 14. part.*
17. deciſ. 298. num. 16. Et talis ſumma 24. Du-
catorum eſt intelligenda non deductis oneri-
bus, immo eis comprehenſis ; Rota *part. 16.*
deciſ. 296. num. 19. De jure autem communi 27
Nuncii Apoſtolici, etiam cum poteſtate Le-
gati a Latere miſſi, non poſſunt conferre Be-
neficia in ſua Provincia, ſicuti poſſunt Legati
a Latere Cardinales, textu expreſſo *in cap.*
Officii noſtri 1. de Officio Legati in 6. ibi :
Proinde præſenti decreto ſtatuimus, ut Eccleſiæ
Romanæ Legati quantumcumque plenam legatio-
nem obtineant, ſive a Nobis miſſi fuerint, ſive
ſuarum prætextu Eccleſiarum Legationis ſibi vin-
dicent dignitatem, ex ipſius Legationis munere
conferendi Beneficia nullam habeant poteſtatem,
niſi hoc alicui ſpecialiter duxerimus indulgendum.
Quod in Fratribus noſtris Legatione fungentibus
volumus obſervari, quia ſicut honoris prærogati-
va lætantur, ſic eos auctoritate fungi volumus
ampliori. Unde quo ad hoc debent Nuntii at- 28
tendere facultates ſpecialiter ſibi conceſſas, cum
non Jure ordinario, ſed ſpeciali, & delegato
Papæ vigore Indulti tantum Beneficia conferre
poſſint, ut de Nuntio Hiſpaniarum cenſuit
Rota *part. 17. recent. deciſ. 298. n. 24.* Et 29
proinde nequeunt concurrere cum Ordinario ;
Petra *tom. 5. in Conſtit. 1. Nicol. V. n. 40.* ci-
tans Rotam in Compoſtellana Beneficii 1704.
coram Cardinali Caprara.

Inter Ordinarios Beneficiorum Collatores 30
Summo Pontifice, ejuſque Legato inferiores,
primus eſt Epiſcopus, cujus nomine veniunt
Archiepiſcopi, Primates, Patriarchæ, aliique
Prælati exempti ſpeciale Territorium, & Ju-
riſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, vel
ad hoc ſpeciali privilegio gaudentes ; *cap. Re-*
genda 4. cauſ. 10. qu. 1. cap. Omnes Baſilicæ
10. & cap. Nullus omnino 11. cauſ. 16. qu. 7.
cap. Accedens 14. & cap. Poſtulaſtis 15. de con-
ceſſion. præbend. cap. In Eccleſiis 1. de Cappellis
Monachor. cap. Cum ex injuncto 12. de Hæreti-
cis §. final. cap. Cum & plantare 3. de privi-
legiis. Epiſcopus in propria Diœceſi confert 31
etiam Beneficia ibi fundata ab Epiſcopo alte-
rius Diœceſis ; *cap. Si quis Epiſcoporum 1. cauſ.*
16. qu. 3. ibi : *Omnis Eccleſiæ ipſius gubernatio*
ad eum (Epiſcopum) in cujus Civitatis terri-
torio Eccleſia ſurrexit, pertinebit. Epiſcopo au- 32
tem ædificatori competit ſolum Juſpatronatus
reſpectu Eccleſiæ a ſe ædificatæ, nempe fa-
cultas præſentandi idoneum Clericum ad ipſam,
ſicut iſtud competit unicuique Patrono priva-
to ; Abbas *in Cap. Cum Eccleſia Vulterana 13.*
de electione. num. 8. Epiſcopus enim loci de Ju- 33
re communi habet fundatam intentionem, ac
Juris aſſiſtentiam ſuper collationem omnium Be-
ne-

neficiorum ſuæ Diœceſis, ut patet per allega-
ta Jura, & per Rotam *part.* 2. *deciſ.* 16. *n.* 1.
& deciſ. 608. *num.* 1. *part.* 6. *deciſ.* 43. *n.* 1.
part. 7. *deciſ.* 247. *num.* 1. *& ſeq. part.* 8. *deciſ.*
15. *num.* 1. *part.* 11. *deciſ.* 128. *num.* 3. *part.*
12. *deciſ.* 300. *num.* 33. *part.* 13. *deciſ.* 70. *n.* 5.
part. 18. *tom.* 2. *deciſ.* 476. *num.* 1. *p.* 19. *tom.*
34 1. *deciſ.* 60. *num.* 5. Epiſcopus poteſt cuilibet
facere collationem de Beneficio permutato,
quando ad eum ſpectat collatio ejuſdem Bene-
ficii; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 230. *num.* 15.
35 Poteſt conferre Beneficia vacantia menſibus re-
ſervatis de tempore vacantis Sedis Apoſtoli-
cæ; Sede enim Apoſtolica vacante, omnes
menſes ſunt Ordinariorum, niſi aliam reſer-
vationem habeant; *cap. Si Apoſtolica* 35. *de
Præbend. in* 6. Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 121.
36 *num.* 11. Epiſcopus poteſt conferre etiam Be-
neficia vaaantia in Curia, ſi Papa ipſa non
conferat infra menſem a die vacationis, tex-
tu expreſſo *in cap. Statutum* 3. *de Præbend.
in* 6.

37 Capitulum Cathedralis Epiſcopo negligente
poteſt conferre Beneficia ad hujus collationem
ſpectantia; habetur expreſſe *in cap. Nulla* 2.
de conceſſion. Præbend. ibi: *Si autem Epiſcopus,
ubi ad eum ſpectat, conferre diſtulerit, per Ca-*
38 *pitulum ordinetur*. Quando collatio Beneficii
communiter pertinet ad Epiſcopum, & Capi-
tulum, mortuo Epiſcopo, vel effecto inhabi-
li, poteſt illud conferre Capitulum, *cap. Unic.
Ne Sede vacante in* 7. ibi; *Si ad Epiſcopum,
& Capitulum communiter pertineat collatio Præ-
bendarum, mortuo Epiſcopo, vel a Beneficiorum
collatione ſuſpenſo, poterit Capitulum vacantes
conferre Præbendas, etiamſi Epiſcopus intereſſe
habeat in collatione hujuſmodi, ut Prælatus*.
39 Et ſic etiam Capitulo effecto ad conferendum
inhabili, puta, vel quia eſt ſuſpenſum a col-
latione, vel quia ſingulariter omnes de Capi-
tulo ſunt excommunicati, tunc ſolus Epiſco-
pus poterit illud conferre; *ex cit. cap. Unic.
Ne ſede vacante in* 6. Et ratio eſt, quia Ca-
pitulum, & Epiſcopus cenſentur unum cor-
pus, quo ad ea, quæ eis conveniunt commu-
niter facienda; *cap. Novit* 4. *de his, quæ fiunt
a Prælatis*, ac proinde uno ipſorum effecto in-
habili, ſuccedit alterum; nam Jura corporis
myſtici, ſeu Univerſitatis conſervantur in uno;
leg. Sicut §. fin. ff. Quod cujuſque univerſitat.
40 *nomin.* Capitulum, Sede Epiſcopali vacante,
poteſt confirmare electiones ad Beneficia cele-
bratas, vel eas juſta exigente cauſa infirmare;
cap. Cum olim 14. *de Majoritate & Obedient.*
41 Poteſt etiam, Sede vacante, præſentatos a Pa-
tronis ad Beneficia inſtituere; *cap. Etſi Capi-
tulum* 1. *de Inſtitut. in* 9. ibi: *Et ſi Capitu-
lum Sede vacante Beneficia, quæ ad collationem
Epiſcopi pertinent, conferre non poſſit, præſen-
tatos tamen a Patronis poteſt admittere, ſi ſint
idonei, & eos inſtituere in Beneficiis, ad quæ fue-
rint præſentati. Licet ad Epiſcopum (ſi ſuper-
eſſet) admiſſio, vel inſtitutio hujuſmodi perti-
neret*. Item poteſt Capitulum Sede vacante re- 42
ſignationes Beneficiorum recipere, quando fiunt
non ex cauſa libera, ſed neceſſaria v. g. re-
ſignationes ex juſta cauſa permutationis fa-
ctas, vi cujus Beneficia reſignata neceſſario
ſunt conferenda Clericis reſignantibus poſt ad-
miſſam ipſorum reſignationem; *Clement. unica
de rerum permutat.* Jura enim vacante Sede in-
dulgent Capitulo Epiſcopalem Juriſdictionem
cauſa neceſſitatis, ne ex defectu Superioris pe-
riculum animarum generetur, ut recte notat
Gloſſa *in cap. His, quæ* 11. *de Majorit. &
Obedient. verb. pro bono pacis*. Et ſic etiam re- 43
cipere poteſt Capitulum Sede vacante, atque
auctorizare reſignationes Beneficiorum, quan-
do horum collatio ſpectat ad ſolum Capitu-
lum, vel ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul,
tunc enim nihil obſtat, quin talium Beneficio-
rum reſignationem quaſi Jure quodam accre-
ſcendi recipere poſſit, cum Jus ea conferendi
Sede vacante pertineat ad ipſum Capitulum;
cap. unic. Ne Sede vacante in 6. ſic Gloſſa *in
Clement. unic. de rerum permutat. verb. confera-
tur*; & cum multis Barboſa *de offic. & poteſt.
Epiſc. part.* 3. *allegat.* 19. *n.* 8.

Vicarius Generalis, ſeu Officialis Epiſcopi 44
per commiſſionem officii ſibi generaliter fa-
ctam poteſt præſentatos a Patronis inſtituere
in Beneficiis; *cap. Ex frequentibus* 3. *de Inſtitu-
tionibus*, ibi: *Ex frequentibus querelis didici-
mus in partibus veſtris conſuetudinem pravam a
multis retro temporibus invaluiſſe, quod Clerici
Eccleſiaſtica Beneficia ſine conſenſu Epiſcopi Diœ-
ceſani, vel Officialium ſuorum, (qui hoc de Ju-
re poſſunt) recipiunt &c.* & Gloſſa ibi, *verb.
Officialium*; & ſummarium, in quo ſic præ-
ciſe dicitur: *Inſtitutio Beneficiorum ſpectat ad
Epiſcopos, vel eorum Officiales*. In generali ta- 45
men Vicariatus commiſſione non venit pote-
ſtas conferendi Beneficia, niſi ipſi Vicario Ge-
nerali Beneficiorum collatio ſit ſpecialiter com-
miſſa, textu expreſſo *in cap. Cum in generali
conceſſione* 3. *de Officio Vicarii in* 6. ibi: *Cum
in generali conceſſione nequaquam illa veniant,
quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſu-
rus, nec regulariter donare valeat is, cui bono-
rum adminiſtratio etiam libera eſt conceſſa; Offi-
cialis,*

cialis, *aut Vicarius generalis Epiſcopi Beneficia*
46 *conferre non poſſunt*. Data autem Vicario Generali ſpeciali facultate conferendi Beneficia, poterit Vicarius Generalis conferre etiam ea Beneficia, quæ Jure devoluto ad Epiſcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum, quorum erat Jus conferendi, niſi Beneficia ſint devoluta ad Epiſcopum, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum, puta ob negligentiam Regularium: *Clement.* 1. *de ſupplend. negligen. Prælat.* ſic Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Beneficia* §. 3. & cum aliis Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 14. *num.* 62. Vicarius Generalis, cui data eſt facultas conferendi Beneficia, poteſt conferre
47 etiam Curata. Sic cum multis a ſe citatis Fagnan. *in cap. Mandato* 46. *de Simonia*, & Rota *deciſ.* 7. *de Offic. Vicar. alias* 437. *in antiq. & deciſ.* 2. *eodem tit. in antiquior.*

48 Beneficia conferre non poſſunt Laici; *cap. Si quis deinceps* 12. *cap. Nullus Laicorum* 18. *cap. per Laicos* 20. *cap. Laicis* 24. *cap. Laici* 37. *cauſ.* 16. *q.* 7. quia collatio Beneficii Eccleſiaſtici eſt juris ſpiritualis, quod Laici poſſidere nec præſcribere poſſunt; *cap. Cauſſam* 7.
49 *de Præſcriptionibus*. Et licet ex ſpeciali privilegio Imperatori, Regibus, aliiſque Laicis Principibus hæc poteſtas conceſſa reperiatur, cujus veſtigium habetur *in cap. Dilectus* 34. *de Præbendis*, & expreſſe in ſpecialibus Concordatis Germaniæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Poloniæ, Portugalliæ, Sabaudiæ, aliorumque Regnorum,
50 & Principatuum; tamen quando Imperator, ſive aliquis Rex, vel alius Princeps Laicus confert aliquod Beneficium in vim privilegii Apoſtolici, tunc non dicitur ipſe Imperator, ſive Rex, aut Princeps Laicus conferre, ſed confert ipſe Papa mediante miniſterio talis Perſonæ, & ideo collatio non reputatur Imperialis, Regalis, aut alterius Principis, ſed mere, & abſolute Apoſtolica ad *l. Et ſi Prætor*, *ff. de Offic. ejus*, *cui eſt mandat. Juriſdict. l. ſolet*, *ff. de Juriſdict. omn. Jud.* Rota *deciſ.* 15. *n.* 2. *verſ. Quia Imperator*, *ff. de Præbend. in antiquis*, *& in Annotat. ad deciſ.* 15. *par.* 3. *recentior. n.* 16. *&* 17.

51 Legati a Latere varia Beneficia conferre non poſſunt. Primo, non poſſunt conferre Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas, ſcilicet Epiſcopatus, Abbatias, Prioratus, & his ſimilia, & dignitates poſt Epiſcopatum majores in Eccleſiis Cathedralibus, quæ ſunt electivæ, textu expreſſo *in cap. Deliberatione* 4. *de Officio Legati in* 6. & Gloſſa ibid. verb. Eccleſias.

Secundo, Legati a Latere conferre non poſſunt Beneficia per Papam ſuæ collationi ſpiritualiter, vel generaliter reſervata; Gloſſa *final. in cap. Offic. noſtri* 1. *de Offic. Legati in* 6. Garcias *de benefic. part.* 5. *c.* 3. *n.* 57. poſt Rotam *in Regienſi Canonicatus* 17. *Novemb.* 1595. & cum plurimis Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. c.* 5. *num.* 42. In reſervatis enim ſummo Pontifici Legati non poſſunt ſe intromittere abſque ejus ſpeciali mandato; *cap. Quod tranſlationem* 4. *de Offic. Legati*. Immo licet Legati haberent ſpecialem facultatem conferendi Beneficia reſervata, non idcirco poſſent conferre Beneficia vacantia in Curia, niſi hoc ipſum ſpecialiter, & expreſſe eidem fuerit conceſſum; *cap. Licet* 1. *de Præbend. in* 6. ubi ſic expreſſe ſtatuitur: *Eadem auctoritate ſtatuimus*, *ut Eccleſias*, *Dignitates*, *Perſonatus*, *& Beneficia*, *quæ apud ſedem ipſam deinceps vacare contigerit*, *aliquis præter Romanum Pontificem*, *quacumque ſuper hoc ſit auctoritate munitus*, *ſive Jure ordinariæ poteſtatis ipſorum electio*, *proviſio*, *ſeu collatio ad eum pertineat*, *ſive Litteras ſuper aliquorum proviſiones generales*, *vel etiam ſpeciales ſub quacumque forma verborum receperit* (*niſi ei ſit ſuper conferendis eidem in Curia Romana vacantibus ſpecialis*, *& expreſſa ab ipſo Pontifice Summo auctoritas attributa*) *conferre alicui*, *ſeu aliquibus non præſumat*. 52 53

Tertio, Legati a Latere non poſſunt conferre Beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant Jure ſpeciali, ſeu delegato; Barboſa *loc. cit. n.* 47. & Eraſmus a Chochier *de Juriſdictione Ordin. in Exempt. part.* 2. *num.* 22. per *caput ſtuduiſti* 2. *de Offic. Legati*, ubi ſic præciſe habetur: *Reſpondemus quod cum mandatum ſpeciale deroget generali*, *Legatus commiſſionem alii factam ſpeciatiter impedire non poteſt*. Et in ejus ſummario ſic: *De cauſa ſpecialiter delegata a Papa Legatus ſe intromittere non poteſt*. 54

Quarto, non poſſunt conferre Beneficia Juriſpatronatus Laicalis; *arg. cap. Dilectus* 6. *de Officio Legati*, *& cap. cum Dilectus* 28. *de Jurepatronatus*, & ibi Abbas *num.* 2. Barb. *n.* 1. & Gloſſa *verb. Præſentare*, & alia Gloſſa *in Clementina per Litteras*, *de Præbend. verb. Apoſtolicis*, & DD. communiter; idque etiam procedit in Beneficiis Juriſpatronatus mixti, quia etiam ipſa Legati conferre non poſſunt. Et hoc fit, ne Patroni ex ſuis bonis patrimonialibus fundantes, aut dotantes Eccleſiam, facile priventur Jure ſuo; ſicque tum ipſi, tum alii retrahantur a fundatione, & dotatione alia- 55 56

aliarum Eccleſiarum; Cardinal. Tuſchus *litt. L. concluſ.* 172. *num.* 10. Garcias *loc. cit. n.* 67. & cum plurimis Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccle-*
57 *ſiaſt. cap.* 5. *num.* 45. Immo neque expedit, ut Papa ipſe libere diſponat de Beneficiis Juriſpatronatus Laicorum, ne Laici a fundationibus retrahantur, ſecundum Hoſtienſ. *in cap. Quoniam.* 3. *de Jurepatronatus n.* 5. Joan. Andr. *num.* 2. & Fagnan. *ibid. num.* 10. Unde fit, ut quamvis Papa, ſi velit, poſſit libere conferre Beneficia Juriſpatronatus Laicorum, etiam invitis patronis, ut notatur in *cap. cum Dilectus* 28. *de Jurepatronat.* & Gloſſa *verb. præſentare*, & *in cap. Dilectus 6. de Offic. Legati*, & Gloſſa *verb. conceſſione*, quæ dicit hanc poteſtatem ſoli Principi competere, non autem Legato; non tamen cenſeatur velle Patronatui Laicorum derogare, niſi hoc exprimat, ſecundum Gloſſam *in Clementina* 2. *de præbend. verb. Apoſtolicis;* Felin. *in tract. Quando litt. Apoſtol. præjud. patron. in princip.* Fagnan. *loc. cit.*
58 *num.* 11. Immo Hoſtienſ. *in d. cap. Dilectus de Offic. Legati ſub num.* 5. teſtatur ſe vidiſſe Litteras per Papam ſcriptas Prælatis Angliæ continentes hanc ſuam proteſtationem, quod quando ſcribit pro aliquo Beneficiando, non eſt intentionis ſuæ, ut conferatur ei Eccleſia aliqua, in qua Laicus obtineat Juſpatronatus.
59 Quinto, Legati non poſſunt conferre Beneficia litigioſa; generaliter enim lite pendente nihil eſt innovandum, ne inde collitiganti quoquomodo præjudicium generetur; *cap. Diſpendiis* 1. & *cap. Si hi contra quos* 2. *ut lite pendente in* 6.
60 Sexto, non poſſunt Legati admittere reſignationem Beneficii ad favorem certæ perſonæ; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *recent. deciſ.* 508. *n.* 2. Reſignatio enim ad favorem certæ perſonæ, non poteſt fieri aliter, quam in manibus Papæ; Rota *part.* 11. *deciſ.* 177. *num.* 16. *cap. Plerique* 5. *cauſ.* 8. *quæſt.* 1. & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Quanta Eccleſiæ*.
61 Epiſcopi conferre non poſſunt, Primo, Beneficia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, quæ ſpectato Jure communi ſunt electiva, ſicque non per collationem, aut aliam proviſionem Epiſcoporum, ſed dumtaxat per canonicam electionem obtineri poſſunt; *ut cap.*
62 *Nullus* 1. & *cap. Quia propter* 42. *de elect.* Idem dicendum eſt de Abbatiis juxta *cap. Ne pro defectu* 21. *de election.* & *cap. Congregato* 2. *cauſ.* 16. *quæſt.* 7.
63 Secundo, non poſſunt conferre Beneficia Juriſpatronatus ſine conſenſu Patroni; *cap. Ex inſinuatione* 14. *de Jurepatronatus*, *cap. Nobis* 25. *eodem tit.* & *cap. decernimus* 32. *cauſ.* 16. *quæſt.* 7. ubi ſic præciſe habetur: *Quod ſi ſpretis eiſdem Fundatoribus, Rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam noverit eſſe, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos iidem ipſi Fundatores condignos elegerint, ordinari.*

Tertio, durante lite inter Epiſcopos, & Patronos, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficium, ſed debent inſtituere Œconomum, ut legitur, & notatur *in cap. Cum vos* 4. *de Offic. Ordinar.* & tenet Hoſtienſ. *in cap. Quoniam* 3. *de Jurepatronatus num.* 7. Abbas *ibid. num.* 7. Fagnan. *ibid. n.* 18. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 72. *n.* 141. cum Rota *deciſ.* 411. *n.* 3. *part.* 1. *diverſ.* 64

Quarto, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficia lite pendente inter Patronum, & Præſentatum, vel inter ipſos Præſentatos, *cap. Si hi contra quos* 2. *ut lite pendente in* 6. Rota *part.* 3. *deciſ.* 162. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 469. *num.* 21. Textus in *cap. Quoniam* 3. *de Jurepatronatus* concedens Ordinario Jus conferendi Beneficia tempore litis, loquitur tantum de caſu, quo lis eſt inter ipſos Patronos, adeoque tamquam exorbitans, & odioſus non eſt extendendus ad litem inter ipſos Præſentatos, vel inter Patronum, & Præſentatum, ut tenuit Rota apud Farin. *deciſ.* 186. *num.* 7. *in collect. noviſſim.* Barboſa *loc. cit.* Fagnan. *cit. n.* 19. Abbas *loc. cit. n.* 7. 65

Quinto, non poſſunt Epiſcopi Beneficium conferre collitiganti, etſi alter dimiſerit, cum adhuc lis non dicatur terminata; Rota *in Hiſpalenſi Beneficii de Zéres* 20. *Februar.* 1604. *coram Litta*, & *part.* 13. *recentior. deciſ.* 170. *n.* 8. 66

Sexto, non poſſunt Epiſcopi conferre Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis; Rota *part.* 8. *recentior. dec.* 252. *n.* 17. 67

Septimo, non poſſunt Epiſcopi Beneficia conferre, quando collatio Beneficiorum eſt devoluta per lapſum ſex menſium, quia tunc amplius non poſſunt ipſi conferre, etiamſi a Papa Beneficia nondum ſint collata; Rota *part.* 3. *recentior. deciſ.* 309. *num.* 4. 68

Octavo, non poſſunt Epiſcopi Beneficia conferre, quæ ſunt reſervata Sedi Apoſtolicæ; & ſi conferant, collatio eſt nulla; Rota *part.* 7. *recentior. deciſ.* 236. *n.* 13. 69

Nono, Epiſcopi non poſſunt ſoli conferre Beneficia, quæ ſunt ſimultaneæ collationis cum Capitulo; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 366. *n.* 2. Adeoque ſi Epiſcopi tantum provideant, proviſio erit nulla; Rota *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 585. *n.* 41. *part.* 11. *deciſ.* 74. *n.* 2. 70

71 Decimo, Epiſcopi non poſſunt admittere reſignationem Beneficii ad favorem certæ perſonæ; Rota *par. 5. tom. 1. deciſ. 190. num. 4.* Talis enim reſignatio non poteſt fieri, niſi in manibus Papæ; Rota *part. 11. deciſ. 177. n. 16. cap. Plerique 5. cauſ. 8.* S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Quanta Eccleſiæ*, ubi facta in manibus alterius, quam Papæ, annullantur; Rota *part. 4. tom. 1. deciſ. 120. num. 2.* * Cum Beneficium reſignatum fuerit in manu Epiſcopi, vel Collatoris, non poſſunt iſti providere de eiſdem Beneficiis, conſanguineos, affines, vel familiares ſuos, ut ex cit. Bulla S. Pii V. Quia neque affines, conſanguinei, & familiares reſignantis admitti debent, etiam cum Beneficium conferendum eſt in Concurſu; primo, quia citata Bulla S. Pii V. quæ legit *admittentium conſanguineis*, mendoſe excuſa eſt, cum legendum fuerit *dimittentium conſanguineis*, ut monet Fagnanus, *in cap. Non ſine, de Arbitris*. Secundo, quia Sacra Congregatio diſpoſuit, ut in eo caſu neque familiares Epiſcopi, neque conſanguinei reſignantis admitterentur. Hæc ex Benedicto XIV. *Inſtitut. Eccleſ. 91. §. 9. & 11.* Et *de Synodo Diœceſana lib. 13. cap. 24. §. 2. nov. edit.* Bene tamen omnes iſti admitti ad Beneficium poſſunt, quando illud cecidit in manus Epiſcopi per obitum prioris Beneficiati; neque enim tantum mali timeri poteſt ex obitu Beneficiati, quantum ſubeſſe poteſt, cum dandum eſt ex reſignatione prioris Beneficiati; Ita *de Synodo diœceſ. ibid. §. 6. ex decr. S. Congreg.* *

72 Capitulum Sede vacante Epiſcopali: Primo, non poteſt conferre Beneficia libera, quorum collatio ad ſolum Epiſcopum pertinet, textu expreſſo *in cap. Illa 2. Ne Sede vacante*, ubi declaratur irrita collatio Beneficii facta per Capitulum Sede Epiſcopali vacante, hac addita ratione ibi: *Cum nuſquam inveniatur cautum in jure, quod Capitulum, vacante Sede, fungatur vice Epiſcopi in collationibus Præbendarum, & cap. Et ſi Capitulum 1. de Inſtitutionib. in 6.* præciſis his verbis: *Et ſi Capitulum Sede vacante Beneficia, quæ ad collationem Epiſcopi pertinent, conferre non poſſit.*

73 Secundo, Capitulum Sede vacante non poteſt præſentare ad Beneficia, quando Jus præſentandi pertinet ad ſolum Epiſcopum, dum vivit; Gloſſa *in Clement. unic. verſ. Conferantur, de rerum permut.* Joan. Andreas *in cap. unic. num. 2. de Majorit. & Obedient. in 6.* Rebuffus *in praxi benefic. tit. de devolutionib. num. 70.* Garcias *part. 5. de Beneficiis cap. 7. num. 52.*

Tertio, Capitulum Sede vacante non poteſt libere, ac ſimpliciter loquendo, & in gratiam, ſeu favorem reſignantis recipere reſignationem Beneficiorum ſpectantium ad collationem ſolius Epiſcopi; Gloſſa *in Clement. unic. verbum conferantur, de rerum permut.* Flamin. Pariſius *lib. 7. de reſignat. Beneficiorum quæſt. 29. num. 37. & 38.* cum Rota *deciſ. 6. num. 2. de rerum permut. in novis*; & alia Rota *in una Illerden. die 6. Novembr.* 1545. Pirhing *de Majorit. & Obedient. n. 57.* 74

Reſignationes enim Beneficiorum ad collationem ſolius Epiſcopi ſpectantium recipere, nullibi reperitur in Jure conceſſum Capitulo Sede vacante, adeoque ſubintrat regula negativa, quæ habetur *cap. Illa 2. Ne Sede vacante*. Immo hoc ipſum videtur Capitulo expreſſe denegatum; *cap. Si ad Epiſcopum unic. Ne Sede vacante in 6. §. Cum vero*, ubi ſic præciſe ſtatuitur; *Cum vero ad ſolum Epiſcopum Præbendarum ſpectat collatio . . . Defuncto Epiſcopo . . . Capitulum ſe non poteſt intromittere de eiſdem.* Capitulum vero de eiſdem ſe intromitteret, ſi talium Præbendarum, ſeu Beneficiorum reciperet reſignationem, adeoque, ut ſalvetur diſpoſitio textus, dicendum eſt Capitulum non poſſe Sede vacante reſignationem talium Beneficiorum recipere. 75 76

Vicarius Generalis Epiſcopi vigore ſui Officii ſibi generaliter conceſſi: Primo, non poteſt conferre Beneficia, quorum collatio pertinet ad Epiſcopum, niſi eorum collatio fuerit ipſi ſpecialiter, & expreſſe conceſſa; *cap. Cum in generali conceſſione 3. de Offic. Vicarii in 6.* præciſis his verbis: *Cum in generali conceſſione nequaquam illa veniant, quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus, nec regulariter donare valeat is, cui bonorum adminiſtratio etiam libera eſt conceſſa; Officialis, aut Vicarius Generalis Epiſcopi Beneficia conferre non poſſunt.* 77

Secundo, Vicarius Generalis ſine ſpeciali mandato, ſeu commiſſione Epiſcopi ſaltem in Litteris Vicariatus expreſſa, non poteſt recipere reſignationes Beneficiorum; Garcias *part. 11. de Beneficiis c. 3. num. 255.* Flamin Pariſius *7. de reſignat. beneficior. q. 24. num. 1. & ſeq.* Rebuffus *in praxi beneficior. forma Vicariatus Archiepiſcop. num. 104.* Aloyſius Riccius *part. 2. Prax. Eccleſiaſt. Fori reſolut. 471. n. 1.* cum Rota *deciſ. 13. de renunciat. in antiq.* & alii paſſim. Et hoc colligitur *ex cap. Dudum 14. §. 1. de Præbend. in 6.* ubi poteſtas recipiendi reſignationes Beneficiorum, & iſta conferendi æquiparantur; Cum autem ex *cit. cap. Cum in generali conceſſione 3. de Officio Vicar. in 6.* 78 79

in 6. Vicarius Generalis Epiſcopi nequeat Beneficia conferre, niſi horum collatio ſibi ſpecialiter & expreſſe commiſſa fuerit, ſequitur, quod neque poſſit ſine ſpeciali, & expreſſa commiſſione Epiſcopi Beneficiorum reſignationem recipere; Immo Pignatell. *tom. 9. conſultat. 77. num. 33.* dicit, quod *Vicarius Epiſcopi habens facultatem conferendi Beneficia non poteſt recipere reſignationes.*

80 Beneficia conferri non poſſunt a Schiſmaticis, & collationes Beneficiorum a Schiſmaticis factæ ſunt ipſo Jure nullæ; *cap. Quod a prædeceſſore 1. de Schiſmaticis*, ibi: *Adjicientes, ut qui Dignitates Eccleſiaſticas, ſeu Beneficia per dictos Schiſmaticos acceperunt, careant*

81 *impetratis*. Sic etiam Beneficia conferri non poſſunt ab Excommunicatis non toleratis, & ab iſtis factæ collationes ſunt ipſo Jure nullæ; *cap. Si ad Epiſcopum, unic. Ne Sede vacante in 6.* ubi id notant Gloſſa *verb. Majoris*, Geminian. & Ancharan. *num. 2.* Franc. itidem *num. 2.* ubi rationem reddit, quia pariſicatur Prælatus naturaliter mortuus, & excommunicatus; & de excommunicato non tolerato, qualis eſt notorius, aut etiam publicus, declarant Imol. *in cap. Veritatis num. 10. de dot. & contum.* Abbas *in cap. Si vero n. 9. de ſententia excommunic.* & Rota *part. 1. recent. deciſ. 534. n. 3.* ☞ Præſentatio tamen ad Beneficium facta a Patrono laico excommunicato valida eſt; eam nihilominus non tenetur Epiſcopus, immo non poteſt, admittere cum ſit illicita; Villalobos *in ſumm. tom. 1. tr. 17. diffic. 12. n. 3.* & alii com Diana *Part. 5. tract. 9.*

82 *reſol. 105.* Sic nec etiam conferri poſſunt Beneficia a ſuſpenſis; *cap. Si ad Epiſcop. unic. Ne Sede vacante in 6.* & Gloſſa ibi *verb. Majoris*, his verbis: *Suſpenſi autem, vel majori excommunicatione ligati non eligunt;* Rota *in una Aſſiſienſi Canonicatus 25. Januarii* 1599.

83 Etiamſi ſuſpenſi eſſent occulti, quia ſuſpenſus etiam occultus cenſetur prohibitus ab exercitio Juriſdictionis; Rota *part. 1. recent. deciſ. 534. num. 5.* & conſequenter collationis Beneficiorum, quæ eſt Juriſdictionis; *cap. Noſti 9. & cap. Tranſmiſſam 15. de electione.*

Additiones ex aliena manu.

84 Extincto ſchiſmate laicalium Inveſtiturarum, quod per quatuor ſæcula ante Alexandrum III. Eccleſiam vexavit, compertum eſt ab Eccleſiaſticis Prælatis, Beneficia Eccleſiaſtica privative conferri poſſe triplici jure, *plenario* ſcilicet, *delegato*, & *ordinario*.

Plenario jure Summus Pontifex omnia prorſus Beneficia conferre poteſt; *cap. 2. de Præbend. in 6.* & quidem ſecluſis etiam reſervationibus, quum concurrere queat cum quolibet Ordinario collatore, eumque prævenire intra ſex menſes a Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. conceſſos Ordinariis ad conferendum; *cap. 2. de conceſſ. Præbend.* 85 86

Ipſa *Synodus* Baſileenſis abrogando expectativas ad futura Beneficia, jus præventionis nominatim Papæ reſervavit. Tridentinum Concilium pariter *ſeſſ. 24. cap. 9. de reform.* expectativas omnino abrogari decrevit; at declaravit in omnibus ſuis decretis ſalvam ſemper haberi ſupremam auctoritatem Sedis Apoſtolicæ: *ſeſſ. 7. de reform. in princip.* 87 88

Ad dignoſcendum autem, an Papa contulerit nec ne Beneficium non reſervatum jure præventionis, hæc traditur Regula. Si expreſſus in ſupplicatione fuit menſis, quo Beneficium vacavit, & tametſi is reſervatus non fuerit, Papa contulit, dicendum eſt, Papam contuliſſe jure præventionis. Secus e contra; Gonzal. *in comment. ad Regul. 8. hodie 9. Cancellar. §. 5. proœm. num. 70.* Cardin. Petra *in comment. ad Conſtit. Apoſtol. Conſtit. 1. Nicolai V. num. 38. & ſequent.* Corrad. *in Prax. Benefic. lib. 5. cap. 1. num. 62.* Rota *in nuperrim. deciſ. 34. n. 7. & deciſ. 74. n. 1. tom. 1. cor. Molin. deciſ. 922. num. 3. & 7. cor. Criſp. deciſ. 24. n. 7.* 89

Et quod hic notandum eſt, Papa retinet poteſtatem conferendi Beneficia jure præventionis in Locis etiam, in quibus vigent Concordata, ut præter allegatos firmant Nicolarts *ad Concordata German. num. 1. dub. 2. §. 3.* Branden. *ad ead. Concordata quæſt. 6. num. 5. & notab. 1. n. 2.* Chokier *ad Regul. 8. Cancellar. §. 3. num. 173.* Rota *in recent. deciſ. 1. per tot. part. 3.* ibique Rubeus *in adnot. n. 28.* 90

In concurſu collationis Papæ factæ jure præventionis, & collationis Ordinarii, prior in tempore præferendus. Quod ſi eadem die dictæ collationes contigerint, tenet Gagliard. *de Benefic. cap. 6. num. 3.* quod neglecta tamquam frivola anterioritate horarum, præferri primo debeat poſſeſſor, deinde ſi nullus in poſſeſſione ſit, proviſus Apoſtolicus. Notat vero Rigant. *in Commentar. ad Regul. 17. Cancell. num. 50.* quod ſi proviſo ab Ordinario antecedenter jus ſit quæſitum in Beneficium, ei debetur prælatio ſupra Proviſum a Papa eodemmet die; Vide exemplum apud eumdem Auctorem. Notat quoque Rigant. *ubi ſupra ſequenti numero*, quod litteræ Proviſionis de Bene- 91 92 93 94

neficiis, quas explent Ordinarii, etiam ab ipſis ſubſcriptæ, non attenduntur ob antidatæ ſuſpicionem in concurſu Proviſionum Apoſtolicarum, niſi ſint in forma publica inſtrumenti, Teſtibus, & juris ſolemnitatibus munitæ.

95 Præſertim ſi concurrat veriſimilis aliqua cauſſa, propter quam Ordinarius induci valuerit

96 ad ſimulandam præventivam collationem. Cæterum ſi concurrant circumſtantiæ excludentes antidatæ ſuſpicionem, attenduntur, ut firmavit Rota *cor. Criſp. deciſ.* 205. *fer. per tot.* & quidem recedendo a *deciſ.* 24. 98. *&* 122.

97 *Indultario* jure conferunt Cardinales, & ut placet Gagliard. *de Benefic. cap.* 7. *num.* 5. Legati, ac Nuncii. At ſuo loco agendum de hoc

98 indultario jure. Illud vero hic non omittendum, quod S. Sedes indultum hoc concedere etiam conſuevit Regibus; Vide de hoc indulto conceſſo a S. Sede Regi utriuſque Siciliæ, Gagliard. *d. tractat. cap.* 6. *n.* 6. & Auctores ab eo allegatos.

99 Jure demum *Ordinario* conferunt Epiſcopi Beneficia omnia ſuarum Diœceſium; *Can. omnes Baſilicæ* 10. *cauſ.* 18. *quæſt.* 7. cui conſonant *Can. obitum diſt.* 61. *Can. decretum cum ſequent.* 10. *q.* 1. & *cap. Ex frequent.* 3. *de in-*

100 *ſtit.* Idque procedit etiam quoad ea Beneficia, quæ exiſtunt in diſtrictu Prælati inferioris non habentis territorium ſeparatum; Vide Rotam *in Legionen. Beneficii* 11. *Januarii* 1743. *cor. de Thunn.*

101 Notandum vero eſt, quod de jure Canonicatu., & Dignitates Eccleſiæ Cathedralis Epiſcopus tamquam caput illius ſimul cum Capitulo conferre tenetur; *cap. Paſtoralis*, & *cap. Ea noſcitur*, *de his*, *quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capit.*

102 At ex conſuetudine in Italia præſertim recepta non concurrit amplius Capitulum cum Epiſcopo in collatione dictorum Beneficiorum;

103 Gagliard. *de Benefic. cap.* 8. *num.* 1. Ubi vero viget antiqua diſciplina, non eſt neceſſe, quod concurſus Epiſcopi, & Canonicorum collegialiter fiat, ſed diverſis loco & tempore jus alterutrius explicari poteſt, dummodo in unam, eandemque Perſonam conveniant. Quod ſi diſſentiant, dubitari ſolet de quota votorum.

104 At deciſio hujus quæſtionis pendet a capitularibus ſtatutis, vel conſuetudinibus, quæ alibi votum duplex, alibi unicum & ſimplex Epiſcopo tribuunt, ſingulis Canonicis coæquale. Deficientibus vero ſtatutis & conſuetudinibus, *Probabilior* (inquit Gagliard. *ubi ſupra n.* 4) *ſententia Doctorum conſtituebat olim in ſolo Epiſcopo tantam vocem, quantam in toto Capitulo, quæ Capituli vox a majori parte quum concluderetur, poſthabita minore, huic minori nec adhærens Epiſcopus eamdem compleret. Quod ſi conſtanter votum Capituli ab Epiſcopo diſſonaſſet, neutrum efficax ad perficiendam collationem habebatur, ideoque per lapſum ſemeſtris dabatur locus devolutioni.*

Articulus V.

Beneficia Eccleſiaſtica quibus conferenda, vel non?

Beneficia Eccleſiaſtica conferenda ſunt habentibus qualitates a Jure, & Concilio 1
Tridentino requiſitas, quæ præcipue ſunt ſequentes. Primo ut promovendus ad Prælatu- 2
ras, & Beneficia Eccleſiaſtica ſit ex legitimo Matrimonio procreatus; Illegitimus enim eſt incapax omnis Beneficii, niſi cum eo diſpenſetur; *cap. Cum in Cunctis* 7. *de electioñ. & electi poteſt.* & Gloſſa *ibi verb. Matrim.*

Secundo, ut eligendus ſit Clericus, hoc eſt, 3
ut ſaltem quis prima Tonſura initiatus ſit, nam licet quilibet Chriſtianus de Jure communi ſit capax Beneficii, ut docuit Rota *part.*
4. *tom.* 1. *recent. deciſ.* 307. *num.* 1. Hodie ta- 4
men quilibet Laicus non inſignitus Clericali charactere, ſeu ſaltem non tonſuratus ad quodlibet Beneficium inhabilis exiſtit, & nullum aſſequi poteſt, adeo quidem ut non ſufficiat poſt illud jam acquiſitum tonſurari; *cap. Ex litteris* 6. *de Tranſact.* & notat Gloſſa *final.* & Abbas ibi *n.* 3. & tenet Rota *part.* 18. *tom.* 1.
deciſ. 40. *n.* 4. Niſi tamen Papa diſpenſaverit 5
cum Laico, ut poſſit eligi, ac poſtea quam primum tonſurari, prout aliquoties contigiſſe cum magnorum Principum Filiis, præſertim in Germania, refert Sannig. *cap.* 2. *num.* 2. *de*
electione. Aut niſi ejuſmodi electio fiat ex ſpe- 6
ciali inſtinctu Spiritus Sancti; prout S. Niccolaus, S. Severus, & S. Ambroſius ex Laicis fuerunt electi in Epiſcopos, ut habetur *in cap. Statuimus* 8. §. *E contra diſt.* 61. ☞ Si quis oblitus ſchedulæ, aut tituli primæ Tonſuræ acceſſit pro Beneficio obtinendo, quod meretur, & ante tempus electionis non datur via, ut afferatur ea ſchedula, v. g. ſi eſſet ab hoſtibus occupatum oppidum, in quo remanſerat, poteſt licite Epiſcopus, ſi velit, fidem dare ei juranti, eſſe initiatum prima Tonſura, & conferre Beneficium; Mendo *in Epitome verb. Beneficium num.* 13. Nam cum adhiberi nequeant aliæ probationes, juramentum eſt probatio, & juranti fides eſt adhibenda; *cap.*

Si

Si eo tempore, de Reſcriptis in 6. Et Judex ordinarius poteſt licite operari, quando datur juris præſumptio, quod exiſtant requiſita ad operandum, *leg. fin. Cod. de jure deliberand. leg. Sed iſti, §. fin. ff. de jurejur.* ut datur in præſenti, ratione juramenti. Et quidem in aliis caſibus fides datur juranti; nam quæ nequeunt innoteſcere, & teſtibus probari nequeunt, partis juramento probantur; Sanchez *de Matrim. l. 1. diſp. 62. n. 6.* Maſcard. *tom. 1. de probat. concl.* 471.

Dictum eſt notanter *poteſt licite Epiſcopus, ſi velit*; quia ſi Epiſcopus, a quo deberet Beneficium conferri, ſed prius oſtenſo teſtimonio Tonſuræ, nollet iſta probatione privilegiata acquieſcere, cogi non poſſet; quia poteſt ſecundum ſtatuta poſtulare, & exigere probationem plenam, & juridicam. Unde, qui petit ſibi conferri Beneficium illud, caſui, & infortunio tunc attribuere deberet, quod obtinere non poſſet. Ita in ſimili caſu judicavit cum tribus aliis Doctoribus P. La-Croix *lib. 6. part. 2. num.* 2256. ubi hæc ſubdit: *Et ſcio aliquem iſto modo excluſum eſſe a Præbenda Cathedrali, ad quam præſentatus erat.*

7 Tertio, ut eligendus ſit maturæ, ſeu legitimæ ætatis a Sacris Canonibus præſcriptæ, qua non ſervata, electio eſt nulla, & ſcienter eligentes incurrunt pœnas in Jure ſtatutas, ut patet ex *c. Cum in cunctis 7. de elect. & c. Indecorum 3. de ætate, & qualitat. præficiendor.* ubi de hoc ſequens ratio aſſignatur, *quia Indecorum eſt, ut hi debeant Eccleſias regere, qui non noverunt gubernare ſe ipſos, cum ad Eccleſiarum regimen tales Perſonæ ſint admittendæ, quæ diſcretione præeminent, & morum fulgeant*

8 *honeſtate*. Quænam autem ætas ſpecifice requiratur pro quocumque Beneficio Eccleſiaſtico, *Vid. verb. Ætas num.* 10. 11. 12. 13. *&c.* ubi pro omnibus Beneficiis ætas requiſita aſſignatur.

9 Quarto, ut promovendus ſit in ſtatu cælibatus, hoc eſt ut non ſit Matrimonio ligatus; ſiquidem collatio facta ei, qui Matrimonio junctus eſt, invalida exiſtit; *c. Sane 2. de Cle-*

10 *ricis conjugatis*. Immo ſi Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus habeat Beneficium, & poſtea contrahat matrimonium, illud ipſo Jure perdit; *c. Si quis Clericorum 1. c. Quod a te 3. de Clericis conjugatis.*

11 Quinto, ut eligendus, ſeu promovendus habeat ſaltem tantam ſcientiam, ſeu rerum agendarum notitiam, quanta eſt neceſſaria, & ſufficiens ad rite exequendum officium, ad quod eligitur, ſeu promovetur, ut colligitur *ex c. Cum in cunctis 7. de election. & c. Præcipimus 10. diſt. 34. & c. Non confidat 59. diſt. 50.* Rota *part. 17. recent. dec. 217. n. 6.* Multæ 12 aliæ ſunt qualitates in promovendis ad Beneficia Eccleſiaſtica requiſitæ, quæ magis patebunt *a n. 65. uſque ad 90.* ubi enumerabuntur omnes inſtabiles ad illa aſſequenda.

Beneficia Eccleſiaſtica non niſi dignis, & 13 idoneis ſunt conferenda; Sic *Doctores communiter*; Recte enim rationi adverſatur aſſumere Perſonam inidoneam, & indignam ad Officium ſpirituale, & conſequenter ad Beneficium Eccleſiaſticum, quod datur propter Officium *ex c. Quia per ambitioſam 15. de reſcriptis in 6.* Unde *in c. Grave nimis 29. de Præbend.* graviter arguitur contraria quorundam praxis, præciſis his verbis: *Grave nimis eſt, & abſurdum, quod quidam Eccleſiarum Prælati, cum poſſint viros idoneos ad Eccleſiaſtica Beneficia promovere, aſſumere non verentur indignos, quibus nec morum honeſtas, nec litterarum ſcientia ſuffragantur; carnalitatis ſequentes affectum, non judicium rationis; unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat;* Et expreſſe Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. c. 3.* his verbis: *Inferiora Beneficia Eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia, perſonis dignis, & habilibus, & quæ in loco reſidere, ac per ſe ipſos curam ipſam exercere valeant, juxta Conſtitutionem Alexandri III. in Lateranenſi, quæ incipit,* Quia nonnulli, *& aliam Gregorii Decimi in Generali Lugudnenſi Concilio, quæ incipit,* Licet Canon, *editam conſerantur; aliter autem facta collatio, ſive proviſio omnino irritatur, & Ordinarius collator pœnas Conſtitutionis Concilii generalis, quæ incipit,* Grave nimis, *ſe noverit incurſurum*. Hinc 14 qui promovet indignum ad quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum, peccat mortaliter, cum ut patet, cit. Conc. Trident. Lateranenſe, & Lugdunen. ſevere præcipiant, ut Beneficia conferantur dignis, alioquin promovens indignum incurrat pœnas indictas a Concilio Generali in cit. *c. Grave nimis*. Tum quia talis indignorum promotio cadit in grave damnum Eccleſiarum, ut ex verbis cit. *c. Grave nimis*, ibi: *Unde quanta Eccleſiis damna proveniant, nemo ſanæ mentis ignorat*. Quibus 15 Eccleſiis debetur reſtitutio, uti habet *Communis* cum Garcia *part. 7. c. 16. n. 47.* Filliucio *tract. 41. n. 183.* Caſtropal. *tract. 13. dec. 2. pag. 11. §. 4. num. 1.* Ac tenentur damna il- 16 la compenſare ante omnes indigni, qui procurarunt ſibi Beneficia; poſt indignos, illi, qui injuſte talia Beneficia ipſis indignis contule-

tulerunt; denique Cooperatores. ☞ Propoſito dubio, an aliquando eligi poſſit indignus ad quævis Beneficia, quando ſcilicet alias eligendus eſſet indigniſſimus, a quo Eccleſiæ graviſſima mala imminerent, affirmativam ſententiam, tanquam ſatis probabilem, ſuſtinet cum Lugo, & Leſſio P. Gerunda *de Epiſc. tom. 2. lib. 6. diſp. 6. c. 2. n. 22. cum ſeqq.* & Diana *P. 11. tr. 4. reſol.* 38. Immo licere eligere in Parochum, vel Epiſcopum hominem plane improbum, & infamem concubinarium, quando nullo modo reperitur alius idoneus ad miniſtranda Sacramenta, docet Peyrinus *tom. 1. de ſubdito qu. 1. cap. 31. §. 3. concl. 3.* Sed contrarium mordicus defendit Malderus *in 2. 2. tr. 9. cap. 2. dub. 6.* & Thomas Hurtadus *var. tom. 2. tr. 12. cap. 1. §. 5. num.* 1472. ☜

17 Immo peccant mortaliter eligentes, ſeu promoventes ad Beneficia Eccleſiaſtica minus di-
18 gnum prætermiſſo digniore. Electores enim, Patroni, & collatores Beneficiorum, præſertim curatorum, quantum in ipſis eſt, ſive in ipſorum libera diſpoſitione, tenentur in conſcientia ad præferendum inter dignos digniorem, ſeu quem magis Eccleſiæ utilem ipſi judicaverint. Colligitur *ex Metropolitana*, 19. *diſt.* 63. ibi: *Optimus ordinetur*. Concordat *c. Licet* 15. *cauſ.* 8. *q.* 1. ibi: *Qui præſtantior eſt ex omni populo, qui doctior, qui ſanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad*
19 *Sacerdotium*. Unde Innocentius Tertius *in cap. Unico, Ut Eccleſiaſtica Beneficia, §. omnibus*, arguit ut culpabilem Archiepiſcopum Mediolanenſem, ex quo non contulerit, ut debebat, Beneficium magis idoneo. Ibi: *Te in tribus comperimus fuiſſe culpabilem... quia non ex affectu carnali, ſed diſcreto judicio debuiſti Eccleſiaſticum Officium, & Beneficium in Perſona*
20 *magis idonea diſpenſare*. Et Tridentinum Concilium *ſeſſ. 24. c. 1. de reformat.* loquens de iis, quibus competit Jus electionis, *monet, ut in primis meminerint nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem utilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoveri ſtudeant; eoſque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curaverint.* Et *c.* 18. *ejuſdem ſeſſ.* 24 *de reform.* expreſſe decernit, ut in delectu Parochorum Epiſcopus digniorem præ cæteris etiam dignis eligat: *Peracto deinde examine renuncientur quotquot ab his idonei judicati fuerint, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis. Ex hiſque Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverint. Atque illi, & non alteri collatio Eccleſiæ ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam conferre.* Inſuper addens, etiam Patronos tene- 21
ri ad præſentandum Epiſcopo pro Beneficiis curatis, quem digniorem judicaverint: *Si vero Jurispatronatus Eccleſiaſtici erit, ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Epiſcopo præſentari teneatur, ut ab eo inſtituatur; Cum vero inſtitutio ab alio, quam ab Epiſcopo erit facienda, tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat*. Hic S. Pius V. in Conſtit. inc. *In con-* 22
ferendis Beneficiis Jus appellationis ad Metropolitanum, Sedemve Apoſtolicam concedit illi, qui ſe Epiſcopi judicio, & electione læſum exiſtimabit, ut cognita injuſtitia, electio minus digni annulletur in favorem dignioris. *Ut autem non ſolum dignis, ſed magis idoneis repertis juxta ejuſdem Concilii Decretum.... Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ſi Epiſcopus minus habilem, poſtpoſitis magis idoneis, elegerit, poſſint ii, qui rejecti fuerint, a mala electione hujuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, uti noſtrum, & Sedis hujuſmodi delegatum, aut alias ad ipſam Sedem Apoſtolicam appellare, ac præelectum ad novum examen coram ipſo appellationis Judice, & ejus Examinatoribus provocare, & conſtito de prioris eligentis irrationabili judicio, eoque revocato, Parochialis magis idoneo per eumdem Judicem appellationis auctoritate noſtra.... conferatur.*
Ad hoc potiſſimum etiam facit propoſitio 45. 23
inter damnatas *ab* Innocentio XI. *die 2. Martii 1679.* his verbis: *Cum dixit* Concilium Tridentinum *eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium, vel primo videtur per hoc digniores non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo pro poſitivo; vel ſecundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos, vel tandem loquitur tertio, quando fit Concurſus.*

Accedit ratio, quia cum in collatione Be- 24
neficiorum præfertur minus dignus digniori, fit acceptio Perſonarum in re gravi, ut docent S. Thomas *2. 2. q. 63. art. 2. ad 3.* præſe-

ren-

rendo enim Perſonam dignam digniori pro motivo præferendi acceptatur aliquid velut cauſſa, quod cauſſa non eſt, & circumſtantia nihil conferens ad cauſſam ſubſtituitur pro circumſtantia conferente ad cauſſam; & per hoc D. Thomas 2. 2. *q.* 185. *art.* 3. adducit hæc verba S. Hieronymi: *Quidam non quærunt eos in Eccleſia columnas erigere, quos plus cognoſcunt Eccleſiæ prodeſſe, ſed quos ipſi amant, vel quorum ſunt obſequiis deliniti, vel dediti, vel pro quibus majorum quiſpiam rogaverit, & (ut deteriora taceam) qui ut Clerici fierent, muneribus impetrarunt; hoc autem pertinet ad acceptionem Perſonarum, quæ in talibus eſt grave*
25 *peccatum*. Unde qui in conferendis Beneficiis, præſertim Curatis, per acceptionem Perſonarum, aut alio ſimili motivo, dignioribus minus dignos anteponunt, non minus rei ſint,
26 ac ſi ea pretio venderent. Hinc a Sanctis Patribus idipſum ſemper fuit damnatum, ut patet per laudata verba S. Hieronymi adducta a S. Thoma, & per ſequentia verba S. Auguſtini *Epiſt.* 167. *alias* 29. *n.* 18. ubi exponens hæc verba S. Jacobi Apoſtoli *c.* 2. *n.* 1. *Epiſt. ſuæ Catholicæ: Nolite in Perſonarum acceptione habere fidem Domini Jeſu Chriſti gloriæ*, ſic ait: *Nec ſane, quantum arbitror, putandum eſt leve eſſe peccatum in Perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſi illam diſtantiam ſedendi, ac ſtandi ad honores Eccleſiaſticos conferamus; Quis enim ferat eligi divitem ad ſedem honoris Eccleſiæ, con-*
27 *tempto paupere inſtructiore, atque ſanctiore?* Tum quia habentes Jus eligendi, non ſunt Domini Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ſed tantum *diſpenſatores Myſteriorum Dei*, ſeu Jurium ſpiritualium; juxta Divum Paulum 1. *ad Corinth.* 4. ſicque tenentur Jure naturali, atque vi officii diſpenſationis conſulere bono communi, ſive Eccleſiæ omni meliori modo; eo vel maxime, quod diſpenſationes ſpiritualium principalius ordinantur ad utilitatem communem, juxta eumdem Divum Paulum 1. *ad Corinth.* 12. *Unicuique datur manifeſtatio ſpiritus ad utilitatem;* Atqui hoc non præſtant, quando ad Eccleſiam & regimen animarum ſcienter eligunt minus dignum, prætermiſſo digniori, & magis idoneo, adeoque &c. * Non audeo tamen aſſerere (ſubdit hic Joſephus Maria Maraviglia *Lege* 165. *Prudentiæ Epiſcopalis*) Non audeo tamen aſſerere, quod affirmant Cajet. Salon. Molin. Guttierez, Vaſquez, Fernandez, & alii apud Dianam *tract.* 4. *miſcell. reſolut.* 210. *fol.* 150. Epiſcopos illos, qui ſpectatis omnibus requiſitis etiam per examen non conferunt Beneficia dignioribus, teneri ſingulis annis ad reſtitutionem eorum fructuum, quibus fruuntur minus digni, cum cenſeantur dignioribus ſurrepti, quia jam per Concurſum jus adquiſierant; ſuppono enim jus ad Beneficia obtinenda eſſe æquale in omnibus concurrentibus dignis, licet fortaſſe non dicatur æquale in comparatione digniorum, qui videntur jus amplius habere, quam ſoli digni, cui tamen juri ſupplere poteſt vis, & liberum arbitrium, quod a pleriſque conceditur Epiſcopis, eligendi dignos etiam in comparatione digniorum, quæ electio, ſi fiat, cum ſit ſecundum juſtitiam, non imponit Epiſcopis aliquam reſtituendi obligationem. Additur, quod ſecundum Doctrinam obligantem Epiſcopos ad reſtitutionem, ſi in Beneficiis Curatis omittant digniores, non imponitur eadem obligatio in aliis Beneficiis, & tamen digniores ſemper retinent ad illa jus intrinſecum majus, ratione majoris dignitatis; nec videtur diſpar ratio ratione juris, & Juſtitiæ; unde colligitur, quod ſi non eſt obligatio reſtitutionis in Epiſcopis pro aliis Beneficiis, neque ſit pro Curatis, & ad ſummum poſſet dici cum aliquibus Epiſcopos peccare contra debitum fidelitatis, ratione malæ adminiſtrationis ex officio, ſi dignis poſtponerent digniores, quod tamen neque ita facile admittendum eſt. In foro tamen externo collatio Beneficii Curati digno facta, prætermiſſo digniori, hoc conquerente, & probante ſolet revocari; & affert Diana *l. c.* declarationes Sacræ Rotæ *in una Tudenſi* 18. Aprilis 1603. coram Sacrato, & *in una Vertunenſi* 18. Decembris 1581. coram Gypſio, & alias ejuſmodi Doctorum obſervationes ad *Decret.* Gregorii XV. quæ omnia indicant collationes ejuſmodi non probari, quod teſtatur etiam Jo: Valerius *in differen. utriuſque fori*. ☞ Hæc Auctor ſupra laudatus. Notandum præterea, primo, quod qui Beneficii Eccleſiaſtici collatorem jam determinatum ad conferendum alteri digniori, non vi, & fraude, ſed tantum ſuaſione, & precibus, vel etiam muneribus inducit, ut ſibi, vel amico minus digno conferat, quamvis peccet, non tenetur ad reſtitutionem; quia relinquit collatorem in ſua libertate, neque facit injuriam alteri, etiamſi ex odio id faciat, quia odium non eſt contra juſtitiam, ſed contra caritatem; Leſſius *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *num.* 128. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 5. *qu.* 7. *punct.* 2. Navarrus *in Manuali c.* 17. *num.* 72. Sa *verb. Reſtitutio n.* 22. Sotus *de Juſt. lib.* 4. *q.* 6. *art.* 3. Turrianus *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 16. *dub.* 1. *n.* 5. & 7.

& 7. Layman *Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tr. 2. cap. 7. n. 1.* Sylvius *in 2. 2. D. Th. qu. 62. art. 2. q. 25. concl. 2.* Filliucius *tom. 2. tr. 32. c. 8. n. 185.* & alii apud Dianam *P. 3. tr. 5. reſol. 53. & tr. 6. reſol. 34. & P. 11. tr. 4. reſol. 36.*

Notandum ſecundo, quod qui ſe agnoſcit minus dignum, poteſt ſe offerre ad Beneficium obtinendum, non petendo abſolute, ut ſibi conferatur, ſed relinquendo totum judicium electori, ſeu collatori; ut docet Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 41. num. 70.* Si autem in Concurſu minus dignus eligatur, prætermiſſo digniori, poteſt ille ſine peccato mortali Beneficium, & Cathedram acceptare. Ita Sotus *de Juſt. lib. 3. qu. 6. art. 2. poſt 9. concl.* & Turrianus *tom. 2. in 2. 2. diſp. 22. dub. 3. num. 8.* qui *num. 4.* notat hoc procedere poſt electionem, nam ante electionem minus dignus, quando certo agnoſcit ex proprio, & aliorum judicio ſe eſſe minus dignum, omnibus conſideratis, non poteſt petere Præbendam, ſeu Beneficium curatum; petit enim rem injuſtam, quam Electores non poſſunt facere abſque peccato ſimul, & damno tertiæ perſonæ. Quod juxta Ledeſmam *in ſumma tom. 2. tr. 7. concl. 7. diffic. 19.* & Sylvium *in 2. 2. qu. 63. art. 2. concl. 4.* intelligi debet, quando certe, & manifeſte alius eſt dignior. Nam ſi alterius major idoneitas ſit dubia, putetque minus dignus Examinatores poſſe aliquid in illo advertere, ob quod eum judicent æque dignum, non peccat bona fide ſe præſentans, remque totam Examinatorum judicio relinquens.

Notandum tertio, quod Examinatores non tenentur indicare digniorem, niſi Epiſcopus id poſtulet, ut faciat electionem Eccleſiæ utiliorem. Ita Maſſobrius *in praxi, Requiſ. 4. dub. 3. n. 2.* Venerus *in exam. Epiſc. lib. 4. c. 25. n. 21.* Lotterius *de re Benefic. tom. 1. lib. 2. qu. 31. n. 98.* Vivianus *in praxi juris, Part. 2. lib. 10. c. 1. n. 45.* & Garcias *de Beneſ. tom. 2. part. 9. n. 108. & ſequ.* Certe Congregatio Concilii, apud Marzillam *lib. 1. tit. 2. c. 19.* cenſuit non pertinere ad Examinatores, ſed ad ſolum Epiſcopum judicare, quis ex concurrentibus ad Parochialem ſit magis idoneus; & in Conc. Trid. *ſeſſ. 24. c. 18.* tantum habetur, ut Examinatores peracto examine renuncient Epiſcopo quoſcumque ab his idonei judicati fuerint. ☜

28 Notanter tamen ſub *n. 18.* fuit dictum *Beneficiorum præſertim Curatorum;* quia loquendo de Beneficiis ſimplicibus, & nullam Curam animarum habentibus, non eſſe peccatum mortale ipſa conferre Perſonis dignis omiſſis dignioribus, tenent permulti Doctores, ut Garcias *part. 7. de Beneficiis cap. 17. n. 16.* Navarrus *lib. 2. de reſtitut. c. 2. n. 172. & 182.* Guttier. *Canon. quæſt. lib 2. c. 11. num. 12. col. 2.* Lugo *diſput. 35. de juſtit. & jur. ſect. 2. num. 20.* Leſſius *lib. 2. de juſtit. & jur. c. 34. dubit. 14.* Layman *lib. 4. tract. 2. c. 15. num. 8.* Molina *de primogen. lib. 2. c. 5. num. 55.* Felix Poteſt. *tom. 1. part. 2. num. 1358.* Diana *part. 2. tract. 7. Miſcellan. reſolut.* Sanchez, & alii cum Barboſa *part. 3. de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 60. num. 103.* Et ratio eſt, quia neque 29
Concil. Trident. *cit. ſeſſ. 24. c. 1. & 18.* nec S. Pius V. *in cit. Conſtit.* incip. *In conferendis*, nec dicta propoſitio damnata ab Innocentio XI. *die 2. Mart. 1679.* loquitur de Beneficiis ſimplicibus, ſed ſolum de Curatis; Inſuper pe- 30
riculum tanti mali inde non imminet; neque ex iis adeo pendet bonum Eccleſiæ, ſicuti fit in Curatis: ac proinde facilius poteſt excuſari Elector, qui ſemel, atque iterum digniorem prætermittit, dummodo alter ſit vere dignus, & idoneus; Et ſic abſolute tenet Rota *part. 10. recent. dec. 262. n. 1.* dicens præciſe, quod dignus in Beneficiis ſimplicibus eligi poteſt omiſſo digniori, ex quo antiqua Jura admodum ſint dubia propter conſuetudinem introductam a Papa præferendi in hujuſmodi Beneficiis dignos dignioribus, qua videtur abrogata diſpoſitio contraria Innocent. III. loquens de Beneficiis non Curatis *in c. 1. §. Circa, ut Beneficia ſine diminution. conferant.* De Jure autem Divino, & naturali, ſecluſa ordinatione Eccleſiæ, Beneficia non videntur eſſe bona communia, & præmia meritorum; nec eſt præceptum, ut dentur dignioribus: quod ſi aliud diceremus, omnes fere Prælati eſſent in ſtatu damnationis providentes Beneficia ſimplicia dignis, prætermiſſis dignioribus, quæ acerbiſſima profecto eſſet ſententia; Hactenus Rota *citata deciſ. 262. num. 1. & 2.* quæ tamen *ib. ſub n. 8.* dicit, quod tutius eſt etiam Beneficia ſimplicia adjudicare dignioribus.

☞ Atque hæc obligatio eligendi digniorem extenditur etiam ad reſignantem ſuum Beneficium in favorem alterius, ut tenent Navarrus *in Miſcellan. 38. n. 7.* Sot. *de juſt. lib. 3. qu. 6. art. 2. in fin.* & Vaſquez *opuſc. de beneſ. c. 2. §. 4. dub. 7. n. 100.* ubi ait; *Cavere debent renunciantes, ne prætextu conſanguinitatis, vel alia via, prætextu majoris penſionis renuncient Beneficium indigno, aut ſaltem minus digno. Ut enim ſupra diximus, ſicut electores,*

ita.

iſta & renunciantes tenentur conſideratis omnibus digniorem eligere, in quo forſan plura peccata committuntur, quam advertantur. Hæc Vaſquez. Sed contrariam opinionem amplexi ſunt Regin. *tom.* 1. *lib.* 30. *tr.* 3. *c.* 14. *n.* 170. Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 13. *n.* 61. & Malderus *in* 2. 2. *tr.* 9. *c.* 2. *dub.* 7. qui citat Cajetanum, Sa, & Salonium. Ratio eſt quia, cum iſte reſignans non ſi diſtributor, ſi jure permittatur in favorem reſignare, poteſt reſignare digno, cui voluerit: neque hic eſt locus concurſui, tanquam ad commune bonum, ex parte totius diſtribuendum, ſed pars parti jus ſuum transfert. Unde patet etiam tunc collatorem non peccaturum acquieſcendo reſignationi factæ in favorem minus digni, relicto digniore; & ſic Petrus de Aragona *in* 2. 2. *qu.* 63. *art.* 2. ait, hanc ſententiam eſſe conformem praxi receptæ, etiam ipſius Summi Pontificis.

31 Notanter etiam ſub *eodem num.* 18. fuit dictum, *quantum in ipſis eſt*. Nam in Beneficiis patrimonialibus, ſive quæ ex primæva fundatione, ſtatuto, vel conſuetudine, certo Perſonarum generi v. g. talis Familiæ, Patriæ, Civitatis, ſeu loci conferenda ſunt, id obſervari debet, dummodo adſint idonei, qui ex tali genere inſtitui poſſint, non obſtante quod alii meliores, ſed extranei, reperiantur; cum diſpoſitioni Sacrorum Canonum non repugnet, quod ex aliqua vocata familia, & natione idonei, & habiles præferantur extraneis; Rota *part.* 11. *recent. deciſ.* 120. *num.* 10. *deciſ.*
32 122. *num.* 11. *&* 12. *deciſ.* 130. *num.* 7. Deinde quando Patronus Laicus præſentat Clericum dignum ad Beneficium etiam Curatum, tenetur eum Epiſcopus inſtituere, non obſtante quod judicet aliquem alium fore digniorem, *arg. cap. Cum nobis* §. *His igitur*, *& cap. Cum dilectus* 32. *de election.* & Communis Docto-
33 rum. Immo præferendus eſt præſentatus a pluribus in diſcordia Patronorum, dummodo ſit idoneus, & dignus, licet alius præſentatus ſit dignior; Rota *part.* 8. *tom.* 1. *dec.* 235. *num.* 7.
34 *& part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 298. *num.* 8. *&* 9. Et Patronum Laicum ad Parochialem ſui Jurispatronatus non teneri præſentare digniorem, ſed ſufficere dignum, ſeu idoneum, reſolvunt Lambertin. *de Jurepatronat. part.* 1. *lib.* 2. *qu.* 10. *art.* 3. *n.* 17. Petr. Navarr. *de reſtit. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 150. Bann. 2. 2. *q.* 63. *dub.* 4. Pet. de Ledeſma *in ſumm. part.* 2. *tract.* 7. *cap.* 2. *concluſ.* 7. *different.* 9. Garcias *de Beneficiis part.* 7. *cap.* 16. *n.* 19. Aloyſ. Riccius *in deciſ. Cur. Archiep. Neap. part.* 3. *deciſ.* 306. *n.* 4. Joan. Valer. *de differ. inter utrumque Forum, verb. electio, differ.* 2. Barboſa *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *Concil. Trident. num.* 132. Felix Poteſt. *tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 4. *num.* 1359. Et Gloſſa *in cap. Quoniam* 3. *de jurepatronatus*, *verb. Qui majoribus*, & ibi Hoſtienſ. *n.* 5. *verb. Eligitur*, & ibidem Fagnan. *num.* 15. Et hanc partem non obſcure approbavit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform.* Nam ut recte ait Fagnanus *in cit. cap. Quoniam num.* 15. etſi in Parochialibus liberæ 35 collationis & Jurispatronatus Eccleſiaſtici juſſerit digniorem eſſe eligendum; tamen in Eccleſiis Jurispatronatus Laicorum voluit ſatis eſſe, ut Præſentatus ab Examinatoribus Synodalibus examinetur, & idoneus repertus admittatur, ibi: *Quod ſi Jurispatronatus Laicorum fuerit, debeat qui a Patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti*. Sunt præciſa verba Concilii.

Notanter pariter ſub *eodem n.* 18. fuit di- 36
ctum *ſeu quem magis Eccleſiæ utilem judicaverint*, quia non tenetur quis aſſumere ſimpliciter meliorem, ſed meliorem quo ad regimen Eccleſiæ, qui ſcilicet poſſit Eccleſiam, & inſtruere, & defendere, & pacifice gubernare, prout dixit D. Thomas 2. 2. *qu.* 63. *art.* 2. *& qu.* 185. *art.* 3. & expreſſe *quodlibeto* 6. *art.* 9. *in corpore* his verbis: *Non ergo Epiſcopus tenetur ſemper dare meliori ſimpliciter, ſed tenetur dare quo ad hoc*, quia ut dicit ibidem ipſe S. Doctor, *contingit quandoque aliquem eſſe meliorem ſimpliciter, qui tamen non eſt melior quantum ad hoc, quod Beneficium percipiat, quia alius forte poteſt Eccleſiam magis juvare, vel per conſilium Sapientiæ, vel per auxilium potentiæ, vel quia ſervivit Eccleſiæ*. Unde & 37
Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformat.* notanter monet eos a Promotoribus eſſe promovendos ad Eccleſias, *quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint*. Nam ma- 38
jor hæc dignitas eſt deſumenda per comparationem ad bonum commune. *Contingit enim*, dicit S. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *in corp. Contingit enim quandoque, quod ille, qui eſt minus ſanctus, & minus ſciens, poteſt magis conferre ad bonum commune propter potentiam, vel induſtriam ſæcularem, vel propter aliquid hujuſmodi*. Et ſic quam- 39
vis aliquis quoad aliqua ſit minus dignus, tamen poteſt cenſeri eſſe dignior, v. g. ſi ſit ex Patria, ſi ſit gratior Populo, Feudatario, & hujuſmodi. Unde advertendum eſt pro dicto- 40
rum intelligentia, quod reſpectu Beneficii Eccleſiaſtici obtinendi ille dicitur *indignus*, cui deeſt aliqua ex qualitatibus ad miniſterium Be-

ne-

neficiale requiſitis, ſeu qui non poteſt ſatisfa-
41 cere tali muneri. *Dignus* dicitur, qui habet ſufficientiam, omneſque qualitates ad mini-
42 ſterium Beneficiale requiſitas. *Dignior* tandem dicitur, qui comparatione aliorum, majorem ſufficientiam, aptitudinemque ad adminiſtrandum habere dignoſcitur, quique conſideratis omnibus dotibus animæ, & corporis, aliiſque circumſtantiis, futurus Eccleſiæ utilior creditur.

43 Unde hic juvat adducere præcipuas conſiderabiles qualitates, propter quas poteſt aliquis, cæteris paribus, cenſeri dignior, ut alteri præ-
44 feratur in collatione Beneficii. Primo, qui eſt de gremio Eccleſiæ præfertur alteri, qui non ſit de eodem gremio; & indigena ſeu oriundus alienigenæ & forenſi; *cap. Nullus* 13. *diſt.* 61. ibi: *Tunc autem alter de altera eligatur Eccleſia, ſi de Civitatis ipſius Clero nullus (quod evenire non credimus) dignus poterit reperiri*; *cap. Obitum* 16. *eadem diſt.* 61. ibi: *Commonemus etiam Fraternitatem tuam, ut nullum de alia eligi permittas Eccleſia, niſi forte inter Clericos ipſius Civitatis .... nullus dignus (quod evenire non credimus) poterit inveniri*; *cap. Hortamur* 8. *diſt.* 71. ibi: *Hortamur Chriſtianitatem veſtram juxta ſanctorum Canonum inſtituta, ut in Eccleſiis a vobis fundatis, aliunde veniens Presbyter non ſuſcipiatur*; *cap. Ne pro defectu* 41. *de electione.* ibi: *De Perſona idonea ipſius quidem Eccleſiæ, vel alterius, ſi digna non reperiatur in illa, canonice ordinare*; *cap. Bonæ memoriæ* 4. *de poſtulatione Prælat.* ibi: *Nec vellemus ei præficere alienum*. *Et Regul. Cancellariæ* 17. *de concurrentibus in data*, ibi; *Et ſimiliter cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœceſanus non Diœceſano præferantur*, & Rota *p.* 3. *deciſ.* 61. *n.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 337. *n.* 2. *part.* 12. *deciſ.* 160. *num.* 6. *part.* 17. *deciſ.* 293. *num.* 18. & S. Thomas 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 4. *in fine*, ubi ad hoc propoſitum adducit illud *Deuteronomii* 17. *Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non ſit Frater tuus*; præſumitur enim indigenam, & patritrum propriam Civitatem, & Eccleſiam magis diligere, & a populo plus amari, ut dicit S. Thomas *loc. cit.* his verbis: *Ille, qui de gremio Eccleſiæ aſſumitur, ut in pluribus conſuevit eſſe utilior, quantum ad bonum commune, quia magis diligit Eccleſiam, in qua eſt nutritus*.

45 Secundo, præfertur ille de cujus bonis fundata eſt Eccleſia; *cap. Hortamur* 8. *diſt.* 71. ibi: *Hortamur Chriſtianitatem veſtram juxta Sanctorum Canonum inſtituta, ut in Eccleſiis a vobis fundatis, aliunde veniens Presbyter non ſuſcipiatur*: & Gloſſa *in cap. Neminem* 1. *diſt.* 70. *verb. ſive poſſeſſionis*, ibi: *Quia potius ſunt illi Clerici inſtituendi, de quorum bonis fundata eſt Eccleſia, arg. cap. Cum adeo* 17. *de Reſcriptis*; *& cap. Cum in officiis* 7. *de Teſtamentis*; Rota *p.* 3. *deciſ.* 232. *n.* 13.

Tertio, inſerviens Eccleſiæ, & benemeri- 46
tus ejuſdem præfertur non inſervienti; Rota *part.* 10. *deciſ.* 171. *n.* 5. *&* 6. *part.* 17. *deciſ.* 252. *n.* 14. ſervitium enim Eccleſiæ valde attenditur; Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 584. *n.* 3.
Eo vel maxime, quia debet talis Perſona quæ- 47
ri, quæ poſſit reſidere in loco, & curam Eccleſiæ per ſeipſam valeat exercere; *cap. Quia nonnulli* 3. *& cap. Relatum* 4. *de Clericis non reſidentibus*; ſicuti præſumitur de benemeritis
Eccleſiæ, & ei ſolitis inſervire; Immo ſi ſta- 48
tutum Eccleſiæ mandet, ut ejus Beneficia debeantur eidem inſervientibus, tunc collatio prædictis debetur; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 337. *num.* 1.

Quarto, Doctor, ſeu graduatus præfertur 49
non Doctori, & non graduato; Rota *part.* 5. *dec.* 61. *n.* 3. *par.* 10. *dec.* 171. *n.* 15. *part.* 12. *deciſ.* 62. *n.* 9. Regul. Cancellariæ 17. *de concurrentibus in data*, ibi: *Alius graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, Be-
neficiorum aſſecutione præferantur*. Niſi gradus 50
Doctoratus fuerit aſſecutus lite pendente; Rota *part.* 10. *deciſ.* 171. *num.* 19. Nota tamen gradum in Theologia non facere quem eſſe præ-
ferendum Sacerdoti; Rota *ibid.* *n.* 18. Quin- 51
immo gradus Bacalaureatus obtentus ab habentibus facultatem conferendi, ſi ſtudiis laureatus non incubuerit, non juvat ad prælationem; Rota *part.* 11. *deciſ.* 240. *num.* 4.

Quinto, approbatus ad curam animarum, 52
præfertur non approbato; Rota *part.* 11. *dec.*
232. *n.* 11. *part.* 22. *dec.* 62. *n.* 8. Exercitium 53
enim Curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum valde attenditur ad effectum prælationis; Rota *part.* 11. *dec.* 225. *num.* 2. *dec.* 295. *num.* 7. & præcipue in Beneficiis Curatis; Rota *part.* 12. *dec.* 160. *n.* 7.

Sexto, Confeſſarius approbatus ad audien- 54
das Confeſſiones præfertur non approbato, neque habenti facultatem illas audiendi; Rota *p.* 11. *dec.* 295. *n.* 6. *p.* 12. *dec.* 62. *n.* 6.

Septimo, non Beneficiatus præfertur Benefi- 55
ciato; Rota *part.* 3. *dec.* 62. *num.* 4. *part.* 11. *dec.* 210. *num.* 22. *& dec.* 295. *num.* 8. *par.* 12. *deciſ.* 160. *n.* 3. *& dec.* 177. *n.* 2. *& dec.* 301. *n.* 9. *par.* 17. *dec.* 393. *n.* 19. Regul. Cancella-

riæ 17. *de concurrentibus in data*, ibi: *Non Beneficiati Beneficiatis beneficiorum aſſecutione*
56 *præferantur*. Præſertim ubi non Beneficiatus ſit pauper in concurſu Beneficiati; Rota *part.* 10. *dec.* 356. *n.* 8. Fortius vero ſi Beneficia plura, & magni valoris poſſideat; Rota *part.* 12. *deciſ.* 120. *n.* 5. & 9. Pauper enim præfertur in concurſu divitis; Rota *part.* 12. *dec.* 160. *n.* 3. *dec.* 177. *n.* 3. *par.* 17. *dec.* 393. *n.* 19. *par.* 18. *tom.* 2. *dec.* 584. *n.* 2. juxta text. *in cap. Is cui* 19. *de Præbend. in* 6. not. Gloſſ. *in cap. Dudum* 14. *de election. Verb. Intitulatam*.

57 Octavo, Senior præfertur juniori; Rota *part.* 3. *dec.* 61. *n.* 1. *part.* 10. *dec.* 171. *n.* 4. *par.* 11. *dec.* 225. *n.* 2. & *dec.* 232. *n.* 10. *par.* 12. *dec.* 160. *n.* 4. Major enim ætas majorem arguit prudentiam, experientiam, & maturitatem; Rota *par.* 12. *dec.* 62. *n.* 3. & ideo in Beneficiis obtinet prælationem; Rota *part.* 11. *dec.* 294. *n.* 3. & *dec.* 296. *ſub n.* 4.

58 Nono, præſens in Curia præfertur abſenti; *Regula Cancellariæ* 17. *de concurrentibus in data*, ibi: *Ac inter Perſonas alias in Curia præſentes abſentibus ab ea . . . beneficiorum aſſecutione præferuntur*; Rota *par.* 3. *dec.* 219. *n.* 5. *part.* 16. *dec.* 238. *n.* 9. *par.* 17. *dec.* 252. *n.* 17. & *dec.* 393. *n.* 20. *par.* 18. *tom.* 2. *dec.* 461. *n.* 2. & *ſeq.*

59 Decimo, Nobilis præfertur minus nobili; Rota *par.* 3. *dec.* 61. *n.* 7. & *dec.* 219. *n.* 5. *part.* 18. *tom.* 2. *dec.* 461. *num.* 2. & *ſeq.* & *dec.* 584. *num.* 2.

60 Undecimo, Sacerdos præfertur non Sacerdoti; Rota *part.* 3. *dec.* 61. *n.* 4. *part.* 12. *dec.* 62.
61 *n.* 4. & *dec.* 160. *n.* 4. Etiamſi Beneficium non ſit Sacerdotale; Rota *par.* 12. *dec.* 62. *n.* 5.
62 & *dec.* 240. *n.* 5. Sacerdos etiam repertus habilis ſemper præfertur ſimplici Clerico; Rota
63 *par.* 16. *dec.* 203. *n.* 5. Quandoque tamen præfertur Clericus etiam factus immediate ante examen, ſi cæteris doctior, & habilior ab Examinatoribus reputetur, quando Conſtitutio Synodalis diſponit, ut Beneficium habere debeat, qui alios ſcientia excellit; Rota *par.* 19. *tom.* 1. *dec.* 115. *n.* 11.

64 Duodecimo, Sacerdos antiquior præfertur Sacerdoti juniori; Rota *part.* 11. *dec.* 225. *n.* 1. & *dec.* 296. *ſub n.* 4. *par.* 11. *dec.* 62. *num.* 6. niſi agatur de Beneficio, in quo ſolum requiritur, quod quis ſit Presbyter, & idoneus; Rota *part.* 2. *dec.* 481. *n.* 1.

65 Inhabiles, & incapaces ad Beneficia Eccleſiaſtica aſſequenda ſunt: Primo, Hæretici, eorumque fautores, receptores, defenſores, nec non Filii eorum uſque ad ſecundam generationem: *cap. Quicumque* 2. *de Hæreticis in* 6. §. *Hæretici autem*, ibi: *Hæretici autem, credentes, receptores, defenſores, & fautores eorum, ipſorumque Filii uſque ad ſecundam generationem ad nullum Eccleſiaſticum Beneficium, ſeu Officium publicum admittantur: Quod ſi ſecus actum fuerit, decernimus irritum, & inane*; Sic etiam 66
Schiſmatici; *arg. cap. Quia diligentia* 5. *de electione*. ubi electio Schiſmatici ad unionem Eccleſiæ redeuntis diſpenſatione ſolum permittitur confirmari, ac notat Abbas *ibid. num.* 1. & Barboſa *n.* 2. & alii; Paulus IV. *in Conſtitut.* incip. *Cum ex Apoſtolatus* edita 15. *Kalendas Martii* 1559. in qua ſtatuitur, ut Hæretici, & Schiſmatici ultra ſententias, & pœnas a variis Pontificibus inflictas, ſint ipſo Jure privati omnibus Eccleſiis, etiam Cathedralibus, Metropolitanis, Parochialibus, ac quibuſcumque dignitatibus, & Beneficiis Eccleſiaſticis; S. Pius V. in Conſtit. etiam incip. *Cum ex Apoſtolatus*, edita 6. *Kalend. Februarii* 1567. reſervavit Sedi Apoſtolicæ Beneficia propter Hæreſim vacantia, declaravitque illa non comprehendi in impetrationibus, in quibus modus vacationis propter crimen Hæreſis non ſit expreſſus; Gregorius XIII. in Conſtit. incip. *In Eccleſiis*, edita *Idibus Novembr.* 1580. decrevit diſpoſitiones Beneficiorum factas Apoſtolica, vel ordinaria auctoritate in Perſonam Hæreticorum, aut ab eis deſcendentium, vires, & effectum non habere, & Beneficia hujuſmodi uti prius vacare. Unde licet Conci- 67
lium Conſtantienſe habilitaſſet Schiſmaticos ad Beneficia conferenda, vel obtinenda, & illius diſpoſitio ſublata non eſſet ex Concilio Lateranenſi; Tamen cum in hoc contrarium decer- 68
nant Paulus IV. S. Pius V. & Gregorius XIII. *in citat. Conſtitutionibus*, ſtandum erit illorum Extravagantibus tamquam poſterioribus. Ad hoc enim, ut Conſtitutio poſterior tollat priorem Conciliarem, non eſt opus, ut ſpecialiter deroget Concilio Generali, quia hæc derogatio requiritur tantum in Privilegiis, & Litteris gratiæ, juxta textum in *cap. Ex parte* 3. *de Capell. Monachor.* & *cap. Eam te* 4. *de ætate, & qualitate*; Non autem in Conſtitutionibus, quæ fiunt per modum legis univerſalis, ut eſt caſus in *cap. Licet* 1. *de Conſtitutionibus*, & *ibi* Gloſſa, Archidiaconus, & omnes notant *communiter*.

Secundo, incapaces ſunt ad Beneficia, qui 69
illa obtinent ad preces Hæreticorum, & ipſo facto privati ſunt, ſi obtinent, & inhabiles fiunt ad alia; *cit. cap. Quicumque* 2. *de Hæreticis in* 6. §. *Ad hæc*, ibi: *Ad hæc quoſcumque*

que

que Viros Eccleſiaſticos, qui ad preces hujuſmodi peſtilentium Perſonarum, dignitates, Perſonatus, & quæcumque alia Eccleſiaſtica Beneficia ſunt adepti, ex nunc privamus taliter acquiſitis, volentes, quod tales, & habitis careant perpetuo, & ſi receperunt illa ſcienter, ad alia, vel ſimilia nequaquam in poſterum admittantur.

70 Tertio, inhabiles, & incapaces ad Beneficia ſunt Excommunicati Excommunicatione majori, Suſpenſi, & Interdicti, & collatio Beneficii, ſicuti & electio ad illud, nulla eſt, ipſoque Jure irrita, ſi fiat Excommunicato Excommunicatione majori, vel Suſpenſo, aut Interdicto, prout patet ex *cap. Cum Dilectus* 8. *de conſuetudine cap. Ad hæc* 1. *de Poſtulatione Prælator.* & *cap. Poſtulaſti* 7. *de Cleric. excommunicat.* ☞ Qui Beneficium confert Excommunicato, præter Excommunicationem minorem, quam incurrit ipſo jure, ſuſpenditur a collatione ejuſdem Beneficii, itaut puniatur in eo, in quo peccavit *cap. Cum in cunctis*, §. *Clerici, de electione:* a collatione vero aliorum Beneficiorum, non eſt ipſo jure ſuſpenſus, ſed poſt binam munitionem ſuſpendi debet, ut habetur *in cap. Poſtulaſti, de Clerico excomm. miniſtr.* Sayrus *lib.* 2. *c.* 5. *num.* 3. Cornejo *in* 3. *par. tract.* 5. *de excomm. diſp.* 10. §. 7. *dub.*
71 *unic. quæſt. ult.* ☜ Dicitur notanter: *Excommunicato Excommunicationi majori*, quia ſi Beneficium conferatur Excommunicato Excommunicatione minori, vel hic ad illud eligatur, collatio, aut electio non eſt ipſo Jure irrita, ſed ſolum irritanda per ſententiam Judicis, ut colligitur *ex cap. Si celebrat.* 10. *de Clerico excommun. miniſtrant.* Ubi de Excommunicato Excommunicatione minori dicitur, *ſi tamen ſcienter talis electus fuerit, ejus electio eſt irritanda;* & conſequenter non eſt ipſo Jure irrita, cum hoc nuſpiam alibi ſit expreſſum, ſimulque hæc materia veluti odioſa, & pœnalis ſit reſtringenda; Barboſa *in cit. cap. Si celebrat. num.* 3. Pirhing *De Clerico excommunic. miniſtrant. n.* 47. Paſſerinus *cap.* 25. *de electiion. num.* 475. Suarez *diſp.* 24. *de Cenſuris, ſect.* 2. *num.* 2. Leſſius, & alii. ☞ Unde propter illa verba: *Si tamen ſcienter talis electus fuerit*, tuetur Avila *par.* 2. *c.* 6. *diſp.* 12. *dub.* 4. *concl.* 4. electionem ad Beneficium Excommunicati Excommunicatione minori non eſſe irritandam, ſi electores illam ignoraverint, ne vocula illa *ſcienter* ſit omnino ſuperflua, ut de facto eſſet, ſi electio talis Excommunicati adhuc caſſanda eſſet, ſive ignoranter, ſive ſcienter facta fuiſſet ab electoribus. Gloſſa tamen *in cit. cap. ult. ver. ſcienter*, vult vocem illam *ſcienter* referri non ad electores, ſed ad ipſum electum, ita, ut ſenſus illorum verborum ſit: Si tamen ſcienter talis, id eſt ſciens minorem ſuam excommunicationem, atque inhabilitatem, electus fuerit, irritandam eſſe ejus electionem, ſive ſciverint electores, ſive ignorarint; ignorantia enim electorum non facit eum habilem, & cauſa *in hoc cap.* ſignata nihilominus remanet. Aliam quæſtionem ſubdit Gloſſa *loc. cit.* an ſcilicet qui talem ſcienter eligunt priventur voce, ſeu jure eligendi; & reſpondet affirmative §. *de elect. cum in cunct.* & *cap. ſcriptum in fin.* Gloſſam ſequuntur Alterius *de cenſ. tom.* 1. *diſp.* 4. *c.* 2. §. *Requiritur etiam*, & Richardus *in* 4. *diſt.* 18. *art.* 7. *qu.* 4. Sed opinio negativa magis arridet Sebaſtiano a Bononia *tract. de elect. part.* 2. *c.* 2. *dub.* 61. *n.* 12. & Gordono *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 11. *cap.* 4. §. 3. *n.* 26. quibus adhæret Diana *P.* 5. *tr.* 9. *reſol.* 132.

Obiter hic notandum primo, abſolutum pro foro interno, ſi, antequam pro foro externo abſolvatur, obtineat Beneficium, poſſe tuta conſcientia illud retinere, quia vera, & valida fuit collatio quoad forum internum, ſiquidem facta fuit non Excommunicato pro foro interno. Ita docent P. Suarez *tom.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 7. *n.* 27. Trullench *in Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *c.* 2. *dub.* 11. *n.* 2. apud Mendo *de Bull. Cruc. diſp.* 25. *n.* 129. Eſto poſſit ille accuſari apud Judicem, qui privare ipſum poteſt Beneficio, eo quod non judicet de occultis, & collatio Beneficii facta Excommunicato ſit nulla: ille autem erat pro foro externo Excommunicatus, *cap. Poſtulaſtis. de clerico Excommunicato;* Covarruv. *in cap. Alma mater par.* 1. §. 7. *num.* 1. *& Communis.* Conſequenter ad dicta abſolutus pro foro interno, pro illo faciet fructus ſuos, ſi Beneficium habeat.

Notandum ſecundo, ſi Excommunicato conferatur a Pontifice Beneficium, & in Reſcripto, aut Bullis Apoſtolicis apponatur ea Clauſula, quæ juxta ſtylum Curiæ ſolet apponi, nempe Pontificem abſolvere eum, cui Beneficium indulget, ab omni cenſura, ad effectum dumtaxat ejuſmodi Reſcripti conſequendum, validam fore Beneficii obtentionem, cum tunc temporis, quando Beneficium obtinet, & perducit Reſcriptum ad effectum, ille non ſit excommunicatus, ſed abſolutus, eſto illico in cenſuras reincidat, & quoad alia eis ligatus ſit. Ita Garcias *de Benefic. par.* 7. *c.* 13. *a n.* 59. Barboſa *de Clauſul. clauſula* 179. ☜

Quarto, Irregulares ſunt inhabiles, & incapaces; *cap. Henricus* 2. *de Cleric. pugnantibus* 72

bus in duello cap. ſi celebrat. 10. *de Clerico excommunic. miniſtrant.* Et *cap. Ex litteris* 2. *de Clerico non ordinato miniſtrante;* & colligitur *ex cap. Præcipimus* 10. *diſt.* 34. & *cap. Non confidat* 59. *diſt.* 50. ubi irregulares etiam a ſuſceptione Ordinum repelluntur; Rota *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 602. *num.* 15. *part.* 12. *deciſ.* 210. *num.* 11. Immo neque poſſunt Beneficia optare; Rota *cit. part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 601. *n.* 16. Et collatio ipſis facta eſt ipſo Jure nulla; Rota *part.* 5. *deciſ.* 291. *n.* 6.

73 Quinto, Inhabiles, & incapaces ſunt infames: ex Regula 87. *Juris in* 6. ibi: *Infamibus portæ non pateant dignitatum;* Rota *part.* 12. *deciſ.* 305. *n.* 6.

74 Sexto, inhabiles, & incapaces ſunt furioſi, ſeu mentecapti; Rota *part.* 2. *deciſ.* 190. *n.* 3. Laborantes morbo caduco; Rota *part.* 2. *dec.* 236. *num.* 2. Spurii; Rota *part.* 16. *deciſ.* 43. *num.* 2.

75 Septimo, Inhabiles, & incapaces ſunt Simoniaci; *cap. Si alicujus* 59. *de electIon. cap. Nobis fuit* 27. *de Simonia. Extravagant. Cum deteſtabile, de ſimonia, inter communes;* S. Pius V. in Conſtit. incip. *Cum primum*. Et in alia incip. *Intolerabilis;* Rota *part.* 12. *deciſ.* 305.
76 *num.* 2. *& deciſ.* 396. *n.* 5. Sodomitæ. S. Pius V. in Conſtit. incip. *Horrendum*. Stupratores;
77 Rota *part.* 17. *deciſ.* 323. *n.* 30. Omneſque indigni, inhoneſti, & hujuſmodi; Concil. Lateranenſe IV. *cap.* 30. Concil. Colonienſe IV.
78 *p.* 1. *c.* 4. Concil. Senonenſe *in decretis morum c.* 8. *cap. Grave nimis* 29. *de Præbend.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de reformat.*

79 Octavo, incapaces ſunt Beneficiorum Clerici uxorati; Conc. Lateranenſe III. *in appendice cap. Si qui Clericorum* 1. *cap. Sane* 2. *cap. Quod a te* 3. *de Clericis conjugatis.*

80 Nono, pueri ante decennium incapaces ſunt Beneficiorum; Concil. Lateranenſe III. *in appendice tit. Quibus, & quando cap.* 1. Concil. Senonenſe *in decretis morum cap.* 8. *&* 9. Conc. Lateranenſe IV. *cap.* 30. Concil. Ravennat. II. *ſub Clement. V. cap.* 16. *cap. Super inordinata* 35. *de Præbendis*. Sed ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 6. *de reformat.* quilibet Clericus eſt inca-
81 pax Beneficii *ante annum* 14. Et Beneficii Curati eſt incapax qui non habet annos 25. Idem Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat. Vid. verb. Ætas n.* 10. 11. 12. *& ſeq.* ubi aſſigna-
82 tur Ætas pro quolibet Beneficio requiſita. Inſuper Beneficii curati eſt incapax, qui neſcit loqui in idiomate illius nationis, in qua habere vult curam; Urbanus VIII. Conſtit. 6. incip. *Sanctiſſimus cap.* 20.

Decimo, Filii illegitimi Clericorum in Eccleſiis, ubi eorum parentes habent Beneficia, 83
vel ante habuerunt, quodcumque Beneficium obtinere non poſſunt; ſic expreſſe Concilium Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 5. ibi: *Ut paternæ incontinentiæ memoria a locis Deo conſecratis, quos maxime puritas, Sanctitaſque decet, longiſſime arceatur, non liceat Filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati ſunt Matrimonio, in Eccleſiis, ubi eorum Patres Beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcumque etiam diſſimile Beneficium obtinere; nec in dictis Eccleſiis quoquomodo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus Beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias habuerunt, habere:* & colligitur *ex cap. Ad præſentiam* 2. *cap. Cum decorem* 15. *& cap. Ad abolendam* 16. *de Filiis Presbyter.* Et hæc prohibitio procedit non 84
ſolum de Filiis illegitimis Presbyterorum in Sacerdotio genitis, ſed etiam de naturalibus procreatis ante Clericatum parentum, prout a Sacra Congregatione Concilii fuiſſe deciſum refert Garcias *part.* 7. *de Beneficiis cap.* 3. *n.* 15. & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 45. *n.* 6. cum aliis.

Undecimo, Filii etiam Legitimi Clerico- 85
rum nequeunt immediate ſuccedere in Beneficiis paternis; *cap. Quoniam* 10. *cap. Ad extirpandas* 12. *cap. Michael* 12. *de Filiis Presbyteror.* Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 12. *ſub num.* 1. dicitur tamen notanter *immediate ſuccedere,* ſi videlicet poſt Patrem interceſſerit alia Perſona media, cui Beneficium illud collatum fuit; *cap. Ex tranſmiſſa* 7. *de Filiis Presbyteror.* tunc enim ceſſat ſpecies ſucceſſionis Hæreditariæ, quæ eſt motivum prohibitionis, cum tales Hæreditariæ ſucceſſiones fuerint ſemper reputatæ iniquæ, deteſtabiles, ac ſacris Canonibus inimicæ, ut *cap. Apoſtolicæ* 7. *cauſ.* 8. *q.* 1. *cap. Ad extirpandas* 11. *de Filiis Presbyteror. & cap. Accepimus* 2. *de pactis*. Et dicitur etiam no- 86
tanter *ſuccedere,* quia aliud Beneficium diſſimile non prohibetur Filius legitimus habere in eadem Eccleſia, in qua Pater miniſtrat; textu claro *cap. Ad hæc* 12. *de Filiis Presbyteror.* Immo poteſt Filius legitimus præeſſe Ec- 87
cleſiæ, in qua Pater ſine Titulo quandoque miniſtravit, textu expreſſo *cap. Conſtitutus* 8. *de Filiis Presbyteror.* Alias autem ſolus Papa 88
poteſt diſpenſare, ut Filius etiam legitimus in Eccleſia paterna, ſeu Beneficio a Patre præhabito immediate ſuccedat; textu evidenti *cap. Dilectus* 17. *de Filiis Presbyteror.* Immo hac 89
Pontificia diſpenſatione indiget Filius legitimus ad ſuccedendum immediate Patri etiam in

in Beneficio de Jurepatronatus; ad quod in fundatione ſunt vocati proximiores de genere; Sac. Cong. Conc. 23. *Aug.* 1631.

90 Duodecimo, Filii, ac Nepotes offendentium Cardinales efficiuntur inhabiles ad Eccleſiaſtica Beneficia obtinenda, textu expreſſo *cap. Felicis* 5. *verſ. Quod ſi quis prædictorum, de pœnis in* 6.

Supplementa Auctoris.

91 Beneficia Eccleſiaſtica ſæcularia conferri nequeunt Canonicis Regularibus Lateranenſibus, aut SS. Salvatoris, abſque indulto Apoſtolico; Benedict. XIV. tom. 1. Bull. Conſtitut. 135. incip. *quod inſcrutabili;* vide verb. *Concurſus art.* 1. *a n.* 38. *ad* 56.
92 Beneficia Curata, aut reſidentialia conferri nequeunt Presbyteris, aut Clericis Congregationis Miſſionis; Idem Conſt. 69. incip. *Quo magis* §. 4.

93 * Beneficiorum Parochialium, & Vicariarum tam ſæcularium, quam Regularium capaces eſſe Canonicos Regulares Præmonſtratenſes, etiam non intercedente Apoſtolica diſpenſatione, definit idem Pontifex in *Bulla* 33. *Tom.* 3. inc. *Oneroſo*.

94 De filiis illegitimis Clericorum circa Beneficia parentum in eadem Eccleſia &c. vide verb. *Irregularitas*.

95 Filius legitimus conſequi prohibetur Beneficium a Patre præhabitum; eſſet enim ſpecies
96 hereditariæ ſucceſſionis. Nihil tamen vetat quominus Pater poſſit obtinere Beneficium a filio præhabitum. Quod verum eſt etiam de Patre reſpectu Beneficii a filio illegitimo obtenti, ut ex reſponſione S. Congregationis; *De Synodo Diœceſ. lib.* 13. *cap.* 24. §. 15. *nov. edit.*

97 Illegitimi autem filii quoad hoc etiam illi cenſentur, qui poſtmodum legitimati ſunt, non vero illi, qui poſt ſubſequens matrimonium legitimati habentur, ut partim ex decretis S. Cong. partim ex Fagnano; *ib.* §. 16.

98 Num vero filio obtinere Beneficium fas ſit, quod Pater quidem habuit, ſed ab eo tranſivit in tertium, & ab iſto in eundem filium; reſpondetur, filio legitimo id quidem non
99 prohiberi; *ex cap. ad extirpandas, de fil. Presbyter.* Illegitimis vero non licet, ut ex Bulla Clemen. VII. & reſponſis S. Congr. *ib.* §. 18.

100 Nepos vero legitimus ex Patre illegitimo natus obtinere avi Beneficium non vetatur, ipſo licet avo vivente, ut ex reſponſis S. Congreg. & Rotali deciſione; *ib.* §. 19.

Additiones ex aliena manu.

Agit Auctor *a num.* 1. *ad num.* 42. de qualitatibus de jure requiſitis in iis, quibus Beneficia ſunt conferenda, & primo loco recenſet legitimitatem. Primis vero Eccleſiæ ſæculis non ſolum nulla erat ſanctio, quæ illegitimos arceret ab Ordinibus, & miniſteriis Eccleſiaſticis; ſed expreſſo jure cautum erat, illegitimos admitti debere ad Ordines, ac dignitates Eccleſiaſticas, dommodo moribus, ac virtute commendarentur, quia creditum fuit, non paternam, ſed propriam culpam quemcumque condemnare debere; Confer Chriſtian. Lup. *tom.* 3. *Scholior.* Sæculo decimo primo Urbanus II. in Eccleſia ſtatuit, ut Filii Presbyterorum ſacris Ordinibus non initiarentur, niſi aut in Cœnobiis, aut in Canonica Regulari religioſe fuerint converſati, ut ex ejus Canone apud Gratian. *diſtinct.* 57. *can.* 1. appoſite notant Hericourt *in Leg. Eccleſ. ſuo ordin. reſtit. part.* 3. *cap.* 4. *artic.* 2. *in princip.* & Van-eſpen *jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 10. *cap.* 3. *n.* 4. Deinde Patres Concilii Pictavienſis ſub Paſchali II. ſucceſſore Urbani II. hanc prohibitionem protraxerunt ad quoſcumque illegitimos ſive ex Presbyteris, ſive ex Laicis procreatos, ut ex *canon. dict. Conc. relat. in cap.* 1. *decretal. de Fil. Presb.* præter allegatos monet Gonzal. *in comment. ad d. cap.* 1. *de Fil. Presb.* idque non ex rationibus illis, quæ vulgo afferuntur, ſed ut obviam irent potentiæ Comitum, & Baronum, qui filios ſuos illegitimos Eccleſiis obtrudebant, quod grande præbebat ſcandalum, ut obſervat Bohemer. *in animadverſ. ad Fleur. Inſtit. Jur. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 11. §. 8. *lit.* 4. Vide etiam de his omnibus Rotam *in Hildeſimen. Manutentionis* 17. *Martii* 1740. §. 23. *cor. R. P. D. Elephant.* 101 102 103

Poſſunt vero illegitimi minores Ordines, 104
tum Beneficia quibus non imminet cura animarum, ex Epiſcopi diſpoſitione obtinere; *cap.* 18. *de Filiis Presbyt.* dummodo non agatur de Beneficiis in Eccleſiis, in quibus Patres habeant, aut habuerint Beneficia; *cap.* 2. *& ſeq. eod.*

Requiſitum Clericatus Auctor affert ſecun- 105
do loco. Canones tam antiqui, quam recentiores *a Beneficiis veris*, & rebus Eccleſiæ poſſidendis, & adminiſtrandis ſemper Laicos amoverunt. Per id temporis, quo Ordines a Bene- 106
ficiis minime fuerunt ſejuncti, Epiſcopi Laicis probatæ vitæ conferebant Ordinem Eccleſiaſticum ſimul & Beneficium, eos in ordinatione

tione ipſa deſcribendo inter matricularios Clericos de proventibus certæ Eccleſiæ viventes.
107 At ex quo introducta fuit ſeparatio Beneficiorum ab Ordinibus, nonniſi Clericis prima ſaltem tonſura initiatis *mera Beneficia Eccleſiaſtica* donarunt. Laicis pauperibus diſtribuebant Beneficia *non mera* ob portionem reddituum communium eis debitam, ſcilicet bona Beneficiorum temporalia ſine aliquo ſpirituali jure vel miniſterio, ut erant prædia Eccleſiaſtica Beneficiario, vel precario nomine conceſſa; Gagliard. *de Benefic. cap.* 9. *a n.* 3. *ad n.* 11.
108 In Beneficiis de jurepatronatus licet Patronis præſentare Laicos, ſub conditione; *dummodo Clericatus intra tempus datum ad præſen-*
109 *tandum ſuperveniat*. An vero valida ſit collatio Beneficii facta cum clauſula: *Si quamprimum*
110 *mum ad Clericatum fuerit aſſumptus*, tum an valida ſit collatio Beneficii facta eo die, quo quis ordinatus fuit, necnon de aliis id genus quæſtionibus conſule Ventrigl. *in Prax. tom.* 2. *adnot.* 7. *a num.* 8. *ad plur. ſequent.*
111 De requiſito ætatis diſſerit Auctor tertio loco. Nihil vero antiqui Canones de ætate ſtatuiſſe videntur. Sed eam prudenti Epiſcoporum arbitrio reliquerunt, quum Apoſtolus 1. ad Timotheum cap. 4. ſcripſerit; *Nemo ado-*
112 *leſcentiam tuam contemnat*. Quo factum eſt, ut primis ſæculis Eccleſiæ Summi Pontifices, & cum primis Siricius *in can. Quicumque*, & Zoſimus *in can. In ſingulis diſt.* 77. pueros ab infantia in Eccleſiaſticis Miniſteriis, ante pubertatem inter Lectores etiam, & Exorciſtas
113 aſcriptos probaverint. Ex quo vero tempore certa ætas præfinita in Eccleſia fuit ad Beneficia, tum de varia in hoc ætatis requiſito diſciplina, conſule Gagliar. *de Benefic. d. cap.* 9. *a n.* 17. *ad n.* 20. Conferenda etiam ſunt, quæ diximus in addit. ad verbum *Ætas*.
114 De cœlibatu quarto loco, & de litteris quinto loco, verba facit Auctor. At ne nimii ſimus, tum de his, tum de eo an Beneficia conferri poſſint dignis, omiſſis dignioribus, adi Gagliard. *d. tract. d. cap.* 9. *a num.* 26. *ad plur.*
115 *ſequent*. Solent quandoque a Fundatoribus nonnullæ etiam Beneficiis præſcribi qualitates; *Doctoratus*, *Sacerdotium*, & alia id genus. Sed de qualitatibus hiſce plures, eaſque utiles quæſtiones alibi diſcutiemus.

De prælatione in Beneficiis tractat Auctor *a num.* 44. *ad num.* 64. & quidem plene. At nihilominus ſequentia addenda cenſuimus.
116 Qualitas Filii unius ex Patronis, quæ in concurſu extranei prælationem tribuit, eumdem effectum haud operatur concurrente altero, qui ſit de ſanguine Fundatoris, & in pari gradu ipſi Fundatori. Quod dicitur, in diſcor- 117
dia Patronorum præferendum eſſe præſentatum a Maſculo præſentato a Fœmina, id procedit quando præſentatio facienda eſt a Maſculo, & Fœmina unitim per modum Collegii, non item quando Patroni uti ſinguli præſentant, ut ſi Patronatus pro una parte pertineat ad Maſculum, & pro altera parte ad Fœminam; Rota *in Colonien. Perſonatus* 19. *Januarii* 1748. §. 7. *& ſequent. cor. Illuſtriſs. Molin.*

Prærogativa ſanguinis & qualitatis patrona- 118
lis prælationem neutiquam tribuit, ſi concurrat alter conſanguineus, qui ſi non actu, habitu ſit Patronus, ut in Patronatu gentilitio eſt filius, qui poſt mortem Parentis in illud eſt ſucceſſurus; Rota *in Brunduſina Beneficii* 20. *Martii* 1747. §. 9. & confirmatoria 19. *Junii ejuſdem anni* §. 12. *coram Reverendiſſimo P. D. Buſſio Decano*.

Si fuerit dictum, ut in Jurepatronatus ſem- 119
per magis conjunctus, & magis idoneus præferatur, is eſt præferendus, qui prærogativa ſenii, virtutum, & Sacerdotii alterum vin- 120
cit. Major idoneitas utrum attendenda ſit reſpectu Perſonæ, an reſpectu Beneficii? Quali- 121
tas originis, aut domicilii, aut paupertatis, an attendatur ad effectum prælationis? Adi Rotam *in Romana Beneficii* 26. *Junii* 1744. *cor. b. m. Perlata*.

Denique Auctor *a num.* 65. *ad finem* de iis 122
diſſerit, qui inhabiles ſunt ad Beneficia aſſequenda. De filiis illegitimis Clericorum, qui in Eccleſiis, in quibus Patres habent, vel habuerunt Beneficia, prohibentur habere quodcumque Beneficium, tum de Filiis etiam legitimis Clericorum, qui nequeunt immediate ſuccedere in Paterna Beneficia, conſule Murg. *de Benefic. q.* 3. *a n.* 611. *ad plur. ſequent.* late de utroque hoc argumento diſſerentem.

Illud hic non eſt omittendum, quod pro- 123
bata qualitate ſororia inter duas Eccleſias, illegitimus aſſequi haud poteſt Beneficium in una Eccleſia ſororia, ſi ejus Pater Beneficium habeat in altera Eccleſia ſororia; Rota *in Cæſarauguſtana Canonicatus* 2. *Julii* 1742. *cor. Reverendiſſimo P. D. Buſſio Decano*.

ARTICULUS VI.

Beneficia quoad pluralitatem, & incompabilitatem.

1 PLuralitas Beneficiorum eſt prohibita eidem Perſonæ cujuſvis dignitatis, etiamſi Cardinalatus honore fulgeat; Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* ibi: *Cum Eccleſiaſticus Ordo pervertatur; quando unus plurium Officia occupat Clericorum, ſanƈte Sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affeƈtu ſe ipſos, non Deum, decipientes, ea quæ bene conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul Beneficia obtinere non erubeſcant, ſanƈta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præſenti decreto, quod in quibuſcumque Perſonis quocumque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari, ſtatuit ut in poſterum unum tantum Be-*
2 *neficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur.* Et colligitur ex Concil. Lateranenſi III. *in appendice tit. Uni plura cap.* 2. *& cap. Sanƈtorum* 2. *diſt.* 70. *& cap. Singula* 1. *diſt.* 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *qu.* 1. *cap. Clericus* 1. *cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21. *qu.* 1. & *cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend.* ubi Alexander Tertius dicit, quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica, diſſolutionis materiam & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum.*
3 *Et Extravagant. Execrabilis, de Præbendis*, ubi Joannes XXII. ſic declamat contra pluralitatem Beneficiorum obtinentes, ibi: *Unde inter cætera inconvenientia ſubſcripta ſequuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum quamvis modicum vix Officium implere ſufficeret, plurimorum ſibi vindicet ſtipendia, quæ multis litteratis viris vitæ puritate, ac teſtimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abunde ſufficere, æqua diſtributione collata. Habentibus ipſa paratur vagandi materia, divinus cultus minuitur, Hoſpitalitas in ipſis Beneficiis debita non ſervatur. Et dum non ſunt ſui in unaquaque regione Reƈtores, Eccleſiarum detrahitur commodis, & honori, quæ carentes defenſorum auxilio in Juribus ſuis, & libertatibus, multipliciter collabuntur, & ruinis patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat deceſſorum. Et (quod amarius eſt dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum ſentibus fomentum perículoſe præbetur.*

4 Pluralitas Beneficiorum ab eodem ſimul retentorum redditur incompatibilis generatim loquendo ex duplici capite, ſcilicet vel quia ipſa Beneficiorum inſtitutio non permittit, ut plura ab eodem adminiſtrentur: vel quia unum eorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficit, nam tunc plura Beneficia, licet cæteroquin compatibilia ſimul retineri nequeunt.

Quod incompatibilitas plurium Beneficiorum ab eodem ſimul retentorum oriatur primo ex 5
ipſa Beneficiorum inſtitutione talem pluralitatem in eodem non permittente, patet aperte in Beneficiis, quæ vel Jure communi, vel ex conſuetudine, ſtatuto, ſeu fundatione, continuam reſidentiam perſonalem poſtulant, ut ſunt duo Epiſcopatus, duæ Parochiæ, duæ Dignitates, duo Canonicatus, aut duo hujuſmodi officia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum perſonalem reſidentiam requirentia, juxta Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. junƈto cap. Quia nonnulli* 3. *& cap. Inter quatuor* 10. *de Cleric. non reſidentib.* Quia enim nullus in duobus locis ſimul exiſtere, atque perſonaliter reſidere poteſt, ſequitur evidenter, quod ſint incompatibilia, ac proinde ſimul ab eodem retineri non poſſint Beneficia illa, quorum quodlibet requirit continuam reſidentiam perſonalem; *arg. cap. Ad hæc* 13. *cap. Præterea* 14. *cap. Cum non ignores* 15. *& cap. De multa* 27. *de præbend.* & expreſſe Rota *part.* 1. *deciſ.* 124. *part.* 6. *deciſ.* 703. *num.* 3. Et quod 6
imcompatibilitas Beneficiorum oriatur etiam ex ſecundo capite, ſcilicet ex eo quod unum ipſorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficiat, licet cæteroquin de ſe ſint compatibilia in eodem, habetur clare ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformatione*, ubi præmiſſa illa generali ratione, quod *Eccleſiaſticus Ordo pervertatur, quando unus plurimorum officia occupat Clericorum ... ſtatuit ut in poſterum unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*, & colligitur *ex cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentib. & cap. Cum teneamur* 6. *de Præbend.* in quorum ultimo habetur etiam ad mandatum Papæ non eſſe providendum illi de Beneficio, *qui aliud Beneficium habeat, de quo valeat commode ſuſtentari, niſi forte in Litteris ipſis de hoc mentio habeatur;* & expreſſe Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 281. *num.* 18. *& Annotat. ad deciſ.* 254. *num.* 66. 67. 68. *part.* 9. *tom.* 1.

Unde retinens ſine juſta diſpenſatione plura 7
Beneficia, quorum unum ſufficiat ad ſui honeſtam

neſtam ſuſtentationem, peccat mortaliter, & eſt in ſtatu damnationis æternæ. Sic expreſſe Gloſſa communiter recepta *in c. Dudum* 34. *de electione verb. retinere*: ibi: *Nota quod qui habet plura Beneficia, quorum alterum per ſe ſufficeret, non poteſt ſine mortali peccato retinere aliud*, & colligitur *ex cap. Quia in tantum* 5. *de Præbendis*, ubi Alexander tertius dicit quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica .... certum continet periculum animarum*: & ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 2. *cap.* 17. ubi præmiſſa plurium Beneficiorum retentionis prohibitione, dicit quod qui improbæ cupiditatis affectu plura Beneficia ſimul obtinere non erubeſcunt, non Deum, ſed ſe ipſos decipiunt; ibi: *Se ipſos, non Deum decipientes*. Cujus diſpoſitioni, dicit Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 62. *n.* 2. *Cujus diſpoſitioni ſi quis contrafacere intenderit, mortifere peccabit, & vivet in ſtatu damnationis*; & ſic tenet S. Bernardus *Epiſtol.* 271. *ad Comitem Theobaldum, & lib.* 3. *de conſideration. ad Eugenium Papam cap.* 6. Abbas *in cit. cap. Dudum, de elect. num.* 36. Navarrus *cap.* 25. *Manual.* 125. Azorius *part.* 1. *tit.* 6. *cap.* 10. *qu.* 1. & 7. aſſerens pluralitatem Beneficiorum, quorum unum honeſtæ Clerici ſuſtentationi ſufficit, Jure etiam naturali damnatam eſſe; Sylveſter *verb. Beneficium cap.* 4. *q.* 1. *in fin.* Piaſecius *in praxi Epiſcopali part.* 2. *cap.* 5. *art.* 3. *num.* 83. Layman, Pariſius, Sunnig, aliique fere communiter cum Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 214. & Fagnan. *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præ-*
8 *bend. n.* 16. Unde concludendum eſt cum Divo Bernardo relato a Divo Thoma *quodlib.* 9. *art.* 15. *Qui non unus, ſed plures, eſt in Benefi-*
9 *ciis, non unus, ſed plures, erit in ſuppliciis*. Et de facto multa habentur horribilia exempla eorum, qui propter pluralitatem Beneficiorum æternaliter damnati ſunt, ut referunt Joannes Geylerus *in navi fatuorum, turb.* 27. Villadiego, & alii cit. *in annot. ad deciſ.* 90. *n.* 29. & *in annotat. ad deciſ.* 254. *n.* 68. *part.* 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ*.

10 Nec valet, quod ſe excuſent illi, qui inſatiabili ſiti deglutiunt plura Beneficia Eccleſiaſtica ſub fragili prætextu, quod illa impetraverint a Papa, ideoque a tali pluralitate a Jure, & a Tridentino prohibita, dicantur diſpenſati, & quæcumque in contrarium facientia ſublata, maxime ſtante in Litteris Apoſtolicis clauſula *non obſtantibus &c. vel motu*
11 *proprio*; Non valet, inquam, quia ut ſolide cavetur *in annotat. ad dec.* 90. *num.* 69. & *ſeq. part.* 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ recentior.* reſpondetur ad prædictum effectum imaginarium tale clypeum hoc pro nihilo deſervire, quia Jura, & Concilium Tridentinum nullatenus prohibent collationem plurium Beneficiorum, ſed retentionem, ut advertit Rota *coram Cardin. Seraſin. dec.* 774. *ſub. n.* 3. *verſ. non facere &c.* ubi etiam teſtatur id jam fuiſſe reſolutum per Eminentiſ. DD. Cardinales Sac. Cong. Conc. & ſic in Rota in aliis cauſſis receptum, & deinde ita etiam fuit dictum coram Buratto *deciſ.* 248. *num.* 2. *verſ. Quo vero ad Beneficium ſimplex*. Addo etiam deciſionem in cauſſa *Aſſiſienſi Beneficiorum 9. Martii* 1587. *coram Orano*, §. 1. *verſ.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 17. *de reformat. prohibet retentionem, non autem aſ-*
ſecutionem plurium Beneficiorum. Quod enim 12
Clericus diſpenſatus ad plura Beneficia recipienda non cenſeatur diſpenſatus ad illa retinenda, reſpondit Rota *coram Clemen. VIII. deciſ.* 123. *n.* 26. *verſ. diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad retinendum &c. p.* 1. *diverſ.* & melius fuit reſolutum coram Innoc. X. *dec.* 528. *a n.* 1. ibi: *Licet illius vigore potuiſſet ſucceſſive recipere plura Beneficia, illa tamen ſimul retinere non poterat*. Idem quoque fuit ponderatum *coram Ubaldo deciſ.* 369. *n.* 2. *verſ. quia erat diſpenſatus ad obtinendum, non autem ad retinendum &c.* quas deciſiones deinde Rota ſecuta eſt *coram Coccino, deciſ.* 302. *n.* 26. *part.* 4. *recent. tom.* 2. ibi: *Fuit diſpenſatus, ut plura reciperet Beneficia, quo caſu datur quidem acquiſitio, ſed non retentio &c.* quia vere aliud eſt retinere, & aliud acquirere; idque fortius eſt dicendum in materia ſtrictæ interpretationis, prout eſt derogatio, unde non diſcedendum a propria ſignificatione verborum.
Eo vel maxime quod ex *cap. Quamvis* 4. *de* 13
Præbend. in 6. *Quamvis pleniſſima ſit alias in Beneficiis interpretatio facienda; Litteræ tamen ſuper obtinendis Beneficiis impetratæ, debent (cum ſint ambitioſæ) reſtringi*.

Nec juvat dicere Papam ſuper dicta reten- 14
tione tacite diſpenſaſſe, dum in ultima, ſeu in ultimis proviſionibus Apoſtolicis fuerint narrata omnia Beneficia prius obtenta; Nam contra hanc opinionem eſt textus rotundus *in cap. Non poteſt* 21. §. *final. de Præbend. in* 6. ibi: *Cum vero tibi (non obſtante quod aliud Beneficium obtinere noſcaris) a Sede prædicta de aliquo Beneficio provideri contigit, per hoc tecum, ut primum Beneficium cum ſecundo retinere valeas, non intelligitur diſpenſatum; Hoc enim ſolum operatur præfata expreſſio, quod facta tibi gratia nequeat ſubreptitia judicari*. Per quem 15
textum adeo clarum, & alias rationes, quas addu-

adducit, ita firmiter tenet Navarr. *in ſuo Tract. de oratione c.* 12. *Miſcell.* 16. *num.* 64. *&* 65. ubi ſubdit in hoc decipi plures credentes ex tali narrativa diſpenſatos remanere, & quod ſi Sua Sanctitas plura obtinenti Beneficia, alia de novo concedit, non ideo intentionem habet diſpenſandi contra dictum Decretum, ſed quia credit, quod omnia Beneficia ad congruam ſupplicantis ſuſtentationem neceſſaria ſint, & quod aliter Confeſſarii non abſolvent eos, niſi prius talia Beneficia non neceſſaria ad ſui congruam ſuſtentationem dimiſerint, vel firmo animo dimittere propoſuerint; Videatur Jacob. de Graff. *in ſuis aureis deciſionibus caſ. conſc. lib.* 2. *deciſ.* 97. *n.* 34. ibi: *Non debet Confeſſarius abſolvere habentem plura Beneficia, quorum unum ſufficiat &c.* & inſuper ſequitur Navarr. *in prædicto loco*. Et eamdem opinionem ſequitur Ignat. de Salc. *in addit. ad prax. Bernard. cap.* 42. *in gloſſ.* ibi: *quamvis ſimplicia;* Emanuel. Rodriq. *in ſumma cap.* 32. *num.* 2. Alphonſ. Hojed. *in tract. de incompatibilitate Benef. part.* 2. *cap. ultim. num.* 72. *verſ. expreſſio facta de Beneficio obtento, cenſetur facta ad evitandam ſubreptionem &c.* ubi etiam inquit id probare *textum in cap. Gratia, de Reſcriptis in* 6. & alios DD. per eum allegatos, & Rebuff. *in prax. titul. de diſpenſat. ad plura Beneficia q.* 9. *n.* 18. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 9. *num.* 34.

16 Nec valet etiam pro excuſatione adducere pene univerſalem conſuetudinem, quia, ut paſſim fatentur Doctores, conſuetudo in contrarium, etiam immemorabilis, non excuſat coram Deo retinentes plura Beneficia, quorum unum ad honeſtam eorum ſuſtentationem ſuf-
17 ficit; Talis enim conſuetudo eſſet irrationabilis, utpote contraria Juri naturæ, eſſetque nutritiva peccati, cum inducat vagationis, ambitionis, & avaritiæ materiam, & nimis diminuat divinum cultum per excluſionem plurium Perſonarum, quæ pluries legerent Miſſas, pluries horas Canonicas recitarent, & pluries Choro, ſeu Eccleſiæ aſſiſterent, ubi unus ſolus pluribus cumulatus Beneficiis, non niſi ſemel horas Canonicas recitat, Miſſam legit
18 &c. Inſuper eſſet talis conſuetudo everſiva intentionis Fundatorum, qui, quia voluerunt eſſe plures in Eccleſia Miniſtros, plura fundarunt Beneficia, & plurima alia abſurda, & inconvenientia induceret una cum tantis incommodis, & damnis Eccleſiarum ad longum enumeratis *in Extravaganti Joan. XXII.* incip. *Execrabilis, de Præbend. relat. etiam inter*
19 *communes eodem titul.* Unde de ſimili conſuetudine ſic merito ſtatuitur *in c. Conſuetudinem* 1. *de conſuetudine in* 6. *Conſuetudinem, quam in veſtra Eccleſia ſervatam aſſeritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non exiſtit... corruptelam (cum ſacris ſit inimica Canonibus, & de ambitionis radice proceſſerit) merito reputantes, eam auctoritate Apoſtolica reprobamus*, & ſic cum potius ſit corruptela, & ſit cauſa tantorum malorum, nullo unquam tempore induci poterit; *cap. Cum venerabilis* 7. *cap. Cum ex parte* 10. *& cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*. Ita expreſſe tenet Abbas *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend. num.* 2. & fuſius *in cap. Extirpandæ conſuetudinis* 30. §. *Qui*
vero, de Præbend. num. 36. Ubi optimis ratio- 20
nibus concludit, conſuetudinem obtinendi plura Beneficia ſimplicia, etiam perſonalem reſidentiam non requirentia, ſi unum ſit ſufficiens ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem, eſſe corruptelam irrationabilem, & ideo impræſcriptibilem. Et videtur ex mente *S. Thomæ quodlibet* 9. *artic.* 15. dum dicit Jura antiqua prohibentia pluralitatem Præbendarum continere Jus naturale, & ideo non poſſe per contrariam conſuetudinem abrogari. Idemque tenet Fagnan. *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend. num.* 17. *&* 19. Alphonſus Hojeda Tractatuum *tom.* 15. *part.* 1. *tract. de incompatibilitate Benefic. cap.* 19. *n.* 9. Pariſius *lib.* 5. *de reſignat. Benefic. quæſt.* 6. *num.* 115. *& ſeq.* Piaſecius *in praxi Epiſcopali p.* 2. *c.* 5. *art.* 3. *n.* 83. Barboſa *p.* 3. *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 62. *n.* 9. aſſerens cum multis, quod oppoſita conſuetudo ſit contraria Juri naturali, neque excuſet a peccato mortali, pœniſque æternis, licet excuſari poſſit a pœnis temporalibus; Divus Antoninus 2. *part. tit.* 3. *cap.* 1. Tiraquel. *de pœnis temp. cap.* 42. *n.* 4. *& ſequent.* Pirhing *lib.* 3. *titul.* 5. *de Præbend. n.* 127. Reiffenſtuel *eodem lib. & titulo num.* 215. Sannig *eodem lib. & titulo cap.* 2. *n.* 1. Garcias *de Beneficiis par.* 11. *cap.* 5. *num.* 270. Bertach. *verb. Beneficiorum ſufficientia;* Boſſius *in ſuis moralibus tom.* 1. *de Eeneficiis tit.* 7. §. 1. *num.* 31. ubi dicit quod retinere plura Beneficia, cum unum eſt ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, repugnat rationi naturali, & rationi naturali ſimpliciter non poteſt derogari per conſuetudinem. Et ſic plurimi alii cum *annotat. ad deciſ.* 254. *n.* 420. *& ſequent. part.* 9. *tom.* 1. Rotæ Romanæ.

Quodnam autem Beneficium in ſpecie de- 21
beat cenſeri ſufficiens pro honeſta Beneficiati ſuſtentatione, nullibi in Jure reperitur definitum. Unde cum ob diverſitatem caſuum una 22
cer-

certa regula ſtatui non poſſit, iſtud relinqui-
tur prudenti Judicis arbitrio paulo plus, vel
minus æſtimandum, conſiderata qualitate Per-
ſonarum, conditione locorum, temporumque
diverſitate, aliiſque ſimilibus circumſtantiis,
ex allegatis a Rota *coram Buratto deciſ.* 247.
n. 4. *argum. cap. Sciendum* 1. *cap. Regulæ* 2. &
23 *cap. Neceſſe* 3. *diſt.* 29. Et in effectu hanc tra-
dit normam Navarr. *in Miſcellan. orat. cap.*
62. *num.* 146. & affertur in annotat. *ad dec.*
254. *num.* 357. & *ſeq. p.* 9. *tom.* 1. Rotæ Ro-
24 manæ. Primo Beneficium dicitur ſufficiens ſim-
plici Clerico, & ſano, ſi ad minus ſufficiant
redditus ad alendum mediocriter ſe, & unum
miniſtrum, & unum coquum focarium, & ad
conducendam habitationem ſibi neceſſariam.
25 Secundo Beneficium dicitur ſufficiens Nobili
etiam inferioris gradus, & Magiſtro Theolo-
giæ, ſeu Doctori Legum mediocris litteratu-
ræ, ſi ſufficiant redditus ad alendum ſe, &
duos miniſtros, & unam equitaturam, & unum
coquum focarium, & ad conducendam habi-
tationem digniorem ea, qua eget Clericus.
26 Tertio Beneficium dicitur ſufficiens Nobili me-
diocris ordinis, puta Filio, vel Fratri Baro-
num, vel Vicecomitum &c. vel Magiſtro, &
Doctori excellenti, ſi ſufficiant redditus ad
alendum ſe, quatuor miniſtros, unum coquum,
& unam equitaturam, & ad conducendam ha-
bitationem digniorem ea, qua egent ſupra-
dicti. (*)
27 Quarto dicitur Beneficium ſufficiens Nobi-
li, puta Filio, vel Fratri Ducis, Marchio-
nis, vel Comitis &c. ut fructus ſufficiant ad
alendum ſe, octo miniſtros, duas equitaturas,
& unum coquum, & habitationem ſplendidio-
rem prædictorum. Cæteris autem paribus, plus
pro congrua & honeſta ſuſtentatione compe-
tit Epiſcopo, quam Archidiacono, Archipres-
bytero, Decano, vel Præpoſito; plus iſtis, quam
Canonico ſimplici, plus Canonico Cathedra-
lis, quam Eccleſiæ Collegiatæ; plus Parocho,
quam ſimplici Beneficiato non Canonico, pro-
ut recte advertunt Doctores communiter; *arg.
cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1. *quæſt.* 2. *c. Vul-
terana* 25. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *cap. De multa* 28.
de Præbend. & *cap. Conſuluit* 9. *diſt.* 74. in
quorum ultimo ſpecialiter plus aſſignatur Pres-
bytero, quam Diacono Beneficiato; quod idem
docet Gloſſa *in cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1.
q. 2. *verſ. Meritum.*
In defectum autem Judicis prudenter arbi- 28
trantis pro ſufficientia ad congruam Beneficia-
ti ſuſtentationem, relinquitur ipſius Beneficia-
ti conſcientiæ, ut Deum præ oculis habendo,
judicet, an ipſi unum Beneficium ſufficiat,
recto corde advertens, quod Deum omnia in-
ſpicientem fallere non poſſit; Gonzalez *ad re-
gul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. *num.* 39. Rota *part.*
19. *num.* 2. *deciſ.* 532. *num.* 2. & 27. In ipſa ta- 29
men judicanda Beneficii ſufficientia, non de-
bet haberi ratio bonorum Patrimonialium Cle-
rici Beneficiati, quia poteſt Clericus habens
Beneficium, & Patrimonium vivere de reddi-
tibus Beneficii, juxta illud Apoſtoli 1. *ad Co-
rinth. c.* 9. *Neſcitis, quoniam qui in Sacrario
operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui
Altari deſerviunt, cum Altari participant*; &
juxta illud Matthæi *cap.* 10. *num.* 10. *Ita &
Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annun-
tiant, de Evangelio vivere*; hoc eſt, ut Ec-
cleſiæ Miniſtri victum, & veſtitum ſuum ab
Eccleſia recipiant, temporalem laborum ſuo-
rum mercedem accipiendo, non ut actum mi-
ſericordiæ ab ea factum, ſed ut Jus eis a na-
tura, Deoque ipſo conceſſum, ſive divitiis af-
fluant, ſive non, de iis indiſcriminatim, ut
patet, loquentibus Chriſto, & ejus Apoſtolo;
& etiam *Canone Cum ſecundum* 16. *de Præbend.*
his verbis: *Cum ſecundum Apoſtolum, qui Al-
tari ſervit, vivere debeat de Altari, & qui ad
onus eligitur, non debet repelli a mercede; patet
a ſimili, ut Clerici vivere debeant de Patrimo-
nio Jeſu Chriſti, cujus obſequio deputantur.*
Unde poteſt Beneficiatus vivere de Beneficio, 30
& Patrimonium ſuum, fructuſque ejus ſibi re-
ſervare, nam, ut inquit Apoſtolus *citat.* 1.
ad Corinth. cap. 9. *Quis militat ſtipendiis ſuis
unquam?* Et ſic tenent Doctores paſſim cum
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *al-
leg.* 62. *num.* 11. Covarr. *cap.* 1. *de teſtamentis
num.* 2. & *ſequent.* & Piaſec. *part.* 2. *praxis
Epiſcopalis cap.* 5. *art.* 3. *num.* 86. ubi dicit
hanc communem ſententiam. (**)
Cum juſta, rationabili, & legitima Papæ 31
diſpenſatione poſſunt licite retineri ſimul plu-

(*) Quæ hic de congrua Beneficiati ſubſtentatione ex familiæ nobilitate deſumpta Auctor interſerit, haud optime congruunt iis, quæ ſæpe a Sacris Canonibus hac de re ſancita ſunt. Conſule Conc. I. Mediolan. ſub Sancto Carolo.

(**) Tutam hanc ſententiam eſſe nemo inficiabitur, Communem autem dixerit nemo. Confer Clar. Thomaſſin. *Vet. & nov. Eccl. Diſcipl. P. III. l.* 3. *cap.* 3. & *ſeq.*

ra Beneficia etiam ſub eodem tecto, & de ſe
incompatibilia; *c. De multa* 28. §. *final. de
Præbend.* ibi: *Circa ſublimes tamen, & litteratas
Perſonas, quæ majoribus ſunt Beneficiis
honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem*
32 *Apoſtolicam poterit diſpenſari*. Papa enim in
quibuſcumque Beneficiis pleniſſimam habet poteſtatem,
plenariamque diſpoſitionem; *cap.
Licet* 2. *de Præbend.* ibi: *Licet Eccleſiarum,
Perſonatuum, dignitatum, aliorumque Beneficiorum
Eccleſiaſticorum plenaria diſpoſitio ad Romanum
noſcatur Pontificem pertinere &c.* Et
Clementina Unic. Ut lite pendente cap. 1. *final.*
ibi: *Salva tamen in præmiſſis omnibus Romani
Pontificis poteſtate, ad quem Eccleſiarum, Perſonatuum,
dignitatum, aliorumque Beneficiorum
Eccleſiaſticorum plena, & libera diſpoſitio ex*
33 *ſuæ poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere*. Et
hoc quia Beneficia de Jure poſitivo Eccleſiaſtico
ſunt introducta, & ſingulæ Eccleſiæ ſingulis
Presbyteris diviſæ: *cap. Eccleſias unic.
quæſt.* 1. *cauſ.* 13. ibi: *Eccleſias ſingulas ſingu-*
34 *lis Presbyteris dedimus* &c. Unde cum Papa
ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſit
ſupra Jus diſpenſare; *cap. Propoſuit* 4. *de
conceſſione Præbend.* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem
poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare*;
ſtat clarum quod Papa ex rationabili,
& juſta cauſa poſſit ſuper pluralitate quorumcumque
Beneficiorum diſpenſare; Rota *par.*
4. *tom.* 1. *deciſ.* 337. *num.* 1. & *p.* 14. *deciſ.*
35 298. *num.* 5. Ipſa enim Pontificia diſpenſatione
attenta, Beneficia inter ſe incompatibilia
cenſentur compatibilia, & eorum incompatibilitati
derogatum; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 6. *num.* 1.

36 Dicitur notanter, *cum juſta rationabili, &
legitima Papæ diſpenſatione*, quia licet Papa in
iis, quæ ſunt Juris poſitivi humani, poſſit
valide diſpenſare, etiam ſine cauſſa, cum ipſe
ſit ſupra tale Jus *ex cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione
Præbend.* ac proinde ſola ejus voluntas
ſtet pro ratione, cum de factis ejus judicare
non liceat; *cap. Nemini* 30. *cauſ.* 17. *quæſt.* 4.
37 Quia tamen diſpenſatio facta ſine cauſſa non
meretur dici diſpenſatio, ſed potius diſſipatio,
ut inquit S. Bernard. *lib.* 3. *de Conſider. ad
Eugenium Papam.* præciſis his verbis: „ Non
„ prohibeo diſpenſare, ſed diſſipare. Non
„ ſum tam rudis, ut ignorem vos poſitos di-
„ ſpenſatores, ſed in ædificationem, non in
„ deſtructionem: ubi neceſſitas urget, excuſa-
„ bilis diſpenſatio eſt: ubi utilitas provocat,
„ laudabilis diſpenſatio; utilitas dico commu-
„ nis, non propria, nam cum nihil horum
„ eſt, non fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſ-
„ ſipatio eſt." Hinc non poſſunt licite reti- 38
neri plura Beneficia ſimul incompatibilia cum
diſpenſatione Papæ ſine rationabili cauſſa conceſſa
præſertim ad inſtantiam partis, ut colligitur
ex cap. De multa 28. *de Præbend.* ubi dicitur
poſſe Pontificem diſpenſare ſuper pluralitate
Beneficiorum incompatibilium, non ſine
juſta ratione, ſed cum rationabili cauſſa, ibi;
*Cum ratio poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam
poterit diſpenſari*. Unde quatenus Papa diſpen- 39
ſet ſine juſta cauſſa dicendum eſt, aut fuiſſe
precum importuna inſtantia victum, juxta *cap.
Deteſtanda* 2. *de conceſſione Præbend. in* 6. ibi:
*Quæ per importunitatem nimiam, per quam non
concedenda multoties conceduntur, & per ambitionem
improbam, ut plurimum extorquentur*,
aut per falſas narrationes fuiſſe deceptum, ac
proinde non ſubſiſtente cauſſa rationabili per
ſupplicantem allegata, nec ſubſiſteret diſpenſatio
Pontificia, veluti ſubreptitie, vel obreptitie
obtenta: *cap. Sede* 15. & *cap. Super litteris*
20. *de Reſcriptis*. Et quod plura retinens 40
Beneficia incompatibilia non ſit tutus in conſcientia,
& apud Deum, ſi retineat ex diſpenſatione
a Papa conceſſa ſine cauſſa, & ad favorem
tantum Beneficiati, late, & ſolide confirmatur
pluribus Sanctorum Patrum oraculis,
Theologorum, & Canoniſtarum auctoritatibus
plena manu congeſtis in *annot. ad deciſ.* 254.
a num. 145. *uſque ad n.* 191. *part.* 9. *tom.* 1.
Rotæ Romanæ, ubi omnes una voce conclamant,
quod cum ſit contra Jus divinum &
naturale, ut unus habeat plura Beneficia, niſi
juſta cauſſa id excuſet, & Pontifex non poſſit
ſaltem licite diſpenſare in iis, quæ ſunt
Juris divini naturalis, niſi ex juſta cauſſa,
quæ deformitatem, ſeu inordinationem tollat,
ut patet in votis, & juramentis; Per hoc te- 41
neatur retinens plura Beneficia reſignare ea,
quæ ſecundum ſtatum ſuum ei non ſunt neceſſaria,
vel in quibus juſta cauſſa diſpenſandi
non intervenit. Quando autem Papa non 42
ad inſtantiam partis, ſed motu proprio cum
aliquo diſpenſat, ut poſſit ſimul retinere plura
Beneficia incompatibilia, tunc præſumendum
eſt ex juſta cauſſa ſe moveri ad diſpenſandum,
& quod juſte ex legitima cauſſa diſpenſaverit,
etiamſi de ipſa non conſtet, cum
ſemper ſit veroſimile Summum Pontificem Jus
obſervare, nam ipſe eſt Juſtitia loquens, &
Lex animata, ideoque præſumendum eſt regulariter
pro facto Papæ, quod ex juſta cauſſa
moveatur in ſuis actionibus; *cap. Propoſuit* 4.
de conceſſione Præbend. cap. In præſentia 6. *de*

renun-

renuntiatione cap. ſi Papa 6. diſt. 40. Gloſſa in cap. Ad aures, de tempor. ordinand. & in cap. 2. de majorit. & obedient. Geminian. *in Canon. Lege Imperatorum, diſt. 10. col. 5. in princip. verſ. Dicit tamen;* Abbas *in cap. In cauſis n. 2. de ſententia, & re judicata;* Felinus, aliique plurimi *citati in annotation. deciſ. 254. n. 272. & ſequent. part. 9. tom. 1. Rotæ Romanæ;* & ſic pluries Rota Romana, & præſertim in *cauſſa Gerunden. Scribaniæ 21. Maii 1638. coram Merlino, inter impreſſas dec. 278. n. 24.* ibi: *Et cauſa ſemper præſumitur in geſtis per Summum Pontificem.* Hinc ratiocinata eſt Rota *in cauſa Foroſemproniensi & Eugubina, ſeu nullius, Emphyteuſis, 16. Junii 1636. coram Coccino;* §. *Hinc inferendo*, ut quod fit a Pa-
43 pa, ab ore Dei videatur procedere. Tum quia regulariter præſumendum etiam venit pro ſententia, vel decreto cujuſcumque Judicis, quod ſit interpoſitum ex juſtis, & rationabilibus cauſis, ut probatur *in l. Herennius 63. §. 1. ff. de evict. & in leg. Ab ea part. 5. §. 1. ff. de probat. & in l. Manumiſſio 34. ff. de manumiſſis vindicta;* Baldus *in l. Juris gentium quod fere col. 1. in fin. in verſ. ſed numquid in Judiciis, ff. de pactis;* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 648. num. 19. verſ. pro decreti validitate præſumitur, tom. 4.* cum plurimis aliis paſſim, & ita ſæpiſſime arbitrata eſt Rota, & potiſſimum *par. 5. recentior. deciſ. 75. n. 3. verſ. pro decreto præſumitur p. 6. dec. 76. n. 14. verſ. ſemper enim præſumitur pro decreto Judicis, & deciſ. 98. n. 8. verſ. præſumptio ſemper ſtat pro decreto Judicis, & part. 7. dec. 245. num. 6. verſ. ſuper hoc præſumitur Judex ſe informaſſe, cum præſumatur pro decreto Judicis.*

44 Unde ſi pro decreto a quovis Judice interpoſito ſtat præſumptio, a fortiori debet præſumi pro Romano Pontifice, ut ex juſta, & ex rationabili cauſſa moveatur, cum ipſe ſit omnium Judicum totius orbis ſupremus Judex, & Arbiter, & cujus atteſtationi plena fides eſt adhibenda, ſi ipſe dixerit, ex juſtis cauſſis præfatam diſpenſationem proceſſiſſe; per textum *in Clement. Litteris unic. de probationibus*, adeoque hoc caſu contrarium probari non poſſit, ut inquit textus in dicta *Clement. Litteris*, & Gloſſa *ibi: in verb. feciſſe narramus;* Et *ibid.* paſſim Doctores. (*)

45 Cauſſa vero juſta, & legitima diſpenſandi in pluralitate Beneficiorum triplex a Doctoribus recenſeri ſolet, ſcilicet neceſſitas Eccleſiæ; utilitas Eccleſiæ, & evidens prærogativa meritorum. Ita Abbas *in c. de multa 27. de Prebend. n. 7. & cap. Extirpanda 30. §. Qui vero num. 34. eodem titulo*, Pirhing *l. 3. tit. 5. ſect. 5. de Prabend. num. 191.* Azorius, Layman, & alii paſſim; & colligitur *ex cap. Tali 17. cauſ. 1. quæſt. 1.* ibi: *Niſi forte eos, aut maxima Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas poſtulet, vel evidens meritorum prærogativa com-
mendet.* Et quidem ob neceſſitatem Eccleſiæ 46
poſſunt quandoque alicui plura Beneficia ſupra neceſſariam, & congruam vitæ ſuſtentationem conferri, ſi deſint idonei Miniſtri, verb. gr. in locis Hæreticorum, in quibus eſt defectus Clericorum. Ob utilitatem vero Eccleſiæ id 47
accidere poteſt, quando unus ſolus magis putatur Reipublicæ Chriſtianæ bono atque Eccleſiarum commodis profuturus ſua auctoritate, potentia, doctrina, & prudentia, quam alius præſens, vel plures alii; qua de cauſſa Filiis Principum conferuntur interdum plures Epiſcopatus, ut Eccleſiæ contra Hæreticos potentius defendantur. Tandem etiam ob me- 48
ritorum prærogativam conferuntur uni plura Beneficia, textu claro in *cap. De multa 27. de Prebend.* ibi: *Nullus plures Dignitates, aut Perſonatus habere præſumat, etiamſi curam non habeant animarum; Circa ſublimes tamen, & litteratas Perſonas; quæ majoribus ſunt Beneficiis honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari; Item Extravagant. Joann. XXII.* incipiente *Execrabilis*, ubi cum ſanxiſſet, ne quis poſſet accipere plures dignitates, Perſonatus, Officia, Prioratus, & Beneficia, quibus ineſt cura animarum, excipit Cardinales, & Filios Regum, ibi: *Cardinalibus tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, qui circa Nos univerſali Eccleſiæ ſerviendo ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, ac Regum Filiis, qui propter ſublimitatem eorum, ac generis claritatem, ſunt potioris prærogativa gratiæ attollendi, dumtaxat exceptis.*

Diſpenſatio Apoſtolica, ut cum juſta cauſ- 49
ſa poſſint ſimul ab uno plura Beneficia licite retineri, requiritur; Primo in omnibus Beneficiis de ſe incompatibilibus, ut ſunt illa, quæ vel ex Jure naturali, Divino, aut Eccleſiaſtico, vel ſaltem ex conſuetudine, ſtatuto, ſeu fundatione, continuam, & incompatibilem reſidentiam perſonalem requirunt, v. g. duo Epiſcopatus, duo Beneficia Curata, duæ Dignitates, duo Perſonatus, duo Canonicatus,

(*) Vide *Nat. ab Alex. Theol. dogm. & mor. de Benef. Eccleſ. Regul.* xxx. ubi contrarium firmiſſimis ſtatuitur argumentis.

ſe ſufficiente. Non valet, inquam, quia inter utrumque caſum magna intervenit ratio diſparitatis; nam qui habet primum ſufficiens, cum jam habeat congruam ſuſtentationem, videtur moveri ad impetrandum ſecundum Beneficium ex avaritia, & ambitione, quæ ſunt præcipuæ cauſæ, ob quas prohibetur pluralitas Beneficiorum; *cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend.* ibi: *Multitudo videlicet tam Dignitatum, quam etiam Præbendarum, ambitionis, & avaritiæ vitium*, & notat ibi Innoc. *n.* 3. & Fagnan. *n.* 58. & Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *ſect.* 5. *de Præ-*
68 *bend. num.* 186. At qui habet primum non ſufficiens, juſte petit ſecundum ad ſui honeſtam ſuſtentationem; & quamvis ex accidenti contingat, ut ſecundum per ſe ſufficiat, tamen petendo illud non peccat; cum hoc faciat Concilii auctoritate; *cap. Qui peccat* 40. *cauſ.* 23. *q.* 4. ibi: *Qui peccat, non peccat legis auctoritate, ſed contra legis auctoritatem*, nec recipiendo ſecundum ſufficiens debet incidere in pœnam privationis primi ſufficientis, quia cum lex hoc permittat, *quod legitime factum eſt, nullam pœnam meretur*, ut dicit *text. in leg. Gracchus*, C. *ad L. Jul. de adult.* Gloſſa 1. *in cap.* 2. *de Conſtit.* & Gloſſa *in cap. Nihil in verb. Ætatis, de elect.* & ſic expreſſe tenent Fagnan. *in cit. cap. Cum jam dudum, num.* 57. & 58. Pirhing *loc. cit.* & Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *n.* 266. & alii.

69 Non poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare, ut habens duo Beneficia, etiam ſimplicia, & ad honeſtam Clerici ſuſtentationem non ſufficientia, poſſit obtinere, & retinere tertium Beneficium, etiamſi omnia ſimul ad Beneficiati ſuſtentationem non ſufficiant. Sic fuit pluries declaratum a Sac. Cong. Concilii, & ſignanter *die* 10. *Maii* 1607. & *die* 15. *Aprilis* 1628. *in una Anagn. Sic Beneficium tertium ſimplex retineri non poteſt abſque proviſione Sedis Apoſtolicæ, quamvis duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem in-*
70 *ſufficientia*. Et hanc eſſe veram mentem Sacri Concilii Tridentini, quod non poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut ultra duo Beneficia, etiam inſufficientia ad honeſtam ſuſtentationem, alia obtineantur, & retineantur, teſtatur Fagnan. *in cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. n.* 71. de mente ipſius Sacræ Congregationis Concilii, quæ, ut dicit ipſe, ſæpius in caſibus contingentibus reſpondit, *Epiſcopum habenti unum ſimplex Beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem, poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe ultra duo abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi omnia ſimul ad illius ſuſtentatio-*
71 *nem non ſufficiant*. Immo neque poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut quis retineat tertium Beneficium ſimplex, etiamſi eſſet de Jurepatronatus, ut decrevit Sac. Cong. Concilii *in una Bovinen.* 13. *Novembris* 1629. in qua cum dubitatum fuiſſet, an habens duo Beneficia ſimplicia, tertium de Jurepatronatus ad præſentationem Patronorum auctoritate ordinaria aſſequi, & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica? Sacra Congreg. cenſuit, *tertium Beneficium ſimplex etiamſi de Jurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione*; & ſic etiam cenſuit *in Biteclen.* 6. *Decemb.* 1721.

* Traditis in hoc *art.* omnino conſonant quæ habet Card. Lambert. Benedict. XIV. in Epiſtola ad Canon. Jo. Bapt. Scarſelli, quæ eſt *Inſtit. Eccleſ.* 91. *edit. lat.* merito conſulenda, & obſervanda. 72

Additiones ex aliena manu.

Incompatibilitas in Beneficiis triplici ex capite oriri poteſt. Primo ex cura, & reſidentia uniuſcujuſque Beneficii. Secundo ex pluralitate Beneficiorum, quorum unumquodque ſufficiat ad congruam ſuſtentationem Beneficiarii, & quidem ſecluſa cura & reſidentia. Tertio demum ab exiſtentia Beneficiorum ſub eodem tecto. Longum autem eſſet de ſingulis hiſce incompatibilitatis ſpeciebus agere, & ea ſupplere, quæ ab Auctore ſunt omiſſa; Conſule, ubi res poſtulat, qui materiam hanc egregie pro more tractavit, Rigant. *in commentar. ad Regul.* 1. *Cancellariæ* §. 8. *per tot.* ubi & de diſpenſatione ſuper retentione incompatibilium Beneficiorum cujuſvis generis late diſſerit. Aliqua vero de præſumpta diſpenſatione ſuper retentione plurium Beneficiorum incompatibilium ratione curæ, & reſidentiæ non incongrue hic adduntur; eo vel maxime, quod Auctor ne verbum de ea facit. 73 74 75 76

Triennalis poſſeſſio minime ſufficit ad hanc diſpenſationem præſumendam. Sufficit vero poſſeſſio decennalis; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 36. *Cancell. num.* 156. Piton. *diſcept. Eccleſ.* 120. *num.* 11. & *ſequent.* Rota *cor. Falconer. deciſ.* 9. *num.* 14. *in Hipporegien. Beneficii* 11. *Febr.* 1704. §. *Concilio cor. bon. mem. Mut. in Aurien. Parochialis* 21. *Junii* 1751. §. 12. & *in Confirmatoria* 24. *Januarii* 1752. §. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa*. 77 78

Quæſtionis vero eſt, an hæc, quæ ex decennali poſſeſſione præſumitur diſpenſatio, ſuffragetur, ſi Officiales Datariæ teſtimonium dicant, eam non reperiri in Regeſtis ipſius Data- 79

ta-

80 tariæ. Negativam ſententiam videtur tenuiſſe Rota *in Cracovien. Canonicatus* 11. *Maii* 1705. §. *Quod autem*, *cor. bon. mem. Omann. in Leodien. Canonicatus* 10. *Maii* 1743. §. 10. *cor. bon. mem. Lana*, & 6. *Martii* 1744. §. 10. *cor. bon. mem. Peralt.* & *in Gneſnen. Canonicatus* 26. *Junii ejuſdem anni* 1744. §. 6. *cor. bon.*
81 *mem. Nunez*. Affirmativæ autem ſententiæ recentius idem ſacrum Tribunal adhæſit in *d. Aurien. Parochialis* 24. *Januarii* 1752. *d.* §. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa*, & *in Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januarii* 1757. *coram R. P. D. Parracciano*.
82 Hic tamen non omittendum, quod in Deciſionibus, in quibus negativa ſententia a Rota fuit amplexa, articulus ille præter cauſæ neceſſitatem fuit examinatus, cum in earum caſibus non decennalis, ſed triennalis poſſeſſio concurreret.

ARTICULUS VII.

Beneficia quo ad eorum vacationem ipſo Jure.

1 Beneficia Eccleſiaſtica pluribus modis vacare poſſunt, quorum quælibet, vacatione
2 ſecuta, alteri conferri libere poſſunt. Primo, igitur vacat de jure, & de facto Beneficium per mortem naturalem Beneficiati; *cap. Suſceptum* 7. *de Reſcriptis in* 6. Rota *p.* 4. *t.* 1. *dec.* 482. *n.* 14.
3 Secundo, vacat ipſo Jure per mortem civilem, veluti per ingreſſum Religionis, profeſſione ſecuta: *cap. Beneficium* 4. *de Regularibus in* 6. Rota *p.* 2. *dec.* 543. *num.* 4. & *p.* 4. *t.* 1. *dec.* 246. *ſub num.* 2. Beneficia enim Religioſi Profeſſi vacant prout illa naturaliter mortui, cum in hoc mors civilis æquiparetur natura-
4 li; Rota *p.* 2. *dec.* 431. *ſub num.* 1. Secus autem Beneficium intra annum probationis Beneficiati Religionem ingreſſi, quia illud interim non vacat, ne egrediens de Religione illo privetur; *cit. cap. Beneficium* 4. *de Regular. in* 6. ibi: *Beneficium illius, qui Religionem ingreditur, non eſt intra probationis annum alicui conferendum*. * Quoad Religioſos Societatis Jeſu omnino ſervanda erat Conſtit. 25. *Tom.* 2. *Bullar.* Benedicti XIV. *die* 14. *Jan.* 1747. quæ incipit: *Ex quo dilectus* *.
5 Tertio, vacat per renunciationem; *cap. Suſceptum* 6. *de Reſcriptis in* 6. ubi quod per renunciationem inducatur vacatio Beneficii non minus, ac per mortem, ſæpius repetitur, ut ibi: *Cum non per renunciationem, ſed per mortem vacaverit*. Et infra: *Cum Beneficium ceſſione, non morte vacaverit*, & patet ex *cap. Ex tranſmiſſa* 3. & *cap. Quidam* 12. *cum aliis de renunciatione*; Rota *part.* 5. *t.* 1. *dec.* 190. *num.* 3.
Quarto, vacat per aſſecutionem pacificam 6
alterius Beneficii incompatibilis; *cap. De multa* 28. *de Præbend. cap. quia nonnulli* 3. *de Clericis non reſident. Extravagant. Execrabilis*, §. *Qui vero*, *de Præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 4. *de reformat.* Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 684. *num.* 1.
Quinto, vacat per contractum Matrimonii 7
per verba de præſenti, etiam non ſecuta copula, non vero per ſponſalia; *cap. Si quis Clericorum* 1. *cap. Quod a te* 3. *de Clericis conjugatis*; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 15. *num.* 3. & *dec.* 201. *num.* 27. Et quidem Beneficium 8
hoc caſu vacat ipſo Jure a die contracti ipſius Matrimonii; Rota *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 522. *n.* 1. Etiamſi Matrimonium ſit nullum; Rota 9
par. 7. *dec.* 350. *n.* 21. Ad effectum enim vacationis propter Matrimonium attenditur ſolum factum, non autem facti validitas, ideoque probato Matrimonio, etiam invalido, vacat Beneficium ipſo Jure; Rota *par.* 19. *tom.* 2. *dec.* 468. *n.* 5. & 6.
Sexto, vacat ipſo Jure Beneficium per mi- 10
litiam ſæcularem a Clerico Minoriſta aſſumptam; Clericus enim eo ipſo, quod ſæcularem militiam aſſumat, videtur Clericali militiæ renunciaſſe, quia non poteſt ſimul Deo, & ſæculo ſervire; *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ.* 23. *qu.* 8. & *cap. Ex multa* 9. §. *final. de voto*. Atque ideo extinguitur penſio Eccleſiaſtica ob aſſumptionem militiæ ſæcularis, utpote incompatibilis cum Clericatu; Cardin. de Luca *de Penſion. diſcurſ.* 47. *num.* 3. Simulque Clericus, qui effectus eſt miles ſæcularis, tacite, ſeu ipſo facto renunciare videtur Beneficio Eccleſiaſtico, quod obtinet; Gloſſa *in cap. Clericos* 17. *de Clericis non reſidentib. verb. redierint*; Pariſius *de reſignat. Beneficior. lib.* 1. *qu.* 1. *num.* 22. Farinacius *pag.* 1. *Fragment. Crim. litt.* C. *num.* 182. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar.* Gloſſ. 14. *n.* 63. Adeo ut ipſo Jure 11
vacet Beneficium per militiam ſæcularem; nam eo ipſo quod Beneficiarius ſit miles, habetur Eccleſia pro derelicta, itaut Ordinarius jure poſſit illam alteri concedere; Gloſſa *in cit. cap. Clericos verb. redierint*, ibi: *Si habet eam pro derelicta, puta quia contraxit Matrimonium, vel factus eſt miles, cum de hoc conſtiterit, Epiſcopus ſtatim poteſt Eccleſiam illius alii conferre*;

Bar-

Articulus VI.

Beneficia quoad pluralitatem, & incompabilitatem.

1 PLuralitas Beneficiorum eſt prohibita eidem Perſonæ cujuſvis dignitatis, etiamſi Cardinalatus honore fulgeat; Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformat.* ibi: *Cum Eccleſiaſticus Ordo pervertatur; quando unus plurium Officia occupat Clericorum, ſanctè Sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu ſe ipſos, non Deum, decipientes, ea quæ bene conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & plura ſimul Beneficia obtinere non erubeſcunt, ſancta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præſenti decreto, quod in quibuſcumque Perſonis quocumque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari, ſtatuit ut in poſterum unum tantum Be-*
2 *neficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur.* Et colligitur ex Concil. Lateranenſi III. *in appendice tit. Uni plura cap.* 2. *& cap. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. *& cap. Singula* 1. *diſt.* 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *qu.* 1. *cap. Clericus* 1. *cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21. *qu.* 1. & *cap. Quia in tantum* 5. *de Præbend.* ubi Alexander Tertius dicit, quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica, diſſolutionis materiam & evagationis inducit, certumque continet periculum animarum.*
3 *Et Extravagant. Execrabilis, de Præbendis*, ubi Joannes XXII. ſic declamat contra pluralitatem Beneficiorum obtinentes, ibi: *Unde inter cætera inconvenientia ſubſcripta ſequuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum quamvis modicum vix Officium implere ſufficeret, plurimorum ſibi vindicet ſtipendia, quæ multis litteratis viris vitæ puritate, ac teſtimonio bonæ famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abunde ſufficere, æqua diſtributione collata. Habentibus ipſa paratur vagandi materia, divinus cultus minuitur, Hoſpitalitas in ipſis Beneficiis debita non ſervatur. Et dum non ſunt ſui in unaquaque regione Rectores, Eccleſiarum detrahitur commodis, & honori, quæ carentes defenſorum auxilio in Juribus ſuis, & libertatibus, multipliciter collabuntur, & ruinis patent ædificia nobilia, quæ magnificentia extruxerat deceſſorum. Et (quod amarius eſt dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum ſentibus fomentum periculoſe præbetur.*

4 Pluralitas Beneficiorum ab eodem ſimul retentorum redditur incompatibilis generatim loquendo ex duplici capite, ſcilicet vel quia ipſa Beneficiorum inſtitutio non permittit, ut plura ab eodem adminiſtrentur; vel quia unum eorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficit, nam tunc plura Beneficia, licet cæteroquin compatibilia ſimul retineri nequeunt.
Quod incompatibilitas plurium Beneficiorum 5
ab eodem ſimul retentorum oriatur primo ex ipſa Beneficiorum inſtitutione talem pluralitatem in eodem non permittente, patet aperte in Beneficiis, quæ vel Jure communi, vel ex conſuetudine, ſtatuto, ſeu fundatione, continuam reſidentiam perſonalem poſtulant, ut ſunt duo Epiſcopatus, duæ Parochiæ, duæ Dignitates, duo Canonicatus, aut duo hujuſmodi officia Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum perſonalem reſidentiam requirentia, juxta Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. juncto cap. Quia nonnulli* 3. *& cap. Inter quatuor* 10. *de Cleric. non reſidentib.* Quia enim nullus in duobus locis ſimul exiſtere, atque perſonaliter reſidere poteſt, ſequitur evidenter, quod ſint incompatibilia, ac proinde ſimul ab eodem retineri non poſſint Beneficia illa, quorum quodlibet requirit continuam reſidentiam perſonalem; *arg. cap. Ad hæc* 13. *cap. Præterea* 14. *cap. Cum non ignores* 15. *& cap. De multa* 27. *de præbend.* & expreſſe Rota *part.* 1. *deciſ.* 124. *part.* 6. *deciſ.* 703. *num.* 3. Et quod 6
imcompatibilitas Beneficiorum oriatur etiam ex ſecundo capite, ſcilicet ex eo quod unum ipſorum ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem ſufficiat, licet cæteroquin de ſe ſint compatibilia in eodem, habetur clare ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reformatione*, ubi præmiſſa illa generali ratione, quod *Eccleſiaſticus Ordo pervertatur, quando unus plurimorum officia occupat Clericorum ... ſtatuit ut in poſterum unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur, quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*, & colligitur *ex cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentib. & cap. Cum teneamur* 6. *de Præbend.* in quorum ultimo habetur etiam ad mandatum Papæ non eſſe providendum illi de Beneficio, *qui aliud Beneficium habeat, de quo valeat commode ſuſtentari, niſi forte in Litteris ipſis de hoc mentio habeatur;* & expreſſe Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 281. *num.* 18. *& Annotat. ad deciſ.* 254. *num.* 66. 67. 68. *part.* 9. *tom.* 1.

Unde retinens ſine juſta diſpenſatione plura 7
Beneficia, quorum unum ſufficiat ad ſui ho-

neſtam ſuſtentationem, peccat mortaliter, & eſt in ſtatu damnationis æternæ. Sic expreſſe Gloſſa communiter recepta *in c. Dudum* 34. *de electione verb. retinere*: ibi: *Nota quod qui habet plura Beneficia, quorum alterum per ſe ſufficeret, non poteſt ſine mortali peccato retinere aliud*, & colligitur *ex cap. Quia in tantum* 5. *de Præbendis*, ubi Alexander tertius dicit quod *multitudo Præbendarum Canonibus inimica .... certum continet periculum animarum*: & ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 2. *cap.* 17. ubi præmiſſa plurium Beneficiorum retentionis prohibitione, dicit quod qui improbæ cupiditatis affectu plura Beneficia ſimul obtinere non erubeſcunt, non Deum, ſed ſe ipſos decipiunt; ibi: *Se ipſos, non Deum decipientes*. Cujus diſpoſitioni, dicit Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 62. *n.* 2. *Cujus diſpoſitioni ſi quis contrafacere intenderit, mortiſere peccabit, & vivet in ſtatu damnationis*; & ſic tenet S. Bernardus *Epiſtol.* 271. *ad Comitem Theobaldum, & lib.* 3. *de conſideration. ad Eugenium Papam cap.* 6. Abbas *in cit. cap. Dudum, de elect. num.* 36. Navarrus *cap.* 25. *Manual.* 125. Azorius *part.* 1. *tit.* 6. *cap.* 10. *qu.* 1. & 7. aſſerens pluralitatem Beneficiorum, quorum unum honeſtæ Clerici ſuſtentationi ſufficit, Jure etiam naturali damnatam eſſe; Sylveſter *verb. Beneficium cap.* 4. *q.* 1. *in fin.* Piaſecius *in praxi Epiſcopali part.* 2. *cap.* 5. *art.* 3. *num.* 83. Layman, Pariſius, Sunnig, aliique fere communiter cum Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 214. & Fagnan. *in cap. Quia in tantum* 5. *de Præ-*
8 *bend. n.* 16. Unde concludendum eſt cum Divo Bernardo relato a Divo Thoma *quodlib.* 9. *art.* 15. *Qui non unus, ſed plures, eſt in Benefi-*
9 *ciis, non unus, ſed plures, erit in ſuppliciis*. Et de facto multa habentur horribilia exempla eorum, qui propter pluralitatem Beneficiorum æternaliter damnati ſunt, ut referunt Joannes Geylerus *in navi fatuorum, turb.* 27. Villadiego, & alii cit. *in annot. ad deciſ.* 90. *n.* 29. & *in annotat. ad deciſ.* 254. *n.* 68. *part.* 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ*.

10 Nec valet, quod ſe excuſent illi, qui inſatiabili ſiti deglutiunt plura Beneficia Eccleſiaſtica ſub fragili prætextu, quod illa impetraverint a Papa, ideoque a tali pluralitate a Jure, & a Tridentino prohibita, dicantur diſpenſati, & quæcumque in contrarium facientia ſublata, maxime ſtante in Litteris Apoſtolicis clauſula *non obſtantibus &c. vel motu*
11 *proprio*; Non valet, inquam, quia ut ſolide cavetur *in annotat. ad dec.* 90. *num.* 69. & *ſeq. part.* 9. *tom.* 1. *Rotæ Romanæ recentior.* reſpondetur ad prædictum effectum imaginarium tale clypeum hoc pro nihilo deſervire, quia Jura, & Concilium Tridentinum nullatenus prohibent collationem plurium Beneficiorum, ſed retentionem, ut advertit Rota *coram Cardin. Serafin. dec.* 774. *ſub. n.* 3. *verſ. non facere &c.* ubi etiam teſtatur id jam fuiſſe reſolutum per Eminentiſ. DD. Cardinales Sac. Cong. Conc. & ſic in Rota in aliis cauſſis receptum, & deinde ita etiam fuit dictum coram Buratto *deciſ.* 248. *num.* 2. *verſ. Quo vero ad Beneficium ſimplex*. Addo etiam deciſionem in cauſſa *Aſſiſienſi Beneficiorum* 9. *Martii* 1587. *coram Orano*, §. 1. *verſ.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 17. *de reformat. prohibet retentionem, non autem aſ-*
ſecutionem plurium Beneficiorum. Quod enim 12
Clericus diſpenſatus ad plura Beneficia recipienda non cenſeatur diſpenſatus ad illa retinenda, reſpondit Rota *coram Clemen. VIII. deciſ.* 123. *n.* 26. *verſ. diſpenſatus ad obtinendum, non eſt diſpenſatus ad retinendum &c. p.* 1. *diverſ.* & melius fuit reſolutum coram Innoc. X. *dec.* 528. *a n.* 1. ibi: *Licet illius vigore potuiſſet ſucceſſive recipere plura Beneficia, illa tamen ſimul retinere non poterat*. Idem quoque fuit ponderatum *coram Ubaldo deciſ.* 369. *n.* 2. *verſ. quia erat diſpenſatus ad obtinendum, non autem ad retinendum &c.* quas deciſiones deinde Rota ſecuta eſt *coram Coccino, deciſ.* 302. *n.* 26. *part.* 4. *recent. tom.* 2. ibi: *Fuit diſpenſatus, ut plura reciperet Beneficia, quo caſu datur quidem acquiſitio, ſed non retentio &c.* quia vere aliud eſt retinere, & aliud acquirere; idque fortius eſt dicendum in materia ſtrictæ interpretationis, prout eſt derogatio, unde non diſcedendum a propria ſignificatione verborum.
Eo vel maxime quod ex *cap. Quamvis* 4. *de* 13
Præbend. in 6. *Quamvis pleniſſima ſit alias in Beneficiis interpretatio facienda; Litteræ tamen ſuper obtinendis Beneficiis impetratæ, debent (cum ſint ambitioſæ) reſtringi*.

Nec juvat dicere Papam ſuper dicta reten- 14
tione tacite diſpenſaſſe, dum in ultima, ſeu in ultimis proviſionibus Apoſtolicis fuerint narrata omnia Beneficia prius obtenta; Nam contra hanc opinionem eſt textus rotundus *in cap. Non poteſt* 21. §. *final. de Præbend. in* 6. ibi: *Cum vero tibi (non obſtante quod aliud Beneficium obtinere noſcaris) a Sede prædicta de aliquo Beneficio provideri contigit, per hoc tecum, ut primum Beneficium cum ſecundo retinere valeas, non intelligitur diſpenſatum; Hoc enim ſolum operatur præfata expreſſio, quod facta tibi gratia nequeat ſubreptitia judicari*. Per quem 15
textum adeo clarum, & alias rationes, quas addu-

adducit, ita firmiter tenet Navarr. *in ſuo Tract. de oratione c. 12. Miſcell. 16. num. 64. & 65.* ubi ſubdit in hoc decipi plures credentes ex tali narrativa diſpenſatos remanere, & quod ſi Sua Sanctitas plura obtinenti Beneficia, alia de novo concedit, non ideo intentionem habet diſpenſandi contra dictum Decretum, ſed quia credit, quod omnia Beneficia ad congruam ſupplicantis ſuſtentationem neceſſaria ſint, & quod aliter Confeſſarii non abſolvent eos, niſi prius talia Beneficia non neceſſaria ad ſui congruam ſuſtentationem dimiſerint, vel firmo animo dimittere propoſuerint; Videatur Jacob. de Graff. *in ſuis aureis deciſionibus caſ. conſc. lib. 2. deciſ. 97. n. 34.* ibi: *Non debet Confeſſarius abſolvere habentem plura Beneficia, quorum unum ſufficiat &c.* & inſuper ſequitur Navarr. *in prædicto loco*. Et eamdem opinionem ſequitur Ignat. de Salc. *in addit. ad prax. Bernard. cap. 42. in gloſſ.* ibi: *quamvis ſimplicia*; Emanuel. Rodriq. *in ſumma cap. 32. num. 2.* Alphonſ. Hojed. *in tract. de incompatibilitate Benef. part. 2. cap. ultim. num. 72. verſ. expreſſio facta de Beneficio obtento, cenſetur facta ad evitandam ſubreptionem &c.* ubi etiam inquit id probare *textum in cap. Gratia, de Reſcriptis in 6.* & alios DD. per eum allegatos, & Rebuff. *in prax. titul. de diſpenſat. ad plura Beneficia q. 9. n. 18.* Pariſ. *de reſignat. lib. 4. q. 9. num. 34.*

16 Nec valet etiam pro excuſatione adducere pene univerſalem conſuetudinem, quia, ut paſſim fatentur Doctores, conſuetudo in contrarium, etiam immemorabilis, non excuſat coram Deo retinentes plura Beneficia, quorum unum ad honeſtam eorum ſuſtentationem ſuf-
17 ficit; Talis enim conſuetudo eſſet irrationabilis, utpote contraria Juri naturæ, eſſetque nutritiva peccati, cum inducat vagationis, ambitionis, & avaritiæ materiam, & nimis diminuat divinum cultum per excluſionem plurium Perſonarum, quæ pluries legerent Miſſas, pluries horas Canonicas recitarent, & pluries Choro, ſeu Eccleſiæ aſſiſterent, ubi unus ſolus pluribus cumulatus Beneficiis, non niſi ſemel horas Canonicas recitat, Miſſam legit
18 &c. Inſuper eſſet talis conſuetudo everſiva intentionis Fundatorum, qui, quia voluerunt eſſe plures in Eccleſia Miniſtros, plura fundarunt Beneficia, & plurima alia abſurda, & inconvenientia induceret una cum tantis incommodis, & damnis Eccleſiarum ad longum enumeratis *in Extravaganti Joan. XXII.* incip. *Execrabilis, de Præbend. relat. etiam inter*
19 *communes eodem titul.* Unde de ſimili conſuetudine ſic merito ſtatuitur *in c. Conſuetudinem 1. de conſuetudine in 6. Conſuetudinem, quam in veſtra Eccleſia ſervatam aſſeritis tanto tempore, quod in contrarium memoria non exiſtit... corruptelam (cum ſacris ſit inimica Canonibus, & de ambitionis radice proceſſerit) merito reputantes, eam auctoritate Apoſtolica reprobamus*, & ſic cum potius ſit corruptela, & ſit cauſa tantorum malorum, nullo unquam tempore induci poterit; *cap. Cum venerabilis 7. cap. Cum ex parte 10. & cap. Cum tanto 11. de conſuetudine*. Ita expreſſe tenet Abbas *in cap. Quia in tantum 5. de Præbend. num. 2.* & fuſius *in cap. Extirpandæ conſuetudinis 30. §. Qui*
vero, de Præbend. num. 36. Ubi optimis ratio- 20
nibus concludit, conſuetudinem obtinendi plura Beneficia ſimplicia, etiam perſonalem reſidentiam non requirentia, ſi unum ſit ſufficiens ad honeſtam Beneficiati ſuſtentationem, eſſe corruptelam irrationabilem, & ideo impræſcriptibilem. Et videtur ex mente *S. Thomæ quodlibet 9. artic. 15.* dum dicit Jura antiqua prohibentia pluralitatem Præbendarum continere Jus naturale, & ideo non poſſe per contrariam conſuetudinem abrogari. Idemque tenet Fagnan. *in cap. Quia in tantum 5. de Præbend. num. 17. & 19.* Alphonſus Hojeda *Tractatuum tom. 15. part. 1. tract. de incompatibilitate Benefic. cap. 19. n. 9.* Pariſius *lib. 5. de reſignat. Benefic. quæſt. 6. num. 115. & ſeq.* Piaſecius *in praxi Epiſcopali p. 2. c. 5. art. 3. n. 83.* Barboſa *p. 3. de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 62. n. 9.* aſſerens cum multis, quod oppoſita conſuetudo ſit contraria Juri naturali, neque excuſet a peccato mortali, pœniſque æternis, licet excuſari poſſit a pœnis temporalibus; Divus Antoninus *2. part. tit. 3. cap. 1.* Tiraquel. *de pœnis temp. cap. 42. n. 4. & ſequent.* Pirhing *lib. 3. titul. 5. de Præbend. n. 127.* Reiffenſtuel *eodem lib. & titulo num. 215.* Sannig *eodem lib. & titulo cap. 2. n. 1.* Garcias *de Beneficiis part. 11. cap. 5. num. 270.* Bertach. *verb. Beneficiorum ſufficientia*; Boſſius *in ſuis moralibus tom. 1. de Beneficiis tit. 7. §. 1. num. 31.* ubi dicit quod retinere plura Beneficia, cum unum eſt ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, repugnat rationi naturali, & rationi naturali ſimpliciter non poteſt derogari per conſuetudinem. Et ſic plurimi alii cum *annotat. ad deciſ. 254. n. 420. & ſequent. part. 9. tom. 1.* Rotæ Romanæ.

Quodnam autem Beneficium in ſpecie de- 21
beat cenſeri ſufficiens pro honeſta Beneficiati ſuſtentatione, nullibi in Jure reperitur definitum. Unde cum ob diverſitatem caſuum una 22

cer-

certa regula ſtatui non poſſit, iſtud relinqui-
tur prudenti Judicis arbitrio paulo plus, vel
minus æſtimandum, conſiderata qualitate Per-
ſonarum, conditione locorum, temporumque
diverſitate, aliiſque ſimilibus circumſtantiis,
ex allegatis a Rota *coram Buratto deciſ.* 247.
n. 4. *argum. cap. Sciendum* 1. *cap. Regulæ* 2. *&*
23 *cap. Neceſſe* 3. *diſt.* 29. Et in effectu hanc tra-
dit normam Navarr. *in Miſcellan. orat. cap.*
62. *num.* 146. & affertur in annotat. *ad dec.*
254. *num.* 357. *& ſeq. p.* 9. *tom.* 1. Rotæ Ro-
24 manæ. Primo Beneficium dicitur ſufficiens ſim-
plici Clerico, & ſano, ſi ad minus ſufficiant
redditus ad alendum mediocriter ſe, & unum
miniſtrum, & unum coquum focarium, & ad
conducendam habitationem ſibi neceſſariam.
25 Secundo Beneficium dicitur ſufficiens Nobili
etiam inferioris gradus, & Magiſtro Theolo-
giæ, ſeu Doctori Legum mediocris litteratu-
ræ, ſi ſufficiant redditus ad alendum ſe, &
duos miniſtros, & unam equitaturam, & unum
coquum focarium, & ad conducendam habi-
tationem digniorem ea, qua eget Clericus.
26 Tertio Beneficium dicitur ſufficiens Nobili me-
diocris ordinis, puta Filio, vel Fratri Baro-
num, vel Vicecomitum &c. vel Magiſtro, &
Doctori excellenti, ſi ſufficiant redditus ad
alendum ſe, quatuor miniſtros, unum coquum,
& unam equitaturam, & ad conducendam ha-
bitationem digniorem ea, qua egent ſupra-
dicti. (*)
27 Quarto dicitur Beneficium ſufficiens Nobi-
li, puta Filio, vel Fratri Ducis, Marchio-
nis, vel Comitis &c. ut fructus ſufficiant ad
alendum ſe, octo miniſtros, duas equitaturas,
& unum coquum, & habitationem ſplendidio-
rem prædictorum. Cæteris autem paribus, plus
pro congrua & honeſta ſuſtentatione compe-
tit Epiſcopo, quam Archidiacono, Archipres-
bytero, Decano, vel Præpoſito; plus iſtis, quam
Canonico ſimplici, plus Canonico Cathedra-
lis, quam Eccleſiæ Collegiatæ; plus Parocho,
quam ſimplici Beneficiato non Canonico, pro-
ut recte advertunt Doctores communiter; *arg.
cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1. *quæſt.* 2. *c. Vul-
terana* 25. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *cap. De multa* 28.
de Præbend. & cap. Conſuluit 9. *diſt.* 74. in
quorum ultimo ſpecialiter plus aſſignatur Pres-
bytero, quam Diacono Beneficiato; quod idem
docet Gloſſa *in cap. Clerici omnes* 10. *cauſ.* 1.
q. 2. *verſ. Meritum.*
In defectum autem Judicis prudenter arbi- 28
trantis pro ſufficientia ad congruam Beneficia-
ti ſuſtentationem, relinquitur ipſius Beneficia-
ti conſcientiæ, ut Deum præ oculis habendo,
judicet, an ipſi unum Beneficium ſufficiat,
recto corde advertens, quod Deum omnia in-
ſpicientem fallere non poſſit; Gonzalez *ad re-
gul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. *num.* 39. Rota *part.*
19. *num.* 2. *deciſ.* 532. *num.* 2. *&* 27. In ipſa ta- 29
men judicanda Beneficii ſufficientia, non de-
bet haberi ratio bonorum Patrimonialium Cle-
rici Beneficiati, quia poteſt Clericus habens
Beneficium, & Patrimonium vivere de reddi-
tibus Beneficii, juxta illud Apoſtoli 1. *ad Co-
rinth. c.* 9. *Neſcitis, quoniam qui in Sacrario
operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui
Altari deſerviunt, cum Altari participant*; &
juxta illud Matthæi *cap.* 10. *num.* 10. *Ita &
Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annun-
tiant, de Evangelio vivere*; hoc eſt, ut Ec-
cleſiæ Miniſtri victum, & veſtitum ſuum ab
Eccleſia recipiant, temporalem laborum ſuo-
rum mercedem accipiendo, non ut actum mi-
ſericordiæ ab ea factum, ſed ut Jus eis a na-
tura, Deoque ipſo conceſſum, ſive divitiis af-
fluant, ſive non, de iis indiſcriminatim, ut
patet, loquentibus Chriſto, & ejus Apoſtolo;
& etiam *Canone Cum ſecundum* 16. *de Præbend.*
his verbis: *Cum ſecundum Apoſtolum, qui Al-
tari ſervit, vivere debeat de Altari, & qui ad
onus eligitur, non debet repelli a mercede*; *patet
a ſimili, ut Clerici vivere debeant de Patrimo-
nio Jeſu Chriſti, cujus obſequio deputantur.*
Unde poteſt Beneficiatus vivere de Beneficio, 30
& Patrimonium ſuum, fructuſque ejus ſibi re-
ſervare, nam, ut inquit Apoſtolus *citat.* 1.
ad Corinth. cap. 9. *Quis militat ſtipendiis ſuis
unquam?* Et ſic tenent Doctores paſſim cum
Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *al-
leg.* 62. *num.* 11. Covarr. *cap.* 1. *de teſtamentis
num.* 2. *& ſequent.* & Piaſec. *part.* 2. *praxis
Epiſcopalis cap.* 5. *art.* 3. *num.* 86. ubi dicit
hanc communem ſententiam. (**)
Cum juſta, rationabili, & legitima Papæ 31
diſpenſatione poſſunt licite retineri ſimul plu-

(*) Quæ hic de congrua Beneficiati ſubſtentatione ex familiæ nobilitate deſumpta Auctor interſerit, haud optime congruunt iis, quæ ſæpe a Sacris Canonibus hac de re ſancita ſunt. Conſule Conc. I. Mediolan. ſub Sancto Carolo.

(**) Totam hanc ſententiam eſſe nemo inficiabitur, Communem autem dixerit nemo. Confer Clar. Thomaſſin. *Vet. & nov. Eccl. Diſcipl. P. III. l.* 3. *cap.* 3. *& ſeq.*

ra Beneficia etiam ſub eodem tecto, & de ſe
incompatibilia; *c. De multa* 28. §. *final. de
Præbend.* ibi: *Circa ſublimes tamen, & litte-
ratas Perſonas, quæ majoribus ſunt Beneficiis
honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem*
32 *Apoſtolicam poterit diſpenſari*. Papa enim in
quibuſcumque Beneficiis pleniſſimam habet po-
teſtatem, plenariamque diſpoſitionem; *cap.
Licet* 2. *de Præbend.* ibi: *Licet Eccleſiarum,
Perſonatuum, dignitatum, aliorumque Beneficio-
rum Eccleſiaſticorum plenaria diſpoſitio ad Ro-
manum noſcatur Pontificem pertinere &c.* Et
Clementina Unic. Ut lite pendente cap. 1. *final.*
ibi: *Salva tamen in præmiſſis omnibus Romani
Pontificis poteſtate, ad quem Eccleſiarum, Per-
ſonatuum, dignitatum, aliorumque Beneficiorum
Eccleſiaſticorum plena, & libera diſpoſitio ex*
33 *ſua poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere*. Et
hoc quia Beneficia de Jure poſitivo Eccleſia-
ſtico ſunt introducta, & ſingulæ Eccleſiæ ſin-
gulis Presbyteris diviſæ: *cap. Eccleſias unic.
quæſt.* 1. *cauſ.* 13. ibi: *Eccleſias ſingulas ſingu-*
34 *lis Presbyteris dedimus* &c. Unde cum Papa
ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſ-
ſit ſupra Jus diſpenſare; *cap. Propoſuit* 4. *de
conceſſione Præbend.* ibi: *Qui ſecundum plenitu-
dinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus di-
ſpenſare*; ſtat clarum quod Papa ex rationabi-
li, & juſta cauſa poſſit ſuper pluralitate quo-
rumcumque Beneficiorum diſpenſare; Rota *par.*
4. *tom.* 1. *deciſ.* 337. *num.* 1. & *p.* 14. *deciſ.*
35 298. *num.* 5. Ipſa enim Pontificia diſpenſatio-
ne attenta, Beneficia inter ſe incompatibilia
cenſentur compatibilia, & eorum incompati-
bilitati derogatum; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *de-
ciſ.* 6. *num.* 1.
36 Dicitur notanter, *cum juſta rationabili, &
legitima Papæ diſpenſatione*, quia licet Papa in
iis, quæ ſunt Juris poſitivi humani, poſſit
valide diſpenſare, etiam ſine cauſſa, cum ipſe
ſit ſupra tale Jus *ex cap. Propoſuit* 4. *de con-
ceſſione Præbend.* ac proinde ſola ejus voluntas
ſtet pro ratione, cum de factis ejus judicare
non liceat; *cap. Nemini* 30. *cauſ.* 17. *quæſt.* 4.
37 Quia tamen diſpenſatio facta ſine cauſſa non
meretur dici diſpenſatio, ſed potius diſſipatio,
ut inquit S. Bernard. *lib.* 3. *de Conſider. ad
Eugenium Papam.* præciſis his verbis: „ Non
„ prohibeo diſpenſare, ſed diſſipare. Non
„ ſum tam rudis, ut ignorem vos poſitos di-
„ ſpenſatores, ſed in ædificationem, non in
„ deſtructionem: ubi neceſſitas urget, excuſa-
„ bilis diſpenſatio eſt: ubi utilitas provocat,
„ laudabilis diſpenſatio; utilitas dico commu-
„ nis, non propria, nam cum nihil horum
„ eſt, non fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſ-
„ ſipatio eſt." Hinc non poſſunt licite reti- 38
neri plura Beneficia ſimul incompatibilia cum
diſpenſatione Papæ ſine rationabili cauſſa con-
ceſſa præſertim ad inſtantiam partis, ut colli-
gitur *ex cap. De multa* 28. *de Præbend.* ubi di-
citur poſſe Pontificem diſpenſare ſuper plura-
litate Beneficiorum incompatibilium, non ſine
juſta ratione, ſed cum rationabili cauſſa, ibi;
*Cum ratio poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam
poterit diſpenſari*. Unde quatenus Papa diſpen- 39
ſet ſine juſta cauſſa dicendum eſt, aut fuiſſe
precum importuna inſtantia victum, juxta *cap.
Deteſtanda* 2. *de conceſſione Præbend. in* 6. ibi:
*Quæ per importunitatem nimiam, per quam non
concedenda multoties conceduntur, & per ambi-
tionem improbam, ut plurimum extorquentur*,
aut per falſas narrationes fuiſſe deceptum, ac
proinde non ſubſiſtente cauſſa rationabili per
ſupplicantem allegata, nec ſubſiſteret diſpen-
ſatio Pontificia, veluti ſubreptitie, vel obre-
ptitie obtenta: *cap. Sede* 15. & *cap. Super lit-
teris* 20. *de Reſcriptis*. Et quod plura retinens 40
Beneficia incompatibilia non ſit tutus in con-
ſcientia, & apud Deum, ſi retineat ex diſpen-
ſatione a Papa conceſſa ſine cauſſa, & ad fa-
vorem tantum Beneficiati, late, & ſolide con-
firmatur pluribus Sanctorum Patrum oraculis,
Theologorum, & Canoniſtarum auctoritatibus
plena manu congeſtis in *annot. ad deciſ.* 254.
a num. 145. *uſque ad n.* 191. *part.* 9. *tom.* 1.
Rotæ Romanæ, ubi omnes una voce concla-
mant, quod cum ſit contra Jus divinum &
naturale, ut unus habeat plura Beneficia, niſi
juſta cauſſa id excuſet, & Pontifex non poſ-
ſit ſaltem licite diſpenſare in iis, quæ ſunt
Juris divini naturalis, niſi ex juſta cauſſa,
quæ deformitatem, ſeu inordinationem tollat,
ut patet in votis, & juramentis; Per hoc te- 41
neatur retinens plura Beneficia reſignare ea,
quæ ſecundum ſtatum ſuum ei non ſunt ne-
ceſſaria, vel in quibus juſta cauſſa diſpenſan-
di non intervenit. Quando autem Papa non 42
ad inſtantiam partis, ſed motu proprio cum
aliquo diſpenſat, ut poſſit ſimul retinere plu-
ra Beneficia incompatibilia, tunc præſumen-
dum eſt ex juſta cauſſa ſe moveri ad diſpen-
ſandum, & quod juſte ex legitima cauſſa di-
ſpenſaverit, etiamſi de ipſa non conſtet, cum
ſemper ſit veroſimile Summum Pontificem Jus
obſervare, nam ipſe eſt Juſtitia loquens, &
Lex animata, ideoque præſumendum eſt regu-
lariter pro facto Papæ, quod ex juſta cauſſa
moveatur in ſuis actionibus; *cap. Propoſuit* 4.
de conceſſione Præbend. cap. In præſentia 6. *de*

renun-

renuntiatione cap. ſi Papa 6. diſt. 40. Gloſſa in cap. Ad aures, de tempor. ordinand. & in cap. 2. de majorit. & obedient. Geminian. *in Canon. Lege Imperatorum, diſt. 10. col. 5. in princip. verſ. Dicit tamen;* Abbas *in cap. In cauſis n. 2. de ſententia, & re judicata;* Felinus, aliique plurimi *citati in annotation. deciſ. 254. n. 272. & ſequent. part. 9. tom. 1. Rotæ Romanæ;* & ſic pluries Rota Romana, & præſertim in *cauſſa Gerunden. Scribaniæ 21. Maii 1638. coram Merlino, inter impreſſas dec. 278. n. 24.* ibi: *Et cauſa ſemper præſumitur in geſtis per Summum Pontificem.* Hinc ratiocinata eſt Rota *in cauſa Foroſemproninenſi & Eugubina, ſeu nullius, Emphyteuſis, 16. Junii 1636. coram Coccino; §. Hinc inferendo*, ut quod fit a Pa-
43 pa, ab ore Dei videatur procedere. Tum quia regulariter præſumendum etiam venit pro ſententia, vel decreto cujuſcumque Judicis, quod ſit interpoſitum ex juſtis, & rationabilibus cauſis, ut probatur *in l. Herennius 63. §. 1. ff. de evict. & in leg. Ab ea part. 5. §. 1. ff. de probat. & in l. Manumiſſio 34. ff. de manumiſſis vindicta;* Baldus *in l. Juris gentium quod fere col. 1. in fin. in verſ. ſed numquid in Judiciis, ff. de pactis;* Gratian. *diſcept. foranſ. cap. 648. num. 19. verſ. pro decreti validitate præſumitur, tom. 4.* cum plurimis aliis paſſim, & ita ſæpiſſime arbitrata eſt Rota, & potiſſimum *par. 5. recentior. deciſ. 75. n. 3. verſ. pro decreto præſumitur p. 6. dec. 76. n. 14. verſ. ſemper enim præſumitur pro decreto Judicis, & deciſ. 98. n. 8. verſ. præſumptio ſemper ſtat pro decreto Judicis, & part. 7. dec. 245. num. 6. verſ. ſuper hoc præſumitur Judex ſe informaſſe, cum præſumatur pro decreto Judicis.*
44 Unde ſi pro decreto a quovis Judice interpoſito ſtat præſumptio, a fortiori debet præſumi pro Romano Pontifice, ut ex juſta, & ex rationabili cauſſa moveatur, cum ipſe ſit omnium Judicum totius orbis ſupremus Judex, & Arbiter, & cujus atteſtationi plena fides eſt adhibenda, ſi ipſe dixerit, ex juſtis cauſſis præfatam diſpenſationem proceſſiſſe; per textum *in Clement. Litteris unic. de probationibus*, adeoque hoc caſu contrarium probari non poſſit, ut inquit textus in dicta *Clement. Litteris*, & Gloſſa *ibi: in verb. feciſſe narramus;* Et *ibid.* paſſim Doctores. (*)
45 Cauſſa vero juſta, & legitima diſpenſandi in pluralitate Beneficiorum triplex a Doctoribus recenſeri ſolet, ſcilicet neceſſitas Eccleſiæ; utilitas Eccleſiæ, & evidens prærogativa meritorum. Ita Abbas *in c. de multa 27. de Præbend. n. 7. & cap. Extirpanda 30. §. Qui vero num. 34. eodem titulo*, Pirhing *l. 3. tit. 5. ſect. 5. de Præbend. num. 191.* Azorius, Layman, & alii paſſim; & colligitur *ex cap. Tali 17. cauſ. 1. quæſt. 1.* ibi: *Niſi forte eos, aut maxima Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas poſtulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet.* Et quidem ob neceſſitatem Eccleſiæ 46
poſſunt quandoque alicui plura Beneficia ſupra neceſſariam, & congruam vitæ ſuſtentationem conferri, ſi deſint idonei Miniſtri, verb. gr. in locis Hæreticorum, in quibus eſt defectus Clericorum. Ob utilitatem vero Eccleſiæ id 47
accidere poteſt, quando unus ſolus magis putatur Reipublicæ Chriſtianæ bono atque Eccleſiarum commodis profuturus ſua auctoritate, potentia, doctrina, & prudentia, quam alius præſens, vel plures alii; qua de cauſſa Filiis Principum conferuntur interdum plures Epiſcopatus, ut Eccleſiæ contra Hæreticos potentius defendantur. Tandem etiam ob me- 48
ritorum prærogativam conferuntur uni plura Beneficia, textu claro in *cap. De multa 27. de Præbend.* ibi: *Nullus plures Dignitates, aut Perſonatus habere præſumat, etiamſi curam non habeant animarum; Circa ſublimes tamen, & litteratas Perſonas; quæ majoribus ſunt Beneficiis honorandæ, cum ratio poſtulaverit, per Sedem Apoſtolicam poterit diſpenſari; Item Extravagant. Joann. XXII.* incipiente *Execrabilis*, ubi cum ſanxiſſet, ne quis poſſet accipere plures dignitates, Perſonatus, Officia, Prioratus, & Beneficia, quibus ineſt cura animarum, excipit Cardinales, & Filios Regum, ibi: *Cardinalibus tamen Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, qui circa Nos univerſali Eccleſiæ ſerviendo ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, ac Regum Filiis, qui propter ſublimitatem eorum, ac generis claritatem, ſunt potioris prærogativa gratiæ attollendi, dumtaxat exceptis.*
Diſpenſatio Apoſtolica, ut cum juſta cauſ- 49
ſa poſſint ſimul ab uno plura Beneficia licite retineri, requiritur; Primo in omnibus Beneficiis de ſe incompatibilibus, ut ſunt illa, quæ vel ex Jure naturali, Divino, aut Eccleſiaſtico, vel ſaltem ex conſuetudine, ſtatuto, ſeu fundatione, continuam, & incompatibilem reſidentiam perſonalem requirunt, v. g. duo Epiſcopatus, duo Beneficia Curata, duæ Dignitates, duo Perſonatus, duo Canonicatus,

(*) Vide *Nat. ab Alex. Theol. dogm. & mor. de Benef. Eccleſ. Regul.* xxx. ubi contrarium firmiſſimis ſtatuitur argumentis.

tus, & alia hujuſmodi, quæ ex quo requirant perpetuam perſonalem reſidentiam, ſunt incompatibilia; *cap. Ad hæc* 13. *cap. Præterea* 14. *c. Cum non ignores* 15. & *c. De multa* 28. *de Præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24.
50 *cap.* 12. *de reform.* Secundo diſpenſatio Apoſtolica requiritur in Beneficiis etiam de ſe compatibilibus, quando unum eſt ſufficiens ad congruam Beneficiati ſuſtentationem; *cap. Conquerente, de Clerico non reſidente, & c. Cum teneamur* 6. *de Præbend.* ubi habetur etiam ad mandatum Papæ non eſſe providendum illi de Beneficio, *qui aliud Beneficium habet, de quo valeat commode ſuſtentari*, niſi hoc ipſum fuerit expreſſum, & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.* ubi ſtatuitur, *ut impoſterum unum tantum Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur*, permittit ſecundum in eo ſolum caſu, in quo primum eſt inſufficiens; & hanc eſſe mentem Sacri Concilii Tridentini pluries declaravit Sac. Congr. ejuſdem Concil. ut refert Fagnan. *in cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. n.* 71. & Garcias *part.* 11. *de Bene-*
51 *ficiis cap.* 5. *n.* 310. & *ſequent.* Tertio requiritur diſpenſatio Apoſtolica, ut quis poſſit retinere tertium Beneficium ſimplex, etiamſi duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem inſufficientia; Sac. Congreg. Concil. *in Anagn.*
52 15. *Aprilis* 1628. Immo Beneficium tertium ſimplex, etiamſi ſit de Jurepatronatus, non poteſt retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione; Sac. Congr. Conc.
53 *in Bevinen.* 13. *Novembris*, 1627. Quarto requiritur diſpenſatio Apoſtolica, ut quis obtineat, & retineat duo Beneficia uniformia, etiam ſimplicia ſub eodem tecto, ſeu in eadem Eccleſia; *cap. De multa* 28. §. *Hoc idem, de Præbend.* ibi: *Hoc idem in Perſonatibus eſſe decernimus obſervandum, addentes, ut in eadem Eccleſia nullus plures dignitates, aut Perſonatus habere præſumat, etiamſi Curam non habeant animarum.* Concordat *cap. Litteras* 9. *de conceſſione Præbend.* ubi rejicitur allegata conſuetudo generalis, quod unus in eadem Eccleſia plures habeat Præbendas, atque per aſſecutionem ſecundæ Præbendæ, prior ipſo Jure vacare dignoſcitur, prout amplius declarant Gloſſa & Doctores communiter *ibidem*, & clare patet *in Clement. ſi juxta c.* 6. *de Præbend.* ubi ſtatuitur, quod Præbenda prima vacet ſtatim ac quis in eadem Eccleſia fuerit pacifice aliam Præbendam conſecutus, ibi: *Primaque Præbenda hoc ipſo vacabit, cum ſecundam cum Archidiaconatu prædicto pacifice fuerit aſſecutus.*

Ad pleniorem iſtorum intelligentiam ſcien- 54
dum eſt, quod illa dicuntur *Beneficia ſub eodem tecto*, quæ exiſtunt intra eamdem Eccleſiam, hoc eſt, vel in ipſa Eccleſia, atque intra parietes ipſius ſunt, vel ſaltem intra Clauſtrum, aut Cœmeterium contiguum ipſius continentur; Beneficia autem exiſtentia in Cappella, vel Cœmeterio non contiguo principali Eccleſiæ, ſed extra, non cenſentur eſſe ſub eodem tecto Eccleſiæ Principalis, *arg. c. unic. de conſecr. Eccleſ. in* 6. ubi: polluta Eccleſia polluitur Cœmeterium illi contiguum, ſed non remotum. Sic Barboſa *p.* 3. *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 62. *num.* 15. Garcias *part.* 11. *de Benef. cap.* 5. *n.* 259. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 124. Reiffenſt. *ibidem n.* 233.
Beneficia ſub eodem tecto alia dicuntur uni- 55
formia, ſeu ſimilia, alia dicuntur difformia, ſeu diſſimilia. *Beneficia uniformia, ſeu ſimilia*
ſub eodem tecto ſunt illa, quæ in eadem Ec- 56
cleſia ſunt inſtituta ad eumdem finem, adeo ut habeant idem prorſus onus, & officium eodem tempore peragendum. Ita Piaſecius, *part.* 2. *praxis Epiſc. cap.* 5. *art.* 3. *num.* 73. Pirhing *loco citat. n.* 124. Talia ſunt duo Canonicatus, duo Perſonatus, duo Præſtimonia, & duæ Cappellaniæ, quæ tamen Cappellaniæ ſint ejuſdem prorſus rationis, & obligationis perſonalis; alias ſi eſſent diverſæ rationis, & diſtincti oneris, non eſſent Beneficia uniformia ſub eodem tecto, nec proinde incompatibilia, ſi una Cappellania non ſit ſufficiens; & per hoc duæ Cappellaniæ in duobus Altaribus ejuſdem Eccleſiæ fundatæ cum onere, ut in uno Altari bis verb. grat. in hebdomada celebretur, & in altero ter aliis diſtinctis diebus, licet eodem nomine generali *Cappellaniæ* appellentur, reipſa tamen non ſunt Beneficia uniformia ſub eodem tecto, ſed difformia, adeoque compatibilia, cum habeant diſtincta onera, ſeu officia in diverſis Altaribus pro diſtinctis diebus peragenda. Sic Navarrus *Conſ.* 16. *de Præbend.* Garcias *part.* 11. *de Benefic. c.* 5. *n.* 225. & 229. Pariſius *lib.* 3. *de reſignat. Benefic. quæſt.* 1. *n.* 128. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 8. *n.* 7. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 10. *num.* 33. & 35. allegans plures alios, ac multiplices deciſiones Rotæ.
Beneficia *difformia, ſeu diſſimilia ſub eodem te-* 57
cto ſunt illa, quæ ſunt quidem in eadem Eccleſia inſtituta, ſed non ad eundem finem, ſive officium eodem tempore peragendum, immo ad diverſum; Talia ſunt verb. grat. unus Canonicatus, & Portio, una Dignitas, & Canonicatus; unus Perſonatus, & Beneficium Cu-

Curatum, & hujuſmodi; Azorius *part.* 2. *l.* 6. *cap.* 11. *quæſt.* 1. Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 237.

58 Unde licet ex dictis *num.* 53. ſine diſpenſatione Apoſtolica non poſſint ab eodem obtineri, & retineri ſimul duo Beneficia uniformia ſub eodem tecto, ſeu in eadem Eccleſia;

59 Poſſunt tamen ſine tali Apoſtolica diſpenſatione obtineri, & retineri ſimul ab eodem duo Beneficia difformia ſub eodem tecto, quando unum non eſt ſufficiens ad honeſtam Clerici ſuſtentationem, ut colligitur *ex cap. Eam te* 7. *de Reſcriptis*, ubi abſolute dicitur, quod aliquis fuerit *Archidiaconus, & Canonicus ejuſdem Eccleſiæ*, nulla facta mentione diſpenſationis Apoſtolicæ, & hoc fortius probatur *ex c. Conſuetudinem* 1. *de conſuetudine in* 6. ubi circa finem decernitur, quod *Nulli liceat de cætero, niſi unum Perſonatum, vel Dignitatem, aut Præpoſituram, ſive adminiſtrationem, vel Officium perpetuum, quocumque nomine cenſeantur, cum Præbenda inſimul abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ in eadem Eccleſia obtinere, vel jam obtenta retinere;* ponderando enim ly *Niſi unum*, quia exceptio firmat regulam in oppoſitum, *l. Quæſitum*, §. *denique*, *ff. de fundo inſtructo*, inferre licet, quod una cum Præbenda, ſive Canonicatu poſſit in eadem Eccleſia, etiam abſque alia diſpenſatione Apoſtolica, ſimul obtineri unus Perſonatus, Dignitas, aut Præpoſitura &c. maxime ſi accedat Epiſcopi diſpenſatio; Gloſſa *in cit. c. Conſuetudinum, verb. niſi Unicum*, ibi: *Ergo videtur quod de diſpenſatione inferioris a Papa unicum Perſonatum, vel Officium cum Canonicatu, & Præbenda poſſit habere;* Barboſa *ibidem num.* 4. & Francus *num.* 7. Pirhing *titul. de Conſuetudine num.* 97.

60 Immo plures volunt nulla hodie opus eſſe diſpenſatione etiam Epiſcopali ad talia Beneficia difformia ſub eodem tecto ſimul obtinenda, & retinenda, cum Jus ipſum iſtud concedat; dummodo Beneficiarius ſpectatu ſtatu ſuo eiſdem vere indigeat pro ſua honeſta ſuſtentatione; Rebuffus *tit. de diſpenſatione ad plura Beneficia num.* 29. Layman *l.* 4.

61 *Theolog. moral. tract.* 2. *c.* 2. *num.* 9. Garcias *pag.* 11. *de Beneficiis cap.* 5. *num.* 139. ubi poſt Abbatem *conſil.* 96. *part.* 2. Navarrum *conſil.* 28. *de Præbend.* pluresque alios cum Rota *in Ceſenaten. Canonicatus* 19. *Febr.* 1590. *coram Gypſio*, concludit Beneficia hujuſmodi de Jure communi eſſe compatibilia, niſi alias ſint ſibi repugnantia ratione reſidentiæ, ſeu ſervitii, & *num.* 246. & 247. aſſerit quod Sac.

62 Congreg. *in una Valentina* 1593. cenſuerit conſuetudini permittenti, quod in eadem Eccleſia Dignitates cum Præbendis Canonicalibus teneantur, non eſſe derogatum a Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 17. *de reformat.*

Epiſcopus poteſt diſpenſare, Primo, ut quis retinere poſſit duo Beneficia ſimplicia difformia ſub eodem tecto, dummodo quodlibet non ſit per ſe ſufficiens ad ſuſtentationem proviſi. Colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 17. *de reformat.* ibi: *Quod quidem ſi ad vitam ejus, cui confertur, honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri;* & ſic expreſſe declaravit Sac. Cong. ejuſdem Concilii, ut referunt Garcias *part.* 11. *de Beneficiis c.* 5. *n.* 377. Armend. *tit.* 9. *de Benefic. incompatibilitate n.* 7. Franc. Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 2. *c.* 8. *n.* 55. 63

Secundo etiam poteſt Epiſcopus, ſeu Ordinarius conferre ſecundum Beneficium obtinenti primum ſufficiens juxta ſuum verum valorem, ſed inſufficiens ob id quod penſione eſt gravatum, dummodo proviſus poſt collationem ſibi factam non conſenſerit penſioni. Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congreg. Conc. referunt Garcias *cit. part.* 11. *de Beneficiis cap.* 5. *n.* 310. *dub.* 4. Armend. *cit. titul.* 7. *de Beneficior. incompatib. n.* 47. *in* 4. *reſponſ.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 62. *num.* 7. & in Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 17. *de reform. n.* 5. 64

Tertio poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut habens Beneficium inſufficiens ſive Curatum, ſive ſimplex, poſſit etiam aliud ſimplex per ſe ſufficiens obtinere, & retinere, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, ut colligitur ex Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.* ibi: *Liceat nihilominus aliud ſimplex ſufficiens, dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri*, per quæ verba non diſpoſuit Concilium ſimpliciter, ut habenti unum Beneficium inſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem, poſſit conferri aliud, ſed ut poſſit aliud ſufficiens. Nec addidit, *ſufficiens una cum primo*, ſed ſolum dixit *ſufficiens*, & ſic videtur intellexiſſe de alio, quod per ſe ſufficiat, ut optime explicat, & ſolide probat Fagnan. *in c. Cum jam dubium* 18. *de Præbend. num.* 57. & 59. 65

66 Nec valet dicere quod ſicuti habens unum Beneficium ſufficiens, non poteſt ex ipſo Concilio *loc. cit.* ſine diſpenſatione Apoſtolica obtinere, & retinere aliud etiam inſufficiens, ſic nec etiam habens Beneficium inſufficiens, poterit ipſum retinere cum alio per

ſe ſufficiente. Non valet, inquam, quia inter utrumque caſum magna intervenit ratio diſparitatis; nam qui habet primum ſufficiens, cum jam habeat congruam ſuſtentationem, videtur moveri ad impetrandum ſecundum Beneficium ex avaritia, & ambitione, quæ ſunt præcipuæ cauſæ, ob quas prohibetur pluralitas Beneficiorum; *cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend.* ibi: *Multitudo videlicet tam Dignitatum, quam etiam Præbendarum, ambitionis, & avaritiæ vitium*, & notat ibi Innoc. *n.* 3. & Fagnan. *n.* 58. & Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *ſect.* 5. *de Præ-*
68 *bend. num.* 186. At qui habet primum non ſufficiens, juſte petit ſecundum ad ſui honeſtam ſuſtentationem; & quamvis ex accidenti contingat, ut ſecundum per ſe ſufficiat, tamen petendo illud non peccat; cum hoc faciat Concilii auctoritate; *cap. Qui peccat* 40. *cauſ.* 23. *q.* 4. ibi: *Qui peccat, non peccat legis auctoritate, ſed contra legis auctoritatem*, nec recipiendo ſecundum ſufficiens debet incidere in pœnam privationis primi ſufficientis, quia cum lex hoc permittat, *quod legitime factum eſt, nullam pœnam meretur*, ut dicit *text. in leg. Gracchus*, C. *ad L. Jul. de adult.* Gloſſa 1. *in cap.* 2. *de Conſtit.* & Gloſſa *in cap. Nihil in verb. Ætatis, de elect.* & ſic expreſſe tenent Fagnan. *in cit. cap. Cum jam dudum, num.* 57. & 58. Pirhing *loc. cit.* & Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 5. *n.* 266. & alii.

69 Non poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare, ut habens duo Beneficia, etiam ſimplicia, & ad honeſtam Clerici ſuſtentationem non ſufficientia, poſſit obtinere, & retinere tertium Beneficium, etiamſi omnia ſimul ad Beneficiati ſuſtentationem non ſufficiant. Sic fuit pluries declaratum a Sac. Cong. Concilii, & ſignanter *die* 10. *Maii* 1607. & *die* 15. *Aprilis* 1628. *in una Anagn. Sic Beneficium tertium ſimplex retineri non poteſt abſque proviſione Sedis Apoſtolicæ, quamvis duo priora ſint ad obtinentis ſuſtentationem in-*
70 *ſufficientia*. Et hanc eſſe veram mentem Sacri Concilii Tridentini, quod non poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut ultra duo Beneficia, etiam inſufficientia ad honeſtam ſuſtentationem, alia obtineantur, & retineantur, teſtatur Fagnan. *in cap. Cum jam dudum* 18. *de Præbend. n.* 71. de mente ipſius Sacræ Congregationis Concilii, quæ, ut dicit ipſe, ſæpius in caſibus contingentibus reſpondit, *Epiſcopum habenti unum ſimplex Beneficium, quod non ſufficiat ad ejus ſuſtentationem, poſſe aliud ſimile conferre, ſed non poſſe ultra duo abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, etiamſi omnia ſimul ad illius ſuſtentatio-*
71 *nem non ſufficiant*. Immo neque poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut quis retineat tertium Beneficium ſimplex, etiamſi eſſet de Jurepatronatus, ut decrevit Sac. Cong. Concilii *in una Bovinen.* 13. *Novembris* 1629. in qua cum dubitatum fuiſſet, an habens duo Beneficia ſimplicia, tertium de Jurepatronatus ad præſentationem Patronorum auctoritate ordinaria aſſequi, & retinere poſſit abſque diſpenſatione Apoſtolica? Sacra Congreg. cenſuit, *tertium Beneficium ſimplex etiamſi de Jurepatronatus, non poſſe retineri cum duobus aliis abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione*; & ſic etiam cenſuit *in Bitecten.* 6. *Decemb.* 1721.

* Traditis in hoc *art.* omnino conſonant 72
quæ habet Card. Lambert. Benedict. XIV. in Epiſtola ad Canon. Jo. Bapt. Scarſelli, quæ eſt *Inſtit. Eccleſ.* 91. *edit. lat.* merito conſulenda, & obſervanda.

Additiones ex aliena manu.

Incompatibilitas in Beneficiis triplici ex ca- 73
pite oriri poteſt. Primo ex cura, & reſidentia uniuſcujuſque Beneficii. Secundo ex plura- 74
litate Beneficiorum, quorum unumquodque ſufficiat ad congruam ſuſtentationem Beneficiarii, & quidem ſecluſa cura & reſidentia. Tertio demum ab exiſtentia Beneficiorum ſub eo- 75
dem tecto. Longum autem eſſet de ſingulis hiſce incompatibilitatis ſpeciebus agere, & ea ſupplere, quæ ab Auctore ſunt omiſſa; Conſule, ubi res poſtulat, qui materiam hanc egregie pro more tractavit, Rigant. *in commentar.* *ad Regul.* 1. *Cancellariæ* §. 8. *per tot.* ubi & 76
de diſpenſatione ſuper retentione incompatibilium Beneficiorum cujuſvis generis late diſſerit. Aliqua vero de præſumpta diſpenſatione ſuper retentione plurium Beneficiorum incompatibilium ratione curæ, & reſidentiæ non incongrue hic adduntur; eo vel maxime, quod Auctor ne verbum de ea facit.

Triennalis poſſeſſio minime ſufficit ad hanc 77
diſpenſationem præſumendam. Sufficit vero 78
poſſeſſio decennalis; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 36. *Cancell. num.* 156. Piton. *diſcept. Eccleſ.* 120. *num.* 11. & *ſequent.* Rota *cor. Falconer. deciſ.* 9. *num.* 14. *in Hipporegien. Beneficii* 11. *Febr.* 1704. §. *Concilio cor. bon. mem. Mat. in Aurien. Parochialis* 21. *Junii* 1751. §. 12. & *in Confirmatoria* 24. *Januarii* 1752. §. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa*.

Quæſtionis vero eſt, an hæc, quæ ex decen- 79
nali poſſeſſione præſumitur diſpenſatio, ſuffragetur, ſi Officiales Datariæ teſtimonium dicant, eam non reperiri in Regeſtis ipſius Da-

80 tariæ. Negativam ſententiam videtur tenuiſſe Rota *in Cracovien. Canonicatus* 11. *Maii* 1705. §. *Quod autem*, *cor. bon. mem. Omann. in Leodien. Canonicatus* 10. *Maii* 1743. §. 10. *cor. bon. mem. Lana*, & 6. *Martii* 1744. §. 10. *cor. bon. mem. Peralt.* & *in Gneſnen. Canonicatus* 26. *Junii ejuſdem anni* 1744. §. 6. *cor. bon.*
81 *mem. Nunez*. Affirmativæ autem ſententiæ recentius idem ſacrum Tribunal adhæſit in *d. Aurien. Parochialis* 24. *Januarii* 1752. *d.* §. 11. *cor. Illuſtriſſimo Figueroa*, & *in Uladiſlavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januarii* 1757. *coram R. P. D. Parracciano*.

82 Hic tamen non omittendum, quod in Deciſionibus, in quibus negativa ſententia a Rota fuit amplexa, articulus ille præter cauſæ neceſſitatem fuit examinatus, cum in earum caſibus non decennalis, ſed triennalis poſſeſſio concurreret.

ARTICULUS VII.

Beneficia quo ad eorum vacationem ipſo Jure.

1 Beneficia Eccleſiaſtica pluribus modis vacare poſſunt, quorum quælibet, vacatione
2 ſecuta, alteri conferri libere poſſunt. Primo, igitur vacat de jure, & de facto Beneficium per mortem naturalem Beneficiati; *cap. Suſceptum* 7. *de Reſcriptis in* 6. Rota *p.* 4. *t.* 1. *dec.* 482. *n.* 14.

3 Secundo, vacat ipſo Jure per mortem civilem, veluti per ingreſſum Religionis, profeſſione ſecuta: *cap. Beneficium* 4. *de Regularibus in* 6. Rota *p.* 2. *dec.* 543. *num.* 4. & *p.* 4. *t.* 1. *dec.* 246. *ſub num.* 2. Beneficia enim Religioſi Profeſſi vacant prout illa naturaliter mortui, cum in hoc mors civilis æquipararetur natura-
4 li; Rota *p.* 2. *dec.* 431. *ſub num.* 1. Secus autem Beneficium intra annum probationis Beneficiati Religionem ingreſſi, quia illud interim non vacat, ne egrediens de Religione illo privetur; *cit. cap. Beneficium* 4. *de Regulat. in* 6. ibi: *Beneficium illius, qui Religionem ingreditur, non eſt intra probationis annum alicui conferendum*. * Quoad Religioſos Societatis Jeſu omnino ſervanda erat Conſtit. 25. *Tom.* 2. *Bullar.* Benedicti XIV. *die* 14. *Jan.* 1747. quæ incipit: *Ex quo dilectus* *.

5 Tertio, vacat per renunciationem; *cap. Suſceptum* 6. *de Reſcriptis in* 6. ubi quod per renunciationem inducatur vacatio Beneficii non minus, ac per mortem, ſæpius repetitur, ut ibi: *Cum non per renunciationem, ſed per mortem vacaverit*. Et infra: *Cum Beneficium ceſſione, non morte vacaverit*, & patet ex *cap. Ex tranſmiſſa* 3. & *cap. Quidam* 12. *cum aliis de renunciatione*; Rota *part.* 5. *t.* 1. *dec.* 190. *num.* 3.

Quarto, vacat per aſſecutionem pacificam 6
alterius Beneficii incompatibilis; *cap. De multa* 28. *de Præbend. cap. quia nonnulli* 3. *de Clericis non reſident. Extravagant. Execrabilis*, §. *Qui vero, de Præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *c.* 4. *de reformat.* Rota *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 684. *num.* 1.

Quinto, vacat per contractum Matrimonii 7
per verba de præſenti, etiam non ſecuta copula, non vero per ſponſalia; *cap. Si quis Clericorum* 1. *cap. Quod a te* 3. *de Clericis conjugatis*; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 15. *num.* 3.
& *dec.* 201. *num.* 27. Et quidem Beneficium 8
hoc caſu vacat ipſo Jure a die contracti ipſius Matrimonii; Rota *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 522.
n. 1. Etiamſi Matrimonium ſit nullum; Rota 9
par. 7. *dec.* 350. *n.* 21. Ad effectum enim vacationis propter Matrimonium attenditur ſolum factum, non autem facti validitas, ideoque probato Matrimonio, etiam invalido, vacat Beneficium ipſo Jure; Rota *par.* 19. *tom.* 2. *dec.* 468. *n.* 5. & 6.

Sexto, vacat ipſo Jure Beneficium per mi- 10
litiam ſæcularem a Clerico Minoriſta aſſumptam; Clericus enim eo ipſo, quod ſæcularem militiam aſſumat, videtur Clericali militiæ renunciaſſe, quia non poteſt ſimul Deo, & ſæculo ſervire; *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ.* 23. *qu.* 8. & *cap. Ex multa* 9. §. *final. de voto*. Atque ideo extinguitur penſio Eccleſiaſtica ob aſſumptionem militiæ ſæcularis, utpote incompatibilis cum Clericatu; Cardin. de Luca *de Penſion. diſcurſ.* 47. *num.* 3. Simulque Clericus, qui effectus eſt miles ſæcularis, tacite, ſeu ipſo facto renunciare videtur Beneficio Eccleſiaſtico, quod obtinet; Gloſſa *in cap. Clericos* 17. *de Clericis non reſidentib. verb. redierint*; Pariſius *de reſignat. Beneficior. lib.* 1. *qu.* 1. *num.* 22. Farinacius *pag.* 1. *Fragment. Crim. litt.* C. *num.* 182. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar.* Gloſſ. 14. *n.* 63. Adeo ut ipſo Jure 11
vacet Beneficium per militiam ſæcularem; nam eo ipſo quod Beneficiarius ſit miles, habetur Eccleſia pro derelicta, itaut Ordinarius jure poſſit illam alteri concedere; Gloſſa *in cit. cap. Clericos verb. redierint*, ibi: *Si habet eam pro derelicta, puta quia contraxit Matrimonium, vel factus eſt miles, cum de hoc conſtiterit, Epiſcopus ſtatim poteſt Eccleſiam illius alii conferre*; Bar-

Barboſa *par. 3. de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 57. num. 216.* Reiffenſtuel *lib. 3. tit. 5. de Præbend. n. 343.* Azorius *Inſtit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 15.* & alii paſſim.

12 Septimo, per promotionem ad Epiſcopatum poſt obtentam poſſeſſionem ipſius, & ſecutam conſecrationem, vel ſaltem poſt lapſum temporis ad petendam confirmationem præfixi vacant ipſo Jure præhabita Beneficia; *cap. Cum in cunctis 7. de election.* §. *Cum vero;* Rota *part. 14. dec. 246. n. 2.* Niſi præventiva conceſſa fuerit a Papa facultas ea retinendi; Rota *dict. par. 14. dec. 246. n. 3. & part. 18. tom. 2. dec. 590. n. 10. & 12.* ☞ Per promotionem tamen ad Cardinalatum conceſſa intelligitur & data retentio ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Eccleſias, ad Monaſteria etiam commendata, ad Prioratus, & ad cætera omnia Beneficia, quæ videntur convenire dignitati Cardinalatus. Ad alia vero, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, puta Archipresbyteratus, Archidiaconatus, Diaconatus, Canonicatus, & ſimilia Beneficia non extenditur, cum obtinentes hujuſmodi Beneficia teneantur reſidere in choro, & habere debeant locum poſt Epiſcopum Cardinalis dignitati non convenientem. Extat de hac re Conſiſtoriale Decretum incip. *Sanctiſſimus* ſub die 16. Martii 1588. inter Conſtit. Sixti V. Vide Pariſium *de reſign. benefic. lib. 3. qu. 1. num. 66.* ☜.

13 Octavo, per translationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam illico vacat prior Epiſcopatus a die, qua ipſe in Curia, ſeu in Conſiſtorio Papæ abſolvitur a vinculo prioris Eccleſiæ, atque auctoritate Pontificia transfertur ad aliam, etiam ante expeditionem Litterarum Apoſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ; & poſteaquam hujus abſolutionis notitiam Epiſcopus habuerit etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarii Sacri Collegii, tenetur ſtatim abſtinere ab exercitio ordinariæ Juriſdictionis. Sic expreſſe decrevit Sacra Congreg. Epiſcop. ut refert Barboſa *lib. 3. Juris Eccleſiaſt. univerſ. cap. 14. n. 25. & in Collectaneis ad cap. 1. num. 5. de translat. Epiſcop.* ubi decretum adducit conceptum præciſis his verbis: *Die 14. Decembris 1624. Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium negotiis Epiſcoporum præpoſita S. D. N. approbante, cenſuit Eccleſiam, a qua volens transfertur, ſeu quam dimittit Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſolvitur in Conſiſtorio Sanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem Litterarum Apoſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ. Et poſtquam hujuſmodi abſolutionis notitiam habuerit Epiſcopus etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarii ſacri Collegii, illico teneri eum abſtinere ab exercitio ordinariæ Juriſdictionis, eamque tranſire in Capitulum tamquam Sede vacante; & ita poſſe, & debere Capitulum ſtatim ea Juriſdictione uti, ac Vicarium juxta Tridentini Concilii præſcriptum eligere, ſedemque vacantem publicare.* Et ſic colligitur *ex cap. In apibus 41.* §. *Ecce in quibus caſibus, cauſ. 7. qu. 1. cap. Si quis jam translatus 3. cauſ. 21. qu. 2.* & Rota *part. 1. dec. 475. num. 6. & ſeq. ubi ſub n. 16.* oſtendit opinionem illorum, qui dixerunt non induci vacationem Epiſcopatus, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecundi, eſſe erroneam, veluti innixam auctoritati Gloſſæ *in cap. Si quis jam translatus*, quæ loquitur de translatione abuſiva.

Nono, vacat Beneficium ob invaliditatem electionis, vel collationis factæ; *cap. Cumana 50. cap. In Geneſi 55. cap. Eccleſia veſtra 57. de electione;* Rota *part. 12. dec. 292. num. 6. & dec. 304. num. 2.* 14

Decimo, vacat ipſo Jure Beneficium per electionis caſſationem; *cap. Conſideravimus 10. cap. Super eo 12. de election.* 15

Undecimo, vacat per poſtulationis repulſionem, *cap. Gratum 2. cap. Bonæ memoriæ 3. de poſtulation. Prælator. Extravagant. Ex debito*, §. *hujuſmodi de elect.* 16

Duodecimo, ſi electus intra menſem a tempore electionis ei præſentatæ, vel a tempore ſibi præſtituto, non conſenſerit electioni, nam tunc vacat Prælatura; *cap. Quam ſit*, §. *electus vero 6. de elect. in 6. Extrav. Si Religioſus eod. tit. inter communes.* 17

Tertiodecimo, ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitutum, non petierit confirmationem, nam ipſo facto privatur Jure ſibi per electionem quæſito; *cit. cap. Quam ſit*, §. *Cæterum 6. de election. in 6.* 18

Quartodecimo, quando electus, vel præſentatus ante confirmationem vel inſtitutionem per ſe, vel per alium in Beneficium ſe ingeſſerit, vel adminiſtraverit, nam eo ipſo privatur Jure ſibi quæſito, & Beneficium vacat ut prius; *cap. Avaritiæ cæcitas 5. de election. in 6.* 19

Quintodecimo, per violentam ingreſſionem in poſſeſſionem Beneficii perdit quis eo ipſo Jus, quod ad illud habet, & vacat ipſo Jure; *cap. Eum qui 18. de præbend. in 6.* 20

Sextodecimo, per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ definitivæ in Romana Cu- 21

Curia prolatæ in cauſa Beneficiali; *Clement. unic. de ſequeſtrat. poſſeſſionis, & proprietatis*.

22 Decimoſeptimo, vacat ipſo Jure Beneficium per alienationem rerum immobilium, aut pretioſarum Eccleſiæ, ſeu ipſius Beneficii factam ſine debitis ſolemnitatibus Juris; *Extravagant. Ambitioſæ §. Inferiores vero, de rebus Eccleſiaſt. non alienand. inter communes*.

23 Decimo octavo, vacat Beneficium ſi habeatur pro derelicto per decem annos; *cap. Ex par.* 8. *de Clericis non reſident.* & Gloſſa ibi; *Per decem annorum ſpatium*.

24 Decimonono, vacat ipſo Jure Beneficium per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam Beneficiatus fuerit monitus; *cap. Ordinarii 3. de Offic. Ordinar. §. Quod ſi forte in 6.* & ibi Gloſſa *verb. eo ipſo*, & Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 5.*

25 Vigeſimo, vacat ipſo Jure Beneficium per depoſitionem, & privationem; *cap. Ex litteris 10. & cap. Grave 25. de exceſſibus Prælator.*

26 Vigeſimoprimo, vacat ipſo Jure Beneficium, immo & Penſio Clerici Tonſuram, & habitum Clericalem non deferentis; Sixt. V. in Conſtitut. incip. *Cum Sacroſanctum*.

27 Vigeſimoſecundo, vacat ipſo Jure Beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de Beneficio collato a Papa ante Litterarum expeditionem; Julius III. in Conſtit. incip. *Sanctiſſimus*.

28 Vigeſimotertio, vacat Beneficium Eccleſiaſticum ipſo Jure, ſive per obitum, quando illud reſignans non ſupervixit per viginti dies, juxta regulam 19. Cancellariæ, quæ inſcribitur, *Regula de viginti*, niſi fuerit dictæ regulæ derogatum; Flamin. *lib. 12. quæſt. 14. num. 2.*

29 Vigeſimoquarto, vacat ipſo Jure Beneficium ob non publicationem reſignationis juxta formam Conſtitut. Gregorii XIII. de publicandis reſignationibus, incip. *Humano vix judicio*.

30 Vigeſimoquinto, vacat ipſo Jure Beneficium Curatum per concurſum conferendum juxta Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat.* quando in ejus collatione non fuit reſervata forma præſcripta in Conſtitut. S. Pii V. incip. *In conferendis*.

31 Vigeſimoſexto, vacant ipſo Jure omnia Beneficia illorum, qui ad obtinenda pro aliis Beneficia, ſeipſos fraudulenter pro illis examini ſupponunt, aut Beneficia impetrant pro aliis, ut ab iis aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis impetrant Beneficia cum intentione illa reſignandi, reſervata ſibi penſione, vel ad favorem aliorum; Paul. IV. in Conſtit. incip. *Inter cæteras*.

Vigeſimoſeptimo, vacant ipſo Jure Beneficia per confidentiam, ſeu ſimoniam confidentialem, qua quis v. gr. alicui Beneficium Eccleſiaſticum procurat, eligendo, præſentando, reſignando, confirmando, aut alia ratione, ſub certa confidentia, ſeu pacto expreſſo, aut tacito, ut is qui Beneficium accepturus eſt, illud ipſum ſibi procuranti; aut alteri ſibi beneviſo, v. g. Fratri, Nepoti, Amico, cum fructibus, ſive aliquam ipſorum portionem ſuo tempore cedat; Omnia enim Beneficia per hujuſmodi ſimoniam confidentialem quoquo modo recepta, aut impoſterum recipienda ipſo Jure a die receptionis vacare decrevit Pius IV. in Conſtitut. incip. *Romanum Pontificem*, & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Intolerabilis*. 32

Vigeſimo octavo, vacant ipſo Jure Beneficia retinentium indebite ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, illaſque non reſtituentium, nec non ſcientium, & non revelantium; Sixtus V. in Conſtit. incip. *Non ſine maxima*. 33

Vigeſimonono, vacat ipſo Jure Beneficium propter crimen Hæreſis; *cap. Ad abolendam 9. de Hæreticis*, ibi: *Totius Eccleſiaſtici Ordinis prærogativa nudetur, & ſic omni Officio, & Beneficio ſpoliatur &c. cap. Ut commiſſi 12. de Hæreticis in 6. §. Privandi*, ibi: *Privandi præterea, vel privatos nunciandi dignitatibus ac aliis Eeneficiis Eccleſiaſticis*, & S. Pius V. in Conſtit. incip. *Cum ex Apoſtolatus*. 34

Trigeſimo, vacant ipſo Jure Beneficia, quæ fuerunt obtenta per preces Hæreticorum; *cap. Quicumque 2. de Hæreticis in 6. §. Ad hæc*. 35

Trigeſimoprimo, vacant ipſo Jure Beneficia falſariorum falſificantium Litteras Apoſtolicas; *cap. Ad falſariorum 6. de Crimine falſi*. 36

Trigeſimoſecundo, vacat ipſo Jure Beneficium ob crimen ſimoniæ realis in ejuſdem conſecutione commiſſum; *Extravag. Cum deteſtabile, de Simonia inter communes*. & S. Pius V. in Conſtitut. incip. *Cum primum*, ibi: *Qui Beneficium, aut Officium Eccleſiaſticum Simoniace adeptus fuerit, illo ſimiliter ſit ipſo Jure privatus*. 37

Trigeſimotertio, vacant ipſo Jure Beneficia committentium nefandum crimen Sodomiæ; S. Pius V. in Conſtit. incip. *Horrendum illud*. 38

Trigeſimoquarto, vacant ipſo Jure Beneficia Clerici ob crimen Aſſaſſinii per ipſum procurati, vel mandati; *cap. Pro humani redemptione 1. de homicid. in 6.* 39

Trigeſimoquinto, vacant ipſo Jure Beneficia percutientis, capientis &c. Cardinalem S. R. E. *cap. Felicis 5. de pœnis §. Si quis vero in 6.* 40

Tri-

41 Trigeſimoſexto, vacant ipſo Jure Beneficia occidentis, vel percutientis Epiſcopum, intellige tamen de Beneficiis obtentis in Eccleſia, cui talis Epiſcopus præeſt; *cit. cap. Felicis*, & *Clement. 1. de pœnis*.

42 Trigeſimoſeptimo, vacant ipſo Jure Beneficia occidentis Rectorem, aut alium Clericum ſuæ Eccleſiæ; intellige tamen de Beneficiis obtentis in Eccleſia, ubi deliquit; *cap. In quibuſdam 12. de pœnis §. Sacri*, ibi: *Sacri nihilominus Concilii approbatione ſtatuimus, quatenus ſi.... Beneficiati alicujus Eccleſiæ per ſe, vel per alios occidere, vel mutilare auſu nefando præſumpſerint ...... Beneficium prorſus amittant*.

43 Trigeſimo octavo, vacant ipſo Jure Beneficia Clericorum inferiorum, qui carcerant, captumque tenent Clericum, donec reſignaverit ſuum Beneficium; *Clement. Multorum §. Quod ſi inferiores, de pœnis*.

44 Trigeſimonono, vacant ipſo Jure Beneficia offendentium litigantes in Romana Curia, eorumque Judices, Advocatos, Procuratores, Notarios, Teſtes, & alios; *Alexander VI.* in Conſtitut. incip. *In Eminenti*.

45 Quadrageſimo, vacant ipſo Jure Beneficia per collationem factam conſanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel reſignantis, de Beneficiis reſignatis in manibus Ordinarii; *Gregor. XIII.* in Conſtitut. incip. *Humano vix judicio*.

Supplementa Auctoris.

46 Beneficiorum vacatio inducitur per ſolemnem Profeſſionis emiſſionem; Bened. XIV. *tom. 2. Bull.* Conſtitut. 25. incip. *Ex quo*. Vide ſupra *num.* 3.

47 Beneficiorum reſignationes cum reſervatione penſionis, & pacto eam caſſandi, prohibentur & annullantur; adjecta pœna privationis Beneficii, inhabilitationis ad alia aſſequenda, reſtitutionis pecuniæ &c. & irritantur caſſationes & extinctiones penſionum intra ſex menſes a capta poſſeſſione Beneficii obtentæ. Idem Tom. 1. Conſtit. 30. incip. *In ſublimi*.

Additiones ex aliena manu.

48 Vacationes Beneficiorum *ipſo jure*, de quibus unice agit Auctor, ad quinque genera referri poſſunt: ad deſertionem vel mutationem ſtatus Clericalis, ad neglectam ſuſceptionem Ordinum annexorum, ad incompatibilitatem, ad impetrationem defectivam ſeu irritam, & demum ad excepta quædam crimina.

Deſertione ſtatus Clericalis multipliciter va- 49
care poſſunt ipſo jure Beneficia. I. Matrimonio, licet nullo, præterquam tamen ex defectu conſenſus; Rota *in Leodien. Matrimonii 25. Februarii* 1733. §. *Ita quidem*, *cor. clar. mem. Corio*.

II. Militia; vide Cardinal. de Luca *in ad-* 50
not. ad Concil. Tridentin. diſcurſ. 12. *num.* 8.
ubi limitat, ſi militia eſſet pro ſervitio Pa- 51
pæ, Sediſque Apoſtolicæ, vel pro defendenda Patria obſeſſa, & Rota *in Terraconen. Beneficii 3. Julii* 1724. *cor. clar. mem. Calcagnino* quæ materiam plenius diſcutit.

III. Dimiſſione habitus & tonſuræ Clerica- 52
lis, ſi ſtandum ſit Conſtitutioni *Cum Sacroſanctam* Sixti V. de qua poſt alios agit Leuren. *For. Benefic. part. 3. ſect. 1. cap. 3. §. 2.*
q. 187. per tot. Sunt tamen qui tenent, mox 53
dictam Conſtitutionem Sixti V. revocatam fuiſſe a Clemente VIII. Vide De Curt. *diverſor. Jur. Feudal. part. 2. num. 91.* De Marin. *Reſolut. Jur. lib. 1. cap. 56. per tot.* Auctor *Notar. in Concord. inter S. Sedem & Sereniſſimum utriuſque Siciliæ Regem cap. 3. art. 1. n. 6. & ſeq.*
Cæterum quidquid hujus ſit, Benedict. XIII. 54
in Bulla *Catholicæ* juſſit: *quod Ordinarii locorum, ubi ſita ſunt Beneficia ejuſmodi, Clericorum veſtes laicales deferentium impudentiam Canonicis remediis omnino coerceant, & hunc in finem non modo poſſint, ſed etiam debeant contra ipſos procedere per citationes, dimiſſa domi copia, quatenus domicilium habeant in eorum reſpectivæ Diœceſibus, ſin minus per citationes ad valvas; juriſque ordine cæteroquin ſervato, ſententiam declaratoriam privationis obtentorum Beneficiorum in ipſos ferre, & pronunciare, ita tamen ut eadem Beneficia juxta Conſtitutionem felic. record. Sixti V. Prædeceſſoris noſtri incipientem* Cum Sacroſanctam, *noſtræ, ac Romani Pontificis pro tempore exiſtentis proviſioni, ac omnimodæ proviſioni reſerventur, & reſervata cenſean-*
tur. Addidit etiam, quod hi Clerici Benefi- 55
ciati habitum, & tonſuram Clericalem dimittentes, fructus ante ſententiam declaratoriam, immo ante quamlibet monitionem, vel citationem amittant. Hinc autem perſpicuum eſt, 56
quod vacant etiamnum *ipſo jure* Beneficia dimiſſione habitus & tonſuræ Clericalis, nam alias non ſententia declaratoria, ſed privatoria locum haberet, nec locus eſſe poſſet amiſſioni fructuum ante ſententiam declaratoriam, tum ante quamlibet monitionem vel citationem.

Dif-

57 Difficultas tamen adhuc ſupereſt circa pro-
bationem dimiſſionis habitus & tonſuræ Cle-
ricalis, tum tempus ejuſdem dimiſſionis; Con-
ſule pro re nata Rotam *in S. Severini Canoni-
catus 3. Marti 1746. cor. clar. mem. Millini.*

58 Mutatione ſtatus Clericalis vacant *ipſo jure*
Beneficia, ſi Clericus Beneficia obtinens ſo-
lemnem profeſſionem emittat in aliquo Ordi-
ne approbato Regularium; *cap. Beneficium de
Regul. in 6.* Illuſtrat hoc argumentum Rigant.
in comment. ad Regul. 46. Cancell. per tot.

59 Tenet Gagliard. *de Benefic. cap. ultim. num.* 8.
Jeſuitas per ſola vota ſimplicia omiſſa com-
pleto biennio probationis non amittere Bene-
ficia, quæ antea obtinuerant; At Rigant. *loc.*
60 *cit. num.* 32. hæc habet: *Verum tamen eſt,
quod ex præſcripto Societatis in Congregatione ge-
nerali 5. cap. 5. completo probationis biennio
priusquam vota ſimplicia præfata emittant, te-
nentur illius Alumni Beneficia, quæ prius habe-
bant, reſignare. Unde vacant ex vi ſupradictæ
reſignationis, & non aliunde.*

61 Ex neglecta ſuſceptione Ordinum annexo-
rum quando vacent Beneficia ipſo jure, tradit
Leuren. *For. Benefic. part. 3. ſect. 1. cap. 2.
q. 185. per tot.* Vide quoque Rotam *in Mona-
ſterien. Decanatus 23. Januar. 1739. cor. bon.
mem. Vicecom.*

62 Vacationem *ipſo jure* producit etiam, ut di-
ctum eſt, incompatibilitas. De vacatione ve-
ro *ipſo jure* Beneficiorum promoti ad Epiſco-
patum adi Leuren. *For. Beneficial. part. 3. ſect.
1. c. 2. §. 4. per tot.* ubi & de vacatione prio-
ris Eccleſiæ per translationem Epiſcopi ad al-
teram Eccleſiam.

63 Quod vero ad Beneficia inferiora incompa-
tibilia ſpectat, per aſſecutionem ſecundi Be-
64 neficii vacat primum. Cæterum ambo vacant,
65 ſi ambo retineantur. Per aſſecutionem vero
ſecundi incompatibilis non inducitur vacatio
primi, niſi *ſubſequuta poſſeſſione*: Simplex enim
collatio, ut tribuat acceptanti jus irrevocabile
quoad collatorem, non tamen producit jus in
re ita validum, ut operetur vacationem pri-
mi; vide Rotam *in Burgen. Canonicatus 10.
Maii 1745. cor. clar. mem. Milien. & 6. De-
cembris ejuſdem anni 1745. cor. R. P. D. Ele-
phant. & 27. Jun. 1747. cor. bon. mem. de Vais.*

66 Quinimo requiritur *pacifica poſſeſſio* ſecundi
Beneficii incompatibilis *per duos menſes*, tam
de *facto*, quam *de jure*, ita ut ſolæ moleſtiæ
judiciales, vel extrajudiciales ſufficiant ad
impediendam hanc vacationem; Rota *in
Aſten. Canonicatus 4. Junii 1745. cor. bon. mem.
Vicecom.* ubi quod ſaltem per Beneficiatum non
ſteterit, quominus apprehenderit poſſeſſionem
Beneficii.

Et, quod ſummopere notandum eſt, requi- 67
rit inſuper Rota *in Compoſtellana Parochialium
26. Junii 1748. cor. R. P. D. Canilliac, &
23. Februar. 1750. cor. Illuſtriſs. Migazzi, ul-
tra pacificam poſſeſſionem per duos menſes* ſecun-
di Beneficii incompatibilis, *perceptionem emo-
lumentorum* tum primi, tum ſecundi Bene-
ficii.

Gravis quæſtio eſt, an ad vacationem pri- 68
mi Beneficii ſufficiat ſimplex collatio, ſine
poſſeſſione, ubi non agitur de præjudicio ejus,
cui fuit collatum ſecundum Beneficium incom-
patibile, ſed res eſt de duobus impetratoribus
ejuſdem primi Beneficii, ſe invicem exclude-
re ſatagentibus. Negativam ſententiam tenuit
Rota, & quidem ex profeſſo *in Monaſterien.
Canonicatus 9. Decembris 1712. cor. clar. mem.
Aldrovand. 9. Junii 1713. cor. cl. mem. Scotto,
& 12. Januarii 1714. cor. bon. mem. Cerr.*

At affirmativam ſententiam ſequutum eſt 69
idem ſacrum Tribunal *in Colonien. Parochia-
lis 27. Junii 1731. §. 11. & ſequent. cor. clar.
mem. Cincio*; & recentius *in Uladiſlavien. Ca-
nonicatus 11. Junii 1748. §. 22. & duob. ſe-
quent. cor. Illuſtriſs. Cortad.* Hic vero non eſt 70
omittendum, quod hæc *ultima deciſio* fuit re-
vocata die 24. Martii 1749. coram eodem,
aliis tamen ex motivis. Quoad vero præſen-
tem quæſtionem hæc habentur §. *finali* dictæ
deciſionis revocatoriæ: *Inutile hinc viſum fuit
diſquirere, an dici poſſit ſequuta Canonicatus va-
catio in menſe Martio reſervato per ſimplicem
tunc factam collationem alterius incompatibilis,
licet Proviſus eo menſe poſſeſſionem non appre-
henderit, veluti ſentit mea deciſio §. 22. cum
duob. ſequent. firmando induci ex ipſo proviſio-
nis actu vacationem, quatenus agatur non cum
Proviſo ſecundo, ſed inter alios; quæ cæteroquin
ſic admiſſa concluſio impugnabatur proponendo
Monaſterien. Canonicatus &c.*

Nota demum, quod per aſſecutionem ſe- 71
cundi Beneficii incompatibilis vacat etiam Coad-
jutoria; Rota *in d. Aſten. Canonicatus 4. Ju-
nii 1745. coram bon. mem. Vicecom.*

De vacatione Beneficiorum *ipſo jure ob im-* 72
petrationem defectivam, ſeu irritam, conſule
Gagliard. *de Benefic. cap. ultim. a n. 19. ad
plur. ſequent.* tum Rotam *in Cracovien. Cano-
nicatus 18. Martii 1746. cor. Illuſtriſs. Caprara
Alm. Urb. Gubernatore.*

Crimina quoque, propter quæ vacant *ipſo* 73
jure Beneficia, ad numerum uſque quatuorde-
cim recenſet idem Gagliard. *ubi ſupra a num.*
26.

26. ad num. 39. De iis agere non patiuntur
præfixi nobis limites additionis.

Articulus VIII.

Beneficia quoad eorum reſervationem, ſeu affectionem.

1 Reſervatio Beneficii nihil aliud eſt, quam
alicujus Eccleſiaſtici Beneficii vacaturi per
habentem ad iſtud poteſtatem ad ſe facta avo-
catio; ita cum communi Rota *part. 8. deciſ.*
2 *204. ſub num. 1.* Notanter autem dicitur *per
habentem ad illud poteſtatem*, ut intelligatur,
quod ſolus Papa in toto orbe poſſit Beneficia
ſibi reſervare, utpote ſolus ipſe plenariam cir-
ca omnia Beneficia Eccleſiaſtica totius mundi
diſpoſitionem habens; *cap. Licet 2. de Præbend.
in 6. cap. Si Papa 10. §. Si autem, de Privi-
leg. in 6. Clementin. unica §. final. Ut lite pen-
dente.* Et licet Papa communicaverit Epiſco-
pis facultatem conferendi Beneficia ſuarum
Diœceſium, ſibi tamen reſervavit, ut ſemper
penes ſe maior, & ſuperior poteſtas remane-
ret; *cap. Dudum 14. §. Nos igitur, de Præ-
3 bend. in 6.* Et Legatus a Latere in ſola de-
mandata Provincia poteſt reſervare ſuæ colla-
tioni Beneficia vacatura, quæ cæteroquin po-
teſt conferre vacantia; *cap. Præſenti 3. de offic.
4 Legati in 6. §. 1.* Cum hoc tamen, ut Lega-
tione finita expirent reſervationes ejuſmodi,
quando ad talium Beneficiorum collationem
5 nondum eſt proceſſum; Simulque una penden-
te reſervatione, Legatus aliam in eadem Ec-
cleſia, vel reſpectu ejuſdem collatoris aliqua-
tenus non faciat, ut expreſſe cavetur *in cit.
cap. Præſenti* præciſis his verbis: *Cæterum re-
ſervationes hujuſmodi (per quas interdum Præ-
lati & Eccleſiæ nimium onerantur) reſtringere
cupientes, prohibemus, ne poſtquam Legatus in
aliqua Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia re-
ſervationem aliquam duxerit faciendam, aliam
(illa pendente) faciat aliquatenus in eadem. Nec
etiam poſtquam alibi reſervaverit aliquod Bene-
ficium ad collationem pertinens cujuſcumque,
aliud, quod ad illius collationem pertineat (quam-
diu reſervatio pendet alterius) ſibi quoquomodo
reſervet.*
6 Affectio Beneficii, quantum ad præſens ſpe-
ctat, nihil aliud eſt, quam quædam tacita re-
ſervatio facta per appoſitionem manus Papæ
ſuper diſpoſitione alicujus Beneficii, ratione
cujus impeditur Ordinarius Collator, ne pro
ea vice tale Beneficium conferre poſſit; *Eſt
in re communis* cum Rota *part. 7. deciſ. 51. n. 8.*
& part. 19. tom. 2. deciſ. 523. n. 29. Papa 7
enim apponendo manum, ſeu ſemel intromit-
tendo ſe diſpoſitioni alicujus Beneficii, cenſe-
tur tacite, atque ipſo facto; ſua ſuprema po-
teſtate ejus collationem pro ea vice ad ſe re-
vocare, ſicque ſub nullitate actus ligantur ma-
nus inferioris Collatoris, ut nullatenus pro ea
vice poſſit ejus collationi ſe immiſcere; *arg.
cap. Ut noſtrum 56. de Appell.* concordat *cap.
Si quis 1. & cap. De confirmationibus autem 2.
de confirmat. utili, & inutili.* Ubi poſtquam 8
Papa manum appoſuit, confirmando jura cu-
juſpiam, nequit Judex inferior de iiſdem co-
gnoſcere; *& cap. Si eo tempore 45. de elect.
in 6.* Ubi Papa manum apponente, puta re- 9
ſervante ſibi electionem, vel ſaltem inhiben-
te, ne Electores ad electionem procedant,
omnia carere cenſentur effectu, ſi quæ poſt-
modum ſubſequuntur, & expreſſe habetur *cap.
Ad Romani Pontificis providentiam 14. de Præ-
bend. inter Extravag. communes* præciſis his ver-
bis: *Romani quoque Pontificis manus appoſitio-
nem prædictam tantæ efficaciæ, tantæque virtu-
tis exiſtere, ut etſi Litteræ Apoſtolicæ ſuper pro-
viſionibus Beneficiorum, aut de providendo man-
datis, in quibus Decretum, & reſervatio hujuſ-
modi apponuntur, ex aliqua cauſa ſuum debitum
non ſortiantur effectum, facultatem tamen pro-
videndi de Beneficiis taliter reſervatis, quibuſcum-
que aliis fuiſſe ademptam hujus perpetuæ, &
irrefragabilis Conſtitutionis edicto de venerabilium
Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Car-
dinalium Conſilio, omnia, & ſingula Beneficia
Eccleſiaſtica ... per hujuſmodi reſervationem, &
Decretum remanſiſſe, & remanere ſemper affe-
cta, nullumque de illis (cum primum vacare
contigerit) præter eumdem Romanum Pontificem
ea vice quovis modo diſponere potuiſſe, ſive poſ-
ſe, harum ſerie decernimus, & pariter declara-
mus ... Decernentes ex nunc irritum, & inane,
ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate,
ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Et ſic
pluries cenſuit Rota, & ſignanter *part. 1. de-
ciſ. 570. num. 2. part. 2. deciſ. 187. num. 3.
part. 5. tom. 1. deciſ. 344. n. 9. part. 6. deciſ.
45. n. 3. part. 8. deciſ. 113. n. 3. & part. 10.
deciſ. 68. num. 14.*
Hinc deducitur, quod reſervatio, & affectio 10
Beneficiorum differunt inter ſe ea differentia,
quæ intercedit inter cauſſam & cauſſatum,
inter tacitum & expreſſum; *Annot. ad dec. 524.
n. 1. & 2. part. 19. tom. 1.* Si enim Papa per 11
Conſtitutionem, aut per verbum expreſſum di-
cat, *reſervamus Nobis tale Beneficium*, tunc
Beneficium dicitur reſervatum, *ib. num. 4.* Si 12
vero

vero ſine Conſtitutione, aut ſine expreſſo verbo, facto ipſo mentem demonſtret, puta per appoſitionem manus ſuper diſpoſitione alicujus Beneficii, tunc Beneficium dicitur affectum, *ib.*
13 *num.* 5. Unde Beneficia affecta differunt a reſervatis. Primo quia reſervatio reſpicit actum expreſſum verbalem, ſeu ſcriptum, ut ſi Papa per Conſtitutionem, aut etiam ſolo expreſſo verbo dicat ut ſupra: *Reſervamus Nobis tale Beneficium*. E contra vero affectio reſpicit actum realem, & factum aliquod, ex quo Papa demonſtrat, ſe velle pro illa vice providere de tali Beneficio, ſicque ex facto ipſo oritur talis Beneficii reſervatio. Sic accidit, quando Papa appoſuit manum ſuper collatione alicujus Beneficii, tunc enim non obſtante, quod collatio illa ob aliquod impedimentum non fuerit valida, nec ſortita ſuum effectum, adhuc Beneficium dicitur affectum, adeo ut pro ea vice nequeat conferri per inferiorem Collatorem; *cit. Extravag. ad Roman. Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes;* Rota *part.* 7. *deciſ.* 313. *num.* 1. *&* 23. *part.* 10. *deciſ.* 14. *num.* 45. *& part.* 13. *deciſ.* 92. *n.* 13. Nec enim diſpoſitio Beneficii, cui Papa manum appoſuit, revertitur ad inferiorem; Rota *part.* 10. *deciſ.* 333. *num.* 11.
14 Secundo differunt Beneficia affecta a reſervatis, quia Beneficium *reſervatum* nunquam amplius poteſt conferri ab inferiore; reſervatio enim adimit inferiori poteſtatem conferendi in perpetuum, niſi revocetur. Beneficium vero *affectum* prohibetur ſolum conferri ab inferiore pro ea vice, qua Papa manum appoſuit ſuper ejus proviſione, & poſtquam Papa ſemel de illo diſpoſuit, poteſt ſemper libere conferri ab inferiori; quia affectio non adimit inferiori poteſtatem conferendi in perpetuum, ſed ſolum pro unica vice; *cap. Ut noſtrum* 56. *de appellat. cap. Si quis* 1. *de confirmat. utili, & Extravagant. Ad Romani Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes;* Rota
15 *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 196. *num.* 14. Tertio differunt Beneficia affecta a reſervatis, quia affectio Beneficiorum, ſeu appoſitio manus Papæ eſt majoris efficaciæ ac potentiæ quam ſimplex generalis reſervatio; Rota *part.* 2. *deciſ.* 401. *n.* 2. Affectio enim afficit etiam ignorantes, textu expreſſo *in cit. Extravagant. Ad Romani Pontificis providentiam:* ibi: *Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari;* non vero ſimplex generalis reſervatio abſque decreto irritante; Unde Collator ordinarius valide confert Beneficium ſine appoſito decreto irritante reſervatum, ſi revera factam reſervationem ignoravit; Ignorantibus enim venia non negatur; *cap. Propoſuiſti* 2. *diſt.* 82. Rota *part.* 2. *deciſ.* 190. *num.* 7. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 52. *num.* 9. Rebuff. *in praxi Benefic. tit. de reſervat. num.* 34. Garcias *de Benefic. cap.* 1. *part.* 3. *num.* 408. *& ſeq.* Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. n.* 320.

Beneficia pluribus modis redduntur affecta 16
per appoſitionem manus Papæ. Primo, ex mandato Papæ conceſſo de providendo aliquem de certo Beneficio; *Extravagant. ad Romani Pontificis providentiam* 14. *de Præbend. inter communes;* Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 254. *n.* 19.
& 20. Etiamſi mandatum ſit ſubreptitium ex 17
defectu perſonæ proviſæ; Rota *ibidem n.* 21.
Secundo, ex reſignatione facta in manibus Pon- 18
tificis, etiam in menſe Ordinarii, tunc enim Beneficium ita remanet affectum, ut nullus inferior poſſit de illo providere, quamvis a Papa nondum fuerit collatum; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 34. *num.* 2. *part.* 6. *dec.* 63. *num.* 1.
& 2. *part.* 15. *dec.* 22. *num.* 2. Tertio, ex 19
mandato Papæ facto Electoribus, ne procedant ad electionem; *cap. Si eo tempore* 45. *de electionib. in* 6. Quarto, ex gratia præventi- 20
va, cum videlicet Papa jure præventionis contulit alicui Beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel alias ſit inutilis, quia amplius non poterit Ordinarius ſe intromittere in diſpoſitione illius vacationis, quamvis contigerit in ſuo menſe ordinario; Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 52. *num.* 14. 15. *& ſeq.* & Rota *part.* 2. *dec.* 401.
num. 1. *&* 2. Quinto, ex Decreto Papæ fa- 21
cto alicui de dimittendo Beneficio in manibus ejus; Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. cap.* 13. *num.* 90. Gonzalez *dict.* Gloſſa 52. *num.* 14. cum Rota *dec.* 14. *de rerum permut. in antiquis*, idque intellige etiamſi alter non dimitteret Beneficium; quia adhuc ſolus Papa poſ-
ſet conferre pro ea vice. Sexto, ex Commen- 22
da, quando ſcilicet Papa dat alicui Beneficium in Commendam, vel in eo ponit Adminiſtratorem; tunc enim ex appoſitione manus Papæ adeo Beneficium remanet affectum, ut ceſſante Commenda, vel adminiſtratione, nequeat conferri per alium Papa inferiorem, donec de eo Papa plene, & perfecte diſponat, & provideat in titulum; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *dec.* 70. *ſub n.* 1. *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 523. *n.* 42. *&* 44. & annotat. *ad dec.* 254. *n.* 51. 52.
& 53. *part.* 9. *tom.* 1. Septimo, ex Decreto fa- 23
cto a Papa, quando mandat aliquem privari

ſuo

ſuo Beneficio, nam ſecuta privatione, utpote juſſu, & auctoritate Papæ facta, Beneficium remanet affectum, atque collationi Papæ reſervatum: *Extravagant. ad regimen* 13. *de Præ-*
24 *bend. inter communes*. Octavo, ex ſola ſignatura ſupplicationis; Rota *part.* 11. *dec.* 313.
25 *n.* 28. *& part.* 16. *dec.* 112. *n.* 38. *&* 39. Nono, ex Coadjutoria; Rota *part.* 18. *dec.* 112. *n.* 5. *&* 29. Alii varii ſunt caſus, in quibus Beneficia ex appoſitione manus Papæ remanent affecta, adeout nullus inferior de ipſis diſponere poſſit, ſed quia ex adductis de facili cognoſci poſſunt, brevitatis gratia relinquuntur videndi, cum placuerit, apud Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancellar.* Gloſſa 52. *num.* 14. 15. *& ſeq.*

26 Pro regula tamen generali ad dignoſcendum, an Beneficia reddantur, & dicantur affecta per appoſitionem manus Papæ, advertendum eſt, quod Beneficium non dicitur affectum ex qualibet appoſitione manus Papæ, ſed ita ſolum, quando Papa non moveatur ex falſa cauſa; Rota *part.* 2. *dec.* 187. *num.* 5.
27 Si enim Papa moveatur ex falſa cauſa ad apponendam manum ſuper collatione Beneficii, ut ſi v. g. ſibi narretur Beneficium eſſe reſervatum, & re vera non ſit reſervatum, tunc ſi proviſio facta fuerit ex dicta falſa cauſa, nulla reſultat affectio, ut expreſſe cenſuit Rota *part.* 1. *dec.* 570. *n.* 9. *& part.* 10. *dec.* 25. *n.* 31. *&* 32. dependet enim affectio Beneficii a validitate gratiæ, & juſtificatione cauſæ, qua motus fuit Papa ad concedendum; Rota *part.* 7. *dec.* 237. *n.* 2. *& part.* 16. *dec.* 112.
28 *num.* 6. Sic nulla affectio reſultat ex gratia, quæ ob non adimplementum conditionis non potuit effectum ſortiri; Rota *part.* 2. *dec.* 180.
29 *n.* 8. Sic pariter nulla affectio reſultat, quando Papa appoſuit manum ad alium effectum, & finem quam conferendi Beneficium; nam appoſitio manus non operatur ultra intentionem Papæ, juxta illud: *Actus agentium non operantur ultra intentionem eorum*, *l. non omnis*, *ff. Si certum petatur*, *l. in agris*, *ff. de acquir. rerum dominio*; Barboſa *Axiomat.* 12. *n.* 7.
30 cum pluribus ibi citatis. Unde, cum Papa v. g. ſuper Beneficio aliquo reſervat penſionem ad favorem reſignantis, non propterea Collator ordinarius impeditur, quo minus Beneficium illud, dum vacat, poſſit conferre, quia manus appoſitio quo ad unum effectum v. g. reſervatæ Penſionis, non operatur quo ad alium v. g. reſervatæ Collationis contra intentionem agentis; *cap. Quia intentionis* 29. *de privil.* Rota *dec.* 14. *n.* 3. *& dec.* 15. *n.* 2. *de conceſſ. Præbend. in novis*, *& p.* 2. *recent. dec.* 190. *n.* 7.

Beneficia reſervata Summo Pontifici ſunt 31
ſequentia. Primo, quæcumque Beneficia vacatura per obitum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ſive poſt, ſive ante Cardinalatum acquiſita; *Extravagant. Ad regimen* 13. *de Præbend. inter communes*, innovata *per Regul. primam Cancellariæ*; Rota *part.* 17. *deciſ.* 382. *num.* 9.

Secundo, Beneficia vacatura per obitum Of- 32
ficialium Sedis Apoſtolicæ, videlicet Camerarii, Vicecancellarii, Notariorum, Auditorum Litterarum Contradictarum, & Apoſtolici Palatii cauſarum Auditorum, Correctorum, & Scriptorum Litterarum Apoſtolicarum, ac Pœnitentiarii præfatæ Sedis, ac Abbreviatorum, nec non Commenſalium, & aliorum quorumcumque Cappellanorum Sedis ejuſdem, & etiam quorumcumque Legatorum, ſive Nunciorum, ac in terris Eccleſiæ Romanæ Rectorum, & Theſaurariorum per Romanos Pontifices ſpecialiter deputatorum, ſeu miſſorum, aut deputandorum, aut mittendorum in poſterum, ubicumque dictos Legatos, vel Nuncios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios, antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis; ſic expreſſe *in dict. Extravagant. Ad regimen*, *innovata in Re-*
gul. 1. *Cancellariæ*. Horum tamen Beneficio- 33
rum reſervatio ſolum intrat, ubi dicti Officiales moriantur in Curia, vel intra duas dietas; *Dicta Extravagant. Ad regimen*; Rota *part.* 13. *deciſ.* 226. *n.* 15. Niſi agatur de Legatis, Nunciis, Rectoribus, & Theſaurariis, quorum Beneficia reſervantur ubicumque eos mori contingat; Rota *ibid. n.* 16.

Tertio, Beneficia Conclaviſtarum quocum- 34
que tempore obtenta ſemper ſunt reſervata Pontifici; Rota *part.* 17. *deciſ.* 303. *n* 2. *& dec.* 382. *num.* 1. 6. *&* 9. ubi afferuntur Conſtitutiones Urbani VIII. aliorumque Pontifi-
cum ſuper hujuſmodi reſervatione. Quæ qui- 35
dem reſervatio, utpote non adhærens Officio, neque perſonæ, durat etiam poſt mortem ipſius Papæ; Rota *p.* 17. *deciſ.* 303. *n.* 22. & *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 476. *n.* 20.

Quarto, Beneficia quorumcumque Curialium, 36
quos, dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quovis loco, quantumcumque etiam a dicta Curia remoto, *ut in Regula* 6. *Cancellariæ*; Rota *p.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 429. *num.* 5. *& p.* 7. *dec.* 382. *n.* 11.

Quinto, reſervata ſunt Beneficia venien- 37
tium

tium ad Curiam, ac in ea decedentium; Ro-
38 ta *part. 6. deciſ.* 28. *num.* 5. Sive recedentium
ab ea, ac decedentium intra duas dietas;
dict. Extravag. Ad regimen; Rota *p. 6. deciſ.*
39 150. *num.* 1. & 12. Quæ quidem reſervatio
procedit, ſive ſint Curiales, ſive non, ac
nulla habita negotiorum ratione, pro quibus
accedant vel recedant; Rota *par. 6. deciſ.* 28.
num. 5. 10. 13. & 18. & *deciſ.* 150. *num.* 3.
40 4. 5. 11. & 12. Conſideratur enim obitus in
Curia, & locus ipſius, in quo contingat
Beneficiatum decedere; Rota *dict. p. 6.* &
deciſ. 58. *num.* 6. & ſic utroque caſu Benefi-
cium indiſtincte vacare dicitur apud Sedem;
ibid. num. 7. & 8.

41 Sexto, Beneficia quorumcumque Collecto-
rum, & Subcollectorum, puta decimarum,
fructuum, & proventuum Cameræ Apoſtoli-
cæ; *Regul.* 5. *Cancellariæ*; Rota *part.* 5. *tom.* 1.
deciſ. 261. *num.* 1. *deciſ.* 335. *num.* 1. 9. & 14.
& *deciſ.* 385. *num.* 1. *part.* 8. *deciſ.* 113. *n.* 2.
part. 11. *dec.* 155. *n.* 9. *part.* 18. *deciſ.* 249. *n.* 3.
42 Et reſpectu Collectoris, ſeu Subcollectoris de-
cimarum procedit, ſive decimæ ſint Papales,
ſive impoſitæ pro ſubventione Imperatoris,
ſeu pro ſubſidio adverſus Infideles, vel ob
aliam cauſam publicam; Rota *p.* 5. *tom.* 1.
43 *deciſ.* 355. *num.* 8. & *ſequent.* Quorum Benefi-
cia ſemel reſervata, ſemper remanent reſer-
vata, etiamſi ceſſet Officium; Rota *part.* 9.
44 *tom.* 1. *deciſ.* 259. *n.* 9. & 10. Sufficit enim,
quod Beneficia fuerint obtenta, vel ante Offi-
cium, vel durante Officio, etiamſi de tempo-
re obitus defunctus non eſſet Subcollector;
Rota *p.* 7. *dec.* 225. *n.* 13. & *part.* 9. *tom.* 1.
45 *deciſ.* 259. *n.* 9. & *ſeq.* Sive Subcollector Offi-
cium ſuum exercuerit, ſive non exercuerit;
Rota *part.* 11. *deciſ.* 178. *num.* 5. & 8. quia
ſufficit ſola ejus deputatio cum Juriſdictione;
Rota *p.* 11. *deciſ.* 155. *n.* 9. & *deciſ.* 178. *n.* 3.
nec requiritur exercitium actuale, ſed ſufficit
potentia; Rota *p.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 335. *n.* 18.
46 Verum ad effectum inducendi reſervationem
ut ſupra, requiritur, quod Subcollector ſit uni-
cus in loco, in quo exercere debet ſuam Col-
lectoriam; Rota *part.* 1. *deciſ.* 715. *num.* 4. &
5. *part.* 7. *dec.* 225. *num.* 6. *part.* 11. *dec.* 155.
47 *num.* 10. Sufficit tamen quod aliquando fuerit
unicus; Rota *p.* 8. *dec.* 88. *n.* 15. & *dec.* 113.
n. 4. Nempe aliquo tempore, ſeu aliqua tem-
poris parte; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 255. *n.* 6.
& *part.* 11. *dec.* 166. *n.* 13.

48 Septimo, Beneficia vacantia per obitum Pro-
tonotariorum Apoſtolicorum; Rota *part.* 4.
tom. 1. *deciſ.* 530. *num.* 10. *part.* 5. *tom.* 1. *de-
ciſ.* 110. *n.* 10. *part.* 15. *dec.* 30. *n.* 3. Et hoc
vigore *cit. Extravagant. Ad Regimen*, ſuper
qua fundatur regula prima Cancellar. Rota
part. 5. *tom.* 2. *deciſ.* 608. *num.* 5. Dicta reſer- 49
vatio comprehendit Beneficia Protonotariorum
Apoſtolicorum, quandocumque illi effecti fue-
rint tales; Rota *part.* 16. *deciſ.* 14. *num.* 2. Si-
ve dicti Protonotarii ſint participantes, ſive non;
Rota *part.* 1. *deciſ.* 407. *n.* 1. *p.* 3. *deciſ.* 706.
n. 3. *p.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 398. *num.* 2. *p.* 9. *tom.*
2. *dec.* 350. *n.* 3. & 4. & *p.* 15. *dec.* 262. *n.* 1.
Sive creati fuerint a Papa, ſive a Legato; 50
Rota *p.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 572. *n.* 15. & *ſequent.*
Sive creati fuerint ante dict. Extravagant. ſi-
ve poſt; Rota *part.* 3. *tom.* 2. *deciſ.* 572. *n.* 17.
Sive fuerint creati ratione officii, ſive princi- 51
paliter, *ibidem n.* 24. & *ſeq.* Etiam poſt di- 52
miſſum officium, cui accedit Protonotariatus,
ibid. n. 27. & *ſeq.* Et hæc procedunt vigore 53
Conſtitut. 78. & 79. *Pauli III.* ubi tales Pro-
tonotarii declarantur vere, & indubitate fa-
miliares, etiam ad effectum reſervationis ut
ſupra; Rota *p.* 3. *tom.* 1. *dec.* 398. *num.* 2. &
extenditur reſervatio contenta *in dict. Extra-
vagant.* ad omnes Protonotarios etiam non par-
ticipantes, prout Rota declaravit attenta ge-
neralitate verborum ejuſdem *Extravagant.* Et
Regulæ Cancellariæ poſtea emanatæ, & ſuc-
ceſſive innovatæ a Papis; Rota *part.* 4. *tom.* 2.
deciſ. 172. *n.* 5. & *ſequent.* * Vide verbo *Pro-
tonotarius titularis*, *n.* 21. & *ſeqq.*

Octavo, Beneficia Referendariorum utriuſ- 54
que Signaturæ, & Auditorum Rotæ remanent
reſervata etiam poſt dimiſſa Officia; Rota *p.*
19. *t.* 2. *deciſ.* 523. *n.* 47.

Nono, Beneficia omnia Cubiculariorum, e- 55
tiam honoris nuncupatorum, ac Curſorum Pa-
pæ, ut expreſſe in *Regula* 7. *Cancell.*

Decimo, Beneficia Familiarium Papæ ſunt 56
reſervata vigore *Regulæ* 4. & 7. *Cancellariæ;*
Rota *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 196. *n.* 2. & *eadem
part.* 5. *tom.* 2. *dec.* 429. *n.* 18. Et ad effectum 57
reſervationis, ut ſupra, familiaritas Papæ non
attenditur de tempore vacationis, ſed de tem-
pore reſervationis, quæ durat etiam mortuo
Papa, licet non duret familiaritas, cujus effe-
ctus nihilominus durat jam perfectus, & con-
ſummatus; Rota *part.* 5. *tom.* 1. *dec.* 196. *n.* 21.
& *ſeq.* Sic etiam Beneficia Familiarium, & 58
continuorum Commenſalium S. R. E. Cardi-
nalium, quæ obtinuerint, & obtinebunt, eo-
rum familiaritate durante, etiamſi ab ipſa fa-
miliaritate per obitum dictorum Cardinalium,
vel alias receſſerint, ſunt reſervata vigore *Re-
gulæ* 4. *Cancellariæ*, Rota *part.* 3. *deciſ.* 156.
n. 1.

n. 1. *part.* 12. *dec.* 257. *num.* 6. *&* 7. *part.* 17. *dec.* 382. *n.* 10.

59 Undecimo, Beneficia quæcumque vacantia, & vacatura per promotionem ad Patriarchatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, ſunt Sedi Apoſtolicæ reſervata; *cit. Extravagant. Ad regimen;* & *Regul.* 1. *Cancellariæ*; & Rota *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 118. *n.* 1. *&* *dec.* 523. *n.* 48.

60 Duodecimo, ſunt reſervata Beneficia vacantia, vel in poſterum vacatura per depoſitionem, vel privationem, ſeu tranſlationem, aut muneris conſecrationis ſuſpenſionem auctoritate Papæ factam, vel faciendam; Nec non ſi forſan aliqui electi, vel poſtulati fuerint, vel in poſterum eligantur, vel poſtulentur in concordia, vel diſcordia, quorum electio caſſata, ſeu poſtulatio repulſa, vel per eos facta renunciatio, & per Papam admiſſa fuerit; *cit. Extravagant. Ad Regim.* Rota *p.* 18. *tom.* 2. *dec.* 599. *n.* 4. *&* 5.

61 Tertiodecimo, Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, & Præbendarum, aliorumque Beneficiorum per Papam collatorum ſunt Sedi Apoſtolicæ reſervata; *cit. Extravagant. Ad Regimen;* Rota *p.* 13. *dec.* 127. *num.* 2. *&* *part.* 19, *tom.* 1. *dec.* 523. *n.* 43.

62 Quartodecimo, omnes Eccleſiæ Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales, & quæcumque alia Beneficia vacantia, ſen vacatura in Curia, ſeu apud Sedem Apoſtolicam, ſunt collationi Papæ reſervata; *dict. Extravagant. ad Regimen*; Rota *part.* 1. *deciſ.* 700. *num.* 4. *part.* 2. *deciſ.* 740. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 573. *num.* 3. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 66. *num.* 2. *&* *deciſ.* 385. *num.* 11. *&* *part.* 11. *deciſ.* 163. *num.* 2.

63 Quintodecimo, omnes dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, nec non valorem decem florenorum auri communi æſtimatione excedentes; nec non principales in Collegiatis Eccleſiis; *Regul.* 4. *Cancellariæ*; Rota *p.* 9.

64 *tom.* 2. *deciſ.* 433. *num.* 18. Sic Beneficia etiam ſpectantia ad aliquam Dignitatem, & vacantia poſt vacationem ejuſdem Dignitatis ex *Regula tertia Cancellariæ* ſunt reſervata Sedi Apoſtolicæ, quando Dignitas eſt reſervata; Rota *p.* 10. *deciſ.* 25. *n.* 15.

65 Sextodecimo, Beneficia vacatura, Sede Patriarchali, Primatiali, Archiepiſcopali, Epiſcopali aut Abbatiali, vel alterius Collatoris ſeu Collatricis vacante per obitum, aut dimiſſionem, ſeu amiſſionem, vel privationem, uſque ad promotionem, vel proviſionem ſucceſſorum, & pacificam illorum poſſeſſionem adeptam, quando collatio, ſeu diſpoſitio ad quemlibet illorum, vel illarum pertinet, dummodo non ſit ſimultanea cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem non pertineat, ſunt reſervata Sedi Apoſtolicæ: S. Pius V. in Conſtit. incip. *Sanctiſſimus*, *Regul.* 2. *Cancellariæ*, & Rota *p.* 1. *deciſ.* 475. *num.* 2. *p.* 8. *deciſ.* 44. *num.* 7. *&* 8. *part.* 12. *deciſ.* 89. *num.* 15. *deciſ.* 257. *n.* 15. *&* *dec.* 365. *n.* 6. *&* *part.* 13. *dec.* 354. *n.* 6.

Decimoſeptimo, Beneficia quæcumque, de quibus Ordinarii, aut alii Collatores diſpoſuerunt contra decreta Concilii Tridentini, & formam ab ipſo præſcriptam, reſervantur diſpoſitioni Summi Pontificis; *Regul.* 1. *Cancellariæ*, & Conſtitutio S. Pii V. incip. *In conferendis* ſignanter reſervans Beneficia Curata collata non ſervata forma Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 18. Sic etiam Beneficia ab Ordinariis contra diſpoſitionem Concilii Tridentini unita ipſo jure cenſentur reſervata; Rota *part.* 7. *dec.* 207. *n.* 21. 66 67

Decimo octavo, quæcumque Beneficia vacantia propter crimen Hæreſis; S. Pius V. Conſtitut. incip. *Cum ex Apoſtolatus*. 68

Decimo nono, quæcumque Beneficia vacantia per ſimoniam, quia æquiparatur Hæreſi, ſeu læſæ Majeſtatis crimini; *cap. Mediatores* 1. *de teſtibus in* 6. & Gloſſa ibi *verb. Aſſecuti*. 69

Vigeſimo, Beneficia quæcumque recepta in confidentiam, hoc eſt per ſimoniam confidentialem; Pius IV. Conſtit. Incip. *Romanum Pontificem;* Et S. Pius V. Conſtitut. incip. *Intolerabilis*. 70

Vigeſimo primo, Beneficia vacantia ob non factam publicationem reſignationis; Gregorius XIII. Conſtitut. incip. *Humano vix Judicio*. 71

Vigeſimo ſecundo, Beneficia vacantia propter delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque Judices, Advocatos, & Procuratores, Teſtes, & Notarios, alioſque hujuſmodi; Alexander VI. Conſtit. incip. *In eminenti*. 72

Vigeſimo tertio, Beneficia illorum, qui ſeipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas Penſiones offerunt pro conſequendis Beneficiis, aut Beneficia impetrant pro aliis, ut aliquid conſequantur, vel quando pro ſe ipſis impetrant Beneficia cum intentione illa reſignandi; Paul. IV. Conſtit. incip. *Inter cæteras*. 73

Vigeſimo quarto, Beneficia omnia Eccleſiaſtica 74

ſtica cum Cura, & ſine Cura, ſæcularia, & quorumvis Ordinum Regularium qualitercumque qualificata, & ubicumque exiſtentia in ſingulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris menſibus extra Romanam Curiam, tam per obitum quam per reſignationem quocumque modo vacatura; *Reg.* 8. *alias* 9. *Cancellariæ;* Rota *part.* 1. *deciſ.* 88. *n.* 1. *part.* 4. *tom.* 1. *dec.* 70. *ſub n.* 1. *part.* 12. *dec.* 89. *n.* 14. *part.* 13. *dec.* 127. *num.* 1. *part.* 14. *dec.* 152. *num.* 1. *part.* 15. *dec.* 5. *n.* 1.

75 Vigeſimo quinto, Beneficia Collata perſonis prohibitis propter ſuum genus, veluti deſcendentibus ex ſanguine infecto, aut ex genere, ſeu ſtirpe de Hæreſi condemnata, aut ratione alicujus particularis ſtatuti a Sede Apoſtolica confirmati, conceſſionis aut privilegii; Gregor. XIII. Conſtit. incip. *In Eccleſiis*.

76 Vigeſimo ſexto, Beneficia Titulorum Cardinalium, ſive in Urbe, ſive extra, ſi vacent, quando ipſi ſunt abſentes, Papæ reſervantur; Urban. VIII. Conſtit. incip. *Sanctiſ-*
77 *ſimus cap.* 8. *& Regul.* 7. *Cancellariæ*. Sunt & alii varii caſus, in quibus collatio quorundam Beneficiorum eſt reſervata Papæ; ſed cum adducti ſint cæteris notabiliores, relinquuntur alii brevitatis gratia, videndi cui placuerit apud Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancellariæ gloſſ.* 51.

78 Circa hæc tamen notandum eſt, quod Beneficia vacantia Sede Apoſtolica vacante, non ſunt reſervata, niſi ſint primæ Dignitates;
79 Rota *part.* 14. *deciſ.* 33. *n.* 3. *&* 4. Quia vacante Sede Apoſtolica ceſſant reſervationes, & dicuntur ſublatæ omnes Regulæ Cancellariæ: Rota *ibidem n.* 2. *& part.* 17. *dec.* 185. *n.* 3. *& dec.* 215. *n.* 2. *& part.* 18. *tom.* 2.
80 *dec.* 635. *n.* 10. Sed hoc intellige non procedere in Beneficiis Germaniæ vigore Concordatorum, ubi reſervationes, ut ſupra, perpetuo durant; Rota *part.* 17. *cit. dec.* 185. *n.* 4. *&*
81 *ſequent. & dec.* 215. *n.* 4. *& ſequ.* Beneficia pariter vacantia in Curia, Sede Romana vacante, conferuntur ab Epiſcopo, vel ab aliis, ad quos ſpectat; *c. Si Apoſtolica* 35. *de Pre-*
82 *bend. in* 6. Sed ſi ſunt reſervata Papæ ex alio capite, non poſſunt conferri, ſed conferenda ſunt a Papa futuro; Urban. VIII. Conſtitut.
83 incip. *Sanctiſſimus*. Sic etiam Beneficia, quæ vacaverunt in Curia ante mortem Papæ, ſi non fuerunt proviſa, conferuntur ab eis, ad quos ſpectat; *cit. cap. Si Apoſtolica* 35. *de Prebend. in* 6. ibi: *Si Apoſtolica Sede vacante, aliquas Parochiales Eccleſias vacare de cætero contigerit apud ipſam; ſtatuimus, ut de eis (ne ipſarum vacatio diutina periculum valeat animabus afferre) per eos, ad quos pertinet, poſſit libere ordinari; Conſtitutione felicis recordationis Clementis Papæ prædeceſſoris noſtri de Beneficiis apud Sedem ipſam vacantibus per alium, quam per Romanum Pontificem minime conferendis, vel alia quavis contraria ſuper hoc edita non obſtante. Idem volumus & de illis, quæ ibidem ipſo Romano Pontifice vivente vacabunt, ſi de ipſis per eum ante ipſius obitum non fuerit ordinatum.*
Immo etiam Beneficia vacantia in Curia vi- 84
vente Papa, ſi ipſe Papa ea non conferat infra menſem a die vacationis, illi, ad quos collatio pertinebat, poterunt illa conferre; *c. Statutum* 3. *de Prebend. in* 6. ibi: *Statutum felicis recordationis Clementis Papæ prædeceſſoris noſtri Dignitatibus, & Beneficiis in Curia Romana vacantibus nequaquam per alium quam per Romanum Pontificem conferendis, decernimus taliter moderandum: ut hi, ad quos eorumdem Beneficiorum, & Dignitatum ſpectat collatio (Statuto non obſtante prædicto) demum poſt menſem a die, quo Dignitates, ſeu Beneficia ipſa vacaverint, numerandum, ea conferre valeant, tantummodo per ſe ipſos, vel (ipſis agentibus in remotis) per ſuos Vicarios Generales in eorum Diœceſibus exiſtentes, quibus id Canonice ſit commiſſum.*

Additiones ex aliena manu.

De Reſervationum origine non eſt una Scri- 85
ptorum ſententia; Adiſis Gagliard. *de benefic. cap.* 5. *per tot.* qui tametſi paucis, dilucide tamen de ea agit.

Reſervationum aliæ clauſæ ſunt in corpore 86
juris, aliæ non ſunt clauſæ in corpore juris.
Prioris generis ſunt, quæ continentur in 6. 87
libro decretalium, ut *in cap. Ut lite pendente in cap. Itidem* 2. *de Præbend. d.* 6. *lib. decretal.* Poſterioris vero generis ſunt cæteræ, quas 88
habemus, reſervationes extra dictum 6. librum decretalium.

Reſervationes igitur contentæ in *Extrava-* 89
gantibus, clauſæ dici nequeunt in corpore juris; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 1. *Cancellar.* §. 1. *num.* 42. Vaneſpen *Jur. Eccleſ. univ. part.* 2. *tit.* 23. *cap.* 4. *n.* 2. Rota *cor. Othobon. deciſ.* 197. *n.* 22. *& ſequent. & in Uladiſlavien. Archidiaconatus* 14. *Januar.* 1757. §. 6. *cor. R. P. D. Paracciano*.

Neque officit, quod *Extravagantes commu-* 90
nes, *& Joannis XXII.* juſſu *Gregorii XIII.* corpori juris Canonici inſertæ fuerint, & Sextum, Clementinas, & Extravagantes appellet

ipſe Corpus juris Canonici . Quum enim *non-
niſi*, (ut recte ait *Rigant.* loc. citat. n. 45.
& ſequent.) *ſub eodem nomine Extravagantium
in Corpore juris Canonici ſint inſertæ , priſtinam
utique naturam retinere videntur , nec reſerva-
tiones in eis contentæ dicuntur clauſæ in Corpore
juris .*
91 Suos autem effectus in jure habet hæc di-
viſio . Reſervationes enim , ut de primo effe-
ctu diſſeramus, clauſæ in Corpore juris ſunt
perpetuæ, adeoque morte Pontificis non expi-
92 rant. Quæ vero reſervationes non ſunt clauſæ
in Corpore juris , ut ſunt , quæ in Regulis
Cancellariæ continentur , eæ cum ipſis Regu-
lis Cancellariæ ceſſant morte uniuſcujuſque Pon-
93 tificis . Regulæ enim Cancellariæ eduntur ab
unoquoque Pontifice craſtino ſuæ aſſumptionis
die ad vitam ſuam duraturæ. Quo fit , ut
Epiſcopi conferre valeant Beneficia obnoxia
reſervationibus contentis in Regulis Cancella-
riæ , dummodo ea vivente Pontifice non va-
caverint, & durante vacatione collatio fiat ;
Cardin. de Luc. *de Benefic. diſcurſ.* 31. *n.* 4.
& ſequent. Gagliard. *eod. tract. cap.* 1. *n.* 37.
94 Intellige tamen de Beneficiis obnoxiis reſer-
vationibus, quæ ſunt *accidentales*, ſeu *diſcon-
tinuæ* ratione *menſis* vel *loci*, non vero *reales*,
vel *perſonales*, quas *continuas* vocant ; Idem
Gagliard. *ubi ſupra num.* 38. At vide mate-
riam plenius tractantem Rotam in *Moguntina
Canonicatus* 28. *Januarii* 1728. *cor. clar. mem.
Calcagnino .*
95 Alter effectus eſt, quod titulus coloratus ,
quem requirit *Regula* 36. *Cancellariæ* , licet
proveniat ab eo, qui pollet originaria faculta-
te conferendi, talis non judicatur, ubi Bene-
ficium fuerit obnoxium reſervationi clauſæ in
Corpore Juris; talis vero judicatur, ubi Bene-
ficium ſit obnoxium reſervationi non clauſæ
in Corpore juris : Chokier *in d. Regul.* 36.
*Cancellar. n.*86. Rigant. *ibidem n.* 128. *& ſeq.*
96 In poteſtate Fundatorum Beneficiorum eſt
excludere in limine fundationis reſervationes ,
97 idque ex ſacrorum Canonum indulgentia .
Quando vero a Fundatore excluſæ dici queant
reſervationes, vide apud Rotam *in Gerunden.
Eleemoſynæ Panis ſuper reſervatis* 26. *Junii* 1713.
cor. clar. mem. Scott. & 14. *Martii* 1718. *cor.
b. mem.* Cerr. *in Tropien. Beneficii* 1. *Martii*
1720. *cor. eod. bon. mem. Cerr.* & *in Worma-
tien. Beneficii* 5, *Decembris* 1735. *cor. Eminent.*
98 *Creſcentio* . Et quando non cenſeantur excluſæ ,
tradit idem Supremum Tribunal *in Conſentina
Canonicatus* 29. *Januarii* 1742. *cor. Reverendiſſ.
P. D. Buſſio Decano* , *in Lauretanæ Beneficii*
10. *Maii* 1745. *coram R. P. D. Camilliac.* &
24. *Januarii* 1746. *cor. bon. mem. Vicecom. in
Majoricen. Beneficii* 29. *Novembris* 1745. *cor.
clar. mem. Millin.* & 20. *Junii* 1746. *cor. R.
P. D. Elephant.*

ARTICULUS IX.

Beneficia quoad reſervationes, & diſpoſitiones in Regulis Cancellariæ contentas.

Regulæ Cancellariæ ſunt quædam Apoſtoli- 1
cæ Conſtitutiones, quas omnes Pontifices
initio ſui Pontificatus circa cauſſas Beneficia-
les, & Judiciales facere , vel a Prædeceſſori-
bus ſuis jam factas juxta occurrentium cauſſa-
rum varietatem, renovare, augere , vel mi-
nuere conſueverunt . Primus omnium, qui Re- 2
gulas Cancellariæ, ſive Leges ad Cancellariam
tulit, eaſque in ſcripta redegit , eſt Joannes
XXII. Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285. *n.* 15.
qui fuit natione Gallus antea dictus Jacobus
de Oſſa Cadurcenſis Patre Sutore natus , &
ratione ſummæ prudentiæ , ac litterarum pe-
ritiæ prius Roberti Siciliæ Regis Cancella-
rius, deinde Forojulienſis (*gall. de Frejus* ,)
ac poſtmodum Avenonienſis Epiſcopus , ac
Cardinalis inſtitutus ; tandem *die* 17. *Augu-
ſti* 1316. Lugduni in Conclavi apud Patres
Prædicatores parato Summus Pontifex fuit ele-
ctus ; Petra *in Commentar. ad Conſtitut.* 1. *Joan-
nis XXII. num.* 1. Ipſæ autem Regulæ Can- 3
cellariæ ſucceſſu temporis in pluribus fuerunt
mutatæ, atque augmentatæ , vel magis decla-
ratæ , prout patet repertas vetuſtiores Regu-
las Cancellariæ, in libris conferenti cum mo-
dernis infra adducendis, uſque ad ſeptuaginta
duas redactis . Regulæ Cancellariæ habent vim 4
Legis, & Conſtitutionis ; Rota *part.* 9. *tom.* 2.
deciſ. 199. *num.* 6. & *deciſ.* 200. *n.* 7. Et in- 5
cipiunt obligare ſtatim ab eo tempore , quo
a novo electo Papa reaſſumuntur , licet non-
dum fuerint publicatæ , ut patet expreſſe ex
ipſarum præfatione nunc uſitata, & ſic præci-
ſe loquente : *Quas etiam ex tunc, licet nondum
publicatas* , *& ſuo tempore duraturas obſervari
voluit* . Et iſtæ Regulæ durant tantum viven- 6
te Papa eas faciente , eoque moriente expi-
rant, & durante vacatione Sedis Apoſtolicæ ,
dicuntur non eſſe in rerum natura ; & patet
aperte ex verbis citatis , & uſitatis in earun-
dem Regularum præfatione : *Et ſuo tempore
duraturas* ; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 654.
n. 73. *part.* 14. *deciſ.* 33. *num.* 2. *part.* 17. *de-
ciſ.*

ciſ. 185. *num.* 4. *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 121. *num.* 8. *&* 9.

7 Unde Sede Papali vacante, poteſt Collator Ordinarius conferre Beneficia reſervata ſolum per Regulas ipſius Cancellariæ, ut puta vacantia in menſibus Pontificiis; Sede enim Apoſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinariorum, adeoque poſſunt providere de Beneficiis vacantibus in quolibet menſe, cum pro tunc ceſſent reſervationes Beneficiorum ab ipſis Regulis inductæ, ex quo ipſæ Regulæ pro tunc ſint extinctæ, & dicantur non eſſe in rerum natura, ex Rota *par.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 654. *num.* 73. *part.* 14. *deciſ.* 33. *n.* 2. *& par.* 17.
8 *deciſ.* 185. *num.* 4. Dummodo tamen id fiat, antequam Papa noviter creatus alias Regulas conſtituat, vel a Prædeceſſoribus ſuis jam factas renovet, nam noviter electus Papa ſub nullitate actus in contrarium geſti expreſſe reſervat ſuæ proviſioni, ac diſpoſitioni ea Beneficia, quæ Sede Papali vacante in menſe Pontificio vacaverant, & per Ordinarium Collatorem antea collata non fuerant, ut patet
9 *in Reg.* 68. integraliter infra videnda. Notanter autem fuit dictum poſſe Collatorem Ordinarium Sede Apoſtolica vacante conferre Beneficia *reſervata ſolum per Regulas ipſius Cancellariæ*: Nam Beneficia, quæ ſunt reſervata Papæ ex alio capite, non poſſunt Sede Apoſtolica vacante conferri ab Ordinariis Collatoribus, ſed conferenda ſunt a Papa futuro; Urban. VIII. Conſt. incip. *Sanctiſſimus*.

10 Ut autem ab omnibus in promptu ſemper, & præ oculis haberi poſſint reſervationes, & diſpoſitiones in Regulis Cancellariæ contentæ, ſubnectuntur hic ad litteram ipſemet Cancellariæ Regulæ auctoritate SS. in Chriſto Patris ac D. N. D. BENEDICTI Divina Providentia Papæ XIV. publicatæ juxta exemplar Romæ in Typographia Rev. Cam. Apoſtol. impreſſum.

REGULÆ,

Ordinationes, & Conſtitutiones Cancellariæ Apoſtolicæ SS. D. N. D. BENEDICTI Divina Providentia Papæ XIV.

„ SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Domi-
„ nus noſter, D. BENEDICTUS Divina
„ Providentia Papa XIV. ſuorum Prædeceſſo-
„ rum veſtigiis inhærendo, normam, & ordi-
„ nem rebus gerendis dare volens in craſtinum
„ ſuæ Aſſumptionis ad Summi Apoſtolatus
„ apicem, videlicet die decima octava menſis
„ Auguſti anno ab Incarnatione Domini mil-
„ leſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo, Re-
„ ſervationes, Conſtitutiones, & Regulas in-
„ fraſcriptas fecit, quas etiam ex tunc, li-
„ cet nondum publicatas, & ſuo tempore du-
„ raturas obſervari voluit, ac quas Nos Tho-
„ mas Epiſcopus Oſtienſis, & Veliternenſis,
„ Cardinalis Rufus, S. R. E. Vicecancella-
„ rius, S. Collegii Decanus, & Eccleſiæ S.
„ Laurentii in Damaſo perpetuus Commenda-
„ tarius, die XXXI. menſis Auguſti in Cancel-
„ laria Apoſtolica publicari fecimus.

Reſervationes generales, & ſpeciales.

I. „ In primis fecit eaſdem reſervationes,
„ quæ in Conſtitutione fel. rec. Benedicti Pa-
„ pæ XII. quæ incipit, *Ad regimen*, conti-
„ nentur, & illas innovavit, ac locum habe-
„ re voluit, etiamſi Officiales in eadem Con-
„ ſtitutione expreſſi Apoſtolicæ Sedis Officia-
„ les ante obitum eorum eſſe deſierint, quoad
„ Beneficia, quæ tempore, quo Officiales
„ erant, obtinebant; declarans nihilominus,
„ Beneficia, quæ dictæ Sedis Officiales, qui ra-
„ tione Officiorum ſuorum hujuſmodi ejuſdem
„ Sedis Notarii erant, etiam dimiſſis ipſis
„ Officiis, & quandocumque, aſſecuti fuerint,
„ ſub hujuſmodi reſervationibus comprehendi:
„ ac reſervavit Beneficia, quæ per Conſtitu-
„ tionem piæ mem. Joan. PP. XXII. incip.
„ *Execrabilis*, vacant, vel vacare contigerint;
„ quam Conſtitutionem, & reſervationem S.
„ S. tam ad Beneficia obtenta, quam alia
„ quæcumque, de quibus Ordinarii, & alii
„ Collatores contra Concil. Trid. Decreta
„ diſpoſuerunt, & diſponent in futurum,
„ extendit, & ampliavit; & ea etiam Bene-
„ ficia omnia diſpoſitioni ſuæ reſervavit, de
„ quibus per dictos Ordinarios, aut alios Col-
„ latores contra ejuſdem Concilii Decretorum
„ formam diſpoſitum fuerit, decernens irri-
„ tum &c.

Reſervatio Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac de tempore vacatione Epiſcopatuum vacaturorum Beneficiorum.

II. „ Item reſervavit generaliter omnes Ec-
„ cleſias Patriarchales, Primatiales, Archie-
„ piſcopales, Epiſcopales, necnon omnia Mo-
„ naſteria Virorum valorem annuum ducento-
„ rum florenorum auri communi æſtimatione
„ excedentia, nunc quomodocumque vacan-
„ tia, & in poſterum vacatura. Et voluit,

„ quod exceſſus hujuſmodi in Litteris exprimatur. Ac etiam reſervavit Dignitates, & „ Beneficia omnia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcumque aliam „ diſpoſitionem Patriarcharum, Primatum, „ Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, necnon „ Abbatum, ac aliorum quorumcumque Collatorum, & Collatricium Sæcularium, & „ Regularium quomodolibet (non tamen ad „ Collationem cum alio, vel aliis, aut etiam „ ad alterius præſentationem, vel electionem „ pertinentia) quæ poſt illorum obitum, aut „ Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, vel aliarum Dignitatum ſuarum dimiſſionem, ſeu „ amiſſionem, vel privationem, ſeu translationem, vel alias quomodocumque vacaverint, uſque ad proviſionem Succeſſorum ad „ eaſdem Eccleſias, aut Monaſteria, vel Dignitates, Apoſtolica auctoritate faciendam, „ & adeptam ab eiſdem Succeſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocumque „ vacaverint, & vacabunt in futurum; decernens irritum &c.

Extenſio reſervationis Beneficiorum per aſſequutionem pacificam vacaturorum.

III. „ Item, ſi qui de Beneficiis Eccleſiaſticis præſertim curam animarum habentibus, ſeu alias perſonalem reſidentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apoſtolica auctoritate proviſi, ſeu providendi, „ ante illorum aſſecutionem alia cum eiſdem „ incompatibilia Beneficia Eccleſiaſtica per eos „ tunc obtenta in fraudem reſervationis ſuæ reſignarent, ſeu dimitterent, voluit, decrevit, & declaravit, quod ſi in poſterum quibuſvis perſonis de aliquibus Beneficiis Eccleſiaſticis, tunc vacantibus, ſeu vacaturis, „ per Sanctitatem Suam, aut ejus auctoritate „ provideri, ipſoſque providendos intra vacationis, & proviſionis, ſeu aſſecutionis eorumdem Beneficiorum, tempora, quæcumque alia cum aliis incompatibilia Beneficia „ Eccleſiaſtica Sæcularia, vel quorumvis Ordinum, ac etiam Hoſpitalium, & Regularia per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali, & „ expreſſa de eiſdem in proviſionibus prædictis „ facta mentione; ſimpliciter, vel cauſa permutationis, ac alias quomodolibet, ſive in „ Sanctitatis Suæ, vel alterius Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, aut Legatorum, „ aut Nunciorum dictæ Sedis, ſive Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcumque manibus reſignare, ſeu dimittere, aut „ Juribus ſibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes, & ſingulæ „ conceſſiones, collationes, proviſiones, & „ quævis aliæ diſpoſitiones de Beneficiis, ſeu „ Juribus ſic reſignandis, dimittendis, & cedendis pro tempore faciendæ, cum inde ſecutis quibuſcumque, caſſæ, & irritæ, nulliuſque roboris, vel momenti exiſtant, nec „ cuiquam ſuffragentur, ſed Beneficia, & Jura, „ ut præfertur, reſignata, & dimiſſa, & ceſſa, eo ipſo vacent, ac ſub reſervatione prædicta, quam Sanctitas Sua etiam quoad hoc „ extendit, & ampliavit, comprehenſa cenſeantur. Ita quod de illis per alium, quam „ per eamdem Sanctitatem Suam, vel pro „ tempore exiſtentem Romanum Pontificem, „ nullatenus diſponi poſſit, in omnibus, & „ per omnia perinde, ac ſi per pacificam aſſecutionem Beneficiorum aliorum hujuſmodi „ vere, ac realiter vacaviſſent; ac ulterius „ voluit, Beneficium, de quo reſignans fuerit „ auctoritate Apoſtolica proviſus, ac per cujus „ aſſecutionem Beneficia vacare debebant, ut „ prius vacare, perinde, ac ſi collatio favore „ reſignantis facta non fuiſſet, ſalvis tamen „ quibuſcumque Juribus competentibus alteri „ parti, ad cujus favorem facta eſſet reſignatio, etiam ex cauſa permutationis, ſummarie, ſimpliciter, & appellatione remota exercendis; decernens irritum &c. attentari.

Reſervatio Dignitatum, necnon ſuorum, & S. R. E. Cardinalium Familiarium, Beneficiorum.

IV. „ Item reſervavit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes Dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus, necnon valorem „ decem florenorum auri communi æſtimatione excedentes, principales in Collegiatis „ Eccleſiis. Reſervavit etiam Prioratus, Præpoſituras, Præpoſitatus, ac alias Dignitates „ Conventuales, & Præceptorias generales Ordinum quorumcumque (ſed non Militarium) ac quæcumque Beneficia, quæ ſui, „ etiam dum Cardinalatus fungebatur honore „ exiſtentes, ac S. R. E. viventium nunc, „ & qui erunt pro tempore, Cardinalium familiares continui Commenſales obtinent, „ & in poſterum obtinebunt eorum familiaritate durante, ac in quibus, ſeu ad quæ „ Jus eis competit, aut competierit, etiamſi „ ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorumdem, vel alias receſſerint. De-

„ cla-

„ clarans, quæ in Cathedralibus, etiam Me-
„ tropolitanis, poſt Pontificales non majores
„ exiſtunt, & quæ ex Apoſtolicæ Sedis in-
„ dulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut
„ conſuetudine præſcripta, vel alias quovis
„ modo in quiquſcumque Collegiatis Eccleſiis
„ principalem præeminentiam habere noſcun-
„ tur, ſub reſervatione prædicta comprehendi
„ debere; decernens irritum &c.

Reſervatio Beneficiorum Collectorum, & Subcollectorum.

V. „ Item reſervavit generaliter omnia, &
„ ſingula Beneficia Eccleſiaſtica quorumcum-
„ que Collectorum, & Subcollectorum in qua-
„ cumque Civitate, vel Diœceſi, qui ſuo tem-
„ pore Officia exercuerint, quorumcumque fru-
„ ctuum, & proventuum Cameræ Apoſtol. debi-
„ torum, illa videlicet Beneficia dumtaxat,
„ quæ durante eorum Officio obtinebant, &
„ in quibus, ſeu ad quæ jus competebat; de-
„ cernens irritum &c.

Reſervatio Beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

VI. „ Item reſervavit omnia, & ſingula
„ Beneficia Eccleſiaſtica quorumcumque Curia-
„ lium, quos dum Curia Romana de loco ad lo-
„ cum transfertur, eam ſequendo decedere con-
„ tigerit in quovis loco, quantumcumque et-
„ iam a dicta Curia remoto; decernens irri-
„ tum &c.

Reſervatio Beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

VII. „ Item reſervavit generaliter idem D.
„ N. P. P. diſpoſitioni ſuæ omnia Beneficia
„ Cubiculariorum, etiam honoris nuncupato-
„ rum, ac Curſorum ſuorum; declarans in
„ Prædeceſſorum ſuorum Romanorum Ponti-
„ ficum Conſtitutionibus, & Regulis reſerva-
„ toriis Beneficiorum Cubiculariorum, etiam
„ Cubicularios honoris nuncupatos, etiam a
„ die earum editionis, & publicationis intelli-
„ gi, & comprehendi, ac comprehenſos fuiſ-
„ ſe, & eſſe. Irritumque &c. attentari de-
„ cernens.

Reſervatio Beneficiorum Eccleſiarum S. Joannis Lateranenſis, & S. Petri, ac S. Mariæ Majoris de Urbe, & Beneficiorum Titulorum Cardinalium a Curia abſentium.

VIII. „ Item reſervavit diſpoſitioni ſuæ ge-
„ neraliter quoſcumque Canonicatus, & Præ-
„ bendas, ac Dignitates, Perſonatus, & Offi-
„ cia in S. Joannis Lateranenſis, & Princi-
„ pis Apoſtolorum, ac S. Mariæ Majoris de
„ Urbe Eccleſiis, necnon ad collationem,
„ proviſionem, & præſentationem, ſeu quam-
„ vis aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardina-
„ lium a Romana Curia abſentium ratione
„ ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſo-
„ rum Cardinalium Titulorum, & Diaconia-
„ rum ſpectantia, quamdiu abſentia hujuſmo-
„ di duraverit, Canonicatus, & Præbendas,
„ Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes,
„ & Officia, cæteraque Beneficia Eccleſiaſti-
„ ca cum cura, & ſine cura vacantia, ac in
„ antea vacatura, tam in eadem Urbe, quam
„ in Eccleſiis, Civitatibus, ac Diœceſibus di-
„ ctorum Epiſcopatuum conſiſtentia; ac de-
„ crevit irritum &c.

Reſervatio menſium Apoſtolicorum, & Alternativa pro Epiſcopis reſidentibus.

IX. „ Item cupiens SS. D. N. pauperibus
„ Clericis, & aliis benemeritis Perſonis provi-
„ dere omnia Beneficia Eccleſiaſtica cum cura,
„ & ſine cura, Sæcularia, & quorumvis Or-
„ dinum Regularia qualitercumque qualificata,
„ & ubicumque exiſtentia in ſingulis Januarii,
„ Februarii, Aprilis, Maii, Julii, Auguſti,
„ Octobris, & Novembris menſibus, uſque ad
„ ſuæ voluntatis beneplacitum extra Romanam
„ Curiam alias, quam per reſignationem quo-
„ cumque modo vacatura, ad collationem, pro-
„ viſionem, præſentationem, electionem, &
„ quamvis aliam diſpoſitionem quorumcumque
„ Collatorum, & Collatricium Sæcularium, &
„ quorumvis Ordinum Regularium (non au-
„ tem S. R. E. Cardinalium, aut aliorum ſub
„ Concordatis inter Sedem Apoſtolicam, &
„ quoſcumque alios initis, & per eos, qui
„ illa acceptare, & obſervare debuerant ac-
„ ceptatis, & obſervatis, quæ lædere non in-
„ tendit, comprehenſorum) quomodolibet per-
„ tinentia diſpoſitioni ſuæ generaliter reſerva-
„ vit. Volens, in ſupplicationibus, ſeu con-
„ ceſſionibus gratiarum, quæ de dictis Bene-
„ ficiis tunc vacantibus, etiam motu proprio,

 „ fient.

„ fient de menſe, in quo vacaverint, diſpoſitive mentionem fieri: alioquin gratias nullas eſſe; Ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi majores, & pinguiores Præbendas, necnon privilegia etiam in limine erectionis conceſſa, & indulta Apoſtolica circa eas, ac etiam diſponendi de hujuſmodi Beneficiis, aut quod illa ſub hujuſmodi reſervationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſvis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis Decretis, quorum tenores pro expreſſis haberi, & latiſſime extendi voluit quibuſvis Perſonis, & Collegiis cujuſcumque Dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis exiſtentibus quomodolibet conceſſa adverſus reſervationem hujuſmodi minime ſuffragari; Inſuper Sanctitas Sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intenta, ipſis, quamdiu apud Eccleſias, ac Diœceſes ſuas vere, & perſonaliter reſederint dumtaxat, de omnibus, & quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura Sæcularibus, & Regularibus (ad liberam ipſorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interventu Capitulorum, vel aliorum, aut alias pertinentibus, quæ in antea in menſibus Februarii, Aprilis, Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris extra Curiam ipſam vacare contigerit (dummodo alias diſpoſitioni Apoſtolicæ reſervata, vel affecta non fuerint) libere diſponendi facultatem tempore ſui Pontificatus tantum duraturam conceſſit. Ac etiam voluit, ut ſi ipſi in collatione, aut alias diſpoſitione Beneficiorum in aliis ſex menſibus, videlicet Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris vacaturorum (quæ etiam diſpoſitioni ſuæ, ut præfertur, reſervavit) ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſuæ, & dictæ Sedis alias quomodolibet reſervatorum, vel affectorum ſe ſe intromiſerint, aut quominus proviſiones, & gratiæ Sanctitatis Suæ de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum quoquomodo præſtiterint, uſu, & beneficio prædictæ facultatis eo ipſo privati exiſtant, ac collationes, & aliæ diſpoſitiones de Beneficiis illius prætextu deinceps faciendæ nullius ſint roboris, vel momenti. Illi vero, qui gratiam alternativæ prædictæ acceptare voluerint, acceptationem hujuſmodi per patentes litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque Sigillo munitas, & in ſua quiſque Civitate, vel Diœceſi datas declarare, & Litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis Suæ tranſmittere teneantur; quibus ab eo receptis, & recognitis, ac libro ad id deputato regiſtratis, tunc demum, & non antea uti incipiant gratia ſupradicta. Inſuper declaravit, quod ſi idem Epiſcopus pluribus Eccleſiis quomodocumque unitis ex Apoſtolica conceſſione, & diſpenſatione quomodocumque præſit, teneatur hujuſmodi alternativæ gratiam, quatenus ea potiri velit, utriuſque Eccleſiæ nomine explicite acceptare, alias illi non ſuffragetur. Et poſt factam acceptationem, & admiſſionem in Dataria, neutri parti liceat, niſi concordi conſenſu ab ea recedere. Declarans præterea, exceptionem poſitam in Regula favore S. R. E. Cardinalium, & Indultum conferendi Beneficia reſervata conceſſum Cardinali Epiſcopo, non ſuffragari Capitulo ratione communionis, & conſortii juxta declarationem fel. record. Urbani Papæ VIII. Prædeceſſoris ſui editam die decima Septembris anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſexto, quam Sanctitas Sua in omnibus & per omnia approbat; decernens ſic in præmiſſis omnibus per quoſcumque &c. judicari debere, ac irritum &c.

De litteris in forma, Rationi congruit, expediendis.

X. „ Item voluit idem D. N. Papa, quod conceſſa per fel. record. Clementem XII. Prædeceſſorem ſuum; & de ejus mandato expediantur in forma *Rationi congruit &c.* ſub die Coronationis ſuæ, ut moris eſt; & idem quoad conceſſa per piæ m. Bened. XIII. etiam Prædeceſſorem ſuum ad ſex menſes dumtaxat, ab ipſo die Coronationis incipiendos obſervari voluit.

Declaratio reſervationis Eccleſiarum, & Beneficiorum per Prædeceſſores reſervatorum.

XI. „ Item declaravit, omnium, & ſingularum Eccleſiarum Cathedralium, & Monaſteriorum proviſiones, quas prædicti Prædeceſſores ſui, ordinationi, & diſpoſitioni eorum, nec non omnia, & ſingula Beneficia Eccleſiaſtica, quæ dicti Prædeceſſores, etiam prædictæ diſpoſitioni cum interpoſitione de-

„ cre-

„ creti reſervaverant (quæ quidem Eccleſiæ, „ Monaſteria, nec non ſic reſervata Beneficia „ tempore obitus eorumdem Prædeceſſorum va- „ cabant, aut Eccleſiæ ipſæ, vel Monaſteria „ hujuſmodi, ſi commendata, vel eis admi- „ niſtratores deputati non fuiſſent, etiam tunc „ vacaſſent) remanſiſſe, & remanere per hu- „ juſmodi reſervationem, & decretum affe- „ cta, nullumque de illis præter Romanum „ Pontificem ea vice ſe intromittere, vel di- „ ſponere potuiſſe, ſive poſſe quoquomodo; „ decernens irritum, & inane, ſi ſecus ſuper „ illis attentatum forſan erat tunc, vel in po- „ ſterum contingeret attentari.

Revalidatio Litterarum Prædeceſſoris Gratiæ, vel Juſtitiæ infra annum conceſſarum.

XII. „ Item prædictus D. N. omnes, & „ ſingulas a Clemente XII. Romano Pontifice „ Prædeceſſore ſuo infra annum ante diem ejus „ obitus conceſſas Gratiæ, vel Juſtitiæ Litte- „ ras temporibus debitis earum Executoribus, „ ſeu Judicibus non præſentatas omnino reva- „ lidavit, & in ſtatum priſtinum, in quo vi- „ delicet antea fuerant, vel pro quibus erant „ obtentæ, quoad hoc plenarie reſtituit, ac „ decrevit per Executores, ſeu Judices prædi- „ ctos, vel ab eis ſubdelegandos ad expeditio- „ nem negotiorum in eis contentorum proce- „ di poſſe, & debere juxta illarum formam.

Revocatio Unionum.

XIII. „ Item rationabilibus ſuadentibus cau- „ ſis ipſe D. N. omnes uniones, annexiones, „ incorporationes, ſuppreſſiones, extinctiones, „ applicationes, & diſmembrationes, etiam „ perpetuas, de quibuſvis Cathedralibus, nec- „ non aliis Eccleſiis, Monaſteriis, Dignitati- „ bus, Perſonatibus, Officiis, & Beneficiis „ Eccleſiaſticis, eorumve domibus, & præ- „ diis, & locis per ceſſum, vel deceſſum, aut „ aliam quamvis dimiſſionem, vel amiſſionem „ qualeſcumque fuerint invicem, vel aliis Ec- „ cleſiis, Monaſteriis, & Menſis etiam Capi- „ tularibus, Dignitatibus, Perſonatibus, Of- „ ficiis, Beneficiis, ac aliis Piis Locis, Uni- „ verſitatibus etiam ſtudiorum generalium, & „ Collegiis, etiam in favorem S. R. E. Car- „ dinalium, ſeu Eccleſiis, Monaſteriis, & „ Beneficiis per eos obtentis quomodolibet A- „ poſtolica, vel alia quavis (non tamen Con- „ cilii Tridentini) auctoritate (necnon pro „ fundatione, ſeu dotatione, augmento, vel „ conſervatione Collegiorum, & aliorum Pio- „ rum & Religioſorum Locorum ad Fidei Ca- „ tholice defenſionem, & propagationem, bo- „ narumque artium cultum inſtitutorum) fa- „ ctas, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum: „ ac quaſcumque conceſſiones, & mandata ſu- „ per unionibus, annexionibus, incorporatio- „ nibus, & aliis præmiſſis taliter faciendis, „ revocavit, caſſavit, & irritavit, nulliuſque „ decrevit exiſtere firmitatis; Nec alicui quaſ- „ cumque clauſulas, vel adjectiones, aut „ decreta, quæ Sanctitas Sua pro expreſſis ha- „ beri voluit in quibuſvis Apoſtolicis, etiam „ quæ motu proprio, aut ex certa ſcientia, „ & conſiſtorialiter proceſſerunt, & emana- „ runt, Litteris, etiamſi in eis decretum eſ- „ ſet illas ex tunc effectum ſortitas eſſe, aut „ Jus quæſitum fore quomodolibet contenta „ adverſus revocationem, & irritationem hu- „ juſmodi, voluit aliquatenus ſuffragari; de- „ cernens irritum &c.

Revocatio facultatum quibuſvis conceſſarum.

XIV. „ Item revocavit quaſcumque facul- „ tates conceſſas quibuſvis Patriarchis, Ar- „ chiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis, „ & Perſonis, necnon Apoſtolicæ Sedis Nun- „ ciis, ac fructuum, & proventuum Cameræ „ Apoſtolicæ debitorum Collectoribus, de „ diſpenſando cum quibuſvis Perſonis ſuper „ Matrimonio contracto, vel contrahendo in „ gradu prohibito, ac natalium, & ætatis „ defectibus, & de incompatilibus Beneficiis „ Eccleſiaſticis inſimul retinendis, necnon de „ Notariis publicis creandis, ac de diſponen- „ do quomodolibet de quibuſvis Beneficiis Ec- „ cleſiaſticis, & alias a præmiſſis Officia ipſo- „ rum Nunciorum, & Collectorum directe non „ concernentes, etiamſi in Litteris deſuper „ confectis ſint Clauſulæ reſtitutoriæ, & de- „ rogatoriarum derogatoriæ, & aliæ efficacio- „ res, quas pro expreſſis haberi voluit quoad „ omnia, in quibus facultates ipſæ non ſunt „ ſortitæ effectum, etiamſi Nunciis eiſdem di- „ ctæ Sedis Legatis de Latere competens ſit „ conceſſa poteſtas; decernens irritum &c.

Revocatio facultatum conferendi Beneficia reſervata.

XV. „ Item revocavit quaſcumque faculta- „ tes, & Litteras deſuper confectas, per quas „ quicumque ſui Prædeceſſores Romani Ponti- „ fices quibuſvis Perſonis ordinariam Collatio- „ nem

„ nem, ſeu aliam diſpoſitionem Beneficiorum „ Eccleſiaſticorum de Jure, vel conſuetudine „ habentibus, & quavis etiam Patriarchali, „ Archiepiſcopati, Epiſcopali, vel alia dignitate, non tamen Cardinalatus honore fulgentibus, quavis conſideratione, vel intuitu etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine cum quibuſvis Clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ac irritantibus, & aliis Decretis, quorum tenores bahere voluit pro expreſſis, concesserant, ut quamdiu viverent, vel ſuis Eccleſiis, ſeu Monaſteriis præeſſent, aut ad aliud tempus de Beneficiis Eccleſiaſticis generaliter reſervatis, ſeu affectis ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, & quamvis aliam diſpoſitionem communiter, vel diviſim ſpectantibus, diſponere libere, & licite valerent, aut etiam ad id per eoſdem Prædeceſſores Vicarii Perpetui, vel ad tempus conſtituti forent; decernens irritum, & inane &c.

De Dictionibus numeralibus.

XVI. „ Item ut in Apoſtolicis Litteris committendi crimen falſi peramplius tollatur occaſio, voluit, & ordinavit, quod dictiones numerales, quæ in dictis Litteris ante Nonas, Idus, & Kalendas, immediate poni conſueverunt, per Litteras, ac ſyllabas extenſæ deſcribantur, & illæ ex prædictis Litteris, in quibus hujuſmodi dictiones aliter ſcriptæ fuerint, ad Bullariam nullatenus mittantur.

De concurrentibus in Data.

XVII. „ Item voluit, quod de concurrentibus in Data ejuſdem diei, ſuper vacantibus, ſeu certo modo vacaturis Beneficiis, illi, quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris ſimili modo gratias non habentibus, alia graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, necnon colorato titulo poſſeſſores non poſſeſſoribus, ac inter perſonas alias in Curia præſentes abſentibus ab ea, ac inter præſentes non Beneficiati Beneficiatis, & ſimiliter inter abſentes, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & Diœceſanus non Diœceſano; in reliquis vero ſinguli, qui prius Apoſtolicas deſuper Litteras eorum Executoribus præſentaverint, aliis in ipſorum, de quibus agi contigerit, Beneficiorum aſſecutione præferantur.

De non tollendo Jus quæſitum.

XVIII. „ Item ne per varias, quæ pro commiſſionibus ſeu mandatis, & declarationibus habendis in cauſis plerumque fiunt ſuggeſtiones, Juſtitia poſtponatur; Idem D. N. decrevit, & declaravit, ſuæ intentionis fore, quod deinceps per quamcumque ſignaturam, ſeu conceſſionem, aut gratiam, vel Litteras Apoſtolicas pro commiſſionibus, ſeu mandatis, aut declarationibus hujuſmodi, etiamſi motu proprio, & ex certa ſcientia, ac etiam ante motam litem a Sanctitate Sua emanaverint, vel de ejus mandato faciendas nulli Jus ſibi quæſitum quomodolibet tollatur.

Regula de viginti.

XIX. „ Item voluit, quod ſi quis in infirmitate conſtitutus reſignaverit, ſive in Romana Curia, ſive extra illam, aliquod Beneficium, ſive ſimpliciter, ſive ex cauſa permutationis, vel alias dimiſerit, aut illius Commendæ ceſſerit, ſeu ipſius Beneficii unionis diſſolutioni conſenſerit, *etiam* vigore ſupplicationis, dum *eſſet ſanus*, ſignatæ, & poſtea infra viginti dies a die per ipſum reſignantem præſtandi conſenſus computandos, de ipſa infirmitate deceſſerit, & ipſum Beneficium quavis auctoritate conferatur per reſignationem ſic factam, collatio hujuſmodi ſit nulla, ipſumque Beneficium nihilominus per obitum cenſeatur vacare.

De Idiomate.

XX. „ Item voluit, quod ſi contingat, tam in Curia, quam extra, alicui Perſonæ de Parochiali Eccleſia, vel quovis alio Beneficio exercitium Curæ animarum Parochianorum quomodolibet habente, provideri, niſi ipſa Perſona intelligibiliter loqui ſciat idioma loci, ubi Eccleſia, vel Beneficium hujuſmodi conſiſtit, proviſio, ſeu mandatum, & gratia deſuper quoad Parochialem Eccleſiam, vel Beneficium hujuſmodi nullius ſint roboris, vel momenti; decernens irritum &c.

De-

De non impetrando Beneficium per obitum viventis.

XXI. „ Item ſi quis ſupplicaverit ſibi de „ Beneficio quocumque tamquam per obitum „ alicujus, licet tunc viventis, vacante pro- „ videri, & poſtea per obitum ejus vacet, „ proviſio, & quævis diſpoſitio, etiam vigo- „ re alterius novæ ſupplicationis, vel gra- „ tiæ dicto ſupplicanti per obitum hujuſmodi „ denuo faciendæ, nullius ſint roboris, vel „ momenti.

De unionibus, & unionum confirmatione.

XXII. „ Item voluit, quod petentes Bene- „ ficia Eccleſiaſtica aliis uniri, teneantur ex- „ primere verum annuum valorem ſecundum „ communem æſtimationem, tam Beneficii „ uniendi, quam illius, cui uniri petitur, „ alioquin unio non valeat, & ſemper in „ unionibus commiſſio fiat ad partes, vocatis „ quorum intereſt. Et idem voluit obſervari „ in quibuſvis ſuppreſſionibus perpetuis, con- „ ceſſionibus, diſmembrationibus, & applica- „ tionibus, etiam de quibuſcumque fructibus, „ & bonis Eccleſiaſticis, ac etiam in confir- „ mationibus unionum, ſingularumque diſpo- „ ſitionum hujuſmodi.

De Mendicantibus transferendis.

XXIII. „ Item de Mendicantibus transfe- „ rendis, qui ad alios Ordines tranſierint pro „ tempore, voluit Conſtitutionem fel. record. „ Martini Papæ V. Prædeceſſoris ſui deſuper „ factam, & in libro Cancellariæ Apoſtolicæ „ deſcriptam, quæ incipit *Viam ambitioſæ cu-* „ *piditatis &c.* firmiter obſervari.

De male promotis.

XXIV. „ Item de Clericis extra tempo- „ ra a Jure ſtatuta, ſive ante ætatem legi- „ timam, aut abſque Dimiſſoriis Litteris „ ad Sacros Ordines ſe promoveri facienti- „ bus pro tempore, etiam voluit Conſtitu- „ tionem piæ mem. Pii II. ſimiliter Præde- „ ceſſoris ſui deſuper editam, & in dic. Can- „ cel. Apoſt. libro deſcriptam, quæ incipit „ *Cum ex ſacrorum Ordinum* &c. pari modo „ obſervari.

De Moneta.

XXV. „ Item declaravit idem D. N. quod „ libra Turonenſium parvorum, & Florenus „ auri de Camera pro æquali valore in con- „ cernentibus Litteras, & Cameram Apoſt. „ computari, & affirmari debeant.

De Beneficiis vacaturis per promotionem ad Eccleſias, & Monaſteria.

XXVI. „ Item prædictus D. N. Papa vo- „ luit, decrevit, & ordinavit, quod quæcum- „ que conceſſiones, gratiæ, & mandata, e- „ tiam motu proprio, & cum derogatione „ hujus Conſtitutionis, quæ ab eo pro quibuſ- „ vis Perſonis emanaverint, de providendo „ eis de quibuſvis Beneficiis vacaturis per pro- „ motionem quorumcumque ad Eccleſiarum, „ & Monaſteriorum regimina, ſi hujuſmodi „ conceſſiones, & mandata diem promotio- „ nis promovendorum ipſorum præceſſerint, „ nec non quæmcumque collationes, proviſio- „ nes & diſpoſitiones pro tempore faciendæ „ de præmiſſis, & quibuſvis aliis Beneficiis Ec- „ cleſiaſticis Sæcularibus, & Regularibus, „ quæ per promovendos ad quaſcumque Præ- „ laturas inter illarum vacationis, & hujuſ- „ modi promotionis, vel aſſumptionis tem- „ pora ſimpliciter, vel ex cauſa permutatio- „ nis unicuique reſignari, vel alias dimitti „ contigerit, cum inde ſequutis pro tempo- „ re, ſint caſſæ, & irritæ, nulliuſque robo- „ ris, vel momenti.

De non judicando juxta formam Supplicationum, ſed Litterarum expeditarum.

XXVII. „ Item cum ante confectionem „ Litterarum gratia Apoſtolica ſit informis, „ voluit, ſtatuit, & ordinavit idem D. N. „ quod Judices in Romana Curia, & extra „ eam pro tempore exiſtentes, etiamſi ſint „ S. R. E. Cardinales, Cauſarum Palatii Apo- „ ſtolici Auditores, vel quicumque alii, non „ juxta Supplicationum ſignatarum ſuper qui- „ buſvis impetrationibus (niſi in dicta Curia „ dumtaxat ſint commiſſiones juſtitiam con- „ cernentes per *Placet*, vel per S. R. E. Vice- „ cancellarium juxta facultatem ſuper hoc ſi- „ bi conceſſam ſignatæ) ſed juxta Litterarum „ ſuper eiſdem impetrationibus, & ſucceſſio- „ nibus confectarum, tenores, & formas judi- „ care debeant: Decernens irritum &c. Et ſi

„ Lit-

„ Litteræ ipſæ per præoccupationem, vel alias „ minus bene expeditæ reperiantur, ad illorum, quorum intereſt, inſtantiam, ad Apoſtolicam Cancellariam remitti poterunt per „ ejus Officiales, quibus hujuſmodi tenores, „ & formas reſtringere convenit, ad formas „ debitas reducendæ.

De Regulis Cancellariæ producendis.

XXVIII. „ Item attendens D. N. Papa, „ quod ſuper habendis de Cancellaria Apoſt. „ Regulis, & Conſtitutionibus inibi deſcriptis „ faciliter per eos, qui in Romana Curia indiguerint, ad ipſam Cancellariam recurſus „ dirigi poteſt, nec conſultum foret, quod „ ſuper earumdem Regularum, & Conſtitutionum (quæ juxta varietatem concurrentium cauſarum, & negotiorum aliquoties „ immutari convenit) probando tenore, vel „ effectu teſtium plerumque tenacem deſuper „ memoriam non habentium, depoſitionibus „ ſtari deberet, voluit, ſtatuit, & ordinavit, „ quod deinceps quilibet ex Auditoribus cauſarum Palatii Apoſtolici, & alii (etiamſi „ S. R. E. ſint Cardinales) in ipſa Curia „ pro tempore deputatis auctoritate Apoſtolica Judicibus, etiam in cauſſis actu pendentibus, ſuper hujuſmodi tenore, vel effectu „ probando dumtaxat ſtet, fidemque adhibeat „ ſchedulæ, ſeu ſcripturæ deſuper a duobus „ majoris Præſidentiæ, quod danda ſit, a tergo ſignatæ, & etiam a duobus aliis Litterarum Apoſtolicarum Abbreviatoribus in „ ipſa Cancellaria auſcultatæ, & Vicecancellarii, ſeu dictam Cancellariam Regentis „ manu ſubſcriptæ, ut moris eſt; quidquid „ autem ſecus fieri contigerit, nullius ſit roboris, vel momenti.

De ſubrogandis Collitigantibus.

XXIX. „ Item D. N. cupiens litium ſuccidere anfractus, & ne novi collitigantibus „ adverſarii dentur, providere, voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod quoties deinceps „ aliquem ſuper quovis Beneficio Eccleſiaſtico collitigantem in Jure, vel ad Jus, ſi „ quod forſan ejus adverſario in dicto Beneficio competierit, ſubrogari contigerit (dummodo prædictus collitigans in dicto Beneficio intruſus non fuerit, nec ſuper eo contra dictum adverſarium, poſtquam illud „ per triennium pacifice poſſederit, lis tunc „ mota fuerit) aliorum quorumlibet de præmiſſo Jure, ſive tunc vacet, vel cum vacaverit, impetrationes, etiam motu proprio infra menſem, ante conceſſionem hujuſmodi factæ nullius ſint roboris, vel „ momenti. Et nihilominus cupiens eorum „ fraudibus obviare, qui viventium Beneficia, illorum præſertim, quibus aut propter „ ſenium, aut propter infirmitatem immineret vitæ periculum, impetrant, ut illis decendentibus tamquam collitigantes in eorum „ juribus facilius ſubrogentur; Voluit, ut „ deinceps nullus in Jure, vel ad Jus in Beneficio defuncti, quod illo vivente in caſibus præmiſſis, vel ſimilibus impetraverit, aliquo modo ſubrogetur, ac ſubrogatio, vel gratia, ſi neutri, ſi nulli, ſeu „ novæ proviſionis, aut perinde valere, taliter impetranti nullatenus ſuffragetur, quod „ etiam ſtrictiſſime obſervari mandavit in impetrationibus Beneficiorum per privationem, „ & amotionem ex quibuſvis criminibus, & „ exceſſibus forſan perpetratis, etiamſi uſque „ ad definitivam ſententiam, quæ tamen in „ rem non tranſiverit judicatam, proceſſum „ foret.

De veroſimili Notitia.

XXX. „ Item voluit, & ordinavit, quod „ omnes gratiæ, quas de quibuſvis *Beneficiis* „ Eccleſiaſticis cum Cura, *vel Regularibus* „ per obitum quarumcumque Perſonarum vacantibus in antea fecerit, nullius roboris, „ vel momenti ſint, niſi poſt obitum, & ante Datam gratiarum hujuſmodi tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes ipſæ „ de locis, in quibus Perſonæ prædictæ deceſſerint, ad notitiam ejuſdem S. D. N. veroſimiliter potuerint pervenire.

Non valeant Commiſſiones Cauſarum, niſi Litteris expeditis.

XXXI. „ Item quod omnes, & ſingulæ „ commiſſiones cauſarum, quas in antea fieri „ contigerit, obtentæ, vel occaſione conceſſionum dumtaxat Apoſtolicarum de Beneficiis Eccleſiaſticis gratiarum, ſuper quibus „ Litteræ Apoſtolicæ confectæ non fuerint, „ ac proceſſus deſuper habendi, nullius ſint „ roboris, vel momenti.

De

De impetrantibus Beneficia per obitum Familiarium Cardinalium.

XXXII. „ Item voluit, quod impetrans Beneficium vacans per obitum Familiaris alicujus Cardinalis, teneatur exprimere nomen, & Titulum ipſius Cardinalis, ut ſi ille in Curia fuerit, ipſius ad id accedat aſſenſus, alias deſuper gratia ſit nulla; & item ſervari voluit, ſi Cardinales quomodolibet ab ipſa Curia abſentes, & ubilibet etiam in locis infra duas dietas vicinis decedentes, familiamque, & lares in eadem Curia retinentes, ab ipſa Curia receſſerint ad eamdem illico reverſuri, & infra decem, vel ad ſummum quindecim dies vere, & perſonaliter reverſi fuerint. Ita quod Cardinalibus alias quam, ut præfertur, ex quacumque cauſa quantumlibet neceſſaria, & hic neceſſario exprimenda abſentibus, facultas præſtandi conſenſum hujuſmodi non competat, ſed Beneficia hujuſmodi ad liberam Sanctitatis Suæ, & Sedis Apoſtolicæ proviſionem, & diſpoſitionem pertineant. Declarans, Regulas, & Conſtitutiones ſuorum Prædeceſſorum etiam a die earum editionis, & publicationis ſuper aſſenſu hujuſmodi præſtando ſic intellectas, & intelligendas fuiſſe. Irritumque &c. attentari decernens. Quodque ſi prædicti Familiares eorumdem Cardinalium Familiares eſſe deſierint, ſeu ad aliorum Cardinalium familiaritatem ſimilem tranſierint, quoad Beneficia, quæ familiaritate durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ priori ipſa familiaritate durante jus eis competierit, Cardinales, quorum prius Familiares fuerint, ſuum debeant adhibere conſenſum. Declarans præſertim, Conſtitutionem locum non habere in illis Beneficiis, quæ Familiares ipſi, tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent, aut antea obtinuiſſent, & ratione Officiorum per eos obtentorum dictæ diſpoſitionis generaliter reſervata, vel affecta fuiſſe apparerent. Nec non illos quoad affectum dictæ Conſtitutionis Familiares eorumdem Cardinalium cenſeri, qui ipſorum Cardinalium Familiares continui commenſales ad minus per quatuor menſes, computato etiam tempore ante promotionem ad Cardinalatum, fuiſſe probarentur; decernens irritum &c.

Super eadem Familiaritate.

XXXIII. „ Idem D. N. ad evitandas lites, & contentiones, quæ ex præcedenti ſua Conſtitutione exoriri poſſent, veſtigiis Prædeceſſorum ſuorum inhærendo, voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod ſi Beneficia, quæ per obitum Familiarium continuorum commenſalium eorumdem Cardinalium in futurum vacabunt, ceſſantibus Apoſtolicis reſervationibus, ad alterius Cardinalis collationem, vel aliam diſpoſitionem pertinere deberent, in dicta præcedendi Conſtitutione non comprehendantur quoad hoc, ut in proviſionibus talium Beneficiorum ſuper expeditione Litterarum illius Cardinalis, cujus Familiaris defunctus ille extitit, conſenſus requiri debeat. Sed Beneficia hujuſmodi ad Collationem, ſeu quamvis diſpoſitionem Cardinalis Ordinarii Collatoris, ut præfertur, libere ſpectare cenſeatur; Et ſi apud Sedem Apoſtolicam Beneficia hujuſmodi per obitum dictorum Familiarium vacaverint, tunc in proviſione talium Beneficiorum, ſuper expeditione Litterarum, illius Cardinalis exigatur conſenſus, ſi in Romana Curia præſens fuerit, ad quem eorumdem collatio, & diſpoſitio, ut præfertur, pertinere deberet; Ita ut Cardinalis Ordinarius Collator in concurſu cum Cardinali Patrono ſemper præferri debeat, ſalvis tamen ſemper indultis conceſſis, & concedendis eiſdem S. R. E. Cardinalibus; decernens irritum &c.

Signatura per Fiat. præferatur alteri per Conceſſum.

XXXIV. „ Item voluit idem D. N. quod concurrentibus eadem die ſuper quocumque Beneficio per Fiat, & Conceſſum Signaturis, ex eis per Fiat etiam ut petitur habens, alteri per Conceſſum etiam motu proprio habenti præferatur, etiamſi in illa per Conceſſum prægnantiores, & quantumlibet privilegiativæ eſſent clauſulæ.

De Annali Poſſeſſore.

XXXV. „ Item SS. D. N. ut improbi lites exquirentium motus reprimantur, voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod quicumque Beneficium Eccleſiaſticum, tunc per annum immediate præcedentem pacifice poſſeſſum,

„ & quod

„ & quod certo modo vacare prætenditur, deinceps impetraverit, nomen, gradum, & nobilitatem poſſeſſoris ejuſdem, & quot annis ipſe illud poſſederit, ac pacificam, & determinatam, ex qua clare poterit conſtare, quod nullum ipſi poſſeſſori in dicto Beneficio Jus competat, cauſam in hujuſmodi impetratione exprimere, & infra ſex menſes ipſum poſſeſſorem ad judicium evocari facere, cauſamque ex tunc deſuper infra annum uſque ad ſententiam definitivam incluſive proſequi debeat, & teneatur. Alioquin impetratio prædicta, & quæcumque inde ſequuta nullius exiſtant firmitatis. Et idem impetrans de damnis, & intereſſe poſſeſſorem prædictum contingentibus ei ſatisfacere, & ſi poſſeſſorem ipſum injuſte, frivole, & indebite moleſtare repertus extiterit, quinquaginta florenos auri perſolvere Cameræ Apoſt. ſit adſtrictus, nec alius quam præmiſſæ vacationis modus etiam per Litteras ſi neutri, aut ſubrogationis, aut alias ſibi quoad hoc, ut Beneficium hujuſmodi ea vice conſequi, aut obtinere valeat, quo modolibet ſuffragetur, illudque nullatenus in antea litigioſum propterea cenſeatur. Quod etiam extendi voluit ad impetrantes Beneficia Eccleſiaſtica cujuſcumque qualitatis per privationem, & amotionem, vel alias propter commiſſa, exceſſus, & crimina vacantia, vel vacatura, & ſimiliter ad impetrantes Beneficia tamquam vacantia per devolutionem.

De Triennali.

XXXVI. „ Item ſtatuit, & ordinavit idem D. N. quod ſi quis quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica qualiacumque ſint abſque Simoniaco ingreſſu, ex quovis titulo, Apoſtolica, vel Ordinaria collatione, aut electionis hujuſmodi confirmatione, ſeu preſentatione, & inſtitutione illorum, ad quos Beneficiorum hujuſmodi collatio, proviſio, electio, & præſentatio, ſeu quævis alia diſpoſitio pertinet, per triennium pacifice poſſederit (dummodo in Beneficiis hujuſmodi, ſi diſpoſitioni Apoſtolicæ ex reſervatione generali in corpore Juris clauſa reſervata fuerint, ſe non intruſerit) ſuper eiſdem Beneficiis taliter poſſeſſis moleſtari nequeat, necnon impetrationes quaslibet de Beneficiis ipſius ſic poſſeſſis factas, irritas & inanes cenſeri debere decrevit, antiquas lites ſuper illis motas penitus extinguendo.

De non appellando ante ſententiam definitivam.

„ XXXVII. „ Item idem D. N. ut finis litibus celerius imponatur, & litigantium parcatur ſumptibus, & expenſis, ſuorum Prædeceſſorum Conſtitutionibus, & Statutis inhærendo, ſtatuit, & ordinavit, quod in cauſis pendentibus, & quas in poſterum contigerit agitari, nulli ante definitivam ſententiam liceat appellare, ne appellatio, ſi fuerit emiſſa, debeat admitti, niſi ab interlocutoria, quæ vim habeat definitivæ, vel a gravamine minime concernente negotium principale, quod non poſſit per appellationem a definitiva ſententia reparari; Nullæque cauſæ appellationum committantur, niſi in commiſſione exprimatur, quod interlocutoria vim definitivæ habeat, vel gravamen ſit tale, quod in appellatione a definitiva non valeat reparari; Alioquin appellationes, & commiſſiones in poſterum, & quidquid inde ſequutum fuerit, nullius ſint roboris, vel momenti, commiſſionibus appellationum jam Judicibus præſentatis, & exhibitis in ſuo robore permanſuris, in quibus latis ſuper eiſdem ſententiis ſecundo, vel ulterius, ab eis non liceat appellare. Appellantes vero, & appellationes etiam ab Interlocutoriis, & gravaminibus hujuſmodi ſuo, vel alterius nomine proſequentes, ſi ſuccubuerint, ultra expenſas, & damna, ad quæ reficienda de Jure condemnatus compellitur, viginti florenorum auri pœna mulctentur.

Non ſtetur Commiſſioni poſt concluſionem.

XXXVIII. „ Item ſtatuit, & ordinavit, quod in Commiſſionibus de juſtitia, ſeu mandatis etiam Conſiſtorialibus per eum, ſeu de ejus mandato, vel auctoritate in cauſis, in quibus concluſum exiſtat, in poſterum concedendis, etiamſi in eis de concluſione hujuſmodi implicite, vel explicite mentio facta fuerit, nihil cenſeatur eſſe conceſſum, niſi per conceſſionem hujuſmodi commiſſioni eidem concluſioni, ac præſenti Regulæ derogetur expreſſe.

De Litteris Religioſorum expediendis.

XXXIX. „ Item voluit, & ordinavit, quod ſi aliqui Religioſi petunt aliquod Beneficium

„ ad

„ ad nutum amovibile cum clauſula, quod „ exinde pro ſolo nutu Abbatis, vel Superio- „ ris amoveri non poſſint, Litteræ quoad „ ipſam clauſulam nullatenus expediantur, niſi „ idem D. N. ponat in ſignatura, quod non „ poſſit amoveri, vel ad partem clauſulam „ ipſam concedat.

De clauſula ponenda in Litteris permutationis Beneficiorum.

XL. „ Item ſi committatur alicui Beneficii „ reſignationis receptio, ponatur clauſula: *Attente quoque providens* &c. &, ſi ex cauſa „ permutationis reſignationes fiant, ponatur „ clauſula, *Quod neuter permutantium Jus acquirat*, niſi quilibet ipſorum Jus habuerit „ in Beneficio per ipſum reſignato.

De ſupplendis Defectibus.

XLI. „ Voluit, quod ſi petatur ſuppleri defectus in genere, nullatenus Litteræ deſuper „ concedantur, niſi in petitione deſuper hujuſmodi defectus exprimantur, vel per *Fiat ut petitur*, ſupplicatio ſignata fuerit.

De Derogatione Juriſpatronatus.

XLII. „ Item voluit, quod ſuper quovis „ Beneficio Eccleſiaſtico, de Jurepatronatus Laicorum non expediantur Litteræ, niſi ponatur expreſſe, quod tale Beneficium tanto „ tempore vacavit, quod ejus collatio ad Sedem Apoſtolicam legitime eſt devoluta, vel „ quia tempus Patronis Laicis ad præſentandum a Jure præfixum lapſum exiſtat, aut „ ad id Patronorum ipſorum accedat aſſenſus; „ & ſi per ipſum Juripatronatus hujuſmodi „ derogari contigerit, Juriſpatronatus hujuſmodi mentio diſpoſitive, ac ſpecifice, & „ determinate, non autem conditionaliter fiat, „ ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, aut alium Principem pertineat. „ Et ſi de hoc in Litteris proviſionis, vel „ Mandato de providendo de dicto Beneficio, „ ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum.

De Commendis.

XLIII. „ Item voluit, quod nulli Sæculari „ de Regulari, nec Religioſo de Sæculari Beneficii Commenda detur, niſi in ſignatura, vel per clauſulam ad partem ſuper petitione Commendæ hujuſmodi, de Commenda ipſa mentio fiat.

De Reformationibus.

XLIV. „ Item voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod ſuper quibuſcumque Reformationibus ſignatis ſuper impetrationibus quorumcumque Beneficiorum vacantium, vel certo „ modo vacaturorum, in quibus petitur, quod „ Litteræ ſuper prima Data expediri poſſint, „ ſi ex hujuſmodi expeditione ſub tali Data „ cuipiam videatur poſſe fieri præjudicium, „ Litteræ hujuſmodi ſub ipſa prima Data nullatenus expediantur, niſi reformationes hujuſmodi per *Fiat ſub prima Data* ſignatæ „ fuerint.

De Conſenſu in Reſignationibus, & Penſionibus.

XLV. „ Item voluit, & ordinavit, quod „ ſuper reſignatione cujuſcumque Beneficii Eccleſiaſtici, ſeu ceſſione juris in eo, quam „ in manibus ſuis, vel in Cancellaria Apoſtolica fieri contigerit, Apoſtolicæ litteræ nullatenus expediantur, niſi reſignans, vel cedens, ſi præſens in Romana Curia fuerit, „ perſonaliter, alioquin per Procuratorem ſuum „ ad hoc ab ea ſpecialiter conſtitutum, expeditioni hujuſmodi in eadem Cancellaria expreſſe conſenſerit, & juraverit, ut moris „ eſt. Et ſi ipſum reſignantem, ſeu cedentem „ pluries ſuper uno, & eodem Beneficio in „ favorem diverſarum Perſonarum ſucceſſive „ conſentire contigerit, voluit Sanctitas Sua, „ quod primus conſenſus tenere debeat, & „ alii poſteriores conſenſus, ac Litteræ eorum „ prætextu etiam ſub priori Data expeditæ „ pro tempore nullius ſint roboris, vel momenti, nec Litteræ reſervationis, vel aſſignationis etiam motu proprio cujuſvis penſionis annuæ ſuper alicujus Beneficii fructibus expediri poſſint, niſi de conſenſu illius, „ qui penſionem perſolvere tunc debebit.

In Ingreſſu Religionis.

XLVI. „ Item non dentur Litteræ ſuper „ Beneficiis vacaturis per ingreſſum Religionis, niſi Profeſſio præceſſerit Datam deſuper petitionis.

Non

Non valet impetratio facta per modum in Cancellaria exprimendum.

XLVII. „ Item voluit, quod ſi petatur aliquod Beneficium vacans per modum in Cancellaria Apoſtolica exprimendum, talis impetratio non valeat, nec Litteræ deſuper „ expediantur.

De Executione facienda.

XLVIII. „ Item voluit, ſtatuit, & ordinavit, quod quotieſcumque per ſignaturam „ ſuam, vel de ejus mandato factam ſuper „ exequendis aliquibus, cum adjectione proprii nominis, vel dignitatis cujuſvis Judex „ datur, Litteræ deſuper expediantur cum expreſſione, quod idem Judex executionem faciat per ſeipſum.

De Diſpenſationibus in gradibus Conſanguinitatis.

XLIX. „ Voluit, quod in Litteris diſpenſationum ſuper aliquo gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, aut alias prohibito, ponatur clauſula, *Si mulier rapta non fuerit*. „ Et ſi ſcienter, ponatur clauſula; *addita in quaterno*.

Super Defectu Natalium.

L. „ Voluit, quod in diſpenſationibus ſuper defectu Natalium, quod poſſint ſuccedere in bonis temporalibus, ponatur clauſula, *Quod non præjudicetur illis, ad quos ſucceſſio bonorum ab inteſtato pertinere debeat*.

Super Diſpenſationibus.

LI. „ Item quod per quamcumque ſignaturam in quavis gratia, nullatenus diſpenſatio veniat, niſi ſpecialiter exprimatur, vel dicta gratia totaliter effectum hujuſmodi diſpenſationis concernat, vel alias nihil conferat, aut operetur.

Nullius ſuffragetur diſpenſatio, niſi Litteris confectis.

LII. „ Item cum ſucceſſiones ſuper gratiis „ diſpenſationum quarumcumque, quibuſvis „ per ipſum D. N. conceſſarum, vel concedendarum per Regulas Cancellariæ Apoſtolicæ ſint provide limitatæ, licet aliquando „ in petitionibus ſuper hujuſmodi conceſſionibus oblatis, multa ſint petita, ne quis talium conceſſionum prætextu id diſpenſative „ tenere, aut facere præſumat, ad quod conceſſiones hujuſmodi ſe non extendant, voluit idem D. N. quod nulla talis diſpenſatio cuipiam in Judicio, vel extra ſuffragetur, antequam ſuper ea Litteræ Apoſtolicæ „ ſint confectæ.

De Clauſulis ponendis in Litteris Indulgentiarum.

LIII. „ Item voluit, quod in Litteris Indulgentiarum ponatur, quod ſi Eccleſiæ, „ vel Capellæ, aut alias aliqua Indulgentia „ fuerit conceſſa, de qua inibi ſpecialis mentio facta non ſit, hujuſmodi Litteræ ſint „ nullæ.

De Indulgentiis conceſſis ad inſtar.

LIV. „ Item voluit D. N. quod Litteræ „ ſuper Indulgentiis non expediantur *ad inſtar*, „ niſi ſpecificentur.

De exprimendo valore Beneficiorum in impetrationibus.

LV. „ Item voluit, quod in gratiis, quas „ quibuſvis Perſonis de Beneficiis vacantibus, „ ſeu certo modo vacaturis, fieri contigerit, „ illorum, & aliorum quorumcumque Beneficiorum, quæ dictæ Perſonæ tunc obtinuerint, ſeu de quibus eis fuerit proviſum, vel „ conceſſum, aut mandatum provideri, verus „ annuus valor per marchas argenti, aut ſterlingorum, vel libras Turonen. parvorum, „ ſeu florenos auri, aut ducatos, vel uncias „ auri, ſeu aliam monetam ſecundum communem æſtimationem exprimatur, niſi Perſonæ prædictæ Beneficia, quæ tunc obtinuerint, aut in quibus, vel ad quæ Jus eis „ competit, juxta ipſarum oblationes, aut „ alias dimittere teneantur, alioquin gratiæ „ prædictæ ſint nullæ. Et idem ſervetur in „ gratiis, quas a Sanctitate Sua motu proprio emanare contigerit; quoad Beneficia „ tamen, de quibus per Sanctitatem ſuam „ pro tempore, providetur, ſeu provideri mandatur, aut alias diſponitur, ac Litteris, „ per quas pro tempore ad Eccleſiarum Patriarchalium, & Cathedralium, ac Monaſteriorum regimina promotis, conceditur, „ ut

„ ut Monaſteria, & alia Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia, & Regularia per eos obtenta, & in quibus, & ad quæ Jus ei competit, retinere poſſint.

De Clauſulis in Beneficiis vacantibus ponendis.

„ LVI. Voluit, & ordinavit, quod quando providet, ſeu mandat provideri alicui de Beneficio Eccleſiaſtico vacante, tunc dari poterunt Clauſulæ, ſi petantur, *etiamſi illud quovis modo &c. ſeu per Conſtitutionem* Execrabilis *vacet; & ſpecialiter reſervatum inter aliquos litigioſum ſit, & ejus collatio devoluta fuerit, & ſi pro Collitigante, vel ſubrogationem, aut ſi neutri, vel ſi nulli &c.* petente, ſi tunc lis ſpecifice exprimatur, nec detur aliqua generalis reſervatio diſpoſitive, niſi deſuper in conceſſione ſpeciali, & expreſſa, ac pure, & non ſub conditione mentio fiat, & tunc reliquæ reſervationes ibi contentæ veniant. Si vero tempore expeditionis inde Litterarum generalis reſervatio hujuſmodi probari non poſſit, aut in novis proviſionibus, ſeu pro Collitigantibus; *Si neutri*, vel *Si nulli &c.* ſit expreſſum, quod ab aliquibus aſſeritur, illum, cujus Beneficium conceditur, Collectorem, vel unicum Subcollectorem, Abbreviatorem, vel Familiarem, Notarium, aut dictæ Sedis Officialem fuiſſe, clauſula ponatur, *etiamſi dictum Beneficium, ex eo quod talis Collector, vel unicus Subcollector, Abbreviator, vel Familiaris, Notarius, aut dictæ Sedis Officialis fuit, diſpoſitioni Apoſtolicæ generaliter reſervatum exiſtat, dummodo non ſit in eo alicui ſpecialiter Jus quæſitum.* In reliquis vero nulla clauſula detur, unde reſervatio generalis elici poſſit, niſi deſuper ſignatura per duplex *Fiat*, ſignata ſit, aut reſervatio, vel alias ſpecialiter habeatur.

De Expreſſione qualitatum Beneficiorum in impetrationibus.

LVII. „ Item voluit, quod ſuper Beneficiis Eccleſiaſticis de qualitatibus illorum, videlicet an Dignitates, Perſonatus, vel Officia ſint, eiſque immineat cura animarum, & qui ad illa conſueverint per electionem aſſumi, mentio fiat, alias gratiæ deſuper factæ ſint nullæ. Et ſi qualitates hujuſmodi affirmative, vel conditionaliter non exprimantur, negativa expreſſe deſuper fiat in Beneficiis, quæ tales qualitates, vel ex eis aliquas conſueverint habere.

De Beneficiis vacantibus per contractum Matrimonii.

LVIII. „ Item ſi reſervetur Beneficium per contractum Matrimonii, non dentur alii modi vacationum de futuro, nec cenſeatur Beneficium reſervatum ſpecialiter vel affectum, niſi ſequatur Matrimonium; ſed in Beneficiis per promotionem, aut ingreſſum Religionis, vel aſſecutionem vacaturis, ponatur clauſula, etiamſi non petatur, *cum Beneficia hujuſmodi præmiſſo, vel alias quovis modo* &c. præterquam per obitum obtinentis vacare contigerit, etiamſi vacent, decernens irritum &c.

De Clauſulis ponendis in Litteris Religioſorum.

LIX. „ Item voluit, quod ſi petatur, aliquem in Religionem recipi, & ſibi de quovis Beneficio Eccleſiaſtico provideri per ſimplicem ſignaturam *Fiat*, receptio hujuſmodi dumtaxat detur, adjecto, ſi *petens idoneus ſit, aut aliud Canonicum impedimentum non obſiſtat*, & exprimatur, ſi certus numerus Regularium ſit ibidem, cui etiam non derogetur, niſi expreſſe concedatur, & ſi numerus iſte non exiſtat, ponatur, *dummodo receptionis locus hujuſmodi nimium propterea non gravetur*. Poſſintque Executores proviſionis hujuſmodi ad receptionem emiſſionis Profeſſionis, non expectato probationis anno, procedere.

De Translatione Religioſorum.

LX. „ Item ſi Regularis petat ſibi de Beneficio ab aliquo Monaſterio, vel alio Regulari loco dependente provideri, & appareat ex petitione hujuſmodi, quod alterius Monaſterii, vel loci religioſi ſit, licet ibi translatio non petatur, nihilominus illa veniat.

De Clauſula, Si eſt ita.

LXI. „ Item, quod in Litteris ſuper Beneficiis per Conſtitutionem *Execrabilis* vacantibus ponatur clauſula, *Si eſt ita*; ſimiliter de quibuſcumque narratis informationem facti requirentibus.

Petenti provideri de vacaturo, dentur Litteræ de vacanti.

LXII. „ Item petenti ſibi provideri de va-
„ caturo dentur Litteræ de vacanti, prout
„ expedierit impetranti.

Revocatio Decimarum, & aliarum impoſitionum.

LXIII. „ Item revocavit quaſcumque deci-
„ marum, necnon ſubſidiorum, vigeſimæ, &
„ aliorum onerum impoſitiones ex quavis cau-
„ ſa emanatas (non tamen decimarum, ſub-
„ ſidiorum, & onerum impoſitorum ex qua-
„ vis cauſa, & occaſione expeditionis contra
„ Turcas, & Orthodoxæ Fidei hoſtes) & quaſ-
„ cumque facultates ſuper Decimarum, vige-
„ ſimæ, & onerum hujuſmodi exactione, qui-
„ buſvis fructuum & proventuum Cameræ A-
„ poſtolicæ debitorum, Collectoribus, & Apo-
„ ſtolicæ Sedis Nunciis ab eiſdem Prædeceſſo-
„ ribus conceſſas. Suſpendit quoque ad Suæ
„ Sanctitatis, & Sedis Apoſtolicæ beneplaci-
„ tum, quaſcumque plenarias Indulgentias ab
„ eiſdem Prædeceſſoribus ex quavis cauſa, et-
„ iam expeditionis hujuſmodi, ſi quæ per
„ Nuncios, vel Quæſtores deferebantur, con-
„ ceſſas, necnon deputandi, & eligendi Con-
„ feſſores, qui plenarie abſolvant, & alia fa-
„ ciant ad earumdem Indulgentiarum ſuſpen-
„ ſarum effectum, reliquaſque facultates, ipſas
„ Indulgentias quomodolibet concernentes,
„ præterquam quoad ea, in quibus Indulgen-
„ tiæ; & facultates in aliqua ſui parte ſint
„ ſortitæ effectum; Itaut illis, qui implentes
„ injuncta eis in Litteris Indulgentiarum hu-
„ juſmodi jam conſequuti ſunt facultatem eli-
„ gendi Confeſſores, qui abſolvant eos ple-
„ narie in mortis articulo, per hujuſmodi ſuſ-
„ penſionem non præjudicetur, quin faculta-
„ te ipſa uti poſſint in futurum; decrevit quo-
„ que irritum, & inane quidquid facultatum
„ revocatarum earumdem prætextu in poſte-
„ rum contigerit attentari.

Revocatio facultatum percipiendi pretium Officiorum.

LXIV. „ Item revocavit, caſſavit, & an-
„ nullavit, ac irritas declaravit quaſcumque
„ facultates percipiendi pretium Officiorum
„ Romanæ Curiæ pro tempore vacantium in
„ toto, vel in parte, & quaſvis conceſſiones
„ & collationes, aliaſque diſpoſitiones per fe-
„ lic. record. Clementem XII. aliosque Præ-
„ deceſſores de dictis Officiis, etiam ex die
„ collationum, conceſſionum, & diſpoſitionum
„ earumdem in antea vacaturis, in favorem
„ quarumcumque Perſonarum, Eccleſiarum,
„ Monaſteriorum, Piorum Locorum, Colle-
„ giorum, ſeu eorum Menſarum, etiam per-
„ petuo, etiam in vim contractus, & ex ti-
„ tulo oneroſo, & ſub quavis alia verborum
„ forma, quam & præmiſſorum tenore pro
„ expreſſis haberi voluit, conceſſas & factas,
„ quoad Officia, quæ poſt obitum dictorum
„ Prædeceſſorum vacarunt, & in poſterum
„ quomodolibet vacabunt. Item revocavit quo-
„ que, caſſavit, & annullavit, ac irritas de-
„ claravit, quaſcumque Infeudationes, Inve-
„ ſtituras, Gratias, Conceſſiones quoquomo-
„ do etiam in Emphyteuſim ad tempus, ſeu
„ in perpetuum, etiam motu proprio, & de
„ plenitudine poteſtatis, ac cum quibuſvis de-
„ rogatoriarum derogatoriis (extra tamen
„ Conſiſtorium, & ſine S. R. E. Cardinalium
„ conſilio, & conſenſu a die Conſtitutionis fel.
„ rec. Pii V. PP. Prædeceſſoris ſui ſuper pro-
„ hibitione alienandi, & infeudandi Civitates,
„ & Loca S. R. E. ſub datum Romæ apud
„ S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ mil-
„ leſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto, quar-
„ to Kal. Aprilis, Pontificatus ſui anno ſecun-
„ do, uſque in præſentem diem, per quoſ-
„ cumque Romanos Pontifices ſuos Prædeceſſo-
„ res, aut mandato, vel auctoritate eorum quo-
„ modocumque, & qualitercumque, & quovis
„ colore factas, & conceſſas de Civitatibus,
„ Terris, Oppidis, Caſtris, Arcibus, & Locis
„ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Sanctæ Sedi
„ Apoſtolicæ tam mediate, quam immediate
„ ſubjectis, tunc videlicet de tempore dicta-
„ rum infeudationum, inveſtiturarum, gratia-
„ rum, & conceſſionum nondum devolutis,
„ nec non quaſcumque prorogationes, & ex-
„ tenſiones quarumcumque infeudationum, in-
„ veſtiturarum, gratiarum, & conceſſionum
„ de dictis Civitatibus, Terris, Oppidis, Ca-
„ ſtris, Arcibus, & Locis, tunc videlicet de
„ tempore dictarum prorogationum, & exten-
„ ſionum nondum finitarum quibuſvis Perſonis
„ cujuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, &
„ præeminentiæ, etiamſi Imperiali, Regali,
„ Ducali, aut alia quavis præfulgeant Digni-
„ tate, etiam in vim contractus, & ex quo-
„ cumque titulo, etiam oneroſo, & per quaſ-
„ cumque tam ſub plumbo, quam in forma
„ Brevis ſub annulo Piſcatoris, aut etiam alias

„ quo-

„ quomodocumque, & qualitercumque, expeditas Litteras, ac ſub quavis verborum „ forma, quam & præmiſſorum omnium tenores, S. S. pro expreſſis haberi voluit, latiſſime extendendos.

Quod fructus in tertia parte augeri poſſint vigore Clauſulæ.

LXV. „ Item cum nonnulli in impetrationibus Beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore vacantium, & certo modo vacaturorum, afferendo illorum fructus &c. certum per eos expreſſum annuum valorem non excedere, nonnunquam obtineant a Sanctitate Sua, ut hujuſmodi valorem annuum augere poſſint, ut verius poſſit in confectione Litterarum ſuper hujuſmodi impetrationibus, ſumma, aut valor annuus exprimi, aliter deſuper non ſpecificato, ne de veritate hujuſmodi conceſſionis impoſterum hæſitari contingat; Declaravit, prætextu conceſſionis hujuſmodi, valorem ipſum uſque ad tertiam partem valoris expreſſi, & in prima quæ deſuper fiet Litterarum expeditione dumtaxat augeri poſſe, & eas, quas Litteris jam expeditis cum expreſſione valoris ſpecificati, aut non integro augmento prædicto, denuo deſuper expediri contigerit, Litteris, cum aliquo augmento valoris hujuſmodi, nullius eſſe roboris, vel momenti, etiamſi motu proprio beneficiales gratiæ, & diſpoſitiones quæcumque a Sanctitate Sua emanaverint.

De Inſordeſcentibus.

LXVI. „ Item, ne Perſonis, pro quibus Litteræ Suæ Sanctitatis emanabunt, ob generalem abſolutionem a Cenſuris Eccleſiaſticis, quibus ligati forent, ad eorum effectum indifferenter concedi, & in Litteris Apoſtolicis apponi ſolitam, præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis, ſtatuit, & ordinavit, hujuſmodi abſolutionem, & clauſulam in Litteris, quas in futurum cum illa concedi continget, non ſuffragari non parentibus rei judicatæ, Incendiariis, violatoribus Eccleſiarum, falſificatoribus, & falſificari procurantibus Litteras, & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis utentibus, receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus Eccleſiaſticæ libertatis, via facti auſu temerario Apoſtolicis mandatis non obtemperantibus, & Nuncios, vel Executores Apoſtolicæ Sedis, & ejus Officialium, ejus commiſſa exequentes impedientibus, qui propter præmiſſa, vel aliquod eorum excommunicati a Jure, vel ab homine per quatuor menſes ſcienter Excommunicationis ſententiam hujuſmodi ſuſtinuerint; Et generaliter quibuſcumque aliis, qui Cenſuris aliquibus, etiam alias, quam ut præfertur, quomodolibet ligati, in illis per annum continuum inſorduerint.

Officiales nihil exigant ultra debitum.

LXVII. „ Item idem Dominus Noſter exactionibus, quas Sanctitas Sua non ſine diſplicentia plerumque fieri intellexit per Officiales Romanæ Curiæ, qui conſtitutis ſibi emolumentis pro exercitio Officiorum, quæ obtinent, non contenti, ultra a proſequentibus negotiorum quorundam expeditionem in eadem Curia exigere non verentur, obviare volens, diſtricte præcipiendo inhibuit omnibus, & ſingulis, quævis Officia in eadem Curia obtinentibus, ne de cætero quidquam prætextu Officiorum, quæ obtinent, quovis colore, etiam celerioris expeditionis, ultra emolumenta hujuſmodi exigere, ſeu ad hunc effectum expeditionem eorum, quæ ei incumbunt, malitioſe differre, ſub Excommunicationis, & præter illam ſuſpenſionis a perceptione emolumentorum hujuſmodi pro prima ad ſemeſtre, & pro ſecunda ad annum, & pro tertia vicibus, quibus ſic excederent, privationis officiorum per eos obtentorum, in quibus ſic excesſerint, pœnis; ac voluit, quod Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarius, & Camerarius excedentes ipſos reſpective, prout eis ſubſunt, per ſubtractionem emolumentorum eorumdem, ac alias, ut præfertur, compellant ab hujuſmodi illicitis exactionibus abſtinere, ac contra eos per prædictas pœnas, & alias prout melius expedire viderint, procedant.

Reſervatio Beneficiorum vacantium Sede Apoſtolica vacante.

LXVIII. „ Item Sanctiſſimus D. N. provide conſiderans conſueviſſe quandoque Romanos Pontifices Prædeceſſores ſuos Beneficia, quæ vacante Sede Apoſtolica vacare contigerant diſpoſitioni ſuæ reſervare, intendens de Beneficiis hujuſmodi, tam concla-

„ viſtis, quam pauperibus Clericis, & aliis „ benemeritis Perſonis providere, omnia & „ ſingula Beneficia per Regulas Cancellariæ „ Apoſtolicæ, aut quaslibet alias Apoſtolicas „ Conſtitutiones temporales Romani Pontifi- „ cis pro tempore exiſtentis diſpoſitioni quo- „ modolibet, & ex quavis cauſa reſervari ſo- „ lita, quæ a die obitus fel. rec. Clementis „ XII. Prædeceſſoris ſui, uſque ad diem ſe- „ ptimam decimam Auguſti currentis vacave- „ runt, & de quibus per quoſcumque Ordi- „ narios Collatores, tunc diſpoſitum non fue- „ rat, ſeu minus valide diſpoſitum fuerat, „ ſuæ proviſioni, ac diſpoſitioni reſervavit; „ decernens irritum &c.

Revocatio Indultorum Superviventiæ.

LXIX. „ Item quia ad importunam non- „ nullorum ſuggeſtionem quandoque contigit, „ Prædeceſſores ſuos Romanos Pontifices pro „ tempore exiſtentes, ſub contractorum debi- „ torum, vel diverſis aliis prætextibus con- „ ceſſiſſe, & indulſiſſe Beneficiatis, ut fructus „ ſuorum Beneficiorum, aut partem eorum „ anticipatis ſolutionibus ad tempus elocare, „ vel erga creditores, aut quaſcumque alias „ perſonas obligare, vel hypothecare, in ſo- „ lutum dare, aut alias quomodolibet de eis „ diſponere liceret, ad tempus minime reſtri- „ ctum, ad vitam ſupplicantium cum gravi „ ſucceſſorum præjudicio, & Eccleſiarum de- „ trimento; Ideo indemnitati Eccleſiarum, „ & Succeſſorum in Beneficiis hujuſmodi ſa- „ lubriter conſulere volens, revocavit, caſſa- „ vit, & annullavit omnia, & ſingula In- „ dulta, & facultates in ea parte, qua nec- „ dum vere, & realiter ſuum ſortita ſunt „ effectum, per quoſcumque Romanos Pon- „ tifices Prædeceſſores ſuos hactenus, ad fa- „ vorem quarumcumque Perſonarum conceſ- „ ſas, quibus eis, vel eorum ſingulis ullo mo- „ do, & ex quavis cauſa, vel prætextu per- „ mittitur fructus certos, vel incertos, jura, „ obventiones, & emolumenta quæcumque „ quorumlibet Beneficiorum per eos obtento- „ rum anticipatis ſolutionibus ultra unicum „ annum elocare, arrendare, ad firmam, vel „ reſponſionem concedere, vel eos ad favo- „ rem quarumcumque Perſonarum quomodo- „ libet obligare, vel hypothecare, in ſolutum „ dare, aut de eis quomodolibet, & ex qua- „ vis cauſa diſponere pro tempore, ad vitam „ Beneficiatorum, & tempus, quo Beneficia „ hujuſmodi obtinuerint, minime reſtricto, „ & coarctato, illorum tenores &c. decer- „ nens irritum &c.

Quod Cardinales non comprehendantur ſub Regulis faciendis.

LXX. „ Item cum S. R. E. Cardinales „ SS. D. N. aſſiſtant, ac propterea debeant „ ſpecialibus prærogativis, & privilegiis gau- „ dere, idem D. N. ſtatuit, ordinavit, de- „ crevit, & declaravit, quod in quibuſcum- „ que Conſtitutionibus, & Regulis per San- „ ctitatem Suam edendis non comprehendan- „ tur, neque comprehenſi cenſeantur ipſi Car- „ dinales, niſi illæ eorumdem Cardinalium fa- „ vorem concernant, vel Conſtitutiones eden- „ dæ de eorumdem Cardinalium, vel majoris „ partis eorum conſilio editæ fuerint, ſeu „ eiſdem Regulis, & Conſtitutionibus facta „ fuerit ipſorum Cardinalium expreſſa men- „ tio.

Quod Regulæ Cancellariæ non comprehendantur ſub generalibus derogationibus.

LXXI. „ Item Sanctitas Sua ſtatuit, & de- „ claravit, quod præmiſſis, & quibuſvis aliis „ Regulis Cancellariæ ſuo tempore edendis, „ ac publicandis, nunquam cenſeatur deroga- „ tum in quibuſcumque Conſtitutionibus, Lit- „ teris, Brevibus, Indultis, & aliis Ordina- „ tionibus Apoſtolicis, etiam motu proprio, „ & ex certa ſcientia emanatis, per quæcum- „ que verba, & decreta derogatoria, irritan- „ tia, univerſalia, & ampliſſima, & Clauſu- „ las quantumcumque efficaciſſimas, etiam de- „ rogatoriarum derogatorias, atque ſpecialis, „ & individuæ expreſſionis vim habentes, & „ habentia, niſi facta fuerit de illis expreſſa „ mentio, & non aliter, nec alio modo.

De poteſtate Reverendiſſimi Domini Vicecancellarii, & Cancellariam Regentis.

LXXII. „ Primo, quod poſſit committe- „ re abſolutionem illorum, qui ignoranter in „ ſupplicationibus, vel in Litteris Apoſtolicis „ aliquid ſcriberent, corrigerent, vel dele- „ rent.

„ Item, quod poſſit corrigere nomina, & „ cognomina Perſonarum, non tamen eo- „ rum, quibus gratiæ, & conceſſiones ſunt, „ ac Beneficiorum, dum tamen de corpore „ conſtet.

„ Item, quod poſſit omnes cauſas Benefi- „ cia-

„ ciales, etiam non devolutas, committere in Curia cum poteſtate citandi ad partes.

„ Item quod proceſſus Apoſtolica auctoritate decretos aggravare poſſit cum invocatione brachii Sæcularis; & ſententias executioni demandari facere contra intruſos, & intrudendos, per Litteras Apoſtolicas deſuper conficiendas, & non alias.

„ Item, quod poſſit ſignare ſupplicationes manibus duorum Referendariorum ſignatas de Beneficiis Eccleſiaſticis Sæcularibus, & Regularibus diſpoſitioni Apoſt. generaliter non reſervatis, quorum cujuslibet valor centum florenorum auri de Camera, vel totidem librarum Turonen. parvorum, ſeu totidem in alia moneta juxta communem æſtimationem valorem annuum non excedat.

„ Item, quod poſſit ſignare ſupplicationes etiam duorum Referendariorum manibus ſignatas de novis proviſionibus, ſi neutri, & ſubrogationibus pro Collitigantibus, in quibus non detur clauſula generalem reſervationem importans.

„ Item, quod poſſit ad Ordines ſuſcipiendos arctatis prorogare terminos de dictis ſuſcipiendis Ordinibus, uſque ad proxima tunc a Jure ſtatuta tempora, in quibus ſic arctati ſucceſſive ad ipſos Ordines promoveantur.

Placet, Publicentur, & Deſcribantur P.

„ Lectæ, & Publicatæ fuerunt ſupraſcriptæ Regulæ, Ordinationes, & Conſtitutiones in Cancellaria Apoſtolica ab uno ex RR. PP. DD. Majoris Præſidentiæ Abbreviatoribus Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo, die vero XXXI. menſis Auguſti Pontificatus prælibati Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI XIV. Anno primo.

Angelus Ferdinandus Minicotius Procuſtos.

Articulus X.

Quo ad quaſdam obſervationes circa ipſas Cancellariæ Regulas.

1 Obſervandum quod Regula prima Cancellariæ continet reſervationes ſimiles illis, quæ habentur *in Extravagant. ad Regimen* 13. *de Præbend. inter communes*; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *deciſ.* 185. *num.* 3. Et reſervat Beneficia eorum, qui promoventur ad Epiſcopa-
tum, ſive tunc vacantia, ſive in futurum va-
catura; Rota *ibidem num.* 4. & *part.* 14. *de-*
ciſ. 246. *num.* 6. Per hanc Regulam ſublata 2
remanet diſpoſitio Juris communis in *cap. Cum*
in cunctis 7. §. *Cum vero*, *de elect.* cujus vi-
gore licebat cuicumque Epiſcopo, in cujus
Diœceſi erant Beneficia promoti ad Epiſcopa-
tum, illa libere conferre; Rota *part.* 10. *tom.*
1. *deciſ.* 385. *num.* 5. Regula ſecunda Cancel- 3
lariæ reſervat omnia Monaſteria Virorum va-
lorem annuum 200. florenorum auri commu-
ni æſtimatione excedentia; Rota *part.* 3. *dec.*
791. *ſub n.* 3. Qui quidem valor exprimi de-
bet juxta Regulam de valore; Rota *ibidem*.
Et procedit etiam dicta Regula, etiamſi Mo- 4
naſteria non ſint in dicta ſumma deſcripta in
libris Cameræ, dummodo tamen valorem 200.
florenorum excedant; Rota *ibidem*. Non ta- 5
men locum habet hæc Regula, niſi in Mona-
ſteriis ſolitis commendari; Rota *ibid. n.* 4.
neque procedit in Beneficiis manualibus; Rota
ibidem. Similiter hæc Regula non procedit in 6
Germania vigore Concordatorum; Rota *part.*
7. *deciſ.* 250. *num.* 5. Prout etiam non habet 7
locum, ubi adſit aliquod privilegium in con-
trarium; Rota *ib. n.* 6. Regula hodie tertia, 8
olim ſecunda Cancellariæ, reſervat Pontifici
Beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante; 9
Rota *p.* 12. *dec.* 257. *n.* 15. Et reſervat Be-
neficia vacantia poſt tranſlationem Epiſcopi
uſque ad proviſionem ſucceſſoris, & adeptam
ab eo pacificam poſſeſſionem, etiamſi ex im-
memorabili collatio talium Beneficiorum ad
aliquem ſpectaret; Rota *par.* 2. *deciſ.* 614.
ſub num. 2. Item reſervat Beneficia vacantia 10
de tempore obitus Abbatis, vel cujuſcumque
alterius Dignitatis, ad quos ſpectabat proviſio
dictorum Beneficiorum; Rota *part.* 5. *tom.* 2.
deciſ. 536. *n.* 8. *part.* 10. *deciſ.* 25. *ſub n.* 9.
& *part.* 10. *deciſ.* 115. *num.* 13. Hæc tamen 11
Regula ſolum locum habet in Beneficiis, quo-
rum collatio ſpectat ad alia Beneficia Sedi
Apoſtolicæ reſervata, puta ad Abbatem, vel
ad primam Dignitatem poſt Pontificalem in
Eccleſia Cathedrali; Rota *part.* 10. *deciſ.* 25.
num. 12. Unde Regula non habet locum in 12
Dignitatibus non reſervatis, ita quod Benefi-
cia ad proviſionem obtinentium aliquam di-
gnitatem pertinentia, quæ poſt illius vacatio-
nem vacant, non ſunt reſervata per hanc Re-
gulam, ſi talis Dignitas non eſt Papæ reſer-
vata; Rota *ibid. num.* 13. & *ſeq.*
Regula quarta, olim tertia Cancellariæ, re- 13
ſervat ſummo Pontifici Dignitates majores poſt
Pontificales in Cathedralibus, & Dignitates

principales in Collegiatis Eccleſiis excedentes
valorem decem florenorum auri; Rota *part.* 7.
deciſ. 256. *num.* 11. *part.* 10. *deciſ.* 99. *n.* 4.
14 *part.* 17. *dec.* 267. *num.* 5, Obſervandum eſt
tamen primo, hanc Regulam reſervare in Ec-
cleſia Cathedrali primam dignitatem poſt Pon-
tificalem, non obſtante quod non excedat flo-
renos 10. valoris; & hoc intuitu majoris præe-
minentiæ Dignitatum in Cathedrali; Rota
part. 7. *deciſ.* 256. *num.* 11. *& ſequent.* Ta-
15 xatio enim prædicta 10. florenorum reſpicit
ſolum Dignitates principales Eccleſiæ Colle-
giatæ, ſed non Cathedralis; Rota *ibid.* Et
hoc potiſſimum comprobante obſervantia Can-
16 cellariæ Apoſtolicæ; Rota *ibid. n.* 16. Obſer.
vandum ſecundo, predictam Regulam reſerva-
re unam dignitatem tantum, ſcilicet majo-
rem, vel duas, ſi ſunt æque majores; Rota
part. 10. *deciſ.* 99. *num.* 4. Unde ad hoc, ut
Dignitas cadat ſub hac Regula, concludenter
probandum eſt, quod ſit major, vel æque
17 major; Rota *ibid. num.* 5. Obſervandum ter-
tio, Regulam prædictam reſervare Pontifici pri-
mas Dignitates in Eccleſia Collegiata, quam-
vis in ea unica tantum adſit; Rota *part.* 18.
18 *tom.* 1. *deciſ.* 165. *num.* 9. Obſervandum quar-
to, Regulam iſtam comprehendere ſub reſer-
vatione etiam Parochiales in Dignitatem ere-
19 ctas; Rota *part.* 17. *deciſ.* 49. *num.* 4. Obſer-
vandum quinto, quando ſunt plures Dignita-
tes, ſi primæ non poſſunt cadere ſub reſerva-
tione Regulæ, primam ſequentium eſſe reſer-
20 vatam; Rota *part.* 10. *dec.* 99. *n.* 24. Obſer-
vandum ſexto, hanc Regulam habere ſolum lo-
cum in Eccleſiis Collegiatis actu, & non ha-
bitu; Rota *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 465. *num.* 9.
21 Obſervandum ſeptimo, Dignitatem principalem
in Collegiata ſolum eſſe reſervatam, quatenus
Eccleſia Collegiata ſit diſtincta a Cathedrali;
22 Rota *part.* 10. *deciſ.* 99. *num.* 26. Unde ſi
Collegium, cui talis eſt caput, ſit in ipſa
Eccleſia Cathedrali, tunc hæc Dignitas non
venit ſub reſervatione; Rota *ibidem.* Papa
enim cenſetur per dictam Regulam ſpoliare
voluiſſe in eadem Eccleſia uno tantum lumi-
ne Ordinarios Collatores; Rota *ibid. num.* 27.
23 Regula quinta alias quarta reſervat omnia Be-
neficia Eccleſiaſtica quorumcumque Collecto-
rum, & Subcollectorum fructuum, & proven-
tuumCameræ Apoſtolicæ, quæ, durante eo-
rum Officio, obtinuerint, ac in quibus, ſeu
ad quæ Jus eis competierit; Rota *part.* 1. *de-
ciſ.* 715. *num.* 4. *part.* 8. *deciſ.* 88. *num.* 5.
24 *part.* 16. *deciſ.* 167. *num.* 4. Vide circa iſtos
ſupra *art.* 8. *num.* 41. *& ſequent.* Regula ſex-
ta reſervat Beneficia Curialium, & habet lo-
cum etiam in Curialibus ad honorem, ſicuti
in Cubiculariis ad honorem; Rota *part.* 4.
tom. 1. *deciſ* 573. *num.* 3. & expreſſe habetur
in Regula VII. quæ, ut & octava, de ſe
clare patent abſque alia obſervatione.

Regula nona, alias octava, cujus auctor 25
fuit Nicolaus V. reſervat Summo Pontifici
omnia Beneficia qualitercumque qualificata in
ſingulis Januarii, Februarii, Aprilis, Maii,
Julii, Auguſti, Octobris, & Novembris men-
ſibus qualitercumque extra Curiam vacantia;
Rota *part.* 2. *deciſ.* 428. *n.* 1. *& deciſ.* 590.
num. 1. *p.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 530. *num.* 9. *&
deciſ.* 531. *n.* 4. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 329.
n. 1. *deciſ.* 366. *num.* 1. *& deciſ.* 389. *n.* 6.
Hæc Regula, cum proprio nomine menſes de- 26
ſignet, intelligenda eſt de menſibus integrali-
bus computandis a media nocte menſis præce-
dentis ad mediam noctem ſubſequentis; Rota
part. 2. *deciſ.* 141. *num.* 2. *&* 3. *& p.* 10.
deciſ. 49. *num.* 34. *l. More, ff. de feriis, &
cap. Conſuluit* 24. *de Offic. Delegati.* Unde 27
quando nullimode ſciri poteſt, an Beneficia-
rius obierit ante, vel poſt mediam noctem ul-
timi diei menſis, & ſic, an in menſe Ponti-
ficis, vel Ordinarii obierit, tunc nemine ad-
huc in poſſeſſione Beneficii exiſtente, pro men-
ſe Epiſcopali, atque pro favore Collatoris Or-
dinarii præſumendum videtur; Garcias *de Be-
neficiis part.* 5. *cap.* 1. *num.* 328. Caſtropal.
tract. 13. *de Benefic. diſput.* 2. *punct.* 21. §. 2.
num. 3. Engel *de Præbend. lib. tit.* 5. *num.* 26.
& Pirhing *eodem tit. num* 354. *cum aliis paſ-
ſim.* Et ratio eſt, quia Epiſcopus habet inten- 28
tionem fundatam in Jure, quod collatio om-
nium Beneficiorum ſuæ Diœceſis ad ipſum ſpe-
ctat; *cap. Ex frequentibus, de inſtitutionib.* Niſi
probetur ſpectare ad collationem alterius, pu-
ta quia probantur eſſe reſervata; cum autem
ſtante illo dubio non conſtet de reſervatione,
ſequitur &c. Circa hanc Regulam obſervan-
dum eſt primo, quod revocat quæcumque pri-
vilegia, & indulta conceſſa quibuſcumque Per-
ſonis diſponendi de Beneficiis vacaturis in di-
ctis menſibus; Rota *part.* 1. *deciſ.* 58. *num.* 7.
& deciſ. 288. *n.* 5. *& ſequent. par.* 11. *de-
ciſ.* 65. *num.* 23. *part.* 13. *deciſ.* 249. *num.* 9.
Regula enim loquitur de Beneficiis ad quoſ- 29
cumque Collatores quomodolibet pertinentibus;
Rota *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 266. *num.* 6. Un-
de derogat etiam quibuſcumque privilegiis cum
quibuſcumque clauſulis, etiam inſolitis, &
cum derogatoriis derogatoriarum; Rota *ibidem
num.* 5. Et derogat Indultis, etiamſi conceſſa
ſint

ſint cum clauſula, ut numquam contineantur
ſub reſervationibus Apoſtolicis; Rota *part.* 9.
30 *tom.* 1. *deciſ.* 200. *num* 10. Nec non tollit
Indulta emanata motu proprio, & per viam
Legis univerſalis; Rota *part.* 16. *deciſ.* 343.
31 *n.* 9. Et potiſſimum cum dicta Regula emanaverit per viam Legis, unde per eam cenſetur derogatum etiam Juri communi; Rota
32 *part.* 13. *deciſ.* 249. *num.* 10. Obſervandum
ſecundo prædictam Regulam tollere quaſcumque conſuetudines dictæ Regulæ contrarias; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 336. *n.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *deciſ.* 247. *num* 12 *part.* 8. *deciſ.* 10.
33 *num.* 4. Et derogare expreſſe optandi conſuetudini, quamvis immemorabili in Beneficiis; Rota *part.* 8. *dec.* 10. *n.* 4. *& ſequent.* *& deciſ.* 138. *num.* 1. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 265.
34 *num.* 15. Obſervandum tertio, hanc Regulam reſervatoriam menſium comprehendere etiam Beneficia de Jurepatronatus Eccleſiaſtici, & ex privilegio; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 336. *num.* 1. *& dec.* 568. *n.* 1. *part.* 11. *dec.* 305.
35 *num.* 17. *part.* 15. *deciſ.* 30. *n.* 4. Quod procedit, etiamſi dictum fuerit, quod numquam ſub Apoſtolicis reſervationibas comprehendatur; Rota *part.* 4. *deciſ.* 568. *n.* 1. Et non obſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, cum propter decretum irritans contentum in Regula, tollatur omnis Titulus, & poſſeſſio, & quæcumque poſſent impedire reſervationem; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 336. *ſub num.* 3:
36 *& deciſ.* 598. *num.* 6. Obſervandum quarto, hanc Regulam comprehendere ſub reſervatione etiam Beneficia Religionis Hieroſolymitanæ; Rota *part.* 2. *deciſ.* 569. *num.* 1. *&* 2. *part.* 3. *deciſ.* 568. *n.* 5. *& dec.* 597. *num.* 1. *p.* 10. *deciſ.* 57. *num.* 32. Dicta enim Regula non comprehenditur ſub indultis Religionis Hieroſolymitanæ, & propterea illis derogat; Rota *p.* 3. *dec.* 568. *n.* 5. *p.* 10. *dec.* 57. *n.* 33.
37 Iſta enim Regula tamquam Lex generalis comprehendit per verba univerſalia etiam ea, quæ indigent ſpeciali mentione; Rota *p.* 9. *t.* 2. *dec.* 377. *n.* 3. *&* 4.
38 Hæc tamen nona Regula exceptuat expreſſe: Primo Beneficia ſpectantia ad collationem, præſentationem, electionem, & quamcumque aliam diſpoſitionem Cardinalium; Rota *part.* 3. *deciſ.* 635. *n.* 6. *p.* 4. *tom.* 3 *dec.* 531. *n.* 5. *& dec.* 588. *n.* 15. *part.* 5. *tom.* 2. *dec.* 440. *n.* 1. *deciſ.* 444. *n.* 9. *p.* 7. *deciſ.* 108. *n.* 2.
39 *part.* 8. *deciſ.* 10. *n.* 6. Adeo ut quoad Cardinales habeatur pro non emanata, & pro non ſcripta; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 472.
40 *n.* 72. *&* 73. Et procedit etiam quoad Beneficia Eccleſiarum, quarum Cardinales non ſunt Titulares; Rota *p.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 366. *n.* 19.
Et intelligitur etiam de Cardinalibus, qui ſint 41
inferiores Ordinarii Collatores; Rota *ibidem*
num. 20. Prædicta enim Regula excipiens Car- 42
dinales non ſolum intelligitur de illis, qui ſunt majores Collatores, ut Epiſcopi, verum etiam de iis, qui ſunt inferiores Collatores, ut Abbates, & ſimiles; Rota *p.* 3. *deciſ.* 635.
num. 5. Quamvis non intelligitur de Cardi- 43
nalibus Legatis, quia Papæ intentio eſt, ut ſolum Cardinales non patiantur detrimentum in ſua ordinaria collatione, qualis non eſt collatio Cardinalis Legati, qui habet collationem quaſi extraordinariam, & accidentalem, & ſuperinductam; Gloſſa *penult. in Clement. fin. de offic. ordinar.* alias enim Regula in Provinciis Papæ eſſet quaſi ſuperflua, cum fere in omnibus adſint Legati; Rota *p.* 3. *deciſ.* 635. *n.* 6. Nec intelligitur prædicta exce- 44
ptio de Capitulis Cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales præſunt, ipſa enim Capitula ex indultis conferendi Beneficia Eccleſiaſtica reſervata, vel affecta eiſdem Cardinalibus conceſſis, nullum jus prætendere valent, ut expreſſe declaravit, & ſtatuit Urban. VIII. 10. *Septemb.* 1626. Conſtit. incipient. *Accepto*; *Annotat. ad deciſ.* 530. *num.* 62. *& ſequ.* *p.* 4. *tom.* 3. *& dec.* 366. *num.* 6. *part.* 9. *tom.* 2.
Secundo exceptuat expreſſe Beneficia, & Per- 45
ſonas, quarum favore adſunt Concordata; Rota *p.* 9. *t.* 2. *dec.* 366. *n.* 9. Tertio ſpeciali- 46
ter exceptuat Beneficia vacantia in menſibus, in quibus adeſt alternativa cum Epiſcopo; Rota *p.* 11. *dec.* 108. *n.* 12. Quarto expreſſe 47
exceptuat vacationem Beneficiorum per reſignationem in dictis menſibus vacantium, dummodo reſignatio valida fuerit, & vere Jus competierit reſignanti; Rota *part.* 3. *dec.* 379.
num. 4. Quinto Regula hæc excipit, & non 48
comprehendit Beneficia unita; Rota *part.* 15.
deciſ. 101. *num.* 2, Nec comprehendit Benefi- 49
cia manualia; Rota *part.* 3. *deciſ.* 340. *n.* 4.
Et ſic non comprehendit Vicarias Tempora- 50
les, quia loquitur de Beneficiis; Rota *part.* 2.
deciſ. 704. *n.* v. *&* 2. Immo neque compre- 51
hendit Vicarias perpetuas ſtante Conſtitut. S. Pii V. *edita Kalend. Novemb.* 1567. quæ tribuit facultatem nominandi Rectoribus Eccleſiarum unitarum Vicarias perpetuas, etiamſi Vicariæ vacent in menſibus reſervatis; Rota
part. 2. *deciſ.* 704. *num.* 3. Nec comprehen- 52
dit Capellanias; Rota *part.* 15. *dec.* 327. *n.* 8. Et præſertim ſub hac Regula non cadunt Capellaniæ, quæ fundantur in Hiſpania ad cele-

brandas Miſſas, cum non ſint Tituli Benefi-
ciales; Rota *part.* 6. *deciſ.* 13. *n.* 8. Niſi pro-
betur fuiſſe erectas in Beneficia; Rota *ibid.*
53 *num.* 8. Sexto, dicta Regula non comprehen-
dit Beneficia de Jurepatronatus; Rota *part.* 10.
deciſ. 168. *n.* 44. Quare non procedit contra
eum, qui eſt in poſſeſſione præſentandi; Ro-
ta *part.* 4. *deciſ.* 588. *n.* 6. Et quamvis con-
cluſio non procedat, ubi clare conſtat Benefi-
cium eſſe de Jurepatronatus ex privilegio;
Rota *ibid. n.* 6. Attamen ad hunc effectum
requiritur, quod probationes ſint, vel per rem
judicatam, vel per confeſſionem partis, vel
ſaltem per inſtrumentum; Rota *ibid. n.* 7.
54 Ratione hujus nonæ Regulæ Epiſcopus, vel
alius Collator inferior, non amittit jus confe-
rendi Beneficium in ſuo menſe vacans, etiamſi
iſtud eodem menſe non contulerit, & ſic va-
catio ejus duraverit in menſem Apoſtolicum,
neque prohibetur idem Collator inferior ejuſ-
modi Beneficium conferre currente ipſomet
menſe Apoſtolico; Ratio eſt clara, quia ad
inducendam, vel non inducendam reſervatio-
nem Beneficii, attenditur ſolummodo initium
vacationis, non autem tempus, quo duravit,
atque continuata fuit vacatio Beneficii, juxta
Rotam *deciſ.* 774. *n.* 3. & 10. *l.* 3. *part.* 3.
diverſ, quam refert Gonzalez ad *Reg.* 8. *Can-*
55 *cellar. Gloſſ.* 11. *n.* 66. Adeoque non obſtante
hac Regula nona poteſt Ordinarius Collator
conferre, etiam in menſe Apoſtolico, Benefi-
cium, quod vacavit in menſe Ordinarii; ſeu
collationem protrahere etiam uſque ad alium
ſuum menſem Ordinarium; Tum quia Colla-
tor inferior habet ſex menſes ad conferendum;
cap. Nulla 2. *de conceſſion. Præbend.* & concor-
dant *c. Quia diverſitatem* 5. *eodem titul. c. Li-
cet* 3. *de ſupplenda negligentia Prælat.* & *Cle-
ment.* 1. *tit. eodem*, & Conſtit. S. Pii V. in-
cip. *In conferendis Beneficiis*. Sed hoc non ſub-
ſiſteret, ſi Beneficium in menſe Ordinarii va-
cans, amplius conferre non poſſet in menſe
Papæ ſequente; immo talis facultas conferen-
di foret propemodum inutilis, præſertim quan-
do ultima die, vel hora menſis per obitum
prioris poſſeſſoris inciperet vacatura Beneficii,
adeoque Beneficia vacantia in menſe Ordinarii
poſſunt conferri etiam in menſe Papæ ſequen-
te, vel etiam in alio ipſius Ordinarii poſt
elapſum menſem Papæ; ſic cum communi
Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 11. *a n.* 47.
uſque ad n. 78. & Garcias *part.* 5. *de Benefi-
ciis cap.* 1. *n.* 537.
56 Regula decima, ut de ſe clara, nulla in-
diget ſpeciali obſervatione. Regula undeci-
ma Cancellariæ generaliter, & indefinite com-
prehendit reſervationem omnium, & ſingulo-
rum Beneficiorum reſervatorum per Prædeceſ-
ſores Pontifices; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.*
566. *n.* 3. Hæc tamen non poteſt dici, quod 57
comprehendat etiam Parochiales, cum de iis
nulla ſpecifica mentio in dicta Regula fiat,
nec dicitur derogare Decretali *Bonifacii VIII.*
in cap. Si Apoſtolica 35. *de Præbend. in* 6. Ro-
ta *ibid. num.* 4. Prout dictum *caput Si Apoſto-
lica* non poteſt dici correctum per Extravag.
Pauli II. incip. *Ad Romani Pontificis providen-
tiam* 13. *de Præbend. inter communes;* Rota *ib.
num.* 1. & *ſeq.* Regula duodecima de ſe pa- 58
tet. Regula tertiadecima expreſſe derogat u-
nionibus effectum non ſortitis; Rota *part.* 4.
tom. 2. *deciſ.* 446. *n.* 27. *part.* 10. *deciſ.* 174.
n. 1. *part.* 11. *deciſ.* 305. *num.* 7. Hæc Regula
tribuitur Adriano VI. & Urbano VIII. Rota
part. 10. *deciſ.* 174. *n.* 1. *part.* 11. *dec.* 305 *n.* 7.
Facta fuit, ne per unionem diminueretur cul-
tus Divinus, & facultas conferendi; Rota
part. 4. *tom.* 3. *deciſ.* 614. *n.* 65. *part.* 9. *tom.* 1.
deciſ. 91. *num.* 19. Hæc regula comprehendit 59
uniones factas ex cauſa minus neceſſaria; Ro-
ta *part.* 10. *dec.* 174. *n.* 1. Et ſic comprehen- 60
dit unionem factam non pro neceſſitate Ec-
cleſiæ, ſed pro commodiori ſuſtentatione Be-
neficiatorum; Rota *part.* 11. *deciſ.* 53. *n.* 11.
Hic tamen nota ſolam neceſſitatem Eccleſiæ 61
non ſufficere, ſed etiam requiri, quod propter
tenuitatem reddituum non reperiantur, qui
velint Beneficia acceptare; Rota *part.* 11. *dec.*
52. *num.* 1. Hæc regula derogat etiam unio- 62
nibus non effectuatis, etiamſi in eis adeſſet
decretum illas ex tunc fuiſſe effectum ſortitas;
Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 446. *n.* 27. Quæ de-
rogatio non aderat in Regulis antiquis; Rota
ib. num. 28. & 29. Hæc tamen Regula plures 63
habet limitationes; Primo non habet locum
in unionibus, quæ effectum ſortitæ ſint; Ro-
ta *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 90. *n.* 7. *p.* 11. *dec.*
224. *n.* 5. *p.* 17. *deciſ.* 145. *n.* 12. Ad quem 64
effectum ſufficit unionem fuiſſe in parte effe-
ctuatam; Rota *p.* 4. *tom.* 2. *dec.* 394. *n.* 11.
part. 10. *deciſ.* 361. *n.* 4. Secundo excipiuntur 65
uniones factæ auctoritate Sacri Concilii Tri-
dentini; Rota *part.* 9. *deciſ.* 337. *n.* 4. Tertio 66
huic Regulæ non ſubjacet unio facta pro aug-
mento cultus Divini; Rota *part.* 6. *dec.* 7. *n.* 7.
Intellige tamen procedere, data valida, & 67
non revocata erectione; ſecus autem, quando
erectio Beneficiorum non fuit valida, utpote
quia erectio deficiat; Rota *ibidem*. Et ſic in-
telligi debet Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. nem-
pe.

pe quod loquatur de erectione valida, non
68 autem nulla, & invalida; Rota *ibid.* Quarto non comprehendit reſervationes factas ex cauſa dotis, vel augmenti dotis; Rota *part.* 6.
69 *dec.* 109. *n.* 14. *&* 20. Quinto ſub hac Regula non cadit unio, ſi ſit facta ex titulo oneroſo permutationis; Rota *part.* 6. *deciſ.* 30.
70 *n.* 12. Sexto non procedit, quando unus Ordo in totum ſupprimitur, & ejus Beneficia alteri uniuntur; Rota *part.* 17. *dec.* 99. *n.* 22. Regula quartadecima de ſe patet.

71 Regula quintadecima, alias quartadecima, licet non legatur inter Regulas Innoc. VIII. attamen a cæteris ab eo Pontificibus ad noſtra uſque tempora approbata, & inter Regulas ſemper inſerta reperitur; Rota *part.* 7.
72 *dec.* 250. *n.* 32. Revocat hæc Regula facultates conferendi Beneficia reſervata, ſeu affecta, Rota *part.* 7. *deciſ.* 250. *num.* 31. *&* 34. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285. *n.* 25. *& ſeq.* *part.* 16.
73 *deciſ.* 383. *num.* 8. Et revocat quæcumque indulta huic Regulæ contraria quibuſcumque Perſonis, quibuſcumque clauſulis, & de quibuſcumque Beneficiis conceſſa; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 285. *num.* 27. *part.* 16. *deciſ.* 383. *num.* 8. Quod procedit, etiamſi emanata fuerint motu proprio, & per viam Legis univer-
74 ſalis; Rota *part.* 16. *deciſ.* 343. *num.* 9. Et etiamſi contineant clauſulas ampliores prævalentes clauſulis cujuſcumque indulti; Rota *ib.* *n.* 10. Quare hæc Regula comprehendit etiam Capitula, Communitates, Collegia, & Univerſitates; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 285. *n.* 28. *&* 29. & comprehendit etiam optionem, & facultatem optandi; Rota *ib.* *n.* 25.
75 *&* 27. Immo revocat non ſolum privilegia activa eligentium, & Collectorum, ſed etiam paſſiva eligendorum, & providendorum, niſi quando jus paſſivum competit ex fundatione;
76 Rota *part.* 6. *dec.* 243. *num.* 12. Hæc Regula alias comprehendebat etiam Eminentiſ. Cardinales; hodie autem eos non comprehendit; Rota *part.* 3. *dec.* 375. *num. & deciſ.* 365. *ſub*
77 *num.* 4. Regula ſextadecima, decima ſeptima, & decima octava de ſe patent. Regula decima nona, quæ inſcribitur de viginti, ſeu de infirmis reſignantibus, annullat quamcumque reſignationem Beneficiorum factam ab infirmo, qui ex ea infirmitate decedat, vel etiam factam a ſano, qui intra viginti dies a die præſtiti conſenſus decedat; Rota *par.* 5. *tom.* 1. *dec.* 344. *n.* 2. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 253. *n.* 13. *part.* 10. *deciſ.* 184. *num.* 24. *&*
78 *deciſ.* 307. *num.* 12. Hæc Regula comprehendit tam infirmitates leves, quam graves; Rota *part.* 3. *deciſ.* 440. *num.* 3. Et ut intret hæc 79
Regula, ſufficit probare reſignantem obiiſſe infra 20. dies, quamvis ille tempore reſignationis fuerit ſanus; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 253. *num.* 13. ubi aſſerit ſic expreſſe declaraſſe Clem. VII. ſub illis verbis Regulæ de viginti, *Etiam vigore ſupplicationis, dum eſſet ſanus, ſignatæ.* Et hoc tempus viginti dierum 80
videtur computandum de momento in momentum, itaut dies reſignationis, ſeu conſenſus computetur in termino viginti dierum, & ſic valida erit reſignatio, qua quis v. g. reſignavit Beneficium die prima Maii hora quintadecima, ſi moriatur die vigeſima ejuſdem Maii hora ſextadecima, quia re vera interceſſiſſent viginti dies naturales, ſcilicet viginti quatuor horarum, & de momento in momentum completi: *arg. l. More Romano ff. de feriis, & cap. Conſuluit* 24. *de offic. Delegati.* Et ſic expreſſe tenent Gloſſa hujus Regulæ, Mandoſius *quæſt.* 18. *num.* 3. Joan. de Selva *tract. tom.* 15. *tract. de Beneficiis part.* 3. *c.* 46. *n.* 11. Azorius *part.* 2. *lib.* 7. *c.* 28. *quæſt.* 7. *& alii.* Regula vigeſima, vigeſima prima, vigeſima ſecunda, vigeſima tertia, vigeſima quarta, vigeſima quinta, de ſe patent.

Regula vigeſima ſexta, quæ apud antiquiores eſt 24. & apud alios 25. annullat reſignationes Beneficiorum factas ab eo, qui eſt promotus ad Prælaturam; Rota *part.* 3. *dec.* 328. 81
num. 1. Hæc tamen Regula ſolum habet locum in Beneficiis reſignandis poſt vacationem Prælaturæ, non autem in reſignatis ante ejus vacationem; Rota *ibidem.* Et ratio eſt, quia ille, qui reſignat poſtquam vacavit Prælatura, eſt magis certus de ſua promotione, cum illa dependeat a ſola voluntate Summi Pontificis; Ille autem, qui reſignat ante vacationem Prælaturæ, quam ſibi ſperat reſignari, non eſt ita certus, cum hæc dependeat a voluntate duorum, nempe ab ea reſignare debentis, & ab illa Summi Pontificis reſignationem admittere volentis; Rota *ib. num.* 2. Regula vigeſima ſeptima diſponit, quod non judicetur juxta formam applicationis, ſed juxta tenorem Litterarum; Rota *part.* 2. *dec.* 656. 82
83
ſub num. 5. Per hanc Regulam adimitur facultas ferendi judicium ante expeditionem Litterarum Apoſtolicarum ad effectum audientiæ, & diſputationis; Rota *part.* 16. *dec.* 184. 84
num. 6. *&* 7. Attamen ſolum procedit hæc diſpoſitio, ubi Litteræ ſint expeditæ, & diſcordent a ſupplicatione; Rota *part.* 2. *dec.* 465. *num.* 5. Non autem procedit, ubi incidenter tantum, & non eſſentialiter agitur de verifica-

catio-

cation e gratiæ; Rota *part.* 17. *dec.* 212. *n.* 11. Item non procedit in poſſeſſorio *Retinendæ*, licet ſecus ſit in alio poſſeſſorio, in quo requiritur titulus coloratus, ne detur vitioſus
85 regreſſus; Rota *part.* 2. *deciſ.* 392. *n.* 2. Regula vigeſima octava eſt de ſe clara. Regula vigeſima nona, quæ de ſubrogandis collitigantibus inſcribitur, diſponit, quod ſi duo ſuper Beneficio litigent, & alter moriatur, vel alio quovis modo recedat, ſuperſtes poſſit petere per ſubrogationem gratioſam ſubſtitui in Jure, vel ad Jus, & poſſeſſionem, quæ adverſariis competebant; Rota *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.*
86 226. *num.* 4. Hæc tamen Regula non habet locum ad favorem intruſi; Rota *part.* 1. *deciſ.* 306. *num.* 3. *&* 4. *part.* 3. *deciſ.* 336. *num.* 4.
87 Intruſus autem generatim loquendo dicitur ille, qui obtinet Beneficium Eccleſiaſticum ſine auctoritate illius, ad quem de Jure ſpectat collatio. Ita Abbas *in cap. Quia diverſitatem num.* 2. *de conceſſione Præbendæ;* Gomez,
88 Rebuff., & alii *communiter*. Unde non habetur pro intruſo is, qui abſque intimatione Executorialium poſſeſſionem apprehendit; nam licet poſſeſſio ſit attentata, tamen ad effectum ſubrogationis gratioſæ poſſeſſor non habetur pro intruſo; Rota *part.* 11. *deciſ.* 124. *n.* 23.
89 *& ſequent.* Et hæc Regula damnat ſolum intruſionem exiſtentem de tempore petitæ ſubrogationis, ita ut futura excludatur; Rota *ib. num.* 36. *&* 44. Et inducit ſolum obligationem juſtificandi cauſam de tempore ſignatæ ſupplicationis; *cap. Cum te* 7. *de Reſcriptis* ubi Felin. *num.* 18. Franc. *in c. Cum illis ſub num.* 8. *de Præbend. in* 6. Alex. *conſ.* 42. *n.* 8. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 443. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* non attento quid acciderit medio tempore inter ſupplicationem ſignatam, & Litterarum deſuper expeditionem; Rota *in Nuſcana Canonicatus* 11. *Martii* 1647. §. *quia Breve*, *&* §. *ſeq. coram bon. memor. Arguelles*, *& in puncto ſubrogationis deciſ.* 472. *n.* 4. *part.* 3. *diverſ.* ubi adducitur ratio, quia effectus ſubrogationis incipit a die datæ, & ſemper viget in perſona ſubrogata; Rota *part.* 22. *deciſ.* 124. *num.* 45. *& ſeq.*
90 Regula trigeſima, quæ de veroſimili notitia appellatur, annullat conceſſionem Beneficii per mortem Beneficiati obtenti, quando inter vacationem, & datam gratiæ, tantum temporis non interceſſerit, quo veroſimiliter Pontifex notitiam haberi potuerit vacationis;
91 Rota *part.* 17. *dec.* 74. *n.* 1. Hic tamen advertendum eſt, Regulam ſolum requirere tempus, quo notitia vacationis potuerit pervenire ad Papam, non autem requirere, quod re vera pervenerit; Rota *ibid.* Conſiderat enim Regula non quod eſt, ſed quod potuit eſſe; Rota *ibid.* Hinc ad excludendam Regulam præ- 92
dictam, ſufficit quod notitia etiam celeri expeditione, & maxima ſolicitudine venire potuerit; Rota *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 285. *n.* 2. Atque in hac materia ſtatur atteſtationi Curſorum an notitia deferri potuerit, necne; Rota *part.* 17. *dec.* 74. *n.* 5. Regula trigeſima pri- 93
ma adimit omnem Juriſdictionem Executori quo ad omnia acta, Litteris non expeditis; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 553. *n.* 9. Ita ut 94
ante Litterarum Apoſtolicarum expeditionem, nulla Juriſdictio data cenſeatur; Rota *part.* 17. *deciſ.* 205. *n.* 30. *& ſeq.* Hæc tamen Regula 95
non habet locum, ubi fuerint expeditæ Litteræ gratiæ principalis; Rota *part.* 2. *dec.* 81. *num.* 5. Regula trigeſima ſecunda diſponit, 96
quod in collatione Beneficiorum Familiarium Cardinalium reſervatorum per Regulam quartam, per Cardinalem Patronum præſtari debeat conſenſus; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *num.* 24. *part.* 6. *deciſ.* 53. *num.* 12. *part.* 17. *deciſ.* 303. *n.* 26. Intellige tamen ſolum proce- 97
dere, quando Cardinalis Patronus eſt præſens in Curia; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *n.* 24. *part.* 6. *dec.* 53. *n.* 12. Quare hoc privilegium 98
neque opitulatur Cardinali Patrono abſenti a Curia, licet reſideat in ſuo Epiſcopatu; Rota *part.* 6. *dec.* 53. *n.* 13. Dum nec etiam gaudet 99
hoc privilegio Legatus Sedis Apoſtolicæ; Rota *ibid. n.* 14. Nec huic Regulæ eſt deroga- 100
tum per ſequentem Regulam trigeſimam tertiam; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 654. *num.* 24. *part.* 17. *deciſ.* 303. *num.* 27. Regula trigeſima 101
tertia diſponit, quod Beneficia vacantia per obitum Familiarium Cardinalium conferantur per Cardinalem Ordinarium Collatorem, non autem per Cardinalem Patronum; Rota *p.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *n.* 2. *part.* 6. *dec.* 53. *num.* 8. *part.* 17. *deciſ.* 303. *ſub n.* 26. Hoc tamen ſo- 102
lum procedit, quando Cardinalis Ordinarius Collator habet Indultum conferendi talia Beneficia; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *n.* 25. *& ſep. part.* 6. *dec.* 53. *num.* 8. Secus ubi Cardinalis Collator Indultum non habeat; Rota *dict. part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 654. *num.* 20. *&* 26. *& part.* 6. *deciſ.* 53. *n.* 11. Ubi enim non ad- 103
eſt tale Indultum, hæc Beneficia per Regulam quartam, & ex Conſtitutione moderatoria Indultorum Gregorii XIV. & Pauli V. reſervantur Summo Pontifici, non obſtante, quod collatio ſpectet ad Cardinalem; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 754. *num.* 8. *& ſeq. & num.* 63.

& ſe-

104 & *ſequent.* Quare hæc Regula Indulto ſolum inſervit, & famulatur, & operatur tantum, quando Cardinalis Ordinarius Collator habet Indultum; ſecus e contra; Rota *part.* 4. *tom.*
105 2. *deciſ.* 654. *n.* 25. & *ſequent.* Et ſane Regula ipſa expreſſe loquitur, ubi Cardinalis Collator habet Indultum, & diſponit, quod in concurſu Cardinalis Patroni præferatur Cardinalis Ordinarius Collator habens indultum:
106 Rota *part.* 6. *deciſ.* 53. *num.* 10. Hæc Regula trigeſima tertia non aderat de tempore Sixti IV. & Innocentii VIII. Rota *part.* 4. *tom.* 3.
107 *dec.* 654. *num.* 47. & 52. Et fuit inducta ad tollendas lites, quæ ex præcedenti Regula oriri poſſent inter Cardinalem Ordinarium Collatorem, & Cardinalem Patronum ſuper proviſione Beneficiorum vacantium per obitum Familiaris Cardinalis; Rota *part.* 17. *dec.* 303. *ſub num.* 26. & *dec.* 654. *num.* 21. & *ſequent.*
108 Nec tamen hæc regula tollit reſervationem Regulæ quartæ, neque in hac Regula ulla mentio fit de dicta Regula quarta; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 954. *n.* 20. & 22. Regula trigeſima quarta de ſe eſt clara.

109 Regula trigeſima quinta de annali poſſeſſore diſponit, quod impetrans Beneficium Eccleſiaſticum ab alio pacifice poſſeſſum, quod certo modo de Jure vacare, & injuſte ab alio poſſideri prætenditur, exprimere debeat qualitates poſſeſſoris, & nullitates poſſeſſionis, & intra ſex menſes poſſeſſorem in judicium vocare debeat, & infra annum ſententiam obtinere, alias gratia impetrata corruit; Rota *part.* 12. *dec.* 152. *n.* 56. & 57. *p.* 13. *deciſ.* 402. *num.* 1. & 2. *part.* 15. *deciſ.* 51. *num.* 8.
110 & *deciſ.* 329. *num.* 2. Regula hæc introducta fuit in odium impetrantium aliena Beneficia, & in favorem poſſidentis; Rota *part.* 15. *dec.* 51. *num.* 11. & *dec.* 329. *num.* 13. *part.* 17. *dec.* 345. *n.* 7. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 148. *num.* 14. & *ſeqq.* Hinc hæc Regula ad excludendum impetrantem non attendit poſſeſſorem, neque requirit Titulum, ſed ſolum meram detectionem facti, dummodo tamen ſit actualis, bona, & pacifica; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *dec.* 599. *num.* 42. *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 289. *num.* 28. *part.* 13. *deciſ.* 402. *num.* 13. & *ſeqq.*
111 Tuetur enim poſſeſſorem etiam ſine titulo; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 289. *num.* 28. *part.*
112 13. *dec.* 402. *num.* 13. Ipſa enim Regula non conſiderat Perſonam, ſed ſolum factum impe-
113 trantis; Rota *part.* 13. *dec.* 402. *n.* 16. Unde ſufficit oſtendere proviſionem Beneficii ante annum, ut dicatur de poſſeſſione conſtare; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 289. *num.* 32. *part.* 17. *dec.* 205. *num.* 22. Quæ poſſeſſio non excluditur per Decretum irritans; Rota *part.* 15. *dec.* 114
329. *num.* 10.

Nec interrumpitur per monitorium præſentatum poſſeſſori; Rota *part.* 29. *tom.* 2. *deciſ.* 115
663. *n.* 10. & *ſeqq.* Regula trigeſima ſexta appellata de triennali poſſeſſore defendit quemcumque poſſeſſorem Beneficii ex quovis titulo poſſeſſi, ſi per triennium in ejuſdem poſſeſſione pacifice permanſerit, ita ut non poſſit a quocumque alio moleſtari; Rota *part.* 19. *tom.* 2. 116
dec. 423. *n.* 17. & 41. Unde obſervandum eſt primo hanc Regulam procedere, tam in collatione facta a Papa, quam ab Ordinario; Rota 117
part. 117. *dec.* 298. *n.* 22. Obſervandum ſecundo hanc Regulam ſuffragari triennali poſſeſſori adverſus quaſcumque moleſtias, tam in poſſeſſorio, quam in petitorio illatas; Rota *part.* 3. 118
dec. 783. *n.* 4. *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 2. *part.* 14. *deciſ.* 518. *n.* 15. Obſervandum tertio hanc Regulam defendere poſſeſſorem triennalem, etiam contra proviſum Apoſtolicum; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 423. *n.* 21. Obſervandum quarto hanc Regulam de triennali juvare etiam contra petentem executionem Brevis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 8. Obſervandum quinto hanc Regulam impedire litis ingreſſum contra poſſeſſorem, etiam titulo optionis nullæ; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 608. *n.* 16. Optans enim ſe tueri poteſt per hanc Regulam in poſſeſſione Beneficii per optionem obtenti; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *dec.* 663. *n.* 9. Quæ quidem Regula non interrumpitur per monitorium non præſentatum poſſeſſori; Rota *ibid.* *n.* 10. & *ſeqq.* Advertendum tamen eſt primo ab hac Regula excipi poſſeſſorem, qui in Beneficio per Simoniam ingreſſus eſt; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *n.* 6. *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 423. *n.* 19. Advertendum ſecundo ab hac Regula excipi reſervationes in corpore Juris clauſas; Rota *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 164. *n.* 2. & 7. *part.* 17. *dec.* 345. *n.* 12. *part.* 12. *tom.* 2. *deciſ.* 423. *n.* 19. Advertendum tertio hanc ipſam triennalem poſſeſſionem debere eſſe pacificam, alias non ſuffragari; Rota *part.* 3. *deciſ.* 783. *n.* 4. *part.* 9. *tom.* 1. *dec.* 264. *num.* 4. *part.* 11. *deciſ.* 255. *n.* 1. Ita ut ad eam excludendam ſufficiant etiam controverſiæ extrajudiciales; Rota *part.* 15. *deciſ.* 51. *num.* 27. Et ſi ante triennium fuit mota lis Juris, vel facti ſuper re poſſeſſa in judicio, vel extra; Rota *part.* 12. *dec.* 64. *n.* 9. Hinc monitorium executum contra poſſeſſorem interrumpit effectum Regulæ de triennali; Rota *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 663.

126 663. *n.* 10. Advertendum quarto ad effectum, ut habeat locum hæc Regula de triennali, præter pacificam triennalem poſſeſſionem, requiri ſaltem Titulum coloratum; Rota *part.* 4. *tom.* 3. *deciſ.* 599. *n.* 36. *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 551. *n.* 16. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 264. *num.* 4. *part.* 11. *deciſ.* 178. *n.* 11. & 12. Hinc Regula non ſuffragatur, ubi ceſſet Titulus, vel Titulus ſit diſcoloratus; Rota *part.* 4. *tom. dec.* 599. *n.* 37. *part.* 17. *dec.* 298. *num.* 23. *p.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 204. *num.* 11. & *ſeqq.* Prout etiam non ſuffragatur ſtante nullitate, & invaliditate Tituli exhibiti; Rota *part.* 18. *tom.* 1. *dec.* 232. *num.* 9. ☞ Hinc, qui Beneficium mala fide, poſſidet, juvari non poſſe Regula de triennali poſſeſſione, quæ præſcriptio quædam eſt, mordicus tenent contra Navarrum *lib.* 3. *conſ.* 30. *de præd.* & *lib.* 1. *conſ.* 8. *n.* 2. *de renunc. ad* 2. Sà *verb. Beneficium n.* 14. & *in editione Romana expurgata n.* 16. & alios non paucos, Stephanus Baunius *in praxi Benef. diſp.* 11. *qu.* 5. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 3. *tract.* 3. *c.* 18. *n.* 260. & Layman *in Theolog. mor. lib.* 3. *tr.* 1. *c.* 8. *num.* 16. ubi ſic concludit dicens: *Quod porro* Navarr. ait *in cit. conſil.* 8. & Sà *cit. num.* 14. Triennio poſſidens Beneficium pacifice, etiamſi mala fide, fit ejus Dominus: *non intelligo, quomodo defendi poſſit, cum certum ſit ad acquirendum jus titulo præſcriptionis, bonam fidem requiri, ſaltem in conſcientiæ foro, de quo ipſe* Navarr. & Sà loquuntur. ☜

127 . Reliquæ Cancellariæ Regulæ ſatis de ſe patent, & qui circa ipſas, & alias particulares Auctorum Gloſſ. ſcire deſiderat, de facili comperiet apud Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancellariæ*, Joan. a Cokier. *in Regulas Cancellariæ Apoſtolicæ*, Ludovicum Gomezium *in Judiciales Cancellariæ*, & apud Garciam, Lother. & alios. Hic autem adduxiſſe ſufficiat præcipuas obſervationes, & notationes a Sacra Romana Rota congeſtas, & ad promptius omnium commodum noviſſime a vere ſapientiſſimis Athenæis Mediolanenſibus in compendium redactas.

Additiones ex aliena manu.

De ſingulis Cancellariæ Regulis diſſerere, eaque ſupplere, quæ ab Auctore omiſſa ſunt, longum eſſet, immo, ſi dicendum quod res eſt, inutile poſtquam clariſs. Riganti Commentarios ad eas edidit, numeris omnibus abſolutos. Pauca tantummodo afferemus, quæ ipſas Regulas Cancellariæ in genere concernunt.

De origine Regularum Cancellariæ plene agit Riganti *in Commentar. ad Proœmium ipſar. n.* 4. & *plur. ſequent.* 128

Habent Regulæ Cancellariæ vim Legis. Quinimo ſub nomine *juris communis* eas venire dixit Rota *in Tiraſonen. Capellaniæ* 9. *Decembris* 1743. *coram Illuſtriſſimo Molin.* 129

Rubricas vero ipſarum vim Legis non habere, nec ſumi ab iis poſſe argumentum pro declarando nigro, firmant Rigant. *in comment. ad Rubric. Regul.* 1. §. 1. *num.* 67. ex ſolida ea ratione, quod Rubricæ non a Conditoribus, ſed ab Impreſſoribus, vel ſimilibus fieri conſueverunt. 130

Eæ expirant morte Pontificis, ſed a Succeſſore innovantur. Atque hinc factum eſt, ut 131
quæ Beneficia vacant Sede Pontificia vacante, 132
ea non ſubjaceant, ut in ſuperiori additione dictum eſt, *Regulis Cancellariæ;* idque in favorem non ſolum Collatorum, ſed & Patronorum Eccleſiaſticorum; Nogueir. *quæſt. ſingular. diſput.* 4. *quæſt.* 12. *per tot.* At nota, non 133
ceſſare per mortem Pontificis Regulas illas Cancellariæ, ſuper quibus emanatæ fuerint Pontificiæ Conſtitutiones; Pariſ. *conſil.* 49. *num.* 8. *l.* 4. Rocc. *ſelect. jur. diſp. c.* 80. *n.* 16. Alter Pariſ. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 2. *n.* 31. Rota *cor. Puteo deciſ.* 92. *n.* 3. *lib.* 2.

Ligant Regulæ Cancellariæ a craſtina die 134
poſt aſſumptionem ad Pontificatum, *licet nondum publicatæ;* idque quia *in* earum proœmio ſub Urbano VIII. expreſſe ſanciri cœpit; *Ex tunc licet nondum publicatas &c. obſervari voluit*. Ex quo ſequitur, quod Beneficium 135
vacans ea die Regulis Cancellariæ obnoxium remaneat.

De locis, in quibus vim habent Regulæ Cancellariæ, fuſe diſſerit Rigant. *in comment. ad Proœm. ipſar. a n.* 52. Confer etiam Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprudentia Canon. verb. Regulæ Cancellariæ ſect.* 1. *per tot.* 136

Regulis Cancellariæ tametſi non ſubjaceant Beneficia Juriſpatronatus Laicalis, ſubjacent tamen Beneficia Juriſpatronatus Eccleſiaſtici; Rota *in Barchinon. Beneficii* 13. *Junii* 1721. *cor. bon. mem. Cerr.* & *in Tarraconen. Beneficii* 8. *Martii* 1713. *coram clar. mem. Corio.* 137

De Cardinalibus quæri ſolet, an comprehendantur ſub Regulis Cancellariæ; Adiſis Rigant. *in Comment. ad Regul.* 70. *a num.* 1. *ad plur. ſequent.* 138

Quod attinet ad interpretationem Regularum Cancellariæ, eæ, ut interpretari ſolent aliæ Leges, interpretandæ ſunt ex ipſarum origine, ex verbis quibus conceptæ ſunt, tum ex 139

ex rationibus quibus innituntur; niſi uſus, & conſuetudo ipſas declaraverit, ut ſervavit Rota *cor. Molin. deciſ. 777. per tot.*

140 Peculiare vero eſt, quod Regulæ Cancellariæ ſuapte natura ſunt ſtricti juris; eaque propter nec ex identitate, nec ex ipſa majoritate rationis extenduntur de caſu ad caſum; Rota *cor. Puteo dec. 246. n. 1. lib. 1. & in Monaſterien. Canonicatus 5. Jun. 1716. §. Sed Domini, cor. bon. mem. Gamach.*

141 Derogari poteſt Regulis Cancellariæ. At Regula 71. diſpoſuit, quod ipſis citra ſpecialem mentionem per quaſcumque clauſulas non cenſeatur derogatum.

142 Ordinariis, cæteriſque Collatoribus fas haud eſt peculiaribus pactionibus formam & efficaciam Regularum Cancellariæ immutare, & juribus S. Sedis ejuſque Datariæ officere per menſium confuſionem, & promiſcuam inferiorum Collatorum admiſſionem ad jus conferendi in menſibus reſervatis; Rota *in Salamantina Beneficii 21. Novembris 1746. cor. Illuſtriſs. Molino.*

143 Centenaria an & quando vim habere poſſit contra Regulas Cancellariæ, vide apud Rot. *in Tridentina Archipresbyteratus 3. Decembris 1723. & 26. Junii 1724. cor. bon. mem. Gamach. in Urbevetana Parochialis 13. Martii 1733. cor. clar. mem. Aldrovand. in Urbanien. Beneficii 2. Julii 1736. cor. bon. mem. de Vais, & in Cæſarauguſtana Beneficii ſuper Compulſoria 28. Junii 1745. cor. Illuſtriſſimo Molino.*

ARTICULUS XI.

Beneficia quo ad Concordata.

1 PEr Concordata hic intelliguntur illa, quæ potiſſimum ſuper proviſione Beneficiorum Eccleſiaſticorum in ditionibus variorum Supremorum Principum vacantium, inter Sedem Apoſtolicam ex una, & ipſos ſupremos Principes ex altera, partibus, pro firmiori unione, & pace, & tranquillitate ſervanda, hinc inde concluſa, approbata, & acceptata fuerunt. Et hujuſmodi concordata potiſſimum fuerunt inita ad tollendas lites, & controverſias nonnumquam oriri ſolitas, ex eo quod Papa jure præventionis (ſcilicet per gratias expectativas,) vel etiam jure concurſus uni, & Collator Ordinarius proviſionis Apoſtolicæ ignarus alteri idem Beneficium Eccleſiaſticum contuliſſet; ſicque inter ipſoſmet Proviſos, vel etiam ipſorum Familias variæ contentiones, & diſcordiæ ſubortæ fuiſſent; *Addit. ad dec. 2, n. 229. cum ſequent. part. 3.* Rotæ Romanæ.
Hic autem, ne nimis in longum trahatur di- 2
ſcurſus, adducendo ſingillatim ſpecialia uniuſcujuſque nationis Concordata, ſufficiet adducere pro omnium notitia Concordata nationis Germanicæ, ex quorum dilucidatione poterit de facili ſervatis ſervandis, & cæteris paribus deveniri ad cognitionem, & intelligentiam
pro praxi etiam omnium aliorum. Inter Pa- 3
pam Nicolaum V. igitur ex una parte, & Imperatorem Fridericum III. & Principes Germaniæ Eccleſiaſticos, ac Sæculares ex altera *anno* 1447. *Kalendis Aprilis* fuerunt inita Concordata tenoris ſequentis Pontificiæ Conſtitutionis.

NICOLAUS EPISCOPUS &c.

„ AD ſacram Petri Sedem Divina diſpoſitione 4
ſublimati ſingulis, quæ pro univerſalis Eccleſiæ unione, ac pace, & tranquillitate profutura fore conſpicimus, Apoſtolicæ Providentiæ ſolicitudine libenter intendimus. Et ad felicem illorum perſecutionem, & conſummationem opem, & operam impendimus efficaces.

„ §. 1. Nuper ſiquidem Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Federicus Romanorum Rex illuſtris, & nonnulli alii Dilecti Filii, Eccleſiaſtici, & Sæculares Principes inclitæ Nationis Germanicæ ex una, ac Dilectus Filius noſter, Joannes S. Angeli Diaconus Card. in partibus illis Apoſtolicæ Sedis de Latere Legatus, per Nos ad dictas partes miſſus, ſufficienti deſuper a Nobis, & Sede Apoſtolica auctoritate ſuffultus, ex altera partibus, Romanæ Eccleſiæ, & dictæ Nationis hominibus pro ipſius Eccleſiæ unione, pace, & tranquillitate inter Eccleſiam & Nationem prædictam, perpetuo ſolidandis, & conſervandis, diverſa rationabilia, & utilia ordinationes, & ſtatuta, a partibus ipſis hinc inde approbata, laudata, concluſa, acceptata, & concordata, fecerunt, & ediderunt; Nobiſque humiliter ſupplicari fecerunt, ut illis pro firmiori eorum ſubſiſtentia robur Apoſtolicæ firmitatis adjicere, nec non auctoritatem potiorem, & Decretum interponere dignaremur.

„ §. 2. Nos itaque, qui ſtatuta, ordinationes, & concordata prædicta, per nonnullos ex Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus; magnarum maturitatis, auctoritatis, & litteraturæ viros dili-

„ gen-

„ ſuper examinari, & diſcuti fecimus; eaſque
„ rationabilia, & ſalubria, tam Eccleſiæ,
„ quam Nationi præfatæ fore comperimus, de
„ dictorum, & aliorum Venerabilium Fra-
„ trum noſtrorum præfatæ Eccleſiæ Cardina-
„ lium, conſilio, & aſſenſu, Apoſtolica au-
„ ctoritate, & ex certa ſcientia approbamus,
„ ratificamus, laudamus, & acceptamus, &
„ præſentis ſcripti patrocinio communimus,
„ juxta modum, & formam ſubſequentes.
„ Placet nobis ſuper proviſione Eccleſiarum,
„ & Beneficiorum Eccleſiaſticorum quorum-
„ cumque proviſionibus, juris ſcripti reſerva-
„ tionibus, & *Execrabilis*, ac *Ad regimen* Con-
„ ſtitutionibus modificatis, ut ſequitur. Ad
„ regimen Eccleſiæ generalis quamquam im-
„ meriti, ſuperna diſpoſitione vocati, gerimus
„ in noſtris deſideriis, ut debemus, quod per
„ noſtræ diligentiæ ſtudium, ad quarumlibet
„ Eccleſiarum, & Monaſteriorum regimina,
„ & alia Beneficia Eccleſiaſtica, juxta divi-
„ num beneplacitum, & noſtræ intentionis ef-
„ fectum Viri aſſumantur idonei, qui præſint,
„ & proſint committendis eis Eccleſiis, Mona-
„ ſteriis, & Beneficiis prælibatis. Præmiſſorum
„ itaque conſideratione inducti, & ſuadentibus
„ Nobis aliis rationabilibus cauſſis, nonnullo-
„ rum Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum
„ Pontificum veſtigiis inhærentes, omnes Pa-
„ triarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopa-
„ les Eccleſias, & etiam Monaſteria, Priora-
„ tus, Dignitates, Perſonatus, & Officia,
„ nec non Canonicatus, Præbendas, & Eccle-
„ ſias, cæteraque Beneficia Eccleſiaſtica cum
„ cura, vel ſine cura Sæcularia, & Regularia
„ quæcumque, & qualiacumque fuerint, et-
„ iamſi ad illa Perſonæ conſueverint, ſeu de-
„ buerint, per electionem, ſeu quemvis alium
„ modum aſſumi, nunc apud Sedem Apoſtoli-
„ cam quocumque modo vacantia, & in po-
„ ſterum vacatura, nec non per depoſitionem,
„ vel privationem, ſeu tranſlationem per Nos,
„ ſeu auctoritate noſtra factas, & in antea fa-
„ ciendas ubilibet: nec non ad quæ aliqui in
„ concordia, vel diſcordia electi, ſive poſtu-
„ lati fuerint, quorum electio caſſata, ſeu po-
„ ſtulatio repulſa, vel per eos facta renuncia-
„ tio, admiſſa auctoritate noſtra extiterit, ſeu
„ quorum electorum, vel poſtulatorum, &
„ in antea eligendorum, ſeu poſtulandorum
„ electionem caſſari, ſeu poſtulationem repel-
„ li, aut renunciationem admitti per Nos,
„ aut auctoritate noſtra continget apud Sedem
„ prædictam, vel alibi, ubicumque, & etiam
„ per obitum Cardinalium ejuſdem Eccleſiæ
„ Romanæ, ac Officialium dictæ Sedis, quam-
„ diu Officia actualiter tenebunt, videlicet Vi-
„ cecancellarii, Camerarii, ſeptem Notario-
„ rum, Auditoris Litterarum contradictarum,
„ & Apoſtolici Palatii cauſarum, Auditorum,
„ Correctorum, centum & unius Scriptorum
„ Litterarum Apoſtolicarum, & viginti qua-
„ tuor Pœnitentiariæ præfatæ Sedis, & vigin-
„ ti quinque Abbreviatorum, nec non Viro-
„ rum Commenſalium noſtrorum, & aliorum
„ viginti quatuor Cappellanorum Sedis ejuſdem
„ in epitaphio deſcriptorum (& etiam quo-
„ rumcumque Legatorum, ſeu Collectorum,
„ ac in terris Romanæ Eccleſiæ Rectorum,
„ ac Theſaurariorum deputatorum, ſeu miſſo-
„ rum hactenus, vel deputandorum, aut mit-
„ tendorum in poſterum, nunc vacantia, &
„ in antea vacatura, ubicumque dictos Lega-
„ tos, vel Collectores, ſeu Rectores, & The-
„ ſaurarios, antequam ad Romanam Curiam
„ redierint, ſeu venerint, rebus eximi conti-
„ gerit ab humanis, necnon quorumlibet pro
„ quibuſcumque negotiis ad Romanam Curiam
„ venientium, ſeu etiam recedentium ab ea-
„ dem, ſi in locis a dicta Curia ultra duas
„ Dietas legales non diſtantibus jam forſan
„ obierint, vel eos in antea ab hac luce tran-
„ ſire contigerit; Et etiam ſimili modo quo-
„ rumcumque Curialium peregrinationis, in-
„ firmitatis, ſeu recreationis, vel alia qua-
„ cumque cauſa ad quævis loca recedentium,
„ ſi eos antequam ad dictam Curiam redie-
„ rint, in locis ultra duas Dietas ab eadem
„ Curia, ut præmittitur, non remotis (dum-
„ modo eorum proprium domicilium non exi-
„ ſtat ibidem) jam forſan deceſſerint, vel in
„ poſterum eos contigerit de medio ſubmove-
„ ri, etiam nunc per obitum hujuſmodi va-
„ cantia, vel in poſterum vacatura; Rurſus
„ Monaſteria, Prioratus, Dignitates, Perſo-
„ natus, Decanatus, Adminiſtrationes, Offi-
„ cia, Canonicatus, Præbendas, & Eccleſias,
„ cæteraque Beneficia Eccleſiaſtica Sæcularia,
„ & Regularia cum Cura, vel ſine Cura quæ-
„ cumque, & qualiacumque fuerint, etiamſi
„ ad illa Perſonæ conſueverint, ſeu debuerint
„ per electionem, ſeu quemvis alium modum
„ aſſumi, quæ promoti per Nos, ſeu aucto-
„ ritate noſtra ad Patriarchalium, Archiepiſ-
„ copalium, & Epiſcopalium Eccleſiarum,
„ nec non Monaſteriorum regimina obtinebant
„ tempore promotionum de ipſis factarum,
„ nunc quocumque modo vacantia aut in po-
„ ſterum vacatura: nec non etiam per aſſecu-
„ tionem pacificam quorumcumque Priora-
„ tuum,

„ tuum, Perſonatuum, Officiorum, Canoni-
„ catuum, Præbendarum, Eccleſiarum, aut
„ Beneficiorum aliorum, per Nos, ſeu aucto-
„ ritate noſtrarum Litterarum immediate col-
„ latorum, ſeu conferendorum in poſterum,
„ præterquam ſi virtute gratiæ expectativæ aſ-
„ ſecutio fiet, nunc vacantia, & in antea va-
„ catura, plena ſuper præmiſſis omnibus &
„ ſingulis cum Fratribus noſtris collatione præ-
„ habita, & matura deliberatione ſecuta, or-
„ dinationi, diſpoſitioni, ac proviſioni noſtræ,
„ de ipſorum Fratrum conſilio, auctoritate
„ Apoſtolica reſervamus. Decernentes ex nunc
„ irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis,
„ & quolibet eorum, per quoſcumque, qua-
„ vis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter con-
„ tigerit attentari.

„ §. 3. *Item placet Nobis*, quod in Metro-
„ politanis, & Cathedralibus etiam immedia-
„ te non ſubjectis Eccleſiis, & Monaſteriis
„ immediate ſubjectis Sedi Apoſtolicæ, fiant
„ electiones Canonicæ, quæ ad dictam Sedem
„ deferantur, quas etiam ad tempus Conſtit.
„ fel. rec. Nicolai Papæ III. quæ incipit,
„ *Cupientes*, expectabimus; & elapſo dicto
„ tempore, ſi non præſentatæ, vel ſi præ-
„ ſentatæ, minus Canonicæ fuerint, pro-
„ videbimus, & ſi Canonicæ fuerint, eas
„ confirmabimus, niſi ex rationabili, &
„ evidenti cauſſa de dictorum Fratrum con-
„ ſilio, de digniori, & utiliori Perſona du-
„ xerimus providendum, proviſo quod confir-
„ mati prædicti, & per eos proviſi, Metro-
„ politanis ſuis, & aliis præſtent debita jura-
„ menta, & alia, ad quæ de jure tenentur.
„ Et in Monaſteriis dictæ Sedi immediate non
„ ſubjectis, & aliis Regularibus Beneficiis, ſu-
„ per quibus pro confirmatione, vel proviſio-
„ ne ad dictam Sedem non conſuevit haberi
„ recurſus, electi, ſeu illi, quibus providen-
„ dum eſt pro confirmatione, & proviſione
„ hujuſmodi ad Curiam Romanam venire non
„ tenebuntur, ipſaque Regularia Beneficia ſub
„ expectativis gratiis non cadant; ubi autem
„ pro Monaſteriis ad dictam Curiam venire,
„ ſeu mittere conſueverint, non aliter confir-
„ mabimus, vel providebimus, quam ſuperius
„ de Cathedralibus Eccleſiis eſt expreſſum; Et
„ de Monaſteriis Monialium non diſponemus,
„ niſi ſint exempta, & tunc per commiſſio-
„ nem ad partes. De cæteris vero Dignitati-
„ bus, & Beneficiis quibuſcumque Sæculari-
„ bus, & Regularibus vacaturis, ultra reſer-
„ vationes prædictas (majoribus Dignitatibus
„ poſt Pontificales in Cathedralibus, & prin-
„ cipalibus in Collegiatis Eccleſiis exceptis)
„ de quibus jure ordinario providetur, per il-
„ los inferiores, ad quos alias pertinet.

„ §. 4. Placet etiam Nobis, quod per quam-
„ cumque aliam reſervationem, gratiam expe-
„ ctativam, aut quamvis aliam diſpoſitionem,
„ ſub quacumque verborum forma per Nos,
„ vel auctoritate noſtra factam, vel facien-
„ dam, non impediemus Nos, quo minus de
„ illis, cum vacabunt de Februarii, Aprilis,
„ Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris men-
„ ſibus, libere diſponatur per illos, ad quos
„ eorum collatio, proviſio, præſentatio, ele-
„ ctio, ſeu quævis alia diſpoſitio pertinebat,
„ reſervatione, aliave quavis diſpoſitione au-
„ ctoritate noſtra factis, vel faciendis, non
„ obſtantibus quibuſcumque. Quoties vero ali-
„ quo vacante Beneficio in Januarii, Martii,
„ Maii, Julii, Septembris, & Novembris
„ menſibus ſpecialiter diſpoſitioni dictæ Sedis
„ reſervatis, non apparuerit intra tres menſes
„ a die notæ vacationis in loco Beneficii,
„ quod alicui de illo Apoſtolica auctoritate
„ proviſum fuerit, ex tunc, & non antea Or-
„ dinarius, vel alius, ad quem illius diſpoſi-
„ tio pertinebit, de illo libere diſponere po-
„ terit. Et ad finem, ut hæc ordinatio col-
„ lationum Beneficiorum non reſervatorum per
„ alternos menſes poſſit per dictam nationem
„ publicari, & omnes, qui ea gaudere volue-
„ rint, tempus congruum habeant eam acce-
„ ptandi, tunc quoad dictam Sedem a Kalen-
„ dis Junii proxime futuris ipſa currere inci-
„ piet, & durabit deinceps, niſi in futuro
„ Concilio de conſenſu dictæ Nationis aliter
„ fuerit ordinatum.

„ §. 5. Placet ſimiliter Nobis, quod, circa
„ proviſionem dictæ Sedis ordinandam, modus
„ Annatarum hoc modo currat Eccleſiis Ca-
„ thedralibus omnibus, & Monaſteriis Viro-
„ rum dumtaxat vacantibus, & vacaturis,
„ ſolvantur de fructibus primi anni a die va-
„ cationis ſummæ pecuniarum in libris Cam.
„ Apoſt. taxatæ, quæ communia ſervitia nun-
„ cupantur, & ſi quæ exceſſive taxatæ ſint,
„ retaxentur, & quod provideatur ſpecialiter
„ in gravatis Regionibus ſecundum qualitatem
„ rerum, temporum, & Regionum, ne ni-
„ mium prægraventur, ad quod petentibus
„ dabimus Commiſſarios in partibus, qui di-
„ ligenter inquirant, & retaxent. Taxæ au-
„ tem prædictæ pro media parte infra annum
„ a die habitæ poſſeſſionis pacificæ totius,
„ vel majoris partis ſolvantur, & pro alia
„ media parte infra annum ſequentem. Et ſi

„ in-

„ infra annum bis, vel pluries vacaverint, ſemel tantum ſolvantur, nec debitum hujuſmodi in ſucceſſorem in Eccleſia, vel Monaſterio tranſeat. De cæteris vero Dignitatibus, Perſonatibus, Officiis, & Beneficiis Sæcularibus, ac Regularibus quibuſcumque, quæ auctoritate dictæ Sedis conferentur, vel de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum expectativarum, aut cauſa permutationis) ſolvantur annatæ, ſeu medii fructus juxta taxam ſolitam a tempore poſſeſſionis intra annum, & debitum hujuſmodi ſimiliter in ſucceſſorem in Beneficio non tranſeat: ſed de Beneficiis, quæ valorem viginti quatuor florenorum auri de Camera non excedunt, nihil ſolvatur, duretque hæc obſervantia deinceps, niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius Nationis conſenſu contingat immutari.

„ §. 6. In aliis autem, quæ per fel. rec. Eugenium Papam quartum, etiam Prædeceſſorem noſtrum pro dicta Natione uſque ad tempus futuri Generalis Concilii permiſſa, conceſſa, indulta, & decreta, ac per Nos confirmata fuerunt, in quantum illa concordiæ præſenti non obvient, iſta vice nihil volumus eſſe immutatum, & per hoc quod in Concordatis hujuſmodi, ſive quibuſvis aliis eorum occaſione conficiendis litteris propter compendioſiorem deſcriptionem, Alemania ſpecialiter appellatur, Natio ipſa cenſeri non debet a Germanica natione diſtincta, ſeu quomodolibet ſeparata.

„ §. 7. Et præterea, quia difficile foret præſentes Litteras ad ſingula, in quibus de eis forſitan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apoſtolica auctoritate decernimus, quod ipſorum tranſumpto Metropolitanorum dictæ Nationis ſigillo munito, tamquam præſentibus ſi exhiberentur Litteris plena fides adhibeatur; & proinde ſtetur, ac ſi dictæ præſentes Litteræ forent exhibitæ, vel oſtenſæ, & inſuper quoque irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

„ §. 8. Nulli ergo omnino hominum, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MDCXLVII. 15. Kalendas Aprilis (hoc eſt die 18. Martii 1448.) *Pontificatus noſtri Anno Secundo.*

5 Ex hac Concordatorum adducta Pontificia Conſtitutione clare patet non omnes Beneficiorum reſervationes Papales ſublatas eſſe, ſed eas tantum, quibus Concordata ſpecialiter, & expreſſe derogant, cæteris ſalvis, & in ſuo robore permanentibus. Unde per Concordata Germaniæ remanent adhuc reſervata Summo
Pontifici ſequentia Beneficia. Primo omnia 6
Beneficia, quæ collationi Summi Pontificis ſunt reſervata *per Extravagant. Execrabilis Joan. XXII. & per Extravagant. Ad regimen Benedict. XII. de præbend. inter communes*. Et iſta omnia ſpeciatim ad longum recenſentur §. 2. mox adductæ Conſtitutionis *ad Sacram Petri*
Sedem. Secundo, prima Dignitas poſt Ponti- 7
ficalem in Eccleſiis Cathedralibus, & Dignitas principalis in Eccleſiis Collegiatis; ut expreſſe cavetur §. 3. dictæ Conſtitutionis Con-
cordatorum. Tertio Beneficia vacantia in men- 8
ſibus Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris; ſic expreſſe in §. 4. di-
ctorum Concordatorum. Neque per Concorda- 9
ta Germaniæ ſublatæ, & irritæ cenſeri poſſunt Regulæ omnes Cancellariæ, nam indubitatum eſt etiam in Germania non obſtantibus concordatis locum habere circa Pontificia Regulas *De viginti*, *de male promotis*, *de veroſimili notitia*, *de Annali poſſeſſore*, *de Trienna-*
li, *& hujuſmodi*. Solummodo enim Concor- 10
data Germaniæ derogant Regulis Cancellariæ quoad ea, quæ circa reſervationem Beneficiorum ſibi propria continent, ſeu ſpecialiter diſponunt; quo ad alia autem non ſpecialiter diſpoſita in ipſis Concordatis, Regulæ Cancellariæ remanent plene in ſuo vigore reſervationum, ut obſervat Gregor. Brandenus ſuper *eiſdem Concordatis q.* 8. *n.* 8. & alii.

Sublatæ tamen ſunt per Concordata Germa- 11
niæ reſervationes Papales ſequentium Beneficiorum. Primo in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediate non ſubjectis Sedi Apoſtolicæ, quando extra Curiam vacaverint, permittuntur fieri electiones Canonicæ, cum hoc tamen quod hæc poſtea ad Sedem Apoſtolicam deferantur pro confirmatione, ut expreſſe
habetur in eiſdem Concordatis §. 3. Et ſic tol- 12
litur reſervatio, quæ circa iſtas Eccleſias, & Beneficia eſt inducta per Regulam ſecundam Cancellariæ per hæc præciſa verba: *Item reſervavit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, nec non omnia Monaſteria Virorum valorem annuum ducentorum florenorum auri communi æſtimatione excedentia, nunc quomodocumque vacan-*
tia & in poſterum vacatura. Secundo Concor- 13
data Germaniæ tollunt quamcumque reſervationem, & gratiam expectativam a Papa factam,

ctam, vel faciendam ſuper Dignitates cæte-
ras, & quæcumque Beneficia Sæcularia, & Re-
gularia, quæ vacabunt de Februarii, Aprilis,
Junii, Auguſti, Octobris, & Decembris men-
ſibus, & ea vacantia in alternativa talium
menſium poſſunt libere diſponi per illos, ad
quos eorum proviſio, præſentatio, electio, ſeu
quævis alia diſpoſitio pertinebat, ut expreſſe
14 cavetur per ipſa Concordata, §. 4. Hic tamen
adverte, quod excipiuntur Beneficia omnia,
ſive majora, ſive minora, quæ vacant apud Se-
dem Apoſtolicam, ſeu in Curia, & quæ vacant
per promotionem auctoritate Apoſtolica factam
ad Epiſcopatus, vel Monaſteriorum regimina,
quia talia Beneficia collationi Pontificiæ ſem-
per remanent reſervata in quocumque menſe
vacent, ut diſponitur in ipſis Concordatis §. 2.
ubi ad longum recenſentur Beneficia varia,
15 quæ ſemper remanent reſervata Pontifici. Ter-
tio Concordata Germaniæ tollunt reſervatio-
nem Beneficiorum vacantium etiam in menſi-
bus Pontificiis, quoties de ipſis non providea-
tur per Papam intra tres menſes a die notæ
vacationis in loco Beneficii, quibus tribus men-
ſibus integre elapſis poterit Ordinarius Collator
de illis libere diſponere; habetur expreſſe in
ipſis Concordatis §. 4. Rota *p.* 19. *t.* 2. *deciſ.*
16 468. *n.* 18. Notanter autem dicitur *integre ela-
pſis*, quia hi tres menſes debent eſſe completi
de momento in momentum, ut ex Rota *in
una Auguſtana Canonicatus* 12. *Januarii* 1703.
ubi reſolvit collationem Canonicatus, qui va-
caverat *die* 6. *Julii* 1700. factam ab Ordinario
loci *die* 6. *Octobris* ejuſdem anni eſſe nullam,
eo quod non fuiſſet elapſum integrum trimeſtre.
17 In hac alternativa menſium Concordatorum
Germaniæ non comprehenduntur omnia Bene-
ficia, ſed ſunt aliqua etiam in Titulum con-
ceſſa, quæ ſemper, & in quocumque menſe
vacaverint, per Collatores ordinarios conferri
18 poſſunt; *Eſt communis*. Sic primo non com-
prehenduntur ſub tali alternativa Beneficia Ju-
riſpatronatus Laicorum ex fundatione, ædifi-
catione, aut dotatione acquiſiti; adeoque poſ-
ſunt Patroni Laici præſentare ad ea Clericum
idoneum quocumque menſe vacaverint; Gloſſa *in
cap. Licet* 3. *de Præbend. in* 6. Barboſa *p.* 2.
de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 57. *n.* 25. & 26.
Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 18. *n.* 2. &
ſeq. allegans multiplicem deciſionem Rotæ.
19 Et idem currit de Beneficiis Juriſpatronatus
mixti, ideſt partim Laicalis, & partim Ec-
cleſiaſtici, quia ad effectum excluſionis reſer-
vationis cenſentur mere Laicale; Barboſa *ib.*
Garcias, Gonzalez, & alii ab ipſo ibi citati,
& expreſſe Rota *p.* 9. *tom.* 1. *dec.* 13. *num.* 16.
& 17. *par.* 13. *dec.* 503. *n.* 3. Secus vero eſt 20
dicendum de Beneficiis Juriſpatronatus mere
Eccleſiaſtici; uam Juriſpatronatui Eccleſiaſti-
co, utpote ex bonis Eccleſiaſticis originem
trahenti, facile derogatur; Gonzalez *ad Reg.* 8.
Cancell. gloſſ. 18. *num.* 6. Nicolarts *tit.* 1. *Con-
cordat. German. dub.* 5. §. 8. & *ſeq.* & alii
paſſim. Secundo ſub tali alternativa non com- 21
prehenduntur Beneficia, quæ vacant per reſi-
gnationem, adeoque poſſunt Epiſcopi in quo-
cumque menſe reſignationes Beneficiorum ad-
mittere, & ea ſic reſignata libere conferre non
obſtantibus Concordatis Germaniæ, dummodo
illa ſint talia, quæ ipſi alias in menſibus non
reſervatis per obitum vacantia conferre potuiſ-
ſent; Et ratio eſt, quia per reſervationes ho- 22
rum Concordatorum non videtur, quod Ponti-
fex voluerit conditionem Ordinariorum Ger-
maniæ facere duriorem, illiſve plus detrahere,
quam Pontifices conſueverunt per Regulas Can-
cellariæ detrahere aliarum Provinciarum Epi-
ſcopis; alias incongrue dixiſſet Pontifex in
principio ipſius Bullæ Concordatorum, quod
eadem Concordata non tantum Sedi Apoſtoli-
cæ, *ſed ipſi Nationi Germanicæ ſint utilia, &
ſalubria*. Sed per Regulas Cancellariæ, quibus
ligantur cæteri Collatores ordinarii, excipitur
modus vacationis per reſignationem, neque hic
comprehenditur ſub alternativa menſium, jux-
ta Regulam 9. præciſis his verbis: *alias, quam
per reſignationem quocumque modo vacatura*, ſic-
que poſſunt Collatores ordinarii aliarum Na-
tionum Beneficia reſignata in quolibet menſe
conferre, ergo hoc ipſum poterunt Collatores
ordinarii Germanicæ Nationis non obſtantibus
Concordatis, horumque alternativa menſium;
ne concordata, & conceſſa menſium alternatio
in favorem Ordinariorum introducta, in eorum
odium retorqueatur, contra *Regulam* 61. *Juris
in* 6. ibi; *Quod ob gratiam alicujus conceditur,
non eſt in ejus diſpendium retorquendum:* Sic
Brandenus *ſuper Concordat. Germ. q.* 12. *n.* 13.
Cochier. *ad Regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 11. *n.* 92.
Nicolarts *tit.* 1. *Concordat. German. dub.* 9. §. 9.
& alii. Tertio Beneficia perpetuo, & acceſ- 23
ceſſorie unita alteri, v. g. Vicariæ perpetuæ,
non cadunt ſub Concordatis Germaniæ, ſeu
horum alternativa menſium, immo nec ſub
reſervationibus Regularum Cancellariæ; Bar-
boſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. univ. cap.* 6. *n.* 45.
Garcias *cap.* 9. *de Benefic. cap.* 2. *n.* 304. &
308. Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 3.
num. 49. & *ſeq.* cum Rota *in una Tiraſonenſi
Vicariæ* 13. *Octobris* 1593. *coram Litta.* Et col-

[illegible] apte ex Conſtit. S. Pii V. incip. Ad exequendum.

24 Beneficia vacantia in menſibus Papalibus, ſeu Papali vacatione, non poſſunt conferri ab Ordinariis Germaniæ: Ratio eſt, quia ex quo Concordata [illegible] pacti, & contractus habent, ut inita inter S. Sedem, & inclytam Nationem Germanicam; ex Rota par. 2. dec. 58. num. 1. par. 3. dec. 2. n. 3. & dec. 266. num. 1. par. 17. dec. 185. n. 5. & dec. 215. n. 5. & ſede Apoſtolica [illegible] nunquam moriente; ita in vacatione ejuſdem S. Sedis, Concordata non evaneſcunt, ſed perpetuo durare debent, juxta eorum naturam, & diſpoſitionem, ut notat Barboſa de Offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 57. num. 63. in princip. ac firmat Nicolarts tom. 1. dub. 8. §. 4. prax. Beneſic. ex Concordat. German. Cochier. in Comment. Regul. Cancell. in proœmial. n. 21. Petra tom. 5. comment. ad Conſtit. 1. Nicol. V. n. 20. & expreſſe Rota p. 7. recent. dec. 185. num. 3. &
25 ſeq. & dec. 215. n. 4. & ſeq. Contrarium tamen tenet Engel lib. 3. tit. 5. de Præbend. n. 49. hac ratione quod per Concordata Summus Pontifex non voluerit conditionem Ordinariorum Germaniæ facere duriorem, illiſve plus detrahere, quam Pontifices conſueverunt per Regulas Cancellariæ detrahere aliarum Provinciarum Epiſcopis; quam rationem late ibi proſequitur reſpondendo etiam objectionibus contrariis.

26 Quamvis Papa poſſit ob juſtam, & gravem cauſam derogare Concordatis, quia habet ita plenam a Chriſto poteſtatem, ut hanc a ſe omnino abdicare non poſſit, & ratione ſuæ ſupremæ, & abſolutæ poteſtatis pro meliori Eccleſiæ gubernio juſta interveniente cauſſa de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare; *cap. Propoſuit 4. de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare;* Et hoc ipſum declarant verba ipſa Concordatorum Germaniæ §. 3. ibi: *Et ſi canonicæ fuerint (electiones) eas confirmabimus, niſi ex rationabili, & evidenti cauſa de dictorum Fratrum conſilio, de digniori, & utiliori Perſona duxerimus providendum;* & ſic Ro-
27 ta *part. 3. dec. 266. n. 1.* Tamen Papæ non ſolent derogare Concordatis, niſi in caſibus valde neceſſariis ob cauſas graves, & extraordinarias concernentes commune bonum Eccleſiæ; Nicolarts *tit. 3. ſuper Concordat. German. dub.*
28 *3. §. 2. & ſeq.* Et ſi quandoque egerint contra Concordata, poſtea declararunt non fuiſſe mentem ſuam, ſed ſubreptitie, vel obreptitie
29 fuiſſe informatos. Et ita Julius tertius apud ipſum Nicol. l. 2. cap. 1. § 2. ibi: *Nos attendentes Concordata prædicta [illegible] parte [illegible]; & quæ ex parte [illegible], atque [illegible] ... ſtatuimus, & ordinamus, atque decernimus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus [illegible] ... [illegible] Concordatorum ordinationem, & tenorem [illegible], & [illegible] ... ac [illegible], & nunc [illegible], ſi ſecus a quoquam ſuper his [illegible] auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus &c.* Similiter Clemens 30
VIII. apud ipſum Nicol. §. 6. commendat Rodulpho Secundo Imperatori, ut Concordata Germaniæ tanto pondere ſancita, nullo modo violari, aut imminui patiatur. Sic etiam Pau- 31
lus V. apud Cochier. *Ad preces primarias ſect. 5. §. 2. num. 15.* & Nicol. §. *ult.* declaravit nec Clementis VIII. prædeceſſoris, nec ſuam unquam mentem fuiſſe derogare Concordatis. Simili modo ſcripſit Urbanus VIII. ſuo Lega- 32
to apud Ferdinandum Secundum, ut refert Nicol. §. 6. Nec refert, quod in proviſione Concordatis contraria fiat generalis derogatio, quia Concordata ſemper cenſentur excepta, nec per clauſulas quantumcumque generales, & prægnantes eis derogatur, cum non præſumatur Papam voluiſſe eiſdem derogare per generalem derogationem, niſi fuerit ſpecialis derogatio; Rota *p. 3. dec. 226. n. 1.* & Doctores paſſim cum Lott. *lib. 2. qu. 28. n. 65.* Unde 33
ad hoc optime faciunt quæ dixit S. Leo Magnus relatus *in cap. Quæ ad perpetuam 3. cauſ. 25. qu. 1.* ibi: *Quæ ad perpetuam generaliter ordinata ſunt utilitatem, nulla commutatione varientur, nec ad privatum trahantur commodum, quæ ad bonum ſunt commune præfixa*, & quæ dixit S. Gregorius Magnus relatus *in cap. Juſtitiæ 15. ead. cauſ. 25. & qu. 1.* ibi: *Juſtitiæ, ac rationis ordo ſuadet, ut qui a ſucceſſoribus ſua mandata ſervari deſiderat, prædeceſſoris ſui procul dubio voluntatem, & ſtatuta cuſtodiat*, & quæ dixit S. Leo IV. relatus *in cap. Ideo 16. eod. cauſ. 35. & quæſt. 1.* ibi: *Ideo permittente Domino Paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in Mundanis affixere Legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi divino ſtatuerunt conſulto, intactum non conſervamus.* Quæ omnia maxime 34
tenent, quando a Prædeceſſoribus ſtatuta, & ordinata habent rationem pacti, & contractus, ut in propoſito ſunt Concordata Germaniæ, quæ inter Pontificem, & Nationem Germanicam ſortiuntur naturam pacti, & contractus;

ctus; Rota *p. 2. dec. 580. num. 1. p. 3. dec. 2. n. 3. & dec. 266. n. 1. p. 17. dec. 185. n. 5. & dec. 215. num. 5.* Et a fortiori tenent, quando ejuſmodi pacta, non tam nomine Prædeceſſoris, quam dignitatis, & officii concepta ſunt, ut in propoſito Concordata Germaniæ, quæ ſortiuntur naturam pacti, & contractus, non ſolum inter Pontificem, ſed æque principaliter inter ipſam Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam; Rota *par. 17. dec. 215. num. 6.* Et conſequenter ſunt ſervanda; Rota *par. 2. dec. 580. num. 1.*

35 Unde quia Concordata Germaniæ habent vim pacti, ſunt ab omnibus obſervanda; Rota *par. 2. cit. dec. 580. num. 1.* cum pacti obligatio ſit de Jure naturali, & gentium; *cap. Antigonus 1. & cap. Qualiter 3. de pactis, &*
36 *l. 1. ff. eod.* cum ſimilibus. Nec valet opponi præſcriptio, ſeu exceptio de non uſu ipſorum Concordatorum, quia præſcriptio non habet locum, ubi deeſt titulus, & bona fides cum poſſeſſione; ii autem, qui opponere prætendunt præſcriptionem contra Concordata, nec titulum, nec poſſeſſionem, nec bonam fidem habere poſſunt, ut patet ex Decreto irritante adjecto Concordatis Germaniæ, ubi in fine Bullæ dicitur: *Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Decretum vero irritans inficit ipſum titulum, & poſſeſſionem, & obligat etiam ignorantes; Flaminius Pariſius *de reſignat. Benefic. lib. 6. qu. 5. num. 5.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloſſ. 67. num. 29. & ſeq.* Barboſa *tract. de Clauſulis clauſ. 40. num. 25.* Pirhing *lib. 3. tit. 5. de Præbend. num. 363.* Reiffenſtuel *ibid.*
37 *num. 541.* Et ideo Summi Pontifices ſemper declararunt, & Rota ſæpius judicavit omnes, ac quaſcumque proviſiones ab Ordinariis contra Concordata attentatas, fuiſſe nullas, & irritas, ut refert Branden. *qu. 4. num. 45. ſub*
38 *Concordat. German.* Proinde infertur, quod ſi quis obtinuiſſet Beneficium Eccleſiaſticum contra Concordata Germaniæ, etiamſi id recepiſſet bona fide, & ignorantia Concordatorum, nihilominus cognito ſuo errore, teneretur Romam adire pro nova proviſione, atque reformanda priori collatione, utpote nulliter
39 facta. Ipſe enim cenſeretur vere intruſus, & careret omni titulo, & colore tituli, eſſetque habendus pro malæ fidei poſſeſſore; nec fructus ex tali Beneficio perceptos, vel in poſterum percipiendos, ullo tempore faceret ſuos, ſed ad eorumdem reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatus exiſteret, ut expreſſe cavetur a Clemente VII. in Conſtitutione declaratoria ſuper Concordata Germaniæ edita anno 1534. Kalendis Julii, quæ incipit: *Admonet Nos*, ibi ſub §. 2. *Declaramus prætenſas collationes, & alias diſpoſitiones de quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis cum Cura, & ſine Cura Nobis, & dictæ Sedi, ut præfertur, reſervatis... contra tenorem, & formam dictorum Concordatorum quomodolibet factas, vel in poſterum faciendas, Perſonis, quibus, aut in quorum favorem factæ ſunt, aut in poſterum fient, niſi ſint per Nos, aut noſtra, vel dictæ Sedis auctoritate approbatæ, nullum Titulum, vel colorem ipſa Beneficia poſſidendi tribuiſſe, aut in futurum tribuere, ſed illos pro malæ fidei poſſeſſoribus, & mere intruſis ab omnibus haberi, vel cenſeri, ac fructus per eos ex Beneficiis hujuſmodi perceptos, & percipiendos, nullo unquam tempore ſuos facere, ſed ad illorum reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatos eſſe, & ad illorum requiſitionem, quorum intereſt, ſeu etiam Fiſci noſtri in ſententiam omnibus viis Juris, & facti remediis compelli poſſe, & debere, & eos nullo unquam tempore Beneficio Regularum de Annali, & Triennali pacifico ſic poſſeſſore gaudere potuiſſe, ac poſſe*; & ſic Branden. *ſuper Concord. Germ. qu. 5. num. 9. & ſeq. & 31.* & alii.

Additiones ex aliena manu.

De ſingulis Concordatis agere longum itidem eſſet, & inutile; nam & peculiaribus commentariis illuſtrata ipſa fuere a præclaris Auctoribus. Pauca quoque afferemus, quæ Concordata in genere reſpiciunt.

Concordata utpote habentia vim pacti reli- 40
gioſiſſime eſſe ſervanda, nemo eſt qui ignoret; Confer ſi lubet Rotam *in Cæſarauguſtana Beneficii 27. Junii 1746. coram R. P. D. Elephant.*

Ut autem locum ſibi vindicare queant Con- 41
cordata, ſatis eſt, quod concurrat alterutra qualitas in eis expreſſa, ſcilicet vel localitas, vel perſonalitas; Vide Rotam *in recent. deciſ. 291. num. 13. & plur. ſeq. par. 15.* ubi & de interpretatione Concordatorum agitur.

De facultate Summo Pontifici competente 42
derogandi Concordatis, nemo dubitat. Quæſtionis vero eſt, quando Concordatis derogatum dici queat. In Rota invaluit opinio, ut 43
Concordatis non aliter derogatum dici queat, quam ſi vel expreſſe derogatum Concordatis ſit, vel ſaltem mentio Concordatorum habita ſit eo in actu, qui ſecum neceſſario fert deroga-

[illegible] Cancellariorum [illegible] Sanctissimo [illegible] Commune [illegible] [illegible] Romana [illegible] Fivizanen. [illegible] [illegible] Rota [illegible] Januarii [illegible] Romana [illegible] Lucana.

44 [illegible] Cancellariæ, [illegible] Rota in [illegible] Archiepiscopatus [illegible] Januarii [illegible] [illegible] Decembris [illegible] Cancellariæ.

45 [illegible] Cancellariæ [illegible] Regul. in Commentar. ad Regul. 9. Cancellar. par. 1. §. 7.
46 n. 291. [illegible] Cancellariæ [illegible] Rota in [illegible] Archidiaconatus super Coadjutoria 14. Januarii 1757. cor. R. P. D. Pantalicano.

ARTICULUS XII.

Beneficia quæ per primas preces Imperatoris.

1 PEr primas preces Imperatoris, [illegible] tur privilegium, [illegible] ex [illegible] a Sede Apostolica concessi Imperatori Romano [illegible] ut in qualibet Ecclesia intra Terminos Imperium semel Personam sibi benevisam, & idoneam Collatori Ordinario nominare possit, cui Beneficium vacans, vel proxime vacaturum con-
2 ferre tenetur. Et hujusmodi Nominationes ab Imperatore Ordinariis Collatoribus præsentatæ, vocantur *Primariæ seu primæ preces*, quia præferuntur cujuscumque Juri conferendi, præsentandi, vel nominandi, vel quia sunt prima Imperatoris electi petitio; *Pirhing lib. 3.*
3 *tit. 5. sect. 9. §. 6. num. 367. de Præbend.* Et hoc Imperatoris privilegium est sic antiquæ consuetudinis, ut Nauclerus in sua *Chronologia* testetur Rodulphum primum, qui anno 1273. electus est, jam usum fuisse hoc privilegio sub nomine *Primariarum Precum* ex antiqua, & approbata ab Antecessoribus ad se perducta consuetudine: sicque hanc consuetudinem dudum jam ante tempora Rodulphi pri-
4 mi viguisse appareat. Et re vera de hoc *Primariarum Precum* privilegio non solum mentionem faciunt recentiores Auctores, sed & mentionem fecerunt Antiqui Canonistæ, inter quos Joan. Andr. *in cap. Is cui 19. de Præbend. in 6.* & Speculator *tit. de Præbend. §. Restat n. 2.* ubi sic asserit: *Imperator habet privilegium, quod* [illegible] *Ecclesia* [illegible] Et [illegible] [illegible] Imperatoris [illegible] privilegii [illegible] a [illegible] Imperatore Ferdinando [illegible]

„ [illegible] Indulto §. [illegible] 5
„ [illegible] Cæsaris Majestati facultatem preces primarias offerendi [illegible] Personas idoneas nominandi [illegible] Collatoribus, seu Collatricibus quibuscumque [illegible] Dignitates prætulgeant [illegible]
„ Beneficia Ecclesiastica per S. Romani Imperium [illegible] Cathedralibus,
„ etiam Metropolitanis, Collegiatis, vel quibusvis aliis Ecclesiis, sive cum Cura,
„ sive sine Cura, sive Sæcularia, sive Regularia, etiamsi Beneficia hujusmodi Canonicatus, Præbendæ, Dignitates, Personatus,
„ Administrationes vel Officia, etiam majora, & electiva fuerint, easque Personas sic
„ nominatas ad hujusmodi Beneficia, postquam ipsis Canonice de illis provisum fuerit, prædicti Collatores, vel Collatrices recipere, & admittere teneantur, sive ad eorumdem Collatorum, & Collatricum, collationem, provisionem, præsentationem,
„ electionem, seu quamvis aliam dispositionem communiter, vel divisim pertineant. Hæc
„ tamen facultas restringitur primo, dummodo in Cathedralibus, & Metropolitanis post
„ Pontificales majores, aut in Collegiatis principales non existant. Secundo, dummodo
„ singulæ collationes, & singulæ Ecclesiæ ex hoc ultra, quam in uno Beneficio non graventur. Tertio, dummodo & ipsi Collatores, aut Collatrices saltem quatuor Beneficia conferendi facultatem habeant. Additur
„ in eodem Indulto §. *Ita quod*, tametsi Cæsar unam, & eamdem Personam supra dictis Collatoribus, & Collatricibus simul,
„ vel successive nominare possit: ita tamen, ut quam primum Persona sic nominata de aliquo Beneficio provisa fuerit, ejus nominatio, quoad alios Collatores, vel Collatrices, ipso Jure expiret, & quo ad easdem preces, Canonicatum, & Præbendam, ac Dignitatem, seu Personatum, Administrationem, vel Officium in una Ecclesia pro unico dumtaxat Beneficio computari debere.
„ Præterea concedit Pontifex in §. *Quodque quicumque*, ut in quibusvis Dignitatibus
„ con-

„ conſtituti, & Eccleſiarum Cathedralium Canonici, quos pro ſingulis Perſonis precum, „ & nominationum hujuſmodi Cæſar Executores conſtituerit per ſe, vel per alium, „ ſive alios, poſſint eiſdem Perſonis prædicta „ Beneficia cum omnibus juribus, & pertinentiis conferre, & aſſignare, in quibuſvis „ etiam Ordinariis Collatoribus per Litteras „ alternativas, aliaque privilegia conceſſis, „ aut concedendis menſibus, vacaverint, ſi „ intra menſem, poſtquam vacatio ejuſmodi „ Beneficiorum ipſis innotuerit, duxerint acceptanda. Idque extenditur primo, etiamſi „ ipſa Beneficia diſpoſitioni Apoſtolicæ alias, „ quam per *Extravagantem Ad regimen*, generaliter fuerint reſervata. Secundo, etiamſi „ ex diverſis Perſonis vacaverint. Tertio, etſi „ Perſonæ nominatæ tempore aſſecutionis Beneficii, ad quod nominatæ ſunt, aliud Beneficium in eadem Eccleſia jam ante obtineant. Quarto, etſi ſecundum ſtatuta, & „ conſuetudines Eccleſiarum, in quibus Beneficia hujuſmodi conſtituta fuerint, eorum „ capaces non fuerint ob defectum legitimæ „ ætatis, aut legitimorum natalium, dummodo quoad ejuſmodi qualitates requiſitas, „ cum illis ſit diſpenſatum, & Beneficia in „ eadem Eccleſia obtinenda talia ſint, quæ „ ſine diſpenſatione Papæ ſimul obtineri poſſint, ac conſueverint, nec dictorum Beneficiorum collatio ad Sedem Apoſtolicam legitime fuerit devoluta, neque ſuper illis „ inter aliquos lis pendeat indeciſa. Quinto „ etſi Perſonæ ejuſmodi duo, vel tria, vel „ plura cujuſcumque qualitatis, & annui valoris Beneficia (in diverſa Eccleſia) obtineant, aut expectent.

„ Denique ſuper his, ut preces ſeu nominationes Cæſareæ effectum habeant, datur „ a Papa Executoribus plena, & libera, etiam „ per cenſuram Eccleſiaſticam exequendi poteſtas: ipſis vero nominatis conceditur, ut „ una cum primariis precibus, aliis quoque „ expectativis, ac nominationibus, ſeu gratiis „ ſpecialium reſervationum, de quibus Beneficiis, aut mandatis de providendo, ſi ipſis „ conceſſæ ſunt, uti poſſint, nec aliqua gratiarum hujus extincta, reliquæ caſſæ, vel „ irritæ cenſeantur.

7 Poſtremo *in dicto Indulto Pontificio precum Cæſarearum* §. *Non obſtantibus* ſubjunguntur clauſulæ derogatoriæ eorum, quæ eidem obſtare poſſent. Et in primis derogat Pontifex Conſtitutionibus Apoſtolicis de non utendo gratiis expectativis; item de diligentiis faciendis in favorem Ordinariorum Collatorum, de quibus ſupra. Secundo, Litteris expectativis conceſſis in forma pauperum juxta *c. Si pauper* 30. *de Præbend. in* 6. ſive mandatis de providendo pauperibus Clericis non habentibus Beneficium; item Litteris de providendo Perſonis illuſtribus, ac graduatis; omnes enim hujuſmodi Litteræ non obſtant precibus Cæſareis, ſi contingat illas concedi ſuper talibus Beneficiis, quominus dictæ preces iis conferantur. Tertio derogat Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ quandocumque publicatis, & publicandis, quibus expreſſe, & ſpeciatim derogari debuit; quia per clauſulam derogatoriam generalem *non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis*, non cenſetur derogatum, niſi Conſtitutionibus ordinariis, non vero extraordinariis, quales ſunt Extravagantes, & Regulæ Cancellariæ; Cochier *c. l. ſect.* 5. §. 1. *v. Publicatis & publicandis fol.* 90. Quarto derogat ſtatutis, & conſuetudinibus aliarum Eccleſiarum, etiam juramento, & confirmatione Sedis Apoſtolicæ roboratis; quia ſimiliter poſt clauſulam generalem derogatoriam, non tolluntur ſtatuta jurata, vel per Principem confirmata, Cochier *c. l. v. Juramento, & v. Confirmatione Apoſtolica fol.* 91. Cui etiam indulto non vult derogari Pontifex per quaſcumque Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam de verbo ad verbum de eodem mentionem. Quinto derogat etiam ipſis Concordatis Germaniæ, eorumque confirmationi, quatenus huic Indulto adverſantur. Sexto denique derogat quibuſvis aliis Privilegiis, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, Indulto huic quocumque modo adverſantibus, etiam motu proprio Papæ, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, etiam cum clauſulis derogatoriarum derogatoriis, & aliis inſolitis conceſſis, & decernitur quidquid contra quacumque auctoritate attentatum fuerit, irritum, & inane.

Ex hujus Privilegii, ſeu Indulti tenore colligitur: Primo, poſſe Imperatorem primas 8 preces porrigere ſolum in Eccleſiis inter fines Sacri Romani imperii prout nunc eſt exiſtentibus, non autem in Eccleſiis, & Provinciis ad ipſum Imperium pertinentibus, ſed hactenus ab eodem avulſis; ſiquidem in iſtis nullam amplius Juriſdictionem habet Imperator; Cochier *loc. cit. Scholia in primarias preces Imperatoris fol.* 32. ſub verbis præciſis ipſius Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium videlicet conſtitutorum*. Quamvis tamen Collator 9 vel Collatrix v. g. Epiſcopus, Abbas, vel Abbatiſſa habitet extra fines Sacri Romani

Imperii, ſed intra iſtud Beneficia ſaltem quatuor habeat ad ſui collationem ſpectantia, tenetur ad recipiendas primas preces Imperatoris ratione dictorum Beneficiorum, utpote conſiſtentium intra fines Imperii, quia Pontifex concedens Indultum non reſpexit ad domicilium Collatorum, ſed ad locum, in quo Beneficia conſiſtunt, uti patet ex citatis verbis Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium vide-*
10 *licet conſtitutorum*. Secus vero eſt dicendum, quando Collator habitat quidem in Imperio, ſed Beneficia conferenda conſiſtunt extra illud, quia Indultum ad ea non extenditur, cum ſit limitatum ad Beneficia exiſtentia in Imperio; ibi: *Per Sacrum Romanum Imperium*, limitata autem cauſſa limitatum producit effectum; *l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio, l. Cancellaverat, ff. de iis, quæ in teſtament. delentur*, cum ſimilibus, neque privilegium egreditur ſuos terminos; Cochier *in prec. primar. ſect.* 2. §. *Quod ſi per te, in Scholiis, fol.* 32.
11 & alii paſſim. Colligitur ſecundo, poſſe Imperatorem concedere preces primarias ad Beneficia vacantia, etiam in menſibus Ordinariorum; Habetur in ipſo indulto Pontificio primariarum precum Cæſarearum *cit.* §. *Quodque quicumque*, & in Rota Romana *anno* 1618. 4. *Maji* expreſſe deciſum fuit, quod Indultum precum Cæſarearum comprehendit etiam Beneficia vacantia in menſibus Ordinariorum, non obſtantibus Concordatis Germaniæ, cum illis nominatim, & expreſſe, prout requiritur, fuerit derogatum in eodem Indulto poſterioribus temporibus conceſſo; quam deciſio-
12 nem refert Cochier *l. c. fol.* 53. Et ſic de facto continua praxi ſemper ſolent Imperatores primarias preces concedere, etiam in menſibus Ordinariorum, alioquin nimis anguſta foret hæc gratia, ſi ad ſolos menſes Pontificios reſtringeretur; Cochier *l. c. fol.* 62. & 63.

13 Colligitur tertio, poſſe Imperatores preces primarias concedere ad quævis Beneficia Sedi
14 Apoſtolicæ reſervata. Excipiuntur tamen ea Beneficia, quæ Papæ reſervata ſunt *in Extravagant. Ad Regimen c.* 13. *de Præbend. inter communes*, ut ſunt Beneficia Cardinalium, & Officialium Curiæ Romanæ ubicumque dece-
15 dant. Item Beneficia eorum, qui aliunde cujuſvis negotii cauſſa ad Curiam veniunt, ſi in Curia, vel in acceſſu, & reditu intra duas
16 dietas a Curia diſtantes, moriantur. Item Beneficia, quæ vacant per privationem, depoſitionem, translationem, promotionem, vel aſſecutionem alterius Beneficii incompatibilis, ſi talis privatio, depoſitio, translatio, promotio, ſeu collatio Beneficii per Sedem Apoſtolicam facta ſit &c. Hæc enim Beneficia non 17
comprehenduntur ſub primariis precibus; alia vero omnia, etſi reſervata Papæ, ſub iis continentur; exceptio enim aliquorum caſuum firmat regulam in contrarium, quo ad caſus non exceptos; *Auth. Ut autem Lex, & ibi* Gloſſa *verb. in auxilio, junct. Gloſſ. margin. de non alienand. &c.* Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verb. alias quam per Conſtitut. Ad Regimen fol.* 73. Colligitur quarto, poſſe Imperatorem 18
per primarias preces nominare eandem Perſonam ad plura Beneficia, ita tamen ut quam primum ejuſmodi Perſona de aliquo dictorum Beneficiorum proviſa fuerit, ceſſet nominatio ipſius quo ad alia Beneficia; habetur ex ipſo Indulto *verſ. Ita quod Celſitudo;* & hanc nominationem ejuſdem Perſonæ ad plura Beneficia poteſt ad libitum facere, vel *ſimul*, ſcilicet per idem diploma, atque ſub unico contextu verborum aliquem nominando ad diverſas Eccleſias, ſeu Canonicatus, vel *ſucceſſive*, ſcilicet hodie nominando Preciſtam ad Canonicatum v. g. Viennenſem proxime vacaturum, & cras per aliud diploma nominando ipſum ad Canonicatum Pragenſem, vel Colonienſem pariter proxime vacaturum; & hoc in ſpecialem favorem Preciſtæ, ut citius poſſit conſequi Beneficium, nam citius ſolet contingere vacatio quædam in pluribus, quam in una ſolummodo Eccleſia. Una tamen va- 19
catione eveniente, & *vacantis* Beneficii collatione ſubſecuta, omnes aliæ nominationes ad alia Beneficia mediantibus primis precibus factæ, illico ceſſant textu expreſſo in ipſo Indulto primarum precum, ibi: *Ita tamen quod quam primum Perſona ſic nominata de aliquo Beneficio proviſa fuerit, ejus nominatio, quo ad alios Collatores, vel Collatrices facta ipſo Jure expiret.* Ne videlicet præter intentionem concedentis quis plura Beneficia incompatibilia conſequatur, & retineat contra expreſſam prohibitionem *cap. Quia in tantum* 5. *cap. Cum teneamur* 6. *& cap. Si de multa* 28. *de Præbend. & cap. Si Clericus* 11. *de Præbend. in* 6. *& capit. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. *cap. Singula* 1. *diſt.* 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1. *cap. Clericus* 1. *& cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21. *q.* 1. *& Extravagant. Execrabilis Joann. XXII. de Præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 17. *de reformat.*

Colligitur quinto: Nominatum per preces 20
Cæſareas ad Beneficium, debere intra menſem numerandum a tempore, quo ipſi talis Beneficii vacatio innotuit, per ſe, vel per procura-

torem ad id ſpeciale mandatum habentem, illud ipſum Beneficium acceptare, ſicque ante elapſum menſem Collatori Ordinario v. g. Epiſcopo, vel ejus Vicario, vel Capitulo capitulariter congregato, ſi collatio ad illud ſpectet, inſinuare Reſcriptum precum Cæſarearum, habetur expreſſe in ipſo Indulto primarum precum, ibi: *Et quæ Perſonæ, pro quibus preces, ſeu nominationes ad illa ſe extendant, infra menſem, poſtquam ipſis vacatio hujuſmodi Beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda.*
21 Aliter ſi poſt elapſum menſem, nulla ſit facta inſinuatio primarum Cæſarearum precum, Collator Ordinarius poterit Beneficium vacans conferre alteri; Cochier *loc. cit. verſ. Poſt menſem*, Pirhing *lib. 3. tit. 5. de Præbend. num.* 577. Reiffenſtuel & alii. Idque merito fuit ſtatutum, quia diutina Eccleſiarum vacatio ſolet ipſis eſſe diſpendioſa, & præjudicialis, *cap. Quam ſint Eccleſiæ 6. de election. in 6.* Et
22 iſte menſis eſt computandus a tempore vacationis publice notæ in loco, vel Eccleſia Beneficii vacantis, non obſtante quod Preciſta talem vacationem ignoraverit; *arg. Clem. unic. de conceſſione Præbendæ §. Cæterum*, ubi ſic præciſe ſtatuitur, *Cæterum (ut tam diuturnis vacationibus, quam fraudibus, & litibus occurratur) prædictæ vacationis notitiam impetrantem interpretamur habere, ex quo ipſa vacatio in loco, vel Eccleſia hujuſmodi Beneficii publice nota erit. Imputet quidem ſibi, ſi hæc caſu, quo de ipſius commodo agitur, id quod per ſe, vel per*
23 *alium ſcire potuerit, ignoravit.* Colligitur ſexto: Preciſtam poſt acceptum ſemel Beneficium non poſſe variare; *arg. cap. Perpetuo prohibemus unic. de poſtulatione Prælator. in 6.* ibi: *Redeundi ad aliam*, ſcilicet Eccleſiam, (*poſtquam unam elegerit*) *ſibi licentia penitus interdicta*, & Regul. 21. *Juris in 6.* ibi: *Quod ſe-*
24 *mel placuit, amplius diſplicere non poteſt.* Colligitur ſeptimo: Neque poſſe Preciſtam, qui negligens fuit in acceptando primum Beneficium vacans, petere poſtea ſecundum vacans nulli adhuc debitum; *arg. c. Gratia 7. de Reſcript. in 6.* cum Gloſſa *ibi verb. Eligas*, & *c. Si Clericus 11. de Præb. in 6.* ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Si Clericus, pro quo a Sede Apoſtolica recepiſti mandatum, ut ei de Præbenda proxime vacatura in certa Eccleſia provideres.... Præbendam ſibi debitam quando vacat, petere negligenter omittat; aliam poſtmodum in ipſa Eccleſia vacaturam nequibit prætextu dicti mandati petere, nec tu de ipſa ſibi poteris providere; Cum facta, & gratia per ipſius negligentiam ſint extincta;* Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verb. intra menſem;* Pirhing *loc. cit. n.* 379. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 494.

Colligitur octavo: Non poſſe Imperatorem 25
per primas preces nominare ad Dignitates Pontificales, nec ad Dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, nec ad principales in Collegiatis, ut expreſſe cavetur in ipſo Indulto, ibi: *Dummodo dignitates ipſæ in Cathedralibus, & Metropolitanis poſt Pontificales majores, aut Collegiatis hujuſmodi principales non*
exiſtant. Colligitur nono: Non poſſe Impera- 26
torem per primas preces nominare ad Beneficia Juriſpatronatus Laicalis, quia licet poſſit Papa ex plenitudine poteſtatis derogare etiam Juripatronatui Laicorum, ut fatentur omnes *arg. cap. Licet 1. de Præbend. in 6.* tamen id facere non intendit, niſi exprimat, ne Laici retrahantur a fundandis, extruendis, & dotandis Eccleſiis, ut communiter notant Doctores poſt Gloſſam *in cap. Cum Dilectus 28. verſ. Quempiam præſentare in fin. de Jurepatronat*, & aliam Gloſſ. communiter receptam *in Clementin. 2. de Prædend. verb. Apoſtolicis*. Et quia *Patronorum Jura tollere, piaſque fidelium voluntates in earum inſtitutione violare, æquum non eſt*; ut dicit Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25. de refor-*
mat. c. 9. Secus tamen eſt dicendum de Bene- 27
ficiis Juriſpatronatus Eccleſiaſtici, utpote in quibus ceſſat allata ratio, & quia iſtis, ut trahentibus originem ex bonis Eccleſiaſticis, facile per Clauſulas generales derogatur; Cochier *loc. cit. ſect. 2. verb. Præſentationem*,
Reiffenſtuel *lib. 3. de Præbend. num.* 183. Col- 28
ligitur decimo; Non poſſe Imperatorem per primas preces gravare eumdem Collatorem pluſquam ſemel: habetur expreſſe ex ipſo Indulto, ibi: *Salvo quod ſingulæ collationes, & ſingulæ Eccleſiæ ex hoc ultra quam in uno Be-*
neficio non graventur. Hinc autem eſt adver- 29
tendum, quod ſolum tunc cenſetur Imperator gravaſſe ſemel Collatorem, quando preces ad effectum pervenerunt, & Preciſta actu ſibi Beneficium præſentatum obtinuit; Si vero Preciſta ante Beneficium obtentum mortuus ſit, vel quacumque ex alia cauſſa ipſum Beneficium non obtinuerit, poterit Imperator pro alio novas preces ad eumdem Collatorem
porrigere. Colligitur undecimo: Non poſſe 30
Imperatorem primas preces porrigere niſi illis Collatoribus, qui habent ſaltem quatuor Beneficia ſuæ liberæ collationis; textu claro in ipſo indulto: *Salvo quod.... ipſi Collatores, vel Collatrices ſaltem quatuor Beneficia Eccleſia-*
ſtica conferre habeant. Et hoc ne forte quis 31
toto vitæ ſuæ tempore impediatur ab uſu Ju-

ris ſuæ liberæ collationis, quod facile contingere poſſet, ſi intra breve tempus plures Imperatores morerentur, & novi ſuccederent, cum quilibet de novo electus habeat Jus nominandi ad Beneficia aliquam Perſonam idoneam; Cochier. *loc. cit. ſect.* 2. *verſ. ſaltem quatuor Beneficia*; Pirhing. *loc. cit.* 370. Engel. *lib.* 3. *num.* 71. *de Præbend.* Reiffenſt. *lib.* 3. *de Præbend. num.* 584. & alii paſſim.

32 Colligitur duodecimo: quod licet conceſſio primarum precum pertineat ad gratias expectativas, cum Imperator Jus habeat nominandi ad Beneficia proxime vacatura, non tamen prohibetur a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.* quia in dicto Decreto Concilii non comprehenduntur primariæ preces Imperatoris, ut cenſuit ex ſententia Congregationis Concilii Gregorius XIII. in Litteris Apoſtolicis *editis* 25. *Januarii* 1575. *prout habetur in declarationibus Cardinalium ejuſdem Decreti* apud Joant Gallemart. *ibid. num.* 1. & apud Cochier. *in proœmio precum primariarum fol.* 2. &

33 3. De facto enim in illo Concilii Decreto non nominatur Imperator, qui cum ſit ſpeciali nota dignus, nominatus fuiſſet, ſi Concilium voluiſſet illum comprehendere, ſicut nominavit Cardinales, qui & ipſi ſunt ſpeciali nota, ſeu expreſſione digni, & ipſe Gregorius XIII. dicit apud Fagnan. *in cap. Nulla, de conceſſ. Præbendæ num.* 10. quod meminit tempore Concilii quando formabatur *d. c.* 19. aliquos voluiſſe addi: *Et primarias preces Imperatori conceſſas*, ſed communior ſententia Patrum fuit, ut tolleretur earum mentio. Sicque non comprehenduntur primariæ preces *in d. cap.* 19.

34 Et dato quod in ipſo Decreto comprehenderetur etiam Imperator, ſicuti omnes alii comprehenduntur *ibi*, & *in cap. Nulla* 2. *cap. Conſtitutus* 11. *de conceſſ. Præb.* & *cap. Deteſtanda*

35 2. *de conceſſ. Præbendæ in* 6. Adhuc ſubſiſteret, & valeret Indultum primarum precum, utpote conceſſum Imperatori a Papa, qui de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare, textu expreſſo *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſ-*

36 *ſumus ſupra Jus diſpenſare*. Immo Papa in ipſo Indulto primarum precum expreſſe derogat etiam Concordatis Germaniæ, ibi: *Non obſtantibus ... Concordatis Nationis Germanicæ, ac*

37 *eorumdem Concordatorum confirmatione*. Quinimmo Engel *lib.* 3. *de Præbend.* §. 7. *de primis precibus n.* 71. *in fin.* Pirhing *eod. lib. n.* 571. Reiffenſt. *eod. lib. n.* 574. Wagnerechk *in Comment. Exegetico Ss. Canonum cap. Is cui, de Præbend. in* 6. volunt ita vigere Indultum primarum precum, ut Imperator poſſit eo uti ante confirmationem a Papa acceptam, & ſtatim ac concorditer eſt electus, poſſit primas preces ad Beneficia vacatura interponere vigore memorati Indulti a quolibet Pontifice concedi ſoliti; idque ob cognitam benignitatem Summorum Pontificum, qui dictum Indultum Litteris etſi poſterius datis, indubitanter ſunt conceſſuri, ſicque ratihabituri nominationes ad Beneficia auctoritate ipſorum jam antea factas, nam *ex Reg.* 10. *Juris in* 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari*.

Colligitur ultimo: quod ut Indultum hoc primarum precum Imperatoris omnino ſuum ſortiatur effectum, concedit Pontifex eidem Imperatori Executores, qui per ſe, vel per alios, in caſu, quo Ordinarii Collatores detrectarent parere primis precibus Imperatoris, ipſos ad parendum, & ad Beneficia conferenda Preciſtis, compellant etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, & habeant auctoritate Apoſtolica liberam facultatem præſtandi ea omnia, quæ ad dictarum precum, ſeu nominationum Cæſarearum effectus conſequendos opportuna fuerint; habetur expreſſe in ipſo Indulto *ſect.* 4. & eſt ad tenorem *cap. Cum noſtris* 6. *de conceſſ. Præbendæ* & *cap. Conſtitutus* 19. *de Reſcriptis*, ubi pariter pro executione Litterarum Apoſtolicarum ad Beneficia deputantur certi Executores. Et iſti Executores, & alii ſubexecutores ab ipſis deputati, debent eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vel Perſonatum obtinere, aut Cathedralium Eccleſiarum Canonicos exiſtere, uti pro delegatis Apoſtolicis ſtatuitur; *cap. Statutum* 11. *de Reſcriptis in* 6. Et ita expreſſe tenet Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verſ. Quodque quicumque*, & *verb. Per ſe, vel alium*, ubi citat Rota *deciſ.* 99. *in Antiq.* 38 39

Advertendum eſt, quod preces primariæ, quæ ſacro Romano Imperio vacante, fuerunt hucuſque expeditæ, vel in poſterum expedientur a Vicariis, & Proviſoribus Imperialibus, nullæ declarantur; Clem. XI. Conſtit. 45. incip. *Cum ſicut accepimus*; prout etiam Collationes, & Proviſiones Beneficiorum, earum intuitu factæ, & faciendæ. 40

Additiones ex aliena manu.

Unde jus hoc primariarum precum Imperatori ortum ſit, mire inter ſe variant Scriptores; Conſule Brand. *de Jure Cæſar. primar. prec.* qui *cap.* 4. *per tot.* relatis variis variorum 41

rum opinionibus, tandem concludit : *hoc jus primariarum precum quoad ſubſtantiam antiquæ conſuetudini, quoad modum vero qualificatum, quo exercetur, Indulto Pontificio deberi*.

42 Quod attinet ad Beneficia primariis precibus ſubjecta, ea in primis ſunt ſita intra fines Imperii Romani, dummodo in Eccleſiis exiſtant, ad quas conſueverint primariæ pre-
43 ces dirigi; Brand. *d. tractatu cap.* 5. §. 3. Ex his vero excipi debent Beneficia Regularia; Wieſtner *ad titut. decretal. de Præbend. num.* 16. Schmier *Juriſprud. Canon. civil. lib.* 3. *tract.* 1. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 321. licet Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 113. nihil definiendum cenſeat, *quum non adeo certum ſit, praxim omnem hic defuiſſe, ſaltem minus probabile eſt Cæſarem ad Canonicatus Regulares & Prælaturas numquam præſentaſſe, quum vel diploma Wenceslai contrarium evincat*. Error autem Bohemeri inde provenit, quod is ad conſuetudinem unice referat jus primariarum precum.

44 Nec omnia Beneficia Sæcularia ſubjecta ſunt primariis precibus. Excipe I. reſervata *Extravagant. Ad regimen*. II. Dignitates Pontificales, ſive Epiſcopales. III. Dignitates Pontificalibus proximas in Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus, & Dignitates primas in Collegiatis. IV. Beneficia ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta. V. Beneficia litigioſa. VI. Beneficia Monocularia. VII. Beneficia juriſpatronatus ſaltem Laici, & mixti. VIII. Beneficia manualia ad nutum revocabilia, item miniſterialia, quibus annexum eſt onus canendi vel dirigendi canentes in choro. IX. Beneficia in manibus Papæ libere dimiſſa, vel ex cauſa permutationis reſignata; Confer Rigant. *in Commentar. ad Regul. Canc.* 26. *a num.* 115. *ad plur. ſequent.* Brand. *d. tract. cap.* 5. §. 4. & 5. ubi quod conſtantiſſima praxis ſemper excepit Beneficia curata.

45 Quæ qualitates de jure, vel ex fundatione requiruntur in Beneficiariis, eæ omnes con-
46 currere debent in Preciſtis. Quæſtionis vero eſt, an Preciſtæ pollere itidem debeant qualitatibus a ſtatuto, vel conſuetudine requiſitis; Negant Pirhing *ad tit. decretal. de Præbend. num.* 392. *Wieſtner ibidem num.* 170. aliique relati a Rigant. *in Commentar. ad Reg. Canc.* 26. *num.* 95. At affirmat Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 175. ubi nominatim *Wieſtnerum* confutat, Stoecknius *de primar. precib. Imperat. quæſt.* 9. *num.* 17. Fritſch. *eodem tract. cap.* 6. *num.* 1. Reinarthius *de Poteſtat. Preciſt.* §. 8. & aliis relatis, noviſſime Brand. *ubi ſupra cap.* 6. §. 3.

An ſicuti preces non afficiunt niſi Beneficia 47
intra fines Imperii ſita, ita preces obtinere ſolummodo poſſint Germani, & Indigenæ? Affirmare videtur Ayrerus *commentar. de Jur. primar. prec. cap.* 6. §. 5. Hofmann. *diſſert. de Jurib. Indigenar. German.* §. 20.

Preciſta, ut effectum primariarum precum 48
conſequatur, ante omnia tenetur infra menſem, poſtquam vacatio Beneficii in Eccleſiis per preces primarias expreſſa innotuit, vel per ſe, vel per Procuratorem ad id ſpeciale mandatum habentem, Beneficium vacans acceptare, primis precibus Collatori Ordinario Epiſcopo, vel Capitulo congregato antea inſinuatis; Rota *in Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D. Elephant.* At a quo tempore 49
incipiat currere iſte menſis ad acceptandum
datus? An is currat contra minorem 25. 50
annis, vel alium legitime impeditum? Si poſt 51
elapſum menſem ab Ordinario Collatore Beneficium non ſit collatum, an Preciſta re adhuc integra poſt menſem Beneficium illud acceptare poſſit, & hac ratione Collatorem impedire? Tum alias affines quæſtiones vide apud Brand. *pluries citat. tractat. cap.* 6. *a* §. 6. *ad plur. ſequent.* Confer etiam Rotam *in Paderbonen. Canonicatus* 14. *Maii* 1725. *cor. clar. mem. Aldovrand. & in d. Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D. Elephant.*

Jus ex primariis precibus alicui quæſitum 52
morte Imperatoris haud expirat; Schroeter. *de Jur. primariar. prec. cap.* 1. §. *ultim.* Cortrejus *obſerv. ad Concordat. cap.* 2. *num.* 93. & *ſequent.* Num autem Imperatori fas ſit revo- 53
care primarias preces, adi Brand. *pluries citato tract. cap.* 6. §. 2

Morte Preciſtæ Jus precum executioni non- 54
dum datum ceſſat. Idem eſt, ſi Preciſta, vel
expreſſe, vel tacite renunciet; Exempla taci- 55
tæ renunciationis affert Brand. *p. tract. cap.* 7. §. 4. & *plur. ſequent.* Quocirca liberum eſt
Collatori Beneficium illud conferre. Verum ſi 56
poſt mortem, vel renunciationem primi Preciſtæ alius compareat, qui ab Imperatore preces impetravit, eaſque legitime intra tempus præfixum ante Collationem inſinuavit, impedit Collatori ejus Beneficii collationem, quum novæ preces, prioribus executioni haud datis, locum habere debeant; Stoecken. *dict. tractat. theſ.* 27. Ayrer. *cit. comment. cap.* 6. §. 13.

Preciſta an jus primariarum precum poſſit 57
in alterum transferre? Agit, & quidem fuſe hac de quæſtione Brand. *d. tract. cap.* 7. *a* §. 7. *ad fin.* Tum ipſum *cap.* 8. *per tot.* conſule de Executoribus primariarum precum.

BENE-

BENEFICIATUS.

Articulus I.

Beneficiatus ad quid teneatur.

1 Beneficiatus tenetur primo ad recitationem Divini Officii: *Beneficium* enim *datur propter Officium*; *cap. Quia* 15. *de Reſcriptis in* 6. &, ut ait Concilium Conſtant. *Seſſ.* 4. *Decreto de diſpenſationibus*, *Beneficia propter Officia conceduntur*; & habetur *ex cap. Dolentes* 9. *de Celebrat. Miſſarum*, & ex Conſtitut. ſeptima Leonis X. incip. *Supernæ diſpoſitionis*, & ex Conſtitut. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi expreſſe dicitur; *Item ille*, *qui primis ſex menſibus Officium non dixerit*, *niſi legitimum impedimentum ipſum excuſaverit*, *grave peccatum intelligat admiſiſſe*. Quando autem incipiat dicta ejus obligatio? Vide verb. *Officium divi-*
2 *num artic.* 1. *num.* 26. Immo tenetur Beneficiatus ad recitationem Divini Officii, etiamſi ſuum Beneficium ſit tenue, ſi ſcienter illud acceptavit; Et ratio eſt, quia ſicuti Beneficiatus non excuſatur a reſidentia, ex eo quod ex Beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, ut ſecundum omnes habetur *ex cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentibus*, ita nec excuſatur a recitatione Divini Officii, nam, ut formaliter inquit Cardinal. *in Clement.* 1. *num.* 9. *de Celebratione Miſſarum*, imputet ſibi, ſi Beneficium non ſit competens, quia nihilominus tenebitur ad Horas, ex quo fecit ſe ad hoc intitulari; Idem Goffred. *in cap. Clericus victum diſt.* 91. & ſequitur Silveſter in *verb. Hora n.* 3. *verſ. Non poſſunt ſe excuſare ratione exiguitatis*, & Tabiena *in eodem verb. num.* 1. *in fin.*

3 Tum quia arctior eſt obligatio recitandi Divinum Officium, quam reſidendi, quia multa ſunt Beneficia, quæ nullum omnino ſervitium requirunt, ut Præſtimonia, & Præſtimoniales portiones, & tamen illa obtinentes obligantur ad dicendas Horas Canonicas, ut expreſſe ſtatuitur in Extravagant. S. Pii V. incip. *Ex proximo verſ. Declarantes*, ibi: *Declarantes Præſtimonia*, *Præſtimoniales portiones*, *& qualiacumque Beneficia*, *etiam nullum omnino ſervitium obtinentes*, *cum prædictis pariter conveniri*; adeoque ſi exiguitas Beneficii non excuſat a reſidentia, multo minus a recitatione Divini Officii; *arg. c. Ex parte* 27. *de Decimis*. Eo vel maxime quod citat. Conſtitutio S. Pii V. utitur verbis illis univerſalibus: *Et qualiacumque Beneficia*, quæ comprehendunt etiam minima, ex his, quæ ſcripſit Aym. *conſ.* 249. *Tranſactionis*, *col. antepenultima verſ. Secundo*, *& verſ. Tertio*, *& conſ.* 227. Gotoffredus *num.* 12. *verſ. Octavo conſidero*, & Fagnan. *in cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſiden. n.* 8. *&* 9. Et ultra prædictos hanc communiorem ſententiam tenent Navarr. *de Horis Canonicis c.* 7. *n.* 27. ubi dicit, ita ſemper conſuluiſſe, & tenuiſſe, quod contrafaciens mortaliter peccet; Graſſius *deciſ. aurear. p.* 1. *l.* 2. *cap.* 50. *n.* 28. Garcias *de Benefic. part.* 3. *c.* 4. *n.* 39. Bonacina *de Horis Canon. diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *n.* 17. Barboſa *in c. Dolentes n.* 4. *de celebrat. Miſſar.* Gavant. *in rubr. Miſſal. part.* 2. *ſect.* 1. *c.* 4. *n.* 5. Corrad. *prax. Benefic l.* 4. *c.* 6. *n.* 14. Monacell. *p.* 2. *t.* 15. *form.* 1. *num.* 25. *& ſequent.* Suarez, Reginald. Caſtropal., aliique 4
plurimi contra varios alios, qui probabiliter docent Beneficiatum ad recitationem Divini Officii non teneri, cujus Beneficii fructus non attingunt tertiam mediocris ſuſtentationis partem.

Secundo tenetur Beneficiatus (ſi poſt ſex 5
menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit ſine legitimo impedimento) fructus Beneficii tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficii, vel Pauperum *eleemoſynas* erogare: Habetur expreſſe *in* Conſtitut. 7. Leonis X. emanata in Concil. Lateranenſi *ſeſſ.* 9. & incip. *Supernæ Diſpoſitionis*, ubi §. 38. ſic præciſe dicitur: *Statuimus quoque*, *& ordinamus*, *ut quilibet habens Beneficium cum Cura*, *vel ſine Cura*, *ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit*, *legitimo impedimento ceſſante Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officii*, *& temporis*, *ſed eos tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficiorum*, *vel Pauperum eleemoſynas erogare teneatur*. Et expreſſe habetur ex cit. Conſtit. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi poſt expreſſam confirmationem dictæ Bullæ Leonis X. emanatæ in Concil. Lateranenſi *ſeſſ.* 9. declarat quantitatem fructuum amitendorum ab iis, qui recitationem Divini Officii omittunt, ibi: *Qui Horas Canonicas*, *uno*, *aut pluribus diebus intermiſerit*, *omnes Beneficiorum ſuorum fructus*, *qui illi*, *vel illis diebus reſpondent*, *ſi quotidie dividerentur*; *qui vero Matutinum tantum*, *dimidiam*, *qui cæteras Horas alteram dimidiam*, *qui harum ſingulas*, *ſextam partem fructuum*

ejus

6 *ejus diei amittat*. Et Beneficiatus tenetur in conſcientia ad hanc faciendam reſtitutionem ante omnem ſententiam, & declarationem Judicis, ut aperte conſtat ex Decreto edito ab Alexand. VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem vigeſimam in ordine, ibi: *Reſtitutio a S. Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo*
7 *quod ſit pœna*. Neque hanc reſtitutionem compenſare poteſt Beneficiatus per eleemoſynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus Beneficii, ob quod tenetur ad Horas, ut etiam aperte conſtat ex poſteriori Decreto edito ab eodem Alexand. VII. 18. *Martii* 1667. damnante ſequentem propoſitionem trigeſimam tertiam in ordine, ibi: *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum, ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas ante Beneficiarius de fru-*
8 *ctibus ſui Beneficii fecerit*. Pro reſtitutione tamen ob neglectas Horas ſatis eſt, poſt illud tempus, a quo Beneficiarius omiſit, dare eleemoſynam, etiamſi non cogitet de debito, neque intendat dare in exſolutionem ſuæ obligationis, quia ſi eleemoſyna datur poſt omiſſionem, ponitur opus, quod in pœnam eſt præceptum, adeoque ſatisfit præcepto, cum virtualis intentio dantis eleemoſynam ſit, ut per illam ſatisfaciat omni ſuæ obligationi; Layman *lib.* 3. *tract.* 2. *c.* 12. *n.* 9. Sanch. *in Conſ. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 121. Diana *part.* 3. *t.* 6. *R.* 57. & *part.* 7. *tit.* 10. *R.* 24. Lugo *de Juſtit. diſp.* 4. *num.* 46. Gobat *num.* 192. Du Bois *ad propoſit.* 33. *ab Alexand. VII. damnatam*; La Croix *lib.* 4. *n.* 1215. Viva ad propoſit. 33. ex damnatis ab Alexand. VII. *n.* 9. * Illud tamen adnotandum ex Joſepho Maria Maraviglia, Epiſcopos omittentes Horas Canonicas non teneri ad fructuum Epiſcopatus reſtitutionem, præſertim quia ex Conſtitutionibus Leonis X. & Pii V. ſupra relatis colligitur teneri ad reſtitutionem fructuum illos tantum Beneficiatos, quibus datur Beneficium propter officium, quorum nomine non veniunt Epiſcopi, qui propter dignitatis culmen ſunt ſpeciali nota digni, & eſſent ſpecialiter nominandi. Accedit quod fructus Epiſcopatus, & jus ad ipſos non conferuntur Epiſcopo propter officium, ſed ad exercendum, & ſuſtinendum munus Paſtorale, quod includit plures alias obligationes. Hæc ille in ſuis *Legibus Prudentiæ Epiſcopalis*, *leg.* 307. & 309. Ab Epiſcopis autem non recitantibus Horas Canonicas reſtituendos eſſe utique fructus aliorum Beneficiorum, ſi quæ alia Beneficia poſſideant, præter Epiſcopatum, aſſerit idem auctor; neque ſupponendam eſſe talem deobligationem in hoc caſu, late probat; *leg.* 308. & 310. *ibidem*. *

Tertio tenetur Beneficiatus Curatus profeſ- 9
ſionem Fidei emittere coram Epiſcopo, vel eo impedito, coram ejus Vicario Generali intra duos menſes a die adeptæ poſſeſſionis Beneficii. Et promoti ad Dignitates, & Canonica- 10
tus in Eccleſiis Cathedralibus, tenentur intra idem tempus profeſſionem Fidei emittere, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario Generali, ſed etiam coram Capitulo; alias fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur, textu expreſſo in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat.* ibi: *Proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam animarum habentibus, teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, & eo impedito coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent. Proviſi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes proviſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur*. Et Pius IV. in Conſtit. incip. *Injunctum*, ubi tradit etiam formam in tali Fidei profeſſione obſervandam.
Hanc profeſſionem Fidei per ſe ipſos, & non 11
per Procuratorem tenentur emittere proviſi de Parochialibus, & de Canonicatibus in Cathedralibus; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *April.* 1590. & iterum in alia cauſſa *die* 12. *Septembris* 1620. ut referunt Nicol. Garcias *de Benefic. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 54. *declarat.* 1. & Scortia *in Selectas Summor. Pontif. Conſtit. Epit.* 84. *Theorem.* 207. *verſ. quid ſi Beneficiarius*; Barboſa *in Summ. Apoſtol. deciſ. verb. Profeſſio Fidei num.* 5. & iterum ead. Congreg. *in Calaguritana* 22. *Septemb.* 1696. apud
Monacell. *tom.* 1. *formul.* 13. *num.* 4. Et hanc 12
Fidei profeſſionem tenentur denuo emittere illi, qui in adeptione alterius Beneficii ſimilis eam jam emiſerunt. Sic declaraſſe Sacram Congreg. Concil. teſtatur Nicol. Garcias *de Benefic. part.* 5. *cap.* 3. *n.* 17. & 18. & tenent Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 61. *n.* 8. & alii plurimi apud ipſum.
Fidei profeſſionem intra duos menſes non fa- 13
cientes, tenentur reſtituere fructus perceptos poſt elapſos ipſos duos menſes; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *Apr.* 1590. niſi ea-
dem

ligitur aperte ex Conſtit. S. Pii V. incip. *Ad exequendum*.

24 Beneficia vacantia in menſibus Papalibus, Sede Papali vacante, non poſſunt conferri ab Ordinariis Germaniæ: Ratio eſt, quia ex quo Concordata vim pacti, & contractus habent, ut inita inter S. Sedem, & inclitam Nationem Germanicam; ex Rota *par.* 2. *dec.* 580. *num.* 1. *par.* 3. *dec.* 2. *n.* 3. *&* *dec.* 266. *num.* 1. *par.* 17. *dec.* 185. *n.* 5. *&* *dec.* 215. *n.* 5. *&* 6. ſicut Apoſtolica Sedes numquam moritur; ita in vacatione ejuſdem S. Sedis, Concordata non evaneſcunt, ſed perpetuo durare debent, juxta eorum naturam, & diſpoſitionem, ut notat Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 57. *num.* 63. *in princip.* ac firmat Nicolarts *tom.* 1. *dub.* 8. §. 4. *prax. Benefic. ex Concordat. German.* Cochier. *in Comment. Regul. Cancell. in proœmial. n.* 21. Petra *tom.* 5. *comment. ad Conſtit.* 1. *Nicol. V. n.* 20. & expreſſe Rota *p.* 7. *recent. dec.* 185. *num.* 3. *&*

25 *ſeq.* *&* *dec.* 215. *n.* 4. *&* *ſeq.* Contrarium tamen tenet Engel *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. n.* 49. hac ratione quod per Concordata Summus Pontifex non voluerit conditionem Ordinariorum Germaniæ facere duriorem, illiſve plus detrahere, quam Pontifices conſueverunt per Regulas Cancellariæ detrahere aliarum Provinciarum Epiſcopis; quam rationem late ibi proſequitur reſpondendo etiam objectionibus contrariis.

26 Quamvis Papa poſſit ob juſtam, & gravem cauſam derogare Concordatis, quia habet ita plenam a Chriſto poteſtatem, ut hanc a ſe omnino abdicare non poſſit, & ratione ſuæ ſupremæ, & abſolutæ poteſtatis pro meliori Eccleſiæ gubernio juſta interveniente cauſſa de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare; *cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare;* Et hoc ipſum declarant verba ipſa Concordatorum Germaniæ §. 3. ibi: *Et ſi canonicæ fuerint* (*electiones*) *eas confirmabimus, niſi ex rationabili, & evidenti cauſa de dictorum Fratrum conſilio, de digniori, & utiliori Perſona duxerimus providendum;* & ſic Ro-

27 ta *part.* 3. *dec.* 266. *n.* 1. Tamen Papæ non ſolent derogare Concordatis, niſi in caſibus valde neceſſariis ob cauſas graves, & extraordinarias concernentes commune bonum Eccleſiæ; Nicolarts *tit.* 3. *ſuper Concordat. German. dub.*

28 3. §. 2. *&* *ſeq.* Et ſi quandoque egerint contra Concordata, poſtea declararunt non fuiſſe mentem ſuam, ſed ſubreptitie, vel obreptitie

29 fuiſſe informatos. Et ita Julius tertius apud ipſum Nicol. *l. c. dub.* 1. §. 2. dicit: *Nos attendentes Concordata prædicta vim pacti intra partes habere; & quæ ex pacto conſtant, abſque partium conſenſu abrogari non conſueviſſe, neque debere ... ſtatuimus, & ordinamus, atque decernimus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus iidem Ordinarii ... juxta ipſorum Concordatorum continentiam, & tenorem diſponere libere, & licite poſſint ... ac irritum, & inane exiſtat, ſi ſecus a quoquam ſuper his quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus &c.* Similiter Clemens 30

VIII. apud ipſum Nicol. §. 6. commendat Rodulpho Secundo Imperatori, ut Concordata Germaniæ tanto pondere ſancita, nullo modo violari, aut imminui patiatur. Sic etiam Pau- 31

lus V. apud Cochier. *Ad preces primarias ſect.* 5. §. 2. *num.* 15. & Nicol. §. *ult.* declaravit nec Clementis VIII. prædeceſſoris, nec ſuam unquam mentem fuiſſe derogare Concordatis. Simili modo ſcripſit Urbanus VIII. ſuo Lega- 32

to apud Ferdinandum Secundum, ut refert Nicol. §. 6. Nec refert, quod in proviſione Concordatis contraria fiat generalis derogatio, quia Concordata ſemper cenſentur excepta, nec per clauſulas quantumcumque generales, & prægnantes eis derogatur, cum non præſumatur Papam voluiſſe eiſdem derogare per generalem derogationem, niſi fuerit ſpecialis derogatio; Rota *p.* 3. *dec.* 226. *n.* 1. & Doctores paſſim cum Lott. *lib.* 2. *qu.* 28. *n.* 65. Unde 33

ad hoc optime faciunt quæ dixit S. Leo Magnus relatus *in cap. Quæ ad perpetuam* 3. *cauſ.* 25. *qu.* 1. ibi: *Quæ ad perpetuam generaliter ordinata ſunt utilitatem, nulla commutatione varientur, nec ad privatum trahantur commodum, quæ ad bonum ſunt commune præfixa*, & quæ dixit S. Gregorius Magnus relatus *in cap. Juſtitiæ* 15. *ead. cauſ.* 25. *&* *qu.* 1. ibi: *Juſtitiæ, ac rationis ordo ſuadet, ut qui a ſucceſſoribus ſua mandata ſervari deſiderat, prædeceſſoris ſui procul dubio voluntatem, & ſtatuta cuſtodiat*, & quæ dixit S. Leo IV. relatus *in cap. Ideo* 16. *eod. cauſ.* 35. *&* *quæſt.* 1. ibi: *Ideo permittente Domino Paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in Mundanis affixere Legibus, excedere minime debeamus; contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi divino ſtatuerunt conſultro, intactum non conſervamus.* Quæ omnia maxime 34

tenent, quando a Prædeceſſoribus ſtatuta, & ordinata habent rationem pacti, & contractus, ut in propoſito ſunt Concordata Germaniæ, quæ inter Pontificem, & Nationem Germanicam ſortiuntur naturam pacti, & contra-

ctus;

ctus; Rota *p.* 2. *dec.* 580. *num.* 1. *p.* 3. *dec.* 2. *n.* 3. *&* *dec.* 266. *n.* 1. *p.* 17. *dec.* 185. *n.* 5. *&* *dec.* 215. *num.* 5. Et a fortiori tenent, quando ejuſmodi pacta, non tam nomine Prædeceſſoris, quam dignitatis, & officii concepta ſunt, ut in propoſito Concordata Germaniæ, quæ ſortiuntur naturam pacti, & contractus, non ſolum inter Pontificem, ſed æque principaliter inter ipſam Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam; Rota *par.* 17. *dec.* 215. *num.* 6. Et conſequenter ſunt ſervanda; Rota *par.* 2. *dec.* 580. *num.* 1.

35 Unde quia Concordata Germaniæ habent vim pacti, ſunt ab omnibus obſervanda; Rota *par.* 2. *cit. dec.* 580. *num.* 1. cum pacti obligatio ſit de Jure naturali, & gentium; *cap. Antigonus* 1. *& cap. Qualiter* 3. *de pactis*, *&*
36 *l.* 1. *ff. eod.* cum ſimilibus. Nec valet opponi præſcriptio, ſeu exceptio de non uſu ipſorum Concordatorum, quia præſcriptio non habet locum, ubi deeſt titulus, & bona fides cum poſſeſſione; ii autem, qui opponere prætendunt præſcriptionem contra Concordata, nec titulum, nec poſſeſſionem, nec bonam fidem habere poſſunt, ut patet ex Decreto irritante adjecto Concordatis Germaniæ, ubi in fine Bullæ dicitur: *Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Decretum vero irritans inficit ipſum titulum, & poſſeſſionem, & obligat etiam ignorantes; Flaminius Pariſius *de reſignat. Benefic. lib.* 6. *qu.* 5. *num.* 5. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 67. *num.* 29. *& ſeq.* Barboſa *tract. de Clauſulis clauſ.* 40. *num.* 25. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 5. *de Præbend. num.* 363. Reiffenſtuel *ibid.*
37 *num.* 541. Et ideo Summi Pontifices ſemper declararunt, & Rota ſæpius judicavit omnes, ac quaſcumque proviſiones ab Ordinariis contra Concordata attentatas, fuiſſe nullas, & irritas, ut refert Branden. *qu.* 4. *num.* 45. *ſub*
38 *Concordat. German.* Proinde infertur, quod ſi quis obtinuiſſet Beneficium Eccleſiaſticum contra Concordata Germaniæ, etiamſi id recepiſſet bona fide, & ignorantia Concordatorum, nihilominus cognito ſuo errore, teneretur Romam adire pro nova proviſione, atque reformanda priori collatione, utpote nulliter
39 facta. Ipſe enim cenſeretur vere intruſus, & careret omni titulo, & colore tituli, eſſetque habendus pro malæ fidei poſſeſſore; nec fructus ex tali Beneficio perceptos, vel in poſterum percipiendos, ullo tempore faceret ſuos, ſed ad eorumdem reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatus exiſteret, ut expreſſe cavetur a Clemente VII. in Conſtitutione declaratoria ſuper Concordata Germaniæ edita anno 1534. Kalendis Julii, quæ incipit: *Admonet Nos*, ibi *ſub* §. 2. *Declaramus prætenſas collationes, & alias diſpoſitiones de quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis cum Cura, & ſine Cura Nobis, & dictæ Sedi, ut præfertur, reſervatis... contra tenorem, & formam dictorum Concordatorum quomodolibet factas, vel in poſterum faciendas, Perſonis, quibus, aut in quorum favorem factæ ſunt, aut in poſterum fient, niſi ſint per Nos, aut noſtra, vel dictæ Sedis auctoritate approbatæ, nullum Titulum, vel colorem ipſa Beneficia poſſidendi tribuiſſe, aut in futurum tribuere, ſed illos pro malæ fidei poſſeſſoribus, & mere intruſis ab omnibus haberi, vel cenſeri, ac fructus per eos ex Beneficiis hujuſmodi perceptos, & percipiendos, nullo unquam tempore ſuos facere, ſed ad illorum reſtitutionem in utroque Foro efficaciter obligatos eſſe, & ad illorum requiſitionem, quorum intereſt, ſeu etiam Fiſci noſtri in ſententiam omnibus viis Juris, & facti remediis compelli poſſe, & debere, & eos nullo unquam tempore Beneficio Regularum de Annali, & Triennali pacifico ſic poſſeſſore gaudere potuiſſe, ac poſſe;* & ſic Branden. *ſuper Concord. Germ. qu.* 5. *num.* 9. *& ſeq. &* 31. & alii.

Additiones ex aliena manu.

De ſingulis Concordatis agere longum itidem eſſet, & inutile; nam & peculiaribus commentariis illuſtrata ipſa fuere a præclaris Auctoribus. Pauca quoque afferemus, quæ Concordata in genere reſpiciunt.

Concordata utpote habentia vim pacti reli- 40
gioſiſſime eſſe ſervanda, nemo eſt qui ignoret; Confer ſi lubet Rotam *in Cæſarauguſtana Beneficii 27. Junii 1746. coram R. P. D. Elephant.*

Ut autem locum ſibi vindicare queant Con- 41
cordata, ſatis eſt, quod concurrat alterutra qualitas in eis expreſſa, ſcilicet vel localitas, vel perſonalitas; Vide Rotam *in recent. deciſ.* 291. *num.* 13. *& plur. ſeq. par.* 15. ubi & de interpretatione Concordatorum agitur.

De facultate Summo Pontifici competente 42
derogandi Concordatis, nemo dubitat. Quæſtionis vero eſt, quando Concordatis derogatum dici queat. In Rota invaluit opinio, ut 43
Concordatis non aliter derogatum dici queat, quam ſi vel expreſſe derogatum Concordatis ſit, vel ſaltem mentio Concordatorum habita ſit eo in actu, qui ſecum neceſſario fert deroga-

[illegible]gationem Concordatorum ; Ita dictum Tribunal reſpondit *in Colonien. Canonicatus* 1. *Julii* 1726. *cor. bon. mem. Nunez*, necnon *in Segontina Archidiaconatus* 4. *Februarii* 1729. *cor. clar. mem. Alarcvand.* & 9. *Junii* 1742. *coram Eminentiſſimo Rezzonico* & *in Compoſtellana Parochialis* 4. *Februarii* 1746. *coram R. P. Dom. Buſſio Decano.*

44 Contrarium uſum vim habere haud poſſe adverſus Concordata, firmavit Rota *in Tridentina Archipresbyteratus* 4. *Junii* 1723. *coram bon. mem. Gamaches*, & 3. *Februarii* 1727. *coram clar. mem. Calcagnino.*

45 Diverſum autem eſſet, ſi Concordata acceptata, & obſervata haud fuiſſent ; Rigant. *in Comment. ad Regul.* 9. *Cancellar. par.* 1. §. 3.
46 *n.* 291. Qua de ratione vim non habere Concordata Poloniæ, dixit noviſſime Rota *in Uladislavien. Archidiaconatus ſuper Coadjutoria* 14. *Januarii* 1757. *cor. R. P. D. Parracciano.*

Articulus XII.

Beneficia quoad primas preces Imperatoris.

1. Per *primas preces Imperatoris*, hic intelligitur privilegium quoddam ex antiquiſſima
conſuetudine a Sede Apoſtolica concedi ſolitum Imperatori Romanorum recens electo, ut
in qualibet Eccleſia intra Romanum Imperium
ſemel Perſonam ſibi beneviſam, & idoneam
Collatori Ordinario nominare poſſit, cui Beneficium vacans, vel proxime vacaturum con-
2 ferre tenetur. Et hujuſmodi Nominationes
ab Imperatore Ordinariis Collatoribus præſentatæ, vocantur *Primariæ ſeu primæ preces*, quia
præferuntur cujuſcumque Juri conferendi, præſentandi, vel nominandi, vel quia ſunt prima Imperatoris electi petitio ; Pirhing *lib.* 3.
3 *tit.* 5. *ſect.* 9. §. 6. *num.* 367. *de Præbend.* Et
hoc Imperatoris privilegium eſt ſic antiquæ
conſuetudinis, ut Nauclerus in ſua *Chronologia* teſtetur Rodulphum primum, qui anno
1273. electus eſt, jam uſum fuiſſe hoc privilegio ſub nomine *Primariarum Precum* ex antiqua, & approbata ab Anteceſſoribus ad ſe
perducta conſuetudine : ſicque hanc conſuetudinem dudum jam ante tempora Rodulphi pri-
4 mi viguiſſe appareat. Et re vera de hoc *Primariarum Precum* privilegio non ſolum mentionem faciunt recentiores Auctores, ſed & mentionem fecerunt Antiqui Canoniſtæ, inter quos
Joan. Andr. *in cap. Is cui* 19. *de Præbend. in* 6. & Speculator *tit. de Præbend.* §. *Reſtat n.* 2.
ubi ſic aſſerit : *Imperator habet privilegium, quod ego vidi Bullatum, quod in qualibet Eccleſia Alemaniæ poſſit facere unum recipi.* Et Joan. a Cochier illud exacte refert, & variis quæſtionibus elucidat in ſpeciali tractatu, quem inſcripſit : *Scholia in primarias Preces Imperatoris*, cujus Indulti, ſeu privilegii ſummam juxta tenorem conceſſionis a Paulo V. factæ Imperatori Ferdinando II. *prid. Non. Junii* 1620. hic ad omnium notitiam juvat referre.

„ In hoc igitur Indulto §. *Hinc eſt*, conce- 5
„ ditur in primis ſuæ Cæſareæ Majeſtati facultas preces primarias offerendi, ſeu Perſonas idoneas nominandi quibuſvis Collatoribus, ſeu Collatricibus quacumque illi, illæve Dignitate præfulgeant, ad quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica per S. Roman. Imperium ubilibet conſtituta in Cathedralibus, etiam Metropolitanis, Collegiatis, vel quibuſvis aliis Eccleſiis, ſive ſint cum Cura, ſive ſine Cura, ſive Sæcularia, ſive Regularia, etiamſi Beneficia hujuſmodi Canonicatus, Præbendæ, Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes vel Officia, etiam majora, & electiva fuerint, eaſque Perſonas ſic nominatas ad hujuſmodi Beneficia, poſtquam ipſis Canonice de illis proviſum fuerit, prædicti Collatores, vel Collatrices recipere, & admittere teneantur, ſive ad eorumdem Collatorum, & Collatricum, collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem communiter, vel diviſim pertineant. Hæc tamen facultas reſtringitur primo, dummodo in Cathedralibus, & Metropolitanis poſt Pontificales majores, aut in Collegiatis principales non exiſtant. Secundo, dummodo ſingulæ collationes, & ſingulæ Eccleſiæ ex hoc ultra, quam in uno Beneficio non graventur. Tertio, dummodo & ipſi Collatores, aut Collatrices ſaltem quatuor Beneficia conferendi facultatem habeant. Additur in eodem Indulto §. *Ita quod*, tametſi Cæſar unam, & eamdem Perſonam ſupra dictis Collatoribus, & Collatricibus ſimul, vel ſucceſſive nominare poſſit : ita tamen, ut quam primum Perſona ſic nominata de aliquo Beneficio proviſa fuerit, ejus nominatio, quoad alios Collatores, vel Collatrices, ipſo Jure expiret, & quo ad eaſdem preces, Canonicatum, & Præbendam, ac Dignitatem, ſeu Perſonatum, Adminiſtrationem, vel Officium in una Eccleſia pro unico dumtaxat Beneficio computari debere.

„ Præterea concedit Pontifex in §. *Quodque quicumque*, ut in quibuſvis Dignitatibus,

„ cqn-

„ conſtituti, & Eccleſiarum Cathedralium Ca-
„ nonici, quos pro ſingulis Perſonis precum,
„ & nominationum hujuſmodi Cæſar Execu-
„ tores conſtituerit per ſe, vel per alium,
„ ſive alios, poſſint eiſdem Perſonis prædicta
„ Beneficia cum omnibus juribus, & perti-
„ nentiis conferre, & aſſignare, in quibuſvis
„ etiam Ordinariis Collatoribus per Litteras
„ alternativas, aliaque privilegia conceſſis,
„ aut concedendis menſibus, vacaverint, ſi
„ intra menſem, poſtquam vacatio ejuſmodi
„ Beneficiorum ipſis innotuerit, duxerint ac-
„ ceptanda. Idque extenditur primo, etiamſi
„ ipſa Beneficia diſpoſitioni Apoſtolicæ alias,
„ quam per *Extravagantem Ad regimen*, gene-
„ raliter fuerint reſervata. Secundo, etiamſi
„ ex diverſis Perſonis vacaverint. Tertio, etſi
„ Perſonæ nominatæ tempore aſſecutionis Be-
„ neficii, ad quod nominatæ ſunt, aliud Be-
„ neficium in eadem Eccleſia jam ante obti-
„ neant. Quarto, etſi ſecundum ſtatuta, &
„ conſuetudines Eccleſiarum, in quibus Bene-
„ ficia hujuſmodi conſtituta fuerint, eorum
„ capaces non fuerint ob defectum legitimæ
„ ætatis, aut legitimorum natalium, dummo-
„ do quoad ejuſmodi qualitates requiſitas,
„ cum illis ſit diſpenſatum, & Beneficia in
„ eadem Eccleſia obtinenda talia ſint, quæ
„ ſine diſpenſatione Papæ ſimul obtineri poſ-
„ ſint, ac conſueverint, nec dictorum Benefi-
„ ciorum collatio ad Sedem Apoſtolicam le-
„ gitime fuerit devoluta, neque ſuper illis
„ inter aliquos lis pendeat indeciſa. Quinto
„ etſi Perſonæ ejuſmodi duo, vel tria, vel
„ plura cujuſcumque qualitatis, & annui va-
„ loris Beneficia (in diverſa Eccleſia) obti-
„ neant, aut expectent.

„ Denique ſuper his, ut preces ſeu nomi-
„ nationes Cæſareæ effectum habeant, datur
„ a Papa Executoribus plena, & libera, etiam
„ per cenſuram Eccleſiaſticam exequendi po-
„ teſtas: ipſis vero nominatis conceditur, ut
„ una cum primariis precibus, aliis quoque
„ expectativis, ac nominationibus, ſeu gratiis
„ ſpecialium reſervationum, de quibus Bene-
„ ficiis, aut mandatis de providendo, ſi ipſis
„ conceſſæ ſunt, uti poſſint, nec aliqua gra-
„ tiarum hujus extincta, reliquæ caſſæ, vel
„ irritæ cenſeantur.

7 Poſtremo *in dicto Indulto Pontificio precum Cæſarearum* §. *Non obſtantibus* ſubjunguntur clauſulæ derogatoriæ eorum, quæ eidem obſtare poſſent. Et in primis derogat Pontifex Conſtitutionibus Apoſtolicis de non utendo gratiis expectativis; item de diligentiis faciendis in favorem Ordinariorum Collatorum, de quibus ſupra. Secundo, Litteris expectativis conceſſis in forma pauperum juxta *c. Si pauper 30. de Præbend. in 6.* ſive mandatis de providendo pauperibus Clericis non habentibus Beneficium; item Litteris de providendo Perſonis illuſtribus, ac graduatis; omnes enim hujuſmodi Litteræ non obſtant precibus Cæſareis, ſi contingat illas concedi ſuper talibus Beneficiis, quominus dictæ preces iis conferantur. Tertio derogat Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ quandocumque publicatis, & publicandis, quibus expreſſe, & ſpeciatim derogari debuit; quia per clauſulam derogatoriam generalem *non obſtantibus Conſtitutionibus Apoſtolicis*, non cenſetur derogatum, niſi Conſtitutionibus ordinariis, non vero extraordinariis, quales ſunt Extravagantes, & Regulæ Cancellariæ; Cochier *c. l. ſect.* 5. §. 1. *v. Publicatis & publicandis fol.* 90. Quarto derogat ſtatutis, & conſuetudinibus aliarum Eccleſiarum, etiam juramento, & confirmatione Sedis Apoſtolicæ roboratis; quia ſimiliter poſt clauſulam generalem derogatoriam, non tolluntur ſtatuta jurata, vel per Principem confirmata, Cochier *c. l. v. Juramento, & v. Confirmatione Apoſtolica fol.* 91. Cui etiam indulto non vult derogari Pontifex per quaſcumque Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam de verbo ad verbum de eodem mentionem. Quinto derogat etiam ipſis Concordatis Germaniæ, eorumque confirmationi, quatenus huic Indulto adverſantur. Sexto denique derogat quibuſvis aliis Privilegiis, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, Indulto huic quocumque modo adverſantibus, etiam motu proprio Papæ, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, etiam cum clauſulis derogatoriarum derogatoriis, & aliis inſolitis conceſſis, & decernitur quidquid contra quacumque auctoritate attentatum fuerit, irritum, & inane.

Ex hujus Privilegii, ſeu Indulti tenore col- 8
ligitur: Primo, poſſe Imperatorem primas preces porrigere ſolum in Eccleſiis inter fines Sacri Romani imperii prout nunc eſt exiſtentibus, non autem in Eccleſiis, & Provinciis ad ipſum Imperium pertinentibus, ſed hactenus ab eodem avulſis; ſiquidem in iſtis nullam amplius Juriſdictionem habet Imperator; Cochier *loc. cit. Scholia in primarias preces Imperatoris fol.* 32. ſub verbis præciſis ipſius Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium videlicet conſtitutorum*. Quamvis tamen Collator, 9
vel Collatrix v. g. Epiſcopus, Abbas, vel Abbatiſſa habitet extra fines Sacri Romani Im-

Imperii, ſed intra iſtud Beneficia ſaltem qua-
tuor habeat ad ſui collationem ſpectantia, te-
netur ad recipiendas primas preces Imperato-
ris ratione dictorum Beneficiorum, utpote con-
ſiſtentium intra fines Imperii, quia Pontifex
concedens Indultum non reſpexit ad domici-
lium Collatorum, ſed ad locum, in quo Be-
neficia conſiſtunt, uti patet ex citatis verbis
Indulti: *Per Sacrum Romanum Imperium vide-*
10 *licet conſtitutorum*. Secus vero eſt dicendum,
quando Collator habitat quidem in Imperio,
ſed Beneficia conferenda conſiſtunt extra illud,
quia Indultum ad ea non extenditur, cum ſit
limitatum ad Beneficia exiſtentia in Imperio;
ibi: *Per Sacrum Romanum Imperium*, limita-
ta autem cauſa limitatum producit effectum;
*l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio, l.
Cancellaverat, ff. de iis, quæ in teſtament. de-
lentur*, cum ſimilibus, neque privilegium egre-
ditur ſuos terminos; Cochier *in prec. primar.
ſect.* 2. *§. Quod ſi per te, in Scholiis. fol.* 32.
11 & alii paſſim. Colligitur ſecundo, poſſe Im-
peratorem concedere preces primarias ad Be-
neficia vacantia, etiam in menſibus Ordina-
riorum; Habetur in ipſo indulto Pontificio
primariarum precum Cæſarearum *cit.* §. *Quod-
que quicumque*, & in Rota Romana *anno* 1618.
4. *Maji* expreſſe deciſum fuit, quod Indultum
precum Cæſarearum comprehendit etiam Be-
neficia vacantia in menſibus Ordinariorum,
non obſtantibus Concordatis Germaniæ, cum
illis nominatim, & expreſſe, prout requiri-
tur, fuerit derogatum in eodem Indulto po-
ſterioribus temporibus conceſſo; quam deciſio-
12 nem refert Cochier *l. c. fol.* 53. Et ſic de fa-
cto continua praxi ſemper ſolent Imperatores
primarias preces concedere, etiam in menſibus
Ordinariorum, alioquin nimis anguſta foret
hæc gratia, ſi ad ſolos menſes Pontificios re-
ſtringeretur; Cochier *l. c. fol.* 62. & 63.

13 Colligitur tertio, poſſe Imperatores preces
primarias concedere ad quævis Beneficia Sedi
14 Apoſtolicæ reſervata. Excipiuntur tamen ea
Beneficia, quæ Papæ reſervata ſunt *in Extra-
vagant. Ad Regimen c.* 13. *de Præbend. inter
communes*, ut ſunt Beneficia Cardinalium, &
Officialium Curiæ Romanæ ubicumque dece-
15 dant. Item Beneficia eorum, qui aliunde cu-
juſvis negotii cauſſa ad Curiam veniunt, ſi
in Curia, vel in acceſſu, & reditu intra duas
16 dietas a Curia diſtantes, moriantur. Item
Beneficia, quæ vacant per privationem, de-
poſitionem, translationem, promotionem, vel
aſſecutionem alterius Beneficii incompatibilis,
ſi talis privatio, depoſitio, tranſlatio, pro-
motio, ſeu collatio Beneficii per Sedem Apo-
ſtolicam facta ſit &c. Hæc enim Beneficia non 17
comprehenduntur ſub primariis precibus; alia
vero omnia, etſi reſervata Papæ, ſub iis con-
tinentur; exceptio enim aliquorum caſuum
firmat regulam in contrarium, quo ad caſus
non exceptos; *Auth. Ut autem Lex, & ibi*
Gloſſa *verb. in auxilio, junct. Gloſſ. margin.
de non alienand. &c.* Cochier *loc. cit. ſect.* 4.
*verb. alias quam per Conſtitut. Ad Regimen
fol.* 73. Colligitur quarto, poſſe Imperatorem 18
per primarias preces nominare eandem Perſonam
ad plura Beneficia, ita tamen ut quam pri-
mum ejuſmodi Perſona de aliquo dictorum Be-
neficiorum proviſa fuerit, ceſſet nominatio
ipſius quo ad alia Beneficia; habetur ex ipſo
Indulto *verſ. Ita quod Celſitudo*; & hanc no-
minationem ejuſdem Perſonæ ad plura Benefi-
cia poteſt ad libitum facere, vel *ſimul*, ſcili-
cet per idem diploma, atque ſub unico con-
textu verborum aliquem nominando ad diver-
ſas Eccleſias, ſeu Canonicatus, vel *ſucceſſivè*,
ſcilicet hodie nominando Preciſtam ad Cano-
nicatum v. g. Viennenſem proxime vacatu-
rum, & cras per aliud diploma nominando
ipſum ad Canonicatum Pragenſem, vel Colo-
nienſem pariter proxime vacaturum; & hoc
in ſpecialem favorem Preciſtæ, ut citius poſ-
ſit conſequi Beneficium, nam citius ſolet con-
tingere vacatio quædam in pluribus, quam
in una ſolummodo Eccleſia. Una tamen va- 19
catione eveniente, & vacantis Beneficii col-
latione ſubſecuta, omnes aliæ nominationes
ad alia Beneficia mediantibus primis precibus
factæ, illico ceſſant textu expreſſo in ipſo In-
dulto primarum precum, ibi: *Ita tamen quod
quam primum Perſona ſic nominata de aliquo
Beneficio proviſa fuerit, ejus nominatio, quo ad
alios Collatores, vel Collatrices facta ipſo Jure
expiret*. Ne videlicet præter intentionem con-
cedentis quis plura Beneficia incompatibilia
conſequatur, & retineat contra expreſſam pro-
hibitionem *cap. Quia in tantum* 5. *cap. Cum
teneamur* 6. & *cap. Si de multa* 28. *de Præ-
bend.* & *cap. Si Clericus* 11. *de Præbend. in* 6.
& *capit. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. *cap. Singula* 1.
diſt. 89. *cap. Presbyteros* 38. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1.
cap. Clericus 1. & *cap. Clericum* 2. *cauſ.* 21.
q. 1. & *Extravagant. Execrabilis Joann. XXII.
de Præbend.* & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 17.
de reformat.

Colligitur quinto: Nominatum per preces 20
Cæſareas ad Beneficium, debere intra menſem
numerandum a tempore, quo ipſi talis Bene-
ficii vacatio innotuit, per ſe, vel per procura-
to-

torem ad id ſpeciale mandatum habentem, illud ipſum Beneficium acceptare, ſicque ante elapſum menſem Collatori Ordinario v. g. Epiſcopo, vel ejus Vicario, vel Capitulo capitulariter congregato, ſi collatio ad illud ſpectet, inſinuare Reſcriptum precum Cæſarearum, habetur expreſſe in ipſo Indulto primarum precum, ibi: *Et quæ Perſonæ, pro quibus preces, ſeu nominationes ad illa ſe extendant, infra menſem, poſtquam ipſis vacatio hujuſmodi Beneficiorum innotuerit, duxerint acceptanda.*
21 Aliter ſi poſt elapſum menſem, nulla ſit facta inſinuatio primarum Cæſarearum precum, Collator Ordinarius poterit Beneficium vacans conferre alteri; Cochier *loc. cit. verſ. Poſt menſem*, Pirhing *lib. 3. tit. 5. de Præbend. num.* 577. Reiffenſtuel & alii. Idque merito fuit ſtatutum, quia diutina Eccleſiarum vacatio ſolet ipſis eſſe diſpendioſa, & præjudicialis, *cap. Quam ſint Eccleſiæ 6. de election. in 6.* Et
22 iſte menſis eſt computandus a tempore vacationis publice notæ in loco, vel Eccleſia Beneficii vacantis, non obſtante quod Preciſta talem vacationem ignoraverit; *arg. Clem. unic. de conceſſione Præbendæ* §. *Cæterum*, ubi ſic præciſe ſtatuitur, *Cæterum (ut tam diuturnis vacationibus, quam fraudibus, & litibus occurratur) prædictæ vacationis notitiam impetrantem interpretamur habere, ex quo ipſa vacatio in loco, vel Eccleſia hujuſmodi Beneficii publice nota erit. Imputet quidem ſibi, ſi hæc caſu, quo de ipſius commodo agitur, id quod per ſe, vel per*
23 *alium ſcire potuerit, ignoravit.* Colligitur ſexto: Preciſtam poſt acceptum ſemel Beneficium non poſſe variare; *arg. cap. Perpetuo prohibemus unic. de poſtulatione Prælator. in 6.* ibi: *Redeundi ad aliam*, ſcilicet Eccleſiam, *(poſtquam unam elegerit) ſibi licentia penitus interdicta*, & Regul. 21. *Juris in 6.* ibi: *Quod ſe-*
24 *mel placuit, amplius diſplicere non poteſt.* Colligitur ſeptimo: Neque poſſe Preciſtam, qui negligens fuit in acceptando primum Beneficium vacans, petere poſtea ſecundum vacans nulli adhuc debitum; *arg. c. Gratia 7. de Reſcript. in 6.* cum Gloſſa *ibi verb. Eligas*, & *c. Si Clericus 11. de Præb. in 6.* ubi ſic præciſe ſtatuitur: *Si Clericus, pro quo a Sede Apoſtolica recepiſti mandatum, ut ei de Præbenda proxime vacatura in certa Eccleſia provideres.... Præbendam ſibi debitam quando vacat, petere negligenter omittat; aliam poſtmodum in ipſa Eccleſia vacaturam nequibit prætextu dicti mandati petere, nec tu de ipſa ſibi poteris providere; Cum facta, & gratia per ipſius negligentiam ſint extincta;* Cochier *loc. cit. ſect. 4. verb. intra menſem;* Pirhing *loc. cit. n.* 379. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 494.

Colligitur octavo: Non poſſe Imperatorem 25
per primas preces nominare ad Dignitates Pontificales, nec ad Dignitates majores poſt Pontificales in Cathedralibus, nec ad principales in Collegiatis, ut expreſſe cavetur in ipſo Indulto, ibi: *Dummodo dignitates ipſæ in Cathedralibus, & Metropolitanis poſt Pontificales majores, aut Collegiatis hujuſmodi principales non*
exiſtant. Colligitur nono: Non poſſe Impera- 26
torem per primas preces nominare ad Beneficia Juriſpatronatus Laicalis, quia licet poſſit Papa ex plenitudine poteſtatis derogare etiam Juripatronatui Laicorum, ut fatentur omnes *arg. cap. Licet 1. de Præbend. in 6.* tamen id facere non intendit, niſi exprimat, ne Laici retrahantur a fundandis, extruendis, & dotandis Eccleſiis, ut communiter notant Doctores poſt Gloſſam *in cap. Cum Dilectus 28. verſ. Quempiam præſentare in fin. de Jurepatronat.* & aliam Gloſſ. communiter receptam *in Clementin. 2. de Prædend. verb. Apoſtolicis.* Et quia *Patronorum Jura tollere, piaſque fidelium voluntates in earum inſtitutione violare, æquum non eſt;* ut dicit Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25. de refor-*
mat. c. 9. Secus tamen eſt dicendum de Bene- 27
ficiis Juriſpatronatus Eccleſiaſtici, utpote in quibus ceſſat allata ratio, & quia iſtis, ut trahentibus originem ex bonis Eccleſiaſticis, facile per Clauſulas generales derogatur; Cochier *loc. cit. ſect. 2. verb. Præſentationem*,
Reiffenſtuel *lib. 3. de Præbend. num.* 183. Col- 28
ligitur decimo; Non poſſe Imperatorem per primas preces gravare eumdem Collatorem pluſquam ſemel: habetur expreſſe ex ipſo Indulto, ibi: *Salvo quod ſingulæ collationes, & ſingulæ Eccleſiæ ex hoc ultra quam in uno Be-*
neficio non graventur. Hinc autem eſt adver- 29
tendum, quod ſolum tunc cenſetur Imperator gravaſſe ſemel Collatorem, quando preces ad effectum pervenerunt, & Preciſta actu ſibi Beneficium præſentatum obtinuit; Si vero Preciſta ante Beneficium obtentum mortuus ſit, vel quacumque ex alia cauſa ipſum Beneficium non obtinuerit, poterit Imperator pro alio novas preces ad eumdem Collatorem
porrigere. Colligitur undecimo: Non poſſe 30
Imperatorem primas preces porrigere niſi illis Collatoribus, qui habent ſaltem quatuor Beneficia ſuæ liberæ collationis; textu claro in ipſo indulto: *Salvo quod.... ipſi Collatores, vel Collatrices ſaltem quatuor Beneficia Eccleſiaſtica conferre habeant.* Et hoc ne forte quis 31
toto vitæ ſuæ tempore impediatur ab uſu Ju-

ris ſuæ liberæ collationis; quod facile contingere poſſet, ſi intra breve tempus plures Imperatores morerentur, & novi ſuccederent, cum quilibet de novo electus habeat Jus nominandi ad Beneficia aliquam Perſonam idoneam; Cochier. *loc. cit. ſect.* 2. *verſ. ſaltem quatuor Beneficia*; Pirhing. *loc. cit.* 370. Engel. *lib.* 3. *num.* 71. *de Præbend.* Reiffenſt. *lib.* 3. *de Præbend. num.* 584. & alii paſſim.

32 Colligitur duodecimo: quod licet conceſſio primarum precum pertineat ad gratias expectativas, cum Imperator Jus habeat nominandi ad Beneficia proxime vacatura, non tamen prohibetur a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.* quia in dicto Decreto Concilii non comprehenduntur primariæ preces Imperatoris, ut cenſuit ex ſententia Congregationis Concilii Gregorius XIII. in Litteris Apoſtolicis *editis* 25. *Januarii* 1575. *prout habetur in declarationibus Cardinalium ejuſdem Decreti* apud Joant Gallemart. *ibid. num.* 1. & apud Cochier. *in proœmio precum primariarum fol.* 2. *&*

33 3. De facto enim in illo Concilii Decreto non nominatur Imperator, qui cum ſit ſpeciali nota dignus, nominatus fuiſſet, ſi Concilium voluiſſet illum comprehendere, ſicut nominavit Cardinales, qui & ipſi ſunt ſpeciali nota, ſeu expreſſione digni, & ipſe Gregorius XIII. dicit apud Fagnan. *in cap. Nulla, de conceſſ. Præbendæ num.* 10. quod meminit tempore Concilii quando formabatur *d. c.* 19. aliquos voluiſſe addi: *Et primarias preces Imperatori conceſſas*, ſed communior ſententia Patrum fuit, ut tolleretur earum mentio. Sicque non comprehenduntur primariæ preces *in d. cap.* 19.

34 Et dato quod in ipſo Decreto comprehenderetur etiam Imperator, ſicuti omnes alii comprehenduntur *ibi*, *& in cap. Nulla* 2. *cap. Conſtitutus* 11. *de conceſſ. Præb. & cap. Deteſtanda*

35 2. *de conceſſ. Præbendæ in* 6. Adhuc ſubſiſteret, & valeret Indultum primarum precum, utpote conceſſum Imperatori a Papa, qui de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare, textu expreſſo *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſ-*

36 *ſumus ſupra Jus diſpenſare*. Immo Papa in ipſo Indulto primarum precum expreſſe derogat etiam Concordatis Germaniæ, ibi: *Non obſtantibus ... Concordatis Nationis Germanicæ, ac*

37 *eorumdem Concordatorum confirmatione*. Quinimmo Engel *lib.* 3. *de Præbend.* §. 7. *de primis precibus n.* 71. *in fin.* Pirhing *eod. lib. n.* 571. Reiffenſt. *eod. lib. n.* 574. Wagnerechk *in Comment. Exegetico Ss. Canonum cap. Is cui, de Præbend. in* 6. volunt ita vigere Indultum primarum precum, ut Imperator poſſit eo uti ante confirmationem a Papa acceptam, & ſtatim ac concorditer eſt electus, poſſit primas preces ad Beneficia vacatura interponere vigore memorati Indulti a quolibet Pontifice concedi ſoliti; idque ob cognitam benignitatem Summorum Pontificum, qui dictum Indultum Litteris etſi poſterius datis, indubitanter ſunt conceſſuri, ſicque ratihabituri nominationes ad Beneficia auctoritate ipſorum jam antea factas, nam *ex Reg.* 10. *Juris in* 6. *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari*.

Colligitur ultimo: quod ut Indultum hoc primarum precum Imperatoris omnino ſuum ſortiatur effectum, concedit Pontifex eidem Imperatori Executores, qui per ſe, vel per alios, in caſu, quo Ordinarii Collatores detrectarent parere primis precibus Imperatoris, ipſos ad parendum, & ad Beneficia conferenda Preciſtis, compellant etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, & habeant auctoritate Apoſtolica liberam facultatem præſtandi ea omnia, quæ ad dictarum precum, ſeu nominationum Cæſarearum effectus conſequendos opportuna fuerint; habetur expreſſe in ipſo Indulto *ſect.* 4. & eſt ad tenorem *cap. Cum noſtris* 6. *de conceſſ. Præbendæ & cap. Conſtitutus* 19. *de Reſcriptis*, ubi pariter pro executione Litterarum Apoſtolicarum ad Beneficia deputantur certi Executores. Et iſti Executores, & alii ſubexecutores ab ipſis deputati, *debent* eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vel Perſonatum obtinere, aut Cathedralium Eccleſiarum Canonicos exiſtere, uti pro delegatis Apoſtolicis ſtatuitur; *cap. Statutum* 11. *de Reſcriptis in* 6. Et ita expreſſe tenet Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verſ. Quodque quicumque, & verb. Per ſe, vel alium*, ubi citat Rota *deciſ.* 99. *in Antiq.* 38 39

Advertendum eſt, quod preces primariæ, quæ ſacro Romano Imperio vacante, fuerunt hucuſque expeditæ, vel in poſterum expedientur a Vicariis, & Proviſoribus Imperialibus, nullæ declarantur; Clem. XI. Conſtit. 45. incip. *Cum ſicut accepimus*; prout etiam Collationes, & Proviſiones Beneficiorum, earum intuitu factæ, & faciendæ. 40

Additiones ex aliena manu.

Unde jus hoc primariarum precum Imperatori ortum ſit, mire inter ſe variant Scriptores; Conſule Brand. *de Jure Cæſar. primar. prec.* qui *cap.* 4. *per tot.* relatis variis variorum 41

rum opinionibus, tandem concludit: *hoc jus primariarum precum quoad ſubſtantiam antiquæ conſuetudini, quoad modum vero qualificatum, quo exercetur, Indulto Pontificio deberi*.

42 Quod attinet ad Beneficia primariis precibus ſubjecta, ea in primis ſunt ſita intra fines Imperii Romani, dummodo in Eccleſiis exiſtant, ad quas conſueverint primariæ pre-
43 ces dirigi; Brand. *d. tractatu cap.* 5. §. 3. Ex his vero excipi debent Beneficia Regularia; Wieſtner *ad titut. decretal. de Præbend. num.* 16. Schmier *Juriſprud. Canon. civil. lib.* 3. *tract.* 1. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 321. licet Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 113. nihil definiendum cenſeat, *quum non adeo certum ſit, praxim omnem hic defuiſſe, ſaltem minus probabile eſt Cæſarem ad Canonicatus Regulares & Prælaturas numquam præſentaſſe, quum vel diploma Wenceslai contrarium evincat*. Error autem Bohemeri inde provenit, quod is ad conſuetudinem unice referat jus primariarum precum.

44 Nec omnia Beneficia Sæcularia ſubjecta ſunt primariis precibus. Excipe I. reſervata *Extravagant. Ad regimen*. II. Dignitates Pontificales, ſive Epiſcopales. III. Dignitates Pontificalibus proximas in Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus, & Dignitates primas in Collegiatis. IV. Beneficia ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta. V. Beneficia litigioſa. VI. Beneficia Monocularia. VII. Beneficia juriſpatronatus ſaltem Laici, & mixti. VIII. Beneficia manualia ad nutum revocabilia, item miniſterialia, quibus annexum eſt onus canendi vel dirigendi canentes in choro. IX. Beneficia in manibus Papæ libere dimiſſa, vel ex cauſa permutationis reſignata; Confer Rigant. *in Commentar. ad Regul. Canc.* 26. *a num.* 115. *ad plur. ſequent.* Brand. *d. tract. cap.* 5. §. 4. & 5. ubi quod conſtantiſſima praxis ſemper excepit Beneficia curata.

45 Quæ qualitates de jure, vel ex fundatione requiruntur in Beneficiariis, eæ omnes con-
46 currere debent in Preciſtis. Quæſtionis vero eſt, an Preciſtæ pollere itidem debeant qualitatibus a ſtatuto, vel conſuetudine requiſitis; Negant Pirhing *ad tit. decretal. de Præbend. num.* 392. *Wieſtner ibidem num.* 170. aliique relati a Rigant. *in Commentar. ad Reg. Canc.* 26. *num.* 95. At affirmat Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 175. ubi nominatim *Wieſtnerum* confutat, Stoecknius *de primar. precib. Imperat. quæſt.* 9. *num.* 17. Fritſch. *eodem tract. cap.* 6. *num.* 1. Reinarthius *de Poteſtat. Preciſt.* §. 8. & aliis relatis, noviſſime Brand. *ubi ſupra cap.* 6. §. 3.

An ſicuti preces non afficiunt niſi Beneficia 47
intra fines Imperii ſita, ita preces obtinere ſolummodo poſſint Germani, & Indigenæ? Affirmare videtur Ayrerus *commentar. de Jur. primar. prec. cap.* 6. §. 5. Hofmann. *diſſert. de Jurib. Indigenar. German.* §. 20.

Preciſta, ut effectum primariarum precum 48
conſequatur, ante omnia tenetur infra menſem, poſtquam vacatio Beneficii in Eccleſiis per preces primarias expreſſa innotuit, vel per ſe, vel per Procuratorem ad id ſpeciale mandatum habentem, Beneficium vacans acceptare, primis precibus Collatori Ordinario Epiſcopo, vel Capitulo congregato antea inſinuatis; Rota *in Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749.
cor. R. P. D. Elephant. At a quo tempore 49
incipiat currere iſte menſis ad acceptandum
datus? An is currat contra minorem 25. 50
annis, vel alium legitime impeditum? Si poſt 51
elapſum menſem ab Ordinario Collatore Beneficium non ſit collatum, an Preciſta re adhuc integra poſt menſem Beneficium illud acceptare poſſit, & hac ratione Collatorem impedire? Tum alias affines quæſtiones vide apud Brand. *pluries citat. tractat. cap.* 6. *a* §. 6. *ad plur. ſequent.* Confer etiam Rotam *in Paderbonen. Canonicatus* 14. *Maii* 1725. *cor. clar. mem. Aldovrand. & in d. Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D. Elephant.*

Jus ex primariis precibus alicui quæſitum 52
morte Imperatoris haud expirat; Schroeter. *de Jur. primariar. prec. cap.* 1. §. *ultim.* Cortrejus *obſerv. ad Concordat. cap.* 2. *num.* 93. &
ſequent. Num autem Imperatori fas ſit revo- 53
care primarias preces, adi Brand. *pluries citato tract. cap.* 6. §. 2

Morte Preciſtæ Jus precum executioni non- 54
dum datum ceſſat. Idem eſt, ſi Preciſta, vel
expreſſe, vel tacite renunciet; Exempla taci- 55
tæ renunciationis affert Brand. *p. tract. cap.* 7. §. 4. & *plur. ſequent.* Quocirca liberum eſt
Collatori Beneficium illud conferre. Verum ſi 56
poſt mortem, vel renunciationem primi Preciſtæ alius compareat, qui ab Imperatore preces impetravit, eaſque legitime intra tempus præfixum ante Collationem inſinuavit, impedit Collatori ejus Beneficii collationem, quum novæ preces, prioribus executioni haud datis, locum habere debeant; Stoecken. *dict. tractat. theſ.* 27. Ayrer. *cit. comment. cap.* 6. §. 13.

Preciſta an jus primariarum precum poſſit 57
in alterum transferre? Agit, & quidem fuſe hac de quæſtione Brand. *d. tract. cap.* 7. *a* §. 7. *ad fin.* Tum ipſum *cap.* 8. *per tot.* conſule de Executoribus primariarum precum.

BENE-

BENEFICIATUS.

Articulus I.

Beneficiatus ad quid teneatur.

1 Beneficiatus tenetur primo ad recitationem Divini Officii: *Beneficium enim datur propter Officium*, *cap. Quia* 15. *de Reſcriptis in* 6. & , ut ait Concilium Conſtant. *Seſſ.* 4. *Decreto de diſpenſationibus*, *Beneficia propter Officia conceduntur*, & habetur *ex cap. Dolentes* 9. *de Celebrat. Miſſarum*, & ex Conſtitut. ſeptima Leonis X. incip. *Supernæ diſpoſitionis*, & ex Conſtitut. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi expreſſe dicitur; *Item ille*, *qui primis ſex menſibus Officium non dixerit*, *niſi legitimum impedimentum ipſum excuſaverit*, *grave peccatum intelligat admiſiſſe*. Quando autem incipiat dicta ejus obligatio? Vide verb. *Officium divi-*
2 *num artic.* 1. *num.* 26. Immo tenetur Beneficiatus ad recitationem Divini Officii, etiamſi ſuum Beneficium ſit tenue, ſi ſcienter illud acceptavit; Et ratio eſt, quia ſicuti Beneficiatus non excuſatur a reſidentia, ex eo quod ex Beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, ut ſecundum omnes habetur *ex cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſidentibus*, ita nec excuſatur a recitatione Divini Officii, nam, ut formaliter inquit Cardinal. *in Clement.* 1. *num.* 9. *de Celebratione Miſſarum*, imputet ſibi, ſi Beneficium non ſit competens, quia nihilominus tenebitur ad Horas, ex quo fecit ſe ad hoc intitulari; Idem Goffred. *in cap. Clericus victum diſt.* 91. & ſequitur Silveſter in *verb. Hora n.* 3. *verſ. Non poſſunt ſe excuſare ratione exiguitatis*, & Tabiena *in eodem verb. num.* 1. *in fin.*
3 Tum quia arctior eſt obligatio recitandi Divinum Officium, quam reſidendi, quia multa ſunt Beneficia, quæ nullum omnino ſervitium requirunt, ut Præſtimonia, & Præſtimoniales portiones, & tamen illa obtinentes obligantur ad dicendas Horas Canonicas, ut expreſſe ſtatuitur in Extravagant. S. Pii V. incip. *Ex proximo verſ. Declarantes*, ibi: *Declarantes Præſtimonia*, *Præſtimoniales portiones*, *& qualiacumque Beneficia*, *etiam nullum omnino ſervitium obtinentes*, *cum prædictis pariter convenire*; adeoque ſi exiguitas Beneficii non excuſat a reſidentia, multo minus a recitatione Divini Officii, *arg. c. Ex parte* 2?. *de Decimis*. Eo vel [illegible] quod dicit Conſtitutio S. Pii V. [illegible]: *Et quæcumque Beneficia*, *quæ comprehenduntur* [illegible], et iis, quæ ſcripſit Azor. *verſ.* 249. *Traja-*[illegible], [illegible] *ſecundo*, & *verſ. Tertio*, & *verſ.* 22?. Gonzalez *num.* 12. *verſ. Octavo conſtare*, & Fagnan. *in cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſident. n.* 8. & 9. Et ultra præcitatos hanc communiorem ſententiam tenent Navarr. *de Horis Canonicis c.* 7. *n.* 27. ubi dicit, ita ſemper [illegible], & tenuiſſe, quod contrafaciens mortaliter peccet; Graffiis *deciſ. aurear. p.* 1. *l.* 2. *cap.* 52. *n.* 28. Garcias *de Benefic. part.* 3. *c.* 4. *n.* 39. Bonacina *de Horis Canon. diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 4. *n.* 17. Barboſa *in c. Dolentes n.* 4. *de celebrat. Miſſar.* Gavant. *in rubr. Miſſal. part.* 2. *ſect.* 1. *c.* 4. *n.* 5. Corrad. *prax. Benefic l.* 4. *c.* 6. *n.* 14. Monacell. *p.* 2. *t.* 15. *form.* 1. *num.* 25. & *ſequent.* Suarez, Reginald. Caſtropal., aliique 4
plurimi contra varios alios, qui probabiliter docent Beneficiatum ad recitationem Divini Officii non teneri, cujus Beneficii fructus non attingunt tertiam mediocris ſuſtentationis partem.

Secundo tenetur Beneficiatus (ſi poſt ſex 5
menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit ſine legitimo impedimento) fructus Beneficii tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficii, vel Pauperum eleemoſynas erogare: Habetur expreſſe in Conſtitut. 7. Leonis X. emanata in Concil. Lateranenſi *ſeſſ.* 9. & incip. *Supernæ Diſpoſitionis*, ubi §. 38. ſic præciſe dicitur: *Statuimus quoque*, *& ordinamus*, *ut quilibet habens Beneficium cum Cura*, *vel ſine Cura*, *ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit*, *legitimo impedimento ceſſante Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officii*, *& temporis*, *ſed eos tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficiorum*, *vel Pauperum eleemoſynas erogare teneatur*. Et expreſſe habetur ex cit. Conſtit. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi poſt expreſſam confirmationem dictæ Bullæ Leonis X. emanatæ in Concil. Lateranenſi *ſeſſ.* 9. declarat quantitatem fructuum amitendorum ab iis, qui recitationem Divini Officii omittunt, ibi: *Qui Horas Canonicas*, *uno*, *aut pluribus diebus intermiſerit*, *omnes Beneficiorum ſuorum fructus*, *qui illi*, *vel illis diebus reſpondent*, *ſi quotidie dividerentur*; *qui vero Matutinum tantum*, *dimidiam*, *qui cæteras Horas alteram dimidiam*, *qui harum ſingulas*, *ſextam partem fructuum*

ejus

6 *ejus diei amittat*. Et Beneficiatus tenetur in conſcientia ad hanc faciendam reſtitutionem ante omnem ſententiam, & declarationem Judicis, ut aperte conſtat ex Decreto edito ab Alexand. VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem vigeſimam in ordine, ibi: *Reſtitutio a S. Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo*
7 *quod ſit pœna*. Neque hanc reſtitutionem compenſare poteſt Beneficiatus per eleemoſynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus Beneficii, ob quod tenetur ad Horas, ut etiam aperte conſtat ex poſteriori Decreto edito ab eodem Alexand. VII. 18. *Martii* 1667. damnante ſequentem propoſitionem trigeſimam tertiam in ordine, ibi: *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum, ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas ante Beneficiarius de fru-*
8 *ctibus ſui Beneficii fecerit*. Pro reſtitutione tamen ob neglectas Horas ſatis eſt, poſt illud tempus, a quo Beneficiarius omiſit, dare eleemoſynam, etiamſi non cogitet de debito, neque intendat dare in exſolutionem ſuæ obligationis, quia ſi eleemoſyna datur poſt omiſſionem, ponitur opus, quod in pœnam eſt præceptum, adeoque ſatisfit præcepto, cum virtualis intentio dantis eleemoſynam ſit, ut per illam ſatisfaciat omni ſuæ obligationi; Layman *lib*. 3. *tract*. 2. *c*. 12. *n*. 9. Sanch. *in Conſ. lib*. 2. *c*. 3. *dub*. 121. Diana *part*. 3. *t*. 6. *R*. 57. & *part*. 7. *tit*. 10. *R*. 24. Lugo *de Juſtit. diſp*. 4. *num*. 46. Gobat *num*. 192. Du Bois *ad propoſit*. 33. *ab Alexand. VII. damnatam*; La Croix *lib*. 4. *n*. 1215. Viva ad propoſit. 33. ex damnatis ab Alexand. VII. *n*. 9. * Illud tamen adnotandum ex Joſepho Maria Maraviglia, Epiſcopos omittentes Horas Canonicas non teneri ad fructuum Epiſcopatus reſtitutionem, præſertim quia ex Conſtitutionibus Leonis X. & Pii V. ſupra relatis colligitur teneri ad reſtitutionem fructuum illos tantum Beneficiatos, quibus datur Beneficium propter officium, quorum nomine non veniunt Epiſcopi, qui propter dignitatis culmen ſunt ſpeciali nota digni, & eſſent ſpecialiter nominandi. Accedit quod fructus Epiſcopatus, & jus ad ipſos non conferuntur Epiſcopo propter officium, ſed ad exercendum, & ſuſtinendum munus Paſtorale, quod includit plures alias obligationes. Hæc ille in ſuis *Legibus Prudentiæ Epiſcopalis*, *leg*. 307. & 309. Ab Epiſcopis autem non recitantibus Horas Canonicas reſtituendos eſſe utique fructus aliorum Beneficiorum, ſi quæ alia Beneficia poſſideant, præter Epiſcopatum, aſſerit idem auctor; neque ſupponendam eſſe talem deobligationem in hoc caſu, late probat; *leg*. 308. & 310. *ibidem*. *

Tertio tenetur Beneficiatus Curatus profeſ- 9
ſionem Fidei emittere coram Epiſcopo, vel eo impedito, coram ejus Vicario Generali intra duos menſes a die adeptæ poſſeſſionis Beneficii. Et promoti ad Dignitates, & Canonica- 10
tus in Eccleſiis Cathedralibus, tenentur intra idem tempus profeſſionem Fidei emittere, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario Generali, ſed etiam coram Capitulo; alias fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur, textu expreſſo in Concil. Trident. *ſeſſ*. 24. *cap*. 12. *de reformat*. ibi: *Proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam animarum habentibus, teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, & eo impedito coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent. Proviſi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes proviſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur*. Et Pius IV. in Conſtit. incip. *Injunctum*, ubi tradit etiam formam in tali Fidei profeſſione obſervandam.
Hanc profeſſionem Fidei per ſe ipſos, & non 11
per Procuratorem tenentur emittere proviſi de Parochialibus, & de Canonicatibus in Cathedralibus; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *April*. 1590. & iterum in alia cauſſa *die* 12. *Septembris* 1620. ut referunt Nicol. Garcias *de Benefic. part*. 3. *cap*. 5. *num*. 54. *declarat*. 1. & Scortia *in Selectas Summor. Pontif. Conſtit. Epit*. 84. *Theorem*. 207. *verſ. quid ſi Beneficiarius*; Barboſa *in Summ. Apoſtol. deciſ. verb. Profeſſio Fidei num*. 5. & iterum ead. Congreg. *in Calaguritana* 22. *Septemb*. 1696. apud Monacell. *tom*. 1. *formul*. 13. *num*. 4. Et hanc 12
Fidei profeſſionem tenentur denuo emittere illi, qui in adeptione alterius Beneficii ſimilis eam jam emiſerunt. Sic declaraſſe Sacram Congreg. Concil. teſtatur Nicol. Garcias *de Benefic. part*. 5. *cap*. 3. *n*. 17. & 18. & tenent Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part*. 3. *allegat*. 61. *n*. 8. & alii plurimi apud ipſum. Fidei profeſſionem intra duos menſes non fa- 13
cientes, tenentur reſtituere fructus perceptos poſt elapſos ipſos duos menſes; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *Apr*. 1590. niſi eadem

dem Sacra Congreg. Concil. eos condonaverit, & remiſerit; ut ipſamet cenſuit, & benigne condonavit *in Tuſcanen.* 5. *Martii* 1614. Angelo Conſtantino ejuſdem Tuſcanenſis Cathedralis Primicerio, teſte Barboſa *cap.* 17. *de Ca-*
14 *nonic. & Dignitatib. n.* 23. Tales autem omittentes Fidei profeſſionem, licet non faciant fructus ſuos, diſtributiones tamen acquirunt, & faciunt ſuas; Sacra Congr. Concil. relata a Gonzal. *ad regul.* 7. *Cancell.* §. 7. *Proœm. n.*
15 160. Nec ipſa profeſſionis Fidei omiſſio privat Canonicum aliis effectibus poſſeſſionis, ſed ipſum, & vocem in Capitulo, & præcedentiam habere a die adeptæ poſſeſſionis, niſi aliud obſtet, declaravit Sac. Congreg. ut refert Quaranta *in ſumma Bullar. verb. Beneficiorum poſſeſſio in addit. litt. B. verb. refertur.*

16 Cæteri autem Beneficiati, licet non teneantur profeſſionem Fidei emittere vigore Concilii Tridentini, & cit. Conſtitutionis Pii IV. cum ibi ſit ſermo ſolum de obtinentibus Canonicatus, & Dignitates Cathedralium, & de Beneficia Curata habentibus; Tamen tenentur ipſam emittere vigore Legum Diœceſanarum, in quibus fere omnibus reperitur ſtatutum, ut omnes Beneficiati etiam in Collegiatis, & quicumque etiam ſimplicia Beneficia obtinentes, teneantur intra duos menſes profeſſionem Fidei emittere coram Epiſcopo, vel ejus Generali Vicario, ut expreſſe fuit ſancitum in Synodo Alexandrina habita 1. 2. 3. *Maii* 1732. *tit.* 1. *de Fidei profeſſione.*

17 Quarto tenetur Beneficiatus ad reparationem Fabricæ Eccleſiæ ſui Beneficii, ad quam reparationem tenentur etiam Cardinales ex vi citat. Bullæ 7. Leonis X. incip. *Supernæ Diſ-*
18 *poſitionis* §. 22. Et hinc Epiſcopus, in cujus Diœceſi Beneficia erecta, & reparatione indigentia reperiuntur, poteſt ſequeſtrare fructus eorumdem Beneficiorum, etiamſi ſint Militum Hieroſolymitanorum, ut reſpondit Sacra Congreg. Concil. *in Hieracenſ.* 28. *Maii* 1590. *lib.* 7. *Litterar. pag.* 165. *& in Narniten.* 24. *Maii* 1657. in qua Epiſcopus expoſuit Congregationi plures Eccleſias in ſua Diœceſi reperiri fere collapſas, in quibus reperiebantur plura
19 Beneficia erecta, & petiit reſponderi ad infraſcripta dubia.

1 *An poſſet in Actu Viſitationis eorum Titulos ad Eccleſiam viciniorem transferre?*

2 *An poſſet eorumdem Beneficiorum poſſeſſores quacumque Dignitate fulgentes cogere ad reſarciendam Eccleſiam, in qua transferantur Tituli, quatenus reſtauratione indigeret, & erigendum Altare in dicta Eccleſia?*

3 *An eoſdem cogere ad celebrandum, ſeu celebrari faciendum in die Feſtivitatis illius Sancti, ſub cujus invocatione erectum eſt Beneficium?*

4 *An ad effectum prædictum, & pro conficiendis ſupellectilibus ſacris poſſit ſequeſtrari facere fructus eorumdem Beneficiorum?*

Et ſub dicta die 24. Maii 1657. prodiit 20
reſolutio ut infra.

Ad Primum. *Si Eccleſiæ, ut ſupponitur, ſunt fere dirutæ, & collapſæ, Epiſcopum, auditis quorum intereſt, poſſe uti Sedis Apoſtolicæ Delegatum transferre Beneficia ſimplicia ad Eccleſias viciniores.*

Ad Secundum. *Reſpondit dictos Rectores Beneficiorum, etiam in quacumque Dignitate conſtitutos teneri poſt translationem ſecutam ad futuram reſtaurationem Eccleſiarum, ad quas Beneficia fuerint translata.*

Ad Tertium. *Reſpondit eoſdem Beneficiatos cogi poſſe ab Epiſcopo ad celebrandum, ſeu celebrari faciendum in die Feſtivitatis illius Sancti, ſub cujus invocatione Beneficium eſt erectum, niſi aliud conſtet in erectione, ſeu fundatione.*

Ad Quartum. *Reſpondit poſſe ad effectum prædictæ reſtaurationis, nec non pro conficiendis Sacris ſupellectilibus, redditus eorum Beneficiorum ſequeſtrare.*

Quinto tenetur Beneficiatus infra annum re- 21
cipere Ordines requiſitos a ſuo Beneficio, aliter, juſto impedimento ceſſante, caret voce in Capitulo, donec illos ſuſcipiat, & perdit dimidiam partem diſtributionum; *Clement. de ætat. & qualit. & Ordin. præficiend. cap. Ut hi;* & Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de reform.* Beneficiatus enim tenetur per ſe ipſum immediate exercere ſuum munus, & Officium, ſcilicet canere Miſſam, Evangelium &c. ſub iiſdem, & aliis etiam gravioribus pœnis ab Ordinario infligendis; cit. Concil. Trident. *ib.*

Sexto tenetur Beneficiatus de Jure communi ad reſidentiam perſonalem in loco Beneficii; *cap. Ex p.* 8. *& cap. Inter quatuor* 10. *de Clericis non reſidentib.* ubi Clerici, qui Eccleſias, vel Præbendas ſibi conceſſas ſine juſta cauſa deſerunt, ſicque in ipſis non reſident, privatione eorumdem puniuntur. Concordant *cap. Ex geſtis* 2. *& cap. Clericis non reſident. & cap. Ad hæc* 13. *de Præbend.* ubi dicitur, quod *ſingula Officia in Eccleſiis aſſiduitatem exigant*

23 *gant Perſonarum*. Et hæc reſidentia de Jure communi requiritur etiam in Beneficiis ſimplicibus, ut colligitur *ex cap. Eleutherius* 1. *& cap. Clericus* 4. *diſt.* 91. *cap. Si quis Presbyter* 9. *diſt.* 92. *& cap. Si quis in Clerico* 28. *cauſ.* 7. *q.* 1. *& cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſident.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Qui non reſidet in Beneficio etiam modicæ æſtimationis, illo privatur*. Ex quo patet, quod ſpectato Jure communi habentes Beneficium ſimplex, quamtumvis modicum, reſidere teneantur. Additur tamen notanter, *ſpe-*
24 *ctato Jure communi*; nam ex generali conſuetudine totius Eccleſiæ Beneficia ſimplicia reſidentiam perſonalem non requirunt, adeoque poteſt quis per ſubſtitutum eiſdem deſervire, niſi oppoſitum habeatur ex fundatione, ſeu ex ſtatuto, & legitima particularis alicujus Eccleſiæ conſuetudine; Abbas *in cap. Cum omnes* 6. *de Conſtitutionib. num.* 1. & Fagnanus *ibidem num.* 5. *& ſeq.* citans Rotam apud Cardinal. Seraphinum *dec.* 639. *n.* 5. & alios, Vallenſis *de Clericis non reſident. num.* 3. *&* 4. Garcias *de Beneficiis p.* 3. *cap.* 2. *n.* 3. *&* 11. *ac ſeq.* Zerola *p.* 1. *Praxis Epiſcopalis*, *verſ. Beneficiorum*, §. *ad ſeptimum*, *verſ. Octava concluſio* allegans Declarationem Sacræ Congregationis in hæc verba: *Obtinens Beneficium quod ſit ſimplex, & ſine Cura animarum, & extra Eccleſiam Collegiatam, nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens, non tenetur in eo reſidere, ſed ad inſerviendum illi per alium qui probatus ſit ab Ordinario*. In quo decreto nota particulam illam: *Nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens*; nam ſi ob aliam cauſam, nempe ſi Fundator expreſſe obligarit Beneficiarium ad reſidentiam perſonalem, vel ſi ſtatuto, aut legitima conſuetudine alicujus particularis Eccleſiæ talis obligatio inducta fuerit, procul dubio tenebitur Beneficiatus reſidere in loco Beneficii ſimplicis, atque per ſemetipſum injuncta ſervitia Eccleſiaſtica præſtare, prout refert Garcias *part.* 3. *de Beneficiis c.* 2. *num.* 11. *&* 12. fuiſſe reſolutum a Sacra Rota *in una Calaguritana Beneficii de Navarrete* 10. *Junii* 1588. *coram D. Pamphilio, & in una Cæſarauguſtana Fructuum* 4. *Junii* 1600. *coram D. Cordu-*
25 *ba*. De reſidentia autem Canonicorum ſic habetur ſtatutum a Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform.* ibi: *Præterea obtinentibus in eiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis ultra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſalvis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt*. Et concordat *cap. Conquerente* 6. *& cap. Cum ad hoc* 16. *de Clericis non reſidentib. & cap. Extirpandæ* 30. §. *Qui vero*, *de Præbend.* ubi ſatis indicatur, Canonicos eſſe adſtrictos ad perſonalem reſidentiam. Vide *verb. Reſidentia*.

Septimo tenetur Beneficiatus in prima Synodo, quæ fit, recipere decreta illius, & Trid. 26
Concil. Idem *ſeſſ.* 25. *c.* 2. *de reformat.* Octavo tenetur exercere hoſpitalitatem; Concil. 27
Mediolan. I. *part.* 2. *tit. Quæ pertinent ad bonorum &c.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap. de reformat.* Nono tenetur habere exempla, Scripturas, & Inſtrumenta de bonis, ac redditi- 28
bus Beneficii, & debent eſſe duplicata, ita quod unum ſit apud eum, aliud in Archivio Cathedralis; Concil. Mediolan. I. *part.* 2. *tit. Quæ pertinent ad honorum, & Jurium &c.* Decimo tenetur uti ſupellectili modeſta, & fru- 29
gali menſa; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 1. *de reformat.* Undecimo tenetur jurare in ma- 30
nu Epiſcopi, quod Simoniam non commiſit in adeptione Beneficii, & quod a Patrono habuit ſine dono, pacto, promiſſo &c. Concil. Mongunt. IV. *cap.* 68. *&* 91. Duodecimo te- 31
netur Beneficiatus reſtaurare Eccleſiam, Domos, Poſſeſſiones, & Fundos Dotales Beneficii. *In reformat. Cler. German. cap.* 11. & colligitur *ex c. Conceſſo* 26. *cap. Quatuor* 27. *& cap. de redditibus* 28. *cauſ.* 12. *q.* 2. & Conſt. Leonis X. incip. *Supremæ*. Tertiodecimo te- 32
netur contribuere pro Procuratione Epiſcopi Viſitantis; Sacr. Congreg. Concil. apud Criſpin. *de Viſitation. part.* 1, §. 16. *n.* 10. & Sac. Cong. Epiſcop. *in Civitatis Caſtellanæ* 28. *Nov.* 1687. & alibi ſæpe. Quartodecimo tenetur accedere 33
ad Proceſſiones, ad quas Beneficiatus non accedendo, poteſt cogi, ut reſpondit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. 3. *Julii* 1693. & Sac. Congreg. Concil. *in Surrentina* 6. *Auguſti* 1693. Quintodecimo tenetur ſub mortali ſol- 34
vere Penſionem impoſitam Beneficio, quia Beneficiatus acceptando Beneficium penſione gravatum, cenſetur quaſi contraxiſſe cum Penſionario, & ſe obligaſſe ad Penſionis ſolutionem. *Eſt communis* cum Rota *p.* 2. *dec.* 176. *num.* 1. *& part.* 3. *dec.* 110. *n.* 1.

Sextodecimo tenetur Beneficiatus ſub pecca- 35
to mortali redditus Beneficii ſuæ honeſte ſuſtentationi ſuperfluos erogare in Cauſas Pias, v. g. in pauperes & Eccleſias. *Eſt communiſſima* omnium Doctorum, etiam eorum, qui dicunt Beneficiatos eſſe vere Dominos fructuum

ſuo-

fructum Beneficiorum, quia etiam hi [illegible] sententiæ Doctores [illegible] tamen [illegible] esse Beneficiatis [illegible] præsertim erga [illegible] superflua in Causas Pias: Fideles enim [illegible], & offerentes bona sua Ecclesiis, & Piis Locis [illegible], & [illegible]ne, [illegible] tacito, vel expresso pacto, ac onere [illegible], ut non [illegible] ad Dei gloriam, & honorem, [illegible] Divinum [illegible] pauperum, & Causas Pias [illegible]; arg. cap. Apostolicos 17. caus. 12. q. 2. & c. Pontifices 3. caus. 12. quæst. 2. & hanc intentionem aperte [illegible] ceteris Capitularium Caroli Magni formula in cap. Caroli Magni lib. 7. cap. 18. præcisis his verbis concepta: *Offero Deo, atque dedico omnes res, quæ in hac cartula tenentur insertæ pro remissione peccatorum meorum, ac Parentum, ac Filiorum ad serviendum ex his Deo in sacrificiis, Missarumque solemniis, Orationibus, Luminariis, Pauperum, ac Clericorum alimoniis, & ceteris Divinis cultibus, atque illius Ecclesiæ utilitatibus. Si quis autem eas inde (quod fieri nullatenus credo) abstulerit, sub pœna sacrilegii ex hoc Domino Deo, cui eas offero, atque dedico, districtissimas reddat rationes.*

36 Unde Beneficiati bona superflua Beneficii expendentes in causas profanas, graviſſime peccant; non obstante, quod dicant se adhærere sententiæ docentium Beneficiatos bonorum superfluorum dominos esse. Et ista sententia est ita indubitata, ut proin probatione non indigeat: *Cum eam*, ut præcisis his verbis dicit Eminentiſſimus Cardinalis Sfondrati, *omnes Patres, omnes Canones, omnes Leges Divinæ, & Humanæ, ac denique omnes Theologi uno ore profiteantur, adeoque hæc Doctrina non pertineat ad illas sententias, quæ problematicæ sunt, & in utramque partem disputantur, sed ad eas quæ Dogmaticæ sunt, nullumque ambigendi locum reliquunt, & in quam omnes Doctores nullo excepto conveniunt.* Et quidem quoad Sanctos Patres, *nihil firmius ab eis creditum, nihilque sæpius, ac innixius inculcatum, quam quæ viris Ecclesiasticis de fructibus Beneficiorum supersunt, non posse in causas profanas, ditandosve consanguineos, sed in solos pauperum usus, causasque pias impendi.* Si spectemus Sacros Canones, *ii nihil frequentius, nihilque clarius, quam hoc ipsum inculcant, adeout fateri oporteat, aut nihil Sacros Canones probare, aut nihil magis probare, quam conclusionis tenorem.* Eandem Doctrinam semper tenuere Concilia, ut Hispalense, Carthaginense, Toletanum, Lateranense, Tridentinum &c. Sic Cardinalis Sfondratus undequaque Eminentiſſimus. Et revera Concilium Tridentinum [illegible] gratia est Sess. 25. c. 1. de ref. [illegible]: *Omnino vero eis ipsis Episcopis, interdicit, ne ex reditibus Ecclesiæ Consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa... Quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quoscumque Beneficia Ecclesiastica, tam Secularia, quam Regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari, sed & ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit:* quod Decretum, cum sit præceptivum cum dictione *omnino*, inducit præcisam necessitatem, & obligat ad mortale, nec ullam interpretationem contrariam admittit. Sperell. decis. 81. n. 84. & 85. & decis. 181. n. 23. Monacell. p. 2. t. 16. formul. 1. n. 14. & alii. 37

An autem Beneficiati redditus superfluos suorum Beneficiorum in pauperes, & Causas Pias non erogantes, sed in causas profanas expendentes, ultra peccatum mortale, quod committunt, teneantur insuper ad restitutionem? 38 Controversio maxima est inter Doctores. Alii 39 enim dicunt Beneficiatos non teneri ad restitutionem, ex quo prætendant ipsos habere verum dominium, etiam bonorum superfluorum Beneficiorum, adeoque non peccare contra Justitiam, si ipsa bona superflua expendant in causas profanas. Alii vero volunt Beneficiatos 40 teneri ad restitutionem bonorum superfluorum, sive ipsorum dominium habeant, sive non, ex quo ipsa bona superflua expendendo in causas profanas, peccent semper contra Justitiam, cum Beneficia sint instituta, & fundata, ut eorum fructus ad cultum Divinum, pauperum sublevamen, aliasque Causas Pias expendantur. Unde huic secundæ opinioni, utpote se- 41 curiori, & Justitiæ conformiori adhærendo, dicendum est, Beneficiatos redditus superfluos notabili quantitate in causas profanas expendendo ultra peccatum mortale, quod committunt, teneri ad restitutionem. Et ratio est, 42 quia quotiescumque alicui, sive cum, sive sine translatione dominii aliquid datur, vel donatur sub certa conditione, ac fine, tenetur Donatarius ex Justitia, vel conditionem, ac intentionem, sub qua datum accepit, adimplere, vel restitutionem facere; sed fideles dando, & offerendo bona temporalia Ecclesiis, vel Piis Locis, aut Beneficia fundando, semper hac intentione, conditione, ac pacto tacito,

cito, vel expreſſo dant, aut Beneficia fundant, ut eorum fructus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur; ergo Beneficiati tenentur ex Juſtitia ſuperfluos fructus ad dictas Cauſas Pias applicare, & conſequenter aliter applicantes tenentur ad reſtitutionem. Major patet, & conceditur ab ipſiſmet adverſariis, quia ſi quis v. g. donet alicui centum aureos ad peregrinationem inſtituendam hac conditione, ac fine, & tacito, vel expreſſo pacto, ut quod ſupereſt poſt talem peregrinationem, pauperibus eroget, tenetur Donatarius ex Juſtitia, ut vel conditionem, ac intentionem a donante præſcriptam adimpleat, reſiduumque illud pauperibus eroget, vel aliter impendens reſtitutionem faciat; *arg. l.* 1. *&* 2. *Cod. de Donat. quæ ſub modo, vel conditione*.

43 Minor in qua ſtat difficultas, quod ſcilicet fideles donando bona temporalia Eccleſiis, ſeu Piis Locis, ac Beneficia fundando, ſemper id faciant hac intentione, conditione, & pacto tacito, vel expreſſo, quod eorum fructus, & redditus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur,

44 probatur multipliciter. Et primo probatur ex ſacris Canonibus; *cap. Pontifices* 3. *cauſ.* 12. *q.* 3. ſic præciſe dicitur: *Ille qui donat, pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis offerre probatur*; *cap. Quia juxta* 59. *cauſ.* 16. *q.* 1. ſic habetur: *Quia juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus res Eccleſiæ vota Fidelium eſſe, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum*; *cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *q.* 2. ibi: *Ac per hoc Eccleſiaſticos redditus lædere, quos ad propriam utilitatem & ob eſcam pauperum, & peregrinorum ſuſtentationem eſſe decernimus. Quiſquis autem poſt hanc definitionem noſtram contrarium quid huic Sanctæ Sedi, ac univerſali Synodo agere tentaverit, deponatur, ut prævaricator Divinarum Legum, & præceptorum*; *cap. Res Eccleſiæ* 26. *cauſ.* 12. *q.* 1. ibi: *non quaſi propriæ, ſed ut communes, & Domino oblatæ cum ſummo timore, non in alios, quam in præfatos uſus ſunt fideliter diſpenſandæ*; *cap. Si privatum* 26. *eadem cauſ.* 12. *q.* 1. ibi: *Non illa noſtra ſunt, ſed pauperum*: *cap. Quoniam* 68. *cauſ.* 16. *q.* 1. ibi: *Quidquid habent Clerici, pauperum eſt*. Id etiam expreſſe habetur ex verbis S. Urbani Papæ relatis in Breviario Romano 25. Maii ibi: *Ipſæ res fidelium, quæ Domino offeruntur, non debent in alios uſus, quam Eccleſiaſticos, & Chriſtianorum Fratrum, vel indigentium converti, quia vota ſunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum*. Et ſimiliter habetur *cap. Quia* 8. *cauſ.* 12. *q.* 1. *cap. Quiſquis* 19. *cauſ.* 12. *q.* 2. *cap. Fraternitatem* 2. *de donationibus*; *cap. Cum ex eo* 34. *de Elect. & Electi poteſt. in* 6. Similiter habetur in variis Conciliis ut Aquiſgranenſ. *c.* 116. Agathenſ. *c.* 16. Carthaginenſ. *c.* 46. & in pluribus aliis, ex quibus conſtat bona Eccleſiaſtica ſuperflua *eſſe res Dei, & Eccleſiæ, vota Fidelium, pretia peccatorum, patrimonium Chriſti*, *& pauperum*, adeoque dicendum eſt Fideles conferendo bona temporalia Eccleſiis, vel fundando Beneficia Eccleſiaſtica voluiſſe, ut in Pias Cauſas (inter quas etiam honeſta Clericorum ſuſtentatio) converterentur, aliter defectu veri, & juſti finis, nullum meritum pro remedio, & pretio peccatorum, vel ſalute, & requie animarum ſuarum habuiſſent. Quis autem ſanæ mentis poteſt dicere, quod Fideles ſine ullo merito, & 45
lucro ſuo ſpirituali, immo cum demerito, & jactura voluerint bona ſua temporalia conferre Eccleſiis, & Beneficia Eccleſiaſtica erigere, ut præfata bona, ſeu fructus ad ſuperfluam pompam, ad exceſſiva convivia, vel ædificia, ad ditandos conſanguineos, ad ludos, ad Theatra, vel alios ſimiles malos, aut indifferentes uſus a Beneficiatis applicari poſſent? Nemo ſane.

Probatur ſecundo eadem minor principalis 46
auctoritate Sanctorum Patrum. S. Hieronymus „ Epiſt. ad Damaſum c. 9. *dicit*: Quidquid „ habent Clerici, pauperum eſt; *S. Auguſtinus* Epiſt. 185. ac Bonifacium alias 50. „ n. 55. ait: Non illa noſtra ſunt, ſed pauperum; *S. Bernardus* ſerm. 25. in Cantic. „ poſt med. *inquit*: Timeant Clerici, timeant Miniſtri Eccleſiæ, qui in terris Sanctorum, quas poſſident, tam iniqua gerunt, ut ſtipendiis, quæ ſufficere debeant, minime contenti, ſuperflua, quibus „ egeni ſuſtentandi forent, impie, ſacrilegeque „ ſibi retineant, & in uſus ſuæ ſuperbiæ, atque luxuriæ victum pauperum conſumere non „ vereantur, duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & ſacris „ in ſuis vanitatibus, & turpitudinibus abutantur; *Idem S. Bernardus* Epiſt. 42. Clamant vero nudi, clamant famelici: conqueruntur & dicunt ... Noſtrum eſt, quod effunditis. Nobis crudeliter ſubtrahitur, quod inaniter expenditis ..... vita noſtra cedit vobis „ in ſuperfluas copias, noſtris neceſſitatibus „ detrabitur quidquid accedit vanitatibus veſtris. Duo denique mala de una prodeunt radice „ cupiditatis, dum & vos vanitando peritis, „ & non

„ & non ſpoliando perimitis; *S. Fulgentius*
„ Sermone de Villico: Nobis, *inquit*, credi-
„ ta eſt diſpenſatio facultatum Domini noſtri,
„ vel ad utendum eis ſufficienter, vel ad di-
„ ſtribuendum conſervis, ideo non licet nobis
„ eas in expenſas uſurpare ſuperfluas, cum ſit
„ erogationis ratio Domino venienti redden-
„ da; *S. Raymundus* in Summ. lib. 2. tit.
„ de raptoribus, & prædonibus §. 6. *ſic ha-*
„ *bet*; Quid de Prælatis Eccleſiarum, & aliis
„ Clericis, qui bona Eccleſiaſtica pauperibus
„ debita, conſumunt in uſus illicitos, videli-
„ cet in Meretricibus, Hiſtrionibus, conſan-
„ guineis potentibus, & divitibus, & ſimili-
„ bus, & de his etiam faciunt aliqui Teſta-
„ mentum, numquid tales ſunt judicandi ra-
„ ptores? *hoc modo reſpondet*: Videtur quod
„ ſic, quia contrectant rem alienam invito
„ Domino; ait enim Hieronymus, quidquid
„ habent Clerici, pauperum eſt... Item Au-
„ guſtinus, ſi privatim, quæ nobis ſufficiant,
„ poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pau-
„ perum, quorum procurationem quodammo-
„ do gerimus, non proprietatem nobis uſur-
„ patione damnabili vindicamus....." Et
paulo poſt *ibid.* §. 8. ſic proſequitur idem S.
Raymundus: „ De Meretricibus autem, &
„ Hiſtrionibus, de quibus quæſitum eſt, dico,
„ Prælatos, & Clericos, qui res Eccleſiæ ta-
„ libus, vel ſimilibus turpibus Perſonis con-
„ ferunt, vel etiam conſanguineis, non pro-
„ pter naturam ſuſtentandam, ſed ut faciant
„ eos divites de patrimonio Crucifixi... tales
„ inquam Prælatos, & Clericos, qui talibus
„ conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus de-
„ bita, dico eſſe raptores, & per conſequens
„ teneri ad reſtitutionem omnium." S. Tho-
mas *in ſuo Commentario in Epiſt.* 1. *Apoſt. ad Corint.* 12. *lect.* 5. ubi propoſita ſibi objectio-ne iſta: *Videtur quod male fecerint Principes, & alii dando divitias Prælatis*, reſpondet: *Non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes, & ideo non dederunt eis, ſed pauperibus... Prælatis autem dantur tamquam pauperum diſpenſatoribus*, & in hac ſententia permanſit Sanctus Doctor uſque ad mortem, ut patet in ultimo ejus, ac præcipuo opere 2. 2. *q.* 185. *art.* 7. *in corpor. & ad* 3. ubi clare, & abſque ambiguo eamdem Doctrinam propugnat; S. Antoninus 3. *part. Summæ Theol. tit.* 15. *c.* 1. §. 19. ſic effatur: „ De bonis,
„ ſeu fructibus Beneficiorum, quæ dant Cleri-
„ ci conſanguineis, vel Perſonis turpibus,
„ utrum in dando peccent, & teneantur ad re-
„ ſtitutionem; Super hoc dicit Raymundus,
„ quod Clerici qui conſanguineis potentibus...
„ bona Eccleſiaſtica pauperibus debita tribu-
„ unt, raptores ſunt, quia quidquid Clerici
„ habent, pauperum eſt, dicit Hieronymus 16.
„ q. 1. fin. nam pauperibus debentur, unde
„ ad reſtitutionem tenentur pauperibus, vel
„ in utilitatem Eccleſiæ ..... & peccant mor-
„ taliter."

Nec valet dicere, ut prætendunt adverſarii, ſupracitatos, & ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus loqui, & intelligendos eſſe de ſuperfluis illis bonis Eccleſiaſticis, quæ Epiſcopi, ac Clerici habuerunt ante diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum factam circa annum 470. a Simplicio, & Gelaſio Summis Pontificibus; non vero de bonis acquiſitis poſt illam diviſionem, mediante qua dicti Pontifices bona Eccleſiaſtica in quatuor partes diviſerunt, unam Eccleſiæ, alteram Epiſcopis, tertiam Clericis, & quartam pauperibus tribuentes, ut conſtat *ex cap. Conceſſo* 26. *c. Quatuor* 27. & *c. De redditibus* 28. *cauſ.* 12. *q.* 2. per hanc enim diviſionem Beneficiati acquiſiverunt verum dominium bonorum ſibi aſſignatorum, adeoque licet eorum ſuperfluos fructus in cauſſas profanas expendentes peccent mortaliter, non tamen tenentur ad reſtitutionem, cum non peccent contra Juſtitiam. Sic DD. contrariæ ſententiæ; ſed 47

Non valet, inquam, hoc dicere, *quia de facto* extant ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus, qui etiam poſt dictam bonorum diviſionem, idem de bonis Eccleſiaſticis dicunt, quod antiqui ante diviſionem dixerunt, ut patet *cap. Inquirendum* 4. *de peculio Clericor.* ibi: *Inquirendum eſt, ſi quis Presbyterorum de redditibus Eccleſiæ, vel oblationibus, vel votis fidelium alieno nomine res comparavit, quia ſicut nec ſuo, ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus Eccleſiaſticis debet, quoniam hoc Sacrilegium eſt, & par crimini Judæ furis*; & *cap. Fraternitatem.* 1 *de donationibus*, ubi dicitur: *Quod Epiſcopus, & quilibet Prælat. Eccleſiarum ſit Procurator, non Dominus*. Et expreſſe S. Thomas *quodlibet* 6. *art.* 12. *in corpor.* ſic dicit: *Bonorum vero Eccleſiaſticorum Clerici non ſunt vere Domini, ſed diſpenſatores, ſecundum illud* 1. *ad Corinth.* 7. *Diſpenſatio autem mihi credita eſt*. Unde cum iſti Canones fuerint editi, & Divus Thomas, ſicuti citati Sancti Patres Bernardus, Raymundus, & Antoninus, & alii ſcripſerint poſt dictam bonorum Eccleſiaſticorum diviſionem, non ſubſiſtit communis Adverſariorum data reſponſio. 48

Nec

49 Nec valet inſtare, quod tales Canones, & Patres ſic loquentes poſt diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum, loquantur ſolum de bonis, quæ ad Eccleſiam ipſam immediate ſpectant, & a bonis Beneficiatorum ſeparata exiſtunt, quorum Clerici ſunt meri adminiſtratores, non autem de bonis Eccleſiaſticis, quæ ſeparata ab Eccleſia immediate Beneficiatis obveniunt ratione ſuorum Beneficiorum ſibi aſſignatorum, quorum Beneficiati ſunt Domini.

50 Non valet, inquam, quia etiam textus Juris novi loquentes de bonis immediate ſpectantibus ad Beneficiatos, expreſſe indicant ipſos talium bonorum nullum habere dominium, ut patet *cap. Cum in Officiis 7. de Teſtamentis*, ibi: *Quidam Clerici cum ab Eccleſiis ſuis multa Beneficia perceperint, bona per eos acquiſita in alios transferre præſumunt. Hoc igitur quia antiquis Canonibus conſtat inhibitum, nos indemnitati Eccleſiarum providere volentes, ſive inteſtati deceſſerint, ſive aliis conferre voluerint, penes Eccleſias eadem bona præcipimus remanere; cap. Si quis ſane 5. de peculio Clericorum*, ibi: *Si quis ſane Clericorum agella, vel vineolas in terra Eccleſiæ, ſibi feciſſe probabitur, ſuſtentandæ vitæ cauſſa uſque ad diem obitus ſui poſſideat, nec Teſtamentario, aut ſucceſſorio Jure cuiquam hæredum, prohæredumque relinquat; & cap. Ut unuſquiſque 3. eod. tit.* præciſe ſtatuitur: *Ut unuſquiſque Presbyter res, quas poſt dies conſecrationis acquiſierit, propriæ Eccleſiæ relinquat;* Ex quibus novis Canonibus, & aliis conſimilibus clare patet Beneficiatos, neque in bona ab Eccleſiæ bonis diſtincta, & ſibi acquiſita aliquod habere dominium, cum nec de iis teſtari poſſint, nec in eis hæredes ab inteſtato ſuccedere valeant.

51 Nec juvat adducere praxim, & conſuetudinem communem obtinuiſſe, quod Beneficiati de bonis Eccleſiaſticis, etiam ſuperfluis ad cauſſam profanam pro libitu teſtentur, & Hæredes, vel Legatarii profani Hæreditatem relictam abſque omni ſcrupulo accipiant, & retineant, Pontifice, & Superioribus Eccleſiaſticis, non tantum ſcientibus, & tolerantibus, ſed inſuper hujuſmodi teſtamenta Beneficiatorum ad cauſſas profanas poſitive exequentibus, adeoque pro validis, & licitis approbantibus; aliter non tantum Beneficiati ita teſtantes, ſed Hæredes relicta accipientes, immo Pontifex, aliique Superiores Eccleſiaſtici tolerantes, ac poſitiva executione foventes, graviter peccarent, ac in periculo æternæ damnationis exiſterent; quod ſane de tot, tantiſque viris abſque temeritatis nota vix dici poteſt.

Non juvat equidem hæc adducere, quia licet Pontifices, aliique Superiores Eccleſiaſtici Beneficiatorum contractus, & teſtamenta ad cauſſas profanas ſciant, & tolerent, non tamen pro validis, & licitis approbant: *Cum multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta fuerint in Judicium, exigente Juſtitia, non debeant tolerari; c. Cum jam dudum 18. de Præbend.* & ut dicit Divus Thomas *2. 2. q. 78. art. 1. ad 3. Leges humanæ dimittunt aliqua peccata impunita propter conditiones hominum imperfectorum, in quibus multæ utilitates impedirentur, ſi omnia peccata prohiberentur diſtrictè pœnis adhibitis.* Sed ideo Pontifices, aliique Superiores Eccleſiaſtici ſimiles Beneficiatorum contractus, & Teſtamenta tolerant, & non reſcindunt, quia difficillimum, litiumque continuarum occaſio foret, velle ſemper examinare, an hic, vel ille contractus, an hoc, vel illud Teſtamentum de bonis mere Eccleſiaſticis ſuperfluis, an vero de neceſſariis, aut patrimonialibus, induſtrialibus, vel parſimonialibus, & conſequenter valide, & licite, vel invalide, & illicite factum ſit. Nec ex hac noſtra ſententia ſequitur tot, tantoſque viros in periculo æternæ damnationis verſari; Non Beneficiatos ipſos contrahentes, ſeu teſtantes ad cauſſas profanas, quia nulli, vel certe pauci de bonis mere Eccleſiaſticis ad cauſſas profanas teſtantur, cum fere omnes habeant bona patrimonialia, induſtrialia, vel parſimonialia; Non Superiores tolerantes vel etiam exequentes; quia examinare, & judicare, an Teſtamentum ad cauſſam profanam de mere Eccleſiaſticis, an vero de bonis propriis Beneficiati factum ſit, ſine continuis litibus non poſſunt, & conſequenter ad majora evitanda mala juſte tolerant, & conſcientiæ Hæredum relinquunt. Tum quia illud de boniis propriis ipſius Beneficiati conditum eſſe ordinarie merito præſumunt, & per conſequens juſte exequuntur; *arg. l. In obſcuris 114. ff. de R. J.* ibi: *In obſcuris inſpici ſolet quod eſt veriſimilius, & Reg. 56. ff. eod.* ibi: *Semper in dubiis benigniora ſunt præferenda;* Non denique ipſos Hæredes profanos, utpote qui ordinarie pariter merito præſumere poſſunt Beneficiatum Teſtatorem non de bonis mere Eccleſiaſticis, ſed de propriis patrimonialibus, induſtrialibus, & parſimonialibus, & conſequenter valide, & licite Teſtamentum condidiſſe, eo vel maxime quod Beneficiatus, ut infra dicetur, poteſt vivere de redditibus Beneficii, & reſervare alia ſua bona patrimonialia, induſtrialia, & parſimonialia, ut de illis pro libitu teſtetur,

[Right margin numbers: 52 (beside first line), 53 (beside "pœnis adhibitis. Sed ideo Pontifices, aliique"), 54 (beside "invalide, & illicite factum ſit. Nec ex hac"), 55 (beside "noſtra ſententia ... Non"), 56 (beside "lia; Non Superiores tolerantes vel etiam exe-"), 57 (beside "benigniora ſunt præferenda; Non denique ipſos")]

ris ſuæ liberæ collationis; quod facile contingere poſſet, ſi intra breve tempus plures Imperatores morerentur, & novi ſuccederent, cum quilibet de novo electus habeat Jus nominandi ad Beneficia aliquam Perſonam idoneam; Cochier. *loc. cit. ſect.* 2. *verſ. ſaltem quatuor Beneficia*; Pirhing. *loc. cit.* 370. Engel. *lib.* 3. *num.* 71. *de Præbend.* Reiffenſt. *lib.* 3. *de Præbend. num.* 584. & alii paſſim.

32 Colligitur duodecimo: quod licet conceſſio primarum precum pertineat ad gratias expectativas, cum Imperator Jus habeat nominandi ad Beneficia proxime vacatura, non tamen prohibetur a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 19. *de reformat.* quia in dicto Decreto Concilii non comprehenduntur primariæ preces Imperatoris, ut cenſuit ex ſententia Congregationis Concilii Gregorius XIII. in Litteris Apoſtolicis *editis* 25. *Januarii* 1575. *prout habetur in declarationibus Cardinalium ejuſdem Decreti* apud Joann Gallemart. *ibid. num.* 1. & apud Cochier. *in proœmio precum primariarum fol.* 2. &

33 3. De facto enim in illo Concilii Decreto non nominatur Imperator, qui cum ſit ſpeciali nota dignus, nominatus fuiſſet, ſi Concilium voluiſſet illum comprehendere, ſicut nominavit Cardinales, qui & ipſi ſunt ſpeciali nota, ſeu expreſſione digni, & ipſe Gregorius XIII. dicit apud Fagnan. *in cap. Nulla, de conceſſ. Præbendæ num.* 10. quod meminit tempore Concilii quando formabatur *d. c.* 19. aliquos voluiſſe addi: *Et primarias preces Imperatori conceſſas*, ſed communior ſententia Patrum fuit, ut tolleretur earum mentio. Sicque non comprehenduntur primariæ preces *in d. cap.* 19.

34 Et dato quod in ipſo Decreto comprehenderetur etiam Imperator, ſicuti omnes alii comprehenduntur *ibi*, & *in cap. Nulla* 2. *cap. Conſtitutus* 11. *de conceſſ. Præb.* & *cap. Deteſtanda*

35 2. *de conceſſ. Præbendæ in* 6. Adhuc ſubſiſteret, & valeret Indultum primarum precum, utpote conceſſum Imperatori a Papa, qui de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare, textu expreſſo *in cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione Præbendæ* ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſ-*

36 *ſumus ſupra Jus diſpenſare*. Immo Papa in ipſo Indulto primarum precum expreſſe derogat etiam Concordatis Germaniæ, ibi: *Non obſtantibus ... Concordatis Nationis Germanicæ, ac*

37 *eorumdem Concordatorum confirmatione*. Quinimmo Engel *lib.* 3. *de Præbend.* §. 7. *de primis precibus n.* 71. *in fin.* Pirhing *eod. lib. n.* 571. Reiffenſt. *eod. lib. n.* 574. Wagnerechk *in Comment. Exegetico Ss. Canonum cap. Is cui, de Præbend. in* 6. volunt ita vigere Indultum primarum precum, ut Imperator poſſit eo uti ante confirmationem a Papa acceptam, & ſtatim ac concorditer eſt electus, poſſit primas preces ad Beneficia vacatura interponere vigore memorati Indulti a quolibet Pontifice concedi ſoliti; idque ob cognitam benignitatem Summorum Pontificum, qui dictum Indultum Litteris etſi poſterius datis, indubitanter ſunt conceſſuri, ſicque ratihabituri nominationes ad Beneficia auctoritate ipſorum jam antea factas, nam *ex Reg.* 10. *Juris in* 6. *Ratihabitionem retrotrahi*, & *mandato non eſt dubium comparari*.

Colligitur ultimo: quod ut Indultum hoc primarum precum Imperatoris omnino ſuum ſortiatur effectum, concedit Pontifex eidem Imperatori Executores, qui per ſe, vel per alios, in caſu, quo Ordinarii Collatores detrectarent parere primis precibus Imperatoris, ipſos ad parendum, & ad Beneficia conferenda Preciſtis, compellant etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, & habeant auctoritate Apoſtolica liberam facultatem præſtandi ea omnia, quæ ad dictarum precum, ſeu nominationum Cæſarearum effectus conſequendos opportuna fuerint; habetur expreſſe in ipſo Indulto *ſect.* 4. & eſt ad tenorem *cap. Cum noſtris* 6. *de conceſſ. Præbendæ* & *cap. Conſtitutus* 19. *de Reſcriptis*, ubi pariter pro executione Litterarum Apoſtolicarum ad Beneficia deputantur certi Executores. Et iſti Executores, & alii ſubexecutores ab ipſis deputati, debent eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, vel Perſonatum obtinere, aut Cathedralium Eccleſiarum Canonicos exiſtere, uti pro delegatis Apoſtolicis ſtatuitur; *cap. Statutum* 11. *de Reſcriptis in* 6. Et ita expreſſe tenet Cochier *loc. cit. ſect.* 4. *verſ. Quodque quicumque*, & *verb. Per ſe, vel alium*, ubi citat Rota *deciſ.* 99. *in Antiq.* 38 39

Advertendum eſt, quod preces primariæ, quæ ſacro Romano Imperio vacante, fuerunt hucuſque expeditæ, vel in poſterum expedientur a Vicariis, & Proviſoribus Imperialibus, nullæ declarantur; Clem. XI. Conſtit. 45. incip. *Cum ſicut accepimus*; prout etiam Collationes, & Proviſiones Beneficiorum, earum intuitu factæ, & faciendæ. 40

Additiones ex aliena manu.

Unde jus hoc primariarum precum Imperatori ortum ſit, mire inter ſe variant Scriptores; Conſule Brand. *de Jure Cæſar. primar. prec.* qui *cap.* 4. *per tot.* relatis variis vario- 41

rum

rum opinionibus, tandem concludit: *hoc jus primariarum precum quoad ſubſtantiam antiquæ conſuetudini, quoad modum vero qualificatum, quo exercetur, Indulto Pontificio deberi.*

42 Quod attinet ad Beneficia primariis precibus ſubjecta, ea in primis ſunt ſita intra fines Imperii Romani, dummodo in Eccleſiis exiſtant, ad quas conſueverint primariæ pre-
43 ces dirigi; Brand. *d. tractatu cap.* 5. §. 3. Ex his vero excipi debent Beneficia Regularia; Wieſtner *ad titut. decretal. de Præbend. num.* 16. Schmier *Juriſprud. Canon. civil. lib.* 3. *tract.* 1. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 321. licet Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 113. nihil definiendum cenſeat, *quum non adeo certum ſit, praxim omnem hic defuiſſe, ſaltem minus probabile eſt Cæſarem ad Canonicatus Regulares & Prælaturas numquam præſentaſſe, quum vel diploma Wenceslai contrarium evincat*. Error autem Bohemeri inde provenit, quod is ad conſuetudinem unice referat jus primariarum precum.

44 Nec omnia Beneficia Sæcularia ſubjecta ſunt primariis precibus. Excipe I. reſervata *Extravagant. Ad regimen*. II. Dignitates Pontificales, ſive Epiſcopales. III. Dignitates Pontificalibus proximas in Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus, & Dignitates primas in Collegiatis. IV. Beneficia ad Sedem Apoſtolicam legitime devoluta. V. Beneficia litigioſa. VI. Beneficia Monocularia. VII. Beneficia jurispatronatus ſaltem Laici, & mixti. VIII. Beneficia manualia ad nutum revocabilia, item miniſterialia, quibus annexum eſt onus canendi vel dirigendi canentes in choro. IX. Beneficia in manibus Papæ libere dimiſſa, vel ex cauſa permutationis reſignata; Confer Rigant. *in Commentar. ad Regul. Canc.* 26. *a num.* 115. *ad plur. ſequent.* Brand. *d. tract. cap.* 5. §. 4. & 5. ubi quod conſtantiſſima praxis ſemper excepit Beneficia curata.

45 Quæ qualitates de jure, vel ex fundatione requiruntur in Beneficiariis, eæ omnes con-
46 currere debent in Preciſtis. Quæſtionis vero eſt, an Preciſtæ pollere itidem debeant qualitatibus a ſtatuto, vel conſuetudine requiſitis; Negant Pirhing *ad tit. decretal. de Præbend. num.* 392. *Wieſtner ibidem num.* 170. aliique relati a Rigant. *in Commentar. ad Reg. Canc.* 26. *num.* 95. At affirmat Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 5. §. 175. ubi nominatim *Wieſtnerum* confutat, Stoecknius *de primar. precib. Imperat. quæſt.* 9. *num.* 17. Fritſch. *eodem tract. cap.* 6. *num.* 1. Reinarthius *de Poteſtat. Preciſt.* §. 8. & aliis relatis, noviſſime Brand. *ubi ſupra cap.* 6. §. 3.

An ſicuti preces non afficiunt niſi Beneficia intra fines Imperii ſita, ita preces obtinere ſolummodo poſſint Germani, & Indigenæ? Affirmare videtur Ayrerus *commentar. de Jur. primar. prec. cap.* 6. §. 5. Hofmann. *diſſert. de Jurib. Indigenar. German.* §. 20. 47

Preciſta, ut effectum primariarum precum conſequatur, ante omnia tenetur infra menſem, poſtquam vacatio Beneficii in Eccleſiis per preces primarias expreſſa innotuit, vel per ſe, vel per Procuratorem ad id ſpeciale mandatum habentem, Beneficium vacans acceptare, primis precibus Collatori Ordinario Epiſcopo, vel Capitulo congregato antea inſinuatis; Rota *in Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D. Elephant.* At a quo tempore 48
incipiat currere iſte menſis ad acceptandum 49
datus? An is currat contra minorem 25. 50
annis, vel alium legitime impeditum? Si poſt 51
elapſum menſem ab Ordinario Collatore Beneficium non ſit collatum, an Preciſta re adhuc integra poſt menſem Beneficium illud acceptare poſſit, & hac ratione Collatorem impedire? Tum alias affines quæſtiones vide apud Brand. *pluries citat. tractat. cap.* 6. *a* §. 6. *ad plur. ſequent.* Confer etiam Rotam *in Paderbonen. Canonicatus* 14. *Maii* 1725. *cor. clar. mem. Aldovrand. & in d. Colonien. Canonicatus* 30. *Junii* 1749. *cor. R. P. D. Elephant.*

Jus ex primariis precibus alicui quæſitum 52
morte Imperatoris haud expirat; Schroeter. *de Jur. primariar. prec. cap.* 1. §. *ultim.* Cortrejus *obſerv. ad Concordat. cap.* 2. *num.* 93. & *ſequent.* Num autem Imperatori fas ſit revo- 53
care primarias preces, adi Brand. *pluries citato tract. cap.* 6. §. 2

Morte Preciſtæ Jus precum executioni non- 54
dum datum ceſſat. Idem eſt, ſi Preciſta, vel expreſſe, vel tacite renunciet; Exempla taci- 55
tæ renunciationis affert Brand. *p. tract. cap.* 7. §. 4. & *plur. ſequent.* Quocirca liberum eſt Collatori Beneficium illud conferre. Verum ſi 56
poſt mortem, vel renunciationem primi Preciſtæ alius compareat, qui ab Imperatore preces impetravit, eaſque legitime intra tempus præfixum ante Collationem inſinuavit, impedit Collatori ejus Beneficii collationem, quum novæ preces, prioribus executioni haud datis, locum habere debeant; Stoecken. *dict. tractat. theſ.* 27. Ayrer. *cit. comment. cap.* 6. §. 13.

Preciſta an jus primariarum precum poſſit 57
in alterum transferre? Agit, & quidem fuſe hac de quæſtione Brand. *d. tract. cap.* 7. *a* §. 7. *ad fin.* Tum ipſum *cap.* 8. *per tot.* conſule de Executoribus primariarum precum.

BENE-

BENEFICIATUS.

Articulus I.

Beneficiatus ad quid teneatur.

1 BEneficiatus tenetur primo ad recitationem Divini Officii: *Beneficium enim datur propter Officium; cap. Quia 15. de Reſcriptis in 6.* &, ut ait Concilium Conſtant. *Seſſ. 4. Decreto de diſpenſationibus, Beneficia propter Officia conceduntur;* & habetur *ex cap. Dolentes 9. de Celebrat. Miſſarum*, & ex Conſtitut. ſeptima Leonis X. incip. *Supernæ diſpoſitionis*, & ex Conſtitut. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi expreſſe dicitur; *Item ille, qui primis ſex menſibus Officium non dixerit, niſi legitimum impedimentum ipſum excuſaverit, grave peccatum intelligat admiſiſſe.* Quando autem incipiat dicta ejus obligatio? Vide verb. *Officium divi-*
2 *num artic. 1. num. 26.* Immo tenetur Beneficiatus ad recitationem Divini Officii, etiamſi ſuum Beneficium ſit tenue, ſi ſcienter illud acceptavit; Et ratio eſt, quia ſicuti Beneficiatus non excuſatur a reſidentia, ex eo quod ex Beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, ut ſecundum omnes habetur *ex cap. Conquerente 6. de Clericis non reſidentibus*, ita nec excuſatur a recitatione Divini Officii, nam, ut formaliter inquit Cardinal. *in Clement. 1. num. 9. de Celebratione Miſſarum*, imputet ſibi, ſi Beneficium non ſit competens, quia nihilominus tenebitur ad Horas, ex quo fecit ſe ad hoc intitulari; Idem Goffred. *in cap. Clericus victum diſt. 91.* & ſequitur Silveſter in *verb. Hora n. 3. verſ. Non poſſunt ſe excuſare ratione exiguitatis*, & Tabiena *in eodem verb. num. 1. in fin.*
3 Tum quia arctior eſt obligatio recitandi Divinum Officium, quam reſidendi, quia multa ſunt Beneficia, quæ nullum omnino ſervitium requirunt, ut Præſtimonia, & Præſtimoniales portiones, & tamen illa obtinentes obligantur ad dicendas Horas Canonicas, ut expreſſe ſtatuitur in Extravagant. S. Pii V. incip. *Ex proximo verſ. Declarantes*, ibi: *Declarantes Præſtimonia, Præſtimoniales portiones, & qualiacumque Beneficia, etiam nullum omnino ſervitium obtinentes, cum prædictis pariter conveniri;* adeoque ſi exiguitas Beneficii non excuſat a reſidentia, multo minus a recitatione Divini Officii; *arg. c. Ex parte 27. de Decimis.* Eo vel maxime quod citat. Conſtitutio S. Pii V. utitur verbis illis univerſalibus: *Et qualiacumque Beneficia*, quæ comprehendunt etiam minima, ex his, quæ ſcripſit Aym. *conſ. 249. Tranſactionis, col. antepenultima verſ. Secundo, & verſ. Tertio, & conſ. 227.* Gotoffredus *num. 12. verſ. Octavo conſidero*, & Fagnan. *in cap. Conquerente 6. de Clericis non reſiden. n. 8. & 9.* Et ultra prædictos hanc communiorem ſententiam tenent Navarr. *de Horis Canonicis c. 7. n. 27.* ubi dicit, ita ſemper conſuluiſſe, & tenuiſſe, quod contrafaciens mortaliter peccet; Graffius *deciſ. aurear. p. 1. l. 2. cap. 50. n. 28.* Garcias *de Benefic. part. 3. c. 4. n. 39.* Bonacina *de Horis Canon. diſp. 1. quæſt. 2. punct. 4. n. 17.* Barboſa *in c. Dolentes n. 4. de celebrat. Miſſar.* Gavant. *in rubr. Miſſal. part. 2. ſect. 1. c. 4. n. 5.* Corrad. *prax. Benefic l. 4. c. 6. n. 14.* Monacell. *p. 2. t. 15. form. 1. num. 25. &*
ſequent. Suarez, Reginald. Caſtropal., aliique 4
plurimi contra varios alios, qui probabiliter docent Beneficiatum ad recitationem Divini Officii non teneri, cujus Beneficii fructus non attingunt tertiam mediocris ſuſtentationis partem.

Secundo tenetur Beneficiatus (ſi poſt ſex 5
menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit ſine legitimo impedimento) fructus Beneficii tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficii, vel Pauperum eleemoſynas erogare: Habetur expreſſe in Conſtitut. 7. Leonis X. emanata in Concil. Lateranenſi *ſeſſ. 9.* & incip. *Supernæ Diſpoſitionis*, ubi §. 38. ſic præciſe dicitur: *Statuimus quoque, & ordinamus, ut quilibet habens Beneficium cum Cura, vel ſine Cura, ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio Divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento ceſſante Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat pro rata omiſſionis recitationis Officii, & temporis, ſed eos tamquam injuſte perceptos in fabricam Beneficiorum, vel Pauperum eleemoſynas erogare teneatur.* Et expreſſe habetur ex cit. Conſtit. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi poſt expreſſam confirmationem dictæ Bullæ Leonis X. emanatæ in Concil. Lateranenſi *ſeſſ. 9.* declarat quantitatem fructuum amitendorum ab iis, qui recitationem Divini Officii omittunt, ibi: *Qui Horas Canonicas, uno, aut pluribus diebus intermiſerit, omnes Beneficiorum ſuorum fructus, qui illi, vel illis diebus reſpondent, ſi quotidie dividerentur; qui vero Matutinum tantum, dimidiam, qui cæteras Horas alteram dimidiam, qui harum ſingulas, ſextam partem fructuum*

ejus

6 *ejus diei amittat*. Et Beneficiatus tenetur in conſcientia ad hanc faciendam reſtitutionem ante omnem ſententiam, & declarationem Judicis, ut aperte conſtat ex Decreto edito ab Alexand. VII. 24. *Septembris* 1665. damnante ſequentem propoſitionem vigeſimam in ordine, ibi: *Reſtitutio a S. Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo*
7 *quod ſit pœna*. Neque hanc reſtitutionem compenſare poteſt Beneficiatus per eleemoſynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus Beneficii, ob quod tenetur ad Horas, ut etiam aperte conſtat ex poſteriori Decreto edito ab eodem Alexand. VII. 18. *Martii* 1667. damnante ſequentem propoſitionem trigeſimam tertiam in ordine, ibi: *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum, ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas ante Beneficiarius de fru-*
8 *ctibus ſui Beneficii fecerit*. Pro reſtitutione tamen ob neglectas Horas ſatis eſt, poſt illud tempus, a quo Beneficiarius omiſit, dare eleemoſynam, etiamſi non cogitet de debito, neque intendat dare in exſolutionem ſuæ obligationis, quia ſi eleemoſyna datur poſt omiſſionem, ponitur opus, quod in pœnam eſt præceptum, adeoque ſatisfit præcepto, cum virtualis intentio dantis eleemoſynam ſit, ut per illam ſatisfaciat omni ſuæ obligationi; Layman *lib.* 3. *tract.* 2. *c.* 12. *n.* 9. Sanch. *in Conſ. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 121. Diana *part.* 3. *t.* 6. *R.* 57. *& part.* 7. *tit.* 10. *R.* 24. Lugo *de Juſtit. diſp.* 4. *num.* 46. Gobat *num.* 192. Du Bois *ad propoſit.* 33. *ab Alexand. VII. damnatam*; La Croix *lib.* 4. *n.* 1215. Viva ad propoſit. 33. ex damnatis ab Alexand. VII. *n.* 9. * Illud tamen adnotandum ex Joſepho Maria Maraviglia, Epiſcopos omittentes Horas Canonicas non teneri ad fructuum Epiſcopatus reſtitutionem, præſertim quia ex Conſtitutionibus Leonis X. & Pii V. ſupra relatis colligitur teneri ad reſtitutionem fructuum illos tantum Beneficiatos, quibus datur Beneficium propter officium, quorum nomine non veniunt Epiſcopi, qui propter dignitatis culmen ſunt ſpeciali nota digni, & eſſent ſpecialiter nominandi. Accedit quod fructus Epiſcopatus, & jus ad ipſos non conferuntur Epiſcopo propter officium, ſed ad exercendum, & ſuſtinendum munus Paſtorale, quod includit plures alias obligationes. Hæc ille in ſuis *Legibus Prudentiæ Epiſcopalis*, *leg.* 307. *&* 309. Ab Epiſcopis autem non recitantibus Horas Canonicas reſtituendos eſſe utique fructus aliorum Beneficiorum, ſi quæ alia Beneficia poſſideant, præter Epiſcopatum, aſſerit idem auctor; neque ſupponendam eſſe talem deobligationem in hoc caſu, late probat; *leg.* 308. *&* 310. *ibidem*. *

Tertio tenetur Beneficiatus Curatus profeſ- 9
ſionem Fidei emittere coram Epiſcopo, vel eo impedito, coram ejus Vicario Generali intra duos menſes a die adeptæ poſſeſſionis Beneficii. Et promoti ad Dignitates, & Canonica- 10
tus in Eccleſiis Cathedralibus, tenentur intra idem tempus profeſſionem Fidei emittere, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario Generali, ſed etiam coram Capitulo; alias fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur, textu expreſſo in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reformat.* ibi: *Proviſi etiam de Beneficiis quibuſcumque Curam animarum habentibus, teneantur a die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, & eo impedito coram Generali ejus Vicario, ſeu Officiali Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent. Proviſi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, non ſolum coram Epiſcopo, ſeu ejus Vicario, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes proviſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur*. Et Pius IV. in Conſtit. incip. *Injunctum*, ubi tradit etiam formam in tali Fidei profeſſione obſervandam.
Hanc profeſſionem Fidei per ſe ipſos, & non 11
per Procuratorem tenentur emittere proviſi de Parochialibus, & de Canonicatibus in Cathedralibus; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *April.* 1590. & iterum in alia cauſſa *die* 12. *Septembris* 1620. ut referunt Nicol. Garcias *de Benefic. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 54. *declarat.* 1. & Scortia *in Selectas Summor. Pontif. Conſtit. Epit.* 84. *Theorem.* 207. *verſ. quid ſi Beneficiarius*; Barboſa *in Summ. Apoſtol. deciſ. verb. Profeſſio Fidei num.* 5. & iterum ead. Congreg. *in Calaguritana* 22. *Septemb.* 1696. apud
Monacell. *tom.* 1. *formul.* 13. *num.* 4. Et hanc 12
Fidei profeſſionem tenentur denuo emittere illi, qui in adeptione alterius Beneficii ſimilis eam jam emiſerunt. Sic declaraſſe Sacram Congreg. Concil. teſtatur Nicol. Garcias *de Benefic. part.* 5. *cap.* 3. *n.* 17. *&* 18. & tenent Barboſa *de Offic. & Poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 61. *n.* 8. & alii plurimi apud ipſum.
Fidei profeſſionem intra duos menſes non fa- 13
cientes, tenentur reſtituere fructus perceptos poſt elapſos ipſos duos menſes; Sacra Congreg. Concil. *in Seguntina* 18. *Apr.* 1590. niſi eadem

dem Sacra Congreg. Concil. eos condonaverit, & remiſerit; ut ipſamet cenſuit, & benigne condonavit *in Tuſcanen.* 5. *Martii* 1614. Angelo Conſtantino ejuſdem Tuſcanenſis Cathedralis Primicerio, teſte Barboſa *cap.* 17. *de Ca-*
14 *nonic. & Dignitatib. n.* 23. Tales autem omittentes Fidei profeſſionem, licet non faciant fructus ſuos, diſtributiones tamen acquirunt, & faciunt ſuas; Sacra Congr. Concil. relata a Gonzal. *ad regul.* 7. *Cancell.* §. 7. *Proœm. n.*
15 160. Nec ipſa profeſſionis Fidei omiſſio privat Canonicum aliis effectibus poſſeſſionis, ſed ipſum, & vocem in Capitulo, & præcedentiam habere a die adeptæ poſſeſſionis, niſi aliud obſtet, declaravit Sac. Congreg. ut refert Quaranta *in ſumma Bullar. verb. Beneficiorum poſſeſſio in addit. litt. B. verb. refertur.*

16 Cæteri autem Beneficiati, licet non teneantur profeſſionem Fidei emittere vigore Concilii Tridentini, & cit. Conſtitutionis Pii IV. cum ibi ſit ſermo ſolum de obtinentibus Canonicatus, & Dignitates Cathedralium, & de Beneficia Curata habentibus; Tamen tenentur ipſam emittere vigore Legum Diœceſanarum, in quibus fere omnibus reperitur ſtatutum, ut omnes Beneficiati etiam in Collegiatis, & quicumque etiam ſimplicia Beneficia obtinentes, teneantur intra duos menſes profeſſionem Fidei emittere coram Epiſcopo, vel ejus Generali Vicario, ut expreſſe fuit ſancitum in Synodo Alexandrina habita 1. 2. 3. *Maii* 1732. *tit.* 1. *de Fidei profeſſione.*

17 Quarto tenetur Beneficiatus ad reparationem Fabricæ Eccleſiæ ſui Beneficii, ad quam reparationem tenentur etiam Cardinales ex vi citat. Bullæ 7. Leonis X. incip. *Supernæ Diſ-*
18 *poſitionis* §. 22. Et hinc Epiſcopus, in cujus Diœceſi Beneficia erecta, & reparatione indigentia reperiuntur, poteſt ſequeſtrare fructus eorumdem Beneficiorum, etiamſi ſint Militum Hieroſolymitanorum, ut reſpondit Sacra Congreg. Concil. *in Hieracenſ.* 28. *Maii* 1590. *lib.* 7. *Litterar. pag.* 165. *& in Narniten.* 24. *Maii* 1657. in qua Epiſcopus expoſuit Congregationi plures Eccleſias in ſua Diœceſi reperiri fere collapſas, in quibus reperiebantur plura
19 Beneficia erecta, & petiit reſponderi ad infraſcripta dubia.

1 *An poſſet in Actu Viſitationis eorum Titulos ad Eccleſiam viciniorem transferre?*

2 *An poſſet eorumdem Beneficiorum poſſeſſores quacumque Dignitate fulgentes cogere ad reſarciendam Eccleſiam, in qua transferantur Tituli, quatenus reſtauratione indigeret, & erigendum Altare in dicta Eccleſia?*

3 *An eoſdem cogere ad celebrandum, ſeu celebrari faciendum in die Feſtivitatis illius Sancti, ſub cujus invocatione erectum eſt Beneficium?*

4 *An ad effectum prædictum, & pro conficiendis ſupellectilibus ſacris poſſit ſequeſtrari facere fructus eorumdem Beneficiorum?*

Et ſub dicta die 24. Maii 1657. prodiit 20
reſolutio ut infra.

Ad Primum. *Si Eccleſiæ, ut ſupponitur, ſunt fere dirutæ, & collapſæ, Epiſcopum, auditis quorum intereſt, poſſe uti Sedis Apoſtolicæ Delegatum transferre Beneficia ſimplicia ad Eccleſias viciniores.*

Ad Secundum. *Reſpondit dictos Rectores Beneficiorum, etiam in quacumque Dignitate conſtitutos teneri poſt translationem ſecutam ad futuram reſtaurationem Eccleſiarum, ad quas Beneficia fuerint translata.*

Ad Tertium. *Reſpondit eoſdem Beneficiatos cogi poſſe ab Epiſcopo ad celebrandum, ſeu celebrari faciendum in die Feſtivitatis illius Sancti, ſub cujus invocatione Beneficium eſt erectum, niſi aliud conſtet in erectione, ſeu fundatione.*

Ad Quartum. *Reſpondit poſſe ad effectum prædictæ reſtaurationis, nec non pro conficiendis Sacris ſupellectilibus, redditus eorum Beneficiorum ſequeſtrare.*

Quinto tenetur Beneficiatus infra annum re- 21
cipere Ordines requiſitos a ſuo Beneficio, aliter, juſto impedimento ceſſante, caret voce in Capitulo, donec illos ſuſcipiat, & perdit dimidiam partem diſtributionum; *Clement. de ætat. & qualit. & Ordin. præficiend. cap. Ut hi;* & Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de reform.* Beneficiatus enim tenetur per ſe ipſum immediate exercere ſuum munus, & Officium, ſcilicet canere Miſſam, Evangelium &c. ſub iiſdem, & aliis etiam gravioribus pœnis ab Ordinario infligendis; cit. Concil. Trident. *ib.*

Sexto tenetur Beneficiatus de Jure communi ad reſidentiam perſonalem in loco Beneficii; *cap. Ex p.* 8. *& cap. Inter quatuor* 10. *de Clericis non reſidentib.* ubi Clerici, qui Eccleſias, vel Præbendas ſibi conceſſas ſine juſta cauſa deſerunt, ſicque in ipſis non reſident, privatione eorumdem puniuntur. Concordant *cap. Ex geſtis* 2. *& cap. Clericis non reſident. & cap. Ad hæc* 13. *de Præbend.* ubi dicitur, quod ſingula Officia in Eccleſiis aſſiduitatem exi-

gant

23 *gant Perſonarum*. Et hæc reſidentia de Jure communi requiritur etiam in Beneficiis ſimplicibus, ut colligitur *ex cap. Eleutherius* 1. *& cap. Clericus* 4. *diſt.* 91. *cap. Si quis Presbyter* 9. *diſt.* 92. *& cap. Si quis in Clerico* 28. *cauſ.* 7. *q.* 1. *& cap. Conquerente* 6. *de Clericis non reſident.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Qui non reſidet in Beneficio etiam modicæ æſtimationis, illo privatur*. Ex quo patet, quod ſpectato Jure communi habentes Beneficium ſimplex, quamtumvis modicum, reſide-
24 re teneantur. Additur tamen notanter, *ſpe-*
ctato Jure communi; nam ex generali conſuetudine totius Eccleſiæ Beneficia ſimplicia reſidentiam perſonalem non requirunt, adeoque poteſt quis per ſubſtitutum eiſdem deſervire, niſi oppoſitum habeatur ex fundatione, ſeu ex ſtatuto, & legitima particularis alicujus Eccleſiæ conſuetudine; Abbas *in cap. Cum omnes* 6. *de Conſtitutionib. num.* 1. & Fagnanus *ibidem num.* 5. *& ſeq.* citans Rotam apud Cardinal. Seraphinum *dec.* 639. *n.* 5. & alios, Valſenſis *de Clericis non reſident. num.* 3. *&* 4. Garcias *de Beneficiis p.* 3. *cap.* 2. *n.* 3. *&* 11. *ac ſeq.* Zerola *p.* 1. *Praxis Epiſcopalis*, *verſ. Beneficiorum*, §. *ad ſeptimum*, *verſ. Octava concluſio* allegans Declarationem Sacræ Congregationis in hæc verba: *Obtinens Beneficium quod ſit ſimplex, & ſine Cura animarum, & extra Eccleſiam Collegiatam, nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens, non tenetur in eo reſidere, ſed ad inſerviendum illi per alium qui probatus ſit ab Ordinario*. In quo decreto nota particulam illam: *Nec perſonalem reſidentiam ob aliam cauſam requirens*; nam ſi ob aliam cauſam, nempe ſi Fundator expreſſe obligarit Beneficiarium ad reſidentiam perſonalem, vel ſi ſtatuto, aut legitima conſuetudine alicujus particularis Eccleſiæ talis obligatio inducta fuerit, procul dubio tenebitur Beneficiatus reſidere in loco Beneficii ſimplicis, atque per ſemetipſum injuncta ſervitia Eccleſiaſtica præſtare, prout refert Garcias *part.* 3. *de Beneficiis c.* 2. *num.* 11. *&* 12. fuiſſe reſolutum a Sacra Rota *in una Calaguritana Beneficii de Navarrete* 10. *Junii* 1588. *coram D. Pamphilio, & in una Cæſaraugustana Fructuum* 4. *Junii* 1600. *coram D. Cordu-*
25 *ba*. De reſidentia autem Canonicorum ſic ha-
betur ſtatutum a Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform.* ibi: *Præterea obtinentibus in eiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis ultra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſalvis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt*. Et concordat *cap. Conquerente* 6. *& cap. Cum ad hoc* 16. *de Clericis non reſidentib. & cap. Extirpandæ* 30. §. *Qui vero*, *de Præbend.* ubi ſatis indicatur, Canonicos eſſe adſtrictos ad perſonalem reſidentiam. Vide *verb. Reſidentia*.

Septimo tenetur Beneficiatus in prima Sy- 26
nodo, quæ fit, recipere decreta illius, & Trid.
Concil. Idem *ſeſſ.* 25. *c.* 2. *de reformat.* Octa- 27
vo tenetur exercere hoſpitalitatem; Concil. Mediolan. I. *part.* 2. *tit. Quæ pertinent ad bonorum &c.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap. de*
reformat. Nono tenetur habere exempla, Scri- 28
pturas, & Inſtrumenta de bonis, ac redditibus Beneficii, & debent eſſe duplicata, ita quod unum ſit apud eum, aliud in Archivio Cathedralis; Concil. Mediolan. I. *part.* 2. *tit.*
Quæ pertinent ad honorum, & Jurium &c. De- 29
cimo tenetur uti ſupellectili modeſta, & frugali menſa; Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 1.
de reformat. Undecimo tenetur jurare in ma- 30
nu Epiſcopi, quod Simoniam non commiſit in adeptione Beneficii, & quod a Patrono habuit ſine dono, pacto, promiſſo &c. Concil.
Mongunt. IV. *cap.* 68. *&* 91. Duodecimo te- 31
netur Beneficiatus reſtaurare Eccleſiam, Domos, Poſſeſſiones, & Fundos Dotales Beneficii. *In reformat. Cler. German. cap.* 11. & colligitur *ex c. Conceſſo* 26. *cap. Quatuor* 27. *& cap. de redditibus* 28. *cauſ.* 12. *q.* 2. & Conſt.
Leonis X. incip. *Supremæ*. Tertiodecimo te- 32
netur contribuere pro Procuratione Epiſcopi Viſitantis; Sacr. Congreg. Concil. apud Criſpin. *de Viſitation. part.* 1, §. 16. *n.* 10. & Sac. Cong. Epiſcop. *in Civitatis Caſtellanæ* 28. *Nov.* 1687.
& alibi ſæpe. Quartodecimo tenetur accedere 33
ad Proceſſiones, ad quas Beneficiatus non accedendo, poteſt cogi, ut reſpondit Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. 3. *Julii* 1693. & Sac. Congreg. Concil. *in Surrentina* 6. *Auguſti*
1693. Quintodecimo tenetur ſub mortali ſol- 34
vere Penſionem impoſitam Beneficio, quia Beneficiatus acceptando Beneficium penſione gravatum, cenſetur quaſi contraxiſſe cum Penſionario, & ſe obligaſſe ad Penſionis ſolutionem. *Eſt communis* cum Rota *p.* 2. *dec.* 176. *num.* 1. *& part.* 3. *dec.* 110. *n.* 1.

Sextodecimo tenetur Beneficiatus ſub pecca- 35
to mortali redditus Beneficii ſuæ honeſte ſuſtentationi ſuperfluos erogare in Cauſas Pias, v. g. in pauperes & Eccleſias. *Eſt communiſſima* omnium Doctorum, etiam eorum, qui dicunt Beneficiatos eſſe vere Dominos fructuum

ſuo-

ſuorum Beneficiorum, quia etiam hujus ſententiæ Doctores dicunt dominium talium bonorum eſſe Beneficiatis conceſſum cum præciſo onere erogandi ſuperflua in Cauſas Pias: Fideles enim dantes, & offerentes bona ſua Eccleſiis, & Piis Locis hac intentione, & fine, hocque tacito, vel expreſſo pacto, ac onere dant, ut non niſi ad Dei gloriam, & honorem, cultumque Divinum in ſubſidium pauperum, & Cauſas Pias convertantur; *arg. cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *q.* 2. *& c. Pontifices* 3. *cauſ.* 12. *quæſt.* 3. & hanc intentionem aperte oſtendit celebris Capitularium Caroli Magni formula *in cap. Caroli Magni lib.* 7. *cap.* 18. præciſis his verbis concepta: *Offero Deo, atque dedico omnes res, quæ in hac cartula tenentur inſertæ pro remiſſione peccatorum meorum, ac Parentum, ac Filiorum ad ſerviendum ex his Deo in ſacrificiis, Miſſarumque ſolemniis, Orationibus, Luminariis, Pauperum, ac Clericorum alimoniis, & cæteris Divinis cultibus, atque illius Eccleſiæ utilitatibus. Si quis autem eas inde (quod fieri nullatenus credo) abſtulerit, ſub pœna ſacrilegii ex hoc Domino Deo, cui eas offero, atque dedico, diſtrictiſſimas red-*
36 *dat rationes*. Unde Beneficiati bona ſuperflua Beneficii expendentes in cauſas profanas, graviſſime peccant; non obſtante, quod dicant ſe adhærere ſententiæ docentium Beneficiatos bonorum ſuperfluorum dominos eſſe. Et iſta ſententia eſt ita indubitata, ut proin probatione non indigeat: *Cum eam*, ut præciſis his verbis dicit Eminentiſſimus Cardinalis Sfondrati, *omnes Patres, omnes Canones, omnes Leges Divinæ, & Humanæ, ac denique omnes Theologi uno ore profiteantur, adeoque hæc Doctrina non pertineat ad illas ſententias, quæ problematicæ ſunt, & in utramque partem diſputantur, ſed ad eas quæ Dogmaticæ ſunt, nullumque ambigendi locum relinquunt, & in quam omnes Doctores nullo excepto conveniunt*. Et quidem quoad Sanctos Patres, *nihil firmius ab eis creditum, nihilque ſæpius, ac innixius inculcatum, quam quæ viris Eccleſiaſticis de fructibus Beneficiorum ſuperſunt, non poſſe in cauſas profanas, ditandoſve conſanguineos, ſed in ſolos pauperum uſus, cauſaſque pias impendi*. Si ſpectemus Sacros Canones, *ii nihil frequentius, nihilque clarius, quam hoc ipſum inculcant, adeout fateri oporteat, aut nihil Sacros Canones probare, aut nihil magis probare, quam concluſionis tenorem*. Eandem Doctrinam ſemper tenuere Concilia, ut Hiſpalenſe, Carthaginenſe, Toletanum, Lateranenſe, Tridentinum &c. Sic Cardinalis Sfondratus undequaque Eminentiſſimus. Et revera Concilium Tri-
dentinum, aliis brevitatis gratia omiſſis, *ſeſſ.* 37
25. *c.* 1. *de reform.* ſic præciſe ait: *Omnino vero eis (ſcilicet Epiſcopis) interdicit, ne ex redditibus Eccleſiæ Conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa... Quæ vero de Epiſcopis dicta ſunt, eadem non ſolum in quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica, tam Secularia, quam Regularia obtinentibus pro gradus ſui conditione obſervari, ſed & ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales pertinere decernit*; quod Decretum, cum ſit præceptivum cum dictione abſoluta *Omnino*, inducit præciſam neceſſitatem, & obligat ad mortale, nec ullam interpretationem contrariam admittit; Sperell. *deciſ.* 81. *n.* 84. *&* 85. *& deciſ.* 181. *n.* 33. Monacell. *p.* 2. *t.* 16. *formul.* 1. *n.* 14. & alii.

An autem Beneficiati redditus ſuperfluos ſuo- 38
rum Beneficiorum in pauperes, & Cauſas Pias non erogantes, ſed in cauſas profanas expendentes, ultra peccatum mortale, quod committunt, teneantur inſuper ad reſtitutionem?
Controverſio maxima eſt inter Doctores. Alii 39
enim dicunt Beneficiatos non teneri ad reſtitutionem, ex quo prætendant ipſos habere verum dominium, etiam bonorum ſuperfluorum Beneficiorum, adeoque non peccare contra Juſtitiam, ſi ipſa bona ſuperflua expendant in
cauſas profanas. Alii vero volunt Beneficiatos 40
teneri ad reſtitutionem bonorum ſuperfluorum, ſive ipſorum dominium habeant, ſive non, ex quo ipſa bona ſuperflua expendendo in cauſas profanas, peccent ſemper contra Juſtitiam, cum Beneficia ſint inſtituta, & fundata, ut eorum fructus ad cultum Divinum, pauperum ſublevamen, aliaſque Cauſas Pias expendan-
tur. Unde huic ſecundæ opinioni, utpote ſe- 41
curiori, & Juſtitiæ conformiori adhærendo, dicendum eſt, Beneficiatos redditus ſuperfluos notabili quantitate in cauſas profanas expendendo ultra peccatum mortale, quod commit-
tunt, teneri ad reſtitutionem. Et ratio eſt, 42
quia quotieſcumque alicui, ſive cum, ſive ſine translatione dominii aliquid datur, vel donatur ſub certa conditione, ac fine, tenetur Donatarius ex Juſtitia, vel conditionem, ac intentionem, ſub qua datum accepit, adimplere, vel reſtitutionem facere; ſed fideles dando, & offerendo bona temporalia Eccleſiis, vel Piis Locis, aut Beneficia fundando, ſemper hac intentione, conditione, ac pacto tacito,

cito, vel expreſſo dant, aut Beneficia fundant, ut eorum fructus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur; ergo Beneficiati tenentur ex Juſtitia ſuperfluos fructus ad dictas Cauſas Pias applicare, & conſequenter aliter applicantes tenentur ad reſtitutionem. Major patet, & conceditur ab ipſiſmet adverſariis, quia ſi quis v. g. donet alicui centum aureos ad peregrinationem inſtituendam hac conditione, ac fine, & tacito, vel expreſſo pacto, ut quod ſupereſt poſt talem peregrinationem, pauperibus eroget, tenetur Donatarius ex Juſtitia, ut vel conditionem, ac intentionem a donante præſcriptam adimpleat, reſiduumque illud pauperibus eroget, vel aliter impendens reſtitutionem faciat; *arg. l.* 1. *&* 2. *Cod. de Donat. quæ ſub modo, vel conditione.*

43 Minor in qua ſtat difficultas, quod ſcilicet fideles donando bona temporalia Eccleſiis, ſeu Piis Locis, ac Beneficia fundando, ſemper id faciant hac intentione, conditione, & pacto tacito, vel expreſſo, quod eorum fructus, & redditus non niſi ad Dei cultum, ſubſidium pauperum, aliaſque Pias Cauſas applicentur, probatur multipliciter.

44 Et primo probatur ex ſacris Canonibus; *cap. Pontifices* 3. *cauſ.* 12. *q.* 3. ſic præciſe dicitur: *Ille qui donat, pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis offerre probatur; cap. Quia juxta* 59. *cauſ.* 16. *q.* 1. ſic habetur: *Quia juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus res Eccleſiæ vota Fidelium eſſe, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum; cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *q.* 2. ibi: *Ac per hoc Eccleſiaſticos redditus lædere, quos ad propriam utilitatem & ob eſcam pauperum, & peregrinorum ſuſtentationem eſſe decernimus. Quiſquis autem poſt hanc definitionem noſtram contrarium quid huic Sanctæ Sedi, ac univerſali Synodo agere tentaverit, deponatur, ut prævaricator Divinarum Legum, & præceptorum; cap. Res Eccleſiæ* 26. *cauſ.* 12. *q.* 1. ibi: *non quaſi propriæ, ſed ut communes, & Domino oblatæ cum ſummo timore, non in alios, quam in præfatos uſus ſunt fideliter diſpenſandæ; cap. Si privatum* 26. *eadem cauſ.* 12. *q.* 1. ibi: *Non illa noſtra ſunt, ſed pauperum: cap. Quoniam* 68. *cauſ.* 16. *q.* 1. ibi: *Quidquid habent Clerici, pauperum eſt.* Id etiam expreſſe habetur ex verbis S. Urbani Papæ relatis in Breviario Romano 25. Maii ibi: *Ipſæ res fidelium, quæ Domino offeruntur, non debent in alios uſus, quam Eccleſiaſticos, & Chriſtianorum Fratrum, vel indigentium converti, quia vota ſunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum.* Et ſimiliter habetur *cap. Quia* 8. *cauſ.* 12. *q.* 1. *cap. Quiſquis* 19. *cauſ.* 12. *q.* 2. *cap. Fraternitatem* 2. *de donationibus; cap. Cum ex eo* 34. *de Elect. & Electi poteſt. in* 6. Similiter habetur in variis Conciliis ut Aquiſgranenſ. *c.* 116. Agathenſ. *c.* 16. Carthaginenſ. *c.* 46. & in pluribus aliis, ex quibus conſtat bona Eccleſiaſtica ſuperflua *eſſe res Dei, & Eccleſiæ, vota Fidelium, pretia peccatorum, patrimonium Chriſti, & pauperum*, adeoque dicendum eſt Fideles conferendo bona temporalia Eccleſiis, vel fundando Beneficia Eccleſiaſtica voluiſſe, ut in Pias Cauſas (inter quas etiam honeſta Clericorum ſuſtentatio) converterentur, aliter defectu veri, & juſti finis, nullum meritum pro remedio, & pretio peccatorum, vel ſalute, & requie animarum ſuarum habuiſſent.

45 Quis autem ſanæ mentis poteſt dicere, quod Fideles ſine ullo merito, & lucro ſuo ſpirituali, immo cum demerito, & jactura voluerint bona ſua temporalia conferre Eccleſiis, & Beneficia Eccleſiaſtica erigere, ut præfata bona, ſeu fructus ad ſuperfluam pompam, ad exceſſiva convivia, vel ædificia, ad ditandos conſanguineos, ad ludos, ad Theatra, vel alios ſimiles malos, aut indifferentes uſus a Beneficiatis applicari poſſent? Nemo ſane.

Probatur ſecundo eadem minor principalis 46
auctoritate Sanctorum Patrum. S. Hieronymus
„ Epiſt. ad Damaſum c. 9. *dicit*: Quidquid
„ habent Clerici, pauperum eſt; *S. Auguſti-*
„ *nus* Epiſt. 185. ac Bonifacium alias 50.
„ n. 55. ait: Non illa noſtra ſunt, ſed pau-
„ perum; *S. Bernardus* ſerm. 25. in Cantic.
„ poſt med. *inquit*: Timeant Clerici, time-
„ ant Miniſtri Eccleſiæ, qui in terris San-
„ ctorum, quas poſſident, tam iniqua ge-
„ runt, ut ſtipendiis, quæ ſufficere debe-
„ ant, minime contenti, ſuperflua, quibus
„ egeni ſuſtentandi forent, impie, ſacrilegeque
„ ſibi retineant, & in uſus ſuæ ſuperbiæ, at-
„ que luxuriæ victum pauperum conſumere non
„ vereantur, duplici profecto iniquitate pec-
„ cantes, quod & aliena diripiunt, & ſacris
„ in ſuis vanitatibus, & turpitudinibus abu-
„ tantur; *Idem S. Bernardus* Epiſt. 42. Cla-
„ mant vero nudi, clamant famelici: conque-
„ runtur & dicunt... Noſtrum eſt, quod effun-
„ ditis. Nobis crudeliter ſubtrahitur, quod ina-
„ niter expenditis ..... vita noſtra cedit vobis
„ in ſuperfluas copias, noſtris neceſſitatibus
„ detrahitur quidquid accedit vanitatibus ve-
„ ſtris. Duo denique mala de una prodeunt radice
„ cupiditatis, dum & vos vanitando peritis,

„ & non ſpoliando perimitis; *S. Fulgentius* „ Sermone de Villico: Nobis, *inquit*, credi- „ ta eſt diſpenſatio facultatum Domini noſtri, „ vel ad utendum eis ſufficienter, vel ad di- „ ſtribuendum conſervis, ideo non licet nobis „ eas in expenſas uſurpare ſuperfluas, cum ſit „ erogationis ratio Domino venienti redden- „ da; *S. Raymundus* in Summ. lib. 2. tit. „ de raptoribus, & prædonibus §. 6. *ſic ha-* „ *bet*; Quid de Prælatis Eccleſiarum, & aliis „ Clericis, qui bona Eccleſiaſtica pauperibus „ debita, conſumunt in uſus illicitos, videli- „ cet in Meretricibus, Hiſtrionibus, conſan- „ guineis potentibus, & divitibus, & simili- „ bus, & de his etiam faciunt aliqui Teſta- „ mentum, numquid tales ſunt judicandi ra- „ ptores? *hoc modo reſpondet*: Videtur quod „ ſic, quia contrectant rem alienam invito „ Domino; ait enim Hieronymus, quidquid „ habent Clerici, pauperum eſt... Item Au- „ guſtinus, ſi privatim, quæ nobis ſufficiant, „ poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pau- „ perum, quorum procurationem quodammo- „ do gerimus, non proprietatem nobis uſur- „ patione damnabili vindicamus....." Et paulo poſt *ibid.* §. 8. ſic proſequitur idem S. Raymundus: „ De Meretricibus autem, & „ Hiſtrionibus, de quibus quæſitum eſt, dico, „ Prælatos, & Clericos, qui res Eccleſiæ ta- „ libus, vel ſimilibus turpibus Perſonis con- „ ferunt, vel etiam conſanguineis, non pro- „ pter naturam ſuſtentandam, ſed ut faciant „ eos divites de patrimonio Crucifixi... tales „ inquam Prælatos, & Clericos, qui talibus „ conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus de- „ bita, dico eſſe raptores, & per conſequens „ teneri ad reſtitutionem omnium." S. Thomas *in ſuo Commentario in Epiſt.* 1. *Apoſt. ad Corint.* 12. *lect.* 5. ubi propoſita ſibi objectione iſta: *Videtur quod male fecerint Principes, & alii dando divitias Prælatis*, reſpondet: *Non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes, & ideo non dederunt eis, ſed pauperibus... Prælatis autem dantur tamquam pauperum diſpenſatoribus*, & in hac ſententia permanſit Sanctus Doctor uſque ad mortem, ut patet in ultimo ejus, ac præcipuo opere 2. 2. *q.* 185. *art.* 7. *in corpor.* & *ad* 3. ubi clare, & abſque ambiguo eamdem Doctrinam propugnat; S. Antoninus 3. *part. Summæ Theol. tit.* 15. *c.* 1. §. 19. ſic effatur: „ De bonis, „ ſeu fructibus Beneficiorum, quæ dant Cleri- „ ci conſanguineis, vel Perſonis turpibus, „ utrum in dando peccent, & teneantur ad re- „ ſtitutionem; Super hoc dicit Raymundus, „ quod Clerici qui conſanguineis potentibus... „ bona Eccleſiaſtica pauperibus debita tribu- „ unt, raptores ſunt, quia quidquid Clerici „ habent, pauperum eſt, dicit Hieronymus 16. „ q. 1. fin. nam pauperibus debentur, unde „ ad reſtitutionem tenentur pauperibus, vel „ in utilitatem Eccleſiæ ..... & peccant mor- „ taliter."

Nec valet dicere, ut prætendunt adverſa- 47
rii, ſupracitatos, & ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus loqui, & intelligendos eſſe de ſuperfluis illis bonis Eccleſiaſticis, quæ Epiſcopi, ac Clerici habuerunt ante diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum factam circa annum 470. a Simplicio, & Gelaſio Summis Pontificibus; non vero de bonis acquiſitis poſt illam diviſionem, mediante qua dicti Pontifices bona Eccleſiaſtica in quatuor partes diviſerunt, unam Eccleſiæ, alteram Epiſcopis, tertiam Clericis, & quartam pauperibus tribuentes, ut conſtat *ex cap. Conceſſo* 26. *c. Quatuor* 27. & *c. De redditibus* 28. *cauſ.* 12. *q.* 2. per hanc enim diviſionem Beneficiati acquiſiverunt verum dominium bonorum ſibi aſſignatorum, adeoque licet eorum ſuperfluos fructus in cauſſas profanas expendentes peccent mortaliter, non tamen tenentur ad reſtitutionem, cum non peccent contra Juſtitiam. Sic DD. contrariæ ſententiæ; ſed

Non valet, inquam, hoc dicere, *quia de* 48
facto extant ſimiles SS. Conciliorum, Canonum, & Patrum textus, qui etiam poſt dictam bonorum diviſionem, idem de bonis Eccleſiaſticis dicunt, quod antiqui ante diviſionem dixerunt, ut patet *cap. Inquirendum* 4. *de peculio Clericor.* ibi: *Inquirendum eſt, ſi quis Presbyterorum de redditibus Eccleſiæ, vel oblationibus, vel votis fidelium alieno nomine res comparavit, quia ſicut nec ſuo, ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus Eccleſiaſticis debet, quoniam hoc Sacrilegium eſt, & par crimini Judæ furis*; & *cap. Fraternitatem.* 1 *de donationibus*, ubi dicitur: *Quod Epiſcopus, & quilibet Prælat. Eccleſiarum ſit Procurator, non Dominus.* Et expreſſe S. Thomas *quodlibet 6. art.* 12. *in corpor.* ſic dicit: *Bonorum vero Eccleſiaſticorum Clerici non ſunt vere Domini, ſed diſpenſatores, ſecundum illud* 1. *ad Corinth.* 7. *Diſpenſatio autem mihi credita eſt*. Unde cum iſti Canones fuerint editi, & Divus Thomas, ſicuti citati Sancti Patres Bernardus, Raymundus, & Antoninus, & alii ſcripſerint poſt dictam bonorum Eccleſiaſticorum diviſionem, non ſubſiſtit communis Adverſariorum data reſponſio.

Nec

49 Nec valet inſtare, quod tales Canones, & Patres ſic loquentes poſt diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum, loquantur ſolum de bonis, quæ ad Eccleſiam ipſam immediate ſpectant, & a bonis Beneficiatorum ſeparata exiſtunt, quorum Clerici ſunt meri adminiſtratores, non autem de bonis Eccleſiaſticis, quæ ſeparata ab Eccleſia immediate Beneficiatis obveniunt ratione ſuorum Beneficiorum ſibi aſſignatorum, quorum Beneficiati ſunt Domini.

50 Non valet, inquam, quia etiam textus Juris novi loquentes de bonis immediate ſpectantibus ad Beneficiatos, expreſſe indicant ipſos talium bonorum nullum habere dominium, ut patet *cap. Cum in Officiis 7. de Teſtamentis*, ibi: *Quidam Clerici cum ab Eccleſiis ſuis multa Beneficia perceperint, bona per eos acquiſita in alios transferre præſumunt. Hoc igitur quia antiquis Canonibus conſtat inhibitum, nos indemnitati Eccleſiarum providere volentes, ſive inteſtati deceſſerint, ſive aliis conferre voluerint, penes Eccleſias eadem bona præcipimus remanere*; *cap. Si quis ſane 5. de peculio Clericorum*, ibi: *Si quis ſane Clericorum agella, vel vineolas in terra Eccleſiæ, ſibi feciſſe probabitur, ſuſtentandæ vitæ cauſſa uſque ad diem obitus ſui poſſideat, nec Teſtamentario, aut ſucceſſorio Jure cuiquam hæredum, prohæredumque relinquat*; & *cap. Ut unuſquiſque 3. eod. tit.* præciſe ſtatuitur: *Ut unuſquiſque Presbyter res, quas poſt dies conſecrationis acquiſierit, propriæ Eccleſiæ relinquat*; Ex quibus novis Canonibus, & aliis conſimilibus clare patet Beneficiatos, neque in bona ab Eccleſiæ bonis diſtincta, & ſibi acquiſita aliquod habere dominium, cum nec de iis teſtari poſſint, nec in eis hæredes ab inteſtato ſuccedere valeant.

51 Nec juvat adducere praxim, & conſuetudinem communem obtinuiſſe, quod Beneficiati de bonis Eccleſiaſticis, etiam ſuperfluis ad cauſſam profanam pro libitu teſtentur, & Hæredes, vel Legatarii profani Hæreditatem relictam abſque omni ſcrupulo accipiant, & retineant, Pontifice, & Superioribus Eccleſiaſticis, non tantum ſcientibus, & tolerantibus, ſed inſuper hujuſmodi teſtamenta Beneficiatorum ad cauſſas profanas poſitive exequentibus, adeoque pro validis, & licitis approbantibus; aliter non tantum Beneficiati ita teſtantes, ſed Hæredes relicta accipientes, immo Pontifex, aliique Superiores Eccleſiaſtici tolerantes, ac poſitiva executione foventes, graviter peccarent, ac in periculo æternæ damnationis exiſterent; quod ſane de tot, tantiſque viris abſque temeritatis nota vix dici poteſt.

Non juvat equidem hæc adducere, quia li- 52
cet Pontifices, aliique Superiores Eccleſiaſtici
Beneficiatorum contractus, & teſtamenta ad
cauſſas profanas ſciant, & tolerent, non ta-
men pro validis, & licitis approbant: *Cum*
multa per patientiam tolerentur, quæ ſi deducta
fuerint in Judicium, exigente Juſtitia, non de-
beant tolerari; c. Cum jam dudum 18. de Præ-
bend. & ut dicit Divus Thomas *2. 2. q. 78.*
art. 1. ad 3. Leges humanæ dimittunt aliqua
peccata impunita propter conditiones hominum im-
perfectorum, in quibus multæ utilitates impedi-
rentur, ſi omnia peccata probiberentur diſtrictis
pœnis adhibitis. Sed ideo Pontifices, aliique 53
Superiores Eccleſiaſtici ſimiles Beneficiatorum
contractus, & Teſtamenta tolerant, & non
reſcindunt, quia difficillimum, litiumque con-
tinuarum occaſio foret, velle ſemper examina-
re, an hic, vel ille contractus, an hoc, vel
illud Teſtamentum de bonis mere Eccleſiaſti-
cis ſuperfluis, an vero de neceſſariis, aut pa-
trimonialibus, induſtrialibus, vel parſimonia-
libus, & conſequenter valide, & licite, vel
invalide, & illicite factum ſit. Nec ex hac 54
noſtra ſententia ſequitur tot, tantoſque viros
in periculo æternæ damnationis verſari; Non 55
Beneficiatos ipſos contrahentes, ſeu teſtantes
ad cauſſas profanas, quia nulli, vel certe pau-
ci de bonis mere Eccleſiaſticis ad cauſſas pro-
fanas teſtantur, cum fere omnes habeant bo-
na patrimonialia, induſtrialia, vel parſimonia-
lia; Non Superiores tolerantes vel etiam exe- 56
quentes; quia examinare, & judicare, an Te-
ſtamentum ad cauſſam profanam de mere Ec-
cleſiaſticis, an vero de bonis propriis Benefi-
ciati factum ſit, ſine continuis litibus non
poſſunt, & conſequenter ad majora evitanda
mala juſte tolerant, & conſcientiæ Hæredum
relinquunt. Tum quia illud de boniis propriis
ipſius Beneficiati conditum eſſe ordinarie me-
rito præſumunt, & per conſequens juſte exe-
quuntur; *arg. l. In obſcuris 114. ff. de R. J.*
ibi: *In obſcuris inſpici ſolet quod eſt veriſimi-*
lius, *& Reg. 56. ff. eod.* ibi: *Semper in dubiis*
benigniora ſunt præferenda; Non denique ipſos 57
Hæredes profanos, utpote qui ordinarie pari-
ter merito præſumere poſſunt Beneficiatum
Teſtatorem non de bonis mere Eccleſiaſticis,
ſed de propriis patrimonialibus, induſtrialibus,
& parſimonialibus, & conſequenter valide,
& licite Teſtamentum condidiſſe, eo vel ma-
xime quod Beneficiatus, ut infra dicetur, po-
teſt vivere de redditibus Beneficii, & reſerva-
re alia ſua bona patrimonialia, induſtrialia,
& parſimonialia, ut de illis pro libitu teſte-

tur, & diſponat etiam ad cauſſas profanas; *cap. Epiſcopi* 19. & *cap. Sint manifeſtæ* 21. *cauſ.* 12. *quæſt.* 1. & *cap. Quia nos* 9. *de Teſtament.*

58 Probatur iterum principale aſſertum, quod ſcilicet Beneficiati expendentes in cauſſas profanas redditus ſuperfluos ſuorum Beneficiorum, ultra peccatum mortale, teneantur ad reſtitu-
59 tionem. Per omnes Doctores, etiam adverſarios, Beneficiati expendentes in cauſſas profanas redditus ſuperfluos, peccant mortaliter: ſed hoc ſolide probare non poſſunt, niſi dicant tales Beneficiatos peccare etiam contra Juſtitiam, & conſequenter teneri ad reſtitutionem, ergo &c. Major eſt certiſſima apud
60 omnes; probatur minor: Non poteſt dici, quod peccent mortaliter contra ſolam Virtutem Charitatis, & Miſericordiæ, ut cum aliis vult Fagnanus *in c. Si quis ſane* 5. *de peculio Clericorum num.* 1. quia Lex Charitatis, & Miſericordiæ erga pauperes obligat ſolum ſub mortali, quando pauperes ſunt in extrema, vel gravi neceſſitate conſtituti, & non eſt eis unde aliunde provideatur, juxta certiſſimam, & communiſſimam Theologorum ſententiam: ſed poteſt dari, quod in aliquibus locis nulli reperiantur pauperes in extrema, vel gravi neceſſitate conſtituti, vel ſi qui tales reperiantur, quod eis aliunde ſufficienter provideatur: ergo in tali caſu dici non poteſt, quod Beneficiati ſub mortali teneantur ex Charitate, & Miſericordia erogare redditus ſuperfluos pauperibus; & tamen adhuc mortaliter peccant, ſi quid notabile ex ipſis ſuperfluis redditibus in cauſſas profanas expendunt; adeoque dicendum eſt non peccare mortaliter contra ſolam Virtutem Charitatis, & Miſericordiæ, ſed etiam contra Juſtitiam, & conſequenter tene-
61 ri ad reſtitutionem. Nec poteſt dici eos peccare ſolummodo contra Virtutem Religionis, ut cum aliis vult Card. de Lugo *diſp.* 4. *de juſtit. & jur. ſect.* 2. *n.* 16. *& ſeq.* quia licet tales Beneficiati redditus ſuperfluos expendentes in cauſſas profanas peccent contra Virtutem Religionis, ex quo bona Eccleſiaſtica juxta Sacros Canones, & Conc. Trid. *Res Dei ſunt*, quas in profanos uſus expendere ſacrilegum eſt, quia tamen bona Eccleſiaſtica dicuntur *Res Dei*, ex quo a Fidelibus, hac intentione, conditione, & pacto tacito, vel expreſſo data ſunt, ut ad cultum divinum, ſubſidium pauperum, aliaſque cauſſas pias impendantur, ut fatentur etiam Adverſarii, ſequitur evidenter Beneficiatos aliter expendentes bona Eccleſiaſtica ſuperflua, peccare etiam contra Juſtitiam, & teneri ad reſtitutionem; cum contrafaciant Legi, & fini fundationum Beneficiorum; *arg. l.* 1. *&* 2. *Cod. de donat. quæ ſub modo, vel conditione.*

Et hanc ſententiam tenent, ultra ſupra ci- 62
tatos ſanctos Patres, Abbas *in cap. Cum ſecundum* 19. *num.* 4. *de Præbend.* Archidiac. *in cap. Statutum* §. *Aſſeſſorum, de Reſcript. in* 6. Innocentius *in cap. Indecorum, de ætate & qualitate*, Felinus *in cap. Poſtulaſti, de Reſcriptis in* 6. Navarrus *de Redditibus Eccleſiaſt. qu.* 1. *monit.* 21. *& qu.* 2. *monit.* 7. Pelagius *de planctu Eccleſ. cap.* 28. Angelus *verb. Clericus* 3. *num.* 1. *&* 3. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. Reiffenſtuel *lib.* 3. *tit.* 25. *de pecul. Clericor. n.* 54. Pirhing *ibidem num.* 6. *&* 7. Richard. Sylveſter, Armilla, Alenſis, Petrus Sotus, Decius, Roſella, Dionyſius Carthuſ. Piſanus, Joan. Lignan. & fere omnes Canoniſtæ, & Theologi antiqui, ut fatentur etiam ipſimet Adverſarii: & de facto Major dicit *ante ipſius ætatem nullum tenuiſſe contrarium*; Paulus Comitolus dicit *contrariam opinionem eſſe novam, ac periculoſam poſt mille, & quingentos annos in Chriſti Eccleſiam invectam*; Archidiaconus Canoniſta celeberrimus *in cap. Statutum* §. *Aſſeſſorum, de Reſcriptis in* 6. dicere non dubitavit, *Contrariam opinionem eſſe Juris hæreſim*; Petrus Sotus *in tractatu de vita Sacerdotum in principio* dicit: *Contrarium credimus errorem graviſſimum, ſaltem contra bonos mores, & Juſtitiam, quidni etiam contra Scripturam?* Eminentiſſimus Sfondrati ſic ait: *Veritas hujus concluſionis, ſi ex Sacris Canonibus, ſententiaque omnium Patrum, hoc eſt ex principio veræ Theologiæ petenda eſt, & certiſſima erit, nullumque dubium admittet; ſed hodierna die alia docendi ratio invaluit, cum enim aut pigeat Patres, Canoneſque evolvere, quod otioſis, delicatiſque ſcriptoribus moleſtum eſt, aut non lubeat eorum ſententias amplecti, quippe plerumque cupiditati adverſas, & ad ſecuritatem Evangelicam compoſitas; ideo alia Theologiæ methodus inventa eſt.*

Denique ſententiam noſtram roborat & con- 63
firmat præ omnibus maximi faciendus Benedict. XIV. qui in aureo Tract. *de Synodo Diæceſ. lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 3. *ad* 5. docet, Beneficiorum fructus honeſtæ Beneficiati ſuſtentationi ſuperfluos, in pauperes, pioſque uſus erogandos eſſe, neque in profanos inſumi poſſe abſque gravi peccato. Ibidemque ſubjungit 64
n. 6. *ad* 14. gravem eſſe & adhuc indeciſam quæſtionem, num Clerici Beneficia poſſidentes ſint vere fructuum domini, an ſolum admini-

mini-

miniſtratores, adeoque ex juſtitia teneantur ad erogandos fructus ſuperfluos in pios uſus, aliter ad reſtitutionem obligentur. Vide ibi.

Additiones ex aliena manu.

Agit Auctor *a num. 9. ad plur. ſequent.* de obligatione, qua tenentur obtinentes Beneficia curata, tum Dignitates, & Canonicatus in Eccleſiis Cathedralibus, emittendi profeſſionem Fidei intra duos menſes a die apprehenſæ illorum poſſeſſionis. At plura, eaque ſcitu digna addi poſſunt.

65 Profeſſio hæc Fidei emitti poteſt coram Vicario Generali, Epiſcopo nedum impedito, verum etiam non impedito, de ipſius tamen licentia; Romaguer. *ad Synod. Gerund. lib. 1. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. n.* 55. Barboſa *de Canon. cap.* 17. *n.* 3.

66 Magna autem eſt quæſtio, an profeſſio hæc Fidei fieri poſſit per Procuratorem *ſpeciale* habentem mandatum? Doctores tum *affirmantes*, tum *negantes* referuntur a Romaguero *loc. cit. num.* 45. *& ſequent.* qui affirmativam ſententiam tunc amplecti poſſe concludit, quum vult is, coram quo Fidei profeſſio eſt emittenda.

67 Quæri etiam ſolet, an requiratur ſententia declaratoria, ut qui Fidei profeſſionem non emittunt, fructus amittant? Refert etiam Romaguer. *ibid. n.* 81. diſſidentes inter ſe Doctores, & pro negativa pugnat.

68 De eo etiam diſputatur, an hi, qui intra duos menſes profeſſionem Fidei haud emiſerunt, fructus perceptos in ipſos duos menſes amittant? Negant communiter Barboſa *de Canon. cap.* 17. *n.* 23. Antonell. *de Regim. Eccleſ. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 7. Roſ. *de Executor.*
69 *Lit. Apoſt. c.* 13. *n.* 49. aliique. At Romaguer. *ubi ſupra n.* 84. *cum Ledeſma: Non eſt contemnenda* (ait) *opinio contraria, & rationi conformem eam cenſeo. Nam ſi ab initio nec poſſeſſio, nec titulus Proviſis officit, quomodo poterit ſic infecta poſſeſſio, ac cauſa eos acquirendi operari licitam eorum retentionem, ac evadere privationem ſtabilitam a Concilio Tridentino? Quomodove eſt conciliandum, poſſeſſionem ob emiſſam Fidei profeſſionem nullius effectus eſſe quoad fructus acquirendos, efficique ſane numquam acquiri, ut textualiter legitur, dicereque contrarium nullus ſomniavit, & velle inde capacitatem retentionis naſci? Ego ſane cum Ledeſma tenerem &c.*

70 Diſtributiones, & anniverſaria non amittuntur ab his, qui profeſſionem Fidei non emittunt. At ſi fructus Beneficii conſiſtant ſo- 71
lum in diſtributionibus, aliiſque emolumentis percipiendis propter intereſſentiam, ac miniſterium perſonale, etiam ipſa amittuntur; Romaguer *loco citato n.* 75.

Profeſſio Fidei facta poſt elapſum terminum 72
dictorum duorum menſium non prodeſt ad recuperandos fructus præteritos, ſed ſolum ad acquirendos futuros; Barboſa *de Canon. c.* 17. *num.* 23.

Et nota, quoad fructus præteritos nec ſuf- 73
fragari poſſeſſionem, tametſi triennalem, vel longiorem; Novar. *in Summ. Bullar. part.* 1. *comment.* 59. *num.* 9. *Theſaur. de pœnis Eccleſ. c.* 1. §. 3.

De aliis Beneficiatorum obligationibus, de 74
quibus agit Auctor, & præſertim de obligatione reparandi, ſuis locis opportunius diſſeremus.

ARTICULUS II.

Beneficiatus quid de fructibus Beneficii facere poſſit.

Beneficiatus poteſt primo vivere de fructi- 1
bus ſui Beneficii, licet habeat pingue Patrimonium, & Patrimonium cum fructibus poteſt ſervare quibus voluerit. Et ſi ex bonis 2
Patrimonialibus vixit, poteſt uti compenſatione, & tantumdem ex redditibus Beneficii accipere, & detrahere; quia hæc eſt quædam compenſatio; Molina *diſp.* 145. *colum.* 1. Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 33. Fagnan. *in cap. Si quis ſane* 5. *de pecul. Clericor.* Barboſa *lib.* 3. *Jur. Eccleſ. cap.* 17. *n.* 26. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 25. *num.* 15. & alii communiter; Nemo enim tenetur propriis ſtupendiis militare, etiam ſi dives ſit, & pingue Petrimonium habeat; *cap. Clerici* 10. *cauſ.* 1. *quæſt.* 2. ibi: *Clerici etiam omnes ſtipendia ſanctis laboribus debita ſecundum ſervitii ſui meritum per ordinationem Canonum a Sacerdotibus* (ideſt Epiſcopis) *conſequantur.* Ubi ſecundum Abbatem ponderandum eſt verbum illud *omnes*, quod includit tam pauperes, quam divites, ut ibi etiam notant DD. Alias ad quid dixiſſet *Omnes*? Item ponderanda ſunt illa verba: *Stipendia ſanctis laboribus debita ſecundum ſervitii ſui meritum*, quæ innuunt danda eſſe ſtipendia Clericis non propter indigentiam, ſed propter labores, & ſervitia; *cap. Epiſcopi* 19. *cauſ.* 12. *qu.* 1. ibi: *Epiſcopi de rebus propriis, vel acquiſitis, vel quidquid de proprio habent, hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant; cap. Sint manifeſtæ* 21. *cauſ.* 12.

qu. 1. ibi : *Eſt enim juſtum, & apud Deum,*
& apud homines acceptum, ut Epiſcopus pro-
pria, quibus velit, derelinquat ; cap. Charita-
tem 45. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ibi : *Juſtum namque*
eſt, ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tem-
pore ſuum commodare reperiuntur obſequium ; cap.
Eccleſiaſticis 67. *ead. cauſ.* 12. *& qu.* 2. ibi :
Eccleſiaſticis utilitatibus deſudantes Eccleſiaſtica
dignum eſt remuneratione gaudere ; cap. Cum ſe-
cundum. 16. *de Præbend.* ibi : *Cum ſecundum*
Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere debeat de
Altari, & qui ad onus eligitur, non debeat re-
pelli a mercede, patet a ſimili ut Clerici vivere
debeant de Patrimonio Jeſu Chriſti, cujus obſe-
3 *quio deputantur*. Et de hoc facto habetur ex
ipſo Apoſtolo 1. *ad Corinth. cap.* 9. *n.* 7. ibi :
Quis militat ſuis ſtipendiis unquam? Quis plan-
tat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis
paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?
& ibidem *n.* 13. ſubſequitur ſic : *Neſcitis quo-*
niam qui in Sacrario operantur, quæ de Sacra-
rio ſunt, edunt, & qui Altari deſerviunt, cum
Altari participant? Ita & Dominus ordinavit
iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio
vivere. Et ſimiliter habetur Matth. 10. *n.* 10.
ibi : *Dignus enim eſt operarius cibo ſuo ;* Luc. 10.
num. 7. ibi : *Dignus eſt enim operarius mercede*
ſua ; Deuteronomii 25. *num.* 4. ibi : *Non liga-*
bis os bovis terentis in area fruges tuas, & hæc
omnia allegantur ab Apoſtolo 1. *ad Timoth.*
cap. 5. *n.* 18. ibi : *Dicit enim Scriptura : Non al-*
ligabis os bovi trituranti. Et dignus eſt opera-
rius mercede ſua.

4 Contra tamen hanc noſtram concluſionem
objiciuntur varii SS. Canones, & præcipue
cap. Clericos 6. *cauſ.* 1. *qu.* 2. ubi S. Hierony-
mus ſic ſcribit ad S. Damaſum Papam : *Cleri-*
cos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſten-
tari, quibus parentum, & propinquorum nulla
ſuffragantur bona. Qui autem bonis parentum,
& opibus ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod paupe-
rum eſt, accipiunt, ſacrilegium profecto commit-
tunt, & per abuſionem talium judicium ſibi man-
ducant, & bibunt ; cap. Paſtor 7. *ead. cauſ. q.* 2.
ubi refertur quod S. Proſper *lib.* 2. *cap.* 10. *de*
vita contemplativa ſic dicit : *Nec illi qui ſua*
poſſidentes dari ſibi aliquid volunt, ſine grandi
peccato ſuo, unde pauper victurus erat, accipiunt.
De Clericis quidem dicit per Prophetam Spiritus
Sanctus, peccata populi mei comedunt : ſed ſicut
nihil habentes proprium, non peccata, ſed ali-
menta, quibus indigere videntur, accipiunt, ita
poſſeſſores, non alimenta quibus abundant, ſed
aliena peccata ſuſcipiunt ; cap. Si primatum 28.
cauſ. 12. *qu.* 1. ubi refertur quod S. Auguſti-
nus *Epiſt.* 185. *n.* 35. *alias Epiſt.* 10. *cap.* 8. ſic
ad Bonifacium Comitem ſcribit ; *Si privatum*
poſſidemus, quod nobis ſufficiat, non illa noſtra
ſunt, ſed pauperum, quorum procurationem quo-
dammodo gerimus, non proprietatem nobis uſur-
patione damnabili vindicamus.

Ad prædictos Canones ex SS. Hieronymo, 5
Auguſtino, & Proſpero dantur variæ reſpon-
ſiones, & ſolutiones a Gloſſa & Doctoribus,
quas brevitatis gratia relinquo videndas apud
Fagnanum *in cap. Si quis ſane* 5. *de peculio Cle-*
ricorum n. 10. *& ſeq.* ubi eas fuſe adducit, &
hic ſufficiet adducere illam ſolummodo, quam
ibid. num. 13. affert ex Ulrico in ſumma ſua,
relato a Præpoſito *in cit. cap. Clericos* 6. *cauſ.* 1.
qu. 2. *verſ. Quinto*. Quod ſcilicet dicta Jura 6
ſint intelligenda, cum extrema neceſſitas pau-
perum hoc requirit, ut etiam ſua eis quiſque
pro ſua facultate communicet. Et eſt ex men- 7
te S. Th. 2. 2. *qu.* 185. *art.* 7. *ad* 3. ubi ad
prædictam auctoritatem Hieronymi ſic reſpon-
det : *Dicendum quod non omnia bona Eccleſia-*
rum ſunt pauperibus largienda, niſi forte in ar-
ticulo neceſſitatis, in quo etiam pro redemptione
captivorum, & aliis neceſſitatibus pauperum va-
ſa cultui divino dicata diſtrahuntur, ut Ambro-
ſius dicit cap. Aurum 70. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. *&*
in tali neceſſitate peccaret Clericus, ſi vellet de
rebus Eccleſiæ vivere, dummodo haberet Patri-
monialia bona, de quibus vivere poſſet : & qu.
18. *art.* 4. *in reſponſ. ad primum* ſimiliter di-
cit eaſdem auctoritates Hieronymi &c. eſſe in-
telligendas tempore neceſſitatis, quando ſcili-
cet non poſſet aliter pauperibus ſubveniri ;
tunc enim Clerici tenerentur non ſolum ab
eleemoſynis recipiendis deſiſtere, ſed etiam
ſua, ſi quæ haberent, largiri ad pauperum ſu-
ſtentationem ; Et hic intellectus ſecundum Præ- 8
poſitum *loco ſupracitato* probatur ex illis ver-
bis textus, *quod pauperum eſt*. Nam certe ſunt
pauperum in extrema neceſſitate, & non ali-
ter, ut idem adnotavit *in cap. Sicut diſt.* 47.
alias enim ſunt prius ipſius Miniſtri pro ſervi-
tio, ut in *cap. Placuit* 1. *qu.* 2. cui ſolutio-
ni ſecundum eum multum etiam congruit Lit-
tera *in cit. cap. Paſtor* 7. *cauſ.* 12. *qu.* 2. ibi :
Unde pauper victurus erat. Vel reſpondendum 9
eſt, quod dictæ auctoritates, & ſimiles Cano-
nes debent intelligi de quarta parte bonorum
Eccleſiaſticorum pauperibus debita *ex cap. Vul-*
turanæ 25. *cap. Conceſſo* 26. *cap. Quatuor* 27.
& cap. de Redditibus 28. *cauſ.* 12. *qu.* 2. ut
explicat Gloſſa *in cap. Clericos* 6. *cauſ.* 1. *q.* 2.
ibi : *Vel dic de quarta pauperibus debita, quæ*
dari prohibetur abundantibus.

Se-

10 Secundo Beneficiatus poteſt licite diſtribuere ſuperfluos redditus ſui Beneficii in eos, qui quamvis habeant neceſſaria ad victum, non tamen habent ſufficientia ad decentiam ſtatus,
11 & pro conditione, ac qualitate Perſonæ. Et ſic poteſt uſque ad ſtatus decentiam donare conſanguineis, & familiaribus ſuis; *cap. Studeat* 39. *diſt.* 50. ibi: *Præcipimus, ut tale Beneficium ſibi, & Eccleſiæ ſuæ concedatur, quo & ipſi, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium.* Et tenet S. Thomas 2. 2. *qu.* 185. *art.* 3. *ad* 2. ubi facta ſibi objectione iſta: *Dicit Gloſſ. Hieronymi in Iſaiæ tertio, quod bona Eccleſiaſtica ſunt pauperum; ſed quicumque id, quod eſt alterius, ſibi reſervat, aut aliis dat, peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem: ergo Epiſcopi ſi bona Eccleſiaſtica, quæ iis ſuperfluunt, ſibi detineant, vel conſanguineis, vel amicis largiantur, videtur quod teneantur ad re-*
12 *ſtitutionem;* his verbis reſpondet S. Doctor: *Bona Eccleſiæ non ſunt ſolum expendenda in uſus pauperum, ſed etiam in alios uſus ... & ideo ſi de eo, quod uſui Epiſcopi, vel alicujus Clerici eſt deputatum, velit aliquis ſibi ſubtrahere, & conſanguineis, vel aliis dare, non peccat, dummodo illud faciat moderate, ideſt ut non indigeant, non autem ditiores inde fiant.* Et ſic Fagnan. *in cap. Si quis Sane* 5. *de peculio Clericorum num.* 18. & 19. Navarr. *tract. de reddit. Eccleſ. qu.* 1. *monito* 27. Molina *tract.* 2. *diſt.* 146. *num.* 5. & alii paſſim cum Gemin. 3. *diſt. cap. Pervenit.* Abbas *in* 2. *notabil. de Arbitr.* Felin. *in cap. Poſtulaſti num.* 6. *verſ. Et hoc quod liceat, de Reſcript.*

13 Tertio Beneficiatus poteſt ex proventibus Beneficii alere Liberos, non tantum legitimos, ſed etiam illegitimos, & ſpurios, & poteſt etiam dare dotem Filiæ etiam ſpuriæ, Sorori, vel alteri conſanguineæ, quia dos ſuccedit in locum alimentorum, ſi aliunde non habeat unde eos alat, nec Liberi propria bona ſufficientia habeant; tunc enim eſt opus pietatis, & miſericordiæ, ut colligitur *ex cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. ubi ex verbis S. Ambroſ. *lib.* 1. *de offic. cap.* 3. ſic habetur: *Eſt probanda illa liberalitas, ut proximos tui ſeminis ne deſpicias, ſi egere cognoſcas: melius eſt enim, ut ipſe ſubvenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitatis. Non tamen, ut illi ditiores fieri velint ex eo, quod tu poſſes conferre inopibus;* Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. cap.* 17. *num.* 35. & 39. Molina *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 146. *num. ult.* Azor. *part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *qu.* 10. Navarr. *de ſpol. Clericor.* §. 19. *num.* 10. *cum ſeq.* Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *n.* 4. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 25. *de pecul. Clericor. n.* 15. & alii paſſim.

Quarto Beneficiatus, etiamſi bona Patrimo- 14
nialia habeat, poteſt ex bonis Eccleſiaſticis Filium ſuum alere, vel etiam Fratrem ſuum, aut alium conſanguineum, etſi Pater ipſius poſſet illi ſumptus ad ſtudendum ſubminiſtrare; cum enim ad id non teneatur Pater, Filius eſt vere egens, cum propria bona non habeat; Navarr. *lib.* 3. *conſil.* 2. *de vita, & honeſtate Clericor. edit.* 2. Layman *loc. cit. n.* 3. Pirhing *loc. cit. num.* 15. Lugo *tom.* 1. *diſp.* 4. *ſect.* 4. *num.* 68. Sanch. *lib.* 2. *conſil. cap.* 2. *dub.* 38. *num.* 18. & alii.

Quinto Beneficiatus poteſt Nepotem, vel 15
conſanguineum promovere ad Doctoratum ex fructibus ſui Beneficii, ſi ad hoc Nepos, vel conſanguineus ſit indigens, quia id etiam in bonum Eccleſiæ redundat. Sanchez *lib.* 2. *conſil. cap.* 2. *dub.* 34. *n.* 18. Navarr. *lib.* 2. *conſ.* 2. *de vita, & honeſtate Clericor.* Bonacina *diſp.* 4. *punct.* 2. *num.* 13. Lugo *tom.* 1. *diſp.* 4. *ſect.* 4. *num.* 68. & alii.

Sexto Beneficiatus poteſt ex redditibus Be- 16
neficii donare conſanguineis, non ſolum quod neceſſe habeant pro tempore præſenti, ad ſublevandas ſuas præſentes neceſſitates, ſed quod in futurum deſerviat, fundando redditus perpetuos, quibus ipſi, & eorum poſteri decenter vivere poſſint, dummodo moderatum ſit, & non ob Familiæ memoriam principaliter fiat, ſed ex pietate ad poſterorum indigentiam ſublevandam; Molina *lib.* 2. *de primogenitis cap.* 10. Sanchez *cit. cap.* 2. *dub.* 28. *num.* 10. Lugo *loc. cit. num.* 71. & alii. Et ratio eſt, quia non ſolum pie expenditur, quod datur indigenti, ut hoc menſe, vel anno vivat, ſed quod datur ei, ut in poſterum decenter vivat; Immo non debet ſolum in vita dari, ita ut poſt mortem debeat reſtituere, ſed poteſt abſolute dari abſque onere reſtituendi, & cum facultate transferendi ad poſteros, ut conſtat in dote, quæ pie datur virgini nubili, de cujus fructibus & ipſa poteſt vivere, & etiam frui ejus Filii; cur ergo non poterit Prælatus nepoti indigenti donare abſolute Domum, & vineam v. g. quibus decenter juxta ſuum ſtatum vivat, & quam poſteris poſſit relinquere? Poterit ergo fructus, & redditus illos pro 17
ejus etiam poſteris in perpetuum aſſignare; ſicut etiam poſſet fundare Eccleſiam, Capellam, vel Hoſpitale, & pro Cura Capellæ, vel Hoſpitalis, & Jurepatronatus aliquid annuum moderatum conſanguineis in perpetuum relinquere; Hoc enim principaliter reducitur

ad Opus Pium, cujus fundatio ex congruitate
[illegible] aſſert ſecum illos ſumptus, pro eo,
qui ejus curam, & Patronatum habere debet,
ut cum aliis expreſſe docet Lugo *loc. cit.*
18 Septimo poteſt Beneficiatus v. g. qui ex humili Familia ad Epiſcopatum pinguem, vel ad Cardinalatum aſſumitur, ejus Fratres, & propinquos, & a fortiori Parentes ex fructibus ſui Beneficii moderate elevare ad altiorem ſtatum; unde qui antea pauperes non erant, quia habebant neceſſaria ad ſuum ſtatum, occaſione promotionis illius incipiunt eſſe pauperes non habentes neceſſaria ad novum illum ſtatum ſuſtinendum, & eo titulo dari illis poterit moderate quantum ad id neceſſe fuerit; Ita Navarr. *qu. 1. de redditibus Eccleſ. monito 27. n. 4. & 5.* Molina *cit. diſp. 146. §. Dubium eſt*, Sanchez *loc. cit. num.* 8.
19 Lugo *loc. cit. num.* 70. Nec obſtat Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat.* ubi prohibet Epiſcopis, Cardinalibus, & quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, ne ex bonis Eccleſiaſticis conſanguineos ditent, & augeant, ibi: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiareſque*
20 *ſuos augere ſtudeant &c.* In hoc enim caſu non ditantur, ſed ſublevantur, ut juxta ſuum ſtatum non indigeant; Quod enim ipſi Beneficiato neceſſarium videtur, cui turpe, & indecorum eſſet, ſi ejus Parentes, & Fratres in abjecta, & ſordida conditione permanerent. Quid enim abſurdius, quam Parentem, vel Fratrem Cardinalis, vel Epiſcopi videre adhuc ligna per Urbem vendere, vel calceos in publica Platea reſarcire?
21 Cavere tamen debent tales Beneficiati non eſſe attendendum affectum carnis & ſanguinis, ſed Chriſtianam prudentiam, ac modeſtiam.
22 Ad quod Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcop. par. 1. tit. 2. gloſſ. 9. num. 32. & 33.* aſſert præclara exempla, & in primis Benedicti XI. qui nullum ex ſuis propinquis ad aliquod Eccleſiæ munus accerſivit; dicere namque ſolebat Pontificem propinquos non habere, & Matrem ſuam ad ſe venientem in habitu humili recepit, quam primum videre noluit in altiori.
23 Secundo Nicolai IV. qui in Cognatos, & affines ita ſemper alienus fuit, ut illis nihilo plus debere ſe diceret, quam cuivis bono; itaque hoc quaſi domeſtico vinculo expeditus, eo facilius omnes ſuas curas in communibus
24 Eccleſiæ commodis curandis defigebat. Tertio, Clementis IV. qui cum ante Pontificatum duas Filias legitime ſuſcepiſſet, uni in Monaſterio collocatæ triginta tantum libras dedit, alteri, quæ marito ſuæ conditionis nupſerat, trecentas libras dotis nomine numeravit, & hac conditione, ne quid amplius peteret; Habuit & Nepotem Clericum, quem ex tribus Præbendis, quas habebat, unam ut eligeret, & reliquas dimitteret, coegit. Inſtantibus amicis, ut potius Nepoti majora tribueret, reſpondit, ſe Deo, non autem carni acquiſiturum, Pontificibus Romanis Filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet, pro-
pinquis dare. Quarto, S. Pii V. cui, cum 25
multi Magnates, & Principes aliquando ei ſubjicerent dotes, & alia propinquis data ſubſidia tenuiora videri, quam Pontificis, & Car-
dinalis Alexandrini Parentes deceret, poſſeque 26
largiori manu cum illis agi, Reſpondit; Quin etiam de his modicis, an ſalva conſcientia dederimus, ſæpe nobis venit in mentem dubitare: Hæc enim bona ſunt Eccleſiæ, in ejus tantum ſacros uſus, non ad luxum, aut ad ditandos propinquos a ſanctis legibus deſtinata; Se ad Summum Pontificatum a Deo vocatum fuiſſe, ut Eccleſiæ ſuæ, non ut conſanguineorum aut commodis inſerviret, aut cupiditati. (*)
Aſt proh dolor! Hæc ſancta digne, & juſte 27
ab omnibus imitanda exempla, paucos habent in dies imitatores, ſed verificatur, quod dixit Petrus Bleſenſis *Epiſt. 51. Hodie pro Filiis, quos abſtulit Prælatis Eccleſiæ Deus, habent Nepotes in diſſipationem Patrimonii Chriſti, & in ſuæ
ſalutis diſpendium permittuntur*. Et ut habet 28
vetus Diſtichon apud Ludolph. Carth. *de vita Chriſti p. 1. cap. 68.*

Cum Factor rerum privarit ſemine Clerum:
Ad Satanæ votum ſucceſſit turba Nepotum.

Octavo, Beneficiatus poteſt ex redditibus 29
ſuperfluis aliquando reſervare aliquam mediocrem quantitatem ad proprias neceſſitates probabiliter eventuras, v. g. ægritudinis, ſterilitatis, litis, & ſimilium, non tamen ad ea, quæ remote imminent, ut reſervare aliquam portionem ad dotandas nepotes nondum natas, ad vivendum in ætate decrepita, cum nunc ſit adoleſcens; Navarr. quem refert, & ſequitur Sanchez *loco citato dub. 38. num. 13.* Lugo *loco cit. n. 74.*
Nono, Beneficiatus poteſt de redditibus Ec- 30
cleſiaſticis remunerare accepta ſervitia; quia hæc remuneratio cenſetur rei debitæ perſolutio;

(*) Poteſt nunc & exemplum afferri Benedict. XIV. immortalis memoriæ Pontificis.

tio, alias incurreret vitium ingratitudinis, ſi nullatenus remuneraret; immo poteſt talis remuneratio eſſe major ſervitio, & beneficio accepto; Ut enim dicit Seneca *lib. 2. de benefic. cap.* 18. *Diligentius quærendus eſt Beneficii, quam pecuniæ creditor; huic enim reddendum eſt quantum accepi, & ſi reddidi, ſolutus ſum ac liber; at illi plus ſolvendum eſt, & nihilominus relata gratia cohæremus*; Navarr. *loco cit. quæſt* 1. *monito* 36. *num.* 1. *verſ. Cæterum nos in ea ſententia ſumus*; Fagnan. *loc. citat. num.* 21. Pirhing. *loco cit. num.* 15 Sanchez *loc. citato dub.* 41. *num.* 6. Molina *diſp.*
31 146. §. *de remuneratoris*. Quinimo facere etiam quaſdam donationes non remuneratorias cum moderatione debita, quia ſpectat ad honeſtam ſuſtentationem habere amicos, quibus munera aliqua mittat, ſicuti etiam famulis aliqua præter debitam mercedem aliquando donantur. Virtus enim liberalitatis pro qualitate, & conditione ſtatus requiritur in honeſto, & ingenuo Viro ad politicam vitam, ſervata tamen moderatione Chriſtiana, & Eccleſiaſtica; Molina *diſput.* 145. §. *eodem modo*; Sanchez *loco cit. dub.* 41. *n.* 3. Lugo *loco cit. num.* 73.

32 Decimo, Beneficiatus poteſt de redditibus Eccleſiaſticis exercere etiam honeſtam Hoſpitalitatem, non ſolum illam, quæ fit erga pauperes peregrinos, quæ inter potiſſima opera pietatis numeratur, & maxime Clericis a Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 8. *de reformat.* commendatur, ſed etiam hoſpitalitatem urbanam cum moderatione debita juxta ſtatum, & qualitatem Beneficii; Bonacina *diſp.* 4. *de obligat. in ſum. fruct. Beneſ. punct.* 2 *num.* 11. Molina *diſp.* 145. §. *Tertium eſt*; Sanchez *loco citato cap.* 2. *dub.* 41. *num.* 2. & alii. Et hoc maxime, quando aliquis Cardinalis, Epiſcopus, Princeps, vel aliquis Nobilis venit ad locum, ubi non reperiatur Domus, quam decenter habitare poſſit, niſi Domus Beneficiati; qui non male tunc cenſetur inſumere, quod cum
33 eo Hoſpite moderate expendit. Immo poteſt Beneficiatus de fructibus Beneficii aliquoties moderata convivia amicis parare, ipſos ad honeſtam recreationem invitare; cum hæc etiam faciant, qui ſe moderate ſuſtentant, ut cum Abulenſi, Navarro, Corduba, & Molina docet Sanchez *loco cit. cap.* 1. *dub.* 41. *num.* 2. & expreſſe tenet S. Thomas *quodlibet.* 6. *art.* 12. *ad quartum*, ibi: *Si autem aliquis in talibus (ſcilicet conviviis) non multum excedat, poteſt bona fide fieri ab aliquo, qui vult ſecundum decentiam ſui ſtatus morem gerere his, quibus convivit.* In iis ergo ſervanda eſt modeſtia Eccleſiaſtica, ne videatur Beneficiatus affectare faſtum, & luxum more ſæcularium contra præceptum Concilii Carthaginenſ. IV. *can.* 15. ubi præcipit: *Ut Epiſcopus vilem ſupellectilem, & menſam, ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat*; Et contra Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ibi: *Sancta Synodus jubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & menſa, ac frugali victu contenti ſint.* Aliter nota- 34
biliter excedendo peccaret mortaliter, ut expreſſe dicit S. Thomas *quodlibet.* 6. *art.* 12. *in corpor. ad quartum*, ibi: *Neque moderatus uſus divitiarum, neque bona fides diſpenſatorum ſalvari videtur in eo, qui ſcienter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis conviviis, & aliis hujuſmodi ſuperfluitatibus, & ſic non eſt dubium, quod in talibus peccat mortaliter.*

Undecimo, Beneficiatus poteſt ex redditi- 35
bus Eccleſiaſticis ſolvere debita contracta pro ſui ſuſtentatione, vel ob cauſſam piam, licet habeat, ex bonis propriis, unde ea ſolvat; Dummodo tamen debita ſint contracta poſt habitum Beneficium; Nam Opera Pia, vel ſu- 36
ſtentatio Clerici pro tempore antecedenti ad Beneficium, non debent ex Beneficio deſumi, cum teneatur Eccleſia alere ſuum Miniſtrum, pro eo tempore, quo nondum erat ſuus Miniſter, nec opera illa pia fieri potuerint ex bonis Eccleſiæ, quæ tunc non habebat Clericus; aliter poſſet Beneficiatus compenſare ſibi ex redditibus Beneficii omnia, quæ per totam vitam pie expendit; quod nemo audebit dicere. Si 37
vero debita contracta fuerint ex cauſa profaua, & Beneficiatus habet ex bonis propriis, unde ea ſolvat, tenetur ſolvere ex bonis propriis, & non ex Eccleſiaſticis, quia hoc eſſet expendere redditus Beneficii in uſus profanos, ut dicit Navarrus, & Avendann. quos refert, & ſequitur Sanchez *loco cit. c.* 2. *dub.* 42. *n.* 6. Si autem Beneficiatus non habeat aliunde ex bonis propriis, unde ea debita contracta ex cauſa profana ſolvat, poteſt ſolvere ex redditibus Beneficii; immo tenetur, ut tenent S. Antonin. Adrianus, Speculator, Hoſtienſis, Sotus, Navarr. & alii, quos affert, & ſequitur idem Sanchez *ibi num.* & colligitur *ex cap. Pervenit* 2. *de Fidejuſſoribus*, *& ex cap. Gravis* 11. *& cap. Olim* 12. *de reſtitut. ſpoliatorum*; Et ratio eſt, quia, qui debitis premi- 38
tur, nec habet, unde ſolvat, jam quo ad ea indigens, & pauper cenſetur; quare poteſt ex fructibus Beneficii ſolvere ſua debita, ſicuti poſſet ex eis fructibus alios ære alieno op-

preſſos ſublevare ; Unde & tenetur , quia debitor ſolvere debet, quoties poteſt. Et de facto praxis ita habet , ut cum aliis teſtatur Azorius *part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 9. *q.* 6.

39 Duodecimo , Beneficiatus poteſt diſtributiones pro ſua voluntate diſponere , & expendere , quia diſtributiones traduntur ob Miniſterium Perſonale tamquam merces operis , & tamquam ſtipendium laboris , & conſequenter ſunt bona quaſi patrimonialia , quorum Beneficiatus abſolutus eſt Dominus . Et de facto mancipatos Divinis Officiis dominium diſtributionum acquirere , ſi Choro interſint , habetur *ex cap. Unic. de Clericis non reſidentib. in* 6. Sic tenet cum plurimis Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſiaſt. c.* 17. *n.* 31. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar.* §. 7. *proœm. n.* 168. Fagnan. *lib.* 3. *cap. Si quis ſane* 5. *de pecul. Clericor. n.* 23.

40 Tertiodecimo, Beneficiatus poteſt ex eadem ratione pro ſuo arbitrio diſponere, expendere, & teſtari de his , quæ ſibi obveniunt ratione ſtipendii perſonalis, ut quia erat Doctor, aut bonus Scriptor, ſeu etiam de his, quæ acquiſivit ex Officiis Defunctorum , ex Anniverſariis, ex Sacrificio Miſſæ , aut occaſione audiendarum Confeſſionum , aut pro Concionibus, & ſimilibus , ſicut de Patrimonialibus , quia hæc non ſunt bona Beneficii, ſed ſtipendium propriæ induſtriæ, & laboris , quorum Beneficiatus abſolutus eſt Dominus ; Navarr. *de ſpol. Clericor.* §. 1. *num.* 2. *in fin. & de redditibus Eccleſ. q.* 1. *monito* 19. Fagnan. *loc. cit.* & cum aliis Barboſa *loc. cit. n.* 32. (*)

ARTICULUS III.

Beneficiatus quid de fructibus Beneficii facere non poſſit.

1 PRimo, Beneficiatus non poteſt de fructibus Beneficii, nec ad cauſſam piam, ullum de Jure facere Teſtamentum . *Eſt communis ob* clariſſima Jura in Titulo de Teſtamentis , & ſignanter *cap. Ad hæc* 8. *de Teſtament.* ubi licet concedatur, quod Beneficiati in vivis exiſtentes de Bonis Eccleſiaſticis eleemoſynam dare queant , tamen etiam eleemoſynæ cauſſa , conſequenter ad piam cauſſam , teſtari prohibentur, ibi : *Præſentibus innoteſcat , quod Clerici de mobilibus, quæ per Eccleſiam ſunt adepti , de Jure teſtari non poſſunt ; viventes tamen , & ſui compotes moderate valent aliqua de bonis ipſis , non ratione Teſtamenti , ſed eleemoſynæ intuitu erogare in ægritudine conſtitutis ; cap. Quia nos* 9. *eod. tit. de Teſtament.* expreſſe dicitur : *De his tamen , quæ conſideratione Eccleſiæ perceperunt , nullum de Jure poſſunt facere Teſtamentum : cap. Relatum* 12. *eod. tit.* præciſe habetur *Mobilia per Eccleſiam acquiſita de Jure in alios pro morientis arbitrio transferri non poſſunt .* Ratio autem , ob quam Eccleſia, etiam ad pias cauſſas de bonis Eccleſiaſticis teſtari prohibuit Beneficiatis; ut notant Navarr. *qu.* 3. *Apol. monit.* 1. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 19. *de teſtament. n.* 41. & alii, videtur quod fuerit iſta, ſcilicet, ut Beneficiati videntes nullam ſibi ſupereſſe facultatem de iis bonis mortis cauſſa diſponendi , a turpi illa, ac nociva congregandi cura , & ſollicitudine liberi, bona ſuperflua adhuc in vivis

vis

(*) Quod Auctor Articulo I. optime molitus eſt , ſtrenue aſſerendo Beneficiatorum onus ſuperflua in pauperes, vel Eccleſias erogandi, ne in profanos uſus ea expendentes peccent contra Religionem, Miſericordiam, ac etiam Juſtitiam ; id limitationibus aliquot ſic extenuavit in hoc Articulo II. ut pene inutile evadat , quod in primo , laudabili zelo , prædicaverat . Nobis ſufficiat hoc, levi calamo, Beneficiatos monuiſſe, ut ſic conſcientiæ conſulentes, nonniſi de proborum Virorum conſilio bona Eccleſiaſtica inſumant : de quorum diſpenſatione ſupremo Judici diſtrictam ſunt reddituri rationem .

De obligatione igitur, qua tenentur Beneficiati fructus Beneficiorum erogare in uſus illos , qui conformes ſunt voluntati Fundatorum , nihil addo , quum noſtri inſtituti ſit ab Auctore prætermiſſa delibare . Meminiſſe tamen ipſos oportet eorum , quæ ait Divus Bernardus ep. 2. ad Fulcon. „ Surgis (*inquit*) ad vigilias, vadis ad Miſſas, horis chorum nocturnis diurniſque frequentas ; bene facis . Sic Eccleſiæ præbendam gratis non accipis. Dignum eſt , „ ut qui Altari deſervit, de Altari vivat . Conceditur ergo tibi , ut ſi bene deſervis , de Altari vivas, non autem ut de Altari luxurieris, ut de Altari ſuperbias, ut inde compares tibi fræna aurea , ſellas depictas , calcaria deargentata , varia , griſeaque pellicea a collo , & manibus ornatu purpureo diverſificata . Denique quidquid præter neceſſarium victum , ac ſimplicem veſtitum , de Altari retines , tuum non eſt , rapina eſt , ſacrilegium eſt . ”

2 vis in pios uſus libentius erogarent. Notanter autem dicitur Beneficiatum de bonis Eccleſiaſticis, nec ad cauſſam piam teſtari poſſe *de Jure*, quia de conſuetudine legitima poteſt introduci, ut Clerici ſæculares de bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas pias valide, & licite teſtari valeant; *cap. Relatum* 12. *de Teſtament.* ibi: *Licet autem mobilia per Eccleſiam acquiſita de Jure in alios pro morientis arbitrio transferri non poſſint, conſuetudinis tamen non eſt improbandæ, ut de his pauperibus, & religioſis locis, & illis qui viventi ſervierant, ſive ſint conſanguinei, ſive alii, aliqua juxta ſervitii meritum conferantur.* Et ratio eſt, quia teſtari ad cauſſas pias eſt Clericis prohibitum ſolo Jure humano; contra Jus autem humanum valide, & licite introduci poteſt conſuetudo; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*, adeoque ex legitima conſuetudine poteſt Beneficiatus teſtari de bonis Eccleſiaſticis ad cauſſas pias; Abbas *in cap. Cum in Officiis* 7. *de teſtament. n.* 5. Molin. *diſp.* 141. *n.* 25. Pirhing *lib.* 3. *tit.* 26. *de teſtamen. n.* 40. Reiffenſtuel *ibid. n.* 330. Layman, Navarr. & alii communiter.

3 Secundo, Beneficiatus non poteſt neque vi conſuetudinis teſtari de bonis Eccleſiaſticis in notabili quantitate ad cauſſas profanas; Navarr. *diſp.* 147. *num.* 31. Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 43. & 44. Abbas *in cap. Cum eſſes* 10. *n.* 29. & 30. *de Teſtament.* Covarruv. *in cap. Cum in Officiis* 7. *de Teſtament. n.* 27. Zoeſius *de Teſtament. num.* 27. Layman *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Pirhing *lib.* 2. *tit.* 27. *num.* 42. Reiffenſtuel *ibid. num.* 336. & *ſequent.* Engel *ibid. num.* 3. *in Manuali Parochorum part.* 4. *cap.* 4. *n.* 26. Tanner. *tom.* 3. *diſp.* 40. *quæſt.* 6. *dub.* 8. *n.* 249. Sylveſter *verſ. Clericus* 4. Molina *diſp.* 147. *num.* 31. Caniſius *in cap.* 1. *de Teſtament. n.* 18. Sporer *tom.* 2. *tract.* 6. *cap.* 1. *ſect.* 2. *n.* 93. Archidiaconus, Angel. Alvar.
4 Pelag. & communior Doctorum contra Barboſam *lib.* 3. *Juris Eccleſ. unic. cap.* 17. *n.* 67. & 68. & *in cap. Cum in Officiis* 7. *de Teſtament. n.* 6. & 7. Garciam *de Beneſic. part.* 2. *c.* 1. *num.* 16. & *ſequent.* Azorium *part.* 2. *lib.* 7. *c.* 9. *qu.* 1. & nonnullos alios volentes poſſe Beneficiatos ratione conſuetudinis licite teſtari de bonis Eccleſiaſticis, etiam ad cauſſas profanas, quorum tamen ſententia hodie
5 fere paſſim rejicitur. Et ratio noſtræ concluſionis eſt, quia Beneficiati majorem facultatem habent a Jure ſibi conceſſam diſponendi inter vivos ex redditibus Eccleſiaſticis, quam de illis mortis cauſſa diſponendi, & teſtandi, textu expreſſo *in cap. Ad hæc* 8. *de Teſtamentis* ibi: *Ad hæc præſentibus innoteſcat, quod Clerici de mobilibus, quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de Jure teſtari non poſſunt; viventes tamen, & ſui compotes moderate valent aliquid de bonis ipſis non ratione Teſtamenti, ſed eleemoſynæ intuitu erogare in ægritudine conſtitutis*; Atqui per omnes Doctores Beneficiati non obſtante quacumque conſuetudine mortaliter peccant, ſi quid notabile de bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas profanas in vivis diſponunt, ergo ſimiliter, immo magis mortaliter peccabunt, non obſtante quacumque conſuetudine, ſi de iiſdem bonis mortis cauſſa ad cauſſas profanas diſponant: Nulla enim ſolida ratio, vel fundamentum aſſignari poteſt, ob quam Beneficiati vi conſuetudinis per diſpoſitionem mortis cauſſa poſſint bona Eccleſiaſtica ſuperflua ad cauſſas profanas applicare, & non per diſpoſitionem inter vivos: Unde cum talis conſuetudo univerſaliter tribuens omnibus Beneficiatis poteſtatem de omnibus redditibus Eccleſiaſticis arbitratu ſuo teſtandi ad quaſcumque cauſſas, etiam profanas, ſit contra Jus naturalis Juſtitiæ, & ſit peccaminoſa, Eccleſiis ſit noxia, & Sacris Canonibus adverſetur, ſequitur illam per nullam præſcriptionem, etiam temporis immemorabilis, induci poſſe; *cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*, ibi: *Nemo ſanæ mentis intelligit naturali Jure* (*cujus transgreſſio periculum ſalutis inducit*) *quacumque conſuetudine* (*quæ dicenda eſt verius in hac parte corruptela*) *poſſe aliquatenus derogari*, & colligitur etiam *ex c. Quæ contra* 2. & *cap. Mala autem conſuetudo* 3. *diſt.* 8.

Nec valet dicere, quod praxis, & conſue- 6
tudo in univerſo pene orbe obtinuit, & habet, quod Beneficiati de bonis omnibus, etiam Eccleſiaſticis ſuperfluis ad cauſſas profanas pro libitu ſuo teſtentur, Hæredeſque, vel Legatarii profani Hæreditatem relictam abſque omni ſcrupulo accipiant, & retineant, Papa, aliiſque Superioribus Eccleſiaſticis non tantum ſcientibus, & tolerantibus, ſed inſuper hujuſmodi teſtamenta Beneficiatorum ad cauſſas profanas poſitive exequentibus, adeoque clare ſtat, quod hæc conſuetudo licita, & valida ſit; aliter non tantum Beneficiati ita teſtantes, ſed hæredes relicta accipientes, & retinentes, immo Papa, aliique Superiores Eccleſiaſtici id tolerantes, ac poſitiva executione foventes graviter peccarent, & in periculo æternæ damnationis exiſterent, quod ſane de tot, tantiſque viris abſque temeritatis nota vix dici poteſt.
Non valet, inquam, hoc dicere, quia licet 7

Pon-

Pontifices, aliique Superiores Eccleſiaſtici Beneficiatorum Teſtamenta ad cauſſas profanas ſciant, & tolerent, non tamen pro validis, & licitis approbant, *Cum multa per patientiam tolerentur &c.* Vide *ſupra art.* 1. *n.* 51. 52. *& ſequent.* ubi ad longum affertur reſponſio.

8 Hic tamen eſt advertendum, qnod Beneficiati incolæ, & Cives Urbis Romæ, qui in ea, vel ejus diſtrictu deceſſerint, poſſunt libere, & licite tam inter vivos, quam mortis cauſſa, de Bonis Eccleſiaſticis ſuperfluis diſponere, etiam ad cauſſas profanas, prout eis conceſſit Julius III. in ſua Conſtitutione incipiente *Cupientes ut Alma Urbs noſtra*, edita 6. *Idus Martii* 1549. quæ eſt tenoris, ut ſequitur: *Motu proprio &c. Statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus omnes, & ſinguli Urbis incolæ cujuſcumque Dignitatis, Status, Gradus, Præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etſi Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiſcopali, &c. vel quavis Dignitate Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant &c. de omnibus, & ſingulis eorum immobilibus, mobilibus & ſe moventibus bonis, juribus, actionibus, & rebus aliis in dicta Urbe, & ejus diſtrictu pro tempore exiſtentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & proventibus Eccleſiarum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum, &c. acquiſitis cujuſcumque quantitatis, qualitatis, ſummæ, valoris, & pretii, ſeu conditionis exiſtant, tum donatione, aut quavis alia ultima voluntate, in favorem conſanguineorum, & affinium, & quarumvis aliarum perſonarum diſponere licite valeant &c. quodque ſi ab inteſtato deceſſerint, eorum bona, & hujuſmodi ad ipſorum pro tempore proximos agnatos, & alios &c. qui eis (niſi eſſent Beneficiati) de Jure ſuccedere deberent, alias jux-*

9 *ta Juris diſpoſitionem libere devolvantur.* Quam Conſtitutionem pro Urbe, & ejus diſtrictu ad decem milliaria denuo confirmavit Paulus V. in ſua Conſtitutione incipient. *In eminenti*, edita 18. *Aprilis* 1606.

10 Tertio, Beneficiatus non poteſt ſine peccato bonis Eccleſiaſticis Conſanguineos, Familiareſque ditare, vel ad majorem ſtatum exaltare, aut pluſquam ad conditionem, & decentiam ſtatus neceſſarium habent, eis conferre. Habetur in primis *ex Canone* 37. *Apoſtolorum*, ibi: *Omnium rerum Eccleſiaſticarum curam Epiſcopus gerito, & eas diſpenſato, quaſi inſpectante Deo. Non licitum autem ei eſto quidpiam ex iis ſibi tamquam proprium aſſumere, aut cognatis ſuis elargiri quæ Deo dicata ſunt. Quod ſi pauperes illi ſint, ut pauperibus ſubminiſtrato. Non tamen horum prætextu res Eccleſiæ venundato.* Concordat *cap. Quiſquis* 19. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ibi: *Omnium Eccleſiaſticarum rerum Epiſcopus habeat ſolicitudinem, & diſpenſet eas tamquam Deo contemplante. Non liceat autem ei fraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare, quæ Dei ſunt. Quod ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur, ſed non ſub horum occaſione, quæ ſunt Eccleſiæ defraudentur; cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. ubi conceditur 11.
quidem, ut pauperibus conſanguineis de bonis Eccleſiaſticis ſuccurratur: *Non tamen ut illi ditiores eo fieri velint, quod tu poſſes conferre inopibus .... Neque enim propterea te Domino dicaſti, ut tuos divites facias... Putantſe parum poſcere, pretium tuum quærunt, vitæ tuæ fructum adimere contendunt, & accuſant, quod eos divites non feceris, cum te illi velint æternæ vitæ fraudare mercede;* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 1. ibi: *Omnino vero eis interdicit, ne ex redditibus Eccleſiaſticis Conſanguineos, Familiareſve ſuos augere ſtudeant, cum & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, Conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, eis ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent eorum cauſſa. Immo quam maxime poteſt eos Sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga Fratres, Nepotes, Propinquoſque carnis affectum, unde multorum malorum in Eccleſia Seminarium extat, penitus deponant.* Et quam grave ſit ſcelus de 12.
redditibus Eccleſiaſticis conſanguineos ditare, & ad majorem ſtatum exaltare, aut pluſquam ad conditionem, & decentiam ſtatus neceſſarium habent, eis conferre, conſtat ex verbis Gregorii VII. *in cap. Pervenit* 3. *cauſ.* 16. *quæſt.* 7. ibi: *pervenit ad nos fama ſiniſtra, quod quidam Epiſcoporum non Sacerdotibus propriæ Diœceſis decimas, atque Chriſtianorum oblationes conferunt, ſed potius Laicalibus Perſonis, Militum videlicet, ſive ſervitorum, vel (quod gravius eſt) etiam conſanguineis. Unde ſi quis amodo Epiſcopus inventus fuerit hujus præcepti Divini tranſgreſſor, inter maximos Hæreticos, & Antichriſtos non minus habeatur. Et ſicut Nicæna Synodus de Simoniacis cenſuit, & qui recipiunt ab eo Laici, & qui dat Epiſcopus ſive pretio, ſive Beneficio æterni incendii ignibus deputentur.* Qui Canon procedit etiam in fructibus ſecundum intellectum Hugonis, & Archidiaconi, & Fagnani *in cap. Si quis ſane* 5. *de periculo Clericorum num.* 20.

Et ſic ſentiunt fere omnes Sancti Patres, 13.

ut

ut Ambroſius relatus *in cap. Eſt probanda* 16. *diſt.* 86. S. Auguſtinus relatus *in cap. Si privatum* 28. *cauſ.* 12. *quæſt.* 1. S. Hieronymus relatus *in cap. Quoniam* 86. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1. S. Bernardus ſuper illis verbis Evangelii: *Ecce nos reliquimus omnia*; Sanctus Thomas 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 7. *ad* 2. S. Raymund. *in Summ. lib.* 2. *tit.* 5. *de raptoribus, prædonibus* §. 6. ubi propoſita ſibi iſta quæſtione: „ Quid de „ Prælatis Eccleſiarum, & aliis Clericis, qui „ bona Eccleſiaſtica pauperibus debita conſumunt in uſus illicitos, videlicet in Meretricibus, Hiſtrionibus, conſanguineis potentibus, & divitibus, & ſimilibus, & de his „ etiam faciunt aliqui Teſtamentum, nunquid tales ſunt judicandi raptores? " hoc modo reſpondet: „ Videtur quod ſic, quia „ contractant rem alienam invito Domino, „ ait enim Hieronymus, quidquid habent „ Clerici, pauperum eſt. " Et paulo poſt *ibid. a.* 8. ſubjungit: „ Dico Prælatos, & „ Clericos, qui res Eccleſiæ talibus, vel ſimilibus turpibus Perſonis conferunt, vel „ etiam conſanguineis non propter naturam „ ſuſtentandam, ſed ut faciant eos divites de „ Patrimonio Crucifixi..... tales inquam Prælatos, & Clericos, qui talibus conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus debita, dico eſſe „ raptores, & per conſequens teneri ad reſtitutionem omnium; " S. Antoninus 3. *part. Summ. Theolog. titul.* 15. *cap.* 1. §. 19. ſic præciſe dicit: „ De bonis, ſeu fructibus Beneficiorum, quæ dant Clerici conſanguineis, vel „ Perſonis turpibus, utrum in dando, peccent, & teneantur ad reſtitutionem? ſuper „ hoc dicit Raymundus, quod Clerici, qui „ conſanguineis potentibus.... bona Eccleſiaſtica pauperibus debita, tribuunt, raptores „ ſunt, quia quidquid Clerici habent, pauperum eſt, dicit Hieronymus 16. quæſt. 1. „ cap. finali, nam pauperibus debetur. Unde „ ad reſtitutionem tenentur pauperibus, vel „ in utilitatem Eccleſiæ... & peccant mortaliter. " Et ad id optime facit jam adductus Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 15. ubi ſic habet: „ Hodie pro Filiis, quos abſtulit Prælatis Eccleſiæ Deus, habent Nepotes in diſſipationem Patrimonii Chriſti, & in ſuæ ſalutis „ diſpendium permittuntur: " *vid. ſup. Art. II. n.* 27. 28.

14 Quarto, Beneficiatus non poteſt ſine peccato redditus ſuperfluos ſui Beneficii expendere in exceſſivis, & voluptuoſis conviviis, in Ludis, Theatris, & amplis, & ſumptuoſis Palatiis, & ſimilibus. Colligitur *ex cap. Apoſtolicos* 13. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ubi declaratur, *redditus Eccleſiaſticos ad Miniſtrorum propriam utilitatem* (honeſtam ſcilicet ſuſtentationem) *& ob eſcam pauperum, & peregrinorum ſuſtentationem eſſe*; Et Clericus aliter bona expendens deponi jubetur, *tanquam prævaricator divinarum Legum, & præceptorum*; & *cap. Pontifices* 3. *cauſ.* 12. *quæſt.* 3. ubi dicitur: *Ille, qui donat pro redemptione animæ ſuæ, non pro commodo Sacerdotis offerre probatur*; & *cap. Quia juxta* 59. *cauſ.* 16. *quæſt.* 1. ubi habetur: *Quia juxta Sanctorum Patrum traditionem novimus res Eccleſiæ vota Fidelium eſſe, pretia peccatorum, & patrimonium pauperum*; Et eſt communis Sanctorum Patrum, aliorumque Doctorum ſententia. Sanctus enim Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Evangelii: *Ecce nos reliquimus omnia*, ſic ait: „ Vivat de Altari, ut juxta eumdem Apoſtolum, alimenta, & quibus tegatur habens, „ his contentus ſit. De Altari, inquit, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique „ non ditetur, non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos inde congreget, aut ſuperfluitione diſpergat. " Et idem S. Bernardus *ſerm.* 25. *in Cantic. poſt med.* ait: „ Timeant „ Clerici, timeant Miniſtri Eccleſiæ, qui in „ terris Sanctorum, quas poſſident, tam iniqua gerunt, ut ſtipendiis, quæ ſufficere debeant, minime contenti, ſuperflua, quibus „ egeni ſuſtentandi forent, impie, ſacrilegeque „ ſibi retineant, & in uſus ſuæ ſuperbiæ, atque luxuriæ victum pauperum conſumere non „ vereantur; duplici profecto iniquitate peccantes, quod & aliena diripiunt, & Sacris „ in ſuis vanitatibus, & turpitudinibus abutantur. " Et idem *Epiſt.* 42. *lit. M.* dicit: „ Clamant vero nudi, clamant famelici, conqueruntur, & dicunt noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur, quod „ inaniter expenditis.... vita noſtra cedit „ vobis in ſuperfluas copias; noſtris neceſſitatibus detrahitur, quidquid accedit vanitatibus veſtris. Duo denique mala de una „ prodeunt radice cupiditatis, dum & vos „ vanitando peritis, & nos ſpoliando perimitis. " S. Hieronymus *in cap.* 5. *Mich.* ſic ait: „ Tibi o Sacerdos de Altari vivere, ut vult S. Paulus, non luxuriari „ permittitur. " S. Thomas *quodlib.* 6. *art.* 12. *in corp. ad* 4. inquit: „ Neque moderatus uſus divitiarum, neque bona fides diſpenſatorum ſalvari videtur in eo, qui ſcienter ſuperfluas expenſas facit in voluptuoſis

con-

„ conviviis, & aliis hujuſmodi ſuperfluitatibus „ & ſic non eſt dubium, quod in talibus peccat „ mortaliter; *Conc. Carthag. IV. c.* 15 *præcipuo inſtinctu, & ſuaſu S. Aug. ſic ſtatuit*: „ Epiſcopus vilem ſuppellectilem, & menſam, „ & victum pauperem habeat, & dignitatis „ ſuæ auctoritatem Fide, & vitæ meritis quærat. „ *Et concordat Trid.* ſeſſ. 25. de reformat. „ cap. 1. *ibi*: Sancta Synodus ..... non ſolum „ jubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & „ menſa, ac frugali victu contenti ſint, verum „ etiam in reliquo vitæ genere, ac tota ejus „ domo caveant ne quid appareat, quod a S. „ hoc inſtituto ſit alienum, quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, aut vanitatum con„ temptum præſeferat. Quæ vero de Epiſcopis „ dicta ſunt, eadem etiam in quibuſcumque Be„ neficia Eccleſiaſtica tam regularia, quam ſæcu„ laria obtinentibus, pro gradus ſui conditione „ obſervari decernit; *Conc. Rhemenſ.* t. 18. de „ Clericis in genere n. 6. *ſic decernit*: Quod ſi „ cum injuria Ordinis Eccleſiaſtici deinceps quiſ„ quam Ecclæſiæ bona, quibus pauperes ali „ oportuit, in hujuſmodi luſus profudiſſe convi„ ctus ſit: & qui quæſtum fecit, rem paupe„ rum male partem reſtituere; & qui jacturam „ paſſus eſt, tamquam Sacri patrimonii di„ lapidator, graves pœnas exſolvere cogatur."

15 * Vetitum eſt Beneficiatis ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & nullitatis actus, vendere, ac diſtrahere redditus ſuorum Beneficiorum ad vitam, vel in longum tempus, recepta ab emptore per unam, vel per plures ſolutiones pecuniarum quantitate, quam ipſi Beneficiati per ſpatium ejuſdem temporis, vel totius vitæ probabiliter conſequi potuiſſent; Benedict. XIV. Conſtit. 29. *Tom.* 1. *Bullar.* incip. *Univerſalis Eccleſiæ*.

16 Conſuetudo Eccleſiarum reſervandi hæredibus Beneficiati jam defuncti fructus primi anni obtenti Beneficii valet; nihil enim derogat juri illius, qui in Beneficium recens invectus eſt; cum & ipſe poſt mortem jure iſto potiatur. Quare in favorem hujus conſuetudinis ſæpius a Sac. Congregat. deciſum eſt; Bened. XIV. *de Synodo diœceſ. lib.* 7. *cap.* 70. §. 3.

17 Beneficiato interdictum eſt Conſtitut. S. Pii V. incip. *Quæ ordini*, ne quid in teſtamento relinquat filiis ſuis illegitimis, eorumque filiis ac deſcendentibus, conſanguineis, & affinibus, ex redditibus, ſive ex bonis Eccleſiaſticis, ſive ex patrimonialibus comparatis, etiamſi filii illi ante teſtatorem obierint. Attamen ſanctio illa non excludit, quominus alimenta filiis illegitimis debeantur etiam ex redditibus Eccleſiaſticis. Cum vero vetatur legatum in favorem conſanguineorum ejuſdem filii, hoc tantum valet in caſu, quo relicta ejus conſanguineis per quendam circuitum cedant in commodum ejuſdem filii illegitimi; Idem *ib. lib.* 13. *c.* 24. §. 21. *nov. edit.*

Additiones ex aliena manu.

Eccleſiæ diſciplinam, qua veterem, qua novam circa factionem teſtamenti Clericis prohibitam de fructibus Beneficiorum, exponit Bohemer. *in decretal. lib.* 3. *tit.* 25. *per tot.* qui tamen non ſine cautione eſt legendus. Confer etiam Louvrez *diſſert. Can.* 21. *per tot.* de præſenti diſciplina. 18

Illud tamen non eſt omittendum, quod diſtributiones quotidianæ, tametſi nonniſi a Beneficiatis percipiantur, minime tamen cadunt ſub prohibita Clericis factione teſtamenti de fructibus Beneficiorum, idque, quia dantur pro actuali miniſterio, & ſervitio perſonali; Covarruv., *de Teſtam. par.* 1. *cap.* 7. *num.* 9. *& ſequent.* Barb. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 3. *alleg.* 114. *num.* 10. Redoan *de Spoliis cap.* 6. *num.* 18. Monet. *de diſtrib. quotid. part.* 3. *quæſt.* 2. *&* 3. *utrobique per tot.* Louvrex *d. diſſert. Can.* 21. *num.* 3. & Auctor noſter *art.* 2. *num.* 39. 19

De hac vero opinione poſt Sarmient. *de Redit. Eccleſ. par.* 4. *cap.* 10. *num.* 1. dubitat Gonzal. *in cap. ultim. de Pecul. Cleric.* ea de ratione, quod titulo Beneficii Eccleſiaſtici percipiantur, quodque ac acquirendos cæteros præbendæ fructus etiam ſervitium aliquod perſonale, nempe reſidentia, requiratur. *Sed hanc*, ideſt reſidentiam, (inquit Louvrex *cit. diſſert.* 21 *num.* 3.) *ab intereſſentia, quæ ad lucrandas diſtributiones quotidianas requiritur, multum diſtingui certum eſt, ut videre eſt apud* Monet. *part.* 2. *qu.* 5. *num.* 17. qui inſuper *par.* 1. *qu.* 6. *&* 7. *oſtendit, diſtributiones non eſſe proprie de corpore Beneficii, nec proprie comprehendi ſub nomine fructuum, & proventuum illius, adeoque nec immediate deberi ratione Beneficii, ſed laboris.* 20 21

Longe minus ſub hac, de qua diſſerimus, prohibita Clericis factione teſtandi de fructibus Beneficiorum, veniunt res acquiſitæ Clericis ratione miniſterii alicujus Eccleſiaſtici; Louvrex *d. diſſ.* 21. *num.* 3. ubi quod nec veniunt quæ a Clericis ratione Dignitatis, vel Ordinis ſui Clericalis extra Beneficiorum fructus acquiruntur ratione alicujus laboris perſonalis, etiamſi ad id adſtringantur. 22 23

BENEPLACITUM APOSTOLICUM.

Additio ex aliena manu.

1 Bona Eccleſiæ relicta nequeunt ſine Apoſtolico Beneplacito alienari, tametſi Teſtator dixerit, quod alienari ea poſſint nullo interveniente Apoſtolico Beneplacito, idque quia hominis diſpoſitio nequit immutare ſanctiones ſacrorum Canonum, ut tradit Auctor verb.
2 *Bona art.* 1. Declarat tamen id procedere, ſi agatur de bonis directe Eccleſiæ relictis, ita-
3 ut dominium eorum jam nacta ſit. Cæterum ſi bona jure legati a Teſtatore directe relicta ſint Executori Teſtamentario, eaque nondum ad Eccleſiam pervenerint, poſſunt abſque Beneplacito Apoſtolico alienari; vide Rotam *in Melevitana Tranſactionis* 28. *Aprilis* 1747. *coram Illuſtriſſimo Caprara Almæ Urbis Gubernatore*, ubi & illud, ex quibus Beneplacitum Apoſtolicum haberi debeat pro impetrato.

4 Beneplacitum Apoſtolicum reſervatum per verba importantia neceſſitatem non impetratum irritat actum, etiamſi de jure non requi-
5 rebatur. Quando vero reſervatum nec ne dici per verba importantia neceſſitatem debeat, conſule Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum* 19. *Aprilis* 1720. *&* 21. *Januarii* 1721. *cor. bon. mem. Gamach. &* 26. *Februarii* 1723. *cor. bon. mem. Foſcar. in Romana ſeu Albanen. Manutentionis* 11. *Januarii* 1725. *cor. mox laudato bon. mem. Foſcaro*, *& in Pennen. Juriſpatronatus* 3. *Jul.* 1744. *&* 8. *Mart.* 1745. *cor. clar. mem. Millin.*

Quoties Contrahentes adjiciunt aliquam pactionem, vel conditionem, reſervato Beneplacito Apoſtolico, ſi poſtea Summus Pontifex illam rejiciat, vel moderetur, Partes cenſentur etiam conſenſiſſe illi rejectioni, vel moderationi; Rota *in Compoſtellana Beneficii* 7. *Maii* 1736. *cor. bon. mem. Harrac.* 6

De nullitate actus ex defectu Beneplaciti Apoſtolici poteſt agere quicumque, cujus intereſt; Rota *in Romana Pecuniaria* 4. *Junii* 1723. *cor. bon. mem. Foſcaro.* 7

Quod dicitur, Beneplacitum Apoſtolicum poſt lapſum Centenarium præſumendum eſſe in alienatione rei Eccleſiæ, id locum ſibi vindicat, ſi conformis ſubſecuta ſit obſervantia, ſecus e contra; Rota *in Colonien. Decimarum* 29. *Apr.* 1733. *coram Eminentiſſimo Creſcentio.* 8

Alia vide ad verb. *Alienatio* per tot. & ſignanter *art.* 4.

BESTIALITAS; vide verb. *Luxuria n.* 64.

BIBLIA SACRA; Vide verb. *Scriptura Sacra*, per totum.

FINIS TOMI PRIMI.

THIS BOOK IS DUE ON THE LAST DATE
STAMPED BELOW

RENEWED BOOKS ARE SUBJECT TO IMMEDIATE
RECALL

LIBRARY, UNIVERSITY OF CALIFORNIA, DAVIS

Book Slip-55m-10,'68(J4048s8)458—A-31/5

Nº 616517

Ferraris, L.
Prompta biblio-
theca canonica.

K561
F4
1782
v.1

CONSERVATION & PRESERVATION
DEPARTMENT '987

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS